

SAHIHU-L-BUHARI

**BUHARIJEVA
zbirka hadisa**

2

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA . NET

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Naslov originala:

صحيح البخاري

Naslov prijevoda:

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prijevod:

Hasan Škapur

Hasan Makić

Redaktura:

dr. Fuad Sedić

mr. Muhamed Mehanović

Izdavač: Visoki saudijski komitet za pomoć BiH

Tiraž: 6.000

Lektura i korektura:

dr. Senahid Halilović

Samija Halilović

Redakcija:

mr. Muhamed Mehanović

mr. Senad Ćeman

mr. Abdulmedžid Šemsudin

Teufik Mešić

Dtp:

Teufik Mešić

Dizajn korice:

Sead Bećović

Štampa:

Amos Graf, Sarajevo

Za štampariju:

Fahrudin Korjenić

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-725-4/-5

al-BUHARI, Muhammad ibn Ismail
Buharijeva zbirka hadisa = Sahihu-l-Buhari
/ Muhammed b. Ismail El-Buhari;
(prijevod Hasan Škapur i grupa prevodilaca).
- Sarajevo: Visoki saudijski komitet, 2008. - 4 sv.; 24cm

Izv. stv. nasl. na arap. jeziku. - Tekst na bos. i arap. jeziku

ISBN 978-9958-880-32-2

COBISS.BH-ID 16982278

صحيح البخاري

SAHIHU-L-BUHARI

Buharijeva zbirka hadisa

Autor:

Muhammed b. Ismail el-Buhari

Prvo cjelovito izdanje

2.

Sarajevo, 1430. h.g./2009. godine

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْعُمْرَةِ 'UMRA

O OBAVEZNOSTI 'UMRE I NJENOJ VRIJEDNOSTI

Ibnu-Omer (Abdullah), radijallahu anhuma, rekao je: "Nema nikoga, a da mu hadž i 'umra nisu stavljeni u dužnost."

Ibnu-Omer (Abdullah), radijallahu anhuma, još je rekao: "Umra je uistinu, zajedno s hadžom spomenuta u Knjizi Uzvišenog Allaha: "Upotpunite hadž i 'umru u ime Allaha..."¹

1773. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik, prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana, on od Ebu-Saliha Semmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

بَابُ وَجُوبِ الْعُمْرَةِ وَفَضْلِهَا

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَيْسَ أَحَدٌ إِلَّا وَعَلَيْهِ حَجَّةٌ وَعُمْرَةٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّهَا لَقَرِيبَتُهُمَا فِي كِتَابِ اللَّهِ وَأَتَمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ.

١٧٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ.

¹ Riječ 'umra u arapskom jeziku znači *posjeta*, a u Šerijatu hodočašće Ka'be u ihramima koje se sastoji od obilaska Ka'be i trčanja između Safe i Merve (sa'j) u ma kom godišnjem dobu.

Preko Nafija je preneseno da je Ibn-Omer jednom prilikom rekao: "Nema nijednog čovjeka, a da mu nisu vadžib hadž i 'umra." Ibnu-Huzejme, Darekutni i Hakim zabilježili su istu izjavu, navodeći još: "... ako je sposoban putovati, a ko uradi preko toga, to je dobrovoljan i dobar čin."

Seid b. Ebi-Arube u svom *Menasiku*, sa senedom, navodi kako je Abdullah b. Omer rekao: "Hadž i 'umra su dva farza." Ovo mišljenje dijeli još Omer b. Hattab, njegov sin Abdullah, Abdullah b. Mes'ud, Džabir, Ata, Tavus, Mudžahid i još neki njihovi suvremenici. Neki učenjaci su rekli kako autor (Buhari) ovim naslovom nedvosmisleno tvrdi da je 'umra vadžib slijedeći u tome ono što je poznat stav Šafije, Ahmeda i nekih drugih. Ibn-Abbas objašnjava stav da je 'umra sunnet, odnosno vadžib, rekavši da je ona spomenuta u Kur'anu uz hadž, te da oni koji smatraju da ona nije vadžib kažu da kontekst ajeta ukazuje da je obavezno upotpunjavanje 'umre kada se već stupi u njene obrede i u tom slučaju ona je obavezna. Inače, nije.

“‘Umra do ‘umre pokriva hodočasniku manje prema Allahu učinjene grijeha, a za hadž, iskreno obavljen, bez grijeha i kod Allaha uvažan, nema druge nagrade osim Dženneta.”¹

OBAVLJANJE ‘UMRE PRIJE HADŽA

1774. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed da ga je obavijestio Abdullah (b. Mubarek), njemu prenio Ibnu-Džubejr da je Ikrima b. Halid pitao Ibn-Omera, radijallahu anhum, za obavljanje ‘umre prije obavljanja hadža, te je odgovorio:

“Ne smeta.”

Ikrima je također rekao: Abdullah b. Omer je izjavio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je ‘umru prije nego hadž.”

Ibrahim b. Sa‘d prenosi da je Ibnu-Ishak rekao: Saopćio mi je Ikrima b. Halid:

“Za isto sam pitao i Ibnu-Omera.”

PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim koga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, da je Ikrima b. Halid izjavio:

“To isto sam pitao Ibn-Omera, radijallahu anhum.”²

بَابُ مَنْ اعْتَمَرَ قَبْلَ الْحَجِّ

١٧٧٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَنَّ عِكْرِمَةَ بْنَ خَالِدٍ سَأَلَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ الْعُمْرَةِ قَبْلَ الْحَجِّ فَقَالَ لَا بَأْسَ قَالَ عِكْرِمَةُ قَالَ ابْنُ عُمَرَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ قَبْلَ أَنْ يَحْجَّ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ مِثْلَهُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ عِكْرِمَةُ بْنُ خَالِدٍ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مِثْلَهُ.

1 Ibn-Abbas, Seid b. Džubejr, Sufjan Sevri i Tavus smatraju da su hadž i ‘umra u potpunosti obavljeni, ako hadžija krene od svoje kuće i obuče ihram na mikatu, ne, radi trgovačkih ili nekih drugih interesa nego samo za hadž i ‘umru u ime Allaha, dželle šanuhu.

Prema mišljenju Šafije pohvalno je (mustehab) ‘umru obaviti više puta u jednoj godini, dok Malik i njegovi sljedbenici smatraju da je to pokuđeno (mekruh). Po mišljenju prvaka hanefijske škole ‘umra se može činiti svake godine u neograničenom broju i samo ju je mekruh činiti u danu stajanja na Arefatu, prvi dan Kurban-bajrama (jevmun-nahri) i sljedeća tri dana (ejjamut-tešrik), tj. 9, 10, 11, 12. i 13. dana mjeseca zul-hidžeta Tirmizi i Nesai u svojim *Sunenima* sa senedom navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uz hadž, uporedo obavljajte i ‘umru! Oba ova obreda odstranjuju siromaštvo i grijeha hadžiji, kao što kovačka mješina (viganj) odstranjuje trosku iz željeza, zlata i srebra. Za hodočašće obavljeno bez grijeha i kod Allaha primljeno, hadžiji nema druge nagrade osim Dženneta.”

2 Ahmed je, sa senedom, zabilježio da je Ikrima b. Halid b. Ās Mahzumi rekao Ibn-Ishaku:

– Došao sam u Medinu s jednom grupom Mekelija, susreo Abdullaha b. Omera i rekao mu: “Mi nismo još nikada obavljali hadž, pa možemo li krenuti sada na obavljanje ‘umre, iz Medine?”

– Da, nema vam nikakve zapreke. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sve svoje ‘umre obavio je prije svoga hadža – odgovorio je Abdullah b. Omer.

– Tako smo mi – rekao je Ikrima – obavili ‘umru.

KOLIKO JE ‘UMRI OBAVIO VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM?

1775. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir, prenoseći od Mensura, da je Mudžahid rekao:

– Ja i Urve b. Zubejr smo ušli u džamiju (Vjerovjesnika). Abdullah b. Omer sjedaše do Aišine sobe, dok ostali svijet klanjaše u džamiji duha-namaz. Mi smo Abdullaha b. Omera – rekao je Mudžahid – upitali za taj njihov namaz i on odgovori:

“Novotarija (je klanjati ga u džamiji).”

Potom ga je Mudžahid upitao: “Koliko je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio ‘umri?”

“Četiri, a jednu od njih” – rekao je on – “u redžebu.”

Bilo nam je neugodno – kaže Mudžahid – da ga demantujemo.

1776. Pošto smo u sobi čuli (škripu) pranja zubi Aiše, majke pravovjernika, Urve je upitao: “Majko, zar ne čuješ šta kaže Ebu-Abdur-Rahman?”

– Šta kaže? – upitala je Aiša.

– Kaže – odgovorio je Urve – da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio četiri ‘umre, a jednu od njih u mjesecu redžebu.

– Allah se smilovao Ebu-Abdur-Rahmanu! Vjerovjesnik – rekla je Aiša – nije obavio nijednu ‘umru, a da joj nije prisustvovao i Abdur-Rahman, a u mjesecu redžebu nije nikada obavljao ‘umru.³

بَابُ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ

١٧٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَعُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ الْمَسْجِدَ فَإِذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَالِسٌ إِلَى حُجْرَةِ عَائِشَةَ وَإِذَا نَاسٌ يُصَلُّونَ فِي الْمَسْجِدِ صَلَاةَ الضُّحَى قَالَ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ صَلَاتِهِمْ فَقَالَ بَدْعَةٌ ثُمَّ قَالَ لَهُ كَمْ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَرْبَعًا إِحْدَاهُنَّ فِي رَجَبٍ فَكَرِهْنَا أَنْ نَرُدَّ عَلَيْهِ .

١٧٧٦. قَالَ وَسَمِعْنَا اسْتِنَانَ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْحُجْرَةِ فَقَالَ عُرْوَةُ يَا أُمَّاهُ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ أَلَا تَسْمَعِينَ مَا يَقُولُ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ مَا يَقُولُ قَالَ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرَاتٍ إِحْدَاهُنَّ فِي رَجَبٍ قَالَتْ يَرْحِمُ اللَّهُ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَا اعْتَمَرَ عُمْرَةً إِلَّا وَهُوَ شَاهِدُهُ وَمَا اعْتَمَرَ فِي رَجَبٍ قَطُّ .

³ Ebu-Abdur-Rahman je nadimak Abdullaha b. Omera. Ibn-Bettal tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio svega tri ‘umre, a jednu je bio naredio ashabima da se za nju pripreme, ali je on nije mogao obaviti. Zbog toga je Aiša i demantirala izjavu Ibn-Omera, dodavši još da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u mjesecu redžebu nije činio ‘umre.

Bejheki je sa senedom zabilježio da je Aiša izjavila: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je u svom životu obavio tri ‘umre: jednu u mjesecu ševvalu, a dvije u zul-ka‘detu.” Bejheki je zabilježio i izjavu Ebu-Hurejre u kojoj se ističe da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio tri ‘umre, i to svaki put u zul-ka‘detu.

Veliki broj učenjaka, kao što su Zuhri, Nafi‘, Ibn-Omerov oslobođeni rob, Katade, Musa b. Ukbe, Muhammed b. Ishak i drugi, tvrde da je Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, prva ‘umra planirana, u smislu Hudejbijanskog ugovora 6. godine po Hidžri, a obavljena je u mjesecu zul-ka‘detu. Drugu ‘umru Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je u zul-ka‘detu 7. godine po Hidžri, a treću 8. godine po

1777. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, izjavivši:

– Obavijestio me je Ata od Urve b. Zubejra, koji je rekao: “Pitao sam Aišu, radijallahu anha, (za gornje).”

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – rekla je ona – nije obavio ‘umru u redžebu.

1778. PRIČAO NAM JE Hassan b. Hassan, njemu Hemmam prenoseći od Katade koji je rekao:

– Pitao sam Enesa, radijallahu anhu: “Koliko je ‘umri obavio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Četiri – odgovorio je Enes: ‘umru Hudejbije u zul-ka‘detu, kada su ga idolopoklonici od nje omeli; ‘umru naredne godine u zul-ka‘detu, kako se to s njima i bio sporazumio; ‘umru iz Dži‘rane, kada je podijelio ratni plijen s Hunejnom.

– Koliko je puta činio hadž? – upitao sam (ga).

– Jednom – odgovorio je on.¹

١٧٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي رَجَبٍ .

١٧٧٨. حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ حَسَّانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَمْ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ أَرْبَعٌ عُمْرَةً الْحُدَيْبِيَّةِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ حَيْثُ صَدَّهُ الْمُشْرِكُونَ وَعُمْرَةً مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فِي ذِي الْقَعْدَةِ حَيْثُ صَالَحَهُمْ وَعُمْرَةً الْجَعْرَانَةَ إِذْ قَسَمَ غَنِيمَةَ أَرَاهُ حُنَيْنٍ قُلْتُ كَمْ حَجَّ قَالَ وَاحِدَةً .

Hidžri, također u zul-ka‘detu iz Dži‘rane. Četvrtu ‘umru Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zanijetio je u zul-ka‘detu, prilikom Oprosnog hadža. Jedan dio ashaba i učenjaka smatra da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom Oprosnog hadža nije obavio ‘umru kao poseban čin prije, a ni poslije svojih hadžskih obreda.

Muhammed je, sallallahu alejhi ve sellem, na mikatu učinio odluku da će obaviti ‘umru u sklopu hadžskih obreda.

Učenjaci koji tvrde da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio tri ‘umre, smatraju da su čini posljednje njegove ‘umre ušli u sastav obreda hadža i da on nije činio ‘umru kao poseban obred. Učenjaci koji tvrde da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obavio samo dvije ‘umre, pored odbacivanja četvrte, ne priznaju ni onu prvu hudejbijansku, kada su muslimani, zajedno s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, bili spriječeni da je obave.

¹ Bitka u dolini Hunejna vođena je protiv plemena Hevazin 5. ševvala 8. godine po Hidžri, upravo odmah po osvojenju Mekke.

Enes je na pitanje Katade odgovorio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, učinio četiri ‘umre, ali su, međutim, u gornjoj predaji spomenute samo tri, a previd je napravio Hassan, Buharijev učitelj, dok su drugi prenosioci u slijedećim hadisima istakli sve četiri ‘umre.

1779. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid Hašim b. Abdul-Melik, ovome Hemmam prenoseći od Katade, koji je izjavio:

Pitao sam Enesa, radijallahu anhu, (za ‘umre Vjerovjesnika), pa je odgovorio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je jednu ‘umru one godine kada su ga idolopoklonici odbili; ‘umru Hudejbije u narednoj godini; umru u zul-ka‘detu, i ‘umru zajedno u sastavu svoga hadža.”

1780. PRIČAO NAM JE Hudbe, da mu je Hemmam kazao:

“Vjerovjesnik je obavio četiri ‘umre – izuzimajući ‘umru koju je obavio u sastavu svoga hadža u zul-ka‘detu: s Hudejbije, zatim naredne godine, te iz Dži‘rane kada je podijelio ratne dobiti sa Hunejnom i ‘umru sa svojim hadžom (u zul-hidžetu).”

1781. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Usman, njemu Šurejh b. Mesleme, prenoseći od Ibrahima b. Jusufa, on od svoga oca, da je Ebu-Ishak izjavio:

– Pitao sam Mesruka, Ataa i Mudžahida (o ‘umri Vjerovjesnika) i oni su odgovorili: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je ‘umre u zul-ka‘detu prije nego je obavio hadž.” A čuo sam – kaže Ebu-Ishak – Beraa b. Aziba, radijallahu anhuma, kako govori: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je umru dva puta u zul-ka‘detu prije nego je obavio hadž.”

١٧٧٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ حَيْثُ رَدُّوهُ وَمِنْ الْقَابِلِ عُمْرَةَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَعُمْرَةً فِي ذِي الْقَعْدَةِ وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ وَقَالَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي اعْتَمَرَ مَعَ حَجَّتِهِ عُمْرَتُهُ مِنَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَمِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ وَمِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ .

١٧٨٠. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ وَقَالَ اعْتَمَرَ أَرْبَعَ عُمَرٍ فِي ذِي الْقَعْدَةِ إِلَّا الَّتِي اعْتَمَرَ مَعَ حَجَّتِهِ عُمْرَتُهُ مِنَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَمِنْ الْعَامِ الْمُقْبِلِ وَمِنْ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ وَعُمْرَةً مَعَ حَجَّتِهِ .

١٧٨١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شَرِيحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلْتُ مَسْرُوقًا وَعَطَاءً وَمُجَاهِدًا فَقَالُوا اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ قَبْلَ أَنْ يُحْجَّ وَقَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ قَبْلَ أَنْ يُحْجَّ مَرَّتَيْنِ .

OBAVLJANJE ‘UMRE U RAMAZANU

1782. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Ibn-Džurejdža da je Ata kazao:

– Čuo sam Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, kako kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je jednoj ensarijki koju je Ibnu-Abbas imenovao, ali sam joj ja ime zaboravio: “Šta te je omelo, pa nisi s nama išla na hadž?”

– Imamo – rekla je ona – jednu devu (za okretanje kola za natapanje), pa ju je uzjahao otac toga i toga sa svojim sinom – mužom spomenute ensarijke i njenim sinom – a jednu ostavio da s njom natapamo (palmovik).

– E, kada bude ramazan, ti učini ‘umru, jer ‘umra obavljena u ramazanu – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – jeste kao hadž (obavljen sa mnoštvom) ili kao što je on to rekao.¹

O ‘UMRI PRILIKOM KONAČENJA NA MUHASSABU I NEKOM DRUGOM MJESTU

1783. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, kome je saopćio Ebu-Mu‘avija kako mu je rekao Hišam, prenoseći od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, izjavila:

– Izašli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, očekujući mlađak zulhidžeta (25. zul-ka‘deta), pa nam je on rekao:

“Ko od vas voli stupiti u ihram za hadž, neka stupi, a ko voli stupiti u ihram za ‘umru, neka to učini.

بَابُ عُمْرَةِ فِي رَمَضَانَ

١٧٨٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُخْبِرُنَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَامْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ سَمَّاهَا ابْنُ عَبَّاسٍ فَتَسِيْتُ اسْمَهَا مَا مَنَعَكَ أَنْ تَحْجِينَ مَعَنَا قَالَتْ كَانَ لَنَا نَاضِحٌ فَرَكِبَهُ أَبُو فَلَانٍ وَابْنُهُ لَزَوْجِهَا وَابْنُهَا وَتَرَكَ نَاضِحًا نَضَحُ عَلَيْهِ قَالَ فَإِذَا كَانَ رَمَضَانُ اغْتَمِرِي فِيهِ فَإِنَّ عُمْرَةَ فِي رَمَضَانَ حَجَّةٌ أَوْ نَحْوُهَا قَالَتْ .

بَابُ الْعُمْرَةِ لِذِلَّةِ الْحَضْبَةِ وَغَيْرِهَا

١٧٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُوَافِينَ لِهَلَالِ ذِي الْحِجَّةِ فَقَالَ لَنَا مَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُهْلَ بِالْحَجِّ فَلْيُهْلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهْلَ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهْلْ بِعُمْرَةٍ فَلَوْلَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ قَالَتْ فَمِمَّا مَنَ .

¹ Drugi muhaddisi, citirajući isti hadis, naveli su da je ovaj dijalog s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, vodila Ummu-Ma‘kil, odnosno Ummu-Sinan, majka Ma‘kila, odnosno Sinana.

Tirmzi, Ebu-Davud i Ibn-Madže u svojim hadiskim zbirkama navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, spomenutoj ensarijki rekao: “‘Umra obavljena u danima ramazana ravna je hadžu.”

Nesai je o istom slučaju zabilježio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio jednom ensariji i njegovoj supruzi: “Obavite ‘umru u danima ramazana, jer ‘umra obavljena u njemu ravna je hadžu.”

Taberani je zabilježio da su Ebu-Talik i njegova supruga Ummi-Ma‘kil upitali jednom prilikom Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, šta je ravno hadžu obavljenom zajedno s tobom?”

“‘Umra obavljena u danima ramazana” – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Da ja nisam ranije pribavio sebi kurban i ja bih se odlučio za ‘umru.”

– I neki od nas – rekla je Aiša – odlučili su se za ‘umru, a neki za hadž. Ja sam bila od onih koji su se odlučili za ‘umru. Na Dan Arefata (9. dan zul-hidžeta) dobila sam menstruaciju, pa sam se potužila Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on mi reče: “Ostavi (trenutno) svoju ‘umru, raspleti svoju kosu, iščešljaj se i donesi odluku za hadž! Kada je bila noć (konačenja) na Muhassabu, on je poslao sa mnom Abdur-Rahmana do Ten‘ima i ja sam tamo učinila nijet za ‘umru, umjesto one moje (ranije) ‘umre.²

أَهْلَ بِعُمْرَةٍ وَمِنَّا مَنْ أَهَلَ بِحَجٍّ وَكُنْتُ مِمَّنْ أَهَلَ بِعُمْرَةٍ فَأَظَلَّنِي يَوْمَ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ ارْضِي عُمْرَتَكَ وَانْقُضِي رَأْسَكَ وَامْتَشِطِي وَأَهْلِي بِالْحَجِّ فَلَمَّا كَانَ لَيْلَةُ الْحَضْبَةِ أَرْسَلَ مَعِيَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِي.

2 Podijeljena su mišljenja ashaba o obavljanju ‘umre u danima hadža. Mudžahid prenosi da su Omer, Alija i Aiša upitani o ‘umri prilikom konačenja na Muhassabu, pa je Omer odgovorio: “‘Umra je bolja od ništa.” Alija je odgovorio da je bolja od zrna gorušice ili nečeg poput toga, dok je Aiša rekla da je vrijednost ‘umre srazmjerna utrošenim materijalnim sredstvima. Ona je time možda mislila da je vrednije krenuti na ‘umru iz svoga mjesta nego izaći iz Mekke do mikata i onda zanijetiti i obaviti ‘umru. Ona je još rekla: “Voljela sam da sam postila 3 dana ili nahranila 10 siromaha umjesto da ponovo obavim ‘umru koju sam obavila iz Ten‘ima.”

Tavus je, za one koji obave ‘umru neposredno iza obavljenog hadža, rekao: “Ja ne znam da li će biti za nju nagrađen ili kažnjen?”

Ata b. Saib je rekao: “Učinili smo ‘umru neposredno odmah iza hadžskih obreda, pa nas je za to ukorio Seid b. Džubejr dok su drugi to dozvolili.”

Ebu-Hanife smatra da se ‘umra može obavljati svake godine neograničeno, u svako doba: 9, 10, 11, 12. i 13. dana zul-hidžeta. Ajni na to dodaje da hanefijski pravници smatraju da je ‘umru dozvoljeno obaviti tokom cijele godine, s tim da ju je mekruh obaviti u spomenutim danima. Šafija i Ahmed smatraju da nije pokuđeno obaviti je u ma kojim to bilo danima, a prema stavu Malika mekruh je ‘umru činiti u mjesecima hadža. Malik smatra mustehabom da hadžija odgodi obavljanje ‘umre do iza zalaska sunca 13. dana zul-hidžeta. To isto smatra i Šafija i to je u skladu sa sadržajem Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, zapovijedi Aiši: “Budi i dalje u svom hadžu, a Allah će ti omogućiti ‘umru naknadno.” Aiša je, prema navedenoj preporuci, krenula s bratom Abdur-Rahmanom na Ten‘im po završenim hadžskim danima i obavila naknadno svoju ‘umru.

‘Umru je mekruh obaviti 9, 10, 11, 12. i 13. dan zul-hidžeta, jer bi im se time mogli ispreplesti obredi hadža s obredima ‘umre, što bi možda omelo pravovaljano izvršavanje hadžskih obreda. Međutim, osobe koje nisu došle u Harem radi obavljanja hadža mogu bez prigovora činiti ‘umru.

‘UMRA IZ TEN‘IMA

1784. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, prenoseći od Amra, ovaj čuo od Amra b. Evsa kako ga je obavijestio Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr, radijallahu anhum, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da posadi na devu iza sebe Aišu, da ona obavi svoju ‘umru iz Ten‘ima. Sufjan je jednom izjavio: “Čuo sam Amra, i koliko sam puta to slušao od Amra!”¹

1785. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, rekavši da mu je saopćio Abdul-Vehhab b. Abdul-Medžid, prenoseći od Habiba Mu‘allima, on od Ataa kome je rekao Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, da su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi odlučili obaviti hadž, a nijedan od njih, izuzev Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Talhe, nije imao kurban. Alija je došao iz Jemena i imao je kurban, pa je rekao: “Stupio sam u ihram onako kako je učinio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obznanio je svojim drugovima da zanižete umru, pa da obidu oko Ka‘be, zatim podrežu svoju kosu i potom se oslobode ihrama, izuzev onog koji ima sa sobom kurban.

بَابُ عُمْرَةِ التَّنْعِيمِ

١٧٨٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ عَمْرُو بْنُ أَوْسٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَهُ أَنْ يُزِدَ عَائِشَةَ وَيُعِمِّرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ قَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً سَمِعْتُ عَمْرًا كَمْ سَمِعْتُهُ مِنْ عَمْرٍو.

١٧٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ ابْنُ عَبْدِ الْمَجِيدِ عَنْ حَبِيبِ الْمَعْلَمِ عَنْ عَطَاءٍ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَهْلَ وَأَصْحَابَهُ بِالْحَجِّ وَلَيْسَ مَعَ أَحَدٍ مِنْهُمْ هَدْيٌ غَيْرَ النَّبِيِّ ﷺ وَطَلْحَةَ وَكَانَ عَلِيٌّ قَدِمَ مِنَ الْيَمَنِ وَمَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالَ أَهَلَّتْ بِهَا أَهْلٌ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَذِنَ لِأَصْحَابِهِ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً يَطُوفُوا بِالْبَيْتِ ثُمَّ يَقْصُرُوا وَيَحْلُوا إِلَّا مَنْ مَعَهُ الْهَدْيُ فَقَالُوا نَنْطَلِقُ إِلَى مِنَى وَذَكَرُ أَحَدِنَا يَقْطُرُ فَبَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ لَوْ اسْتَقْبَلْتُ

¹ Iz hadisa se razumije da mještani Mekke koji želi obaviti ‘umru, mora izaći izvan granice Harema (na mikat za ‘umru – *hill*) i tamo obući ihram. Ten‘im je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, odredio kao mjesto za ogrtanje ihrama ‘umre samo zato, jer je to jedno od najbližih mjesta Mekki. Prema tome, odluka za ‘umru može se činiti iz svakog mekkanskog predgradskog mjesta u zoni izvan Harema, a koje leži od Mekke 3-4 milje daljine kao i Ten‘im. Ovo mišljenje potvrđuje i jedna verzija Aišine izjave da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Abdur-Rahmanu rekao: “Popni na devu iza sebe svoju sestru i izvedi je iz Harema da učini odluku za ‘umru.”

– On – rekla je Aiša – nije tom prilikom spomenuo ni Ten‘im ni Dži‘ranu.

Pošto je Ten‘im u pojasu izvan Harema (*hill*) najbliže mjesto Mekki, ona se u njemu odlučila za obavljanje ‘umre i kasnije opet izjavila da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije precizirao nijedno mjesto u pojasu izvan Harema. Ovo mišljenje usvojili su: Ebu-Hanife i Šafija. Ima učenjaka koji smatraju da onaj ko obavlja ‘umru (mu‘temir) treba da ode samo do Ten‘ima i tamo zaogrne ihram za obavljanje ‘umre. Neki smatraju da je dovoljno da ode do Ten‘ima, ali je najbolje do Dži‘rane, a zatim do Hudejbije. Neki opet kažu da je potpuno svejedno iz kojeg će od ovih mjesta obući ihram za ‘umru.

– Zar da idemo na Minu, a da iz spolnih organa nekih od nas još curi (sluz?!)² – rekli su ashabi. To je doprlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: “Da sam znao prije ono što sad znam, ja ne bih kurban pribavljao. Da nemam kurban, ja bih se sada zaista oslobodio ihrama.”

Aiša, radijallahu anha, tada je imala menstruaciju, pa je i obavila sve hadžske obrede osim obilaska oko Ka'be. Kada je, kaže Džabir, ponovo postala čista i obavila obilaženje oko Ka'be, rekla je: “Allahov Poslaniče, vi se vraćate sa 'umrom i hadžom, a ja samo sa hadžom (obavljenim) u zul-hidžetu.” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tada naredio Abdur-Rahmanu b. Ebi-Bekru da ode s njom do Ten'ima, pa je (tako) obavila 'umru poslije hadža u mjesecu zul-hidžetu.

Suraka b. Malik b. Džu'sum je susreo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Akabi (na Mini), gdje bacaše kamenčiće (na Džemretul-Akabi) i rekao mu je:

“Allahov Poslaniče! Je li ovaj postupak (činjenje hadža i 'umre) samo vaše (pravo) ove godine ili je i vaše i svačije zauvijek?”

– Ne – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – nego vječno.

OBAVLJANJE 'UMRE NEPOSREDNO POSILIJE OBAVLJANJA HADŽA BEZ PRIPREMLJENOG KURBANA

1786. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovome Hišam kojeg je obavijestio njegov otac, a njega Aiša, radijallahu anha, rekavši: – Izašli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme kada se

مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْلَا أَنَّ
مَعِيَ الْهَدْيَ لَأَحْلَلْتُ وَأَنَّ عَائِشَةَ حَاضَتْ
فَنَسَكْتُ الْمَنَاسِكَ كُلَّهَا غَيْرَ أَنَّهَا لَمْ تَطْفُفَ بِالْبَيْتِ
قَالَ فَلَمَّا طَهَّرْتُ وَطَافْتُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ
أَتَنْطَلِقُونَ بِعُمْرَةٍ وَحَجَّةٍ وَأَنْتَ بِالحَجِّ فَأَمَرَ
عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَخْرُجَ مَعَهَا إِلَى
التَّنْعِيمِ فَأَعْتَمَرْتُ بَعْدَ الْحَجِّ فِي ذِي الْحِجَّةِ وَأَنَّ
سُرَاقَةَ بْنَ مَالِكٍ بْنُ جُعْشُمٍ لَقِيَ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ
بِالْعَقَبَةِ وَهُوَ يَرْمِيهَا فَقَالَ أَلَكُمْ هَذِهِ خَاصَّةٌ يَا
رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا بَلْ لِلْأَبَدِ .

بَابُ الْإِعْتِمَارِ بَعْدَ الْحَجِّ بِغَيْرِ هَدْيٍ

١٧٨٦ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا
هَشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ أَخْبَرَنِي عَائِشَةُ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُوَافِينَ

2 Oni su ovo rekli jer im je teško palo da se oslobode ihrama i zabrana koje za sobom povlače, a da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i dalje ostane u njima. U isto vrijeme, nisu željeli da postupe suprotno njemu i da se ne povedu za njim. Skidanjem ihrama ima se pravo na spolni odnos i oni nisu željeli da to urade pa da odmah iza toga ponovo oblače ihrame, a da im kako su rekli “iz spolnih organa još uvijek curi (sluz)”, jer na hadžu treba biti u ibadetu, a ne u užicima. (prim. rec.)

približio izlazak mladaka mjeseca zul-hidžeta. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko voli stupiti u ihram za ‘umru, neka stupi, a ko hoće da stupi u ihram za hadž, neka stupi. Ja bih se, da nisam pripremio kurban, odlučio za ‘umru.” – Tako su neki od ashaba stupili u ihram za umru, a neki su se odlučili za hadž. Ja sam bila od onih (rekla je Aiša) koji su se odlučili za ‘umru i dobila sam menstruaciju prije nego sam ušla u Mekku. I na Dan Arefata sam imala menstruaciju, pa sam se potužila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: “Ostavi (trenutno) svoju ‘umru, raspleti svoju kosu, iščešljaj se i učini odluku za hadž!” To sam uradila i kada je bila noć konačenja na Muhassabu, on je sa mnom poslao Abdur-Rahmana do Ten‘ima. On je nju posadio na devu iza sebe i ona je (tamo) stupila u ihram za ‘umru umjesto ranije ‘umre.

Tako je Allah odlučio – rekao je Hišam – o njenom hadžu i njenoj umri i ni za što od toga nije bio (potreban) ni kurban, ni sadaka, a ni post.¹

NAGRADA ZA 'UMRU JE PREMA (ULOŽENOM) TRUDU

1787. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej‘ prenoseći od Ibn-Avna, on od Kasima b. Muhammeda..., a (preko drugog seneda) Musedded je prenio od Jezida b. Zureja, on od Ibn-Avna, a ovaj od Ibrahima (Neha‘ija) i Esveda, koji su izjavili da je Aiša, radijallahu anha, rekla: – Allahov Poslaniče, svijet se vraća sa dva (obavljena) obreda, a ja s jednim?, pa joj je rečeno: “Sačekaj! Kada budeš čista, izađi do Ten‘ima

لَهْلَالِ ذِي الْحِجَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهْلَ بِعُمْرَةٍ فَلْيُهْلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُهْلَ بِحَجَّةٍ فَلْيُهْلْ وَلَوْ لَا أَنِّي أَهْدَيْتُ لِأَهْلَلْتُ بِعُمْرَةٍ فَمِنْهُمْ مَنْ أَهْلَ بِعُمْرَةٍ وَمِنْهُمْ مَنْ أَهْلَ بِحَجَّةٍ وَكُنْتُ مِمَّنْ أَهْلَ بِعُمْرَةٍ فَحِضْتُ قَبْلَ أَنْ أَدْخُلَ مَكَّةَ فَأَذْرَكْنِي يَوْمَ عَرَفَةَ وَأَنَا حَائِضٌ فَشَكَوْتُ ذَلِكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ دَعِي عُمْرَتَكَ وَانْقِضِي رَأْسَكَ وَامْتَشِطِي وَأَهْلِي بِالْحَجِّ فَفَعَلْتُ فَلَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ الْحَصْبَةِ أَرْسَلَ مَعِيَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَرْدَفَهَا فَأَهْلَتْ بِعُمْرَةٍ مَكَانَ عُمْرَتِهَا فَقَضَى اللَّهُ حَجَّهَا وَعُمْرَتَهَا وَلَمْ يَكُنْ فِي شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ هَدْيٍ وَلَا صَدَقَةٍ وَلَا صَوْمٍ .

بَابُ أَجْرِ الْعُمْرَةِ عَلَى قَدْرِ النَّصَبِ

١٧٨٧ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعَنِ ابْنِ عَوْنٍ عَنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَا قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ يَصْدُرُ النَّاسُ بِنُسُكَيْنِ وَأَصْدُرُ بِنُسُكٍ فَقِيلَ لَهَا أَنْتَظِرِي فَإِذَا طَهُرْتَ فَأَخْرُجِي إِلَى التَّنْعِيمِ فَأَهْلِي ثُمَّ اثْنَيْنَا بِمَكَانٍ كَذَا وَلَكِنَّهَا عَلَى قَدْرِ نَفَقَتِكَ أَوْ نَصَبِكَ .

¹ Iako je Aiša obavila ‘umru neposredno iza završenih hadžskih obreda, ona nije na ime kazne zaklala ni kurban, ni nahranila 10 siromaha, a niti postila 10 dana. Ona to nije trebala učiniti, jer se ona na mikatu nije odlučila za hadž i ‘umru, nego samo za obavljanje ‘umre, odnosno kasnije za obavljanje hadža. Osim toga, ona se i za ‘umru odlučila tek iza 10. dana zul-hidžeta, a obavila ju je poslije završenih hadžskih obreda i minulih hadžskih dana. Prema mišljenju imama Malika hadžski dani su dani mjeseca ševvala, zul-kadeta i deset dana zul-hidžeta.

i tamo se odluči (za ‘umru), a potom dođi na to i to mjesto (Ebtah), ali je ‘umra prema tvom izdatku, odnosno trudu.”²

DA LI JE MU‘TEMIRU, AKO OBAVI TAVAF ZA ‘UMRU I VRATI SE KUĆI, TO DOVOLJNO I ZA OPROSNI TAVAF?

1788. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Efleh b. Humejd prenoseći od Kasima, on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: – Izašli smo (iz Medine), izgovarajući telbiju za hadž u hadžskim mjesecima i časnim danima hadža. Potom smo odsjeli u Serifu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao svojim drugovima:

– Ko nema kurban, a voli svoj hadž učiniti ‘umrom, neka to uradi, a ko ima (pribavljen) kurban, neka to ne čini!

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i neki imućni ashabi imali su kurban i nisu se odlučili za ‘umru. Potom mi je ušao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a ja plakah pa mi reče: “Zašto plačeš?”

– Čula sam ono što si kazao svojim drugovima, a ja sam spriječena obaviti ‘umru.

– A šta ti je? – upitao je on.

– Ne klanjam – rekla sam – (jer imam menstruaciju).

– Neće ti to naštetiti – rekao je on. – Ti si jedna od Ademovih kćeri i propisano ti je ono što je bilo njima propisano. Budi i dalje u svom hadžu! A Allah će te ‘umrom, svakako, (naknadno) obdariti.

– Ja sam bila (na hadžu) dok se nismo vratili s Mine i odsjeli u Muhassabu. Potom je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao

بَابُ الْمُعْتَمِرِ إِذَا طَافَ طَوَافَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ خَرَجَ هَلْ يُجْزئُهُ مِنْ طَوَافِ الْوُدَاعِ

١٧٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَفْلَحُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُهْلِينَ بِالْحَجِّ فِي أَشْهُرِ الْحَجِّ وَحُرْمِ الْحَجِّ فَتَزَلْنَا سَرَفَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَصْحَابِهِ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ فَاحْبَبْ أَنْ يَجْعَلَهَا عُمْرَةً فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ فَلَا وَكَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَرِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِهِ ذَوِي قُوَّةٍ الْهَدْيُ فَلَمْ تَكُنْ لَهُمْ عُمْرَةً فَدَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا أَبْكِي فَقَالَ مَا يُبْكِيكَ قُلْتُ سَمِعْتُكَ تَقُولُ لِأَصْحَابِكَ مَا قُلْتُ فَمَنْعْتُ الْعُمْرَةَ قَالَ وَمَا شَأْنُكَ قُلْتُ لَا أَصِلِّي قَالَ فَلَا يَضُرُّكَ أَنْتِ مِنْ بَنَاتِ آدَمَ كُتِبَ عَلَيْكِ مَا كُتِبَ عَلَيْهِنَّ فَكُونِي فِي حَاجَتِكَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْزُقَكِهَا قَالَتْ فَكُنْتُ حَتَّى نَفَرْنَا مِنْ مَنَى فَتَزَلْنَا الْمُحَصَّبَ فَدَعَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ فَقَالَ اخْرُجْ بِأَخْتِكَ الْحَرَمَ فَلْتَهْلِ بِعُمْرَةٍ ثُمَّ افْرَغَا مِنْ طَوَافِكُمَا أَنْتَظِرْكُمَا هَاهُنَا فَاتَيْنَا فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَقَالَ فَرَعْتُمَا قُلْتُ نَعَمْ فَنَادَى بِالرَّحِيلِ فِي أَصْحَابِهِ فَارْتَحَلَ النَّاسُ وَمَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ ثُمَّ خَرَجَ مُوجَّهًا إِلَى الْمَدِينَةِ.

² Nagrada uvijek odgovara vrijednosti dobrog djela. Allah nagrađuje za dobra djela prema učinjenom izdatku i uloženom trudu. Tako Mekelije imaju za obavljenju ‘umru iz nekog bližeg mjesta Mekki, u pojasu izvan mikata, nagradu manju nego kada je izvrše iz daljeg mjesta. Šafija smatra da je najbolje učiniti ‘umru iz Dži‘rane, jer je to učinio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a onda iz Ten‘ima, jer ga je preporučio Aiši.

Abdur-Rahmana i rekao: “Izadi sa svojom sestrom iz Harema i neka se ona tamo odluči za ‘umru, izvršite potom vaša obilaženja oko Ka‘be, a ja ću vas ovdje čekati.”

– Mi smo se vratili sredinom noći, a on reče: “Završiste li?”

– Da – rekla sam.

Zatim je među njegovim drugovima pozvano na pokret, pa je svijet, i onaj ko je učinio obilazak oko Ka‘be, krenuo prije jutarnjeg namaza, a i on je krenuo ka Medini.

ČOVJEK ČINI U ‘UMRI ONO ŠTO ČINI U HADŽU

1789. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Hemmam od Ataa, a ovome Safvan b. Ja‘la b. Umejje prenoseći od svoga oca da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao jedan čovjek kada je on bio u Dži‘rani. Na njemu je bio ogrtač s ostatkom miomirisa, ili je Safvan rekao: “... žutila” i dodao:

“Šta mi naređuješ da činim u svojoj ‘umri?”

Utom je Allah Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, spustio Objavu i on je pokriven haljinom. Ja sam stvarno volio da vidim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u času prenošenja Objave, pa Omer reče: “Raduje li te da vidiš Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu Allah spušta Objavu?”

– Da – odgovorio sam.

On je tada podigao stranu haljine i ja sam ga vidio kako hropti. Mislim da je rekao: “... kao devac.”

Kada je to završeno, upitao je: “Gdje je onaj što je pitao za ‘umru?”

– Skini sa sebe ogrtač, saperi trag miomirisa, očisti žutilo i čini u svojoj ‘umri sve što činiš u svom hadžu (osim stajanja na Arefatu i bacanja kamenčića).

بَابُ يَفْعَلُ فِي الْعُمْرَةِ مَا يَفْعَلُ فِي الْحَجِّ

١٧٨٩. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ يَعْنِي عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ بِالْجِعْرَانَةِ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ وَعَلَيْهِ أَثَرُ الْخُلُقِ أَوْ قَالَ صُفْرَةٌ فَقَالَ كَيْفَ تَأْمُرُنِي أَنْ أَصْنَعَ فِي عُمْرَتِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسُتِرَ بِثَوْبٍ وَوَدِدْتُ أَنِّي قَدْ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَقَدْ أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَقَالَ عُمَرُ تَعَالَ أَيْسُرُكَ أَنْ تَنْظُرَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْوَحْيَ قُلْتُ نَعَمْ فَرَفَعَ طَرَفَ الثَّوْبِ فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ لَهُ غَطِيطٌ وَأَحْسِبُهُ قَالَ كَغَطِيطِ الْبَكْرِ فَلَمَّا سُرِّي عَنْهُ قَالَ أَيْنَ السَّائِلُ عَنِ الْعُمْرَةِ اخْلَعْ عَنْكَ الْجُبَّةَ وَاغْسِلْ أَثَرِ الْخُلُقِ عَنْكَ وَأَنْقِ الصُّفْرَةَ وَاصْنَعْ فِي عُمْرَتِكَ كَمَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ.

1790. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, koga je obavijestio Malik, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svog oca, koji je izjavio:

– Rekao sam Aiši, radijallahu anha, supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a bio sam tada mlad: “Jesi li čula riječi Uzvišenog Allaha: ‘Zaista su Safa i Merva Allahovi znakovi (za hadž), pa ko hodočasti Kabu ili obavlja ‘umru, nema mu grijeha da ih ophodi.’ Mislim da nema niko ništa (od odgovornosti), ako ih ne obiđe.”

– Ne, nikako – rekla je Aiša. – Kada bi to bilo kao što ti kažeš, bilo bi (rečeno): “... pa nema mu grijeha, ako ih ne obiđe.” Ovaj je ajet objavljen u vezi s ensarijama koji su nekada činili hodočašće samo Menatu, a (kip) Menat bio je spram Kudejda, pa su se, potom, klonili da i dalje čine ophodnju između Safe i Merve (bojeći se grijeha). Kada je došao islam, oni su pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za to, pa je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista su Safa i Merva Allahovi znakovi, pa ko hodočasti Ka’bu ili čini ‘umru nije mu grijeh da ih ophodi.”

Sufjan i Ebu-Mu‘avija su dodali, prenoseći od Hišama: “Allah ne smatra potpunim hodočašće nijednom čovjeku, a ni njegovu ‘umru, sve dok on ne učini ophođenje između Safe i Merve.”

KADA SE MU‘TEMIR OSLOBAĐA IHRAMA

Ata’ je, prenoseći od Džabira, radijallahu anhumu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je svojim drugovima da svoj hadž učine ‘umrom: da izvrše obilazak oko Ka’be (zatim između Safe i Merve), potom podrežu kosu i oslobode se ihrama.”

١٧٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ حَدِيثُ السِّنِّ أَرَأَيْتَ قَوْلَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا فَلَا أَرَى عَلَى أَحَدٍ شَيْئًا أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا فَقَالَتْ عَائِشَةُ كَلَّا لَوْ كَانَتْ كَمَا تَقُولُ كَانَتْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ لَا يَطَّوَّفَ بِهِمَا إِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي الْأَنْصَارِ كَانُوا يُهْلُونَ لِمَنَاةَ وَكَانَتْ مَنَاةُ حَذْوَ قُدَيْدٍ وَكَانُوا يَتَحَرَّجُونَ أَنْ يَطُوفُوا بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ فَلَمَّا جَاءَ الْإِسْلَامُ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا زَادَ سُفْيَانُ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ هِشَامٍ مَا أَنْتُمْ اللَّهُ حَجَّ امْرِئٍ وَلَا عُمَرَتِهِ لَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ .

بَابُ مَتَى يَحِلُّ الْمُعْتَمِرُ

وَقَالَ عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَصْحَابَهُ أَنْ يَجْعَلُوهَا عُمْرَةً وَيَطُوفُوا ثُمَّ يَقْصِرُوا وَيَحْلُوا .

1791. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, prenoseći od Džerira, on od Isma'ila, ovaj od Abdullaha b. Ebi-Evfaa, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio je 'umru, a s njim smo činili i mi, pa kada je ušao u Mekku, izvršio je obilazak (Ka'be), a s njim smo izvršili obilazak i mi. On je zatim otišao do Safe i Merve, pa smo za njim otišli i mi i zaklanjali smo ga od Mekelija da ga kogod (od njih) ne pogodi (nečim).”

Potom je Abdullaha b. Ebi-Evfaa upitao moj drug:

– Je li on (tada) ulazio u Ka'bu?

– Nije – odgovorio je on.

1792. E, ispričaj nam, rekao je Isma'il, ono šta je on rekao Hatidži.

– Obradujte Hatidžu, kazao je on, kućom u Džennetu od šupljeg bisera u kojoj neće biti buke i tegobe.

1793. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, prenoseći od Amra b. Dinara, koji je rekao:

– Pitali smo Ibn-Omera, radijallahu anhumu, o čovjeku koji je obišao oko Ka'be prilikom 'umre, a nije učinio ophođenje između Safe i Merve, može li on prići (spolno općiti) svojoj supruzi?

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je on, došao je (u Mekku), obišao oko Ka'be sedam puta, klanjao dva rekata iza Mekami-Ibrahima, potom obavio sedam puta obilaženje između Safe i Merve, a vi u Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, imate idealan primjer.

1794. – Pitali smo, rekao je Amr b. Dinar, Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, a on reče: “Neka joj se nipošto ne primiče dok ne obavi obilaženje između Safe i Merve!”

١٧٩١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ اعْتَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاعْتَمَرْنَا مَعَهُ فَلَمَّا دَخَلَ مَكَّةَ طَافَ وَطُفْنَا مَعَهُ وَاتَى الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ وَاتَيْنَاهَا مَعَهُ وَكُنَّا نَسْتُرُهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ أَنْ يَرْمِيَهُ أَحَدٌ فَقَالَ لَهُ صَاحِبٌ لِي أَكَانَ دَخَلَ الْكَعْبَةَ قَالَ لَا .

١٧٩٢. قَالَ فَحَدَّثَنَا مَا قَالَ لِحَدِيحَةَ قَالَ بَشُرُوا حَدِيحَةَ بَيْتٍ مِنَ الْجَنَّةِ مِنْ قَصَبٍ لَا صَحْبَ فِيهِ وَلَا نَصَبَ .

١٧٩٣. حَدَّثَنَا الْحَمِيدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَأَلْنَا ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَجُلٍ طَافَ بِالْبَيْتِ فِي عُمْرَةٍ وَلَمْ يَطُفْ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَيَأْتِي امْرَأَتَهُ فَقَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ فَطَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى خَلْفَ الْمَقَامِ رَكَعَتَيْنِ وَطَافَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ سَبْعًا وَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ .

١٧٩٤. قَالَ وَسَأَلْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَا يَقْرَبْنَهَا حَتَّى يَطُوفَ بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ .

1795. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be prenoseći od Kajsa b. Muslima, on od Tarika b. Šihaba, a ovaj od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u Bathau, gdje je bio odsjeo, pa mi reče:

– Jesi li naumio obaviti hadž?

– Da – rekao sam.

– Kako si (klicao) nijet učinio? – upitao je.

Rekao sam: “Odazivam Ti se klicanjem kao što je klicanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Dobro si učinio – rekao je on. – Izvrši ophodnju oko Ka'be, uzmeđu Safe i Merve, a potom se oslobodi ihrama!

– Ja sam izvršio ophodnju oko Ka'be, Safe i Merve, otišao jednoj ženi (plemena) Kajs i ona mi je obiskala glavu, pa sam kasnije učinio odluku za hadž. Ja sam tako davao odgovor (deciziju) sve do Omerova hilafeta i on mi reče: “Ako se držimo Allahove Knjige, ona nam naređuje upotpunjavanje (nastavljanje) obreda, a ako se pridržavamo izjave Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, on se nije oslobađao ihrama sve dok mu kurban nije stigao na svoje mjesto.”

1796. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Isa, njemu Ibn-Vehb kome je saopćio Amr, prenoseći od Ebul-Esveda, da mu je pričao Abdullah, oslobođeni rob Esme bint Ebu-Bekr, da je on slušao Esmu kako govori:

“Kad god sam prošla pokraj Hadžuna, Allah se smilovao Muhammedu, odsjeli smo tu s njim. Mi smo tada imali lagahne torbe, malo smo imali jahalica, a i naše opskrbe bile su male. ‘Umr sam obavila ja, moja sestra Aiša Zubejr, te taj i taj. Kada smo (obavljajući ophodnju Ka'be), dotakli Ka'bu, oslobodili smo se ihrama, a, potom, navečer odlučili se za hadž.”

١٧٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا

شُعْبَةُ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِالْبَطْحَاءِ وَهُوَ مُنِيخٌ فَقَالَ أَحَبَبْتُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بَمَا أَهْلَلْتَ قُلْتُ لَبَيْكَ بِإِهْلَالِ كَاهِلَالِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَحْسَنْتَ طُفَّ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّافَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَحَلَّ فَطُفْتُ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّافَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ أَتَيْتُ امْرَأَةً مِنْ قَيْسٍ فَقُلْتُ رَأْسِي ثُمَّ أَهْلَلْتُ بِالْحَجِّ فَكُنْتُ أَفْتِي بِهِ حَتَّى كَانَ فِي خِلَافَةِ عُمَرَ فَقَالَ إِنْ أَخَذْنَا بِكِتَابِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُنَا بِالتَّمَامِ وَإِنْ أَخَذْنَا بِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ فَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ.

١٧٩٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ

أَخْبَرَنَا عَمْرُو عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ مَوْلَى أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَ يَسْمَعُ أَسْمَاءَ تَقُولُ كُلَّمَا مَرَّتْ بِالْحَجُّونِ صَلَّى اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مُحَمَّدٍ لَقَدْ نَزَلْنَا مَعَهُ هَاهُنَا وَنَحْنُ يَوْمَئِذٍ خِفَافٌ قَلِيلٌ ظَهَرْنَا قَلِيلَةً أَزْوَادُنَا فَاعْتَمَرْتُ أَنَا وَأَخْتِي عَائِشَةُ وَالزُّبَيْرُ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ فَلَمَّا مَسَحْنَا الْبَيْتَ أَحَلَّلْنَا ثُمَّ أَهْلَلْنَا مِنَ الْعَشِيِّ بِالْحَجِّ.

ŠTA (HADŽIJA) IZGOVARA KADA SE VRAĆA S HADŽA ILI ‘UMRE I (RATNIK) IZ BORBE

1797. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma:

– Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao iz borbe, s hadža ili ‘umre, izgovarao bi na svakoj uzvisini zemlje (brežuljku) tri tekbi-
ra, a zatim: “Nema Boga osim Jedinog Allaha koji nema sudruga. Njemu pripada sva neograničena vlast i hvala i On sve može. Vraćamo se, kajući se za svoje propuste. Obožavamo Ga i ničice padamo na zemlju, samo smo našem Stvoritelju zahvalni. Allah je ispunio svoje obećanje, pomogao svoga roba i On je sam porazio neprijateljske grupe.”

O DOČEKU HADŽIJA I TROJICI NA DEVI

1798. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Jezid b. Zurej‘, a ovome Halid prenoseći od Ikrime, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Mekku, izašli smo mu u susret i dječacići Benu-Abdil-Muttaliba, pa je on jednog od njih stavio (na devu) ispred sebe, a drugog iza sebe.”

بَاب مَا يَقُولُ إِذَا رَجَعَ مِنَ الْحَجِّ أَوِ الْعُمْرَةِ أَوْ الْغَزْوِ

١٧٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ يُكَبِّرُ عَلَى كُلِّ شَرْفٍ مِنَ الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ ثُمَّ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ.

بَاب اسْتِقْبَالِ الْحَاجِّ الْقَادِمِينَ وَالثَّلَاثَةَ عَلَى الدَّابَّةِ

١٧٩٨. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ مَكَّةَ اسْتَقْبَلَتْهُ أُغَيْلِمَةُ بِنْتُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَحَمَلَتْ وَاحِدًا بَيْنَ يَدَيْهِ وَآخَرَ خَلْفَهُ.

O DOLASKU (KUĆI) JUTROM

1799. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Hadžadž, kome je rekao Enes b. Ijad, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhumu:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao do u Mekku, klanjao bi u mesdžidu kod drveta (mesdžidu-šedžere), a kada se vraćao, klanjao bi u Zul-Hulejfi, u sredini doline, i konačio.”

O ULASKU U KUĆU PREDVEČER

1800. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Hemmam, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dolazio noću svojim ukućanima. On ne ulazaše (u drugo vrijeme) nego samo jutrom i predvečer.”

KADA (ČOVJEK) STIGNE U GRAD NOĆU, NEĆE UĆI SVOJIM UKUĆANIMA

1801. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Šu‘be, prenoseći od Muhariba, a on od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da (čovjek) dolazi svojim ukućanima noću.”

O ONOM KOJI JE NAJURIO SVOJU DEVU KADA JE STIGAO U GRAD (MEDINU)

1802. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, koga je obavijestio Muhammed b. Dža‘fer, a njega Humejd, da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako kaže:

بَابُ الْقُدُومِ بِالْغَدَاةِ

١٧٩٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَجَّاجِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ يُصَلِّي فِي مَسْجِدِ الشَّجَرَةِ وَإِذَا رَجَعَ صَلَّى بِذِي الْحُلَيْفَةِ بَيْتُنِ الْوَادِي وَبَاتَ حَتَّى يُضْبَحَ .

بَابُ الدُّخُولِ بِالْعِشِيِّ

١٨٠٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ كَانَ لَا يَدْخُلُ إِلَّا غَدَوَةً أَوْ عِشِيَّةً .

بَابُ لَا يَطْرُقُ أَهْلَهُ إِذَا بَلَغَ الْمَدِينَةَ

١٨٠١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَطْرُقَ أَهْلَهُ لَيْلًا .

بَابُ مَنْ أَسْرَعَ نَاقَتَهُ إِذَا بَلَغَ الْمَدِينَةَ

١٨٠٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ

“Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao s puta i ugledao brdske puteve Medine, najurio bi svoju devu, a ako je to bila neka druga jahaća životinja potjerao bi je brže.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao: – Haris b. Umejr prenoseći od Humejda dodao je: “... potjerao bi je brže zbog ljubavi prema Medini.”

PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma‘il, prenoseći od Humejda, a on od Enesa da je kazao: “... zidine (Medine)...”

Isma‘ila (u drugom senedu) slijedi Haris b. Umejr.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“DOLAZITE KUĆAMA NA NJIHOVA VRATA”

1803. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od Ebu-Ishaka koji je kazao:

– Čuo sam Beraa, radijallahu anhu, gdje govori: “Ovaj je ajet sišao o nama. Kada su ensarije obavljali hadž i vraćali se (kućama), oni nisu ulazili na vrata u svoje kuće, nego otraga. Potom je došao jedan od ensarija i ušao na vrata (svoje kuće) i kao da mu je to uzeto za sramotu, pa je objavljeno: ‘Nije dobročinstvo da dolazite kućama otraga, nego je pravo dobročinstvo, dobročinstvo onoga ko je bogobožan. Dolazite kućama na njihova vrata!’”¹

فَأَبْصَرَ دَرَجَاتِ الْمَدِينَةِ أَوْضَعَ نَاقَتَهُ وَإِنْ كَانَتْ دَابَّةً حَرَّكَهَا .

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ زَادَ الْحَارِثُ بْنُ عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدٍ حَرَّكَهَا مِنْ حُبِّهَا .

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ جُدْرَاتٍ تَابَعَهُ الْحَارِثُ بْنُ عُمَيْرٍ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا

١٨٠٣ . حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِينَا كَانَتْ الْأَنْصَارُ إِذَا حَجُّوا فَجَاءُوا لَمْ يَدْخُلُوا مِنْ قَبْلِ أَبْوَابِ بُيُوتِهِمْ وَلَكِنْ مِنْ ظُهُورِهَا فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَدَخَلَ مِنْ قَبْلِ بَابِهِ فَكَانَهُ عَيْرٌ بِذَلِكَ فَتَزَلَّتْ وَلَيْسَ الْبَرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنْ الْبَرُّ مَنْ اتَّقَى وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا .

¹ Ebu-Huzejme i Hakim navode u svojim hadiskim zbirkama da je Džabir rekao: “Kurejšije su se u davna vremena zvali Ahmesije (Hums) i, zaogrnuti u ihrame, ulazili bi u svoje kuće na vrata, dok ensarije i ostali Arapi nisu ulazili na vrata. Jednom prilikom Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, našao se u nekom vrtu u Medini i izašao na vrata, pa je s njim izašao i Kutbe b. Amir Ensari. Prisutni su javno reagovali i rekli: “Allahov Poslaniče, Kutbe je učinio grijeh, jer je izašao s tobom na vrata.”

– Zašto si to učinio? – upitao ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Zato što sam vidio da si ti to učinio – odgovorio je on.

– Pa ja sam Ahmesija (Ahmes) – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– A ja sam, opet, pristalica iste vjere kao i ti – odgovorio je Kutbe.

Potom je Uzvišeni Allah objavio gornji ajet.

U *Tefsiru* Mukatila b. Sulejmana je zabilježeno, kako Medineli je u predislamsko doba s donesenom odlukom za odlazak na hadž ili ‘umru nisu ulazili u svoje domove na vrata, nego pomoću stepenica kroz krov kuće ili kroz unaprijed napravljen otvor na vrhu zida pozadi kuće. Tako su to činili sve do polaska u Mekku. Nomadi su, opet, ulazili u svoje šatore i iz njih izlazili sa stražnje strane. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, taj običaj je zatekao u Medini i jednog dana, kada je bio odlučio ići na hadž, ušao je u palmovik Benu-Nedžara. S njim je ušao i Kutbe b. Amir Ensari i to na vrata s prednje strane, iako je i on bio učinio odluku za odlazak na hadž. Kasnije je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izašao opet na vrata

PUTOVANJE JE DIO PATNJE (AZABA)

1804. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, a on opet od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Putovanje je dio patnje (azaba): ometa pojedinca od vas u njegovom (redovnom) jelu, njegovom piću i njegovom spavanju, zato kada ostvari (obavi) svoju želju (i cilj), neka požuri svojim ukućanima!”²

KADA PUTNIKU OTEŽA PUTOVANJE, POŽURIT ĆE SVOJIM UKUĆANIMA

1805. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, kojeg je obavijestio Muhammed b. Dža'fer, a njega Zejd b. Eslem prenoseći od svoga oca, koji je rekao:

– Bio sam s Abdullahom b. Omerom, radijallahu anhum, na putu za Mekku, pa mu je preneseno da je Safijja (supruga mu), kćerka Ebu-Ubejda, teško bolesna. On je žurio (na putovanju) sve do iza nestanka akšamske crveni, kada je odsjeo i klanjao akšam i jaciju međusobno ih spojivši. Potom je rekao: “Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je odgodio klanjanje akšama (do na izmak vremena) i spojio akšam i jaciju međusobno, kada mu je putovanje uzelo maha.”

بَابُ السَّفَرِ قِطْعَةً مِنَ الْعَذَابِ

١٨٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَنَوْمَهُ فَإِذَا قَضَى نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ.

بَابُ الْمُسَافِرِ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ يُعَجِّلُ إِلَى أَهْلِهِ

١٨٠٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَبَلَغَهُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ شِدَّةٌ وَجَعٌ فَاسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى كَانَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّفَقِ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعَتَمَةَ جَمَعَ بَيْنَهُمَا ثُمَّ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ أَخَّرَ الْمَغْرِبَ وَجَمَعَ بَيْنَهُمَا.

palmovika, a za njim odmah i Kutbe. Prisutni su to Kutbetu prigovorili, pa ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

- Šta te je privuklo da izadeš na vrata palmovika, kad si već muhrim?
- Izašao sam s tobom, a mi smo iste vjere – odgovorio je Kutbe.
- Ja sam to učinio, jer sam Ahmesija – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

- 2 Nepotrebno kretanje na putu je pokuđeno. Ono može ponekad prouzrokovati i materijalnu i moralnu štetu. Opravdano putovanje je preporučljivo. Ibn-Omer i Ibn-Abbas prenose hadise koji sežu do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poput: “Putujte, pa ćete steći nafaku (korist)!” a u drugoj verziji: “Putujte, da budete zdravi!”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمُحْصَرِّ

SPRIJEČENI HADŽIJA

POGLAVLJA O ONOM KOJI JE SPRIJEČEN DA OBAVI HADŽ; O KAZNI ZBOG LOVA

Iriječima Uzvišenog Allaha: “Ako budete spriječeni (obaviti hadž i ‘umru), tada (koljite) kurban koji vam je lahko nabaviti. Nemojte brijati svoje glave dok kurban ne stigne na svoje mjesto!”

Ata je rekao: “Spriječenost je ma od koga ili čega i to prema situaciji u kojoj bude hadžija.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Riječ “husuren” (u Kur’anu) označava onoga koji “ne prilazi” ženama.

KADA MU‘TEMIR BUDE SPRIJEČEN (OD ‘UMRE)

1806. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf kojeg je obavijestio Malik prenoseći od Nafija da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhumu, kada je u vrijeme nereda išao u Mekku kao mu‘temir rekao: “Ako budem spriječen od Ka‘be, učinit ću onako kako smo učinili (nekada) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.” On je donio odluku za ‘umru (u Zul-Hulejfi), zbog toga što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, donio odluku za ‘umru godine Hudejbije.¹

أَبْوَابُ الْمُحْصَرِّ وَجَزَاءُ الصَّيْدِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ وَقَالَ عَطَاءُ الْإِحْصَارُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ يَجِبُ قَالِ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حُصُورًا لَا يَأْتِي النِّسَاءَ .

بَابُ إِذَا أُحْصِرَ الْمُعْتَمِرُ

١٨٠٦ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حِينَ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ قَالَ إِنْ صُدِدْتُ عَنْ الْبَيْتِ صَنَعْتُ كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَهْلَ بَعْمُرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ أَهْلَ بَعْمُرَةٍ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ .

¹ Spriječenost obavljanja hadža ili ‘umre može nastati usljed bolesti hadžije, aktivnosti neprijatelja, odluke i zakona državne vlasti i slično. Godine Hudejbije – Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim

1807. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija koga su obavijestili Ubejdullah b. Abdullah i Salim b. Abdullah da su oni govorili Abdullahu b. Omeru, radijallahu anhumu, u noćima kada se vojska (Hadžadžova) spustila (u Mekku) na Ibnu-Zubejra:

– Neće li štetiti, ako ne učiniš hadž ove godine. Mi se, uistinu, bojimo da ne budeš spriječen od Ka'be.
– Izašli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je on, i kurejšijski nevjernici spriječili su (nas) od Ka'be, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao svoj kurban (na Hudejbiji), a potom obrijao glavu. Uzimam vas za svjedoka, da sam sebi stavio u dužnost (obaviti) 'umru. Ja, ako Bog da, krećem, pa ako između mene i Ka'be ne bude nikakve zapreke, obići ću oko nje, a ako se pojavi između mene i nje zapreka, učinit ću kao što je učinio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada sam bio s njim.

Potom je obukao ihram za 'umru u Zul-Hulejfi, putovao jedno vrijeme, a zatim rekao: stvar 'umre i hadža je jedno. Uzimam vas za svjedoka da sam stavio sebi u dužnost obaviti sa svojom umrom i hadž. Tako se on nije oslobodio (ihrama) hadža i 'umre dok nije nastupio 10. (dan) zul-hidžeta i zaklao kurban. On govoraše: "Ihrama se (hadžija) ne oslobađa dok ne obavi jedan tavaf (obilaženje sedam krugova oko Ka'be) na dan ulaska u Mekku."

١٨٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ وَسَالِمَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَاهُ أَنَّهَا كَلِمًا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا لَيْلَى نَزَلَ الْجَيْشُ بِابْنِ الزُّبَيْرِ فَقَالَا لَا يَضُرُّكَ أَنْ لَا تَحُجَّ الْعَامَ وَإِنَّا نَخَافُ أَنْ يُحَالَ بَيْنَكَ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَفَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ وَأَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أُوجِبْتُ الْعُمْرَةَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْطَلِقُ فَإِنْ خَلَى بَيْنِي وَبَيْنَ الْبَيْتِ طُفْتُ وَإِنْ حِيلَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَعَلْتُ كَمَا فَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا مَعَهُ فَأَهْلًا بِالْعُمْرَةِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ ثُمَّ سَارَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ إِنَّمَا شَأْنُهُمَا وَاحِدٌ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أُوجِبْتُ حَجَّةً مَعَ عُمْرَتِي فَلَمْ يَحِلَّ مِنْهُمَا حَتَّى حَلَّ يَوْمَ النَّحْرِ وَأَهْدَى وَكَانَ يَقُولُ لَا يَحِلُّ حَتَّى يَطُوفَ طَوَافًا وَاحِدًا يَوْمَ يَدْخُلُ مَكَّةَ .

drugovima idolopoklonici su omeli ulazak u Mekku, pa su muslimani obrijali svoje glave i poklali svoje kurbane izvan Harema. U situaciji normalnih uvjeta kada se Ka'ba može obići, hadžija ne smije brijati glavu dok mu kurban ne stigne na njegovo određeno mjesto i ne bude zaklan.

1808. PRIČAO MI JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija da je neki od sinova Abdullahovih rekao Abdullahu (b. Omeru): "... Kada bi ostao (da ne ideš na hadž) ovdje (odnosno ove godine)...?!"

1809. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Jahja b. Salih, ovome Mu'avija b. Selam, a njemu Jahja b. Ebu-Kesir prenoseći od Ikreme da je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, izjavio: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je spriječen (od 'umre), pa je obrijao glavu, sastao se sa svojim suprugama i zaklao svoj kurban, a 'umru učinio tek slijedeće godine."

O SPRIJEČENOSTI U OBAVLJANJU HADŽA

1810. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, kojeg je obavijestio Abdullah, a njega Junus prenoseći od Zuhrija, da mu je Salim rekao:

– Ibn-Omer, radijallahu anhum, govoraše: "Nije li vam dovoljna praksa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem! Kada neko od vas bude spriječen od hadža, obići će (kada mogne) oko Ka'be, te učiniti sa'j između Safe i Merve. Potom će se osloboditi ihrama do obavljanja hadža iduće godine i zaklati kurban ili će, ako ne nađe kurban, postiti."

I od Abdullaha (b. Mubareka) preneseno je da je rekao kako ga je o ovome obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, koji kaže da mu je gore izloženo prenio Salim od Ibn-Omera.

١٨٠٨. حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ بَعْضَ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَهُ لَوْ أَقَمْتُ بِهَذَا.

١٨٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ عِكْرَمَةَ قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَدْ أَحْصَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَلَقَ رَأْسَهُ وَجَامَعَ نِسَاءَهُ وَنَحَرَ هَدْيَهُ حَتَّى اغْتَمَرَ عَامًا قَابِلًا.

بَابُ الْإِحْصَارِ فِي الْحَجِّ

١٨١٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ قَالَ كَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَلَيْسَ حَسْبُكُمْ سُنَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنْ حُبِسَ أَحَدُكُمْ عَنِ الْحَجِّ طَافَ بِالْبَيْتِ وَبِالصَّفَا وَالْمَرْوَةِ ثُمَّ حَلَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى يَحْجَّ عَامًا قَابِلًا فَيُهْدِيَ أَوْ يَصُومَ إِنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا.

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ نَحْوَهُ.

O KLANJU KURBANA PRIJE BRIJANJA U SPRIJEČENOM HADŽU

1811. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu Abdur-Rezak, a njega obavijestio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Misvera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao kurban prije nego je obrijao glavu i da je to naredio i svojim drugovima.

1812. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, koga je obavijestio Ebu-Bedr Šudža' b. Velid prenoseći od Umera b. Muhammeda Umerija da je Nafi' pričao da su Abdullah i Salim prenijeli (gornje) Abdullahu b. Omeru, radijallahu anhuma, pa je on izjavio:

“Izašli smo (iz Medine) s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, namjeravajući obaviti 'umru. Potom su kurejšijski nevjernici zapriječili put Ka'bi pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poklao svoje deve i potom je obrijao glavu.”

O ONOM KOJI JE REKAO: “SPRIJEČENI OD HADŽA NIJE DUŽAN DA GA OBAVI NAKNADNO”

Revh prenosi od Šibla, on od Ibn-Ebi-Nedžiha, ovaj od Mudžahida, a on, opet, od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma:

“Naknadni (hadž) je dužan obaviti samo onaj ko pokvari svoj hadž suživanjem (spolnim općenjem), dok onaj koga je spriječio (i zadržao) opravdan razlog ili nešto drugo osim toga, istupa iz ihrama i ne vraća se (na hadž kasnije). Ako spriječeni hadžija ima kurban, on će ga zaklati (gdje može), ako nije u mogućnosti da ga pošalje (do Ka'be), a ako je u mogućnosti da ga pošalje do (Ka'be), on ne istupa iz ihrama dok mu kurban ne stigne na svoje mjesto.”

بَابُ النَّحْرِ قَبْلَ الْحَلْقِ فِي الْحَضَرِ

١٨١١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنِ الْمُسَوَّرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَحَرَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ وَأَمَرَ أَصْحَابَهُ بِذَلِكَ .

١٨١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا أَبُو بَدْرٍ شُجَاعُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْعُمَرِيِّ قَالَ وَحَدَّثَ نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ وَسَلَامًا كَلَّمَا عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مُعْتَمِرِينَ فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ دُونَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَدَنَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ .

بَابُ مَنْ قَالَ لَيْسَ عَلَيَّ الْمُحَضَرُ بَدَلٌ

وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ شَيْبٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّمَا الْبَدَلُ عَلَى مَنْ نَقَضَ حَجَّهُ بِالتَّلَذُّذِ فَأَمَّا مَنْ حَبَسَهُ عُذْرٌ أَوْ غَيْرُ ذَلِكَ فَإِنَّهُ يَحِلُّ وَلَا يَرْجِعُ وَإِنْ كَانَ مَعَهُ هَدْيٌ وَهُوَ مُحَضَّرٌ نَحَرَهُ إِنْ كَانَ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَبْعَثَ بِهِ وَإِنْ اسْتَطَاعَ أَنْ يَبْعَثَ بِهِ لَمْ يَحِلَّ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ وَقَالَ مَالِكٌ وَغَيْرُهُ يَنْحَرُ هَدْيُهُ وَيَحْلِقُ فِي أَيِّ مَوْضِعٍ كَانَ وَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ لِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَصْحَابَهُ بِالْحُدْيَةِ نَحَرُوا وَحَلَقُوا

Malik, a i drugi osim njega su rekli: "... zaklat će svoj kurban i obrijat će glavu u kome bilo mjestu i nije zadužen naknadom (obreda), jer su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi poklali na Hudejbijji kurbane, obrijali glave i oslobodili se svih (obaveza) prije obavljenog obilaska oko Ka'be i prije nego mu je (drugi) kurban stigao do Ka'be." On nije spomenuo da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ikome naredio da oni išta naknadno obave, niti da obnove, a Hudejbija je van Harema.¹

1813. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Nafija, da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao kada je u vrijeme nereda izašao do Mekke, namjeravajući obaviti 'umru: "Ako budem od Ka'be spriječen, učinit ću ono što smo učinili kada smo bili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem." Potom se on odlučio za 'umru, jer se i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio za 'umru godine Hudejbije. Zatim je Abdullah b. Omer razmotrio svoju situaciju i kazao: "Stvarni cilj hadža i 'umre je jedan." Potom se okrenuo i svojim drugovima rekao: "Svrha

وَحَلُّوا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ قَبْلَ الطَّوَافِ وَقَبْلَ أَنْ يَصِلَ
الْهَدْيُ إِلَى الْبَيْتِ ثُمَّ لَمْ يُذَكَّرْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ
أَحَدًا أَنْ يَقْضُوا شَيْئًا وَلَا يَعُودُوا لَهُ وَالْحَدِيثُ
خَارِجٌ مِنَ الْحَرَمِ .

١٨١٣ . حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ
نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حِينَ
خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ مُعْتَمِرًا فِي الْفِتْنَةِ إِنْ صُدِّدْتُ عَنْ
الْبَيْتِ صَنَعْنَا كَمَا صَنَعْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَهْلُ
بُعْمَرَةٍ مِنْ أَجْلِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ أَهْلُ بُعْمَرَةٍ عَامَ
الْحُدَيْبِيَّةِ ثُمَّ إِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ نَظَرَ فِي أَمْرِهِ فَقَالَ
مَا أَمْرُهُمَا إِلَّا وَاحِدٌ فَالْتَفَتَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ مَا
أَمْرُهُمَا إِلَّا وَاحِدٌ أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ أَوْجَبْتُ الْحَجَّ

¹ Neobavezni hadž pokvaren spolnim općenjem ne nadoknađuje se, dok obavezni treba naknadno ponovo obaviti slijedeće godine. Ovakav stav se prenosi od Ibn-Abbasa. Ebu-Hanife je rekao: "Spriječeni će hadžija, kada bude oslobođen zapreke, obaviti naknadno svoj hadž, radilo se o neobaveznom ili obaveznom hadžu." Zatim, postoje oprečna mišljenja ashaba i onih poslije njih o tome gdje će spriječeni hadžija zaklati svoj kurban? Uzrok ovog razilaženja je podvojenost mišljenja, da li je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Hudejbije zaklao svoj kurban u području izvan ili u Haremu, te da li Hudejbija spada u Harem ili ne? Ata' tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao kurban u Haremu. Ovo mišljenje usvaja i Ebu-Hanife. Šafija kaže da je jedan dio Hudejbije u području izvan Harema, a drugi u području Harema. Ata' je izjavio: "Šator Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Hudejbije bio je postavljen baš u Haremu i prema tome nemoguće je da je on zaklao svoj kurban u području izvan Harema. Od Misvera je preneseno da je šator Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, na Hudejbiji bio postavljen u području izvan Harema, a da je mjesto zajedničkog klanjanja bilo u području Harema. Ima ashaba koji tvrde da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao svoj kurban na Hudejbiji u području izvan Harema. Malik u svom *Muvettau* kaže: "Preneseno je da su se Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi oslobodili ihrama na Hudejbiji, poklali svoje kurbane, obrijali glave i potom se oslobodili svih obaveza ihrama prije nego su obavili obilazak oko Ka'be i prije nego su im kurban stigli do Ka'be." Osim toga, nije poznato da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ikome od svojih drugova, ili onim koji su bili s njim, naredio da ma šta izvrše naknadno ili da štogod obnove.

hadža i ‘umre je jedna. Uzimam vas za svjedoke da sam se obavezao na obavljanje hadža s ‘umrom.” Tada je učinio obilaženje oko Ka‘be sa po jednim obilaskom na ime ‘umre i hadža i smatrao da je to dovoljno, a kasnije zaklao kurban.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “KO OD VAS BUDE BOLESTAN ILI BUDE IMAO SMETNJU U GLAVI, OTKUP (MU) JE POST, MILOSTINJA ILI KURBAN...”

Hadžija (u ovom) ima pravo izbora, a što se tiče posta, on je tri dana.

1814. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Humejda b. Kajsa, on od Mudžahida, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejsa, a on, opet, od Ka‘ba b. Udžre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjerovatno te uznemiravaju uši?”

– Da, Allahov Poslaniče – rekao je on.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Obrij glavu i potom posti tri dana ili nahrani 6 siromaha, ili žrtvuj na ime kurbanda jednu ovcu!”¹

مَعَ الْعُمْرَةِ ثُمَّ طَافَ لَهَا طَوَافًا وَاحِدًا وَرَأَى أَنَّ ذَلِكَ مُجْزِيًا عَنْهُ وَأَهْدَى .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ)

وَهُوَ خَيْرٌ فَأَمَّا الصَّوْمُ فَثَلَاثَةُ أَيَّامٍ .

١٨١٤ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَعَلَّكَ أَذَاكَ هَوَامُكَ قَالَ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اخْلُقْ رَأْسَكَ وَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ أَوْ انْشُكْ بِشَاةٍ .

¹ Najveći broj učenjaka pod izrazom “nahrani siromahe” podrazumijeva najmanje šest siromaha, davši svakom 1,67 kg (pola sa‘a) pšenice ili ječma, odnosno hurmi. Ovo je stav Malika, Šafije, Ishaka, Ebu-Sevra i Davuda. Ebu-Hanife i Ebu-Sevr smatraju da se daje pola sa‘a samo u pšenici, a cio sa‘ (3,34 kg) u ječmu ili datulama; Ebu-Hanife smatra da se cio iznos može dati jednom umjesto šesterici siromaha.

Navedeni otkup hadžija može realizovati, po mišljenju Malika, gdje god hoće, dok Šafija to veže za Mekku ili Harem. Od Ebu-Hanife su preneseni različiti stavovi. Jedan je da kurban treba zaklati u Mekki ili Haremu, dok se siromasi ne moraju nahraniti tamo. Drugi stav je da to oboje treba učiniti u Mekki ili Haremu, a post se može obaviti gde god se hoće.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“ILI MILOSTINJU”

a ona je nahraniti šest siromaha.

1815. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sejf, a ovome Mudžahid, rekavši:

– Čuo sam Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejla kad kaže da mu je Ka‘b b. Udžre rekao: “Na Hudejbiji poviše mene je stao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a s moje glave padale su uši.”

– Uznemiravaju te uši? – upitao je on.

– Da – rekao sam.

– Pa obrij svoju glavu! – rekao je on. Ili je kazao: “Obrij se!”

Zbog mene je, kaže Ka‘b, objavljen ovaj ajet: “Ko od vas bude bolestan ili bude imao smetnji u glavi...” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Posti tri dana ili udijeli šesterici (siromaha) jedan ferek (tri sa‘a, tj. oko 10 kg), odnosno zakolji kurban koji ti je lakše nabaviti.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (أَوْ صَدَقَةً)

وَهِيَ إِطْعَامُ سِتَّةِ مَسَاكِينَ .

١٨١٥ . حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سَيْفٌ قَالَ حَدَّثَنِي مُجَاهِدٌ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى أَنَّ كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ حَدَّثَهُ قَالَ وَقَفَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْحُدَيْبِيَّةِ وَرَأْسِي يَتَهَافَتُ قَمَلًا فَقَالَ يُؤْذِيكَ هَوَامُّكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَاحْلِقْ رَأْسَكَ أَوْ قَالَ احْلِقْ قَالَ فِي نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ إِلَى آخِرِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ تَصَدَّقْ بِفَرَقٍ بَيْنَ سِتَّةٍ أَوْ أَنْسُكُ بِمَا تَيَسَّرَ .

HRANA (SIROMAHA) NA IME OTKUPA JE POLA SA'A¹

1816. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid kome je prenio Šu'be od Abdur-Rahmana b. Asbehanija, da je Abdullah b. Ma'kil rekao:

– Sjeo sam (u džamiji) kod Ka'ba b. Udžre, radijallahu anhu, i pitao ga za otkup, pa mi reče: “Ajet o otkupu se na mene odnosi naročito, a na vas općenito. Priveden sam do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a uši su me bile spopale toliko da su miljele i po mom licu.

Nisam mislio da te je boljka obuzela ovako kako vidim! Ili (je rekao): Nisam mislio da te je muka spopala ovako kako vidim! Imaš li ovcu (za kurban)?

– Nemam, rekao sam.

– Pa posti tri dana – rekao je on – ili nahrani šest siromaha (davši) svakom siromahu pola sa'a (pšenice).

POD POJMOM EN-NUSUK (SPOMENUTOM U RANIJE NAVEDENOM AJETU) MISLI SE NA OVCU – KURBAN

1817. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Revh, ovome Šibl, prenoseći od Ibni-Ebi-Nedžiha, on od Mudžahida kome je pričao Abdur-Rahman b. Ebu-Lejla prenoseći od Ka'ba b. Udžre, radijallahu anhu, da ga je vidio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a uši padahu po njegovom licu.

– Muče li te uši! – rekao je on.

– Da – odgovorio je Ka'b.

Potom mu je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) naredio da obrije glavu. On je tada bio na Hudejbijji i ashabima nije bilo tada jasno da su oni već na Hudejbijji oslobođeni ihrama. Oni su

بَابُ الإِطْعَامِ فِي الْفِدْيَةِ نِصْفَ صَاعٍ

١٨١٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَصْبَهَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْقِلٍ قَالَ جَلَسْتُ إِلَى كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ عَنْ الْفِدْيَةِ فَقَالَ نَزَلَتْ فِي خَاصَّةٍ وَهِيَ لَكُمْ عَامَّةٌ حُمِلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْقَمْلُ يَتَنَاقَرُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ مَا كُنْتُ أَرَى الْوَجَعَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى أَوْ مَا كُنْتُ أَرَى الْجَهْدَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى تَجِدُ شَاةً فَقُلْتُ لَا فَقَالَ فَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ أَوْ أَطْعَمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ لِكُلِّ مَسْكِينٍ نِصْفَ صَاعٍ.

بَابُ النَّسْكِ شَاةً

١٨١٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا شَيْبُلٌ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَاهُ وَأَنَّهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَالَ أَيُّذِيكَ هَؤُلَاءِ قَالَ نَعَمْ فَأَمَرَهُ أَنْ يَحْلِقَ وَهُوَ بِالْحُدَيْبِيَّةِ وَلَمْ يَتَبَيَّنْ لَهُمْ أَنَّهُمْ يَحْلُقُونَ بِهَا وَهُمْ عَلَى طَمَعٍ أَنْ يَدْخُلُوا مَكَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ الْفِدْيَةَ فَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُطْعِمَ فَرَقًا بَيْنَ سِتَّةٍ أَوْ يُهْدِيَ شَاةً أَوْ يَصُومَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ.

¹ Jedan sa' kod hanefija iznosi 3261,5 grama, pa je pola sa'a nešto više od jednog kg i šest stotina grama.

željeli ući u Mekku, pa je Allah objavio spomenuti ajet o otkupu, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se on daje u hrani i to jedan *ferek* šesterici (siromaha) ili da zakolje ovcu na ime kurbanda ili posti tri dana.

1818. Slično je od Muhammeda b. Jusufa preneseno da mu je pričao Verka' prenoseći od Ibn-Ebu-Nedžiha, on od Mudžahida koga je obavijestio Abdur-Rahman b. Ebu-Lejla prenoseći od Ka'ba b. Udžre, radijallahu anhu, da ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, a uši mu padahu po njegovom licu...²

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“... TADA NEMA SPOLNOG OPĆENJA...”

1819. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Mensura, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ko je hodočastio ovu Kuću, a nije spolno općio niti neki drugi ispad (griješanje) učinio, on se vratio (kući bez grijeha) kao na dan, kada ga je rodila njegova majka.”

١٨١٨. وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ حَدَّثَنَا وَرْقَاءُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَاهُ وَقَمَلُهُ يَسْقُطُ عَلَى وَجْهِهِ مِثْلَهُ.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فَلَا زِفَتَ)

١٨١٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَزِفْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَمَا وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

2 Iz navedenog hadisa se zaključuje:

- Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi “obrij” upućuju na pohvalnost i poželjnost. Ibn-Tin kaže da one upućuju na to da je odstranjivanje vaški iz glave za vrijeme hadža zabranjeno i da je za to obavezan otkup (fid'ja). Tako je i u slučaju odstranjivanja ušiju s ostatka tijela. Ibn-Tin dalje kaže da je Šafija rekao kako je dozvoljeno odstraniti uši s tijela, dok za odstranjivanje iz glave treba dati otkup, ali ne zbog samih vaški, već zbog udobnosti koja se time postiže. Međutim, autor *Et-Tevdiha* kaže da je Šafija rekao da je poželjno za to dati sadaku;
- spomenuti kurban mora biti najmanje ovca;
- post na ime otkupa je tri dana i to izvan bajramskih dana;
- hadis je nadopuna i komentar kur'anskog teksta;
- briga rukovodioca o članovima svoje zajednice i o njihovoj boljoj budućnosti.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
 "... NEMA ISPADA (GRIJEŠENJA)
 NI PREPIRKE ZA VRIJEME HADŽA..."

1820. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Mensura, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko je hodočastio ovu Kuću i nije spolno općio, niti učinio drugi ispad (grijeah), vratio se kući (bez grijeha) kao na dan, kada ga je rodila njegova majka."

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
 (وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ)

١٨٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتَ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ جَزَاءِ الصَّيْدِ

KAZNA ZA LOV

KAZNA ZA LOV I SLIČNO

i riječi Uzvišenog Allaha:

“(O vjernici), ne lovite dok ste u ihramima! Ko od vas hotimično ubije (divljač), kazna mu je (žrtvovati) jednu domaću životinju, sličnu onoj koju je ubio. O tome donose presudu dva pravedna čovjeka između vas, žrtvujući i predajući Ka‘bi (za sirotinju); ili otkup hranjenjem siromaha, ili ravno tome (hranjenju) postiti, da bi okusio težinu svoga (grješnog) posla. Allah je oprostio ono što je prošlo (u predislamsko doba). Ko se ponovo vrati (sličnom radu), Allah će ga kazniti. Allah je veliki i on kažnjava.

Dozvoljen vam je morski lov i jelo od njega kao uživanje vama (kod kuće) i na putovanju, a zabranjen vam je kopneni lov dok ste u ihramima. Bojte se Allaha pred kojim ćete se iskupiti.” (El-Maide: 98-99)

بَابُ جَزَاءِ الصَّيْدِ وَنَحْوِهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلُ ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَنْمَا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرِّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ).

MUHRIMU JE DOZVOLJENO JESTI LOV KOJI JE ULOVIO ONAJ KO NIJE U IHRAMU

Ibnu-Abbas i Enes nisu smatrali da ima smetnje (da muhrim) kolje (životinju) kada ona ne spada u lov kao što je: deva, goveče, kokoš i konj.

Riječ ‘*adlun* znači *mislun*, tj. jednak. Kada se ajn čita s kesrom, tj. ‘*idlun* tada to znači težina, mjera (‘*idlu zalike* znači težina toga). *Kijamen* znači *kavamen*.

(Izraz u Kur'anu) *Ja'dilun*, znači: “Idolopoklonici čine (Allahu) ravnog (druga).”

1821. PRIČAO NAM JE Mu'az b. Fedale, njemu Hišam prenoseći od Jahjaa, on od Abdullaha b. Ebu-Katade koji je rekao:

– Krenuo je moj otac godine Hudejbije na put. Potom su njegovi drugovi obukli ihrame, a on nije. Vjerovjesniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, tada je saopćeno kako neprijatelj namjerava da na njega napadne (u mjestu Gajka), pa je Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, nastavio put. Dok sam bio sa svojim drugovima, jedni su se od njih smijali (okrenuti) drugim, i u tom sam pogledao (na stranu) i vidio divljeg magarca. Navalio sam na njega, ranio ga, privezao ga i zatražio njihovu pomoć, ali mi oni nisu htjeli pomoći.

Potom smo jeli nešto od njegovog mesa. Mi smo se bojali da ne budemo odsječeni (neprijateljem) pa sam želio (stići) Vjerovjesnika, *sallallahu alejhi ve sellem*, i zato sam (pojurio) svoga konja a ponekad bih jahao polahko. Sredinom noći susreo sam jednog čovjeka iz (plemena) Benu-Gifar i upitao: – Gdje si ostavio Vjerovjesnika, *sallallahu alejhi ve sellem*?

بَابُ وَإِذَا صَادَ الْحَلَالُ فَاهْدَى لِلْمُحْرِمِ الصَّيْدَ أَكَلَهُ

وَلَمْ يَرِ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَنَسُ بِالذَّبْحِ بَأْسًا وَهُوَ غَيْرُ
الصَّيْدِ نَحْوُ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ وَالْبَقَرِ وَالذَّجَاجِ
وَالْخَيْلِ .

يُقَالُ (عَدْلٌ ذَلِكَ) مِثْلُ فَإِذَا كُسِرَتْ عِدْلٌ فَهُوَ
زِنَةُ ذَلِكَ (قِيَامًا) قِيَامًا (يَعْدِلُونَ) يَجْعَلُونَ عَدْلًا .

١٨٢١ . حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ
يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ قَالَ انْطَلَقَ أَبِي عَامَ
الْحُدَيْبِيَّةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ يُحْرِمْ وَحَدَّثَ النَّبِيُّ
ﷺ أَنَّ عَدُوًّا يَغْزُوهُ فَانْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ فَبَيْنَمَا أَنَا مَعَ
أَصْحَابِهِ تَضَحَّكَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَنَظَرْتُ فَإِذَا
أَنَا بِحِمَارٍ وَخَشٍ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ فَطَعَنْتُهُ فَأَثْبَتُهُ
وَاسْتَعْنْتُ بِهِمْ فَأَبَوْا أَنْ يُعِينُونِي فَأَكَلْنَا مِنْ لَحْمِهِ
وَخَشِينَا أَنْ نُقْتَطَعَ فَطَلَبْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَرْفَعُ فَرَسِي
شَاوًا وَأَسِيرُ شَاوًا فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ بَنِي غِفَارٍ فِي
جَوْفِ اللَّيْلِ قُلْتُ أَيْنَ تَرَكْتَ النَّبِيَّ ﷺ
قَالَ تَرَكْتُهُ بِتَعْنَنٍ وَهُوَ قَائِلُ السَّقِيَا فَقُلْتُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَهْلَكَ يَقْرَأُونَ عَلَيْكَ السَّلَامَ
وَرَحْمَةُ اللَّهِ إِنَّهُمْ قَدْ خَشَوْا أَنْ يُقْتَطِعُوا دُونَكَ
فَانْتَظَرْتُهُمْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَصَبْتُ حِمَارًا وَخَشٍ
وَعِنْدِي مِنْهُ فَاضِلَةٌ فَقَالَ لِلْقَوْمِ كُلُوا وَهُمْ
مُحْرَمُونَ .

– Ostavio sam ga – rekao je on – u Ta'henu, a podnevno spavanje namjeravaše učiniti u Sukjau. (Kasnije sam ga sustigao) i rekao: "Allahov Poslaniče, tvoji te drugovi selame i žele ti Allahovu milost. Oni se boje da ne budu od tebe odsječeni, pa sačekaj ih! Allahov Poslaniče, nastavio sam, pogodilo sam divljeg magarca i imam od njega još mesa." On je tada svijetu rekao: "Jedite!", iako bijahu tada u ihramima.¹

KADA MUHRIMI UGLEDAJU LOVLJENU DIVLJAČ PA SE NASMIJU, A ONAJ KOJI NIJE U IHRAMU TO SHVATI

1822. PRIČAO NAM JE Sa'd b. Rebija, da mu je rekao Ali b. Mubarek, prenoseći od Jahjaa, on od Abdullaha b. Ebu-Katade, kako mu je njegov otac prenio:

– Godine Hudejbije krenuli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, (za Mekku) pa su njegovi drugovi zaogrnuili ihrame, a ja nisam bio u ihramu. U Gajkau smo obaviješteni o neprijatelju, pa smo pošli prema njemu. Moji su drugovi, potom, spazili divljeg magarca i počeli su se jedni drugima smijati. U tom sam pogledao i ja, vidio ga i najurio

بَابُ إِذَا رَأَى الْمُحْرِمُونَ صَيْدًا
فَضَحِكُوا فَفُطِنَ الْحَلَالُ

١٨٢٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ قَالَ انْطَلَقْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَامَ الْحُدَيْبِيَّةِ فَأَحْرَمَ أَصْحَابُهُ وَلَمْ أُحْرَمْ فَأَنْبِئْنَا بَعْدُ بِغَيْقَةٍ فَتَوَجَّهْنَا نَحْوَهُمْ فَبَصُرَ أَصْحَابِي بِحِمَارٍ وَخَشٍ فَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَضْحَكُ إِلَى بَعْضٍ فَنَظَرْتُ فَرَأَيْتُهُ فَحَمَلْتُ عَلَيْهِ الْفَرَسَ فَطَعْنْتُهُ فَأَنْبِئْتُهُ فَاسْتَعْتَبْتُهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُعِينُونِي فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثُمَّ لَحِقْتُ

¹ Konkretni slučaj naveli su u svojim hadiskim zbirkama sastavljači najpoznatijih hadiskih zbirki. Tahavi je zabilježio da je Ebu-Seid Hudri izjavio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Ebu-Katadu radi prikupljanja zekata, a on je s ostalim ashabima u ihramima krenuo u Mekku. Na putu je odsjeo u Asfanu. Tu ih je stigao i njima se pridružio i Ebu-Katade koji nije namjeravao hodočašće i, prema tome, nije ni zaogrnuo ihram. U tom se pojavio divlji magarac i ashabi su oborili glave zemlji ne želeći da usmjere svoje poglede na lovinu pa da je on primijeti. Međutim, on ju je ugledao, uzjahao je konja, dohvatio koplje koje mu je trenutno ispalo, pa je doviknuo: ‘Drugovi, doхватите mi ga!’

‘Mi ti u tome ne možemo ništa pomoći’ – odgovorili su oni.

Ebu-Katade je, potom, sam dohvatio koplje, jurnuo na magarca i ulovio ga.

Zatim su pekli njegovo meso, a onda su rekli: ‘Allahov Poslanik je među nama (a mi to jedemo)?!’ On je bio ispred njih, pa su ga sustigli i o tome pitali. On u tome nije vidio nikakve štete.”

Drugi su muhaddisi slučaj iznijeli u nešto drugim verzijama, koje se međusobno uglavnom samo nadopunjuju. Neki su meso lovine jeli kuhano, neki pečeno, a ostatak ponijeli dalje sa sobom, dok ga, opet, drugi nisu htjeli okusiti.

Prema izloženom, meso ulovljene divljači muhrim može jesti, ako lovca za tu divljač nije pružio nikakvu pomoć. Ta'hen ili Ta'hin i Sukjan su mjesta između Mekke i Medine.

na njega konja, probo ga (kopljem) i učvrstio ga (za zemlju), a potom zatražio njihovu pomoć, ali mi oni nisu htjeli pomoći. Kasnije smo od njega nešto jeli. Zatim sam se priključio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Bojali smo se da ne budemo od njega odsječeni pa sam ponekad pojurio svoga konja, a ponekad bih jahao polahko. Sredinom noći susreo sam jednog čovjeka iz plemena Benu-Gifar i upitao: “Gdje si ostavio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Ostavio sam ga u Te’henu, a on namjeravaše podnevno spavanje učiniti u Sukjau – odgovorio je on.

Kasnije sam se priključio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao do njega i rekao: “Allahov Poslaniče, tvoji su (me) poslali, selame te i žele ti Allahovu milost i bereket. Oni su uplašeni da ih neprijatelj ne odsiječe od tebe, pa ih sačekaj!”

On je to uradio. Kasnije sam rekao: “Allahov Poslaniče, mi smo ulovili divljeg magarca i imamo od njega nešto viška mesa.”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao svojim drugovima: “Jedite (ga), a oni su bili u ihramima.”

ONAJ KO JE U IHRAMU NE POMAŽE ONOM KOJI NIJE U IHRAMU U LOVLJENJU

1823. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Saliha b. Kejsana, on od Nafija Ebu-Muhammeda, Ebu-Katadovog oslobođenog roba, da je Ebu-Katade, radijallahu anhu, rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Kahatu, tri (merhale – konaka) od Medine...”

Preko drugog seneda: PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Saliha b. Kejsana, on od Ebu-Muhammeda da je

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَخَشِينَا أَنْ نُقْتَطَعَ أَرْفَعُ فَرَسِي شَأْوًا وَأَسِيرُ عَلَيْهِ شَأْوًا فَلَقِيتُ رَجُلًا مِنْ بَنِي غِفَارٍ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَقُلْتُ أَيْنَ تَرَكْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ تَرَكْتُهُ بِتَعْنَنَ وَهُوَ قَائِلُ السَّقْيَا فَلَحِقْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَتَّى أَتَيْتُهُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَصْحَابَكَ أَرْسَلُوا يَقْرَءُونَ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ وَإِنَّهُمْ قَدْ خَشُوا أَنْ يَقْتَطِعَهُمُ الْعَدُوُّ دُونَكَ فَاَنْظُرْهُمْ فَفَعَلَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا أَصَدْنَا حِمَارَ وَحْشٍ وَإِنْ عِنْدَنَا فَاضِلَةٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَصْحَابِهِ كُلُوا وَهُمْ مُحْرَمُونَ .

بَاب لَا يُعِينُ الْمُحْرِمُ الْحَلَالَ فِي قَتْلِ الصَّيْدِ

١٨٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ نَافِعِ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ سَمِعَ أَبَا قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِالْقَاحَةِ مِنَ الْمَدِينَةِ عَلَى ثَلَاثِ حَوْسٍ وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِالْقَاحَةِ

Ebu-Katade, radijallahu anhu, rekao: “Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Kahatu. Neki između nas su bili u ihramu, a bilo ih je i bez ihrama. U tom sam vidio svoje drugove kako se međusobno gledaju, pogledao sam na stranu i gle, divlji magarac.” Potom mu je – smatra prenosilac – ispao bič. Oni su mi rekli: “Mi smo u ihramima i nećemo ti (u lovljenju) ništa pomoći.” Konačno sam ga uhvatio (bič), uzeo ga, i prišao magarcu iza brežuljka, ranio ga, oborio i donio ga svojim drugovima. Neki od njih su govorili: “Jedite!”, a drugi: “Ne jedite!” Kada sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio ispred nas, upitao sam ga (za ovaj slučaj), a on reče: “Jedite, to je dozvoljeno.”

Rekao nam je – kaže Sufjan – Amr (b. Dinar): Idite do Saliha i pitajte ga za to i za ostalo. A Salih nas je ovdje (u Mekki) stigao (kaže Sufjan).

ONAJ KOJI JE U IHRAMU NEĆE POKAZIVATI NA LOVINU KAKO BI JE ONAJ ŠTO NIJE U IHRAMU ULOVIO

1824. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Ebu-Avane, a ovome Usman, a on je sin Mevheba koga je obavijestio Abdullah b. Ebu-Katade kako mu je saopćio njegov otac da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao (iz Medine) kao hodočasnik (za ‘umru), pa su s njim izašli i oni.

Potom je on jednu grupu od njih poslao (na drugu stranu), a među njima i Ebu-Katadu. On im je tada rekao: “Držite se morske obale dok se opet ne sastanemo.” I oni su se držali morske obale! Kada su pošli, svi su obukli ihrame osim Ebu-Katade koji to nije učinio.

Dok su tako putovali iznenadno su ugledali divlje magarce. Ebu-Katade se okomio na njih i ubio jednu magaricu. Potom su odsjeli, jeli od nje mesa, pitajući se: “Da li nam je dozvoljeno jesti meso od lova dok smo u ihramu?” Zatim smo ono što

وَمِنَّا الْمُحْرِمُ وَمِنَّا غَيْرُ الْمُحْرِمِ فَرَأَيْتُ أَصْحَابِي
يَتَرَاءَوْنَ شَيْئًا فَنَظَرْتُ فَإِذَا حِمَارٌ وَخَشَّ يَعْنِي
وَقَعَ سَوْطُهُ فَقَالُوا لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ بِشَيْءٍ إِنَّا
مُحْرَمُونَ فَتَنَاولْتُهُ فَأَخَذْتُهُ ثُمَّ أَتَيْتُ الْحِمَارَ مِنْ
وَرَاءِ أَكْمَةِ فَعَقَرْتُهُ فَاتَيْتُ بِهِ أَصْحَابِي فَقَالَ
بَعْضُهُمْ كُلُّوا وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا تَأْكُلُوا فَاتَيْتُ
النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ أَمَامَنَا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كُلُّوهُ حَلَالٌ
قَالَ لَنَا عَمْرُو أَذْهَبُوا إِلَى صَالِحٍ فَسَلُّوهُ عَنْ هَذَا
وغيره وَقَدِمَ عَلَيْنَا هَاهُنَا .

بَاب لَا يُشِيرُ الْمُحْرِمُ إِلَى الصَّيْدِ لِكَيْ يَضْطَادَّهُ الْحَلَالُ

١٨٢٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ هُوَ ابْنُ مَوْهَبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ خَرَجَ حَاجًّا فَخَرَجُوا مَعَهُ فَصَرَفَ طَائِفَةً مِنْهُمْ
فِيهِمْ أَبُو قَتَادَةَ فَقَالَ خُذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ حَتَّى
نَلْتَقِيَ فَأَخَذُوا سَاحِلَ الْبَحْرِ فَلَمَّا انْصَرَفُوا أَخْرَمُوا
كُلَّهُمْ إِلَّا أَبُو قَتَادَةَ لَمْ يُحْرَمْ فَبَيْنَمَا هُمْ يَسِيرُونَ إِذْ
رَأَوْا حِمْرًا وَخَشَّ فَحَمَلَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَى الْحِمْرِ فَعَقَرَ
مِنْهَا أَتَانًا فَزَلُّوا فَأَكَلُوا مِنْ لَحْمِهَا وَقَالُوا أَنَاكُلُ
لَحْمَ صَيْدٍ وَنَحْنُ مُحْرَمُونَ فَحَمَلْنَا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِ
الْأَتَانِ فَلَمَّا أَتَوْا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ

je preostalo (višak) od mesa ulovljene magarice ponijeli. Kada su došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, oni su rekli: “Allahov Poslaniče, mi smo uistinu obukli ihrame, a Ebu-Katade nije. Kada smo ugledali divlje magarce, Ebu-Katade je na njih navalio i ustrijelio jednu magaricu. Zatim smo odsjeli; od njenog mesa nešto pojeli i pitali se: ‘Je li nam dozvoljeno jesti meso od lova dok smo u ihramima.’ Ono što je ostalo od mesa donijeli smo.”

– Je li od vas iko njemu zapovjedio da se na nju okomi ili mu na nju pokazao? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Ne – rekli su oni.

– Onda jedite taj ostatak od njenog mesa! – rekao je on.

KADA (OSOBA BEZ IHRAMA) POKLONI ŽIVOG DIVLJEG MAGARCA HADŽIJI KOJI JE U IHRAMU, NEĆE GA PRIMITI

1825. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes'uda, ovaj od Abdullaha b. Abbasa, a on od Sa'ba b. Džessame Lejsija, da je on Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio divljeg magarca kada je on bio u Ebvau ili u Veddanu, pa je odbio da primi. Kada mu je na licu vidio negodovanje, rekao je: “Mi smo ga odbili samo zato što smo bili u ihramima.”¹

إِنَّا كُنَّا أَحْرَمْنَا وَقَدْ كَانَ أَبُو قَتَادَةَ لَمْ يُحْرِمْ فَرَأَيْنَا هُمُ وَحْشَ فَحَمَلَ عَلَيْهَا أَبُو قَتَادَةَ فَعَقَرَ مِنْهَا أَنَا فَتَزَلْنَا فَأَكَلْنَا مِنْ لَحْمِهَا ثُمَّ قُلْنَا أَنَا كُلْ لَحْمَ صَيْدٍ وَنَحْنُ مُحْرَمُونَ فَحَمَلْنَا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا قَالَ أَمِنْكُمْ أَحَدٌ أَمْرَهُ أَنْ يَحْمِلَ عَلَيْهَا أَوْ أَشَارَ إِلَيْهَا قَالُوا لَا قَالَ فَكُلُوا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهَا .

بَاب إِذَا أَهْدَى لِلْمُحْرِمِ حِمَارًا وَحْشِيًّا حَيًّا لَمْ يَقْبَلْ

١٨٢٥ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ ابْنِ جَثَامَةَ اللَّيْثِيِّ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِمَارًا وَحْشِيًّا وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بَوْدَانَ فَرَدَّهُ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ إِنَّا لَمْ نَرُدَّهُ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَا حُرْمٌ .

¹ Ša'bi, Tavus, Mudžahid, Džabir b. Zejd, Lejs, Sevri i Malik, oslanjajući se na gornji slučaj, smatraju da hadžiji u ihramu nije dozvoljeno jesti meso divljači koju je ulovila osoba koja nije u ihramu. Međutim, Ata, po jednoj verziji, Seid b. Džubejr, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed i, po jednoj verziji, Ahmed, rekli su, da lov osobe koja nije u ihramu nije zabranjeno jesti hadžiji u ihramu. Ovi se učenjaci oslanjaju na hadis koji Muslim sa senedom donosi u svom *Sahihu* u kom Mu'az b. Abdur-Rahman prenosi od svoga oca da je rekao: “Bili smo u ihramima zajedno s Talhom b. Abdullahom kome je poklonjena neka ulovljena ptica. Talha je tada spavao, pa su je neki od nas jeli, a neki to nisu htjeli. Kada se Talha probudio, odobrio je ovo jedenje ptice i rekao: ‘Mi smo jeli zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on nam je to odobrio.’”

Nesai u svom *Sunenu* preko Behzija iznosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo iz Medine u Mekku kao hadžija i u Revhau naišlo se na pogođenog divljeg magarca. Slučaj su javili Muhammedu,

ŽIVOTINJE KOJE HADŽIJA DOK JE I U IHRAMU MOŽE UBITI

1826. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pet je vrsta životinja koje muhrimu nije grijeh ubijati.”

Malik je (u drugom senedu) prenio od Abdullaha b. Dinara, on od Ibnu-Omera, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (gornje)...

1827. PRIČAO NAM JE Musedded, ovome Ebu-Avane, prenoseći od Zejda b. Džubejra, koji je kazao:

– Čuo sam Ibn-Omera, radijallahu anhum, kako govori:

“Pričala mi je jedna od žena Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Hadžija u ihramu smije ubiti (štetočinu)...”

بَابُ مَا يَقْتُلُ الْمُحْرِمُ مِنَ الدَّوَابِّ

١٨٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ لَيْسَ عَلَى الْمُحْرِمِ فِي قَتْلِهِنَّ جُنَاحٌ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ ...

١٨٢٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ حَدَّثَنِي إِحْدَى نِسْوَةِ النَّبِيِّ ﷺ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ يَقْتُلُ الْمُحْرِمُ ...

sallallahu alejhi ve sellem, a on je odgovorio: “Ostavite ga! Možda će mu doći njegov gospodar.” Kasnije je stigao vlasnik ulova i rekao: “Allahov Poslaniče, ovaj je magarac vaš.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je naredio Ebu-Bekru i on ga je razdijelio prisutnim, a zatim su nastavili putovanje. Kada su stigli u Esase, naselje između Ruvejse i Ardža, naišli su u jednom hladu na gazelu sa zabodenom strijelom u leđima. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispred nje postavio je jednog čovjeka da je ne bi kogod od ashaba uhvatio. Tako se pokraj nje mirno prošlo.

Ata', po jednoj verziji, Malik, Šafija, Ahmed, Ishak i Ebu-Sevr, rekli su: “Divljač ulovljena hadžiji u ihramu zabranjena je jesti osobi u ihramu, a lov koji nije ulovljen na ime hadžije u ihramu dozvoljeno je jesti hadžiji u ihramu.” Preneseno je da je ovo bio i stav Osmana, radijallahu anhu.

Ovi učenjaci oslanjaju se na hadis koji Ebu-Davud bilježi u svom *Sunenu*, kako je Džabir b. Abdullah rekao: – Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: “Kopneni ulov vama je dozvoljen, ako ga niste vi osobno lovili ili on nije ulovljen vama.”

Isti hadis zabilježio je i Tirmizi u svom *Sunenu* uz dodatak: “... dozvoljen vam je iako ste u ihramu.”

1828. PRIČAO NAM JE Asbeg b. Feredž koga je obavijestio Abdullah b. Vehb prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Salima koji je kazao da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao:

– Hafsa je izjavila: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Pet je vrsta životinja za koje nema grijeha onome ko ih ubije, i to: vrana, kobac, miš, škorpija i pas koji napada (ljude).”

1829. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibnu-Vehb, a njega obavijestio Junus prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ima pet vrsta životinja i svaka od njih je štetočina i čovjek ih može u Haremu ubiti, a to su: vrana, kobac, škorpija, miš i pas koji napada.”¹

1830. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, a njemu Ibrahim, prenoseći od Esveda da je Abdullah, radijallahu anhu, izjavio:

– Dok smo bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u špilji na Mini, objavljeno mu je poglavlje “Vel-Murselati”. On ga je učio, a ja ga pamtio (naučio) iz njegovih usta. Usta su mu njim (učenjem) bila još svježija, kad li na nas napade zmija i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ubijte je!” Mi smo na nju požurili, ali nam je umakla. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče. “Ona je sačuvana od vašeg zla, kao što ste i vi sačuvani od njenog zla.”

١٨٢٨. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ حَفْصَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ لَا حَرَجَ عَلَى مَنْ قَتَلَهُنَّ الْغُرَابُ وَالْحِدَاةُ وَالْفَأْرَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ.

١٨٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ كُلُّهُنَّ فَاسِقٌ يَقْتُلُهُنَّ فِي الْحَرَمِ الْغُرَابُ وَالْحِدَاةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ.

١٨٣٠. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَارٍ بِمَنَى إِذْ نَزَلَ عَلَيْهِ وَالْمُرْسَلَاتِ وَإِنَّهُ لَيَتْلُوهَا وَإِنِّي لَأَتَلَقَّاها مِنْ فِيهِ وَإِنَّ فَاهُ لَرَطْبٌ بِهَا إِذْ وَثَبَتْ عَلَيْنَا حَيَّةٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اقْتُلُوهَا فَابْتَدَرْنَاهَا فَذَهَبَتْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَيْتُمْ شَرَّكُمْ كَمَا وَقَيْتُمْ شَرَّهَا.

¹ Iz navedenih hadisa zaključuje se:

– muhrimu je dozvoljeno ubiti ma koju od gore navedenih štetočina u hadisu. Analogno tome, to je dozvoljeno i svakoj osobi bez ihrama. To potvrđuje hadis koji je Muslim zabilježio u svom *Sahihu* da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Čula sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Četiri vrste životinja su prestupnici i dozvoljeno ih je ubiti i u pojasu izvan Harema i u Haremu, a to su: kobac, vrana, miš i pas koji napada.” U drugim hadisima navedena je još zmija, a u nekim i škorpija.

Ibnu-Munzir, pored ovih pet, naveo je još: vuka, tigra, a drugi su dodali još “i po svojoj prirodi druge deraće životinje”. Prema ovome mnogi zaključuju da muhrim može ubiti svaku životinju štetočinu;

– pod pojmom “pas koji nasrće na ljude” spadaju: lav, tigar, leopard, ris i druga opasna divljač. Lisica i hijena ne spadaju u ovu grupu štetočina i njih muhrim ne smije ubijati.

1831. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za guštera (geka) rekao: "mala štetočina", a nije čula da je naredio da se ubije.

Ebu-Abdullah (Buhari) je rekao: "S ovim smatramo da je Mina dio Harema i da oni ubijanje zmije nisu smatrali štetnim (griehom)."²

DRVEĆE U HAREMU SE NE SIJEČE

Ibnu-Abbas, radijallahu anhuma, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Trnje Harema se ne siječe."

1832. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Seida b. Ebu-Seida Makburija, on od Ebu-Šurejha Adevija, kako je on rekao Amru b. Seidu dok odašiljaše vojne odrede prema Mekki:

– Dozvoli mi, zapovjedniče, da ti prenesem govor koji je održao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jutrom na dan osvojenja (Mekke), koji su čule moje uši, upamtilo moje srce, a moje ga oči vidjele kada je govorio. On je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a potom rekao: "Allah je Mekku učinio svetom (časnom), a nije je svetom učinio svijet i (prema tome) nije dozvoljeno nijednom čovjeku koji vjeruje u Allaha i Sudnji dan da

١٨٣١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِلزُّوَغِ فَوَيْسِقُ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ إِنَّهَا أَرَدْنَا بِهَذَا أَنَّ مِنِّي مِنَ الْحَرَمِ وَأَنَّهُمْ لَمْ يَرَوْا بِقَتْلِ الْحَيَّةِ بَأْسًا.

بَاب لَا يُعْضَدُ شَجَرُ الْحَرَمِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لَا يُعْضَدُ شَوْكُهُ.

١٨٣٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْقُبَيْرِيِّ عَنْ أَبِي شُرَيْحٍ الْعَدَوِيِّ أَنَّهُ قَالَ لِعَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ وَهُوَ يَبْعَثُ الْبُعُوثَ إِلَى مَكَّةَ أَتَذَنُّ لِي أَيُّهَا الْأَمِيرُ أَحَدْتُكَ قَوْلًا قَامَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلْغَدِ مِنْ يَوْمِ الْفَتْحِ فَسَمِعْتُهُ أَذْنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي وَأَبْصَرْتُهُ عَيْنَايَ حِينَ تَكَلَّمَ بِهِ إِنَّهُ حَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ مَكَّةَ حَرَّمَهَا اللَّهُ وَلَمْ يُحَرِّمْهَا النَّاسُ فَلَا يَحِلُّ لِأَمْرِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يَسْفِكَ بِهَا دَمًا وَلَا يُعْضَدَ بِهَا شَجَرَةٌ فَإِنْ أَحَدٌ

2 Iz Aišine izjave ne slijedi zaključak da je guštera zabranjeno ubiti. Muslim donosi hadis preko Sa'da b. Ebi-Vekasa, kako je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se gušter ubija. Hadis istog smisla Muslim je zabilježio od Aiše.

Ibn-Abbas je rekao: "Ko ubije guštera (geka), imat će nagradu kao da je podijelio milostinju."

Od Aiše se prenosi da je ubijala ove guštere kod Ka'be. Ibrahim b. Nafi' pitao je Ataa za ubijanje guštera u Haremu, pa mu je on odgovorio: "Nema štete ubiti ga."

Od Malika je preneseno: "Muhrim nema pravo ubiti guštera", a Ibnu-Kasim je dodao: "A ako ga ubije, podijelit će milostinju, jer gušter nije nabrojan među spomenutih pet štetočina."

Ibn-Hazm ističe da je Omer naredio da hadžije ubijaju u Haremu ose. Ata' je rekao: "Za ubijenu osu hadžija ne podliježe nikakvoj kazni ni odgovornosti." Izmi Hazm je izjavio: "Hadžiji nije dozvoljeno u Haremu ubiti mrava, pčelu, sureda (jednu vrstu sokola), pupavca i žabu." Poneki učenjaci misle da za ubijenu osu treba podijeliti milostinju u vidu hrane.

u njoj prolijeva (tuđu) krv i da u njoj siječe drveće. Ako neko to dozvoli sebi, zbog toga što se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, borio (pri njenom osvajanju) recite mu: Allah je to dozvolio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a vama nije dozvolio. Meni je on to dozvolio samo časak dana i danas joj je njena svetost već vraćena onako kao što je tu svetost imala jučer. Svaki od vas ovdje prisutan, neka ovo dostavi odsutnom!” Ebu-Šurejh je upitao: “Šta ti je odgovorio Amr?” Rekao je: “Ja to znam od tebe bolje, Ebu-Šurejhu. Harem ne može biti sklonište neposlušnom ni bjeguncu utočište od kazne za (prolivenu) krv, a ni sklonište pobjeglom zbog učinjenog nereda.” *Hurbe* je isto što i *belijje*.¹

تَرَخَصَ لِقِتَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُولُوا لَهُ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ
لِرَسُولِهِ ﷺ وَلَمْ يَأْذَنْ لَكُمْ وَإِنَّمَا أَذِنَ لِي سَاعَةً مِنْ
نَهَارٍ وَقَدْ عَادَتْ حُرْمَتُهَا الْيَوْمَ كَحُرْمَتِهَا بِالْأَمْسِ
وَلْيُبَلِّغِ الشَّاهِدُ الْغَائِبَ فَقِيلَ لِأَبِي شُرَيْحٍ مَا قَالَ
لَكَ عَمْرُو قَالَ أَنَا أَعْلَمُ بِذَلِكَ مِنْكَ يَا أَبَا شُرَيْحٍ
إِنَّ الْحَرَمَ لَا يُعِيدُ عَاصِيًا وَلَا فَارًّا بِدَمٍ وَلَا فَارًّا
بِخُرْبَةٍ خُرْبَةٌ بَلِيَّةٌ .

¹ Imam Ahmed u svom *Musnedu* spomenuti dijalog završava Amrovom primjedbom: “Ja sam bio prisutan, a ti odsutan. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da prisutni prenese odsutnom i ja sam ti, evo, to sada saopćio.”

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

– sjeći drveće, pa i granje drveća i drugog zelenila u Mekki nije dozvoljeno. Vinovnik treba, po mišljenju Malika, zamoliti od Allaha samo oprost. Ovo je stav Ataa, a to je zastupao i Ebu-Sevr, dok Taberi navodi da je Omer imao sličan stav. Po mišljenju Šafije za gornji prekršaj, čovjek, bio on hadžija ili ne, dužan je da za posječeno veliko stablo zakolje goveće, za malo – ovcu, a za komad (granu) drveta – sadaku odgovarajuće vrijednosti. Ovo su propisi za zaštitu samoniklog drveća i zelenila, a za planske nasade su podijeljena mišljenja, ali najveći broj dozvoljava njihovu sječū.

Ibnul-Arebi navodi da Šafija smatra da vinovnik u svakom slučaju treba podnijeti odgovarajuću kaznu, izuzev sječenja granja stabla misvaka, te lišća i plodova, ukoliko to neće štetiti samom stablu.

On još kaže da je ovo stav Ataa i Mudžahida. Ova dvojica učenjaka dozvoljavaju sjeći i trnje, jer ono obično može nanijeti štetu ljudima. Međutim, najveći broj učenjaka ne dozvoljava sjeći trnje u Haremu.

Ibn-Kudame kaže da nema smetnje koristiti se slomljenim granama i drvećem, te opalim lišćem drveća koje nije zasadio čovjek. Svi se učenjaci, međutim, slažu, da je dozvoljeno koristiti se povrćem, žitaricama i cvijećem koje ljudi zasade u Haremu;

– istinu treba uvijek i svugdje širiti svim raspoloživim putevima i sredstvima. Ako se to ne može činiti djelom, može riječima;

Harem je časno i sveto područje, ali ono ne može služiti kao oaza zločincima i ljudima odgovornim za zlodjela.

Hurbe je isto što i *belijje* je rečenica koju je dodao prenosilac ili sam Buhari. U osnovi ova riječ znači krađa deva, te se upotrebljava za svaku pronevjeru i izdaju. Neki lingvisti kažu da je to fesad (nemoral) u vjeri, smutnja, ili mahana.

LOV HAREMA NE RASTJERUJE SE

1833. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Halid prenoseći od Ikrima, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je Mekku uistinu učinio svetom i nije nikom prije mene bilo (u njoj) sve dozvoljeno, a niti će se ikome sve dozvoliti poslije mene. Meni je to bilo dozvoljeno samo jedan časak dana. Njenu travu nije dozvoljeno čupati (sjeći), drveće joj potkresivati (sjeći), lov joj razgoniti, a ni tuđu u njoj nađenu stvar uzeti, izuzev onoga koji će je obznaniti.”

– Osim izhira (idirota) za naše kovače i naše grobove, Allahov Poslaniče – rekao je Abbas.

– Osim izhira – kazao je on.

Od Halida je preneseno da je upitao: “Znaš li ti (Halide) šta znači da se lov Harema ne rastjeruje?”

– To znači da ga čovjek ne pomakne iz hlada na stranu da bi on odsjeo na njegovo mjesto.

BORBA U MEKKI NIJE DOZVOLJENA

Ebu-Šurejh, radijallahu anhu, rekao je, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Krv se u Mekki ne prolijeva.”²

بَاب لَا يُنْفَرُ صَيْدُ الْحَرَمِ

١٨٣٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ فَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ لَا يُخْتَلَى خِلَافُهَا وَلَا يُعْصَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا تُتَلَقَطُ لُقُطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ وَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْحَرَ لِصَاغَتِنَا وَقُبُورِنَا فَقَالَ إِلَّا الْإِذْحَرَ وَعَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرَمَةَ قَالَ هَلْ تَدْرِي مَا لَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا هُوَ أَنْ يُنَحِّيَهُ مِنَ الظِّلِّ يَنْزِلُ مَكَانَهُ.

بَاب لَا يَحِلُّ الْقِتَالُ بِمَكَّةَ

وَقَالَ أَبُو شُرَيْحٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لَا يَسْفِكُ بِهَا دَمًا.

² Voditi borbu u Mekki je strogo zabranjeno, ali izvršenje smrtne kazne za zločin učinjen bilo u Haremu bilo u pojasu izvan Harema je dozvoljeno.

Maverdi je rekao: “Prednost Mekke nad ostalim naseljima je da se na njeno stanovništvo ne smije pokrenuti borba. A ako bi oni napali na čestite ljude, ne bi bilo dozvoljeno napasti na Mekelije ako ih je moguće spriječiti bez borbe. Ako je to moguće samo s borbom, većina učenjaka kaže da je dozvoljeno ratovati protiv Mekelija, jer je borba protiv nasilnika obaveza prema Allahu i to ne treba zanemariti. Drugu kažu: “Nije dozvoljeno ratovati protiv njih, već treba na njih izvršiti pritisak (izolacijom i sl.) sve dok se ne pokore.” Ovo je mišljenje najvećeg broja pravnika. Ima učenjaka koji i ovakvu borbu nikako ne dozvoljavaju. Oni smatraju da neprijateljske snage u Haremu treba držati u blokadi sve dok se one same, gladne i žedne, bez borbe ne predaju.

1834. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Mudžahida, ovaj od Tavusa, a ovaj, opet, od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan osvojenja Mekke rekao je: “Nema više seljenja (iz Mekke), nego ima odlučna borba i dobra iskrena namjera. Kada god budete pozvani na vojni pohod, idite! Ovaj grad Allah je učinio, uistinu, svetim još na dan stvaranja nebesa i zemlje. On je svet Allahovom svetošću do Sudnjeg dana. U njemu prije mene nije bilo dozvoljeno nikome voditi borbu, a nije ni meni bila dozvoljena nego samo jedan časak dana. On je častan Allahovom časću sve do Sudnjeg dana. Trnje u njemu ne siječe se, njegov lov ne rastjeruje se, u njemu nađen izgubljeni tuđi predmet uzima samo onaj koji će ga obznaniti, a trava (zelenilo) u njemu ne čupa se.”

– Osim izhira, Allahov Poslaniče – primijetio je Abbas – jer je on potreban za njihove kovače i njihove kuće.

– Osim izhira – rekao je on.¹

O HIDŽAMI (PUŠTANJU KRVI) HADŽIJI DOK JE U IHRAMU

Ibn-Omer je spržio (ranu) svome sinu, kada je bio u ihramu, i liječao ga onim (lijekovima) u kojima nije bilo miomirisa.

1835. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan da je Amr (b. Dinar) rekao: “Prvi put čuo sam Ataa kako govori: Čuo sam Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, da kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv dok je bio u ihramu.”

١٨٣٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ افْتَتَحَ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا فَإِنَّ هَذَا بَلَدٌ حَرَّمَ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُغْضَدُ شَوْكُهُ وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهُ وَلَا يُلْتَقِطُ لُقْطَتُهُ إِلَّا مَنْ عَرَفَهَا وَلَا يُخْتَلَى خِلَاهَا قَالَ الْعَبَّاسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لَقَيْنِهِمْ وَلِئِيْوَتِهِمْ قَالَ قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ .

بَابُ الْحِجَامَةِ لِلْمُحْرِمِ

وَكَوَى ابْنُ عُمَرَ ابْنَهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَيَتَدَاوَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ طِبٌّ .

١٨٣٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ لَنَا عَمْرُو أَوَّلُ شَيْءٍ سَمِعْتُ عَطَاءً يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- u općem interesu zajednice podanicima je dozvoljeno dobronamjerno stavljanje prijedloga i korisnih napomena svojim rukovodiocima i zakonodavcima;
- veliki ugled Abbasa kod Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i ostalih ashaba;
- naklonost i simpatije Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, prema Mekki, kao svom rodnom gradu.

– Potom sam čuo Ataa, kako govori: Meni je to prenio Tavus od Ibnu-Abbasa, pa sam mu ja, kaže Amr, kazao: “Možda je on to čuo od njih dvojice (od Ataa i Tavusa).”

1836. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, prenoseći od Alkame b. Ebu-Alkame, on od Abdur-Rahmana A‘redža, a ovaj od Ibnu-Buhajne, radijallahu anhu, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv na sredini svoje glave u Lahji Džemelu dok je bio u ihramu.”²

O VJENČANJU HADŽIJE U IHRAMU

1837. PRIČAO NAM JE Ebul-Mugire Abdul-Kuddus b. Hadždžadž, njemu Evza‘i, a ovome Ata’ b. Ebu-Rebah, prenoseći od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vjenčao sebi Mejmunu kada je bio u ihramu.

اِخْتَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ مُحْرِمٌ ثُمَّ سَمِعَتْهُ يَقُولُ حَدَّثَنِي طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ لَعَلَّهُ سَمِعَهُ مِنْهُمَا .

١٨٣٦ . حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ عُلْقَمَةَ بْنِ أَبِي عُلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ ابْنِ بُحَيْنَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اخْتَجَمَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ مُحْرِمٌ بِلَحْيٍ جَمَلٍ فِي وَسْطِ رَأْسِهِ .

بَابُ تَزْوِيجِ الْمُحْرِمِ

١٨٣٧ . حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ الْحَجَّاجِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تَزَوَّجَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ .

2 I imam Malik u *Muvetti* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u Lahji Džemelu dao sebi uzeti krv s tjemena glave, a bio je u ihramu. Prenosi se i da je rekao: “Ovo je lijek protiv pospanosti, glavobolje i zubobolje.”

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

– hadžiji u ihramu dozvoljeno je da uzme, odnosno, pusti sebi krv. U tom se slaže najveći broj učenjaka, samo što dodaju: “Da na tom mjestu ne siječe kosu.”

Abdullah b. Omer, Malik i neki drugi su mišljenja da hadžija u ihramu može uzimati sebi krv (puštati) samo u slučaju nužde i potrebe za svoje zdravlje, jer je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to činio radi otklanjanja glavobolje.

Brijanje kose na glavi bez naročite potrebe nije dozvoljeno po jednoglasnom mišljenju učenjaka sve dok se ne bace kamenčići na Džemretul-Akabi. Ako hadžija to uradi iz opravdanog razloga i stvarne potrebe, treba dati otkup na ime tog prestupa. Ako hadžija pusti krv, ali ne obrije kosu, to ne smeta i nije obavezan ni na kakav otkup, mišljenje je većine učenjaka. Iste su posljedice, po mišljenju nekih učenjaka, i za otklanjanje kose s drugih dijelova tijela;

– dozvoljeno je hadžiji pustiti krv ili uzeti krv, razrezati ranu ili izvaditi kost i tome slično, što je u interesu čuvanja zdravlja, bez činjenja otkupa. To sve je dozvoljeno uraditi i na njegovoj jahaćoj životinji, bez posljedica otkupa.

ŠTA SE OD MIRISA ZABRANJUJE HADŽIJI I HADŽINICI DOK SU U IHRAMIMA

Aiša je rekla: “Žena u ihramu ne oblači haljinu (oboјenu) versom ili šafranom.”

1838. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jezid, njemu Lejs, a ovome Nafi‘ prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Ustao je jedan čovjek i upitao: “Allahov Poslaniče, šta nam naređuješ da od haljina obučemo u ihramu?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Ne oblačite košulju, gaće, saruke, a ni kapuljače s pelerinom. Ako neko nema obuće, neka obuје mestve, samo neka ih podreže do ispod gležnjeva, i ne oblačite ništa što je dohvatio šafran i (ili) vers. Žena u ihramu ne pokriva lice i ne oblači rukavice.”

Lejsa (u drugim hadisima), gdje se spominje nikab i rukavice, slijede Musa b. Ukbe, Isma‘il b. Ibrahim b. Ukbe i Džuvejrije i Ibnu-Ishak.

Ubejdullah je dodao: “... a ni versom.” On je govorio: “... Hodočasnica u ihramu ne pokriva lice i ne oblači rukavice.”

Malik je kazao, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera: “... hodočasnica u ihramu ne pokriva lice.” Malika (u drugom senedu) slijedi Lejs b. Ebi-Sulejman.

1839. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Hakema, ovaj od Seida b. Džubejra, a on, opet, od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Jednom čovjeku u ihramu zbacivši ga slomila je vrat njegova deva i ubila ga. On je, potom, donesen Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Okupajte ga i zamotajte, a ne pokrivajte mu glavu i ne stavljajte u miomiris, jer će on biti proživljen učeći telbiju.”

بَاب مَا يُنْهَى مِنَ الطِّيبِ لِلْمُحْرِمِ وَالْمُحْرِمَةِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَا تَلْبَسُ الْمُحْرِمَةُ ثَوْبًا بَوْرَسٍ أَوْ زَعْفَرَانٍ .

١٨٣٨ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَاذَا تَأْمُرُنَا أَنْ نَلْبَسَ مِنَ الثِّيَابِ فِي الْإِحْرَامِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تَلْبَسُوا الْقَمِيصَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْعَمَائِمَ وَلَا الْبُرَانِسَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ أَحَدُ لَيْسَتْ لَهُ نَعْلَانِ فَلْيَلْبَسِ الْخَفَيْنِ وَلْيَقْطَعْ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا الْوَرَسُ وَلَا تَتَّقِبُ الْمَرْأَةُ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسِ الْقَفَازِينَ تَابَعَهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ وَجُوَيْرِيَةُ وَابْنُ إِسْحَاقَ فِي النَّقَابِ وَالْقَفَازِينَ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ وَلَا وَرَسٌ وَكَانَ يَقُولُ لَا تَتَّقِبُ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسِ الْقَفَازِينَ وَقَالَ مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ لَا تَتَّقِبُ الْمُحْرِمَةُ وَتَابَعَهُ لَيْثُ بْنُ أَبِي سُلَيْمٍ .

١٨٣٩ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَقَصَتْ بَرَجُلٍ مُحْرَمٍ نَاقَتَهُ فَقَتَلَتْهُ فَأَتَى بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ اغْسِلُوهُ وَكَفِّنُوهُ وَلَا تَغْطُوا رَأْسَهُ وَلَا تُقَرِّبُوهُ طَيِّبًا فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يُهْلُ .

O KUPANJU HADŽIJE DOK JE U IHRAMU

Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, rekao je: “Hadžija u ihramu ulazi u kupatilo.”

Ibn-Omer i Aiša nisu smatrali da ima ikakve smetnje u trljanju (pri kupanju).

1840. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf koga je obavijestio Malik, prenoseći od Zejda b. Eslema, on od Ibrahima b. Abdullaha b. Hunejna, a ovaj od svoga oca da se Abdullah b. Abbas i Misver b. Mahreme nisu na Ebvau složili: Abdullah b. Abbas je rekao: “Muhrim može oprati svoju glavu”, a Misver:

“Muhrim ne može prati svoju glavu.”

Potom me je Abdullah b. Abbas poslao do Ebu-Ejjuba Ensarije i ja sam ga našao da se kupa između direkta čekrka (bunarskog) zastrt jednim haljinčetom. Poselamio sam ga, a on upita: “Ko je to?”

– Ja sam Abdullah b. Hunejn – rekao sam. – Poslao me do tebe Abdullah b. Abbas da te upitam, kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je bio u ihramu, prao svoju glavu.

Potom je Ebu-Ejjub stavio svoju ruku na haljinu i spustio je toliko da mu se ukazala glava. Tada je nekoj osobi, koja mu je polijevala, rekao: “Polij!” Ona je polila po njegovoj glavi, a zatim je Ebu-Ejjub okrenuo svoju glavu rukama, potrljao rukama sprijeda i straga rekavši: “Ovako sam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da radi.”¹

بَابُ الْإِغْتِسَالِ لِلْمُحْرِمِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَدْخُلُ الْمُحْرِمُ الْحَمَّامَ وَلَمْ يَرِ ابْنُ عُمَرَ وَعَائِشَةُ بِالْحَلْكِ بَأْسًا.

١٨٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُنَيْنٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ وَالْمِسْوَرَ ابْنَ مَخْرَمَةَ اخْتَلَفَا بِالْأَبْوَاءِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ يَغْسِلُ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ وَقَالَ الْمِسْوَرُ لَا يَغْسِلُ الْمُحْرِمُ رَأْسَهُ فَأَرْسَلَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ بَيْنَ الْقَرْنَيْنِ وَهُوَ يُسْتَرُ بِثَوْبٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقُلْتُ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ حُنَيْنٍ أَرْسَلَنِي إِلَيْكَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبَّاسٍ أَسْأَلُكَ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَوَضَعَ أَبُو أَيُّوبَ يَدَهُ عَلَى الثَّوْبِ فَطَاطَاهُ حَتَّى بَدَا لِي رَأْسُهُ ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ يَصُبُّ عَلَيْهِ اضْبُبْ فَصَبَّ عَلَى رَأْسِهِ ثُمَّ حَرَّكَ رَأْسَهُ بِيَدَيْهِ فَأَقْبَلَ بِهِمَا وَأَذْبَرَ وَقَالَ هَكَذَا رَأَيْتُهُ ﷺ يَفْعَلُ.

¹ Kupanje može biti iz razloga higijene ili zbog ejakulacije. Darekutni i Bejheki navode da Ejjub prenosi od Ikrima, koji prenosi od Ibn-Abbasa, da je rekao: “Muhrim može ulaziti u banju da se okupa, može izvaditi zub sebi, razbijen nokat otkinuti.” Često bi on govorio, navode isti pisci: “Odstranite od sebe što vas uznemiruje, jer Allah neće otkloniti vaše smetnje!”

Bejheki je zabilježio da je Abdullah b. Abbas ušao u banju u Džuhfi kao muhrim, okupao se i potom rekao: “Neće se Allah brinuti za vaše prljavštine (tj. vi to trebate odstraniti).”

O MUHRIMOVOM OBLAČENJU MESTAVA KADA NE NAĐE OBUĆU

1841. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be koga je obavijestio Amr b. Dinar da je čuo Džabira b. Zejda, kako je izjavio:

– Čuo sam Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na Akabi govori: ‘Onaj ko ne imadne obuti sandale, neka obuže mestve, a ko nema donjeg ogrtača, neka obuče gaće! To je propis za muhrima’”

1842. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa‘d, a ovome Ibn-Šihab prenoseći od Salima, on od svoga oca Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan:

“Šta muhrim može od odjeće oblačiti?”

– Ne može oblačiti – rekao je on: košulju, saruk, gaće, kapuljaču s pelerinom, niti haljinu koju je dotakao šafran i (ili) vers, a ako ne imadne sandale, neka obuže mestve i podreže ih da budu ispod gležnjeva!

KADA MUHRIM NE NAĐE DONJI OGRTAČ NEKA OBUČE GAĆE

1843. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Amr b. Dinar, prenoseći od Džabira b. Zejda, a ovaj od Ibn-Abbasa, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je držao hutbu na Arefatu i rekao: “Ko nema donje haljine (ogrtač), neka obuče gaće, a ko nema obuče, neka obuže mestve.”

بَابُ لُبْسِ الْخُفَيْنِ لِلْمُحْرِمِ إِذَا لَمْ يَجِدْ النَّعْلَيْنِ

١٨٤١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ زَيْدٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ بِعَرَفَاتٍ مَنْ لَمْ يَجِدِ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَيْنِ وَمَنْ لَمْ يَجِدْ إِزَارًا فَلْيَلْبَسْ سَرَائِيلَ لِلْمُحْرِمِ.

١٨٤٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ابْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ مِنَ الثِّيَابِ فَقَالَ لَا يَلْبَسُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا السَّرَاوِيلَ وَلَا الْبُرْنَسَ وَلَا ثَوْبًا مَسَّهُ زَعْفَرَانٌ وَلَا وَرْسٌ وَإِنْ لَمْ يَجِدْ نَعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا حَتَّى يَكُونَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ.

بَابُ إِذَا لَمْ يَجِدْ الْإِزَارَ فَلْيَلْبَسِ السَّرَاوِيلَ

١٨٤٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَطَبَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِعَرَفَاتٍ فَقَالَ مَنْ لَمْ يَجِدِ الْإِزَارَ فَلْيَلْبَسِ السَّرَاوِيلَ وَمَنْ لَمْ يَجِدِ النَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ الْخُفَيْنِ.

O MUHRIMOVOM NOŠENJU ORUŽJA

Ikrima kaže: “Kad se hadžija u ihramu boji (napada) neprijatelja, opasat će oružje i (za to) dati otkup.”

Ikrimu (kaže Buharija) nije niko popratio (potvrdio) o otkupu.

1844. PRIČAO NAM JE Ubejdullah, prenoseći od Isma‘ila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Beraa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo u zul-hidžetu da obavi ‘umru i Mekelije nisu htjele da ga puste da uđe u Mekku dok nije pristao ući u Mekku, ali s oružjem u koricama.

O ULASKU U HAREM I MEKKU BEZ IHRAMA

Ušao je (tako) Ibn-Omer.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ogrtanje ihrama samo onom koji je naumio obaviti hadž i (ili) ‘umru, a nije (kaže Buharija) ništa spomenuo za nosače drva i druge osim njih.

1845. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Vuhejb, a ovome Ibnu-Tavus prenoseći od svoga oca, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu je odredio Medinelijama mjesto za stupanje u ihram Zul-Hulejfu, za stanovnike Nedžda Karnul-Menazil, a za stanovnike Jemena Jelemlem. Oni su za njih (mikati) i za svakog nahodnika osim njih koji kroz njih nađe i koji namjerava (obaviti) hadž i (ili) ‘umru. Onaj ko je ispred tog (mikata), on će (stupiti u ihram) od mjesta u kome je rođen. Tako će stanovnici Mekke (stupiti u ihram) iz same Mekke.”

بَابُ لُبْسِ السِّلَاحِ لِلْمُحْرِمِ

وَقَالَ عِكْرِمَةُ إِذَا خَشِيَ الْعَدُوَّ لَبَسَ السِّلَاحَ وَافْتَدَى وَلَمْ يُتَابَعْ عَلَيْهِ فِي الْفِدْيَةِ .

١٨٤٤ . حَدَّثَنَا عُيَيْنُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدْعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ لَا يَدْخُلُ مَكَّةَ سِلَاحًا إِلَّا فِي الْقِرَابِ .

بَابُ دُخُولِ الْحَرَمِ وَمَكَّةَ بِغَيْرِ إِحْرَامٍ

وَدَخَلَ ابْنُ عُمَرَ وَإِنَّمَا أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْإِهْلَالِ لِمَنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ لِلْحَطَّائِينَ وَغَيْرِهِمْ .

١٨٤٥ . حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَقَّتْ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلَمْلَمَ هُنَّ هُنَّ وَلِكُلِّ آتٍ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِمْ مِمَّنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمِنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ .

1846. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, godine oslobođenja (Mekke) ušao je (u Mekku), a na glavi mu kaciga. Pošto ju je skinuo, došao mu je jedan čovjek (Ebu-Berze Eslemi) i rekao: “Ibnu-Hatal (Abdullah) se prihvatio za zastor Ka’be?”

– Ubijte ga – rekao je on.¹

١٨٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمَغْفِرَ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ ابْنَ خَطْلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ .

¹ O naslovnoj temi podijeljena su mišljenja učenjaka. Malik, Šafija, Ebu-Hanife i Lejs ne dozvoljavaju bez ihrama ulaziti u Mekku ni onima koji ne namjeravaju obaviti ‘umru, odnosno hadž, ma iz kog naselja oni bili, izuzev drvara i njima sličnih profesija iz Džide, Taifa ili iz Asfana.

Imam Ahmed, Ebu-Sevr i Hasan b. Hajj smatraju da nije dobro muslimanu koji stanuje iza mjesta u kojima hadžije ogrću svoje ihrame, da ulaze u Mekku bez obučenog ihrama. Ali ako i uđe, nema za to nikakve odgovornosti ni kazne, po mišljenju Šafije i Ebu-Sevra.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u doba oslobođenja Mekke ušao je u grad kao vojni zapovjednik, a ne kao hodočasnik, i zato je bio bez ihrama, s kacigom na glavi.

Ime Ibn-Hatala je Abdullah, a u predislamsko doba zvao se Abdul-Uzza. Ime Abdullah uzeo je sebi tek po prelasku na islam. Kada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, s vojskom ušao u Mekku, nabrojio je četiri kvislinga koje je stavio van zakona i odobrio da se ubiju, bilo u Haremu, bilo u pojasu izvan Harema, i to: Huvejris b. Nukajd, Abdullah b. Hatal (Hilal), Mukis b. Sababe i Abdullah b. Ebi-Serh. Abdullaha b. Hatala ubio je Zubejr ili Seid b. Hurejs na prostoru između Ka’be i Zemzema ili dok se držao za pokrivač Ka’be.

Ibn-Ishak navodi da je Ibn-Hatal svojevremeno primio islam, pa ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslao do nekih plemena kao sakupljača zekata. S njim je poslan još islamizirani njegov oslobođeni rob i jedan ensarija. Na putu su odsjeli, pa je Ibn-Hatal naredio svom oslobođenom robu da zakolje jednog jarca i napravi bolji objed, a on se povukao u šator na spavanje. Kada se Ibn-Hatal probudio i vidio da jarac nije zaklan, a ni jelo pripremljeno, nasrnuo je na svog oslobođenog roba, isprebijao ga i konačno ubio, a potom napustio islam i pobjegao natrag u Mekku, među idolopoklonike. Tamo je imao dvije pjevačice koje su javno pjevale pogrдне i uvredljive pjesme o Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

Ebu-Amr je rekao da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ibn-Hatala s jednim ensarijom da sakupi zekat. Pošto su sakupili zekat, Ibn-Hatal je, vraćajući se u Medinu, ubio ensariju i sa skupljenim zekatom pobjegao u Mekku.

Iz hadisa se još zaključuje:

– dozvoljeno je u Mekki izvršiti zakonsku kaznu nad prestupnikom;

– da je Mekka oslobođena vojnom snagom i borbom, dok Šafija smatra da je prešla u ruke muslimana predajom stanovništva, jer u njoj nije bilo oružane borbe. Ovo vrijedi osobito u dijelu Mekke u koji je ulazio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojom pratnjom.

KADA HADŽIJA STUPI U IHRAM NE POZNAJUĆI (PROPISE) I NA NJEMU (OSTANE) KOŠULJA

Ata' je rekao: "Kada se hadžija namiriše ili obuče štogod ne poznajući propise, ili iz zaborava on nije obavezan na keffaret."²

1847. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Hemmam, ovome Ata', a njemu Safvan b. Ja'la, prenoseći od svoga oca, koji je rekao:

"Bio sam (u Dži'rani) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad mu dođe jedan čovjek u džubetu na kojem se vidi trag žutila ili njemu slično."

Omer mi reče: "Ti voliš da ga (Muhammeda) vidiš kada mu dolazi Objava?... Pošto mu je Objava već sišla i on se odmorio, rekao je nekom čovjeku: "Radi u svojoj 'umri ono što radiš u svom hadžu!"

1848. Ugrizao jedan čovjek za ruku nekog čovjeka, a on mu, kaže Ibnu-Ja'la, izvalio njegov sjekutić i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio ga je (odgovornosti).

بَابُ إِذَا أَحْرَمَ جَاهِلًا وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ

وَقَالَ عَطَاءٌ إِذَا تَطَيَّبَ أَوْ لَبَسَ جَاهِلًا أَوْ نَاسِيًا فَلَا كَفَّارَةَ عَلَيْهِ .

١٨٤٧ . حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا عَطَاءٌ قَالَ حَدَّثَنِي صَفْوَانُ بْنُ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَتَاهُ رَجُلٌ عَلَيْهِ جُبَّةٌ فِيهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ أَوْ نَحْوُهُ كَانَ عُمَرُ يَقُولُ لِي تُحِبُّ إِذَا نَزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ أَنْ تَرَاهُ فَنَزَلَ عَلَيْهِ ثُمَّ سُرِّي عَنْهُ فَقَالَ اصْنَعْ فِي عُمَرَتِكَ مَا تَصْنَعُ فِي حَجِّكَ .

١٨٤٨ . وَعَصَّ رَجُلٌ يَدَ رَجُلٍ يَغْنِي فَانْتَرَعَ ثَنِيَّتَهُ فَأَبْطَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ .

² Šafija se drži striktno izjave Ataove, dok Ebu-Hanife i njegovi učenici smatraju da je otkup (fid'ja) obavezna ako bi se hadžija namirisao iz zaborava ili obukao nešto iz zaborava.

Iz hadisa se zaključuje:

- Ata, Zuhri, Seid b. Džubejr, Muhammed b. Sirin, Malik i Muhammed b. Hasan, oslanjajući se na gornji slučaj namirisavanje hadžija pri stupanju u ihram smatraju mekruhom;
- Omer b. Aziz, Urve b. Zubejr, Esved b. Jezid, Ibrahim Neha'i, Sufjan Sevri, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Zufer, Šafija, Ahmed i Ishak drže da namirisavanje pri stupanju u ihram nije zabranjeno;
- hadžiji u ihramu nije dozvoljeno oblačiti sašivenu haljinu;
- obučen mantil, košulju i slično haljinče muhrim neće sjeći, nego će normalno svući sa sebe preko glave;
- ako čovjek čupanjem svoje ruke iz usta napadača izvali napadaču zube ili vilicu, on se ne duži odštetom i nema za to nikakve zakonske odgovornosti. To je uzus samoodbrane.

O MUHRIMU KOJI UMRE NA AREFATU

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije naredio da se za njega obavi ostatak (obreda) hadža.

1849. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Jezid prenoseći od Amra b. Dinara, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, koji je rekao:

– Dok je među nama, zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na Arefatu jedan čovjek, iznenada je pao sa svoje deve i ona mu je zdrobila vrat, ili je Ibn-Abbas rekao da ga je ona satrala. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je rekao: “Okupajte ga vodom i sidrom i zamotajte ga u dvije haljine, ili je rekao, dvjema hajinama, a ne pokrivate mu glavu i ne namirisavajte ga. Allah će ga, uistinu, proživiti na Sudnjem danu, a on izgovara telbiju.”

1850. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Ejžuba, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, koji je rekao:

“Zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je među nama na Arefatu jedan čovjek i iznenada pao sa svoje deve pa mu je ona zdrobila vrat, ili je Ibnu-Abbas rekao, da ga je ona satrala.” Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Okupajte ga vodom i sidrom i zamotajte ga u dvije haljine, ne mažite ga miomirisom, ne pokrivate mu glavu, i ne opkađujte ga. Njega će Allah na Sudnjem danu proživiti, a on će izgovarati telbiju.

بَابُ الْمُحْرِمِ يَمُوتُ بِعَرَفَةَ

وَلَمْ يَأْمُرِ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُؤَدَّى عَنْهُ بَقِيَّةُ الْحَجِّ .

١٨٤٩ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ وَقَفَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَوَقَصَتْهُ أَوْ قَالَ فَاقْعَصَتْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ أَوْ قَالَ ثَوْبِيهِ وَلَا تُحَنِّطُوهُ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُلَبِّي .

١٨٥٠ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ وَقَفَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِعَرَفَةَ إِذْ وَقَعَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَوَقَصَتْهُ أَوْ قَالَ فَأَوْقَصَتْهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ وَلَا تَمْسُوهُ طَبِيبًا وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ وَلَا تُحَنِّطُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًا .

O POSTUPKU S MUHRIMOM KADA UMRE

1851. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu Hušejm, a ovoga je obavijestio Ebu-Bišr, prenoseći od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, da je jedan čovjek bio zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je njegova deva zdrobila vrat. On je, potom, umro i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Okupajte ga vodom i sidrom i zamotajte ga u dvije haljine, a nemojte ga namirisavati i ne pokrivajte mu glavu. On će biti na Sudnjem danu proživljen izgovarajući telbiju."

O OBAVLJANJU HADŽA I ZAVJETA ZA UMRLOG

Čovjek obavlja hadž za svoju ženu (suprugu).

1852. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avane prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je jedna žena (Gasija) iz Džuhejne (plemena) došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: "Moja se majka zavjetovala da će obaviti hadž, pa je umrla, a hadž nije obavila. Mogu li ja za nju obaviti hadž?"

– Da – rekao je on. – Obavi za nju hadž! Šta misliš da je na tvojoj majci (ostao) kakav dug, bi li ga ti isplatila! Izvršite obavezu prema Allahu! Allah je, zaista, najpreči (i najdostojniji) za ispunjavanje obaveza (prema Njemu).¹

بَابُ سُنَّةِ الْمُحْرِمِ إِذَا مَاتَ

١٨٥١. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا أَبُو بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا كَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَوَقَصَتْهُ نَاقَتُهُ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِهِ وَلَا تَمْسُوهُ بِطَيِّبٍ وَلَا تُخَمِّرُوا رَأْسَهُ فَإِنَّهُ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مُلَبِّيًّا.

بَابُ الْحَجِّ وَالذُّمِّ عَنِ الْمَيِّتِ

وَالرَّجُلُ يَحُجُّ عَنِ الْمَرْأَةِ.

١٨٥٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ جَاءَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ فَلَمْ تَحُجَّ حَتَّى مَاتَتْ أَفَأَحُجُّ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ حُجِّي عَنْهَا أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكَ دَيْنٌ أَكُنْتَ قَاضِيَةً أَقْضُوا اللَّهَ فَاللَّهُ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ.

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dozvoljeno je da kći obavi zavjetni hadž za svoju umrlu majku. To je dozvoljeno i mužu za svoju umrlu suprugu ili supruzi za svog umrlog muža;
- Abdullah b. Omer, Kasim i Neha'i ne dozvoljavaju obavljanje hadža za drugog. Malik i Lejs su izjavili: "Niko ne može obaviti hadž za živu osobu nego samo za umrlu koja nije uspjela obaviti svoj obavezni hadž." Navedeni učenjaci smatraju da u osobnim tjelesno obaveznim vjerskim obredima (farzovima) ne može biti zamjena drugim licem, pa makar za to bila i oporuka umrlog;
- trošak za naknadno obavljanje hadža za umrloga treba pokriti iz jedne trećine ostavštine umrlog.

O OBAVLJANJU HADŽA ZA ONOG KO SE NE MOŽE USTALITI NA JAHALOJ ŽIVOTINJI

1853. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Sulejmana b. Jesara, on opet od Ibn-Abbasa, a ovaj od Fadila b. Abbasa, radijallahu anhu, da je jedna žena..., a u drugom senedu:

1854. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme, a ovome Ebu-Šihab prenoseći od Sulejmana b. Jesara, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: "Jedna žena iz Has'am (plemena) došla je godine Oprosnog hadža i rekla: 'Allahov Poslaniče, Allahom određena dužnost hadža na Njegove robove zatekla je oca kao starog i iznemoglog koji se ne može ravno držati na jahaćoj životinji. Je li dozvoljeno da ja obavim hadž za njega?'"
– Da, rekao je on.¹

بَاب الْحَجِّ عَمَّنْ لَا يَسْتَطِيعُ الثُّبُوتَ عَلَى الرَّاحِلَةِ

١٨٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَّارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ امْرَأَةً ح .

١٨٥٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَّارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَتَمِ عَامِ حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي الْحَجِّ أَذْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَسْتَوِيَ عَلَى الرَّاحِلَةِ فَهَلْ يَقْضِي عَنْهُ أَنْ أَحْجَّ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ .

Ovo je stav Ebu-Hanife, Malika i Neha'ija, a Šafija smatra da treba biti iz glavnice imetka. Po mišljenju Šafije neobavljen hadž je obaveza kao i svaki materijalni dug koji se mora cio izmiriti potražiocu, makar umrli to ne oporuči. Sa Šafijom se slažu još: Abdullah b. Abbas, Ebu-Hurejre, Ata, Tavus, Ibn-Sirin, Mekhul, Evza'i i Ebu-Sevr.

Ebu-Hanife smatra da nasljednici nisu obavezni na teret ostavštine umrlog poslati zamjenika na hadž, bez obzira da li je ostavitelj to oporučio ili nije. Ukoliko ga je ostavitelj oporučio, on se izmiruje po odobrenju nasljednika iz trećine ostavštine umrlog. Ako jedna trećina ostavštine ne može podmiriti izdatke hadža, on se neće ni obaviti.

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dozvoljeno je obaviti hadž za drugu osobu trajno nesposobnu za putovanje, slijepu, paralizovanu i teže bolesnu, od koje bolesti i umre;
- da se djeca brinu za roditelja i čine im potrebnu uslugu;
- osoba koja može samostalno sjediti na konju, devu, u autu i sličnom vozilu ne može slati za sebe zamjenika;
- žena može obaviti hadž za muškarca;
- žena traži objašnjenja o aktuelnim problemima svoga života.

O HADŽU ŽENE ZA MUŠKARCA

1855. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Sulejmana b. Jesara, da je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Fadl je jahao na sapima deve iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Utom je došla jedna žena iz Has'am (plemena) i Fadl je počeo da u nju gleda, a ona je opet gledala u njega, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo lice Fadla na drugu stranu. Žena je, potom, rekla: "Allahom određena dužnost zatekla je moga oca, kao oronulog starca, koji se ne može učvrstiti na jahaćoj životinji. Mogu li za njega obaviti hadž?"

– Da – rekao je on.

– A to je bilo (rekao je Abdullah) na Oprosnom hadžu.

O HADŽU DJECE

1856. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Jezida koji je kazao:

– Čuo sam Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, kako govori: "Poslao me, ili (je rekao) proturio me Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u prtljagu sa Džem'a (Muzdelife) noću."

1857. PRIČAO NAM JE Ishak, njega obavijestio Ja'kub b. Ibrahim kome je pričao (Muhammed b. Abdullah), bratić Ibnu-Šihaba, prenoseći od svoga strica kome je saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes'ud da je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, rekao:

"(Jednom) putovah na svojoj magarici, a bio sam blizu punoljetnosti. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je klanjajući na Mini. Ja sam propao ispred dijela prvog reda, i sišao

بَابُ حَجِّ الْمَرْأَةِ عَنِ الرَّجُلِ

١٨٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْفَضْلُ رَدِيفَ النَّبِيِّ ﷺ فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ فَجَعَلَ الْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَتَنْظُرُ إِلَيْهِ فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَصْرِفُ وَجْهَ الْفَضْلِ إِلَى الشَّقِّ الْأَخْرَفَقَالَتْ إِنَّ فَرِيضَةَ اللَّهِ أَدْرَكْتُ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا لَا يَثْبُتُ عَلَى الرَّاحِلَةِ أَفَأَحْجُ عَنْهُ قَالَ نَعَمْ وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ .

بَابُ حَجِّ الصَّبْيَانِ

١٨٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعْثَنِي أَوْ قَدَّمَنِي النَّبِيُّ ﷺ فِي الثَّقَلِ مِنْ جَمْعِ بَلِيلٍ .

١٨٥٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَقْبَلْتُ وَقَدْ نَاهَزْتُ الْحُلُمَ أَسِيرٌ عَلَى أَتَانٍ لِي وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَائِمٌ يُصَلِّي بِمَنْىَ حَتَّى سَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ

s magarice, ona je, potom, pasla, a ja stao u red, zajedno s prisutnim svijetom, iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

Junus je rekao, prenoseći od Ibnu-Šihaba:

“... na Mini u Oprosnom hadžu.”

1858. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Junus, njemu Hatim b. Isma‘il prenoseći od Muhammeda b. Jusufa, on od Saiba b. Jezida, koji je rekao:

“Obavio sam hadž (i sa mnom moj otac i majka) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada sam imao sedam godina.”

1859. PRIČAO NAM JE Amr b. Zurare, njega obavijestio Kasim b. Malik prenoseći od Džu‘ajda b. Abdur-Rahmana, koji je rekao:

“Čuo sam Omera b. Abdul-Aziza kako govori Saibu b. Jezidu (o otkupu za prestupe u hadžu), a s njim se išlo na hadž (nošen kao dijete) u prtljagu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

بَعْضُ الصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ نَزَلْتُ عَنْهَا فَرْتَعْتُ
فَصَفَفْتُ مَعَ النَّاسِ وَرَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ
يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ بِمَنْى فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ .

١٨٥٨ . حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا
حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُونُسَ عَنْ
السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ حُجَّ بِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
وَأَنَا ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ .

١٨٥٩ . حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ
ابْنُ مَالِكٍ عَنْ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ
سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ يَقُولُ لِلْسَّائِبِ بْنِ
يَزِيدَ وَكَانَ قَدْ حُجَّ بِهِ فِي ثَقَلِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Muslim u svom *Sahihu* navodi preko Abdullaha b. Abbasa da je Vjerovjesnik u Revhau susreo neke konjanike i upitao: “Ko su ti ljudi?”

“Mi smo muslimani” – odgovorili su oni.

Oni su, potom, upitali ko je on, a on im je odmah odgovorio da je Allahov Poslanik. Tada je jedna žena podigla svoje dijete i upitala: “Može li ono učiniti hadž?”

“Da” – odgovorio je on – “i ti ćeš imati za to nagradu.”

Poneki učenjaci smatraju da je hadž maloljetnika punopravan i odgovara obaveznom hadžu koji bi on trebao učiniti kasnije u danima svoje punodobnosti. Prema tome, ko bi obavio hadž u danima svoje malodobnosti, nije obavezan da ga opet čini kada bude punodoban.

Suprotno mišljenje imaju: Hasan Basri, Ata b. Ebi-Rebah, Mudžahid, Neha‘i, Sevri, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed, Malik, Šafija, Ahmed i drugi priznati učenjaci. Ovi smatraju da hadž malodobnika nije ravan obaveznom hadžu punodobnika. Hadž obavljen u danima malodobnosti treba obnoviti u punodobnosti.

Stav Ebu-Hanife je da akti malodobnika pravno nisu valjani, pa ni odluka za hadž. Ako, prema tome, malodobnik pokvari svoj hadž, on ga nije dužan naknadno obaviti, a ako ulovi lov u Haremu ili učini neki propust nije dužan za to učiniti otkup.

Malik je rekao: “Malodobnik može ići na hadž, bacati kamenčiće i mora se čuvati prekršaja kao i odrasli punodobni hadžija. Obilaženje oko Ka‘be, istrčavanje na Safu i Mervu i bacanje kamenčića na Mini obavlja sam, a ako to nije u mogućnosti, nosit će ga njegov staratelj. Za učinjene prekršaje ili nastale propuste staratelj daje za njega otkup, staratelj malodobniku oblači na mikatu ihram, a i skida po obavljenom hadžu.”

O HADŽU ŽENA

1860. REKAO MI JE (kaže Buharija) Amr b. Muhammed, da mu je pričao Ibrahim prenoseći od svoga oca, on od svoga djeda da je Omer, radijallahu anhu, dozvolio odlazak na hadž suprugama Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tek u posljednjem hadžu koji je on obavio, poslavši sa njim Osmana b. Affana i Abdur-Rahmana.

1861. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid da je Habib b. Ebu-Amre rekao:

– Pričala nam je Aiša kćerka Talhe prenoseći od Aiše, radijallahu anha, majke pravovjernih, koja je rekla: “Allahov Poslaniče, zašto mi ne ratujemo i ne borimo se zajedno s vama?”

– Imate vi bolju borbu, a najljepša od nje je hadž, hadž obavljen bez grijeha i kod Allaha primljen – rekao je on.

Aiša je kasnije rekla: “Kada sam to čula od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisam više ostavljala hadž.”

1862. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Amra, ovaj od Ebu-Ma‘beda, oslobođenog roba Ibn-Abbasa, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Neka žena ne putuje nego samo sa svojim najbližim od rodbine (koji su joj mahremi) i neka joj ne ulazi muškarac nego samo kada je kod nje neko od njene najbliže rodbine (koji su joj mahremi).”

Potom je jedan čovjek rekao: “Allahov Poslaniče, ja namjeravam ići u taj i taj vojni pohod, a moja supruga na hadž?”

– Izadi sa njom! – rekao je on.

بَابُ حَجِّ النِّسَاءِ

١٨٦٠. وَقَالَ لِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ هُوَ الْأَزْرَقِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَذِنَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِأَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ فِي آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا فَبَعَثَ مَعَهُنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ .

١٨٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ قَالَ حَدَّثَنَا عَائِشَةُ بِنْتُ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَغْزُو وَنُجَاهِدُ مَعَكُمْ فَقَالَ لَكِنَّ أَحْسَنَ الْجِهَادِ وَأَجْمَلُهُ الْحَجُّ حَجٌّ مَبْرُورٌ فَقَالَتْ عَائِشَةُ فَلَا أَدْعُ الْحَجَّ بَعْدَ إِذْ سَمِعْتُ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

١٨٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي مَعْبِدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ وَلَا يَدْخُلُ عَلَيْهَا رَجُلٌ إِلَّا وَمَعَهَا مَحْرَمٌ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ فِي جَيْشٍ كَذَا وَكَذَا وَامْرَأَتِي تُرِيدُ الْحَجَّ فَقَالَ أَخْرِجْ مَعَهَا .

1863. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Jezid b. Zurej, a ovoga Habib Mu'allim prenoseći od Ataa, on od Ibn-Abbasa, koji je rekao:

– Kada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio sa svoga hadža, upitao je Ummu-Sinan Ensarijku: “Šta te omelo od hadža?”

– Otac toga i toga, misljaše ona na svoga muža, činio je hadž na jednoj od dviju (deva), a druga nam natapa zemlju – odgovorila je ona.

– ‘Umra (obavljena) uz ramazan nadoknada (ravna) je hadžu sa mnom (obavljenim) – rekao je on.

Gornje je još prenio Ibnu-Džurejdž od Ataa, koji je rekao:

“Čuo sam Ibnu-Abbasa da ovaj slučaj prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

I Ubejdullah je to isto kazao, prenoseći od Abdul-Kerima, on od Ataa, ovaj od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1864. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, on od Kazaa, oslobođenog roba Zijadova, koji je kazao:

– Čuo sam Ebu-Seida, a on je vojevao zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u dvanaest vojni, kada je rekao: “Četiri izjave koje sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je rekao, koje on pričaše, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su mi se svidjele i obradovale me: da žena ne putuje razdaljinu od dva dana hoda, kada nema s njom njenog supruga ili najbližeg joj rođaka; da nema posta (prva) dva dana Ramazanskog i Kurban-bajrama; da nema (klanjanja nafila) namaza poslije dva obavezna namaza – poslije (farza) ikindije, pa dok sunce ne zađe, poslije (farza) sabaha, pa dok sunce ne izađe; da se sedla ne pritežu nego samo radi tri džamije: do Mesdžidul-Harama (Ka'be), do moje džamije (u Medini) i do Mesdžidul-Aksa (u Jerusalemu).”

١٨٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا حَبِيبُ الْمَعْلَمِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا رَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ حَجَّتِهِ قَالَ لَأُمِّ سِنَانِ الْأَنْصَارِيَّةِ مَا مَنَعَكَ مِنَ الْحَجِّ قَالَتْ أَبُو فَلَانٍ تَغْنِي زَوْجَهَا كَانَ لَهُ نَاصِحَانِ حَجَّ عَلَى أَحَدِهِمَا وَالْآخَرُ يَسْقِي أَرْضًا لَنَا قَالَ فَإِنَّ عُمْرَةً فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةً أَوْ حَجَّةً مَعِيَ رَوَاهُ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

وَقَالَ عُثَيْدُ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

١٨٦٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ قَزْعَةَ مَوْلَى زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ وَقَدْ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثِنْتِي عَشْرَةَ غَزْوَةً قَالَ أَرْبَعٌ سَمِعْتُهُنَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَوْ قَالَ يُحَدِّثُهُنَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَأَعْجَبَنِي وَأَنْقَنِي أَنْ لَا تُسَافِرَ امْرَأَةٌ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ لَيْسَ مَعَهَا زَوْجُهَا أَوْ ذُو مَحْرَمٍ وَلَا صَوْمَ يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ صَلَاتَيْنِ بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ الشَّمْسُ وَبَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَلَا تُشَدُّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِي وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى .

O ONOM KOJI SE ZAVJETOVAO OTIĆI PJEŠICE DO KA'BE (NA HADŽ)

1865. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, rekavši da ga je obavijestio (Ibn-Hazm) Fezari prenoseći od Humejda Tavila, kojem je saopćio Sabit prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu vidio jednog starca kako ide oslanjajući se na svoja dva sina i upitao:

- Šta je to?
- Zavjetovao se da ide pješke (na hadž) – rekli su oni.
- Kažnjavanje tako samog sebe – rekao je on – Allahu nije potrebno, i naredio mu da jaše.

1866. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa kojeg je obavijestio Hišam b. Jusuf, ovoga Ibn-Džurejdž, njega Seid b. Ebu-Ejjub kome je rekao Jezid b. Ebi-Habib, prenoseći od Ebul-Hajra, da je Ukbe b. Amir kazao:

- Moja se sestra zavjetovala da ide pješice do Ka'be i meni naredila da za to pitam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ja sam ga, potom pitao, a on reče: "Neka pješači, a i neka jaše!"

Jezid b. Ebi-Habib je rekao: "Ebul-Hajr nije se odvajao (u senedu) od Ukbe."

PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Jahjaa b. Ejjuba, ovaj od Jezida, on, opet, od Ebul-Hajra, a ovaj od Ukbe spomenuvši gornji slučaj.¹

بَابُ مَنْ نَذَرَ الْمَشْيَ إِلَى الْكَعْبَةِ

١٨٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ الطَّوِيلِ قَالَ حَدَّثَنِي ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى شَيْخًا يَهَادِي بَيْنَ ابْنَيْهِ قَالَ مَا بَالُ هَذَا قَالُوا نَذَرْنَا أَنْ يَمْشِيَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَنْ تَغْذِيبِ هَذَا نَفْسُهُ لَغَنِيٌّ وَأَمْرُهُ أَنْ يَرْكَبَ .

١٨٦٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ أَنَّ يَزِيدَ بْنَ أَبِي حَبِيبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا الْخَيْرِ حَدَّثَهُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ نَذَرْتُ أُخْتِي أَنْ تَمْشِيَ إِلَى بَيْتِ اللَّهِ وَأَمَرْتَنِي أَنْ أَسْتَفْتِيَ لَهَا النَّبِيَّ ﷺ فَاسْتَفْتَيْتُهُ فَقَالَ ﷺ لَتَمْشِ وَلَتَرْكَبَ قَالَ وَكَانَ أَبُو الْخَيْرِ لَا يُفَارِقُ عُقْبَةَ .

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَيُّوبَ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ .

¹ Taberani i još poneki muhaddisi u svojim zbirkama navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Naredite joj da se pokrije i jaše i tako ode na hadž", a drugi su dodali: "... i neka potom posti tri dana!"

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- ko se zavjetuje otići do Ka'be pješice i ne bude u stanju to učiniti pa uzjaši jahaću životinju, zaklat će ovcu na ime toga propusta. Ovo je stav Hasana Basrija i Ataa, Šafije i Ebu-Hanife koji još dodaje da će zavjetodavac zaklati ovcu i kada uzjaši jahaću životinju iako je bio u stanju da ide pješke. Ostali učenjaci, oslanjajući se na gornje hadise, smatraju da zavjetodavac nesposoban za pješačenje može jahati životinju na svom hadžu bez obaveznosti klanja brava;
- Abdullah b. Omer je rekao: "Zavjetodavac nesposoban za pješačenje do Ka'be odgodit će privremeno svoj hadž, odnosno obnoviti ono obavljeno jašući, pa će pješačiti onoliko koliko bude jahao i za to nije dužan klati bravče." Međutim, kurban treba zaklati po mišljenju Abdullaha b. Abbasa, Neha'ija i Malika.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَضَائِلِ الْمَدِينَةِ

ODLIKE (FADILETI) MEDINE

O HAREMU MEDINE

1867. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Sabit b. Jezid, a ovome Asim Ebu-Abdur-Rahman Ahvel prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Medina je Harem od (Ajra), pa do (Sevra), drveće (a i cvijeće) u njemu ne siječe se. U njemu se ne čini nikakva novotarija. Ko bi u njemu učinio kakvu novotariju, neka je na njega prokletstvo Allahovo, meleka i svih ljudi.”¹

بَابُ حَرَمِ الْمَدِينَةِ

١٨٦٧. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَخْوَلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَنْ كَذَّأَ إِلَى كَذَا لَا يَقْطَعُ شَجَرَهَا وَلَا يُحْدِثُ فِيهَا حَدَثٌ مَنْ أَحْدَثَ حَدَثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.

¹ Muhamed Zuhri, Šafija, Malik, Ahmed i Ishak kažu: “Medina je časna i neprikosnovena i u njoj nije dozvoljeno sjeći drveće i loviti, ali ko to ipak učini nema zakonske odgovornosti.” Ibn-Ebi-Zi’b smatra da treba zakonski odgovarati.

Ibn-Nafi’ je prenio da su Malika pitali o zabrani sječenja lotosa u Medini, pa je odgovorio: “Sjeća u Medini je zabranjena radi čuvanja bujnosti zelenila, estetike naselja i hladovanja ljudi pod krošnjama stabala.”

Ibn-Hazm smatra da usječenja drva u Haremu Medine treba drvosjeći zaplijeniti. Sevri, Abdullah b. Mubarek, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf i Muhamed izjavili su: “Medina nema Harema u smislu svetosti Harema Mekke i u njemu sjeća drveća i lov nisu zabranjeni onako kao u Haremu Mekke.”

Zbog estetskog izgleda i čuvanja starina Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao je rušenje utvrda oko Medine. Završetak hadisa ukazuje da je uvođenje novotarije i davanje utočišta novatoru u Medini veliki grijeh jer je na njega prizvano prokletstvo, a ono se priziva samo u slučaju velikog grijeha.

1868. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, a njemu Abdul-Varis prenoseći od Ebu-Tejjaha, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je u Medinu, naredio građenje džamije i rekao:
- Sinovi Nedždžara, prodajte mi (plac)!
- Ne tražimo vrijednost za njega. Dajemo ga samo u ime Allaha – rekli su oni.

Potom je zapovjedio za grobove idolopoklonika pa su prekopani, zatim su po naređenju poravnani, stabla palmi su isječena i stupove palmi su poredali džamijskom stranom u pravcu Ka'be.

1869. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu njegov brat (Abdul-Hamid) prenoseći od Sulejmana, on od Ubejdullaha, ovaj od Seida Makburija, a on, opet, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svetim je učinjeno preko moga jezika ono između dva kamenjara Medine.”

Kasnije je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao, kaže Ebu-Hurejre, Benu-Harisu (plemenu) i rekao: “Vidim vas da ste vi, Benu-Harise, već izašli izvan Harema (Medine).” Potom se je obazro i kazao: “Ali vi ste, ipak, u njemu.”

1870. PRIČAO NAM JE Muhamed b. Beššar, rekavši da ga je obavijestio Abdur-Rahman, a njega Sufjan, prenoseći od A'meša, a ovaj od Ibrahima Tejmija da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Kod nas nema ništa napisano osim Allahove Knjige i ove stranice (lista) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Medina je harem zajedno s onim što je između Ajra i ovoga (Sevra). Ko u njega unese neku vjersku novotariju ili skloni (sakrije) onoga ko izmišlja novotariju, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi skupa. Od takvoga neće biti ništa primljeno (ni obavezni ni dobrovoljni posao).”

١٨٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَأَمَرَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي فَقَالُوا لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَأَمَرَ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ ثُمَّ بِالْخَرْبِ فَسُوِّيَتْ وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَ فَصَفُّوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ .

١٨٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ حُرِّمَ مَا بَيْنَ لَابَتِي الْمَدِينَةِ عَلَى لِسَانِي قَالَ وَأَتَى النَّبِيُّ ﷺ بَنِي حَارِثَةَ فَقَالَ أَرَأَيْكُمْ يَا بَنِي حَارِثَةَ قَدْ خَرَجْتُمْ مِنَ الْحَرَمِ ثُمَّ التَفَتَ فَقَالَ بَلْ أَنْتُمْ فِيهِ .

١٨٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عِنْدَنَا شَيْءٌ إِلَّا كِتَابُ اللَّهِ وَهَذِهِ الصَّحِيفَةُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ الْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا مِنْ أَحَدٍ فِيهَا حَدَّثًا أَوْ آوَى مُحَدَّثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةُ وَالنَّاسُ أَجْمَعِينَ لَا يَقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَقَالَ ذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا

– Štićeništvo – rekao je još – dato nemuslimanu od muslimana je jedno (po obaveznosti za svakog muslimana). Ko prekrši ugovor (zadanu riječ) muslimanu, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i cijelog svijeta. Neće mu biti (kod Allaha) uvažen ni obavezni ni dobrovoljni posao (a ni otkup). Ko se sprijatelji s nekim narodom, bez dozvole svojih staratelja (pretpostavljenih), neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i cijelog svijeta. Od njega neće biti ništa primljeno.¹

O ODLICI MEDINE I DA ONA STVARNO UDALJAVA (OD SEBE) ZAO SVIJET

1871. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Jahjaa b. Seida, koji je kazao:
Čuo sam Ebu-Hubaba Seida b. Jesara da kaže: Slušao sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:
– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Naređeno mi je (stanovanje) u naselju koje će ovladati ostalim naseljima. (Dvoličnjaci) govore “Jesrib”, a to je Medina (grad). Ona odstranjuje (od sebe) zao svijet, kao što kovačka mješina odstranjuje trosku od željeza.”

فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ تَوَلَّى قَوْمًا بَغِيرَ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَدْلٌ فِدَاءٌ .

بَابُ فَضْلِ الْمَدِينَةِ وَأَنَّمَا تَنْفِي النَّاسَ

١٨٧١ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحُبَابِ سَعِيدَ بْنَ يَسَارٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُمِرْتُ بِقَرْيَةٍ تَأْكُلُ الْقُرَى يَقُولُونَ يَثْرِبُ وَهِيَ الْمَدِينَةُ تَنْفِي النَّاسَ كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- proklet je ko u vjeru unosi novotariju i svijetu čini nasilje;
- Alija nije imao nikakve tajne povjerene Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem;
- začetnik novotarije i njegov suradnik su jednako odgovorni;
- štićeništvo nemuslimanu može punopravno dati i muslimanka. Ovo je stav Malika i Šafije. Štićeništvo dato nemuslimanu od Islamske zajednice i muslimana kao pojedinca je punopravno i nepovredivo od muslimana;
- iznevjeriti obećanje, prekršiti ugovor ili zadanu riječ bespravno, jeste haram.

MEDINA JE TABA (DIVAN GRAD)

1872. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman, a ovome Amr b. Jahja prenoseći od Abbasa b. Sehla b. Sa'da, on od Ebu-Humejda, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Krenuli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, s Tebuka i kada smo ugledali Medinu, on je kazao: “To je Taba (divni grad)!”

O KAMENJARIMA MEDINE

1873. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Seida b. Musejjeba, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je govorio:

“Kada bih vidio u Medini gazele da pasu, ne bih ih ni poplašio.” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Prostor između dva njena kamenjara je neprikosnoven (svet).”

بَابُ الْمَدِينَةِ طَابَةِ

١٨٧٢. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلٍ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِي هُمَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَقْبَلْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ تَبُوكَ حَتَّى أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَذِهِ طَابَةُ .

بَابُ لَابَتَيِ الْمَدِينَةِ

١٨٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ لَوْ رَأَيْتُ الطُّبَاءَ بِالْمَدِينَةِ تَرْتَعُ مَا ذَعَرْتُهَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا حَرَامٌ .

O ONOM KOJI SE OKRENE OD MEDINE

1874. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman da ga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, ovaj od Seida b. Musejjeba, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Medinu će ostaviti pored dobra koje ona ima i neće u nju dolaziti nego samo divljač.”
- Namjeravaše on divljač od deraćih životinja i od ptica (grabljivica) – kaže Ebu-Hurejre.
- Posljednji koji će biti proživljeni na mahšeru bit će dva pastira iz Muzejne (plemena). Oni će doći u Medinu, vabiti svoje stado i naći će je pustu, a kada stignu do Senijjetul-Veda'a srušit će se obadva (mrtva) na svoja lica.¹

1875. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Abdullaha b. Zubejra, a on od Sufjana b. Ebu-Zubejra, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Oslobođen će biti Jemen i svijet će doći i dotjerati deve, potovariti (na njih) svoje ukućane i one između svijeta koji su njima odani, a Medina je za njih bolja samo kada bi oni to znali. Oslobođen će biti Šam i svijet će doći (u Medinu), dotjerati deve, potovariti svoje ukućane i između svijeta one koji su njima odani, a Medina im je bolja, samo kada bi oni to znali.

بَابُ مَنْ رَغِبَ عَنِ الْمَدِينَةِ

١٨٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ يَتْرُكُونَ الْمَدِينَةَ عَلَى خَيْرِ مَا كَانَتْ لَا يَغْشَاهَا إِلَّا الْعَوَافِ يُرِيدُ عَوَافِيَ السَّبَاعِ وَالطَّيْرِ وَآخِرُ مَنْ يُحْشَرُ رَاعِيَانِ مِنْ مُزَيْنَةَ يُرِيدَانِ الْمَدِينَةَ يَتَعَقَانِ بَغْنَمَهُمَا فَيَجِدَانَهَا وَحْشًا حَتَّى إِذَا بَلَغَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ خَرَا عَلَى وُجُوهِهِمَا.

١٨٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ أَبِي زُهَيْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ تَفْتَحُ الْيَمَنُ فَيَأْتِي قَوْمٌ يُبْسُونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ وَتَفْتَحُ الشَّامُ فَيَأْتِي قَوْمٌ يُبْسُونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ وَتَفْتَحُ الْعِرَاقُ فَيَأْتِي قَوْمٌ يُبْسُونَ فَيَتَحَمَّلُونَ بِأَهْلِيهِمْ وَمَنْ أَطَاعَهُمْ وَالْمَدِينَةُ خَيْرٌ لَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ.

¹ Kadi Ijad smatra da se smisao jednog dijela navedenog hadisa zbio već u prvom stoljeću širenja islama. Medina je do polovine prvog stoljeća bila prijestolnica muslimana, svijet se u nju naseljavao, broj stanovništva rastao, a trgovina i zanatstvo razvijalo se više nego u drugim naseljima. S prijenosom prijestonice u Damask, a kasnije u Bagdad, prestaje dalji jači razvoj Medine. Pojavom političkih nereda i plemenskih ratova iz Medine su se iseljavali mnogi ugledni ljudi, pa je grad ponekad izgledao pust iznad kojeg su se vijali lešinari, a u njenoj okolini raznolike zvijeri. Normaliziranjem životnih uvjeta grad je svaki put opet oživljavao.

Oslobodeni će biti i Irak i svijet će doći jureći (svoje) deve, potovariti svoje ukućane i između stanovništva one koji su im odani, a Medina im je bolja, samo kada bi oni to znali.”¹

PRAVOVJERNICI (ISPRAVNO VJEROVANJE) ĆE SE SKUPITI (SKLONITI) U MEDINU

1876. PRIČAONAMJE Ibrahim b. Munzir, rekavši da mu je saopćio Enes b. Ijad, njemu Ubejdullah prenoseći od Hubejba b. Abdu-Rahmana, ovaj od Hafsa b. Asima, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Pravovjernici (ispravno vjerovanje) će se skloniti (skupiti) u Medini kao što se skloni zmija u svojoj rupi.”²

O GRIJEHU ONOGA KO SPLETKARI MEDINELIJAMA

1877. PRIČAO NAM JE Husein b. Hurejs da ga je obavijestio Fadl prenoseći od Džu‘ajda, on od Aiše, kćerke Sa‘dove, koja je kazala:

– Čula sam Sa‘da, radijallahu anhu, kada je rekao: “Slušala sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori:

‘Stanovništvu Medine neće niko učiniti splotku, a da se ona ne rastopi kao što se rastopi so u vodi.’”

بَابُ الْإِيمَانِ يَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ

١٨٧٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ حُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْإِيمَانَ لَيَأْرِزُ إِلَى الْمَدِينَةِ كَمَا تَأْرِزُ الْحَيَّةُ إِلَى جُحْرِهَا .

بَابُ إِثْمِ مَنْ كَادَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ

١٨٧٧. حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ عَنْ جُعَيْنِدٍ عَنْ عَائِشَةَ هِيَ بِنْتُ سَعْدٍ قَالَتْ سَمِعْتُ سَعْدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَكِيدُ أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَحَدٌ إِلَّا انْمَاعَ كَمَا يَنْمَاعُ الْمِلْحُ فِي الْمَاءِ .

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, gornjom izjavom nagovijesio je iseljavanje iz Medine u bogatije osvojene krajeve. Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi da je Džabir čuo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: “Doći će vrijeme kada će stanovništvo Medine ići i tražiti udobniji život i kada ga nađu, povratit će se u Medinu, potovariti svoje ukućane i otići tamo, a Medina im je bolja, samo kada bi oni to znali.”

Medina je poslije Mekke najpoštovaniji grad muslimana. U Medini se nalazi džamija u kojoj je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vršio imamsku dužnost, grad u kome je silazila Objava Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i koji je od njega blagoslovljen. Medina je prva prijestolnica islamske države, puna spomenika islamske kulture i prirodnih rijetkosti Arabijskog poluotoka.

Seoba iz Medine u druga mjesta radi prolaznog materijalnog dobra i lične udobnosti je znak pomanjkanja patriotizma i znak indiferentnosti prema tom poštovanom gradu.

² Poneki historičari misle da će se muslimani ispravnog vjerovanja povući jednog dana u Medinu. Period čistog islama bez novotarija i sujevjerja je doba Vjerovjesnika i prve četverice halifa, a to je konac prvog stoljeća islama. U drugom stoljeću i kasnijim vremenima u vjeru se uvlači sujevjerje, raznolika pravna i filozofska mišljenja, što je muslimane podijelilo na frakcije.

O UTVRDAMA MEDINE

1878. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Ibnu-Šihab obavijestivši ga da je Urve kazao:

– Čuo sam Usamu kada je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, popeo se na jednu utvrdu od utvrda Medine i rekao: ‘Da li vidite ono što ja vidim? Ja stvarno vidim da su mjesta smutnji među vašim kućama poput mjesta gdje pada kiša.’”

Sufjana (u drugom senedu) slijedi Ma‘mer, (u trećem) Sulejman b. Kesir koji hadis prenosi od Zuhrija.³

U MEDINU NEĆE UĆI DEDŽAL

1879. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa‘d prenoseći od svoga oca, on od svoga djeda, ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“U Medinu neće ući zastrašivanje lutajućeg ćoravog Dedžala (lašca). Ona će tada imati sedam vrata, a na svakim vratima (bit će) po dva meleka.”

1880. PRIČAO NAM JE Isma‘il, a njemu Malik prenoseći od Nu‘ajma b. Abdullaha Mudžmira, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Na ulazima Medine su meleki i u nju neće ući kuga ni Dedžal.”

بَابُ أَطَامِ الْمَدِينَةِ

١٨٧٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُروَةُ سَمِعْتُ أَسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أَطَامِ مِنْ أَطَامِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي لَأَرَى مَوَاقِعَ الْفِتَنِ خِلَالِ بُيُوتِكُمْ كَمَوَاقِعِ الْقَطْرِ . تَابَعَهُ مَعْمَرٌ وَسُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

بَابُ لَا يَدْخُلُ الدَّجَالُ الْمَدِينَةَ

١٨٧٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَدْخُلُ الْمَدِينَةَ رُغْبُ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ لَهَا يَوْمَئِذٍ سَبْعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مَلَكَانِ .

١٨٨٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَعِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُجَمِّرِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَا يَدْخُلُهَا الطَّاغُوتُ وَلَا الدَّجَالُ .

3 Stvarnost sadržaja gornjeg hadisa potvrdila je pogibija halifa Omera i Osmana i kasniji politički pokreti na Arabijskom poluotoku koji nisu mimoišli ni Medinu. Ovdje se porede mjesta gdje će se dešavati smutnje s mjestima gdje pada kiša, odnosno bit će ih mnogo i ubuhvatit će sve.

1881. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Velid, ovome Ebu-Amr koga je obavijestio Ishak, a njega Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je kazao:

“Nema grada (zemlje) da ga neće gaziti Dedžal, izuzev Mekke i Medine. Neće biti nijedan ulaz od njenih ulaza, a da na njemu neće biti postavljeni meleki u redovima koji će je budno čuvati. Medinu će s njenim stanovništvom, kasnije, potresti tri potresa pa će Allah s trećim izbaciti (iz nje) sve nevjernike i dvoličnjake.”

1882. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, koji je kazao:

– Saopćio mi je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao: “Pričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dugu zgodu o Dedžalu. Između ostalog rekao je: ‘Doći će Dedžal, a zabranjeno mu je da uđe u medinske ulaze (puteve), do nekih pustara pred Medinom. Tada će mu izaći čovjek koji je najbolji od svijeta, ili je rekao, od najboljih ljudi (Medine) i reći: Očitujem da si ti, uistinu, onaj Dedžal, što nam je o tebi govorio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.’”

Dedžal će, potom, reći: “Šta misliš? Da ja sada ubijem ovoga (jednog) čovjeka, a potom ga proživim, da li ćete u ovaj posao sumnjati?”

– Ne – kazat će oni (prisutni).

Potom će ga on ubiti, a zatim proživiti, i on će, kada ga proživi, reći: “Allaha mi, nisam imao više saznanja nikad kao danas!”

– Ubit ću ga – kazat će Dedžal, ali on neće moći to učiniti.

١٨٨١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيْسَ مِنْ بَلَدٍ إِلَّا سَيَطُوهُ الدَّجَالُ إِلَّا مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ لَيْسَ لَهُ مِنْ نِقَابِهَا نَقَبٌ إِلَّا عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ صَافِينَ يَحْرُسُونَهَا ثُمَّ تَرْجُفُ الْمَدِينَةُ بِأَهْلِهَا ثَلَاثَ رَجَفَاتٍ فَيُخْرِجُ اللَّهُ كُلَّ كَافِرٍ وَمُنَافِقٍ .

١٨٨٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدِيثًا طَوِيلًا عَنْ الدَّجَالِ فَكَانَ فِيهَا حَدَّثَنَا بِهِ أَنْ قَالَ يَأْتِي الدَّجَالُ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْهِ أَنْ يَدْخُلَ نِقَابَ الْمَدِينَةِ بَعْضَ السَّبَاحِ الَّتِي بِالْمَدِينَةِ فَيُخْرِجُ إِلَيْهِ يَوْمَئِذٍ رَجُلٌ هُوَ خَيْرُ النَّاسِ أَوْ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ فَيَقُولُ أَشْهَدُ أَنَّكَ الدَّجَالُ الَّذِي حَدَّثَنَا عَنْكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَدِيثُهُ فَيَقُولُ الدَّجَالُ أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلْتُ هَذَا ثُمَّ أَحْيَيْتُهُ هَلْ تَشْكُونَ فِي الْأَمْرِ فَيَقُولُونَ لَا فَيَقْتُلُهُ ثُمَّ يُحْيِيهِ فَيَقُولُ حِينَ يُحْيِيهِ وَاللَّهِ مَا كُنْتُ قَطُّ أَشَدَّ بَصِيرَةً مِنِّي الْيَوْمَ فَيَقُولُ الدَّجَالُ أَقْتُلُهُ فَلَا أَسْلَطُ عَلَيْهِ .

MEDINA ODSTRANJUJE OLOŠ (NEVALJALCE)

1883. PRIČAO NAM JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, a ovome Sufjan prenoseći od Muhameda b. Munkedira, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan beduin i zakleo se na islam. Sutra ujutro došao je uzrujan i rekao: “Raskini mi zakletvu!” Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to nije učinio, već je rekao: “Medina je kao kovački mijeh; ona istiskuje iz sebe ološ, a čuva ono što je u njoj dobro.”

1884. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu‘be, prenoseći od Alija b. Sabita, on od Abdullaha b. Jezida, koji je rekao:

Čuo sam Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da govori: – Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao na Uhud, neki ljudi od njegovih drugova vratili su se natrag (dezertirali), pa je jedna grupa (pravovjernih boraca) rekla: “Ubit ćemo ih!”, a druga je rekla: “Nećemo ih ubiti!” Potom je objavljeno: “Zašto ste se vi u vezi s dvoličnjacima podijelili u dvije skupine?”¹

Zatim je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Medina odstranjuje takve ljude kao što vatra istiskuje (odstranjuje) iz željeza što ne valja (trosku).”

بَابُ الْمَدِينَةِ تَنْفِي الْخَبَثِ

١٨٨٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ أَعْرَابِيُّ النَّبِيِّ ﷺ فَبَايَعَهُ عَلَى الْإِسْلَامِ فَجَاءَ مِنَ الْغَدِ مَحْمُومًا فَقَالَ أَقْلَنِي فَأَبَى ثَلَاثَ مَرَارٍ فَقَالَ الْمَدِينَةُ كَالْكَبِيرِ تَنْفِي خَبَثَهَا وَيَنْصَعُ طَيِّبَهَا.

١٨٨٤. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى أُحُدٍ رَجَعَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَتْ فِرْقَةٌ نَقْتُلُهُمْ وَقَالَتْ فِرْقَةٌ لَا نَقْتُلُهُمْ فَتَزَلَّتْ فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فَتَيْنَ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّهَا تَنْفِي الرِّجَالَ كَمَا تَنْفِي النَّارُ خَبَثَ الْحَدِيدِ.

¹ Dalji prijevod 88-90. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “... Allah je njih okrenuo u nevjerovanje zbog onog što su zaradili. Da li ti želiš okrenuti na pravi put onoga koga je Allah okrenuo (u nevjerovanje)? Koga Allah okrene zabludi, ti mu nećeš naći (spasonosnog) puta.

Oni žele da ni vi ne vjerujete kao što ni oni ne vjeruju, pa da budete jednaki. Nipošto ne uzimajte između njih (sebi) prijatelje sve dok ne presele na Allahov put. A ako se oni okrenu (od Allahovog puta), uhvatite ih i ubijte ih gdje god ih nadete! Ne uzimajte od njih ni prijatelja ni pomagača, osim onih koji su se sklonili kod naroda s kojim ste vi sklopili ugovor, ili onih koji su vama došli, a teško im je boriti se protiv vas ili se boriti protiv svoga naroda. Da je Allah htio dao bi im vlast nad vama i oni bi se borili protiv vas. Ako se oni povuku od vas i ne stupe u borbu protiv vas, pa vam ponude mir, onda vam Allah nije ostavio put protiv njih (da se borite protiv njih).”

POGLAVLJE

1885. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhamed, rekavši da mu je saopćio Vehb b. Džerir, njemu njegov otac koji je čuo Junusa da prenosi od Ibn-Šihaba, on od Enesa, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je molio:

“Allahu moj! Podaj Medini bereket (blagoslov) dva puta veći od onog kakav si dao Mekki!”

Vehba (u drugom senedu) slijedi Usman b. Umer koji gornju izjavu prenosi od Junusa.

1886. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma‘il b. Dža‘fer, prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi se vraćao s putovanja i ugledao zidine Medine, potjerao svoju devu, a kada bi bio na drugoj jahaćoj životinji, gonio bi je brže iz ljubavi prema Medini.

VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, PREZIRAO JE DA SE OKOLICA MEDINE NAPUŠTA

1887. PRIČAO NAM JE Ibn-Selam da ga je obavijestio (Mervan b. Mu‘avije) Fezari, prenoseći od Humejda Tavila, da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Benu-Seleme (pleme) je htjelo da se preseli bliže džamiji. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije volio da se okolica Medine napušta, pa je kazao: “Benu-Seleme! Zar ne mislite na vaše stope (korake) do džamije i nagradu za njih?”, pa su tamo ostali.

بَاب

١٨٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ بِالْمَدِينَةِ ضِعْفِي مَا جَعَلْتَ بِمَكَّةَ مِنَ الْبَرَكَاتِ تَابِعَهُ عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ عَنْ يُونُسَ .

١٨٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ فَنَظَرَ إِلَى جُدْرَاتِ الْمَدِينَةِ أَوْضَعَ رَاحِلَتَهُ وَإِنْ كَانَ عَلَى دَابَّةٍ حَرَّكَهَا مِنْ حُبِّهَا .

بَاب كَرَاهِيَةِ النَّبِيِّ ﷺ أَنْ تُعْرَى الْمَدِينَةُ

١٨٨٧. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرَادَ بَنُو سَلَمَةَ أَنْ يَتَحَوَّلُوا إِلَى قُرْبِ الْمَسْجِدِ فَكَّرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ تُعْرَى الْمَدِينَةُ وَقَالَ يَا بَنِي سَلَمَةَ أَلَا تَحْتَسِبُونَ آثَارَكُمْ فَأَقَامُوا .

POGLAVLJE

1888. PRIČAO NAM JE Musedded, prenoseći od Jahjaa, on od Ubejdullaha b. Omera, kome je saopćio Hubejb b. Abdu-Rahman prenoseći od Hafsa b. Asima, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ono između moje sobe i moga minbera je bašča od džennetskih bašči, a moj minber je nad mojim zdencem (u Džennetu).”

1889. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma‘il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, razboljeli su se Ebu-Bekr i Bilal. Kada bi Ebu-Bekra obuzela groznica, govorio bi:

“Svaki čovjek osvane među svojim ukućanima, a smrt mu je bliža od kaiša njegovih nanula.”

A kada bi groznica pustila Bilala, podigao bi svoj glas i izgovarao (stihove Bekra b. Galiba):

“Znajte! Želio bih znati da li ću prenoćiti još i jednu noć u dolini (Mekke), a oko mene izhir i dželil (trave)? Da li ću jednog dana doći vodama Midženne i da li će se ukazati Šamet i Tafil (brežuljci)?”

Zatim bi molio: “Allahu moj! Udalji od svoje milosti Šejbu b. Rebija, Utbu b. Rebija i Umejju b. Halefa, kao što su oni nas udaljili iz naše zemlje u zemlju kolere.”

Kasnije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovarao: “Allahu moj! Omili nam Medinu kao što si nam omilio Mekku ili još više! Allahu moj, podaj nam bereket u naše sa‘ove i naše muddove i učini nam je zdravom, a njenu groznicu prebaci u Džuhfu!”

بَاب

١٨٨٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ حَدَّثَنِي خُبَيْبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ وَمِنْبَرِي عَلَى حَوْضِي .

١٨٨٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَوَعَكَ أَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا أَخَذَتْهُ الْحُمَّى يَقُولُ كُلُّ أَمْرٍ مُصَبَّحٌ فِي أَهْلِهِ وَالْمَوْتُ أَذْنَى مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ وَكَانَ بِلَالٌ إِذَا أَقْلَعَ عَنْهُ الْحُمَّى يَرْفَعُ عَقِيرَتَهُ يَقُولُ أَلَا لَيْتَ شِعْرِي هَلْ أَبِيتَ لَيْلَةً بِوَادٍ وَحَوْلِي إِذْخِرْ وَجَلِيلٌ وَهَلْ أَرَدَنْ يَوْمًا مِيَاهَ مَجَنَّةٍ وَهَلْ يَبْدُونَ لِي شَامَةٌ وَطَفِيلٌ .

قَالَ اللَّهُمَّ الْعَنْ شَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ كَمَا أَخْرَجُونَا مِنْ أَرْضِنَا إِلَى أَرْضِ الْوَبَاءِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْمَدِينَةَ كَحُبِّنَا مَكَّةَ أَوْ أَشَدَّ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَفِي مُدَّنَا وَصَحْحَهَا لَنَا وَانْقُلْ حُمَاهَا إِلَى الْجُحْفَةِ قَالَتْ وَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَهِيَ أَوْبَاءُ أَرْضِ اللَّهِ قَالَتْ فَكَانَ بَطْحَانٌ يَجْرِي نَجْلًا تَغْنِي مَاءَ أَجْنَا .

– Došli smo u Medinu – rekla je Aiša – a ona je bila najzaraženija kolerom.

– Buthanom (dolinom) – rekla je ona – tekla je “nedžla” – mislila je ona na gorku vodu.¹

1890. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Halida b. Jezida, on od Seida b. Ebu-Hilala, ovaj od Zijada b. Eslema, a on od svoga oca, da je Omer, radijallahu anhu, molio:

“Allahu moj, podari mi šehidsku smrt na Tvom putu i podaj mi smrt u gradu Tvoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

Ibnu-Zurej‘ prenosi od Revha b. Kasima, on od Zijada b. Eslema, ovaj od svoje majke, a ona od Hafse, kćerke Omera, radijallahu anhu, da je izjavila: “Čula sam Omera gdje govori to isto.”

Hišam je izjavio, prenoseći od Zejda, on od svoga oca, a ovaj od Hafse, da je rekla: “Čula sam Omera, radijallahu anhu...”²

١٨٩٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي شَهَادَةً فِي سَبِيلِكَ وَاجْعَلْ مَوْتِي فِي بَلَدِ رَسُولِكَ ﷺ وَقَالَ ابْنُ زُرَيْعٍ عَنْ رَوْحِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ سَمِعْتُ عُمَرَ نَحْوَهُ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ زَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَفْصَةَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

¹ Iz navedenih hadisa zaključuje se:

- beskrajna Ebu-Bekrova odanost islamu i Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Dok su najugledniji ashabi uzdisali za Mekom i njenom okolicom, Ebu-Bekr misli na smrt za koju musliman treba biti uvijek spreman;
- Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, blagosiljanje Medine je uslišeno, jer kolera je nije više harala, a Mekelije su je zavoljeli kao svoj rodni zavičaj;
- dozvoljeno je recitovati i pjevati pjesme koje bude estetske osjećaje i moralno oplemenjuju čovjeka;
- poželjno je Allaha moliti za zdravlje, napredak i sreću u životu i isticati dobre ljude kao primjer drugim;
- gajiti ljubav prema svome zavičaju je prirodna osobina ljudi koju ne treba suzbijati. Patriotizam je pozitivna strana čovjeka.

² Želja Omera bila je uslišena: poginuo je kao šehid od uboda zatrovanog noža Ebu-Lu'lua, roba Mugire b. Šu'be, klanjajući sabah-namaz u Muhammedovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji u Medini u srijedu 25. zul-hidžeta 23. (644) godine. Omer je umro u 63. godini svoga života i ukopan je pokraj Ebu-Bekra, koji je ukopan neposredno do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الصَّوْمِ

POST

DUŽNOST POŠĆENJA RAMAZANA

I riječi Uzvišenog Allaha: “O vjernici, propisan vam je post kao što je bio propisan (i) onima prije vas, da biste bili bogobožni...”

1891. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Isma‘il b. Dža‘fer prenoseći od Ebu-Suhejla, on od svoga oca, ovaj od Talhe b. Ubejdullaha da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao jedan beduin raščupane kose i rekao:

– Allahov Poslaniče, obavijesti me o onome šta mi je Allah naredio od namaza?

– Pet (dnevni) namaza – kazao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – osim ako ti hoćeš još štogod dobrovoljno.

Zatim je beduin rekao: “Obavijesti me o onome šta mi je Allah odredio od posta?”

– Mjesec ramazan osim ako ti hoćeš nešto dobrovoljno – rekao je Muhammed, alejhis-selam.

– A obavijesti me o onome šta mi je Allah odredio od zekata? – ponovo je rekao beduin.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio ga je o svim islamskim dužnostima.

– Tako mi Onoga – rekao je beduin – koji te počastio (poslanstvom), neću dodavati ništa dobrovoljno a neću ni umanjivati ništa od onoga što mi je Allah naredio.

بَابُ وُجُوبِ صَوْمِ رَمَضَانَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) .

١٨٩١ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثَائِرَ الرَّأْسِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَاذَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فَقَالَ الصَّلَوَاتُ الْخُمْسَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنَ الصِّيَامِ فَقَالَ شَهْرَ رَمَضَانَ إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ شَيْئًا فَقَالَ أَخْبِرْنِي بِمَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ مِنَ الزَّكَاةِ فَقَالَ فَأَخْبَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَرَائِعَ الْإِسْلَامِ قَالَ وَالَّذِي أَكْرَمَكَ لَا أَتَطَوَّعُ شَيْئًا وَلَا أَنْقُصُ مِمَّا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ شَيْئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ أَوْ دَخَلَ الْجَنَّةَ إِنْ صَدَقَ .

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ako je istinu rekao, ući će u Džennet.”¹

1892. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isma'il prenoseći od Ejžuba, on od Nafija, a ovaj od (Abdullaha) Ibni-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je Dan ašure i naredio da se on posti. Kada je naređeno pošćenje ramazana, Dan ašure je ostavljen i (Abdullah) Ibnu-Omer ga nije više postio, osim kada bi se to podudaralo s njegovim (uobičajenim) postom.”

١٨٩٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَيُّوبَ
عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ صَامَ
النَّبِيُّ ﷺ عَاشُورَاءَ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا فُرِضَ
رَمَضَانُ تَرَكَ وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ لَا يَصُومُهُ إِلَّا أَنْ
يُوَافِقَ صَوْمَهُ .

¹ Podijeljena su mišljenja učenjaka, koji post je muslimanima prvi propisan. Neki misle da je to post Ašure, a neki pošćenje po tri dana svakog mjeseca, jer je tako radio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, po svom preseljenju u Medinu. Po dolasku naredbe o pošćenju ramazana, muslimanima je dato pravo izbora da ih poste ili da mrse.

Obavezno pošćenje ramazana propisano je u mjesecu ša'banu 2. godine po Hidžri. Tako je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, postio devet ramazana. Šafija i najveći broj učenjaka smatraju da je pošćenje ramazana prvi obavezno propisan post muslimanima. Hanefije smatraju da je prvi obavezni post muslimanima bio post Ašure i da je derogiran po dolasku naredbe o pošćenju ramazana.

Post je mnogostruko koristan za zdravlje, jača moral, a umanjuje histeričnost ljudi. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Omladinci, ko od vas ima mogućnosti, neka se ženi, a ko nije u mogućnosti, neka posti, jer je post sredstvo za ukroćivanje strasti.”

Historičari navode da je Ademu, alejhis-selam, bilo naređeno da posti bijele dane svakog mjeseca, a Musau dan Ašure.

Neki pisci navode da je i kršćanima bilo propisano da poste ramazan tako što će ostavljati jelo i piće u toku dana i neće imati intimne odnose sa ženama u ramazanu. Pošto je ramazan tada padao nekako za vrijeme vrućih dana, ljudima se post učinio težak i neizdržljiv, oni su ga prebacili u zimske dane i početak proljeća, povećavši ga još za 20 dana, kako bi se time oslobodili grijeha za učinjenu izmjenu.

Kurtubi navodi da je Katade rekao: “Narodima Musaa i Isaa Allah je propisao pošćenje ramazana. Zatim su njihovi svećenici dodali još deset dana. Kasnije se neki od uglednih svećenika razbolio i zavjetovao da će postiti još 10 dana, ako ozdravi. Po ozdravljenju zavjet je održao. Tako je njihov post bio pedeset dana. Nakon toga im je bilo teško postiti u danima vrućine, pa su post prebacili u zimske dane.”

1893. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Zijada b. Ebu-Habiba, kako mu je Irak b. Malik saopćio da ga je Urve obavijestio prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da su Kurejšije u predislamsko doba postili Ašuru, pa je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se taj dan posti, dok nije naređen ramazan, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko hoće, neka ga (i dalje) posti, a ko neće, neka ne posti.”²

VAŽNOST POSTA

1894. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ebu-Zinada, ovaj od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Post je štitnik (pokrivač), pa neka postač ne čini sramotna (spolno općenje) i ružna djela, a ako ga kogod napadne ili počne grditi, neka mu dva puta kaže: “Ja postim!”

– Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, zadah iz usta postača sigurno je kod Allaha bolji od mirisa mošusa.

– Postač ostavlja svoje jelo, svoje piće i svoju požudu (strast) – kaže Allah – radi Mene. Post je Moj i Ja za njega posebno nagrađujem, a za svako dobro djelo ima deseterostruka nagrada.³

١٨٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ أَنَّ عِرَاكَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عُرْوَةَ أَخْبَرَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا كَانَتْ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِصِيَامِهِ حَتَّى فُرِضَ رَمَضَانُ وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرْ.

بَابُ فَضْلِ الصَّوْمِ

١٨٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الصَّيَامُ جُنَّةٌ فَلَا يَرُفُثُ وَلَا يَجْهَلُ وَإِنْ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِ الصَّيَامِ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا.

2 Ibnu-Abbas je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu i vidio da na Dan ašure poste Jevreji, govoreći: ‘Ovo je dobar dan, dan u kome je Allah spasio Izraelićane od progona njihovih neprijatelja iz Egipta, pa ga je Musa zato i postio.’”

– Pa mi smo preči da ga postimo – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

3 Na moralan i uredan život musliman je uvijek obavezan, a posebno u danima posta. U postu ne može biti pretvaranja, kao u drugim poslovima, i zato ga Allah i prisvaja sebi i obećava nagradu mnogo veću od ostalih pobožnih djela. Treba imati na umu da se ovdje ne radi samo o ustezanju od jela i pića nego i od svih nevaljanih djela i ružnih riječi.

Pobožni ljudi smatraju da je post četverovrstan: post širokih narodnih masa, post opće dobrih ljudi, post izvanredno pobožnih ljudi i post posebno Bogom odabranih ljudi.

Post prve grupe je obično pošćenje od jela, pića i spolnog općenja, post druge grupe je čuvanje još organa tijela od akcija i poslova vjerom zabranjenih, post trećih je ustezanje od spominjanja bilo čega osim Allaha i robovanja bilo čemu mimo Njega, i post četvrtih je ustezanje od svega drugog osim Allaha i takvi će pravo mršenje osjetiti tek kada se susretnu s Njim.

POST BRIŠE GRIJEHE

1895. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Džami‘ prenoseći od Ebu-Vaila, on od Huzejfe koji je rekao da je Omer, radijallahu anhu, upitao: “Ko je upamtio izjavu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o smutnji (neredu)?”

– Ja sam ga čuo – rekao je Huzejfe – kako govori: “Smutnja za čovjeka može biti u njegovim ukućanima, u njegovoj imovini i u njegovom susjedu, a pokriva je redovno obavljanje namaza, post i dijeljenje zekata.

– Ne pitam za to – rekao je Omer – nego pitam za nered koji će se zatalasati kao što se zatalasa more.

– Ispred toga su zasada zaključana vrata – odgovorio je Huzejfe.

– Pa hoće li se ona (normalno) otvoriti ili (morati) razbiti? – upitao je Omer.

– Razbit će se – odgovorio je Huzejfe.

– Najprikladnije je da se ona neće više zatvoriti do Sudnjeg dana – rekao je Omer.

– Kasnije smo rekli Mesruku: “Pitaj Huzejfu, je li Omer znao, koja su to vrata?”

Mesruk ga je pitao, i on mu je rekao: “Da, kao što je dobro znao da je prije sutrašnjeg dana noć.”

بَابُ الصَّوْمِ كَفَّارَةً

١٨٩٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَامِعٌ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ يَحْفَظُ حَدِيثًا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْفِتْنَةِ قَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تُكْفَرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّيَامُ وَالصَّدَقَةُ قَالَ لَيْسَ أَسْأَلُ عَنْ ذِهِ إِنَّمَا أَسْأَلُ عَنِ الَّتِي تَمُوجُ كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ قَالَ وَإِنَّ دُونَ ذَلِكَ بَابًا مُغْلَقًا قَالَ فَيُفْتَحُ أَوْ يُكْسَرُ قَالَ يُكْسَرُ قَالَ ذَاكَ أَجْدَرُ أَنْ لَا يُغْلَقَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ فَقُلْنَا لِمَسْرُوقٍ سَلُهُ أَكَانَ عُمَرُ يَعْلَمُ مِنَ الْبَابِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ نَعَمْ كَمَا يَعْلَمُ أَنَّ دُونَ غَدِ اللَّيْلَةِ .

POSTAČIMA PRIPADAJU
(DŽENNETSKA VRATA) “REJJAN”

1896. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, ovome Ebu-Hazim prenoseći od Sehla, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

– Na Džennetu imaju jedna vrata koja se nazivaju “Rejjan” (što gasi žeđ) kroz koja će na Sudnji dan ulaziti postači. Osim postača na njih neće više niko ulaziti.

Pitat će se: “Gdje su postači?” Oni će ustati i osim njih na ta vrata neće više niko ući. Kada postači uđu, vrata će se zaključati i na njih neće više niko ući.¹

1897. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ma'n, a ovome Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko na Allahovom putu žrtvuje “u dvoje” (od svoga dobra), vikne se sa svih vrata Dženneta: “Božiji robe, to je veliko dobro! Ako je bio od onih koji su redovno obavljali (farz i nafile) namaze, pozvat će se sa namaskih vrata; borci za vjeru, pozvat će se sa boračkih vrata, a postači sa vrata Rejjan (koja gasi žeđ). Oni koji su davali milostinju, bit će pozvani sa vrata milostinje.”

– Allahov Poslaniče, žrtvovao bih za tebe i oca i majku, rekao je Ebu-Bekr, radijallahu anhu.

بَابُ الرِّيَّانِ لِلصَّائِمِينَ

١٨٩٦. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ بَابًا يُقَالُ لَهُ الرِّيَّانُ يَدْخُلُ مِنْهُ الصَّائِمُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ يُقَالُ أَيْنَ الصَّائِمُونَ فَيَقُومُونَ لَا يَدْخُلُ مِنْهُ أَحَدٌ غَيْرُهُمْ فَإِذَا دَخَلُوا أُغْلِقَ فَلَمْ يَدْخُلْ مِنْهُ أَحَدٌ.

١٨٩٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي مَعْنٌ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ نُودِيَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا خَيْرٌ فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الرِّيَّانِ وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي

¹ U hadisima se ističe da na Džennetu ima osam glavnih vrata i još drugih vezanih za pojedine poslove ljudi. Tako se spominju: vrata Muhammedova, vrata Allahove milosti, pa vrata oprosta koja su otvorena od pojave svijeta, a zatvorit će se nakon propasti svijeta, zatim vrata hadža, ‘umre, zekata, vrata ljudi koji su savladivali svoju srdžbu, vrata ljudi koji će u Džennet ući bez polaganja računa za svoj rad i još mnoga druga.

El-Adžuri bilježi da je Ebu-Hurejra rekao: “Na Džennetu imaju vrata koja se zovu ‘Vrata duha-namaza’ – jutarnji namaz. Na Sudnjem danu će se zovnuti: ‘Gdje su oni koji su redovno obavljali duha-namaz? Ovo su vam vrata za Džennet, pa ulazite!’”

U djelu *El-Firdevs* zabilježeno je da je Ibnu-Abbas prenio izjavu da na Džennetu imaju “Vrata radosti” za one koji su davali djeci poklone, brinuli se za njih, činili ih radosnim.

Ljudi se, dakle, dijele po vrstama svojih korisnih djela za koja imaju sve posebni ulazi u Džennet.

Sretan je onaj koji bude prozvan sa tih svih vrata i da li će iko biti prozvan sa njih svih?

– Da – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i nadam se da si ti od njih.¹

DA LI SE KAŽE RAMAZAN ILI MJESEC RAMAZAN I MIŠLJENJE DA JE I JEDNO I DRUGO DOZVOLJENO

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko je ispostio ramazan...” i “... ne činite prije ramazana...”

1898. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma‘il b. Dža‘fer prenoseći od Ebu-Suhejla, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada dođe ramazan, otvore se vrata Dženneta...”

1899. PRIČAO MI JE Jahja b. Bukejr i rekao da mu je saopćio Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, kojeg je obavijestio Ibnu-Ebu-Enes, oslobođeni rob Tejmija, kako je njegov otac izjavio da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje govori da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada nastupi mjesec ramazan, otvore se sva nebeska vrata, a zatvore džehennemski i šejtane (satane) povežu u lance.”²

يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا عَلَى مَنْ دُعِيَ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ كُلِّهَا قَالَ نَعَمْ وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ .

بَابُ هَلْ يُقَالُ رَمَضَانَ
أَوْ شَهْرُ رَمَضَانَ وَمَنْ رَأَى كُلَّهُ وَاسِعًا

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ وَقَالَ لَا تَقْدَمُوا رَمَضَانَ .

١٨٩٨ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فَتُحْتَفَتُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ .

١٨٩٩ . حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي أَنَسٍ مَوْلَى التَّيْمِيِّ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فَتُحْتَفَتُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَغُلِقَتِ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ .

1 Pod žrtvovanjem “u dvoje” od svoje imovine misli se: ko podijeli milostinju makar dva novčića, dva hajvančeta i ma kakva dva istovjetna svoja predmeta, ili učini dobra dva različita čina kao što su namaz i post i njima slično. Zabilježeno je da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko izdržava dvije kćerke, dvije svoje sestre, dvije tetke, bilo po ocu ili majci ili dvije nene, bit će sa mnom u Džennetu.”

Za pravoavljanje obavljanje namaza potrebno je prethodno angažovanje i žrtvovanje imovine za nabavku solidne odjeće, pa i za nabavku hrane, kojom se pospješuje tjelesna energija i čuva zdravlje. To je upravo žrtvovanje “u dvoje” i trošenje “u dvoje” svoje imovine. Takav je slučaj i s ostalim vjerskim obredima.

2 Smisao navedenog hadisa prenesen je i u drugim verzijama. Nesai i Ibnu-Madže u svojim *Sunenima* sa senedom navode da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Allah je propisao počćenje ramazana, ja sam vam preporučio obavljanje dobrovoljnih noćnih namaza. Ko posti ramazan, klanja noćne nafile, vjerujući i računajući na Allahovu nagradu, oslobodit će se grijeha kao na dan kada ga je majka rodila.”

Haris b. Ebu-Usame u svom *Musnedu* zabilježio je da je Selman Farisi rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao nam je govor zadnji dan šabana i rekao:

1900. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba koga je obavijestio Salim da je (Abdullah) Ibnu-Omer, radijallahu anhumā, rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: “Kada vidite mlađak (ramazana), postite, a kada ga (opet) vidite, prestanite! A ako on bude zastrt oblakom, odredite ga (računanjem)!”

Drugi (osim Jahjaa b. Bukejra) prenosi od Lejsa kome je pričao Ukajl i Junus: “... za mlađak ramazana...”³

١٩٠٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَقْدُرُوا لَهُ وَقَالَ غَيْرُهُ عَنْ اللَّيْثِ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ وَيُونُسُ لَهْلَالِ رَمَضَانَ.

“Ljudi, približio vam se veliki mjesec, mjesec blagoslova, sreće i napretka u kome se nalazi Lejletul-kadr, noć vrednija od hiljadu mjeseci. Allah vam je propisao da postite u njegovim danima, a klanjanje u njegovim noćima učinio vam je dobrovoljnim, da klanjate štogod dobrovoljnih namaza. Ko u njemu učini neko dobrovoljno dobro djelo, to će mu vrijediti kao 70 obavljenih obaveznih djela. A ko u njemu obavi jedno obavezno djelo, bit će kao onaj ko je obavio 70 obaveznih djela. Ramazan je mjesec strpljivosti, a nagrada za strpljivost je Džennet. To je mjesec međusobnog ispomaganja, mjesec u kome se dohoci i opskrba vjernicima povećaju. Ko dadne iftar (večeru) postaču, računa mu se kao da je oslobodio roba i još će biti oslobođen manjih (prema Allahu) učinjenih grijeha.

– Allahov Poslaniče – primijetio je neko od prisutnih – nema svako od nas mogućnosti da dadne iftar?

– Allah daje gornju nagradu – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – i onome ko dadne postaču na ime iftara čašu mlijeka ili vode, ili makar jednu hurmu, a ko postača nahrani večerom, Allah mu oprašta sve manje učinjene grijehe prema Allahu i napojit će ga iz moga zdenca da neće više nikada osjećati žeđ, a imat će i nagradu kao taj postač, a da se tom postaču ništa od njegove nagrade neće umanjiti.

Početak mjeseca ramazana Allah, dželle šanuhu, prosipa među ljude svoju milost, sredinom oprost manjih grijeha, a koncem opraštanje i onima koji su zaslužili džehennemsku vatru. Ko u njemu pomogne robu da se oslobodi, Allah će njega osloboditi od Džehennema.

Taberani je preko Ubade b. Samita naveo da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana ramazana rekao: “Došao vam je ramazan, mjesec u kome Allah daje svoj blagoslov, sreću i napredak svojim dobrim robovima, mjesec u kome Allah prosipa među ljude svoju milost, prihvata im molbe i oprašta grijehe, mjesec u kome Allah prati vaše utrkivanje na činjenju dobrih djela i s vama se pred melekima ponosi. Pokažite se prema Allahu s dobrim poslovima. Zaista je veliki nesretnik ko bude u ovom mjesecu lišen Allahove milosti.”

Taberani, opet, preko Ibnu-Abasa navodi, kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hoćete li da vas obavijestim o najodabranijim melekima?! To je Džibril, alejhis-selam. A o najodabranijim vjerovjesnicima?! To je Adem, alejhis-selam. A o najodabranijim danima?! To je petak. A o najodabranijim mjesecima?! To je mjesec ramazan. A o najodabranijoj noći? To je Lejletul-kadr. A o najodabranijoj ženi?! Merjem, kćerka Imranova.”

Nagrade u Džennetu upoređene su s ovozemaljskim materijalnim uživanjima samo da bude lakše shvatljivo, dok će stvarni život na drugom svijetu biti usklađen s uvjetima toga svijeta.

Izjava da se “otvore vrata Dženneta” je podstrek muslimanima za takmičenje u dobrim poslovima koji će nas dovesti do džennetskog uživanja; podstrek na pošćenje, redovno obavljanje namaza, učenje Kur’ana i činjenje drugih pobožnih djela s kojima se u danima ramazana lakše dobiva Allahova naklonost.

Post je kao pancir ili zastor što štiti postača od griješenja koje bi ga dovelo do odgovornosti i džehennemske kazne. To ima za posljedicu da se vrata Džehennema uz ramazan zatvore. Ljudi, ako žive u pobožnosti, nemaju grijeha i nema potrebe da se kažnjavaju niti ima potrebe da vrata Džehennema budu otvorena.

3 Završetak hadisa “fakduru lehu!” hanbelije shvataju da zadnji oblačni dan šabana treba postiti na ime prvog dana ramazana. Ibnu-Šurejh i Ibnu-Kutejbe, oslanjajući se na isti tekst, shvataju i da se mlađak ramazana utvrdi računanjem ranijih mijena Mjeseca i kretanjem drugih zvijezda.

POŠĆENJE RAMAZANA S UVJERENJEM DA JE TAJ POST OBLIGATAN, RAČUNAJUĆI (NA ALLAHOVU NAGRADU)

Aiša, radijallahu anha, prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Bit će proživljeni u skladu s njihovim namjerama.”

1901. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, ovome Jahja prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ko Lejletul-kadr provede u pobožnosti, vjerujući i računajući (samo na Allahovu nagradu), oprost će mu se ranije učinjeni grijesi, a ko isposti ramazan, vjerujući u njegovu obaveznost i računajući samo na Allahovu nagradu, opraštaju mu se njegovi ranije počinjeni grijesi.”

بَابُ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا وَذَنْبًا

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ يُبْعَثُونَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ.

١٩٠١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

Najveći broj pravnika Hidžaza, Iraka, Sirije, zatim Malik, Šafija, Evza'i, Sevri, Ebu-Hanife i veliki broj priznatih muhaddisa, osim imama Ahmeda, tvrde da je post obavezan i punovažan samo sa videnjem mladaka za ramazan, pravednim svjedočenjem, a u slučaju oblačnosti s ispunjenjem 30 dana šabana.

U knjizi hanefijskog pravca *El-Kin'je*, navodi se: “Nije zabranjeno osloniti se na mišljenje astronoma. Ibnu-Mukatil preneseno je mišljenje nekih učenjaka: ‘Nema štete pitati za mladak astronome i osloniti se na njihovo mišljenje kada je ono jednoglasno.’”

Završetak spomenutog hadisa iznijeli su drugi muhaddisi nešto preciznije. Abdur-Rezzak je prenio od Ejžuba, a on od Nafija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za mladak ramazana rekao: “Kada ga vidite postite, a kada ga ponovo vidite, prestanite s postom, a ako vam on bude zastrt oblakom odredite ga brojanjem 30 dana šabana!”

U hadiskoj zbirci Ebu-Davuda navedeno je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne činite ramazan na dan-dva prije videnja mladaka ramazana, osim ako se to poklapa s pošćenjem koje je neko od vas uobičajio postiti. Zapošćite ramazan kada vidite mladak, a prekinite post kada ga opet vidite (za ševal). Kada vam on bude zastrt oblakom, tada namirite 30 dana, a potom prestanite postiti. A mjesec inače ima dvadeset i devet dana.”

Postiti neposredno pred ramazan 1-2 dana ili neposredno iza ramazana nije dozvoljeno zbog toga da široke mase ne bi to jednog dana prihvatile kao redovan obavezni post i priključivali ga postu ramazana, kao što su to činili raniji narodi. Osim toga, postiti neprekidno više od mjeseca je mučenje samog sebe, što Allah, dželle šanuhu, ne traži od svojih robova. Post izvan dana ramazana je preporučljiv, ali u određenim vremenskim razmacima.

Abdullah b. Omer postio je mjesec šaban osim zadnjeg njegovog dana. Tako on uoči ramazana obavezno ne bi postio.

VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, BIO JE NAJDAREŽLJIVIJI U RAMAZANU

1902. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ibrahim b. Sa'd kojeg je obavijestio Ibn-Šihab, prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe da je (Abdullah) Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je (po činjenju dobra) najdarežljiviji od svijeta, a bio je opet najdarežljiviji u ramazanu, kada bi ga sretao Džibril, a Džibril, alejhis-selam, sretashe ga svake noći ramazana. Njemu bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio (recitovao) Kur'an i kada god bi ga susreo Džibril, alejhis-selam, on bi bio (po činjenju dobročinstva) darežljiviji od poslanog (kišnog) vjetra."

NEOSTAVLJANJE LAŽNOG GOVORA I POSTUPANJE PO NJEMU ZA VRIJEME POSTA

1903. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebi-Ijas, njemu Ibn-Ebi-Zi'b, ovome Seid Makburi prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko ne ostavi lažni govor i postupa po njemu (za vrijeme posta), Allah nema potrebe (ne želi da mu ga primi samo) zato što on ostavlja svoje jelo i svoje piće."¹

بَابُ أَجْوَدَ مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَكُونُ فِي رَمَضَانَ

١٩٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالْخَيْرِ وَكَانَ أَجْوَدَ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَلْقَاهُ كُلَّ لَيْلَةٍ فِي رَمَضَانَ حَتَّى يَنْسَلَخَ يَعْزِضُ عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ الْقُرْآنَ فَإِذَا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ أَجْوَدَ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ.

بَابُ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فِي الصَّوْمِ

١٩٠٣. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ.

¹ U drugoj verziji istog hadisa navedeno je: "... i kloniti se svih grešnih poslova." U navedenom hadisu izričito je zabranjena laž, a u drugim još i ogovaranje, klevetanje i prenošenje tuđih riječi. Dobra djela mogu činiti i dobri i loši ljudi, a klonjenje od grešnih akata je odlika samo moralno pobožnih osoba.

DA LI POSTAČ, KADA BUDE GRĐEN, TREBA REĆI: “JA POSTIM!”

1904. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega obavijestio Hišam b. Jusuf prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koga je obavijestio Ata' prenoseći od Ebu-Saliha Zejjata, kako je on čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

Allah kaže: – Svaki posao pripada čovjeku osim posta. Post je Moj i ja za njega posebno nagrađujem. Post je štitnik. Kada neko od vas bude postio, neka ostavi spolno općenje i neka ne galami, a ako ga neko bude psovao ili se htio s njim tući, neka kaže: “Ja sam postač!” Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, zadah iz usta postača sigurno je kod Allaha bolji od mirisa mošusa. Postač ima dva veselja kojima se raduje: veseli se kada iftari i veselit će se svome postu kada bude susreo svoga Stvoritelja.¹

POST ONOGA KOJI SE BOJI SEBI (SVOM MORALU) OD NEŽENJENOSTI (LEDIČNOSTI)

1905. PRIČAO NAM JE Abdan, prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Ibrahima, a on od Alkame da je izjavio: – Išao sam s Abdullahom (b. Mes'udom), radijallahu anhu, i on reče: – Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on reče:

بَابُ هَلْ يَقُولُ إِنِّي صَائِمٌ إِذَا شَتِمَ

١٩٠٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ أَبِي صَالِحٍ الزِّيَّاتِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُ كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ وَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلَا يَرَفُثْ وَلَا يَصْخَبْ فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي امْرُؤٌ صَائِمٌ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصَوْمِهِ .

بَابُ الصَّوْمِ مَنْ خَافَ عَلَى نَفْسِهِ الْعُزْبَةَ

١٩٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ بَيْنَا أَنَا أَمْشِي مَعَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَنْ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ

¹ Iftaru se obični smrtnici raduju što će se najesti i napiti i udovoljiti drugim ljudskim fizičkim potrebama, dok radost visoko moralnih i pobožnih ljudi je zbog toga što su uspješno izvršili svoju obavezu posta i druge vjerske dužnosti konkretnog dana, živeći u nadi da će tako moći nastaviti i sljedećeg, pa i drugog ramazana. Postač će biti osobito ponosan svojim postom, kada vidi da će za njega na Sudnjem danu dobiti neobično veliku nagradu. Ljudi visokog vjersko-moralnog života u danima posta su mirni, staloženi i bez galame, smijeha i beskorisnog razgovora. Hasan Basri, prolazeći uz ramazan pokraj grupe muslimana koji su se smijali, dobacio je: “Allah je ljudima dao ramazan kao polje da se na njemu utrkuju svojim dobrim djelima ka Allahovoj milosti i njegovom zadovoljstvu, pa neki uteknu i dođu do sreće, a drugi izostanu i budu na gubitku. Čudnovato je smijanje neozbiljnih u vrijeme kada dolaze do sreće oni koji čine dobro, a propadaju oni koji se bave besposlicom.”

“Ko je (materijalno) mogućan za brak, neka se ženi, jer to jače utiče na obaranje pogleda (prema zemlji) i najsigurnije zaštićuje spolni život (organ), a onaj koji nije u mogućnosti, neka posti, jer mu je post jedna vrsta štita.”²

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “KADA VIDITE MLAĐAK (RAMAZANA) POSTITE, A KADA GA VIDITE (DRUGI PUT) PRESTANITE POSTITI!”

Sile (b. Zufer), prenoseći od Ammara, rekao je: “Ko posti sumnjivi dan, on pokazuje neposlušnost Ebul-Kasimu, sallallahu alejhi ve sellem.”³

1906. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo ramazan i rekao:

“Ne postite dok ne vidite mlađak (ramazana), a ne prestajte postiti dok ga opet ne vidite. A kada vam on bude zastrt oblakom, odredite ga (odbrojavanjem šabana)!”

وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ إِذَا رَأَيْتُمُ الْهَلَالَ فَصُومُوا وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَافْطَرُوا

وَقَالَ صِلَةَ عَنْ عَمَّارٍ مَنْ صَامَ يَوْمَ الشَّكِّ فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ ﷺ .

١٩٠٦ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ رَمَضَانَ فَقَالَ لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهَلَالَ وَلَا تُفْطَرُوا حَتَّى تَرَوْهُ فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ .

2 Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dozvoljeno je upotrebljavati sredstva koja umanjuju strastvenost kod ljudi;
- post smanjuje nagon strastvenosti;
- stupanje u brak je sunnet za osobe umjerenog seksualnog nagona. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ženite se, plodite se, množite se, a ja ću se s vama na Sudnjem danu ponositi pred drugim narodima.” Brak je vadžib za osobe sa jače razvijenim seksualnim nagonom, a pokuđen osobama koje znaju da ne mogu udovoljavati seksualnim potrebama svog bračnog druga.

3 Izjavu Sile b. Zufera donio je i Tirmizi u ovoj verziji: “Bili smo kod Ammara b. Jasira i on nam je donio pečenu ovcu i rekao: ‘Jedite!’ Neki se čovjek povukao na stranu i rekao da posti, pa je Ammar kazao: ‘Ko posti ovaj dan u koji se sumnja, je li on posljednji dan šabana ili prvi dan ramazana, on je neposlušan Ebul-Kasimu (Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem).’” Sumnjivi dan (jevmi šek) je dan za koji se samo misli da je prvi dan ramazana, ali se viđenje mladaka nije moglo dokazati.

Ebu-Hanife smatra da nije zabranjeno postiti sumnjivi dan na ime (nafile). Ovo je stav još: Evza‘ija, Lejsa b. Sa‘da, Ahmeda, Ishaka, Omera, Alije, Enesa, Ebu-Hurejre i još ponekih ashaba. Esma bint Ebu-Bekra postila ga je kao nafile.

1907. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Abdullaha b. Dinara, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mjesec je 29 noći i ne postite dok ne vidite mladak, a ako vam bude zastrt oblakom, upotpunite (šaban) broj od 30 (dana).”

1908. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od Džebele b. Suhajma da je rekao: Čuo sam (Abdullaha) Ibnu-Omera, radijallahu anhum, gdje kaže: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ovaj mjesec je ovoliko (10 dana) i ovoliko (10 dana), a u trećem (pokazivanju rukom) savio je palac (9 dana).”

1909. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Muhammed b. Zijad rekavši da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje govori: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Zapostite kad vidite mladaka, i prestanite postiti kada ga vidite, a ako vam on bude zastrt oblakom, upotpunite šaban 30 dana.”

1910. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibnu-Džurejdža, on od Jahjaa b. Abdullaha b. Sajfija, ovaj od Ikreme b. Abdur-Rahmana, a on od Umme-Seleme, radijallahu anha, da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uz zakletvu povukao jedan mjesec od svojih žena i kada je prošlo 29 dana došao je (ženama), pa mu je rečeno: “Ti si se zakleo da nećeš ulaziti (ženama) mjesec?” – Poneki mjesec je uistinu 29 dana – rekao je on.

١٩٠٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً فَلَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ .

١٩٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ ابْنِ سُهَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الشَّهْرُ هَكَذَا وَهَكَذَا وَخَنَسَ الْإِبْهَامَ فِي الثَّلَاثَةِ .

١٩٠٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ قَالَ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ صُومُوا لِرُؤُوسِهِ وَأَفْطِرُوا لِرُؤُوسِهِ فَإِنْ غُبِيَ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا عِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ .

١٩١٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ آلَى مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا فَلَمَّا مَضَى تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ يَوْمًا غَدَا أَوْ رَاحَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ حَلَفْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعَةً وَعِشْرِينَ يَوْمًا .

1911. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uz zakletvu se povukao od svojih žena, a bijaše ga noga (ranjena) već preboljela, pa je ostao 29 noći na balkonu (verandi), a potom sišao (u prizemlje).”

– Allahov Poslaniče – rekle su mu – povukao si se od žena na jedan mjesec?

– Ovaj mjesec je 29 (dana) – rekao je on.

DVA BAJRAMSKA MJESECA SE NE UMANJUJU

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Ishak je izjavio: “Kada i bude koji od njih umanjen, nagrada je neumanjena.”

Muhamed kaže:

“Ramazan i zul-hidže ne mogu se sastati (u godini) budući da su oba umanjena.”

1912. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir koji je čuo Ishaka b. Suvejda da prenosi od Abdur-Rahmana b. Ebi-Bekra, on od svoga oca, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a preko drugog seneda, kazivao mi je Musedded, njemu prenio Mu'temir od Halida Hazzaija, ovome Abdur-Rahman b. Ebi-Bekr od svoga oca, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Dva mjeseca se ne umanjuju: bajramska dva mjeseca – ramazan i zul-hidže.”¹

١٩١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ نِسَائِهِ وَكَانَتْ أَنْفَكَتْ رَجُلُهُ فَأَقَامَ فِي مَشْرُبَةٍ تِسْعًا وَعِشْرِينَ لَيْلَةً ثُمَّ نَزَلَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ آلَيْتَ شَهْرًا فَقَالَ إِنَّ الشَّهْرَ يَكُونُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ .

بَابُ شَهْرًا عِيدٍ لَا يَنْقُصَانِ

قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِسْحَاقُ وَإِنْ كَانَ نَاقِصًا فَهُوَ تَمَامٌ وَقَالَ مُحَمَّدٌ لَا يَجْتَمِعَانِ كِلَاهُمَا نَاقِصٌ .

١٩١٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ إِسْحَاقَ بْنَ سُوَيْدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَحَدَّثَنِي مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ شَهْرَانِ لَا يَنْقُصَانِ شَهْرًا عِيدٍ رَمَضَانُ وَذُو الْحِجَّةِ .

¹ Ahmed u svom *Musnedu* isti hadis iznosi preciznije u ovoj verziji: “Dva mjeseca ne mogu biti umanjena (u istoj godini). U svakom od njih je Bajram, a to su ramazan i zul-hidže.”

Raznolika su tumačenja ovog hadisa. Jedni učenjaci smatraju da u jednoj godini ne mogu biti ramazan i zul-hidže smanjeni na 29 kalendarskih dana, drugi rezonuju da nagrade za učinjena djela ne mogu biti umanjene u obadva mjeseca: kome nije bilo suđeno da obavi hadž i da za njega dobije Allahovu nagradu, on je postio ramazan za što će dobiti neumanjenu nagradu za post.

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “MI NE PIŠEMO I NE RAČUNAMO”

1913. PRIČAO NAM JE Adem, kome je saopćio Šu‘be, njemu Esved b. Kajs, a ovome Seid b. Amr, kako je čuo (Abdullaha) Ibnu-Omera, radijallahu anhum, da prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Mi smo nepismen narod: ne pišemo i ne računamo (astronomskom metodom). Mjesec je ovoliko i ovoliko”, tj. jednom 29, a jednom 30 dana.

RAMAZAN SE NE MOŽE NIKAKO UNAPRIJED POMAKNUTI POŠĆENJEM JEDNOG ILI DVA DANA

1914. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, a ovome Jahja b. Ebi-Kesir prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ne može niko od vas pomicati ramazan unaprijed ranijim pošćenjem jednog ili dva dana, osim onaj koji posti svoj uobičajeni post, pa neka posti i taj dan!”¹

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ

١٩١٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ ابْنُ قَيْسٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَمْرٍو أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِنَّا أُمَّةٌ أُمِّيَّةٌ لَا نَكْتُبُ وَلَا نَحْسِبُ الشَّهْرَ هَكَذَا وَهَكَذَا يَعْنِي مَرَّةً تِسْعَةً وَعِشْرِينَ وَمَرَّةً ثَلَاثِينَ .

بَابُ لَا يَتَقَدَّمُ رَمَضَانُ بِصَوْمِ يَوْمٍ وَلَا يَوْمَيْنِ

١٩١٤. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَتَقَدَّمَنَّ أَحَدُكُمْ رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ أَوْ يَوْمَيْنِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمَهُ فَلْيَصُمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ .

¹ Mekruh je zapaštati na dan-dva prije ramazana i tako neposredno nastaviti pošćenje ramazana. Davud smatra da post tih dana nije punovažan, pa makar se on podudara s postom koji je čovjek uobičavao postiti. Jedna grupa učenjaka smatra da pošćenje tih dana kao nafila-post nije dozvoljeno, osim ako ih je postač ranije uobičajao u drugim mjesecima. Ovo je mišljenje preneseno od Omera, Alije, Ammara, Huzejfe, Ibn-Mes‘uda, Ša‘bija, Neha‘ija, Hasana Basrija i Šafije.

Ikrime je rekao: “Ko posti sumnjivi dan, on griješi prema Allahu i Njegovom Poslaniku.”

Prenosi se da su Aiša i njena sestra Esma postile ovaj dan. Aiša je rekla: “Draže mi je postiti sumnjivi dan šabana, nego mrsiti prvi dan ramazana.” Ovo mišljenje dijele još: Lejs, Evza‘i, Ebu-Hanife, Ahmed i Ishak. Ibn-Munzir navodi da su Ata‘, Omer b. Abdul-Aziz i Hasan Basri smatrali: “Ako vjernik naumi noću da će sutra postiti na ime prvog dana ramazana, i sutradan, ujutro ili krajem dana, sazna za mladak, taj dan vrijedi mu kao punopravni prvi dan posta ramazana.” Ovo je stav još: Sevrija, Evza‘ija i Ebu-Hanife.

U *Sunenima* je zabilježeno da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne postite, kada nastupi druga polovina šabana!” Na osnovu ovoga imperativa i hadisa koji je Buharija iznio, Ruvejjenai, pripadnik šafijskog mezheba, smatra haramom postiti zadnji 1 ili 2 dana šabana, nastavljajući potom neposredno pošćenje ramazana.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“DOZVOLJENO VAM JE DA SE U SVAKOJ NOĆI POSTA PRIBLIŽAVATE SVOJIM ŽENAMA. ONE SU VAŠA ODJEĆA, A VI STE NJIHOVA ODJEĆA (ZAŠTITA). ALLAH JE ZNAO DA STE VI SEBE VARALI PA JE PRIMIO VAŠE POKAJANJE I OPROSTIO VAM. SADA IM PRILAZITE (NOĆU) I TRAŽITE ONO ŠTO VAM JE ALLAH PROPISAO!”

1915. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Beraa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Kada bi koji od drugova Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, postio (početkom objave posta) i nastupio iftar, a on zaspao prije nego bi večerao, on ne bi te noći više jeo, a ni sutrašnji dan dok ne nastupi večer. Tako je Kajs b. Sirme Ensari postio, i kada je bilo vrijeme iftara, došao je svojoj ženi i rekao joj: “Ima li kod tebe šta za jelo?”

– Nema – kazala je ona – ali ću otići da ti potražim.

On je toga dana radio, pa ga je savladao san. Kasnije mu je došla njegova žena i kada ga je vidjela (da spava) rekla je: “Tebi ne uspije!” Oko pola narednog dana on se onesvijestio.

To je kasnije spomenuto Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je objavljen ovaj ajet:

“Dozvoljeno vam je svake ramazanske noći spolno općiti s vašim ženama...” čemu su se oni veoma obradovali. A objavljeno je i: “... Jedite i pijte dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca...”²

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ (أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصَّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ)

١٩١٥. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ إِذَا كَانَ الرَّجُلُ صَائِمًا فَحَضَرَ الْإِفْطَارُ فَنَامَ قَبْلَ أَنْ يُفْطِرَ لَمْ يَأْكُلْ لَيْلَتَهُ وَلَا يَوْمَهُ حَتَّى يُمَسِّيَ وَإِنْ قَيْسَ بْنِ صَرْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ كَانَ صَائِمًا فَلَمَّا حَضَرَ الْإِفْطَارُ أَتَى امْرَأَتَهُ فَقَالَ لَهَا أَعِنْدِكَ طَعَامٌ قَالَتْ لَا وَلَكِنْ أَنْطَلِقُ فَأَطْلُبُ لَكَ وَكَانَ يَوْمُهُ يَعْمَلُ فَعَلَبَتُهُ عَيْنَاهُ فَجَاءَتْهُ امْرَأَتُهُ فَلَمَّا رَأَتْهُ قَالَتْ خَبِيَّةٌ لَكَ فَلَمَّا انْتَصَفَ النَّهَارُ غَشِيَ عَلَيْهِ فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصَّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ فَفَرَحُوا بِهَا فَرَحًا شَدِيدًا وَنَزَلَتْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ .

2 Supruga Kajsova donijela je svom mužu večeru, kada je on bio od umora već zaspao. Ona ga je probudila ali on nije htio jesti, smatrajući da poslije spavanja nije dozvoljeno jesti. Posteci bez večere i bez ručka, on se sutradan onesvijestio i uz velike muke dočekao večeru toga dana.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "... I JEDITE I PIJTE DOK VAM NE BUDE JASAN BIJELI KONAC OD CRNOG KONCA OD ZORE, ZATIM NASTAVITE POST DO NOĆI...!"¹

Ovo je Bera' prenio (navedeni hadis) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1916. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Hušejm, ovoga obavijestio Husajn b. Abdur-Rahman prenoseći od Ša'bija, on od Adijja b. Hatima, radijallahu anhu, da je rekao:

– Kada je objavljeno: "Dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca", uzeo sam crni i bijeli konac i stavio pod jastuk. Noću sam ih gledao i nisam mogao razlikovati. Sutra ujutro došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu iznio a on reče:

"To je samo crnina noći i bjelina dana."

1917. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, njemu Ibnu-Ebi-Hazim prenoseći od svoga oca, a on od Sehla b. Sa'da..., a preko drugog seneda, pričao nam je Seid b. Ebi-Merjem, rekavši da mu je saopćio Ebu-Gassan Muhamed b. Mutarrif, a njemu Ebu-Hazim prenoseći od Sehla b. Sa'da, da je izjavio:

– Objavljeno je: "I jedite i pijte dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca...", a nije bilo još objavljeno "od zore", pa kada bi neko htio postiti, svezao bi za svoju nogu bijeli i crni konac i jeo bi dok mu ne bi njihove boje postale jasne. Tada je Allah još objavio: "Od zore". Tada su – kaže Sehl – oni shvatili da se time mislilo samo na noć i dan.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ)

فِيهِ الْبَرَاءُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

١٩١٦. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ قَالَ أَخْبَرَنِي حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ عَمَدْتُ إِلَى عِقَالِ أَسْوَدَ وَإِلَى عِقَالِ أَبْيَضَ فَجَعَلْتُهَا تَحْتَ وَسَادَتِي فَجَعَلْتُ أَنْظُرَ فِي اللَّيْلِ فَلَا يَسْتَبِينُ لِي فَعَدَوْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّمَا ذَلِكَ سَوَادُ اللَّيْلِ وَبَيَاضُ النَّهَارِ .

١٩١٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ أَنْزَلْتُ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ وَلَمْ يَنْزَلْ مِنَ الْفَجْرِ فَكَانَ رَجَالٌ إِذَا أَرَادُوا الصَّوْمَ رَبَطَ أَحَدُهُمْ فِي رِجْلِهِ الْخَيْطَ الْأَبْيَضَ وَالْخَيْطَ الْأَسْوَدَ وَلَمْ يَزَلْ يَأْكُلُ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُ رُؤْيَاهُمَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ بَعْدَ مِنَ الْفَجْرِ فَعَلِمُوا أَنَّهُ إِنَّمَا يَعْنِي اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ .

¹ Dalji prijevod navedenog 187. ajeta poglavlja El-Bekare glasi: "Ne prilazite im, dok se zadržavate u džamijama (u itikafu). To su Allahove granice (propisi), pa im se ne približavajte! Tako Allah objašnjava ljudima svoje znakove da bi oni bili bogobojažni."

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “NEKA VAS NIPOŠTO NE OMETA EZAN BILALA OD VAŠEG SEHURA (NOĆNOG RUČKA)”

1918, 1919. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma‘il, prenoseći od Usame, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, on od Ibnu-Omera i Kasima b. Muhameda koji su prenijeli od Aiše, radijallahu anha, kako je Bilal učio ezan noću i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jedite i pijte dok ne zauči ezan Ibnu-Ummi-Mektum (Amr b. Kajs), jer on ne uči ezan, dok se zora ne pojavi.”

– A između njihovih ezana bilo je toliko – kaže Kasim – da se popne ovaj, a siđe onaj.

ODGAĐANJE SEHURA (DO PRED ZORU)

1920. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejdullah, njemu Abdul-Aziz b. Ebi-Hazim prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa‘da, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ručavao sam kod svojih ukućana, a potom žurio da stignem (klanjati sabahski) namaz s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.”

KOLIKO JE VRIJEME IZMEĐU SEHURA I SABAHSKOG NAMAZA

1921. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, a ovome Katade prenoseći od Enesa, on od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ručavali smo (ponekad) s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim je ustajao da klanja namaz.”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَا يَمْنَعُكُمْ مِنْ سُحُورِكُمْ أَذَانُ بِلَالٍ

١٩١٨-١٩١٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ وَالْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ بِلَالَاً كَانَ يُؤذِّنُ بِلَيْلٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤذِّنَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ فَإِنَّهُ لَا يُؤذِّنُ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ قَالَ الْقَاسِمُ وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ أَذَانِهَا إِلَّا أَنْ يَرْقَى ذَا وَيَنْزِلَ ذَا.

بَابُ تَأْخِيرِ السُّحُورِ

١٩٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ ابْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَتَسَحَّرُ فِي أَهْلِي ثُمَّ تَكُونُ سُرْعَتِي أَنْ أُدْرِكَ السُّجُودَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

بَابُ قَدْرِكُمْ بَيْنَ السُّحُورِ وَصَلَاةِ الْفَجْرِ

١٩٢١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَسَحَّرْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالسُّحُورِ قَالَ قَدْرُ خَمْسِينَ آيَةً.

- Koliko je bilo (vremena) – upitao sam – između (sabahskog) ezana i sehura?
- Koliko (se može proučiti) 50 ajeta (srednje dužine) – odgovorio je Zejd b. Sabit.¹

BLAGOSLOVLJENOST SEHURA, ALI ON NIJE OBAVEZAN

Naime, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi su spajali post i nije spominjan sehur.

1922. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spajao post pa ga je spajao i svijet, što mu je bilo teško, pa im je on to zabranio.

- Ti spajaš post (ne jedući u noći) – rekli su ashabi.
- Ja nisam kao vi. Ja sam uvijek nahranjen i napojen
- odgovorio je.

1923. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebi-Ijas, njemu Šu'be, a ovome Abdul-Aziz b. Suhejb, rekavši da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kada je rekao:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: "Sehurite, jer u sehuru ima blagoslov (bereket)!"²

بَابُ بَرَكَةِ السَّحُورِ مِنْ غَيْرِ إِجَابٍ

لَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَصْحَابَهُ وَاصَلُوا وَلَمْ يُذَكَّرِ السَّحُورُ.

١٩٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَاصَلَ فَوَاصَلَ النَّاسُ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَتَنَاهُمْ قَالُوا إِنَّكَ تَوَاصِلُ قَالَ لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَظِلُّ أُطْعَمُ وَأُسْقَى.

١٩٢٣. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً.

1 Arapi su dužinu vremena određivali i mjerili osim prema kretanju Sunca i Mjeseca još i prema pojedinim poslovima koji se mogu u njemu obaviti. Neki su za dužinu vremena između sehura i sabahskog ezana rekli da je bila koliko se može ovca pomusti.

Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- vrijeme između ručka (sehura) i sabah-namaza lijepo je provoditi u učenju Kur'ana i drugim pobožnim poslovima;
- ručak (sehur) treba odgoditi do pred pojavu zore;
- ramazanske noći treba maksimalno provoditi u društvu učenih ljudi.

2 Zabilježeno je da je Ibnu-Zubejr postio neprekidno i dan i noć 15 dana, zbog čega su mu se crijeva osušila, pa mu je doneseno maslo koje je jeo kako mu crijeva ne bi popucala, a Amir b. Abdullah je spajao post između 16. i 17. noći ramazana, a poslije bi iftario maslo. Kada su ga o tome upitali, rekao je da maslo vlaži njegove žile, a da voda samo izađe iz tijela.

Dvodnevno pošćenje, i dan i noć, običavali su Abdullah b. Zubejr i još nekii ashabi. Postiti ovako, smatraju mekruhom Ebu-Hanife, Malik, Šafija i još mnogi učenjaci. Dvodnevno danonoćno pošćenje bilo je, kaže Hattabi, odlika Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vjerovjesnika – a ostalima je ono zabranjeno.

DONOŠENJE ODLUKE ZA POST U TOKU DANA

Ummu-Derda je kazala: Ebu-Derda bi pitao: “Imate li jelo (za ručak)?” Kad bi mu odgovorili: “Nema”, on bi rekao: “Ja ću ovaj moj dan postiti.”
To su radili i Ebu-Talha, Ebu-Hurejra, Ibnu-Abbas i Huzejfe, radijallahu anhum.

1924. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Jezida b. Ebi-Ubejda, on od Seleme b. Ekve’a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jednog čovjeka (Hinda b. Esma) da na Dan ašure među svijetom vikne: “Ko je jeo (početkom dana), neka tako nastavi, ili neka posti, a ko nije ništa jeo, pa neka i ne jede!”³

بَابُ إِذَا نَوَى بِالنَّهَارِ صَوْمًا

وَقَالَتْ أُمُّ الدَّرْدَاءِ كَانَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُولُ
عِنْدَكُمْ طَعَامٌ فَإِنْ قُلْنَا لَا قَالَ فَإِنِّي صَائِمٌ يَوْمِي
هَذَا وَفَعَلَهُ أَبُو طَلْحَةَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ وَابْنُ عَبَّاسٍ
وَحُذَيْفَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

١٩٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ
عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ
بَعَثَ رَجُلًا يُنَادِي فِي النَّاسِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ إِنَّ مَنْ
أَكَلَ فَلْيُتِمِّمْ أَوْ فَلْيَصُمْ وَمَنْ لَمْ يَأْكُلْ فَلَا يَأْكُلْ.

Ibnu-Madže u svom *Sunenu* i Hakim u *Mustedreku* zabilježili su da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Tražite ispomoć u sehuru, u pošćenju preko dana i u podnevnom spavanju za noćno klanjanje!”

Ibnu-Hibban u svom *Sahihu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sehurite pred zoru, pa makar to bio gutljaj vode!”

Taberani je zabilježio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bože moj! Podaj sreću i napredak mojim sljedbenicima u sehuru. Sehurite, pa makar to bio samo jedan gutljaj vode, jedna hurma ili koja boba grožđa, jer će tada meleki moliti Allaha za oprost vaših grijeha.”

Pod izrazom “blagoslov” razumijeva se otklanjanje gladi preko dana, jačanje fizičke snage tijela, buđenje samilosti i saosjećaja prema gladnim ljudima i bodrednje na druga brojna humana i za ljude korisna djela. Ebu-Hurejra je izjavio: “Musliman neće polagati obračun na Sudnjem danu za tri učinjena djela: za jelo sehura, za jelo iftara i za hranu jedenu zajednički.”

³ Odluka za pošćenje ramazanskog posta može se donijeti do podne konkretnog dana. Huzejfe je rekao: “Ko se odluči na pošćenje nakon što Sunce krene sa zenita, neka nastavi pošćenje!”

Evza’i, Malik, Šafija, Ahmed b. Hanbel i Ishak smatraju da za post ramazana postač mora donijeti odluku još u toku noći.

Neha’i, Sevri, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhamed i Zufer smatraju da se odluka može učiniti do podne za post ramazana, za zavjetni i za dobrovoljni post.

O POSTAČU KOJI OSVANE DŽUNUB

1925, 1926. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama b. Mugire, kako je čuo Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana da je rekao: “Kada smo ušli Aiši i Umme-Selemi ja i moj otac...; a preko drugog seneda, pričao nam je Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris b. Hišam, da je njegov otac Abdur-Rahman prenio Mervanu, da su Aiša i Umme-Selema rekle, da je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zatjecala zora, a on još džunup od spolnog akta sa svojim suprugama, i on bi se zatim okupao i postio.”

Mervan je rekao Abdur-Rahmanu b. Harisu:

“Zaklinjem te Allahom da o tome jasno obavijestiš Ebu-Hurejru!” Mervan je tada bio vladar Medine. Ebu-Bekr je kasnije izjavio: “Abdur-Rahmanu to nije bilo drago.” Poslije nam je bilo suđeno da se sastanemo u Zul-Hulejfi, gdje je Ebu-Hurejra imao nešto zemlje, pa je Abdur-Rahman rekao Ebu-Hurejri: “Spomenut ću ti jednu stvar, a da me za nju nije zakleo Mervan, ja ti je ne bih ni spomenuo.” Zatim je prenio izjavu Aiše i Umme-Seleme, na što je on rekao: “Tako isto pričao mi je Fadl b. Abbas, a on to najbolje zna.”

Hemmam i Ibnu-Abdullah b. Omer su prenijeli od Ebu-Hurejre:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao je nepošćenje (ako čovjek osvane džunup), ali prvi hadis je jačeg seneda.”¹

بَابُ الصَّائِمِ يُصْبِحُ جُنُبًا

١٩٢٥-١٩٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بَكْرٍ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ كُنْتُ أَنَا وَأَبِي حِينَ دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرٍ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ أَنَّ أَبَاهُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَ مَرْوَانَ أَنَّ عَائِشَةَ وَأُمَّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُدْرِكُهُ الْفَجْرُ وَهُوَ جُنُبٌ مِنْ أَهْلِهِ ثُمَّ يَغْتَسِلُ وَيَصُومُ وَقَالَ مَرْوَانُ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ أَقْسِمُ بِاللَّهِ لَتَقْرَعََنَّ بِهَا أَبَا هُرَيْرَةَ وَمَرْوَانُ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ فَكَّرَهُ ذَلِكَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ ثُمَّ قَدَّرَ لَنَا أَنْ نَجْتَمِعَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ وَكَانَتْ لِأَبِي هُرَيْرَةَ هُنَالِكَ أَرْضٌ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لِأَبِي هُرَيْرَةَ إِنِّي ذَاكِرٌ لَكَ أَمْرًا وَلَوْلَا مَرْوَانُ أَقْسَمَ عَلَيَّ فِيهِ لَمْ أَذْكُرْهُ لَكَ فَذَكَرَ قَوْلَ عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَ كَذَلِكَ حَدَّثَنِي الْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ وَهُنَّ أَعْلَمُ وَقَالَ هَمَّامٌ وَابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَأْمُرُ بِالْفِطْرِ وَالْأَوَّلِ أَسْنَدُ.

¹ Iz navedenog hadisa zaključuje se:

- dobro je raspravljati s rukovodiocem o naučnim pitanjima;
- Mervan je, kao i sin mu Abdul-Melik, bio učen čovjek;
- u spornim pitanjima treba se obraćati učenim i držati se njihovog stava;
- mišljenje učene žene je punovažno i ravnopravno mišljenju muškarca.

O MEĐUSOBNOM DOTICAJU POSTAČA (I ŽENE)

Aiša je rekla: “Postaču se zabranjuje doticati spolni organ svoje supruge (spolni čin).”

1927. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb prenoseći od Šu‘be, on od Hakema, ovaj od Ibrahima, a on od Esveda koji je prenio od Aiše, radijallahu anha, da je kazala:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kao postač ljubio je (svoje supruge) i doticao ih, ali je on svojim seksualnim nagonima vladao više od vas.”
– Ibnu-Abbas je – kaže Esved – izjavio: “Mearibun” je “Hadžetun”, potreba, a Tavus je za dio ajeta: “Gajri ulil-irbeti” (En-Nur, 31), rekao da označava osobu nerazvijenog shvaćanja koja ne osjeća još potrebu za ženama.

بَابُ الْمُبَاشَرَةِ لِلصَّائِمِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا يَحْرُمُ عَلَيْهِ فَرْجُهَا.

١٩٢٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ قَالَ عَنْ شُعْبَةَ
عَنِ الْحَكَمِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْبَلُ وَيُبَاشِرُ
وَهُوَ صَائِمٌ وَكَانَ أَمْلَكَكُمْ لِإِزْبِهِ وَقَالَ قَالَ ابْنُ
عَبَّاسٍ مَا رُبُّ حَاجَةٍ قَالَ طَاوُسٌ غَيْرِ أُولَى الْإِزْبَةِ
الْأَحْمَقُ لَا حَاجَةَ لَهُ فِي النِّسَاءِ .

Raznolika su mišljenja o punovažnosti posta čovjeka koji osvane džunup. Po općem mišljenju učenjaka post džunupa je punovažan, bio on farz ili nafile, odgodio postač kupanje do iza izlaska sunca namjerno ili iz opravdanog razloga ili zbog samog spavanja. Ovo je stav: Alije, Ibnu-Mes‘uda, Zejda b. Sabita, Ebu-Derdaa, Ebu-Zerraa, Abdullaha b. Omera. Ebu-Omer je izjavio da navedeno mišljenje zastupaju još učenjaci Iraka i Hidžaza, zatim Malik, Ebu-Hanife, Šafija, Sevri, Evza‘i, Lejs, Ahmed, Ishak, Ebu-Sevr, Ebu-Ubejd, Ibnu-Džerir Taberi i još mnogi drugi.

Post osvanule džunup osobe nije punovažan po mišljenju Fadla b. Abbasa, Usame b. Zejda i Ebu-Hurejre, u prvo vrijeme, a kasnije se i on, kako je rečeno, priključio mišljenju ranije navedenih učenjaka.

Post džunup osobe, koja je namjerno odgodila kupanje do iza svanuća, nije punovažan po mišljenju Tavusa, Urve b. Zubejra, Ibrahima Neha‘ija i, po jednoj verziji, Ebu-Hurejre.

Post osvanule džunup osobe nije punovažan samo kada posti farz. Ovo je mišljenje preneseno od Ibrahima Neha‘ija, Hasana Basrija i Hasana b. Saliha b. Hajja.

Salim b. Abdullah, Hasan Basri i Ata b. Ebu-Rebah smatraju da osvanula džunup osoba treba nastaviti post tog dana, ali će ga, radi sigurnosti, kasnije napostiti.

Mustehab je da džunup farz-post naposti, ali ne i nafile. Ovo je mišljenje Hasana b. Saliha b. Hajja.

Post osvanulog džunupa pokvaren je tek s izlaskom sunca. Prema tome, post džunup osobe, koja se do izlaska sunca okupala, punovažan je. Ovo je mišljenje Ibn-Hazma.

O POSTAČEVOM LJUBLJENJU (SVOJE ŽENE)

Džabir b. Zejd je rekao:

“Kada postač pogleda (ženu), pa ejakulira, nastaviti će svoj post.”

1928. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Hišama kojeg je obavijestio njegov otac prenoseći od Aiše, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem..., a preko drugog seneda, pričao nam je Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Hišama, ovaj od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao postač zaista ljubio neke od svojih supruge, a potom se nasmijala.

1929. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Hišama b. Ebu-Abdullaha, kome je pričao Jahja b. Ebu-Kesir prenoseći od Ebu-Seleme, on od Zejnebe bint (kćerke) Ummu-Seleme, a ona od svoje majke, radijallahu anhum, da je rekla:

“Kada sam bila s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj šarenoj vunenoj haljini, dobila sam menstruaciju, pa sam se neopaženo povukla (iz sobe) i uzela haljinu za menstruaciju.

On je, potom, pitao:

– Šta ti je? Jesi li dobila menstruaciju?

– Da – odgovorila sam, pa sam se zavukla s njim u šarenu vunenu haljinu.

Zejneba kaže: “Ona se i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupao iz jedne posude, i on je kao postač ljubljao.”

بَابُ الْقُبْلَةِ لِلصَّائِمِ

وَقَالَ جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ إِنْ نَظَرَ فَأَمْنَى يُتِمُّ صَوْمَهُ .

١٩٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيَقْبَلُ بَعْضَ أَزْوَاجِهِ وَهُوَ صَائِمٌ ثُمَّ ضَحِكَتُ .

١٩٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ ابْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْنَبِ ابْنَةِ أُمِّ سَلَمَةَ عَنْ أُمِّهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ بَيْنَمَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْخَمِيلَةِ إِذْ حِضْتُ فَأَنْسَلْتُ فَأَخَذْتُ ثِيَابَ حِيضَتِي فَقَالَ مَا لَكَ أَنْفَسْتَ قُلْتُ نَعَمْ فَدَخَلْتُ مَعَهُ فِي الْخَمِيلَةِ وَكَانَتْ هِيَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَسِلَانِ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ وَكَانَ يُقْبَلُهَا وَهُوَ صَائِمٌ .

KUPANJE POSTAČA

(Abdullah) Ibnu-Omer, radijallahu anhum, kvasio je haljinu i stavljao je na sebe, a Ša'bi se kao postač kupaše.

Ibnu-Abbas je rekao: "Nema štete da (postač) okuša ukus (hrane) lonca ili nečega drugog."¹

Hasan (Basrija) je rekao: "Postaču nije zabranjeno izapirati usta do samog grla i rashlađivati se."

Ibnu-Mes'ud je rekao: "Kada neko od vas bude htio postiti, neka osvane nakvašen vodom i začesljan!" Enes je kazao: "Ja imam bazen u koji ulazim kao postač."

Spominje se od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kao postač prao zube misvakom, a Ibnu-Omer je rekao: "On je prao zube misvakom (keficom) početkom i krajem dana." Poslije je Ata' rekao: "Ako je gutao svoju pljuvačku, ne kažem da se omrsio."

Ibnu-Sirin je izjavio: "Nema štete u vlažnosti (sirovosti) misvaka." Tada mu je rečeno: "Misvak ima ukus!"

– I voda ima okus² – odgovorio je Ibnu-Sirin – pa njom opet izapiraš usta.

Enes, Hasan (Basrija) i Ibrahim (Neha'i) nisu smatrali da je postaču surma zabranjena.

بَابُ اغْتِسَالِ الصَّائِمِ

وَبَلَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ثَوْبًا فَأَلْقَاهُ عَلَيْهِ وَهُوَ صَائِمٌ وَدَخَلَ الشَّعْبِيُّ الْحَمَّامَ وَهُوَ صَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَتَطَعَّمَ الْقِدْرَ أَوْ الشَّيْءَ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ بِالْمُضْمَضَةِ وَالتَّبَرُّدِ لِلصَّائِمِ وَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ إِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلْيُصْبِحْ دَهِينًا مُتَرَجِّلًا وَقَالَ أَنَسٌ إِنَّ لِي أَبْزَنَ أَتَقَحَّمُ فِيهِ وَأَنَا صَائِمٌ وَيُذَكِّرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ اسْتَأْكَ وَهُوَ صَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ يَسْتَأْكَ أَوَّلَ النَّهَارِ وَآخِرَهُ وَلَا يَبْلَعُ رِيْقَهُ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ أَزْدَرَدَ رِيْقَهُ لَا أَقُولُ يُفْطَرُ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بِالسَّوَاكِ الرُّطْبِ قِيلَ لَهُ طَعْمٌ قَالَ وَالْمَاءُ لَهُ طَعْمٌ وَأَنْتَ تُمْضِضُ بِهِ وَلَمْ يَرَ أَنَسٌ وَالْحَسَنُ وَإِبْرَاهِيمُ بِالْكُحْلِ لِلصَّائِمِ بِأَسَا .

¹ Hasan Basri je rekao: "Postaču nije zabranjeno kušati jezikom med i slično, ali da to na koncu sve ispljuje. Ovo je mišljenje Mudžahida i Hakema, a Urve je to osobno često činio.

U *Tevdihu* stoji: "Preporučljivo je kloniti se probanja hrane, jer bi ona mogla lahko kroz grlo stići u organe za varenje."

Ibnu-Abbas je rekao: "Ženi nije zabranjeno izvakati tvrdu hranu djetetu." Ovo je stav Hasana Basrija i Neha'ija, a Malik i Sevri dodaju: "Ako nema nikakve druge mogućnosti."

² Ajni u svom komentaru (*Umdetul-kari*, 9/75) kaže: "Ako bi rekao: Voda nema okusa zato što je bljutka, odgovorio bih ti: Uzvišeni Allah kaže: Allah će vas sigurno staviti na kušnju jednom rijekom, pa ko se napije iz nje, nije moj, a ko je ne kuša (ko se ne napije), on je moj." Inače, za sve što se kuša, kaže se hrana (*ta'am*), pa i za vodu. (prim. rec.)

1930. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu Ibnu-Vehb, ovome Junus prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve i Ebu-Bekra, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, zora je zatjecala uz ramazan kao džunupa, i to ne od sanjanja, pa bi se on okupao i postio.”

1931. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama b. Mugire, da je on čuo Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana da je rekao: “Išli smo moj otac i ja i ušli Aiši, radijallahu anha, i ona reče:

“Svjedočim za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je sigurno osvanjivao džunup od spolnog općenja, a ne sanjajući, a iza toga je postio.”

1932. “Potom smo ušli Ummi-Selemi, pa je i ona to isto rekla.”

KADA POSTAČ IZ ZABORAVA (NEŠTO) POJEDE ILI POPIJE

Ata’ je rekao: “Nema štete, ako je postač ispirao nos, pa mu voda ušla u grlo, a nije bio u mogućnosti (to spriječiti).”

Hasan je rekao: “Kada postaču uđe u grlo mušica, nema za to nikakve odgovornosti.”

Hasan i Mudžahid su rekli: “Kada postač spolno opći iz zaborava, nema mu nikakve odgovornosti.”

١٩٣٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَأَبِي بَكْرٍ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُذْرِكُهُ الْفَجْرُ فِي رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ حُلْمٍ فَيَغْتَسِلُ وَيَصُومُ.

١٩٣١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا بَكْرٍ ابْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ كُنْتُ أَنَا وَأَبِي فَذَهَبْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلْنَا عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنْ كَانَ لَيُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ جَمَاعٍ غَيْرِ احْتِلَامٍ ثُمَّ يَصُومُهُ.

١٩٣٢. ثُمَّ دَخَلْنَا عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ مِثْلَ ذَلِكَ.

بَابُ الصَّائِمِ إِذَا أَكَلَ أَوْ شَرِبَ نَاسِيًا

وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ اسْتَشْرَفَ فَدَخَلَ الْمَاءُ فِي حَلْقِهِ لَا بَأْسَ إِنْ لَمْ يَمْلِكْ وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ دَخَلَ حَلْقُهُ الذُّبَابُ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الْحَسَنُ وَمُجَاهِدٌ إِنْ جَامَعَ نَاسِيًا فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ.

1933. PRIČAONAMJE Abdan, koga je obavijestio Jezid b. Zurej, njemu ispričao Hišam, a ovome Ibnu-Sirin prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kada postač zaboravi, pa nešto pojede ili popije, neka nastavi svoj post, jer ga je nahranio i napojio Allah.”

O POSTAČEVOM KORIŠTENJU SIROVOG I SUHOG MISVAKA

Od Amira b. Rebija se prenosi da je rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kao postač čisti zube misvakom toliko puta da ne mogu ni izbrojati, odnosno nabrojiti.”

Ebu-Hurejra prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kada mojim sljedbenicima ne bih napravio poteškoću, naredio bih im da upotrebljavaju misvak pri svakom abdestu.”

Ovo se prenosi još od Džabira i Zejda b. Halida, a oni od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ali on nije postača istakao posebno mimo drugog. Aiša, prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Misvak je sredstvo za čišćenje usta i put za pribavljanje Allahovog zadovoljstva.”

Ata' i Katade su izjavili: “Onaj koji posti može progutati svoju pljuvačku.”

1934. PRIČAONAMJE Abdan, koga je obavijestio Abdullah, njega Ma'mer, a njemu saopćio Zuhri prenoseći od Ataa b. Zejda, a on od Humrana:

– Vidio sam Osmana, radijallahu anhu, kada je uzimao abdest, da je tri puta polio vodu po svojim rukama, zatim isprao usta do grla i nos do hrskavice. Potom je tri puta oprao svoje lice, pa tri puta oprao svoju desnu ruku do iza lakta, a onda isto tako lijevu ruku do iza lakta tri puta, i

١٩٣٣. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا ابْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا نَسِيَ فَأَكَلَ وَشَرِبَ فَلْيَتِمَّ صَوْمَهُ فَإِنَّمَا أَطَعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ.

بَابُ سُؤَالِ الرُّطْبِ وَالْيَابِسِ لِلصَّائِمِ

وَيُذَكَّرُ عَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَاكُ وَهُوَ صَائِمٌ مَا لَا أُحْصِي أَوْ أَعْدُ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ لَوْلَا أَنَا أَشَقُّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمُ بِالسُّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ وُضُوءٍ وَيُرَوَّى نَحْوُهُ عَنْ جَابِرِ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَمْ يَخْصَّ الصَّائِمَ مِنْ غَيْرِهِ وَقَالَتْ عَائِشَةُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ السُّوَاكُ مَطَهْرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاةٌ لِلرَّبِّ وَقَالَ عَطَاءٌ وَقَتَادَةُ يَبْتَلَعُ رِيْقَهُ.

١٩٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ حُمْرَانَ رَأَيْتُ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَوَضَّأَ فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ ثَلَاثًا ثُمَّ تَمَضَّمَصَ وَاسْتَشْتَرَى ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُمْنَى إِلَى الْمَرْفِقِ ثَلَاثًا ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ الْيُسْرَى إِلَى الْمَرْفِقِ ثَلَاثًا

zatim potrao svoju glavu. Iza toga je oprao tri puta svoju desnu, a zatim tri puta lijevu nogu i rekao: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje uzima abdest ovako kao ja.” Zatim je još rekao:

“Ko uzme abdest ovako kao što sam ja uzeo, zatim svesrdno klanja dva rekata namaza, potpuno se predavši tom namazu, bit će mu oprošteni njegovi raniji grijesi (učinjeni prema Allahu).”

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “KADA (NEKO OD VAS) UZIMA ABDEST, NEKA VODOM ISPERE ŠUPLJINU SVOGA NOSA!”

On nije u tome pravio razliku između postača i nepostača.

Hasan (Basrija) kaže: “Postaču nema štete sipati lijek u nos, ako mu on i dospije u njegovo grlo, a niti podvlačiti surmu.”

Ata’ je rekao:

“Ako postač ispira usta do grla i sve ono (što bude bilo) od vode u njegovim ustima izbaciti, neće mu štetiti (postu) samo ako nije progutao pljuvačku i ono što mu je ostalo (vode) u ustima. Smolu ne treba žvakati i ako bi osmoljenu pljuvačku progutao, ne kažem da bi ga to omrsilo nego da mu je to zabranjeno (činiti); a ako neko ispira nosnu šupljinu, pa mu voda uđe u grlo, nema nikakve štete, jer to on nije mogao spriječiti.”

ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ الْيُمْنَى ثَلَاثًا ثُمَّ الْيُسْرَى ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَوَضَّأَ نَحْوَ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ قَالَ مَنْ تَوَضَّأَ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ يُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ نَفْسَهُ فِيهِمَا شَيْءٍ إِلَّا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ إِذَا تَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْشِقْ بِمَنْخَرِهِ أَمَاءَ

وَلَمْ يُمَيِّزْ بَيْنَ الصَّائِمِ وَغَيْرِهِ .
وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ بِالسَّعُوطِ لِلصَّائِمِ إِنْ لَمْ يَصِلْ إِلَى حَلْقِهِ وَيَكْتَحِلْ وَقَالَ عَطَاءٌ إِنْ تَمَضَّضَ ثُمَّ أَفْرَغَ مَا فِي فِيهِ مِنَ الْمَاءِ لَا يَضِيرُهُ إِنْ لَمْ يَزِدْ رَدِّ رَيْقَهُ وَمَاذَا بَقِيَ فِي فِيهِ وَلَا يَمْضَغُ الْعِلْكَ فَإِنْ أَزْدَرَدَ رَيْقَ الْعِلْكَ لَا أَقُولُ إِنَّهُ يُفْطَرُ وَلَكِنْ يُنْهَى عَنْهُ فَإِنْ اسْتَشْرَفَ فَدَخَلَ الْمَاءُ حَلْقَهُ لَا بَأْسَ لَمْ يَمْلِكْ .

SPOLNO OPĆENJE POSTAČA OBDAN U RAMAZANU

Od Ebu-Hurejre se prenosi hadis koji on pripisuje Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ko samo jedan dan ramazana mrsi bez opravdanog razloga, i(ili) bolesti, ne može mu ga naknaditi post cijelog života.”

Ovo kaže i (Abdullah) Ibnu-Mes‘ud, a Seid b. Musejjeb, Ša‘bi, Ibnu-Džubejr, Ibrahim (Neha‘i), Katade i Hammad su rekli:

“On će naknadno postiti samo jedan dan.”

1935. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir, da je čuo Jezida b. Haruna da mu je pričao Jahja b. Seid, da ga je Abdur-Rahman b. Kasim obavijestio prenoseći od Muhameda b. Dža‘fera b. Zubejra b. Avvama b. Huvejlida, a ovaj od Abbada b. Abdullaha b. Zubejra, koji je čuo Aišu, radijallahu anha, kako govori:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i rekao da je izgorio (propao).”

– Pa šta ti je? – upitao je Vjerovjesnik.

– Spolno sam općio sa svojom suprugom (danju) uz ramazan – odgovorio je ovaj.

Potom je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen jedan zembilj (torba, zvani el-‘arek), pa je rekao:

– Gdje je onaj izgorjeli?

– Evo me – rekao je ovaj.

– Podijeli ovo kao milostinju! – reče mu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.¹

بَابُ إِذَا جَامَعَ فِي رَمَضَانَ

وَيُذَكَّرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَفَعَهُ مَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ عُذْرٍ وَلَا مَرَضٍ لَمْ يَقْضِهِ صِيَامُ الدَّهْرِ وَإِنْ صَامَهُ وَبِهِ قَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَالشَّعْبِيُّ وَابْنُ جُبَيْرٍ وَإِبْرَاهِيمُ وَقَتَادَةُ وَحَمَّادٌ يَقْضِي يَوْمًا مَكَانَهُ.

١٩٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ بْنَ هَارُونَ حَدَّثَنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ أَخْبَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ بْنِ خُوَيْلِدٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ إِنَّهُ احْتَرَقَ قَالَ مَا لَكَ قَالَ أَصَبْتُ أَهْلِي فِي رَمَضَانَ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِمِكْتَلٍ يُدْعَى الْعَرَقُ فَقَالَ أَيْنَ الْمُحْتَرِقُ قَالَ أَنَا قَالَ تَصَدَّقْ بِهَذَا.

¹ Držeći se teksta gornjih hadisa Avf b. Malik, Abdullah b. Rehm, a po jednoj verziji i imam Malik, smatraju da postač koji je namjerno spolno općio danju daje na ime kazne samo milostinju.

Ebu-Hanife, Sevri i Ebu-Sevr kažu da navedeni treba obaviti još otkupninu, a ako je siromašan dat će je kada bude u boljoj materijalnoj mogućnosti.

Pošto je u spomenutoj torbi bilo 15 saova hurmi, Hatabi kaže da je ta količina dovoljna za kefare (otkup), davši svakom siromahu po jedan mudd.

Ebu-Hanife smatra da treba nahraniti 60 siromaha, davši im ručak i večeru, ili svakom od njih dati po pola

AKO POSTAČ PREKO DANA
UZ RAMAZAN SPOLNO OPĆI, A NEMA
NIŠTA (DATI NA IME OTKUPA), PA MU SE
DADNE MATERIJALNA POMOĆ,
NEKA SE NJOME OTKUPI

1936. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Humejd b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

- Kada smo jednom sjedili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, došao mu je jedan čovjek i rekao: “Allahov Poslaniče, ja sam propao!”
- Šta ti je? – upitao je Muhammed, alejhis-selam.
- Spolno sam općio sa svojom ženom, a postio sam – odgovorio je ovaj.
- Imaš li roba da ga oslobodiš? – upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.
- Nemam – rekao je on.
- A jesi li u mogućnosti da postiš dva uzastopna mjeseca? – upitao je dalje Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.
- Nisam – odgovorio je ovaj.
- Da li imaš (mogućnost) nahraniti 60 siromaha? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- Ne – odgovorio je ovaj.

بَابُ إِذَا جَامَعَ فِي رَمَضَانَ
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْءٌ فَتَصَدَّقَ عَلَيْهِ فَلْيَكْفُرْ

١٩٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ
أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ جُلُوسٌ عِنْدَ
النَّبِيِّ ﷺ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتُ
قَالَ مَا لَكَ قَالَ وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي وَأَنَا صَائِمٌ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَلْ تَجِدُ رَقَبَةً تُعْتِقُهَا قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ
تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا فَقَالَ
فَهَلْ تَجِدُ إِطْعَامَ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَمَكَثَ
النَّبِيُّ ﷺ قَبِيلًا نَحْنُ عَلَى ذَلِكَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بَعْرَقٌ
فِيهَا تَمْرٌ وَالْعَرَقُ الْمَكْتَلُ قَالَ أَيْنَ السَّائِلُ فَقَالَ أَنَا
قَالَ خُذْهَا فَتَصَدَّقْ بِهِ فَقَالَ الرَّجُلُ أَعْلَى أَفْقَرٍ مِنِّي
يَا رَسُولَ اللَّهِ فَوَاللَّهِ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يُرِيدُ الْحَرَّتَيْنِ
أَهْلُ بَيْتِ أَفْقَرٍ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ
حَتَّى بَدَتْ أُنْيَابُهُ ثُمَّ قَالَ أَطْعِمْهُ أَهْلَكَ .

sa'a pšenice ili hurmi, jer je u Muslimovom *Sahihu* navedeno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naručio još jedan zembilj hurmi od 15 sa'ova i predao navedenom čovjeku da ih podijeli siromasima. Tako je svakom od 60 siromaha moglo dopasti po pola sa'a hurmi.

Šafija i Ebu-Davud su rekli da kefaret za konkretni prestup vrijedi i za muža i za ženu dok Ebu-Hanife, Malik i Ebu-Sevr smatraju da se ona mora dati zasebno za supruga, a zasebno opet za suprugu, ako je ona dragovoljno spolno općila.

Evza'i je rekao: “Jednake su posljedice u ovom slučaju i za suprugu, bilo da je ona spolno općila prisilno, bilo dragovoljno.”

Malik kaže: “Ako je supruga prisilno spolno općila, dat će zakonsku otkupninu, a neće postiti onih 60 dana.”

Neki učenjaci smatraju da žena s kojom je muž spolno općio, dok je ona bila u dubokom snu ili bila prisiljena na spolni snošaj, nema nikakve odgovornosti, osim ako je i ona u tom snošaju osjećala seksualno uživanje. Za namjerno i neopravdano nepošćenje jednog dana dužnost je isti dan napostiti i potom postiti još uzastopno 60 dana ili nahraniti sa po dva obroka 60 siromaha ili hraniti 60 dana jednog siromaha. Umjesto gotovog jela mogu se dati žitarice koje se daju na ime sadekatul-fitra, dajući svakom siromahu po pola sa'a, odnosno sa', ako su to slabije žitarice kao ječam i sl.

Potom se on zadržao – rekao je Ebu-Hurejra – kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i dok smo mi još bili tu, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je jedan *arek* (torba) u kome su bile hurme i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: “Gdje je onaj što je pitao?”

– Ja sam – odazvao se on.

– Uzmi ih i podijeli na ime milostinje! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Je li siromašnijem od mene? – upitao je on.

– Allahov Poslaniče! Bogami, između dva njena kamenjara (dva krša Medine) nema nikog siromašnijeg od mojih ukućana.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao se toliko da su mu se ukazali njegovi zubi očnjaci, a zatim rekao: “Nahrani njima svoje ukućane!”

DA LI ONAJ KO JE SPOLNO OPĆIO UZ RAMAZAN MOŽE OD OTKUPNINE NAHRANITI SVOJE UKUĆANE AKO SU ONI POTREBITI?

1937. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, ovaj od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao jedan čovjek i rekao:

“Posljednji među ljudima je spolno općio sa suprugom obdan uz ramazan.”

– Imaš li ti imovine kojom bi oslobodio roba? – upitao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Nemam – odgovorio je on.

– Jesi li u mogućnosti da postiš uzastopno dva mjeseca? – upitao je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

– Nisam – odgovorio je ovaj.

– Pa imaš li da nahraniš 60 siromaha? – dalje je pitao (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

بَابُ الْمُجَامَعِ فِي رَمَضَانَ

هَلْ يُطْعَمُ أَهْلُهُ مِنَ الْكَفَّارَةِ إِذَا كَانُوا مَحَاطِبَ

١٩٣٧. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ الْأَخِيرَ وَقَعَ عَلَى امْرَأَتِهِ فِي رَمَضَانَ فَقَالَ أَتَجِدُ مَا تُحَرِّرُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ أَتَجِدُ مَا تُطْعِمُ بِهِ سِتِّينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَأَتَى النَّبِيُّ ﷺ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ وَهُوَ الزَّيْلُ قَالَ أَطْعِمْ هَذَا عَنْكَ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنَّا مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتِ أَحْوَجَ مِنَّا قَالَ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ .

- Nemam – odgovorio je on opet.
- Utom je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen – kaže Ebu-Hurejre – “arek” tj. zembilj u kome su bile hurme, pa je on rekao: “Nahrani ih ovim od sebe!”
- Je li potrebnijeg od nas? – upitao je ovaj.
- Između njena (Medine) dva krša nema nikoga potrebnijeg od nas.
- Nahrani ovim svoje ukućane! – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).¹

O PUŠTANJU KRVI I POVRAĆANJU ONOGA KO POSTI

Rekao mi je Jahja b. Salih: Pričao mi je Mu‘avija b. Sellam, a njemu Jahja prenoseći od Umera b. Hakema b. Sevbana, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje kaže: “Kada onaj ko posti povrati (ne punim ustima), nije pokvario post. To samo izlazi (iz usta), a ne ulazi (u njih).”

Od Ebu-Hurejre se još spominje “da je postač pokvario post”, ali je (njegova) prva izjava ispravnija.

Ibnu-Abbas i Ikrime su rekli: “Kvarenje posta je samo onim što ulazi (u usta), a ne onim što izlazi.”

(Abdullah) Ibnu-Omer, radijallahu anhum, puštaše sebi krv kada je postio, a kasnije je to ostavio, pa puštao krv u noći.

Ebu-Musa (Eš‘ari) puštao je sebi krv noću.

بَابُ الْحِجَامَةِ وَالْقِيَاءِ لِلصَّائِمِ

وَقَالَ لِي يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَرَ بْنِ الْحَكَمِ بْنِ ثَوْبَانَ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا قَاءَ فَلَا يُفْطِرُ إِنَّمَا يُخْرِجُ وَلَا يُوَلِّجُ وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ يُفْطِرُ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَعِكْرِمَةُ الصَّوْمُ مِمَّا دَخَلَ وَلَيْسَ مِمَّا خَرَجَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَحْتَجِمُ وَهُوَ صَائِمٌ ثُمَّ تَرَكَهُ فَكَانَ يَحْتَجِمُ بِاللَّيْلِ وَاحْتَجِمَ أَبُو مُوسَى لَيْلًا وَيَذْكُرُ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي أَرْقَمٍ وَأُمِّ سَلَمَةَ احْتَجَمُوا صِيَامًا وَقَالَ بُكَيْرٌ عَنْ أُمِّ عَلْقَمَةَ كُنَّا نَحْتَجِمُ عِنْدَ عَائِشَةَ فَلَا تَنْهَى وَيُرَوَّى عَنْ الْحَسَنِ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مَرْفُوعًا

¹ Iz navedenih hadisa razabire se:

- kod sprovođenja otkupa za prekršaje treba se držati redoslijeda navedenog u izloženom hadisu;
- siromaha treba materijalno pomoći da izvrši Šerijatom utvrđeni otkup;
- iznos otkupa prestupnik može dati i svojoj najbližoj rodbini, pa i svojim ukućanima, ako su siromašni;
- milostinja i poklon su punovažni akti čim ih primalac prihvati bez izričitog prihvatanja riječima;
- prestupnik izvršava (kefaret) tek kada su mu ukućani pristojno materijalno opskrbljeni;
- zaklinjati se Allahom iz opravdanog razloga je dozvoljeno;
- prema ljudima treba biti taktičan, obazriv i prijatan, ispomažući ih u njihovim obavezama i potrebama;
- u džamiji se može sjediti i razgovarati o problemima i akcijama korisnim za islamsku zajednicu i njene članove.

Spominje se od Sa'da, Zejda b. Erkama i Ummu-Seleme da su posteći puštali sebi krv.

Bukejr je rekao prenoseći od Umme-Alkame: "Mi smo (posteći) puštale sebi krv kod Aise i ona nam (to) nije zabranjivala."

Prenosi se od Hasana (Basrija), koji prenosi od više prenosilaca predanje koje pripisuju Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Omršen je onaj ko pušta krv (posteći) i onaj kome se (ona) pušta."

Rekao mi je Ajjaš: "Pričao mi je Abdul-A'la, njemu Junus prenoseći od Hasana (Basrija) kome je rečeno: '(Je li to) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?'

'Da' – odgovorio je, a zatim dodao: 'a Allah to opet najbolje zna.'"

1938. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Vuhejb prenoseći od Ejjuba, on od Ikreme, a ovaj od Ibni-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao sebi pustiti krv kada je bio u ihramu, a puštao je sebi krv i kada je postio.

1939. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Ejjub, prenoseći od Ikreme, a on od (Abdullah) Ibni-Abbasa, radijallahu anhuma, da je izjavio:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv kada je postio."

فَقَالَ أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ وَقَالَ لِي عِيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ الْحَسَنِ مِثْلَهُ قِيلَ لَهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَعَمْ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ أَعْلَمُ .

١٩٣٨ . حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اخْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ وَاخْتَجَمَ وَهُوَ صَائِمٌ .

١٩٣٩ . حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اخْتَجَمَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ صَائِمٌ .

1940. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, a njemu Šu‘be rekavši:

– Čuo sam Sabita Bunanija kada je pitao Enesa b. Malika, radijallahu anhu:

“Jeste li vi prezirali da postač pušta sebi krv (posteci)?”

– Ne – rekao je on – osim zbog slabosti.

Šebabe je još dodao da mu je Šu‘be pričao: “... u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

POŠĆENJE I NEPOŠĆENJE NA PUTU

1941. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Ebu-Ishaka Šejbanija koji je čuo Ibnu-Ebu-Evfaa, radijallahu anhu, kada je rekao:

– Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na vojnom pohodu (na Mekku), pa je on jednom čovjeku (Bilalu) rekao:

“Sjaši i razmuti mi (prekrupu s vodom)!”

– A sunce, Allahov Poslaniče!? – rekao je Bilal.

– Sjaši i razmuti mi! – ponovio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– A sunce, Allahov Poslaniče!? – rekao je Bilal ponovo.

– Siđi i razmuti mi! – kazao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Bilal je sišao, razmutio mu (prekrupu s vodom) i on je popio, a zatim pokazao rukom tamo odakle je noć nastupila i rekao: “Kada vidite da je noć nastupila odavde i postaču je (nastupilo) vrijeme iftara.”

Sufjana u drugom senedu slijedi Džerir i Ebu-Bekr b. Ajjaš koji prenose od Šejbanija, on od Ibnu-Ebu-Evfaa da je rekao: “Bio sam na jednom putovanju s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem...”

١٩٤٠. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ ثَابِتًا الْبُنَانِيَّ قَالَ سَأَلَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَكُنْتُمْ تَكْرَهُونَ الْحِجَامَةَ لِلصَّائِمِ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ أَجْلِ الضَّعْفِ وَزَادَ شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ الصَّوْمِ فِي السَّفَرِ وَالْإِفْطَارِ

١٩٤١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ سَمِعَ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ فَقَالَ لِرَجُلٍ أَنْزِلْ فَاجْدِخْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الشَّمْسُ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدِخْ لِي قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الشَّمْسُ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدِخْ لِي فَتَنَزَلَ فَجَدَخَ لَهُ فَشَرِبَ ثُمَّ رَمَى بِيَدِهِ هَاهُنَا ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّيْلَ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ تَابِعُهُ جَرِيرٌ وَأَبُو بَكْرٍ بْنُ عَيَّاشٍ عَنِ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ .

¹ Hadisi u kojima se ističe da je post pokvaren i onom koji pušta krv i onom kome se ona pušta zabilježeni su 8. godine po Hidžri, a derogirani kasnije izjavom prenesenom po Ibnu-Abbasu, koju je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao 10. godine po Hidžri na vojnom pohodu za oslobođenje Mekke.

1942. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Hišama, kome je saopćio njegov otac prenoseći od Aiše, da je Hamza b. Amr Eslemi rekao: “Allahov Poslaniče, ja stalno postim...”

١٩٤٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ هَمْزَةَ بْنَ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيَّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَسْرُدُ الصَّوْمَ.

1943. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Hamza b. Amr Eslemi rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Mogu li postiti na putu?”, a on je mnogo postio.

١٩٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ هَمْزَةَ بْنَ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيَّ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَأَصُومُ فِي السَّفَرِ وَكَانَ كَثِيرَ الصِّيَامِ فَقَالَ إِنْ شِئْتَ فَصُمْ وَإِنْ شِئْتَ فَأَفْطِرْ.

– Ako hoćeš, posti, a ako hoćeš, ne posti! – rekao mu je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.²

2 Tirmizi u svom *Sunenu* preko Omera b. Hattaba navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada nastupi noć, a prođe dan i sunce zađe, nastupilo ti je vrijeme iftara.” To su znaci akšama i iftara svakom pristupačni.

Iz hadisa se zaključuje:

– postiti na putu je bolje nego ne postiti, jer je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, postio. Ovo je stav Esveda b. Jezida, Ebu-Hanife, a u *Tevdihi* se navodi da ovo mišljenje dijele Šafija Malik, Ebu-Sevr, Usman b. Ebul-As i Enes b. Malik;

– pravo izbora daju Abdullah b. Abbas, Enes, Ebu-Seid, Seid b. Musejjeb, Ata, Seid b. Džubejr, Hasan Basri, Neha'i, Mudžahid, Evza'i i Lejs;

– prednost nepošćenju daju Omer b. Abdul-Aziz, Ša'bi, Katade, Muhamed b. Ali, Šafija, Ahmed i Ishak. Od Omera, njegovog sina, Ebu-Hurejre i Ibnu-Abbasa je preneseno: “Ko bi na putovanju postio, dužan je taj dan napostiti kod kuće.” A Abdur-Rahman b. Avf je rekao: “Ko posti na putu, jednako griješi kao i onaj što ne posti kod kuće.”

Zabilježeno je da su na putovanju postili: Aiša, Kajs b. Ubbad, Ebul-Esvet, Ibnu-Sirin, Ibnu-Omer, njegov sin Salim, Amr b. Mejmun i Ebu-Vasil.

Halifa Alija je rekao: “Koga zateče ramazan kod kuće i on poslije krene na put, dužan je nastaviti postiti ramazanske dane, jer je u Kur'anu rečeno: ‘Ko od vas bude prisutan (kod svoje kuće) mladaku ramazana mjeseca, neka ga posti!’”

Ebu-Midžlez je rekao: “Neka uz ramazan niko ne putuje, a ako već krene na putovanje, neka posti!”

Imam Ahmed je rekao: “Putniku je dozvoljeno ne postiti, a mekruh postiti, ali ako posti, post mu je punovažan.”

Imam Ahmed je govorio da su Omer i Ebu-Hurejre naređivali napaštanje dana koji su se postili na putu;

– iftar nastaje čim sunce zađe, ne čekajući da nastupi noć;

– dozvoljeno je zakonodavcu stavljati umjesne primjedbe u interesu vjere i vjerskog života;

– neznani ponekad kritiziraju ljude iz svog neznanja i nepoznavanja pravog stanja nastalih problema. Muslim navodi kako je Hamza b. Amr Eslemi pitao: “Allahov Poslaniče! Ja se osjećam snažan za pošćenje na putu, pa jesam li grešan ako na putu ne postim?”

– Nepošćenje na putu je samo Allahova povlastica, i ko je koristi, dobro je, a ko voli da posti, on nije grešan.

KADA MUSLIMAN POSTI NEKOLIKO DANA RAMAZANA I ONDA KRENE NA PUT...?!

1944. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a ovaj od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao (iz Medine) prema Mekki uz ramazan i postio, a kada je stigao u Kedid, omrsio se, pa se omrsio i ostali svijet.

Ebu-Abdullah (Buharija) rekao je: “Kedid je voda između Usfana i Kudejda.”¹

POGLAVLJE

1945. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Jahja b. Hamza prenoseći od Abdur-Rahmana b. Jezida b. Džabira, da mu je Ismail b. Ubejdullah prenio od Umme-Derdaa, ona od Ebu-Derdaa, radijallahu anhu, da je izjavio:

“Izašli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u neku od njegovih vojni, pohoda u tako vrućem danu da je čovjek zbog jake žege stavljao ruku na svoju glavu. Među nama nije niko postio osim Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i (Abdullaha) Ibni-Revahe.”

بَابُ إِذَا صَامَ أَيَّامًا مِنْ رَمَضَانَ ثُمَّ سَافَرَ

١٩٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ أَفْطَرَ فَأَفْطَرَ النَّاسُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَالْكَدِيدُ مَاءٌ بَيْنَ عُسْفَانَ وَقُدَيْدٍ.

بَابُ

١٩٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ أَنَّ إِسْمَاعِيلَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَهُ عَنْ أُمِّ الدَّرْدَاءِ عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ فِي يَوْمٍ حَارٍّ حَتَّى يَضَعُ الرَّجُلُ يَدَهُ عَلَى رَأْسِهِ مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ وَمَا فِيْنَا صَائِمٌ إِلَّا مَا كَانَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ وَابْنِ رَوَاحَةَ.

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je s vojskom iz Medine na Mekku 8. godine po Hidžri u srijedu 10. dan ramazana poslije ikindija-namaza, i kada je stigao na Salsal, brdo blizu Zulhulejfe, njegov je glasnik viknuo: “Ko hoće da prekine post, neka prekine, a ko hoće da posti, neka posti!” Sutradan je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, stigao s vojskom u Kedid i poslije ikindije prekinuo post na svojoj devi, kako bi to svijet vidio.

Najveći broj historičara tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo iz Medine 10. dana ramazana, a ušao u Mekku 19. ramazana.

Iz hadisa se još zaključuje:

– da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, na putovanju postio; i to prvi dan svoga putovanja, a sutradan u Kedidu javno prekinuo post. Na osnovu ovoga slučaja Šafija ne dozvoljava nepošćenje u danu u kome se krene na putovanje. Nepošćenje prvog dana dozvoljeno je, kaže Šafija, samo onom koga je zora uhvatila na putu, a to znači da je krenuo od kuće prije svanuća.

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, ONOME KOME
SE PRAVIO HLAD: “NIJE (PRAVA)
POBOŽNOST POSTITI NA PUTU
KADA PRIGRIJE”

1946. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a
ovome Muhamed b. Abdur-Rahman Ensari:

– Čuo sam Muhammeda b. Amra b. Hasana b. Alija,
koji je prenio od Džabira b. Abdullaha, radijallahu
anhuma, da je rekao: “Bijaše Allahov Poslanik,
sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju
(radi oslobodenja Mekke), pa je vidio grupu ljudi i
među njima jednoga kome je pravljen hlad.”

– Ko je onaj? – upitao je Muhammed, sallallahu
alejhi ve sellem.

– Postač – rekli su prisutni.

– Post na putovanju ne predstavlja (pravu)
pobožnost – odgovorio je Muhammed, sallallahu
alejhi ve sellem.

ASHABI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, NISU JEDAN
DRUGOG KORILI ZBOG POŠĆENJA
I (ILI) NEPOŠĆENJA (NA PUTU)

1947. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme
prenoseći od Malika, on od Humejda-Tavila, ovaj
od Enesa b. Malika, da je rekao:

“Putovali smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi
ve sellem, (uz ramazan) i onaj ko je postio nije
onom ko nije postio to smatrao mahanom, a i onaj
ko nije postio nije zamjerao onom ko je postio.”

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ ظَلَّلَ عَلَيْهِ
وَاشْتَدَّ الْحَرُّ لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ

١٩٤٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا
مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ
ابْنَ عَمْرٍو بْنَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ
فَرَأَى زِحَامًا وَرَجُلًا قَدْ ظَلَّلَ عَلَيْهِ فَقَالَ مَا هَذَا
فَقَالُوا صَائِمٌ فَقَالَ لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصَّوْمُ فِي السَّفَرِ .

بَابُ لَمْ يَعْجَبْ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ
بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي الصَّوْمِ وَالْإِفْطَارِ

١٩٤٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ
حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ كُنَّا نُسَافِرُ
مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يَعْجَبِ الصَّائِمُ عَلَى الْمُفْطِرِ وَلَا
الْمُفْطِرُ عَلَى الصَّائِمِ .

ONAJ KOJI ZA VRIJEME PUTOVANJA (JAVNO) NIJE POSTIO DA GA SVIJET VIDI

1948. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avane prenoseći od Mensura, on od Mudžahida, ovaj od Tavusa, a on, opet, od (Abdullaha) Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je iz Medine prema Mekki i postio dok nije stigao u Usfan. Tada je zatražio vodu, podigao je (iznad sebe) do (dužine) svojih ruku da ga svijet vidi i nije postio sve dok nije stigao u Mekku, a to je bilo uz ramazan.”

Ibn-Abbas još govoraše: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je, a i nije postio, i ko je htio, postio je, a ko nije htio, nije ni postio.”

“A NA ONE KOJI GA (TEŠKO) PODNOSE JE OTKUP (FID'JA)...”

(Abdullah) Ibnu-Omer i Seleme b. Ekv'e kažu: Ovaj (ajet) je derogiran ajetom: “(... Određeni dani posta su) mjesec ramazan u kome je objavljen Kur'an. Kao putokaz čovječanstvu, jasan dokaz Pravog puta i razlikovanja (istine od neistine). Ko od vas bude prisutan (kod kuće) toga mjeseca, pa neka ga posti! Ko bude bolestan ili na putu, (napostit će) isti broj drugih dana. Allah vam želi olakšati, a ne želi vam otežati da ispunite određeni broj (dana posta), da slavite Allaha zato što vas je uputio (na Pravi put) i da mu budete zahvalni.”

Ibnu-Numejr je rekao da mu je pričao A'meš, njemu Amr b. Murre, ovome Ibni-Ebi-Lejla, a njemu ashabi Muhammedovi, sallallahu alejhi ve sellem, kako je objavljena naredba o postu mjeseca ramazana i bilo im je teško (postiti), pa bi onaj ko bi nahranio svaki dan po jednog siromaha, ostavljao post, i to onaj koji ga je podnosio (teško).

بَاب مَنْ أَفْطَرَ فِي السَّفَرِ لِيَرَاهُ النَّاسُ

١٩٤٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ عُسْفَانَ ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَرَفَعَهُ إِلَى يَدَيْهِ لِيُرِيَهُ النَّاسَ فَأَفْطَرَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ فَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَقُولُ قَدْ صَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَفْطَرَ فَمَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ.

بَاب (وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ)

قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَسَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ نَسَخَتْهَا شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ وَقَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ نَزَلَ رَمَضَانَ فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَكَانَ مَنْ أَطْعَمَ كُلَّ يَوْمٍ مِسْكِينًا تَرَكَ الصَّوْمَ مَنْ يُطِيقُهُ وَرَخَّصَ لَهُمْ فِي ذَلِكَ فَنَسَخَتْهَا وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ فَاْمُرُوا بِالصَّوْمِ.

To im je bilo olakšanje, a zatim je to derogirao (ajet): “A bolje vam je da postite.” Tako im je naređeno pošćenje.

1949. PRIČAO NAM JE Ajjaš, njemu Abdul-A‘la, a ovome Ubejdullah prenoseći od Nafija, a on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, da je citirao: “Otkup je hranjenje siromaha...” i rekao: “Ovo je derogirano.”

KADA SE OBAVLJA NAPAŠTANJE RAMAZANA

Ibnu-Abbas je rekao:

– Nema smetnje da se napaštanje razdvoji prema riječima Uzvišenog Allaha “... pa isti broj drugih dana...”

Seid b. Musejjeb je rekao za post u prvih deset dana zul-hidžeta:

“Nije dobro dok prvo ne naposti ramazan.”

Ibrahim (Neha‘i) kaže: “Kada musliman ne stigne (napaštanje) i dođe drugi ramazan, postit će obadva (posta jedan iza drugog), a hranjenje (otkup) nije mu smatrao dužnošću.”

Od Ebu-Hurejre se spominje predaja s prekinutim lancem prenosilaca, a i od Ibnu-Abbasa, da je svaki od njih hranio (siromahe), a Allah nije (u Kur’anu) spomenuo to hranjenje. On je samo rekao: “... Napostite isti broj drugih dana...!”

1950. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus kome je saopćio Zuhejr, a ovome Jahja prenoseći od Ebu-Seleme koji je kazao: Čuo sam Aišu, radijallahu anha, gdje kaže:

“Imala sam propuštenog ramazanskog posta i nisam bila u mogućnosti da ga napostim nego tek u šabanu.”

١٩٤٩. حَدَّثَنَا عَيَّاشٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا
عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَرَأَ فِدْيَةَ طَعَامٍ مَسَاكِينَ قَالَ هِيَ مَنْسُوخَةٌ .

بَابُ مَتَى يُقْضَى قِضَاءُ رَمَضَانَ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يُفَرَّقَ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ فِي
صَوْمِ الْعَشْرِ لَا يَصْلُحُ حَتَّى يَبْدَأَ بِرَمَضَانَ وَقَالَ
إِبْرَاهِيمُ إِذَا فَرَطَ حَتَّى جَاءَ رَمَضَانُ آخِرُ يَصُومُ مَهْمَا
وَلَمْ يَرَ عَلَيْهِ طَعَامًا وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ مُرْسَلًا
وَابْنُ عَبَّاسٍ أَنَّهُ يُطْعَمُ وَلَمْ يَذْكُرْ اللَّهُ الْإِطْعَامَ إِنَّمَا
قَالَ (فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ) .

١٩٥٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ
حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ كَانَ يَكُونُ عَلَيَّ الصَّوْمُ
مِنْ رَمَضَانَ فَمَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَقْضِيَ إِلَّا فِي شَعْبَانَ
قَالَ يَحْيَى الشُّغْلُ مِنَ النَّبِيِّ أَوْ بِالنَّبِيِّ ﷺ .

Jahja kaže: “Zauzetost (njena) bijaše od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, odnosno, s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

ŽENA S MENSTRUACIJOM OSTAVLJA POST I NAMAZ

Ebu-Zinad je rekao:

“Sunneti i ostali vidovi Istine (Šerijata) stvarno dolaze punoukontradikciju (slogičnim) mišljenjem i muslimani ne mogu naći izlaza nego da ih kao takve slijede. Zbog toga osoba s menstruacijom obligatni post koji nije postila, treba napostiti, a neobavljene namaze ne treba naklanjati.”²

1951. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebi-Merjem, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovome Zejd prenoseći od Ijada, on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: ‘Nije li sa ženom slučaj kada god dobije menstruaciju da ne klanja i ne posti. To je krnjavost njene vjere.’”

بَابُ الْحَائِضِ تَتْرُكُ الصَّوْمَ وَالصَّلَاةَ

وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ إِنَّ السُّنَنَ وَوُجُوهَ الْحَقِّ لَتَأْتِي كَثِيرًا عَلَى خِلَافِ الرَّأْيِ فَمَا يَجِدُ الْمُسْلِمُونَ بُدًّا مِنْ اتِّبَاعِهَا مِنْ ذَلِكَ أَنَّ الْحَائِضَ تَقْضِي الصِّيَامَ وَلَا تَقْضِي الصَّلَاةَ .

١٩٥١ . حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَّاضٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ فَذَلِكَ نُقْصَانُ دِينِهَا .

1 Mišljenje Ibnu-Abbasa je da će bolesnik koji je mrsio dane ramazana, pa kasnije ozdravio i nije ih napostio u toku godine, nego dočekao i drugi ramazan, postiti prispjeli ramazan, zatim napostiti dane koje nije postio ranijeg ramazana i još sa svakim napošćenim danom nahraniti jednog siromaha.

Ebu-Hurejra je za konkretni slučaj rekao: “... Za svaki tako napošćeni dan treba dati siromahu pola sa'a pšenice.”

Aiša je napošćivanje izmaklih joj dana ramazana odgađala, čekajući da joj Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to sam dozvoli ili, pak, naredi. Tako ga je ona napostila u šabanu, kada se i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ponajviše posvećivao ibadetu i postu.

Iz hadisa se zaključuje:

- napošćivanje dana ramazana koji se opravdano nisu postili može se obaviti u svakom godišnjem dobu, a najkasnije u šabanu, bez kefareta;
- supruga treba da pazi na seksualne potrebe svoga muža i prema njima planira vršenje svoga ibadeta, koliko je to god moguće.

2 Dane ramazana koje opravdano nije postila žena treba samo napostiti. Analogno ovom trebala bi naklanjati ispuštene namaze. Propis je, međutim, da namaz ne naklanjava.

Kao razlozi navode se:

- post ramazana dolazi jednom u godini i nije ga teško napostiti, dok namaz dolazi pet puta dnevno i naklanjavati ga bio bi težak i neizdrživ ibadet;
- napošćivanje obaveznog posta naređeno je Kur'anom.

O ONOM KO JE UMRO, A OSTAO MU U OBAVEZI POST (RAMAZANA)

Hasan (Basri) je rekao: “Ako bi za umrloga (naknadno) postilo trideset ljudi jednog dana, to bi bilo dozvoljeno.”

1952. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Halid, njemu Muhammed b. Musa A‘jen, a ovome njegov otac prenoseći od Amra b. Harisa, ovaj od Ubejdullaha b. Ebu-Dža‘fera da ga je obavijestio Muhammed b. Dža‘fer, prenoseći od Urve, on od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko je umro, a na njemu ostao dug posta, napostit će ga za njega njegov najbliži rođak (nasljednik).” Muhammeda b. Musaa slijedi (u drugom senedu) Ibnu-Vehb koji je isti hadis prenio od Amra, a prenio ga je još i Jahja b. Ejjub od Ibnu-Ebu-Dža‘fera.³

بَابُ مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صَوْمٌ

وَقَالَ الْحَسَنُ إِنْ صَامَ عَنْهُ ثَلَاثُونَ رَجُلًا يَوْمًا وَاحِدًا جَازَ.

١٩٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى بْنِ أَغَيْنَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جَعْفَرٍ حَدَّثَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ تَابِعَهُ ابْنُ وَهْبٍ عَنْ عَمْرِو وَرَوَاهُ يَحْيَى ابْنُ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي جَعْفَرٍ.

3 Ovo napošćivanje može obaviti najbliži rođak ostavitelja, bio on rođak po lozi oca ili majke umrlog. Ako bi napošćivanje učinio poznanik ili samo prijatelj umrlog, onda je to napošćivanje punovažno samo ukoliko je učinjeno uz odobrenje i saglasnost najbližeg živog rođaka umrle osobe. Napošćivanje ne spada u dužnost i obavezu nasljednika ili roda ostavitelja; ono je samo mustehab.

Iz hadisa se zaključuje:

- dozvoljeno je napostiti post umrle osobe. Ovo je mišljenje Šafije, Ebu-Sevra, Tavusa, Hasana, Zuhrija, Katade, Hammada b. Ebu-Sulejmana Lejsa b. Sa‘da, Davuda Zahirija i Ibnu-Hazma, bilo to napošćivanje ramazanskog posta, zavjeta ili kefareta.

Po mišljenju Zuhrije, Malika i Šafije najbliži rođak ostavitelja daje za svaki nenapošćeni dan jedan mudd (trećina sa‘a) pšenice siromahu. Ovi učenjaci ne dozvoljavaju napošćivanje za drugog.

Od Ibnu-Abbasa je preneseno da nasljednici trebaju dati polovinu sa‘a za svaki nenapošćeni dan, a to je bilo mišljenje i Sufjana Sevrija.

Ebu-Hanife kaže: “Nasljednici ostavitelja dat će siromahu za svaki nenapošćeni dan polovinu sa‘a pšenice ili jedan sa‘ nekih drugih žitarica, i to, ako je ostavitelj za života to oporučio, a ako nije oporučio, nasljednici ne trebaju to ni činiti.”

Ahmed, Ishak i Ebu-Ubejd razlikuju napošćivanje ramazana od napošćivanja zavjetnog posta i kažu: “Zavjetni post ostavitelja, napostit će njegovi nasljednici, a za svaki dan posta ramazama, dat će siromahu jedan mudd hrane (pšenice, a to iznosi trećinu sa‘a).”

Seid b. Musejeb i Evza‘i su rekli: “Nasljednici neće lično napošćivati post svoga ostavitelja, osim ako nemaju mogućnosti da izdaju siromahu navedenu količinu hrane.”

Učenjaci hanefijske škole smatraju da živi ne napašta post za umrlog, a ako je to ostavitelj oporučio, nasljednici će za svaki dan u koji se opravdano nije postilo, a taj dan nije napošćen, dati siromahu pola sa‘a pšenice ili sa‘ ječma, odnosno raži.

Argument hanefijama je predanje koje bilježi Nesai, preko Ibni-Abbasa, da je Muhammed, sallallahu

1953. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahman, njemu Mu'avija b. Amr, ovome Zaide prenoseći od A'meša, on od Muslima Betina, ovaj od Seida b. Džubejra, a on, opet, od (Abdullaha) Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

– Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i rekao:

“Allahov Poslaniče, umrla mi je majka, a na njoj je ostao (zavjetni) post od jednog mjeseca. Mogu li ga ja za nju naknadno napostiti?”

– Da – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. – Dug prema Allahu – kazao je on, najpreči je da se obavi.

– Sulejman (A'meš) je rekao:

Mi smo skupa sjedili kada je Muslim pričao ovaj slučaj a Hakem i Seleme su rekli: “Čuli smo Mudžahida kako to spominje...” prenoseći od Ibnu-Abbasa. A spominje se i od Ebu-Halida kako je njemu prenio A'meš od Hakema, Muslima, Betina i Seleme b. Kuhejla da su prenijeli od Seida b. Džubejra, Ataa i Mudžahida, a oni od Ibni-Abbasa: Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Moja sestra je umrla...”

Jahja i Ebu-Mu'avija kažu da im je pričao A'meš prenoseći od Muslima, on od Seida, a ovaj od Ibnu-Abbasa:

– Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Moja majka je umrla...”

Ubejdullah je rekao prenoseći od Zejda b. Ebi-Unejse, on od Hakema, ovaj od Seida b. Džubejra, a on, opet, od Ibni-Abbasa:

– Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu

١٩٥٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ مُسْلِمِ الْبَطِينِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمُ شَهْرٍ أَفَأَقْضِيهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَذَيْنُ اللَّهِ أَحَقُّ أَنْ يُقْضَى قَالَ سُلَيْمَانُ فَقَالَ الْحَكَمُ وَسَلَمَةُ وَنَحْنُ جَمِيعًا جُلُوسٌ حِينَ حَدَّثَ مُسْلِمٌ بِهَذَا الْحَدِيثِ قَالَا سَمِعْنَا مُجَاهِدًا يَذْكُرُ هَذَا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَيَذْكُرُ عَنْ أَبِي خَالِدٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ الْحَكَمِ وَمُسْلِمِ الْبَطِينِ وَسَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ وَعَطَاءٍ وَمُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُخْتِي مَاتَتْ وَقَالَ يُحْيَى وَأَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَنَسَةَ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا صَوْمٌ نَذَرَ وَقَالَ أَبُو حَرِيرَةَ حَدَّثَنَا عِكْرَمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَتْ امْرَأَةٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَاتَتْ أُمِّي وَعَلَيْهَا صَوْمٌ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا .

alejhi ve sellem, rekao: “Niko ni za koga ne može klanjati, ali može za njega nahraniti (siromahe)”, a preko Abdullaha b. Omara: “Ko umre prije nego je mogao napostiti svoj ranije neobavljeni ramazanski post, neka njegovi nasljednici u ime njega, za svaki dan, nahrane jednog siromaha.”

Tahavi navodi da je Amra bint Abdur-Rahman rekla Aiši: “Umrla mi je majka ne napostivši jedan dan ramazana, pa mogu li ja za nju napostiti?”

– Ne možeš – rekla je ona – nego podijeli ispred nje milostinju siromasima, i to za svaki dan ramazana. To je za njenu dušu bolje nego da napaštaš taj post.

Tahavi dalje kaže kako je jednoglasno mišljenje učenjaka, da niko ni za koga ne može namaz naklanjati, a tako i post postiti, jer su to osobne fizičke obaveze ljudi prema Uzvišenom.

alejhi ve sellem: “Umrla mi je majka, a njoj u obavezi je ostao (neobavljen) zavjetni post...”

Ebu-Hariz je rekao: – Pričao nam je Ikrime od Ibnu-Abbasa:

– Jedna žena rekla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Umrla mi je majka, a njoj u obavezi je ostao post od 15 dana.”¹

KADA JE ONOME KO POSTI DOZVOLJENO IFTARITI

Ebu-Seid Hudri iftario je nakon zalaska sunčeve ploče.

1954. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Hišam b. Urve, rekavši: Čuo sam Asima b. Omera Hattaba koji prenosi od svoga oca (Omera), radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada se pojavi noć odavde sa zapada, a dan ode odavde i sunce zađe, iftari onaj ko je postio.”

بَابُ مَتَى يَحِلُّ فِطْرُ الصَّائِمِ

وَأَفْطَرَ أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ حِينَ غَابَ قُرْصُ
الشَّمْسِ .

١٩٥٤ . حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا
هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ سَمِعْتُ
عَاصِمَ بْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَا
هُنَا وَأَذْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَا هُنَا وَغَرَبَتِ الشَّمْسُ فَقَدْ
أَفْطَرَ الصَّائِمُ .

¹ Pošto se iz nekih hadisa razabire da u ličnim fizičkim dužnostima prema Allahu, dželle šanuhu, ne može niko nikoga zamjenjivati, to sadržaj gornjih hadisa, navedenih u Buhariji, ne treba shvatiti imperativno, nego samo dozvoljenim činom.

Ovi hadisi neće biti u potpunosti kontradikciji s ajetom: “Neće niko ničijeg tereta nositi”; “Čovjeku pripada sam ono što je sam sebi privrijedio” i njima slični, jer se – po nekima – oni odnose na narode Ibrahima i Musaa. Međutim, na ovo se može odgovoriti da je mjerodavna općenitost teksta, pa se ne može reći da se ovi ajeti odnose samo na spomenute narode, nego i na sljedbenike Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibnu-Hazm je rekao: “Nasljednici osobe koja je umrla pod dugom ramazanskog ili zavjetnog posta ili nekog kefareta, dužni su da to naposte (farz), a ne da daju hranu siromasima, oporučio to ostavitelj ili ne. Nasljednici su dužni iz imovine ostavitelja, poslije troškova ukopa, prvo, isplatiti vjerovnicima materijane dugove ostavitelja, pa onda izmiriti druge obaveze.”

1955. PRIČAO NAM JE Ishak Vasiti, njemu Halid prenoseći od Šejbanija, on od Abdullaha b. Ebu-Evfaa, radijallahu anhu, da je rekao: Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. On je postio i kada je sunce zašlo, rekao je jednom od prisutnih (Bilalu):

“Ustani i razmuti nam (prekrupu s vodom)!”

– Allahov Poslaniče – rekao je ovaj – da si sačekao mrak!

– Sjaši i razmuti nam! – ponovio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Pa zaista je još dan – ponovo je rekao ovaj.

– Sjaši i razmuti nam (napitak) – naredio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovaj je potom sjahao i razmutio im (napitak). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je popio, a onda rekao:

“Kada vidite da je noć došla odavde, za onoga ko posti, nastupio je iftar.”

POSTAČ IFTARI VODOM I (ILI) NEČIM DRUGIM ŠTO MU JE LAHKO PRIBAVITI

1956. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome Šejbani (Sulejman):

– Čuo sam Abdullaha b. Ebi-Evfa, radijallahu anhu, kada je rekao: “Putovali smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada je on postio. Kada je sunce zašlo, on je jednom od prisutnih rekao:

“Sjaši i razmuti nam (napitak)!”

– Allahov Poslaniče, da si sačekao mrak – kazao je ovaj.

– Sjaši i razmuti nam! – ponovio je on.

– Allahov Poslaniče, još ti je dan! – primijetio je onaj.

– Sjaši i razmuti nam! – kazao je ponovo (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem).

Ovaj je sjahao i razmutio (napitak), a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je:

١٩٥٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَمَّا غَرَبَتِ الشَّمْسُ قَالَ لِبَعْضِ الْقَوْمِ يَا فُلَانُ قُمْ فَاجْدَحْ لَنَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا فَتَزَلَّ فَجَدَحَ لَهُمْ فَشَرِبَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ.

بَابُ يُفْطَرُ بِمَا تَيْسَّرُ مِنْ أَمَلٍ أَوْ غَيْرِهِ

١٩٥٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ سُلَيْمَانٌ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ صَائِمٌ فَلَمَّا غَرَبَتِ الشَّمْسُ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَمْسَيْتَ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عَلَيْكَ نَهَارًا قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدَحْ لَنَا فَتَزَلَّ فَجَدَحَ ثُمَّ قَالَ إِذَا رَأَيْتُمُ اللَّيْلَ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ قِبَلَ الْمَشْرِقِ.

“Čim vidite da se noć pomolila sa ove strane, pokazavši svojom rukom prema istoku, postaču je nastupilo vrijeme iftara.”

O ŽURENJU S IFTAROM

1957. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svijet (muslimanski) bit će na dobru sve dok bude žurio s iftarom.”

1958. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ebu-Bekr prenoseći od Sulejmana, on od Ibnu-Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, da je rekao: – Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. On je postio do mraka i jednom čovjeku rekao:

“Sjaši i razmuti mi (napitak)!”

– Da si sačekao dok se smrači – rekao je čovjek.

– Sjaši i razmuti mi! Čim vidiš noć da se pojavila s one strane (istoka), postaču je nastupio iftar – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

KADA POSTAČ UZ RAMAZAN IFTARI (MISLEĆI DA JE PAO MRAK), A ZATIM SE SUNCE UKAŽE

1959. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejbe, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama b. Urve, on od Fatime (bint Munzir), a ona od Esme bint Ebi-Bekr, radijallahu anhum, da je rekla:

“Jednog oblačnog dana, u Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, doba omrsili smo se, a zatim se sunce pojavilo.

Hišamu je rečeno: “Pa bilo im je, vjerovatno, naređeno, da ga naknadno naposte?”

بَابُ تَعْجِيلِ الْإِفْطَارِ

١٩٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ.

١٩٥٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَصَامَ حَتَّى أَمْسَى قَالَ لِرَجُلٍ أَنْزِلْ فَاجْدِخْ لِي قَالَ لَوْ أَنْتَظَرْتُ حَتَّى تُمْسِيَ قَالَ أَنْزِلْ فَاجْدِخْ لِي إِذَا رَأَيْتَ اللَّيْلَ قَدْ أَقْبَلَ مِنْ هَاهُنَا فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ.

بَابُ إِذَا أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ ثُمَّ طَلَعَتِ الشَّمْسُ

١٩٥٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَفْطَرْنَا عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ غَيْمٍ ثُمَّ طَلَعَتِ الشَّمْسُ قِيلَ لِهِشَامٍ فَأَمِّرُوا بِالْقَضَاءِ قَالَ لَا بُدَّ مِنْ قَضَاءٍ وَقَالَ مَعْمَرٌ سَمِعْتُ هِشَامًا لَا أَدْرِي أَقَضَوْا أَمْ لَا.

– Neophodno je napošćivanje – rekao je on.
Ma'mer je izjavio: Čuo sam Hišama (gdje kaže):
“Ne znam da li su ga napostili ili nisu.”¹

POST DJECE

Omer, radijallahu anhu, rekao je jednom pijanom čovjeku uz ramazan: “Teško tebi! I djeca naša poste”, a onda ga udario.

1960. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Bišr b. Mufeddal, a ovome Halid b. Zekvan, prenoseći od Rubejji'e bint Muavviz, da je rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je ujutro Dana ašure (stanovnicima) ensarijskih sela (oko Medine) vijest:

“Ko je osvanuo ne posteći, neka tako nastavi i ostatak svoga dana, a ko je osvanuo posteći, neka i posti!”

– Mi smo – rekla je Rubejji'a – postili, a navikavali smo i našu djecu da poste. Pravili smo im igračke od (obojene) vune, pa kada bi koje od njih zaplakalo za hranom, davali smo mu tu igračku i tako sve do iftara.²

بَابُ صَوْمِ الصَّبِيَّانِ

وَقَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لِنَشْوَانَ فِي رَمَضَانَ وَيْلَكَ وَصَبِيَّانَا صِيَامٌ فَضَرَبَهُ .

١٩٦٠ . حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ الرَّبِيعِ بْنِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ أَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ غَدَاةَ عَاشُورَاءَ إِلَى قُرَى الْأَنْصَارِ مَنْ أَصْبَحَ مُفْطِرًا فَلَيْتَمَ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَمَنْ أَصْبَحَ صَائِمًا فَلْيَصُمْ قَالَتْ فَكُنَّا نَصُومُهُ بَعْدَ وَنُصَوِّمُ صَبِيَّانَنَا وَنَجْعَلُ لَهُمُ اللَّعْبَةَ مِنَ الْعِهْنِ فَإِذَا بَكَى أَحَدُهُمْ عَلَى الطَّعَامِ أَعْطَيْنَاهُ ذَلِكَ حَتَّى يَكُونَ عِنْدَ الْإِفْطَارِ .

1 Kada se postač zavarao oblakom iftari, a potom se Sunce ukaže, on ne treba više ništa jesti dok mrak ne nastupi, a poslije ramazana taj će dan napostiti bez kefareta. Ovo je stav Ibnu-Sirina, Seida b. Džubejra, Evza'ija, Sevrija, Malika, Ahmeda, Šafija i Ishaka.

Od Mudžahida, Ataa i Urve b. Zubejra preneseno je da su rekli da u ovom slučaju nema napošćivanja, baš kao u slučaju kada bi čovjek jeo ili pio, zaboravivši da posti.

Preneseno je da je halifa Omer iftario jednog oblačnog dana nešto prije zalaska Sunca. To su učinili i ostali ljudi oko njega. Kasnije se ukazalo Sunce, pa je glasnik obznanio da Sunce nije još zašlo, a Omer opet dodao: “Ko je iftario, neka ovaj dan naposti!”

2 Većina učenjaka smatra da malodobna djeca nisu dužna postiti. Međutim, Ibn-Sirin, Zuhri i Šafija smatraju da je mustehab (preporučljivo) naređivati djeci da poste, ako to mogu, kako bi se uvježbavali (navikavali) na post.

Ishak smatra da dijete s navršenih 12 godina treba tjerati da posti, a imam Ahmed, po jednoj predaji, kaže da tako treba postupati i s djetetom od 10 godina.

I Evza'i smatra da dijete treba natjerati da posti, ako to može podnijeti. On kao argument uzima hadis koji prenosi Ibn-Ebi-Lejla da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Ako dijete može postiti uzastopno tri dana, ono je dužno postiti cijeli ramazan.”

S druge strane, Ešheb smatra da je mustehab da djeca poste.

SPAJANJE POSTA
(POŠĆENJE OD IFTARA DO IFTARA),
POKUĐENOST PRETJERIVANJA
I IZJAVA: “NOĆU NEMA POŠĆENJA”

To temelji na riječima Uzvišenog: “... Zatim nastavite pošćenje do noći.” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je to iz milosti prema njima (ashabima) i zbog održavanja kondicije.

1961. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Šu‘be, ovome Katade prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Ne spajajte post.”

- Pa ti spajaš? – rekli su ashabi.
- Ja nisam kao bilo koji od vas. Ja sam nahranjen i napojen – ili je kazao:
- Ja obnoćim nahranjen i napojen (snagom duha i strpljenja).

1962. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je izjavio:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je spajanje (posta).

- Pa ti postiš i dan i noć? – rekli su ashabi.
- Ja nisam kao vi. Ja se hranim i napajam (snagom strpljenja) – odgovorio je on.

بَابُ الْوَصَالِ وَمَنْ قَالَ لَيْسَ فِي اللَّيْلِ صِيَامٌ

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ) وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْهُ رَحْمَةً لَهُمْ وَإِبْقَاءَ عَلَيْهِمْ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ التَّعَمُّقِ .

١٩٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تُوَاصِلُوا قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ لَسْتُ كَأَحَدٍ مِنْكُمْ إِنِّي أَطْعَمُ وَأُسْقِي أَوْ إِنِّي أَبَيْتُ أَطْعَمُ وَأُسْقِي .

١٩٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ الْوَصَالِ قَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي لَسْتُ مِثْلَكُمْ إِنِّي أَطْعَمُ وَأُسْقِي .

1963. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Ibnul-Had prenoseći od Abdullaha b. Habbaba, on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Ne spajajte post. Kada neko od vas hoće da spoji post dana i noći, neka ga spoji do sehura!”

– Pa ti, Allahov Poslaniče, spajaš post – rekli su ashabi.

– Ja nisam vašeg kova (stanja i položaja). Ja obnoćim imajući Hranitelja, koji me hrani i Napojitelja, koji me napaja.

1964. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe i Muhamed (b. Selam), njih obavijestio Abde prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je spajanje posta iz milosti prema ashabima, pa su mu oni rekli:

– Pa ti spajaš post.

– Ja nisam vašeg kova (stanja i položaja). Mene nahranjuje i napaja moj Stvoritelj – rekao je on.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: – Usman nije spomenuo: “... iz milosti prema ashabima...”

PRIMJERNO KAŽNJAVANJE ONOGA KO JE MNOGO SPAJAO POST (DANA I NOĆI)

To je Enes prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1965. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je kazao Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je u postu spajanje (dana i noći), pa mu je jedan čovjek od muslimana rekao:

– Allahov Poslaniče, pa ti spajaš post.

١٩٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا
الَلَيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ الْهَادِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ
عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ
يَقُولُ لَا تُوَاصِلُوا فَأَيُّكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ
فَلْيُوَاصِلْ حَتَّى السَّحَرِ قَالُوا فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَبِيتُ لِي
مُطْعَمٌ يُطْعِمُنِي وَسَاقٍ يَسْقِينِي .

١٩٦٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَ مُحَمَّدٌ قَالَا
أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
عَنِ الْوَاصِلِ رَحْمَةً لَهُمْ فَقَالُوا إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ
إِنِّي لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَذْكُرْ عُثْمَانُ رَحْمَةً لَهُمْ .

بَابُ التَّنْكِيلِ بِلَنْ أَكْثَرَ الْوَصَالِ

رَوَاهُ أَنَسٌ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

١٩٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ
اللَّهِ ﷺ عَنِ الْوَاصِلِ فِي الصَّوْمِ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ إِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ

– A ko je od vas kao ja – rekao je on. Ja obnoćim, a moj me Stvoritelj hrani i napaja (svojim nadahnućem).

Pošto oni nisu htjeli prestati sa spajanjem posta, on je postio s njima neprekidno dva dana. Potom su ugledali mlađak i on im je rekao:

“Da se mlađak još nije pojavio, ja bih vam povećavao pošćenje.”

To im je bilo na ime kazne što se nisu htjeli sustegnuti (od spajanja posta).

1966. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je dva puta rekao:

“Čuvajte se spajanja posta!”

– Pa ti spajaš post – rečeno mu je.

– Ja obnoćim – kazao je on – a moj me Stvoritelj hrani i napaja. Teretite se samo koliko podnosite!

PRODUŽENJE POSTA DO SEHURA

1967. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibnu-Ebi-Hazim prenoseći od Jezida, on od Abdullaha b. Habbaba, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori: “Ne spajajte post (dana i noći)! Ko od vas hoće da spaja post, pa neka ga spoji samo do sehura!”

– Pa ti, Allahov Poslaniče, spajaš post – rekli su ashabi.

– Nisam ja – rekao je on – poput vas. Ja obnoćim imajući Hranioca koji me hrani i Napajača koji me napaja.

وَأَيْتُكُمْ مِثْلِي إِنِّي أَبَيْتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي فَلَمَّا أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنِ الْوَصَالِ وَاصِلَ بِهِمْ يَوْمًا ثُمَّ يَوْمًا ثُمَّ رَأَوْا الْهَلَالَ فَقَالَ لَوْ تَأَخَّرَ لَزِدْتُكُمْ كَالْتَنكِيلِ لَهُمْ حِينَ أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا .

١٩٦٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْوَصَالَ مَرَّتَيْنِ قِيلَ إِنَّكَ تُوَاصِلُ قَالَ إِنِّي أَبَيْتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي فَاكْلَفُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ .

بَابُ الْوَصَالِ إِلَى السَّحْرِ

١٩٦٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَا تُوَاصِلُوا فَإِيَّكُمْ أَرَادَ أَنْ يُوَاصِلَ فَلْيُوَاصِلْ حَتَّى السَّحْرِ قَالُوا فَإِنَّكَ تُوَاصِلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَسْتُ كَهَيْئَتِكُمْ إِنِّي أَبَيْتُ لِي مُطْعِمٌ يُطْعِمُنِي وَسَاقٍ يَسْقِينِي .

O ONOM KOJI JE ZAKLEO SVOGA
BRATA DA BI ON DOBROVOLJNI POST
PREKINUO I NIJE SMATRAO DA GA JE
DUŽAN NAPOSTITI, AKO MU JE TO BILO
PRIKLADNIJE

1968. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Dža'fer b. Avn, a ovome Ebul-Umejs prenoseći od Avna b. Ebi-Džuhejfe, a on od svoga oca koji je rekao:

- Vjerovjesnik je pobratio Selmana i Ebu-Derdaa. Potom je Selman posjetio Ebu-Derdaa i vidio Ummu-Derda potištenu pa je upitao: “Šta ti je?”
- Tvoj brat, Ebu-Derda – odgovorila je ona – nema potrebe (za ženama) na ovom svijetu.
- Kasnije je došao i Ebu-Derda i pripremio Selmanu neko jelo, a Selman mu je rekao: “Jedi i ti!”
- Ja postim – kazao je Ebu-Derda.
- (Bogami) neću ni ja jesti dok ne budeš i ti jeo
- rekao je Selman – pa je Ebu-Derda jeo – izjavio je Selman.

U noći je Ebu-Derda ustao da klanja.

- Spavaj – kazao je Selman – i on je zaista zaspao. Nešto kasnije htio je opet ustati klanjati, a Selman mu je rekao: “Spavaj!” Kada je bilo pred kraj noći, Selman mu je rekao: “Sada ustani!” Potom su obadva klanjali. Selman mu je rekao: “Ti imaš dužnost prema Allahu, imaš dužnost prema sebi, a imaš dužnost i prema svojim ukućanima i svakom od njih podaj njegovo pravo!”

Kasnije je Ebu-Derda došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu spomenuo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Selman je istinu rekao.”¹

بَابُ مَنْ أَقْسَمَ عَلَى أَخِيهِ لِيُفْطِرَ
فِي النَّطْوَعِ وَلَمْ يَرَ عَلَيْهِ قَضَاءَ إِذَا كَانَ أَوْفَقَ لَهُ

١٩٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ
ابْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ عَوْنِ بْنِ
أَبِي جُحَيْفَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ أَخِي النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ
سَلْمَانَ وَأَبِي الدَّرْدَاءِ فَرَارَ سَلْمَانُ أَبَا الدَّرْدَاءِ
فَرَأَى أُمَّ الدَّرْدَاءِ مُتَبَدِّلَةً فَقَالَ لَهَا مَا شَأْنُكَ قَالَتْ
أَخُوكَ أَبُو الدَّرْدَاءِ لَيْسَ لَهُ حَاجَةٌ فِي الدُّنْيَا فَجَاءَ
أَبُو الدَّرْدَاءِ فَصَنَعَ لَهُ طَعَامًا فَقَالَ كُلْ قَالَ فَإِنِّي
صَائِمٌ قَالَ مَا أَنَا بِأَكِلٍ حَتَّى تَأْكُلَ قَالَ فَأَكَلَ فَلَمَّا
كَانَ اللَّيْلُ ذَهَبَ أَبُو الدَّرْدَاءِ يَقُومُ قَالَ نَمْ فَنَامَ ثُمَّ
ذَهَبَ يَقُومُ فَقَالَ نَمْ فَلَمَّا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ قَالَ
سَلْمَانُ قُمْ الْآنَ فَصَلِّ يَا فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ إِنَّ لِرَبِّكَ
عَلَيْكَ حَقًّا وَلِنَفْسِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَلِأَهْلِكَ عَلَيْكَ
حَقًّا فَأَعْطِ كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ
ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ سَلْمَانُ .

¹ Buharija, držeći se striktno teksta navedenog hadisa, smatra da se prekinuti nafil-post ne napašta. Međutim, drugi pravници, imajući u vidu još niz drugih hadisa, drže da ovaj post treba napostiti. Oni, između brojnih hadisa, navode i izjavu koju Tirmizi sa senedom donosi, da je Aiša rekla: “Postile smo ja i Hafsa, pa nam je ponuđeno jedno jelo koje smo voljele i mi smo ga pojele. Kasnije je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Hafsa je izašla pred njega prva – a ona je bila poput svoga oca – i rekla mu:

O POSTU U (MJESECU) ŠABANU

1969. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Nadra, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postio je toliko da smo govorili da i ne mrsi, a mrsio je toliko da smo govorili da i ne posti. Međutim, nisam vidjela Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je u potpunosti postio i jedan mjesec osim ramazana, a nisam ga vidjela da je od dobrovoljnog posta postio više nego li u šabanu.”

1970. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedale, njemu Hišam prenoseći od Jahjaa, a on od Ebu-Seleme, kome je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije (nafilu) postio nijednog mjeseca više (dana) od šabana. Skoro cijeli šaban je postio i govorio:

“Činite od dobrog posla samo koliko podnosite, jer Allah uistinu neće dodijati (nagrađivati) dok vama ne dodije (rad).”²

بَابُ صَوْمِ شَعْبَانَ

١٩٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَصُومُ فَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ إِلَّا رَمَضَانَ وَمَا رَأَيْتُهُ أَكْثَرَ صِيَامًا مِنْهُ فِي شَعْبَانَ .

١٩٧٠. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا حَدَّثَتْهُ قَالَتْ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ يَصُومُ شَهْرًا أَكْثَرَ مِنْ شَعْبَانَ فَإِنَّهُ كَانَ يَصُومُ شَعْبَانَ كُلَّهُ وَكَانَ يَقُولُ خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ مَا دُوِمَ عَلَيْهِ وَإِنْ قَلَّتْ وَكَانَ إِذَا صَلَّى صَلَاةً دَاوِمَ عَلَيْهَا .

“Allahov Poslaniče, mi smo postile, ali nam je ponuđeno jelo koje smo voljele i mi smo ga pojele?”

– Mjesto toga postite jedan drugi dan! – rekao je on.

Darekutni navodi da je Muhamed b. Munkedir rekao: – Jedan drug Allahovog Poslanika pripremio je jelo i na njega pozvao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nekoliko njegovih drugova. Kada je on iznio jelo, jedan se od njih povukao na stranu i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao mu je: “Šta je tebi?”

– Postim – reče.

– Tvoj brat se potrudio radi tebe i napravio hranu, a ti kažeš: Ja postim!?! Jed i kasnije naposti ovaj dan!

– rekao mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Vadžib je prekinutu nafilu napostiti dan za dan po mišljenju Ebu-Bekra, Omera, Alije, Ibnu-Abbasa, Džabira b. Abdullaha, Aiše i Ummu-Seleme. Ovo mišljenje dijele Hasan Basrija, Seid b. Džubejr, Ebu-Hanife, po jednoj verziji, Malik, Ebu-Jusuf i Muhamed.

Ovaj post nije dužnost napostiti, prekinuo postač post sa ili bez razloga, ali može ga napostiti ko želi. Ovo je mišljenje Mudžahida, Tavusa, Ataa, Sevrija, Šafije, Ahmeda, Ishaka, Selmana i Ebu-Derdaa. Ovi se, pored ranije spomenutih slučajeva, drže još i izjave navedene u Ahmedovom *Musnedu* da je Ummu-Hani’ rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pio je nešto, pa je to i meni ponudio.” – Postim – rekla sam, a ne volim da odbijem piće koje si ti pio.

– Ako je to napošćivanje ramazana, naposti u nekom drugom danu, a ako je to nafila-post, onda, ako hoćeš, naposti ga, a ako nećeš, ne napaštaj!

Ovaj slučaj naveli su Tahavi i Tirmizi u nešto izmijenjenoj varijanti.

2 Dosada, dodijavanje je nešto što je svojstveno ljudima, a nikako Uzvišenom Allahu. Zato je potrebno ovaj

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdraži namaz na kome se ustraje, pa makar on bio i kratak. Kada je on klanjao koji namaz, na njemu je bio ustrajan.¹

O POSTU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I NJEGOVOM NEPOŠĆENJU

1971. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il kome je kazao Ebu-Avane prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida, a ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada nijedan mjesec potpuno čitav postio osim ramazana. A postio je toliko da je poneko govorio: Ne, bogami, on neće ni prekidati, a prekidao je toliko da je poneko govorio: Ne, bogami, on neće ni postiti.”

بَاب مَا يُذَكَّرُ مِنْ صَوْمِ النَّبِيِّ ﷺ وَإِفْطَارِهِ

١٩٧١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا صَامَ النَّبِيُّ ﷺ شَهْرًا كَامِلًا قَطُّ غَيْرَ رَمَضَانَ وَيَصُومُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ لَا وَاللَّهِ لَا يُفْطِرُ وَيُفْطِرُ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ لَا وَاللَّهِ لَا يَصُومُ.

dio hadisa dodatno pojasniti. Ajni (Umda, 9/153) preferira ovo značenje: Uzvišeni Allah vas (o ljudi) nikada neće tretirati s dosadom i uskratiti vam svoju milost, obilje i nagradu sve dok vi ne prestanete činiti dobra djela. Osim toga on navodi da postoje i ova tumačenja:

- ako vama dodije, Njemu ne dodije;
- Njemu ništa ne može dodijati, bez obzira da li vama dodijalo ili ne;
- On vam neće uskratiti svoje obilje, dok vama ne dodije moliti Ga za to;
- riječ dodijavanje je ovdje upotrijebljena metaforički, a u značenju uskraćivanja nagrade. A Allah najbolje zna! (prim. rec.)

¹ Nesai navodi da je Usume rekao: “Allahov Poslaniče, vidim da ne postiš ni u jednom mjesecu koliko u ša‘banu?”

– To je mjesec – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – u kome se dižu ljudska djela Gospodaru svjetova, pa želim da se moja djela u njemu dižu dok sam postač.

Tirmizi, preko Enesa b. Malika, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitan: “Koji je post najbolji?”

– Post u ša‘banu – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, jer se time odaje počast ramazanu.

– A kada je najbolje dijeliti milostinju? – upitan je.

– U mjesecu ramazanu – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Tirmizi preko Ebu-Hurejre navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada od mjeseca ša‘bana ostane polovina, ne postite!”

Ebu-Davud, Ibnu-Madže, Nesai, Ibn-Hibban, Ibn-Adijj i Bejheki i ovu izjavu donose u svojim hadiskim zbirkama u nešto izmijenjenoj varijanti, ali je smisao ostao isti.

1972. PRIČAO MI JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Humejda, da je čuo Enesa, radijallahu anhu, gdje govori:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, svakog mjeseca nije postio toliko, da smo mi mislili da on u tom mjesecu neće ništa ni postiti, a postio je toliko da smo mislili, da on od njega neće ništa propustiti da ne posti. On bijaše takav, da si ga mogao vidjeti noću kako klanja, a ako si htio, mogao si da vidiš i kako spava (on noću i klanjaše, a i spavaše).”

Sulejman je izjavio, prenoseći od Humejdija, da je on (Humejdi) pitao Enesa za post (Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).

1973. PRIČAO MI JE Muhammed, njega obavijestio Ebu-Halid b. Ahmed, a ovoga Humejd rekavši: – Pitao sam Enesa, radijallahu anhu, o postu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je odgovorio:

“Nisam nikada zaželio da ga u kom dijelu mjeseca vidim kako posti, a da ga nisam i vidio; niti da ne posti, a da ga nisam baš i vidio; niti da u kom dijelu noći klanja, a da ga nisam i vidio; niti da spava, a da ga nisam i vidio. Nisam doticao vuneno-svilenu tkaninu, a ni čistu svilu mekšu od dlana Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niti sam mirisao mošus ni amber ljepši od mirisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

١٩٧٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُفْطِرُ مِنَ الشَّهْرِ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يَصُومَ مِنْهُ وَيَصُومُ حَتَّى نَظُنَّ أَنْ لَا يُفْطِرَ مِنْهُ شَيْئًا وَكَانَ لَا تَشَاءُ تَرَاهُ مِنَ اللَّيْلِ مُصَلِّيًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَقَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَنَسًا فِي الصَّوْمِ .

١٩٧٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ صِيَامِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا كُنْتُ أَحِبُّ أَنْ أَرَاهُ مِنَ الشَّهْرِ صَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مُفْطِرًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مِنَ اللَّيْلِ قَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتُهُ وَلَا مَسِسْتُ خِزَّةً وَلَا حَرِيرَةً أَلَيْنَ مِنْ كَفِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا شَمِمْتُ مِسْكَةً وَلَا عَبِيرَةً أَطِيبَ رَائِحَةً مِنْ رَائِحَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

PRAVO GOSTA U POSTU

1974. PRIČAO NAM JE Ishak, rekavši da ga je obavijestio Harun b. Isma'il kome je kazao Ali, njemu Jahja, a ovome Ebu-Seleme, da je Abdullah b. Amr b. Ās, radijallahu anhu, rekao:

- Ušao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a potom je (Abdullah) spomenuo Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Zaista ti imaš prema svome gostu dužnost i prema svojoj supruzi imaš dužnost...”
- A šta je to Davudov (post)? – pitao sam.
- Pola vremena (postiti) – odgovorio je on.

OBAVEZA PREMA TIJELU
ZA VRIJEME POSTA

1975. PRIČAO NAM JE Ibnu-Mukatil, rekavši da ga je obavijestio Abdullah, a njega Evza'i, prenoseći od Jahjaa b. Ebi-Kesira, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, ovome saopćio Abdullah b. Amr b. As, radijallahu anhuma, rekavši:

- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je:
- “Abdullahu, nisam li obaviješten kako ti, uistinu, danju postiš, a noću se stalno Allahu moliš?”
- Da, Allahov Poslaniče – rekao sam.
- Pa, ne radi tako! – kazao je on.
- Posti, a i ne posti, moli se Allahu noću, a i spavaj! Ti imaš dužnost prema svome tijelu, dužnost prema svojim očima, dužnost prema supruzi, a imaš dužnost i prema svome gostu. Zaista ti je dosta da postiš svakog mjeseca po tri dana, jer ti stvarno za svako dobro djelo imaš deseterostruku nagradu i to je kao da postiš cijelo vrijeme. Bio sam (u tome) veoma uporan, pa sam rekao: “Allahov Poslaniče, ja još osjećam izvjesnu snagu!”

بَابُ حَقِّ الضَّيْفِ فِي الصَّوْمِ

١٩٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنُ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ يَعْنِي إِنَّ لِرَّوْكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرَّوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا فَقُلْتُ وَمَا صَوْمُ دَاوُدَ قَالَ نِصْفُ الدَّهْرِ .

بَابُ حَقِّ الْجِسْمِ فِي الصَّوْمِ

١٩٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنُ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَلَمْ أَخْبَرَ أَنَّكَ تَصُومُ النَّهَارَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ فَقُلْتُ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَلَا تَفْعَلْ صُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ فَإِنَّ لِحَسَبِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرَّوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِرَّوْكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ بِحَسَبِكَ أَنْ تَصُومَ كُلَّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ لَكَ بِكُلِّ حَسَنَةٍ عَشْرَ أَمْثَالِهَا فَإِنَّ ذَلِكَ صِيَامُ الدَّهْرِ كُلِّهِ فَشَدَّدْتُ فَشَدَّدَ عَلَيَّ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَجِدُ قُوَّةَ قَالَ فَصُمْ صِيَامَ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَا تَرُدْ عَلَيْهِ

– Pa posti post Allahovog poslanika Davuda, alejhis-selam, i na njega ništa ne dodaji! – rekao je on.

– Kakav je bio post Allahovog vjerovjesnika Davuda, alejhis-selam? – upitao sam.

– Polovina vremena (života) – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Poslije, kada je Abdullah već ostario, govorio je: “Kamo sreće, da sam prihvatio povlasticu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem!”

O POSTU CIJELOG VREMENA (ŽIVOTA)

1976. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kojeg su obavijestili Seid b. Musejjeb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman da je Abdullah b. Omer rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je obaviješten da sam ja izjavio:

“Allaha mi, danju ću postiti, a noću se stalno Allahu moliti, i to sve dok sam živ.”

Rekao sam mu: “Žrtvovao bih za tebe i oca i majku, to sam zaista rekao.”

– Pa ti to, uistinu, ne možeš podnijeti – odgovorio je on. – Posti i prekidaj, Allahu se moli noću, a(al) i spavaj! Posti od svakog mjeseca po tri dana, jer svako dobro djelo nagrađuje se deseterostruko, a to je kao da postiš cijelo vrijeme (život).

– Ja zaista mogu više od toga – rekao sam.

– Jedan dan posti, a dva dana ne posti – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Ja mogu više od toga – ponovio sam.

– Posti dan, a dan ne posti! – rekao je on. – To je post Davuda, alejhis-selam, i to je najvredniji post.

– Ja mogu i više od toga – kazao sam.

– Više (i bolje) od toga nema – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

قُلْتُ وَمَا كَانَ صِيَامُ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ نَصَفَ الدَّهْرَ فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ بَعْدَ مَا كَبِرَ يَا لَيْتَنِي قَبِلْتُ رُخْصَةَ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ صَوْمِ الدَّهْرِ

١٩٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو قَالَ أَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَا صُومَ مِنَ النَّهَارِ وَلَا قَوْمَ مِنَ اللَّيْلِ مَا عَشْتُ فَقُلْتُ لَهُ قَدْ قُلْتُهُ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي قَالَ فَإِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَقُمْ وَنَمْ وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بَعَشْرَ أَمْثَالِهَا وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمَيْنِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا فَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ أَفْضَلُ الصِّيَامِ فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ .

PRAVO ČLANOVA UŽE PORODICE U POSTU (KUĆE DOMAĆINA)

To je prenio Ebu-Džuhajfe od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

1977. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njega obavijestio Ebu-Asim prenoseći od Ibni-Džurejdža:

Čuo sam Ataa da ga je Ebul-Abbas, pjesnik, obavijestio da je čuo Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, gdje govori:

- Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, stigla je vijest kako ja stvarno (danju) stalno postim, a noću se Allahu molim, pa ili je on po mene poslao, ili sam ga ja susreo i on mi rekao: “Zar ja nisam obaviješten, da ti postiš, a ne prekidaš post, klanjaš (nafila-namaze), a ne spavaš? Posti, a(ali) i prekidaj post, moli se Allahu, a(ali) i spavaj, jer tvoje oko ima kod tebe svoj udio, tvoja duša (nagon) i tvoji ukućani imaju kod tebe svoj udio.”
- Ja sam za (sve) to dosta jak – rekao je Abdullah.
- Posti post Davuda, alejhis-selam – rekao je on.
- Kako? – upitao je Abdullah.
- On je dan postio, a dan nije i nije uzmicao kada bi se susreo (s neprijateljem) – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- Da je i meni tako, Allahov Poslaniče – rekao je Abdullah.

Ata je kazao:

- Ne znam kako je on opet spomenuo stalno pošćenje, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dva puta rekao: Ne posti onaj ko stalno posti!¹

بَابُ حَقِّ الْأَهْلِ فِي الصَّوْمِ

رَوَاهُ أَبُو جُحَيْفَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

١٩٧٧. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَطَاءَ أَنَّ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بَلَغَ النَّبِيُّ ﷺ أَنِّي أَسْرُدُ الصَّوْمَ وَأُصَلِّي اللَّيْلَ فَإِنَّمَا أَرْسَلَ إِلَيَّ وَإِنَّمَا لَقِيْتُهُ فَقَالَ أَلَمْ أَخْبَرَ أَنَّكَ تَصُومُ وَلَا تُفْطِرُ وَتُصَلِّي فَصُمْ وَأَفْطِرْ وَتُمْ وَنَمْ فَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَظًّا وَإِنَّ لِنَفْسِكَ وَأَهْلِكَ عَلَيْكَ حَظًّا قَالَ إِنِّي لَأَقْوَى لِذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صِيَامَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ وَكَيْفَ قَالَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى قَالَ مَنْ لِي بِهِذِهِ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَالَ عَطَاءٌ لَا أَدْرِي كَيْفَ ذَكَرَ صِيَامَ الْأَبَدِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَامَ مَنْ صَامَ الْأَبَدَ مَرَّتَيْنِ .

¹ Zahirije smatraju da je zabranjeno postiti cijeli život oslanjajući se na vanjski smisao hadisa koji to zabranjuju. Međutim, najveći broj učenjaka dozvoljava pošćenje cijele godine, izuzimajući dane Bajrama u kojima je zabranjeno postiti. Najveći dio godine postili su: halifa Omer, njegov sin Abdullah, Osman, Aiša, Ebu-Talha i Ebu-Umame.

– Zabilježeno je kako je Nuh, alejhis-selam, postio po cijelu godinu osim prva dva dana Ramazanskog i Kurban-bajrama.

O POŠĆENJU JEDNOG DANA, A NEPOŠĆENJU JEDNOG DANA

1978. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be, prenoseći od Mugire, da je rekao: Čuo sam Mudžahida da prenosi od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Posti od svakog mjeseca tri dana!”

– Ja mogu više od toga – rekao je Abdullah – i to je neprestano govorio, dok Muhammed, alejhis-selam, nije kazao: “Posti dan, a ne posti dan!”

Potom (mu) je još rekao: “Prouči Kur'an u svakom mjesecu!”

– Ja mogu više od toga – rekao je Abdullah – i nije prestajao to ponavljati, dok Muhammed, alejhis-selam, nije kazao: “Pa, u tri noći (dana).”

POST DAVUDA, ALEJHIS-SELAM

1979. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, a ovome Habib b. Ebu-Sabit, koji je rekao: “Čuo sam Ebul-Abbasa Mekkija, a on je bio pjesnik i u njegovo prenošenje nije se sumnjalo, da je rekao kako je čuo Abdullaha b. Amra b. Āsa, radijallahu anhum, kada je izjavio:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: “Ti stvarno postiš cijelo vrijeme, a noću se moliš Allahu?”

– Da – odgovorio sam.

– Ako budeš tako radio – rekao je on – upast će ti oči, a snaga oslabiti. Nema posta onaj ko posti cijelo vrijeme. Post po tri dana (svakog mjeseca) je kao post cijelog vremena.

– Ja mogu više od toga – rekao sam.

– Pa posti post Davuda, alejhis-selam – rekao je on.

– Davud je dan postio, a dan nije, a kada bi se sukobio (s neprijateljem) nije uzmicao.

بَابُ صَوْمِ يَوْمٍ وَإِفْطَارِ يَوْمٍ

١٩٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُجَاهِدًا عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ صُمْ مِنْ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ قَالَ أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَمَا زَالَ حَتَّى قَالَ صُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا فَقَالَ اقْرَأِ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ شَهْرٍ قَالَ إِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ فَمَا زَالَ حَتَّى قَالَ فِي ثَلَاثٍ .

بَابُ صَوْمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

١٩٧٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ ابْنِ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الْمَكِّيَّ وَكَانَ شَاعِرًا وَكَانَ لَا يُتَّهَمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّكَ لَتَصُومُ الدَّهْرَ وَتَقُومُ اللَّيْلَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ إِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتْ لَهُ الْعَيْنُ وَنَفِثَتْ لَهُ النَّفْسُ لَا صَامَ مَنْ صَامَ الدَّهْرَ صَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ صَوْمُ الدَّهْرِ كُلُّهُ قُلْتُ فَإِنِّي أُطِيقُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى .

1980. PRIČAO NAM JE Ishak b. Šahin Vasiti, njemu Halid b. Abdullah, prenoseći od Halida (b. Mehrana) Hazzaa, on od Ebu-Kilabe koji je rekao da je njemu Ebul-Melih kazao:

– Ušao sam s ocem Abdullahu b. Amru i on nam je rekao:

“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, spomenut je moj post i on mi je ušao (u kuću). Ja sam mu dao kožni jastuk napunjen likom. On je, međutim, sjeo na zemlju, a jastuk je bio između mene i njega.”

– Zar ti nije dosta – rekao je on – (postiti) tri dana od svakog mjeseca?

– Uh (malo je), Allahov Poslaniče! – rekao sam.

– Pet (dana) – rekao je on.

– Uh, Allahov Poslaniče, (malo je).

– Pa sedam – kazao je on.

– Malo je i to, Allahov Poslaniče.

– Devet – rekao je on.

– I to je malo, Allahov Poslaniče.

– Pa jedanaest – rekao je on. Iza toga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovio: “Nema posta iznad posta Davudova, alejhis-selam, a to je polovina vremena. Posti (dakle) dan, a dan nemoj!”¹

١٩٨٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ شَاهِينَ الْوَاسِطِيُّ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو الْمَلِيحِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِيكَ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو فَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ لَهُ صَوْمِي فَدَخَلَ عَلَيَّ فَأَلْقَيْتُ لَهُ وَسَادَةً مِنْ أَدَمٍ حَشَوَهَا لَيْفٌ فَجَلَسَ عَلَى الْأَرْضِ وَصَارَتْ الْوَسَادَةُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ فَقَالَ أَمَا يَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ خَمْسًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ سَبْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ تِسْعًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِحْدَى عَشْرَةَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَوْمَ فَوْقَ صَوْمِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَطْرَ الدَّهْرِ صُمْ يَوْمًا وَأَفْطِرْ يَوْمًا .

¹ Iz navedenog hadisa razabire se:

- Najbolji nafila-post je Davudov post;
- briga i milost Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prema ashabima i rad na njihovom ličnom i općem dobru. Bojeći se malaksalosti i iscrpljenosti fizičke snage on je zabranjivao stalni isposnički post;
- dozvoljeno je javno isticati dobra djela ljudi;
- dužnost je svakog muslimana bodriti ljude na rad dobrih, a odvrćati ih od loših djela.

O POŠĆENJU BIJELIH DANA: TRINAESTOG, ČETRNAESTOG I PETNAESTOG DANA SVAKOG HIDŽRETSKOG MJESECA

1981. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, ovome Ebu-Tejjah kome je prenio Ebu-Usman od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

“Preporučio mi je moj prijatelj (Muhammed), sallallahu alejhi ve sellem, troje: postiti tri dana svakog mjeseca, dva rekata duha-namaza i klanjati vitr-namaz prije nego legnem da spavam.”²

KO JE POSJETIO PRIJATELJE I NIJE KOD NJIH PREKINUO POST

1982. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Halid b. Haris, a ovome Humejd prenoseći od Enesa, radijallahu anhu:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je Umme-Sulejmi, pa mu je ona donijela hurmi i masla.

– Vratite maslo u mješčić, a hurme u posudu, jer ja postim – rekao je on.

Potom je otišao u kraj (sobe), klanjao nafilu-namaz, blagoslovio Umme-Sulejmu i njene ukućane.

بَابُ صِيَامِ أَيَّامِ الْبَيْضِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ وَخَمْسَ عَشْرَةَ

١٩٨١. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عُثْمَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَوْصَانِي خَلِيلِي ﷺ بِثَلَاثِ صِيَامٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ وَرَكَعَتَيْ الضُّحَى وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أَنَامَ .

بَابُ مَنْ زَارَ قَوْمًا فَلَمْ يُفِطِرْ عَنْدهُمْ

١٩٨٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي خَالِدٌ هُوَ ابْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أُمِّ سُلَيْمٍ فَاتَتْهُ بِتَمْرٍ وَسَمْنٍ قَالَ أَعِيدُوا سَمْنَكُمْ فِي سِقَائِهِ وَتَمْرَكُمْ فِي وَعَائِهِ فَإِنِّي صَائِمٌ ثُمَّ قَامَ إِلَى نَاحِيَةِ مِنَ الْبَيْتِ فَصَلَّى غَيْرَ الْمَكْتُوبَةِ فَدَعَا لِأُمِّ سُلَيْمٍ وَأَهْلِ بَيْتِهَا فَقَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي خُوَيْصَّةً قَالَ مَا هِيَ

2 Bijeli dani su 13, 14. i 15. dan svakog hidžreetskog mjeseca, čije su noći vedre i bez tame ili su to noći kada Mjesec obasjava Zemlju po cijelu noć, odnosno to je noć kada je mjesec u uštapu, te noć prije i noć poslije nje.

Ibnu-Madže, preko Minhala, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao postiti bijele dane, ističući da je to kao post cijelog vremena.

Ebu-Davud navodi da je Hafsa rekla: “Vjerovjesnik je postio po tri dana od svakog mjeseca – prvi ponedjeljak i prvi četvrtak u toku mjeseca i ponedjeljak posljednje sedmice, a to nisu bijeli dani.”

Preko Alije zabilježeno je da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pošćenje mjeseca strpljivosti (ramazana) i još po tri dana od svakog mjeseca ravno je postu cijele godine i takav post odstranjuje mržnju iz srca ljudi.”

Ibnu-Habib je kazao, da je Ebu-Derda postio prvi, deseti i dvadeseti dan svakog mjeseca i govorio: “Ovo je ravno postu cijele godine, jer se svako dobro djelo deseterostruko računa.”

Mustehab je postiti bijele dane svakog mjeseca. Neki pravници preporučuju pošćenje tri dana početkom, odnosno sredinom svakog mjeseca, poneki da se posti prvi, deseti i dvadeseti dan u mjesecu, a neki opet da se posti svaki ponedjeljak i četvrtak.

- Allahov Poslaniče – rekla je Ummu-Sulejm – imam jednu malu naročito želju!
- Kakva je? – upitao je on.
- Tvoj sluga Enes (uputi za njega dovu) – rekla je ona – nije ostavio dobro ni budućeg ni ovog svijeta a da ga nije za mene zatražio (od Allaha).
- Allahu moj! – molio je on – podari mu bogatstvo, djecu i učini mu u tome napredak!
- I ja sam (rekao je Enes) bio uistinu od najbogatijih ensarija.
- Pričala mi je – (rekao je Humejd) – i moja kćerka Umejna da je on do Hadždžadžova dolaska u Basru ukopao sto dvadeset i nekoliko svoje rođene djece. PRIČAO NAM JE ovo i Ibnu-Ebi-Merjem rekavši da mu je prenio Jahja od Humejda koji je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako onu izjavu prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

POST KRAJEM SVAKOG MJESECA

1983. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed, njemu Mehdi prenoseći od Gajlana..., a preko drugog seneda, pričao nam je Ebu-Nu'man kazavši da mu je prenio Mehdi b. Mejmun, njemu Gajlan b. Džerir prenoseći od Mutarrifa, on od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on pitao Imrana, ili da je pitao nekog čovjeka, a Imran to slušao:
- O ti i ti! – rekao je on – nisi li ti postio kraj (zadnja dva dana) ovoga mjeseca?

قَالَتْ خَادِمُكَ أَنَسٌ فَمَا تَرَكَ خَيْرَ آخِرَةٍ وَلَا دُنْيَا إِلَّا دَعَا لِي بِهِ قَالَ اللَّهُمَّ ارْزُقْهُ مَالًا وَوَلَدًا وَبَارِكْ لَهُ فِيهِ فَإِنِّي لَمِنَ أَكْثَرِ الْأَنْصَارِ مَالًا وَحَدَّثَنِي ابْنَتِي أُمَيْنَةُ أَنَّهُ دَفِنَ لِصُلْبِي مَقْدَمَ حَجَّاجِ الْبَصْرَةِ بَضْعَ وَعِشْرُونَ وَمِائَةً.

حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ الصَّوْمِ مِنْ آخِرِ الشَّهْرِ

١٩٨٣. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ عَنْ غِيلَانَ ح وَحَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ ابْنُ مَيْمُونٍ حَدَّثَنَا غِيلَانُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ سَأَلَهُ أَوْ سَأَلَ رَجُلًا وَعِمْرَانُ يَسْمَعُ فَقَالَ يَا أَبَا فُلَانٍ أَمَا صُمْتَ سَرَرَ هَذَا الشَّهْرَ قَالَ أَظُنُّهُ قَالَ يَعْنِي رَمَضَانَ قَالَ الرَّجُلُ لَا يَا رَسُولَ اللَّهِ

¹ Hadždžadž b. Jusuf je došao kao namjesnik u Basru 75. godine po Hidžri, a Enes je tada imao nešto preko 80 godina života. Historičari su zabilježili da je Enes za svoga života ukopao 123 svoje djece, ne računajući unučad.

Iz hadisa se zaključuje:

- nafila-post ne treba mrsiti bez opravdanog razloga;
- poklon se može odbiti, ako to neće biti uvreda za darovaoca;
- čuvati se raskoša u jelu, piću, nošnji i drugim vidovima života;
- učenici ljudi treba da zalaze među svijet i prosvjeđuju ga;
- dova iza namaza je ozakonjen čin;
- Allahove blagodati ne treba tajiti;
- blagoslov Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bio je stvarnost. Enes je pored brojne djece imao još dva vrta koja su mu davala dvaput plod, pa i više u jednoj godini.

Ebu-Nu'man kaže:

– Misliti da je Mutarrif kazao: “Mislio je Imran na ramazan.” Ne, Allahov Poslaniče, (jer nije to bio ramazan), odgovorio je čovjek, a Muhammed je rekao: “Kada napraviš prekid, posti dva dana!”

Salt (u prvom senedu) nije kazao:

– Misliti da je Mutarrif rekao: “Mislio je Imran na ramazan.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Sabit je kazao, prenoseći od Mutarrifa, on od Imrana, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “... zadnja dva dana šabana.”

O POSTU PETKOM; KADA OSOBA OSVANE POSTEĆI PETAK, DUŽNA JE OMRSITI SE

Misli se na to kada čovjek nije postio dan prije, niti želi postiti dan poslije.

1984. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Ibnu-Džurejdža, on od Abdul-Hamida b. Džubejra, ovaj od Muhammeda b. Abbasa:

– Pitao sam Džabira, radijallahu anhu: “Je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio post petkom?”

– Da – rekao je on.

Ostali, osim Ebu-Asima su dodali: “... da se sam posti.”

1985. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, a njemu Ebu-Salih prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je izjavio: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje govori:

“Neka niko od vas nipošto ne posti samo petak, nego još jedan (dan) ispred njega ili iza njega!”

قَالَ فَإِذَا أَفْطَرْتَ فَصُمْ يَوْمَيْنِ لَمْ يَقُلْ الصَّلْتُ أَظْنُهُ يَعْنِي رَمَضَانَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنْ عِمْرَانَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ سَرَرِ شَعْبَانَ .

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ

فَإِذَا أَصْبَحَ صَائِمًا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَعَلَيْهِ أَنْ يُفْطِرَ

يَعْنِي إِذَا لَمْ يَصُمْ قَبْلَهُ وَلَا يُرِيدُ أَنْ يَصُومَ بَعْدَهُ .

١٩٨٤ . حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ شَيْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبَّادٍ قَالَ سَأَلْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ قَالَ نَعَمْ زَادَ غَيْرُ أَبِي عَاصِمٍ يَعْنِي أَنْ يَنْفَرِدَ بِصَوْمِ .

١٩٨٥ . حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ .

1986. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Šu'be..., a preko drugog seneda, pričao mi je Muhammed, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Katade, on od Ejžuba, ovaj od Džuvejrije bint Harisa, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod nje u petak, kada je ona postila i rekao:

- Jesi li jučer postila?
- Nisam, odgovorila je ona.
- Namjeravaš li postiti sutra? – upitao je on.
- Ne – odgovorila je.
- Pa, prekini post! – rekao je on.

Hammad b. Dža'd kaže da je čuo Katadu, kada je rekao da mu je pričao Ebu-Ejžub, kome je Džuvejrija ispričala slučaj, pa joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio i ona prekinula post.¹

١٩٨٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ ح
و حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
قَتَادَةَ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا يَوْمَ
الْجُمُعَةِ وَهِيَ صَائِمَةٌ فَقَالَ أَصُمْتِ أَمْسِ قَالَتْ
لَا قَالَ تُرِيدِينَ أَنْ تَصُومِي غَدًا قَالَتْ لَا قَالَ
فَأَفْطِرِي وَقَالَ حَمَّادُ بْنُ الْجَعْدِ سَمِعَ قَتَادَةَ حَدَّثَنِي
أَبُو أَيُّوبَ أَنَّ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَتْهُ فَأَمَرَهَا فَأَفْطَرَتْ .

¹ Nesai preko Muhammeda b. Sirina navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Ebu-Derda, ne određuj petak za post mimo drugih dana uz njega, a ne određuj noć uoči petka za pobožne čine mimo drugih noći!"

Taberani je zabilježio, kako je Enes čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: "Ko posti srijedu, četvrtak i petak, Allah će mu dati sagraditi u Džennetu palaču od bisera, jakuta i smaragda i osloboditi ga džehennemske vatre."

Nesai navodi kako je Džunade Ezdi došao jednog petka Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa sedam svojih drugova i on im iznio neko jelo, a oni mu rekli da poste.

– Jeste li postili jučer? – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Nismo – odgovorili su oni.

– Hoćete li postiti sutra? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Nećemo – kazali su oni.

– A vi prekinite post – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Izjave ponekih ashaba da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, često postio u petak nisu u kontradikciji s gornjim navodima. To su punopravne izjave, samo treba shvatiti da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, postio u petak uvijek sa još kojim danom neposredno, prije ili poslije petka.

Iz navedenog hadisa se zaključuje:

– Mekruh je samo postiti u petak. Ovo je mišljenje Nehaija, Ša'bija, Zuhrija i Mudžahida, a preneseno je još i od Alije, te od Ahmeda i Ishaka. Ibnu-Munzir i Ibnu-Hazm prenijeli su zabranu posta petkom od Alije, Ebu-Hurejre, Selmana i Ebu-Zerraa.

Post samo petkom, ne smatrajući to mekruhom, dozvoljavali su: Ibnu-Abbas, Muhammed b. Munkedir, Malik, Ebu-Hanife i Muhammed b. Hasan. Malik je izjavio: "Nisam čuo nijednog priznatog teologa, a ni učenjaka da zabranjuju post petkom."

Post samo petkom, po Ibnu-Hazmu je haram, osim ako mu se doda još četvrtak, odnosno subota ili se on podudara s uobičajenim pošćenjem Davudova posta.

Mršenje petkom i Bajramima je zahtjev logike. To su dani dugih vjerskih obreda, međusobnog druženja ljudi, dani zborovanja i veselja u kojima treba imati više energije i raspoloženja, više otvorenosti i gostoljubivosti, pa bi se pošćenjem tih dana omeli vidniji rezultati.

DA LI SE ZA POST ODREĐUJE NEKI DAN (U SEDMICI)

1987. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Sufjana, on od Mensura, ovaj od Ibrahima, a on, opet, od Alkame:

– Upitao sam Aišu, radijallahu anha: “Je li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, određivao neki dan (u sedmici) za post?”

– Ne – rekla je ona. – Njegov je posao bio trajan, a ko od vas može činiti ono što je mogao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem!

O POSTU NA DAN STAJANJA NA AREFATU

1988. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Malika, ovome saopćio Umejir, oslobođeni rob Ummu-Fadle, da mu je Ummu-Fadla rekla..., a preko drugog seneda, pričao nam je Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Nadra, oslobođenog roba Osmana b. Ubejdullaha, on od Umejra, oslobođenog roba Abdullaha b. Abbasa, on od Ummu-Fadle bint Harisa, da su neki diskutirali kod nje o postu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan stajanja na Arefatu (9. zul-hidže). Neki su od njih rekli: “On posti”, a neki: “Ne posti.” Ja sam mu poslala čašu mlijeka, dok je on još bio na svojoj devi, i on ju je popio.

1989. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibnu-Vehb, ili mu je to pročitano, koji je rekao da mu je saopćio Amr, prenoseći od Bukejra, on od Kurejba, a ovaj od Mejmune, radijallahu anha, da je svijet sumnjao u post Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Arefata, i jedni su rekli: “On posti”, a drugi “On ne posti”, pa mu je poslala posudu svježeg mlijeka, dok on još stajaše u pobožnosti na Arefatu, i on se napio mlijeka, a svijet ga gledaše.

بَابُ هَلْ يَخْصُ شَيْئًا مِنَ الْأَيَّامِ

١٩٨٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْتَصُّ مِنَ الْأَيَّامِ شَيْئًا قَالَتْ لَا كَانَ عَمَلُهُ دِيمَةً وَأَيُّكُمْ يُطِيقُ مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُطِيقُ .

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ

١٩٨٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مَالِكٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمٌ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرٌ مَوْلَى أُمِّ الْفَضْلِ أَنَّ أُمَّ الْفَضْلِ حَدَّثَتْهُ ح وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ عُمَيْرٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ أُمِّ الْفَضْلِ بِنْتِ الْحَارِثِ أَنَّ نَاسًا تَمَارَوْا عِنْدَهَا يَوْمَ عَرَفَةَ فِي صَوْمِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ بَعْضُهُمْ هُوَ صَائِمٌ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَيْسَ بِصَائِمٍ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِقَدَحِ لَبَنٍ وَهُوَ وَقِفٌ عَلَى بَعِيرِهِ فَشَرِبَهُ .

١٩٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَوْ قُرَيْئٌ عَلَيْهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّاسَ شَكُّوا فِي صِيَامِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ عَرَفَةَ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِحَلَابٍ وَهُوَ وَقِفٌ فِي الْمَوْقِفِ فَشَرِبَ مِنْهُ وَالنَّاسُ يَنْظُرُونَ .

O POSTU NA DAN RAMAZANSKOG BAJRAMA

1990. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Ibnu- Šihaba, on od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Ibnu-Ezhera: – Prisustvovao sam Bajramu uz Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, i on reče: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je postiti ova dva dana: dan vašeg prekidanja posta (prvi dan Ramazanskog bajrama) a drugi dan je u kome jedete (meso) vaših kurbana.”

1991. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb prenoseći od Amra b. Jahje, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je postiti na dan prekida poščjenja (prvi dan Ramazanskog bajrama) i na dan u kome se kolju kurbani, zabranio je sjedenje (čućanje) podvijenih koljena u jednoj haljini, prebacivanje (kraja) ogrtača preko lijevog ramena unazad pa otpozadi preko desnog ramena...

1992. ... i klanjanje nafila-namaza neposredno poslije sabahskog i ikindijskog farza.”

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ

١٩٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ قَالَ شَهِدْتُ الْعِيدَ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ هَذَانِ يَوْمَانِ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ صِيَامِهِمَا يَوْمٌ فَطَرَكُم مِّنْ صِيَامِكُمْ وَالْيَوْمُ الْآخَرُ تَأْكُلُونَ فِيهِ مِمَّنْ نُّسَكِكُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَنْ قَالَ مَوْلَى ابْنِ أَزْهَرَ فَقَدْ أَصَابَ وَمَنْ قَالَ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَقَدْ أَصَابَ .

١٩٩١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ الْفِطْرِ وَالتَّخْرِ وَعَنْ الصَّائِئِ وَأَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ .

١٩٩٢. وَعَنْ صَلَاةٍ بَعْدَ الصُّبْحِ وَالْعَصْرِ .

O POSTU NA DAN KLANJA KURBANA

1993. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, i rekao da ga je obavijestio Hišam prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koga je obavijestio Amr b. Dinar, prenoseći od Ataa b. Minaa:

– Čuo sam Amra gdje priča, prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu: “Zabranjene su dvije vrste pošćenja i dvije vrste trgovanja: pošćenje na Ramazanski i Kurban-bajram i trgovanje samim opipivanjem robe i bacanjem (gađanjem) novca na robu prodavca.”

1994. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Mu‘az, ovoga obavijestio Ibni-Avn, prenoseći od Zijada b. Džubejra, koji je kazao:

– (Abdullahu) Ibnu-Omeru, radijallahu anhuma, prišao je (na Mini) jedan čovjek i rekao: “Jedan čovjek učinio je zavjet da posti jedan dan. Mislim, kaže Zijad, da je rekao da je to bio ponedjeljak, pa se on podudario s (prvim) danom Bajrama?”

(Abdullah) Ibnu-Omer je odgovorio: “Allah je naredio izvršavanje zavjeta, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je post na ovaj (prvi) dan (Kurban-bajrama).¹

1995. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Šu‘be, a ovome Abdul-Melih b. Umejr, rekavši:

– Čuo sam Kaze‘a kada je rekao: “Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, koji je zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ratovao u 12 vojni, rekao je:

– Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, čuo sam četvero što mi se veoma dopalo, a to je:

بَابُ صَوْمِ يَوْمِ النَّحْرِ

١٩٩٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يُنْهَى عَنْ صِيَامَيْنِ وَبَيْعَتَيْنِ الْفِطْرِ وَالنَّحْرِ وَالْمَلَأَمَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

١٩٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ زِيَادِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَ رَجُلٌ نَذَرَ أَنْ يَصُومَ يَوْمًا قَالَ أَظْنَهُ قَالَ الْاِثْنَيْنِ فَوَافَقَ ذَلِكَ يَوْمَ عِيدٍ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَمَرَ اللَّهُ بِوَفَاءِ النَّذْرِ وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ صَوْمِ هَذَا الْيَوْمِ.

١٩٩٥. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ قَزْعَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ غَزْوَةً قَالَ سَمِعْتُ أَرْبَعًا مِنَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَعْجَبَنِي قَالَ لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ إِلَّا وَمَعَهَا زَوْجُهَا

¹ Kur'anska je naredba općenita, a Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, zabrana specifično izuzetna i prema tome njoj se daje prioritet. Osim toga, kada se na jedan skoro isti posao ili pojam odnosi zapovijed, a i zabrana, prioritet ima zabrana.

“Neka žena ne putuje dva dana hoda osim samo sa svojim mužem ili sa svojim najbližim rođakom; neka se ne posti dva dana: (prvi dan) Ramazanskog i Kurban-bajrama; neka se ne klanja (nafile) namaz neposredno poslije (obavljenog) farza sabaha, pa dok sunce ne izađe, i poslije farza ikindije, pa dok sunce ne zađe; da se ne pritežu kolani (ne čine putovanja) osim samo radi tri džamije: radi Mesdžidul-Harema (Ka'be), Mesdžidul-Aksaa (u Jerusalemu) i radi ove moje džamije (u Medini).”

O POSTU NA DRUGI I TREĆI DAN KURBAN-BAJRAMA

1996. – Kazao mi je Muhammed b. Musenna prenoseći od Jahjaa, a on od Hišama:

“Obavijestio me je moj otac da je Aiša, radijallahu anha, postila dane, kada je bila na Mini, a i njen otac ih je postio.”

1997, 1998. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be rekavši:

– Čuo sam Abdullaha b. Isaa kako prenosi od Zuhrija, on od Urve, ovaj od Aiše i od Salima, a on od (Abdullaha) Ibn-Omera, radijallahu anhum, da su Aiša i Abdullah b. Omer izjavili: “(Vjerovjesnik) nije dozvolio da se poste dani tešrika izuzev onom ko nije imao kurban.”

1999. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, koga je obavijestio Malik prenoseći od Ibni-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Post je dozvoljen onom ko hoće da se koristi umrom do hadža, i to samo do dana stajanja na Arefatu (do 9. zul-hidžeta). Ako hodočasnik nije nabavio kurban i nije prije postio, on će postiti na dane, kada bude na Mini (dani tešrika).”

أَوْ ذُو مَحْرَمٍ وَلَا صَوْمَ فِي يَوْمَيْنِ الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى
وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ وَلَا
بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ وَلَا تُشَدُّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى
ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى
وَمَسْجِدِي هَذَا .

بَابُ صِيَامِ أَيَّامِ التَّشْرِيقِ

١٩٩٦. وَقَالَ لِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى
عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي كَانَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهَا تَصُومُ أَيَّامَ التَّشْرِيقِ بِمَنَى وَكَانَ
أَبُوهَا يَصُومُهَا .

١٩٩٧-١٩٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا
غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عِيسَى بْنَ
أَبِي لَيْلَى عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَعَنْ
سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا لَمْ يُرَخَّصْ
فِي أَيَّامِ التَّشْرِيقِ أَنْ يُصْمْنَ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدْ الْهَدْيَ .

١٩٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ
ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ الصِّيَامُ لِمَنْ تَمَتَّعَ
بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ إِلَى يَوْمِ عَرَفَةَ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ هَدْيًا
وَلَمْ يُصْمِ صَامَ أَيَّامَ مِنَى وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ
عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ مِثْلَهُ تَابَعَهُ إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ .

Isto je preneseno od Ibnu-Šihaba koji je to prenio od Aiše.

U drugom senedu, Malika slijedi Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Ibnu-Šihaba.¹

O POSTU DANA AŠURE (DESETI DAN MUHARREMA)

2000. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Umera b. Muhammeda, on od Salima, ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Na Dan ašure ko hoće može postiti.”

2001. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, kojeg je obavijestio Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao je postiti Dan ašure (deseti dan muharrema), a kada je određen ramazan (da se posti), ko je htio, postio ga je i dalje, a ko nije htio, nije ni postio.”

2002. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Hišama b. Urve, ovaj od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da je izjavila:

“Dan Ašure (deseti dan muharrema) postili su u predislamsko doba Kurejšije, a postio ga je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On ga je postio i kada je došao u Medinu i naređivao da se posti, a kada je naređen ramazan (za pošćenje), ostavljen je deseti dan muharrema, pa ko je htio postio ga je, a ko nije htio postiti, ostavio ga je.”

بَابُ صِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ

٢٠٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ سَلَمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ عَاشُورَاءَ إِنْ شَاءَ صَامَ .

٢٠٠١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِصِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ كَانَ مَنْ شَاءَ صَامَ وَمَنْ شَاءَ أَفْطَرَ .

٢٠٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُومُهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ تَرَكَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَمَنْ شَاءَ صَامَهُ وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ .

¹ Dani tešrika su dani sušenja kurbanskog mesa, a to su 11, 12. i 13. dan zul-hidžeta, dok po mišljenju Ebu-Hanife, Malika i Ahmeda 13. dan zul-hidžeta ne ulazi u dane tešrika.

Na dane tešrika nije dozvoljeno postiti po mišljenju halife Alije, Hasana Basrija, Ataa, Šafije, Lejsa, Ibnu-Atijje i Ebu-Hanife. Ko se zavjetuje postiti ove dane, neće postiti tada, nego kasnije.

Postiti dane tešrika dozvoljavaju Ibnu-Ishak, Ibnu-Munzir, Zubejr b. Avvam i Ebu-Talha.

2003. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana koji je čuo sa govornice (minbera) Mu'aviju b. Ebu-Sufjana, radijallahu anhu, kako desetog dana muharrema, godine njegovog hodočašća govori:

– Medineli je, gdje su vaši učenjaci? Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: “Ovo je Dan ašure (deseti dan muharrema). Vama nije propisano da ga postite, a ja ga postim. Pa ko hoće, neka ga posti, a ko neće, neka ne posti!”

2004. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njega obavijestio Abdul-Varis, ovoga Ejjub, a njega Abdullah b. Seid b. Džubejr prenoseći od svoga oca, on od (Abdullaha) Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu i vidio da Jevreji poste Dan ašure (deseti dan muharrema), pa upitao: “Šta je to (što postite)?”

– Ovo je dobar dan – odgovorili su, dan u kome je Bog spasio Izraelćane od njihovog neprijatelja (faraona) i Musa ga je zato postio.

– Pa ja sam Musau preči od vas – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

On ga je, potom, postio i naredio da se posti.

2005. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ebu-Usame prenoseći od Ebu-Umejsa, on od Kajsa b. Muslima, ovaj od Tarika b. Šihaba, a on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Jevreji su Dan ašure (deseti dan muharrema) ubrajali u svetkovinu (blagdan) pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Postite ga i vi (muslimani)!”

٢٠٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَوْمَ عَاشُورَاءَ عَامَ حَجِّ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَتَيْنَ عُلَمَاءُكُمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ هَذَا يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَلَمْ يَكُتُبِ اللَّهُ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ وَأَنَا صَائِمٌ فَمَنْ شَاءَ فَلْيَصُمْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُفْطِرْ.

٢٠٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ فَرَأَى الْيَهُودَ تَصُومُ يَوْمَ عَاشُورَاءَ فَقَالَ مَا هَذَا قَالُوا هَذَا يَوْمٌ صَالِحٌ هَذَا يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ عَدُوِّهِمْ فَصَامَهُ مُوسَى قَالَ فَأَنَا أَحَقُّ بِمُوسَى مِنْكُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ.

٢٠٠٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي عُمَيْسٍ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ تَعُدُّهُ الْيَهُودُ عِيدًا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَصُومُوهُ أَنْتُمْ.

2006. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, prenoseći od Ibnu-Ujejne, on od Ubejdullaha b. Ebi-Jezida, ovaj od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

“Nisam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da se drži posta ma kojeg dana, smatrajući ga boljim od drugog, osim ovog dana, desetog muharrema i ovoga mjeseca”, tj. mjeseca ramazana.

2007. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Jezid b. Ebi-Ubejd prenoseći od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je izjavio.

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je jednom čovjeku iz plemena Eslem da među svijetom obznani:

“Ko je jeo, neka ipak posti ostatak svoga dana, a ko nije jeo, pa neka posti, jer je danas Dan ašure (deseti muharrem).”¹

٢٠٠٦. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَحَرَّى صِيَامَ يَوْمٍ فَضَّلَهُ عَلَى غَيْرِهِ إِلَّا هَذَا الْيَوْمَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ وَهَذَا الشَّهْرُ يَعْنِي شَهْرَ رَمَضَانَ .

٢٠٠٧. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ رَجُلًا مِنْ أَسْلَمَ أَنْ أَذِّنَ فِي النَّاسِ أَنَّ مَنْ كَانَ أَكَلَ فَلْيَصُمْ بَقِيَّةَ يَوْمِهِ وَمَنْ لَمْ يَكُنْ أَكَلَ فَلْيَصُمْ فَإِنَّ الْيَوْمَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ .

1 Prema jednom mišljenju, deseti dan muharrema nazvan je Ašura zato što je u njemu Uzvišeni Allah počastio kerametima desetericu svojih poslanika i to:

1. Musa, alejhis-selam, uspio se sa Izraeliđanima prebaciti preko Crvenog mora na Sinajski poluotok i spasiti svoj narod od terora faraona koji se zajedno sa svojom potjernicom ugušio u valovima mora;
2. Nuh, alejhis-selam, sa svojim vjernicima iskrcao se na planini Džudijj i tako se spasio od potopa;
3. Junusa, alejhis-selam, izbacio je kit iz svojih čeljusti na obalu mora i on je kasnije nastavio svoju misiju;
4. Allah Uzvišeni je oprostio Ademu, alejhis-selam, njegov prekršaj učinjen u Džennetu;
5. trgovački karavan putujući za Egipat izvadio je Jusufa, alejhis-selam, iz bunara u koji su ga bacila braća iz zavidnosti;
6. rođen je, a i uzdignut s ovog svijeta, Isa, alejhis-selam;
7. Uzvišeni Allah prihvatio je pokajanje Davuda, alejhis-selam;
8. rođen je Ibrahim, alejhis-selam;
9. ostarjelom Jakubu, alejhis-selam, povraćen je vid, izgubljen plačući za sinom Jusufom, alejhis-selam;
10. Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, u tom danu su oprošteni prema Allahu Uzvišenom, učinjeni manji grijesi, kao i manji budući propusti.

Svi vjerski propisi služe dobru čovjeka, pa i post.

Dr. W. Spengler kaže: “... Muhammed je postio i molio se Bogu u samoći. Ko se želi spremati za velika djela, treba se u molitvu udubiti i postiti.

Post je jedno sredstvo za čišćenje duše i tijela, možda najvredniji lijek koga u prirodi poznajemo. Post produžava život, jača razum i vrši duševni i tjelesni preporod čovjeka. Ljudi naklonjeni debljanju, reumi, bolestima stomaka, crijeva, bubrega, kožnim i mnogim drugim hroničnim bolestima, mogu se postom liječiti kada sva druga sredstva otkažu.”

Dr. O. Buchinger: “Nemasna jela i godišnji post su efikasna sredstva protiv srčanog infarkta. Post poboljšava krvotok i rad probavnih organa, a to suzbija bolesti kože, krvni pritisak, arteriosklerozu i procese starenja. Godišnji post obnavlja duševnu harmoniju i vanjski izgled čovjeka.”

Dr. Riedlein: “Post je operacija bez noža.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ صَلَاةِ الرَّائِضِ

TERAVIJA

VRIJEDNOST PROVOĐENJA (NOĆI) RAMAZANA U POBOŽNOSTI (NAMAZU)

2008. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, a on od Ibnu-Šihaba:

– Ebu-Seleme me je obavijestio da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje za ramazan kaže:

“Ko ga provede u pobožnosti (klanjajući noću), vjerujući da mu je to dužnost i računajući na (Allahovu) nagradu, oprostit će mu se ranije (prema Allahu) učinjeni grijesi.”

2009. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko ramazan provede u pobožnosti (klanjajući noću), vjerujući (da mu je to dužnost) i računajući (na Allahovu nagradu), oprostit će mu se njegovi grijesi ranije učinjeni (prema Allahu).”

Ibnu-Šihab je rekao: “Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a stvar je ostala tako (ramazan se provodio u pobožnosti). Tako je bilo u doba Ebu-Bekra i početkom uprave Omera, radijallahu anhuma.”

بَابُ فَضْلِ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ

٢٠٠٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لِرَمَضَانَ مَنْ قَامَهُ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

٢٠٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيْمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ كَانَ الْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ فِي خِلَافَةِ أَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا .

2010. Ibnu-Šihab je prenio od Urve b. Zubejra, ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdul-Karija, koji je izjavio: “Izašao sam jedne noći uz ramazan s Omerom b. Hattabom, radijallahu anhu, u džamiju kad u njoj svijet podijeljen u grupe: neki klanjahu sami za sebe, a neki u džematu.”

Tada je Omer kazao: “Meni se čini da bi bilo bolje da ove (ljude) skupim sve oko jednog učača (imama).” On se, zatim, na to odlučio i skupio ih oko Ubejja b. Ka’ba.

Poslije toga sam s njim, opet, izašao druge noći, a svijet klanjaše u džematu i Omer reče:

“Ovo je divna novina. Onaj (noćni namaz) koji oni prespavljaju bolji je od onog koji oni klanjaju” – misleći na namaz pri kraju noći – a ljudi su klanjali teraviju s početka noći.¹

2011. PRIČAO NAM JE Isma’il, njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao (noću), i to uz ramazan.

2012. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, koge je obavijestio Urve, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao jedne noći, i to u njenoj sredini, i klanjao u džamiji (kao imam) nekolicini ljudi. Ujutro su ti ljudi (o tome) pričali, pa se (drugu noć) sakupilo njih više i s Vjerovjesnikom, sallallahu

٢٠١٠. وَعَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِيِّ أَنَّهُ قَالَ خَرَجْتُ مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَيْلَةً فِي رَمَضَانَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَإِذَا النَّاسُ أَوْزَاعٌ مُتَفَرِّقُونَ يُصَلِّي الرَّجُلُ لِنَفْسِهِ وَيُصَلِّي الرَّجُلُ فَيُصَلِّي بِصَلَاتِهِ الرَّهْطُ فَقَالَ عُمَرُ إِنِّي أَرَى لَوْ جُمِعَتْ هَؤُلَاءِ عَلَى قَارِيٍّ وَاحِدٍ لَكَانَ أَمْثَلُ ثُمَّ عَزَمَ فَجَمَعَهُمْ عَلَى أَبِي بَنٍ كَعْبٍ ثُمَّ خَرَجْتُ مَعَهُ لَيْلَةً أُخْرَى وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ قَارِيَّتِهِمْ قَالَ عُمَرُ نِعَمَ الْبِدْعَةُ هَذِهِ وَالَّتِي يَنَامُونَ عَنْهَا أَفْضَلُ مِنَ الَّتِي يَقُومُونَ يُرِيدُ آخِرَ اللَّيْلِ وَكَانَ النَّاسُ يَقُومُونَ أَوَّلَهُ.

٢٠١١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ.

٢٠١٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ لَيْلَةً مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ وَصَلَّى رَجَالٌ بِصَلَاتِهِ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ فَصَلَّى فَصَلُّوا مَعَهُ فَأَصْبَحَ النَّاسُ فَتَحَدَّثُوا

¹ Ova Omerova izjava jasno ukazuje na to da je noćni namaz koji se klanja pri kraju noći bolji od onoga koji se klanja na početku. Istovremeno, u ovom hadisu nije spomenuto koliko je rekata Ubejj klanjao, a o broju rekata ima više mišljenja. Tirmizi ističe da neki smatraju kako treba klanjati 41 rekat na ime teravije, jacije i vitr-namaza. Ovo je stav ranijih učenjaka Medine i primjena u njenom kraju.

Malik je izjavio: “Preporučljivo je klanjati 38 rekata na ime jacije i teravije, ili 36 rekata, što se puno primjenjuje u Medini.” Nafi’ je rekao: “Meni poznati ashabi klanjali su 39 rekata, uključujući pored jacije i teravije još i vitr-namaz.”

Najveći broj učenjaka opredijelio se za teraviju od 20 rekata, ne računajući u njih jaciju i vitr-namaz. Ovo je stav Omera, Alije, Abdullaha b. Mes’uda, Ibnu-Ebi-Mulejke, Harisa Hemedanija, Ataa b. Ebi-Rebaha, učenjaka Kufe, Ubejja b. Ka’ba i Ebu-Hanife.

alejhi ve sellem, klanjali. I oni su, kada su osvanuli, pričali (o tome) pa se treće noći broj klanjača povećao. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je i klanjao, pa su i oni za njim klanjali. Kada je bila četvrta noć, džamija je bila tijesna za sve posjetioce, ali je (Allahov Poslanik) došao (u džamiju) tek za sabah-namaz i kada je završio sabah okrenuo se prisutnom svijetu, proučio šehadet i rekao: “A sada (zapamtite)! Meni nije nepoznato vaše mjesto (odanost vjeri), nego sam se pobojavao, da vam se (teravija) ne odredi kao farz-namaz, pa da je vi ne mognete (stalno) obavljati.”

– Potom je (kaže Ibnu-Šihab) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, a ova je stvar, eto, tako i ostala.

2013. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Seida Makburija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je pitao Aišu, radijallahu anha:

“Kakav je bio namaz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz ramazan?”

– Nije povećavao, preko jedanaest rekata uz ramazan, a ni u drugom nekom mjesecu osim ramazana. On klanjaše – rekla je ona – četiri rekata. Ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu! Potom bi klanjao opet četiri rekata i ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu, a iza toga bi klanjao tri.”

Potom sam ga (jednom) upitala: “Allahov Poslaniče, spavaš li prije nego što klanjaš vitr-namaz?”

– Aiša! – rekao je on – moje oči spavaju, a (ali) moje srce ne spava.

فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّلَاثَةِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ فَلَمَّا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الصُّبْحِ فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشَهَّدَ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ لَمْ يَخَفْ عَلَيَّ مَكَانُكُمْ وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْتَرَضَ عَلَيْكُمْ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا فَتَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ .

٢٠١٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ فَقَالَتْ مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةِ رَكْعَةٍ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتَرَ قَالَ يَا عَائِشَةُ إِنَّ عَيْنَيَّ تَنَامَانِ وَلَا يَنَامُ قَلْبِي .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَضْلِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ

LEJLETUL-KADR

VRIJEDNOST (NOĆI) "LEJLETUL-KADRA" I RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“Mi smo ga (Kur'an) spustili u noći Kadr (na ovozemno nebo ili prvu objavu Muhammedu). A što znaš šta je noć Kadr? Noć Kadr je bolja od hiljadu mjeseci. Spuštaju se u njoj meleki i Džibril s Allahovim odobrenjem radi svake stvari (i posla). Spas je ona do pojave zore.”¹

Ibn-Ujejne je rekao: “Svako pitanje *Ma edrake* postavljeno Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, Allah Uzvišeni mu je objasnio, a svako pitanje *Vema judrike*, nije mu objasnio.

2014. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu rekao Sufjan: “Upamtili smo ga”, a upamtio ga je samo on od Zuhrija, ovaj od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko posti ramazan, vjerujući da mu je to dužnost i računajući da će za to dobiti nagradu (neće mu biti uzaludan trud), oprostit će mu se njegovi ranije učinjeni grijesi, a ko provede noć Kadr u pobožnosti (namazu), vjerujući da je to tako trebao

بَابُ فَضْلِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ) قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ مَا كَانَ فِي الْقُرْآنِ (مَا أَدْرَاكَ) فَقَدْ أَعْلَمَهُ وَمَا قَالَ (وَمَا يُدْرِيكَ) فَإِنَّهُ لَمْ يُعْلِمَهُ.

٢٠١٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْنَاهُ وَإِنَّمَا حَفِظَ مِنَ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .
تَابَعَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ .

¹ Mudžahid je prenio da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao kako je jedan Izraeličanin nosio oružje i borio se na Allahovom putu 1.000 mjeseci. Ashabi su se čudili tolikoj izdržljivosti i žudjeli za njegovom nagradom, našto je Allah Uzvišeni objavio u prijevodu, navedenu suru *El-Kadr*, proklamujući da je nagrada za pobožnost provedenu u noći Kadr adekvatna, pa i veća od hiljadumjesečne borbe na bojnom polju.

učiniti i računajući (samo na Allahovu nagradu), oprostit će mu se njegovi grijesi koje je ranije učinio.”

Sulejmana b. Kesira u prenošenju od Zuhrija slijedio je Sufjan.

ISTRAŽIVANJE LEJLETUL-KADRA U ZADNJIH SEDAM NOĆI (RAMAZANA)

2015. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Nafija, on od (Abdullaha) Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je nekim ashabima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pokazano u snu, da je noć Kadr u zadnjih sedam noći ramazana pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vidim da su se vaši snovi podudarili da je ona u zadnjih sedam noći, pa ko je bude tražio, neka je traži u zadnjih sedam noći (ramazana).”¹

2016. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedale, njemu Hišam, prenoseći od Jahje, on od Ebu-Seleme koji je rekao:

– Pitao sam Ebu-Seida, a on mi je bio prijatelj, pa je rekao: Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u itikafu drugih deset dana ramazana. On je izašao dvadeseti dan ujutro, održao govor (hutbu), rekavši: Pokazana mi je noć Kadr, samo je se sada više ne sjećam, ili je rekao: Samo sam je već zaboravio, pa je tražite u zadnjih deset neparnih noći (ramazana). Ja sam se, zaista, vidio kako činim sedždu na vodi i blatu.

بَابُ التَّمَاسِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ فِي السَّبْعِ الْآخِرِ

٢٠١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ أُرْوَى لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْمَنَامِ فِي السَّبْعِ الْآخِرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَى رُؤْيَاكُمْ قَدْ تَوَاطَأَتْ فِي السَّبْعِ الْآخِرِ فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيًا فَلْيَتَحَرَّهَا فِي السَّبْعِ الْآخِرِ .

٢٠١٦. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ وَكَانَ لِي صَدِيقًا فَقَالَ اغْتَكَفْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ مِنْ رَمَضَانَ فَخَرَجَ صَبِيحَةَ عَشْرِينَ فَخَطَبَنَا وَقَالَ إِنِّي أُرِيتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ ثُمَّ أَنْسِيَتْهَا أَوْ نُسِيَتْهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ فِي الْوُثْرِ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنِّي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَمَنْ كَانَ اغْتَكَفَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلْيَرْجِعْ فَرَجَعْنَا

¹ Brojna su i raznolika mišljenja o noći Kadr. Jedni misle da je to prva noć, a drugi misle da je to zadnja noć ramazana. Neki kažu to je 17. odnosno, 18. ili 19. noć ramazana. Poneki smatraju da je to 21. odnosno, 23. ili 25. noć, a najviše se opredjeljuju za 27. noć.

Ebu-Hanife smatra da je to neodređena noć u ramazanu i da se pomjera naprijed i nazad. Muhamed i Ebu-Jusuf smatraju da se ona ne pomjera, ali da nije tačno precizirano koja je to noć u ramazanu. Isto tako, od Ebu-Hanife je prenesen stav da ova noć može biti u ramazanu, ali i u bilo kojem drugom mjesecu.

Ibnu-Zubejr smatra da je noć Kadr 17. noć ramazana, a Ebu-Seid Hudri i Šafija 21. noć ramazana. Ibnu-Abbas i još neki ashabi smatraju da je to 27. noć ramazana, Bilal 24, a Alija 19. noć ramazana.

Ima mišljenja da je noć Kadr 15. noć ša'bana, odnosno, da je to bila samo jedna noć jedne godine u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, što je mišljenje koje pobijaju sami hadisi.

Ko god je bio u itikafu s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, (rekao mu je), neka se vrati (opet) u itikaf. Tako smo se i mi vratili. Na nebu nismo vidjeli ni komadić oblaka. Potom se naoblačilo i kiša udarila tako jako da je i krov džamije, koji je bio od palminog granja, prokisnuo. Zatim je nastupilo vrijeme namaza i vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje čini sedždu na vodi i blatu i trag toga blata vidio sam na njegovom čelu.

ISTRAŽIVANJE LEJLETUL-KADRA U NEPARNIH ZADNJIH DESET NOĆI RAMAZANA

O ovoj temi hadis prenosi i Ubade.

2017. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ismail b. Dža'fer, ovome Ebu-Suhejl prenoseći od svoga oca, on od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Istražujte (iščekujte) Lejletul-kadr u zadnjih deset neparnih noći.”

2018. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibni-Ebi-Hazim i Deraverdi, prenoseći od Jezida, on od Muhameda b. Ibrahima, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u džamiji deset dana ramazana, i to u drugoj trećini mjeseca, i kada je pao mrak dvadesete noći i ona prošla, a nastupila dvadeset prva, on se ponovo vratio u svoj stan (itikaf) sa svima koji su bili s njim u itikafu. On je tako boravio toga mjeseca i kada je proboravio u itakafu noć u kojoj se vratio, održao je svijetu hutbu, naredivši mu ono što je Allah htio i rekao:

“Ja sam boravio u itikafu ovih deset dana. Kasnije mi se ukazalo da ostanem i ovih zadnjih deset

وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً فَجَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ حَتَّى سَالَ سَقْفُ الْمَسْجِدِ وَكَانَ مِنْ جَرِيدِ النَّخْلِ وَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَسْجُدُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي جَبْهَتِهِ .

بَابُ تَحَرِّيِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ فِي الْوَتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ

فِيهِ عَنْ عُبَادَةَ .

٢٠١٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْوَتْرِ مِنَ الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ .

٢٠١٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَزْمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ وَالْدَّرَاوَرْدِيُّ عَنْ يَزِيدَ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُجَاوِرُ فِي رَمَضَانَ الْعَشَرَ الَّتِي فِي وَسْطِ الشَّهْرِ فَإِذَا كَانَ حِينَ يُمَسِّي مِنْ عِشْرِينَ لَيْلَةً تَمْضِي وَيَسْتَقْبِلُ إِحْدَى وَعِشْرِينَ رَجَعَ إِلَى مَسْكَنِهِ وَرَجَعَ مَنْ كَانَ يُجَاوِرُ مَعَهُ وَأَنَّهُ أَقَامَ فِي شَهْرِ جَاوَرَ فِيهِ اللَّيْلَةُ الَّتِي كَانَ يَرْجِعُ فِيهَا فَخَطَبَ النَّاسَ فَأَمَرَهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ كُنْتُ أَجَاوِرُ هَذِهِ الْعَشْرَ ثُمَّ قَدْ بَدَأَ لِي أَنْ أَجَاوِرَ

dana, pa ko je bio sa mnom u itikafu, neka boravi još u svom itikafu! Pokazana mi je ova noć (Kadr) i ja je zaboravih, ali je tražite u posljednjih deset noći, tragajte za njom u svakoj neparnoj noći! Vidio sam se da činim sedždu na vodi i blatu.”

– Te noći (rekao je Ebu-Seid) nebo je grmjelo, pala kiša i džamija prokisla baš na mjestu gdje je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dvadeset prvu noć. To su vidjela moja dva oka i kada se poslije sabah-namaza okrenuo (svijetu), pogledao sam ga, a na licu mu puno blata i vode.

2019. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Hišama koji je kazao:

– Obavijestio me moj otac, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Istražujte (Kadr)!...”

2020. PRIČAO MI JE Muhammed, njega obavijestio Abde, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svog oca, a ovaj od Aiše, da je rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povlačio se (u džamiju) zadnjih deset dana ramazana i govorio je:

“Iščekujte noć Kadr u zadnjih deset dana ramazana!”

2021. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovome Ejjub, prenoseći od Ikreme, ovaj od (Abdullaha) Ibni-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Istražujte (Kadr) u zadnjih deset dana ramazana: iščekujte noć Kadr u devetoj (21. noć), u sedmoj (23. noć) i (ili) u petoj noći koja ostaje (25. noć) u zadnjoj dekadi.”

هَذِهِ الْعَشْرُ الْآخِرَ فَمَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعِيَ فَلْيَثْبُثْ فِي مُعْتَكَفِهِ وَقَدْ أُرِيتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ ثُمَّ أَنْسَيْتُهَا فَابْتَغُوهَا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ وَابْتَغُوهَا فِي كُلِّ وَتْرٍ وَقَدْ رَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَاسْتَهَلْتُ السَّمَاءَ فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ فَأَمْطَرَتْ فَوَكَفَ الْمَسْجِدُ فِي مُصَلَّى النَّبِيِّ ﷺ لَيْلَةَ إِحْدَى وَعِشْرِينَ فَبَصُرْتُ عَيْنِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَنَظَرْتُ إِلَيْهِ أَنْصَرَفَ مِنَ الصُّبْحِ وَوَجْهُهُ مُمْتَلِئٌ طِينًا وَمَاءً .

٢٠١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ التَّمِسُّوا .

٢٠٢٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُجَاوِرُ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ وَيَقُولُ تَحَرَّوْا لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ .

٢٠٢١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ التَّمِسُّوا فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ فِي تَاسِعَةٍ تَبْقَى فِي سَابِعَةٍ تَبْقَى فِي خَامِسَةٍ تَبْقَى تَابَعَهُ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ .

2022. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebi-Esved, njemu Abdul-Vahid, a ovome Asim prenoseći od Ebu-Midžleza i Ikrime koji su izjavili da je (Abdullah) Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je:

“Ona je – misljaše na noć Kadr – u (zadnjoj) dekadi, i to devetoj noći što prolazi ili u sedmoj što ostaje (27).”

U drugom senedu, Vuhejba slijedi Abdul-Vehhab, prenoseći isti hadis od Ejjuba.

Od Halida je preneseno, da je on prenio od Ikrime, a ovaj od Ibnu-Abbasa: “... Istražujte (Kadr) u dvadeset četvrtoj noći!”

ISČEZNUĆE PRECIZNOG ZNANJA O LEJLETUL-KADRU ZBOG PREPIRANJA LJUDI

2023. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Halid b. Haris, ovome Humejd, a njemu Enes prenoseći od Ubade b. Samita, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je da nas obavijesti o noći Kadr. Utom se prepirahu (o njoj) dva čovjeka (muslimana) i on reče:

“Izašao sam da vas obavijestim o noći Kadr, ali se, eto, prepiraše taj i taj i smetnulo mi se s uma (kada tačno pada), a to je za vas možda, i bolje. Iščekujte je u devetoj, u sedmoj i (ili) u petoj noći (zadnje dekade)!”¹

٢٠٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ أَبِي مَجْلَزٍ وَعِكْرِمَةَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هِيَ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ هِيَ فِي تِسْعٍ يَمْضِينَ أَوْ فِي سَبْعٍ يَبْقَيْنَ يَعْنِي لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَعَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ التَّمَسُّوا فِي أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ .

بَابُ رَفْعِ مَعْرِفَةِ لَيْلَةِ الْقَدْرِ لِتَلَاخِي النَّاسِ

٢٠٢٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ لِيُخْبِرَنَا بَلِيلَةَ الْقَدْرِ فَتَلَاخَى رَجُلَانِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ خَرَجْتُ لِأُخْبِرْكُمْ بَلِيلَةَ الْقَدْرِ فَتَلَاخَى فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَرَفَعْتُ وَعَسَى أَنْ يَكُونَ خَيْرًا لَكُمْ فَالتَّمَسُّوْهَا فِي التَّاسِعَةِ وَالسَّابِعَةِ وَالْخَامِسَةِ .

¹ Najveći broj učenjaka smatra da je noć Kadr 27. noć ramazana. Pored sadržaja izloženih hadisa, oni u prilog svoga stava ističu još, da izraz “Lejletul-kadr”, tj. “noć Kadr” spomenuti u poglavlju Kadr tri puta, imaju ukupno 27 slova. Osim toga ajeti sure Kadr do teksta “Hatta matle‘il-fedžr” imaju upravo 27 riječi, a to su dijelovi spomenutog poglavlja Kur’ana koji se odnose na noć Kadr.

Noć Kadr je ostala, uglavnom, neodređena, što znači da muslimani trebaju živjeti u stalnoj pobožnosti, čineći uvijek dobra djela, a posebno u danima ramazana.

DOBRA DJELA U ZADNJIH DESET DANA RAMAZANA

2024. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Ibnu-Ujejne od Ebu-Ja'kuba, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on opet od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Kada bi nastupilo deset (zadnjih) dana (ramazana), Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pritegao bi svoje haljine (povukao se od supruge), oživljavao svoju svaku noć (većom pobožnošću) i budio svoje ukućane (i ljude u itikafu na pobožnost).”¹

بَابُ الْعَمَلِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ

٢٠٢٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ الْعَشْرُ شَدَّ مِثْرَهُ وَأَحْيَا لَيْلَهُ وَأَيَقَظُ أَهْلَهُ.

¹ Vjerovjesnik se u zadnjoj dekadi ramazana odavao pobožnosti nešto više nego u ranijim danima. Noći u itikafu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, provodio bi klanjajući nafile-namaze, učio Kur'an, razne dove, razmišljao o Allahu, o činjenju dobrih i za ljude korisnih djela i na to bodrio svoje drugove govoreći: “Ne pretvarajte svoje kuće u grobove!” On je želio da muslimani manje spavaju, a više rade korisnih djela za sebe i svoju zajednicu.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ljude u itikafu svoje džamije lično je budio i podstrekivao na pobožnost. Zejneba bint Mesleme kaže: “Kada bi nastupilo posljednjih deset dana ramazana, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi ostavio od svojih ukućana nikoga sposobnog za noćni namaz, a da ga ne bi na njega podigao.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْإِيتِكَافِ

ITIKAF

ITIKAF ZADNJIH DESET DANA (RAMAZANA) I ITIKAF U SVIM DŽAMIJAMA

To se temelji na riječima Uzvišenog Allaha:
“Njih se (žena) ne dotičite dok u pobožnosti boravite u džamijama! To su Allahove granice i ne prikućujte im se! Eto, tako Allah objašnjava ljudima svoje znakove (propise) da bi bili bogobojažni.”

2025. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Ibnu-Vehb, ovome Junus, koga je obavijestio Nafija, prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je izjavio:
“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u džamiji zadnjih deset dana ramazana.”

2026. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio u pobožnosti u džamiji (itikafu) posljednjih deset dana ramazana, sve dok ga nije Allah uzeo k sebi, a iza njega boravile su njegove supruge.

بَابُ الْإِيتِكَافِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ وَالْإِيتِكَافِ فِي الْمَسَاجِدِ كُلِّهَا

لَقَوْلِهِ تَعَالَى (وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ).

٢٠٢٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ أَنَّ نَافِعًا أَخْبَرَهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَتَعَتَّكُ الْعَشَرَ الْآخِرَ مِنْ رَمَضَانَ.

٢٠٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَتَعَتَّكُ الْعَشَرَ الْآخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ.

2027. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik, prenoseći od Jezida b. Abdullaha b. Hada, on od Muhammeda b. Ibrahima b. Harisa Tejmija, ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u pobožnosti u džamiji srednjih deset dana ramazana. Tako je boravio jedne godine i kada je bila dvadeset prva noć, a to je noć kada je on ujutru izlazio iz svoga itikafa, rekao je: “Ko je bio sa mnom u itikafu, neka ga produži još zadnjih deset dana! Meni je ova noć (Kadr) predočena, ali je se sada ne sjećam, a vidio sam se kako činim sedždu na vodi i blatu u jutru (21. noć), pa je iščekujte u zadnjih deset dana i istražujte je u svakoj neparnoj noći!”

– Te noći je stvarno pala kiša, džamija je bila pokrivena granjem, pa je prokislila i moje su oči vidjele dvadeset prvog dana ujutro Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i na njegovom čelu trag vode i blata.

ŽENA S MENSTRUACIJOM MOŽE ČEŠLJATI ONOGA KO JE U ITIKAFU

2028. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, prenoseći od Hišama, koji je kazao:

– Saopćio mi je moj otac, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naginjao mi je svoju glavu, kada je boravio u itikafu, i ja sam ga češljala a imala sam menstruaciju.”

٢٠٠٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْهَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ التَّمِيمِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَعْتَكِفُ فِي الْعَشْرِ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ فَاعْتَكَفَ عَامًا حَتَّى إِذَا كَانَ لَيْلَةُ إِحْدَى وَعِشْرِينَ وَهِيَ اللَّيْلَةُ الَّتِي يَخْرُجُ مِنْ صَبِيحَتِهَا مَنْ اعْتَكَفَهُ قَالَ مَنْ كَانَ اعْتَكَفَ مَعِيَ فَلْيَعْتَكِفِ الْعَشْرَ الْأَوَّخِرَ وَقَدْ أُرِيتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ ثُمَّ أَنْسَيْتُهَا وَقَدْ رَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ مِنْ صَبِيحَتِهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَّخِرِ وَالْتَمِسُوهَا فِي كُلِّ وَتْرٍ فَمَطَرَتْ السَّمَاءُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَكَانَ الْمَسْجِدُ عَلَى عَرِيشٍ فَوَكَفَ الْمَسْجِدُ فَبَصُرْتُ عَيْنَايَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى جَبْهَتِهِ أَثَرُ الْمَاءِ وَالطِّينِ مِنْ صُبْحِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ .

بَابُ الْحَائِضِ تُرَجِّلُ رَأْسَ الْمُعْتَكِفِ

٢٠٢٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصْغِي إِلَيَّ رَأْسَهُ وَهُوَ مُجَاوِرٌ فِي الْمَسْجِدِ فَأَرْجُلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ .

ONAJ KO JE U ITIKAFU, NE ULAZI U SVOJU KUĆU OSIM SAMO RADI NAROČITE POTREBE

2029. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve i Amre bint Abdur-Rahmana, da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekla: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proturao mi je svoju glavu dok je bio u džamiji, i ja sam ga tako češljala. U kuću nije ulazio dok je god bio u itikafu, osim samo radi (svoje) naročite potrebe.”

PRANJE ONOGA KO JE U ITIKAFU

2030. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, a on od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, doticao me je kada sam imala menstruaciju.

2031. A proturao je iz džamije svoju glavu kada je bio u itikafu i ja mu je prala, a imala sam menstruaciju.”¹

بَاب لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ

٢٠٢٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ وَعَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيَدْخُلُ عَلَى رَأْسِهِ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَرْجُلُهُ وَكَانَ لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ إِذَا كَانَ مُعْتَكِفًا .

بَاب غَسَلَ الْمُعْتَكِفِ

٢٠٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ .

٢٠٣١. وَكَانَ يُخْرِجُ رَأْسَهُ مِنَ الْمَسْجِدِ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَأَغْسِلُهُ وَأَنَا حَائِضٌ .

¹ Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi da je Aiša rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prilazio mi je dok je boravio u itikafu u džamiji, naslanjao se na dovratnik moje sobe i ja sam mu prala glavu, a njegovo cijelo tijelo, osim glave, bijaše u džamiji.”

Iz izloženih hadisa zaključuje se:

– osoba u itikafu može se češljati, kupati, namirisivati, s gostima razgovarati, spavati, u toku noći jesti, izlaziti na šeref minareta radi učenja ezana, pa makar ulaz minareta bio izvan džamije, izaći (poslije akšama) radi pribavljanja vode ili hrane;

– ruke žene do iza šaka ne spadaju u avret (ne podliježu propisima obaveznog pokrivanja tijela). U džamiji je uvijek bilo ljudi koji su mogli vidjeti šake Aiše kada je ona na vratima svoga stana, kroz koja se direktno ulazilo u džamiju, prala kosu Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

Itikaf se ne može napustiti radi obilaska bolesnika ili praćenja dženaze na groblje, a može radi odlaska na džuma-namaz, ukoliko se u toj džamiji džuma ne klanja. Veliki broj pravnika dozvoljava povremeno kraće napuštanje itikafa radi odlaska na predavanja u drugu džamiju, dok imam Malik to ne odobrava. Osoba u itikafu može šiti i tkati za sebe i svoju ličnu potrebu.

ITIKAF (U DŽAMIJI) NOĆU

2032. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid, prenoseći od Ubejdullaha, koga je obavijestio Nafi' prenoseći od (Abdullaha) Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Ja sam se zavjetovao u predislamsko doba da ću u El-Mesdžidul-Haramu (Ka'bi) proboraviti jednu noć u pobožnosti?

– Ispuni svoj zavjet! – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

ITIKAF ŽENA (U DŽAMIJI)

2033. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd, a ovome Jahja prenoseći od Amre, ona od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u itikafu u džamiji zadnjih deset dana ramazana i ja sam mu (jednom) postavila šator, pa kada je klanjao sabah-namaz, ušao je u njega.”

– Potom je (kaže Amra), od Aiše zatražila dozvolu Hafsa da postavi šator, pa joj je ona dozvolila i ona je šator postavila. Kada je to vidjela Zejneba bint Džahš, podigla je i ona drugi šator. Pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, osvanuo i vidio šatore, pitao je: “Šta je ovo?”, i bio je (tačno) obaviješten (od prisutnih). Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Vidite li u njima neko dobročinstvo?”, i ostavio itikaf toga mjeseca (ramazana), te boravio u itikafu deset dana ševvala.

بَابُ الْإِعْتِكَافِ لَيْلًا

٢٠٣٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ كُنْتُ نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ .

بَابُ اعْتِكَافِ النِّسَاءِ

٢٠٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَعْتَكِفُ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَكُنْتُ أَضْرِبُ لَهُ خِبَاءً فَيُصَلِّي الصُّبْحَ ثُمَّ يَدْخُلُهُ فَاسْتَأْذَنَتْ حَفْصَةُ عَائِشَةَ أَنْ تَضْرِبَ خِبَاءً فَأَذِنَتْ لَهَا فَضَرَبَتْ خِبَاءً فَلَمَّا رَأَتْهُ زَيْنَبُ ابْنَةُ جَحْشٍ ضَرَبَتْ خِبَاءً آخَرَ فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَى الْأَخْبِيَّةَ فَقَالَ مَا هَذَا فَأُخْبِرَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَبَرْتُ تَرُونَ بَيْنَ فِتْرَتِكَ الْإِعْتِكَافَ ذَلِكَ الشَّهْرَ ثُمَّ اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ .

U Bedai'u stoji: “Zabranjeno je onome ko je u itikafu izlaziti iz itikafa izuzev radi obavljanja prirodne nužde. Iz itikafa se ne izlazi radi objeda, spavanja, obilaženja bolesnika i klanjanja dženaze. Ko izađe iz itikafa samovoljno, bilo to namjerno ili iz zaborava, itikaf mu je pokvaren.”

O ŠATORIMA U DŽAMIJI

2034. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Amre bint Abdur-Rahmana, a ova od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio ići u itikaf u džamiju, i kada je došao do mjesta gdje je htio ostati u pobožnosti, kad tamo šatori: šator Aiše, šator Hafse i šator Zejnebe. On reče: “Iz pobožnosti su oni podignuti, kažete?”¹ Potom se vratio i nije tada boravio u itikafu, nego je bio u itikafu deset dana ševvala (poslije bajrama).

DA LI OSOBA KOJA JE U ITIKAFU MOŽE IZLAZITI NA VRATA DŽAMIJE RADI SVOJIH POTREBA?

2035. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je kazao: Saopćio mi je Ali b. Husejn, radijallahu anhu, da ga je Safija, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila da je došla (uvečer) Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiju da ga posjeti u njegovom itikafu zadnjih deset dana ramazana. Ostala je kod njega neko vrijeme, zatim ustala da ide (kući), pa je ustao i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da je isprati. Kada je stigao džamijskim vratima, uz vrata Ummu-Seleme, naišla su dvojica ensarija i Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nazvali selam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je: “Polahko vas dvojica! Ovo je Safijja, kćerka Hujejjova!” Njima je to bilo teško, pa su kazali: “Subhanallah”.

بَابُ الْأَخْبِيَةِ فِي الْمَسْجِدِ

٢٠٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَرَادَ أَنْ يَتَكَبَّ فَلَمَّا انْصَرَفَ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي أَرَادَ أَنْ يَتَكَبَّ إِذَا أَخْبِيَةً خِبَاءَ عَائِشَةَ وَخِبَاءَ حَفْصَةَ وَخِبَاءَ زَيْنَبَ فَقَالَ أَلَبْرَ تَقُولُونَ بَيْنَ ثُمَّ انْصَرَفَ فَلَمْ يَتَكَبَّ حَتَّى اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالِ .

بَابُ هَلْ يَخْرُجُ الْمُعْتَكِفُ

لِحَوَائِجِهِ إِلَى بَابِ الْمَسْجِدِ

٢٠٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَزْوَرُهُ فِي اعْتِكَافِهِ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ مَعَهَا يَقْلِبُهَا حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ مَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رِسْلِكُمَا إِنَّمَا هِيَ صَفِيَّةُ بِنْتُ حُبَيْبٍ فَقَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبَّرَ عَلَيْهِمَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنَ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْدِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا .

¹ Ovim riječima on je htio osuditi njihov postupak bojeći se da to nisu uradile iz iskrene pobožnosti, već kako bi bile u njegovoj blizini. U tom slučaju izgubio bi se smisao itikafa. Moguće je da je on osudio ovaj njihov postupak zato što su zauzele veći prostor u džamiji.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio im je: “Šejtan (satana) dopre čovjeku gdje mu dopire krv, pa sam se bojao da ne ubaci što (loše) u vaša srca.”

O ITIKAFU I IZLASKU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DVADESETOG (DANA) UJUTRO

2036. PRIČAO MI JE Abdullah b. Munir, da je čuo Haruna b. Isma‘ila, kako mu je rekao Ali b. Mubarek, a njemu Jahja b. Ebu-Kesir:

– Čuo sam Ebu-Selemu b. Abdur-Rahmana kada je kazao:

– Pitao sam Ebu-Seida Hudrija: “Jesi li čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da spominje noć Kadr?”

– Da – odgovorio je on. Ostajali smo u itikafu s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, srednjih deset dana ramazana. Potom smo – rekao je Ebu-Seid – izašli dvadesetog dana ujutro, pa nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, održao hutbu i rekao:

“Predočena mi je noć Kadr i ja sam joj vrijeme zaboravio, pa je tražite u zadnjih deset neparnih noći i vidio sam se kako činim sedždu na vodi i blatu.”

Ko god je tada bio u itikafu s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, (on mu je rekao): “Neka se vrati!” Tako se svijet vratio u džamiju. Na nebu nismo tada vidjeli ni komadić oblaka. Iza toga je – kaže Ebu-Seid – došao oblak i pala kiša. U tom je nastupilo vrijeme namaza, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, činio sedždu na blatu i vodi i ja sam to blato vidio na vrhu njegova nosa i njegova čela.

بَابُ الْإِعْتِكَافِ وَخُرُجِ النَّبِيِّ ﷺ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ

٢٠٣٦. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ هَارُونَ بْنَ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ قَالَ نَعَمْ اِعْتَكَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ مِنْ رَمَضَانَ قَالَ فَخَرَجْنَا صَبِيحَةَ عِشْرِينَ قَالَ فَخَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ فَقَالَ إِنِّي أَرَيْتُ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَإِنِّي نُسِّيْتُهَا فَالْتَمِسُوهَا فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ فِي وَثَرٍ فَإِنِّي رَأَيْتُ أَنِّي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ وَمَنْ كَانَ اِعْتَكَفَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلْيَرْجِعْ فَرَجَعَ النَّاسُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَمَا نَرَى فِي السَّمَاءِ قَزَعَةً قَالَ فَجَاءَتْ سَحَابَةٌ فَمَطَرَتْ وَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَسَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الطِّينِ وَالْمَاءِ حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ الطِّينِ فِي أَرْبَبَتِهِ وَجَبْهَتِهِ .

BORAVLJENJE U ITIKAFU ŽENE S IZVANMENSTRUALNIM ODLJEVOM KRVI

2037. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Jezid b. Zurej¹, prenoseći od Halida, on od Ikrime, ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“S Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, boravila je u itikafu u džamiji jedna od njegovih supruga (Aiša) s izvanmenstrualnim odljevom krvi. Ona je gledala crvenilo i žutilo (krv), i mi smo često, dok je ona klanjala, postavljale pod nju legen.”¹

ŽENINO POSJEĆIVANJE MUŽA DOK JE ON U ITIKAFU

2038. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Lejs, a ovome Abdur-Rahman b. Halid, prenoseći od Ibnu-Šihaba, a ovaj od Alija b. Huseina, radijallahu anhuma, koga je obavijestila Safijja, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...; a preko drugih prenosilaca, pričao nam je Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam b. Jusuf, koga je obavijestio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Alija b. Huseina:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u džamiji i kod njega (u posjeti) bile su njegove supruge. Pošto su se u sumrak vratile kući, on je Safijji bint Huzejj rekao: “Ne žuri se, i ja ću s tobom”; a njena soba bila je u kući Usame. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je s njom (do vrata). U tom su ga susrela dva čovjeka od ensarija, pogledali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i pošli dalje. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je: “Dodite ovamo! Ovo je Safijja, kćerka Huzejjova!”
– Subhanallah – rekli su oni.

بَابُ اعْتِكَافِ الْمُسْتَحَاضَةِ

٢٠٣٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اعْتَكَفْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ امْرَأَةً مِنْ أَزْوَاجِهِ مُسْتَحَاضَةً فَكَانَتْ تَرَى الْحُمْرَةَ وَالصُّفْرَةَ فَرُبَّمَا وَضَعْنَا الطُّسْتَ تَحْتَهَا وَهِيَ تُصَلِّي.

بَابُ زِيَارَةِ الْمَرْأَةِ زَوْجَهَا فِي اعْتِكَافِهِ

٢٠٣٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ وَعِنْدَهُ أَزْوَاجُهُ فَرُحْنَ فَقَالَ لَصَفِيَّةَ بِنْتُ حُيَيٍّ لَا تَعْجَلِي حَتَّى أَنْصَرِفَ مَعَكَ وَكَانَ بَيْتُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ مَعَهَا فَلَقِيَهُ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَنَظَرَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ أَجَازَا وَقَالَ لهُمَا النَّبِيُّ ﷺ تَعَالِيَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يُلْقِيَ فِي أَنْفُسِكُمَا شَيْئًا.

¹ Žena s istihadom ne smatra se nečistom. Istihada je vanredni ili izvanmenstrualni odljev krvi.

– Šejtan – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – kola kroz čovjeka kao krv kroz krvne sudove,¹ pa sam se pobojavao da u vaše duše ne ubaci što (loše).

HOĆE LI (ČOVJEK) ODBITI SUMNJU OD SEBE DOK JE U ITIKAFU?

2039. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, njega obavijestio njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Muhammeda b. Ebu-Atika, ovaj od Ibnu-Šihaba, a on od Alija b. Huseina, radijallahu anhum, koga je Safijja obavijestila...; a preko drugog seneda, pričao nam je Ali b. Abdullah, kome je Sufjan rekao:

– Čuo sam Zuhrija, gdje prenosi od Alija b. Huseina, da je Safijja, radijallahu anha, došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on još bio u itikafu i kada se vraćala on ju je ispraćao, pa ga je vidio jedan ensarija. Kada je i Vjerovjesnik njega ugledao, pozvao ga je: “Dođi ovamo! Ona je Safijja!”

Sufjan je ponekad govorio: “Ovo je Safijja. Šejtan uistinu kola kroz čovjeka poput kruženja njegove krvi.”

– Došla mu je noću? – upitao sam (kaže Abdullah) Sufjana.

– Zar je dolazak mogao i biti nego samo noću?

– odgovorio je Sufjan.

بَابُ هَلْ يَذَرُّ الْمُعْتَكِفُ عَنْ نَفْسِهِ

٢٠٣٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ صَفِيَّةَ بِنْتَ حُيَيٍّ أَخْبَرَتْهُ ح وَ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يُخْبِرُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ أَنَّ صَفِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فَلَمَّا رَجَعَتْ مَشَى مَعَهَا فَأَبْصَرَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا أَبْصَرَهُ دَعَاهُ فَقَالَ تَعَالَ هِيَ صَفِيَّةُ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ هَذِهِ صَفِيَّةُ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِ قُلْتُ لِسُفْيَانَ أَتَنَّهُ لَيْلًا قَالَ وَهَلْ هُوَ إِلَّا لَيْلٌ .

¹ Ovaj dio hadisa neki komentatori shvataju u smislu da šejtan kola po čovjeku kroz njegov krvotok, jer mu je Uzvišeni Allah dao tu moć. (prim. rec.)

IZLAZAK IZ ITIKAFA UJUTRO

2040. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Bišr, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu- Džurejdža, on od Sulejmana Ahvela, daidže Ibni-Ebi-Nedžihova, ovaj od Ebu-Seleme, a on opet od Ebu-Seida...; a preko drugog seneda, Sufjan je rekao da mu je pričao Muhammed b. Amr prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Seida – mislim kaže Sufjan – da je to pričao Ibnu-Ebi-Lebid, prenoseći od Ebu-Seleme, on od Ebu-Seida:

– Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u itikafu srednjih deset dana (ramazana) i kada je bilo dvadeseto jutro prenijeli smo svoj prtljag (kućama). Nešto kasnije došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Ko je bio u itikafu, neka se vrati u itikaf! Ja sam vidio ovu noć (Kadr), vidio sam se i kako činim sedždu na vodi i blatu.”

Kada se vratio u itikaf, naoblačilo se i pala je kiša.

“Tako mi onoga koji ga je poslao s Istinom (rekao je Ebu-Seid), nebo se naoblačilo već krajem toga dana. Džamija je bila pokrivena granjem (palmi) i ja sam zaista vidio na sredini i na vrhu njegova nosa trag vode i blata.”

ITIKAF (U DŽAMIJI) U ŠEVVALU

2041. PRIČAO NAM JE Muhammed, a on je sin Selamov, njemu Muhammed b. Fudajl b. Gazvan, prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Amre bint Abdur-Rahmana, a ona od Aiše, radijallahu anha: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bivao je u itikafu svakog ramazana. Kada bi klanjao jutarnji namaz, zatvarao bi se u itikaf.

– Potom je – kaže Abdur-Rahman – Aiša zatražila od njega odobrenje da i ona stupi u itikaf, pa joj

بَابُ مَنْ خَرَجَ مِنْ إِيْتِكَافِهِ عِنْدَ الصُّبْحِ

٢٠٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَخْوَلِ خَالَ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ح قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ح قَالَ وَأُظُنُّ أَنَّ ابْنَ أَبِي لَبِيدٍ حَدَّثَنَا عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اغْتَكَفْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعَشْرَ الْأَوْسَطَ فَلَمَّا كَانَ صَبِيحَةَ عِشْرِينَ نَقَلْنَا مَتَاعَنَا فَأَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ اغْتَكَفَ فَلْيَرْجِعْ إِلَى مُعْتَكِفِهِ فَإِنِّي رَأَيْتُ هَذِهِ اللَّيْلَةَ وَرَأَيْتُنِي أَسْجُدُ فِي مَاءٍ وَطِينٍ فَلَمَّا رَجَعُ إِلَى مُعْتَكِفِهِ وَهَاجَتْ السَّمَاءُ فَمُطِرْنَا فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لَقَدْ هَاجَتْ السَّمَاءُ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَكَانَ الْمَسْجِدُ عَرِيشًا فَلَقَدْ رَأَيْتُ عَلَى أَنْفِهِ وَأَرْبَبَتِهِ أَثَرَ الْمَاءِ وَالطِّينِ .

بَابُ الْإِغْتِكَافِ فِي شَوَّالٍ

٢٠٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فَضِيلٍ بْنُ غَزْوَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانَ وَإِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ دَخَلَ مَكَانَهُ الَّذِي اغْتَكَفَ فِيهِ قَالَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ عَائِشَةُ أَنْ تَغْتَكِفَ

je on dozvolio i ona je postavila u džamiji jedan kupolast prigradak. To je čula Hafsa, pa je i ona napravila prigradak, a kada je to čula Zejneba i ona je to učinila. Pošto je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, idućeg jutra vidio četiri prigratka, upitao je: “Šta ih je na ovo natjeralo? Je li pobožnost? Nosite ih da ih ne gledam (jer su postavljeni iz ljubomore)!” Tako su oni svi uklonjeni. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije tog ramazana bio u itikafu, nego je to učinio u drugoj desetini ševvala.

MIŠLJENJE DA NE TREBA POSTITI KADA SE JE U ITIKAFU (U MJESECIMA VAN RAMAZANA)

2042. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, prenoseći od svoga brata, on od Sulejmana, ovaj od Ubejdullaha b. Omera, on od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, a on od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslaniče, zavjetovao sam se u predislamsko doba da ću u itikafu provesti jednu noć u Ka‘bi?

“Ispuni svoj zavjet!” – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Omer je boravio u itikafu jednu noć.

فَإِذَنْ لَهَا فَضَرَبَتْ فِيهِ قُبَّةً فَسَمِعَتْ بِهَا حَفْصَةُ
فَضَرَبَتْ قُبَّةً وَسَمِعَتْ زَيْنَبُ بِهَا فَضَرَبَتْ قُبَّةً
أُخْرَى فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْغَدَاةِ أَبْصَرَ
أَرْبَعَ قِبَابٍ فَقَالَ مَا هَذَا فَأُخْبِرْ خَبَرَهُنَّ فَقَالَ مَا
حَمَلُهُنَّ عَلَى هَذَا أَلَبَرُ انْزَعُوهَا فَلَا أَرَاهَا فَتَزَعَتْ
فَلَمْ يَعْتَكِفْ فِي رَمَضَانَ حَتَّى اعْتَكَفَ فِي آخِرِ
الْعَشْرِ مِنْ شَوَّالٍ .

بَاب مَنْ لَمْ يَرِ عَلَيْهِ صَوْمًا إِذَا اعْتَكَفَ

٢٠٤٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَخِيهِ
عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ
نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَذَرْتُ فِي
الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكَفَ لَيْلَةً فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ
لَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَوْفِ نَذْرَكَ فَأَعْتَكَفَ لَيْلَةً .

PRIMANJE ISLAMA NAKON ZAVJETOVANJA U PREDISLAMSKO DOBA DA ĆE SE BORAVITI U ITIKAFU

2043. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Ismail, njemu Ebu-Usame, prenoseći od Ubejdullaha, on od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, da se Omer, radijallahu anhu, još u predislamsko doba zavjetovao da će boraviti u itikafu u Ka'bi – mislim da se zavjetovao – rekao je Nafi' – jednu noć.
– Ispuni svoj zavjet! – rekao mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

ITIKAF U DŽAMIJI U SREDNJOJ DEKADI RAMAZANA

2044. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejbe, njemu Ebu-Bekr prenoseći od Ebu-Husajna, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:
“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravio je u itikafu svakog ramazana po deset dana, a u godini u kojoj je preselio na ahiret, boravio je dvadeset dana.”

KO JE HTIO BITI U ITIKAFU, PA SE PREDOMISLIO DA IZAĐE

2045. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebul-Hasan, njega obavijestio Abdullah, ovoga Evza'i, kome je rekao Jahja b. Seid, njemu Amra bint Abdur-Rahman prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo da će boraviti u itikafu zadnjih deset dana ramazana, pa je tražila dozvolu Aiša da i ona boravi i on joj je dozvolio. Hafsa je pitala Aišu da joj ona zatraži dozvolu, što je ona i učinila.

بَابُ إِذَا نَذَرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَتَكَبَّ ثُمَّ أَسْلَمَ

٢٠٤٣. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نَذَرَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ يَتَكَبَّ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ قَالَ أَرَاهُ قَالَ لَيْلَةً قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْفِ بِنَذْرِكَ .

بَابُ الْإِعْتِكَافِ فِي الْعَشْرِ الْأَوْسَطِ مِنْ رَمَضَانَ

٢٠٤٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَكَبَّ فِي كُلِّ رَمَضَانَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ اعْتَكَفَ عَشْرِينَ يَوْمًا .

بَابُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَكَبَّ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ أَنْ يَخْرُجَ

٢٠٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرَةُ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَكَرَ أَنْ يَتَكَبَّ الْعَشْرَ الْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ فَاسْتَأْذَنَتْهُ عَائِشَةُ فَأَذِنَ لَهَا وَسَأَلَتْ

Kada je to vidjela Zejneba bint Džahš, naredila je postavljanje (prigratka) i on je napravljen. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao (sabah) i pošao svom podignutom prigratku, ugledao je – kaže Aiša – ostale podignute šatore i upitao:

“Šta je ovo?”

– Prigraci Aiše, Hafse i Zejnebe – odgovorili su prisutni.

– Namjeravaju li one time neku pobožnost? Ja neću biti u itikafu! – rekao je on i vratio se (u stan) i tek kada je ispostio (iza Bajrama) proveo je u itikafu deset dana ševvala.

ONAJ KO JE U ITIKAFU MOŽE PROMOLITI SVOJU GLAVU U STAN RADI PRANJA (KOSE)

2046. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam b. Jusuf prenoseći od Ma'mera, on od Zuhrija, ovaj od Urve, a Urve od Aiše, radijallahu anha, da je ona, imajući menstruaciju, češljala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je on bio u džamiji, u itikafu. Ona je bila u svojoj sobi, a on bi joj samo proturio svoju glavu.

حَفْصَةُ عَائِشَةَ أَنْ تَسْتَأْذِنَ لَهَا فَفَعَلَتْ فَلَمَّا رَأَتْ ذَلِكَ زَيْنَبُ ابْنَةُ جَحْشٍ أَمَرَتْ بِنَاءَ فُبْنِي لَهَا قَالَتْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى انْصَرَفَ إِلَى بَنَائِهِ فَبَصُرَ بِالْأَبْنَةِ فَقَالَ مَا هَذَا قَالُوا بِنَاءَ عَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَزَيْنَبَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَبَرُّ أَرَدَنَ بِهَذَا مَا أَنَا بِمُعْتَكِفٍ فَرَجَعَ فَلَمَّا أَفْطَرَ اعْتَكَفَ عَشْرًا مِنْ شَوَّالٍ .

بَابُ الْمُعْتَكِفِ يُدْخِلُ رَأْسَهُ الْبَيْتَ لِلْغُسْلِ

٢٠٤٦ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يَوْسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ النَّبِيَّ ﷺ وَهِيَ حَائِضٌ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا يُنَاوِلُهَا رَأْسَهُ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْبَيْعِ

KUPOPRODAJA

i riječima Uzvišenog Allaha:

“Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu...”
i Njegovim riječima: “... osim ako je to trgovanje
u kojem robu plaćate odmah i koje vi međusobno
svakodnevno obavljate...”¹

ONO ŠTO JE NAVEDENO O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“A kada se završi džuma-namaz, razidite se
po zemlji i tražite Allahove blagodati i mnogo
spominjite Allaha da biste se spasili. Kada oni
ugledaju kakvu trgovinu ili zabavu, pohrle k njoj,
a tebe ostave stojeći (na minberu). Reci: ‘Ono što
je kod Allaha bolje je od zabave i trgovine. Allah
je najbolji opskrbnik.’”²

I o Njegovim riječima: “Ne jedite međusobno
svoje imetke na nedozvoljen način, osim ako je to
trgovina uz vaše međusobno zadovoljstvo...”³

وَقَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ
الرِّبَا) وَقَوْلُهُ (إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ).

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا
وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
التَّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ) وَقَوْلِهِ (لَا تَأْكُلُوا
أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ
تَرَاضٍ مِنْكُمْ).

¹ El-Bekare: 276-283.

² El-Džumu'a: 10-11. ajet. Jedne godine vladaše u Medini glad, pa je Dihje b. Halife došao iz Šama s karavanom hrane. Karavan je stigao u grad u petak kada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu. Prisutni su čuli pljeskanje i buku bubnjeva i, misleći da će ostati bez hrane, pohrlili su na trg. U džamiji je ostao Ebu-Bekr, Omer i još 8 ashaba, odnosno 11-12 ili najviše 40 ljudi. Poslije ovog slučaja objavljen je gore citirani ajet, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allaha mi, da ste otišli svi za trgovinom, ovu bi dolinu spržila vatra.”

³ Varanje u trgovini je zabranjeno. Poštena trgovina je neophodna. Međusobnom razmjenom dobara ljudi se opskrbljuju potrebnim i tim se unekoliko suzbija krađa i prevara. Putem kupoprodaje ljudima dolaze opravdano u vlasništvo predmeti potrebni za normalno održavanje zdravlja i života. Kupoprodaja nuka čovjeka na produktivan rad čijom produktivnošću, putem uobičajene zakonske zamjene dobara, dolazi do osobno potrebnog dobra. Kada ljudi ne bi mogli doći do materijalnih dobara potrebnih za

2047. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao:

– Obavijestili su me Seid b. Musejjeb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao: “Vi stalno govorite: Ebu-Hurejra prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mnoge hadise i izjavljujete: Što muhadžiri i ensarije ne prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hadise kao i Ebu-Hurejra!”

Međutim, moju braću muhadžire obuzelo je rukovanje (prilikom trgovanja) po trgovima, a ja sam bio uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ako mi je makar bio stomak pun. Tako sam bio prisutan, kada su oni bili odsutni i pamtio sam što bi oni i zaboravili. Moju braću ensarije okupirao je posao njihovih imanja, dok sam ja bio čovjek siromah, jedan od onih siromaha Suffe (nastrešnice pored džamije); pamtio sam što bi oni zaboravili.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj izjavi koju Ebu-Hurejre prenosi, zaista je rekao: “Neće prostrijeti svoju haljinu niko dok ja ne završim ovaj svoj govor, a neće potom niko skupiti oko sebe svoju haljinu, a da ne upamti ono što sam rekao.”

– Potom sam (rekao je Ebu-Hurejre) prostro sebi prugastu haljinu i kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio svoj govor,

٢٠٤٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّكُمْ تَقُولُونَ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ يُكْثِرُ الْحَدِيثَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَتَقُولُونَ مَا بَالُ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لَا يُحَدِّثُونَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمِثْلِ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنَ الْمُهَاجِرِينَ كَانُوا يَشْغَلُهُمْ صَفْقُ الْأَسْوَاقِ وَكُنْتُ أَلْزِمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى مِلءِ بَطْنِي فَأَشْهَدُ إِذَا غَابُوا وَأَحْفَظُ إِذَا نَسُوا وَكَانَ يَشْغَلُ إِخْوَتِي مِنَ الْأَنْصَارِ عَمَلُ أَمْوَالِهِمْ وَكُنْتُ أَمْرًا مِسْكِينًا مِنْ مَسَاكِينِ الصُّفَّةِ أَعْيَى حِينَ يَنْسَوْنَ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَدِيثٍ يُحَدِّثُهُ إِنَّهُ لَنْ يَنْسُطَ أَحَدٌ ثَوْبَهُ حَتَّى أَقْضِيَ مَقَالَتِي هَذِهِ ثُمَّ يَجْمَعُ إِلَيْهِ ثَوْبَهُ إِلَّا وَعَى مَا أَقُولُ فَبَسَطْتُ نَمْرَةً عَلَيَّ حَتَّى إِذَا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَقَالَتهُ جَمَعْتُهَا إِلَى صَدْرِي فَمَا نَسِيتُ مِنْ مَقَالَةٍ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تِلْكَ مِنْ شَيْءٍ .

život milom, oni bi ih grabili silom, a tada bi vladao zakon jačeg i svijetom gospodario nered.

Osnov kupoprodajnog ugovora je ponuda i prihvatanje zainteresiranih stranaka. Za ponudu i prihvata uopotrebljavaju se glagoli u prošlom ili sadašnjem vremenu. Naprimjer: “Prodadoh ti ovu knjigu za 10 dinara”, a kupac odgovori: “I ja je uzimam.”

Kupoprodajni ugovor ne može biti sklopljen izrazima glagola u imperativu ili u budućem vremenu. Uvjeti za valjanost kupoprodajnog ugovora su:

- da predmet kupoprodaje ima i postoji u času sklapanja ugovora. Kupoprodaja predmeta koji u času sklapanja ugovora, bilo usmenog ili pismenog, ne postoje, ništetna je. Naprimjer: prodaja ploda na drvetu koji se nije još pokazao;
- da je prodaja kupoprodajnog predmeta moguća. Prema tome ne može se prodati čamac potonuo u moru;
- da kupoprodajni predmet ima prometnu vrijednost. Ne može se prodati lešina ili slobodan čovjek,
- da kupac poznaje predmet kupoprodaje i
- da su kupoprodajne stranke punodobne i pametne.

Muslimanu je zabranjeno biti bez zanata i ljenčariti, tj. biti bez ikakve produktivnosti. Rad je adekvatan pobožnosti. Mudri Lukman savjetovaše svoga sina riječima: “Sinak moj, od dunjaluka uzmi koliko ti je potrebno, troši osobno stečenu imovinu da bi stekao nagradu na budućem svijetu i nemoj materijalnog dobra ovog svijeta potpuno odbacivati, pa da osiromašiš i živiš na teret drugih ljudi!”

skupio sam je iznad svojih prsa (oko sebe) i nisam od toga predavanja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ništa zaboravio.¹

2048. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je rekao:

– Abdu-Rahman b. Avf, radijallahu anhu, kazao je: “Kada smo došli u Medinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratio je mene i Sa'da b. Rebija. Potom je Sa'd b. Rebi' rekao: Ja sam, uistinu, najbogatiji ensarija i dodijelit ću ti polovinu svoje imovine, a pogledaj koju bi od dviju mojih supruga volio pa da je tebi pustim i kada se oslobodi (pričeka) da je sebi vjenčaš?”

– Abdur-Rahman je – rekao je Ibrahim – odgovorio: “Nemam za to potrebe. Ima li gdje trg gdje se trguje?”

– Ima trg Kajnuka' – rekao je Sa'd.

– Sutradan ujutro otišao je na njega Abdur-Rahman i donio – rekao je Ibrahim – sira i masla.

– Potom je – kazao je Ibrahim – otišao on i drugi dan i jedanput dođe, a na njemu bješe (žuti) trag od mirisa. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

– Oženi li se?

– Da – reče on.

– A koja je? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Jedna žena od ensarija – odgovorio je Abdur-Rahman.

– Koliko si dao (vjenčanog dara?) – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Težinu (mjeru) zlatne košpice, odnosno zlatnu košpicu (*nevat*).

– Pa napravi svadbu makar u vrijednosti jedne ovce – rekao mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٠٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ أَخَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنِي وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ فَقَالَ سَعْدُ بْنُ الرَّبِيعِ إِنِّي أَكْثَرُ الْأَنْصَارِ مَالًا فَأَقْسِمُ لَكَ نِصْفَ مَالِي وَأَنْظُرَ أَيَّ زَوْجَتِي هَوَيْتَ نَزَلْتُ لَكَ عَنْهَا فَإِذَا حَلَّتْ تَزَوَّجْتُهَا قَالَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لَا حَاجَةَ لِي فِي ذَلِكَ هَلْ مِنْ سُوقٍ فِيهِ تِجَارَةٌ قَالَ سُوقُ قَيْنِقَاعٍ قَالَ فَعَدَا إِلَيْهِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَتَى بِأَقِطٍ وَسَمْنٍ قَالَ ثُمَّ تَابَعَ الْغَدُوَّ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَلَيْهِ أَثَرُ صُفْرَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَزَوَّجْتَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَمَنْ قَالَ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ كَمْ سُقْتَ قَالَ زِنَةَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

¹ Pod nastrešnicom (suffa) pred džamijom Allahovog Poslanika u Medini bijahu smješteni putnici namjernici, beskućnici i siromasi, a Ebu-Hurejra im je bio starješina. Ova grupa ashaba slušala je svaku riječ Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i bila uvijek spremna na vojne pohode. Rashode izdržavanja ovih ljudi podmirivali su bogatiji muslimani neposredno, a nekad se to činilo iz društvene blagajne.

2049. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Humejd prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Došao je u Medinu Abdur-Rahman b. Avf, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratio sa Sa'dom b. Rebijom – ensarijom. Sa'd je bio bogat, pa je Abdur-Rahmanu rekao: “Podijelit ću svoj imetak s tobom popola i oženit ću te (jednom od svojih žena nakon što je pustim).

– Allah te blagoslovio (dao ti napredak) u tvojim kućanima i tvom imetku! Uputi me – rekao je Abdur-Rahman – na koji trg!

I on se nije vratio dok nije zaradio nešto sira i masla i to donio svojim ukućanima. Malo smo se tu zadržali, odnosno koliko je to Allah htio, i on opet dođe, a na njemu bijaše trag šafrana, pa mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Šta je to?”

– Allahov Poslaniče – reče on – oženio sam se jednom ženom od ensarija.

– Šta si joj dao? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Košpicu zlata, odnosno težinu jedne košpice zlata – odgovori on.

– Čini svadbu (veselje) makar jednom ovcom – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

2050. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, prenoseći od Sufjana, on od Amra, a ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– U predislamsko doba bili su ovi trgovi (vašarišta): Ukaz, Medženne i Zul-Medžaz. S objavom islama muslimani su ih se klonili pa je objavljeno: “Nije vam grijeh da tražite blagodati vašeg

٢٠٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا
حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ
ابْنُ عَوْفٍ الْمَدِينَةَ فَأَخَى النَّبِيَّ ﷺ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ
ابْنِ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيِّ وَكَانَ سَعْدٌ ذَا غِنَى فَقَالَ
لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ أَقَاسِمُكَ مَالِي نِصْفَيْنِ وَأَزْوَجُكَ
قَالَ بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِي أَهْلِكَ وَمَالِكَ دُلُونِي عَلَى
السُّوقِ فَمَا رَجَعَ حَتَّى اسْتَفْضَلَ أَقْطَا وَسَمْنَا
فَاتَى بِهِ أَهْلَ مَنْزِلِهِ فَمَكَّنَا يَسِيرًا أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ
فَجَاءَ وَعَلَيْهِ وَضْرٌ مِنْ صُفْرَةٍ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ
ﷺ مَهَيْمٌ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً مِنْ
الْأَنْصَارِ قَالَ مَا سُقْتُ إِلَيْهَا قَالَ نَوَاةٌ مِنْ ذَهَبٍ
أَوْ وَزَنَ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ أَوْلَمْ وَلَوْ بِشَاةٍ .

٢٠٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ عَمْرٍو عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ
كَانَتْ عُكَاظُ وَجَجَّةٌ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقًا فِي
الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ فَكَانَهُمْ تَأْتِمُوا فِيهِ

¹ “Nevat” je mjera za zlato i srebro, a u leksikonu znači košpicu. Buharija smatra da “nevat” iznosi 5 dirhema, Ahmed b. Hanbel 3 dirhema, dok predstavnici malikija drže da je to četvrtina zlatnika.

Pristojno sprovesti svadbeno veselje spada u lijepe islamske običaje. Preporučljivo je to veselje činiti od 2-7 dana, a pokušeno je da traje duže od sedmice.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sprovodio je svadbu nekih svojih supruge uz čašćenje gostiju hurmama i prekrupom (jelom od isitnjene pšenice ili ječma).

Gospodara u sezonama hadža”, po kiraetu (učenju) Ibni-Abbasa.²

ŠTA JE DOZVOLJENO (HALAL) JASNO JE,
A ŠTA JE ZABRANJENO (HARAM)
JASNO JE, A IZMEĐU NJIH IMA
SUMNJIVIH (NEJASNIH) POSLOVA

2051. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, a njemu Ibnu-Ebi-Adijj prenoseći od Ibnu-Avna, a on od Ša'bija, koji je rekao:

– Čuo sam Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, gdje kaže: “Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem... Preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Ali b. Abdullah, njemu Ibnu-Ujejne, a ovome Ebu-Ferve, prenoseći od Ša'bija koji je izjavio: “Čuo sam Nu'mana, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...”, a opet preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Muhammed b. Kesir, prenoseći od Sufjana, on od Ebu-Ferve, ovaj od Ša'bija, a on opet od Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, da je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Što je dozvoljeno (halal), jasno je, a što je zabranjeno (haram), jasno je, a između njih ima poslova nejasnih. Ko god ostavi ono što mu sličij grijehu, on će ono što mu je jasno (zabranjeno) još više ostavljati (kloniti se), a ko se usudi na ono što sumnja da je grijeh (ili nije), može lahko upasti u ono što je jasno (zabranjeno).

Grijesi su Allahova zabrana, pa ko napasa stado oko zabrane može mu ono lahko u nju upasti.”

فَنَزَلَتْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ قَرَأَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ .

بَابُ الْحَلَالِ بَيْنَ وَالْحَرَامِ
بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا مُشَبَّهَاتٌ

٢٠٥١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ ابْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ ... وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا أَبُو فَرْوَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي فَرْوَةَ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنِ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْحَلَالُ بَيْنَ وَالْحَرَامِ بَيْنَ وَبَيْنَهُمَا أُمُورٌ مُشْتَبِهَةٌ فَمَنْ تَرَكَ مَا شَبَّهَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ كَانَ لِمَا اسْتَبَانَ أَتَرَكَ وَمَنْ اجْتَرَأَ عَلَى مَا يَشْكُ فِيهِ مِنَ الْإِثْمِ أَوْشَكَ أَنْ يُوَاقَعَ مَا اسْتَبَانَ وَالْمَعَاصِي حَمَى اللَّهُ مَنْ يَرْتَعُ حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يُوَاقِعَهُ .

2 Iz navedenih hadisa zaključuje se:

- moral i pošten rad je ponos, a posebno pošteno trgovanje;
- trgovna je berićetli posao;
- za opskrbljivanje porodice treba se maksimalno truditi i raditi, a kod djece razvijati radne navike i osposobiti ih za samostalni život putem škole i suvremenih zanata. Djeca bez zanata i školovanja su osuđena na propast. Materijalna dobra mogu pomoći čovjeku da postigne sreću ovoga i budućeg svijeta;
- bratimljenje i drugarstvo u ime Allaha, dželle šanuhu, otvara puteve iskrenoj suradnji i međusobnom materijalnom ispomaganju ljudi i smanjuje razlike životnog standarda među svijetom. Primjer Sa'da nije bio usamljen slučaj neograničene brige za goloruke izbjeglice iz Mekke.

OBJAŠNJENJE SUMNJIVIH POSLOVA

Hasan b. Ebu-Sinan je rekao: “Ne vidim da je išta lakše od pobožnosti: ostavi ono u što sumnjaš, uzimajući ono u što ne sumnjaš!”¹

2052. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, koga je obavijestio Sufjan, a njega Abdullah b. Abdur-Rahman b. Ebu-Husein, ovoga Abdullah b. Ebu-Mulejke prenoseći od Ukbe b. Harisa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Došla je jedna crna žena i rekla da nas je ona oboje zadojila (Ukbu i suprugu mu).”

Ukbe je to kasnije spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo od njega, nasmijao se i kazao:

– Kako, a već se (o tom) govorilo?

Kćerka Ebu-Ihaba Tejmiye (kaže Buharija) bila je već Ukbetova supruga.²

بَابُ تَفْسِيرِ الْمُشَبَّهَاتِ

وَقَالَ حَسَّانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ مَا رَأَيْتُ شَيْئًا أَهْوَنَ مِنَ الْوَرَعِ دَعَا مَا يَرِيكَ إِلَى مَا لَا يَرِيكَ .

٢٠٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ جَاءَتْ فَزَعَمَتْ أَنَّهَا أَرْضَعَتْهُمَا فَذَكَرَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَعْرَضَ عَنْهُ وَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ وَقَدْ كَانَتْ تَحْتَهُ ابْنَةُ أَبِي إِيَّابِ التَّمِيمِيِّ .

1 Ebu-Umame je kazao:

– Jedan je čovjek upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Šta je vjerovanje?”

– Dobar si vjernik – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ako te učinjeno dobro djelo razveseli, a nevaljalo rastuži.

– A šta je grijšenje? – upitao je ovaj čovjek.

– Postupak koji te tišti u duši i zato ga ostavi! – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

2 Tirmizi iznoseći konkretni slučaj kaže da je Ukbe rekao:

– Oženio sam se jednom ženom. Kasnije je došla jedna druga crna žena i rekla mi: “Ja sam vas oboje zadojila.” Potom sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: “Vjenčao sam kćerku tog i tog. Potom mi je došla jedna crna žena i rekla: ‘Ja sam vas oboje zadojila’, ali ona laže.” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo se od mene i ja sam mu prišao opet i rekao: “Ona je lažljivica.”

– Kako? – upitao je on – a ona tvrdi kako vas je oboje zadojila? Ostavi je!

Rodbinstvo po mlijeku sprečava muslimanima međusobno sklapanje braka isto kao i rodbinstvo po krvi. Zadajanje navedenih nije utvrđeno nego se samo prepričavalo, ali je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iz opreznosti i želje da se ljudi čuvaju od grijeha naredio Ukbi raskid braka.

Za utvrđivanje zadajanja punovažno je svjedočenje jedne žene i njena zakletva se prihvata. Ovo je stav Ibnu-Abbasa i još nekih ashaba, a usvajaju ga imami Ahmed i Ishak. Šafija uvažava svjedočenje samo više žena.

2053. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, a njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

– Utbe b. Ebi-Vekkas preporučio je svome bratu Sa'du b. Ebu-Vekkasu: “Sin robinje Zem'e je moj, pa uzmi ga!”

– Kada je bila godina oslobođenja (Mekke), uzeo ga je – kazala je Aiša – Sa'd b. Ebi-Vekkas i rekao: “On je sin moga brata i on mi ga je preporučio.”

Potom je ustao Ubejd (drugi) sin Zem'e i rekao: “On je moj brat, sin robinje moga oca, i rođen je na njegovom dušek.”

Kasnije su se oni sporili pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Sa'd kazao: “Allahov Poslaniče, on je sin moga brata i on ga je meni preporučio.”

Potom je Ubejd b. Zem'a rekao: “(On je) moj brat, sin robinje moga oca, i rođen je na njegovoj postelji.”

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ubejde, on pripada tebi!”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još je dodao: “Dijete pripada vlasniku postelje (dušeka), a onom koji se ženama noću privlači (bludniku) pripada kamenovanje.”

Kasnije je Sevdī, kćerki Zem'e, a supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sevdo, pokrivaj se od njega!”, jer je uvidio da je on sličan Utbi. Tako je on i umro, a nije je više vidio.³

٢٠٥٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةَ زَمْعَةَ مِنِّي فَاقْبِضْهُ قَالَتْ فَلَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَقَالَ ابْنُ أَخِي قَدْ عَهْدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةَ أَبِي وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ سَعْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي كَانَ قَدْ عَهْدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ وَلِيدَةَ أَبِي وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ احْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبْهِهِ بِعُتْبَةَ فَمَا رَأَاهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ .

³ U predislamsko doba robinje su bludom privređivale svojim gospodarima velike materijalne dohotke. S njima su se seksualno izivljavali istovremeno njihovi gospodari i drugi nahodnici, pa ako bi koja rodila dijete, usvajao bi ga prvenstveno gospodar ili drugi preljubnik. Ako je u međuvremenu gospodar umro, a nije dao nikakvu izjavu o čedonostvu, pravo usvajanja djeteta imali su nasljednici ostavitelja.

Islam očinstvo novorođenčeta pripisuje vlasniku postelje, domaćinu, odnosno gospodar, upravo mužu bračne zajednice, osim ako se sudskim postupkom dokaže očinstvo nekoga drugog.

Za Vjerovjesnikovu odluku bitan je bio gospodar robinje Zem'e više nego sličnost djeteta na Utbu. Cilj je novorođenčetu osigurati status zakonitosti i očinstvo, a time i starateljstvo.

2054. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be, koga je obavijestio Abdullah b. Ebi-Sefer prenoseći od Ša'bija, on od Adijja b. Hatima, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o strijeli koja pogodi životinju pljoštice i on reče: “Ako (strijela) pogodi oštricom (sječivom) jedi, a ako pogodi pljoštice (poledinom ili drškom), pa ubije (životinju) ne jedi je, jer je ona premlaćena (vekiz).”

– Allahov Poslaniče – rekao sam – ja pustim svoga psa (kera) i spomenem Allahovo ime, a potom nađem s njim u lovu drugog psa na koga nisam izgovorio Bismillu i ne znam koji je od njih dvojice lov uhvatio?

– Ne jedi! Ti si izgovorio Bismillu samo na svoga kera, a nisi je izgovorio na onog drugog – rekao je on.

O SUMNJIVIM POSLOVIMA KOJIH SE TREBA KLONITI

2055. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan prenoseći od Mensura, on od Talhe, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj jedne opale hurme i rekao: “Da (znam) da nije milostinja, pojeo bih je.”

Hemmam je kazao, prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je (Vjerovjesnik) rekao: “Našao sam hurmu koja je pala na moju postelju...”¹

٢٠٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ الْمِعْرَاضِ فَقَالَ إِذَا أَصَابَ بِحَدِّهِ فَكُلْ وَإِذَا أَصَابَ بَعَرَضِهِ فَقَتْلٌ فَلَا تَأْكُلْ فَإِنَّهُ وَقِيدٌ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أُرْسِلُ كَلْبِي وَأَسْمِي فَأَجِدُ مَعَهُ عَلَى الصَّيْدِ كَلْبًا آخَرَ لَمْ أَسْمِ عَلَيْهِ وَلَا أَدْرِي أَيُّهُمَا أَخَذَ قَالَ لَا تَأْكُلْ إِنَّمَا سَمَّيْتَ عَلَى كَلْبِكَ وَلَمْ تُسَمِّ عَلَى الْآخَرِ .

بَاب مَا يُتَنَزَّهُ مِنَ الشُّبُهَاتِ

٢٠٥٥. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِتَمْرَةٍ مَسْقُوطَةٍ فَقَالَ لَوْ لَا أَنْ تَكُونَ مِنْ صَدَقَةٍ لَأَكَلْتُهَا وَقَالَ هَمَامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَجِدُ تَمْرَةً سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي .

¹ Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je zabranjeno jesti i koristiti milostinju. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije znao porijeklo spomenute hurme, i sumnjajući u to, nije je htio pojesti iz navedenog razloga. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio bi siromasima hurme od prihoda sadakatul-fitra, pa bi se možda prilijepila koja hurma za njegovo odijelo i ispala na njegovu postelju.

Na putu nađenu tuđu stvar zabranjeno je prisvojiti ako ona predstavlja neku stvarnu vrijednost za njenog vlasnika i on je hoće za svoje potrebe koristiti. Iz Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Pojeo bih je...” zaključuje se da se na putu nađena hurma, kao i jabuka, šljiva, trešnja i slično može uzeti i pojesti bez obznanjivanja nalaza i traganja za vlasnikom.

O ONOM KOJI PRIČINJAVANJA I SLIČNO NIJE SMATRAO SUMNJIVIM ČINIMA

2056. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Ibnu-Ujejne prenoseći od Zuhrija, on od Abbada b. Temima, a ovaj od svoga amidže, koji je rekao: "Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, potužio se jedan čovjek da u samom namazu nešto osjeti, pa da li će prekinuti namaz?"

– Ne, dok god ne čuje glas (vjetra) ili osjeti smrad – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem). Ibnu-Ebi-Hafs prenosi od Zuhrija (hadis): "Ne treba (obnavljati) abdeset nego samo kada si osjetio smrad (ispuštenog vjetra) ili čuo glas."

2057. PRIČAO MI JE Ahmed b. Mikdam Idžli, njemu Muhammed b. Abdur-Rahman Tufavi, a njemu Hišam b. Urve prenoseći od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da su neki ljudi rekli: – Allahov Poslaniče, neki ljudi donesu nam meso, a mi ne znamo jesu li oni na njega (koljući) izgovorili Allahovo ime ili nisu?

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Proučite na njega vi Bismillu i jedite ga!"²

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "A KADA VIDE TRGOVINU I ZABAVU POHRLE K NJOJ..."

2058. PRIČAO NAM JE Talha b. Gannam, njemu Zaide prenoseći od Husajna, on od Salima koji je kazao da mu je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

– Dok smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, klanjali (džumu), stigao je iz Sirije karavan

بَابُ مَنْ لَمْ يَرِ الْوَسَاوِسَ وَنَحْوَهَا مِنَ الشُّبُهَاتِ

٢٠٥٦. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِتَمْرَةٍ مَسْقُوطَةٍ فَقَالَ لَوْلَا أَنْ تَكُونَ مِنْ صَدَقَةٍ لَأَكَلْتُهَا وَقَالَ هَمَامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَجِدُ تَمْرَةً سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي .

٢٠٥٧. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ الْعَجَلِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الطُّفَاوِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ ابْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ قَوْمًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ قَوْمًا يَأْتُونَنَا بِاللَّحْمِ لَا نَدْرِي أَذَكَرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَمُّوا اللَّهَ عَلَيْهِ وَكُلُّوهُ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْمًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا)

٢٠٥٨. حَدَّثَنَا طَلْقُ بْنُ عَنَامٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَقْبَلَتْ مِنَ الشَّامِ عِيرٌ تَحْمِلُ طَعَامًا فَانْتَفَتُوا إِلَيْهَا حَتَّى

2 Stoku treba klati izgovarajući bismillu. Ukoliko se to zaboravi koljući, treba je proučiti jedući njeno meso. Neki učenjaci smatraju da je navedeni hadis derogiran ajetom: "Ne jedite meso životinje nad kojom pri klanju nije spomenuto Allahovo ime!"

Ajni, međutim, kaže da ovaj ajet ima opći karakter i da se odnosi na svaku životinju pri čijem klanju nije proučena bismilla. Ali, izuzetak iz ovog općeg pravila jeste slučaj kada ona ne bude proučena iz zaborava.

sa hranom i svijet se okrenuo prema njoj, tako da s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostalo nego samo dvanaest ljudi, pa je zbog toga objavljeno: “A kada vide kakvu trgovinu ili zabavu, pohrle k njoj...”

STJECANJE IMETKA, NE VODEĆI RAČUNA ODAKLE I KAKO

2059. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibnu-Ebi-Zi'b, a ovome Seid Makburi prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Svijetu će doći vrijeme kada se čovjek neće brinuti za imovinu (dohodak), odakle ju je uzeo: da li iz dozvoljenog ili nedozvoljenog.”¹

O TRGOVINI PO KOPNU

i riječima Uzvišenog Allaha: “...ljudi koje trgovina i kupoprodaja ne ometaju da spominju Allaha...”² Katade je rekao: “Ljudi su se bavili kupoprodajom (u svom mjestu) i trgovali (u drugim krajevima), ali

مَا بَقِيَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا فَتَزَلَّتْ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا.

بَاب مَنْ لَمْ يُبَالِ مِنْ حَيْثُ كَسَبَ أَمْالًا

٢٠٥٩. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ مَا أَخَذَ مِنْهُ أَمِنْ الْحَلَالِ أَمْ مِنَ الْحَرَامِ.

بَابُ التَّجَارَةِ فِي الْبَرِّ

وَقَوْلِهِ (رَجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ) وَقَالَ قَتَادَةُ كَانَ الْقَوْمُ يَتَّبِعُونَ وَيَتَجَرَّوْنَ

1 Najavljena situacija bit će, kaže Ibnu-Betal, zbog slabog imana (vjerovanja), a pretjerane neograničene pohlepe ljudi za materijalnim dobrima.

Ibnu-Dževzi u djelu “Et-tergibu vet-terhib” navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko obnoći večeravši hranu pošteno zarađenu, obnoćio je s Allahovim zadovoljstvom i osvanuo oprošten od manjih grijeha učinjenih prema Allahu. Dužnost svakog muslimana je da stječe imovinu samo pošteno i na dozvoljen način.”

Preneseno je da je Enes rekao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem:

– Allahov Poslaniče, učini da moje dove budu primljene!

– Pošteno stiči svoju imovinu, pa će ti molba biti uvažena. Ko prinese svojim ustima zalogaj stečen nepošteno, na nedozvoljen i nepravedan način, njegova se molba ne uvažava četrdeset dana – naglasio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

2 Potpun prijevod fragmentarno navedenog 37. ajeta poglavlja En-Nur zajedno sa 36-38, glasi: “U domovima u kojima je Allah naredio da se uzdiže i spominje Njegovo ime, Njega veličaju u njima jutrom i večerom ljudi koje trgovina i kupoprodaja ne ometaju da spominju Allaha, obavljaju namaz, daju zekat i boje se Dana u kojem će se okrenuti srca i pogledi, da bi ih Allah nagradio najljepše za ono što su radili i da bi im povećao On svoje blagodati. Allah dariva koga hoće bez računa.”

Ashabi su se takmičili u izvršavanju svojih dužnosti prema Allahu i ljudima, pa su u njihovu pohvalu objavljeni gornji ajeti. Među ashabima bilo je krojača, kovača, tesara, zidara i drugih zanatlija. Kada bi kovač kujući željezo podigao čekić iznad nakovnja i u tom trenutku čuo učenje ezana, on ga nije više supštao na nakovanj, nego na stranu pored njega, a krojač zadjevenu iglu u platno ostavljao tako dok se vrati iz džamije.

kada bi im došla na red ma koja dužnost od dužnosti prema Allahu, ne bi ih trgovanje niti kupoprodaja zabavile od sjećanja na Allaha (namaze), sve dok ih ne bi prema Allahu potpuno obavili.”

2060, 2061. PRIČAONAMJE Ebu-Asim, prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koji je rekao da ga je obavijestio Amr b. Dinar prenoseći od Ebu-Minhala:

– Bavio sam se (poslom) mijenjanjem novca i za to pitao Zejda b. Erkama, radijallahu anhu, pa mi on reče: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je..., a preko drugih prenosilaca, pričao mi je Fadl b. Ja’kub, njemu prenio Hadždžadž b. Muhammed da je Ibnu-Hadždžadž rekao: “Saopćili su mi Amr b. Dinar i Amr b. Mus’ab da su čuli Ebu-Minhala gdje kaže: ‘Pitao sam Beraa b. Aziba i Zejda b. Erkama za (trgovinu) mijenjanje novca i oni su odgovorili: Mi smo u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili trgovci i pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za (posao) mijenjanje novca.’”

– Ako je to iz ruke u ruku (gotovina za gotovinu) nema štete, a ako je na odgodu (priček), onda nije dobro – odgovorio je on.

O IZLASKU ZA TRGOVINOM

i o riječima Uzvišenog Allaha: “Razidite se (po obavljenoj džumi) po zemlji i tražite Allahovu blagodat...!”

2062. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, koga je obavijestio Mahled b. Jezid, njega Ibnu-Džurejdž, a ovoga Ata’, prenoseći od Ubejda b. Umejra da je Ebu-Musa Eš’ari zatražio da bude primljen kod Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, pa mu nije dozvoljeno, jer je Omer tada bio zauzet, i on se vratio. Kada je Omer završio posao, rekao je: “Zar nisam čuo glas Abdullaha b. Kajsa (Ebu-Musaa)? Dozvolite mu ulazak!”

وَلَكِنَّهُمْ إِذَا نَابَهُمْ حَقٌّ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ حَتَّى يُؤَدُّوهُ إِلَى اللَّهِ .

٢٠٦٠ - ٢٠٦١. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ قَالَ كُنْتُ أَتَجَرُّ فِي الصَّرْفِ فَسَأَلْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ح وَ حَدَّثَنِي الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ وَعَامِرُ ابْنُ مُضْعَبٍ أَنَّهُمَا سَمِعَا أَبَا الْمُنْهَالِ يَقُولُ سَأَلْتُ الْبَرَاءَ ابْنَ عَازِبٍ وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ عَنِ الصَّرْفِ فَقَالَا كُنَّا تَاجِرَيْنِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّرْفِ فَقَالَ إِنْ كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَلَا بَأْسَ وَإِنْ كَانَ نَسَاءً فَلَا يَصْلُحُ .

بَابُ الْخُرُوجِ فِي التَّجَارَةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ) .

٢٠٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ أَنَّ أَبَا مُوسَى الْأَشْعَرِيَّ اسْتَأْذَنَ عَلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَلَمْ يُؤْذَنْ لَهُ وَكَأَنَّهُ كَانَ مَشْغُولًا فَرَجَعَ أَبُو مُوسَى فَفَرَّغَ عُمَرُ فَقَالَ أَلَمْ أَسْمَعْ صَوْتَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ

Rečeno je: “Pa on se vratio.”

Omer ga je potom pozvao, a on reče: “Tako nam je naređeno.”

– Donijet ćeš mi za to dokaz! – kazao je Omer.

Ebu-Musa je otišao na sastanak ensarija i pitao ih.

– To će ti – rekli su oni – posvjedočiti samo najmlađi između nas – Ebu-Seid Hudri. Tako je on došao s Ebu-Seidom Hudrijem i Omer reče: “Kako je meni bila nepoznata ta naredba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem! Zabavilo me je kleptanje ruku po trgovima (tj. rukovanje pri pogodbi).”

Mišljaše on (kaže Ebu-Musa) na izlazak na pijacu radi trgovanja.¹

TRGOVINA NA MORU

Metar je rekao:

“U tome nema štete. Ono što je Allah u Kur'anu spomenuo je sušta istina.” Potom je citirao: “Vidiš lađe kako sijeku more da biste tragali za Njegovim blagodatima...”

Izraz *Fulk* (u Kur'anu) znači lađe, a jednina i množina su jednog oblika.

Mudžahid je rekao: “To su lađe što sijeku vjetar”, a vjetar ne može sjeći obična lađa nego veliki brod.

2063. Lejs je kazao:

– Pričao mi je Dža'fer b. Rebi', prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana kako je izašao do na more i obavio svoj trgovački posao. On je potom ispričao cijeli slučaj. Pričao nam je Abdullah b. Salih i rekao: “To je meni pričao Lejs.”²

اٰتٰذَنُوْا لَهُ قِيْلَ قَدْ رَجَعَ فَدَعَاہُ فَقَالَ كُنَّا نُوْمِرُ بِذٰلِكَ فَقَالَ تَاْتِيْنِيْ عَلٰی ذٰلِكَ بِالْبَيِّنَةِ فَاَنْطَلَقَ اِلٰی مَجْلِسِ الْاَنْصَارِ فَسَاَلَهُمْ فَقَالُوْا لَا يَشْهَدُ لَكَ عَلٰی هٰذَا اِلَّا اَصْغَرُنَا اَبُو سَعِيْدٍ الْخُدْرِيُّ فَذَهَبَ بِاَبِي سَعِيْدٍ الْخُدْرِيِّ فَقَالَ عُمَرُ اَخْفِيْ هٰذَا عَلٰی مَنْ اَمَرَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالْاَسْوَاقِ يَعْنِي الْخُرُوْجَ اِلٰی تِجَارَةٍ .

بَابُ التَّجَارَةِ فِي الْبَحْرِ

وَقَالَ مَطَرٌ لَا بَأْسَ بِهِ وَمَا ذَكَرَهُ اللّٰهُ فِي الْقُرْآنِ اِلَّا بِحَقٍّ ثُمَّ تَلَا (وَتَرٰی الْفُلْكَ مَوَاحِرَ فِيْهِ وَلِتَبْتَغُوْا مِنْ فَضْلِهِ) وَالْفُلْكَ الشُّفْنُ الْوَاحِدُ وَالْجَمْعُ سَوَاءٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ تَمْخَرُ الشُّفْنُ الرِّيْحَ وَلَا تَمْخَرُ الرِّيْحُ مِنَ الشُّفْنِ اِلَّا الْفُلْكَ الْعِظَامُ .

٢٠٦٣ . وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ عَنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ اَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَآئِيْلَ خَرَجَ اِلَى الْبَحْرِ فَقَضَى حَاجَتَهُ وَسَاقَ الْحَدِيثَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللّٰهِ بْنُ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بِهٰذَا .

1 Ponekad manje obrazovan čovjek upozori učenog na nešto što ovaj nije znao. Omer je bio halifa i učena ličnost svoga vremena. Ibnu-Mes'ud je za njega kazao: “Kada bi se znanje Omera stavilo na jedan tas vage, a znanje ostalog živog svijeta na Zemlji na drugi, Omerovo bi znanje prevagnulo.”

2 Gomilanje kapitala i briga za njim ometa stručno uzdizanje. Ukoliko se čovjek više angažuje na stjecanju imetka, utoliko više zapostavlja nauku. Stjecanje nauke i imetka treba razumno usklađivati.

“KADA VIDE TRGOVINU
ILI ZABAVU ODU K NJOJ...”

I Allahoveriječi: “... ljudi koje trgovina i kupoprodaja ne ometa od sjećanja na Allaha...”

Katade je rekao:

“Svijet je trgovao, ali kada bi im nastupilo vrijeme neke dužnosti prema Allahu, ne bi ih trgovina niti kupoprodaja zanijele (omele) od sjećanja na Allaha, tako da bi tu obavezu prema Allahu odmah obavili.”³

2064. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Muhammed b. Fudajl prenoseći od Ebul-Dža‘da, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao:

– Stigao je karavan, a mi smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, klanjali džumu i svijet je pohitao prema njoj osim dvanaest ljudi, pa je objavljen ovaj ajet: “Kada vide trgovinu ili zabavu (svirku), pohitaju k njoj, a tebe ostave stojeći (na minberu)...”

بَاب (وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا)

وَقَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ (رِجَالٌ لَا تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ)

وَقَالَ قَتَادَةُ كَانَ الْقَوْمُ يَتَجَرَّوْنَ وَلَكِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا نَابَهُمْ حَقٌّ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ لَمْ تُلْهِهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ حَتَّى يُؤَدُّوهُ إِلَى اللَّهِ .

٢٠٦٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ فُضَيْلٍ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْتُ عَيْرٌ وَنَحْنُ نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْجُمُعَةَ فَاَنْفَضَّ النَّاسُ إِلَّا اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَتَنَزَّلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوكَ قَائِمًا .

3 Prijevod cijelog navedenog 14. ajeta poglavlja En-Nahl glasi: “Allah je onaj koji je potčinio (vama) more da iz njega jedete svježe meso i da vadite iz njega nakit koga nosite. I vidiš lađe kako sijeku more da bi mogli tražiti Njegovu blagodat i biti zahvalni...”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“... DIJELITE OD LIJEPIH STVARI KOJE STE
(POŠTENO) ZARADILI...”¹

2065. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, ovaj od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je kazala:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada supruga podijeli štogod hrane iz svoje kuće, ali ne na način koji nije valjan, ona ima svoju nagradu za što je podijelila, njen muž za ono što je zaradio, a isto tako i čuvar (sluga) i nikom od njih neće se umanjiti nagrada na račun drugog.”

2066. PRIČAO MI JE Jahja b. Dža‘fer, kome je rekao Abdur-Rahman prenoseći od Ma‘mera, on od Hemmama:

– Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada žena podijeli štogod od zarade svoga muža bez njegove zapovijedi, on ima za to polovicu nagrade (a supruga polovicu).”

POVEĆANJE OPSKRBE

2067. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebi-Ja‘kub Kirmani, njemu Hassan, a ovome Junus prenoseći od Muhammeda, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(أَنْفَقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ)

٢٠٦٥. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا غَيْرَ مُفْسِدَةٍ كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ وَلِزَوْجِهَا بِمَا كَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ لَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا.

٢٠٦٦. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَنْفَقَتِ الْمَرْأَةُ مِنْ كَسْبِ زَوْجِهَا عَنْ غَيْرِ أَمْرِهِ فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِهِ.

بَابُ مَنْ أَحَبَّ الْبَسْطَ فِي الرِّزْقِ

٢٠٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْكِرْمَانِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ قَالَ مُحَمَّدٌ هُوَ الزُّهْرِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ لَهُ فِي رِزْقِهِ أَوْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ.

¹ Prijevod cijelog fragmentarno navedenog 267. ajeta poglavlja El-Bekare sa 268. ajetom glasi: “O vjernici, dijelite od lijepih stvari koje ste pošteno zaradili i od onoga što smo vam darovali iz zemlje! Ne darivajte lošu stvar koju vi ne bi uzeli osim da zažmirite. Znajte da je Allah imućan i hvaljen. Šejtan vas zastrašuje siromaštvom i naređuje vam grijehenje, a Allah vam obećava svoj oprost i blagodat, Allah sve obuhvaća i sve zna.”

“Koga raduje da mu se njegova opskrba poveća (proširi) ili da mu se njegov život produlji, neka obilazi svoju rodbinu!”²

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, KUPOVANJE NA VERESIJU (KREDIT)

2068. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Abdul-Vahid, a ovome A‘meš, kazavši:
– Spominjali smo kod Ibrahima (Neha‘ija) zalog na ime duga pa on reče: “Pričao mi je Esved prenoseći od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo na priček do određenog vremena nešto hrane od jednog Jevreja, a dao mu u zalog svoj željezni oklop.”

2069. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Hišam, a ovome Katade prenoseći od Enesa..., i pričao mi je Muhammed b. Abdullah b. Havšeb, njemu Esbat Ebul-Jese‘ Basri, a ovome Hišam Destevai prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je on odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ječmeni hljeb i užeženo maslo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, već je bio založio svoj oklop kod jednog Jevreja u Medini i od njega uzeo ječam za svoje ukućane. Tada sam ga čuo gdje kaže: “Kod ukućana Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, nije omrknuo sa‘ (3 kg 33 dkg) pšenice, a niti sa‘ drugog žita, a on je, uistinu, imao devet supruga.”

بَابُ شِرَاءِ النَّبِيِّ ﷺ بِالنَّسِيئَةِ

٢٠٦٨. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ ذَكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنِ فِي السَّلَامِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ وَرَهْنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ.

٢٠٦٩. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ ح حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ أَبُو الْيَسَعِ الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا هِشَامُ الدَّسْتَوَائِيُّ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ مَشَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سِنْخَةٍ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ ﷺ دِرْعًا لَهُ بِالْمَدِينَةِ عِنْدَ يَهُودِيٍّ وَأَخَذَ مِنْهُ شَعِيرًا لِأَهْلِهِ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَمْسَى عِنْدَ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ صَاعٌ بُرٌّ وَلَا صَاعٌ حَبٌّ وَإِنْ عِنْدَهُ لَتَسْعَ نَسْوَةٌ.

2 Učenjaci se ne slažu oko toga šta podrazumijeva pojam *er-rahim* (rodbina). Tako se time podrazumijeva svako onaj s kim je zabranjeno stupati u brak, zatim nasljednici ili, pak, svi rodaci bez obzira da li je brak s njima zabranjen ili ne. Dobri odnosi s rođacima i češći obilazak ovih spada u djelomično obaveznu dužnost, a zanemarivanje u veliki grijeh.

Ebu-Seid Hudri i Ebu-Hurejre prenose da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovječe, boj se svoga Gospodara, čini dobro svojim roditeljima i obilazi svoju rodbinu, pa će ti život produžiti, u tvom blagostanju lahkoću dati, odstraniti poteškoću i lakoću učiniti tvoju opskrbu.”

Dobri odnosi s rodbinom doprinose produženju sretnog i udobnog života na ovom svijetu i ostavljaju lijepu uspomenu i dugo pohvalno sjećanje poslije smrti. To je djelimično produžavanje života za čim ljudi teže. Rođaci u međusobnom iskrenom razgovoru upućuju jedan drugog na korisne poštene poslove koji će im pribaviti sreću, zadovoljstvo i ugled u životu, i dobru uspomenu među živima, a nagradu i Allahovo zadovoljstvo u zagrobnom životu. Za takve ljude pravi život nastaje tek smrću.

O ČOVJEKOVOJ ZARADI I NJEGOVOM RADU

2070. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Ibnu-Vehb prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

– Pričao mi je Urve b. Zubejr da je Aiša, radijallahu anha, kazala: “Kada je Ebu-Bekr Siddik izabran za halifu, izjavio je: ‘Moj je narod svakako znao da ja sa svojim zanatom (trgovinom) nisam bio nemoćan za izdržavanje svojih ukućana. Sada sam zauzet općim poslovima muslimana, pa će se ukućani Ebu-Bekra hraniti iz ove (državne) imovine, ali on će njome trgovati u korist muslimana (da vrati ono što je potrošio).’”¹

بَابُ كَسْبِ الرَّجُلِ وَعَمَلِهِ بِيَدِهِ

٢٠٧٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا اسْتُخْلِفَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ قَالَ لَقَدْ عَلِمَ قَوْمِي أَنَّ حِرْفَتِي لَمْ تَكُنْ تَعْجِزُ عَنْ مَثُونَةِ أَهْلِي وَشَغَلْتُ بِأَمْرِ الْمُسْلِمِينَ فَسَيَأْكُلُ آلُ أَبِي بَكْرٍ مِنْ هَذَا الْمَالِ وَيَحْتَرِفُ لِلْمُسْلِمِينَ فِيهِ .

¹ Iako je Ebu-Bekr izabran za halifu, on je nastavio svoj trgovački posao. Tako je jednog jutra s bremenom odjeće na glavi krenuo na pijacu Medine i u putu ga susretoše Omer i Ubejd i primijetiše mu kako on kao vladar da se bavi trgovinom.

– A kako ću izdržavati svoju porodicu? – upitao je Ebu-Bekr.

– Odredit ćemo ti potreban iznos iz državne blagajne – odgovorili su oni.

Tako su se ashabi jednog dana sastali i odredili mu dnevno iznos u vrijednosti od pola ovce. Zabilježeno je da je Ebu-Bekr u danima svoga hilafeta primao navedeni iznos, a pred smrt naredio nasljednicima da se ¼ njegovog imetka preda u društvenu blagajnu. Time je Ebu-Bekr povratio zajednici više nego je od nje primio.

Prema tvđenju Aiše Ebu-Bekr je naredio, dok je bio zdrav, da mu se poslije smrti pregleda imetak i utvrdi višak stečen u danima njegova hilafeta i preda halifi koji bude iza njega izabran. Oformljena komisija s njegovim nasljednicima utvrdila je da je stekao jednog momka za poslugu iz Nubije i jednu devu za natapanje bašče, pa je to odmah predano novoizabranom vladaru Omeru.

Iz hadisa se zaključuje:

– velika pobožnost Ebu-Bekra. On je služio zajednici i konačno joj povratio opet sve što je od nje dobio. To je njegov svojevolutni čin, jer to nije bio dužan po Šerijatu učiniti;

– najvrednija imovina je ona koju čovjek pošteno svojim ličnim trudom zaradi. Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, upitaše:

– Koji je rad najbolji?

– Posao koga čovjek obavi svojim rukama – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Aiša, radijallahu anha, prenijela je da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najbolja hrana je ona koju čovjek sobom zaradi.”

Putevi privređivanja su mnogobrojni: poljoprivredni, privredni, a posebno trgovački. Šafija daje prednost poštenom trgovačkom privređivanju, a Nevevi poljoprivrednom, jer je tu općeprivredna korist i ljudima i životinjama:

– službenik za svoj uloženi rad u interesu zajednice ima pravo na plaću potrebnu za pristojan život njegov i njegove porodice.

2071. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu Abdullah b. Jezid, ovome Seid, kome je kazao Ebul-Esved prenoseći od Urve:

– Aiša, radijallahu anha, rekla je: “Drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, radili su (privređivali su) sami sobom i osjetili bi se znojem pa im je rečeno: Da ste se (pred skupno klanjanje) okupali!”

Ovo je prenio još Hemmam od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše.

2072. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Isa b. Junus prenoseći od Sevrija, on od Halida b. Ma'dana, ovaj od Mikdada, radijallahu anhu, a on opet od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Niko nikada neće jesti bolju hranu od one što je zaradio svojom rukom. Allahov vjerovjesnik Davud, alejhis-selam, jeo je samo ono što je zaradio svojim rukama.”

2073. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Abdu-Rezzak, rekavši da ga je obavijestio Ma'mer prenoseći od Hemmama b. Munebbiha:

– Pričao nam je Ebu-Hurejre prenoseći od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Zaista Davud, alejhis-selam, nije jeo nego samo od svojeručne zarade.”

2074. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Abdur-Rahmana b. Avfa da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže:

“Da neko od vas uprti breme drva na svoja leđa, bolje je nego da od koga zatraži milostinju, dao mu je on ili ne dao.”

٢٠٧١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَمَالًا أَنْفُسِهِمْ وَكَانَ يَكُونُ لَهُمْ أَرْوَاحٌ فَقِيلَ لَهُمْ لَوْ اغْتَسَلْتُمْ رَوَاهُ هَمَّامٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ .

٢٠٧٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ الْمُقْدَامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا أَكَلَ أَحَدٌ طَعَامًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ وَإِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَأْكُلُ مِنْ عَمَلِ يَدِهِ .

٢٠٧٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ دَاوُدَ النَّبِيَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ لَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلِ يَدِهِ .

٢٠٧٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَنْ يَحْتَطَبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ .

2075. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Veki', ovome Hišam b. Urve, prenoseći od svoga oca, on od Zubejra b. Avvama, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Da neko od vas uzme svoja užeta...”¹

PRIJAZNOST I BLAGOST PRI KUPOVANJU I PRODAVANJU I TRAŽENJE SVOGA PRAVA NA ULJUDAN NAČIN

2076. PRIČAO NAM JE Ali b. Ajjaš, njemu Ebu-Gassan Muhammed b. Mutarrif, a ovome Muhammed b. Munkedir prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah se smilovao čovjeku koji je blag kada prodaje i (ili) kupuje, i (ili) kada naplaćuje (potraživanje)!”²

DAVANJE (ROBE) I BOGATOM NA PRIČEK

2077. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, ovome Mensur, a njemu Rib'i b. Hiraš kome je Huzejfe, radijallahu anhu, rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji kaže:

– Meleki su primili (susreli) dušu jednog čovjeka od naroda koji je bio prije vas i upitali: “Da li si uradio kakvo dobro?”

– Naređivao sam svojim momcima da daju robu na priček i da otpišu dug (oprost) čak i bogatom.

٢٠٧٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَخْبَلَهُ .

بَابُ السُّهُولَةِ وَالسَّمَاخَةِ فِي الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ وَمَنْ طَلَبَ حَقًّا فَلْيَطْلُبْهُ فِي عَفَافٍ

٢٠٧٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ وَإِذَا اشْتَرَى وَإِذَا اقْتَضَى .

بَابُ مَنْ أَنْظَرَ مُوسِرًا

٢٠٧٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ أَنَّ رُبَيْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ حَدَّثَهُ أَنَّ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَلَقَّتِ الْمَلَائِكَةُ رُوحَ رَجُلٍ مِمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَالُوا أَعْمَلْتَ مِنَ الْخَيْرِ شَيْئًا قَالَ كُنْتُ أَمْرُ فِتْيَانِي أَنْ يُنْظَرُوا وَيَتَجَاوَزُوا عَنِ الْمُوسِرِ قَالَ قَالَ فَتَجَاوَزُوا عَنْهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ أَبُو مَالِكٍ

1 Nastavak gore nedovršenog hadisa glasi: “Da neko od vas uzme uže i donese na svojim leđima breme drva, pa ga proda i Allah mu s njim očuva njegov obraz (od sramne prošnje), bolje mu je nego da od ljudi traži milostinju, dali mu je oni ili ne dali.” (V. hadis broj 1471.)

2 Trgovac treba biti u međusobnom poslovanju s ljudima susretljiv, blag, taktičan i prijazan bez imalo grubosti. Tirmizi i Hakim ističu hadis: “Allah voli raspoloženost pri prodavanju robe, raspoloženost u kupovanju i plaćanju.” Nesai preko Osmana, radijallahu anhu, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Allah će uvesti u Džennet čovjeka koji je prijazan i blag u kupovanju i prodavanju robe, u plaćanju i naplaćivanju.”

– I oni su – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – snizili njemu odgovornost.

Ebu-Malik je rekao da prenosi od Rib'ija da kaže: “Ja sam bogatom snižavao cijenu, a siromahu otpisivao dug (opraštao).”

U drugom senedu Ebu-Malika slijedi Šu'be, prenoseći od Abdul-Malika, a on od Rib'ija.

Ebu-Avane je rekao da prenosi od Abdul-Malika, a on od Rib'ija, da je rekao: “Bogatog sam čekao, a siromahu otpisivao dug (opraštao).”

A Nu'ajm b. Ebu-Hind prenosi od Rib'ija da je izjavio: “Od bogatog sam (ponuđeni mi) novac primao, a siromahu otpisivao dug (opraštao).”

DAVANJE ROBE SIROMAŠNOME NA PRIČEK

2078. PRIČAO NAM JE Hišam b. Ammar, njemu Jahja b. Hamza, ovome Zubejdi prenoseći od Zuhrija, on od Ubejdullaha b. Abdullaha koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Jedan trgovac davaše svijetu robu na priček, pa kada bi vidio siromaha, rekao bi svojim momcima: otpišite mu dug, pa će, možda, i Allah nama oprostiti.”

I Allah mu je, zaista oprostio.³

عَنْ رَبِيعٍ كُنْتُ أُيَسِّرُ عَلَى الْمُسْرِ وَأُنْظِرُ الْمُعْسِرَ وَتَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعٍ وَقَالَ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعٍ أَنْظِرُ الْمُسْرَ وَآتَجَاوِزُ عَنْ الْمُعْسِرِ وَقَالَ نَعِيمُ بْنُ أَبِي هِنْدٍ عَنْ رَبِيعٍ فَأَقْبَلَ مِنَ الْمُسْرِ وَآتَجَاوِزُ عَنْ الْمُعْسِرِ .

بَابُ مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا

٢٠٧٨ . حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا الزُّبَيْدِيُّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَ تَاجِرٌ يُدَايِنُ النَّاسَ فَإِذَا رَأَى مُعْسِرًا قَالَ لِفَتْيَانِهِ تَجَاوِزُوا عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا فَتَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهُ .

³ Muslim u svom *Sahihu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Ko proda robu siromahu na otplatu ili mu otpiše plaćanje duga, Allah će ga smjestiti na Sudnjem danu u hladovinu svoga prijestolja (Arša).” Drugom prilikom Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko olakša svom dužniku plaćanje duga ili mu ga otpiše, bit će na Sudnjem danu u hladu Arša.”

NESKRIVANJE I POKAZIVANJE (MAHANA ROBE) I ISKRENOST (U KUPOPRODAJI)

Spominje se od Addaa b. Halida da je rekao:

– Napisao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: “Ovo je (rob) što ga je Muhammed, Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkupio od Addaa b. Halida, kupoprodajom muslimana muslimanu, bez (tjelesne) mahane, bez nevaljalštine (u naravi, ili nije iz nedozvoljene imovine) i bez pokvarenosti.”

Katade kaže: – Izraz *Gailatun* znači prostitucija, krađa i bjekstvo.

Ibrahimu (Neha'iju) je rečeno: – Neki trgovci stokom daju ime staji *Horasan* i *Sidžistan* i (pri prodaji) govore: “Došao je (konj) sinoć iz Horasana; došao je danas iz Sidžistana”, pa je Ibrahimu to bilo jako neugodno.

Ukbe b. Amir je izjavio: “Nijednom čovjeku nije dozvoljeno da proda robu znajući da ona ima neku mahanu (bolest), a da kupca o njoj ne obavijesti.”¹

2079. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Katade, on od Saliha Ebu-Halida, ovaj od Abdullaha b. Harisa koji to pripisuje Hakimu b. Hizamu, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Kupoprodavci imaju pravo izbora (da prihvate ili ne prihvate kupoprodaju) dok se nisu rastavili, ili je rekao, sve dok se ne rastave, pa ako su bili iskreni i međusobno sve razjasnili, bit će obojici napredak (bereket) u njihovoj kupoprodaji, a ako su što jedan durgom ukrali i slagali, umanjit će im se napredak (bereket) u njihovoj kupoprodaji.”²

بَابُ إِذَا بَيَّنَّ الْبَيْعَانَ وَلَمْ يَكْتُمَا وَنَصَحَا

وَيُذَكِّرُ عَنِ الْعَدَاءِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ كَتَبَ لِي النَّبِيُّ ﷺ هَذَا مَا اشْتَرَى مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْعَدَاءِ بْنِ خَالِدٍ بَيْعَ الْمُسْلِمِ مِنَ الْمُسْلِمِ لَا دَاءَ وَلَا خَبْثَةَ وَلَا غَائِلَةً وَقَالَ قَتَادَةُ الْغَائِلَةُ الزَّانَا وَالسَّرِقَةُ وَالْإِبَاقُ وَقِيلَ لِإِبْرَاهِيمَ إِنَّ بَعْضَ النَّخَاسِينَ يُسَمِّي أَرِيَّ خُرَاسَانَ وَسَجِسْتَانَ فَيَقُولُ جَاءَ أَمْسٍ مِنْ خُرَاسَانَ جَاءَ الْيَوْمَ مِنْ سَجِسْتَانَ فَكَرِهَهُ كَرَاهِيَةً شَدِيدَةً وَقَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ لَا يَحِلُّ لِأَمْرِيٍّ يَبِيعُ سِلْعَةً يَعْلَمُ أَنَّ بِهَا دَاءً إِلَّا أَخْبَرَهُ .

٢٠٧٩ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ صَالِحِ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ رَفَعَهُ إِلَى حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ قَالَ حَتَّى يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا .

¹ Stoka navedenih pokrajina, a naročito konji, cijeni se i računa u plemenitu pasminu, pa su nakupci gornjim postupkom privlačili kupce lažnim izjavama, povisivali cijene i ostvarivali nepravednu dobit.

² Ibnu-Madže u svom *Sunenu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko proda što, ne izloživši kupcu mahanu, on je stalno u Allahovom preziru i proklinjanju meleka.”

PRODAVANJE SMIJEŠANIH DATULA

2080. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Šejban prenoseći od Jahjaa, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu:

– Mi smo se opskrbljivali (iz društvenog skladišta) sakupljenim datulama, a to je bila mješavina raznih vrsta datula i prodavali smo dva sa'a za jedan sa' (bolje vrste). Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ne (mijenjajte) dva sa'a za jedan, niti dva dirhema za jedan dirhem!”

O MESARU (KASAPU)

2081. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, kome je pričao njegov otac, njemu A'meš, a ovome Šekik prenoseći od Ebu-Mes'uda, koji je kazao:

– Došao je jedan čovjek ensarija, koji se zvaše Ebu-Šu'ajb, i rekao svom dječaku (sluzi) kasapu: “Napravi mi jelo koje će zadovoljiti petericu. Ja hoću da pozovem Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kao petog od peterice jer sam na njemu primijetio da je gladan.”

بَابُ بَيْعِ الْخُلْطِ مِنَ التَّمْرِ

٢٠٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نُرْزَقُ تَمْرَ الْجَمْعِ وَهُوَ الْخُلْطُ مِنَ التَّمْرِ وَكُنَّا نَبِيعُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَاعَيْنِ بِصَاعٍ وَلَا دِرْهَمَيْنِ بِدِرْهَمٍ.

بَابُ مَا قِيلَ فِي اللَّحَامِ وَالْجَزَارِ

٢٠٨١. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُكْنَى أَبَا شُعَيْبٍ فَقَالَ لِعَلَامٍ لَهُ قَصَابٌ اجْعَلْ لِي طَعَامًا يَكْفِي خَمْسَةَ فَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَدْعُو النَّبِيَّ ﷺ خَامِسَ خَمْسَةٍ فَإِنِّي قَدْ عَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْجُوعَ فَدَعَاهُمْ فَجَاءَ مَعَهُمْ رَجُلٌ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ هَذَا قَدْ تَبِعَنَا فَإِنْ شِئْتَ

Prema mišljenju Ibrahima Neha'ija, Sevrija, Malika, Ebu-Hanife i Muhammeda b. Hasana kupoprodajni ugovor je perfektan sa završenim verbalnim sporazumom i onda kada kupac kaže: Kupih, a prodavac: Prodadoh – oni poslije toga nemaju pravo izbora i kupoprodaja je sklopljena.

Ebu-Jusuf, Šafija, Isa b. Eban i drugi pravници izraze u hadisu “... dok se nisu rastavili...” tumače dok se kupoprodavci nisu međusobno fizički rastavili, nakon verbalne ponude prodavca, a prije nego kupac prihvati ponudu. Pravo izbora prihvatanja ili odbijanja kupoprodaje ne gubi se dovršenom ponudom i prihvatanjem kupoprodavca nego kada se oni međusobno rastanu i krenu za drugim poslom.

Seid b. Musejjeb, Zuhri, Ata b. Ebi-Rebah, Sufjan b. Uzejne, Evza'i, Lejs b. Sa'd, Hasan Basri, Hišam b. Jusuf, Ubejdullah b. Hasan, Šafija, Ahmed, Ishak, Ebu-Ubejd i Taberi smatraju da se u hadisu misli na fizičko rastavljanje i sve dok su kupac i prodavac fizički rastavljeni, kupoprodaja ne može biti sklopljena. Hanefije iz svega ovog zaključuju da ugovor postaje važeći onda kada se izjavi ponuda i potražnja i prodata stvar prelazi u vlasništvo kupca. Kupoprodavci imaju pravo izbora: ili da prihvate ili da odbiju kupoprodaju, dok se nisu definitivno sporazumjeli o kupoprodajnom predmetu. Po sklopljenom sporazumu kupcu je dozvoljeno koristiti se kupljenim predmetom, jer je u Kur'anu rečeno: “Vjernici, ne jedite međusobno vaše imetke na nedozvoljen način, osim ako je to trgovanje kojim ste vi zadovoljni.” Prema sadržaju ovog ajeta pravne posljedice kupoprodaje nastaju samim sporazumom kupoprodajnih stranaka, a ne kada se one jedna od druge fizički rastave.

On ih je zatim pozvao. S njima je došao još jedan čovjek, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ovaj nas je stalno pratio, pa ako hoćeš da mu dozvoliš, dozvoli mu, a ako hoćeš da se vrati, on će se vratiti.”

– Ne, naprotiv, dozvoljavam mu – odgovorio je Ebu-Šu‘ajb.¹

O ONOME ŠTO UMANJUJE NAPREDAK U TRGOVINI: LAŽ I SKRIVANJE MAHANE (ROBE)

2082. PRIČAO NAM JE Bedel b. Muhabber, kome je rekao Šu‘be prenoseći od Katade:

– Čuo sam Ebu-Halila da prenosi od Abdullaha b. Harisa, on od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili ne prihvatiti kupoprodaju) dok se nisu međusobno rastali – ili je rekao: “Sve dok se međusobno ne rastave, pa ako su bili međusobno iskreni i jedan drugom sve objasnili, bit će im u njihovoj trgovini napredak (bereket), a ako su u tom što ukrali i jedan drugog lagali, umanjit će im se napredak (bereket) u njihovoj trgovini.”

أَنْ تَأْذَنَ لَهُ فَأَذِنَ لَهُ وَإِنْ شِئْتَ أَنْ يَرْجِعَ رَجَعَ
فَقَالَ لَا بَلْ قَدْ أَذِنْتُ لَهُ .

بَاب مَا يَمْحَقُ الْكَذِبُ وَالْكَتْمَانُ فِي الْبَيْعِ

٢٠٨٢. حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْخَلِيلِ يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
ابْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ
قَالَ حَتَّى يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورَكَ لهُمَا فِي
بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَتُهُمَا .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- dozvoljeno je biti kasap i stjecati imovinu putem toga zanata;
- dozvoljeno je u zanatskim poslovima imati pomoćnika i koristiti se produktom njegova rada;
- pohvalno je priređivati umjerene gozbe za prijatelje, a naročito za siromašne susjede;
- pozivajući svoga prijatelja na gozbu preporučljivo je pozvati još kojeg njegovog suradnika i poznanika, a hranu pripremiti u dovoljnoj količini;
- nepozvan može biti među uzvanicima uz naknadni poziv kuće domaćina. Bejheki u svom *Sunenu*, preko Aiše, navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko na gozbu dođe nepozvan i s uzvanicima jede, ušao je na nju kao prestupnik, i jeo je ono što mu nije dozvoljeno.”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “O VJERNICI, NE JEDITE MNOGOSTRUKU KAMATE NA KAMATE! BOJTE SE ALLAHA, PA ĆETE BITI SPAŠENI!”

2083. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibnu-Ebi-Zi’b, kome je prenio Seid Makburi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Svijetu će sigurno doći vrijeme kada čovjek neće gledati odakle je stekao (uzeo) imovinu; da li iz dozvoljenog ili nedozvoljenog (poslovanja).”

O ONOM KOJI JEDE KAMATU,
SVJEDOČI ZA NJU I KOJI JE ZAPISUJE
(OBRAČUNAVA)

i riječima Uzvišenog Allaha:

“Oni koji jedu kamatu, stajat će (na Sudnjem danu) samo kao što stoji onaj koga je šejtan spopao svojim dohvatom (ludilom). To je zato što su oni govorili: Trgovina je potpuno isto što i kamata. A Allah je dozvolio trgovinu, a zabranio kamatu. Kome dođe pouka od njegova Stvoritelja i Gospodara, pa se sustegne (od kamate), njemu pripada što je ranije stekao, a njegova stvar (oprosta) pripada Allahu. Ko se vrati (uzimanju kamate), bit će od drugova Džehennema; oni će u njemu vječito ostati.”

2084. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, kome je rekao Gunder prenoseći od Šu’be, on od Mensura, ovaj od Ebu-Duhaa, a on opet od Mesruka, koji je prenio od Aiše, radijallahu anha: “Kada su objavljeni posljednji (gornji) ajeti poglavlja El-Bekare, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ih je ashabima u džamiji i potom zabranio trgovinu opojnim pićima.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا
أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)

٢٠٨٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَيْبٍ حَدَّثَنَا
سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ
لَيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالِي الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ
أَمِنْ حَلَالٍ أَمْ مِنْ حَرَامٍ .

بَابُ أَكْلِ الرِّبَا وَشَاهِدِهِ وَكَاتِبِهِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا
كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ
وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى
فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) .

٢٠٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ
عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا نَزَلَتْ آخِرُ
الْبَقَرَةِ قَرَأَهُنَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَيْهِمْ فِي الْمَسْجِدِ ثُمَّ حَرَّمَ
التَّجَارَةَ فِي الْخَمْرِ .

2085. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džerir b. Hazim, a ovome Ebu-Redža' prenoseći od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Vidio sam u noći (Miradža) dva čovjeka (meleka). Došli su mi i izveli me do u Svetu zemlju. Potom smo išli i došli do jedne rijeke od krvi. U njoj je stajao jedan čovjek. Bio je u sredini te rijeke, a (na obali) drugi čovjek pred kojim je mnogo kamenja. Kada bi se god onaj čovjek, što je u rijeci, okrenuo i htio izaći, bacio bi se onaj drugi (s obale) kamenom u njegova usta i vratio ga gdje je i bio. Tako bi ovaj činio, i kada bi god onaj htio izaći, on bi mu se bacio kamenom u usta i on bi se vratio gdje je i bio.

‘Ko je to?’ – upitao sam.

‘Onaj što ga vidiš u rijeci, jeste čovjek koji je jeo kamate’ – odgovorio je melek.”

ZABRANA (PLAĆANJA VJEROVNIKU) KAMATE

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha:

“O vi koji vjerujete, bojte se Allaha i odbacite ono što je ostalo od kamata, ako ste pravi vjernici. Ako to ne učinite, najavite sebi rat od Allaha i Njegova Poslanika, a ako se pokajete, pripada vam glavnica vašeg imetka. Nećete (time) učiniti nasilje, a niti će se vama učiniti nasilje. Ako bi dužnik bio u poteškoći, pa (treba ga) pričekati do boljeg stanja, a još vam je bolje da mu (dug) poklonite, ako (to) znate.”

“Bojte se dana u kome ćete se vratiti Allahu; u kome će se ispuniti svakom ono što je zaradio i neće im se učiniti nasilje.”

Ibnu-Abbas kaže: “Ovo je posljednji ajet objavljen Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

٢٠٨٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي فَأَخْرَجَانِي إِلَى أَرْضٍ مُقَدَّسَةٍ فَأَنْطَلَقْنَا حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى نَهْرٍ مِنْ دَمٍ فِيهِ رَجُلٌ قَائِمٌ وَعَلَى وَسْطِ النَّهْرِ رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيْهِ حِجَارَةٌ فَأَقْبَلَ الرَّجُلُ الَّذِي فِي النَّهْرِ فَإِذَا أَرَادَ الرَّجُلُ أَنْ يَخْرُجَ رَمَى الرَّجُلُ بِحَجَرٍ فِيهِ فَرَدَّهُ حَيْثُ كَانَ فَجَعَلَ كُلَّمَا جَاءَ لِيَخْرُجَ رَمَى فِيهِ بِحَجَرٍ فَيَرْجِعُ كَمَا كَانَ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقَالَ الَّذِي رَأَيْتُهُ فِي النَّهْرِ أَكَلَ الرِّبَا.

بَابُ مُوَكَّلِ الرِّبَا

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هَذِهِ آيَةٌ نَزَلَتْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ.

¹ Koristiti se kamatom, zabranjeno je Kur'anom i Hadisom i u tom se slažu svi islamski učenjaci. Preneseno je da je Ebu-Hajjan rekao: “Uživalac kamate poznavat će se na Sudnjem danu kao što se luđak poznaje na ovom svijetu.”

2086. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od Avna b. Ebi-Džuhajfe:

– Vidio sam svoga oca, kada je kupio roba koji je znao uzimati (puštati) krv, pa sam ga za to upitao, a on reče: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (koristiti) novac od (prodanog) psa i novac od krvi. On je zabranio tetoviranje tetovirki i tetoviranoj, da neko jede kamate i daje drugom da je jede (plaća), a slikara je prokleo.”²

٢٠٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَوْنِ ابْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي اشْتَرَى عَبْدًا حَجَّامًا فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَثَمَنِ الدِّمِّ وَنَهَى عَنْ الْوَاشِمَةِ وَالْمَوْشُومَةِ وَآكِلِ الرَّبَا وَمُوكِلِهِ وَلَعَنَ الْمُصَوِّرَ .

Dužnost je odgoditi siromahu plaćanje duga do boljeg njegovog materijalnog stanja i mogućnosti. Zabranjeno je dužnika ucjenjivati i zbog nemogućnosti pravovremene isplate duga zaračunavati mu kamate.

Taberani navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko želi da ga Allah stavi u svoj hlad na dan kada ne bude drugog hlada osim Njegovog, neka oslobodi siromaha duga ili mu otpiše njegovu isplatu.” Imam Ahmed prenosi da je Burejde rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Ko pričekava siromaha za isplatu duga, ima svakog dana nagradu učinjene milostinje.”

– Čuo sam te, Allahov Poslaniče, kazao je Burejde, kada si rekao: “Ko pričekava siromaha za isplatu duga, ima svakog dana nagradu učinjene milostinje.” Poslije sam te čuo kada si rekao: “Ko pričekava siromaha za isplatu duga, ima za svaki dan nagradu kao da je učinio dvije milostinje.”

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: Vjerovnik ima svakog dana nagradu jedne milostinje do dana naplate potraživanja, a prolaskom toga dana i odgodom naplate ima svakog dana nagradu dviju podijeljenih milostinja.

Hakim je zabilježio slijedeću izjavu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Ko materijalno pomogne borca na Allahovom putu, ratnika, zaduženog siromaha ili roba da se otkupi, Allah će ga staviti u svoj hlad (zaštitu) na dan kada ne bude bilo nikakvog drugog hlada (zaklona) osim Njegovog.”

Smatra se da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, po objavi gornjih ajeta živio još 31 dan. Ibnu-Džurejdž kaže da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, po objavi gornjih ajeta živio još 9 noći, a samo 7 po mišljenju Mukatila.

2 Iz hadisa se zaključuje:

– podijeljena su mišljenja pravnika o pitanju korištenja novca od prodatog psa. To zabranjuju Evza‘i, Šafija, Ahmed, Davud, Malik i još neki pravници. Ebu-Hurejre to smatraše samo pokuđenim poslom. Ibnu-Hazm ne dozvoljava uzeti novac za psa, bio on lovački, ovčarski ili neki drugi. Ovo je stav Malika, Šafije, Ahmeda, Ebu-Sevra i drugih pravnika.

Ata b. Ebi-Rebah, Ibrahim Neha‘i, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed i Suhnun od Malikija dozvoljavaju prodavati psa korisnog za domaćinstvo i koristiti se dobivenim novcem. Ebu-Hanife ne dozvoljava prodaju psa, pa ni korištenje dobivenog novca za njega, ako on napada ljude.

U Beda‘iu stoji: “Dozvoljeno je prodati zvjerku sa zubima deračima kao, naprimjer: psa, tigra, lava, vuka, hijenu i njima slične derače, izuzimajući svinju, dok Šafija to ne dozvoljava.”

Tahavi kaže da svojevremeno nije bilo dozvoljeno držati psa, a kasnije je to dozvoljeno za potrebe lova, čuvanje domaćinstva i slično, pa se i kupoprodaja dozvolila;

– naplaćivanje usluge za puštanje krvi bilo je svojevremeno zabranjeno, ali je kasnije to dozvoljeno. Zabilježeno je da je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, tu uslugu plaćao;

– tetoviranje je zabranjeno, jer se time izobličuje oblik ljudi koji im je Allah odredio. Tirmizi u svom *Sunenu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo osobu koja upliće kosu i onu koja traži da joj se upliće kosa, te onu koja tetovira i onu koja traži da se tetovira.”

“ALLAH UMANJUJE KAMATU, A UVEĆAVA
SADAKE, ALLAH NE VOLI NIJEDNOG
NEVJERNIKA (GRJEŠNIKA)”

2087. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu
Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, da
je Ibnu-Musejeb rekao:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, uistinu je kazao:
Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve
sellem, kako kaže: “Zaklinjanje doprinosi prodaji
robe, a smanjivanju napretka (bereketa).”

ZABRANA (LAŽNOG) ZAKLINJANJA PRI PRODAJI

2088. PRIČAO NAM JE Umer b. Muhammed,
njemu Hušejm, ovoga obavijestio Avvam prenoseći
od Ibrahima b. Abdur-Rahmana, on od Abdullaha
b. Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, da je jedan čovjek
postavio robu a bio je s njom na sajmu (vašaru),
i zaklinjao se Allahom da je za nju dao onoliko
koliko uistinu nije dao, da bi je prodao nekom od
muslimana, pa je objavljeno:

“Zaista, oni koji posredstvom Allahovog
govora i svojih (lažnih) zakletvi kupuju malu
vrijednost...”¹

بَاب (يَمْحَقُ اللَّهُ الرَّبَا وَيُزِيهِ الصَّدَقَاتِ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ)

٢٠٨٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ
عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ إِنَّ
أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
يَقُولُ الْحَلْفُ مُنْفَقَةٌ لِلسَّلْعَةِ مُمَحَقَةٌ لِلْبَرَكَةِ .

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الْحَلْفِ فِي الْبَيْعِ

٢٠٨٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ
أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَقَامَ
سِلْعَةً وَهُوَ فِي السُّوقِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا
مَا لَمْ يُعْطَ لِيُوقِعَ فِيهَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَتَزَلَّتْ
إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا .

¹ Dalji prijevod fragmentarno navedenog 77. ajeta (poglavlja) Ali-Imran, glasi: “... Oni neće imati udjela na drugom svijetu. S njima Allah neće razgovarati niti će ih očistiti (od grijeha) i njih čeka bolna kazna.”

Imam Ahmed u svom *Musnedu* i Muslim u svom *Sahihu* navode da je Ebu-Zerr prenio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah neće na Sudnjem danu razgovarati sa tri vrste ljudi, niti ih pogledati, a niti ih grijeha očistiti, nego će im dosuditi bolnu kaznu.”

– Ko su ti nesretnici i gubitnici? – upitao sam.

On je gornje riječi još tri puta ponovio i potom kazao: “Onaj koji pušta odjeću (da se vuče po zemlji), trgovac koji svoju robu prodaje pomoću lažne zakletve i onaj koji prigovara (nakon što učini dobro djelo).”

O ZLATARIMA (KOVAČIMA)

Tavus je rekao prenoseći od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhu:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Neće se kositi (čupati) trava dvorišta Ka’be”, a Ibnu-Abbas je rekao: “... osim šašike (izhira), jer je ona stvarno potrebna svakom njihovom zlataru i za njihove kuće.”

– Pa osim šašike – dodao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

2089. PRIČAO NAM JE Abdan, da ga je obavijestio Abdullah, a njega Junus prenoseći od Ibnu-Šihaba, kome je izjavio Ali b. Husejn, da je Husejn, sin Alijin, radijallahu anhuma, rekao da je Alija kazao: “Imao sam ja jednu postariju devu od mog dijela ratnog plijena (s Bedra). Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mi je tu devu iz (državne) petine. Kada sam se htio oženiti Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dogovorio sam se sa kujundžijom iz plemena Kajnuka’ da pođe sa mnom da donesemo šašike koju sam naumio prodati nekom od zlatara (kovača) i time se pomoći u pripremi gozbe za svoju svadbu.”

2090. PRIČAO NAM JE Ishak, a njemu Halid b. Abdullah prenoseći od Halida, on od Ikrime, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je Mekku učinio svetom i nije dozvolio (borbe u njoj) nikome prije mene, a niti ikome poslije mene. Meni ju je dozvolio samo jedan čas. Njena trava neće se kositi, njeno drveće potkresivati (sjeći), ni njen lov razgoniti, a niti uzimati u njoj izgubljena stvar osim od onog koji će je obznaniti.”

Potom je Abbas b. Abdil-Muttalib rekao: “Osim

بَابُ مَا قِيلَ فِي الصَّوَاغِ

وَقَالَ طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَقَالَ الْعَبَّاسُ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لِقَيْنِهِمْ وَبُيُوتِهِمْ فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ .

٢٠٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيبِي مِنَ الْمَغْنَمِ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنَ الْخُمْسِ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِيَ بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَاغًا مِنْ بَنِي قَيْنَقَاعٍ أَنْ يَزْتَحِلَ مَعِيَ فَنَأْتِي بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أبيعَهُ مِنَ الصَّوَاغِينَ وَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيمَةِ عُرْسِي .

٢٠٩٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَلَمْ يَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَلَا لِأَحَدٍ بَعْدِي وَإِنَّمَا حَلَّتْ لِي سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ لَا يُخْتَلَى خَلَاهَا وَلَا يُعْضَدُ شَجَرُهَا وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا يُلْتَقَطُ لُقْطَتُهَا إِلَّا لِمُعَرِّفٍ وَقَالَ عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْإِذْخِرَ لِصَاغَتِنَا وَلِسُقْفِ بَيْوتِنَا فَقَالَ

rogozine za naše zlatare (kovače) i za krovove naših kuća?”

– Osim rogozine – kazao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

Zatim je Ikrime rekao: “Znaš li što je to rastjerivanje lovine Harema? To je da je otjeraš iz hlada na stranu, a ti se spustiš na njeno mjesto.”

Abdul-Vehab je rekao prenoseći od Halida: “... za naše kovače i naše grobove.”¹

SPOMINJANJE KOVAČA I TALIOCA ŽELJEZA

2091. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibnu-Ebi-Adijj, prenoseći od Šu‘be, a on od Sulejmana, ovaj od Ebu-Duhaa, on opet od Mesruka, a ovaj od Habbaba:

“U predislamsko doba bio sam kovač i imao sam kod Asa b. Vaila svoje potraživanje, pa sam mu otišao da ga naplatim.”

– Neću ti ga dati – rekao je on – sve dok ne napustiš vjerovanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Neću ga napustiti dok te Allah ne usmrti i potom budeš proživljen – rekao sam.

– Pa ostavi me dok umrem i budem proživljen. Tada će mi biti dati imetak i djeca, pa ću ti isplatiti – rekao je on.

Potom je objavljeno: “Vidje li onog što niječe naše dokaze i kaže sigurno će mu biti dati imetak i djeca? Zna li on tajnu ili je od Allaha uzeo obećanje?!”

إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَالَ عِكْرَمَةُ هَلْ تَدْرِي مَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا هُوَ أَنْ تُنَحِّيَهُ مِنَ الظِّلِّ وَتَنْزِلَ مَكَانَهُ قَالَ عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ خَالِدٍ لَصَاعَتِنَا وَقُبُورِنَا .

بَابُ ذِكْرِ الْقَيْنِ وَالْحَدَّادِ

٢٠٩١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ لِي عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ دَيْنٌ فَأَتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ قَالَ لَا أُعْطِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ ﷺ فَقُلْتُ لَا أَكْفُرُ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ تَبَعْتُ قَالَ دَعْنِي حَتَّى أَمُوتَ وَأُبْعَثَ فَسَأَوْتِي مَالًا وَوَلَدًا فَأَقْضِيكَ فَتَرَلْتُ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بَأَيَاتِنَا وَقَالَ لَا أُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا أَطْلَعَ الْغَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا .

¹ Ovi i slijedećih nekoliko hadisa ukazuju na vrste zanata koji su njegovani u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i na njihovu potrebu za zajednicu. Zanati su pohvalni jer doprinose podizanju standarda ljudi. Iz hadisa se zaključuje:

– dozvoljeno je trgovati sa šašikom (izhirom) i privređivati sa svakim poštenim čovjekom;
– svadbene troškove snosi mladoženja a ne mlada.

SPOMINJANJE KROJAČA

2092. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, da je on čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako govori:

“Jedan krojač pozvao je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na jelo koje je za njega pripremio.

– S Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, otišao sam i ja na to jelo – rekao je Enes b. Malik.

Pred Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (domaćin) je primakao kruh i čorbu u kojoj je bilo bundeve i komadića mesa. Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako traži bundevu po časi. Od tada sam – kaže Enes – stalno volio bundevu.”

SPOMINJANJE TKAČA I VEZIOCA

2093. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Jakub b. Abdur-Rahman prenoseći od Ebu-Hazima:

– Čuo sam Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, kada je rekao: “Jedna žena donijela je ogrtač (Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem).”

– A znate li šta je to ogrtač? (burda)? – upitao je Sehl.

– Da – odgovoreno mu je. – To je otkan ogrtač okeranih krajeva.

– Allahov Poslaniče, rekla je žena – ovo sam otkala svojom rukom da ti ga obučem.

I kako mu je bio potreban, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ga je i kasnije među nas izašao njim ogrnut.

Potom je jedan čovjek između svijeta rekao: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, ogrni me njim!

بَابُ ذِكْرِ الْخَيَّاطِ

٢٠٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنَّ خَيَّاطًا دَعَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَطَعَامَ صَنَعَهُ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ فَذَهَبْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى ذَلِكَ الطَّعَامِ فَقَرَّبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خُبْزًا وَمَرَقًا فِيهِ دُبَّاءٌ وَقَدِيدٌ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَتَّبِعُ الدُّبَّاءَ مِنْ حَوَالِي الْقُصْعَةِ قَالَ فَلَمْ أَزَلْ أَحِبُّ الدُّبَّاءَ مِنْ يَوْمِئِذٍ .

بَابُ ذِكْرِ النَّسَاجِ

٢٠٩٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ بِبُرْدَةٍ قَالَ أَتَدْرُونَ مَا الْبُرْدَةُ فَقِيلَ لَهُ نَعَمْ هِيَ الشَّمْلَةُ مَنْسُوجٌ فِي حَاشِيَتِهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي نَسَجْتُ هَذِهِ بِيَدِي أَكْسُو كَهَا فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ ﷺ مُحْتَاجًا إِلَيْهَا فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَإِنَّهَا إِزَارُهُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ اكْسُنِيهَا فَقَالَ نَعَمْ فَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ فِي الْمَجْلِسِ ثُمَّ رَجَعَ فَطَوَّأَهَا ثُمَّ أَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ الْقَوْمُ مَا أَحْسَنْتَ سَأَلْتَهَا إِيَّاهُ لَقَدْ عَلِمْتَ أَنَّهُ لَا يَرُدُّ سَائِلًا فَقَالَ الرَّجُلُ وَاللَّهِ مَا سَأَلْتُهُ إِلَّا لِتَكُونَ كَفَنِي يَوْمَ أَمُوتُ قَالَ سَهْلٌ فَكَانَتْ كَفَنَهُ .

– Hoću – odgovorio je on.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim je odsjeo na tom sijelu, onda se vratio kući, smotao ogrtač i poslao mu ga.

Poslije toga mu je svijet prigovorio: “Nisi dobro uradio što si mu ga zatražio. Ti si sigurno znao da on ne odbija nikoga ko mu što zatraži.”

– Allaha mi – rekao je ovaj (čovjek) – ja sam mu ga zatražio da mi bude kefin kada umrem.

– I on mu je kasnije i bio kefin – kaže Sehl.

O STOLARU

2094. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Abdul-Aziz prenoseći od Ebu-Hazima:

– Došli su neki ljudi Sehlu b. Sa‘du da ga pitaju za minber, pa je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poručio je nekoj ženi, koju je Sehl i imenovao, da zapovjedi svome sluzi stolaru da mu napravi nekoliko drvenih sjedala na koje će sjedati kada svijetu drži govor.”

I ona mu je naredila da to napravi od tamariskovog (tarfa) drveta. Kada je to uradio, odnio je i ona ga je poslala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On je naredio, pa se to postavilo (u džamiji) i on je na njemu sjedio.

2095. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Abdul-Vahid b. Ejmen prenoseći od svoga oca, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je jedna žena od ensarija rekla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Allahov Poslaniče, hoćeš li da ti napravim nešto na čemu ćeš sjediti? Ja imam slugu stolara.

– Ako hoćeš – odgovorio je.

Ona mu je, potom, dala napraviti minber. I kada je bio petak, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo je na taj minber koji mu je načinjen, pa je panj palme kod njega, na kome je on ranije držao govor,

بَابُ النَّجَّارِ

٢٠٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَتَى رَجُلًا إِلَى سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ يَسْأَلُونَهُ عَنِ الْمُنْبَرِ فَقَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى فُلَانَةِ امْرَأَةٍ قَدْ سَمَّاهَا سَهْلٌ أَنْ مُرِي غُلَامَكَ النَّجَّارَ يَعْمَلُ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهِنَّ إِذَا كَلَّمْتُ النَّاسَ فَأَمَرْتُهُ يَعْمَلُهَا مِنْ طَرْفَاءِ الْغَابَةِ ثُمَّ جَاءَ بِهَا فَأَرْسَلْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِهَا فَأَمَرَ بِهَا فَوَضِعْتُ فَجَلَسَ عَلَيْهِ .

٢٠٩٥. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ ابْنُ أَيْمَنَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا أَجْعَلُ لَكَ شَيْئًا تَقْعُدُ عَلَيْهِ فَإِنِّي لِي غُلَامًا نَجَّارًا قَالَ إِن شِئْتَ قَالَ فَعَمِلْتُ لَهُ الْمُنْبَرَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ قَعَدَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الْمُنْبَرِ الَّذِي صُنِعَ فَصَاحَتْ النَّخْلَةُ الَّتِي كَانَ يُخْطَبُ عِنْدَهَا حَتَّى كَادَتْ تَنْشَقُّ فَنَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ

zaplakao da se skoro raspukne. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je sišao, uzeo ga i prislonio uza se, a on počeo jecati kao što jeca dijete kada se ušutkuje dok se ne umiri.

– Plakao je – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – zbog onog što je slušao od učenja zikra (Kur’ana, spominjanja Allaha).

KUPOVANJE POTREPŠTINA LIČNO

Ibnu-Omer, radijallahu anhum, izjavio je: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od Omera devca”, a Abdur-Rahman b. Ebi-Bekr, radijallahu anhum, kazao je: “Jedan idolopoklonik dotjerao je stado (na pijacu) pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od njega jednu ovcu a od Džabira je kupio (drugom prilikom) devu.”

2096. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Isa, njemu Ebu-Mu‘avija, a ovome A‘meš prenoseći od Ibrahima, on od Esveda, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od jednog Jevreja nešto hrane na kredit (veresiju) i kod njega založio svoj oklop.”

KUPOVANJE JAHACIH ŽIVOTINJA I MAGARACA; DA LI JE ODLUKA VALJANA AKO NEKO KUDI TAKVU JAHACU ŽIVOTINJU ILI DEVCA PRIJE NEGO ŠTO PRODAVAC S NJE SJAŠE?

Ibnu-Omer, radijallahu anhu, kazao je:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Omeru: “Prodaj mi ga!” Mišljaše on na neposlušnog devca.

حَتَّى أَخَذَهَا فَضَمَّهَا إِلَيْهِ فَجَعَلَتْ تَتْنُ أَنْيْنَ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسَكُّ حَتَّى اسْتَقَرَّتْ قَالَ بَكَتْ عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الذُّكْرِ .

بَابُ شِرَاءِ الْإِمَامِ الْحَوَائِجَ بِنَفْسِهِ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا اشْتَرَى النَّبِيُّ ﷺ جَمَلًا مِنْ عُمَرَ وَاشْتَرَى ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِنَفْسِهِ وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا جَاءَ مُشْرِكٌ بَغْنَمٍ فَاشْتَرَى النَّبِيُّ ﷺ مِنْهُ شَاةً وَاشْتَرَى مِنْ جَابِرٍ بَعِيرًا .

٢٠٩٦ . حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا بِنَسِيئَةٍ وَرَهْنَهُ دِرْعَهُ .

بَابُ شِرَاءِ الدَّوَابِّ وَالْحُمُرِ وَإِذَا اشْتَرَى دَابَّةً أَوْ جَمَلًا وَهُوَ عَلَيْهِ هَلْ يَكُونُ ذَلِكَ قَبْضًا قَبْلَ أَنْ يَنْزَلَ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ بَعْنِيهِ يَعْنِي جَمَلًا صَعْبًا .

2097. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ubejdullah prenoseći od Vehba b. Kejsana, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao:

– Bio sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj vojni pa me je zadržao moj devac a i nije mogao ići. Kasnije mi je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Džabire!”

– Da – rekao sam.

– Šta ti je bilo? – upitao je on.

– Zadržao me moj devac – odgovorio sam – i nije mogao ići, pa sam izostao (od družine). Potom je on sjahao, povukao ga (udario) svojim kukastim (na vrhu iskrivljenim) štapom i rekao: “Jaši!” Ja sam ga, potom, uzjahao i stalno gledao kako da ga zadržim da ne pretekne Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Jesi li oženjen? – upitao je on.

– Da – odgovorio sam.

– Djevojkom ili udovicom? – upitao je.

– Udovicom – kazao sam.

– A što se nisi oženio djevojkom da se s njom možeš zabavljati, a i ona s tobom – rekao je on.

Odgovorio sam: “Imam (malih) sestara pa sam želio vjenčati ženu koja će ih čuvati, češljati i bdjeti nad njima.”

– Ti ćeš se vratiti (kući) – rekao je on – pa kada stigneš, u pamet, u pamet (nastoj da ti se nađe dijete)!

Zatim reče: “Hoćeš li prodati svoga devca?”

– Hoću – odgovorio sam.

On ga je od mene kupio za *ukijju* (srebra). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio se prije mene. Ja sam stigao sutra ujutro, došao u džamiju i našao ga na vratima džamije.

– Zar si sada stigao? – upitao je.

– Da – rekao sam.

– Ostavi svoga devca, uđi i klanjaj dva rekata! – rekao je.

٢٠٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزَاةٍ فَأَبْطَأَ بِي جَمَلِي وَأَعْيَا فَاتَى عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ جَابِرُ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ مَا شَأْنُكَ قُلْتُ أَبْطَأَ عَلَيَّ جَمَلِي وَأَعْيَا فَتَخَلَّفْتُ فَتَزَلَّ يَحْجُبُهُ بِمِحْجَنِهِ ثُمَّ قَالَ ارْكَبْ فَرَكِبْتُ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ أَكْفُهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَزَوَّجْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ بَكَرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ بَلْ ثَيِّبًا قَالَ أَفَلَا جَارِيَةٌ تَلَاعِبُهَا وَتَلَاعِبُكَ قُلْتُ إِنَّ لِي أَخَوَاتٍ فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ امْرَأَةً تَجْمَعُهُنَّ وَتَمْشِيهِنَّ وَتَقُومُ عَلَيْهِنَّ قَالَ أَمَّا إِنَّكَ قَادِمٌ فَإِذَا قَدِمْتَ فَالْكَيْسَ الْكَيْسَ ثُمَّ قَالَ أَتَبِيعُ جَمَلَكَ قُلْتُ نَعَمْ فَاشْتَرَاهُ مِنِّي بِأَوْقِيَّةٍ ثُمَّ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَبْلِي وَقَدِمْتُ بِالْغَدَاةِ فَجِئْنَا إِلَى الْمَسْجِدِ فَوَجَدْتُهُ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ قَالَ الْآنَ قَدِمْتَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَدَعِ جَمَلَكَ فَادْخُلْ فَصَلِّ رَكَعَتَيْنِ فَادْخُلْ فَصَلِّتْ فَأَمَرَ بِلَالًا أَنْ يَزِنَ لَهُ أَوْقِيَّةَ فَوْزَنَ لِي بِلَالٌ فَأَرْجَحَ لِي فِي الْمِيزَانِ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى وَلَّيْتُ فَقَالَ ادْعُ لِي جَابِرًا قُلْتُ الْآنَ يَرُدُّ عَلَيَّ الْجَمَلَ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَيَّ مِنْهُ قَالَ خُذْ جَمَلَكَ وَلَكَ ثَمَنُهُ .

Ušao sam i klanjao, a on potom naredi Bilalu: “Izmjeri mu *ukijju* srebra!” Bilal je izmjerio i dao da na vagi pretegne.

Zatim sam pošao i već se udaljio, a on reče: “Zovni mi Džabira!”

– Sada će mi – rekao sam – vratiti devca, a nije mi bilo ništa mrže od njega.

– Uzmi svoga devca! – rekao je – a tvoja je i za njega primljena novčana vrijednost.¹

O TRGOVIMA (VAŠARIMA) IZ PREDISLAMSKOG DOBA NA KOJE JE SVIJET IŠAO I U DOBA ISLAMA

2098. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhumu, koji je rekao:

“U predislamsko doba bili su trgovi (vašari): Ukaz, Medženne i Zul-Medžaz. Nakon pojave islama muslimani su smatrali grijehom trgovati na bilo kojem od njih, pa je Allah objavio: “Nije vam grijeh u sezonama hadža...” po kiraetu Ibnu-Abbasa.

بَابُ الْأَسْوَاقِ الَّتِي كَانَتْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَتَبَايَعَ بِهَا النَّاسُ فِي الْإِسْلَامِ

٢٠٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَتْ عُكَاظُ وَمَجَنَّةُ وَذُو الْمَجَازِ أَسْوَاقًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمَّا كَانَ الْإِسْلَامُ تَأَثَّمُوا مِنَ التَّجَارَةِ فِيهَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فِي مَوَاسِمِ الْحَجِّ قَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَذَا.

¹ “Ukijja” je iznosila 40 dirhema srebra.

Iz hadisa se zaključuje:

- musliman svoje dobre poslove ističe sa osjećajem skromnosti, a ne iz oholosti;
- za svoje drugove, suradnike i susjede treba se interesirati i ispomagati ih svakom prilikom;
- musliman sposoban za bračne obaveze treba se ženiti prvenstveno djevojkom, odnosno ženom s kojom će se slagati i bračnu zajednicu zajednički uzdizati;
- preporučljivo je klanjati 2 rekata nafile po povratku s putovanja;
- kupac robu treba plaćati tačno i pravovremeno a prodavac tačno je mjeriti i po mogućnosti još nešto dodati. Trgovački pomoćnik tu prevagu čini samo uz odobrenje vlasnika robe.

O KUPOVANJU JOGUNASTE (BOLESNE) ILI ŠUGAVE DEVE

“El-haimu” je (životinja) koja u svemu postupa suprotno (želji vlasnika).¹

2099. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan:

– Amr je kazao: “Ovdje je bio jedan čovjek po imenu Nevvas i imao obijesne deve (bolesne usljed žeđi). Kasnije je otišao Ibnu-Omer, radijallahu anhumu, i kupio te deve od njegova dioničara (ortaka). Poslije mu je došao taj njegov dioničar i on reče: Prodali smo onu devu.”

– A kome si je prodao? – upitao je Nevvas.

– Starcu tom i tom – rekao je on.

– Teško tebi! – rekao je Nevvas. – To je, Allaha mi, Ibnu-Omer.

Nevvas je zatim došao Ibnu-Omeru i rekao: “Moj ortak je tebi prodao deve bolesne od žeđi, a nije te poznavao (ili: nije te o tom upoznao).”

– Goni ih! – rekao je Ibnu-Omer.

I kad ih je on htio goniti, Ibnu-Omer je kazao: “Ostavi ih! Zadovoljni smo sudom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: Nije bolest sama po sebi prelazna, (tj. Allah Uzvišeni daje bolest).”

Tako je Sufjan čuo Amra.

بَابُ شِرَاءِ الْإِبِلِ الْهَيْمِ أَوْ الْأَجْرِبِ

الْهَائِمُ الْمُخَالِفُ لِلْقَصْدِ فِي كُلِّ شَيْءٍ .

٢٠٩٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ عَمْرُو كَانَ هَا هُنَا رَجُلٌ اسْمُهُ نَوَاسٌ وَكَانَتْ عِنْدَهُ إِبِلٌ هَيْمٌ فَذَهَبَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَاشْتَرَى تِلْكَ الْإِبِلَ مِنْ شَرِيكِ لَهُ فَجَاءَ إِلَيْهِ شَرِيكُهُ فَقَالَ بَعْنَا تِلْكَ الْإِبِلَ فَقَالَ مِمَّنْ بَعْتَهَا قَالَ مِنْ شَيْخٍ كَذَا وَكَذَا فَقَالَ وَيْحَكَ ذَاكَ وَاللَّهِ ابْنُ عُمَرَ فَجَاءَهُ فَقَالَ إِنَّ شَرِيكِي بَاعَكَ إِبِلًا هَيْمًا وَلَمْ يَعْرِفَكَ قَالَ فَاسْتَقْبَهَا قَالَ فَلَمَّا ذَهَبَ يَسْتَأْذِنُهَا فَقَالَ دَعْنَاهَا رَضِينَا بِقَضَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَا عَدْوَى سَمِعَ سُفْيَانُ عَمْرًا .

¹ Ajni (Umda, 9/305) kaže: riječ *el-him* znači bolesne, u ovom slučaju deve, a *el-hijam* je bolest koju prouzrokuje žeđ, zbog koje kasnije te deve piju vodu i nikako se ne mogu zasititi.

O PRODAVANJU ORUŽJA U VRIJEME NEREDA I U DRUGIM SITUACIJAMA

Imran b. Husajn je prezirao prodavanje oružja u vrijeme nereda.

2100. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Jahjaa b. Seida, ovaj do Ibnu-Efleha, a on opet od Ebu-Muhammeda, oslobođenog roba Ebu-Katade, ovaj od Ebu-Katade, radijallahu anhu, da je rekao:

“Izašli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Hunejna, pa mi je on dao da prodam oklop Ebu-Katade. Ja sam ga prodao i od toga kupio sebi mali palmovik u plemenu Benu-Seleme i to je prvo što sam zaimao u islamu.”

O PRODAVCU MIRISA I TRGOVANJU MOŠUSOM

2101. PRIČAO MI JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovome Ebu-Burde b. Abdullah:

– Čuo sam Ebu-Burdu b. Ebu-Musaa, a on svoga oca, radijallahu anhu, da je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: Primjer dobrog i lošeg druga je kao primjer trgovaca mošusom i kovačevog mijeha. Od prodavca mirisa neće ti nedostajati: ili da kupiš miomiris ili da osjetiš njegov miris, mijeh kovača opržit će ti tijelo ili odjeću ili ćeš od njega osjetiti ružan zapah.”²

بَابُ بَيْعِ السِّلَاحِ فِي الْفِتْنَةِ وَغَيْرِهَا

وَكَرِهَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ بَيْعَهُ فِي الْفِتْنَةِ .

٢١٠٠ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ كَثِيرٍ بْنِ أَفْلَحَ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ حُنَيْنٍ فَأَعْطَاهُ يَغْنِي دِرْعًا فَبَعَثْتُ الدَّرْعَ فَأَبْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلَمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهِ فِي الْإِسْلَامِ .

بَابُ فِي الْعِطَارِ وَبَيْعِ الْمِسْكِ

٢١٠١ . حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ بْنَ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوِّءِ كَمَثَلِ صَاحِبِ الْمِسْكِ وَكَبِيرِ الْحَدَّادِ لَا يَغْدُمُكَ مِنْ صَاحِبِ الْمِسْكِ إِلَّا مَا تَشْتَرِيهِ أَوْ تَجِدُ رِيحَهُ وَكَبِيرِ الْحَدَّادِ يُحْرِقُ بَدَنَكَ أَوْ ثَوْبَكَ أَوْ تَجِدُ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً .

2 Iz hadisa se zaključuje:

- dužnost je kloniti se neodgojenih i zlobnih ljudi, a družiti se s moralno odgojenim i pobožnim. Ahmed, Tirmizi i Ebu-Davud bilježe da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Čovjek je obično vjere svoga druga, pa neka svako gleda s kim će se družiti!” Naša je izreka: “S kim si, onaki si.” “S kim te vide, s tim te i pišu”;
- mošus je čist miomiris i može se bez bojazni koristiti.

O ONOME KO PUŠTA KRV

2102. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da ga je obavijestio Malik prenoseći od Humejda, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

“Ebu-Tajbe je pustio krv Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu odredio sa‘ datula, a njegovom gospodaru naredio da mu smanji (olakša) porez.”

2103. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, a on je bio sin Abdullahov, a ovome Halid prenoseći od Ikrima, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv i onom koji mu je pustio krv platio je, a da je to (zvanje) zabranjeno, ne bi mu za to platio.”¹

O TRGOVANJU ROBOM ČIJE JE NOŠENJE
POKUĐENO MUŠKARCIMA I ŽENAMA

2104. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Ebu-Bekr b. Hafs prenoseći od Salima b. Abdullaha b. Omera, a on od svoga oca, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Omeru, radijallahu anhuma, svilenu ili prugastu odoru. Kasnije ju je vidio na njemu i rekao: “Nisam ti je poslao da je oblačiš. Nju oblači samo onaj ko hoće da nema udjela (na Sudnjem danu). Poslao sam ti je samo zato da se njom koristiš, tj. da je prodaš.”

بَابُ ذِكْرِ الْحَجَامِ

٢١٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَجَّمَ أَبُو طَيْبَةَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ مِنْ تَمْرٍ وَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يُخَفِّفُوا مِنْ خَرَاجِهِ .

٢١٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اخْتَجَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَعْطَى الَّذِي حَجَّمَهُ وَلَوْ كَانَ حَرَامًا لَمْ يُعْطِهِ .

بَابُ التَّجَارَةِ فِيمَا يُكْرَهُ لِبَسُهُ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

٢١٠٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ حَفْصٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِحُلَّةٍ حَرِيرٍ أَوْ سِرَاءَ فَرَأَاهَا عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَرْسِلْ بِهَا إِلَيْكَ لِتَلْبَسَهَا إِنَّمَا يَلْبَسُهَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ إِنَّمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ لِتَسْتَمْتَعَ بِهَا يَغْنِي تَبِيعَهَا .

¹ Tahavi navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao roba Tajbu da mu pusti krv. Po obavljenom poslu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: “Koliki ti je porez?”

– Tri sa‘a – odgovorio je Tajba.

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, potom je intervenisao kod njegovog gospodara i on mu je smanjio dažbinu za jedan sa‘.

Gornji hadis govori o tome da je dozvoljena tzv. hidžama (puštanje krvi) i da je dozvoljeno naplatiti taj posao. On, istovremeno, derogira ranije hadise kontradiktornog značenja.

2105. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Kasima b. Muhammeda, ovaj od Aiše, majke pravovjernih, radijallahu anha, da je ona saopćila kako je kupila jedan jastučić na kome je bilo slika i kako ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, stao na vratima, a nije ušao unutra. – Na licu sam mu – kaže ona – primijetila ljutnju i rekla: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, obraćam se za oprost Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, šta sam to zgriješila?”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Što će ti taj jastučić?”

– Kupila sam ga – rekla je ona – tebi, da na njemu sjediš i pod glavu ga mećeš.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Zaista oni koji izrađuju ove slike (likove) bit će mučeni na Sudnjem danu, a onda će im se reći: ‘Oživite to što ste napravili!’”

I još je rekao: “U kući (sobi) u kojoj ima (izloženih) slika (kipova) meleki ne ulaze.”²

٢١٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا اشْتَرَتْ ثُمْرَقَةً فِيهَا تَصَاوِيرُ فَلَمَّا رَأَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَامَ عَلَى الْبَابِ فَلَمْ يَدْخُلْهُ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ مَاذَا أَذْنَبْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا بَالُ هَذِهِ الثَّمْرَقَةِ قُلْتُ اشْتَرَيْتُهَا لَكَ لِتَقْعُدَ عَلَيْهَا وَتَوَسَّدَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَصْحَابَ هَذِهِ الصُّورِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعَذَّبُونَ فَيَقَالُ لَهُمْ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ وَقَالَ إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّورُ لَا تَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ .

VLASNIK ROBE NAJPREČI JE DA KAŽE CIJENU

2106. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Varis prenoseći od Ebu-Tejjaha, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Sinovi Nedždžara, odredite mi vrijednost vaše bašče!” A u njoj je bilo razvalina i palmi.

٢١٠٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ وَفِيهِ خَرَبٌ وَنَخْلٌ .

بَابُ صَاحِبِ السَّلْعَةِ أَحَقُّ بِالسُّؤْمِ

2 Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, izjava, koju je zabilježio Buhari, nastala je u doba obožavanja slika (kipova) i trebalo je tu zablude iz temelja iskorijeniti.

Pod izrazom “meleki” misli se na sve meleke, osim meleka pisara koji bilježe svaki naš posao.

KADA JE DOZVOLJENO PRAVO IZBORA (PRIHVATANJA ILI ODBIJANJA KUPOPRODAJNOG UGOVORA)?

2107. PRIČAO NAM JE Sadaka, njega obavijestio Abdul-Vehhab koji kaže da je čuo Jahjaa, on Nafija, a on prenio od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji kaže:

“Kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili ne prihvatiti kupoprodajni ugovor) u svojoj kupoprodaji sve dok se ne rastave jedan od drugog, ili kada kupoprodaja bude uvjetovanog prava izbora.”

Nafi' kaže: “Kada bi Ibnu-Omer kupio nešto što bi mu se sviđalo, odmah bi se rastavio od njenog bivšeg vlasnika.”

2108. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, a njemu Hemmam prenoseći od Katade, on od Ebu-Halila, ovaj od Abdullaha b. Harisa, on opet od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kupoprodavci imaju pravo izbora ugovora dok se nisu rastali.”

Ahmed je dodao:

– Nama je pričao Behz i rekao: “To je kazao i Hemmam.”

Potom sam to iznio Ebu-Tejjahu, a on reče: “Bio sam s Ebu-Halilom kada mu je taj hadis ispričao Abdullah b. Haris.”

بَابُ كَمْ يَجُوزُ الْخِيَارُ

٢١٠٧. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ الْمُتَبَايِعِينَ بِالْخِيَارِ فِي بَيْعِهِمَا مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ يَكُونَ الْبَيْعُ خِيَارًا قَالَ نَافِعٌ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا يُعْجِبُهُ فَارَقَ صَاحِبَهُ .

٢١٠٨. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَزَادَ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا بِهِزُ قَالَ قَالَ هَمَّامٌ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِأَبِي التَّيَّاحِ فَقَالَ كُنْتُ مَعَ أَبِي الْخَلِيلِ لَمَّا حَدَّثَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ بِهَذَا الْحَدِيثِ .

JE LI DOZVOLJENA KUPOPRODAJA KADA NIJE ODREĐENO VRIJEME IZBORA (PRIHVATANJA ILI ODBIJANJA UGOVORA)?

2109. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd, ovome Ejjub prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumā, da je kazao:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili odbiti kupoprodajni ugovor) dok se nisu rastavili, ili dok jedan od njih ne kaže svome drugu (sugovorniku): ‘Odaberi (odluči se).’ A možda je rekao: “Ili dok je trgovina u statusu prava izbora.”

KUPOPRODAVCI IMAJU PRAVO IZBORA DOK SE NISU RASTALI

To smatraju: Ibnu-Omer, Šurejh, Ša'bi, Tavus, Ata' i Ibnu-Ebi-Mulejke.

2110. PRIČAO NAM JE Ishak, njega obavijestio Habban b. Hilal, ovome rekao Šu'be da je Katade izjavio da mu je preneseno od Saliha Ebu-Halila, koji kaže da je Abdullah b. Haris kazao:
– Čuo sam Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:
“Kupoprodavci imaju pravo na izbor ugovora dok se ne rastave, pa ako su bili jedan prema drugom iskreni i objasnili (mahane robe) imat će blagoslov u svojoj kupoprodaji, a ako su lagali i tajili, odstranjen im je blagoslov u njihovoj trgovini.”

بَابُ إِذَا لَمْ يُوقَّتْ فِي الْخِيَارِ هَلْ يَجُوزُ الْبَيْعُ

٢١٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا أَوْ يَقُولُ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ اخْتَرْ وَرُبَّمَا قَالَ أَوْ يَكُونُ بَيْعُ خِيَارٍ .

بَابُ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا

وَبِهِ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَشَرِيحُ وَالشَّعْبِيُّ وَطَاوُسُ وَعَطَاءُ وَابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ .

٢١١٠. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا حَبَّانُ بْنُ هَلَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ قَتَادَةُ أَخْبَرَنِي عَنْ صَالِحِ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ سَمِعْتُ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورُكَ لُهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَّتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا .

2111. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao:

“Kupoprodavci, svaki od njih dvojice imaju kod svoga druga (sugovornika) pravo izbora dok se ne rastave, osim trgovine uvjetovanog prava izbora.”¹

**KADA JEDNA OD KUPOPRODAJNIH
STRANAKA DA PRAVO IZBORA UGOVORA
DRUGOJ STRANCI PO OBAVLJENOJ
KUPOPRODAJI, TA JE KUPOPRODAJA
PUNOVAŽNA**

2112. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, a ovaj od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Kada dva čovjeka čine međusobnu kupoprodaju, svaki od njih dvojice ima pravo izbora ugovora dok se nisu rastavili, pošto su bili zajedno, ili dok jedan od njih ne javi svoj izbor (odluku), pa ako su kupoprodaju obavili tako, kupoprodaja je bila važeća. Ako se oni, pošto završe kupoprodavanje, rastave, a nijedan od njih nije stavio (pravo izbora) na to kupoprodavanje, i ta je kupoprodaja punovažna.”

٢١١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْمُتَبَايعَانِ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ عَلَى صَاحِبِهِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا إِلَّا بَيْعَ الْخِيَارِ .

**بَابُ إِذَا خَيَّرَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ
بَعْدَ الْبَيْعِ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ**

٢١١٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ إِذَا تَبَايَعَ الرَّجُلَانِ فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَكَانَا جَمِيعًا أَوْ يُخَيَّرُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَتَبَايَعَا عَلَى ذَلِكَ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ وَإِنْ تَفَرَّقَا بَعْدَ أَنْ يَتَبَايَعَا وَلَمْ يَتْرُكْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا الْبَيْعَ فَقَدْ وَجِبَ الْبَيْعُ .

¹ Kupoprodajni predmet treba biti bez mahane, zdrav i bez prigovora. Ako se otkrije prijašnja mahana kupoprodajnog predmeta kupac ima pravo predmet ili povratiti ili ga zadržati plativši ugovorenu cijenu. Kupac ne može takav predmet zadržati jednostrano plativši prodavcu prema mahani smanjenu cijenu. Mahana koja nastane u predmetu kupoprodaje u vremenu koje protekne od sklopljenog ugovora do primitka stvari i u vremenu dok se stvar nalazi još kod prodavca zadržava stare mahane i kupoprodajne stranke imaju pravo odstupanja od ugovora. Kada prodavac pri prodaji predmeta spomene njegovu mahanu, i kupac ga opet uzme, nema pravo kasnijeg izbora zbog te mahane. Kupac nema pravo biranja zbog mahane, kada prodavac proda predmet pod uvjetom da on ne jamči niti odgovara za ma kakvu mahanu. Ako kupac kupi predmet rekavši: “Kupujem ga sa svakom mahanom”, on nema pravo tužbe niti izbora zbog kasnije stvarno uočenih mahana na tom predmetu. Kupac gubi pravo izbora zbog mahana, kada on poslije saznanja mahane, koristi predmet kao svoje vlasništvo. Ako stara mahana predmeta kupoprodaje bude otkrivena tek pošto je na istom predmetu nastala kod kupca nova mahana, kupac nema pravo vratiti predmet prodavcu, nego ima pravo na plaćanje prosječno smanjene cijene predmeta. Naprimjer, ako kupac sreže i skroji odijelo i odmah primijeti mjestimično oštećenje na štofu, nema pravo povratiti srezan štof prodavcu, ali može tražiti smanjenje cijene zbog njegovog oštećenja.

JE LI KUPOPRODAJA DOZVOLJENA KADA PRODAVAC UVJETUJE IZBOR?

2113. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, ovome Sufjan prenoseći od Abdullaha b. Dinara, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Nijedan od kupoprodavaca nemaju međusobne kupoprodajne obaveze dok se ne rastanu, izuzev trgovanja uz uvjetovani izbor.”

2114. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Habban, ovome Hemmam, kome je kazao Katade, prenoseći od Ebu-Hilala, on od Abdullaha b. Harisa, ovaj od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kupoprodavci imaju pravo izbora (odluke) dok se nisu rastali.”

Hemmam kaže:

– Našao sam u svojoj knjizi: “Odabire tri puta (tri dana), pa ako su bili iskreni (prenosi Hakim) i sve objasnili jedan drugome, bit će blagoslovljena njihova trgovina, a ako su lagali jedan drugom i sakrili mahane, možda zarade nešto, ali će im blagoslov u njihovom trgovanju zaista nedostajati.”

Habban kaže:

– Pričao mi je Hemmam, njemu Ebu-Tejjah koji je čuo Abdullaha b. Harisa da prenosi ovaj hadis od Hakima b. Hizama, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

بَابُ إِذَا كَانَ الْبَائِعُ بِالْخِيَارِ هَلْ يَجُوزُ الْبَيْعُ

٢١١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ بَيْعٍ لَا يَبْعُ بَيْنَهُمَا حَتَّى يَتَفَرَّقَا إِلَّا بَيْعُ الْخِيَارِ.

٢١١٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا حَبَّانُ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَبِي الْخَلِيلِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا قَالَ هَمَّامٌ وَجَدْتُ فِي كِتَابِي يُخْتَارُ ثَلَاثَ مَرَارٍ فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَّا بُورُكَ لهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا فَعَسَى أَنْ يَرْبَحَا رِبْحًا وَيُمْحَقَا بَرَكَةً بَيْعِهِمَا قَالَ وَحَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَارِثِ يُحَدِّثُ بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

2 Perfektnost kupoprodaje može se uvjetovati određenim vremenom, podesnošću kupoprodajnog predmeta i sl. Prihvatanje kupoprodajnog ugovora očituje se riječima ili uobičajenim činima.

Ako kupac kupoprodajni predmet ne isplati prodavcu u ugovorenom roku, ugovor je raskinut.

Ko kupi predmet ne vidjevši ga, ima pravo izbora do časa kada ga bude vidio i u tom času on odlučuje o prihvatanju ili odbijanju kupoprodajnog ugovora.

Kod stvari koje se prodaju po mustri (uzorku) dovoljno je da kupac vidi uzorak.

Kod kupovanja nekretnina treba vidjeti svaku prostoriju, osim ako su one napravljene po jednom planu. Kod skupnog kupovanja različitih stvari, kupac treba pregledati svaku stvar pojedinačno. Ako kupac nije pregledao sve stvari, može, ukoliko mu se ne svide, odustati od kupovine svih stvari koje nije ranije pregledao. On ne može jednostavno preuzeti samo one stvari koje mu se dopadaju, a ostaviti one koje mu se ne sviđaju.

KUPOVANJE I POKLANJANJE
ISTODOBNO NEČEGA (DRUGOME)
PRIJE RASTAVLJANJA OD PRODAVCA,
AKO PRODAVAC TO NE OSPORI KUPCU;
OTKUPLJIVANJE ROBA I NJEGOVO
OSLOBAĐANJE OD OTKUPITELJA

Za onoga koji kupi robu po zadovoljstvu prodavca i odmah je proda, Tavus je kazao: “Punovažno mu je, a i zarada je njegova.”

2115. Humejdi nam je rekao:

– Pričao nam je Sufjan, njemu Amr, prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putu i ja sam bio na jogunastom Omerovom devcu. On me je savladao i prolazio pored naroda. Omer bi ga spriječio i vratio. Zatim je opet prošao naprijed i Omer ga je odbio i vratio. Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Omeru: “Prodaj mi ga!”

– Tvoj je Allahov Poslaniče – rekao je on.

– Prodaj mi ga! – ponovio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

I on ga je prodao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “On je tvoj, o Abdullahu b. Omere, i radi s njim šta hoćeš.”¹

بَابُ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا فَوَهَبَ مِنْ سَاعَتِهِ
قَبْلَ أَنْ يَتَفَرَّقَا وَلَمْ يُذَكِّرِ الْبَائِعَ
عَلَى الْمُشْتَرِي أَوْ اشْتَرَى عَبْدًا فَأَعْتَقَهُ

وَقَالَ طَاوُسٌ فِيمَنْ يَشْتَرِي السَّلْعَةَ عَلَى الرِّضَا
ثُمَّ بَاعَهَا وَجَبَتْ لَهُ وَالرَّبْحُ لَهُ .

٢١١٥ . وَقَالَ لَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا
عُمَرُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ
النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَعْبٍ لِعُمَرَ
فَكَانَ يَغْلِبُنِي فَيَتَقَدَّمُ أَمَامَ الْقَوْمِ فَيَزْجُرُهُ عُمَرُ
وَيَرُدُّهُ ثُمَّ يَتَقَدَّمُ فَيَزْجُرُهُ عُمَرُ وَيَرُدُّهُ فَقَالَ النَّبِيُّ
ﷺ لِعُمَرَ بَعْنِيهِ قَالَ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَعْنِيهِ
فَبَاعَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هُوَ لَكَ
يَا عَبْدَ اللَّهِ بَنَ عُمَرَ تَصْنَعُ بِهِ مَا شِئْتَ .

Kupoprodaja slijepca u načelu je valjana. Ako slijepac kupi stvar čije svojstvo ne poznaje, on može, kada ga upozna, po volji, prihvatiti ugovor ili ga raskinuti. Ako se slijepcu objasni i opiše stanje stvari koju on hoće prije kupovanja, nema više pravo izbora odlučivanja.

Slijepac, gubi pravo izbora odlučivanja, ako je on kupljeni predmet prethodno opipao, pomirisao, okusio hranu i sl.

Viđenje i pregled predmeta kupoprodaje po zastupniku vrijedi kao i pregled kupca, a pregled po izaslaniku, kome je kupac naredio da samo stvar primi i donese, ne ukida kupčevo pravo odlučivanja kada on tu stvar vidi.

¹ Iz hadisa se zaključuje:

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio je Ibni-Omeru devca prije nego se od njega (kupca) rastavio;

– mlađi ashabi neizmjerne su poštovali starije, a posebno Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i u zajedničkom putovanju starijeg nisu prolazili;

– kupljeni predmet kupac može punopravno koristiti i s njim raspolagati i prije isplate novca prodavcu.

2116. Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

– A Lejs je rekao da mu je prenio Abdur-Rahman b. Halid od Ibnu-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumā:
– Osmanu, zapovjedniku pravovjernih, prodao sam jedan imetak u Vadil-Kurau za imetak koji je on imao u Hajberu. Kada smo obavili kupoprodaju, vratio sam se natrag, tako da sam odmah izašao iz njegove kuće, bojeći se da mi ne razvrgne kupoprodaju, jer je bio običaj da kupoprodavci imaju pravo izbora (prihvatiti ili odbiti) ugovor sve dok se ne rastanu. Kada je moja i njegova kupoprodaja postala punovažna, vidio sam – rekao je Abdullah – da sam ga u njoj prevario, jer sam ga otjerao u zemlju Semuda tri dana (noći) hoda, a on mene približio Medini za tri dana.

OSUDA VARANJA U TRGOVINI

2117. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Abdullaha b. Dinara, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumā, da je jedan čovjek (Habban b. Munkiz) spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da on u trgovini bude prevaren, pa je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao:
– Kada (štogod) prodaješ, reci: “Nema varanja!”²

٢١١٦. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَعْتُ مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ مَالًا بِالْوَادِي بِهَالٍ لَهُ بِخَيْرٍ فَلَمَّا تَبَايَعْنَا رَجَعْتُ عَلَى عَقْبِي حَتَّى خَرَجْتُ مِنْ بَيْتِهِ خَشْيَةً أَنْ يُرَادَّنِيَ الْبَيْعُ وَكَانَتْ السُّنَّةُ أَنَّ الْمُتَبَايِعِينَ بِالْخِيَارِ حَتَّى يَتَفَرَّقَا .
قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَمَّا وَجِبَ بَيْعِي وَبَيْعُهُ رَأَيْتُ أَنِّي قَدْ غَبَنْتُهُ بِأَنِّي سَقَيْتُهُ إِلَى أَرْضٍ ثُمُودَ ثَلَاثَ لَيَالٍ وَسَاقَنِي إِلَى الْمَدِينَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ .

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ الْخِدَاعِ فِي الْبَيْعِ

٢١١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا ذَكَرَ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ يُخَدَعُ فِي الْبَيْعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ .

² Zakidanje (el-gabn) nije obavezujuće i ako kod kupoprodaje bude zakidanja (prikrate), zakinuta stranka ne može kupoprodaju raskinuti bez obzira da li zakidanje bilo u velikoj ili maloj mjeri. Ovo je stav hanefijske i šafijske pravne škole, a tačnija verzija je i da je to stav imama Malika.

Njegovi sljedbenici iz Bagdada smatraju da osoba koja je oštećena za trećinu vrijednosti kupoprodajnog predmeta ima pravo poništiti ugovor, a ako je oštećenje manje od toga, nema na to pravo. Neki smatraju da je u tome mjerodavna šestina vrijednosti predmeta kupoprodaje.

Po mišljenju ovog pravnika kupoprodajni se ugovor ne kvari, ako je objema strankama roba i njena cijena u času kupoprodaje bila poznata, a ako je to bilo poznato samo jednoj od njih, ugovor se raskida.

O ONOME ŠTO JE SPOMENUTO O TRGOVIMA

Abdu-Rahman b. Avf kaže:

- Kada smo došli u Medinu, upitao sam: “Ima li kakav trg (vašarište) na kome se trguje?”
- Ima trg Kajnuka’ – rečeno mi je.

Enes je kazao:

- Abdur-Rahman je, zatim, rekao: “Uputite me na taj trg!”

Omer kaže: “Zabavilo me je pljeskanje ruku (rukovanje prilikom trgovanja) po trgovima (pa sam malo zapamtio hadisa).”

2118. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, njemu Isma’il b. Zekerijja prenoseći od Muhammeda b. Sukaa, on od Nafija b. Džubejra b. Mut’ima, koji je rekao:

- Prenijela mi je Aiša, radijallahu anha:
- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Pohodit će Ka’bu jedna vojska i kada bude na zemlji Bejda, propast će i prvi i posljednji od njih.”

Aiša kaže:

- Kazala sam: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, kako će propasti i prvi i posljednji od njih, a među njima ima onih s njihovih trgova i onih koji nisu od njih?”
- Propast će – odgovorio je on – i prvi i posljednji od njih, a zatim će biti proživljeni (i nagrađeni) prema svojim namjerama.

2119. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir prenoseći od A‘meša, on od Ibnu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je:

- Namaz jednog od vas obavljen u džematu, bolji je od namaza obavljenog (pojedinačno) na trgu i(ili) u kući za dvadeset i nekoliko stepeni.

بَاب مَا ذَكَرَ فِي الْأَسْوَاقِ

وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ لَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قُلْتُ هَلْ مِنْ سُوقٍ فِيهِ تِجَارَةٌ قَالَ سُوقٌ قَيْنُقَاعَ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ دُلُّونِي عَلَى السُّوقِ وَقَالَ عُمَرُ أَلْهَانِي الصَّفْقُ بِالْأَسْوَاقِ .

٢١١٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ زَكَرِيَاءَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ ابْنِ مُطْعِمٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَغْزُو جَيْشُ الْكَعْبَةِ فَإِذَا كَانُوا بَيْنَاءَ مِنَ الْأَرْضِ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ وَفِيهِمْ أَسْوَاقُهُمْ وَمَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ قَالَ يُخَسَفُ بِأَوَّلِهِمْ وَآخِرِهِمْ ثُمَّ يُبْعَثُونَ عَلَى نِيَّاتِهِمْ .

٢١١٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةُ أَحَدِكُمْ فِي جَمَاعَةٍ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي سُوقِهِ وَبَيْتِهِ بَضْعًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً وَذَلِكَ بِأَنَّهُ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ

A ta je nagrada (čovjeku), kada uzme abdest i lijepo opere potrebne organe, zatim ode u džamiju, namjeravajući samo klanjanje namaza i na to ga ne bude pokrenulo ništa drugo osim namaz, neće koračati ni koraka, a da mu se tim ne podigne jedan stepen (kod Allaha) ili se s njega ne skine jedan prestup (griješ); a za svakog se od vas mole meleki za oprost na mjestu gdje on klanja namaz dok ga još klanja, govoreći: “Allahu naš, oprosti mu (grijehe)! Allahu naš, smiluj mu se!” Sve dotle, dok mu se ne dogodi nešto što abdest kvvari i dok ih ne bude time uznemirio.

I još je rekao: “Svaki je od vas u namazu dok ga god njegov namaz zadržava (na mjestu njegova klanjanja).”

2120. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebi-Ijas, njemu Šu‘be prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u čaršiji i jedan je čovjek rekao: “O Ebul-Kasime!” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo mu se, a on je rekao: “Zvao sam samo ovoga.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikome moj nadimak!” (kun’ju)

2121. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, njemu Zuhejr, prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu:

– Jedan je čovjek zovnuo na Beki‘u (trgu ili pijaci): “Ebul-Kasime!”, pa mu se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo, a on je rekao: “Nisam mislio na tebe.”

– Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikome moj nadimak (kun’ju) – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَا يَنْهَزُهُ إِلَّا الصَّلَاةُ لَمْ يَخْطُ خُطْوَةً إِلَّا رَفَعَ بِهَا دَرَجَةً أَوْ حُطَّتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ وَالْمَلَائِكَةُ تُصَلِّي عَلَى أَحَدِكُمْ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ الَّذِي يُصَلِّي فِيهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ اللَّهُمَّ أَرْحَمُهُ مَا لَمْ يُحْدِثْ فِيهِ مَا لَمْ يُؤْذِ فِيهِ وَقَالَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتْ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ .

٢١٢٠. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي السُّوقِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ إِنَّمَا دَعَوْتُ هَذَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي .

٢١٢١. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا رَجُلٌ بِالْبَقِيعِ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ لَمْ أَغْنِكَ قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي .

2122. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Abdullaha b. Jezida, on od Nafija b. Džubejra b. Mut'ima, a ovaj od Ebu-Hurejre Devsija, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je u neko doba dana. Nije mi ništa govorio, a nisam ništa govorio ni ja njemu. Kada je došao na trg (plemena) Benu Kajnuka', sjeo je u dvorištu Fatimine kuće i rekao: "Je li tamo mališan! Je li tamo mališan (Hasan)!" Ona ga je nešto zadržala i ja sam mislio da mu oblači ljepšu košulju ili ga kupa. Potom je on dotrčao, zagrlio ga i poljubio, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Allahu moj, voli ga i voli onog ko njega voli!"

Sufjan je rekao:

– Ubejdullah me je obavijestio da je on vidio Nafija b. Džubejra da klanja vitr-namaz od jedan rekat (čineći ga neparnim s jednim dodatnim rekatom).

2123. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ebu-Damre, a ovome Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, da su u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kupovali (u predgrađu) hranu od karavandžija, pa im je on poslao jednoga ko će ih spriječiti da je prodaju tamo, gdje su je kupili, dok je ne prenesu na mjesto gdje se hrana i prodaje (na pijaci).

2124. Potom je Nafi' rekao:

– A Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se hrana prodaje čim je kupe, sve dok je izmjerenu ne preuzme (kupac).¹

٢١٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ الدَّوْسِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فِي طَائِفَةِ النَّهَارِ لَا يُكَلِّمُنِي وَلَا أَكَلُمُهُ حَتَّى أَتَى سُوقَ بَنِي قَيْنِقَاعَ فَجَلَسَ بِفَنَاءِ بَيْتِ فَاطِمَةَ فَقَالَ أَتَمَّ لَكُمْ أَتَمَّ لَكُمْ فَحَبَسَتْهُ شَيْئًا فَظَنَنْتُ أَنَّهَا تُلْبِسُهُ سَخَابًا أَوْ تُغَسِّلُهُ فَجَاءَ يَشْتَدُّ حَتَّى عَانَقَهُ وَقَبَّلَهُ وَقَالَ اللَّهُمَّ أَحِبَّهُ وَأَحِبَّ مَنْ يُحِبُّهُ قَالَ سُفْيَانُ قَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي أَنَّهُ رَأَى نَافِعَ بْنَ جُبَيْرٍ أَوْتَرَ بِرُكْعَةٍ.

٢١٢٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعِ حَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَشْتَرُونَ الطَّعَامَ مِنَ الرُّكْبَانِ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَيَبِعَتْ عَلَيْهِمْ مَنْ يَمْنَعُهُمْ أَنْ يَبِيعُوهُ حَيْثُ اشْتَرَوْهُ حَتَّى يَنْقُلُوهُ حَيْثُ يَبَاعُ الطَّعَامُ.

٢١٢٤. قَالَ وَحَدَّثَنَا ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُبَاعَ الطَّعَامُ إِذَا اشْتَرَاهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ.

¹ Iz navedenih hadisa zaključuje se:

– skromnost Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, i samilost prema djeci;

– rodbini je dozvoljeno grliti se i ljubiti međusobno.

Ebu-Hanife i Muhammed grljenje smatraju mekruh. Oni se drže hadisa koji Tirmizi donosi u svom *Sunenu* kako je jedan čovjek rekao: "Allahov Poslaniče, kada neko od nas susretne svoga brata ili prijatelja, hoće li mu se nakloniti?

– Neće – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Hoće li ga zagrliti i poljubiti? – upitao je ovaj.

O PREZRENOSTI GALAMLJENJA NA PIJACI (TRGU)

2125. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, ovome Halil prenoseći od Ataa b. Jesara:

– Susreo sam Abdullaha b. Amra b. Asa, radijallahu anhu, i rekao mu: Obavijesti me o svojstvu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Tevratu!

– Hoću – odgovorio je. – On je, tako mi Allaha, u Tevratu opisan s nekim svojim atributima iz Kur’ana, kao: “O Vjerovjesniče, Mi smo te poslali kao donosioca radosne vijesti, kao opominjača² i kao čuvara nepismenima (ummijun). Ti si moj rob i moj Poslanik. Dao sam ti ime Mutevekkil* koji nema grubosti i osorosti, ne galami po vašarima (trgovima), zlo ne vraća zlim, nego oprašta i pokriva (uvrede). Allah ga neće uzeti dok ne ispravi iskrivljenu vjeru i dok (ljudi) ne budu govorili: ‘Samo je Bog Allah i njom im otvori slijepe oči, gluhe uši i oklopljena srca.’”

U drugom senedu Fulejha slijedi Abdul-Aziz b. Seleme, prenoseći od Hilala, a Seid ga je prenio od Hilala, on od Ataa, a ovaj od Ibnu-Selame.

بَابُ كَرَاهِيَةِ السَّخَبِ فِي السُّوقِ

٢١٢٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ لَقِيتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قُلْتُ أَخْبِرْنِي عَنْ صِفَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي التَّوْرَةِ قَالَ أَجَلُ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَمَوْصُوفٌ فِي التَّوْرَةِ بِبَعْضِ صِفَتِهِ فِي الْقُرْآنِ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَحِرْزًا لِلْأُمِّيِّينَ أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمَّيْتُكَ الْمُتَوَكَّلَ لَيْسَ بِفَطٍ وَلَا غَلِيظٍ وَلَا سَخَابٍ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا يَدْفَعُ بِالسَّيِّئَةِ السَّيِّئَةَ وَلَكِنْ يَغْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقِيمَ بِهِ الْمِلَّةَ الْعَوْجَاءَ بَأَنْ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَفْتَحُ بِهَا أَعْيُنًا عُمَيَّا وَأَذَانًا صُمًّا وَقُلُوبًا غُلْفًا تَابَعَهُ عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ هِلَالٍ وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ هِلَالٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ ابْنِ سَلَامٍ غُلْفٌ كُلُّ شَيْءٍ فِي غِلَافٍ سَيْفٌ أَغْلَفٌ وَقَوْسٌ غُلْفَاءُ وَرَجُلٌ أَغْلَفٌ إِذَا لَمْ يَكُنْ مَخْتُونًا.

- Neće – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- A hoće li se s njim rukovati? – upitao je opet ovaj čovjek.
- Hoće – odgovorio je on.

Ostali učenjaci, držeći se navedenog hadisa u Buhariji, grljenje i ljubljenje smatraju potpuno dozvoljenim činom, a hadis na koji se Ebu-Hanife oslanja derogiranim.

Tahavi navodi da je Abdullah b. Dža’fer prenoseći od svoga oca, rekao: “Kada smo se vratili od Negusa iz Etiopije Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, on me je susreo i zagrlio.”

U cilju suzbijanja špekulacije živežnim namirnicama posljednjim hadisom zabranjeno je presretati proizvođače živežnih namirnica, kupovati od njih hranu i vršiti kupoprodaju. Prodaja hrane obavlja se javno na za to određenim mjestima. Kupac može hranu prodati drugom tek kada je on primi od proizvođača, a kod nekretnina to se može učiniti i prije primopredaje. Ovo je stav Ataa, Sevrija, Ibnu-Ujejne, Ebu-Hanife, Ebu-Jusufa, Muhammeda i Šafije, dok Usman Tejmi i još neki pravници imaju suprotno mišljenje.

- 2 Nastavak prijevoda 46-48. ajeta El-Ahzab poglavlja glasi: “... i kao onoga koji poziva Allahu i Njegovom poslaniku i kao svjetiljku koja obasjava. Obraduj vjernike da za njih ima kod Allaha velika blagodat, a ne slušaj nevjernike i licemjerce! Pusti njihovo uznemiravanje i osloni se na Allaha, a Allah (ti) je dosta kao zaštitnik.”

* Mutevekkil je čovjek koji se oslanja na Allaha.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: *Gulf* je sve što je u oklopu, kao sablja u koricama, luk u koplju, a čovjek s oklopom kaže se za onoga koji nije osunećen.

VAGANJE JE OBAVEZA PRODAVCA I SVAKOG KOJI NEŠTO DAJE

To se temelji na riječima Uzvišenog:

“Kada im mjere (šupljom mjerom) ili vagaju, umanjuju (mjeru).” *Kaluhum ev vezenuhum* znači *kalu lehum vezenu lehum*, tj. kada ljudima mjere ili kada im vagaju, a isto tako se kaže: *jesme ‘unekum ili jesme ‘une lekum*, tj. čuju vas.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Mjerite sebi dok ne ispunite mjeru!”

Preko Osmana, radijallahu anhu, preneseno je da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Kada prodaješ, izmjeri, a kada kupuješ, neka ti se izmjeri!”¹

2126. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao:

“Ko kupi hranu, neka je ne prodaje dok je svu ne primi (izmjerenu)!”

بَابُ الْكَفْلِ عَلَى الْبَائِعِ وَالْمُعْطِي

لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ) يَعْنِي كَالُوا لَهُمْ وَوَزَنُوا لَهُمْ كَقَوْلِهِ (يَسْمَعُونَكُمْ) يَسْمَعُونَ لَكُمْ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَكْتَالُوا حَتَّى تَسْتَوْفُوا وَيُذَكِّرُ عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ إِذَا بَعْتَ فَكِلْ وَإِذَا ابْتَعْتَ فَاكْتَلْ .

٢١٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبْعُهُ حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ .

¹ Na teret prodavca su troškovi koji se odnose neposredno na predaju predmeta kupoprodaje, kao plaća za mjerenje i vaganje stvari, a na teret kupca su troškovi za brojanje novca, za mijenjanje novca kod mjenjača i slično.

Kod kupoprodaje đutire sve troškove snosi kupac. Tako, npr., ako je prodano grožđe jednog vinograda nasumice, troškove njegova branja snosi kupac. Isti je slučaj s prodanim đutire hambarom žita. Troškovi oko knjiženja nekretnine na novog vlasnika padaju na teret kupca.

Kod kupoprodaje stvari koje se prenose na leđima životinje ili u rukama, kao što su ogrjevno drvo, ugalj, živežne namirnice i slično, troškovi prijenosa od kuće kupca prosuđuju se po mjesnom običaju.

2127. PRIČAO NAM JE Abdan rekavši da ga je obavijestio Džerir, prenoseći od Mugire, on od Ša'bija, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Preselio je na ahiret Abdullah b. Amr b. Haram (Džabirov otac), a imao je duga, pa sam zamolio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da posreduje kod njegovih vjerovnika da snize štogod od njegovog duga. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od njih je to tražio, ali oni na to nisu pristali. Tada im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Idi i razvrstaj svoje datule na vrste: posebno bolje (‘adžve) a posebno slabije (‘azka zejdin) i tada pošalji po mene!”

To sam uradio, zatim poslao po Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i on je došao, sjeo poviše njih ili između njih, a zatim rekao: “Mjeri ljudima!” Ja sam mjerio dok nisam ispunio ono što im je pripadalo, a moje su datule ostale kao da se od njih nije ništa umanjilo.

Firas je prenio od Ša'bija da mu je Džabir saopćio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “... On im je neprestano mjerio dok nije otplatio (dugove).” Hasan je rekao, prenoseći od Vehba, on od Džabira, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... nabavi mu (vjerovniku) datula i oduži mu se!”

O ONOME ŠTO JE POŽELJNO PRILIKOM MJERENJA

2128. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu Velid prenoseći od Sevrā, on od Halida b. Ma'dana, ovaj od Mikdama b. Ma'dikeriba, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Mjerite svoju hranu, bit će vam u njoj blagoslov!”

٢١٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ مُغِيرَةَ
عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تُوِّفِي
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو بْنُ حَرَامٍ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاسْتَعْنَتْ
النَّبِيَّ ﷺ عَلَى غُرْمَائِهِ أَنْ يَضْعُوا مِنْ دَيْنِهِ فَطَلَبَ
النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَفْعَلُوا فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ
أَذْهَبْ فَصَنِّفْ تَمْرَكَ أَصْنَافًا الْعَجْوَةَ عَلَى حِدَةٍ
وَعَذَقَ زَيْدٌ عَلَى حِدَةٍ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَيَّ فَفَعَلْتُ ثُمَّ
أَرْسَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَجَاءَ فَجَلَسَ عَلَى أَعْلَاهُ
أَوْ فِي وَسْطِهِ ثُمَّ قَالَ كُلْ لِلْقَوْمِ فَكَلَّتُهُمْ حَتَّى
أَوْفَيْتُهُمُ الَّذِي لَهُمْ وَبَقِيَ تَمْرِي كَأَنَّهُ لَمْ يَنْقُصْ
مِنْهُ شَيْءٌ وَقَالَ فِرَاسٌ عَنْ الشَّعْبِيِّ حَدَّثَنِي
جَابِرٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَذَاهُ
وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
جُذِّلَهُ فَأَوْفٍ لَهُ .

بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْكَئِيلِ

٢١٢٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ
عَنْ ثَوْرٍ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ عَنْ الْمُقْدَامِ بْنِ
مَعْدِي كَرَبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ
كَيْلُوا طَعَامَكُمْ يُبَارِكْ لَكُمْ .

O BLAGOSLOVU U VJEROVJESNIKOVIM, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, MJERAMA (SA‘U I MUDDU)¹

O tome postoji Aišina, radijallahu anha, predaja.

2129. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Vuhejb, a ovome Amr b. Jahja, prenoseći od Abbada b. Temima Ensarija, ovaj od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

– Ibrahim je zabranio u Mekki činiti zlo i molio (Allaha) za nju, a ja sam Medinu učinio svetom onako kao što je Ibrahim učinio svetom Mekku i molio sam za nju: za njen mudd i njen sā‘ kao što je Ibrahim molio za Mekku.

2130. PRIČAO MI JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Bože moj, blagoslovi ih u njihovoj mjerici! Blagoslovi ih u njihovom sā‘u i njihovom muddu!”, misleći na stanovnike Medine.

O ONOME ŠTO JE SPOMENUTO U VEZI S PRODAVANJEM HRANE I NJENIM ZADRŽAVANJEM RADI ŠPEKULACIJE NJOME

2131. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, rekavši da ga je obavijestio Velid b. Muslim, prenoseći od Evza‘ija, on od Zuhrija, ovaj od Salima, a on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vidio sam one koji su kupovali hranu nasumice (đuture) da su bili udarani još u doba Allahovog

بَابُ بَرَكَةِ صَاعِ النَّبِيِّ ﷺ وَمُدِّهِ

فِيهِ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

٢١٢٩. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَّادِ بْنِ تَمِيمٍ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لَهَا وَحَرَّمْتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ وَدَعَوْتُ لَهَا فِي مُدِّهَا وَصَاعِهَا مِثْلَ مَا دَعَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِمَكَّةَ .

٢١٣٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَكْيَاهُمْ وَبَارِكْ لَهُمْ فِي صَاعِهِمْ وَمُدِّهِمْ يَغْنِي أَهْلَ الْمَدِينَةِ .

بَابُ مَا يُذَكَّرُ فِي بَيْعِ الطَّعَامِ وَالْحِكْمَةِ

٢١٣١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْوَلِيدُ ابْنُ مُسْلِمٍ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ الطَّعَامَ مُجَازَفَةً يُضْرَبُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعُوهُ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رَحَالِهِمْ .

¹ Sā‘ iznosi 1 kg i 66 dkg, a mudd 41,50 dkg.

Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je prodaju prije nego je sklone u svoja prebivališta (i preuzmu u vlasništvo).²

2132. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb, prenoseći od Ibnu-Tavusa, on od svoga oca, a ovaj od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio čovjeku (nakupcu) da prodaje hranu (robu) dok je ne preuzme. Ja sam rekao Ibni-Abbasi:

- Kako to?
- Tako što je to prodaja novca za novac – odgovorio je on – a hrana je odgođena za kasnije.³

2133. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be, ovome Abdullah b. Dinar:

- Čuo sam Ibni-Omera, radijallahu anhu, gdje kaže: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Ko kupi hranu (robu), neka je ne prodaje, dok je ne primi (u ruke)!”

2134. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Sufjan, ovome Amr b. Dinar prenoseći od Zuhrija, on od Malika b. Evsa:

- Ko mi ima razmijeniti novac?
- Ja – odgovorio je Talha – samo dok dođe naš blagajnik iz Gabe.
- Ovo smo – rekao je Sufjan – zapamtili od Zuhrije. U njemu nema nikakvog dodavanja. Potom je Sufjan rekao:
- Obavijestio nas je Malik b. Evs b. Hadesan, da je čuo Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi

٢١٣٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى أَنْ يَبِيعَ الرَّجُلُ طَعَامًا حَتَّى يَسْتَوْفِيَهُ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ كَيْفَ ذَاكَ قَالَ ذَاكَ دَرَاهِمٌ بِدَرَاهِمٍ وَالطَّعَامُ مُرْجَأٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُرْجُونَ مُؤَخَّرُونَ .

٢١٣٣. حَدَّثَنِي أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ ابْتَعَ طَعَامًا فَلَا يَبِيعُهُ حَتَّى يَقْبِضَهُ .

٢١٣٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ كَانَ عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ يُحَدِّثُهُ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ أَنَّهُ قَالَ مَنْ عِنْدَهُ صَرْفٌ فَقَالَ طَلْحَةُ أَنَا حَتَّى يَجِيءَ خَازِنُنَا مِنَ الْغَابَةِ قَالَ سُفْيَانُ هُوَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ لَيْسَ فِيهِ زِيَادَةٌ فَقَالَ أَخْبَرَنِي مَالِكُ بْنُ أَوْسٍ ابْنُ الْحَدَّثَانِ سَمِعَ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُخْبِرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ

2 Špekulirati i monopolizirati robom, a naročito hranom, strogo je zabranjeno. Ibnu-Madže u svom *Sunenu* je preko Omera zabilježio hadis: “Ko neće da prodaje hranu muslimanima čekajući njeno poskupljenje, Allah će ga kazniti teškom bolešću (leprom) i propašću stečenog kapitala.” Ovaj hadis je osnova za to da *muhtesib* (čovjek čija funkcija otprilike odgovara funkciji tržišnog inspektora u današnje vrijeme) može udarati prodavce na pijaci ako prekrše šerijatski propis u svom poslovanju i trgovanju.

3 Tavus je upitao Ibn-Abbasa kakav je to vid kupoprodaje, pa je zabranjen? On je odgovorio da je to kupoprodaja gdje se mijenja novac za novac, a hrana će biti preuzeta kasnije. Zato je to zabranjeno.

ve sellem: “Zlato za zlato (mijenjati na priček) je kamata, osim – evo ti, daj mi! Datule za datule (na priček) je kamata, osim – evo ti, daj mi! (Mijenjati) ječam za ječam (na priček) je kamata, osim – evo ti, daj mi!”

**O PREPRODAVANJU HRANE (ROBE)
PRIJE PREUZIMANJA I O PRODAVANJU
ONOGA ŠTO NIJE KOD TEBE**

2135. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, rekavši:

– Ovo smo zapamtili od Amra b. Dinara, koji kaže da je čuo Tavusa, da govori: Čuo sam od Ibni-Abbasa, radijallahu anhumu:

“Što se tiče onoga što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio, to je da se hrana (roba) ne prodaje dok se ne primi (u ruke).”

Ibni-Abbas kaže: – Isti slučaj je, smatram, i sa svim drugim.

2136. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko kupi hranu, neka je ne prodaje, dok je ne primi.”

Isma‘il je dodao: “Ko kupi hranu, neka je ne preprodaje, dok je ne preuzme.”

وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ
بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ .

**بَابُ بَيْعِ الطَّعَامِ قَبْلَ
أَنْ يُقْبَضَ وَيَبْعَ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ**

٢١٣٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
قَالَ الَّذِي حَفِظْنَاهُ مِنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ سَمِعَ
طَاوُسًا يَقُولُ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
يَقُولُ أَمَا الَّذِي نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ فَهُوَ الطَّعَامُ أَنْ
يُبَاعَ حَتَّى يُقْبَضَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَلَا أَحْسِبُ كُلَّ
شَيْءٍ إِلَّا مِثْلَهُ .

٢١٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا
مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبْعُهُ حَتَّى
يَسْتَوْفِيَهُ زَادَ إِسْمَاعِيلُ مَنْ ابْتَاعَ طَعَامًا فَلَا يَبْعُهُ
حَتَّى يُقْبِضَهُ .

O ONOME KO JE SMATRAO, KADA KUPI HRANU ĐUTURE, DA NE PRODAJE PRIJE NEGO JE SMJESTI U SVOJE PREBIVALIŠTE (KUĆU), I O KAZNI AKO TO NE URADI

2137. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ebu-Šihaba, koji je rekao:

– Obavijestio me je Salim b. Abdullah, da je Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, izjavio:

“Vidio sam u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svijet kako vrši kupoprodaju đuture – misli na hranu – i bili su tučeni ako bi je prodavali na samom mjestu (kupovanja), prije nego je smjeste u svoja prebivališta.”¹

KADA NEKO KUPI ROBU ILI ŽIVOTINJU I OSTAVI JE KOD PRODAVCA ILI KUPAC UMRE PRIJE NEGO KUPOPRODAJNI PREDMET PREUZME

Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, rekao je: “Sve što u momentu sklapanja ugovora (kleptanja ruku) bude živo i sjedinjeno (nepromijenjenog stanja), kasniji nedostatak je na štetu kupca.”

بَابُ مَنْ رَأَى إِذَا اشْتَرَى طَعَامًا جِزَافًا أَنْ لَا يَبِيعَهُ حَتَّى يُؤْوِيَهُ إِلَى رَحْلِهِ وَالْأَدَبُ فِي ذَلِكَ

٢١٣٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ النَّاسَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَتَتَاعُونَ جِزَافًا يَعْنِي الطَّعَامَ يُضْرَبُونَ أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِمْ حَتَّى يُؤْوُوهُ إِلَى رَحْلِهِمْ.

بَابُ إِذَا اشْتَرَى مَتَاعًا أَوْ دَابَّةً فَوَضَعَهُ عِنْدَ الْبَائِعِ أَوْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يَقْبِضَ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَا أَدْرَكْتُ الصَّفْقَةَ حَيًّا مَجْمُوعًا فَهُوَ مِنَ الْمُبْتَاعِ.

¹ Cijene artikala vremenom se mijenjaju, a i kvalitet stvari i zato razmjenu treba obavljati u času sklopljenog ugovora. Prema drugim hadisima pod strogu zabranu spada još srebro i so. Primopredaja kupoprodajnog predmeta ne spada u bitnosti kupoprodaje, tako da se isti u času kupoprodaje mora obaviti, ali iza sklopljenog ugovora prodavac je dužan dati predmet kupcu. Raznolikosti predmeta kupoprodaje traže raznolik način prodaje. Ako kupac stoji na nekom zemljištu ili to zemljište sa strane motri, tada prodavčevo dopuštenje primitka je i sama predaja tog zemljišta. Kod predaje zemljišta na kome se nalazi još nepožnjeveno žito, prodavac treba zemljište od njega očistiti, bilo da žito stoka popase ili ga on požanje. Kod predaje voćke na kojoj se nalazi plod, prodavac treba sa te voćke obrati plod prije predaje. Ako je prodan plod voćke koja se nalazi na voćki, prodavac treba dopustiti kupcu da taj plod obere. Predaja nekretnine zatvorene ključem obavlja se predajom ključa kupcu. Predaja životinje obavlja se ako se ona uhvati za glavu, za uho ili za povodac. Ako se životinja nalazi na mjestu gdje je kupac može odmah primiti, prodavac pokaže na to mjesto i dozvoli kupcu da životinju uzme. Predaja robe obavlja se tako što je prodavac stavi u ruke kupca, ili je metne pred njega, ili je kupcu pokaže i dopusti mu da je sam uzme. Primopredaja ukupno prodanih stvari koje se nalaze u prostoriji zaključane, kao u hambaru, sanduku i slično, obavi se tako što prodavac da kupcu ključ u ruke i dozvoli mu da uzme prodane stvari. Bez privole prodavca i prije nego kupac plati ugovorenu cijenu, primitak kupoprodajnog predmeta po kupcu ne može biti valjan. Međutim, taj primitak je valjan, ako kod kupca predmet propadne ili bude oštećen.

2138. PRIČAO NAM JE Ferve b. Ebu-Magra', njemu Ali b. Mushir prenio od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, (koja je rekla):

– Malo koji dan da je bio, a da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ušao u kuću Ebu-Bekra (bilo ujutro bilo predvečer). Kada mu je dozvoljen izlazak u Medinu, uplašio nas je što nam je došao u podne. To je saopćeno Ebu-Bekru i on je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u ovo doba samo zbog nečega vrlo važnoga.”

Kada je Ebu-Bekr ušao (Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem), on mu je rekao:

- Izvedi te što su kod tebe!
- Allahov Poslaniče – kazao je on – ovo su samo dvije moje kćerke, misljaše on na Aišu i Esmu.
- Znaš li da mi je dozvoljen izlazak? – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).
- (Mogu li ti praviti društvo?) – upitao je Ebu-Bekr.
- (Možeš mi praviti) društvo – odgovorio je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).
- Allahov Poslaniče – rekao je Ebu-Bekr – imam dvije deve koje sam pripremao za seljenje, pa uzmi jednu od njih.
- Uzeh je za novac – rekao je on.¹

٢١٣٨. حَدَّثَنَا فَرْوَةُ بْنُ أَبِي الْمَغْرَاءِ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَقَلَّ يَوْمٌ كَانَ يَأْتِي عَلَى النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا يَأْتِي فِيهِ بَيْتَ أَبِي بَكْرٍ أَحَدَ طَرَفِي النَّهَارِ فَلَمَّا أُذِنَ لَهُ فِي الْخُرُوجِ إِلَى الْمَدِينَةِ لَمْ يَرُعْنَا إِلَّا وَقَدْ أَتَانَا ظَهْرًا فَخَبَّرَ بِهِ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ مَا جَاءَنَا النَّبِيُّ ﷺ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ إِلَّا لِأَمْرٍ حَدَّثَ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ أَخْرِجْ مَنْ عِنْدَكَ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّمَا هُمَا ابْنَتَايَ يَغْنِي عَائِشَةَ وَأَسْمَاءُ قَالَ أَشَعَرْتَ أَنَّهُ قَدْ أُذِنَ لِي فِي الْخُرُوجِ قَالَ الصُّحْبَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ الصُّحْبَةُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ عِنْدِي نَاقَتَيْنِ أَغَدَدْتُهُمَا لِلْخُرُوجِ فَخُذْ إِحْدَاهُمَا قَالَ قَدْ أَخَذْتُهَا بِالشَّيْءِ.

¹ Kada predmet kupoprodaje propadne kod prodavca prije primitka po kupcu, štetu snosi prodavac, a kada predmet kupoprodaje propadne pošto ga je kupac primio, štetu snosi kupac.

Ako je kupac umro prezadužen, prije nego je preuzeti predmet isplatio prodavcu, prodavac nema pravo tražiti taj predmet natrag, nego on stupa kao vjerovnik ostavitelja za naplatu ugovorene cijene.

Ako kupac umre kao prezadužen prije nego je primio i platio predmet kupoprodaje, prodavac ima pravo zadržati taj predmet dok ne bude primio ugovorenu cijenu iz imetka ostavitelja.

Ako je prodavac primio novac za predmet kupoprodaje i prije predaje istog predmeta umro kao prezaduženik, smatra se da je taj predmet bio u pohrani umrlog prodavca, te ga kupac može za sebe uzeti, a ostali vjerovnici prodavca ne mogu mu to zabraniti.

Kod kupoprodaje sklopljene na probu, tj. kada kupac ugovori cijenu stvari, odnese je s namjerom da je stvarno kupi i ta stvar propadne u rukama kupca, on je obavezan da prodavcu plati njenu vrijednost, ako je ona nezamjenjiva, a ako je zamjenjiva, treba mu nabaviti i predati sličnu stvar. Međutim, ako se cijena nije prethodno ugovorila, smatrat će se da je stvar bila u pohrani kod kupca, pa ako je ona bez krivice kupca propala, on nije za nju odgovoran.

NE NADMEĆE SE NA KUPOPRODAJU
SVOGA BRATA (MUSLIMANA) NITI DAJE
CIJENA NAD CIJENU SVOGA BRATA
(KUPCA) DOK ON TO NE DOZVOLI ILI
OSTAVI (KUPOPRODAJU)

2139. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Neka se niko od vas ne nadmeće na kupoprodavanje svoga brata (muslimana)!”

2140. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Zuhri, prenoseći od Seida b. Musejbe, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:
“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da stanovnik grada preprodaje (što) od stanovnika pustinje; da jedni druge namamljuju da bi podigli cijenu artikla, da se čovjek nameće u trgovanju na kupoprodaju svoga brata, da prosi ženu nad prošnjom svoga brata; da neka žena traži puštanje svoje sestre (druge žene) izvrnuvši tako ono što joj je u posudi (sreću).”²

بَابُ لَا يَبِيعُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَسُومُ
عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ حَتَّى يَأْذَنَ لَهُ أَوْ يَتْرَكَ

٢١٣٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ
نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ .

٢١٤٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تَتَجَشَّأُوا وَلَا يَبِيعَ الرَّجُلُ
عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ وَلَا
تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَكْفَأَ مَا فِي إِنْثَاهَا .

2 Među kupoprodavce ne smije se drugi nametati svojom robom ili cijenom.

Zabranjeno je građaninu da sporazumno s poljoprivrednikom preuzme njegove proizvode donesene na pijacu po dnevnoj cijeni i sačekavši bolju potražnju kasnije ih prodaje po znatno većoj cijeni. To je špekulacija robom i ucjenjivanje potrošača. To je nepoštena zarada i islam je zabranjuje.

Roba se kupcu mora prikazati u njenom pravom stanju. Svoju robu hvaliti, potvrđujući to zakletvom, a tuđu kuditi nije dozvoljeno.

Bacati oko na bračne parove ili tek zaljubljene i remetiti im planiran bračni život želeći nekog od njih pridobiti sebi i brak sklopiti, spada u stroge zabrane.

O PRODAJI LICITACIJOM

Ata je rekao: “Zapamtio sam svijet koji nije smatrao ružnim prodavati ratnu dobit onom koji da više (novaca).”

2141. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, rekavši da ga je obavijestio Abdullah, a njega Husejn Muktib prenoseći od Ataa b. Ebi-Rebaha, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je jedan čovjek uvjetovao oslobađanje svoga roba svojom smrću (rekavši: Slobodan si nakon što umrem!). Kasnije je on osiromašio (i bio mu je potreban novac), pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo tog roba i (licitirajući) rekao: “Ko će ga od mene kupiti?”

Potom ga je kupio Nu'man b. Abdullah za toliko i toliko (800 dirhema) i on mu ga je predao.¹

O NAPUCAVANJU (PRI KUPOPRODAJI)
(I KRIVOM ZAKLINJANJU) I ONOM KOJI
JE REKAO: “TAKVA KUPOPRODAJA NIJE
DOZVOLJENA”

Ibnu-Ebi-Evfa kaže: “Ko svoju robu hvali, a tuđu kudi i na to se zaklinje, on jede kamatu; on je varalica koji bespravno stječe imovinu, a to nije dozvoljeno.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Varalica će u vatru, a onome koji radi jedan posao koji ne spada u našu vjeru (Šerijat), taj posao bit će odbijen.”

بَابُ بَيْعِ الْمَزَايِدَةِ

وَقَالَ عَطَاءٌ أَذْرَكْتُ النَّاسَ لَا يَرَوْنَ بَأْسًا بِبَيْعِ
الْمَغَانِمِ فِيمَنْ يَزِيدُ .

٢١٤١. حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ الْمُكْتَبُ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ
عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا
أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَاحْتَجَّ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ ﷺ
فَقَالَ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي فَاشْتَرَاهُ نَعِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
بَكْذَا وَكَذَا فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ .

بَابُ النَّجْشِ وَمَنْ قَالَ لَا يَجُوزُ ذَلِكَ الْبَيْعُ

وَقَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى النَّاجِشُ أَكَلُ رَبًّا خَائِنٌ وَهُوَ
خِدَاعٌ بَاطِلٌ لَا يَحِلُّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْخَدِيعَةُ فِي النَّارِ
وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ .

¹ Tj. predao je novac vlasniku roba ili je predao roba kupcu. Dozvoljeno je kupoprodavati putem licitacije. Robovi su svojevremeno imali status trgovačke robe. Radi poboljšanja pravno-ekonomskog položaja robova islam je oslobađanje robova uvrstio u pobožna djela.

U *Telvihi* je navedeno da Ebu-Hanife, Malik i učenjaci Kufe ne dozvoljavaju gospodaru prodati roba kome je on obećao slobodu poslije svoje smrti, dok Šafija, Ahmed, Ishak, Aiša i Tavus imaju suprotno mišljenje.

2142. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je napucavanje (prilikom kupoprodaje) i zaklinjanje na to.”

O TRGOVANJU UZ NEIZVJESNOST I O KUPOPRODAJI MLADUNČETA OD MLADUNČETA KOJE JE JOŠ U UTROBI DEVE

2143. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio kupoprodaju mladunčeta od mladunčeta koje je još u utrobi. Predislamski Arapi bavili su se tom trgovinom: čovjek unaprijed kupovaše za mladunče od mladunčeta što će ga oteliti deva.²

KUPOPRODAJA OPIPOM ROBE

Enes kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je zabranio.”

2144. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufej, njemu Lejs, a ovome Ukajl prenoseći od Ibnu-Šihaba koga je obavijestio Amir b. Sa’d, a njega Ebu-Seid, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio “munabezu”, a to je da čovjek baci svoju haljinu (robu) na ime perfektne kupoprodaje drugom čovjeku prije nego je ovaj prevrne i pogleda; a zabranio je i “mulamesu”, a “mulamesa” je pipanje haljine, a da je kupoprodavac i ne vidi.

٢١٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ النَّجْشِ .

بَابُ بَيْعِ الْغَرَرِ وَحَبْلِ الْحَبَلَةِ

٢١٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبْلِ الْحَبَلَةِ وَكَانَ بَيْعًا يَتْبَاعُهُ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ كَانَ الرَّجُلُ يَتَّاعُ الْجُزُورَ إِلَى أَنْ تُتَجَّ النَّاقَةُ ثُمَّ تُتَجَّ الَّتِي فِي بَطْنِهَا .

بَابُ بَيْعِ الْمَلَامَسَةِ

وَقَالَ أَنَسٌ نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ .

٢١٤٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَامِرُ بْنُ سَعْدٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْمُنَابَذَةِ وَهِيَ طَرَحُ الرَّجُلِ ثَوْبَهُ بِالسَّيْلِ إِلَى الرَّجُلِ قَبْلَ أَنْ يَقْلِبَهُ أَوْ يَنْظُرَ إِلَيْهِ وَنَهَى عَنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمَلَامَسَةُ لَمْسُ الثَّوْبِ لَا يَنْظُرُ إِلَيْهِ .

² Predmet kupoprodaje ne može biti ono što ne postoji u času sklapanja ugovora, što nema svoje stvarne vrijednosti i čija je primopredaja nesigurna, pa i nemoguća kao, npr.: riba u moru, ptica na slobodi, potpuno izgubljena odlutala životinja, tele od tek začetog teleta i tome slično. To je trgovina uz neizvjesnost, jer prvo, tek začeto tele treba životinja oteliti, pa ga treba othraniti, pa da zasteoni i potom oteli svoje mladunče, te da se predmet kupoprodajnog ugovora realizira.

2145. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ejjub, prenoseći od Muhammeda, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije vrste odijevanja: da čovjek čuči u jednoj haljini i da je još podiže na svoja ramena (i omotavanje haljine preko ramena), i dvije vrste trgovanja: samim opipom i bacanjem kupcu predmeta kupoprodaje.”¹

O KUPOPRODAJI BACANJEM ROBE KUPCU

Enes kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to je zabranio.”

2146. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Muhammeda b. Jahje b. Habbana i od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je opip i bacanje robe (da bi stranke obavezao na kupoprodaju).”

2147. PRIČAO NAM JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-A‘la, a ovome Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, on od Ataa b. Jezida, ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu:

٢١٤٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى عَنْ لِبَسَتَيْنِ أَنْ يَحْتَبِيَ الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ ثُمَّ يَرْفَعَهُ عَلَى مَنْكِبِهِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ اللَّيَاسِ وَالنَّبَاذِ.

بَابُ بَيْعِ الْمُنَابَذَةِ

وَقَالَ أَنَسٌ نَهَى عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ.

٢١٤٦. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانٍ وَعَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

٢١٤٧. حَدَّثَنَا عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ لِبَسَتَيْنِ وَعَنْ بَيْعَتَيْنِ الْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ.

¹ Perfektnost kupoprodajnog ugovora opipivanjem predmeta kupoprodaje, sastojala bi se u tome da jedna stranka kaže drugoj: “Kada ja opipam tvoju haljinu, a ti opipaš moju, kupoprodaja je neopoziva.” Ebu-Hanife je dao slijedeću izjavu: “Kupoprodaja opipavanjem, jeste da jedna od kupoprodajnih stranaka kaže: ‘Prodat ću ti ovaj predmet za toliko dinara, i kada te dotaknem, kupoprodaja je obavezna.’”

Nesai u svom *Sunenu* navodi da je Ebu-Hurejra kazao:

– Kupoprodaja opipom je da čovjek čovjeku kaže: “Zamjenjujem svoju haljinu za tvoju”, a nijedan od njih nije vidio haljinu drugog nego ju je samo opipao u mraku ili u omotu.”

Jedan od vidova kupoprodaje opipom, po šafijama, jeste da jedna kupoprodajna stranka drugoj kaže: “Prodajem ti predmet za toliko dinara pod uvjetom da opip predmeta bude umjesto viđenja predmeta, a poslije viđenja nemaš pravo izbora odlučivanja o kupoprodajnom ugovoru.”

Navedeni vidovi kupoprodaje nisu dozvoljeni i takvi su ugovori ništavni.

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije vrste odijevanja i dvije vrste trgovanja: međusobno opipavanje i međusobno bacanje (kupoprodajnog predmeta)...”²

PRODAVAČU (MLIJEKA) JE ZABRANJENO
DA SAKUPLJA MLIJEKO (U VIMENU)
DEVE, KRAVE I (ILI) BRAVČETA
I OSTALE STOKE

Stoka nepomuženog mlijeka je ona u koje se mlijeko zadržalo, nalilo u sise i skupilo, i nije muženo nekoliko dana. Osnov riječi et-tasrijetu je zadržati tekuću vodu. Kaže se: *Sarreftul-mae*, kada čovjek zadrži vodu.

2148. PRIČAONAM JE Ibnu-Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Dža'fera b. Rebija, on od A'redža, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, prenio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne zadržavajte mlijeko u (vimenu) devi i bravčetu (ovci), jer onaj ko je kasnije kupio ima pravo da odabere što mu bude bolje od dvoje: kada je pomuze, ako hoće zadržat će je, a ako hoće, vratit će je (prodavcu) sa sā'om datula.” Prenosi se od Ebu-Saliha, Mudžahida, Velida b. Rebaha, Musaa b. Jesara, koji je prenio od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “... i sa' datula”, a neki od njih prenijeli su od Ibnu-Sirina: “... sā' hrane, i on ima pravo (da

بَابُ النَّهْيِ لِلْبَائِعِ أَنْ لَا يُحْفَلَ الْإِبِلَ
وَالْبَقَرِ وَالْغَنَمِ وَكُلِّ مُحْفَلَةٍ

وَالْمَصْرَاةُ الَّتِي صُرِّي لِبَنِيهَا وَحُقِنَ فِيهِ وَجُمِعَ فَلَمْ
يُحْلَبْ أَيَّامًا .
وَأَصْلُ التَّصْرِیَةِ حَبْسُ الْمَاءِ يُقَالُ مِنْهُ صَرَّيْتُ الْمَاءَ
إِذَا حَبَسْتَهُ .

٢١٤٨ . حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ
ابْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لَا تُصَرُّوا الْإِبِلَ وَالْغَنَمَ فَمَنْ
ابْتَاعَهَا بَعْدَ فَإِنَّهُ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْتَلِبَهَا
إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ وَإِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَصَاعَ تَمْرٍ وَيَذْكُرُ
عَنْ أَبِي صَالِحٍ وَمُجَاهِدٍ وَالْوَلِيدِ بْنِ رَبَاحٍ وَمُوسَى
ابْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ صَاعَ تَمْرٍ
وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ
وَهُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثًا وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ
صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَلَمْ يَذْكُرْ ثَلَاثًا وَالتَّمْرُ أَكْثَرُ .

2 Bacanje i izlaganje robe je da svaka od kupoprodajnih stranaka iznese pred drugu svoju haljinu, a nijedna od njih nije prethodno pregledala ponudenu haljinu druge stranke. Događa se da kupoprodajne stranke jedna drugoj kažu:

“Prodat ću ti traženi predmet, ali kad ti ga iznesem i stavim pred tebe, nemaš pravo odustati od kupovine.”

Prodavac je uvjetovao neopozivost kupovine robe samim njenim iznošenjem pred kupca.

Neki kažu da se gornjim hadisom namjerava i gađanje izložene robe s određene udaljenosti kamenčićima, odnosno nabacivanje halke na izložene predmete kupoprodaje, u kom slučaju kupcu pripada samo ono što je slučajno pogodio i na što je halku nabacio. Ovaj slučaj je bio poznat kod predislamskih Arapa.

Slično ovome je da prodavac zemljišta kaže kupcu: “Prodajem ti za toliko dinara površinu zemlje koju možeš prebaciti kamenom.”

Predmet kupoprodaje mora biti poznat i među kupoprodajnim strankama potpuno utvrđen, u protivnom trgovanje prelazi u hazard – kimar, što islam strogo zabranjuje.

je zadrži ili vrati) u vremenu od tri dana”; a neki od njih prenijeli su opet od Ibnu-Sirina: “... sa‘ datula”, a da nije spomenuo “tri dana”.

A više je, kaže Buhari, predaja koje spominju datule (od hrane).

2149. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Mu‘temir, koji je čuo svoga oca da mu je kazao Ebu-Osman, prenoseći od Abdullaha b. Mes‘uda, radijallahu anhu:

“Ko kupi ovcu zadržanog mlijeka (u vimenu), pa je vrati (prodavcu), neka sa njom povрати sā‘ (hrane)”, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je presretati trgovce (izvan grada i tržnice).

2150. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, ovaj od A‘redža, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaista je rekao:

“Nemojte presretati karavane; neka se niko od vas ne nadmeće (ponudom) na kupoprodaju drugome; ne napucavajte cijenu (samo da bi namamili druge); nek građanin ne preprodaje (lihvarno deponovan kod sebe) seljakov proizvod; ne zadržavajte mlijeko u ovci, jer onaj ko je kupi ima pravo, nakon što je pomuze, izabrati ono što mu je bolje od ovo dvoje: ako je s njom zadovoljan, da je zadrži, a ako mu se ne svidi, da je vrati (prodavcu) i jedan sā‘ datula.”¹

٢١٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَنْ اشْتَرَى شَاةَ مُحَفَّلَةٍ فَرَدَّهَا فَلْيُرِدَّ مَعَهَا صَاعًا مِنْ تَمْرٍ وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُلْقَى الْبُيُوعُ .

٢١٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَلْقُوا الرُّكْبَانَ وَلَا يَبِيعَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تُصَرُّوا الْغَنَمَ وَمَنْ ابْتَاعَهَا فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْتَلِبَهَا إِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا رَدَّهَا وَصَاعًا مِنْ تَمْرٍ .

1 Ovim hadisom grupa učenjaka i to Ibn-Ebu-Lejla, Malik, Lejs, Šafija, Ahmed, Ishak, Ebu-Sevr, Ebu-Ubejd, Ebu-Sulejman, Zufer i Ebu-Jusuf, argumentiraju stav da onaj ko kupi životinju koja nije mužena jedan period, pa je pomuze, ali ne bude s njome zadovoljan, ima pravo da je vrati, ako hoće, s tim da s njom dadne i jedan sa‘ datula zbog pomuženog mlijeka. Malik samo dodaje da će kupac dati jedan sa‘ najdominantnijeg prehranbenog artikla u dotičnom mjestu. Po mišljenju Ibnu-Ebi-Lejlai kupac će dati nešto što ima protuvrijednost jednog sa‘a datula.

Imam Zufer kaže: “Kao naknada daje se sa‘ datula ili ječma, a može pola sa‘a pšenice.” Međutim, ako kupac naknadno uoči kod kupljene stoke neku drugu (staru) mahanu, on je vraća prodavcu bez naknade za pomuženo mlijeko.

Kada postoji kakva zapreka povratku predmeta kupoprodaje, prodavac ga ne može uzeti natrag, nego mora pristati na smanjenje cijene. Kupac u ovom slučaju, kada otkrije mahanu, može od prodavca tražiti smanjenje cijene. Naprimjer, ako kupac od kupljenog platna sašije košulju i ustanovi da je to platno truhlo, prodavac ne može to platno uzeti natrag, nego mora pristati na smanjenje cijene platna. Ako se samo kod

AKO (KUPAC) HOĆE VRATITI
STOKU S NEPOMUŽENIM MLIJEKOM,
ZA NJENO POMUŽENO MLIJEKO (DAJE)
SĀ‘ DATULA (KAO NAKNADU)

بَابُ إِنْ شَاءَ رَدُّ الْمَصْرَاةِ
وَفِي حَلْبَتِهَا صَاعٌ مِنْ تَمْرٍ

2151. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Amr, njemu Mekki, koga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a njega Zijad, da mu je Sabit, oslobođeni rob Abdur-Rahmana b. Zijada, prenio kako je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, da kaže:
– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko kupi stoku s nepomuženim mlijekom i pomuže je, ako je zadovoljan, zadržat će je, a ako nije zadovoljan, za njeno pomuženo mlijeko dat će sâ‘ datula.”²

٢١٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زِيَادٌ أَنَّ ثَابِتًا مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ زَيْدٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ اشْتَرَى غَنَمًا مَصْرَاةً فَاحْتَلَبَهَا فَإِنْ رَضِيَهَا أَمْسَكَهَا وَإِنْ سَخِطَهَا فَفِي حَلْبَتِهَا صَاعٌ مِنْ تَمْرٍ.

nekih od više ukupno kupljenih stvari opaze mahane prije primitka, kupac može ili sve te stvari vratiti ili ih sve prihvatiti za ugovorenu cijenu, a nema pravo vratiti samo stvari sa mahanom, a ostale zadržati. Ako su mahane primijećene prije primopredaje, i ako nema štete da se stvari međusobno razvrstaju – rastave, tada kupac može vratiti stvari koje imaju mahanu, a njemu se ima vratiti cijena koja otpada na njih. Međutim, kupac ne može bez privole prodavca vratiti i stvari bez mahane i one s mahanom podjednako. Ako bi ovakve stvari bilo škodljivo rastaviti, tada će ih kupac ili sve vratiti ili sve zadržati, plativši prodavcu ugovorenu cijenu.

Naprimjer, ako kupac od dvije kupljene mahrame za ukupno 100 dinara, opazi prije primopredaje da jedna od njih ima mahanu, može vratiti obje. Međutim, ako kupac zapazi mahanu poslije primitka, on može vratiti samo onu s mahanom, odbivši od 100 dinara vrijednost koju bi ta mahrama imala bez mahane. Ali, ako se kupi par cipela pa na jednoj otkrije mahanu poslije primopredaje, kupac ima pravo vratiti obje cipele uz vraćanje cijele cijene.

Kupoprodaja određene količine stvari koje se mjere šupljom mjerom ili vagaju; ako je kupac poslije primitka opazio da je jedan dio od tih stvari pokvaren (npr. jabuke), ima pravo izbora ili da zadrži sve kupljene stvari, ili da sve vrati.

Kupoprodaja je valjana i neopoziva kada se u žitu nađe zemlje toliko koliko običaj drži za malu stvar, ali ako zemlje ima pomiješano toliko da se u narodu smatra mahanom, tada kupac ima pravo biranja: da održi ugovor, ili da ga raskine.

Ako se neki dio jaja, oraha i njima slične stvari pronađu pokvarenim toliko da se po običaju to ne smatra mnogo, kao 2-3%, kupoprodaja je punovažna, ali ako se to po običaju smatra mnogo, kupac može prodavcu vratiti cijeli predmet kupoprodaje i tražiti da mu se vrati cijeli isplaćeni novac.

- 2 Najveći broj učenjaka smatra, da se kao naknada za pomuženo mlijeko, bez obzira koliko ga je bilo, daje sâ‘ datula.

Kada prodavalac očituje da kupoprodajni predmet ima neko dobro svojstvo, pa se pokaže da ga nema, kupac ima pravo izbora.

Naprimjer, ako prodajom krava muzara kod kupca presuši, kupac ima pravo izbora: da je zadrži ili vrati prodavaocu uz vraćanje isplaćenog novca. Isti je postupak s kupljenim draguljem u noći za koga trgovac kaže da je crven, a danju se pokaže da je žut. Pravo izbora u ovom slučaju prelazi i na nasljednike kupca.

Robu, stoku i poljoprivredne proizvode treba kupovati na određenom javnom mjestu, a ne izlaziti van naselja pred proizvođače. Presretati proizvođače van trga, Lejs smatraše mekruhom, a Malik ga dozvoljava samo ako se izade 6 i po milja daleko od grada.

O TRGOVANJU ROBOM – BLUDNIKOM

Šurejh kaže: “Ako (kupac) hoće, vratit će ga (prodavaocu) zbog bluda.”

2152. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Seid Makburi prenoseći od svoga oca, koji kaže da je čuo Ebu-Hurejru, kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kada robinja počini blud i to bude jasno dokazano, neka se išiba, a ne ukorava. Ako opet počini blud, neka se išiba, a ne ukorava, pa ako učini blud i treći put, neka se proda, pa makar za uže od kakve dlake.”

2153, 2154. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, ovaj od Ebu-Hurejre i Zejda b. Halida, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan za robinju koja počini blud a nije u braku, odgovorio:

“Ako učini blud, išibajte je. Ako opet učini blud, opet je išibajte, pa ako opet učini blud, prodajte je, pa makar za pleteno uže!”

– Ne znam – kaže Ibnu-Šihab – je li (rekao da se ovako postupi poslije njene treće ili četvrte preljube).¹

بَابُ بَيْعِ الْعَبْدِ الزَّانِي

وَقَالَ شُرَيْحٌ إِنْ شَاءَ رَدَّ مِنَ الزَّانَا.

٢١٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا زَنَتِ الْأَمَةُ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُتْرَبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتِ فَلْيَجْلِدْهَا وَلَا يُتْرَبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتِ الثَّلَاثَةَ فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعْرِ .

٢١٥٣-٢١٥٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنِ الْأَمَةِ إِذَا زَنَتِ وَلَمْ تُحْصَنْ قَالَ إِنْ زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتِ فَبِعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ لَا أَدْرِي بَعْدَ الثَّلَاثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ .

Ebu-Hanife smatra da je to zabranjeno samo ako to šteti normalnoj ponudi i potražnji robe.

¹ Iz navedenih hadisa može se zaključiti:

– dozvoljeno je pa i dužnost prodati roba naklonjenog bludu. Blud treba da je dokazan svjedocima, bremenitošću bludnice ili samopriznanjem bludnika.

Nesai u svom *Sunenu* iznosi ovaj slučaj:

– Jedan je čovjek došao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Moja robinja je učinila blud i to je dokazano.”

– Udari joj pedeset štapova! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Kasnije mu je došao i rekao: “Ponovno je učinila blud i taj je blud dokazan.”

– Udari joj opet pedeset štapova! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Potom je isti čovjek opet došao i kazao: “Opet je učinila blud.”

– Prodaj je, pa makar za uže od kakve bilo dlake! – odgovorio je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Robinja se za učinjeni blud ne kamenuje, bila ona udata ili ne. Za kamenovanje bludnika ili bludnice trebaju sljedeći uvjeti: da je osoba slobodna, islamske vjeroispovijesti, pametna, punodobna, sklopljenog braka, da je

O OTKUPLJIVANJU I PRODAJI ŽENA (ROBINJA)

2155. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, koga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, da je Urve b. Zubejr kazao:

– Aiša, radijallahu anha, rekla je: “Ušao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja sam mu spomenula (otkup Berire).

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je rekao: “Kupi je i oslobodi, a patronat pripada onom ko je roba oslobodio!”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potom je ostao do navečer, klanjao i zahvalio Allahu onako kako mu dolikuje i rekao: “Šta je svijetu!? Postavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Ko postavi ma kakav uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, on je nevažeci, pa makar ga uvjetovao stotinu puta. Allahov uvjet je preči i jači.”

2156. PRIČAO NAM JE Hassan b. Ebul-Abbad, a njemu Hemmam:

– Čuo sam Nafija kako prenosi od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Aiša, radijallahu anha, kupovala Beriru. Utom je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) izašao da klanja, pa kada se vratio, ona je rekla: “Neće da je prodaju, osim da uvjetuju (svoj) patronat.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Patronat pripada samo onom ko roba oslobodi.”

– Upitao sam (rekao je Hemmam) Nafija: “Je li njen muž bio slobodan ili rob?”

– Otkuda ja znam – odgovorio je on.

بَابُ الْبَيْعِ وَالشِّرَاءِ مَعَ النِّسَاءِ

٢١٥٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرْتُ لَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَرِي وَأَعْتِقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْعَشِيِّ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ أَنْاسٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ شَرْطُ اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ .

٢١٥٦. حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا يُحَدِّثُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَوَتْ بَرِيرَةَ فَخَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ فَلَمَّا جَاءَ قَالَتْ إِنَّهُمْ أَبَوْا أَنْ يَبِيعُوهَا إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطُوا الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قُلْتُ لِنَافِعٍ حُرًّا كَانَ زَوْجُهَا أَوْ عَبْدًا فَقَالَ مَا يُدْرِينِي .

DA LI GRAĐANIN MOŽE PRODATI BILO
ŠTA BEDUINOVO BEZ NAKNADE, I DA LI
MU U TOME MOŽE SAMO POMOĆI ILI GA
NASAVJETOVATI?

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:
“Kada neko od vas zatraži iskreni savjet od svoga
brata, neka ga nasavjetuje!”

Ata je ovakvu prodaju odobrio.

2157. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu
Sufjan prenoseći od Isma‘ila, on od Kajsa koji je
čuo Džerira, radijallahu anhu, gdje kaže: “Prisegao
sam se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve
sellem, na svjedočenje da nema Boga osim Allaha
i da je Muhammed Allahov poslanik, na obavljanje
namaza, davanje zekata, na poslušnost i pokornost i
iskren odnos (i savjet) prema svakom muslimanu.”

2158. PRIČAO NAM JE Salt b. Muhammed,
Abdul-Vahid, a njemu Ma‘mera, prenoseći od
Abdullaha b. Tavusa, a ovaj od svoga oca, da je
Ibnu-Abbas, radijallahu anhuma, rekao:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao
je: “Karavandžije ne presrećite a građanin nek ne
prodaje beduinov proizvod (poput mešetara).”

– Rekao sam – kaže Tavus – Ibu-Abbasu: “Šta
znače (Muhammedove, sallallahu alejhi ve
sellem) riječi: ‘Građanin nek ne prodaje beduinov
proizvod ...?’”

– Neka ne bude njegov posrednik (mešetar) –
odgovorio je Ibnu-Abbas.

بَابُ هَلْ يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ
بِغَيْرِ أَجْرٍ وَهَلْ يُعِينُهُ أَوْ يَنْصَحُهُ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا اسْتَنْصَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ
فَلْيَنْصَحْ لَهُ وَرَخَّصَ فِيهِ عَطَاءٌ .

٢١٥٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ سَمِعْتُ جَرِيرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
يَقُولُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ
الزَّكَاةِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

٢١٥٨. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُسٍ
عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَلَقُّوا الرُّكْبَانَ وَلَا يَبِيعُ حَاضِرٌ
لِبَادٍ قَالَ فَقُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَوْلُهُ لَا يَبِيعُ
حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ لَا يَكُونُ لَهُ سَمْسَارًا .

O ONOM KOJI JE OSUĐIVAO DA GRAĐANIN PRODAJE BEDUINOV PROIZVOD ZA PLAĆU

2159. PRIČAO MI JE Abdullah b. Sabbah, njemu Ebu-Ali Hanefi prenoseći od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Dinara, kojem je saopćio njegov otac i prenio od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da građanin prodaje proizvode beduina.”

Tako je smatrao i Ibnu-Abbas.

GRAĐANIN NE TREBA POSREDNO U IME BEDUINA VRŠITI KUPOPRODAJU

Ibnu-Sirin i Ibrahim smatrali su to posredovanje mekruhom i za kupca i za prodavaoca.

Ibrahim je izjavio:

– Arapi kažu: “Bi‘ li sevben (doslovno: Prodaj mi haljinu!)”, a time misle na kupovanje.

2160. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, a njega obavijestio Ibnu-Džurejdž, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Seida b. Musejjeba da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Čovjek se pri kupovanju neće nametati kad kupuje njegov brat, neće se međusobno nametati cijenom i neće građanin činiti posredničku prodaju seljaku.”

2161. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Mu‘az, a ovome Ibn-Avn, prenoseći od Muhammeda, kako je Enes b. Malik izjavio:

“Zabranjeno nam je da građanin prodaje što u ime beduina.”

بَابُ مَنْ كَرِهَ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ بِأَجْرٍ

٢١٥٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنْفِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ دِينَارٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَبِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ .

بَابُ لَا يَشْتَرِي حَاضِرٌ لِبَادٍ بِالسَّمْسَرَةِ

وَكَرِهَهُ ابْنُ سِيرِينَ وَإِبْرَاهِيمُ لِلْبَائِعِ وَالْمُشْتَرِي وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ إِنَّ الْعَرَبَ تَقُولُ بَعْ لِي ثَوْبًا وَهِيَ تَعْنِي الشَّرَاءَ .

٢١٦٠. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَتَنَاعُ الْمَرْءُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا تَتَاجَسُوا وَلَا يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ .

٢١٦١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ نُهِنَا أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ .

O ZABRANI PRESRETANJA KARAVANDŽIJA I O TOME DA JE KUPOPRODAJA TAKVOG ODBIJENA (NIŠTETNA)

Njen kupac je neposlušnik i grješnik, ako to bude radio znajući (da je zabranjeno), on je varalica u trgovini, a varanje nije dozvoljeno.

2162. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ubejdullah Umeri, prenoseći od Seida b. Ebu-Seida, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je kazao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je presretanje karavandžija i da građanin u ime beduina što prodaje.”

2163. PRIČAO MI JE Ajjaš b. Velid, njemu Abdul-Ata, a ovome Ma'mer prenoseći od Ibnu-Tavusa, a on od svoga oca koji je rekao: Pitao sam Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, šta znači (Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem) izjava: “Građanin ne treba prodavati u ime beduina?”

– Da neće biti – odgovorio je – njegov posrednik (mešetar).

2164. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej', a ovome Tejmi prenoseći od Ebu-Usmana, on od Abdullaha, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Ko kupi stoku s nepomuženim mlijekom, neka s njom vrati (prodavaocu) sā' (hrane).”

I još je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je presretanje u trgovanjima.”

بَابُ النَّهْيِ عَنْ تَلْقَى الرُّكْبَانِ

وَأَنْ يَبْعَهُ مَرْدُودٌ لِأَنَّ صَاحِبَهُ عَاصٍ آثَمٌ إِذَا كَانَ بِهِ عَالِمًا وَهُوَ خِدَاعٌ فِي الْبَيْعِ وَالْخِدَاعُ لَا يَجُوزُ

٢١٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ الْعُمَرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ التَّلْقَى وَأَنْ يَبْعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ.

٢١٦٣. حَدَّثَنِي عَيَّاشُ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا مَا مَعْنَى قَوْلِهِ لَا يَبْعَنَّ حَاضِرٌ لِبَادٍ فَقَالَ لَا يَكُنْ لَهُ سِمْسَارًا.

٢١٦٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ قَالَ حَدَّثَنِي التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَنْ اشْتَرَى مُحْفَلَةً فَلْيُرِدْ مَعَهَا صَاعًا قَالَ وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ تَلْقَى الْبُيُوعِ.

2165. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće se (neka se) pri kupoprodaji niko od vas nadmetati u trgovanju drugog i nemojte presretati robu dok se ona ne ‘spusti’ na tržnicu.”¹

٢١٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفٍ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَبِيعُ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ وَلَا تَلْقُوا السَّلَعَ حَتَّى يَهْبِطَ بِهَا إِلَى السُّوقِ .

O KRAJNJOJ GRANICI PRESRETANJA

بَابُ مُنْتَهَى التَّلَقِّي

2166. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Presretali smo karavandžije i od njih kupovali hranu, pa nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da je preprodajemo dok se ne donese na prehrambenu pijacu.”

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: “To je u vrhu (na ulazu) pijace što objašnjava i hadis Ubejdullaha.”

٢١٦٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَتَلَقَّى الرُّكْبَانَ فَنَشْتَرِي مِنْهُمْ الطَّعَامَ فَنَهَانَا النَّبِيُّ ﷺ أَنْ نَبِيعَهُ حَتَّى يَبْلُغَ بِهِ سُوقُ الطَّعَامِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هَذَا فِي أَعْلَى السُّوقِ يُبَيِّنُهُ حَدِيثُ عُبَيْدِ اللَّهِ .

¹ Izlaziti pred dobavljače robe van grada, radi kupovanja njihovih proizvoda, Ibni-Hazm uvrštava u haram i dobavljač po dolasku na tržnicu ima pravo izbora, da prihvati ili da odbije kupoprodajni ugovor.

Lejs i Evza'i to smatraju mekruhom.

Malik ovaj način kupovanja ne dozvoljava sve dok roba ne stigne na pijacu, a ako neko od prodavalaca s pijace nešto kupi, svi prodavaoci imaju pravo na to.

Ibni-Kasim je dodao: “Ako za dotičnu robu nema tržnice (pijace), ona će se izložiti svijetu u podesnom kraju grada da je građani zajednički kupe, a ako to neće, vratit će je prekupecu, ali ne i njenom prvobitnom prodavaocu.”

Malik smatra da se ovim hadisima žele zaštititi ekonomski interesi prodavača na pijaci više nego interes proizvođača.

Šafija je izjavio: “Griješi ko presreće trgovca van grada. Takav prodavalac ima pravo izbora kada stigne na tržnicu i vidi stvarnu cijenu svoga u putu prodanog artikla.”

Proizvođače presreću obično špekulanti i daju im krive informacije o cijeni i potražnji njihove robe u gradu, što spada u nepošteno trgovanje. Ovi se učenjaci dosljedno drže hadisa koji Ebu-Hurejra prenosi u ovoj verziji: “Kada vlasnik robe dođe na tržnicu, on ima pravo izbora, da prihvati kupoprodaju ili da je odbije.”

Imajući u vidu hadise koji ovaj postupak zabranjuju i druge koji ga dozvoljavaju, uz pravo izbora kupoprodajnih stranaka, Ebu-Hanife smatra da je presretanje karavana, odnosno proizvođača van grada dozvoljeno, ako to ne šteti ekonomskim interesima ostalih građana i ne remeti stabilnost cijena, a u protivnom, to je mekruh činiti.

2167. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je kazao:

“Kupovali su (ljudi) hranu u vrhu (na ulazu) pijace i prodavali je u mjestu njihovog (kupovanja), pa im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da je prodaju u njenom mjestu dok je ne prenesu (sebi).”¹

POSTAVLJANJE NEDOZVOLJENIH UVJETA PRILIKOM KUPOPRODAJE

2168. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Došla mi je Berira i rekla: “Ugovorila sam sa svojim gospodarima otkup za devet oka, u svakoj godini po jednu oku, pa pomози me!”

– Ako hoće tvoji gospodari – rekla sam – da ih za njih pripremim, a patronat nad tobom da bude moj, učinit ću.

Berira je, potom, otišla svojim gospodarima, rekla im to i oni nisu htjeli. Zatim se ona vratila od njih, a Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

٢١٦٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَتَّبِعُونَ الطَّعَامَ فِي أَعْلَى السُّوقِ فَيَبِيعُونَهُ فِي مَكَانِهِ فَنَهَاَهُمُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعُوهُ فِي مَكَانِهِ حَتَّى يَنْقُلُوهُ .

بَابُ إِذَا اشْتَرَطَ شُرُوطًا فِي الْبَيْعِ لَا تَحِلُّ

٢١٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَنِي بَرِيرَةُ فَقَالَتْ كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ وَقِيَّةً فَأَعِينَنِي فَقُلْتُ إِنَّ أَحَبَّ أَهْلِكَ أَنْ أَعِدَّهَا لَهُمْ وَيَكُونَ وَلَاؤُكَ لِي فَعَلْتُ فَذَهَبْتُ بِرَبِيرَةَ إِلَى أَهْلِهَا فَقَالَتْ لَهُمْ فَأَبَوْا ذَلِكَ عَلَيْهَا فَجَاءَتْ مِنْ عِنْدِهِمْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ

¹ Izlazak iz grada pred prodavače radi kupovanja njihove robe može biti i strogo zabranjen (haram). Izlazak i presretanje izvan grada ima svoju početnu i završnu fazu. Početna faza je od kuće kupca pa do pijace, a završna faza počinje od grada pa do neograničene tačke udaljenosti od njega.

Presretanje je mekruh, ako je kupoprodaja bila u samom gradu, ali izvan pijace ili blizu nje, tako da se prodavalac mogao informirati o dnevnoj cijeni svoga artikla. Kupcu je, po mišljenju šafija, dozvoljeno izaći van trga u grad i sačekati prodavaoca, pa makar otišao i podalje od tržnice.

Malik je rekao: “Smatram pokuđenim (mekruh) da građani kupuju robu po predgrađima, sve dok se ona ne smjesti na pijacu.” Ibnu-Munzir tvrdi da su ovo mišljenje zastupali još Ahmed i Ishak, ali su dozvoljavali kupcu izlaženje do vrha pijace.

Jahja b. Seid kazao je: “Zabranjeno je izlaziti pred prodavaoce izvan grada više od milje, odnosno od posljednje kuće predgrađa.” Ibnu-Kasim je prenio od Malika: “Milja od grada ne spada u okvir zabranjenog presretanja trgovca.” Potom mu je primijećeno: “A šest milja?”

– Nije to presretanje i nema štete kupiti robu – odgovorio je on.

Prema ovoj Malikovoj izjavi zabranjeno je prodavače presretati van grada na razdaljini manjoj od šest milja. A Ešheb prenosi da je Malik rekao kako nema smetnje izaći izvan grada i kupiti voće i povrće u mjestu njihove proizvodnje, jer se to ne smatra presretanjem prodavaoca na putu za pijacu.

Ibnu-Habib je izjavio: Ako u gradu ima pijaca, građaninu nije dozvoljeno kupiti robu od trgovca koji je nosi na pijacu, pa makar je pronosio ispred njegovih vrata.”

Ko stanuje izvan grada (naselja), dozvoljeno mu je za potrebe prehrane svojih ukućana kupiti hranu koja se nosi na pijacu u grad pokraj njegove kuće, a za preprodaju, po mišljenju Malika, nije mu dozvoljeno.

sjedio, i rekla je: “Ono sam im izložila, ali oni neće da prihvate osim pod uvjetom da patronat bude njihov.”

To je čuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je Aiša, radijallahu anha, o tom (opširnije) obavijestila, a on je rekao: “Uzmi je i uvjetuj im patronat, jer patronat pripada samo onome ko roba oslobodi.”

Aiša je to uradila, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije je stao među svijet (u džamiji), Uzvišenom Allahu zahvalio i pohvalio Ga i potom rekao: “A, šta je ljudima da postavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi je beskoristan (bespravan), pa makar se uvjetovao stotinu puta. Allahova je odluka preča, a Allahov uvjet je jači. Patronat pripada samo onome ko je roba oslobodio.”

2169. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Aiša, majka pravovjernih, htjela kupiti robinju i osloboditi je, pa su njeni gospodari rekli: “Prodat ćemo ti je samo da starateljstvo nad njom bude naše.”

Ona je to spomenula Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je rekao: “Neka te to ne ometa! Skrbništvo pripada samo onome ko je roba oslobodio.”

O ZAMJENJIVANJU DATULA ZA DATULE

2170. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, a njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Malika b. Enesa, da je čuo Ibni-Omera, radijallahu anhuma, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Pšenica za pšenicu je kamata, osim “evo ti, daj mi” (zamjena iz ruke u ruku). Ječam za ječam je kamata, osim “evo ti, daj mi”, i datule za datule bit će kamata, osim “evo ti i daj mi!”

الْوَلَاءُ لَهُمْ فَسَمِعَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ خُذِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمُ الْوَلَاءَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ففَعَلَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ مَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ قَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ وَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

٢١٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عَائِشَةَ أُمَ الْمُؤْمِنِينَ أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً فَتَعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا نَبِيعُكَهَا عَلَى أَنْ وَلَاءَهَا لَنَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَا يَمْنَعُكَ ذَلِكَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

بَابُ بَيْعِ التَّمْرِ بِالتَّمْرِ

٢١٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ .

O ZAMJENJIVANJU SUHOG GROŽĐA ZA SUHO GROŽĐE I HRANE ZA HRANU

2171. PRIČAO NAM JE Isma'il, a njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu je zabranio *muzabenu*, a *muzabena* je mijenjanje sirovih datula za suhe, mjereći šupljom posudom i mijenjanje suhog grožđa za sirovo u grozdu, mjereći šupljom mjerom."

2172. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu zabranio *muzabenu*. – A *muzabena* je – rekao je Ibni-Omer – mijenjati sirov plod (za suhi), mjereći šupljom mjerom, i dodao je: "Ako bude više (od mjere), moje je, a ako bude manje, na moju je štetu."

2173. On je još kazao:

– Pričao mi je Zejd b. Sabit da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to dozvolio u slučaju palmi čiji se sirovi plodovi darivaju nekome uz procjenu količine (pretpostavkom, odoka).¹

بَابُ بَيْعِ الزَّبِيبِ بِالزَّبِيبِ وَالطَّعَامِ بِالطَّعَامِ

٢١٧١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابِنَةِ وَالْمَزَابِنَةُ بَيْعُ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ كَيْلًا وَبَيْعُ الزَّبِيبِ بِالكَرْمِ كَيْلًا.

٢١٧٢. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابِنَةِ قَالَ وَالْمَزَابِنَةُ أَنْ يَبِيعَ الثَّمَرُ بِكَيْلٍ إِنْ زَادَ فِيهِ وَإِنْ نَقَصَ فَعَلَيْ.

٢١٧٣. قَالَ وَحَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا.

¹ Lingvisti različito tumače pojam "arijje", a Ajni ovu riječ tumači ovako: "To je naziv za palmu čiji se plodovi dadnu nekome, pa je to, prema tome, poseban dar..." (v.: Umda, 9/387) On dalje kaže kako su se učenjaci razišli o tumačenju ovog pojma sa stanovišta Šerijata. Tako Malik, Evza'i, Ahmed i Ishak kažu da je to palma ili dvije palme koje čovjek iz svoga palmovika dadne nekom drugom u trajanju od jedne godine. Ebu-Hanife, međutim, smatra da ovo znači da čovjek dadne nekome palmu, pa se predomisli prije nego mu preda njene sirove plodove, te umjesto sirovih hurmi tom čovjeku dadne suhe datule, procjenjujući količinu hurmi na grani đuture; odoka. (prim. rec.)

O ZAMJENJIVANJU JEČMA ZA JEČAM

2174. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Malika b. Evsa, koji je rekao da je on tražio mijenjanje (srebrenjaka) za stotinu dinara (zlatnika).

Potom me je pozvao Talha b. Ubejdullah pa smo razgovarali i on je pristao da mi razmijeni. Zatim je uzeo zlato (zlatnike) i prevrtao ga u svojoj ruci, a onda rekao: "Samo dok dođe moj blagajnik iz Gabe."

To je čuo Omer i kazao:

– Allaha mi, nećeš se od njega odvojiti dok to od njega i ne uzmeš. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

"Zlato za zlato (mijenjati) je kamata, osim 'evo ti, daj mi'; pšenica za pšenicu je kamata, osim, 'evo ti, daj mi'; ječam za ječam je kamata osim 'evo ti, daj mi' i datule za datule je kamata, osim 'evo ti, daj mi'!"²

O ZAMJENJIVANJU ZLATA ZA ZLATO

2175. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, a njega obavijestio Isma'il b. Ulejje, njemu saopćio Jahja b. Ebu-Ishak, a ovome Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr i kazao da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, izjavio:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: Ne zamjenjujte (istokaratno) zlato za zlato, nego samo jednako za jednako, a ni srebro (istovrsno) nego samo jednako za jednako, a zlato za srebro i srebro za zlato zamjenjujte kako hoćete!"

بَابُ بَيْعِ الشَّعِيرِ بِالشَّعِيرِ

٢١٧٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ التَّمَسَّ صَرَفًا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَدَعَانِي طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ فَتَرَاوَضْنَا حَتَّى اضْطَرَفَ مِنِّي فَأَخَذَ الذَّهَبَ يُقْلِبُهَا فِي يَدِهِ ثُمَّ قَالَ حَتَّى يَأْتِيَ خَازِنِي مِنَ الْغَابَةِ وَعُمَرُ يَسْمَعُ ذَلِكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا تُفَارِقُهُ حَتَّى تَأْخُذَ مِنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ .

بَابُ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالذَّهَبِ

٢١٧٥. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ قَالَ قَالَ أَبُو بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَالْفِضَّةَ بِالْفِضَّةِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ وَالْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شِئْتُمْ .

2 Ovaj hadis potrebno je dodatno pojasniti jer se spominje zamjena zlata za srebro koju u ovom slučaju Omer nije dozvolio. Međutim, u sljedećem hadisu se kaže da se zlato za srebro i obrnuto, može mijenjati kako se hoće, tj. da budu jednake ili različite količine. No, ono što mora biti ispoštovano u slučaju ovakve kupoprodaje jeste da primopredaja mora biti izvršena na licu mjesta. Ako to ne bude tako, onda takva zamjena nije dozvoljena. (prim. rec.)

O ZAMJENI SREBRA ZA SREBRO

2176. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Sa'd, rekavši da mu je pričao njegov amidža, a njemu njegov bratić Zuhri prenoseći od svoga amidže:

– Prenio mi je Salim b. Abddullah od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, kako mu je on isti hadis prenio od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je susreo Abdullah b. Omer i pitao:

“Ebu-Seide, šta si ti to pričao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”

– O mijenjanju novca – odgovorio je Ebu-Seid. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori:

“Zlato za zlato, samo isto za isto, a srebro za srebro, samo isto za isto.”

2177. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaista je rekao:

“Ne zamjenjujte zlato za zlato nego samo isto za isto i ne dajite više jedno za drugo, i ne zamjenjujte od njega što je odsutno za ono što je prisutno (gotovina)!”

O ZAMJENI DINARA (ZLATNIKA)
ZA DINAR (ZLATNIK) UZ PRIČEK
JEDNE STRANKE

2178, 2179. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Dahhak b. Mahled, a ovome Ibnu- Džurejdž, kojeg je obavijestio Amr b. Dinar, a njega Ebu-Salih Zejjat, kako je on čuo Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, kako govori:

“Zlatnik za zlatnik, dirhem za dirhem”, pa sam mu rekao: “Ibnu-Abbas to ne kaže?”

بَابُ بَيْعِ الْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ

٢١٧٦. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا عَمِّي حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عَمِّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ حَدَّثَهُ مِثْلَ ذَلِكَ حَدِيثًا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَقِيَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ فَقَالَ يَا أَبَا سَعِيدٍ مَا هَذَا الَّذِي تُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ فِي الصَّرْفِ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ الذَّهَبُ بِالذَّهَبِ مِثْلًا بِمِثْلِ وَالْوَرِقُ بِالْوَرِقِ مِثْلًا بِمِثْلِ .

٢١٧٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبِيعُوا الذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلِ وَلَا تُشِفُوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ وَلَا تَبِيعُوا الْوَرِقَ بِالْوَرِقِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلِ وَلَا تُشِفُوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ وَلَا تَبِيعُوا مِنْهَا غَائِبًا بِنَاجِزٍ .

بَابُ بَيْعِ الدِّينَارِ بِالدِّينَارِ نَسَاءً

٢١٧٨ - ٢١٧٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّ أَبَا صَالِحٍ الزِّيَّاتَ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ الدِّينَارُ بِالدِّينَارِ وَالذَّرْهَمُ بِالذَّرْهَمِ فَقُلْتُ لَهُ

- Ja sam ga – rekao je Ebu-Seid – upitao: “Čuo si to od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili si našao to u Allahovoj Knjizi?”
- Sve to ne kažem ja, a vi ste od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, saznali više, nego je meni saopćio Usame:
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kamata je samo u odgađanju primopredaje (po jednoj stranci).”

ZAMJENA SREBRA ZA ZLATO NA PRIČEK

2180, 2181. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu‘be, kojeg je obavijestio Habib b. Ebu-Sabit, rekavši kako je čuo Ebu-Minhala kada je kazao: Pitao sam Beraa b. Aziba i Zejda b. Erkama, radijallahu anhum, za mijenjanje jedne vrste novca za drugi novac i svaki od njih reče (za drugog): “On je od mene bolji.” Potomobojicarekoše: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju zlata za srebro poput duga, (tj. uz odloženo plaćanje).”

KUPOVANJE ZLATA ZA SREBRO IZ RUKE U RUKU

2182. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsere, njemu Abbad b. Avvam kojeg je obavijestio Jahja b. Ebu-Ishak, a ovome saopćio Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr prenoseći od svoga oca, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju srebra za srebro, zlata za zlato osim samo jedanko za jednako, a naredio nam je da kupujemo zlato za srebro kako hoćemo i srebro za zlato kako hoćemo.

فَإِنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ لَا يَقُولُهُ فَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَأَلْتُهُ فَقُلْتُ سَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ أَوْ وَجَدْتُهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ كُلُّ ذَلِكَ لَا أَقُولُ وَأَنْتُمْ أَعْلَمُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنِّي وَلَكِنْ أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا رَبًّا إِلَّا فِي النَّسِيئَةِ .

بَابُ بَيْعِ الْوَرِقِ بِالذَّهَبِ نَسِيئَةً

٢١٨٠ - ٢١٨١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْمُنْهَالِ قَالَ سَأَلْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ وَزَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ الصَّرْفِ فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا يَقُولُ هَذَا خَيْرٌ مِنِّي فَكِلَاهُمَا يَقُولُ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالْوَرِقِ دَيْنًا .

بَابُ بَيْعِ الذَّهَبِ بِالْوَرِقِ يَدًا بِيَدٍ

٢١٨٢. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبَّادُ ابْنُ الْعَوَّامِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ بِالذَّهَبِ إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ وَأَمَرَنَا أَنْ نَبْتَاعَ الذَّهَبَ بِالْفِضَّةِ كَيْفَ شِئْنَا وَالْفِضَّةَ بِالذَّهَبِ كَيْفَ شِئْنَا .

O "MUZABENI"

To je zamjenjivanje suhih datula za plod (na grani), zamjenjivanje suhog grožđa za grožđe u grozdu i zamjenjivanje poklonjenih datula na grani palme. Enes kaže: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je "muzabenu" i zamjenu pšenice u klasu za onu očišćenu od pljeve."

2035. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibni-Šihaba, kojeg je obavijestio Sabit b. Abdullah prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao:

"Ne prodajte plod dok on ne počne zreti i ne mijenjajte plod za suhe datule!"

2184. Salim je izjavio: – Mene je obavijestio Abdullah prenoseći od Zejda b. Sabita:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslije toga dozvolio je zamjenu poklonjenih datula na grani palme za sirove ili za suhe datule, a nije dao odobrenje u vezi s bilo čim drugim."

2185. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

"Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je 'muzabenu', tj. kupovati plod na palmi za suhe datule šupljom mjerom i vršiti kupoprodaju grožđa u grozdu za suho grožđe šupljom mjerom."

بَابُ بَيْعِ الْمَزَابِنَةِ

وَهِيَ بَيْعُ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ وَبَيْعُ الزَّيْبِ بِالْكَرْمِ وَبَيْعُ الْعَرَايَا .

قَالَ أَنَسٌ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ الْمَزَابِنَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ .

٢١٨٣ . حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهُ وَلَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ بِالثَّمَرِ .

٢١٨٤ . قَالَ سَالِمٌ وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَخَّصَ بَعْدَ ذَلِكَ فِي بَيْعِ الْعَرِيَّةِ بِالرُّطَبِ أَوْ بِالثَّمَرِ وَلَمْ يُرَخَّصْ فِي غَيْرِهِ .

٢١٨٥ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابِنَةِ وَالْمَزَابِنَةِ اشْتِرَاءُ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ كَيْلًا وَبَيْعُ الْكَرْمِ بِالزَّيْبِ كَيْلًا .

2186. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Davuda b. Husajna, on od Ebu-Sufjana, oslobođenog roba Ibni-Ebi-Ahmeda, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ‘muzabenu’ i zamjenjivanje pšenice na klasu za pšenicu odvojenu od pljeve. A ‘muzabena’ je kupovati plod na vrhovima (krošnjama) palme za suhe datule.”

2187. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Ebu-Mu‘avija prenoseći od Šejbanija, on od Ikreme, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zamjenjivanje žita u klasu za žito očišćeno od slame i trgovinu zvanu ‘muzabena’.”

2188. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Malik prrenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, ovaj od Zejda b. Sabita, koji je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je vlasniku palme ‘arijje’ – da je zamijeni za (suhe) datule po procjeni (pretpostavka; odoka).”

O PRODAJI PLODA NA KROŠNJAMA PALME ZA ZLATO I (ILI) SREBRO

2189. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibnu-Vehb, rekavši da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž prenoseći od Ataa i Ebu-Zubejra, da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodaju ploda dok ne bude dobar (ukusom), i da se od njega ništa ne prodaje nego samo za dinar i dirhem, izuzev poklonjenih plodova na palmi (arijje).”

٢١٨٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحَصِينِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابِنَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ وَالْمَزَابِنَةِ اشْتِرَاءَ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ فِي رُءُوسِ النَّخْلِ .

٢١٨٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ الْمُحَاقَلَةِ وَالْمَزَابِنَةِ .

٢١٨٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَرْخَصَ لِصَاحِبِ الْعَرِيَّةِ أَنْ يَبِيعَهَا بِخَرْصِهَا .

بَابُ بَيْعِ الثَّمَرِ عَلَى رُءُوسِ النَّخْلِ بِالذَّهَبِ أَوْ الْفِضَّةِ

٢١٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ وَأَبِي الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَطِيبَ وَلَا يُبَاعَ شَيْءٌ مِنْهُ إِلَّا بِالْذِّينَارِ وَالْدِّرْهَمِ إِلَّا الْعَرَايَا .

2190. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab rekavši da je čuo Malika kad ga pitaše Ubejdullah b. Rebi‘:

“Je li ti Davud prenio od Ebu-Sufjana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio zamjenu ‘arijje’ do pet *veskova* ili ispod pet *veskova*?”

– Da – rekao je on.

2191. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, da je Jahja b. Seid rekao: “Čuo sam Bušejra da je kazao kako je čuo Sehla b. Ebi-Hasme da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju plodova na stablu palme za suhe datule, a da je za ‘arijje’ dozvolio da se proda uz njenu procjenu i da je tada njen vlasnik jede svježu.”

Sufjan je više puta govorio: “... Samo za ‘arijje’ dozvolio je da je njen vlasnik zamijeni, procijenivši je u datulama, pa da je može svježu jesti, a to je – rekao je on – isto (kao i ono gore).”

Sufjan je još rekao: Rekao sam Jahjau, a bio sam dječak: “Mekelije govore da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio zamjenu poklonjenih plodova na palmama.”

– A ko je to kazao Mekelijama? – upitao je on.

– Oni to – rekao sam – prenose od Džabira, i on je ušutio.

Sufjan je rekao: “Mislim da je on to prenio samo od Medinelija.”

– A u ovom hadisu – rečeno je Sufjanu – nema zabrane kupoprodaje ploda dok ne pokaže svoju zrelost?

– Nema – odgovorio je on (nego u drugom).

٢١٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكًا وَسَأَلَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الرَّبِيعِ أَحَدَثَكَ دَاوُدُ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فِي خَمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ قَالَ نَعَمْ

٢١٩١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ سَمِعْتُ بُشَيْرًا قَالَ سَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ أَبِي حَثْمَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ بِالتَّمْرِ وَرَخَّصَ فِي الْعَرِيَّةِ أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا يَأْكُلُهَا أَهْلُهَا رُطْبًا وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً أُخْرَى إِلَّا أَنَّهُ رَخَّصَ فِي الْعَرِيَّةِ يَبِيعُهَا أَهْلُهَا بِخَرْصِهَا يَأْكُلُونَهَا رُطْبًا قَالَ هُوَ سَوَاءٌ قَالَ سُفْيَانُ فَقُلْتُ لِيَحْيَى وَأَنَا غُلَامٌ إِنَّ أَهْلَ مَكَّةَ يَقُولُونَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا فَقَالَ وَمَا يُدْرِي أَهْلَ مَكَّةَ قُلْتُ إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ عَنْ جَابِرٍ فَسَكَتَ قَالَ سُفْيَانُ إِنَّمَا أَرَدْتُ أَنَّ جَابِرًا مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ قِيلَ لِسُفْيَانَ وَلَيْسَ فِيهِ نَهْيٌ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهُ قَالَ لَا .

OBJAŠNJENJE IZRAZA “ARAJA”

Malik je rekao: “Arijje” je da čovjek pokloni palmu čovjeku koji ga poslije uznemirava svojim dolaskom do nje, pa je darovaocu dozvoljeno da je od daroprimca kupi za suhe datule.

Ibnu-Idris je rekao: “Arijje” se (odmjerava) samo šupljom mjerom u suhim datulama iz ruke u ruku, a ne đuture, a to je ono što pojačava i izjava Sehla b. Hasme: “Izmjereno veskovima”.

Ibnu-Ishak u svojoj predaji prenosi od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhu, da je rekao: – “Araja” je da čovjek pokloni u svom imanju jednu-dvije palme.

A Jezid je rekao, prenoseći od Sufjana b. Husejna: – “Araja” je poklonjen plod palme siromasima koji oni ne mogu čekati i njime je dozvoljeno da ga kako hoće zamijene za suhe datule.

2192. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, rekavši da ga je obavijestio Abdullah b. Mubarek, njega Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, a ovaj od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio da se “araja” zamjenjuje uz procjenu šupljom mjerom.

Musa b. Ukbe je rekao: – “Araja” je poznat broj (poklonjenih) palmi kojima se može doći i koje se mogu kupiti.¹

بَابُ تَفْسِيرِ الْعَرَايَا

وَقَالَ مَالِكُ الْعَرِيَّةُ أَنْ يُعْرِيَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ النَّخْلَةَ ثُمَّ يَتَأَذَى بِدُخُولِهِ عَلَيْهِ فَرُخِصَ لَهُ أَنْ يَشْتَرِيَهَا مِنْهُ بِتَمْرٍ وَقَالَ ابْنُ إِدْرِيسَ الْعَرِيَّةُ لَا تَكُونُ إِلَّا بِالْكَيْلِ مِنَ التَّمْرِ يَدًا بِيَدٍ لَا يَكُونُ بِالْجِزَافِ وَمِمَّا يُقَوِّيه قَوْلُ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ بِالْأَوْسُقِ الْمَوْسَقَةِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ فِي حَدِيثِهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَتْ الْعَرَايَا أَنْ يُعْرِيَ الرَّجُلُ فِي مَالِهِ النَّخْلَةَ وَالنَّخْلَتَيْنِ وَقَالَ يَزِيدُ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ حُسَيْنٍ الْعَرَايَا نَخْلٌ كَانَتْ تُوهَبُ لِلْمَسَاكِينِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ أَنْ يَنْتَظِرُوا بِهَا رُخْصَ لَهُمْ أَنْ يَبِيعُوهَا بِمَا شَاءُوا مِنَ التَّمْرِ .

٢١٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَخَّصَ فِي الْعَرَايَا أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا كَيْلًا قَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ وَالْعَرَايَا نَخْلَاتٌ مَعْلُومَاتٌ تَأْتِيهَا فَتَشْتَرِيهَا .

¹ Brojna su objašnjenja vezana za “arijje”.

Tahavi iznosi da je Malik b. Enes rekao: “Arijje” je poklonjen plod datule koju su daroprimci trgali zajednički sa svojim ukućanima što je vlasnika palmovika uznemiravalo, pa bi on daroprimcu rekao: ‘Za plod na poklonjenoj datuli dajem ti po procjeni suhe datule’.”

Ahmed b. Hambel u svom *Musnedu* navodi: “Neki Arapi izložili su Vjerovjesniku kako su svježe datule prispjele, ali oni nemaju novaca da ih kupe nego imaju prošlogodišnjih suhih datula, preostalih od hrane, pa im je Vjerovjesnik dozvolio da uz pravednu procjenu plod na datuli mogu zamijeniti za svoje suhe datule.”

Prema mišljenju Šafije i Ebu-Sevra “arijje” je poklon nesazrelog ploda datule koji se uz procjenu može zamijeniti za suhe datule do ispod 5 veskova. Ovu zamjenu oni su ograničili samo na datule i grožde.

Ebu-Hanife smatra da je “arijje” poklon označene palme u vlastitom palmoviku koju darodavac ne preda odmah daroprimcu, a prilikom sazrijevanja ploda da mu za taj plod suhe datule prema procjeni.

PRODAJA PLODOVA PRIJE NEGO SE POKAŽE NJIHOVA ZRELOST

2193. Lejs je, prenoseći od Ebu-Zinada, rekao:

– Urve b. Zubejr prenosi od Sehla b. Ebi-Hasme Ensarije iz plemena Benu-Harise da je Zejd b. Sabit, radijallahu anhu, rekao:

“U doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svijet je vršio kupoprodaju plodova (nezrelih), pa kada bi ih taj svijet potrgao i nastao između njih obračun, kupac bi govorio da je plod pogođen slabošću; da su ga pogodile bolesti, opadanje i druge nesreće kojima su to dokazivali.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada su se kod njega ti sporovi umnožili, kao upozorenje koje aludira na njihove brojne prepirke, izjavio je: “Ako se nećete proći svađe, onda ne vršite kupoprodaju dok se ne pokaže zrelost ploda!”

Saopćio mi je (rekao je Ebu-Zinad) Haridže b. Zejd b. Sabit da Zejd b. Sabit nije nikada prodavao plodove svoje zemlje dok ne izađu Vlašići¹ i ne bude bilo jasno rumenilo od zrelosti (ploda).

Ebu-Abdullah (Buharija) rekao je: “To je prenio i Ali b. Bahr.”

PRIČAO NAM JE Hakkam, njemu Anbese prenoseći od Zekerijjaa, on od Ebu-Zinada, ovaj od Urve, on opet od Sehla, a ovaj od Zejda ovo isto.

بَابُ بَيْعِ الثَّمَرِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلاَحَهَا

٢١٩٣. وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ كَانَ عُروَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ الْأَنْصَارِيِّ مِنْ بَنِي حَارِثَةَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّاسُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَتَّبِعُونَ الثَّمَرَ فَإِذَا جَدَّ النَّاسُ وَحَضَرَ تَقَاضِيهِمْ قَالَ الْمُتَبَاعُ إِنَّهُ أَصَابَ الثَّمَرَ الدَّمَانُ أَصَابَهُ مُرَاضٌ أَصَابَهُ قُشَامٌ عَاهَاتٌ يَحْتَجُّونَ بِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا كَثُرَتْ عِنْدَهُ الْخُصُومَةُ فِي ذَلِكَ فِيمَا لَا فَلََّا تَتَّبِعُوا حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُ الثَّمَرِ كَالْمَشُورَةِ يُشِيرُ بِهَا لِكَثْرَةِ خُصُومَتِهِمْ وَأَخْبَرَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ لَمْ يَكُنْ يَبِيعُ ثَمَارَ أَرْضِهِ حَتَّى تَطْلُعَ الثُّرَيَّا فَيَتَبَيَّنَ الْأَصْفَرُ مِنَ الْأَحْمَرِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ رَوَاهُ عَلِيُّ بْنُ بَخْرٍ حَدَّثَنَا حَكَّامٌ حَدَّثَنَا عَنبَسَةُ عَنْ زَكَرِيَاءَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ عُروَةَ عَنْ سَهْلٍ عَنْ زَيْدٍ .

Ibnu-Kudame smatra da je ova zamjena dozvoljena samo ispod pet veskova, procijenjenih u suhim datulama, a predstavnici ortodoksnih islamskih škola dozvoljavaju pet veskova, mjereći samo šupljom mjerom.

¹ Zvijezde Vlašića izlazi u Arabiji koncem proljeća.

2194. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavati plodove dok se ne pokaže njihova zrelost. Zabranio je to i prodavaocu i kupcu.”

2195. PRIČAO NAM JE Ibnu-Mukatil da ga je Abdullah obavijestio:

“Prenio nam je Humejd Tavi od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se plod palme prodaje dok ne sazri.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao: “Misli on dok ne pocrveni.”

2196. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja b. Seid, prenoseći od Selima b. Hajjana, on od Seid b. Mina’:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, kada je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se plod prodaje dok ne sazri.”

Potom je upitan: “A šta to znači dok ne sazri?”

– Dok dobro ne pocrveni i dobro ne požuti i da se može jesti – odgovorio je on.

PRODAVANJE PLODA PALME PRIJE NEGO SAZRI

2197. PRIČAO MI JE Ali b. Hejsem, njemu Mu‘alla b. Mensur Razi, a ovome Hušejm, kojeg je obavijestio Humejd, a njemu rekao Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on zabranio prodavanje ploda dok ne pokaže svoju zrelost, a palme dok ne sazre.

Potom je upitan: “Šta znači dok ne sazre?”

– Dok dobro ne pocrvene ili dobro ne požute – odgovorio je on.

٢١٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَارِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا نَهَى الْبَائِعَ وَالْمُبْتَاعَ .

٢١٩٥. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى أَنْ تُبَاعَ ثَمَرَةُ النَّخْلِ حَتَّى تَزْهُوَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ يَغْنِي حَتَّى تَحْمَرَّ .

٢١٩٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سَلِيمِ بْنِ حَيَّانٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَا قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُبَاعَ الثَّمَرَةُ حَتَّى تُشَقَّحَ فَقِيلَ وَمَا تُشَقَّحُ قَالَ تَحْمَرُّ وَتَصْفَرُّ وَيُؤْكَلُ مِنْهَا .

بَابُ بَيْعِ النَّخْلِ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلَاحَهَا

٢١٩٧. حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ مَنصُورٍ الرَّازِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَرَةِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا وَعَنْ النَّخْلِ حَتَّى يَزْهُوَ قِيلَ وَمَا يَزْهُوَ قَالَ يَحْمَرُّ أَوْ يَصْفَرُّ .

KADA NEKO PRODA PLOD PRIJE NEGO JE ON SAZRIO PA GA POTOM ZADESI NEKA NESREĆA, TO JE NA ŠTETU PRODAVAOCA

2198. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Humejda, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje plodova dok ne sazre.”

Potom je upitan: “Šta znači dok ne sazre...?”

– Dok dobro ne pocrvene – rekao je on, a zatim kazao: “Šta misliš, kada bi mu Allah kasnije omeo taj plod, kako bi neko od vas mogao uzeti imovinu (novac) svoga brata?”

2199. Lejs je rekao: – Prenio mi je Junus od Ibnu-Šihaba:

“Kada čovjek kupi plod prije nego bude sazrio, pa ga zadesi kakva nesreća, na štetu je njegova vlasnika šta ga god zadesilo.”

Obavijestio me je (rekao je Zuhri) Salim b. Abdullah od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, rekao: “Ne vršite kupoprodaju nikakvog ploda dok on ne pokaže svoju zrelost i ne zamjenjujte (sirovi) plod za suhi!”¹

بَابُ إِذَا بَاعَ الثَّمَارَ قَبْلَ أَنْ يَبْدُوَ صَلاَحُهَا
ثُمَّ أَصَابَتْهُ عَآهَةٌ فَهُوَ مِنَ الْبَائِعِ

٢١٩٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ الثَّمَارِ حَتَّى
تُزْهِىَ فَقِيلَ لَهُ وَمَا تُزْهِى قَالَ حَتَّى تَحْمَرَ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَأَيْتَ إِذَا مَنَعَ اللَّهُ الثَّمَرَةَ بِمَ يَأْخُذُ
أَحَدُكُمْ مَالَ أَخِيهِ .

٢١٩٩. قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُوسُفُ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ قَالَ لَوْ أَنَّ رَجُلًا ابْتَاعَ ثَمَرًا قَبْلَ أَنْ
يَبْدُوَ صَلاَحُهُ ثُمَّ أَصَابَتْهُ عَآهَةٌ كَانَ مَا أَصَابَهُ
عَلَى رَبِّهِ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَبَايَعُوا
الثَّمَرَ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهَا وَلَا تَبِيعُوا الثَّمَرَ بِالثَّمَرِ .

¹ Po mišljenju učenjaka hanefijske škole štetu u prodanom nezrelom plodu nastalu prije primopredaje snosi prodavalac, a onu nastalu poslije primopredaje snosi kupac.

Ibnu-Kudame u *Mugniju* naveo je nekoliko stavova učenjaka, a jedno je da štetu u plodu uništenom elementarnim nepogodama, kao ledom, vjetrom, sušom, poplavom i njima sličnim pojavama, ma kolika ona bila, snosi prodavalac. Ovo je stav još Jahjaa b. Seida, Ebu-Ubejda i većeg broja učenjaka Medine.

Drugo mišljenje zastupa Malik, a prvobitno ga je zastupao i Šafija, a to je da je obaveza prodavaoca da nadoknadi štetu, samo ako je ona bila iznad trećine cjelokupnog ploda, a ako je bila manja od trećine, štetu snosi kupac.

KUPOVANJE HRANE UZ ODGOĐENI ROK PLAĆANJA (NA KREDIT)

2200. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafsa b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, rekavši:

– Kod Ibrahima (Neha'ija) spominjali smo zalog kod pozajmice, pa je rekao:

“U tome nema štete.” Potom nam je rekao, prenoseći od Esveda preko Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio hranu od jednog Jevreja do jednog određenog roka, a dao mu u zalog svoj oklop.

ZAMJENA SLABIJE DATULE ZA BOLJE

2201, 2202. PRIČAO NAM JE Kutejbe, prenoseći od Malika, on od Abdul-Medžida b. Suhejla b. Abdur-Rahmana, ovaj od Seida b. Musejjeba, on opet od Ebu-Seida Hudrija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio u Hajberu za namjesnika jednog čovjeka, pa mu je donio dobrih datula, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je:

“Jesu li sve ovakve hajberske datule?”

– Nisu – kazao je on. – Allaha mi, Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, mi uzimamo sa' ovih za dva sa'a slabijih, a dva sa'a za tri sa'a. Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne radi tako! Prodaj slabe (skupno pomiješane) za dirheme, pa kupi bolje opet za dirheme!”

بَابُ شِرَاءِ الطَّعَامِ إِلَى أَجَلٍ

٢٢٠٠. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ ذَكَرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنِ فِي السَّلَفِ فَقَالَ لَا بَأْسَ بِهِ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ فَرَهْنَهُ دِرْعَهُ.

بَابُ إِذَا أَرَادَ بَيْعَ تَمْرٍ بِتَمْرٍ خَيْرٍ مِنْهُ

٢٢٠١ - ٢٢٠٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَكُلْتُ تَمْرَ خَيْبَرَ هَكَذَا قَالَ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ وَالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَفْعَلْ بَعْ الْجَمْعَ بِالذَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَغِ بِالذَّرَاهِمِ جَنِيًّا.

PRODAJA OTRIJEBLJENIH (OPLOĐENIH)
PALMI I ZEMLJIŠTA ZASIJANOG
ILI DATOG POD ZAKUP

بَابُ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرِتَ
أَوْ أَرْضًا مَزْرُوعَةً أَوْ بِإِجَارَةٍ

2051. Ebu-Abdullah je rekao:

– Meni je Ibrahim kazao da ga je obavijestio Hišam, njega Ibnu-Džurejdž, rekavši da je čuo Ibnu-Ebi-Mulejku kako prenosi od Nafija, oslobođenog roba Ibnu-Omerovog, da kaže:

“Ko god proda palmu koja je već očišćena (od cvata), a plod nije bio spomenut, datule su onoga ko ih je oplodio (oprašio), a tako isto i rob i usjev.” Ovo troje Nafi‘ je imenovao Ibnu-Ebi-Mulejku.

٢٢٠٣. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَ قَالَ لِي إِبْرَاهِيمُ أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ يُخْبِرُ عَنْ نَافِعِ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ قَالَ أَيُّمَا نَخْلٍ بِيَعْتَ قَدْ أُبْرِتَ لَمْ يُذَكَّرِ الثَّمَرُ فَالثَّمَرُ لِلَّذِي أَبْرَهَا وَكَذَلِكَ الْعَبْدُ وَالْحَرْثُ سَمَى لَهُ نَافِعٌ هَؤُلَاءِ الثَّلَاثُ .

2204. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko proda palmu koja je već očišćena, njen plod pripada prodavaocu, osim ako ga kupac ne uvjetuje za sebe.”¹

٢٢٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرِتَ فَثَمَرُهَا لِلْبَائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُبْتَاعُ .

¹ Muslim u svom *Sahihu* navodi da je Abdullah b. Omer rekao:

“Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: ‘Ko kupi palmu prije njenog oplodjenja, plod pripada njenom prodavaocu osim ako ga je kupac uvjetovao za sebe, a ko kupi roba, njegova eventualna uštedena imovina ostaje prodavaocu osim ako ju je kupac uvjetovao za sebe.’”

Šafija, Lejs, Ahmed i Ishak kažu: “Ko proda palmu (voćku) oplodenu i otrijebljenu, a kupac njen plod nije uvjetovao za sebe, plod je prodavaoca i on će ga do berbe natapati.”

Ebu-Hanife smatra da plod prodanih palmi pripada prodavaocu, bio kupoprodajni ugovor sklopljen prije ili poslije njihovog trijebljenja, a kupac opet ima pravo tražiti da se plod otrga, ne čekajući sezonu njihove berbe. Učenjaci malikijske škole tvrde da plod pripada prodavaocu ako je kupoprodaja sklopljena poslije čišćenja ploda od cvata, osim ako ga je kupac uvjetovao za sebe, a ako je kupoprodaja bila prije tog čišćenja, plod pripada kupcu.

Šafija i Malik kažu: “Ko kupi stablo rodne voćke, on ima pravo preče kupnje i njenog ploda, ali samo kada plod sazri.”

Kupac u spomenutim slučajevima može uvjetovati za sebe cijeli plod ili samo neki dio.

PRODAJA USJEVA ZA HRANU (ŽITO) ŠUPLJOM MJEROM

2205. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, koji je kazao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *muzabenu*; prodavanje ploda svoje bašče, bio to plod palmovika za suhe datule, odmjeravajući ih šupljom mjerom; ili grožđa na lozi da se ono zamijeni za suho šupljom mjerom, ili usjev koga bi neko zamijenio za hranu mjereći šupljom posudom. On je to sve zabranio.”

PRODAJA (STABLA) PALMI

2206. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Koji je god čovjek oprašio palmu, a zatim njeno stablo prodao, plod te palme pripada onom ko je obavio oprašivanje, osim ako ga kupac nije uvjetovao za sebe.”

PRODAVANJE DOK JE ZELENO (VOĆA I ŽITA)

2207. PRIČAO NAM JE Ishak b. Vehb, njemu Umer b. Junus, ovome njegov otac, kome je saopćio Ishak b. Ebu-Talha Ensari, prenoseći od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zamjenjivanje žita u klasu za suho (očišćeno od slame), kupoprodaj nesazrelog ploda, kupovanje robe putem samog opipa, bacanjem (ili gađanjem) robe po kupoprodavaocima i zamjenjivanje suhog grožđa za ono na lozi.”

بَابُ بَيْعِ الزَّرْعِ بِالطَّعَامِ كَيْلًا

٢٢٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمَزَابَنَةِ أَنْ يَبِيعَ ثَمَرُ حَائِطِهِ إِنْ كَانَ نَخْلًا بِثَمَرٍ كَيْلًا وَإِنْ كَانَ كَرْمًا أَنْ يَبِيعَهُ بِزَيْبٍ كَيْلًا وَإِنْ كَانَ زَرْعًا أَنْ يَبِيعَهُ بِكَيْلٍ طَعَامٍ وَنَهَى عَنْ ذَلِكَ كُلِّهِ.

بَابُ بَيْعِ النَّخْلِ بِأَصْلِهِ

٢٢٠٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ أَيُّمَا امْرِئٍ أَبَرَّ نَخْلًا ثُمَّ بَاعَ أَصْلَهَا فَلِلَّذِي أَبَرَّ ثَمَرُ النَّخْلِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَهُ الْمُتَبَاعُ.

بَابُ بَيْعِ الْمَخَاضِرَةِ

٢٢٠٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْمَحَاقِلَةِ وَالْمَخَاضِرَةِ وَالْمَلَامَسَةِ وَالْمُنَابَذَةِ وَالْمَزَابَنَةِ.

2208. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavati plod datule dok ne sazri.”

– A šta znači, dok ne sazri? – upitali smo Enesa.

– Dok dobro ne pocrveni i dobro ne požuti – rekao je on. – Šta misliš da Allah uništi taj plod, kako bi ti bila dozvoljena imovina tvoga brata!¹

PRODAVANJE I JEDENJE SRČIKE (S VRHA) PALME

2209. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid Hišam b. Abdul-Malik, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Ebu-Bišra, on od Mudžahida, ovaj od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma:

– Bio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on jedaše palminu srčiku i reče: “Među stablima ima jedno stablo poput pravovjernog čovjeka.” Htio sam da kažem: “To je palma. Međutim, ja sam bio najmlađi od njih (prisutnih).”

– To je palma – rekao je on.

٢٢٠٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ ثَمَرِ التَّمْرِ حَتَّى يَزْهُوَ فَقُلْنَا لِأَنَسٍ مَا زَهُوْهَا قَالَ تَحْمَرُّ وَتَصْفَرُّ أَرَأَيْتَ إِنْ مَنَعَ اللَّهُ الثَّمَرَةَ بِمَ تَسْتَحِلُّ مَالَ أَخِيكَ .

بَابُ بَيْعِ الْجُمَارِ وَآكِلِهِ

٢٢٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ يَأْكُلُ جُمَارًا فَقَالَ مِنَ الشَّجَرِ شَجَرَةٌ كَالرَّجُلِ الْمُؤْمِنِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَقُولَ هِيَ النَّخْلَةُ فَإِذَا أَنَا أَحَدُهُمْ قَالَ هِيَ النَّخْلَةُ .

¹ Dozvoljena je kupoprodaja povrća koje kupac može vidjeti i vrijednost mu ocijeniti. Kupoprodaju povrća koje se razvija u zemlji kao rodakva, repa, prasa, luk i slično, Malik dozvoljava kada mu je lišće iznad zemlje razvijeno toliko da, kada bi ono i opalo, plodu u zemlji ne bi štetilo.

Ebu-Hanife je rekao: “Dozvoljena je kupoprodaja repe i sličnog povrća, dok je još u zemlji, samo kupac ima pravo prihvatiti ili odbiti predmet kupoprodaje kada ga vidi.”

Šafi'ja ne dozvoljava kupoprodaju predmeta koji stranke nisu vidjele, jer je to po njegovom mišljenju varanje potrošača.

Kupoprodaju paprika i paradajza na stabljici, krastavca, tikve, bostana i sličnog na lozama, Malik dozvoljava kada se uočava njihova zrelost, a Ebu-Hanife i Šafi'ja dodaju: “... a nije dozvoljena kupoprodaja kasnijeg kola roda dok i ono ne sazri kao i ono prethodno kolo.”

O ONIMA KOJI SU SMATRALI DA SE
POSLOVI U GRADOVIMA SPROVODE
ONAKO KAKO JE TO MEĐU SVIJETOM
UOBIČAJENO; U TRGOVANJU, ZAKUPU,
MJERENJU, VAGANJU, I SHODNO
NJIHOVOJ PRAKSI PREMA NJIHOVIM
NAMJERAMA I NJIHOVIM POZNATIM
PRAVCIMA

Šurejh je rekao trgovcima predivom: “Među vama
vrijedi vaša uobičajena praksa.”

Abdul-Vehhab je rekao prenoseći od Ejjuba, on od
Muhammeda (b. Sirina): “Nema štete (preprodavati
robu kupljenu) po deset (dinara) za jedanaest i taj
višak uzeti sebi za opskrbu kao zaradu.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je
Hindi: “Uzmi (iz imovine muža) što je po običaju
dovoljno za tebe i tvoje dijete.”

Uzvišeni Allah kaže: “... koji je (staratelj
siročeta) siromašan, neka jede (iz imetka siročeta)
prema običaju.”

Hasan (Basri) je uzeo od Abdullaha b. Mirdasa pod
kiriju magarca i upitao: “Pošto?”

– Dva “danika” – odgovorio je on² i Hasan ga je
uzjahao.

Poslije je Hasan došao drugi put i rekao: “Magarca,
magarca!”, i uzjahao ga, a da nije za njega ništa
uvjetovao i kasnije mu poslao pola dirhema.

2210. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega
obavijestio Malik prenoseći od Humejda Tavila, a on
od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:
“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,
pustio je krv (rob) Ebu-Tajbe, pa mu je Allahov
Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio sa‘
datula, a njegovim gospodarima preporučio da mu
snize njegove dažbine.”

بَابُ مَنْ أَجْرَى أَمْرَ الْأَمْصَارِ عَلَى مَا يَتَعَارَفُونَ
بَيْنَهُمْ فِي الْبُيُوعِ وَالْإِجَارَةِ وَالْمُكْيَالِ وَالْوُزْنِ
وَسَفَنَهُمْ عَلَى ذِيَاتِهِمْ وَمَذَاهِبِهِمْ الْمَشْهُورَةِ

وَقَالَ شُرَيْحٌ لِلْغَزَالِينَ سَتَكُمُ بَيْنَكُمْ رِبْحًا وَقَالَ
عَبْدُ الْوَهَّابِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ لَا بَأْسَ
الْعَشْرَةَ بِأَحَدٍ عَشَرَ وَيَأْخُذُ لِلنَّفَقَةِ رِبْحًا وَقَالَ
النَّبِيُّ ﷺ هِنْدٌ خُذِي مَا يَكْفِيكَ وَوَلَدُكَ بِالْمَعْرُوفِ
وَقَالَ تَعَالَى (وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ)
وَكَتَرَى الْحَسَنُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مِرْدَاسٍ حِمَارًا
فَقَالَ بَكُمُ قَالَ بَدَانَقِينَ فَرَكِبَهُ ثُمَّ جَاءَ مَرَّةً أُخْرَى
فَقَالَ الْحِمَارَ الْحِمَارَ فَرَكِبَهُ وَلَمْ يُشَارِطْهُ فَبَعَثَ إِلَيْهِ
بِنِصْفِ دِرْهَمٍ .

٢٢١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ حَجَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبُو طَيْبَةَ فَأَمَرَ لَهُ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِصَاعٍ مِنْ تَمْرٍ وَأَمَرَ أَهْلَهُ أَنْ يُخَفِّفُوا
عَنْهُ مِنْ خَرَاجِهِ .

² Šest danika je jedan dirhem, (jedan danik je šestina srebrenjaka) a dnevna kirija magarca bila je dirhem.

2211. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu Sufjan prenoseći od Hišama, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Hinda, majka Mu'avije, rekla je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Ebu-Sufjan je škrt čovjek, pa je li mi grijeh da uzmem što potajno od njegove imovine?”

– Uzmi za sebe i svoga sina koliko ti je po običaju dovoljno – kazao je on.¹

2212. PRIČAO MI JE Ishak, njemu Ibnu-Numejr, a njega obavijestio Hišam...;

a PRIČAO MI JE i Muhammed b. Selam kako je čuo Usmana b. Ferkada, a on čuo da priča Hišam b. Urve, prenoseći od svoga oca da je čuo Aišu, radijallahu anha, kako govori:

“Ko je bogat, neka bude skroman, a ko je siromašan, neka se hrani kako je uobičajeno.” Objavljeno je o tutoru siročeta, onom koji se za njega stara i upravlja njegovom imovinom (ajet): “... pa ako je (tutor) siromašan, hranit će se iz imovine siročeta kako je uobičajeno.”

PRODAVANJE SUVLASNIKA SVOME SUVLASNIKU

2213. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu Abdu-Rezzak, a njega obavijestio Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspostavio je pravo preče kupnje u svakoj imovini koja nije podijeljena, a kada se uspostave granice i putevi je podijele, nema prava preče kupnje.”

٢٢١١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ هِنْدُ أُمُّ مُعَاوِيَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ أَنْ أَخَذَ مِنْ مَالِهِ سِرًّا قَالَ خُذِي أَنْتِ وَبَنُوكِ مَا يَكْفِيكِ بِالْمَعْرُوفِ .

٢٢١٢. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ أَخْبَرَنَا هِشَامُ ح وَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ قَالَ سَمِعْتُ عُثْمَانَ بْنَ فَرْقَدٍ قَالَ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ أَنْزَلَتْ فِي وَالِي الْيَتِيمِ الَّذِي يُقِيمُ عَلَيْهِ وَيُصْلِحُ فِي مَالِهِ إِنْ كَانَ فَقِيرًا أَكَلَ مِنْهُ بِالْمَعْرُوفِ .

بَابُ بَيْعِ الشَّرِيكِ مِنْ شَرِيكِهِ

٢٢١٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَالٍ لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِفَتْ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ .

¹ Hinda je bila supruga Ebu-Sufjana. Primila je islam na dan oslobođenja Mekke, a umrla u doba hilafeta halife Omera.

KUPOPRODAJA ZAJEDNIČKE
JOŠ NEPODIJELJENE ZEMLJE,
KUĆA I (DRUGIH) STVARI

2214. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Abdul-Vahid, a ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je pravo preče kupnje u svakoj imovini koja nije podijeljena, a kada se uspostave granice i putevi je podijele, prava preče kupnje više nema.”

PRIČAO NAM JE Musedded da mu je gornje prenio Abdul-Vahid i još dodao: “... u svemu što nije još razdijeljeno.”

Abdul-Vahida slijedi (u drugom senedu) Hišam, prenoseći od Ma'mera da je Abdur-Rezzak prenio: “... u svakoj imovini” kako je prenio i Abdur-Rahman b. Ishak od Zuhrija.²

KUPOVANJE NEKOME NEČEGA
BEZ NJEGOVE DOZVOLE ČIME SE ON
KASNIJE ZADOVOLJI

2215. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu Ebu-Asim da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a njega Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

–Tri (druga) izašli su (na put). Idući, zadesila ih je kiša i oni su ušli u jednu špilju u nekom brdu. Potom je na njih (njihov izlaz) pala velika stijena i jedan od njih – kaže Ibnu-Omer – reče ostalim:

بَابُ بَيْعِ الْأَرْضِ وَالْأُورِ
وَالْعُرُوضِ مُشَاعًا غَيْرَ مَقْسُومٍ

٢٢١٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَالٍ لَمْ يُقْسَمَ فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ وَضُرِفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ.

حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بِهَذَا وَقَالَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمَ تَابِعَهُ هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ فِي كُلِّ مَالٍ رَوَاهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الزُّهْرِيِّ.

بَابُ إِذَا اشْتَرَى شَيْئًا لِغَيْرِهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ فَرَضِي

٢٢١٥. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَرَجَ ثَلَاثَةُ نَفَرٍ يَمْشُونَ فَأَصَابَهُمُ الْمَطَرُ فَدَخَلُوا فِي غَارٍ فِي جَبَلٍ فَانْحَطَّتْ عَلَيْهِمْ صَخْرَةٌ قَالَ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ادْعُوا اللَّهَ بِأَفْضَلِ عَمَلٍ عَمِلْتُمُوهُ فَقَالَ أَحَدُهُمْ

² Ahmed, Ishak i još mnogi učenjaci kažu: “Kada jedan od suvlasnika ponudi prodaju svog neoznačenog dijela drugom suvlasniku i on ga ne htjedne kupiti, on gubi svoje pravo preče kupnje.”

“Molite Allaha s najvrednijim poslom koji ste uradili!”

Tada jedan reče: “Allahu moj, ja sam imao stare iznemogle roditelje, izlazio sam i čuvao stado, potom ga uvečer vraćao i muzao, a mlijeko donosio, davao ga roditeljima i oni ga pili. Potom sam napajao djecu, svoje ukućane i svoju ženu.

Jedne noći zadržao sam se i došao, a oni su spavali pa mi je bilo – kako je prenio Ibnu- Omer – neprijatno da ih budim. Djeca su (zbog gladi) plakala oko mojih nogu, ali ja sam ostao pri svome, i roditelji su spavali, sve dok se nije pojavila zora. Allahu moj, ako znaš (a znaš) da sam to učinio, samo radi Tebe, podaj da nam pukne otvor da kroz njega vidimo nebo!

On im je tada – rekao je Ibnu-Omer – otvorio (za jednu trećinu).

Drugi je rekao: “Allahu moj, Ti znaš da sam ja volio jednu od svojih amidžični, kao što čovjek najviše voli žene.”

Nećeš je imati – rekla je ona – dok ne daš stotinu zlatnika.

Ja sam se trudio i sakupio ih, i kada sam joj pao među noge, ona je rekla: “Boj se Allaha, ne raskidaj opnu nevinosti (himen) osim kad na to imadneš (zakonsko) pravo!” Ja sam odmah ustao i ostavio je, pa ako Ti znaš (a znaš), ja sam to učinio, samo radi Tebe, otvori nam pukotinu. Tada im se otvori – kaže Ibnu-Omer – za dvije trećine.

Posljednji je rekao: “Allahu moj, ti znaš da sam unajmio jednog najamnika za ferek¹ prosa. Poslije sam mu ga davao, a (ali) on ga nije htio primiti. Tada sam taj ferek (prosa) uzeo, sijao ga (godinama) i od njega (i njegovih prihoda) kupio nekoliko krava i nabavio im čobana. Kasnije je on došao i rekao: “Božiji robe, daj mi moje pravo (potraživanje)!” – Idi – rekao sam mu – do onih krava i njihovog pastira! One su (sve) tvoje.

اللَّهُمَّ إِنِّي كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ فَكُنْتُ أَخْرُجُ فَأَرْعَى ثُمَّ أَجِيءُ فَأَحْلُبُ فَأَجِيءُ بِالْحِلَابِ فَأَتِي بِهِ أَبَوَيَّ فَيَشْرَبَانِ ثُمَّ أَسْقِي الصَّبِيَّةَ وَأَهْلِي وَأَمْرَأَتِي فَاحْتَبَسْتُ لَيْلَةً فَجِئْتُ فَإِذَا هُمَا نَائِمَانِ قَالَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَالصَّبِيَّةَ يَتَضَاغُونَ عِنْدَ رَجُلِي فَلَمْ يَزَلْ ذَلِكَ دَائِي وَدَائِبُهَا حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فُرْجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ قَالَ فَفَرَجَ عَنْهُمْ وَقَالَ الْآخِرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ أَحِبُّ امْرَأَةً مِنْ بَنَاتِ عَمِّي كَأَشَدِّ مَا يُحِبُّ الرَّجُلُ النِّسَاءَ فَقَالَ لَا تَنَالَ ذَلِكَ مِنْهَا حَتَّى تُعْطِيَهَا مِائَةَ دِينَارٍ فَسَعَيْتُ فِيهَا حَتَّى جَمَعْتُهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رَجُلَيْهَا قَالَتْ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْضُ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ وَتَرَكْتُهَا فَإِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فُرْجَةً قَالَ فَفَرَجَ عَنْهُمْ الثَّلَاثِينَ وَقَالَ الْآخِرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرَقٍ مِنْ ذُرَّةٍ فَأَعْطَيْتُهُ وَأَبَى ذَاكَ أَنْ يَأْخُذَ فَعَمَدْتُ إِلَى ذَلِكَ الْفَرَقِ فَزَرَعْتُهُ حَتَّى اشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَقْرًا وَرَاعِيَهَا ثُمَّ جَاءَ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ أَعْطِنِي حَقِّي فَقُلْتُ انْطَلِقْ إِلَى تِلْكَ الْبَقَرِ وَرَاعِيَهَا فَإِنَّهَا لَكَ فَقَالَ أَتَسْتَهْزِئُ بِي قَالَ فَقُلْتُ مَا أَتَسْتَهْزِئُ بِكَ وَلَكِنَّهَا لَكَ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فَكُشِفَ عَنْهُمْ .

¹ Ferek je mjera za težinu u iznosu 3 sa'a, tj. 9,90 kg.

On je tada – kazao je Ibnu-Omer – rekao: “Izigravaš li se ti sa mnom?”

– Ne izigravam – odgovorio sam – nego su one, uistinu, tvoje.

Allahu moj, ako znaš (a znaš) da sam ja to činio samo radi Tebe, pa otvori nam! I stijena im se potpuno rastupila.”

TRGOVANJE S IDOLOPOKLONICIMA I STANOVNICIMA “DARU HARBA”

2216. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Mu‘temir b. Sulejman, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-USmana, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, radijallahu anhum, da je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada dođe jedan idolopoklonik jako duge kose koji tjeraše stado, pa mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Prodaja ili dar?!, ili je rekao: “... poklon?”

– Ne, nego prodaja – odgovorio je on.

Potom je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) kupio od njega jednu ovcu.

KUPOVANJE ROBA OD STANOVNIKA “DARU HARBA”; O NJEGOVOM POKLANJANJU I OSLOBAĐANJU

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Selmanu: “Otkupi se!”

Selman je svojevremeno bio slobodan, pa su mu učinili nasilje (trgovci) i prodali ga, a zarobljen je bio još: Ammar, Suhejb i Bilal (pa su se oslobodili).

Uzvišeni Allah kaže: “Allah je neke od vas obdario većom opskrbom nego druge. Pa oni koji su tako obdareni ne daju svoje opskrbe onim što su u njihovoj vlasti, a oni su u tom jednaki. Pa hoćete li nijekati Allahovu blagodat?”²

بَابُ الشِّرَاءِ وَالْبَيْعِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ وَأَهْلِ الْحَرْبِ

٢٢١٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌ طَوِيلٌ بَغْنَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعًا أَمْ عَطِيَّةً أَوْ قَالَ أَمْ هِبَةً قَالَ لَا بَلْ يَبِيعُ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةٌ .

بَابُ شِرَاءِ الْمَمْلُوكِ مِنَ الْحَرْبِيِّ وَهَبَتِهِ وَعَدَقِهِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِسَلْمَانَ كَاتِبٌ وَكَانَ حُرًّا فَظَلَمُوهُ وَبَاعُوهُ وَسَبَّيَ عَمَّارٌ وَصُهَيْبٌ وَبِلَالٌ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ) .

2 Selman Farisi bio je svojevremeno slobodan, ali su ga neki strani trgovci kao dječaka ugrabili u Vadil-Kurau i

2217. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, a njega obavijestio Šu'ajb, a ovome saopćio Ebu-Zinad, prenoseći od A'redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ibrahim, alejhis-selam, putovao je sa (ženom) Sarom i s njom ušao u jedno naselje u kome je bio jedan od vladara, odnosno nasilnik, pa mu je rečeno: “Ušao je Ibrahim sa ženom, a ona je jedna od najljepših žena.”

Vladar je poslao po njega (i kada je došao upitao je): “Ibrahime, ko je ona s tobom?”

– Moja sestra – odgovorio je on.

Potom se njoj vratio i rekao: “Ne demantuj moju izjavu! Ja sam im saopćio da si ti moja (po vjeri) sestra. Bogami, na zemlji i nema pravog vjernika osim mene i tebe.”

On je kasnije (po naređenju) poslao Saru caru. Car je ustao k njoj, a ona odmah uzela abdest, klanjala namaz i uputila Allahu dovu: “Allahu moj, ako ja uistinu vjerujem Tebe i Tvoga Poslanika i čuvam svoj spolni organ samo za svoga muža, ne natovari mi ovog nevjernika!”

On tada bi zagušen toliko da je lupao svojom nogom.

A'redž je kazao:

– Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman je rekao da je Ebu-Hurejre, uistinu, izjavio da je Sara još rekla: “Bože moj, ako on sada umre, reći će se: “Ubila ga je ona”, pa ga je gušenje popustilo.

Potom je on – rekao je Ebu-Hurejra – opet ustao k njoj, a ona je uzela abdeset, klanjala i zamolila: “Allahu moj, ako ja vjerujem Tebe i Tvoga Poslanika i čuvam svoj spolni organ samo za svoga muža, ne natovari mi ovog nevjernika!”

٢٢١٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَسَارَةً فَدَخَلَ بِهَا قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ مِنَ الْمُلُوكِ أَوْ جَبَّارٌ مِنَ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ دَخَلَ إِبْرَاهِيمُ بِامْرَأَةٍ هِيَ مِنْ أَحْسَنِ النِّسَاءِ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ مَنْ هَذِهِ الَّتِي مَعَكَ قَالَ أُخْتِي ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْهَا فَقَالَ لَا تُكَذِّبِي حَدِيثِي فَإِنِّي أَخْبَرْتُهُمْ أَنَّكَ أُخْتِي وَاللَّهِ إِنْ عَلَى الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرُكَ فَأَرْسَلَ بِهَا إِلَيْهِ فَقَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأَتْ وَتُصَلِّيَ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ أَمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ وَأَخَصَنْتُ فَرْجِي إِلَّا عَلَى زَوْجِي فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ الْكَافِرَ فَغَطَّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ قَالَ الْأَعْرَجُ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ يَمُتُ يُقَالُ هِيَ قَتَلَتْهُ فَأَرْسَلَ ثُمَّ قَامَ إِلَيْهَا فَقَامَتْ تَوَضَّأَتْ وَتُصَلِّيَ وَتَقُولُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ أَمَنْتُ بِكَ وَبِرَسُولِكَ وَأَخَصَنْتُ فَرْجِي إِلَّا عَلَى زَوْجِي فَلَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ هَذَا الْكَافِرَ فَغَطَّ حَتَّى رَكَضَ بِرِجْلِهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ إِنْ يَمُتُ يُقَالُ هِيَ قَتَلَتْهُ فَأَرْسَلَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ فَقَالَ وَاللَّهِ مَا أُرْسَلْتُمْ إِلَيَّ إِلَّا شَيْطَانًا أَرْجِعُوهَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَأَعْطُوهَا أَجَرَ فَرَجَعَتْ إِلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَتْ أَشَعَرْتُ أَنْ اللَّهَ كَبَتَ الْكَافِرَ وَأَخَذَمَ وَلِيدَهُ.

prodali nekom Jevreju u Medini, a ovaj ga prodao drugom Jevreju iz plemena Kurejz. Kada se Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, preselio u Medinu, Selman mu je kao rob donio nešto datula na poklon, a nešto kao milostinju da izvidi hoće li i nju primiti, jer se znalo da vjerovjesnici milostinju ne primaju. Pošto se njegovo uvjerenje obistinilo, on je odmah primio islam i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da radi na svom oslobođenju.

Tada je opet bio zagušen toliko da je lupao nogom.

Abdur-Rahman je rekao:

– Ebu-Seleme je kazao da je Ebu-Hurejra izjavio da je ona poslije rekla: “Allahu moj, ako on sada umre, reći će se: ‘Ubila ga ona.’ Tako je bio puštan dva ili tri puta.”

Potom je on rekao: “Bogami, poslali ste mi šejtana. Vratite je Ibrahimu i podajte joj sluškinju (Hadžeru).” Sara se tada vratila Ibrahimu, alejhis-selam, i rekla: “Znaš li da je Allah ponizio onog nevjernika, a (meni) dao sluškinju?”

2218. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je rekla:

– Sporili su se S‘ad b. Ebi-Vekkas i Abd b. Zem‘a za jednog dječaka.

Sa‘d je rekao: “Allahov Poslaniče, ovo je sin moga brata Utbe b. Ebi-Vekkasa, koji mu je oporučio da je to njegov sin. Pogledaj na njegovu sličnost (Utbu)!”

Abd b. Zem‘a je rekao: “Allahov Poslaniče, ovo je moj brat. Rođen je na postelji moga oca od njegove robinjice.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je i uočio jasnu sličnost Utbi, a potom rekao: “O Abdu, ono je tvoje! Dijete pripada postelji, a preljubniku kamen (kamenovanje). Sevdo, kćeri Zem‘aova, pokrivaj se od njega!” I Sevda ga nije više nikada vidjela.¹

2219. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu‘be, prenoseći od Sa‘da, a on od svoga oca da je Abdur-Rahman b. Avf, radijallahu anhu, rekao Suhejbu: “Boj se Allaha i ne pripisuj se drugom osim svome ocu!”

٢٢١٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ اخْتَصَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ وَعَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فِي غُلَامٍ فَقَالَ سَعْدُ هَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي عُتْبَةَ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ أَنْظُرْ إِلَى شَبْهِهِ وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ هَذَا أَخِي يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي مِنْ وَلِيدَتِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى شَبْهِهِ فَرَأَى شَبْهًا بَيْنًا بَعْثَةً فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ وَاخْتَجَبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ فَلَمْ تَرَهُ سَوْدَةُ قَطُّ.

٢٢١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَصْهَيْبٍ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَدَّعِ إِلَى غَيْرِ أَبِيكَ فَقَالَ صْهَيْبٌ

¹ Sevda je kći Utbe b. Vekkasa i do ovog spora dječaka spornog porijekla smatrala je svojim bratom po ocu.

– Ne raduje mene da sam ja toga i toga – rekao je Suhejb. – Ja sam – kazao je on – rekao to, jer sam ukraden kada sam bio dijete.¹

2220. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, ovoga Urve b. Zubejr, da mu je Hakim b. Hizam saopćio kako je on rekao:

“Šta misliš, Allahov Poslaniče, čuvao sam se grijeha u mnogim poslovima – ili je rekao – činio sam u predislamsko doba mnoge poslove kao: obilaženje rodbine, oslobađanje robova i dijeljenje milostinje – pa da li imam za to kakvu nagradu?”

Hakim, radijallahu anhu, rekao je:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Primio si islam na onom dobru što je prethodilo (i imat ćeš dobro).”

O KOŽAMA KREPANIH ŽIVOTINJA PRIJE NEGO SE UŠTAVE

2221. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Ja‘kub b. Ibrahim, a ovome njegov otac prenoseći od Saliha, koji je kazao da mu je rekao Ibnu-Šihab da ga je obavijestio Ubejdullah b. Abdullah, da mu je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj krepane ovce i rekao: “Da li biste se koristili njenom kožom?”

– Ona je krepana – kazali su oni.

– Zabranjeno ju je samo jesti – rekao je on.

مَا يَسُرُّنِي أَنَّ لِي كَذًا وَكَذَا وَأَنِّي قُلْتُ ذَلِكَ وَلَكِنِّي سُرِقْتُ وَأَنَا صَبِيٌّ .

٢٢٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُزْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَحَنُّتُ أَوْ أَتَحَنَّتُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صَلَاةٍ وَعَتَاقَةٍ وَصَدَقَةٍ هَلْ لِي فِيهَا أَجْرٌ قَالَ حَكِيمٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ لَكَ مِنْ خَيْرٍ .

بَابُ جُلُودِ الْمَيْتَةِ قَبْلَ أَنْ تُذْبَحَ

٢٢٢١. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنِي بْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَرَّ بِشَاةٍ مَيْتَةٍ فَقَالَ هَلَّا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا بِهَا قَالُوا إِنَّهَا مَيْتَةٌ قَالَ إِنَّمَا حُرِّمَ أَكْلُهَا .

¹ Suhejb je tvrdio da je sin Sinana b. Malika, a dalji potomak Nemira b. Kasita. Majka mu je bila iz plemena Temim. Rastući među Greima kao rob, govorio je grčkim jezikom bolje nego arapskim. Po oslobođenju živio je u Medini i mnogi Arapi mislili su da je on porijeklom Grk.

UBIJANJE SVINJA

Džabir je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju svinja.”

2222. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ibnu-Musejjeba, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, možda će među vas (ubrzo) sići Sin Merjemin kao pravedan sudac, pa će razbiti krst, ubiti svinje i ukinuti glavarinu (vojnicu), pa će se imetak prelijevati da ga neće više niko htjeti primati.”²

NE TOPI SE LOJ KREPANE ŽIVOTINJE I NE PRODAJE MAST IZ NJENE KOSTI

Tako je prenio Džabir od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2223. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Amr b. Dinar rekavši da ga je obavijestio Tavus da je čuo Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, kako govori: “Omeru je preneseno da je jedan (čovjek) prodavao vino, pa je rekao: “Allah ga ubio!” Zar on nije znao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je prokleo...” Njima je bio zabranjen loj, ali su ga oni topili (i u grudama) prodavali.”

بَابُ قَتْلِ الْخِنْزِيرِ

وَقَالَ جَابِرٌ حَرَّمَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعَ الْخِنْزِيرِ .

٢٢٢٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي
نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ
حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ
وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالَ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ .

بَابُ لَا يُذَابُ شَحْمُ الْمَيْتَةِ وَلَا يُبَاعُ وَدَكُّهُ

رَوَاهُ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٢٢٣. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا
عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي طَاوُسٌ أَنَّهُ سَمِعَ
ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَلَغَ عُمَرُ بْنُ
الْخَطَّابِ أَنَّ فُلَانًا بَاعَ خَمْرًا فَقَالَ قَاتَلَ اللَّهُ فُلَانًا
أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ
حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَجَمَلُوهَا فَبَاعُوهَا .

2 Prema gornjem hadisu krst nije simbol Isaova nauka, a jedenje svinjskog mesa bilo je zabranjeno njegovim sljedbenicima. Tahavi kaže: “Musliman ne može koristiti ništa svinjsko. Svinja je u svojoj suštini sva nečista i koža joj štavljenjem ne postaje čista.”

2224. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Junus, prenoseći od Ibnu-Šihaba, koji je čuo Seida b. Musejbeba da prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je prokleo židove. Njima je bio zabranjen loj (koristiti), ali su ga oni prodavali i novce od njega koristili (jeli).”

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao: “Allah ih ubio!”, znači “... prokleo ih!”, a u Kur'anu kutilel-harrasun – “Ubijeni su lašci”, znači “Prokleti su lašci.”

KUPOPRODAJA SLIKA (LIKOVA) U KOJIMA (DOK SU ŽIVA) NEMA DUŠE I ČIME SE OD TOGA MEKRUH BAVITI

2225. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Jezid b. Zurej, koga je obavijestio Avf, prenoseći od Seida b. Ebu-Hasana, koji je kazao:

– Bio sam kod Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, kada mu je došao jedan čovjek i rekao: “Ibnu-Abbasu! Ja sam čovjek čije je izdržavanje od rada mojih ruku, a pravim, evo, ove slike?”

Potom je Ibnu-Abbas rekao:

– Neću ti reći ništa, osim ono što sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Čuo sam ga kako kaže: “Ko napravi kakvu sliku, Allah će ga mučiti dok u nju ne udahne dušu, a on neće moći u nju nikada udahnuti dušu.”

Tada se taj čovjek jako podigao, a lice mu požutjelo, pa je Ibnu-Abbas rekao: “Teško tebi! Ako se nećeš proći toga nego (hoćeš) da to radiš, pa drži se ovog drveća i svega u čemu nema duše (slikaj to)!”

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: “Seid b. Arube je čuo od Nadra b. Enesa samo ovaj jedini hadis.”

٢٢٢٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَاتَلَ اللَّهُ يَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَبَاعُوهَا وَأَكَلُوا أَثْمَانَهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (قَاتَلَهُمُ اللَّهُ) لَعَنَهُمْ (قَتَلَ) لَعِنَ (الْخَرَّاصُونَ).

بَابُ بَيْعِ التَّصَاوِيرِ الَّتِي لَيْسَ فِيهَا رُوحٌ وَمَا يُكْرَهُ مِنْ ذَلِكَ

٢٢٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ أَخْبَرَنَا عَوْفٌ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ يَا أَبَا عَبَّاسٍ إِنِّي إِنْسَانٌ إِنَّمَا مَعِيشَتِي مِنْ صَنْعَةِ يَدَيَّ وَإِنِّي أَصْنَعُ هَذِهِ التَّصَاوِيرَ فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا أَحَدُثُكَ إِلَّا مَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فَإِنَّ اللَّهَ مُعَذِّبُهُ حَتَّى يَنْفُخَ فِيهَا الرُّوحَ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ فِيهَا أَبَدًا فَرَبَّ الرَّجُلِ رُبُوءٌ شَدِيدَةٌ وَاصْفَرَ وَجْهُهُ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنْ أَبَيْتَ إِلَّا أَنْ تَصْنَعَ فَعَلَيْكَ بِهَذَا الشَّجَرِ كُلِّ شَيْءٍ لَيْسَ فِيهِ رُوحٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سَمِعَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ مِنَ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ هَذَا الْوَاحِدَ.

ZABRANA TRGOVANJA ALKOHOLOM

Džabir je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovati vinom (alkoholom).”

2216. PRIČAO NAM JE Muslim, a njemu Šu‘ajb, prenoseći od A‘meša, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on opet od Aiše, radijallahu anha:
– Kada su objavljeni posljednji ajeti, poglavlje El-Bekare, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je (iz kuće u džamiju) i rekao: “Zabranjeno je trgovati alkoholom (vinom).”¹

GRIJEH ONOGA KO PRODA SLOBODNA ČOVJEKA

2227. PRIČAO MI JE Bišr b. Merhum, njemu Jahja b. Sulejm prenoseći od Isma‘ila b. Umejje, on od Seida b. Ebi-Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Allah je kazao: “Tri su vrste ljudi kojima ću ja biti parničar na Sudnjem danu: čovjek koji je dao obećanje zaklevši se Mnome, pa iznevjerio; čovjek koji je prodao slobodnog čovjeka i novac od njega pojeo (iskoristio) i čovjek koji je unajmio radnika i iskoristio ga (njegov rad), a nije mu dao njegovu zaradu.”

بَابُ تَحْرِيمِ التَّجَارَةِ فِي الْخَمْرِ

وَقَالَ جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّمَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعَ الْخَمْرِ.

٢٢٢٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَمَّا نَزَلَتْ آيَاتُ سُورَةِ الْبَقَرَةِ عَنْ آخِرِهَا خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ حُرِّمَتْ التَّجَارَةُ فِي الْخَمْرِ.

بَابُ إِثْمِ مَنْ بَاعَ حُرًّا

٢٢٢٧. حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَالَ اللَّهُ ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِ أَجْرَهُ.

¹ Ova aluzija odnosi se na 219. ajet poglavlja El-Bekare koji u prijevodu glasi: “Pitaju te za alkohol i hazardne igre. Reci: U njima je veliki grijeh, a i neke koristi ljudima, ali im je grijeh mnogo veći od njihove koristi.” Ajet je samo nagovijestio zabranu korištenja alkohola. Zbog velikih negativnih posljedica korištenja alkohola i hazarda, Kur'an ih je kasnije u poglavlju El-Maide u 91. i 92. ajetu najstrožije zabranio.

ZAMJENJIVANJE ROBOVA I ŽIVOTINJA ZA ŽIVOTINJE NA PRIČEK

Ibnu-Omer je kupio jahaću devu za četiri petogodišnje deve, jamčeći prodavaocu da će ih predati njihovom vlasniku na Rebezi.

Ibnu-Abbas je rekao: “Jedna deva može biti bolja od dvije deve.”

Rafi‘ b. Hadidž zamijenio je jednu devu za dvije. Jednu od njih dao je odmah prodavaocu i rekao: “Drugu ću ti dotjerati, ako Bog da, polahko sutra.”

Ibnu-Musejjeb je rekao: “Nema kamate u (zamjenjivanju) stoke: deva za dvije deve, ovca za dvije ovce do određenog roka.”

Ibnu-Sirin je rekao: “Nema štete (dati) devu za dvije deve (dirhem za dirhem) s odgodom primopredaje.

2228. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Jezid prenoseći od Sabita, on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao:

“Među robljem (iz Hajbera) bila je Safija i došla (kao udio) Dihji Kelbiju, a potom je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

PRODAVANJE ROBOVA

2229. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ibnu-Muhajriz, a njemu Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, da je, dok je jedanput sjedio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allahov Poslaniče, mi (spolno) općimo s robinjama a hoćemo da ih prodamo te ne želimo da s njima imamo djecu, pa šta misliš o ejakuliranju izvan materice (*azl*)?¹

بَابُ بَيْعِ الْعَبِيدِ وَالْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً

وَاشْتَرَى ابْنُ عُمَرَ رَاحِلَةً بِأَرْبَعَةِ أَبْعَرَةٍ مَضْمُونَةٍ عَلَيْهِ يُوفِيهَا صَاحِبُهَا بِالرَّبْذَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَدْ يَكُونُ الْبَعِيرُ خَيْرًا مِنَ الْبَعِيرَيْنِ وَاشْتَرَى رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ بَعِيرًا بِبَعِيرَيْنِ فَأَعْطَاهُ أَحَدَهُمَا وَقَالَ آتِيكَ بِالْآخَرِ غَدًا رَهْوًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ لَا رَبًّا فِي الْحَيَوَانِ الْبَعِيرُ بِالْبَعِيرَيْنِ وَالشَّاةُ بِالشَّاتَيْنِ إِلَى أَجَلٍ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَا بَأْسَ بِبَعِيرٍ بِبَعِيرَيْنِ نَسِيئَةً.

٢٢٢٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فِي السَّبْيِ صَفِيَّةٌ فَصَارَتْ إِلَى دَخِيَّةِ الْكَلْبِيِّ ثُمَّ صَارَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ بَيْعِ الرَّقِيقِ

٢٢٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ مُحَيْرِيزٍ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ جَالِسٌ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نُصِيبُ سَبْيًا فَنُحِبُّ الْأَثْمَانَ فَكَيْفَ تَرَى فِي الْعَزْلِ فَقَالَ أَوْأَنْتُمْ تَفْعَلُونَ ذَلِكَ لَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا

¹ Izraz *azl* znači pred samu ejakulaciju izvući spolni organ iz vulve ne želeći začeti.

– A zar vi to stvarno radite? – upitao je on. – Nemate štete ako to i (ne) radite, jer nema bića kome je Allah propisao da izađe (na ovaj svijet), a da ono i ne izađe.”²

PRODAJA ROBA KOME JE NJEGOV GOSPODAR OBEĆAO SLOBODU POSILIJE SVOJE SMRTI

2230. PRIČAO NAM JE Ibn-Numejr, njemu Veki‘, a ovome Isma‘il, prenoseći od Seleme b. Kuhejla, on od Ataa, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: “Prodao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, roba kojem je njegov gospodar obećao slobodu nakon svoje smrti (i dao tom gospodaru novac).”

2231. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Sufjan, prenoseći od Amra koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da kaže: “Prodao ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.”

2232, 2233. PRIČAO MI JE Zuhejr b. Harb, njemu Ja‘kub, a ovome njegov otac, prenoseći od Saliha da je Ibnu-Šihab pričao da ga je obavijestio Ubejdullah, a njega Zejd b. Halid i Ebu-Hurejre, radijallahu anhuma, da su čuli kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitan za robinju koja čini preljub, a nije udana – rekao: – Išibajte je, pa ako kasnije učini preljub opet je išibajte, a poslije trećeg ili (je rekao) četvrtog (preljuba), prodajte je!

ذَلِكُمْ فَإِنَّهَا لَيْسَتْ نَسَمَةً كَتَبَ اللَّهُ أَنْ تَخْرُجَ إِلَّا هِيَ خَارِجَةٌ.

بَابُ بَيْعِ الْمُدَبَّرِ

٢٢٣٠. حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَاعَ النَّبِيُّ ﷺ الْمُدَبَّرَ.

٢٢٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَاعَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.

٢٢٣٢ - ٢٢٣٣. حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ أَنَّ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ وَأَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُسْأَلُ عَنِ الْأَمَةِ تَزْنِي وَلَمْ تُحْصَنْ قَالَ اجْلِدُوهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ يَبْعُوهَا بَعْدَ الثَّلَاثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ.

² U hadisu spomenuto roblje muslimani su zarobili od plemena Hevazin 8. godine po Hidžri prilikom bitke na Hunejnu.

2234. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njega je obavijestio Lejs, prenoseći od Seida, on od svoga oca, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, kazao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Kada robinja nekog od vas učini blud i njena se preljuba jasno dokaže, primijenite prema njoj šerijatsku kaznu (100 štapova), a ne ukoravajte je! Ako opet učini blud, primijenite opet šerijatsku kaznu, a ne ukoravajte je, pa ako učini blud treći put i njen se blud jasno dokaže, neka je (gospodar) proda makar za uže od kostrijeti (dlake)!”

MOŽE LI ČOVJEK PUTOVATI S ROBINJOM PRIJE NEGO SE UVJERI DA NIJE TRUDNA (TAKO ŠTO DOBIJE MENSTRUACIJU)

Hasan (Basri) nije vidio smetnju u tome da je (dok je na putu) poljubi ili pomiluje.

Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, kaže: “Kada se pokloni robinja koja je s nekim spolno općila, ili se proda ili oslobodi, pa neka se (prije spolnog sastanka s drugim) utvrdi da u njenoj materici nema zametka tako što će imati menstruaciju, a u slučaju nevine (djevojke) to nije potrebno.”

Ata’ je kazao:

– Nema smetnje milovati svoju kupljenu noseću robinju, osim njen spolni organ, a i Uzvišeni Allah je rekao: “... i koji stidna mjesta svoja čuvaju, osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu.”¹

٢٢٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِذَا زَنَتْ أَمَةٌ أَحَدَكُمْ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يُثْرَبْ عَلَيْهَا ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَلْيَجْلِدْهَا الْحَدَّ وَلَا يُثْرَبْ ثُمَّ إِنْ زَنَتْ الثَّلَاثَةَ فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا فَلْيَبِيعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعْرٍ.

بَابُ هَلْ يُسَافِرُ بِالْجَارِيَةِ قَبْلَ أَنْ يَسْتَبْرَأَهَا

وَلَمْ يَرَ الْحَسَنُ بَأْسًا أَنْ يَقْبَلَهَا أَوْ يُبَاشِرَهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِذَا وَهَبَتْ الْوَلِيدَةُ الَّتِي تَوَطَّأَتْ أَوْ بِيَعَتْ أَوْ عَتَقَتْ فَلْيُسْتَبْرَأْ رَحِمُهَا بِحَيْضَةٍ وَلَا تُسْتَبْرَأُ الْعَذْرَاءُ وَقَالَ عَطَاءٌ لَا بَأْسَ أَنْ يُصِيبَ مِنْ جَارِيَتِهِ الْحَامِلُ مَا دُونَ الْفَرْجِ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ).

¹ El-Mu'minun, 5-6.

2235. PRIČAO NAM JE Abdul-Gaffar b. Davud, njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman, prenoseći od Amra b. Ebu-Amra, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je u Hajber. Kada mu je Allah dao da je osvojio tvrđavu, spomenuta mu je ljepota Safijje, kćerke Huzejj b. Ahtaba. Njen muž je već ubijen kada je ona još bila nevjesta, pa ju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izabrao za sebe, izveo je (iz Hajbera) i kada smo stigli u Seddu Revha, očistila se od menstruacije i on je s njom spavao. Poslije je on priredio jelo od datula, masla i uprženog brašna na maloj kožnoj sofri. Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (Enesu): “Obznani (svijetu) oko sebe (da prisustvuju vjenčanju!)”, i to je bila svadba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa Safijjom.

Poslije smo krenuli (izašli) prema Medini i vidio sam – rekao je Enes – Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je iza sebe zastire svojim ogrtačem, potom sjede pokraj svoje deve, postavi (uspravno) svoje koljeno, a Safijja svojom nogom stade na njegovo koljeno i uzjaha (devu).

٢٢٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْغَفَّارِ بْنُ دَاوُدَ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذَكَرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيِّ بْنِ أَخْطَبٍ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الرَّوْحَاءِ حَلَّتْ قَبْنَى بِهَا ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ آذِنْ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيْمَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةً ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ فَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرْكَبَ .

KUPOPRODAJA KREPANIH ŽIVOTINJA I KIPOVA

2236. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs, prenoseći od Jezida b. Ebu-Habiba, on od Ataa b. Ebu-Rebaha, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Godine oslobođenja (Mekke) i to u Mekki, Allah je zabranio i Njegov Poslanik trgovanje vinom, krepanom životinjom, svinjama i kipovima.”

Tada je rečeno: “Allahov Poslaniče, šta misliš o loju krepane životinje; njime se mažu lađe, maste kože (pri štavljenu) i svijet od njega pravi sebi svijeće?”

– Ne, on je zabranjen – odgovorio je on.

Kazao je Ebu-Asim da mu je pričao Abdul-Hamid, a njemu Jezid:

– Pisao mi je Ata: “Čuo sam Džabira, radijallahu anhu, (da gornji hadis prenosi) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

UNOVČENJE PSA

2237. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana, ovaj od Ebu-Mes'uda Ensarije, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu, zabranio (koristiti) novac od (prodanog) psa, dar robinje zarađen prostitucijom i novac vračara.

بَابُ بَيْعِ الْمَيْتَةِ وَالْأَضْنَامِ

٢٢٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ عَامَ الْفَتْحِ وَهُوَ بِمَكَّةَ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ وَالْمَيْتَةِ وَالْخَنَزِيرِ وَالْأَضْنَامِ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ شُحُومَ الْمَيْتَةِ فَإِنَّهَا يُطْلَى بِهَا السُّفُنُ وَيُذْهَنُ بِهَا الْجُلُودُ وَيَسْتَصْبَحُ بِهَا النَّاسُ فَقَالَ لَا هُوَ حَرَامٌ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ إِنَّ اللَّهَ لَمَّا حَرَّمَ شُحُومَهَا جَمَلُوهُ ثُمَّ بَاعُوه فَآكَلُوا ثَمَنَهُ قَالَ أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ كَتَبَ إِلَيَّ عَطَاءٌ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ ثَمَنِ الْكَلْبِ

٢٢٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلُوانِ الْكَاهِنِ .

2238. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, prenoseći od Šu‘be, koji kaže:

– Saopćio mi je Avn b. Ebu-Džuhajfe: “Vidio sam svoga oca kada je otkupio roba vještog u puštanju krvi (a poslije mu polupao instrumente), pa sam ga upitao o tome i on reče:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je koristiti novac od (prodanog) psa, imovinu koju robinja zaradi putem prostitucije, a prokleo je tetovirku, tetoviranu, onog koji jede kamate, onog koji daje kamate (drugom) i prokleo je slikara.”¹

٢٢٣٨. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ رَأَيْتُ أَبِي اشْتَرَى حَجَّامًا فَأَمَرَ بِمَحَاجِمِهِ فَكَسَرَتْ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الدِّمِّ وَثَمَنِ الْكَلْبِ وَكَسْبِ الْأَمَةِ وَلَعْنِ الْوَاشِمَةِ وَالْمُسْتَوْشِمَةِ وَآكِلِ الرِّبَا وَمُوكِلِهِ وَلَعْنِ الْمُصَوِّرِ .

¹ Kupoprodaju psa dozvoljavaju: Muhamed b. Sirin, Abdur-Rahman b. Ebu-Lejla, Hakem, Hammad, Evza‘i, Šafija, Ahmed, Ishak, Ebu-Sevr, Ibnu-Munzir i još mnogi drugi učenjaci.

Ibnu-Kudame je izjavio: “Kupoprodaja psa je zakonski neosnovana.” Mekruh je unovčiti psa po mišljenju Ebu-Hurejre i Malika. Kupoprodaju lovačkog psa dozvoljavaju: Džabir, Ata, Neha‘i i Ebu-Hanife.

Po mišljenju Šafije i Ahmeda pas ne predstavlja nikakvu imovinsku vrijednost i ko bi ubio tuđeg psa nije obavezan na odštetu.

Pse za ljude korisne dozvoljavaju unovčavati i dobiveni novac koristiti: Ata, Ibnu-Ebi-Rebaha, Ibrahim Neha‘i, Ebu-Hanife i njegovi učenici, Suhnun i Malik, ali za pse koji su napast za ljude Ebu-Hanife i Ebu-Jusuf to ne dozvoljavaju.

U Bedai‘u stoji: “Dozvoljava se kupoprodaja divljači koja ima zube derače, osim svinje, divljači poput psa, tigra, leoparda, lava, vuka, mačke i njima sličnih zvjerki.”

Po mišljenju pravnika hanefijske škole pas predstavlja imovinsku vrijednost i ko tuđeg psa bespravno ubije obavezan je na odštetu. Zabilježeno je da je Abdullah b. Amr naredio jednom čovjeku da plati odštetu od 40 dirhema vlasniku ubijenog psa.

Tirmizi u svom *Sunenu* preko Džabira navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio jesti i unovčavati psa i mačku, a Nesai u svom *Sunenu* dodaje: “... ali je kupoprodaju lovačkog psa dozvolio.”

Kupoprodaja mačke i korištenje dobivenog novca dozvoljava najveći broj učenjaka u koje spadaju: Hasan Basri, Muhammed b. Sirin, Hakem, Hammad, Malik, Sufjan, Sevri, Ebu-Hanife i njegovi učenici, Šafija, Ahmed i Ishak; a mekruhom to smatraju: Ebu-Hurejra, Tavus i Mudžahid.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ السَّلَامِ

PLAĆANJE UNAPRIJED

PLAĆANJE KUPOPRODAJNOG PREDMETA UNAPRIJED U SLUČAJU MJERENJA ODREĐENOM POZNATOM ŠUPLJOM MJEROM

2239. PRIČAO NAM JE Amr b. Zurare, da ga je obavijestio Isma'il b. Ulejje, njega Ibnu-Ebu-Nedžih, prenoseći od Abdullaha b. Kesira, on od Ebu-Minhala, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhumu, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu, a svijet davaše novac unaprijed za plod palme, jednu pa i dvije godine”, ili je Ibnu-Abbas rekao: “... za dvije ili za tri...” sumnjao je Isma'il. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko plaća određenu količinu datula unaprijed, neka plaća unaprijed samo uz određenu poznatu šuplju mjeru, i (ili) određeno poznato vaganje!”

PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Isma'il koji je prenio od Ibnu-Ebu-Nedžiha da je ovo (dozvoljeno) samo kada je već tačno određena poznata šuplja mjera i (ili) određena poznata težina vaganjem.

بَابُ السَّلَامِ فِي كَيْلِ مَعْلُومٍ

٢٢٣٩. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ وَالنَّاسُ يُسَلِفُونَ فِي الثَّمَرِ الْعَامَ وَالْعَامَيْنِ أَوْ قَالَ عَامَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةَ شُكَّ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَ مَنْ سَلَفَ فِي ثَمَرٍ فَلَيْسَ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ.

حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ بِهَذَا فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ.

PLAĆANJE UNAPRIJED PREDMETA
KUPOPRODAJE U SLUČAJU ODREĐENE
POZNATE MJERE VAGANJEM

2240. PRIČAO NAM JE Sadeka, da ga je obavijestio Ujejne, njega Ibnu-Ebi-Nedžih, prenoseći od Abdullaha b. Kesira, on od Ebu-Minhala, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu, a mještani su plaćali za plod datula unaprijed za dvije pa i tri godine, pa je rekao:

“Ko je unaprijed platio za nešto, pa neka bude uz tačno određenu poznatu šuplju mjeru i određenu poznatu težinu vaganjem do tačno određenog poznatog roka (predaje predmeta kupoprodaje).”

PRIČAO NAM JE Ali (b. Abdullah), njemu Sufjan, a ovome Ibnu-Ebi-Nedžih, rekavši:

“Pa neka plati unaprijed samo za određenu poznatu težinu šupljom mjerom, do određenog poznatog roka!”

2241. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu-Ebi-Nedžiha, on od Abdullaha b. Kesira, ovaj od Ebu-Minhala, koji je rekao:

– Čuo sam Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, kako kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je u Medinu i rekao: “... samo za određenu poznatu težinu vaganjem, do tačno određenog poznatog roka.”

بَابُ السَّلَمِ فِي وَزْنِ مَعْلُومٍ

٢٢٤٠. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ أَخْبَرَنَا
ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ
عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ
الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسَلِّفُونَ بِالتَّمْرِ السَّنَتَيْنِ وَالثَّلَاثَ
فَقَالَ مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ فَفِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ
مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ .

حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ
أَبِي نَجِيحٍ وَقَالَ فَلْيُسَلِّفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ
مَعْلُومٍ .

٢٢٤١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ
أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ قَالَ
سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ
النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ إِلَى
أَجَلٍ مَعْلُومٍ .

2242, 2243. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, prenoseći od Ibnu-Ebu-Mudžalida..., (a preko drugog seneda) priča nam je Jahja, a njemu Veki‘, prenoseći od Šu‘be, on od Muhammeda b. Ebi-Mudžalida...

PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu‘be, a ovoga je obavijestio Muhammed ili Abdullah b. Ebul-Mudžahid, rekavši:

“Suprotno mišljenje o plaćanju unaprijed imali su Abdullah b. Šeddad b. Hadi i Ebu-Burde, pa su me poslali do Ibnu-Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, i ja sam ga (o tome) pitao, pa je rekao: “Mi smo u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, plaćali unaprijed, pa i Ebu-Bekra i Omera, za pšenicu, ječam, rezačije i datule.” A pitao sam i Ibnu-Abbasa, pa je i on rekao ovo isto.¹

DAVANJE NOVCA PRODAVAOCU UNAPRIJED ZA KUPOPRODAJNI PREDMET KOJI ON KOD SEBE NIKAKO NEMA

2244, 2245. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid, ovome Šejbani, a njemu Muhammed b. Ebu-Mudžalid, rekavši:

– Poslali su me Abdullah b. Šeddad i Ebu-Burde do Abdullaha b. Ebu-Evfaa, radijallahu anhuma, rekavši: “Pitaj ga, jesu li ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u njegovo doba unaprijed plaćali pšenicu?”

٢٢٤٢-٢٢٤٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ ابْنِ أَبِي الْمَجَالِدِ وَحَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْمَجَالِدِ .

حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدٌ أَوْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْمَجَالِدِ قَالَ اخْتَلَفَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ وَأَبُو بُرْدَةَ فِي السَّلَفِ فَبَعَثُونِي إِلَى ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ إِنَّا كُنَّا نُسَلِّفُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ فِي الْخِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْبِ وَالتَّمْرِ وَسَأَلْتُ ابْنَ أَبِزَى فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ .

بَابُ السَّلَامِ إِلَى مَنْ لَيْسَ عِنْدَهُ أَصْلٌ

٢٢٤٤-٢٢٤٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي الْمَجَالِدِ قَالَ بَعَثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ وَأَبُو بُرْدَةَ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَالَا سَلُهُ هَلْ كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ يُسَلِّفُونَ فِي الْخِنْطَةِ

¹ Kupoprodaja uz plaćanje kupoprodajnog predmeta unaprijed, uvjetovana je kao i obični trgovački posao ponudom i prilagođavanjem zainteresiranih stranaka. Ova vrsta trgovanja valjana je samo kod stvari kod kojih se može odrediti količina i kakvoća kao i slabe i dobre njihove strane.

Količina stvari koje se mjere šupljom ili dužinskom mjerom ili vaganjem, određuje se šupljom mjerom, kao, npr., varićakom, i njima sličnom mjerom, odnosno vaganjem ili metrom ili drugom uobičajenom dužinskom mjerom.

Količina brojnih stvari, međusobno sličnih, određuje se brojem, uz naznačene dimenzije i obujam.

Kod stvari koje se mjere mjerom za dužinu, kao što je platno, treba odrediti dužinu, širinu, debljinu, vrstu materije i mjesto i sredinu izrade predmeta.

Kod ove vrste trgovanja predmet kupoprodaje mora imati precizno određen kvalitet vrste robe. Naprimjer: “pšenica slavonska, potpuno čista ili sa 2-3% kukolja”; zatim količina, cijena te mjesto i datum predaje kupoprodajnog predmeta, što će se iz daljeg izlaganja vidjeti.

– Mi smo – rekao je Abdullah – unaprijed plaćali zemljoradničkom stanovništvu Šama pšenicu, ječam i ulje uz određenu poznatu šuplju mjeru, do tačno određenog roka (predaje).

– Onome ko je to imao (u osnovi)? – upitao sam.

– Nismo ih za to pitali – odgovorio je on.

Potom su me poslali Abdur-Rahmanu b. Ebzau, pa sam ga (za to) upitao i on reče:

“Drugovi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, plaćali su (to prodavaocima) unaprijed u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nismo ih pitali, imaju li oni usjev (njive) ili nemaju.”

PRIČAO NAM JE ovo Ishak, njemu Halid b. Abdullah, prenoseći od Šejbanija, on od Muhammeda Ebu-Mudžalida koji je rekao: “Plaćali smo im unaprijed za pšenicu i ječam.”

A Abdullah b. Velid prenosi od Sufjana da mu je Šejbani rekao: “... i za ulje.”

PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir, prenoseći od Šejbanija: “... za pšenicu, ječam i suho grožđe.”

2246. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovoga obavijestio Amr, rekavši da je čuo Ebu-Bahterija Taija, kada je rekao:

“Pitao sam Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, o plaćanju unaprijed za datule.”

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je”, odgovorio je on, “kupoprodaju ploda palme dok se ne mogne jesti i dok se ne izmjeri vagom.”

Potom je jedan čovjek rekao: “Kako će se plod mjeriti?”, a drugi sa strane do njega je odgovorio: “Dok se ne obere.”

Mu‘az kaže da mu je pričao Šu‘be, prenoseći od Amra, da je Ebu-Bahteri kazao: “Čuo sam od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to isto zabranio.”

قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كُنَّا نُسَلِّفُ نَبِيطَ أَهْلِ الشَّامِ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْتِ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ قُلْتُ إِلَى مَنْ كَانَ أَصْلُهُ عِنْدَهُ قَالَ مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ ثُمَّ بَعَثَانِي إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ كَانَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ يُسَلِّفُونَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَمْ نَسْأَلُهُمْ أَهْمُ حَرِثٌ أَمْ لَا .

حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُجَالِدٍ بِهَذَا وَقَالَ فَسَلَفْنَاهُمْ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ وَقَالَ وَالزَّيْتِ .

حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الشَّيْبَانِيِّ وَقَالَ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْبِ .

٢٢٤٦ . حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا عَمْرُو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْبَخْتَرِيِّ الطَّائِيَّ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَمِ فِي النَّخْلِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يُوَكَّلَ مِنْهُ وَحَتَّى يُوزَنَ فَقَالَ الرَّجُلُ وَأَيُّ شَيْءٍ يُوزَنُ قَالَ رَجُلٌ إِلَى جَانِبِهِ حَتَّى يُحْرَزَ وَقَالَ مُعَاذُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرُو قَالَ أَبُو الْبَخْتَرِيِّ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ مِثْلَهُ .

PLAĆANJE PLODA PALME UNAPRIJED

2247, 2248. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, prenoseći od Amra, on od Ebu-Bahterija:

– Pitao sam Ibnu-Omera, radijallahu anhumā, za plaćanje ploda palme unaprijed, pa je rekao:

“Zabranjena je kupoprodaja ploda palme dok on ne sazrije i zamjena neke vrste gotovog novca na priček za drugu vrstu novca.”

– A pitao sam i Ibnu-Abbasa o plaćanju ploda palme unaprijed, pa je odgovorio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju ploda palme dok se on ne mogne jesti”, ili je rekao: “Dok ga vlasnik ne počne jesti i dok se ne izmjeri.”

2249, 2250. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu‘be, prenoseći od Amra, a on od Ebu-Bahterija:

– Pitao sam Ibnu-Omera, radijallahu anhu, o plaćanju unaprijed ploda palme, pa je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje ploda dok ne sazrije, a zabranio je gotovo srebro na priček za zlato.”

Pitao sam i Ibnu-Abbasa, pa je odgovorio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupoprodaju ploda palme dok ga vlasnik ne počne jesti, odnosno dok se ne mogne jesti, i dok se ne izmjeri.”

Pitao sam: “Šta znači dok se ne izmjeri?”, pa jedan čovjek koji je bio kod njega reče: “Dok se ne obere.”

بَابُ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ

٢٢٤٧-٢٢٤٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ قَالَ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَصْلَحَ وَعَنْ بَيْعِ الْوَرِقِ نِسَاءً بِنَاجِزٍ وَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يُؤْكَلَ مِنْهُ أَوْ يَأْكُلَ مِنْهُ وَحَتَّى يُوزَنَ .

٢٢٤٩-٢٢٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ السَّلَامِ فِي النَّخْلِ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَصْلَحَ وَنَهَى عَنْ الْوَرِقِ بِالذَّهَبِ نِسَاءً بِنَاجِزٍ وَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ النَّخْلِ حَتَّى يَأْكُلَ أَوْ يُؤْكَلَ وَحَتَّى يُوزَنَ قُلْتُ وَمَا يُوزَنُ قَالَ رَجُلٌ عِنْدَهُ حَتَّى يُحْرَزَ .

JAMSTVO KOD PLAĆANJA UNAPRIJED

2251. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Ja'la, a ovome A'meš, prenoseći od Ibrahima, a on od Esveda, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je nešto hrane od jednog Jevreja na kredit i dao mu kao jamstvo svoj pancir od željeza.”

ZALOG KOD PLAĆANJA UNAPRIJED

2252. PRIČAO MI JE Muhammed b. Mahbub, njemu Abdul-Vahid, a ovome A'meš, rekavši:

– Razgovarali smo kod Ibrahima o zalogu pri plaćanju unaprijed, pa on reče: “Prenio mi je Esved od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od jednog Jevreja nešto hrane (na kredit) do određenog roka, a on uzeo od njega u zalog pancir od željeza.”

PLAĆANJE UNAPRIJED VALJANO JE
UZ TAČNO ODREĐEN ROK (PREDAJE
KUPOPRODAJNOG PREDMETA)

Ovo kažu Ibnu-Abbas, Ebu-Seid, Esved i Hasan (Basri) a Ibnu-Omer kaže:

“Nema štete tako postupiti s hranom čija je cijena poznata i tačno utvrđena do tačno utvrđenog roka (njene predaje kupcu), dok to ne važi za usjev koji nije još pokazao svoju zrelost.”

بَابُ الْكَفِيلِ فِي السَّلَمِ

٢٢٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا يَعْلَى حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ بِنَسِيئَةٍ وَرَهْنَهُ دِرْعًا لَهُ مِنْ حَدِيدٍ .

بَابُ الرِّهْنِ فِي السَّلَمِ

٢٢٥٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ حَبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَكَّرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرِّهْنَ فِي السَّلَفِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ وَارْتَهَنَ مِنْهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ .

بَابُ السَّلَمِ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ

وَبِهِ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَأَبُو سَعِيدٍ وَالْأَسْوَدُ وَالْحَسَنُ وَقَالَ ابْنُ عُثْمَرَ لَا بَأْسَ فِي الطَّعَامِ الْمَوْصُوفِ بِسِعْرِ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ مَا لَمْ يَكُ ذَلِكَ فِي زَرْعٍ لَمْ يَبْدُ صِلَاحُهُ .

2253. PRIČAONAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu-Ebi-Nedžiha, on od Abdullaha b. Ebi-Kesira, ovaj od Ebu-Minhala, koji prenosi da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu, a mještani plaćahu plodove unaprijed za dvije-tri godine. Tada je on rekao:

“Plaćajte plodove unaprijed samo uz precizno određenu količinu mjerom, do precizno određenog roka (predaje predmeta kupcu)!”

Abdullah b. Velid je kazao da mu je Sufjan prenio:

– Ibnu-Ebi-Nedžih nam je kazao: “... za precizno određenu količinu šupljom mjerom, i(ili) određenu težinu vaganjem.”

2254, 2255. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, koga je obavijestio Abdullah, a njega Sufjan, prenoseći od Sulejmana Šejbanija, on od Muhammeda b. Ebi-Mudžalida, koji je rekao:

– Poslali su me Ebu-Burde i Abdullah b. Šeddad Abdur-Rahmanu b. Ebzau i Abdullahu b. Ebi-Evfau, pa sam ih pitao za plaćanje kupoprodajnog predmeta unaprijed. Oni rekoše:

“Dobijali smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ratnu dobit pa su nam dolazili zemljoradnici Šama i plaćali smo im unaprijed: pšenicu, ječam, suho grožđe (da nam predaju) do određenog roka.”

– Rekao sam – kaže Muhammed b. Ebi-Mudžalid – a jesu li imali (svoje) usjeve ili nisu imali usjeva?

– Nismo ih za to pitali – odgovorio je on.

٢٢٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ أَبِي الْمُنْهَالِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةَ وَهُمْ يُسْلِفُونَ فِي الثَّامِرِ السَّنَتَيْنِ وَالثَّلَاثَ فَقَالَ أَسْلِفُوا فِي الثَّامِرِ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ وَقَالَ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ .

٢٢٥٤-٢٢٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ سُلَيْمَانَ الشَّيْبَانِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مُجَالِدٍ قَالَ أَرْسَلَنِي أَبُو بُرْدَةَ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَّادٍ إِلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْرَى وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى فَسَأَلْتُهُمَا عَنِ السَّلَفِ فَقَالَا كُنَّا نَصِيبُ الْمَغَانِمَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكَانَ يَأْتِينَا أَنْبَاطٌ مِنْ أَنْبَاطِ الشَّامِ فَنُسْلِفُهُمْ فِي الْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّيْبِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى قَالَ قُلْتُ أَكَانَ لَهُمْ زَرْعٌ أَوْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ زَرْعٌ قَالَا مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ .

PLAĆANJE UNAPRIJED MLADUNČETA DEVE DOK GA ONA NIJE JOŠ NI DONIJELA NA SVIJET

2256. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njega obavijestio Džuvejrija, prenoseći od Nafija, da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Ashabi su vršili kupoprodaju deva za klanje (s rokom predaje) ‘dok ne zasteoni ono zaneseno u utrobi deve’, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.”

Nafi' je to protumačio: “... dok deva ne donese na svijet ono što je u njenom trbuhu.”¹

بَابُ السَّلَمِ إِلَى أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ

٢٢٥٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ أَخْبَرَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَتَبَايَعُونَ الْجُزُورَ إِلَى حَبْلِ الْحَبَلَةِ فَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْهُ فَسَرَهُ نَافِعٌ أَنْ تُنْتَجَ النَّاقَةُ مَا فِي بَطْنِهَا .

¹ Nije uvjet da prodavalac u konkretnom trgovanju predmet kupoprodaje ima gotov na zalihama, ili da bude neposredni proizvođač; on može biti i nakupac, ali i jedan i drugi moraju se držati ugovorenog termina isporuke kupoprodajnog predmeta. Termin predaje predmeta kupcu mora biti precizno određen datumom, praznikom ili nekim ustaljenim redovnim zbivanjem, a ne neodređenim uopćenim rokom: dok se ovce počnu janjiti, kada padne prvi snijeg, ili dok padne list s drveća, kada nastupi žetva, prispije bostan i tome slično.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشُّفْعَةِ

PRAVO PREČE KUPNJE

PRAVO PREČE KUPNJE ODNOSI SE SAMO
NA ONO ŠTO NIJE JOŠ PODIJELJENO,
A KADA SE USPOSTAVE GRANICE,
NEMA PRAVA PREČE KUPNJE

2257. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome Ma'mer, prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je Džabir, radijallahu anhumu, kazao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da je pravo preče kupnje samo u onome (dobru) što nije još podijeljeno (među suvlasnicima), a kada se uspostave granice i izvedu putevi, nema više prava preče kupnje.”

VLASNIK IMOVINE DUŽAN JE PRIJE
PRODAJE PONUDITI JE ONOM KO IMA
PRAVO PREČE KUPNJE

Hakem je rekao: “... i kada mu on dozvoli (kupoprodaju) prije njegove prodaje, on više nema pravo preče kupnje.”

Ša'bi kaže: “Onaj čiji je predmet njegovog prava preče kupnje prodat u njegovom prisustvu, a on nije na to reagirao (izmijenio kupoprodajni ugovor), gubi pravo preče kupnje.”

بَابُ الشُّفْعَةِ فِيمَا لَمْ يُقَسَّمْ
فَإِذَا وَقَعَتِ الْحُدُودُ فَلَا شُفْعَةَ

٢٢٥٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا
مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا
وَقَعَتِ الْحُدُودُ وَصُرِفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ.

بَابُ عَرْضِ الشُّفْعَةِ عَلَى صَاحِبِهَا قَبْلَ الْبَيْعِ

وَقَالَ الْحَكَمُ إِذَا أَدِنَ لَهُ قَبْلَ الْبَيْعِ فَلَا شُفْعَةَ لَهُ
وَقَالَ الشَّعْبِيُّ مَنْ بَيَعْتَ شُفْعَتَهُ وَهُوَ شَاهِدٌ لَا
يُغَيِّرُهَا فَلَا شُفْعَةَ لَهُ.

2258. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a ovoga Ibrahim b. Mejsere, prenoseći od Amra b. Šerida, koji je rekao:

– Zadržao sam se kod Sa'da b. Ebu-Vekkasa, pa je došao i Misver b. Mahreme i stavio svoju ruku na jedno moje rame, a u tom dođe Ebu-Rafi', oslobođeni rob Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i reče:

“Sa'du, kupi od mene dvije moje sobe u tvojoj kući!”

Tada je Sa'd rekao: “Bogami, neću ti ih kupiti”, a Misver reče: “Bogami, sigurno ćeš ih kupiti.”

Tada Sa'd reče: “Bogami neću ti dati više od 4.000 (dirhema) i to u ratama, odnosno u obrocima.”

– Davano mi je za njih – rekao je Ebu-Rafi' – 500 dinara (5.000 dirhema), i da nisam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Susjed ima najviše prava (pravo preče kupnje) zbog svoje bliskosti (susjedstva)”, ja ti ih ne bih dao ni za 4.000 (dirhema), kada mi je već davano za njih 500 dinara.”

Potom ih je Ebu-Rafi' njemu i dao.¹

٢٢٥٨. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الشَّرِيدِ قَالَ وَقَفْتُ عَلَى سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ فَجَاءَ الْمُسَوِّرُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى إِحْدَى مَنْكِبَيْهِ إِذْ جَاءَ أَبُو رَافِعٍ مَوْلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا سَعْدُ ابْتِغِ مِنِّي بَيْتِي فِي دَارِكَ فَقَالَ سَعْدُ وَاللَّهِ مَا أَبْتَاعُهَا فَقَالَ الْمُسَوِّرُ وَاللَّهِ لَتَبْتَاعَنَّهَا فَقَالَ سَعْدُ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُكَ عَلَى أَرْبَعَةِ آلَافٍ مُنْجَمَةً أَوْ مُقَطَّعَةً قَالَ أَبُو رَافِعٍ لَقَدْ أُعْطِيتُ بِهَا خَمْسَ مِائَةِ دِينَارٍ وَلَوْلَا أَنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْجَارُ أَحَقُّ بِسَقْبِهِ مَا أُعْطِيتُكَهَا بِأَرْبَعَةِ آلَافٍ وَأَنَا أُعْطِيتُ بِهَا خَمْسَ مِائَةِ دِينَارٍ فَأَعْطَاهَا إِيَّاهُ.

¹ Osnovi prava preče kupnje su:

- zajedničko nerazdijeljeno kupoprodajno dobro;
 - neposredno susjedstvo predmetu kupoprodaje i
 - suvlasništvo u pravu koje pripada predmetu kupoprodaje, kao u pravu crpljenja vode ili pravu puta.
- Naprimjer, kada se prodaje jedna od onih bašči, kojima pripada zajedničko pravo da se natapaju iz jedne vode, svi vlasnici ostalih bašči bit će ovlašteni na njen prekup, bili oni neposredni ili ne bili. Ili, kada se prodaje jedna kuća okrenutih vrata na jedan put kojim se služi samo nekolicina okolnih kućedomaćina, bit će na prekup podjednako ovlašteni svi vlasnici ostalih kuća čija se vrata otvaraju prema istom putu. Međutim, kada se prodaje jedna od onih kuća čija se vrata otvaraju na javni put, ili bašče koje crpe vodu iz rijeke kojom se služi cio svijet, nemaju prava preče kupnje vlasnici drugih kuća čija se vrata otvaraju na taj put, odnosno koji crpe vodu iz te rijeke.
- Pravo preče kupnje pripada u prvom redu onom ko je suvlasnik u samom predmetu kupoprodaje, u drugom redu suvlasniku u pravu prečeg prekupa koje pripada predmetu kupoprodaje, a u trećem redu neposrednom susjedu. Svaki prethodni red isključuje one ostale iza sebe.
- Kada gornji sprat jedne zgrade pripada jednom čovjeku, a drugi sprat dugom, smatra se da su oni jedan drugom neposredni susjedi. Čovjek koji je suvlasnik zida jedne kuće, smatra se suvlasnikom te kuće. Međutim, ako bi grede njegove kuće bile naslonjene na zid kuće njegova susjeda, smatrat će se neposrednim susjedima.
- Pravo prekupa može biti samo u mulp-nekretninama. Prema tome, nema konkretnog prava u pokretnim dobrima, vakufskim nekretninama i erazi-mirijskim nekretninama.

KOJI SE OD VIŠE SUSJEDA SMATRA NAJBЛИŽIM?

2259. PRIČAONAM JE Hadždžadž, njemu Šu‘be, a preko drugog niza prenosilaca, pričao mi je Ali, njemu Šebabe, rekavši da mu je saopćio Šu‘be da je Ebu-Imran rekao:

– Čuo sam Talhu b. Abdullaha da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Allahov Poslaniče, imam dva susjeda, pa kojem od njih dvojice da učinim poklon?”

Onom koji ti je od njih dvojice bliži kućnim vratima – rekao je on.²

بَابُ أَيِّ الْجَوَارِ أَقْرَبُ

٢٢٥٩. حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ ح وَحَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عِمْرَانَ قَالَ سَمِعْتُ طَلْحَةَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَلِي أَيُّهُمَا أُهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِيهِمَا مِنْكَ بَابًا .

² Hadis ukazuje na dobre susjedske odnose i materijalno pomaganje onih koji su siromašni. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Nije pravi vjernik nijedan od vas koji zanoći sit, a susjed mu ostane gladan.” Drugom prilikom on je rekao: “Džibril mi je toliko preporučivao susjeda da sam mislio da će susjed susjedu biti određen za nasljednika.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْإِبْرَةِ

NAJAM – ZAKUP

UNAJMLJIVANJE DOBROG ČOVJEKA

i riječi Uzvišenog Allaha: “On je zaista najbolji koga si unajmio, snažan i vjeran”¹; o vjernom blagajniku i onom koji nije uzeo u posao onog čovjeka koji je taj posao želio.

2260. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Ebu-Burde, koji je rekao:

– Obavijestio me je moj djed Ebu-Burde, prenoseći od svoga oca Ebu-Musaa Eš‘arije, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Vjeran blagajnik koji drage volje obavlja ono što mu je naređeno je dobrotvor.”

2261. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, prenoseći od Kurrea b. Halida da mu je saopćio Humejd b. Hilal, a ovome Ebu-Burde, kome je kazao Ebu-Musa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Otišao sam do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, s dvojicom ljudi Eš‘arija i rekao:

– Znaš li da njih dvojica traže posao?

– Nećemo, odnosno ne zapošljavamo – rekao je on

– onog na naš posao koji on naročito hoće.

بَابُ اسْتِئْجَارِ الرَّجُلِ الصَّالِحِ

وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ خَيْرَ مَنْ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ) وَالْخَازِنُ الْأَمِينُ وَمَنْ لَمْ يَسْتَعْمِلْ مَنْ أَرَادَهُ .

٢٢٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَدِّي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْخَازِنُ الْأَمِينُ الَّذِي يُؤَدِّي مَا أُمِرَ بِهِ طَيِّبَةٌ نَفْسُهُ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ .

٢٢٦١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ حَدَّثَنَا أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَقْبَلْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَمَعِيَ رَجُلَانِ مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ فَقُلْتُ مَا عَمِلْتُ أَنَّهُمَا يَطْلُبَانِ الْعَمَلَ فَقَالَ لَنْ أَوْ لَا نَسْتَعْمِلُ عَلَى عَمَلِنَا مَنْ أَرَادَهُ .

¹ Kur'an, El-Kasas, 26.

ČUVANJE STADA NA KARARITU

2262. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed Mekki, njemu Amr b. Jahja, prenoseći od svoga djeda, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah nije poslao nijednog vjerovjesnika, a da on nije svojevremeno čuvao stado.”

Potom su njegovi drugovi upitali: “A ti?”

– Da, napasao sam ga na Kararitu Mekelijama
– odgovorio je on.¹

UZIMANJE U NAJAM IDOLOPOKLONIKA U NUŽDI I (ILI) KADA NEMA MUSLIMANA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao je u posao Jevreje Hajbera.²

2263. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Hišam, prenoseći od Ma'mera, ovaj od Zuhrija, on od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr unajmili su jednog čovjeka iz plemena Benu-Dil, ogranka plemena Benu-Abd b. Adijj kao vješta vodiča. On se odlučno zakleo u porodici Asa b. Vaila, a bio je u vjeri kurejšijskih nevjernika. Oni su mu se povjerili, predali mu svoje dvije jahaće deve i ugovorili s njim (dolazak) u špilju ‘Sevr’ poslije tri dana. On im je doveo deve ujutro trećeg dana i oni su ih pojahali. S njima je krenuo i Amir

بَاب رَعَى الْغَنَمِ عَلَى قَرَارِيطَ

٢٢٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا رَعَى الْغَنَمَ فَقَالَ أَصْحَابُهُ وَأَنْتَ فَقَالَ نَعَمْ كُنْتُ أَرْعَاهَا عَلَى قَرَارِيطَ لِأَهْلِ مَكَّةَ.

بَاب اسْتِئْجَارِ الْمُشْرِكِينَ عِنْدَ الضَّرُورَةِ أَوْ إِذَا لَمْ يَوْجَدْ أَهْلَ الْإِسْلَامِ

وَعَامَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَهُودَ خَيْبَرَ.

٢٢٦٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَاسْتَأْجَرَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدَّيْلِ ثُمَّ مِنْ بَنِي عَبْدِ بْنِ عَدِيٍّ هَادِيًا خَرِيَّتًا الْخَرِيْتُ الْمَاهِرُ بِالْهَدَايَةِ قَدْ غَمَسَ يَمِينَ حَلْفٍ فِي آلِ الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارٍ قُرَيْشٍ فَأَمْنَاهُ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ فَأَتَاهُمَا بِرَاحِلَتَيْهِمَا صَبِيحَةَ لَيَالٍ ثَلَاثٍ فَارْتَحَلَا

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u djetinjstvu je čuvao stado na Džijadu i Kararitu, mekkanskim ispasištima. Neki komentatori hadisa smatraju da je riječ *kararit* množina riječi *kirat* i i označava novac. Ajni smatra da je *kirat* pola *danika*, dok neki kažu da je *kirat* pola desetine dinara (zlatnika). Bilo da ova riječ znači novac ili mjesto, ne može se isključiti mogućnost da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, čuvao ovce za novac, koji je, istina, bio sitan. (prim. rec.)

Pastirski život trenira čovjeka za potrebnu otpornost i kasnije lakše savlađivanje surovih životnih neprilika, razvija skromnost i staranje za svakog člana svoje zajednice.

² Po osvojenju Hajbera mnogi Jevreji su u njemu zadržani da kao stručni radnici obrađuju zemlju i njeguju palmovike i u te poslove upućuju doseljene islamizirane Arape.

b. Fuhejre i spomenuti vodič Diliya i poveo ih i to put obale (mora).³

KADA NEKO NAJMI RADNIKA DA MU URADI POSAO POSLIJE TRI DANA ILI POSLIJE JEDNOG MJESECA ILI JEDNE GODINE, DOZVOLJENO JE, A UVJET KOJI SU POSTAVILI SVAKI OD NJIH VRIJEDI SVE DO DOLASKA UGOVORENOG ROKA

2264. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, da je Ibnu-Šihab rekao:

– Obavijestio me je Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kazala:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekr unajmili su jednog čovjeka iz plemena Benu-Dil, kao vještog vodiča, a on je bio u bezvjerstvu kurejšijskih nevjernika. Oni su mu predali svoje jahaće deve i s njim ugovorili (dolazak) u špilju “Sevr” nakon tri noći s njihovim devama, i to zorom treće noći.”

UZIMANJE NAJAMNIKA U RATNOM POHODU

2265. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu Isma'il b. Ulejje, koga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, a ovoga Ata, prenoseći od Safvana b. Ja'laa, on od Ja'la b. Umejja, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bio sam zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u teškoj vojni (na Tebuku) i to sam u mojoj duši smatrao jednim od sigurno najvrednijih mojih dobrih djela, a imao sam i

وَانْطَلَقَ مَعَهُمَا عَامِرُ بْنُ فُهَيْرَةَ وَالْدَّلِيلُ الدَّلِيلُ فَأَخَذَ بِهِمْ أَسْفَلَ مَكَّةَ وَهُوَ طَرِيقُ السَّاحِلِ .

بَابُ إِذَا اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا لِيَعْمَلَ لَهُ بَعْدَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْ بَعْدَ شَهْرٍ أَوْ بَعْدَ سَنَةٍ جَازَ وَهُمَا عَلَى شَرْطِهِمَا الَّذِي اشْتَرَطَاهُ إِذَا جَاءَ الْأَجَلُ

٢٢٦٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ وَاسْتَأْجَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ رَجُلًا مِنْ بَنِي الدَّلِيلِ هَادِيًا خَرِيتًا وَهُوَ عَلَى دِينِ كُفَّارٍ قُرَيْشٍ فَدَفَعَا إِلَيْهِ رَاِحِلَتَيْهِمَا وَوَاعَدَاهُ غَارَ ثَوْرٍ بَعْدَ ثَلَاثِ لَيَالٍ بِرَاِحِلَتَيْهِمَا صُبْحَ ثَلَاثٍ .

بَابُ الْأَجِيرِ فِي الْغَزْوِ

٢٢٦٥. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ جَيْشَ الْعُسْرَةِ فَكَانَ مِنْ أَوْثَقِ أَعْمَالِي فِي نَفْسِي فَكَانَ لِي أَجِيرٌ فَقَاتَلَ إِنْسَانًا فَعَضَّ أَحَدَهُمَا إِضْبَعَ صَاحِبِهِ

3 Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, vodič od “Sevr” pećine do Medine zvao se Abdullah b. Urejkit.

najamnika, pa se on pobio s nekim čovjekom i jedan od njih ugrizao je za prst svoga druga. Ovaj je povukao svoj prst, izvalio mu sjekutiće koji su poispadali. Tada je on otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitao ga o tome, na što je on rekao: “Zar će on ostaviti svoj prst u tvojim ustima da ga grizeš?” – Mislim, kaže Ja’la, da je rekao: “... kao što ždrijebac grize (hranu)!”

2266. Ibnu-Džurejdž kaže:

“A pričao mi je Abdullah b. Ebu-Mulejke, prenoseći od svoga djeda, s istim ovim opisom, da je jedan čovjek ugrizao ruku drugog čovjeka i on mu izvalio sjekutiće, pa je Ebu-Bekr to zanemario.”

UNAJMLJIVANJE RADNIKA NA ODREĐENI ROK BEZ JASNOG ODREĐIVANJA POSLA

Ovo se temelji na kur’anskom ajetu: “Ja hoću da ti vjenčam jednu od ovih mojih dviju kćeri”, do Njegovih riječi: “(Allah) je jamac za ono što kažemo”¹

Je’džuru fulanen znači: daje mu plaću. Od toga je ostalo, prilikom saučešća: “edžereke-Allahu”, tj. “Allah te nagradio!”

فَانْتَزَعَ إِصْبَعَهُ فَأَنْدَرَ ثَنِيَّتَهُ فَسَقَطَتْ فَانْطَلَقَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَهْدَرَ ثَنِيَّتَهُ وَقَالَ أَفِيدَعُ إِصْبَعَهُ فِي فِكَ تَقْضُمُهَا قَالَ أَحْسِبُهُ قَالَ كَمَا يَقْضُمُ الْفَحْلُ .

٢٢٦٦. قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ جَدِّهِ بِمِثْلِ هَذِهِ الصَّفَةِ أَنَّ رَجُلًا عَضَّ يَدَ رَجُلٍ فَأَنْدَرَ ثَنِيَّتَهُ فَأَهْدَرَهَا أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

بَابُ مَنْ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَبَيَّنَ لَهُ الْأَجَلَ وَلَمْ يُبَيِّنِ الْعَمَلَ

لِقَوْلِهِ (إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ) إِلَى قَوْلِهِ (وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ) يَأْجُرُ فُلَانًا يُعْطِيهِ أَجْرًا وَمِنْهُ فِي التَّعْزِيَةِ أَجْرَكَ اللَّهُ .

1 Prema sadržaju ovog i prethodnog hadisa radnik se može uzeti na određeno vrijeme za opće uslužne poslove. U rat se može povesti pomoćnik za potrebe ličnih usluga i ispomaganja u borbi protiv neprijatelja. Šu’ajb pejgamber uzeo je Musaa na 8 godina za rad oko stoke, za poljoprivredne i druge uobičajene seoske poslove, što je u suri El-Kasas dosta opširno izloženo.

Nosač (hamal) dužan je unijeti stvar u kuću, a ne i smjestiti je na njeno određeno mjesto.

Najmoprimac nije dužan hraniti radnika, osim ako je utvrđeno običajem.

Ugovor o radnom odnosu mogu sklapati samo stranke pravno sposobne.

Predmet zakupa mora biti precizno određen. Zakupni ugovor nije valjan, ako neko da u zakup jedan od dva dućana, ne označivši koji se daje i ne dozvolivši da zakupoprimac izabere koji će uzeti u zakup.

Cijena i način korištenja zakupnog predmeta mora biti također precizno određena. Uzimajući pod zakup konja mora se tačno odrediti, da li će on nositi toware ili će se na njemu jahati i ko će ga jahati. Isto tako mora se odrediti vrijeme i daljina prenošenja tereta.

Kod zakupa obradivog zemljišta mora se odrediti vrijeme zakupa i šta će se na njemu sijati.

DOZVOLJENO JE NAJMITI RADNIKA DA ISPRAVI ZID KOJI ĆE SE SRUŠITI

2267. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Hišam b. Jusuf, njima saopćio Ibnu-Džurejdž, a ovome Ja'la b. Muslim i Umer b. Dinar, prenoseći od Seida b. Džubejra, nadopunjujući jedan drugog (a i drugi osim njih dvojice), rekavši:

– Čuo sam ga da ovaj hadis prenosi od Seida koji je kazao: “Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, rekao mi je da mu je Ubejj b. Ka'b prenio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao (učio): “... Išli su i našli jedan zid koji se htio srušiti... Seid je to pokazao svojom rukom ‘ovako’ i digao je ruku, pa ga ispravio.”

Ja'la je rekao: “Mislim da je Seid još rekao: Potrao ga je svojom rukom i on se ispravio.”

“Da hoćeš za to uzeti plaću!”, Seid je protumačio: “Zaradu da je pojedemo.”²

UNAJMLJIVANJE RADNIKA NA POLA DANA

2268. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Ejžuba, on od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Vaš primjer i primjer sljedbenika dviju (ranijih nebeskih) knjiga sličan je čovjeku koji je najmio radnike i rekao: “Ko će mi raditi od jutra do pola dana za kirat?”, pa su radili Jevreji. Potom je rekao: “Ko će mi raditi od pola dana do ikindije namaza za kirat?”, pa su radili kršćani. Zatim je

بَابُ إِذَا اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا عَلَى أَنْ يُقِيمَ حَائِطًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ جَارَ

٢٢٦٧. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُسُفَ أَنْ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ يَزِيدُ أَحَدَهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَغَيْرُهُمَا قَالَ قَدْ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ قَالَ لِي ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا حَدَّثَنِي أَبِي بْنُ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَانْطَلَقَا فَوَجَدَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ قَالَ سَعِيدٌ بِيَدِهِ هَكَذَا وَرَفَعَ يَدَيْهِ فَاسْتَقَامَ قَالَ يَعْلَى حَسِبْتُ أَنْ سَعِيدًا قَالَ فَمَسَحَهُ بِيَدِهِ فَاسْتَقَامَ لَوْ شِئْتَ لَا تَخَذُتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ سَعِيدٌ أَجْرًا نَأْكُلُهُ.

بَابُ الْإِجَارَةِ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ

٢٢٦٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُكُمْ وَمَثَلُ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ أَجْرَاءَ فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ غَدْوَةٍ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِيرَاطٍ فَعَمِلَتِ الْيَهُودُ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِيرَاطٍ فَعَمِلَتِ النَّصَارَى ثُمَّ قَالَ

² Dijalog između Musaa i Hidra iznesen u ajetima 61-82, poglavlja El-Kehf, aludira na određen posao Hidra. Precizno određeni uvjeti stranaka otklanjaju nepotrebne sporove i eventualne svađe ljudi. Radnik koji nije ugovorio svoju najamninu, naplaćuje obavljenu posao po procjeni, odnosno ustaljenoj uobičajenoj nadnici radnika njegove struke.

rekao: “Ko će mi raditi od ikindije, pa do zalaska sunca za dva kirata?”, a to ste vi.

Na to se Jevreji i kršćani rasrde i kažu:

“Šta je to nama? Više rada, a manje plaće!”

– Jesam li vam – upita najmoprimac – umanjio što od vašeg prava?

– Nisi – odgovore oni.

– Pa to je – kaže on – moja dobrota koju dajem kome hoću.

UNAJMLJIVANJE RADNIKA DO IKINDIJE

2269. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Ebi-Uvejs, njemu Malik, prenoseći od Abdullaha b. Dinara, oslobođenog roba Abdullaha b. Omera, on od Abdullaha b. Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Primjer vas, Jevreja i kršćana slični čovjeku koji je zaposlio neke radnike i rekao: “Ko će mi raditi do pola dana za kirat?” I Jevreji su radili za kirat, potom su kršćani radili za kirat, i onda ste vi od ikindija-namaza do zalaza sunca radili za dva kirata. Tada se Jevreji i kršćani rasrde i kažu:

– Mi radili više, a dato nam manje?

– Jesam li vam u vašem pravu učinio kakvu nepravdu? – upitat će ih on.

– Ne – odgovoriše oni.

– Pa to je moja dobrota (milost) koju dajem kome hoću – odgovori on.

مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنَ الْعَصْرِ إِلَى أَنْ تَغِيبَ الشَّمْسُ عَلَى قِرَاطَيْنِ فَأَنْتُمْ هُمْ فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا مَا لَنَا أَكْثَرَ عَمَلًا وَأَقَلَّ عَطَاءً قَالَ هَلْ نَقَضْتُمْ مِنْ حَقِّكُمْ قَالُوا لَا قَالَ فَذَلِكَ فَضْلِي أَوْتِيهِ مَنْ أَشَاءَ .

بَابُ الْإِجَارَةِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ

٢٢٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّمَا مِثْلُكُمْ وَالْيَهُودُ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عَمَلًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ فَعَمِلَتِ الْيَهُودُ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ ثُمَّ عَمِلَتِ النَّصَارَى عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ ثُمَّ أَنْتُمْ الَّذِينَ تَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغَارِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِرَاطَيْنِ قِرَاطَيْنِ فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقَلُّ عَطَاءً قَالَ هَلْ ظَلَمْتُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا فَقَالَ فَذَلِكَ فَضْلِي أَوْتِيهِ مَنْ أَشَاءَ .

O GRIJEHU ONOG KOJI SPRIJEČI ISPLATU RADNIKU

2270. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Muhammed, njemu Jahja b. Sulejman prenoseći od Isma'ila b. Umejja, on od Seida b. Ebi-Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Uzvišeni Allah kaže: “Tri su vrste ljudi kojim ću Ja biti parničar na Sudnjem danu: čovjeku koji se na nešto obavezao zaklinjući se sa Mnom, pa to iznevjerio; čovjeku koji je prodao slobodna čovjeka i novac od njega pojeo i čovjeku koji je unajmio radnika i posao od njega primio, a nije mu dao njegovu (zasluženu) nagradu.”

UNAJMLJIVANJE RADNIKA OD IKINDIJE DO NOĆI

2271. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usame, prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burda, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Primjer muslimana, jevreja i kršćana slični čovjeku koji je najmio neke ljude da mu rade jedan posao jedan dan do noći za poznatu određenu plaću, pa mu rade pola dana i kažu: “Nismo potrebni tvojoj plaći koju si nam odredio, a ono što smo radili nije ništa.”

– Ne radite tako! Upotpunite ostatak svoga posla i uzmite – kaže im poslodavac – svoju potpunu zaradu!

– Oni se, potom, sustegnu i ostave (posao).

Poslije njih poslodavac uzme druge radnike i kaže: “Upotpunite ostatak ovog vašeg dana i imat ćete onu plaću što sam je njima uvjetovao.” Oni rade sve do ikindija-namaza i kažu: “Ono što smo ti uradili bezvrijedno je, a zarada koju si nam za to odredio tvoja je.”

بَابُ إِثْمِ مَنْ مَنَعَ أَجْرَ الْأَجِيرِ

٢٢٧٠. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا فَأَكَلَ ثَمَنَهُ وَرَجُلٌ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَاسْتَوْفَى مِنْهُ وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ.

بَابُ الْإِجَارَةِ مِنَ الْعَصْرِ إِلَى اللَّيْلِ

٢٢٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْمُسْلِمِينَ وَالْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَأْجَرَ قَوْمًا يَعْمَلُونَ لَهُ عَمَلًا يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ عَلَى أَجْرٍ مَعْلُومٍ فَعَمِلُوا لَهُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ فَقَالُوا لَا حَاجَةَ لَنَا إِلَى أَجْرِكَ الَّذِي شَرَطْتَ لَنَا وَمَا عَمِلْنَا بَاطِلٌ فَقَالَ لَهُمْ لَا تَفْعَلُوا أَكْمِلُوا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمْ وَخُذُوا أَجْرَكُمْ كَامِلًا فَأَبَوْا وَتَرَكُوا وَاسْتَأْجَرَ أَجِيرَيْنِ بَعْدَهُمْ فَقَالَ لَهُمَا أَكْمِلَا بَقِيَّةَ يَوْمِكُمَا هَذَا وَلَكُمَا الَّذِي شَرَطْتُ لَهُمْ مِنَ الْأَجْرِ فَعَمِلُوا حَتَّى إِذَا كَانَ حِينَ صَلَاةِ الْعَصْرِ قَالَا لَكَ مَا عَمِلْنَا بَاطِلٌ وَلَكَ الْأَجْرُ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا فِيهِ فَقَالَ لَهُمَا أَكْمِلَا بَقِيَّةَ عَمَلِكُمَا مَا بَقِيَ مِنَ النَّهَارِ شَيْءٌ يَسِيرٌ فَأَبَيَا

– Ne radite to! Upotpunite ostatak svoga posla – kaže im poslodavac – jer od ovoga dana ostalo je, uistinu, nešto malo. – Oni to ne htjednu učiniti i on uzme, uz plaću, druge ljude da mu rade ostatak od njihovog dana dok sunce ne zađe i oni prime potpune zarade dviju ranijih grupa. To je primjer njih i primjer što (ni)su primili od ovog svjetla (Božijeg).¹

UNAJMLJIVANJE RADNIKA KOJI OSTAVI
SVOJU (ZASLUŽENU) ZARADU KOJOM
POČNE RASPOLAGATI POSLODAVAC
PA JE UVEĆA, ILI O RASPOLAGANJU
TUĐOM IMOVINOM I OSTVARIVANJU
VIŠKA U NJOJ

2272. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb, prenoseći od Zuhrija, a ovome saopćio Salim b. Abdullah da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhumā, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Krenula su na put tri čovjeka, od onog (naroda) koji je bio prije vas, i sklonili se na konak u jednu špilju. Kada su u nju ušli, svalila se s brda jedna stijena i zatvorila im špilju, pa su rekli: ‘Ne možete se spasiti iz ove špilje, osim da molite Allaha u ime najboljih vaših djela!’”

Potom je jedan od njih rekao: “Bože moj, imao sam stare iznemogle roditelje i prije njih nisam davao večeru (mliječni napitak) ni ukućanima, a ni posluži. Jednog dana otišao sam nekim poslom. Vratio sam se uvečer, kada su oni bili pospali. Ja sam im ipak namuzao mlijeko za večeru, našao ih kako spavaju

وَاسْتَأْجَرَ قَوْمًا أَنْ يَعْمَلُوا لَهُ بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ فَعَمِلُوا
بَقِيَّةَ يَوْمِهِمْ حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ وَاسْتَكْمَلُوا
أَجْرَ الْفَرِيقَيْنِ كُلِّهِمَا فَذَلِكَ مَثَلُهُمْ وَمِثْلُ مَا قَبِلُوا
مِنْ هَذَا النُّورِ .

بَاب مَنْ اسْتَأْجَرَ أَجِيرًا فَتَرَكَ الْأَجِيرَ أَجْرَهُ
فَعَمِلَ فِيهِ الْمُسْتَأْجِرُ فَزَادَ أَوْ مَنْ عَمِلَ
فِي مَالٍ غَيْرِهِ فَاسْتَفْضَلَ

٢٢٧٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ
عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ
عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ انْطَلَقَ ثَلَاثَةٌ رَهْطٍ مِمَّنْ
كَانَ قَبْلَكُمْ حَتَّى أَوْوَا الْمَبِيتَ إِلَى غَارٍ فَدَخَلُوهُ
فَانْحَدَرَتْ صَخْرَةٌ مِنْ الْجَبَلِ فَسَدَّتْ عَلَيْهِمْ
الْغَارَ فَقَالُوا إِنَّهُ لَا يُنْجِيكُمْ مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ
إِلَّا أَنْ تَدْعُوا اللَّهَ بِصَالِحِ أَعْمَالِكُمْ فَقَالَ رَجُلٌ
مِنْهُمْ اللَّهُمَّ كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَكُنْتُ
لَا أَغْبِقُ قَبْلَهُمَا أَهْلًا وَلَا مَالًا فَتَأَيَّيْتُ فِي طَلَبِ
شَيْءٍ يَوْمًا فَلَمْ أُرْخِ عَلَيْهِمَا حَتَّى نَامَا فَحَلَبْتُ
لَهُمَا غُبُوقَهُمَا فَوَجَدْتُهُمَا نَائِمَيْنِ وَكَرِهْتُ أَنْ أَغْبِقَ
قَبْلَهُمَا أَهْلًا أَوْ مَالًا فَلَبِثْتُ وَالْقَدَحُ عَلَى يَدَيَّ

¹ Radnik se može za određenu zaradu angažirati na određenom poslu duže ili kraće vrijeme. Taj period u jevreja, kršćana i muslimana prikazan je u vidu dužine dana u kome su principi vjere bili i ostali isti, a kasnije su ih pridošli vjerovjesnici dopunjavali propisima u skladu s potrebama razvoja ljudskog društva. Musliman je dužan vjerovati sve Božije vjerovjesnike od Adema do Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Oni koji vjeruju samo poneke od njih napustili su samovoljno svoju dužnost prema Bogu i odrekli se svoje nagrade.

i nisam htio dati večeru prije njih ni ukućanima ni posluži. Ostao sam sa čašom u ruci čekajući da se oni probude, toliko dugo da je i zora osvanula. Tada su se probudili i popili svoje mlijeko. Bože moj, ako sam ja to radio samo radi Tebe, otkloni od nas ovo u čemu smo (ovu stijenu).” Tada se ona – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto odmakla, ali oni nisu mogli izaći.

Drugi je rekao: “Allahu moj, imao sam amidžičnu meni dražu od svega svijeta i htio sam je pridobiti, ali se ona sustezaše od mene. Kasnije joj je nastupila jedna veoma gladna godina, pa mi je došla i ja sam joj dao 120 dinara (zlatnika), s tim, da mi se prepusti. Ona je to učinila i kada sam nad njom bio u neograničenoj mogućnosti, ona je rekla: “Ne dozvoljavam ti da raskineš opnu nevinosti (himen) osim s legalnim pravom na to (vjenčanjem).” Ja sam se ustegnuo da je obljubim bojeći se grijeha, pa sam je ostavio, a ona mi je bila draža od cijelog svijeta i zlato koje sam joj dao, ostavio sam (joj). Bože moj, ako sam ja to učinio samo radi Tebe, oslobodi nas ovoga u čemu smo!” Potom se stijena rastupila – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – ali oni nisu mogli još izaći iz špilje.

Treći je rekao: “Bože moj, ja sam unajmio nekoliko radnika i dao sam im njihove zarade, osim jednom radniku koji je ono što je imao (zarađeno) ostavio i otišao. Ja sam njegovu zaradu oplodavao tako da se od nje umnožila mnoga imovina. On mi je poslije dužeg vremena došao i rekao: “Božiji robe, daj mi moju zaradu!” Ja sam mu kazao: “Sve ono što vidiš deva, goveda, brava i robova jeste od tvoje zarade.” – Božiji robe – rekao je on – ne izigravaj se sa mnom!

– Ne izigravam se s tobom – rekao sam.

Tada je on to sve uzeo i otjerao, ne ostavivši ništa od toga. Allahu moj, ako sam ja to radio samo radi Tebe, otvori nam ovo u čemu smo!”

Tada se stijena otvorila, oni su izašli i otišli.

أَنْتَظِرُ اسْتِيقَاطَهُمَا حَتَّى بَرَقَ الْفَجْرُ فَاسْتَيْقَظَا
فَشَرِبَا غُبُوقَهُمَا اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ
وَجْهِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا مَا نَحْنُ فِيهِ مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ
فَانْفَرَجَتْ شَيْئًا لَا يَسْتَطِيعُونَ الْخُرُوجَ قَالَ النَّبِيُّ
ﷺ وَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ كَانَتْ لِي بِنْتُ عَمٍّ كَانَتْ
أَحَبَّ النَّاسِ إِلَيَّ فَأَرَدْتُهَا عَنْ نَفْسِهَا فَاُمْتَنَعَتْ
مَنِّي حَتَّى أَلَمْتُ بِهَا سَنَةً مِنَ السَّنِينَ فَجَاءَتْنِي
فَأَعْطَيْتُهَا عِشْرِينَ وَمِائَةَ دِينَارٍ عَلَى أَنْ تُخَلِّيَ بَيْنِي
وَبَيْنَ نَفْسِهَا فَفَعَلَتْ حَتَّى إِذَا قَدَرْتُ عَلَيْهَا قَالَتْ
لَا أَحِلُّ لَكَ أَنْ تَفْضُرَ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَتَحَرَّجْتُ
مِنَ الْوُقُوعِ عَلَيْهَا فَانْصَرَفْتُ عَنْهَا وَهِيَ أَحَبُّ
النَّاسِ إِلَيَّ وَتَرَكْتُ الذَّهَبَ الَّذِي أَعْطَيْتُهَا اللَّهُمَّ
إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرِجْ عَنَّا مَا نَحْنُ
فِيهِ فَانْفَرَجَتْ الصَّخْرَةُ غَيْرَ أَنَّهُمْ لَا يَسْتَطِيعُونَ
الْخُرُوجَ مِنْهَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ الثَّالِثُ اللَّهُمَّ
إِنِّي اسْتَأْجَرْتُ أُجْرَاءَ فَأَعْطَيْتُهُمْ أَجْرَهُمْ غَيْرَ
رَجُلٍ وَاحِدٍ تَرَكَ الَّذِي لَهُ وَذَهَبَ فَتَمَرَّتْ أَجْرُهُ
حَتَّى كَثُرَتْ مِنْهُ الْأَمْوَالُ فَجَاءَنِي بَعْدَ حِينٍ فَقَالَ
يَا عَبْدَ اللَّهِ أَدِّ إِلَيَّ أَجْرِي فَقُلْتُ لَهُ كُلُّ مَا تَرَى مِنْ
أَجْرِكَ مِنَ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ وَالْغَنَمِ وَالرَّقِيقِ فَقَالَ يَا
عَبْدَ اللَّهِ لَا تَسْتَهْزِئْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ
فَأَخَذَهُ كُلَّهُ فَاسْتَأْفَقَهُ فَلَمْ يَتْرُكْ مِنْهُ شَيْئًا اللَّهُمَّ فَإِنْ
كُنْتُ فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرِجْ عَنَّا مَا
نَحْنُ فِيهِ فَانْفَرَجَتْ الصَّخْرَةُ فَخَرَجُوا يَمْشُونَ .

KO SE UNAJMI DA NOSI TERET NA SVOJIM LEĐIMA, PA TU ZARADU UČINI MILOSTINJOM I O ZARADI NOSAČA

2273. PRIČAO NAM JE Seid b. Jahja b. Seid Kureši, njemu njegov otac, a ovome A'meš, prenoseći od Šekika, on od Ebu-Mes'uda Ensarije, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio veće dijeljenje milostinje, poneko od nas otišao bi u čaršiju, prenosio teret i zaradio mudd, dok su neki od njih već imali i po stotinu hiljada (dirhema dohotka dnevno). Mislim – rekao je Šekik – da je to lično (bio) Ebu-Mes'ud.”

PLAĆA POSREDNIKU U KUPOPRODAJI ODREĐENIH PREDMETA

Plaću posredniku u trgovanju nisu osporavali: Ibnu-Sirin, Ata', Ibrahim i Hasan (Basri).

Ibnu-Abbas je rekao:

– Nema štete da neko kaže: “Prodaj mi ovu odjeću (stvar) i što bude više od toliko i toliko, to je tvoje!” Ibnu-Sirin je rekao:

– Nema štete da neko kaže: “Prodaj je za toliko, a ono što bude više, tvoje je, odnosno moje i tvoje.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Muslimani ostaju pri svojim uvjetima (obavezama).”

2274. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome Ma'mer, prenoseći od Ibnu-Tavusa, a on od svoga oca, a ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se presreću karavandžije i da građanin prodaje što ispred seljaka.”

بَابُ مَنْ أَجَرَ نَفْسَهُ لِيَحْمِلَ عَلَى ظَهْرِهِ ثُمَّ تَصَدَّقَ بِهِ وَأَجْرَةُ الْحَمَالِ

٢٢٧٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَمَرَنَا بِالصَّدَقَةِ انْطَلَقَ أَحَدُنَا إِلَى الشُّوقِ فَيَحْمِلُ فَيُصِيبُ الْمَدَّ وَإِنْ لِبَعْضِهِمْ لِمِائَةِ أَلْفٍ قَالَ مَا تَرَاهُ إِلَّا نَفْسَهُ.

بَابُ أَجْرِ السَّمْسَرَةِ

وَلَمْ يَرَ ابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءُ وَإِبْرَاهِيمُ وَالْحَسَنُ بِأَجْرِ السَّمْسَارِ بَأْسًا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَقُولَ بَعِ هَذَا الثَّوبَ فَمَا زَادَ عَلَى كَذَا وَكَذَا فَهُوَ لَكَ وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ إِذَا قَالَ بَعِ بِكَذَا فَمَا كَانَ مِنْ رِبْحٍ فَهُوَ لَكَ أَوْ بَيْنِي وَبَيْنَكَ فَلَا بَأْسَ بِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْمُسْلِمُونَ عِنْدَ شُرُوطِهِمْ.

٢٢٧٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُتَلَقَّى الرُّكْبَانُ وَلَا يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ قُلْتُ

Rekao sam: – Ibnu-Abbasu, šta znači (Vjerovjesnikova) izjava: “... da građanin ne prodaje što ispred seljaka?”

– Da mu ne bude posrednik u prodavanju (njegovih proizvoda) – rekao je on.¹

MOŽE LI SE ČOVJEK (MUSLIMAN) ZAPOSLOTITI KOD IDOLOPOKLONIKA U NEISLAMSKOJ ZEMLJI

2275. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovome A'meš, prenoseći od Muslima, a ovaj od Mesruka, da je Habbab, radijallahu anhu, rekao:

“Bio sam kovač i radio sam kod Asa b. Vaila, pa mi se kod njega sakupilo (novaca) i otišao sam da se s njim obračunam.”

– Ne, bogami – rekao je on – neću ti platiti dok ne zaniječeš vjerovanje u Muhammeda.

– Ne, Allaha mi – rekao sam – (to neću učiniti) dok ne umreš i ne budeš proživljen.

– A zar ću ja – upitao je on – umrijeti i biti proživljen?

– Da – odgovorio sam.

– Pa tamo ću imati – rekao je on – imetka i evlada pa ću ti platiti.

Potom je Uzvišeni Allah objavio: “Jesi li vidio onog koji ne vjeruje naše znakove i kaže: ‘Sigurno će mi se dati imetak i potomstvo.’”²

يَا ابْنَ عَبَّاسٍ مَا قَوْلُهُ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ قَالَ لَا يَكُونُ لَهُ سِمَسَارًا .

بَابُ هَلْ يُؤَاجِرُ الرَّجُلُ نَفْسَهُ
مِنْ مُشْرِكٍ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ

٢٢٧٥. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْرُوقٍ حَدَّثَنَا خَبَّابٌ قَالَ كُنْتُ رَجُلًا قَيْنًا فَعَمِلْتُ لِلْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ فَاجْتَمَعَ لِي عِنْدَهُ فَاتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَقْضِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ فَقُلْتُ أَمَا وَاللَّهِ حَتَّى تَمُوتَ ثُمَّ تَبْعَثَ فَلَا قَالَ وَإِنِّي لَمِيتٌ ثُمَّ مَبْعُوثٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَإِنَّهُ سَيَكُونُ لِي ثُمَّ مَالٌ وَوَلَدٌ فَأَقْضِيكَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بَأَيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا .

1 Ako posrednik (telal) predmet kupoprodaje pronosa i ne proda ga, nego ga proda kasnije sam vlasnik, on nema pravo na naplatu svoje usluge. Ako isti predmet pronosa drugi telal i proda ga, ovom pripada isplata posredničke usluge.

Ako vlasnik preda predmet telalu, rekavši: “Proдай ga za toliko novca!”, pa ga telal proda za veću sumu, taj višak pripada vlasniku predmeta, osim ako su oni ugovorili drugačije.

Kada čovjek naruči žeteoce da mu požanju njivu žita za tačno određenu sumu novca i žeteoci požanju polovinu žita, a drugu polovinu uništi neka elementarna nepogoda, kao led, poplava i slično, žeteoci mogu od ugovorenih plaća naplatiti samo onaj dio koji odgovara količini požnjevenog žita.

Radnik je zakonski odgovoran za postupak protivan izričitoj ili prešutnoj zapovijedi najmoprimaoca. Prema tome, ako vlasnik stoke naredi pastiru gdje će napasati stoku, a pastir je napase na drugom terenu i stoka uquine, pastir je kriv i odgovoran za nastalu štetu.

2 Daljnje značenje 79-82. ajeta Merjem poglavlja glasi: “Je li on saznao ono što je neviđeno ili je uzео obavezu od Milostivog? Nikako! Zapisat ćemo ono što govori i produžit ćemo mu kaznu nadugo.

ONO ŠTO SE DA ZA ISCJELJIVANJE
PO ARAPSKIM PLEMENIMA
UČENJEM KUR'ANSKE FATIHE

Ibnu-Abbas prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Najdostojnija (najpravednija) plaća koju uzimate za iscjeljivanje, jest učenje Allahove Knjige.”

Ša‘bi kaže: “Učitelj ne uvjetuje (plaću), nego kada mu se što daje, neka to primi!”

Hakem je kazao: “Nisam čuo nikoga da je prezirao plaćanje učitelja.”

Hasan (Basri) dao je (učitelju) deset dirhema.

Ibnu-Sirin nije vidio nikakvu štetu u plaćanju svjedoka koji se pravo zakune, a govoreno je – rekao je on: “Zabranjeno je da stranke plaćaju za suđenje, a za procjenu plaćali su.”

2276. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Ebu-Bišra, on od Ebu-Mutevekkila, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Trojica drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, krenuli su na put i išli dok se nisu spustili do jednog od arapskih plemena, zatraživši da ih ugoste, ali ih oni nisu htjeli ugostiti. Utom je zmija ujela poglavicu tog plemena, pa su mu pripravljali sve i svašta, ali mu nije ništa koristilo. Kasnije je neko od njih rekao: “Kad biste otišli onoj skupini ljudi, što su odsjeli, možda da bude nešto kod nekog od njih.” Oni su im otišli i rekli: “Ljudi, našeg je poglavicu ujela zmija. Činili smo sve i svašta i nije mu koristilo, pa ima li štogod kod koga od vas?”

Tada je jedan između njih rekao: “Allaha mi, ja liječim Kur'anom, ali, Allaha mi, tražili smo od vas da nas ugostite, pa nas vi niste htjeli ugostiti

بَاب مَا يُعْطَى فِي الرُّقِيَةِ
عَلَى أَحْيَاءِ الْعَرَبِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَحَقُّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا كِتَابُ اللَّهِ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَا يَشْتَرُطُ الْمُعَلِّمُ إِلَّا أَنْ يُعْطَى شَيْئًا فَلْيَقْبَلْهُ وَقَالَ الْحَكَمُ لَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا كَرِهَ أَجْرَ الْمُعَلِّمِ وَأَعْطَى الْحَسَنُ دَرَاهِمَ عَشْرَةَ وَلَمْ يَرَ ابْنَ سِيرِينَ بِأَجْرِ الْقَسَامِ بَأْسًا وَقَالَ كَانَ يُقَالُ السُّحْتُ الرِّشْوَةُ فِي الْحُكْمِ وَكَانُوا يُعْطُونَ عَلَى الْخَرْصِ .

٢٢٧٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشْرٍ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْطَلَقَ نَفَرٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرَةٍ سَافَرُوهَا حَتَّى نَزَلُوا عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ فَاسْتَضَافُوهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّقُوهُمْ فَلَدَغَ سَيِّدُ ذَلِكَ الْحَيِّ فَسَعَوْا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ شَيْءٌ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لَوْ أَتَيْتُمْ هَؤُلَاءِ الرَّهْطَ الَّذِينَ نَزَلُوا لَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ عِنْدَ بَعْضِهِمْ شَيْءٌ فَاتَوْهُمْ فَقَالُوا يَا أَيُّهَا الرَّهْطُ إِنَّ سَيِّدَنَا لَدَغَ وَسَعَيْنَا لَهُ بِكُلِّ شَيْءٍ لَا يَنْفَعُهُ فَهَلْ عِنْدَ أَحَدٍ مِنْكُمْ مِنْ شَيْءٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ نَعَمْ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْقِي وَلَكِنَّ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَضَفْنَاكُمْ فَلَمْ تُضَيِّقُونَا فَمَا أَنَا بِرَاقٍ لَكُمْ حَتَّى تَجْعَلُوا لَنَا جُعْلًا فَصَاحُواهُمْ عَلَى قَطِيعٍ

Ono o čemu on govori, oduzet ćemo mu i doći će Nam sam. Oni su uzimali mimo Allaha bogove da im budu neka snaga. Nikako! Oni će zaniijekati da su ih ti nevjernici obožavali i bit će im oni protivnici.”

i ja vam neću to raditi dok nam ne učinite neku naknadu.” Tada su se oni pogodili s njima za jedno stado ovaca i on je otišao i počeo da mu puše (pljucka), i da uči: “Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova...”¹ i najednom kao da je poglavica pušten iz okova, počeo je da ide bez ikakve bolesti.

Oni su im dali – rekao je Ebu-Seid – njihovu plaću koju su s njima ugovorili. Potom je neko između njih kazao: “Podijelite nam!”, a onaj koji je liječio Kur’anom rekao je: “Ne radite to dok ne dođemo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ne izložimo mu šta je bilo, i ne vidimo šta će nam on reći!”

Tako su došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, izložili mu (slučaj), a on reče: “A ko ti je kazao da je ona za liječenje?” Potom je rekao: “Pogodili ste se! Dijelite, a odijelite jedan dio i meni!”, pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao.

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Šu’be je kazao da je Ebu-Bišr prenio: “Tako sam čuo i ja od Ebu-Mutevekkila.”²

مِنَ الْغَنَمِ فَانْطَلَقَ يَتَفَلُّ عَلَيْهِ وَيَقْرَأُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ فَكَانَتْ نُسْطَ مِنْ عِقَالٍ فَانْطَلَقَ يَمْشِي وَمَا
بِهِ قَلْبَةً قَالَ فَأَوْفَوْهُمْ جُعَلَتْهُمُ الَّذِي صَالِحُوهُمْ
عَلَيْهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ اقْسِمُوا فَقَالَ الَّذِي رَقَى
لَا تَفْعَلُوا حَتَّى نَأْتِيَ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَ لَهُ الَّذِي
كَانَ فَنَنْظَرُ مَا يَأْمُرُنَا فَقَدِمُوا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
فَذَكَرُوا لَهُ فَقَالَ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّهَا رُقِيَّةٌ ثُمَّ قَالَ قَدْ
أَصَبْتُمْ اقْسِمُوا وَاضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ سَهْمًا فَضَحِكَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ شُعْبَةُ حَدَّثَنَا
أَبُو بَشِيرٍ سَمِعْتُ أَبَا الْمُتَوَكِّلِ بِهَذَا .

1 Jedan od drugova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, proučio je nad oboljelom nogom poglavice plemena Fatihu.

2 Plaća imama i vjeroučitelja smatra se nagradom i poklonom poslodavca. Vjerski službenik ne pogada se za plaću. On visinu svoje plaće prepušta poslodavcu, pa ako mu je ona dovoljna za pokriće njegovih potreba, on će i vršiti svoju dužnost, u protivnom, on prihvata povoljniju ponudu drugog poslodavca. Hakem u svom djelu “Kitabul-kafi” kaže: “Nije dozvoljeno čovjeku da uz određenu plaću uzme drugog čovjeka koji će mu poučiti dijete učenju Kur’ana, obavljanju vjerskih obreda te imamskoj ili mujezinskoj službi uz ramazan.”

U “Hulasatul-fetava” stoji: “Nije dozvoljeno uz pogodbenu plaću vršiti vjersku obuku, vjerske raznolike obrede, a posebno poučavati ljude Kur’anu, ezanu, obavljati hadž za drugog i tome slično.” Ovo je stav učenjaka hanefijske škole, dok Ebu-Lejs, šafijski učenjaci i još poneki imaju suprotno mišljenje.

Zajednica i učeniji ljudi dužni su bezuvjetno poučavati muslimane u dužnostima prema Allahu, prema samim sebi i drugim ljudima. Ebu-Davud, Ibnu-Madže i Hakim navode u svojim hadiskim zbirkama da je Ubade b. Samit kazao: “Naučio sam Kur’anu siromahe družine Sofe, pa mi je jedan od njih dao ovaj luk.”

Nisam to radio – rekao sam – za plaću, nego u ime Allaha.

Poslije sam to pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: “Primi ga, ako hoćeš da ti Allah na Sudnjem danu da džehennemsku ogrlicu.”

Lijepo je učiti Kur’an i sadržajno dobre dove, moleći Allaha za ono što je van moći ljudi. Katade, Seid b. Džubejr i još brojni učenjaci liječenje osuđuju, jer je musliman dužan da se oslanja samo na Allaha i lijekove stručnjaka.

NAMET ROBA I PREISPITIVANJE (VISINE) OBAVEZNIH DAŽBINA ROBINJA

2277. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao: “Ebu-Tajbe (rob) pustio je krv Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu je odredio sa‘ ili dva sa‘a hrane i govorio njegovim gospodarima, pa su mu oni snizili nešto od njegovog poreza, odnosno od njegovog nameta.”

DOHODAK ONOGA KOJI PUŠTA KRV

2278. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovome Ibnu-Tavus, prenoseći od svoga oca da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhuma, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je sebi pustiti krv i onom koji je pustio krv dao njegovu nagradu.”

2279. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej‘, prenoseći od Halida, on od Ikrime, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je da mu se pusti krv i puštaču krvi dao njegovu zaradu, a da je to smatrao prezrenim, ne bi mu je dao.”

2280. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Mis‘ar, prenoseći od Amra b. Amira, koji je rekao:
– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, da kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopuštao je sebi puštati krv i nije nikom u njegovoj zaradi činio nepravdu (ko je to radio, zaslužio ga je nagrađivao).”

بَابُ ضَرْبَةِ الْعَبْدِ وَتَعَاهُدِ ضَرَائِبِ الْإِمَاءِ

٢٢٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَجَّمَ أَبُو طَيْبَةَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ أَوْ صَاعَيْنِ مِنْ طَعَامٍ وَكَلَّمَ مَوَالِيَهُ فَخَفَّفَ عَنْ غَلَّتِهِ أَوْ ضَرْبِيَّتِهِ .

بَابُ خُرَاجِ الْحَجَّامِ

٢٢٧٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اخْتَجَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ .

٢٢٧٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ اخْتَجَّمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَعْطَى الْحَجَّامَ أَجْرَهُ وَلَوْ عَلِمَ كَرَاهِيَةً لَمْ يُعْطِهِ .

٢٢٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَحْتَجِّمُ وَلَمْ يَكُنْ يَظْلِمُ أَحَدًا أَجْرَهُ .

O ONOM KOJI JE GOVORIO GOSPODARIMA ROBA DA MU OLAKŠAJU ŠTO OD NJEGOVOG NAMETA

2281. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je jednog roba (dječaka), puštača krvi, pa mu je pustio krv i on mu je odredio sa' ili dva sa'a (kao nagradu) i govorio (zauzeo se) za njega, pa mu je sniženo nešto od njegovog nameta."

ZARADA PROSTITUTKE I ROBINJA

Ibrahim (Neha'i) je mrzio plaćanje žene koja bi naricala za umrlim i pjevačice, a riječi Uzvišenog Allaha su: "Ne silite svoje robinje na blud, ako one žele pošten život, da biste dobili korist ovozemnog života. A ko ih prisili, zaista im Allah, nakon što su prisiljene, oprašta i milostiv je."¹

Mudžahid je rekao: *Fetejatikum* znači vaše robinje.

2282. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, prenoseći od Malika, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Bekra b. Abdu-Rahmana b. Harisa b. Hišama, a on od Mes'uda Ensarije, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio (koristiti) novac od (prodanog) psa, novac koga bludnica zaradi (prostitucijom) i dohodak gatara.

بَابُ مَنْ كَلَّمَ مَوْلَى الْعَبْدِ أَنْ يُخَفِّقُوا عَنْهُ مِنْ خَرَجِهِ

٢٢٨١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدٍ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ غُلَامًا حَجَّامًا فَحَجَّمَهُ وَأَمَرَ لَهُ بِصَاعٍ أَوْ صَاعَيْنِ أَوْ مُدٍّ أَوْ مُدَّيْنِ وَكَلَّمَ فِيهِ فَخَفَّفَ مِنْ ضَرِيَّتِهِ.

بَابُ كَسْبِ الْبَغِيِّ وَالْإِمَاءِ

وَكَرَهُ إِبْرَاهِيمُ أَجَرَ النَّائِحَةِ وَالْمَغْنِيَةِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَا تُكْرِهُوا فَتِيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِنَبْتِغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ) وَقَالَ مُجَاهِدٌ (فَتِيَاتِكُمْ) إِمَاءُكُمْ.

٢٢٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ ابْنِ هِشَامٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ الْكَلْبِ وَمَهْرِ الْبَغِيِّ وَحُلْوَانِ الْكَاهِنِ.

¹ En-Nur, 33. ajet.

2283. PRIČAONAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Šu‘be, prenoseći od Muhammeda b. Džuhade, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (bludom stečenu) zaradu robinja.”

O ZAKUPU MUŽJAKA (DEVCU, JARCU, OVNU, VOLU) ZA OPLODNJU

2284. PRIČAONAM JE Musedded, njemu Abdul-Varis i Isma‘il b. Ibrahim, prenoseći od Alija b. Hakema, on od Nafija, a ovaj od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je naplaćivati naknadu za zakup mužjaka za oplodnju.”¹

ZAKUPLJIVANJE ZEMLJIŠTA I SMRT JEDNE OD STRANAKA

Ibnu-Sirin je rekao: “Ukućani (umrlog) najmodavca nemaju pravo odstraniti zakupnika sve do ispunjenja ugovorenog roka.”

Hasan, Hakem i Ijas b. Mu‘avija kazali su: “... zakup ide do njegova roka.”

Ibnu-Omer je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber napola i to je tako bilo u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekra i početkom hilafeta Omera i nije se pominjalo da su Ebu-Bekr i Omer obnavljali taj zakup nakon smrti Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

٢٢٨٣. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ كَسْبِ الْإِمَاءِ .

بَابُ عَسْبِ الْفَخْلِ

٢٢٨٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ عَسْبِ الْفَخْلِ .

بَابُ إِذَا اسْتَأْجَرَ أَرْضًا فَمَاتَ أَحَدُهُمَا

وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ لَيْسَ لِأَهْلِهِ أَنْ يُخْرِجُوهُ إِلَى تَمَامِ الْأَجَلِ وَقَالَ الْحَكَمُ وَالْحَسَنُ وَإِيَّاسُ بْنُ مُعَاوِيَةَ تَمَضَى الْإِجَارَةُ إِلَى أَجْلِهَا وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أُعْطِيَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْرٌ بِالشَّطْرِ فَكَانَ ذَلِكَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَصَدْرًا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ وَلَمْ يُذَكَّرْ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ جَدَّاهُ الْإِجَارَةُ بَعْدَمَا قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ .

¹ Za priplodnju domaćih životinja zabranjeno je (po islamu) naplaćivati određeni iznos. Vlasnik domaće životinje koja je priplodena može dati poklon vlasniku mužjaka, a neki pravници šafijske i hambelijske škole dozvoljavaju zakupiti životinju muškog spola na jedno određeno vrijeme za koje bi se ženke mogle oploditi.

2285. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije b. Esma, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha (b. Omera), radijallahu anhu, koji je rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber da ga obrađuju i siju (Jevreji) tako da oni imaju polovinu od njegova prihoda.”

Ibnu-Omer je Nafiju još prenio: “Njive su davane pod zakup za iznos koji je Nafi' imenovao, a ja ga (rekao je Džuvejrije) nisam upamtio.”

2286. Rafi' b. Hadidž kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je davati u zakup obradivo zemljište (samo u Hajberu)”, a Ubejdullah je prenio od Nafija, a on od Ibnu-Omera: “... sve dok ih Omer nije protjerao.”²

٢٢٨٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يُخْرَجُ مِنْهَا وَأَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ الْمَزَارِعَ كَانَتْ تُكْرَى عَلَى شَيْءٍ سَمَاءُ نَافِعٍ لَا أَحْفَظُهُ.

٢٢٨٦. وَأَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ حَدَّثَنَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ وَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ.

2 Ko uzme u zakup zemljište, s tim da može na njemu sijati šta god hoće, može to zemljište koristiti dva puta u godini, sijući na njemu zimske i ljetne usjeve. Ako vrijeme zakupa isteče prije nego prispije žetva, zakupoprimac ostavlja usjeve na zemljištu dok ne sazriju, plativši zakupodavcu za dalje vrijeme zakupninu po procjeni.

Valjano se može u zakup uzeti stambena kuća ili radnja, ne imenujući radi čega se uzima u zakup, ali se način upotrebe određuje po mjesnom običaju.

Jevreji iz Hajbera protjerani su u Erihu i Tejmu.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْهَوَالَةِ

PRENOS DUGOVA

O PRENOSIMA DUGOVA (UPUTAMA), O UPUĆIVANJU VJEROVNIKA NA DRUGOG; I MOŽE LI UPUĆIVAČ UPUTU POVUĆI

Hasan i Katade su rekli: “Upućivanje vjerovnika drugom dozvoljeno je, ako je osoba, koja je primila na sebe isplatu potraživanja, na dan, kada je obaveza na nju prenesena, bila imućna.”

Ibnu-Abbas je rekao: “Suvlasnici i nasljednici međusobno se isključuju (u svom pravu), tako, ako ovaj uzme predmet, a onaj (drugi) potraživanje (od nekoga), pa to jednom od njih propadne, drugi se ne može obratiti (za naknadu) svome sudrugu.”

2287. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Odugovlačenje isplate bogatog je nasilje, a kada neko od vas bude upućen na bogatog, pa neka ga i traži!”

بَابُ الْهَوَالَةِ وَهَلْ يَرْجِعُ فِي الْهَوَالَةِ

وَقَالَ الْحَسَنُ وَقَتَادَةُ إِذَا كَانَ يَوْمَ أَحَالَ عَلَيْهِ مَلِيًّا جَازَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَتَخَارِجُ الشَّرِيكَانِ وَأَهْلُ الْمِيرَاثِ فَيَأْخُذُ هَذَا عَيْنًا وَهَذَا دَيْنًا فَإِنْ تَوَيَّ لِأَحَدِهِمَا لَمْ يَرْجِعْ عَلَى صَاحِبِهِ .

٢٢٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ فَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتَّبِعْ .

KADA SE VJEROVNIK UPUTI NA BOGATOG, ON NEMA PRAVO ODBIJANJA UPUTE

2288. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Ibnu-Zekvana, on od A‘redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Odugovlačenje isplate duga bogatog je nasilje, a ko bude upućen na imućnog, pa neka ga i traži!”¹

بَابُ إِذَا أَحَالَ عَلَى مَلِيٍّ فَلَيْسَ لَهُ رَدٌّ

٢٢٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ وَمَنْ أُتْبِعَ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتَّبِعْ .

¹ Za valjanost upute potrebna je saglasnost uputioca, vjerovnika i osobe na koju se isplata duga prenosi. Uputa može biti sklopljena samo između upućene osobe i određenog platioca. Naprimjer, ako jedan čovjek kaže drugom: “Primi ti na sebe načinom upute toliko i toliko dinara moje tražbine koju mi duguje taj i taj”, pa drugi kaže: “Primam”; ili ako bi rekao jedan čovjek: “Prihvati mene načinom upute kao svog dužnika za tvoju tražbinu od toliko i toliko dinara, koja je na tome i na tome”, pa to drugi prihvati, uputa je valjana, i ako bi se određeni platilac poslije i pokajao, kajanje mu neće koristiti.

Uputa učinjena samo između uputioca i upućenog, postaje valjana i potpuna tek kada se dojadi određenom platiocu i on je prihvati. Naprimjer, ako jedan čovjek uputi svoga vjerovnika s njegovom privolom na treću osobu koja je u nekom drugom mjestu, uputa će biti valjana tek kada određeni platilac bude obaviješten o tome i kada prihvati uputu.

Uputa koja se učini samo između uputioca i određenog platioca je privremena do privole upućenog.

Predmet upute može biti samo dug, za koji jamstvo može biti valjano i dug čiji je iznos potpuno određen.

Pravna posljedica prijenosa isplate duga na drugog, jeste u tome da se uputitelj oslobodi od svoga duga, a jamac, ako ga ima, od svog jamstva, i da upućeni ima pravo tražiti isplatu svoje tražbine od određenog platioca.

Uputa može biti neograničena i ograničena raznolikim uvjetima.

Propisima upute ubrzava se likvidnost privrednih obaveza. Uputom vjerovnika za naplatu svoga potraživanja od drugog imućnog lica uz pristanak svih zajedno, nastaje perfektan i neopoziv akt za upućenog, a opoziv, ako je lice na koga je vjerovnik upućen siromašan čovjek.

Katade i Hasan, upitani za čovjeka upućenog za svoju tražbinu na drugog čovjeka koji kasnije osiromaši, odgovorili su: “Ako je taj čovjek, na koga je vjerovnik upućen, bio bogat na dan kada se vjerovnik na njega uputio, vjerovnik nema pravo opoziva.” Ovo je stav najvećeg broja učenjaka. Ebu-Hanife kaže: “Vjerovnik se ima pravo obratiti na svog uputitelja, ako osoba koja je prihvatila umre kao siromah ili je sudski proglašena siromahom ili je zanijekala akt upute, a uputitelj ne može konkretan akt upute dokazati.”

Ovo je još stav: Sevrija, Ša‘bija, Neha‘ija, Ebu-Jusufa, Muhammeda i Hakema koji dodaju: “... Vjerovnik se ima pravo obratiti uputitelju, kada lice na koga je on upućen za svoju tražbinu umre, ne ostavivši iza sebe nikakvu imovinu.”

DOZVOLJENO JE DA SE DUG UMRLOG
PRENESE NA DRUGOG

2289. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Jezid b. Ebu-Ubejd, prenoseći od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Sjedili smo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada se donese umrli.
- Klanjaj mu dženazu! – rekoše prisutni.
- Ima li na njemu kakav dug? – upitao je on.
- Nema – odgovorili su oni.
- A je li iza sebe što ostavio? – upitao je on.
- Nije – odgovorili su – i on mu klanja dženazu.
- Zatim je donesen drugi umrli i oni rekoše:
- “Allahov Poslaniče, klanjaj mu dženazu!”
- Ima li na njemu kakav dug? – upitao je on.
- Da – rekao je neko.
- A je li ostavio što? – upitao je opet on.
- Tri dinara (zlatnika) – odgovorili su oni – i on mu je klanjao dženazu.

Kasnije je donesen treći i oni su rekli:

- “Klanjaj mu!”
- Je li ostavio što? – upitao je on.
- Nije – odgovorili su oni.
- A ima li na njemu kakav dug?
- Tri zlatnika – odgovorili su oni.
- Klanjajte vi svome drugu! – rekao je on. Potom je Ebu-Katade rekao: “Allahov Poslaniče, klanjaj mu, a njegov dug je moja obaveza”, i on mu tada klanjaše dženazu.²

بَابُ إِنْ أَحَالَ دَيْنَ أَمْلَيْتٍ عَلَى رَجُلٍ جَازَ

٢٢٨٩. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَتَى بِجَنَازَةٍ فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا لَا قَالَ فَهَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا لَا فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى بِجَنَازَةٍ أُخْرَى فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ هَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قِيلَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا ثَلَاثَةَ دَنَانِيرَ فَصَلَّى عَلَيْهَا ثُمَّ أَتَى بِالثَّالِثَةِ فَقَالُوا صَلِّ عَلَيْهَا قَالَ هَلْ تَرَكَ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَهَلْ عَلَيْهِ دَيْنٌ قَالُوا ثَلَاثَةُ دَنَانِيرَ قَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ صَلِّ عَلَيْهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى دَيْنِهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ .

2 Darekutni iznosi da je Alija rekao: “Kada bi se donijela dženaza, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pitao ni za kakav posao umrlog, a za dug je pitao, i kada bi mu se reklo da je ostao kome dužan, ne bi mu htio klanjati dženazu, a kada bi mu se reklo da nije nikome ništa dužan, klanjao bi mu. Tako je donesena jedna dženaza i kada je htio izgovoriti tekbir za namaz upita: “Je li umrli kome što dužan?”

– Dva zlatnika – rekoše prisutni.

On se odmah povukao na stranu i rekao: “Klanjajte vi svome drugu!”

Tada je Alija rekao: “Klanjaj mu, a ta dva dinara duga moja je obaveza, a on je od toga slobodan.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْكَفَالَةِ

JAMČENJE

JAMČENJE U ZAJMU I DUGOVIMA ZA OSOBE I ZA DRUGO ŠTO OSIM NJIH

2290. Ebu-Zinad je prenio od Muhammeda b. Hamze b. Amra Eslemija, a on od svoga oca, koga je Omer, radijallahu anhu, poslao kao prikupljača zekata, pa je jedan čovjek (ranije) spolno općio s robinjom svoje žene i Hamza je od toga čovjeka uzeo obavezu (jamstvo) dok on nije došao natrag Omeru. Omer je, međutim, već njemu bio udario za to 100 štapova, pa im to i potvrdio, a njega opravdao neznanjem (propisa).

Džerir i Eš'as rekli su Abdullahu b. Mes'udu za konvertite: "Traži da se pokaju i uzmi im jamstvo!" Potom su se oni pokajali i za njih jamčila njihova rodbina.

Hammad je kazao: "Kada neko jamči za osobu i ona umre, na njega nema više obaveze jamstva!", a Hakem je rekao: "Jamči."¹

بَابُ الْكَفَالَةِ فِي الْقَرْضِ وَالدُّيُونِ بِالْأَبْدَانِ وَغَيْرِهَا

٢٢٩٠. وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَمْزَةَ ابْنِ عَمْرِو الْأَسْلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بَعَثَهُ مُصَدِّقًا فَوَقَعَ رَجُلٌ عَلَى جَارِيَةِ امْرَأَتِهِ فَأَخَذَ حَمْزَةُ مِنَ الرَّجُلِ كَفِيلًا حَتَّى قَدِمَ عَلَى عُمَرَ وَكَانَ عُمَرُ قَدْ جَلَدَهُ مِائَةَ جَلْدَةٍ فَصَدَّقَهُمْ وَعَذَرَهُ بِالْجَهَالَةِ.

وَقَالَ جَرِيرٌ وَالْأَشْعَثُ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ فِي الْمُرْتَدِّينَ اسْتَبْتَبَهُمْ وَكَفَّلَهُمْ فَتَابُوا وَكَفَّلَهُمْ عَشَائِرُهُمْ.

وَقَالَ حَمَّادٌ إِذَا تَكَفَّلَ بِنَفْسٍ فَمَاتَ فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ وَقَالَ الْحَكَمُ يَضْمَنُ.

¹ Nakon smrti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, neka su arapska plemena pristala uz Musejlimu i druge lažne poslanike. Jednog jutra neki čovjek obavijestio je prisutne u Muhammedovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji o odmetništvu 170 ljudi u okolini mesdžida Benu-Hanife, a da bivši mujezin Ibnu-Nevaha spominje u ezanu Musejlimu umjesto Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Na lice mjesta krenuo je odmah Abdullah b. Mes'ud s naoružanom jedinicom koja je Ibnu-Nevaha ubila, namjeravajući to učiniti i s ostalim odmetnicima, ali su konačno usvojili navedeni stav Džerira i Eš'asa.

Jamstvo je sklopljeno samom ponudom jamstva, ali ovaj u čiju se korist jamči, može odbiti tu ponudu, a jamstvo traje sve dok tu ponudu ne odbije vjerovnik.

Jamstvo se očituje riječima koje po običaju znače obavezu: "Ja sam jamac", "Ja sam odgovoran" i tome slično.

Jamstvo je privremeno kada neko kaže: "Ja sam jamac od danas do toga i toga vremena", a može biti bez ograničenja.

2291. Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

– Lejs je rekao da mu je prenio Dža'fer b. Rebija od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana koji je zatražio od nekog Izraelićanina da mu pozajmi 1.000 zlatnika, a on mu rekao: “Dovedi mi svjedoka koji će mi svjedočiti!”

– Pa dovoljan je svjedok Allah – kazao je on.

– Dovedi mi jamca! – rekao je on.

– Dovoljan je jamac Allah – kazao je on.

– Istinu si rekao – kazao je Izraelićanin i predao mu ih do imenovanog roka.

Kasnije je dužnik izašao do mora, obavio svoj posao i tragao za kakvom lađom da se na nju ukrca i stigne vjerovniku do roka koji mu je odredio. Pošto nije našao nikakvu lađu uzeo je jedno drvo, izdubio ga, u njega stavio hiljadu zlatnika i pismo za svoga druga (vjerovnika), a zatim izdubljeno mjesto začepio, odnio ga do mora i rekao:

– Bože moj! Ti uistinu znaš da sam ja od toga i toga pozajmio hiljadu zlatnika, i on mi tražio jamca, a ja mu rekao: “Allah je dovoljan jamac”, i on se s Tobom zadovoljio. A tražio mi je i svjedoka pa sam ja kazao: “Allah je dovoljan svjedok”, i on se s Tobom zadovoljio. Ja sam se istinski trudio da nađem kakvu lađu da mu pošaljem to što je njegovo. Pošto to nisam mogao, ja ga povjeravam Tebi. Tada ga je bacio u more i on je potonuo, a on se vratio natrag da potraži kakvu lađu da ga dobaci u njegovo mjesto.

٢٢٩١. قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسَلِّفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ فَقَالَ اثْنَيْنِ بِالشَّهَدَاءِ أَشْهَدُهُمْ فَقَالَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا قَالَ فَأَتْنِي بِالْكَفِيلِ قَالَ كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلًا قَالَ صَدَقْتَ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَخَرَجَ فِي الْبَحْرِ فَقَضَى حَاجَتَهُ ثُمَّ التَّمَسَّ مَرْكَبًا يَرْكَبُهَا يَقْدَمُ عَلَيْهِ لِلْأَجَلِ الَّذِي أَجَلَهُ فَلَمْ يَجِدْ مَرْكَبًا فَأَخَذَ خَشَبَةً فَنَقَرَهَا فَأَدْخَلَ فِيهَا أَلْفَ دِينَارٍ وَصَحِيفَةً مِنْهُ إِلَى صَاحِبِهِ ثُمَّ رَجَعَ مَوْضِعَهَا ثُمَّ أَتَى بِهَا إِلَى الْبَحْرِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنِّي كُنْتُ تَسَلَّفْتُ فَلَنَا أَلْفَ دِينَارٍ فَسَأَلَنِي كَفِيلًا فَقُلْتُ كَفَى بِاللَّهِ كَفِيلًا فَرَضِيَ بِكَ وَسَأَلَنِي شَهِيدًا فَقُلْتُ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا فَرَضِيَ بِكَ وَأَنِّي جَهِدْتُ أَنْ أَجِدَ مَرْكَبًا أَبْعَثُ إِلَيْهِ الَّذِي لَهُ فَلَمْ أَقْدِرْ وَإِنِّي أَسْتَوْدِعُكَهَا فَرَمَى بِهَا فِي الْبَحْرِ حَتَّى وَجَلَّتْ فِيهِ ثُمَّ انْصَرَفَ وَهُوَ فِي ذَلِكَ يَلْتَمِسُ مَرْكَبًا يَخْرُجُ إِلَى بَلَدِهِ فَخَرَجَ الرَّجُلُ الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ يَنْظُرُ لَعَلَّ مَرْكَبًا قَدْ جَاءَ بِمَالِهِ فَإِذَا بِالْخَشَبَةِ الَّتِي فِيهَا الْمَالُ فَأَخَذَهَا لِأَهْلِهِ

Za jednu tražbinu može biti više jamaca.

Jamac mora biti punodoban i pametan, a dužnik to ne mora biti. Prema tome valjano je jamstvo za dug luđaka i malodobnika.

Predmet jamstva može biti osoba, kao fizička pravna osoba, ili neko dobro kao tražbina. Ako je predmet jamstva osoba, uvjet je da ona bude imenovana, a ako je to neko dobro, uvjet je da se istakne općenita odgovornost i jamstvo za ono što dužnik ima platiti.

Naprimjer, da kaže: “Jamčim za dug toga i toga, tome i tome.” Jamstvo je, dakle, valjano, iako iznos duga nije precizno određen.

Ako jamac umre, a njegovi nasljednici ne mogu pronaći glavnog dužnika, vjerovnik naplaćuje svoju tražbinu iz ostavštine umrlog jamca, a ako bi vjerovnik umro, na tražbinu imaju pravo njegovi nasljednici.

Potom je i onaj čovjek što mu je pozajmio zlatnike izašao da vidi neće li možda ugledati lađu koja je već trebala donijeti njegovu imovinu. Utom je ugledao ono drvo u kojem je bila njegova imovina, uzeo ga za svoje ukućane kao ogrjevno drvo i kada ga je raspilio, našao je (u njemu) svoju imovinu i pismo. Kasnije je stigao i onaj kome je on pozajmio novac, noseći drugih 1.000 zlatnika, i rekao: “Bogami, mnogo sam se trudio u traženju lađe da ti pravovremeno donesem tvoju imovinu i nisam pronašao nikakvu lađu prije ove u kojoj sam sada došao.

– Jesi li ti meni ranije što poslao? – upitao je Izraelićanin.

– Kažem ti – rekao je on – da nisam našao nikakvu lađu prije ove u kojoj sam evo sada došao.

– Allah je, uistinu, isporučio umjesto tebe ono što si ti poslao u onom drvetu, pa sretno se vrati natrag sa tih hiljadu zlatnika! – kazao je Izraelićanin.¹

حَظَبًا فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ وَالصَّحِيفَةَ ثُمَّ قَدِمَ
الَّذِي كَانَ أَسْلَفَهُ فَأَتَى بِالْأَلْفِ دِينَارٍ فَقَالَ وَاللَّهِ
مَا زِلْتُ جَاهِدًا فِي طَلَبِ مَرْكَبٍ لَأَتِيكَ بِهِ الْكَ
فَمَا وَجَدْتُ مَرْكَبًا قَبْلَ الَّذِي أَتَيْتُ فِيهِ قَالَ هَلْ
كُنْتَ بَعَثْتَ إِلَيَّ بِشَيْءٍ قَالَ أَخْبِرُكَ أَنِّي لَمْ أَجِدْ
مَرْكَبًا قَبْلَ الَّذِي جِئْتُ فِيهِ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَدَّى
عَنْكَ الَّذِي بَعَثْتَ فِي الْخَشَبَةِ فَانْصَرِفْ بِالْأَلْفِ
الدِّينَارِ رَاشِدًا .

¹ Kod privremenog jamstva, jamac je odgovoran samo dok traje njegovo jamstvo; kada je jamstvo ugovoreno, jamac ga ne može jednostrano otkazati, ali kod uvjetnog i za vrijeme vezanog jamstva može ga otkazati prije nego je glavni dužnik postao obavezan.

Vjerovnik kod potraživanja svoje tražbine ima pravo izbora; ako hoće može više osoba jamčiti za jedan dug napose raznim aktima u različito vrijeme, tada svaka osoba jamči za cijelu sumu duga, a ako su one zajamčile zajedno u isto vrijeme i istim aktom, tada svaki jamac odgovara samo za onaj dio duga koji otpada na njega.

Iz navedenog događaja zaključuje se:

- historijska zbivanja samo su pouka kasnijim generacijama;
- dozvoljeno je trgovati po moru i uzimati kredit;
- zajmodavac ima pravo tražiti jamca i svjedoke;
- ko dosljedno vrši dužnosti prema Allahu, dželle šanuhu, može se nadati Njegovoj pomoći;
- nađeno u moru pripada nalazniku, ako mu se vlasnik ne zna.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “A ONIMA KOJIMA STE SE OBAVEZALI, PODAJTE IM NJIHOV DIO!”

2292. PRIČAONAMJE Salt b. Muhammed, njemu Ebu-Usame, prenoseći od Idrisa, on od Talhe b. Musarrifa, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je: Svemu smo odredili “mevadije” protumačio: “nasljednike”, a za “... onima kojima ste se obavezali...” rekao: “Muhadžira je bilo mnogo i kada su došli u Medinu svaki muhadžir nasljeđivao je ensariju pored njegove rodbine po krvi, zbog bratimljenja kojim ih je međusobno pobratio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, što je dokinuto kada je objavljeno: “... svemu smo odredili nasljednike...” Potom je još rekao: “... a onima kojima ste se obavezali...” znači: “samo međusobno materijalno ispomaganje i iskreno savjetovanje.” Tako je to nasljedstvo prestalo, oporučivanje ostalo.¹

2293. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Humejda, da je Enes, radijallahu anhu, rekao: “Nama je došao Abdur-Rahman b. Avf, pa ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pobratio sa Sa'dom b. Rebijem.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(وَالَّذِينَ عَاقَدْتَ أَيْمَانَكُمْ فَأَتَوْهُمْ نَصِيبُهُمْ)

٢٢٩٢. حَدَّثَنَا الصَّلْتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ إِدْرِيسَ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ قَالَ وَرَثَةً وَالَّذِينَ عَاقَدْتَ أَيْمَانَكُمْ قَالَ كَانَ الْمُهَاجِرُونَ لَمَّا قَدِمُوا الْمَدِينَةَ يَرِثُ الْمُهَاجِرُ الْأَنْصَارِيَّ دُونَ ذَوِي رَحِمِهِ لِلْأُخُوَّةِ الَّتِي آخَى النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَهُمْ فَلَمَّا نَزَلَتْ وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ نَسَخَتْ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِينَ عَاقَدْتَ أَيْمَانَكُمْ إِلَّا النَّصْرَ وَالرَّفَادَةَ وَالنَّصِيحَةَ وَقَدْ ذَهَبَ الْمِيرَاثُ وَيُوصِي لَهُ .

٢٢٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ عَلَيْنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فَأَخَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَهُ وَبَيْنَ سَعْدِ بْنِ الرَّبِيعِ .

¹ Potpuni prijevod 33. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “Svemu što ostave roditelji i rodbina odredili smo nasljednike, a onima kojima ste se obavezali, podajte njihov dio. Allah je svemu svjedok.” Prije islama Arapi su sklapali međusobne ugovore o zajedničkoj odbrani i kada bi jedna od tih stranaka umrla, druga bi je naslijedila u iznosu jedne šestine njene ostavine. Islam je taj status zamijenio pružanjem međusobne pomoći i iskrenog savjeta.

2294. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, njemu Isma'il b. Zekerijja, a ovome Asim:
– Rekao sam Enesu, radijallahu anhu: “Je li ti preneseno da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘U islamu nema štićeništva.’” Tada je on rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sprovodio je bratimljenje (štićeništvo) između Kurejšija i ensarija u mojoj kući.”

KO JAMČI ZA DUG UMRLOG, NEMA PRAVO ODUSTATI OD JAMSTVA

To je i Hasanov stav.

2295. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, on od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen jedan umrli da mu klanja dženaza-namaz, pa je upitao:

– Ima li na njemu čiji dug?
– Nema – rekli su prisutni – i on mu je klanjao dženazu.

Potom je donesen drugi (umrli) i on je upitao: “Ima li na njemu kakav dug?”

– Ima – rekli su oni.
– Klanjajte vi svome drugu! – rekao je on.
Potom je Ebu-Katade kazao: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, njegov dug je moja obaveza!”, i tada mu je on klanjao dženazu.

2296. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Amr, koji je čuo Muhammeda b. Alija da prenosi od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Da je došao dohodak (glavarine) iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”
Međutim, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i umro je, a dohodak iz Bahrejna nije stigao. Kada

٢٢٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ زَكَرِيَّاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ قُلْتُ لِأَنْسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَبْلَغَكَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا حَلْفَ فِي الْإِسْلَامِ فَقَالَ قَدْ حَالَفَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ قُرَيْشٍ وَالْأَنْصَارِ فِي دَارِي .

بَابُ مَنْ تَكْفَلَ عَنْ مَيِّتٍ دِينًا فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ

وَبِهِ قَالَ الْحَسَنُ .

٢٢٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِجَنَازَةٍ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهَا فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا لَا فَصَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ أَتَى بِجَنَازَةِ أُخْرَى فَقَالَ هَلْ عَلَيْهِ مِنْ دَيْنٍ قَالُوا نَعَمْ قَالَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ قَالَ أَبُو قَتَادَةَ عَلَيَّ دَيْنُهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَصَلَّى عَلَيْهِ .

٢٢٩٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ سَمْعٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ قَدْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَدْ أُعْطِيتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمْ يَجِئْ مَالُ الْبَحْرَيْنِ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَمَرَ أَبُو بَكْرٍ فَنَادَى

je taj dohodak došao, Ebu-Bekr je naredio pa je objavljeno: “Ko je imao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo obećanje ili potraživanje duga, neka nam dođe!”

Ja sam mu tada otišao i rekao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je kazao: “Dao bih ti toliko, toliko i toliko.”

Ebu-Bekr je tada zagrabilo pregršti (novca), ja sam to izbrojio i bijaše 500 (dirhema).

– Uzmi još dva puta toliko! – rekao je on.¹

O ZAŠTITI EBU-BEKRA U DOBA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I NJEGOVOM UGOVORU

2297. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, da je Ibnu-Šihab kazao da ga je Urve b. Zubejr obavijestio da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

“Svoje roditelje sam zapamtila da ispovijedaju vjeru islam.”

Ebu-Salih je rekao da mu je prenio Abdullah od Enesa, on od Zuhrija koji kaže da ga je obavijestio Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, izjavila:

– Nisam nikako zapamtila svoje roditelje, a da oni nisu ispovijedali vjeru islam, a nije nam prošao nijedan dan, a da nam u njemu nije došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i to krajevima toga dana: jutrom ili večerom. Kada su muslimani zapali u iskušenje, Ebu-Bekr je izašao kao izbjeglica prema Abesiniji i kada je stigao u Berkul-Gimad susreo ga je Ibn-Degine, poglavica plemena Kare, i upitao: “Ebu-Bekre, kuda namjeravaš?”

مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ عِدَّةٌ أَوْ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَاتِّبُهُ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا فَحَشَى لِي حَيْثُ فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا هِيَ خَمْسُ مِائَةٍ وَقَالَ خُذْ مِثْلَهَا .

بَابُ جَوَارِ أَبِي بَكْرٍ فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَعَقْدِهِ

٢٢٩٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ لَمْ أَغْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَقَالَ أَبُو صَالِحٍ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمْ أَغْقِلْ أَبَوَيَّ قَطُّ إِلَّا وَهُمَا يَدِينَانِ الدِّينَ وَلَمْ يَمُرَّ عَلَيْنَا يَوْمٌ إِلَّا يَأْتِينَا فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ طَرَفِي النَّهَارِ بُكْرَةً وَعَشِيَّةً فَلَمَّا ابْتَلَى الْمُسْلِمُونَ خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا قَبْلَ الْحَبَشَةِ حَتَّى إِذَا بَلَغَ بَرْكَ الْغِمَادِ لَقِيَهُ ابْنُ الدَّغْنَةِ وَهُوَ سَيِّدُ الْقَارَةِ فَقَالَ أَيْنَ تُرِيدُ يَا أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ أَخْرَجَنِي قَوْمِي فَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَسِيحَ فِي الْأَرْضِ فَأَعْبَدَ رَبِّي قَالَ ابْنُ الدَّغْنَةِ إِنَّ مِثْلَكَ لَا يَخْرُجُ

¹ Preporučljivo je izvršiti želju umrlog po mišljenju Šafije, Ahmeda i Ebu-Hanife, a to je dužnost po stavu Hasana Basrija.

Izjava jedne sigurne osobe može biti punovažan dokaz za donošenje odluke nadležnog organa.

– Istjerao me moj narod – rekao je Ebu-Bekr – pa hoću da idem u zemlju u kojoj ću moći obožavati svoga Stvoritelja.

Tada je Ibn-Degine rekao: “Takav kao što si ti ne izlazi i ne progoni se! Ti siromahe opskrbljuješ, rodbinu obilaziš, nemoćne (i siročad) zbrinjavaš, a u nastalim neprilikama ispomažeš istinu. Ja ti dajem zaštitu, pa se vrati i obožavaj svoga Stvoritelja u svojoj zemlji!”

Potom je Ibn-Degine uzjahao devu, povratio se s Ebu-Bekrom, obišao prvake kurejšijskih nevjernika i rekao im:

– Kao što je Ebu-Bekr: ne izlazi, ne istjeruje se i ne seli se! Zar izgonite čovjeka koji opskrbljuje siromašnog, obilazi rodbinu, snosi teret siročeta, ugošćuje gosta i u neprilikama ispomaže što je pravo.

Kurejšije su uvažile zaštitu Ibn-Degine, Ebu-Bekru dali sigurnost, a Ibn-Degnetu rekli: “Zapovjedi Ebu-Bekru, da se moli svome Stvoritelju u svojoj kući; neka klanja i uči što hoće samo da nas s tim ne uznemiruje i da to ne čini javno, jer se stvarno bojimo da ne dovede u iskušenje naše sinove i naše žene.”

Ibn-Degine je to prenio Ebu-Bekru, pa se Ebu-Bekr molio svome Stvoritelju u svome domu i nije javno obavljao namaz, a niti Kur'an van svoje kuće (učio).

Kasnije se Ebu-Bekr domislio i u dvorištu svoje kuće sagradio sebi posebnu prostoriju za vjerske obrede, u nju izlazio, klanjao i učio Kur'an, pa su žene idolopoklonika i njihovi sinovi padali gurajući se do njega, čudili mu se i gledali ga. Ebu-Bekr bijaše žalostiv čovjek i kada bi učio Kur'an nije gospodario svojom suzom. To je ugledne kurejšijske idolopoklonike uplašilo, pa su poslali po Ibn-Deginu i kada im je on došao, oni su mu rekli: “Mi smo dali zaštitu Ebu-Bekru, s tim da se on moli svome Gospodaru (Stvoritelju) u svojoj kući, a on je to prešao, sagradio sebi prostoriju za

وَلَا يُخْرِجُ فَإِنَّكَ تَكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَتَصِلُ الرَّحِمَ وَتَحْمِلُ الْكُلَّ وَتَقْرِي الضَّيْفَ وَتُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ وَأَنَا لَكَ جَارٌ فَارْجِعْ فَأَعْبُدْ رَبَّكَ بَيْلَادِكَ فَارْتَحِلْ ابْنُ الدَّغِنَةِ فَرَجَعَ مَعَ أَبِي بَكْرٍ فَطَافَ فِي أَشْرَافِ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَا يُخْرِجُ مِثْلَهُ وَلَا يُخْرِجُ أَتَخْرِجُونَ رَجُلًا يُكْسِبُ الْمَعْدُومَ وَيَصِلُ الرَّحِمَ وَيَحْمِلُ الْكُلَّ وَيَقْرِي الضَّيْفَ وَيُعِينُ عَلَى نَوَائِبِ الْحَقِّ فَأَنْفَذَتْ قُرَيْشٌ جِوَارَ ابْنِ الدَّغِنَةِ وَأَمَنُوا أَبَا بَكْرٍ وَقَالُوا لِابْنِ الدَّغِنَةِ مُرْ أَبَا بَكْرٍ فَلْيَعْبُدْ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَلْيَصِلْ وَلْيَقْرَأْ مَا شَاءَ وَلَا يُؤْذِينَا بِذَلِكَ وَلَا يَسْتَعْلِنَ بِهِ فَإِنَّا قَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ أَبْنَاءَنَا وَنِسَاءَنَا قَالَ ذَلِكَ ابْنُ الدَّغِنَةِ لِأَبِي بَكْرٍ فَطَفِقَ أَبُو بَكْرٍ يَعْبُدُ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَلَا يَسْتَعْلِنُ بِالصَّلَاةِ وَلَا الْقِرَاءَةِ فِي غَيْرِ دَارِهِ ثُمَّ بَدَأَ لِأَبِي بَكْرٍ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفَنَاءِ دَارِهِ وَبَرَزَ فَكَانَ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَتَقَصَّفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ رَجُلًا بَكَاءَ لَا يَمْلِكُ دَمْعُهُ حِينَ يَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَأَفْرَعَ ذَلِكَ أَشْرَافُ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَارْسَلُوا إِلَى ابْنِ الدَّغِنَةِ فَقَدِمَ عَلَيْهِمْ فَقَالُوا لَهُ إِنَّا كُنَّا أَجْرْنَا أَبَا بَكْرٍ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ وَإِنَّهُ جَاوَزَ ذَلِكَ فَابْتَنَى مَسْجِدًا بِفَنَاءِ دَارِهِ وَأَعْلَنَ الصَّلَاةَ وَالْقِرَاءَةَ وَقَدْ خَشِينَا أَنْ يَفْتِنَ أَبْنَاءَنَا وَنِسَاءَنَا فَاتِهِ فَإِنْ أَحَبَّ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى أَنْ يَعْبُدَ رَبَّهُ فِي دَارِهِ فَعَلْ وَإِنْ أَبَى إِلَّا أَنْ يُعْلِنَ ذَلِكَ فَسَلُهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْكَ ذِمَّتَكَ فَإِنَّا كَرِهْنَا أَنْ نُخْفِرَكَ وَلَسْنَا مُقَرِّينَ لِأَبِي بَكْرٍ الْإِسْتِعْلَانَ

vjerske obrede u dvorištu svoje kuće gdje javno klanja i uči Kur'an i mi se već bojimo da ne zavede naše sinove i naše žene, pa idi mu, i ako hoće da se ograniči da obožava svoga Gospodara u svojoj kući, pa neka to čini, a ako neće, nego hoće da to čini samo javno, traži od njega da ti se odrekne tvog šticieništva, jer mi ne želimo da ti ga prekršimo, premda Ebu-Bekru ne priznajemo javno djelovanje.”

Potom je Ibn-Degine – rekla je Aiša – došao Ebu-Bekru i rekao: “Ti znaš što sam ja s tobom ugovorio, pa ili se na to ograniči ili odustani od mog šticieništva, jer ja ne želim da Arapi čuju da sam iznevjerio čovjeka kome sam dao obavezu!”

Ebu-Bekr je odgovorio:

“Odričem se tvoje zaštite i zadovoljavam se Allahovom zaštitom.”

Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je bio u Mekki. Nešto kasnije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Već mi je prikazan dom vaše selidbe, vidio sam močvaru s palmovicima između dva crna krša, dva kamena predjela.” Kada je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao, u Medinu se preselio ko je mislio seliti, a vratio se u Medinu i poneko od onih koji su ranije otišli u Abesiniju. I Ebu-Bekr se spremaše za selidbu, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne žuri! – Zaista se nadam da se i meni dozvoli (seoba).”

– Nadaš li se tome? Žrtvovao bih i oca za tebe! – rekao je Ebu-Bekr.

– Da – odgovorio je on.

Tako se i Ebu-Bekr zadržao radi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu bude drug, i hranio dvije deve, koje je imao, četiri mjeseca lišćem drveta *semur* (vrsta akacije).¹

قَالَتْ عَائِشَةُ فَآتَى ابْنُ الدَّغْنَةِ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ قَدْ عَلِمْتَ الَّذِي عَقَدْتُ لَكَ عَلَيْهِ فَإِنَّمَا أَنْ تَقْتَصِرَ عَلَى ذَلِكَ وَإِنَّمَا أَنْ تَرُدَّ إِلَيَّ ذِمَّتِي فَإِنِّي لَا أَحِبُّ أَنْ تَسْمَعَ الْعَرَبُ أَنِّي أَخْفَرْتُ فِي رَجُلٍ عَقَدْتُ لَهُ قَالَ أَبُو بَكْرٍ إِنِّي أَرُدُّ إِلَيْكَ جَوَارِكَ وَأَرْضِي بِجَوَارِ اللَّهِ وَرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ أُرِيتُ دَارَ هِجْرَتِكُمْ رَأَيْتُ سَبْخَةَ ذَاتِ نَخْلٍ بَيْنَ لَابَتَيْنِ وَهُمَا الْحَرَّتَانِ فَهَاجَرَ مَنْ هَاجَرَ قَبْلَ الْمَدِينَةِ حِينَ ذَكَرَ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَرَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ بَعْضُ مَنْ كَانَ هَاجَرَ إِلَى أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَتَجَهَّزَ أَبُو بَكْرٍ مُهَاجِرًا فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَسْلِكَ فَإِنِّي أَرْجُو أَنْ يُؤْذَنَ لِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ هَلْ تَرْجُو ذَلِكَ بَابِي أَنْتَ قَالَ نَعَمْ فَحَبَسَ أَبُو بَكْرٍ نَفْسَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِيُصَحِّبَهُ وَعَلَفَ رَاحِلَتَيْنِ كَانَتَا عِنْدَهُ وَرَقَ السَّمُرِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ .

¹ Ustanova šticieništva bila je među Arapima poznata i prije islama i zaštita sigurnosti davana je samo obespravljenim i životno ugroženim poštenim licima, a ne kriminalcima. Tako je Ebu-Talib ukazao svoju zaštitu Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

DUG (I NJEGOVE POSLJEDICE)

2298. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Seleme, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, rekao:

– Kada bi se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donio umrli koji je bio dužan, on bi upitao: “Je li za svoj dug ostavio kakav višak?”, i kada bi mu bilo rečeno da je on za svoj dug ostavio dovoljno imovine, klanjao bi, u protivnom rekao bi muslimanima: “Klanjajte svome drugu!” Kada mu je Allah dao (prihod) od osvajanja rekao je: “Ja sam vjernicima preči od njih samih, pa ko od siromašnih vjernika umre i ostavi kakav dug, ja sam dužan da ga isplatim, a ko ostavi kakvu imovinu, ona (s dugom) pripada njegovim nasljednicima.”²

بَابُ الدَّيْنِ

٢٢٩٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ الْمُتَوَفَّى عَلَيْهِ الدَّيْنُ فَيَسْأَلُ هَلْ تَرَكَ لِدَيْنِهِ فَضْلًا فَإِنْ حَدَّثَ أَنَّهُ تَرَكَ لِدَيْنِهِ وَفَاءً صَلَّى وَإِلَّا قَالَ لِلْمُسْلِمِينَ صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْفُتُوحَ قَالَ أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَمَنْ تُوُفِيَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ فَتَرَكَ دَيْنًا فَعَلِيَ قِضَاؤُهُ وَمَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ .

Prema izloženom, musliman u slučaju potrebe može se dati pod štíćeništvo nemuslimana, a može opet ukazati svoju zaštitu i dati svesrdnu pomoć nemuslimanu.

Spomenuti slučaj ukazuje na krajnje moralno i materijalno žrtvovanje Ebu-Bekra za dobro zajednice, i da ljude korisne za jednu sredinu ne treba premještati u drugu, niti im čak dozvoliti premještaj.

Muhammed b. Seleme kaže: “Učenjaka ne treba slati na ratište, jer se mjesto njega može naći borac, pa čak kada bi on to i htio ne treba mu dozvoliti.” Ovo mišljenje potvrđuje i 123. ajet poglavlja El-Tevbe: “Svi pravovjerni ne trebaju ići (u borbu)...”

- 2 Navedeni hadis ističe potrebu pravovremenog likvidiranja svojih materijalnih obaveza prema drugim. Nevevi smatra da je umrlom dozvoljeno klanjati dženazu tek kada se javi jamac za isplatu njegovih dugova.

Ako umre jamac za dobro, jamstveni predmet tražit će se iz njegove ostavine.

Jamac je oslobođen od jamstva čim se tražbina preda vjerovniku, bilo od dužnika ili jamca. Oslobođenjem dužnika od tražbine, oslobađa se i jamac svoga jamstva.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْوَكَالَةِ PUNOMOĆ

OPUNOMOĆENJE (POSLOVNOG) PARTNERA U RASPODJELI I NEČEMU DRUGOM

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udružio je Aliju u svom kurbanu i kasnije mu naredio da ga podijeli.

2299. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu Sufjan prenoseći od Ibnu-Ebi-Nedžiha, on od Mudžahida, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Lejlai, da je Alija, radijallahu anhu, kazao:

“Naredio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da kao milostinju podijelim pokrivače deva, koje su (kao kurbanu) poklane, i njihove kože.”

2300. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Lejs prenoseći od Jezida, on od Ebu-Hajra, ovaj od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao brave da ih podijeli svojim drugovima, pa je ostalo jedno jare. On je to rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, našto mu je on odgovorio: “Zakolji ga ti!”

بَابُ وَكَالَةِ الشَّرِيكَ الشَّرِيكَ فِي الْقِسْمَةِ وَغَيْرِهَا

وَقَدْ أَشْرَكَ النَّبِيُّ ﷺ عَلِيًّا فِي هَدِيَّهِ ثُمَّ أَمَرَهُ بِقِسْمَتِهَا .

٢٢٩٩. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِجِلَالِ الْبُذْنِ الَّتِي نُحِرَتْ وَبِجُلُودِهَا .

٢٣٠٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ فَبَقِيَ عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ ضَحِّ بِهِ أَنْتَ .

DOZVOLJENO JE DA MUSLIMAN OPUNOMOĆI NEMUSLIMANA U NEISLAMSKOJ ILI ISLAMSKOJ ZEMLJI

2301. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Jusuf b. Madžišun, prenoseći od Saliha b. Ibrahima b. Abdur-Rahmana b. Avfa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Pisao sam Umejju b. Halefu knjigu da mi čuva moje ukućane (prijatelje) u Mekki, a da ću ja čuvati njegove prijatelje u Medini i kada sam spomenuo “Er-Rahman”, on je rekao: “Nepoznato mi je ‘Er-Rahman’, napiši mi svoje ime koje je bilo u predislamsko doba.” Tada sam mu napisao “Abdu Amr”. Kada je bio Dan Bedra, izašao sam do jednog brda, dok je svijet spavao, da ga zaštitim. Utom ga je vidio Bilal, pa je izašao, stao iznad jedne skupine ensarija i rekao: “Držite Umejja b. Halefa! Ako se spasi Umejje, neću se ja spasiti.” Tada je s njim izašla za nama jedna grupa ensarija, i pošto sam se bojao da nam se ne priključe, ostavio sam iza njih njegovog sina da ih zadržava, ali su ga oni ubili i potom se vratili i nas pratili. On je bio težak čovjek i kada su nas stigli, rekao sam mu: “Čučni!” On je čučnuo i ja sam se bacio na njega da ga zaštitim, ali su ga oni boli kopljima ispod mene dok ga nisu ubili, a neko od njih pogodio je svojim kopljem i moju nogu. Abdur-Rahman nam je pokazivao trag tog uboda pozadi svoje noge.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: “Jusuf je čuo (gornji hadis) od Saliha, a Ibrahim od svoga oca.”¹

بَابُ إِذَا وَكَّلَ الْمُسْلِمُ حَرْبِيًّا فِي دَارِ الْحَرْبِ أَوْ فِي دَارِ الْإِسْلَامِ جَازَ

٢٣٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي
يُوسُفُ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ
الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَاتَبْتُ أُمِّيَّةَ
ابْنِ خَلْفٍ كِتَابًا بِأَنْ يَحْفَظَنِي فِي صَاعِيَّتِي بِمَكَّةَ
وَأَحْفَظُهُ فِي صَاعِيَّتِهِ بِالْمَدِينَةِ فَلَمَّا ذَكَرْتُ الرَّحْمَنَ
قَالَ لَا أَعْرِفُ الرَّحْمَنَ كَاتِبَنِي بِاسْمِكَ الَّذِي كَانَ
فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَكَاتَبْتُهُ عَبْدَ عَمْرٍو فَلَمَّا كَانَ فِي يَوْمٍ
بَدْرٍ خَرَجْتُ إِلَى جَبَلٍ لِأُخْرِزَهُ حِينَ نَامَ النَّاسُ
فَأَبْصَرَهُ بِلَالٌ فَخَرَجَ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مَجْلِسٍ مِنْ
الْأَنْصَارِ فَقَالَ أُمِّيَّةُ بْنُ خَلْفٍ لَا نَجَوْتُ إِنْ نَجَا
أُمِّيَّةُ فَخَرَجَ مَعَهُ فَرِيقٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فِي آثَارِنَا فَلَمَّا
خَشِيتُ أَنْ يَلْحَقُونَا خَلَفْتُ هُمْ ابْنَهُ لِأَشْغَلَهُمْ
فَقَتَلُوهُ ثُمَّ أَبَوْا حَتَّى يَتَّبِعُونَا وَكَانَ رَجُلًا ثَقِيلًا فَلَمَّا
أَدْرَكُونَا قُلْتُ لَهُ ابْرُكْ فَبَرَكَ فَأَلْقَيْتُ عَلَيْهِ نَفْسِي
لَأَمْنَعَهُ فَتَخَلَّلُوهُ بِالسُّيُوفِ مِنْ تَحْتِي حَتَّى قَتَلُوهُ
وَأَصَابَ أَحَدُهُمْ رَجُلِي بِسَيْفِهِ وَكَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ
ابْنُ عَوْفٍ يُرِينَا ذَلِكَ الْأَثَرَ فِي ظَهْرِ قَدَمِهِ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سَمِعَ يُوسُفُ صَالِحًا وَإِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ .

¹ Umejje b. Halef bijaše okorjeli neprijatelj muslimana. Jednog dana donio je Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, truhlu kost, smrvio je pred njim i rekao: “Muhammede, ti tvrdiš da će ovo tvoj Bog jednog dana proživiti?” Potom je puhnuo i prašina od kosti se raspršila. Tada je Allah Uzvišeni objavio 77-80. ajeta poglavlja “Jâ-Sîn”: “Zar čovjek ne vidi da smo ga Mi stvorili od kapljice ljudske vode, pa je on ipak otvoreni neprijatelj. I on nama donosi primjer, a zaboravio je svoje stvaranje. Govori: ‘Ko će proživiti kosti kada istruhnu?’ Reci: ‘Oživjet će ih Onaj ko ih je stvorio prvi put. On zna svako stvorenje. On je Onaj koji vam je proizveo vatru iz zelenog stabla i vi ga ložite.’”

Meta njegovog terora bili su siromašni i nezaštićeni muslimani. Tako je svoga roba Bilala u najvrućem

OPUNOMOĆENJE U MIJENJANJU NOVCA I ONOME ŠTO SE VAGA

Omer i Ibu-Omer opunomoćivali su drugog u mijenjanju novca.

2302, 2303. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Abdul-Medžida b. Suhejla b. Abdur-Rahmana b. Avfa, on od Seida b. Musejjeba, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio u Hajberu za namjesnika jednog čovjeka i on mu je donio boljih datula, pa je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao:

“Jesu li ovakve sve hajberske datule?”

– Mi uzimamo – rekao je on – sa‘ ovih za dva sa‘a slabijih, a dva sa‘a za tri sa‘a.

– Ne radite tako! – kazao je on. – Prodajte sve slabe skupa za dirheme, a potom kupite bolje za dirheme!

To isto rekao je za sve što se vaga.

بَابُ الْوَكَاةِ فِي الصَّرْفِ وَالْمِيزَانِ

وَقَدْ وَكَّلَ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ فِي الصَّرْفِ .

٢٣٠٢-٢٣٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الْمَجِيدِ بْنِ سُهَيْلِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهُمْ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ فَقَالَ أَكُلْ تَمْرَ خَيْبَرَ هَكَذَا فَقَالَ إِنَّا لَنَأْخُذُ الصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ وَالصَّاعَيْنِ بِالثَّلَاثَةِ فَقَالَ لَا تَفْعَلْ بَعْ الْجَمْعَ بِالذَّرَاهِمِ ثُمَّ ابْتَغِ بِالذَّرَاهِمِ جَنِيبًا وَقَالَ فِي الْمِيزَانِ مِثْلَ ذَلِكَ .

dijelu dana izgonio na sunčanu žegu vezanih ruku i nogu i gola povaljivao na leđa na užareni pijesak, stavljajući mu još na prsa vrelu stijenu ispod koje se nije mogao sam izvući. Pod bolovima sunčаницe i opekotina Bilal je gubio svijest, ali ne i vjeru u Allaha Uzvišenog. U najvećim mukama izgovarao je kelimei-šahadet i na kraju postao slobodan čovjek.

Nečuveno teroriziranje mekkanskih idolopoklonika tek islamiziranih siromašnih muslimana doprinijelo je da muslimani dato im uobičajeno šticeništvo nisu priznavali.

DOZVOLJENO JE DA PASTIR ILI
OPUNOMOĆNIK ZAKOLJE OVCU KOJU
VIDI DA ĆE UGINUTI, ODNOSNO DA
NEŠTO ŠTO SE POKVARI – POPRAVI

2304. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Mu'temira, kako kaže:

– Saopćio nam je Ubejdullah prenoseći od Nafija, da je čuo Ibnu- Ka'ba b. Malika, kako prenosi od svoga oca da su oni imali stado koje je napasano na Sel'u, pa je naša robinja ugledala jednu ovцу iz našeg stada pri uginuću i ona je razbila jedan kamen i njim je zaklala.

– Ne jedite! – rekao im je on – dok ne upitam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili (je rekao) dok ne pošaljem do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nekoga ko će ga upitati. Potom je on pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je nekoga poslao, pa je on naredio da se jede.

Ubejdullah je rekao: “Čudi me da je ona bila robinja i da ju je ona zaklala!”

U drugom nizu prenosilaca Mu'temira slijedi Abde prenoseći (hadis) od Ubejdullaha.¹

بَابُ إِذَا أَبْصَرَ الرَّاعِي أَوْ الْوَكِيلُ
شَاةً تَمُوتُ أَوْ شَيْئًا يَفْسُدُ ذَبَحَ
وَأَصْلَحَ مَا يَخَافُ عَلَيْهِ الْفَسَادَ

٢٣٠٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ الْمُعْتَمِرَ
أَنْبَأَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ كَعْبٍ بْنَ
مَالِكٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ كَانَتْ لَهُمْ غَنَمٌ تَرْعَى
بِسَلْعٍ فَأَبْصَرَتْ جَارِيَةً لَنَا بِشَاةٍ مِنْ غَنَمِنَا مَوْتًا
فَكَسَرَتْ حَجَرًا فَذَبَحَتْهَا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ لَا تَأْكُلُوا
حَتَّى أَسْأَلَ النَّبِيَّ ﷺ أَوْ أُرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ مَنْ
يَسْأَلُهُ وَأَنَّهُ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ ذَاكَ أَوْ أُرْسَلَ
فَأَمَرَهُ بِأَكْلِهَا قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ فَيُعْجِبُنِي أَنَّهَا أَمَةٌ وَأَنَّهَا
ذَبَحَتْ تَابِعَهُ عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ .

¹ Za valjanost punomoći treba ponuda i prihvatanje zainteresiranih stranaka. Opunomoćitelj treba da kaže: “Opunomoćujem te za taj i taj posao”, a onaj koji je opunomoćen: “i ja primam”, ili da se izgovore neke druge riječi koje znače ponudu i prihvatanje punomoći.

Opunomoćitelj mora biti sposoban sam obaviti povjereni posao. Prema tome, nije valjano opunomoćivanje putem malodobnog i ludog. Malodobni, sposoban za razlikovanje ne može opunomoćiti nekog, makar mu i tutor dao dozvolu, na one poslove koji su za njega samo štetni – kao darovanje i davanje milostinje, a može drugog opunomoćiti i bez tutora za one poslove koji su po njega korisni, kao npr., prihvatiti darovanje, milostinju i slično.

Iz hadisa se zaključuje:

- izjavu pastira ili povjerenika opunomoćitelj punopravno uvažava, ukoliko oni nisu poznati kao lašci i neiskreni ljudi;
- mesar može biti žena, pa i dijete ako su sposobni i vješti tom poslu;
- životinju treba klati oštrijim predmetom koji može presjeći vene da krv nesmetano isteče;
- dozvoljeno je jesti meso životinje zaklane pri zadnjim znacima njena života, ukoliko ne boluje od zarazne ili neke druge bolesti.

DOZVOLJENO JE OPUNOMOĆENJE PRISUTNOG I ODSUTNOG

Abdullah b. Omer pisao je svome sluzi, a on je bio odsutan, da dade sadakai-fitr za svoje malodobne i punodobne ukućane.

2305. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Seleme, on od Ebu-Seleme, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Jedan je čovjek imao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, mladu devu i došao je da mu je on vrati.

– Podajte je! – rekao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

Oni su tražili devu iste starosti i nisu je pronašli, nego samo stariju od te, pa je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao: “Podajte mu je!”

Potom je on rekao: “Isplatio si mi potpuno, Allah ti platio!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Između vas najbolji su oni koji najljepše isplaćuju dug.”

OPUNOMOĆENJE ZA ISPLATU DUGOVA

2306. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu'be, prenoseći od Seleme b. Kuhejla:

– Čuo sam Ebu-Selemu b. Abdur-Rahmana, a on Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, koji kaže da je jedan čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da naplati svoj dug, pa je nastupio grubo. Ashabi su se htjeli s njim obračunati, ali je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ostavite ga! Ko ima neko pravo, on ima pravo i potražnje!” Potom je kazao: “Podajte mu devu iste dobi kao što je njegova!”

بَابُ وَكَالَةِ الشَّاهِدِ وَالْغَائِبِ جَائِزَةٌ

وَكَتَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ إِلَى قَهْرْمَانِهِ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهُ أَنْ يُزَكِّيَ عَنْ أَهْلِهِ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ .

٢٣٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ ابْنِ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ سِنَّ مِنْ الْإِبِلِ فَجَاءَهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالَ أَعْطُوهُ فَطَلَبُوا سِنَّهُ فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ إِلَّا سِنًّا فَوْقَهَا فَقَالَ أَعْطُوهُ فَقَالَ أَوْفَيْتَنِي أَوْفَى اللَّهُ بِكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ خَيْرَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً .

بَابُ الْوَكَالَةِ فِي قَضَاءِ الدُّيُونِ

٢٣٠٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَتَقَاضَاهُ فَأَغْلَظَ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا ثُمَّ قَالَ أَعْطُوهُ سِنًّا مِثْلَ سِنِّهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا أَمِثْلَ مَنْ سِنِّهِ فَقَالَ أَعْطُوهُ فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً .

– Allahov Poslaniče – rekli su oni – imamo samo bolju od njegove?

– Podajte mu je! – rekao je on – jer zaista među najboljim od vas jeste onaj ko najljepše isplaćuje dug!¹

DOZVOLJENO JE DA NEKO POKLONI NEŠTO NARODNOM ZASTUPNIKU ILI NJHOVOM ZAGOVORNIKU

To se temelji na izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, delegaciji plemena Hevazin, kada su od njega tražili da im vrati zarobljenike i plijen. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je kazao: “Moj dio je vaš!”

2307, 2308. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufej, njemu Lejs, a ovome Ukajl, prenoseći od Ibnu-Šihaba, koji je kazao:

– Urve je tvrdio da su mu Mervan b. Hakem i Misver b. Mahreme saopćili da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na noge, kada mu je došla delegacija plemena Hevazin kao muslimani, i tražila od njega da im vrati njihova dobra i njihovo roblje. Tada im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meni je najdraži onaj govor koji je najiskreniji! Izaberite jednu od dvije skupine: ili roblje ili blago. Ja sam ih zadržao (od diobe).” Tako ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada se vratio iz Taifa, čekao još deset i više noći i kada im je bilo jasno da će im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratiti samo jednu od dvije skupine, rekli su: “Odabiremo naše roblje.”

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među muslimanima, zahvalio Allahu onako kako mu i dolikuje, a potom kazao:

بَابُ إِذَا وَهَبَ شَيْئًا لِرَكِيبٍ أَوْ شَفِيعٍ قَوْمٍ جَازٍ

لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَوْفِدِ هَوَازِنَ حِينَ سَأَلُوهُ الْمَغَانِمَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ نَصِيْبِي لَكُمْ .

٢٣٠٧-٢٣٠٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسْوَرِ ابْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفَدَّ هَوَازِنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ انْتَظَرَهُمْ بِضَعِ عَشْرَةِ لَيْلَةٍ حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَتْنِي عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ

¹ Opunomoćenik punopravno obavlja povjereni mu posao i pored prisutnog opunomoćitelja; – dozvoljeno je uzeti na poslugu stoku i druge pokretne stvari i pri povratku dati zajmodavcu dobrovoljno nešto više od uzajmljenog.

“A sada, ovo su vam braća. Došli su kajući se. Odlučio sam da im vratim njihovo roblje, pa ko od vas želi to učiniti dobrovoljno, neka uradi, a ko od vas hoće ostati na svom udjelu dok mu ga ne damo od prve ratne dobiti, koju nam Allah bude dosudio, pa neka to uradi!”

Potom je svijet rekao: “Dajemo to njima dobrovoljno radi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” Povodom toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ne znamo ko je ovo od vas (punopravno) odobrio, a ko nije odobrio. Vratite se da nam tu vašu odluku dostave i vaši uglednici!”

Tada su se ljudi vratili, razgovarali sa svojim rukovodiocima, a potom se vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćili da su i oni to već dragovoljno učinili i odobrili.²

وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيَّبَ بِذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ هُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعُوا إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذْنُوا .

2 Muslimani su 5. ševvala 8. godina po Hidžri poduzeli veću vojnu akciju protiv plemena Hevazin, nastanjenog u dolini Hunejn. Po uspješno završenoj borbi zarobljeno je 6.000 pripadnika toga plemena, ponajviše žena i djece; 24.000 krupne, 40.000 sitne stoke, a srebra oko 4.000 oka. Odatle Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kreće na Taif, opsjedao ga je 30 dana, a potom se vraća u Medinu u namjeri da ga zauzme druge godine. Na povratku za Medinu muslimani su odsjeli u Dži'ranu, gdje je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, primio opunomoćenike i predstavnike plemena Hevazin, koji su u međuvremenu već primili islam, i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uz saglasnost boraca besplatno im je povratio sve tražene zarobljenike.

Ratna dobit je vlasništvo boraca.

Iz hadisa se zaključuje:

- određeno obeštećenje može imati neodređen rok isplate;
- rukovodilac može ratnu dobit vratiti protivnicima, ako je to u interesu islamske zajednice;
- punovažna je punomoć za neograničeno materijalno dobro;
- kod poklona, posuđivanja, davanja u zalog, u zajam, na čuvanje nekog dobra, i kod nagodbe u slučaju poricanja, punomoćnik sklapa ugovor u ime svoga opunomoćitelja, u protivnom ugovor nije valjan. Kod kupoprodaja, davanja u zakup i kod nagodbe u slučaju priznanja nije potrebno da punomoćnik sklopi ugovor u ime opunomoćitelja. U oba slučaja vlasnost stječe samo opunomoćitelj.

KADA ČOVJEK OPUNOMOĆI NEKOGA DA NEŠTO DADNE, A NE OBJASNI MU KOLIKO ĆE DATI, PA ON DADNE PO ONOM KAKO TO OBIČAVA SVIJET

2309. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu Ibnu-Džurejdž, prenoseći od Ataa b. Ebu-Rebaha i od drugih prenosilaca koji su ponešto prenosili, a svi ga nisu u cijelosti prenijeli, osim jednog od njih koji je izjavio da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhumu, rekao:

– Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Jahao sam na jednom sporom devcu koji je uvijek bio posljednji. Potom je pokraj mene naišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Ko je to?” Rekao sam: “Džabir b. Abdullah”.

– Pa šta je to? – upitao je on.

– Jašem – rekao sam – na jednom tromom devcu.

– Imaš li štap? – upitao je on.

– Imam – odgovorio sam.

– Daj mi ga! – reče.

– Ja sam mu ga dao. On je njime udario (devca) i potjerao ga, pa je od tada bio prvi.

– Prodaj mi ga! – reče mi (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).

– Tvoj je, Allahov Poslaniče – odgovorih mu.

– Prodaj mi ga! – reče on ponovo. – Uzimam (kupujem) ga za četiri zlatnika i tebi pripadaju njegova leđa do Medine (da jašeš na njemu).

Pošto smo se približili Medini požurio sam. (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) upita: “Kuda žuriš?”

– Oženio sam se – rekoh – jednom ženom kojoj je muž umro.

– Da je djevojka – reče on – da se s njom igraš, a ona da se s tobom igra.

– Umro mi je – rekao sam – otac i ostavio nekoliko kćeri, pa sam se htio oženiti ženom koja je iskusna

بَابُ إِذَا وَكَّلَ رَجُلٌ رَجُلًا أَنْ يُعْطِيَ شَيْئًا وَلَمْ يُبَيِّنْ كَمْ يُعْطِي فَأَعْطَى عَلَى مَا يَتَعَارَفُهُ النَّاسُ

٢٣٠٩. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ وَغَيْرِهِ يَزِيدُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَمْ يُبَيِّنْ كُلُّهُمْ رَجُلٌ وَاحِدٌ مِنْهُمْ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكُنْتُ عَلَى جَمَلٍ ثَقَالٍ إِنَّمَا هُوَ فِي آخِرِ الْقَوْمِ فَمَرَّ بِي النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَنْ هَذَا قُلْتُ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ مَا لَكَ لَكَ قُلْتُ إِنِّي عَلَى جَمَلٍ ثَقَالٍ قَالَ أَمَعَكَ قَضِيبٌ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَعْطِنِي فَأَعْطَيْتُهُ فَضْرَبَهُ فَزَجَرَهُ فَكَانَ مِنْ ذَلِكَ الْمَكَانِ مِنْ أَوَّلِ الْقَوْمِ قَالَ بَعْنِي فَقُلْتُ بَلْ هُوَ لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ بَلْ بَعْنِي قَدْ أَخَذْتُهُ بِأَرْبَعَةِ دَنَانِيرَ وَلَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ أَخَذْتُ أَرْحَلُ قَالَ أَيْنَ تُرِيدُ قُلْتُ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً قَدْ خَلَا مِنْهَا قَالَ فَهَلَا جَارِيَةٌ تُلَاعِبُهَا وَتَلَاعِبُكَ قُلْتُ إِنَّ أَبِي تُوْفِيَ وَتَرَكَ بَنَاتٍ فَأَرَدْتُ أَنْ أَنْكِحَ امْرَأَةً قَدْ جَرَّبْتُ خَلَا مِنْهَا قَالَ فَذَلِكَ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ يَا بَلَالُ اقْضِهِ وَزِدْهُ فَأَعْطَاهُ أَرْبَعَةَ دَنَانِيرَ وَزَادَهُ قَيْرَاطًا قَالَ جَابِرُ لَا تُفَارِقْنِي زِيَادَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَكُنْ الْقَيْرَاطُ يُفَارِقُ جِرَابَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ .

(starija) i ostala bez muža.

– Pa tako je – reče on.

Pošto smo došli u Medinu, on reče: “Bilalu, isplati mu i podaj mu više!” Bilal mu je tada dao četiri zlatnika i još jedan kirat.

Džabir je kazao: “Dodatak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije se od mene odvajao.”

– Taj kirat – rekao je Ata – nije se više odvajao od torbe Džabira b. Abdullaha.

OVLAŠTENJE RUKOVODIOCU OD NEKE ŽENE ZA SKLAPANJE BRAKA

2310. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njega obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, koji je rekao:

– Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla je jedna žena i rekla: “Allahov Poslaniče, poklanjam sebe tebi!” Tada je jedan čovjek rekao: “Vjenčaj je meni (Allahov Poslaniče)! ”

– Pa vjenčasmu ti je – rekao je on – za ono što znaš od Kur'ana.¹

بَابُ وَكَاةِ امْرَأَةِ الْإِمَامِ فِي النِّكَاحِ

٢٣١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ وَهَبْتُ لَكَ مِنْ نَفْسِي فَقَالَ رَجُلٌ زَوَّجْنِيهَا قَالَ قَدْ زَوَّجْنَاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ .

¹ U poglavlju Buharije “Vjenčanje siromašnog”, ovaj slučaj iznesen je detaljnije:

Allahovom Poslaniku došla je jedna žena i rekla: “Allahov Poslaniče, došla sam i darivam se tebi!” On ju je pogledao i potapšao po glavi i kada je vidjela da joj on ništa ne reče, ona je sjela, a u tom je ustao jedan njegov drug i rekao: “Allahov Poslaniče, ako nije potrebna tebi, vjenčaj je meni!”

– Imaš li što za vjenčani dar? – upitao je Vjerovjesnik.

– Bogami – rekao je on – nemam.

– Idi kući pa izvidi imaš li išta! – rekao je Pejgamber.

Tada je on otišao, zatim se vratio i rekao: “Bogami, Allahov Poslaniče, nisam ništa pronašao.

– Pogledaj, imaš li makar kakav željezni prsten! – kazao je Vjerovjesnik.

Tada je on opet otišao kući, brzo se vratio natrag i kazao: “Allahov Poslaniče! Bogami nemam ni željeznog prstena. Nemam ništa osim ove haljine na sebi.”

– A šta možeš s tom haljinom? Ako je obučeš ti, nema je ona, a ako je obuče ona, nemaš je ti – reče mu Pejgamber.

Čovjek je sjedio još neko vrijeme, a potom ustao i krenuo, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao i upitao:

“Šta znaš od Kur'ana?”

– Znam te i te sure – odgovorio je on.

– Proučit ćeš ih njoj – kazao je Vjerovjesnik.

– Dobro – odgovorio je on.

Potom mu je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sada idi! Vjenčao sam ti je za tvoj dar od Kur'ana!”

DOZVOLJENO JE DA NEKO OPUNOMOĆI
JEDNOG ČOVJEKA I DA TAJ NEŠTO
IZOSTAVI, PA MU OPUNOMOĆITELJ TO
KASNIJE ODOBRI; ILI DA PUNOMOĆNIK
NEŠTO NEKOME POZAJMI DO
ODREĐENOG ROKA

2311. Usman b. Hejsem Ebu-Amr rekao je:

– Pričao nam je Avf od Muhammeda b. Sirina, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Povjerio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuvanje (sakupljenog) sadakatul-fitra, pa mi je došao jedan nahodnik (kradljivac) i počeo grabiti hranu. Utom sam ga uhvatio i rekao: “Bogami, tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Ja sam, uistinu, potrebit – rekao je on. – Imam veliku porodicu i veliku potrebu.

– Potom sam ga – rekao je Ebu-Hurejre – pustio i kada sam osvanuo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je: “Ebu-Hurejra, šta je sinoć uradio tvoj zarobljenik?”

– Rekao sam – kaže (Ebu-Hurejra): “Allahov Poslaniče, tužio se na veliku potrebu i porodicu, pa sam mu se sažalio i pustio ga njegovim putem.”

– On ti je to – rekao je (Vjerovjesnik) – bez sumnje slagao i vratit će ti se.

Tako sam znao sigurno da će opet doći, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “On će se vratiti.” Iščekivao sam ga i on je došao, počeo kupiti hranu, a ja ga uhvatio i rekao: “Tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Ostavi me – rekao je on – potrebit sam, imam veliku porodicu i neću se više vratiti!

Ja sam mu se smilovao i pustio ga, i kada sam osvanuo, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao me je: “Ebu-Hurejra, šta je uradio tvoj zarobljenik?”

بَابُ إِذَا وَكَّلَ رَجُلًا فَفَرَّقَ الْوَكِيلُ
شَيْئًا فَأَجَازَهُ أَمْلُوكُ فَهُوَ جَائِزٌ
وَإِنْ أَقْرَضَهُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى جَازَ

٢٣١١. وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ أَبُو عَمْرٍو حَدَّثَنَا
عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَّلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِحِفْظِ
زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٌ فَجَعَلَ يَخْثُو مِنْ الطَّعَامِ
فَأَخَذْتُهُ وَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
قَالَ إِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ وَلِي حَاجَةٌ شَدِيدَةٌ
قَالَ فَخَلَيْتُ عَنْهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ قَالَ قُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ شَكَأَ حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالًا
فَرَحِمْتُهُ فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ
وَسَيَعُودُ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ سَيَعُودُ لِقَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
إِنَّهُ سَيَعُودُ فَرَصَدْتُهُ فَجَاءَ يَخْثُو مِنْ الطَّعَامِ
فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَا أَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ
دَعْنِي فَإِنِّي مُحْتَاجٌ وَعَلَيَّ عِيَالٌ لَا أَعُودُ فَرَحِمْتُهُ
فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
يَا أَبَا هُرَيْرَةَ مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
شَكَأَ حَاجَةً شَدِيدَةً وَعِيَالًا فَرَحِمْتُهُ فَخَلَيْتُ سَبِيلَهُ
قَالَ أَمَا إِنَّهُ قَدْ كَذَبَكَ وَسَيَعُودُ فَرَصَدْتُهُ الثَّلَاثَةَ
فَجَاءَ يَخْثُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَا أَرْفَعَنَّكَ إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهَذَا آخِرُ ثَلَاثِ مَرَّاتٍ أَنْكَ تَزْعُمُ لَا
تَعُودُ ثُمَّ تَعُودُ قَالَ دَعْنِي أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ يَنْفَعُكَ
اللَّهُ بِهَا قُلْتُ مَا هُوَ قَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ

– Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorio sam – tužio se na veliku potrebu i brojnu porodicu, pa sam mu se smilovao i oslobodio ga.

– Slagao ti je – rekao je on – i doći će ti opet.

Potom sam ga iščekivao treću noć i on je došao, počeo grabiti hranu, pa sam ga uhvatio i rekao: “Bogami, tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a ovo je konačno i treći put. Ti tvrdiš da se nećeš vratiti, a kasnije se vratiš.”

– Pusti me – rekao je on. – Naučit ću te nekoliko riječi u kojima će ti Allah dati koristi.

– Koje su to riječi? – upitao sam.

– Kada legneš u svoju postelju – rekao je on – prouči “Ajetul-Kursiju”, tj.: “Allah (je jedan). Nema Boga osim Njega. On je Živi i Održavatelj...”, do kraja. Tada će – rekao mi je – biti nad tobom stalno jedan čuvar s Allahove strane i šejtan ti se neće moći približiti sve dok ne osvaneš.

Ja sam ga pustio i dočekao sabah-namaz, pa mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Šta uradi sinoć tvoj zarobljenik?”

– Allahov Poslaniče – rekao sam – tvrdio je da će me naučiti nekoliko riječi u kojima će mi Allah dati korist, pa sam ga oslobodio.

– A koje su to riječi? – upitao je on.

– Kada se smjestiš u svoju postelju – rekao mi je – prouči “Ajetul-Kursiju” od početka do kraja: “Allah (je jedan). Nema Boga osim Njega. On je Živi, Održavatelj...”, pa će nad tobom – rekao mi je – biti stalno jedan čuvar s Allahove strane i šejtan ti se neće moći približiti sve dok ne osvaneš.

Ashabi su žudjeli za svakim dobrim djelom više nego za bilo čim drugim, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pa on ti je istinu rekao, a inače je on veliki lažac. Ebu-Hurejra, znaš li s kim si prošle tri noći razgovarao?”

– Ne znam.

– Sa šejtanom – kazao je (Vjerovjesnik).¹

فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
حَتَّى تَخْتِمَ الْآيَةَ فَإِنَّكَ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنْ
اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبَنَّ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ
فَخَلِّيتُ سَبِيلَهُ فَأَصْبَحْتُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
مَا فَعَلَ أَسِيرُكَ الْبَارِحَةَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
زَعَمَ أَنَّهُ يُعَلِّمُنِي كَلِمَاتٍ يَنْفَعُنِي اللَّهُ بِهَا فَخَلِّيتُ
سَبِيلَهُ قَالَ مَا هِيَ قُلْتُ قَالَ لِي إِذَا أَوَيْتَ إِلَى
فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ مِنْ أَوَّلِهَا حَتَّى تَخْتِمَ
الْآيَةَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَقَالَ لِي لَنْ
يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرَبَنَّ شَيْطَانٌ
حَتَّى تُصْبِحَ وَكَانُوا أَخْرَصَ شَيْءٍ عَلَى الْخَيْرِ
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَا إِنَّهُ قَدْ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ
تَعْلَمُ مَنْ تُخَاطَبُ مُنْذُ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ
قَالَ لَا قَالَ ذَاكَ شَيْطَانٌ .

¹ Dalji prijevod “Ajetul-Kursije” glasi: “... Ne obuzima ga drijemež ni san. Njemu pripada sve što je na

ODBIJA SE KUPOPRODAJA PUNOMOĆNIKA KADA ON PRODA NEŠTO NEZAKONITO

2312. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Jahja b. Salih, a ovome Mu'avija, a on je sin Selemov, prenoseći od Jahjaa:

– Čuo sam Ukbu b. Abdul-Gafira, kako kaže da je čuo Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da govori: “Bilal je jednom donio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dobrih datula.”

– Od kuda su one? – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Kod nas su slabe datule – rekao je Bilal – i ja sam zamijenio dva sa'a slabih za sa' dobrih kako bih počastio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Uh, uh! – začudio se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – stvarna kamata, prava kamata! Ne radi to, nego kada hoćeš da ih kupiš, prodaj te datule za nešto drugo trgovačko (za novac, ječam i slično), pa ih s tim sebi kupi!¹

بَابُ إِذَا بَاعَ الْوَكِيلُ شَيْئًا فَاسِدًا فَبَيْعُهُ مَرْدُودٌ

٢٣١٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ عَنْ يَحْيَى قَالَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَافِرِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ بِلَالٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِتَمْرٍ بَرْنِي فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَيْنَ هَذَا قَالَ بِلَالٌ كَانَ عِنْدَنَا تَمْرٌ رَدِيٌّ فَبِعْتُ مِنْهُ صَاعَيْنِ بِصَاعٍ لِنُطْعِمَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ أَوْهَ أَوْهَ عَيْنُ الرَّبَا عَيْنُ الرَّبَا لَا تَفْعَلْ وَلَكِنْ إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَشْتَرِيَ فَبِعِ التَّمْرَ بَيْعٍ آخَرَ ثُمَّ اشْتَرِهِ .

nebesima i zemlji. Ko je taj koji bi se mogao zauzimati kod Njega osim s Njegovom dozvolom? On zna šta je pred njima i šta je za njima. Oni ne mogu znati ništa od Njegova znanja osim ono što On hoće. Njegova Kursija obuhvaća nebesa i zemlju. Ne umara ga njihovo čuvanje. On je uzvišen i velik.”

Prema hadiskoj literaturi slično se dogodilo: Mu'azu b. Džebel, Ebu-Ejjubu Ensariji i Zejdu b. Sabitu.

Iz hadisa se zaključuje:

- opravdane isprike ljudi treba prihvaćati;
- svaki dobar posao treba počinjati s Bismillom i molbom za njegov sretan završetak;
- sadakatul-fitr skuplja se organizirano putem organa islamske vlasti prije Ramazanskog bajrama, a njeno čuvanje i dijeljenje povjerava se određenom povjereniku;
- predajom sadakatul-fitra nadležnom islamskom organu, musliman je punovažno obavio svoju islamsku dužnost, bez obzira na namijenjenu raspodjelu i korištenje po Šerijatu, pa i u slučaju krađe;
- nauku treba primiti i od onog čiji nam kvaliteti rada nisu poznati.

¹ Povjeren posao opunomoćeniku treba biti potpuno poznat i određen. Opunomoćitelj treba opisati rod stvari koju opunomoćenik treba kupiti. Ako u tom rodu ima više raznolikih vrsta, treba opisati još i vrstu i cijenu stvari. Bez ovako precizno određenih uvjeta punomoć neće biti valjana, osim ako je bila generalnog karaktera. Opunomoćitelj ne mora primiti posao koji je opunomoćitelj obavio suprotno utvrđenim uvjetima.

Ko je opunomoćen neograničeno na prodaju, može povjereni predmet prodati skupo ili jeftino, upravo za iznos koji smatra primjernim. Ako je vlastodavac cijenu odredio, punomoćnik ne može prodavati ispod te cijene, a ukoliko bi to učinio, opunomoćitelj može od njega tražiti konkretnu razliku.

Punomoćnik ograničene punomoći na prodaju nekog dobra, ne može to dobro uzeti za sebe, odnosno prodati osobama čije svjedočenje u njegovu korist nije po Šerijatu valjano, osim ako ga unovči za cijenu veću nego kod nekog drugog kupca.

Neograničeni punomoćnik može prodati vlastodavčevu stvar za gotov novac ili na priček uz određeni

PUNOMOĆ U VAKUFU I U NJEGOVOM RASHODU, TE O TOME DA POVJERENIK MOŽE NAHRANITI SVOGA PRIJATEJA, A I ON ĆE SE PO UOBIČAJENOSTI HRANITI

2313. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Amra, koji je za vakuf iz doba Omera, radijallahu anhu, kazao:

“Muteveliji nije (smatrano kao) grijeh da se hrani i da nahrani prijatelja (vakufskim prihodom), ne gomilajući sebi time imetak. Pa i sam sin Omerov (Abdullah) upravljao je vakufom Omerovim i davao poklone nekima od stanovnika Mekke, kada bi kod njih odsjedao.”

PUNOMOĆ U ŠERIJATSKIM KAZNAMA

2314, 2315. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njega obavijestio Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha, ovaj od Zejda b. Halida i Ebu-Hurejre, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Unejsu, porani do te žene, pa ako ti prizna (blud), kamenuj je!”

2316. PRIČAO NAM JE Ibnu-Sellam, njega obavijestio Abdul-Vehhab Sekafi prenoseći od Ejjuba, on od Ibnu-Ebi-Mulejke, ovaj od Ukbe b. Harisa, koji je kazao:

“Doveden je Nu‘man, ili Ibni-Nu‘man, pijan, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio onima koji su bili u kući da ga istuku. Među onim – rekao je on – koji su ga tukli bio sam i ja. Udarali smo ga obućom i palminim granama.”

بَابُ الْوَكَاةِ فِي الْوَقْفِ وَنَفَقَتِهِ
وَأَنْ يُطْعَمَ صَدِيقًا لَهُ وَيَأْكُلَ بِالْمَعْرُوفِ

٢٣١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو قَالَ فِي صَدَقَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَيْسَ عَلَى الْوَلِيِّ جُنَاحٌ أَنْ يَأْكُلَ وَيُؤْكَلَ صَدِيقًا لَهُ غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ هُوَ يَلِي صَدَقَةَ عُمَرَ يُهْدِي لِنَاسٍ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ كَانَ يَنْزِلُ عَلَيْهِمْ.

بَابُ الْوَكَاةِ فِي الْحُدُودِ

٢٣١٤-٢٣١٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَاعْدُوا يَا أَيُّهَا النَّسَاءُ إِلَى أَمْرَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَارْجُمُوهَا.

٢٣١٦. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ جِئْتُ بِالنَّعِيمَانِ أَوْ ابْنِ النَّعِيمَانِ شَارِبًا فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَ فِي الْبَيْتِ أَنْ يَضْرِبُوا قَالَ فَكُنْتُ أَنَا فِيمَنْ ضَرَبَهُ فَضَرَبْنَاهُ بِالنَّعَالِ وَالْجَرِيدِ.

termin plaćanja, uobičajen među mještanima. Ako je punomoćniku vlastodavac izričito ili prešutno odobrio prodaju za gotovinu, on ne može ništa prodati uz priček.

PUNOMOĆ U UPRAVLJANJU DEVAMA ZA KURBAN I LIČNA BRIGA (NADZOR)

2317. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Malik prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Bekra b. Hazma, on od Amre, kćerke Abdur-Rahmanove, koja mu je saopćila da je Aiša, radijallahu anha, rekla: "Ja sam plela ogrlice svakom kurbanu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, svojim rukama, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naticao ih je svojim rukama i poslao ih s mojim ocem, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije sebi zabranio ništa što mu je Allah učinio halalom, tako da je i kurban zaklan (kod Ka'be)."

KADA ČOVJEK KAŽE SVOM
OPUNOMOĆENIKU: "RADI POSAO KAKO
TI JE ALLAH UKAZAO!" I ON ODGOVORI:
"ČUO SAM ŠTA SI REKAO"

2318. PRIČAO MI JE Jahja b. Jahja, rekavši:
– Čitao sam pred Malikom, prenoseći od Ishaka b. Abdullaha, koji je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da kaže:
– Ebu-Talha bijaše u Medini najbogatiji ensarija, a najdraži od njegovih dobara bio mu je (palmovik) Biruha, koji je bio prema džamiji, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u njega ulazio i u njemu pio dobru vodu. Kada je objavljeno: "Nećete postići pravo dobročinstvo dok ne budete dijelili od onoga što volite", Ebu-Talha je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:
– Allahov Poslaniče, Uzvišeni Allah u Svojoj Knjizi kaže: "Nećete postići pravo dobročinstvo dok ne budete dijelili od onog što volite...", a meni je od mojih dobara najdraži Biruha. Ja ga i poklanjam u ime Allaha. Nagradu za to nadam se naći kod

بَابُ الْوَكَالَةِ فِي الْبُذْنِ وَتَعَاهِدِهَا

٢٣١٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ حَزْمٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا أَخْبَرَتْهُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَا فَتَلْتُ قَلَانِدَ هَذِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيَّ ثُمَّ قَلَدَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيْهِ ثُمَّ بَعَثَ بِهَا مَعَ أَبِي فَلَمْ يَحْرُمْ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ شَيْءٌ أَحَلَّهُ اللَّهُ لَهُ حَتَّى نُحِرَ الْهَدْيُ .

بَابُ إِذَا قَالَ الرَّجُلُ لَوَكِيلِهِ ضَعْهُ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ وَقَالَ الْوَكِيلُ قَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ

٢٣١٨. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ ابْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ بِالْمَدِينَةِ مَالًا وَكَانَ أَحَبَّ أَمْوَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُحَاءَ وَكَانَتْ مُسْتَقْبَلَةَ الْمَسْجِدِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ قَامَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ فِي كِتَابِهِ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بِرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعْتُهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ حَيْثُ شِئْتَ

Allaha. Uradi s njim, Allahov Poslaniče, što hoćeš.
– Bravo! – rekao je Vjerovjesnik. – To je prijatna imovina! To je, zaista, prijatna imovina! Čuo sam što si za nju rekao i smatram da je (najbolje da je) odrediš svojoj bližoj rodbini!

– Uradit ću tako, Allahov Poslaniče – rekao je on.
– Tako je Ebu-Talha podijeli među svoje bliže rođake i svoje amidžice.

U drugom nizu prenosilaca Jahjaa slijedi Isma‘il, prenoseći hadis od Malika. Revh je prenio od Malika: “... unosna (imovina)...”¹

PUNOMOĆ POVJERENIKU ZA ČUVANJE BLAGAJNE I TOME SLIČNO

2319. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala’, njemu Ebu-Usame, prenoseći od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burejda, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vjeran blagajnik koji dijeli, a ponekad bi rekao, koji dadne u cijelosti ono što mu je naređeno i potpuno dobre volje onome kome mu je naređeno, jedan je od dobrotvora.”

فَقَالَ بَخَ ذَلِكَ مَالٌ رَائِحٌ ذَلِكَ مَالٌ رَائِحٌ قَدْ
سَمِعْتُ مَا قُلْتَ فِيهَا وَأَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي
الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا
أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ تَابَعَهُ إِسْمَاعِيلُ
عَنْ مَالِكٍ وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ مَالِكٍ رَابِحٌ .

بَابُ وَكَالَةِ الْأَمِينِ فِي الْخِزَانَةِ وَنَحْوِهَا

٢٣١٩ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ
عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَازِنُ الْأَمِينُ
الَّذِي يُنْفِقُ وَرُبَّمَا قَالَ الَّذِي يُعْطِي مَا أُمِرَ بِهِ كَامِلًا
مُوفِّرًا طَيِّبًا نَفْسُهُ إِلَى الَّذِي أُمِرَ بِهِ أَحَدُ الْمُتَصَدِّقِينَ .

¹ Osoba opunomoćena za neki posao, ne može drugog na taj posao opunomoćiti, osim ako bi joj opunomoćitelj to dozvolio ili joj rekao: “Radi po svojoj uvidajnosti, ili kako misliš da je bolje!”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَزَارَعَةِ

OBRAĐIVANJE ZEMLJE

VRIJEDNOST OBRAĐIVANJA ZEMLJE I SAĐENJA VOĆAKA KADA OD TOGA BUDE ŠTOGOD POJEDENO

Uzvišeni Allah kaže: “Jeste li gledali ono što sijete? Da li vi dajete da to iznikne, ili Mi dajemo da iznikne? Da hoćemo, Mi bismo ga zdrobili...”

2320. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ebu-Avane..., a preko drugog niza prenosilaca, kazao mi je Abdur-Rahman b. Mubarek, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Katade, da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Nema nijednog muslimana koji zasadi sadnicu ili posije usjev od koga štogod pojede ptica, čovjek ili životinja, a da mu se to sve ne računa posebnom sadakom.”

Muslim je kazao da mu je pričao Eban, njemu Katade, a ovome Enes prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

بَابُ فَضْلِ الزَّرْعِ وَالْغَرْسِ إِذَا أَكَلَ مِنْهُ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا).

٢٣٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ ح وَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَغْرِسُ غَرْسًا أَوْ يَزْرَعُ زَرْعًا فَيَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ أَوْ إِنْسَانٌ أَوْ بَيْهَمَةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ بِهِ صَدَقَةٌ وَقَالَ لَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبَانُ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

¹ Sličnu izjavu prenose i drugi muhaddisi. Ahmed u svom *Musnedu* preko Ebu-Ejjuba Ensarije navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema čovjeka koji zasadi sadnicu, a da mu Allah ne odredi nagradu prema priходу ploda te sadnice.”

Muslim je preko Džabira prenio slijedeću Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Nema muslimana koji zasadi voćku, a da mu za sve što se od njenog ploda pojede ne računa sadaka: za ono što od nje ko ukrade je sadaka, za ono što pojede divljač je sadaka, za ono što pojede ptica je sadaka, i neće pojesti niko ništa, a da mu se za to ne računa posebna nagrada sadake.”

Jednom prilikom Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u palmovik Ummu-Ma‘bed i upitao: “Ko je zasadio ovaj palmovik: musliman ili nemusliman?”

– Musliman – odgovorila je starica.

O POSLJEDICAMA ZAOKUPLJENOSTI POLJOPRIVREDNIM ALATKAMA OD KOJIH SE TREBA ČUVATI I PRELAŽENJA U TOME PREKO PROPISANE GRANICE

2321. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Abdullah b. Salim Himsi, a ovome Muhammed b. Zijad Elhani, prenoseći od Ebu-Umame Bahilija, koji je rekao da je vidio crtalo i nešto od oruđa za oranje i izjavio:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: “Ovo ne ulazi u kuću ljudi, a da ne donese i poniženje.”¹

Muhammed je rekao: “Ime Ebu-Umame je Sudajj b. Adžlan.”

NABAVLJANJE PSA ZA USJEV

2322. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedale, njemu Hišam prenoseći od Jahjaa b. Ebi Kesira, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko drži psa, smanjuje mu se od njegovog (dobrog) posla svaki dan jedan kirat, izuzimajući psa za usjev i stoku.”

بَاب مَا يُحَذَّرُ مِنْ عَوَاقِبِ الْإِسْتِغَالِ
بِأَلَةِ الزَّرْعِ أَوْ مُجَاوِزَةِ الْحَدِّ الَّذِي أُمِرَ بِهِ

٢٣٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمِ الْحِمَصِيِّ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ
الْأَهْلَانِيُّ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ قَالَ وَرَأَى سِكَّةً
وَشَيْئًا مِنْ آلَةِ الْحَرْثِ فَقَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ
لَا يَدْخُلُ هَذَا بَيْتَ قَوْمٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ الذُّلَّ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَاسْمُ أَبِي أُمَامَةَ صُدَيْيُّ بْنُ عَجْلَانَ .

بَابُ اقْتِنَاءِ الْكَلْبِ لِلْحَرْثِ

٢٣٢٢. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ
يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَمْسَكَ
كَلْبًا فَإِنَّهُ يَنْقُصُ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطٌ
إِلَّا كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ مَاشِيَةٍ قَالَ ابْنُ سِيرِينَ
وَأَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

– Musliman neće zasaditi – kazao je on – nikakvu voćku, niti posijati usjev, pa da od njihova ploda pojede štogod čovjek ili životinja, ili nešto drugo, a da mu se to sve ne računa posebno u sadaku.

Iz hadisa se zaključuje:

– baviti se poljoprivredom je vrlo važno i pohvalno. Nevevi poljoprivredi daje prioritarno mjesto, a neki opet privrednim djelatnostima. Logično je prioritet davati onoj djelatnosti koja je za ljude trenutno potrebna i korisnija;

– navedenu nagradu poljoprivrednik ima i kada pri sjetvi ili sadenju voća nije mislio na socijalne, humane, nego na svoje materijalne interese, jer se i tim ljudi djelomično ispomažu.

¹ Ovaj hadis je u prividnoj kontradiktornosti s hadisom iz prethodnog poglavlja, pa je stoga neophodno otkloniti tu kontradiktornost. U ovom hadisu se kaže kako oruđe za poljoprivredu, odnosno bavljenje poljoprivredom čovjeku donosi poniženje, a sve što donosi poniženje treba izbjegavati i paziti se. Međutim, iz samog naslova poglavlja može se donekle razumjeti da nema kontradiktornosti jer se u ovom hadisu misli na to da čovjek treba paziti da ga poljoprivreda ne okupira i odvraća od onoga što mu je naređeno činiti ili da, pak, ne pređe u tome granicu. Davudi nudi svoju interpretaciju hadisa pa kaže da se on odnosi na one muslimane koji žive u blizini neprijatelja, pa ako bi se bavili poljoprivredom, ne bi se bavili ratnim vještinama i takvima nije pohvalno da se bave poljoprivredom. U slučaju drugih muslimana, poljoprivreda je pohvalna. (prim. rec.)

Ibni-Sirin i Ebu-Salih su izjavili prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "... izuzimajući psa za stado, usjev i lov", a Ebu-Hazim je prenio od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "... osim psa za lov i stoku."²

2323. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Jezida b. Husajfa, ovome saopćio Saib b. Jezid, da je čuo Sufjana b. Ebu-Zuhejra, čovjeka iz plemena Ezdišenu, a on od drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

- Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže: "Ko nabavi psa koji mu ne treba (za čuvanje) usjeva ili stoke, umanjuje mu se svaki dan kirat od njegovog (dobrog) posla."
- Ti si to – upitao sam – čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?
- Da – kazao je on – tako mi Gospodara ove džamije.

KORIŠTENJE GOVEDA ZA ORANJE

2324. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be, prenoseći od Sa'da b. Ibrahima, koji je kazao:

- Čuo sam Ebu-Selemu kako prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Jedan je čovjek jahao na govečetu, pa mu se ono okrenulo i reklo: Nisam stvoreno za ovo. Stvoreno sam za oranje."
 - To vjerujemo – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – ja, Ebu-Bekr i Omer.
- Vuk je, opet, ugrabio ovcu, pa je pastir išao za

إِلَّا كَلْبَ غَنَمٍ أَوْ حَرْثٍ أَوْ صَيْدٍ وَقَالَ أَبُو حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ كَلْبَ صَيْدٍ أَوْ مَاشِيَةٍ .

٢٣٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ يَزِيدَ بْنِ خُصَيْفَةَ أَنَّ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ سُفْيَانَ بْنَ أَبِي زُهَيْرٍ رَجُلًا مِنْ أَزْدِ شُؤْءَةٍ وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَا يُغْنِي عَنْهُ زَرْعًا وَلَا ضَرْعًا نَقَصَ كُلَّ يَوْمٍ مِنْ عَمَلِهِ قِيرَاطٌ قُلْتُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِي وَرَبِّ هَذَا الْمَسْجِدِ .

بَابُ اسْتِعْمَالِ الْبَقَرِ لِلْحِرَاثَةِ

٢٣٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ رَاكِبٌ عَلَى بَقَرَةٍ التَّفَتَّتْ إِلَيْهِ فَقَالَتْ لَمْ أُخْلَقْ لِهَذَا خُلِقْتُ لِلْحِرَاثَةِ قَالَ آمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَأَخَذَ الذُّبُّ شَاةً فَتَبِعَهَا الرَّاعِي فَقَالَ لَهُ الذُّبُّ مَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمٌ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي قَالَ آمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَمَا هُمَا يَوْمَانِ فِي الْقَوْمِ .

2 Cijeli prijevod fragmentano navedenog hadisa je: "Ko drži ma kakvog psa, izuzev lovačkog i stočarskog, umanjuje mu se nagrada njegovih dobrih djela svakog dana za jedan kirat."

njom. Vuk je rekao: “Koga će ona imati na dan (kada bude prepuštena) divljači, dan u kome ona neće imati drugog pastira osim mene?”

– To vjerujemo – rekao je on – ja, Ebu-Bekr i Omer.

– A njih dvojica – izjavio je Ebu-Seleme – nisu tada bili među tim svijetom (prisutni).¹

KADA NEKO KAŽE: “POMOZI MI
OBRADITI PALMOVIK ILI DRUGO ŠTO I
BIT ĆEŠ MI ORTAK U NJEGOVOM PLODU”

2325. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, njega obavijestio Šu‘ajb, a ovoga Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao:

– Ensarije su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekli: “Podijeli između nas i naše braće palmovike doseljenika iz Mekke!”

– Ne! – rekao je on.

– Pa pomagat ćete nam obrađivati? – zapitaše oni – i biti ortaci u plodu.

– Čusmo i pokorismo se – rekli su doseljenici.

O SJEČI STABLA I PALMOVIKA

Enes je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je, pa je palmovik isječen.”

2326. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Džuvejrije prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on zapalio palmovik

بَاب إِذَا قَالَ أَكْفِنِي مَثُونَةَ النَّخْلِ
وغيره وتُشْرِكُنِي فِي الثَّمَرِ

٢٣٢٥. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ
حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَقْسِمُ
بَيْنَنَا وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا النَّخِيلَ قَالَ لَا فَقَالُوا تَكْفُونَا
الْمَثُونَةَ وَتُشْرِكُكُمْ فِي الثَّمَرَةِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا.

بَاب قَطْعِ الشَّجَرِ وَالنَّخْلِ

وَقَالَ أَنَسٌ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالنَّخْلِ فَقُطِعَ.

٢٣٢٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ حَرَّقَ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ وَقُطِعَ

¹ Ovaj hadis je jedan od znakova poslanstva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a Muhelleb kaže kako su životinje mogle pričati u vrijeme Benu-Israila i ovo se tada desilo. Ibnul-Dževzi pojašnjava riječi vuka i kaže da im je smisao da, kada zvijeri zgrabe ovcu, neće je moći spasiti niko drugi osim njega. Pastir će pobjeći, a vuk će biti u blizini čekajući da li će mu šta ostati. To će biti kada pastiri zapostave svoje ovce zbog velike nevolje u kojoj će se naći u vrijeme smutnje ili u vrijeme kada se puhne u rog. Nevevi kaže da će to biti u vrijeme smutnje kada će ljudi ostaviti ovce bez pastira i one će biti prepuštene zvijerima.

plemena Benu-Nadir i isjekao ga. Palmovik bijaše na Buvejri u vezi s kojim je Hassan ispjevao: “Poniženo je roblje Benu-Luejja paljenjem na Buvejri i rastjerano.”²

POGLAVLJE

2327. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Jahja b. Seid, prenoseći od Hanzale b. Kajsja Ensarije, koji je čuo Rafija b. Hadidža, kako je rekao:

“Od stanovnika Medine najviše smo se mi bavili zemljoradnjom, uzimali smo pod zakup zemlju u dolini Medine koja je bila okružena za gospodara zemlje, i taj dio bi – rekao je Rafi‘ – nekada zadesila nesreća, a bila bi spašena ostala zemlja, a nekada bi pogodila nesreća ovu zemlju (zakupnika), a bila spašena ta (zakupodavca), pa nam je zabranjeno, a zlata i srebra tada nije bilo.”

OBRADA ZEMLJE NAPOLA I TOME SLIČNO

Kajs b. Muslim je prenio od Ebu-Dža'fera: “U Medini nije bilo nijedne kuće muhadžira, a da nije obrađivala zemlju na trećinu ili četvrtinu. Tako je zemlju obrađivao: Alija, Sa'd b. Malik, Abdullah b. Mes'ud, Omer b. Abdul-Aziz, Kasim, Urve b. Zubejr, porodica Ebu-Bekra, Omera, Alije i Ibnu-Sirina.”

Abdur-Rahman b. Esved rekao je: “Uzimao sam Abdur-Rahmana b. Jezida u zajednički rad u poljoprivredi.”

Omer je davao (zemlju) svijetu na obradu i kada je Omer donosio od sebe sjeme, imao je polovinu (prihoda), a ako su oni donosili sjeme imali su isto tako.

وَهِيَ الْبُؤَيْرَةُ وَلَهَا يَقُولُ حَسَّانُ وَهَانَ عَلَى سَرَاةِ
بَنِي لُؤَيٍّ حَرِيقٌ بِالْبُؤَيْرَةِ مُسْتَطِيرٌ .

بَاب

٢٣٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ
قَيْسٍ الْأَنْصَارِيِّ سَمِعَ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ قَالَ كُنَّا
أَكْثَرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مُزْدَرَعًا كُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ
بِالنَّاحِيَةِ مِنْهَا مُسَمًّى لِسَيِّدِ الْأَرْضِ قَالَ فَمِمَّا
يُصَابُ ذَلِكَ وَتَسْلَمُ الْأَرْضُ وَمِمَّا يُصَابُ
الْأَرْضُ وَيَسْلَمُ ذَلِكَ فَتُهِنَّا وَأَمَّا الذَّهَبُ وَالْوَرِقُ
فَلَمْ يَكُنْ يَوْمَئِذٍ .

بَابُ الْمَزَارَعَةِ بِالشُّطْرِ وَنَحْوِهِ

وَقَالَ قَيْسُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ مَا
بِالْمَدِينَةِ أَهْلُ بَيْتِ هِجْرَةٍ إِلَّا يَزْرَعُونَ عَلَى الثُّلُثِ
وَالرُّبْعِ وَزَارِعَ عَلِيٌّ وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ
مَسْعُودٍ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَالْقَاسِمُ وَعُرْوَةُ
وَأَلُّ أَبِي بَكْرٍ وَأَلُّ عُمَرَ وَأَلُّ عَلِيٍّ وَأَبْنُ سِيرِينَ
وَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ كُنْتُ أَشَارِكُ
عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ فِي الزَّرْعِ وَعَامَلَ عُمَرُ النَّاسَ
عَلَى إِنْ جَاءَ عُمَرُ بِالْبَذْرِ مِنْ عِنْدِهِ فَلَهُ الشُّطْرُ وَإِنْ
جَاءُوا بِالْبَذْرِ فَلَهُمْ كَذَا وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ
تَكُونَ الْأَرْضُ لِأَحَدِهِمَا فَيُنْفِقَانِ جَمِيعًا فَمَا خَرَجَ

2 4. godine po Hidžri poduzet je vojni pohod protiv židovskog plemena Benu-Nadir, nastanjenog na Buvejri, čije se utvrde nisu mogle osvojiti bez prethodno navedenih operacija. Progon Židova iz ovog naselja detaljno je izložen u kur'anskom poglavlju El-Hašr.

Hasan je rekao: “Nema štete da zemlja bude kod jednog od njih dvojice, a da je održavaju zajedno i da prihod koji izađe bude njih obojice”, a tako je smatrao i Zuhrija.

Hasan je kazao: “Nije zabranjeno da se pamuk da obrati napola”, a Ibrahim, Ibnu-Sirin, Ata, Hakem, Zuhri i Katade su rekli: “Nema štete da se da (otkati) haljina na trećinu ili četvrtinu i tome slično.”

Ma‘mer je kazao: “Nema štete da stoka bude (pod zakupom) na trećinu ili četvrtinu do određenog vremena.”

2328. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad, prenoseći od Ubejdullaha, a on od Nafija, da mu je Abdullah b. Omer, radijallahu anhumu, saopćio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao obrađivati Hajber napola; što god bilo od njega, bilo od ploda ili usjeva. Svojim suprugama je davao po stotinu veskova: osamdeset veskova datula i dvadeset veskova ječma. Kasnije je Omer razdijelio Hajber i suprugama Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dao pravo izbora: da im se dodijeli dio vode i zemlje, ili da im se produži (po ranijem). Neke od njih odabrale su zemlju, dok su druge odabrale veskove. Aiša, radijallahu anha, odabrala je zemlju.

KADA PRI OBRAĐIVANJU ZEMLJE POD ZAKUP NISU UVJETOVANE GODINE

2329. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Ubejdullaha, ovome je kazao Nafi‘ od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je obrađivati Hajber napola; što je god od njega bilo, bilo od ploda ili usjeva.”

فَهُوَ بَيْنَهُمَا وَرَأَى ذَلِكَ الزُّهْرِيُّ وَقَالَ الْحَسَنُ لَا بَأْسَ أَنْ يُجْتَنَى الْقُطْنُ عَلَى النِّصْفِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ وَابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءُ وَالْحَكَمُ وَالزُّهْرِيُّ وَقَتَادَةُ لَا بَأْسَ أَنْ يُعْطِيَ الثُّوبَ بِالثُّلُثِ أَوْ الرَّبْعِ وَنَحْوِهِ وَقَالَ مَعْمَرٌ لَا بَأْسَ أَنْ تَكُونَ الْمَاشِيَةُ عَلَى الثُّلُثِ وَالرُّبْعِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى .

٢٣٢٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَامَلَ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ فَكَانَ يُعْطَى أَزْوَاجُهُ مِائَةً وَسَقَ ثَمَانُونَ وَسَقَ تَمْرٍ وَعِشْرُونَ وَسَقَ شَعِيرٍ فَقَسَمَ عُمَرُ خَيْبَرَ فَخَيْرَ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنْ يُقْطَعَ لَهُنَّ مِنَ الْمَاءِ وَالْأَرْضِ أَوْ يُمَضَى لَهُنَّ فَمِنْهُنَّ مَنْ اخْتَارَ الْأَرْضَ وَمِنْهُنَّ مَنْ اخْتَارَ الْوَسْقَ وَكَانَتْ عَائِشَةُ اخْتَارَتْ الْأَرْضَ .

بَابُ إِذَا لَمْ يَشْتَرَطِ السَّنِينَ فِي الْمَزَارَعَةِ

٢٣٢٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ عَامَلَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ أَوْ زَرْعٍ .

POGLAVLJE

2330. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, da je Amr rekao:
– Rekao sam Tavusu: “Da si ostavio davanje zemlje pod zakup, jer ima ih koji tvrde da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.”
– O Amre – rekao je on – ja im je dajem i time im pomažem, a ja to uistinu znam od njih bolje. Saopćio mi je – misljavaše on na Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma – da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije to zabranio, nego je rekao: “Da neko od vas podari zemlju svome bratu, bolje mu je nego da za nju uzme zakupninu.”¹

OBRAĐIVANJE ZEMLJE S JEVREJIMA

2331. PRIČAO NAM JE Ibnu-Mukatil, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Ubejdullah prenoseći od Nafija, da je Ibnu-Omer, radijallahu anhuma, rekao:
“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber Jevrejima da ga obrađuju i siju, a da oni od prinosa imaju polovinu.”

UVJETI KOJI NISU POŽELJNI U OBRAĐIVANJU ZEMLJE ZAKUPOM

2332. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, da ga je obavijestio Ibnu-Ujejne prenoseći od Jahjaa, koji je čuo Hanzalu Zurekija kako prenosi da je Rafi‘, radijallahu anhu, rekao:

بَاب

٢٣٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو قُلْتُ لَطَاوُسٍ لَوْ تَرَكْتَ الْمُخَابَرَةَ فَإِنَّهُمْ يَزْعُمُونَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْهُ قَالَ أَيْ عَمْرُو إِنِّي أُعْطِيهِمْ وَأُغْنِيهِمْ وَإِنْ أَعْلَمَهُمْ أَخْبَرَنِي يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَنْهَ عَنْهُ وَلَكِنْ قَالَ أَنْ يَمْنَحَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهِ خَرْجًا مَعْلُومًا .

بَابُ الْمَزَارَعَةِ مَعَ الْيَهُودِ

٢٣٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْطَى خَيْبَرَ الْيَهُودَ عَلَى أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا خَرَجَ مِنْهَا .

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ الشُّرُوطِ فِي الْمَزَارَعَةِ

٢٣٣٢. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ يَحْيَى سَمِعَ حَنْظَلَةَ الزُّرَقِيَّ عَنْ رَافِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا أَكْثَرَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ حَقْلًا

¹ U ovih nekoliko hadisa govori se o davanju zemlje u zakup za dio prinosa, i do sada su spomenuli dva izraza: el-muzare‘a i u ovom hadisu el-muhabere. Ajni (10/171) kaže da oba ova termina označavaju davanje zemlje u zakup za dio prinosa, s tim što termin el-muhabere označava davanje zemlje u zakup pri čemu sjeme osigurava zakupoprimac, dok termin el-muzare‘a označava suprotno; tj. zakupodavac je taj koji osigurava sjeme. Ajni u vezi s ovim hadisom zaključuje da je dozvoljeno uzeti dio prinosa kao naknadu za davanje zemlje u zakup, a Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi da je bolje ne uzeti dio prinosa ne znače da je to zabranjeno. (prim. rec.)

– Mi smo se od stanovnika Medine najviše bavili zemljoradnjom. Neki od nas uzimali su njihovu zemlju pod zakup ugovarajući: “Ovaj komad je moj, a onaj je tvoj!”, i ponekad ovaj bi rodio, a onaj ne bi, pa im je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.¹

AKO NEKO OBRADI ZEMLJU KAPITALOM DRUGIH BEZ NJIHOVOG ODOBRENJA, HOĆE LI I ONI IMATI KORIST?

2333. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ebu-Damre, a ovome Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Putovala su tri čovjeka pa ih je zadesila kiša i oni su se sklonili u pećinu u jednom brdu. Potom se na otvor njihove pećine sručila s brda velika stijena i zatvorila ih. Neko od njih je rekao: “Razmotrite svoje dobre poslove koje ste uradili u ime Allaha i u ime njih zamolite Allaha, možda će vam je on otkloniti.”

Tada je jedan od njih rekao: “Bože moj, imao sam stare oronule roditelje i dosta male djece, a bio sam uz stoku i kada sam god s njom uvečer došao, pomuzao sam je i počeo napajanjem svojih roditelja prije svoje djece. Jednog dana zakasnio sam i nisam došao dok nisam omrknuo i našao

وَكَانَ أَحَدُنَا يُكْرِي أَرْضَهُ فَيَقُولُ هَذِهِ الْقِطْعَةُ لِي وَهَذِهِ لَكَ فَرُبَّمَا أَخْرَجَتْ ذِهِ وَلَمْ تُخْرِجْ ذِهِ فَتَهَاؤُهُمُ النَّبِيُّ ﷺ .

بَابُ إِذَا زَرَعَ بِمَالٍ قَوْمٍ بَغَيْرِ إِذْنِهِمْ
وَكَانَ فِي ذَلِكَ صَلَاحٌ لَهُمْ

٢٣٣٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةٌ نَفَرٌ يَمْشُونَ أَخَذَهُمُ الْمَطَرُ فَأَوْوُوا إِلَى غَارٍ فِي جَبَلٍ فَانْحَطَّتْ عَلَى فَمِ غَارِهِمْ صَخْرَةٌ مِنَ الْجَبَلِ فَانْطَبَقَتْ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ انْظُرُوا أَعْمَالًا عَمِلْتُمُوهَا صَالِحَةً لِلَّهِ فَادْعُوا اللَّهَ بِهَا لَعَلَّهُ يُفَرِّجُهَا عَنْكُمْ قَالَ أَحَدُهُمُ اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لِي وَالِدَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ وَلِي صَبِيَّةٌ صِغَارٌ كُنْتُ أَرْعَى عَلَيْهِمْ فَإِذَا رُحْتُ عَلَيْهِمْ حَلَبْتُ فَبَدَأْتُ بِوَالِدَيَّ أَسْقِيهِمَا قَبْلَ بَنِيَّ وَإِنِّي اسْتَأْخَرْتُ ذَاتَ يَوْمٍ فَلَمْ آتِ حَتَّى أَمْسَيْتُ فَوَجَدْتُهُمَا نَامَا فَحَلَبْتُ كَمَا كُنْتُ أَحْلُبُ فَقُمْتُ عِنْدَ رُءُوسِهِمَا

¹ Obradivanje zemlje putem zakupa (muzare'a) je akt, kada jedna osoba daje zemlju, a druga je obrađuje i dobiveni plod po međusobno sklopljenom ugovoru dijele. Bitnost kod ove vrste obrade zemlje jeste ponuda i prihvata zainteresiranih stranaka.

Kod muzare'a ugovora ugovarači moraju biti pametni, a ne i punodobni, samo ako su ovlašteni za zakonsko raspolaganje. Stranke trebaju tačno odrediti vrstu usjeva ili prepustiti to zakupniku. Ugovorom treba precizirati koliki će dio prihoda pripasti zakupcu – zemljoradniku, kao polovina, trećina i slično. Bez ovih i ovakvih uvjeta ugovor nije valjan.

Kod valjanog zakupa zemlje stranke dijele plodove onako kako su se sporazumjele, a kod kvarljivog zakupa plodovi pripadaju vlasniku sjemena. U slučaju da druga osoba bude vlasnik zemlje, ona dobiva zakupninu za zemlju, a ako ona bude zemljoradnik, dobit će radničku plaću po procjeni.

Ako vlasnik zemljišta umre dok je žito još zeleno, zemljoradnik svoj posao nastavlja dok žito potpuno sredi i prikupi, a nasljednici ostavitelja ne mogu ga u tome omesti. Ako umre zakupnik, na njegovo mjesto stupa njegov nasljednik, nastavlja obradu po ranije sklopljenom ugovoru i vlasnik zemlje ne može ga u tome spriječiti (Medžella).

sam ih da spavaju. Ja sam potom stoku pomuzao kao što sam to činio i ranije, stao više njihovih glava i bilo mi je žao da ih budim, a niti sam htio da napojim djecu koja su se kmezila oko mojih nogu sve dok se nije zora pojavila.

Ako Ti smatraš da sam ja to radio samo radi Tebe, raspukni nam je malo da kroz nju vidimo nebo!”

I tako je Allah dao pa se ona razmakla, te su vidjeli nebo.

Drugi je rekao:

– Bože moj, imao sam amidžičnu i volio je kako najviše mogu ljudi voljeti žene, pa sam od nje tražio (intimnost) i ona nije htjela dok joj ne dadnem stotinu zlatnika, pa sam ih tražio i sakupio, i kada sam pao među njene noge, ona je rekla: “Božiji robe, boj se Boga! Ne raskidaj opnu nevinosti (himen) osim s legalnim pravom na to!” Ja sam odmah odustao, pa ako Ti smatraš da sam ja to učinio samo radi Tebe, otvori nam otvor! I otvor se još malo više proširio.

Treći je rekao:

– Bože moj, ja sam unajmio radnika za *ferek* žita, pa kada je završio posao rekao je: “Daj mi moje pravo (potraživanje)!” Ja sam mu odmah ponudio, ali on ga nije htio primiti. Ja sam to kasnije stalno zasijavao i od toga nabavio dosta goveda i dao im pastire. Kasnije mi je on došao i rekao: “Boj se Allaha!”

– Idi – rekao sam mu – do onih goveda i njihovih pastira i uzmi ih!

– Boj se Boga i ne izigravaj me! – rekao je on.

– Ja te – rekao sam – ne izigravam. Uzmi ih!

On ih je tada uzeo, pa ako Ti smatraš da sam ja to činio samo radi Tebe, otvori nam otvor!

Tada je Allah učinio da je otvor bio potpuno slobodan.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: – Ibnu-Ukbe prenio je od Nafija (da je onaj drugi čovjek rekao): “... trudio sam se (umjesto) ‘tražio sam...’.”

أَكْرَهُ أَنْ أَوْقِظَهُمَا وَأَكْرَهُ أَنْ أَسْقِيَ الصَّبِيَّةَ وَالصَّبِيَّةُ يَتَضَاغُونَ عِنْدَ قَدَمَيَّ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُهُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ لَنَا فَرَجَةً نَرَى مِنْهَا السَّمَاءَ فَفَرَجَ اللَّهُ فَرَأَوْا السَّمَاءَ وَقَالَ الْآخِرُ اللَّهُمَّ إِنَّهَا كَانَتْ لِي بِنْتُ عَمٍّ أَحَبُّبُهَا كَأَشَدَّ مَا يُحِبُّ الرَّجَالُ النِّسَاءَ فَطَلَبْتُ مِنْهَا فَأَبَتْ عَلَيَّ حَتَّى أَتَيْتُهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَبَغَيْتُ حَتَّى جَمَعْتُهَا فَلَمَّا وَقَعْتُ بَيْنَ رَجُلَيْهَا قَالَتْ يَا عَبْدَ اللَّهِ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْتَحْ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُهُ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ عَنَّا فَرَجَةً فَفَرَجَ وَقَالَ الثَّالِثُ اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا بِفَرْقِ أَرْزُ فَلَمَّا قَضَى عَمَلَهُ قَالَ أَعْطِنِي حَقِّي فَعَرَضْتُ عَلَيْهِ فَرَغِبَ عَنْهُ فَلَمْ أَزَلْ أَزْرَعُهُ حَتَّى جَمَعْتُ مِنْهُ بَقَرًا وَرَاعِيَهَا فَجَاءَنِي فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ فَقُلْتُ اذْهَبْ إِلَى ذَلِكَ الْبَقَرِ وَرُعَاتِهَا فَخُذْ فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَسْتَهْزِئْ بِي فَقُلْتُ إِنِّي لَا أَسْتَهْزِئُ بِكَ فَخُذْ فَآخَذَهُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ وَجْهِكَ فَافْرُجْ مَا بَقِيَ فَفَرَجَ اللَّهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ فَسَعَيْتُ .

VAKUFI ASHABA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, I ZEMLJA HARADŽSKA I KAKO SU DAVALI DA SE ZASIJAVA I OBRAĐUJE

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Omeru: “Uvakufi ga (imetak) s njegovim osnovom, da se ne može prodati, nego samo trošiti njegov plod i on ga je tako uvakufio.”

2334. PRIČAO NAM JE Sadeka, njega obavijestio Abdur-Rahman prenoseći od Malika, on od Zejda, b. Esleme, a ovaj od svoga oca:

– Omer, radijallahu anhu, kazao je: “Da nije kasnijih muslimana podijelio bih odmah svako osvojeno naselje onim koji imaju pravo na ratnu dobit, kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio Hajber.”¹

KO OŽIVI (KULTIVIŠE) NIČIJU ZAPUŠTENU ZEMLJU, NJEGOVA JE!

Alija je smatrao zemlju oko Kufe zapuštenom, a Omer je rekao: “Ko kultivira zemlju mrtvulju, ona je njegova.”

Isto se prenosi od Amra b. Avfa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... osim ako je već u zakonskom pravu korištenja muslimana i ne postoji u njoj kakvo pravo za žilu (sadnicu) kakvog sadioca.”

Hadis o ovome prenosi i Džabir od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ أَوْقَافِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَرْضِ الْخَرَاجِ وَمُزَارَعَتِهِمْ وَمُعَامَلَتِهِمْ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ لَا يُبَاعُ وَلَكِنْ يُنْفَقُ ثَمَرُهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ .

٢٣٣٤ . حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحْتُ قَرْيَةً إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ أَهْلِهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ .

بَابُ مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَوَاتًا

وَرَأَى ذَلِكَ عَلِيٌّ فِي أَرْضِ الْخَرَابِ بِالْكُوفَةِ مَوَاتٌ وَقَالَ عُمَرُ مَنْ أَحْيَا أَرْضًا مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ وَيُرْوَى عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَالَ فِي غَيْرِ حَقِّ مُسْلِمٍ وَلَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ فِيهِ حَقٌّ وَيُرْوَى فِيهِ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Halifa Omer osvojene zemlje umjesto raspodjele ratnicima ostavljao je na obradu pobijedenim uz uvjet da uredno plaćaju dažbinu haradža koja je mogla ići od četvrtine do polovine ukupnih prihoda zemlje. Kapital utječe na pametne pozitivno, a na glupake negativno; za pametne on je sreća, a za kratkovidne nesreća. Prve generacije muslimana živjele su u pretjeranom obilju, a kasnije u siromaštvu i bijedi, bez ikakve materijalne pomoći zajednice. Uvedena dažbina pod imenom haradža – zemljarina i džizja – vojnica, sačinjavaše fond za opće državne potrebe, vojne rashode i pomoć ugroženim.

2335. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Dža'fera, on od Muhammeda b. Abdur-Rahmana, ovaj od Urve, a on opet od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko oživi zemlju koja ne pripada nikom, ona je njegova."

Urve je kazao: "Po ovom je sudio Omer u svom hilafetu."

POGLAVLJE

2336. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Isma'il b. Dža'fer, prenoseći od Musaa b. Ukbe, on od Salima b. Abdullaha b. Omera, ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, viđen u svom odmaralištu u Zul-Hulejfi u dolini "Batnul-Vadi", pa mu je rečeno: "Ti si u blagoslovenoj mekkanskoj dolini."

Musajerekao: "Salimjesnamaodmarao (povaljivao deve) na mjestu gdje je Abdullah povaljivao svoju devu, istražujući mjesto odmaranja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje je bilo niže džamije koja se nalazila u sredini doline. Ono je bilo nekako na sredini između džamije i puta."

2337. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njega obavijestio Šu'ajb b. Ishak, prenoseći od Evza'ija, kojem je saopćio Jahja, koji je čuo od Ikreme, on od Ibnu-Abbasa, ovaj od Omera, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Noćas mi je od Allaha došao posjetilac – a on bijaše tada u (dolini) Akiku – i naredio: "Klanjaj u ovoj blagoslovnoj dolini i odluči: umru zajedno s hadžom."²

٢٣٣٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْمَرَ أَرْضًا لَيْسَتْ لِأَحَدٍ فَهُوَ أَحَقُّ قَالَ عُرْوَةُ قَضَى بِهِ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِي خِلَافَتِهِ .

بَاب

٢٣٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَرَى وَهُوَ فِي مُعَرَّسِهِ مِنْ ذِي الْحُلَيْفَةِ فِي بَطْنِ الْوَادِي فَقِيلَ لَهُ إِنَّكَ بَبْطَحَاءَ مُبَارَكَةٍ فَقَالَ مُوسَى وَقَدْ أَنَاخَ بَنَّا سَالِمَ بِالْمَنَاخِ الَّذِي كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يُنِيخُ بِهِ يَتَحَرَّى مُعَرَّسَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ أَسْفَلُ مِنَ الْمَسْجِدِ الَّذِي بَبْطَنِ الْوَادِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ الطَّرِيقِ وَسَطٌ مِنْ ذَلِكَ .

٢٣٣٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا شُعَيْبُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اللَّيْلَةَ أَتَانِي آتٍ مِنْ رَبِّي وَهُوَ بِالْعَقِيقِ أَنْ صَلِّ فِي هَذَا الْوَادِي الْمُبَارَكِ وَقُلْ عُمْرَةٌ فِي حَجَّةٍ .

2 Mrtva zemlja (erdun mevat) je ona koja nije ni u čijem vlasništvu, nije pašnjak ili šuma za drvarenje kojeg naselja, a udaljena je od krajnje granice ljudskih naselja toliko da se tamo ne čuje jak glas čovjeka.

Napuštena zemlja (erdun metruke) je ona koja leži blizu naselja i služi njegovim stanovnicima za pašnjak, guvna ili drvarenje.

Ako neko samo dio jednog kompleksa puste zemlje oživi, iskrči i osposobi za sjetvu, a ostalo ostavi, on je gospodar samo kultiviranog dijela zemlje. Međutim, ako bi u sredini kultiviranog zemljišta ostao neoživljen neki dio, i ovaj dio bit će njegovo vlasništvo.

KADA GOSPODAR ZEMLJE KAŽE:
 “ZADRŽAVAM TE DOK TE ZADRŽAVA
 ALLAH” NE SPOMINJUĆI ROK KOJIM ĆE
 OBOJICA BITI ZADOVOLJNI

2338. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Mikdam, njemu Fudajl b. Sulejman, ovome Musa, a njega je obavijestio Nafi‘, prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem..., a Abdur-Rezzak je izjavio da ga je obavijestio Ibnu-Džurejdž, kojem je pričao Musa b. Ukbe, prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, raselio Jevreje i kršćane iz hidžaske zemlje, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je zavladao Hajberom htio je iz njega iseliti Jevreje, jer svaka zemlja u koju je on ušao pripada Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimanima. I kada je odlučio iseliti Jevreje iz Hajbera, Jevreji su tražili da ih zadrži u njemu da mu ga obrađuju i da imaju polovinu ploda. Tada im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zadržavam vas na toj zemlji koliko budemo htjeli.” Tako su se oni u njemu zadržali dok ih nije raselio u Tejmu i Erihu.¹

بَابُ إِذَا قَالَ رَبُّ الْأَرْضِ أَقْرَكَ مَا أَقْرَكَ اللَّهُ
 وَلَمْ يَذْكُرْ أَجَلًا مَعْلُومًا فَهُمَا عَلَى تَرْضَاهُمَا

٢٣٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ
 سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى أَخْبَرَنَا نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ
 عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي
 مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ
 عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَجَلَى الْيَهُودَ
 وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ
 ﷺ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى خَيْبَرَ أَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا
 وَكَانَتْ الْأَرْضُ حِينَ ظَهَرَ عَلَيْهَا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ
 وَلِلْمُسْلِمِينَ وَأَرَادَ إِخْرَاجَ الْيَهُودِ مِنْهَا فَسَأَلَتْ
 الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيُقَرَّهُمْ بِهَا أَنْ يَكْفُوا عَمَلَهَا
 وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَقَرُكُمْ
 بِهَا عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَقَرُّوا بِهَا حَتَّى أَجَلَاهُمْ
 عُمَرُ إِلَى تَيْمَاءَ وَأَرِيحَاءَ .

Mrtva zemlja oživljuje se: krčenjem, sijanjem usjeva, rasađivanjem voćaka, natapanjem zemljišta, podizanjem zida ili nasipa radi čuvanja zemljišta od povodnja i tome slično.

Obilježavanje mrtve zemlje sa svih strana kamenjem, trnjem, granjem i paljenjem korova na njoj, pa i kopanjem bunara, ne smatra se kultiviranjem (Medželle-i-ahkami šer‘ijje).

¹ Vlasnik svoje dobro može dati u upotrebu na određeno vrijeme, bilo dan, godinu ili još i više, a najamnine može ugovoriti mjesečno, višemjesečno ili godišnje u naturi ili u novcu.

DRUGOVI VJEROVJESNIKA,
SALLALLAHUALEJHI VE SELLEM,
ISPOMAGALI SU JEDNI DRUGE OKO
ZASIJAVANJA I PLODOVA

2339. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu Abdullah, ovom Evza'ija prenoseći od Ebu-Nedžaša, oslobođenog roba Rafija b. Hadidža, da je rekao:

– Čuo sam Rafija b. Hadidža b. Rafija, on svoga strica Zuhejra b. Rafija, da je Zuhejr kazao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je nešto i u tome je bio blag.”

Rekao sam (kaže Rafi'): “Ono što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao, jeste sušta istina.”

– Pozvao me je – rekao je Zuhejr – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Šta radite s vašim njivama?”

– Dajemo ih – rekao je on. – Obradujte je sami, ili je dajte (besplatno) na obradu, ili je zadržite za sebe.

– Rekao sam – kazao je Rafi': “Čuo sam i pokoravam se!”

2340. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, njega obavijestio Evza'i prenoseći od Ataa, on od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: ... obrađivali su je na trećinu, četvrtinu i polovinu, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko ima zemlju, neka je sobom obrađuje ili neka pokloni drugom (besplatno), ako on to neće uraditi (prihvatiti), pa neka je zadrži (za druge potrebe) kao svoju zemlju!”

2341. REKAO JE Rebi' b. Nafi' Ebi-Tevbe, da mu je pričao Mu'avija prenoseći od Jahjaa, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

بَاب مَا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ
يُؤَاسِي بَعْضُهُمْ بَعْضًا فِي الزَّرَاعَةِ وَالثَّمَرَةِ

٢٣٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ أَبِي النَّجَّاشِيِّ مَوْلَى رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ عَنْ عَمِّهِ ظَهَيْرِ بْنِ رَافِعٍ قَالَ ظَهَيْرٌ لَقَدْ نَهَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَمْرٍ كَانَ بِنَا رَافِقًا قُلْتُ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَهُوَ حَقٌّ قَالَ دَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا تَصْنَعُونَ بِمَحَاقِلِكُمْ قُلْتُ نَوَاجِرُهَا عَلَى الرَّبْعِ وَعَلَى الْأَوْسُقِ مِنَ التَّمْرِ وَالشَّعِيرِ قَالَ لَا تَفْعَلُوا أَزْرَعُوهَا أَوْ أَزْرَعُوهَا أَوْ أَمْسِكُوهَا قَالَ رَافِعٌ قُلْتُ سَمِعًا وَطَاعَةً .

٢٣٤٠. حَدَّثَنَا عُيَيْنُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانُوا يَزْرَعُونَهَا بِالثُّلُثِ وَالرَّبْعِ وَالنِّصْفِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرَعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلْ فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ .

٢٣٤١. وَقَالَ الرَّبِيعُ بْنُ نَافِعٍ أَبُو تَوْبَةَ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

izjavio je: “Ko ima zemlju, neka je sobom obrađuje ili neka je pokloni svome bratu, pa ako ne prihvati, neka zadrži svoju zemlju (za druge potrebe)!”

2342. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan, prenoseći od Amra:

– Spomenuo sam gornje Tavusu, pa reče: “Može pod zakup, jer je Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to nije zabranio, već je rekao:

‘Da je neko od vas pokloni svome bratu, bolje mu je nego da uzme što određeno (od prihoda).’”

2343. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad, prenoseći od Ejžuba, a on od Nafija, da je Ibnu-Omer, radijallahu anhum, davao pod zakup svoje obradive parcele u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekra, Omera, Osmana i početkom uprave Mu‘avije.

2344. Također je preneseno od Rafija b. Hadidža, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio zakup njiva, pa je Ibnu-Omer otišao do Rafija, a s njim otišao sam i ja, upitao ga i on mu je odgovorio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zakup obradive zemlje.”

– Pa ti dobro znaš – rekao je Ibnu-Omer – da smo mi davali pod zakup nad potocima našu zemlju u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za ono što izrasta i za još nešto slame.

2345. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs, prenoseći od Ukajla, a on od Ibnu-Šihaba:

– Salim me je obavijestio da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao: “Znam dobro da se zemlja u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, davala pod zakup.” Kasnije se Abdullah bojao da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije o tome rekao još nešto, što on nije znao, pa je napustio davati zemlju pod zakup.

مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرِعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا أَخَاهُ فَإِنَّ أَبِي فليُؤَمِّسِكَ أَرْضَهُ .

٢٣٤٢. حَدَّثَنَا قَيْصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو قَالَ ذَكَرْتُهُ لَطَاوُسٍ فَقَالَ يُزْرَعُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَنْهَ عَنْهُ وَلَكِنْ قَالَ أَنْ يَمْنَحَ أَحَدَكُمْ أَخَاهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ شَيْئًا مَعْلُومًا .

٢٣٤٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يُكْرِي مَزَارِعَهُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ وَصَدْرًا مِنْ إِمَارَةِ مُعَاوِيَةَ .

٢٣٤٤. ثُمَّ حَدَّثَ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ فَذَهَبَ ابْنُ عُمَرَ إِلَى رَافِعٍ فَذَهَبْتُ مَعَهُ فَسَأَلَهُ فَقَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ كِرَاءِ الْمَزَارِعِ فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ قَدْ عَلِمْتُ أَنَا كُنَّا نُكْرِي مَزَارِعَنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِمَا عَلَى الْأَرْبَعَاءِ وَبِشَيْءٍ مِنَ التَّنِّ .

٢٣٤٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ أَعْلَمُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّ الْأَرْضَ تُكْرَى ثُمَّ خَشِيَ عَبْدُ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ النَّبِيُّ ﷺ قَدْ أَخَذَ فِي ذَلِكَ شَيْئًا لَمْ يَكُنْ يَعْلَمُهُ فَتَرَكَ كِرَاءَ الْأَرْضِ .

ZAKUP ZEMLJE ZA ZLATO I SREBRO

Ibnu-Abbas je rekao: “Ono što već radite, najprikladnije je da čistu bez rastinja zemlju iznajmljujete iz godine u godinu.”

2346, 2347. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Lejs prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, on od Hanzale b. Kajsa, ovaj od Rafija b. Hadidža:

“Pričao mi je moj otac da su ashabi davali pod zakup zemlju u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za ono što izrasta nad potocima (baricama) ili za još nešto što bi izuzeo sebi gospodar zemlje, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.”

Potom sam (kaže Hanzale) rekao Rafiju: “A kako je zakup za zlatnike i srebrenjake?”

– Nije zabranjeno – rekao je Rafi‘ – ni za zlatnik ni za srebrenjak. Lejs je kazao: “Ono što je bilo zabranjeno, jeste to kada bi ga promotрили razumno učenici ljudi da li je dozvoljeno ili zabranjeno i ne bi ga dozvolili, jer u njemu ima rizika (opasnosti).”

POGLAVLJE

2348. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, a ovome Hilal..., a preko drugog niza prenosilaca, kazao nam je Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir, ovome Fulejh, prenoseći od Hilala b. Alije, on od Ataa b. Jesara, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pričao jednog dana, a kod njega je bio i jedan beduin:

– Jedan čovjek dženetlija molio je od svog Gospodara odobrenje za sjetvu, pa mu je on rekao: “Zar nisi dobio ono što si htio?”

– Svakako, ali ja volim – odgovorio je on – da

بَابُ كِرَاءِ الْأَرْضِ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ إِنَّ أَمْثَلَ مَا أَنْتُمْ صَانِعُونَ أَنْ تَسْتَأْجِرُوا الْأَرْضَ الْبَيْضَاءَ مِنَ السَّنَةِ إِلَى السَّنَةِ .

٢٣٤٦-٢٣٤٧. حَدَّثَنَا عُمَرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ حَنْظَلَةَ ابْنِ قَيْسٍ عَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمَّايَ أَنَّهُمْ كَانُوا يُكْرُونَ الْأَرْضَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ بِمَا يَنْبُتُ عَلَى الْأَرْبَعَاءِ أَوْ شَيْءٍ يَسْتَشِيهِ صَاحِبُ الْأَرْضِ فَهِيَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَقُلْتُ لِرَافِعٍ فَكَيْفَ هِيَ بِالْدِّينَارِ وَالْدَّرْهَمِ فَقَالَ رَافِعٌ لَيْسَ بِهَا بَأْسٌ بِالْدِّينَارِ وَالْدَّرْهَمِ وَقَالَ اللَّيْثُ وَكَانَ الَّذِي نَهَى عَنْ ذَلِكَ مَا لَوْ نَظَرَ فِيهِ ذُووُ الْفَهْمِ بِالْحَلَالِ وَالْحَرَامِ لَمْ يُجِزُوهُ لِمَا فِيهِ مِنَ الْمَخَاطَرَةِ .

بَابُ

٢٣٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ ح وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَوْمًا يُحَدِّثُ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اسْتَأْذَنَ رَبَّهُ فِي الزَّرْعِ فَقَالَ لَهُ أَلَسْتَ فِيمَا شِئْتَ قَالَ بَلَى وَلَكِنِّي أُحِبُّ أَنْ أَزْرَعَ قَالَ فَبَذَرَ فَبَادَرَ الطَّرْفَ

obrađujem zemlju.

– Potom je on – rekao je Alejhisselam – posijao usjev i njegovo rastinje umaće migu oka: izraste, pokosi ga i bi poput brda.

Tada Uzvišeni Allah reče: “Čovječe, uzmi ga! Samo tebe neće ništa zasititi.”

Tom prilikom beduin reče: “Bogami, takvog imaš samo Kurejšiju ili ensariju, jer su oni poljoprivrednici, a što se tiče nas, mi se ne bavimo poljoprivredom”, na što se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija.

O SAĐENJU VOĆAKA

2349. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ja'kub, prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Mi smo se stvarno veselili u petak. Imali smo jednu staricu koja nam je uzimala korijenje pazije koju smo sadili po našim baricama. Ona ih je stavljala u lonac i potom bi u njega stavila još nekoliko zrna ječma. Ne znam (kaže Ja'kub) da je Sehl išta rekao, osim da u njemu nije bilo ni loja niti mesne vode. Pa kada smo god klanjali džuma-namaz, posjetili smo je; ona bi ga nama primakla i mi smo se zbog toga radovali petku, a nismo ručavali niti spavali nego samo poslije džuma-namaza.”

2350. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ibrahim b. Sa'd, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Ashabi govore: “Ebu-Hurejra prenosi mnoge hadise”, a Allah je odredio mjesto svačijeg dolaska. Oni govore: “Ni muhadžiri ni ensarije ne prenose onoliko hadisa koliko ih on prenosi.” Međutim, moju braću muhadžire zabavilo je mahanje ruku po trgovima, a moju braću ensarije zabavio je posao oko njihovih dobara, a ja sam bio

نَبَاتُهُ وَاسْتَوَاؤُهُ وَاسْتِحْصَادُهُ فَكَانَ أَمْثَالَ الْجِبَالِ
فَيَقُولُ اللَّهُ دُونَكَ يَا ابْنَ آدَمَ فَإِنَّهُ لَا يُشْبِعُكَ شَيْءٌ
فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ وَاللَّهِ لَا تَجِدُهُ إِلَّا قُرْشِيًّا أَوْ أَنْصَارِيًّا
فَإِنَّهُمْ أَصْحَابُ زَرْعٍ وَأَمَّا نَحْنُ فَلَسْنَا بِأَصْحَابِ
زَرْعٍ فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ .

بَاب مَا جَاءَ فِي الْغُرَسِ

٢٣٤٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ
ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ إِنَّا كُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ
كَأَنَّا لَنَا عَجُوزٌ تَأْخُذُ مِنْ أَصُولِ سِلْقٍ لَنَا كُنَّا
نَغْرِسُهُ فِي أَرْبَعَانَا فَتَجْعَلُهُ فِي قَدْرٍ لَهَا فَتَجْعَلُ فِيهِ
حَبَّاتٍ مِنْ شَعِيرٍ لَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ لَيْسَ فِيهِ
شَحْمٌ وَلَا وَدَكٌ فَإِذَا صَلَّيْنَا الْجُمُعَةَ زُرْنَاَهَا فَقَرَّبَتْهُ
إِلَيْنَا فَكُنَّا نَفْرَحُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَمَا
كُنَّا نَتَغَدَّى وَلَا نَقِيلُ إِلَّا بَعْدَ الْجُمُعَةِ .

٢٣٥٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَقُولُونَ إِنَّ
أَبَا هُرَيْرَةَ يُكْثِرُ الْحَدِيثَ وَاللَّهُ الْمَوْعِدُ وَيَقُولُونَ مَا
لِلْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ لَا يُحَدِّثُونَ مِثْلَ أَحَادِيثِهِ
وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنَ الْمُهَاجِرِينَ كَانَ يَشْغَلُهُمُ الصَّفَقُ
بِالْأَسْوَاقِ وَإِنَّ إِخْوَتِي مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَ يَشْغَلُهُمُ

čovjek siromah, držao se Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz ono što mi je dovoljno od hrane. Tako sam bio uz njega kada su oni bili odsutni i upamtio sam što oni ne znaju. A Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog je dana rekao: “Neće biti nijednog od vas koji zadrži prostrtu svoju haljinu sve dok ja ne završim ovaj svoj govor i tek tada je privije na svoja prsa, a da će išta zaboraviti od moga predavanja.” Tada sam prostro svoj vuneni prugasti ogrtač, a na meni nije bilo druge (gornje) haljine osim njega, i kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, završio svoje predavanje, privio sam ga svojim grudima i tako mi Onoga koji ga je poslao sa Istinom, nisam od toga njegova govora do danas ništa zaboravio. Bogami, ne bih vam nikad ništa ispričao, da u Allahovoj Knjizi nemaju ova dva ajeta: “Zaista oni koji skrivaju što im je objavljeno od jasnih dokaza...” pa do Njegovih riječi: “... Milostiv”.¹

عَمَلُ أَمْوَالِهِمْ وَكُنْتُ أَمْرًا مِسْكِينًا أَلْزَمَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى مِلءِ بَطْنِي فَأَخْضَرُ حِينَ يَغِيُونَ وَأَعْي حِينَ يَنْسَوْنَ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا لَنْ يَسْطَ أَحَدٌ مِنْكُمْ ثَوْبَهُ حَتَّى أَقْضِيَ مَقَالَتي هَذِهِ ثُمَّ يَجْمَعُهُ إِلَى صَدْرِهِ فَيَنْسَى مِنْ مَقَالَتي شَيْئًا أَبَدًا فَبَسَطْتُ نَمْرَةً لَيْسَ عَلَيَّ ثَوْبٌ غَيْرُهَا حَتَّى قَضَى النَّبِيُّ ﷺ مَقَالَتهُ ثُمَّ جَمَعْتُهَا إِلَى صَدْرِي فَوَالَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ مَا نَسِيتُ مِنْ مَقَالَتهِ تِلْكَ إِلَى يَوْمِي هَذَا وَاللَّهِ لَوْ لَا آيَتَانِ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَا حَدَّثْتُكُمْ شَيْئًا أَبَدًا إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَاهْتَدَى إِلَى قَوْلِهِ الرَّحِيمُ .

¹ Ebu-Hurejra je citirao 159. i 160. ajet poglavlja El-Bekare koji u prijevodu glase: “Allah će prokleti one koji kriju jasne ajete koje smo Mi objavili i Pravi put nakon što smo ga objasnili ljudima u Knjizi, i proklinjat će ih i drugi koji proklinju (160), osim onih koji se kaju, koji se popravljaju i objašnjavaju; to su oni čija pokajanja primam, a Ja sam Onaj koji prima pokajanja (i) Milostiv je.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشَّرْبِ وَالْمَسَاقَاةِ

NAPAJANJE I NAVODNJAVANJE

NAPAJANJE

Uzvišeni Allah kaže: “Iz vode smo stvorili sve živo, pa zar opet ne vjeruju”, i “Vidite li vodu koju pijete? Da li je vi puštate iz oblaka ili je Mi spuštamo? Da mi hoćemo, Mi bismo je učinili slano-gorkom. Zar nećete da budete zahvalni?!” “El-udžadžu” znači “gorak”, a “el-muznu” znači “oblak”.

O NAPAJANJU I O ONIMA KOJI SU
SMATRALI DA JE DOZVOLJENO VODU
UČINITI SADAKOM, POKLONOM ILI
OPORUKOM, BILA ONA ODIJELJENA
ILI NEODIJELJENA

Osman je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Ko će kupiti bunar “Rume”, s tim da njegova kofa bude u njemu kao i kofe ostalih muslimana?”, pa ga je kupio Osman, radijallahu anhu.¹

بَاب فِي الشَّرْبِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ) الْأَجَاجُ الْمُرُّ الْمُزْنُ السَّحَابُ .

بَاب فِي الشَّرْبِ وَمَنْ رَأَى صَدَقَةَ أَمَاءٍ وَهَبَتْهُ
وَوَصِيَّتَهُ جَائِزَةً مَقْسُومًا كَانَ أَوْ غَيْرَ مَقْسُومٍ

وَقَالَ عُثْمَانُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَشْتَرِي بِئْرَ رُومَةٍ
فَيَكُونُ دَلْوُهُ فِيهَا كَدَلَاءِ الْمُسْلِمِينَ فَاشْتَرَاهَا عُثْمَانُ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

¹ Bunar “Rume” bio je vlasništvo nekog Jevreja iz Medine iz plemena Benu-Gifar koji je stalno držao taj bunar zaključan i za mješčić vode naplaćivao po dirhem. Da se to osujeti, Osman je ovaj bunar kupio za 35.000 dirhema i učinio ga vakufom da ga svijet besplatno i ravnopravno s njegovim ukućanima koristi. Prema tome, bunar može biti predmet kupoprodaje, može se uvakufiti za potrebe svojih ukućana i ostalih muslimana.

2351. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim prenoseći od Saliha b. Sa'da, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesena je čaša (mlijeka) i on se iz nje napio.
- S desne strane mu je bio jedan dječak, najmlađi od (prisutnog) svijeta, a s lijeve strane stariji ljudi.
- Dečko, dozvoljavaš li mi da je dam staricama? – upitao je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem).
- Za moj udio od tvog ostatka nikoga nad sobom ne preferiram – kazao je (dječak), pa je dade njemu.

2352. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb, prenoseći od Zuhrija kojem je pričao Enes b. Malik, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pomužena jedna ovca koja je pripadala porodici Enesa b. Malika i mlijeko pomiješano s vodom iz bunara kuće Enesove.

Potom je čaša data Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je iz nje pio sve dok je nije odmakao od svojih usta. Lijevo mu je bio Ebu-Bekr, a desno jedan beduin, pa Omer, bojeći se da je on ne dadne tom beduinu, reče: "Allahov Poslaniče, podaj Ebu-Bekru, kod tebe!" Međutim, on je dade beduinu koji mu je bio na desnoj strani i reče: "Držite se desna i desna!"¹

٢٣٥١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِقَدَحٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ أَصْغَرُ الْقَوْمِ وَالْأَشْيَاحُ عَنْ يَسَارِهِ فَقَالَ يَا غُلَامُ أَتَأْذُنِي لِي أَنْ أُعْطِيَهُ الْأَشْيَاحُ قَالَ مَا كُنْتُ لِأَوْثَرِ بَفْضَلِي مِنْكَ أَحَدًا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ .

٢٣٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهَا حُلِبَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ شَاةٌ دَاجِنٌ وَهِيَ فِي دَارِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ وَشِيبَ لَبْنُهَا بِهَاءٍ مِنَ الْبُئْرِ الَّتِي فِي دَارِ أَنَسٍ فَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْقَدَحَ فَشَرِبَ مِنْهُ حَتَّى إِذَا نَزَعَ الْقَدَحَ مِنْ فِيهِ وَعَلَى يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ عُمَرُ وَخَافَ أَنْ يُعْطِيَهُ الْأَعْرَابِيُّ أَعْطَى أَبَا بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ عِنْدَكَ فَأَعْطَاهُ الْأَعْرَابِيُّ الَّذِي عَلَى يَمِينِهِ ثُمَّ قَالَ الْإِيْمَنَ فَالْإِيْمَنَ .

¹ Na sastanku, opisanom u prvom hadisu, s desne strane Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio je Fadl b. Abbas, a u drugom Halid b. Velid. Počastiti gosta napitkom mlijeka pomiješanog s vodom nije neumjesno, a prodavati ga razvodnjenog, zabranjeno je. Čovjek treba realno cijiniti sebe i svoju vrijednost u društvu i prema tome se i vladati.

O ONOM KOJI JE REKAO:
“VLASNIK VODE IMA PRIORITET
NA NJU SVE DOK SE NE NAPIJE”

Ovo se temelji na izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Ne zabranjuje se višak vode.”

2353. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne zabranjuje se višak vode, pa da se zbog toga spriječi (iskorištavanje) trave.”

2354. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibni-Šihaba, ovaj od Ibnu-Musejjeba i Ebu-Seleme, a on, opet, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne zabranjujte višak vode, pa da time zabranite i višak trave!”²

بَابُ مَنْ قَالَ إِنَّ صَاحِبَ الْمَاءِ
أَحَقُّ بِالْمَاءِ حَتَّى يَرَوِيَ

لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ الْمَاءِ .

٢٣٥٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يُمْنَعُ فَضْلُ
الْمَاءِ لِيُمْنَعَ بِهِ الْكَلَاءُ .

٢٣٥٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ
عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ
لَا تَمْنَعُوا فَضْلَ الْمَاءِ لِيُتَمْنَعُوا بِهِ فَضْلُ الْكَلَاءِ .

2 Ibni-Madže preko Aiše, radijallahu anha, navodi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nikome se ne zabranjuje višak vode i ne sprečava se korištenje bunara.” Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi riječi Alejhisselama: “Ko drugom spriječi višak svoje vode ili trave, Allah će mu spriječiti svoju milost.” Ibn-Murdevejh bilježi u svome *Tefsiru* da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne sprečavajte Allahovim robovima suvišak vode, suvišak trave i vatre, koje je Allah učinio da se putnici kroz pustinju koriste i slabašni pomognu.”

Prema gornjem Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavati suvišak vode i stavljati zabranu na pojilišta, jer bi samonikla trava oko njih ostala nepopašena i propala bi.

Vodu, travu i vatru može svako posjedovati.

Vode koje teku ispod zemlje nisu ničije isključivo vlasništvo. Bunari koji nisu uskopani trudom i radom pojedinca i koje koristi okolni svijet, zajedničko je dobro svih ljudi. Mora i jezera su zajedničko vlasništvo svih ljudi, kao i javne velike rijeke.

Svako može u vlasništvu imati travu koja je sama nikla na mjestima koja nemaju vlasnika. Isti je status i drveća. Međutim, trava i drveće nikli ili uzgajani na nečijem vlasništvu pripadaju tom vlasniku.

Trave nikle same na ničijem zemljištu može svačija stoka popasti. Svako može sabirati drvlje i njihov plod po brdima i dolinama u ničijem vlasništvu. Ljudi i životinje imaju pravo koristiti neograničeno vodu koja nije ničije vlasništvo, a neograničeno pravo uzimanja vode iz privatnih korita i bazena imaju samo njihovi vlasnici. Vodu potoka u privatnom vlasništvu, drugi ljudi mogu crpiti samo za piće svojih ukućana i napajanje stoke. Stoka se može na pojilište dotjerati samo pod uvjetom da se rijeci, bunaru ili zemljištu vlasnika ne nanese nikakva šteta. Susjedi nemaju pravo ovakvu vodu odvoditi za natapanje svoga zemljišta bez odobrenja njenog vlasnika.

KO ISKOPA BUNAR U SVOM IMANJU, NE DAJE OBEŠTEĆENJE

2355. PRIČAO NAM JE Mahmud, njega obavijestio Ubejdullah prenoseći od Israila, on od Ebu-Hasina, ovaj od Ebu-Saliha, a on, opet, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Rudnik je bez dažbine, bunar je bez odgovornosti (za tuđu nesreću u njemu), za nagonski prestup životinje nema obeštećenja, a na (nađeno) zakopano blago je petina (državi).”¹

PARNIČENJE ZBOG BUNARA I PRESUDA O NJEMU

2356, 2357. PRIČAO NAM JE Abdan prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Šekika, on, opet, od Abdullaha, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Ko se lažno, krivo zakune da bi oteo nečiju imovinu, susrest će Allaha (na Sudnjem danu) a On će biti na njega ljut.” Potom je Allah objavio: “Zaista oni koji s Allahovom obavezom i svojim zakletvama kupuju malu vrijednost...” (do kraja ajeta)!

Kasnije je došao Eš'as i upitao: “Šta vam je pričao Ebu-Abdur-Rahman? Ja sam bio povod objavljivanja tog ajeta. Imao sam bunar na zemljištu moga amidžića, pa mi je (Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem) rekao:

– (Dovedi) svoje svjedoke!

بَابُ مَنْ حَفَرَ بَيْتًا فِي مِلْكِهِ لَمْ يَضْمَنْ

٢٣٥٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَعْدُنُ جُبَارٌ وَالْبَيْتُ جُبَارٌ وَالْعَجْمَاءُ جُبَارٌ وَفِي الرِّكَازِ الْخُمْسُ .

بَابُ الْخُصُومَةِ فِي الْبَيْتِ وَالْقَضَاءِ فِيهَا

٢٣٥٦-٢٣٥٧. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ هُوَ عَلَيْهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَانْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بَعْدَهُ اللَّهُ وَأَيُّهُمْ ثَمَنًا قَلِيلًا الْآيَةَ فَجَاءَ الْأَشْعَثُ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فِي أَنْزَلْتُ هَذِهِ الْآيَةَ كَانَتْ لِي بَيْتٌ فِي أَرْضِ ابْنِ عَمٍّ لِي فَقَالَ لِي شُهُودُكَ قُلْتُ مَا لِي شُهُودٌ قَالَ فِيمِئْتَهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا يَحْلِفُ فَذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ هَذَا الْحَدِيثَ فَانْزَلَ اللَّهُ ذَلِكَ تَصْدِيقًا لَهُ .

¹ Ko posjeduje u svom zemljištu bazen, bunar ili potok u koji neprekidno dolazi voda, on može zabraniti ulazak u svoje zemljište onima koji bi htjeli tu vodu piti. Međutim, ako nema u blizini vode slobodne za piće, vlasnik zemljišta mora drugim ljudima ili iznijeti vode sam, ili im dopustiti da uđu u zemljište i uzmu vodu. Ako vlasnik zemljišta neće iznijeti vodu, zainteresirana stranka ima pravo ući i uzeti sebi vodu pod uvjetom, da ne učini nikakve štete vlasniku: bilo usjevu, obalama bunara, potoka i tome slično (Medželle-i-ahkami-šer'ijje).

- Nemam svjedoka – odgovorio sam.
- Pa njegova je zakletva? – rekao je.
- Allahov Poslaniče – rekao sam – a tada, kada se on zakune (izgubih ja bunar)? Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao gornju izjavu, a Allah mu objavio gornji ajet kao potvrdu.”²

GRIJEH SPREČAVANJA VODE PUTNIKU

2358. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid b. Zijad prenoseći od A‘meša, koji je rekao da je čuo Ebu-Saliha, kako kaže:

- Čuo sam od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da nam kaže:
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Tri su (vrste ljudi) na koje Allah neće

بَابُ إِثْمِ مَنْ مَنَعَ ابْنَ السَّبِيلِ مِنَ الْمَاءِ

٢٣٥٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا صَالِحٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةٌ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

2 Mnogi muhaddisi isti slučaj su zabilježili u nešto izmijenjenim varijantama. Muslim, Nesai i Ibnu-Madže preko Ebu-Umame iznose da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ko prisvoji neko pravo muslimana putem lažne zakletve, Allah će mu sigurno dosuditi Džehennem, i lišiti ga Dženneta.” Tada je jedan čovjek upitao: “A ako je to nešto neznatno, Allahov Poslaniče?”

– Makar to bila i grančica od drveta craka – odgovorio je on.

Isti dijalog navodi i Hakim u svom *Mustedreku*, završavajući ga riječima: “... pa makar to bio misvak, pa makar to bio misvak!”

Muslim i Tirmizi navode Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Tri su vrste ljudi koje Allah neće ni pogledati na Sudnjem danu, neće ih od grijeha očistiti, nego će im dati bolnu kaznu.”

– Ko su ti, propali oni i stradali, Allahov Poslaniče? – upitao je Ebu-Zerr.

– Oni koji druge kleveću, koji svoju odjeću spuštaju ispod članaka i oni koji prodaju robu, zaklinjući se lažno.

Asbahani u djelu *Et-tergib vet-terhib* preko Umame zabilježio je Muhammedovu, sallallahu alejhi ve sellem, izjavu: “Dobra je zarada trgovca kod koga imaju četiri svojstva: kada što kupuje, ne kudi, kada što prodaje, ne hvali, u kupoprodaji ne zavarava i ne zaklinje se.”

Cijeli prijevod fragmentano navedenog 77. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:

“Zaista oni koji kupuju neznatnu korist za Allahovu obavezu i svoje zakletve neće imati nikakva udjela na onom svijetu, niti će Allah s njima govoriti, niti će ih gledati (blagonaklono) na Sudnjem danu, niti će ih očistiti (od grijeha). Za njih je (pripremljena) bolna kazna.”

Šteta koju životinja učini silom svoga prirodnog nagona ne nadoknađuje se. Ali, ako vlasnik vidi svoju životinju kako tuđe dobro uništava, pa je u tome ne spriječi, morat će štetu nadoknaditi. Ako vlasnik, znajući da mu pseto svijet napada ili bodljiva i zijančer stoka drugom nanosi štetu, a ne veže ih, daje oštećenom odgovarajuću naknadu.

Ako bi konj pored jahača ili goniča mahnio prednjom nogom, glavom ili repom, ili se ritnuo stražnjom nogom i time nanio štetu drugom, vlasnik ne mora dati obeštećenje, jahao on na njemu ili ga gonio. Međutim, štetu nastalu od sudaranja životinja, ili od direktnog udarca prednjom nogom ili glavom, vlasnik životinje mora nadoknaditi.

Javni put koristi svako podjednako. Prema tome, ako bi čovjek jahao konja, on neće morati nadoknaditi štetu drugom prolazniku, koja se idući nije mogla izbjeći. Tako, naprimjer, ako bi s noge životinje odskočila prašina, blato ili kamen i time se uprljala tuđa haljina, ili ako bi se životinja stražnjom nogom ritnula ili mahnula repom i drugom štetu nanijela, njen vlasnik ne daje obeštećenja.

(blagonaklono) gledati na Sudnjem danu, niti će ih od grijeha očistiti i za njih je (pripremljena) bolna kazna: čovjek koji je na putu imao suvišak vode, pa je nije dao putniku; čovjek koji je dao zakletvu vjernosti starješini, i to samo iz ovozemaljskog interesa, pa ako mu od sebe štogod dadne, on je zadovoljan, a ako mu ne dadne, srdi se, i čovjek koji postavi svoju robu iza ikindije (pred mrak) i govori: ‘Kunem se Allahom pored koga nema drugog boga, za nju sam dao toliko i toliko!’, pa mu koji čovjek povjeruje. Potom je on citirao: ‘Zaista oni koji kupuju neznatnu vrijednost za Allahovu obavezu i svoje zakletve...’”

ZAUSTAVLJANJE RIJEKA

2359, 2360. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Ibnu-Šihab, prenoseći od Urve, on od Abdullaha b. Zubejra, radijallahu anhu, koji mu je saopćio da se jedan ensarija sporio sa Zubejrom pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, o jednom rukavcu vode iz krša kojom je on natapao palmovik. Tom prilikom mu je ensarija rekao: “Pusti vodu da prođe dalje!”

On to nije htio učiniti i oni su se parničili pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Zubejru: “Zubejre, natopi, a potom pusti vodu do svoga susjeda!” Tada se ensarija rasrdio i kazao: “Je li to što je on tvoj tečić (po ocu)?”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pocrvenio je u licu i rekao: “Zubejre, natopi i zadrži vodu sve dok se ne vrati do na zid (među)!”

Zubejr je kasnije rekao: – Mislim da je u vezi s ovim objavljen ovaj ajet: “Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti vjernici sve dok te ne budu uzeli za sudiju u svom međusobnom sporenju.”

رَجُلٌ كَانَ لَهُ فَضْلٌ مَاءٍ بِالطَّرِيقِ فَمَنَعَهُ مِنْ ابْنِ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِدُنْيَا فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا سَخِطَ وَرَجُلٌ أَقَامَ سِلْعَتَهُ بَعْدَ الْعَصْرِ فَقَالَ وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ غَيْرُهُ لَقَدْ أُعْطِيتُ بِهَا كَذًا وَكَذَا فَصَدَّقَهُ رَجُلٌ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا .

بَابُ سَكْرِ الْأَنْهَارِ

٢٣٥٩-٢٣٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ خَاصِمَ الزُّبَيْرِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فِي شَرَاجِ الْحَرَّةِ الَّتِي يَسْقُونَ بِهَا النَّخْلَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ سَرَّخَ الْمَاءَ يَمُرُّ فَأَبَى عَلَيْهِ فَاخْتَصَمَا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلزُّبَيْرِ أَسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسَلَ الْمَاءَ إِلَى جَارِكَ فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ أَنْ كَانَ ابْنُ عَمَّتِكَ فَتَلَوْنَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ أَسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَحْبَسَ الْمَاءَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَدْرِ فَقَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ .

GORNJI DIO SE NATAPA PRIJE DONJEG

2361. PRIČAO NAM JE Abdan, da ga je obavijestio Abdullah, a njega Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Urve, koji je rekao:

- Jedan ensarija sporio se sa Zubejrom, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zubejre, natopi, zatim pusti (vodu)!”
- Zato što je on tvoj tečić! – rekao je ensarija.
- Zubejre, natapaj sve dok voda ne stigne prema zidu – kazao je Alejhisselam – i još je malo zadrži!
- Mislim – rekao je Zubejr – da je zbog toga sišao ovaj ajet: “Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti vjernici sve dok te ne budu uzeli za suca u svom međusobnom sporenju.”¹

GORNJI DIO NATAPA SE DO ČLANKA

2362. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njega obavijestio Mahled b. Jezid Harrani, ovoga Ibnu-Džurejdž, a njemu kazao Ibnu-Šihab prenoseći od Urve b. Zubejra, koji mu je saopćio da se jedan ensarija sporio sa Zubejrom za rukavac vode iz krša, kojom je on natapao palmovik, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zubejre, natopi, a potom je pusti do svoga susjeda!” On mu je to naredio prema običaju. Tada je ensarija kazao: “Je li zato što je on tvoj tečić?”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pocrvenio je u licu i rekao: “Natopi i zadrži je

بَابُ شَرْبِ الْأَعْلَى قَبْلَ الْأَسْفَلِ

٢٣٦١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ قَالَ خَاصِمَ الزُّبَيْرِ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا زُبَيْرُ اسْقِ ثُمَّ أَرْسِلْ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ إِنَّهُ ابْنُ عَمَّتِكَ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ يَبْلُغُ الْمَاءُ الْجَدْرَ ثُمَّ أَمْسِكَ فَقَالَ الزُّبَيْرُ فَأَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ .

بَابُ شَرْبِ الْأَعْلَى إِلَى الْكَعْبَيْنِ

٢٣٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ هُوَ ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ يَزِيدَ الْحَرَّانِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بِنِ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ خَاصِمَ الزُّبَيْرِ فِي شِرَاجٍ مِنَ الْحَرَّةِ يَسْقِي بِهَا النَّخْلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اسْقِ يَا زُبَيْرُ فَأَمَرَهُ بِالْمَعْرُوفِ ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى جَارِكَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ أَنْ كَانَ ابْنُ عَمَّتِكَ فَتَلَوْنَ وَجْهَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ اسْقِ ثُمَّ أَحْبَسَ يَرْجِعُ الْمَاءَ إِلَى الْجَدْرِ وَاسْتَوْعَى لَهُ حَقَّهُ فَقَالَ الزُّبَيْرُ

¹ Svako ima pravo da podjednako koristi zrak, svjetlost sunca, mora, rijeke i jezera. Svako može natapati svoje zemljište vodom iz rijeke koja nije ničije vlasništvo i može iskopati jarak od te rijeke za natapanje svoga zemljišta, pa i mlin izgraditi pod uvjetom da ne ošteti drugog. Prema tome, ako bi se odvodna voda iz toga jarka prelila i nanosila štetu drugom ili bi se time vodostaj rijeke smanjio, pa se susjedima onemogućila plovidba čamcima, zabranjeno je odvajanje vode iz te rijeke.

Dionik u zajedničkoj rijeci, jazu ili potoku ne može odvoditi posebnim jarkom vodu bez dozvole drugih dioničara, ne može stari red preinačiti, niti može svoj red iz te rijeke (korita) voditi na druga zemljišta, koja nemaju prava i tako ih samovoljno natapati (Medželle-i-ahkami-šer'ijje).

toliko da voda stigne prema zidu!” Tako je on sačuvao Zubejru njegovo pravo.

Zubejr je kasnije kazao: “Bogami, zbog toga je objavljen ovaj ajet: ‘Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti vjernici sve dok te ne uzmu za suca u svom međusobnom sporenju.’”

Ibnu-Šihab mi je rekao: “Ensarije i ostali svijet tumačili su gornju izjavu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Natopi i zadrži je sve dok ne dospije prema zidu (međa ili korijen), tj. do članka.’”¹

NAGRADA ZA NAPAJANJE VODOM

2363. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Išao jedan čovjek pa previše ožednio. Tada siđe u jedan bunar i iz njega se napi. Kada je izašao, vidio je da pas isplaženog jezika od žeđi jede zemlju.

– Ovoga je stiglo – pomisli on – isto ono što je bilo stiglo i mene.

– On je tada napunio svoju mestvu (vodom), pridržao je svojim ustima, ispeo se i napojio psa. Allah mu je za to zahvalio (učinio dobro) i oprostio mu grijehe.

– Allahov Poslaniče – upitali su (prisutni) – ima li nam nagrada i za životinje?

– Za napajanje svake *vlažne džigere* (sve što je živo) ima nagrada – odgovorio je on.

U drugom nizu prenosilaca Malika slijedi Hammad b. Seleme i Rebi‘ b. Muslim, prenoseći od Muhammeda b. Zijada.

وَاللَّهِ إِنَّ هَذِهِ الْآيَةَ أَنْزَلْتُ فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ قَالَ لِي ابْنُ شِهَابٍ فَقَدَرْتُ الْأَنْصَارُ وَالنَّاسُ قَوْلَ النَّبِيِّ ﷺ اسْقِ ثُمَّ احْبِسْ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى الْجَذْرِ وَكَانَ ذَلِكَ إِلَى الْكَعْبَيْنِ .

بَابُ فَضْلِ سَقْيِ الْمَاءِ

٢٣٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَمْشِي فَاشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَنَزَلَ بِئْرًا فَشَرِبَ مِنْهَا ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا هُوَ بِكَلْبٍ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَقَالَ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا مِثْلُ الَّذِي بَلَغَ بِي فَمَلَأَ خُفَّهُ ثُمَّ أَمْسَكَهُ بِفِيهِ ثُمَّ رَقِيَ فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّ لَنَا فِي الْبَهَائِمِ أَجْرًا قَالَ فِي كُلِّ كَبِدٍ رَطْبَةٍ أَجْرٌ تَابَعَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ وَالرَّبِيعُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ .

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- zemljišta se natapaju redom nizvodno i svaki poredovnik navraća vodu dok mu se ona ne izravna s međom, odnosno stigne do korijena voćke ili usjeva, a potom vodu pušta susjedu na nižem toku jarka;
- prethodni poredovnik nakon natopljenog svoga zemljišta, svu tekuću vodu pušta dalje svome susjedu;
- vlasnici obalnih dijelova korita ravnopravni su u natapanju svojih zemljišta.

2364. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebi-Merjem, njemu Nafi' b. Omer, prenoseći od Ibn-Ebu-Mulejke, on od Esme, kćerke Ebu-Bekra, radijallahu anhuma, koja je izjavila da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao namaz pri pomračenju Sunca i potom rekao:

- Približen mi je Džehennem i ja sam rekao: O moj Bože, pa zar dok sam ja među njima? Tu je bila i jedna žena – mislim, kaže Esma, da je rekao – koju grebe mačka.
- Šta joj je?, upitao je on.
- Ona ju je držala zatvorenu – rekli su (meleki) – pa je od gladi krepala.

2365. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Kažnjena je žena zbog mačke koju je zatvorila, pa je od gladi krepala i tako je ta žena dospjela u Džehennem.
- Čuvar je rekao – a to Allah najbolje zna: “Kada si je zatvorila nisi je hranila, nisi je pojila, a nisi je ni pustila da pojede što od zemaljskog bilja.”²

O ONOM KOJI JE SMATRAO DA VLASNIK BUNARA ILI MJEŠČIĆA IMA NAJVIŠE PRAVO NA VODU U NJIMA

2366. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Abdul-Aziz prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem,

٢٣٦٤. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى صَلَاةَ الْكُسُوفِ فَقَالَ دَنْتُ مِنِّي النَّارَ حَتَّى قُلْتُ أَيُّ رَبِّ وَأَنَا مَعَهُمْ فَإِذَا امْرَأَةٌ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ تَخْدِشُهَا هِرَّةٌ قَالَ مَا شَأْنُ هَذِهِ قَالُوا حَبَسَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا .

٢٣٦٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَذِّبْتُ امْرَأَةً فِي هِرَّةٍ حَبَسْتُهَا حَتَّى مَاتَتْ جُوعًا فَدَخَلْتُ فِيهَا النَّارَ قَالَ فَقَالَ وَاللَّهِ أَغْلَمُ لَا أَنْتِ أَطْعَمْتِهَا وَلَا سَقَيْتِهَا حِينَ حَبَسْتِهَا وَلَا أَنْتِ أَرْسَلْتِهَا فَأَكَلَتْ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ .

بَابُ مَنْ رَأَى أَنَّ صَاحِبَ الْحَوْضِ وَالْقَرْيَةِ أَحَقُّ بِمَائِهِ

٢٣٦٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَيْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقَدَحٍ فَشَرِبَ وَعَنْ يَمِينِهِ

2 Iz navedenih hadisa se zaključuje:

- dobročinstvo treba činiti svakome, pa i životinjama;
- napojiti žednog spada među velika dobročinstva. Ashabi su govorili: “Ko ima puno grijeha, neka žedne napaja.” Kada se opraštaju grijesi onome ko napoji žedno pseto, kolika nagrada onda čeka onoga ko napaja žedne ljude;
- sadaka se može dati i nemuslimanu.

donesena je čaša (mlijeka) i on se iz nje napio.
Na desnoj strani mu je bio jedan dječak, on je bio najmlađi od (prisutnog) svijeta, a sa lijeve starci.
– Dečko, rekao je on, dozvoljavaš li mi da je dadnem starcima?
– Allahov Poslaniče, reče on, svoj dio od tebe ne dopuštam nikom. I on je dadne njemu.

2367. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Muhammeda b. Zijada, koji kaže da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, odbijati ću ljude od svoga zdenca kao što se odbija od zdenca nepoznata deva.”

2368. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, da ga je obavijestio Abdur-Rezzak, a njega Ma'mer, prenoseći od Ejuba i Kesira b. Kesira, s tim da jedan u odnosu na drugog dodaju ponešto, njima Seid b. Džubejr, koji je rekao da je Ibnu-Abbas kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Allah se smilovao Isma'illovoj majci! Da je ostavila Zemzem, ili je rekao, da nije grabila vodu (Zemzema), ona bi bila stvarno jaka tekuća voda.”
Tu je kasnije došlo pleme Džurhum i pitalo: “Dozvoljavaš li nam da se nastanimo kod tebe?”
– Da – odgovorila je ona – ali nemate pravo na ovu vodu.
– Dobro – odgovorili su oni.

2369. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Ebu-Saliha Semmana, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:
– Trojica su s kojima Allah neće razgovarati na Sudnjem danu i neće ih (blagonaklono) gledati, a

غُلَامٌ هُوَ أَخَذْتُ الْقَوْمَ وَالْأَشْيَاخَ عَنْ يَسَارِهِ
قَالَ يَا غُلَامُ أَتَأْذُنِي لِي أَنْ أُعْطِيَ الْأَشْيَاخَ فَقَالَ
مَا كُنْتُ لِأَوْثَرِ بَنِيصِي مِنْكَ أَحَدًا يَا رَسُولَ اللَّهِ
فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ .

٢٣٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ
حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي
بِيَدِهِ لَا ذُودَنَّ رَجُلًا عَنْ حَوْضِي كَمَا تُذَادُ الْغَرِيْبَةُ
مِنَ الْإِبِلِ عَنِ الْحَوْضِ .

٢٣٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ وَكَثِيرِ بْنِ
كَثِيرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ
قَالَ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكْتَ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ لَوْ
لَمْ تَغْرِفْ مِنَ الْمَاءِ لَكَانَتْ عَيْنًا مَعِينًا وَأَقْبَلَ جُرْهُمُ
فَقَالُوا أَتَأْذِنِينَ أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكَ قَالَتْ نَعَمْ وَلَا حَقَّ
لَكُمْ فِي الْمَاءِ قَالُوا نَعَمْ .

٢٣٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ ثَلَاثَةٌ
لَا يَكْلَمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ رَجُلٌ
خَالَفَ عَلَى سِلْعَةٍ لَقَدْ أُعْطِيَ بِهَا أَكْثَرَ مِمَّا أُعْطِيَ

to su: čovjek koji se lažno zaklinjao na robu da je za nju dao više od onoga što je stvarno dao; čovjek koji je učinio lažnu zakletvu, da bi s njom oteo imovinu čovjeka muslimana i čovjek koji nije dao (žednom) višak vode. Allah će reći: “Sustežem ti danas Svoje dobročinstvo kao što si ti sustegao dobročinstvo koje nisi izradio svojom rukom.” Ali je rekao da je Sufjan prenosio više puta od Amra koji je čuo Ebu-Saliha da ovaj hadis veže za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

NIČIJE ZEMLJIŠTE PRIPADA SAMO ALLAHU I NJEGOVOM POSLANIKU, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

2370. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Abdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, da je Sa‘b b. Džessame rekao, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

“Ničija zemlja pripada samo Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

A Ibnu-Šihab je rekao: “Preneseno nam je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo u zaštitu Neki‘, a Omer zaštitio Seref i Rebezu.¹

NAPAJANJE SVIJETA I STOKE NA RIJEKAMA

2371. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik b. Enes prenoseći od Zejda b. Esleme, on od Ebu-Saliha Semmana, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Konj nekada čovjeku donosi nagradu, nekada mu

وَهُوَ كَاذِبٌ وَرَجُلٌ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ رَجُلٍ مُسْلِمٍ وَرَجُلٌ مَنَعَ فَضْلَ مَاءٍ فَيَقُولُ اللَّهُ الْيَوْمَ أَمْنَعُكَ فَضْلِي كَمَا مَنَعْتَ فَضْلَ مَا لَمْ تَعْمَلْ يَدَاكَ قَالَ عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ غَيْرَ مَرَّةٍ عَنْ عَمْرِو سَمْعٍ أَبَا صَالِحٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ.

بَاب لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ

٢٣٧٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الصَّعْبَ بْنَ جَثَامَةَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ يَحْيَى وَقَالَ بَلَّغْنَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ حَمَى النَّقِيعَ وَأَنَّ عُمَرَ حَمَى السَّرَفَ وَالرَّبِذَةَ.

بَابُ شَرْبِ النَّاسِ وَالْذَوَابِّ مِنَ الْأَنْهَارِ

٢٣٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ

¹ Neki‘, Seref i Rebeza su ničiji predjeli zemljišta nedaleko od Medine. Prvi je stavio pod zabranu Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, a druga dva Omer za opće državne potrebe na kojima je napasana državna stoka zaplijenjena u borbi s neprijateljem ili sakupljena od muslimana na ime zekata.

je zaštita, a nekada je grijeh. Što se tiče slučaja kada mu je nagrada, to je onda kada ga čovjek drži za Allahov put i napasa ga na svojoj livadi ili bašči, pa što god on popase na svom užetu na toj livadi ili bašči, čovjek ima za to nagradu. Ukoliko mu se uže prekine i on preskoči korak-dva (ili brežuljak-dva), njemu se za njegove stope i njegovu balegu računaju posebna dobra djela. Ako ga čovjek provede pokraj rijeke, pa se on iz nje napije, a on nije posebno namjeravao da ga napoji, njemu se i to računa dobrim djelom i za to će imati posebnu nagradu. Čovjek koji ga drži radi rada (da nije drugom potreban) i skromnosti, i nije zaboravio obavezu prema Allahu u njihovim vratovima (zekat) i njihovim leđima, on mu je tako zaštita (od siromaštva). Čovjek koji ga drži radi ponosa, licemjerstva i neprijateljstva protiv muslimana, on mu je zbog toga samo grijeh.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan za magarca, odgovorio je:

– O tome mi nije ništa posebno objavljeno osim ovog općeg jedinstvenog ajeta. “Ko uradi koliko trun težine dobra, vidjet će ga, a ko uradi koliko trun zla, vidjet će ga.”

2372. PRIČAO NAM JE Isma‘il, a njemu Malik prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe‘isa, ovaj od Zejda b. Halida Džuhenija, radijallahu anhu, koji je rekao: – Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i pitao ga za nađenu stvar, pa je on odgovorio:

“Zapamti njenu uzicu i njenu kesu (u kojoj je nađena), pa je obznanjuj godinu dana i ako dođe njen vlasnik (podaj mu je), inače je tvoja.”

– A zalutalo (izgubljeno) bravče? – upita on.

– Ono je tvoje ili tvoga brata, ili vuka – odgovori on.

– A izgubljena deva? – upita čovjek.

وَزُرَّ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ بِهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيلِهَا ذَلِكَ مِنَ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٌ وَلَوْ أَنَّهُ انْقَطَعَ طِيلُهَا فَاسْتَنْتَ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَثَارُهَا وَأَرْوَاتُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهْرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَ كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ فَهِيَ لِذَلِكَ أَجْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغْنِيًا وَتَعَفُّفًا ثُمَّ لَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَلَا ظُهُورِهَا فَهِيَ لِذَلِكَ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَنِوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ عَلَى ذَلِكَ وَزُرٌّ وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْحُمْرِ فَقَالَ مَا أَنْزَلَ عَلَيَّ فِيهَا شَيْءٌ إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَةُ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ.

٢٣٧٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ رِبْعَةَ ابْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنبِيعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدِ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ اللَّقْطَةِ فَقَالَ اعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَشَأْنُكَ بِهَا قَالَ فَضَالَةُ الْغَنَمِ قَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّبِّ قَالَ فَضَالَةُ الْإِبِلِ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرُدُّ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا.

– Šta ti imaš s tim – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – ona ima svoj rezervoar (za vodu), svoje papke, dođe na vodu i jede (lišće) drveća dok je ne susretne njen gospodar.

PRODAVANJE DRVA I TRAVE (SIJENA)

2373. PRIČAO NAM JE Mu‘alla b. Esed, njemu Vuhejb prenoseći od Hišama, on od svoga oca, ovaj od Zubejra b. Avvama, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da neko od vas uzme uže, pa donese breme drva i proda, i Allah mu tim očuva njegov obraz, bolje je nego da prosi od svijeta, dalo mu se što ili ne dalo.”

2374. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ebu-Ubejda, oslobođenog roba Abdu-Rahmana b. Avfa, da je on čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, gdje kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Da neko od vas uprti breme drva na svoja leđa, bolje mu je nego da traži pomoć od drugog, dao mu je on ili ne.”

2375. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, da ga je obavijestio Hišam, njega Ibni-Džurejdž, ovoga Ibn-Šihab prenoseći od Alija b. Husejna b. Alija, on od svoga oca Husejna b. Alija, a on od svoga oca Alije b. Ebu-Taliba, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Bio sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i dobio na Dan Bedra od ratne dobiti jednu staru devu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Alija – dao mi je još jednu staru devu, pa sam ih jednog dana povalio pred vrata jednog ensarije i htio na njih natovariti rogozine da je prodam i time se pomognem za Fatiminu svadbu. Sa mnom je bio jedan kovač iz plemena Benu-Kajnuka, a u njegovoj kući pio je

بَابُ بَيْعِ الْحَطَبِ وَالْكَلَا

٢٣٧٣. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ أَحْبَلًا فَيَأْخُذَ حُزْمَةً مِنْ حَطَبٍ فَيَبِيعَ فَيَكْفِيَ اللَّهُ بِهِ وَجْهَهُ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ أَعْطِيَ أَمْ مُنَعَ .

٢٣٧٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَأَنْ يَحْتَطِبَ أَحَدُكُمْ حُزْمَةً عَلَى ظَهْرِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدًا فَيُعْطِيَهُ أَوْ يَمْنَعَهُ .

٢٣٧٥. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ قَالَ أَصَبْتُ شَارِفًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي مَغْنَمٍ يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ وَأَعْطَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَارِفًا أُخْرَى فَانْخُتُمَا يَوْمًا عِنْدَ بَابِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أَهْلَ عَلَيْهِمَا إِذْخِرَا لِأَبِيْعَهُ وَمَعِيَ صَائِعٌ مِنْ بَنِي قَيْنُقَاعَ فَاسْتَعِينَ بِهِ عَلَى

Hamza b. Abdul-Muttalib s jednom pjevačicom, koja mu je rekla: “Hamza, gle, debelih deva!” Tada je Hamza na njih jurnuo sa sabljom, posjekao im grbe, prorezao njihove slabine i izvalio im crne džigerice.

– I grbe?, upitao sam Ibni-Šihaba, a on reče: “Prorezao im je obadvjema grbe i odnio ih.”

– Alija je kazao: “Gledao sam taj prizor koji me je zaprepastio, pa sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kod njega bijaše Zejd b. Haris. Ja sam ga obavijestio o gornjem slučaju. On je tada izašao sa Zejdom, a s njim sam krenuo i ja. Potom je ušao Hamzi i rasrdio se na njega, a Hamza podiže svoj pogled (glavu) i reče: ‘Pa vi ste samo robovi mojih preda?’ Tada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio idući natraške, sve dok nije od njih izašao, a to je bilo prije zabrane (uživanja) vina (alkohola).”¹

O PARCELAMA

2376. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad prenoseći od Jahjaa b. Seida, koji je kazao:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio je rasparčati (razdijeliti) Bahrejn.”

– Da dodijeliš parcele i našoj braći muhadžirima kao što ćeš dodijeliti i nama! – rekli su ensarije.

– Vidjet ćete poslije mene, rekao je on, sebičnost, pa se strpite dok se ne sastanete sa mnom!²

وَلَيْمَةُ فَاطِمَةَ وَحَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ يَشْرَبُ فِي ذَلِكَ الْبَيْتِ مَعَهُ قَيْنَةٌ فَقَالَتْ أَلَا يَا حَمْزُ لِلشُّرْفِ النَّوَاءِ فَتَارَ إِلَيْهِمَا حَمْزَةٌ بِالسَّيْفِ فَجَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا ثُمَّ أَخَذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا قُلْتُ لِابْنِ شِهَابٍ وَمِنْ السَّنَامِ قَالَ قَدْ جَبَّ أَسْنِمَتَهُمَا فَذَهَبَ بِهَا قَالَ ابْنُ شِهَابٍ قَالَ عَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَنَظَرْتُ إِلَى مَنْظَرٍ أَفْظَعَنِي فَاتَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ فَأَخْبَرْتُهُ الْخَبَرَ فَخَرَجَ وَمَعَهُ زَيْدٌ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَدَخَلَ عَلَى حَمْزَةَ فَتَغَيَّظَ عَلَيْهِ فَرَفَعَ حَمْزَةُ بَصَرَهُ وَقَالَ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عِبِيدُ لَأَبَائِي فَرَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُقَهِّقِرُ حَتَّى خَرَجَ عَنْهُمْ وَذَلِكَ قَبْلَ تَحْرِيمِ الْخَمْرِ .

بَابُ الْقَطَائِعِ

٢٣٧٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَرَادَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُقْطَعَ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَتْ الْأَنْصَارُ حَتَّى تُقْطَعَ لِإِخْوَانِنَا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ مِثْلَ الَّذِي تُقْطَعُ لَنَا قَالَ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي .

¹ Iz hadisa može se zaključiti:

- svadbeno veselje je sunnet;
- pjevati i slušati pristojne pjesme nije zabranjeno;
- dozvoljeno je koristiti uslugu drugog uz isplatu pravedne nagrade;
- starješina i službenik razgovora sa strankama dostojanstveno i pristojno odjeven;
- Hamzin ispad bio je jedan od povoda zabrane pijenja alkohola;
- oštećeni se može odreći svoga zakonskog prava na obeštećenje.

² Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio je obradive parcele u osvojenom Bahrejnu ensarijama, jer su se oni pretežno bavili zemljoradnjom i u to bili upućeni. Zemlja, dakle, pripada prvenstveno zemljoradniku. Svaka grana privredne djelatnosti najprikladnija je onima koji se njom bave.

PROPISIVANJE (DODJELJIVANJE)
PARCELA (ZEMLJE)

2377. Lejs je prenio od Jahjaa b. Seida, on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ensarije da im dodijeli zemljišta u Bahrejnu.

– Allahov Poslaniče, rekli su oni, ako to činiš, onda to isto propiši i našoj braći Kurejšijama!, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao više. On reče: “Vidjet ćete poslije mene sebičnost, pa strpite se dok se ne susretnete sa mnom (na Sudnjem danu)!”

MUŽENJE DEVE KOD VODE

2378. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, a ovome njegov otac prenoseći od Hilala b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amre, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Devino je pravo da bude mužena kod vode.”

بَابُ كِتَابَةِ الْقَطَائِعِ

٢٣٧٧. وَقَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَعَا النَّبِيَّ ﷺ الْأَنْصَارَ لِيَقْطَعَ لَهُمْ بِالْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ فَعَلْتَ فَاتَّكَبَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ قُرَيْشٍ بِمِثْلِهَا فَلَمْ يَكُنْ ذَلِكَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي .

بَابُ حَلَبِ الْإِبِلِ عَلَى الْمَاءِ

٢٣٧٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مِنْ حَقِّ الْإِبِلِ أَنْ تُحَلَبَ عَلَى الْمَاءِ .

ČOVJEK IMA PRAVO PROLAZA
U BAŠČU ILI PALMOVIK I PRAVO
REDA (U ISKORIŠTAVANJU VODE)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko je prodao palme pošto su se otriјebile (oplodile), njihov plod pripada prodavaocu i prodavalac ima pravo prolaza i natapanja sve dok ga ne ubere, a to ima i vlasnik poklonjenih palmi.”

2379. OBAVIJESTIO NAS JE Abdullah b. Jusuf, da mu je pričao Lejs, ovome Ibnu-Šihab, prenoseći od Salima b. Abdullaha, on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: “Ko kupi palmu pošto se otriјebile, njen plod pripada prodavaocu, osim ako kupac ne uvjetuje što drugo. Ko kupi roba i on bude imao imovine, njegova imovina pripada onom koji ga je prodao, osim da kupac uvjetuje što drugo.”

Ovo o robu preneseno je još od Malika, koji je prenio od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, a on od Omera.

2380. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan, prenoseći od Jahjaa b. Seida, on od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, a on od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je da se proda plod samo nekoliko poklonjenih palmi (u palmoviku) uz procjenu (i zamjenu) za suhe datule.”

2381. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibn-Ujejne, prenoseći od Ibn-Džurejdža, on od Ataa koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je: kupoprodaju putem opipa (robe), zamjenjivanje žita u klasu za suho, zamjenjivanje suhog grožđa

بَابُ الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ مَمَرٌ
أَوْ شَرِبٌ فِي حَائِطٍ أَوْ فِي نَخْلٍ

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ بَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤْبَرَ فَثَمَرُهَا لِلْبَّائِعِ فَلِلْبَّائِعِ الْمَمَرُ وَالسَّقْيُ حَتَّى يَرْفَعَ وَكَذَلِكَ رَبُّ الْعَرِيَّةِ .

٢٣٧٩. أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ ابْتَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤْبَرَ فَثَمَرُهَا لِلْبَّائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُتَبَاعُ وَمَنْ ابْتَاعَ عَبْدًا وَلَهُ مَالٌ فَهُوَ لِلَّذِي بَاعَهُ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ الْمُتَبَاعُ وَعَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ فِي الْعَبْدِ .

٢٣٨٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تُبَاعَ الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا تَمْرًا .

٢٣٨١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ الْمُخَابَرَةِ وَالْمُحَاقَلَةِ وَعَنْ الْمُرَابَةِ وَعَنْ بَيْعِ الثَّمَرِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلاَحُهَا وَأَنْ لَا تُبَاعَ إِلَّا بِالْذِّينَارِ وَالْذَّرْهَمِ إِلَّا الْعَرَايَا .

za ono na lozi i prodaju ploda sve dok ne sazrije i da se vrši kupoprodaja samo za dinar i dirhem osim kupoprodaje ploda nekoliko poklonjenih palmi.

2382. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze‘, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Davuda b. Husajna, on od Ebu-Sufjana, oslobođenog roba Ibn-Ebu-Ahmeda, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je u kupoprodaji (i poklonu) ploda nekoliko poklonjenih palmi da se procijene (i zamijene) za suhe datule ispod pet veskova ili pet veskova; sumnjao je Davud u to (kako je tačno rečeno).”

2383, 2384. PRIČAO NAM JE Zekerija b. Jahja, da ga je obavijestio Ebu-Usame, njega Velid b. Kesir, a ovoga Bušejr b. Jesar, oslobođeni rob Beni-Harise, da su mu Rafi‘ b. Hadidž i Sehl b. Ebu-Hasme pričali da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *muzabenu*, tj. zamjenjivanje sirovog ploda palme za suhe datule, izuzimajući vlasnike kupljenog (ili poklonjenog) ploda nekoliko palmi. Njima je to on dozvolio.

Ebu-Abdullah (Buharija) je rekao:

– Ibnu-Ishak je kazao: “Ovo isto prenio mi je Bušejr.”

٢٣٨٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ دَاوُدَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْعِ الْعَرَايَا بِخَرْصِهَا مِنَ الثَّمَرِ فِيمَا دُونَ خُمْسَةِ أَوْسُقٍ أَوْ فِي خُمْسَةِ أَوْسُقٍ شَكَ دَاوُدُ فِي ذَلِكَ .

٢٣٨٣-٢٣٨٤. حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى أَخْبَرَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي الْوَلِيدُ بْنُ كَثِيرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ مَوْلَى بَنِي حَارِثَةَ أَنَّ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ وَسَهْلَ بْنَ أَبِي حَثْمَةَ حَدَّثَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ الْمَزَابَنَةِ بَيْعِ الثَّمَرِ بِالثَّمَرِ إِلَّا أَصْحَابَ الْعَرَايَا فَإِنَّهُ أَذِنَ لَهُمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنِي بُشَيْرٌ مِثْلَهُ .

كِتَابُ فِي الْإِسْتِقْرَاضِ وَأَدَاءِ الدُّيُونِ وَالْجَبْرِ وَالنَّفَالِيسِ

ZAJAM, OTPLATA DUGOVA, KURATELA (OGRANIČENJE) I STEČAJ

KO KUPI NEŠTO NA KREDIT, A ZA TO
NEMA NOVACA ILI IH NEMA KOD SEBE

بَابُ مَنْ اشْتَرَى بِالذَّيْنِ
وَلَيْسَ عِنْدَهُ ثَمَنُهُ أَوْ لَيْسَ بِحَضْرَتِهِ

2385. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Džerir, prenoseći od Mugire, on od Ša'bija, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, koji je rekao:

- Ratovao sam zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi reče:
- Šta misliš, hoćeš li mi prodati svoga devca?
- Hoću – rekao sam, i prodao sam mu ga. Kada sam stigao u Medinu, poranio sam sutradan zbog onog devca i on mi je dao njegovu novčanu vrijednost.

2386. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Abdul-Vahid, a ovome A'meš, rekavši:

- Razgovarali smo kod Ibrahima o zalogu u nedostatku novca, pa on reče: "Prenio mi je Esved od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od jednog Jevreja nešto hrane do određenog roka, a ostavio mu u залог željezni pancir."

٢٣٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَيْفَ تَرَى بَعِيرَكَ أَتَبِيعُنِيهِ قُلْتُ نَعَمْ فَبِعْتُهُ إِيَّاهُ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ غَدَوْتُ إِلَيْهِ بِالْبَعِيرِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَهُ .

٢٣٨٦. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَاكُرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنِ فِي السَّلَامِ فَقَالَ حَدَّثَنِي الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى طَعَامًا مِنْ يَهُودِيٍّ إِلَى أَجَلٍ وَرَهْنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ .

O ONOM KO JE UZEO IMETKE SVIJETA, NAMJERAVAJUĆI DA IH PLATI ILI DA IH UNIŠTI

2387. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi, a njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Sevra b. Zejda, on od Ebul-Gajsa, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko uzme dobra svijeta, namjeravajući da ih plati, Allah će ga pomoći da to plati, a ko uzme, namjeravajući da ih uništi, Allah će uništiti njega.”

ISPLATA DUGA

Uzvišeni Allah je rekao: “Allah vam naređuje da povjerene vam stvari dajete onome kome pripadaju, a kada svijetu sudite, da sudite pravedno. Divno je ovo čim vas Allah savjetuje. Allah sve čuje i vidi.”

2388. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ebu-Šihab prenoseći od A'meša, on od Zejda b. Vehba, ovaj od Ebu-Zerraa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kada je ugledao, misljavaše on na Uhud, reče:

“Ne bih volio da mi se on pretvori u zlato i kod mene se od toga zadrži ijedan dinar više od tri dana, osim dinara s kojim bih iščekivao plaćanje duga.” I još je rekao: “Oni bogati bit će neznatni (s nagradom) osim onog koji dijeli ovako i ovako – i Ebu-Šihab pokaza ispred sebe, na svoju desnu i svoju lijevu stranu, a malo ih je takvih.”

– Budi na svom mjestu! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – i malo se udalji.

بَابُ مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَوْ إِتْلَافَهَا

٢٣٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ النَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا أَدَّى اللَّهُ عَنْهُ وَمَنْ أَخَذَ يُرِيدُ إِتْلَافَهَا أَتْلَفَهُ اللَّهُ.

بَابُ أَدَاءِ الدَّيْنِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا).

٢٣٨٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شَهَابٍ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا أَبْصَرَ يَغْنِي أَحَدًا قَالَ مَا أَحَبُّ أَنَّهُ تَحَوَّلَ لِي ذَهَبًا يَمُكُّ عِنْدِي مِنْهُ دِينَارٌ فَوْقَ ثَلَاثِ إِلَّا دِينَارًا أُرْصِدُهُ لَدَيْنِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْأَكْثَرِينَ هُمُ الْأَقْلُونَ إِلَّا مَنْ قَالَ بِأَمَالٍ هَكَذَا وَهَكَذَا وَأَشَارَ أَبُو شَهَابٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ وَقَالَ مَكَانَكَ وَتَقَدَّمَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَسَمِعْتُ صَوْتًا فَأَرَدْتُ أَنْ آتِيَهُ ثُمَّ ذَكَرْتُ قَوْلَهُ مَكَانَكَ حَتَّى آتَيْكَ فَلَمَّا جَاءَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي سَمِعْتُ أَوْ

Tada sam čuo jedan glas i htio do njega da odem, ali sam se sjetio njegovih riječi: “Budi na svom mjestu, dok ti ja ne dođem!”

Kada je došao, rekao sam: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, što sam čuo, ili je rekao, kakav je ono glas koji sam čuo?”

– A jesi li čuo? – upitao je on.

– Da – rekao sam.

– Došao mi je Džibril, alejhis-selam – rekao je on

– i kazao: “Ko umre od tvojih sljedbenika, a nije Allahu nikog pridruživao, ući će u Džennet.”

– I ako bude radio to i to? – upitao sam.

– Da – reče on.

2389. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Šebib b. Seid, njemu njegov otac prenoseći od Junusa, da je Ibnu-Šihab rekao, da mu je Ubejdullah b. Utbe rekao:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Kada bih imao zlata kao (brdo) Uhud, ne bih želio da mi prođu tri dana, a da kod mene od toga bude išta ostalo osim što bih pripremio za isplatu duga.” Ovo su prenijeli još Salih i Ukajl od Zuhrija.¹

قَالَ الصَّوْتُ الَّذِي سَمِعْتُ قَالَ وَهَلْ سَمِعْتَ
قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ مَنْ
مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ
قُلْتُ وَإِنْ فَعَلَ كَذَا وَكَذَا قَالَ نَعَمْ .

٢٣٨٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ شَيْبٍ بْنِ سَعِيدٍ
حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ قَالَ ابْنُ شَهَابٍ حَدَّثَنِي
عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ كَانَ لِي
مِثْلُ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا يَسُرُّنِي أَنْ لَا يَمُرَّ عَلَيَّ ثَلَاثٌ
وَعِنْدِي مِنْهُ شَيْءٌ إِلَّا شَيْءٌ أَرْصِدُهُ لِدَيْنٍ رَوَاهُ
صَالِحٌ وَعُقَيْلٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

¹ Iz navedenih hadisa zaključuje se:

– za isplatu duga treba se maksimalno zalagati i svoju imovinu što više trošiti u dobrotvorne svrhe;
– dug je zao drug, treba ga se kloniti i nastojati ga što prije isplatiti. Abdullah b. Mes'ud prenosi hadis: “Poginulom na Allahovom putu opraštaju se svi grijesi osim tuđeg duga i povjerenog mu dobra. Najveći grijeh je uništiti tuđu stvar povjerenu na čuvanje. Takvom će se na Sudnjem danu reći: “Vrati tom i tom njegovu imovinu!”

– Kako – upitat će on – kada sam davno otišao sa zemlje?

– Pokazat ćemo ti – odgovorit će mu se.

Tada će mu se pokazati taj predmet u dubinama Džehennema i reći: “Sidi i donesi ga!” On će sići, natovariti ga na svoja leđa i na domak izlaza on će pasti na isto mjesto gdje je i bio. On će opet sići i pošto ga skoro iznese, on će opet pasti u dubine Džehennema. Tako će se mukotrpni posao uzaludno obnavljati u beskonačnost.”

POZAJMLJIVANJE DEVA

2390. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, a ovoga obavijestio Seleme b. Kuhejl, koji je rekao:
- Čuo sam Ebu-Selemu kako u našoj kući prenosi od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je jedan čovjek tražio naplatu duga od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i bio prema njemu grub, pa su njegovi ashabi htjeli da intervenišu, ali im on reče: “Pustite ga! Ko ima neko svoje potraživanje, ima i riječ. Kupite mu devu i podajte mu je!”
 - Imamo samo po godinama stariju od njegove – rekli su oni.
 - Kupite je i podajte mu je! – rekao je – jer od vas je najbolji onaj koji najbolje isplaćuje dug.

POTRAŽIVANJE ISPLATE NA LIJEP NAČIN

2391. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Šu‘be prenoseći od Abdul-Melika, on od Rib‘ija, ovaj od Huzejfe, radijallahu anhu, koji je rekao:
- Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Umro je jedan čovjek, pa je pitao (šta je uradio)?”
 - Prodavao sam svijetu (robu). Od bogatog sam naplaćivao na lijep način, a siromašnom snižavao cijenu, pa su mi se oprostili grijesi (učinjeni prema Allahu).
 - Ibnu-Mes‘ud je rekao: “Čuo sam ovaj hadis neposredno od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

بَابُ اسْتِقْرَاضِ الْإِبِلِ

٢٣٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ بِمَنَى يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا تَقَاضَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَغْلَظَ لَهُ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا وَاشْتَرَوْا لَهُ بَعِيرًا فَأَعْطَوْهُ إِيَّاهُ وَقَالُوا لَا نَجِدُ إِلَّا أَفْضَلَ مِنْ سَنَةِ قَالَ اشْتَرَوْهُ فَأَعْطَوْهُ إِيَّاهُ فَإِنَّ خَيْرَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً .

بَابُ حُسْنِ التَّقَاضِي

٢٣٩١. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَاتَ رَجُلٌ فَقِيلَ لَهُ قَالَ كُنْتُ أَبَايُ النَّاسِ فَأَتَجَوَّزُ عَنْ الْمُوَسِّرِ وَأُخَفِّفُ عَنْ الْمُعْسِرِ فُغْفِرَ لَهُ قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ سَمِعْتُهُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ .

DA LI ĆE SE DATI (DEVA) STARIJA OD ONE POZAJMLJENE

2392. PRIČAO NAM JE Musedded prenoseći od Jahjaa, on od Sufjana, kome je Seleme b. Kuhejl prenio od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je jedan čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da naplati od njega devu, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Podajte mu je!”

– Imamo po godinama stariju i vredniju od njegove – rekli su oni.

Potom je čovjek rekao: “Isplati mi, Allah isplatio tebi!”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Podajte mu je, jer je od svijeta najbolji onaj koji najbolje plaća dug.”

LIJEPO ISPLAĆIVANJE DUGA

2393. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan prenoseći od Seleme, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je dužan jednom čovjeku jednu mladu devu i on je došao da se s njim obračuna, pa je Alejhisselam rekao:

“Podajte mu je!”

Oni su tražili devu njenih godina i nisu mu pronašli nego nešto stariju.

– Podajte mu je! – rekao je on.

Tada je čovjek kazao: “Isplati mi, Allah tebi isplatio!”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najbolji od vas je onaj koji najljepše isplaćuje dug.”

بَابُ هَلْ يُعْطَى أَكْبَرُ مِنْ سِنِّهِ

٢٣٩٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَلَمَةُ بْنُ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَتَقَاضَاهُ بَعِيرًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَعْطُوهُ فَقَالُوا مَا نَجِدُ إِلَّا سِنًّا أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ فَقَالَ الرَّجُلُ أَوْفَيْتَنِي أَوْفَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَعْطُوهُ فَإِنَّ مِنْ خِيَارِ النَّاسِ أَحْسَنَهُمْ قَضَاءً.

بَابُ حُسْنِ الْقَضَاءِ

٢٣٩٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ سِنَّ مِنَ الْإِبِلِ فَجَاءَهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالَ ﷺ أَعْطُوهُ فَطَلَبُوا سِنَّهُ فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ إِلَّا سِنًّا فَوْقَهَا فَقَالَ أَعْطُوهُ فَقَالَ أَوْفَيْتَنِي وَفَى اللَّهُ بِكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ خِيَارَكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً.

2394. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Mis'ar, a ovome Muharib b. Disar prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u džamiji, mislim – kaže Mis'ar – da je rekao, ujutro.

– Klanjaj dva rekata! – rekao je on. Ja sam imao od njega (naplatiti) dug, pa mi ga je isplatio lijepo i dao mi i više.

DOZVOLJENO JE DA DUŽNIK NASTOJI
ISPLATITI ISPOD VJEROVNIKOVOG
POTRAŽIVANJA ILI DA MU GA ON
OPROSTI

2395. PRIČAO NAM JE Abdan, da ga je obavijestio Abdullah prenoseći od Junusa, on od Zuhrija, koji je kazao:

– Pričao mi je Ibn-Ka'b b. Malik, da ga je obavijestio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, da je njegov otac na Dan Uhuda poginuo kao šehid, a na njemu je bio dug. Vjerovnici su bili uporni u svojim pravima. Tada sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on ih je pitao da prime datule moje bašče i oslobode moga oca. Oni to nisu htjeli, pa im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ni dao moje bašče.

– Dat ćemo ti sutra ujutro – rekao je on.

Sutradan kada je svanulo, došao nam je, obišao palmovik i blagoslovio njegov plod za napredak. Poslije sam ih pobrao, isplatio im i nama je još ostalo nešto od njenih datula.

٢٣٩٤. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرُ حَدَّثَنَا مُحَارِبُ بْنُ دَثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ مِسْعَرُ أَرَاهُ قَالَ ضَحَى فَقَالَ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَكَانَ لِي عَلَيْهِ دَيْنٌ فَقَضَانِي وَزَادَنِي .

بَابُ إِذَا قَضَى دُونَ حَقِّهِ
أَوْ حَلَّلَهُ فَهُوَ جَائِزٌ

٢٣٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ شَهِيدًا وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاشْتَدَّ الْغُرْمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا تَمْرَ حَائِطِي وَيَحْلُلُوا أَبِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمُ النَّبِيُّ ﷺ حَائِطِي وَقَالَ سَنَعُدُّو عَلَيْكَ فَعَدَّا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ وَدَعَا فِي ثَمَرِهَا بِالْبَرَكَةِ فَجَدَدْتُهَا فَقَضَيْتُهُمْ وَبَقِيَ لَنَا مِنْ ثَمَرِهَا .

KADA NEKO ZA OTPLATU DUGA
USTUPI STVAR ILI ZA DATULE
DADE VJEROVNIKU NASUMICE
DRUGE DATULE ILI NEŠTO DRUGO

2396. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes, prenoseći od Hišama, on od Vehba b. Kejsana, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, koji mu je saopćio kako mu je umro otac i ostao dužan 30 veskova jednom čovjeku (Jevreju), pa da je Džabir tražio da ga očeka. On ga nije htio očekati, pa je Džabir govorio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu se zauzme kod njega. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao i govorio Jevrejinu da uzme plod njegovih datula za ono što mu je pripadalo, ali on to nije htio. Poslije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u palmovik, prošao kroz njega i Džabiru rekao: “Oberi mu ih i isplati mu ono što mu pripada!” Kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio, on ih je pobrao, isplatio mu 30 veskova i njemu ostalo još 17 veskova.

Poslije je Džabir došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga obavijesti o onom što je bilo i našao ga je kako klanja ikindiju. Kada je završio, kazao mu je za višak, a on reče: “Kaži to Ibnu-Hattabu!” Tada je Džabir otišao Omeru i to mu saopćio, a on njemu reče: “Znao sam da će u njoj biti napredak (bereket) čim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kroz nju prošao.”

بَابُ إِذَا قَاصَّ أَوْ جَازَفَهُ
فِي الدِّينِ تَمْرًا بِتَمْرٍ أَوْ غَيْرِهِ

٢٣٩٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ تُوْفِيَ وَتَرَكَ عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ وَسَقًا لِرَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ فَاسْتَنْظَرَهُ جَابِرٌ فَأَبَى أَنْ يُنْظَرَهُ فَكَلَّمَ جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيَشْفَعَ لَهُ إِلَيْهِ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكَلَّمَ الْيَهُودِيَّ لِيَأْخُذَ ثَمَرَ نَخْلِهِ بِالَّذِي لَهُ فَأَبَى فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّخْلَ فَمَشَى فِيهَا ثُمَّ قَالَ لَجَابِرٍ جُدَّ لَهُ فَأَوْفَ لَهُ الَّذِي لَهُ فَجَدَّهُ بَعْدَمَا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَوْفَاهُ ثَلَاثِينَ وَسَقًا وَفَضَلْتُ لَهُ سَبْعَةَ عَشَرَ وَسَقًا فَجَاءَ جَابِرٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيُخْبِرَهُ بِالَّذِي كَانَ فَوَجَدَهُ يُصَلِّيَ الْعَصْرَ فَلَمَّا انْصَرَفَ أَخْبَرَهُ بِالْفَضْلِ فَقَالَ أَخْبِرْ ذَلِكَ ابْنَ الْخَطَّابِ فَذَهَبَ جَابِرٌ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ لَقَدْ عَلِمْتُ حِينَ مَشَى فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِيُبَارِكَنَّ فِيهَا .

O ONOME KO SE UTJECAO ALLAHU OD DUGA

2397. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija..., a preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Isma'il, njemu njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Muhammeda b. Ebu-Atika, ovaj od Ibnu-Šihaba, on opet od Urve, da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio u namazu i govorio: – Allahu moj, utječem Ti se od grijeha i od duga koji se ne može vratiti. Neko tada reče: "Allahov Poslaniče, kako samo često tražiš utočište od duga!" – Zaista, čovjek – reče on – kada se zaduži mnogo priča i laže, obećava, pa iznevjeri.

KLANJANJE DŽENAZE DUŽNIKU

2398. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu'be prenoseći od Adijja b. Sabita, on od Ebu-Hazima, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko ostavi kakvu imovinu, ona pripada njegovim nasljednicima, a ko ostavi kakav teret (dug), naš je (mi ga snosimo)."

2399. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir, ovome Tufejl prenoseći od Hilala b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amre, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nema pravog vjernika, a da mu ja nisam najpreči i na ovom i na drugom svijetu. Ako hoćete učiti (ajet): 'Vjerovjesnik je vjernicima preči od njih samih sebi...', pa koji god vjernik umre i iza sebe ostavi kakvu imovinu, neka mu je nasljeđuje njegova po ocu najbliža rodbina koja bude bila (u pravu), a ko ostavi dug ili siromašnog člana porodice, pa neka mi dođe, ja sam mu zaštitnik."

بَاب مِّنْ اسْتِعَاذٍ مِّنَ الدَّيْنِ

٢٣٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَحَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ فَقَالَ لَهُ قَائِلٌ مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مِنَ الْمَغْرَمِ قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ .

بَابُ الصَّلَاةِ عَلَى مَنْ تَرَكَ دَيْنًا

٢٣٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ ابْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ تَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ وَمَنْ تَرَكَ كَلًّا فَلِإِنَّا .

٢٣٩٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَا مِنْ مُّؤْمِنٍ إِلَّا وَأَنَا أَوْلَى بِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اقْرءُوا إِنَّ شِئْئَ النَّبِيِّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ فَأَيُّا مُّؤْمِنٍ مَاتَ وَتَرَكَ مَالًا فَلِوَرَثَتِهِ عَصَبَتُهُ مَنْ كَانُوا وَمَنْ تَرَكَ دَيْنًا أَوْ ضِيَاعًا فَلِيَأْتِنِي فَأَنَا مَوْلَاهُ .

NASILJE JE DA BOGAT ODUGOVLAČI ISPLATU DUGA

2400. PRIČAO NAM JE Musedded, da mu je prenio Abdul-A'la prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, brata Vehba b. Munebbiha, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Nasilje je da bogat zateže isplatu duga.”

KO IMA PRAVO POTRAŽIVANJA, IMA I PRAVO RIJEČI

Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi se: “Kada onaj ko je u stanju vratiti dug odugovlači isplatu duga, taj njegov postupak dozvoljava da bude kažnjen i da se zadire u njegovu čast.”

Sufjan je “zadiranje u njegovu čast” objasnio time što mu vjerovnik rekne: “Odugovlačio si sa vraćanjem duga”, a “njegovo kažnjavanje” biva zatvaranjem.

2401. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Šu'be, on od Seleme, ovaj od Ebu-Seleme, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek radi naplate svoga duga i bio prema njemu grub, pa su njegovi ashabi htjeli da interveniraju, ali on reče:

“Ostavite ga, jer ko ima kakvo pravo (potraživanja), ima i riječ.”¹

بَابُ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ

٢٤٠٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَخِي وَهْبِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَطْلُ الْغَنِيِّ ظُلْمٌ.

بَابُ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالٌ

وَيُذَكَّرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ لِي الْوَاجِدِ يُجْلُ عُقُوبَتُهُ وَعَرِضُهُ قَالَ سُفْيَانُ عَرِضُهُ يَقُولُ مَطْلَتْنِي وَعُقُوبَتُهُ الْحَبْسُ.

٢٤٠١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ يَتَقَاضَاهُ فَأَغْلَظَ لَهُ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا.

¹ Kada se sudski dokaže da dužnik neće da plati dug, premda ga može platiti, vjerovnici mogu tražiti prodaju njegove imovine, radi naplate svojih potraživanja. Ako dužnik to neće sam učiniti, prodaju će izvršiti sud i njegove dugove isplatiti. Prodajom će se početi od onih stvari koje su dužniku manje potrebne i vjerovnike isplaćivati proporcionalno prema njihovim potraživanjima.

KADA NEKO NAĐE SVOJU IMOVINU KOD STEČAJCA, DATU NA PRODAJU, U ZAJAM ILI POHRANU, ON NA NJU IMA NAJVIŠE PRAVO

Hasan je rekao: “Kada neko osiromaši i to se dokaže (službeno), nije punovažno ni njegovo otpuštanje roba, ni prodaja ni kupovanje robe.” Seid b. Musejjeb je izjavio: – Osman je presuđivao: “Ko je naplatio što od svoga prava (potraživanja) prije nego je osiromašio, njemu to i pripada, a ako je poznao svoju istovjetnu stvar (kod stečajca), on ima na nju više pravo (nego ostali vjerovnici).”

2402. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Jahja b. Seid, kome je saopćio Ebu-Bekr b. Muhammed b. Amr b. Hazm, da ga je Omer b. Abdul-Aziz obavijestio da je Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris b. Hišam, izjavio da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je (ili je kazao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori): “Ko pozna svoju istovjetnu stvar kod nekog čovjeka ili osobe koja je službeno proglašena palom pod stečaj, on ima pravo na nju više nego iko drugi.”

O ONOM KO JE ODGODIO ISPLATU VJEROVNIKU DO SUTRA ILI DALJE I NIJE TO SMATRAO NAMJERNIM OTEZANJEM

Džabir je rekao: “Vjerovnici su bili odlučni u svojim potraživanjima duga moga oca, pa ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao da prime plod moje bašče. Oni to nisu htjeli, pa im on nije ni dao bašču niti ju je razdijelio među njih. – Doći ću ti sutra ujutro – rekao je Alejhisselam. Sutradan, kada je svanulo, on nam je došao, blagoslovio njen plod za napredak i ja sam im isplatio (dug).”

بَابُ إِذَا وَجَدَ مَالَهُ عِنْدَ مُفْلِسٍ
فِي الْبَيْعِ وَالْقَرْضِ وَالْوَدِيعَةِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ

وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا أَفْلَسَ وَتَبَيَّنَ لَمْ يَجْزُ عِثْقُهُ وَلَا بَيْعُهُ وَلَا شَرَاؤُهُ وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَضَى عُثْمَانُ مَنْ اقْتَضَى مِنْ حَقِّهِ قَبْلَ أَنْ يُفْلِسَ فَهُوَ لَهُ وَمَنْ عَرَفَ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ .

٢٤٠٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرٍ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ عَمْرٍو بْنُ حَزْمٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ ابْنَ هِشَامٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوْ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ بِعَيْنِهِ عِنْدَ رَجُلٍ أَوْ إِنْسَانٍ قَدْ أَفْلَسَ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْ غَيْرِهِ .

بَابُ مَنْ أَخَّرَ الْغَرِيمَ إِلَى الْغَدِ
أَوْ نَحْوِهِ وَلَمْ يَرِ ذَلِكَ مَطْلًا

وَقَالَ جَابِرٌ اشْتَدَّ الْغُرَمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فِي دَيْنِ أَبِي فَسَأَلَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمُ الْحَائِطَ وَلَمْ يَكْسِرْهُ لَهُمْ وَقَالَ سَأَعْدُو عَلَيْكَ غَدًا فَعَدَا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَدَعَا فِي ثَمَرِهَا بِالْبَرَكَةِ فَقَضَيْتُهُمْ .

O ONOM KO JE PRODAO IMOVINU
STEČAJCA ILI ONOGA KOJI NEMA SKORO
NIŠTA, I TO PODIJELIO VJEROVNICIMA
ILI DAO NJEMU DA TO TROŠI
ZA SAMOG SEBE

2403. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej', ovome Husejn Muallim, kome je saopćio Ata b. Ebu-Rebah, prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, koji je rekao:
– Jedan (siromašan) čovjek obećao je slobodu svome robu iza svoje smrti, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Ko će ga od mene kupiti?
Potom ga kupi Nu'ajm b. Abdullah, a on uze novac za njega i predade ga onom čovjeku.

POZAJMLJIVANJE NEKOME NEČEGA DO
ODREĐENOG ROKA ILI ODREĐIVANJE
ROKA PRILIKOM KUPOPRODAJE

Ibnu-Omer je u vezi s pozajmljivanjem nečega do određenog roka rekao: "Nema štete pozajmiti do određenog roka, pa i da se vjerovniku dade vredniji novac od njegovog, samo da on nije to uvjetovao." Ata i Amr b. Dinar su rekli: "Dozvoljeno je pozajmljivanje do jednog određenog roka."

2404. Lejs je rekao:
– Pričao mi je Dža'fer b. Rebija prenoseći od Abdu-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana, koji je tražio od nekog Izraelićanina da mu pozajmi novac i on mu ih je vratio do imenovanog roka.

بَابُ مَنْ بَاعَ مَالَ الْمُفْلِسِ أَوْ الْمُعْدِمِ فَقَسَمَهُ
بَيْنَ الْغُرَمَاءِ أَوْ أَعْطَاهُ حَتَّى يُنْفِقَ عَلَى نَفْسِهِ

٢٤٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ
حَدَّثَنَا حُسَيْنُ الْمُعَلِّمِ حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ أَبِي رَبَاحٍ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَعْتَقَ رَجُلٌ
غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي
فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَأَخَذَ ثَمَنَهُ فَدَفَعَهُ إِلَيْهِ .

بَابُ إِذَا أَقْرَضَهُ إِلَى أَجَلٍ
مُسَمًّى أَوْ أَجَلَهُ فِي الْبَيْعِ

قَالَ ابْنُ عُثْمَرَ فِي الْقَرْضِ إِلَى أَجَلٍ لَا بَأْسَ بِهِ
وَإِنْ أُعْطِيَ أَفْضَلَ مِنْ دَرَاهِمِهِ مَا لَمْ يَشْتَرِطْ وَقَالَ
عَطَاءٌ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ هُوَ إِلَى أَجَلِهِ فِي الْقَرْضِ .

٢٤٠٤. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ
بَنِي إِسْرَائِيلَ سَأَلَ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسْلِفَهُ
فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى فَذَكَرَ الْحَدِيثَ .

POSREDOVANJE ZA SNIŽENJE DUGA

2405. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ebu-Avane, prenoseći od Mugire, on od Amira, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Abdullah je pogođen (smrću na Uhudu). Ostavio je brojnu porodicu i dug, pa sam od vjerovnika tražio da snize nešto od svojih potraživanja, ali oni nisu htjeli. Potom sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i molio da u vezi s tim intervenira kod njih. Pošto to nisu učinili, on je rekao: “Razvrstaj sve datule i to sve posebno: dobre posebno, slabe posebno i najbolje posebno, i pozovi vjerovnike, a i ja ću biti tu.”

– To sam uradio, zatim je došao Alejhisselam, sjeo iznad njih i svakom čovjeku izmjerio dok nije sve podmirio, a datule ostale kao što su i bile, kao da nisu ni dotaknute.

2406. – Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj vojni na našem devcu za natapanje, pa se devac umorio i ja izostao. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udario ga je pozadi i kazao: “Prodaj mi ga, a njegova su leđa tvoja do Medine.” Kada smo se približili, zatražio sam dozvolu i rekoh: “Allahov Poslaniče, ja sam mlad i oženjen!”

– Jesi li vjenčao curu ili udovicu? – upitao je on.

– Udovicu – kazao sam. Abdullah je (smrtno) pogođen i ostavio je iza sebe male kćerke, pa sam se oženio udovicom da ih poučava i odgaja.

– Idi svojim ukućanima! – rekao je Alejhisselam.

– Kada sam stigao, saopćio sam prodaju devca svome daidži, i on me ukori. Ja mu saopćih to da je devac umoran i da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, malo udario. Pošto je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao, sutra ujutro odveo sam mu devca, a on mi dao novac u vrijednosti devca, samog devca, i moj dio (ratne dobiti) zajedno s ostalim svijetom.

بَابُ الشَّفَاعَةِ فِي وَضْعِ الدَّيْنِ

٢٤٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَصِيبَ عَبْدُ اللَّهِ وَتَرَكَ عِيَالًا وَدَيْنًا فَطَلَبْتُ إِلَى أَصْحَابِ الدَّيْنِ أَنْ يَضَعُوا بَعْضًا مِنْ دَيْنِهِ فَأَبَوْا فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَاسْتَشْفَعْتُ بِهِ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا فَقَالَ صَنِّفْ تَمْرَكَ كُلَّ شَيْءٍ مِنْهُ عَلَى حَدِّهِ عَذَقَ ابْنُ زَيْدٍ عَلَى حِدَةٍ وَاللَّيْنُ عَلَى حِدَةٍ وَالْعَجْوَةُ عَلَى حِدَةٍ ثُمَّ أَخْضَرَهُمْ حَتَّى آتَيْكَ فَفَعَلْتُ ثُمَّ جَاءَ ﷺ فَقَعَدَ عَلَيْهِ وَكَالَ لِكُلِّ رَجُلٍ حَتَّى اسْتَوْفَى وَبَقِيَ التَّمْرُ كَمَا هُوَ كَأَنَّهُ لَمْ يُمَسَّ .

٢٤٠٦. وَغَزَوْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى نَاضِحٍ لَنَا فَأَزْحَفَ الْجَمَلُ فَتَخَلَّفَ عَلَيَّ فَوَكَّزَهُ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ خَلْفِهِ قَالَ بَعْنِيهِ وَلَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَمَّا دَنَوْنَا اسْتَأْذَنْتُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي حَدِيثُ عَهْدٍ بِعُرْسٍ قَالَ ﷺ فَمَا تَزَوَّجْتَ بِكُرًا أَمْ ثَيِّبًا قُلْتُ ثَيِّبًا أَصِيبَ عَبْدُ اللَّهِ وَتَرَكَ جَوَارِيَ صِغَارًا فَتَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا تَعْلَمُهُنَّ وَتُؤَدِّبُهُنَّ ثُمَّ قَالَ أَنْتِ أَهْلَكَ فَقَدِمْتُ فَأَخْبَرْتُ خَالِي بِبَيْعِ الْجَمَلِ فَلَا مَنِي فَأَخْبَرْتُهُ بِإِعْيَاءِ الْجَمَلِ وَبِالَّذِي كَانَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ وَوَكَّزَهُ إِيَّاهُ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ غَدَوْتُ إِلَيْهِ بِالْجَمَلِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَ الْجَمَلِ وَالْجَمَلِ وَسَهْمِي مَعَ الْقَوْمِ .

O ZABRANI UNIŠTAVANJA (TUĐE)
IMOVINE; O OGRANIČAVANJU PRAVNE
SPOSOBNOSTI U TOM SLUČAJU;
O ZABRANI VARANJA

I o riječima Uzvišenog Allaha: “Allah ne voli smutnju”, “Allah neće popraviti posao smutljivaca”, “Je li ti tvoj namaz naređuje da napustimo ono što naši očevi obožavaju ili da radimo u svojim imecima što hoćemo?” Uzvišeni Allah još kaže: “Ne dajte svoje imetke rasipnicima!”

2407. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan prenoseći od Abdullaha b. Dinara:

– Čuo sam Ibni-Omera, radijallahu anhum, kada je kazao: Jedan je čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: Ja u trgovanju budem (često) prevaren, pa on reče:

“Kada prodaješ, kaži: ‘Nema varanja!’”, pa je taj čovjek to i govorio.

2408. PRIČAO NAM JE Usman, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ša‘bija, ovaj od Verrada, oslobođenog roba Mugire b. Šu‘be, on od Mugire b. Šu‘be, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah vam je zabranio neposlušnost prema majkama (roditeljima), zakopavanje novorođenih živih kćerki i neizvršavanje svojih dužnosti, bespravno uzimanje tuđe imovine; mrzi da govorite ‘rekla je’ i ‘kazala je’, mnogo zapitkivanje i uništavanje (rasipanje) imovine.”

بَابُ مَا يُنْهَى عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ) (وَلَا يُضْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ) وَقَالَ فِي قَوْلِهِ (أَصْلَوَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَنْ نَتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ) وَقَالَ (وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ) وَالْحَجَرِ فِي ذَلِكَ وَمَا يُنْهَى عَنْ الْخِدَاعِ.

٢٤٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي أَخْدَعُ فِي الْبُيُوعِ فَقَالَ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَافَةَ فَكَانَ الرَّجُلُ يَقُولُهُ.

٢٤٠٨. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ وَرَادٍ مَوْلَى الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ عَنْ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ الْأُمّهَاتِ وَوَادَ الْبَنَاتِ وَمَنْعَ وَهَاتٍ وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ.

ROB JE ČUVAR IMOVINE SVOGA
GOSPODARA I ON RADI SAMO
PO NJEGOVOM ODOBRENJU

2409. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'be prenoseći od Zuhrija, a njega Salim b. Abdullah, od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumā, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori:

– Svaki od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado: vladar (rukovodilac) je pastir i odgovoran je za svoje podanike; čovjek je pastir svojih ukućana i odgovoran je za svoje stado; žena je pastirica u kući svoga muža i ona je odgovorna za njeno čuvanje; sluga je pastir imovine svoga gospodara i on je odgovoran za svoje stado.

– Čuo sam to – rekao je Abdullah – od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a mislim da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još rekao: “Čovjek je pastir imovine svoga oca i on je odgovoran za njeno čuvanje. Ukratko svaki od vas je pastir i svaki od vas odgovoran je za svoje stado.”

بَابُ الْعَبْدِ رَاعٍ فِي مَالِ
سَيِّدِهِ وَلَا يَعْمَلُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

٢٤٠٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ
عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ
رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ
وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ
وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَّةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ
رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ
عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ فَسَمِعْتُ هَؤُلَاءِ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ
ﷺ وَأَحْسِبُ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ وَالرَّجُلُ فِي مَالِ أَبِيهِ
رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ
مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْخُصُومَاتِ

SPOROVI

ŠTA SE SPOMINJE O PRIVOĐENJU STRANKE I PARNIČENJU IZMEĐU MUSLIMANA I JEVREJA

2410. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, ovome saopćio Abdul-Melik b. Mejsere, rekavši da je čuo od Nezzala, a on od Abdullaha:

– Čuo sam jednog čovjeka kada je učio jedan ajet suprotno učenju Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam ga uzeo za ruku i odveo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On na to reče: “Obojica ste dobro učili.”

Šu‘be je rekao:

– Mislim da je još rekao: “Ne podvajajte se, jer oni koji su bili prije vas, razilazili su se pa su i propali.”

2411. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze‘a, njemu Ibrahim b. Sa‘d, prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ebu-Seleme i Abdur-Rahmana A‘redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Prepirala su se međusobno dva čovjeka, i to jedan čovjek od muslimana i jedan čovjek od Jevreja. Musliman je rekao: “Tako mi Onoga koji je Muhammeda odabrao nad sve svjetove.” Jevrej je rekao: “Tako mi Onoga koj je odabrao Musaa nad sve svjetove.” Potom je musliman digao svoju ruku i udario po licu Jevreja. Jevrej je otišao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i izvijestio ga o svom slučaju s muslimanom.

بَابُ مَا يُذَكَّرُ فِي الْأَشْخَاصِ وَالْخُصُومَةِ بَيْنَ الْمُسْلِمِ وَالْيَهُودِ

٢٤١٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ
عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ
النَّزَالَ بْنَ سَبْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ يَقُولُ
سَمِعْتُ رَجُلًا قَرَأَ آيَةً سَمِعْتُ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ
خِلَافَهَا فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَأَتَيْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
فَقَالَ كِلَاكُمَا مُحْسِنٌ قَالَ شُعْبَةُ أَظُنُّهُ قَالَ لَا تَخْتَلِفُوا
فَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا.

٢٤١١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ
ابْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ
وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلَانِ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ
وَرَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ قَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى
مُحَمَّدًا عَلَى الْعَالَمِينَ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي
اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ يَدَهُ
عِنْدَ ذَلِكَ فَلَطَمَ وَجْهَ الْيَهُودِيِّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ
إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ بِمَا كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao muslimana za to. On ga je obavijestio, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Ne smatrajte me boljim od Musaa. Svijet će na Sudnjem danu pasti u nesvijest, a s njim past ću i ja i bit ću prvi koji će se osvijestiti, a Musa će se već držati za zastor Arša. Ne znam je li on bio među onim koji su se onesviješteni srušili i potom se osvijestili prije mene ili je on bio među onim koje je Allah izuzeo od toga.”

2412. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovome Amr b. Jahja, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio, dođe jedan Jevrej i reče: “Ebul-Kasime, udario me je po licu jedan od tvojih drugova!”
- A ko je?, upita on.
- Jedan od ensarija – odgovori on.
- Zovnite ga! – reče.
- Jesi li ga udario? – upita Alejhisselam.
- Čuo sam ga, reče on, u čaršiji kako se zaklinje: “Tako mi Onoga koji je odabrao Musaa nad sve ljude.”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne smatrajte me boljim od ostalih vjerovjesnika. Svijet će na Sudnjem danu pasti u agoniju i ja ću biti prvi nad kojim će se zemlja raspuknuti i odmah ću ugledati Musaa, kako se već drži za jedan stup Arša. Ne znam je li on od onih koji su bili ošamućeni ili mu je uračunato samo ono prvo padanje.”¹

فَدَعَا النَّبِيَّ ﷺ الْمُسْلِمَ فَسَأَلَهُ عَنْ ذَلِكَ فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَصْعَقُ مَعَهُمْ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ جَانِبَ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنْ اسْتَشْنَى اللَّهَ .

٢٤١٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ جَاءَ يَهُودِيٌّ فَقَالَ يَا أَبَا الْقَاسِمِ ضَرْبَ وَجْهِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِكَ فَقَالَ مَنْ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ ادْعُوهُ فَقَالَ أَضْرَبْتُهُ قَالَ سَمِعْتُهُ بِالسُّوقِ يَخْلِفُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ قُلْتُ أَيُّ خَبِيثٍ عَلَى مُحَمَّدٍ ﷺ فَأَخَذَتْنِي غَضَبَةٌ ضَرَبْتُ وَجْهَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى آخِذٌ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ أَمْ حُوسِبَ بِصَعْقَةِ الْأَوَّلَى .

¹ Među vjerovjesnicima postoji izvjesno gradiranje, ali su oni po svojoj funkciji svi jednaki i protežiranje jednog uz zapostavljanje drugog je grijeh, a ne priznavati ma koga od njih izvodi vjernika iz islama. Sa Smakom svijeta porušit će se sve na nebesima i zemlji osim onoga što Bog bude htio zadržati još neko vrijeme, a to su Džibril, Israfil, Mikail i Azrail.

2413. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Hemmam prenoseći od Katade, on od Enesa, radijallahu anhu, da je jedan Jevrej slupao glavu jednoj djevojci između dva kamena.

– Ko ti je to uradio? – upitana je. – Je li taj i taj ili taj i taj. – I konačno je spomenut jedan Jevrej, pa je ona to potvrdila pokretom glave. Tada je taj Jevrej uhvaćen. I to je priznao, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio, pa je za to slupana i njegova glava između dva kamena.

KO JE POBIO POSAO RASIPNIKA I SLABOUMNOGA, A SUDAC GA NIJE STAVIO POD KURATELU

Od Džabira, radijallahu anhu, spominje se da je prenio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, opozvao akt (oslobođenje roba) dobrotvora prije izricanja zabrane, a da je to tek poslije zabranio. Malik je rekao: – Ako jedan čovjek ima neku svoju imovinu (potraživanje) kod drugog čovjeka koji ima roba i osim njega nema ništa drugo, pa ga on oprosti, akt opraštanja nije mu dozvoljen (punovažan).

KO PRODA ŠTO OD MALOUMNOG I NJEMU SLIČNIH I NOVAC TOGA PRED NJEMU I NAREDI MU DOBRO (ŠTEĐENJE) I IZDRŽAVANJE I PODMIRIVANJE SAMO SVOJIH POTREBA, PA ON OPET UČINI IZGRED, NEĆE MU SE TO ONEMOGUĆITI

Naime, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je samo zabranio uništavanje (rasipanje) imovine, a onome koji je u trgovini varan, rekao je:
– Reci: “Nema varanja!”, a nije mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oduzeo njegovu imovinu.

٢٤١٣. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ قِيلَ مَنْ فَعَلَ هَذَا بِكَ أَفْلَانُ أَفْلَانُ حَتَّى سُمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَاتَ بِرَأْسِهَا فَأَخَذَ الْيَهُودِيُّ فَأَعْتَرَفَ فَأَمَرَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ فَرَضَّ رَأْسَهُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ .

بَابُ مَنْ رَدَّ أَمْرَ السَّفِيهِ وَالضَّعِيفِ الْعَقْلِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ حَجَرَ عَلَيْهِ الْإِمَامُ

وَيُذَكَّرُ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَدَّ عَلَى الْمُتَصَدِّقِ قَبْلَ النَّهْيِ ثُمَّ نَهَاهُ وَقَالَ مَالِكُ إِذَا كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَجُلٍ مَالٌ وَلَهُ عَبْدٌ لَا شَيْءَ لَهُ غَيْرُهُ فَأَعْتَقَهُ لَمْ يَجُزْ عِتْقُهُ .

بَابُ مَنْ بَاعَ عَلَى الضَّعِيفِ وَنَحْوِهِ فَدَفَعَ ثَمَنَهُ إِلَيْهِ وَأَمَرَهُ بِالْإِصْلَاحِ وَالْقِيَامِ بِشَأْنِهِ فَإِنْ أَفْسَدَ بَعْدَ مَنَعِهِ

لَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ وَقَالَ لِلَّذِي يُخَدِّعُ فِي الْبَيْعِ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ وَلَمْ يَأْخُذْ النَّبِيُّ ﷺ مَالَهُ .

2414. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, ovome Abdullah b. Dinar, rekavši:

– Čuo sam Ibnu-Omera, radijallahu anhum, kako je rekao: “Jedan je čovjek stalno bio varan u trgovanju, pa mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada prodaješ, reci: Nema varanja!, i on je to i govorio.”

2415. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibnu-Ebu-Zi'b prenoseći od Muhammeda b. Munkedira, on od Džabira, radijallahu anhu, da je jedan čovjek oslobodio svoga roba, a osim njega nije imao ništa drugo, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to opozvao i od njega ga kupio Nu'ajm b. Nehham.

RIJEČI JEDNIH PARNIČARA O DRUGIM

2416, 2417. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Ebu-Mu'avija prenoseći od A'meša, on od Šekika, ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko se lažno krivo zaklinje da bi oteo imovinu čovjeka muslimana, susrest će Allaha srditog na njega.”

Abdullah je rekao:

– Eš'as je kazao: “Bogami, to je u vezi sa mnom, jer između mene i jednog Jevreja bila je zemlja koju mi je on nijekao, pa sam ga priveo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tada mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Imaš li dokaz?

– Nemam – odgovorio sam.

On je potom, kaže Eš'as, rekao Jevreju: “Zakuni se!”

– Rekao sam – kaže Eš'as: “Allahov Poslaniče, sada će se on zakleti i moj imetak otići!”

٢٤١٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَجُلٌ يُخْدَعُ فِي الْبَيْعِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ لَا خِلَابَةَ فَكَانَ يَقُولُهُ .

٢٤١٥. حَدَّثَنَا عَاصِمٌ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَثْبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا أَعْتَقَ عَبْدًا لَهُ لَيْسَ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ فَرَدَّهُ النَّبِيُّ ﷺ فَأَتْبَاعَهُ مِنْهُ نَعِيمٌ بْنُ النَّحَامِ .

بَابُ كَلَامِ الْخُصُومِ بَعْضُهُمْ فِي بَعْضٍ

٢٤١٦-٢٤١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ قَالَ فَقَالَ الْأَشْعَثُ فِي وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَاكَ بَيْنُهُ قُلْتُ لَا قَالَ فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا يَخْلِفُ وَيَذْهَبَ بِمَالِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

Potom je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista oni koji putem Allahove obaveze i svojih zakletvi kupuju malu vrijednost...” (do kraja ajeta).

2418. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Usman b. Umer, da ga je obavijestio Junus prenoseći od Zuhrija, on od Abdullaha b. Ka'ba b. Malika, ovaj od Ka'ba, radijallahu anhu, da je on u džamiji tražio od Ibnu-Ebi-Hadreda naplatu duga što ga je kod njega imao i da su podigli svoje glasove toliko da ih je čuo i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u svojoj sobi, izišao im, otkrio zastor (na vratima) svoje sobe i viknuo: “Ka'bu!”

– Odazivam ti se, Allahov Poslaniče! – odgovorio je on.

– Snizi od svoga duga ovoliko! – rekao je i pokazao prstima polovinu.

– Učinio sam, Allahov Poslaniče – rekao je on.

– Ustani (Hadrede) i plati mu ga! – rekao je Alejhisselam.

2419. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibni-Šihaba, on od Urve b. Zubejra, ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdul-Kadira, koji je rekao:

– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako kaže da je čuo Hišama b. Hakima da uči poglavlje El-Furkan ne onako kako ga ja učim i kako mi ga je učio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam htio da mu se suprotstavim, ali sam ga ostavio da završi. Potom sam ga uhvatio za ogrtač, doveo ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Čuo sam ovoga da uči drugačije od onoga kako si mi ti učio.”

– Pusti ga! – rekao mi je. Potom je njemu kazao: “Uči!” On je učio i Alejhisselam mu reče: “Tako je objavljeno”. Zatim je rekao meni: “Uči!” Ja sam učio i on reče: “I tako je objavljeno. Kur'an je objavljen na sedam načina (učenja), pa učite ga kako je lakše!”

٢٤١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ تَقَاضَى ابْنُ أَبِي حَذْرَةَ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ فِي بَيْتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَنَادَى يَا كَعْبُ قَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ ضَعْ مِنْ دَيْنِكَ هَذَا فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَيْ الشَّطْرَ قَالَ لَقَدْ فَعَلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ قُمْ فَأَقْضِهِ .

٢٤١٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِيِّ أَنَّهُ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ هِشَامَ بْنَ حَكِيمٍ بْنَ حِزَامٍ يَقْرَأُ سُورَةَ الْفُرْقَانِ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَأُهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَقْرَأَ نَبِيَّهَا وَكَذْتُ أَنْ أَعْجَلَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَمَهَلْتُهُ حَتَّى انْصَرَفَ ثُمَّ لَبَّيْتُهُ بِرِدَائِهِ فَجِئْتُ بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ إِنِّي سَمِعْتُ هَذَا يَقْرَأُ عَلَى غَيْرِ مَا أَقْرَأْتَنِيهَا فَقَالَ لِي أَرْسِلْهُ ثُمَّ قَالَ لَهُ أَقْرَأْ فَقَرَأَ قَالَ هَكَذَا أَنْزَلْتُ ثُمَّ قَالَ لِي أَقْرَأْ فَقَرَأْتُ فَقَالَ هَكَذَا أَنْزَلْتُ إِنَّ الْقُرْآنَ أَنْزَلَ عَلَى سَبْعَةِ أَحْرَفٍ فَاقْرَءُوا مِنْهُ مَا تيسَّرَ .

PROTJERIVANJE GREŠNIKA I SMUTLJIVACA IZ KUĆE KADA SE ZA NJIH SAZNA

Omer je istjerao (iz kuće) sestru Ebu-Bekrovu kada je naricala (zbog Ebu-Bekrove smrti).

2420. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Ebu-Adijj prenoseći od Šu'be, on od Sa'da b. Ibrahima, ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Odlučio sam zapovjediti da se zanijeti klanjati namaz, a da ja odem do kuća ljudi, koji ne prisustvuju namazu (u džamiji), pa da ih popalim.”

OVLAŠTEN OPORUKOM MOŽE IZNIJETI MIŠLJENJE UMRLOG

2421. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da su se Abd b. Zem'a i Sa'd b. Ebu-Vekkas sporili pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, o sinu Zem'atove robinje.

Sa'd je rekao: – Allahov Poslaniče, moj mi je brat oporučio, kada dođem (u Mekku) da vidim sina Zem'atove robinje, i da ga uzmem, “jer je on moj sin.” Potom je Abd b. Zem'a kazao: “On je moj brat, a sin robinje moga oca i rođen je na postelji moga oca.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je među njima jasnu sličnost, ali je rekao: “Abdu b. Zem'a, on je tvoj, jer dijete pripada postelji, i pokrivač se, o Sevdo, od njega!”

بَابُ إِخْرَاجِ أَهْلِ الْمَعَاصِي وَالْخُصُومِ مِنَ الْبُيُوتِ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ

وَقَدْ أَخْرَجَ عُمَرُ أُخْتَهُ أَبِي بَكْرٍ حِينَ نَاحَتْ .

٢٤٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُمَرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ ثُمَّ أُخَالَفَ إِلَى مَنَازِلِ قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ .

بَابُ دَعْوَى الْوَصِيِّ لِلْمَيِّتِ

٢٤٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ عَبْدَ بْنَ زَمْعَةَ وَسَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ اخْتَصَمَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فِي ابْنِ أُمِّةٍ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصَانِي أَخِي إِذَا قَدِمْتُ أَنْ أَنْظُرَ ابْنَ أُمِّةٍ زَمْعَةَ فَأَقْبِضُهُ فَإِنَّهُ ابْنِي وَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ أُمِّةٍ أَبِي وَلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِي فَرَأَى النَّبِيُّ ﷺ شَبَهَا بَيْنَا بَعْتَبَةَ فَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَاخْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ .

OSIGURANJE JE (NEOPHODNO) OD ONOGA ČIJE SE ŠTETE (ČOVJEK) BOJI

Ibn-Abbas je prisilio Ikrimu na podučavanje Kur'anu, sunnetima i feraidu.

2422. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Seida b. Ebu-Seida, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori:

- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je prema Nedždu grupu konjanika i oni su doveli jednog čovjeka iz plemena Benu-Hanife, koji se zvaše Sumame b. Usal, starješinu stanovnika Jemame, i vezali ga za jedan od stupova džamije. Poslije je izašao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Šta je kod tebe, Sumame?”
- Dobro, o Muhammede – odgovorio je on.
- Potom je Ebu-Hurejra izložio cijeli slučaj i da je Alejhisselam rekao: “Pustite Sumamu!”

VEZANJE I ZATVARANJE U HAREMU (KA'BE)

Nafi' b. Abdul-Haris kupio je u Mekki jednu kuću za zatvor (za 4.000 dirhema) od Safvana b. Umejje uz uvjet, ako (halifa) Omer bude zadovoljan, njena kupoprodaja bit će punovažna, a ako Omer ne bude zadovoljan, da Safvanu pripadne 400 (dirhema najamnine).

I Ibnu-Zubejr je zatvarao (krivce) u Mekki.

2423. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs rekavši da mu je izjavio Seid b. Ebu-Seid, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kad je kazao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je nekoliko konjanika prema Nedždu i oni su doveli jednog čovjeka iz plemena Benu-Hanife, koji se zvaše Sumame b. Usal i svezali ga za jedan od stubova džamije.”

بَابُ التَّوَقُّعِ مِمَّنْ تَخْشَى مَعْرَتَهُ

وَقَيْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ عِكْرِمَةَ عَلَى تَعْلِيمِ الْقُرْآنِ وَالسُّنَنِ وَالْفَرَائِضِ .

٢٤٢٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ سَعِيدِ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ سَيِّدُ أَهْلِ الثُّمَامَةِ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا عِنْدَكَ يَا ثُمَامَةُ قَالَ عِنْدِي يَا مُحَمَّدُ خَيْرٌ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ أَطْلِقُوا ثُمَامَةَ .

بَابُ الرِّبْطِ وَالْحَبْسِ فِي الْحَرَمِ

وَاشْتَرَى نَافِعُ بْنُ عَبْدِ الْحَارِثِ دَارًا لِلْسَّجْنِ بِمَكَّةَ مِنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ عَلَى أَنَّ عُمَرَ إِنْ رَضِيَ فَالْبَيْعُ بَيْعُهُ وَإِنْ لَمْ يَرْضَ عُمَرُ فَلِصَفْوَانَ أَرْبَعُ مِائَةِ دِينَارٍ وَسَجَنَ ابْنُ الزُّبَيْرِ بِمَكَّةَ .

٢٤٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْلًا قَبْلَ نَجْدٍ فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ يُقَالُ لَهُ ثُمَامَةُ بْنُ أَثَالٍ فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي الْمَسْجِدِ .

USTRAJNOST U POTRAŽIVANJU DUGA

2424. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, ovome Lejs, njemu Dža'fer b. Rebija – a drugi osim njega je rekao: Pričao mi je Lejs, prenoseći od Dža'fera b. Rebija b. Rebija – on od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, ovaj od Abdullaha b. Ka'ba b. Malika Ensarije, od Ka'ba b. Malika, radijallahu anhu, da je on imao kod Abdullaha b. Ebu-Hadreda Eslemija svoje potraživanje duga, pa ga je presretao i stalno tražio da mu ga vrati. Tako su razgovarajući podigli i svoje glasove kada je pokraj njih prolazio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. On je tada rekao:

“Ka'bu!”, pokazao mu rukom kao da kaže “raspolovi!”

Tada je (Ka'b) uzeo polovinu duga, a polovinu ostavio.

NAPLAĆIVANJE DUGA

2425. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Vehb b. Džerir b. Hazim, da ga je obavijestio Šu'be prenoseći od A'meša, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a Mesruk od Habbaba, koji je rekao:

– U predislamsko doba bio sam kovač i imao kod Asa b. Vaila nešto dirhema, pa sam mu otišao i tražio da ih naplatim. On reče: “Neću ti ih isplatiti dok ne ostaviš vjerovanje u Muhammeda.”

– Ne, bogami, neću – rekao sam – napustiti vjerovanje u Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dok te Allah ne usmrti i potom te ne proživi.

– Pa ostavi me, reče on, dok umrem i budem proživljen, pa mi se dadne kakva imovina i koje dijete, pa ću ti tada platiti.

Iza toga je objavljeno: “Jesi li vidio onoga što niječe dokaze i govori: ‘Zaista će mi se dati imovina i djeca...’”

بَاب فِي الْمُلَازِمَةِ

٢٤٢٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ وَقَالَ غَيْرُهُ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكِ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ لَهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حَذَرْدٍ الْأَسْلَمِيِّ دَيْنٌ فَلَقِيَهُ فَلَزِمَهُ فَتَكَلَّمَا حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَمَرَّ بِهِمَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ يَا كَعْبُ وَأَشَارَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يَقُولُ النِّصْفَ فَآخِذَ نِصْفَ مَا عَلَيْهِ وَتَرَكَ نِصْفًا.

بَابُ التَّقَاضِي

٢٤٢٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ ابْنِ حَازِمٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ خَبَّابٍ قَالَ كُنْتُ قَيْنًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَ لِي عَلَى الْعَاصِ بْنِ وَائِلٍ دَرَاهِمٌ فَاتَيْتُهُ أَتَقَاضَاهُ فَقَالَ لَا أَقْضِيكَ حَتَّى تَكْفُرَ بِمُحَمَّدٍ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَكْفُرُ بِمُحَمَّدٍ ﷺ حَتَّى يُمِيتَكَ اللَّهُ ثُمَّ يَبْعَثَكَ قَالَ فَدَعْنِي حَتَّى أَمُوتَ ثُمَّ أُبْعَثَ فَأُوتَى مَالًا وَوَلَدًا ثُمَّ أَقْضِيكَ فَتَزَلْتُ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَا أُوتَيْنَ مَالًا وَوَلَدًا.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فِي اللَّقْطَةِ

NAĐENA STVAR

KADA VLASNIK NAĐENE STVARI SAOPĆI
KOJI JE NJEN ZNAK, PREDAT ĆE MU SE

2426. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be..., a pričao mi je i Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu‘be prenoseći od Seleme:

– Čuo sam Suvejda b. Gafelea kada je rekao: “Susreo sam Ubejja b. Ka‘ba, radijallahu anhu, i on reče: Našao sam kesu sa stotinu zlatnika i otišao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Objavljuj to jednu godinu! – rekao je on.

Ja sam to objavljivao godinu dana i nije se javio njen vlasnik. Poslije sam mu (Allahovom Poslaniku) otišao, a on reče: “Objavljuj je jednu godinu!”

Ja sam je objavljivao, ali se (vlasnik) nije našao. Zatim sam mu otišao po treći put, a on reče: “Zapamti kesu nađenog, broj zlatnika i uzicu, a ako dođe njen vlasnik (predaj mu je), u suprotnom koristi se time!” I ja sam se njima koristio.

Kasnije sam susreo Ubejja u Mekki i on reče: “Ne znam tri godine ili jednu (da objavljujem).”¹

بَابُ إِذَا أَخْبَرَهُ رَبُّ اللَّقْطَةِ بِالْعَلَامَةِ دَفَعَ إِلَيْهِ

٢٤٢٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ
ابْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ
سَمِعْتُ سُوَيْدَ بْنَ غَفَلَةَ قَالَ لَقِيتُ أَبِي بَنَ كَعْبٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ أَخَذْتُ صُرَّةَ مِائَةِ دِينَارٍ
فَاتَّيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ عَرَفْتُهَا حَوْلًا
فَلَمْ أَجِدْ مَنْ يَعْرِفُهَا ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ عَرَفْتُهَا حَوْلًا
فَعَرَفْتُهَا فَلَمْ أَجِدْ ثُمَّ أَتَيْتُهُ ثَلَاثًا فَقَالَ احْفَظْ
وَعَاءَهَا وَعَدَدَهَا وَوِكَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا
وَلَا فَاسْتَمْتِعْ بِهَا فَاسْتَمْتَعْتُ فَلَقِيتُهُ بَعْدَ بِمَكَّةَ
فَقَالَ لَا أَدْرِي ثَلَاثَةَ أَحْوَالٍ أَوْ حَوْلًا وَاحِدًا.

¹ Iz hadisa se zaključuje:

- ako se vlasnik ne pronađe za godinu dana, nalaznik treba zapamtiti pored nađenog i njegov omot, pa tek tada ga koristiti;
- kada vlasnik dođe i opiše izgublenu stvar i zakune se, nalaznik mu je odmah predaje. Ovo je stav Malika, Ahmeda, Davuda i Lejsa b. S‘ada, dok Ebu-Hanife i Šafija smatraju da predaja nađenog nije obavezna sve dok potražilac ne dokumentuje svoje vlasništvo nad njim;
- ako se nađeni predmet preda tražiocu na osnovu njegova opisivanja, a kasnije drugo lice pored toga opisa dokaže nepobitno svoje vlasništvo, predmet se oduzima od prvog tražioca i predaje drugom; ako je predmet propao kod prvog tražioca, vlasnik dobiva obeštećenje, po mišljenju Šafije, od nalaznika, jer nije predmet predao u ruke vlasnika. Po mišljenju Ibnu-Kasima obeštećenje vlasniku isplaćuje podjednako nalaznik i

O ODLUTALOJ DEVI

2427. PRIČAO NAM JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, a ovome Sufjan prenoseći od Rebija:

– Pričao mi je Jezid, oslobođeni rob Munbeisa, prenoseći od Zejda b. Halida Džuhenija, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan nomad i pitao ga za nađenu stvar, pa mu je on odgovorio: “Obznanjuj je godinu, zatim zapamti njenu posudu i njenu uzicu, pa ako neko dođe i opiše ti je (njegova je), u protivnom troši je!”

– Allahov Poslaniče – reče nomad – a izgubljeno bravče?

– Ono je tvoje ili tvoga brata, ili vuka – odgovori on

– A izgubljena deva? – upitao je. Tada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, promijeni u licu i reče: “Šta ti je stalo za njom? S njom su njeni papci i rezervoar (za vodu), na vodu dolazi i (lišće) stabala jede.”

بَابُ ضَالَّةِ الْإِبِلِ

٢٤٢٧. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ رَبِيعَةَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ مَوْلَى الْمُتَنَبِّعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ أَغْرَابِي النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَمَّا يَلْتَقِطُهُ فَقَالَ عَرَفْتُهَا سَنَةً ثُمَّ أَحْفَظُ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ أَحَدٌ يُخْبِرُكَ بِهَا وَإِلَّا فَاسْتَنْفِقْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَّةُ الْغَنَمِ قَالَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّبِّ قَالَ ضَالَّةُ الْإِبِلِ فَتَمَعَرَّ وَجْهُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا تَرُدُّ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ .

lice koje je to primilo, dok Malik nalaznika oslobađa odgovornosti, ukoliko je postupio po navedenom hadisu.

Učenjaci hanefijske škole kažu: “Ako je nalaznik predao nađeni predmet osobi koja ga je opisala kako je to u hadisu izloženo, a kasnije druga iznese i dokaze svoga vlasništva, onda to pripada ovoj posljednjoj. Ako je u međuvremenu nađeno propalo kod prvog tražioca, vlasniku isplaćuje obeštećenje ili nalaznik ili osoba koja je nađenu stvar preuzela. Ukoliko obeštećenje isplati nalaznik, on ima pravo tražiti punu naknadu od osobe koja je od njega predmet preuzela;

– ako se vlasnik stvari ne javi u roku jedne godine po njenoj obznani, siromašan nalaznik može nalaz po mišljenju Ebu-Hanife koristiti za svoje potrebe, a prema mišljenju imama drugih pravnih škola to može činiti i bogata osoba;

– ako nađena stvar propadne kod nalaznika prije isteka jedne godine, nalaznik ne isplaćuje vlasniku obeštećenje, ako dokaže da je nađenu stvar uzeo u namjeri da je čuva i vrati njenom vlasniku, a ukoliko to ne može dokazati, platit će obeštećenje. Ovo je mišljenje Ebu-Hanife i Muhameda b. Hasana, dok Ebu-Jusuf, Šafija i Ahmed ne uvjetuju svjedočenje i dokazivanje stvarne namjere. Tako, naprimjer, ako nalaznik pri raspravi tvrdi i dokazuje da je predmet uzeo u namjeri da ga preda vlasniku, a vlasnik mu to ne priznaje, uvažava se riječ vlasnika i nalaznik mu treba isplatiti obeštećenje;

– ako nađeni predmet propadne kod nalaznika po isteku jedne godine, vlasniku predmeta ne pripada nikakvo obeštećenje.

O IZGUBLJENOM BRAVČETU

2428. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Jahjaa, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isa, da je čuo Zejda b. Halida, radijallahu anhu, kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan za nađenu stvar, odgovorio:

“Zapamti njenu posudu i njenu uzicu, a zatim je obznanjuj jednu godinu!”

Zejd još govoraše: “Ako se ne sazna vlasnik, trošit će je nalaznik i bit će kod njega kao pohranjena stvar.”

Jahja je rekao: “Ovo je ono što ja ne znam da li su to riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je to nešto od Jezida.”

Zatim je upitao: “Kako gledaš na izgubljeno bravče?”

– Uzmi ga! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. – Ono je samo tvoje ili tvoga brata ili vuka.

– I ono će se – rekao je Jezid – također oglašavati (godinu).

– A šta misliš – upita on – o izgubljenoj devi?

Rekao je – prenosi Jezid: “Ostavi je! Sa njom su njeni papci i rezervoar (za vodu), na vodu dolazi i (lišće) stabala jede sve dok je ne nađe njen vlasnik.”

KADA SE NE PRONAĐE VLASNIK
NAĐENE STVARI NI POSLIJE JEDNE
GODINE, ONA PRIPADA NALAZNIKU

2429. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Rebija b. Abdur-Rahmana, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isa, a ovaj od Zejda b. Halida, radijallahu anhu:

– Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i pitao ga za nađenu stvar, a on reče:

بَابُ ضَالَّةِ الْغَنَمِ

٢٤٢٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِثِ أَنَّهُ سَمِعَ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ اللَّقْطَةِ فَرَزَعَمَ أَنَّهُ قَالَ أَعْرِفَ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرَفَهَا سَنَةً يَقُولُ يَزِيدُ إِنْ لَمْ تُعْرِفْ اسْتَنْفَقَ بِهَا صَاحِبُهَا وَكَانَتْ وَدِيعَةً عِنْدَهُ قَالَ يَحْيَى فَهَذَا الَّذِي لَا أَذْرِي أَفِي حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هُوَ أَمْ شَيْءٌ مِنْ عِنْدِهِ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تَرَى فِي ضَالَّةِ الْغَنَمِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذَّئِبِ قَالَ يَزِيدُ وَهِيَ تُعْرِفُ أَيْضًا ثُمَّ قَالَ كَيْفَ تَرَى فِي ضَالَّةِ الْإِبِلِ قَالَ فَقَالَ دَعَهَا فَإِنَّ مَعَهَا حِذَاءَهَا وَسِقَاءَهَا تَرُدُّ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَجِدَهَا رَبُّهَا.

بَابُ إِذَا لَمْ يُوجَدْ صَاحِبُ اللَّقْطَةِ بَعْدَ سَنَةٍ فَهِيَ مِلْكٌ وَجَدَهَا

٢٤٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ اللَّقْطَةِ فَقَالَ أَعْرِفَ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا ثُمَّ عَرَفَهَا سَنَةً

“Zapamti njenu kesu i njenu uzicu i objavljuj je jednu godinu, pa ako dođe njen vlasnik, (predaj mu je), inače je tvoja.”

– A izgubljeno bravče? – upita on.

– Ono je – odgovori Alejhisselam – tvoje ili tvoga brata ili vuka.

– A izgubljena deva? – upita.

– Šta ti imaš sa njom? Ona ima svoj rezervoar (za vodu) i svoje papke, ide (slobodno) na vodu, brsti drveće sve dok je ne sretne njen gospodar.”¹

KADA NEKO NAĐE NA MORU (NA VODI) DRVO, BIČ ILI NJEMU SLIČNO (UZIMA GA)

2430. Lejs je rekao: “Pričao mi je Dža‘fer b. Rebija, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka od Izraelićana, te je naveo cijeli hadis. (Na kraju stoji:) ... i on je izašao da pričekava kakvu lađu koja bi možda donijela njegovu imovinu. Tada je vidio jedno drvo, uzeo ga za svoje ukućane kao gorivo i kada ga je raspilio našao je (u njemu) svoju imovinu i pismo.”²

فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَشَأْنُكَ بِهَا قَالَ فَضَالَةُ
الْغَنَمِ قَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذُّبِّ قَالَ فَضَالَةُ
الْإِبِلِ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرِدُ
الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا .

بَابُ إِذَا وَجَدَ خَشَبَةً فِي الْبَحْرِ أَوْ سَوْطًا أَوْ نَحْوَهُ

٢٤٣٠ . وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ
عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ ذَكَرَ رَجُلًا
مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَسَاقَ الْحَدِيثَ فَخَرَجَ يَنْظُرُ
لَعَلَّ مَرْكَبًا قَدْ جَاءَ بِإِلَيْهِ فَإِذَا هُوَ بِالْخَشَبَةِ فَأَخَذَهَا
لِأَهْلِهِ حَطَبًا فَلَمَّا نَشَرَهَا وَجَدَ الْمَالَ وَالصَّحِيفَةَ .

¹ Deva za pustinju je što i lađa na moru; vodu pije jedanput u nekoliko dana, a hrana joj je brst trnja i drveća. Život u pustinji za nju ne predstavlja opasnost i nalaznik je ne treba hvatati. Ovo je stav Malika i Evza‘ija. Učenjaci Kufe i Šafija smatraju da je bolje uhvatiti je, jer je time njena sigurnost veća.

S odraslim govečetom treba postupiti kao s devom. Ovo je mišljenje Tavusa, Evza‘ija, Šafije i nekih učenjaka malikijske škole. Malik i Šafija kažu: “Ako izgubljenom govečetu prijeti kakva opasnost, ono je u statusu ovce, a bez te opasnosti u statusu deve.”

Izgubljeno rogato goveče sposobno za odbranu mnogi učenjaci tretiraju kao izgubljenu devu, a bez rogova kao ovcu.

Konja, mazgu i magarce dozvoljeno je uhvatiti po mišljenju Ibni-Kasima, dok Ešheb i Ibnu-Kinane imaju suprotno mišljenje. Ibnu-Dževzi kaže: “Dozvoljeno je uhvatiti konja, devu, goveče, mazgu, magarca, ovcu i srnu za rukovodioca zajednice da ih osigura do predaje vlasniku.”

U *Tevdihu* se navodi: “Nađeno dobro zajedno s priraštajem, bio on spojen ili odvojen od toga dobra, pripada njenom vlasniku, javio se on u toku jedne godine ili poslije isteka godine dana, računajući od dana obznane nađenog, samo ako je taj priraštaj nastao prije nego je nalaznik stekao nad njim pravo vlasništva.”

² Na vodi ploveće drvo, uže, bič i slično, nalaznik može koristiti ne obznajući nađeno, a ako se kasnije javi njihov vlasnik, dat će mu obeštećenje. Ovo je stav Omera, Ibnu-Omera, Alije, Aiše, Ataa, Neha‘ija i Tavusa. Ibni-Munzir prenosi od Aiše: “Nađenu stvar u vrijednosti ispod dirhema nije zabranjeno uzeti i koristiti za vlastite potrebe.”

KADA NEKO NAĐE NA PUTU DATULU

2431. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Mensura, on od Talhe, ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj jedne datule na putu i rekao:
“Bojim se da nije sadaka, a sada bih je pojео.”

2432. Jahja je rekao da mu je pričao Sufjan, njemu Mensur, (Zaide je rekao: Prenoseći od Mensura), on od Talhe kome je pričao Enes...
Pričao nam je Muhammed b. Mukatil, ovoga obavijestio Abdullah, a njega Ma'mer, prenoseći od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Vratim se svojim ukućanima i nađem datulu koja je pala na moj dušek, dignem je da je pojedem, ali se poboјim da nije od sadake, pa je bacim.”

KAKO MEKELIJE OBJAVLJUJU NAĐENU STVAR

Tavus je prenio od Ibni-Abbasa, radijallahu anhumā, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Izgublјenu stvar u Mekki uzet će samo onaj ko će je obznaniti.”
Halid je prenio od Ikrimе, on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhumā, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:
“Izgublјenu stvar u Mekki dozvolјeno je uzeti samo onom koji će je obznaniti.”

بَاب إِذَا وَجَدَ تَمْرَةً فِي الطَّرِيقِ

٢٤٣١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ بِتَمْرَةٍ فِي الطَّرِيقِ قَالَ لَوْلَا أَنِّي أَخَافُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الصَّدَقَةِ لَأَكَلْتُهَا.

٢٤٣٢. وَقَالَ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ وَقَالَ زَائِدَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ طَلْحَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنِّي لَأَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِي فَأَجِدُ التَّمْرَةَ سَاقِطَةً عَلَى فِرَاشِي فَأَرْفَعُهَا لِأَكُلَهَا ثُمَّ أَخْشَى أَنْ تَكُونَ صَدَقَةً فَأَلْقِيهَا.

بَاب كَيْفَ تُعْرَفُ لُقْطَةُ أَهْلِ مَكَّةَ

وَقَالَ طَاوُسٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَلْتَقِطُ لُقْطَتَهَا إِلَّا مَنْ عَرَفَهَا وَقَالَ خَالِدٌ عَنْ عِكْرَمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَلْتَقِطُ لُقْطَتَهَا إِلَّا لِمُعْرِفٍ.

Atā je rekao: “Nema štete koristiti nađeni bič, štap, užе, obuću i njima slično.”

U *El-Hidaji* stoji: “Dozvolјeno je koristiti nađenu stvar bez njene obznane, za koju se obično zna da je vlasnik neće tražiti, kao košpice (od šljiva npr.), kora od šipka i slično, imajući opet u vidu da je to tuđe vlasništvo, a ne imovina nalaznika.”

Kvarljivu stvar i onu koja bi stoјeći na putu propala (kao što je jabuka, kruška, šljiva i slično), nalaznik može pojesti bez davanja obeštećenja vlasniku.

2433. Amed b. Sa'd kaže da mu je pričao Revh, njemu Zekerijja, ovome Amr b. Dinar prenoseći od Ikrime, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne siječe se trnje Harema, ne razgoni se njegov lov i ne dozvoljava uzeti izgubljenu stvar u njemu, nego samo onom ko će je oglasiti, i ne siječe se njegova trava.”

Potom je Ibnu-Abbas kazao: “Allahov Poslaniče, izuzev rogozine (šašike)?

– Izuzev rogozine – rekao je on.

2434. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Velid b. Muslim, ovome Evza'i, koji je čuo Jahjaa b. Ebu-Kesira, da je rekao:

– Pričao mi je Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, izjavio:

“Kada je Allah omogućio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, oslobađanje Mekke, on je ustao među svijetom, zahvalio Allahu i rekao: Allah je odbio od Mekke (vojsku) slona, a vlast je nad njom dao, evo, Svome Poslaniku i pravovjernima. Ona nije bila dozvoljena nikome prije mene. Meni je ona dozvoljena samo jedan časak, a poslije mene ona nije više nikome dozvoljena; njen lov ne razgoni se, njeno trnje ne siječe se, izgubljenu stvar u njoj dozvoljeno je uzeti samo onom ko će je obznaniti, a onaj kome je neko ubijen, ima izabrati između dvoga: ili da traži otkupninu ili odmazdu.”

Tada je Abbas rekao: “Izuzimajući rogozinu, jer je upotrebljavamo za naše grobove i naše kuće?”

– Izuzimajući rogozinu – odgovorio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Potom je ustao Ebu-Šah, čovjek iz Jemena, i rekao: “Napišite mi, Allahov Poslaniče!”

– Napišite Ebu-Šahu! – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٤٣٣. وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا رَوْحٌ حَدَّثَنَا زَكْرِيَاءُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يُعْضَدُ عَصَاهُهَا وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا تَحِلُّ لِقَطْعَتِهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ وَلَا يُخْتَلَى خِلَافُهَا فَقَالَ عَبَّاسٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ.

٢٤٣٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ ابْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مَكَّةَ قَامَ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ الْفِيلَ وَسَلَطَ عَلَيْهَا رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّمَا لَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ كَانَ قَبْلِي وَإِنَّمَا أَحَلَّتْ لِي سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ وَإِنَّمَا لَا تَحِلُّ لِأَحَدٍ بَعْدِي فَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهَا وَلَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا وَلَا تَحِلُّ سَاقِطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ النَّظَرَيْنِ إِمَّا أَنْ يُفْدَى وَإِمَّا أَنْ يُقَيَّدَ فَقَالَ الْعَبَّاسُ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّا نَجْعَلُهُ لِقُبُورِنَا وَبُيُوتِنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَقَامَ أَبُو شَاهٍ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اكْتُبُوا لِأَبِي شَاهٍ قُلْتُ لِلْأَوْزَاعِيِّ مَا قَوْلُهُ اكْتُبُوا لِي يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ هَذِهِ الْخُطْبَةُ الَّتِي سَمِعَهَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

Upitao sam (kaže Velid) Evza'ija, na šta je mislio riječima: "Napišite mi, Allahov Poslaniče!"

– Mislio je na govor koji je čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorio je on.

TUĐA STOKA NE MUZE SE BEZ ODOBRENJA (VLASNIKA)

2435. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik, prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne smije niko musti ničiju (tuđu) stoku bez dozvole njenog vlasnika. Voli li iko od vas da mu se dođe u njegovu mljekaru, razbije ostava i odnese hrana. Stoka u svojim vimenima čuva za vas svoju hranu i neka niko ne muze ničiju stoku bez odobrenja njenog vlasnika."

KADA VLASNIK IZGUBLJENE STVARI DOĐE POSLIJE JEDNE GODINE, VRATIT ĆE MU JE NALAZNIK, JER JE ONA KOD NJEGA SAMO U POHRANI

2436. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Isma'il b. Dža'fer prenoseći od Rebija b. Abdur-Rahmana, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isova, ovaj od Zejda b. Halida Džuhenija, radijallahu anhu, da je jedan čovjek pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za nađenu stvar, i on je odgovorio:

"Obznanjuj je jednu godinu! Zatim zapamti njenu posudu i njenu uzicu i troši je, pa ako dođe njen vlasnik, podaj mu je!"

– A zalutalo bravče, Allahov Poslaniče? – upita on.

– Uzmi ga! – reče Alejhisselam. – Ono je samo tvoje ili tvoga brata ili pripada vuku.

– A izgubljena deva, Allahov Poslaniče? – upita on.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,

بَاب لَا تُحْتَلَبُ مَاشِيَةٌ أَحَدٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِ

٢٤٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةً أَمْرِي بِغَيْرِ إِذْنِهِ أَيْحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ تُؤْتَى مَشْرَبَتُهُ فَتُكْسَرَ خِزَانَتُهُ فَيُسْتَقَلَ طَعَامُهُ فَإِنَّمَا تَخْزُنُ لَهُمْ ضُرُوعُ مَوَاشِيهِمْ أَطْعِمَاهُمْ فَلَا يَحْلُبَنَّ أَحَدٌ مَاشِيَةً أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِهِ .

بَاب إِذَا جَاءَ صَاحِبُ اللَّقْطَةِ بَعْدَ سَنَةٍ رَدَّهَا عَلَيْهِ لِأَنَّهَا وَدِيعَةٌ عِنْدَهُ

٢٤٣٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُتَّبِعِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ اللَّقْطَةِ قَالَ عَرَفَهَا سَنَةً ثُمَّ اعْرِفْ وَكَأَنَّهَا وَعِفَاصُهَا ثُمَّ اسْتَنْفِقْ بِهَا فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَأَدِّهَا إِلَيْهِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَةُ الْغَنَمِ قَالَ خُذْهَا فَإِنَّمَا هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذُّبِّ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَضَالَةُ الْإِبِلِ قَالَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى احْمَرَّتْ وَجَنَّتَاهُ أَوْ احْمَرَّ وَجْهُهُ ثُمَّ قَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا حِذَاؤُهَا وَسِقَاؤُهَا حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا .

naljuti se – kaže Zejd – toliko da su mu se obrazi zacrvenjeli, odnosno lice mu se zacrvenjelo i reče: “Šta ti imaš s njom!? Ona ima sa sobom svoje papke i rezervoar (za vodu), sve dok je ne susretne njen vlasnik.”

NALAZNIK UZIMA NAĐENU STVAR,
A NE OSTAVLJA JE DA PROPADNE ILI DA
JE UZME NEKO KO NIJE DOSTOJAN

2437. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, da mu je pričao Šu‘be prenoseći od Seleme b. Kuhejla, koji je izjavio:

– Čuo sam Suvejda b. Gafelea, da je kazao: “Bio sam sa Selmanom b. Rebijom i Zejdom b. Suhanom u jednoj vojni i našao jedan bič pa mi on reče:

– Dobaci mi ga!

– Ne – rekoh – nego ako pronađem njegova vlasnika (dat ću mu ga), u protivnom, koristit ću ga.

Kada smo se vratili, otišli smo na hadž, pa sam naišao pokraj Medine i pitao za to Ubejja b. Ka‘ba, radijallahu anhu, a on reče: – U doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, našao sam kesu i u njoj stotinu zlatnika, pa sam je odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče:

– Obznanjuj to jednu godinu!

Ja sam to obznanjivao godinu dana i potom mu ponovo došao, a on reče: “Obznanjuj to jednu godinu!”

Potom sam ga obznanjivao godinu i potom mu treći put došao, a on reče: “Obznanjuj ga godinu!”

Ja sam ga obznanjivao godinu i opet mu došao (četvrti put). On reče: “Zapamti njihov broj, uzicu i njihovu kesu, pa ako bi došao njihov vlasnik (predaj mu ih), inače možeš se njima koristiti.”

PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio njegov otac prenoseći od Šu‘be, on od Seleme, još i ovo:

– Suvejda b. Gafele je rekao: – Kasnije sam susreo u Mekki Ubejja b. Ka‘ba i on reče: “Ne znam da li da obznanjujem tri godine ili jednu.”

بَابُ هَلْ يَأْخُذُ اللَّقْطَةَ وَلَا يَدْعُهَا
تَضِيعُ حَتَّى لَا يَأْخُذَهَا مَنْ لَا يَسْتَحِقُّ

٢٤٣٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ قَالَ سَمِعْتُ سُؤَيْدَ بْنَ غَفَلَةَ قَالَ كُنْتُ مَعَ سَلْمَانَ بْنِ رَبِيعَةَ وَزَيْدَ بْنَ صُوحَانَ فِي غَزَاةٍ فَوَجَدْتُ سَوْطًا فَقَالَ لِي أَلْقِهِ قُلْتُ لَا وَلَكِنْ إِنْ وَجَدْتُ صَاحِبَهُ وَإِلَّا اسْتَمْتَعْتُ بِهِ فَلَمَّا رَجَعْنَا حَجَجْنَا فَمَرَرْتُ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلْتُ أَبِي بَنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ وَجَدْتُ صُرَّةَ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ فِيهَا مِائَةُ دِينَارٍ فَأَتَيْتُ بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ عَرَّفْتُهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُ فَقَالَ عَرَّفْتُهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَقَالَ عَرَّفْتُهَا حَوْلًا فَعَرَّفْتُهَا حَوْلًا ثُمَّ أَتَيْتُهُ الرَّابِعَةَ فَقَالَ اعْرِفْ عِدَّتَهَا وَوِكَاءَهَا وَوِعَاءَهَا فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا اسْتَمْتَعْ بِهَا.

حَدَّثَنَا عَبْدَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ بِهَذَا قَالَ فَلَقِيْتُهُ بَعْدَ بَمَكَّةَ فَقَالَ لَا أَدْرِي أَثَلَاثَةَ أَحْوَالٍ أَوْ حَوْلًا وَاحِدًا.

OBZNANJIVANJE NAĐENE STVARI NE PREDAVAJUĆI JE PREDSTAVNIKU VLASTI

2438. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Rebija, on od Jezida, oslobođenog roba Munbe'isova, ovaj do Zejda b. Halida, radijallahu anhu, da je jedan nomad pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za nađenu stvar, a on odgovorio:

“Obznanjuj je godinu dana, pa ako dođe neko i opiše ti njenu kesu i njenu uzicu, (podaj mu je), inače je troši!”

Zatim ga upita za izgublenu devu, a on se zacrvenio u licu i rekao:

“Šta ti imaš s njom? Ona ima sa sobom svoj rezervoar (za vodu) i papke, dolazi na vodu, jede (lišće) drveća, pa ostavi je dok je ne nađe njen vlasnik!”

Apitao ga je i za izgubljeno bravče, pa je odgovorio: “Ono je tvoje ili tvoga brata ili vuka.”

POGLAVLJE

2439. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, da ga je obavijestio Nadr, njega Israil, ovoga Ebu-Ishak, a njega Bera' prenoseći od Ebu-Bekra, radijallahu anhum... a preko drugog niza prenosilaca, pričao nam je Abdullah b. Redža, a njemu Israil, prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Bera'a, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhum, koji je kazao:

- Putovao sam i vidio jednog pastira gdje goni svoje stado, pa sam ga upitao: “Čiji si ti?”
- Jednog od Kurejšija – odgovorio je. Kasnije je rekao njegovo ime. Ja sam ga poznavao.
- Ima li u tvom stadu štogod od mlijeka? – upitao sam.
- Da – rekao je.
- Hoćeš li mi namusti? – upitah.
- Da – reče.

بَابُ مَنْ عَرَفَ اللَّقْطَةَ وَلَمْ يَدْفَعْهَا إِلَى السُّلْطَانِ

٢٤٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ رَبِيعَةَ عَنْ يَزِيدَ مَوْلَى الْمُنْبَعِثِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَعْرَابِيًّا سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ اللَّقْطَةِ قَالَ عَرَفْتُهَا سَنَةً فَإِنْ جَاءَ أَحَدٌ يُخْبِرُكَ بِعِفَاصِهَا وَوِكَائِهَا وَإِلَّا فَاسْتَنْفِقْ بِهَا وَسَأَلَهُ عَنْ ضَالَّةِ الْإِبِلِ فَتَمَعَّرَ وَجْهَهُ وَقَالَ مَا لَكَ وَلَهَا مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا تَرُدُّ الْمَاءَ وَتَأْكُلُ الشَّجَرَ دَعَهَا حَتَّى يَجِدَهَا رَبُّهَا وَسَأَلَهُ عَنْ ضَالَّةِ الْغَنَمِ فَقَالَ هِيَ لَكَ أَوْ لِأَخِيكَ أَوْ لِلذُّبِّ .

بَابُ

٢٤٣٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ أَخْبَرَنِي الْبَرَاءُ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ح وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ انْطَلَقْتُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعِي غَنَمٍ يَسُوقُ غَنَمَهُ فَقُلْتُ لِمَنْ أَنْتَ قَالَ لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَسَمَاهُ فَعَرَفْتُهُ فَقُلْتُ هَلْ فِي غَنَمِكَ مِنْ لَبَنٍ فَقَالَ نَعَمْ فَقُلْتُ هَلْ أَنْتَ حَالِبٌ لِي قَالَ نَعَمْ فَأَمَرْتُهُ فَأَعْتَقَلَ شَاةً مِنْ غَنَمِهِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ ضَرْعَهَا مِنَ الْغُبَارِ ثُمَّ أَمَرْتُهُ أَنْ يَنْفُضَ كَفَّيْهِ فَقَالَ هَكَذَا ضَرَبَ إِحْدَى كَفَّيْهِ بِالْأُخْرَى

Potom sam mu rekao i on je ukoljenčio jednu ovcu. Rekao sam mu da joj otrese vime (od prašine), zatim da otrese svoje dlanove i on je učinio ovako: udario je jednim dlanom o drugi. Potom je namuzao malo (jedan mužaj) mlijeka, a ja sam (prije) pripremio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, malu mješinu na čijem je otvoru bila jedna krpa. Zatim sam sipao (vodu) po tom mlijeku (koje sam stavio u tu mješinu) dok se nije ohladio donji dio mješine. Zatim sam otišao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Pij, Allahov Poslaniče!” On je pio mlijeko, tako da sam ja bio zadovoljan.

فَحَلَبَ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَقَدْ جَعَلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِدَاوَةً عَلَى فَمِهَا خِرْقَةٌ فَصَبَبْتُ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَاَنْتَهَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيتُ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الظَّالِمِ وَالْمُضْطَرِّ

NASILJE I OTIMANJE

Uzvišeni Allah kaže: “Nipošto ne misli da Allah zanemaruje ono što rade silnici. On im odgađa (kaznu) za dan u kome oči staju. Oni će trčati uzdignutih glava, upravljenih pogleda – pogledi im neće skretati na stranu, a srca će im biti prazna.”

“El-mukni‘u vel mukmihu!”, jeste jedno, a znači “uzdignute glave”.

Mudžahid je izjavio: “Muhti‘ine” znači “pružaju svoje poglede”, a kaže se, “i žure”.

“Pogledi im neće skretati na stranu, a srca im prazna”, tj. šuplja i neće pameti imati.

“Opomeni svijet na dan kada će im doći kazna pa će reći silnici: Naš Gospodaru, odgodi nam (kaznu) za kratko vrijeme. Odazvat ćemo se Tvom pozivu i slijedit ćemo poslanike.”

“Zar se vi niste prije kleli da vam nema nestanka? I stanovali ste u stanovima onih koji su sebi nasilje učinili i bilo vam je jasno kako smo s njima postupili i iznosili smo vam mnoge primjere.”

“Oni su pravili svoje spletke i njihove su spletke kod Allaha zapisane; njihova spletk (ne može) pomaknuti brda.

Nipošto ne misli da će Allah iznevjeriti svoje obećanje svojim poslanicima. Zaista je Allah moćan (i) kažnjava (zasluženom kaznom).”¹

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ رَافِعِي الْمُقْنَعِ وَالْمُقْمَحِ وَاحِدٌ.

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (مُهْطِعِينَ) مُدِيمِي النَّظَرِ وَيُقَالُ مُسْرِعِينَ (لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْنِدَتْهُمْ هَوَاءٌ) يَعْنِي جُوفًا لَا عُقُولَ لَهُمْ (وَأَنْذَرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ وَسَكَتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ).

1 Poglavlje Ibrahim: 42-47.

PORAVNAVANJE ZA NASILJA

2440. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, da ga je obavijestio Mu'az b. Hišam, njega njegov otac prenoseći od Katade, on od Ebu-Mutevekkila Nadžija, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kada se vjernici spase Džehennema, zadržat će se na jednom mostu između Dženneta i Džehennema i međusobno izmiriti svoja nasilja što su ih na zemlji jedni drugima činili, pa kada budu (s obračunom) čisti i očiste se (od tuđeg potraživanja), dozvolit će im se ulazak u Džennet. Tako mi Onoga u Čijoj je moći Muhammedova duša, svaki od njih znat će svoj stan u Džennetu bolje od svoga stana koji je imao na ovom svijetu.

Junus b. Muhammed je izjavio da mu je to prenio Šejban od Katade, kome je ovo saopćio Ebu-Mutevekkil.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“NEKA JE ALLAHOVO PROKLETSTVO
NA SILNIKE!”

2441. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Hemmam, rekavši da ga je obavijestio Katade prenoseći od Safvana b. Muhriza Mazinija, koji je izjavio:

“Išao sam s Ibni-Omerom, radijallahu anhuma, držeći ga za ruku, kada se pojavi jedan čovjek, i reče: Šta si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže o Allahovom razgovoru s ljudima na Sudnjem danu?”

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – rekao je on – kako kaže:

“Allah će se približiti vjerniku, staviti na njega svoj zastor, pokriti ga i pitati: Znaš li taj grijeh, a znaš li taj grijeh?”

بَابُ قِصَاصِ الْمَظَالِمِ

٢٤٤٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ ابْنِ هِشَامٍ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا خَلَصَ الْمُؤْمِنُونَ مِنَ النَّارِ حُبِسُوا بِقَنْطَرَةٍ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَيَتَقَاصُونَ مَظَالِمَ كَانَتْ بَيْنَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَتَّى إِذَا نَقُّوا وَهَذَّبُوا أُذِنَ لَهُمْ بِدُخُولِ الْجَنَّةِ فَأَوَّلَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لِأَحَدِهِمْ بِمَسْكَنِهِ فِي الْجَنَّةِ أَدْلُ بِمَنْزِلِهِ كَانَ فِي الدُّنْيَا وَقَالَ يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(إِنَّا لَعَنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ)

٢٤٤١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمَازِنِيِّ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا أَمْشِي مَعَ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخِذَ بِيَدِهِ إِذْ عَرَضَ رَجُلٌ فَقَالَ كَيْفَ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي النَّجْوَى فَقَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ يُدْنِي الْمُؤْمِنَ فَيَضَعُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ وَيَسْتَرْهُ فَيَقُولُ أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا فَيَقُولُ نَعَمْ أَيْ رَبِّ حَتَّى

– Da, Allahu moj – kazat će on. I tako, kada mu prizna sve svoje grijehe i misli u sebi da je propao, Allah će mu reći: “Pokrio sam ti ih još u zemaljskom životu, a danas ti ih još i opraštam”, i potom će mu se dati knjiga njegovih dobrih djela. A što se tiče nevjernika i licemjera, svjedoci će reći: “To su oni što su lagali na svoga Gospodara. Neka je Allahovo prokletstvo na silnike!”¹

MUSLIMAN NEĆE ČINITI MUSLIMANU NASILJE, A NITI GA (NASILJU) PREPUŠTATI

2442. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ebu-Šihaba, da mu je Salim saopćio da ga je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, obavijestio, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Musliman muslimanu je brat i neće mu činiti nasilje, a niti ga (nasilju) prepustiti. Ko se nađe uz svoga brata koji je potrebit, Allah će se naći pri njegovoj potrebi; ko otkloni od muslimana kakvu muku, Allah će otkloniti od njega jednu od muka Sudnjeg dana, a ko pokrije muslimanu (kakvu sramotu), Allah će njemu (njegovu) pokriti na Sudnjem danu.”

إِذَا قَرَّرَهُ بِذُنُوبِهِ وَرَأَى فِي نَفْسِهِ أَنَّهُ هَلَكَ قَالَ سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا وَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ فَيُعْطَى كِتَابَ حَسَنَاتِهِ وَأَمَّا الْكَافِرُ وَالْمُنَافِقُونَ فَيَقُولُ الْأَشْهَادُ (هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ) .

بَاب لَا يَظْلِمُ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمَ وَلَا يُسْلِمُهُ

٢٤٤٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَالِمًا أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَمَنْ كَانَ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ كَانَ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبَاتٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

¹ Cijeli prijevod 18 i 19. ajeta poglavlja Hud glasi: “Ko je veći silnik od onoga koji izmišlja laži o Allahu. Ti će biti dovedeni pred njihova Gospodara, a svjedoci će reći: ‘Ovo su oni koji su lagali na svoga Gospodara. Neka je Allahovo prokletstvo na silnike, koji odvrću od Allahovog puta i nastoje ga iskriviti, a oni ne vjeruju (ni) u drugi svijet.’

Svjedoci za nevjerovanje i nevaljalštine nasilnika bit će meleki, vjerovjesnici i pravovjerni.”

Sadržaj hadisa ukazuje da grijehenje ne izvodi iz islama i grješnik se može nadati oprostom grijeha, izuzimajući velike grijeha i povredu tuđeg prava.

POMOZI SVOME BRATU, BIO ON NASILNIK ILI SE NJEMU UČINILO NASILJE

2443. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Hušejm, a njega obavijestio Ubejdullah b. Ebu-Bekr b. Enes i Humejd Tavi da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Pomozi svome bratu, bio on nasilnik ili se njemu učinilo nasilje!”

2444. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu‘temir prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Pomozi svome bratu, bio on nasilnik ili se njemu učinilo nasilje!”

– Allahov Poslaniče! – rekoše (prisutni) – onoga kome je učinjeno nasilje pomažemo, a kako ćemo pomoći onoga ko čini nasilje?

– Da ga šćepate za ruke (spriječite ga) – reče on.

POMOĆ OBESPRAVLJENOM

2445. PRIČAO NAM JE Seid b. Rebi‘, njemu Šu‘be prenoseći od Eš‘asa b. Sulejma, koji je rekao kako je čuo Mu‘aviju b. Suvejda, a on Bera’a b. Aziba, radijallahu anhuma, da kaže:

– Naredio nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sedam (poslova), a zabranio sedam i spomenuo: obilaženje bolesnika, praćenje dženaze, nazdraviti onome ko kihne (želeći mu da mu se Allah smiluje), odvrćati selam, pomoći obespravljenom, odazvati se pozivu (prijatelja) i pomoći onome ko se zakleo da ispuni svoju zakletvu.

بَابُ أَعْنِ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا

٢٤٤٣. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنُ أَنَسٍ وَحُمَيْدُ الطَّوِيلُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا .

٢٤٤٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ انْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا أَوْ مَظْلُومًا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا نَنْصُرُهُ مَظْلُومًا فَكَيْفَ نَنْصُرُهُ ظَالِمًا قَالَ تَأْخُذُ فَوْقَ يَدَيْهِ .

بَابُ نَصْرِ الْمَظْلُومِ

٢٤٤٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَشْعَثِ بْنِ سُلَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ سُوَيْدٍ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعٍ وَنَهَانَا عَنْ سَبْعٍ فَذَكَرَ عِيَادَةَ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعَ الْجَنَائِزِ وَتَشْمِيتَ الْعَاطِسِ وَرَدَّ السَّلَامِ وَنَصْرَ الْمَظْلُومِ وَإِجَابَةَ الدَّاعِي وَإِبْرَارَ الْمُقْسِمِ .

2446. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usame prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burde, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vjernik vjerniku je kao zgrada čiji su dijelovi međusobno učvršćeni", i splete svoje prste (ruku).¹

ODUPIRANJE NASILNIKU

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha: "Allah ne voli javan ružan govor, izuzimajući onoga kome je učinjeno nasilje, a Allah sve čuje i zna." "I onima koji, kada ih pogodi nasilje, odupru se." Ibrahim (Neha'i) je rekao: "Oni su mrzili da budu ponižavani, a kada su bili moćni, praštali su."²

PRAŠTANJE OBESPRAVLJENOM

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha: "Ako javno činite dobro ili ga činite tajno ili praštate zlo, pa i Allah je oprostiv i moćan." "Kazna za zlo je njemu odgovarajuće zlo (kazna), a ko oprost i izmiri se, nagrada mu je kod Allaha. Zaista, Allah ne voli nasilnike. Nema puta (za ukor) onom koji se odupre nakon što mu je učinjeno nasilje. Ima mjesta ustati protiv onih koji svijetu čine nasilje i bespravno šire smutnju na zemlji. Oni će imati bolnu kaznu. A onaj koji se strpi i oprost, pa to je zaista od velikih (i odlučnih) djela. A koga Allah okrene u zabludu, tome nema zaštitnika poslije Njega." "Vidjet ćeš nasilnika kako će, kada ugledaju kaznu, govoriti: "Ima li ikakva načina za povratak?"³

٢٤٤٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا وَشَبَكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ .

بَابُ الْإِنْتِصَارِ مِنَ الظَّالِمِ

لِقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ (لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا) (وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ) قَالَ إِبْرَاهِيمُ كَانُوا يَكْرَهُونَ أَنْ يُسْتَدْلُوا فَإِذَا قَدَرُوا عَفَوْا .

بَابُ عَفْوِ الْمَظْلُومِ

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (إِنْ تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخَفُّوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا) (وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ وَلَمَنْ انْتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ) (وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ) .

1 Pomoći obespravljenog, zaštititi ga od nasilja i samovolje i pratiti dženazu je prvostepena kolektivna dužnost; otpozdravljati ljudima, pomoći onome ko se zakleo, o nečemu što je dozvoljeno, da ispuni svoju zakletvu (jer neispunjenje po islamu za sobom povlači neke posljedice), odazvati se zvanici prijatelja, spada u drugostepene dužnosti muslimana, s tim što je odazivanje na svadbeno veselje pojedinačna ili kolektivna obaveza.

2 Ukazati dobročinstvo osobi koja nas zaklinje treba biti u granicama zakonitosti, pravednosti, interesa zajednice i vlastite mogućnosti.

3 Prijevod 36-38. ajeta, poglavlja Eš-Šura glasi: "Ono nešto što vam je dato, to je užitak ovozemnog života,

NASILJA SU TMINE SUDNJEG DANA

2447. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Abdul-Aziz Madžišun, a njega obavijestio Abdullah b. Dinar prenoseći od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nasilja su tmine Sudnjeg dana.”

ČUVANJE I OPREZNOST OD KLETVE ONOGA KOME JE UČINJENO NASILJE

2448. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Veki‘, a ovome Zekerijja b. Ishak Mekki, prenoseći od Jahjaa b. Abdullaha b. Sajfija, on od Ebu-Ma‘beda, oslobođenog roba Ibnu-Abbasa, ovaj od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Muaza u Jemen, rekavši mu: “Čuvaj se kletve osobe kojoj je učinjeno nasilje, jer između nje i Allaha nema prepreke!”

بَابُ الظُّلْمِ ظُلُمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ

٢٤٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الْمَاجِشُونُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الظُّلْمُ ظُلُمَاتُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

بَابُ الْإِتْقَانِ وَالْحَذَرِ مِنْ دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ

٢٤٤٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ بْنُ إِسْحَاقَ الْمَكِّيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ اتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ .

a ono što je kod Allaha bolje je i trajnije onima koji vjeruju i uzdaju se u svoga Gospodara; i koji se klone velikih grijeha i sramota, a kada se rasrde, opraštaju; i onima koji se odazivaju svome Gospodaru i klanjaju namaz, a njihovi poslovi su međusobno savjetovanje, i koji dijele od onoga što smo im dali...”

HOĆE LI ONAJ KOJEM JE NEKI ČOVJEK
UČINIO NASILJE, PA MU ON OPROSTI,
TREBATI OBJASNITI O KOM
SE NASILJU RADI

2449. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Ibnu-Ebi-Zi'b, a ovome Seid Makburi prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je:

“Ko je učinio kome nasilje u pogledu njegove časti ili nečega drugoga, neka traži od njega oprost danas (na ovom svijetu) prije (dana) na kome neće biti ni dinara ni dirhema, jer toga dana ko bude imao koje dobro djelo oduzet će mu se koliko iznosi njegovo nasilje, a ako ne bude imao dobrih djela oduzet će se njegovom drugu zla djela i na njega natovariti.”

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

– Isma'il b. Ebi-Uvejs je rekao: “Makburi – (grobar) dobio je ovo ime samo zato što je stanovao pokraj groblja.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je još rekao: “Seid Makburi je oslobođeni rob Benu-Lejsa i on je Seid b. Ebi-Seid, a ime Ebu-Seida je Kejsan.”¹

بَابُ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ عِنْدَ الرَّجُلِ
فَحَلَّلَهَا لَهُ هَلْ يُبَيِّنُ مَظْلَمَتَهُ

٢٤٤٩. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذُئْبٍ حَدَّثَنَا سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ لَا يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أُخِذَ مِنْهُ بِقَدَرِ مَظْلَمَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أُخِذَ مِنْ سَيِّئَاتٍ صَاحِبِهِ فَحُمِلَ عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ إِنَّهَا سُمِّيَ الْمَقْبُرِيُّ لِأَنَّهُ كَانَ نَزَلَ نَاحِيَةَ الْمَقَابِرِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَسَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ هُوَ مَوْلَى بَنِي لَيْثٍ وَهُوَ سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ وَاسْمُ أَبِي سَعِيدٍ كَيْسَانٌ .

¹ Poglavlje Eš-Šura, 40-44.

KADA ONAJ KOME JE UČINJENA NEPRAVDA OPROSTI, NE MOŽE SE VIŠE VRATITI

2450. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Abdullah, njega Hišam b. Urve prenoseći od svoga oca, on od Aiše, radijallahu anha, da je za ajet: "... Ako se žena bude bojala hrdava postupka ili zanemarivanja svoga muža...", rekla:

– Ovo se odnosi na čovjeka koji ima ženu i, ne želeći više druženja s njom, hoće da se od nje rastavi, pa mu ona kaže: "Oprošten si moje bračne obaveze", zbog čega je i objavljen ovaj ajet.¹

SLUČAJ KADA NEKO DOZVOLI DRUGOM NEŠTO ILI MU OPROSTI NEŠTO, A NE OBJASNI KVANTITET TOGA

2451. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ebu-Hazima b. Dinara, on od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen sok i on se njega napio.

S desne njegove strane bio je neki dječak, a s lijeve ugledni starci, pa je on tom dječaku rekao:

– Dozvoljavaš li mi da (ostatak) dadnem ovima?

– Ne, Allahov Poslaniče – reče dječak – svoj dio od tebe ne ustupam nikom – i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predade mu ga u ruku.

بَابُ إِذَا حَلَّلَهُ مِنْ ظُلْمِهِ فَلَا رُجُوعَ فِيهِ

٢٤٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فِي هَذِهِ الْآيَةِ وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا قَالَتْ الرَّجُلُ تَكُونُ عِنْدَهُ الْمَرْأَةُ لَيْسَ بِمُسْتَكْرٍ مِنْهَا يُرِيدُ أَنْ يُفَارِقَهَا فَتَقُولُ أَجْعَلْكَ مِنْ شَأْنِي فِي حِلٍّ فَتَزَلَّتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي ذَلِكَ.

بَابُ إِذَا أَدِنَ لَهُ أَوْ أَحَلَّهُ وَلَمْ يُبَيِّنْ كَمْ هُوَ

٢٤٥١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بِشَرَابٍ فَشَرِبَ مِنْهُ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاحُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذُنِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ لَا وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا أُؤْثِرُ بِنَصِيْبِي مِنْكَ أَحَدًا قَالَ فَتَلَّهَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي يَدِهِ.

¹ Dalji prijevod navedenog 128. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: "... neće biti grješni ako se međusobno pomire. Pomirenje (nagodba) je najbolje. Duše su sklone škrtosti. A ako vi budete lijepo postupali (u braku) i budete bogobožni (bit ćete spašeni). Allah zaista zna ono što radite."

Neki muhaddisi navode kako je Sevda, supruga Alejhisselamova, osjetila popuštanje njegovih odnosa prema njoj, pa mu je rekla: "Allahov Poslaniče, nemoj me pustiti, a red moje bračne noći s tobom prepuštam Aiši!", što je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio i potom je objavljen gornji ajet.

GRIJEH ONOGA KO OTME TUĐE ZEMLJIŠTE

2452. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, da ga je obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kojem je saopćio Talha b. Abdullah, ovome Abdur-Rahman b. Amr b. Sehl, da je Seid b. Zejd, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Ko uzurpira štogod tuđe zemlje, objesit će mu se ona od sve sedam zemalja.”²

2453. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma‘mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Husejn, prenoseći od Jahjaa b. Ebu-Kesira:

– Pričao mi je Muhammed b. Ibrahim, da mu je Ebu-Seleme saopćio da je između njega i nekog svijeta bio spor (za zemlju) i da je to spomenuo Aiši, radijallahu anha, i ona mu je rekla: “Ebu-Seleme, kloni se zemlje, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko nepravедno uzme koliko pedalj tuđe zemlje, ona će mu se objesiti na vrat od svih sedam zemalja.”

بَابُ إِثْمِ مَنْ ظَلَمَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ

٢٤٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي طَلْحَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ سَهْلٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ ظَلَمَ مِنَ الْأَرْضِ شَيْئًا طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ .

٢٤٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنَاسٍ خُصُومَةٌ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبِ الْأَرْضَ فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ .

² Alejhisselam je još rekao: “Ko otme pedalj tuđe zemlje, Allah će ga na Sudnjem danu natjerati da je iskopava dok ne prokopa sve sedam slojeva zemlje, a onda ga s njom opteretiti sve dok bude trajalo suđenje svijetu.”

2454. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Abdullah b. Mubarek, a ovome Musa b. Ukbe prenoseći od Salima, on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko uzme nešto tuđe zemlje, na što nije imao pravo, propast će (natovaren) s njom na Sudnjem danu kroz sve sedam zemalja.”

Ebu-Abdullah (Buharija) je izjavio: “Ovaj hadis nije bio u knjizi Ibni-Mubareka (pisanoj) u Horosanu; izdiktirao im ga je on (kasnije) u Basri.”

DOZVOLJENO JE DA ČOVJEK DOPUSTI NEŠTO DRUGOME

2455. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu‘be, prenoseći od Džebele:

– Bili smo u Medini među nekim ljudima iz Iraka i zadesila nas je (gladna) godina, pa nam je Ibni-Zubejr dijelio datule. Tada je pokraj nas naišao Ibni-Omer, radijallahu anhuma, i rekao: “Zabranio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sparivanje (datula pri jelu), osim ako neko od vas to dozvoli svome bratu.”

2456. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Ebu-Avane prenoseći od A‘meša, on od Ebu-Vaila, ovaj od Ebu-Mes‘uda, da je neki čovjek, kome govorahu Ebu-Šu‘ajb, imao momka mesara, pa mu je Ebu-Šu‘ajb rekao:

– Napravi mi jelo za petericu! Možda ću pozvati Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, petog (od peterice), jer se na licu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vidi glad.

Potom ga je pozvao, ali ih je slijedio još jedan čovjek koji nije bio pozvan, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ovaj nas je stvarno slijedio, pa dozvoljavaš li mu?”

– Dozvoljavam – rekao je on.

٢٤٥٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ كَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنَاسٍ خُصُومَةٌ فَذَكَرَ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبِ الْأَرْضَ فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ.

بَابُ إِذَا أَدْنَى إِنْسَانٍ لِأَخْرَ شَيْئًا جَازَ

٢٤٥٥. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ كُنَّا بِالْمَدِينَةِ فِي بَعْضِ أَهْلِ الْعِرَاقِ فَأَصَابَنَا سَنَةٌ فَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَرْزُقُنَا التَّمْرَ فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَمُرُّ بِنَا فَيَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الْإِقْرَانِ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ.

٢٤٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ يُقَالُ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ كَانَ لَهُ غُلَامٌ لَحَامٌ فَقَالَ لَهُ أَبُو شُعَيْبٍ اصْنَعْ لِي طَعَامَ خَمْسَةِ لَعَلِّي أَدْعُو النَّبِيَّ ﷺ خَامِسَ خَمْسَةٍ وَأَبْصَرَ فِي وَجْهِ النَّبِيِّ ﷺ الْجُوعَ فَدَعَاهُ فَتَبِعَهُمْ رَجُلٌ لَمْ يُدْعَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ هَذَا قَدْ اتَّبَعَنَا أَتَاذَنْ لَهُ قَالَ نَعَمْ.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:
“... A ON JE OKORJELI SVAĐALICA”

2457. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, prenoseći od Ibni-Džurejdža, on od Ibni-Ebi-Mulejke, ovaj od Aise, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Allahu najmrži ljudi su okorjele svađalice.”¹

GRIJEH ONOGA KOJI SE SPORI ZA NEŠTO,
A ZNA DA JE TO BESPRAVNO

2458. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, on od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Urve b. Zubejr, njega Zejneba, kćerka Ummu-Seleme, da je njena majka Ummu-Selema, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenijela njoj kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pred vratima svoje sobe čuo neko raspravljanje, izašao i rekao:

“Ja sam samo čovjek. Dođe mi stranka u sporu i možda neko od vas bude rječitiji od drugoga i ja mislim da je on istinu kazao i presudim to u njegovu korist, pa onaj kome dosudim pravo kojeg muslimana, to je samo komad džehennemske vatre, pa neka je uzme (ako smije) ili ostavi!”²

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ)

٢٤٥٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدُّ الْخِصْمُ.

بَابُ إِثْمِ مَنْ خَاصَمَ فِي بَاطِلٍ وَهُوَ يَعْلَمُهُ

٢٤٥٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أُمِّ سَلَمَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ أُمَّهَا أُمَّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ خُصُومَةً بِيَابِ حُجْرَتِهِ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ وَإِنَّهُ يَأْتِينِي الْخَصْمُ فَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَبْلَغَ مِنْ بَعْضٍ فَأَخْسِبُ أَنَّهُ صَدَقَ فَأَقْضِي لَهُ بِذَلِكَ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ مُسْلِمٍ فَإِنَّمَا هِيَ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ فَلْيَأْخُذْهَا أَوْ فَلْيَتْرُكْهَا.

1 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dao je gornju izjavu u skladu sa 204-206. ajetom poglavlja El-Bekare, koji u prijevodu glase: “Ima ljudi čiji ti se govor o ovozemaljskom životu sviđa i Allaha zove za svjedoka za ono što je u njegovom srcu, a on je najljući svađalica. A kada se okrene po zemlji, trudi se da čini nered po njoj i uništi usjeve i stada. Allah ne voli smutnju. A kada mu se rekne: ‘Boj se Allaha!’, obuzme ga ponos što griješi. Njemu je dosta Džehennem, a to je grozan ležaj.”

2 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dalekovidan je, Allahom odabran čovjek sa čulima i osobinama ljudi i nisu mu bile poznate ničije tajne. Sudio je i prosuđivao po izloženim mu dokazima i o njima je ovisila njegova presuda. Čini se da je jednom prilikom rekao: “Ja sudim samo po iznesenim mi dokazima.” Dokaz stranke je presudan u donošenju konačne odluke i oslanjajući se na dokaze moguće je da sudac pogriješi. Zato se spornim strankama uvijek daje pravo žalbe i obnove sudskog procesa.

O ONOME KOJI U RASPRAVI LAŽE

2459. PRIČAO NAM JE Bišr b. Halid, da ga je obavijestio Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana, ovaj od Abdullaha b. Murre, on od Mesruka, a on od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kod koga imaju četiri svojstva, licemjerac je, ili kod koga bude od četiri jedno, on ima jedno svojstvo licemjerstva sve dok ga ne ostavi. Ta četiri svojstva su: kada priča, laže; kada što obeća, iznevjeri; kada daje kakvu obavezu, ne izvrši je i kada se za što spori, neistinu (pogrešno) govori.”

NAKNADA OBESPRAVLJENOM
KADA SE DOMOGNE IMOVINE
ONOGA KO GA JE OŠTETIO

Ibni-Sirin je rekao: “Naknadit će mu se” i citirao ajet: “... A ako budete kažnjavali, kažnjavajte onako kako ste vi bili kažnjavani...”¹

2460. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'be prenoseći od Zuhrija, kojem je pričao Urve, da je Aiša, radijallahu anha, kazala: Došla je Hinda, kći Utbe b. Rebija, i pitala:

“Allahov Poslaniče, Ebu-Sufjan je škrt čovjek, pa da li sam grješna ako nahranim našu porodicu od onoga što on ima?”

– Nisi grješna – odgovorio je – da ih hraniš onoliko koliko je uobičajeno.

بَابُ إِذَا خَاصَمَ فَجَرَ

٢٤٥٩. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا أَوْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْ أَرْبَعَةٍ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ.

بَابُ قِصَاصِ الْمَظْلُومِ إِذَا وَجَدَ مَالَ ظَالِمِهِ

وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ يُقَاسُّهُ وَقَرَأَ (وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ).

٢٤٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُثْبَةَ بِنِ رِبِيعَةَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ مَسِيكٌ فَهَلْ عَلَيَّ حَرْجٌ أَنْ أُطْعِمَ مِنَ الَّذِي لَهُ عِيَالَنَا فَقَالَ لَا حَرْجَ عَلَيْكَ أَنْ تُطْعِمِيَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ.

¹ Nastavak prijevoda 126-128. ajeta poglavlja En-Nahl glasi: “... a ako se strpite, to je najbolje za strpljive. Strpi se! Tvoje strpljenje je samo s Allahovom pomoći. Ne žalosti se zbog njih, ne budi u tjeskobi zbog onoga što oni spletkare. Zaista je Allah uz one koji su bogobojažni i koji su dobročinitelji.”

2461. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Jezid prenoseći od Ebul-Hajra, on od Ukbe b. Amira, koji je rekao:

– Rekli smo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Ti nas pošalješ (poslovno) i mi odsjednemo kod ljudi koji nas ne ugoste, pa šta misliš o tome?”

“Kada odsjednete kod ljudi i bude vam naređeno šta je potrebno gostu, pa oni to prihvate (dobro je), a ako to ne učine, uzmite od njih pravo gosta!”²

O (SASTANCIMA) U SJENICIMA (HLADNJACIMA)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi sjedili su u sjeniku (hladnjaku plemena) Benu-Saide.

2462. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibni-Vehb, rekavši da mu je pričao Malik..., a preko niza drugih pripovjedača, obavijestio me je Junus, prenoseći od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da mu je Ibn-Abbas prenio od Omera, radijallahu anhu:

– Kada je Allah uzeo dušu Svoga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ensarije su se skupili u sjeniku (hladnjaku) plemena Benu-Saide, pa sam Ebu-Bekru rekao: “Idi s nama!”, pa smo došli u sjenik (hladnjak) Benu-Saide.

٢٤٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ قُلْنَا لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّكَ تَبْعُنَا فَنَنْزِلُ بِقَوْمٍ لَا يَقْرُونَا فَمَا تَرَى فِيهِ فَقَالَ لَنَا إِنْ نَزَلْتُمْ بِقَوْمٍ فَأَمَرَ لَكُمْ بِمَا يَنْبَغِي لِلضَّيْفِ فَاقْبَلُوا فَإِنْ لَمْ يَفْعَلُوا فَخُذُوا مِنْهُمْ حَقَّ الضَّيْفِ .

بَاب مَا جَاءَ فِي السَّقَائِفِ

وَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ .

٢٤٦٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ وَأَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ حِينَ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ ﷺ إِنَّ الْأَنْصَارَ اجْتَمَعُوا فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ انْطَلِقْ بِنَا فَجِئْنَاهُمْ فِي سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ .

² Lejs, držeći se gornjeg hadisa, ugošćavanje smatra vadžibom, a imam Ahmed to prihvata, ali samo u nomadskim područjima.

Ebu-Davud u svome *Sunenu* navodi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ukonačiti gosta jednu noć dužnost je svakom muslimanu, i ako bi on konačio u njegovom dvorištu, on ima pravo, ako hoće na obeštećenje, a ako hoće može se toga odreći”, a Tahavi preko Ebu-Hurejre navodi: “Kada gost odsjedne kod nekoga i kućedomaćini ga ne ugoste, on ima pravo potraživanja vrijednosti neučinjenog izdatka ugošćavanja.”

Takve su bile obaveze prema gostu i putniku namjerniku početkom islamske ere, a naročito prema službenicima i predstavnicima vlasti službeno upućenim na teren. U doba razvijene civilizacije, ugostiteljstva i komunikacija, putnik ima mogućnost udobnog smještaja u društvenim objektima i mještani su oslobođeni gornjih obaveza, izuzimajući iznimne slučajeve.

S obzirom na izloženo najveći broj učenjaka ovo ugošćavanje smatraju praksom Muhammedovom, sallallahu alejhi ve sellem, koju ne treba zanemarivati.

SUSJED SUSJEDU NEMA PRAVO ZABRANITI DA POSTAVI PROŠTAC ILI DASKU U NJEGOVU OGRADU

2463. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Ibni-Šihaba, ovaj od A‘redža, a A‘redž od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka susjed susjedu ne sprečava da postavi proštac ili dasku u njegovu ogradu!”

Kasnije je Ebu-Hurejre kazao: “Šta je meni? Vidim da se od ovoga okrećete! Allaha mi, ja bih vam je bacio među vaša pleća.”

PROLIJEVANJE ALKOHOLA (VINA) PO PUTU

2464. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahman Ebu-Jahja, da ga je obavijestio Affan, njega Hammad b. Zejd, a ovoga Sabit prenoseći od Enesa, radijallahu anhu:

– Napajao sam neke ljude u stanu Ebu-Talhe, a vino im je tada bilo sok od izgnječenih nezrelih datula. Poslije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio glasniku, koji je oglasio: “Znajte, vino je zabranjeno!” Tada mi je, kaže Enes, Ebu-Talha rekao: “Izađi i prolij ga!” Tada sam izašao i prolio ga, te je teklo putevima Medine. Kasnije je neko od (svijeta) rekao: “Pa neki su ljudi poginuli, a ono im je bilo u stomacima”, na što je Allah objavio ajet: “Onima koji su vjerovali i radili dobra djela nema grijeha za ono što su jeli...”¹

بَاب لَا يَمْنَعُ جَارُ جَارِهِ أَنْ يَغْرِزَ خَشْبَهُ فِي جِدَارِهِ

٢٤٦٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَمْنَعُ جَارُ جَارِهِ أَنْ يَغْرِزَ خَشْبَهُ فِي جِدَارِهِ ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ مَا لِي أَرَاكُمْ عَنْهَا مُعْرِضِينَ وَاللَّهِ لَا رَمِينَ بَهَا يَنْ أَكْتَفِيكُمْ.

بَاب صَبِّ الْخَمْرِ فِي الطَّرِيقِ

٢٤٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَبُو يَحْيَى أَخْبَرَنَا عَفَّانُ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ حَدَّثَنَا ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كُنْتُ سَاقِي الْقَوْمِ فِي مَنْزِلِ أَبِي طَلْحَةَ وَكَانَ خَمْرُهُمْ يَوْمَئِذٍ الْفَضِيخَ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُنَادِيًا يُنَادِي أَلَا إِنَّ الْخَمْرَ قَدْ حُرِّمَتْ قَالَ فَقَالَ لِي أَبُو طَلْحَةَ اخْرُجْ فَأَهْرِقْهَا فَخَرَجْتُ فَهَرَقْتُهَا فَجَرَتْ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ بَعْضُ الْقَوْمِ قَدْ قُتِلَ قَوْمٌ وَهِيَ فِي بُطُونِهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعَمُوا.

¹ Nastavak gornjeg 93. ajeta poglavlja El-Maide glasi: “... Kada se budu čuvali (zabranjenog), vjerovali i radili dobra djela, kada se budu bojali i vjerovali i kada se budu bojali i činili dobra djela. Allah voli dobročinitelje.”

O DVORIŠTIMA KUĆA, SIJELJENJU U NJIMA I SJEDENJU PO PUTEVIMA

Aiša je izjavila: “Ebu-Bekr je sagradio mesdžid u dvorištu svoje kuće u kome je klanjao i učio Kur’an, pa su se žene idolopoklonika i njihovi sinovi naguravali oko njega, čudeći se. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada bijaše u Mekki.”

2465. PRIČAO NAM JE Mu‘az b. Fedale, njemu Ebu-Umer Hafs b. Mejsere prenoseći od Zejda b. Esleme, on od Ataa b. Jesara, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Klonite se sjedenja po putevima. To nam je, primijetili su, neophodno potrebno. To su naša zborišta na kojima razgovaramo.
- Kada nećete drugo – reče on – nego sijeljenje tu, onda podajte i putu njegovo pravo!
- A koje je pravo puta? – upitali su oni.
- Oboriti pogled (zemlji), uzdržavati se od uznemiravanja, otpozdravljati, zapovijedati dobro, a odvrćati od ružnog – reče on.

بَابُ أَفْنِيَةِ الدُّورِ وَالْجُلُوسِ فِيهَا وَالْجُلُوسِ عَلَى الصُّعَدَاتِ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ فَأَبْتَنِي أَبُو بَكْرٍ مَسْجِدًا بِفَنَاءِ دَارِهِ يُصَلِّي فِيهِ وَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ فَيَتَقَصَّفُ عَلَيْهِ نِسَاءُ الْمُشْرِكِينَ وَأَبْنَاؤُهُمْ يَعْجَبُونَ مِنْهُ وَالنَّبِيُّ ﷺ يَوْمَئِذٍ بِمَكَّةَ .

٢٤٦٥. حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ فَضَالَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ حَفْصُ بْنُ مَيْسَرَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ ابْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ عَلَى الطَّرِيقَاتِ فَقَالُوا مَا لَنَا بُدٌّ إِنَّمَا هِيَ مَجَالِسُنَا نَتَحَدَّثُ فِيهَا قَالَ فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلَّا الْمَجَالِسَ فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهَا قَالُوا وَمَا حَقُّ الطَّرِيقِ قَالَ غَضُّ الْبَصَرِ وَكَفُّ الْأَذَى وَرَدُّ السَّلَامِ وَأَمْرٌ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَرِ .

O BUNAREVIMA POKRAJ PUTEVA KADA NE SMETAJU

2466. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra, ovaj od Ebu-Saliha Semmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Jednog čovjeka u putu obuzela je žeđ poput one koja je bila i mene stigla, pa side u bunar, napuni svoju mestvu vodom pa napoji žednog psa i Allah mu je ukazao svoju blagodarnost i oprostio mu grijehe.
- Allahov Poslaniče – upitali su prisutni – a imamo li za životinje kakvu nagradu?
- Za sve živo ima nagrada – reče on.

UKLANJANJE S PUTA ONOGA ŠTO UZNEMIRUJE (PROLAZNIKE)

Hemmam je rekao da je preneseno od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Sadaka je ukloniti s puta sve što uznemiruje (prolaznike).”

O SOBI NA SPRATU, MANSARDI KOJA SE PROTEŽE NA NEŠTO I ONOJ KOJA SE NE PROTEŽE; NA TAVANIMA I DRUGDJE

2467. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibnu-Ujejne prenoseći od Zuhrija, on od Urve, ovaj od Usume b. Zejda, radijallahu anhuma, koji je rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispeo se na jednu od utvrda Medine i rekao:

- Da li vidite šta ja vidim? (Ja vidim) mjesta smutnje među vašim domovima poput mjesta kapljica kiše.

بَابُ الْأَبَارِ عَلَى الطَّرِيقِ إِذَا لَمْ يُتَذَّ بِهَا

٢٤٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ بَيْنَا رَجُلٌ بِطَرِيقٍ اشْتَدَّ عَلَيْهِ الْعَطَشُ فَوَجَدَ بئْرًا فَتَنَزَلَ فِيهَا فَشَرِبَ ثُمَّ خَرَجَ فَإِذَا كَلْبٌ يَلْهَثُ يَأْكُلُ الثَّرَى مِنَ الْعَطَشِ فَقَالَ الرَّجُلُ لَقَدْ بَلَغَ هَذَا الْكَلْبُ مِنَ الْعَطَشِ مِثْلُ الَّذِي كَانَ بَلَغَ مِنِّي فَتَنَزَلَ الْبئْرَ فَمَلَأَ خُفَّهُ مَاءً فَسَقَى الْكَلْبَ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّا لَنَا فِي الْبَهَائِمِ لَأَجْرًا فَقَالَ فِي كُلِّ ذَاتِ كَبِدٍ رَطْبَةٌ أَجْرٌ.

بَابُ إِمَاطَةِ الْأَذَى

وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ يُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ.

بَابُ الْغُرْفَةِ وَالْعُلَّةِ الْمُشْرِفَةِ وغيرِ الْمُشْرِفَةِ فِي السُّطُوحِ وَغَيْرِهَا

٢٤٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أُطَمٍ مِنْ أَطَامِ الْمَدِينَةِ ثُمَّ قَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي أَرَى مَوَاقِعَ الْفِتَنِ خِلَالَ بُيُوتِكُمْ كَمَوَاقِعِ الْقَطْرِ.

2468. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, ovaj od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Ebu-Sevr prenoseći od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, da je rekao:

– Stalno sam želio pitati Omera za dvije od supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, one za koje je Allah rekao: “Ako se vas dvije pokajnički obratite Allahu, pa vaša su se srca priklonila (tome)...”

Tada sam činio hadž s njim i on skrenu (s puta), pa skrenuh i ja za njim s kožnim sudićem (vode), potom se osamio, onda došao i ja sam mu polijevao na ruke iz sudića, pa pošto uze abdest, reko mu:

– Vladaru pravovjernih, koje su to dvije od supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, za koje je Allah rekao: “Ako se vas dvije pokajnički obratite Allahu...?”

– Čudim ti se, Ibni-Abbasu! To su Aiša i Hafsa. Potom je Omer otpočeo izlagati taj slučaj i rekao:

– Ja i jedan moj susjed ensarija bili smo u plemenu Benu-Umejje b. Zejd, a to je jedno naselje na pobriježju Medine i naizmjenično smo silazili do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem; jednog dana silazio je on, a drugog dana silazio sam ja. Kada sam ja silazio, donosio sam mu vijest toga dana, bilo naredbe ili što drugo, a kada je silazio on, činio je to isto. Mi, skupina Kurejšija, nadvladali smo žene, a kada smo došli ensarijama, a oni su, međutim, ljudi kojima gospodare njihove žene, i naše su žene počele primati običaj ensarijskih žena, pa sam kriknuo na svoju ženu i ona mi se vratila. Nisam želio da mi se vrati. Ona reče:

– Zašto mrziš što sam ti se vratila? Allaha mi, i supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vraćaju se njemu, a jedna od njih napustila ga je jedan dan pa sve do noći.

Tada sam se uplašio i rekao: “Ona koja je od njih učinila tako veliki izgred, propala je.” Potom sam skupio oko sebe svoju odjeću, ušao Hafsi i upitao: “Je li se neka od vas ljutila na Allahovog Poslanika,

٢٤٦٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ

عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ثَوْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ أَزَلْ حَرِيصًا عَلَى أَنْ أَسْأَلَ

عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْمَرَاتَيْنِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ

ﷺ اللَّتَيْنِ قَالَ اللَّهُ لَهُمَا إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ

قُلُوبُكُمَا فَحَجَجْتُ مَعَهُ فَعَدَلُ وَعَدَلْتُ مَعَهُ

بِالْإِدَاوَةِ فَتَبَرَّزَ حَتَّى جَاءَ فَسَكَبْتُ عَلَى يَدَيْهِ

مِنَ الْإِدَاوَةِ فَتَوَضَّأَ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ

الْمَرَاتَانِ مِنْ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّتَانِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ

وَجَلَّ لَهُمَا إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا

فَقَالَ وَاعْجَبِي لَكَ يَا ابْنُ عَبَّاسٍ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ

ثُمَّ اسْتَقْبَلَ عُمَرُ الْحَدِيثَ يَسُوقُهُ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ

وَجَارًا لِي مِنَ الْأَنْصَارِ فِي بَنِي أُمَيَّةَ بْنِ زَيْدٍ وَهِيَ

مِنْ عَوَالِي الْمَدِينَةِ وَكُنَّا نَتَنَاقَشُ النَّزُولَ عَلَى النَّبِيِّ

ﷺ فَيَنْزِلُ يَوْمًا وَأَنْزِلُ يَوْمًا فَإِذَا نَزَلْتُ جِئْتُهُ مِنْ

خَبَرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ مِنَ الْأَمْرِ وَغَيْرِهِ وَإِذَا نَزَلَ فَعَلَ

مِثْلَهُ وَكُنَّا مَعَشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا

عَلَى الْأَنْصَارِ إِذَا هُمْ قَوْمٌ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَطَفِقَ

نِسَاؤُنَا يَأْخُذْنَ مِنْ أَدَبِ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ فَصَحْتُ

عَلَى امْرَأَتِي فَرَاغَعَنِي فَأَنْكَرْتُ أَنْ تُرَاجِعَنِي

فَقَالَتْ وَلَمْ تُنْكِرْ أَنْ أُرَاجِعَكَ فَوَاللَّهِ إِنَّ أَزْوَاجَ

النَّبِيِّ ﷺ لَيُرَاجِعْنَهُ وَإِنْ إِحْدَاهُنَّ لَتَهْجُرُهُ الْيَوْمَ

حَتَّى اللَّيْلِ فَافْزَعَنِي فَقُلْتُ خَابَتْ مَنْ فَعَلَ مِنْهُنَّ

sallallahu alejhi ve sellem, jedan dan do noći?

– Da – odgovorila je.

– Propala je i mnogo izgubila. Jesi li sigurna da se neće i Allah rasrditi radi srdžbe Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa da propadnete. Ne tražite mnogo šta od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ne obraćajte mu se za svašto; ne napuštaj ga i traži od mene što trebaš. Neka te ne zavodi to što je tvoja susjetka – mišljaše na Aišu – ljepša od tebe i draža Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Pričali smo i kako pleme Gassan pravi potkovice jahaćih životinja za našu borbu. Tada je (priča Omer) sišao moj drug na dan svoje rede, vratio se navečer i, jako udarajući na moja vrata, vikao:

– Spava li on?

Uplašio sam se, izašao mu, a on reče: “Dogodila se velika stvar!”

– Kakva? – upitao sam. – Je li došao Gassan?

– Ne – odgovori – nego krupnije i više od toga. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pustio svoje žene. Hafsa je, reče on, propala i mnogo izgubila.

Sumnjao sam da bi to možda moglo i biti, pa sam skupio svoju haljinu i s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah-namaz. Potom je ušao u svoju mansardu (čardak) i u nju se povukao, a ja ušao Hafsi, kad ona plače.

– Što plačeš? – upitao sam. – Zar te nisam upozoravao? Je li vas pustio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?

– Ne znam – rekla je. – On je tu na terasi.

Tada sam izašao, došao do minbera oko koga bijaše grupa ljudi. Neki su plakali. Sjeo sam malo kod njih. Potom me ovladalo ono što sam osjećao, pa sam otišao na terasu, gdje je bio Alejhisselam, i njegovom slugi – crncu – rekao: “Traži odobrenje (ulaska) za Omera!” On je ušao i kazao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Potom je izašao i rekao: “Kazao sam mu za tebe,

بِعَظِيمٍ ثُمَّ جَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ أَيُّ حَفْصَةَ أَتَغَاضِبُ إِحْدَاكُمَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ الْيَوْمَ حَتَّى اللَّيْلِ فَقَالَتْ نَعَمْ فَقُلْتُ خَابَتْ وَخَسِرَتْ أَفْتَأَمَنْ أَنْ يَغْضَبَ اللَّهُ لِيْغْضَبَ رَسُولَهُ ﷺ فَتَهْلِكِينَ لَا تَسْتَكْثِرِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا تُرَاجِعِيهِ فِي شَيْءٍ وَلَا تَهْجُرِيهِ وَاسْأَلِيْنِي مَا بَدَا لَكَ وَلَا يَغُرَّنَّكَ أَنْ كَانَتْ جَارَتُكَ هِيَ أَوْضَأَ مِنْكَ وَأَحَبَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ عَائِشَةَ وَكُنَّا تَحَدَّثُنَا أَنَّ غَسَّانَ تُنْعِلُ النَّعَالَ لِغَزْوِنَا فَتَزَلُ صَاحِبِي يَوْمَ نَوْبَتِهِ فَرَجَعَ عِشَاءً فَضْرَبَ بَابِي ضَرْبًا شَدِيدًا وَقَالَ أَنَايُمْ هُوَ فَفَزَعْتُ فَخَرَجْتُ إِلَيْهِ وَقَالَ حَدَّثَ أَمْرٌ عَظِيمٌ قُلْتُ مَا هُوَ أَجَاءَتْ غَسَّانُ قَالَ لَا بَلْ أَعْظَمُ مِنْهُ وَأَطْوَلُ طَلَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نِسَاءَهُ قَالَ قَدْ خَابَتْ حَفْصَةُ وَخَسِرَتْ كُنْتُ أَظُنُّ أَنَّ هَذَا يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ فَجَمَعْتُ عَلَيَّ ثِيَابِي فَصَلَّيْتُ صَلَاةَ الْفَجْرِ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَدَخَلَ الْمَشْرَبَةُ لَهُ فَاعْتَزَلَ فِيهَا فَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَإِذَا هِيَ تَبْكِي قُلْتُ مَا يُبْكِيكَ أَوَلَمْ أَكُنْ حَذَرْتُكَ أَطَلَقَكُنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ لَا أَدْرِي هُوَ ذَا فِي الْمَشْرَبَةِ فَخَرَجْتُ فَجِئْتُ الْمَنْبَرَ فَإِذَا حَوْلَهُ رَهْطٌ يَبْكِي بَعْضُهُمْ فَجَلَسْتُ مَعَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْمَشْرَبَةَ الَّتِي هُوَ فِيهَا فَقُلْتُ لِغُلَامٍ لَهُ أَسْوَدَ اسْتَأْذَنَ لِعُمَرَ فَدَخَلَ فَكَلَّمَ النَّبِيَّ ﷺ ثُمَّ خَرَجَ فَقَالَ ذَكَرْتُكَ لَهُ فَصَمَتَ فَاِنْصَرَفْتُ

a on šuti.” Tada sam se okrenuo i sjeo s grupom onih kod minbera. Poslije me ovlada ono što sam osjećao, pa sam otišao i Omer je spomenuo ono isto ranije, a onda sjeo s grupom onih kod minbera. Kasnije me ovlada ono što sam imao (u sebi), pa sam otišao slugi i rekao: “Traži odobrenje za Omera!”, a poslije on izloži isto što i ranije. Potom sam se okrenuo i krenuo, rob me pozva i reče: “Dozvolio ti je (ulazak) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.” Ušao sam mu, kad on leži na pletenoj hasuri. Između njega i nje ne bijaše nikakve prostirke, a po strani mu (tijela) otisci rogozine; i naslonjen na jastuk od štavljene kože napunjen likom.

Nazvao sam mu selam i stojeći upitao: “Pustio si svoje supruge?” On diže svoj pogled prema meni i reče: “Ne”.

Tada sam, stojeći, rekao: “Allahov Poslaniče, ako mi dozvoljavaš, mi, skupina Kurejšija, vladali smo ženama, a kada smo došli narodu kojim gospodare njihove žene i, spomenuvši mu to, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija se, i ja rekoh:

– Ako mi dopuštaš, ušao sam Hafsi i kazao:

“Neka te ne zavodi to što je tvoja susjetka, mišljaše na Aišu, ljepša od tebe i Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, draža od tebe”, na što se on opet osmjehnuo. Kada sam ga vidio da se smije, sjeo sam, podigao svoj pogled po njegovoj sobi i, Allaha mi, u njoj nisam vidio ništa što bi svratilo na sebe pogled osim tri neučinjene kože.

– Moli Allaha! – rekao sam – neka obogati tvoje sljedbenike. Perzijancima i Bizantincima dato je bogatstvo i dat im je ovaj svijet, a oni ne obožavaju Allaha.

On onako naslonjen reče: “A zar ti sumnjaš, o Ibni-Omere? Oni su narod kojem su ubrzano data njihova dobra na ovom svijetu.”

– Allahov Poslaniče, oprosti mi! – rekao sam.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, povukao se (od supruge) zbog slučaja koji je Hafsa prenijela

حَتَّى جَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ فَذَكَرْتُ مِثْلَهُ فَجَلَسْتُ مَعَ الرَّهْطِ الَّذِينَ عِنْدَ الْمِنْبَرِ ثُمَّ غَلَبَنِي مَا أَجِدُ فَجِئْتُ الْغُلَامَ فَقُلْتُ اسْتَأْذِنُ لِعُمَرَ فَذَكَرْتُ مِثْلَهُ فَلَمَّا وَلِيتُ مُنْصَرِفًا إِذَا الْغُلَامُ يَدْعُونِي قَالَ أَذِنَ لَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ مُضْطَجِعٌ عَلَى رِمَالٍ حَصِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ قَدْ أَثَرِ الرِّمَالِ بِجَنْبِهِ مُتَكِيٌّ عَلَى وَسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ حَشَوْهَا لَيْفٌ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ طَلَّقْتَ نِسَاءَكَ فَرَفَعَ بَصَرَهُ إِلَيَّ فَقَالَ لَا ثُمَّ قُلْتُ وَأَنَا قَائِمٌ اسْتَأْنِسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ رَأَيْتَنِي وَكُنَّا مَعَشَرَ قُرَيْشٍ نَغْلِبُ النِّسَاءَ فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى قَوْمٍ تَغْلِبُهُمْ نِسَاؤُهُمْ فَذَكَرَهُ فَتَبَسَّمَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ قُلْتُ لَوْ رَأَيْتَنِي وَدَخَلْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقُلْتُ لَا يَغُرَّنَكَ أَنْ كَانَتْ جَارَتِكَ هِيَ أَوْضَأُ مِنْكَ وَأَحَبُّ إِلَيَّ النَّبِيِّ ﷺ يُرِيدُ عَائِشَةَ فَتَبَسَّمَ أُخْرَى فَجَلَسْتُ حِينَ رَأَيْتُهُ تَبَسَّمَ ثُمَّ رَفَعْتُ بَصَرِي فِي بَيْتِهِ فَوَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ فِيهِ شَيْئًا يَرُدُّ الْبَصَرَ غَيْرَ أَهْبَةِ ثَلَاثَةِ فَقُلْتُ ادْعُ اللَّهَ فَلْيُوسِّعْ عَلَى أُمَّتِكَ فَإِنَّ فَارِسَ وَالرُّومَ وَسَّعَ عَلَيْهِمْ وَأَعْطُوا الدُّنْيَا وَهُمْ لَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ وَكَانَ مُتَكِنًا فَقَالَ أَوْفِي شَكِّ أَنْتَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ أُولَئِكَ قَوْمٌ عَجَّلَتْ لَهُمْ طَبِيبَاتُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اسْتَغْفِرْ لِي فَاعْتَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ الْحَدِيثِ حِينَ أَفْشَتْهُ حَفْصَةُ إِلَى عَائِشَةَ

Aiši i on je zbog velike osjećajnosti (ljutnje) prema njima, rekao: “Neću im ulaziti jedan mjesec”, pa ga je Allah zbog toga ukorio. Kada je bilo 29 dana, ušao je Aiši i tako od nje počeo, pa je Aiša primijetila: “Ti si se zakleo da nam nećeš ulaziti jedan mjesec, a mi smo osvanule tek 29. noć, koju sigurno računam?”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Taj je mjesec 29 dana.”

Tada je, kaže Aiša, objavljen ajet o pravu odabiranja, pa je počeo prvo od žena sa mnom i rekao:

– Iznosim ti korisnu stvar, a ne štetnu, da ne žuriš dok ne dobiješ zapovijed svojih roditelja!

– Znam – rekla je ona. – Moji roditelji mi ne zapovijedaju rastavu braka.

Potom je proučio ajet: “Vjerovjesniče, reci svojim suprugama...”, pa do Allahovih riječi: “... veliku nagradu.”¹

– Zar da za to – rekla sam – tražim zapovijed svojih roditelja?! Ja, zaista, želim Allaha, Njegova Poslanika i kuću drugog svijeta.

Poslije je dao pravo izbora ostalim svojim ženama i one su rekle isto što je rekla Aiša.

وَكَانَ قَدْ قَالَ مَا أَنَا بِدَاخِلٍ عَلَيْهِنَّ شَهْرًا مِنْ شِدَّةِ
مَوْجِدَتِهِ عَلَيْهِنَّ حِينَ عَاتَبَهُ اللَّهُ فَلَمَّا مَضَتْ تِسْعُ
وَعِشْرُونَ دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَبَدَأَ بِهَا فَقَالَتْ لَهُ
عَائِشَةُ إِنَّكَ أَقْسَمْتَ أَنْ لَا تَدْخُلَ عَلَيْنَا شَهْرًا
وَإِنَّا أَصْبَحْنَا لِتِسْعِ وَعِشْرِينَ لَيْلَةً أَعْدَدَهَا عَدًّا
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الشَّهْرُ تِسْعُ وَعِشْرُونَ وَكَانَ ذَلِكَ
الشَّهْرُ تِسْعًا وَعِشْرِينَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَأَنْزَلَتْ آيَةُ
التَّخْيِيرِ فَبَدَأَ بِأَوَّلِ امْرَأَةٍ فَقَالَ إِنِّي ذَاكِرُكَ أَمْرًا
وَلَا عَلَيْكَ أَنْ لَا تَعْجَلِي حَتَّى تَسْتَأْمِرِي أَبَوَيْكَ
قَالَتْ قَدْ أَعْلَمْتُ أَنَّ أَبَوَيَّ لَمْ يَكُونَا يَأْمُرَانِي بِفِرَاقِكَ
ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِلَى
قَوْلِهِ عَظِيمًا قُلْتُ أَفِي هَذَا أَسْتَأْمِرُ أَبَوَيَّ فَإِنِّي أُرِيدُ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْدَّارَ الْآخِرَةَ ثُمَّ خَيْرَ نِسَاءٍ فَقُلْنَ
مِثْلَ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ .

¹ Nastavak prijevoda započetog 28. ajeta i još dalja dva iz poglavlja El-Ahzab glase: “... Ako vi želite ovozemni život i njegov sjaj, dođite, dat ću vam vrijednost (za razvod braka) i pustit ću vas lijepim načinom. Ako vi želite Allaha i Njegova Poslanika i budući svijet, zaista je Allah pripremio veliku nagradu onima od vas koji čine dobro. Supruge Vjerovjesnika! Koja bi od vas učinila dokazano nevaljalstvo, kazna bi joj bila udvostručena, a to je Allahu lahko.”

2469. PRIČAO NAM JE Ibnu-Selam, njemu Fezari prenoseći od Humejda Tavila, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zakleo se na ustezanje od svojih supruga jedan mjesec, a bio je iščasio stopalo i sjedio na terasi (čardaku), pa mu je došao Omer i pitao ga: “Jesi li pustio svoje žene?”

– Ne – odgovorio je – nego sam se zakleo na povlačenje od njih jedan mjesec. – Tako se zadržao 29 dana, a onda sišao i ušao svojim ženama.²

O ONOM KOJI JE SVEZAO SVOJU DEVU ZA (POREDANO) KAMENJE ILI ZA VRATA DŽAMIJE

2470. PRIČAO NAM JE Muslim, ovome Ebu-Akil, njemu Ebu-Mutevekkil Nadži, koji je rekao:

– Došao sam Džabiru b. Abdullahu, radijallahu anhumā, i on reče:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u džamiju. Ja sam ušao do njega, a devca svezao za kraj položenog kamena i rekao: “Ovdje ti je tvoj devac!” On je izašao, počeo obilaziti oko devca i rekao:

– Tvoja je i vrijednost (novac) i devac.

٢٤٦٩. حَدَّثَنَا ابْنُ سَلَامٍ حَدَّثَنَا الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدِ الطَّوِيلِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَلَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ نِسَائِهِ شَهْرًا وَكَانَتْ أَنْفَكَتْ قَدَمُهُ فَجَلَسَ فِي عُلْيَةٍ لَهُ فَجَاءَ عُمَرُ فَقَالَ أَطَلَقْتَ نِسَاءَكَ قَالَ لَا وَلَكِنِّي أَلَيْتُ مِنْهُنَّ شَهْرًا فَمَكَثَ تِسْعًا وَعِشْرِينَ ثُمَّ نَزَلَ فَدَخَلَ عَلَى نِسَائِهِ .

بَابُ مَنْ عَقَلَ بَعِيرَهُ عَلَى الْبَلَاطِ أَوْ بَابِ الْمَسْجِدِ

٢٤٧٠. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيُّ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَسْجِدَ فَدَخَلْتُ إِلَيْهِ وَعَقَلْتُ الْجَمَلَ فِي نَاحِيَةِ الْبَلَاطِ فَقُلْتُ هَذَا جَمْلُكَ فَخَرَجَ فَجَعَلَ يُطِيفُ بِالْجَمَلِ قَالَ الثَّمَنُ وَالْجَمْلُ لَكَ .

2 Gornji slučaj zbio se 9. godine po Hidžri i jasno ukazuje na poboljšanje standarda Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, drugova, pa su i njegove supruge počele misliti na udobnost, što je on odlučno odbio. Njegov dom resila je skromnost, iako je mogao imati brda zlata.

Navedeni dijalog je dobar komentar za prvih pet ajeta poglavlja Et-Tahrim koji u prijevodu glase:

“Vjerovjesniče! Zašto sebi zabranjuješ ono što ti je Allah dozvolio, tražeći zadovoljstvo svojih žena! Allah prašta i milostiv je. Allah vam je odredio (da se možete) osloboditi vaših zakletvi, a Allah je vaš Gospodar. On sve zna i mudar je.

(Sjeti se) kada je Vjerovjesnik tajno saopćio nekoj od svojih žena jednu vijest, pa kada je ona to izložila (druvoj) i Allah njega o tome obavijestio i on (joj) je saopćio jedan dio, a prešutio drugi. Kada joj je on to kazao, ona mu je rekla: “Ko te o tome obavijestio?”

On je kazao: “Obavijestio me Onaj koji sve zna i obuhvaća. Ako se vas dvije pokajete Allahu, pa vaša su se srca priklonila, a ako budete istupile porotiv njega, pa Allah je njegov pomagač i Džibril i (svi) dobri vjernici, a svi meleki su njegovo zaleđe.”

STAJANJE I MOKRENJE KOD NEČIJEG SMETLJIŠTA

2471. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb prenoseći od Šu‘be, on od Mensura, ovaj od Ebu-Vaila, da je Huzejfe, radijallahu anhu, kazao: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem...”, ili je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je do nečijeg smetljišta i mokrio stojeći.”

UKLANJANJE S PUTA SVEGA ONOGA ŠTO SMETA SVIJETU

2472. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Jedan čovjek, idući putem, našao je trnovu granu i uzeo je (uklonio s puta), pa mu je Allah ukazao milost i blagodarnost i oprostio mu (neke grijehe).”

KADA SE SVIJET BUDE RAZILAZIO O ŠIRINI JAVNOG PUTA,

a mještani žele oko njega graditi zgradu, ostavlja se od nje put sedam zira‘a (širok)

2473. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Zubejra b. Hirrita, a on od Ikrime: – Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kada je kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je, kada bi se razilazili o širini javnog puta, da ga ostave najmanje sedam zira‘a!”¹

بَابُ الْوُقُوفِ وَالْبَوْلِ عِنْدَ سُبَّاطَةِ قَوْمٍ

٢٤٧١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَوْ قَالَ لَقَدْ أَتَى النَّبِيُّ ﷺ سُبَّاطَةَ قَوْمٍ فَبَالَ قَائِمًا.

بَابُ مَنْ أَخَذَ الْغُصْنَ

وَمَا يُؤْذِي النَّاسَ فِي الطَّرِيقِ فَرَمَى بِهِ

٢٤٧٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سَمِيِّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَمْشِي بِطَرِيقٍ وَجَدَ غُصْنَ شَوْكٍ عَلَى الطَّرِيقِ فَأَخَذَهُ فَشَكَرَ اللَّهُ لَهُ فَغَفَرَ لَهُ.

بَابُ إِذَا اخْتَلَفُوا فِي الطَّرِيقِ أَمْلَيْنَاءَ

وَهِيَ الرَّحْبَةُ تَكُونُ بَيْنَ الطَّرِيقِ ثُمَّ يُرِيدُ أَهْلُهَا الْبُنْيَانَ فَتَرِكَ مِنْهَا الطَّرِيقُ سَبْعَةَ أَذْرُعَ.

٢٤٧٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ابْنُ حَازِمٍ عَنْ الزُّبَيْرِ بْنِ خَرِيتٍ عَنْ عِكْرِمَةَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ إِذَا تَشَاجَرُوا فِي الطَّرِيقِ بِسَبْعَةِ أَذْرُعَ.

¹ Zira‘, mjera za dužinu, iznosi 0,75 m.

PLJAČKANJE BEZ IKAKVOG ODOBRENJA VLASNIKA IMOVINE

Ubade je kazao: “Prisegu smo učinili (dali obav-
ezu) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem,
da nećemo pljačkati.

2474. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas,
njemu Šu‘be, a ovome Adijj b. Sabit, koji je čuo
Abdullaha b. Jezida Ensariju koji je njegov djed,
otac njegove majke, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio
je pljačku i kažnjavanje odsijecanjem dijelova
tijela.”

2475. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu
Lejs, a ovome Ukajl prenoseći od Ibnu-Šihaba,
ovaj od Ebu-Bekra b. Abdur-Rahmana, on od Ebu-
Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao: Allahov
Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Bludnik u trenutku dok čini blud nije vjernik,
u trenutku dok čovjek pije alkohol nije vjernik,
u trenutku dok krade nije vjernik i u trenutku dok
otuđuje (nešto) a ljudi dižu svoje poglede prema
njemu on nije vjernik.”

Isto ovo preneseno je od Seida i Ebu-Seleme.
Oni su ovo prenijeli od Ebu-Hurejre, a on od
Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, osim
(riječi): pljačkanja.

بَابُ النَّهْيِ بِغَيْرِ إِذْنِ صَاحِبِهِ

وَقَالَ عُبَادَةُ بَايَعْنَا النَّبِيَّ ﷺ أَنْ لَا نَنْتَهَبَ .

٢٤٧٤. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ
حَدَّثَنَا عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ
الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ جَدُّ أَبِي أُمِّهِ قَالَ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ
عَنِ النَّهْبِ وَالْمِثْلَةِ .

٢٤٧٥. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي
الَلَيْثُ حَدَّثَنَا عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي بَكْرٍ
ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ
وَلَا يَشْرِبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرِبُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا
يَسْرِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَنْتَهَبُ نَهْبَةً
يَرْفَعُ النَّاسُ إِلَيْهِ فِيهَا أَبْصَارُهُمْ حِينَ يَنْتَهَبُهَا وَهُوَ
مُؤْمِنٌ وَعَنْ سَعِيدٍ وَأَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ إِلَّا النَّهْبَةَ .

RAZBIJANJE KRSTA I UBIJANJE SVINJE

2476. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Zuhri, koji kaže: Obavijestio me je Seid b. Musejjeb, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, da prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Smak svijeta neće nastupiti dok među vas ne bude poslan (Isa) sin Merjemin, kao pravedni sudija. On će razbiti krst, ubiti svinju i dokinut će džizju, a imetak (novac) će se toliko umnožiti tako da ga niko neće htjeti primiti.”

RAZBIJANJE KACA (BURADI) S ALKOHOLOM I CIJEPANJE VINSKIH MJEŠINA

Šurejhu su došli da presudi za jednu razbijenu tamburu i on nije za nju dosudio ništa (obeštećenja).

2477. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim Dahhak b. Mahled prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, on od Seleme b. Ekve'a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio na dan (oslobođenja) Hajbera naložene vatre i pitao: “Na ime čega su naložene ove vatre?”

- Na ime domaćih magaraca – odgovorili su.
- Razbijte kotlove i prolijte ih! – rekao je.
- Zar ih nećemo proliti i oprati? – upitali su.
- Operite! – rekao je.¹

Ebu-Abdullah je rekao: “Ibn-Ebu-Uvejs kaže: el-humurul-enesijje (s fethom na elifu i nunu, a u hadisu je rečeno: el-insijje).”

بَابُ كَسْرِ الصَّلِيبِ وَقَتْلِ الْخِنْزِيرِ

٢٤٧٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخِنْزِيرَ وَيَضَعَ الْجِزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ.

بَابُ هَلْ تَكْسَرُ الدَّنَانُ الَّتِي فِيهَا الْخَمْرُ أَوْ تُخَرَّقُ الزَّقَاقُ

فَإِنْ كَسَرَ صَنًّا أَوْ صَلِيًّا أَوْ طُبُورًا أَوْ مَا لَا يُتَتَفَعُّ بِخَشَبِهِ وَأُتِيَ شَرِيحٌ فِي طُبُورٍ كُسِرَ فَلَمْ يَقْضَ فِيهِ شَيْءٌ.

٢٤٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى نِيرَانًا تَوْقَدُ يَوْمَ خَيْبَرَ قَالَ عَلَى مَا تَوْقَدُ هَذِهِ النَّيْرَانُ قَالُوا عَلَى الْحُمُرِ الْإِنْسِيَّةِ قَالَ اكْسِرُوهَا وَأَهْرِقُوهَا قَالُوا أَلَا نَهْرِيقُهَا وَنَغْسِلُهَا قَالَ اغْسِلُوهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ كَانَ ابْنُ أَبِي أُوَيْسٍ يَقُولُ الْحُمُرُ الْإِنْسِيَّةُ بِنَصْبِ الْأَلِفِ وَالنُّونِ.

¹ Alkohol je zabranjeno piti, a nije dobro držati ni posude od njega. Alkohol je za muslimana bezvrijedan, dok za druge on ima svoju novčanu vrijednost i ko razbije nemuslimanu u islamskoj državi posudu za alkohol, plaća obeštećenje.

Ko ošteti ili uništi krst, ikonu i njima slično, nadoknađuje vlasniku stvarnu vrijednost, izuzev, kaže Šafija, ako oni mogu i dalje služiti svojoj namjeni.

2478. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome Ibnu-Ebu-Nedžih prenoseći od Mudžahida, on od Ebu-Ma'mera, ovaj od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, koji je kazao:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u Mekku, a oko Hrama (Ka'be) bijaše 360 kipova, pa ih je počeo udarati (bockati) jednim drvetom koje je držao u ruci učeći ajet: “Došla je istina, a iščezla neistina...”²

2479. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad prenoseći od Ubejdullaha, on od Abdur-Rahmana b. Kasima, ovaj od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, uzela za sofu (sećiju ili policu) pokrivač na kome su bile (vezene) slike pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poderao i ona je od njega uzela (načiniti) dva jastučića pa su bila u sobi na kojima on sjedaše.

O ONOM KO SE BORIO ZA SVOJU IMOVINU

2480. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jezid, njemu Seid, a on je sin Ebu-Ejjuba:
– Pričao mi je Ebu-Esved prenoseći od Ikrima, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao: Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže:
“Ko pogine braneći svoju imovinu, on je šehid.”

RAZBIJANJE TUĐE POSUDE I SLIČNO

2481. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Humejda, on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod jedne od svojih supruga. Jedna od majki pravovjernih poslala je po slugi

٢٤٧٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ مَكَّةَ وَحَوْلَ الْكَعْبَةِ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ نَصَبًا فَجَعَلَ يَطْعُنُهَا بِعُودٍ فِي يَدِهِ وَجَعَلَ يَقُولُ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ الْآيَةُ .

٢٤٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ الْقَاسِمِ عَنْ أَبِيهِ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ اتَّخَذَتْ عَلَى سَهْوَةٍ لَهَا سِتْرًا فِيهِ تَمَائِيلُ فَهَتَكَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَاتَّخَذَتْ مِنْهُ نُمُرْقَتَيْنِ فَكَانَتَا فِي الْبَيْتِ يَجْلِسُ عَلَيْهِمَا .

بَابُ مَنْ قَاتَلَ دُونَ مَالِهِ

٢٤٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ هُوَ ابْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ .

بَابُ إِذَا كَسَرَ قَضْعَةً أَوْ شَيْئًا لِغَيْرِهِ

٢٤٨١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ مَعَ

² Cijeli prijevod 81. ajeta poglavlja El-Isra glasi: “Reci: Istina je došla, a laž je propala. Zaista laž propada.”

posudu u kojoj je bilo jelo, pa je udarila svojom rukom i posudu razbila. On ju je spojio, stavio u nju jelo i rekao: “Jedite!”, a Poslanika je zadržao i posudu čuvao i kada su dovršili, predao je čitavu posudu, a razbijenu zadržao.

A Ibnu-Ebu-Merjem je rekao:

“Obavijestio nas je (o gornjem) Jahja b. Ejjub, njemu prenio Humejd, a Humejdu Enes od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

KADA NEKO SRUŠI TUĐI ZID, NEKA MU IZGRADI ISTI KAKAV JE BIO

2482. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Muhammeda b. Sirina, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Među Izraeliđanima bijaše jedan čovjek, koga su zvali Džurejdž, i dok se molio došla mu je majka i zvala ga. On joj se nije odazvao. Razmišljao je: da joj se odazovem ili da klanjam?

Poslije mu je došla i rekla: “Bože moj, ne usmrti ga dok ne padne u iskušenje s bludnicom!”

Džurejdž je boravio u svom samostanu i jedna žena reče: “Svakako ću iskušati Džurejdža.” Kasnije mu se ponudila i s njim razgovarala i on joj nije htio udovoljiti. Ona je zatim otišla nekom pastiru, sama mu se omogućila, poslije rodila dječaka i izjavila: “Ono je od Džurejdža.” Tada su došli (mještani), razbili mu samostan izveli ga i grdili. On je uzeo abdest i molio se, a zatim prišao djetetu (u kolijevci) i rekao: “Dijete, ko je tvoj otac?”

– Pastir – odgovorilo je.

– Izgradit ćemo ti samostan od zlata – rekli su.

– Ne – reče on – nego samo od blata (zemlje).

خَادِمٍ بِقِصَّةٍ فِيهَا طَعَامٌ فَضَرَبَتْ بِيَدِهَا فَكَسَرَتْ
الْقِصَّةَ فَضَمَّهَا وَجَعَلَ فِيهَا الطَّعَامَ وَقَالَ كُلُوا
وَحَبَسَ الرَّسُولَ وَالْقِصَّةَ حَتَّى فَرَّغُوا فَدَفَعَ
الْقِصَّةَ الصَّحِيحَةَ وَحَبَسَ الْمَكْسُورَةَ وَقَالَ ابْنُ
أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنَا هُمَيْدٌ
حَدَّثَنَا أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ إِذَا هَدَمَ حَائِطًا فَلْيَبْنِ مِثْلَهُ

٢٤٨٢. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا
جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
كَانَ رَجُلٌ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ يُصَلِّي
فَجَاءَتْهُ أُمُّهُ فَدَعَتْهُ فَأَبَى أَنْ يُجِيبَهَا فَقَالَ أُجِيبَهَا أَوْ
أَصَلِّ ثُمَّ أَتَتْهُ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتَّهُ حَتَّى تَرِيَهُ وَجُوهَ
الْمُؤْمِسَاتِ وَكَانَ جُرَيْجٌ فِي صَوْمَعَتِهِ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ
لَا فِتْنَنَ جُرَيْجًا فَتَعَرَّضَتْ لَهُ فَكَلَّمَتْهُ فَأَبَى فَاتَتْ
رَاعِيًا فَأَمَكَّتَهُ مِنْ نَفْسِهَا فَوَلَدَتْ غُلَامًا فَقَالَتْ
هُوَ مِنْ جُرَيْجٍ فَاتَوَّهُ وَكَسَرُوا صَوْمَعَتَهُ فَأَنْزَلُوهُ
وَسَبُّوهُ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى ثُمَّ أَتَى الْغُلَامَ فَقَالَ مَنْ
أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي قَالُوا نَبْنِي صَوْمَعَتَكَ
مِنْ ذَهَبٍ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ طِينٍ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشَّرِكَةِ

PARTNERSTVO

PARTNERSTVO (UDRUŽBA) U HRANI, ZAJEDNIČKIM PUTNIM TROŠKOVIMA I U ROBI (PREDMETIMA) I KAKO ĆE SE RASPODIJELITI ONO ŠTO SE MJERI MJEROM ZA OBUJAM I ŠTO SE VAGA: ĐUTURE ILI (PODJEDNAKO) PREGRŠT PO PREGRŠT?

Muslimani ranije nisu smatrali štetnim da u zajedničkom objedu ovaj jede jedno, a ovaj drugačije, a isto tako i nasumičnu razmjenu zlata za srebro i spajanje datula (pri objedu).¹

2483. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Sehla b. Kejsana, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, koji je kazao:

بَابُ الشَّرِكَةِ فِي الطَّعَامِ وَالنُّهْدِ
وَالْعُرُوضِ وَكَيْفَ قِسْمَةُ مَا يُكَالُ
وَيُوزَنُ مُجَازَفَةً أَوْ قَبْضَةً قَبْضَةً

لَمَّا لَمْ يَرِ الْمُسْلِمُونَ فِي النَّهْدِ بَأْسًا أَنْ يَأْكُلَ هَذَا
بَعْضًا وَهَذَا بَعْضًا وَكَذَلِكَ مُجَازَفَةُ الذَّهَبِ
وَالْفِضَّةِ وَالْقِرَانُ فِي التَّمْرِ

٢٤٨٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ وَهَبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْثًا

¹ Šerika je udruživanje više osoba u zajednicu na osnovu vlasništva kao kupovanja, nasljeđivanja, primanja darovanja i sličnog, ili na osnovu međusobnog ugovora zajedničara, a može biti i naravna zajednica gdje ima svako pravo stjecati vlasnost prirodnih dobara, koja nisu ni u čijem vlasništvu, kao korištenje prirodne tekuće vode, ili svjetlo sunca.

Zajednica vlasništva biva kada jedno dobro bude zajedničko vlasništvo više osoba, što može biti na naprijed navedene načine, tako da se ta dobra ne mogu međusobno razlikovati i odvojiti. Tako, npr., kada dva čovjeka zajednički kupe neko dobro, ili im ono pripadne nasljedstvom ili poklonom, to je njihovo zajedničko dobro i oni su u njemu zajedničari. Tako isto ako dvojica ljudi pomiješaju svoje žito ili se ono samo pomiješa, bit će njihovo zajedničko dobro.

Ako se jedan dukat jednog čovjeka pomiješa s dva dukata iste vrste drugog čovjeka, pa se dva dukata od njih izgube, dukat koji je ostao pripada obojici u razmjerima njihovih izgubljenih uloga, tj. vlasniku dvaju dukata pripadaju 2/3, a vlasniku jednog dukata 1/3 vrijednosti

Zajednica vlasništva može biti u nepokretnom, i u pokretnom dobru – kao stvarima, žitu, stoci, u govečetu, a može biti i u tražbinama.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je jedan odred prema obali mora i odredio im za zapovjednika Ebu-Ubejda b. Džerraha. Bilo ih je 300, a među njima i ja. Izašli smo, i kada smo bili još na putu, počelo je nestajati hrane i Ebu-Ubejd naredi da se sve pojedinačne opskrbe vojske sakupe, pa se sakupiše, i bijahu dvije brašnjenice (torbe) datula pa nas je hranio svaki dan pomalo, a kada je bilo na izmaku, dopade nam samo po jedna datula. Tada sam rekao: “Šta će mi pomoći jedna datula?”, a on kaže: “Osjetili smo manjkavost kada ih je već počelo nestajati.”

Poslije smo, kaže Džabir, stigli do mora, kad jedna riba (kit) poput brdašceta i vojska je jela osamnaest noći, a onda je Ebu-Ubejd naredio, pa su se usadila (u trokut) dva rebra od njenih rebara i naredio pokret. Tada se krenulo i prošlo ispod njih, ne dodirujući ih.¹

2484. PRIČAO NAM JE Bišr b. Merhum, njemu Hatim b. Isma‘il prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, on od Seleme, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Smanjile se (jednom) zalihe (hrane) i ljudi bijahu u velikoj potrebi, pa su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, radi klanja svojih deva i on im odobri. Potom ih je susreo Omer i oni mu to saopćise, a on reče: “A kako ćete poslije vaših deva?” Tada je ušao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: “Allahov Poslaniče, kako će se oni održati poslije bez svojih deva?” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: “Oglasi svijetu da donesu višak svojih opskrba!”

Potom je prostrta jedna kožica i oni su hranu stavljali na tu kožicu, pa je Allahov Poslanik,

قَبَلَ السَّاحِلَ فَأَمَرَ عَلَيْهِمْ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ وَهُمْ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَأَنَا فِيهِمْ فَخَرَجْنَا حَتَّى إِذَا كُنَّا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ فَنِي الزَّادُ فَأَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِأَزْوَادِ ذَلِكَ الْجَيْشِ فَجُمِعَ ذَلِكَ كُلُّهُ فَكَانَ مِزْوَدِي تَمْرٍ فَكَانَ يُقَوِّتُنَا كُلَّ يَوْمٍ قَلِيلًا قَلِيلًا حَتَّى فَنِي فَلَمْ يَكُنْ يُصَيِّبُنَا إِلَّا تَمْرَةٌ تَمْرَةٌ فَقُلْتُ وَمَا تُغْنِي تَمْرَةٌ فَقَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَنَيْتُ قَالَ ثُمَّ انْتَهَيْنَا إِلَى الْبَحْرِ فَإِذَا حُوتٌ مِثْلُ الظَّرْبِ فَأَكَلَ مِنْهُ ذَلِكَ الْجَيْشُ ثَمَانِي عَشْرَةَ لَيْلَةً ثُمَّ أَمَرَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِضِلْعَيْنِ مِنْ أَضْلَاعِهِ فَضَبَّاهُمَا ثُمَّ أَمَرَ بِرَاحِلَةٍ فَرَحِلَتْ ثُمَّ مَرَّتْ تَحْتَهُمَا فَلَمْ تُصِبْهُمَا .

٢٤٨٤. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَفَّتْ أَزْوَادُ الْقَوْمِ وَأَمْلَقُوا فَأَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فِي نَحْرِ إِبِلِهِمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَلَقِيَهُمْ عُمَرُ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا بَقَاؤُكُمْ بَعْدَ إِبِلِكُمْ فَدَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَقَاؤُهُمْ بَعْدَ إِبِلِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَادِ فِي النَّاسِ فَيَأْتُونَ بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَبَسِطْ لَذَلِكَ نِطْعٌ وَجَعَلُوهُ عَلَى النَّطْعِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَدَعَا وَبَرَكَ عَلَيْهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ بِأَوْعِيَّتِهِمْ فَاحْتَشَى النَّاسُ حَتَّى فَرَّغُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ .

¹ Ebu-Ubejd je osjetio opasnosti gladi, a znajući da neki imaju još nešto hrane učinio je kako je navedeno i time su se svi unekoliko ispomogli, što je i Alejhisselam često činio. Ovo starješina zajednice može učiniti u svako gladno doba uz pravedno obeštećenje za oduzetu hranu.

Gornji slučaj ukazuje na smjelost i strpljivost čete od 300 ljudi da krene u akciju sa samo 1-2 torbe datula i da još bez prigovora obavljaju svoj zadatak po cijenu životne opasnosti.

U udruživanju poštenih ljudi u svakoj aktivnosti, leži njihova svjetlija budućnost.

sallallahu alejhi ve sellem, stao, učinio dovu i to blagoslovio, a zatim zatražio njihove posude i svijet je grabio (hranu) dok se nije podmirio, a onda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio: “Nema Boga osim Jedinog Allaha, a ja sam, uistinu, Allahov Poslanik.”

2485. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Evza'i, a ovome Ebu-Nedžaši rekavši: Čuo sam Rafija b. Hadidža, radijallahu anhu, kada je kazao:

“Klanjali smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ikindiju i zaklali bravče koje je zatim podijelio đuture na deset dijelova i jeli smo kuhano meso prije nego je sunce zašlo.”

2486. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Hammad b. Usume prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burda, ovaj od Ebu-Musaa, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Eš'arije, kada im ponestane hrane u ratu ili im manjka hrane njihovim porodicama u gradu, skupe je svu što imaju na jednu haljinu i međusobno je raspodjeljuju (prema broju članova) podjednako jednom posudom. Oni su moji, a ja sam njihov (slažemo se).”

DVA DIONIČARA VLASNIŠTVA ZAJEDNICE IMAJU PRAVO MEĐUSOBNOG POTRAŽIVANJA U (DAVANJU) ZEKATA

2487. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Musenna, njemu njegov otac, ovome Sumame b. Abdullah b. Enes, a njemu Enes, da je Ebu-Bekr Siddik, radijallahu anhu, napisao propise zekata, kako ih je odredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“A u slučaju imovine dvaju dioničara, oni imaju podjednako pravo međusobnog potraživanja.”

٢٤٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو النَّجَاشِيِّ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا نَصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ الْعَصْرَ فَتَنَحَّرُ جُزُورًا فَتَقْسِمُ عَشْرَ قِسْمٍ فَنَأْكُلُ لَحْمًا نَضِيجًا قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ الشَّمْسُ .

٢٤٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ الْأَشْعَرِيِّينَ إِذَا أَرْمَلُوا فِي الْغَزْوِ أَوْ قَلَّ طَعَامُ عِيَالِهِمْ بِالْمَدِينَةِ جَمَعُوا مَا كَانَ عَنْدهُمْ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ ثُمَّ اقْتَسَمُوهُ بَيْنَهُمْ فِي إِنَاءٍ وَاحِدٍ بِالسَّوِيَّةِ فَهُمْ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُمْ .

بَاب مَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ فِي الصَّدَقَةِ

٢٤٨٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَتَبَ لَهُ فَرِيضَةَ الصَّدَقَةِ الَّتِي فَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَمَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ .

RASPODJELA STOKE (STADA)

2488. PRIČAO NAM JE Ali b. Hakem Ensarija, njemu Ebu-Avane prenoseći od Seida b. Mesruka, on od Abaje b. Rifaa b. Rafija b. Hadidža, a on od svoga djeda:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi, pa je svijet zadesila glad i oni su se, kaže Rafi', okomili na deve i brave. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše u zadnjim grupama ljudi i oni su požurili, poklali ih i postavili kotlove, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio i kotlovi su proliveni, a onda je izravnao deset bravčadi s jednom devom i raspodijelio im.

Tom prilikom im je jedna deva pobjegla, pa su je tražili i to ih je umorilo. Među njima je bilo malo konjanika i jedan čovjek od njih htjede usmjeriti strijelu, ali ga Bog zadrža, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Ove domaće životinje su podivljale kao divlje zvijeri, pa ko je od vas ne može savladati, neka s njom čini eto tako (ustrijeli je)!”

Tada je moj djed rekao: “Mi se nadamo, odnosno bojimo, sutra neprijatelja, a nemamo noževa, pa da je zakoljemo šešikom?”

– Ona (životinja) koja bude zaklana (oštrim predmetom) koji prolije krv, a ne koskom i kandžom, i nad kojom je spomenuto Allahovo ime, jedite je. A ispričat ću vam zbog čega: što se tiče zuba, to je kost, a što se tiče noktiju (i kandži), to su noževi Etiopljana.”¹

بَابُ قِسْمَةِ الْغَنَمِ

٢٤٨٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَكَمِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ فَأَصَابُوا إِبِلًا وَغَنَمًا قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي أُخْرِيَّاتِ الْقَوْمِ فَعَجَلُوا وَذَبَحُوا وَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِفَتْ ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَدَدَ مِنْهَا بَعِيرٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ وَكَانَ فِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَأَهْوَى رَجُلٌ مِنْهُمْ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا فَقَالَ جَدِّي إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَتْ مَعَنَا مُدَى أَفْتَدِبُ بِالْقَصَبِ قَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُوهُ لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ.

¹ Završetak hadisa aludira na to da nije dozvoljeno jesti meso životinje koja je zaklana noktom ili koskom. Naime, Abesinci su ubijali svoje životinje noktima tako da bi one umirale gušenjem. Abesinci su bili nevjernici, a muslimanima nije dozvoljeno oponašati nevjernike. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, 8. godine po Hidžri poduzeo je jedno izviđanje prema Jemami i odsjeo u Zul-Hulejfi.

Iz gornjeg može se zaključiti:

– zarobljenu stoku vojnici mogu jesti prije njene predaje rukovodiocu i izvršene raspodjele;
– podjela ratne dobiti može se među ratnike raspodijeliti bez precizno utvrđene novčane vrijednosti svakog predmeta, ako se s tim ljudstvo slaže, dok imam Šafija to ne odobrava;

NE DOLIKUJE PARTNERIMA SPAJATI DATULE PRILIKOM JELA DOK NE ZATRAŽE ODOBRENJE SVOJIH DRUGOVA

2489. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Sufjan, a ovome Džebele b. Suhajm, kazavši: Čuo sam Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, kako govori: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek spaja (pri jedenju) po dvije datule, dok ne zatraži odobrenje svojih drugova.”

2490. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, prenoseći od Džebele:

– Bili smo u Medini i pogodila nas je gladna godina, pa nam je Ibnu-Zubejr dijelio datule. Pokraj nas je naišao Ibnu-Omer i rekao: “Ne spajajte ih, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio spajanje, osim ako koji od vas dobije odobrenje od svoga brata.”

ODREĐIVANJE PRAVE VRIJEDNOSTI STVARI MEĐU PARTNERIMA

2491. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsere, njemu Abdul-Varis, a ovome Ejjub prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je:

“Ko oslobodi svoj udio u jednom robu, odnosno dio”, ili je rekao: “pripadajući mu dio”, “a ima imovine koja iznosi njegovu cijelu novčanu sumu pravedne vrijednosti, rob je slobodan, a ukoliko

بَابُ الْقِرَانِ فِي التَّمْرِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابُهُ

٢٤٨٩. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا جَبَلَةُ بْنُ سُحَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَى النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَقْرُنَ الرَّجُلُ بَيْنَ التَّمْرَتَيْنِ جَمِيعًا حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابَهُ .

٢٤٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَبَلَةَ قَالَ كُنَّا بِالْمَدِينَةِ فَأَصَابَتْنا سَنَةٌ فَكَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَرْزُقُنَا التَّمَرَ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَمُرُّ بِنَا فَيَقُولُ لَا تَقْرُنُوا فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ الْإِقْرَانِ إِلَّا أَنْ يَسْتَأْذِنَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ .

بَابُ تَقْوِيمِ الْأَشْيَاءِ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ بِقِيَمَةِ عَدْلٍ

٢٤٩١. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ شَقِصًا لَهُ مِنْ عَبْدٍ أَوْ شَرَكًا أَوْ قَالَ نَصِيبًا وَكَانَ لَهُ مَا يَبْلُغُ ثَمَنُهُ بِقِيَمَةِ الْعَدْلِ فَهُوَ عَتِيقٌ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَالَ لَا أَدْرِي قَوْلُهُ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَوْلٌ مِنْ نَافِعٍ أَوْ فِي الْحَدِيثِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

- pobjegla domaća životinja koja se ne može uhvatiti, može se uloviti lovačkim oružjem;
- pred klanje životinje treba spomenuti Allahovo ime. Ako Allahovo ime nije namjerno spomenuto, meso nije dozvoljeno jesti, a ako je to slučajno zaboravljeno, može se jesti. U svakom slučaju objed treba početi sa Bismillom;
- stoku treba klati ostrim nožem, a ne tupim predmetom kao kopitom i sličnim. Tehnika klanja treba biti savremena, lahka i što bezbolnija.

nema iznosa te sume, on je oslobodio od njega samo ono što je oprostio.”

Ejjub je rekao:

– Ne znam je li navod Nafija: “... on je oslobodio od njega samo ono što je oprostio” Nafijev, ili je to izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2492. PRIČAO NAM JE Bišr. b. Muhammed, da ga je obavijestio Abdullah, njega Seid b. Ebu-Arube prenoseći od Katade, on od Nadra b. Enesa, ovaj od Bišra b. Nehika, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi udio svoga roba, dužan je da ga potpuno oslobodi za svoju imovinu, a ako nema imovine, odredit će se vrijednost roba pravedno, pa će se on za to truditi samo da nije preopterećen.”

DA LI SE PRI DIOBI ŽDRIJEBA IZVLAČE STRELICE

2493. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Zekerijja, da je čuo Amira, da govori: Čuo sam Nu‘mana b. Bešira, radijallahu anhumu, kako prenosi, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Onaj ko izvršava Allahove propise i onaj ko ih krši sličje ljudima koji su izvlačili strelice na lađi, pa je nekim od njih dopao gornji, a nekim donji dio, i kada se oni u donjem dijelu uplaše vode, prođu nad one iznad sebe i kažu: “Ako napravimo bušotinu u našem dijelu (lađe), nismo oštetili one iznad nas.” Ako ih ovi ostave s takvom namjerom, svi su propali, a ako im uhvate ruke (spriječe ih), spasit će se oni i bit će spašeni svi skupa.”

٢٤٩٢. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شَقِيصًا مِنْ مَمْلُوكِهِ فَعَلَيْهِ خَلَاصُهُ فِي مَالِهِ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ قَوْمَ الْمَمْلُوكِ قِيَمَةً عَدْلٍ ثُمَّ اسْتُسْعِيَ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ .

بَابُ هَلْ يُقْرَعُ فِي الْقِسْمَةِ وَالِاسْتِهَامِ فِيهِ

٢٤٩٣. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ فَقَالُوا لَوْ أَنَا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُوْذِ مِنْ فَوْقِنَا فَإِنْ يَتْرَكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا وَنَجَوْا جَمِيعًا .

UDRUŽBA SA SIROČETOM I NASLJEDNICIMA

2494. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Amiri Uveysi, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, on od Ibnu-Šihaba:

– Obavijestio me je Urve, da je pitao Aišu, radijallahu anha, a Lejs je kazao da mu je pričao Junus od Ibni-Šihaba: Obavijestio me je Urve b. Zubejr da je pitao Aišu, radijallahu anha, za riječi Uzvišenog Allaha:

“... Ako se bojite da nećete biti pravedni...” pa do riječi: “... i po četiri...” Ona je odgovorila: “Sestriću, to je sirota u skrbništvu svoga staratelja koji se udruži u njenu imovinu, pa mu se dopadne i njena imovina i njena ljepota, pa njen staratelj hoće da je vjenča bez pravedno određenog joj vjenčanog dara, dajući joj samo koliko joj daje drugi, pa im se zabranilo da ih vjenčaju, izuzev ako će biti pravedni i davati im najviše iznose uobičajenih vjenčanih darova, i naređeno im je da osim njih vjenčaju žene koje im se sviđaju.”¹

Urve je izjavio da je Aiša rekla:

– Svijet je poslije (objave) ovoga ajeta tražio fetvu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Allah objavio: “Traže od tebe fetvu o ženama...” do Njegovih riječi: “... a želite da ih vjenčate...” i ono što je Allah spomenuo: “... da vam se čita u Knjizi...”, jeste onaj pravi ajet u kome je rečeno: “... a ako se bojite da nećete biti pravedni, vjenčavajte one žene koje vam se sviđaju...” Allahove riječi u drugom ajetu:

بَابُ شَرِكَةِ الْيَتِيمِ وَأَهْلِ الْمِيرَاثِ

٢٤٩٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَامِرِيُّ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا إِلَى وَرَبَاعٍ فَقَالَتْ يَا ابْنَ أَخْتِي هِيَ الْيَتِيمَةُ تَكُونُ فِي حَجَرٍ وَلِیَّهَا تَشَارِكُهُ فِي مَالِهِ فَيَعْجِبُهُ مَا لَهَا وَجَمَالُهَا فَيُرِيدُ وَلِیَّهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا بَغَيْرِ أَنْ يُقْسِطَ فِي صَدَاقِهَا فَيُعْطِيَهَا مِثْلَ مَا يُعْطِيَهَا غَيْرُهُ فَفُتُّوا أَنْ يَنْكِحُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهُنَّ وَيَبْلُغُوا بَيْنَ أَعْلَى سُنَّتِهِنَّ مِنَ الصَّدَاقِ وَأَمَرُوا أَنْ يَنْكِحُوا مَا طَابَ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ سِوَاهُنَّ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ اسْتَفْتَوْا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ هَذِهِ الْآيَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ إِلَى قَوْلِهِ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالَّذِي ذَكَرَ اللَّهُ أَنَّهُ يُتْلَى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ الْآيَةُ الْأُولَى الَّتِي قَالَ فِيهَا وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَى فَانْكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ قَالَتْ عَائِشَةُ وَقَوْلُ اللَّهِ فِي الْآيَةِ الْأُخْرَى

¹ Cijeli prijevod fragmentarno navedenog 3. ajeta poglavlja En-Nisa sa još dva prethodna glasi: “Ljudi, bojte se Allaha koji vas je stvorio od jedne osobe, a od nje je stvorio i njenu družicu i od njih dvoje rasprostranio mnogo muškaraca i žena i bojte se Allaha čijim (imenom) potražujete jedni od drugih (prava) i (čuvate veze) rodbinske. Zaista je Allah nadziratelj nad vama.

Podajte siročadi njihova imanja, ne zamjenjujte ružno za lijepo. Ne jedite njihov imetak (pomiješan) sa svojim imetkom! To je zaista veliki grijeh. Ako se bojite da nećete biti pravedni prema siročadi, vjenčavajte žene koje vam se sviđaju po dvije, po tri i po četiri, a ako se budete plašili da nećete (im) biti pravedni, onda jednu ili one koje su u vašoj vlasti. Tako je najbliže da nećete učiniti nasilje.”

“... a želite da ih vjenčate...” znače – da neko od vas ima želju za sirotom koja je pod njegovim skrbništvom i bude male imovine i ljepote, a zabranilo se da vjenčaju one od sirotih žena koje oni žele samo radi njihove imovine i njihove ljepote izuzev uz pravednost i to zbog njihove želje za njima.¹

وَتَرْغُبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ يَعْنِي هِيَ رَغْبَةُ أَحَدِكُمْ لِتَيَمِّتِهِ الَّتِي تَكُونُ فِي حَجَرِهِ حِينَ تَكُونُ قَلِيلَةً الْمَالِ وَالْجَمَالِ فَهَؤُلَاءِ أَنْ يَنْكِحُوا مَا رَغِبُوا فِي مَالِهَا وَجَمَالِهَا مِنْ يَتَامَى النِّسَاءِ إِلَّا بِالْقِسْطِ مِنْ أَجْلِ رَغْبَتِهِمْ عَنْهُنَّ .

ZAJEDNICA U ZEMLJI I DRUGOM ČEMU

بَابُ الشَّرِكَةِ فِي الْأَرْضَيْنِ وَغَيْرِهَا

2495. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovoga obavijestio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, ovaj od Ebu-Seleme, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uspostavio je pravo preče kupnje u svemu što nije podijelio, a kada se budu uspostavile granice i izgradili putevi, tada nema prava preče kupnje.”²

٢٤٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّمَا جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ الشُّفْعَةَ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ وَصُرِّفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ .

1 Cijeli prijevod 127. ajeta poglavlja En-Nisa glasi:

“Oni od tebe traže fetvu (rješenje, odluku) o ženama. Reci: ‘Allah vam daje odluke o njima i o onom što vam se (odranije) čita u Knjizi o sirotnim ženama kojima ne dajete ono što im je propisano, a želite da ih vjenčate (i uči vas) o slabašnoj djeci i da postupate pravedno prema siročadi. Allah dobro zna za svako dobro koje uradite.’”

2 Zajedničar svoje dobro prodaje prvenstveno svome zajedničaru, a može i drugom, ako on ne zadovoljava potrebne uvjete. Međutim, ako su se dobra pomiješala slučajno ili namjerno po vlasnicima tako da se ona ne mogu rastaviti, tada jedan zajedničar, bez privole drugog, ne može svoj pomiješani dio prodati trećem licu. Prisutni suvlasnik može zajedničko zemljište sam zasijati i obraditi, ako to neće umanjiti vrijednost zemljišta, a kada dođe odsutni suvlasnik, on ima pravo da je obrađuje i koristi koliko i prvi, a nema pravo tražiti dio ploda koji se uzima po mjesnom običaju kesima, kao $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$ ili $\frac{1}{4}$.

Ako jedan od suvlasnika zajedničkog vinograda bude odsutan, prisutni suvlasnik može svoj dio obraditi i potrošiti, a dio svoga suvlasnika može prodati i novac čuvati, a kada on dođe ima pravo da tu prodaju odobri i pohranjeni novac primi, ili je ne odobri i za svoj dio traži naknadu u drugom iznosu.

Ako neki nasljednici zajedničko zemljište svih nasljednika posiju uz privolu svih, plod se, po odbitku rashoda obrade, podjednako dijeli svim nasljednicima (Medžella).

KADA SU PARTNERI MEĐUSOBNO RASPODIJELILI KUĆE I DRUGO ŠTO, NEMAJU PRAVO OPOZIVA NITI PRAVA PREČE KUPNJE

2496. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, kome je prenio Ma'mer od Zuhrija, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, koji je kazao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, propisao je pravo preče kupnje u svemu što je nerazdijeljeno, a kada se uspostave granice i budu putevi, nema prava preče kupnje."³

SUDIONIŠTVO U ZLATU, SREBRU I ONOM U ČEMU JE DOZVOLJENA RAZMJENA

2497, 2498. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim prenoseći od Usmana, tj. Ibnu-Esveda, njega obavijestio Sulejman b. Ebu-Muslim, rekavši:

– Pitao sam Ebu-Minhala, radijallahu anhu, za mijenjanje novca iz ruke u ruku, pa on reče: "Kupovali smo ja i moj drug nešto iz ruke u ruku (za gotovinu), a i na priček. Tada nam je došao Bera' b. Azib, pa smo ga za to pitali, a on reče: Radio je tako i moj drug Zejd b. Ekrem i za to smo pitali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: 'Što je iz ruke u ruku, uzmite, a što je na odgodu, ostavite!'"

بَابُ إِذَا اقْتَسَمَ الشُّرَكَاءُ الدُّورَ وَغَيْرَهَا فَلَيْسَ لَهُمْ رُجُوعٌ وَلَا شُفْعَةٌ

٢٤٩٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا
مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرِ
ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ
بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقَسَّمْ فَإِذَا وَقَعَتْ الْحُدُودُ
وَصُرِّفَتِ الطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ .

بَابُ الْإِشْتِرَاكِ فِي الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَا يَكُونُ فِيهِ الصَّرْفُ

٢٤٩٧-٢٤٩٨. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا
أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُثْمَانَ يَغْنِي ابْنَ الْأَسْوَدِ قَالَ
أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ أَبِي مُسْلِمٍ قَالَ سَأَلْتُ
أَبَا الْمُنْهَالِ عَنِ الصَّرْفِ يَدًا بِيَدٍ فَقَالَ اشْتَرَيْتُ أَنَا
وَشَرَيْتُ لِي شَيْئًا يَدًا بِيَدٍ وَنَسِيئَةً فَجَاءَنَا الْبَرَاءُ بْنُ
عَازِبٍ فَسَأَلْنَاهُ فَقَالَ فَعَلْتُ أَنَا وَشَرَيْتُ زَيْدُ بْنُ
أَرْقَمٍ وَسَأَلْنَا النَّبِيَّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَا كَانَ يَدًا
بِيَدٍ فَخُذُوهُ وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَذَرُّوهُ .

3 Kao što samostalni vlasnik jednog mulk-dobra može s njim po svojoj volji raspolagati, tako isto i vlasnici jednog zajedničkog nepodijeljenog mulk-imetka raspolazu slobodno, ali međusobno sporazumno. Suvlasnici jedne kuće mogu u njoj stanovati svi zajednički, ali ako jedan od njih želi smjestiti u nju stranca, ostali sudionici mogu to zabraniti.

Jedan od dioničara u zajedničkom mulk-dobru, može samostalno s njim cijelim raspolagati, ako ostali to odobravaju, osim ako bi to raspolaganje bilo na štetu drugih dioničara.

Jedan od dioničara ne može drugog prisiliti da mu svoj dio proda, ili da on njegov dio otkupi. Međutim, ako se među njima zajednički imetak može podijeliti, pa ako drugi suvlasnik nije odsutan, može ga jedan dioničar razdijeliti, a ako se ta imovina ne može razdijeliti, onda se odredi naizmjenično korištenje toga dobra.

Plodovi mulk-dobra zajedničkog vlasništva dijele se među suvlasnicima razmjerno prema njihovim dijelovima vlasništva (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

UDRUŽIVANJE U POLJOPRIVREDI S NEMUSLIMANOM PODANIKOM ISLAMSKJE DRŽAVE I S NEMUSLIMANOM KOME JE DATO PRAVO AZILA

2499. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejrije b. Esma' prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Jevrejima Hajbera dao je da ga obrađuju i siju, i da imaju polovinu njegova dohotka."

DIJELJENJE STADA (ZAPLIJENJENOG U RATU) I PRAVEDNOST U TOME

2500. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Jezida Ebu-Habiba, on od Ebul-Hajra, ovaj od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao neko stado da ga on raspodijeli svojim drugovima za kurbane, pa je ostalo jedno jare. On je to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on rekao: "Zakolji ga ti!"

PARTNERSTVO U HRANI I DRUGOM ČEMU

Prenosi se da se jedan čovjek pogadao o cijeni za nešto, a drugi mu namignuo, pa je Omer smatrao da mu je on u sudioništvu.

2501, 2502. PRIČAO NAM JE Asbeg b. Feredž, da ga je obavijestio Abdullah b. Vehb, rekavši da mu je prenio Sa'd od Zuhra b. Ma'beda, on od svoga djeda Abdullaha b. Hišama, koji je zapamtio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je njegova majka Zejneba b. Humejd odvela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:
– Allahov Poslaniče, uzmi od njega zakletvu vjernosti!

بَابُ مُشَارَكَةِ الذَّمِيِّ وَالْمُشْرِكِينَ فِي الْمَزَارَعَةِ

٢٤٩٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ الْيَهُودَ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا.

بَابُ قِسْمَةِ الْغَنَمِ وَالْعَدْلِ فِيهَا

٢٥٠٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْطَاهُ غَنَمًا يَقْسِمُهَا عَلَى صَحَابَتِهِ ضَحَايَا فَبَقِيَ عَتُودٌ فَذَكَرَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ ضَحِّ بِه أَنْتَ.

بَابُ الشَّرِكَةِ فِي الطَّعَامِ وَغَيْرِهِ

وَيَذْكُرُ أَنَّ رَجُلًا سَاوَمَ شَيْئًا فَعَمَزَهُ آخَرُ فَرَأَى عُمَرَ أَنَّ لَهُ شَرِكَةً.

٢٥٠١-٢٥٠٢. حَدَّثَنَا أَصْبَغُ بْنُ الْفَرَجِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدٌ عَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبُدٍ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ هِشَامٍ وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ ﷺ وَذَهَبَتْ بِهِ أُمُّهُ زَيْنَبُ بِنْتُ حُمَيْدٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَايِعْهُ فَقَالَ هُوَ صَغِيرٌ فَمَسَحَ رَأْسَهُ وَدَعَا لَهُ

– On je malodoban – kazao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pogladivši ga po glavi i zaželio mu je dobro.

Od Zuhra b. Ma'beda je preneseno da ga je njegov djed Abdullah b. Hišam odveo na trg i kupio hranu, pa su ga susreli Ibnu-Omer i Ibnu-Zubejr i rekli mu:

“Uortači nas, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za tebe molio (od Allaha) bereket!”, i on ih je uortačio. I često mu je dopadala zarada od karavana kao i on sam, pa bi to on uputio kući.¹

PARTNERSTVO U ROBLJU

2503. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Džuvejrije b. Esma' prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi svoj dio u robu, dužan je da ga cijelog oslobodi, ako ima imovine koja iznosi njegovu cijelu novčanu sumu pravedne vrijednosti, davši svojim sudionicima njihove dijelove, i otkupljenika oslobodi.”

2504. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Katade, on od Nadra b. Enesa, ovaj od Bešira b. Nehika, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi dio roba, on je cio oslobođen, ako gospodar ima kakve imovine. U protivnom rob će se truditi (zarađivati da se otkupi) samo da ne bude preopterećen.”

وَعَنْ زُهْرَةَ بْنِ مَعْبِدٍ أَنَّهُ كَانَ يَخْرُجُ بِهِ جَدُّهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هِشَامٍ إِلَى السُّوقِ فَيَشْتَرِي الطَّعَامَ فَيَلْقَاهُ ابْنُ عُمَرَ وَابْنُ الزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَيَقُولَانِ لَهُ أَشْرَكْنَا فَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ دَعَا لَكَ بِالْبَرَكَةِ فَيَشْرِكُهُمْ فَرُبَّمَا أَصَابَ الرَّاحِلَةَ كَمَا هِيَ فَيَبْعَثُ بِهَا إِلَى الْمَنْزِلِ .

بَابُ الشَّرِكَةِ فِي الرَّقِيقِ

٢٥٠٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شَرَكًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ وَجَبَ عَلَيْهِ أَنْ يُعْتِقَ كُلَّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ قَدَرُ ثَمَنِهِ يُقَامُ قِيمَةً عَدْلٍ وَيُعْطَى شَرَكَاؤُهُ حِصَّتَهُمْ وَيُخْلَى سَبِيلُ الْمُعْتَقِ .

٢٥٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِقْصًا لَهُ فِي عَبْدٍ أَعْتَقَ كُلَّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ وَإِلَّا يُسْتَسْعَ غَيْرُ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ .

¹ Kada se kupcu pri kupovanju robe kaže “uortači me” i on ne reagira, smatra se da prihvata sudioništvo u robu na jednake dijelove.

Malodobnik nema pravne sposobnosti za samostalno poslovanje i primanje obaveza.

SUDIONIŠTVO U KURBANU I DEVAMA I UDRUŽIVANJE S DRUGIM U NJEGOVOM KURBANU POŠTO GA JE DOTIČNI VEĆ UPUTIO (U MEKKU)

2505, 2506. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Hammad b. Zejd, njega obavijestio Abdul-Melik b. Džurejdž prenoseći od Ataa, ovaj od Džabira, a on od Tavusa, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhumu, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao (do Mekke) četvrto jutro zul-hidždžeta izgovarajući telbiju samo za hadž, ne miješajući ga ni on ni ostali s drugim čim, i kada smo stigli u Mekku, naredio nam je, pa smo učinili umru i dozvoljen nam je pristup našim ženama, pa se o tome pričalo.

Ata je kazao da je Džabir rekao: “Tada je neko od nas išao predvečer na Minu, a spolni mu organ kaptaše sekretom...” i Džabir je to pokazao još svojom rukom (dlanom).

To je preneseno Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa on ustade i reče:

“Saopćeno mi je da neki ljudi govore to i to. Bogami, ja sam od njih sigurno bolji i bogobojažniji i da sam ovu svoju stvar znao ranije, ne bih ni planirao kurban koga sam već pripremio, i da nemam kurban, oslobodio bih se (ihrama).”

Tada je ustao Suraka b. Malik b. Džu'sum i upitao:

– Allahov Poslaniče, je li to samo (sada) za nas ili za stalno?

– Ne, nego za stalno – odgovori on.

Tada je, kaže Ata, došao (iz Jemena) Ali b. Ebu-Talib i jedan od njih dvojice (Ata' ili Tavus) je rekao da je Alija izgovorio: “Odazivljem Ti se (Allahu) onako kako je to učinio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem”, a drugi je rekao:

بَابُ الْإِشْتِرَاكِ فِي الْهَدْيِ وَالْبَذَنِ
وَإِذَا اشْرَكَ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي هَدْيِهِ بَعْدَ مَا أَهْدَى

٢٥٠٥-٢٥٠٦. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرٍ وَعَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ صُبْحَ رَابِعَةٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ مُهْلِينَ بِالْحَجِّ لَا يَخْلُطُهُمْ شَيْءٌ فَلَمَّا قَدِمْنَا أَمَرْنَا فَجَعَلْنَاهَا عُمْرَةً وَأَنْ نَحِلَّ إِلَى نِسَائِنَا فَفَشَتْ فِي ذَلِكَ الْقَالَةُ قَالَ عَطَاءٌ فَقَالَ جَابِرٌ فَيَرُوحُ أَحَدُنَا إِلَى مَنَى وَذَكَرُهُ يَقْطُرُ مَنًى فَقَالَ جَابِرٌ بِكَفِّهِ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَامَ خَطِيبًا فَقَالَ بَلَّغْنِي أَنَّ أَقْوَامًا يَقُولُونَ كَذَا وَكَذَا وَاللَّهِ لَا أَنَا أَبْرُ وَأَنْتَقِي لِلَّهِ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنِّي اسْتَقْبَلْتُ مِنْ أَمْرِي مَا اسْتَدْبَرْتُ مَا أَهْدَيْتُ وَلَوْ لَا أَنَّ مَعِيَ الْهَدْيَ لَأَخْلَلْتُ فَقَامَ سُرَاقَةُ بْنُ مَالِكٍ بْنُ جُعْشَمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هِيَ لَنَا أَوْ لِلْأَبَدِ فَقَالَ لَا بَلْ لِلْأَبَدِ قَالَ وَجَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ أَحَدُهُمَا يَقُولُ لَبَيْكَ يَا أَهْلَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ وَقَالَ الْآخَرُ لَبَيْكَ بِحِجَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُقِيمَ عَلَى إِحْرَامِهِ وَأَشْرَكَهُ فِي الْهَدْيِ .

“Odazivljem ti se hadžom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” Tada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da ostane u svom ihramu i uortačio ga u kurbane.

O ONOM KOJI JE PRI
RASPODJELI (STOKE) IZJEDNAČIO
DESET BRAVA S JEDNIM GOVEČETOM

2507. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Veki‘ prenoseći od Sufjana, on od svoga oca, ovaj od Abaje b. Rifa‘a, on od svoga djeda Rafija b. Hadidža, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi, u Tihami, pa smo radi klanja odabirali brave i deve i ljudi su požurili toliko da su im i kotlovi provreli. Tada je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i naredio pa su kotlovi proliveni, a onda je izjednačio deset brava s jednim govečetom za klanje. Utom im je pobjegla jedna deva, a među narodom bijaše malo konjanika, pa jedan čovjek htjede na nju odapeti strijelu, ali mu je Allah zadržao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Zaista su ove domaće životinje podivljale, pa su kao divlje zvijeri. Ko je od vas ne može savladati, neka s njom, eto, tako učini!”

Moj je djed, kaže Rifa‘a, rekao:

– Allahov Poslaniče, mi se nadamo, odnosno bojimo, da ne naiđemo sutra na neprijatelja, a nemamo noževe, pa da ga zakoljemo šašikama?

– Požuri, ili je rekao, pohiti. Ona (životinja) koja bude zaklana (oštrim predmetom) koji prolije krv, a ne koskom i kandžom, i nad kojom je spomenuto Allahovo ime, jedite je. A ispričat ću vam zbog čega: što se tiče zuba, to je kost, a što se tiče nokata, to su noževi Etiopljana.

بَابُ مَنْ عَدَلَ عَشْرًا
مِنَ الْغَنَمِ بِجَزُورٍ فِي الْقَسَمِ

٢٥٠٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَّادِ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ مِنْ تِهَامَةٍ فَأَصْبَنَّا غَنَمًا وَإِبِلًا فَعَجَلَ الْقَوْمُ فَأَغْلَوْا بِهَا الْقُدُورَ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَمَرَ بِهَا فَأُكْفِفَتْ ثُمَّ عَدَلَ عَشْرًا مِنَ الْغَنَمِ بِجَزُورٍ ثُمَّ إِنَّ بَعِيرًا نَدَّ وَلَيْسَ فِي الْقَوْمِ إِلَّا خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَرَمَاهُ رَجُلٌ فَحَبَسَهُ بِسَهْمٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ لِهَذِهِ الْبَهَائِمِ أَوَابِدَ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا غَلَبَكُمْ مِنْهَا فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا قَالَ قَالَ جَدِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا نَرْجُو أَوْ نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدَى فَتَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ اغْجَلْ أَوْ أَرْنِي مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلُوا لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمُدَى الْحَبَشَةِ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الرِّهْنِ

ZALOG

O ZALOGU KAD SE JE KOD KUĆE

Allah kaže: "... a kada budete na putu i ne nađete pisara, uzmite zalog..."¹

2508. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam, a ovome Katade prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, založio je svoj oklop za nešto ječma i odnio sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ječmen hljeb i užeženog masla i čuo ga kako kaže: "Kod ukućana Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada osvanuo, a ni omrknuo sa' (hrane), a bilo ih je devetero (devet žena) u kući."²

بَابُ الرِّهْنِ فِي الْحَضَرِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ) .

٢٥٠٨. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَلَقَدْ رَهَنَ النَّبِيُّ ﷺ دِرْعَهُ بِشَعِيرٍ وَمَشَيْتُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِخُبْزِ شَعِيرٍ وَإِهَالَةٍ سَنَخَةٍ وَلَقَدْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَا أَصْبَحَ لَالٍ مُحَمَّدٍ ﷺ إِلَّا صَاعٌ وَلَا أَمْسَى وَإِنَّهُمْ لَتِسْعَةُ أَبْيَاتٍ .

1 Nastavak gornjeg 283. ajeta poglavlja El-Bekara glasi: "... I ako jedan od vas ima povjerenje u drugoga, neka dužnik vrati (povjeriocu) ono što je uzeo u povjerenju (bez zalogu i pisanog ugovora) i neka se boji svoga Gospodara. Ne skrivajte svjedočenja, a ko ga skriva, srce mu je grješno. Allah zna šta vi radite."

2 Zalaganje se sastoji u tome, da se jedno dobro preda zalogoprimcu radi nekog prava koje on može iz njega izvući.

Založeni ugovor sklapa se ponudom i prihvatanjem zalagodavca i zalogoprimca i postaje perfektan tek s primopredajom založenog predmeta.

Za valjanost založnog ugovora uvjeti su: da zalogađavac i zalogoprimac budu pametni, a ne i punodobni; da zalog bude sposoban za prodaju, da on u času sklapanja ugovora postoji, da ima prometnu vrijednost i da je njegova predaja moguća.

ZALAGANJE SVOGA OKLOPA

2509. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Vahid, a ovome A'meš, rekavši:

– Spominjali smo kod Ibrahima zalog i jamca, pa Ibrahim reče: “Esved nam je pričao, prenoseći od Aise, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od jednog Jevreja nešto hrane do određenog roka (isplate), a dao mu u zalog svoj oklop.”

ZALAGANJE ORUŽJA

2510. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, da je Amr kazao da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, kako govori: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Ko je za (smaknuće) Ka'ba b. Ešrefa, jer on vrijeda Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”

Potom je Muhammed b. Mesleme rekao: “Ja”. Kasnije mu je otišao i rekao:

“Želim da nam pozajmiš jedan, odnosno dva veska?”

– Dajte mi u zalog vaše žene! – rekao je on.

– Kako ćemo ti založiti naše žene – rekli su – a ti najljepši Arap?

– Pa založite mi vaše sinove! – rekao je.

– A kako ćemo ti založiti naše sinove – rekli su – pa da koji od njih bude i da mu se govori: “Založen za jedan, odnosno za dva veska.” To nam je sramota, nego založit ćemo oklop.

Sufjan je kazao: “Mislio je na oružje.”

Tada mu je obećao da će doći. Kasnije su ga ubili, potom otišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i o tome ga obavijestili.

بَابُ مَنْ رَهَنَ دِرْعَهُ

٢٥٠٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ تَذَاكُرْنَا عِنْدَ إِبْرَاهِيمَ الرَّهْنِ وَالْقَبِيلِ فِي السَّلَفِ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ حَدَّثَنَا الْأَسْوَدُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اشْتَرَى مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا إِلَى أَجَلٍ وَرَهَنَهُ دِرْعَهُ.

بَابُ رَهْنِ السَّلَاحِ

٢٥١٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لِكَعْبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَنَا فَاتَاهُ فَقَالَ أَرَدْنَا أَنْ تُسَلِفَنَا وَسُقَا أَوْ وَسَقَيْنَ فَقَالَ ارْهَنُونِي نِسَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُكَ نِسَاءَنَا وَأَنْتَ أَجْمَلُ الْعَرَبِ قَالَ فَارْهَنُونِي أَبْنَاءَكُمْ قَالُوا كَيْفَ نَرْهَنُ أَبْنَاءَنَا فَيَسْبُ أَحَدُهُمْ فَيَقَالَ رُهْنٌ بَوَسَقٍ أَوْ وَسَقَيْنَ هَذَا عَارٌّ عَلَيْنَا وَلَكِنَّا نَرْهَنُكَ اللَّأَمَةَ قَالَ سُفْيَانُ يَعْنِي السَّلَاحَ فَوَعَدَهُ أَنْ يَأْتِيَهُ فَفَقَلُوهُ ثُمَّ أَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ.

ZALAGANJE JAHACE ŽIVOTINJE I ŽIVOTINJE ZA MUŽU

Mugire, prenoseći od Ibrahima, kaže: “Zalutalo hajvanče (uhvaćeno) jaše se u iznosu vrijednosti njegove ishrane i muze u iznosu njegove ishrane, tako isto i založeno.”

2511. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Zekerijja prenoseći od Amira, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio:

“Založeno hajvanče jaše se za njegovo izdržavanje i pije se mlijeko iz vimena dok je založeno.”

2512. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, da ga je obavijestio Abdullah b. Mubarek, njemu Zekerijja prenoseći od Ša‘bija, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Zalog (hajvančeta) dok je založeno jaše se za njegovo izdržavanje, a mlijeko muzare pije se za njeno izdržavanje dok je založena i ko je god jaše ili pije (mlijeko) zadužen je njenim izdržavanjem.”¹

بَابُ الرِّهْنِ مَرْكُوبٌ وَمَخْلُوبٌ

وَقَالَ مُغِيرَةُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ تُرْكَبُ الضَّالَّةُ بِقَدْرِ عَلفِهَا وَتُحْلَبُ بِقَدْرِ عَلفِهَا وَالرَّهْنُ مِثْلُهُ .

٢٥١١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ عَنْ عَامِرٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ الرَّهْنُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ وَيُشْرَبُ لَبَنُ الدَّرِّ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا .

٢٥١٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا زَكَرِيَاءُ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الرَّهْنُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا وَلَبَنُ الدَّرِّ يُشْرَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا وَعَلَى الَّذِي يُرْكَبُ وَيُشْرَبُ النَّفَقَةُ .

¹ Zalogoprimac čuva zalog osobno, ili po svom pouzdaniku, kao po članu svoga domaćinstva, ortaku, sluzi i drugim. Ležarinski troškovi oko zaloga i plaćanje čuvara spadaju na teret zalogoprimca. Troškovi održavanja založenog dobra koje ne donosi korist za zalogoprimca kao što su popravci objekta, natapanje zemljišta, čišćenja jaza, idržavanje jalove stoke i sl., ide na teret zalogodavca, a izdržavanje korisnog hajvančeta, kao što je izloženo u gornjem hadisu, snosi zalogoprimac.

Zalogoprimac može založni ugovor sam (jednostrano) raskinuti, a zalogodavac to može učiniti samo uz privolu zalogoprimca.

Raskid založnog ugovora vrši se redovno sporazumom stranaka, ali poslije raskinuća ugovora zalogoprimac ima pravo zadržati zalog dok mu zalogodavac ne isplati njegovu tražbinu za koju je zalog položen.

Založni ugovor ne postaje ništetan smrću zalogodavca ili zalogoprimca, niti jedan bez privole drugog može zalog prodati izuzev uz sudsko odobrenje (Medželle-i-ahkam eš-šer'ijje).

ZALAGANJE KOD JEVREJA I DRUGIH (OSIM NJIH)

2513. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Džerir prenoseći od A'meša, on od Ibrahima, ovaj od Esveda da je Aiša, radijallahu anha, kazala: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od jednog Jevreja nešto hrane, a dao mu u zalog svoj oklop."

KADA SE ZALOGODAVAC I ZALOGOPRIMAC I NJIMA SLIČNI NE SLAŽU (U ČEMU) NA TUŽITELJA JE DOKAZIVANJE (PRAVA), A NA TUŽENOG ZAKLINJANJE

2514. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Nafi' b. Umer prenoseći od Ibnu-Ebu-Mulejke: – Pisao sam Ibni-Abbasu, pa mi je napisao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio (presudio), da je tuženik obavezan na zakletvu.

2515, 2516. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Se'id, njemu Džerir prenoseći od Mesruka, on od Ebu-Vaila, da je Abdullah (b. Mes'ud) rekao: "Ko učini zakletvu da bi stekao pravo na neku imovinu lažući, susrest će Allaha, a On na njega ljut. Kao potvrdu tome Allah je objavio: "Zaista oni koji putem Allahove obaveze i svojih zakletvi kupuju malu vrijednost... imat će bolnu kaznu."

Poslije nam je izašao Eš'as b. Kajs i rekao: "Šta vam govori Ebu-Abdur-Rahman (tj. Abdullah)?"

– Prenijeli smo mu to – kaže Ebu-Vail – a on reče:

– Istinu je kazao. Bogami, objavljen je ovaj ajet radi mene. Ja i jedan čovjek imali smo spor oko jednog bunara, pa smo otišli da nam presudi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ الرِّهْنِ عِنْدَ الْيَهُودِ وَغَيْرِهِمْ

٢٥١٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَهُودِيٍّ طَعَامًا وَرَهْنَهُ دِرْعَهُ.

بَابُ إِذَا اخْتَلَفَ الرَّاهِنُ وَالْمُرْتَهِنُ وَنَحْوُهُ فَالْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِيِ وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ

٢٥١٤. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ فَكَتَبَ إِلَيَّ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَضَى أَنَّ الْيَمِينَ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ.

٢٥١٥-٢٥١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَانْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيِّانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا فَقَرَأَ إِلَى عَذَابِ أَلِيمٍ ثُمَّ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ خَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ فَحَدَّثَنَا قَالَ فَقَالَ صَدَقَ لَفِيَّ وَاللَّهِ أَنْزَلْتَ كَانَتْ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي بئرٍ فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ قُلْتُ إِنَّهُ إِذَا يَخْلِفُ

On upita: “Imaš li svjedoka ili će se on zakleti?” – Pa kada se on zakune – rekoh – njemu više nije briga (izgubit ću bunar). Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko učini zakletvu da stekne pravo na neku imovinu lažući, susrest će Allaha, a on na njega srdit, a kao potvrdu tome Allah je objavio ovaj ajet, koji je on i citirao: “Zaista oni koji putem Allahove objave i svojih zakletvi kupuju malu vrijednost... imat će bolnu kaznu.”¹

وَلَا يُبَالِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ثُمَّ اقْتَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَىٰ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ .

¹ Cijeli prijevod gornjeg 77. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi: “Zaista oni koji kupuju neznatnu korist za Allahovu obavezu i svoje zakletve, neće imati nikakva udjela na onom svijetu, niti će Allah s njima govoriti, niti će ih (blagonaklono) gledati na Sudnjem danu, a niti očistiti (od grijeha) i imat će bolnu kaznu.”

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْعِتْقِ

OSLOBAĐANJE ROBA

O OSLOBAĐANJU ROBA I VRIJEDNOSTI OVOGA (ČINA)

Uzvišeni Allah kaže: "... Osloboditi roba, nahraniti (potrebnog) za vrijeme gladi, siroče blisko po rodu..."¹

2517. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Asim b. Muhammed, ovome Vakid b. Muhammed, njemu Seid b. Merdžane, drug Alija b. Husejna, da mu je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Koji god čovjek oslobodi čovjeka (roba) muslimana, Bog će za svaki dio njegova tijela osloboditi od džehennemske vatre njegov dio tijela."

– Potom sam, kaže Seid b. Merdžan, otišao do Alija b. Husejna i on (Alij b. Husein, radijallahu anhu) krenu do svoga roba i oslobodi ga, a za njega mu je već davao Abdullah b. Dža'fer deset hiljada dirhema, odnosno dinara.

بَابُ فِي الْعِتْقِ وَفَضْلِهِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (فَكَ رَقَبَةٍ أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ) .

٢٥١٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي وَاقِدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ مَرْجَانَةَ صَاحِبُ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّمَا رَجُلٍ أَعْتَقَ امْرَأً مُسْلِمًا اسْتَنْقَذَ اللَّهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ قَالَ سَعِيدُ بْنُ مَرْجَانَةَ فَأَنْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ فَعَمَدَ عَلِيٌّ بْنُ حُسَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا إِلَى عَبْدٍ لَهُ قَدْ أَعْطَاهُ بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ عَشْرَةَ آلَافٍ دِرْهَمٍ أَوْ أَلْفَ دِينَارٍ فَأَعْتَقَهُ .

¹ Potpuni prijevod 8-18. ajeta poglavlja El-Beled glasi: "Zar mu nismo dali dva oka, jezik i dvije usne i uputili ga na dva (visoka) puta (put dobra i put zla). On nije mogao prijeći (ovu) uzbrdicu. A šta ti znaš šta je ta uzbrdica? (To je) oprostiti roba, ili nahraniti (gladnog) za vrijeme gladi, siroče blisko po rodu, ili pukog siromaha palog po zemlji, zatim biti od onih koji vjeruju i preporučuju međusobno strpljenje i preporučuju međusobnu samilost. To su ljudi sreće."

KOGA JE OD ROBOVA NAJBOLJE (OSLOBODITI)?

2518. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Ebu-Muraviha, a on opet od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji je izjavio:

- Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je posao najbolji?
- Vjerovanje u Allaha i borba na Njegovom putu
- rekao je.
- A koga je od robova najbolje (osloboditi)? – upitao sam.
- Koji je skuplji i dragocjeniji kod svoga gospodara
- odgovorio je.
- Ako ne mogu to učiniti? – upitao sam.
- Da pomogneš siromaha (zanatliju) ili učiniš dobro onom ko je nevješt u radu – reče.
- A ako ne mogu ni to učiniti? – rekoh.
- Da poštediš svijet od zla, jer je i to velika sadaka koju ćeš podijeliti za sebe – odgovorio je.

LIJEPO JE OSLOBAĐATI ROBOVE ZA VRIJEME POMRAČENJA SUNCA I DRUGIH (PRIGODNIJIH) POJAVA (ZNAKOVA)

2519. PRIČAO NAM JE Musa b. Mes'ud, njemu Zaide b. Kudame prenoseći od Hišama b. Urve, on od Fatime, kćerke Munzirove, ova od Esme, kćerke Ebu-Bekrove, radijallahu anhuma, koja je rekla:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je oslobađanje robova za vrijeme pomračenja Sunca.

U nizu drugih pripovjedača Musaa b. Mes'uda slijedi Ali, prenoseći hadis od Deraverdija, a on od Hišama.

بَابُ أَيِّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ

٢٥١٨. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُرَاحٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ إِيْمَانٌ بِاللَّهِ وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ قُلْتُ فَأَيُّ الرِّقَابِ أَفْضَلُ قَالَ أَعْلَاهَا ثَمَنًا وَأَنْفُسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا قُلْتُ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تُعِينُ ضَايِعًا أَوْ تَصْنَعُ لِأَخْرَقَ قَالَ فَإِنْ لَمْ أَفْعَلْ قَالَ تَدْعُ النَّاسَ مِنَ الشَّرِّ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ .

بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ مِنَ الْعَتَاقَةِ فِي الْكُسُوفِ أَوْ الْآيَاتِ

٢٥١٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ ابْنُ قُدَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْعَتَاقَةِ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ تَابِعَهُ عَلِيٌّ عَنِ الدَّرَاوَرْدِيِّ عَنْ هِشَامٍ .

2520. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr, njemu Assam, a ovome Hišam prenoseći od Fatime, kćerke Munzirove, ona od Esme, kćerke Ebu-Bekrove, radijallahu anhu, koja je rekla:
– Naređivano nam je oslobađanje robova prilikom pomračenja Sunca.

OSLOBAĐANJE ROBA VLASNIŠTVO DVOJICE ILI ROBINJE VLASNIŠTVO VIŠE SUVLASNIKA

2521. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Salima, ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Ko oslobodi roba (koji je vlasništvo) dvojice (suvlasnika), a bude bogat, odredit će mu se preostala vrijednost i rob se oslobađa.”

2522. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Ko oslobodi svoj sudionički dio u robu, ima još imovine koja dostiže iznos vrijednosti roba, odredit će se pravedna vrijednost roba i on će svojim sudionicima dati njihove (procijenjene) dijelove i robu dati slobodu, a ako nije bogat, od roba je oslobođen samo onaj dio što ga je on oprostio.”

2523. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Isma'il prenoseći od Ebu-Usame, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a on od Omera, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko oslobodi svoj dio u robu, dužan je da ga cijelog oslobodi, a ko ima imovine koja dostiže njegovu vrijednost, a ako nema imovine, određuje

٢٥٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا عَثَامٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْمُنْذِرِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ كُنَّا نُوْمِرُ عِنْدَ الْخُسُوفِ بِالْعِتَاقَةِ .

بَابُ إِذَا أَعْتَقَ عَبْدًا بَيْنَ اثْنَيْنِ أَوْ أَمَةٍ بَيْنَ الشُّرَكَاءِ

٢٥٢١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ عَبْدًا بَيْنَ اثْنَيْنِ فَإِنْ كَانَ مُوسِرًا قَوْمَ عَلَيْهِ ثُمَّ يُعْتَقُ .

٢٥٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكَاءَ لَهُ فِي عَبْدٍ فَكَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَ الْعَبْدِ قَوْمَ الْعَبْدِ عَلَيْهِ قِيَمَةٌ عَدْلٍ فَأَعْطَى شُرَكَاءَهُ حِصَصَهُمْ وَعَتَقَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ .

٢٥٢٣. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ شِرْكَاءَ لَهُ فِي مَمْلُوكٍ فَعَلَيْهِ عِتْقُهُ كُلُّهُ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَهُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ يُقَوِّمُ عَلَيْهِ قِيَمَةَ عَدْلٍ

se (robu) po oslobodiocu njegova pravedna vrijednost, a od roba je oslobođen onaj dio što ga je oprostio.”

PRIČAO NAM JE (ovaj hadis) Musedded prenoseći ga od Bišra, a on od Ubejdullaha u (nešto) skraćenoj verziji.

2524. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Hammad prenoseći od Ejjuba, on od Nafija, ovaj od Ibni-Omera, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko oslobodi svoj dio u robu, odnosno svoj suvlasnički dio u robu, a ima još imovine koja dostiže njegovu vrijednost pravedno određenu, on je (odmah) slobodan.”

Nafi‘ je još kazao: “... u protivnom, on je od njega oslobodio onaj dio što ga je oprostio.”

Ejjub je izjavio: “Ne znam je li to nešto što je Nafi‘ kazao, ili je to tako u samom hadisu?”

2525. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Mikdam, njemu Fudajl b. Sulejman, ovome Musa b. Ukbe, njega obavijestio Nafi‘ prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, da je on donoseći odluke za roba ili robinju kada je vlasnost više suvlasnika i jedan od njih oslobodi od njega svoj dio – govorio: “Dužnost je da ga cijelog oslobodi, kada onaj koji ga je oprostio ima imovine da dostiže onoliko koliko se odredi iz njegova imetka pravednom procjenom i da se suvlasnicima predaju njihovi dijelovi, a rob pusti na slobodu.”

Ovo je Ibni-Omer prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Gornji hadis u skraćenoj verziji su prenijeli: Lejs, Ibnu-Ebi-Zi‘b, Ibnu-Ishak, Džuvejrije, Jahja b. Seid, Isma‘il b. Umejje od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

فَأُعْتِقَ مِنْهُ مَا أَعْتَقَ حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ أَخْتَصَرَهُ .

٢٥٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ فِي مَمْلُوكٍ أَوْ شِرْكَاءٍ لَهُ فِي عَبْدٍ وَكَانَ لَهُ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ قِيَمَتَهُ بِقِيَمَةِ الْعَدْلِ فَهُوَ عَتِيقٌ قَالَ نَافِعٌ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ قَالَ أَيُّوبُ لَا أَدْرِي أَشَيْءٌ قَالَهُ نَافِعٌ أَوْ شَيْءٌ فِي الْحَدِيثِ .

٢٥٢٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مِقْدَامٍ حَدَّثَنَا الْفَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُفْتِي فِي الْعَبْدِ أَوْ الْأَمَةِ يَكُونُ بَيْنَ شُرَكَاءَ فَيُعْتِقُ أَحَدَهُمْ نَصِيبَهُ مِنْهُ يَقُولُ قَدْ وَجَبَ عَلَيْهِ عِتْقُهُ كُلُّهُ إِذَا كَانَ لِلَّذِي أَعْتَقَ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ يَقَوْمُ مِنْ مَالِهِ قِيَمَةُ الْعَدْلِ وَيُدْفَعُ إِلَى الشُّرَكَاءِ أَنْصِبَاؤُهُمْ وَيُخْلَى سَبِيلُ الْمُعْتَقِ يُخْبِرُ ذَلِكَ ابْنُ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَرَوَاهُ اللَّيْثُ وَابْنُ أَبِي ذَنْبٍ وَابْنُ إِسْحَاقَ وَجُوَيْرِيَةُ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ أُمَيَّةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مُخْتَصَرًا .

DJELIMIČNO OSLOBAĐANJE ROBA

Kada neko oslobodi jedan dio roba, a nema druge imovine, angažovat će se rob u zarađivanju, ne opterećujući ga, kao rob pod ugovornim otkupom.

2526. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Ebu-Redža', njemu Jahja b. Adem, ovome Džerir b. Hazim, rekavši:

- Čuo sam Katadu, kada je kazao da mu je pričao Nadr b. Enes b. Malik, prenoseći od Bešira b. Nehika, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio:
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko oslobodi dio roba..."

2527. PRIČAO NAM JE Musedd, da mu je saopćio Jezid b. Zurej', njemu Seid prenoseći od Katade, ovaj od Nadra b. Enesa, on od Bešira b. Nehika, a Nehik od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

"Ko oprosti jedan dio roba, dužan je da ga potpuno oslobodi svojom ostalom imovinom, ako bude imao imetka, a ako ga nema, odredit će se vrijednost roba i on će se za nju angažovati u radu, izuzimajući ono što mu je teško."

U nizu drugih pripovjedača Seida slijedi Hadždžadž b. Hadždžadž, Eban i Musa b. Halef, prenoseći od Katade hadis koji je Šu'be prenio u skraćenoj verziji.

بَابُ إِذَا أَعْتَقَ نَصِيبًا فِي عَبْدٍ

وَلَيْسَ لَهُ مَالٌ اسْتُسْعِيَ الْعَبْدُ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ عَلَى نَحْوِ الْكِتَابَةِ .

٢٥٢٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ سَمِعْتُ قَتَادَةَ قَالَ حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ أَنَسٍ بْنُ مَالِكٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ شَقِيقًا مِنْ عَبْدٍ .

٢٥٢٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا أَوْ شَقِيقًا فِي مَمْلُوكٍ فَخَلَّاهُ عَلَيْهِ فِي مَالِهِ إِنْ كَانَ لَهُ مَالٌ وَإِلَّا قَوْمٌ عَلَيْهِ فَاسْتُسْعِيَ بِهِ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ تَابَعَهُ حَجَّاجُ بْنُ حَجَّاجٍ وَأَبَانُ وَمُوسَى بْنُ خَلْفٍ عَنْ قَتَادَةَ اخْتَصَرَهُ شُعْبَةُ .

O POGREŠKI I ZABORAVU U OPRAŠTANJU ROBA, PUŠTANJU ŽENE I SLIČNO

Opraštanje roba samo je radi lica Allahova (iskreno).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Svakom čovjeku pripada ono što je naumio, a nema nauma onaj koji je što učinio iz zaborava i koji je pogriješio.”

2528. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovome Mis‘ar prenoseći od Katade, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah radi mene prelazi kod svakog moga sljedbenika preko onog što im došaptavaju njihova prsa (strasti) sve dok to ne uradi ili ne iskaže.”

2529. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir prenoseći od Sufjana, on od Jahjaa b. Seida, ovaj od Muhammeda b. Ibrahima Tejmija, a on od Alkame b. Vekkasa Lejsija, koji je kazao:

– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je izjavio:

“Poslovi su vezani za namjeru i svakom čovjeku pripada ono što je naumio, pa onaj čije je preseljenje (iz Mekke u Medinu) bilo radi Allaha i Njegova Poslanika, njegovo preseljenje bit će radi Allaha i Njegova Poslanika; a onaj čije je preseljenje bilo radi dopadanja nekog udjela od ovoga svijeta ili radi žene da bi je vjenčao, njegovo je preseljenje na ime čega se i preselio.”

بَابُ الْخَطَا وَالنِّسْيَانِ فِي الْعَتَاقَةِ وَالطَّلَاقِ وَنَحْوِهِ

وَلَا عَتَاقَةَ إِلَّا لَوَجْهِ اللَّهِ .

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوَى وَلَا نِيَّةَ لِلنَّاسِي وَالْمُخْطِئِ .

٢٥٢٨. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ زُرَّارَةَ بْنِ أَوْفَى عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أُمَّتِي مَا وَسَّوَسَتْ بِهِ صُدُورُهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَكَلِّمْ .

٢٥٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ وَلَا مَرِيءٍ مَا نَوَى فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَهِيَ جَرَّتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَرَوَّجُهَا فَهِيَ جَرَّتُهُ إِلَى مَا هَا جَرَ إِلَيْهِ .

KADA NEKO ZA SVOGA ROBA KAŽE:
“ON PRIPADA ALLAHU” I NAMJERAVA
OSLOBAĐANJE; UZIMANJE SVJEDOKA
PRI OSLOBAĐANJU

2530. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Numejr prenoseći od Muhammeda b. Bišra, on od Isma‘ila, ovaj od Kajsa, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da su se on, pošto je krenuo, namjeravajući primiti islam, i s njim njegov rob, izgubili jedan od drugoga, pa poslije toga rob je došao, a Ebu-Hurejra sjedaše s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, koji reče: “Ebu-Hurejra, evo tvoga roba!” On izjavi: “Svakako uzimam te svjedokom da je on slobodan.” Tada, kaže pripovjedač, Ebu-Hurejra govoraše: “O noći, duga i mukotrpna, konačno si me spasila iz kuće nevjerovanja.”

2531. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Ebu-Usame, a ovome Isma‘il prenoseći od Kajsa, a on opet od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Kada sam dolazio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u putu sam spjevao: “O noći, duga i mukotrpna, konačno si me spasila iz kuće nevjerovanja.”

Pobjegao je od mene u putu, rekao je Ebu-Hurejra, moj rob i kada sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prisegao sam mu se na vjernost i dok sam ja bio još kod njega, pojavi se (moj) rob i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “O Ebu-Hurejra, evo tvoga roba!”

– Slobodan je – rekao sam – radi lica Allahova (iskreno).

I tada ga oslobodih.

Ebu-Kurejb nije prenio od Ebu-Usame:

“... slobodan je...”

بَابُ إِذَا قَالَ رَجُلٌ لِعَبْدِهِ هُوَ لِلَّهِ
وَنَوَى الْعِتْقَ وَالْإِشْهَادَ فِي الْعِتْقِ

٢٥٣٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ لَمَّا أَقْبَلَ يُرِيدُ الْإِسْلَامَ وَمَعَهُ غُلَامُهُ ضَلَّ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِنْ صَاحِبِهِ فَأَقْبَلَ بَعْدَ ذَلِكَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ جَالِسٌ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ قَدْ أَتَاكَ فَقَالَ أَمَّا إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّهُ حُرٌّ قَالَ فَهُوَ حِينَ يَقُولُ يَا لَيْلَةَ مِنْ طُولِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتْ .

٢٥٣١. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ قُلْتُ فِي الطَّرِيقِ يَا لَيْلَةَ مِنْ طُولِهَا وَعَنَائِهَا عَلَى أَنَّهَا مِنْ دَارَةِ الْكُفْرِ نَجَّتْ قَالَ وَأَبَقَ مِنِّي غُلَامٌ لِي فِي الطَّرِيقِ قَالَ فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بَايَعْتُهُ فَبَيَّنَّا أَنَا عِنْدَهُ إِذْ طَلَعَ الْغُلَامُ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ هَذَا غُلَامُكَ فَقُلْتُ هُوَ حُرٌّ لَوَجْهِ اللَّهِ فَأَعْتَقْتُهُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لَمْ يَقُلْ أَبُو كُرَيْبٍ عَنْ أَبِي أُسَامَةَ حُرٌّ .

2532. PRIČAO NAM JE Šihab b. Abbad, a njemu Ibrahim prenoseći od Humejda, on od Isma'ila, a ovaj od Kajsa, koji je rekao:

– Kada su Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, i s njim njegov rob krenuli da prime islam, jedan od njih dvojice izgubio je svoga druga i onda je Ebu-Hurejra rekao: “Bez sumnje, uzimam te svjedokom da on pripada Allahu.”

O ROBINJI – MAJCI DJETETA

Ebu-Hurejra prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Predznaci propasti svijeta su: ... Kada robinja rodi sebi gospodara...”

2533. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, kojem je pričao Urve b. Zubejr, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Utbe b. Ebu-Vekkas preporučio je svome bratu Sa'du b. Ebu-Vekkasu da uzme sebi sina Zem'atove robinje. Utbe je rekao: “On je moj sin.”

I kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u vrijeme oslobođenja Mekke došao (u Mekku), Sa'd je uzeo sina Zem'atove robinje i s njim krenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. S njim je krenuo i Abd b. Zem'a. Sa'd je tada rekao: “Allahov Poslaniče, ovo je sin moga brata, obavezao me je (tvrdeći) da je on njegov sin.” Tada je Abd b. Zem'a izjavio: “Allahov Poslaniče, ovo je moj brat, a sin Zem'atove robinje, rođen je na njegovoj postelji.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je sina Zem'atove robinje i zapazio da je on bio najslličniji Abdu b. Zem'atu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “O Abdu b. Zem'a, on je tvoj zbog toga što je rođen na postelji svoga oca.” Tada je Allahov Poslanik,

٢٥٣٢. حَدَّثَنَا شِهَابُ بْنُ عَبَّادٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حُمَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ قَالَ لَمَّا أَقْبَلَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَمَعَهُ غُلَامُهُ وَهُوَ يَطْلُبُ الْإِسْلَامَ فَضَلَّ أَحَدَهُمَا صَاحِبَهُ بِهَذَا وَقَالَ أَمَا إِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّهُ لِلَّهِ .

بَابُ أُمِّ الْوَلَدِ

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تَلِدَ الْأُمَةُ رَبَّهَا .

٢٥٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ إِنَّ عُتْبَةَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَنْ يَقْبِضَ إِلَيْهِ ابْنَ وَلِيدَةٍ زَمْعَةَ قَالَ عُتْبَةُ إِنَّهُ ابْنِي فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَمَنَ الْفَتْحِ أَخَذَ سَعْدُ بْنُ وَلِيدَةٍ زَمْعَةَ فَأَقْبَلَ بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَقْبَلَ مَعَهُ بَعْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ سَعْدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا ابْنُ أَخِي عَهْدَ إِلَيَّ أَنَّهُ ابْنُهُ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا أَخِي ابْنُ وَلِيدَةٍ زَمْعَةَ وَلِدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى ابْنِ وَلِيدَةٍ زَمْعَةَ فَإِذَا هُوَ أَشْبَهُ النَّاسَ بِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ مِنْ أَجْلِ أَنَّهُ وَلِدَ عَلَى فِرَاشِ أَبِيهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اخْتَجِبِي مِنْهُ يَا سَوْدَةُ بِنْتُ زَمْعَةَ مِمَّا رَأَى مِنْ شَبْهِهِ بِعُتْبَةَ وَكَانَتْ سَوْدَةُ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ .

sallallahu alejhi ve sellem, zbog toga što je vidio da je on sličan Utbi, rekao: “O Sevdo, kćerko Zem’atova, pokrивaj se od njega!”, a Sevda je bila supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

PRODAVANJE ROBA KOME JE GOSPODAR OBEĆAO SLOBODU TEK POSLIJE SVOJE SMRTI

2534. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu‘be, a ovome Amr b. Dinar:

– Čuo sam Džabir b. Abdullaha, radijallahu anhumu, kada je rekao: “Jedan od nas je roba oslobodio, ali poslije svoje smrti, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s njim pozvao i prodao ga, i taj je rob – kazao je Džabir – umro prve godine.

PRODAVANJE I POKLANJANJE PRAVA STARATELJSTVA NAD OSLOBOĐENIM ROBOM

2535. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu Šu‘be, a njega obavijestio Abdullah b. Dinar rekavši:

– Čuo sam Ibni-Omera, radijallahu anhumu, kako govori: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje i poklanjanje starateljstva nad oslobođenim robom.”

2536. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

بَابُ بَيْعِ الْمُدَبَّرِ

٢٥٣٤. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَعْتَقَ رَجُلٌ مِّنَّا عَبْدًا لَهُ عَن دُبُرٍ فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِهِ فَبَاعَهُ قَالَ جَابِرٌ مَاتَ الْغُلَامُ عَامَ أَوَّلِ

بَابُ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَهَبَتِهِ

٢٥٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ الْوَلَاءِ وَعَنْ هَبَتِهِ .

٢٥٣٦. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اشْتَرَيْتُ بَرِيرَةَ فَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا

¹ Gospodaru nije dozvoljeno prodati svoju robinju koja mu je s njim rodila dijete. To je stav: Ebu-Bekra, Omera, Osmana, Alije i još brojnih ashaba. Ovo mišljenje usvajaju: Malik, Sevri, Evza‘i, Lejs, Ebu-Hanife i Šafija u većini svojih knjiga i to je stav većine pravnika njegove škole. Preko Ibnu-Abbasa prenesena je Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, izjava: “Koja god robinja rodi dijete sa svojim gospodarom, ona je slobodna kada on umre”, što je Omer protumačio: “... oslobađa se (zbog djeteta) pa makar to bio i pobačaj.”

– Kupila sam Beriru, pa je njen domaćin uvjetovao sebi njeno starateljstvo, što sam spomenula Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na što je on rekao: “Oslobodi je, a starateljstvo je onoga ko je dao novac!”

Potom sam je oslobodila. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ju je i dao joj pravo izbora (življenja) s njenim mužem (robom), pa ona reče: “Kada bi mi dao toliko i toliko, ne bih ostala kod njega”, i odabrala je svoju samostalnost.

KADA BUDE ZAROBLJEN BRAT NEKOG ČOVJEKA ILI NJEGOVOG AMIDŽA, DA LI ĆE SE ON OTKUPITI AKO JE IDOLOPOKLONIK?

Enes je izjavio: Abbas je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Otkupio sam sebe, a otkupio sam i Akila.”

A Alija je imao dio u ratnoj dobiti koja ga je zapala od njegova brata Akila i amidže mu Abbasa.

2537. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah, njemu Ismail b. Ibrahim b. Ukbe prenoseći od Musaa, on od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

– Pričao mi je Enes, radijallahu anhu, da su neke ensarije tražile od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, odobrenje i rekle: “Dozvoli da sinu naših sestara Abbasu, ostavimo njegov otkup!”

– Ne ostavljajte mu nijednog dirhema! – odgovorio je on.

وَلَاءَهَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ أَعْتَقِيهَا فَإِنَّ الْوَلَاءَ لِمَنْ أَعْطَى الْوَرِقَ فَأَعْتَقْتُهَا فَدَعَاَهَا النَّبِيُّ ﷺ فَخَيَّرَهَا مِنْ زَوْجِهَا فَقَالَتْ لَوْ أَعْطَانِي كَذَا وَكَذَا مَا بَتْتُ عِنْدَهُ فَاخْتَارَتْ نَفْسَهَا .

بَابُ إِذَا أُسِرَ أَخُو الرَّجُلِ أَوْ عَمُّهُ هَلْ يُفَادَى إِذَا كَانَ مُشْرِكًا

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ الْعَبَّاسُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا وَكَانَ عَلِيٌّ لَهُ نَصِيبٌ فِي تِلْكَ الْغَنِيمَةِ الَّتِي أَصَابَ مِنْ أَخِيهِ عَقِيلٍ وَعَمُّهُ عَبَّاسٌ .

٢٥٣٧. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا ائْذَنْ لَنَا فَلَنْتُرِكَ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ فَقَالَ لَا تَدْعُونَ مِنْهُ دِرْهَمًا .

OSLOBAĐANJE IDOLOPOKLONIKA

2537. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama:

– Saopćio mi je moj otac da je Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, oslobodio u predislamsko doba stotinu robova i darovao za jahanje stotinu deva, a kada je primio islam, darovao je (žrtvovao na svom hadžu) stotinu deva i oslobodio stotinu robova i izjavio: Pitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslaniče, šta misliš o poslovima koje sam uradio u predislamsko doba, a uradio sam ih iz pobožnosti?”

Hišam smatra: “... činio sam ih kao dobročinstvo.”

– Tada je, kaže Hakim, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Primio si islam, i za ono svako prošlo dobro imat ćeš korist.”

O ONOM KO JE POSJEDOVAO OD ARAPA ROBA PA GA POKLONIO, PRODAO, SPOLNO OPĆIO ILI GA OSLOBODIO, A I POTOMSTVO ZAROBIO

Uzvišeni Allah kaže: “Allah donosi primjer roba potpuno podvlašćenog koji nema mogućnosti ni na što i onog koga smo obdarili lijepom opskrbom, pa je od nje troši tajno i javno. Jesu li oni jednaki? Naprotiv, mnogi od njih to ne znaju.”

2539, 2540. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebi-Merjem, rekavši da ga je obavijestio Lejs prenoseći od Ukajla, da je Ibni-Šihab rekao:

– Urve je spomenuo da su ga Mervan i Misver b. Mahreme obavijestili da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na noge kada mu je došla delegacija (plemena) Hevazin i tražili od njega da im vrati njihova dobra i njihove zarobljenike i rekao:

بَابُ عَتَقِ الْمُشْرِكِ

٢٥٣٨. حَدَّثَنَا عُيَيْنُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ أَخْبَرَنِي أَبِي أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَعْتَقَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِائَةَ رَقَبَةٍ وَحَمَلَ عَلَى مِائَةِ بَعِيرٍ فَلَمَّا أَسْلَمَ حَمَلَ عَلَى مِائَةِ بَعِيرٍ وَأَعْتَقَ مِائَةَ رَقَبَةٍ قَالَ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أَشْيَاءَ كُنْتُ أَصْنَعُهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ كُنْتُ أَتَحَنُّ بِهَا يَعْنِي أَتَبَرَّرُ بِهَا قَالَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ لَكَ مِنْ خَيْرٍ .

بَابُ مَنْ مَلَكَ مِنَ الْعَرَبِ رَقِيقًا فَوَهَبَ وَبَاعَ وَجَامَعَ وَفَدَى وَسَبَى الذُّرِّيَّةَ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّْا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ).

٢٥٣٩-٢٥٤٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ ذَكَرَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَامَ حِينَ جَاءَهُ وَفَدُ هَوَازِنَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ إِنَّ مَعِيَ مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ

“Kod mene je što vidite, a meni je najdraži govor koji je najiskreniji, pa odaberite jedno od dvoje: ili imovinu ili roblje, a ja ću ih zadržati (od podjele).”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iščekivaše ih deset i još nekoliko noći kada se vratio iz Taifa i kada im je bilo jasno da im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, neće vratiti nego samo jedno od dvoje, rekli su: “Odabiremo naše roblje.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među tim svijetom, zahvalio Allahu onako kako Mu dolikuje i rekao: “A sada, došla su vam vaša braća kajući se (primivši islam) i odlučio sam da im vratim njihovo roblje, pa ko od vas hoće da to učini dragovoljno, neka uradi, a ko hoće da bude na svom dijelu dok mu ga ne dadnemo iz prve ratne dobiti koju nam Allah bude dosudio, pa neka to uradi!” Tada su prihvatili, rekavši: “Činimo to odmah dragovoljno.”

– Mi ne znamo – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – ko je od vas to odobrio, a ko nije odobrio i vratite se da nam tu vašu odluku dostave vaši uglednici!

– Tada se prisutni svijet vratio i razgovarao sa svojim odličnicima, a onda su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestili ga da su i oni to drage volje učinili i odobrili.

Eto, to je ono što nam je preneseno o roblju Hevazina.

Enes je izjavio:

– Abbas je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Otkupio sam sebe i otkupio sam Akila.”

الْحَدِيثِ إِلَى أَصْدَقِهِ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ
إِمَّا الْمَالَ وَإِمَّا السَّبْيَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ
وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ اِنْتَظَرَهُمْ بِضْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً حِينَ
قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ غَيْرُ
رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ
سَبْيَنَا فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا
هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ قَدْ جَاءُونَا
تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ
أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ
أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا
يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ طَيِّبْنَا لَكَ
ذَلِكَ قَالَ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ
فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَرَجَعَ
النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى النَّبِيِّ
ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا فَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا
عَنْ سَبْيِ هَوَازِنَ وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبَّاسُ لِلنَّبِيِّ ﷺ
فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا .

2541. PRIČAO NAM JE Ali b. Hasan b. Šekik, da ga je obavijestio Abdullah, njega Ibni-Avn, rekavši:

– Pisao sam Nafiju i on mi je odgovorio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, napao na Benu-Mustalik, kada se oni nisu nadali i stoka im se napajala na vodi, pa je od njih poginuo samo onaj ko se borio, a potomstvo zarobljeno. Tada je zarobljena i Džuvejrija. To mi je pričao Abdullah b. Omer koji je učestvovao u toj vojni.

2542. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da ga je obavijestio Malik prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, ovaj od Ibnu-Muhajriza: Vidio sam Ebu-Seida, radijallahu anhu, i pitao ga (o gornjem slučaju). On reče:

“Izašli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u vojnu protiv (plemena) Benu-Mustalik i zadobili plijen od plijena Arapa, žene poželjeli, a usamljenost nas stegla pa smo htjeli da ejakuliramo izvan materice prilikom spolnog općenja (s robinjama). Zatim smo pitali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, našto on reče: “Nemate štete (grijeha) da to činite, jer nema bića koje treba biti čak do Sudnjeg dana, a da ono i neće biti (i pojaviti se).”

2543. PRIČAO NAM JE Zuhejr b. Harb, njemu Džerir prenoseći od Umare b. Ka'ka'a, on od Ebu-Zur'e, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Nisam nikad prestao voljeti pleme Benu-Temim.”

Pričao mi je Ibnu-Selam, da ga je obavijestio Džerir b. Abdul-Hamid prenoseći od Mugire, on od Harisa, ovaj od Ebu-Zur'e, da je Ebu-Hurejra rekao:

– Počeo sam voljeti (pleme) Benu-Temim od prije tri

٢٥٤١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى نَافِعٍ فَكَتَبَ إِلَيَّ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَغَارَ عَلَى بَنِي الْمُصْطَلِقِ وَهُمْ غَارُونَ وَأَنْعَامُهُمْ تُسْقَى عَلَى الْمَاءِ فَقَتَلَ مُقَاتِلَتَهُمْ وَسَبَى ذَرَارِيَهُمْ وَأَصَابَ يَوْمَئِذٍ جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنِي بِهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَكَانَ فِي ذَلِكَ الْجَيْشِ .

٢٥٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى ابْنِ حَبَّانَ عَنْ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ بَنِي الْمُصْطَلِقِ فَأَصَبْنَا سَيِّئًا مِنْ سَبَى الْعَرَبِ فَاشْتَهَيْنَا النِّسَاءَ فَاشْتَدَّتْ عَلَيْنَا الْعُزْبَةُ وَأَحْبَبْنَا الْعَزْلَ فَسَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا عَلَيْكُمْ أَنْ لَا تَفْعَلُوا مَا مِنْ نَسَمَةٍ كَانَتْهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا وَهِيَ كَانَتْهُ .

٢٥٤٣. حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَا أَزَالُ أَحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ وَحَدَّثَنِي ابْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَعَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ مَا زِلْتُ أَحِبُّ بَنِي تَمِيمٍ مُنْذُ ثَلَاثِ

noći, kada sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori o njemu (njegovim članovima). Čuo sam ga kako kaže: “Oni će između mojih sljedbenika biti Dedžalu najžešći.”

Kada su došle njihove sadake (zekat) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je – kaže Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: “Ovo su sadake našeg naroda”, a jedna zarobljenica od njih bijaše kod Aiše, pa je on rekao: “Oslobodi je, jer je ona od djece Ismaila (pejgambera)!”

NAGRADA ZA ODGAJANJE I PODUČAVANJE ROBINJE

2544. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, da je čuo Muhammeda b. Fudajla, da prenosi od Mutarrifa, ovaj od Ša'bija, on od Ebu-Burde, da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, izjavio: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko ima robinju, pa je izdržava i lijepo odgoji, onda je oslobodi i vjenča, imat će dvije nagrade.”

O IZJAVI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “ROBOVI SU VAŠA BRAĆA PA HRANITE IH ONIM ŠTO VI JEDETE”

I o riječima Uzvišenog Allaha: “Obožavajte Allaha, nemojte mu druga pripisivati, (činite) dobročinstva roditeljima, rodbini, siročadi, bijednicima, bližem susjedu (muslimanima) i daljem susjedu (nemuslimanima), suputniku, putniku i onima koji su u vašoj vlasti. Zaista, Allah ne voli umišljenog i oholog.”¹ Ebu-Abdullah kaže: “Zil-kurba znači rođak, el-džunubu znači stranac i el-džarul-džunubu znači saputnik.”

سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِيهِمْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ هُمْ أَشَدُّ أُمَّتِي عَلَى الدَّجَالِ قَالَ وَجَاءَتْ صَدَقَاتُهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذِهِ صَدَقَاتُ قَوْمِنَا وَكَانَتْ سَيِّئَةً مِنْهُمْ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَ أَعْتَقِيهَا فَإِنَّهَا مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ أَدَّبَ جَارِيَتَهُ وَعَلَّمَهَا

٢٥٤٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ مُطَرِّفٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ جَارِيَةٌ فَعَالَهَا فَأَحْسَنَ إِلَيْهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ الْعَبِيدُ إِخْوَانُكُمْ فَاطْعَمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلُونَ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فُخُورًا) قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (ذِي الْقُرْبَى) الْقَرِيبُ وَالْجُنُبُ الْغَرِيبُ الْجَارُ الْجُنُبُ يَعْنِي الصَّاحِبَ فِي السَّفَرِ .

¹ En-Nisa, 36. ajet.

2545. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu'be, a ovome Vasil Ahdeb, izjavivši: Čuo sam Ma'rura b. Suvejda, kada je rekao:

– Vidio sam Ebu-Zerra Gifarija, radijallahu anhu, a na njemu i njegovom robu isti ogrtač, pa ga upitah za to, a on reče: “Grdio sam jednog čovjeka (roba), pa se potužio na mene Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Zar si ga grdio spominjući njegovu majku (kao robinju)?” Potom je kazao: “Vaša braća (robovi) vaši su poslužitelji. Allah ih je stavio pod vašu vlast i ko ima takvog brata pod svojom vlašću, neka ga hrani onim što on jede i neka ga oblači onako kako se on oblači, a ne teretite ih što će ih svladati, a ako ih opteretite što će ih svladati, pomozite im!”

O ROBU KOJI SE ALLAHU LIJEPO MOLI I SVOME GOSPODARU ISKRENO MISLI DOBRO

2546. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Nafija, ovaj od Ibni-Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada rob bude iskreno mislio dobro svome gospodaru i lijepo se molio svome Allahu, imat će za to dvije posebne nagrade.”

2547. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, da ga je obavijestio Sufjan prenoseći od Saliha, on od Ša'bija, ovaj od Ebu-Burde, a on od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Koji god čovjek ima robinju, pa je pazi i lijepo je odgoji, potom je oslobodi i onda vjenča, imat će dvije nagrade, a koji god rob obavlja svoje dužnosti prema Allahu i dužnosti prema svojim gospodarima i on ima dvije nagrade.”

٢٥٤٥. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا وَاصِلُ الْأَحْذَبِ قَالَ سَمِعْتُ الْمُعْرُورَ بْنَ سُوَيْدٍ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا ذَرٍّ الْغِفَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ وَعَلَى غُلَامِهِ حُلَّةٌ فَسَأَلْنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنِّي سَأَيْتُ رَجُلًا فَشَكَانِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ أَعَيَّرْتَهُ بِأُمِّهِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ إِخْوَانَكُمْ خَوْلُكُمْ جَعَلَهُمُ اللَّهُ تَحْتَ أَيْدِيكُمْ فَمَنْ كَانَ أَخُوهُ تَحْتَ يَدِهِ فَلْيُطْعِمْهُ مِمَّا يَأْكُلُ وَلْيُلْبِسْهُ مِمَّا يَلْبَسُ وَلَا تَكْلَفُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَإِنْ كَلَفْتُمُوهُمْ مَا يَغْلِبُهُمْ فَأَعِينُوهُمْ .

بَابُ الْعَبْدِ إِذَا أَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَنَصَحَ سَيِّدَهُ

٢٥٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْعَبْدُ إِذَا نَصَحَ سَيِّدَهُ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ .

٢٥٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّمَا رَجُلٍ كَانَتْ لَهُ جَارِيَةٌ فَأَدَّبَهَا فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَأَعْتَقَهَا وَتَزَوَّجَهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَأَيُّمَا عَبْدٍ أَدَّى حَقَّ اللَّهِ وَحَقَّ مَوْلَاهُ فَلَهُ أَجْرَانِ .

2548. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, da ga je obavijestio Abdullah, njega Junus prenoseći od Zuhrija, koji je čuo Seida b. Musejbeba, kako govori da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Dobar rob u vlasti drugog ima dvije nagrade. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, da nije borbe na Allahovom putu, hadža (Ka'be) i dobročinstva prema mojoj majci (dadilji), volio bih da umrem u nečijoj vlasti.”

2549. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Ebu-Usame prenoseći od A'meša, a ovome je pričao Ebu-Salih, od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Divno je kada se neko od robova moli (ibadet čini) lijepo svome Stvoritelju Allahu i iskreno misli dobro svome gospodaru (vlasniku).”

O POKUĐENOSTI ODUGOVLAČENJA S OSLOBAĐANJEM ROBA I RIJEČIMA: “... MOJ ROB I MOJA ROBINJA...”

Uzvišeni Allah kaže: “... i dobre vaše robove i robinje...”¹ i “... roba u vlasti drugog...”² i “... susreli su pred vratima njenog gospodara (muža)...”³, a kaže i “... od vaših pravovjernih djevojaka (robinja)...”⁴

٢٥٤٨. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ يَقُولُ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِلْعَبْدِ الْمَمْلُوكِ الصَّالِحِ أَجْرَانِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ لَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْحَجُّ وَبِرُّ أُمِّي لَأَخْبَيْتُ أَنْ أَمُوتَ وَأَنَا مَمْلُوكٌ.

٢٥٤٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَاصِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ نِعَمَ مَا لِأَحَدِهِمْ يُحْسِنُ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَيَنْصَحُ لِسَيِّدِهِ.

بَابُ كَرَاهِيَةِ التَّطَاوُلِ عَلَى الرَّقِيقِ وَقَوْلِهِ عَبْدِي أَوْ أَمْتِي

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ) وَقَالَ (عَبْدًا مَمْلُوكًا) (وَأَلْفِيَا سَيِّدَهَا لَدَى الْبَابِ) (وَقَالَ مِنْ فَتْيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ)

- 1 Cijeli prijevod 32. ajeta poglavlja En-Nur glasi: “Vjenčavajte vaše neženjene i neudate, i vaše čestite robove i robinje. Ako budu siromašni, Allah će ih obogatiti svojom blagodat. Allah je imućan i sve zna.”
- 2 Cijeli prijevod 75. ajeta poglavlja En-Nahl glasi: “Allah donosi kao primjer roba u vlasti (drugog) koji nema nikakve moći, i onoga koga smo opskrbili od sebe lijepom opskrbom pa od nje dijeli tajno i javno. Da li su oni jednaki? Neka je hvala Allahu (nisu jednaki), ali većina ih ne zna (te razlike).”
- 3 Cijeli prijevod 25. ajeta poglavlja Jusuf glasi: “Potrčali su (Jusuf i Zulejha) prema vratima i ona mu je poderala košulju straga. Kod vrata sreli su njena gospodara (muža). Ona reče: “Kakva je kazna onome koji je želio zlo tvojoj ženi, osim da bude zatvoren ili da ga stigne bolna kazna.”
- 4 Cijeli prijevod 25. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “Ko od vas ne bude mogao vjenčati čestite pravovjerne žene zbog (nedostatka) bogatstva, (neka vjenča) jednu od pravovjernih djevojaka koje su u vašoj vlasti. Allah najbolje zna vaše vjerovanje. Vi ste jedni od drugih. Vjenčavajte ih s dozvolom njihovih gospodara. Dajte im njihove darove pravedno kao čestitim ženama, a ne kao bludnicama ili onima koje uzimaju tajne prijatelje. Ako one kao udate izvrše blud, one će biti kažnjene polovicom kazne slobodnih žena. To je (brak s robinjama)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ustanite na noge prema svome gospodaru!”, a zatim citirao: “... Spomeni me kod svoga gospodara...!”⁵ i pitao: “Ko vam je gospodar (starješina)...?”

2550. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Ubejdullaha, a ovome je rekao Nafi‘, koji je čuo od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada rob iskreno misli dobro svome gospodaru i lijepo se moli (ibadet čini) Allahu, on ima za to dvije nagrade.”

2551. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala’, njemu Ebu-Usame prenoseći od Burejda, on od Ebu-Burde, ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako osoba u vlasti drugog, koja se lijepo moli (ibadet čini) Allahu, ispunjava prema svome gospodaru obavezu kojom je zadužena, bude mu iskrena i poslušna, imat će dvije nagrade.”

2552. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, koga je obavijestio Ma’mer prenoseći od Hemmama b. Munebbiha, a on čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: “Neka niko od vas ne govori: Nahrani svoga gospodara! Uzmi abdest svome gospodaru! Napij svoga gospodara!, nego neka govori: Moj gospodar, moj staratelj; i neka niko od vas ne govori: moj rob i moja robinja, nego neka govori: moj momak, moja djevojka i moj dječak.”

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ قُومُوا إِلَىٰ سَيِّدِكُمْ وَ (اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ) عِنْدَ سَيِّدِكَ وَمَنْ سَيِّدُكُمْ .

٢٥٥٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا نَصَحَ الْعَبْدُ سَيِّدَهُ وَأَحْسَنَ عِبَادَةَ رَبِّهِ كَانَ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ .

٢٥٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمَمْلُوكُ الَّذِي يُحْسِنُ عِبَادَةَ رَبِّهِ وَيُؤَدِّي إِلَىٰ سَيِّدِهِ الَّذِي لَهُ عَلَيْهِ مِنَ الْحَقِّ وَالنَّصِيحَةِ وَالطَّاعَةِ لَهُ أَجْرَانِ .

٢٥٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ لَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ أَطْعَمَ رَبَّكَ وَضَيَّ رَبَّكَ اسْقِ رَبَّكَ وَلْيَقُلْ سَيِّدِي مَوْلَايَ وَلَا يَقُلْ أَحَدُكُمْ عَبْدِي أَمْتِي وَلْيَقُلْ فَتَايَ وَفَتَاتِي وَغُلَامِي .

za one od vas koji se boje da će učiniti grijeh. Bolje vam je da se strpite! Allah oprašta i milostiv je.”

⁵ Cijeli prijevod 42. ajeta poglavlja Jusuf glasi: “I reče (Jusuf) jednom od one dvojice, za kojeg je mislio da će biti spašen: ‘Spomeni me kod svoga gospodara!’ Šejtan mu je smetnuo s uma da se sjeti svoga gospodara, te je (Jusuf) ostao u zatvoru (još) nekoliko godina.”

Visoko moralni kvaliteti Jusufa izloženi su u istoimenoj suri.

2553. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, radijallahu anhuma, koji je kazao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko oslobodi svoj dio od roba, a bude imao još imovine koliko iznosi njegova vrijednost koja mu se odredi pravedno, oprostjen je cio iz te njegove imovine, u protivnom on je od njega oslobodio onaj dio koji je i oprostio.”

2554. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Ubejdullaha kome je rekao Nafi', koji je čuo od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svaki od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado: onaj ko svijetu zapovijeda (upravlja) je pastir i odgovoran je za njega, svaki čovjek je pastir nad svojim ukućanima i odgovoran je za njih, žena je pastirica u kući svoga muža i njegova djeteta i ona je za njih odgovorna; rob je pastir imovine svoga gospodara i za nju je odgovoran. Znaite, svaki od vas je pastir i svaki od vas bit će pitan za svoje stado.”

2555, 2556. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ubejdullah:

– Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, i Zejda b. Halida da prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kada robinja učini blud, išibajte je, pa ako potom opet učini blud, išibajte je, i ako opet učini blud, opet je išibajte, a poslije trećeg ili četvrtog puta, prodajte je, pa makar za pleteno uže.”

٢٥٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَعْتَقَ نَصِيبًا لَهُ مِنَ الْعَبْدِ فَكَانَ لَهُ مِنَ الْمَالِ مَا يَبْلُغُ قِيَمَتَهُ يَقُومُ عَلَيْهِ قِيَمَةُ عَدْلٍ وَأَعْتَقَ مِنْ مَالِهِ وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ .

٢٥٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ كُلُّكُمْ رَاعٍ فَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ إِلَّا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

٢٥٥٥-٢٥٥٦. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَزَيْدَ بْنَ خَالِدٍ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا زَنَتِ الْأَمَةُ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِذَا زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا ثُمَّ إِذَا زَنَتِ فَاجْلِدُوهَا فِي الثَّلَاثَةِ أَوْ الرَّابِعَةِ بِيَعُوهَا وَلَوْ بِضَفِيرٍ .

KADA ČOVJEKU NJEGOV SLUGA DONESE (NJEGOVO) JELO

2557. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu‘be, a njega obavijestio Muhammed b. Zijad, rekavši: Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao:

“Kada kome od vas njegov sluga donese jelo, pa ga on ne posadi sa sobom (za jelo), neka mu dadne zalogaj-dva (prevodilac je u nedoumici da li je rečeno *lukme ev lukmetejn* ili *ekle ev ekletejn*), jer se sluga starao za njegov posao.”

ROB JE ČUVAR IMOVINE SVOGA GOSPODARA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imovinu je roba pripisao njegovom gospodaru.

2558. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Salim b. Abdullah, a ovome Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, koji je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Svaki od vas je pastir i odgovoran je za svoje stado: rukovodilac (i starješina) je pastir i odgovoran je za svoju pastvu, čovjek je pastir svojih ukućana i odgovoran je za svoje stado, žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado; sluga (rob) je čuvar imovine svoga gospodara i odgovoran je za sve što mu je povjereno na čuvanje.”

– To sam čuo, izjavio je Abdullah, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Mislim da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još rekao:

“Čovjek je čuvar imovine svoga oca i odgovoran je za nju. Svaki od vas je čuvar i svaki će biti pitan za ono što mu je povjereno na čuvanje.”

بَابُ إِذَا آتَاهُ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ

٢٥٥٧. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيُنَاوِلْهُ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ أَوْ أَكْلَةً أَوْ أَكْلَتَيْنِ فَإِنَّهُ وَلِي عِلَاجِهِ .

بَابُ الْعَبْدُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ

وَنَسَبَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَالَ إِلَى السَّيِّدِ

٢٥٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَالْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ فِي أَهْلِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ فَسَمِعْتُ هَؤُلَاءِ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَخْبَسَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ وَالرَّجُلُ فِي مَالِ أَبِيهِ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ .

KADA NEKO UDARA ROBA NEKA IZBJEGAVA LICE

2559. PRIČAONAM JE Muhammed b. Ubejdullah, njemu Ibnu-Vehb, a ovome Malik b. Enes, ovoga obavijestio sin toga i toga (tj. Ibn-Sem'an), prenoseći od Seida Makburija, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a preko niza drugih prenosilaca, pričao nam je Abdullah b. Muhammed, njemu Abdu-Rezzak, ovome Ma'mer prenoseći od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kada se neko od vas s nekim bori, neka izbjegava lice!”

بَابُ إِذَا ضَرَبَ الْعَبْدُ فَلْيَجْتَنِبِ الْوَجْهَ

٢٥٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ اللَّهِ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ فُلَانٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَحَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا قَاتَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْتَنِبِ الْوَجْهَ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَكَاتِبِ

ROB UGOVORENOG OTKUPA

O GRIJEHU ONOGA
KOJI POTVORI SVOGA ROBA

O ROBU UGOVORENOG OTKUPA,
NJEHOVIM RATAMA I RATI SVAKE
GODINE I RIJEČIMA UZVIŠENOG:

بَابُ إِثْمِ مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ

بَابُ الْمَكَاتِبِ وَنُجُومِهِ فِي كُلِّ سَنَةٍ نَجْمٌ

“Onima u vašoj vlasti (robovima) koji traže da se otkupe, napišite (otkupni ugovor), ako znate da su dobri, i dajte im od imetka koji vam je Allah dao...”¹ Revh je prenio od Ibni-Džurejdža:

– Rekao sam Atau: “Jesam li dužan, kada znam da rob ima imetka, da mu odobrim otkup?”

– To ne smatram ničim drugim nego dužnošću – odgovorio je on.

A Amr b. Dinar je rekao:

– Pitao sam Ataa: “Prenosiš to od nekoga?”

– Ne – odgovorio je. Potom mi je saopćio da ga je obavijestio Musa b. Enes, da je Sirin pitao Enesa

وَقَوْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتَوْهُمْ مِنْ
مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ . وَقَالَ رَوْحٌ عَنْ ابْنِ
جُرَيْجٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ أَوْاجِبُ عَلَيَّ إِذَا عَلِمْتُ
لَهُ مَالًا أَنْ أَكَاتِبَهُ قَالَ مَا أَرَاهُ إِلَّا وَاجِبًا وَقَالَ
عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قُلْتُ لِعَطَاءٍ تَأْثُرُهُ عَنْ أَحَدٍ
قَالَ لَا ثُمَّ أَخْبَرَنِي أَنَّ مُوسَى بْنَ أَنَسٍ أَخْبَرَهُ
أَنَّ سِيرِينَ سَأَلَ أَنَسًا الْمَكَاتِبَةَ وَكَانَ كَثِيرَ الْمَالِ

¹ Cijeli prijevod 33. ajeta poglavlja En-Nur glasi:

“Neka se ustegnu (od bluda) oni koji nemaju (sredstava) za brak dok ih Allah svojom blagodat ne učini imućnim. A onima u vašoj vlasti (robovima), koji traže da se otkupe, napišite (ugovor o otkupu), ako znate da su dobri, i dajte im od imetka koji vam je Allah dao. Nemojte siliti svoje robinje na blud, ako one žele pošten život, da biste dobili neku korist ovozemnog života, a ko ih sili, pa Allah nakon što su prisiljene, oprašta i milostiv je.”

– Islam je obavezao gospodara roba da ga pusti na slobodu čim mu ponudi pravednu otkupninu, a odredio da to besplatno čini za oslobađanje odgovornosti pred Allahom kada namjerno propusti obavezni post, namaz, prekrši zakletvu ili kada učini drugi veći grijeh. Islam je proklamirao gornje principe kada drugi narodi nisu ni pomišljali na njih i kada su zarobljenike masovno ubijali. To su nedostiživi primjeri humanosti i pouka civiliziranim narodima koji svojim ubojitim oružjem kose zarobljenike kao travu po livadi, a teškom tehnikom gaze kao mrave po putu.

za otkup, a on je imao dosta imetka i Enes nije to učinio nego otišao do Omera, radijallahu anhu, a on mu rekao: “Daj mu da se otkupi!” On to nije htio učiniti, pa ga je Omer udario bičem i proučio: “Napišite im (otkupni ugovor), ako znate da su dobri...”, i onda mu je dao da se otkupi.

2560. Lejs je izjavio: Pričao mi je Junus prenoseći od Ibni-Šihaba, da je Urva izjavio:

“Aiša, radijallahu anha, rekla je da joj je ušla Berira i tražila materijalnu pomoć za svoj otkup koji je iznosio pet evaka razdijeljenih na pet godina, pa joj je Aiša rekla, a bilo joj je to drago: “Šta misliš, da li će te tvoji gospodari prodati, ako im ja to pripremim i dam odjednom, pa te oprostim i starateljstvo nad tobom bude moje?” Tada je Berira otišla do svojih gospodara i to im izložila, a oni rekli: “Ne, osim da starateljstvo bude naše.”

– Potom sam ušla, kaže Aiša, Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu spomenula.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kupi je i oslobodi je, a starateljstvo je samo onoga ko je roba oslobodio.” Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao (u džamiji) i rekao:

“Šta je ljudima da stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi! Ko je stavio kakav uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, on je bezvrijedan. Allahov uvjet je najpreči i najobavezniji.”

فَأَبَى فَاذْطَلَقَ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ كَاتِبُهُ
فَأَبَى فَضْرَبَهُ بِالذَّرَّةِ وَيَتْلُو عُمَرُ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ
عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا فَكَاتِبُهُ .

٢٥٦٠ . وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ
شِهَابٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا
إِنَّ بَرِيرَةَ دَخَلَتْ عَلَيْهَا تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا
وَعَلَيْهَا خُمْسَةُ أَوَاقٍ نُجِمَتْ عَلَيْهَا فِي خَمْسِ سِنِينَ
فَقَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ وَنَفِسْتُ فِيهَا أَرَأَيْتِ إِنْ عَدَدْتُ
لَهُمْ عِدَّةً وَاحِدَةً أَبْيَعُكَ أَهْلُكَ فَأُعْتَقَكَ فَيَكُونُ
وَلَاؤُكَ لِي فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَعَرَضَتْ ذَلِكَ
عَلَيْهِمْ فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ يَكُونَ لَنَا الْوَلَاءُ قَالَتْ
عَائِشَةُ فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ
لَهُ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَرِيهَا فَأُعْتِقِهَا فَإِنَّا
الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا بَالُ
رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنْ
اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ شَرْطُ
اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ .

UVJETI KOJI SE DOZVOLJAVAJU
PRI UGOVARANJU OTKUPA ROBA
I O ONOM KOJI JE POSTAVIO UVJET
KOGA NEMA U ALLAHOVOJ KNJIZI

To prenosi Omer od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2561. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, a on od Urve, da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila da joj je došla Berira i od nje tražila materijalnu pomoć za svoj otkup za koji ona nije bila još ništa isplatila, pa joj je Aiša rekla:

“Vrati se svojim gospodarima, pa ako su voljni da ja za tebe platim tvoju otkupninu i da starateljstvo nad tobom bude moje – učinit ću.”

Berira je to spomenula svojim gospodarima, ali su oni to odbili: “Ako će računati (na Allahovu nagradu) za tebe, neka uradi, a starateljstvo nad tobom je naše.”

Aiša je to spomenula Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kupi je i oslobodi, a starateljstvo pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

– Kasnije je, kaže Urve, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao (u džamiji) i rekao: “Šta je ljudima da stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Ko je god postavio kakav uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, ne koristi mu, pa makar ga stavio stotinu puta. Allahov je uvjet preči i obavezniji.”

بَاب مَا يَجُوزُ مِنْ شُرُوطِ امْلَكَاتِبٍ
وَمَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ

فِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٥٦١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ ارْجِعِي إِلَى أَهْلِكَ فَإِنْ أَحْبَبُوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكَ كِتَابَتَكَ وَيَكُونَ وَلَاؤُكَ لِي فَعَلْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ بَرِيرَةَ لِأَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ عَلَيْكَ فَلْتَفْعَلْ وَيَكُونَ وَلَاؤُكَ لَنَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ابْتَاعِي فَأَعْتِقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا بَالُ أَنْاسٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مَنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ شَرَطَ مِائَةَ مَرَّةٍ شَرْطُ اللَّهِ أَحَقُّ وَأَوْثَقُ .

2562. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Aiša, radijallahu anha, majka pravovjernih, htjela je otkupiti jednu robinju da bi je oslobodila, pa su njeni gospodari rekli: “Samo da je starateljstvo nad njom naše.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka te to ne sprečava, jer starateljstvo pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

ROB UGOVORENOG OTKUPA MOŽE TRAŽITI MATERIJALNU POMOĆ I OD SVIJETA MOLITI (POMOĆ)

2563. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Došla mi je Berira i rekla: “Ja sam ugovorila otkup sa svojim domaćinima za devet evaka, i to po jedan evak svake godine, pa pomози mi!”

Tada je Aiša odgovorila: “Učinit ću, ukoliko oni hoće da im ga ja pripremim odjednom, tebe oslobodim i starateljstvo bude moje.”

Potom je Berira otišla svojim domaćinima, ali joj oni nisu to odobrili i ona je kazala: “Ja sam im sve izložila, ali oni neće osim da starateljstvo bude njihovo.” To je čuo i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao me za to i ja sam ga obavijestila. On reče: “Uzmi je i oslobodi, a starateljstvo im uvjetuj za sebe, jer starateljstvo pripada samo onome ko je roba oslobodio.”

– Potom je, kaže Aiša, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među svijetom, zahvalio Allahu i rekao:

– Šta je ljudima pa stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Koga uvjeta nema u Allahovoj Knjizi, bezvrijedan je, pa makar bilo i stotinu uvjeta. Allahova odredba je najpreča, a Allahov

٢٥٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَرَادَتْ عَائِشَةُ أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ تَشْتَرِيَ جَارِيَةً لِتُعْتِقَهَا فَقَالَ أَهْلُهَا عَلَى أَنْ وَلَائَهَا لَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَمْنَعُكَ ذَلِكَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ.

بَابُ اسْتِعَانَةِ أَمْلَكَاتٍ وَسُؤَالِهِ النَّاسَ

٢٥٦٣. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ جَاءَتْ بَرِيرَةُ فَقَالَتْ إِنِّي كَاتِبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ وَقِيَّةً فَأَعِينَنِي فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَحَبَّ أَهْلِكَ أَنْ أَعِدَّاهَا لَهُمْ عِدَّةً وَاحِدَةً وَأُعْتِقَكَ فَعَلْتُ وَيَكُونُ وَلَاؤُكَ لِي فَذَهَبْتُ إِلَى أَهْلِهَا فَأَبَوْا ذَلِكَ عَلَيْهَا فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْوَلَاءُ لَهُمْ فَسَمِعَ بِذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ خُذِيهَا فَأَعْتِقِيهَا وَاشْتَرِي لِي لِمَنْ الْوَلَاءُ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَمَا بَالُ رِجَالٍ مِنْكُمْ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَأَيُّمَا شَرِطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرِطٍ فَقَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرِطُ اللَّهِ

uvjet najobavezniji. Šta je nekima između vas koji govore: “O ti i ti, oslobodi roba, a starateljstvo je moje!” Starateljstvo pripada samo onom ko je roba oslobodio.

PRODAJA ROBA UGOVORENOG OTKUPA KADA JE I ON ZADOVOLJAN TOM PRODAJOM

Aiša je rekla: “On je rob dok na njemu ima išta (duga)”, a Zejd b. Sabit kaže: “... dok na njemu ima i jedan dirhem.”

Ibni-Omer je izjavio: “... On je rob, živio, umro ili učinio prestup dok god na njemu ima išta (od neisplaćene otkupnine).”

2564. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik prenoseći od Jahjaa b. Seida, a on od Amre, kćerke Abdur-Rahmanove, da je Berira došla Aiši, radijallahu anha, majci pravovjernih, i tražila materijalnu pomoć, pa joj je ona rekla:

– Učinit ću, ukoliko tvoji domaćini hoće da im dostavim tvoju vrijednost jednom ratom i da te oslobodim.

Berira je to saopćila svojim vlasnicima. Oni su rekli:

“Ne, osim da starateljstvo nad tobom bude naše.”

Malik je izjavio:

– Amra je, kaže Jahja, tvrdila: “Aiša je to uistinu izložila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On je rekao: ‘Kupi je i oslobodi, a starateljstvo pripada onome, ko je roba oslobodio.’”

أَوْثَقُ مَا بَالَ رَجَالٍ مِنْكُمْ يَقُولُ أَحَدُهُمْ أَعْتَقَ يَا فُلَانُ وَلِي الْوَلَاءُ إِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

بَابُ بَيْعِ الْمَكَاتِبِ إِذَا رَضِيَ

وَقَالَتْ عَائِشَةُ هُوَ عَبْدٌ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ شَيْءٌ .
وَقَالَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ دِرْهَمٌ .
وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ هُوَ عَبْدٌ إِنْ عَاشَ وَإِنْ مَاتَ
وَإِنْ جَنَى مَا بَقِيَ عَلَيْهِ شَيْءٌ .

٢٥٦٤ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ
عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ تَسْتَعِينُ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَتْ لَهَا إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكَ أَنْ
أَصُوبَ لَهُمْ ثَمَنُكَ صَبَّةً وَاحِدَةً فَأُعْتِقَكَ فَعَلْتُ
فَذَكَرْتُ بَرِيرَةَ ذَلِكَ لِأَهْلِهَا فَقَالُوا لَا إِلَّا أَنْ
يَكُونَ وَلَاؤُكَ لَنَا قَالَ مَالِكٌ قَالَ يَحْيَى فَرَعَمْتُ
عَمْرَةَ أَنَّ عَائِشَةَ ذَكَرَتْ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ
فَقَالَ اشْتَرِيهَا وَأَعْتِقْهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

KADA ROB UGOVORENOG OTKUPA
KAŽE NEKOM: “OTKUPI ME I OSLOBODI!”,
PA GA ON ZBOG TOGA I OTKUPI

2565. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Abdul-Vahid b. Ejmen, a ovome njegov otac Ejmen:

– Ušao sam Aiši, radijallahu anha, i rekao: Ja sam (rob) Utbe b. Ebu-Leheba. On je umro. Mene su naslijedili njegovi sinovi i prodali me Ibnu-Ebu-Amru, pa me je Ibnu-Ebu-Amr oslobodio, a sinovi (Benu) Utbe uvjetovali starateljstvo sebi.

Tada je Aiša rekla:

– Ušla (mi) je Berira, a bila je robinja ugovorenog otkupa, i rekla: “Kupi me i oslobodi me!”

– Dobro – rekla je Aiša.

– Samo neće me prodati dok moje starateljstvo ne uvjetuju sebi – rekla je Berira.

– To mi nije potrebno – odgovorila je Aiša.

To je čuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ili mu je preneseno, pa je spomenuo Aiši, pa mu je Aiša izložila ono što joj je Berira kazala. On je rekao: “Kupi je i oslobodi je, a njih ostavi neka uvjetuju što god hoće!”

Tada je Aiša Beriru otkupila i oslobodila, a njeni domaćini starateljstvo uvjetovali sebi, na što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

“Starateljstvo pripada onom ko je roba oprostio (oslobodio) pa makar oni postavili i stotinu uvjeta!”

بَابُ إِذَا قَالَ الْمُكَاتَبُ
اشْتَرِنِي وَأَعْتَقْنِي فَاشْتَرَاهُ لِذَلِكَ

٢٥٦٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ
أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَيْمَنُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقُلْتُ كُنْتُ غُلَامًا لِعُتْبَةَ
ابْنِ أَبِي لَهَبٍ وَمَاتَ وَوَرِثَنِي بَنُوهُ وَإِنَّهُمْ بَاعُونِي
مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَمْرٍو بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
الْمَخْزُومِيِّ فَأَعْتَقَنِي ابْنُ أَبِي عَمْرٍو وَاشْتَرَطَ بَنُو
عُتْبَةَ الْوَلَاءَ فَقَالَتْ دَخَلْتُ بَرِيرَةَ وَهِيَ مُكَاتَبَةٌ
فَقَالَتْ اشْتَرِنِي وَأَعْتَقْنِي قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ لَا
يَبِيعُونِي حَتَّى يَشْتَرِطُوا وَلَا نِي فَقَالَتْ لَا حَاجَةَ
لِي بِذَلِكَ فَسَمِعَ بِذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ بَلَغَهُ فَذَكَرَ
لِعَائِشَةَ فَذَكَرَتْ عَائِشَةُ مَا قَالَتْ لَهَا فَقَالَ اشْتَرِيهَا
وَأَعْتَقِيهَا وَدَعِيهِمْ يَشْتَرِطُونَ مَا شَاءُوا فَاشْتَرَتْهَا
عَائِشَةُ فَأَعْتَقَتْهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا الْوَلَاءَ فَقَالَ النَّبِيُّ
ﷺ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَإِنْ اشْتَرَطُوا مِائَةَ شَرْطٍ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْهَبَةِ وَفَضْلِهَا وَالنَّهْيِ عَنْهَا

POKLON, VRIJEDNOST TOGA I PODSTREKIVANJE NA DARIVANJE

VRIJEDNOSTI DARIVANJA

2566. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibnu-Ebu-Zi'b prenoseći od Makburija, on od svoga oca, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Žene muslimanke, neka susjetka ne omalovažava svoju susjetku (zbog skromnog dara), pa makar to bio i papak ovce.

2567. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi, njemu Ibnu-Ebu-Hazim prenoseći od svoga oca, on od Jezida b. Rumana, ovaj od Urve, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:
– Moj sestriću, mi smo gledali mladač, pa mladač i opet mladač, tri mladača u dva mjeseca, a u sobama Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije vatra ložena.
– Tetko po majci – rekoh: “Čim vas je (Allah) opsrbljivao?”
– Dvjema crnim (datulama i vodom) – odgovorila je ona. – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je susjede ensarije koji su imali deve i poklanjali Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ponešto od njihova mlijeka pa nas on napajaše.¹

بَابُ فَضْلِ الْهَبَةِ

٢٥٦٦. حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذَنْبٍ عَنْ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَا نِسَاءَ الْمُسْلِمَاتِ لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةً لِّجَارَتِهَا وَلَوْ فَرَسَنَ شَاةٍ .

٢٥٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يَزِيدَ بْنِ رُوْمَانَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ لِعُرْوَةَ ابْنِ أَخْتِي إِنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إِلَى الْهَلَالِ ثُمَّ الْهَلَالِ ثَلَاثَةَ أَهْلَةٍ فِي شَهْرَيْنِ وَمَا أُوقِدَتْ فِي أَبْيَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَارٌ فَقُلْتُ يَا خَالَهٗ مَا كَانَ يُعِيشُكُمْ قَالَتْ الْأَسْوَدَانِ التَّمْرُ وَالْمَاءُ إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ جِيرَانٌ مِنَ الْأَنْصَارِ كَانَتْ لَهُمْ مَنَائِحُ وَكَانُوا يَمْنَحُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَلْبَانِهِمْ فَيَسْقِينَا .

¹ Aiša, radijallahu anha, je početkom jednog mjeseca vidjela prvi mladač, početkom drugog – drugi mladač i početkom trećeg – treći mladač i tako je u dva mjeseca, odnosno 60 dana, vidjela tri mladača i u tom periodu nije se u kući Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, vatra ložila, jer u njoj nije bilo ništa za kuhanje.

MALI POKLON

2568. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibnu-Ebu-Adijj prenoseći od Šu'be, on od Sulejmana, ovaj od Ebu-Hazima, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kada bih bio pozvan na plećku ili goljenicu, ja bih se odazvao, a kada bi mi se poklonila plećka ili goljenica, primio bih.¹

KO JE TRAŽIO POKLON
OD SVOJIH DRUGOVA

Ebu-Seid je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Odredite mi jedan dio zajedno s vama!”

2569. PRIČAO NAM JE Ibnu-Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim prenoseći od Sehla, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao po jednu ženu od muhadžira, koja imađaše momka (roba) tesara, i rekao je: “Naredi svome robu da nam izradi minber od nešto malo drveta!” Ona mu je to naredila. On je otišao, posjekao tamariskovo drvo i napravio minber. Kada je završio (posao), javila je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga je završio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Pošalji mi ga!” Oni su ga donijeli i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prenio ga je i postavio ovako kako ga vidite.

بَابُ الْقَلِيلِ مِنَ الْهَبَةِ

٢٥٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَوْ دُعِيتُ إِلَى ذِرَاعٍ أَوْ كُرَاعٍ لَأَجَبْتُ وَلَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ ذِرَاعٌ أَوْ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ .

بَابُ مَنْ اسْتَوْهَبَ مِنْ أَصْحَابِهِ شَيْئًا

وَقَالَ أَبُو سَعِيدٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اضْرِبُوا لِي مَعَكُمْ سَهْمًا .

٢٥٦٩. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَرْسَلَ إِلَى امْرَأَةٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَكَانَ لَهَا غُلَامٌ نَجَارٌ قَالَ لَهَا مُرِّي عَبْدَكَ فَلْيَعْمَلْ لَنَا أَعْوَادَ الْمِنْبَرِ فَأَمَرَتْ عَبْدَهَا فَذَهَبَ فَقَطَعَ مِنَ الطَّرَفَاءِ فَصَنَعَ لَهُ مِئْبَرًا فَلَمَّا قَضَاهُ أَرْسَلَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ إِنَّهُ قَدْ قَضَاهُ قَالَ ﷺ أَرْسِلِي بِهِ إِلَيَّ فَجَاءُوا بِهِ فَاحْتَمَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَوَضَعَهُ حَيْثُ تَرَوْنَ .

¹ Poklon zbližava ljude i učvršćuje među njima prijateljstvo; od neprijatelja čini prijatelja i za to ga treba sa zahvalnošću primati, pa makar to bila vrijednost lješnjaka.

2570. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Ebu-Hazima, on od Abdullaha b. Katade Selemija, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Sjedio sam jednog dana s nekima od drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom mjestu na putu prema Mekki, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo je (dalje) ispred nas. Svijet je bio u ihramima, a ja bez ihrama. Ugledali su divljeg magarca. Ja sam bio zauzet i popravljao svoju obuću i oni me nisu o tom obavijestili, a volio sam da sam ga i ja ugledao. Kasnije sam se okrenuo, ugledao ga, ustao do svoga konja, osedlao ga i uzjahao, a zaboravio bič i koplje, pa sam rekao: “Dohvati mi bič i koplje!”

– Ne, Allaha nam! Nećemo ti u tom ništa pomoći. Ja sam se naljutio, sišao (s konja), uzeo ih, potom uzjahao, navalio na magarca, ustrijelio ga i donio, a on bijaše već izdahnuo. Ashabi su jeli njegovo meso, a kasnije se žalili što su ga jeli kad su bili u ihramu. Poslije smo krenuli, a ja sam uzeo prednji but, i stigli smo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pitali ga za to. On upita:

– Imate li šta od njega?

– Da – rekao sam i dohvatio mu prednji but i on ga jeđao sve dok ga nije pojeo, a bio je u ihramu. Gornji hadis mi je prenio i Zejd b. Eslem od Jesara, ovaj od Ebu-Katade koji ga je prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

TRAŽENJE NAPITKA

Sehl kaže da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Napoji me!”

2571. PRIČAO MI JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, a ovome Ebu-Tuale, kojem je ime Abdullah b. Abdur-Rahman, rekavši:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: “Došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi

٢٥٧٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ يَوْمًا جَالِسًا مَعَ رَجَالٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فِي مَنْزِلٍ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَازِلٌ أَمَامَنَا وَالْقَوْمُ مُحْرِمُونَ وَأَنَا غَيْرُ مُحْرِمٍ فَأَبْصَرُوا حِمَارًا وَخَشِيًّا وَأَنَا مَشْغُولٌ أَخْصَفُ نَعْلِي فَلَمْ يُؤْذِنُونِي بِهِ وَأَحْبَبُوا لَوْ أَنِّي أَبْصَرْتُهُ وَالتَفْتُ فَأَبْصَرْتُهُ فَقُمْتُ إِلَى الْفَرَسِ فَأَسْرَجْتُهُ ثُمَّ رَكِبْتُ وَنَسِيتُ السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقُلْتُ لَهُمْ نَاوِلُونِي السَّوْطَ وَالرُّمْحَ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نُعِينُكَ عَلَيْهِ شَيْءٌ فَغَضِبْتُ فَتَزَلْتُ فَأَخَذْتُهُمَا ثُمَّ رَكِبْتُ فَشَدَدْتُ عَلَى الْحِمَارِ فَعَقَرْتُهُ ثُمَّ جِئْتُ بِهِ وَقَدْ مَاتَ فَوَقَعُوا فِيهِ يَأْكُلُونَهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ شَكُوا فِي أَكْلِهِمْ إِيَّاهُ وَهُمْ حُرْمٌ فَرُخْنَا وَخَبَأْتُ الْعُضْدَ مَعِيَ فَأَذْرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَسَأَلَنَاهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ فَقُلْتُ نَعَمْ فَنَاوَلْتُهُ الْعُضْدَ فَأَكَلَهَا حَتَّى نَفِدَهَا وَهُوَ مُحْرِمٌ فَحَدَّثَنِي بِهِ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ مَنْ اسْتَسْقَى

وَقَالَ سَهْلٌ قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ اسْقِنِي .

٢٥٧١. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو طَوَالَةَ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

ve sellem, u ovu našu kuću i zatražio napitak (vode). Mi smo mu pomuzli našu ovcu, zatim sam mlijeko pomiješao s vodom iz našeg bunara i dao mu ga. Ebu-Bekr mu bijaše s lijeve strane, Omer ispred njega, a jedan beduin s njegove desne strane. Pošto je završio (pijenje), Omer reče: “Tu je Ebu-Bekr!” Međutim, on je višak napitka dao beduinu, rekavši:

– Preči su oni s desne strane! Preči su oni s desne strane! Pazite, počinjite s desne strane!”

Enes je tri puta rekao: “To je sunnet, to je sunnet (praksa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem).”

PRIMANJA POKLONJENOG DIJELA LOVINE

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, primio je od Ebu-Katade prednji but ulovljenog (zeca).

2572. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu‘be prenoseći od Hišama b. Zejda b. Enesa b. Malika, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Digli smo u Merri-Zahranu zeca sa loge. Svijet je trčao i umorio se, a ja sam ga stigao, uhvatio i odnio Ebu-Talhi. On ga je zaklao i poslao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, njegove butove, odnosno njegova dva stegna.

Šu‘be je kazao:

– Nema sumnje u (izraze): “njegova dva stegna”, i “on je primio”.

– I jeo od njega? – upitao sam.

– I jeo je od njega – rekao je, a onda reče još: “Primio ih je.”

يَقُولُ أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي دَارِنَا هَذِهِ فَاسْتَسْقَى فَحَلَبْنَا لَهُ شَاةً لَنَا ثُمَّ شَبْتُهُ مِنْ مَاءٍ بَثَرْنَا هَذِهِ فَأَعْطَيْتُهُ وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَسَارِهِ وَعُمَرُ تَجَاهَهُ وَأَعْرَابِيٌّ عَنْ يَمِينِهِ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ عُمَرُ هَذَا أَبُو بَكْرٍ فَأَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ فَضَلَّهُ ثُمَّ قَالَ الْأَيْمُنُونَ الْأَيْمُنُونَ أَلَا فَيَمِّنُوا قَالَ أَنَسٌ فَهِيَ سُنَّةٌ فَهِيَ سُنَّةٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ .

بَابُ قَبُولِ هَدِيَّةِ الصَّيْدِ

وَقَبَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ أَبِي قَتَادَةَ عَضْدَ الصَّيْدِ .

٢٥٧٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَنْفَجْنَا أَرْتَبًا بِمَرِّ الظَّهْرَانِ فَسَعَى الْقَوْمُ فَلَغَبُوا فَأَذْرَكْتُهَا فَأَخَذْتُهَا فَأَتَيْتُ بِهَا أَبَا طَلْحَةَ فَذَبَحَهَا وَبَعَثَ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِوَرِكَهَا أَوْ فَخَذَيْهَا قَالَ فَخَذَيْهَا لَا شَكَّ فِيهِ فَقَبِلَهُ قُلْتُ وَأَكَلَ مِنْهُ قَالَ وَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ بَعْدَ قَبْلِهِ .

2573. PRIČAO NAM JE Isma'il, a njemu Malik prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes'uda, ovaj od Abdullaha b. Abbasa, on od Sa'ba b. Džessama, radijallahu anhu, da je on poklonio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, divljeg magarca kada je bio u Ebvau, odnosno u Veddanu i on mu ga vratio, pa pošto je na licu Sa'ba primijetio neraspoloženje, rekao je:

“Bez sumnje, mi smo ga tebi vratili samo zato što smo u ihramu.”

PRIMANJE POKLONA

2574. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu Abde, ovome Hišam prenoseći od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, rekla da se svijet trudio u svojim poklonima (Vjerovjesniku) na dan njegova boravka kod nje, želeći na taj način steći zadovoljstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

2575. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, ovome Dža'fer b. Ijas:

– Čuo sam Seida b. Džubejra kako prenosi od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, izjavu: “Ummi-Hufejd, Ibni-Abbasova tetka po majci, poklonila je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, suhi sir, masla i bodljorepog guštera i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pojeo je sir i maslo, a bodljorepog guštera ostavio, smatrajući ga neprijatnim.”

Ibni-Abbas kaže: “Što je god bilo na sofri Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pojedeno je, a da je bilo zabranjeno (haram) ono što je bilo na sofri Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi se pojelo.”¹

٢٥٧٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّعْبِ بْنِ جَثَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِمَارًا وَحَشِيًّا وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بَوْدَانَ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَلَمَّا رَأَى مَا فِي وَجْهِهِ قَالَ أَمَا إِنَّا لَمْ نُرَدِّهِ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَا حُرْمٌ.

بَابُ قَبُولِ الْمَدِيَّةِ

٢٥٧٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّاسَ كَانُوا يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ عَائِشَةَ يَبْتَغُونَ بِهَا أَوْ يَبْتَغُونَ بِذَلِكَ مَرْضَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

٢٥٧٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ إِيَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَهَدْتُ أُمَّ حُفَيْدٍ خَالََةَ ابْنِ عَبَّاسٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ أَقِطًا وَسَمْنًا وَأَضْبًا فَأَكَلَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْأَقِطِ وَالسَّمْنِ وَتَرَكَ الضَّبَّ تَقْدَرًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأُكِلَ عَلَى مَائِدَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَوْ كَانَ حَرَامًا مَا أُكِلَ عَلَى مَائِدَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

¹ Dozvoljeno je jesti meso bodljorepog guštera. Malik prenosi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ibni-Abbasu i Halidu b. Velidu, u sobi Mejmune, da pojedu guštera. Na njihovu primjedbu što i on ne

2576. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ma'n, a ovome Ibrahim b. Tahman prenoseći od Muhammeda b. Zijada, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazao: "Kada bi se donijelo jelo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, on bi upitao: 'Je li poklon ili milostinja (sadaka)?' – pa ako bi se reklo: 'Milostinja', on bi svojim drugovima rekao: 'Jedite!', a on ne bi jeo, a ako bi se reklo: 'Poklon (hedija)', on bi pružio svoju ruku i s njima jeo."

2577. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Katade, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je komad mesa i rečeno mu je:

"(Ovo) je sadaka učinjena Beriri."

– Njoj je sadaka, a nama poklon – odgovorio je on.

2578. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Bešar, njemu Gunder, a ovome Šu'be prenoseći od Abdur-Rahmana b. Kasima, koji je rekao:

– Čuo sam hadis od njega, on od Kasima, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, kako je rekla da je htjela otkupiti Beriru, a da su njeni gospodari uvjetovali za sebe njen patronat, pa je to spomenuto Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je na to rekao:

"Otkupi je i oslobodi je. Patronat pripada samo onom ko je (roba) oslobodio."

I njoj je bio poklonjen komad mesa, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

– Šta je ovo?

٢٥٧٦. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مَعْنُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أُتِيَ بِطَعَامٍ سَأَلَ عَنْهُ أَهْدِيَّةٌ أَمْ صَدَقَةٌ فَإِنْ قِيلَ صَدَقَةٌ قَالَ لِأَصْحَابِهِ كُلُوا وَلَمْ يَأْكُلْ وَإِنْ قِيلَ هَدِيَّةٌ ضَرَبَ بِيَدِهِ ﷺ فَأَكَلَ مَعَهُمْ.

٢٥٧٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِلَحْمٍ فَقِيلَ تُصَدِّقُ عَلَى بَرِيرَةَ قَالَ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ.

٢٥٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ سَمِعْتُهُ مِنْهُ عَنْ الْقَاسِمِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا أَرَادَتْ أَنْ تَشْتَرِيَ بَرِيرَةَ وَأَنَّهُمْ اشْتَرَطُوا وَلَاءَهَا فَذَكَرَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اشْتَرِيهَا فَأَعْتَقِهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَأُهْدِيَ لَهَا لَحْمٌ فَقِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ هَذَا تُصَدِّقُ عَلَى بَرِيرَةَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هُوَ لَهَا صَدَقَةٌ وَلَنَا هَدِيَّةٌ وَخَيْرْتُ قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ زَوْجُهَا حُرٌّ أَوْ عَبْدٌ قَالَ شُعْبَةُ سَأَلْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ عَنْ زَوْجِهَا قَالَ لَا أَدْرِي أَحُرٌّ أَمْ عَبْدٌ.

jede, on je odgovorio: "Sada su mi prisutni meleki. Miris mesa guštera je dosta neprijatan, pa se bojim da ih time ne uznemirujem."

Pisac *El-Hidaje* smatra da je mekruh jesti guštera, a ima pravnika koji zabranjuju i tvrde da je slučaj naveden u Buhariji derogiran hadisom koji Tahavi iznosi u slijedećoj varijanti:

– Ashabi su jednom nahvatali dosta guštera, stavili ih u lonac, i kada je voda provrela, došao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i pitao ih šta kuhaju. Kada su mu rekli šta kuhaju, on im je rekao: "Izraelćanima je naknadno zabranjeno jesti puzavce i gmizavce, pa bojim se da je to i vama zabranjeno i klonite ih se!"

- Sadaka učinjena Beriri – rekla sam.
- To je za nju sadaka, a za nas poklon – reče on.
- Berira je imala pravo izbora (raskinuti ili održati brak).
- Abdur-Rahman je rekao: “Njen muž je bio ili slobodan čovjek, ili rob.”
- Šu‘be kaže:
- Pitao sam Abdur-Rahmana za njenog muža i on reče:
- “Ne znam je li bio slobodan čovjek ili rob.”

2579. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil Ebu-Hasan, njega obavijestio Halid b. Abdullah prenoseći od Halida Hazzaa, on od Hafse, kćerke Sirinove, ona od Umme-Atijje koja je izjavila:

- Ušao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Aiši, radijallahu anha, i pitao:
- “Imate li štogod (hrane)?”
- Nema ništa drugo osim nešto mesa od ovce koje je donijela Umme-Atijja, a što joj je poslato na ime sadake – odgovorila je ona.
- To je stiglo na svoje mjesto – reče (Muhammed, alejhis-selam).

KO JE ČINIO POKLON SVOME DRUGU,
I TRUDIO SE DA TO ČINI DOK SE ON
NALAZI KOD NEKE SVOJE SUPRUGE,
A NE KOD DRUGIH

2580. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aise, radijallahu anha, koja je kazala:

- Svijet se trudio u svojim poklonima na moj dan (kada je po ustaljenom redu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio Aiši, radijallahu anhu) i Umme-Selema je rekla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Moje su se drugarice (inoće) skupile (kod mene).” Međutim, kada mu je to spomenula, on se od toga okrenuo.¹

٢٥٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَبُو الْحَسَنِ أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَقَالَ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ قَالَتْ لَا إِلَّا شَيْءٌ بَعَثْتُ بِهِ أُمُّ عَطِيَّةَ مِنَ الشَّاةِ الَّتِي بَعَثَتْ إِلَيْهَا مِنَ الصَّدَقَةِ قَالَ إِنَّهَا قَدْ بَلَغَتْ مَحَلَّهَا .

بَابُ مَنْ أَهْدَى إِلَى صَاحِبِهِ
وَتَحَرَّى بَعْضُ نِسَائِهِ دُونَ بَعْضٍ

٢٥٨٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمِي وَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ إِنَّ صَوَاحِبِي اجْتَمَعْنَ فَذَكَرَتْ لَهُ فَأَعْرَضَ عَنْهَا .

¹ Ostale supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sastale su se kod Umme-Seleme i tražile od nje

2581. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Hišama b. Urve, ovaj od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, da su žene Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bile u dvije grupe: u jednoj grupi bila je Aiša, Hafsa, Safijja i Sevda, a u drugoj Ummu-Selema i ostale žene Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

Muslimani su znali naklonost (ljubav) Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prema Aiši, pa kada je ko od njih imao neki poklon za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zadržao bi ga kod sebe dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi bio u sobi Aiše. Tada bi darodavac poslao poklon Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u sobu Aiše, pa je grupa Ummu-Seleme razgovarala o tome i rekla Ummu-Selemi:

– Reci Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da kada bude govorio svijetu, kaže:

“Ko htjedne Allahovom Poslaniku dati neki poklon, neka mu ga dadne dok je on u sobi bilo koje od njegovih supruga.” Ummu-Selema mu je saopćila ovo što su one rekle, ali joj nije ništa odgovorio. One su je kasnije za to pitale i ona im rekla:

– Nije mi ništa odgovorio.

– Govori mu opet! – rekle su joj one.

I ona mu je opet to rekla, kada je kretao Aiši, ali joj opet nije ništa odgovorio. Mi smo je za to pitale i ona reče:

– Nije mi ništa odgovorio.

– Govori mu sve dok ti nešto ne odgovori! – rekoše one.

Potom je on pošao Aiši i Ummu-Selema mu je to rekla, a on joj je odgovorio:

٢٥٨١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ نِسَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُنَّ حَزْبَيْنِ فَحِزْبٌ فِيهِ عَائِشَةُ وَحَفْصَةُ وَصَفِيَّةُ وَسَوْدَةُ وَالْحِزْبُ الْآخَرُ أُمُّ سَلَمَةَ وَسَائِرُ نِسَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ الْمُسْلِمُونَ قَدْ عَلِمُوا حُبَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَائِشَةَ فَإِذَا كَانَتْ عِنْدَ أَحَدِهِمْ هَدِيَّةً يُرِيدُ أَنْ يُهْدِيَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَخَّرَهَا حَتَّى إِذَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ بَعَثَ صَاحِبُ الْهَدِيَّةِ بِهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ فَكَلَّمَ حِزْبُ أُمِّ سَلَمَةَ فَقُلْنَ لَهَا كَلِمِي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُكَلِّمُ النَّاسَ فَيَقُولُ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُهْدِيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَدِيَّةً فَلْيُهْدِهِ إِلَيْهِ حَيْثُ كَانَ مِنْ بُيُوتِ نِسَائِهِ فَكَلَّمَتْهُ أُمُّ سَلَمَةَ بِمَا قُلْنَ فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا فَسَأَلْنَهَا فَقَالَتْ مَا قَالَ لِي شَيْئًا فَقُلْنَ لَهَا فَكَلَّمِيهِ قَالَتْ فَكَلَّمْتُهُ حِينَ دَارَ إِلَيْهَا أَيْضًا فَلَمْ يَقُلْ لَهَا شَيْئًا فَسَأَلْنَهَا فَقَالَتْ مَا قَالَ لِي شَيْئًا فَقُلْنَ لَهَا كَلِمِيهِ حَتَّى يُكَلِّمَكَ فَدَارَ إِلَيْهَا فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَ لَهَا لَا تُؤْذِينِي فِي عَائِشَةَ فَإِنَّ الْوَحْيَ لَمْ يَأْتِنِي وَأَنَا فِي ثَوْبِ امْرَأَةٍ إِلَّا عَائِشَةَ قَالَتْ فَقَالَتْ أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَذَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ثُمَّ إِنَّهُنَّ دَعَوْنَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَرْسَلَتْ إِلَى

da on ljudima kaže da, kada mu donose neke poklone, da to bude tamo gdje se on trenutno nalazi, a ne samo dok je kod Aiše. Ona mu je to rekla, ali se on nije htio ni obazrijeti na to. (prim. rec.)

¹ Drugu grupu Alejhiselamovih žena sačinjavale su: Ummi-Selema; Zejneba, kći Džahšova; Mejmuna, kći Harisa; Ummi-Habiba-Remla, kći Ebu Sufjana, i Džuvejrija, kći Harisa iz plemena Mustalik.

“Ne uznemiravaj me zbog Aiše, jer mi Objava nije došla kada sam bio u odori ma koje žene osim Aiše!”

– Molim Allaha za oprost zbog uznemiravanja tebe, Allahov Poslaniče! – rekla sam, kaže Ummu-Selema.

Kasnije su one pozvale Fatimu, kćerku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i poslale je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu kaže:

–Tvoje žene zaklinjute Allahom za jednakopravnost s kćerkom Ebu-Bekra.

Ona mu je to rekla, a on odgovori: “O kćerkice! Zar ti ne voliš ono što ja volim?”

– Svakako – rekla je ona. Potom se vratila njima i izvijestila ih, a one su rekle: “Vrati mu se opet!”

Pošto se ona nije htjela vratiti, one su poslale Zejnebu, kćerku Džahšovu. Ona mu je došla, grubo postupila i rekla:

“Tvoje supruge zaklinju te Allahom za ravnopravnost s kćerkom Ibnu-Ebu-Kuhafe.

Potom je podigla svoj glas, isprijecila se prema Aiši, koja je sjedila, i grdila je, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gledao u Aišu da li će ona što kazati.

Potom je Aiša, kaže Urve, progovorila, uzvratila Zejnebi i ušutkala je.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Fatima – pogledao je Aišu i rekao, da je ona (po plemenitosti) zaista kćerka Ebu-Bekrova.

Buharija kaže:

– Posljednji dio govora je izjava Fatime koja se prenosi od Hišama b. Urve, a koju je on prenio od jednog čovjeka, ovaj od Zuhrija, a on od Muhammeda b. Abdu-Rahmana. Ebu-Mervan je opet prenio od Hišama, on od Urve:

“Svijet se trudio u svojim poklonima na Aišin dan (dan kada je bio red da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, boravi kod nje)”, a on od Hišama, on od jednog čovjeka od Kurejšija i

رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَقُولُ إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ اللَّهَ
الْعَدْلَ فِي بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ فَكَلَّمَتْهُ فَقَالَ يَا بِنْتُ
أَبِي تُحِبِّينَ مَا أَحَبُّ قَالَتْ بَلَى فَرَجَعَتْ إِلَيْهِنَّ
فَأَخْبَرْتُهُنَّ فَقُلْنَ ارْجِعِي إِلَيْهِ فَأَبَتْ أَنْ تَرْجِعَ
فَأَرْسَلْنَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ فَأَتَتْهُ فَأَغْلَظَتْ
وَقَالَتْ إِنَّ نِسَاءَكَ يَنْشُدْنَكَ اللَّهَ الْعَدْلَ فِي بِنْتِ
ابْنِ أَبِي قُحَافَةَ فَرَفَعَتْ صَوْتَهَا حَتَّى تَنَاولَتْ
عَائِشَةَ وَهِيَ قَاعِدَةٌ فَسَبَّتَهَا حَتَّى إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ لَيَنْظُرُ إِلَى عَائِشَةَ هَلْ تَكَلَّمُ قَالَ فَتَكَلَّمْتُ
عَائِشَةُ تَرُدُّ عَلَى زَيْنَبَ حَتَّى أَسْكَنَتْهَا قَالَتْ فَنَظَرَ
النَّبِيُّ ﷺ إِلَى عَائِشَةَ وَقَالَ إِنَّهَا بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ قَالَ
الْبُخَارِيُّ الْكَلَامُ الْأَخِيرُ قِصَّةُ فَاطِمَةَ يُذَكِّرُ عَنْ
هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ رَجُلٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَقَالَ أَبُو مَرْوَانَ عَنْ هِشَامٍ
عَنْ عُرْوَةَ كَانَ النَّاسُ يَتَحَرَّوْنَ بِهَدَايَاهُمْ يَوْمَ
عَائِشَةَ وَعَنْ هِشَامٍ عَنْ رَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ وَرَجُلٍ
مِنَ الْمُوَالِي عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ قَالَتْ عَائِشَةُ كُنْتُ عِنْدَ
النَّبِيِّ ﷺ فَاسْتَأْذَنْتُ فَاطِمَةَ .

jednog od oslobođenih robova, on od Zuhrija, ovaj od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama, da je Aiša rekla:

“Bila sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad Fatima zatraži dozvolu za ulazak.”

POKLON KOJI SE NE ODBIJA

2582. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma‘mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Azre b. Sabit Ensari koji je rekao: “Pričao mi je Sumame b. Abdullah, da je Azre rekao:

– Ušao sam Sumami i on mi dodade mirodiju i reče:

“Enes, radijallahu anhu, ne odbijaše miomirisa. On je rekao i smatrao da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odbijao (poklonjenu mu) mirodiju.”

KO JE SMATRAO DA JE DOZVOLJENO POKLONITI NEŠTO ŠTO JE ODSUTNO

2583, 2584. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Lejs, a ovome Ukajl prenoseći od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

“Urve je spomenuo da su ga Misver b. Mahreme, radijallahu anhu, i Mervan obavijestili da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je došla delegacija Hevazina, ustao među svijetom, pohvalio i zahvalio Allahu kako mu dolikuje, a zatim rekao:

– Došla su nam vaša braća i kajući se i ja uviđam da im treba da vratim njihovo roblje, pa ko od vas voli da to učini dobrovoljno, neka uradi, a ko hoće da ostane pri svom udjelu, dat ćemo mu ga od prve ratne dobiti, koju nam Allah odredi.

Potom je svijet kazao: “Poklanjamo ti ga dobrovoljno.”

بَاب مَا لَا يُرَدُّ مِنَ الْهَدِيَّةِ

٢٥٨٢. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي ثُمَامَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ فَنَاولَنِي طَيِّبًا قَالَ كَانَ أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا يَرُدُّ الطَّيِّبَ قَالَ وَزَعَمَ أَنَسُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ لَا يَرُدُّ الطَّيِّبَ .

بَاب مَنْ رَأَى الْهَبَةَ الْغَائِبَةَ جَائِزَةً

٢٥٨٣-٢٥٨٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ذَكَرَ عُرْوَةُ أَنَّ الْمِسْوَرَ بْنَ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَمَرْوَانَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ حِينَ جَاءَهُ وَفَدُ هَوَازِنَ قَامَ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ جَاءُواَنَا تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيَّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَقَالَ النَّاسُ طَيِّبْنَا لَكَ .

NAKNADA ZA POKLON

2585. PRIČAO MI JE Musedded, njemu Isa b. Junus prenoseći od Hišama, on od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primaše poklon i za njega nagrađivaše (darodavca).

Isa b. Junus nije spomenuo, kaže Buharija, da hadis prenose još Veki' i Muhadir od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše.

POKLON DJETETU

A ako bi čovjek poklonio nešto jednom djetetu, to ne bi bilo dozvoljeno, niti mu to treba posvjedočiti (potvrditi) sve dok prema djeci ne bude pravedan i dok i drugima ne dadne isto tako.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Kod poklona budite pravedni prema svojoj djeci!”

Da li roditelj svoj poklon može poreći i da li može jesti od imovine svoga djeteta što je uobičajeno, a da u tom ne pretjeruje?

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od Omera devu, i odmah je poklonio Ibnu-Omeru, rekavši: “Radi s njom šta hoćeš!”¹

بَابُ الْمُكَافَاةِ فِي الْهَبَةِ

٢٥٨٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْبَلُ الْهَدِيَّةَ وَيُثِيبُ عَلَيْهَا لَمْ يَذْكُرْ وَكِيعٌ وَمُحَاضِرٌ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ .

بَابُ الْهَبَةِ لِلْوَلَدِ

وَإِذَا أُعْطِيَ بَعْضُ وَلَدِهِ شَيْئًا لَمْ يَجْزِ حَتَّى يَعْدِلَ بَيْنَهُمْ وَيُعْطِيَ الْآخَرِينَ مِثْلَهُ وَلَا يُشْهَدُ عَلَيْهِ . وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اْعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي الْعَطِيَّةِ وَهَلْ لِلْوَالِدِ أَنْ يَرْجِعَ فِي عَطِيَّتِهِ وَمَا يَأْكُلُ مِنْ مَالٍ وَلَدِهِ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا يَتَعَدَّى وَاشْتَرَى النَّبِيُّ ﷺ مِنْ عُمَرَ بَعِيرًا ثُمَّ أَعْطَاهُ ابْنُ عُمَرَ وَقَالَ اصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ .

¹ Ništetan je poklon roditelja učinjen jednom djetetu mimo drugu djecu, po mišljenju: Tavusa, Ataa, Ibnu-Ebu-Rebaha, Mudžahida, Urve, Ibnu-Džurejdža, Neha'ija, Ša'bija, Ahmeda i Ishaka.

Imam Ahmed kaže:

“Ko učini poklon nekom svom djetetu, naredit će mu se da ga vrati. Ako daroprimac umre prije nego je poklon vratio, poklon je opet vlasništvo darodavca, ako je on pravno sposoban.”

Ovaj se stav temelji na izjavi Nu'mana b. Bešira, koju Tahavi iznosi u slijedećoj varijanti:

– Otac mi je poklonio roba, pa mu majka reče da me odvede do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da mi to on posvjedoči i on ga upita: “Jesi li ostaloj svojoj djeci dao takve poklone?”

– Ne – odgovorio je.

– Vрати i taj poklon! – reče Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Buharija je isti slučaj zabilježio u nešto kraćem tekstu.

Međutim, Sevri, Lejs b. Sa'd, Kasim b. Abdur-Rahman, Muhammed b. Munkedir, Ebu-Hanife, Ebu-Jusuf, Muhammed, Šafija, a po drugoj verziji i imam Ahmed, dozvoljavaju poklanjanje jednoj djeci, a ne i svima. Ukoliko jedno dijete opskrbljuje roditelje iz svoga ličnog dohotka, može se izvršiti obračun tih rashoda i taj mu iznos naknaditi, bilo u pokretnini ili nekretnini. To je kompromisno rješenje suprotnih mišljenja

2586. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, rekavši da ga je obavijestio Malik prenoseći od Ibnu- Šihaba, on od Humejda b. Abdur-Rahmana i Muhammeda b. Nu'mana b. Bešira, da su mu njih dvojica prenijeli od Nu'mana b. Bešira, da ga je njegov otac doveo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

- Ovome svom sinu poklonio sam roba.
- A jesi li drugoj svojoj djeci to isto poklonio? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- Ne – odgovorio je on.
- Pa vrati ga sebi! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

TRAŽENJE OD DRUGIH DA SVJEDOČE PRI POKLONU

2587. PRIČAO NAM JE Hamid b. Umer, njemu Ebu-Avane prenoseći od Husajna, on od Amira, koji je izjavio:

- Čuo sam Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhumu, kada je na minberu rekao: "Moj mi je otac učinio poklon, pa je Amra, kćerka Revahova rekla: 'Nisam zadovoljna dok to ne predočiš Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on posvjedoči.'"

On je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

- Ja sam svome sinu od Amre, kćerke Revahove, dao dar, pa mi je ona naredila, da tebe, Allahov

٢٥٨٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَمُحَمَّدِ ابْنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّهَا حَدَّثَاهُ عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ أَنَّ أَبَاهُ أَتَى بِهِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنِّي نَحَلْتُ ابْنِي هَذَا غُلَامًا فَقَالَ أَكُلَّ وَلَدِكَ نَحَلْتُ مِثْلَهُ قَالَ لَا قَالَ فَارْجِعْهُ .

بَابُ الْإِشْهَادِ فِي الْهَبَةِ

٢٥٨٧. حَدَّثَنَا حَامِدُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَامِرٍ قَالَ سَمِعْتُ النُّعْمَانَ ابْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ أَعْطَانِي أَبِي عَطِيَّةً فَقَالَتْ عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ لَا أَرْضَى حَتَّى تُشْهَدَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَاتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنِّي أَعْطَيْتُ ابْنِي مِنْ عَمْرَةَ بِنْتِ رَوَاحَةَ عَطِيَّةً فَأَمَرْتَنِي أَنْ أُشْهَدَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَعْطَيْتَ سَائِرَ وَلَدِكَ مِثْلَ هَذَا

navedenih pravnika.

Pravnici hanefijske škole smatraju da darodavac ne može vratiti poklon darovan svojoj najbližoj rodbini po krvi kao što su sin, brat, sestra, amidža, tetka po ocu i svaka osoba s kojom darodavac ne bi mogao sklopiti brak po Šerijatu.

Roditeljima je dozvoljeno hraniti se umjereno iz imovine svoje djece.

Hakim prenosi hadis: "Najbolja hrana je ona koja je zaradena ličnim radom. Dijete je zarada roditelja i jedite imovinu svoje djece!"

Ebu-Hanife dozvoljava siromašnom ocu da proda pokretninu svoga odsutnog sina radi svoje opskrbe, dok Ebu-Jusuf i Muhammed to ne dozvoljavaju.

Omer je mislio navedenu devu pokloniti sinu Abdullahu. Da ne bi time povrijedio osjećaj druge svoje djece, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, tu devu je kupio od Omera i odmah je poklonio Abdullahu, sinu Omerovu. Time su riješeni obostrani interesi i želje stranaka.

Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, uzmem za svjedoka.

– A jesi li to isto podario ostaloj svojoj djeci? – upitao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– Ne – odgovorio je on.

“Bojte se Allaha i budite pravedni prema svojoj djeci”

– rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– On se potom vratio (kući), kaže Nu‘man, i uzeo natrag poklon.

MUŽEV POKLON SVOJOJ ŽENI I ŽENIN POKLON SVOME MUŽU

Ibrahim (Neha‘i) kaže: “To je dozvoljeno”, a Omer b. Abdul-Aziz dodaje: “Ne mogu to oni opozvati (vratiti).”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je dopuštenje od svojih žena, kada je obolio, da ostane u Aišinoj sobi.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko vrati svoj poklon, sličan je psu koji se vrati na svoju bljuvotinu.”

Zuhri je rekao za onog koji kaže svojoj ženi: “Pokloni mi neki dio svoga vjenčanog dara ili cio”, pa bude malo vremena i on je pusti, a ona to porekne (opovrgne), vratit će joj ga – kaže Zuhri – ako ju je time varao, a dozvolio je, ako mu je ona to dala dragovoljno i nije u tom bilo nikakve varke, jer je Uzvišeni Allah rekao:

“Ako vam one dragovoljno same od sebe nešto dadnu, (jedite...).”

2588. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, rekavši da ga je obavijestio Hišam prenoseći od Ma‘mera, on od Zuhrija:

– Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obolio i bolest mu se pogoršala, tražio je dozvolu svojih suprugica da boluje u mojoj sobi. One su mu

قَالَ لَا قَالَ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ قَالَ
فَرَجَعَ فَرَدَّ عَطِيَّتَهُ .

بَابُ هَبَةِ الرَّجُلِ لِمَرْأَتِهِ وَالْمَرْأَةِ لِرَوْجِهَا

قَالَ إِبْرَاهِيمُ جَائِزَةٌ وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ
لَا يَرْجِعَانِ وَاسْتَأْذَنَ النَّبِيُّ ﷺ نِسَاءَهُ فِي أَنْ
يَمْرَضَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَائِدُ
فِي هَبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ وَقَالَ الزُّهْرِيُّ
فَيَمْنُ قَالَ لِامْرَأَتِهِ هَبِي لِي بَعْضَ صَدَاقِكَ
أَوْ كُلَّهُ ثُمَّ لَمْ يَمْكُثْ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى طَلَّقَهَا
فَرَجَعَتْ فِيهِ قَالَ يَرُدُّ إِلَيْهَا إِنْ كَانَ خَلَبَهَا وَإِنْ
كَانَتْ أَعْطَتْهُ عَنْ طِيبِ نَفْسٍ لَيْسَ فِي شَيْءٍ مِنْ
أَمْرِهِ خَدِيعَةٌ جَازَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ .

٢٥٨٨ . حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ
عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ
بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا لَمَّا ثَقُلَ
النَّبِيُّ ﷺ فَاشْتَدَّ وَجَعُهُ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجُهُ أَنْ يَمْرَضَ
فِي بَيْتِي فَأَذِنَ لَهُ فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ تَخَطُّ رِجْلَاهُ

to dozvolile i on je izašao (jednom u džamiju), držala su ga dva čovjeka, a noge su mu se vukle po zemlji. Držali su ga (vodili u džamiju) Abbas i još jedan ashab.”

Ubejdullah je kasnije rekao:

– Spomenuo sam poslije Ibnu-Abbasu ono što je Aiša kazala. On me upita: “Znaš li ko je bio taj čovjek što Aiša nije spomenula njegovo ime?”

– Ne – rekao sam.

– To je Alija, sin Ebu-Taliba – rekao je on.

2589. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Vuhejb, a ovome Ibnu-Tavus prenoseći od svoga oca, da je Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, izjavio: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko porekne (vrati) svoj poklon sličan je psu koji se vrati na ono što je povratio.”

DOZVOLJENO JE DA ŽENA DA POKLON
NEKOME DRUGOM MIMO SVOGA
MUŽA, PA I DA OSLOBODI ROBA,
KADA IMA MUŽA, POD UVJETOM
DA NIJE NEURAČUNLJIVA, A AKO JE
NEURAČUNLJIVA, TO NIJE DOZVOLJENO

Uzvišeni Allah je rekao: “Ne dajite maloumnima (rasipnicima) svoja dobra!”

2590. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Ibnu-Džurejdža, on od Ibnu-Ebu-Mulejka, ovaj od Abbada b. Abdullaha, da je Esma, radijallahu anha, izjavila:

– Allahov Poslaniče, rekla sam: “Ja imam samo imovinu koju mi je dao Zubejr, pa mogu li je podijeliti kao sadaku?”

– Podijeli! – rekao je – i ne skrivaj je u posudu (kesu), pa da i Allah od tebe ne skriva!¹

الْأَرْضَ وَكَانَ بَيْنَ الْعَبَّاسِ وَبَيْنَ رَجُلٍ آخَرَ فَقَالَ
عُبَيْدُ اللَّهِ فَذَكَرْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ مَا قَالَتْ عَائِشَةُ
فَقَالَ لِي وَهَلْ تَدْرِي مَنْ الرَّجُلُ الَّذِي لَمْ تُسَمِّ
عَائِشَةُ قُلْتُ لَا قَالَ هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ .

٢٥٨٩ . حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ
حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَائِدُ فِي هَبْتِهِ
كَالْكَلْبِ يَقِيءُ ثُمَّ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ .

بَابُ هَبَةِ امْرَأَةٍ لِغَيْرِ زَوْجِهَا وَعِدَّتِهَا
إِذَا كَانَ لَهَا زَوْجٌ فَهُوَ جَائِزٌ إِذَا لَمْ تَكُنْ
سَفِيهَةً فَإِذَا كَانَتْ سَفِيهَةً لَمْ يَجُزْ

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ) .

٢٥٩٠ . حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ
ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَبَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَسْمَاءَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي مَالٌ
إِلَّا مَا أَدْخَلَ عَلَيَّ الزُّبَيْرُ فَاتَّصَدَّقُ قَالَ تَصَدَّقِي
وَلَا تُوعِي فُيُوعَى عَلَيْكَ .

¹ Ovim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, misli na škrtost i na neudjeljivanje imetka, jer možda će Allah onima koji tako rade uskratiti Svoju nafaku. (prim. rec.)

2591. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Abdullah b. Numejr, a ovome Hišam b. Urve prenoseći od Fatime, ona od Esme, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Podijeli i ne broj, pa da i Allah tebi broji; ne skrivaj je u posudu (kesu), pa da i Allah tako tebi učini (ograničenu nafaku)!

2592. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr prenoseći od Lejsa, on od Jezida, ovaj od Kurejba, oslobođenog roba Ibni-Abbasa, da ga je Mejmuna, kćerka Harisova, radijallahu anhu, obavijestila da je ona oslobodila robinju, a nije tražila odobrenje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i kada je bio njen dan u kome je on njoj dolazio, ona mu je rekla:

– Znaš li Allahov Poslaniče, da sam ja otpustila svoju sluškinju (robinju)?

– A jesi li to uradila? – upitao je.

– Da – rekla je ona.

– Da si je poklonila svojim daidžama, bila bi ti, bez sumnje, još veća nagrada – rekao je.²

Bekr b. Mudar kaže, prenoseći od Amra, on od Bukejra, ovaj od Kurejba da je Mejmuna oslobodila (ga)...

2593. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa, da ga je obavijestio Abdullah, njega Junus prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio na put, dao bi među svojim ženama izvlačiti kocku, pa kojoj od njih izađe njena strijela (s njenim imenom), s njom bi išao, a svakoj ženi od njih dodjeljivao njen dan i noć osim što je Sevda, kćerka Zem'atova, svoj dan i noć poklanjala Aiši,

٢٥٩١. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ فَاطِمَةَ عَنْ أَسْمَاءَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَنْفِقِي وَلَا تُحْصِي فَيُحْصِيَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَلَا تُوعِي فَيُوعِيَ اللَّهُ عَلَيْكَ .

٢٥٩٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنْ اللَّيْثِ عَنْ يَزِيدَ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ مَيْمُونَةَ بِنْتَ الْحَارِثِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً وَلَمْ تَسْتَأْذِنِ النَّبِيَّ ﷺ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُهَا الَّذِي يَدُورُ عَلَيْهَا فِيهِ قَالَتْ أَشَعَرْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنِّي أَعْتَقْتُ وَلِيدَتِي قَالَ أَوْفَعَلْتَ قَالَتْ نَعَمْ قَالَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَعْطَيْتَهَا أَخْوَالَكَ كَانَ أَعْظَمَ لِأَجْرِكَ وَقَالَ بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ عَمْرِو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ إِنَّ مَيْمُونَةَ أَعْتَقَتْ .

٢٥٩٣. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا غَيْرَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ تَبْتَغِي بِذَلِكَ رِضًا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

2 Tirmizi i Nesai u svojim *Sunenima* donose hadis: “Poklon učinjen siromahu je sadaka, a poklon učinjen nekom siromašnom u svome rodu je sadaka i dar, odnosno ispunjena dužnost prema rodbini. Materijalna pomoć siromašnom u svom rodu može biti vrednija i preča nego osloboditi roba.”

supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, želeći time zadovoljstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

OD KOGA SE POČINJE S POKLONOM?

2594. Bekr je rekao, prenoseći od Amra, on od Kurejba, da je Mejmuna, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodila svoju sluškinju (robinju) i on joj rekao:

– Da si je poklonila nekom od svojih daidži, imala bi još veću nagradu!

2595. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, ovome Šu'be prenoseći od Ebu-Imrana Dževnija, on od Talhe b. Abdullaha, čovjeka iz Benu-Demima b. Murre, koji kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– O Allahov Poslaniče, ja imam dvojicu komšija, pa kome od njih da dadnem poklon?

– Onome čija su ti vrata najbliža – reče on.

KO NIJE HTIO PRIMITI POKLON ZBOG NEKOG RAZLOGA

Omer b. Abdul-Aziz je kazao: “Poklon u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je stvarno dar, a danas je on mito.”¹

2596. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, da je kazao: – Obavijestio me je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da mu je saopćio Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, da je čuo Sa'ba b. Džessame Lejsija, a on je jedan od drugova Vjerovjesnika,

بَابُ بِمَنْ يُبْدَأُ بِالْهَدِيَّةِ

٢٥٩٤. وَقَالَ بَكْرٌ عَنْ عَمْرِو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ مَيْمُونَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَعْتَقَتْ وَلِيدَةً لَهَا فَقَالَ لَهَا وَلَوْ وَصَلْتَ بَعْضَ أَخْوَالِكَ كَانَ أَعْظَمَ لَأَجْرِكَ .

٢٥٩٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَجُلٍ مِنْ بَنِي تَيْمٍ بْنِ مُرَّةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ لِي جَارَيْنِ فَلِيَ أَيُّهُمَا أَهْدِي قَالَ إِلَى أَقْرَبِيهِمَا مِنْكَ بَابًا .

بَابُ مَنْ لَمْ يَقْبَلِ الْهَدِيَّةَ لِعِلَّةٍ

وَقَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ كَانَتْ الْهَدِيَّةُ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ هَدِيَّةً وَالْيَوْمَ رِشْوَةً .

٢٥٩٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ الصَّعْبَ بْنَ جَثَّامَةَ اللَّيْثِيَّ وَكَانَ مِنْ

¹ Halifa Omer b. Abdul-Aziz zaželio je jabuka, ali ih nije imao za što kupiti. Kasnije je krenuo na put u društvu Ferrata b. Muslima i susreli su neku djecu s korpom jabuka. Halifa je uz odobrenje djece dohvatio jednu jabuku, pomirisao je i opet vratio u korpu. Ferrat je primijetio, da je to poklon koga su primali Vjerovjesnik, halifa Ebu- Bekr i Omer, a on odgovori: “Ne trebam ih. Njima je poklon bio stvarno dar, a kasnijim rukovodiocima on je (postao) mito.”

sallallahu alejhi ve sellem, da je poklonio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, divljeg magarca, kada je bio u Ebvau, odnosno u Veddanu u ihramu, i on mu ga vratio.

– Pošto je na mom licu primijetio – kaže Sa‘b – da mi je bilo neprijatno što mi je vratio moj poklon, rekao je: “Vratili smo ti ga samo zato što smo u ihramu.”

2597. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, ovaj od Urve b. Zubejra, da je Ebu-Humejd Sa‘idi, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio je za službenika da sakuplja zekat jednog čovjeka iz plemena Ezd, koji se zvaše Ibnul-Utbijje, pa kada je stigao (natrag), rekao je: “Ovo je vaše, a ovo je poklonjeno meni.”

– Zašto ne! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Odsjeo je u kući svoga oca i svoje majke i gledao hoće li mu se što pokloniti ili neće. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, ko uzme što od zekata, donijet će to na Sudnji dan natovareno na svom vratu. I ako to bude deva, ona će mukati, ako bude krava, rikat će, a ako bude ovca, blejat će. Potom je digao svoju ruku, da smo vidjeli bjelinu njegovih pazuha (i rekao) tri puta: “Allahu moj, da li sam dobro saopćio? Allahu moj, da li sam dobro saopćio?”

KADA NEKO DA DAR ILI GA SAMO OBEĆA, PA UMRE PRIJE NEGO GA DA ONOME KOME JE OBEĆAO

Abide je rekao: “Ako je darodavac umro, a poklon već bio primljen i daroprimac živ, poklon pripada nasljednicima daroprimaoca, a ako nije bio predan (obdareniku), ostaje nasljednicima onoga ko je učinio poklon.”

Hasan (Basrija) kaže: “Koji god od njih dvojice prije umre, dar pripada nasljednicima obdarenika, ako ga je primio makar poslanik (posrednik).”

أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ يُخْبِرُ أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِمَارَ وَحْشٍ وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بَوْدَانَ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَرَدَّهُ قَالَ صَعْبٌ فَلَمَّا عَرَفَ فِي وَجْهِهِ رَدَّهُ هَدَيْتِي قَالَ لَيْسَ بِنَا رَدُّ عَلَيْكَ وَلَكِنَّا حُرْمٌ.

٢٥٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَعْمَلَ النَّبِيُّ ﷺ رَجُلًا مِنَ الْأَزْدِ يُقَالُ لَهُ ابْنُ الْأُتْبَيْيَةِ عَلَى الصَّدَقَةِ فَلَمَّا قَدِمَ قَالَ هَذَا لَكُمْ وَهَذَا أُهْدِيَ لِي قَالَ فَهَلَّا جَلَسَ فِي بَيْتِ أَبِيهِ أَوْ بَيْتِ أُمِّهِ فَيَنْظُرُ يَهْدِي لَهُ أَمْ لَا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَأْخُذُ أَحَدٌ مِنْهُ شَيْئًا إِلَّا جَاءَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَحْمِلُهُ عَلَى رَقَبَتِهِ إِنْ كَانَ بَعِيرًا لَهُ رُغَاءٌ أَوْ بَقَرَةً لَهَا خَوَارٌ أَوْ شَاةٌ تَعْرِثُ ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْنَا عُفْرَةَ إِبْطَيْهِ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَغْتُ اللَّهُمَّ هَلْ بَلَغْتُ ثَلَاثًا.

بَابُ إِذَا وَهَبَ هَبَةً أَوْ وَعَدَ

عِدَّةٌ ثُمَّ مَاتَ قَبْلَ أَنْ تَصِلَ إِلَيْهِ

وَقَالَ عُبَيْدَةُ بْنُ مَاتَ وَكَانَتْ فُصِلَتْ الْهَدِيَّةُ وَالْمُهْدَى لَهُ حَيٌّ فَهِيَ لَوَرَثَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ فُصِلَتْ فَهِيَ لَوَرَثَةِ الَّذِي أَهْدَى وَقَالَ الْحَسَنُ أَتَاهُمَا مَاتَ قَبْلَ فَهِيَ لَوَرَثَةِ الْمُهْدَى لَهُ إِذَا قَبَضَهَا الرَّسُولُ.

2598. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovome Ibn-Munkedir, izjavivši:

– Čuo sam Džabira, radijallahu anhu, kada je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je:

“Da je došao dohodak iz Bahrejna, dao bih ti ovoliko (pregršt dirhema)”, pokazavši to tri puta. I Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je, a dohodak nije stigao, pa je Ebu-Bekr poslao glasnika, koji je oglasio: “Ko je imao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo obećanje ili dug, neka nam dođe!”

Tada sam mu otišao i rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao mi je (to i to). I Ebu-Bekr mi je zagrabio tri (pregršti dirhema).¹

KAKO SE VRŠI PRIMOPREDAJA ROBA I STVARI

Ibni-Omer je rekao:

– Bio sam na jednom tromom devcu, pa ga kupi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim reče: “Abdullahu, on je sada tvoj!”

2599. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Ebi-Mulejke, on od Misvera b. Mahreme, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio je ogrtače (kaftane) i od njih nije nijednog dodijelio Mahremi, pa je Mahreme rekao: “Sinak, podimo do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.” Ja sam ga, kaže Misver, zovnuo i on je izašao, a na njemu bijaše jedan od onih ogrtača. On reče: “Ovo smo sklonili za tebe!”

– Mahreme je, kaže Misver, pogledao ogrtač, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mahreme je zadovoljan?!”

٢٥٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعْتُ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ لَوْ جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أُعْطَيْتُكَ هَكَذَا ثَلَاثًا فَلَمْ يَقْدَمْ حَتَّى تُوفِّيَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَمَرَ أَبُو بَكْرٍ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ عِدَّةٌ أَوْ دَيْنٌ فَلْيَأْتِنَا فَآتَيْنَاهُ فَقُلْتُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَعَدَنِي فَحَتَّى لِي ثَلَاثًا.

بَابُ كَيْفَ يُقْبَضُ الْعَبْدُ وَالْمَتَاعُ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ كُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَغِيرٍ فَاشْتَرَاهُ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ.

٢٥٩٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَسَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَقْبِيَّةً وَلَمْ يُعْطِ مَخْرَمَةً مِنْهَا شَيْئًا فَقَالَ مَخْرَمَةُ يَا بَنِيَّ انْطَلِقْ بِنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ فَقَالَ ادْخُلْ فَادْعُهُ لِي قَالَ فَدَعَوْتُهُ لَهُ فَخَرَجَ إِلَيْهِ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ مِنْهَا فَقَالَ خَبَانَا هَذَا لَكَ قَالَ فَنَظَرَ إِلَيْهِ فَقَالَ رَضِيَ مَخْرَمَةُ.

¹ Nasljednici Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a ni Ebu-Bekr nisu bili obavezni ispuniti gornje obećanje, ali je Ebu-Bekr to učinio iz poštovanja prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.

KADA NEKO DA POKLON DRUGOM I ON GA PRIMI NE REKAVŠI “PRIMIH (GA)”

2600. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Abdul-Vahid, ovome Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i rekao: “Propao sam!”

– A šta ti je?, upitao je Alejhisselam.

– Namjerno sam pokvario post uz ramazan, spolno općeći sa suprugom, odgovorio je ovaj.

– Imaš li roba?, upitao je Alejhisselam.

– Ne – odgovorio je čovjek.

– Jesi li u mogućnosti da postiš dva mjeseca uzastopno? – upitao je opet Alejhisselam.

– Ne – kazao je on.

– Pa možeš li nahraniti jednog dana 60 siromaha?

– rekao je Alejhisselam.

– Ne – reče on.

Tada jedan čovjek od ensarija donese zembilj, tj. torbu, u kome su bile datule i Alejhisselam reče: “Nosi ovo i podijeli kao sadaku!”

– Najpotrebnijem od nas, Allahov Poslaniče?

– upita čovjek. Tako mi Onoga koji te poslao sa Istinom, između ova dva krša nema potrebnijih ukućana od nas.

– Idi, i s tim nahrani svoje ukućane! – reče Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.²

بَابُ إِذَا وَهَبَ هِبَةً فَقَبَضَهَا الْآخَرُ وَلَمْ يَقُلْ قَبِلْتُ

٢٦٠٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ هَلَكْتُ فَقَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ وَقَعْتُ بِأَهْلِي فِي رَمَضَانَ قَالَ تَجِدُ رَقَبَةً قَالَ لَا قَالَ فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ قَالَ لَا قَالَ فَتَسْتَطِيعُ أَنْ تُطْعِمَ سِتِينَ مِسْكِينًا قَالَ لَا قَالَ فَجَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بِعَرَقٍ وَالْعَرَقُ الْمِكْتَلُ فِيهِ تَمْرٌ فَقَالَ اذْهَبْ بِهَذَا فَتَصَدَّقْ بِهِ قَالَ عَلَى أَحْوَجَ مِنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتِ أَحْوَجَ مِنَّا قَالَ اذْهَبْ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ .

2 Darovanje se sklapa ponudom i prihvatanjem stranaka, a postaje potpuno primitkom dara. Ponuda se vrši riječima koje znače davanje nekog dobra besplatno u vlasništvo drugom, kao: “Ja poklonih”, “Ja darovah” i slično.

Darovanje se može sklopiti samom primopredajom dara ili slanjem dara obdareniku.

Za valjanost darovanja darovana stvar treba da postoji u vrijeme darovanja. Prema tome nije valjano darovati grožđe koje će kasnije biti u vinogradu, ili tele koje će krava tek oteliti.

KADA NEKO SVOJE POTRAŽIVANJE (DUG) POKLONI ČOVJEKU – DUŽNIKU

Šu'be je kazao prenoseći od Hakema: "To je dozvoljeno." Hasan b. Ali, neka s njima Allahovo zadovoljstvo, poklonio je svoje potraživanje jednom čovjeku. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko ima kod njega kakvo svoje pravo, da mu ga da, ili da on od njega zatraži da mu to oprosti." Džabir je rekao: "Ubijen mi je otac, a bio je dužan, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio od njegovih vjerovnika, da prime plod mog voćnjaka i oslobode mi oca (duga)."

2601. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Junus (a Lejs je rekao: Pričao mi je Junus) prenoseći od Ibnu-Šihaba, kojem je pričao Ibnu-Ka'b b. Malik, da mu je saopćio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, da je njegov otac kao šehid ubijen (u borbi) na Uhudu, pa su vjerovnici navalili sa svojim potraživanjima i ja sam – kaže on – došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu rekao. On ih pitaše da prime plod moga voćnjaka i moga oca oslobode (duga). Oni to nisu htjeli i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije im dao moje bašče i nije im dao obrati ploda, nego reče: – Doći ću ti sutra ujutro.

I došao nam je sutradan, kada je svanulo, obišao palmovik i molio Allaha za bereket u plodu. Kasnije sam obrao plod, isplatio vjerovnicima njihova potraživanja, a i nama je nešto ostalo plodova. Poslije sam došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on sjedaše, i to mu saopćio. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Omeru:

– Slušaj, Omer!

Omer reče: "Zar da ne bude (tako)?! Mi sigurno znamo da si ti, uistinu, Allahov Poslanik! Allaha mi, ti si, stvarno, Allahov Poslanik!"

بَابُ إِذَا وَهَبَ دَيْنًا عَلَى رَجُلٍ

قَالَ شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ هُوَ جَائِزٌ وَوَهَبَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لِرَجُلٍ دَيْنَهُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَيْهِ حَقٌّ فَلْيُعْطِهِ أَوْ لِيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ فَقَالَ جَابِرٌ قَتَلَ أَبِي وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَسَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ غُرْمَاءَهُ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي وَيُحْلِلُوا أَبِي .

٢٦٠١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ قُتِلَ يَوْمَ أُحُدٍ شَهِيدًا فَاشْتَدَّ الْغُرْمَاءُ فِي حُقُوقِهِمْ فَاتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَكَلَّمْتُهُ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يَقْبَلُوا ثَمَرَ حَائِطِي وَيُحْلِلُوا أَبِي فَأَبَوْا فَلَمْ يُعْطِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَائِطِي وَلَمْ يَكْسِرْهُ لَهُمْ وَلَكِنْ قَالَ سَأْغِدُوا عَلَيْكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَعَدَا عَلَيْنَا حِينَ أَصْبَحَ فَطَافَ فِي النَّخْلِ وَدَعَا فِي ثَمَرِهِ بِالْبَرَكَةِ فَجَدَدَتْهَا فَقَضَيْتُهُمْ حُقُوقَهُمْ وَبَقِيَ لَنَا مِنْ ثَمَرِهَا بَقِيَّةٌ ثُمَّ جِئْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ جَالِسٌ فَأَخْبَرْتُهُ بِذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِعُمَرَ اسْمَعْ وَهُوَ جَالِسٌ يَا عُمَرُ فَقَالَ أَلَا يَكُونُ قَدْ عَلِمْنَا أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَإِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ .

POKLON POJEDINCA GRUPI (DRUŠTVU)

Esma je kazala Kasimu b. Muhammedu i Ibnu-Ebi-Atiku:

– Naslijedila sam od svoje sestre Aiše (šumu) u Gabi. Muavija mi je za to dao stotinu hiljada (dirhema) i to je vama dvojici (poklon).

2602. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze'a, njemu Malik, prenoseći od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen napitak (mlijeka) i on ga pio. Na njegovoj desnoj strani bijaše jedan dječak, a na lijevoj stariji ljudi. On reče dječaku: “Ako mi dozvoljavaš dat ću (ostatak) ovima?”

– Ne dajem pravo prvenstva na svoj udio nikome, osim tebi, Allahov Poslaniče – rekao je dječak. I on mu je dade u njegovu ruku (posudu s mlijekom).

O POKLONU PRIMLJENOM, NEPRIMLJENOM, OZNAČENOM (DETALJNO) I NEOZNAČENOM

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi poklonili su plemenu Hevazin što su od njega zadobili (u ratu), a to nije bilo još razdijeljeno i označeno (borcima).

2603. PRIČAO NAM JE Sabit b. Muhammed, njemu Mis'ar, prenoseći od Muhariba, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiju, pa mi je platio (dug) i još više dao (nego što je dug stvarno iznosio).

بَابُ هَبَةِ الْوَاحِدِ لِلْجَمَاعَةِ

وَقَالَتْ أَسْمَاءُ لِلْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَابْنِ أَبِي عَتِيقٍ وَرَثْتُ عَنْ أُخْتِي عَائِشَةَ مَالًا بِالْغَابَةِ وَقَدْ أَعْطَانِي بِهِ مُعَاوِيَةُ مِائَةَ أَلْفٍ فَهُوَ لَكُمْ.

٢٦٠٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِشَرَابٍ فَشَرِبَ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ الْأَشْيَاحُ فَقَالَ لِلْغُلَامِ إِنَّ أَدْنَى لِي أُعْطِيتُ هَؤُلَاءِ فَقَالَ مَا كُنْتُ لِأَوْثَرِ بَنَصِييٍ مِنْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحَدًا فَتَلَّهُ فِي يَدِهِ.

بَابُ الْهَبَةِ الْمَقْبُوضَةِ

وَعَنِ الْمَقْبُوضَةِ وَالْمَقْسُومَةِ وَغَيْرِ الْمَقْسُومَةِ

وَقَدْ وَهَبَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ لِهَوَازِنَ مَا غَنِمُوا مِنْهُمْ وَهُوَ غَيْرُ مَقْسُومٍ.

٢٦٠٣. حَدَّثَنَا ثَابِتٌ حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ عَنْ مُحَارِبٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ فَقَضَانِي وَزَادَنِي.

2604. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be, prenoseći od Muhariba:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, da kaže: Prodao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, devu na jednom putovanju i kada smo došli u Medinu, on reče: “Dođi u džamiju i klanjaj dva rekata!” Potom mi je izvagao (dug).

Šu'be je rekao:

– Mislim da je (Džabir) rekao: “Potom mi je izvagao i prebacio (više nego što je dogovoreno).”

I nešto od toga bilo mi je sve dok ga nisu na dan Bitke na medinskom kamenjaru ugrabili ljudi iz Šama.¹

2605. PRIČAO NAM JE Kutejbe, prenoseći od Malika, on od Ebu-Hazima, ovaj od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen napitak (mlijeka). S desne mu strane bijaše jedan dječak, a s lijeve starci i on reče dječaku:

– Dozvoljavaš li mi da (ostatak) dadnem ovima?

– Allaha mi, ne – reče dječak. Ne ustupam svoga udjela nikom osim tebi.

I Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dade mu napitak u njegovu ruku.²

2606. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Usman b. Džebele, a njega je obavijestio njegov otac, prenoseći od Šu'be da je Seleme rekao:

– Čuo sam Ebu-Selemu, a on Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže:

“Jedan čovjek tražio je (grubo) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dug, pa su

٢٦٠٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبٍ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ بَعَثَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ بَعِيرًا فِي سَفَرٍ فَلَمَّا أَتَيْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ أَتَيْتِ الْمَسْجِدَ فَصَلَّ رَكَعَتَيْنِ فَوَزَنَ قَالَ شُعْبَةُ أَرَاهُ فَوَزَنَ لِي فَأَرْجَحَ فَمَا زَالَ مَعِيَ مِنْهَا شَيْءٌ حَتَّى أَصَابَهَا أَهْلُ الشَّامِ يَوْمَ الْحَرَّةِ.

٢٦٠٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بِشَرَابٍ وَعَنْ يَمِينِهِ غُلَامٌ وَعَنْ يَسَارِهِ أَشْيَاخٌ فَقَالَ لِلْغُلَامِ أَتَأْذُنُ لِي أَنْ أُعْطِيَ هَؤُلَاءِ فَقَالَ الْغُلَامُ لَا وَاللَّهِ لَا أَوْثِرُ بِنَصِيْبِي مِنْكَ أَحَدًا فَتَلَّاهُ فِي يَدِهِ.

٢٦٠٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ جَبَلَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَلَمَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِرَجُلٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ دَيْنٌ فَهَمَّ بِهِ أَصْحَابُهُ فَقَالَ دَعُوهُ فَإِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا

1 Borba na Harri, nedaleko od Medine, bila je 63. godine po Hidžri između ratnika iz Šama – pristalica Jezida b. Mu'avije i Medinelija.

2 Darovana stvar mora biti vlasništvo darodavca, određena i poznata. Općenita i neprecizna izjava darodavca nije valjana, kao: “Darujem ti jednog od svoja dva konja.”

se njegovi drugovi odlučili s njim obračunati, a Muhammed, alejhis-selam, reče: Ostavite ga, jer vlasnik (nekog) prava ima i pravo govora! Kupite mu jednogodišnju devu i podajte mu je!”

– Nemam istogodišnje – rekli su ashabi – nego samo za godinu stariju od njegove jednogodišnje. – Kupite je i podajte mu je! – reče on – jer je između vas najbolji onaj ko najljepše isplaćuje dug.

KADA GRUPA POKLONI NEŠTO NARODU

2607, 2608. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibni-Šihaba, ovaj od Urve, da su ga Mervan b. Hakem i Misver b. Mahreme obavijestili da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je došla delegacija plemena Hevazin, kao muslimani, i od njega tražila da im vrati njihova dobra i njihovo roblje, rekao:

“Ja imam što vidite (vojske), a najdraži mi je razgovor koji je najiskreniji. Odaberite jedno od dvoje: ili roblje ili imovinu, a ja ću čekati neko vrijeme.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čekao je deset i više noći po povratku iz Taifa, pa kada im je bilo jasno da im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, neće vratiti nego samo jedno od dvoje rekoše:

– Odabiremo naše roblje.

Tada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među muslimanima, pohvalio i zahvalio se Allahu kako mu dolikuje i rekao: “Ovo su zaista vaša braća (po vjeri). Došli su kajući se i ja uviđam (potrebu) da im vratim njihovo roblje, pa ko od vas hoće da to učini dragovoljno, neka uradi, a ko hoće da bude na svom udjelu dok mu ga ne dadnemo od prve dobiti koju nam Allah donosi, pa neka tako i učini!”

Tada je svijet kazao: “Allahov Poslaniče, činimo to dragovoljno (vraćamo roblje).”

وَقَالَ اشْتَرُوا لَهُ سِنًا فَأَعْطُوهَا إِيَّاهُ فَقَالُوا إِنَّا لَا نَجِدُ سِنًا إِلَّا سِنًا هِيَ أَفْضَلُ مِنْ سِنِّهِ قَالَ فَاشْتَرُوهَا فَأَعْطُوهَا إِيَّاهُ فَإِنَّ مِنْ خَيْرِكُمْ أَحْسَنَكُمْ قَضَاءً.

بَابُ إِذَا وَهَبَ جَمَاعَةٌ لِقَوْمٍ

٢٦٠٧-٢٦٠٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَالْمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ حِينَ جَاءَهُ وَفْدٌ هَوَازَنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ مَعِيَ مَنْ تَرَوْنَ وَأَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ انْتَظَرُهُمْ بِضَعِ عَشْرَةِ لَيْلَةٍ حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ فَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يُطَيَّبَ ذَلِكَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ طَيِّبْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ هُمْ فَقَالَ هُمْ إِنَّا لَا نَدْرِي مَنْ

Potom je Alejhisselam rekao:

– Mi ne znamo, ko je između vas ovo odobrio, a ko nije odobrio, pa vratite se da nas obavijeste o vašoj stvari vaši rukovodioci!

Tada se svijet vratio i njihovi rukovodioci su s njima razgovarali. Zatim su se vratili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćili da se ovo i njima sviđa i da su odobrili.

Ovo je ono što nam je stiglo o roblju Hevazina.

Ovo posljednje, tj.: “Ovo je ono što nam je stiglo...”, jeste izjava Zuhrije.

DAVANJE POKLONA NEKOM KAD JE U DRUŠTVU SVOJIH DRUGOVA

On na taj poklon ima najviše pravo, a Ibni-Abbas prenosi izjavu u kojoj se kaže da su njegovi drugovi sudionici, ali to nije vjerodostojno.¹

2609. PRIČAO NAM JE Ibnu-Mukatil, izjavivši da ga je obavijestio Abdullah, prenoseći od Šu‘be, on od Seleme b. Kuhejla, on od Ebu-Seleme, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio jednogodišnju devu, pa mu došao njen vlasnik da mu je isplati. Ashabi su mu prigovorili, a on im reče:

– Vlasnik (svoga) prava ima pravo na govor.

Potom mu je dosudio vedniju od njegove jednogodišnje deve i rekao: “Najbolji od vas je onaj ko najljepše isplaćuje dug.”

2610. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ibnu-Ujejne, prenoseći od Amra, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma, da je on bio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putu i jahao na jednom tromom devcu (Omerovom). Potom je prošao Vjerovjesnika,

أَذِنَ مِنْكُمْ فِيهِ مَنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرُكُمْ فَرَجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا وَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا مِنْ سَبِي هَوَازَنَ هَذَا آخِرُ قَوْلِ الزُّهْرِيِّ يَعْنِي فَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا.

بَابُ مَنْ أَهْدَى لَهُ هَدِيَّةً

وَعِنْدَهُ جُلَسَاءُ فَهُوَ أَحَقُّ

وَيُذَكَّرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ جُلَسَاءَهُ شُرَكَاءَ وَلَمْ يَصَحَّ.

٢٦٠٩. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ أَخَذَ سِنًا فَجَاءَ صَاحِبُهُ يَتَقَاضَاهُ فَقَالُوا لَهُ فَقَالَ إِنَّ لِصَاحِبِ الْحَقِّ مَقَالًا ثُمَّ قَضَاهُ أَفْضَلَ مِنْ سِنِّهِ وَقَالَ أَفْضَلُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً.

٢٦١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكَانَ عَلَى بَكْرِ بْنِ عُمَرَ صَعْبٌ فَكَانَ يَتَقَدَّمُ النَّبِيَّ ﷺ فَيَقُولُ أَبُوهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ

¹ Darovi koji se donose prilikom obrezivanja djeteta ili svadbe, pripadaju onome kome su doneseni, bilo to dijete, mlada, otac ili mati. Ako se ne bude naznačilo kome su doneseni i to nije moguće ispitivanjem utvrditi, pazit će se na mjesni običaj.

sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je njegov otac rekao: “Abdullahu, Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, niko ne pretiče!”

Tada mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Prodaj mi ga (Omere)!”

– On je tvoj – rekao je Omer.

Potom ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kupio i rekao: “Abdullahu, on je sada tvoj i radi s njim šta hoćeš!”

DOZVOLJENO JE POKLONITI DEVU ČOVJEKU KOJI JE VEĆ JAŠE

2611. Humejdi je rekao: Pričao nam je Sufjan, a njemu Amr, prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhuma:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom putovanju. Ja sam jahao na jednom (Omerovom) tromom devcu i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče Omeru: “Prodaj mi ga!”

Potom ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupi i reče: “Abdullahu, on je sada tvoj!”

POKLON KOJI JE MEKRUH OBLAČITI

2612. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, prenoseći od Malika, on od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, koji je izjavio:

– Omer b. Hattab je vidio pred vratima džamije jedan svileni ogrtač i rekao: “Allahov Poslaniče, da si ga kupio, pa da ga oblačiš petkom i prilikom primanja delegacija!”

– Njega oblači samo onaj ko neće da ima udjela na drugom svijetu – reče.

Kasnije su došli drugi ogrtači, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedan od njih dao Omeru, a on reče: “Što me ogrćeš kada si rekao za ogrtač Utarida ono što si rekao?”

– Ja te ne ogrćem ovim ogrtačem – rekao je Alejhisselam – da ga ti ogrneš, pa je Omer taj ogrtač poslao u Mekku svome bratu idolopokloniku.

لَا يَتَقَدَّمُ النَّبِيُّ ﷺ أَحَدٌ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ بَعْنِيهِ فَقَالَ عُمَرُ هُوَ لَكَ فَاشْتَرَاهُ ثُمَّ قَالَ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ فَاصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ .

بَابُ إِذَا وَهَبَ بَعِيرًا لِرَجُلٍ وَهُوَ رَاكِبُهُ فَهُوَ جَائِزٌ

٢٦١١. وَقَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عُمَرُو عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ وَكُنْتُ عَلَى بَكْرٍ صَغْبٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ بَعْنِيهِ فَابْتَاعَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدَ اللَّهِ .

بَابُ هَدِيَّةٍ مَا يُكْرَهُ لِبِسُهَا

٢٦١٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ حُلَّةَ سِيرَاءٍ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ اشْتَرَيْتَهَا فَلَبِسْتُهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَلِلْوَفْدِ قَالَ إِنَّهَا يَلْبَسُهَا مَنْ لَا خِلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ ثُمَّ جَاءَتْ حُلٌّ فَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عُمَرَ مِنْهَا حُلَّةً وَقَالَ أَكْسَوْتَنِهَا وَقُلْتُ فِي حُلَّةٍ غُطَارِدٍ مَا قُلْتُ فَقَالَ إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبَسَهَا فَكَسَاهَا عُمَرُ أَخَاهُ بِمَكَّةَ مُشْرِكًا .

2613. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Dža'fer Ebu-Dža'fer, a njemu Ibnu-Fudajl, prenoseći od svoga oca, on od Nafija da je Ibnu-Omer, radijallahu anhum, izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je kući Fatime, svoje kćerke, i nije joj ušao. Poslije je došao Alija i ona mu je to rekla. On je to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Tada je on rekao:

– Vidio sam na njenim vratima vezan zastor – i još dodade: “Šta mi je stalo za ovim svijetom!”

Tada joj je Alija otišao i to kazao, i ona reče: “Neka mi naredi šta hoće da uradim s njim!”

– Poslat će ga tim i tim ukućanima koji su potrebni! – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

2614. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu'be, a njega je obavijestio Abdul-Melik b. Mejsere: Čuo sam Zejda b. Vehba, on Aliju, radijallahu anhu, da je kazao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio mi je ogrtač. Ja sam ga ogrnuo, pa sam vidio na njegovom licu srdžbu. Zatim sam ogrtač izrezao (i podijelio) među svojim ženama (ženama u svojoj rodbini).”¹

٢٦١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ أَبُو جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بَيْتَ فَاطِمَةَ فَلَمْ يَدْخُلْ عَلَيْهَا وَجَاءَ عَلِيٌّ فَذَكَرْتُ لَهُ ذَلِكَ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنِّي رَأَيْتُ عَلَى بَابِهَا سِتْرًا مَوْشِيًّا فَقَالَ مَا لِي وَلِلدُّنْيَا فَاتَاهَا عَلِيٌّ فَذَكَرَ ذَلِكَ لَهَا فَقَالَتْ لِيَأْمُرَنِي فِيهِ بِمَا شَاءَ قَالَ تُرْسِلُ بِهِ إِلَى فُلَانٍ أَهْلِ بَيْتٍ بِهِمْ حَاجَةٌ .

٢٦١٤. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَى إِلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ حُلَّةَ سِرَاءٍ فَلَبِسْتُهَا فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَشَقَّقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي .

¹ Alija je izrezao svoj ogrtač na četiri šala i podario ih: Fatimi, svojoj supruzi; Fatimi, kćerki Esedovoj; Fatimi, kćerki Hamze b. Abdul-Mutaliba i Fatimi, kćerki Šejbe b. Rebija; ženi Ukajlovoj, brata Alijina; a po drugoj verziji Fatimi, kćerki Ebu-Talibovoj, poznatoj pod imenom Ummu-Hani'.

PRIMANJE POKLONA OD IDOLOPOKLONIKA

Ebu-Hurejra prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je kazao:

– Ibrahim, alejhis-selam, putovao je sa Sarom i ušao u jedno naselje u kome bijaše jedan vladar, poznat kao silnik, koji je rekao (slugama): “Podajte joj sluškinju!”²

Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjena je ovca u koju je stavljen otrov.

Ebu-Humejd je kazao: “Vladar Ejle poklonio je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bijelu mazgu, zagrnio ga ogrtačem i pisao da ga ostavlja za vladara u njihovoj zemlji.”

2615. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Junus b. Muhammed, a ovome Šejban prenoseći od Katade koji je izjavio da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjeno je džube (ogrtač) od jedne vrste svile, a on zabranjivaše (muškarcima) svilu. Svijet se tome čudio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, mahrame Sa‘da b. Mu‘aza u Džennetu ljepše su od ovog (ogrtača).”

2616. Seid je rekao, prenoseći od Katade, on od Enesa: “Ukejdir iz Dume dao je (gornji) poklon Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.”³

بَابُ قَبُولِ الْهَدِيَّةِ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِسَارَةَ فَدَخَلَ قَرْيَةً فِيهَا مَلِكٌ أَوْ جَبَّارٌ فَقَالَ أَعْطُوهَا أَجْرَ وَأُهِدِيَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ وَقَالَ أَبُو مُحَمَّدٍ أَهْدَى مَلِكٌ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ ﷺ بَغْلَةً بَيْضَاءَ وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ .

٢٦١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ ابْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَى لِلنَّبِيِّ ﷺ جُبَّةٌ سُندُسٍ وَكَانَ يَنْهَى عَنِ الْحَرِيرِ فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْهَا فَقَالَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا .

٢٦١٦. وَقَالَ سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ إِنَّ أُكَيْدِرَ دُومَةَ أَهْدَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ .

² Vidi opširnije poglavlje “Kupovanje roba od nemuslimana”.

³ Ukejdir je bio poglavar Dumetul-Džendela, grada nedaleko od Tebuka. Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, donio je u Medinu na poklon svileni ogrtač i primio islam. Poslije smrti Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, konvertirao je, pa ga je Halid b. Velid, vraćajući se s vojskom iz Iraka za Šam, dao uhvatiti i pogubiti.

2617. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, prenoseći od Hišama b. Zejda, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je jedna Jevrejka donijela Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, zatrovanu ovcu i on je nešto od nje pojeo. Kasnije je ona dovedena i rečeno je: “Zaista, ubit ćemo je!”

– Ne, rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

– I to sam neprestano primjećivao na resicama Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Enes.

2618. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, rekavši da mu je pričao Mu‘temir b. Sulejman, prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Usmara, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebi-Bekra, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bilo nas je s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, stotinu i trideset. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: “Ima li kod koga od vas štogod hrane?” I kod jednog bijaše sa‘ hrane ili toliko i to se zamijesi. Potom dođe jedan čovjek duge kose koji tjeraše stado, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: “Prodaja ili dar?”, ili je rekao: “... Poklon?”

– Ne – reče on – nego prodaja.

Potom je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kupio od njega jednu ovcu, pa je zaklana. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ispeče džigerica. Allaha mi, nije bilo među sto i trideset ljudi nijednog, a da mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije odsjekao komad od njene džigerice; ako je bio prisutan, dao mu ga je, a ako je bio odsutan, ostavio mu ga je. Ostatak od nje stavio je u dvije posude (u dva lonca), pa su to jeli svi skupa. Najeli smo se i još preostade u kotlovima, pa smo to natovarili na devu. Ili je Abdur-Rahman prenio slično ovome.

٢٦١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيَّةً أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ بِشَاةٍ مَسْمُومَةٍ فَأَكَلَ مِنْهَا فَجِيءَ بِهَا فَقِيلَ أَلَا نَقْتُلُهَا قَالَ لَا فَمَا زِلْتُ أَعْرِفُهَا فِي لَهَوَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

٢٦١٨. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عُمَرَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ثَلَاثِينَ وَمِائَةً فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنْكُمْ طَعَامٌ فَإِذَا مَعَ رَجُلٍ صَاعٌ مِنْ طَعَامٍ أَوْ نَحْوُهُ فَعَجِنَ ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ مُشْرِكٌ مُشْعَانٌ طَوِيلٌ بَغْنَمٍ يَسُوقُهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْعًا أَمْ عَطِيَّةً أَوْ قَالَ أَمْ هِبَةً قَالَ لَا بَلْ بَيْعٌ فَاشْتَرَى مِنْهُ شَاةً فَصَنَعَتْ وَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِسَوَادِ الْبُطْنِ أَنْ يُشَوَّى وَائِمْ اللَّهُ مَا فِي الثَّلَاثِينَ وَالْمِائَةِ إِلَّا قَدْ حَزَّ النَّبِيُّ ﷺ لَهُ حُرَّةٌ مِنْ سَوَادِ بَطْنِهَا إِنْ كَانَ شَاهِدًا أَعْطَاهَا إِيَّاهُ وَإِنْ كَانَ غَائِبًا خَبَأَ لَهُ فَجَعَلَ مِنْهَا قَصْعَتَيْنِ فَأَكَلُوا أَجْمَعُونَ وَشَبِعْنَا فَفَضَلَتْ الْقَصْعَتَانِ فَحَمَلْنَاهُ عَلَى الْبَعِيرِ أَوْ كَمَا قَالَ.

POKLON IDOLOPOKLONICIMA

Uzvišeni Allah kaže:

“Allah vam ne zabranjuje da iskažete dobrotu i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i ne izgone vas iz vaših domova.”¹

2619. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, njemu Sulejman b. Bilal, a ovome Abdullah b. Dinar, prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Omer je vidio na jednom čovjeku ogrtač koji se prodavaše, pa reče Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Kupi ovaj ogrtač da ga ogrneš petkom i kada ti dolazi kakva delegacija!”, a on odgovori: “Njega ogrće samo onaj ko neće da ima udio na drugom svijetu!”

Poslije je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno nekoliko takvih ogrtača, pa je on jedan od njih poslao Omeru. Omer je rekao:

– Kako ću ga ja ogrtati, a ti si rekao ono što si već rekao?

– Ja ti ga nisam poklonio – kazao je on – da ga ogrćeš, nego da prodaš ili pokloniš.

Kasnije ga je Omer poslao svom bratu, nastanjenom u Mekki dok on još nije bio primio islam.

2620. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma‘il, njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Esme, kćerke Ebu-Bekra, radijallahu anhu, koja je izjavila:

– Došla mi je moja majka (s poklonima) kao idolopoklonica u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam za to tražila mišljenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

بَابُ الْمَدِيَّةِ لِلْمُشْرِكِينَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ .

٢٦١٩. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَى عُمَرُ حُلَّةً عَلَى رَجُلٍ تَبَاعُ فَقَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ ابْتَغِ هَذِهِ الْحُلَّةَ تَلْبَسُهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَإِذَا جَاءَكَ الْوَفْدُ فَقَالَ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذَا مَنْ لَا خَلَاقَ لَهُ فِي الْآخِرَةِ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْهَا بِحُلٍّ فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ مِنْهَا بِحُلَّةٍ فَقَالَ عُمَرُ كَيْفَ أَلْبَسُهَا وَقَدْ قُلْتَ فِيهَا مَا قُلْتَ قَالَ إِنِّي لَمْ أَكْسُكَهَا لِتَلْبَسُهَا تَبِيعُهَا أَوْ تَكْسُوهَا فَأَرْسَلَ بِهَا عُمَرُ إِلَى أَخٍ لَهُ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ .

٢٦٢٠. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَدِمْتُ عَلَى أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَاسْتَفْتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُ أُمِّي قَالَ نَعَمْ صِلِي أُمَّكَ .

¹ Nastavak prijevoda 8. i 9. ajeta poglavlja El-Mumtehine glasi: “... Zaista Allah voli pravedne. Samo vam zabranjuje da uzimate za prijatelje one koji ratuju protiv vas zbog vjere i izgone vas iz vaših domova i pomažu da budete istjerani, pa koji budu uzimali njih za prijatelje, takvi su silnici.”

“Došla mi je moja majka želeći (održavanje veze) pa hoću li održavati vezu sa svojom majkom?”

– Da, drži (rodbinsku) vezu sa svojom majkom (čini joj dobro)! – reče on.

NIJE NIKOME DOZVOLJENO DA OPOZOVE SVOJ POKLON I SADAKU

2621. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hišam i Šu‘be, a njima Katade prenoseći od Seida b. Musejjeba, on od Abbasa, radijallahu anhumu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko vrati svoju sadaku sliči onom ko ponovo dođe na svoju bljuvotinu.”

2622. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Mubarek, njemu Abdul-Varis, a ovome Ejjub, prenoseći od Ikreme, a on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhumu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ne dolikuje nam porok onoga koji vraća svoj poklon poput psa koji se vraća na svoju bljuvotinu.”

2623. PRIČAO NAM JE Jahja b. Kaze‘a, njemu Malik prenoseći od Zejda b. Esleme, a on od svoga oca, koji je rekao:

– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, koji kaže: Pokloni sam jednog konja na ime Allahovog puta, pa ga je skoro upropastio onaj kod koga je bio i htio sam ga od njega kupiti, misleći da će ga prodati ispod stvarne cijene, pa sam pitao za to Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. On reče: “Ne kupuj ga, pa makar ti ga dao za jedan dirhem (novčić), jer ko se vrati na svoju milostinju sličan je psu koji se vrati na svoju bljuvotinu.”¹

بَاب لَا يَحِلُّ لِأَحَدٍ أَنْ يَرْجِعَ فِي هِبَتِهِ وَصَدَقَتِهِ

٢٦٢١. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ وَشُعْبَةُ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْعَائِدِ فِي قَيْتِهِ .

٢٦٢٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَيْسَ لَنَا مَثَلُ السَّوِّءِ الَّذِي يَعُودُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَرْجِعُ فِي قَيْتِهِ .

٢٦٢٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ مِنْهُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَائِعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَإِنْ أَعْطَاكَهُ بِدِرْهَمٍ وَاحِدٍ فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي صَدَقَتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْتِهِ .

¹ Darovatelj mora biti pametan i punodoban. Prema tome, nije valjano darovanje malodobnog, slaboumnog ili ludog, ali je valjano njima učiniti poklon.

POGLAVLJE

2624. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega je obavijestio Hišam b. Jusuf, a njih Ibnu-Džurejdž, izjavivši:

– Obavijestio me je Abdullah b. Ubejdullah b. Ebu-Mulejke da su sinovi Suhejbovi, koji je oslobođeni rob Ibnu-Džud'ana, tvrdili za dvije sobe i jedan odjel u kući (Vjerovjesnikovoj) da je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao Suhejbu, pa je Mervan (zapovjednik Medine) upitao:

– Ko će vama to posvjedočiti?

– Ibnu-Omer – odgovorili su oni.

Tada je Mervan pozvao Ibnu-Omera i on je posvjedočio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu dao Suhejbu dvije sobe i jedan odjel, pa im je Mervan dosudio prema Ibnu-Omerovu svjedočenju.

بَاب

٢٦٢٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ ابْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ بَنِي صُهَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ جُدْعَانَ ادَّعَوْا بَيْتَيْنِ وَحُجْرَةً أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَعْطَى ذَلِكَ صُهَيْبًا فَقَالَ مَرَوَّانُ مَنْ يَشْهَدُ لَكُمَا عَلَى ذَلِكَ قَالُوا ابْنُ عُمَرَ فَدَعَاهُ فَشَهِدَ لَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صُهَيْبًا بَيْتَيْنِ وَحُجْرَةً فَقَضَى مَرَوَّانُ بِشَهَادَتِهِ لَّهُمَا .

Daroprimalac je vlasnik dara tek s njegovim primitkom.

Darovatelj može sam po sebi opozvati darovanje prije izvršene primopredaje dara, a poslije primopredaje to može učiniti uz privolu obdarenika. Ako bi darovatelj darovanu stvar poslije primopredaje samostalno natrag vratio, bit će on prisvojitelj, pa ako bi darovana stvar u njegovim rukama propala ili se zagubila, morat će je obdareniku naknaditi.

Ne može se opozvati poklon učinjen rodbini silaznog ili uzlaznog koljena, ili svome bratu i sestri, ili njihovoj djeci, ili bratu ili sestri svoga oca i majke.

Milostinja po izvršenoj primopredaji ne može se ni na kakav način opozvati (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

ŠTO JE REČENO O POKLONU
DOŽIVOTNOG KORIŠTENJA I O POKLONU
NA DOŽIVOTNO UŽIVANJE POD UVJETOM
DA VLASNIŠTVO BUDE PREŽIVJELOG

“Naselio sam ga u kuću doživotno” i “Ona je njemu doživotno poklonjena”, znači dao sam je njemu. “Nastanio sam vas na njoj (na Zemlji)”, znači učinio sam vas stanovnicima (Zemlje).

2625. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, da mu je prenio Šejban od Jahjaa, on od Ebu-Seleme, ovaj od Džabira, radijallahu anhu, koji je kazao:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je o poklonu doživotno učinjenom, da pripada onom kome je poklonjen.

2626. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Hemmam od Katade, a ovome Nadr b. Enes prenoseći od Bešira b. Nehika, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Dozvoljen je poklon doživotno.”
Ata’ je izjavio: “Ovo isto meni je prenio Džabir od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

بَاب مَا قِيلَ فِي الْعُمْرَى وَالرُّقْبَى

أَعْمَرْتُهُ الدَّارَ فَهِيَ عُمْرَى جَعَلْتُهَا لَهُ اسْتَعْمَرَكَمْ فِيهَا جَعَلَكُمْ عِمَارًا.

٢٦٢٥. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَضَى النَّبِيُّ ﷺ بِالْعُمْرَى أَنَّهَا لِمَنْ وَهَبَتْ لَهُ.

٢٦٢٦. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ قَالَ حَدَّثَنِي النَّضْرُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهْيِكَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْعُمْرَى جَائِزَةٌ وَقَالَ عَطَاءٌ حَدَّثَنِي جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ.

¹ Ovo je poklon uvjetovan time da je primalac živ, a radi se o tome da darodavac obdareniku kaže: “Dajem ti ovu svoju kuću, odnosno voćnjak ili zemlju, dok si živ, a poslije tvoje smrti pripada tvojim nasljednicima ili bližoj rodbini.” Ovakvom izjavom darodavca obdarenik postaje vlasnik naznačenog dobra, a poslije njega njegovi nasljednici. To je jednoglasno mišljenje pravnika ehli sunneta i džemata. A ako darodavac nije u svojoj izjavi spomenuo nasljednike obdarenog, oni će biti opet pravni nasljednici poslije smrti daroprimaoca po mišljenju Ebu-Hanife i Šafije.

POSUĐIVANJE OD DRUGOGA KONJA, ŽIVOTINJE I NEČEG DRUGOG

2627. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be prenoseći od Katade, koji je kazao:

– Čuo sam Enesa, kako kaže: U Medini je (jednom) vladao strah (od napada neprijatelja), pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posudio od Ebu-Talhe konja, koji se zvaše *Mendub*, uzjahao ga i kada se vratio, rekao je:

“Nismo nikoga vidjeli, a našli smo da je konj poput mora (brz).”

POSUĐIVANJE MLADOJ PRI SVADBI

2628. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, rekavši da mu je prenio Abdul-Vahid b. Ejmen, a njemu njegov otac, izjavivši: Ušao sam Aiši, radijallahu anhu, a na njoj pamučna košulja vrijednosti pet dirhema. Ona mi reče:

“Digni pogled na ovu moju djevojku i pogledaj je! Ona se crveni (mrsko joj je) da je u kući oblači, a ja sam imala ovakvu jednu košulju još u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i nije bilo žene koja se gizdaše u Medini, a da nije tražila od mene da joj je posudim.”

VRIJEDNOST DAVANJA ŽIVOTINJE ZA MUŽU

2629. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Divan je poklon deva, dobra muzara kao dar i ovca dobre muže; ide jutrom na pašu s (mliječnom) posudom a vraća se uvečer s posudom.

PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf i Isma'il, prenoseći od Malika, da je rekao:

“Divna li je sadaka!”

بَابُ مَنْ اسْتَعَارَ مِنَ النَّاسِ الْفَرَسَ وَالْذَّابَّةَ وَغَيْرَهَا

٢٦٢٧. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا يَقُولُ كَانَ فَزَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا مِنْ أَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ الْمَدْدُوبُ فَركَبَ فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا .

بَابُ الاسْتِعَارَةِ لِلْعُرُوسِ عِنْدَ الْبَنَاءِ

٢٦٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَعَلَيْهَا دِرْعٌ قِطْرٍ ثَمَنُ خَمْسَةِ دَرَاهِمٍ فَقَالَتْ أَرْفَعُ بَصْرَكَ إِلَى جَارِيتِي انْظُرْ إِلَيْهَا فَإِنَّهَا تُزْهِى أَنْ تَلْبَسَهُ فِي الْبَيْتِ وَقَدْ كَانَ لِي مِنْهُمْ دِرْعٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَمَا كَانَتْ امْرَأَةً تُقَيَّنُ بِالْمَدِينَةِ إِلَّا أَرْسَلْتُ إِلَيَّ تَسْتَعِيرُهُ .

بَابُ فَضْلِ الْمَنِيحَةِ

٢٦٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نِعَمَ الْمَنِيحَةُ اللَّفْحَةُ الصَّفِيُّ مَنَحَةً وَالشَّاةُ الصَّفِيُّ تَغْدُو بِإِنَاءٍ وَتَرْوَحُ بِإِنَاءٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَإِسْمَاعِيلُ عَنْ مَالِكٍ قَالَ نِعَمَ الصَّدَقَةُ .

2630. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njega obavijestio Ibnu-Vehb prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, izjavio:

– Kada su muhadžiri došli iz Mekke u Medinu nisu imali u svojim rukama – Enes je mislio reći – ništa. Stanovnici, ensarije su bili zemljoradnici i imali nekretnine, pa su ensarije prihvatili da s njima dijele plodove svojih dobara svake godine, s tim da ih oni obrađuju i izdržavaju se. Majka Enesova, Ummi-Sulejma, jeste majka i Abdullaha b. Ebu-Talhe, pa je majka Enesova dala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, plodove palmi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao ih je Ummu-Ejmen, oslobođenoj svojoj robinji, a majci Usame b. Zejda. Ibnu-Šihab kaže: Saopćio mi je Enes b. Malik:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, okončao borbu protiv stanovnika Hajbera i vratio se u Medinu, muhadžiri su vratili ensarijama (dragovoljno) njihove poklone, koje su im oni bili poklonili od svojih plodova, pa je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio Enesovoj majci njene palme, a umjesto njih dao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ummu-Ejmen dio iz svoje vlastite bašče.”

Ahmed b. Šihab kaže:

– Ovako nam je saopćio i moj otac, prenoseći od Junusa, rekavši umjesto riječi: “... umjesto njih”, “... iz čisto svoga dobra.”

2631. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Isa b. Junus, a ovome Evza‘i prenoseći od Hassana b. Atije, on od Ebu-Kebše Selulija, koji je rekao:

– Čuo sam Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, kako kaže: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

“Četrdeset je (plemenitih) svojstava, a najviše od njih je pozajmiti nekome kozu kako bi se koristio njenim mlijekom i ko god ima jedno svojstvo od njih, nadajući se za to nagradi i vjerujući u obećano

٢٦٣٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا قَدِمَ الْمُهَاجِرُونَ الْمَدِينَةَ مِنْ مَكَّةَ وَلَيْسَ بِأَيْدِيهِمْ يَغْنِي شَيْئًا وَكَانَتْ الْأَنْصَارُ أَهْلَ الْأَرْضِ وَالْعَقَارِ فَقَاسَمَهُمُ الْأَنْصَارُ عَلَى أَنْ يُعْطُوهُمْ ثَمَارَ أَمْوَالِهِمْ كُلَّ عَامٍ وَيَكْفُوهُمْ الْعَمَلَ وَالْمُتُونَةَ وَكَانَتْ أُمُّهُ أُمُّ أَنَسٍ أُمُّ سُلَيْمٍ كَانَتْ أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ فَكَانَتْ أَعْطَتْ أُمُّ أَنَسٍ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عِذَاقًا فَأَعْطَاهُنَّ النَّبِيُّ ﷺ أُمُّ أَيْمَنَ مَوْلَاتَهُ أُمُّ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ ابْنُ شِهَابٍ فَأَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا فَرَغَ مِنْ قَتْلِ أَهْلِ خَيْبَرَ فَانْصَرَفَ إِلَى الْمَدِينَةِ رَدَّ الْمُهَاجِرُونَ إِلَى الْأَنْصَارِ مَنَائِحَهُمُ الَّتِي كَانُوا مَنَحُوهُمْ مِنْ ثَمَارِهِمْ فَرَدَّ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى أُمِّهِ عِذَاقَهَا وَأَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُمُّ أَيْمَنَ مَكَانَهُنَّ مِنْ حَائِطِهِ وَقَالَ أَحْمَدُ بْنُ شَبِيبٍ أَخْبَرَنَا أَبِي عَنْ يُونُسَ بِهَذَا وَقَالَ مَكَانَهُنَّ مِنْ خَالِصِهِ .

٢٦٣١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ السَّلُولِيِّ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعُونَ خَصْلَةً أَغْلَاهُنَّ مَنِحَةُ الْعُزْرِ مَا مِنْ عَامِلٍ يَعْمَلُ بِخَصْلَةٍ مِنْهَا رَجَاءَ ثَوَابِهَا وَتَضَدِيقَ مَوْعُودِهَا إِلَّا

za njega, Allah će ga uvesti u Džennet.”

Hassan je kazao: “I mi smo nabrajali i ona svojstva osim poklonjenog mlijeka od koze, kao: otpozdrav, nazdravljanje prilikom kihanja, uklanjanje s puta onoga što smeta prolaznicima i tome slično, pa nismo mogli dostići ni 15 svojstava.”

2632. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Evza‘i, a ovome Ata prenoseći od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao: Neki ljudi imali su višak zemlje pa su rekli:

“Dat ćemo ih pod zakup na trećinu, četvrtinu i polovinu.” Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko ima zemlju neka je sam obrađuje ili neka je pokloni svome bratu (po vjeri), pa ako to neće, neka svoju zemlju drži (za druge potrebe – ispašu)!”

2633. KAŽE Muhammed b. Jusuf, da mu je Evza‘i prenio od Zuhrija, ovome Ata b. Jezid, da je Ebu-Seid rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan beduin i pitao ga za seljenje (u Medinu). On mu je odgovorio: “Teško tebi! Teško tebi! Seljenje je poteškoća. Imaš li deva?”

– Imam – reče on.

– Daješ li na njih zekat? – upita.

– Da – odgovori on.

– Da li od njih što poklanjaš? – priupita.

– Da – reče beduin.

– Muzeš li ih na dan njihovog dolaska na pojilište

– upita on.

– Da – odgovori beduin.

– Pa radi (i dalje) iza mora (tih naselja), a Allah ti neće sigurno umanjiti nagradu za tvoj rad.

أَدْخَلَهُ اللَّهُ بِهَا الْجَنَّةَ قَالَ حَسَّانُ فَعَدَدْنَا مَا دُونَ مَنِحَةِ الْعَنْزِ مِنْ رَدِّ السَّلَامِ وَتَشْمِيتِ الْعَاطِسِ وَإِمَاطَةِ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ وَنَحْوِهِ فَمَا اسْتَطَعْنَا أَنْ نَبْلُغَ خَمْسَ عَشْرَةَ خَصْلَةً.

٢٦٣٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ لِرَجَالٍ مَنَا فُضُولٌ أَرْضِينَ فَقَالُوا نَوَاجِرُهَا بِالثُّلُثِ وَالرُّبْعِ وَالنِّصْفِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ كَانَتْ لَهُ أَرْضٌ فَلْيَزْرِعْهَا أَوْ لِيَمْنَحْهَا أَخَاهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُمْسِكْ أَرْضَهُ.

٢٦٣٣. وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنِي عَطَاءٌ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ قَالَ جَاءَ أَغْرَابِيٌّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنْ الْهَجْرَةِ فَقَالَ وَيْحَكَ إِنَّ الْهَجْرَةَ شَأْنُهَا شَدِيدٌ فَهَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتُعْطِي صَدَقَتَهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَهَلْ تَمْنَحُ مِنْهَا شَيْئًا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَتَحْلُبُهَا يَوْمَ وَرْدِهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاعْمَلْ مِنْ وَرَاءِ الْبَحَارِ فَإِنَّ اللَّهَ لَنْ يَتْرَكَ مِنْ عَمَلِكَ شَيْئًا.

2634. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, ovome Ejjub prenoseći od Amra, da je Tavus izjavio:

– Govorio mi je o slijedećem onaj koji zna najviše od njih, a misljaše na Ibni-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao do jednog zemljišta na kome se usjev talasaše i upita:

– Čije je ovo?

– Dao ga je pod zakup taj i taj – rekli su (prisutni).

– Da mu ga je poklonio bilo bi mu, bez sumnje, bolje, nego što će za njega uzeti određenu – poznatu zakupninu (naknadu).

KADA NEKO KAŽE: “DAJEM TI DA TE SLUŽI OVA DJEVOJKA”, KAKO JE TO SVIJET UOBIČAJIO REĆI, DOZVOLJENO JE

Jedan je (Ebu-Hanife) rekao: To je posuđivanje (davanje na korištenje) bez nadoknade, a poklon kada bi rekao: “Oblačim ti ovu haljinu.”

2635. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman i kazao da ga je obavijestio Šu‘ajb, da mu je pričao Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ibrahim je putovao sa Sarom, pa su joj dali sluškinju. Potom se Sara vratila i rekla: “Znaš li da je Allah ponizio onog nevjernika, a meni dao služavku – robinjicu?”

A Ibnu-Sirin je prenio od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... pa joj je on dao za služenje (robinjicu) Hadžeru.”

٢٦٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَمْرِو عَنْ طَاوُسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَعْلَمُهُمْ بِذَلِكَ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ إِلَى أَرْضٍ تَهْتَرُ زَرْعًا فَقَالَ لِمَنْ هَذِهِ فَقَالُوا اكْتَرَاهَا فُلَانٌ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ لَوْ مَنَحَهَا إِيَّاهُ كَانَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَأْخُذَ عَلَيْهَا أَجْرًا مَعْلُومًا .

بَابُ إِذَا قَالَ أَخَذَمْتُكَ هَذِهِ الْجَارِيَةَ عَلَى مَا يَتَعَارَفُ النَّاسُ فَهُوَ جَائِزٌ

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ هَذِهِ عَارِيَّةٌ وَإِنْ قَالَ كَسَوْتُكَ هَذَا الثَّوْبَ فَهُوَ هِبَةٌ .

٢٦٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ هَاجَرَ إِبْرَاهِيمُ بِسَارَةَ فَأَعْطَوْهَا أَجْرَ فَرَجَعَتْ فَقَالَتْ أَشْعَرْتُ أَنَّ اللَّهَ كَبَتَ الْكَافِرَ وَأَخَذَمَ وَلِيدَةً وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَأَخَذَمَهَا هَاجَرَ .

AKO NEKO DADNE ČOVJEKU KONJA
(DA IDE U BORBU), TO POSTAJE
DOŽIVOTNI POKLON I UČINJENA
SADAKA (I NEMA OPOZIVA)

Međutim, jedan od ljudi (Ebu-Hanife) kaže:
“Darodavac ima pravo da to opozove.”

2636. PRIČAO NAM JE Humejdi, da mu je Sufjan
rekao: Čuo sam Malika kako pita Zejda b. Eslemu,
koji mu odgovori:

– Čuo sam svoga oca kako kaže da je Omer,
radijallahu anhu, izjavio: Poklonio sam jednog
konja (borcu) za borbu na Allahovom putu.
Kasnije sam ga vidio da se prodaje, pa sam pitao
Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,
(da ga kupi), a on reče: “Ne kupuj ga i ne vraćaj
svoju sadaku!”

بَابُ إِذَا حَمَلَ رَجُلًا

عَلَى فَرَسٍ فَهُوَ كَالْعُمَرَى وَالصَّدَقَةِ

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ فِيهَا .

٢٦٣٦. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ قَالَ
سَمِعْتُ مَالِكًا يَسْأَلُ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ قَالَ سَمِعْتُ
أَبِي يَقُولُ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَمَلْتُ عَلَى
فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَرَأَيْتُهُ يُبَاعُ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ
فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشَّهَادَاتِ SVJEDOČENJA

O TOME ŠTA SE NAVODI DA JE ONAJ KO PODIGNE TUŽBU DUŽAN PODASTRIJETI DOKAZ

To se temelji na riječima Uzvišenog: “Vjernici, zapišite kada jedni drugima pozajmljujete (kakav) dug do određenog roka. Neka jedan pisar među vama pravedno zapiše (što dajete i uzimate) i neka se pisar ne usteže da pravedno zapiše onako kako ga je Allah naučio. Neka ne umanju ništa od svoga duga. A ako bude dužnik malouman (rasipnik) ili slab (maloljetnik ili senilan) ili ne može sobom diktirati (svoj dug), neka njegov staratelj to izdiktira pravedno. Zatražite da (vam) svjedoče dvojica svjedoka od vaših ljudi, a ako nema dovoljno muškaraca, onda jedan muškarac i dvije žene između onih s kojima ste vi zadovoljni kao svjedocima, da bi jedna od njih (što) zaboravila, druga će je na to podsjetiti. Neka svjedoci ne odbiju (svjedočenje) kada budu pozvani. Ne zazirite od toga da ga (dug) zapišete, bio mali ili veliki, do njemu određenog roka. To vam je kod Allaha pravednije i jače pri svjedočenju i manja je (mogućnost) da vi sumnjate (u iznos duga i rok plaćanja), osim ako je to prisutna trgovina koju vi međusobno obavljate (prodajom i isplatom), nije vam grijeh da ne zapišete. A kada vršite kupoprodaju, (obavljajte je) pred svjedocima. Neka se ne ošteti ni pisar ni svjedok. Ako to uradite

بَابُ مَا جَاءَ فِي الْبَيِّنَةِ عَلَى الْمُدَّعِي

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَيْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُبَ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسَ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكَّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى أَجَلِهِ ذَلِكَُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَى أَنْ لَا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ لَا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفَعَّلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمُكُمْ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ)

(oštetite ih), vaš je grijeh. Bojte se Allaha. Allah vas podučava. Allah je sveznajući¹; i Njegovim riječima:

“Vjernici, budite pravi pobornici pravde, svjedočeći u ime Allaha, pa makar to bilo i protiv vas samih ili roditelja i rodbine. Ako je (onaj protiv koga svjedočite) bogat ili siromah, Allah je preči (da vodi brigu) o njima. I ne slijedite svoje strasti, pa da skrenete od istine! A ako vi krivo svjedočite ili odustanete (od svjedočenja), Allah zna ono što vi radite.”²

KADA ČOVJEK SVJEDOČI
O NEČIJOJ ISPRAVNOSTI I KAŽE:
“ZNAMO (O NJEMU) SAMO DOBRO”,
ILI KAŽE: “ZNAM SAMO DOBRO.”³

2637. PRIČAO NAM JE Hadždžadž, njemu Abdullah b. Umer Numejri, a ovome Sevban – a Lejs je rekao: Pričao mi je Junus, prenoseći od Ibni-Šihaba koji je izjavio: “Saopćili su mi Urve b. Zubejr, Ibnu-Musejjeb, Alkame b. Vekkas i Ubejdullah b. Abdullah, prenoseći izjavu Aiše, radijallahu anha, a jedne njihove verzije potvrđuju druge, kako su o njoj govorili klevetnici ono što su htjeli govoriti. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao Aliju i Usamu, dok se Objava zadržala, da se s njima konsultira o rastavi sa svojim ukućanima (suprugama). I što se tiče Usume, on je rekao: “Drži se svojih ukućana! Mi ih znamo samo dobre.” A Berira je kazala: “Nisam vidjela kod nje ništa što smatram mahanom, osim što je djevojka mladih godina, zaspi pokraj tijesta

وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلَوْا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا.

بَابُ إِذَا عَدَلَ رَجُلٌ أَحَدًا فَقَالَ
لَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا أَوْ قَالَ مَا عَلِمْتُ إِلَّا خَيْرًا

٢٦٣٧. حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ التَّمِيمِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةُ بْنُ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيًّا وَأَسَامَةَ حِينَ اسْتَلَبْتَ الْوَحْيَ يَسْتَأْمِرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ فَأَمَّا أُسَامَةُ فَقَالَ أَهْلُكَ وَلَا نَعْلَمُ إِلَّا خَيْرًا وَقَالَتْ بَرِيرَةُ إِنْ رَأَيْتُ عَلَيْهَا أَمْرًا أَغْمِصْهُ أَكْثَرَ مِنْ أَنَّهَا جَارِيَةٌ حَدِيثُهُ السَّنَنُ تَنَامُ عَنْ عَجِينِ

1 Nastavak gornje teme izložen je dalje u 283. ajetu poglavlja El-Bekare koje u prijevodu glasi: “A ako budete na putu i ne nadete pisara, uzimajte zalog. I ako jedan od vas ima povjerenje u drugoga, neka dužnik vrati (svome povjeriocu) ono što je uzео u povjerenju i neka se boji svoga Gospodara. Ne skrivajte svjedočenja, a ko ga skriva, srce mu je grješno. Allah zna šta vi radite.”

2 En-Nisa, 135. ajet.

3 Po mišljenju Ebu-Jusufa prima se svjedočenje sa gore navedenim riječima, a po stavu Muhammeda svjedok treba upotrijebiti izraz “ispravan je”.

svojih ukućana i tada dođe kućna ovca i pojede ga.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko nam opravdava čovjeka, kada mi je doprlo njegovo uznemiravanje mojih ukućana, a Allaha mi, ja znam o svojim ukućanima samo dobro!

SVJEDOČENJE OSOBE KOJA KRIJE POTPUNO SVJEDOČENJE

Amr b. Hurejs je to dozvolio rekavši: “Tako se čini i sa grješnim lažljivcem.”

Ša‘bija, Ibni-Sirin, Ata i Katade su kazali: “Čuvenje osobno je (dovoljno za) svjedočenje.”⁴

Hasan (Basri) je izjavio: “Nisu me uzeli da za nešto svjedočim, a ja sam čuo tako i tako...”⁵

2638. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, da je Salim izjavio:

– Čuo sam Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, kako kaže:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ubejj b. Ka‘b Ensarija krenuli su namjeravajući do palmovika u kome je bio Ibnu-Sajjad i kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod njega, počeo se kriti iza stabala palmi da bi čuo što od Ibnu-Sajjada prije nego ga Ibnu-Sajjad vidi. Ibnu-Sajjad bijaše naslonjen na svoju brokatnu postelju na kojoj je nešto gundao i mrmljao. I dok se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krio iza stabala palmi, ugledala ga je majka Ibnu-Sajjadova i rekla: “Safu, to je Muhammed!”

Tada je Ibnu-Sajjad prestao (citiranje). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Da ga je ostavila, otkrio bi (o sebi ono što ne znate)!”

أَهْلَهَا فَتَأْتِي الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ يَعْذِرُنَا فِي رَجُلٍ بَلَّغْنِي أَذَاهُ فِي أَهْلِ بَيْتِي فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ مِنْ أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَلَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا .

بَابُ شَهَادَةِ الْمُخْتَبِي

وَأَجَازُهُ عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ قَالَ وَكَذَلِكَ يُفْعَلُ بِالْكَاذِبِ الْفَاجِرِ . وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَابْنُ سِيرِينَ وَعَطَاءٌ وَقَتَادَةُ السَّمْعُ شَهَادَةٌ . وَكَانَ الْحَسَنُ يَقُولُ لَمْ يُشْهِدُونِي عَلَى شَيْءٍ وَإِنِّي سَمِعْتُ كَذَا وَكَذَا .

٢٦٣٨ . حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَأَلْتُ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبِي بْنُ كَعْبٍ الْأَنْصَارِيُّ يُؤْمَانِ النَّخْلَ الَّتِي فِيهَا ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتَلُّ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ أَوْ زَمْزَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيُّ صَافٍ هَذَا مُحَمَّدٌ فَتَنَاهَى ابْنُ صَيَّادٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ تَرَكَتُهُ بَيْنَ .

4 Šurejh, Ša‘bi, Neha‘i, Ebu-Hanife i Šafija ne usvajaju svjedočenje koje skriva detalje o spornom predmetu.
5 Hasan Basri je izjavio: “Ako čovjek čuje od svijeta nešto, pa dođe sucu i kaže: Nisu me uzeli za svjedoka, a ja sam čuo tako i tako...”, što znači da Hasan Basri usvaja takvo svjedočenje.

2639. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, prenoseći od Zuhrija, on od Urve, ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Došla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, žena Rifae Kurezija i rekla: “Bila sam za Rifaom i on me otpustio. Moje je puštanje bilo potpuno (neopozivo), pa sam se vjenčala za Abdur-Rahmana b. Zubejra, samo što on ima (spolni organ) kao resu od haljine.”

– Hoćeš odmah da se vratiš Rifai!? Ne, dok ne okusiš slasti njegovog “medašca”, a on ne oproba tvog “medašca” (spolno općenje) – kazao je Alejhisselam.

Tada je kod Alejhisselama sjedio Ebu-Bekr, a na vratima čekao Halid b. Seid b. As da mu se dozvoli ulaz, i on poslije reče: “Ebu-Bekre, zar ne ču ovu o čemu naglas govori kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?”¹

KADA SVJEDOČI JEDAN ILI VIŠE SVJEDOKA A DRUGI KAŽU: “MI TO NE ZNAMO”, SUDI SE PREMA IZJAVI ONOGA KOJI JE SVJEDOČIO

Humejdi je kazao: “Ovo je kao ono što se dogodilo kada je Bilal tvrdio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u Ka’bi, a Fadl rekao: “Nije klanjao”, pa je svijet prihvatio Bilalovo svjedočenje. Isto je kada svjedoče dva svjedoka, da neko ima potraživanja kod nekoga hiljadu dirhema, a druga dvojica posvjedoče na hiljadu i pet stotina, dosuđuje se veći iznos.”²

٢٦٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا جَاءَتْ امْرَأَةً رِفَاعَةَ الْقُرْظِيَّ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ كُنْتُ عِنْدَ رِفَاعَةَ فَطَلَّقَنِي فَأَبَتْ طَلَاقِي فَتَزَوَّجْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الزَّيْبِرِ إِنَّمَا مَعَهُ مِثْلُ هُدْبَةِ الثَّوْبِ فَقَالَ أَتُرِيدِينَ أَنْ تَرْجِعِي إِلَى رِفَاعَةَ لَا حَتَّى تَذُوقِي عُسَيْلَتَهُ وَيَذُوقَ عُسَيْلَتَكَ وَأَبُو بَكْرٍ جَالِسٌ عِنْدَهُ وَخَالِدُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ بِالْبَابِ يَنْتَظِرُ أَنْ يُؤْذَنَ لَهُ فَقَالَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَا تَسْمَعُ إِلَى هَذِهِ مَا تَجْهَرُ بِهِ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ.

بَابُ إِذَا شَهِدَ شَاهِدٌ أَوْ شُهُودٌ بِشَيْءٍ وَقَالَ آخَرُونَ مَا عَلِمْنَا ذَلِكَ يَحْكُمُ بِقَوْلِ مَنْ شَهِدَ

قَالَ الْحُمَيْدِيُّ هَذَا كَمَا أَخْبَرَ بِلَالٌ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى فِي الْكَعْبَةِ وَقَالَ الْفَضْلُ لَمْ يُصَلِّ فَأَخَذَ النَّاسُ بِشَهَادَةِ بِلَالٍ كَذَلِكَ إِنْ شَهِدَ شَاهِدَانِ أَنَّ لِفُلَانٍ عَلَى فُلَانٍ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَشَهِدَ آخَرَانِ بِأَلْفٍ وَخَمْسٍ مِائَةٍ يُقْضَى بِالزِّيَادَةِ.

1 Ime Rifa'ove supruge bilo je Temima, kćerka Vehba, i Rifa'a ju je pustio tzv. neopozivim raskidom braka (talaki bajinom). Ova vrsta raskida bračne veze nastaje kada muž kaže supruzi:

“Puštam te zauvijek; prestaješ biti moja žena; idi, odakle si i došla” i slično, ili joj kaže: “Ako odeš tu i tu, odnosno uradiš to i to, puštena si” i ona pored tih uvjeta to sve samovoljno uradi, bračna veza odmah prestaje. Ukoliko bi stranke htjele nastaviti brak, ovakva žena treba provesti vrijeme pričeke od četiri mjeseca i devet dana, ako nije noseća, a ako je noseća treba da se porodi, potom se vjenča za drugog muškarca, s njim spolno opći i tek kada je ovaj pusti, odnosno umre i njoj isteče opet vrijeme pričeke (iddet), može se ponovo vjenčati sa svojim prvim mužem.

2 Svjedočenje znači očitovanje jedne osobe pred sudom u prisustvu stranaka u svrhu dokaza nečijeg prava

2640. PRIČAO NAM JE Hibban, da ga je obavijestio Abdullah, njega Umer b. Seid b. Ebu-Husein, rekavši:

– Obavijestio me je Abdullah b. Ebu-Mulejke, prenoseći od Ukbe b. Harisa, da je on vjenčao kćerku Ebu-Ihaba b. Aziza, pa mu je došla jedna žena i rekla:

“Ja sam zadojila Ukbu (tebe) i onu (ženu) što si je vjenčao.”

– Ja ne znam – rekao je Ukbe – da si ti mene zadojila, a nisi mi (to dosada) saopćila.

Potom je on poslao do roda Ebu-Ihabova, da ih pita i oni su odgovorili:

– Ne znam da je ona zadojila našu drugaricu.

Zatim je on otišao jašući do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu i pitao ga o ovom slučaju, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: “Kako (da ne znaš), a o tome se govori?” Tada ju je on pustio i ona se vjenčala za drugog čovjeka.

٢٦٤٠. حَدَّثَنَا حِبَّانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ أَبِي حُسَيْنٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ أَنَّهُ تَزَوَّجَ ابْنَتَهُ لِأَبِي إِهَابِ بْنِ عَزِيزٍ فَاتَتْهُ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ قَدْ أَرْضَعْتُ عُقْبَةَ وَالتِّي تَزَوَّجَ فَقَالَ لَهَا عُقْبَةُ مَا أَعْلَمُ أَنَّكَ أَرْضَعْتَنِي وَلَا أَخْبَرْتَنِي فَأَرْسَلَ إِلَى آلِ أَبِي إِهَابٍ يَسْأَلُهُمْ فَقَالُوا مَا عَلِمْنَا أَرْضَعَتْ صَاحِبَتَنَا فَرَكِبَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِالْمَدِينَةِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ فَفَارَقَهَا وَنَكَحَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ.

protiv nekog drugog, izgovorivši: “svjedočim”, “tvrdim” ili drugi adekvatan izraz. Kod svjedočenja trebaju dva muškarca ili jedan muškarac i dvije žene. U slučajevima gdje nije moguće da muškarac sazna nešto, vrijedi svjedočenje samih žena.

Kod svjedočenja uvjetuje se prema sposobnosti svjedoka još da svjedok nema razloga da svojim svjedočenjem odstrani od sebe neku obavezu ili da time pribavi sebi kakvu korist. Prema tome ne prima se svjedočenje rođaka uzlaznog koljena u korist rođaka silaznog koljena, a to znači da nije punovažno svjedočenje djedova, majki i nena u korist njihove djece ili unučadi, isto tako ne prima se svjedočenje djece ili unučadi u korist svojih očeva, djedova, majki i nena.

Nije punovažno svjedočenje jednog supruga u korist drugog, a svjedočenje ostalih srodnika jednih u korist drugih je punovažno.

Između svjedoka i onog protiv koga se svjedoči ne smije biti netrpeljivosti i neprijateljstva.

O PRAVEDNOSTI SVJEDOKA

Uzvišeni Allah kaže: “Uzmite za svjedoke između vas dvojicu pravednih od onih s kojima ćete biti zadovoljni...”

2641. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, da ga je obavijestio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao:

– Pričao mi je Humejd b. Abdur-Rahman b. Avf, da je Abdullah b. Utbe izjavio: Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako kaže:

“Svijet se u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, držao Objave, a Objava je već prestala silaziti i mi vas sada držimo (sudimo) po onom što nam je jasno iz vaših djela, pa ko nam iskazuje dobro, smatramo ga vjernim (sigurnim) i časnim, dok od njegovih namjera nemamo ništa. Za njegove namjere Allah će mu uzeti obračun. Ko nam iskazuje zlo, u njega nemamo povjerenja, pa makar govorio da je njegova namjera dobra.”

KOLIKI JE BROJ OSOBA DOVOLJAN ZA
UTVRĐIVANJE NEČIJE ISPRAVNOSTI?

2642. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Sabita, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Pronesena je dženaza pokraj Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i prisutni su je pohvalili dobrim, pa je on rekao: “Obavezan mu je (Džennet).” Potom je pronesena druga, pa su prisutni o njoj rekli loše, i drugo štošta, pa on reče: “Obavezan mu je (Džehennem).”

– Allahov Poslaniče – rečeno je – za onu si rekao: “Obavezan mu je”, a za ovu opet: “Obavezan mu je.”

بَابُ الشُّهَدَاءِ الْعَدُولِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَشْهِدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِنْكُمْ وَمِنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ .

٢٦٤١. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَوْفٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُتْبَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ إِنَّ أَنَسًا كَانُوا يُؤْخَذُونَ بِالْوَحْيِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَإِنَّ الْوَحْيَ قَدْ انْقَطَعَ وَإِنَّمَا نَأْخُذُكُمُ الْآنَ بِمَا ظَهَرَ لَنَا مِنْ أَعْمَالِكُمْ فَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا خَيْرًا أَمَانَةً وَقَرَّبَنَاهُ وَلَيْسَ إِلَيْنَا مِنْ سَرِيرَتِهِ شَيْءٌ اللَّهُ يُجَاسِبُهُ فِي سَرِيرَتِهِ وَمَنْ أَظْهَرَ لَنَا سُوءًا لَمْ نَأْمَنَّهُ وَلَمْ نَصَدِّقْهُ وَإِنْ قَالَ إِنَّ سَرِيرَتَهُ حَسَنَةٌ .

بَابُ تَعْدِيلِ كَمَّ يَجُوزُ

٢٦٤٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ بِجَنَازَةٍ فَأَثْنُوا عَلَيْهَا خَيْرًا فَقَالَ وَجَبَتْ ثُمَّ مَرَّ بِأُخْرَى فَأَثْنُوا عَلَيْهَا شَرًّا أَوْ قَالَ غَيْرَ ذَلِكَ فَقَالَ وَجَبَتْ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ لِهَذَا وَجَبَتْ وَلِهَذَا وَجَبَتْ قَالَ شَهَادَةُ الْقَوْمِ الْمُؤْمِنُونَ شُهَدَاءُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ .

– Svjedočenje ljudi (uvažava se). Pravovjernici su Allahovi svjedoci na zemlji – odgovori Alejhisselam.

2643. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Davud b. Ebu-Furat, a ovome Abdullah b. Burejd prenoseći od Ebu-Esveda, koji je kazao:

– Došao sam u Medinu, kada je bila zavlada u njoj neka bolest; stanovništvo je brzo (mnogo) umiralo. Ja sam sjeo kod Omera, radijallahu anhu. Tada prođe jedna dženaza i bilo je o njoj rečeno dobro, a Omer reče: “Obavezan mu je.” Zatim se pronese druga i bi pohvaljena dobrim, a on reče: “Obavezan mu je.” Poslije se pronese treća i bi o njoj rečeno loše, a on reče: “Obavezan mu je.”

– Vladaru pravovjernih, šta znači “Obavezan mu je” – upitah.

– Rekao sam – reče on – kao što je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da za koga god muslimana posvjedoče četverica, da je dobar, Allah će ga uvesti u Džennet.

– A trojica? – upitali smo.

– I trojica – reče on.

– A dvojica? – upitali smo.

– I dvojica – odgovori on.

– A za jednog nismo ga pitali.¹

٢٦٤٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ ابْنُ أَبِي الْفُرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِي الْأَسْوَدِ قَالَ أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ وَقَدْ وَقَعَ بِهَا مَرَضٌ وَهُمْ يَمُوتُونَ مَوْتًا ذَرِيعًا فَجَلَسْتُ إِلَى عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَمَرَّتْ جَنَازَةٌ فَأُثِنِّي خَيْرًا فَقَالَ عُمَرُ وَجَبَتْ ثُمَّ مَرَّ بِأُخْرَى فَأُثِنِّي خَيْرًا فَقَالَ وَجَبَتْ ثُمَّ مَرَّ بِالثَّالِثَةِ فَأُثِنِّي شَرًّا فَقَالَ وَجَبَتْ فَقُلْتُ وَمَا وَجَبَتْ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ قُلْتُ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَيُّهَا مُسْلِمُ شَهِدَ لَهُ أَرْبَعَةٌ بِخَيْرٍ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ قُلْنَا وَثَلَاثَةٌ قَالَ وَثَلَاثَةٌ قُلْتُ وَاثْنَانِ قَالَ وَاثْنَانِ ثُمَّ لَمْ نَسْأَلْهُ عَنْ الْوَاحِدِ .

¹ Ispravnost svjedoka ispituje se tajno i javno kod onih ljudi čijem zvanju i krugu svjedoci pripadaju. Tajno ispitivanje vrši se pismeno, a javno čini se na sudu ili na licu mjesta u prisustvu stranaka koje se spore (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

SVJEDOČENJE O PORIJEKLU,
OPĆEPOZNATOM ZADAJANJU
I O NEČIJOJ DAVNAŠNJOJ SMRTI,
I UTVRĐIVANJE TOGA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:
“Mene i Ebu-Selemu zadojila je Suvejba.”

2644. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, ovome saopćio Hakem prenoseći od Iraka b. Malika, on od Urve b. Zubejra, da je Aiša, radijallahu anha, izjavila:

– Efleh je zatražio dozvolu da mi uđe pa mu nije bilo dozvoljeno.

– Zar se kriješ od mene? – upitao je – a ja sam tvoj amidža.

– A kako to? – upitala sam.

– Zadojila te je žena moga brata mlijekom moga brata – rekao je.

– Za to sam pitala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – kaže ona – i on je odgovorio: “Istinu je kazao Efleh. Dozvoli mu (ulazak)!”

2645. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Hemmam, a ovome Katade prenoseći od Džabira b. Zejda, on od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za Hamzinu kćerku rekao je: “Nisi mi dozvoljena (vjenčati). Po mlijeku je zabranjeno, što je zabranjeno po krvnoj lozi. Ona je moja bratična po mlijeku.”

بَابُ الشَّهَادَةِ عَلَى الْأَنْسَابِ
وَالرَّضَاعِ الْمُسْتَفِيزِ وَالْمَوْتِ الْقَدِيمِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرْضَعْتَنِي وَأَبَا سَلَمَةَ ثَوْبِيَّةُ وَالتَّثَبُّتُ فِيهِ .

٢٦٤٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ أَخْبَرَنَا الْحَكَمُ عَنْ عِرَاكِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ عَلِيٌّ أَفْلَحُ فَلَمْ أَذْنُ لَهُ فَقَالَ اتَّحَتَّجِبِينَ مِنِّي وَأَنَا عَمُّكَ فَقُلْتُ وَكَيْفَ ذَلِكَ قَالَ أَرْضَعْتِكَ امْرَأَةً أَخِي بَلْبَنٍ أَخِي فَقَالَتْ سَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ صَدَقَ أَفْلَحُ إِثْنَدِي لَهُ .

٢٦٤٥. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بِنْتِ حَمْزَةَ لَا تَحِلُّ لِي يَحْرُمُ مِنَ الرِّضَاعِ مَا يَحْرُمُ مِنَ النَّسَبِ هِيَ بِنْتُ أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ .

2646. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da mu je saopćio Malik prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Bekra, on od Amre, kćerke Abdur-Rahmanove, da joj je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, saopćila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod nje, i ona je čula glas nekog čovjeka kako traži odobrenje za ulazak u Hafsinu sobu, pa ja reko – kaže Aiša, radijallahu anha: “Allahov Poslaniče, mislim da je to taj i taj (Hafsin amidža po mlijeku).”

Zatim je Aiša rekla:

– Allahov Poslaniče, to je čovjek koji traži dozvolu za ulazak u tvoju kuću?

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Aiša – rekao: “Mislim da je to taj i taj, Hafsin amidža po mlijeku.”

– Da je taj i taj živ, njen amidža po mlijeku, ušao bi meni – rekla je Aiša.

Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dodao: “Da, po mlijeku se zabranjuje sve što se zabranjuje po rođenju.”¹

٢٦٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عِنْدَهَا وَاتَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ رَجُلٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ قَالَتْ عَائِشَةُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ قَالَتْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَاهُ فَلَانَا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنَ الرَّضَاعَةِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ لَوْ كَانَ فُلَانٌ حَيًّا لِعَمِّهَا مِنَ الرَّضَاعَةِ دَخَلَ عَلَيَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَعَمْ إِنَّ الرَّضَاعَةَ تُحَرِّمُ مَا يَحَرِّمُ مِنَ الْوِلَادَةِ .

¹ Srodstvo po mlijeku nastaje kada se tuđe dijete zadoji u prve dvije godine po njegovom rođenju, po mišljenju Ebu-Jusufa, Muhammeda, Malika, Šafije i Ahmeda, a u periodu od 30 mjeseci po stavu Ebu-Hanife, i to onoliko puta koliko je djetetu potrebno da mu se zatomi glad. Imam Zufer uvjetuje rok od tri godine po rođenju djeteta.

Srodstvo po mlijeku nastaje po mišljenju Šafije i Ahmeda samo ako je dijete zadojeno u navedenom periodu najmanje pet puta. Po stavu pravnika ostalih islamskih škola, to nastaje s jednim dojenjem. Ovo je mišljenje preneseno još od: Alije, Ibni-Mes'uda, Ibnu-Omera, Ibnu-Abbasa, Tavusa, Seida, b. Musejjeba, Hasana Basrije, Mekhula, Zuhrija, Katade, Malika, Evza'ija, Sevrija i Ebu-Hanife. Period od tri godine je stav: Ebu-Sevra, Ebu-Ubejda, Ibnu-Munzira, Sulejmana b. Jesara, Seida b. Džubejra, Ibnu-Hazma i još ponekih njihovih savremenika.

2647. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njega obavijestio Sufjan prenoseći od Eš'asa b. Ebu-Ša'saa, on od svoga oca, ovaj od Mesruka, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Ušao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a kod mene bijaše jedan čovjek.

– Aiša, ko je to? – upita.

– Moj brat po mlijeku – reko.

– Aiša, reče on, gledajte ko su vam braća! Dojenje je samo zbog gladi.

U drugom nizu prenosilaca Muhammeda b. Kesira slijedi Ibnu-Mehdi, prenoseći hadis od Sufjana.

SVJEDOČENJE KLEVETNIKA, KRADLJIVCA I BLUDNIKA

Uzvišeni Allah kaže: "... Ne primajte im nikada svjedočenje. Oni su prestupnici, osim onih koji su se poslije pokajali i popravili..."¹

Omer je bičevao Ebu-Bekreta, Šibla b. Ma'beda i Nafija zbog potvaranja Mugire, a poslije od njih tražio pokajanje i rekao: "Ko se pokaje, primit ću njegovo svjedočenje."

Ovo su dozvoljavali Abdullah b. Utbe, Omer b. Abdul-Aziz, Seid b. Džubejr, Tavus, Mudžahid, Ša'bi, Ikrima, Zuhri, Muharib b. Disar, Šurejh i Mu'avija b. Kurre.

Ebu-Zinad je rekao: "Kod nas u Medini stvar je ovakva: Kada se klevetnik pokaje (povrati), njegovo se svjedočenje (kasnije) prihvaća, na osnovu Allahovih riječi: "... pa je zatražio oprost od svoga Gospodara..."

Ša'bi i Katade kažu:

– Kada neko potvori sam sebe, bit će bičevan i poslije primati njegovo svjedočenje, a Sevri kaže: "Kada rob bude išiban i kasnije se oslobodi,

٢٦٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ
أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ أَنَّ
عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلَ عَلَيَّ النَّبِيُّ ﷺ
وَعِنْدِي رَجُلٌ قَالَ يَا عَائِشَةُ مَنْ هَذَا قُلْتُ
أَخِي مِنَ الرِّضَاعَةِ قَالَ يَا عَائِشَةُ انْظُرْنَ مَنْ
إِخْوَانُكُنَّ فَإِنَّمَا الرِّضَاعَةُ مِنَ الْمَجَاعَةِ تَابَعَهُ ابْنُ
مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ .

بَابُ شَهَادَةِ الْقَاضِي وَالسَّارِقِ وَالزَّانِي

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا
وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا) وَجَلَدَ
عُمَرُ أَبَا بَكْرَةَ وَشِبْلَ بْنَ مَعْبُدٍ وَنَافِعًا بِقَذْفِ
الْمُغِيرَةِ ثُمَّ اسْتَتَابَهُمْ وَقَالَ مَنْ تَابَ قَبِلْتُ شَهَادَتَهُ
وَأَجَازَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُتْبَةَ وَعُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ
وَسَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ وَطَاوُسٌ وَمُجَاهِدٌ وَالشَّعْبِيُّ
وَعِكْرِمَةُ وَالزُّهْرِيُّ وَمُحَارَبُ بْنُ دِنَارٍ وَشُرَيْحٌ
وَمُعَاوِيَةُ بْنُ قُرَّةٍ وَقَالَ أَبُو الزِّنَادِ الْأَمْرُ عِنْدَنَا
بِالْمَدِينَةِ إِذَا رَجَعَ الْقَاضِي عَنْ قَوْلِهِ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ
قَبِلْتُ شَهَادَتَهُ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ وَقَتَادَةُ إِذَا أَكْذَبَ
نَفْسَهُ جُلِدَ وَقَبِلْتُ شَهَادَتَهُ وَقَالَ الثَّوْرِيُّ إِذَا جُلِدَ
الْعَبْدُ ثُمَّ أُعْتِقَ جَازَتْ شَهَادَتُهُ وَإِنْ اسْتَفْضَى
الْمَحْدُودُ فَقَضَايَاهُ جَائِزَةٌ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ

¹ Cijeli prijevod 4. i 5. ajeta poglavlja En-Nur glasi: "Onima koji potvore poštene (žene bludom), pa ne dovedu četvericu svjedoka, udarite im osamdeset udaraca i ne primajte nikada njihova svjedočenja. Oni su nevaljalci, osim onih koji se poslije toga pokaju i poprave. Zaista je Allah opraštač i milostiv."

dozvoljeno je (uvažiti) njegovo svjedočenje, a ako bi se za suca postavio neko ko je bio kažnjen, njegova su suđenja dozvoljena (punovažna).”

Jedan od mnogih (Ebu-Hanife) kaže: “Nije dozvoljeno svjedočenje (kažnjenog) klevetnika, pa makar se on kasnije i pokajao.” Zatim je kazao: “Ne dozvoljava se sklapanje braka bez dvojice svjedoka, a dozvoljeno je da se neko vjenča uz svjedočenje dvojice kažnjenih, a nije dozvoljeno da se vjenča uz svjedočenje dva roba.”

Dozvoljeno je svjedočenje roba koji je bio kažnjen, i(ili) robinje za viđanje mlađaka ramazana.

Kako će se uvažiti pokajanje klevetnika (kaže Buharija), a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, protjerao je (iz grada) bludnika. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (muslimanima) i razgovor sa Ka'b b. Malikom i s njegova dva druga dok nije prošlo pedeset noći.²

2648. PRIČAO NAM JE Isma'il, njemu Ibnu-Vehb prenoseći od Junusa – a Lejs je rekao da je njemu pričao Junus – a on čuo od Ibnu-Šihaba:

– Saopćio mi je Urve b. Zubejr, da je jedna žena na dan oslobođenja Mekke ukrala (nešto) i privedena je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on naredio i ruka joj je odsječena. Aiša je izjavila: “Njeno pokajanje bilo je dobro (uvaženo), ona se kasnije vjenčala, poslije došla i ja sam njenu potrebu prenijela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ الْقَاضِي وَإِنْ تَابَ ثُمَّ قَالَ لَا يَجُوزُ نِكَاحٌ بِغَيْرِ شَاهِدَيْنِ فَإِنْ تَزَوَّجَ بِشَهَادَةِ مُحْدُوْدَيْنِ جَازَ وَإِنْ تَزَوَّجَ بِشَهَادَةِ عَبْدَيْنِ لَمْ يَجُزْ وَأَجَازَ شَهَادَةُ الْمُحْدُوْدِ وَالْعَبْدِ وَالْأَمَةِ لِرُؤْيَاةِ هَلَالِ رَمَضَانَ وَكَيْفَ تُعْرَفُ تَوْبَتُهُ وَقَدْ نَفَى النَّبِيُّ ﷺ الزَّانِيَ سَنَةً وَنَهَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ كَلَامِ سَعْدِ بْنِ مَالِكٍ وَصَاحِبِيهِ حَتَّى مَضَى خَمْسُونَ لَيْلَةً.

٢٦٤٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ امْرَأَةً سَرَقَتْ فِي غَزْوَةِ الْفَتْحِ فَأُتِيَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَقُطِعَتْ يَدُهَا قَالَتْ عَائِشَةُ فَحَسُنْتَ تَوْبَتُهَا وَتَزَوَّجَتْ وَكَانَتْ تَأْتِي بَعْدَ ذَلِكَ فَأَرْفَعُ حَاجَتَهَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

² Ka'b b. Malik, Mirare b. Rebi' i Hilal b. Umejje ostali su u Medini kod svojih kuća u danima Bitke na Tebuku koja se vodila protiv Bizantinaca 9. (630) godine po Hidžri. Muslimani su ih po svom povratku u Medinu bojkotovali i smatrali dvoiličnjacima.

2649. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Zejda b. Halida, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onome koji je počinio blud, a nije bio oženjen, naredio stotinu udaraca i progon (iz mjesta) jednu godinu.

KADA SE NEKO UZME ZA SVJEDOKA, ON NEĆE SVJEDOČITI NEPRAVEDNO

2650. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Ebu-Hajjan Tejmi prenoseći od Ša'bija, on od Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhuma, koji je izjavio:

Moja majka upita moga oca za jedan poklon meni od njegove imovine. On se kasnije smislio i poklonio mi ga, a ona reče: Nisam zadovoljna dok ne uzmeš za svjedoka Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Tada me on uzeo za ruku, a ja bijah još dječak, doveo me Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Njegova majka, kćerka Rebahova, tražila mi je neki poklon za ovoga?

– Imaš li još koje dijete osim njega? – upitao je on.

– Da – odgovorio je.

– Smatram – rekao je (Nu'man) – da je Alejhisselam rekao: "Nemoj me uzimati za svjedoka za nešto što je nepravедno."

Ebu-Hariz prenosi od Šu'be da je (Alejhisselam) rekao: "Ja ne svjedočim za nešto što je nepravda."

٢٦٤٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ أَمَرَ فِيمَنْ زَنَى وَلَمْ يُحْصَنْ بِجُلْدٍ مِائَةً وَتَغْرِيبٍ عَامٍ.

بَاب لَا يَشْهَدُ عَلَى شَهَادَةِ جَوْرٍ إِذَا أَشْهَدَ

٢٦٥٠. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا أَبُو حَيَّانَ التَّمِيمِيُّ عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَأَلْتُ أُمِّي أَبِي بَعْضَ الْمَوْهَبَةِ لِي مِنْ مَالِهِ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ فَوَهَبَهَا لِي فَقَالَتْ لَا أَرْضَى حَتَّى تُشْهَدَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَخَذَ بِيَدِي وَأَنَا غُلَامٌ فَأَتَى بِي النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ إِنَّ أُمَّهُ بِنْتُ رَوَاحَةَ سَأَلَتْنِي بَعْضَ الْمَوْهَبَةِ لِهَذَا قَالَ أَلَيْكَ وَلَدٌ سِوَاهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَرَاهُ قَالَ لَا تُشْهَدْنِي عَلَى جَوْرٍ وَقَالَ أَبُو حَرِيرٍ عَنْ الشَّعْبِيِّ لَا أَشْهَدُ عَلَى جَوْرٍ.

2651. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Ebu-Džemre, koji je čuo Zehdema b. Mudarriba, kako kaže:

– Imran b. Husajn, radijallahu anhuma, izjavio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najbolja od vas je moja generacija, zatim ona koja dolazi iza nje, pa ona koja slijedi iza njih.” Imran kaže:

– Ne znam je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo još koje osim ova dva naraštaja (dvije generacije).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još je rekao:

– Poslije vas bit će nekih ljudi koji će varati i u koje se neće imati povjerenja; svjedočit će, a od njih to neće biti traženo, činit će zavjete, a neće ih ispunjavati i ogledat će se kod njih velika proždrljivost (gojaznost).¹

2652. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, da ga je obavijestio Sufjan prenoseći od Mensura, on od Ibrahima, ovaj od Ubejde, on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Najbolji svijet je moja generacija, zatim ona koja slijedi iza nje, pa onda ona koja slijedi iza njih. Poslije će doći ljudi da će nekim od njih svjedočenje preticati njihove zakletve, a zakletve nekih njihovo svjedočenje.

Ibrahim (Neha‘i) kaže: “Nas su (kao djecu) tukli zbog svjedočenja i zakletve.”

٢٦٥١. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَرْمَةَ قَالَ سَمِعْتُ زُهْدَمَ بْنَ مُضَرَّبٍ قَالَ سَمِعْتُ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْرُكُمْ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ قَالَ عِمْرَانُ لَا أَدْرِي أَذْكَرَ النَّبِيَّ ﷺ بَعْدَ قَرْنَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةً قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ بَعْدَكُمْ قَوْمًا يَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمِنُونَ وَيَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ وَيَنْذِرُونَ وَلَا يَفُونَ وَيُظْهَرُ فِيهِمُ السَّمَنُ .

٢٦٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عُبَيْدَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ يَجِيءُ أَقْوَامٌ تَسْبِقُ شَهَادَةُ أَحَدِهِمْ يَمِينُهُ وَيَمِينُهُ شَهَادَتُهُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ وَكَانُوا يَضْرِبُونَنَا عَلَى الشَّهَادَةِ وَالْعَهْدِ .

¹ Ovaj hadis je u prividnoj kontradiktornosti s jednim drugim hadisom u kojem se kaže da je najbolji svjedok onaj koji svjedoči prije nego od njega svjedočenje bude traženo. Učenjaci su ponudili više mogućnosti usklađivanja ova dva hadisa, a kao najprihvatljivije nam se čini tumačenje imama Tirmizija koji kaže da se u gornjem hadisu misli na lažno svjedočenje. Dakle, bit će ljudi koji će lažno svjedočiti i prije nego se od njih zatraži da uopće svjedoče. (prim. rec.)

ŠTO JE REČENO O LAŽNOM SVJEDOČENJU I O SKRIVANJU SVJEDOČENJA

Prvo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha: "... I oni koji krivo svjedoče i skrivaju svjedočenje..." (El-Furkan, 72), a drugo na Njegovim riječima: "... Ne skrivajte svjedočenje! Ko ga skriva, srce mu je grješno. Allah zna šta vi radite..." (El-Bekare, 283), i "... a ako budete iskrivljavali..." (En- Nisa, 135), tj. svoje jezike pri svjedočenju.

2653. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir, da je čuo Vehba b. Džerira i Abdul-Melika b. Ibrahima, kako su rekli:

– Pričao nam je Šu‘be prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Bekra b. Enesa, on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada upitan za velike grijehe, odgovorio je: "(Najveći grijesi su) pripisivanje Allahu druga, neposlušnost prema roditeljima, samoubistvo i lažno svjedočenje."

U drugom nizu prenosilaca Vehba slijede Gunder, Ebu-Amir, Behz i Abdus-Samed, prenoseći (hadis) od Šu‘be.

2654. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Bišr b. Mufeddal, ovome Džurejri prenoseći od Abdu-Rahmana b. Ebu-Bekra, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta je rekao: "Hoćete li da vas obavijestim o najvećim grijesima?"

– Hoćemo, Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem – rekli su (prisutni).

– Pridruživanje Allahu druga, neposlušnost prema roditeljima – a onda sjede, pošto je bio naslonjen, i nastavi: "Znajte i lažan govor!" I ovo je – kaže Ebu-Bekr – neprestano ponavljao, da smo govorili – da hoće s tim prestati (ušutjeti).

Ismail b. Ibrahim je rekao da mu je (isti hadis) Džurejri prenio od Abdur-Rahmana.

بَاب مَا قِيلَ فِي شَهَادَةِ الزُّورِ

لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ
وَكَتَمَانِ الشَّهَادَةِ لِقَوْلِهِ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ
يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ
تَلَوُوا أَلَسْتُمْكُم بِالشَّهَادَةِ .

٢٦٥٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ وَهْبَ بْنَ
جَرِيرٍ وَعَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ إِبْرَاهِيمَ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ
عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ عَنْ الْكَبَائِرِ قَالَ
الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَقَتْلُ النَّفْسِ
وَشَهَادَةُ الزُّورِ تَابَعَهُ عُندَرٌ وَأَبُو عَامِرٍ وَبَهْزٌ وَعَبْدُ
الصَّمَدِ عَنْ شُعْبَةَ .

٢٦٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ
حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ
أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَا أُنبِّئُكُمْ
بَأَكْبَرِ الْكَبَائِرِ ثَلَاثًا قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ
الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَجَلَسَ وَكَانَ
مُتَكِنًا فَقَالَ أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ قَالَ فَمَا زَالَ يُكْرِّرُهَا
حَتَّى قُلْنَا لَيْتَهُ سَكَتَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ
حَدَّثَنَا الْجُرَيْرِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ .

SVJEDOČENJE SLIJEPCA, NJEGOVA
PRAVNA SPOSOBNOST, NJEGOVO
ŽENJENJE I NJEGOVO VJENČAVANJE
DRUGIH, NJEGOVA KUPOPRODAJA
I PRIHVATANJE NJEGOVOG UČENJA
EZANA I DRUGOG (KAO IKAMETA
I IMAMLJENJA), TE O TOME ŠTO SE
RASPOZNAJE PO GLASOVIMA

Svjedočenje slijepca dozvoljavali su: Kasim, Hasan (Basrija), Ibnu-Sirin, Zuhri i Ata.

Ša'bi je izjavio: "Njegovo je svjedočenje dozvoljeno, ako je pametan (oštrouman)."

Hakem je rekao: "Ponekad mu se dozvoljava (svjedočenje) u nekim poslovima."

Zuhri kaže: "Šta misliš kada bi nešto svjedočio Ibnu-Abbas, da li bi mu to odbijao? A Ibnu-Abbas je slao (slijepog) čovjeka kada bi sunce zašlo i iftario bi (po njegovom javljanju), a pitao je i za zoru i kada bi mu se reklo, pojavila se, klanjao bi dva rekata."

Sulejman b. Jesar kaže:

– Obratio sam se Aiši, radijallahu anha, radi dozvole za ulazak. Ona je poznala moj glas i rekla: "Sulejmane, ulazi, ti si bio rob i na tebi nije ostalo ništa (duga)."¹

Semure b. Džundub dozvolio je svjedočenje ženi pokrivenog lica.

2655. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejd b. Mejmun, rekavši da ga je obavijestio Isa b. Junus prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je jednog čovjeka kako uči (Kur'an) u džamiji i rekao: Allah mu se smilovao! Podsjeti me na taj

بَابُ شَهَادَةِ الْأَعْمَى وَأَمْرِهِ
وَنِكَاحِهِ وَإِنِكَاحِهِ وَمُبَايَعَتِهِ وَقَبُولِهِ
فِي التَّأْذِينَ وَغَيْرِهِ وَمَا يُعْرَفُ بِالْأَصْوَاتِ

وَأَجَازَ شَهَادَتَهُ قَاسِمٌ وَالْحَسَنُ وَابْنُ سِيرِينَ
وَالزُّهْرِيُّ وَعَطَاءٌ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ تَجُوزُ شَهَادَتُهُ
إِذَا كَانَ عَاقِلًا وَقَالَ الْحَكَمُ رَبُّ شَيْءٍ تَجُوزُ فِيهِ
وَقَالَ الزُّهْرِيُّ أَرَأَيْتَ ابْنَ عَبَّاسٍ لَوْ شَهِدَ عَلَى
شَهَادَةٍ أَكُنْتَ تَرُدُّهُ وَكَانَ ابْنُ عَبَّاسٍ يَبْعَثُ رَجُلًا
إِذَا غَابَتِ الشَّمْسُ أَفْطَرَ وَيَسْأَلُ عَنِ الْفَجْرِ
فَإِذَا قِيلَ لَهُ طَلَعَ صَلَّى رَكَعَتَيْنِ وَقَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ
يَسَارٍ اسْتَأْذَنْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَعَرَفْتُ صَوْتِي قَالَتْ
سُلَيْمَانُ ادْخُلْ فَإِنَّكَ مَمْلُوكٌ مَا بَقِيَ عَلَيْكَ شَيْءٌ
وَأَجَازَ سَمُرَةُ بْنُ جُنْدُبٍ شَهَادَةَ امْرَأَةٍ مُتَّقِيَةٍ .

٢٦٥٥ . حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدٍ بْنُ مَيْمُونٍ أَخْبَرَنَا
عِيسَى بْنُ يُونُسَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ رَجُلًا
يَقْرَأُ فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ رَحِمَهُ اللَّهُ لَقَدْ أَذْكَرَنِي
كَذَا وَكَذَا آيَةً أَسْقَطْتُهُنَّ مِنْ سُورَةِ كَذَا وَكَذَا

¹ Sulejman b. Jesar bijaše rob Mejmune bint Haris i ona ga je putem ugovorene otkupnine oslobodila, a on joj je tu otkupninu postepeno isplatio.

i taj ajet koji sam skoro zaboravio iz tog i tog poglavlja Kur'ana.”

Abbad b. Abdullah dodao je, prenoseći od Aiše:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zanoćio je u mojoj sobi i čuo glas Abbada dok klanjaše u džamiji pa reče: “Aiša, je li to glas Abbada?”

– Da – rekla sam.

– Bože moj, smiluj se Abbadu! – reče Alejhisselam.

2656. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme, ovoga obavijestio Ibnu-Šihab, prenoseći od Salima b. Abdullaha, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Bilal uči ezan dok je još noć, pa jedite i pijte sve dok ne zauči ezan – ili je kazao – sve dok ne čujete ezan Ibnu-Ummi-Mektuma.” Ibnu-Ummi-Mektum bijaše slijep čovjek i ne bi učio ezan dok mu svijet ne bi rekao: “Svanulo je!”

2657. PRIČAO NAM JE Zijad b. Jahja, njemu Hatim b. Verdān, a ovome Ejjub prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Mulejke, ovaj od Misvera b. Mahreme, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došlo je nekoliko ogrtača i Abdullah b. Mulejke mi reče: “Ebu-Mahreme, pođi s nama do Alejhisselama, možda će nam od njih nešto dati...” Moj otac je stao na vratima, progovorio i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poznao je njegov glas. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao s jednim ogrtačem i pokazujući mu njegove kvalitete, govorio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: “Sklonio sam ovo za tebe. Sklonio sam ovo za tebe.”¹

وَزَادَ عَبَّادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَائِشَةَ تَهَجَّدَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْتِي فَسَمِعَ صَوْتَ عَبَّادٍ يُصَلِّي فِي الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا عَائِشَةُ أَصَوْتُ عَبَّادٍ هَذَا قُلْتُ نَعَمْ قَالَ اللَّهُمَّ ارْحَمْ عَبَّادًا .

٢٦٥٦. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ بِلَالًا يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ فَكُلُّوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُؤَذِّنَ أَوْ قَالَ حَتَّى تَسْمَعُوا أَذَانَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ وَكَانَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ رَجُلًا أَعْمَى لَا يُؤَذِّنُ حَتَّى يَقُولَ لَهُ النَّاسُ أَصْبَحَتْ .

٢٦٥٧. حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ الْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَقْبِيَّةً فَقَالَ لِي أَبِي مَخْرَمَةُ انْطَلِقْ بِنَا إِلَيْهِ عَسَى أَنْ يُعْطِيَنَا مِنْهَا شَيْئًا فَقَامَ أَبِي عَلَى الْبَابِ فَتَكَلَّمَ فَعَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ صَوْتَهُ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ وَمَعَهُ قَبَاءٌ وَهُوَ يُرِيهِ مَحَاسِنَهُ وَهُوَ يَقُولُ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ .

¹ Podijeljena su mišljenja pravnika o valjanosti svjedočenja slijepca.

Punovažno je svjedočenje slijepca po mišljenju: Ibnu-Hazma, Ibnu-Abbasa, Zuhrija, Atāa, Kasima, Ša'bija,

SVJEDOČENJE ŽENA

Uzvišeni Allah kaže: "... Pa ako ne budu bila dva muškarca, onda jedan muškarac i dvije žene..."

2658. PRIČAO NAM JE Ibni-Merjem, da ga je obavijestio Muhammed b. Dža'fer, a njega Zejd prenoseći od Ijada b. Abdullaha, ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Nije li svjedočenje žene jednako polovini svjedočenja muškarca?
- Da, rekli smo, a on reče: "U tome se ogleda manjkavost njenog razuma."²

SVJEDOČENJE ROBINJA I ROBOVA

Enes je kazao: "Pravovaljano je svjedočenje roba, pod uvjetom da je pravedan."

Svjedočenje roba dozvoljavali su: Šurejh, Zurare b. Evfa, a Ibnu-Sirin je kazao: "Dozvoljeno je njegovo svjedočenje, izuzimajući roba koji bi svjedočio za nešto u korist svoga gospodara", dok mu Hasan (Basrija) i Ibrahim (Neha'i)

بَابُ شَهَادَةِ النِّسَاءِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (فَإِنْ لَمْ يَكُنَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ).

٢٦٥٨. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدٌ عَنْ عِيَاضِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلَ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ قُلْنَا بَلَى قَالَ فَذَلِكَ مِنْ نَقْصَانِ عَقْلِهَا.

بَابُ شَهَادَةِ الْإِمَاءِ وَالْعَبِيدِ

وَقَالَ أَنَسٌ شَهَادَةُ الْعَبْدِ جَائِزَةٌ إِذَا كَانَ عَدْلًا وَأَجَازَةً شَرِيحٌ وَزُرَّارَةُ بْنُ أَوْفَى وَقَالَ ابْنُ سِيرِينَ شَهَادَتُهُ جَائِزَةٌ إِلَّا الْعَبْدَ لِسَيِّدِهِ وَأَجَازَةً الْحَسَنُ وَابْرَاهِيمُ فِي الشَّيْءِ التَّافِهِ وَقَالَ شَرِيحٌ كُلُّكُمْ بَنُو عَبِيدٍ وَإِمَاءٍ.

Šurejha, Ibni-Sirina, Hakema, Ibni-Utejba, Rebija, Malika, Lejsa, Ahmeda, Ishaka i još nekih njihovih suvremenika, a Ebu-Jusuf, Šafija i Hasan Basri, po jednoj verziji, svjedočenje dozvoljavaju slijepcu samo po predmetima spora koje je on poznao prije osljepljenja, a ne i za one nastale poslije njegovog osljepljenja.

Ibrahim Neha'i dozvoljava svjedočenje slijepog za neznatne sporne predmete, dok, po mišljenju Ebu-Hanife i Zufera, slijepac ne može nikako svjedočiti.

- 2 Za svjedočenje žena podijeljena su mišljenja pravnika. Svjedočenje žena ne dozvoljavaju u krivično-kaznenim sporovima, a naročito za krivično djelo koje se kažnjava smrtnom kaznom: Ibnu-Musejeb, Neha'i, Hasan Basrija, Zuhrija, Rebija, Malik, Lejs, Šafija, Ahmed, Ebu-Sevr i veliki broj kasnijih pravnika. Podijeljena su mišljenja i po predmetima vjenčanja, raskidu bračne veze, utvrđivanju očinstva djeteta i drugih bračnih sporova. U svim navedenim sporovima ženama ne dozvoljavaju svjedočenje, ako se mogu naći muškarci: Malik, Šafija, Rebija i Ebu-Sevr, dok pravnici Kufe dozvoljavaju. Svjedočenje samih žena odobravaju svi pravnici jednoglasno za slučajeve gdje nije moguće muškarcu da kaže nešto sigurno, kao što je menstruacija, porod, zadajanje tuđeg djeteta, ženske mahane i slično, kada nema babice ili ginekologa. I za ove slučajeve treba svjedočenje najmanje četiri žene po mišljenju Ibrahima Neha'ija, Atāa b. Ebu-Rebaha, Šafije i Ebu-Sevra, a samo dvije po mišljenju: Malika, Ibnu-Ebi-Lejlāa, dok Šafija usvaja svjedočenje samo jedne žene.

dozvoljavaju (svjedočenje) u neznatnom (malo vrijednom) spornom predmetu.

Šurejh je izjavio: “Svi ste vi sinovi robova i robinja.”

2659. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Ibnu-Džurejdža, ovaj od Ibnu-Ebu-Mulejke, on od Ukbe b. Haris..., a po drugom nizu prenosilaca, pričao nam je Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Ibnu-Džurejdža, koji je izjavio:

– Čuo sam Ibnu-Ebi-Mulejku, gdje kaže: “Pričao mi je Ukbe b. Haris, odnosno čuo sam od njega, da je on vjenčao Ummu-Jahja, kćerku Ebu-Ihaba, pa je – kaže on – došla jedna crna robinja i rekla: ‘Ja sam vas oboje zadojila.’” Poslije sam to spomenuo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. On se okrenuo od mene – kaže Ukbe – a ja se izmaknuh u stranu i to mu opet spomenuh, a on reče:

– A kako se vjenčavate, kada se tvrdi da vas je ona zadojila!

I on mu je zabranio.

SVJEDOČENJE DOJILJE

2660. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Umera b. Seida, ovaj od Ibnu-Ebu-Mulejke, a on od Ukbe b. Haris, da je izjavio:

– Vjenčao sam jednu ženu, pa je došla druga žena i rekla:

“Ja sam vas oboje uistinu zadojila.” Potom sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu rekao, a on reče: “A kako, a o tome se već govorilo? Ostavi je!” Ili (je rekao) slično tome.

٢٦٥٩. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ ح وَحَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُقْبَةُ بْنُ الْحَارِثِ أَوْ سَمِعْتُهُ مِنْهُ أَنَّهُ تَزَوَّجَ أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ أَبِي إِهَابٍ قَالَ فَجَاءَتْ أُمُّهُ سَوْدَاءُ فَقَالَتْ قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَأَعْرَضَ عَنِّي قَالَ فَتَنَحَّيْتُ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ قَالَ وَكَيْفَ وَقَدْ زَعَمْتَ أَنْ قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَنَهَا عَنْهَا .

بَابُ شَهَادَةِ الْمُرْضِعَةِ

٢٦٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ تَزَوَّجْتُ امْرَأَةً فَجَاءَتْ امْرَأَةٌ فَقَالَتْ إِنِّي قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ وَكَيْفَ وَقَدْ قِيلَ دَعَهَا عَنْكَ أَوْ نَحْوَهُ .

POTVRĐIVANJE JEDNIH ŽENA O ISPRAVNOSTI DRUGIH ŽENA

2661. PRIČAO NAM JE Ebu-Rebi‘ Sulejman b. Davud, a uvjerio me je u jedan njegov dio i Ahmed, rekavši.

– Pričao nam je Fulejh b. Sulejman, prenoseći od Ibn-Šihaba Zuhrija, on od Urve b. Zubejra, Seida b. Musejjeba, Alkame b. Vekkasa i Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, ovi od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada su joj govorili klevetnici ono što su htjeli govoriti, pa je Allah od nje odbio klevetu.

Zuhri je rekao:

– Svi su mi oni prenijeli po jedan dio njenog izlaganja. I neka izlaganja sam upamtio bolje od drugih i utvrdio njihovo pamćenje. Od svakog pojedinačno od njih upamtio sam izlaganje koje mi je prenosio od Aiše. Izlaganja jednih potvrđuju izlaganja drugih. Oni tvrde da je Aiša izjavila:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio ići na put, davao je među svoje supruge izvlačenje kocke, pa kojoj od njih izade njena strijela, on bi sa njom izlazio. Tako je među nama dao izvlačenje kocke prilikom vojnog pohoda (protiv plemena Benu-Mustalik). Tada je izašla moja strjelica i ja sam s njim izašla. Pošto je bio objavljen ajet o pokrivanju (žena), ja sam smještena u nosiljku i u njoj ostala. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio je borbu i vraćao se natrag. Mi smo se približili Medini. Bila je noć kada je dat znak za pokret. Kada su oglasili pokret, ustala sam i išla (podaleko) dok se nisam udaljila od vojske. Kada sam obavila svoju potrebu, krenula sam svojim stvarima. Tada sam se dotakla svojih prsa, kad primijetih da je ogrlica od azifarskog bisera, koju sam imala, prekinuta. Ja sam se vratila natrag i tražila svoju ogrlicu. Traženje ogrlice zadržalo me i oni koji su

بَابُ تَعْدِيلِ النِّسَاءِ بَعْضُهُنَّ بَعْضًا

٢٦٦١. حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ وَأَفْهَمَنِي بَعْضُهُ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدِ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنِ وَقَّاصٍ اللَّيْثِيِّ وَعُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا فَبَرَّأَهَا اللَّهُ مِنْهُ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَكُلُّهُمْ حَدَّثَنِي طَائِفَةٌ مِنْ حَدِيثِهَا وَبَعْضُهُمْ أَوْعَى مِنْ بَعْضٍ وَأَثْبَتُ لَهُ اقْتِصَاصًا وَقَدْ وَعَيْتُ عَنْ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ الْحَدِيثَ الَّذِي حَدَّثَنِي عَنْ عَائِشَةَ وَبَعْضُ حَدِيثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضًا زَعَمُوا أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ أَزْوَاجِهِ فَأَيُّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزَاةٍ غَزَاهَا فَخَرَجَ سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَهُ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ فَأَنَا أَهْمَلُ فِي هَوْدَجٍ وَأُنْزِلُ فِيهِ فَسِرْنَا حَتَّى إِذَا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ غَزْوَتِهِ تِلْكَ وَقَفَلْ وَدَنَوْنَا مِنَ الْمَدِينَةِ أَذِنَ لَيْلَةً بِالرَّحِيلِ فَقُمْتُ حِينَ أَذْنُوا بِالرَّحِيلِ فَمَشَيْتُ حَتَّى جَاوَزْتُ الْجَيْشَ فَلَمَّا قَضَيْتُ شَأْنِي أَقْبَلْتُ إِلَى الرَّحْلِ فَلَمَسْتُ صَدْرِي فَإِذَا عِقْدٌ لِي مِنْ جَزَعِ أَظْفَارٍ قَدْ انْقَطَعَ فَرَجَعْتُ فَالْتَمَسْتُ عِقْدِي فَحَبَسَنِي ابْتِغَاؤُهُ فَأَقْبَلَ الَّذِينَ

sa mnom putovali, krenuli su, natovarivši na devu moju nosiljku i otišli sa mojom devom, koju sam ja ranije jahala, računajući da sam ja u nosiljci.

Žene su tada bile lagane, nisu bile teške, i nije ih pokrivalo meso, jer su jele samo male obroke hrane i ljudi nisu u težini nosiljke, kada su je podigli, primijetili razliku. Tako su moju nosiljku podigli na devu. Ja sam bila još uvijek u mlađim godinama.

Kada su oni devu otpremili i otputovali, ja sam našla svoju ogrlicu. Vojska je već bila otišla kada sam ja došla do mjesta njenog boravišta. Tu nije bilo više nikoga. Zatim sam otišla na mjesto gdje sam bila odsjela, smatrajući: oni su me izgubili, i vratit će se po mene, i dok sam tu sjedila, savladane su mi oči (snom) i ja sam zaspala.

Iza vojske (bijaše izostao) Safvan b. Mu'attal Sulemi i Zekvan. Safvan je, prolazeći pored moga boravišta, ugledao crnu priliku kako spava.

Potom mi se približio, a on me je vidio prije pokrivanja, i ja sam se probudila na njegov povik: "Svi smo Allahovi i svi se Njemu vraćamo!" Tada je naredio pa je njegova deva legla, stavio na nju svoju ruku i ja sam uzajahala. On je vodio devu na kojoj sam ja jahala sve dok nismo stigli vojsku, koja je, skrenuvši s puta, odsjela početkom podneva. I onaj koji je trebao propasti (zbog ove klevete), propao je. Potvorom je rukovodio (u širenju) Abdullah b. Ubej b. Selul. Poslije smo došli u Medinu. Ja sam bila slaba jedan mjesec, a svijet širio priču klevetnika, sumnjao u moju bolest i ja nisam uočila nježnost Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koju sam uočavala ranije kada bih se razboljela. On bi ulazio, nazvao samo selam i pitao: "Kako ste?"

Ja od toga nisam ništa znala dok nisam ozdravila. Potom smo izašle ja i Umme-Mistah do Menasija, gdje smo obavile svoju potrebu, a izlazile smo samo od noći do noći. To je bilo prije nego smo imale nužnike blizu naših stanova. U tome smo bili kao i ranije Arapi, izlazili smo radi nužde izvan Medine ili u pustinju. Zatim smo krenule ja i Umme-Mistah,

يَرْحَلُونَ لِي فَاحْتَمَلُوا هَوْدَجِي فَرَحَلُوهُ عَلَى
بَعِيرِي الَّذِي كُنْتُ أَرْكَبُ وَهُمْ يَحْسِبُونَ أَنِّي فِيهِ
وَكَانَ النِّسَاءُ إِذْ ذَاكَ خِفَافًا لَمْ يَثْقُلْنَ وَلَمْ يَغْشَهُنَّ
اللَّحْمُ وَإِنَّمَا يَأْكُلْنَ الْعُلُقَةَ مِنَ الطَّعَامِ فَلَمْ
يَسْتَنْكِزِ الْقَوْمُ حِينَ رَفَعُوهُ ثَقَلَ الْهَوْدَجُ فَاحْتَمَلُوهُ
وَكُنْتُ جَارِيَةً حَدِيثَةَ السِّنِّ فَبَعَثُوا الْجَمَلَ
وَسَارُوا فَوَجَدْتُ عِقْدِي بَعْدَ مَا اسْتَمَرَّ الْجَيْشُ
فَجِئْتُ مَنْزِلَهُمْ وَلَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ فَأَمَتُّ مَنْزِلِي الَّذِي
كُنْتُ بِهِ فَظَنَنْتُ أَنَّهُمْ سَيَفْقِدُونَنِي فَيَرْجِعُونَ إِلَيَّ
فَبَيْنَا أَنَا جَالِسَةٌ غَلَبَتْنِي عَيْنَايَ فَنِمْتُ وَكَانَ
صَفْوَانُ بْنُ الْمُعَطَّلِ السُّلَمِيُّ ثُمَّ الذُّكْوَانِيُّ مِنْ
وَرَاءِ الْجَيْشِ فَأَصْبَحَ عِنْدَ مَنْزِلِي فَرَأَى سَوَادَ
إِنْسَانٍ نَائِمٍ فَأَتَانِي وَكَانَ يَرَانِي قَبْلَ الْحِجَابِ
فَاسْتَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجَاعِهِ حِينَ أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ فَوَطِئَ
يَدَهَا فَارْكَبْتُهَا فَانْطَلَقَ يَقُودُ بِي الرَّاحِلَةَ حَتَّى أَتَيْنَا
الْجَيْشَ بَعْدَ مَا نَزَلُوا مُعَرَّسِينَ فِي نَحْرِ الظَّهِيرَةِ
فَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ وَكَانَ الَّذِي تَوَلَّى الْإِفْكَ
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي ابْنِ سَلُولٍ فَقَدِمْنَا الْمَدِينَةَ
فَاسْتَكَيْتُ بِهَا شَهْرًا وَالنَّاسُ يُفِيضُونَ مِنْ قَوْلِ
أَصْحَابِ الْإِفْكَ وَيَرِيبُنِي فِي وَجْعِي أَنِّي لَا أَرَى
مِنَ النَّبِيِّ ﷺ اللَّطْفَ الَّذِي كُنْتُ أَرَى مِنْهُ حِينَ
أَمْرَضُ إِنَّمَا يَدْخُلُ فَيَسَلُّ ثُمَّ يَقُولُ كَيْفَ تَيْكُمُ
لَا أَشْعُرُ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ حَتَّى نَقَهْتُ فَخَرَجْتُ
أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ قَبْلَ الْمَنَاصِعِ مُتَبَرِّزَيْنَا لَا نَخْرُجُ إِلَّا
لَيْلًا إِلَى لَيْلٍ وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ نَتَّخِذَ الْكُنْفَ قَرِيبًا

kćerka Ebu-Ruhma, i dok smo išle, ona posrnu u svom ogrtaču i reče: “Propao Mistah!”, a ja joj rekoh: “Ružno je to što si rekla! Grdiš čovjeka koji je prisustvovao na Bedru!”

– Ženo – reče ona – nisi li čula šta svijet govori?

– i saopći mi slučaj klevete, pa mi na moju bolest dodade još jednu bolest. Kada sam se vratila u svoju sobu, uđe mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče “Kako ste?”

– Dozvoli mi – rekla sam – odlazak do mojih roditelja?

– Tada sam – rekla je Aiša – htjela saznati od njih sigurnu vijest. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvoli mi i ja odoh svojim roditeljima i svojoj majci, rekoh šta svijet priča, a ona odgovori:

– Kćerkice moja, olakšaj sebi to stanje! Allaha mi, malo kada pristala žena bude kod čovjeka, koju on voli, a ona ima još inoća, a da one ne rade protiv nje.

– Subhanallah! – rekoh, a svijet već priča o tome!

– Tu noć sam prenoćila – kaže Aiša – i osvanula, a suze mi nisu prestale teći niti sam se radovala spavanju. Kada sam osvanula, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozva Aliju, sina Ebu-Talibova i Usamu, sina Zejdova, kada se bila zadržala Objava, da se s njima konsultira o rastavi sa svojim ukućanima.

Što se tiče Usame, on je pokazao ono što je osjećao u svojoj duši od ljubavi prema njima i kazao: “Allahov Poslaniče, čuvaj svoje ukućane! Allaha mi, ja znam (o njima) samo dobro!” A što se tiče Alije, sina Ebu-Talibova, on je rekao: “Allahov Poslaniče, Allah te nije time stavio u tegobu, a žena ima puno i osim nje. Pitaj djevojku (robinju) da ti potvrdi!”

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao Beriru i upitao: “Jesi li kod nje (Aiše) vidjela nešto što te tjera u sumnju?”

– Ne – odgovorila je Berira. – Tako mi Onoga koji te

مِنْ بُيُوتِنَا وَأَمَرْنَا أَمْرَ الْعَرَبِ الْأَوَّلِ فِي الْبَرِيَّةِ
أَوْ فِي التَّنَزُّهِ فَأَقْبَلْتُ أَنَا وَأُمُّ مِسْطَحٍ بِنْتُ أَبِي رُحَيْمٍ
نَمْشِي فَعَثَرْتُ فِي مِرْطَهِهَا فَقَالَتْ تَعَسَ مِسْطَحٌ
فَقُلْتُ لَهَا بِئْسَ مَا قُلْتَ أَنْتَئِينَ رَجُلًا شَهِدَ بَدْرًا
فَقَالَتْ يَا هَتَّاهُ أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالُوا فَأَخْبَرْتَنِي
بِقَوْلِ أَهْلِ الْإِفْكِ فَازْدَدْتُ مَرَضًا عَلَى مَرَضِي
فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى بَيْتِي دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فَسَلَّمَ فَقَالَ كَيْفَ تَيْكُمُ فَقُلْتُ انْذَنَ لِي إِلَى أَبِي
قَالَتْ وَأَنَا حِينْتِذُ أُرِيدُ أَنْ أَسْتَيْقِنَ الْخَبَرَ مِنْ
قَبْلِهِمَا فَأَذِنَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَاتَيْتُ أَبِي فَقُلْتُ
لَأُمِّي مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ فَقَالَتْ يَا بِنْتُهُ هَوْنِي
عَلَى نَفْسِكَ الشَّانَ فَوَاللَّهِ لَقَلَّمَا كَانَتْ امْرَأَةً قَطُّ
وَضِيئَةً عِنْدَ رَجُلٍ يُحِبُّهَا وَلَهَا ضَرَائِرُ إِلَّا أَكْثَرَنَ
عَلَيْهَا فَقُلْتُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَلَقَدْ يَتَحَدَّثُ النَّاسُ
بِهَذَا قَالَتْ فَبِتُّ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَصْبَحْتُ لَا
يَرْقَا لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ ثُمَّ أَصْبَحْتُ فَدَعَا
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ
حِينَ اسْتَلَبْتَ الْوَحْيَ يَسْتَشِيرُهُمَا فِي فِرَاقِ أَهْلِهِ
فَأَمَّا أُسَامَةُ فَأَشَارَ عَلَيْهِ بِالَّذِي يَعْلَمُ فِي نَفْسِهِ مِنْ
الْوُدِّ لَهُمْ فَقَالَ أُسَامَةُ أَهْلُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا
نَعْلَمُ وَاللَّهِ إِلَّا خَيْرًا وَأَمَّا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ لَمْ يُضَيِّقْ اللَّهُ عَلَيْكَ وَالنِّسَاءُ سِوَاهَا
كَثِيرٌ وَسَلِّ الْجَارِيَةَ تَصَدَّقْ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
بَرِيرَةَ فَقَالَ يَا بَرِيرَةُ هَلْ رَأَيْتِ فِيهَا شَيْئًا يَرِيْبُكَ
فَقَالَتْ بَرِيرَةُ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ

je s Istinom poslao, ja nisam kod nje vidjela ništa što bi joj se moglo uzeti za kakvu mahanu, nego samo što je ona žena mlađih godina pa zaspi kod tijesta i dođe kućna pripitomljena ovca pa ga pojede.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na (minber) još toga dana i tražio izvinjenje od Abdullaha b. Ubejja b. Selula. Zatim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Ko će me pomoći protiv čovjeka čije je uznemiravanje moje porodice doprlo do mene? Allaha mi, ja znam o svojim ukućanima samo dobro! Spominjali su (između ostalih) i jednog čovjeka (Safvana), a ja o njemu ne znam ništa drugo osim dobro i on nije ulazio mojim ukućanima nego samo sa mnom.”

Tada je ustao Sa'd b. Mu'az i rekao:

– Allahov Poslaniče, Allaha mi, ja ću te pomoći protiv njega. Ako on bude od (plemena) Evs, udarat ćemo ga (sabljom) po vratu, a ako bude od naše braće iz Hazredža, postupit ćemo u tom po tvojoj naredbi.

Potom je ustao Sa'd b. Ubade prvak Hazredža, a bio je prije toga dobar čovjek, ali ga je sada obuzeo neki ponos, i rekao:

– Lažeš, tako mi Allaha, nećeš ga ubiti niti to možeš učiniti!

Zatim je ustao Usejd b. Hudajr i rekao:

– Lažeš, tako mi Allaha! – Allaha mi, ubit ćemo ga! Ti si dvoličnjak i braniš dvoličnjake.

Tada su htjela dva plemena, Evs i Hazredž, da se obračunaju, dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, još bio na minberu, pa on siđe, umiri ih i oni ušutješe, a i on je zašutio.

Toga sam dana plakala, suze mi nisu prestajale teći, a niti sam se radovala snu. Kod mene su bili i moji roditelji. Tako sam plakala dan i dvije noći da sam mislila da će mi plač iscijepati moje džigerice i dok je njih dvoje sjedilo kod mene, a ja plakala, zatražila je – kaže Aiša – dozvolu za ulazak jedne žene od ensarija i ja sam joj dozvolila, pa je ona

إِنْ رَأَيْتُ مِنْهَا أَمْرًا أَغْمَصُهُ عَلَيْهَا قَطُّ أَكْثَرَ مِنْ
أَنَّهَا جَارِيَّةٌ حَدِيثُهُ السَّنَنُ تَنَامُ عَنْ الْعَجِينِ فَتَأْتِي
الدَّاجِنُ فَتَأْكُلُهُ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ يَوْمِهِ
فَاسْتَعَذَرَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ابْنِ سَلُولَ فَقَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ يَعْذُرُنِي مِنْ رَجُلٍ بَلَغَنِي أَذَاهُ
فِي أَهْلِي فَوَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا خَيْرًا وَقَدْ
ذَكَرُوا رَجُلًا مَا عَلِمْتُ عَلَيْهِ إِلَّا خَيْرًا وَمَا كَانَ
يَدْخُلُ عَلَى أَهْلِي إِلَّا مَعِيَ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ
فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا وَاللَّهِ أَعْذُرُكَ مِنْهُ إِنْ كَانَ
مِنَ الْأَوْسِ ضَرَبْنَا عُنُقَهُ وَإِنْ كَانَ مِنْ إِيَّاهُنَا
مِنَ الْخَزْرَجِ أَمَرْتَنَا فَفَعَلْنَا فِيهِ أَمْرَكَ فَقَامَ سَعْدُ بْنُ
عُبَادَةَ وَهُوَ سَيِّدُ الْخَزْرَجِ وَكَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رَجُلًا
صَالِحًا وَلَكِنْ اخْتَمَلَتْهُ الْحَمِيَّةُ فَقَالَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ
اللَّهِ لَا تَقْتُلُهُ وَلَا تَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ فَقَامَ أُسَيْدُ بْنُ
حُضَيْرٍ فَقَالَ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ وَاللَّهِ لَنَقْتُلَنَّ فَإِنَّكَ
مُنَافِقٌ تُجَادِلُ عَنِ الْمُنَافِقِينَ فَتَارَ الْحَيَّانِ الْأَوْسُ
وَالْخَزْرَجُ حَتَّى هُمَا وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ
فَنَزَلَ فَخَفَّضَهُمْ حَتَّى سَكَتُوا وَسَكَتَ وَبَكَيْتُ
يَوْمِي لَا يَرْقَأُ لِي دَمْعٌ وَلَا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ فَأَصْبَحَ
عِنْدِي أَبَوَايَ وَقَدْ بَكَيْتُ لَيْلَتَيْنِ وَيَوْمًا حَتَّى أَظُنُّ
أَنَّ الْبُكَاءَ فَالِقُ كَبِدِي قَالَتْ فَبَيْنَا هُمَا جَالِسَانِ
عِنْدِي وَأَنَا أَبْكِي إِذْ اسْتَأْذَنْتُ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ
فَأَذْنْتُ لَهَا فَجَلَسَتْ تَبْكِي مَعِيَ فَبَيْنَا نَحْنُ كَذَلِكَ
إِذْ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَلَسَ وَلَمْ يَجْلِسْ عِنْدِي
مِنْ يَوْمٍ قِيلَ فِي مَا قِيلَ قَبْلَهَا وَقَدْ مَكَثَ شَهْرًا

sjela i sa mnom zajedno plakala. I dok smo bile u tom stanju, unišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i sjeo, a on nije sjeo kod mene od dana kada se o meni govorilo ono što se počelo govoriti, a bio je prošao jedan mjesec, a Objava mu nije došla o mom slučaju. Potom je izgovorio – kaže Aiša – šehadet i rekao:

– Aiša, saopćeno mi je o tebi to i to, pa ako si ti od toga čista i Allah će te sačuvati (od kleveta), a ako si pogriješila, traži oprost od Allaha i obrati mu se kajanjem, jer kada rob prizna svoj grijeh i pokaje se, Allah mu ga oprost. – Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio svoj govor, smanjile su mi se suze, tako da ih nisam osjećala nego samo po neku kap. Tada rekoh svome ocu:

– Odgovori za mene Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem – reče (Ebu-Bekr, radijallahu anhu).

– Potom rekoh svojoj majci:

– Odgovori za mene Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na ono što je kazao!

– Ne, Allaha mi, ne znam šta ću reći Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorila je ona.

Tada Aiša reče:

– Ja sam žena mlađih godina, ne učim mnogo Kur'an. Allaha mi – rekla sam – uistinu već znam da ste vi čuli šta svijet priča, da je to palo u vašu dušu i da to vjerujete, i da vam kažem da sam uistinu nevina od onoga što se priča, a Allah zna da sam sigurno nevina, vi mi to ne biste povjerovali. Allaha mi, ja imam, a i vi imate primjer samo oca Jusufova, kada je rekao: "... Lijepa je strpljivost, a Allah je onaj od koga se može tražiti pomoć protiv onoga što iznosite."

Potom sam se premjestila na svoju postelju nadajući se da će me Allah spasiti od kletve. Ali, Allaha mi, nisam mislila da će doći posebna Objava o mom slučaju i smatrala sam se nevrijednom da bi Kur'an govorio o mojoj stvari, već sam se samo nadala da će

لَا يُوحَى إِلَيْهِ فِي شَأْنِي شَيْءٌ قَالَتْ فَتَشْهَدُ ثُمَّ قَالَ يَا عَائِشَةُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي عَنْكَ كَذَا وَكَذَا فَإِنْ كُنْتُ بَرِيئَةً فَسَيَبْرُئُكَ اللَّهُ وَإِنْ كُنْتُ أَلَمْتُ بِذَنْبٍ فَاسْتَغْفِرِي اللَّهَ وَتُوبِي إِلَيْهِ فَإِنَّ الْعَبْدَ إِذَا اعْتَرَفَ بِذَنْبِهِ ثُمَّ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَقَالَتهُ قَلَصَ دَمْعِي حَتَّى مَا أَحْسُ مِنْهُ قَطْرَةً وَقُلْتُ لِأَبِي أَحِبْ عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَاللَّهِ مَا أَذْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لِأُمِّي أَجِيبِي عَنِّي رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِيمَا قَالَ قَالَتْ وَاللَّهِ مَا أَذْرِي مَا أَقُولُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ وَأَنَا جَارِيَةٌ حَدِيثُ السَّنِّ لَا أَقْرَأُ كَثِيرًا مِنَ الْقُرْآنِ فَقُلْتُ إِنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُ أَنَّكُمْ سَمِعْتُمْ مَا يَتَحَدَّثُ بِهِ النَّاسُ وَوَقَرَ فِي أَنْفُسِكُمْ وَصَدَّقْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ قُلْتُ لَكُمْ إِنِّي بَرِيئَةٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي لَبَرِيئَةٌ لَا تُصَدِّقُونِي بِذَلِكَ وَلَئِنْ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَنِّي بَرِيئَةٌ لَتُصَدِّقُونِي وَاللَّهُ مَا أَجِدُ لِي وَلَكُمْ مَثَلًا إِلَّا أَبَا يُوسُفَ إِذْ قَالَ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ثُمَّ تَحَوَّلْتُ عَلَى فِرَاشِي وَأَنَا أَرْجُو أَنْ يُبَرِّتَنِي اللَّهُ وَلَكِنْ وَاللَّهِ مَا ظَنَنْتُ أَنْ يُنْزَلَ فِي شَأْنِي وَحْيًا وَلَا أَنَا أَحَقُّرُ فِي نَفْسِي مِنْ أَنْ يُتَكَلَّمَ بِالْقُرْآنِ فِي أَمْرِي وَلَكِنِّي كُنْتُ أَرْجُو أَنْ يَرَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا يُبَرِّتَنِي اللَّهُ فَوَاللَّهِ مَا رَأَمَ مَجْلِسَهُ وَلَا خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ حَتَّى أَنْزَلَ عَلَيْهِ الْوَحْيُ فَأَخَذَهُ مَا كَانَ يَأْخُذُهُ مِنَ الْبُرْحَاءِ حَتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِثْلُ الْجُمَانِ مِنَ الْعَرَقِ

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidjeti u snu da me Allah spašava kletve. I Allaha mi, dok on nije još ni maknuo sa svoga mjesta, a niti ko izašao od ukućana, ode mu Objava i obuže ga ono što ga obuzimaše od vrućine toliko da se iz njega spuštaše znoj kao biser u hladnom danu i kada se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, to rastupi, on se nasmija. Prva riječ koju je progovorio, bila je:

– Aiša, zahvali Allahu, Allah te već spasio (poslavši Objavu u kojoj se kaže da si nevina).

Potom mi moja majka reče: “Ustani do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

– Ne – rekla sam – ne prilazim mu niti zahvaljujem ikom osim Allahu. Tada je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista oni koji su počinili potvoru, jesu jedna grupa između vas...”¹

Kada je Allah objavio to o mojoj nevinosti Ebu-Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, reče, a on izdržavaše Mistaha b. Usasu, jer je bio s njim u srodstvu: “Neću na Mistaha nikada više ništa trošiti (zato) što je govorio ono o Aiši.”

Potom je Uzvišeni Allah objavio:

“Neka se vrli i bogati od vas ne zaklinju... On oprašta i milostiv je.”²

فِي يَوْمٍ شَاتٍ فَلَمَّا سُرِّيَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَضْحَكُ فَكَانَ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا أَنْ قَالَ لِي يَا عَائِشَةُ أَحْمَدِي اللَّهُ فَقَدْ بَرَأَكَ اللَّهُ فَقَالَتْ لِي أُمِّي قُومِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ لَا أَقُومُ إِلَيْهِ وَلَا أَحْمَدُ إِلَّا اللَّهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِنْكُمْ لَا بَأْسَ بِالَّذِينَ أُنْزِلَ فِيهِمْ هَذَا فِي بَرَاءَتِي قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى مِسْطَحِ بْنِ أَثَاثَةَ لِقَرَابَتِهِ مِنْهُ وَاللَّهُ لَا أَنْفِقُ عَلَى مِسْطَحٍ شَيْئًا أَبَدًا بَعْدَ مَا قَالَ لِعَائِشَةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَلَا يَأْتِلْ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا إِلَى قَوْلِهِ غَفُورٌ رَحِيمٌ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ بَلَى وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لِي فَرَجَعَ إِلَى مِسْطَحِ الَّذِي كَانَ يُجْرِي عَلَيْهِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْأَلُ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِي فَقَالَ يَا زَيْنَبُ

1 Prijevod ajeta 11. i 12. poglavlje En-Nur glasi: “Zaista oni koji su učinili potvoru (na Aišu) čine jednu skupinu od vas. Ne smatrajte to zlim za vas. Ne, to je dobro za vas. Svakom čovjeku od njih (koji su je potvorili pripada) grijeh koji je stekao, a onome od njih koji je primio (na se) veličinu njezinu (te potvore) pripada velika kazna.

Zašto – kada ste čuli – vjernici i vjernice – niste pomislili o sebi (vjernicima) dobro i rekli: “Ovo je samo potvora.”

Zašto nisu doveli na to četvericu svjedoka? Budući da nisu doveli svjedoke, oni su kod Allaha lašci.

I da vam nije Allahove dobrote i milosti na ovom i budućem svijetu, sigurno bi vas zadesila velika kazna zbog onoga u što ste zagazili.

Kada ste potvoru prenosili svojim jezicima i govorili svojim ustima ono što niste znali, i to ste smatrali neznatnim, a to je kod Allaha veliko.

Zašto niste, kada ste čuli, rekli: “Nama ne dolikuje da ovako što kažemo.” Neka je Tebi (Allahu) slava! Ovo je velika potvora.”

Allah vas savjetuje, da nikada ne ponovite sličnu stvar, ako ste vjernici.

I Allah vam objašnjava znakove. Allah sve zna i mudar je.

Zaista će oni koji vole da se raširi nevaljalstvo među vjernicima iskusiti bolnu kaznu na ovom i budućem svijetu. Allah zna, a vi ne znate.

I da vam nije Allahove dobrote i milosti, (i da nije) Allah milostiv i milosrdan (ubrzao bi vam kaznu).

2 Cijeli prijevod 22. ajeta poglavlje En-Nur glasi:

“I neka se ne zaklinju čestiti i bogati od vas da neće dijeliti rodbini, bijednicima i iseljenicima na Allahovom

Tada je Ebu-Bekr Siddik rekao: “Svakako, Allaha mi, ja volim da mi Allah oprost” i otpočeo davati Mistahu opet ono što mu je i prije davao.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitaše za moju stvar i Zejnebu bint Džahš, rekavši:

– Zejneba, šta znaš o onom što si čula?

– Allahov Poslaniče – rekla je ona – čuvam svoj sluh i svoj pogled (od laži), Allaha mi, o njoj znam samo dobro. Ona je – rekla je Zejneba – bila uzdignuta u slavi, pa ju je Allah sačuvao pobožnošću.

Pričao nam je – kaže Buharija – ovo isto Fulejh, prenoseći od Hišama b. Urve, on od Urve, ovaj od Aiše i Abdullaha b. Zubejra, a ovako prenio nam je – kaže Buharija – i Fulejh od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana i Jahjaa b. Seida, a oni od Kasima b. Muhammeda b. Ebu-Bekra.

DOVOLJNO JE ČOVJEKU DA NJEGOVU ČISTOĆU (VJERODOSTOJNOST) POTVRDI SAMO JEDAN ČOVJEK

Ebu-Džemila je rekao:

– Našao sam bačeno dijete, pa kada me vidio Omer, rekao je: “Nije se valjda ‘špiljica začepila’?”³ Kao da je sumnjao u mene pa je moj odbornik (kvartovski starješina) rekao: “To je dobar čovjek”, što je Omer potvrdio i rekao: “Idi, a izdržavanje djeteta spada na nas (državnu blagajnu)!”

2662. PRIČAO NAM JE Muhammed ibnu Selam, njega obavijestio Abdul-Vehhab, ovome pričao Halid Hazaa, prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, on od svoga oca, koji je izjavio:

مَا عَلِمْتُ مَا رَأَيْتِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْمِي سَمْعِي وَبَصَرِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهَا إِلَّا خَيْرًا قَالَتْ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ قَالَ وَحَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ مِثْلَهُ قَالَ وَحَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَيَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي بَكْرٍ مِثْلَهُ .

بَابُ إِذَا زَكَّى رَجُلٌ رَجُلًا كَفَّاهُ

وَقَالَ أَبُو جَمِيلَةَ وَجَدْتُ مَبْنُودًا فَلَمَّا رَأَيْتُ عُمَرَ قَالَ عَسَى الْغَوِيرُ أَبُوسًا كَأَنَّهُ يَتَّهَمُنِي قَالَ عَرِيفِي إِنَّهُ رَجُلٌ صَالِحٌ قَالَ كَذَلِكَ أَذْهَبُ وَعَلَيْنَا نَفَقَتُهُ .

٢٦٦٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ الْحَذَّاءُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَنَى رَجُلٌ عَلَى رَجُلٍ

putu; neka oprostite i neka prijeđu (preko toga)! Zar vi ne volite da vam Allah oprost? A Allah oprašta i milostiv je.”

3 Omer je izrekao ovu poslovicu jer je mislio da je Ebu-Džemilina namjera bila da Omer odredi djetetu primanje iz Bejtul-mala. Međutim, nakon što je drugi čovjek posvjedočio da mu to nije bila namjera, Omer je prihvatio to svjedočenje i onda odredio tom djetetu primanje iz državne blagajne. Spomenuti primjer je nastao zbog toga što su se neki ljudi našli u jednoj špilji, pa se njen ulaz obrušio i oni su u njoj ostali zatrpani. Uočljivo je da se ovaj primjer upotrebljava u slučaju neke teškoće, neke bezizlazne situacije. (prim. rec.)

– Jedan čovjek pohvalio je pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, drugog čovjeka pa on reče nekoliko puta: “Teško tebi, odsjekao si vrat svome drugu! Odsjekao si vrat svome drugu!” Zatim je rekao: “Ko od vas bude hvalio svoga brata, neka, svakako, kaže: Mislim da je takav i takav, a na Allaha spada njegov obračun i ni o kome ispred Allaha ne dajem svoj (konačani) sud. Mislim da je takav i takav”, ako on to zna o njemu.

POKUĐENO JE ČOVJEKU PRETJERANO NEKOGA HVALITI; NEKA KAŽE SAMO ONO ŠTO O NJEMU ZNA!

2663. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabbah, ovome Isma'il b. Zekerijja, a njemu Burejd b. Abdullah prenoseći od Ebu-Burde, on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo jednog čovjeka kako hvali drugog čovjeka i pretjeruje u sovm hvaljenju, pa je rekao:
– Upropastili ste, odnosno presjekli ste leđa toga čovjeka!

PUNODOBNOST DJECE I NJIHOVO SVJEDOČENJE

Uzvišeni Allah kaže: “... A kada vaša djeca dostignu punodobnost, neka traže dozvolu (za ulazak)!”¹
Mugire je rekao: “Počeo sam polucirati kada sam imao dvanaest godina.”
Punodobnost žena nastupa prvom menstruacijom, na osnovu riječi Uzvišenog Allaha: “A one koje su izgubile nadu u menstruaciju...”²

عَنْ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ وَيْلَكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ قَطَعْتَ عُنُقَ صَاحِبِكَ مَرَارًا ثُمَّ قَالَ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَادِحًا أَخَاهُ لَا مَحَالَةَ فَلْيَقُلْ أَحْسِبُ فَلَانًا وَاللَّهِ حَسِيبُهُ وَلَا أَزْكِي عَلَى اللَّهِ أَحَدًا أَحْسِبُهُ كَذًا وَكَذَا إِنْ كَانَ يَعْلَمُ ذَلِكَ مِنْهُ .

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنَ الإِطْنَابِ فِي الْمَدْحِ وَلْيَقُلْ مَا يَعْلَمُ

٢٦٦٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ زَكَرِيَّا حَدَّثَنَا بُرَيْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ رَجُلًا يُثْنِي عَلَى رَجُلٍ وَيُطْرِيه فِي مَدْحِهِ فَقَالَ أَهْلَكْتُمْ أَوْ قَطَعْتُمْ ظَهَرَ الرَّجُلِ .

بَاب بُلُوغِ الصَّبْيَانِ وَشَهَادَتِهِمْ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا وَقَالَ مُغِيرَةُ اخْتَلَمْتُ وَأَنَا ابْنُ ثِنْتَيْ عَشْرَةِ سَنَةٍ وَبُلُوغُ النِّسَاءِ فِي الْحَيْضِ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَاللَّائِي يَتَسَنَّ مِنْ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِلَى قَوْلِهِ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ

1 Nastavak prijevoda 59. ajeta poglavlja En-Nur glasi:
“Kao što su tražili dozvolu oni (spomenuti) prije njih. Tako vam Allah objašnjava svoje znakove. Allah zna i mudar je.”
2 Cijeli prijevod 4-7. ajeta poglavlja Et-Talak glasi:
“A one od vaših žena koje su izgubile nadu u menstruaciju, ako padate u sumnju (njihova iddeta), njihovo vrijeme (pričeka) je tri mjeseca, a i kod onih koje nemaju pranja. A kod nosećih je vrijeme čekanja do

A Hasan b. Salih kaže: “Upamtio sam jednu našu djevojku da je postala nena sa dvadeset i jednom godinom.”

2664. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Seid, njemu Ebu-Usame, ovome Ubejdullah, kome je saopćio Nafi‘, a Nafiju je Ibnu-Omer, radijallahu anhum, rekao da se on ponudio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, (za borbu) za vrijeme Bitke na Uhudu, a imao je četrnaest godina. On mi (kaže Ibni-Omer) nije dozvolio.

Poslije sam na Dan Hendeka bio ponuđen, a imao sam petnaest godina, pa mi je dozvolio.

Nafi‘ je kazao:

– Došao sam Omeru b. Abdul-Azizu kada je bio halifa i ispričao mu ovaj slučaj, a on reče: “To je uistinu granica između malodobnosti i punodobnosti muškarca, i pisao je svojim namjesnicima da odrede dijelove (vojne opskrbe) za onog koji je dostigao 15 godina (života).

2665. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome Safvan b. Sulejm prenoseći od Ataa b. Jesara, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, kako je on došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mu rekao:

– Kupanje petkom je dužnost svakom punodobnom.

وَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ صَالِحٍ أَدْرَكْتُ جَارَةً لَنَا جَدَّةَ بِنْتِ إِحْدَى وَعِشْرِينَ سَنَةً.

٢٦٦٤. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَرَضَهُ يَوْمَ أُحُدٍ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَمْ يُجِزْنِي ثُمَّ عَرَضَنِي يَوْمَ الْخُنْدَقِ وَأَنَا ابْنُ خَمْسِ عَشْرَةَ سَنَةً فَأَجَازَنِي قَالَ نَافِعٌ فَقَدِمْتُ عَلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَهُوَ خَلِيفَةُ فَحَدَّثْتُهُ هَذَا الْحَدِيثَ فَقَالَ إِنَّ هَذَا لَحَدٌّ بَيْنَ الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ وَكُتِبَ إِلَى عَمَّالِهِ أَنْ يَفْرَضُوا لِمَنْ بَلَغَ خَمْسَ عَشْرَةَ.

٢٦٦٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ غُسْلُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ.

rođenja djeteta. Ko se (u tom) bude bojao Allaha, Allah će mu olakšati tu njegovu stvar.

To je Allahova Objava koju vam je objavio, pa ko se bude bojao Allaha, On će mu odstraniti njegova loša djela i povećati mu nagradu.

Nastanite ih (žene koje ste pustili, a nije im istekao iddet) tako, gdje i vi stanujete, prema svojim mogućnostima, i ne pravite im poteškoće, da biste ih prisilili (da izađu). Ako budu noseće, izdržavajte ih do porođaja. Ako vam budu dojile (dijete), platite im i sporazumijevajte se na lijep način. A ako budete otežavali (sporazumijevanje), dojit će mu ga druga.

Neka bogati daje od svoga bogatstva, a onaj koji je u oskudici, neka troši koliko mu je Allah dao. Allah zadužuje svakog samo onim što mu je dao. Allah će dati poslije tegobe olakšicu.”

SUDAČKO PITANJE TUŽITELJA PRIJE ZAKLETVE: “IMAŠ LI DOKAZ?”

بَابُ سُؤَالِ الْحَاكِمِ الْمُدَّعِي هَلْ لَكَ بَيِّنَةٌ قَبْلَ الْيَمِينِ

2666, 2667. PRIČAO NAM JE Muhammed, da ga je obavijestio Ebu-Mu‘avija prenoseći od A‘meša, on od Šekika, ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko učini zakletvu i u njoj što pogriješi (slaže) da bi njom ugrabio imovinu muslimana, susrest će Allaha, a On na njega ljut.”

Abdullah je izjavio da je Eš‘as b. Kajs rekao:

– Allaha mi, to je bilo radi mene. Između mene i jednog Jevreja bijaše zemlja i on mi nijekaše (vlasništvo), pa sam ga priveo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Imaš li dokaz?

– Ne – rekao sam – kaže Eš‘as.

– Potom – kaže Eš‘as – reče Jevreju: “Zakuni se!”

– Rekao sam – kaže opet Eš‘as – Allahov Poslaniče, a kada se on zakune, ode moja imovina!

Tada je Uzvišeni Allah objavio: “Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve neznatnu vrijednost, njih čeka bolna kazna.”

٢٦٦٦-٢٦٦٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ قَالَ فَقَالَ الْأَشْعَثُ بْنُ قَيْسٍ فِيَّ وَاللَّهِ كَانَ ذَلِكَ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ مِنَ الْيَهُودِ أَرْضٌ فَجَحَدَنِي فَقَدَّمْتُهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَيْكَ بَيِّنَةٌ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَقَالَ لِلْيَهُودِيِّ احْلِفْ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا يَحْلِفُ وَيَذْهَبُ بِمَالِي قَالَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

ZAKLETVA SPADA NA OPTUŽENOG U MATERIJALNOM I KRIVIČNO- KAZNENIM PREDMETIMA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Trebaju ti dvojica svjedoka ili zakletva optuženog!”

Kutejbe je izjavio: Pričao nam je Sufjan, prenoseći od Ibnu-Šubrume:

– Govorio mi je Ebu-Zinad o svjedočenju svjedoka i zakletvi tužitelja pa sam kazao:

– Uzvišeni Allah kaže: “Uzmite da vam svjedoče dva svjedoka od muškaraca, pa ako ne budu bila dva muškarca, onda jedan muškarac i dvije žene, s kojima ste zadovoljni kao svjedocima. Ako jedna od njih dviju što zaboravi, podsjetit će je druga od njih...”

– Kada je dovoljno – rekoh – svjedočenje svjedoka i zakletve tužitelja, tada nije potrebno da jedna drugu podsjeća i šta će se činiti s napomenom te druge?

2668. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Nafi‘ b. Umer prenoseći od Ibnu-Ebi- Mulejke:

– Ibnu-Abbas, radijallahu anhum, zapisao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dosudio zakletvu da spada na optuženog.¹

بَابُ الْيَمِينِ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ فِي الْأَمْوَالِ وَالْحُدُودِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ وَقَالَ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ شُبْرُمَةَ كَلَّمَنِي أَبُو الزِّنَادِ فِي شَهَادَةِ الشَّاهِدِ وَيَمِينِ الْمُدَّعَى فَقُلْتُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَاسْتَشْهَدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى قُلْتُ إِذَا كَانَ يُكْتَفَى بِشَهَادَةِ شَاهِدٍ وَيَمِينِ الْمُدَّعَى فَمَا تَحْتَاجُ أَنْ تُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى مَا كَانَ يَصْنَعُ بِذِكْرِ هَذِهِ الْأُخْرَى .

٢٦٦٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ عُمَرَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ كَتَبَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَضَى بِالْيَمِينِ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ .

¹ Zakletva se parničarima daje na zahtjev protivne stranke. U četiri slučaja sudac može i bez zahtjeva jedne stranke ponuditi drugu stranku zakletvom i to:

- ako bi neko tražio neko pravo ostavine nečije i dokazao ga, sud će predložiti tužitelju zakletvu, da on nije to pravo osobno niti po drugom od umrlog naplatio, niti da je umrlog od te tražbine oslobodio, niti je svoju tražbinu protiv umrlog kome trećem ustupio, da nije ni od koga naplatio i da on nema zaloga od umrlog;
- kada neko potražuje neko svoje pravo u nekom dobru i to dokaže svojom tužbom, sud mu daje zakletvu, da on nije to dobro nikome prodao, niti poklonio, upravo da ga nije otudio;
- kada kupac hoće kupljeni predmet zbog mahane vratiti natrag, tražit će mu sud zakletvu da nije s predmetom bio zadovoljan čim je uvidio njegovu mahanu;
- kada se dosuđuje nekom pravo na prekup, sud će tražiti zakletvu od šefije da on nije to svoje pravo ukinuo.

Stranka u sporu prometnog ugovora zadužena zakletvom, ako tu zakletvu odbije izričito ili prešutno, sud donosi odluku na temelju odustajanja od prisege i ako bi se ta stranka htjela zakleti poslije osude, zahtjev joj se neće uvažiti.

Punovažno je polaganje zakletve ili njeno odbijanje nijemoga uobičajenim znacima nijemih lica (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

POGLAVLJE

بَاب

2669, 2670. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, koji je izjavio: Abdullah je rekao: “Ko učini zakletvu, želeći s njom steći neko pravo na (tuđu) imovinu, susrest će Allaha, a On na njega ljut. Potom je Uzvišeni Allah, potvrđujući to, objavio: “Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve... njih čeka bolna kazna.”

Poslije nam je izašao Eš'as b. Kajs i pitao:

– Šta vam je Ebu-Abdur-Rahman pričao?

Mi smo mu ispričali šta nam je kazao, a on reče:

– Istina je. Objavljen je radi mene. Između mene i jednog čovjeka bijaše spor za jednu stvar i parničili smo se kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa on reče: “Tvoja dva svjedoka ili njegova zakletva?”

– On će se dakle zakleti – rekoh mu – i nije ga više briga!

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko učini lažnu zakletvu, želeći s njom steći neko pravo (tuđe), susrest će Allaha, a On na njega ljut.”

Tada je Uzvišeni Allah objavio kao potvrdu tome gornji ajet.

KADA NEKO NEŠTO TVRDI
ILI KOGA POTVORI TREBA MU
NA TO TRAŽITI DOKAZ I DA KRENE
ZA TRAŽENJEM DOKAZA

2671. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibnu-Ebi-Adijj prenoseći od Hišama, ovome saopćio Ikrime prenoseći od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Hilal b. Umejje potvorio pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, svoju ženu (za blud) sa Šerikom b. Sehmaom, pa je

٢٦٦٩-٢٦٧٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ إِلَى عَذَابٍ أَلِيمٍ ثُمَّ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ خَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ مَا يُحَدِّثُكُمْ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَحَدَّثَنَا بِمَا قَالَ فَقَالَ صَدَقَ لَفِي أَنْزَلْتُ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَجُلٍ خُصُومَةٌ فِي شَيْءٍ فَاخْتَصَمْنَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّهُ إِذَا يَحْلِفُ وَلَا يُبَالِي فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ يَسْتَحِقُّ بِهَا مَالًا وَهُوَ فِيهَا فَاجِرٌ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَصْدِيقَ ذَلِكَ ثُمَّ اقْتَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ .

بَاب إِذَا ادَّعَى أَوْ قَذَفَ
قُلُّهُ أَنْ يَلْتَمِسَ الْبَيِّنَةَ وَيَنْطَلِقَ لِطَلَبِ الْبَيِّنَةِ

٢٦٧١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ هِشَامٍ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ هِلَالَ بْنَ أُمَيَّةَ قَذَفَ امْرَأَتَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ بِشَرِيكِ ابْنِ سَحْمَاءَ

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Dokaz ili kazna po tvojim leđima?
- Allahov Poslaniče, reče on, kada neko od nas vidi na svojoj ženi čovjeka, hoće li krenuti da nađe dokaz (svjedoke)?, a on počeo opet govoriti: “dokaz ili kazna po tvojim leđima!”

Potom je Ibnu-Abbas spomenuo hadis o međusobnom proklinjanju.

ZAKLINJANJE POSLIJE IKINDIJE

2672. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Džerir b. Abdul-Hamid prenoseći od A‘meša, ovaj od Ebu-Saliha, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

- Tri su vrste ljudi s kojima Allah neće govoriti, pogledati ih i od grijeha očistiti i koje čeka bolna kazna (na Sudnjem danu):
- čovjek (ljudi) koji na putu ima suvišak vode, a od nje ništa ne dadne putniku;
- čovjek koji prodaje što drugom čovjeku samo radi ovozemaljskog interesa, pa ako mu plati ono što on hoće, izvršit će obećanje, u protivnom ne ispuni mu ga, i
- čovjek koji cijeni drugom čovjeku robu poslije ikindije (pred mrak) i kune se (lažno) Allahom da je za nju dao toliko i toliko pa je kupac uzme.

فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَيِّنَةُ أَوْ حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِذَا رَأَى أَحَدُنَا عَلَى امْرَأَتِهِ رَجُلًا يَنْطَلِقُ يَلْتَمِسُ الْبَيِّنَةَ فَجَعَلَ يَقُولُ الْبَيِّنَةَ وَإِلَّا حَدٌّ فِي ظَهْرِكَ فَذَكَرَ حَدِيثَ اللَّعَانِ .

بَابُ الْيَمِينِ بَعْدَ الْعَصْرِ

٢٦٧٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَةٌ لَا يَكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَهُمْ عَذَابُ أَلِيمٍ رَجُلٌ عَلَى فَضْلٍ مَاءٍ بِطَرِيقٍ يَمْنَعُ مِنْهُ ابْنُ السَّبِيلِ وَرَجُلٌ بَايَعَ رَجُلًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا فَإِنْ أَعْطَاهُ مَا يُرِيدُ وَفَى لَهُ وَإِلَّا لَمْ يَفِ لَهُ وَرَجُلٌ سَاوَمَ رَجُلًا بِسِلْعَةٍ بَعْدَ الْعَصْرِ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا كَذَا وَكَذَا فَأَخَذَهَا .

OPTUŽENI POLAŽE ZAKLETVU ODMAH KADA SE NJOM ZADUŽI I NE IDE S JEDNOG MJESTA NA DRUGO

Mervan je presudio Zejdu b. Sabitu da se zakune na minberu, pa je (ovaj) rekao: “Zaklet ću se na to na ovom svom mjestu!” i Zejd se stao tu zaklinjati, ali je odbio da se zakune na minberu pa se Mervan tome čudio.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Dva tvoja svjedoka ili njegova zakletva?”, a nije posebno označio jedno mjesto mimo drugo.

2673. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid prenoseći od A‘meša, on od Ebu-Vaila, ovaj od Ibnu-Mes‘uda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko učini zakletvu da njom ugrabi (tuđu) imovinu, susrest će Allaha, a On na njega ljut.”¹

UTRKIVANJE SVIJETA NA ZAKLETVU

2674. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Abdur-Rezzak, rekavši da ga je obavijestio Ma‘mer prenoseći od Hemmama, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio nekim ljudima zakletvu i oni se utrkivali, pa je on naredio da se među njima za tu zakletvu izvlači kocka ko će se od njih zakleti.

بَابُ يَحْلِفُ الْمُدَّعَى عَلَيْهِ حَيْثُمَا وَجَبَتْ
عَلَيْهِ الْيَمِينُ وَلَا يُصَرَّفُ مِنْ مَوْضِعٍ إِلَى غَيْرِهِ

قَضَى مَرْوَانُ بِالْيَمِينِ عَلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ عَلَى الْمَنْبَرِ فَقَالَ أَحْلِفْ لَهُ مَكَانِي فَجَعَلَ زَيْدٌ يَحْلِفُ وَأَبَى أَنْ يَحْلِفَ عَلَى الْمَنْبَرِ فَجَعَلَ مَرْوَانُ يَعْجَبُ مِنْهُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ شَاهِدَاكَ أَوْ يَمِينُهُ فَلَمْ يُخَصَّرْ مَكَانًا دُونَ مَكَانٍ .

٢٦٧٣. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ لِيَقْتَطَعَ بِهَا مَالًا لِقِي اللَّهِ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانٌ .

بَابُ إِذَا تَسَارَعَ قَوْمٌ فِي الْيَمِينِ

٢٦٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ عَرَضَ عَلَى قَوْمٍ الْيَمِينَ فَأَسْرَعُوا فَأَمَرَ أَنْ يُسْهِمَ بَيْنَهُمْ فِي الْيَمِينِ أَيُّهُمْ يَحْلِفُ .

¹ Kada tužitelj izjavi da nema svjedoka, pa bi kasnije htio dovesti svjedoke ili kaže: “Nemam drugog svjedoka osim toga i toga”, pa kasnije izjavi da ima i drugih svjedoka, to mu se neće uvažiti (Medželle-i-ahkami šer‘ijje).

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “ZAISTA ONI KOJI KUPUJU ZA ALLAHA (DATU) OBAVEZU I SVOJE ZAKLETVE NEZNATNE VRIJEDNOSTI...”²

2675. PRIČAO MI JE Ishak, da ga je obavijestio Jezid b. Harun, njega Avvam, kome je saopćio Ibrahim Ebu-Isma‘il Sekseki, da je čuo Abdullaha b. Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, kako kaže:

– Jedan je čovjek postavio (izložio) svoju robu i zaklinjao se Allahom da je za nju dao onoliko koliko uistinu nije dao, pa je objavljeno: “Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve neznatne vrijednosti...”

Ibn-Ebi-Evfa kaže: “Ko se zaklinje, on je varalica i jede kamatu.”

2676, 2677. PRIČAO NAM JE Bišr b. Halid, njemu Muhammed b. Dža‘fer prenoseći od Šu‘be, ovaj od Sulejmana, on od Ebu-Vaila, ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko učini zakletvu lažno da bi ugrabio (tuđu) imovinu nekog čovjeka” ili je rekao: “... svoga brata, susrest će Allaha, a On na njega ljut.” Kao potvrdu ovome Allah je u Kur’anu rekao: “Zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve malu vrijednost...”

Kasnije me je susreo Eš‘as i pitao:

- Šta vam je danas saopćio Abdullah?
- To i to – rekao sam.
- Objavljen je (taj ajet) mojim povodom – reče Eš‘as.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا

٢٦٧٥. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ أَخْبَرَنَا الْعَوَّامُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ أَبُو إِسْمَاعِيلَ السَّكْسَكِيُّ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَقَامَ رَجُلٌ سِلْعَتَهُ فَحَلَفَ بِاللَّهِ لَقَدْ أَعْطَى بِهَا مَا لَمْ يُعْطِهَا فَتَزَلَّتْ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا وَقَالَ ابْنُ أَبِي أَوْفَى النَّاجِشُ أَكَلُ رَبًّا خَائِنًا .

٢٦٧٦-٢٦٧٧. حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ كَاذِبًا لِيَقْتَطَعَ مَالَ رَجُلٍ أَوْ قَالَ أَخِيهِ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانُ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ تَصْدِيقَ ذَلِكَ فِي الْقُرْآنِ إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا إِلَى قَوْلِهِ عَذَابٌ أَلِيمٌ فَلَقِينِي الْأَشْعَثُ فَقَالَ مَا حَدَّثَكُمْ عَبْدُ اللَّهِ الْيَوْمَ قُلْتُ كَذَا وَكَذَا قَالَ فِي أَنْزَلَتْ .

² Cijeli prijevod 77. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:

“Zaista oni koji kupuju neznatnu korist za Allahovu obavezu i svoje zakletve, oni neće imati nikakva udjela na onom svijetu, niti će Allah s njima govoriti, niti će ih (blagonaklono) gledati na Sudnjem danu niti će ih očistiti (od grijeha). On će imati bolnu kaznu.”

KAKO SE ZAKLINJE

Uzvišeni Allah je rekao: “Zaklinju vam se Allahom...”,¹ a Njegov je i govor: “... pa ti pristupe i zaklinjući se Allahom: Mi smo samo htjeli učiniti dobročinstvo i pomirenje.”²

Kaže se “Bilahi”, “Tallahi” i “Vallahi”, tj. “Allaha mi”, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “... i čovjek koji se zaklinje lažno Allahom poslije ikindije.”

2678. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Abdullah, rekavši da mu je saopćio Malik prenoseći od svoga amidže Ebu-Suhejla b. Malika, on od svoga oca, da je čuo Talhu b. Ubejdullaha, radijallahu anhu, kako govori:

– Dođe Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i upita ga za islam, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori:

– Pet namaza u toku dana i noći.

– Spada li na mene još što osim toga? – upita čovjek.

– Ne, osim ako hoćeš što dobrovoljno – reče on.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

– Post ramazana.

– Jesam li dužan još što osim toga? – upita on.

– Ne, osim ako hoćeš što dobrovoljno – odgovori Alejhisselam.

– Potom je – kaže Talha – Allahov Poslanik,

بَابُ كَيْفِ يُسْتَخْلَفُ

قَالَ تَعَالَى يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ جَاءُوكَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا وَتَوْفِيقًا وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ فَيَقْسِيَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا يُقَالُ بِاللَّهِ وَتَالَهُ وَوَالَهُ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَرَجُلٌ حَلَفَ بِاللَّهِ كَاذِبًا بَعْدَ الْعَصْرِ وَلَا يُحْلَفُ بِغَيْرِ اللَّهِ .

٢٦٧٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَمِّهِ أَبِي سَهْلٍ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا هُوَ يَسْأَلُهُ عَنِ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَمْسُ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ فَقَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَصِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهُ قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ قَالَ وَذَكَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الزَّكَاةَ قَالَ هَلْ عَلَيَّ غَيْرُهَا قَالَ لَا إِلَّا أَنْ تَطَوَّعَ فَأَذْبَرَ الرَّجُلُ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَزِيدُ عَلَى هَذَا وَلَا أَنْقُصُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفْلَحَ إِنْ صَدَقَ .

¹ Cijeli prijevod 63. ajeta Et-Tevbe poglavlja glasi:

“Oni vam se kunu Allahom da bi vas zadovoljili, a Allah i Njegov Poslanik imaju više prava da ga zadovolje, ako su oni vjernici.”

² Cijeli prijevod 62. ajeta poglavlja En-Nisa glasi:

“Kako će im biti kada ih pogodi nesreća zbog onoga što su oni uradili pa ti pristupe, zaklinjući se Allahom i kažu: Mi smo samo htjeli učiniti dobročinstvo i pomirenje.”

sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo zekat, a on reče: “Spada li na mene još što osim toga?”

– Ne, osim ako hoćeš dobrovoljno – reče on.

– Potom se – kaže Talha – taj čovjek okrenuo govoreći:

“Allaha mi, na ovo ništa ne dodajem i ne oduzimam!”

– Spašen je ako istinu govori – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

2679. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu prenio Džuvejrije prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

– Ko se zaklinje, neka se zaklinje Allahom ili neka šuti!

KO DOPRINESE DOKAZ POSLIJE ZAKLETVE (OPTUŽENOG)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Možda neko od vas bolje dokaže svojim dokazom od drugog.”

Tavus, Ibrahim i Šurejh su izjavili: “Vjerodostojan dokaz punovažniji je od lažne zakletve.”

2680. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Hišama b. Urve, ovaj od svoga oca, on opet od Zejnebe, a ona od Ummu-Seleme, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Vi se sporite kod mene, a možda da neko od vas svojim dokazom bolje dokazuje od drugoga, pa kome dosudim neko pravo njegova brata na osnovu njegova govora (dokazivanja), dodijelio sam mu dio džehennemske vatre i neka ga ne uzima.

٢٦٧٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ قَالَ ذَكَرَ نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ.

بَابُ مَنْ أَقَامَ الْبَيِّنَةَ بَعْدَ الْيَمِينِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَلْحَنُ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ وَقَالَ طَاوُسٌ وَإِبْرَاهِيمُ وَشَرِيحُ الْبَيِّنَةِ الْعَادِلَةُ أَحَقُّ مِنَ الْيَمِينِ الْفَاجِرَةِ.

٢٦٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبَ عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَلْحَنُ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ فَمَنْ قَضَيْتُ لَهُ بِحَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا بِقَوْلِهِ فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ النَّارِ فَلَا يَأْخُذْهَا.

KO JE NAREĐIVAO IZVRŠAVANJE OBEĆANJA

To je činio Hasan (Basrija), a spomenuo je (Allah) Isma'ila (rekavši): "Zaista je bio iskrenog obećanja."

Ibnu-Ešve' je presuđivao da se ispunjava obećanje, prenoseći to od Semure.

Misver b. Mahreme je rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je spomenuo i svoga zeta (Ebul-Asaa, ili svoga punca Ebu-Bekra), i rekao: "Obećao mi je i ispunio mi je."

Ebu-Abdullah je kazao:

– Vidio sam Ishaka b. Ibrahima kako (stav da je obaveza ispuniti obećanje) potkrepljuje hadisom Ibnu-Ešve'a (koji prenosi od Semure).

2681. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Hamza, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, on od Ibnu-Šihaba, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha, da ga je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, obavijestio, a njega Ebu-Sufjan, da mu je Herakle rekao:

"Pitao sam te šta vam on (Muhammed) naređuje?"

– Ti si tvrdio da vam naređuje (klanjanje) namaza, zekat, skromnost i izvršavanje ugovora, čuvanje povjerene stvari, a to je – rekao je Herakle – svojstvo svakog vjerovjesnika.

2682. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Isma'il b. Dža'fer prenoseći od Ebu-Suhejla b. Nafija b. Malika b. Ebu-Amira, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Tri su znaka dvoličnjaka: kada priča, kaže; kada mu se što povjeri, prevvari i kada što obeća, ne izvrši."

بَابُ مَنْ أَمَرَ بِإِنْجَازِ الْوَعْدِ

وَفَعَلَهُ الْحَسَنُ وَذَكَرَ إِسْمَاعِيلُ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَقَضَى ابْنُ الْأَشْوَعِ بِالْوَعْدِ وَذَكَرَ ذَلِكَ عَنْ سُمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ وَقَالَ الْمُسَوِّرُ بْنُ مُحَرَّمَةَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَذَكَرَ صِهْرًا لَهُ قَالَ وَعَدَنِي فَوْفَى لِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَرَأَيْتُ إِسْحَاقَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ يَحْتَجُّ بِحَدِيثِ ابْنِ أَشْوَعٍ .

٢٦٨١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ ابْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ أَنَّ هِرَقْلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ مَاذَا يَأْمُرُكُمْ فَرَعَمْتَ أَنَّهُ أَمَرُكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقِ وَالْعَفَافِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ قَالَ وَهَذِهِ صِفَةُ نَبِيِّ .

٢٦٨٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي سَهْلٍ نَافِعِ بْنِ مَالِكِ بْنِ أَبِي عَامِرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا أَوْثَمَنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ .

2683. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega obavijestio Hišam prenoseći od Ibnu-Džurejdža, kojeg je obavijestio Amr b. Dinar prenoseći od Muhammeda b. Alija, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, došao je Ebu-Bekru (državni) dohodak od Alaa b. Hadremija (namjesnika Bahrejna) i Ebu-Bekr reče: Ko je imao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo potraživanje (dug) ili je imao od njega kakvo obećanje, neka nam dođe!”

– Tada sam – kaže Džabir – rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obećao mi je da će mi dati ovoliko, ovoliko i ovoliko i pružio svoje ruke tri puta, pa mi je Ebu-Bekr izbrojio u moju ruku pet stotina, zatim pet stotina i još pet stotina (dirhema).”

2684. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahman, njega obavijestio Seid b. Sulejman, da mu je pričao Mervan b. Šudža' prenoseći od Salima Eftasa, on od Seida b. Džubejra, koji je izjavio:

– Jedan Jevrej, stanovnik Hire, pitaše me: “Koja je od dva roka Musa ispunio?”

– Ne znam – rekao sam – dok ne odem “učenjaku Arapa” i ne upitam ga.

Tada sam otišao i pitao Ibnu-Abbasa, a on reče: “Ispunio je od njih dva, veći i draži (Šu'ajbu), jer kada je koji Allahov Poslanik što rekao, on je to i učinio.”¹

٢٦٨٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ لَمَّا مَاتَ النَّبِيُّ ﷺ جَاءَ أَبَا بَكْرٍ مَالٌ مِنْ قَبْلِ الْعَلَاءِ بْنِ الْخَضَرَمِيِّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ دَيْنٌ أَوْ كَانَتْ لَهُ قَبْلَهُ عِدَّةٌ فَلْيَأْتِنَا قَالَ جَابِرٌ فَقُلْتُ وَعَدَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُعْطِيَنِي هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَبَسَطَ يَدَيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ قَالَ جَابِرٌ فَعَدَّ فِي يَدَيَّ خَمْسَ مِائَةٍ ثُمَّ خَمْسَ مِائَةٍ ثُمَّ خَمْسَ مِائَةٍ.

٢٦٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ شُجَاعٍ عَنْ سَالِمِ الْأَفْطَسِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَأَلَنِي يَهُودِيٌّ مِنْ أَهْلِ الْحِيرَةِ أَيَّ الْأَجَلَيْنِ قَضَى مُوسَى قُلْتُ لَا أَذْرِي حَتَّى أَقْدَمَ عَلَى حَبْرِ الْعَرَبِ فَأَسْأَلُهُ فَقَدِمْتُ فَسَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ قَضَى أَكْثَرَهُمَا وَأَطْيَبَهُمَا إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَالَ فَعَلَ.

¹ O gornjem slučaju govori se u ajetima 22-28. poglavlja *El-Kasas* koji u prijevodu glase:

“I kada se (Musa) uputi prema Medjenu, reče: “Možda će me moj Gospodar uputiti Pravim putem.”

Nakon što je stigao od medjenske vode, nađe na njoj neke ljude kako napajaju (stoku). A osim njih nađe dvije žene kako zbijaju svoju stoku. Reče (Musa): “Šta je s vama?” Odgovoriše: “Mi ne možemo napojiti dok pastiri ne vrate (svoja stada), a otac nam je sijedi starac.”

Pa im je Musa napojio (stoku) okrenuo se u hlad i rekao: “Moj Gospodaru! Potrebna mi je blagodat koju ćeš mi udijeliti. Potom mu pristupi jedna od njih dviju idući stidno i reče: “Zaista, moj otac te zove da te nagradi što si nam napojio (stoku). A kada mu je došao (Šu'ajbu) i ispričao o događaju, reče (Šu'ajb): “Ne boj se! Spasio si se od silničkog naroda.”

Reče jedna od njih: “O moj oče, uzmi ga u najam! Zaista je najbolji kojeg ćeš uzeti u najam, jak i povjerljiv.”

OD IDOLOPOKLONIKA SE NEĆE TRAŽITI SVJEDOČENJE A NI DRUGO ŠTO

Ša'bi je rekao:

– Nije dozvoljeno svjedočenje pristalica drugih vjera, jednih od njih protiv drugih, na temelju riječi Uzvišenog.¹

Ebu-Hurejra je prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

– Ne vjerujte pristalicama druge Knjige, a niti ih ugonite u laž! Kažite: “Vjerujemo Allaha i u ono što je objavljeno...”²

2685. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibnu-Šihaba, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a on opet od Ibnu-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Skupino muslimana! Kako ćete pitati pristalice druge Knjige, a vaša Knjiga, objavljena Allahovom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sadrži najnovija obavještenja o Allahu; vi je čitate, nije iskrivljena, a Allah vam je kazao da su pristalice ranije Knjige ono što im je Allah propisao iskrivile

بَاب لَا يُسَالُ أَهْلُ الشِّرْكِ عَنِ الشَّهَادَةِ وَغَيْرِهَا

وَقَالَ الشَّعْبِيُّ لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ أَهْلِ الْمِلَلِ بَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ لِقَوْلِهِ تَعَالَى فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ لَا تُصَدِّقُوا أَهْلَ الْكِتَابِ وَلَا تُكَذِّبُوهُمْ وَقُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ الْآيَةُ .

٢٦٨٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ كَيْفَ تَسْأَلُونَ أَهْلَ الْكِتَابِ وَكِتَابُكُمُ الَّذِي أُنْزِلَ عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ أَخَذْتُ الْأَخْبَارَ بِاللَّهِ تَقْرَءُونَهُ لَمْ يُشَبَّ وَقَدْ حَدَّثَكُمْ اللَّهُ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ بَدَّلُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ

Reče (Šu'ajb): “Ja hoću da ti vjenčam jednu od ovih svojih dviju kćeri, da me služiš osam godina, a ako ispuniš deset, pa to je od tebe, a ja ti ne želim činiti poteškoće. Ti ćeš me naći (uvjeriti se), ako Bog da, da sam dobar čovjek.”

Odgovori (Musa): “To je između mene i tebe (ugovor). Koji god od ta dva roka ispunim, neće mi se prigovoriti, a Allah je jamac za ono što govorimo.”

1 Cijeli prijevod 67. ajeta poglavlja El-Maide glasi:

– Jevreji kažu: “Allahova je ruka stisnuta (škrta). Njihove su ruke stisnute i neka su prokleti zbog onoga što su govorili! Ne, Njegove su ruke pružene (otvorene). On dariva kako hoće. A ono što ti je objavljeno od Allaha, zaista će povećati kod mnogih od njih odmetništvo i nevjerovanje. Mi smo ubacili među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana. Kada oni potpale ratnu vatru, Allah je ugasi, a oni se trude na zemlji za smutnju. Allah ne voli smutljivce.”

2 Cijeli prijevod fragmentarno navedenog 136. i 137. ajeta poglavlja El-Bekare glasi:

Recite: “Mi vjerujemo u Allaha i ono što nam je objavljeno, i što je objavljeno Ibrahimu, Ismailu, Ishaku, Jakubu i potomcima (njihovim) i ono što je dato Musau i Isau i ono što je dato poslanicima od njihova Gospodara. Mi ne pravimo razlike između ijednog od njih i mi se Njemu predajemo. I ako oni budu vjerovali onako kao što ste vi vjerovali, tada su na Pravom putu. Ako oni okrenu leđa, oni se onda suprotstavljaju. Allah ti je dovoljna zaštita protiv njih. On (sve) čuje i (sve) zna.”

– Muslimani trebaju vjerovati sve poslanike Izraelićana i kršćana koji su dobivali Allahovu objavu. Zato je islam sveopća vjera ljudi. To je učenje islama iz perioda kada su Jevreji i kršćani nastojali svojim ujedinjenim snagama uništiti ga.

i izmijenile tu Knjigu svojim rukama i govorile: “Ovo je od Allaha da bi time kupili neznatnu vrijednost.” Zar ono što vam je došlo od znanja ne zabranjuje vam da ih pitate! Ne, Allaha mi, nismo od njih nikada vidjeli nikog da vas pita za ono što vam je objavljeno.

IZVLAČENJE KOCKE U PROBLEMATIČNIM POSLOVIMA

i riječi Uzvišenog Allaha: “... Kada su oni bacili svoja pera (kocku) koji će od njih uzeti Merjemu pod svoju zaštitu...”³

Ibnu-Abbas je rekao:

– Bacali su svoja pera u rijeku (kao vid žrijeba – kocke), pa su sva pera propala s riječnom strujom, a Zekerijjaovo pero je ostalo na površini vode i on ju je uzeo u zaštitu.

Uzvišeni Allah kaže: “... Pa su izvlačili strjelice (kocku) i on (Junus) je bio od onih koji su kockom označeni.”⁴

Ebu-Hurejra je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio je nekim ljudima zakletvu i oni su pohrlili, pa je on naredio da se među njima baci kocka ko će se od njih zakleti.

وَعَيَّرُوا بِأَيْدِيهِمُ الْكِتَابَ فَقَالُوا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيُشْتَرَوْا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أَفَلَا يَنْهَاكُمْ مَا جَاءَكُمْ مِنَ الْعِلْمِ عَنْ مُسَاءَلَتِهِمْ وَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا مِنْهُمْ رَجُلًا قَطُّ يَسْأَلُكُمْ عَنِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ .

بَابُ الْقُرْعَةِ فِي الْمَشْكَلَاتِ

وَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اقْتَرَعُوا فَجَرَتْ الْأَقْلَامُ مَعَ الْجَرِيَةِ وَعَالَ قَلَمُ زَكَرِيَّا الْجَرِيَةَ فَكَفَلَهَا زَكَرِيَّا وَقَوْلِهِ فَسَاهَمَ أَقْرَعَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ مِنَ الْمَشْهُومِينَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَرَضَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى قَوْمِ الْيَمِينِ فَأَسْرَعُوا فَأَمَرَ أَنْ يُسْهِمَ بَيْنَهُمْ أَيُّهُمْ يَخْلِفُ .

3 Cijeli prijevod 44. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:

“To su tajne vijesti. Mi ih tebi (Muhammede) objavljujemo. Ti nisi bio kod njih kada su oni bacili svoja pera (činili kocku), koji će od njih uzeti Merjemu pod svoju zaštitu. I ti nisi bio kod njih kada su se (o tome) svađali.”

4 Gornjim navodom aludira se na slučaj izložen u 139-148. ajeta poglavlja Es-Saffat koji u prijevodu glase:

“I zaista je Junus (jedan) od poslanika. Spomeni kada je pobjegao (od svoga naroda) do prepune lade, pa je bacao kocku (s lađarima) i on je bio od onih na koje je kocka pala (da bude bačen u more). Tada ga je proždrla jedna riba (kit), a on je korio (sebe) i da nije bio od onih koji ushićeno slave Allaha, ostao bi u njenoj utrobi do dana kada će (biti) proživljeni. Mi smo ga izbacili na pusto mjesto, a on (je bio) bolestan. I Mi smo dali da mu nikne bundeva. I Mi smo ga poslali (narodu) od stotinu hiljada ili više (ljudi). Pa su oni vjerovali i Mi smo im omogućili da uživaju do izvjesnog vremena.”

2686. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, ovome A'meš, a njemu Ša'bi, da je čuo Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Ko se ne čuva Allahovih granica (zabrana) i onaj koji u njih upada sliče ljudima koji bacaju kocku za (svoj smještaj) u lađu i neko od njih dospije u njen donji dio, a neko u njen gornji dio, pa oni u njenom donjem dijelu prolaze s vodom (koju su zahvaćali) pored onih u gornjem dijelu pa ih time (prolazom i vodom) uznemiruju, i neko uzme sjekiru i počne dubiti donji dio lađe pa mu ovi dođu i kažu: “Šta ti je?”

– Zbog mene ste bili uznemireni – odgovori im – a meni je potrebna voda.

Pa ako ga uzmu za ruke, spasit će njega, a spasit će i sebe, a ako ga ostave, upropastit će ga, a upropastit će i sebe.

2687. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija:

– Pričao mi je Haridže b. Zejd Ensari da je Ummu-Ala, jedna od njihovih žena, dala zakletvu vjernosti Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćila mu da je Osman b. Maz'un izvukao svoju strjelicu za stanovanje, kada su ensarije bacale kocku za nastanjivanje muhadžira, pa se Osman b. Maz'un – kaže Ummi-Ala – nastanio kod nas. Poslije se on razbolio i mi smo ga njegovali sve dok nije umro, stavili smo ga u njegovu haljinu i došao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a ja rekoh: “Allah ti se smilovao, Ebu-Saibe. Imaš moje svjedočenje, Allah te je počastio.” Tada mi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– A kako znaš da ga je Allah počastio?

– Ne znam – rekoh – žrtvovala bih za tebe i svoga oca i majku, Allahov Poslaniče.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

٢٦٨٦. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي الشَّعْبِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَثَلُ الْمَذْهِنِ فِي حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا مَثَلُ قَوْمٍ اسْتَهْمُوا سَفِينَةً فَصَارَ بَعْضُهُمْ فِي أَسْفَلِهَا وَصَارَ بَعْضُهُمْ فِي أَعْلَاهَا فَكَانَ الَّذِي فِي أَسْفَلِهَا يَمْشُونَ بِالْمَاءِ عَلَى الَّذِينَ فِي أَعْلَاهَا فَتَأَذَّوْا بِهِ فَأَخَذَ فَأَسَا فَجَعَلَ يَنْقُرُ أَسْفَلَ السَّفِينَةِ فَاتَوَّهُ فَقَالُوا مَا لَكَ قَالَ تَأَذَّيْتُمْ بِي وَلَا بُدَّ لِي مِنَ الْمَاءِ فَإِنْ أَخَذُوا عَلَى يَدَيْهِ أَنْجَوْهُ وَنَجَّوْا أَنْفُسَهُمْ وَإِنْ تَرَكَوْهُ أَهْلَكُوهُ وَأَهْلَكُوا أَنْفُسَهُمْ .

٢٦٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي خَارِجَةُ بْنُ زَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ أَنَّ أُمَّ الْعَلَاءِ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِمْ قَدْ بَايَعَتْ النَّبِيَّ ﷺ أَخْبَرْتَهُ أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ مَطْعُونٍ طَارَ لَهُ سَهْمُهُ فِي السُّكْنَى حِينَ أَقْرَعَتْ الْأَنْصَارُ سُكْنَى الْمُهَاجِرِينَ قَالَتْ أُمُّ الْعَلَاءِ فَسَكَنَ عِنْدَنَا عُثْمَانُ بْنُ مَطْعُونٍ فَاشْتَكَى فَمَرَضْنَاهُ حَتَّى إِذَا تُوفِّيَ وَجَعَلْنَاهُ فِي ثِيَابِهِ دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ أَبَا السَّائِبِ فَشَهِدَاتِي عَلَيْكَ لَقَدْ أَكْرَمَكَ اللَّهُ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ وَمَا يُدْرِيكَ أَنَّ اللَّهَ أَكْرَمَهُ فَقُلْتُ لَا أَدْرِي بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَّا عُثْمَانُ فَقَدْ جَاءَهُ وَاللَّهُ الْيَقِينُ وَإِنِّي لَا رَجُو لَهُ الْخَيْرَ وَاللَّهُ مَا أَدْرِي

– Što se tiče Osmana, njemu je, Allaha mi, došla smrt (jekin) i ja mu se, svakako, nadam dobru. Allaha mi, ja ne znam, a Allahov sam Poslanik, šta će se s njim učiniti!

– Allaha mi – rekla je Ummi-Ala – neću poslije njega nikada ni za koga garantovati.

– Ovo me – kaže Ummi-Ala – rastužilo pa sam zaspala i u snu mi se prikaza izvor Osmanov kako teče.

Potom sam otišla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćila mu, a on reče: “To su njegova djela.”

2688. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njega obavijestio Abdullah, a ovoga Junus prenoseći od Zuhrija, koga je, opet, obavijestio Urve prenoseći od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio na put, dao bi bacanje kocke među svojim ženama, pa čija bi strjelica izašla, ona bi s njima išla, a svakoj ženi od njih dodjeljivao je (svoj boravak) jedan dan i noć, samo je Sevda bint Zem‘a svoj dan i noć poklonila Aiši, supruzi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, želeći time steći zadovoljstvo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”

2689. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Da svijet zna šta ima za učenje ezana i u prvom redu (safu) zajedničkog klanjanja i kada ne bi našli drugog puta za to osim bacanja kocke, oni bi bacali kocku, da znaju šta je u ranom odlasku na namaze (ili samo na podne), utrkivali bi se na njega, a da znaju šta je u jaciji i sabahu dolazili bi da ih klanjaju makar i pužući.

وَأَنَا رَسُولُ اللَّهِ مَا يُفْعَلُ بِهِ قَالَتْ فَوَاللَّهِ لَا أَزْكِي أَحَدًا بَعْدَهُ أَبَدًا وَأَخْزَنِي ذَلِكَ قَالَتْ فَنِمْتُ فَأَرَيْتُ لِعُثْمَانَ عَيْنًا تَجْرِي فَجِئْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ذَاكَ عَمَلُهُ .

٢٦٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا مَعَهُ وَكَانَ يَقْسِمُ لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُنَّ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا غَيْرَ أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا وَلَيْلَتَهَا لِعَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ تَبْتَغِي بِذَلِكَ رِضَا رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

٢٦٨٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهْمُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الصَّلَاةِ

IZMIRIVANJE (MIRENJE) LJUDI

ŠTA SE NAVODI O IZMIRIVANJU ZAVAĐENIH LJUDI

O riječima Uzvišenog Allaha: “Nema nikakva dobra u njihovim tajnim razgovorima, osim (ako) neko naredi (dijeljenje) sadake, ili (vršenje) dobra djela ili mirenje među ljudima. I ko to radi želeći steći Allahovo zadovoljstvo, dat ćemo mu veliku nagradu”¹; i o izlasku starješine sa svojim drugovima na (lice) mjesta da izmiri svijet.

2690. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu Ebu-Gassan, a ovome Ebu-Hazim prenoseći od Sehla b. Sa‘da, radijallahu anhu, da su neki ljudi od plemena Benu-Amr b. Avfimali između sebe neki spor pa im je izašao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s nekim od svojih drugova da ih izmiri. Tada je nastupilo vrijeme namaza, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije stigao. Potom je Bilal došao, proučio ezan za namaz, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bijaše još došao. Tada je Bilal ušao Ebu-Bekru i rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zadržao se, a vrijeme namaza je nastupilo, pa hoćeš li da imamiš svijetu (da budeš imam)?”

– Da, ako hoćeš – reče on.

Tada je Bilal proučio ikamet za namaz i Ebu-Bekr prošao naprijed. Potom je došao Vjerovjesnik,

بَابُ مَا جَاءَ فِي الإِصْلَاحِ بَيْنَ النَّاسِ إِذَا تَفَاسَدُوا

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاةِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا) وَخُرُوجِ الْإِمَامِ إِلَى الْمَوَاضِعِ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ بِأَصْحَابِهِ .

٢٦٩٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَنَسًا مِنْ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ كَانَ بَيْنَهُمْ شَيْءٌ فَخَرَجَ إِلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ فِي أَنَسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يُصْلِحُ بَيْنَهُمْ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ وَلَمْ يَأْتِ النَّبِيُّ ﷺ فَجَاءَ بِلَالٌ فَأَذَّنَ بِلَالٌ بِالصَّلَاةِ وَلَمْ يَأْتِ النَّبِيُّ ﷺ فَجَاءَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ حُبِسَ وَقَدْ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَهَلْ لَكَ أَنْ تَوُمَّ النَّاسَ فَقَالَ نَعَمْ إِنْ شِئْتَ فَأَقَامَ الصَّلَاةَ فَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ يَمْشِي فِي الصُّفُوفِ حَتَّى قَامَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ فَأَخَذَ النَّاسَ بِالتَّصْفِيحِ حَتَّى أَكْثَرُوا

¹ En-Nisa, 114. ajet.

sallallahu alejhi ve sellem, išao kroz redove dok nije stigao u prvi red i svijet počeo pljeskati rukama, a Ebu-Bekr skoro da se nije htio ni okrenuti u namazu dok svijet nije s tim pretjerao. Tada se okrenu i vidje da je za njim Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. On mu pokaza svojom rukom da klanja kako (i klanja), a Ebu-Bekr podiže svoju ruku, zahvali Allahu i vrati se natraške iza njega dok nije stao u prvi saf (red).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je naprijed i sa svijetom klanjao (kao imam) i kada je završio namaz, okrenuo se svijetu i rekao:

– Ljudi! Kada vas nešto u namazu zadesi, vi udarate desnom rukom po poledini lijeve. To je pljeskanje samo žena. Koga što zadesi u njegovom namazu, neka kaže: “Subhanallah!”, tj. “Slavljen li si samo, Ti Allahu!” i ko ga god čuje, okrenut će mu se. Ebu-Bekre, šta te je omelo, kada sam ti pokazao (da klanjaš), da nisi svijetu klanjao?

– Ne priliči sinu Ebu-Kuhafe da klanja (kao imam) pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem – odgovori on.

2691. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, rekavši: Čuo sam od svoga oca da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rečeno je: Da dođeš Abdullahu b. Ubejju!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao magarca, pošao do njega pa su krenuli i muslimani i s njim išli, a bila je zemlja slanača. Kada mu je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, on reče:

– Idi od mene! Allaha mi, uznemiruje me smrad tvoga magarca!

Tada je jedan od ensarija rekao:

– Allaha mi, magarac Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sigurno je po mirisu bolji od tebe. To je rasrdilo jednog od Abdullahovih ljudi i oni se posvadaše. Svaki od njih dvojice

وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَكَادُ يَلْتَفِتُ فِي الصَّلَاةِ فَالْتَفَتَ فَإِذَا هُوَ بِالنَّبِيِّ ﷺ وَرَأَاهُ فَأَشَارَ إِلَيْهِ بِيَدِهِ فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ كَمَا هُوَ فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ رَجَعَ الْقَهْقَرَى وَرَأَاهُ حَتَّى دَخَلَ فِي الصَّفِّ وَتَقَدَّمَ النَّبِيُّ ﷺ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِذَا نَابَكُمْ شَيْءٌ فِي صَلَاتِكُمْ أَخَذْتُمْ بِالتَّصْفِيحِ إِنَّمَا التَّصْفِيحُ لِلنِّسَاءِ مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَقُلْ سُبْحَانَ اللَّهِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ إِلَّا الْتَفَتَ يَا أَبَا بَكْرٍ مَا مَنَعَكَ حِينَ أَشَرْتُ إِلَيْكَ لَمْ تُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيِ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٦٩١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ لَوْ أَتَيْتَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي فَانْطَلَقَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ وَرَكِبَ حِمَارًا فَانْطَلَقَ الْمُسْلِمُونَ يَمْشُونَ مَعَهُ وَهِيَ أَرْضٌ سَبِيحَةٌ فَلَمَّا أَتَاهُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ إِلَيْكَ عَنِّي وَاللَّهِ لَقَدْ آذَانِي نَتْنُ حِمَارِكَ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ مِنْهُمْ وَاللَّهِ لَحِمَارُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَطْيَبُ رِيحًا مِنْكَ فَغَضِبَ لِعَبْدِ اللَّهِ رَجُلٌ مِنْ قَوْمِهِ فَشْتَمَهُ فَغَضِبَ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَصْحَابُهُ فَكَانَ بَيْنَهُمَا ضَرْبٌ بِالْجَرِيدِ وَالْأَيْدِي وَالنَّعَالِ فَبَلَّغْنَا أَنَّهَا أُنْزِلَتْ وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا .

rasrdio je drugove drugoga i među njima dode do tuče granjem, obućom i rukama. Kasnije nam je saopćeno da je zbog toga objavljeno: "... Kada se dvije skupine muslimana potuku, izmirite ih...!"¹

NIJE LAŽAC KO MIRI SVIJET

2692. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Saliha, a on od Ibnu-Šihaba, da ga je obavijestio Humejd b. Abdur-Rahman, a njega njegova majka Ummu-Kulsum, kćerka Ukbe, kako je čula Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:
– Nije lažac ko miri svijet douškavajući (prenoseći) dobro, ili da kaže što dobro.

ZAPOVIJED STARJEŠINE SVOJIM DRUGOVIMA: "POĐITE S NAMA DA MIRIMO (ZAVAĐENE)!"

2693. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah, njemu Abdul-Aziz b. Abdullah Uvejsi i Ishak b. Muhammed Fervi, a njima Muhammed b. Dža'fer prenoseći od Ebu-Hazima, on od Saliha b. Sa'da, radijallahu anhu, da su se stanovnici Kubaa potukli i gađali kamenjem, pa kad je o tome bio obaviješten Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:
– Pođite s nama da ih izmirimo!

بَابُ لَيْسَ الْكَاذِبُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ

٢٦٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ أَنَّ أُمَّهُ أُمَّ كَلْثُومَ بِنْتَ عُقْبَةَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ لَيْسَ الْكَاذِبُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْرًا أَوْ يَقُولُ خَيْرًا.

بَابُ قَوْلِ الْإِمَامِ لِأَصْحَابِهِ أَذْهَبُوا بِنَا نَصْلِحْ

٢٦٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ وَإِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَوِيُّ قَالَا حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ قُبَاءٍ اقْتَتَلُوا حَتَّى تَرَامَوْا بِالْحِجَارَةِ فَأَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِذَلِكَ فَقَالَ أَذْهَبُوا بِنَا نَصْلِحْ بَيْنَهُمْ.

¹ Cijeli prijevod 9. i 10. ajeta poglavlja El-Hudžurat glasi:

"Ako dvije skupine vjernika (medusobno) zaratuju, izmirite ih, a ako jedna od njih (odbije izmirenje i) napadne onu drugu, onda ratujte protiv napadača dok se ne vrati Allahovoj zapovijedi, a ako se vrati, pravično ih izmirite i budite pravedni. Zaista, Allah voli pravedne. Muslimani su samo braća, pa mirite svoju braću i bojte se Allaha, da bi vam se smilovao."

– Sloga i monolitnost muslimana je osnov društvenog napretka i muslimani su dužni intervenirati u slučajevima nereda i razdora među svojim članovima.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "... AKO ONI IZMEĐU SEBE UČINE IZMIRENJE, PA MIR JE UPRAVO NAJBOLJI..."¹

2694. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je za (ajet): "Ako se žena bude bojala hrdava postupka ili zanemarivanja od svoga muža...", rekla:

– To je čovjek koji je uvidio kod svoje žene što mu se ne sviđa, kao što je starost ili što drugo, pa hoće da se s njom rastavi i ona kaže: "Zadrži me (ne rastavljajmo se), a opskrbljavaj me kako (i koliko) hoćeš!"

– Nema tu štete – kaže Aiša ako su njih dvoje u tome zadovoljni.

KADA SE (STRANKE) SPORAZUMIJU NA NEPRAVEDAN SPORAZUM, TAJ SPORAZUM NIJE PUNOVAŽAN

2695, 2696. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Ibnu-Ebu-Zi'b, ovome Zuhri prenoseći od Ubejdullaha b. Abdullaha, a on od Ebu-Hurejre i Zejda b. Halida Džuhenijsa, radijallahu anhum, koji su izjavili:

– Došao je jedan beduin i rekao: "Allahov Poslaniče, sudi nam po Allahovoj Knjizi!" Potom je ustao njegov parničar i rekao: "Istinu je kazao. Sudi nam po Allahovoj Knjizi!"

Tada beduin reče:

– Moj sin bio je najamnik za toliko (najamnine) i učinio je blud s njegovom (gospodarevom) ženom pa su mi rekli: "Spada ti na sina kamenovanje."

Tada sam svoga sina od toga otkupio za stotinu bravčadi i jednom robinjicom. Kasnije sam pitao

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(أَنْ يَصَالِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ)

٢٦٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَإِنَّ امْرَأَةً خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا قَالَتْ هُوَ الرَّجُلُ يَرَى مِنْ امْرَأَتِهِ مَا لَا يُعْجِبُهُ كِبَرًا أَوْ غَيْرَهُ فَيُرِيدُ فِرَاقَهَا فَنَقُولُ أَمْسِكْنِي وَاقْسِمْ لِي مَا شِئْتَ قَالَتْ فَلَا بَأْسَ إِذَا تَرَاضَيْتَا .

بَابُ إِذَا اضْطَلَحُوا

عَلَى صُلْحٍ جَوْرٍ فَالْصُّلْحُ مَرْدُودٌ

٢٦٩٥-٢٦٩٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقْضِ بَيْنَنَا بَكْتَابِ اللَّهِ فَقَامَ خَصْمُهُ فَقَالَ صَدَقَ أَقْضِ بَيْنَنَا بَكْتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْأَعْرَابِيُّ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِامْرَأَتِهِ فَقَالُوا لِي عَلَى ابْنِكَ الرَّجْمُ فَقَدَيْتُ ابْنِي مِنْهُ بِمِائَةِ مِنَ الْغَنَمِ وَوَلِيدَةً ثُمَّ سَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَقَالُوا إِنَّمَا عَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا أَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا

¹ Cijeli prijevod fragmentarno navedenog 128. ajeta En-Nisa poglavlja glasi:

"Ako se žene budu bojale hrdava postupka ili zanemarivanja od svoga muža, onda nisu grješne ako se izmire. Izmirenje je još najbolje. Duše su sklone škrtosti. Ako vi budete lijepo postupali i budete bogobojazni, (bit ćete spašeni). Allah zaista zna šta vi radite."

učene (ashabe) pa su mi rekli:

– Na tvog sina spada samo stotinu udaraca (šiba) i protjerivanje iz mjesta (prekršaja) na jednu godinu. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zaista ću vam suditi po Allahovoj Knjizi: “Što se tiče robinjice i bravčadi, vraćaju se tebi, a na tvog sina spada stotinu udaraca i protjerivanje na jednu godinu. A što se tiče tebe, Unejsu – čovjek (iz plemena Eslem): Porani sutra do te žene i kamenuj je!”

Potom joj je Unejs otišao i kamenovao je.²

2697. PRIČAO NAM JE Ja‘kub, njemu Ibrahim b. Sa‘d prenoseći od svoga oca, on od Kasima b. Muhammeda, ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko u ovu našu stvar (vjeru) unese novinu koja u nju ne spada, ona se odbacuje.”

Ovo su prenijeli još Abdullah b. Dža‘fer Mahremi i Abdul-Vahid b. Ebu-Avn od Seida b. Ibrahima.

بِكِتَابِ اللَّهِ أَمَّا الْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ فَرُدُّ عَلَيْكَ وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيْبُ عَامٍ وَأَمَّا أَنْتَ يَا أُتَيْسُ لِرَجُلٍ فَاغْدُ عَلَى امْرَأَةٍ هَذَا فَارْجُمَهَا فَعَدَا عَلَيْهَا أُتَيْسُ فَرَجَمَهَا .

٢٦٩٧. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ الْمَخْرَمِيُّ وَعَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَبِي عَوْنٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ .

2 Kada blud počini neoženjeno lice, udara mu se stotinu šiba, a potom internira iz mjesta učinjene preljube na jednu godinu po mišljenju Šafije, Ahmeda, Ishaka i još nekih njihovih savremenika, dok Malik i Evza‘i smatraju da šibanje i interniranje spada na neoženjenog muškarca, a na neudatu ženu samo šibanje.

Ibrahim Neha‘i, Ebu-Hanife, Muhammed, Ebu-Jusuf i Zufer kažu: “Kada blud učini djevojka, udarit će joj se stotinu štapova, a interniranje i njegova dužina ovisi o stavu i odluci sudije.

Kazna se dosuđuje da krivca moralno popravi, a interniranje ga može još više demoralizirati.

Halifa Omer protjerao je iz Medine jednog osuđenika, koji se kasnije prebacio u neislamsku zemlju i napustio islam, pa se Omer zakleo da neće više nikome dosuditi tu kaznu.

Iz hadisa se može još zaključiti:

– sudac ne mora osobno prisustvovati izvršenju kazne nad osuđenikom;

– sudac mora biti sposoban u svojoj struci i osude izricati na osnovu nepobitnih dokaza. Osuda donesena bez dokaza je nezakonita i bezvrijedna. Nezakonito naplaćena kazna mora se stranci odmah vratiti;

– kamenovanjem za blud kažnjavaju se samo osobe koje su to učinile dok su u braku, i to kada blud dokažu četiri pouzdana svjedoka, da su posmatrajući spolni snošaj vidjeli međusobno uklapanje spolnih organa preljubnika ili optužena osoba spolni snošaj sama prizna pred sudom jedanput, po mišljenju Šafije, a četiri puta, po stavu Ibnu-Ebi-Lejlai i imama Ahmeda.

KAKO SE PIŠE UGOVOR O ONOME
O ČEMU SE SPORAZUMIJE TAJ I TAJ
SA TIM I TIM, A NE BUDE NAVEO
SVOJU PRIPADNOST SVOME PLEMENU
I SVOME RODU¹

2698. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be prenoseći od Ebu-Ishaka, koji je izjavio:

– Čuo sam Beraa b. Aziba, radijallahu anhum, kako je rekao: Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sklopio ugovor primirja s prisutnim (Kurejšijama) na Hudejbiji, Alija b. Ebu-Talib, radijallahu anhu, pisao je ugovor i u njemu napisao: “Muhammed, Allahov poslanik”, na što su idolopoklonici rekli:

– Ne piši: “Muhammed, Allahov poslanik!” Da te mi primamo za Poslanika, mi se ne bismo protiv tebe borili. – Tada je Alejhisselam rekao Aliji: “Izbriši to!”

– Neću ja to izbrisati – reče Alija.

Potom je to izbrisao sam Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i sklopio s njima mirovni ugovor – da će on i njegovi drugovi ući (u Mekku) samo tri dana i da će u nju ući s oružjem samo u koricama. Poslije su ga pitali (ashabi) šta su to korice oružja, pa je on odgovorio: “Torbica s onim što je u njoj.”

بَابُ كَيْفَ يُكْتَبُ هَذَا مَا صَالِحٌ
فُلَانُ بْنُ فُلَانٍ وَفُلَانُ بْنُ فُلَانٍ
وَإِنْ لَمْ يَنْسُبْهُ إِلَى قَبِيلَتِهِ أَوْ نَسَبِهِ

٢٦٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا
شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ
عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا صَالَحَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ أَهْلَ الْحُدَيْبِيَّةِ كَتَبَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ بَيْنَهُمْ
كِتَابًا فَكَتَبَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ الْمُشْرِكُونَ
لَا تَكْتُبْ مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ كُنْتَ رَسُولًا لَمْ
تُقَاتِلْكَ فَقَالَ لِعَلِيٍّ ائْتِنِي فَقَالَ عَلِيٌّ مَا أَنَا بِالَّذِي
أَتَّخِذُهُ فَمَحَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ وَصَالَحَهُمْ عَلَى
أَنْ يَدْخُلَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَا يَدْخُلُوهَا
إِلَّا بِجُلْبَانِ السَّلَاحِ فَسَأَلُوهُ مَا جُلْبَانُ السَّلَاحِ
فَقَالَ الْقِرَابُ بِمَا فِيهِ .

¹ Ako stranke ugovora i svjedoci budu poznate i ugledne osobe, dovoljno je da kažu svoje ime i prezime, jer se one tim mogu razlikovati od drugih. Ako se radi o odsutnim ili umrlim licima, treba spomenuti imena njihovih otaca i djedova. Kada su zainteresovane stranke, a i predmet spora pri ruci, svjedok će pri svjedočenju na sve troje pokazati rukom i neće mu biti potrebno navesti imena otaca i djedova tih stranaka (Medželle-i-ahkami šer'ijje).

2699. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa prenoseći od Israila, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odlučio je u mjesecu zul-ka'detu obaviti umru i Mekelije nisu htjele da ga puste da uđe u Mekku sve dok se nije s njima sporazumio da će u njoj ostati samo tri dana i kada su pisali ugovor (knjigu) napisali su: “Ovo je ono što je odlučio Muhammed, Allahov poslanik.”

– Ne priznajemo to poslanstvo. Da mi priznajemo da si ti Allahov Poslanik, ne bismo ti se suprotstavljali. Ti si Muhammed, sin Abdullahov.

– Ja sam Allahov poslanik – rekao je on, a i Muhammed, sin Abdullahov.

Potom je rekao Aliji:

– Izbriši “Allahov Poslanik!”

– Ne, Boga mi – reče Alija – neću te nikada izbrisati!

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo knjigu i dao (po Aliji) napisati: “Ovo je ono što je odlučio Muhammed, sin Abdullahov, da će ući u Mekku s oružjem samo u koricama; da od njenog stanovništva, ako bi ga ko htio slijediti, neće niko (s njim) izaći, a da se neće nikome od njegovih drugova ko bude htio ostati u Mekki ometati.”

Kada su muslimani ušli (slijedeće godine) u Mekku i rok boravka prošao, došli su (idolopoklonici) Aliji i rekli:

– Reci svome drugu: “Izlazi od nas, jer je rok prošao!”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao i muslimane je slijedila kćerka Hamzina (Umama, govoreći): “Amidža, moj amidža!”, pa ju je dohvatio Alija, uzeo za ruku i Fatimi rekao: “Drži kćerku svoga amidže!” i ona ju je podigla (na devu).²

٢٦٩٩. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَأَبَى أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يَدْعُوهُ يَدْخُلُ مَكَّةَ حَتَّى قَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَلَمَّا كَتَبُوا الْكِتَابَ كَتَبُوا هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا لَا نُقْرِ بِهَا فَلَوْ نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا مَنَعْنَاكَ لَكِنْ أَنْتَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ أَمَحُ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا أَتُحَوِّكُ أَبَدًا فَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْكِتَابَ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ لَا يَدْخُلُ مَكَّةَ سِلَاحٌ إِلَّا فِي الْقِرَابِ وَأَنْ لَا يَخْرُجَ مِنْ أَهْلِهَا بِأَحَدٍ إِنْ أَرَادَ أَنْ يَتَّبِعَهُ وَأَنْ لَا يَمْنَعَ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِهِ أَرَادَ أَنْ يُقِيمَ بِهَا فَلَمَّا دَخَلَهَا وَمَضَى الْأَجَلَ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا قُلْ لِصَاحِبِكَ اخْرُجْ عَنَّا فَقَدْ مَضَى الْأَجَلَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَتَبِعَتْهُمْ ابْنَةُ حَمْزَةَ يَا عَمُّ يَا عَمُّ فَتَنَّاوَلَهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَأَخَذَ بِيَدِهَا وَقَالَ لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ دُونَكَ ابْنَةُ عَمِّكَ حَمَلَتْهَا فَاخْتَصَمَ فِيهَا عَلِيُّ وَزَيْدٌ وَجَعَفَرٌ فَقَالَ عَلِيُّ أَنَا أَحَقُّ بِهَا وَهِيَ ابْنَةُ عَمِّي وَقَالَ جَعَفَرٌ ابْنَةُ عَمِّي وَخَالَتُهَا تَحْتِي وَقَالَ زَيْدٌ ابْنَةُ أَخِي فَقَضَى بِهَا النَّبِيُّ ﷺ لِخَالَتِهَا وَقَالَ الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ وَقَالَ لِعَلِيٍّ أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ وَقَالَ جَعَفَرٌ أَشْبَهْتَ خَلْقِي وَخُلُقِي وَقَالَ لَزَيْدٍ أَنْتَ أَخُونَا وَمَوْلَانَا .

² Hamzina kćerka Umama nije vraćena natrag idolopoklonicima, jer u Hudejbijanskom ugovoru to nije bilo za žene uvjetovano.

Poslije se Alija za nju sporio sa Zejdom i Dža'ferom pa je Alija kazao:

– Ja sam joj najpreči, ona je kćerka moga amidže. Dža'fer je rekao: “Ona je kćerka moga amidže, a njena tetka po majci je moja supruga.”

Zejd je opet izjavio: “Ona je kćerka moga brata”, pa ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dosudio njenoj tetki po majci, rekavši:

– Tetka po majci je na mjestu majke.

Aliji je rekao: “Ti si od mene (moj), a ja sam od tebe.”

Dža'feru je kazao: “Sličiš mojoj fizionomiji i mojoj naravi.”

Zejdu je opet rekao: “Ti si naš brat i naš oslobođeni rob.”¹

MIROVNI UGOVOR S IDOLOPOKLONICIMA

O ovome je preneseno od Ebu-Sufjana, a Avf b. Malik prenoseći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

– Potom će biti mirovni ugovor između vas i žutokožaca (Bizantinaca).

O ovome je Sehl b. Hunejf rekao: “Vidio sam nas na dan Ebu-Džendela.” Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, još su prenijeli ovo Esma i Misver.

بَابُ الصُّلْحِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ

فِيهِ عَنْ أَبِي سُفْيَانَ وَقَالَ عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ تَكُونُ هَذِهِ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ وَفِيهِ سَهْلُ بْنُ حَنِيفٍ وَأَسْمَاءُ وَالْمِسْوَرُ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Zejd ibnu Harise bio je rob Hatidže, radijallahu anha, koga je ona poklonila Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, kao dječaka, a on ga oslobodio i posinio, pa ga je svijet zvao Zejd b. Muhammed sve dok to nije derogirano Objavom: “Prezivajte se po imenima svojih očeva...” Kasnije je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, izvršio bratimljenje između njega i Hamze. Aiša, radijallahu anha, kaže: “U kojoj je god vojni Zejd učestvovao, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, povjeravao mu je komandovanje. Poginuo je u borbi na Mu'ti, a da je ostao na životu iza Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bio bi izabran za halifu.”

U mjesecu zul-ka'detu 6. godine po Hidžri (628.) Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je u Mekku da obavi hadž. Na domaku Mekke idolopoklonici su ga zaustavili i on je poslao u Mekku Osmana b. Affana da s njima pregovara. Tada su Kurejšije poslali na Hudejbiju Suhejla b. Amra koji je sklopio s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, ugovor gore navedenih tačaka s važenjem od deset godina.

Muslimani su se te godine imali vratiti natrag u Medinu, a iduće godine doći, obaviti hadž i zadržati se u Mekki najviše tri dana za koje će vrijeme Kurejšije napustiti Mekku.

Okolna plemena mogla su se po volji priključivati ili muslimanima ili Kurejšijama. Ovim ugovorom mnogi su muslimani bili nezadovoljni, ali im je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio i uvjerio ih da će on biti koristan za islamsku zajednicu, kako se to ubrzo i obistinilo.

2700. Musa b. Mes'ud je kazao da mu je prenio Sufjan b. Seid od Ebu-Ishaka, on od Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sklopio je mirovni ugovor s idolopoklonicima na Hudejbiji o tri stvari:

– da one koji mu od idolopoklonika dođu, vrati natrag njima, a da one od muslimana koji dođu njima, ne vraćaju natrag njemu;

– da u Mekku uđu slijedeće godine i u njoj ostanu tri dana, i

– da u Mekku sobom unesu od oružja samo sablju, luk i njima slično i to u koricama i u torbi (bisagama).

Kasnije je došao Ebu-Džendel, poskakujući u svojim okovima poput ptice (jarebice) i Muhammed, alejhis-selam, vratio im ga je.

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:

– Muemmel prenoseći (slučaj) od Sufjana nije spomenuo Ebu-Džendela. On je rekao: "... samo koricama."

2701. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Rafi', njemu Surejdž b. Nu'man, a ovome Fulejh prenoseći od Nafija, on od Ibnu-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao (iz Medine) da obavi umru pa su se Kurejšije isprijecile između njega i Ka'be i on je zaklao svoj kurban i svoju glavu obrijao na Hudejbiji i tu sklopio s njima ugovor koji se sastojao u slijedećem: da obavi umru slijedeće godine; da sa sobom od oružja ponesu samo sablje i da će u njoj ostati samo koliko oni budu htjeli (Kurejšije).

Tako je Alejhisselam obavio umru slijedeće godine, ušao u Mekku, kako se s njima dogovorio i kada je u njoj proboravio tri dana, naredili su mu da izađe i on je izašao.

٢٧٠٠. وَقَالَ مُوسَى بْنُ مَسْعُودٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ابْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ صَالِحُ النَّبِيِّ ﷺ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عَلَى أَنْ مَنْ أَتَاهُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ رَدَّهِ إِلَيْهِمْ وَمَنْ أَتَاهُمْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يَرُدُّوهُ وَعَلَى أَنْ يَدْخُلَهَا مِنْ قَابِلٍ وَيُقِيمَ بِهَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَا يَدْخُلَهَا إِلَّا بِجُلْبَانِ السَّلَاحِ السَّيْفِ وَالْقَوْسِ وَنَحْوِهِ فَجَاءَ أَبُو جَنْدَلٍ يَحْجُلُ فِي قِيُودِهِ فَرَدَّهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ لَمْ يَذْكُرْ مُؤَمِّلٌ عَنْ سُفْيَانَ أَبَا جَنْدَلٍ وَقَالَ إِلَّا بِجُلْبِ السَّلَاحِ .

٢٧٠١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مُعْتَمِرًا فَحَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَنَحَرَ هَدْيَهُ وَحَلَقَ رَأْسَهُ بِالْحُدَيْبِيَّةِ وَقَاضَاهُمْ عَلَى أَنْ يَعْتَمِرَ الْعَامَ الْمُقْبِلَ وَلَا يَحْمِلُ سِلَاحًا عَلَيْهِمْ إِلَّا سِوْفًا وَلَا يُقِيمُ بِهَا إِلَّا مَا أَحَبُّوا فَاغْتَمَرُوا مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَدَخَلَهَا كَمَا كَانَ صَالِحُهُمْ فَلَمَّا أَقَامَ بِهَا ثَلَاثًا أَمَرُوهُ أَنْ يَخْرُجَ فَخَرَجَ .

2702. PRIČAO NAM JE Musseded, njemu Bišr, ovome Jahja prenoseći od Bušejra b. Jesara, on od Sehla b. Ebu-Hasme, koji je rekao:

– Krenuli su Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes'ud b. Zejd ka Hajberu, a s njima (stanovnicima Hajbera) tada je (imao) mirovni ugovor.

NAGODBA O KRVARINI

2703. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah Ensari, a njemu Humejd, da mu je Enes saopćio da je Rubejji'a, a ona je kćerka Nadra, razbila sjekutić jednoj djevojci i oni su htjeli dati obeštećenje i željeli oprost pa oštećeni nisu to htjeli. Potom su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on im je naredio. Tada je Enes b. Nadr rekao:

– Allahov Poslaniče, zar da se prebije sjekutić Rubejji'i? Ne, tako mi Allaha, koji te je poslao s Istinom, neće joj se njen sjekutić prebiti!

Tada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Enese, po Allahovoj Knjizi je kissas (odmazda).”

Potom su se ljudi zadovoljili i oprostili, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Od Allahovih robova ima ih koji, kada preklinje Allaha, On mu ispuni njegovu molbu.”

El-Fezari dodaje, prenoseći od Humejda, a on od Enesa: “... Ljudi su bili zadovoljni i primili krvarinu (obeštećenje).”

٢٧٠٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودِ بْنِ زَيْدٍ إِلَى خَيْبَرَ وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ .

بَابُ الصُّلْحِ فِي الدِّيَةِ

٢٧٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ الرُّبَيْعَ وَهِيَ ابْنَةُ النَّضْرِ كَسَرَتْ ثِيَّةَ جَارِيَةٍ فَطَلَبُوا الْأَرْضَ وَطَلَبُوا الْعَفْوَ فَأَبَوْا فَأَتَوْا النَّبِيَّ ﷺ فَأَمَرَهُمْ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ أَتُكْسَرُ ثِيَّةُ الرُّبَيْعِ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا تُكْسَرُ ثِيَّتُهَا فَقَالَ يَا أَنَسُ كِتَابُ اللَّهِ الْقِصَاصُ فَرَضِيَ الْقَوْمُ وَعَفَوْا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَا بَرَّهُ زَادَ الْفَزَارِيُّ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ فَرَضِيَ الْقَوْمُ وَقَبِلُوا الْأَرْضَ .

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, O HASANU, SINU ALIJINOM, RADIJALLAHU ANHUMA: “OVAJ MOJ SIN JE PRVAK (GOSPODIN). MOŽDA ĆE ALLAH NJEGOVIM POSREDOVANJEM IZMIRITI DVIJE VELIKE (ZAVAĐENE) SKUPINE.”

A i Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, kaže: “... Pa izmirite ih!”

2704. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan prenoseći od Ebu-Musaa, koji je izjavio:

– Čuo sam Hasana (Basriju) kako kaže: “Allaha mi, krenuo je Hasan b. Ali prema Muaviji s nekoliko vojnih odreda poput brda.”

Tada je ‘Amr b. As rekao: “Ja, stvarno, vidim odrede i ne okrećem se dok se ne pobiju njeni vršnjaci.” Potom mu Mu‘avija reče, a on je, Allaha mi, bio jedan od dva (tada) najbolja čovjeka: “‘Amre, ako budu ubijeni ovi i ovi ili oni i oni (njihovi), koga imam (zadužiti) za poslove ljudi, koga imam za njihove žene, koga imam za njihove nekretnine (i djecu)?”

Tada je Mu‘avija poslao Hasanu dva čovjeka od Kurejšija iz plemena Benu-Abdu-Šems: Abdur-Rahmana b. Semuru i Abdullaha b. Amira b. Kurejza i rekao:

– Idite do toga čovjeka, izložite mu (situaciju), recite mu i tražite od njega (miroljubivo rješenje)! Potom su mu oni došli, ušli mu, razgovarali i rekli mu (poruku) i tražili od njega (izmirenje), pa im je Hasan b. Ali odgovorio:

“Mi smo sinovi Abdul-Muttaliba i pripada nam ovo dobro (od zajednice) i zaista će ovaj narod s prolijevanjem svoje krvi učiniti zlo.”

– Mu‘avija ti nudi – rekoše obojica – to i to, a traži od tebe i pita te...

– Ko mi to jamči? – upitao je Hasan.

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ

وَلَعَلَّ اللَّهُ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ

وَقَوْلِهِ جَلَّ ذِكْرُهُ فَأُصْلِحُوا بَيْنَهُمَا .

٢٧٠٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي مُوسَى قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ اسْتَقْبَلَ وَاللهِ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ مُعَاوِيَةَ بِكَتَائِبَ أَمْثَالِ الْجِبَالِ فَقَالَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ إِنِّي لَأَرَى كَتَائِبَ لَا تُؤَلِّي حَتَّى تَقْتُلَ أَقْرَانَهَا فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ وَكَانَ وَاللهِ خَيْرَ الرَّجُلَيْنِ أَيُّ عَمْرُو إِنْ قَتَلَ هَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ هَؤُلَاءِ مَنْ لِي بِأُمُورِ النَّاسِ مَنْ لِي بِنِسَائِهِمْ مَنْ لِي بِضَيْعَتِهِمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِ رَجُلَيْنِ مِنْ قُرَيْشٍ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنُ سَمُرَةَ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ بْنُ كُرَيْزٍ فَقَالَ أَذْهَبَا إِلَى هَذَا الرَّجُلِ فَأَعْرِضَا عَلَيْهِ وَقُولَا لَهُ وَاطْلُبَا إِلَيْهِ فَأَتِيَاهُ فَدَخَلَا عَلَيْهِ فَتَكَلَّمَا وَقَالَ لَهُ فَطَلَبَا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهَا الْحَسَنُ ابْنُ عَلِيٍّ إِنَّا بَنُو عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَدْ أَصَبْنَا مِنْ هَذَا الْمَالِ وَإِنَّ هَذِهِ الْأُمَّةَ قَدْ عَاثَتْ فِي دِمَائِهَا قَالَا فَإِنَّهُ يَعْرِضُ عَلَيْكَ كَذَا وَكَذَا وَيَطْلُبُ إِلَيْكَ وَيَسْأَلُكَ قَالَ فَمَنْ لِي بِهَذَا قَالَا نَحْنُ لَكَ بِهِ فَمَا سَأَلَهُمَا شَيْئًا إِلَّا قَالَا نَحْنُ لَكَ بِهِ فَصَالِحُهُ فَقَالَ الْحَسَنُ وَلَقَدْ سَمِعْتُ أَبَا بَكْرَةَ يَقُولُ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمُنْبَرِ وَالْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ إِلَى جَنْبِهِ

- Mi ti to jamčimo – odgovoriše oni.
- I što god im je Hasan tražio, oni su odgovarali: “Mi ti za to jamčimo.” I oni su se s njim izmirili.
- Kasnije je Hasan (Basrija) kazao:
 - Čuo sam Ebu-Bekra da kaže: “Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na minberu, a Hasan b. Ali pokraj njega i on se jednom okrenu svijetu, a drugi put Hasanu i reče:
 - Ovaj moj sin je prvak i možda će Allah njegovim posredovanjem izmiriti dvije velike (zavađene) skupine muslimana.
- Ebu-Abdullah (Buharija) kaže:
 - Rekao mi je Ali b. Abdullah: “Ovaj slučaj potvrdio je još i osobno čuvenje Hasana (Basrije) od Ebu-Bekra.”¹

DA LI ĆE STARJEŠINA UKAZATI NA IZMIRENJE?

2705. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Ebu-Uvejs, njemu njegov brat prenoseći od Sulejmana, on od Jahjaa b. Seida, ovaj od Ebur-Ridžala Muhammeda b. Abdur-Rahmana, da je njegova majka Amra bint Abdur-Rahman izjavila:
- Čula sam Aišu, radijallahu anha, kako govori: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je glas parničara na vratima. Uzdigli su svoje glasove, i kada bi jedan od njih dvojice tražio od drugog da mu smanji štogod (od duga) i ublaži (uvjete plaćanja), on odgovaraše: Allaha mi, neću (to) učiniti!”
 - Tada je izašao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:
 - Gdje je onaj što se toliko zaklinjaše Allahom, da neće učiniti dobročinstvo?
 - Ja sam (tu), Allahov Poslaniče! On ima pravo što mu je od toga draže.

وَهُوَ يُقْبَلُ عَلَى النَّاسِ مَرَّةً وَعَلَيْهِ أُخْرَى وَيَقُولُ
إِنَّ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ
فَتَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ قَالَ
لِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ إِنَّمَا ثَبَتَ لَنَا سَمَاعُ الْحَسَنِ مِنْ
أَبِي بَكْرَةَ بِهَذَا الْحَدِيثِ .

بَابُ هَلْ يُشِيرُ الْإِمَامُ بِالْصُّلْحِ

٢٧٠٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ
حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
أَبِي الرَّجَالِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أُمَّهُ عَمْرَةَ
بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَتْ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا تَقُولُ سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَوْتَ خُصُومٍ
بِالْبَابِ عَالِيَةِ أَصْوَاتِهِمَا وَإِذَا أَحَدُهُمَا يَسْتَوْضِعُ
الْآخَرَ وَيَسْتَرْفِقُهُ فِي شَيْءٍ وَهُوَ يَقُولُ وَاللَّهِ لَا
أَفْعَلُ فَخَرَجَ عَلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَيْنَ الْمُتَأَلِّي
عَلَى اللَّهِ لَا يَفْعَلُ الْمَعْرُوفَ فَقَالَ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَلَهُ أَيُّ ذَلِكَ أَحَبُّ .

¹ Hasan, kao unuk Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, i uz to Kurejšija, smatraše da politička vlast pripada njemu, a s njom i odgovarajući lični dohoci. Muavija je preko svojih izaslanika obećao Hasanu pristojnu apanažu i cijelom njegovom rodu, na što je Hasan pristao, izmirio se s Muavijom i u njegovu korist odrekao se hilafeta.

2706. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Dža'fera b. Rebija, on od A'redža, koji je rekao:

– Pričao mi je Abdullah b. Ka'b b. Malik prenoseći od Ka'ba b. Malika, da je on imao kod Abdullaha b. Ebu-Hadreda Eslemija neko potraživanje (imovinu), pa ga je on susreo i tražio, tako da su podigli svoje glasove. Utom je pokraj njih naišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i kazao:

– Ka'bu! – i pokazao mu svojom rukom kao da mu govoraše: “Polovinu!”

Tada je Ka'b uzeo od dužnika polovinu svoga potraživanja, a drugu polovinu ostavio (poklonio).²

VRIJEDNOST MIRENJA LJUDI I ZNAČAJ PRAVEDNOSTI MEĐU NJIMA

2707. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, da mu je saopćio Abdur-Rezak, njemu Ma'mer prenoseći od Hemmama, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Na svaki zglavak ljudi spada sadaka svakog dana u kome sunce izlazi, pa i pravedno postupati među svijetom je vrsta sadake.”³

٢٧٠٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ الْأَعْرَجِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ عَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّهُ كَانَ لَهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حَذْرَدٍ الْأَسْلَمِيِّ مَالٌ فَلَقِيَهُ فَلَزِمَهُ حَتَّى ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا فَمَرَّ بِهِمَا النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ يَا كَعْبُ فَأَشَارَ بِيَدِهِ كَأَنَّهُ يَقُولُ النِّصْفَ فَآخَذَ نِصْفَ مَا لَهُ عَلَيْهِ وَتَرَكَ نِصْفًا.

بَابُ فَضْلِ الْإِصْلَاحِ بَيْنَ النَّاسِ وَالْعَدْلِ بَيْنَهُمْ

٢٧٠٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُّ سُلَامَى مِنْ النَّاسِ عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ النَّاسِ صَدَقَةٌ.

² Iz hadisa se može zaključiti:

– poželjno je da uvjeti otplate duga dužniku budu što povoljniji, a da se pri isplati i sama glavnica duga snizi;
– musliman se ne smije zaklinjati da neće učiniti posao koji u svojoj suštini predstavlja dobročinstvo i plemenito djelo.

Po mišljenju Nevevija preporučljivo je takvu zakletvu prekršiti i otkupiti je postom u tri uzastopna dana ili klanjem kurbana u korist sirotinje;

– dužnik može zamoliti vjerovnika za sniženje iznosa duga i produženja roka isplate.

³ Kostu su osnov organizma čovjeka, temelj njegove stabilnosti i uvjet bolje aktivnosti, pa smo dužni na tome Allahu zahvaljivati i riječima i radom dobrih djela.

KADA STARJEŠINA UKAŽE NA POTREBU
NAGODBE, A STRANKA TO ODBIJE,
OSUDA JOJ SE IZRIČE PRAVEDNOM
ODLUKOM

2708. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, da ga je obavijestio Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Urve b. Zubejr, da je Zubejr zaista rekao kako se sporio s jednim čovjekom od ensarija, koji je bio prisutan na Bedru, pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, za jedan rukavac vode iz krša kojim su obojica natapali (zemlju) pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zubejre, natopi (sebi), a onda pusti (vodu) svome susjedu!

Potom se ensarija rasrdio i kazao: “Je li to, Allahov Poslaniče, zato što je on tvoj amidžić?”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao u cijelosti ispuniti pravo Zubejra, a prije toga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao je Zubejru na jedan široko prihvatljiv stav i za njega i za ensariju.

Pošto je (kaže Zuhrija) ensarija naljutio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on je izričito presudom dao ispuniti Zubejru njegovo pravo.

Urva je rekao da je Zubejr izjavio:

– Allaha mi! Mislim da je samo zbog toga objavljen ovaj ajet: “... Ne, tako mi tvoga Gospodara, oni neće biti pravi vjernici sve dok te ne uzmu za suca u svojim međusobnim sporovima...”

بَابُ إِذَا أَشَارَ الْإِمَامُ بِالصُّلْحِ
فَأَبَى حُكْمَ عَلَيْهِ بِالْحُكْمِ الْبَيِّنِ

٢٧٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ الزُّبَيْرَ
كَانَ يُحَدِّثُ أَنَّهُ خَاصِمَ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَدْ
شَهِدَ بَدْرًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي شَرَاحٍ مِنَ الْحَرَّةِ
كَانَا يَسْقِيَانِ بِهِ كِلَاهُمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
لِلزُّبَيْرِ اسْقِ يَا زُبَيْرُ ثُمَّ أَرْسِلْ إِلَى جَارِكَ فَغَضِبَ
الْأَنْصَارِيُّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ كَانَ ابْنُ عَمَّتِكَ
فَتَلَوْنَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ قَالَ اسْقِ ثُمَّ أَحْبَسَ
حَتَّى يَبْلُغَ الْجَدْرَ فَاسْتَوْعَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَئِذٍ
حَقَّهُ لِلزُّبَيْرِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ ذَلِكَ أَشَارَ
عَلَى الزُّبَيْرِ بِرَأْيِ سَعَةٍ لَهُ وَلِلْأَنْصَارِيِّ فَلَمَّا أَحْفَظَ
الْأَنْصَارِيُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَوْعَى لِلزُّبَيْرِ حَقَّهُ
فِي صَرِيحِ الْحُكْمِ قَالَ عُرْوَةُ قَالَ الزُّبَيْرُ وَاللَّهِ مَا
أَحْسِبُ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ إِلَّا فِي ذَلِكَ فَلَا وَرَبِّكَ
لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحْكُمُواكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ .

NASUMIČNA NAGODBA DUŽNIKA (VJEROVNIKA) I NASLJEDNIKA

Ibni-Abbas je izjavio:

– Nema štete da se sudioničari međusobno isključe: da ovaj uzme potraživanje, a ovaj (drugi) predmet (ostavitelja) i ako to kod jednog od njih propadne, drugi nema pravo potraživanja (naknade) od svoga druga.

2709. PRIČAOMIJE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovome Ubejdullah prenoseći od Vehba b. Kejsana, on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Moj je otac umro, a na njemu ostao dug, pa sam predložio njegovim vjerovnicima da uzmu datule na ime onoga što je dužan. Oni to nisu htjeli smatrajući da one ne mogu pokriti sav dug. Kasnije sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu ispričao, a on reče:

“Kad ih obereš i staviš na gumno, javit ćeš Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.” Potom je on došao, a s njim još Ebu-Bekr i Omer, sjeo na gumno i molio berićet, a onda rekao: “Pozovi svoje vjerovnike i izmiri im (dugovanja)!”

I nisam nijednog izostavio, kome je moj otac bio dužan, a da mu nisam isplatio dug, meni je još preostalo 13 veskova,¹ i to sedam bolje vrste i šest slabije, odnosno šest bolje i sedam slabije, pa sam došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, u doba akšam-namaza i to mu kazao, a on se nasmija i reče:

– Idi Ebu-Bekru i Omeru i (to) im saopći!

– Pa mi smo znali – rekli su oni – da će to tako biti, čim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio ono što je učinio.

Hišam je prenio od Vehba, on od Džabira: “... u (doba) ikindija-namaza”, a nije spomenuo

بَابُ الصُّلْحِ بَيْنَ الْغُرَمَاءِ وَأَصْحَابِ الْمِيرَاثِ وَالْمُجَازَفَةِ فِي ذَلِكَ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا بَأْسَ أَنْ يَتَخَارَجَ الشَّرِيكَانِ فَيَأْخُذَ هَذَا دَيْنًا وَهَذَا عَيْنًا فَإِنْ تَوَيَّ لَأَحَدِهِمَا لَمْ يَرْجِعْ عَلَى صَاحِبِهِ .

٢٧٠٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ تُوِفِّي أَبِي وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَعَرَضْتُ عَلَى غُرَمَائِهِ أَنْ يَأْخُذُوا التَّمْرَ بِمَا عَلَيْهِ فَأَبَوْا وَلَمْ يَرَوْا أَنْ فِيهِ وَفَاءٌ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ إِذَا جَدَدْتَهُ فَوَضَعْتَهُ فِي الْمِرْبَدِ أَذْنَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ فَجَلَسَ عَلَيْهِ وَدَعَا بِالْبَرَكَةِ ثُمَّ قَالَ ادْعُ غُرَمَاءَكَ فَأَوْفِهِمْ فَمَا تَرَكَتُ أَحَدًا لَهُ عَلَى أَبِي دَيْنٍ إِلَّا قَضَيْتُهُ وَفَضَلَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ وَسَقًا سَبْعَةَ عَجُوزٍ وَسِتَّةَ لَوْنٍ أَوْ سِتَّةَ عَجُوزٍ وَسَبْعَةَ لَوْنٍ فَوَافَيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمَغْرِبَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَضَحِكَ فَقَالَ أَنْتَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ فَأَخْبِرْهُمَا فَقَالَا لَقَدْ عَلِمْنَا إِذْ صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا صَنَعَ أَنْ سَيَكُونُ ذَلِكَ وَقَالَ هِشَامٌ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ صَلَاةَ الْعَصْرِ وَلَمْ يَذْكُرْ أَبَا بَكْرٍ وَلَا ضَحِكَ وَقَالَ وَتَرَكَ أَبِي عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ وَسَقًا دَيْنًا وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبٍ عَنْ جَابِرٍ صَلَاةَ الظُّهْرِ .

¹ Vesk, mjera za težinu, iznosi 60 sā'a ili 199 kg i 20 dkg.

Ebu-Bekra, niti da se Alejhisselam nasmijao i da je Džabir b. Abdullah izjavio: “Moj otac ostavio je na sebi dug od trideset veskova...”

Ibnu-Ishak je prenio od Vehba, a on od Džabira: “... u (doba) podne-namaza...”

NAGODBA ZA DUG I STVARI

2710. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Usman b. Umer, njega obavijestio Junus – a Lejs je kazao: “Pričao mi je Junus” – prenoseći od Ibnu-Šihaba, koga je obavijestio Abdullah b. Malik, a njega Ka’b b. Malik, da je on od Ibnu-Ebu-Hadreda tražio u džamiji naplatu duga koji mu je on dugovao u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da su digli svoje glasove toliko da ih je čuo i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio u svojoj sobi.

Tada im je izašao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otkrio zastor (na vratima) svoje sobe, zovnuo Ka’ba b. Malika, rekavši:

– Ka’bu!

– Odazivam ti se, Allahov Poslaniče! – odgovorio je Ka’b.

Potom je Alejhisselam pokazao svojom rukom da spusti polovinu, na što je Ka’b rekao:

– Već sam (to) učinio, Allahov Poslaniče.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

– Ustani (Ebu-Hadrede) i isplati mu!¹

بَابُ الصُّلْحِ بِالْذَّيْنِ وَالْعَيْنِ

٢٧١٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا يُونُسُ وَقَالَ اللَّيْثُ
حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي
عَبْدُ اللَّهِ بْنُ كَعْبٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ
تَقَاضَى ابْنُ أَبِي حَذْرَدٍ دَيْنًا كَانَ لَهُ عَلَيْهِ فِي عَهْدِ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ فَارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُهُمَا
حَتَّى سَمِعَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ فِي بَيْتٍ
فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَيْهِمَا حَتَّى كَشَفَ
سِجْفَ حُجْرَتِهِ فَنَادَى كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ فَقَالَ
يَا كَعْبُ فَقَالَ لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَشَارَ
بِيَدِهِ أَنْ ضَعِ الشَّطْرَ فَقَالَ كَعْبٌ قَدْ فَعَلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُمْ فَاقْضِهِ .

¹ Nagodba je privolom stranaka sklopljen ugovor koji otklanja prijepor, a sklapa se ponudom i prihvatom. Nagodba može biti iz priznanja tuženog, iz poricanja tuženog i nagodba, iz šutnje tuženog.

Ko sklapa neku nagodbu ili se ne odriče svoga prava u cijelosti ili djelimično, mora biti dorastao. Zbog toga nije valjana nagodba ludog, slaboumnog, zbog starosti i nedoraslog, nesposobnog za rasuđivanje, a valjana je nagodba nedoraslog, ovlaštenog na raspolaganje, ako nije za njegov očevitno štetna.

Ako bi se tutor nedoraslog nagodio o nekoj tražbini, nagodba je valjana, ako nema od tog očevitne štete za nedoraslog, a nije valjana, ako je očevitno štetna za malodobnog. Tako, naprimjer, ako neko tuži malodobnog za jednu svotu novca i otac nedoraslog nagodi se tako, da plati tražbinu s novcem nedoraslog, nagodba je valjana, ako tužitelj ima dokaz, a ako ga nema, nagodba nije valjana. Ako nedorasli ima neko potraživanje (dug) od drugoga, pa se njegov otac nagodi, otpustivši neku svotu i snizi iznos tražbine, nagodba nije valjana, ako postoji dokaz za tražbinu, a ako nema dokaza, nagodba je valjana.

Odreknuće (oproštenje) od tražbine nedoraslog, ludog i slaboumnog od starosti nije valjano (Medželle-i-ahkami šer’ijje).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الشُّرُوطِ

UVJETI

ŠTA JE DOZVOLJENO OD UVJETA
PRI PRIMANJU ISLAMA, PROPISIMA
(PRI OBLIGACIJAMA I POSLOVANJU)
I PRISEZANJU

2711, 2712. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibnu-Šihaba, koji je rekao:

– Saopćio mi je Urve b. Zubejr rekavši da je čuo Mervana i Misvera b. Mahremea, radijallahu anhumu, kada su izjavili, prenoseći od drugova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Kada je Suhejl b. Amr pisao (Hudejbijanski) ugovor, tada je Suhejl b. Amr u njemu uvjetovao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

“Ko god ti od nas bude došao, pa makar bio musliman, ti ćeš ga nama vratiti i nama ga izdati.” Pravovjerni to nisu voljeli i ljutili su se, a Suhejl nije htio ništa drugo nego samo to, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i sklopio s njim ugovor na to i vratio Ebu-Džendela natrag njegovom ocu Suhejbu b. Amru. I ko god mu je od ljudi došao u tom vremenu, on ga je vratio natrag, pa makar i bio musliman.

Dolazile su, kao izbjeglice, i muslimanke. Od onih koje su tada došle Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bila je i djevojka Ummu-Kulsum, kćerka Ukbe b. Ebi-Mu‘ajta. Poslije su došli njeni ukućani i tražili od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da im je vrati, ali je on nije njima vratio,

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الشُّرُوطِ
فِي الْإِسْلَامِ وَالْأَحْكَامِ وَالْمُلَابَّعَةِ

٢٧١١-٢٧١٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّهُ سَمِعَ مَرْوَانَ وَالْمِسْوَرَةَ بْنَ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُخْبِرَانِ عَنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَمَّا كَاتَبَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو يَوْمَئِذٍ كَانَ فِيهِمَا اشْتَرَطَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا أَحَدٌ وَإِنْ كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتُهُ إِلَيْنَا وَخَلَّيْتُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ فَكَّرَهُ الْمُؤْمِنُونَ ذَلِكَ وَامْتَعَضُوا مِنْهُ وَأَبَى سُهَيْلُ إِلَّا ذَلِكَ فَكَاتَبَهُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى ذَلِكَ فَردَّ يَوْمَئِذٍ أَبَا جَنْدَلٍ إِلَى أَبِيهِ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو وَلَمْ يَأْتِهِ أَحَدٌ مِنَ الرِّجَالِ إِلَّا رَدَّهُ فِي تِلْكَ الْمُدَّةِ وَإِنْ كَانَ مُسْلِمًا وَجَاءَتْ الْمُؤْمِنَاتُ مَهَاجِرَاتٍ وَكَانَتْ أُمُّ كُلْثُومٍ بِنْتُ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي مُعَيْطٍ مِمَّنْ خَرَجَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ وَهِيَ عَاتِقٌ فَجَاءَ أَهْلُهَا يَسْأَلُونَ النَّبِيَّ ﷺ أَنْ يَرْجِعَهَا إِلَيْهِمْ فَلَمْ يَرْجِعْهَا إِلَيْهِمْ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِنَّ

jer je Allah za takve (žene) objavio: "... Kada vam dođu vjernice kao iseljenice, provjerite ih, a Allah najbolje zna njihovo vjerovanje..." pa do Allahovih riječi: "... a niti su oni dozvoljeni njima..."¹

Urve je rekao: Saopćila mi je Aiša: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispitivaše ih na osnovu ovog ajeta: "Vjernici, kada vam dođu vjernice kao iseljenice, ispitivajte ih..." (ajet) do riječi: "... Zaista On oprašta i milostiv je."

2713. Urve je još izjavio: Aiša je rekla: "Koja je god od njih priznala ovaj uvjet, njoj bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Prihvatam tvoju prisegu, riječima koje bi joj on izgovorio."

– Allaha mi, u ovom prisezanju njegova se ruka nije nikada dotakla ruke nijedne žene i on uzimaše zakletvu vjernosti islamu od njih samo svojim riječima.

إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَاُمْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ
أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ إِلَى قَوْلِهِ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ .

٢٧١٣. قَالَ عُرْوَةُ فَأَخْبَرْتَنِي عَائِشَةُ أَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُمْتَحِنُهُنَّ بِهَذِهِ الْآيَةِ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ
فَاُمْتَحِنُوهُنَّ إِلَى غُفُورٍ رَحِيمٍ قَالَ عُرْوَةُ قَالَتْ عَائِشَةُ
فَمَنْ أَقَرَّ بِهَذَا الشَّرْطِ مِنْهُنَّ قَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
قَدْ بَايَعْتُكَ كَلَامًا يُكَلِّمُهَا بِهِ وَاللَّهُ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ
امْرَأَةٍ قَطُّ فِي الْمُبَايَعَةِ وَمَا بَايَعُهُنَّ إِلَّا بِقَوْلِهِ .

¹ Potpuni prijevod 10-12. ajeta poglavlja El-Mumtehane, na koje se Aiša poziva, glasi: "Pravovjernici, kada vam dođu pravovjernice kao iseljenice, provjerite ih, a Allah najbolje zna njihovo vjerovanje. Ako ih znate kao vjernice, ne vraćajte ih nevjernicima. One nisu dozvoljene njima (nevjernicima), niti su oni dozvoljeni njima vjernicima. Podajte im (nevjernicima) ono što su oni dali (na ime bračnih darova tim vjernicima). Nije vam grijeh da ih vjenčate sebi, kada im date njihove ženidbene nagrade. Ne držite u braku žene idolopoklonice. Tražite ono što ste dali (kao bračne darove), a neka i oni (nevjernici) traže što su dali (kao bračne darove). To je Allahov sud. On sudi među vama, a Allah je sveznajući i mudar.

Ako vam izmakne nešto (od ženidbenih darova) vaših žena (koje su se vratile) nevjernicima, pa dođe red na vas (da vi dajete nevjernicima), tada podajte onima što su im otišle žene onoliko koliko su oni dali (na ime ženidbenih darova) i bojte se Allaha u koga vi vjerujete!"

– Prema izjavi Ibnu-Abbasa raskinulo je brak sa svojim muževima muslimanima svega šest žena, jer su željele ostati u idolopoklonstvu, i to:

Ummi-Hakim, kćerka Ebu-Sufjana, a supruga Ijada b. Šeddada; Fatima, kćerka Ebu-Umejje b. Mugire, sestra Ummu-Seleme, svojevremeno udata za Omera b. Hattaba i kada je Omer iselio iz Mekke u Medinu, ona je ostala u Mekki i vratila se idolopoklonstvu; Buru', kćerka Ukbe, supruga Šemasa b. Osmana; Abda, kćerka Abdul-Uzzaa, a supruga 'Amra b. Vudda; Hind, kćerka Ebu-Džehla b. Hišama, supruga Hišama b. Asa i Kulsum, kćerka Džervela, supruga Omera b. Hattaba, koja se nije htjela s Omerom preseliti iz Mekke u Medinu, već je ostala u Mekki i ispovijedala vjeru svoje sredine.

Muslimanke, izbjegle iz Mekke u Medinu, zaklinjale su se pred Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, da su to učinile iz vjerskih pobuda i obavezivale su na uvjete navedene u 12. ajetu poglavlja El-Mumtehane, koje u prijevodu glasi:

"Vjerovjesniče, kada ti dođu pravovjernice da ti se obavežu, da neće pripisivati Allahu ništa (druga), da neće krasti, da neće činiti blud, da neće ubijati svoju djecu i da neće lagati, vršit će potvoru s onim što je između njihovih ruku i nogu (što im je u njihovim matericama), da ti neće biti nepokorne u vršenju dužnosti prema Allahu – primi njihovu obavezu i moli Allaha da im oprost. Zaista, Allah oprašta i milostiv je."

– Po prihvatanju navedenih obaveza Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio bi posudu s vodom, stavio u nju svoju ruku, a potom i islamizirana žena. To je bilo simbolično čestitanje novoislamiziranim ženama.

2714. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Sufjan prenoseći od Zijada b. Ilakaa, koji je rekao:

– Čuo sam Džerira, radijallahu anhu, gdje kaže: “Položio sam zakletvu vjernosti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je uvjetovao: I iskreno dobro misliti svakom muslimanu.”

2715. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Isma'ila kome je pričao Kajs b. Ebu-Hazim prenoseći od Džerira b. Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

“Obavezao sam se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na obavljanje namaza, dijeljenje zekata i iskreno dobro misliti svakom muslimanu.”

PRODAVANJE OPLOĐENIH PALMI

2716. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Malik prenoseći od Nafija, (on) od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko proda palme koje su se već otrijebile (oplodile), njihov plod pripada prodavcu, osim ako ga kupac ne uvjetuje sebi.

UVJETI U KUPOPRODAJI

2717. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Urve, da ga je Aiša, radijallahu anha, obavijestila da je Berira došla Aiši, da joj pomogne u njenom otkupu (za oslobođenje), a ona nije od svoga otkupa još ništa platila.

– Vрати se svojim gospodarima! – reče Aiša – pa ako hoće da isplatim za tebe tvoju otkupninu i patronat nad tobom bude moj, učinit ću.

٢٧١٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ قَالَ سَمِعْتُ جَرِيرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَاشْتَرَطَ عَلَيَّ وَالنُّصْحَ لِكُلِّ مُسْلِمٍ.

٢٧١٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ جَرِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَى إِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَالنُّصْحِ لِكُلِّ مُسْلِمٍ.

بَابُ إِذَا بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرَتْ وَلَمْ يَشْتَرِ الثَّمَرَةَ

٢٧١٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ بَاعَ نَخْلًا قَدْ أُبْرَتْ فَثَمَرُهَا لِلْبَّائِعِ إِلَّا أَنْ يَشْتَرِ الْمُبْتَاعُ.

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْبُيُوعِ

٢٧١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ بَرِيرَةَ جَاءَتْ عَائِشَةَ تَسْتَعِينُهَا فِي كِتَابَتِهَا وَلَمْ تَكُنْ قَضَتْ مِنْ كِتَابَتِهَا شَيْئًا قَالَتْ لَهَا عَائِشَةُ ارْجِعِي إِلَى أَهْلِكَ فَإِنْ أَحْبَبُوا أَنْ أَقْضِيَ عَنْكَ كِتَابَتَكَ وَيَكُونَ وَلَاؤُكَ لِي فَعَلْتُ فَذَكَرْتُ

Berira je to saopćila svojim gospodarima, a oni su odbili i rekli: “Ako hoće da računa na tebe, neka to uradi, a patronat nad tobom ostaje nama.”

Aiša je to kazala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Na to joj on reče: “Kupi je i oslobodi, a patronat pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

DOZVOLJENO JE DA PRODAVAC JAHACE (ŽIVOTINJE) UVJETUJE JAHANJE ISTE DO JEDNOG ODREĐENOG MJESTA

2718. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Zekerijja, rekavši: Čuo sam Amira, gdje govori:

“Pričao mi je Džabir da je on putovao na svom devcu, koji je već bio malaksao. Tada je naišao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udario ga i blagoslovio i on je (od tada) išao tako da ne izađe niko kao on. Poslije je Alejhisselam rekao:

– Prodaj mi ga za jednu vekijju (oku)!

– Ne – odgovorio sam.

Potom je on opet rekao: “Prodaj mi ga za vekijju (oku)!”¹

Tada sam mu ga prodao i uvjetovao da jašem na njemu do svojih ukućana.

Kada smo stigli (u Medinu), doveo sam mu devca i on mi isplati njegovu vrijednost. Potom sam se okrenuo, a on ga pusti za mnom i reče: “Neću uzeti tvoga devca! Uzmi ovog svog devca, on je tvoje dobro!”

Šu‘be je prenio od Mugire, on od Amra, ovaj od Džabira: “... Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio mi je pršljenove njegovih leđa (jahanje) do Medine.”

Ishak je prenio od Džerira, a on od Mugire:

“... pa sam mu ga prodao s tim, da mi pripadaju pršljenovi njegovih leđa dok ne stignem u Medinu.”

ذَلِكَ بَرِيرَةٌ إِلَى أَهْلِهَا فَأَبَوْا وَقَالُوا إِنْ شَاءَتْ أَنْ تَحْتَسِبَ عَلَيْكَ فَلْتَفْعَلْ وَيَكُونَ لَنَا وَلَاؤُكَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهَا ابْتَاعِي فَأَعْتِقِي فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ .

بَابُ إِذَا اشْتَرَطَ الْبَائِعُ ظَهَرَ الدَّابَّةُ إِلَى مَكَانٍ مُسَمًّى جَازَ

٢٧١٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ قَالَ سَمِعْتُ عَامِرًا يَقُولُ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَسِيرُ عَلَى جَمَلٍ لَهُ قَدْ أَغْيَا فَمَرَّ النَّبِيُّ ﷺ فَضَرَبَهُ فَدَعَا لَهُ فَسَارَ بِسِيرٍ لَيْسَ بِسِيرٍ مِثْلَهُ ثُمَّ قَالَ بَعْنِيهِ بِوَقِيَّةٍ قُلْتُ لَا ثُمَّ قَالَ بَعْنِيهِ بِوَقِيَّةٍ فَبَعْتُهُ فَاسْتَشْنَيْتُ مُحْلَانَهُ إِلَى أَهْلِي فَلَمَّا قَدِمْنَا أَتَيْتُهُ بِالْجَمَلِ وَنَقَدَنِي ثَمَنَهُ ثُمَّ انْصَرَفْتُ فَأَرْسَلْتُ عَلَى إِثْرِي قَالَ مَا كُنْتُ لِأُخَذَ جَمَلُكَ فَخُذْ جَمَلَكَ ذَلِكَ فَهُوَ مَالُكَ قَالَ شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ عَنْ عَامِرٍ عَنْ جَابِرٍ أَفْقَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ إِسْحَاقُ عَنْ جَرِيرٍ عَنْ مُغِيرَةَ فَبَعْتُهُ عَلَى أَنَّ لِي فَقَارَ ظَهْرِهِ حَتَّى أَبْلُغَ الْمَدِينَةَ وَقَالَ عَطَاءٌ وَغَيْرُهُ لَكَ ظَهْرُهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ شَرَطَ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ جَابِرٍ وَلَكَ ظَهْرُهُ حَتَّى تَرْجِعَ وَقَالَ أَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ أَفْقَرْنَاكَ ظَهْرَهُ إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ تَبْلُغُ عَلَيْهِ إِلَى أَهْلِكَ وَقَالَ عُيَيْدُ اللَّهِ وَابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبٍ

¹ Vekijja (oka) je imala svoju vremensku i lokalnu novčanu vrijednost. U Egiptu vrijedila je 12 dirhema, u Damasku 50, u Halepu 60, a u nekim krajevima Rimske imperije 150, pa i 1.000 dirhema.

Ata i drugi su rekli: "... do Medine tvoja su njegova leđa."

Muhammed b. Munkedir prenio je od Džabira: "... Džabir je uvjetovao njegova leđa (jahanje) do Medine."

Zejd b. Eslem prenio je od Džabira: "... tvoja su njegova leđa dok se ne vratiš (ukućanima)."

Zubejr od Džabira prenosi: "... dajemo ti pršljenove njegovih leđa do Medine."

A'meš je kazao prenoseći od Salima, on od Džabira: "... idi na njemu do svoje obitelji!"

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: "Uvjetovanje je izražavano na više načina, što je kod mene ispravnije."

Ubejdullah i Ibnu-Ishak su prenijeli od Vehba, a on od Džabira: "Kupio ga je Vejrovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za jednu vekijju (oku)."

Vehba (u drugom nizu prenosilaca) slijedi Zejd b. Eslem, prenoseći od Džabira.

Ibnu-Džurejdž prenosi od Ataa i od još nekih, a oni od Džabira: "Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ga je za četiri zlatnika, a to je jedna vekijja (oka), računajući zlatnik po deset dirhema."

Mugire, prenoseći slučaj od Ša'bija, a on od Džabire, te Ibnu-Munkedir i Ebu-Zubejr od Džabira ne spominju cijenu (devca).

A'meš je prenio od Salima, on od Džabira:

"... za vekijju (oku) zlata..."

Ebu-Ishak je prenio od Salima, on od Džabira:

"... za dvije stotine dirhema..."

Davud b. Kajs prenosi od Ubejdullaha b. Miksema, a on od Džabira: "... Kupio ga je na putu za Tebuk."

Mislim da je rekao: "... za četiri oke."

Ebu-Nadre je prenio od Džabira: "... Kupio ga je za dvadeset zlatnika..."

Ša'bi kaže: "za jednu vekijju (oku)" izražavano je na više načina, a i uvjetovanje na više načina i to je – kaže Ebu-Abdullah (Buharija) – kod mene najispravnije.

عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ النَّبِيُّ ﷺ بِوَقِيَّةٍ وَتَابَعَهُ زَيْدُ ابْنُ أَسْلَمَ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ وَغَيْرِهِ عَنْ جَابِرٍ أَخَذَتْهُ بِأَرْبَعَةِ دَنَانِيرَ وَهَذَا يَكُونُ وَقِيَّةً عَلَى حِسَابِ الدِّينَارِ بِعَشْرَةِ دَرَاهِمَ وَلَمْ يُبَيَّنِ الثَّمَنَ مُغِيرَةً عَنْ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرٍ وَابْنِ الْمُنْكَدِرِ وَأَبُو الزُّبَيْرِ عَنْ جَابِرٍ وَقَالَ الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ وَقِيَّةٌ ذَهَبٍ وَقَالَ أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ بِمِائَتِي دِرْهَمٍ وَقَالَ دَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مِقْسَمٍ عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ بِطَرِيقِ تَبُوكَ أَحْسَبُهُ قَالَ بِأَرْبَعِ أَوَاقٍ وَقَالَ أَبُو نَضْرَةَ عَنْ جَابِرٍ اشْتَرَاهُ بِعِشْرِينَ دِينَارًا وَقَوْلُ الشَّعْبِيِّ بِوَقِيَّةٍ أَكْثَرُ الْأَشْرَاطِ أَكْثَرُ وَأَصَحُّ عِنْدِي قَالَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ .

UVJETI U MEĐUSOBNOM POSLOVANJU

2719. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb, a njemu priča Ebu-Zinad penoseći od A'redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Ensarije su rekli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Podijeli između nas i naše braće (mhadžira) naše palmovike!”

– Ne – rekao je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.

Potom su ensarije rekli: “Ispomagat ćete nam u teretu (obrađivanja) i učinit ćemo vas dioničarima u plodu.”

– Čusmo i pokoravamo se – odgovorili su muhadžiri.

2720. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu prenio Džuvejrija b. Esma prenoseći od Nafija, on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Hajber Jevrejima da ga obrađuju i siju i oni su imali polovinu od njegovih prinosa.

UVJETI U ŽENIDBENOM DARU
PRI SKLAPANJU BRAKA

Omer (b. Hattab) kaže: “Postavljanjem uvjeta (koje je obavezno ispuniti) prestaju (neka prava i nastaju neke obaveze) i ti imaš ono što si uvjetovao.” Misver je izjavio:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je spomenuo svoga zeta,¹ pohvalio ga u njegovim tazbinskim odnosima i lijepo to učinio i izjavio: “Pričao mi je, vjerovao mi, obećavao mi i (to) mi ispunjavao.”

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْمُعَامَلَةِ

٢٧١٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَقْسِمَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ إِخْوَانِنَا النَّخِيلَ قَالَ لَا فَقَالَ تَكْفُونَا الْمُثُونَةَ وَنُشْرِكُكُمْ فِي الثَّمَرَةِ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا .

٢٧٢٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ ابْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْرَ الْيَهُودِ أَنْ يَعْمَلُوهَا وَيَزْرَعُوهَا وَلَهُمْ شَطْرُ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْمَهْرِ عِنْدَ عُقْدَةِ النِّكَاحِ

وَقَالَ عُمَرُ إِنَّ مَقَاطِعَ الْحُقُوقِ عِنْدَ الشُّرُوطِ وَلَكَ مَا شَرَطْتَ وَقَالَ الْمِسْوَرُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ ذَكَرَ صَهْرًا لَهُ فَأَثْنَى عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ فَأَحْسَنَ قَالَ حَدَّثَنِي وَصَدَّقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَّى لِي .

¹ Riječ je o Ebul-Āsu, mužu Zejnebe, kćerke Muhammedove, sallallahu alejhi ve sellem, koji je zarobljen u Bici na Bedru i oslobođen bez otkupnine na prijedlog Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

2721. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, a ovome Jezid b. Ebu-Habib prenoseći od Ebul-Hajra, on od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je kazao: “Najpreči od uvjeta da se izvrši jeste ugovoreni bračni dar s kojim su vam dozvoljeni spolni organi supruge.”

UVJETI U ZEMLJORADNJI

2722. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, njemu Ibnu-Ujejne, ovome Jahja b. Seid, koji je izjavio da je čuo sam Hanzalu Zurekija, a on Rafija b. Hadidža, radijallahu anhu, kako kaže: “Mi smo se ensarije većinom bavili zemljoradnjom, pa smo davali zemlju i pod zakup (kesim) i nekada dohodak dadne ovaj (dio njive), a ovaj (drugi) ne dadne, pa nam je to zabranjeno, a nije nam to bilo zabranjeno (činiti) za novac.”

UVJETI KOJE NIJE DOZVOLJENO POSTAVLJATI PRI SKLAPANJU BRAKA

2723. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej‘, ovome Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, on od Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Građanin neće prodavati (proizvode) u ime seljaka – proizvođača; nemojte “napucavati” cijenu robe (ne želeći je kupiti, već samo obmanuti druge); neka niko ne nudi veću cijenu u trgovanju svoga brata (drugog čovjeka, kada je ovaj već kupio nešto); neka niko ne prosi ženu koju je već neko isprosio, i neka žena ne traži puštanje svoje sestre (druge žene ili inoće) samo da bi “izvrnula njenu posudu” (raskinula brak).

٢٧٢١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي حَبِيبٍ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحَلَّتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْمُزَارَعَةِ

٢٧٢٢. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ حَنْظَلَةَ الزُّرَقِيَّ قَالَ سَمِعْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كُنَّا أَكْثَرَ الْأَنْصَارِ حَقْلًا فَكُنَّا نُكْرِي الْأَرْضَ فَرُبَّمَا أَخْرَجَتْ هَذِهِ وَلَمْ تُخْرِجْ ذِهِ فَهِنَيْنَا عَنْ ذَلِكَ وَلَمْ نُنْهَ عَنْ الْوَرِقِ .

بَابُ مَا لَا يَجُوزُ مِنَ الشُّرُوطِ فِي النِّكَاحِ

٢٧٢٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا يَزِيدَنَّ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ وَلَا يَخْطُبَنَّ عَلَى خِطْبَتِهِ وَلَا تَسْأَلُ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لَتَسْتَكْفِيَ إِنَاءَهَا .

UVJETI KOJE NIJE DOZVOLJENO POSTAVLJATI U KAZNAMA

2724, 2725. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Ibnu-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes'uda, a on od Ebu-Hurejre i Zejda b. Halida Džuhena, radijallahu anhum, da su obojica izjavili:

– Jedan nomad došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, zaklinjem te Allahom da mi sudiš samo po Allahovoj Knjizi!

Potom je drugi parničar rekao, a on je od njega bio razumniji:

– Da, sudi nam po Allahovoj Knjizi!

– Dozvoli mi (riječ) – reče nomad!

– Govori! – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Moj sin je – kazao je on – bio kod ovog nadničar (najamnik) i učinio je blud s njegovom ženom. Saopćeno mi je da na mog sina spada kamenovanje i ja sam ga od toga otkupio za stotinu ovaca i jednom robinjicom. Kasnije sam pitao učene, pa su mi rekli da na mog sina spada samo stotinu udaraca (šibanjem) i izgnanstvo (iz mjesta) godinu dana, a da kamenovanje spada na tu ženu.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Tako mi Onoga u Čijoj je moći moja duša, presudit ću vam po Allahovoj Knjizi: Robinjica i stado vraća ti se, a na tvoga sina spada stotinu udaraca i interniranje na godinu dana.

– Uvejsu, porani sutra do te žene, pa ako ona prizna (blud), kamenuj je!

Uvejs joj je sutra poranio – kaže prenosilac – i ona je blud priznala, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio i ona je kamenovana.

بَابُ الشُّرُوطِ الَّتِي لَا تَحِلُّ فِي الْحُدُودِ

٢٧٢٤-٢٧٢٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا قَالَا إِنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَعْرَابِ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْشُدْكَ اللَّهَ إِلَّا قَضَيْتَ لِي بِكِتَابِ اللَّهِ فَقَالَ الْخَصْمُ الْآخَرُ وَهُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ نَعَمْ فَأَقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَأَذْنِ لِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُلْ قَالَ إِنَّ ابْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِأَمْرَأَتِهِ وَإِنِّي أَخْبَرْتُ أَنَّ عَلَى ابْنِي الرَّجْمَ فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَوَلِيدَةٍ فَسَأَلْتُ أَهْلَ الْعِلْمِ فَأَخْبَرُونِي أَنَّهَا عَلَى ابْنِي جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ وَأَنَّ عَلَى امْرَأَةِ هَذَا الرَّجْمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا أَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اللَّهِ الْوَلِيدَةَ وَالْغَنَمَ رَدًّا وَعَلَى ابْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ اغْدُ يَا أُنَيْسُ إِلَى امْرَأَةِ هَذَا فَإِنْ اعْتَرَفَتْ فَأَرْجُمُهَا قَالَ فَعَدَا عَلَيْهَا فَأَعْتَرَفَتْ فَأَمَرَ بِهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرُجِمَتْ .

ONO ŠTO SE NE DOZVOLJAVA ZA ROBA UGOVORENOG OTKUPA KADA JE ON ZADOVOLJAN DA SE OSLOBODI KUPOPRODAJOM

2726. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Abdul-Vahid b. Ejmen Mekki, da je njegov otac rekao:

– Ušao sam Aiši, radijallahu anha, a ona reče: Uđe mi Berira, a ona je ugovorila svoje oslobođenje otkupom, i reče: “Majko pravovjernih, kupi me, jer me moji gospodari prodaju, i onda me oslobodi!”
– Dobro – rekla je Aiša.

Poslije je Berira kazala: “Moji gospodari neće da me prodaju, dok ne uvjetuju sebi patronat nada mnom.”

– Nemam ja potrebe za tobom – odgovorila je Aiša.

To je čuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ili mu je preneseno, pa je upitao:

“Šta je s Berirom?”

Zatim je rekao: “Kupi je i oslobodi je, a neka oni uvjetuju šta hoće!”

– Potom sam je – kaže Aiša – kupila i oslobodila, a njeni gospodari uvjetovali patronat nad njom sebi, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

“Patronat pripada onom ko je roba oslobodio, pa makar ga prodavac uvjetovao sebi stotinu puta.”

UVJETI PRI RASKIDANJU BRAKA

Ibnu-Musejjeb, Hasan (Basri) i Ata su izjavili:

– Kada (čovjek) izgovori prvo (riječ) “puštanje” ili ga odgodi, najpreči mu je njegov uvjet.¹

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنْ شُرُوطِ الْمَكَاتِبِ إِذَا رَضِيَ بِالْبَيْعِ عَلَى أَنْ يُعْتَقَ

٢٧٢٦. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ أَيْمَنَ الْمَكِّيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى بَرِيرَةَ وَهِيَ مُكَاتَبَةٌ فَقَالَتْ يَا أُمُّ الْمُؤْمِنِينَ اشْتَرِينِي فَإِنْ أَهْلِي يَبِيعُونِي فَأَعْتِقِينِي قَالَتْ نَعَمْ قَالَتْ إِنْ أَهْلِي لَا يَبِيعُونِي حَتَّى يَشْتَرُطُوا وَلَا نِي قَالَتْ لَا حَاجَةَ لِي فِيكَ فَسَمِعَ ذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْ بَلَغَهُ فَقَالَ مَا شَأْنُ بَرِيرَةَ فَقَالَ اشْتَرَيْهَا فَأَعْتِقِيهَا وَلَيْشْتَرُطُوا مَا شَاءُوا قَالَتْ فَاشْتَرَيْتُهَا فَأَعْتَقْتُهَا وَاشْتَرَطَ أَهْلُهَا وَلَاءَهَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ وَإِنْ اشْتَرَطُوا مِائَةَ شَرْطٍ .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الطَّلَاقِ

وَقَالَ ابْنُ الْمُسَيَّبِ وَالْحَسَنُ وَعَطَاءٌ إِنْ بَدَأَ بِالطَّلَاقِ أَوْ آخَرَ فَهُوَ أَحَقُّ بِشَرْطِهِ .

¹ Svejedno je, kazao muž supruzi: “Puštena si, ako uđeš u kuću toga i toga”, ili “Ako uđeš u kuću toga i toga, puštena si.”

2727. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'are, njemu prenio Šu'be od Adijja b. Sabita, a on od Ebu-Hazima, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je predusretati (proizvođače pred gradom), mještaninu prodavati (ucjenom) seljakov proizvod, ženi da uvjetuje (muškarcu) raskid braka s njenom sestrom (po vjeri ili drugom ženom), čovjeku da ne nudi veću cijenu (kada kupuje) nego što je ponudio njegov brat i zabranio napucavanje cijene (robi) i zadržavanje mlijeka u vimenu kravljem (pred prodaju).

Muhammed b. Ar'aru (u drugom nizu prenosilaca) slijede Mu'az i Abdus-Samed, prenoseći (hadis) od Šu'be.

Gunder i Abdur-Rahman su rekli:

“... Zabranjeno je...”

Adem (b. Ebu-Ijas) je kazao:

“... Zabranjeno nam je...”

A Nadr i Hadždžadž b. Minhal su izjavili:

“... Zabranio sam je...”

USMENI UVJETI SA SVIJETOM

2728. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njega obavijestio Hišam, a ovoga Ibnu-Džurejdž, rekavši:

– Obavijestio me je Ja'la b. Muslim i Amr b. Dinar, prenoseći od Seida b. Džubejra, dodajući svaki od njih dvojice (ponešto na izjavu) svoga druga, a i jedan drugi osim njih, rekavši da ga je čuo kako priča prenoseći od Seida b. Džubejra, da je rekao: “Zaista smo bili kod Ibni-Abbasa i on reče: Prenio mi je Ubejj b. Ka'b:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Musa (drug Hidrov) je Allahov poslanik.”

٢٧٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرَعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ التَّلْقِي وَأَنْ يَبْتَاعَ الْمُهَاجِرُ لِلْأَعْرَابِيِّ وَأَنْ تَشْتَرِطَ الْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا وَأَنْ يَسْتَأْمَ الرَّجُلُ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ وَنَهَى عَنِ النَّجْشِ وَعَنِ التَّضَرِّيَةِ تَابِعَهُ مُعَاذُ وَعَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ شُعْبَةَ وَقَالَ غُنْدَرٌ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ نُهِيَ وَقَالَ آدَمُ نُهِينَا وَقَالَ النَّضْرُ وَحَجَّاجُ ابْنُ مِنْهَالٍ نَهَى .

بَابُ الشُّرُوطِ مَعَ النَّاسِ بِالْقَوْلِ

٢٧٢٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مُسْلِمٍ وَعَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ وَغَيْرُهُمَا قَدْ سَمِعْتُهُ يُحَدِّثُهُ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ إِنَّا لَعِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي بْنُ كَعْبٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُوسَى رَسُولُ اللَّهِ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا كَانَتْ الْأُولَى نِسْيَانًا وَالْوُسْطَى شَرْطًا وَالثَّالِثَةُ عَمْدًا

Potom je spomenuo slučaj da je Hidr rekao:

– Zar ti nisam rekao, da se nećeš moći strpjeti sa mnom?

Prvo pitanje (Musaovo) bilo je iz zaborava, drugo uvjetno, a treće namjerno.

Musa je rekao: “Ne prekoravaj me zbog toga što sam zaboravio i nemoj me teretiti teškoćom u mom poslu!” (da nešto od tebe naučim).

Kasnije su susreli jednog dječaka i Hidr ga ubije.

Poslije su krenuli dalje i našli jedan zid koji se htio srušiti i on ga ispravi.

Ibnu-Abbas, umjesto teksta Kur’ana (“Veraehum melikun”, tj. “Iza njih bijaše jedan vladar...”) učeše: “Emamehum melikun”, tj. “Ispred njih bijaše jedan vladar...”¹

UVJETI U PATRONATU

2729. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Aiše, koja je izjavila:

– Došla mi je Berira i rekla: “Ugovorila sam sa svojim gospodarima da se otkupim za devet evaka, i to po jednu ukijju svake godine, pa pomози mi!”

– Ako hoćeš da im to pripremim, a patronat nad tobom da bude moj, učinit ću – rekla je Aiša.

Tada je Berira otišla svojim gospodarima i kazala im, ali oni nisu na to pristali.

Poslije je ona opet došla kod njih (Aiši), a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedaše, i rekla: “Ja sam im ono izložila, a(al) oni neće nego da patronat bude samo njihov.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je to, a Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Aiša je obavijestila, pa je rekao:

– Uzmi je, a patronat im uvjetuj sebi, jer patronat pripada samo onome ko je roba oslobodio.

Tada je Aiša (to) učinila, a Allahov Poslanik,

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي
عُسْرًا لَقِيََا غُلَامًا فَقَتَلَهُ فَأَنْطَلَقَا فَوَجَدَا جِدَارًا يُرِيدُ
أَنْ يَنْقُضَ فَأَقَامَهُ قَرَأَهَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ .

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْوَلَاءِ

٢٧٢٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ
هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ
جَاءَتْنِي بَرِيرَةُ فَقَالَتْ كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ
أَوَاقٍ فِي كُلِّ عَامٍ أُوقِيَّةً فَأَعِينَنِي فَقَالَتْ إِنْ أَحْبَبُوا
أَنْ أَعِدَّهَا لَهُمْ وَيَكُونُوا وَلَاؤُكَ لِي فَعَلْتُ فَذَهَبَتْ
بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا فَقَالَتْ لَهُمْ فَأَبَوْا عَلَيْهَا فَجَاءَتْ
مِنْ عِنْدِهِمْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ جَالِسٌ فَقَالَتْ إِنْ قَدْ
عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ الْوَلَاءُ
لَهُمْ فَسَمِعَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ النَّبِيَّ ﷺ
فَقَالَ خُذِيهَا وَاشْتَرِي لِي لَهَا الْوَلَاءَ فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ
لِمَنْ أَعْتَقَ فَفَعَلْتُ عَائِشَةُ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فِي النَّاسِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ مَا بَالُ
رِجَالٍ يَشْتَرُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ
مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ

¹ Susret Musaa, alejhis-selam, s Hidrom izložen je u prvom tomu, poglavlja Nauka, hadis broj 78.

sallallahu alejhi ve sellem, kasnije je ustao među svijetom, zahvalio Allahu i rekao:

– Šta je ljudima pa stavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi. Svaki uvjet koga nema u Allahovoj Knjizi, jeste nevaljao, pa makar bilo i stotinu uvjeta. Allahova je odluka najpreča, a Allahov uvjet najjači. A patronat pripada samo onome ko je roba oslobodio.

KADA (VLASNIK ZEMLJE) U UGOVORU O OBRADI ZEMLJE UVJETUJE: “ODSTRANIT ĆU TE KADA BUDEM HTIO”

2730. PRIČAO NAM JE Ebu-Ahmed Merrar b. Hammuvijeh, njemu Muhammed b. Jahja Ebu-Gassan Kinani, ovoga obavijestio Malik prenoseći od Nafija, on od Ibni-Omera, koji je rekao:

– Kada su stanovnici Hajbera razbili (iščašili) zglavak ruke Abdullahu b. Omeru, Omer je ustao i između ostalog rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Jevrejima Hajber da rade na svojim imanjima i rekao: Zadržavamo vas, koliko vas bude Allah htio zadržati.”

Abdullah b. Omer izašao je tamo do svoga imanja, pa je napadnut (na spavanju) noću, razbijeni su zglavci njegovih ruku i nogu, a mi nemamo tamo neprijatelja osim njih. Oni su naši neprijatelji. Zadaju nam brigu i uviđam njihovo protjerivanje.”

Kada se Omer na to odlučio, došao mu je jedan iz plemena Ebul-Hakika i rekao:

– Vladaru pravovjernih, zar ćeš nas protjerati, a Muhammed nas je zadržao, ostavio da radimo na imanjima i to nam uvjetovao?

– Misliš li da sam ja zaboravio? – upitao je Omer – izjavu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Šta će biti s tobom, kada budeš protjeran iz Hajbera? Tvoje će mlade deve iz noći u noć s tobom žurno ići.”

وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ قَضَاءُ اللَّهِ أَحَقُّ وَشَرْطُ اللَّهِ أَوْثَقُ وَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَغْتَقَ .

بَابُ إِذَا اشْتَرَطَ فِي الْمَزَارَعَةِ إِذَا شِئْتَ أَخْرَجْتُكَ

٢٧٣٠. حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ مَرَّارُ بْنُ حُمَيْهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى أَبُو غَسَّانَ الْكِنَانِيُّ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا فَدَعَ أَهْلُ خَيْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَامَ عُمَرُ خَطِيبًا فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عَامِلَ يَهُودَ خَيْبَرَ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَقَالَ تُقْرَأُكُمْ مَا أَقْرَأَكُمْ اللَّهُ وَإِنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ خَرَجَ إِلَى مَالِهِ هُنَاكَ فَعُدِّي عَلَيْهِ مِنَ اللَّيْلِ فَفَدَعَتْ يَدَاهُ وَرِجْلَاهُ وَلَيْسَ لَنَا هُنَاكَ عَدُوٌّ غَيْرُهُمْ هُمْ عَدُونَا وَتَهَمَّتْنَا وَقَدْ رَأَيْتَ إِجْلَاءَهُمْ فَلَمَّا أَجْمَعَ عُمَرُ عَلَى ذَلِكَ أَنَاهُ أَحَدُ بَنِي أَبِي الْحَقِيقِ فَقَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَتُخْرِجُنَا وَقَدْ أَقْرَأَنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَعَامَلَنَا عَلَى الْأَمْوَالِ وَشَرَطَ ذَلِكَ لَنَا فَقَالَ عُمَرُ أَظَنَنْتَ أَنِّي نَسِيتُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ بَكَ إِذَا أُخْرِجْتَ مِنْ خَيْبَرَ تَعْدُو بِكَ قُلُوبُكَ لَيْلَةً بَعْدَ لَيْلَةٍ فَقَالَ كَانَتْ هَذِهِ هَزِيلَةً مِنْ أَبِي الْقَاسِمِ قَالَ كَذَبْتَ يَا عَدُوَّ اللَّهِ فَأَجْلَاءَهُمْ عُمَرُ وَأَعْطَاهُمْ قِيمَةَ مَا كَانَ لَهُمْ مِنَ الثَّمَرِ مَالًا وَإِبِلًا وَعَرُوضًا مِنْ أَقْتَابٍ وَحِبَالٍ وَغَيْرِ ذَلِكَ

– To je bila šala za Ebul-Kasima – rekao je on.
– Lažeš, Allahov neprijatelju! – rekao je Omer.
Potom ih je Omer protjerao, davši im vrijednost imovine što su je imali od ploda, deve, pokretninu, sedla, užeta i ostalo.
Hammad b. Seleme prenio je ovo od Ubejdullaha i mislim – kaže Hammad – da ga je Seleme prenio od Nafija, ovaj od Ibnu-Omera, on od Omera, a ovaj opet od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hammad ga je skratio.

UVJETI U BORBI I U NAGODBI SA STANOVNIŠTVOM NEISLAMSKJE DRŽAVE I PISANJE TIH UVJETA

2731, 2732. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, ovoga obavijestio Ma'mer, njega Zuhrij, a ovoga Urve b. Zubejr prenoseći od Misvera b. Mahreme i Mervana, potvrđujući svaki od njih dvojice priču svoga druga, da su rekli:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je (iz Medine) u vrijeme Hudejbije i kada su prešli dio puta, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Halid b. Velid je u Gamimu s izvidnicom kurejšijskih konjanika pa držite se desno!”

I, Allaha mi, Halid za njih nije saznao, dok oni nisu bili već u crnoj prašini vojske, pa je krenuo trčeći da upozori Kurejšije.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, išao je i kada je bio u Senijjetu, što se spuštaše prema njima, kleknula mu je deva, pa je svijet govorio: “Stoj! Stoj!”, i on je tu malo ostao.

Potom su ashabi rekli:

– Kasva je kleknula! Kasva je kleknula! Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kasva nije (samovoljno) kleknula. To nije njen običaj, nego ju je zadržao Onaj koji je zadržao slona (Ebrehova)” i još dodao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, oni neće ništa tražiti, što će

رَوَاهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ أَحْسِبُهُ عَنْ نَافِعٍ
عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنْ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اخْتَصَرَهُ.

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْجِمَادِ وَالْمُصَالِحَةِ مَعَ أَهْلِ الْحَرْبِ وَكِتَابَةُ الشُّرُوطِ

٢٧٣١-٢٧٣٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ
حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ قَالَ أَخْبَرَنِي
الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ
الْمِسُورِ بْنِ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانَ يُصَدِّقُ كُلُّ وَاحِدٍ
مِنْهُمَا حَدِيثَ صَاحِبِهِ قَالَا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
زَمَنَ الْحُدَيْبِيَّةِ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ
قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ بِالْغَمِيمِ فِي
خَيْلٍ لِقُرَيْشٍ طَلِيعَةً فَخُذُوا ذَاتَ الْيَمِينِ فَوَاللَّهِ
مَا شَعَرَ بِهِمْ خَالِدٌ حَتَّى إِذَا هُمْ بِقَرَّةِ الْجَيْشِ
فَانْطَلَقَ يَرْكُضُ نَذِيرًا لِقُرَيْشٍ وَسَارَ النَّبِيُّ ﷺ
حَتَّى إِذَا كَانَ بِالثَّنِيَّةِ الَّتِي يُهْبِطُ عَلَيْهِمْ مِنْهَا
بَرَكَتٌ بِهِ رَاحِلَتُهُ فَقَالَ النَّاسُ حَلْ حَلْ فَأَلَحَّتْ
فَقَالُوا خَلَّاتِ الْقَصَوَاءُ خَلَّاتِ الْقَصَوَاءُ

veličati Allahove svetinje, a da im ja to neću dati.” Potom ju je (odatile) odbio, ona se podigla i skrenula od njih – kaže prenosilac – dok se nije spustila nakraj Hudejbije na Samedu – zdencu s malo vode, koju je svijet pomalo grabio i svijet ga nije napustio dok ga nisu iscrpili i pritužili se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na žeđ, pa je on izvukao strijelu iz svoga tobolca i naredio im da je stave u zdenac.

I, Boga mi, stalno im je voda izvirala za napajanje sve dok se nisu od njega vratili. I dok su tu oni bili, dođe im Budejl b. Verka el-Huza’i s jednom grupom svojih ljudi iz plemena Huzaa, a oni su tajili iskreno dobro mišljenje prema Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od stanovnika Tihame, i reče:

– Ja sam ostavio Ka’ba b. Lu’ejja i Amira b. Lu’ejja i oni su odsjeli kod brojno nepresušivih voda Hudejbije, a s njima su deve muzare (s devčadi) i žene s dojenčadi. Oni će se s tobom boriti i odbit će te od Ka’be.

– Nismo mi došli – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – ni radi kakve borbe, nego smo krenuli da obavimo umru. Kurejšije je rat već iscrpio i osiromašio, pa ako hoće produžiti će im vrijeme (primirja) i bit će slobodan put između mene i toga svijeta, pa ako to prevlada kod njih i oni htjednu ući u ono u što je svijet ušao, uradit će, a ako to ne prevlada kod njih samo zato što su već brojno iskupljeni i ako to ne htjednu, tako mi Onoga u Čijoj je moći moja duša, borit ću se s njima za ovu stvar, dok mi se ne rastavi moj vrat, ili Allah ne dadne da se sprovede Njegova zapovijed.

Potom je Budejl rekao:

– Prenijet ću im što si rekao.

– Tada je on – kaže prenosilac – otišao, došao Kurejšijama i rekao:

“Mi smo vam došli od onoga čovjeka (Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem). Čuli smo ga šta govori,

فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا خَلَّاتِ الْقُصُوءُ وَمَا ذَاكَ لَهَا بِخُلُقٍ وَلَكِنْ حَبَسَهَا حَابِسُ الْفِيلِ ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَسْأَلُونِي خُطَّةَ يُعْظَمُونَ فِيهَا حُرْمَاتِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَيْتُهُمْ إِيَّاهَا ثُمَّ زَجَرَهَا فَوَثَبَتْ قَالَ فَعَدَلَ عَنْهُمْ حَتَّى نَزَلَ بِأَقْصَى الْحُدَيْبِيَّةِ عَلَى تَمَدٍ قَلِيلٍ الْمَاءِ يَتَبَرَّضُهُ النَّاسُ تَبَرُّضًا فَلَمْ يُلَبِّثُهُ النَّاسُ حَتَّى نَزَحُوهُ وَشُكِّيَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْعَطَشُ فَانْتَرَعَ سَهْمًا مِنْ كِنَانَتِهِ ثُمَّ أَمَرَهُمْ أَنْ يَجْعَلُوهُ فِيهِ فَوَاللَّهِ مَا زَالَ يَجِيشُ لَهُمْ بِالرَّيِّ حَتَّى صَدَرُوا عَنْهُ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ جَاءَ بُدَيْلُ بْنُ وَرْقَاءَ الْخُزَاعِيِّ فِي نَفَرٍ مِنْ قَوْمِهِ مِنْ خُزَاعَةَ وَكَانُوا عَيْتَةً نُصَحَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ أَهْلِ تِهَامَةٍ فَقَالَ إِنِّي تَرَكْتُ كَعْبَ بْنَ لُؤَيٍّ وَعَامِرَ بْنَ لُؤَيٍّ نَزَلُوا أَعْدَادَ مِيَاهِ الْحُدَيْبِيَّةِ وَمَعَهُمُ الْعُودُ الْمَطَافِيلُ وَهُمْ مُقَاتِلُوكَ وَصَادُوكَ عَنِ الْبَيْتِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا لَمْ نَجِئْ لِقِتَالِ أَحَدٍ وَلَكِنَّا جِئْنَا مُعْتَمِرِينَ وَإِنْ قُرَيْشًا قَدْ نَهَكْتُهُمُ الْحَرْبُ وَأَضَرَّتْ بِهِمْ فَإِنْ شَاءُوا مَا دَدْتُهُمْ مُدَّةً وَيُخَلُّوا بَيْنِي وَبَيْنَ النَّاسِ فَإِنْ أَظْهَرُوا فَإِنْ شَاءُوا أَنْ يَدْخُلُوا فِيمَا دَخَلَ فِيهِ النَّاسُ فَعَلُوا وَإِلَّا فَقَدْ جُئُوا وَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا قَاتِلَنَّهُمْ عَلَى أَمْرِي هَذَا

pa ako hoćete da vam to izložimo, učinit ćemo?”
 “Nije nam potrebno” – rekli su glupi između njih
 – “da nam se išta od njega saopćava”, dok su
 pametni od njih rekli: “Daj to što si čuo!”

– Čuo sam ga da govori to i to – reče Budejl. Potom
 im je ispričao ono što je Vjerovjesnik, sallallahu
 alejhi ve sellem, rekao.

Tada je ustao Urve b. Mes'ud i rekao:

- Ljudi, niste li vi roditelji?
- Svakako – odgovoriše oni.
- Niste li vi i djeca (sinovi)?
- Svakako – odgovoriše (prisutni).
- Sumnjate li u mene? – upitao je on.
- Ne – odgovorili su.
- Zar ne znate – reče on – da sam ja pozvao u
 pomoć stanovništvo Ukaza i pošto su mi se povukli
 (odustali), doveo sam vam svoje ukućane, svoju
 djecu i onoga ko mi se pokorio?
- Svakako – odgovorili su.
- Zaista vam taj nudi – reče Urve – liniju pravog
 puta. Primite je i pustite me da mu odem!
- Idi mu! – rekoše (prisutni).

Potom je on razgovarao s Vjerovjesnikom,
 sallallahu alejhi ve sellem, i Vjerovjesnik,
 sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je isto što je
 kazao Budejlu, na što je Urve odgovorio:

- Muhammede, ne misliš li da iskorijeniš stvar
 svoga naroda? Jesi li čuo ikoga od Arapa prije
 tebe da je uništio svoje ukućane, pa da ti budeš
 drugi? Allaha mi, ne vidim nijednog uglednika, a
 ne vidim ni običnog svijeta, sposobnog, a da neće
 pobjeći i ostaviti te.

Tada mu je Ebu-Bekr rekao:

- Siši klitoris (dražicu) Lata!¹ Zar ćemo mi od
 njega pobjeći i ostaviti ga?!
- Ko je ovaj? – upita Urve.

حَتَّى تَنْفَرِدَ سَالِفَتِي وَلِيُنْفِذَنَّ اللَّهُ
 أَمْرَهُ فَقَالَ بُدَيْلٌ سَأُبَلِّغُهُمْ مَا تَقُولُ قَالَ فَاَنْطَلَقَ
 حَتَّى أَتَى قُرَيْشًا قَالَ إِنَّا قَدْ جِئْنَاكُمْ مِنْ هَذَا
 الرَّجُلِ وَسَمِعْنَاهُ يَقُولُ قَوْلًا فَإِنْ شِئْتُمْ أَنْ
 نَعْرِضَهُ عَلَيْكُمْ فَعَلْنَا فَقَالَ سُفَهَاؤُهُمْ لَا حَاجَةَ
 لَنَا أَنْ تُخْبِرَنَا عَنْهُ بِشَيْءٍ وَقَالَ ذُوو الرِّأْيِ مِنْهُمْ
 هَاتِ مَا سَمِعْتَهُ يَقُولُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ كَذًا
 وَكَذَا فَحَدَّثَهُمْ بِمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَامَ عُرْوَةُ بْنُ
 مَسْعُودٍ فَقَالَ أَيُّ قَوْمٍ أَلَسْتُمْ بِالْوَالِدِ قَالُوا بَلَى
 قَالَ أَوَلَسْتُ بِالْوَلَدِ قَالُوا بَلَى قَالَ فَهَلْ تَتَّهَمُونِي
 قَالُوا لَا قَالَ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنِّي اسْتَنْفَرْتُ أَهْلَ
 عُكَازٍ فَلَمَّا بَلَغُوا عَلَيَّ جِئْتُكُمْ بِأَهْلِي وَوَلَدِي
 وَمَنْ أَطَاعَنِي قَالُوا بَلَى قَالَ فَإِنَّ هَذَا قَدْ عَرَضَ
 لَكُمْ خُطَّةَ رُشْدٍ اقْبَلُوهَا وَدَعُونِي آتِيهِ قَالُوا أَتَيْهِ
 فَاتَاهُ فَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ نَحْوًا
 مِنْ قَوْلِهِ لِبُدَيْلٍ فَقَالَ عُرْوَةُ عِنْدَ ذَلِكَ أَيُّ مُحَمَّدٍ
 أَرَأَيْتَ إِنْ اسْتَأْصَلْتَ أَمْرَ قَوْمِكَ هَلْ سَمِعْتَ
 بِأَحَدٍ مِنَ الْعَرَبِ اجْتَاكَ أَهْلُهُ قَبْلَكَ وَإِنْ تَكُنِ
 الْأُخْرَى فَإِنِّي وَاللَّهِ لَا أَرَى وَجُوهًا وَإِنِّي لَا أَرَى
 أَوْشَابًا مِنَ النَّاسِ خَلِيقًا أَنْ يَقْرَؤُوا وَيَدْعُوكَ

¹ Ovu izreku Ebu-Bekr je pozajmio od Arapa koji su je upotrebljavali kada bi se posvađali, s tim da su spominjali majku svoga protivnika, umjesto Lata. Lat je inače bio kip kojeg su oni obožavali; na ovu izreku navela ga je ljutnja, koju su kod njega oni izazvali kada su rekli da će se muslimani razbježati i ostaviti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. (prim. rec.)

- Ebu-Bekr – rekoše.
- Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da nije poštovanja koje ti imaš kod mene, ne bih ti nikako preko toga prešao i sigurno bih ti odgovorio – reče Urve.
- Potom je – kaže prenosilac – nastavio razgovarati s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kada god što govoraše uzeo bi Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, za bradu, a Mugire b. Šu‘be stajao iznad glave Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sa sabljom pod kacigom i kada bi god Urve spustio svoju ruku na bradu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Mugire bi ga udario po ruci donjim dijelom korica sablje i rekao mu: “Makni svoju ruku od brade Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”
- Tada je Urve podigao svoju glavu i pitao: “Ko je ovaj?”
- Mugire b. Šu‘be – odgovorili su (prisutni).
- Izdajico, nisam li ti pomogao u tvojoj izdaji!
- Mugire je u predislamsko doba bio u društvu grupe ljudi (plemena Sekif), pobio ih i uzeo njihovu imovinu, potom došao u Medinu i primio islam. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao: “Što se tiče islamiziranja, primam, a što se tiče imovine, s tim nemam ništa.”
- Zatim je Urve gledao svojim očima drugove Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:
- Boga mi, nije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispljuvao pljuvačku, a da ona nije pala na dlan kojeg čovjeka od njih i on s njom potrao svoje lice i svoju kožu; a kada im je što naredio, utrivali su se (na izvršavanju) njegove zapovijedi; kada je uzimao abdest skoro da su se htjeli tući za vodu od njegova abdesta, a kada bi govorio, spuštali su kod njega svoje glasove i iz poštivanja prema njemu nisu ga gledali ostrim pogledom.
- Potom se Urve vratio svojim drugovima i rekao:
- Narode, Boga mi, bio sam u delegaciji kod vladara: bio sam u delegaciji kod bizantijskog,

فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ امْضُصْ بِبَطْرِ اللَّاتِ
 أَنَحْنُ نَفَرُّ عَنْهُ وَنَدْعُهُ فَقَالَ مَنْ ذَا قَالُوا أَبُو بَكْرٍ
 قَالَ أَمَّا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا يَدٌ كَانَتْ لَكَ
 عِنْدِي لَمْ أَجْزِكَ بِهَا لَأَجْبُتَكَ قَالَ وَجَعَلَ يُكَلِّمُ
 النَّبِيَّ ﷺ فَكُلَّمَا تَكَلَّمَ أَخَذَ بِلَحْيَتِهِ وَالْمُغِيرَةُ بْنُ
 شُعْبَةَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِ النَّبِيِّ ﷺ وَمَعَهُ السَّيْفُ
 وَعَلَيْهِ الْمَغْفَرُ فَكُلَّمَا أَهْوَى عُزْوَةً بِيَدِهِ إِلَى لَحْيَةِ
 النَّبِيِّ ﷺ ضَرَبَ يَدَهُ بِنَعْلِ السَّيْفِ وَقَالَ لَهُ آخِرُ
 يَدِكَ عَنْ لَحْيَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَفَعَ عُزْوَةً رَأْسَهُ
 فَقَالَ مَنْ هَذَا قَالُوا الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَقَالَ أَيْ
 غَدَرُ أَلَسْتُ أَسْعَى فِي غَدَرَتِكَ وَكَانَ الْمُغِيرَةُ
 صَحْبَ قَوْمًا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَقَتَلَهُمْ وَأَخَذَ أَمْوَالَهُمْ
 ثُمَّ جَاءَ فَأَسْلَمَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَّا الْإِسْلَامُ
 فَأَقْبَلُ وَأَمَّا الْمَالُ فَلَسْتُ مِنْهُ فِي شَيْءٍ ثُمَّ إِنَّ
 عُزْوَةَ جَعَلَ يَرْمُقُ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ بِعَيْنَيْهِ قَالَ
 فَوَاللَّهِ مَا تَنَحَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نُخَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ
 فِي كَفِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَذَلِكَ بِهَا وَجْهُهُ وَجِلْدُهُ
 وَإِذَا أَمَرَهُمْ ابْتَدَرُوا أَمْرَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ كَادُوا
 يَقْتَتِلُونَ عَلَى وَضُوئِهِ وَإِذَا تَكَلَّمَ خَفَضُوا
 أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ وَمَا يُحْدُونَ إِلَيْهِ النَّظَرَ تَعْظِيمًا لَهُ
 فَرَجَعَ عُزْوَةُ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَيْ قَوْمِ وَاللَّهِ
 لَقَدْ وَفَدْتُ عَلَى الْمُلُوكِ وَوَفَدْتُ عَلَى قَيْصَرَ

perzijskog i etiopskog vladara. Boga mi, nisam nikada vidio nijednog vladara, da ga njegovi drugovi poštivaju onoliko, koliko poštivaju Muhammedovi drugovi Muhammeda. Boga mi, nije ispljuvao nijednu pljuvačku, a da ona nije pala na dlan kojeg od njih i on je razmazao po svome licu i svojoj koži, a kada im je što naredio, oni su se utrkiivali na njegovu zapovijed; kada je uzimao abdest, skoro da su se htjeli tući za vodu od njegova abdesta, a kada je što govorio, spuštali su kod njega svoje glasove i iz poštovanja prema njemu nisu ga gledali oštrim pogledom.

On vam nudi Pravi put i primite ga!

Potom je rekao čovjek iz (plemena) Benu-Kinane:

“Pustite me da mu odem!”

– Idi mu! – rekoše.

Kada se on približio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovim drugovima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

– Ovo je taj i taj. On je iz jednog naroda (plemena) koji poštuju deve (za žrtvovanje kod Ka‘be) i pošaljite ih po njemu!

Tada su mu one poslate i svijet je počeo izgovarati telbiju. Kada je on to vidio, uzviknuo je: “Subhanallah, ne dolikuje ovima da se odvrte od (posjete) Ka‘be!” I tada se vratio svojim drugovima i reče:

“Vidio sam deve (za žrtvovanje kod Ka‘be) s obješenim đerdanima i označenim (za žrtvovanje) i ne smatram da ih treba odbiti od Ka‘be.”

Zatim je ustao jedan od njih kome je ime Mikrez b. Kajs i rekao:

“Pustite me da mu odem!”

– Idi mu! – rekli su.

I kada im se približio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “To je Mikrez. On je čovjek izdajica.”

Potom je počeo razgovarati s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i dok mu još tako

وَكِسْرَى وَالنَّجَاشِيَّ وَاللَّهِ إِنَّ رَأَيْتَ مَلِكًا قَطُّ
يُعْظَمُهُ أَصْحَابُهُ مَا يُعْظَمُ أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ ﷺ
مُحَمَّدًا وَاللَّهِ إِنَّ تَنْحَمَ نُخَامَةً إِلَّا وَقَعَتْ فِي كَفِّ
رَجُلٍ مِنْهُمْ فَذَلِكَ بِهَا وَجْهُهُ وَجِلْدُهُ وَإِذَا
أَمَرَهُمْ ابْتَدَرُوا أَمْرَهُ وَإِذَا تَوَضَّأَ كَادُوا يَقْتَتِلُونَ
عَلَى وَضُوئِهِ وَإِذَا تَكَلَّمَ خَفَضُوا أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَهُ
وَمَا يُحَدِّثُونَ إِلَيْهِ النَّظَرَ تَعْظِيمًا لَهُ وَإِنَّهُ قَدْ عَرَضَ
عَلَيْكُمْ خُطَّةَ رُشْدٍ فَاقْبَلُوهَا فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي
كِنَانَةَ دَعُونِي آتِيهِ فَقَالُوا آتِيهِ فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَى
النَّبِيِّ ﷺ وَأَصْحَابِهِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَذَا
فُلَانٌ وَهُوَ مِنْ قَوْمٍ يُعْظَمُونَ الْبُذْنَ فَاْبْعَثُوهُ لَهُ
فَبَعِثَتْ لَهُ وَاسْتَقْبَلَهُ النَّاسُ يُلَبُّونَ فَلَمَّا رَأَى
ذَلِكَ قَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا يَنْبَغِي لِهَؤُلَاءِ أَنْ
يُصَدُّوا عَنِ الْبَيْتِ فَلَمَّا رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ قَالَ
رَأَيْتُ الْبُذْنَ قَدْ قُلِدَتْ وَأُشْعِرَتْ فَمَا أَرَى أَنْ
يُصَدُّوا عَنِ الْبَيْتِ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ يُقَالُ لَهُ
مِكَرَزُ بْنُ حَفْصٍ فَقَالَ دَعُونِي آتِيهِ فَقَالُوا آتِيهِ
فَلَمَّا أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَذَا مِكَرَزُ
وَهُوَ رَجُلٌ فَاجِرٌ فَجَعَلَ يُكَلِّمُ النَّبِيَّ ﷺ فَبَيْنَمَا
هُوَ يُكَلِّمُهُ إِذْ جَاءَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ مَعْمَرُ
فَأَخْبَرَنِي أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّهُ لَمَّا جَاءَ
سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَقَدْ سَهَّلَ لَكُمْ

govoraše, dođe Suhejl b. Amr.

– Prenio mi je – kaže Ma‘mer – Ejub od Ikrime: “Kada je Suhejl b. Amr došao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Olakšana vam je vaša stvar!’”

Ma‘mer je kazao, da je Zuhrija u svom pričanju iznio:

“Potom dođe Suhejl b. Amr i reče: ‘Daj, piši između nas i vas ugovor!’”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao pisara¹ i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Piši: “U ime Allaha, Sveopćeg Dobročinitelja, Milostivog!”

– Što se tiče “Sveopćeg Dobročinitelja” – rekao je Suhejl – Boga mi, ja ne znam ko je On, nego piši: “U ime Tvoga imena, Bože naš!, kao što si pisao.”

Tada su muslimani rekli:

– Boga mi, nećemo pisati nego samo (riječima): “U ime Allaha, Sveopćeg Dobročinitelja, Milostivog!”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Piši: “U ime Tvoga imena, Bože naš!”, a onda dodao: “Ovo je ono na što se odlučio Muhammed, Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na što je Suhejl rekao: “Boga mi, da mi (hoćemo da) priznamo da si ti Allahov poslanik, ne bismo te odbijali od Ka‘be i ne bismo se protiv tebe borili, nego piši: Muhammed, sin Abdullahov.”

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Boga mi, ja sam, uistinu, Allahov Poslanik, pa makar me vi utjerivali u laž.

– Piši: “Muhammed, sin Abdullahov.”

Ovo je, kaže Zuhri, njegovo (ranije) aludiranje: “Neće od mene tražiti nikakav pravac kojim će

مِنْ أَمْرِكُمْ قَالَ مَعْمَرٌ قَالَ الزُّهْرِيُّ فِي حَدِيثِهِ
فَجَاءَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرِو فَقَالَ هَاتِ اكْتُبْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ كِتَابًا فَدَعَا النَّبِيَّ ﷺ الْكَاتِبَ فَقَالَ النَّبِيُّ
ﷺ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَالَ سُهَيْلٌ أَمَّا
الرَّحْمَنُ فَوَاللَّهِ مَا أَذْرِي مَا هُوَ وَلَكِنْ اكْتُبْ
بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ كَمَا كُنْتَ تَكْتُبُ فَقَالَ الْمُسْلِمُونَ
وَاللَّهِ لَا نَكْتُبُهَا إِلَّا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اكْتُبْ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ ثُمَّ قَالَ هَذَا
مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ سُهَيْلٌ
وَاللَّهِ لَوْ كُنَّا نَعْلَمُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ مَا صَدَدْنَاكَ
عَنِ الْبَيْتِ وَلَا قَاتَلْنَاكَ وَلَكِنْ اكْتُبْ مُحَمَّدُ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَاللَّهِ إِنِّي لَرَسُولُ اللَّهِ وَإِنْ
كَذَّبْتُمُونِي اكْتُبْ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ الزُّهْرِيُّ
وَذَلِكَ لِقَوْلِهِ لَا يَسْأَلُونِي خُطَّةً يُعْظَمُونَ فِيهَا
حُرْمَاتِ اللَّهِ إِلَّا أَعْطَيْتُهُمْ إِيَّاهَا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ
ﷺ عَلَى أَنْ تَحْلُوا بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْبَيْتِ فَتَطُوفَ بِهِ
فَقَالَ سُهَيْلٌ وَاللَّهِ لَا تَتَحَدَّثُ الْعَرَبُ أَنَا أُخِذْنَا
ضُغْطَةً وَلَكِنْ ذَلِكَ مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَكَتَبَ
فَقَالَ سُهَيْلٌ وَعَلَى أَنَّهُ لَا يَأْتِيكَ مِنَّا رَجُلٌ وَإِنْ
كَانَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا رَدَدْتَهُ إِلَيْنَا قَالَ الْمُسْلِمُونَ
سُبْحَانَ اللَّهِ كَيْفَ يُرَدُّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَقَدْ جَاءَ

¹ Ugovor je pisao Alija b. Ebu-Talib.

uveličavati Allahove svetinje, a da im neću to dati.” Zatim mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– ... na to da nam se do Ka'be dade slobodan put pa da je obidemo.

– Boga mi, ne – rekao je Suhejl – Arapi će pričati da smo bili prisiljeni, nego to (učinite) slijedeće godine i tako je (pisar) napisao.

Potom je Suhejl rekao:

– ... i na to da ti od nas neće doći nijedan muškarac, pa makar bio na tvojoj vjeri, a da ga nećeš nama vratiti.

– Neka je slavljen Allah! – rekli su muslimani. Kako će se vratiti idolopoklonicima, a došao kao musliman?

Utom je ušao polahko u svojim okovima Ebu-Džendel b. Suhejl b. Amr, a izašao je s gornje strane Mekke i bacio se iza muslimana.

– Muhammede! – rekao je Suhejl – ovo je prvi na koga si se ti obavezao, da ćeš mi ga vratiti.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nismo mi još završili ugovor.”

– Boga mi – reče Suhejl – s tobom, dakle, ne pregovaram nikada ništa!

– Prelazi ti meni na ugovor! – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Ja ti ga ne nastavljam – odgovorio je Suhejl.

– Svakako – dodao je Mikrez – pravi ga!

– Ja ga ne nastavljam! – rekao je (opet) Suhejl.

– Naprotiv – reče Mikrez – nastavljamo ti ga.

Tada je Ebu-Džendel kazao: “Skupino muslimana, zar ću biti vraćen idolopoklonicima, a došao sam kao musliman? Zar ne znate na što sam sve udarao? Bio sam zbog Allaha kažnjavao teškom kaznom.

Omer b. Hattab je izjavio:

– Tada sam se obratio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Nisi li ti, uistinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Svakako – rekao je on.

– Nismo li mi na Istini, a naš neprijatelj na neistini?

مُسْلِمًا فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ أَبُو جَنْدَلِ بْنُ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرِو يَرْسُفُ فِي قَيْودِهِ وَقَدْ خَرَجَ مِنْ أَسْفَلِ مَكَّةَ حَتَّى رَمَى بِنَفْسِهِ بَيْنَ أَظْهُرِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ سُهَيْلٌ هَذَا يَا مُحَمَّدُ أَوَّلُ مَا أَقَاضِيكَ عَلَيْهِ أَنْ تَرُدَّهُ إِلَيَّ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّا لَمْ نَقْضِ الْكِتَابَ بَعْدُ قَالَ فَوَاللَّهِ إِذَا لَمْ أَصَالِحْكَ عَلَى شَيْءٍ أَبَدًا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَجِزْهُ لِي قَالَ مَا أَنَا بِمُجِيزِهِ لَكَ قَالَ بَلَى فَاَفْعَلْ قَالَ مَا أَنَا بِفَاعِلٍ قَالَ مَكْرَزُ بَلْ قَدْ أَجَزْنَاكَ لَكَ قَالَ أَبُو جَنْدَلِ أَيُّ مَعْشَرِ الْمُسْلِمِينَ أَرُدُّ إِلَى الْمُشْرِكِينَ وَقَدْ جِئْتُ مُسْلِمًا إِلَّا تَرَوْنَ مَا قَدْ لَقِيتُ وَكَانَ قَدْ عَذَّبَ عَذَابًا شَدِيدًا فِي اللَّهِ قَالَ فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَاتَيْتُ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ أَلَسْتَ نَبِيَّ اللَّهِ حَقًّا قَالَ بَلَى قُلْتُ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَعَدُّونَا عَلَى الْبَاطِلِ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَلِمَ نُعْطِي الدِّينَةَ فِي دِينِنَا إِذَا قَالَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ وَلَسْتُ أَعْصِيهِ وَهُوَ نَاصِرِي قُلْتُ أَوَلَيْسَ كُنْتَ تُحَدِّثُنَا أَنَا سَنَاتِي الْبَيْتَ فَنَطُوفُ بِهِ قَالَ بَلَى فَأَخْبَرْتُكَ أَنَا نَأْتِيهِ الْعَامَ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُطَوِّفٌ بِهِ قَالَ فَاتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَقُلْتُ يَا أَبَا بَكْرٍ أَلَيْسَ هَذَا نَبِيَّ اللَّهِ حَقًّا قَالَ بَلَى قُلْتُ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَعَدُّونَا عَلَى الْبَاطِلِ قَالَ بَلَى قُلْتُ فَلِمَ نُعْطِي

- upitao sam.
- Svakako – rekao je on.
- Pa zašto se onda podajemo nevrijednom zbog naše vjere?
- Tada je on odgovorio:
- “Ja sam Allahov Poslanik. Ja mu se ne suprotstavljam i On je moj pomagač.”
- A zar nam nisi govorio – rekao sam – da ćemo doći do Ka’be i obići je?
- Svakako – rekao je Alejhisselam. – Saopćio sam ti da ćemo joj doći ove godine.
- Ne – rekao sam.
- Pa ti ćeš – reče Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – uistinu doći i obići je.
- Tada sam – kaže Omer – došao Ebu-Bekru i rekao: “Ebu-Bekre, zar on nije, uistinu, Allahov Poslanik?”
- Svakako – reče on.
- Zar mi nismo na Istini, a naš neprijatelj na neistini? – upitao sam.
- Svakako – odgovori on.
- Pa zašto se onda podajemo nevrijednom zbog naše vjere?
- Čovječe – reče Ebu-Bekr: “On je, uistinu, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. On ne griješi prema svome Gospodaru. On je Njegov pomagač i drži se Njegove zapovijedi. Allaha mi, on je na Istini.
- Nije li nam – rekao sam – pričao, da ćemo otići do Ka’be i obići je?
- Svakako – kazao je on.
- A je li ti rekao, da ćeš joj doći ove godine, a to ne bi? – rekoh.
- Ti ćeš joj, uistinu, doći – reče Ebu-Bekr – obići ćeš je.
- Zuhri je izjavio da je Omer kasnije rekao: “Poslije sam zbog toga (istupa) radio mnogo (dobra djela).”
- Pošto je Alejhisselam dovršio ugovor, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kaže Zuhri

الدِّينَةَ فِي دِينِنَا إِذَا قَالَ أَيُّهَا الرَّجُلُ إِنَّهُ لَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَيْسَ يَعِصِي رَبَّهُ وَهُوَ نَاصِرُهُ فَاسْتَمْسِكْ بِغُرْزِهِ فَوَاللَّهِ إِنَّهُ عَلَى الْحَقِّ قُلْتُ أَلَيْسَ كَانَ يُحَدِّثُنَا أَنَا سَنَأْتِي الْبَيْتَ وَنَطُوفُ بِهِ قَالَ بَلَى أَفَأَخْبَرَكَ أَنَّكَ تَأْتِيهِ الْعَامَ قُلْتُ لَا قَالَ فَإِنَّكَ آتِيهِ وَمُطَوِّفٌ بِهِ قَالَ الزُّهْرِيُّ قَالَ عُمَرُ فَعَمِلْتُ لِذَلِكَ أَعْمَالًا قَالَ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ قَضِيَّةِ الْكِتَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَصْحَابِهِ قُومُوا فَانْحَرُوا ثُمَّ اخْلِقُوا قَالَ فَوَاللَّهِ مَا قَامَ مِنْهُمْ رَجُلٌ حَتَّى قَالَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَلَمَّا لَمْ يَقُمْ مِنْهُمْ أَحَدٌ دَخَلَ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَذَكَرَ لَهَا مَا لَقِيَ مِنَ النَّاسِ فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَتُحِبُّ ذَلِكَ أَخْرُجْ ثُمَّ لَا تُكَلِّمْ أَحَدًا مِنْهُمْ كَلِمَةً حَتَّى تَنْحَرَ بُدْنَكَ وَتَدْعُو حَالِقَكَ فَيَحْلِقَكَ فَخَرَجَ فَلَمْ يُكَلِّمْ أَحَدًا مِنْهُمْ حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ نَحَرَ بُدْنَهُ وَدَعَا حَالِقَهُ فَحَلَقَهُ فَلَمَّا رَأَوْا ذَلِكَ قَامُوا فَانْحَرُوا وَجَعَلَ بَعْضُهُمْ يَحْلِقُ بَعْضًا حَتَّى كَادَ بَعْضُهُمْ يَقْتُلُ بَعْضًا غَمًّا ثُمَّ جَاءَهُ نِسْوَةٌ مُؤْمِنَاتٌ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَاْمْتَحِنُوهُنَّ حَتَّى بَلَغَ بَعْضُ الْكَوَافِرِ فَطَلَّقَ عُمَرُ يَوْمَئِذٍ امْرَأَتَيْنِ كَانَتَا لَهُ فِي الشَّرْكِ فَتَزَوَّجَ إِحْدَاهُمَا مُعَاوِيَةَ بْنَ

– reče svojim drugovima:

“Ustanite i zakoljite kurbane i onda se obrijte!”

– Boga mi – rekao je Zuhri – nijedan čovjek od njih nije ustao dok nije to kazao tri puta. I pošto nije niko od njih ustao, on je ušao Ummi-Selemi i spomenuo joj što (mu) se dogodilo kod svijeta, a Ummi-Selema je kazala: “Allahov Poslaniče, želiš li to, izađi i ne govori ni s kim od njih nijedne riječi dok ne zakolješ svoje deve i ne zovneš svoga bricu pa da te obrije.”

Tada je on izašao i nije ni s kim od njih govorio dok nije to učinio: zaklao svoje deve, pozvao svoga bricu i on ga obrijao.

Kada je to svijet vidio, ustao je, poklao deve i jedni druge počeli brijati, tako da su jedni druge skoro htjeli tući od tuge.

Poslije su Alejhisselamu došle neke žene muslimanke, pa je Uzvišeni Allah objavio: “Vjernici, kada vam dođu vjernice, kao iseljenice, ispitajte ih...” pa do: “... u braku idolopoklonice.”¹

Tada je Omer pustio dvije svoje žene, koje su bile u idolopoklonstvu i jednu od njih dviju vjenčao je Mu‘avija b. Ebi-Sufjan, a drugu Safvan b. Umejje.

Poslije se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio u Medinu, pa mu je došao Ebu- Besir, čovjek od Kurejšija, a bio je musliman, i Kurejšije su poslale dvojicu ljudi da ga zatraže.

– Drži se ugovora! – rekli su – koga si nam dao.

Tada ga je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, predao toj dvojici ljudi i oni su ga odveli i kada su stigli u Zul-Hulejfu, odsjeli su da pojedu nešto datula što su ih imali.

Potom je Ebu-Besir rekao jednom od njih dvojice: “O ti i ti, Boga mi, smatram tu tvoju sablju dobrom!” Tada ju je on izvukao i rekao: “Da, Boga

أَبِي سُفْيَانَ وَالْأُخْرَى صَفْوَانُ بْنُ أُمَيَّةَ ثُمَّ رَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ فَجَاءَهُ أَبُو بَصِيرٍ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَهُوَ مُسْلِمٌ فَأَرْسَلُوا فِي طَلْبِهِ رَجُلَيْنِ فَقَالُوا الْعَهْدَ الَّذِي جَعَلْتَ لَنَا فَدَفَعَهُ إِلَى الرَّجُلَيْنِ فَخَرَجَا بِهِ حَتَّى بَلَغَا ذَا الْحُلَيْفَةِ فَنَزَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْ تَمَرٍ لَهُمْ فَقَالَ أَبُو بَصِيرٍ لِأَحَدِ الرَّجُلَيْنِ وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرَى سَيْفَكَ هَذَا يَا فَلَانُ جَيِّدًا فَاسْتَلَّهُ الْآخَرُ فَقَالَ أَجَلُ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَجَيِّدٌ لَقَدْ جَرَّبْتُ بِهِ ثُمَّ جَرَّبْتُ فَقَالَ أَبُو بَصِيرٍ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْهِ فَأَمَكْنَهُ مِنْهُ فَضْرَبَهُ حَتَّى بَرَدَ وَفَرَ الْآخَرُ حَتَّى أَتَى الْمَدِينَةَ فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ يَعْدُو فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ رَأَاهُ لَقَدْ رَأَى هَذَا ذُعْرًا فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قُتِلَ وَاللَّهِ صَاحِبِي وَإِنِّي لَمَقْتُولٌ فَجَاءَهُ أَبُو بَصِيرٍ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ وَاللَّهِ أَوْفَى اللَّهِ ذِمَّتَكَ قَدْ رَدَدْتَنِي إِلَيْهِمْ ثُمَّ أَنْجَانِي اللَّهُ مِنْهُمْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَيْلُ أُمِّهِ مِسْعَرُ حَرْبٌ لَوْ كَانَ لَهُ أَحَدٌ فَلَمَّا سَمِعَ ذَلِكَ عَرَفَ أَنَّهُ سَيَرُدُّهُ إِلَيْهِمْ فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى سَيْفَ الْبَحْرِ قَالَ وَيَنْفِلْتُ مِنْهُمْ أَبُو جَنْدَلِ بْنُ سُهَيْلٍ فَلَحِقَ بِأَبِي بَصِيرٍ فَجَعَلَ لَا يَخْرُجُ مِنْ قُرَيْشٍ رَجُلٌ قَدْ أَسْلَمَ إِلَّا لَحِقَ بِأَبِي بَصِيرٍ حَتَّى اجْتَمَعَتْ مِنْهُمْ

¹ Cijeli prijevod djelimično navedenog 10. ajeta poglavlja El-Mumtehane naveden je u poglavlju: O uvjetima, kada ih je dozvoljeno postavljati.

mi! Ona je stvarno dobra i njom sam već vježbao i uvježbao se.”

Zatim je Ebu-Besir kazao:

– Pokaži mi da je vidim! I on ju je od njega čvrsto uzeo (smjestio) i udario ga da se i ohladio (umro) a drugi pobjegao, došao u Medinu i jureći ušao u džamiju i kada ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio, rekao je: “To je prestravljen (čovjek)!”

Pošto se približio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Boga mi, moj je drug ubijen, a sigurno ću biti i ja ubijen!”

Tada je došao Ebu-Besir i kazao:

– Allahov Poslaniče, Boga mi, Allah ti je dao da si ispunio svoju šticieničku obavezu. Vratio si me njima, a Alah me je od njih spasio!

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kuku njegovoj majci! To je sredstvo raspirivanja rata, ako ubijeni ikoga ima.”

Kada je to Ebu-Besir čuo, saznao je da će ga Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, njima vratiti, pa je izašao i došao do morske obale.

– I Ebu-Džendel b. Suhejl se – kaže prenosilac – okrenuo od njih i priključio se Ebu-Basiru.

Tako je svaki čovjek koji je primio islam pobjegao od Kurejšija, priključio se Ebu-Besiru i tako se od njih prikupila jedna velika skupina. I Boga mi, kada god su čuli za kakav karavan Kurejšija da je izašao za Šam, oni su ga predusreli, ljude poubijali, a imovinu im oduzeli.

Potom su Kurejšije poslali (Ebu-Sufjana) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, zaklinjući ga Bogom i rodbinskom vezom, samo da im pošalje (svoju zabranu), a onaj koji mu dođe (od njih), on je siguran. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posalo (zapovijed), na što je Uzvišeni Allah objavio: “On je Onaj koji je odbio (povukao) njihove ruke od vas, a vaše ruke od njih unutar u Mekki, nakon što vam je dao pobjedu nad njima...”, pa do kraja (ajeta): “...

عَصَابَةُ فَوَاللَّهِ مَا يَسْمَعُونَ بِعِيرٍ خَرَجَتْ لِقُرَيْشٍ إِلَى الشَّامِ إِلَّا اغْتَرَضُوا لَهَا فَقَتَلُوهُمْ وَأَخَذُوا أَمْوَالَهُمْ فَأَرْسَلَتْ قُرَيْشٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ تَنَاشِدُهُ بِاللَّهِ وَالرَّحِمِ لَمَّا أُرْسِلَ فَمَنْ أَتَاهُ فَهُوَ آمِنٌ فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَيْهِمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ حَتَّى بَلَغَ الْحِمِيَّةَ حِمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَكَانَتْ حِمِيَّتُهُمْ أَنَّهُمْ لَمْ يَقْرَأُوا أَنَّهُ نَبِيُّ اللَّهِ وَلَمْ يَقْرَأُوا بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَحَالُوا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْبَيْتِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَعَرَّةُ الْعُرَّةِ الْجَرَبُ تَزِيلُوا تَمَيَّزُوا وَحَمَيْتُ الْقَوْمَ مَنَعْتُهُمْ حِمَايَةً وَأَحْمَيْتُ الْحِمَى جَعَلْتُهُ حِمَى لَا يُدْخَلُ وَأَحْمَيْتُ الْحَدِيدَ وَأَحْمَيْتُ الرَّجُلَ إِذَا أَغْضَبْتَهُ إِحْمَاءً .

pojavio se ponos i to neznabožački ponos...”¹
Njihov ponos bio je u tome što nisu priznali da je Muhammed, Allahov poslanik i što nisu pristali na tekst (ugovora): “U ime Allaha, Sveopćeg Dobročinitelja, Milostivog!”, i što su se ispriječili između muslimana i Ka’be.

2733. Ukajl je, prenoseći od Zuhrija, rekao da je Urve izjavio:

– Saopćila mi je Aiša da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ispitivao žene (iseljenice) i saopćio nam je da je on, kada je Uzvišeni Allah objavio da vrate idolopoklonicima ono (bračnog dara) što su ga oni dali onim svojim ženama koje su izbjegle (iz Mekke) i kada je presudio muslimanima da ne drže u braku žene idolopoklonice – Omer je (odmah) pustio svoje dvije žene: Kurejbu, kćerku Ebu-Ubejja i kćerku Džervele Huza’ija, pa je Kurejbu vjenčao Muavija b. Ebu-Sufjan, a drugu je vjenčao Ebu-Džehm.

Pošto idolopoklonici nisu htjeli pristati da dodaju ono što su muslimani dali (od bračnog dara) svojim (nekadašnjim) suprugama, Uzvišeni Allah je objavio: “Ako vam štogod (od bračnog dara) vaših (bivših) žena izmakne nevjernicima pa dođe red na vas (da dajete)...”

“El-Akbu! jeste ono što muslimani daju onim idolopoklonicima čija je žena izbjegla (muslimanima u Medinu).

Tada je još naredio, da se (bračni dar) daje onima od muslimana čije su žene otišle, onoliko koliko

٢٧٣٣. وَقَالَ عُقَيْلٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ عُرْوَةُ فَأَخْبَرْتَنِي عَائِشَةُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَمْتَحِنُهُنَّ وَيَبْلَغُنَا أَنَّهُ لَمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَرُدُّوا إِلَى الْمُشْرِكِينَ مَا أَنْفَقُوا عَلَى مَنْ هَاجَرَ مِنْ أَزْوَاجِهِمْ وَحَكَمَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ أَنْ لَا يُمَسِّكُوا بَعْضُ الْكُوفَرِ أَنْ عُمَرَ طَلَّقَ امْرَأَتَيْنِ قَرِيبَةَ بِنْتَ أَبِي أُمَيَّةَ وَابْنَةَ جَرْوَلِ الْخُزَاعِيِّ فَتَزَوَّجَ قَرِيبَةَ مُعَاوِيَةَ وَتَزَوَّجَ الْأُخْرَى أَبُو جَهْمٍ فَلَمَّا أَبَى الْكُفَّارُ أَنْ يَقْرُوا بِأَدَاءِ مَا أَنْفَقَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقِبْتُمْ وَالْعُقْبُ مَا يُؤَدِّي الْمُسْلِمُونَ إِلَى مَنْ هَاجَرَتْ امْرَأَتُهُ مِنَ الْكُفَّارِ فَأَمَرَ أَنْ يُعْطَى مَنْ ذَهَبَ لَهُ زَوْجٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ مَا أَنْفَقَ مِنْ صَدَاقِ نِسَاءِ الْكُفَّارِ اللَّائِي هَاجَرْنَ وَمَا نَعْلَمُ أَنَّ أَحَدًا مِنَ الْمُهَاجِرَاتِ ارْتَدَّتْ بَعْدَ إِيْمَانِهَا وَيَبْلَغُنَا أَنَّ أَبَا بَصِيرٍ بَنَ أَسِيدَ الثَّقَفِيِّ قَدِمَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ

¹ Cijeli prijevod fragmentarno navedenih ajeta 24-26. poglavlja El-Feth glasi:

“On je Onaj koji je odbio (sustegao) njihove ruke od vas i vaše ruke od njih unutar Mekke, nakon što vam je dao pobjedu nad njima. Allah vidi sve što vi radite. To su oni koji ne vjeruju i vas sprečavaju od Mesdžidul-Harama (Ka’be) i (sprečavaju zavjetovanu) žrtvu određenu da stigne na svoje mjesto. A da nije (u Mekki) vjernika i vjernica, koje vi ne znate (pa) da ih ne pregazite, zbog čega bi vas i ne znajući pogodila neugodnost (dao bih vam dozvolu za oslobađanje Mekke). (To je zato) da Allah uvede u Svoju milost koga hoće. Da su vjernici (u Mekki) izdvojeni, Mi bismo kaznili one između njih koji ne vjeruju, bolnom kaznom.

(Sjetite se) kada se u srcima nevjernika pojavio ponos i to neznabožački ponos, a Allah je ubacio u srca Poslanika i vjernika Svoju smirenost i obavezao ih riječju bogobožnosti (kelimei-šhadetom), a svakako su oni imali najviše prava na nju i dostojni su je. Zaista Allah zna sve.”

je on dao bračnog dara ženama idolopoklonicima; onima koje su pobjegle (u Mekku), ali mi ne znamo nijedne od iseljenica (iz Mekke u Medinu) da se vratila (u idolopoklonstvo) nakon svoga (prihvatanja) vjerovanja (islama).

A preneseno nam je (kaže Zuhrija) da je Ebu-Besir b. Esed es-Sekafi došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, kao vjernik izbjeglica u vrijeme (mirovnog ugovora, pa da je Ahnes b. Šerik pisao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i tražio mu Ebu-Basira i tada spomenuo cijeli slučaj.

UVJETI PRILIKOM ZAJMA

2734. Lejs je rekao: Pričao mi je Dža'fer b. Rebi' prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo jednog čovjeka koji je zatražio od nekog Izraelićanina da mu pozajmi hiljadu zlatnika i on mu ih je vratio do imenovanog (ugovorenog) roka. Ibni-Omer i Ata, radijallahu anhuma, rekli su: "Zajam je dozvoljen, kada mu se odredi rok (isplate).

ROB OSLOBOĐEN UGOVORENIM OTKUPOM I UVJETI KOJI SE NE DOZVOLJAVAJU, KOJI SU U SUPROTNOSTI BOŽIJOJ KNJIZI

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, rekao je za roba oslobođenog ugovorenim otkupom: "Uvjeti roba i gospodara, među njima su (punovažni)."

A Ibnu-Omer, ili Omer, radijallahu anhuma, kaže: "Svaki uvjet suprotan Allahovoj Knjizi bezvrijedan je, pa makar se uvjetovao stotinu puta."

Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: "(To) se prenosi od obojice: od Omera i od Ibnu-Omera."

مُؤْمِنًا مُهَاجِرًا فِي الْمَدَّةِ فَكَتَبَ الْأَخْنَسُ بْنُ شَرِيْقٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَسْأَلُهُ أَبَا بَصِيرٍ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ .

بَابُ الشَّرْطِ فِي الْقَرْضِ

٢٧٣٤. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رَبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَ رَجُلًا سَأَلَ ﷺ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ بَعْضَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يُسَلِّفَهُ أَلْفَ دِينَارٍ فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى .
وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَعَطَاءٌ إِذَا أَجَلَهُ فِي الْقَرْضِ جَازَ .

بَابُ الْمَكَاتِبِ وَمَا لَا يَحِلُّ مِنْ الشَّرْطِ الَّتِي تُخَالِفُ كِتَابَ اللَّهِ

وَقَالَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فِي الْمَكَاتِبِ شُرُوطُهُمْ بَيْنَهُمْ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ أَوْ عُمَرُ كُلُّ شَرْطٍ خَالَفَ كِتَابَ اللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَيُقَالُ عَنْ كِلَيْهِمَا عَنْ عُمَرَ وَابْنِ عُمَرَ .

2735. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Jahje, on od Amre, ona od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila, da joj je došla Berira i tražila od nje materijalnu pomoć za svoj otkup, pa joj je ona rekla:

– Ako hoćeš, dat ću (iznos) tvome gospodaru, a da patronat bude moj?

I kada je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ona mu je to spomenula, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je: “Kupi je i oslobodi je, a patronat pripada samo onom ko je roba oslobodio.”

Kasnije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao na minber i rekao: “Šta je ljudima pa stavljaju uvjete, kojih nema u Allahovoj Knjizi! Ko sebi uvjetuje nešto što nema u Allahovoj Knjizi, to mu ne pripada, pa makar to sebi uvjetovao i stotinu puta.”

ŠTA JE U OČITOVANJU DOZVOLJENO
UVJETOVATI I UZIMATI I UVJETI KOJI
SU MEĐU SVIJETOM UOBIČAJENI I KADA
NEKO KAŽE: “STOTINU, IZUZIMAJUĆI
JEDAN ILI DVA”

Ibnu-Avn prenosi od Ibnu-Sirina, da je jedan čovjek rekao svome najamniku: “Uvedi svoju devu, pa ako ona ne ode s tobom toga i toga dana, imat ćeš stotinu dirhema i on nije izašao.”

Šurejh je rekao: “Ko sam sebi stavi neki uvjet dobrovoljno, bez sile, on mu je obavezan.”

Ejjub od Ibnu-Sirina prenosi:

– Jedan čovjek je prodao neku hranu i rekao (kupcu): “Ako ti ne dođeš u srijedu, nema između mene i tebe nikakve kupoprodaje”, i on mu nije došao.

Šurejh je kasnije kupcu rekao: “Ti si iznevjerio i osudio ga (presudio je protiv njega).”

٢٧٣٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَتَتْهَا بَرِيرَةُ تَسْأَلُهَا فِي كِتَابَتِهَا فَقَالَتْ إِنَّ شَيْتَ أَعْطَيْتُ أَهْلَكَ وَيَكُونُ الْوَلَاءُ لِي فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَكَرْتُهُ ذَلِكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ابْتِاعِيهَا فَأَعْتِقِيهَا فَإِنَّمَا الْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَشْتَرِطُونَ شُرُوطًا لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنْ اشْتَرَطَ شَرْطًا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَيْسَ لَهُ وَإِنْ اشْتَرَطَ مِائَةَ شَرْطٍ .

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الْإِشْتِرَاطِ
وَالْتَّنْيَا فِي الْإِقْرَارِ وَالشُّرُوطِ الَّتِي يَتَعَارَفُهَا
النَّاسُ بَيْنَهُمْ وَإِذَا قَالَ مِائَةً إِلَّا وَاحِدَةً أَوْ ثِنْتَيْنِ

وَقَالَ ابْنُ عَوْنٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ رَجُلٌ لِكَرِيهِهِ أَرْحِلْ رِكَابَكَ فَإِنْ لَمْ أَرْحِلْ مَعَكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا فَلَكَ مِائَةُ دِرْهَمٍ فَلَمْ يَخْرُجْ فَقَالَ شَرِيحٌ مَنْ شَرَطَ عَلَى نَفْسِهِ طَائِعًا غَيْرَ مُكْرَهٍ فَهُوَ عَلَيْهِ وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ إِنَّ رَجُلًا بَاعَ طَعَامًا وَقَالَ إِنْ لَمْ آتِكَ الْأَرْبَعَاءُ فَلَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَيْعٌ فَلَمْ يَجِئْ فَقَالَ شَرِيحٌ لِلْمُشْتَرِي أَنْتَ أَخْلَفْتَ فَقَضَى عَلَيْهِ .

2736. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njega obavijestio Šu'ajb, ovome priča Ebu-Zinad prenoseći od A'redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah ima devedeset devet imena, stotinu izuzimajući jedno, i ko ih sva spominje i shodno njima djeluje, ući će u Džennet.”

UVJETI PRI UVAKUFLJENJU

2737. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari, ovome Ibnu-Avn, rekavši:

– saopćio mi je Nafi', prenoseći od Ibnu-Omera, radijallahu anhumu, da je Omeru b. Hattabu dopala neka zemlja u Hajberu, pa je on došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, tražeći za nju savjet i rekao: “Allahov Poslaniče, dobio sam zemlju u Hajberu i nema mi draže imovine od nje, pa šta mi naređuješ za nju?”

– Ako hoćeš – rekao je Alejhisselam – uvakufi je u osnovi, a (prihod) podijeli!

– Tada ju je Omer – kaže Nafi' – uvakufio (uvjetujući): da se ne može prodati, ne može pokloniti i ne može naslijediti, a da se (prihod njen) dijeli siromasima, rodbini, za otkup robovima, na Allahovom putu, putniku (bez materijalnih sredstava), gostu i da onome ko s tim upravlja nije grijeh da od toga jede, umjereno (po običaju) i da drugog nahrani, ne gomilajući time (sebi) imetak.

– Ibnu-Avn je izjavio: Ovo sam ispričao Ibnu-Sirinu, a on reče: “... samo da time ne skuplja sebi imetak.”

٢٧٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ لِلَّهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً إِلَّا وَاحِدًا مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ.

بَابُ الشُّرُوطِ فِي الْوَقْفِ

٢٧٣٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَصَابَ أَرْضًا بِخَيْبَرَ فَآتَى النَّبِيَّ ﷺ يَسْتَأْمِرُهُ فِيهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أَصَبْتُ أَرْضًا بِخَيْبَرَ لَمْ أَصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ عِنْدِي مِنْهُ فَمَا تَأْمُرُ بِهِ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَضْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا قَالَ فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ أَنَّهُ لَا يَبَاعُ وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ وَتَصَدَّقَ بِهَا فِي الْفُقَرَاءِ وَفِي الْقُرْبَى وَفِي الرِّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَالضَّيْفِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ وَيُطْعِمَ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ قَالَ فَحَدَّثْتُ بِهِ ابْنَ سِيرِينَ فَقَالَ غَيْرَ مُتَأَثِّلٍ مَالًا.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْوَصَايَا

OPORUKE

O OPORUKAMA

i izjavi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Oporuka čovjeka treba da je kod njega napisana!”

I o riječima Uzvišenog Allaha: “Propisano vam je, kada se nekom od vas približi smrt, ako ostavlja imetak, da (ga) oporuči roditeljima i rodbini, kao dužnost bogobojažnih. Grijech pada samo na one koji budu mijenjali, nakon što su je čuli. Zaista, Allah sve čuje i sve zna.

Nije grješan ko izvrši izmirenje (nagodbu između onih kojih se tiče oporuka) ako se bude bojaio da će oporučilac (svojom oporukom) zapasti u pogrešku (pristrasnost) ili grijeh. Zaista, Allah oprašta i Milostiv je.”¹

Dženefen znači: naklonost, pristrasnost, a *mutedžanifun*: koji nečemu naginje, stremlji.

2738. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Dužnost je svakog muslimana koji ima nešto za oporuku, da ne prenoći ni dvije noći, a da njegova oporuka ne bude kod njega napisana.

بَابُ الْوَصَايَا

وَقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ وَصِيَّةُ الرَّجُلِ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ
وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ
الْمَوْتُ أَنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةَ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا
سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ
بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ) (جَنَفًا)
مَيْلًا مُتَجَانِفًا مَائِلًا.

٢٧٣٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا حَقُّ
أَمْرِي مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ

¹ El-Bekare: 180-182.

Neki misle da je 11. ajet poglavlja En-Nisa, kojim je regulisano nasljedstvo muslimana, derogirao ovaj propis o oporučivanju, ali to neće biti tačno, jer je ovaj ajet objavljen poslije ajeta o nasljedstvu. Ajeti o oporuci samo nadopunjuju propise o nasljedstvu.

U drugom nizu prenosilaca Malika slijedi Muhammed b. Muslim prenoseći (hadis) od Amra, on od Ibn-Omera, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

2739. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Haris, njemu Jahja b. Ebu-Bukejr, ovome Zuhejr b. Mu'avija Džu'fi, njemu prenio Ebu-Ishak od Amra b. Harisa, šurjaka Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, brata Džuvejrije, kćerke Harisove, da je kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio poslije svoje smrti ni dirhema ni dinara, ni roba ni robinje, niti išta osim svoju mazgu Bejda', svoje oružje i zemlju, koju je već ranije bio uvakufio.¹

2740. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Malik, ovome Talha b. Musarrif, koji je rekao:

– Pitao sam Abdullaha b. Ebu-Evfa, radijallahu anhu: "Je li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, što oporučio?"

– Ne – odgovorio je.

– Pa kako je onda svijetu propisana ili reče naređena oporuka.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oporučio je Allahovu Knjigu (Kur'an) – odgovori on.

إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ تَابَعَهُ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٧٣٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ أَبِي بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ خَتَنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَخِي جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ مَوْتِهِ دِرْهَمًا وَلَا دِينَارًا وَلَا عَبْدًا وَلَا أَمَةً وَلَا شَيْئًا إِلَّا بَعَلَّتْهُ الْبَيْضَاءُ وَسِلَاحُهُ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً .

٢٧٤٠. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مَالِكٌ هُوَ ابْنُ مِغْوَلٍ حَدَّثَنَا طَلْحَةُ بْنُ مُصَرِّفٍ قَالَ سَأَلْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَلْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَوْصَى فَقَالَ لَا فَقُلْتُ كَيْفَ كُتِبَ عَلَى النَّاسِ الْوَصِيَّةُ أَوْ أُمِرُوا بِالْوَصِيَّةِ قَالَ أَوْصَى بِكِتَابِ اللَّهِ .

¹ Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao je šest mazgi: Šehba', šarenobijelu, poznatu pod imenom Duldul, koju mu je poklonio Mukavkis, vladar Egipta, Fidda, koju mu je poklonio Ferve b. Amr Džuzami i koju je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio Ebu-Bekru; mazgu poklonjenu od gospodara Džendela; mazgu dobivenu od starješine Ejla koja se zvala Elija prema navodima Muslima, njezino pravo ime bilo je Bejda; mazga poklonjena od Negusa i još jednu poklonjenu od perzijskog vladara. Poslije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti ostala je samo Duldul i bila je kod Alije b. Ebu-Taliba, kasnije kod Abdullaha b. Dža'fera, i uginula je u doba vladavine Mu'avija (41-60. H.). Prema navodima Ibn-Esira, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devet sablji. Najpopularnija od njih zvaše se Zul-fikar, koju je dobio kao ratni plijen u borbi na Bedru. Kasnije je poklanja Aliji b. Ebu-Talibu. Zatim ona bijaše na čuvanju kod Muhammeda b. Hanefija pa Muhammeda b. Abdullaha b. Hasana b. Huseina, radijallahu anhu. Imao je pet kopalja razne izrade. Nešto obradive zemlje Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, imao je u Fedeku, koju je uvakufio davno prije svoje smrti u korist putnika koji su ostali bez materijalnih sredstava. Imao je više od šezdeset robova i dvadeset robinja i sve ih je za svoga života besplatno oslobodio, osim onih koji su umrli prije oslobađanja. Tako je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, smrt zatekla bez ikakve imovine pa nije imao šta oporučiti.

2741. PRIČAO NAM JE Amr b. Zurare, njemu prenio Isma'il od Ibn-Avna, on od Ibrahima, a ovaj od Esveda, da je kazao:

– Spominjali su neki (ashabi) kod Aiše, da je Alija, radijallahu anhu, imao oporuku (za hilafeta), pa je ona upitala: “Kad je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, učinio njemu tu oporuku?” “Ja sam ga (pred smrt) držala naslonjena na svojim grudima”, ili je rekla, “... na svom krilu.

Zatražio je lavor, zatim se presavio na moje krilo i nisam ni osjetila da je već umro.” “Pa kada mu je učinio tu oporuku?”

OSTAVITI SVOJE NASLJEDNIKE BOGATE BOLJE JE NEGO DA PROSJAČE OD LJUDI

2742. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu prenio Sufjan od Sa'da b. Ibrahima, a on od Amira b. Sa'da, da je Sa'd b. Ebi-Vekas, radijallahu anhu, izjavio:

– Došao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (za vrijeme Oprosnog hadža) da me obiđe. Ja sam tada bio u Mekki. On nije volio da neko umre u zemlji iz koje je ranije učinio hidžru. Tada Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Allah se smilovao sinu Afraovu!
– Allahov Poslaniče, rekoh, veli Sa'd – želim da oporučim svu svoju imovinu!
– Ne – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

– Pa onda polovinu? – upitah ja.
– Ne – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.
– Pa mogu li onda trećinu? – upitah ja.
– Trećina (može) – reče Resulullah – ali je trećina mnogo. Da ostaviš svoje nasljednike bogate bolje ti je nego da ih ostaviš siromašne, pa da pružaju svoje ruke prema svijetu i traže (materijalnu pomoć). Uistinu, što god potrošiš za opskrbu svoje obitelji smatra se sadakom, čak

٢٧٤١. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ ذَكَرُوا عِنْدَ عَائِشَةَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ وَصِيًّا فَقَالَتْ مَتَى أَوْصَى إِلَيْهِ وَقَدْ كُنْتُ مُسْنِدَتَهُ إِلَى صَدْرِي أَوْ قَالَتْ حَجَرِي فَدَعَا بِالطَّسْتِ فَلَقَدْ انْخَنَثَ فِي حَجَرِي فَمَا شَعَرْتُ أَنَّهُ قَدْ مَاتَ فَمَتَى أَوْصَى إِلَيْهِ .

بَابُ أَنْ يَتْرَكَ وَرَثَتَهُ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مَنْ أَنْ يَتَكَفَّفُوا النَّاسَ

٢٧٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ يَعُودُنِي وَأَنَا بِمَكَّةَ وَهُوَ يَكْرَهُ أَنْ يَمُوتَ بِالْأَرْضِ الَّتِي هَاجَرَ مِنْهَا قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ ابْنَ عَفْرَاءَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِي بِمَا لِي كُلُّهُ قَالَ لَا قُلْتُ فَالْشَّطْرُ قَالَ لَا قُلْتُ الثُّلُثُ قَالَ فَالثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ إِنَّكَ أَنْ تَدَعَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَدْعَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ النَّاسَ فِي أَيْدِيهِمْ وَإِنَّكَ مِنْهُمَا أَنْفَقْتَ مِنْ نَفَقَةٍ فَإِنَّهَا صَدَقَةٌ حَتَّى اللَّقْمَةُ الَّتِي تَرْفَعُهَا إِلَى فِي أَمْرَاتِكَ وَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَرْفَعَكَ فَيَنْتَفِعَ بِكَ نَاسٌ وَيُضَرَّ بِكَ آخَرُونَ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ يَوْمَئِذٍ إِلَّا ابْنَةٌ .

i zalogaj koga podigneš do usta svojoj ženi. Možda, da te Allah još poživi pa da svijetu (muslimanima) budeš još od koristi, a drugima (neprijateljima) od štete.

On je tada imao samo kćerku.

OPORUKA JE SAMO DO TREĆINE IMOVINE

Hasan (Basri) je izjavio: “Nemuslimanu, podaniku islamske države, dozvoljava se oporuka do iznosa trećine (njegove imovine).”¹

A Uzvišeni Allah je rekao: “Sudite im kako je Allah objavio!”

2743. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Sufjan od Hišama b. Urveta, (on) od svoga oca, a (ovaj) da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, kazao:

– Da svijet hoće sniziti (oporuku) na četvrtinu, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... pa trećina (može), a i trećina je mnogo!”, ili je rekao: “trećina je velika.”

2744. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Zekerijja b. Advijj, ovome prenio Mervan od Hašima b. Hašima, on od Amira b. Sa‘da, a ovaj da je njegov otac, radijallahu anhu, kazao:

– Razbolio sam se pa me posjetio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja rekoh: “Allahov Poslaniče, moli Allaha da me ne vrati natrag (pa da umrem u Mekki).”

– Nadati se je – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – da ti Allah podari zdravlje i da se tobom svijet još koristi.

Rekoh: “Želim da oporučim, pošto imam samo jednu kćerku. Oporučit ću polovinu.

بَابُ الْوَصِيَّةِ بِالثُّلُثِ

وَقَالَ الْحَسَنُ لَا يُجُوزُ لِلذَّمِّيِّ وَصِيَّةٌ إِلَّا الثُّلُثُ
وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ).

٢٧٤٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَوْ غَضَّ النَّاسُ إِلَى الرَّبْعِ لِأَنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ.

٢٧٤٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا
زَكَرِيَّا بْنُ عَدِيٍّ حَدَّثَنَا مَرْوَانُ عَنْ هَاشِمِ
ابْنِ هَاشِمٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَضْتُ فَعَادَنِي النَّبِيُّ ﷺ فَقُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ لَا يَرُدَّنِي عَلَى عَقْبِي قَالَ لَعَلَّ
اللَّهُ يَرْفَعَكَ وَيَنْفَعُ بِكَ نَاسًا قُلْتُ أُرِيدُ أَنْ أُوصِيَ
وَأَنَا لِي ابْنَةٌ قُلْتُ أَوْصِيَ بِالنِّصْفِ قَالَ النِّصْفُ كَثِيرٌ
قُلْتُ فَالثُّلُثُ قَالَ الثُّلُثُ وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ أَوْ كَبِيرٌ قَالَ
فَأَوْصَى النَّاسُ بِالثُّلُثِ وَجَازَ ذَلِكَ لَهُمْ.

¹ Oporuka šticećenika islamske države ne može ni u kom slučaju prelaziti vrijednost trećine njegove imovine, a oporuka muslimana može ako nema nasljednika ili ako oni dozvole izvršenje oporuke ostavitelja. Malik, Šafija i Ahmed dozvoljavaju činiti oporuku samo do trećine vrijednosti imovine ostavitelja i muslimana makar on bio bez nasljednika, a druge dvije trećine, u tom slučaju, pripadaju državnoj blagajni.

- Ne, polovina je mnogo – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.
- Pa onda trećinu? – rekoh.
- Trećina (može) – reče on – a i trećina je mnogo, ili je rekao: "... velika". I tako su ljudi – kaže Sa'd – oporučivali do trećine i to im je bilo dozvoljeno.²

IZJAVA OPORUČITELJA IZVRŠIOCU
SVOJE OPORUKE: "STARAJ SE ZA MOJE
DIJETE!" I KADA JE IZVRŠIOCU OPORUKE
DOZVOLJENO TUŽENJE.

2745. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, (on) od Ibn-Šihaba, (ovaj) od Urveta b. Zubejra, a on od Aiše, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekla:

- Utbe b. Ebi-Vekas zapovjedio je svome bratu Sa'du b. Ebi-Vekasu: "Sin robinje Zem'e zaista je od mene, pa uzmi ga k sebi!"

Prve godine po oslobođenju Mekke Sa'd ga je uzeo i rekao: "On je sin moga brata i ovo mi je zapovjedio."

Potom je ustao Abd b. Zem'a i kazao: "Ovo je brat, on je sin robinje moga oca, rođen je na njegovoj postelji."

Poslije su otišli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i Sa'd je rekao:

- Allahov Poslaniče, on je sin moga brata i on me je s njim zadužio.

Tada je Abd b. Zem'a kazao: "Moj je brat, jer je sin robinje moga oca."

- O Abd b. Zem'a! – rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – on pripada tebi. Dijete

بَابُ قَوْلِ الْمُوصِي لَوَصِيهِ تَعَاهُدًا
وَلَدِي وَمَا يَجُوزُ لِلْوَصِيِّ مِنَ الدَّعْوَى

٢٧٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ
عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا قَالَتْ كَانَ
عُتْبَةُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ عَهْدَ إِلَى أَخِيهِ سَعْدِ بْنِ
أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ ابْنَ وَلِيدَةَ زَمْعَةَ مَنِيَّ فَأَقْبَضَهُ إِلَيْكَ
فَلَمَّا كَانَ عَامَ الْفَتْحِ أَخَذَهُ سَعْدٌ فَقَالَ ابْنُ أَخِي
قَدْ كَانَ عَهْدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَامَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ
أَخِي وَابْنُ أُمِّ أَبِي وَلَدَ عَلَى فِرَاشِهِ فَتَسَاوَقَا إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ سَعْدٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْنُ أَخِي
كَانَ عَهْدَ إِلَيَّ فِيهِ فَقَالَ عَبْدُ بْنُ زَمْعَةَ أَخِي وَابْنُ
وَلِيدَةَ أَبِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ لَكَ يَا عَبْدُ بْنُ
زَمْعَةَ الْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ ثُمَّ قَالَ
لِسَوْدَةَ بِنْتِ زَمْعَةَ اخْتَجِبِي مِنْهُ لِمَا رَأَى مِنْ شَبَهِهِ
بِعُتْبَةَ فَمَا رَأَاهَا حَتَّى لَقِيَ اللَّهَ .

² Izvršenje oporuke do trećine vrijednosti imovine ostavitelja dozvoljavaju svi islamski pravници jednoglasno, a podijeljena su mišljenja koliki je iznos najbolje oporučiti. Ebu-Bekr je oporučio petinu svoje imovine rekavši: "Allah je muslimanskim borcima odredio petinu od ratnog plijena." Halifa Omer oporučio je jednu četvrtinu. Halifa Alija kaže: "Da se oporučuje petina, draže mi je nego četvrtina, a četvrtina mi je draža od trećine." Poneki pravници preporučuju oporuku do iznosa šestine ostavitelja, a neki do desetine.

pripada postelji, a onom ko se noću privlači tuđim ženama – kamenovanje.

Potom je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Sevidi, kćerki Zem'ata: "Skloni se od njega" – jer je vidio da je on sličio Utbetu i on je više nije ni vidio dok je bio živ.¹

PUNOVAŽNO JE OČITOVANJE KADA GA BOLESNIK UČINI JASNIM POKRETOM SVOJE GLAVE

2746. PRIČAO NAM JE Hassan b. Ebi-Abbad, njemu prenio Hemmam od Katade, ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je jedan Jevrej stukao glavu jedne djevojke između dva kamena, pa je pitana: – Ko ti je to uradio? Je li taj i taj?

I kad je spomenuo ime (Jevreja), potvrdila je pokretom glave.

Tada je on doveden i nije se puštao dok nije priznao (zločin). Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio pa je i njegova glava stučena kamenovanjem.

بَابُ إِذَا أَوْمَأَ الْمَرِيضُ بِرَأْسِهِ إِشَارَةً بَيِّنَةً جَازَتْ

٢٧٤٦. حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ أَبِي عَبَادٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ يَهُودِيًّا رَضَّ رَأْسَ جَارِيَةٍ بَيْنَ حَجَرَيْنِ فَقِيلَ لَهَا مَنْ فَعَلَ بِكَ أَفْلَانٌ أَوْ فُلَانٌ حَتَّى سَمِّيَ الْيَهُودِيُّ فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا فَجِيءَ بِهِ فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى اعْتَرَفَ فَأَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَضَ رَأْسَهُ بِالْحِجَارَةِ.

¹ Tužitelj i optuženi moraju biti pametni. Nije valjana tužba ludaka i maloljetnika nesposobnog za rasuđivanje, ali njih mogu zamjenjivati njihovi skrbnici. Optuženi i predmet tužbe moraju biti potpuno određeni i poznati. Predmet tužbe bit će poznat ako se on na sudu pokaže. Ako nije pri ruci, treba ga detaljno opisati po kakvoći i vrijednosti, a ako se radi o tražbini, treba navesti vrstu, svojstvo i iznos potraživanja. Ako je predmet tužbe nekretnina, kod tuženja i svjedočenja navodi se mahala, selo, srez i pogranične nekretnine s imenima njihovih vlasnika.

ZA NASLJEDNIKA NEMA OPORUKE

2747. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, prenoseći od Verka'a, on od Ibn-Ebi-Nedžiha, ovaj od Ataa, a (on opet) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je kazao:

– Imovina je (u početku islama) pripadala djetetu (ostavitelja), a oporuka roditeljima, pa je Allah dokinuo ono što je htio i odredio: muškarcu pripada koliko dvjema ženama, a roditeljima, svakom od njih, odrediti po šestinu, ženi odredio osminu ili četvrtinu, a mužu polovinu ili četvrtinu.²

MILOSTINJA PRED SMRT

2748. PRIČAO NAM JE Muhammed b. A'la, njemu prenio Ebu-Usame od Sufjana, on od Umare, ovaj od Ebu-Zur'e, (on) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je kazao:

– Neki je čovjek pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, koja je sadaka najvrednija?"

– Da dijeliš dok si zdrav, brižljivo stičeš bogatstvo i bojiš se siromaštva i da ne odgađaš pa da, kada ti duša stigne u grkljan, kažeš: "Tome i tome toliko, a tome i tome toliko" – (imovina) a već je pripala tome i tome.

بَابُ لَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ

٢٧٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ عَنْ وَرْقَاءَ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ الْمَالُ لِلْوَلَدِ وَكَانَتْ الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ فَنَسَخَ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ مَا أَحَبَّ فَجَعَلَ لِلذَّكَرِ مِثْلَ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ وَجَعَلَ لِلْأَبَوَيْنِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسَ وَجَعَلَ لِلْمَرْأَةِ الثُّمْنَ وَالرُّبْعَ وَلِلزَّوْجِ الشَّطْرَ وَالرُّبْعَ.

بَابُ الصَّدَقَةِ عِنْدَ الْمَوْتِ

٢٧٤٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الصَّدَقَةِ أَفْضَلُ قَالَ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ حَرِيصٌ تَأْمُلُ الْغِنَى وَتَخْشَى الْفَقْرَ وَلَا تُمْهَلُ حَتَّى إِذَا بَلَغْتَ الْحُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ.

² Navedenu temu dopunjuju hadisi izloženi u drugim hadiskim zbirkama u nešto drugim varijantama. Ebu-Davud i Tirmizi u svojim *Sunenima* navode da je Ebu-Umame izjavio: Čuo sam riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izrečene na Mini: "Allah je dao svakom njegovu pravo i za nasljednika nema oporuke." Zabilježena je izjava Alije b. Ebu-Taliba: "Nema oporučivanja u korist nasljednika." Darekutni navodi Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi izrečene na Mini: "Allah je svakom čovjeku dodijelio što mu pripada, a oporučiti u korist nasljednika nije dozvoljeno više od jedne trećine ostavštine." Darekutni iznosi da je Dža'fer b. Muhammed prenio od svoga oca: Allahov Poslanik je rekao: "Oporuka nije dozvoljena u korist nasljednika, niti nasljednik ima pravo očitovati neke svoje tražbine poslije smrti ostavitelja."

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“... NAKON OPORUKE KOJU JE OPORUČIO ILI NAKON (ISPLAĆENOG) DUGA...”¹

Spominje se da su Šurejh, Omer b. Abdul-Aziz, Tavus, Ata i Ibn-Uzejne dozvolili bolesnikovo očitovanje za dug.

Hasan (Basri) kaže: “Najpreče je (izvršiti) ono što je čovjek oporučio za sadaku posljednjeg dana (života) na ovom svijetu, a prvog dana na drugom svijetu.” Ibrahim (Neha‘i) i Hakem vele: “Ako bolesnik oprostí dug nasljedniku, on je oslobođen.”

Rafi‘ b. Hadidž je oporučio da se njegova supruga Fezarija ne otkriva, kao ni imovina što je zatvaraju njena vrata.

A Hasan (Basri) je kazao:

– Kada neko pred svoju smrt kaže svom robu: “Ja sam te oslobodio”, (to je) punovažno.

Ša‘bi je izjavio: – Punovažno je priznanje kad žena pred svoju smrt kaže: “Moj mi je muž isplatio moje potraživanje i ja sam ga od njega primila.”

Neki su (pravници) rekli:

– Nije punovažno očitovanje bolesnika u korist jednih nasljednika zbog samo lošeg mišljenja o drugim. Kasnije je neko od njih to odobrio i rekao: “Punovažno je njegovo očitovanje u vezi s (predmetom) ostave (pohrane), robe i u druge (mudarebe).”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ)

وَيُذَكِّرُ أَنَّ شُرَيْحًا وَعُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ وَطَاوُسًا وَعَطَاءً وَابْنَ أُذَيْنَةَ أَجَازُوا إِقْرَارَ الْمَرِيضِ بِدَيْنٍ وَقَالَ الْحَسَنُ أَحَقُّ مَا تَصَدَّقَ بِهِ الرَّجُلُ آخِرَ يَوْمٍ مِنَ الدُّنْيَا وَأَوَّلَ يَوْمٍ مِنَ الْآخِرَةِ وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ وَالْحَكَمُ إِذَا أَبْرَأَ الْوَارِثُ مِنَ الدَّيْنِ بَرِيءٌ وَأَوْصَى رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ أَنْ لَا تُكْشَفَ أَمْرَاتُهُ الْفَزَارِيَّةُ عَمَّا أُغْلِقَ عَلَيْهِ بِأُهَا وَقَالَ الْحَسَنُ إِذَا قَالَ لِمَمْلُوكِهِ عِنْدَ الْمَوْتِ كُنْتُ أَعْتَقْتُكَ جَازَ وَقَالَ الشَّعْبِيُّ إِذَا قَالَتِ الْمَرْأَةُ عِنْدَ مَوْتِهَا إِنَّ زَوْجِي قَضَانِي وَقَبَضْتُ مِنْهُ جَازَ وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ لَا يَجُوزُ إِقْرَارُهُ لِسُوءِ الظَّنِّ بِهِ لِلْوَرَثَةِ ثُمَّ اسْتَحْسَنَ فَقَالَ يَجُوزُ إِقْرَارُهُ بِالْوَدِيعَةِ وَالْبِضَاعَةِ وَالْمُضَارَبَةِ وَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ وَلَا يَحِلُّ مَالُ الْمُسْلِمِينَ لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ آيَةُ الْمُنَافِقِ

¹ Cijeli prijevod 11. i 12. ajeta (poglavlje En-Nisa) gore djelimično navedenih, glasi:

“Allah vam naređuje da od djece vaše – muškom pripada toliko koliko dvjema ženskima. A ako bude više od dvije ženske, njima – dvije trećine onoga što je ostavio, a ako je samo jedna, njoj – polovina. A roditeljima, svakom posebno – šestina od onoga što je ostavio, ako bude imao dijete, a nasljeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj materi – trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj materi – šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi ne znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! – Allah zaista sve zna i mudar je.

A vama pripada – polovina onoga što ostave žene vaše, ako ne budu imale djeteta, a ako budu imale dijete, onda – četvrtina onoga što su ostavile, pošto se izvrši oporuka koju su ostavile, ili podmiri dug. A njima – četvrtina onoga što vi ostavite ako ne budete imali djeteta, a ako budete imali dijete, njima – osmina onoga što ste ostavili, pošto se izvrši oporuka koju ste ostavili ili podmirili dug.

A ako muškarac ili žena ne budu imali ni roditelja ni djeteta a budu imali brata ili sestru, onda će svako od njih dvoje dobiti – šestinu, a ako ih bude više, onda zajednički učestvuju u trećini, pošto se izvrši, ne oštećujući nikoga, oporuka koja je ostavljena ili podmiri dug, to je Allahova zapovijed! – A Allah sve zna i blag je.”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:
– Čuvajte se lošeg mišljenja (o ljudima), jer je loše mišljenje najveća laž u govoru.

Nije dozvoljeno (prisvojiti) imovinu muslimana, jer je izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "... znak licemjera je: kada mu se što povjeri (na čuvanje), on to iznevjeri ...", a Uzvišeni Allah je rekao: "Allah vam naređuje da povjerene vam stvari predajete onima kome pripadaju ...", a nije precizirao nasljednika niti koga drugog. O navedenom znaku licemjera prenio je od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Abdullah b. Amr.²

إِذَا أَوْثَمَنَ حَانَ وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا) فَلَمْ يَخْصْ وَارِثًا وَلَا غَيْرَهُ فِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

2 Cijeli prijevod 58. ajeta, poglavlja En-Nisa, glasi:

“Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kad ljudima sudite, da pravično sudite. Uistinu je divan Allahov savjet! – A Allah doista sve čuje i vidi.

Emanet je stvar povjerena drugom na čuvanje ili oporuka da se izvrši.

Pohranjena stvar (vedi‘a) je ona koja se kod nekoga ostavi u svrhu čuvanja.

Povjerena stvar (emanet) nije u odgovornosti čuvara, i kad bi ona propala bez njegove krivice, on nije odgovoran.

Ostava (vedi‘a) postaje perfektna ponudom i prihvatom stranaka. Ostavljač i čuvar mogu svaki napose, kad god hoće, ostavni ugovor raskinuti. Ostavljač i čuvar moraju biti pametni i sposobni za razlikovanje, a nije potrebno da budu i punoljetni.

Čuvar čuva ustupljeno mu dobro kao i svoje dobro sam sobom ili po svom pouzdaniku. Ako bi stvar propala kod pouzdanika bez njegove krivice, nema odgovornosti ni čuvar ni njegov pouzdanik. Čuvar primljenu stvar čuva ondje gdje čuva slične svoje stvari.

Ako stvar data na čuvanje propadne ili se oštetiti nepažnjom čuvara, ovaj će biti odgovoran. Stvar primljenu na čuvanje nije dozvoljeno pomiješati s nekim drugim dobrom tako da rastava ne bi bila moguća. Čuvar primljenu stvar na čuvanje ne može dati drugome na čuvanje bez dozvole vlasnika. Ako bi to učinio pa stvar propala, on daje vlasniku naknadu.

Mudareba je vrsta zadružnog udruživanja gdje jedna stranka daje kapital (glavnicu), a druga trud i rad. Ova vrsta poslovanja može biti neograničena i ograničena. Ograničena mudareba može se ograničiti vremenom, mjestom i vrstom posla.

Vlasnik kapitala mora biti sposoban za opunomoćenje drugog, a radnik sposoban za povjerenika. Glavnica predana povjereniku mora biti tačno određena, a i dijelovi dobitka zadrugara određeni alikvotno kao polovina, trećina i sl. Radnik je povjerenik vlasnika kapitala. Glavnica (kapital) smatra se pohranom (vedi‘a) u ruci radnika. Kod ograničene udruge, radnik se mora pridržavati uvjeta ograničenja koja je postavio vlasnik kapitala. Ako radnik uradi nešto protiv postavljenih uvjeta pa u poslovanju nastane neka šteta i gubitak, radnik je dužan to nadoknaditi.

Ako bi jedan dio glavnice za druge propao, najprije će se računati da je izgubljeno od dobitka, a ako bi gubitak prešao svotu dobitka i protekao se i na glavicu, neće biti za to radnik odgovoran (Medželle-i ahkam-i šer‘ijje).

2749. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud Ebu-Rebi', njemu Isma'il b. Dža'fer, ovome Nafi' b. Malik b. Ebu-Amir Ebu-Suhejl (prenoseći) od svog oca, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Tri su znaka licemjera: kad priča, laže; kad mu se što povjeri, iznevjeri; i kad što obeća, prevari.

TUMAČENJE RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: "... NAKON OPORUKE KOJU STE OPORUČILI ILI (NAKON) DUGA..."¹

Navodi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio (isplatu) duga prije (izvršenja) oporuke.

Uzvišeni Allah kaže: "Allah vam naređuje da povjerene vam stvari predajete onom kome pripadaju..."²

Prema tome, izvršiti emanet (povjerenu stvar) preče je od dobrovoljne oporuke. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Sadaka se daje samo samo iz imovine koja je preko potrebe."

Ibn-Abbas je kazao: "Rob oporučuje samo s dozvolom svoga gospodara", a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, još je rekao: "Rob je čuvar imovine svoga gospodara."

2750. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Evza'i od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba i Urveta b. Zubejra da je Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, kazao:

– Iskao sam (materijalnu pomoć) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je dao. Poslije sam opet zatražio, pa mi je on dade i

٢٧٤٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ مَالِكٍ بْنُ أَبِي عَامِرٍ أَبُو سُهَيْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا أُؤْتِمِنَ خَانَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ .

بَابُ تَأْوِيلِ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ)

وَيُذَكَّرُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَضَى بِالذَّيْنِ قَبْلَ الْوَصِيَّةِ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ (إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا) فَأَدَاءُ الْأَمَانَةِ أَحَقُّ مِنْ تَطَوُّعِ الْوَصِيَّةِ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا صَدَقَةَ إِلَّا عَنْ ظَهْرِ غِنَى وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَا يُوصِي الْعَبْدُ إِلَّا بِإِذْنِ أَهْلِهِ وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْعَبْدُ رَاعٍ فِي مَالِ سَيِّدِهِ .

٢٧٥٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرٌ

1 Prijevod cijelog ajeta dat je u bilješci 8.

2 Vidi bilješku 9.

reče: “Hakimu, ova imovina je zelena (privlačna) i slatka, pa ko je uzme zbog toga što je prinuđen, imat će u njoj bereket, a ko je uzme radi materijalnog uzdizanja, neće u njoj imati bereketa, i rekao je još – onaj koji jede, a ne može se najesti. Gornja ruka (koja dijeli) bolja je od donje (koja prima).”

– Rekao sam – kaže Hakim: “Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, poslije tebe pa dok se ne rastavim s ovim svijetom neću ništa ni od koga uzeti.”

Poslije je Ebu-Bekr pozivao Hakima da mu dadne dar i on nije htio od njega ništa primiti.

Kasnije ga je zvao Omer da mu dadne (pomoć), pa je on nije htio uzeti. Tada Omer reče: “O, skupino muslimana, ja mu nudim njegovo pravo koje mu je Allah dodijelio od ovog plijena, a on odbija.”

Tako je Hakim umro (Allah mu se smilovao), a nije poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ništa od svijeta uzeo.

2751. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed Sahtijani, njemu saopćio Abdullah, ovome prenio Junus od Zuhrija, koji je kazao:

– Prenio mi je Salim od Ibn-Omera a on od svog oca, radijallahu anhum, (neka je Allah zadovoljan njima dvojicom), da je rekao:

“Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Svi ste vi pastiri i bit ćete pitani za svoje stado; starješina (vladar), jeste pastir (čuvar) i odgovoran je za svoje stado; čovjek je pastir u svojoj porodici i odgovoran je za nju; žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado; sluga je čuvar imovine svoga gospodara i odgovoran je za povjereno mu dobro.’”

– A mislim – veli Ibn-Omer – da je još rekao:

“... a čovjek je čuvar imovine svoga oca.”

حُلُوٌّ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أَفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيَهُ الْعَطَاءَ فَيَأْتِي أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَيَأْتِي أَنْ يَقْبَلَهُ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ إِنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقُّهُ الَّذِي قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْتِي أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأْ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ حَتَّى تُوفِّيَ رَحِمَهُ اللَّهُ .

٢٧٥١. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ السَّخْتِيَانِيُّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ كُلُّكُمْ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْإِمَامُ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي أَهْلِهِ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ وَالْمَرْأَةُ فِي بَيْتِ زَوْجِهَا رَاعِيَةٌ وَمَسْئُولَةٌ عَنْ رَعِيَّتِهَا وَالْخَادِمُ فِي مَالِ سَيِّدِهِ رَاعٍ وَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ قَالَ وَحَسِبْتُ أَنْ قَدْ قَالَ وَالرَّجُلُ رَاعٍ فِي مَالِ أَبِيهِ .

KAD NEKO UVAKUFI ILI OPORUČI NEŠTO ZA SVOJU RODBINU I KO SE SMATRA RODBINOM

Sabit je rekao (prenoseći) od Enesa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ebu-Talhi:

– Učini je (tj. imovinu) vakufom za siromašne svoje rođake! – i on ju je odredio za Hassana i Ubejja b. Ka'ba.

Ensari veli: “Pričao mi je moj otac prenoseći od Sumameta, a ovaj od Enesa, hadis sličan hadisu koji prenosi Sabit u kome se veli: Uvakufi je za svoje siromašne rođake!”

Enes kaže: “Uvakufio ju je za Hassana i Ubejja b. Ka'ba, a oni su mu bili bliži rođaci nego ja.”

– Hassan i Ubejj bili su – kaže Buhari – rod Ebu-Talhi.

Ebu-Talhi je ime Zejd b. Sehl b. Esved b. Haram b. Amr b. Zejd Menat b. Adijj b. Amr b. Malik b. Nedždžar, a Hassan je sin Sabita b. Munzira b. Harama i oni se sastaju kod (pretka) Harama, a to je treći otac (pradjed), a Haram je sin Amr b. Zejda Menata b. Adijja b. Amra b. Malika b. Nedždžara, a to znači da se sastaju Hasan i Ebu-Talha, a Ubejj ide do šestog koljena od očeva do Amra b. Malika, a to je Ubejj b. Ka'b b. Kajs b. Ubejd b. Zejd b. Muavi b. Amr b. Malik b. Nedždžar, a Amr b. Malik spaja Hassana, Ebu-Talhu i Ubejja.

Neki (pravници) kažu: “Kad neko učini oporuku za svoju rodbinu, pa to je i za njegove sve očeve (pretke) u islamu.”¹

بَابُ إِذَا وَقَفَ أَوْ أَوْصَى لِأَقَارِبِهِ وَمِنْ الْأَقَارِبِ

وَقَالَ ثَابِتٌ عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ اجْعَلْهَا لِفُقَرَاءِ أَقَارِبِكَ فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ وَأَبِي بَنٍ كَعْبٍ وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ مِثْلَ حَدِيثِ ثَابِتٍ قَالَ اجْعَلْهَا لِفُقَرَاءِ قَرَابَتِكَ قَالَ أَنَسٌ فَجَعَلَهَا لِحَسَّانَ وَأَبِي بَنٍ كَعْبٍ وَكَانَا أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنِّي وَكَانَ قَرَابَةُ حَسَّانَ وَأَبِي مِنْ أَبِي طَلْحَةَ وَاسْمُهُ زَيْدُ بْنُ سَهْلٍ بْنِ الْأَسْوَدِ ابْنِ حَرَامٍ بْنِ عَمْرِو بْنِ زَيْدٍ مَنَاةَ بْنِ عَدِيِّ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ وَحَسَّانُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ الْمُنْذِرِ بْنِ حَرَامٍ فَيَجْتَمِعَانِ إِلَى حَرَامٍ وَهُوَ الْأَبُ الثَّلَاثُ وَحَرَامُ بْنُ عَمْرِو بْنِ زَيْدٍ مَنَاةَ بْنِ عَدِيِّ بْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ فَهُوَ يُجَامِعُ حَسَّانَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأَبِيًّا إِلَى سِتَّةِ آبَاءٍ إِلَى عَمْرِو بْنِ مَالِكٍ وَهُوَ أَبِيُّ بْنُ كَعْبٍ بْنُ قَيْسٍ بْنُ عُبَيْدٍ بْنُ زَيْدٍ بْنُ مُعَاوِيَةَ ابْنِ عَمْرِو بْنِ مَالِكِ بْنِ النَّجَّارِ فَعَمْرُو بْنُ مَالِكٍ يَجْمَعُ حَسَّانَ وَأَبَا طَلْحَةَ وَأَبِيًّا وَقَالَ بَعْضُهُمْ إِذَا أَوْصَى لِقَرَابَتِهِ فَهُوَ إِلَى آبَائِهِ فِي الْإِسْلَامِ .

¹ Pod riječju: ekarib – rođaci, razumije se rodbina s kojom vakif po islamskom pravu ne može sklopiti brak, dok njegovu užu porodicu sačinjavaju njegovi roditelji, supruga i rođena djeca.

2752. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Talhi je rekao: “Moje mišljenje je da (zemlju) učiniš (vakufom) u korist rodbine!” a Ebu-Talha je odgovorio: “Učinit ću to, Allahov Poslaniče”, pa je Ebu-Talha podijelio svoju imovinu bližim rodacima i amidžićima.

Ibn-Abbas je kazao:

– Kada je objavljeno: “... Opomeni svoju najbližu rodbinu!”² Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je zvati: “O potomci Fihra, potomci Adijja, (ogranici Kurejšija)...!”

A Ebu-Hurejra je izjavio:

– Kada je objavljeno: “... Opomeni svoju najbližu rodbinu!”, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Skupino Kurejšija!...”

DA LI SE RODBINOM SMATRAJU ŽENE I DIJETE (VAKIFA)?

2753. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu prenio Šu‘ajb, da je Zuhri rekao:

– Saopćio mi je Seid b. Musejseb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao:

– Kada je Uzvišeni Allah objavio: “Opomeni svoju najbližu rodbinu!”, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je i rekao:

“O, skupino Kurejšija – ili tome slično – otkupite se! Neću vam moći kod Allaha ništa pomoći! O, potomci Abdu-Menafa, neću vam moći kod Allaha ništa pomoći! O, Abbasu b. Abdil-Muttalibu, neću ti moći kod Allaha ništa pomoći! O, Safijja, tetko po majci Allahovog Poslanika, neću ti moći kod Allaha ništa pomoći! O, Fatima, kćerko Muhammeda,

٢٧٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يُنَادِي يَا بَنِي فِهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ لِبُطُونِ قُرَيْشٍ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ .

بَابُ هَلْ يَدْخُلُ النِّسَاءُ وَالْوَلَدُ فِي الْأَقْرَابِ

٢٧٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) قَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهَا اشْتَرَوْا أَنْفُسَكُمْ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ لَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا يَا عَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا صَفِيَّةُ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَيَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ

2 Eš-Šu‘ara, 214.

sallallahu alejhi ve sellem, traži od moje imovine šta hoćeš, neću ti moći kod Allaha ništa pomoći!” (U drugom nizu prenosilaca) Zuhrija slijedi Asbeg prenoseći hadis od Ibn-Vehba, on od Junusa, a ovaj od Ibn-Šihaba.

DA LI SE VAKIF MOŽE KORISTITI ONIM ŠTO JE UVAKUFIO?

Omer, radijallahu anhu, uvjetovao je: “Nije grijeh onom ko vakufom upravlja da jede (od njegovog prihoda)”, a vakufom može upravljati sam vakif, a i drugi osim njega.

Tako isto ko daruje devu ili nešto drugo u ime Allaha može se time koristiti kao i drugim pa makar to i ne uvjetovao.

2754. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Ebu-Avane od Katade, on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka kako goni devu (za žrtvovanje kod Ka‘be), pa mu je rekao:

- Uzjaši je!
- Allahov Poslaniče – odgovorio je on – ovo je deva za žrtvovanje (kod Ka‘be)!
- Potom mu je treći ili četvrti put rekao: “Teško tebi!”, ili “Jadan ne bio, uzjaši je!”

2755. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A‘redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio čovjeka koji goni devu (za žrtvovanje kod Ka‘be) i rekao mu:

- Uzjaši je!
- Ovo je, Allahov Poslaniče, deva za žrtvovanje (kod Ka‘be) – reče ovaj.
- Zatim mu je drugi ili treći put rekao: “Jadan ne bio, uzjaši je!”

سَلِّينِي مَا شِئْتَ مِنْ مَالِي لَا أُغْنِي عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا تَابَعَهُ أَصْبَغُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ .

بَابُ هَلْ يَنْتَفِعُ الْوَاقِفُ بِوَقْفِهِ

وَقَدْ اشْتَرَطَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا وَقَدْ يَلِي الْوَاقِفُ وَغَيْرُهُ وَكَذَلِكَ كُلُّ مَنْ جَعَلَ بَدَنَةً أَوْ شَيْئًا لِلَّهِ فَلَهُ أَنْ يَنْتَفِعَ بِهَا كَمَا يَنْتَفِعُ غَيْرُهُ وَإِنْ لَمْ يَشْتَرِطْ .

٢٧٥٤ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ لَهُ ارْكَبْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ أَوْ فِي الرَّابِعَةِ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ أَوْ وَيْحَكَ .

٢٧٥٥ . حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يَسُوقُ بَدَنَةً فَقَالَ ارْكَبْهَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهَا بَدَنَةٌ قَالَ ارْكَبْهَا وَيْلَكَ فِي الثَّانِيَةِ أَوْ فِي الثَّالِثَةِ .

DOZVOLJENO JE DA ČOVJEK UVAKUFI NEŠTO A DA TO NE PREDA DRUGOME

Naime, Omer, radijallahu anhu, je uvakufio (svoje imanje) i rekao: “Nema grijeha onome ko njime upravlja da jede (od njegovog prihoda)”, a nije precizirao ko njime upravlja: Omer ili neko drugi. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je Ebu-Talhi: “Smatram (za korisno) da je (tj. imovinu) ostaviš svojim rođacima!” “Učinit ću to” – rekao je on, pa ju je podijelio svojim rođacima i svojim amidžićima.

DOZVOLJENO JE AKO NEKO KAŽE:
“MOJA KUĆA JE VAKUF (ŠADAKA)
U IME ALLAHA”, A NE OZNAČI DA LI JE ZA
SIROMAHE ILI NEKOG DRUGOG, POTOM
JE NAMIJENI ZA BLIŽU RODBINU ILI
DRUGOME KOME ŽELI

Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Talhi, kad je on izjavio: “Najdraža mi je od moje imovine (zemlja) Bejruha, i ja je uvakufljujem u ime Allaha”, to dozvolio. Neki su (pravници) rekli: “Nije punovažno vakufljenje dok se jasno ne označi za šta je (namijenjeno)”, ali je – kaže Buhari – prvo (mišljenje) ispravnije.

بَابُ إِذَا وَقَفَ شَيْئًا قَبْلَ
أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى غَيْرِهِ فَهُوَ جَائِزٌ

لِأَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَوْقَفَ وَقَالَ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ وَلَمْ يَخْصَّ إِنِّ وَلِيَهُ عُمَرُ أَوْ غَيْرُهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ فَقَالَ أَفْعَلُ فَقَسَمَهَا فِي أَقَارِبِهِ وَبَنِي عَمِّهِ .

بَابُ إِذَا قَالَ دَارِي صَدَقَةً لِلَّهِ
وَلَمْ يُبَيِّنْ لِلْفُقَرَاءِ أَوْ غَيْرِهِمْ فَهُوَ
جَائِزٌ وَيَضَعُهَا فِي الْأَقْرَبِينَ أَوْ حَيْثُ أَرَادَ

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي طَلْحَةَ حِينَ قَالَ أَحَبُّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ فَأَجَازَ النَّبِيُّ ﷺ ذَلِكَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ لَا يَجُوزُ حَتَّى يُبَيِّنَ لِمَنْ وَالْأَوَّلُ أَصَحُّ .

KAD ČOVJEK KAŽE: “MOJA ZEMLJA ILI MOJ VRT JE VAKUF NA IME MOJE MAJKE” – PUNOVAŽNO JE, IAKO NIJE OBJASNIO ZA ŠTA JE TO (NAMIJENIO).

2756. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Mahled b. Jezid, ovome Ibn-Džurejdž, koji je rekao:

- Saopćio mi je Ja‘la da je čuo Ikrima kako govori:
- Obavijestio nas je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, da je Sa‘du b. Ubadu umrla majka dok je on bi odsutan, pa je rekao:
- Allahov Poslaniče, umrla mi je majka dok sam ja bio odsutan. Da li će joj koristiti ako za nju podijelim (sadaku)?
- Da – odgovorio je Poslanik.
- Uzimam te za svjedoka da je moja bašča Mihraf sadaka (vakuf) u ime nje.

DOZVOLJENO JE DA NEKO UČINI SADAKU, ODNOSNO UVAKUFI DIO SVOJE IMOVINE, ILI NEKE SVOJE ROBOVE, ILI DIO OD SVOJIH ŽIVOTINJA (ZA JAHANJE ILI TOVARENJE)

2757. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Ukajla, a ovaj da je Ibn-Šihab kazao:

- Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka‘b da je Abdullah b. Ka‘b rekao:

“Čuo sam Ka‘ba b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže: ‘Allahov Poslaniče, od mog iskrenog pokajanja je da od svoje imovine izdvajam (dio) kao uvakufljenje Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem?’”

“Zadrži za sebe dio svoje imovine, to ti je bolje” – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

“Zadržat ću za sebe onaj svoj dio u Hajberu” – rekoj ja.

بَابُ إِذَا قَالَ أَرْضِي أَوْ بُسْتَانِي صَدَقَةً لِلَّهِ عَنْ أُمِّي فَهُوَ جَائِزٌ وَإِنْ لَمْ يُبَيِّنْ مَنْ ذَلِكَ

٢٧٥٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى أَنَّهُ سَمِعَ عِكْرِمَةَ يَقُولُ أُنْبَأَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَوَفَّيْتُ أُمَّهُ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهَا فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمَّي تَوَفَّيْتُ وَأَنَا غَائِبٌ عَنْهَا أَيَنْفَعُهَا شَيْءٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّ حَائِطِي الْمَخْرَافَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا .

بَابُ إِذَا تَصَدَّقَ أَوْ أَوْقَفَ بَعْضَ مَالِهِ أَوْ بَعْضَ رَقِيقِهِ أَوْ دَوَابَّهُ فَهُوَ جَائِزٌ

٢٧٥٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ مِنْ تَوْبَتِي أَنْ أَنْخَلَعَ مِنْ مَالِي صَدَقَةً إِلَى اللَّهِ وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ قَالَ أُمْسِكْ عَلَيْكَ بَعْضَ مَالِكَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ قُلْتُ فَإِنِّي أُمْسِكُ سَهْمِي الَّذِي بِخَيْبَرَ .

KO PREDU UVAKUFLJENU IMOVINU SVOM ZASTUPNIKU I ZASTUPNIK MU JE KASNIJE VRATI

2758. REKAO JE Isma'il da ga je obavijestio Abdul-Aziz b. Abdullah b. Ebu-Selema prenoseći od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, a ja ga znam samo preko Enesa (kaže Buhari), da je kazao:

– Kad je objavljeno: “Nećete postići pravo dobročinstvo sve dok ne podijelite ono što volite...”, došao je Ebu-Talha Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, Uzvišeni Allah u Svojoj Knjizi kaže: “Nećete postići pravo dobročinstvo sve dok ne podijelite ono što volite...”, a meni je od mojih dobara najdraža Bejruha.

To je bila bašča (palmovik) u koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio, u njoj hladovao i vodu pio.

– Dajem je u ime Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i nadam se da je to dobročinstvo i zaliha (kod Allaha), pa upotrijebi je, Allahov Poslaniče, sallallahu alejhi ve sellem, onako kako ti Allah nalaže.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ejvala, Ebu-Talha! To je imovina koja korist donosi. Primamo je od tebe i vraćamo je tebi pa je pokloni sojoj rodbini!”

Kasnije ju je Ebu-Talha podijelio rođacima među kojima je bio i Ubejj i Hassan. Hassan je poslije (veli prenosilac) prodao svoj dio Muaviji, pa mu je prigovorio: “Prodao si poklon Ebu-Talhe!”

A on je odgovorio: “Zar da ne prodam sa' (mjera za količinu) datula za sa' dirhema?”

Ta bašča (palmovik) bila je na mjestu palače Benu-Hudejle, koju je sagradio Mu'avija.¹

بَابُ مَنْ تَصَدَّقَ إِلَى وَكِيلِهِ ثُمَّ رَدَّ الْوَكِيلُ إِلَيْهِ

٢٧٥٨. وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) جَاءَ أَبُو طَلْحَةَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي كِتَابِهِ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) وَإِنْ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءَ قَالَ وَكَانَتْ حَقِيقَةً كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَسْتَقِيلُ بِهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَائِهَا فَهِيَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِلَى رَسُولِهِ ﷺ أَرْجُو بَرَّهُ وَذُخْرَهُ فَضَعَهَا أَيُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَخْ يَا أَبَا طَلْحَةَ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ قَبْلُنَا مِنْكَ وَرَدَدْنَاهُ عَلَيْكَ فَاجْعَلْهُ فِي الْأَقْرَبِينَ فَتَصَدَّقَ بِهِ أَبُو طَلْحَةَ عَلَى ذَوِي رَحِمِهِ قَالَ وَكَانَ مِنْهُمْ أَبِي وَحَسَّانُ قَالَ وَبَاعَ حَسَّانُ حِصَّتَهُ مِنْهُ مِنْ مُعَاوِيَةَ فَقِيلَ لَهُ تَبِيعَ صَدَقَةَ أَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ أَلَا أبيعُ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ بِصَاعٍ مِنْ دَرَاهِمٍ قَالَ وَكَانَتْ تِلْكَ الْحَقِيقَةُ فِي مَوْضِعٍ قَصُرَ بَنِي حُدَيْلَةَ الَّذِي بَنَاهُ مُعَاوِيَةُ.

¹ Završetak hadisa ukazuje da Ebu-Talha navedeni palmovik nije stvarno uvakufio, nego im je to dao u posjed pa je daroprimalac mogao kasnije svoj dio prodati. To je stav najvećeg broja pravnika, ali neki dozvoljavaju vakifu da može u vakufnami (zakladnici) uvjetovati da lice u čiju korist uvakufi dobro, može to dobro u slučaju svoje materijalne nužde prodati, što je, možda, i Hassan iskoristio.

**RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “KAD SE
DIOBA VRI U PRISUSTVU ROĐAKA,
SIROČADI I SIROMAHA, I NJIMA
NEŠTO DARUJTE...”¹**

2759. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Fadl Ebu-Nu‘man, njemu prenio Ebu-Avane od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Ljudi misle da je ovaj ajet derogiran. Ne, Boga mi, on nije derogiran, nego je od onih ajeta koje ljudi slabo shvaćaju. Obje vrste su nasljednici: nasljednik koji nasljeđuje, a to je onaj koji izdržava i nasljednik koji ne nasljeđuje, a to je onaj kome se kaže lijepa (utješna) riječ; kaže se: “Ne posjedujem (imetak) da bih ti što dao.”

**LIJEPO JE DA UKUĆANI ZA ONOGA
KOJI JE IZNENADA UMRO PODIJELE
SADAKU I IZVRŠE ZAVJETE UMRLOGA**

2760. PRIČAO NAM JE Isma‘il da mu je prenio Malik od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je jedan čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Moja je majka iznenada umrla i mislim, da je mogla govoriti, da bi učinila sadaku, pa mogu li je ja za nju podijeliti?

– Da – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. – Podijeli za nju sadaku!

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ)

٢٧٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْفَضْلِ أَبُو النَّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِنَّ نَاسًا يَزْعُمُونَ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نُسِخَتْ وَلَا وَاللَّهِ مَا نُسِخَتْ وَلَكِنَّهَا مِمَّا تَهَاوَنَ النَّاسُ هُمَا وَالْيَتَامَى وَالْإِنْفَاقُ وَذَلِكَ الَّذِي يَرِثُ وَوَالٍ لَا يَرِثُ فَذَلِكَ الَّذِي يَقُولُ بِالْمَعْرُوفِ يَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ أَنْ أُعْطِيكَ .

بَابُ مَا يُسْتَحَبُّ لِمَنْ تُؤْفَى فُجَاءَةً أَنْ يَتَصَدَّقُوا عَنْهُ وَقَضَاءِ النَّذْرِ عَنْ أُمِّهِ

٢٧٦٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ أُمِّي أَفْتَلَتَتْ نَفْسُهَا وَأَرَاهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقَتْ أَفَاتَصَدَّقَ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ تَصَدَّقْ عَنْهَا .

¹ Nastavak prijevoda 8. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “... i koju lijepu riječ im recite.”

2761. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ibn-Šihaba, ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Sa'd b. Ubade tražio rješenje od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

– Umrla mi je majka, a pri njoj je ostao zavjet (koji nije izvršila).

– Izvrši ga u ime nje! – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

UZIMANJE SVJEDOKA PRI UVAKUFLJENJU I DAVANJU SADAKE

2762. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam b. Jusuf, da im je Ibn-Džurejdž rekao:

– Saopćio mi je Ja'la da je čuo Ikrima, oslobođenog roba Ibn-Abbasova, kako kaže:

“Obavijestio nas je Ibn-Abbas da je Sa'du b. Ubadu, radijallahu anhu, bratu Benu-Saida, umrla majka, a on je bio odsutan, pa je poslije došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, umrla mi je majka dok sam bio odsutan. Da li će joj što koristiti ako za nju podijelim sadaku?'

'Da' – odgovori Poslanik.

A on reče:

'Ja te uzimam za svjedoka da je moja bašča Mihraf sadaka (u dobrotvorne svrhe) u ime nje.'”

٢٧٦١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ

عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَفْتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ إِنَّ أُمِّي مَاتَتْ وَعَلَيْهَا نَذْرٌ فَقَالَ اقْضِهِ عَنْهَا .

بَابُ الْإِشْهَادِ فِي الْوَقْفِ وَالصَّدَقَةِ

٢٧٦٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ

ابْنُ يُوسُفَ أَنَّ ابْنَ جُرَيْجٍ أَخْبَرَهُمْ قَالَ أَخْبَرَنِي يَعْلَى أَنَّهُ سَمِعَ عِكْرِمَةَ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ يَقُولُ أَتَيْنَا ابْنَ عَبَّاسٍ أَنَّ سَعْدَ بْنَ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَخَا بَنِي سَاعِدَةَ تُوفِّيَتْ أُمُّهُ وَهُوَ غَائِبٌ عَنْهَا فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي تُوفِّيَتْ وَأَنَا غَائِبٌ عَنْهَا فَهَلْ يَنْفَعُهَا شَيْءٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أَشْهَدُكَ أَنَّ حَائِطِي الْمِخْرَافَ صَدَقَةٌ عَلَيْهَا .

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA: “I SIROČADI IMANJA NJIHOVA URUČITE, HRĐAVO ZA DOBRO NE PODMEĆITE I IMETKE NJIHOVE S IMECIMA VAŠIM NE TROŠITE – TO BI, ZAISTA, BIO VRLO VELIKI GRIJEH. AKO SE BOJITE DA PREMA SIROTICAMA NEĆETE BITI PRAVEDNI, ONDA SE ŽENITE ONIM ŽENAMA KOJE SU VAM DOPUŠTENE...”¹

2763. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu prenio Šu‘ajb da je Zuhri rekao:

– Urve b. Zubejr je pričao da je pitao Aišu, radijallahu anha, o značenju ajeta: “Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene...”, pa mu je rekla da se to značenje odnosi na sirotu koja je u skrbništvu svog staratelja (gazde), koji hlepi za njezinom ljepotom i njezinim imetkom i hoće da je vjenča ispod iznosa uobičajenog bračnog dara svoje žene, pa im je (zbog toga) zabranjen brak s njima osim ukoliko će biti pravedni prema njima u potpunom određivanju bračnog dara; u protivnom, naređenje im je da vjenčavaju druge žene osim njih. Kasnije su – kaže Aiša – ljudi dalje pitali Allahovog Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Uzvišeni Allah objavio: “Oni traže od tebe propise o ženama. Reci: “Allah će vam objasniti propise o njima...”² – Allah je – kaže Aiša – objasnio u ovom ajetu da su muškarci, kada je u pitanju sirota koja je lijepa i bogata, voljeti da je vjenčaju, a nisu joj davali uobičajeni potpuni bračni dar, a ako nije bila

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ
أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُوبًا
كَبِيرًا وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ لَا تَقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ
فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ)

٢٧٦٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ
سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا (وَإِنْ خِفْتُمْ أَنْ
لَا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ
مِنَ النِّسَاءِ) قَالَتْ هِيَ الْيَتِيمَةُ فِي حَجَرٍ وَلَيْهَا
فَيْرَغَبٌ فِي جَمَالِهَا وَمَالِهَا وَيُرِيدُ أَنْ يَتَزَوَّجَهَا
بِأَذْنِي مَنْ سُنَّةِ نِسَائِهَا فَتُهَوَّ عَنْ نِكَاحِهَا إِلَّا
أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا فِي إِكْمَالِ الصَّدَاقِ وَأَمَرُوا بِنِكَاحِ
مَنْ سِوَاهُنَّ مِنَ النِّسَاءِ قَالَتْ عَائِشَةُ ثُمَّ اسْتَفْتَى
النَّاسُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعْدُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
(وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ)
قَالَتْ فَبَيَّنَ اللَّهُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ أَنَّ الْيَتِيمَةَ إِذَا كَانَتْ
ذَاتَ جَمَالٍ وَمَالٍ رَغِبُوا فِي نِكَاحِهَا وَلَمْ يُلْحِقُوا
بِسُنَّتِهَا بِإِكْمَالِ الصَّدَاقِ فَإِذَا كَانَتْ مَرْغُوبَةً عَنْهَا

¹ Nastavak prijevoda 3. ajeta poglavlja En-Nisa glasi: “... sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo sa jednom; ili – eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati.”

² Nastavak prijevoda 127. ajeta poglavlja En-Nisa: ... nešto vam je već kazao u Knjizi o ženama-sirotama, kojim uskraćujete ono što im je propisano a ne želite da se s njima oženite, i o nejakoj djeci, i o tome da sa siročadi treba da pravedno posutpitate. A Allah sigurno zna za dobro koje činite.”

privlačna, zbog malog imetka i ljepote, ostavljali su je i tragali za drugim ženama.

I kao što su – kaže prenosilac – ostavljali onu koja ih nije privlačila, nisu imali pravo ni da vjenčavaju onu koja im se svidala osim kad joj pravedno ispune bračni dar i daju joj njezino pravo.

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“I provjeravajte siročadi dok ne stasaju za brak; pa ako ocijenite da su zreli, uručite im imanja njihova. I ne žurite da ih rasipnički potrošite dok oni ne odrastu. Ko je imućan – neka se uzdrži, a ako je siromašan – neka onoliko koliko mu je, prema običaju, neophodno troši. A imetke im uručite u prisustvu svjedoka. A dosta je što će se pred Allahom račun polagati.

Muškarcima pripada dio onoga što ostave roditelji i rođaci, a i ženama određeni dio onoga što ostave roditelji i rođaci, bilo toga malo ili mnogo.”³ *Hasiben* znači dosta.

ŠTA ĆE TUTOR (STARATELJ) RADITI U IMETKU SIROČETA I KOLIKO ĆE OD NJEGA UZIMATI U ODNOSU NA SVOJ RAD

2764. PRIČAO NAM JE Harun b. Eš‘as, njemu Ebu-Seid, oslobođeni rob Benu-Hašima, ovome Sahr b. Džuvejri prenoseći od Nafija, on od Ibn-Omera, radijallahu anhumā, da je Omer u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, podario (uvakufio) svoj imetak, koji se zvaše Semg, a to je bio palmovik, i da je Omer rekao: – Allahov Poslaniče, stekao sam jedan imetak, koji

فِي قِلَّةِ الْمَالِ وَالْجَمَالِ تَرَكُوهَا وَالتَّمَسُّوا غَيْرَهَا مِنَ النِّسَاءِ قَالَ فَكَمَا يَتَرَكُونَهَا حِينَ يَرْغَبُونَ عَنْهَا فَلَيْسَ لَهُمْ أَنْ يَنْكِحُوهَا إِذَا رَغَبُوا فِيهَا إِلَّا أَنْ يُقْسِطُوا لَهَا الْأَوْفَى مِنَ الصَّدَاقِ وَيُعْطُوهَا حَقَّهَا .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّى إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهَدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا) (حَسِيبًا) يَعْنِي كَافِيًا .

بَابُ وَلِلْوَصِيِّ أَنْ يَعْمَلَ فِي مَالِ الْيَتِيمِ وَمَا يَأْكُلُ مِنْهُ بِقَدْرِ عَمَلِهِ

٢٧٦٤. حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ الْأَسْعَثِ حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ مَوْلَى بَنِي هَاشِمٍ حَدَّثَنَا صَخْرُ بْنُ جُوَيْرِيَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ تَصَدَّقَ بِمَالٍ لَهُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ يُقَالُ لَهُ ثَمُغٌ وَكَانَ نَخْلًا فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ

³ En-Nisa, 6-7.

U predislamsko doba ostavitelja je nasljeđivao muški član porodice sposoban za borbu, dok su žene i djeca bili isključeni iz nasljedstva. Gornji su ajeti dokinuli taj nepravedni običaj i svakom dali njegova ljudska prava.

mi je dragocjen, i hoću da ga uvakufim.

A Vjerovjesnik mu, sallallahu alejhi ve sellem, reče: – Učini ga sadakom u osnovi njegovoj tako da se ne može ni prodati niti pokloniti niti naslijediti, nego da se samo dijeli njegov prihod (plod) u dobrotvorne svrhe.

Pa ga je Omer uvakufio i darovao na Allahovom putu i u svrhu oslobađanja robova, te za bijednike, gosta, putnika i rodbinu, a da nije grijeh ni onome ko njime upravlja da se koristi njime u granicama dozvoljenog ili da nahrani svoga prijatelja, pod uvjetom da se njime ne bogati.

2765. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, njemu prenio Ebu-Usame od Hišama, (on) od svoga oca, (a ovaj) da je Aiša, radijallahu anha, rekla da je ajet: "... Ko je imućan neka se uzdrži, a ko je siromašan neka onoliko koliko mu je, prema običaju, neophodno troši..."¹ objavljen u vezi sa starateljem siročeta: ukoliko bude potrebno, (staratelj) može uzeti iz njegovog imetka i to u granicama dozvoljenog.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
"ONI KOJI BEZ IKAKVA PRAVA JEDU
IMETKE SIROČADI – DOISTA JEDU ONO
ŠTO ĆE IH U VATRU DOVESTI I ONI ĆE
U OGNJU GORJETI."²

2766. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah i rekao:

– Prenio mi je Sulejman b. Bilal od Sevra b. Zejda Medenija, on od Ebul-Gajsa, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, (a on opet) da je

إِنِّي اسْتَفْذْتُ مَالًا وَهُوَ عِنْدِي نَفِيسٌ فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ لَا يَبَاعُ وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ وَلَكِنْ يُنْفَقُ ثَمَرُهُ فَتَصَدَّقَ بِهِ عُمْرُ فَصَدَقْتُهُ تِلْكَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَفِي الرِّقَابِ وَالْمَسَاكِينِ وَالضُّعْفِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ وَلِذِي الْقُرْبَى وَلَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهُ بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يُوَكِّلَ صَدِيقَهُ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ بِهِ .

٢٧٦٥. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا (وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ) قَالَتْ أُنْزِلَتْ فِي وَالِي الْيَتِيمِ أَنْ يُصِيبَ مِنْ مَالِهِ إِذَا كَانَ مُحْتَاجًا بِقَدْرِ مَالِهِ بِالْمَعْرُوفِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ
أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ
فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا)

٢٧٦٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرٍ بْنِ زَيْدٍ الْمَدَنِيِّ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

¹ En-Nisa, 6.

Islam je posebnu pažnju obratio pravima siročadi. Staratelj bi po pravilu trebao za siročće posebno spremati hranu, ali radi olakšanja o opskrbi mogu pri potrebi živjeti u zajednici, ali staratelji trebaju s njima postupati kao s braćom.

² En-Nisa, 10.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
 “Klonite se sedam upropašćujućih stvari (velikih grijeha)!”
 “Koje su to, Allahov Poslaniče?” – upitaše (prisutni).
 “Pridruživanje Allahu druga, čarolije (sihr), ubijanje osobe koju je Allah zabranio ubiti osim kad za to postoji opravdan razlog, jedenje kamate, jedenje imetka siročeta, bježanje iz bojnih redova i potvrnanje poštenih žena – pravovjernica, koje su nedužne (i o tome ništa ne znaju).”

RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“... I PITAJU TE O SIROČADI.

RECI: ‘BOLJE JE IMANJA NJIHOVA UNAPRIJEDITI!’ A AKO BUDETE S NJIMA ZAJEDNO ŽIVJELI, PA ONI SU BRAĆA VAŠA, A ALLAH UMIJE RAZLIKOVATI POKVARENJAKA OD DOBROČINITELJA. DA JE ALLAH HTIO, MOGAO VAM JE PROPISATI ONO ŠTO VAM JE TEŠKO; ON JE, ZAISTA, SILAN I MUDAR.”³

Le e‘anetekum znači: mogao vam je dati poteškoću i tegobu, a *a’net* znači: pokoran.

2767. REKAO NAM JE Sulejman, njemu prenio Hammad od Ejžuba, a on da je Nafi‘ rekao: “Ibn-Omer nije nikome odbio (ponuđene mu) oporuke (staratelja).”

Ibn-Sirinu je bilo najdraže da se u vezi s imetkom siročeta skupa nađu oni koji mu iskreno dobro misle i njegovi staratelji-prijatelji, pa da (zajednički) vijećaju šta ja za siroče bolje.

Kad bi Tavus bio upitan za kakvu stvar siročeta, citirao bi (ajet): “Allah umije razlikovati pokvarenjaka od dobročinitelja.”

عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ قَالَ الشِّرْكُ بِاللَّهِ وَالسَّحَرُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعَذَّتْكُمْ إِنَّا لِلَّهِ عَزِيزٌ حَكِيمٌ)

(لَأَعْتَكُم) لَأُخْرِجَكُم وَضَيِّقَ (وَعَنَت) خَضَعَتْ .

٢٧٦٧. وَقَالَ لَنَا سُلَيْمَانُ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ مَا رَدَّ ابْنُ عُمَرَ عَلَى أَحَدٍ وَصِيَّةً وَكَانَ ابْنُ سِيرِينَ أَحَبَّ الْأَشْيَاءِ إِلَيْهِ فِي مَالِ الْيَتِيمِ أَنْ يَجْتَمَعَ إِلَيْهِ نَصَحَاؤُهُ وَأَوْلِيَاؤُهُ فَيَنْظُرُوا الَّذِي هُوَ خَيْرٌ لَهُ وَكَانَ طَاوُسٌ إِذَا سُئِلَ عَنْ شَيْءٍ مِنْ أَمْرِ الْيَتَامَى قَرَأَ (وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ) وَقَالَ عَطَاءٌ فِي يَتَامَى الصَّغِيرِ وَالْكَبِيرِ يُنْفِقُ الْوَلِيُّ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ بِقَدْرِهِ مِنْ حِصَّتِهِ .

3 El-Bekare, 220.

Ata je o siročadi, malodobnim i odraslim, izjavio: “Staratelj će trošiti na svako siroče prema njegovoj potrebi iz njegovog dijela (imetka).”

UZIMANJE SIROČETA ZA POSLUGU
NA PUTU I KOD KUĆE, KAD JE TO U
NJEGOVU KORIST I NADZOR MAJKE ILI
NJEZINOG MUŽA NAD SIROČETOM.¹

2768. PRIČAO NAM JE Ja‘kub b. Ibrahim b. Kesir, njemu prenio Ibn-Ulejje, a ovome Abdul-Aziz da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao je u Medinu i nije imao slugu, pa me je Ebu-Talha uzeo za ruku, otišao sa mnom do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Allahov Poslaniče, Enes je, zaista, pametan dječak, pa neka te posluži!”

“I ja sam ga služio” – kaže Enes – “na putovanju i kod kuće i nije mi nikada ni za što, što sam uradio rekao: ‘Zašto si to tako uradio?’, a niti za ono što nisam uradio: ‘Zašto to nisi tako uradio?’”

DOZVOLJENO JE DA NEKO UVAKUFI
ZEMlju A NE OZNAČI JOJ GRANICE; ISTO
TAKO JE SA SADAKOM

2769. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

– Ebu-Talha bijaše od ensarija u Medini najbogatiji palmama, a najdraži mu od njegovog imetka bijaše (palmovik) Bejruha, naspram džamije. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ulazio

بَاب اسْتِخْدَامِ الْيَتِيمِ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ
إِذَا كَانَ صَاحِبًا لَهُ وَنَظَرَ الْأُمُّ وَزَوْجُهَا لِلْيَتِيمِ

٢٧٦٨. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ كَثِيرٍ
حَدَّثَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ لَيْسَ
لَهُ خَادِمٌ فَأَخَذَ أَبُو طَلْحَةَ بِيَدِي فَانْطَلَقَ بِي إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَنَسًا غُلَامٌ
كَيْسٌ فَلْيَخْدُمْكَ قَالَ فَخَدَمْتُهُ فِي السَّفَرِ وَالْحَضَرِ
مَا قَالَ لِي لَشَيْءٍ صَنَعْتُهُ لَمْ صَنَعْتَ هَذَا هَكَذَا وَلَا
لَشَيْءٍ لَمْ أَصْنَعُهُ لَمْ تَصْنَعْ هَذَا هَكَذَا .

بَاب إِذَا وَقَفَ أَرْضًا وَلَمْ يُبَيِّنِ
الْحُدُودَ فَهُوَ جَائِزٌ وَكَذَلِكَ الصَّدَقَةُ

٢٧٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ
عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ
سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ
كَانَ أَبُو طَلْحَةَ أَكْثَرَ أَنْصَارِيٍّ بِالْمَدِينَةِ مَالًا
مِنْ نَخْلٍ أَحَبُّ مَالِهِ إِلَيْهِ بَيْرُ حَاءَ مُسْتَقْبَلَةَ

¹ Po mišljenju najvećeg broja pravnika malikijske škole, majka siročeta ima pravo nadzora nad opskrbom i odgojem djeteta, makar i ne bila službeno postavljena za njegovog staratelja, a očuh kad je siroče već kod njega.

je u njega i u njemu pio dobru vodu. Pa pošto je – kaže Enes – objavljeno: “Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je nadraže...”², Ebu-Talha je ustao i rekao:

– Allahov Poslaniče, Allah kaže: “Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže...”, a meni je od mojih dobara najdraža Bejruha. Neka ona bude sadaka u ime Allaha, a nadam se da je to pravo dobročinstvo i da će (mi) biti zaliha kod Allaha. Raspolazi njom kako ti Allah nalaže!

– Izvrsno! – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. To je imetak koji će napredovati, ili –

... koji će se vratiti – ne zna Ibn-Seleme (koji je od dva spomenuta izraza rekao).

– Čuo sam šta si rekao. Mislim da ga trebaš učiniti (vakufom) u korist rodbine.

– Učinit ću to, Allahov Poslaniče – reče Ebu-Talha.

Potom ga je Ebu-Talha podijelio svojoj rodbini i svojim amidžićima. Isma‘il, Abdullah b. Jusuf, Jahja b. Jahja, prenoseći ovaj hadis od Malika, rekli su: “... koji će se vratiti.”

2770. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu saopćio Revh b. Ubade, a ovome Zekerijja b. Ishak, koji kaže:

– Pričao mi je Amr b. Dinar prenoseći od Ikrime, on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je neki čovjek rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da mu je umrla majka i da li će joj koristiti ako za nju podijeli sadaku.

– Da – reče Resulallah sallallahu alejhi ve sellem.

– Imam Mihraf (palmovik) i uzimam te za svjedoka da ga činim vakufom za nju.

الْمَسْجِدِ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْخُلُهَا وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءٍ فِيهَا طَيِّبٍ قَالَ أَنَسٌ فَلَمَّا نَزَلَتْ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) قَامَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ (لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ) وَإِنَّ أَحَبَّ أَمْوَالِي إِلَيَّ بَيْرُحَاءُ وَإِنَّهَا صَدَقَةٌ لِلَّهِ أَرْجُو بَرَّهَا وَذُخْرَهَا عِنْدَ اللَّهِ فَضَعَهَا حَيْثُ أَرَاكَ اللَّهُ فَقَالَ بَخَ ذَلِكَ مَالٌ رَابِحٌ أَوْ رَائِحٌ شَكَ ابْنُ مَسْلَمَةَ وَقَدْ سَمِعْتُ مَا قُلْتَ وَإِنِّي أَرَى أَنْ تَجْعَلَهَا فِي الْأَقْرَبِينَ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ أَفْعَلُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَسَمَهَا أَبُو طَلْحَةَ فِي أَقَارِبِهِ وَفِي بَنِي عَمِّهِ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ وَيَحْيَى بْنُ يَحْيَى عَنْ مَالِكٍ رَائِحٌ .

٢٧٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ أَخْبَرَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أُمَّهُ تُوْفِيَتْ أَيْنَعُهَا إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنْ لِي مَخْرَافًا وَأُشْهِدُكَ أَنِّي قَدْ تَصَدَّقْتُ بِهَا عَنْهَا .

2 Ali-Imran, 92.

PUNOVAŽNO JE KAD GRUPA (SUVLASNIKA) UVAKUFI ZEMLJU NEOZNAČENIH DIJELOVA

2771. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Abdul-Varis od Ebu-Tejjaha, a on da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je gradnju džamije i rekao: “O, sinovi Nedždžara, recite mi cijenu ove vaše bašče!”

– Ne, tako nam Allaha – rekli su oni. – Nećemo tražiti za nju protuvrijednost osim kod Allaha.

KAKO SE VAKUF REGISTRUJE

2772. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej, ovome prenio Ibn-Avn od Nafija, a ovaj da je Ibn-Omer, radijallahu anhu, kazao:

– Omer je dobio u Hajberu zemlju (Semg), pa je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Dobio sam zemlju. Nisam nikad imao imetka dražeg od nje. Šta mi naređuješ u vezi s njom?”

“Ako hoćeš namijeni njenu osnovu u dobrotvorne svrhe i uvakufi je” – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Tada ju je Omer uvakufio u korist siromaha, rodbine, oslobađanja robova, na Allahovom putu (borba tj. džihad), za gosta, putnika (koji je ostao bez materijalnih sredstava), a nije grijeh onome ko njom upravlja da je koristi u granicama dozvoljenog i nahrani prijatelja ne sakupljajući time sebi imetak, a da se njezina osnova (temelj) ne može ni prodati, ni pokloniti, ni naslijediti.

بَابُ إِذَا أُوقِفَ جَمَاعَةٌ أَرْضًا مُشَاعًا فَهُوَ جَائِزٌ

٢٧٧١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَمْرُ النَّبِيِّ ﷺ بَيْنَاءِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ.

بَابُ الْوَقْفِ كَيْفَ يُكْتَبُ

٢٧٧٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَصَابَ عُمَرُ بِخَيْرِ أَرْضًا فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ أَصَبْتُ أَرْضًا لَمْ أَصِبْ مَالًا قَطُّ أَنْفَسَ مِنْهُ فَكَيْفَ تَأْمُرُنِي بِهِ قَالَ إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا وَتَصَدَّقْتَ بِهَا فَتَصَدَّقَ عُمَرُ أَنَّهُ لَا يُبَاعُ أَصْلُهَا وَلَا يُوهَبُ وَلَا يُورَثُ فِي الْفُقَرَاءِ وَالْقُرْبَى وَالرَّقَابِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالضَّيْفِ وَابْنِ السَّبِيلِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ أَوْ يُطْعِمَ صَدِيقًا غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ فِيهِ.

UVAKUFLJENJE U KORIST BOGATOG, SIROMAHA I GOSTA

2773. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim, njemu prenio Ibn-Avn od Nafija, on od Ibn-Omera, da je Omer, radijallahu anhu, imao imetak u Hajberu, došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu kazao, te je Vjerovjesnik rekao:

– Ako hoćeš, da to uvakufiš?

Tada je taj svoj imetak Omer uvakufio u korist siromaha, bijednika i rođaka (bili siromašni ili bogati) i gosta.

UVAKUFLJENJE ZEMLJE ZA DŽAMIJU

2774. PRIČAO NAM JE Ishak, a njemu Abdus-Samed, koji je rekao:

– Čuo sam svoga oca kako kaže: “Pričao nam je Ebu-Tejjah da je njemu prenio Enes b. Malik, radijallahu anhu: Kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, naredio je (izgradnju) džamije rekavši:

‘O sinovi Nedždžara, recite mi cijenu za ovu vašu bašču!’

‘Ne, tako nam Allaha’ – rekli su oni. ‘Nećemo tražiti za nju protuvrijednost, osim kod Allaha, dželle šanuhu.’”

UVAKUFLJENJE STOKE, KONJA, ROBE (POKUĆSTVA) I NOVCA (ZLATA I SREBRA)

Zuhri je rekao za onoga koji je odredio hiljadu zlatnika na Allahovom putu i predao ih svom dječaku, trgovcu, da njima trguje, a njihovu dobit odredio kao sadaku bijednicima i rođacima (u vezi s tim) da li čovjek može da jede što od zarade (dobitka) tih hiljadu (zlatnika) iako zaradu od njih nije odredio kao sadaku bijednicima: “Nema pravo da od nje bilo šta jede.”

بَابُ الْوَقْفِ لِلْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَالضَّعِيفِ

٢٧٧٣. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَجَدَ مَالًا بِخَيْبَرَ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ قَالَ إِنْ شِئْتَ تَصَدَّقْتَ بِهَا فَتَصَدَّقْ بِهَا فِي الْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَذِي الْقُرْبَى وَالضَّعِيفِ.

بَابُ وَقْفِ الْأَرْضِ لِلْمَسْجِدِ

٢٧٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو التَّيَّاحِ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ أَمَرَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ وَقَالَ يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا قَالُوا لَا وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ.

بَابُ وَقْفِ الدَّوَابِّ

وَالْكُرَاعِ وَالْعُرُوضِ وَالصَّامِتِ

وَقَالَ الزُّهْرِيُّ فِيمَنْ جَعَلَ أَلْفَ دِينَارٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَدَفَعَهَا إِلَى غُلَامٍ لَهُ تَاجِرٌ يَتَجَرُّ بِهَا وَجَعَلَ رِبْحَهُ صَدَقَةً لِلْمَسَاكِينِ وَالْأَقْرَبِينَ هَلْ لِلرَّجُلِ أَنْ يَأْكُلَ مِنْ رِبْحِ ذَلِكَ أَلْفِ شَيْئًا وَإِنْ لَمْ يَكُنْ جَعَلَ رِبْحَهَا صَدَقَةً فِي الْمَسَاكِينِ قَالَ لَيْسَ لَهُ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا.

2775. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja, a ovome Ubejdullah, rekavši:

– Prenio mi je Nafi' od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer dao nekom čovjeku konja da ga jaše na Allahovom putu, a tog konja je Omer darovao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, za potrebe džihada. Kasnije je Omer, kad ga je već bio uvakufio, obaviješten da se navedeni (konj) prodaje, pa je Omer pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga kupi, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne kupuj ga i ne vraćaj se na svoju sadaku!"

IZDRŽAVANJE VAKUFOSKIH SLUŽBENIKA

2776. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A' redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neka se mojim nasljednicima ne dijeli nijedan dinar (od moje zaostavštine). Ono što ostane poslije mene je vakuf, izuzimajući opskrbu mojih žena i zaradu službenika moga (vakufa).

2777. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Hammad od Ejuba, on od Nafija, (ovaj) od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer uvjetovao u svom uvakufljenju da onaj ko bude njime upravljao može (od njega) jesti i nahraniti svoga prijatelja, u granicama dozvoljenog ne priskrbujući (ne sakupljajući) imetak sebi.

٢٧٧٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ

قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ لَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَعْطَاهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِيَحْمِلَ عَلَيْهَا رَجُلًا فَأَخْبَرَ عُمَرُ أَنَّهُ قَدْ وَقَفَهَا يَبِيعُهَا فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَتَّعَهَا فَقَالَ لَا تَبْتَغَهَا وَلَا تَرْجِعَنَّ فِي صَدَقَتِكَ .

بَابُ نَفَقَةِ الْقِيَمِ لِلْوَقْفِ

٢٧٧٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا

مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمُتُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ .

٢٧٧٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ

أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ اشْتَرَطَ فِي وَقْفِهِ أَنْ يَأْكُلَ مَنْ وَلِيَهُ وَيُؤْكَلَ صَدِيقُهُ غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ مَالًا .

KAD NEKO UVAKUFI ZEMLJU
ILI BUNAR I UVJETUJE ZA SEBE NEŠTO
KAO ŠTO JE NPR. KOFA KOJOM BI SE
KORISTILI MUSLIMANI

Enes je uvakufio (u Medini) kuću, i kad god bi došao, u njoj bi odsjeo.

Zubejr je uvakufio svoje kuće i naglasio da u njima mogu stanovati njegove kćerke, ukoliko se vrate od muževa, s tim da ne nanose nikakvu štetu i da ih ne oštećuju. Ukoliko se neka uda i time ne bude imala potrebe da stanuje u njima, gubi na to pravo.

Ibn-Omer dao je svoj dio kuće (naslijeđen) od svoga oca Omera, za stanovanje potrebnima od roda Abdullaha (b. Omera).

2778. Abdan je izjavio:

- Prenio mi je moj otac od Šu'be, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Ebu-Abdur-Rahmana, da su se Osmanu, radijallahu anhu, kad je bio opkoljen, približili neki ashabi i on im rekao:
- Zaklinjem vas, i to zaklinjem samo drugove Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:
- Zar vi ne znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
- Ko će iskopati (bunar) Rume, pa da ima Džennet?
- i ja sam ga iskopao.
- Zar ne znate da je on rekao: “Ko će otpremiti vojsku za Tebuk, pa da ima Džennet?”, i ja sam je otpremio (tj. snabdio). Oni su mu to što je kazao potvrdili, (kaže Abdur-Rahman)¹.

بَابُ إِذَا وَقَفَ أَرْضًا أَوْ بَيْتًا
وَأَشْتَرَطَ لِنَفْسِهِ مِثْلَ دَلَاءِ الْمُسْلِمِينَ

وَأَوْقَفَ أَنَسٌ دَارًا فَكَانَ إِذَا قَدِمَهَا نَزَلَهَا وَتَصَدَّقَ
الزُّبَيْرُ بِدُورِهِ وَقَالَ لِلْمَرْدُودَةِ مِنْ بَنَاتِهِ أَنْ تَسْكُنَ
غَيْرَ مُضَرَّةٍ وَلَا مُضَرٍّ بِهَا فَإِنْ اسْتَعْنَتْ بِزَوْجٍ
فَلَيْسَ لَهَا حَقٌّ وَجَعَلَ ابْنُ عُمَرَ نَصِيْبَهُ مِنْ دَارِ
عُمَرَ سُكْنَى لِذَوِي الْحَاجَةِ مِنْ آلِ عَبْدِ اللَّهِ .

٢٧٧٨ . وَقَالَ عَبْدَانُ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ حِينَ حُوصِرَ أَشْرَفَ عَلَيْهِمْ وَقَالَ أَنشُدْكُمْ اللَّهَ
وَلَا أَنشُدُ إِلَّا أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ
أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ حَفَرَ رُومَةَ فَلَهُ الْجَنَّةُ
فَحَفَرْتُهَا أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ جَهَّزَ جَيْشَ
الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَجَهَّزْتُهُمْ قَالَ فَصَدَّقُوهُ بِمَا قَالَ
وَقَالَ عُمَرُ فِي وَقْفِهِ لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهُ أَنْ يَأْكُلَ
وَقَدْ يَلِيهِ الْوَاقِفُ وَغَيْرُهُ فَهُوَ وَاسِعٌ لِكُلِّ .

¹ Kuću halife Osmana opkolili su nezadovoljnici 35. (656.) godine pod rukovodstvom zloglasnog Abdullaha b. Sebea tražeći da se odrekne hilafeta u korist Alije.

Prema navodima Tirmizija i Nesaija, Sumame b. Hazen Kušejri kaže:

– Bio sam pred kućom kad se pojavio halifa Osman i pobunjenicima rekao: “Dajte mi one koji imaju dokaze protiv mene!”

Tada su mu uvedena dvojica, poput dva magarca, pa im se Osman približio i rekao:

– Zaklinjem vas Allahom i islamom, znate li, kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao u Medinu, da u njoj nije bilo pitke vode osim bunara Rume, pa je on rekao: “Ko će kupiti bunar Rume, i da njegova kofa za grabljenje vode bude kao i kofe muslimana, pa da ima veće dobro od njega u Džennetu?”

Omer je u vezi sa svojim vakufom rekao:
“Nema grijeha onome ko njim upravlja da (od njega) jede”, a njime (kaže Buhari) već upravljaše vakif i drugi osim njega, a to obuhvata sve (službenike).

**PUNOVAŽNO JE KAD VAKIF KAŽE:
“VRIJEDNOST UVAKUFLJENOG TRAŽIM
SAMO KOD ALLAHA.”**

2779. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Abdul-Varis od Ebu-Tejjaha, a (on) da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “O sinovi Nedždžara, odredite cijenu za vašu bašću...!”

“Njezinu vrijednost” – rekli su oni – “tražimo samo kod Allaha.”

**بَابُ إِذَا قَالَ الْوَاقِفُ لَا نَطْلُبُ
ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَهُوَ جَائِزٌ**

٢٧٧٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ
أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
يَا بَنِي النَّجَّارِ ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ قَالُوا لَا نَطْلُبُ
ثَمَنَهُ إِلَّا إِلَى اللَّهِ .

Ja sam ga kupio iz svog imetka, a vi mi danas ne dozvoljavate da iz njega pijem, nego pijem vodu iz mora!

– Da, tako nam Allaha – odgovorili su.

– Zaklinjem vas Allahom i islamom – rekao je Osman – znate li da je Resulullahova, alejhis-selam, džamija postala tijesna za njezine posjetioce, pa je Allahov Poslanik rekao: “Ko će kupiti dio zemljišta toga i toga, da se pripoji džamiji, pa da ima veće dobro od njega u Džennetu?”

– Ja sam to zemljište kupio iz svoga imetka, a vi me danas sprečavate da u njoj klanjam!

– Da, tako nam Allaha – rekli su.

– Zaklinjem vas Allahom i islamom, znate li da sam ja otpremio i hranom opksrbio vojsku za Tebuk iz svog imetka?

– Da, tako nam Allaha, rekli su.

Zaklinjem vas Allahom i islamom, znate li da je Allahov Poslanik bio na Sebiru iznad Mekke sa mnom, Ebu-Bekrom i Omerom, pa se uzdrma brdo, kamenje poleti na nas, a ja ga zaustavljah, jer se na njemu nalazio Vjerovjesnik, Ebu-Bekr i još dva druga?

– Da, tako nam Allaha – rekli su oni.

Tada je Osman tri puta uzviknuo: “Allah je najveći! On je Gospodar Ka’be!” On je ovo sve posvjedočio i ja svjedočim.”

Historičari navode da je Osman spomenuti bunar kupio od jednog Jevreja za 25.000 dirhema, jer je on vodu prodavao žednima kao i svaku trgovačku robu. Za vojsku upućenu prema Tebuku protiv Bizantije 9/630. godine dao je 300 deva natovarenih hranom i hiljadu dukata.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “O VJERNICI, KADA VAM SE PRIBLIŽI
 SMRT, PRILIKOM DAVANJA OPORUKE
 NEKA VAM POSVJEDOČE DVOJICA
 PRAVEDNIH ROĐAKA VAŠIH ILI NEKA
 DRUGA DVOJICA, KOJI NISU VAŠI
 – AKO STE NA PUTU A POJAVE SE ZNACI
 SMRTI. A AKO POSUMNJATE, ZADRŽITE
 IH POSLIJE OBAVLJENOG NAMAZA
 I NEKA SE ALLAHOM ZAKUNU: ‘MI
 ZAKLETVU NI ZA KAKVU CIJENU
 NEĆEMO PRODATI MAKAR SE RADILO
 I O KAKVOM ROĐAKU, I SVJEDOČENJE
 KOJE JE ALLAH PROPISAO NEĆEMO
 USKRATITI, JER BISMO TADA BILI,
 DOISTA GRJEŠNICI.’ A AKO SE DOZNA
 DA SU NJIH DVOJICA ZGRIJEŠILA, ONDA
 ĆE NJIH ZAMIJENITI DRUGA DVOJICA
 OD ONIH KOJIMA JE ŠTETA NANESENA,
 I NEKA SE ALLAHOM ZAKUNU: ‘NAŠE
 ZAKLETVE SU VJERODOSTOJNIJE OD
 ZAKLETVI NJIHOVIH, MI SE NISMO KRIVO
 ZAKLELI, JER BISMO TADA, ZAISTA,
 NEPRAVEDNI BILI.’ NAJLAKŠE TAKO ONI
 MOGU IZVRŠITI SVJEDOČENJE SVOJE
 ONAKO KAKO TREBA, I DA SE NE PLAŠE
 DA ĆE NJIHOVE ZAKLETVE DRUGIM
 ZAKLETVAMA BITI POBIJENE. ‘I BOJTE
 SE ALLAHA I SLUŠAJTE! A ALLAH NEĆE
 UKAZATI NA PRAVI PUT LJUDIMA KOJI
 SU NEPOSLUŠNI.’”¹

Jednina od *evlejani* je *evla*, a od ove riječi je *evla bihi* (što znači *preči njemu*). ‘*Usire* znači *pokaži se*, a ‘*serna* znači *pokazali smo se*.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 شَهَادَةُ بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ حِينَ
 الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ
 غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ
 مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ
 فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا
 وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا نَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذَا
 مِنْ الْأَيْمِينِ فَإِنْ عُثِرَ عَلَى أَنْهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا
 فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ
 عَلَيْهِمُ الْأُولَيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ
 مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذَا مِنْ الظَّالِمِينَ
 ذَلِكَ أَذْنَى أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَى وَجْهِهَا أَوْ
 يَخَافُوا أَنْ تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ
 وَاسْمَعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ)

الْأُولَيَانِ وَاحِدُهُمَا أَوَّلَى وَمِنْهُ أَوَّلَى بِهِ عُثِرَ أَظْهَرَ
 أَعَثَرْنَا أَظْهَرْنَا .

¹ El-Maide: 106-108

2780. REKAO MI JE Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Adem, ovome prenio Ibn-Ebi-Zaide od Muhammeda b. Ebi-Kasima, on od Abdul-Melika b. Seida b. Džubejra, ovaj od svoga oca, (a on opet) da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, kazao:

– Neki čovjek iz (plemena) Benu-Sehm izašao je (na put) s Temimom ed-Darijem i Adijjom b. Beddaom, pa je Es-Sehmi umro u zemlji u kojoj ne bijaše nijedan musliman, i kada su oni stigli s njegovom ostavštinom, nedostajala je jedna srebrna posuda zlatom gravirana, koju su izgubili, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od obojice tražio da se zakunu. Kasnije se ta posuda našla u Mekki i (vlasnici) su rekli: “Kupili smo je od Temima i Adijja.” Tada su ustala dva bližnja rođaka umrlog Sehma i zaklela se: “Svakako, ispravnije je naše svjedočenje od njihovog svjedočenja i zaista je posuda vlasništvo njihovog (umrlog) druga.”

– Zbog njih je – kaže Ibn-Abbas – objavljen ovaj ajet: “O, vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke, neka vam posvjedoče...”

IZVRŠILAC OPORUKE ISPLAĆUJE DUGOVE UMRLOGA I BEZ PRISUSTVA NASLJEDNIKA

2781. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sabik, ili Fadl b. Jakub, od njega ovome prenio Šejban Ebu-Mu‘avija od Firasa, koji kaže da je Ša‘bi rekao: “Pričao nam je Džabir b. Abdullah Ensari, radijallahu anhu, da je njegov otac poginuo u Bitki na Uhudu, a iza sebe je ostavio šest kćeri i pri sebi dug. Kada se približila berba datula, došao sam Allahovom Poslaniku i rekao:

– Allahov Poslaniče, ti već znaš da je moj otac poginuo na Uhudu. Na njemu je ostao veliki dug i ja želim da te vide potraživači duga.

– Idi – reče Poslanik – i sve datule razvrstaj na jednom mjestu!

٢٧٨٠. وَقَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يُحْيَى بْنُ أَدَمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سَهْمٍ مَعَ تَمِيمِ الدَّارِيِّ وَعَدِيِّ بْنِ بَدَاءٍ فَمَاتَ السَّهْمِيُّ بِأَرْضٍ لَيْسَ بِهَا مُسْلِمٌ فَلَمَّا قَدِمَا بِتَرِكَتِهِ فَقَدُوا جَامًا مِنْ فِضَّةٍ مُخَوَّصًا مِنْ ذَهَبٍ فَأَخْلَفَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَجَدَ الْجَامَ بِمَكَّةَ فَقَالُوا ابْتِغَاءَهُ مِنْ تَمِيمٍ وَعَدِيِّ فَقَامَ رَجُلَانِ مِنْ أَوْلِيَائِهِ فَحَلَفَا لَشَهَادَتِنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَإِنَّ الْجَامَ لِصَاحِبِهِمْ قَالَ وَفِيهِمْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمُ الْمَوْتَ).

بَابُ قَضَاءِ الْوَصِيِّ دُيُونِ الْمَيِّتِ بِغَيْرِ مَحْضَرٍ مِنَ الْوَرَثَةِ

٢٧٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَابِقٍ أَوْ الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْهُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ أَبُو مُعَاوِيَةَ عَنْ فِرَاسٍ قَالَ قَالَ الشَّعْبِيُّ حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَاهُ اسْتَشْهَدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ سِتَّ بَنَاتٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا فَلَمَّا حَضَرَ جَدَادُ النَّخْلِ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ عَلِمْتُ أَنَّ وَالِدِي اسْتَشْهَدَ يَوْمَ أُحُدٍ وَتَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا كَثِيرًا وَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ

– To sam uradio, pozvao ih, a zatim sam pozvao i Poslanika. Kad su vidjeli datule, toga časa su me opkolili. Pošto je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio šta oni čine, obišao je oko najveće hrpe tri puta, zatim sjeo pokraj nje i rekao:

– Zovi svoje drugove!

I on im je stalno mjerio dok Allah nije dao da moj roditelj isplati dug. Ja sam, Allaha mi, bio zadovoljan da Allah da da se moj roditelj razduži, pa makar se ja vratio svojim sestrama bez ijedne datule.

Allaha mi, sva mjesta na kojima su bile datule izgledala su nedirnuta, i kada sam pogledao na mjesto na kojem je stajao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na njemu kao da nije manjkala nijedna datula.

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Riječi *ugrū bī* znače – uznemiravali su me.” (U Kur’anu je rečeno): “Pa ubacili smo među njih (navalili na njih) neprijateljstvo i mržnju.”

يَرَاكَ الْغُرَمَاءُ قَالَ اذْهَبْ فَيَبْدُرُ كُلُّ تَمْرٍ عَلَى
نَاحِيَّتِهِ فَفَعَلْتُ ثُمَّ دَعَوْتُهُ فَلَمَّا نَظَرُوا إِلَيْهِ أَغْرُوا بِي
تِلْكَ السَّاعَةَ فَلَمَّا رَأَى مَا يَصْنَعُونَ أَطَافَ حَوْلَ
أَعْظَمِهَا يَبْدُرًا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ ثُمَّ
قَالَ ادْعُ أَصْحَابَكَ فَمَا زَالَ يَكِيلُ لَهُمْ حَتَّى أَدَّى
اللَّهُ أَمَانَةَ وَالِدِي وَأَنَا وَاللَّهُ رَاضٍ أَنْ يُؤَدِّيَ اللَّهُ
أَمَانَةَ وَالِدِي وَلَا أَرْجِعَ إِلَى أَخَوَاتِي بِتَمْرَةٍ فَسَلِمَ
وَاللَّهُ الْبَيَّادِرُ كُلُّهَا حَتَّى أَنِّي أَنْظُرُ إِلَى الْبَيْدَرِ الَّذِي
عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَأَنَّهُ لَمْ يَنْقُصْ تَمْرَةً وَاحِدَةً قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أَغْرُوا بِي يَعْنِي هَيَّجُوا بِي (فَأَغْرَيْنَا
بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْجِهَادِ وَالسَّيْرِ

DŽIHAD I VOJNI POHODI

VRIJEDNOST DŽIHADA I VOJNIH POHODA

i riječi Uzvišenog Allaha:

“Allah je od vjernika kupio živote njihove i imetke njihove u zamjenu za Džennet koji će im dati – oni će se na Allahovom putu boriti, pa ubijati i ginuti. On im je to zbilja obećao u Tevratu i Indžilu i Kur'anu, a ko od Allaha dosljednije ispunjava obećanje svoje? Zato se radujte pogodbi svojoj koju ste s Njim ugovorili...”, pa do kraja Njegovih riječi: “A vjernike obraduj!”¹

Ibn-Abbas kaže: “El-kudud znači – pokornost.”

2782. PRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah, njemu Muhammed b. Sabik, a ovome Malik b. Migvel, koji kaže:

Čuo sam Velida b. Ajzara kako spominje Ebu-Amra Šejbanija, koji je rekao: Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, kaže:

– Pitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

– Allahov Poslaniče, koje je djelo najvrednije? – A on mi odgovori:

– Namaz (obavljen) u njegovom vremenu.

بَابُ فَضْلِ الْجِهَادِ وَالسَّيْرِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ هُمْ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقٌّ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ) إِلَى قَوْلِهِ (وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْحُدُودُ الطَّاعَةُ.

٢٧٨٢. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ الْوَلِيدَ بْنَ الْعِزَّارِ ذَكَرَ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ الْعَمَلِ أَفْضَلُ قَالَ الصَّلَاةُ عَلَى مِيقَاتِهَا قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ

¹ Nastavak prijevoda djelimično navedenih 111. i 112. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi: “... i to je veliki uspjeh. Oni se kaju, i Njemu klanjaju, i Njega hvale, i poste, i namaz obavljaju, i traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvrćaju i Allahovih propisa se pridržavaju. A vjernike obraduj!”

– A koje onda? – upitao sam.
 – Dobročinstvo roditeljima – odgovori on.
 – A koje onda? – upitah dalje.
 – Onda borba na Allahovom putu – reče.
 Tada sam zašutio kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a da sam nastavio s pitanjima, on bi nastavio s odgovorima.

2783. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Seid, ovome Sufjan rekavši da mu je prenio Mensur od Mudžahida, on od Tavusa, ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema hidžre (iz Mekke) poslije njezinog oslobođenja, nego ima borba (u ime Allaha) i nijet (odluka), pa kada se pozovete u borbu, vi se odazovite.”¹

2784. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, ovome prenio Habib b. Ebu-Amre od Aiše, kćerke Talhe, a ona, da je Aiša, radijallahu anha, rekla: “Allahov Poslaniče, džihad se smatra najvrednijim djelom, pa zašto se i mi ne bismo borile?”
 A on je odgovorio: “Za vas je najbolji džihad obaviti hadž koji će biti primljen (kod Uzvišenog Allaha).”

2785. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu saopćio Affan, ovom Hemmam, njemu Muhammed b. Džuhade rekavši da mu je prenio Ebu-Hasin od Zekvana, da je njemu rekao Ebu-Hurejra, radijallahu anhu:
 – Došao je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, neki čovjek i rekao:
 “Uputi me na posao koji je ravan borbi (na Allahovom putu)!”
 “Nema takvog djela” – odgovori Resulullah,

قَالَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَسَكَتَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَوْ اسْتَرَدَّتْهُ لَزَادَنِي .

٢٧٨٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا .

٢٧٨٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَرَى الْجِهَادَ أَفْضَلَ الْعَمَلِ أَفَلَا نُجَاهِدُ قَالَ لَكِنَّ أَفْضَلَ الْجِهَادِ حَجٌّ مَبْرُورٌ .

٢٧٨٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَفَّانٌ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو حَصِينٍ أَنَّ ذَكْوَانَ حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ يَعْدِلُ الْجِهَادَ قَالَ لَا أَجِدُهُ قَالَ هَلْ تَسْتَطِيعُ إِذَا خَرَجَ الْمُجَاهِدُ

¹ Iz zemlje bez vjerskih sloboda treba se iseliti. Muslimani su se svojevremeno iseljivali iz Mekke u Etiopiju, kasnije u Medinu. Ovdje su imali svoj azil čak i okolna, tek islamizirana plemena. Pod pojmom hidžre misli se na izbjegavanje svih ljudskih poroka, napuštanje lijenosti i neznanja, a prihvatanje rada i nauke.

sallallahu alejhi ve sellem.

“Možeš li ti, kad borac krene u borbu, da uđeš u svoju džamiju i klanjaš neprekidno i da postiš a da ne mrsiš?” – upitao je.

“A ko je taj koji to može?” – reče ovaj.

Ebu-Hurejra kaže: “Borcu (na Allahovom putu) pišu se dobra djela i dok njegov konj skače na svom užetu (na paši).”

NAJBOLJI ČOVJEK JE VJERNIK KOJI SE BORI NA ALLAHOVOM PUTU SVOJIM ŽIVOTOM I SVOJIM IMETKOM

Uzvišeni Allah kaže:

“O, vjernici, hoćete li da vam ukažem na trgovinu, ona će vas spasiti patnje nesnosne: u Allaha i Poslanika Njegovog vjerujte i imecima svojim i životima svojim na Allahovom putu se borite – to vam je, da znate, bolje. On će vam grijehе vaše oprostiti i u džennetske vas bašče, kroz koje će rijeke teći, uvesti, i u divne dvorove u edenskim vrtovima – to će biti uspjeh veliki.”²

2786. PRIČAO NAM JE Ebu-Jeman, njemu prenio Šu‘ajb od Zuhrija, koji kaže da mu je prenio Ata b. Jezid Lejsi od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji kaže:

– Neko upita: “Allahov Poslaniče, ko je najbolji čovjek?”

“Vjernik koji se bori na Allahovom putu svojim životom i svojim imetkom” – odgovori Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

“A ko onda?” – upitaše.

“Onda vjernik, koji se (živeći) u nekom tjesnacu boji Allaha i ne uznemirava ljude.”

أَنْ تَدْخُلَ مَسْجِدَكَ فَتَقُومَ وَلَا تَقْرَأَ وَتَصُومَ وَلَا تُفْطِرَ قَالَ وَمَنْ يَسْتَطِيعُ ذَلِكَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِنَّ فَرَسَ الْمُجَاهِدِ لَيَسْتَنُّ فِي طَوْلِهِ فَيُكْتَبُ لَهُ حَسَنَاتٌ .

بَابُ أَفْضَلِ النَّاسِ مُؤْمِنٌ مُجَاهِدٌ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَى تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ يَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ) .

٢٧٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ أَفْضَلُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُؤْمِنٌ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ قَالُوا ثُمَّ مَنْ قَالَ مُؤْمِنٌ فِي شُعْبٍ مِنَ الشَّعَابِ يَتَّقِي اللَّهَ وَيَدْعُ النَّاسَ مِنْ شَرِّهِ .

² Saff: 10-12. Prijevod 13. ajeta glasi: “A dat će vam i drugu blagodat koju jedva čekate: Allahovu pomoć i skorou pobjedu! Zato obraduj radosnom vijesću vjernike!”

2787. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, koji kaže da mu je saopćio Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Borac na Allahovom putu – a Allah najbolje zna ko je borac na Njegovom putu – jeste kao postač koji se stalno Allahu moli. Allah je zajamčio borcu na Njegovom putu da će ga, ako umre, uvesti u Džennet, ili će ga vratiti zdrava s nagradom (Svojom) ili s ratnim plijenom.”

I MUŠKARCI I ŽENE MOGU ALLAHA MOLITI DA UČESTVUJU U DŽIHADU I GINU KAO ŠEHIDI

Omer je molio: “Obdari me Allahu, da poginem u gradu Tvoga Poslanika kao šehid!”

2788, 2789. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf prenoseći od Malika, (on) od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da ga je čuo kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dolazio je kod Umme-Haram, kćerke Milhana, i ona mu je davala jelo. Umme-Haram bijaše udata za Ubada b. Samita. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je ušao kod nje pa mu je ona dala jelo i počela biskati njegovu glavu. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaspao, zatim se probudio smijući se.

– Allahov Poslaniče, šta te nasmijalo? – upitala sam, kaže Umme-Haram.

– Neki od mojih sljedbenika – reče on – prikazaše mi se kako kao borci na Allahovom putu plove sredinom ovoga mora kao vladari na prijestoljima”, ili (je rekao), ne zna tačno Ishak: “... poput vladara na svojim stolicama.”

٢٧٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَائِمِ وَتَوَكَّلَ اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِهِ بَأَن يَتَوَفَّاهُ أَنْ يَدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ سَالِمًا مَعَ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ.

بَابُ الدُّعَاءِ بِالْجِهَادِ وَالشَّهَادَةِ لِلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ

وَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْكَلْبِ أَرَزُقْنِي شَهَادَةً فِي بَلَدِ رَسُولِكَ.

٢٧٨٨ - ٢٧٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْخُلُ عَلَى أُمِّ حَرَامِ بِنْتِ مِلْحَانَ فَتَطْعِمُهُ وَكَانَتْ أُمُّ حَرَامٍ تَحْتَ عِبَادَةِ بْنِ الصَّامِتِ فَدَخَلَ عَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَطْعَمَتْهُ وَجَعَلَتْ تَقْلِي رَأْسَهُ فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ فَقُلْتُ وَمَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَرْكَبُونَ تَبَجَ هَذَا الْبَحْرِ مُلُوكًا عَلَى الْأَسْرِ أَوْ مِثْلَ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ شَكَ إِسْحَاقُ

– Allahov Poslaniče – rekla sam, kaže ona – moli Allaha da me učini od njih! Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zamolio Allaha za nju, onda spustio svoju glavu i poslije se probudio nasmijan.

– Allahov Poslaniče, šta te nasmijalo? – upitala sam.

– Neki od mojih sljedbenika – reče on – prikazaše mi se borcima na Allahovom putu, kao što je rekao i prvi put.

– Allahov Poslaniče – reko, kaže Umme-Haram – moli Allaha da me uvrsti među njih!

– Ti si među onim prvim – odgovori on.

Kasnije je ona, u vrijeme (namjesnikovanja) Muavija b. Ebi-Sufjana, putovala morem, i kada je izišla iz (lađe), pala je sa svoje mazge i nastradala.¹

STUPNJEVI BORACA NA ALLAHOVOM PUTU

Kaže se: “Ovo je moja staza”, i “Ovo je moj put.”²

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “*Guzzen*, tj. ratnici, množina je od *gazin*, tj. ratnik, a *hum deredžatun* znači – oni imaju stepene.”

2790. PRIČAO NAM JE Jahja b. Salih, njemu Fulejh prenoseći od Hilala b. Alija, on od Ata’a b. Jesara, a (ovaj), da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko vjeruje u Allaha i Njegovog

قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَني مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ اسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقُلْتُ وَمَا يَضْحَكُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي عَرَضُوا عَلَيَّ غَزَاةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَا قَالَ فِي الْأَوَّلِ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَني مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَرَكِبَتِ الْبَحْرَ فِي زَمَانٍ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ فَضَرَعَتْ عَنْ دَابَّتِهَا حِينَ خَرَجَتْ مِنَ الْبَحْرِ فَهَلَكَتْ .

بَابُ دَرَجَاتِ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

يُقَالُ هَذِهِ سَبِيلِي وَهَذَا سَبِيلِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (غَزَا) وَاحِدُهَا غَاَزَ (هُمْ دَرَجَاتٌ) لَهُمْ دَرَجَاتٌ .

٢٧٩٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَصَامَ رَمَضَانَ كَانَ

¹ Ovu pomorsku vojnu prema Bizantu organizovao je Mu’avija 28. g. po Hidžri u doba hilafeta Osmana, radijallahu anhu. U akciji je učestvovala i Umme-Haram sa svojim mužem Ubadom b. Samitom da bi borce napajala, a ranjenike njegovala.

U ovoj vojnoj učestvovali su ashabi: Ebu-Zerr, Šeddad b. Evs i Ebu-Derda. Vojska je stigla do Kipra i, osvojila ga. Pri izlasku iz lađe Umme-Haram je htjela uzjahati na mazgu, izgubila ravnotežu, pala na kamenje, zadobila teške tjelesne povrede i ubrzo umrla. Pokopana je na Kipru kao šehid. Na drugom mjestu stoji da je to bilo po povratku u Siriju i da je u Siriji poginula.

² Riječ *sebil* u arapskom jeziku može biti istovremeno i muškog i ženskog roda.

Poslanika, obavlja namaz i posti ramazan, ima pravo kod Allaha da ga uvede u Džennet, svejedno da li se borio na Allahovom putu ili sjedio u mjestu u kojem je rođen.”

– Allahov Poslaniče – rekli su – hoćemo li (s tim) obradovati ljude?

A on reče: “U Džennetu ima stotinu stupnjeva koje je Allah pripremio za borce na Svome putu, a između svaka dva stupnja je udaljenost kao razdaljina između neba i zemlje. Kada molite Allaha, molite Ga za Firdevs, jer je on najbolji i najviši dio Dženneta.”

– Mislim da je (kaže Jahja b. Salih) još rekao:

“... iznad njega je Arš (prijestolje) Svemilosnog i iz njega (Firdevsa) izvire džennetske rijeke.”

Muhammed b. Fulejh prenio je od svoga oca:

“... a iznad njega je Arš Svemilosnog.”

2791. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Džerir, a ovome Ebu-Redža' da je Semure kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Vidio sam noćas (u snu) dva čovjeka. Dođoše mi, uzdigoše me na jedno stablo i uvedoše u jednu kuću tako lijepu i vrijednu, da nisam nikada od nje ljepše vidio.”

– Što se tiče ove kuće, rekli su obojica, ovo je kuća boraca (šehida) poginulih na Allahovom putu.

O ODLASKU PRIJE PODNE I ODLASKU POSLIJE PODNE NA ALLAHOVOM PUTU, I O TOME DA JE PROSTOR U DŽENNETU KOLIKA JE DUŽINA LUKA JEDNOG OD VAS

2792. PRIČAO NAM JE Mu'alla b. Esed, njemu Vuhejb, ovome prenio Humejd od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jutarnji odlazak i večernji s Allahova puta vredniji su od cijelog svijeta i sveg što je na njemu.

حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ جَاهِدًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَوْ جَلَسَ فِي أَرْضِهِ الَّتِي وُلِدَ فِيهَا فَقَالُوا يَا رَسُولَ
اللَّهِ أَفَلَا نُبَشِّرُ النَّاسَ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ مِائَةَ دَرَجَةٍ
أَعَدَّهَا اللَّهُ لِلْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا بَيْنَ
الدَّرَجَتَيْنِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَإِذَا سَأَلْتُمُ اللَّهَ
فَسَأَلُوهُ الْفِرْدَوْسَ فَإِنَّهُ أَوْسَطُ الْجَنَّةِ وَأَعْلَى الْجَنَّةِ
أَرَاهُ فَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ وَمِنْهُ تَفْجَرُ أَنْهَارُ الْجَنَّةِ قَالَ
مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ عَنْ أَبِيهِ وَفَوْقَهُ عَرْشُ الرَّحْمَنِ .

٢٧٩١. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا
أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ
رَجُلَيْنِ أَتَانِي فَصَعِدَا بِي الشَّجَرَةَ فَأَدْخَلَانِي دَارًا
هِيَ أَحْسَنُ وَأَفْضَلُ لَمْ أَرَقُطُ أَحْسَنَ مِنْهَا قَالَا أَمَّا
هَذِهِ الدَّارُ فَدَارُ الشُّهَدَاءِ .

بَابُ الْغَدْوَةِ وَالرَّوْحَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَقَابِ قَوْسٍ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ

٢٧٩٢. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ
حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَغَدْوَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ رَوْحَةٌ خَيْرٌ
مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

2793. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, koji je kazao da mu je prenio njegov otac od Hilala b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a (on opet) da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“(Prostor) koliko je dužina jednog luka u Džennetu bolji je od svijeta nad kojim sunce izlazi i zalazi.”
Također je rekao: “Jutarnje ili večernje putovanje na Allahovom putu vrednije je od (svijeta) na kojem sunce izlazi i zalazi.”

2794. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu prenio Sufjan od Ebu-Hazima, on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, a ovaj da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Jedno večernje i jutarnje putovanje u ime Allaha vrednije je od cijelog svijeta i onoga što je na njemu.

HURIJE (DŽENNETSKE DJEVICE) KRUPNIH OČIJU I NJIHOVE OSOBINE

Pogledi se gledajući u njih zbunjuju. (Zjenica) oka jako (im) je crna, a (rožnjača) izrazito bijela.
(Riječi u Kur'anu): *Ve zevvedžnahum bi hurin* znače: Vjenčat ćemo ih (s djevicama).

2795. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Humejda, koji je kazao da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:
– Neće niko ko umre pa bude imao kod Allaha nagradu zaželjeti da se vrati na ovaj svijet, makar čitav svijet i sve što je na njemu bilo njegovo, jedino će šehid (na Allahovom putu), kada vidi nagradu koja mu pripada (za njegovu pogibiju), zaželjeti da se vrati na ovaj svijet kako bi poginuo još jednom (kao šehid).

٢٧٩٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ هِلَالِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَقَابُ قَوْسٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَتَغْرُبُ وَقَالَ لَغْدَوَةٌ أَوْ رَوْحَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِمَّا تَطْلُعُ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَتَغْرُبُ .

٢٧٩٤. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الرَّوْحَةُ وَالْغَدَوَةُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

بَابُ الْحُورِ الْعِينِ وَصِفَتِهِنَّ

يُحَارُّ فِيهَا الطَّرْفُ شَدِيدَةً سَوَادِ الْعَيْنِ شَدِيدَةً بَيَاضِ الْعَيْنِ (وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ) أَنْكَحْنَاهُمْ .

٢٧٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرِو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ يَمُوتُ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ يَسْرُهُ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا وَأَنَّ لَهُ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا إِلَّا الشَّهِيدَ لَمَّا يَرَى مِنْ فَضْلِ الشَّهَادَةِ فَإِنَّهُ يَسْرُهُ أَنْ يَرْجَعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ مَرَّةً أُخْرَى .

2796. A čuo sam Enesa b. Malika (kaže Humejd) kako prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Jedno večernje ili jutarnje putovanje u ime Allaha bolje je od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu, a prostor koliko polovina luka nekog od vas u Džennetu, ili koliko je prostor na kome je privezan njegov bič, bolji je od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu. Kada bi samo jedna žena od stanovnika Dženneta izašla među stanovništvo na Zemlji, rasvijetlila bi prostor između neba i zemlje i ispunila ga miomirisom, a njezin šal na glavi bolji je od cijelog dunjaluka i onoga što je na njemu.

PRIŽELJKIVANJE ŠHADETA (DAVANJE ŽIVOTA NA ALLAHOVOM PUTU)

2797. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu‘ajb od Zuhrija, koji kaže:
– Saopćio mi je Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kazao da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moj život, da nije nekih ljudi od pravovjernih, kojima teško padne ako izostanu iza mene a ja ne pronađem jahalice kojima bih ih prebacio, ne bih izostao ni iza jedne čete koja ratuje u ime Allaha. Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moj život, želio bih poginuti na Allahovom putu pa da opet budem proživljen i ubijen, zatim proživljen pa ubijen, zatim proživljen i opet ubijen.

2798. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Ja‘kub Saffar, njemu prenio Isma‘il b. Ulejje od Ejjuba, on od Humejda b. Hilala, a ovaj da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, održao je govor i rekao: “Bajrak (na Muti) je nosio Zejd, pa je poginuo, potom ga preuzeo Dža‘fer, pa je poginuo,

٢٧٩٦. قَالَ وَسَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ لَرَوْحَةٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ غَدَوَةٌ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَقَابٌ قَوْسٍ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ أَوْ مَوْضِعٌ قِيدِ يَغْنِي سَوْطَهُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَطْلَعَتْ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ لِأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلَّتْهُ رِيحًا وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

بَابُ تَمَنِّيِ الشَّهَادَةِ

٢٧٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا أَنَّ رِجَالًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَطِيبُ أَنْفُسُهُمْ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّي وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ مَا تَخَلَّفْتُ عَنْ سَرِيَّةٍ تَغْزُو فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي أُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ ثُمَّ أُحْيَا ثُمَّ أُقْتَلُ.

٢٧٩٨. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ الصَّفَّارُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ

onda ga je preuzeo Abdullah b. Revaha, pa je i on poginuo, zatim ga je preuzeo Halid b. Velid, koji nije bio ni od koga postavljen za zapovjednika, i pobijedio je. Kako bi nas obradovalo da su s nama! – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ili reče, kaže Ejjub: “Kako bi oni bili radosni da su s nama”, a oči mu zasuziše.¹

KO PADNE NA ALLAHOVOM PUTU PA UMRE, ON JE ŠEHID

Uzvišeni Allah kaže: “... A onome ko napusti svoj rodni kraj radi Allaha i Poslanika Njegovog, pa ga stigne smrt, nagrada od Allaha njemu je sigurna.” *Veka'a* (riječ iz Kur'ana) znači: dužnost je.

2799, 2800. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf i rekao da mu je prenio Lejs, njemu Jahja od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Enesa b. Malika, ovaj od svoje tetke po majci, Ummi-Haram, kćerke Milhana, koja je rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana je zaspao blizu mene i probudio se smijući pa sam (ga) upitala:

– Šta te nasmijalo?

– Prikazivani su mi neki od mojih sljedbenika kako plove ovim zelenim morem kao vladari na prijestolju – odgovori Poslanik.

– Moli Allaha – rekla sam – da me učini (jednim) od njih!

On je molio Allaha za nju, zatim zaspao i učinio

ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأَصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ امْرَأَةٍ فَفُتِحَ لَهُ وَقَالَ مَا يَسُرُّنَا أَنَّهُمْ عِنْدَنَا قَالَ أَيُّوبُ أَوْ قَالَ مَا يَسُرُّهُمْ أَنَّهُمْ عِنْدَنَا وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ يُضْرَعُ

فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَاتَ فَمَوَّ مِنْهُمْ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ) وَقَعَ وَجَبَ .

٢٧٩٩-٢٨٠٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ خَالَتِهِ أُمِّ حَرَامٍ بِنْتِ مِلْحَانَ قَالَتْ نَامَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا قَرِيبًا مِنِّي ثُمَّ اسْتَيْقَظَ يَتَبَسَّمُ فَقُلْتُ مَا أَضْحَكَكَ قَالَ أَنَاسُ مِنْ أُمَّتِي عُرِضُوا عَلَيَّ يَرْكَبُونَ هَذَا الْبَحْرَ الْأَخْضَرَ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ قَالَتْ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ فَدَعَا لَهَا ثُمَّ نَامَ الثَّانِيَةَ فَفَعَلَ مِثْلَهَا فَقَالَتْ مِثْلَ قَوْلِهَا فَأَجَابَهَا مِثْلَهَا

¹ Poslije sklopljenog mirovnog ugovora s Kurejšijama na Hudejbiji, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je slati svoje izaslanike susjednim vladarima pozivajući ih u islam. Bizantijski vazal u Siriji Šurahbil b. Amret Gasanović ubije Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, izaslanika, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, 8. (629.) godine otpremio na Bizantijce 3.000 vojnika riječima: “Zapovjednik vam je Zejd b. Harise, ako on pogine, onda Dža'fer b. Ebi-Talib, a ako i on pogine, onda Abdullah b. Revvaha.” Borba se odigrala u Siriji kod sela Mu'te. U neravnoj borbi s nadmoćnim snagama Bizantije navedeni komandanti su izginuli i zapovjedništvo je preuzeo Halid b. Velid, koji je probio redove neprijatelja, povukao vojsku u dubinu pustinje i tako spasio preostale borce.

kao i ono ranije, pa je Umme-Haram rekla kao što je rekla i ranije i on joj je odgovorio kao i prije.

Potom je ona rekla: “Moli Allaha da me učini (jednim) od njih!”

A on joj reče: “Ti si od onih prvih.” Kasnije je ona izašla sa svojim mužem Ubadom b. Samitom kao ratnikom, a to je bila plovidba muslimana morem s Muavijem, kada su se vraćali sa svoje vojne akcije i odsjeli u Šamu. Poslije je Umme-Haram dovedena (mazga) da uzjaše, pa je ona s nje pala i umrla.

KOGA ZADESI KAKVA NEZGODA ILI BUDE RANJEN NA ALLAHOVOM PUTU

2801. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer Havdi, njemu prenio Hemmam od Ishaka, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je sedamdeset ljudi (konjanika) iz (plemena) Benu-Sulejm do (plemena) Benu-Amir, i kada su stigli, rekao im je moj daidža (Halil b. Milhan):

“Otići ću prije vas, pa ako mi budu garantovali sigurnost dok im prenesem poruku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – uredu; u protivnom, vi ćete biti blizu mene.”

Pošto im je prišao, garantovali su mu sigurnost, i dok im je on prenosio Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, poruku, dali su znak nekom svom čovjeku koji ga (udari kopljem) i probode.

On samo viknu: “Allahu ekber! Ja sam na dobitku, tako mi Gospodara Ka’be.” Potom su oni navalili na ostale njegove drugove i poubijali ih sve osim jednog hromog čovjeka, koji se uspio sakriti na jedno brdo. Hemmam veli: “Mislili da je s njim bio još jedan...”

Džibril, alejhis-selam, obavijestio je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da su oni sreli svoga Gospodara koji je njima zadovoljan, a i oni Njim. Ovo smo učili kao tekst Kur’ana: “Obavijestite naš narod da smo se već susreli s našim Gospodarom.

فَقَالَتْ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَني مِنْهُمْ فَقَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَخَرَجَتْ مَعَ زَوْجِهَا عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ غَازِيًا أَوَّلَ مَا رَكِبَ الْمُسْلِمُونَ الْبَحْرَ مَعَ مُعَاوِيَةَ فَلَمَّا انْصَرَفُوا مِنْ غَزْوِهِمْ قَافِلِينَ فَنَزَلُوا الشَّامَ فَقَرَّبَتْ إِلَيْهَا دَابَّةً لَتَرْكَبَهَا فَصَرَ عَثَهَا فَمَاتَتْ .

بَاب مَنْ يُنْكَبُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٠١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْخَوْضِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ أَقْوَامًا مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ إِلَى بَنِي عَامِرٍ فِي سَبْعِينَ فَلَمَّا قَدِمُوا قَالَ لَهُمْ خَالِي اتَّقَدَّمُكُمْ فَإِنْ أَمَّنُونِي حَتَّى أُبَلِّغَهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَإِلَّا كُنتُمْ مِنِّي قَرِيبًا فَتَقَدَّمْ فَأَمَّنُوهُ فَبَيْنَمَا يُحَدِّثُهُمْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَوْمَأُوا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ فَطَعَنَهُ فَأَنفَذَهُ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ فُزْتُ وَرَبُّ الْكَعْبَةِ ثُمَّ مَالُوا عَلَى بَقِيَّةِ أَصْحَابِهِ فَقَتَلُوهُمْ إِلَّا رَجُلًا أَعْرَجَ صَعِدَ الْجَبَلَ قَالَ هَمَّامٌ فَأَرَاهُ آخِرَ مَعَهُ فَأَخْبَرَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ النَّبِيَّ ﷺ أَنَّهُمْ قَدْ لَقُوا رَبَّهُمْ فَرَضِي عَنْهُمْ وَأَرْضَاهُمْ فَكُنَّا نَقْرَأُ أَنْ بَلَّغُوا قَوْمَنَا أَنْ قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِي عَنَّا وَأَرْضَانَا ثُمَّ نَسَخَ بَعْدُ فَدَعَا عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا عَلَى رِغْلٍ وَذِكْوَانٍ وَبَنِي لَحْيَانَ وَبَنِي عُصَيَّةَ الَّذِينَ عَصَوْا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ .

On je nama zadovoljan, a i mi smo zadovoljni Njim.” Poslije je taj tekst dokinut, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, četrdeset jutara (na sabahu) proklinjao je: Ri‘la, Zekvana, Benu-Lihjana i Benu-Usajja, koji su pokazali nepokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.¹

2802. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu prenio Ebu-Avane od Esveda b. Kajsa, on od Džunduba b. Sufjana, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u nekoj borbi u kojoj mu je krvario prst, pa je rekao: “Da li si ti išta osim jedan prst što krvari – a na Allahovom putu je nagrada koju ćeš dobiti.”

KO BUDE RANJEN NA ALLAHOVOM, DŽELLE ŠANUHU, PUTU

2803. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, ovaj od A‘redža, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, ko god bude ranjen na Allahovom putu – a Allah najbolje zna ko je ranjen na Njegovom putu – doći će na Sudnji dan, s bojom krvi (šehidske), a miris (mu) je miris mošusa (miska).”

٢٨٠٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ عَنْ جُنْدَبِ بْنِ سُفْيَانَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ فِي بَعْضِ الْمَشَاهِدِ وَقَدْ دَمِيَتْ إصْبَعُهُ فَقَالَ هَلْ أَنْتِ إِلَّا إِصْبَعٌ دَمِيَتْ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا لَقِيتِ .

بَابُ مَنْ يُجْرَحُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

٢٨٠٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُكَلِّمُ أَحَدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّوْنُ لَوْنُ الدِّمِّ وَالرَّيْحُ رِيحُ الْمِسْكِ .

¹ U saferu 4. g. po Hidžri Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je 70 učenih ljudi u Nedžd kao vjeroučitelj. U Bi'ri Me'unetu pregovarali su sa Amirom b. Tufejlom o svojoj sigurnosti. Međutim, nezadovoljni ljudi spomenutih plemena organizovali su mučki napad i poubijali ih.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 "... OČEKUJETE LI ZA NAS ŠTA DRUGO
 VEĆ JEDNO OD DVA DOBRA?..."¹

Borba je prevrtljive sreće (varka).

2804. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs, ovome Junus od Ibn-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha, da ga je obavijestio Abdullah b. Abbas, da mu je rekao Ebu-Sufjan kako mu je Heraklo rekao:

- Pitao sam te, kakva je bila vaša borba s njim, pa si kazao da je "borba prevrtljiva i promjenljive sreće".
- Tako se kušaju poslanici, a kraj je u njihovu korist.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 "IMA VJERNIKA KOJI ISPUNJAVAJU
 ZAVJET DAT ALLAHU, IMA IH KOJI SU
 POGINULI, I IMA IH KOJI TO OČEKUJU
 – NISU NIŠTA IZMIJENILI."²

2805. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Se'id Huza'i, njemu prenio Abdul-A'la od Humejda, koji je rekao:

- Pitao sam Enesa, a pričao nam je i Amr b. Zurare, njemu Zijad rekavši da mu je prenio Humejd et-Tavil, da je Enes radijallahu anhu, rekao:
- "Moj amidža Enes b. Nadr nije učestvovao u Bitki na Bedru, pa je rekao: Allahov Poslaniče, bio sam odsutan od prve borbe u kojoj si se ti borio protiv idolopoklonika. Ako mi Allah još pruži priliku za borbu protiv idolopoklonika, vidjet ćeš

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
 (قُلْ هَلْ تَرْتَضُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيْنِ)

وَالْحَرْبُ سِجَالٌ .

٢٨٠٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ ابْنَ حَرْبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ قَالَ لَهُ سَأَلْتُكَ كَيْفَ كَانَ قِتَالُكُمْ إِيَّاهُ فَزَعَمْتَ أَنَّ الْحَرْبَ سِجَالٌ وَدَوَلٌ فَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْتَلَى ثُمَّ تَكُونُ لَهُمُ الْعَاقِبَةُ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مِنْ أَمْلُومِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَلُوا تَبْدِيلًا)

٢٨٠٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْخَزَاعِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا قَالَ (ح) وَحَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَّارَةَ حَدَّثَنَا زِيَادٌ قَالَ حَدَّثَنِي حُمَيْدُ الطَّوِيلُ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَابَ عَمِّي أَنَسُ بْنُ النَّضْرِ عَنْ قِتَالِ بَدْرٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ غِبْتُ عَنْ أَوَّلِ قِتَالٍ قَاتَلْتَ الْمُشْرِكِينَ لَئِنْ اللَّهُ أَشْهَدَنِي قِتَالَ الْمُشْرِكِينَ لَيَرَيْنَّ اللَّهَ مَا أَصْنَعُ

¹ Nastavak prijevoda 52. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi:

"A mi očekujemo da vas Allah sam ili rukama našim kazni. Pa iščekujte, i mi ćemo s vama čekati."

² El-Ahzab, 23. Prijevod 24. ajeta glasi: "Da Allah nagradi iskrene za njihovu iskrenost, a da, ako hoće, stavi na muke licemjere ili da im oprost. Allah zaista prašta i samilostan je."

šta ću napraviti.” Pa kada je bila Bitka na Uhudu i muslimani bili izloženi opasnosti (poraza), on je rekao: “Bože moj, ispričavam Ti se za ono što ovi (povlačenjem) učiniše, (mišljaše na svoje drugove), a ponovo se odričem pred Tobom onoga što ovi učiniše (smjerajući na idolopoklonike).” Potom je prošao naprijed, pa se okrenuo Sa‘du ibn Mu‘azu i rekao mu:

“O, Sa‘du b. Mu‘azu, želim Džennet! Tako mi Gospodara Nadra, ja osjećam njegov miris ispred Uhuda.”

Sa‘d je kasnije rekao:

- Allahov Poslaniče, nisam u mogućnosti da opišem ono što je on tada počinio.
- Kasnije smo na njemu našli – pripovijeda Enes – osamdeset i nekoliko rana od sablje, uboda koplja ili strijele; našli smo ga ubijena, a idolopoklonici su ga iznakazili toliko da ga je prepoznala samo njegova sestra po njegovim jagodicama.
- Smatramo – kaže Enes – da se na njega i njemu slične odnosi ovaj ajet: “Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu...” pa do kraja ajeta.

2806. – Njegova sestra – nastavlja Enes – koja se zvaše Rube‘ijja, kasnije je nekoj ženi prebila sjekutić, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio izravnjanje, a Enes mu rekao: “Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te s Istinom poslao, neće joj se sjekutić razbiti!” (Tužioc) su se zadovoljili otkupom odrekavši se izravnjanja, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Među Allahovim robovima ima onih kojima bi, kad bi se zakleli Allahom u nešto, On sigurno zakletvu ispunio.”

فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ وَانْكَشَفَ الْمُسْلِمُونَ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْتَذِرُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْنِي أَصْحَابَهُ وَأَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ هَؤُلَاءِ يَعْنِي الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ تَقَدَّمَ فَاسْتَقْبَلَهُ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ فَقَالَ يَا سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ الْجَنَّةَ وَرَبَّ النَّصْرِ إِنِّي أَجِدُ رِيحَهَا مِنْ دُونِ أُحُدٍ قَالَ سَعْدُ فَمَا اسْتَطَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا صَنَعَ قَالَ أَنَسُ فَوَجَدْنَا بِهِ بَضْعًا وَثَمَانِينَ ضَرْبَةً بِالسَّيْفِ أَوْ طَعْنَةً بِرُمَحٍ أَوْ رَمِيَّةً بِسَهْمٍ وَوَجَدْنَاهُ قَدْ قُتِلَ وَقَدْ مَثَلَ بِهِ الْمُشْرِكُونَ فَمَا عَرَفَهُ أَحَدٌ إِلَّا أُخْتُهُ بِنَاتِنَةَ قَالَ أَنَسُ كُنَّا نَرَى أَوْ نَظُنُّ أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ نَزَلَتْ فِيهِ وَفِي أَشْبَاهِهِ (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

٢٨٠٦. وَقَالَ إِنَّ أُخْتَهُ وَهِيَ تُسَمَّى الرُّبَيْعَ كَسَرَتْ ثَنِيَّةَ امْرَأَةٍ فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْقِصَاصِ فَقَالَ أَنَسُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا تُكْسِرُ ثَنِيَّتَهَا فَرَضُوا بِالْأَرْضِ وَتَرَكُوا الْقِصَاصَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اللَّهِ لَأَبْرَهُ .

2807. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, a priča nam je i Isma'il rekavši: – Moj brat mi je prenio od Sulejmana, a mislim da je on od Muhammeda b. Ebu-Atika, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Haridže b. Zejda, da je Zejd b. Sabit, radijallahu anhu, kazao:

“Prepisivao sam stranice Kur'ana i nedostajao mi je jedan ajet poglavlja El-Ahzab, koji sam slušao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči, i našao sam ga kod Huzejma b. Sabita Ensarija, čije je svjedočenje Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio ravnim svjedočenju dvojice muškaraca. To su Allahove riječi: ‘Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu...’”

DOBRO DJELO JE ISPRED BORBE

Ebu-Derda veli: “Vi se uistinu (trebate) boriti samo za vaša dobra djela!”

A riječi su Allaha, dž.š.: “O, vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O, kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate? Allah voli one koji se na Njegovom putu bore u redovima kao da su bedem čvrsti.”¹

2808. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Šebabe b. Sevvar Fezari, a ovome prenio Israil da je Ebu-Ishak kazao:

– Čuo sam Beraa kako kaže: “Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek prekriven oružjem (željezom) i rekao: “Allahov Poslanice, da li da se borim ili da prvo primam islam?”

“Primi islam, a onda se bori!”, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

٢٨٠٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ أَرَاهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَتِيقٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ خَارِجَةَ بْنِ زَيْدٍ أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ نَسَخْتُ الصُّحُفَ فِي الْمَصَاحِفِ فَفَقَدْتُ آيَةً مِنْ سُورَةِ الْأَحْزَابِ كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِهَا فَلَمْ أَجِدْهَا إِلَّا مَعَ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيِّ الَّذِي جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَهَادَتَهُ شَهَادَةً رَجُلَيْنِ وَهُوَ قَوْلُهُ (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ).

باب عَمَلٍ صَالِحٍ قَبْلَ الْقِتَالِ

وَقَالَ أَبُو الدَّرْدَاءِ إِنَّمَا تُقَاتِلُونَ بِأَعْمَالِكُمْ وَقَوْلُهُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَانَتْهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ).

٢٨٠٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ الْفَزَارِيُّ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ مُقَنَّعٌ بِالْحَدِيدِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَقَاتِلْ أَوْ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلِمْ ثُمَّ قَاتِلْ فَأَسْلَمَ ثُمَّ قَاتِلْ فَقَاتِلْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَمِلَ قَلِيلًا وَأَجَرَ كَثِيرًا.

¹ Es-Saff, 2-4.

Tada je on primio islam, zatim se borio i bio ubijen, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Malo je radio, a veliku nagradu je dobio.”²

KOGA JE IZNENADA POGODILA STRIJELA I USMRTILA GA

2809. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah, njemu Husein b. Muhammed Ebu-Ahmed, ovome prenio Šejban od Katade, on od Enesa b. Malika, da je Ummur-Rubejji‘a, kćerka Beraova, a majka Harisa b. Suraka, došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:

– Allahov Poslaniče, hoćeš li mi ispričati o Harisu, koji je poginuo na Bedru od zalutale strijele? Ako je u Džennetu, strpjet ću se, a ako nije, oplakivat ću ga duže.

– O, Ummi-Harisa – reče Allahov Poslanik – u Džennetu ima više (džennetskih) bašča i tvoj sin je u najuzdignutijoj (*Firdevs el-a‘la*).

KO SE BORI DA ALLAHOVA RIJEČ BUDE GORNJA (DA ONA VLADA)

2810. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Šu‘be od Amra, ovaj od Ebu-Vaila, a on da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, kazao:

– Došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i rekao: “Neko se bori radi ratnog plijena, neko radi popularnosti, a neko se, opet, bori da bi pokazao svoje junaštvo. Koji je od njih na Allahovom putu?”

– Onaj koji se bori da Allahova riječ bude gornja, on je na Allahovom putu – odgovori Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ مَنْ أَتَاهُ سَهْمٌ غَرَبَ فَقَتَلَهُ

٢٨٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ أُمَّ الرُّبَيْعِ بِنْتَ الْبَرَاءِ وَهِيَ أُمُّ حَارِثَةَ بِنِ سُرَاقَةَ أَتَتْ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَلَا تُحَدِّثُنِي عَنْ حَارِثَةَ وَكَانَ قُتِلَ يَوْمَ بَدْرٍ أَصَابَهُ سَهْمٌ غَرَبَ فَإِنْ كَانَ فِي الْجَنَّةِ صَبَرْتُ وَإِنْ كَانَ غَيْرَ ذَلِكَ اجْتَهِدْتُ عَلَيْهِ فِي الْبُكَاءِ قَالَ يَا أُمَّ حَارِثَةَ إِنَّهَا جَنَّانٌ فِي الْجَنَّةِ وَإِنَّ ابْنَكَ أَصَابَ الْفِرْدَوْسَ الْأَعْلَى.

بَابُ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا

٢٨١٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَعْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيَرَى مَكَانَهُ فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

² Za malobrojne dobre poslove Allah može obilno nagraditi ljude za koje zna da bi još mnogo dobra učinili da su duže živjeli, a grješnike za malobrojne grijehе može više kazniti, jer On zna, da su živjeli duže, učinili bi još mnogo zlih djela.

ČIJE SE NOGE UPRAŠE NA ALLAHOVOM PUTU

Riječi Uzvišenog Allaha su: “Nije trebalo da stanovnici Medine ni beduini u njenoj blizini iza Allahovog Poslanika izostanu...” – do Allahovih, dželle šanuhu, riječi:

“... Allah zaista neće dopustiti da propadne nagrada onima koji čine dobro.”¹

2811. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Muhammed b. Mubarek, ovome Jahja b. Hamza, koji je kazao:

– Pričao mi je Jezid b. Ebu-Merjem, njemu saopćio Abaje b. Rifa‘a b. Rafi‘ b. Hadi, rekavši: “Saopćio mi je Ebu-Abs, da je Abdur-Rahman b. Džebr čuo, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Vatra neće dotaći onoga čije se noge upraše na Allahovom putu.’”

BRISANJE PRAŠINE S GLAVE (KADA SE JE) NA ALLAHOVOM PUTU

2812. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Abdul-Vehhab, ovome Halid od Ikreme, da je njemu i Aliji b. Abdullahu Ibn-Abbas rekao: “Otiđite Ebu-Seidu i poslušajte hadis od njega!”

– I mi smo mu otišli, a on i njegov brat natapaju svoju bašću, i kad nas je ugledao, dođe, sage se, sjede i ispriča:

بَاب مَنِ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى قَوْلِهِ (إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ).

٢٨١١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا عَبَّادُ بْنُ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو عَبْسٍ هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ جَبْرِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا اغْبَرَّتْ قَدَمًا عَبْدٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَمَسَّهُ النَّارُ.

بَاب مَسْحِ الْغُبَارِ عَنِ الرَّأْسِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨١٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ قَالَ لَهُ وَلَعَلِّي بْنُ عَبْدِ اللَّهِ اثْنَا أَبَا سَعِيدٍ فَاسْمَعَا مِنْ حَدِيثِهِ فَاتَيْنَاهُ وَهُوَ وَأَخُوهُ فِي حَائِطٍ لَهُمَا يَسْقِيَانِهِ فَلَمَّا رَأَيْنَا جَاءَ فَاحْتَبَى وَجَلَسَ

¹ Nastavak prijevoda 120-121. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi:

“... i da svoj život njegovu životu pretpostave jer njih neće zadesiti ni žed ni umor ni glad na Allahovu putu, niti će stupiti na neko mjesto koje će nevjernike naljutiti, niti će ikakvu nevolju od neprijatelja pretrpjeti a da im to sve neće kao dobro djelo upisano biti – Allah zaista neće dopustiti da propadne nagrada onima koji čine dobro, i neće dati nikakav prilog, ni mali ni veliki, niti će ikakvu dolinu prevaliti a da im to neće zapisano biti, da bi ih Allah nagradio za djela njihova nagradom ljepšom od one koju su zaslužili.”

“Prenosili smo čerpić za džamiju, čerpić po čerpić, a Ammar je prenosio po dva čerpića, pa je pokraj njega prošao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otresao mu s glave prašinu i rekao: ‘Teško Ammaru! Ubit će ga jedna odmetnička grupa; Ammar će njih pozivati Allahu, a oni Ammara (paklenoj) vatri.’”

KUPANJE POSLIJE BORBE I OD PRAŠINE

2813. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu prenio Abde od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad se vratio (iz borbe) s Hendeka, odložio oružje i okupao se. Tada mu je došao Džibril, a glavu mu prekrivaše prašina, i rekao:

- Odložio si oružje! A Allaha mi, ja ga još nisam odložio.
- A kuda? – upitao ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.
- Ovamo! – odgovorio je on, i pokazao prema (plemenu) Benu-Kurejza.
- I tada je – kaže Aiša – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo na njih.

VRIJEDNOST RIJEČI UZVIŠENOG ALLAHA:

“Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu izginuli! Ne, oni su živi i u obilju su kod Gospodara svoga, radosni zbog onoga što im je Allah od dobrote svoje dao i veseli zbog onih koji im se još nisu pridružili, za koje nikakva straha neće biti i koji ni za čim neće tugovati, radovat će se Allahovoj nagradi i milosti i tome što Allah neće dopustiti da propadne nagrada onima koji su bili vjernici.”²

فَقَالَ كُنَّا نَنْقُلُ لِبْنِ الْمَسْجِدِ لَبْنَةً لَبْنَةً وَكَانَ عَمَّارٌ يَنْقُلُ لَبْتَيْنِ لَبْتَيْنِ فَمَرَّ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ وَمَسَحَ عَنْ رَأْسِهِ الْغُبَارَ وَقَالَ وَيْحَ عَمَّارٍ تَقْتُلُهُ الْفِتْنَةُ الْبَاغِيَةُ عَمَّارٌ يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ وَيَدْعُوهُمْ إِلَى النَّارِ .

بَابُ الْغُسْلِ بَعْدَ الْحَرْبِ وَالْغُبَارِ

٢٨١٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا رَجَعَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَوَضَعَ السَّلَاحَ وَاغْتَسَلَ فَاتَاهُ جِبْرِيلُ وَقَدْ عَصَبَ رَأْسَهُ الْغُبَارُ فَقَالَ وَضَعْتَ السَّلَاحَ فَوَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَيْنَ قَالَ هَا هُنَا وَأَوْمَأَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ قَالَتْ فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ .

بَابُ فَضْلِ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ مِنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ) .

2 Ali-Imran, 169-171.

2814. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah da mu je prenio Malik od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, a on od Enesa b. Malika, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proklinjao je trideset jutara (na sabahu) one koji su poubijali njegove drugove u Bi'ri Me'unetu, i to: Ri'la, Zekvana i Usajja, koji su bili nepokorni Allahu i Njegovom Poslaniku.

Enes kaže: “U povodu onih koji su poubijani u Bi'ri Meunetu objavljen je kur'anski ajet koga smo učili, koji je kasnije derogiran: ‘Saopćite našem narodu, da smo se već susreli s našim Gospodarom! On je zadovoljan nama, a mi smo zadovoljni Njim.’”

2815. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Amra, koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kad kaže:

– Na dan Bitke na Uhudu neki su ujutro pili vino.¹ Kasnije su poginuli kao šehidi; Sufjanu je to rečeno krajem toga dana.

Ova (posljednja rečenica) u tekstu nije izrečena (po prenosiocima) – kaže Sufjan.

MELEKI PRAVE HLAD NAD ŠEHIDOM

2816. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl da mu je saopćio Ibn-Ujejne ove riječi: “Čuo sam od Muhammeda b. Munkedira da prenosi od Džabira:

‘Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je moj otac. Bio je unakažen i postavljen pred njega. Tada sam htio da mu otkrijem lice, pa mi to moji drugovi zabraniše.’”

Potom je čuo krik za koji je rečeno: “(To je) kćerka Amra, ili sestra Amra.”

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Zašto plačeš?”, odnosno: “Ne plači! Njemu

٢٨١٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الَّذِينَ قَتَلُوا أَصْحَابَ بَيْرِ مَعُونَةَ ثَلَاثِينَ غَدَاةً عَلَى رِغْلٍ وَذُكْوَانَ وَعُصِيَّةَ عَصَتِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ قَالَ أَنَسٌ أُنْزِلَ فِي الَّذِينَ قَتَلُوا بَيْرِ مَعُونَةَ قُرْآنٌ قَرَأْنَاهُ ثُمَّ نُسِخَ بَعْدُ بَلَّغُوا قَوْمَنَا أَنْ قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا فَرَضِيَ عَنَّا وَرَضِينَا عَنْهُ .

٢٨١٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ اضْطَبَحَ نَاسٌ الْخَمْرَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ قَتَلُوا شُهَدَاءَ فَقِيلَ لِسُفْيَانَ مِنْ آخِرِ ذَلِكَ الْيَوْمِ قَالَ لَيْسَ هَذَا فِيهِ .

بَابُ ظِلِّ الْمَلَائِكَةِ عَلَى الشَّهِيدِ

٢٨١٦. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ قَالَ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ الْمُنْكَدِرِ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ جِيءَ بِأَبِي إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ مُثِّلَ بِهِ وَوُضِعَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَذَهَبَتْ أَكْشِفُ عَنْ وَجْهِهِ فَهَنَانِي قَوْمِي فَسَمِعَ صَوْتَ صَائِحَةٍ فَقِيلَ ابْنَةُ عَمْرٍو أَوْ أُخْتُ عَمْرٍو فَقَالَ لَمْ تَبْكِي أَوْ لَا تَبْكِي مَا زَالَتِ الْمَلَائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجْنِحَتَيْهَا قُلْتُ لِصَدَقَةٍ أَفِيهِ حَتَّى رُفِعَ قَالَ رَبُّهَا قَالَهُ .

¹ Ovo je bilo prije zabrane pijenja alkohola.

meleki neprestano prave hlad svojim krilima.”
Pitao sam (kaže Buhari) Sadekata: Spada li (u tekst) hadisa: “... sve dok se odavde ne digne.”
Sufjan je rekao (kaže Sadeka): “To je Džabir više puta govorio.”

ŽELJA BORCA (POGINULOG KAO ŠEHID) DA SE VRATI NA OVOZEMALJSKI SVIJET

2817. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu‘be rekavši: “Čuo sam Katada kad kaže da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Neće niko ko uđe u Džennet zaželjeti da se vrati na ovaj svijet pa makar mu pripadala sva zemlja i ono što je na njoj osim borca poginulog na Allahovom putu. On će željeti da se vrati na ovaj svijet pa da pogine deset puta radi one počasti koju ima (za to).”

DŽENNET JE ISPOD SIJEVANJA SABLJI

Mugire b. Šu‘be kaže:

– Saopćio nam je naš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o Objavi našeg Gospodara: “Ko od vas bude ubijen stići će u Džennet”, pa je Omer, radijallahu anhu, rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Neće li naši poginuli biti u Džennetu, a njihovi poginuli u Džehennemu?”
“Svakako” – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

2818. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu‘avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Musaa b. Ukbe, on od Salima Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a Salim je bio pisar (Abdullaha b. Ebu-Evfaa).

Abdullah b. Ebu-Evfa pisao je – kaže prenosilac – (Omeru b. Ubejdullahu, radijallahu anhu) da je

بَابُ تَمَنِّي الْمُجَاهِدِ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا

٢٨١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ سَمِعْتُ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ ابْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا أَحَدٌ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا وَلَهُ مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا الشَّهِيدُ يَتَمَنَّى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاتٍ لِمَا يَرَى مِنَ الْكِرَامَةِ .

بَابُ الْجَنَّةِ تَحْتَ بَارِقَةِ السُّيُوفِ

وَقَالَ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ أَخْبَرَنَا نَبِيْنَا ﷺ عَنْ رَسُولِهِ رَبَّنَا مَنْ قُتِلَ مِنَّا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ وَقَالَ عُمَرُ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَلَيْسَ قَتَلَانَا فِي الْجَنَّةِ وَقَتْلَاهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى .

٢٨١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ ابْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَ كَاتِبَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Znajte da je Džennet pod sjenama sablji.”

Mu'avija b. Amra slijedi (u drugom nizu prenosilaca) Uvejsi prenoseći (hadis) od Ibn-Ebi-Zinada, a on od Musaa b. Ukbe.

KO JE ŽELIO DIJETE RADI BORBE NA ALLAHOVOM PUTU

2819. Lejsu je pričao Dža'fer b. Rebi' prenoseći od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, koji je rekao:

– Čuo sam Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, a on Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je rekao:

– Sulejman, sin Davudov, alejhis-selam, rekao je: “Običi ću ove noći stotinu žena”, ili je rekao “devedeset devet – i sve će one (roditi) po jednog konjanika koji će se boriti na Allahovom putu.”

Tada mu je njegov drug (melek) kazao: “Reci: Ako Bog da”, i on nije rekao ako Bog da, i od njih je zanjela samo jedna žena, koja je rodila pola čovjeka (sakatog).

– Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da je kazao: Ako Bog da, sigurno bi se svi oni borili na Allahovom putu kao konjanici.

HRABROST I STRAŠLJIVOST U BORBI

2820. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Abdul-Melik b. Vakid, njemu prenio Hammad b. Zejd od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše najljepši, najhrabriji i najdarežljiviji čovjek. Stanovništvo Medine bilo se uplašilo (jedne noći) pa ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pretekao na konju (u izviđanju terena) i rekao: “Osjetio sam ga (konja) kao more.”

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ تَابِعَهُ الْأَوْسِيُّ عَنْ ابْنِ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ .

بَاب مَنْ طَلَبَ الْوَلَدَ لِلْجِهَادِ

٢٨١٩. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ رِبِيعَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ لَا طُوفَانَ اللَّيْلَةِ عَلَى مِائَةِ امْرَأَةٍ أَوْ تِسْعٍ وَتِسْعِينَ كُلُّهُنَّ يَأْتِي بِفَارِسٍ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَحْمِلْ مِنْهُنَّ إِلَّا امْرَأَةً وَاحِدَةً جَاءَتْ بِشِقِّ رَجُلٍ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوْ قَالَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ لَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فُرْسَانًا أَجْمَعُونَ .

بَاب الشَّجَاعَةِ فِي الْحَرْبِ وَالْجُبْنِ

٢٨٢٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ وَاقِدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَشَجَعَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَرَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ سَبَقَهُمْ عَلَى فَرَسٍ وَقَالَ وَجَدْنَاهُ بَحْرًا .

2821. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao: – Saopćio mi je Umer b. Muhammed b. Džubejr b. Mu‘tim, kako je Muhammedu b. Džubejru rekao Džubejr b. Mu‘tim dok je putovao s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pri povratku s Hunejna, a s njim i ljudi koji su ga pitali (o vjeri), da se on sklonio pod jedan glog koji mu svuče ogrtač. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stao i rekao: “Dajte mi moj ogrtač! Da ja imam deva koliko glog trnja, ja bih ih podijelio vama i vidjeli biste da nisam ni škrtac, ni lažac, ni kukavica (strašljivac).”

ČIME SE TRAŽI UTOČIŠTE OD STRAHA

2822. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Ebu-Avane, ovome Abdul-Melik b. Umejr, koji je rekao: – Čuo sam Amra b. Mejmunu Evdija kad kaže: “Sa‘d je podučavao svoju djecu sljedećim riječima, kao što podučava učitelj djecu pisanju, i govorio: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je utočište s ovim riječima poslije svakog namaza: Allahu moj, tražim kod Tebe utočište od strašljivosti, tražim kod Tebe utočište da se ne vratim u iznemogli život, tražim utočište od ovozemaljskog iskušenja i tražim kod Tebe utočište od kaburske kazne.’” – Potom sam to pričao – kaže Abdul-Melik – Mus‘abu i on mi je (ovo) potvrdio.

٢٨٢١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ مُطْعِمٍ أَنَّهُ بَيْنَمَا هُوَ يَسِيرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ النَّاسُ مَقْفَلُهُ مِنْ حُنَيْنٍ فَعَلِقَهُ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ حَتَّى اضْطَرُّوهُ إِلَى سَمُرَةٍ فَخَطِفَتْ رِدَاءَهُ فَوَقَفَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ أَعْطُونِي رِدَائِي لَوْ كَانَ لِي عَدَدُ هَذِهِ الْعِصَاهِ نَعْمًا لَقَسَمْتُه بَيْنَكُمْ ثُمَّ لَا تَجِدُونِي بَخِيلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا.

بَابُ مَا يُتَعَوَّذُ مِنَ الْجُبْنِ

٢٨٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيَّ قَالَ كَانَ سَعْدٌ يَعْلَمُ بَنِيهِ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ كَمَا يَعْلَمُ الْمُعَلِّمُ الْغِلْمَانَ الْكِتَابَةَ وَيَقُولُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْهُمْ دُبْرَ الصَّلَاةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ وَأَعُوذُ بِكَ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُمَرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ فَحَدَّثْتُ بِهِ مُضْعَبًا فَصَدَّقَهُ.

2823. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Mu'temir, koji kaže:

– Čuo sam svoga oca kad je kazao: Čuo sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio je: ‘Allahu moj, tražim kod Tebe utočište od iznemoglosti, lijenosti, strašljivosti i starosti!’ Utičem Ti se od iskušenja života i smrti i tražim kod Tebe utočište od kaburske kazne!”¹

KO JE PRIČAO O SVOJIM DOŽIVLJAJIMA U BORBI?

To je kazao Ebu-Usman prenoseći od Sa'da.

2824. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Hatim od Muhammeda b. Jusufa, a on da je Saib b. Jezid kazao:

– Družio sam se s Talhom b. Ubejdullahom, Sa'dom i Mikdadom b. Esvedom i Abdur-Rahmanom b. Avfom, radijallahu anhum, i nisam nijednog od njih čuo da prenose nešto od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, osim što sam čuo Talhu kako govori o Bitki na Uhudu.

٢٨٢٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْهَرَمِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ .

بَابُ مَنْ حَدَّثَ بِمَشَاهِدِهِ فِي الْحَرْبِ

قَالَ أَبُو عُثْمَانَ عَنْ سَعْدٍ .

٢٨٢٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يُوسُفَ عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ صَحِبْتُ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ وَسَعْدًا وَالْمُقَدَّادَ بْنَ الْأَسْوَدِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَمَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنْهُمْ يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَّا أَنِّي سَمِعْتُ طَلْحَةَ يُحَدِّثُ عَنْ يَوْمِ أُحُدٍ .

1 Život budućeg svijeta ne može se prosuđivati po ovozemaljskim zakonima. Čovjek se ne sastoji samo od materije nego i od duha, koji je s tijelom raznoliko vezan u različitim fazama njegovog života.

Početni odnosi naziru se dok je čovjek još u maternici, a drugi poslije rođenja. Kada čovjek spava, duša je, koliko s tijelom, toliko i izvan njega. U zagrobnom životu (Alem-i berzah) tijelo mijenja svoje ranije stanje i postaje zemlja. Ono nije propalo nego samo prešlo u novi oblik. Duša mu tada nije potrebna i ona nije u njemu, ali nije ni bez veze s njim da ne može na njega u datim časovima utjecati. I konačno, potpuno spajanje duše s bićem čovjeka bit će na Sudnjem danu, kada se nađu za to potrebni uvjeti. Tada uspostavljena veza među njima bit će trajna i nju neće prekidati san, bolest ili smrt. Pod novim, od Allaha, danim uvjetima nastaje novi život i odgovornost za rad na ovom svijetu.

U danima zime u obamrloj zemlji vlada mrtvilo, a u danima proljeća izbija iz nje bujna flora i fauna. To je stvarnost svakog proljeća, ali poneki ne zaključuju da to može biti i s ljudima na Sudnjem danu čim se nađu za to potrebni uvjeti i nastane proljeće besmrtnog života.

Život čovjeka je trostepen: ovozemaljski, zagrobni i život poslije proživljavanja, i svaka ta faza uvjetovana je odgovarajućim zakonima. Na ovom svijetu život se odvija po ustaljenim zakonima njegove materijalne prirode; u zagrobnom – nematerijalnom svijetu život se odvija pod uvjetima skladnim duhovnom životu, i ukoliko duh ima jaču vezu s izmijenjenom materijom, utoliko on na nju više prenosi osjećanje svoga raspoloženja ili neugodnosti kazne.

Za lakše shvaćanje izloženog mogu unekoliko poslužiti snovi ljudi. Čovjek u snu preživljava duševne ugodnosti i mučenja do stravičnosti i to sve s tjelesnim osjećanjem, što budni oko njega ne primjećuju i ne znaju dok im se to ne kaže.

To je tako na ovom svijetu, a zakoni života zagrobnog svijeta još su složeniji i čudniji.

DUŽNOST ODLASKA U BORBU, TE OBAVEZA DŽIHADA I NIJETA

Uzvišeni Allah kaže:

“Krećite u boj, bili slabi ili snažni², i borite se na Allahovom putu zalažući imetke svoje i živote svoje! To vam je, da znate, bolje! Da se radilo o plijenu nadohvat ruke i ne toliko dalekom pohodu, licemjeri bi te slijedili, ali im je put izgledao dalek. I oni će se zaklinjati Allahom...”³

I kaže:

“O, vjernici, zašto ste neki oklijevali kad vam je bilo rečeno:

’Krenite u borbu na Allahovom putu!’, kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onoga svijeta?” pa do Njegovih riječi: “... sve može.”⁴

Od Ibn-Abbasa spominje se (objašnjenje): “... Izidite u borbu u grupama, razdijeljeni po odredima!”

Jednina od *subatun* (grupe) je *subetun* (grupa).

2825. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Jahja, ovome Sufjan, koji je rekao:

– Pričao mi je Mensur, prenoseći od Mudžahida, on od Tavusa, ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja (Mekke) rekao: “Nema seobe (iz Mekke) poslije ovog oslobođenja, ali je ostala borba nijet (za nju), pa kad se pozovete u borbu, odazovite se!”

بَابُ وَجُوبِ النَّفِيرِ وَمَا يَجِبُ مِنَ الْجِهَادِ وَالذِّيَّةِ

وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (أَنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السُّفَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ (وَقَوْلِهِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتِلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ) إِلَى قَوْلِهِ (عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) يُذَكِّرُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ (أَنْفِرُوا ثُبَاتٍ) سَرَايَا مُتَفَرِّقِينَ يُقَالُ أَحَدُ الثُّبَاتِ ثُبَّةٌ .

٢٨٢٥ . حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي مَنْصُورٌ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا .

² Pod riječima *slabi* ili *snažni* misli se – nenaoružani ili naoružani.

³ Nastavak prijevoda 42. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi: “... Da smo mogli, doista bismo s vama pošli, i tako upropastili sami sebe, a Allah zna da su oni lažljivci.”

⁴ Nastavak prijevoda 38. i 39. ajeta poglavlja Et-Tevbe glasi:

“... A uživanje na ovom svijetu, prema onom na onom svijetu, nije ništa.

Ako ne budete u boj išli, On će vas na nesnosne muke staviti i drugim će vas narodom zamijeniti, a vi Mu nećete nimalo nauditi. A Allah sve može.”

Riječ je o borbi na Tebuku 9. godine po Hidžri protiv Bizantinaca. To je bio obračun s nadmoćnim snagama Bizantije u sušnoj godini, vrućim danima, za vrijeme berbe i sušenja datula.

NEMUSLIMAN KOJI UBIJE MUSLIMANA,
A KASNIJE PRIMI ISLAM, U NJEMU
USTRAJE, PA I ON BUDE UBIJEN

2826. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A' redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allah će biti zadovoljan dvojicom ljudi koji su ubili jedan drugog i obojica ušli u Džennet. Jedan od njih se borio na Allahovom putu i poginuo. Zatim će Allah oprostiti ubici pa će i on poginuti kao borac za vjeru.

2827. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, ovome Zuhri, koji kaže:

– Saopćio mi je Anbese b. Seid od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Došao sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u Hajberu, pošto su ga oslobodili, i rekao: “Allahov Poslaniče, daj mi moj dio (za Ebana b. Sei'da).” Neko od Benu-Seida b. Asa je primijetio: “Allahov Poslaniče, ne daji mu njegov dio (ratnog plijena)!”

Tada je Ebu-Hurejra dodao: “To je ubica Ibn-Kavkala”, a Ibn-Seid b. As je kazao: “Čudno (mi je) za marvinče koje nam se spustilo s Kadumi Da'na. Tuži me za pogibiju jednog muslimana, kog je Allah počastio (učinio ga šehidom) mojim posredstvom, a ni mene pred njim nije ponizio.”

– I ne znam – kaže Ibn-Ujejne – je li mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao (njegov) dio ili nije. Sufjan je rekao: “Meni je gornje prenio Es-Se'idi od svoga djeda, a on od Ebu-Hurejre.”

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Es-Se'idi – to je Amr b. Jahja b. Seid b. Amr b. Seid b. As.”

بَابُ الْكَافِرِ يَقْتُلُ الْمُسْلِمَ
ثُمَّ يُسْلِمُ فَيُسَدَّدُ بَعْدُ وَيُقْتَلُ

٢٨٢٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَضْحَكُ اللَّهُ إِلَى رَجُلَيْنِ يَقْتُلُ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ يَدْخُلَانِ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُ هَذَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلُ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَى الْقَاتِلِ فَيُسْتَشْهَدُ.

٢٨٢٧. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْسَةُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ بِخَيْبَرَ بَعْدَ مَا افْتَتَحُوهَا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَسَهُمْ لِي فَقَالَ بَعْضُ بَنِي سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ لَا تُسْهِمُ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ هَذَا قَاتِلُ ابْنِ قَوْقِلٍ فَقَالَ ابْنُ سَعِيدٍ بْنُ الْعَاصِ وَاعْجَبًا لَوْ بَرَّ تَدَلَّى عَلَيْنَا مِنْ قَدُومِ ضَاآنٍ يَنْعَى عَلَى قَتْلِ رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَكْرَمَهُ اللَّهُ عَلَى يَدَيَّ وَلَمْ يُهَيِّ عَلَى يَدَيْهِ قَالَ فَلَا أَذْرِي أَنَسَهُمْ لَهُ أَمْ لَمْ يُسْهِمُ لَهُ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنِي السَّعِيدِيُّ عَنْ جَدِّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ السَّعِيدِيُّ هُوَ عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ بْنُ عَمْرٍو بْنِ سَعِيدٍ بْنِ الْعَاصِ.

ONAJ KO JE DAO PREDNOST BORBI NAD POSTOM

2828. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovome Sabit Bunani, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže: “Ebu-Talha nije u doba Vjerovjesnika postio (nafile) da bi ojačao za borbu, a kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, nisam ga vidio da mrsi nego samo u danima Ramazanskog, odnosno Kurban-bajrama.”

SEDAM DRUGIH VRSTA ŠEHIDA OSIM ONOGA KO POGINE (NA ALLAHOVOM PUTU)

2829. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Šehida je pet vrsta: zboden, umrli od stomačnih bolesti, utopljenik, poginuli pod ruševinom i poginuli na Allahovom putu.

2830. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah, ovome prenio Asim od Hafse, kćerke Sirina, ona od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kuga je smrt na Allahovom putu za svakog muslimana.”¹

بَابُ مَنِ اخْتَارَ الْغَزْوَ عَلَى الصَّوْمِ

٢٨٢٨. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ لَا يَصُومُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ مِنْ أَجْلِ الْغَزْوِ فَلَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ لَمْ أَرَهُ مُفْطِرًا إِلَّا يَوْمَ فِطْرٍ أَوْ أَضْحَى .

بَابُ الشَّهَادَةِ سَبْعَ سِوَى الْقَتْلِ

٢٨٢٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْغَرِقُ وَصَاحِبُ الْهَدْمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٢٨٣٠. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا عَاصِمٌ عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الطَّاعُونَ شَهَادَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

¹ Navedeni imaju nagradu šehida, a pravi su šehidi samo oni koji su poginuli u borbi na Allahovom putu i za Njegovu riječ. Među ove spadaju poginuli na bojištu u borbi protiv neprijatelja, odmetnika i drumskog razbojnika te oni koji su nevino ubijeni. Ovakvima se klanja džezaza bez kupanja i zakopavaju se u odjeći u kojoj su poginuli, a kida se samo ono što ne dolikuje opremi umrlog, kao zimski kaput, obuća i oružje. Osoba poginula u gradu za koju se ne zna da li je ubijena nasilno iz predumišljanja, kupa se prije klanjanja džezaze. Ovako se postupa i s poginulim na bojnom polju koji nije odmah umro nego je poslije ranjavanja štogod pojeo, popio, liječio se, prenesen u šator ili živio veći dio dana.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “VJERNICI KOJI SE NE BORE – OSIM ONIH
 KOJI SU ZA BORBU NESPOSOBNI – NISU
 JEDNAKI ONIMA KOJI SE NA ALLAHOVOM
 PUTU BORE IMECIMA SVOJIM I
 ŽIVOTIMA SVOJIM. ONE KOJI SE BUDU
 BORILI ULAŽUĆI IMETKE SVOJE I ŽIVOTE
 SVOJE ALLAH ĆE ODLIKOVATI ČITAVIM
 STEPENOM NAD ONIMA KOJI SE NE BUDU
 BORILI, I ON SVIMA OBEĆAVA LIJEPU
 NAGRADU. ALLAH ĆE BORCIMA, A NE
 ONIMA KOJI SE NE BORE...” DO NJEGOVA
 GOVORA: “... PRAŠTA I SAMILOSTAN JE”.¹

2831. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu prenio
 Šu‘be od Ebu-Ishaka, koji je rekao:

– Čuo sam Beraa, radijallahu anhu, kako govori:
 Kad je objavljeno: “Vjernici koji se ne bore – nisu
 jednaki...”, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve
 sellem, pozvao je Zejda pa je on donio (plećanu)
 kost i to (na njoj) napisao, a Ibn-Ummi-Mektum
 potužio se na svoju sljepoću, pa je objavljeno:
 “Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za
 borbu nesposobni – nisu jednaki...”

2832. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah,
 a njemu Ibrahim b. Sa‘d Zuhri, koji je rekao:

– Pričao mi je Salih b. Kejsan od Ibn-Šihaba, on od
 Sehla b. Sa‘da Sa‘idija, koji je rekao: “Vidio sam
 Mervana b. Hakema kako sjedi u džamiji, krenuo sam
 i sjeo pokraj njega i on nam reče da je njemu saopćio
 Zejd b. Sabit, da mu je Allahov Poslanik, sallallahu
 alejhi ve sellem, diktirao (ajet): ‘Vjernici koji sjede
 (kod svojih kuća) i borci na Allahovom putu nisu
 jednaki...’ Tada je došao Ibn-Ummi-Mektum – kaže
 Zejd – još dok je on meni diktirao, i reče:

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ
 مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِّ وَالْمُجَاهِدُونَ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ
 الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ
 دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَى وَفَضَّلَ اللَّهُ
 الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ)
 إِلَى قَوْلِهِ (غَفُورًا رَحِيمًا)

٢٨٣١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ
 أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ
 لَمَّا نَزَلَتْ (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ)
 دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَيْدًا فَجَاءَ بِكَتِفٍ فَكَتَبَهَا
 وَشَكَأ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ ضَرَارَتَهُ فَنَزَلَتْ (لَا يَسْتَوِي
 الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِّ) .

٢٨٣٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا
 إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ الزُّهْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي صَالِحُ
 ابْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ
 السَّاعِدِيِّ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ
 جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جَلَسْتُ إِلَى جَنْبِهِ
 فَأَخْبَرَنَا أَنَّ زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
 أَمْلَى عَلَيْهِ (لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ)

¹ Nastavak prijevoda 95. i 96. ajeta poglavlja En-Nisa glasi:

“... dati veliku nagradu, počasti od Sebe i oprost i milost. Allah prašta i samilostan je.”

’Allahov Poslaniče, da sam za borbu sposoban, sigurno bih se borio.’”

Ibn-Ummi-Mektum bio je slijep. Tada je Uzvišeni Allah objavio svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a njegovo stegno bijaše na mom i pritislo me toliko da sam se bojao da mi ne zdrobi stegno. Poslije mu se rastupilo i Allah, koji je Moćan i Uzvišen, objavio mu je: “... izuzimajući nevoljnike (bolesne)...”

STRPLJIVOST U BORBI

2833. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu‘avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Musaa b. Ukbe, on od Salima Ebu-Nadra, da je Abdullah b. Evfa’ napisao i ja to čitao, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kada se sukobite (s neprijateljem), budite strpljivi.

BODRENJE NA BORBU

i riječi Uzvišenog Allaha: “Bodri vjernike na borbu...”²

2834. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu‘avija b. Amr, ovome prenio Ebu-Ishak od Humejda, koji je kazao:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: “Jednog prohladnog jutra izišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, do Hendeka (jarka), koga su prokopavali muhadžiri i ensarije. Oni tada nisu imali robova da im rade te poslove. Vidjevši njihov napor i gladovanje, on reče:

(وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) قَالَ فَجَاءَهُ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ وَهُوَ يَمْلُهَا عَلَيَّ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوْ أَسْتَطِيعُ الْجِهَادَ لَجَاهَدْتُ وَكَانَ رَجُلًا أَعْمَى فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَى رَسُولِهِ ﷺ وَفَخَذَهُ عَلَى فَخِذِي فَثَقُلْتُ عَلَيْهِ حَتَّى خِفْتُ أَنْ تَرْضَ فَخِذِي ثُمَّ سُرِّي عَنْهُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ).

بَابُ الصَّبْرِ عِنْدَ الْقِتَالِ

٢٨٣٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَلَمِ أَبِي النَّضْرِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ أَبِي أَوْفَى كَتَبَ فَقَرَأَتْهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا.

بَابُ التَّخْرِيطِ عَلَى الْقِتَالِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ).

٢٨٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْخَنْدَقِ فَإِذَا الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يَحْفِرُونَ فِي غَدَاةٍ بَارِدَةٍ فَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ عَيْدٌ يَعْمَلُونَ ذَلِكَ لَهُمْ فَلَمَّا رَأَى مَا بِهِمْ مِنَ النَّصَبِ وَالْجُوعِ

2 Cijeli prijevod 65. ajeta poglavlja El-Enfal glasi: “O, Vjerovjesniče, bodri vjernike na borbu! Ako vas bude dvadeset izdržljivih, pobijedit će dvije stotine; a ako vas bude stotina, pobijedit će hiljadu onih koji ne vjeruju, zato što su oni ljudi koji ne shvataju.” Gornji ajet odnosi se na Bitku na Bedru protiv Kurejšija, kada su muslimani bili vojnom opremom i brojčano mnogo slabiji od njih.

‘Allahu moj, pravi život je na drugom svijetu, pa oprosti ensarijama i muhadžirima!’”

Oni su mu zatim rekli:

“Mi smo se obavezali Muhammedu na stalnu borbu dok god smo živi.”

KOPANJE JARKA

2835. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma‘mer, njemu Abdul-Varis, ovome prenio Abdul-Aziz od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

Muhadžiri i ensarije kopali su jarak oko Medine, prenosili zemlju na sebi i govorili:

“Mi smo oni koji smo se obavezali Muhammedu na islam sve dok postojimo”, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Allahu moj, nema dobra osim na drugom svijetu, pa blagoslovi ensarije i muhadžire!”

2836. PRIČAO NAM JE Ebu-Velid, njemu prenio Šu‘be da je Ebu-Ishak kazao:

– Čuo sam kad Bera, radijallahu anhu, kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prenosio je zemlju i govorio: ‘Da nije Tebe Allahu, mi ne bismo bili na pravom putu!’”

2837. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu prenio Šu‘be od Ebu-Ishaka, a on da je Bera, radijallahu anhu, kazao:

– Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (napada) saveznika kako prenosi zemlju koja mu bijaše pokrila bjelinu trbuha, i govoraše:

– Da Tebe nije (Allahu), mi ne bismo bili na pravom putu, ne bismo Te vjerovali i ne bismo Ti se molili, pa podari nam smirenost i učvrsti (naše) noge kada nas napadnu. Oni su zaista prvi učinili nama nasilje. Kada su god namjeravali neku smutnju, mi smo je osujetili.

قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ الْعَيْشَ عَيْشُ الْآخِرَةِ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ فَقَالُوا مُجِيبِينَ لَهُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا بَقِينَا أَبَدًا .

بَابُ حَفْرِ الْخَنْدَقِ

٢٨٣٥. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ جَعَلَ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ يُحْفِرُونَ الْخَنْدَقَ حَوْلَ الْمَدِينَةِ وَيَنْقُلُونَ التُّرَابَ عَلَى مُتُونِهِمْ وَيَقُولُونَ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْإِسْلَامِ مَا بَقِينَا أَبَدًا وَالنَّبِيُّ ﷺ يُجِيبُهُمْ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّهُ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةِ فَبَارِكْ فِي الْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةِ .

٢٨٣٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَنْقُلُ وَيَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا .

٢٨٣٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْأَخْزَابِ يَنْقُلُ التُّرَابَ وَقَدْ وَارَى التُّرَابُ بَيَاضَ بَطْنِهِ وَهُوَ يَقُولُ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلَّيْنَا فَأَنْزَلَنَ سَكِينَةً عَلَيْنَا وَثَبَّتِ الْأَقْدَامَ إِنَّ لَاقِينَا إِنَّ الْأُكُلَى قَدْ بَعُؤَا عَلَيْنَا إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْنَا .

IZOSTAJANJE OD BORBE ZBOG (NEKOG) RAZLOGA

2838. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovome Humejd, da im je Enes kazao: “Vraćali smo se s vojne na Tebuk s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem.”

2839. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad, a to je Ibn-Zejd, od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u jednoj vojni i rekao:

“Zaista, u Medini ima ljudi koji su izostali iza nas, bili su s nama (s iskrenim nijetom) u svakoj uvali i dolini. Međutim, sada ih je zadržao neki razlog.” Musa je rekao da mu je prenio Hammad od Humejda, ovaj od Musaa b. Enesa, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “...”, a Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Prvi niz prenosilaca je ispravniji.”

VRIJEDNOST POSTA (KAD JE ČOVJEK) NA ALLAHOVOM PUTU

2840. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Abdur-Rezzak, a ovome saopćio Ibn-Džurejdž: – Saopćio mi je Jahja b. Seid i Suhejl b. Ebu-Salih, da su njih dvojica čuli Nu‘mana b. Ebu-Ajjaša, a on Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, kad je kazao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Ko posti jedan dan na Allahovom putu, Allah će mu udaljiti lice od (paklene) vatre koliko iznosi sedamdeset godina (hoda).’”

بَابُ مَنْ حَبَسَهُ الْعُذْرُ عَنِ الْغَزْوِ

٢٨٣٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ رَجَعْنَا مِنْ غَزْوَةِ تَبُوكَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ.

٢٨٣٩. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ هُوَ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ فِي غَزَاةٍ فَقَالَ إِنَّ أَقْوَامًا بِالْمَدِينَةِ خَلَفْنَا مَا سَلَكْنَا شِعْبًا وَلَا وَادِيًا إِلَّا وَهُمْ مَعَنَا فِيهِ حَبَسَهُمُ الْعُذْرُ وَقَالَ مُوسَى حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْأَوَّلُ أَصَحُّ.

بَابُ فَضْلِ الصَّوْمِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٤٠. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ وَسُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ أَنَّهُمَا سَمِعَا النُّعْمَانَ بْنَ أَبِي عِيَّاشٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا.

VRIJEDNOST TROŠENJA NA ALLAHOVOM PUTU

2841. PRIČAO MI JE Sa'd b. Hafs, njemu prenio Šejban od Jahjaa, ovaj od Ebu-Seleme, da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Ko potroši (udijeli) dvije vrste (ili par) od onoga što se može udijeliti na Allahovom putu, prozvat će ga čuvari Dženneta, tj. čuvari svih vrata, i reći mu: “Dodji ovamo!”

Tada je Ebu-Bekr rekao:

“Allahov Poslaniče, to je onaj kome neće ništa propasti?”

“Nadam se da si, zaista, jedan od tih”, odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

2842. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, ovome Hilal od Ataa b. Jesara, on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao na minberu i rekao:

“Poslije mene bojim se za vas zato što će vam se omogućiti osvajanje blagorodnih zemalja.” Potom je spomenuo ljepote ovog svijeta; na neke od njih je upozorio, a druge pohvalio.

Tada ustade jedan čovjek i reče:

“Allahov Poslaniče, zar dobro donosi zlo?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šutio je, a mi rekosmo: “Silazi mu Objava.” I svi drugi su šutjeli kao da su na glavama držali pticu. Potom je on potrao znoj s lica i rekao tri puta:

“Gdje je onaj što je maloprije pitao: ‘Zar dobro...?’”

Dobro donosi samo dobro, ali kada u proljeće iznikne zelenilo, ono ubija živinče potpuhivanjem ili mu zadaje bol. Kada god što jede, jede zeleno dok ne napuni svoj stomak i okrene se na suncu pa brabonja i mokri, a poslije opet pase. Zaista je

بَابُ فَضْلِ النِّفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٤١. حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَاهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ كُلُّ خَزَنَةٍ بَابِ أَيِّ فُلٍ هَلُمَّ قَالَ أَبُو بَكْرٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَاكَ الَّذِي لَا تَوَى عَلَيْهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي لَا أَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ.

٢٨٤٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنَّمَا أَخْشَى عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِي مَا يُفْتَحُ عَلَيْكُمْ مِنْ بَرَكَاتِ الْأَرْضِ ثُمَّ ذَكَرَ زَهْرَةَ الدُّنْيَا فَبَدَأَ بِإِحْدَاهُمَا وَثَنَى بِالْأُخْرَى فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوَيَأْتِي الْخَيْرُ بِالشَّرِّ فَسَكَتَ عَنْهُ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا يُوحَى إِلَيْهِ وَسَكَتَ النَّاسُ كَانَ عَلَى رُءُوسِهِمُ الطَّيْرُ ثُمَّ إِنَّهُ مَسَحَ عَنْ وَجْهِهِ الرُّحْضَاءَ فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ أَنِفًا أَوْ خَيْرٌ هُوَ ثَلَاثًا إِنَّ الْخَيْرَ لَا يَأْتِي إِلَّا بِالْخَيْرِ وَإِنَّهُ كُلَّمَا يُنْبِتُ الرَّبِيعُ مَا يَقْتُلُ حَبْطًا أَوْ يُلِمُّ إِلَّا أَكَلَةَ الْخَضِرِ كُلَّمَا أَكَلَتْ حَتَّى إِذَا امْتَلَأَتْ خَاصَرَتَاهَا اسْتَقْبَلَتِ الشَّمْسُ فَثَلَطَتْ وَبَالَتْ ثُمَّ رَتَعَتْ وَإِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرَةٌ حُلُوءٌ

ovaj imetak zelen (privlačan) i sladak. Zato, blago onom muslimanu koji ga je prihvatio pravedno i okrenuo ga za Allahov put, sirote i bijednike. Onaj koji ga nije uzeo pravedno, sličan je onome koji jede a ne može se najesti, i njemu će njegov imetak na Sudnjem danu biti svjedok protiv njega.

VRIJEDNOST ONOGA KO OPREMI BORCA(NA ALLAHOV PUT) ILI SE BRINE ZA NJEGOVU PORODICU

2843. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma‘mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Husein: Pričao mi je Jahja, njemu Ebu-Seleme, a ovom Busr b. Seid, koji je rekao:
– Pričao mi je Zejd b. Halid, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko opremi ratnika na Allahov put – kao da i sam učestvuje u toj borbi, a ko zamijeni ratnika na Božijem putu u nekom dobru (izdržavanju porodice), i on kao da je učestvovao u borbi.”

2844. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, ovome prenio Hemmam od Ishaka b. Abdullaha, on od Enesa, radijallahu anhu, da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ulazio ni u jednu kuću u Medini, izuzimajući njegove supruge, kao u kuću Umme-Sulejm, pa mu je to rečeno, a on je odgovorio:
“Ja sam prema njoj veoma milostiv. Njezin brat je poginuo s mojim (odredom u Bi’ri Me‘unetu).”

وَنِعَمَ صَاحِبُ الْمُسْلِمِ لَمَنْ أَخَذَهُ بِحَقِّهِ فَجَعَلَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَمَنْ لَمْ يَأْخُذْهُ بِحَقِّهِ فَهُوَ كَالْأَكْلِ الَّذِي لَا يَشْبَعُ وَيَكُونُ عَلَيْهِ شَهِيدًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا أَوْ خَلَفَهُ بِخَيْرٍ

٢٨٤٣. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ جَهَّزَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَدْ غَزَا وَمَنْ خَلَفَ غَازِيًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِخَيْرٍ فَقَدْ غَزَا .

٢٨٤٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَدْخُلُ بَيْتًا بِالْمَدِينَةِ غَيْرَ بَيْتِ أُمِّ سُلَيْمٍ إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِ فَقِيلَ لَهُ فَقَالَ إِنِّي أَرْحَمُهَا قُتِلَ أَخُوهَا مَعِيَ .

NAMIRISIVANJE MRTVAČKIM MIRISOM PRED STUPANJE U BORBU

2845. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Halid b. Haris, ovome prenio Ibn-Avn od Musaa b. Enesa, koji je, spomenuvši dan (pogibije u) Jemami, rekao: – Enes je došao Sabitu b. Kajsu, a on je namirisavao svoja otkrivena stegna (mrtvačkim mirisom spremajući se za smrt). Tada mu je Enes rekao: “Amidža, šta te zadržalo pa nisi dosad došao?” “Evo sada, bratiću” – odgovorio je, dok se i dalje namirisavaše – kaže Enes.

Potom je došao, ušao (u prvi streljački red) i u svom govoru spomenuo otkriven prostor bez ljudi (tj. povlačenje), pa je pokazao rukama da se razmaknemo (da prođe naprijed) i dodao: “Nismo ovako radili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem (tj. nismo se povlačili). Ružno je to (povlačenje) čemu ste navikli vaše protivnike.”

Hammad je ovo prenio od Sabita, a on od Enesa.¹

VRIJEDNOST IZVIDNICE

2846. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan od Muhammeda b. Munkedira, a ovaj da je Džabir, radijallahu anhu, kazao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (borbe) protiv saveznika rekao je: “Ko će mi donijeti vijest o narodu (Benu-Kurejza)?”

“Ja” – reče Zubejr.

Potom je opet upitao: “Ko će mi donijeti vijest o (tom) narodu?” “Ja” – ponovo će Zubejr.

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Svaki vjerovjesnik imao je svoje bliže pomoćnike, a moj je pomoćnik Zubejr.”

بَابُ التَّحَنُّطِ عِنْدَ الْقِتَالِ

٢٨٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ قَالَ وَذَكَرَ يَوْمَ الْيَمَامَةِ قَالَ أَتَى أَنَسُ ثَابِتَ ابْنَ قَيْسٍ وَقَدْ حَسَرَ عَنْ فَخْذَيْهِ وَهُوَ يَتَحَنُّطُ فَقَالَ يَا عَمُّ مَا يَجْبِسُكَ أَنْ لَا تَجِيءَ قَالَ الْآنَ يَا ابْنَ أَخِي وَجَعَلَ يَتَحَنُّطُ يَعْنِي مِنَ الْحَنُوطِ ثُمَّ جَاءَ فَجَلَسَ فَذَكَرَ فِي الْحَدِيثِ انْكِشَافًا مِنَ النَّاسِ فَقَالَ هَكَذَا عَنْ وُجُوهِنَا حَتَّى نُضَارِبَ الْقَوْمَ مَا هَكَذَا كُنَّا نَفْعَلُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِئْسَ مَا عَوَّذْتُمْ أَقْرَانُكُمْ رَوَاهُ حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ .

بَابُ فَضْلِ الطَّلِيعَةِ

٢٨٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ يَأْتِينِي بِخَبَرِ الْقَوْمِ يَوْمَ الْأَحْزَابِ قَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا ثُمَّ قَالَ مَنْ يَأْتِينِي بِخَبَرِ الْقَوْمِ قَالَ الزُّبَيْرُ أَنَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَحَوَارِيَ الزُّبَيْرُ .

¹ Pravilo ratne gotovosti bilo je: pristojno obučen i namirisani, svaki borac naoružan, bio konjanik ili pješak: sabljom, kopljem, lukom, strijelama, a poneki pancirima i štitovima, postrojeni u više streljačkih redova nadomak neprijatelja. Svaki pozadinski red ispomagao je borbu onih drugova ispred sebe i sami su stupali na mjesto poginulih. Jagmili su se za prve borbene linije i takmičili se u polaganju svojih života za dobro islama. Kasnije generacije u tom popuštanju pa im je Sabit b. Kajs to prigovorio. U nekim predanjima se još spominje da je obukao bijele ćefine.

MOŽE LI SE U IZVIĐANJE SLATI POJEDINAC

2847. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu Ibn-Ujejne, a ovome Ibnul-Munkedir, da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kad je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je prisutne ljude (tražeći dobrovoljca) – mislim, kaže Sadekat, na dan borbe na Hendeku, pa se odazvao Zubejr. Potom ih je ponovo pozvao pa se opet odazvao Zubejr. Zatim je još jednom pozvao prisutne ljude i opet se odazvao Zubejr. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Svaki vjerovjesnik je imao pomoćnika, a moj je pomoćnik Zubejr ibn Avvam.”

PUTOVANJE DVOJICE

2848. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, ovome prenio Ebu-Šihab od Halida Hazzaa, on od Ebu-Kilabe, a ovaj od Malika b. Huvejrisa, koji je kazao: – Krenuo sam od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče meni i mom drugu: “Učite ezan i ikamet, a neka bude od vas dvojice imam onaj koji je stariji (po godinama)!”

KONJI IMAJU U SVOJIM GRIVAMA DOBRO DO SUDNJEG DANA

2849. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, njemu prenio Malik od Nafija, a on da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma, kazao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Konji u svojim grivama imaju dobro (nagradu za svoga gospodara) do Sudnjeg dana.”

بَابُ هَلْ يُبْعَثُ الطَّلِيعَةُ وَحْدَهُ

٢٨٤٧. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ نَدَبَ النَّبِيُّ ﷺ النَّاسَ قَالَ صَدَقَةُ أَظُنُّهُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَ النَّاسَ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَ النَّاسَ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا وَإِنَّ حَوَارِيَّ الزُّبَيْرِ بَنُ الْعَوَّامِ.

بَابُ سَفَرِ الْاِثْنَيْنِ

٢٨٤٨. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَبُو شَهَابٍ عَنْ خَالِدِ الْحَذَّاءِ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ قَالَ انْصَرَفْتُ مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ لَنَا أَنَا وَصَاحِبِي أَذْنَا وَأَقِيمَا وَلْيُؤَمِّكُمَا أَكْبَرُكُمَا.

بَابُ الْخَيْلِ مَعْقُودٍ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

٢٨٤٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

2850. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu prenio Šu'be od Husejna i Ibn-Ebu-Sefera, on od Ša'bija, ovaj od Urve b. Dža'da, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Konji vezani (radi borbe) imaju u svojim grivama dobro (za vlasnika) do Sudnjeg dana.

Sulejman je kazao prenoseći od Šu'be, on od Urve b. Ebu-Dža'da, koga u prenošenju slijedi Musedded prenoseći od Hušejma, on od Husejna, ovaj od Ša'bija, a on opet od Urve b. Ebu-Dža'da.

2851. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid od Šu'be, ovaj od Ebu-Tejjaha, a on od Enesa b. Malika, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Napredak (i sreća) je u grivama konja.”

BORBA JE TRAJNA (DUŽNOST) S PRAVEDNIM ILI NEPRAVEDNIM STARJEŠINOM

Ovo se temelji na riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Konji vezani imaju u svojim grivama dobro (za vlasnika) do Sudnjeg dana.”

2852. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, ovome prenio Zekerijja od Amira, njemu Urve Bariki, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Konji imaju u svojim grivama dobro (za vlasnika) do Sudnjeg dana: nagradu na drugom i ratnu dobit na ovom svijetu.

٢٨٥٠. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ

حُصَيْنٍ وَابْنِ أَبِي السَّفَرِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ

الْجَعْدِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا

الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ سُلَيْمَانُ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ

عُرْوَةَ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ تَابَعَهُ مُسَدَّدٌ عَنْ هُشَيْمٍ عَنْ

حُصَيْنٍ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ .

٢٨٥١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ

أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْبَرَكَةُ فِي نَوَاصِي الْخَيْلِ .

بَابُ الْجِهَادِ مَا ضَمَّ الْبِرَّ وَالْفَاجِرَ

لِقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ

إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

٢٨٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَاءُ عَنْ

عَامِرٍ حَدَّثَنَا عُرْوَةُ الْبَارِقِيُّ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ

الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ .

KO DRŽI KONJA RADI BORBE NA ALLAHOVOM PUTU

Ovo se temelji na riječima Uzvišenog Allaha:
“... i konja za boj...”¹

2853. PRIČAO NAM JE Ali b. Hafs, njemu Ibn-Mubarek, a ovome saopćio Talha b. Ebu-Seid: – Čuo sam Seida Makburija kako kaže da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kad govori da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko drži konja radi Allahovog puta vjerujući u Allaha i priznajući Njegovo obećanje (nagradu), njegova hrana, njegova voda, fuškija i mokraća bit će na njegovoj vagi na Sudnjem danu.”

IME KONJA I MAGARCA

2854. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr da mu je prenio Fudajl b. Sulejman od Ebu-Hazima, on od Abdullaha b. Ebi-Katade, a ovaj od svoga oca, da je on putovao s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a Ebu-Katade malo izostao s nekim svojim drugovima. Oni su bili u ihramima, a on nije bio u ihramu. Vidjeli su divljeg magarca prije nego ga je ugledao Ebu-Katade. Vidjevši ga, ostavili su ga na miru, a tada ga je ugledao Ebu-Katade, koji je uzjahao svoga konja, kome je bilo ime Džerade i zatražio od njih da mu dohvate njegov bič. Oni to nisu htjeli učiniti, pa ga je on sam dohvatio, navalio na divljeg magarca i zaklao ga. Zatim je jeo (njegovo meso), a jeli su i ostali. Onda su krenuli naprijed. Kad su ih stigli, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao je:

بَاب مَنِ اخْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ

لِقَوْلِهِ تَعَالَى (وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ) .

٢٨٥٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ أَخْبَرَنَا طَلْحَةُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدًا الْمُقْبَرِيَّ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنِ اخْتَبَسَ فَرَسًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِيْمَانًا بِاللَّهِ وَتَصَدِيقًا بِوَعْدِهِ فَإِنَّ شِبَعَهُ وَرِيَّهُ وَرَوْتَهُ وَبَوْلَهُ فِي مِيزَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَاب اسْمِ الْفَرَسِ وَالْحِمَارِ

٢٨٥٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ حَدَّثَنَا فَضِيلُ ابْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَتَخَلَّفَ أَبُو قَتَادَةَ مَعَ بَعْضِ أَصْحَابِهِ وَهُمْ مُحْرِمُونَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَوْا حِمَارًا وَخَشِيَ قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ فَلَمَّا رَأَوْهُ تَرَكَوهُ حَتَّى رَأَاهُ أَبُو قَتَادَةَ فَرَكِبَ فَرَسًا لَهُ يُقَالُ لَهُ الْجَرَادَةُ فَسَأَلَهُمْ أَنْ يُنَاولُوهُ سَوْطَهُ فَأَبَوْا فَتَنَاولَهُ فَحَمَلَ فَعَقَرَهُ ثُمَّ أَكَلَ فَأَكَلُوا فَنَدِمُوا فَلَمَّا أَدْرَكُوهُ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْهُ شَيْءٌ قَالَ مَعَنَا رِجْلُهُ فَأَخَذَهَا النَّبِيُّ ﷺ فَأَكَلَهَا .

1 El-Enfal, 60 i 61: “I protiv njih pripremite koliko god možete snage i konja za boj, da biste time zaplašili Allahove i vaše neprijatelje, i druge osim njih – vi ne poznajete, Allah ih zna. Sve što na Allahovom putu potrošite nadoknađeno će vam biti, neće vam se nepravda učiniti. Ako oni budu skloni miru, budi i ti sklon i pouzdaj se u Allaha, jer On, uistinu, sve čuje i sve zna.”

- Imate li išta od njegova (mesa)?
- Imam njegovu nogu – odgovorio je Ebu-Katade. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo ju je i pojeo.

2855. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah b. Dža'fer, njemu Ma'n b. Isa, a ovome Ubejj b. Abbas b. Sehl od svoga oca, a on od svoga djeda, koji je rekao:

- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je u našoj bašci konja koji se zvaše Luhajf.

2856. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Jahjaa b. Adema, kome je prenio Ebul-Ahves od Ebu-Ishaka, on od Amra b. Mejmana, a ovaj od Mu'aza, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Jahao sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednom magarcu, koji se zvaše Ufej, pa on reče: “O, Mu'azu, znaš li koje je Allahovo pravo nad Njegovim robovima, a koje je njihovo pravo kod Allaha?”

Odgovorio sam: “Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju.”

- Allahovo je pravo nad ljudima – reče on – da Mu ibadet čine ne pripisujući Mu druga, a pravo ljudi kod Allaha je da ne kazni onoga ko nije širk počinio.
- Allahov Poslaniče, rekoh, mogu li time obradovati ljude?
- Nemoj im to činiti, da se ne bi samo na to oslonili! – reče on.

2857. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome Šu'be, koji kaže da je čuo Katada, a on Enesa b. Malika, koji je rekao:

“U Medini zavlada strah, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posudi od nas konja koji se zvaše Mendub, i (vrativši se) reče: 'Nismo uočili nikakvu opasnost, a uvjerali smo se da je kao more' (brz konj).”

٢٨٥٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مَعْنُ بْنُ عِيسَى حَدَّثَنَا أَبِي بْنُ عَبَّاسٍ بْنِ سَهْلٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فِي حَائِطِنَا فَرَسٌ يُقَالُ لَهُ اللَّخِيفُ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَ بَعْضُهُمُ اللَّخِيفُ.

٢٨٥٦. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ يَحْيَى ابْنَ آدَمَ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رَدَفَ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ فَقَالَ يَا مُعَاذُ هَلْ تَدْرِي حَقَّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ لَا تُبَشِّرُهُمْ فَيَتَكَلَّبُوا.

٢٨٥٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ فَزَعٌ بِالْمَدِينَةِ فَاسْتَعَارَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا لَنَا يُقَالُ لَهُ مَدْنُوبٌ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ فَزَعٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

ŠTA SE SPOMINJE O NESRETNOSTI U KONJU

2858. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu Šu'ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao:

– Saopćio mi je Salim b. Abdullah, da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, izjavio:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad kaže: ‘Nesretnost je samo u trome: konju, ženi i kući.’”

2859. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ebu-Hazima b. Dinara, a ovaj od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ako je (nesretnost) i u čemu, onda je u ženi, konju i stanu.”¹

بَاب مَا يُذَكَّرُ مِنْ شُؤْمِ الْفَرَسِ

٢٨٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّمَا الشُّؤْمُ فِي ثَلَاثَةٍ فِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ وَالْدَّارِ .

٢٨٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ بْنِ دِينَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنْ كَانَ فِي شَيْءٍ فَفِي الْمَرْأَةِ وَالْفَرَسِ وَالْمَسْكَنِ .

¹ Arapi su bili dosta sujevjeran narod i to je islam postepeno iskorjenjivao. Tako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao:

“Nije svaka bolest prelazna, nije sigurno zaključivati po letu ptica ili huktanju sove, a niti u ljudima postoji trbušna zmija.”

Drugom prilikom Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Najveća nesreća za čovjeka je jezik.”

U svijetu vladaju zakoni Allahom dati i samo On može u njima učiniti izmjene. U Kur'anu je rečeno:

“Reci (Muhammede): Nas može zadesiti samo ono što nam je Allah odredio. On je naš Gospodar.”

U hadisu navedene tri stvari nisu u svojoj suštini nesretne. Nesretnost može biti: u ženi – ako je loše naravi, neuka, slabih živaca, raskošnog života, lijena, nemoralna i sl.; u konju – ako je jogunast ili ljut; u kući – ako je tijesna, vlažna, slabo sunčana, dotrajala i sl.

KONJI (SE DRŽE) RADI TRI (OSNOVNE) SVRHE

Allahove, dželle šanuhu, riječi su: "... i konje, i mazge, i magarce – da ih jašete i kao ukrase..."¹

2860. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Zejda b. Eslema, ovaj od Ebu-Saliha Semmana, a ond od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Konji su za trojicu: za nekoga su nagrada; za drugoga su zaštita (zastor); a trećem su grijeh (teret). Nagrada su za onoga koji ih drži u ime Allaha i napasa na livadi ili u bašči, pa što god popasu povezani na toj livadi ili bašči, pisat će mu se u dobra djela. Ukoliko se, pak, poprekidaju i preskoče korak-dva (brežuljak-dva), vlasniku se za njihov izmet i stope računaju dobra djela. Ako ih vlasnik povede pokraj rijeke pa se iz nje napiju, a on nije namjeravao da ih napoji, računa mu se i to u dobra djela. Grijeh su onome čovjeku koji ih drži radi ponosa, licemjerstva i neprijateljstva protiv muslimana; za to su mu grijeh.

Upitan za magarce, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– O tome nije ništa objavljeno, osim ovog općeg jedinstvenog ajeta: "... onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjet će ga."²

بَابُ الْخَيْلِ لِثَلَاثَةٍ

وَقَوْلُهُ تَعَالَى (وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ) .

٢٨٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وَزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ فَمَا أَصَابَتْ فِي طِيلِهَا ذَلِكَ مِنَ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيلَهَا فَاسْتَنْتَ شَرَفًا أَوْ شَرَفِينَ كَانَتْ أَرْوَاتُهَا وَآثَارُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهْرٍ فَشَرِبَتْ مِنْهُ وَلَمْ يُرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ حَسَنَاتٍ لَهُ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخَرًّا وَرِثَاءً وَنَوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ وَزْرٌ عَلَى ذَلِكَ وَسُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْحُمْرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَةُ (فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) .

¹ En-Nahl, 8. Nastavak prijevoda ajeta glasi: "... a stvorit će i ono što ne znate."

² Ez-Zelzele-, 7-8.

KO UDARI TUĐU JAHACU (ŽIVOTINJU) U VOJNI

2861. PRIČAO NAM JE Muslim, njemu Ebu-Akil, a ovome Ebul-Mutevekil Nadži, koji je rekao: – Došao sam Džabiru b. Abdullahu ensariji i rekao mu:

“Kazuj mi šta si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

– Putovao sam s njim – reče on – u jednom od njegovih pohoda. Ja ne znam – kaže Ebu-Akil – da li je to bila neka vojna ili umra, pa kada smo se vraćali, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Kome se žuri njegovim ukućanima, neka požuri!”

– Tada smo – kaže Džabir – krenuli. Ja sam bio na svom sivkastom devcu na kome ne bijaše nikakva znaka (druge boje), a ostali iza mene. I dok sam tako jašio, devac mi stade (od umora), pa mi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Džabire, drži se!”

I udari ga jedanput svojim bičem tako da devac skoči (naprijed) i zauze opet svoje mjesto. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tada me upita:

– Hoćeš li mi prodati ovog devca?

– Pošto smo stigli u Medinu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u džamiju sa svojim drugovima, a ja sam svezavši devca za jedan usađeni kamen (u haremu), ušao i rekao mu:

“Ovdje je tvoj devac!”

Tada je on izišao i, obilazeći oko devca, govorio:

“Devac je naš devac.”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nekoliko oka zlata rekavši: “Podajte ih Džabiru!”

Poslije (me) upitao: “Je li ti (njegova) vrijednost potpuno izmirena?”

“Da” – odgovorio sam.

“Ta vrijednost i devac su tvoji” – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

بَاب مَنْ ضَرَبَ دَابَّةَ غَيْرِهِ فِي الْغَزْوِ

٢٨٦١. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَقِيلٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْمُتَوَكِّلِ النَّاجِيُّ قَالَ أَتَيْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيَّ فَقُلْتُ لَهُ حَدَّثَنِي بِمَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ سَافَرْتُ مَعَهُ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ قَالَ أَبُو عَقِيلٍ لَا أَدْرِي غَزْوَةً أَوْ عُمْرَةً فَلَمَّا أَنْ أَقْبَلْنَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَتَعَجَّلَ إِلَى أَهْلِهِ فَلْيُعَجِّلْ قَالَ جَابِرٌ فَأَقْبَلْنَا وَأَنَا عَلَى جَمَلٍ لِي أَرْمَكَ لَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ وَالنَّاسُ خَلْفِي فَبَيْنَا أَنَا كَذَلِكَ إِذْ قَامَ عَلِيٌّ فَقَالَ لِي النَّبِيُّ ﷺ يَا جَابِرُ اسْتَمْسِكْ فَضَرَبَهُ بِسَوْطِهِ ضَرْبَةً فَوَثَبَ الْبَعِيرُ مَكَانَهُ فَقَالَ أَتَبِيعُ الْجَمَلَ قُلْتُ نَعَمْ فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ وَدَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَسْجِدَ فِي طَوَائِفِ أَصْحَابِهِ فَدَخَلْتُ إِلَيْهِ وَعَقَلْتُ الْجَمَلَ فِي نَاحِيَةِ الْبَلَاطِ فَقُلْتُ لَهُ هَذَا جَمْلُكَ فَخَرَجَ فَجَعَلَ يُطِيفُ بِالْجَمَلِ وَيَقُولُ الْجَمَلُ جَمَلُنَا فَبَعَثَ النَّبِيُّ ﷺ أَوَاقٍ مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَ أَعْطُوهَا جَابِرًا ثُمَّ قَالَ اسْتَوْفَيْتَ الثَّمَنَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ الثَّمَنُ وَالْجَمَلُ لَكَ .

JAHANJE NA TROMOJ JAHALOJ ŽIVOTINJI I NA ŽDRIJEPCU

Rašid b. Sa'd je rekao: "Prve generacije muslimana su voljele pastuhe, jer su brži i odvažniji (od kobila)."

2862. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu Abdullah, a ovome Šu'be od Katade, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako je izjavio: "U Medini zavlada strah, pa Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posudi konja od Ebu-Talhe, kome je bilo ime Mendub, uzjaši ga, pa kasnije izjavi:

"Nismo uočili nikakvu opasnost, a zaista sam se uvjerio da je kao more!" (brz konj).

DIO (RATNOG PLIJENA) NA IME KONJA

Malik je izjavio: "Konju arapske i poluarapske rase pripada udio, jer Uzvišeni Allah kaže." (Stvorio vam je) i konje, i mazge, i magarce – da ih jašete... "i ne dodjeljuje se više nego za konja."

2863. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il, prenoseći od Ebu-Usame, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a on opet od Ibn-Omera, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio za konja dva dijela (ratnog plijena), a njegovom vlasniku jedan dio.

بَابُ الرُّكُوبِ عَلَى الدَّابَّةِ الصَّعْبَةِ وَالْفُحُولَةِ مِنَ الْخَيْلِ

وَقَالَ رَاشِدُ بْنُ سَعْدٍ كَانَ السَّلَفُ يَسْتَحِبُّونَ
الْفُحُولَةَ لِأَنَّهَا أَجْرَى وَأَجْسَرُ.

٢٨٦٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَزَعٌ فَاسْتَعَارَ
النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ يُقَالُ لَهُ مَذْدُوبٌ فَرَكِبَهُ
وَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ فَزَعٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

بَابُ سَهَامِ الْفَرَسِ

وَقَالَ مَالِكٌ يُسْتَهْمُ لِلْخَيْلِ وَالْبَرَادِينِ مِنْهَا لِقَوْلِهِ
تَعَالَى: (وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا)
وَلَا يُسْتَهْمُ لِأَكْثَرِ مِنْ فَرَسٍ.

٢٨٦٣. حَدَّثَنَا عُيَيْنَةُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ
عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ جَعَلَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ
وَلِصَاحِبِهِ سَهْمًا.

VOĐENJE U BORBU TUĐE JAHACE ŽIVOTINJE

2864. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Sehl b. Jusuf od Šu'be, a on od Ebu-Ishaka, da je jedan čovjek rekao Beru b. Azibu, radijallahu anhu:

– Jeste li u Bitki na Hunejnu pobjegli od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– (Da), ali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pobjegao – odgovorio je Bera'. Pripadnici plemena Hevazin su bili strijelci, i kada smo se sukobili s njima, navalili smo na njih i porazili ih pa su (neki) muslimani krenuli za ratnim plijenom, a oni opet okrenuli na nas strelicama. Samo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pobjegao. Ja sam ga vidio na njegovoj mazgi Bejda', koju Ebu-Sufjan drži za uzdu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govoraše: "Ja sam Allahov Poslanik. Nema laži! Ja sam unuk Abdul-Muttaliba!"

ŽELJEZNE I KOŽNE UZENGIJE ZA JAHACU ŽIVOTINJU

2865. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il prenoseći od Ebu-Usame, ovaj do Ubejdullaha, on od Nafija, a ovaj opet od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto je stavio svoju nogu u kožnu uzengiju i pošto mu se umirila deva, uspravljen izgovorio telbiju za hodočašće kod džamije u Zul-Hulejfi.

JAHANJE KONJA (BEZ SEDLA)

2866. PRIČAO NAM JE Amr b. Avn, njemu prenio Hammad od Sabita, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo pred njih na konju na kome nije bilo sedla, a na vratu mu sablja.

بَابُ مَنْ قَادَ دَابَّةً غَيْرَهُ فِي الْحَرْبِ

٢٨٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ يُونُسَ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ رَجُلٌ لِلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَفَرَرْتُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَفِرْ إِنْ هَوَازَنَ كَانُوا قَوْمًا رُمَاءَ وَإِنَّا لَمَّا لَقِينَاهُمْ حَمَلْنَا عَلَيْهِمْ فَانْهَزَمُوا فَأَقْبَلَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى الْغَنَائِمِ وَاسْتَقْبَلُونَا بِالسَّهَامِ فَأَمَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَفِرْ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُ وَإِنَّهُ لَعَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَإِنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخَذَ بِلِجَامِهَا وَالنَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

بَابُ الرِّكَابِ وَالْغُرُزِ لِلدَّابَّةِ

٢٨٦٥. حَدَّثَنِي عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُيَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَدْخَلَ رِجْلَهُ فِي الْغُرُزِ وَاسْتَوَتْ بِهِ نَاقَتُهُ قَائِمَةً أَهْلًا مِنْ عِنْدِ مَسْجِدِ ذِي الْحُلَيْفَةِ .

بَابُ رُكُوبِ الْفَرَسِ الْعُرِّيِّ

٢٨٦٦. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَقْبَلَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى فَرَسٍ عُرِّيٍّ مَا عَلَيْهِ سَرْجٌ فِي عُنُقِهِ سَيْفٌ .

SPORI KONJ

2867. PRIČAO NAM JE Abdul-A'la b. Hammad, njemu Jezid b. Zurej', ovome prenio Seid od Katade, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da su se stanovnici Medine jednom bili uplašili, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao konja Ebu-Talhina, koji bijaše spor, odnosno koji bijaše lijen, pa kad se vratio, rekao je:

“Uvjerio sam se da je ovaj vaš konj kao more, i poslije toga nije mogao ići s njim (nijedan konj).”

TRKA KONJA

2868. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu Sufjan od Ubejdullaha, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, utrkiavao se na treniranim konjima od Hafjaa do Senijjetul-Vedaa, a na onim koji nisu bili trenirani od Senijjeta do džamije Benu-Zurejk.”

Ibn-Omer je rekao: “I ja sam bio od onih koji su se utrkiivali.”

Abdullah (b. Velid) kaže da mu je prenio Sufjan:

“Pričao mi je Ubejdullah da je Sufjan izjavio: ‘Između Hafjaa i Senijjetul-Vedaa je pet ili šest milja, a između Senijjeta i džamije Benu-Zurejk jedna milja.’”

بَابُ الْفَرَسِ الْقُطُوفِ

٢٨٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ ابْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَرَعُوا مَرَّةً فَرَكَبَ النَّبِيُّ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ كَانَ يَقْطِفُ أَوْ كَانَ فِيهِ قِطَافٌ فَلَمَّا رَجَعَ قَالَ وَجَدْنَا فَرَسَكُمْ هَذَا بَحْرًا فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ لَا يُجَارَى .

بَابُ السَّبْقِ بَيْنَ الْخَيْلِ

٢٨٦٨. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَجْرَى النَّبِيُّ ﷺ مَا ضَمَّرَ مِنَ الْخَيْلِ مِنَ الْخَفِيَاءِ إِلَى ثَنِيَةِ الْوَدَاعِ وَأَجْرَى مَا لَمْ يُضَمَّرْ مِنَ الثَّنِيَةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ قَالَ ابْنُ عُمَرَ وَكُنْتُ فِيْمَنْ أَجْرَى قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ سُفْيَانُ بَيْنَ الْخَفِيَاءِ إِلَى ثَنِيَةِ الْوَدَاعِ خَمْسَةُ أَمْيَالٍ أَوْ سِتَّةٌ وَبَيْنَ ثَنِيَةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ مِيلٌ .

TRENIRANJE KONJA ZA TRKU

2869. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Lejs od Nafija, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, utrkiavao na konjima koji nisu pripremani, a duljina staze je bila od Senijjeta od džamije Benu-Zurejk, i da je Abdullah b. Omer u toj trci utekao.

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “Riječ *emedan* znači cilj, meta, i zbog toga se kaže: Oduljio im se cilj, meta.”

CILJ TRKE TRENIRANIH KONJA

2870. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija, ovome prenio Ebu-Ishak od Musaa b. Ukbe, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, utrkiavaše se na konjima koji su bili trenirani i puštao ih je od Hafjaa, a cilj im je bio Senijjetul-Veda.

– Potom sam rekao Musau – kaže Ishak: “Pa koliko je to bilo?”

“Šest ili sedam milja” – odgovorio je on.

– A utrkiavao se i na konjima koji nisu bili trenirani i puštao ih od Senijjetul-Vedaa, a cilj im je bio mesdžid Benu-Zurejka.

– Pa koliko je između toga? – upitao sam.

– Jedna milja ili otprilike toliko – odgovorio je, a Ibn-Omer bijaše od onih koji je u toj trci utekao (tj. pobijedio).

بَابُ إِضْمَارِ الْخَيْلِ لِلْسَّبْقِ

٢٨٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَابَقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ وَكَانَ أَمْدُهَا مِنَ الثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ وَأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ كَانَ سَابِقَ بِهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ أَمْدًا غَايَةً (فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمْدُ).

بَابُ غَايَةِ السَّبْقِ لِلْخَيْلِ الْمُضْمَرَّةِ

٢٨٧٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَابَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي قَدْ أُضْمِرَتْ فَأَرْسَلَهَا مِنَ الْحَفِيَاءِ وَكَانَ أَمْدُهَا ثَنِيَّةَ الْوَدَاعِ فَقُلْتُ لِمُوسَى فَكَمْ كَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَالَ سِتَّةَ أَمْيَالٍ أَوْ سَبْعَةً وَسَابِقَ بَيْنَ الْخَيْلِ الَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ فَأَرْسَلَهَا مِنْ ثَنِيَّةِ الْوَدَاعِ وَكَانَ أَمْدُهَا مَسْجِدَ بَنِي زُرَيْقٍ قُلْتُ فَكَمْ بَيْنَ ذَلِكَ قَالَ مِيلٌ أَوْ نَحْوُهُ وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ مِمَّنْ سَابَقَ فِيهَا.

VJEROVJESNIKOVA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DEVA

Ibn-Omer je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio je Usamu iza sebe na devu Kasva’”, a Misver je izjavio:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Nije Kasva’ (sama od sebe) kleknula...’”

2871. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija, ovome prenio Ebu-Ishak od Humejda, koji je kazao:

“Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devu koja se zvaše Adba’.”

2872. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Zuhejr od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devu kojoj je bilo ime Adba', kojoj se nije moglo uteći”, a Humejdu je rekao: “... odnosno, skoro da joj se nije moglo uteći”, pa je došao jedan nomad na mladom devcu i utekao joj. To je muslimanima bilo teško. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, to je primijetio i rekao: “Allah je sebi uzeo za dužnost da se na ovom svijetu ništa ne uzdiže a da ga On ne ponizi.”

Ovaj hadis Musa je oduljio prenoseći ga od Hammada, on od Sabita, ovaj od Enesa, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

VJEROVJESNIKOVA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, MAZGA EL-BEJDA'

Tako kaže Enes, a Humejd je rekao: “Vladar Ejle poklonio je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bijelu mazgu.”

بَاب نَاقَةِ النَّبِيِّ ﷺ

قَالَ ابْنُ عُمَرَ أَرَدَفَ النَّبِيُّ ﷺ أَسَامَةَ عَلَى الْقَصْوَاءِ وَقَالَ الْمِسُورُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا خَلَّاتِ الْقَصْوَاءُ .

٢٨٧١ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَتْ نَاقَةُ النَّبِيِّ ﷺ يُقَالُ لَهَا الْعُضْبَاءُ .

٢٨٧٢ . حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ ﷺ نَاقَةٌ تُسَمَّى الْعُضْبَاءُ لَا تُسَبِّقُ قَالَ حُمَيْدٌ أَوْ لَا تَكَادُ تُسَبِّقُ فَجَاءَ أَغْرَابِيٌّ عَلَى قَعُودٍ فَسَبَّقَهَا فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ حَتَّى عَرَفَهُ فَقَالَ حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرْتَفَعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ طَوْلُهُ مُوسَى عَنْ حَمَّادٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَاب بَغْلَةِ النَّبِيِّ ﷺ الْبَيْضَاءِ

قَالَ أَنَسٌ وَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ أَهْدَى مَلِكٌ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ ﷺ بَغْلَةً بَيْضَاءَ .

2873. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Jahja, a ovome Sufjan:

– Prenio mi je Ebu-Ishak da je čuo Amra b. Harisa kad je izjavio: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio je (iza sebe) samo svoju mazgu Bejda’, svoje oružje i zemlju koju je ostavio kao vakuf.”

2874. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, ovome prenio Jahja b. Seid od Sufjana, a njemu Ebu-Ishak od Beraa, radijallahu anhu, da mu je jedan čovjek rekao:

– O, Ebu-Umara (nadimak Beraa), krenuli ste (u bijeg) u Bitki na Hunejnu.

– Ne, Boga mi – odgovorio je on – nije pobjegao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nego su krenuli (u bijeg) prvi (redovi), pa ih je dočekalo Hevazin (pleme) strelicama, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše na svojoj mazgi Bejda’, koju Ebu-Sufjan b. Haris držaše za uzdu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je govorio:

– Ja sam Vjerovjesnik! Nema laži! Ja sam unuk Abdul-Muttaliba!

DŽIHAD ŽENA

2875. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu prenio Sufjan od Mu‘avija b. Ishaka, a on od Aiše, kćerke Talhe, a ova od Aiše, majke pravovjernih, radijallahu anha, koja je kazala:

– Tražila sam od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolu za (učestvovanje) u borbi, pa on reče: “Vaša je borba hadž.”

Abdullah b. Velid je rekao: “To nam je prenio Sufjan od Mu‘avije.”

٢٨٧٣. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عَمْرُو بْنَ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا بَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَسِلَاحَهُ وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً .

٢٨٧٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ رَجُلٌ يَا أَبَا عُمَارَةَ وَلَيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَلَّى النَّبِيُّ ﷺ وَلَكِنْ وَلَّى سَرْعَانَ النَّاسِ فَلَقِيَهُمْ هَوَازِنُ بِالنَّبْلِ وَالنَّبِيُّ ﷺ عَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَأَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَخَذَ بِلِجَامِهَا وَالنَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبُ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

بَابُ جِهَادِ النِّسَاءِ

٢٨٧٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ جِهَادُكُنَّ الْحَجُّ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ بِهَذَا .

2876. PRIČAO NAM JE Kabise da mu je prenio Sufjan od Mu'avija, a (preneseno je) od Habiba b. Ebu-Amreta, on (prenio) od Aiše, kćerke Talhata, ova od Aiše, majke pravovjernih, a ona od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da su ga njegove žene pitale za borbu, a on rekao: "Divna borba na Allahovom putu je hadž!"

RATOVANJE ŽENE NA MORU

2877, 2878. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija b. Amr, a ovome prenio Ebu-Ishak od Abdullaha b. Abdur-Rahmana Ensarija, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako govori: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kćerki Milhana i tu je prispao, a poslije se nasmijao i ona je rekla:

‘Allahov Poslaniče, šta te je nasmijalo?’

‘Neki od mojih sljedbenika će ploviti zelenim morem u ime Allaha. Njihovo stanje je slično vladarima na prijestoljima.’

‘Allahov Poslaniče’ – rekla je ona – ‘moli Allaha da me učini (jednim) od njih!’

‘Allahu moj’ – rekao je on – ‘učini je (jednim) od njih!’

Poslije se on zanio (u san), zatim se opet nasmijao i ona mu je rekla isto ili slično, i on joj je rekao to isto, a ona je dodala: ‘Moli Allaha da me učini (jednim) od njih!’

‘Ti si od onih prvih, a ne od ovih drugih’ – odgovorio je on.

‘Enes je rekao’ – kaže Abdur-Rahim: ‘Potom ju je vjenčao Ubade b. Samit i ona je zaplovila morem s kćerkom Kareza, i kad se vraćala (iz vojne), uzjašila je na svoju jahalicu, s koje je pala, slomila vrat i umrla.’”

٢٨٧٦. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُعَاوِيَةَ
بِهَذَا وَعَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ
طَلْحَةَ عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ سَأَلَهُ
نِسَاؤُهُ عَنِ الْجِهَادِ فَقَالَ نَعَمْ الْجِهَادُ الْحَجُّ .

بَابُ غَزْوِ الْمَرْأَةِ فِي الْبَحْرِ

٢٨٧٧-٢٨٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ
حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ هُوَ
الْفَزَارِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَنْصَارِيِّ
قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ دَخَلَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى ابْنَةِ مِلْحَانَ فَاتَّكَأَ عِنْدَهَا
ثُمَّ ضَحِكَ فَقَالَتْ لِمَ تَضْحَكُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
فَقَالَ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ الْبَحْرَ الْأَخْضَرَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ مِثْلَهُمْ مِثْلُ الْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ فَقَالَتْ
يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ اللَّهُمَّ
اجْعَلْهَا مِنْهُمْ ثُمَّ عَادَ فَضَحِكَ فَقَالَتْ لَهُ مِثْلُ
أَوْ مِمَّ ذَلِكَ فَقَالَ لَهَا مِثْلُ ذَلِكَ فَقَالَتْ ادْعُ اللَّهَ
أَنْ يُجْعَلَنِي مِنْهُمْ قَالَ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَلَسْتَ
مِنَ الْآخِرِينَ قَالَ قَالَ أَنَسٌ فَتَزَوَّجَتْ عُبَادَةَ بْنَ
الصَّامِتِ فَرَكِبَتْ الْبَحْرَ مَعَ بِنْتِ قَرْظَةَ فَلَمَّا قَفَلَتْ
رَكِبَتْ دَابَّتَهَا فَوَقَصَتْ بِهَا فَسَقَطَتْ عَنْهَا فَمَاتَتْ .

KAD NEKO POVEDE NA U BORBU
JAHALICI JEDNU OD SVOJIH
ŽENA, A OSTAVI OSTALE

2879. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, njemu Abdullah b. Umer Numejri, a ovome Junus:

– Čuo sam da je Zuhri rekao:

“Čuo sam Urvu b. Zubejra i Seida b. Musejjeba, Alkamu b. Vekasa, Ubejdullaha b. Abdullaha kako prenose hadis Aiše, a svi su mi prenosili po dio njezine izreke, koja glasi:

‘Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio izaći (na putovanje), bacio bi kocku među svojim ženama, pa čija strelica od njih izađe, ona bi išla s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem. Tako je dao izvlačiti kocku među nama prilikom jedne vojne, kad je vodio borbu, pa je izašla moja strelica i ja sam otišla s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem; to je bilo poslije objave ajeta o pokrivanju (žena).’”

RATOVANJE ŽENA I NJIHOVA
BORBA ZAJEDNO S MUŠKARCIMA

2880. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma‘mer, njemu Abdul-Varis, a ovome Abdul-Aziz, prenoseći da je Enes kazao:

– U Bitki na Uhudu rastupili su se ljudi oko Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio sam – kaže Enes – Aišu, kćerku Ebu-Bekra, i Ummi-Sulemu kako se zavrnutih skuta, tako da im se vidi nakit na nogama, kreću s mješinama (vode), a drugi prenosioči kažu: “... prenosile su mješine na svojim leđima, nagingale ih na usta boraca, potom se vraćale, punile ih i opet dolazile i nagingale na usta boraca.”

بَابُ حَمْلِ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ
فِي الْغَزْوِ دُونَ بَعْضِ نِسَائِهِ

٢٨٧٩. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ النُّمَيْرِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَعَلْقَمَةَ بْنَ وَقَّاصٍ وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ كُلُّ حَدَّثَنِي طَائِفَةٌ مِنَ الْحَدِيثِ قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ فَأَيُّهُنَّ يَخْرُجُ سَهْمُهَا خَرَجَ بِهَا النَّبِيُّ ﷺ فَأَقْرَعَ بَيْنَنَا فِي غَزْوَةِ غَزَاهَا فَخَرَجَ فِيهَا سَهْمِي فَخَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ مَا أُنْزِلَ الْحِجَابُ .

بَابُ غَزْوِ النِّسَاءِ وَقِتَالِهِنَّ مَعَ الرِّجَالِ

٢٨٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ انْهَزَمَ النَّاسُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ وَلَقَدْ رَأَيْتُ عَائِشَةَ بِنْتَ أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُمَا لَمُشْمِرَتَانِ أَرَى خَدَمَ سُوقِهِمَا تَنْقُرَانِ الْقِرْبَ وَقَالَ غَيْرُهُ تَنْقُلَانِ الْقِرْبَ عَلَى مَثُونِهِمَا ثُمَّ تَفَرَّغَانِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ ثُمَّ تَرَجَعَانِ فَتَمْلَأَانِهَا ثُمَّ تَحِيثَانِ فَتَفَرَّغَانِ فِي أَفْوَاهِ الْقَوْمِ .

ŽENE NOSE MJEŠINE S VODOM MUŠKARCIMA U BORBI

2881. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu prenio Abdullah, a ovome Junus od Ibn-Šihaba, da je Sa'lebe b. Ebu-Malik rekao:

– Omer b. Hattab je dijelio ženama Medine kratke svilene ogrtače, pa mu je jedan dobar ogrtač preostao. Tada mu je neko od prisutnih rekao:

“Vladaru pravovjernih, podaj to unuci Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je kod tebe” (mislivši na Umme-Kulsumu, kćerku Alijinu)! Omer je odgovorio: “Umme-Selit je preča. Umme-Selit je jedna od onih ensarijskih žena koje su se obavezale (na islam) još Allahovu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ona nam je” – rekao je Omer – “donosila na dan Bitke na Uhudu mješine (vode).”

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “*Tezfiru* znači: i šila (mješine).”

ŽENE LIJEČE RANJENIKE U BORBI

2882. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, ovome Bišr b. Mufeddal, a njemu prenio Halid b. Zekvan od Rubejji'e, kćerke Mu'avvizove, koja je izjavila: “Bile smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, (na Uhudu), napajale (žedne), liječile ranjenike, a poginule prenosile u Medinu.”

ŽENE (MOGU) NOSITI RANJENIKE I POGINULE

2883. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Bišr b. Mufeddal od Halida b. Zekvana, a on od Rubejji'e, kćerke Mu'avvizove, koja je rekla:

“Ratovale smo zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem: pojile narod, posluživale ga i prenosile u Medinu poginule i ranjene.”

بَابُ حَمْلِ النِّسَاءِ الْقَرَبِ إِلَى النَّاسِ فِي الْغَزْوِ

٢٨٨١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَسَمَ مُرُوطًا بَيْنَ نِسَاءٍ مِنْ نِسَاءِ الْمَدِينَةِ فَبَقِيَ مِرْطٌ جَيِّدٌ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ مَنْ عِنْدَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَعْطِ هَذَا ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الَّتِي عِنْدَكَ يُرِيدُونَ أُمَّ كُلْثُومَ بِنْتَ عَلِيٍّ فَقَالَ عُمَرُ أُمَّ سَلِيطٍ أَحَقُّ وَأُمَّ سَلِيطٍ مِنْ نِسَاءِ الْأَنْصَارِ مِمَّنْ بَايَعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عُمَرُ فَإِنَّهَا كَانَتْ تَزْفِرُ لَنَا الْقَرَبَ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ تَزْفِرُ تَحِيْطُ .

بَابُ مُدَاوَاةِ النِّسَاءِ الْجَرْحَى فِي الْغَزْوِ

٢٨٨٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيْعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ نَسْقِي وَنُدَاوِي الْجَرْحَى وَنَرُدُّ الْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ .

بَابُ رَدِّ النِّسَاءِ الْجَرْحَى وَالْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ

٢٨٨٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ عَنْ خَالِدِ بْنِ ذَكْوَانَ عَنْ الرُّبَيْعِ بِنْتِ مُعَوِّذٍ قَالَتْ كُنَّا نَغْزُو مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَنَسْقِي الْقَوْمَ وَنَخْدُمُهُمْ وَنَرُدُّ الْجَرْحَى وَالْقَتْلَى إِلَى الْمَدِينَةِ .

ČUPANJE STRIJELE IZ TIJELA

2884. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala, njemu prenio Ebu-Usame od Burejda b. Abdullaha, on od Ebu-Burda, a ovaj od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je rekao:

- Ebu-Amir je bio pogođen (strijelom) u koljeno pa sam mu prišao, a on mi reče: “Iščupaj ovu strijelu!”
- Ja sam mu je izvadio, a iz rane je procurila voda. Potom sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu saopćio, a on reče: “Allahu moj, oprosti (grijehe) Ubejdu Ebi-Amiru!”

STRAŽARENJE U BORBI NA ALLAHOVOM PUTU

2885. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Halil, njemu saopćio Ali b. Mushir, ovome Jahja b. Seid, a njemu Abdullah b. Amir b. Rebija:

- Čuo sam Aišu, radijallahu anha, kako kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stalno je bio budan, pa kad je prešao u Medinu, reče: ‘Želio bih jednog dobrog svog druga koji će me ove noći čuvati.’ Tada smo čuli zveku oružja i on upita: ‘Ko je to?’ ‘Ja, Sa'd b. Ebi-Vekas. Došao sam da te čuvam.’ I tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaspao.”

2886. PRIČAO NAM JE Jahja b. Jusuf, njemu prenio Ebu-Bekr od Ebu-Hasina, ovaj od Ebu-Saliha, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

- “Propao je onaj koji robuje dinaru, dirhemu, brokatu i četverorogljastoj odori. Ako mu se što da, zadovoljan je, a ako mu se ne da, nije zadovoljan.” Israil i Muhammed b. Džuhade ne vežu ovaj hadis za Ebu-Hasina.

بَابُ نَزْعِ السَّهْمِ مِنَ الْبَدَنِ

٢٨٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رُمِيَ أَبُو عَامِرٍ فِي رُكْبَتِهِ فَانْتَهَيْتُ إِلَيْهِ قَالَ انْزِعْ هَذَا السَّهْمَ فَتَرَعْتُهُ فَتَزَا مِنْهُ الْمَاءُ فَدَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبِيدِ أَبِي عَامِرٍ .

بَابُ الْحِرَاسَةِ فِي الْغَزْوِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

٢٨٨٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرٍ بْنُ رَبِيعَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ سَهْرَ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ قَالَ لَيْتَ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِي صَالِحًا يَحْرُسُنِي اللَّيْلَةَ إِذْ سَمِعْنَا صَوْتَ سِلَاحٍ فَقَالَ مَنْ هَذَا فَقَالَ أَنَا سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ جِئْتُ لِأَحْرُسَكَ وَنَامَ النَّبِيُّ ﷺ .

٢٨٨٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَوْسُفَ أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ يَعْنِي ابْنَ عَيَّاشٍ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ تَعَسَّ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالذَّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ لَمْ يَرْفَعْهُ إِسْرَائِيلُ وَمُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ عَنْ أَبِي حَصِينٍ .

2887. A Amr nam u njemu dodaje i kaže:

– Saopćio nam je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Dinar od svoga oca, on od Ebu-Saliha, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Nesretan je onaj koji robuje dinaru, dirhemu i četverorogljastoj odori, koji, ako mu se što da, zadovoljan je, a ako mu se ne da, ljuti se i dođe mu zlo, a kad se šta traži, (od njega se ništa) ne izvuče. Blago robu koji drži za uzdu svoga konja u ime Allaha, poprašene svoje kose i prašnjavih nogu; ako je na straži, dobro čuva stražu, ako je u pozadini, dobro je osigurava, ako neko traži dozvolu, on mu ne dozvoljava, a ako se kod njega za što zauzima, ne usvaja se.” Ebu-Abdullah kaže: “Israil i Muhammed b. Džuhade ne vežu ovaj hadis za Ebu-Hasina.”

– (Termin): ta’sen – kaže Buhari – jeste kao da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah ih je unesrećio”, a tuba dolazi na oblik *fu’la*, što je riječ za sve što je lijepo i ugodno, a (slovo) *j* asimilacijom je pretvoreno u *v*, dok (korijen) ove riječi dolazi od *jetibu*, tj. divan je.

VRIJEDNOST POSLUŽIVANJA U RATU

2888. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar‘ara, njemu prenio Šu‘be od Junusa b. Ubejda, on od Sabita Bunanija, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Družio sam se (u borbi) s Džerirom b. Abdullahom i on me je služio.”

“Džerir je bio stariji od Enesa” – kaže Sabit.

Džerir je izjavio: “Vidio sam ensarije kako čine usluge Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, pa i ja, koga god od njih gdje nađem, učinim mu uslugu.”

٢٨٨٧. وَزَادَنَا عَمْرُو قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ تَعَسَّ عَبْدُ الدِّينَارِ وَعَبْدُ الدَّرْهِمِ وَعَبْدُ الْخَمِصَةِ إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ وَإِنْ لَمْ يُعْطَ سَخِطَ تَعَسَّ وَانْتَكَسَ وَإِذَا شَيْكَ فَلَا انْتَقَشَ طُوبَى لِعَبْدٍ أَخَذَ بِعِنَانِ فَرَسِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَشَعَثَ رَأْسُهُ مُغَبَّرَةً قَدَمَاهُ إِنْ كَانَ فِي الْحِرَاسَةِ كَانَ فِي الْحِرَاسَةِ وَإِنْ كَانَ فِي السَّاقَةِ كَانَ فِي السَّاقَةِ إِنْ اسْتَأْذَنَ لَمْ يُؤْذَنَ لَهُ وَإِنْ شَفَعَ لَمْ يُشَفَّعْ وَقَالَ (فَتَعَسَّا) كَأَنَّهُ يَقُولُ فَاتَّعَسَهُمُ اللَّهُ (طُوبَى) فَعَلَى مَنْ كُلِّ شَيْءٍ طَيِّبٍ وَهِيَ يَاءٌ حُوِّلَتْ إِلَى الْوَاوِ وَهِيَ مِنْ يَطِيبُ .

بَابُ فَضْلِ الْخِدْمَةِ فِي الْغَزْوِ

٢٨٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرَعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ ثَابِتِ الْبُنَانِيِّ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَحِبْتُ جَرِيرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فَكَانَ يَخْدُمُنِي وَهُوَ أَكْبَرُ مِنْ أَنَسٍ قَالَ جَرِيرٌ إِنِّي رَأَيْتُ الْأَنْصَارَ يَصْنَعُونَ شَيْئًا لَا أَحَدٌ أَحَدًا مِنْهُمْ إِلَّا أَكْرَمْتُهُ .

2889. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, a njemu prenio Muhammed b. Dža'fer od Amra b. Ebi-Amra, oslobođenog roba Muttaliba b. Hantaba, da je on čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

– Izišao sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, do Hajbera i posluživao ga, pa kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćajući se stigao (do Medine) i ukazao mu se Uhud, rekao je:

“Ovo je brdo koje nas voli, a i mi njega volimo!” Zatim je rukom pokazao prema Medini i rekao: “Allahu moj, ja činim svetim prostor između njezina dva krša, kao što je Ibrahim učinio svetom Mekku! Allahu moj, podaj nam napredak u našem sa’u i našem muddu (u onom što mjerimo i vagamo).”

2890. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Davud Ebu-Rebi' prenoseći od Isma'ila b. Zekerijaa, on od Asima, ovaj od Muverrika Idžlija, a on opet od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Mnogi od nas su bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u hladu što ga je činio njegov ogrtač (jer nije bilo šatora), pa koji su postili, nisu mogli ništa raditi, a oni koji su mrsili, slali su deve (po vodu), posluživali (potrebne) i pribavljali (šta je trebalo), pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Oni koji su danas mrsili odnijeli su veliku nagradu.”¹

٢٨٨٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ بْنِ حَنْطَبٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى خَيْبَرَ أَخْدُمُهُ فَلَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ ﷺ رَاجِعًا وَبَدَأَ لَهُ أَحَدٌ قَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ ثُمَّ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحْرَمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا كَتَحْرِيمِ إِبْرَاهِيمَ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي صَاعِنَا وَمُدَّنَا .

٢٨٩٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّيِّع عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ زَكَرِيَاءَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ عَنْ مُورِقِ الْعِجْلِيِّ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ أَكْثَرْنَا ظِلًّا الَّذِي يَسْتَظِلُّ بِكِسَائِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ صَامُوا فَلَمْ يَعْمَلُوا شَيْئًا وَأَمَّا الَّذِينَ أَفْطَرُوا فَبَعَثُوا الرُّكَّابَ وَامْتَهَنُوا وَعَاجَلُوا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ ذَهَبَ الْمُفْطَرُونَ الْيَوْمَ بِالْأَجْرِ .

¹ Čuvanje svoje zemlje je sveta dužnost pripadnika islamske zajednice. Ko nije fizički sposoban za borbu, treba se prihvatiti neke pozadinske službe, čime će se pojačati borbena snaga i dati moralna podrška borcima. Muslim u svom *Sahihu* ističe: “... u jednom vojnom pohodu odsjeli smo jednog vrućeg dana i mnogi smo bili u hladu pod ogrtačem Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, jer nije bilo šatora, a neki su se od sunca zaklinjali svojim rukama. Oni koji su postili nisu mogli ništa raditi.”

Pobožnost je osobna vrlina koju treba njegovati, ali je ona osobna korist za njenog nosioca, dok je rad za opće dobro i za interes zajednice mnogo korisniji i bolji. Oni koji su mrsili koristili su i sebi i vojnoj družini, pa i onima koji su postili i time zaslužili Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalu i veću Allahovu nagradu od ostalih.

NAGRADA ONOGA KOJI NA PUTU POMOGNE SVOME DRUGU DA NATOVARI STVARI

2891. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu prenio Abdur-Rezzak od Ma'mera, on od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Na svaki zglavak treba dati sadaku, i to svakog dana. Pomoći nekome da makar uzjaše na svoju jahaću životinju ili da na nju podigne svoje stvari sadaka je; lijepa riječ i svaki korak koji se učini do namaza sadaka je; i pokazati nekome put je sadaka.

VRIJEDNOST BDIJENJA SAMO JEDNOG DANA U BORBI NA ALLAHOVOM PUTU

Uzvišeni Allah kaže:

“O vjernici, budite strpljivi i izdržljivi...!”¹

2892. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir da je čuo Ebu-Nadra, kome je prenio Abdur-Rahman b. Abdullah b. Dinar od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Spremnost za borbu na Allahovom putu bolja je od cijeloga svijeta i onoga što je na njemu, a mjesto dužine biča nekog od vas u Džennetu vrednije je nego cio svijet i ono što je na njemu. Jedno večernje ili jutarnje putovanje na Allahovom putu bolje je od cijelog svijeta i onoga što je na njemu.”

بَابُ فَضْلِ مَنْ حَمَلَ مَتَاعَ صَاحِبِهِ فِي السَّفَرِ

٢٨٩١. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كُلُّ سُلَامَى عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلُّ يَوْمٍ يُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ يُحَامِلُهُ عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ الطَّيِّبَةُ وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَمْشِيهَا إِلَى الصَّلَاةِ صَدَقَةٌ وَدَلُّ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ.

بَابُ فَضْلِ رِبَاطٍ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ).

٢٨٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ أَبَا النَّضْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رِبَاطُ يَوْمٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَمَوْضِعُ سَوْطٍ أَحَدِكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا وَالرَّوْحَةُ يَرْوَحُهَا الْعَبْدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ الْغَدْوَةُ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا عَلَيْهَا.

¹ Ali-Imran, 200. Dalji prijevod ajeta glasi: “... na granicama bdijte i Allaha se bojte, da biste postigli ono što želite!”

KO JE RATOVAO ZAJEDNO S DJETETOM ZA POSLUŽIVANJE

2893. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Jakub od Amra, on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ebu-Talhi:

“Potraži mi jednog dječaka među vašim dječacima da me poslužuje dok odem do Hajbera!”

Tada me Ebu-Talha poveo za sobom, a ja, dječak blizu punoljetnosti, posluživao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi odsjedao i čuo ga često kako kaže:

“Allahu moj, tražim utočišta kod Tebe od brige, žalosti, iznemoglosti, lijenosti, škrtosti, strašljivosti, tereta duga i nadmoćnosti ljudi!”

– Tako smo stigli Hajberu i, pošto mu je Allah dao da osvoji ovu utvrdu, spomenuta mu je ljepota Safije, kćerke Huzejja b. Ahtaba, kojoj je muž (u borbama) bio poginuo i ona je bila mlada, pa ju je Allahov Poslanik odabrao sebi i odveo. Kad smo stigli u Seddis-Sahbu, odsjeo je i sastao se s njom, zatim pripremio (svadbeno) jelo od zgnječenih datula, mladog masla i mlijeka na jednoj maloj kožici. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Obznani onima oko sebe (za svadbeni ručak)!”

To je bila svadba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa Safijom.

– Poslije smo krenuli – kaže Enes – za Medinu i vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ju je iza sebe zavio svojim ogrtačem, potom kleknuo kod svoje deve i stavio svoje koljeno, a Safija je stavila svoju nogu na njegovo koljeno i tako uzjahala. Potom smo putovali, i kada smo se približili Medini, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pogledao je prema Uhudu i rekao: “To je brdo koje voli nas i mi volimo njega”, a onda je pogledao prema Medini i rekao:

بَابُ مَنْ غَزَا بِصَبِيٍّ لِلْخِدْمَةِ

٢٨٩٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ عَنْ عَمْرِو عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِأَبِي طَلْحَةَ التَّمِمْ غُلَامًا مِنْ غِلْمَانِكُمْ يَخْدُمُنِي حَتَّى أَخْرُجَ إِلَى خَيْبَرَ فَخَرَجَ بِي أَبُو طَلْحَةَ مُرْدِفِي وَأَنَا غُلَامٌ رَاهِقْتُ الْحُلُمَ فَكُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا نَزَلَ فَكُنْتُ أَسْمَعُهُ كَثِيرًا يَقُولُ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَالْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَضَلَعِ الدِّينِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ ثُمَّ قَدِمْنَا خَيْبَرَ فَلَمَّا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْحِصْنَ ذَكَرَ لَهُ جَمَالُ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُبَيْبٍ ابْنِ أَخْطَبٍ وَقَدْ قُتِلَ زَوْجُهَا وَكَانَتْ عَرُوسًا فَاصْطَفَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ فَخَرَجَ بِهَا حَتَّى بَلَغْنَا سَدَّ الصَّهْبَاءِ حَلَّتْ فَبَنَى بِهَا ثُمَّ صَنَعَ حَيْسًا فِي نِطْعٍ صَغِيرٍ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَذِنَ مَنْ حَوْلَكَ فَكَانَتْ تِلْكَ وَلِيمَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى صَفِيَّةَ ثُمَّ خَرَجْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَ فَرَأَيْتُمْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُحَوِّي لَهَا وَرَاءَهُ بَعَاءَةً ثُمَّ يَجْلِسُ عِنْدَ بَعِيرِهِ فَيَضَعُ رُكْبَتَهُ فَتَضَعُ صَفِيَّةُ رِجْلَهَا عَلَى رُكْبَتِهِ حَتَّى تَرُكِبَ فَيَسْرُنَا حَتَّى إِذَا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ نَظَرَ إِلَى أَحَدٍ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ ثُمَّ نَظَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَحَرَّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا بِمِثْلِ مَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مُدَّتِهِمْ وَصَاعِهِمْ .

“Allahu moj, ono između ova dva kamenjara činim svetim, kao što je Ibrahim učinio svetim Mekku. Allahu moj, podari im napredak u njihovim *muddovima* i njihovom *sa'ovima* (u onome što mjere i što vagaju)!”

PLOVIDBA MOREM

2894, 2895. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, njemu prenio Hammad b. Zejd od Jahjaa, on od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:
– Pričala mi je Ummu-Haram da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spavao jednog dana u njenoj kući i pošto se smijući probudio, ona mu je rekla:

“Šta te je nasmijalo, Allahov Poslaniče?”

“Divih se” – reče on – “nekim mojim sljedbenicima kako plove morem kao vladari na svojim prijestoljima.”

“Allahov Poslaniče” – rekla sam – “moli Allaha da me učini jednim od njih!” “Ti si već s njima” – reče on.

Potom je zaspao, poslije se probudio, nasmijao i dva ili tri puta rekao ono isto.

“Allahov Poslaniče”, rekla sam, “moli Allaha da me učini jednim od njih!” “Ti si od onih prvih” – reče on.

Poslije ju je vjenčao Ubade b. Samit i s njom otišao na vojnu (prema Kipru), i kada se vraćala, priveli su joj devu da uzjaše, ali je ona pala i zdrobila vrat.

بَابُ رُكُوبِ الْبَحْرِ

٢٨٩٤-٢٨٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا
حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ
حَبَّانَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ
حَدَّثَنِي أُمُّ حَرَامٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَوْمًا فِي بَيْتِهَا
فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا
يُضْحِكُكَ قَالَ عَجِبْتُ مِنْ قَوْمٍ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ
الْبَحْرَ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسْرِ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ
ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ لِي مِنْهُمْ فَقَالَ أَنْتِ مِنْهُمْ ثُمَّ نَامَ
فَاسْتَيْقَظَ وَهُوَ يَضْحَكُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ مَرَّتَيْنِ
أَوْ ثَلَاثًا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهَ أَنْ يَجْعَلَ لِي
مِنْهُمْ فَيَقُولُ أَنْتِ مِنَ الْأَوَّلِينَ فَتَزَوَّجَ بِهَا عُبَادَةُ
ابْنُ الصَّامِتِ فَخَرَجَ بِهَا إِلَى الْغَزْوِ فَلَمَّا رَجَعَتْ
قُرْبَتْ دَابَّةً لَتَرَكَبَهَا فَوَقَعَتْ فَأَنْدَقَتْ عَنْقُهَا .

KO JE TRAŽIO POMOĆ U BORBI OD SLABIH I DOBRIH LJUDI

Ibn-Abbas je rekao:

– Saopćio mi je Ebu-Sufjan:

“Bizantijski car mi je rekao: ‘Pitao sam te: Slijede li ga prvaci ljudi ili njihovi slabići? – pa si ti tvrdio: Nemoćni među njima:’”

– A to su sljedbenici poslanika.

2896. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Muhammed b. Talha od Talhe, a on od Mus‘aba b. Sa‘da, koji je rekao:

– Sa‘d, radijallahu anhu, smatrao je da on ima prednost nad drugim, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da li ste vi pomognuti ili oprskrbom darovani zbog nečega drugog ili zbog nemoćnih među vama?”

2897. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Sufjan od Amra, koji je čuo od Džabira, on od Ebu-Seida Hudrija, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Doći će vrijeme kada će skupine ljudi (ratovati), pa će biti rečeno: “Ima li neko među vama ko se družio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Da, reći će se. Pa će pobjeda biti izvojevana.

– Potom će opet doći vrijeme kada će se pitati: “Ima li među vama neko ko se družio s drugovima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?” Zatim će doći vrijeme kad će se pitati: “Ima li među vama neko ko se družio s onim koji se družio s drugovima (ashabima) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

– Da, reći će se. I opet će biti izvojevana pobjeda.

بَابُ مَنِ اسْتَعَانَ بِالضُّعَفَاءِ وَالصَّالِحِينَ فِي الْحَرْبِ

وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ قَالَ لِي قَيْصَرُ
سَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ اتَّبَعُوهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ
فَزَعَمْتَ ضُعَفَاءَهُمْ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرَّسُولِ .

٢٨٩٦. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
ابْنُ طَلْحَةَ عَنْ طَلْحَةَ عَنْ مُضْعَبِ بْنِ سَعْدٍ
قَالَ رَأَى سَعْدٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ لَهُ فَضْلًا عَلَى
مَنْ دُونَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ تُنْصَرُونَ وَتُرْزَقُونَ
إِلَّا بِضُعَفَائِكُمْ .

٢٨٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ عَمْرِو سَمْعٍ جَابِرًا عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَأْتِي زَمَانٌ يَغْزُو
فَتَأْمُ مِنَ النَّاسِ فَيُقَالُ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ النَّبِيَّ ﷺ
فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ عَلَيْهِ ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ فَيُقَالُ فِيكُمْ
مَنْ صَحِبَ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ
ثُمَّ يَأْتِي زَمَانٌ فَيُقَالُ فِيكُمْ مَنْ صَحِبَ صَاحِبَ
أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَيُقَالُ نَعَمْ فَيُفْتَحُ .

NE TREBA GOVORITI TAJ I TAJ JE ŠEHID

Ebu-Hurejre prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Allah najbolje zna onoga ko se bori na Njegovom putu i onoga ko zadobije ranu na Njegovom putu.”

2898. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Ja'kub b. Abdur-Rahman od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa'da Sa'idija, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sreo se s idolopoklonicima (na Uhudu). Povala se borba. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo svojoj vojsci, a oni krenuli svojoj, među drugovima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bijaše jedan čovjek koji nije ostavljao od idolopoklonika ni malo ni veliko, a da ga nije slijedio i udario svojom sabljom.

Potom je neko rekao:

– Niko od nas nije zaslužio nagradu kao taj i taj. Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bez sumnje, on je od stanovnika vatre.”

Kasnije je neko od njih rekao: “Ja ću ga promatrati.”

– A onda je – kaže pripovjedač – izišao s njim, i kad god bi on zastao, zastao bi i on s njim, a kad god bi požurio, požurio bi i on s njim. Zatim je taj teško ranjen, pa je sebi ubrzao smrt tako što je dršku svoje sablje stavio na zemlju, a njen vrh stavio između sisa, potom se navalio na (sječivo) svoje sablje i ubio se.

Poslije je onaj čovjek (koji ga je pratio) otišao do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Svjedočim da si Allahov Poslanik.”

– A šta je s onim (drugim)? – upita Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

– Kad si rekao ranije za onog čovjeka da je od džehennemlija, to se prisutnim činilo uveličanim.

– Ja ću vam o njemu donijeti vijest – rekao sam –

بَاب لَا يَقُولُ فَلَانٌ شَهِيدٌ

قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَنْ يُكَلِّمُ فِي سَبِيلِهِ .

٢٨٩٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ التَّقَى هُوَ وَالْمُشْرِكُونَ فَاقْتَتَلُوا فَلَمَّا مَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى عَسْكَرِهِ وَمَالَ الْآخَرُونَ إِلَى عَسْكَرِهِمْ وَفِي أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ لَا يَدْعُ لَهُمْ شَاذَةً وَلَا فَادَةً إِلَّا اتَّبَعَهَا يَضْرِبُهَا بِسَيْفِهِ فَقَالَ مَا أَجْزَأَ مِنَّا الْيَوْمَ أَحَدٌ كَمَا أَجْزَأَ فَلَانٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَا إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَنَا صَاحِبُهُ قَالَ فَخَرَجَ مَعَهُ كُلَّمَا وَقَفَ وَقَفَ مَعَهُ وَإِذَا أَسْرَعَ أَسْرَعَ مَعَهُ قَالَ فَجَرِحَ الرَّجُلُ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ بِالْأَرْضِ وَذُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَى سَيْفِهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَخَرَجَ الرَّجُلُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَمَا ذَاكَ قَالَ الرَّجُلُ الَّذِي ذَكَرْتَ أَنِفَا أَنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَأَعْظَمَ النَّاسُ ذَلِكَ فَقُلْتُ أَنَا لَكُمْ بِهِ فَخَرَجْتُ فِي طَلَبِهِ ثُمَّ جَرِحَ جُرْحًا شَدِيدًا فَاسْتَعْجَلَ الْمَوْتَ فَوَضَعَ نَصْلَ سَيْفِهِ فِي الْأَرْضِ وَذُبَابُهُ بَيْنَ ثَدْيَيْهِ ثُمَّ تَحَامَلَ عَلَيْهِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ

i izišao da ga potražim. On je poslije teško ranjen pa je, želeći ubrzati svoju smrt, zabo dršku sablje u zemlju, a njeno sječivo naslonio između svojih sisa, zatim se na njega navalio i sam sebe ubio.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zaista, čovjek ponekad u očima ljudi radi posao džennetlija, a on je uistinu od družine Džehennema, a nekad, opet, u očima ljudi radi posao družine Džehennema, a on, uistinu, pripada družini Dženneta.¹

BODRENJE NA STRELJAŠTVO

Uzvišeni Allah kaže: “Pripremite protiv njih (neprijatelja) koliko možete snagu i spremne konje čime ćete zastrašiti Allahovog i svoga neprijatelja.”

2899. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Hatim b. Isma‘il prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, koji je rekao: Čuo sam Selemu b. Ekve‘a kako kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naišao je pokraj grupe ljudi (plemena) Eslem koji su se natjecali u strijeljanju, pa im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Gađajte, sinovi Isma‘ilovi! Zaista je vaš otac bio strijelac! Gađajte! Ja sam sa sinovima toga i toga (Ibn-Ezre‘a)!”

– Tada je jedna od te dvije grupe prestala gađati – kaže prenosilac – pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Šta vam je pa ne gađate?”

إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَمُوتُ لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ عَمَلَ أَهْلِ النَّارِ فَيَمُوتُ لِلنَّاسِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

بَابُ التَّحْرِيزِ عَلَى الرَّمْيِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ) .

٢٨٩٩ . حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا حَاتِمُ ابْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ سَلَمَةَ بْنَ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَرَّ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلَانٍ قَالَ فَأَمْسَكَ أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا لَكُمْ لَا تَرْمُونَ قَالُوا كَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ارْمُوا فَأَنَا مَعَكُمْ كُلُّكُمْ .

¹ U borbi na Hajberu, a po mišljenju Ibn-Dževzije – na Uhudu, nije učestvovao dvočlani Kuzman, pa su mu žene Medine govorile da nije muškarac nego žena. Uvrijeđen od susjetkinje, otišao je na bojno polje, odapeo na idolopoklonike nekoliko strijela, razbio korice svoje sablje i uzviknuo: “O, narode plemena Evs, borite se protiv svojih rođaka!” U polasku na neprijatelja prošao je pokraj Katade b. Nu‘mana i on mu reče: “Sretna ti bila šehidska smrt!” a on mu je odgovorio: “Ne borim se radi vjere, nego radi svoje časti.” Hadis upozorava da svaki posao treba biti u ime Allaha, a ne iz sebičnosti.

“Kako ćemo gađati” – odgovorili su oni –
“kad si ti s njima?”

“Gađajte” – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi
ve sellem – “pa ja sam s vama svima.”

2900. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu
prenio Abdur-Rahman b. Gasil od Hamze
b. Ebu-Usejda, a on od svoga oca, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan
Bedra, kad smo se poredali u (bojne) redove prema
Kurejšijama, rekao je: “Stojte nam u redovima, a
kada vam se unekoliko približe, koristite strelice!”

ZABAVLJANJE KOPLJIMA I SLIČNIM (ORUŽJEM)

2901. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa i rekao
da mu je saopćio Hišam prenoseći od Ma‘mera, on
od Zuhrija, ovaj od Ibn-Musejjeba, a on od Ebu-
Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Dok su se Etiopljani igrali (kopljima) kod
Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je
Omer, sage se do pijeska uzevši ga i njim ih gađase,
pa Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Ostavi ih, Omere!”

– A Alija je dodao: “Pričao nam je Abdur-Rezzak
da mu je saopćio Ma‘mer:

’... u džamiji (su igrali)...’”

٢٩٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ
الْغَسِيلِ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ أَبِي أُسَيْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ
النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ بَدْرٍ حِينَ صَفَفْنَا لِقُرَيْشٍ وَصَفُّوا لَنَا
إِذَا أَكْثَبُوكُمْ فَعَلَيْكُمْ بِالنَّبْلِ .

بَابُ اللَّهْوِ بِالْحِرَابِ وَنَحْوِهَا

٢٩٠١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ
عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا الْحَبَشَةُ يَلْعَبُونَ
عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ بِحِرَابِهِمْ دَخَلَ عُمَرُ فَأَهْوَى إِلَى
الْحَصَى فَحَصَبَهُمْ بِهَا فَقَالَ دَعُهُمْ يَا عُمَرُ وَزَادَ
عَلِيٌّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ فِي الْمَسْجِدِ .

ŠTIT I ONAJ KOJI SE ŠTITIO ŠTITOM SVOGA DRUGA

2902. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah od Evza'ija, ovaj od Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Ebu-Talha se štitio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, jednim štitom. Ebu-Talha je bio vješt u strijeljanju i kad bi on odapeo strijelu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nageo bi se i pogledao mjesto (pogotka) njegove strijele.”¹

2903. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla, koji je rekao:

– Kad je Vjerovjesniku razbijena kaciga na njegovoj glavi (na Uhudu), lice mu okrvavljeno, a sjekutić prebijen, Alija je mijenjao vodu donoseći je u štitu, a Fatima mu sapirala (krv), i kad je vidjela da je krvi mnogo više nego vode, krenula je do jedne rogozine (hasure), spalila je (pepeo), polijepila na njegovu ranu i krv se zaustavila.

بَابُ الْمَجْنُونِ وَمَنْ يَتَرَسُّ بِتَرَسِ صَاحِبِهِ

٢٩٠٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ أَبُو طَلْحَةَ يَتَرَسُّ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِتَرَسٍ وَاحِدٍ وَكَانَ أَبُو طَلْحَةَ حَسَنَ الرَّمْيِ فَكَانَ إِذَا رَمَى تَشَرَّفَ النَّبِيُّ ﷺ فَيَنْظُرُ إِلَى مَوْضِعِ نَبْلِهِ .

٢٩٠٣. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ ابْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ قَالَ لَمَّا كُسِرَتْ بَيْضَةُ النَّبِيِّ ﷺ عَلَى رَأْسِهِ وَأَذْمِيَ وَجْهُهُ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَّتُهُ وَكَانَ عَلِيٌّ يَخْتَلِفُ بِالْمَاءِ فِي الْمَجْنُونِ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَغْسِلُهُ فَلَمَّا رَأَتْ الدَّمَ يَزِيدُ عَلَى الْمَاءِ كَثْرَةً عَمَدَتْ إِلَى حَصِيرٍ فَأَحْرَقَتْهَا وَأَلْصَقَتْهَا عَلَى جُرْحِهِ فَرَقَّ الدَّمُ .

¹ Vježbe u streljaštvu, mačevanju, jahanju konja i druge vojne i sportske vještine, Šerijatom su ozakonjene, koliko radi rekreacije ljudi, toliko i radi vojne gotovosti za borbu protiv neprijatelja. Neki pravnici ih ubrajaju u sunnet-dužnost, a neki u preporučljive poslove. Zajednica mora biti uvijek spremna na defanzivnu borbu, a i počesto vršiti vojne vježbe odbrambenih snaga.

Za pobjednika može se odrediti i nagrada, samo opklada i ucjena nisu dozvoljene, jer je to haram, ali je dozvoljeno da jedan od takmičara (ili gledalaca) kaže drugom: “Ako me svojim konjem pretekneš dat ću ti toliko i toliko, a ako ja tebi utečem, ne plaćaš mi ništa”, ili ako se dvojici takmičara pridruži treći i oni mu kažu: “Ako nam utekneš dajem ti to, a ako mi pobijedimo u trci, ne daješ nam ništa.”

Preporučljiva je trka pješaka, takmičenje u plivanju i svi drugi sportovi koji služe za bolje fizičko i umno razvijanje čovjeka.

2904. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Amra, on od Zuhrija, ovaj od Malika b. Evsa b. Hadesana, a on opet od Omera, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Imeci (plemena) Benu-Nadir su dobra koja je Allah bez borbe dao kao ratni plijen svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i za kojim muslimani nisu borbeno navaljivali ni konjima ni devama. Ta dobra pripala su samo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on ih je te godine trošio na svoje ukućane na ime izdržavanja, a ono što je preostalo dao je za oružje i konje kao vojnu opremu za Allahov put.¹

٢٩٠٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسِ ابْنِ الْحَدَّانِ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي النَّضِيرِ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِمَّا لَمْ يُوجِفِ الْمُسْلِمُونَ عَلَيْهِ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ فَكَانَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَاصَّةً وَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً سَنَّتِهِ ثُمَّ يَجْعَلُ مَا بَقِيَ فِي السَّلَاحِ وَالْكَرَاعِ عُدَّةً فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

2905. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Sufjana, koji je rekao:

– Pričao mi je Sa'd b. Ibrahim prenoseći od Abdullaha b. Šeddada, on od Alije, njemu pričao Kabise, a ovome prenio Sufjan od Sa'da b. Ibrahima, koji je rekao:

– Pričao mi je Abdullah b. Šeddad: “Čuo sam Aliju, radijallahu anhu, kako kaže:

٢٩٠٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَادٍ عَنْ عَلِيٍّ ح حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ شَدَادٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُفْدِي رَجُلًا بَعْدَ سَعْدٍ سَمِعْتُهُ يَقُولُ أَرْمِ فِدَاكَ أَبِي وَأُمِّي .

¹ Židovsko pleme Benu-Nadir boravilo je u Medini, ali je potajno sarađivalo s neprijateljima islama i s njima zajednički napalo muslimane na Uhudu. Šest mjeseci poslije Uhudske bitke Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, protjerao ih je iz Medine.

O ovom prognanstvu govori veći dio poglavlja El-Hašr, a naročito ajeti 2-9 koji u prijevodu glase:

“On je prilikom prvog progonstva iz domova njihovih protjerao one sljedbenike Knjige koji nisu vjerovali. Vi niste mislili da će otići, a oni su mislili da će ih utvrde njihove od Allahove kazne odbraniti, ali im je Allahova kazna došla odakle se nisu nadali i On je u srca njihova strah ulio; vlastitim rukama i rukama vjernika svoje domove su rušili. Zato uzmite iz toga pouku, o vi koji ste obdareni!

Da nije bio već odredio da će biti protjerani, Allah bi ih još na ovom svijetu kaznio; ali, njih na ovom svijetu čeka patnja u ognju zato što su se Allahu i Poslaniku Njegovom suprotstavljali; a onoga ko se Allahu suprotstavi Allah će, zaista, strahovito kazniti.

To što ste neke palme posjekli ili ih da uspravno stoje ostavili – Allahovom voljom ste učinili, i zato da On nevjernike ponizi.

Plijen stanovnika sela i gradova, koji Allah Poslaniku svome daruje, pripada: Allahu i Poslaniku Njegovom, i bližnjima njegovim, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima – da ne bi prelazilo samo iz ruke u ruku bogataša vaših, ono što vam Poslanik kao nagradu da – to uzmite, a ono što vam zabrani – ostavite; i bojte se Allaha jer Allah zaista strahovito kažnjava – i siromašnim muhadžirima koji su iz rodnog kraja svoga protjerani i imovine svoje lišeni, koji žele da Allahovu milost i naklonost steknu, i Allaha i Poslanika Njegovog pomognu, to su, zaista, pravi vjernici, i onima koji su Medinu za življenje izabrali i domom prave vjere još prije njih je učinili, oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno.

A oni koji se čuvaju pohlepe svojih duša, oni će sigurno uspjeti.”

‘Nisam vidio da bi se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, žrtvovao za drugoga kao za Sa‘da.’ Čuo sam ga kako kaže: ‘Odapni strijelu, žrtvovao bih za tebe svoga oca i majku!’”

KOŽNI ŠTIT

2906. PRIČAO NAM JE Isma‘il da mu je rekao Ibn-Vehb, njemu Amr, da mu je prenio Ebul-Esved od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Ušao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a kod mene su dvije djevojčice pjevale (junačku) pjesmu o Bu‘asu. On se naslonio na dušek i okrenuo u stranu svoje lice. Potom je ušao Ebu-Bekr, prekorio me rekavši: “Šejtanska frula kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?” Tada mu se okrenuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Ostavi ih!”

– Pošto se smirio, ja sam im namignula i one su izišle.

2907. – To je bilo – kaže Aiša – na Bajram, u kome crnci (Abesinci) izvode igre štitovima i kopljima, pa ili sam ja pitala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili je on sam upitao: “Želiš li ih gledati?”

“Da” – odgovorila sam.

Tada me je stavio iza sebe (zaklanjajući me), moj obraz bio je na njegovom obrazu, i rekao:

“Nastavite, sinovi Erfide!”

I kada mi je dosadilo, reče: “Je li ti dosta?”

“Da” – odgovorila sam.

“Pa idi!”, reče on.

Ahmed je, (kaže Buhari), prenio od Ibn-Vehba:

“... kada se Ebu-Bekr zanio (u mislima)...”

بَاب الدَّرَقِ

٢٩٠٦. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ عَمْرُو حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدِي جَارِيَتَانِ تَغْنِيَانِ بَغَاءَ بُعَاثَ فَاضْطَجَعَ عَلَى الْفِرَاشِ وَحَوَّلَ وَجْهَهُ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ فَانْتَهَرَنِي وَقَالَ مِزْمَارَةُ الشَّيْطَانِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ دَعُوهَا فَلَمَّا غَفَلَ غَمَزْتُهُمَا فَخَرَجَتَا .

٢٩٠٧. قَالَتْ وَكَانَ يَوْمُ عِيدِ يَلْعَبُ السُّودَانُ بِالْأَدْرَقِ وَالْحِرَابِ فِيمَا سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَإِمَامًا قَالَ تَشْتَهِينَ تَنْظِرِينَ فَقَالَتْ نَعَمْ فَأَقَامَنِي وَرَاءَهُ خَدِّي عَلَى خَدِّهِ وَيَقُولُ دُونَكُمْ بَنِي أَرْفَدَةَ حَتَّى إِذَا مَلِلْتُ قَالَ حَسْبُكَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَادْهَبِي قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَحْمَدُ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ فَلَمَّا غَفَلَ .

KIĆANKE (NA SABLJI) I VJEŠANJE SABLJE O VRAT

2908. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad b. Zejd od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najljepši i najhrabriji čovjek. Jedne noći se stanovništvo Medine uplašilo (neprijatelja), pa je na glas opasnosti izišlo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koji je bio izišao da izvidi to, susretne se s njima.

Bio je na neosedlanom konju Ebu-Talhinom, a na vratu mu bijaše sablja i vikaše: “Ne strahujte! Ne strahujte!”

Kasnije je rekao: “Uvjerio sam se da je kao more”, ili je kazao: “Stvarno je on (konj) more!”

UKRAŠAVANJE SABLJI

2909. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah, a ovom Evza‘i:

– Čuo sam Sulejmana b. Habiba kako kaže: “Čuo sam Ebu-Umama kako govori:

“Zaista su ljudi ostvarili mnoge pobjede sabljama bez ikakva ukrasa zlata i srebra. Nakit im bijaše: prsten (obruč) na donjem i gornjem kraju korica, olovo i željezo.”

بَابُ الْحَمَائِلِ وَتَغْلِيْقِ السَّيْفِ بِالْعُنُقِ

٢٩٠٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ وَلَقَدْ فَرَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَيْلَةً فَخَرَجُوا نَحْوَ الصَّوْتِ فَاسْتَقْبَلَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ وَقَدْ اسْتَبْرَأَ الْخَبَرَ وَهُوَ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرِّيَّ وَفِي عُنُقِهِ السَّيْفُ وَهُوَ يَقُولُ لَمْ تُرَاعُوا لَمْ تُرَاعُوا ثُمَّ قَالَ وَجَدْنَاهُ بَحْرًا أَوْ قَالَ إِنَّهُ لَبَحْرٌ.

بَابُ مَا جَاءَ فِي حِلْيَةِ السُّيُوفِ

٢٩٠٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ بْنَ حَبِيبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا أُمَامَةَ يَقُولُ لَقَدْ فَتَحَ الْفُتُوحَ قَوْمٌ مَا كَانَتْ حِلْيَةُ سُيُوفِهِمُ الذَّهَبَ وَلَا الْفِضَّةَ إِنَّمَا كَانَتْ حِلْيَتُهُمُ الْعَلَابِيُّ وَالْأُنْكَ وَالْحَدِيدُ.

O ONOME KO JE OBJESIO SABLJU NA STABLO PRI PUTOVANJU U VRIJEME PODNEVNOG ODMORA

2910. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija rekavši da mu je prenio Sinan b. Ebu-Sinan Dueli i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, izjavio da je on s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, vojevao prema Nedždu, pa kada se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio, s njim se vratio i on i podnevno spavanje zateklo ih je u jednoj dolini punoj žbunja. Tu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo, a borci su se razdvojili u grupe tražeći hlada pod drvećem. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjeo je pod jedan glog i na njega objesio svoju sablju. Dobro smo zaspali kad nas zovnu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega je bio neki beduin. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Dok sam spavao, ovaj je iznad mene uzeo moju sablju, i kada sam se probudio, ona je već bila u njegovoj ruci izvučena iz korica. Beduin reče: “Ko će te od mene sačuvati?”

“Allah” – rekao sam mu tri puta.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije ga kaznio i on je tu sjeo.

OBLAČENJE KACIGE

2911. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, ovome Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim od svoga oca, a on od Sehla, radijallahu anhu, da je pitao za ranu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Uhuda i on je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ranjen je u lice, prelomljen mu je sjekutić (očnjak), a na glavi mu je razbijena kaciga. Tada mu je Fatima,

بَابُ مَنْ عَلَّقَ سَيْفَهُ بِالشَّجَرِ فِي السَّفَرِ عِنْدَ الْقَائِلَةِ

٢٩١٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ الدُّؤَلِيُّ وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَ أَنَّهُ غَزَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ نَجْدٍ فَلَمَّا قَفَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَفَلَ مَعَهُ فَأَدْرَكَتْهُمْ الْقَائِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِصَاهِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَتَفَرَّقَ النَّاسُ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَحْتَ سَمَرَةٍ وَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ وَنِمْنَا نَوْمَةً فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعُونَا وَإِذَا عِنْدَهُ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ عَلَيَّ سَيْفِي وَأَنَا نَائِمٌ فَاسْتَيْقِظْتُ وَهُوَ فِي يَدِهِ صَلَّتْنَا فَقَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي فَقُلْتُ اللَّهُ ثَلَاثًا وَلَمْ يُعَاقِبْهُ وَجَلَسَ .

بَابُ لُبْسِ الْبَيْضَةِ

٢٩١١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ جُرْحِ النَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ فَقَالَ جُرْحٌ وَجْهَ النَّبِيِّ ﷺ وَكُسِرَتْ رَبَاعِيَّتُهُ وَهُسِمَتِ الْبَيْضَةُ عَلَى رَأْسِهِ فَكَانَتْ فَاطِمَةُ

radijallahu anha, sapirala krv, a Alija, radijallahu anhu, držao (posudu), pa kada je vidjela da se krv time povećava, uzela je jednu rogozinu (hasuru), spalila je i tim pepelom posula (ranu) i zaustavila krv.

KO NIJE SMATRAO POTREBNIM RAZBIJANJE ORUŽJA POSLIJE SMRTI (VLASNIKA)

2912. PRIČAO NAM JE Amr b. Abbas, njemu prenio Abdur-Rahman od Sufjana, on od Ebu-Ishaka, a ovaj od Amra b. Harisa, koji je izjavio:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ostavio je iza sebe samo svoje oružje, mazgu Bejda' i u Hajberu zemlju koju je uvakufio.

RAZDVAJANJE BORACA OD STARJEŠINE U GRUPE PRI PODNEVNOM SPAVANJU I TRAŽENJE HLADA POD STABLIMA

2913. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu'ajb od Zuhrija, ovome prenio Sinan b. Ebu-Sinan i Ebu-Seleme, da ih je o navedenom obavijestio Džabir.

PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, ovome Ibrahim b. Sa'd, njemu prenio Ibn-Šihab od Sinana b. Ebu-Sinana Duelija, da mu je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, saopćio da je on zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ratovao pa ih je zateklo podnevno spavanje u jednoj dolini s mnogo trnja. Svijet se razdvojio u grupe pod tim trnjem želeći hladovinu pod drvećem. Pod jednim stablom odsjeo je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na njega objesio svoju sablju i zaspao. Kad se poslije probudio, kod njega je stajao neki čovjek, koga on nije primijetio. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

عَلَيْهَا السَّلَامُ تَغْسِلُ الدَّمَ وَعَلَى يُمْسِكُ فَلَمَّا رَأَتْ أَنَّ الدَّمَ لَا يَزِيدُ إِلَّا كَثْرَةً أَخَذَتْ حَصِيرًا فَأَحْرَقَتْهُ حَتَّى صَارَ رَمَادًا ثُمَّ أَلْزَقَتْهُ فَاسْتَمْسَكَ الدَّمَ .

بَاب مَنْ لَمْ يَرَ كَسْرَ السَّلَاحِ عِنْدَ الْمَوْتِ

٢٩١٢. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا سِلَاحَهُ وَبَغْلَةً بَيْضَاءَ وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً .

بَاب تَفَرُّقِ النَّاسِ عَنِ الْإِمَامِ عِنْدَ الْقَاتِلَةِ وَالْإِسْتِظْلَالِ بِالشَّجَرِ

٢٩١٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا سِنَانُ بْنُ أَبِي سِنَانٍ وَأَبُو سَلَمَةَ أَنَّ جَابِرًا أَخْبَرَهُ ح وَحَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ سِنَانِ بْنِ أَبِي سِنَانٍ الدُّوَلِيِّ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّهُ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَأَدْرَكَتْهُمْ الْقَاتِلَةُ فِي وَادٍ كَثِيرِ الْعِضَاءِ فَتَفَرَّقَ النَّاسُ فِي الْعِضَاءِ يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ فَتَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَعَلَّقَ بِهَا سَيْفَهُ ثُمَّ نَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَعِنْدَهُ رَجُلٌ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ بِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ هَذَا اخْتَرَطَ سَيْفِي فَقَالَ مَنْ يَمْنَعُكَ قُلْتُ اللَّهُ فَشَامَ السَّيْفَ فَهِيَ هُوَ ذَا جَالِسٌ ثُمَّ لَمْ يُعَاقِبْهُ .

- Ovaj je izvukao moju sablju (iz korica) i rekao: “Ko će te sačuvati?”
- Allah – rekao sam – i on stavi sablju u korice. To je taj što sjedi!
- I Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije ga kaznio.

ŠTA JE REČENO O KOPLJIMA

Pripovijeda se od Ibn-Omera, koji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Moja je opskrba stavljena pod sjenku moga koplja, a poniženje i pokornost određena je onom ko se suprotstavi mojoj zapovijedi.”

2914. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a on od Nafija, oslobođenog roba Ebu-Katada Ensarija, ovaj od Ebu-Katade, radijallahu anhu, da je on bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kad je bio na nekom dijelu puta za Mekku, izostao je sa svojim drugovima koji su bili u ihramima, a on je bio bez ihrama. Tada je ugledao divljeg magarca, poravnio na svom konju i od svojih drugova zatražio da mu dohvate njegov bič. Oni to nisu htjeli učiniti pa je od njih tražio svoje koplje, pa mu ni to nisu dali i on ga je uzeo, navalio na magarca i ubio ga. Potom su neki drugovi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jeli njegovo meso, a neki nisu jeli, i kada su stigli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali su ga za to, a on im je rekao: “To je hrana kojom vas je Allah nahranio.”

Od Zejda b. Esleme, on od Ataa b. Jesara, i od Ebu-Katade prenesena je o divljem magarcu slična predaja Ebu-Nadra i da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pitao: “Imate li što od njegovog mesa?”

بَاب مَا قِيلَ فِي الرَّمَاحِ

وَيُذَكِّرُ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ جُعِلَ رِزْقِي تَحْتَ ظِلِّ رُمْحِي وَجُعِلَ الذَّلَّةُ وَالصَّغَارُ عَلَى مَنْ خَالَفَ أَمْرِي .

٢٩١٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا كَانَ بِبَعْضِ طَرِيقِ مَكَّةَ تَخَلَّفَ مَعَ أَصْحَابٍ لَهُ مُحْرِمِينَ وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ فَرَأَى حِمَارًا وَخَشِيًّا فَاسْتَوَى عَلَى فَرَسِهِ فَسَأَلَ أَصْحَابَهُ أَنْ يُنَاولُوهُ سَوْطَهُ فَأَبَوْا فَسَأَلَهُمْ رُمْحَهُ فَأَبَوْا فَأَخَذَهُ ثُمَّ شَدَّ عَلَى الْحِمَارِ فَقَتَلَهُ فَأَكَلَ مِنْهُ بَعْضُ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبَى بَعْضٌ فَلَمَّا أَدْرَكُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ قَالَ إِنَّمَا هِيَ طُعْمَةٌ أَطْعَمَكُمُوهَا اللَّهُ .

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ فِي الْحِمَارِ الْوَحْشِيِّ مِثْلُ حَدِيثِ أَبِي النَّضْرِ قَالَ هَلْ مَعَكُمْ مِنْ لَحْمِهِ شَيْءٌ .

ŠTA JE REČENO O VJEROVJESNIKOVOM, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, OKLOPU I KOŠULJI U RATU

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Što se tiče Halida, on je založio svoje oklope (za borbu) na Allahovom putu.”

2915. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Abdul-Vehab, ovome prenio Halid od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je – a bijaše u šatoru: “Allahu moj, zaklinjem Te za Tvoju obavezu i Tvoje obećanje. Allahu moj, ako Ti hoćeš, neće Ti se poslije ovog dana ibadet činiti.” Uto ga uze za ruku Ebu-Bekr i reče: “O, Allahov Poslaniče, Allah je uslišio, to je dovoljno!”

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u oklopu, potom je izišao (napolje) učeći ajet.

– Skup (neprijatelja) će sigurno poražen biti, a oni će se u bijeg dati! Međutim, Smak svijeta im je rok, a Smak svijeta je užasniji i gorči.¹

Vuhejb je izjavio:

– Halid nam je prenio: “(To je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao): Na Dan Bedra!”

2916. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu prenio Sufjan od A'meša, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, a on opet od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je, a oklop mu bijaše založen kod jednog Jevreja za trideset sa'a ječma.

Ja'la je izjavio:

– A'meš nam je pričao: “... oklop od željeza...”, a Mu'alla je kazao:

– Pričao nam je Abdul-Vahid, njemu A'meš i rekao: “... založio je svoj oklop od željeza...”

بَاب مَا قِيلَ فِي دِرْعِ النَّبِيِّ ﷺ وَالْقَمِيصِ فِي الْحَرْبِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَمَا خَالِدٌ فَقَدْ احْتَبَسَ أَدْرَاعَهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٢٩١٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَهُوَ فِي قُبَّةِ اللَّهِ إِنِّي أَنشُدُكَ عَهْدَكَ وَوَعْدَكَ اللَّهُمَّ إِن شِئْتَ لَمْ تُعَبِّدْ بَعْدَ الْيَوْمِ فَأَخَذَ أَبُو بَكْرٍ بِيَدِهِ فَقَالَ حَسْبُكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَدْ أَلْحَحْتَ عَلَى رَبِّكَ وَهُوَ فِي الدَّرْعِ فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ (سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ) بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ) وَقَالَ وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ يَوْمَ بَدْرٍ .

٢٩١٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَدِرْعُهُ مَرْهُونَةٌ عِنْدَ يَهُودِيٍّ بِثَلَاثِينَ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ وَقَالَ يَعْلَى حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ دِرْعٌ مِنْ حَدِيدٍ وَقَالَ مُعَلَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ وَقَالَ رَهْنَهُ دِرْعًا مِنْ حَدِيدٍ .

¹ El-Kamer, 45, 46.

2917. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb, ovome prenio Ibn-Tavus od svoga oca, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Škrt i darežljiv sličje dvojici ljudi na kojima su dva željezna ogrtača, a ruke im dosežu do ključnih kostiju, i kada god se darežljivi odluči na svoju sadaku, ogrtač na njemu se proširi toliko da izbriše i trag njegovih stopa, a kada se škrtica odluči na milostinju, stegnu se njegove karike međusobno, stisnu ga i pritisnu mu ruke uz ključne kosti.

Tada je Ebu-Hurejra čuo još Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "... i on nastoji da ga proširi, ali se on ne može proširiti."

OGRTAČ NA PUTU I U RATU

2918. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovome prenio A'meš od Ebu-Duhaa Muslima, a to je Ibn-Subejh, a on od Mesruka, koji je izjavio:

– Prenio mi je Mugire b. Šu'be: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je radi svoje potrebe. Poslije se vratio pa sam mu ja dodao vodu, a na njemu bijaše šamski ogrtač, i on ispra usta i nos i opra svoje lice. Potom je počeo izvlačiti svoje ruke iz rukava, pa kako su bili tijesni, izvukao ih je odozdo i oprao ih, a svoju glavu i mestve potrao je (vlažnom rukom)."

OBLAČENJE SVILE U RATU

2919. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Mikdad, njemu Halid b. Haris, ovome prenio Seid od Katade, da im je Enes pričao, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio Abdur-Rahmanu b. Avfu i Zubejru da budu u svilenjoj košulji zbog šuge koju su imali.

٢٩١٧. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَثَلُ الْبَخِيلِ وَالْمُتَصَدِّقِ مَثَلُ رَجُلَيْنِ عَلَيْهِمَا جُبَّتَانِ مِنْ حَدِيدٍ قَدْ اضْطَرَّتْ أَيْدِيهِمَا إِلَى تَرَاقِيهِمَا فُكَلِمَا هَمَّ الْمُتَصَدِّقُ بِصَدَقَتِهِ اتَّسَعَتْ عَلَيْهِ حَتَّى تُعْفِيَ أَثَرَهُ وَكَلِمَا هَمَّ الْبَخِيلُ بِالصَّدَقَةِ انْقَبَضَتْ كُلُّ حَلْقَةٍ إِلَى صَاحِبَتِهَا وَتَقَلَّصَتْ عَلَيْهِ وَانْضَمَّتْ يَدَاهُ إِلَى تَرَاقِيهِ فَسَمِعَ النَّبِيُّ ﷺ يَقُولُ فَيَجْتَهِدُ أَنْ يُوَسَّعَهَا فَلَا تَتَّسِعُ .

بَابُ الْجَبَّةِ فِي السَّفَرِ وَالْحَرْبِ

٢٩١٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي الضُّحَى مُسْلِمٌ هُوَ ابْنُ صُبَيْحٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ قَالَ أَنْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ أَقْبَلَ فَلَقِيَتْهُ بَيَاءٌ فَتَوَضَّأَ وَعَلَيْهِ جُبَّةٌ شَامِيَّةٌ فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ فَذَهَبَ يُخْرِجُ يَدَيْهِ مِنْ كُمَيْهِ فَكَانَا ضَيِّقَيْنِ فَأَخْرَجَهُمَا مِنْ تَحْتِ فَغَسَلَهُمَا وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَعَلَى خُفَيْهِ .

بَابُ الْحَرِيرِ فِي الْحَرْبِ

٢٩١٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ فِي قَمِيصٍ مِنْ حَرِيرٍ مِنْ حِكَّةٍ كَانَتْ بَيْنَهُمَا .

2920. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu prenio Hemmam od Katade, on od Enesa, a (preko drugog niza prenosilaca) pričao nam Muhammed b. Sinan, njemu prenio Hemmam od Katade, on od Enesa, radijallahu anhu, da su se Abdur-Rahman b. Avf i Zubejr žalili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Enes smatra na uši, pa im je Resullulah, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio (oblačenje) svile, i vidio sam ih u njoj u borbi.

2921. PRIČAO NAM JE Musedd, ovome prenio Jahja od Šu'be, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Katade da mu je Enes pričao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je Abdur-Rahmanu b. Avfu i Zubejru b. Avvamu da (oblače) svilu.”

2922. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovome Šu'be:

– Čuo sam Katadu, a on Enesa, koji je rekao: “... Resullulah, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio je”, ili (je rekao): “... dozvoljeno je njima dvojici zbog svraba...”

ŠTA JE REČENO O NOŽU

2923. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu prenio Ibrahim b. Sa'd od Ibn-Šihaba, on od Dža'fera b. Amra b. Umejja, a ovaj od svoga oca, koji je izjavio:

– Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da jede sa plećke (meso) režući ga (nožem). Poslije je pozvan na namaz (u džamiju) i on je klanjao, a nije (ponovo) uzimao abdest.

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija dodavši: “... bacio nož...”

٢٩٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ ح حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرَ شَكَوَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَعْينِي الْقَمَلَ فَأَرْخَصَ لهُمَا فِي الْحَرِيرِ فَرَأَيْتُهُ عَلَيْهِمَا فِي غَزَاةٍ .

٢٩٢١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ أَخْبَرَنِي قَتَادَةُ أَنَّ أَنَسًا حَدَّثَهُمْ قَالَ رَخَّصَ النَّبِيُّ ﷺ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ الْعَوَّامِ فِي حَرِيرٍ .

٢٩٢٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ سَمِعْتُ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَخَّصَ أَوْ رَخَّصَ لهُمَا لِحِكَّةٍ بَيْنَهُمَا .

بَاب مَا يُذَكَّرُ فِي السَّكِينِ

٢٩٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ الضَّمْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَأْكُلُ مِنْ كَتِفٍ يَحْتَزُّ مِنْهَا ثُمَّ دُعِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ وَزَادَ فَأَلْقَى السَّكِينَ .

ŠTA JE REČENO O BORBI S BIZANTINCIMA

2924. PRIČAO MI JE Ishak b. Jezid Dimeški, njemu Jahja b. Hamza rekavši da mu je prenio Sevr b. Jezid od Halida b. Ma'dana, kako mu je Umejir b. Esved Ansi pričao da mu je došao Ubade b. Samit, kada je bio odsjeo na trgu u Himsu u svom šatoru, a s njim je bila Ummu-Harama.

– Tada nam je – kaže Umejir – Ummu-Harama pričala da je ona čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori:

“Prva vojska od mojih sljedbenika koja će ratovati na moru zaslužiti će (Džennet).”

– Allahov Poslaniče – rekla sam – kaže Ummu-Harama – jesam li ja među njima?

– Ti si među njima – odgovori on.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Prva vojska od mojih sljedbenika koja će poći na vojnu na grad bizantijskog cara imat će oprostene grijeha.

– Jesam li ja među njima, Allahov Poslaniče? – upitala sam.

– Ne – reče on.¹

بَاب مَا قِيلَ فِي قِتَالِ الرُّومِ

٢٩٢٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدَّمَشَقِيُّ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ أَنَّ عُمَيْرَ بْنَ الْأَسْوَدِ الْعَنْسِيَّ حَدَّثَهُ أَنَّهُ أَتَى عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَهُوَ نَازِلٌ فِي سَاحَةِ حِمَصَ وَهُوَ فِي بِنَاءٍ لَهُ وَمَعَهُ أُمُّ حَرَامٍ قَالَ عُمَيْرٌ فَحَدَّثَنَا أُمُّ حَرَامٍ أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا قَالَتْ أُمُّ حَرَامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا فِيهِمْ قَالَ أَنْتِ فِيهِمْ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ مَدِينَةَ قَيْصَرَ مَغْفُورٌ لَهُمْ فَقُلْتُ أَنَا فِيهِمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا .

¹ Pod prvom vojnom akcijom misli se, kako je to ranije izloženo, osvajanje Kipra, a pod drugom neuspjelo opsijedanje Carigrada 52. godine po Hidžri pod rukovodstvom Jezida b. Mu'avija. U ovom napadu učestvovali su ashabi: Ibn-Omer, Ibn-Abbas, Ibn-Zubejr i Ebu-Ejjub Ensari, koji je umro u vrijeme opsijedanja grada i pod njegovim zidinama je i pokopan. Ima mišljenja da je opsijedanje Carigrada moglo biti i pod rukovodstvom Sufjana.

BORBA S JEVREJIMA

2925. PRIČAO NAM JE Ishak b. Muhammed Fervi, njemu prenio Malik od Nafija, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ratovat ćete s Jevrejima toliko da će se pojedinci od njih sakrivati za kamenje i ono će govoriti: “Allahov robe, evo Jevreja iza mene, ubij ga!”

2926. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njemu prenio Džerir od Umara b. Ka'ka'a, on od Ebu-Zur'e, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Smak svijeta neće biti sve dok ne zaratujete s Jevrejima toliko da i kamenje bude govorilo da je iza njega Jevrej: “Muslimanu, evo iza mene Jevreja, ubij ga!”

BORBA S TURCIMA¹

2927. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Džerir b. Hazim, koji je rekao:

– Čuo sam Hasana (Basrija) kako kaže da mu je prenio Amr b. Taglib, rekavši:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: ‘Znakovi Smaka svijeta su i kad se potučete s narodom koji obuva obuću od dlaka, i kada se potučete s narodom širokog lica i lica koje kao da im je štitovima prekriveno.’”

بَابُ قِتَالِ الْيَهُودِ

٢٩٢٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَوِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تُقَاتِلُونَ الْيَهُودَ حَتَّى يَخْتَبِيَ أَحَدُهُمْ وَرَاءَ الْحَجَرِ فَيَقُولُ يَا عَبْدَ اللَّهِ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتُ فَاقْتُلْهُ .

٢٩٢٦. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقُعْقَاعِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا الْيَهُودَ حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ وَرَاءَهُ الْيَهُودِيُّ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتُ فَاقْتُلْهُ .

بَابُ قِتَالِ التُّرْكِ

٢٩٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ بْنُ حَازِمٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا يَتَتَعِلُونَ نِعَالَ الشَّعْرِ وَإِنْ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ أَنْ تُقَاتِلُوا قَوْمًا عَرَاضَ الْوُجُوهِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُ الْمَطْرَقَةُ .

¹ Riječ turk, tj. Turci, ima širok pojam. Hattabi misli da je to neki ogranak potomaka Ibrahima peygambera, Ibn-Abdul-Berr da su to dalji potomci Jafesa, sina Nuhova, nastanjeni po brdskim krajevima Azije, koji se ponajviše bave lovom i stočarstvom i da su većinom vatropoklonici. Ibn-Munebbih smatra da su to neka plemena kineskog naroda. Možda se gornjom riječju aludira na potomke naroda Tubbe'a, arapske i nearapske rase. Najveći broj historičara drži da su to narodi nastanjeni na području između Horosana, zapadne Kine i sjevernih krajeva Indije, odnosno Mongoli koji su u 16. stoljeću harali Azijom, a naročito Sirijom, Irakom pa i istočnim dijelovima današnje Turske.

2928. PRIČAO NAM JE Seid b. Muhammed, njemu Ja'kub, ovome prenio njegov otac od Saliha, on od A'redža, koji je izjavio:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće biti Smak svijeta dok se ne pobijete s Turcima (narodom) malih očiju, crvena lica, malih noseva zaravnjenih vrhova, a lica kao da su prekrivena štitovima, i Smak svijeta² neće biti dok se ne sukobite s narodom čija je obuća od dlaka.”³

BORBA S ONIMA KOJI OBUVAJU OBUĆU OD DLAKA

2929. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome Zuhri prenoseći od Seida b. Musejjeba, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Smak svijeta neće nastupiti dok ne zaratujete s narodom čija je obuća dlakava. Propast svijeta neće biti dok se ne pobijete s narodom čija su lica kao štitovi zastrta.

Sufjan kaže, prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre: “... malih očiju, malih noseva zaravnjenih vrhova, a lica su im kao štitovi zastrta.”

٢٩٢٨. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنِ الْأَعْرَجِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا التُّرُكَ صِغَارَ الْأَعْيُنِ حُمْرَ الْوُجُوهِ ذُلْفَ الْأَنْوَافِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الْمَجَانُ الْمَطْرَقَةُ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نَعَاهُمُ الشَّعْرُ.

بَابُ قِتَالِ الَّذِينَ يَنْتَعِلُونَ الشَّعْرَ

٢٩٢٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نَعَاهُمُ الشَّعْرُ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الْمَجَانُ الْمَطْرَقَةُ قَالَ سُفْيَانُ وَزَادَ فِيهِ أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رِوَايَةً صِغَارَ الْأَعْيُنِ ذُلْفَ الْأَنْوَافِ كَأَنَّ وُجُوهَهُمُ الْمَجَانُ الْمَطْرَقَةُ.

² Pod “Smakom svijeta” misli se na uništenje materijalnih dobara i života ljudi

³ U hadisu je rečeno da će ovi ljudi nositi obuću od dlaka (odnosno kose) i nije rečeno da li će ta obuća biti od njihove dlake ili od dlake ili krzna životinja. Komentatori hadisa navode kako će oni upletati dlake u užad, a onda od toga praviti obuću. Kastalani, međutim, nudi jedno drugo tumačenje i kaže da je moguće da će imati toliko dugu kosu da će prilikom hoda na nju stajati, i to je smisao ovoga što je rečeno u hadisu, a Allah najbolje zna.

KO JE POSTROJIO SVOJE DRUGOVE PRI PORAZU, SIŠAO SA SVOJE MAZGE I MOLIO (ALLAHOVU) POMOĆ

2930. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid Harrani, njemu Zuhejr, a ovome Ebu-Ishak, koji je kazao:
– Čuo sam Bereaa kako pripovijeda da ga je jedan čovjek pitao: “O, Ebu-Umare, (nadimak Beraov), jeste li na dan (Bitke) na Hunejnu pobjegli?”
– Ne – odgovorio je on. – Allaha mi, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije borbi leđa okrenuo, nego su (s njim) izišli njegovi mladi drugovi, neki od njih nenaoružani, bez ratne opreme i bez ikakvog oružja, pa su se sukobili sa strijelcima skupine Hevazina i Benu-Nasra, kojima skoro da nije pala (na stranu) nijedna strelica i koji su ih gađali tako da skoro nikako nisu promašivali. Zatim su krenuli prema Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on bijaše na svojoj mazgi Bejda’, koju je vodio njegov amidžić Ebu-Sufjan b. Haris b. Abdul-Muttalib. Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, sjašio i, moleći (Allahovu) pomoć, rekao: “Ja sam vjerovjesnik! Nema laganja! Ja sam potomak Abdul-Muttaliba”, i onda je postrojio svoje drugove.

DOVA DA IDOLOPOKLONICI BUDU PORAŽENI I UZDRMANI

2931. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu prenio Isa, ovom Hišam od Muhammeda, on od Abida, a ovaj od Alije, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Na dan borbe protiv saveznika, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Allah napunio njihove kuće i njihove grobove vatrom što su nas zabavili (borbom) od klanjanja srednjeg (ikindijskog) namaza skoro do zalaska sunca!”

بَابُ مَنْ صَفَّ أَصْحَابَهُ عِنْدَ الْهَزِيمَةِ وَنَزَلَ عَنْ دَابَّتِهِ وَاسْتَنْصَرَ

٢٩٣٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ وَسَأَلَهُ رَجُلٌ أَكُنْتُمْ فَرَرْتُمْ يَا أَبَا عُمَارَةَ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا وَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَكِنَّهُ خَرَجَ شُبَّانُ أَصْحَابِهِ وَأَخِفَاءُوهُمْ حُسْرًا لَيْسَ بِسِلَاحٍ فَاتُوا قَوْمًا رُمَاةَ جَمْعٍ هَوَازِنَ وَبَنِي نَضِرٍ مَا يَكَادُ يَسْقُطُ لَهُمْ سَهْمٌ فَرَشَقُوهُمْ رَشَقًا مَا يَكَادُونَ يُخْطِئُونَ فَأَقْبَلُوا هُنَالِكَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ عَلَى بَغْلَتِهِ الْبَيْضَاءِ وَابْنُ عَمِّهِ أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ يَقُودُ بِهِ فَنَزَلَ وَاسْتَنْصَرَ ثُمَّ قَالَ أَنَا النَّبِيُّ لَا كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ثُمَّ صَفَّ أَصْحَابَهُ.

بَابُ الدُّعَاءِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ بِالْهَزِيمَةِ وَالزَّلْزَلَةِ

٢٩٣١. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبِيدَةَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ الْأَخْزَابِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَلَأَ اللَّهُ بُيُوتَهُمْ وَقُبُورَهُمْ نَارًا شَغَلُونَا عَنْ الصَّلَاةِ الْوُسْطَى حَتَّى غَابَتِ الشَّمْسُ.

2932. PRIČAO NAM JE Kabise, njemu prenio Sufjan od Ibn-Zekvana, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, moljaše Allaha u Kunut (dovi):

“Allahu moj, spasi Selema b. Hišama! Allahu moj, spasi Velida b. Velida! Allahu moj, spasi Ajjaša b. Ebu-Rebija! Allahu moj, spasi slabe (iznemogle) vjernike! Allahu moj, pojačaj svoj pritisak na Mudar! Allahu moj, podaj im (gladne) godine kao što su bile Jusufove (godine)!”

2933. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed, njemu saopćio Abdullah, a ovome Isma'il b. Ebu-Halid, da je čuo Abdullaha b. Ebu-Evfa, radijallahu anhu, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preklinjao je na dan (borbe) sa saveznicima idolopoklonike riječima:

“Allahu moj, koji si spustio Knjigu (Kur'an), Ti koji brzo svodiš račune! Allahu moj, porazi saveznike! Allahu moj, porazi ih i uzdrmaj!”

2934. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebu-Šejbe, njemu Dža'fer b. Avn, ovome prenio Sufjan od Ebu-Ishaka, on od Amra b. Mejmuna, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je u hladu Ka'be. Ebu-Džehel i još neki ljudi od Kurejšija govorili su kako je zaklana deva u jednom kraju Mekke pa su poslali i donijeli njenu utrobu i bacili je na njega (dok je on bio na sedždi). Došla je Fatima i to zbacila s njega. Tada je on rekao:

– Allahu moj, kazni Kurejšije!

– Allahu moj, kazni Kurejšije!

– Allahu moj, kazni Kurejšije: Ebu-Džehla b. Hišama, Utbu b. Rebija, Šejbu b. Rebija, Velida b. Utbu, Ubejja b. Halefa i Ukbu b. Ebi-Mu'ajta!

Abdullah (b. Mes'ud) kaže: “Poslije sam ih vidio poubijane u bunaru Bedra.” Ebu-Ishak kaže:

٢٩٣٢. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ ذَكْوَانَ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُو فِي الْقُنُوتِ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضَعْفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطَأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ .

٢٩٣٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْأَحْزَابِ عَلَى الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ سَرِيعَ الْحِسَابِ اللَّهُمَّ اهْزِمِ الْأَحْزَابَ اللَّهُمَّ اهْزِمْهُمْ وَزَلْزِلْهُمْ .

٢٩٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ وَنَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَنَحِرَتْ جُزُورٌ بِنَاحِيَةِ مَكَّةَ فَأَرْسَلُوا فَجَاءُوا مِنْ سَلَاهَا وَطَرَحُوهُ عَلَيْهِ فَجَاءَتْ فَاطِمَةُ فَأَلْقَتْهُ عَنْهُ فَقَالَ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ بِقُرَيْشٍ لِأَبِي جَهْلٍ بْنُ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنِ رَبِيعَةَ وَالْوَلِيدَ بْنَ عُتْبَةَ وَأَبِيَّ بْنَ خَلْفٍ وَعُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ فِي قَلْبِ بَدْرٍ قَتَلَى .

“Zaboravio sam (ime) sedmog...”

Jusuf b. Ishak prenosi od Ebu-Ishaka: “... Umejju b. Halefa”, a Šu‘be je izjavio: “... Umejju ili Ubejja...”, ali je ispravno (kaže Buhari): “Umejju...”

2935. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad od Ejžuba, on od Ibn-Mulejka, ovaj od Aiše, radijallahu anha, da su Jevreji ušli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Smrt na tebe!”

– Ja sam ih proklela, a on mi je rekao: “Šta ti je?”
“Zar nisi čuo šta su rekli?”, upitala je ona.

– Pa ti nisi čula – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – da sam ja rekao: “I na vas”.

DA LI ĆE MUSLIMAN UPUĆIVATI SLJEDBENIKE DRUGIH NEBESKIH KNJIGA, ODNOSNO, POUČAVATI IH KUR’ANU?

2936. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu Ja‘kub b. Ibrahim, a ovome njegov bratić Ibn-Šihab prenoseći od svoga amidže, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes‘ud, da ga je Abdullah b. Abbas, radijallahu anhuma, obavijestio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pisao bizantijskom vladaru: “... ako se okreneš od onoga čemu te pozivam, na tebe pada grijeh tvojih podanika...”

قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ وَنَسِيتُ السَّابِعَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ
وَقَالَ يُونُسُ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ أُمِّيَّةُ بْنُ
خَلْفٍ وَقَالَ شُعْبَةُ أُمِّيَّةُ أَوْ أَبِي وَالصَّحِيحُ أُمِّيَّةُ .

٢٩٣٥ . حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ
أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا أَنَّ الْيَهُودَ دَخَلُوا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا السَّامُ
عَلَيْكَ فَلَعَنَتْهُمْ فَقَالَ مَا لَكَ قُلْتَ أَوَلَمْ تَسْمَعْ
مَا قَالُوا قَالَ فَلَمْ تَسْمَعِي مَا قُلْتَ وَعَلَيْكُمْ .

بَابُ هَلْ يُرْشِدُ الْمُسْلِمُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَوْ يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

٢٩٣٦ . حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ
إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ أَخِي ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَمِّهِ
قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ
مَسْعُودٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَتَبَ إِلَى قَيْصَرَ وَقَالَ فَإِنْ
تَوَلَّيْتَ فَإِنَّ عَلَيْكَ إِثْمَ الْأَرِيسِيِّينَ .

DOVA ZA UPUTU IDOLOPOKLONIKA
DA BI SE PRIDOBILI (ZA ISLAM)

2937. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovome Ebu-Zinad, da je Abdur-Rahman kazao:

– Ebu-Hurejra je rekao: “Tufejl b. Amr Devsi i njegovi drugovi došli su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: ‘Allahov Poslaniče, (pleme) Devs suprotstavlja se i neće islama! Prokuni ga!’ Uto je neko rekao: ‘Propao Devs!’ a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

‘Allahu moj, uputi Devs (na Pravi put) i učini ih muslimanima!’”

POZIVANJE (U ISLAM) JEVREJA,
KRŠĆANA – I KADA SE TREBA BORITI
PROTIV NJIH I ŠTA JE VJEROVJESNIK,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
PISAO PERZIJSKOM I BIZANTIJSKOM
VLADARU I POZIVANJE (U ISLAM) PRIJE
OTPOČINJANJA BORBE

2938. PRIČAO NAM JE Ali b. Dža‘d, a njemu prenio Šu‘be od Katade, koji je izjavio:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako govori: “Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, htio pisati u Bizantiju, rečeno mu je da oni čitaju knjigu samo kada je ovjerena pečatom. Tada je on uzeo prsten od srebra, i kao da sada gledam bjelinu prstena u njegovoj ruci i kako je dao u njemu uklesati: “Muhammed, Allahov poslanik.”

بَابُ الدُّعَاءِ لِلْمُشْرِكِينَ بِالْمَدَى لِيَتَأَلَّفَهُمْ

٢٩٣٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَدِمَ طِفِيلٌ ابْنُ عَمْرٍو الدَّوْسِيُّ وَأَصْحَابُهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ دَوْسًا عَصَتْ وَأَبَتْ فَادْعُ اللَّهَ عَلَيْهَا فَقِيلَ هَلَكَتْ دَوْسٌ قَالَ اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْسًا وَأْتِ بِهِمْ .

بَابُ دَعْوَةِ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى

وَعَلَى مَا يُقَاتِلُونَ عَلَيْهِ وَمَا كَتَبَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى كِسْرَى وَقَيْصَرَ وَالدَّعْوَةَ قَبْلَ الْقِتَالِ

٢٩٣٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ لَمَّا أَرَادَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَكْتُبَ إِلَى الرُّومِ قِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ لَا يَقْرَءُونَ كِتَابًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَخْتُومًا فَاتَّخَذَ خَاتَمًا مِنْ فِضَّةٍ فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِهِ فِي يَدِهِ وَنَقَشَ فِيهِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ .

2939. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu Lejs, rekavši:

– Prenio mi je Ukajl od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe, da ga je Abdullah b. Abbas obavijestio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao svoje pismo perzijskom vladaru naredivši (nosiocu) da ga preda glavaru Bahrejna, a glavar Bahrejna dostavi perzijskom vladaru, i kada ga je perzijski vladar pročitao, poderao ga je.

– Mislím (kaže Ibn-Abbas) da je Seid b. Musejjeb rekao:

“Tada ih je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proklinjao da budu potpuno raskomadani (uništeni).”¹

٢٩٣٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ بِكِتَابِهِ إِلَى كِسْرَى فَأَمَرَهُ أَنْ يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ الْبَحْرَيْنِ يَدْفَعُهُ عَظِيمُ الْبَحْرَيْنِ إِلَى كِسْرَى فَلَمَّا قَرَأَهُ كِسْرَى حَرَّقَهُ فَحَسِبْتُ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ فَدَعَا عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُمَزَّقُوا كُلُّ مُمَزَّقٍ .

¹ U prethodnom poglavlju Tufejl je predložio Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, da prokune pleme Devs zbog neprijateljskog držanja prema islamu, nemoralnog života i međusobne eksploatacije putem kamata, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, moli Allaha da ga uputi primanju islama, jer je svojim radom činio štetu samo sebi. Ta je Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, praksa u skladu s kur'anskim učenjem da je on milost svim narodima.

Proklinjanje nekih kurejšijskih prvaka i pezijskog cara uslijedilo je tek po utvrđivanju njihovog zločinačkog rada, terora i akcija koje su imale za cilj sistematsko uništenje muslimana.

VJEROVJESNIKOVO, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, POZIVANJE LJUDI
U ISLAM, (PRIZNAVANJE) POSLANSTVA
I DA JEDNI DRUGE NE SMATRAJU
BOGOVIMA MIMO ALLAHA

Uzvišeni Allah kaže:

“Nezamislivo je da čovjek kome Allah da...”
pa do kraja ajeta.²

2940. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Hamza, njemu prenio Ibrahim b. Sa'd od Saliha b. Kejsana, on od Ibn-Šihaba, (ovaj) od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe da ga je obavijestio Abdullah b. Abbas, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pisao bizantijskom caru i pozvao ga u islam, poslavši mu pismo po Dihjeu Kelbiju, kome je naredio da ga preda glavaru Busraa da ga on uruči bizantijskom vladaru (Heraklu).

Pošto je Allah dao da se pobijede perzijske armije, bizantijski car je otišao iz Himsa u Jerusalem iz zahvalnosti što ga je Allah oslobodio teškog iskušenja.

Kada je bizantijskom vladaru došlo pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pročitao ga je i rekao:

– Potražite mi ovdje nekoga od njegovih ljudi da ga ispitam za Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ النَّاسَ إِلَى الْإِسْلَامِ وَالنُّبُوَّةِ
وَأَنَّ لَا يَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ)
إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

٢٩٤٠. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ
ابْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ
عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
كَتَبَ إِلَى قَيْصَرَ يَدْعُوهُ إِلَى الْإِسْلَامِ وَبَعَثَ بِكِتَابِهِ
إِلَيْهِ مَعَ دَحِيَّةِ الْكَلْبِيِّ وَأَمَرَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ
يَدْفَعَهُ إِلَى عَظِيمِ بَصْرَى لِيَدْفَعَهُ إِلَى قَيْصَرَ وَكَانَ
قَيْصَرٌ لَمَّا كَشَفَ اللَّهُ عَنْهُ جُنُودَ فَارِسَ مَشَى مِنْ
حِمَصَ إِلَى إِيْلِيَاءَ شُكْرًا لِمَا أَبْلَاهُ اللَّهُ فَلَمَّا جَاءَ قَيْصَرَ
كِتَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ حِينَ قَرَأَهُ التَّمَسُّوْا لِي هَا
هُنَا أَحَدًا مِنْ قَوْمِهِ لِأَسْأَلَهُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

2 Prijevod cijelog 79. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi:

“Nezamislivo je da čovjek kome Allah da Knjigu i znanje i vjerovjesništvo – poslije rekne ljudima: ‘Klanjajte se meni, a ne Allahu!’ – nego: ‘Budite Božiji ljudi jer vi Knjigu znate i nju proučavate!’”
Ovaj ajet upozorava da nijedan poslanik nije sebe predstavljao božanstvom niti je ljudima dozvoljeno da ga obožavaju.

U 30. ajetu poglavlja Et-Tevbe Allah kaže: “Jevreji govore: ‘Uzejr je Allahov sin’, a kršćani kažu: ‘Mesih je Allahov sin.’ To su riječi njihove, iz usta njihovih, oponašaju riječi nevjernika prijašnjih, ubio ih Allah! Kuda se odmeću?”

2941. Ibn-Abbas je rekao:

– Saopćio mi je Ebu-Sufjan b. Harb, koji je tada bio u Siriji s nekim Kurejšijama koji su došli kao trgovci u vrijeme (trajanja primirja) između Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kurejšijskih nevjernika. Izaslanik bizantijskog cara našao nas je – kaže Ebu-Sufjan – u jednom kraju Sirije (u Gazi) i krenuo sa mnom i mojim drugovima te smo došli u Jerusalem. Potom smo privedeni caru, koji je sjedio u vijeću svog kraljevstva. Na njemu bijaše carska kruna, a oko njega glavari Bizantije. Tada on reče svome tumaču:

“Pitaj ih ko je od njih po redu najbliži onom čovjeku koji tvrdi da je vjerovjesnik!”

– Ja sam mu od njih po rodu najbliži, rekoh ja – kaže Ebu-Sufjan.

– Kakvo je to srodstvo između tebe i njega? – upita on.

– On je moj amidžić, rekoh. A tada nije bilo u karavanu nikoga od potomaka Abdu-Menafa osim mene.

– Približite mi ga! – reče bizantijski car i naredi mojim drugovima da stanu iza mene pored pleća, a zatim reče svome tumaču:

“Kaži njegovim drugovima da ću ovog čovjeka pitati o čovjeku koji tvrdi da je vjerovjesnik, pa ako bi šta slagao, neka ga demantuju.”

– Tako mi Allaha, da se u tom momentu nisam – veli Sufjan – zastidio mojih drugova da pred njima lažem, ja bih na njega nešto i slagao kad me je ovaj o njemu ispitivao, ali sam se stidio da moji drugovi ne primijete kod mene laž te sam mu zbog toga govorio istinu.

Potom vladar reče svome tumaču:

– Pitaj ga kakvog je porijekla taj čovjek među vama?

– On je uglednog roda – rekao sam.

– Je li iko ikada od vas prije njega ovako što govorio? – upita.

٢٩٤١. قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَأَخْبَرَنِي أَبُو سُفْيَانَ بْنُ حَرْبٍ أَنَّهُ كَانَ بِالشَّامِ فِي رِجَالٍ مِنْ قُرَيْشٍ قَدِمُوا تِجَارًا فِي الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبَيْنَ كُفَّارِ قُرَيْشٍ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَوَجَدَنَا رَسُولُ قَيْصَرَ بَعْضِ الشَّامِ فَانْطَلَقَ بِي وَبِأَصْحَابِي حَتَّى قَدِمْنَا إِبِلِيَاءَ فَأَدْخَلْنَا عَلَيْهِ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ فِي مَجْلِسِ مُلْكِهِ وَعَلَيْهِ التَّاجُ وَإِذَا حَوْلَهُ عُظَمَاءُ الرُّومِ فَقَالَ لَتَرْجُمَانِهِ سَلُهُمْ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ نَسَبًا إِلَى هَذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَقُلْتُ أَنَا أَقْرَبُهُمْ إِلَيْهِ نَسَبًا قَالَ مَا قَرَابَةُ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ فَقُلْتُ هُوَ ابْنُ عَمِّي وَلَيْسَ فِي الرُّكْبِ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ مِنْ بَنِي عَبْدِمَنَافٍ غَيْرِي فَقَالَ قَيْصَرُ أَذْنُوهُ وَأَمَرَ بِأَصْحَابِي فَجَعَلُوا خَلْفَ ظَهْرِي عِنْدَ كَتِفِي ثُمَّ قَالَ لَتَرْجُمَانِهِ قُلْ لِأَصْحَابِهِ إِنِّي سَأَلْتُ هَذَا الرَّجُلَ عَنِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَإِنْ كَذَبَ فَكَذَّبُوهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَاللَّهِ لَوْلَا الْحَيَاءُ يَوْمَئِذٍ مِنْ أَنْ يَأْثُرَ أَصْحَابِي عَنِّي الْكَذِبَ لَكَذَّبْتُهُ حِينَ سَأَلَنِي عَنْهُ وَلَكِنِّي اسْتَحْيَيْتُ أَنْ يَأْثُرُوا الْكَذِبَ عَنِّي فَصَدَّقْتُهُ ثُمَّ قَالَ لَتَرْجُمَانِهِ قُلْ لَهُ كَيْفَ نَسَبُ هَذَا الرَّجُلِ فَيَكُمُ قُلْتُ هُوَ فِينَا ذُو نَسَبٍ قَالَ فَهَلْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَبْلَهُ قُلْتُ لَا فَقَالَ كُنتُمْ تَتَّبِعُونَهُ عَلَى الْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ

- Nije – odgovorio sam.
- Da li ste ga sumnjičili za laž prije nego je počeo govoriti ono što sada govori! – upitao je.
- Ne – rekao sam.
- Je li neko od njegovih predaka bio vladar? – upita.
- Ne – odgovorio sam.
- Pa da li ga slijede ugledni (ali oholi) ljudi ili nemoćni (ponizni)? – upita.
- Uglavnom nemoćni – odgovorio sam.
- Uvećava li se ili smanjuje njihov broj? – upita.
- Uvećava se – rekoh.
- Da li iko od njih konvertira (napušta) – upita Herakle – mrzeći njegovu vjeru nakon što ju je prihvatio?
- Ne – rekoh.
- Da li krši zadanu riječ – upita.
- Ne, rekoh, ali smo sada u periodu (desetogodišnjeg) primirja i strahujemo da ga ne prekrši.
- Nijedan odgovor nije mi dao mogućnosti – izjavio je kasnije Ebu-Sufjan – da u njega ubacim nešto osim ove riječi, čime bih mu umanjio ugled, a da se nisam bojao da ne budem otkriven.
- Da li ste se protiv njega borili, a on protiv vas? – upitao je.
- Da – odgovorio sam.
- Pa kakav je bio ishod borbe između njega i vas? – pitao je.
- Bio je promjenljiv, rekao sam. Jednom on pobijedi nas, a drugi put mi njega.
- Šta vam naređuje? – pitao je.
- Naređuje nam, kazao sam, da ibadet činimo jedino Allahu ne pridružujući Mu nikoga, a zabranjuje nam ono što obožavaju naši očevi; naređuje nam namaz, iskrenost (milostinju), moralnost, ispunjavanje ugovora i izvršavanje prihvaćenog povjerenja (ostave).
- Kada sam mu to kazao, on reče svom tumaču:
- Reci mu: Pitao sam te za njegovo porijeklo i ti

قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ مَلِكٍ قُلْتُ لَا
 قَالَ فَأَشْرَافُ النَّاسِ يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضَعَفَاؤُهُمْ قُلْتُ
 بَلْ ضَعَفَاؤُهُمْ قَالَ فَيزِيدُونَ أَوْ يَنْقُصُونَ قُلْتُ
 بَلْ يَزِيدُونَ قَالَ فَهَلْ يَزِيدُ أَحَدٌ سَخَطَهُ لِدِينِهِ
 بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ قُلْتُ لَا قَالَ فَهَلْ يَغْدِرُ قُلْتُ
 لَا وَنَحْنُ الْآنَ مِنْهُ فِي مُدَّةٍ نَحْنُ نَخَافُ أَنْ يَغْدِرَ
 قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَلَمْ يُمَكِّنِي كَلِمَةً أَدْخُلُ فِيهَا شَيْئًا
 أَنْتَقِصُهُ بِهِ لَا أَخَافُ أَنْ تُؤَثِّرَ عَنِّي غَيْرُهَا قَالَ فَهَلْ
 قَاتَلْتُمُوهُ أَوْ قَاتَلَكُمْ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَكَيْفَ كَانَتْ
 حَرْبُهُ وَحَرْبُكُمْ قُلْتُ كَانَتْ دُورًا وَسِجَالًا يُدَالُ
 عَلَيْنَا الْمَرَّةَ وَنُدَالُ عَلَيْهِ الْأُخْرَى قَالَ فَمَاذَا يَأْمُرُكُمْ
 بِهِ قَالَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ لَا نُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا
 وَيَنْهَانَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَيَأْمُرُنَا بِالصَّلَاةِ
 وَالصَّدَقَةِ وَالْعَفَافِ وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ
 فَقَالَ لِتَرْجُمَانِهِ حِينَ قُلْتُ ذَلِكَ لَهُ قُلْ لَهُ إِنِّي سَأَلْتُكَ
 عَنْ نَسَبِهِ فَيَكُفُّمْ فَرَعَمْتُ أَنَّهُ ذُو نَسَبٍ وَكَذَلِكَ
 الرُّسُلُ تُبْعَثُ فِي نَسَبِ قَوْمِهَا وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَالَ
 أَحَدٌ مِنْكُمْ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ فَرَعَمْتُ أَنْ لَا فَقُلْتُ
 لَوْ كَانَ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَالَ هَذَا الْقَوْلَ قَبْلَهُ قُلْتُ
 رَجُلٌ يَأْتُمُ بِقَوْلٍ قَدْ قِيلَ قَبْلَهُ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كُنتُمْ
 تَتَّهِمُونَهُ بِالْكَذِبِ قَبْلَ أَنْ يَقُولَ مَا قَالَ فَرَعَمْتُ
 أَنْ لَا فَعَرَفْتُ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِيَدْعَ الْكَذِبَ عَلَى النَّاسِ

si tvrdio da je on uglednog porijekla. Takvi su svi poslanici; oni se pojavljuju u uglednoj porodici svoga naroda.

– Pitao sam te da li je iko od vas prije njega ovako nešto propovijedao, a ti si izjavio da nije. Kažem, da je neko od vas ovako prije njega govorio, rekao bih da je on čovjek koji se povodi za riječima rečenim prije njega.

– Pitao sam te da li ste ga optuživali za laž prije nego je počeo da propovijeda ono što sada govori. Tvrdio si da niste, pa sam se uvjerio da, ako nije lagao svijetu, kako bi sada lagao Bogu.

– Pitao sam te je li neko od njegovih predaka bio vladar, pa si rekao da nije. Kažem, da je neko od njegovih predaka bio vladar, rekao bih da traži vlast svojih pređa.

– Pitao sam te slijedi li ga ugledni svijet ili siromašni između njih, a ti si izjavio: “Slijede ga slabi (siromašni) između njih;” pa oni su bili (većinom) sljedbenici Poslanika.

– Pitao sam te da li se oni brojno povećavaju ili umanjuju, pa si rekao da se povećavaju, a tako je vjerovanje i vjera dok se ne upotpune.

– Pitao sam te da li iko konvertira, mrzeći njegovu vjeru nakon što je u nju stupio, pa si rekao: “Ne.”

– Takvo je vjerovanje: Kada njegova draž ovlada srcima, njega tada niko ne napušta.

– Još sam te pitao da li krši zadanu riječ, a ti reče: “Ne.”

– Takvi su poslanici, oni ne krše obećanje.

– Pitao sam te da li ste vi protiv njega vodili borbu i on protiv vas, pa si izjavio da je toga bilo i da je borba između vas i njega bila promjenljivog ishoda: jedanput pobijedi on vas, a drugi put pobijedite vi njega.

– To je slučaj svih poslanika, stavljaju se na iskušenje, a konačni ishod bude u njihovu korist.

– Pitao sam te šta vam naređuje.

– Naređuje vam, rekao si, da ibadet činite Allahu i da Mu ne pridružujete nikoga, a zabranjuje

وَيَكْذِبَ عَلَى اللَّهِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مِنْ
مَلِكٍ فَرَعَمْتَ أَنْ لَا فَقُلْتُ لَوْ كَانَ مِنْ آبَائِهِ مَلِكٌ
قُلْتُ يَطْلُبُ مُلْكَ آبَائِهِ وَسَأَلْتُكَ أَشْرَافُ النَّاسِ
يَتَّبِعُونَهُ أَمْ ضُعَفَاؤُهُمْ فَرَعَمْتَ أَنْ ضُعَفَاءَهُمْ
اتَّبَعُوهُ وَهُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَزِيدُونَ أَوْ
يَنْقُصُونَ فَرَعَمْتَ أَنَّهُمْ يَزِيدُونَ وَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ
حَتَّى يَتِمَّ وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَرْتَدُّ أَحَدٌ سَخَطَهُ لِدِينِهِ
بَعْدَ أَنْ يَدْخُلَ فِيهِ فَرَعَمْتَ أَنْ لَا فَكَذَلِكَ الْإِيمَانُ
حِينَ تَخْلُطُ بِشَاشَتِهِ الْقُلُوبُ لَا يَسْخَطُهُ أَحَدٌ
وَسَأَلْتُكَ هَلْ يَغْدِرُ فَرَعَمْتَ أَنْ لَا وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ
لَا يَغْدِرُونَ وَسَأَلْتُكَ هَلْ قَاتَلْتُمُوهُ وَقَاتَلَكُمْ
فَرَعَمْتَ أَنْ قَدْ فَعَلَ وَأَنَّ حَرْبَكُمْ وَحَرْبُهُ تَكُونُ
دَوْلًا وَيُدَالُ عَلَيْكُمُ الْمَرَّةَ وَتُدَالُونَ عَلَيْهِ الْأُخْرَى
وَكَذَلِكَ الرُّسُلُ تُبْتَلَى وَتَكُونُ لَهَا الْعَاقِبَةُ وَسَأَلْتُكَ
بِمَاذَا يَأْمُرُكُمْ فَرَعَمْتَ أَنَّهُ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ
وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَيَنْهَأَكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ
آبَاؤُكُمْ وَيَأْمُرُكُمْ بِالصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالْعَفَافِ
وَالْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَأَدَاءِ الْأَمَانَةِ قَالَ وَهَذِهِ صِفَةُ
النَّبِيِّ قَدْ كُنْتُ أَعْلَمُ أَنَّهُ خَارِجٌ وَلَكِنْ لَمْ أَظُنَّ أَنَّهُ
مِنْكُمْ وَإِنْ يَكُ مَا قُلْتُ حَقًّا فَيُوشِكُ أَنْ يَمْلِكَ
مَوْضِعَ قَدَمَيَّ هَاتَيْنِ وَلَوْ أَرَجُو أَنْ أَخْلُصَ إِلَيْهِ
لَتَجَشَّمْتُ لُقِيَّهِ وَلَوْ كُنْتُ عِنْدَهُ لَغَسَلْتُ قَدَمَيْهِ
قَالَ أَبُو سُفْيَانَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

ono što obožavaju vaši očevi; naređuje vam namaz, iskrenost, milostinju i moralnu krjepost, ispunjavanje ugovora i izvršavanje emaneta, a to su – reče Herakle – svojstva vjerovjesnika. Znao sam da će se on pojaviti, ali nisam mislio da će biti baš od vas. Ako je ono što si rekao istina, uskoro će zavladatai i tlom pod ovim mojim nogama. Kada bih znao da ću biti kod njega iskreno primljen i zadržati prijesto, potrudio bih se za susret s njim, a da sam kod njega, prao bih mu noge.

– Tako je – kaže Ebu-Sufjan – Heraklo zatražio pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ono mu je pročitano. U njemu je stajalo: “U ime Allaha, svemu Dobročinitelja, Milostivog! Od Muhammeda, Allahovog roba i Njegovog poslanika, Heraklu, vladaru Bizantije.

– Neka je spas na onoga ko slijedi Pravi put, a potom, pozivam te pozivom islama: Primi islam – bit ćeš spašen, sretan i miran! Primi islam, Allah će ti dati dvostruku nagradu, a ako se okreneš (od ovog poziva), snosit ćeš grijeh (svoj i) svojih sugrađana.” “O, sljedbenici Knjige, pridite i slijedite riječ koja je jednaka i za nas i za vas: da ibadet ne činimo nikom osim Allahu, da Mu ne pridružujemo nikakva druga, da ne smatramo jedni druge bogovima osim Allaha, pa ako to oni odbace, recite (im): budite svjedoci da smo mi, uistinu, muslimani.”

Ebu-Sufjan prenosi:

– Pošto je pročitano pismo, podigli su se glasovi glavara Bizantije, onih oko njega, i nastade među njima velika galama. Ne znam šta su sve govorili. Tada bi naređeno pa smo odstranjeni. Kada sam sa svojim drugovima izišao i s njima se osamio, rekao sam im: “Ugled Ibn-Ebi-Kebšea (Muhammeda), stvarno je veliki, a plaši ga se, eto, i vladar Bizantije (sinova žute rase).”

– Tako mi Allaha – kaže Ebu-Sufjan – bio sam (od tada) stalno u uvjerenju da će njegova stvar pobijediti, dok Allah nije u moje srce unio islam, koga sam nekada prezirao.

فَقُرِّئَ فَإِذَا فِيهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنْ مُحَمَّدٍ عَبْدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى هِرَقْلَ عَظِيمِ الرُّومِ سَلَامٌ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أَدْعُوكَ بِدِعَايَةِ الْإِسْلَامِ أَسْلِمْ تَسْلِمًا وَأَسْلِمْ يُؤْتِكَ اللَّهُ أَجْرَكَ مَرَّتَيْنِ فَإِنْ تَوَلَّيْتَ فَعَلَيْكَ إِثْمُ الْأَرِيسِيِّينَ وَ (يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ) قَالَ أَبُو سُفْيَانَ فَلَمَّا أَنْ قَضَى مَقَالَتهُ عَلَتْ أَصْوَاتُ الَّذِينَ حَوْلَهُ مِنْ عِظَمَاءِ الرُّومِ وَكَثُرَ لَعْنُهُمْ فَلَا أَدْرِي مَاذَا قَالُوا وَأُمِرَ بِنَا فَأُخْرِجْنَا فَلَمَّا أَنْ خَرَجْتُ مَعَ أَصْحَابِي وَخَلَوْتُ بِهِمْ قُلْتُ لَهُمْ لَقَدْ أَمَرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ هَذَا مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ يَخَافُهُ قَالَ أَبُو سُفْيَانَ وَاللَّهِ مَا زِلْتُ ذَلِيلًا مُسْتَيْقِنًا بِأَنَّ أَمْرَهُ سَيُظْهَرُ حَتَّى أَدْخَلَ اللَّهُ قَلْبِي الْإِسْلَامَ وَأَنَا كَارِهِ.

2942. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme Ka'nebi, njemu prenio Abdul-Aziz b. Ebu-Hazim od svoga oca, a on od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na Dan Hajbera govori:

– Dat ću zastavu čovjeku kome će Allah omogućiti da njegovom rukom (Hajber) bude oslobođen.

Zato je svaki od njih bio u nadi da će mu se dati zastava, pa su sutradan poranili i svaki iščekivaše da mu se preda zastava, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

– Gdje je Alija?

Neko reče:

– Tuži se na svoje oči.

Potom on naredi (da Alija dođe). On mu učini dovu, puhnu mu u oči i oboljelo mjesto ozdravi kao da ništa nije bilo.

Tada Alija reče:

– Borit ćemo se protiv njih dok ne budu ono što i mi.

– Polahko – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – dok se ne spustiš u njihova dvorišta. Tada ih pozovi u islam i saopći im čime su zaduženi!

– Tako mi Allaha, da Allah tvojim sebebom uputi na Pravi put nekog čovjeka, bolje ti je nego da imaš krda crvenih deva.¹

٢٩٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ الْقَعْنَبِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ يَوْمَ خَيْبَرَ لَأُعْطِينَ الرَّايَةَ رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ فَقَامُوا يَرْجُونَ لِذَلِكَ أَيُّهُمْ يُعْطَى فَعَدَوْا وَكُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَى فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَأَمَرَ فَدُعِيَ لَهُ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ فَبَرَأَ مَكَانَهُ حَتَّى كَأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ بِهِ شَيْءٌ فَقَالَ نَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرُهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يُهْدَى بِكَ رَجُلٌ وَاحِدٌ خَيْرٌ لَكَ مِنْ حُمْرِ النَّعَمِ .

¹ Početkom 7. g. po Hidžri, upravo 20 dana po povratku Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s Hudejbije, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je na Hajber. Prema navodima Ibn-Ishaka, on je poslao Ebu-Bekra da osvoji neke utvrde Hajbera, ali se Ebu-Bekr poslije neuspješne borbe povukao. Sutradan je poslao Omera, ali se i on vratio nesvršenog posla. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sutra će se dati zastava čovjeku koga vole Allah i Njegov Poslanik i koji neizmjereno voli Allaha i Njegovog Poslanika i Allah će mu omogućiti osvajanja bez uzmicanja.”

Tu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obavio čin predavanja zastave, blagoslovio Aliju i on je svoj zadatak uspješno izvršio.

2943. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Mu'avija b. Amr, ovome Ebu-Ishak od Humejda, koji je izjavio:

– Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako govori: “Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zavojevaio na koji narod ne bi napadao dok ne svane, pa ako bi kod njih čuo ezan, povukao bi se, a ako ne bi čuo, napao bi poslije svanuća. Tako smo se spustili Hajberu noću.”

2944. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Isma'il b. Dža'fer od Humejda, a on od Enesa:

– Kada bi nas Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poveo u borbu...²

2945. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, (on) od Humejda, a (ovaj) od Enesa, radijallahu anhu:

– Vjerovjesnik je krenuo u Hajber i do njega došao noću, a kada bi stigao do kojeg plemena noću, ne bi na njih napadao dok se ne pojavi zora. Kad je svanulo i Jevreji bili izišli sa svojim lopatama i torbama i vidjeli ga, vikali su:

“Muhammed! Boga mi, Muhammed i vojska!”
Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio: “Allah je najveći! Propao je Hajber! Zaista, kad smo se već spustili u predvorje naroda, zlo je jutro osvanulo onima koji su (uzaludno) opominjani.”

٢٩٤٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا غَزَا قَوْمًا لَمْ يُغِرْ حَتَّى يُصْبِحَ فَإِنْ سَمِعَ أَذَانًا أَمْسَكَ وَإِنْ لَمْ يَسْمَعْ أَذَانًا أَغَارَ بَعْدَ مَا يُصْبِحُ فَنَزَلْنَا خَيْبَرَ لَيْلًا .

٢٩٤٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا غَزَا بَنًا .

٢٩٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ إِلَى خَيْبَرَ فَجَاءَهَا لَيْلًا وَكَانَ إِذَا جَاءَ قَوْمًا بَلِيلٌ لَا يُغِرُّ عَلَيْهِمْ حَتَّى يُصْبِحَ فَلَمَّا أَصْبَحَ خَرَجَتْ يَهُودُ بِمَسَاحِيهِمْ وَمَكَاتِلِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَاللَّهِ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ) .

² Nastavak prijevoda djelomično navedenog hadisa glasi: “... protiv kojeg plemena, ne bi noću dozvolio napad dok ne svane. Potom bi malo očekao, pa ako bi kod njih čuo ezan, povukao bi se, a ako ne bi čuo, navalio bi na njih.”

2946. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija, a (ovome) prenio Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Naređeno mi je da se borim protiv svijeta sve dok ne bude izgovarao: Nema Boga osim Allaha. Pa ko izgovori: Nema Boga osim Allaha, sačuvao je od mene sebe i svoj imetak, osim kada to islam zahtijeva, a njegov (konačni) obračun pripada Allahu.”

Ovu izjavu prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, još Omer i Ibn-Omer.

KO SE ODLUČIO NA NEKI VOJNI POHOD ALUDIRAJUĆI NA DRUGI I KO JE VOLIO KRENUTI U POHOD ČETVRTKOM

2947. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Ukajla, a (on) od Ibn-Šihaba, koji je rekao:

– Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka'b b. Malik, da je Abdullah b. Ka'b, koji je bio vodič (slijepom) Ka'bu između ostalih njegovih sinova, rekao:

– Čuo sam od Ka'ba b. Malika, kada je izostao (od vojne na Tebuk) iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi htio krenuti na neki vojni pohod, a da ne bi aludirao na neki drugi.”

2948. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed da mu je saopćio Abdullah, njemu prenio Junus od Zuhrija, koji je rekao:

– Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Abdullah b. Ka'b b. Malik:

“Čuo sam Ka'ba b. Malika radijallahu anhu, kako kaže: ‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rijetko bi vojnu (javno) spremao, nego bi je ukrio nečim drugim. Tako nije bilo s

٢٩٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أُمِرْتُ أَنْ أَقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَقَدْ عَصَمَ مِنِّي نَفْسَهُ وَمَالَهُ إِلَّا بِحَقِّهِ وَحِسَابُهُ عَلَى اللَّهِ .

رَوَاهُ عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ مَنْ أَرَادَ غَزْوَةً فَوَرَى بِغَيْرِهَا وَمَنْ أَحَبَّ الْخُرُوجَ يَوْمَ الْخُمَيْسِ

٢٩٤٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ ابْنُ مَالِكٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ قَائِدَ كَعْبٍ مِنْ بَنِيهِ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَمْ يَكُنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُرِيدُ غَزْوَةً إِلَّا وَرَى بِغَيْرِهَا .

٢٩٤٨. وَحَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ ابْنُ مَالِكٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَلَّمَا يُرِيدُ غَزْوَةً يَغْزُوهَا إِلَّا وَرَى بِغَيْرِهَا حَتَّى كَانَتْ غَزْوَةُ تَبُوكَ فَغَزَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

vojnomo na Tebuk. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pošao je na tu vojnu po velikoj vrućini, krenuo na dalek i opasan put. Krenuo je u borbu protiv (brojno) većeg neprijatelja, pa je muslimanima otkrio njihovo stanje kako bi dobro spremili ratne potrepsštine protiv svoga neprijatelja na način kako je to on htio.”

2949. Od Junusa je preneseno, (a on) od Zuhrija, koji je rekao:

Saopćio mi je Abdur-Rahman b. Ka'b b. Malik, radijallahu anhu, da Ka'b b. Malik govoraše: “Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izlazio na vojni pohod, malo bi kada izlazio (drugim danom) osim četvrtkom.”

2950. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, (ovome) saopćio Ma'mer od Zuhrija, on od Abdur-Rahmana b. Ka'ba b. Malika, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao u četvrtak na vojnu na Tebuk, a on je volio kretati četvrtkom.

POLAZAK (NA PUT) POSLIJE PODNE

2951. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Hammad od Ejjuba, (on) od Ebu-Kilaba, a (ovaj) od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je u Medini podne od četiri rekata, a ikindiju u Zul-Hulejfi od dva rekata, i čuo sam ih kako glasno izgovaraju telbiju skupno za oboje (hadž i umru).

فِي حَرْشٍ شَدِيدٍ وَاسْتَقْبَلَ سَفَرًا بَعِيدًا وَمَفَازًا وَاسْتَقْبَلَ غَزَاً عَدُوٌّ كَثِيرٌ فَجَلَّى لِلْمُسْلِمِينَ أَمْرَهُمْ لِيَتَأَهَّبُوا أَهْبَةً عَدُوَّهُمْ وَأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِ الَّذِي يُرِيدُ .

٢٩٤٩. وَعَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ كَعْبٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ كَعْبَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ يَقُولُ لِقَلَمًا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْرُجُ إِذَا خَرَجَ فِي سَفَرٍ إِلَّا يَوْمَ الْخَمِيسِ .

٢٩٥٠. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ مَالِكٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ فِي غَزَاةٍ تَبُوكَ وَكَانَ يُحِبُّ أَنْ يَخْرُجَ يَوْمَ الْخَمِيسِ .

بَابُ الْخُرُوجِ بَعْدَ الظُّهْرِ

٢٩٥١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِالْمَدِينَةِ الظُّهْرَ أَرْبَعًا وَالْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكَعَتَيْنِ وَسَمِعْتُهُمْ يَصْرُخُونَ بِهَا جَمِيعًا .

POLAZAK (NA PUT) KRAJEM MJESECA

Kurejb je rekao prenoseći od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je iz Medine pošto je ostalo pet dana zul-ka'deta, a stigao u Mekku kada su prošle četiri noći zul-hidždžeta.

2952. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme od Malika, (on) od Jahjaa b. Seida, a (ovaj) od Amre, kćerke Abdur-Rahmana, da je ona čula Aišu, radijallahu anha, kako kaže:

– Izišli smo (iz Medine) s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada je ostalo pet noći zul-ka'dea, a namjeravali smo obaviti samo hadž, pa kada smo se približili Mekki, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi: “Ko nema kod sebe (pribavljen) kurban, kada učini tavaf oko Ka'be i obavi brzo hodanje (sa'j) između Safe i Merve, neka se oslobodi ihrama.”

Aiša je još izjavila:

– Potom nam je na dan klanja kurbanu uneseno (u šator) meso govečeta.

– Šta je ovo? – upitala sam.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – reče (donosilac) – zaklao je kurban i za svoje supruge.

Jahja je kazao:

– Spomenuo sam ovaj slučaj Kasimu b. Muhammedu, a on reče:

“Allaha mi, prenijela ti je taj događaj potpuno detaljno (i vjerno).”

بَابُ الْخُرُوجِ آخِرِ الشَّهْرِ

وَقَالَ كُرَيْبٌ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا انْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْمَدِينَةِ لِحُمْسِ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ وَقَدِمَ مَكَّةَ لِارْبَعِ لَيَالٍ خَلَوْنَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ .

٢٩٥٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهَا سَمِعَتْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَقُولُ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِحُمْسِ لَيَالٍ بَقِينَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ وَلَا نُرَى إِلَّا الْحَجَّ فَلَمَّا دَنَوْنَا مِنْ مَكَّةَ أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ هَدْيٌ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ وَسَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ أَنْ يَحِلَّ قَالَتْ عَائِشَةُ فَدَخَلَ عَلَيْنَا يَوْمَ النَّحْرِ بِلَحْمٍ بَقَرٍ فَقُلْتُ مَا هَذَا فَقَالَ نَحَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ أَزْوَاجِهِ قَالَ يَحْيَى فَذَكَرْتُ هَذَا الْحَدِيثَ لِلْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ فَقَالَ أَتَيْتُكَ وَاللَّهِ بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ .

POLAZAK (NA PUT ILI BITKU)
UZ RAMAZAN

2953. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan:

– Prenio mi je Zuhri od Ubejdullaha, (on) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao je (iz Medine) uz ramazan i postio je, a kada smo stigli u Kedid, omrsio se.”

Sufjan je rekao da je Zuhri izjavio:

– Saopćio mi je Ubejdullah od Ibn-Abbasa i citirao gornji hadis.

MEĐUSOBNI ISPRAĆAJ
(PRI POLASKU NA PUT ILI U BITKU)

2954. Ibn-Vehb je rekao:

– Prenio mi je Amr od Bukejra, (on) od Sulejmana b. Jesara, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

“Poslao nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na jedan vojni pohod i naredio nam: Kada susretnete dvojicu Kurejšija, toga i toga, koje imenova, spalite ih vatrom!”

– Poslije, kada smo htjeli ići, došli smo – kaže Ebu-Hurejra – da se s njim oprostimo, a on reče: “Bio sam vam naredio da spalite na vatri toga i toga, ali vatrom kažnjava samo Allah; nego, ako ih uhvatite, ubijte ih!”¹

بَابُ الْخُرُوجِ فِي رَمَضَانَ

٢٩٥٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فِي رَمَضَانَ فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ الْكَدِيدَ أَفْطَرَ قَالَ سُفْيَانُ قَالَ الزُّهْرِيُّ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ وَسَاقَ الْحَدِيثَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ هَذَا قَوْلُ الزُّهْرِيِّ وَإِنَّمَا يُقَالُ بِالْآخِرِ مِنْ فِعْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

بَابُ التَّوْدِيعِ

٢٩٥٤. وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي عَمْرُو عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْثٍ وَقَالَ لَنَا إِنْ لَقِيتُمْ فَلَانًا وَفُلَانًا لِرَجُلَيْنِ مِنْ قُرَيْشٍ سَمَاءَهُمَا فَحَرِّقُوهُمَا بِالنَّارِ قَالَ ثُمَّ أَتَيْنَاهُ نُودِعُهُ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ فَقَالَ إِنِّي كُنْتُ أَمَرْتُكُمْ أَنْ تَحَرَّقُوا فَلَانًا وَفُلَانًا بِالنَّارِ وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ أَخَذْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا.

¹ U Bitki na Bedru među zarobljenim idolopoklonicima bio je i Ebul-As b. Rebija, muž Zejnebe, kćerke Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, ali je bio pušten na slobodu pod uvjetom da Zejnebu spremi Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu. Ebul-As je to učinio. Zejnebu je pratio Hebbar b. Esved s Ibn-Sekenom. Na putu su poplašili devu i Zejneba je s nje pala, povrijedila se i oboljela. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, za ovim je poslao jednu grupu ashaba pod zapovjedništvom Hamze b. Amra Eslemija, ali su zlikovci pravovremeno umakli. Hebbar je po oslobođenju Mekke primio islam i bio dobar musliman, ali su mu ashabi to nedjelo često isticali, pa im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu pritužbu to zabranio.

Negativna prošlost ljudi ne smije se iznositi ako će to doprinijeti razbijanju jedinstva zajednice.

STARJEŠINI SE MORA BITI POSLUŠAN I POKORAN

2955. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Ubejdullaha, koji je rekao:

– Prenio mi je Nafi' od Ibn-Omera, radijallahu anhum, on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a prenio mi je i Muhammed b. Sabbah prenoseći od Isma'ila b. Zekerijaa, (on) od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, (ovaj opet) da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Poslušnost i pokornost je dužnost sve dok se ne bude naređivalo grijehenje, a kada se bude naredilo nešto grješno, tada nema više poslušnosti i pokornosti.”

(TREBA SE) BORITI IZA STARJEŠINE I ŠTITITI SE NJIME

2956. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu'ajb:

– Prenio nam je Ebu-Zinad da je A'radž čuo Ebu-Hurejru koji kaže da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Mi smo posljednji (došli na ovaj svijet), a prvi ćemo biti (u obračunu i ulasku u Džennet na drugom svijetu).”

2957. Ovim istim nizom prenosilaca (senedom) preneseno je:

– Ko je pokoran meni, pokoran je i Allahu, a ko je neposlušan meni, neposlušan je i Allahu. Ko se pokorava svome zapovjedniku, on se pokorava meni, a ko se ne pokorava svome zapovjedniku, on se ne pokorava ni meni.

Starješina je štit iza koga se treba boriti i štititi se njime, pa ako naređuje bogobožnost i pravedno sudi, on će za to imati nagradu, a ako naređuje nešto drugo, zaista će za to biti odgovoran.

بَابُ السَّمْعِ وَالطَّاعَةِ لِلْإِمَامِ

٢٩٥٥. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ صَبَّاحٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّاءَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ حَقٌّ مَا لَمْ يُؤْمَرْ بِالْمَعْصِيَةِ فَإِذَا أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ .

بَابُ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَاءِ الْإِمَامِ وَيُنْتَقَى بِهِ

٢٩٥٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ أَنَّ الْأَعْرَجَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ .

٢٩٥٧. وَبِهِذَا الْإِسْنَادِ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَمَنْ يُطِيعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ يَعْصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي وَإِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيُنْتَقَى بِهِ فَإِنْ أَمَرَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَعَدَلَ فَإِنَّ لَهُ بِذَلِكَ أَجْرًا وَإِنْ قَالَ بِغَيْرِهِ فَإِنَّ عَلَيْهِ مِنْهُ .

ZAKLETVA NA VJERNOST U RATU DA NEĆE BJEŽATI

Neki su od prenosilaca rekli: “(Zakletva) ... na smrt”, na osnovu riječi Uzvišenoga: “Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli...”¹

2958. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, a njemu prenio Džuvejri od Nafija, koji je rekao:

– Ibn-Omer, radijallahu anhum, izjavio je: “Sljedeće godine (po Hudejbijskom ugovoru) vratili smo se i nisu se sastala ni dvojica od nas pod drvetom pod kojim smo se zaklinjali, drvetom koje je bilo milost Allahova.”

Pitao sam Nafija (kaže Džuvejri): “Na šta su se zaklinjali ashabi? Na smrt?”

– Ne – odgovorio je Nafi‘. – Njihova zakletva bila je na ime strpljivosti (ustrajnosti).

2959. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, ovome prenio Amr b. Jahja od Abbada b. Temima, a (on) od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Kada je bila nastupila žega, dođe mu glasnik i reče: “Ibn-Hanzale se zaklinje ljudima na smrt!”

– Ne, rekao je on – na to se ne zaklinjem nikom poslije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.²

بَابُ الْبَيْعَةِ فِي الْحَرْبِ أَنْ لَا يَفِرُوا

وَقَالَ بَعْضُهُمْ عَلَى الْمَوْتِ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ
الشَّجَرَةِ).

٢٩٥٨. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
جُوَيْرِيَّةٌ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا رَجَعْنَا مِنَ الْعَامِ الْمُقْبِلِ فَمَا اجْتَمَعَ مِنَّا اثْنَانِ
عَلَى الشَّجَرَةِ الَّتِي بَايَعْنَا تَحْتَهَا كَانَتْ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ
فَسَأَلْتُ نَافِعًا عَلَى أَيِّ شَيْءٍ بَايَعَهُمْ عَلَى الْمَوْتِ
قَالَ لَا بَلْ بَايَعَهُمْ عَلَى الصَّبْرِ.

٢٩٥٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
وُهَيْبٌ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى عَنْ عَبَادِ بْنِ تَمِيمٍ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ
زَمَنُ الْحَرَّةِ أَتَاهُ آتٍ فَقَالَ لَهُ إِنَّ ابْنَ حَنْظَلَةَ يُبَايِعُ
النَّاسَ عَلَى الْمَوْتِ فَقَالَ لَا أُبَايِعُ عَلَى هَذَا أَحَدًا
بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ.

1 Nastavak prijevoda 18. i 19. ajeta poglavlja El-Feth glasi:

“On je znao šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom i bogatim plijenom koji će uzeti, jer Allah je Silan i Mudar.”

2 Navedeno krvoproliće u Medini bilo je 63. g. po Hidžri u doba vladavine Jezida b. Mu‘avije. Abdullah b. Hanzale s nekoliko uglednih Medinelijsa otišao je Jezidu u Kufu da ga izmiri s Abdullahom b. Zubejrom, koji je samostalno upravljao Medinom i još nekim gradovima. Poslije neuspjelih pregovora delegacija se vrati u Medinu i dade zakletvu vjernosti Abdullahu b. Zubejru, a Jezid posla vojsku i silom zauze Medinu i ostale krajeve privržene Abdullahu. Pri zauzeću Medine poginulo je oko 10.000 stanovnika među kojima i 1.700 uglednih građana.

2960. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu prenio Jezid b. Ebu-Ubejd od Seleme, radijallahu anhu, koji je izjavio:

- Dao sam zakletvu vjernosti Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, potom krenuo pod hlad stabla, pa kada su ljudi otišli, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upita:
- Ibn-Ekve‘, jesi li položio zakletvu?
- Rekao sam – kaže Ibn-Ekve‘: “Zavjetovao sam se, Allahov Poslaniče, (zajedno s ljudima).”
- I opet (učini)! – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.
- Tada sam mu se zakleo – drugi put.
- Potom sam ga upitao (kaže Jezid b. Ebu-Ubejd): “Ebu-Muslime (nadimak Ibn-Ekve‘), na ime čega ste se tada zaklinjali?”
- Na smrt – odgovori on.

2961. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu prenio Šu‘be od Humejda, rekavši:

- Čuo sam Enesa, radijallahu anhu, kako kaže: Ensarije su na dan (Bitke) na Hendeku izgovarali: “Mi smo se zavjetovali (obavezali) Muhammedu na borbu dok smo živi.”
- Tada im je on odgovorio riječima:
- “Allahu moj, nema pravog života osim ahiretskog života, pa počasti (njime) ensarije i muhadžire!”

2962, 2963. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Muhammeda b. Fudajla da prenosi od Asima, (on) od Ebu-Usmara, (ovaj) od Mudžašija, radijallahu anhu, sljedeće:

- Došli smo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ja i moj brat i rekli: “Zakuni nas na seljenje (iz Mekke)!”
- Hidžra je prošla – reče on.
- Pa na što da se zakunem? – upitah.
- Na islam i borbu (za islam) – odgovori on.

٢٩٦٠. حَدَّثَنَا الْمُكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ ابْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَايَعْتُ النَّبِيَّ ﷺ ثُمَّ عَدَلْتُ إِلَى ظِلِّ الشَّجَرَةِ فَلَمَّا خَفَّ النَّاسُ قَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ أَلَا تُبَايِعُ قَالَ قُلْتُ قَدْ بَايَعْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ وَأَيْضًا فَبَايَعْتُهُ الثَّانِيَةَ فَقُلْتُ لَهُ يَا أَبَا مُسْلِمٍ عَلَى أَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تُبَايِعُونَ يَوْمَئِذٍ قَالَ عَلَى الْمَوْتِ .

٢٩٦١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَتْ الْأَنْصَارُ يَوْمَ الْخَنْدَقِ تَقُولُ نَحْنُ الَّذِينَ بَايَعُوا مُحَمَّدًا عَلَى الْجِهَادِ مَا حَيِينَا أَبَدًا فَأَجَابَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ فَأَكْرَمَ الْأَنْصَارَ وَالْمُهَاجِرَةَ .

٢٩٦٢-٢٩٦٣. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ مُحَمَّدَ بْنَ فُضَيْلٍ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ مُجَاشِعٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَنَا وَأَخِي فَقُلْتُ بَايَعْنَا عَلَى الْهَجْرَةِ فَقَالَ مَضَتْ الْهَجْرَةُ لِأَهْلِهَا فَقُلْتُ عَلَامَ تُبَايَعْنَا قَالَ عَلَى الْإِسْلَامِ وَالْجِهَادِ .

STARJEŠINA NAREĐUJE LJUDIMA ONO ŠTO MOGU UČINITI

2964. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu prenio Džerir od Mensura, a (ovaj) od Ebu-Vaila, koji je kazao:

– Abdullah, radijallahu anhu, rekao je: “Danas mi dođe (jedan) čovjek i upita me nešto što mu nisam znao odgovoriti.”

– Šta misliš (pitao me) o energičnom čovjeku s vojnom opremom koji iziđe s nekim od naših zapovjednika na vojnu, pa nam on naredi ono što nismo u mogućnosti učiniti?

– Allaha mi, ne znam, odgovorio sam mu. Samo ću ti reći: Mi smo bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on nam nije naredio nijedan posao a da ga nismo mogli uraditi. Zaista, svaki od vas bit će na dobru sve dok se boji Allaha, a kada se u njemu pojavi nešto sumnjivo, on pita za to drugog čovjeka i on ga od toga izliječi, a može biti da i ne pronađu lijeka.

– Tako mi Jednog i Jedinog Boga, osim kojeg nema drugog boga, napominjem da je ono što je ostalo od ovoga svijeta samo kao jezero čija je čista voda popijena, a ostatak sami mulj.

KADA VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, NE BI OTPOČEO BORBU POČETKOM DANA, ODGODIO BI JE DO POSLIJE SKRETANJA SUNCA SA ZENITA

2965. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Mu'avija b. Amr, (ovome) prenio Ebu-Ishak, a to je bio Fezari, od Musaa b. Ukbe, on od Salima Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a koji je bio njegov pisar, koji je rekao:

– Umeru b. Ubejdullahu pisao je Abdullah b. Ebu-Evfa, radijallahu anhuma, pismo i ja sam mu ga pročitao:

بَابُ عَزْمِ الْإِمَامِ عَلَى النَّاسِ فِيمَا يُطِيقُونَ

٢٩٦٤. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَقَدْ أَتَانِي الْيَوْمَ رَجُلٌ فَسَأَلَنِي عَنْ أَمْرِ مَا دَرَيْتُ مَا أَرَدُ عَلَيْهِ فَقَالَ أَرَأَيْتَ رَجُلًا مُؤَدِّيًا نَشِيطًا يَخْرُجُ مَعَ أَمْرَاتِنَا فِي الْمَغَازِي فَيَعْزِمُ عَلَيْنَا فِي أَشْيَاءَ لَا نُحْصِيهَا فَقُلْتُ لَهُ وَاللَّهِ مَا أَدْرِي مَا أَقُولُ لَكَ إِلَّا أَنَا كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَعَسَى أَنْ لَا يَعْزِمَ عَلَيْنَا فِي أَمْرٍ إِلَّا مَرَّةً حَتَّى نَفْعَلَهُ وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَنْ يَزَالَ بِخَيْرٍ مَا اتَّقَى اللَّهَ وَإِذَا شَكَّ فِي نَفْسِهِ شَيْءٌ سَأَلَ رَجُلًا فَشَفَاهُ مِنْهُ وَأَوْشَكَ أَنْ لَا تَجِدُوهُ وَالَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ مَا أَذْكَرُ مَا غَبَرَ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا كَالثَّغْبِ شَرِبَ صَفْوُهُ وَبَقِيَ كَدْرُهُ.

بَابُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ أَوَّلَ النَّهَارِ أَخَّرَ الْقِتَالَ حَتَّى تَزُولَ الشَّمْسُ

٢٩٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ عَمْرِو حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ وَكَانَ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u nekim od svojih dana u kojima bi se susreo (s neprijateljem) sačekao bi dok Sunce ne bi krenulo sa zenita.”

2966. Potom bi ustao među ljudima i rekao: “O, ljudi, ne priželjkujte sukob s neprijateljem! Molite Allaha za zaštitu, a kada se s neprijateljem sukobite, budite strpljivi i znajte da je Džennet pod sjenama sabalja!”

Potom je izgovarao: “Allahu moj, koji si spustio Knjigu (Kur'an), Pokretaču oblaka, Ti koji poražavaš skupine (saveznika idolopoklonika), porazi ih i pomози nas protiv njih!”¹

ČOVJEK TREBA TRAŽITI OD STARJEŠINE DOZVOLU ZA IZOSTANAK

na osnovu Allahovih, dželle šanuhu, riječi:

“Pravi vjernici su samo oni koji u Allaha i Njegovog Poslanika vjeruju, a koji se, kad su s njim na kakvom odgovornom sastanku, ne udaljuju dok od njega dopuštenje ne dobiju...” pa do kraja ajeta.²

2967. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim, njemu prenio Džerir od Mugire, (ovaj) od Ša'bija, a (on) od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vojevao sam s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi se priključi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok sam jašio na našem devcu, koji je već bio klonuo da skoro nije mogao ići.

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا فَقَرَأَتْهُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا أَنْتَظَرَ حَتَّى مَالَتْ الشَّمْسُ .

٢٩٦٦. ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ خَطِيبًا قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُّوْا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِيَ السَّحَابِ وَهَازِمَ الْأَحْزَابِ اهْزِمْنَهُمْ وَانصُرْنَا عَلَيْهِمْ .

بَابُ اسْتِئْذَانِ الرَّجُلِ الْإِمَامَ

لِقَوْلِهِ (إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوهُ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ) إِلَى آخِرِ الْآيَةِ .

٢٩٦٧. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْمُغِيرَةِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَتَلَّحَقَ بِي النَّبِيُّ ﷺ وَأَنَا عَلَى نَاصِحٍ لَنَا قَدْ أَغْيَا فَلَا يَكَادُ يَسِيرُ فَقَالَ لِي مَا لِبَعِيرِكَ

¹ Rezultati rada i ljudske aktivnosti zavise od niza subjektivnih i objektivnih uvjeta, o kojima čovjek mora voditi računa. Fizički poslovi pa i ratovanje bit će uspješniji u časovima umjerenije temperature, s pojavom zore i u predvečerje. Zato je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obustavljao napade nastupom podnevske žege i povlačio vojne jedinice u pozadinu na odmor i sređivanje za večernju borbu.

² Nastavak prijevoda 62. ajeta poglavlja En-Nur glasi: “... Oni koji od tebe traže dopuštenje, u Allaha i Poslanika Njegovog doista vjeruju. I kad oni zatraže dopuštenje od tebe zbog kakva posla svoga, dopusti kome hoćeš od njih, i zamoli Allaha da im oprost i jer Allah prašta i on je milostiv.”

- Šta ti je devcu? – upita me.
- Umorio se, odgovorih.
- Tada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, malo izosta – kaže Džabir – potjera ga i blagoslovi, pa je od tada stalno bio ispred deva, išao je ispred njih.
- Šta misliš sada o svom devcu? – upita me Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije.
- Dobro je, odgovorio sam, stigao ga tvoj blagoslov.
- Hoćeš li ga prodati? – upita.
- Zastidio sam se – kaže Džabir – a nismo imali druge deve (za natapanje).
- Da, rekao sam – kaže Džabir.
- Pa prodaj ga meni! – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.
- Prodao sam mu ga s tim da imam pravo da ga jašem dok ne stignem u Medinu.
- Tada sam – kaže Džabir – rekao:
- “Ja sam se, Allahov Poslaniče, oženio.”
- Potom sam od njega tražio dozvolu i on mi je odobrio pa sam išao ispred ljudi do Medine i sve dok nisam došao u Medinu. Tada me je susreo moj daidža, pitao me za devca i ja sam mu saopćio šta sam s njim učinio, a on me ukori.
- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada sam od njega zatražio dozvolu (da predvodim ljude), upita:
- “Jesi li vjenčao djevojku ili udovicu?”
- Vjenčao sam udovicu – odgovorih.
- Da si vjenčao djevojku – reče on – pa da se s njom zabavljaš i da se ona zabavlja s tobom!
- Allahov Poslaniče, rekoh, umro mi je otac, odnosno, poginuo je kao šehid, a ja imam malih sestara i nisam želio vjenčati onu koja je slična njima pa da ih ne može odgajati i brinuti se za njih. Zato sam vjenčao udovicu da bi se o njima (više) starala i odgajala ih.
- Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu, poranio sam mu – kaže

قَالَ قُلْتُ عَمِي قَالَ فَتَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَزَجَرَهُ
وَدَعَا لَهُ فَمَا زَالَ بَيْنَ يَدَيِ الْإِبِلِ قَدَّامَهَا يَسِيرُ
فَقَالَ لِي كَيْفَ تَرَى بَعِيرَكَ قَالَ قُلْتُ بِخَيْرٍ قَدْ
أَصَابَتْهُ بَرَكَتُكَ قَالَ أَفَتَبِيعُنِيهِ قَالَ فَاسْتَحْيَيْتُ وَلَمْ
يَكُنْ لَنَا نَاصِحٌ غَيْرُهُ قَالَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَبِيعْنِيهِ
فَبِعْتُهُ إِيَّاهُ عَلَى أَنَّ لِي فَقَارَ ظَهْرِهِ حَتَّى أَبْلُغَ الْمَدِينَةَ
قَالَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي عَرُوسٌ فَاسْتَأْذَنْتُهُ
فَإَذِنَ لِي فَتَقَدَّمْتُ النَّاسَ إِلَى الْمَدِينَةِ حَتَّى
أَتَيْتُ الْمَدِينَةَ فَلَقَيْنِي خَالِي فَسَأَلَنِي عَنِ الْبَعِيرِ
فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا صَنَعْتُ فِيهِ فَلَا مَنِي قَالَ وَقَدْ كَانَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِي حِينَ اسْتَأْذَنْتُهُ هَلْ
تَزَوَّجْتَ بَكْرًا أَمْ ثَيِّبًا فَقُلْتُ تَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا فَقَالَ
هَلَّا تَزَوَّجْتَ بَكْرًا تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ قُلْتُ
يَا رَسُولَ اللَّهِ تُؤَفِّي وَالِدِي أَوْ اسْتَشْهَدَ وَلِي
أَخَوَاتٌ صِغَارٌ فَكَرِهْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ مِثْلَهُنَّ
فَلَا تُؤَدِّبُهُنَّ وَلَا تَقُومُ عَلَيْهِنَّ فَتَزَوَّجْتُ ثَيِّبًا
لِتَقُومَ عَلَيْهِنَّ وَتُؤَدِّبَهُنَّ قَالَ فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ الْمَدِينَةَ غَدَوْتُ عَلَيْهِ بِالْبَعِيرِ فَأَعْطَانِي ثَمَنَهُ
وَرَدَّهُ عَلَيَّ قَالَ الْمَغِيرَةُ هَذَا فِي قَضَائِنَا حَسَنٌ
لَا نَرَى بِهِ بَأْسًا .

Džabir – s devcom, a on mi dade njegovu novčanu vrijednost i vrati mi ga.

Mugire je izjavio: “Ovo (uvjetovanje ukupoprodaji) pri našem isplaćivanju duga je lijep postupak i u tome ne vidimo nikakvu štetu.”

O ONOM KO JE KRENUO NA VOJNU NEPOSREDNO POSLIJE VJENČANJA

O tome je Džabir prenio hadis od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (misli se na hadis Džabira koji je naveden u prethodnom poglavlju).

KO JE ODABRAO (KRETANJE U) VOJNU POSLIJE BRAČNOG KONTAKTA

To je prenio Ebu-Hurejra od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (misli se na hadis koji dolazi u poglavlju: “O riječima Vjerovjesnika: Dozvoljen vam je ratni plijen...”)

ŽURBA STARJEŠINE PRI (POJAVI) STRAHA

2968. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Šu‘be, koji je rekao:

– Prenio mi je Katade da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazao:

“U Medini je zavladao strah (od neprijatelja) pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao Ebu-Talhinog konja i poslije izjavio: ‘Nismo nikoga vidjeli, a uvjerio sam se da je konj bio kao more (ne prestaje trčati, baš kao što more ne presušuje).’”

بَاب مَنْ غَزَا وَهُوَ حَدِيثُ عَهْدٍ بِعَرْسِهِ

فِيهِ جَابِرٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

بَاب مَنْ اخْتَارَ الْغَزَا بَعْدَ الْبِنَاءِ

فِيهِ أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

بَاب مُبَادَرَةِ الْإِمَامِ عِنْدَ الْفَزَعِ

٢٩٦٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ بِالْمَدِينَةِ فَزَعٌ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ فَقَالَ مَا رَأَيْنَا مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ وَجَدْنَاهُ لَبَحْرًا.

ŽURBA I TRČANJE PRI OPASNOSTI

2969. PRIČAO NAM JE Fadl b. Sehl, njemu Husein b. Muhammed, (ovome) prenio Džerir b. Hazim od Muhammeda, a (on) da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, kazao:

– Narod se bio uplašio (u Medini) i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao tromog Ebu-Talhinog konja. Trkom je sam izišao (izvan grada) pa su i ljudi jašući trčali za njim.

Poslije je kazao: “Ne plašite se! Konj je stvarno kao more (ne prestaje trčati).”

I poslije tog dana nije ga mogao više niko preteći.

PLAĆE ZAMJENIKU VOJNOG OBVEZNIKA I POKLANJANJE STOKE ZA JAHANJE I TOVARENJE NA ALLAHOVOM PUTU

Mudžahid je izjavio:

– Rekao sam Ibn-Omeru: “Želim u borbu!”

– Ja (opet) želim da te pomognem dijelom svoga imetka – rekao je on.

– Allah mi je dao svega u izobilju – rekao sam.

– Zaista imaš bogatstvo – rekao je Ibn-Omer – a ja opet želim da u tome bude nešto i moga imetka.

Omer je izjavio:

– Pojedinci uzimaju iz ove (državne) blagajne da bi se borili, a onda se ne bore. Ko tako čini, mi imamo pravo na njegov imetak sve dok od njega ne oduzmemo ono što je on uzeo.

Tavus i Mudžahid su rekli:

– Kada ti se što preda da s tim izideš na Allahov put, učini s tim kako hoćeš i ostavi to kod svoje porodice.

بَابُ السَّرْعَةِ وَالرُّكُضِ فِي الْفَزَعِ

٢٩٦٩. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ سَهْلٍ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ ابْنِ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ فَرَعَ النَّاسُ فَرَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا لِأَبِي طَلْحَةَ بَطِيئًا ثُمَّ خَرَجَ يَرْكُضُ وَحْدَهُ فَرَكِبَ النَّاسُ يَرْكُضُونَ خَلْفَهُ فَقَالَ لَمْ تُرَاعُوا إِنَّهُ لَبَحْرٌ فَمَا سُبِقَ بَعْدَ ذَلِكَ الْيَوْمَ .

بَابُ الْجَعَائِلِ وَالْحُمْلَانِ فِي السَّبِيلِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ قُلْتُ لِابْنِ عُمَرَ الْغَزْوُ قَالَ إِنِّي أَحِبُّ أَنْ أَعِيْنَكَ بِطَائِفَةٍ مِنْ مَالِي قُلْتُ أَوْسَعَ اللَّهُ عَلَيَّ قَالَ إِنَّ غِنَاكَ لَكَ وَإِنِّي أَحِبُّ أَنْ يَكُونَ مِنْ مَالِي فِي هَذَا الْوَجْهِ وَقَالَ عُمَرُ إِنَّ نَاسًا يَأْخُذُونَ مِنْ هَذَا الْمَالِ لِيُجَاهِدُوا ثُمَّ لَا يُجَاهِدُونَ فَمَنْ فَعَلَهُ فَتَحْنُ أَحَقُّ بِمَالِهِ حَتَّى نَأْخُذَ مِنْهُ مَا أَخَذَ وَقَالَ طَاوُسٌ وَجَاهِدْ إِذَا دُفِعَ إِلَيْكَ شَيْءٌ تَخْرُجُ بِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاصْنَعْ بِهِ مَا شِئْتَ وَضَعُهُ عِنْدَ أَهْلِكَ .

2970. PRIČAO NAM JE Humejd, a njemu Sufjan:
– Čuo sam Malika b. Enesa kada je pitao Zejda b. Eslema, a on odgovorio:

“Čuo sam svoga oca kako govori: Omer b. Hattab, radijallahu anhu, kazao je: Otpremio sam jednog borca na konju koga sam podario kao sadaku u ime Allaha i poslije ga vidio da se prodaje. Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Mogu li ga kupiti?’

‘Ne kupuj ga’ – reče on – ‘i vraćaj se na svoju sadaku.’”

2971. PRIČAO NAM JE Isma‘il da mu je prenio Malik od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Omer b. Hattab spremio (nekog borca) na jednog konja koga je dao kao sadaku na Allahovom putu i kasnije ga našao gdje se prodaje i htio da ga kupi, pa je za to pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on je rekao:

– Ne kupuj ga i ne vraćaj se na svoju sadaku!

2972. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu prenio Jahja b. Seid od Jahjaa b. Seida Ensarija, koji je rekao:

– Pričao mi je Ebu-Salih da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: ‘Kada ne bi bilo teško mojim sljedbenicima (ostati iza mene), ne bih izostao ni od jedne vojne, ali nekada nemam jahalice, nekada nemam dovoljno jahalice na koje bih potovario svoje drugove, a teško mi je da oni izostanu iza mene. Ja, uistinu, želim da se borim na Allahovom putu i da budem ubijen, potom da se proživim i budem ponovo ubijen, a onda budem opet proživljen.’”

٢٩٧٠. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ سَأَلَ زَيْدَ بْنَ أَسْلَمَ فَقَالَ زَيْدٌ سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَرَأَيْتُهُ يُبَاعُ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَشْتَرِيهِ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ .

٢٩٧١. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَجَدَهُ يُبَاعُ فَأَرَادَ أَنْ يَتَنَاعَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَا تَبْتَعُهُ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ .

٢٩٧٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْلَا أَنْ أَشَقُّ عَلَى أُمَّتِي مَا تَخَلَّفْتُ عَنْ سَرِيَّةٍ وَلَكِنْ لَا أَجِدُ حَوْلَةً وَلَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُهُمْ عَلَيْهِ وَيَشُقُّ عَلَيَّ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنِّي وَلَوْ دِدْتُ أَنِّي قَاتَلْتُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقُتِلْتُ ثُمَّ أُحْيِيْتُ ثُمَّ قُتِلْتُ ثُمَّ أُحْيِيْتُ .

NAJAMNIK (U BORBI)

Hasan (Basri) i Ibn-Sirin su rekli: “Najmljenom borcu pripada dio ratnog plijena.”

Atijje b. Kajs uzeo je napola jednog konja, i dio ratnog plijena na ime konja iznosio je četiri stotine zlatnika, pa je on uzeo sebi dvije stotine, a njegovom suvlasniku dao dvije stotine.

2973. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Sufjan, ovome prenio Ibn-Džurejdž od Ata'a, on od Safvana b. Ja'laa, a ovaj od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Ratovao sam zajedno s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi na Tebuku i jašio sam na mladoj devi. To mi je bio jedan od najtežih poslova pa sam uzeo najamnika i on se borio s jednim čovjekom. Jedan od njih dvojice ugrizao je drugoga. Ovaj je svoju ruku iščupao iz njegovih usta i izvalio mu sjekutiće. On je kasnije došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on je to ostavio nekažnjeno rekavši: “Zar da ti ustupi svoju ruku da je grizeš kao što ždrijebac grize (jasle)?”

O VJEROVJESNIKOVOJ, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ZASTAVI

2974. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, da je Lejs rekao:

– Prenio mi je Ukajl od Ibn-Šihaba ove riječi: “Saopćio mi je Sa'leb b. Ebu-Malik Kurezi, da je Kajs b. Sa'd Ensari, radijallahu anhu, koji je bio čuvar zastave Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, htio obaviti hadž pa se (prije oblačenja ihrama) iščešljao.”

بَابُ الْأَجِيرِ

وَقَالَ الْحَسَنُ وَابْنُ سِيرِينَ يُقَسَّمُ لِلْأَجِيرِ مِنَ الْمَغْنَمِ وَأَخَذَ عَطِيَّةُ بْنُ قَيْسٍ فَرَسًا عَلَى النُّصْفِ فَبَلَغَ سَهْمُ الْفَرَسِ أَرْبَعَ مِائَةِ دِينَارٍ فَأَخَذَ مِائَتَيْنِ وَأَعْطَى صَاحِبَهُ مِائَتَيْنِ.

٢٩٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ غَزْوَةَ تَبُوكَ فَحَمَلْتُ عَلَى بَكْرٍ فَهُوَ أَوْثَقُ أَعْمَالِي فِي نَفْسِي فَاسْتَأْجَرْتُ أَجِيرًا فَقَاتَلَ رَجُلًا فَعَصَّ أَحَدُهُمَا الْآخَرَ فَانْتَرَعَ يَدَهُ مِنْ فِيهِ وَنَزَعَ ثَنِيَّتَهُ فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ فَأَهْدَرَهَا فَقَالَ أَيْدِفْ يَدَهُ إِلَيْكَ فَتَقْضُمُهَا كَمَا يَقْضُمُ الْفَحْلُ.

بَابُ مَا قِيلَ فِي لَوَاءِ النَّبِيِّ ﷺ

٢٩٧٤. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ثَعْلَبَةُ بْنُ أَبِي مَالِكٍ الْقُرَظِيُّ أَنَّ قَيْسَ بْنَ سَعْدٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَكَانَ صَاحِبَ لَوَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرَادَ الْحَجَّ فَرَجَّلَ.

2975. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Hatim b. Isma'il od Jezida b. Ebu-Ubejda, a (on) da je Seleme b. Ekve', radijallahu anhu, kazao:

– U (vojni) na Hajber Alija, radijallahu anhu, izostao je iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jer je imao upalu oka (i krmeljao), pa je i rekao: "Izostat ću iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem."

Poslije je Alija izišao i priključio se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Noću uoči oslobađanja Hajbera Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Dat će se zastava...", ili je rekao: "Uzet će je čovjek koga vole Allah i Njegov Poslanik...", ili je kazao: "... koji voli Allaha i Njegova Poslanika, i Allah će mu dati da ga oslobodi." Kada mi (pogledasmo), a Alija tu. Mi mu se nismo nadali. Tada su ashabi govorili: "To je Alija."

Kasnije mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predao zastavu i Allah mu je omogućio da oslobodi (Hajber).

2976. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ata, njemu prenio Ebu-Usame od Hišama b. Urve, (ovaj) od svoga oca, a (on) od Nafija b. Džubejra, koji je izjavio:

– Čuo sam Abbasa kako kaže Zubejru, radijallahu anhu: "Ovdje ti je naredio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da zabodeš zastavu."

٢٩٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَخَلَّفَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي خَيْبَرَ وَكَانَ بِهِ رَمَدٌ فَقَالَ أَنَا أَتَخَلَّفُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَخَرَجَ عَلَيَّ فَلَحِقَ بِالنَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا كَانَ مَسَاءَ اللَّيْلَةِ الَّتِي فَتَحَهَا فِي صَبَاحِهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِأَعْطَيْنَ الرَّايَةَ أَوْ قَالَ لِيَأْخُذَنَّ غَدَا رَجُلٌ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَوْ قَالَ يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَإِذَا نَحْنُ بِعَلِيٍّ وَمَا نَرْجُوهُ فَقَالُوا هَذَا عَلِيٌّ فَأَعْطَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

٢٩٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ الْعَبَّاسَ يَقُولُ لِلزُّبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا هَا هُنَا أَمَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ تَرْكُزَ الرَّايَةَ .

IZJAVA VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM: "POTPOMOGNUT
SAM TIME ŠTO ME SE (NEPRIJATELJ)
PLAŠI NA RAZDALJINI HODA
OD MJESEC DANA"

i riječi Uzvišenog Allaha: "Mi ćemo uliti strah u srca onih koji neće da vjeruju zato što Allahu druge pridružuju."¹ Džabir prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...

2977. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs od Ukajla (ovaj) od Ibn-Šihaba, (on) od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Poslan sam s jezgrovitim govorom (rječitost) i potpomognut da me se plaši (neprijatelj), i dok sam spavao, dodadoše mi se ključevi riznica zemlje i staviše se u moju ruku.

Ebu-Hurejra je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, već je otišao (na drugi svijet), a vi ćete ih isprazniti."

2978. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Ubejdullah b. Abdullah da ga je Ibn-Abbas obavijestio da mu je Ebu-Sufjan rekao, da je Herakle poslao po njega dok je još bio u Jerusalemu i da je zatražio od njega pismo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kad je završio s čitanjem pisma, nastala kod njega velika buka, glasovi se uzdigoše i nas izvedoše (napolje). Kad smo već bili odstranjeni, rekao sam svojim drugovima: "Zaista, ugled Ibn-Ebi-Kebše (Muhammeda) stvarno je veliki. Plaši ga se, eto, i vladar Bizantinaca!"

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ
نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ

وَقَوْلِهِ جَلَّ وَعَزَّ (سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللَّهِ) . قَالَ جَابِرٌ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ .

٢٩٧٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بُعِثْتُ بِجَوَامِعِ الْكَلِمِ وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ فَبَيَّنَّا أَنَا نَائِمٌ أُتِيتُ بِمِفْتَاحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ فَوُضِعَتْ فِي يَدِي قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَقَدْ ذَهَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنْتُمْ تَتَثَلَوْنَهَا .

٢٩٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ وَهُمْ بِبَيْلِيَاءَ ثُمَّ دَعَا بِكِتَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا فَرَّغَ مِنْ قِرَاءَةِ الْكِتَابِ كَثُرَ عِنْدَهُ الصَّخَبُ فَارْتَفَعَتِ الْأَصْوَاتُ وَأُخْرِجْنَا فَقُلْتُ لِأَصْحَابِي حِينَ أُخْرِجْنَا لَقَدْ أَمَرَ أَمْرُ ابْنِ أَبِي كَبْشَةَ إِنَّهُ يَخَافُهُ مَلِكُ بَنِي الْأَصْفَرِ .

¹ Nastavak prijevoda 151. ajeta poglavlja Ali-Imran glasi: "... zato što druge Allahu ravnim smatraju o kojima On nije objavio ništa, Džehennem će njihovo boravište postati, a grozno će prebivalište nevjernika biti."

NOŠENJE OPSKRBE U BORBU

i riječi Uzvišenog Allaha: "... snabdijte se! A najbolja opskrba je bogobožnost..."¹

2979. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma'il da mu je prenio Ebu-Usame od Hišama, koji je kazao:
– Saopćio mi je moj otac, a također mi je prenijela Fatima od Esme, radijallahu anha, koja je rekla: "Napravila sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, putničku torbu u kući Ebu-Bekra, kada je htio seliti u Medinu, pa nismo imali ništa čime bismo svezali njegovu torbu, a ni vodenu posudu (na konju)."

Tada sam rekla Ebu-Bekru: "Boga mi, nemamo ništa čime bi to svezali osim svoje pregače."

– Razderi je nadvoje – reče on – pa jednim (dijelom) sveži mu vodenu posudu (mješčić), a drugim putničku torbu!

To sam i uradila i zbog toga sam nazvana "Žena s dvije pregače".

2980. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu saopćio Sufjan od Amra:

– Rekao mi je Ata da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kada je izjavio: "Mi smo se za vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, oprksrbljivali mesom (bajramskih) kurbana sve do Medine."²

بَابُ حَمْلِ الزَّادِ فِي الْغَزْوِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى).

٢٩٧٩. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي وَحَدَّثَنِي أَيْضًا فَاطِمَةُ عَنْ أَسْمَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ صَنَعْتُ سُفْرَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ حِينَ أَرَادَ أَنْ يُهَاجَرَ إِلَى الْمَدِينَةِ قَالَتْ فَلَمْ نَجِدْ لِسُفْرَتِهِ وَلَا لِسِقَائِهِ مَا نَرْبِطُهَا بِهِ فَقُلْتُ لِأَبِي بَكْرٍ وَاللَّهِ مَا أَجِدُ شَيْئًا أَرْبِطُ بِهِ إِلَّا نِطَاقِي قَالَ فَشَقَّيْهِ بِاثْنَيْنِ فَارْبِطِيهِ بِوَاحِدِ السَّقَاءِ وَبِالْآخِرِ السُّفْرَةَ فَفَعَلْتُ فَلِذَلِكَ سُمِّيَتْ ذَاتَ النَّطَاقَيْنِ.

٢٩٨٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَتَزَوَّدُ لِحُومِ الْأَصَاحِيِّ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَى الْمَدِينَةِ.

¹ Prijevod cijelog 197. ajeta poglavlja El-Bekare glasi:

"Hadž je u određenim mjesecima; onome ko se obaveže da će u njima obaviti hadž nema snošaja sa ženama i nema ružnih riječi, i nema svađa u danima hadža. A za dobro koje učinite Allah zna. I onim, što vam je potrebno za put, snabdijte se. A najbolja opskrba je bogobožnost. I Mene se bojte, o razumom obdareni!"

² Iz hadisa se može zaključiti:

– za putovanje se treba pristojno opskrbiti, ne prepuštati se sreći i fatalizmu;
– putnik se može opskrbiti i mesom svoga kurbana, pa makar on bio i bogat čovjek: ashabi su se, vraćajući se s hodočašća, oprksrbljivali mesom kurbana koliko im je trebalo za ishranu do stizanja svojim kućama u Medinu.

2981. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, a njemu Abdul-Vehhab:

– Čuo sam Jahjaa kada je kazao: “Saopćio mi je Bušejr b. Jesar da ga je obavijestio Suvejd b. Nu‘man, radijallahu anhu, da je on izišao s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini (Bitke) na Hajberu, i kada su bili u Sahbu, dijelu Hajbera, zvanom Donji Hajber, klanjali su ikindiju. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je hranu i nije mu se dalo ništa osim prženog brašna. I mi smo ga žvakali, jeli i pili (vodu). Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao i izaprao usta, pa smo i mi izaprali usta i klanjali.”

2982. PRIČAO NAM JE Bišr b. Merhum, njemu Hatim b. Isma‘il od Jezida b. Ebu-Ubejda, a on da je Seleme, radijallahu anhu, rekao:

– Smanjila se opskrba ljudi i nestalo im hrane pa su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, radi klanja svojih deva i on im je to dozvolio. Potom ih je susreo Omer i oni su mu to saopćili, a on reče:

– A kako ćete biti bez vaših deva?

Zatim je Omer ušao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, kako će oni ostati bez svojih deva?

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio:

– Objavi ljudima da donesu višak svojih opskrba. Potom je on učinio Allahu dovu i blagoslovio tu opskrbu, pozvao ih je s njihovim posudama i narod je kupio sve dok je nije dokrajčio.

Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Svjedočim da nema Boga osim Allaha i da sam ja Allahov Poslanik.”

٢٩٨١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ قَالَ سَمِعْتُ يَحْيَى قَالَ أَخْبَرَنِي بُشَيْرُ بْنُ يَسَارٍ أَنَّ سُوَيْدَ بْنَ النُّعْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ عَامَ خَيْبَرَ حَتَّى إِذَا كَانُوا بِالصَّهْبَاءِ وَهِيَ مِنْ خَيْبَرَ وَهِيَ أَذْنَى خَيْبَرَ فَصَلُّوا الْعَصْرَ فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِالْأَطْعِمَةِ فَلَمْ يُؤْتِ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا بِسَوِيقٍ فَلَكْنَا فَأَكَلْنَا وَشَرَبْنَا ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَمَضْمَضَ وَمَضْمَضْنَا وَصَلَّيْنَا .

٢٩٨٢. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مَرْحُومٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ ابْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَفَّتْ أَزْوَادُ النَّاسِ وَأَمْلَقُوا فَاتُوا النَّبِيَّ ﷺ فِي نَحْرِ إِبِلِهِمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَلَقِيَهُمْ عُمَرُ فَأَخْبَرُوهُ فَقَالَ مَا بَقَاؤُكُمْ بَعْدَ إِبِلِكُمْ فَدَخَلَ عُمَرُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا بَقَاؤُهُمْ بَعْدَ إِبِلِهِمْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَادِ فِي النَّاسِ يَأْتُونَ بِفَضْلِ أَزْوَادِهِمْ فَدَعَا وَبَرَكَ عَلَيْهِ ثُمَّ دَعَاهُمْ بِأَوْعِيَّتِهِمْ فَاخْتَشَى النَّاسُ حَتَّى فَرَّغُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ .

NOŠENJE OPSKRBE NA VRATOVIMA

2983. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu saopćio Abde od Hišama, (ovome) Vehb b. Kejsan od Džabira, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Krenuli smo na put, a bilo nas je tri stotine. Nosili smo opskrbu na svojim vratovima. Kasnije nam je manjkalo hrane tako da je svaki čovjek od nas jeo (dnevno) po jednu hurmu.

Potom je jedan čovjek upitao:

– O, Ebu-Abdullahu, a gdje je ona hurma što je ostala od onoga čovjeka?

– Osjetili smo tugu zbog njihovog pomanjkanja kada nam ih je već bilo nestalo – rekao je Ebu-Abdullah.

– Tako smo došli do mora, kad tamo – jedna riba (kit) koju je more izbacilo (na obalu), pa smo je jeli osamnaest dana, koliko smo željeli.

STAVLJANJE ŽENE (NA DEVU)
IZA NJENOG BRATA

2984. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim, ovome Usman b. Esved, a njemu prenio Ibn-Ebi-Mulejke od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Allahov Poslaniče, tvoji se drugovi vraćaju s nagradom hadža i ‘umre, a ja ne učinih ništa više od hadža?

– Idi – reče joj on – i neka te Abdur-Rahman stavi na devu iza sebe!

Potom je naredio Abdur-Rahmanu da učini ‘umru s njom od Ten‘ima, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čekaše je na vrhu Mekke sve dok se nije vratila.

بَابُ حَمْلِ الزَّادِ عَلَى الرَّقَابِ

٢٩٨٣. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجْنَا وَنَحْنُ ثَلَاثُ مِائَةٍ نَحْمِلُ زَادَنَا عَلَى رِقَابِنَا فَفَنِيَ زَادُنَا حَتَّى كَانَ الرَّجُلُ مِمَّا يَأْكُلُ فِي كُلِّ يَوْمٍ تَمْرَةً قَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ وَإَيْنَ كَانَتِ التَّمْرَةُ تَقَعُ مِنَ الرَّجُلِ قَالَ لَقَدْ وَجَدْنَا فَقْدَهَا حِينَ فَقْدِنَاهَا حَتَّى أَتَيْنَا الْبَحْرَ فَإِذَا حُوتٌ قَدْ قَذَفَهُ الْبَحْرُ فَأَكَلْنَا مِنْهُ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ يَوْمًا مَا أَحْبَبْنَا .

بَابُ إِزْدَافِ الْمَرْأَةِ خَلْفَ أَخِيهَا

٢٩٨٤. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَرْجِعُ أَصْحَابُكَ بِأَجْرِ حَجٍّ وَعُمْرَةٍ وَلَمْ أَزِدْ عَلَى الْحَجِّ فَقَالَ لَهَا اذْهَبِي وَلِيُرْدِفِكَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَأَمَرَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ أَنْ يُعِمِّرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ فَانْتَظَرَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِأَعْلَى مَكَّةَ حَتَّى جَاءَتْ .

2985. PRIČAO MI JE Abdullah, njemu Ibn-Ujejne od Amra b. Dinara, (ovaj) od Amra b. Ebsa, a (on) od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra Siddika, radijallahu anhumu, koji je izjavio:

– Naredio mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da stavim iza sebe na devu Aišu i da obavim s njom ‘umru od Ten‘ima.

JAHAŃJE IZA NEKOG DRUGOG NA JAHACÓJ ŽIVOTINJI IDUĆI NA VOJNI POHOD ILI HADŽ

2986. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Abdul-Vehhab, (ovome) prenio Ejjub od Ebu-Kilabe, a (on) od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bio sam na devi iza Ebu-Talhe i oni su glasno izgovarali telbiju za oboje, za hadž i za ‘umru.

STAVLJANJE NEKOG IZA SEBE JAŠUĆI NA MAGARCU

2987. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu prenio Ebu-Safvan od Junusa b. Zejda, (on) od Ibn-Šihaba, (ovaj) od Urve, a (on) od Usume b. Zejda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao na magarca, preko čijeg samara bijaše pokrivač od kadife, i iza sebe je posadio Usamu.

2988. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs rekavši da mu je prenio Junus, a ovome Nafi‘ od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke krenuo s gornje strane Mekke na svojoj devi posadivši iza sebe Usamu b. Zejda, a s njim bijaše i Bilal. Uz njega je bio i Usman b. Talha, jedan od čuvara Ka‘be, i kada je povalio devu pred Hramom,

٢٩٨٥. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَمَرَنِي النَّبِيُّ ﷺ أَنْ أُرْدِفَ عَائِشَةَ وَأُعِمِّرَهَا مِنَ التَّنْعِيمِ .

بَابُ الْإِرْتِدَافِ فِي الْغَزْوِ وَالْحَجِّ

٢٩٨٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ رَدِيفَ أَبِي طَلْحَةَ وَإِنَّهُمْ لَيَضْرُخُونَ بَيْنَهُمَا جَمِيعًا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ .

بَابُ الرَّدْفِ عَلَى الْحِمَارِ

٢٩٨٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو صَفْوَانَ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَكِبَ عَلَى حِمَارٍ عَلَى إِكَافٍ عَلَيْهِ قَطِيفَةٌ وَأُرْدِفَ أُسَامَةُ وَرَاءَهُ .

٢٩٨٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ يُونُسُ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَقْبَلَ يَوْمَ الْفَتْحِ مِنْ أَعْلَى مَكَّةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ مُرْدِفًا أُسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ وَمَعَهُ بِلَالٌ وَمَعَهُ عُثْمَانُ بْنُ طَلْحَةَ مِنَ الْحَجَبَةِ حَتَّى أَنَاخَ فِي الْمَسْجِدِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْتِيَ بِمِفْتَاحِ الْبَيْتِ فَفَتَحَ

naredio je pa je donesen ključ Ka'be. Potom je (čuvar) otvorio i Allahov Poslanik uđe, a s njim Usume, Bilal i Osman. On se u njoj dugo zadržao, a onda izišao.

Ljudi se počеше utrživati i Abdullah b. Omer bijaše prvi koji uđe i nađe Bilala kako stoji iza vrata. Upita ga:

– Gdje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao?

Tada je on pokazao na mjesto na kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao.

– Zaboravio sam – kaže Abdullah – da ga pitam koliko je rekata klanjao.

NAGRADA ONOGA KO KUPI DEVU (ZA POKLON) I SLIČNO

2989. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu saopćio Abdur-Rezzak, ovome prenio Ma'mer od Hemmama, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je:

“Na svaki zglavak ljudi treba sadaka, i to svakog dana u kome sunce izlazi; sadaka je da čovjek izmiri dvojicu (zavađenih); sadaka je da se pomogne čovjeku da natovari na svoju tovarnu životinju, odnosno, stavi na nju svoje stvari; sadaka je lijepa riječ (upućena drugome); sadaka je svaki korak koji čovjek učini do namaza; a sadaka je i skloniti s puta ono što (prolaznike) uznemirava.”¹

وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ أُسَامَةُ وَبِلَالٌ وَعُثْمَانُ
فَمَكَثَ فِيهَا نَهَارًا طَوِيلًا ثُمَّ خَرَجَ فَاسْتَبَقَ النَّاسُ
وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَوَّلَ مَنْ دَخَلَ فَوَجَدَ بِلَالًا
وَرَاءَ الْبَابِ قَائِمًا فَسَأَلَهُ أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فَأَشَارَ لَهُ إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ
فَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى مِنْ سَجْدَةٍ .

بَابٌ مِنْ أَخْذِ بِالرَّكَّابِ وَنَحْوِهِ

٢٩٨٩. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ
أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كُلُّ سُلَامَى مِنَ النَّاسِ
عَلَيْهِ صَدَقَةٌ كُلُّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ يَعْدِلُ بَيْنَ
الْإِثْنَيْنِ صَدَقَةٌ وَيُعِينُ الرَّجُلَ عَلَى دَابَّتِهِ فَيَحْمِلُ
عَلَيْهَا أَوْ يَرْفَعُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ وَالْكَلِمَةُ
الطَّيِّبَةُ صَدَقَةٌ وَكُلُّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلَاةِ
صَدَقَةٌ وَيُمِيطُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ .

¹ Najbolji čovjek je onaj koji društvu i pojedincu najviše koristi.

Ibn-Abbas je nabavio jahaću životinju i poklonio je Zejdu b. Sabitu, koji je prigovorio Ibn-Abbasu što je to učinio.

– Ovako nam je naređeno da činimo učenim ljudima – kazao je Ibn-Abbas.

Tada je Zejd uzео ruku Ibn-Abbasovu i poljubio je, a on mu je rekao: “Ne čini to!”

– Ovako nam je naređeno – rekao je Zejd – da postupamo s rodbinom Allahovog Poslanika.

PUTOVANJE S MUSHAFIMA U NEPRIJATELJSKU ZEMLJU

Ovo se prenosi od Muhammeda b. Bišra, on od Ubejdullaha, ovaj od Nafija, a (on opet) od Ibn-Omera, a (ovaj) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Muhammeda b. Bišra (u drugom nizu prenosilaca) slijedi Ibn-Ishak prenoseći od Nafija, (on) od Ibn-Omera, a (ovaj) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi drugovi putovali su u zemlju neprijatelja, a znali su Kur'an (i učili ga jedan drugom).

2990. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, (on) od Nafija, ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se putuje s Kur'anom u neprijateljsku zemlju.²

TEKBIR (PRI STUPANJU) U RAT

2991. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Sufjan od Ejuba, (on) od Muhammeda, a (ovaj) od Enesa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, osvanuo je pred Hajberom, a oni (mještani) bijahu izišli s lopatama na svojim ramenima, i kada su ga ugledali, rekli su: “Ovo je Muhammed i vojska! Muhammed i vojska!” i sklonili se u tvrđavu,

بَابُ السَّفَرِ بِالْمُصَاحِفِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ

وَكَذَلِكَ يُرَوَّى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَتَابِعَهُ ابْنُ إِسْحَاقَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ سَافَرَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ فِي أَرْضِ الْعَدُوِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ الْقُرْآنَ .

٢٩٩٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى أَنْ يُسَافَرَ بِالْقُرْآنِ إِلَى أَرْضِ الْعَدُوِّ .

بَابُ التَّكْبِيرِ عِنْدَ الْحَرْبِ

٢٩٩١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ صَبَحَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْبَرَ وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي عَلَى أَعْنَاقِهِمْ فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا هَذَا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ فَلَجُّوا إِلَى الْحِصْنِ

2 Muslim i Ibn-Madže u svojim hadiskim zbirkama gornji slučaj donose u sljedećoj verziji: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je putovati u neprijateljsku zemlju s napisanim Kur'anom bojeći se da ga neprijatelj uz omalovažavanje ne oduzme.” Ova je pretpostavka danas prevladana. Međusobna otvorenost ljudi, koegzistencija naroda i narodnosti s različitim društvenim uređenjima, prenošenje nauke i tuđeg iskustva poluge su napretka današnjeg čovjeka. Ovo je stav Ebu-Hanife. Istina se ne boji neprijatelja i ona ne može propasti ma gdje se našla.

a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, diže svoje ruke i izgovori: “Allah je veliki! Uništen je Hajber!” Kada smo se već spustili u dvorište naroda, zlo je jutro osvanulo onima koji su (uzaludno) opominjani! Tada smo zaklali magarce i kuhali ih pa je glasnik Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oglasio:

“Allah i Njegov Poslanik zabranjuju vam (jesti) mesa (domaćih) magaraca.” Odmah su poizvrtani kotlovi s onim što je bilo u njima.

Abdullaha b. Muhammeda (u drugom nizu prenosilaca) slijedi Alija (prenoseći) od Sufjana: “... potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao svoje ruke...”

KADA JE POKUĐENO DIZATI GLAS PRI IZGOVARANJU TEKBIRA

2992. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Sufjan od Asima, (on) od Ebu-Usmana, a ovaj od Ebu-Musaa Eš‘arija, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i kad god smo se približili kojoj dolini, izgovarali smo telbiju i tekbir dižući naše glasove, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Lakše, ljudi! Vi ne molite gluhog, a ni odsutnog. On je uz vas. On dobro čuje i blizu je. Blagoslovljeno je Njegovo ime i uzvišena je Njegova veličina.

فَرَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرِبَتْ خَيْبَرُ
إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ (فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ)
وَأَصَبْنَا حُمْرًا فَطَبَخْنَاهَا فَنَادَى مُنَادِي النَّبِيِّ
ﷺ إِنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ الْحُمْرِ
فَأَكْفَيْتِ الْقُدُورُ بِمَا فِيهَا تَابِعَهُ عَلِيٌّ عَنْ سُفْيَانَ
رَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ .

بَاب مَا يُكْرَهُ مِنْ رَفْعِ الصَّوْتِ فِي التَّكْبِيرِ

٢٩٩٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
عَاصِمٍ عَنْ أَبِي عُثْمَانَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكُنَّا إِذَا
أَشْرَفْنَا عَلَى وَادٍ هَلَلْنَا وَكَبَّرْنَا ارْتَفَعَتْ أَصْوَاتُنَا
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَا أَيُّهَا النَّاسُ ارْبَعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ
فَإِنَّكُمْ لَا تَدْعُونَ أَصَمَّ وَلَا غَائِبًا إِنَّهُ مَعَكُمْ إِنَّهُ
سَمِيعٌ قَرِيبٌ تَبَارَكَ اسْمُهُ وَتَعَالَى جَدُّهُ .

IZGOVARANJE "SUBHANALLAH" PRI SPUŠTANJU U DOLINU

2993. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Sufjan od Husajna b. Abdur-Rahmana, a (ovaj) od Salima b. Ebu-Dža'da, a on od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Kad god bismo se popeli na brežuljak, izgovarali smo tekbir, a kada bismo se spustili (u dolinu), izgovarali smo "Subhanallah!"

IZGOVARANJE "ALLAHU EKBER" KADA SE POPNE NA BRIJEG

2994. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu prenio Ibn-Ebi-Adijj od Šu'be, (ovaj) od Husajna, on od Salima, a (ovaj opet) od Džabira, radijallahu anhu, koji je izjavio:
– Kad god bismo se popeli na brijeg, izgovarali smo tekbir, a kad god bismo se spuštali, izgovarali smo "Subhanallah!"

2995. PRIČAO NAM JE Abdullah i rekao:
– Prenio mi je Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme od Saliha b. Kejsana, (on) od Salima b. Abdullaha, (ovaj) od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, koji je rekao:
"Kada se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vraćao s hadža, odnosno umre, a ja znam da je rekao samo: '... iz borbe', izgovaraše, kad god bi bio potpuno na brežuljku ili uzvišici, tekbir tri puta, a onda bi rekao:
'Nema Boga osim Jedinog Allaha. On nema ortaka. Njemu pripada sva vlast i hvala i On je svemoćan. Vraćamo se Allahu, tražimo oprost od Njega i Njemu ibadet činimo! Padamo na sedždu našem Gospodaru i zahvaljujemo Mu. Allah je ispunio svoje obećanje, pomogao je svoga roba, a porazio saveznike (neprijatelje).'"

بَابُ التَّسْبِيحِ إِذَا هَبَطَ وَادِيًا

٢٩٩٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَرْنَا وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا .

بَابُ التَّكْبِيرِ إِذَا عَلَا شَرْفًا

٢٩٩٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حُصَيْنِ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا إِذَا صَعِدْنَا كَبَرْنَا وَإِذَا نَزَلْنَا سَبَّحْنَا .

٢٩٩٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْعَزِيزِ ابْنُ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ سَالِمِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا قَفَلَ مِنَ الْحَجِّ أَوْ الْعُمْرَةِ وَلَا أَعْلَمُهُ إِلَّا قَالَ الْغَزْوُ يَقُولُ كُلَّمَا أَوْفَى عَلَى ثَنِيَّةٍ أَوْ فَدْفِدٍ كَبَّرَ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدَهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ قَالَ صَالِحٌ فَقُلْتُ لَهُ أَلَمْ يَقُلْ عَبْدُ اللَّهِ إِنَّ شَاءَ اللَّهُ قَالَ لَا .

– Upitao sam Salima b. Abdullaha – kaže Salih:
“Nije li Abdullah (b. Omer) izjavio: ‘Ako Allah
bude htio...?’”

“Ne” – odgovorio je on.

PUTNIKU SE PIŠE ISTO ONAKO KAKO JE RADIO KOD KUĆE

2996. PRIČAO NAM JE Metar b. Fadl, njemu
Jezid b. Harun, (ovome) Avvam, a njemu Ibrahim
Ebu-Isma‘il Sekseki, koji je rekao:

– Čuo sam Ebu-Burdu, koji je bio (jednom) saputnik
Jezida b. Ebu-Kebše. Jezid je na putovanju postio,
pa mu Ebu-Burda reče: “Čuo sam Ebu-Musaa
nekoliko puta kako kaže:

‘Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,
rekao je: Kada se čovjek razboli ili kada putuje,
njemu se piše ono kao što je radio kada je boravio
kod kuće i(li) kada je bio zdrav.’”

PUTOVANJE U SAMOĆI

2997. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan,
a (ovome) Muhammed b. Munkedir:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu
anhu, kad kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi
ve sellem, pozvao je ljude (tražeći dobrovoljca)
na dan (Bitke) na Hendeku i odazvao se Zubejr.
Potom ih opet pozva pa mu se opet odazva Zubejr.
Zatim ih opet pozva i opet se odazva Zubejr, pa
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:
‘Svaki pejgamber imao je iskrenog pomagača, a
moj pomagač je Zubejr.’”

Sufjan je izjavio: *El-havarijj* znači pomagač.

بَابُ يُكْتَبُ لِلْمُسَافِرِ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ فِي الْإِقَامَةِ

٢٩٩٦. حَدَّثَنَا مَطَرُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ
هَارُونَ حَدَّثَنَا الْعَوَّامُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ أَبُو إِسْمَاعِيلَ
السَّكْسَكِيُّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا بُرْدَةَ وَاصْطَحَبَ
هُوَ وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي كَبْشَةَ فِي سَفَرٍ فَكَانَ يَزِيدُ يَصُومُ
فِي السَّفَرِ فَقَالَ لَهُ أَبُو بُرْدَةَ سَمِعْتُ أَبَا مُوسَى
مِرَارًا يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَرَضَ الْعَبْدُ أَوْ
سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا.

بَابُ السَّيْرِ وَحْدَهُ

٢٩٩٧. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
ابْنُ الْمُثَنَّى قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا يَقُولُ نَدَبَ النَّبِيِّ ﷺ النَّاسَ يَوْمَ الْخَنْدَقِ
فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ ثُمَّ نَدَبَهُمْ
فَانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوَارِيًّا
وَحَوَارِيَّ الزُّبَيْرُ قَالَ سُفْيَانُ الْحَوَارِيُّ النَّاصِرُ.

2998. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Asim b. Muhammed, a njemu njegov otac prenoseći od Ibn-Omera, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...

A (preko drugog niza prenosilaca) PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, ovome Asim b. Muhammed b. Zejd b. Abdullah b. Omer od svoga oca, on od Ibn-Omera, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Kada bi ljudi znali šta ja znam šta je u samoći, ne bi niko noću sam putovao.

ŽURBA PRI PUTOVANJU

Ebu-Humejd je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio je: “Ja žurim u Medinu, pa ko hoće da žuri sa mnom, neka požuri!”

2999. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna rekavši da mu je prenio Jahja od Hišama, koji je izjavio:

– Saopćio mi je moj otac ove riječi: “Upitan je Ušame b. Zejd, a to i Jahja govoraše, što sam osobno čuo, a poslije mi pao s uma način putovanja Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnu hadž, i on je odgovorio: Putovaše polahko, a kada bi se oslobodio prostor pred njim žurio bi.” Riječ: *en-nass* znači: ići brže od običnog hoda.

3000. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, njemu saopćio Muhammed b. Dža'fer, i rekao:

– Saopćio mi je Zejd, a on je sin Esleme, od svoga oca, koji je rekao: “Bio sam s Abdullahom b. Omerom, radijallahu anhum, na mekkanskom putu i bi mu saopćeno za tešku bolest Safije, kćerke Ebu-Ubejda, pa je on žurio s putovanjem sve do zalaska sunčeve crveni (rumenila).

Tada se zaustavio, klanjao akšam i jaciju sastavivši oba namaza, a zatim rekao:

٢٩٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ زَيْدٍ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا أَعْلَمُ مَا سَارَ رَاكِبٌ بَلِيلٍ وَحْدَهُ.

بَابُ السَّرْعَةِ فِي السَّيْرِ

قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي مُتَعَجِّلٌ إِلَى الْمَدِينَةِ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَعَجَّلَ مَعِيَ فَلْيَعَجِّلْ.

٢٩٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سَأَلَ أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ يَحْيَى يَقُولُ وَأَنَا أَسْمَعُ فَسَقَطَ عَنِّي عَنْ مَسِيرِ النَّبِيِّ ﷺ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ قَالَ فَكَانَ يَسِيرُ الْعَنْقَ فَإِذَا وَجَدَ فَجُوءَ نَصْرٍ وَالنَّصْرُ فَوْقَ الْعَنْقِ.

٣٠٠٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا بِطَرِيقِ مَكَّةَ فَبَلَغَهُ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ شِدَّةٌ وَجَعَ فَأَسْرَعَ السَّيْرَ حَتَّى إِذَا كَانَ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّفَقِ ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى الْمَغْرِبَ وَالْعَتَمَةَ

’Zaista sam vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi žurio s putovanja, odgodio bi (klanjanje) akšama i sastavio bi ih (akšam i jaciju).’”

3001. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekra, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Put je dio patnje (Džehennema). On vam ometa spavanje, hranjenje i pijenje, pa kada obavite svoju (poslovnu) potrebu, požurite svojoj porodici!

KADA NEKO POKLONI NEKOME KONJA DA IDE U BORBU I KASNIJE VIDI DA SE PRODAJE

3002. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Nafija, on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Omer b. Hattab poklonio (nekom borcu) konja u ime Allaha i poslije ga našao da se prodaje, pa ga je htio kupiti i za to pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, našto mu je on odgovorio:

– Ne kupuj ga i ne vraćaj se na svoju sadaku!

3003. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu prenio Malik od Zejda b. Eslema, (on) da je njegov utac rekao:

– Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kako kaže: “Poklonio sam konja na ime Allahova puta pa ga je (daroprimalac) izveo da proda, i skoro ga je upropastio dok je bio kod njega. Htio sam ga kupiti, i mislio da je to njegovom prodavcu dozvoljeno. Potom sam pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: Ne kupuj ga pa makar bio jedan dirhem, jer ko se vrati na svoj poklon, sličan je psu koji se vrati na svoju bljuvotinu.”

يَجْمَعُ بَيْنَهُمَا وَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ إِذَا جَدَّ بِهِ السَّيْرُ أَخَّرَ الْمَغْرِبَ وَجَمَعَ بَيْنَهُمَا .

٣٠٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ فَلْيُعَجِّلْ إِلَى أَهْلِهِ .

بَاب إِذَا حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فَرَأَاهَا تُبَاعُ

٣٠٠٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ حَمَلَ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَوَجَدَهُ يُبَاعُ فَأَرَادَ أَنْ يَتَّاعَهُ فَسَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَا تَبْتِغُهُ وَلَا تَعُدْ فِي صَدَقَتِكَ .

٣٠٠٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ ابْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَابْتِاعَهُ أَوْ فَأْضَاعَهُ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ فَأَرَدْتُ أَنْ أَشْتَرِيَهُ وَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَاتِعُهُ بِرُخْصٍ فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ لَا تَشْتَرِهِ وَإِنْ بَدَرْتَهُمْ فَإِنَّ الْعَائِدَ فِي هَبْتِهِ كَالْكَلْبِ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ .

UČESTVOVANJE U BORBI S DOZVOLOM RODITELJA

3004. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a (ovome) Habib b. Ebu-Sabit, koji je rekao:

– Čuo sam Ebul-Abbasa Ša‘ira, a u njegovu se izjavu ne sumnjaše, kako je kazao: Čuo sam Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, kako govori:

“Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i tražio dozvolu za učestvovanje u borbi, pa on upita:

‘Jesu li ti živi roditelji?’

‘Da’ – odgovori on.

‘Pa kod njih ti je džihad (služeći ih)’ – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – ‘i tu se bori!’”¹

ŠTA JE REČENO O ZVONU I SLIČNOM NA VRATOVIMA DEVA

3005. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu prenio Malik od Abdullaha b. Ebu-Bekra, a on od Abbada b. Temima da ga je Ebu-Bešir Ensari, radijallahu anhu, obavijestio da je bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na nekom od njegovih putovanja.

– Mislim – rekao je Abdullah – da je Malik još kazao: “... a svijet je već bio u svojim konačištima.”

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jednog izaslanika:

Da se na vratu ni jedne deve ne ostavi ogrlica od strune, odnosno, bilo kakva ogrlica (kao hamajlija protiv uroka i sl.) a da ne bude prekinuta.

بَابُ الْجِهَادِ بِإِذْنِ الْآبَوَيْنِ

٣٠٠٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَبَّاسِ الشَّاعِرَ وَكَانَ لَا يُتَّهَمُ فِي حَدِيثِهِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَاسْتَأْذَنَهُ فِي الْجِهَادِ فَقَالَ أَحْيِ وَالِدَاكَ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ .

بَابُ مَا قِيلَ فِي الْجَرَسِ وَنَحْوِهِ فِي أَعْنَاقِ الْإِبِلِ

٣٠٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَبَادِ بْنِ تَمِيمٍ أَنَّ أَبَا بَشِيرٍ الْأَنْصَارِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ كَانَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَصْفَارِهِ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَسِبْتُ أَنَّهُ قَالَ وَالنَّاسُ فِي مَسِيَّتِهِمْ فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَسُولًا أَنْ لَا يَتَّقِينَ فِي رَقَبَةٍ بَعِيرٍ قِلَادَةً مِنْ وَتَرٍ أَوْ قِلَادَةً إِلَّا قُطِعَتْ .

¹ Služiti roditelje i opskrbljivati ih preče je od učešća u vojnom pohodu čija je pobjeda unaprijed osigurana. U protivnom, učestvovanje u odbrani domovine najpreča je dužnost svakog građanina.

DA LI ĆE SE DOZVOLITI (IZOSTANAK
OD VOJNOG POHODA) ONOM KO JE
UPISAN U VOJSKU KADA MU ŽENA
HOĆE DA OBAVI HADŽ I(LI) ON
BUDE IMAO NEKO OPRAVDANJE

3006. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Sufjan od Amra, on od Ebu-Ma'beda, a (ovaj) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori:

– Neka se muškarac ne osamljuje sa ženom, a žena neka putuje samo s bliskim rođakom (s kojim ne može sklopiti brak)!

Tada je ustao jedan čovjek i rekao:

– Allahov Poslaniče, upisan sam u tu i tu vojnu, a supruga mi hoće da obavi hadž?

– Idi i obavi hodočašće sa svojom ženom! – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

O UHODI I RIJEČIMA UZVIŠENOG:
“NE UZIMAJTE MOGA I VAŠEG
NEPRIJATELJA ZA PRIJATELJA...”

Et-tedžessusu znači uhodenje.

3007. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan:

– Saopćio mi je Hasan b. Muhammed a ovom Ubejdullah b. Ebi-Rafi' koji je rekao:

Pričao nam je Amr b. Dinar, koga sam čuo dva puta kako kaže:

“Čuo sam Aliju, radijallahu anhu, kako govori: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je mene, Zubejra i Mikdada i kazao: ‘Idite dok ne dođete do Revdatu Haha. U njemu je žena u nosiljci i s njom pismo. Uzmite ga od nje!’”

Tada smo krenuli na našim konjima dok nismo stigli do Revdata gdje je bila nosiljka žene.

بَاب مَنِ اكْتَتَبَ فِي جَيْشٍ فَخَرَجَتْ
امْرَأَتُهُ حَاجَةً أَوْ كَانَ لَهُ عُذْرٌ هَلْ يُؤْذَنُ لَهُ

٣٠٠٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنْ عَمْرِو عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ
لَا يَخْلُونَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ وَلَا تُسَافِرَنَّ امْرَأَةٌ إِلَّا
وَمَعَهَا مُحَرَّمٌ فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
اكَتَبْتُ فِي غَزْوَةٍ كَذَا وَكَذَا وَخَرَجَتْ امْرَأَتِي
حَاجَةً قَالَ اذْهَبْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ .

بَابُ الْجَاسُوسِ وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى
(لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَكُمْ أَوْلِيَاءَ)

التَّجَسُّسُ التَّبَحُّثُ .

٣٠٠٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا عَمْرِو بْنُ دِينَارٍ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ
قَالَ أَخْبَرَنِي حَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي
عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَافِعٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَالزُّبَيْرُ
وَالْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ قَالَ انْطَلِقُوا حَتَّى تَأْتُوا رَوْضَةَ
خَاحٍ فَإِنَّ بِهَا ظِعِينَةً وَمَعَهَا كِتَابٌ فَخُذُوهُ مِنْهَا
فَانْطَلِقُوا تَعَادَى بِنَا خَيْلُنَا حَتَّى انْتَهَيْنَا إِلَى الرَّوْضَةِ

Mi smo rekli: “Vadi pismo!”

“Nemam nikakva pisma” – odgovorila je.

Zatim smo zaprijetili: “Ili ćeš izvaditi pismo ili ćemo ti skinuti odjeću?”

Tada ga je ona izvadila iz svojih pletenica i mi smo to pismo odnijeli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. U pismu je Hatib b. Ebu-Belte javljao nekim ljudima od idolopoklonika, stanovnika Mekke, o nekim poslovima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Šta je ovo, Hatibe? – upitao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Allahov Poslaniče – reče on – ne žuri protiv mene! Ja sam čovjek povezan s Kurejšijama, a(li) nisam njihov. Od njih ima kod tebe muhadžira koji opet, imaju rodbinu u Mekki; oni štite njihove ukućane i njihove imetke. Želio sam kad mi je izmaklo to srodstvo s njima, da se njima ovim približim da štite moju rodbinu. Nisam učinio nevjerstvo, a ni napustio islam, a niti sam zadovoljan nevjerovanjem nakon (primanja) islama.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zaista vam je istinu rekao.”

– Allahov Poslaniče, reče Omer, dopusti mi da udarim (sabljom) po vratu ovog licemjera!

– On je prisustvovao (Bitki) na Bedru – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Šta znaš, možda je Allah pogledao učesnike Bedra pa je i rekao:

“Radite šta hoćete, ja sam vam to (naprijed) oprostio.”

Sufjan je izjavio: “A kako je siguran ovaj niz prenosilaca!”¹

فَإِذَا نَحْنُ بِالطَّعِينَةِ فَقُلْنَا أَخْرِجِي الْكِتَابَ فَقَالَتْ مَا مَعِيَ مِنْ كِتَابٍ فَقُلْنَا لَتُخْرِجَنَّ الْكِتَابَ أَوْ لَنُلْقِينَ الثِّيَابَ فَأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقَاصِهَا فَآتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَإِذَا فِيهِ مِنْ حَاطِبِ بْنِ أَبِي بَلْتَعَةَ إِلَى أَنَاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أَمْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَا حَاطِبُ مَا هَذَا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لَا تَعْجَلْ عَلَيَّ إِنِّي كُنْتُ أَمْرًا مُلْصَقًا فِي قُرَيْشٍ وَلَمْ أَكُنْ مِنْ أَنْفُسِهَا وَكَانَ مِنْ مَعَكَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ لَهُمْ قَرَابَاتٌ بِمَكَّةَ يَحْمُونَ بِهَا أَهْلِيهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ فَأَخْبَيْتُ إِذْ قَاتَنِي ذَلِكَ مِنَ النَّسَبِ فِيهِمْ أَنْ أَتَّخِذَ عِنْدَهُمْ يَدًا يَحْمُونَ بِهَا قَرَابَتِي وَمَا فَعَلْتُ كُفْرًا وَلَا ارْتِدَادًا وَلَا رِضًا بِالْكُفْرِ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَقَدْ صَدَقَكُمْ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ دَعْنِي أَضْرِبْ عُنُقَ هَذَا الْمُنَافِقِ قَالَ إِنَّهُ قَدْ شَهِدَ بَدْرًا وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَكُونَ قَدْ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرِ فَقَالَ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكُمْ قَالَ سُفْيَانُ وَآيُ إِسْنَادٍ هَذَا .

¹ Prijevod cijelog 1. ajeta poglavlja El-Mumtehine glasi:

“O, vjernici, ako ste pošli da se na putu Mome borite i da naklonost Moju steknete, s Mojim i sa svojim neprijateljima ne prijateljajte i ljubav im ne poklanjajte – oni poriču Istinu koja vam dolazi i izgone Poslanika i vas samo zato što u Allaha, Gospodara vašeg, vjerujete. Vi im krišom ljubav poklanjate, a Ja znam i ono što tajite i ono što javno činite. Onaj od vas koji to bude činio s pravog puta je skrenuo.”

Na preporuku Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, potomci Abdul-Muttaliba dali su joj odjeću, jahalicu i drugu potrebnu opskrbu i ona je krenula za Mekku, ali se usputno navrati Hatibu i on napiše navedenim idolopoklonicima pismo o vojnim pripremama Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, za oslobođenje

ODJEĆA ZA ZAROBLJENIKE

3008. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, a njemu prenio Ibn-Ujejne od Amra, koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:

– Na Dan Bedra (tj. Bitke na Bedru) privedeni su zarobljenici. Doveden je i Abbas, na kome ne bijaše odjeće. Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, gledao za njega kakvu košulju. Ashabi su našli košulju Abdullaha b. Ubejja, koja je na njega mogla, pa mu ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obukao. Zbog toga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije skinuo košulju (sa sebe) i obukao je Abdullahu b. Ubejju.

Ibn-Ujejne je izjavio: “Abdullah je kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, imao osobitu vrijednost, pa je on želio da ga time nagradi.”

بَابُ الْكِسْوَةِ لِلْأَسَارَى

٣٠٠٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ أَتَى بِأَسَارَى وَأُتِيَ بِالْعَبَّاسِ وَلَمْ يَكُنْ عَلَيْهِ ثَوْبٌ فَنَظَرَ النَّبِيُّ ﷺ لَهُ قَمِيصًا فَوَجَدُوا قَمِيصَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي يَقْدُرُ عَلَيْهِ فَكَسَاهُ النَّبِيُّ ﷺ إِيَّاهُ فَلِذَلِكَ نَزَعَ النَّبِيُّ ﷺ قَمِيصَهُ الَّذِي أَلْبَسَهُ قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ يَدٌ فَأَحَبَّ أَنْ يُكَافَتْهُ.

Mekke. Sari je dao 10 zlatnika i ogrtač.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, saznao je za navedeni slučaj putem Objave i za Sarom poslao grupu konjanika u kojoj su, pored navedenih, bili još: Omer, Ammar, Talha i Ebu-Mirsed.

Sara je bila otvoreni neprijatelj islama; na skupovima u Mekki javno je citirala pjesme protiv islama i Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, ali je po oslobođenju Mekke bila ponovo pomilovana. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upućene Omeru su u izrečene u formi koja ukazuje na to da postoji mogućnost da se to desilo i to je tako sa stanovišta Omerovog znanja. Međutim, sa stanovišta Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, znanja, to se sigurno desilo.

NAGRADA ČOVJEKU PRED KOJIM NEKO PRIMI ISLAM

3009. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Ja'kub b. Abdur-Rahman b. Muhammed b. Abdullah b. Abdul-Kari od Ebu-Hazima, koji je izjavio:

– Saopćio mi je Sehl, radijallahu anhu: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (Bitke) za Hajber rekao je: ‘Sutra ujutro predat će se zastava čovjeku preko čijih će ruku Allah omogućiti osvojenje. On voli Allaha i Njegova Poslanika, a Allah i Njegov Poslanik vole njega.’” Tako je svijet prospavao tu svoju noć (razmišljajući) kome će se od njih dati zastava. Sutradan su poranili i svaki od njih joj se nadaše.

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

“Gdje je Alija?”

“Tužio se na svoje oči” – odgovorio je.

Potom je on stavio svoje pljuvačke u njegove oči, blagoslovio ga i on je ozdravio, kao da nije ni imao bolest. Tada mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dade zastavu, a on reče:

“Borit ću se protiv njih dok ne budu što i mi.”

“Probijaj se polahko” – rekao je Resulullah –

“dok se ne spustiš u njihova dvorišta. Tada ih pozovi u islam i saopći im šta su dužni činiti. Allaha mi, da Allah tvojim posredstvom uputi na Pravi put samo jednog čovjeka, bolje ti je nego da imaš krdo crvenih (plemenitih) deva (pa da ih podijeliš kao milostinju).”

بَابُ فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ عَلَى يَدَيْهِ رَجُلٌ

٣٠٠٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْقَارِيِّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَهْلٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَغْنِي ابْنُ سَعْدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ لَا أُعْطِينَ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ عَلَى يَدَيْهِ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَبَاتَ النَّاسُ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَى فَعَدَّوْا كُلُّهُمْ يَرْجُوهُ فَقَالَ أَيْنَ عَلِيٌّ فَقِيلَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَبَصَقَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ فَبَرَأَ كَأَن لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ فَأَعْطَاهُ فَقَالَ أَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا فَقَالَ أَنْفُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ .

ZAROBLJENICI U LANCIMA

3010. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, (ovome) prenio Šu'be od Muhammeda b. Zijada, (on) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allah je zadovoljan ljudima koji ulaze u Džennet (koji su bili na ovom svijetu) u lancima.¹

VRIJEDNOST NEKOG SLJEDBENIKA
DVIJE KNJIGE (EHLUL-KITABEJN)
KOJI PRIMI ISLAM

3011. PRIČAO NAM JE Alija b. Abdullah, njemu Sufjan b. Ujejne, a ovome Salih b. Hajj Ebu-Hasan, koji je rekao:

– Čuo sam Ša'bija kako kaže: “Pričao mi je Ebu-Burde da je čuo svoga oca, a on Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Tri vrste ljudi dvostruko se nagrađuju: Čovjek koji ima robinju pa je podučava i lijepo je nauči, odgaja je i dobro je odgoji, potom je oslobodi i njom se vjenča, ima dvije nagrade. Zatim vjernik kao sljedbenik koje nebeske Knjige koji je u nju vjerovao i poslije vjerovao u vjerovjesnika (Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem), također ima dvije nagrade. Rob koji obavlja svoje dužnosti prema Allahu i iskreno dobro misli svome gospodaru – i on ima dvije nagrade.”

Potom je Ša'bi rekao Salihu:

– Dao sam ti gornji hadis besplatno, a nekada je čovjek za pitanje manje vrijedno od gornjeg išao čak do Medine.

بَابُ الْأَسَارَى فِي السَّلَاسِلِ

٣٠١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ عَجِبَ اللَّهُ مِنْ قَوْمٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ فِي السَّلَاسِلِ .

بَابُ فَضْلِ مَنْ أَسْلَمَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابَيْنِ

٣٠١١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَبُو حَسَنٍ قَالَ سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يَقُولُ حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ ثَلَاثَةٌ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ الرَّجُلُ تَكُونُ لَهُ الْأَمَةُ فَيُعَلِّمُهَا فَيُحْسِنُ تَعْلِيمَهَا وَيُؤَدِّبُهَا فَيُحْسِنُ أَدَبَهَا ثُمَّ يُعْتِقُهَا فَيَتَزَوَّجُهَا فَلَهُ أَجْرَانِ وَمُؤْمِنٌ أَهْلُ الْكِتَابِ الَّذِي كَانَ مُؤْمِنًا ثُمَّ آمَنَ بِالنَّبِيِّ ﷺ فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ الَّذِي يُؤَدِّي حَقَّ اللَّهِ وَيَنْصَحُ لِسَيِّدِهِ ثُمَّ قَالَ الشَّعْبِيُّ وَأَعْطَيْتُكَهَا بِغَيْرِ شَيْءٍ وَقَدْ كَانَ الرَّجُلُ يَرْحَلُ فِي أَهْوَنَ مِنْهَا إِلَى الْمَدِينَةِ .

¹ Hadisom se aludira na muslimanske borce koji padnu u ropstvo i kao muslimani u okovima neprijatelja umru.

JE LI DOZVOLJENO DA SE NAPADNU
STANOVNICI NEISLAMSKJE ZEMLJE
NOĆU PA SE POGODE DJECA
I (NJIHOVO) POTOMSTVO

Bejaten znači *noću*, a nastalo je od riječi: “Zaista, bit će napadnut i ubijen noću.”

3012. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, ovome prenio Zuhri od Ubejdullaha, on od Ibn-Abbasa, ovaj od Sa‘ba b. Džessama, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pokraj Ebvaa, odnosno Veddana, i bio upitan za idolopoklonike, stanovnike neislamskog područja, koji se napadnu noću pa se pogodi koja od njihovih žena i neko od njihova potomstva. Odgovorio je: “Oni su od njih.”

A čuo sam ga kako kaže: “Zaštita pripada samo Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.”

3013. Od Zuhrija se prenosi da je on čuo od Ubjedullaha, a on od Ibn-Abbasa:

Pričao nam je Sa‘b: “... (upitan je) za potomstvo...” Amr nam je pričao od Ibn-Šihaba, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a čuli smo ga i od Zuhrija, koji je kazao: “Prenio mi je Ubjedullah od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, a on od Sa‘ba, da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “... oni su od njih...”, a nije kazao kao što je rekao Amr: “... oni su od svojih očeva.”²

بَابُ أَهْلِ الدَّارِ يُبَيِّتُونَ فَيَصَابُ الْوِلْدَانُ وَالذَّرَارِيُّ

(بَيَاتًا) لَيْلًا (لِنَبِيِّتِهِ) لَيْلًا يُبَيِّتُ لَيْلًا .

٣٠١٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ الصَّعْبِ بْنِ جَثَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ مَرَّ بِي النَّبِيُّ ﷺ بِالْأَبْوَاءِ أَوْ بِوَدَّانَ وَسُئِلَ عَنْ أَهْلِ الدَّارِ يُبَيِّتُونَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَيَصَابُ مِنْ نِسَائِهِمْ وَذَرَارِيِّهِمْ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ .

٣٠١٣. وَعَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّهُ سَمِعَ عُبَيْدَ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا الصَّعْبُ فِي الذَّرَارِيِّ كَانَ عَمْرُو يُحَدِّثُنَا عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَسَمِعْنَاهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ الصَّعْبِ قَالَ هُمْ مِنْهُمْ وَلَمْ يَقُلْ كَمَا قَالَ عَمْرُو هُمْ مِنْ آبَائِهِمْ .

2 Stvarno značenje gornjeg hadisa nadopunjuju kasniji hadisi koje Buhari izlaže, a Muslim u svom *Sahihu* navodi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Borite se, ali ne ubijajte djecu neprijatelja niti ih mučite!” Ebu-Davud i Nesai navode da je vojskovođa Halid b. Velid imao strogo naređenje Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem: “Nipošto ne ubijajte žene ni robove!” a imam Ahmed ističe da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozoravao borce: “Dobro pazite da ne ubijete koga od potomstva vašeg neprijatelja!” U jednom hadisu prenesenom od Ibn-Abbasa imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi: “... ne ubijajte djecu niti kaluđere!”

UBIJANJE DJECE U RATU

3014. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu prenio Lejs od Nafija da ga je Abdullah, radijallahu anhu, obavijestio da je u nekoj vojni Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, nađena ubijena neka žena pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osudio ubijanje žena i djece.

UBIJANJE ŽENA U RATU

3015. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim:
– Rekao sam Ebu-Usami: “Pričao vam je Ubejdullah prenoseći od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhu, koji je rekao: ‘U nekoj vojni Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nađena je ubijena jedna žena pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje žena i djece.’”

NE MOŽE SE NIKOGA KAŽNjavATI
ALLAHOVOM KAZNOM

3016. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Lejs od Bukejra, on od Sulejmana b. Jesara, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu:
– Poslao nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Ako nađete toga i toga, spalite ih obojicu vatrom!”
Poslije, kada smo htjeli ići, Allahov Poslanik reče:

بَاب قَتْلِ الصَّبِيَّانِ فِي الْحَرْبِ

٣٠١٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ امْرَأَةً وَجَدَتْ فِي بَعْضِ مَغَازِي النَّبِيِّ ﷺ مَقْتُولَةً فَأَنْكَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَتْلَ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ.

بَاب قَتْلِ النِّسَاءِ فِي الْحَرْبِ

٣٠١٥. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ حَدَّثَكُمْ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَجَدَتْ امْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَنَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ قَتْلِ النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ.

بَاب لَا يُعَذَّبُ بِعَذَابِ اللَّهِ

٣٠١٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ بُكَيْرٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ بَعَثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْثٍ فَقَالَ إِنْ وَجَدْتُمْ فَلَانًا وَفُلَانًا فَأَحْرِقُوهُمَا بِالنَّارِ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَرَدْنَا الْخُرُوجَ

Taberani u *Evsatu* ističe da je Ebu-Seid el-Hudri rekao:

“Vjerovjesnik je zabranio ubijanje žena i djece”, a Ebu-Davud preko Enesa ističe hadis: “... ne ubijajte starce, maloljetnu djecu i žene!”

Ahmed u *Musnedu* navodi da je Sevban, oslobođeni rob Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, čuo Vjerovjesnika kako kaže: “Ko ubije maloljetnog i starog, spali palmu, posiječe plodno stablo ili zakolje ovcu neprijatelja za svoju porodicu, on se ne vraća ni s kakvim dobrom ni opskrbom.”

U ratu se puca samo na borce neprijatelja, a žene, starci i djeca moraju se čuvati. Zabranjeno je pucati u neprijatelja koji je ispred sebe stavio i svoju djecu ili žene kao zaštitu ili ih sa sobom izmiješao. Iznimka može biti samo u slučaju samoodbrane.

“Bio sam vam naredio da spalite toga i toga, ali vatrom kažnjava samo Allah, pa ako ih nađete, ubijte ih obojicu!”

3017. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Ejžuba, a on od Ikrime, radijallahu anhu, da je Alija spalio neke ljude (konvertite). Kada je to preneseno Ibn-Abbasu, on je rekao:
– Da sam tu bio ja, ne bih ih spalio, jer je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ne kažnjavajte Allahovom kaznom.”
– Ja bih ih pobio kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:
“Ko promijeni svoju vjeru (islam), ubijte ga!”¹

“PA POSLIJE: ILI OSLOBAĐANJE ILI OTKUP...”

O tome postoji hadis koji prenosi i Sumame.² Allah, dželle šanuhu, kaže: “Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje (zarobljenike)...”, tj. dok ne pobijedi na Zemlji. “... Vi želite prolazna dobra ovog svijeta...”³

إِنِّي أَمَرْتُكُمْ أَنْ تُحْرِقُوا فَلَانًا وَفُلَانًا وَإِنَّ النَّارَ لَا يُعَذِّبُ بِهَا إِلَّا اللَّهُ فَإِنْ وَجَدْتُمُوهُمَا فَاقْتُلُوهُمَا .

٣٠١٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ أَنَّ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَرَّقَ قَوْمًا فَبَلَغَ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَوْ كُنْتُ أَنَا لَمْ أَحْرِقْهُمْ لِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تُعَذِّبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ وَلَقَتَلْتَهُمْ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ .

بَاب (فِيمَا مِمَّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً)

فِيهِ حَدِيثُ ثُمَامَةَ وَقَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ (مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ تَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثَخِّنَ فِي الْأَرْضِ) يَعْنِي يَغْلِبَ فِي الْأَرْضِ (تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا) .

- 1 Najveći broj pravnika smatra da od konvertita treba tražiti pokajanje, pa ako se vrati u islam, nema nikakve kazne. To je mišljenje Šafija, a Ebu-Hanife ne odobrava smrtnu kaznu nego samo zatvor do njegovog pokajanja.
- 2 Cijeli prijevod 4. ajeta poglavlja Muhammed glasi: “Kada se u borbi s nevjernicima sretnete, po šijama ih udarajte sve dok ih ne oslabite, a onda ih vežite, i poslije ih velikodušno sužanjstva (ropstva) oslobodite ili otkupninu zahtijevajte, sve dok borba ne prestane. Tako učinite! Da Allah hoće, On bi im se osvetio, ali On vas želi iskušati jedne pomoću drugih. On neće poništiti djela onih koji na Allahovom putu poginu.” Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom poslao prema Nedždu izvidnicu konjanika koji su pri povratku doveli zarobljenika Sumamu b. Usala i svezali ga za jedan stup u Resulullahovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji. Kasnije je došao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio ga i on primio islam. Sumame je ovaj odnos Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, prema zarobljeniku često prepričavao i to je slučaj na koji Buhari aludira. Islam traži humano postupanje prema zarobljenicima.
- 3 Prijevod cijelog 67. ajeta poglavlja El-Enfal glasi: “Nijednom vjerovjesniku nije dopušteno da drži sužnje (zarobljenike) dok ne izvojuje pobjedu na zemlji; vi želite prolazna dobra ovog svijeta, a Allah želi onaj svijet. Allah je Silan i Mudar.”

DA LI JE ZAROBLJENIKU (MUSLIMANU) DOZVOLJENO DA UBIJE ILI PREVARI ONE KOJI SU GA ZAROBILI DA BI SE SPASIO OD NEVJERNIKA

O tome je Misver prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

KADA IDOLOPOKLONIK SPRŽI MUSLIMANA, DA LI ĆE SE I ON SPRŽITI

3018. PRIČAO NAM JE Mu'alla, njemu prenio Vuhejb od Ejjuba, on od Ebu-Kilabe, a (ovaj) od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je grupa od osam ljudi (plemena) Ukl došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jer su teško podnosili boravak u Medini (bili su oboljeli) i rekli:

– Allahov Poslaniče, potraži nam mlijeka!
– Nemam vam ništa dati osim da se priključite krdu deva – rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

– Tada su oni otišli, pili mokraću i mlijeko deva dok nisu ozdravili i udebljali se. Potom su pobili pastire, otjerali to krdo deva i vratili se u nevjerovanje nakon što su primili islam. Zatražena je pomoć od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da je on poslao potjernicu i nije se ni razdanilo, a oni su dovedeni. Tada su im odsječene ruke i noge,

بَابُ هَلْ لِلْأَسِيرِ أَنْ يَقْتُلَ وَيَخْدَعَ
الَّذِينَ أَسْرَوْهُ حَتَّى يَنْجُو مِنَ الْكُفْرِ

فِيهِ الْمَسْوُورُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ إِذَا حَرَّقَ الْمُشْرِكُ الْمُسْلِمَ هَلْ يُحَرَّقُ

٣٠١٨. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ
أَيُّوبَ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ أَنَّ رَهْطًا مِنْ عُكْلٍ ثَمَانِيَّةٍ قَدِمُوا عَلَى النَّبِيِّ ﷺ
فَاجْتَوُوا الْمَدِينَةَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْعَثْ رِشْلًا
قَالَ مَا أَجِدُ لَكُمْ إِلَّا أَنْ تَلْحَقُوا بِالدَّوْدِ فَانْطَلَقُوا
فَشَرِبُوا مِنْ أَبْوَاهِهَا وَأَلْبَانِهَا حَتَّى صَحُّوا وَسَمِنُوا
وَقَتَلُوا الرَّاغِيَّ وَاسْتَأْقُوا الدَّوْدَ وَكَفَرُوا بَعْدَ
إِسْلَامِهِمْ فَاتَى الصَّرِيحُ النَّبِيَّ ﷺ فَبَعَثَ الطَّلَبَ
فَمَا تَرَجَّلَ النَّهَارُ حَتَّى أَتَى بِهِمْ فَقَطَعَ أَيْدِيَهُمْ
وَأَرْجُلَهُمْ ثُمَّ أَمَرَ بِمَسَامِيرَ فَأُخِيتَ فَكَحَلَهُمْ
بِهَا وَطَرَحَهُمْ بِالْحَرَّةِ يَسْتَسْقُونَ فَمَا يُسْقَوْنَ

¹ Podijeljena su mišljenja pravnika o gornjem pitanju. Imam Malik i još neki pravници smatraju da zarobljeniku nije dozvoljeno bježanje ako mu je osiguran život i vjeroispovijest. Ešheb ima suprotno mišljenje i dozvoljava zarobljeniku i da ubije onoga ko bi mu tražio otkupninu za oslobođenje, a Ebu-Hanife dodaje da ugovor sklopljen o otkupnini nije zakonit.

Šafija dozvoljava zarobljeniku da pobjegne i pored date riječi vjernosti gospodar, samo da sa sobom ne nosi ništa od njegovog imetka.

Mnogi pravници kažu: ako zarobljenik nije dao riječ vjernosti, dozvoljeno mu je bjekstvo, pomoću paljenja zgrade zatvora, plijenjenja imovine ili ubistva neprijatelja. – A neki pravници to dozvoljavaju i zarobljeniku koji je dao riječi vjernosti gospodar, smatrajući da je to obećanje iznuđeno od zarobljenika i ono je kao takvo bespravno.

zatim je naredio pa su ugrijani ekseri i njima im podvlačena surma. Poslije su bačeni u Harru, molili vodu, ali nisu napajani i tako su umrli.

Ebu-Kilbe je izjavio: “Oni su pobili (pastire), ukrali (deve), borili se protiv Allaha i Njegova Poslanika i pravili nered na zemlji.”²

POGLAVLJE

3019. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Junusa, (ovaj) od Ibn-Šihaba, (a on) od Seida b. Musejbeba i Ebu-Selema, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Nekog od ranijih vjetrovjesnika ujeo je mrav pa je on naredio i to mravlje naselje je bilo spaljeno. Potom mu je Allah objavio: ‘Zar što te je ugrizao jedan mrav, ti spali jednu od skupina koja veliča Allaha!’”

PALJENJE KUĆA I PALMI

3020. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Isma‘ila, koji je rekao:

– Pričao mi je Kajs b. Ebu-Hazim i izjavio: Kazao mi je Džerir: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: “Hoćeš li me riješiti Zul-Halese”, a to je kuća u Has‘amu, koja se zove Jemenska Ka‘ba.

– Potom sam – kaže Džerir – krenuo sa stotinu pedeset konjanika (plemena) Ahmesa. Oni su bili dobri konjanici, a ja – kaže Džerir – nisam bio stalan na konjima. Tada me Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, udari po prsima tako da sam na svojim grudima vidio trag njegovih prsta i reče:

– Allahu moj, učvrsti ga i učini predvodnikom, koji će upućivati na Pravi put!

Potom je on krenuo do nje, srušio je i zapalio je, onda poslao (čovjeka) do Allahovog Poslanika, sallallahu

حَتَّى مَاتُوا قَالَ أَبُو قَلَابَةَ قَتَلُوا وَسَرَقُوا وَحَارَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ وَسَعَوْا فِي الْأَرْضِ فَسَادًا .

بَاب

٣٠١٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ قَرَصَتْ نَمْلَةٌ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَأَمَرَ بِقَرْيَةِ النَّمْلِ فَأُخْرِقَتْ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ قَرَصَتْكَ نَمْلَةٌ أُخْرِقَتْ أُمَّةٌ مِنَ الْأُمَمِ تُسَبِّحُ .

بَابُ حَرْقِ الدُّوْرِ وَالنَّخِيلِ

٣٠٢٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسُ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ قَالَ لِي جَرِيرٌ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تُرِيحُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ بَيْتًا فِي خُثْعَمَ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ فِي خَمْسِينَ وَمِائَةِ فَارِسٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ قَالَ وَكُنْتُ لَا أَتُبْتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضْرَبَ فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا فَانْطَلَقَ إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَقَهَا ثُمَّ بَعَثَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُخْبِرُهُ

2 Naslov pod kojim je naveden ovaj hadis ukazuje da se ima pravo uzvratiti istom mjerom. Harra je kamenjar u blizini Medini. Ovaj hadis je ponovljen pod brojem 233.

alejhi ve sellem, da ga obavijesti, pa je Džerirov izaslanik rekao:

– Tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, nisam ti se vratio dok je nisam ostavio kao devca prazne utrobe, odnosno ošugana (tj. uništio je).

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pet puta blagoslovio konje Ahmesa i njihove ljude.¹

3021. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Sufjan od Musaa b. Ukbe, (on) od Nafija (a ovaj) od Ibn-Omera, koji je izjavio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spalio je palme Benu-Nedira.²

UBIJANJE IDOLOPOKLONIKA KOJI SPAVA

3022. PRIČAO NAM JE Ali b. Muslim, a njemu Jahja b. Zekerijja b. Ebu-Zaide:

– Pričao mi je moj otac od Ebu-Ishaka, a (on) da je Bera' b. Azib, radijallahu anhum, rekao:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je jednu grupu ensarija do Ebu-Rafija da ga ubiju. Jedan njihov čovjek je ušao u tvrđavu. – Ušao sam – rekao je on – u staju njihovih konja i oni su – kaže on – zaključali vrata tvrđave. Pošto su izgubili jednog svoga magarca, izišli su da ga traže. Među onima što su izišli, izišao sam i ja, prikazujući se da ga tražim s njima. Konačno su našli magarca i ušli, a ušao sam i ja.”

Vrata tvrđave noću su zaključavali i ključeve ostavljali u jedno udubljenje u zidu, koga je on vidio.

– Pošto su oni zaspali, uzeo sam ključeve – kaže on – otvorio vrata tvrđave, ušao k njemu i zovnuo:

فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ
حَتَّى تَرَكْتُهَا كَأَنَّهَا جَمَلٌ أَجُوفٌ أَوْ أَجْرَبٌ قَالَ
فَبَارَكَ فِي خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا خَمْسَ مَرَّاتٍ .

٣٠٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ
مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا قَالَ حَرَّقَ النَّبِيُّ ﷺ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ .

بَابُ قَتْلِ الْمُشْرِكِ النَّائِمِ

٣٠٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى
ابْنُ زَكَرِيَاءَ بْنُ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَهْطًا مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى
أَبِي رَافِعٍ لِيَقْتُلُوهُ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَدَخَلَ
حِصْنَهُمْ قَالَ فَدَخَلْتُ فِي مَرْبِطِ دَوَابِّ لَهُمْ قَالَ
وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ إِنَّهُمْ فَقَدُوا حِمَارًا لَهُمْ
فَخَرَجُوا يَطْلُبُونَهُ فَخَرَجْتُ فِيمَنْ خَرَجَ أَرِيهِمْ
أَنِّي أَطْلُبُهُ مَعَهُمْ فَوَجَدُوا الْحِمَارَ فَدَخَلُوا
وَدَخَلْتُ وَأَغْلَقُوا بَابَ الْحِصْنِ لَيْلًا فَوَضَعُوا
الْمِفَاتِيحَ فِي كَوَّةٍ حَيْثُ أَرَاهَا فَلَمَّا نَامُوا أَخَذْتُ
الْمِفَاتِيحَ فَفَتَحْتُ بَابَ الْحِصْنِ ثُمَّ دَخَلْتُ عَلَيْهِ

1 Ova je akcija izvedena dva mjeseca prije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti. U Zul-Halesi, naselju iznad Mekke, bijaše kip plemena Devs, koga su obožavala još neka plemena, kitili ga skupocjenim ogrlicama i prinosili mu žrtve.

2 Navedeni postupak dozvoljava se samo kada nema nikakvog drugog načina za osvojenje utvrde okorjelog neprijatelja.

“O, Ebu-Rafi’!” On mi se odazva. Ja sam krenuo prema tom glasu i udario ga, a on kriknu. Tada sam izišao, potom došao i vratio se, kao da mu pomognem, i zovnuo: “O, Ebu-Rafi’”, a izmijenio sam svoj glas.

– Šta ti je, teško ti se majci! – reče on.

– Šta hoćeš? – upitah.

– Ne znam, reče, neko mi je ušao i udario me.

– Tada sam stavio – kaže Ensarija – svoju sablju na njegov stomak i navalio se na njega tako da sam tukao po svakoj kosti, onda izišao izbezumljen, došao na njihove ljestve da se spustim iz tvrđave. Tada sam pao i uganuo nogu. Potom sam izišao do svojih drugova i rekao: “Ja neću ići dok ne čujem naricanje.”

– I nisam otišao dok nisam čuo kukanje za Ebu-Rafijom, trgovcem stanovnika Hidžaza. Potom sam – kaže on – ustao i nisam imao nikakve slabosti. Tako smo došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu saopćili.

3023. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Jahja b. Adem, ovome Jahja b. Ebu-Zaide od svoga oca, (a on) od Ebu-Ishaka, (ovaj) od Beraa b. Aziba, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je jednu grupu ensarija do Ebu-Rafija, pa mu je Abdullah b. Atik ušao u kuću noću i ubio ga dok je on spavao.³

فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ فَأَجَابَنِي فَتَعَمَّدْتُ الصَّوْتَ
فَضْرَبْتُهُ فَصَاحَ فَخَرَجْتُ ثُمَّ جِئْتُ ثُمَّ رَجَعْتُ
كَأَنِّي مُغِيثٌ فَقُلْتُ يَا أَبَا رَافِعٍ وَغَيَّرْتُ صَوْتِي
فَقَالَ مَا لَكَ لَأُمُّكَ الْوَيْلُ قُلْتُ مَا شَأْنُكَ قَالَ
لَا أَدْرِي مَنْ دَخَلَ عَلَيَّ فَضْرَبَنِي قَالَ فَوَضَعْتُ
سَيْفِي فِي بَطْنِهِ ثُمَّ تَحَامَلْتُ عَلَيْهِ حَتَّى قَرَعَ
الْعَظْمَ ثُمَّ خَرَجْتُ وَأَنَا دَهْشُ فَأَتَيْتُ سُلَمًا لَهُمْ
لَأَنْزِلَ مِنْهُ فَوَقَعْتُ فَوُثِّتُ رِجْلِي فَخَرَجْتُ إِلَى
أَصْحَابِي فَقُلْتُ مَا أَنَا بِبَارِحٍ حَتَّى أَسْمَعَ النَّاعِيَةَ
فَمَا بَرِحْتُ حَتَّى سَمِعْتُ نَعَايَا أَبِي رَافِعٍ تَاجِرِ
أَهْلِ الْحِجَازِ قَالَ فَقُمْتُ وَمَا بِي قَلْبَةً حَتَّى أَتَيْتُ
النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ.

٣٠٢٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى
ابْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ ابْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَهْطًا مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى
أَبِي رَافِعٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَتِيكَ بَيْتَهُ لَيْلًا
فَقَتَلَهُ وَهُوَ نَائِمٌ.

³ Navedeni prepad izveden je uz ramazan 6. godine po Hidžri u Hajberu. S Abdullahom b. Atikom bili su još: Abdullah b. Utejbe, Abdullah b. Unejs, Ebu-Katade, Esved b. Huza'a, Mes'ud b. Sinan i Abdullah b. Ukbe. Rafi' je bio inicijator i glavni organizator brojnih akcija i napada na muslimanska naselja.

NE PRIŽELJKUJTE SUKOB S NEPRIJATELJEM

3024. PRIČAO NAM JE Jusuf b. Musa, njemu Asim b. Jusuf Jerbu'i, a (ovome) Ebu-Ishak Fezari od Musaa b. Ukbe, koji je rekao:

– Pričao mi je Salim Ebu-Nadr, oslobođeni rob Umera b. Ubejdullaha: “Bio sam njegov pisar”, kaže on. Abdullah b. Ebu-Evfa mu je pisao, kada je otišao u Haruriju, te sam ja to pročitao, kad u njemu stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme nekog od svojih sukoba s neprijateljem sačekao da se sunce nagne.

3025. Potom sam ustao među ljude i rekao: “Ljudi! Nemojte priželjkivati susret s neprijateljem i molite Allaha za oprost, a kada se s njim susretnete budite ustrajni i znajte da je Džennet pod sjenkama sablji, a potom je rekao: Allahu, koji si objavio Knjigu, koji tjeraš oblake i poražavaš skupove, porazi ih i pomoz nas protiv njih.” Musa b. Ukbe kaže da mu je pričao Salim Ebu-Nadr: “Bio sam pisar Umeru b. Ubejdullahu pa mu je – kaže Salim – došlo pismo od Abdullaha b. Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, u kojem je stajalo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: ‘Ne poželite sukob s neprijateljem!’”

3026. A Ebu-Amir je rekao:

– Pričao nam je Mugire b. Abdur-Rahman od Ebu-Zinada, (on) od A'redža, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, (a on) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je izjavio: “Ne poželite sukob s neprijateljem, a kada se s njim sukobite, budite postojani!”

بَاب لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ

٣٠٢٤. حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَاصِمُ ابْنُ يُوسُفَ الْيَرْبُوعِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الْفَزَارِيُّ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ أَبُو النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ كُنْتُ كَاتِبًا لَهُ قَالَ كَتَبَ إِلَيْهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى حِينَ خَرَجَ إِلَى الْحُرُورِيَّةِ فَقَرَأَتْهُ فَإِذَا فِيهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ أَنْتَظَرَ حَتَّى مَالَتْ الشَّمْسُ .

٣٠٢٥. ثُمَّ قَامَ فِي النَّاسِ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَسَلُّوْا اللَّهَ الْعَاقِبَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ مُنْزِلَ الْكِتَابِ وَمُجْرِيَ السَّحَابِ وَهَازِمِ الْأَحْزَابِ اهْزِمْهُمْ وَانْصُرْنَا عَلَيْهِمْ .
وَقَالَ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ حَدَّثَنِي سَالِمُ أَبُو النَّضْرِ كُنْتُ كَاتِبًا لِعُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ فَأَتَاهُ كِتَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ .

٣٠٢٦. وَقَالَ أَبُو عَامِرٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا .

RAT JE VARKA

3027. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, (ovome) saopćio Ma'mer od Hemmama, (ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, (a on) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Umrijet će perzijski car, a neće proći dugo poslije (smrti) perzijskog cara, a umrijet će i bizantijski car, a neće proći dugo poslije (smrti) bizantijskog cara, a njihove će riznice biti sigurno podijeljene na Allahovom putu”,

3028. i rat nazva varkom.

3029. PRIČAO NAM JE Ebu-Bekr b. Asrem, (njemu) saopćio Abdullah, ovome Ma'mer od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Rat je varka.”

3030. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, a njemu prenio Ibn-Ujejne od Amra, koji je čuo da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhuma, kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Rat je varka.”

بَابُ الْحَرْبِ خَدْعَةً

٣٠٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ هَلَكَ كِسْرَى ثُمَّ لَا يَكُونُ كِسْرَى بَعْدَهُ وَقَيْصَرٌ لِيَهْلِكَ ثُمَّ لَا يَكُونُ قَيْصَرٌ بَعْدَهُ وَلَتَقْسَمَنَّ كُنُوزُهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٣٠٢٨. وَسَمَّى الْحَرْبَ خَدْعَةً .

٣٠٢٩. حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ بُورٍ بْنُ أَصْرَمَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمَّى النَّبِيُّ ﷺ الْحَرْبَ خَدْعَةً .

٣٠٣٠. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْحَرْبُ خَدْعَةٌ .

LAGANJE U RATU

3031. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Sufjan od Amra b. Dinara, a (on) od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ko je za (ubistvo) Ka'ba b. Ešrefa, jer on vrijeđa Allaha i Njegovog Poslanika?

– Hoćeš li, Allahov Poslaniče – rekao je Muhammed b. Mesleme – da ga ja ubijem?

– Da – odgovorio je on.

– Tada mu je on otišao – kaže Muhammed b. Mesleme – i rekao:

– Zaista nas je onaj – mislivši na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem – opteretio (obavezama) i traži nam još i zekat, a Boga mi – rekao je – već nam je previše dosadio. Mi ga slijedimo i nećemo ga napustiti dok ne vidimo šta će biti s njim. I neprestano mu je govorio dok se nije uz njega smjestio i onda ga ubio.

MUČKO UBIJANJE RATNOG NEPRIJATELJA

3032. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu prenio Sufjan od Amra, (on) od Džabira, (a ovaj) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

– Ko je za (ubiti) Ka'ba b. Ešrefa?

– Želiš li – upitao je Muhammed b. Mesleme – da ga ja ubijem?

– Da – odgovorio je on.

– Pa dozvoli mi! – rekao je Muhammed b. Mesleme.

– Kažem – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – to sam ti već dozvolio.

بَابُ الْكَذِبِ فِي الْحَرْبِ

٣٠٣١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَنْ لَكَعَبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَإِنَّهُ قَدْ آذَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَاتَاهُ فَقَالَ إِنَّ هَذَا يَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ قَدْ عَنَانَا وَسَأَلَنَا الصَّدَقَةَ قَالَ وَأَيْضًا وَاللَّهِ لَتَمْلَنَّهُ قَالَ فَإِنَّا قَدْ اتَّبَعْنَاهُ فَنَكَرَهُ أَنْ نَدْعَهُ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَى مَا يَصِيرُ أَمْرُهُ قَالَ فَلَمْ يَزَلْ يَكَلِّمُهُ حَتَّى اسْتَمَكَنَ مِنْهُ فَقَتَلَهُ .

بَابُ الْفَتْكِ بِأَهْلِ الْحَرْبِ

٣٠٣٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ لَكَعَبِ بْنِ الْأَشْرَفِ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ أَتُحِبُّ أَنْ أَقْتُلَهُ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَأَذِنَ لِي فَأَقُولُ قَالَ قَدْ فَعَلْتُ .

KOJE LUKAVSTVO JE DOZVOLJENO
I OPREZNOST PREMA ONOM ČIJE SE
PREVARE BOJI

3033. Lejs je rekao:

– Prenio mi je Ukajl od Ibn-Šihaba, a (on) od Salima b. Abdullaha, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji je kazao:

“Otišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i s njim Ubejd b. Ka‘b do Ibn-Sajjada, a pričalo se za njega da je u palmoviku. I kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u palmovik, skrivao se za stabla palmi, a Ibn-Sajjad sjedaše na svojoj prostirci i mumljaše. Potom je majka Ibn-Sajjada ugledala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i viknula: ‘O, Sajjadu, to ti je Muhammed!’

Tada je Ibn-Sajjad skočio i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Da ga je ostavila (na miru), objasnio bi sve.’”

بَابُ مَا يَجُوزُ مِنَ الْاِحْتِيَالِ
وَالْحَذَرِ مَعَ مَنْ يَخْشَى مَعْرَتَهُ

٣٠٣٣. قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ انْطَلَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ أَبِي بْنُ كَعْبٍ قَبْلَ ابْنِ صَيَّادٍ فَحَدَّثَ بِهِ فِي نَخْلٍ فَلَمَّا دَخَلَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ النَّخْلَ طَفِقَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَابْنُ صَيَّادٍ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْرَمَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا صَافٍ هَذَا مُحَمَّدٌ فَوَثَبَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ تَرَكَتُهُ بَيْنَ .

PJEVANJE PJESME U RATU I DIZANJE GLASA PRI KOPANJU KANALA

To su prenijeli Sehl i Enes od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a i Jezid od Seleme.

3034. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Ebul-Ahves, a (ovome) prenio Ebu-Ishak od Beraa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan (kopanja) hendeka (oko Medine) gdje prenosi zemlju, tako da mu je ona pokrila dlake na prsima. On je bio čovjek s dosta kose. Pjevao je pjesmu koju je spjevao Abdullah b. Revvaha:

*“Allahu moj, da nije Tebe, ne bismo bili na
Pravom putu,
ne bismo vjerovali niti bismo klanjali.
Spusti nam smirenost i učvrsti nam noge kada
se sukobimo.
Zaista su nam neprijatelji učinili nasilje,
i kada budu htjeli kakav nered, suprotstaviti
ćemo se ponosno.”*

Pjevao je ovu pjesmu povišenim glasom...

KO NIJE STABILAN NA KONJU

3035. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdullah b. Numejr, njemu prenio Ibn-Idris od Isma'ila, (ovaj) od Kajsa, (a on) od Džerira, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Od kada sam primio islam, nije mi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ništa skrivao, a kada bi me god vidio, osmjehnuo bi se.

بَابُ الرَّجَزِ فِي الْحَرْبِ وَرَفْعِ الصَّوْتِ فِي حَفْرِ الْخَنْدَقِ

فِيهِ سَهْلٌ وَأَنْسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَفِيهِ يَزِيدٌ عَنْ سَلَمَةَ .

٣٠٣٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَوْمَ الْخَنْدَقِ وَهُوَ يَنْقُلُ التُّرَابَ حَتَّى وَارَى التُّرَابُ شَعَرَ صَدْرِهِ وَكَانَ رَجُلًا كَثِيرَ الشَّعْرِ وَهُوَ يَرْجُزُ بِرَجَزِ عَبْدِ اللَّهِ اللَّهُمَّ لَوْلَا أَنْتَ مَا اهْتَدَيْنَا .

وَلَا تَصَدَّقْنَا وَلَا صَلِّينَا

فَأَنْزِلْ لَنَا سَكِينَةً عَلَيْنَا .

وَتَبَّتِ الْأَقْدَامُ إِنْ لَاقَيْنَا

إِنَّ الْأَعْدَاءَ قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا .

إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبِينَا

يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ .

بَابُ مَنْ لَا يَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ

٣٠٣٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا حَجَبَنِي النَّبِيُّ ﷺ مِنْذُ أَسْلَمْتُ وَلَا رَأَيْتُ إِلَّا تَبَسَّمَ فِي وَجْهِهِ .

3036. Potužio sam mu se da nisam čvrst na konjima, a on me udari svojom rukom po grudima i reče: “Allahu moj, učvrsti ga i učini ga predvodnikom koji će upućivati na Pravi put!”

LIJEČENJE RANE SPALJENOM
ROGOZINOM (HASUROM) I DA ŽENA
SAPIRE KRV S LICA SVOGA OCA
I DONOSI VODU U ŠTITU

3037. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a (ovome) Ebu-Hazim:
– Pitali su Sehla b. Sa‘da Sa‘idija, radijallahu anhu: “Čime je liječena rana Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?”
– Nema niko da to bolje zna od mene – odgovorio je Sehl.
– Alija je donosio vodu u svom štitu, a ona – mislio je na Fatimu – sapiraše krv s njegovog lica. Tada je uzeta jedna rogozina (hasura), koja je spaljena, pa je njome zatrpana rana Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

POKUĐENA JE PREPIRKA I PODVOJENOST
U RATU I KAZNA ZA ONOGA KO JE
NEPOKORAN SVOME STARJEŠINI

Uzvišeni Allah je rekao: “Ne prepirite se pa da oslabite i ode vam snaga!”
Katade je riječ *er-rihu* protumačio: “... rat”.¹

٣٠٣٦. وَلَقَدْ شَكَوْتُ إِلَيْهِ إِنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي وَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا .

بَابُ دَوَاءِ الْجُرْحِ بِإِخْرَاقِ الْحَصِيرِ
وَعَسَلِ امْرَأَةٍ عَنْ أَبِيهَا الدَّمَ
عَنْ وَجْهِهِ وَحَمَلِ امْرَأَةٍ فِي الثَّرْسِ

٣٠٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَبُو حَازِمٍ قَالَ سَأَلُوا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ بِأَيِّ شَيْءٍ دُورِيَ جُرْحُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ مَا بَقِيَ مِنَ النَّاسِ أَحَدٌ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي كَانَ عَلِيٌّ يَجِيءُ بِالْمَاءِ فِي ثَرْسِهِ وَكَانَتْ يَغْنِي فَاطِمَةُ تَغْسِلُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَأُخِذَ حَصِيرٌ فَأُخْرِقَ ثُمَّ حُشِيَ بِهِ جُرْحُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ التَّنَازُعِ وَالِاخْتِلَافِ
فِي الْحَرْبِ وَعُقُوبَةُ مَنْ عَصَى إِمَامَهُ

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ) قَالَ قَتَادَةُ الرِّيحُ الْحَرْبُ .

¹ Cijeli prijevod 45. i 46. ajeta poglavlja El-Enfal glasi:

“O vjernici, kad se s kakvom četom sukobite, smjeli budite i neprestano Allaha spominjite da biste postigli što želite, i pokoravajte se Allahu i Poslaniku Njegovom, i ne prepirite se da ne biste klonuli i bez borbenog duha ostali; i budite izdržljivi, jer Allah je, zaista, na strani izdržljivih.”

U svakom poslu, a naročito u borbi, mora se uložiti maksimum truda, rada i zalaganja i onda se nadati Allahovoj pomoći. Pored svega toga, u zajednici mora vladati sloga, jedinstvo i pokornost rukovodiocima. U protivnom, slabi su izgledi za uspjeh.

3038. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu prenio Veki' od Šu'be, (ovaj) od Seida b. Ebu-Burde, (on) od svoga oca, (a ovaj) od svoga djeda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao u Jemen Mu'aza i Ebu-Musaa i rekao:

– Olakšavajte a ne otežavajte, razveseljavajte a ne razbijajte, slažite se a ne podvajajte se!

3039. PRIČAO NAM JE Amr b. Halid, njemu Zuhejr, a (ovome) Ebu-Ishak, koji je rekao:

– Čuo sam kako Bera b. Azib, radijallahu anhuma, kaže: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je pješacima na dan (Bitke) na Uhudu – a bilo je pedeset ljudi – Abdullaha b. Džubejra i rekao: ‘Ako vidite da nas grabe ptice, vi se ne mičite sa vašeg mjesta (u klancu) dok se po vas ne pošalje, a ako vidite da smo pobijedili neprijatelje i da ih već gazimo, ne krećite dok se po vas ne pošalje. Pa su ih muslimani potisli (pobijedili).”

– Allaha mi – rekao je Bera – ja sam vidio njihove žene kako bježe i narukvice im se vide, a njihove haljine uzdignute iznad koljenica.

Poslije su drugovi Abdullaha b. Džubejra vikali: “Plijen!”, tj. “Plijen, narode! Pobijedili su naši drugovi, šta čekate!”

Tada je Abdullah, b. Džubejr kazao:

– Zar ste zaboravili šta vam je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?

– Allaha mi – rekli su – ići ćemo onoj skupini da dobijemo dio plijena. – Pošto su im oni došli, okrenula su im se lica (na prvotne položaje) i bili su poraženi, a to je: “... dok vas je Poslanik zvao iza vas...”¹

Tada je uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,

٣٠٣٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا وَأَبَا مُوسَى إِلَى الْيَمَنِ قَالَ يَسْرًا وَلَا تُعْسرَا وَبَشْرًا وَلَا تُتَفَرَّوْا وَتَطَاوَعَا وَلَا تَخْتَلِفَا.

٣٠٣٩. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يُحَدِّثُ قَالَ جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الرَّجَالَةِ يَوْمَ أُحُدٍ وَكَانُوا خَمْسِينَ رَجُلًا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ فَقَالَ إِنْ رَأَيْتُمُونَا تَخْطِفُنَا الطَّيْرُ فَلَا تَبْرَحُوا مَكَانَكُمْ هَذَا حَتَّى أُرْسَلَ إِلَيْكُمْ وَإِنْ رَأَيْتُمُونَا هَزَمْنَا الْقَوْمَ وَأَوْطَأْنَاهُمْ فَلَا تَبْرَحُوا حَتَّى أُرْسَلَ إِلَيْكُمْ فَهَزَمُوهُمْ قَالَ فَأَنَا وَاللَّهِ رَأَيْتُ النِّسَاءَ يَشْتَدِدْنَ قَدْ بَدَتْ خَلَائِلُهُنَّ وَأَسْوَقُهُنَّ رَافِعَاتٍ ثِيَابَهُنَّ فَقَالَ أَصْحَابُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جُبَيْرٍ الْغَنِيمَةَ أَيُّ قَوْمِ الْغَنِيمَةِ ظَهَرَ أَصْحَابُكُمْ فَمَا تَنْتَظِرُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جُبَيْرٍ أَنْسَيْتُمْ مَا قَالَ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالُوا وَاللَّهِ لَنَأْتِيَنَّ النَّاسَ فَلَنُصِيبَنَّ مِنَ الْغَنِيمَةِ فَلَمَّا أَتَوْهُمْ صُرِفَتْ وُجُوهُهُمْ فَأَقْبَلُوا مِنْهُمْ مِثْرًا فَبَدَتْ وُجُوهُهُمْ الرُّسُولُ فِي أَخْرَاهُمْ فَلَمْ يَبْقَ

¹ Cijeli prijevod 152. i 153. ajeta poglavlja Ali-Imran, koji govore o Bitki na Uhudu, glasi:

“Allah je ispunio obećanje svoje kada ste neprijatelje, voljom Njegovom, nemilice ubijali. Ali kada ste duhom klonuli i o svom položaju se raspravljati počeli, kada niste poslušali, a On vam je bio ukazao na ono što vam je drago – jedni od vas su željeli ovaj svijet, a drugi onaj svijet, onda je On, da bi vas iskušao, učinio da uzmaknete ispred njih. I On vam je već oprostio, jer je Allah neizmjereno dobar prema vjernicima!

Kada ste uzimali, ne obazirući se ni na koga, dok vas je Poslanik zvao iza vas, Allah vas je kaznio porazom zato što ste i vi njemu jad zadali – da se ožalostite zbog onoga što vam je izmaklo i zbog onog što vas je zadesilo. – Allah dobro zna ono što radite. Neprijateljska vojska se probila preko položaja koji su muslimani napustili i tako im prišli s leđa, i tako je već dobijena bitka pretvorena u poraz.”

ostalo samo 12 ljudi. Poginulo je naših sedamdeset. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ljudi onesposobili su na Dan Bedra stotinu četrdeset idolopoklonika: zarobljenika sedamdeset, a poginulih sedamdeset.

Tada je je Ebu-Sufjan tri puta viknuo: “Je li u toj skupini Muhammed?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ashabima da mu odgovore.

Potom je tri puta viknuo: “Je li u toj skupini Ibn-Ebi-Kuhafe?” (Ebu-Bekr)

Zatim je tri puta upitao: “Je li u toj skupini Ibnul-Hattab?”

Poslije se vratio svojim drugovima i rekao: “Što se tiče ovih, oni su pobijeni.”

Tada se Omer nije mogao savladati pa je uzviknuo: “Allaha mi, lažeš, Allahov neprijatelju! Oni koje si ti nabrojio uistinu su svi živi, a tebi ostaje zlo koje će te snaći.”

– Ovo je dan (odmazde) za Dan Bedra – odgovorio je Sufjan – a rat je promjenljive sreće. Sigurno ćete naći u svom narodu unakaženih, što nisam naredio, a mene neće zadesiti zlo. Zatim je počeo skandirati: “Uzvišen budi, Hubelu! Uzvišen budi, Hubelu!”

– Zar mu nećete odgovoriti! – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Šta ćemo kazati, Allahov Poslaniče?, upitali su.

– Recite – kazao je: “Allah je najveći i najuzvišeniji.”

– Mi imamo – rekao je Sufjan-Uzzaa, a vi nemate Uzzaa.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

– Zar mu nećete odgovoriti!

– Šta ćemo mu odgovoriti, Allahov Poslaniče?

– upitali su.

– Odgovorite – rekao je on: “Allah je naš zaštitnik, a vi nemate zaštitnika.”²

مَعَ النَّبِيِّ ﷺ غَيْرُ اثْنَيْ عَشَرَ رَجُلًا فَأَصَابُوا مِنَّا سَبْعِينَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَصْحَابُهُ أَصَابُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ يَوْمَ بَدْرٍ أَرْبَعِينَ وَمِائَةً سَبْعِينَ أَسِيرًا وَسَبْعِينَ قَتِيلًا فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ أَفِي الْقَوْمِ مُحَمَّدٌ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ فَهَاهُمُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُجِيبُوهُ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ قَالَ أَفِي الْقَوْمِ ابْنُ الْخَطَّابِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَصْحَابِهِ فَقَالَ أَمَّا هَؤُلَاءِ فَقَدْ قُتِلُوا فَمَا مَلَكَ عُمَرُ نَفْسَهُ فَقَالَ كَذَبْتَ وَاللَّهِ يَا عَدُوَّ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ عَدَدْتَ لِأَحْيَاءِ كُلُّهُمْ وَقَدْ بَقِيَ لَكَ مَا يَسُوءُكَ قَالَ يَوْمَ يَوْمِ بَدْرٍ وَالْحَرْبُ سَجَالٌ إِنَّكُمْ سَتَجِدُونَنِي فِي الْقَوْمِ مُثَلَّةً لَمْ أَمُرْ بِهَا وَلَمْ تَسْأَلْنِي ثُمَّ أَخَذَ يَرْتَجِزُ أُغْلُ هُبَلٍ أُغْلُ هُبَلٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ أَغْلَى وَأَجَلُّ قَالَ إِنَّ لَنَا الْعُزَّى وَلَا عُزَى لَكُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَلَا تُجِيبُوا لَهُ قَالَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا نَقُولُ قَالَ قُولُوا اللَّهُ مُؤَلَانَا وَلَا مَوْلَى لَكُمْ .

2 Hubel je kip Arapa koji je bio smješten u Ka'bi, a Uzza je kip samo Kurejšija. Ime Uzza imalo je i jedno stablo u plemenu Gatafen koga su pripadnici ovog plemena obožavali pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom poslao Halida ibn Velida i on ga je posjekao.

KADA SE LJUDI UPLAŠE NOĆU

3040. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu prenio Hammad od Sabita, a (on) da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najljepši, najdarežljiviji i najhrabriji. Jedne noći – kaže Enes – uplašili su se stanovnici Medine, kada su čuli neki glas, pa je – kaže Enes – izišao pred njih Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na konju Ebu-Talhe koji je bio bez sedla, opasan svojom sabljom, i rekao: “Ne plašite se! Ne plašite se!” Poslije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: “Uvjerio sam se da je kao more”, misleći na konja.

KO UGLEDA NEPRIJATELJA I POVIČE IZ SVEGA GLASA: “EVO NEPRIJATELJSKOG NAPADA!”, TAKO DA LJUDI ČUJU

3041. PRIČAO NAM JE Mekki b. Ibrahim, njemu saopćio Jezid b. Ebu-Ubejd od Seleme, da je on obavijestio Jezida i rekao:

– Izišao sam iz Medine idući prema Gabetu.¹ Kada sam bio u klancu Gabeta, susreo me rob Abdur-Rahmana b. Avfa.

– Teško tebi! – rekoh.

– Šta ti je?

– Otete su Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, deve muzare – reče.

– Ko ih je ugrabio? – upitao sam.

– Gatafan i Fezare (plemena) – reče on.

Tada sam jako viknuo tri puta: “Evo neprijateljskog napada!”, da čuju oni između dva krša Medine.

Potom sam požurio i sustigao ih, a oni su ih već bili ugrabili. Tada sam ih počeo gađati strijelama i govorio: “Ja sam Ibn-Ekva“, a ovaj dan je dan

بَابُ إِذَا فَزِعُوا بِاللَّيْلِ

٣٠٤٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَأَجْوَدَ النَّاسِ وَأَشْجَعَ النَّاسِ قَالَ وَقَدْ فَزِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ لَيْلَةً سَمِعُوا صَوْتًا قَالَ فَتَلَقَّاهُمُ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى فَرَسٍ لِأَبِي طَلْحَةَ عُرِيٍّ وَهُوَ مُتَقَلِّدٌ سَيْفَهُ فَقَالَ لَمْ تُرَاعُوا لَمْ تُرَاعُوا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَدْتُهُ بَحْرًا يَعْنِي الْفَرَسَ .

بَابُ مَنْ رَأَى الْعَدُوَّ فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ يَا صَبَاحَاهُ حَتَّى يُسْمِعَ النَّاسَ

٣٠٤١. حَدَّثَنَا الْمَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ قَالَ خَرَجْتُ مِنَ الْمَدِينَةِ ذَاهِبًا نَحْوَ الْغَابَةِ حَتَّى إِذَا كُنْتُ بِبَنِيَّةِ الْغَابَةِ لَقِيتُ غُلَامًا لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قُلْتُ وَيْحَكَ مَا بِكَ قَالَ أَخَذْتُ لِقَاحُ النَّبِيِّ ﷺ قُلْتُ مَنْ أَخَذَهَا قَالَ غَطَفَانُ وَفَزَارَةُ فَصَرَخْتُ ثَلَاثَ صَرَخَاتٍ أَسَمِعْتُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا يَا صَبَاحَاهُ يَا صَبَاحَاهُ ثُمَّ انْدَفَعْتُ حَتَّى أَلْقَاهُمْ وَقَدْ أَخَذُوهَا فَجَعَلْتُ أَرْمِيهِمْ وَأَقُولُ أَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ وَالْيَوْمُ يَوْمُ الرُّضْعِ

¹ Gabe je naselje 12 milja sjeverno od Medine na putu za Siriju.

vaše propasti”, i oslobodio sam deve od njih prije nego su se i napile (vode) i krenuo da ih gonim. Poslije me susrete Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ja rekoh:

– Ljudi su žedni i ja sam ih požurio da popiju svoj napitak (devijeg mlijeka). Šalji potjeru za njima!

– Ibn-Ekva‘, reče on, uspio si (vratiti deve) i budi milostiv!

– Zaista će ljudi biti gostoljubivo primljeni u svom plemenu.

KO JE REKAO: “UZMI JE!
JA SAM SIN TOGA I TOGA”

Seleme je kazao: “Uzmi (strijelu), a ja sam sin Ekvea’!”

3042. PRIČAO NAM JE Ubejdullah (prenoseći) od Israila, a (on) od Ebu-Ishaka, koji je rekao:

– Jedan čovjek pitaše Beraa, radijallahu anhu:

“O, Ebu-Umare,² jeste li krenuli u bijeg na dan (Bitke) na Hunejnu, (jer ja sam tako čuo)?

– Što se tiče Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – rekao je Bera’ – on nije krenuo da bježi. Ebu-Sufjan b. Haris držaše uzdu njegove mazge, pa kada su ga opkolili idolopoklonici, sišao je i počeo govoriti: “Ja sam vjerovjesnik i nema laži! Ja sam potomak Abdul-Muttaliba!”

I nije među ljudima tada bio niko hrabriji od njega.

فَاسْتَقْذَتْهَا مِنْهُمْ قَبْلَ أَنْ يَشْرَبُوا فَأَقْبَلْتُ بِهَا
أَسْوَقَهَا فَلَقِينِي النَّبِيُّ ﷺ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ
الْقَوْمَ عَطَاشٌ وَإِنِّي أَعَجَلْتُهُمْ أَنْ يَشْرَبُوا سَقَيْتُهُمْ
فَأَبْعَثْ فِي إِثْرِهِمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْأَكْوَعِ مَلَكَتْ
فَأَسْجِحْ إِنَّ الْقَوْمَ يُقْرُونَ فِي قَوْمِهِمْ .

بَاب مَنْ قَالَ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ فَلَانٍ

وَقَالَ سَلَمَةُ خُذْهَا وَأَنَا ابْنُ الْأَكْوَعِ .

٣٠٤٢. حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ
أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
فَقَالَ يَا أَبَا عُمَارَةَ أَوَلَيْتُمْ يَوْمَ حُنَيْنٍ قَالَ الْبَرَاءُ
وَأَنَا أَسْمَعُ أَمَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمْ يُؤَلَّ يَوْمَئِذٍ كَانَ
أَبُو سُفْيَانَ بْنُ الْحَارِثِ أَخِذًا بِعِنَانٍ بَغْلَتِهِ فَلَمَّا
غَشِيَهُ الْمُشْرِكُونَ نَزَلَ فَجَعَلَ يَقُولُ أَنَا النَّبِيُّ لَا
كَذِبَ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ فَمَا رَأَيْتُ مِنْ النَّاسِ
يَوْمَئِذٍ أَشَدُّ مِنْهُ .

2 Ebu-Umare je nadimak Beraa.

KADA SE NEPRIJATELJ POKORI ODLUCI ČOVJEKA (MUSLIMANA)

3043. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu prenio Šu‘be od Sa‘da b. Ibrahima, (on) od Ebu-Umame, a to je Ibn-Sehl b. Hunejf, a (ovaj) od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Kada je (pleme) Benu-Kurejza pristalo da im sudi Sa‘d, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je po njega. Sa‘d je bio blizu njega. Došao je na magarcu i kada se približio, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Ustanite prema vašem prvaku!

Tada on dođe i sjede do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: “Ovi su pristali da im ti sudiš.”

– Ja presuđujem – reče on – da se ubije ko je učestvovao u borbi, a potomstvo da se zarobi.

– Zaista si im presudio po Allahovoj presudi – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.¹

UBITI ZAROBLJENIKA I UBITI NEŠTO SVEZANO (ČOVJEKA ILI ŽIVOTINJU)

3044. PRIČAO NAM JE Isma‘il i rekao:

– Pričao mi je Malik od Ibn-Šihaba, (on) od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, unišao (u Mekku) u godini oslobođenja ove varoši. Na glavi mu je bila kaciga. Kada je skide, dođe mu jedan čovjek i reče: “Ibn-Hatal (drži se) obješen za zastor Ka‘be?”

– Ubijte ga – reče on.²

بَابُ إِذَا نَزَلَ الْعَدُوُّ عَلَى حُكْمِ رَجُلٍ

٣٠٤٣. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي أَمَامَةَ هُوَ ابْنُ سَهْلٍ ابْنِ حُنَيْفٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ بَنُو قُرَيْظَةَ عَلَى حُكْمِ سَعْدِ هُوَ ابْنُ مُعَاذٍ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَكَانَ قَرِيبًا مِنْهُ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ فَلَمَّا دَنَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُومُوا إِلَيَّ سَيِّدُكُمْ فَجَاءَ فَجَلَسَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُ إِنَّ هَؤُلَاءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ وَأَنْ تُسَبَى الذَّرِيَّةُ قَالَ لَقَدْ حَكَمْتَ فِيهِمْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ .

بَابُ قَتْلِ الْأَسِيرِ وَقَتْلِ الصَّبْرِ

٣٠٤٤. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَامَ الْفَتْحِ وَعَلَى رَأْسِهِ الْمُغْفِرُ فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ إِنَّ ابْنَ خَطْلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ الْكَعْبَةِ فَقَالَ اقْتُلُوهُ .

¹ Kurejšije su poslije poraza na Bedru sklopili vojni savez sa idolopokloničkim plemenima i Jevrejima okoline Medine, a jevrejsko pleme Benu-Kurejza je sklopilo s muslimanima ugovor o neutralnosti i međusobnom nenapadanju, koga se nisu pridržavali, nego potajno pomagali idolopoklonike.

U mjesecu ševvalu 5. godine po Hidžri Kurejšije su zajedničkim snagama napali Medinu da muslimane potpuno unište. U ovoj vojni zvanoj “Vojna saveznika” učestvovalo je i pleme Benu-Kurejza. Poslije poraza neprijatelja, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, organizovao je vojnu na ovo izdajničko pleme. Utvrda im je razorena i svi su privedeni na suđenje Sa‘da b. Mu‘aza, koga su sami predložili.

² Abdullah b. Hatal ubijen je svezan. Po primanju islama ubio je muslimana koji ga je kod sebe zaposlio

DA LI ĆE ČOVJEK (MUSLIMAN) PRISTATI
DA BUDE ROB TE O ONOME KOJI TO NEĆE
I O ONOME KOJI JE PRIJE SMAKNUĆA
KLANJAO DVA REKATA

3045. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu‘ajb od Zuhrija, koji je rekao:

– Saopćio mi je Amr b. Ebu-Sufjan b. Esid b. Džarije Sekafi, a on je štićenik (plamena) Benu-Zuhra i (jedan) od drugova Ebu-Hurejre.

Zaista je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je četu od deset ljudi u izvidanje, a za zapovjednika odredio im je Asima b. Sabita Ensariju, djeda Asima b. Omera b. Hattaba. Oni su išli dok se nisu našli u Hede’etu, koji je između Usfana i Mekke. O njima je obaviješteno pleme od Huzejla, koji se zovu Benu-Lihjan. U borbu im je izišlo blizu dvije stotine ljudi. Svaki od njih bio je strijelac. Slijedili su ih po njihovim tragovima tako da su na jednom mjestu gdje su objedovali našli jednu vrstu datule kojom su se opksrbili u Medini i rekli: “Ovo je medinska datula”, pa su išli njihovim tragovima.

Kada ih je vidio Asim i njegovi drugovi, utekli su do na jednu uzvisinu. Taj ih je narod opkolio i vikao:

“Sidite i dajte nam vaše ruke, a vama je obećanje i ugovor (savezništva), i nećemo od vas nikoga ubiti!”

Tada je Asim b. Sabit, zapovjednik čete, kazao:

“Što se tiče mene, Boga mi, danas se ne dajem u štićeništvo nevjernika. Allahu moj, obavijesti o nama Tvoga Vjerovjesnika!”

Potom su oni odapeli strijele i ubili Asima sa još sedmericom, a tri čovjeka od njih predala su im

بَابُ هَلْ يَسْتَأْذِنُ الرَّجُلُ وَمَنْ لَمْ
يَسْتَأْذِنْ وَمَنْ رَكَعَ رَكْعَتَيْنِ عِنْدَ الْقَتْلِ

٣٠٤٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ
الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَبِي سُفْيَانَ بْنِ
أَسِيدِ بْنِ جَارِيَةَ الثَّقَفِيِّ وَهُوَ حَلِيفُ ابْنِي زُهْرَةَ
وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَشْرَةَ رَهْطٍ
سَرِيَّةً عَيْنًا وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ عَاصِمَ بْنَ ثَابِتٍ الْأَنْصَارِيَّ
جَدَّ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَانْطَلَقُوا حَتَّى إِذَا
كَانُوا بِالْهَدَاةِ وَهُوَ بَيْنَ عُسْفَانَ وَمَكَّةَ ذُكِرُوا لِحَيٍّ
مِنْ هَذِيلٍ يُقَالُ لَهُمْ بَنُو لَحْيَانَ فَتَفَرَّوْا لَهُمْ قَرِيبًا
مِنْ مِائَتَيْ رَجُلٍ كُلُّهُمْ رَامٍ فَاقْتَصَّوْا آثَارَهُمْ حَتَّى
وَجَدُوا مَا كُلُّهُمْ تَمْرًا تَزَوَّدُوهُ مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالُوا
هَذَا تَمْرٌ يَثْرِبُ فَاقْتَصَّوْا آثَارَهُمْ فَلَمَّا رَأَوْهُمْ عَاصِمٌ
وَأَصْحَابُهُ لَجَّوْا إِلَى فَذَفَدٍ وَأَحَاطَ بِهِمُ الْقَوْمُ فَقَالُوا
لَهُمْ انْزِلُوا وَأَعْطُونَا بِأَيْدِيكُمْ وَلَكُمْ الْعَهْدُ وَالْمِيثَاقُ
وَلَا نَقْتُلُ مِنْكُمْ أَحَدًا قَالَ عَاصِمٌ بْنُ ثَابِتٍ أَمِيرُ
السَّرِيَّةِ أَمَّا أَنَا فَوَاللَّهِ لَا أَنْزِلُ الْيَوْمَ فِي ذِمَّةِ كَافِرٍ
اللَّهُمَّ أَخْبِرْ عَنَّا نَبِيَّكَ فَرَمَوْهُمْ بِالنَّبْلِ فَقَتَلُوا عَاصِمًا
فِي سَبْعَةِ فَنَزَلَ إِلَيْهِمْ ثَلَاثَةُ رَهْطٍ بِالْعَهْدِ وَالْمِيثَاقِ
مِنْهُمْ خُبَيْبُ الْأَنْصَارِيُّ وَابْنُ دَثَنَةَ وَرَجُلٌ آخَرُ فَلَمَّا
اسْتَمَكُّوْا مِنْهُمْ أَطْلَقُوا أَوْتَارَ قَسِيهِمْ فَأَوْثَقَوْهُمْ

uz pristojnu plaću, a poslije se vratio u idolopoklonstvo. U Mekki je nabavio dvije pjevačice koje su na zborovima javno pjevale i citirale pjesme protiv islama i Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem.

se po datom obećanju i njihovom ugovoru. To su bili Hubejb Ensari, Ibn-Desine i još drugi čovjek (Abdullah b. Tarik). Kada su se kod njih smjestili, oni su pustili tetive svojih lukova i svezali ih.

Tada je onaj treći čovjek rekao: “Ovo je prva izdaja! Allaha mi, ja vam neću biti drug! Zaista u onima ima jedna vrsta pouke!”, misleći na ubijene.

Poslije su ga vukli i nagovarali da im bude sudrug, ali on nije htio. Ubili su ga i krenuli sa Hubejbom i Ibn-Desineom i prodali ih u Mekki nakon događaja na Bedru.

Hubejba su kupili sinovi Harisa b. Amira b. Nevfela b. Abdi-Menafa. Hubejb je još na Dan Bedra ubio Harisa b. Amira, pa je Hubejb ostao kod njih kao zarobljenik.

Poslije mi je saopćio Ubejdullah b. Ijad da je Hubejb od kćerke Harisove, kada su se (jednom) sakupili, tražio da mu posudi britvu da njome obrije dlačice oko stidnog mjesta, i ona mu je posudila.

Poslije je uzeo moga sina, a ja – kazuje ona – nisam ni znala kada mu je prišao. Ugledah kako ga je Hubejb posadio na svoje stegno, a britva mu u ruci! Tada sam se jako zaprepastila, što je primijetio i Hubejb po izrazu moga lica, i upitao me:

“Bojiš se da ću ga ubiti? Neću ja to uraditi!”

“Allaha mi, nisam nikada vidjela zarobljenika boljeg od Hubejba. Allaha mi, našla sam ga jednog dana kako jede grožđe s jednog grozda u njegovoj ruci, a on stegnut u okove. U Mekki tada ne bijaše nikakvog ploda (voća)”, i ona je kazala: “Ovo je zaista opskrba od Allaha koju je On Hubejbu podario!”

Pošto su ga izveli iz područja Harema da ga ubiju u području izvan njega (Hill), Hubejb im je rekao:

“Ostavite me da klanjam dva rekata (nafile)!”

Oni su ga pustili i on je klanjao dva rekata, a onda rekao:

“Da ne biste pomislili da imam straha, ja bih ovaj namaz oduljio.

Allahu moj, izbroj ih pojedinačno (tj. uništi ih)!

فَقَالَ الرَّجُلُ الثَّالِثُ هَذَا أَوَّلُ الْغَدْرِ وَاللَّهُ لَا أَصْحَبَكُمْ إِنَّ لِي فِي هَؤُلَاءِ لَأُسُوءَ يُرِيدُ الْقَتْلَ فَجَرَّرُوهُ وَعَاجَلُوهُ عَلَى أَنْ يَصْحَبَهُمْ فَأَبَى فَقَتَلُوهُ فَانْطَلَقُوا بِحُبَيْبٍ وَابْنِ دَثَنَةَ حَتَّى بَاعُوهُمَا بِمَكَّةَ بَعْدَ وَقْعَةِ بَدْرٍ فَابْتِاعَ حُبَيْبًا بَنُو الْحَارِثِ بْنِ عَامِرِ بْنِ نَوْفَلٍ بْنِ عَبْدِمَنَافٍ وَكَانَ حُبَيْبٌ هُوَ قَتَلَ الْحَارِثَ بْنَ عَامِرٍ يَوْمَ بَدْرٍ فَلَبِثَ حُبَيْبٌ عِنْدَهُمْ أَسِيرًا فَأَخْبَرَنِي عُيَيْدُ اللَّهِ بْنُ عِيَاضٍ أَنَّ بِنْتَ الْحَارِثِ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهُمْ حِينَ اجْتَمَعُوا اسْتَعَارَ مِنْهَا مُوسَى يَسْتَحِدُّ بِهَا فَأَعَارَتْهُ فَأَخَذَ ابْنَا لِي وَأَنَا غَافِلَةٌ حِينَ أَتَاهُ قَالَتْ فَوَجَدْتُهُ مُجْلِسَهُ عَلَى فِخْذِهِ وَالْمُوسَى بِيَدِهِ فَفَزَعْتُ فَرَعَةً عَرَفَهَا حُبَيْبٌ فِي وَجْهِهِ فَقَالَ تَحْشِينَ أَنْ أَقْتُلَهُ مَا كُنْتُ لِأَفْعَلَ ذَلِكَ وَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ أَسِيرًا قَطُّ خَيْرًا مِنْ حُبَيْبٍ وَاللَّهِ لَقَدْ وَجَدْتُهُ يَوْمًا يَأْكُلُ مِنْ قِطْفِ عِنَبٍ فِي يَدِهِ وَإِنَّهُ لَمَوْثِقٌ فِي الْحَدِيدِ وَمَا بِمَكَّةَ مِنْ ثَمَرٍ وَكَانَتْ تَقُولُ إِنَّهُ لِرِزْقٍ مِنَ اللَّهِ رَزَقَهُ حُبَيْبًا فَلَمَّا خَرَجُوا مِنَ الْحَرَمِ لِيَقْتُلُوهُ فِي الْحِلِّ قَالَ لَهُمْ حُبَيْبٌ ذَرُونِي أَرْكَعَ رُكْعَتَيْنِ فَتَرَكُوهُ فَارْكَعَ رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ لَوْلَا أَنْ تَطْنُوا أَنَّ مَا بِي جَزَعٌ لَطَوَّلْتُهَا اللَّهُمَّ أَحْصِهِمْ عَدَدًا

مَا أَبَالِي حِينَ أَقْتُلُ مُسْلِمًا .

عَلَى أَيِّ شِقِّ كَانَ لِلَّهِ مَضْرَعِي

وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْإِلَهِ وَإِنْ يَشَأْ .

يُبَارِكُ عَلَى أَوْصَالِ شِلْوٍ مُمَزَّعٍ

فَقَتَلَهُ ابْنُ الْحَارِثِ فَكَانَ حُبَيْبٌ هُوَ سَنَ الرُّكْعَتَيْنِ

Ne brinem se kada ću biti ubijen kao musliman!
Na kojoj god strani bude mjesto moje pogibije radi
Allaha na sastavljanju dijelova leša.”

Tada ga je ubio Ibn-Haris. Hubejb je prvi klanjao dva
rekata kao uzor za svakog čovjeka muslimana koji
biva ubijen kao zatočenik u okovima bez ishrane.

Allah je udovoljio molbi Asima b. Sabita na dan
kada je pogođen, pa je Vjerovjesnik sallallahu
alejhi ve sellem, svojim drugovima saopćio
njihovu poruku i šta ih je zadesilo.

Neki su ljudi od kurejšijskih nevjernika poslali po
Asima kada se već pričalo da je on ubijen, da im se
donese nešto od njega po čemu bi ga prepoznali, a
on je već ubio jednog čovjeka od njihovih velikana
na Dan Bedra.

Uto je nad Asima poslan oblak osa (ili stršljenova),
koji su ga štitili od njihovih izaslanika (krvnika) i
nisu mogli odsjeći ništa od njegovog mesa.¹

OSLOBAĐANJE ZAROBLJENIKA

O tome je prenio Ebu-Musa od Vjerovjesnika,
sallallahu alejhi ve sellem.

3046. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu
prenio Džerir od Mensura, (on) od Ebu-Vaila, a (ovaj)
od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao
je: “Oslobađajte svakog ispod sile (misleći na
zarobljenike), nahranite gladnoga i obilazite
bolesnika!”

لِكُلِّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ قُتِلَ صَبْرًا فَاسْتَجَابَ اللَّهُ
لِعَاصِمِ بْنِ ثَابِتٍ يَوْمَ أُصَيْبَ فَأَخْبَرَ النَّبِيُّ ﷺ
أَصْحَابَهُ خَبَرَهُمْ وَمَا أُصِيبُوا وَبَعَثَ نَاسٌ مِنْ
كُفَّارِ قُرَيْشٍ إِلَى عَاصِمٍ حِينَ حَدَّثُوا أَنَّهُ قُتِلَ
لِيُؤْتُوا بِشَيْءٍ مِنْهُ يُعْرَفُ وَكَانَ قَدْ قَتَلَ رَجُلًا مِنْ
عُظَمَائِهِمْ يَوْمَ بَدْرٍ فَبِعِثَ عَلَى عَاصِمٍ مِثْلُ الظِّلَّةِ
مِنَ الدَّبْرِ فَحَمَّتْهُ مِنْ رَسُولِهِمْ فَلَمْ يَقْدِرُوا عَلَى
أَنْ يَقْطَعَ مِنْ لَحْمِهِ شَيْئًا .

بَابُ فَكَاكِ الْأَسِيرِ

فِيهِ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٠٤٦ . حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ
مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فُكُّوا الْعَانِيَ يَعْنِي
الْأَسِيرَ وَأَطْعِمُوا الْجَائِعَ وَعُودُوا الْمَرِيضَ .

¹ Navedeno izviđanje poduzeto je u saferu četvrte godine po Hidžri, a sukob se dogodio u Redži'u, naselju
udaljenom od Usfana 7-8 milja.

Harem je Mekka i njena okolina, i to: od strane Medine do mjesta Et-Ten'ima 3-4 milje od Mekke, od strane
Jemena 6-7 milja od Mekke, od puta što vodi iz El-Džira 9 milja, zatim od puta taifskog prema Arefatu 7-8
milja, a od puta džidanskog 10 milja.

Neki smatraju da je Harem Mekka i njezina okolina sa prostorom 16 milja duljine i 16 milja širine.

Hill ili Hall je prostor i mjesta koja se nalaze izvan Harema pa do mikata.

Iz gornjeg sukoba može se zaključiti:

- u interesu spašavanja vlastitog života dozvoljeno je predati se neprijatelju, pa makar uz uvjet ropskog statusa;
- pred smaknuće musliman treba da se očisti, pristojno obuče i hrabro drži;
- zadanu riječ prema gospodararu treba dosljedno izvršavati i biti milostiv prema njegovoj djeci.

3047. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, (ovome) Mutarrif, da im je Amir prenio od Ebu-Džuhajfa, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Pitao sam Aliju, radijallahu anhu: “Ima li kod vas što od Objave osim onoga što je u Allahovoj knjizi?”

“Ne”, odgovorio je on. “Tako mi Onoga koji daje da se zrno raspukne (u zemlji) i koji je stvorio svako živo biće, ja to ne znam, samo imam dobro shvaćanje Kur’ana, što ga Allah daje čovjeku i što je na ovoj stranici (lista).”

“A šta je na toj stranici?”, upitao sam.

“Otkupnina za ubistvo, oslobađanje zarobljenika i da se ne ubija musliman za nemuslimana”, odgovori.

OTKUP IDOLOPOKLONIKA

3048. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Ebu-Uvejs, njemu prenio Isma‘il b. Ibrahim b. Ukbe od Musaa b. Ukbe, a (on) od Ibn-Šihaba, koji je izjavio:

– Pričao mi je Enes b. Malik, radijallahu anhu, da su neki ljudi od ensarija tražili dozvolu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ovim riječima:

“Allahov Poslaniče, dozvoli da ostavim Abbasu, našem sestriću, njegovu otkupninu?”

“Ne ostavljajte od nje ni dirhema!”, odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

3049. Ibrahim b. Tahman je prenio od Abdul-Aziza b. Suhejla, a on od Enesa, koji je kazao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen je imetak iz Bahrejna, pa mu je došao Abbas i rekao: “Allahov Poslaniče, udijeli mi (štogod), jer sam ja otkupio sebe, a otkupio sam i Akila.”

“Uzmi!”, rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, i stavio ga u njegovu haljinu.

٣٠٤٧. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا مُطَرِّفٌ أَنَّ عَامِرًا حَدَّثَهُمْ عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِنَ الْوَحْيِ إِلَّا مَا فِي كِتَابِ اللَّهِ قَالَ لَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسَمَةَ مَا أَعْلَمُهُ إِلَّا فَهْمًا يُعْطِيهِ اللَّهُ رَجُلًا فِي الْقُرْآنِ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قُلْتُ وَمَا فِي الصَّحِيفَةِ قَالَ الْعَقْلُ وَفَكَاكُ الْأَسِيرِ وَأَنْ لَا يُقْتَلَ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ .

بَابُ فِدَاءِ الْمُشْرِكِينَ

٣٠٤٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ اسْتَأْذَنُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ فَلَنُتْرِكَ لِابْنِ أُخْتِنَا عَبَّاسٍ فِدَاءَهُ فَقَالَ لَا تَدْعُونَ مِنْهَا دَرَاهِمًا .

٣٠٤٩. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ ابْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسٍ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِمَالٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَجَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي فَإِنِّي قَادَيْتُ نَفْسِي وَقَادَيْتُ عَقِيلًا فَقَالَ خُذْ فَأَعْطَاهُ فِي ثَوْبِهِ .

3050. PRIČAO MI JE Mahmud, njemu Abdur-Rezzak, (ovome) prenio Ma'mer od Zuhrija, (on) od Muhammeda b. Džubejra, (a ovaj) od svoga oca, a on je bio među zarobljenicima Bedra, koji je kazao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na akšamu (namazu) uči poglavlje Et-Tur.¹

KADA NEPRIJATELJSKI BORAC UĐE U ISLAMSKU ZEMlju BEZ UGOVORA O ZAŠTITI

3051. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu prenio Ebul-Umejs od Ijasa b. Seleme b. Ekve'a, a on od svoga oca, koji je rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan uhoda od idolopoklonika kada je on bio na jednom vojnom pohodu. Sjeo je kod njegovih drugova i pričao, a onda krenuo dalje. Kasnije je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Tražite ga i ubijte ga!”

Poslije ga je ubio Seleme i Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao mu je njegovu opremu kao ratni plijen.²

٣٠٥٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ وَكَانَ جَاءَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ .

بَابُ الْحَرْبِيِّ إِذَا دَخَلَ دَارَ الْإِسْلَامِ بِغَيْرِ أَمَانٍ

٣٠٥١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا أَبُو الْعُمَيْسِ عَنْ إِيَّاسِ بْنِ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ عَيْنٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ فِي سَفَرٍ فَجَلَسَ عِنْدَ أَصْحَابِهِ يَتَحَدَّثُ ثُمَّ انْفَتَلَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اطْلُبُوهُ وَاقْتُلُوهُ فَقَتَلَهُ فَنَفَلَهُ سَلْبَهُ .

1 Džubejrov otac Ibn-Mu'tim pao je u zarobljeništvo muslimana u Bitki na Bedru, ali se slobodno kretao po Medini. Jednog dana pred akšam-namaz došao je pred Resulullahovu, sallallahu alejhi ve sellem, džamiju i molio Poslanika da besplatno oslobodi njega i ostale zarobljenike.

– Da ti je živ otac i da je došao to tražiti, udovoljio bih mu – odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Ibn-Mu'tim je tom prilikom stajao pred džamijom i slušao Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči poglavlje Et-Tur. Kasnije je oslobođen otišao u Mekku i primio islam po njezinom oslobođenju.

2 Gornji slučaj vezan je za vojni pohod na pleme Hevazin u Hunejnu. Nadomak Hunejna Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odmarao je s vojskom. Tu im je na devcu prišao idolpoklonički uhoda i s vojnicima razgovarao oko pola dana, a onda iznenada uzjahao devca i brzo izmakao. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je ocijenio kao uhodu i dozvolio Selemi da krene za njim u potjeru. Ovaj je uzjahao devu, stigao ga, oborio i ubio, a potom njegove stvari i oružje natovarao na magarca i vratio se svome društvu.

TREBA SE BORITI ZA ZAŠTITU NEMUSLIMANA PODANIKA ISLAMSKÉ DRŽAVE I ONI SE NE UZIMAJU U ROBLJE

3052. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu prenio Ebu-Avane od Husajna, on od Amra b. Mejmuna, a (ovaj) od Omera, radijallahu anhu, koji je kazao:

– I Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio je za one koji su u zaštiti Allaha i šticieništva Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se prema njima ispunjava s njima skopljeni ugovor, da se za njihovu zaštitu treba boriti i ne opterećivati ih, osim koliko je u njihovoj mogućnosti.

DAROVİ DELEGACIJE

DA LI ĆE SE TRAŽITI ZAUZIMANJE ZA NEMUSLIMANE – PODANIKE ISLAMSKÉ DRŽAVE I POSTUPANJE PREMA NJIMA

3053. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu prenio Ibn-Ujejne od Sulejmana Ahvela, (on) od Seida b. Džubejra, a (ovaj) od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je kazao: "... četvrtak, a kakav je to četvrtak!"

Potom je zaplakao, suze mu pokvasiše pijesak i on reče:

– U četvrtak je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stegla bolest, pa je rekao: "Donesite mi papir da vam napišem oporuku, poslije čega nećete nikada zalutati!"

Tada su se ashabi međusobno prepirali, a prepiranje ne dolikuje Vjerovjesniku.

Uto su ashabi upitali: "Govori li Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u bunilu?"

"Ostavite me", reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. "Ono u čemu sam ja bolje je od onoga čemu

بَابُ يُقَاتَلُ عَنْ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَلَا يُسْتَرْقُونَ

٣٠٥٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ حُصَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَأَوْصِيَهُ بِذِمَّةِ اللَّهِ وَذِمَّةِ رَسُولِهِ ﷺ أَنْ يُوفَى لَهُمْ بِعَهْدِهِمْ وَأَنْ يُقَاتَلَ مِنْ وَرَائِهِمْ وَلَا يُكَلَّفُوا إِلَّا طَاقَتُهُمْ.

بَابُ جَوَائِزِ الْوَفْدِ

بَابُ هَلْ يُسْتَشْفَعُ إِلَى أَهْلِ الذِّمَّةِ وَمُعَامَلَتِهِمْ

٣٠٥٣. حَدَّثَنَا قَبِيصَةُ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى خَضَبَ دَمْعُهُ الْحَضَبَاءَ فَقَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَجَعُهُ يَوْمَ الْخَمِيسِ فَقَالَ اتُّونِي بِكِتَابٍ أَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لَنْ تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا فَتَنَازَعُوا وَلَا يَنْبَغِي عِنْدَ نَبِيِّ تَنَازُعٍ فَقَالُوا هَجَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ دَعُونِي فَالَّذِي أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونِي إِلَيْهِ وَأَوْصَى عِنْدَ مَوْتِهِ بِثَلَاثٍ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ

me vi zovete”, i pred svoju smrt oporuči troje: “Protjerajte idolopoklonike s Arabijskog poluotoka, darujte svaku delegaciju kao što sam ih ja darivao”, a treće sam zaboravio (kaže prenosilac hadisa).

Ja’kub b. Muhammed je izjavio:

– Pitao sam Mugiru b. Abdur-Rahmana za Arabijski poluotok, pa on reče: “(To je) Mekka, Medina, Jemama i Jemen.”

A Ja’kub je opet kazao: “Ardž je početak Tihame.”¹

GIZDANJE RADI DELEGACIJA

3054. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu prenio Lejs od Ukajla, (on) od Ibn-Šihaba, a (ovaj) od Salima b. Abdullaha, da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, kazao:

– Omer je našao jedan svileni ogrtač koji se prodavao na pijaci. Omer ga je donio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Allahov Poslaniče, kupi ovaj ogrtač i nagizdaj se na mubarek-dane i (prilikom primanja) delegacija! Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: “Ovo je haljina samo za onoga koji nema udjela (na drugom svijetu)”, odnosno: “Nju oblači samo onaj ko nema udjela (na drugom svijetu).”

Od tada je prošlo koliko je to Allah htio, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Omeru zlatom vezen ogrtač. Tada je Omer krenuo s njim, donio ga Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Allahov Poslaniče, ti si kazao: “Ovo je haljina samo za onoga ko nema udjela (na drugom svijetu)”, odnosno – “Nju oblači samo onaj ko nema udjela na drugom svijetu, a sada si ovu poslao meni!”

“Da je prodaš”, odnosno – “Da podmiriš njom neku svoju potrebu”, odgovorio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أَجِيزُهُمْ وَنَسِيتُ الثَّالِثَةَ وَقَالَ يَعْقُوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ سَأَلْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ فَقَالَ مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ وَالْيَمَامَةُ وَالْيَمَنُ وَقَالَ يَعْقُوبُ وَالْعَرَجُ أَوَّلُ تِهَامَةٍ.

بَابُ التَّجَمُّلِ لِلْوُفُودِ

٣٠٥٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَجَدَ عُمَرُ حُلَّةً اسْتَبْرَقَ تَبَاعُ فِي السُّوقِ فَأَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ابْتَغِ هَذِهِ الْحُلَّةَ فَتَجَمَّلْ بِهَا لِلْعِيدِ وَلِلْوُفُودِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسٌ مَنْ لَا خَلَقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَقَ لَهُ فَلَبِثَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ أُرْسِلَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ بِجُبَّةٍ دِيْبَاجٍ فَأَقْبَلَ بِهَا عُمَرُ حَتَّى أَتَى بِهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ إِنَّمَا هَذِهِ لِبَاسٌ مَنْ لَا خَلَقَ لَهُ أَوْ إِنَّمَا يَلْبَسُ هَذِهِ مَنْ لَا خَلَقَ لَهُ ثُمَّ أُرْسِلْتَ إِلَيَّ بِهَذِهِ فَقَالَ تَبِيعَهَا أَوْ تُصِيبُ بِهَا بَعْضَ حَاجَتِكَ.

¹ Tihama je oblast sjevernog Hidžaza.

KAKO SE ISLAM IZLAŽE DJETETU

3055. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a (ovome) prenio Ma'mer od Zuhrija:

– Saopćio mi je Alim b. Abdullah od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da ga je Abdullah obavijestio kako je Omer otišao u jednoj grupi drugova Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, do Ibn-Sajjada. Našli su kako se igra s djecom kod utvrde (plemena) Benu-Megale. Ibn-Sajjad je već tada bio blizu punoljetnosti i nije primijetio nikoga dok ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije potapšao svojom rukom po ledima. Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao:

“Svjedočiš li da sam ja Allahov Poslanik?”

Ibn-Sajjad ga je pogledao i rekao: “Svjedočim da si poslanik nepismenih (Arapa).”

Potom je Ibn-Sajjad rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

“Svjedočiš li da sam ja Allahov Poslanik?”

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio mu je:

“Vjerujem u Allaha i Njegove poslanike.”

“A šta ti misliš?” – upitao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

“Dode mi ponekad da je neko istinit, a neko lažac”, kazao je Ibn-Sajjad.

“U tebe su se pobrkale stvari”, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodade:

“Sakrio sam ti jednu tajnu.”

“To je dim”, reče Ibn-Sajjad.

“Idi!”, rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, “nećeš postići svoju vrijednost.”

Tada je Omer rekao:

“Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ga udarim (sabljom) po vratu?”

بَابُ كَيْفَ يُعَرِّضُ الْإِسْلَامَ عَلَى الصَّبِيِّ

٣٠٥٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عُمَرَ انْطَلَقَ فِي رَهْطٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ قَبْلَ ابْنِ صَيَّادٍ حَتَّى وَجَدُوهُ يَلْعَبُ مَعَ الْغِلْمَانِ عِنْدَ أُطَمِ بَنِي مَغَالَةَ وَقَدْ قَارَبَ يَوْمَئِذٍ ابْنُ صَيَّادٍ يَحْتَلِمُ فَلَمْ يَشْعُرْ بِشَيْءٍ حَتَّى ضَرَبَ النَّبِيُّ ﷺ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ الْأُمِّيِّينَ فَقَالَ ابْنُ صَيَّادٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَتَشْهَدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَاذَا تَرَى قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ يَأْتِينِي صَادِقٌ وَكَاذِبٌ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خُلِطَ عَلَيْكَ الْأَمْرُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبِيئًا قَالَ ابْنُ صَيَّادٍ هُوَ الدُّخُّ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اخْسَأْ فَلَنْ تَعْدُو قَدْرَكَ قَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ أَضْرِبُ عُنُقَهُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنْ يَكُنْهُ فَلَنْ تُسَلِّطَ عَلَيْهِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْهُ فَلَا خَيْرَ لَكَ فِي قَتْلِهِ .

“Ako on bude on (Dedžal – zavodljivac), ti nećeš dočekati da nad njim zavladaš, a ako on nije taj, onda nemaš nikakve koristi što ćeš ga ubiti”, kazao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

3056. Ibn-Omer je rekao:

“Krenuli su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ubejj b. Ka'b i došli su u palmovik u kome je bio Ibn-Sajjad. Kada je Vjerovjesnik unišao u palmovik, počeo se skrivati iza stabala palmi i zavaravati da čuje što od Ibn-Sajjada prije nego ga Ibn-Sajjad vidi, a on bijaše naslonjen na svojoj postelji u ogrtaču i nešto gundāše. I dok se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, skrivao iza stabala, ugleda ga majka Ibn-Sajjada i reče Ibn-Sajjadu: “O, Safu!”, a to je njegovo ime, pa Ibn-Sajjad skoči.

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da ga je ostavila, objasnio bi (nam sve)!”

3057. Salim je još kazao:

– Ibn-Omer je rekao: “Kasnije je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među ljudima i izrekao pohvalu Allahu onako kako dolikuje, a onda spomenuo Dedžala (zavodljivca) i rekao: ‘Ja vas upozoravam na njega, a nije bio nijedan vjerovjesnik da nije na njega upozorio svoj narod. Na njega je upozorio i Nuh svoj narod, ali ja ću vam o njemu reći nešto što nije nijedan vjerovjesnik rekao svome narodu: Znajte, on je ćorav, a Allah nije ćorav!’”

٣٠٥٦. قَالَ ابْنُ عُمَرَ انْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ وَأَبِي بَنْ كَعْبٍ يَأْتِيَانِ النَّخْلَ الَّذِي فِيهِ ابْنُ صَيَّادٍ حَتَّى إِذَا دَخَلَ النَّخْلَ طَفِقَ النَّبِيُّ ﷺ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ وَهُوَ يَخْتَلُ ابْنَ صَيَّادٍ أَنْ يَسْمَعَ مِنْ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئًا قَبْلَ أَنْ يَرَاهُ وَابْنُ صَيَّادٍ مُضْطَجِعٌ عَلَى فِرَاشِهِ فِي قَطِيفَةٍ لَهُ فِيهَا رَمْزَةٌ فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يَتَّقِي بِجُذُوعِ النَّخْلِ فَقَالَتْ لِابْنِ صَيَّادٍ أَيُّ صَافٍ وَهُوَ اسْمُهُ فَتَارَ ابْنُ صَيَّادٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ تَرَكَتُهُ بَيْنَ .

٣٠٥٧. وَقَالَ سَالِمٌ قَالَ ابْنُ عُمَرَ ثُمَّ قَامَ النَّبِيُّ ﷺ فِي النَّاسِ فَأَثْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَالَ فَقَالَ إِنِّي أَنْذَرُكُمْوَهُ وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا قَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنْ سَأَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَعْوَرٌ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ .

RIJEČI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, JEVIJEJIMA: “PRIMITIVE ISLAM, BIT ĆETE SPAŠENI!”

To je prenio Makburi od Ebu-Hurejre.¹

LJUDI KOJI PRIME ISLAM U NEISLAMSKOJ (NEPRIJATELJSKOJ) ZEMLJI I TAMO IMAJU IMETAK I ZEMLJE, TO OSTAJE NJIHOVO VLASNIŠTVO

3058. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu saopćio Abdur-Rezzak, (ovome) prenio Ma‘mer od Zuhrija, (on) od Alije b. Husejna (ovaj) od Amra b. Osmana b. Affana, (a on opet) od Usame b. Zejda, koji je izjavio:

– Upitao sam: Allahov Poslaniče, gdje ćeš odsjesti sutra na svom hodočašću?

“A je li nam Akil ostavio stan?”, upitao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.²

Potom je još rekao: “Mi ćemo sutra odsjesti u Muhassabu, dolini (plemena) Benu-Kinane, gdje su se Kurejšije zakleli na privrženost nevjerovanju, a to je kada se (pleme) Benu-Kinane zaklelo Kurejšijama protiv (plemena) Benu-Hašima, da neće s njima trgovati i da ih neće kod sebe primati.”

Zuhri je rekao: *El-halfu* znači dolina.

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ لِلْيَهُودِ اسْلِمُوا تَسْلَمُوا

قَالَ الْمُقْبِرِيُّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ .

بَابُ إِذَا اسْلَمَ قَوْمٌ فِي دَارِ الْحَرْبِ وَلَهُمْ مَالٌ وَأَرْضُونَ فَهِيَ لَهُمْ

٣٠٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْنَ تَنْزِلُ غَدًا فِي حَجَّتِهِ قَالَ وَهَلْ تَرَكَ لَنَا عَقِيلٌ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ نَحْنُ نَازِلُونَ غَدًا بِخَيْفِ بَنِي كِنَانَةَ الْمُحَصَّبِ حَيْثُ قَاسَمَتْ قُرَيْشٌ عَلَى الْكُفْرِ وَذَلِكَ أَنَّ بَنِي كِنَانَةَ حَالَفَتْ قُرَيْشًا عَلَى بَنِي هَاشِمٍ أَنْ لَا يُبَايِعُوهُمْ وَلَا يُؤْوُوهُمْ قَالَ الزُّهْرِيُّ وَالْخَيْفُ الْوَادِي .

1 Primanjem islama čovjek postaje potpuno ravnopravan s ostalim muslimanima, ne plaća vojnicu i ostale uobičajene dažbine, smatra se bratom po vjeri, a na Sudnjem danu bit će spašen od Allahove kazne. Hadis o ovom će biti naveden sa spojenim lancem prenosilaca u poglavlju o džizji.

2 Akil, sin Ebu-Taliba, a amidžić Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, prešao je u islam u Mekki pred njeno oslobođenje i ubrzo potom umro.

3059. PRIČAO NAM JE Isma'il ovim riječima:

– Prenio mi je Malik od Zejda b. Eslema, a on od svoga oca, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, postavio svoga oslobođenog roba, koji se zvaše Hunejj, za službenika nad državnim zemljištem (pašnjacima) i rekao:

“O, Hunejju, spusti svoje krilo muslimanima (budi ponizan), boj se kletve obespravljenog, jer kletva obespravljenog prima se (kod Allaha), upusti vlasnika manjeg krda deva i vlasnika manjeg stada brava, a čuvaj (ispaše) od stoke Ibn-Avfa i stoke Ibn-Affana, jer njihova stoka, i ako propadne, oni će se vratiti (svojim) palmama i poljoprivredi, a vlasnici malog krda deva i vlasnici malog stada, ako im stoka propadne, dovest će mi svoje sinove (djecu) i reći:

“O, vladaru pravovjernih! O, vladaru pravovjernih!”
– Zar da ih ostavim (u bijedi), ne bilo ti oca! Lakši mi je (izdatak) voda i trava od zlata i srebra. Kunem se Allahom, oni će saznati ako im učinim nepravdu, a te zemlje stvarno pripadaju njihovim gradovima. Oni su se za njih borili još u predislamsko doba i u tome su prešli i u islam. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da nema potrebe za imetkom, (jahalica) na koju ću tovariti one na Allahovom putu (tj. borce), ne bih nikome iz njihovih naselja zabranio ni pedlja (ispaše).³

٣٠٥٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ اسْتَعْمَلَ مَوْلَى لَهُ يُدْعَى هُنَيْيَا عَلَى الْحِمَى فَقَالَ يَا هُنَيْيُ اضْمُمْ جَنَاحَكَ عَنِ الْمُسْلِمِينَ وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَأَدْخِلْ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغَنِيمَةِ وَإِيَّايَ وَنَعَمْ ابْنِ عَوْفٍ وَنَعَمْ ابْنِ عَفَّانَ فَإِنَّهُمَا إِنْ تَهْلِكَ مَاشِيَّتُهُمَا يَرْجِعَا إِلَى نَخْلٍ وَزَرْعٍ وَإِنَّ رَبَّ الصُّرَيْمَةِ وَرَبَّ الْغَنِيمَةِ إِنْ تَهْلِكَ مَاشِيَّتُهُمَا يَأْتِيَنِي بَنِيهِ فَيَقُولُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ أَفْتَارَكُمُ أَنَا لَا أَبَا لَكَ فَالْمَاءُ وَالْكَلَأُ أَيْسَرُ عَلَيَّ مِنَ الذَّهَبِ وَالْوَرَقِ وَإِنَّمَا اللَّهُ إِنَّهُمْ لَيَرَوْنَ أَنِّي قَدْ ظَلَمْتُهُمْ إِنَّهَا لَبِلَادُهُمْ فَقَاتَلُوا عَلَيْهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ وَأَسْلَمُوا عَلَيْهَا فِي الْإِسْلَامِ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْلَا الْمَالُ الَّذِي أَحْمِلُ عَلَيْهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَا حَمَيْتُ عَلَيْهِمْ مِنْ بِلَادِهِمْ شَيْئًا.

3 Državne ispaše bile su za vrijeme Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i kasnijih vladara. Za vrijeme halife Omera bijaše oko 40.000 državnih deva i konja koji su napasani po državnim pašnjacima i posuđivani siromašnim borcima kao jahalice u pojedinim vojnim akcijama.

Status imovine islamiziranih u zemlji koju osvoje muslimani Buhari je precizirao u naslovu i to potkrijepio hadisima. Međutim, ima pravnika suprotnog mišljenja. Šafija, Ešheb i Suhnun smatraju da onaj ko prijede u islam u neislamskoj zemlji, potom izbjegne u islamsku zemlju, a tamo mu ostanu imetak i djeca i kasnije s islamskom vojskom učestvuje u osvajanju toga kraja, ima pravo zaštite svoje porodice i svoje imovine i ona je njegova, dok imam Malik i Lejs kažu: Njegova porodica i imovina smatrat će se ratnim plijenom.

Imam Ebu-Hanife ima razrađenije mišljenje. On smatra: Ko prijede u islam u svom naselju i poslije izbjegne u islamsku zemlju, potom njegov zavičaj zauzmu muslimani, njegova malodobna djeca smatrat će se slobodnim građanima muslimanima, a imovina koju je pohranio kod muslimana ili nemuslimana štićenika islamske države njegovo je vlasništvo, dok se njegova pokretna ili nepokretna imovina koju je pohranio kod nemuslimana koji nije imao štićeničkog ugovora, smatra ratnim plijenom. Ako nemusliman izbjegne u islamsku zemlju, pa onda primi islam i muslimani kasnije zauzmu taj njegov nekadašnji zavičaj, njegova imovina spada pod status ratnog plijena.

STARJEŠINA MOŽE POPISIVATI STANOVNIŠTVO

3060. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu prenio Sufjan od A'meša, on od Ebu-Vaila, a (ovaj) od Huzejfe, radijallahu anhu, koji je kazao: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Popišite mi onoga koji se izjašnjava za islam.” Tako smo popisali hiljadu i pet stotina ljudi. Poslije smo govorili: Plašimo se sada, a nas je (bilo nekada) hiljadu i pet stotina. Smatram da smo sada u jednom iskušenju, jer čovjek klanja sam po sebi strahujući.¹ PRIČAO NAM JE Abdan (koji prenosi) od Ebu-Hamze, a on od A'meša: “... i našli smo ih pet stotina”, a Ebu-Mu'avija je kazao: “... od šest stotina do sedam stotina.”

3061. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, a njemu prenio Sufjan od Ibn-Džurejdža, on od Amra b. Dinara, ovaj od Ebu-Ma'beda, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao: – Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jedan čovjek i kazao: “Allahov Poslaniče, ja sam upisan u taj i taj vojni pohod, a moja žena ide na hadž?” “Vrati se i obavi hodočašće sa svojom ženom!”, reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ كِتَابَةِ الْإِمَامِ النَّاسِ

٣٠٦٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اكْتُبُوا لِي مَنْ تَلَفَّظَ بِالْإِسْلَامِ مِنَ النَّاسِ فَكَتَبْنَا لَهُ أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةِ رَجُلٍ فَقُلْنَا نَخَافُ وَنَحْنُ أَلْفٌ وَخَمْسُ مِائَةٍ فَلَقَدْ رَأَيْنَا ابْتِلَانًا حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ لَيُصَلِّي وَحْدَهُ وَهُوَ خَائِفٌ حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ فَوَجَدْنَاهُمْ خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ مَا بَيْنَ سِتِّ مِائَةٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ.

٣٠٦١. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي مَعْبُدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُتِبْتُ فِي غَزْوَةٍ كَذَا وَكَذَا وَامْرَأَتِي حَاجَّةٌ قَالَ ارْجِعْ فَحُجَّ مَعَ امْرَأَتِكَ.

¹ Gornji popisi vršeni su 3. godine po Hidžri prilikom spremanja boraca na Uhud i 4. godine u doba Bitke na Hendeku.

Tada je bio mali broj boraca, a pri kraju života Huzejfe, u doba vladavine Mu'avija, brojnost boraca je neuporedivo veća, ali su se plašili staviti i malu primjedbu Mu'aviju što je klanjanje džume i podne-namaza ponekad odgađao do na izmak namaskog vremena, pa su poneki klanjali podne odmah s nastupom namaskog vremena potajno kod svojih kuća, a potom odlazili u džamiju na zajedničko klanjanje s Mu'avijom.

ALLAH ĆE ZAISTA OJAČATI VJERU I S GRJEŠNIM ČOVJEKOM

3062. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu prenio Šu‘ajb od Zuhrija, a preko drugog niza prenosilaca PRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan, njemu Abdur-Rezzak, (ovome) prenio Ma‘mer od Zuhrija, (on) od Ibn-Musejjeba, (a ovaj) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je kazao:

– Prisustvovali smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Uhudu i on reče za jednog čovjeka koji je zagovarao islam: “On je od drugova Džehennema.”

I kada je otpočela borba, taj se čovjek borio s velikom žestinom i zadobio veliku ranu.

“Allahov Poslaniče!”, rečeno je, “onaj za koga si kazao da je od drugova Džehennema, danas se borio veoma žestoko i već umro.”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U Džehennemu je.” Neki skoro da su u to posumnjali i dok su još bili u tome, javi se:

“On nije umro, nego je dopao teških rana.”

Kada je minuo dio noći, nije mogao trpjeti rana pa se ubio. To je saopćeno Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: “Allah je velik! Svjedočim da sam Allahov rob i Njegov poslanik.”

Zatim je naredio Bilalu pa je ljudima oglasio:

“U Džennet će ući samo iskreni musliman, a Allah će uistinu ovu vjeru ojačati i s grješnim čovjekom.”

بَابُ إِنَّ اللَّهَ يُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ

٣٠٦٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ ح وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ شَهِدْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِمَّنْ يَدْعِي الْإِسْلَامَ هَذَا مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَلَمَّا حَضَرَ الْقِتَالُ قَاتَلَ الرَّجُلُ قِتَالًا شَدِيدًا فَأَصَابَتْهُ جِرَاحَةٌ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ الَّذِي قُلْتَ لَهُ إِنَّهُ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَإِنَّهُ قَدْ قَاتَلَ الْيَوْمَ قِتَالًا شَدِيدًا وَقَدْ مَاتَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى النَّارِ قَالَ فَكَأَدَ بَعْضُ النَّاسِ أَنْ يَرْتَابَ فَبَيِّنَا هُمْ عَلَى ذَلِكَ إِذْ قِيلَ إِنَّهُ لَمْ يَمُتْ وَلَكِنْ بِهِ جِرَاحًا شَدِيدًا فَلَمَّا كَانَ مِنَ اللَّيْلِ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى الْجِرَاحِ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَأَخْبَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِذَلِكَ فَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ أَشْهَدُ أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ ثُمَّ أَمَرَ بِلَالًا فَنَادَى بِالنَّاسِ إِنَّهُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ لَيُؤَيِّدُ هَذَا الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ .

PREUZIMANJE ZAPOVJEDNIŠTVA U BORBI BEZ NAREDBE (NADLEŽNIH) KADA POSTOJI STRAH OD NEPRIJATELJA

3063. PRIČAO NAM JE Ja'kub b. Ibrahim, njemu prenio Ibn-Ulejjje od Ejjuba, (on) od Humejda b. Hilala, a (ovaj) od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao je govor (hutbu) i rekao:

“Zastavu je uzeo Zejd i poginuo, potom ju je uzeo Dža'fer, pa je poginuo. Zatim ju je uzeo Abdullah b. Revaha i poginuo je, a onda je uzeo Halid b. Veid bez naredbe (nadležnog) i izvojevao je pobjedu, a ono što me raduje” – ili je rekao: “... a ono što će ih obradovati – više je nego da su ostali kod nas”, a oči mu – kaže Enes – suziše.¹

TRAŽITI ISPOMOĆ U VOJNIČKOJ POMOĆI

3064. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebi-Adijj i Sehl b. Jusuf od Katade, a (oni) od Enesa, radijallahu anhu, da su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli Ri'l, Zekvan, Usajje i Benu-Lihjan tvrdeći da su primili islam i tražeći ispomoć u ljudstvu protiv svoga naroda. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pomogao ih je sa sedamdeset ensarija.

– Mi smo ih zvali – kaže Enes – učačima Kur'ana, danju su sjekli (i sakupljali) drva, a noću se molili Allahu.

بَابُ مَنْ تَأَمَّرَ فِي الْحَرْبِ مِنْ غَيْرِ أَمْرَةٍ إِذَا خَافَ الْعَدُوَّ

٣٠٦٣. حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَخَذَ الرَّايَةَ زَيْدٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا جَعْفَرٌ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَوَاحَةَ فَأُصِيبَ ثُمَّ أَخَذَهَا خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ عَنْ غَيْرِ أَمْرَةٍ فَفُتِحَ عَلَيْهِ وَمَا يَسُرُّنِي أَوْ قَالَ مَا يَسُرُّهُمْ أَنَّهُمْ عِنْدَنَا وَقَالَ وَإِنْ عَيْنِيهِ لَتَذُرْفَانِ .

بَابُ الْعَوْنِ بِالْمَدَدِ

٣٠٦٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ وَسَهْلُ بْنُ يُونُسَ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَاهُ رِغْلٌ وَذَكَوَانٌ وَعُصَيَّةٌ وَبَنُو لَحْيَانَ فَرَعَمُوا أَنَّهُمْ قَدْ أَسْلَمُوا وَاسْتَمَدُّوهُ عَلَى قَوْمِهِمْ فَأَمَدَّهُمُ النَّبِيُّ ﷺ بِسَبْعِينَ مِنَ الْأَنْصَارِ قَالَ أَنَسٌ كُنَّا نَسْمِيهِمُ الْقُرَّاءَ يَحْطُبُونَ بِالنَّهَارِ وَيُصَلُّونَ بِاللَّيْلِ

¹ Navedeni hadis odnosi se na sukob između muslimana i Bizantinaca na Mu'ti, vođenom u džumadel-ulau 8. godine po Hidžri, u kojoj su redom poginuli sva trojica navedenih vojskovođa, koje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pred polazak na bojište odredio. Konačno je zastavu samoinicijativno preuzeo Halid b. Velid, bojeći se da ih neprijatelj sve ne zarobi, i probio se s vojskom prema pustinji. Tako je preostale borbe spasio očite pogibije.

Dža'fer, sin Ebu-Taliba a amidžić Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, držao je zastavu u počektu u desnoj ruci, a u lijevoj sablju potiskujući neprijatelja nazad. Kada mu je neprijatelj odsjekao desnu ruku, držao je zastavu u lijevoj, a kada mu je i lijeva ruka odsječena, držaše je mišicama nadlaktica. Kasnije ga je neprijatelj zgazio konjima, isprobadao kopljima i tako je šehidski ispustio svoju plemenitu dušu u 33. godini života.

Potom su ih oni odveli, i kada su stigli do Bi'ri Me'uneta, iznevjerili su ih i poubijali, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, učio Kunut jedan mjesec (na sabah-namazu) proklinjući Ri'la, Zekvana i Benu-Lihjana.

Katade je izjavio:

– Pričao mi je Enes da su oni učili u vezi s njima Kur'an:

“Znajte! Prenosite (i saopćite) našem narodu da smo se sastali s našim Gospodarom. On je s nama zadovoljan, i mi smo zadovoljni s Njim”, a kasnije je to derogirano.²

KO JE POBIJEDIO NEPRIJATELJA I BORAVIO NA NJEGOVOM PRAZNOM PROSTORU TRI DANA

3065. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdur-Rahim, njemu Revh b. Ubade, a (ovome) prenio Seid od Katade, koji je kazao:

– Spomenuo nam je Enes b. Malik (prenoseći) od Ebu-Talhe, radijallahu anhu, da bi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi pobijedio jedan narod, ostao na njegovom otvorenom prostoru tri dana.

(U drugom nizu prenosilaca) Revha slijedi Mu'az i Abdul-A'la, a njima je prenio Seid od Katade, (on) od Enesa, (ovaj) od Ebu-Talhe, a (on opet) od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

KO JE PODIJELIO RATNI PLIJEN U TOKU SVOJE VOJNE I NA SVOM PUTOVANJU

Rafi' je izjavio:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi, i tu smo zadobili stado brava i krdo deva, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izjednačio deset brava s jednom devom.

فَانْطَلَقُوا بِهِمْ حَتَّى بَلَغُوا بَيْتَ مَعُونَةَ غَدَرُوا بِهِمْ
وَقَتَلُوهُمْ فَقَتَلَتْ شَهْرًا يَدْعُو عَلَى رِغْلٍ وَذُكْوَانَ
وَبَنِي لَحْيَانَ قَالَ قَتَادَةُ وَحَدَّثَنَا أَنَسٌ أَنَّهُمْ قَرَأُوا
بِهِمْ قُرْآنًا أَلَا بَلَغُوا عَنَّا قَوْمَنَا بَأْنَا قَدْ لَقِينَا رَبَّنَا
فَرَضِي عَنَّا وَأَرْضَانَا ثُمَّ رَفَعَ ذَلِكَ بَعْدُ .

بَابُ مَنْ غَلَبَ الْعَدُوَّ فَأَقَامَ عَلَى عَرْصَتِهِمْ ثَلَاثًا

٣٠٦٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا رَوْحُ
ابْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ ذَكَرَ لَنَا
أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ كَانَ إِذَا ظَهَرَ عَلَى قَوْمٍ أَقَامَ بِالْعَرْصَةِ
ثَلَاثَ لَيَالٍ تَابِعَهُ مُعَاذٌ وَعَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا سَعِيدٌ
عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ مَنْ قَسَمَ الْغَنِيمَةَ فِي غَزْوِهِ وَسَفَرِهِ

وَقَالَ رَافِعٌ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَبْنَا
غَنَمًا وَإِبِلًا فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ .

² Bi'ri Me'une je mjesto između Usfana i Mekke. Pogibija ove učene grupe ashaba zbila se u saferu, 4. godine po Hidžri, upravo početkom četvrtog mjeseca poslije Uhudske bitke.

3066. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, njemu prenio Hemmam od Katade, kako mu je Enes saopćio:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je umru iz Dži‘rane, pošto je podijelio ratne dobiti s Hunejna.¹

KADA IDOLOPOKLONICI ZAPLIJENE IMETAK MUSLIMANA, A POSLIJE GA MUSLIMAN NAĐE

3067. Ibn-Numejr je rekao:

– Pričao nam je Ubejdullah od Nafija, (on) od Ibn-Omera, radijallahu anhum, koji je izjavio da je odbjegao njegov konj i uhvatio ga neprijatelj. Kasnije su muslimani pobijedili i on je Ibn-Omeru, radijallahu anhum, vraćen još u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. A onda opet, pobjegao mu je rob i priključio se Bizantincima. Poslije su ih muslimani pobijedili i Halid b. Velid mu ga je vratio poslije (smrti) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3068. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, a njemu prenio Jahja od Ubejdullaha, koji je kazao: – Saopćio mi je Nafi‘ da je Ibn-Omeru pobjegao rob i priključio se Bizantincima, pa kada ih je pobijedio Halid b. Velid, vratio ga je Abdullahu, a da je jedan konj Ibn-Omerov pobjegao i priključio se Bizantincima, i kada ih je on pobijedio, oni su ga vratili Abdullahu (b. Omeru).

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: *Are* je glagol izveden od *ajrun*, a to je: divlji magarac, tj. pobjegao.

٣٠٦٦. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا أَخْبَرَهُ قَالَ اعْتَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الْجِعْرَانَةِ حَيْثُ قَسَمَ غَنَائِمَ حُنَيْنٍ .

بَابُ إِذَا غَنِمَ الْمُشْرِكُونَ
مَالَ الْمُسْلِمِ ثُمَّ وَجَدَهُ الْمُسْلِمُ

٣٠٦٧. قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ذَهَبَ فَرَسٌ لَهُ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَظَهَرَ عَلَيْهِ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّ عَلَيْهِ فِي زَمَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبَقَ عَبْدٌ لَهُ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِمُ الْمُسْلِمُونَ فَرَدَّ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٠٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ أَنَّ عَبْدًا لِابْنِ عُمَرَ أَبَقَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ فَرَدَّ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَّ فَرَسًا لِابْنِ عُمَرَ عَارَ فَلَحِقَ بِالرُّومِ فَظَهَرَ عَلَيْهِ فَرَدُّهُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَارَ مُشْتَقٌّ مِنَ الْعَيْرِ وَهُوَ حِمَارٌ وَخَشِ أَيُّ هَرَبَ .

¹ Ratni plijen naveden u gornjim hadisima Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je ratnicima u Zul-Hulejfi i Dži‘ranu, a ta su mjesta već tada bila na području islamske uprave.

Na osnovu gornjeg, neki pravници kufanske škole smatraju da se ratni plijen ne može dijeliti na području neislamske zemlje, nego tek kada se on prenese u islamsku zemlju. Ovo mišljenje zastupa i Ebu-Hanife, dok Malik, Evza‘i, Šafija i Ebu-Sevr imaju suprotno mišljenje.

Muhelleb pitanje mjesta i vremena raspodjele ratnog plijena prepušta odluci vojskovođe.

3069. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu prenio Zuhejr od Musaa b. Ukbe, (on) od Nafija, (a ovaj) od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je on bio na jednom konju na dan sukoba muslimana (s Bizantincima), a zapovjednik muslimana tada bijaše Halid b. Velid, koga je poslao Ebu-Bekr, i tada mu je neprijatelj oduzeo konja. Kasnije neprijatelj bi poražen i Halid mu je vratio njegovog konja.

KO GOVORI PERZIJSKIM I NEARAPSKIM JEZIKOM

i o riječima Uzvišenog Allaha: "... i raznolikost jezika vaših i boja vaših..."²
"Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga..."³

3070. PRIČAO NAM JE Amr b. Ali, njemu Ebu-Asim, a (ovome) saopćio Hanzale b. Ebu-Sufjan: – Saopćio nam je Seid b. Mina' i rekao: "Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, kada je kazao: 'Allahov Poslaniče', rekao sam, 'zaklao sam nam janješce i samlao sa' ječma, pa dođi ti i nekoliko ljudi.'" Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, viknuo i rekao: "O, kopači hendeka, Džabir je priredio objed! Hajdemo!"⁴

٣٠٦٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ عَلَى فَرَسٍ يَوْمَ لَقِيَ الْمُسْلِمُونَ وَأَمِيرُ الْمُسْلِمِينَ يَوْمَئِذٍ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ بَعَثَهُ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَهُ الْعَدُوُّ فَلَمَّا هَزِمَ الْعَدُوُّ رَدَّ خَالِدٌ فَرَسَهُ.

بَابُ مَنْ تَكَلَّمَ بِالْفَارِسِيَّةِ وَالرُّطَانَةِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (وَاختِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ)
(وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ) .

٣٠٧٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا حَنْظَلَةُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ذَبَحْنَا بُهَيْمَةً لَنَا وَطَحْنَتْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ فَتَعَالَ أَنْتَ وَنَفَرٌ فَصَاحَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْخَنْدَقِ إِنَّ جَابِرًا قَدْ صَنَعَ سُورًا فَحَيِّ هَلَا بِكُمْ .

2 Prijevod cijelog 22. ajeta poglavlja Er-Rum glasi:

"I jedan od dokaza njegovih je stvaranje nebesa i Zemlje, i raznovrsnost jezika vaših i boja vaših; to su, zaista, pouke za one koji znaju."

3 Cijeli prijevod 4. ajeta poglavlja Ibrahim glasi:

"Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio. A Allah ostavlja u zabludi onoga koga hoće i ukazuje na Pravi put onome kome hoće, On je Silan i Mudar."

Ići pravim ili krivim putem istovremeno je vezano i za našu aktivnost, jer Kur'an na više mjesta upozorava ljude da ne čine nasilje sami sebi i ne bacaju sebe u propast. U općem krugu Allahove volje biraju sebi sopstveni put.

4 Termin naveden u hadisu *suren*, tj. objed, perzijski je.

3071. PRIČAO NAM JE Hibban b. Musa, njemu prenio Abdullah od Halida b. Seida, on od svoga oca, (a ovaj) od majke Halida, kćerke Halida b. Seida, koja je izjavila:

– Došla sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa svojim ocem, a na meni bijaše žuta košulja. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Seneh, seneh”.

Abdullah je rekao: “To je na etiopijskom *lijepa*.”

Potom sam se počela igrati s biljegom (pečatom) vjerovjesništva.

Moj me otac odbio, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opet je rekao:

“Pohabala je i dokrajčila je! Nanosala se je i pohabala je! Nanosala se je i pohabala je!”

Abdullah (b. Mubarek) je kasnije kazao: “I ta joj je haljina trajala toliko da je već i pocrnjela od starosti.”

3072. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, ovome prenio Šu‘be od Muhammeda b. Zijada, a (on) od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Hasan, sin Alije, uzeo jednu datulu od zekata i stavio je u svoja usta. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu na perzijskom: “Keh, keh! (Ispljuj, ispljuj), zar ne znaš da mi ne jedemo sadaku (zekat)!”

٣٠٧١. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أُمِّ خَالِدِ بِنْتِ خَالِدِ بْنِ سَعِيدٍ قَالَتْ أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَعَ أَبِي وَعَلَيَّ قَمِيصٌ أَصْفَرُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَنَهُ سَنَهُ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهِيَ بِالْحَبَشِيَّةِ حَسَنَةٌ قَالَتْ فَذَهَبْتُ أَلْعَبُ بِخَاتَمِ النُّبُوَّةِ فزَبَرَنِي أَبِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعَهَا ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبْلِي وَأَخْلِفِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِفِي ثُمَّ أَبْلِي وَأَخْلِفِي قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَقِيَتْ حَتَّى ذَكَرَ .

٣٠٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَخَذَ تَمْرَةً مِنْ تَمْرِ الصَّدَقَةِ فَجَعَلَهَا فِي فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بِالْفَارِسِيَّةِ كَخْ كَخْ أَمَا تَعْرِفُ أَنَا لَا نَأْكُلُ الصَّدَقَةَ .

O KRAĐI RATNOG PLIJENA

i riječima Uzvišenog Allaha: "... A onaj koji nešto utaji – donijet će na Sudnji dan to što je utajio..."¹

3073. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu prenio Jahja od Ebu-Hajjana, koji je rekao:

– Pričao mi je Ebu-Zur'a i kazao: "Pričao mi je Ebu-Hurejre i rekao:

Ustao je na noge među nama Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo utaju ratnog plijena, o njoj uveličano govorio i nazvao je velikim grijehom rekavši: 'Neću se susresti na Sudnjem danu ni sa jednim od vas na čijem vratu bude (tuda) ovca blejala, odnosno, konj mu hrzao, a on bude govorio: Allahov Poslaniče, pomози mi!'"

"Ne mogu ti ništa pomoći", reći ću mu. "Saopćio sam ti (posljedicu utaje plijena)."

I(li) na njegovom vratu bude deva rikala, a on govorio: "Allahov Poslaniče, pomози mi!"

"Ne mogu ti ništa pomoći", reći ću, "saopćio sam ti (to ranije)."

I(li) na njegovom vratu bude zlato i srebro, a on govorio: "Allahov Poslaniče, pomози mi!"

"Ne mogu ti ništa pomoći", kazat ću. Ja sam ti to već saopćio.

I(li) na njegovom vratu bude kakva krpa (haljina) koja se (na njemu) trese i on kaže: "Allahov Poslaniče, pomози mi!"

Tada ću ja odgovoriti: "Ne mogu ti ništa pomoći, jer sam ti to već ranije saopćio."

Ejjub je prenio od Ebu-Hajjana: "... a njegov konj hrže..."²

بَابُ الْغُلُولِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ) .

٣٠٧٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ أَبِي حَيَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو زُرْعَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ ﷺ فَذَكَرَ الْغُلُولَ فَعَظَّمَهُ وَعَظَّمَ أَمْرَهُ قَالَ لَا أَلْفَيْنَ أَحَدَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى رَقَبَتِهِ شَاةٌ لَهَا نُغَاءٌ عَلَى رَقَبَتِهِ فَرَسٌ لَهُ حَمَمَةٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ بَعِيرٌ لَهُ رُغَاءٌ يَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَعَلَى رَقَبَتِهِ صَامِتٌ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ أَوْ عَلَى رَقَبَتِهِ رِقَاعٌ تَخْفِقُ فَيَقُولُ يَا رَسُولَ اللَّهِ اغْنِنِي فَأَقُولُ لَا أَمْلِكُ لَكَ شَيْئًا قَدْ أَبْلَغْتُكَ وَقَالَ أَيُّوبُ عَنْ أَبِي حَيَّانَ فَرَسٌ لَهُ حَمَمَةٌ .

1 Cijeli prijevod 161. ajeta sure Ali-Imran glasi: "Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji – donijet će na Sudnji dan to što je utajio, i tada će se svakom u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti."

U bitki na Bedru nestao je od ratnog plijena jedan ogrtač. Licemjeri su govorili da ga je možda uzео Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, za svoje potrebe. Navedeni ajet to pobija i ističe da su Allahovi poslanici čiste duše, nepogrešivi i pravedni u diobi ratnog plijena.

2 Pravednost je poluga bržeg razvitka društva i sretnijeg života pojedinca. Ova osobina treba vladati svijetom i dati svakom njegovo pravo. Prevarom dobivena imovina konačno će se obznанiti i za to će se dobiti Božija kazna.

KRAĐA MALOG DIJELA RATNOG PLIJENA

Abdullah b. Amr nije prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stvari (Kirkira) spalio, i to je ispravnije.

3074. PRIČAO NAM JE Alija b. Abdullah, njemu prenio Sufjan od Amra, (on) od Salima b. Ebu-Dža'da, a (ovaj) od Abdullaha b. Amra, koji je rekao:

– Zadužen za prtljag Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je jedan čovjek koji se zvaše Kirkire. Umro je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “On je u Džehennemu.”

Potom su ashabi otišli da pogledaju (šta ima) kod njega i našli su prugasti vuneni ogrtač koga je prevarom dobio.

Ebu-Abdullah (Buhari) kaže:

– Ibn-Selam je rekao: “*Kerkera* tj. s fethom na slovu kaf, i to je tako pravilnije (čitati).”

ŠTA JE POKUĐENO KLATI OD DEVA I BRAVA OD RATNE DOBITI

3075. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu prenio Ebu-Avane od Seida b. Mesruka, (on) od Abeja b. Rifaa, a (ovaj) od svoga djeda Rafija, koji je izjavio:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Zul-Hulejfi. Narod je zadesila glad, a mi smo zadobili nešto deva i sitne stoke. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je bio među drugim ljudima i ashabi su požurili i postavili kotlove. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je

بَابُ الْقَلِيلِ مِنَ الْغُلُولِ

وَلَمْ يَذْكُرْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ حَرَّقَ مَتَاعَهُ وَهَذَا أَصَحُّ.

٣٠٧٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرٍو عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ كَانَ عَلَى ثَقَلِ النَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ كِرْكِرَةُ فَمَاتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ فِي النَّارِ فَذَهَبُوا يَنْظُرُونَ إِلَيْهِ فَوَجَدُوا عَبَاءَةً قَدْ غَلَّهَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ﷺ قَالَ ابْنُ سَلَامٍ كِرْكِرَةُ يَعْنِي بِفَتْحِ الْكَافِ وَهُوَ مَضْبُوطٌ كَذَا.

بَابُ مَا يُكْرَهُ مِنَ ذَبْحِ الْإِبِلِ وَالْغَنَمِ فِي الْمَغَانِمِ

٣٠٧٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبَايَةَ بْنِ رِفَاعَةَ عَنْ جَدِّهِ رَافِعٍ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِذِي الْحُلَيْفَةِ فَأَصَابَ النَّاسَ جُوعٌ وَأَصَبْنَا إِبِلًا وَغَنَمًا وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي أُخْرِيَاتِ النَّاسِ فَعَجِلُوا فَنَصَبُوا الْقُدُورَ فَأَمَرَ بِالْقُدُورِ فَأُكْفِثَتْ

Pravednost i humanost treba imati i prema životinjama: koristiti ih prema njihovoj mogućnosti, a pristojno hraniti i njegovati. Štedjeti u ishrani smatra se varanjem životinje i zato će, eto, takvi vlasnici odgovarati na Sudnjem danu.

pa su kotlovi poizvrtani, zatim je (plijen) podijelio i izjednačio deset brava s jednom devom. Tada je od tog plijena pobjegla jedna deva, a u tom narodu bijaše malo konjanika. Oni su je tražili i ona ih je zamorila. Potom je jedan čovjek odapeo na nju strijelu i Allah je devu zadržao. Čovjek reče: "Ovo su (čudne) životinje! Ona je od one divljači kao što su i ostale divlje životinje. Ona vam nije pobjegla i činite s njom, evo, ovako!"

Potom je rekao moj djed (Rafi‘):

– Mi smo se nadali, odnosno, bojali da se sutra ne sukobimo s neprijateljem, a da nemamo sa sobom (oštre) noževe, pa da je zakoljemo trstikom?

Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Što može prolići krv i kada je (pri klanju) spomenuto Allahovo ime, jedi, osim zuba i nokata. A o tome ću vam ispričati: što se tiče zuba, to je vrsta kosti, a što se tiče nokta, pa to su noževi Etiopljana.

RADOSNA VIJEST O OSVAJANJIMA

3076. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovome Isma‘il, i izjavio: Prenosi nam Kajs da je rekao:

– Kazao mi je Džerir b. Abdullah, radijallahu anhu: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je: 'Hoćeš li me odmoriti od Zul-Hulese?' – a to je jedna kuća u Has‘amu koja se zove 'Jemenska Ka‘ba'."

Potom sam krenuo sa stotinu pedeset (ljudi) iz (plemena) Ahmes, a imali su i konje. Tada sam kazao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ja nisam stabilan na konju. On udari po mojim grudima toliko da sam vidio trag njegovih prsta na njima i reče:

– Allahu moj, učvrsti ga i učini predvodnikom koji će upućivati na Pravi put!

Tada je on otišao do nje i zapalio je, a onda poslao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem,

ثُمَّ قَسَمَ فَعَدَلَ عَشْرَةَ مِنَ الْغَنَمِ بِبَعِيرٍ فَنَدَّ مِنْهَا
بَعِيرٌ وَفِي الْقَوْمِ خَيْلٌ يَسِيرَةٌ فَطَلَبُوهُ فَأَعْيَاهُمْ
فَأَهْوَى إِلَيْهِ رَجُلٌ بِسَهْمٍ فَحَبَسَهُ اللَّهُ فَقَالَ هَذِهِ
الْبَهَائِمُ لَهَا أَوَابِدُ كَأَوَابِدِ الْوَحْشِ فَمَا نَدَّ عَلَيْكُمْ
فَاصْنَعُوا بِهِ هَكَذَا فَقَالَ جَدِّي إِنَّا نَرْجُو أَوْ
نَخَافُ أَنْ نَلْقَى الْعَدُوَّ غَدًا وَلَيْسَ مَعَنَا مُدَى
أَفَنَذْبَحُ بِالْقَصَبِ فَقَالَ مَا أَنْهَرَ الدَّمَ وَذَكَرَ
اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ فَكُلْ لَيْسَ السِّنُّ وَالظُّفْرُ
وَسَأُحَدِّثُكُمْ عَنْ ذَلِكَ أَمَّا السِّنُّ فَعَظْمٌ
وَأَمَّا الظُّفْرُ فَمُدَى الْحَبْشَةِ .

بَابُ الْبِشَارَةِ فِي الْفُتُوحِ

٣٠٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى
حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ قَالَ قَالَ
لِي جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لِي
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تُرِيدُنِي مِنْ ذِي الْخَلَصَةِ وَكَانَ
بَيْتًا فِيهِ خُتْعُمُ يُسَمَّى كَعْبَةَ الْيَمَانِيَةِ فَانْطَلَقْتُ فِي
خَمْسِينَ وَمِائَةٍ مِنْ أَحْمَسَ وَكَانُوا أَصْحَابَ خَيْلٍ
فَأَخْبَرْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَنِّي لَا أَثْبُتُ عَلَى الْخَيْلِ فَضَرَبَ
فِي صَدْرِي حَتَّى رَأَيْتُ أَثَرَ أَصَابِعِهِ فِي صَدْرِي
فَقَالَ اللَّهُمَّ ثَبِّتْهُ وَاجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًا فَانْطَلَقَ
إِلَيْهَا فَكَسَرَهَا وَحَرَّقَهَا فَأَرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يُبَشِّرُهُ

izaslanika koji ga je (o tome) obradovao.

Džerirov izaslanik je rekao:

– Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, nisam ti došao dok je nisam ostavio kao šugava devca (tj. dok je nisam uništio).

Potom je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pet puta blagoslovio konje Ahmesa i njihove ljude.

Musedded je rekao: "... dom u Has'amu..."¹

ŠTA SE DAJE ONOME KO DONESE VESELU VIJEST

Ka'b b. Malik dao je dvije haljine kada je obradovan da mu je primljeno pokajanje.²

NEMA HIDŽRE POSLIJE OSLOBOĐENJA (MEKKE)

3077. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šejban od Mensura prenoseći od Mudžahida, on od Tavusa, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke rekao:

"Nema više (obavezne) seobe (u Medinu), ali ostaje borba i nijet (odluka) za nju, pa kada se pozovete u borbu, odazovite se!"

فَقَالَ رَسُولُ جَرِيرٍ لِرَسُولِ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ
وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا جِئْتُكَ حَتَّى تَرْكُتُهَا كَأَنَّهَا
جَمَلٌ أَجْرَبُ فَبَارَكَ عَلَى خَيْلِ أَحْمَسَ وَرِجَالِهَا
خَمْسَ مَرَّاتٍ قَالَ مُسَدَّدٌ بَيْتٌ فِي خَتَمٍ .

بَابُ مَا يُعْطَى الْبَشِيرُ

وَأُعْطِيَ كَعْبُ بْنُ مَالِكٍ ثَوْبَيْنِ حِينَ بُشِّرَ بِالتَّوْبَةِ .

بَابُ لَا هِجْرَةَ بَعْدَ الْفَتْحِ

٣٠٧٧. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ
مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ
لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتُنْفِرْتُمْ
فَانْفِرُوا .

¹ Vidi bilješku hadisa 75.

² Ka'b b. Malik nije učestvovao u vojnom pohodu na Tebuk, pa su ga drugovi nazvali licemjerom. Međutim, on nije bio licemjer. Naprotiv, bio je jedan od iskrenih vjernika, i zbog njegove iskrenosti Allah je primio njegovo pokajanje. On je jedan od trojice ashaba na koje se odnosi kur'anski ajet: "A i onoj trojici koja su bila izostala (oprostio je) i to tek onda kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, postala tijesna, i kada im se bilo stisnulo u dušama njihovim i kad su uvidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i milostiv je." (Et-Tevbe, 118) Ashab koji je Ka'bu donio radosnu vijest da mu je primljeno pokajanje zvao se Selema b. Ekve', i tom prilikom Ka'b b. Malik mu je poklonio dvije haljine kao znak zahvalnosti za donošenje radosne vijesti.

3078, 3079. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa da mu je saopćio Jezid b. Zurej' od Halida, on od Ebu-Usmana Nehdija, a ovaj od Mudžaši'a b. Mes'uda, koji je kazao:

“Došao je Mudžaši' s bratom Mudžalidom b. Mes'udom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Ovo je Mudžalid, i on ti daje prisegu (riječ) na seobu (iz Mekke u Medinu).

– Nema seobe poslije oslobođenja Mekke – reče Poslanik – ali ću prihvatiti njegovu prisegu na islam.

3080. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah rekavši da mu je pričao Sufjan kako su Amr i Ibn-Džurejdž rekli da su čuli Ataa, kako kaže:

“Otišao sam s Ubejdom b. Umejrom Aiši, radijallahu anha, dok je bila kod Sebira (velikog brda na Muzdelifi), te nam ona reče:

“Prekinuta je seoba od vremena kad je Allah omogućio svom Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da oslobodi Mekku.”³

KAD ČOVJEK BUDE PRIMORAN DA PREGLEDA KOSE ŠTIĆENICA I VJERNICA KAD POGRIJEŠE PREMA ALLAHU I DA IH LIŠI ODJEĆE

3081. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdullah b. Havšeb Taifi rekavši da mu je pričao Hušejm, kojeg je obavijestio Husajn od Sa'da b. Ubejda, a ovaj prenio od Ebu-Abdur-Rahmana, koji je davao prednost Osmanu nad Alijom, da je on Ibn-Atijji, koji je davao prednost Aliji nad Osmanom, rekao:

– Ja uistinu znam šta je odvažilo tvog sudruga (Aliju) na prolijevanje krvi.

٣٠٧٨ - ٣٠٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ عَنْ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَثْمَانَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُجَاشِعِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ جَاءَ مُجَاشِعُ بِأَخِيهِ مُجَالِدِ بْنِ مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ هَذَا مُجَالِدٌ يُبَايِعُكَ عَلَى الْهَجْرَةِ فَقَالَ لَا هَجْرَةَ بَعْدَ فَتْحِ مَكَّةَ وَلَكِنْ أَبَايَعُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ.

٣٠٨٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ عَمْرُو وَابْنُ جُرَيْجٍ سَمِعْتُ عَطَاءَ يَقُولُ ذَهَبْتُ مَعَ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ إِلَى عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وَهِيَ مُجَاوِرَةٌ بِبَيْرٍ فَقَالَتْ لَنَا انْقَطَعَتِ الْهَجْرَةُ مُنْذُ فَتَحَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ ﷺ مَكَّةَ.

بَابُ إِذَا اضْطُرَّ الرَّجُلُ إِلَى النَّظَرِ فِي شُعُورِ أَهْلِ الذِّمَّةِ وَالْمُؤْمِنَاتِ إِذَا عَصَيْنَ اللَّهَ وَتَجَرَّدَهُنَّ

٣٠٨١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوْشَبٍ الطَّائِفِيُّ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَعْدِ ابْنِ عُيَيْدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَ عُثْمَانِيًّا فَقَالَ لَا بَنَ عَطِيَّةَ وَكَانَ عَلَوِيًّا إِنِّي لَا أَعْلَمُ مَا الَّذِي جَرَأَ صَاحِبَكَ عَلَى الدَّمَاءِ سَمِعْتُهُ يَقُولُ بَعَثَنِي النَّبِيُّ ﷺ

3 Nakon oslobođenja Mekke prekinuta je seoba, jer su prije toga vjernici, radi vjere, selili Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bojeći se da ne dođu u iskušenje. Međutim, nakon oslobođenja Mekke, Allah je ojačao islam, tako da vjernik može činiti ibadet svome Gospodaru gdje god želi.

Čuo sam ga kako kaže:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je mene i Zubejra i rekao:

– Idite u tu i tu Revdu, i u njoj ćete naći ženu kojoj je Hatib dao pismo.

– Došli smo do te Revde i (našli smo tu ženu) i rekli:

– Daj pismo!

– Nije mi ništa dao

– reče ona, pa mi uzviknusmo:

– Ili ćeš ga izvaditi, ili ćemo te lišiti odjeće?

Tada ga ona izvadi iz svog pasa.

(Vratili smo se u Medinu te Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, posla po Hatiba, (i kad ga upita za pismo), on reče:

– Nemoj žuriti! Tako mi Allaha, nisam postao nevjernik. Naprotiv, moja ljubav prema islamu se povećala. Svaki od tvojih ashaba ima u Mekki nekoga pomoću koga Allah štiti njegove ukućane i njegov imetak, a ja nemam nikoga, pa sam htio da kod njih nađem zaštitu.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prihvatio je to (tj. oprostio mu), ali Omer reče:

– Pusti me da udarim (sabljom) po njegovom vratu, jer je on licemjer.

– Šta znaš – reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – možda je Allah pogledao učesnike Bedra i rekao: “Radite što hoćete.”

Eto, to je ono što ga je odvažilo.¹

وَالزُّبَيْرُ فَقَالَ اتُّوا رَوْضَةَ كَذَا وَتَجِدُونَ بِهَا امْرَأَةً
أَعْطَاهَا حَاطِبٌ كِتَابًا فَأَتَيْنَا الرَّوْضَةَ فَقُلْنَا الْكِتَابَ
قَالَتْ لَمْ يُعْطِنِي فَقُلْنَا لَتُخْرِجَنَّ أَوْ لَأَجْرِدَنَّكَ
فَأَخْرَجَتْ مِنْ حُجْزَتِهَا فَأَرْسَلَتْ إِلَى حَاطِبٍ فَقَالَ
لَا تَعْجَلْ وَاللَّهِ مَا كَفَرْتُ وَلَا أَزِدُّتُ لِلْإِسْلَامِ إِلَّا
حُبًّا وَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِكَ إِلَّا وَلَهُ بِمَكَّةَ
مَنْ يَدْفَعُ اللَّهُ بِهِ عَنْ أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَلَمْ يَكُنْ لِي أَحَدٌ
فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَّخِذَ عَنْدهُمْ يَدًا فَصَدَّقَهُ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ
عُمَرُ دَعْنِي أَضْرِبُ عُنُقَهُ فَإِنَّهُ قَدْ نَافَقَ فَقَالَ مَا
يُذْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَدْرٍ فَقَالَ اْعْمَلُوا
مَا شِئْتُمْ فَهَذَا الَّذِي جَرَّاهُ .

¹ To jest, odvažilo Aliju na prolijevanje krvi, jer je on bio učesnik Bedra i znao je da je Uzvišeni Allah oprostio učesnicima Bedra i prošle i buduće grijehe, pa se on zbog toga odvažio na jedan takav postupak. Ovako je sebi Ebu-Abdur-Rahman protumačio ono što je mislio o Aliji, radijallahu anhu. Međutim, njegove riječi Ibn-Atijji kako je Alija, radijallahu anhu, prolijevao krv su odraz nepoštovanja prema njemu, jer se zna na kojem je stepenu morala i znanja bio halifa Alija i da nije nikoga ubijao iz svoga hira i bez (šerijatski) opravdanog razloga.

Inače, ovaj slučaj je već objašnjen. (Hadis 3007.)

O DOČEKU BORACA

3082. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebi-Esved, a njemu Jezid b. Zurej' i Humejd b. Esved od Habiba b. Šehida od Ibn-Ebi-Mulejke, da je Ibn-Zubejr rekao Ibu-Dža'feru, radijallahu anhum: – Sjećaš li se kada smo dočekali Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ja, ti i Ibn-Abbas. "Da" – odgovori on. On nas je tada ponio (na svojoj jahalici) a tebe ostavio.

3083. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Ibn-Ujejne od Zuhrija da je Saib b. Jezid, radijallahu anhu, rekao: "Izašli smo s djecom da dočekamo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kod Senijjetul-Veda'a."

ŠTA TREBA REĆI (RATNIK) PRI POVRATKU IZ BORBE

3084. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, rekavši da mu je pričao Džuvejrije od Nafija, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao običaj pri povratku (s hadža ili iz borbe), tri puta izgovoriti tekbir i reći:

"Ako Bog da, mi se vraćamo Allahu! Tražimo oprost od Njega i Njemu ibadet činimo. Zahvaljujemo našem Gospodaru i padamo Mu na sedždu. Allah je ispunio svoje obećanje: pomogao je svoga roba, a porazio saveznike (tj., neprijatelja)."

بَابُ اسْتِقْبَالِ الْغَزَاةِ

٣٠٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ وَحُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ عَنْ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ لِابْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَتَذْكُرُ إِذْ تَلَقَّيْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنَا وَأَنْتَ وَابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَحَمَلْنَا وَتَرَكَكَ .

٣٠٨٣. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ قَالَ السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَهَبْنَا نَتَلَقَّى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ مَعَ الصَّبْيَانِ إِلَى ثَنِيَةِ الْوَدَاعِ .

بَابُ مَا يَقُولُ إِذَا رَجَعَ مِنَ الْغَزْوِ

٣٠٨٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ كَبَّرَ ثَلَاثًا قَالَ آيُّونَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَائِبُونَ عَابِدُونَ حَامِدُونَ لِرَبِّنَا سَاجِدُونَ صَدَقَ اللَّهُ وَعْدُهُ وَنَصَرَ عَبْدُهُ وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ .

3085. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer da mu je prenio Abdul-Varis, a njemu Jahja b. Ebu-Ishak od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom njegovog povratka iz Usfana. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jašio je, a i Safijja b. Huzejj (njegova žena) bila je s njim (na devu). Odjednom mu je deva posrnula i njih dvoje su pali na zemlju. Ebu-Talha je pritrčao i rekao:

“Allahov Poslaniče, neka me Allah učini tvojom otkupninom.”

“Pomozi ženi!” – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

On prevrnu ogrtač na lice, dođe do (Safijje) i baci ga na nju, a onda popravi njihovu sjedjeljku, te oni uzjahaše. I mi smo, okruživši Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, (krenuli).

Kada smo stigli blizu Medine, on počeo izgovarati:

“Vraćamo se Allahu, tražimo oprosta od Njega i ibadet Mu činimo! Našem Gospodaru zahvaljujemo!”

I nije prestao to izgovarati sve dok nije ušao u Medinu.

3086. PRIČAO NAM JE Alija rekavši da mu je prenio Bišr b. El-Mufaddal, a njemu Jahja b. Ebu-Ishak od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da su oni i Ebu-Talha išli naprijed s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bila je Safijja (njegova žena), koju je on posadio iza sebe na svoju devu. Putujući tako, deva odjednom posrnu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ona padoše. Ebu-Talha, mislim da je rekao, jurnu sa svoje deve i dođe Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši:

– Allahov Vjerovjesniče, neka me Allah učini tvojom otkupninom. Da li ti je šta bilo?

– Nije – reče on – ali pomozi ženi!

٣٠٨٥. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مَقْفَلَةً مِنْ عُسْفَانَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَقَدْ أَرْدَفَ صَفِيَّةَ بِنْتُ حُيَيٍّ فَعَثَرَتْ نَاقَتُهُ فَصُرِعَا جَمِيعًا فَاقْتَحَمَ أَبُو طَلْحَةَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ قَالَ عَلَيْكَ الْمَرْأَةُ فَقَلَبَ ثَوْبًا عَلَى وَجْهِهِ وَأَتَاهَا فَالْقَاهُ عَلَيْهَا وَأَصْلَحَ لَهَا مَرْكَبُهَا فَرَكَبَا وَاکْتَفَفْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا أَشْرَفْنَا عَلَى الْمَدِينَةِ قَالَ آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُ ذَلِكَ حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ .

٣٠٨٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ أَقْبَلَ هُوَ وَأَبُو طَلْحَةَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَمَعَ النَّبِيِّ ﷺ صَفِيَّةُ مُرَدِفَهَا عَلَى رَاحِلَتِهِ فَلَمَّا كَانُوا بِبَعْضِ الطَّرِيقِ عَثَرَتِ النَّاقَةُ فَصُرِعَ النَّبِيُّ ﷺ وَالْمَرْأَةُ وَإِنَّ أَبَا طَلْحَةَ قَالَ أَحْسِبُ قَالَ اقْتَحَمَ عَنْ بَعِيرِهِ فَاتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ هَلْ أَصَابَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَ لَا وَلَكِنْ عَلَيْكَ بِالْمَرْأَةِ فَالْقَى أَبُو طَلْحَةَ

– Ebu-Talha stavi svoj ogrtač na lice, uputi se prema njoj i baci svoj ogrtač na nju, te ona ustade. Potom im on pripremi devu i oni pravo uzjahaše. Krenuli su dalje, i kad su došli do periferije Medine – ili je rekao: blizu Medine – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poče izgovarati:

“Mi se vraćamo Allahu, tražimo oprost od Njega i Njemu ibadet činimo! Našem Gospodaru zahvaljujemo!”

I nije prestao to izgovarati sve dok nije ušao u Medinu.¹

O NAMAZU KADA SE DOĐE S PUTA

3087. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, a njemu Šu‘be od Muhariba b. Disara, koji veli:

– Čuo sam Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhumu, kad je rekao:

“Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na putu, pa pošto smo stigli u Medinu, reče mi:

’Uđi u džamiju i klanjaj dva rekata.’”

3088. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim od Ibn-Džurejdža, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ka‘ba, on od svoga oca i amidže Ubejdullaha b. Ka‘ba, a njih dvojica od Ka‘ba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi se vraćao s puta, ulazio u džamiju i klanjao dva rekata, prije nego što bi sjeo.²

ثَوْبُهُ عَلَى وَجْهِهِ فَقَصَدَ قَصْدَهَا فَأَلْقَى ثَوْبَهُ عَلَيْهَا
فَقَامَتِ الْمَرْأَةُ فَشَدَّ لَهَا عَلَى رَاحِلَتَيْهَا فَرَكِبَا فَسَارُوا
حَتَّى إِذَا كَانُوا بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَوْ قَالَ أَشْرَفُوا عَلَى
الْمَدِينَةِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ آيُّونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا
حَامِدُونَ فَلَمْ يَزَلْ يَقُولُهَا حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ .

بَابُ الصَّلَاةِ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ

٣٠٨٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ
عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي سَفَرٍ
فَلَمَّا قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ قَالَ لِي ادْخُلِ الْمَسْجِدَ فَصَلِّ
رَكْعَتَيْنِ .

٣٠٨٨. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَعْبٍ
عَنْ أَبِيهِ وَعَمِّهِ عُبَيْدِ اللَّهِ ابْنِ كَعْبٍ عَنْ كَعْبٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ ضَحَّى
دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ .

1 Iz ovih hadisa zaključujemo:

- putnik treba da zahvali Allahu, dželle šanuhu, kad se vrati s puta i da Ga moli za oprost grijeha;
- lijepo je naći se na usluzi imamu i učenim ljudima, kao što je to učinio Ebu-Talhe prema Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem;
- treba poštovati učene ljude općenito.

2 Iz hadisa se da zaključiti:

- sunnet je klanjati dva rekata kada se dođe s puta, i to predstavlja čin zahvalnosti Allahu, dželle šanuhu, za dobar ishod putovanja, kao i lijep početak kućnih poslova s namazom, koji je ključ svakog dobra;
- lijepo je, po povratku s puta, prvo svratiti u džamiju, vidjeti se i pozdraviti s ljudima tamo, a tek onda otići svojoj kući.

O PRIREĐIVANJU HRANE PRI DOLASKU S PUTA

Ibn-Omer je imao običaj da se omrsi radi gostiju (u postu izvan razmazanskog).¹

3089. PRIČAO NAM JE Muhammed da mu je saopćio Veki' od Šu'be, on od Muhariba b. Disara, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je stigao u Medinu, zaklao devu ili kravu.

Mu'az je prenio opširnije od Šu'be, a ovaj od Muhariba, koji je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupio je od mene devu za dvije oke i dirhem, ili dva dirhema, i pošto je stigao u Sirar, naredio je da se zakolje krava, te su nešto od nje pojeli. A kada je stigao u Medinu, naredio mi je da dođem u džamiju i klanjam dva rekata, i isplatio mi vrijednost deve.”

3090. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu'be od Muhariba b. Disara, da je Džabir rekao:

– Stigao sam s puta, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Klanjaj dva rekata!”

Sirar je mjesto u blizini Medine.²

بَابُ الطَّعَامِ عِنْدَ الْقُدُومِ

وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُفْطِرُ لِمَنْ يَغْشَاهُ.

٣٠٨٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ نَحَرَ جَزُورًا أَوْ بَقَرَةً زَادَ مُعَاذٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ مُحَارِبِ سَمِعَ جَابِرَ ابْنَ عَبْدِ اللَّهِ اشْتَرَى مِنِّي النَّبِيُّ ﷺ بَعِيرًا بِوَقِيتَيْنِ وَدِرْهَمٍ أَوْ دِرْهَمَيْنِ فَلَمَّا قَدِمَ صِرَارًا أَمَرَ بِبَقَرَةٍ فَذُبِحَتْ فَأَكَلُوا مِنْهَا فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ أَمَرَنِي أَنْ أَتِيَ الْمَسْجِدَ فَأُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ وَوَزَنَ لِي ثَمَنَ الْبَعِيرِ.

٣٠٩٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ عَنْ جَابِرِ قَالَ قَدِمْتُ مِنْ سَفَرٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ صِرَارًا مَوْضِعَ نَاحِيَةِ بِالْمَدِينَةِ.

¹ Ibn-Omer nije postio u toku putovanja, svejedno da li se radilo o putovanju u toku ramazana ili izvan njega, a kad bi bio kod kuće, često bi dobrovoljno postio. Tako je po povratku s puta napaštao ili postio nafilu-post. Međutim, nije postio odmah po povratku s puta, želeći da ugosti prijatelje, koji su dolazili da ga poselame i čestitaju mu povratak, a poslije toga bi opet postio.

² Ovo je Buharijevo objašnjenje riječi Sirar. Inače, to mjesto se nalazi tri milje istočno od Medine u pravcu Iraka.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ فَرَضِ الْخُمْسِ

PROPISIVANJE PETINE

PROPISIVANJE PETINE

3091. PRIČAO NAM JE Abdan da mu je saopćio Abdullah, a njemu Junus od Zuhrija, koji kaže:

– Izvijestio me je Ali b. Husejn, da mu je Husejn sin Alijin saopćio, da je Alija, radijallahu anhum, rekao:

– Imao sam jednu staru devu koju sam, na dan Bitke na Bedru, dobio od ratne dobiti, a drugu staru devu dao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od petine (ratnog plijena). Pa kad sam se htio oženiti Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ugovorio sam s jednim kovačem iz plemena Benu-Kajnuka da pojaše sa mnom pa da donesemo rogozine. Namjeravao sam da je prodam kovačima i time se potpomognem za svoju svadbenu gozbu.

I dok sam sakupljao opremu za svoje dvije deve: samare, vreće i konopce, deve su mi ležale pored kuće jednog ensarije. Vratio sam se, nakon što sam sakupio nešto (opreme), kada ono u mojih deva prorezane grbe, provaljene slabine i izvaljene crne džigerice. Vidjevši taj prizor, nisam mogao zadržati suze.

– Ko je ovo uradio? – upitao sam.

– Hamza b. Abdul-Muttalib – rekoše oni – i on je u ovoj kući s grupom ensarija koji su se okupili da piju alkohol. (Ovo se desilo prije nego što je alkohol bio zabranjen).

بَابُ فَرَضِ الْخُمْسِ

٣٠٩١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ أَنَّ حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَلِيًّا قَالَ كَانَتْ لِي شَارِفٌ مِنْ نَصِيْبِي مِنَ الْمَغْنَمِ يَوْمَ بَدْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَعْطَانِي شَارِفًا مِنَ الْخُمْسِ فَلَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَبْتَنِي بِفَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاعَدْتُ رَجُلًا صَوَاغًا مِنْ بَنِي قَيْنَقَاعٍ أَنْ يَرْحَلَ مَعِيَ فَنَأْتِي بِإِذْخِرٍ أَرَدْتُ أَنْ أَبِيعَهُ الصَّوَاغِينَ وَأَسْتَعِينَ بِهِ فِي وَلِيْمَةٍ عُرْسِي فَبَيْنَا أَنَا أَجْمَعُ لِشَارِفِي مَتَاعًا مِنَ الْأَقْتَابِ وَالْغَرَائِرِ وَالْحِبَالِ وَشَارِفَايَ مُنَاخَتَانِ إِلَى جَنْبِ حُجْرَةِ رَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ رَجَعْتُ حِينَ جَمَعْتُ مَا جَمَعْتُ فَإِذَا شَارِفَايَ قَدْ اجْتَبَّ أَسْنِمَتُهُمَا وَبُقِرَتْ خَوَاصِرُهُمَا وَأُخِذَ مِنْ أَكْبَادِهِمَا فَلَمْ أَمْلِكْ عَيْنِي حِينَ رَأَيْتُ ذَلِكَ الْمَنْظَرَ مِنْهُمَا فَقُلْتُ مَنْ فَعَلَ هَذَا فَقَالُوا فَعَلَ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَهُوَ فِي هَذَا الْبَيْتِ فِي شَرْبِ

Odjurio sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i ušao mu, a kod njega bijaše Zejd b. Haris. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, iz izraza moga lica saznao je da sam nešto strašno doživio. – Šta ti je? – upita Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Allahov Poslaniče – rekoh – nisam nikad vidio strašnijeg dana! Hamza je nasrnuo na moje deve, prorezao im grbe i provalio slabine. Eno, on je sad u jednoj kući, s grupom pijanih!

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da mu se donese ogrtač.

Obukao ga je, a zatim izišao, a ja i Zejd b. Haris smo ga slijedili. Kad je došao do kuće u kojoj je bio Hamza, zatražio je dozvolu i oni su im dozvolili da uđe. Ali, bili su pijani. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je koriti Hamzu za ono što je uradio. Hamza je bio pijan, oči mu crvene. Hamza je pogledao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a onda podigao pogled. Gledao je u njegova koljena, a zatim podigao pogled i pogledao u njegov pas, i opet podigao pogled i pogledao u njegovo lice. Zatim je rekao: “Pa vi ste samo robovi moga oca!”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je da je on pijan, pa se vratio, idući natraške, a mi smo izišli s njim.¹

مِنَ الْأَنْصَارِ فَأَنْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَعِنْدَهُ زَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ فَعَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ فِي وَجْهِهِ الَّذِي لَقِيتُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا لَكَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ قَطُّ عَدَا حَمْزَةٌ عَلَى نَاقَتِي فَأَجَبْتُ أَسْنِمَتَهُمَا وَبَقَرَ خَوَاصِرَهُمَا وَهَآ هُوَ ذَا فِي بَيْتٍ مَعَهُ شَرِبْتُ فَدَعَا النَّبِيُّ ﷺ بِرِدَائِهِ فَأَرْتَدَيْتُمْ ثُمَّ انْطَلَقَ يَمْشِي وَاتَّبَعْتُهُ أَنَا وَزَيْدُ بْنُ حَارِثَةَ حَتَّى جَاءَ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ حَمْزَةٌ فَاسْتَأْذَنَ فَأَذِنُوا لَهُمْ فَإِذَا هُمْ شَرِبُوا فَطَفِقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُلُومُ حَمْزَةَ فِيمَا فَعَلَ فَإِذَا حَمْزَةٌ قَدْ ثَمَلَ مُحَمَّرَةٌ عَيْنَاهُ فَنَظَرَ حَمْزَةً إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى رُكْبَتِهِ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى سُرَّتِهِ ثُمَّ صَعَدَ النَّظَرَ فَنَظَرَ إِلَى وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ حَمْزَةُ هَلْ أَنْتُمْ إِلَّا عَبِيدٌ لِأَبِي فَعَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَدْ ثَمَلَ فَنَكَصَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عَقْبَيْهِ الْقَهْقَرَى وَخَرَجْنَا مَعَهُ .

¹ Svojom izjavom: “Pa vi ste samo robovi moga oca”, Hamza se htio pohvaliti da je on bliži od njih dvojice čuvenom Abdul-Muttalibu, jer mu je on bio sin, a njih dvojica su mu bili unuci.

Inače, ovaj hadis je već citiran u nešto kraćoj verziji i objašnjen u poglavlju *O napajanju*, hadis br. 2089. Povod citiranja ovog hadisa u poglavlju *Propisivanje petine* je izjava Alije, radijallahu anhu, na početku hadisa, da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao jednu staru devu od petine, što znači da je petina bila propisana u doba Alijine ženidbe s Fatimom, radijallahu anhuma.

3092. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd od Saliha, a ovaj od Ibn-Šihaba, koji je rekao:

“Saopćio mi je Urve b. Zubejr, da mu je ispričala Aiša, majka vjernika radijallahu anha, da je Fatima, radijallahu anha, kćerka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražila od Ebu-Bekra Siddika da joj dodijeli njezino nasljedstvo, koje je ostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od onog što mu je Allah, kao plijen, darovao.”

3093. Ebu-Bekr joj je odgovorio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo – jeste milostinja.”²

Na to se Fatima, kćerka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rasrdila i napustila Ebu-Bekra. Neprestano ga je izbjegavala sve dok nije umrla, a živjela je nakon smrti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, još šest mjeseci.³

(Aiša) kaže:

٣٠٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سَأَلَتْ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ بَعْدَ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَقْسِمَ لَهَا مِيرَاثَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

٣٠٩٣. فَقَالَ لَهَا أَبُو بَكْرٍ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكَنَا صَدَقَةٌ فَغَضِبَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَهَجَرَتْ أَبَا بَكْرٍ فَلَمْ تَزَلْ مُهَاجِرَتَهُ حَتَّى تُوفِّيَتْ وَعَاشَتْ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ سِتَّةَ أَشْهُرٍ قَالَتْ وَكَانَتْ فَاطِمَةُ تَسْأَلُ أَبَا بَكْرٍ نَصِيبَهَا مِمَّا تَرَكَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ خَيْبَرَ وَفَدَكَ وَصَدَقَتِهِ

2 Jedni smatraju da poslanici nisu nasljeđivali stoga da se ne bi pomislilo da su oni, pozivajući ljude u vjeru, sakupljali imetak za svoje nasljednike. Drugi, opet, kažu da su poslanici, poput roditelja, za sve svoje sljedbenike, pa ono što je njihovo, to pripada svoj djeci, tj. svim njihovim sljedbenicima.

Ovaj hadis nema izravne veze s naslovom poglavlja u kojem je naveden, ali u nekim predajama ovog hadisa, koje također bilježi Buhari, spominje se petina. Naime, u tim predajama se kaže da je Fatima, radijallahu anha, tražila, između ostalog, i ono što je ostalo od petine Hajbera, pa je najvjerojatnije to razlog što je imam Buhari ovaj hadis uvrstio u poglavlje *Propisivanje petine*.

3 Ovo ne znači da je Fatima, radijallahu anha, prestala govoriti s Ebu-Bekrom, radijallahu anhu, i da je ona okretala glavu od njega. Naprotiv, ona se samo povukla u svoju kuću i nije izlazila.

U tom smislu zabilježio je Bejheki od Ša'bija da je rekao:

– Kad se Fatima, radijallahu anha, razboljela, došao je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, i zatražio dozvolu da je posjeti, pa je Alija, radijallahu anhu, upitao:

– Fatima, ovo je Ebu-Bekr, radijallahu anhu. Traži dozvolu da te posjeti.

– Želiš li da mu dozvolim? – upita ona.

– Da – odgovori on, i ona mu dozvoli.

Ebu-Bekr je ušao i, nastojeći je odobrovoljiti, rekao:

“Tako mi Allaha, nisam ostavio kuću, imetak, porodicu i rodbinu osim želje za Allahovim zadovoljstvom, zadovoljstvom Njegovog Poslanika i njegove porodice.”

I on se trudio da je odobrovolji sve dok to nije uspio.

– Fatima je tražila od Ebu-Bekra svoj dio od onog što je ostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu Hajbera i Fedeka i njegove sadake u Medini, pa je Ebu-Bekr to odbio rekavši: “Neću ostaviti ništa što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio a da i ja to ne uradim. Ja se bojim ako bih ostavio nešto od njegovog naređenja, da bih pao u zabludu.”

Što se tiče njegove sadake u Medini, Omer ju je predao Aliji i Abbasu, a što se tiče Hajbera i Fedeka, Omer ih je zadržao rekavši:

“To dvoje je milostinja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je bila (predviđena) za njegove obaveze koje su se javljale i njegove vanredne troškove, a staranje o njima (poslije njega) pripada onom ko preuzme vlast.”

Kaže (Zuhri): “Njih dvoje (Hajber i Fedek) su sve do danas u takvom položaju.”

Kaže Ebu-Abdullah (Buhari): “*I’terake* je oblik *ifteale* od sintagme *arevtuhu* (pogodio sam ga). Od te riječi je: *ja’ruhu*, što znači: pogađa ga, i *i’terani*, što znači: pogodilo me.”

3094. PRIČAO NAM JE Ishak b. Muhammed Fervi, njemu Malik b. Enes od Ibn-Šihaba, a on od Malika b. Evsa b. Hadesana.

(Ibn-Šihab kaže): – Muhammed b. Džubejr mi je spomenuo nešto od tog njegovog hadisa, pa sam se zaputio i došao Maliku b. Evsu te ga upitao o tom hadisu, i Malik reče:

– Dok sam jednom sjedio sa svojom porodicom, a dan bijaše odmakao, dođe mi izlaslanik Omera b. Hattaba i reče:

– Odazovi se vladaru pravovjernih.

Zaputio sam se s njim dok ne dođoh do Omera (i zatekoh ga), a on sjedaše na krevetu od rogozine na kojem nije bilo postelje, oslonjen na jastuk od kože. Nazvao sam mu selam, zatim sjeo, a on progovori:

بِالْمَدِينَةِ فَأَبَى أَبُو بَكْرٍ عَلَيْهَا ذَلِكَ وَقَالَ لَسْتُ تَارِكًا شَيْئًا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْمَلُ بِهِ إِلَّا عَمِلْتُ بِهِ فَإِنِّي أَخْشَى أَنْ تَرَكْتُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ أَزِيغَ فَأَمَّا صَدَقَتُهُ بِالْمَدِينَةِ فَدَفَعَهَا عُمَرُ إِلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ وَأَمَّا خَيْبَرُ وَفَدَكُ فَأَمْسَكَهَا عُمَرُ وَقَالَ هُمَا صَدَقَةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَتْ لِحُقُوقِهِ الَّتِي تَعْرُوهُ وَنَوَائِبِهِ وَأَمَرُهُمَا إِلَى مَنْ وَلِيَ الْأَمْرَ قَالَ فَهُمَا عَلَى ذَلِكَ إِلَى الْيَوْمِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ اعْتَزَّكَ افْتَعَلْتَ مِنْ عَرْوَتِهِ فَأَصْبَتْهُ وَمِنْهُ يَعْرُوهُ وَاعْتَزَّانِي .

٣٠٩٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَوِيُّ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ بْنِ الْحَدَثَانِ وَكَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جُبَيْرٍ ذَكَرَ لِي ذِكْرًا مِنْ حَدِيثِهِ ذَلِكَ فَانْطَلَقْتُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى مَالِكِ بْنِ أَوْسٍ فَسَأَلْتُهُ عَنْ ذَلِكَ الْحَدِيثِ فَقَالَ مَالِكُ بَيْنَا أَنَا جَالِسٌ فِي أَهْلِي حِينَ مَتَعَ النَّهَارُ إِذَا رَسُولُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ يَأْتِينِي فَقَالَ أَجِبْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ حَتَّى أَدْخُلَ عَلَى عُمَرَ فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ عَلَى رِمَالِ سَرِيرٍ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ فِرَاشٌ مُتَكِيٌّ عَلَى وَسَادَةٍ مِنْ أَدَمٍ

– Maliku, došla nam je skupina ljudi tvog naroda s porodicama. Ja sam im odredio skroman dar. Uzmi ga i podijeli im.

– Vladaru pravovjernih – rekoh – kad bi ti za to odredio nekog drugog!

– Uzmi to, čovječe – reče on.

I dok sam ja tako sjedio kod njega, dođe njegov vratar Jerfa i reče:

– Želiš li primiti Osmana, Abdur-Rahmana b. Avfa, Zubejra i Sa'da b. Ebi-Vekkasa jer oni traže dozvolu da uđu?

– Da – odgovori on, i dozvoli im da uđu.

Oni su ušli, nazvali selam i posjedali.

Zatim je Jerfa sjedio neko vrijeme, a potom upitao:

– Hoćeš li primiti Aliju i Abbasa?

– Da – odgovorio je on, i dozvolio im da uđu.

Njih dvojica udoše, nazvaše selam i posjedaše, te Abbas reče:

– Vladaru pravovjernih, presudi između mene i ovoga.

Njih dvojica su se inače prepirali oko onog što je Allah, kao plijen, dao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od plemena Benu-Nadir.

– Vladaru pravovjernih – reče skupina u kojoj je bio Osman i oni što su (ušli) s njim – presudi između njih dvojice i rastereti jednog od drugog.

– Polahko – reče Omer. – Zaklinjem vas Allahom, Čijom dozvolom opstoje i nebo i zemlja, da li znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka.” Ovim je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mislio na sebe.

– Rekao je to – reče spomenuta skupina, a Omer se okrenu Aliji i Abbasu i reče:

– Zaklinjem vas Allahom, da li vas dvojica znate da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to rekao?

– Rekao je – potvrdiše njih dvojica.

فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسْتُ فَقَالَ يَا مَالٍ إِنَّهُ قَدِمَ عَلَيْنَا مِنْ قَوْمِكَ أَهْلُ أَيْيَاتٍ وَقَدْ أَمَرْتُ فِيهِمْ بِرَضِخٍ فَاقْبِضْهُ فَاقْسِمْهُ بَيْنَهُمْ فَقُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ أَمَرْتُ بِهِ غَيْرِي قَالَ اقْبِضْهُ أَيُّهَا الْمَرْءُ فَبَيْنَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَهُ أَنَاهُ حَاجِبُهُ يَرْفَا فَقَالَ هَلْ لَكَ فِي عُثْمَانَ وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَالزُّبَيْرِ وَسَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ يَسْتَأْذِنُونَ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمْ فَدَخَلُوا فَسَلَّمُوا وَجَلَسُوا ثُمَّ جَلَسَ يَرْفَا يَسِيرًا ثُمَّ قَالَ هَلْ لَكَ فِي عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ قَالَ نَعَمْ فَأَذِنَ لَهُمَا فَدَخَلَا فَسَلَّمَا فَجَلَسَا فَقَالَ عَبَّاسُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنِي وَبَيْنَ هَذَا وَهَذَا يَخْتَصِمَانِ فِيمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِنْ مَالِ بَنِي النَّضِيرِ فَقَالَ الرَّهْطُ عُثْمَانُ وَأَصْحَابُهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ اقْضِ بَيْنَهُمَا وَأَرْخِ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخِرِ قَالَ عُمَرُ تَيْدُكُمْ أَنْشُدُكُمْ بِاللَّهِ الَّذِي يَأْذِنُهُ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورَثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ يُرِيدُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَفْسَهُ قَالَ الرَّهْطُ قَدْ قَالَ ذَلِكَ فَأَقْبَلَ عُمَرُ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشُدُكُمَا اللَّهَ أَتَعْلَمَانِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَا قَدْ قَالَ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ فَإِنِّي أُحَدِّثُكُمْ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ خَصَّ رَسُولَهُ ﷺ فِي هَذَا الْفَيْءِ بِشَيْءٍ لَمْ يُعْطِهِ أَحَدًا غَيْرُهُ ثُمَّ قَرَأَ (وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ)

– Ja ću vam, zaista, ispričati taj slučaj – reče Omer.

Allah je posebno darovao svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, od ovog plijena, dijelom koji nije dao nikom drugom osim njemu.

Zatim je (Omer) proučio ajet: “Ono što je Allah od njih, kao plijen, darovao svome Poslaniku...” do riječi... “Svemoćan”.¹ – To je pripadalo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, posebno. Tako mi Allaha, nije on to, mimo vas, uzeo samo za sebe, niti ga je prigrabio bez vas. On je to vama dao i razdijelio ga među vama sve dok nije od toga ostao ovaj imetak. Iz ovog imetka je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izdvajao opskrbu za svoju porodicu za godinu dana, a ono što bi ostajalo, stavljao je na mjesto gdje se ostavljao imetak koji je u ime Allaha. Tako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, postupao u toku svoga života. Zaklinjem vas Allahom, da li vi to znate?

– Da – odgovoriše oni, a on onda reče Aliji i Abbasu:

– Zaklinjem vas Allahom, da li vas dvojica to znate?²

Omer dalje kaže: “Zatim je Allah uzeo k Sebi (dušu) Vjerovjesnika pa je Ebu-Bekr rekao: ‘Ja sam nasljednik Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,’ i uzeo je taj imetak, te postupao s njim onako kako je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s njim postupao. Allah zna da je on u tome bio iskren, čestit i razborit i da je slijedio Istinu.

Zatim je Allah uzeo k Sebi (dušu) Ebu-Bekra, a ja sam postao nasljednik Ebu-Bekrov, te sam uzeo taj imetak (i držao ga) dvije godine svoje vladavine postupajući s njim onako kako je postupao Allahov

إِلَى قَوْلِهِ (قَدِيرٌ) فَكَانَتْ هَذِهِ خَالِصَةً
لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَاللَّهُ مَا اخْتَارَهَا دُونَكُمْ وَلَا
اسْتَأْثَرَ بِهَا عَلَيْكُمْ قَدْ أَعْطَاكُمْوهَا وَبَثَّهَا فِيكُمْ
حَتَّى بَقِيَ مِنْهَا هَذَا الْمَالُ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً سَتَتِهِمْ مِنْ هَذَا الْمَالِ ثُمَّ يَأْخُذُ
مَا بَقِيَ فَيَجْعَلُهُ مَجْعَلَ مَالِ اللَّهِ فَعَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ
ﷺ بِذَلِكَ حَيَاتَهُ أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ تَعْلَمُونَ ذَلِكَ
قَالُوا نَعَمْ ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ أَنْشَدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ
تَعْلَمَانِ ذَلِكَ قَالَ عُمَرُ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ نَبِيَّهُ ﷺ فَقَالَ
أَبُو بَكْرٍ أَنَا وَلِيُّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَبَضَهَا أَبُو بَكْرٍ
فَعَمِلَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُ
فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ تَوَفَّى اللَّهُ
أَبَا بَكْرٍ فَكُنْتُ أَنَا وَلِيُّ أَبِي بَكْرٍ فَقَبَضْتُهَا سَتَتِينَ
مِنْ إِمَارَتِي أَعْمَلُ فِيهَا بِمَا عَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَا
عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي فِيهَا لَصَادِقٌ بَارٌّ
رَاشِدٌ تَابِعٌ لِلْحَقِّ ثُمَّ جِئْتَنِي تَكَلَّمَانِي وَكَلِمَتُكُمَا
وَاحِدَةٌ وَأَمْرُكُمَا وَاحِدٌ جِئْتَنِي يَا عَبَّاسُ تَسْأَلْنِي
نَصِيكَ مِنْ ابْنِ أَخِيكَ وَجَاءَنِي هَذَا يُرِيدُ عَلَيًّا
يُرِيدُ نَصِيبَ امْرَأَتِهِ مِنْ أَبِيهَا فَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا نُورِثُ مَا تَرَكْنَا صَدَقَةٌ

1 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “A vi niste kasom tjerali ni konje ni kamile radi onoga što je Allah od njih, kao plijen, darovao Poslaniku svome, nego, Allah prepušta vlast poslanicima svojim nad onima nad kojima On hoće; Allah sve može.” (El-Hašr, 6)

2 Ovdje se ne spominje odgovor Alije i Abbasa, ali se u nekim predajama ovog hadisa kaže da su i njih dvojica potvrdno odgovorili.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i onako kako je postupao Ebu-Bekr s njim. Allah zna da sam u tome bio iskren, čestit i razborit i da sam slijedio Istinu.

A onda ste mi došli vas dvojica i razgovarali sa mnom. Riječ vam je bila jedinstvena, a i slučaj isti. Ti si mi, Abbasu, došao da tražiš svoj udio od svog bratića, a ovaj mi je došao – mislio je na Aliju – želeći udio svoje žene od njezina oca, pa sam vam rekao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio: ‘Mi (poslanici) se ne nasljeđujemo. Ono što ostavimo je sadaka!...’

Kad sam odlučio da ga vama dvojici predam, rekao sam:

‘Ako želite, predat ću ga vama dvojici, pod uvjetom da Allahu date obećanje i obavezu da ćete postupati s njim onako kako je s njim postupao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i kao što je s njim postupao Ebu-Bekr, i kao što sam ja s njim postupao otkako sam ga preuzeo.’

‘Daj ga nama’ – rekli ste vas dvojica, i tako sam ga ja predao vama dvojici.

‘Zaklinjem vas Allahom, da li sam ga tako predao njima?’

‘Da’ – odgovorili su oni iz skupine, a on se okrenu Aliji i Abbasu i reče:

‘Zaklinjem vas Allahom, da li sam ga tako predao vama dvojici?’

‘Da’ – rekoše njih dvojica.

‘Vi tražite od mene’ – reče (Omer) – ‘drukčiju presudu. Tako mi Allaha, Čijom dozvolom opstoje i nebo i zemlja, neću u vezi s tim presuditi drukčiju presudu. Ako se ne možete brinuti o njemu, predajte ga meni. Ja se mogu, umjesto vas, brinuti za njega.’”³

فَلَمَّا بَدَا لِي أَنْ أَدْفَعَهُ إِلَيْكُمْ قُلْتُ إِنَّ شَيْئًا دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ عَلَى أَنْ عَلَيَّكُمْ عَهْدُ اللَّهِ وَمِيثَاقُهُ لَتَعْمَلَانَ فِيهَا بِمَا عَمِلَ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَبِمَا عَمِلَ فِيهَا أَبُو بَكْرٍ وَبِمَا عَمِلْتُ فِيهَا مِنْذُ وَلَيْتُهَا فَقُلْتُمَا أَدْفَعُهَا إِلَيْنَا فَبِذَلِكَ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ فَأَنْشِدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْهِمَا بِذَلِكَ قَالَ الرَّهْطُ نَعَمْ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى عَلِيٍّ وَعَبَّاسٍ فَقَالَ أَنْشِدُكُمْ بِاللَّهِ هَلْ دَفَعْتُهَا إِلَيْكُمْ بِذَلِكَ قَالَا نَعَمْ قَالَ فَتَلْتَمِسَانِ مِنِّي قَضَاءَ غَيْرِ ذَلِكَ فَوَاللَّهِ الَّذِي بِيَاذِنِهِ تَقُومُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ لَا أَقْضِي فِيهَا قَضَاءَ غَيْرِ ذَلِكَ فَإِنْ عَجَزْتُمَا عَنْهَا فَادْفَعَاهَا إِلَيَّ فَإِنِّي أَكْفِيكُمْهَا .

3 Ovaj hadis je naveden u poglavlju *Propisivanje petine*, jer se u njemu govori o imetku kojeg je Allah, kao poklon, posebno darovao svom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a Alija i Abbas su znali da se taj imetak tretira kao sadaka i nisu se prepirali oko posjedovanja tog imetka, nego oko toga ko će upravljati tim imetkom.

Na kraju ovog hadisa se ne spominje kako su Alija i Abbas reagovali na Omerov stav, ali prema nekim drugim predajama ovog hadisa, Alija i Abbas su prihvatili Omerov stav i odustali od parničenja oko toga imetka, koji je i dalje ostao kao (opća) sadaka.

DAVANJE PETINE SPADA U VJERU

3095. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'man, a njemu Hammad od Ebu-Džemre Dubeija, koji je rekao:
– Čuo sam Ibn-Abasa, radijallahu anhumu, kako kaže:

Delegacija (plemena) Abdul-Kajsa došla je (Poslaniku) i rekla:

“Allahov Poslaniče, mi smo ogranak (plemena) Rebija. Između nas i tebe su nevjernici (plemena) Mudar, pa ti mi dolazimo samo u svetom mjesecu. Daj nam (odlučnu) zapovijed, koju ćemo prihvatiti i pozivati njoj one koji su ostali iza nas.”

“Naređujem vam četiri stvari” – reče on –

“a zabranjujem vam četiri. (Naređujem vam): vjerovanje u Allaha, (a to je) svjedočiti da nema Boga osim Allaha – i rukom je to pokazao (presavivši mali prst), klanjati namaz, dijeliti zekat, postiti mjesec ramazan i da dajete petinu ratnog plijena, a zabranjujem vam sok, bio on u vodenoj tikvi, kadnju, testiji ili smolastom koritu.”¹

IZDRŽAVANJE POSLANIKOVIH,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
ŽENA POSLIJE NJEGOVE SMRTI

3096. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf rekavši da mu je saopćio Malik od Ebu-Zinada, ovaj od A'radža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neka moji nasljednici ne dijele ni jednog dinara!

بَابُ آدَاءِ الْخُمْسِ مِنَ الدِّينِ

٣٠٩٥. حَدَّثَنَا أَبُو الثُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَمْرَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَقَدْ عَبْدَ الْقَيْسِ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا هَذَا الْحَيِّ مِنْ رِبِيعَةٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارٌ مُضَرٌّ فَلَسْنَا نَصِلُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي الشَّهْرِ الْحَرَامِ فَمُرْنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُ بِهِ وَنَدْعُو إِلَيْهِ مِنْ وَرَاءِنَا قَالَ أَمُرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَأُكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَقْدَ بِيَدِهِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ وَصِيَامِ رَمَضَانَ وَأَنْ تَوَدُّوا لِلَّهِ خُمْسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَأُكُمْ عَنِ الدُّبَاءِ وَالنَّقِيرِ وَالْحَتَمِ وَالْمَزْفَتِ .

بَابُ نَفَقَةِ نِسَاءِ النَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ وَفَاتِهِ

٣٠٩٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَا يَقْتَسِمُ وَرَثَتِي دِينَارًا مَا تَرَكْتُ بَعْدَ نَفَقَةِ نِسَائِي وَمُتُونَةِ عَامِلِي فَهُوَ صَدَقَةٌ .

¹ Članovi delegacije plemena Abdul-Kajs pitali su Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, za sok od hurmi i grožda koga su držali u raznim posudama. On im je zabranio pijenje sokova iz posuda u kome se sok može brzo, neosjetno pretvoriti u alkohol. Međutim, po hanefijskom mezhebu, sadržaj ovog dijela hadisa je bio na snazi samo u prvim danima islama, a kasnije je derogiran hadisom: “Kiselite datule i grožđe u svakoj posudi i pijte njihove sokove, a ne pijte ih ako su se pretvorili u opojno piće.”

Inače, ovaj hadis je citiran i objašnjen u poglavlju *O vjerovanju*, Knjiga I, hadis br. 53.

Ono što ostavim, to je vakuf, izuzimajući opskrbu mojih žena i zaradu moga službenika (vakufa).²

3097. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebi-Šejbe, njemu Ebu-Usame, ovom Hišam od svoga oca, a on od Aiše, koja je rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je, a u mojoj kući nije bilo ništa što bi živo biće moglo pojesti, osim nešto ječma u mojoj rafi. Njime sam se hranila tako da je to dugo potrajalo. Onda sam ga izmjerila i (brzo) je potrošen.³

3098. PRIČAO NAM JE Musedded i rekao da mu je prenio Jahja od Sufjana, ovaj od Ebu-Ishaka, koji kaže da je čuo Amra b. Harisa kad kaže:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio (poslije svoje smrti) ništa osim svoga oružja, svoju mazgu Bejda i zemlju koju je ranije bio uvakufio.⁴

٣٠٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ تُوِّفِيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَا فِي بَيْتِي مِنْ شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذُو كَبِدٍ إِلَّا شَطْرُ شَعِيرٍ فِي رَفٍّ لِي فَأَكَلْتُ مِنْهُ حَتَّى طَالَ عَلَيَّ فَكَلْتُهُ فَفَنِيَ .

٣٠٩٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَو بْنَ الْخَارِثِ قَالَ مَا تَرَكَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَّا سِلَاحَهُ وَبَغْلَتَهُ الْبَيْضَاءَ وَأَرْضًا تَرَكَهَا صَدَقَةً.

2 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, svoju ostavštinu uvakufio je, ali je od toga izuzeo opskrbu svojih žena, jer su one bile vezane za njega, a i imale su velika prava u zajedničkoj blagajni, kao majke vjernika. Ibn-Bettal tvrdi da se pod izrazom “službenik” misli na nadzornika palmi, koje je Allah posebno Poslaniku darovao od plijena Fedeka i Benu-Nadira i Hajbera, što je dobiveno bez ratnih operacija. Od toga je on izdvajao opskrbu za sebe i svoju porodicu, a ostatak je davao za opću korist muslimana. Poslije njega, od toga je izdvajana opskrba njegove žene i nadzornika palmika sve do Omerova vremena. Međutim, Omer je Poslanikovim ženama dozvolio da izaberu da li će njihova opskrba i dalje biti odatle ili će on dati u trajno vlasništvo određene parcele. Aiša i Hafsa su izabrale ovo drugo te im je on dao po parcelu šume, a izdvojio ih iz prihoda tih palmika. One su te parcele dobile u trajno vlasništvo, a nakon njih prešle su u ruke njihovih nasljednika.

3 Ovaj hadis je naveden u poglavlju *O izdržavanju Poslanikovih žena*, jer ječam, koji se u ovom hadisu spominje, nije bio od nasljedstva, niti iz javne blagajne, pa je prema tome bio Aišina opskrba. Dakle, hadis govori o opskrbi jedne od Poslanikovih žena iz koje se ona izdržavala. Komentarišući ovaj hadis, Ibn-Bettal kaže: “Ječam koji je ostao kod Aiše, radijallahu anhu, bio je neizmjeran, pa je u njemu bilo berićeta, jer ona nije znala njegovu količinu s obzirom da je smatrala da ga ima malo; svakog dana je očekivala da ga nestane i stoga joj se učinilo da je on dugo potrajao. Kada ga je izmjerila, saznala je dokle joj može potrajati, i u tom roku je potrošen.”

4 Vidjeti komentar, ovog hadisa u poglavlju *O oporukama*, hadis br. 2739.

O KUĆAMA VJEROVJESNIKOVIH, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, ŽENA I KOJE SU KUĆE PRIPISIVANE NJIMA

i o riječima Uzvišenog Allaha: “U kućama svojim boravite...”¹

i: “... ne ulazite u kuće Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti...”²

3099. PRIČALI SU NAM Hibban b. Musa i Muhammed, rekavši da im je saopćio Abdullah, a njega su izvijestili Ma‘mer i Junus od Zuhrija, koji kaže da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah b. Utbe b. Mes‘ud da je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekla:

– Kad se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, teško razbolio, zatražio je od svojih žena dozvolu da se njeguje u mojoj kući i one su mu dozvolile.

3100. PRIČAO NAM JE Ibn-Ebi-Merjem, a njemu Nafi‘ da je čuo Ibn-Ebi-Mulejku kako kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro je u mojoj odaji, u toku moje smjene (kada je on, po redu kakav je bio prije bolesti, trebao biti kod mene) i na mojim grudima. Allah je spojio moju i njegovu pljuvačku.

(Objašnjavajući to) ona kaže: – Ušao je Abdur-Rahman (njen brat) s misvakom, a Vjerovjesnik,

بَاب مَا جَاءَ فِي بُيُوتِ أَزْوَاجِ النَّبِيِّ ﷺ وَمَا نُسِبَ مِنَ الْبُيُوتِ إِلَيْهِنَّ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ).

وَلَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ).

٣٠٩٩. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى وَ مُحَمَّدٌ قَالَا أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُثْبَةَ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اسْتَأْذَنَ أَزْوَاجَهُ أَنْ يَمْرَضَ فِي بَيْتِي فَأَذِنَ لَهُ.

٣١٠٠. حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا نَافِعٌ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا تَوُفِّيَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَيْتِي وَفِي نَوْبَتِي وَبَيْنَ سَحْرِي وَنَحْرِي وَجَمَعَ اللَّهُ بَيْنَ رِيقِي وَرِيقِهِ قَالَتْ دَخَلَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بِسِوَالِكٍ فَضَعَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْهُ فَأَخَذَتْهُ فَمَضَعَتْهُ ثُمَّ سَنَّتْهُ بِهِ.

1 Prijevod spomenutog ajeta u cijelosti glasi: “U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte, i namaz obavljajte i zekat dajite, i Allaha i Poslanika Njegovog slušajte! Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti.” (El-Ahzab, 33)

2 Prijevod dotičnog ajeta glasi: “O vjernici, ne ulazite u kuće Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate dok se ono zgotovi; tek kad budete pozvani, onda udite, i pošto jedete, razidite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine. A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca. Vama nije dopušteno da Allahovog Poslanika uznemirujete niti da se sa ženama njegovim, poslije smrti njegove, ikada ženite. To bi, uistinu, kod Allaha bio veliki grijeh.” (El-Ahzab, 53)

sallallahu alejhi ve sellem, bio je preslab da bi upotrijebio misvak, pa sam ga ja uzela (od Abdur-Rahmana) i išćupala zubima, a zatim mu oprala zube tim misvakom.³

3101. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz, rekavši da mu je pričao Lejs, a njemu Abdur-Rahman b. Halid od Ibn-Šihaba, a ovaj od Alije b. Husejna, da ga je Safija, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila da je došla (uvečer) Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga posjeti, dok je on bio u itikafu u džamiji, posljednjih deset dana ramazana. (Popričala je s njim), a zatim ustala da ide, pa je s njom ustao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (da je isprati). Kada je stigao blizu džamijskih vrata, uz vrata Umme-Seleme, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pored njih su naišla dvojica ensarija i nazvali selam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim produžili. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao im je:

- Polahko, vas dvojica!
- Njima je to bilo teško pa su rekli:
- Subhanallah, Allahov Poslaniče!
- Šejtan dopre čovjeku gdje mu dopre krv – reče on
- pa sam se bojao da ne ubaci što (loše) u vaša srca.

3102. PRIČAONAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad od Ubejdullaha, a ovaj od Muhammeda b. Jahjaa b. Habbana, on od Vasi'a b. Habbana, a ovaj da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, rekao:

- Popeo sam se iznad Hafsine kuće i vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje vrši nuždu, leđima okrenut prema Ka'bi, a licem prema Šamu.

٣١٠١. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ أَنَّ صَفِيَّةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهُ أَنَّهَا جَاءَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَزْوَرُهُ وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ فِي الْعَشْرِ الْآخِرِ مِنْ رَمَضَانَ ثُمَّ قَامَتْ تَنْقَلِبُ فَقَامَ مَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا بَلَغَ قَرِيبًا مِنْ بَابِ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ مَرَّ بِهِمَا رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَسَلَّمَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثُمَّ نَفَّذَا فَقَالَ لَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رِسْلِكُمَا قَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَكَبَّرَ عَلَيْهِمَا ذَلِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَبْلُغُ مِنَ الْإِنْسَانِ مَبْلَغَ الدَّمِّ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْذِفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَيْئًا .

٣١٠٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانٍ عَنْ وَاسِعِ بْنِ حَبَّانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ ارْتَقَيْتُ فَوْقَ بَيْتِ حَفْصَةَ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْضِي حَاجَتَهُ مُسْتَدْبِرَ الْقِبْلَةِ مُسْتَقْبِلَ الشَّامِ .

3 U ovom hadisu, kao i u prethodnom, Aiša, radijallahu anha, pripisuje odaju sebi, što znači da je u to doba i pripadala njoj, kao što su to imale i druge Poslanikove supruge. One su, dok su bile u životu, imale opskrbu i stan iz onog imetka kojeg je Allah kao poklon darovao posebno svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

3103. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad od Hišama, on od svoga oca, da je Aiša, radijallahu anha, rekla kako bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao ikindiju, a sunce (sjena) ne bi bilo izašlo iz njezine sobe.

3104. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Džuvejri od Nafija, a on da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

– Ustao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da drži govor, pa pokazao u pravcu Aišinog stana (tj. prema istoku, odnosno Iraku) i rekao:

– Tamo će se (pojaviti) nesloga! Tri puta (je to rekao), a zatim produžio “odakle će se pojaviti šejtanov rog.”

3105. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf da mu je saopćio Malik prenoseći od Abdullaha b. Ebi-Bekra, on od Amre, kćerke Abdur-Rahmana, da joj je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, saopćila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod nje i ona čula glas nekog čovjeka kako traži dozvolu za ulazak u Hafsinu kuću, pa rekoh (kaže Aiša):

– Allahov Poslaniče, to je čovjek koji traži da uđe u tvoju kuću.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Mislim da je to taj i taj, Hafsin amidža po mlijeku. A po mlijeku se zabranjuje sve što se zabranjuje po rođenju.”¹

٣١٠٣. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الْعَصْرَ وَالشَّمْسُ لَمْ تَخْرُجْ مِنْ حُجْرَتِهَا.

٣١٠٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ خَطِيبًا فَأَشَارَ نَحْوَ مَسْكَنِ عَائِشَةَ فَقَالَ هُنَا الْفِتْنَةُ ثَلَاثًا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ.

٣١٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ عَمْرَةَ ابْنَةِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عِنْدَهَا وَأَنَّهَا سَمِعَتْ صَوْتَ إِنْسَانٍ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِ حَفْصَةَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا رَجُلٌ يَسْتَأْذِنُ فِي بَيْتِكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرَأَيْتُمْ فَلَانَا لِعَمِّ حَفْصَةَ مِنَ الرِّضَاعَةِ الرِّضَاعَةُ تُحَرِّمُ مَا تُحَرِّمُ الْوِلَادَةُ.

¹ I u ovim hadisima se spominju kuće nekih Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena, ali ne svih. Taberi smatra da ove kuće nisu bile njihovo trajno vlasništvo, međutim, poslije Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti niko nije tražio od njegovih žena da te kuće vrate, jer su one spadale u snabdijevanje koje im je on izdvojio od onog što je posjedovao dok je bio živ rekavši: “Ono što sam ostavio, poslije opskrbe mojih žena...” Ovo mišljenje potvrđuje činjenicu da njihovi nasljednici nisu od njih naslijedili njihove kuće, a da su one bile vlasnice tih kuća, onda bi ih njihovi nasljednici naslijedili od njih. Međutim, to se nije desilo, nego je na prostoru tih kuća proširena Poslanikova džamija, nakon smrti njegovih žena.

O OKLOPU VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, NJEGOVOM ŠTAPU, SABLJI, VRČU I PEČATU

Šta su od toga halife upotrebljavale poslije njega, a šta se ne spominje da je dijeljeno nadljednicima, te o njegovoj kosi, obući i posuđu, čime su tražili blagoslov, poslije njegove smrti, ashabi i drugi (muslimani).

3106. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah Ensari i rekao da mu je prenio njegov otac od Sumame, a ovaj od Enesa, da ga je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, pošto je imenovan za halifu, poslao u Bahrejn i napisao mu (ovo) pismo i zapečatio ga pečatom Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Na tom pečatu su bila uklesana tri reda: u prvom redu “Muhammed”, u drugom “Poslanik”, a u trećem “Allahov”.

3107. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Muhammed b. Abdullah Esedi, a ovom Isa b. Tahman, koji je rekao:

– Iznio nam je Enes dvije iznosane nanule, koje su imale dva remena, a poslije mi je pričao Sabit Bunani od Enesa, da su to bile dvije Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, nanule.

3108. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Abdul-Vehhab, a ovom Ejjub od Humejda b. Hilala, a on da je Ebu-Burde rekao:

– Iznijela nam je Aišu, radijallahu anha, zakrpljenu odjeću i rekla: “U ovom se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rastao s dušom.

Dopunio je Sulejman preko Humejda da je Ebu-Burde rekao:

– Iznijela nam je Aiša grub ogrtač od onih što se prave u Jemenu i odjeću od onih što ih zovu “mulebbede” (zakrpljen).

بَابُ مَا ذَكَرَ مِنْ دَرْعِ النَّبِيِّ ﷺ وَعَصَاهُ وَسَيْفِهِ وَقَدْحِهِ وَخَاتَمِهِ

وَمَا اسْتَعْمَلَ الْخُلَفَاءُ بَعْدَهُ مِنْ ذَلِكَ مِمَّا لَمْ يُذَكَّرْ قِسْمَتُهُ وَمِنْ شَعْرِهِ وَنَعْلِهِ وَأَنْبِئِهِ مِمَّا يَتَبَرَّكُ أَصْحَابُهُ وَغَيْرُهُمْ بَعْدَ وَفَاتِهِ .

٣١٠٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ ثُمَامَةَ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَمَّا اسْتُخْلِفَ بَعَثَهُ إِلَى الْبَحْرَيْنِ وَكَتَبَ لَهُ هَذَا الْكِتَابَ وَخَتَمَهُ بِخَاتَمِ النَّبِيِّ ﷺ وَكَانَ نَقْشُ الْخَاتَمِ ثَلَاثَةَ أَسْطُرٍ مُحَمَّدٌ سَطْرٌ وَرَسُولٌ سَطْرٌ وَاللَّهُ سَطْرٌ .

٣١٠٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيُّ حَدَّثَنَا عَيْسَى بْنُ طَهْمَانَ قَالَ أَخْرَجَ إِلَيْنَا أَنَسُ نَعْلَيْنِ جَرْدَاوَيْنِ لَهَا قَبْلَانِ فَحَدَّثَنِي ثَابِتُ الْبُنَانِيُّ بَعْدُ عَنْ أَنَسٍ أَنَّهَا نَعْلَا النَّبِيِّ ﷺ .

٣١٠٨. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كِسَاءً مُلَبَّدًا وَقَالَتْ فِي هَذَا نَزَعَ رُوحُ النَّبِيِّ ﷺ وَزَادَ سُلَيْمَانُ عَنْ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ أَخْرَجَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ إِزَارًا غَلِيظًا مِمَّا يُصْنَعُ بِالْيَمَنِ وَكِسَاءً مِنْ هَذِهِ الَّتِي يَدْعُونَهَا الْمَلَبَّدةَ .

3109. PRIČAO NAM JE Abdan od Ebu-Hamze, on od Asima, a ovaj od Ibn-Sirina, da je Enes b. Malik, radijallahu anhu, rekao:

– Razbio se vrč Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on umjesto pukotine stavio srebreni lanac.

Kaže Asim: – Vidio sam taj vrč i pio sam iz njega.

3110. PRIČAO NAM JE Seid b. Muhammed Džermi, njemu Ja'kub b. Ibrahim, a ovom njegov otac, da mu je pričao Velid b. Kesir od Muhammeda b. Amra b. Halhale Duelija, koji mu je pričao da mu je prenio Ibn-Šihab od Alije b. Husejna, da mu je pričao kako su oni, kad su se vraćali u Medinu, od Jezida b. Mu'avija, nakon pogibije Husejna b. Alije, neka je na njega Allahova milost, sreli Misvera b. Mahremu, koji mu je rekao:

– Imaš li nešto u vezi sa mnom da mi narediš?

“Ne” – rekao sam mu, a on upita:

– Hoćeš li mi dati sablju Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer se ja bojim da ti je narod ne preotme. Tako mi Allaha, ako mi je dadneš, ona neće njima nikada pripasti, sve dok mi duša ne iziđe. Alija b. Ebi-Talib je prosio kćerku Ebu-Džehla, pored Fatime, radijallahu anha, pa sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na ovom svom minberu drži ljudima govor u vezi s tim. Ja sam tada bio punoljetan. On je tada rekao: “Fatima je dio mene i ja se bojim da ona bude u iskušenju u pogledu svoje vjere. Zatim je spomenuo svoga zeta iz porodice Benu-Abdu-Šems, te pohvalio njegovo tazbinstvo prema njemu i rekao: ‘Pričao mi je i istinu je govorio, obećavao mi je i ispunjavao (obećanja). Ja ne zabranjujem ono što je dozvoljeno, niti dozvoljavam ono što je zabranjeno. Ali, tako mi Allaha, nikada se neće sastaviti kćerka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kćerka Allahovog neprijatelja.’”¹

٣١٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَاصِمٍ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ قَدَحَ النَّبِيِّ ﷺ انْكَسَرَ فَاتَّخَذَ مَكَانَ الشَّعْبِ سِلْسِلَةً مِنْ فِضَّةٍ قَالَ عَاصِمٌ رَأَيْتُ الْقَدَحَ وَشَرِبْتُ فِيهِ .

٣١١٠. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَرْمِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ كَثِيرٍ حَدَّثَهُ عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ عَمْرٍو بْنِ حَلْحَلَةَ الدُّؤَلِيِّ حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ شِهَابٍ حَدَّثَهُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ حُسَيْنٍ حَدَّثَهُ أَنَّهُمْ حِينَ قَدِمُوا الْمَدِينَةَ مِنْ عِنْدِ يَزِيدَ بْنِ مُعَاوِيَةَ مَقْتَلِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ لَقِيَهُ الْمِسُورُ بْنُ مَخْرَمَةَ فَقَالَ لَهُ هَلْ لَكَ إِلَيَّ مِنْ حَاجَةٍ تَأْمُرُنِي بِهَا فَقُلْتُ لَهُ لَا فَقَالَ لَهُ فَهَلْ أَنْتَ مُعْطِي سَيْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَغْلِبَكَ الْقَوْمُ عَلَيْهِ وَإِنَّمِ اللَّهُ لَنْ أَعْطِيَنِيهِ لَا يُخْلَصُ إِلَيْهِمْ أَبَدًا حَتَّى تُبْلَغَ نَفْسِي إِنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ خَطَبَ ابْنَةَ أَبِي جَهْلٍ عَلَى فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ النَّاسَ فِي ذَلِكَ عَلَى مِنْبَرِهِ هَذَا وَأَنَا يَوْمَئِذٍ مُحْتَلِمٌ فَقَالَ إِنَّ فَاطِمَةَ مِنِّي وَأَنَا أَتَخَوَّفُ أَنْ تُفْتَنَ فِي دِينِهَا ثُمَّ ذَكَرَ صَهْرًا لَهُ مِنْ بَنِي عَبْدِ شَمْسٍ فَأَتَنِي عَلَيْهِ فِي مُصَاهَرَتِهِ إِيَّاهُ قَالَ حَدَّثَنِي فَصَدَّقَنِي وَوَعَدَنِي فَوَفَّى لِي وَإِنِّي لَسْتُ أَحَرَّمُ حَلَالًا وَلَا أَحِلُّ حَرَامًا وَلَكِنْ وَاللَّهِ لَا تَجْتَمِعُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبِنْتُ عَدُوِّ اللَّهِ أَبَدًا .

¹ Povod citiranju ovog hadisa, u ovom poglavlju, jeste sablja koju je od Alijinog unuka, Alije b. Huseina, tražio Misver b. Mahreme da bi je sačuvao od onih koji ne znaju cijiniti njezinu vrijednost, jer se on bojao da će

3111. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu Sufjan od Muhammeda b. Sukaa, on od Munzira, a ovaj da je Ibn-Hanefije rekao:

– Da je Alija, radijallahu anhu, spomenuo Osmana, radijallahu anhu, (ikada po zlu), spomenuo bi ga onog dana kad su mu ljudi došli i žalili se na Osmanove sakupljače zekata. Alija mi je tada rekao:

– Idi Osmanu (s ovim pismom) i reci mu da je to propis o zekatu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa neka naredi svojim sakupljačima da po tome rade.

Donio sam mu to, ali on reče:

– Nosi ti to od nas! (Osman je poznavao te propise.)

Vratio sam se s tim Aliji i izvijestio ga (o Osmanovom odgovoru), i on reče:

– Ostavi ga (tj. pismo o zekatu) odakle si ga i uzeo (tj. od mene).

3112. Humejdi je rekao:

– PRIČAO NAM JE Sufjan, njemu Muhammed b. Suka i rekao da je čuo od Munzira Sevrija, da je Ibn-Hanefije rekao:

– Otac me je poslao i rekao:

– Uzmi ovo pismo i nosi ga Osmanu. U njemu je naredba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o zekatu.²

٣١١١. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ عَنْ مُنْذِرٍ عَنِ ابْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ لَوْ كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَاكِرًا عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَكَرَهُ يَوْمَ جَاءَهُ نَاسٌ فَشَكَّوْا سُعَاةَ عُثْمَانَ فَقَالَ لِي عَلِيٌّ اذْهَبْ إِلَى عُثْمَانَ فَأَخْبِرْهُ أَنَّهَا صَدَقَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَرُّ سُعَاتِكَ يَعْمَلُونَ فِيهَا فَاتَيْتُهُ بِهَا فَقَالَ أَغْنَاهَا عَنَّا فَاتَيْتُ بِهَا عَلِيًّا فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ ضَعُهَا حَيْثُ أَخَذْتَهَا .

٣١١٢. قَالَ الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُوْقَةَ قَالَ سَمِعْتُ مُنْذِرًا الثَّوْرِيَّ عَنِ ابْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ أَرْسَلَنِي أَبِي خُذْ هَذَا الْكِتَابَ فَادْهَبْ بِهِ إِلَى عُثْمَانَ فَإِنَّ فِيهِ أَمْرَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الصَّدَقَةِ .

je od Alije b. Huseina neko preoteti.

Ovdje se izgleda radi o poznatoj sablji “Zul-fikar”, koju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio iz ratnog plijena s Bedra.

Misver je, tražeći od njega sablju, spomenuo i pokušaj Alije, radijallahu anhu, da se, pored Fatime, radijallahu anha, oženi i Ebu-Džehlovom kćerkom, što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odbio. Navodeći taj slučaj, Misver je, izgleda, htio reći:

“Kao što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio da Fatima bude bezbrižna, tako i ja volim da si ti bezbrižan jer si njezin unuk, pa mi daj sablju da ti je ja čuvam.”

2 Buhari je uvrstio ovo poglavlje u knjigu *Propisivanje petine* u kojoj se govori o Poslanikovoju ostavštini, da bi dokazao da Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nije niko naslijedio niti je prodano ono što je ostalo iza njega, nego je to ostavljano kod onog kome je dopalo, a da je to bilo naslijeđe, ono bi bilo prodano i podijeljeno.

Inače, u hadisima ovog poglavlja, od stvari navedenih u naslovu, spominje se samo pečat, nanule, vrč i sablja. Ostale stvari, koje su navedene u naslovu (oklop, štap i kosa), spominju se u drugim hadisima koje bilježi Buhari ali i drugi muhaddisi.

Što se tiče njegovog posuda, u ovim hadisima je spomenut samo vrč. Međutim, drugi muhaddisi i historičari spominju dosta posuda koje je ostalo iza njega. Tako se spominje kameni lonac ili korito iz kojeg je on

DOKAZ DA JE PETINA ZA VANREDNE
TROŠKOVE ALLAHOVOG POSLANIKA,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
I SIROTINJU I VJEROVJESNIKOVO,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM,
DAVANJE PREDNOSTI BESKUĆNICIMA
(EHLUS-SUFFA) I UDOVICAMA

Kad mu se Fatima žalila na mlinarski posao i mlin i molila ga da joj dadne nekog od posluge da je služi, on ju je prepustio Allahu.

3113. PRIČAO NAM JE Bedel b. Muhabber i rekao da ga je izvijestio Šu‘be, a njega Hakem, rekavši:

– Čuo sam od Ibn-Ebi-Lejla da mu je Alija govorio da se Fatima, radijallahu anha, žalila na ono što trpi od mlina kad melje, a čula je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio zarobljenike, pa mu je došla da traži slugu, ali ga nije zatekla (kod kuće). To je ona rekla Aiši, i kad je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Aiša mu je to prenijela. On nam je došao, a mi smo već bili legli u postelju. Pođosmo da ustanemo, ali on reče:

“Ostanite na svojim mjestima!”

(Zatim sjede među nas) tako da sam osjetila hladnoću njegovih stopala na svojim prsima, i reče:

“Želite li da vas uputim na nešto bolje od onog što ste tražili? Kad legnete (u postelju), recite: Allahu ekber tridest i četiri puta, Elhamdulillahi tridest i tri puta i Subhanallahi tridest i tri puta. To vam je bolje od onog što ste tražili.”¹

بَاب الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمْسَ
لِنَوَائِبِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالْمَسَاكِينِ
وَأَيَّارِ النَّبِيِّ ﷺ أَهْلِ الصُّفَّةِ وَالْأَرَامِلِ

حِينَ سَأَلَتْهُ فَاطِمَةُ وَشَكَتْ إِلَى الطَّحْنِ وَالرَّحَى
أَنْ يُخْدِمَهَا مِنَ السَّبْيِ فَوَكَّلَهَا إِلَى اللَّهِ .

٣١١٣. حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ
أَخْبَرَنِي الْحَكَمُ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي لَيْلَى حَدَّثَنَا
عَلِيٌّ أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ اشْتَكَتْ مَا تَلْقَى
مِنَ الرَّحَى مِمَّا تَطْحَنُ فَبَلَغَهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
أَتَى بِسَبْيٍ فَأَتَتْهُ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَلَمْ تُوَافِقْهُ فَذَكَرَتْ
لِعَائِشَةَ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ عَائِشَةُ لَهُ
فَاتَّانَا وَقَدْ دَخَلْنَا مَضَاجِعَنَا فَذَهَبْنَا لِنَقُومَ فَقَالَ
عَلَى مَكَانِكُمَا حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمَيْهِ عَلَى
صَدْرِي فَقَالَ أَلَا أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ
إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا فَكَبَّرَا اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ
وَاحِدًا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَسَبَّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ فَإِنَّ
ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمَا مِمَّا سَأَلْتُمَاهُ .

uzimao abdest te drugo slično korito u kojem je bila kna, zatim lavor od bronzе te džezvica zvana “Sadira”, leđen od bakra, staklena čaša, velika posuda zvana “Garra” i drugo posuđe.

¹ U ovom hadisu se ne spominju beskućnici (ehlus-suffe), tj. siromašni ashabi koji su stanovali na sofi Poslanikove džamije, a spomenuti su u naslovu poglavlja. Međutim, o njima se govori u drugoj verziji ovog hadisa, koji opširnije prenosi imam Ahmed, gdje se, pored ostalog, kaže: “Tako mi Allaha, neću ja dati vama i ostaviti beskućnike, čiji se stomaci previjaju od gladi, a ja ne nalazim ništa da im dam, nego ću

O RIJEČIMA UZVIŠENOG
ALLAHA: "JEDNA PETINA
PRIPADA ALLAHU I POSLANIKU..."²

To znači da Poslaniku pripada dijeljenje toga, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ja sam samo djelitelj i čuvar, a Allah daje."

3114. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid da mu je prenio Šu'be od Sulejmana, Mensura i Katade, da su oni čuli od Salima b. Ebul-Dža'da, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Rodilo se dijete u jednog našeg ensarije pa je htio da mu da ime Muhammed."

Kaže Šu'be u predaji hadisa koji prenosi Mensur, da je taj ensarija rekao:

"Ponio sam ga na svom vratu i došao s njim Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem."

U Sulejmanovoj predaji hadisa kaže se da mu se rodilo dijete pa je htio da mu da ime Muhammed, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Nadijevajte moje ime, ali nemojte zvati mojim nadimkom. Ja sam određen da budem Kasim (djelitelj), koji dijeli među vama."

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ)

يَعْنِي لِلرَّسُولِ قَسَمَ ذَلِكَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ وَخَازِنٌ وَاللَّهُ يُعْطِي .

٣١١٤. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ
وَمَنْصُورٍ وَقَتَادَةَ سَمِعُوا سَالِمَ بْنَ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ
جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ وَلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا
مِنَ الْأَنْصَارِ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ شُعْبَةُ
فِي حَدِيثٍ مَنْصُورٍ إِنَّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ حَمَلْتُهُ عَلَى
عُنْقِي فَأَتَيْتُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ وَفِي حَدِيثِ سُلَيْمَانَ وَلِدَ
لَهُ غُلَامٌ فَأَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ مُحَمَّدًا قَالَ سَمُّوا بِاسْمِي
وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي فَإِنِّي إِنَّمَا جُعِلْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ
بَيْنَكُمْ وَقَالَ حُصَيْنٌ بُعِثْتُ قَاسِمًا أَقْسِمُ بَيْنَكُمْ قَالَ
عَمْرُو أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ سَالِمًا

ja dati vama i ostaviti beskućnike, čiji se stomaci previjaju od gladi, a ja ne nalazim ništa da im dam, nego ću ja njih (tj. te stvari) prodati i dati im njihovu vrijednost."

2 Spomenute kur'anske riječi su dio 41. ajeta sure El-Enfal, koji u cijelosti glasi:

"I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima namjernicima, ako vjerujete u Allaha i u ono što smo objavili robu Našem na dan pobjede, na dan kad su se sukobile dvije vojske – a Allah sve može."

Prema ovom ajetu, ratni plijen se dijeli na pet dijelova. Većina uleme smatra da se četiri petine plijena dijeli borcima koji su učestvovali u borbi u kojoj je zadobijen plijen, a jedna petina, koja je istaknuta u ovom ajetu, pripada onima koji su spomenuti u ajetu.

Ebu-Hanife smatra da se ova petina dijeli na tri dijela: jedan dio pripada siročadi, drugi sirotinji, a treći putnicima. Što se tiče dijela koji je pripadao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovoj rodbini, s Poslanikovom smrću on prestaje važiti. Međutim, prije podjele na trećine, iz ove petine se izdvoji za mostove, džamije i druge opće potrebe.

Šafija smatra da se ova petina dijeli na pet dijelova. Jedan dio pripada Allahu i Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a troši se za opće potrebe muslimana, dok ostala četiri dijela pripadaju Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, rodbini, siročadi, siromasima i putnicima – svakom po dio.

U vezi sa dijelom koji je pripadao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, podijeljena su mišljenja uleme oko toga da li je on to posjedovao ili mu je pripadala samo dioba toga. Buhari je prihvatio ovo drugo mišljenje, rekavši: "To znači da Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pripada dijeljenje toga", a u samom poglavlju je naveo hadise koji govore da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, samo djelitelj.

Husajn kaže (da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao):

“Poslan sam kao djelitelj da dijelim među vama.”

Amar kaže da mu je saopćio Šu‘be od Katade, koji je rekao da je čuo od Salima kako je Džabir rekao:

“On mu je htio dati ime Kasim, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Nadijevajte moje ime, ali nemojte zvati mojim nadimkom.”

3115. PRIČAONAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan od A‘meša, ovaj od Salima b. Ebul-Dža‘da, a on da je Džabir b. Abdullah Ensari rekao:

“Rodilo se dijete u jednog našeg čovjeka te mu on nadjenu ime Kasim (djelitelj), ali ensarije rekoše:

– Nećemo te nazvati Ebul-Kasim (jer je to nadimak Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem), niti ćemo ti ukazivati čast (kao njemu).

Potom on ode Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i reče:

– Allahov Poslaniče, rodilo mi se dijete te sam mu dao ime Kasim, a ensarije mi rekoše: “Nećemo te nazivati Ebul-Kasim niti ćemo ti ukazivati čast.”

– Lijepo su rekli ensarije – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Nadijevajte moje ime a nemojte se nazivati mojim nadimkom. Samo sam ja Kasim (djelitelj).¹

3116. PRIČAONAM JE Hibban b. Musa da mu je saopćio Abdullah od Junusa, on od Zuhrija, a ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana, da je čuo Mu‘aviju kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kome Allah hoće dobro naputi ga da shvati

عَنْ جَابِرٍ أَرَادَ أَنْ يُسَمِّيَهُ الْقَاسِمَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي .

٣١١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ
ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ وُلِدَ لِرَجُلٍ مِنَّا
غُلَامٌ فَسَمَّاهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتِ الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ
أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا فَاتَى النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ وُلِدَ لِي غُلَامٌ فَسَمَّيْتُهُ الْقَاسِمَ فَقَالَتِ
الْأَنْصَارُ لَا نَكْنِيكَ أَبَا الْقَاسِمِ وَلَا نُنْعِمُكَ عَيْنًا
فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَحْسَنْتِ الْأَنْصَارُ سَمُّوا بِاسْمِي
وَلَا تَكْنُوا بِكُنْيَتِي فَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ .

٣١١٦. حَدَّثَنَا حَبَّانُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
عَنْ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ
أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ
يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهُهُ فِي الدِّينِ وَاللَّهُ الْمُعْطِي

¹ U ovom, kao i prethodnom hadisu, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se njegov nadimak (Ebul-Kasim) daje ikom drugom. Međutim, Kurtubi kaže da većina islamskih učenjaka smatra da je dozvoljeno uzimanje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, imena, kao i nadimka, a za ovaj hadis kažu da je derogiran ili je vezan samo za slučaj spomenutog ensarije. Dokaz im je hadis Alije, radijallahu anhu: “Allahov Poslaniče, ako mi se poslije tebe rodi dijete, da li ću ga nazvati tvojim imenom ili nadimkom?” “Da”, odgovori on. Ovaj hadis prenosi Tirmizi i kaže da je vjerodostojan.

propise o vjeri. Allah je Onaj koji daje, a ja sam onaj koji dijeli: Ovaj narod će ostati iznad onih koji mu se suprotstavljaju sve dok ne stigne Allahova odredba, a oni tako iznad njih.”

3117. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh, a ovom Hilal od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ja vam ne dajem niti vam zabranjujem (jer Allah i daje i zabranjuje), ja sam samo djelitelj, stavljam (sve) gdje mi je naređeno.”

3118. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jezid, njemu Seid b. Ebu-Ejjub, koji je rekao da mu je pričao Ebul-Esved od Ibn-Ebi-Ajjaša, čije je ime Nu'man, a on od Havle Ensarijke, radijallahu anha, koja je rekla:
– Čula sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Neki ljudi bespravno zalaze u Allahov imetak. Oni će imati (za kaznu) vatru na Sudnjem danu.”²

RIJEČI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “DOZVOLJEN VAM JE PLIJEN...”

A Uzvišeni Allah je rekao: “Allah vam obećava bogat plijen, koji ćete uzeti, a s ovim je požurio.”³ Taj (plijen) pripada svim (borcima) sve dok Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne objasni (ko ga zaslužuje).

وَأَنَا الْقَاسِمُ وَلَا تَزَالُ هَذِهِ الْأُمَّةُ ظَاهِرِينَ عَلَى مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ .

٣١١٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ حَدَّثَنَا هِلَالٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَا أُعْطِيَكُمْ وَلَا أَمْنَعُكُمْ إِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ أَضَعُ حَيْثُ أُمِرْتُ .

٣١١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي أَيُّوبَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ ابْنِ أَبِي عِيَّاشٍ وَاسْمُهُ نَعْمَانُ عَنْ خَوْلَةَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا يَتَخَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ فَلَهُمْ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

بَابُ قَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ أَجَلْتُ لَكُمْ الْغَنَائِمَ

وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى (وََعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ) وَهِيَ لِلْعَامَّةِ حَتَّى يُبَيِّنَهُ الرَّسُولُ ﷺ .

2 Ovaj hadis ne govori izravno o podjeli ratnog plijena, ali govori o bespravnom uzimanju Allahovog imetka općenito, a plijen spada u taj imetak, pa izgleda da je Buhari, navodeći ovaj hadis u poglavlju koje govori o raspodjeli ratnog plijena, želio upozoriti na tešku kaznu koja čeka svakog ko s plijenom postupa nepravedno, odnosno, suprotno od onog što propisuju Kur'an i Hadis.

3 Navedeni ajet u cijelosti glasi: “Allah vam obećava bogat plijen, a s ovim je požurio i ruke ljudi je od vas zadržao – da bi to bio poučan primjer za vjernike i da bi vam na Pravi put ukazao.” (El-Feth: 20)

3119. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Halid, a ovom Husajn od Amira, a on od Urve Barikija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Konji vezani (radi borbe) imaju u svojim grivama (za vlasnika) dobro, nagradu i ratni plijen do Sudnjeg dana.”

3120. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad bude uništen Kisra (perzijski kralj), neće više biti Kisre (u Iraku), a kad bude uništen Kajsar (bizantijski car), neće više biti Kajsara (u Šamu). Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, blago njih dvojice sigurno će biti razdijeljeno na Allahovom putu (kao ratni plijen).”

3121. PRIČAO NAM JE Ishak da je čuo Džerira, on čuo od Abdul-Melika, a ovaj od Džabira b. Semure, radijallahu anhu, da kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad bude uništen Kisra, neće više biti Kisre, a kad bude uništen Kajsar, neće više biti Kajsara. Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, blago njih dvojice sigurno će biti razdijeljeno na Allahovom putu.”¹

3122. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Hušejm, a ovom saopćio Sejjar, da mu je pričao Jezid Fekir, a njemu Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekavši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

“Dozvoljen mi je ratni plijen.”

٣١١٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا خَالِدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ عَامِرٍ عَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ الْأَجْرُ وَالْمَغْنَمُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ .

٣١٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرٌ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٣١٢١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ سَمِعَ جَرِيرًا عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرٌ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٣١٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ أَخْبَرَنَا سَيَّارٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ الْفَقِيرُ حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ .

¹ Ubrzo poslije smrti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, muslimani su osvojili Perziju i Šam, a kasnije i Konstantinopolj i tako se obistinilo ovo Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, obećanje.

3123. PRIČAO NAM JE Isma'il da mu je prenio Malik od Ebi-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je zajamčio onom ko se bori na Njegovom putu, a izašao je samo radi borbe na Njegovom putu i potvrđivanja Njegovih riječi, da će ga uvesti u Džennet, ili će ga vratiti njegovoj kući iz koje je krenuo (u borbu), s nagradom ili s ratnim plijenom.”

3124. PRIČAO NAM JE Muhamed b. Ala', njemu Ibnul-Mubarek od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan od vjerovjesnika htio je ratovati, pa je rekao svom narodu:

“Neka mi se ne priključuje čovjek koji se vjenčao sa ženom i hoće da opći s njom a još nije s njom općio, niti neko ko je sagradio kuće ali im nije digao krovove, a ni onaj koji je kupio ovce ili steone deve pa očekuje njihovo teljenje.”

Krenuo je u borbu i približio se mjestu (Eriha) u ikindijsko vrijeme, ili blizu toga vremena, pa je rekao suncu:

“Tebi je naređeno, a i meni je naređeno! Allahu, zadrži nam ga.”

I ono je bilo zadržano dok mu Allah nije dao pobjedu. Onda je sakupio ratni plijen, pa je došla vatra da ga prži, ali ga nije spržila, pa on reče:

“Među vama ima krađe ratnog plijena, pa nek mi se od svakog plemena zakune na vjernost jedan čovjek.”

(Zakletvu su dali), a ruka jednog čovjeka se prilijepila za njegovu.

– Među vama ima krađe ratnog plijena,

– reče on – pa nek mi se zakune tvoje pleme.

I ruke dvojice ili trojice ljudi se zalijepiše za njegovu ruku (prilikom zakletve), te on reče:

“Kod vas ima krađe ratnog plijena,”

Nato oni donesoše zlatnu glavu poput govede

٣١٢٣. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَكْفَلَ اللَّهُ لِمَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ لَا يُخْرِجُهُ إِلَّا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ وَتَصْدِيقُ كَلِمَاتِهِ بَأَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ أَوْ يَرْجِعَهُ إِلَى مَسْكَنِهِ الَّذِي خَرَجَ مِنْهُ مَعَ مَا نَالَ مِنْ أَجْرٍ أَوْ غَنِيمَةٍ .

٣١٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ غَزَا نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ فَقَالَ لِقَوْمِهِ لَا يَتَّبِعْنِي رَجُلٌ مَلَكَ بُضْعَ امْرَأَةٍ وَهُوَ يُرِيدُ أَنْ يَبْنِيَ بِهَا وَلَمَّا يَبْنِ بِهَا وَلَا أَحَدٌ بَنَى بُيُوتًا وَلَمْ يَرْفَعْ سُقُوفَهَا وَلَا أَحَدٌ اشْتَرَى غَنَمًا أَوْ خَلِفَاتٍ وَهُوَ يَنْتَظِرُ وَلَادَهَا فَغَزَا فَدَنَا مِنَ الْقَرْيَةِ صَلَاةَ الْعَصْرِ أَوْ قَرِيبًا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ لِلشَّمْسِ إِنَّكَ مَأْمُورَةٌ وَأَنَا مَأْمُورٌ اللَّهُمَّ احْبِسْهَا عَلَيْنَا فَحُبِسَتْ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ فَجَمَعَ الْغَنَائِمَ فَجَاءَتْ يَغْنِي النَّارَ لِتَأْكُلَهَا فَلَمْ تَطْعَمْهَا فَقَالَ إِنَّ فِيكُمْ غُلُولًا فَلْيُبَايِعْنِي مِنْ كُلِّ قَبِيلَةٍ رَجُلٌ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَلْيُبَايِعْنِي قَبِيلَتَكَ فَلَزِقَتْ يَدُ رَجُلَيْنِ أَوْ ثَلَاثَةٍ بِيَدِهِ فَقَالَ فِيكُمْ الْغُلُولُ فَجَاءُوا بِرَأْسٍ مِثْلِ رَأْسِ بَقَرَةٍ مِنَ الذَّهَبِ فَوَضَعُوهَا فَجَاءَتْ النَّارُ فَأَكَلَتْهَا ثُمَّ أَحَلَّ اللَّهُ لَنَا الْغَنَائِمَ رَأَى ضَعْفَنَا وَعَجَزَنَا فَأَحَلَّهَا لَنَا .

glave i ostaviše je, te vatra dođe i proguta (plijen). Poslije je Allah nama dozvolio ratni plijen. Vidio je našu slabost i nemoć, pa nam ga je dozvolio.¹

PLIJEN PRIPADA ONOM KO JE UČESTVOVAO U BORBI

3125. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu saopćio Abdur-Rahman prenoseći od Malika, on od Zejda b. Eslema, a ovaj od svog oca, da je Omer, radijallahu anhu, rekao:

“Da nije drugih muslimana, podijelio bih svako osvojeno mjesto onima koji imaju pravo na ratnu dobit, kao što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio Hajber.”

DA LI ĆE BITI UMANJENA NAGRADA ONOM KOJI SE BORI RADI RATNOG PLIJENA

3126. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be od Amra, koji kaže da je čuo od Ebu-Vaila da mu je pričao Ebu-Musa Eš‘ari, radijallahu anhu, da je neki beduin rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

“Jedan čovjek se bori radi ratnog plijena, drugi se bori da bi postao popularan, a treći da bi pokazao svoje junaštvo. Ko je od njih na Allahovom putu?”

“Onaj koji se bori da Allahova riječ bude gornja, on je na Allahovom putu”, odgovori on.²

بَابُ الْغَنِيمَةِ مِمَّنْ شَهِدَ الْوُقْعَةَ

٣١٢٥. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَوْلَا آخِرُ الْمُسْلِمِينَ مَا فَتَحَتْ قَرْيَةٌ إِلَّا قَسَمْتُهَا بَيْنَ أَهْلِهَا كَمَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ خَيْرَ .

بَابُ مَنْ قَاتَلَ لِلْمَغْنَمِ هَلْ يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِهِ

٣١٢٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَغْرَابِيٌّ لِلنَّبِيِّ ﷺ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذَكَّرَ وَيُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ مَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ مَنْ قَاتَلَ لَتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

¹ Vjerovjesnik o kojem je riječ u ovom hadisu je Joša b. Nun, prema predaji koju prenosi Hakim od Ka'ba Ahbara, a mjesto na kojem je izvršen pohod, na osnovu spomenute predaje, zove se Eriha. Prema Ibn-Ishaku, ovaj vjerovjesnik je poslan Izraelićanima četrdeset godina nakon smrti Musaa, alejhis-selam.

Kod prijašnjih poslanika je bio običaj da se ratni plijen sakupi na jedno mjesto, a onda bi s neba došla vatra i progutala ga. Tako su postupali i sa svojim kurbanima. Onaj koji je bio primljen, vatra ga je spržila, a onaj koji nije bio primljen, kao i plijen u kojem je bilo varanja, vatra ga nije sagorijevala. Međutim, ummetu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, Allah, džell šanuhu, dozvolio je korištenje ratnog plijena, što spada u odlike ovog ummeta.

² Umanjivanje nagrade u borbi je srazmjerno iskrenosti nijeta. Tako onaj ko ide u borbu iskreno u ime Allaha, dželle šanuhu, ima veću nagradu od onog koji uz ovu namjeru doda još i želju za plijenom, slavom i slično, a onaj koji ide u borbu samo radi plijena neće imati nikakve nagrade od Allaha, dželle šanuhu.

IMAMOVO DIJELJENJE ONOG
ŠTO MU DOĐE (OD NEMUSLIMANA)
I OSTAVLJANJE ONIMA KOJI NISU
PRISUTNI ILI SU DALEKO

3127. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Hammad b. Zejd od Ejjuba a ovaj od Abdullaha b. Ebi-Mulejke, da je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjeno nekoliko ogrtača od brokata sa dugmadi prišivenim zlatom. On ih je podijelio svojim ashabima, a jednog je izdvojio za Mahremu b. Nevfela. Potom je on došao sa svojim sinom Misverom b. Mahremom, stao na vrata i rekao: "Pozovi mi ga!"

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je njegov glas, uzeo ogrtač i izišao mu u susret noseći ga okrenutih dugmadi prema njemu, pa reče:

"Ebul-Misvere, sklonio sam ovo za tebe! Ebul-Misvere, sklonio sam ovo za tebe!"

Inače, u njegovom (Mahremovom) ponašanju bilo je surovosti.

Ovaj hadis prenosi i Ibni-Ulejje od Ejjuba.

Hatim b. Verdan kaže: "Pričao nam je Ejjub od Ibn-Ebi-Mulejke, a ovaj od Misvera, radijallahu anhu, koji je izjavio:

"Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno je nekoliko ogrtača"...

Lejs se saglasio s njim (Ejjubom) prenoseći od Ibni-Ebi-Mulejke.

بَابُ قِسْمَةِ الْإِمَامِ مَا يَفْقَدُ عَلَيْهِ
وَيَخْبَأُ مَنْ لَمْ يَحْضُرْهُ أَوْ غَابَ عَنْهُ

٣١٢٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا
حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ
أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَهْدَيْتُ لَهُ أَقْبِيَّةً مِنْ دِيْبَاجٍ مُزَرَّرَةً
بِالذَّهَبِ فَقَسَمَهَا فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَعَزَلَ
مِنْهَا وَاحِدًا لِمَحْرَمَةٍ بِنِ نَوْفَلٍ فَجَاءَ وَمَعَهُ ابْنُهُ
الْمِسُورُ بْنُ مَحْرَمَةَ فَقَامَ عَلَى الْبَابِ فَقَالَ ادْعُهُ
لِي فَسَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ صَوْتَهُ فَأَخَذَ قَبَاءً فَتَلَقَّاهُ بِهِ
وَأَسْتَقْبَلَهُ بِأَزْرَارِهِ فَقَالَ يَا أَبَا الْمِسُورِ خَبَأْتُ هَذَا
لَكَ يَا أَبَا الْمِسُورِ خَبَأْتُ هَذَا لَكَ وَكَانَ فِي خُلُقِهِ
شِدَّةٌ وَرَوَاهُ ابْنُ عُلَيَّةَ عَنْ أَيُّوبَ وَقَالَ حَاتِمُ
ابْنُ وَرْدَانَ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ
الْمِسُورِ بْنِ مَحْرَمَةَ قَدِمْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ أَقْبِيَّةً تَابَعَهُ
الْلَيْثُ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ .

KAKO JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, PODIJELIO (IMETAK PLEMENA) KUREJZA I NADIR I ŠTA JE OD TOGA DAO NA VANREDNE IZDATKE

3128. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebul-Esved, a njemu Mu'temir od svoga oca, koji je rekao da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže: "Jedan (ensarija) je davao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, palme (za muhadžire) sve dok nije osvojeno (pleme) Kurejza i Nadir. Nakon toga je on njima vraćao (njihove palme)."¹

BERIČET IMETKA BORCA
(GAZIJE) KOJI SE BORIO ZAJEDNO S
VJEROVJESNIKOM, SALLALLAHU ALEJHI
VE SELLEM, I DRUGIM ZAPOVJEDNICIMA,
DOK JE ŽIV, A I POSLIJE SMRTI

3129. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je rekao Ebu-Usami:

– Da li vam je pričao Hišam b. Urve od svog oca, a ovaj od Abdullaha b. Zubejra, koji je rekao:

"Pošto se Zubejr uključio u Bitku kod deve, pozvao me, pa sam stao pored njega, a on reče:

"Sinčiću, danas neće biti niko ubijen a da ne bude ili nasilnik ili onaj kome je učinjeno nasilje, a ja vidim da ću danas poginuti kao onaj kome je učinjeno nasilje. Zaista mi je jedna od najvećih briga moj dug. Šta misliš, hoće li naš dug ostaviti išta od našeg imetka?"

Zatim je rekao: "Sinko, prodaj naš imetak i vrati moj dug!"

بَابُ كَيْفَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قُرَيْظَةَ
وَالنَّضِيرَ وَمَا أُعْطِيَ مِنْ ذَلِكَ فِي نَوَائِبِهِ

٣١٢٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ الرَّجُلُ يَجْعَلُ لِلنَّبِيِّ ﷺ النَّخْلَاتِ حَتَّى افْتَتَحَ قُرَيْظَةَ وَالنَّضِيرَ فَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ .

بَابُ بَرَكَةِ الْغَانِي فِي مَالِهِ حَيًّا
وَمَيِّتًا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَوَلَاةِ الْأَمْرِ

٣١٢٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي أُسَامَةَ أَحَدَثَكُمْ هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ لَمَّا وَقَفَ الزُّبَيْرُ يَوْمَ الْجَمَلِ دَعَانِي فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّهُ لَا يُقْتَلُ الْيَوْمَ إِلَّا ظَالِمٌ أَوْ مَظْلُومٌ وَإِنِّي لَا أُرَانِي إِلَّا سَاقُتِلُ الْيَوْمَ مَظْلُومًا وَإِنْ مِنْ أَكْبَرِ هَمِّي لَدَيْنِي أَقْتَرَى يُبْقِي دَيْنَنَا مِنْ مَالِنَا شَيْئًا فَقَالَ يَا بُنَيَّ بَعِ مَالَنَا فَاقْضِ دَيْنِي وَأَوْصِ بِالثُّلُثِ وَثُلُثِهِ لِبَنِيهِ

¹ Zemlja Benu-Nadira je spadala u ono što je Allah, kao poklon, dao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je ona osobno njemu pripadala. On ju je, uz saglasnost ensarija, dao muhadžirima, naredivši im da vrate ensarijama ono što su im oni dali kad su ovi doselili u Medinu, bez igdje ičega. Tako su i jedni i drugi postali imućni. Zatim je osvojeno pleme Kurejza, a plijen od toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je razdijelio ashabima, s tim što je svoj dio odredio za vanredne izdatke i opće potrebe.

Onda je oporučio trećinu (imetka za sirotinju), a trećinu od nje njegovim sinovima, znači, sinovima Abdullaha b. Zubejra, rekavši:

– Trećina te trećine, ako, nakon vraćanja duga, ostane nešto od našeg imetka, trećina toga (tj. te trećine) pripast će tvojoj djeci.

Kaže Hišam: “Neka djeca Abdallahova, kao Hubejb i Abbad, bili su vršnjaci neke Zubejrove djece. A on (Zubejr) je tada imao devet sinova i devet kćerki.”

Abdullah (dalje) kaže: – Stavio mi je u oporuku svoj dug i rekao:

“Sinčiću, ako nešto od njega ne mogneš vratiti, zatraži pomoć od mog Zaštitnika.”

– Tako mi Allaha – kaže Abdullah – nisam znao šta je on namjeravao dok nisam upitao: “Oče, ko je tvoj Zaštitnik?”

“Allah”, odgovori on.

– Tako mi Allaha – kaže (Abdullah) – kad god sam zapao u nevolju zbog njegovog duga, pa rekao: “Zaštitniče Zubejrov, vrati njegov dug”, On bi ga vratio.

Tako je Zubejr, radijallahu anhu, ubijen, a nije ostavio ni dinara ni dirhema, osim nekih zemalja od kojih je El-Gaba (zemlja u selima Medine), i jedanaest kuća u Medini, dvije u Basri i po jednu kuću u Kufi i Egiptu.

Kaže (Abdullah):

– Dug kojim je on bio zadužen, bio je samo zbog toga što bi Zubejr, kada bi mu koji čovjek donio novac na čuvanje, rekao:

“Ne (na čuvanje), nego će to biti zajam, jer se bojim da to ne propadne: ‘On nikada nije bio na rukovodećoj dužnosti, niti je ikada prikupljao porez, niti išta drugo (pa porijeklo njegove imovine nije otuda), osim što je išao u borbu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, ili s Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom, radijallahu anhum.’”

Kaže Abdullah b. Zubejr: “Izračunao sam koliko on ima duga, i pronašao da je dužan dva miliona i

يَعْنِي بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ يَقُولُ ثُلُثُ الثُّلُثِ
فَإِنْ فَضَلَ مِنْ مَالِنَا فَضْلٌ بَعْدَ قَضَاءِ الدَّيْنِ شَيْءٌ
فَثَلَاثُهُ لَوْلَدِكَ قَالَ هِشَامٌ وَكَانَ بَعْضُ وَلَدِ عَبْدِ اللَّهِ
قَدْ وَازَى بَعْضَ بَنِي الزُّبَيْرِ حُبَيْبٌ وَعَبَّادٌ وَلَهُ
يَوْمَئِذٍ تِسْعَةُ بَنِينَ وَتِسْعُ بَنَاتٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَجَعَلَ
يُوصِيَنِي بِدَيْنِهِ وَيَقُولُ يَا بُنَيَّ إِنْ عَجَزْتَ عَنْهُ فِي
شَيْءٍ فَاسْتَعِنْ عَلَيْهِ مَوْلَايَ قَالَ فَوَاللَّهِ مَا دَرَيْتُ
مَا أَرَادَ حَتَّى قُلْتُ يَا أَبَتِ مَنْ مَوْلَاكَ قَالَ اللَّهُ قَالَ
فَوَاللَّهِ مَا وَقَعْتُ فِي كُرْبَةٍ مِنْ دَيْنِهِ إِلَّا قُلْتُ يَا
مَوْلَى الزُّبَيْرِ اقْضِ عَنْهُ دَيْنَهُ فَيَقْضِيهِ فَقَتَلَ الزُّبَيْرُ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ وَلَمْ يَدَعْ دِينَارًا وَلَا دِرْهَمًا إِلَّا أَرْضَيْنِ
مِنْهَا الْغَابَةَ وَإِحْدَى عَشْرَةَ دَارًا بِالْمَدِينَةِ وَدَارَيْنِ
بِالْبَصْرَةِ وَدَارًا بِالْكُوفَةِ وَدَارًا بِمِصْرَ قَالَ وَإِنَّمَا
كَانَ دَيْنُهُ الَّذِي عَلَيْهِ أَنَّ الرَّجُلَ كَانَ يَأْتِيهِ بِالْمَالِ
فَيَسْتَوْدِعُهُ إِيَّاهُ فَيَقُولُ الزُّبَيْرُ لَا وَلَكِنَّهُ سَلَفٌ
فَإِنِّي أَخْشَى عَلَيْهِ الضَّيْعَةَ وَمَا وَلِيَّ إِمَارَةً قَطُّ وَلَا
جَبَايَةَ خَرَاجٍ وَلَا شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي غَزْوَةٍ مَعَ
النَّبِيِّ ﷺ أَوْ مَعَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ فَحَسَبْتُ مَا عَلَيْهِ مِنَ
الدَّيْنِ فَوَجَدْتُهُ أَلْفِي أَلْفٍ وَمِائَتِي أَلْفٍ قَالَ فَلَقِي
حَكِيمُ بْنُ حِزَامٍ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ فَقَالَ يَا ابْنَ
أَخِي كَمْ عَلَى أَخِي مِنَ الدَّيْنِ فَكَتَمَهُ فَقَالَ مِائَةٌ
أَلْفٍ فَقَالَ حَكِيمٌ وَاللَّهِ مَا أَرَى أَمْوَالَكُمْ تَسَعُ لِهَذِهِ

dvije stotine hiljada.”

Kaže (Urve):

– Hakim b. Hizam je sreo Abdullaha b. Zubejra i rekao:

“Bratiću, koliko je moj brat dužan?” (On mu je bio amidžić.)

On je sakrio (veliki dio duga), rekavši: “Sto hiljada.”

– Tako mi Allaha – reče Hakim – mislim da to vaš imetak neće moći podmiriti.

– Šta misliš – reče mu Abdullah – ako je dva miliona i dvije stotine hiljada?

– Mislim – reče on – da vi to nećete moći nikako vratiti. Ako ne možete (vratiti) nešto od toga, potražite pomoć od mene.

Kaže (Urve): “Zubejr je bio kupio El-Gabu za sto sedamdest hiljada, a Abdullah ju je prodao za milion i šest stotina hiljada. Potom je ustao i rekao:

‘Kome je Zubejr bio dužan, nek dođe kod El-Gabe.’”

Došao mu je Abdullah b. Dža‘fer (b. Ebi-Talib), kojem je Zubejr bio dužan četiri stotine hiljada, te rekao Abdullahu:

– Ako hoćete, ostavit ću vam to.

– Ne – reče Abdullah.

– A ako hoćete – reče on – učinit ćete to s onim što ćete ostaviti za kasnije, ako budete nešto ostavljali za kasnije.

– Ne – reče Abdullah.

Kaže (Urve): “On je prodao dio (El-Gabe i kuću) i vratio njegov dug. To mu je podmirilo dug i još je ostalo četiri i po sehma.”¹

Poslije je otišao Mu‘aviji (u Damask) i (zatekao) kod njega Amra b. Osmana, Munzira b. Zubejra i (Abdullaha) b. Zem‘a.

– Koliko je procijenjena El-Gaba? – upita ga Muavija.

فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ أَفَرَأَيْتَكَ إِنْ كَانَتْ أَلْفِي أَلْفٍ وَمِائَتِي أَلْفٍ قَالَ مَا أَرَأَيْتُمْ تَطِيقُونَ هَذَا فَإِنْ عَجَزْتُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ فَاسْتَعِينُوا بِي قَالَ وَكَانَ الزُّبَيْرُ اشْتَرَى الْغَابَةَ بِسَبْعِينَ وَمِائَةِ أَلْفٍ فَبَاعَهَا عَبْدُ اللَّهِ بِأَلْفٍ أَلْفٍ وَسِتِّ مِائَةِ أَلْفٍ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ مَنْ كَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ حَقٌّ فَلْيُؤَافِنَا بِالْغَابَةِ فَاتَاهُ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ جَعْفَرٍ وَكَانَ لَهُ عَلَى الزُّبَيْرِ أَرْبَعُ مِائَةِ أَلْفٍ فَقَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ إِنْ شِئْتُمْ تَرَكْتُهَا لَكُمْ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا قَالَ فَإِنْ شِئْتُمْ جَعَلْتُموها فِيمَا تَوَخَّرُونَ إِنْ أَخَّرْتُمْ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَا قَالَ قَالَ فَاقْطَعُوا لِي قِطْعَةً فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ لَكَ مِنْ هَاهُنَا إِلَى هَاهُنَا قَالَ فَبَاعَ مِنْهَا فَقَضَى دَيْنَهُ فَأَوْفَاهُ وَبَقِيَ مِنْهَا أَرْبَعَةُ أَسْهُمٍ وَنِصْفُ فَقَدِمَ عَلَى مُعَاوِيَةَ وَعِنْدَهُ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ وَالْمُنْذِرُ بْنُ الزُّبَيْرِ وَابْنُ زَمْعَةَ فَقَالَ لَهُ مُعَاوِيَةُ كَمْ قُومَتِ الْغَابَةُ قَالَ كُلُّ سَهْمٍ مِائَةُ أَلْفٍ قَالَ كَمْ بَقِيَ قَالَ أَرْبَعَةُ أَسْهُمٍ وَنِصْفُ قَالَ الْمُنْذِرُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ قَالَ عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ وَقَالَ ابْنُ زَمْعَةَ قَدْ أَخَذْتُ سَهْمًا بِمِائَةِ أَلْفٍ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ كَمْ بَقِيَ فَقَالَ سَهْمٌ وَنِصْفُ قَالَ قَدْ أَخَذْتُهُ بِخَمْسِينَ وَمِائَةِ أَلْفٍ قَالَ وَبَاعَ عَبْدُ اللَّهِ ابْنُ جَعْفَرٍ نَصِيبَهُ مِنْ مُعَاوِيَةَ بِسِتِّ مِائَةِ أَلْفٍ

¹ Sehm je površinska mjera, a iznosi 7.293 m².

- Svaki sehm po sto hiljada – reče on.
- Koliko je još ostalo? – upita ga Mu‘avija.
- Četiri i po sehma – reče on.
- Kupujem jedan sehm – reče Munzir b. Zubejr
- za sto hiljada.
- I ja kupujem jedan sehm za sto hiljada
- reče Amr b. Osman.
- I ja kupujem jedan sehm za sto hiljada
- reče (Abdullah) b. Zem‘a.
- Koliko je još ostalo? – upita Mu‘avija.
- Sehm i po – odgovori on, a (Mu‘avija) reče:
- Kupujem to za sto pedeset hiljada.

Kaže (Urve): “Abdullah b. Dža‘fer je Mu‘aviji (poslije toga) prodao svoj dio za šest stotina hiljada.”

Kad je Ibn-Zubejr okončao vraćanje dugova, Zubejrovi sinovi mu rekoše:

- Podijeli nam naslijeđe.
 - Ne, tako mi Allaha – reče on – neću vam podijeliti dok ne razglasim za vrijeme hadža u toku (sljedeće) četiri godine:
- “Kome je Zubejr bio dužan neka dođe da mu vratimo!”

Kaže (Urve): “Svake godine, u toku hadža, to je razlašavao. A kad su prošle četiri godine, podijelio im je (očevu ostavštinu).”

Kaže (Urve): “Zubejr je imao (pred smrt) četiri žene. (Abdullah) je izdvojio trećinu (za oporuku) i opet je svaka žena dobila po milion i dvije stotine hiljada. Dakle, cio njegov imetak iznosio je pedeset miliona i dvije stotine hiljada.”²

فَلَمَّا فَرَغَ ابْنُ الزُّبَيْرِ مِنْ قَضَاءِ دَيْنِهِ قَالَ بَنُو الزُّبَيْرِ
اَقْسِمُ بَيْنَنَا مِيرَاثًا قَالَ لَا وَاللَّهِ لَا اَقْسِمُ بَيْنَكُمْ
حَتَّى اُنَادِيَ بِالْمَوْسِمِ اَرْبَعَ سِنِينَ اَلَا مَنْ كَانَ لَهُ
عَلَى الزُّبَيْرِ دَيْنٌ فَلْيَاثِنَا فَلَنَقْضِهِ قَالَ فَجَعَلَ كُلُّ
سَنَةٍ يُنَادِي بِالْمَوْسِمِ فَلَمَّا مَضَى اَرْبَعَ سِنِينَ قَسَمَ
بَيْنَهُمْ قَالَ فَكَانَ لِلزُّبَيْرِ اَرْبَعُ نِسْوَةٍ وَرَفَعَ الثُّلُثَ
فَاَصَابَ كُلَّ امْرَاةٍ اَلْفٌ اَلْفٌ وَمِائَتَا اَلْفٍ فَجَمِيعُ
مَالِهِ خَمْسُونَ اَلْفًا اَلْفًا وَمِائَتَا اَلْفٍ .

2 Priča o Zubejru ibn Avvamu i njegovoj pogibiji nakon Bitke oko deve, 36 godine po Hidžri, uglavnom je poznata. Slučaj koji je Buhari ovdje naveo je, ustvari, govor jednog ashaba (Abdullaha b. Zubejra).

Hadisom se može smatrati dio u kojem se kaže:

“On nikada nije bio na rukovodećoj dužnosti, niti je ikada prikupljao porez, niti išta drugo, osim što je išao u borbu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem.”

Upravo na ovaj dio odnosi se naslov poglavlja, jer je bericet u Zubejrovom imetku bio zbog toga što je on svoj imetak stjecao boreći se zajedno s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Bekrom, Omerom i Osmanom, radijallahu anhum.

Inače, vrijednost Zubejrova imetka ne podudara se s onim što su dobile njegove žene računajući to po propisima o nasljeđivanju, prema kojima je njegov imetak morao biti veći za devet miliona i šest stotina hiljada. Obrazlažući to, Ibn-Hadžer prihvata mišljenje po kojem je Zubejr iza sebe ostavio pedest miliona

KAD VOĐA POŠALJE GLASNIKA RADI
NEČEGA, ILI MU NAREDI DA OSTANE
(U SVOM MJESTU), DA LI ĆE MU
PRIPASTI DIO (PLIJENA)

3130. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ebu-Avane, a ovom Usman b. Mevheb da je Ibni-Omer, radijallahu anhum, rekao:

– Osman je izostao od Bedra samo zbog toga što je bio oženjen kćerkom Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem (Rukajjom), a ona je (tada) bila bolesna (pa se on brinuo o njoj), te mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ti imaš nagradu i dio plijena kao i onaj koji je učestvovao (u Bitki) na Bedru.

DOKAZI DA PETINA PRIPADA ZA
VANREDNE IZDATKE MUSLIMANA

– Pleme Hevazin je tražilo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (da im vrati ono što je od njih zarobljeno) zbog njegovog dojenja kod njih (kod Halime), pa je on tražio od muslimana (da im vrate njihove zarobljenike);

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je obećavao ljudima da će im dati dio od petine plijena i dohotka;

– on je Džabiru b. Abdullahu dao dio hajberskih datula.

بَابُ إِذَا بَعَثَ الْإِمَامُ رَسُولًا فِي
حَاجَةٍ أَوْ أَمْرٍ بِالْمَقَامِ هَلْ يُسَمُّ لَهُ

٣١٣٠. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا
عُثْمَانُ بْنُ مَوْهَبٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ إِنَّمَا تَغَيَّبَ عُثْمَانُ عَنْ بَدْرٍ فَإِنَّهُ كَانَتْ تَحْتَهُ بِنْتُ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَكَانَتْ مَرِيضَةً فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ
إِنَّ لَكَ أَجْرَ رَجُلٍ مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا وَسَهْمُهُ .

بَابُ وَمِنَ الدَّلِيلِ عَلَى
أَنَّ الْخُمْسَ لِنَوَاتِبِ الْمُسْلِمِينَ

مَا سَأَلَ هَوَازِنُ النَّبِيَّ ﷺ بِرِضَاعِهِ فِيهِمْ
فَتَحَلَّلَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ
يَعِدُّ النَّاسَ أَنْ يُعْطِيَهُمْ مِنَ الْفَيْءِ وَالْأَنْفَالِ
مِنَ الْخُمْسِ وَمَا أُعْطِيَ الْأَنْصَارَ وَمَا أُعْطِيَ
جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ تَمْرَ خَيْبَرَ .

i dvije stotine hiljada, ali se taj imetak povećao za devet miliona i šest stotina hiljada u toku četiri godine, u kojima je Abdullah odgodio diobu očeva nasljedstva.

Iz Zubejrovog slučaja možemo izvući mnoge zaključke, kao npr.:

- lijepo je učiniti oporuku pred stupanje u borbu;
- nasljednici mogu odgoditi diobu.

3131, 3132. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejr, da mu je prenio Lejs, a ovome Ukajl od Ibni-Šihaba, koji je rekao:

– Urve je izjavio da su ga obavijestili Mervan b. Hakem i Misver b. Mahreme da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad mu je delegacija (plemena) Hevazin, primivši islam, došla i tražila od njega da im vrati njihove imetke i njihove zarobljenike, rekao:

“Meni je najdraži govor koji je najiskreniji, pa odaberite jedno od dvoje: ili roblje ili imovinu, a ja sam ih zadržao (od podjele).”

Tako ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čekao još deset i nekoliko noći, kad se vratio iz Taifa. I kad im je postalo jasno da će im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vratiti samo jednu od dvije skupine, rekli su:

– Odabiremo naše roblje.

Onda je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao među muslimanima, zahvalio Allahu onako kako mu i dolikuje, a potom kazao:

– A sada, ova vaša braća su vam došla kajući se (primivši islam).

– Odlučio sam da im vratim njihovo roblje. Ko će da (to) učini dobrovoljno, neka uradi, a ko od vas hoće da zadrži svoj dio dok mu ga ne damo od prve ratne dobiti, koju nam Allah bude dosudio, pa nek uradi tako.”

Tada su prisutni rekli: “Allahov Poslaniče, činimo im to dobrovoljno.”

– Mi ne znamo – reče im Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – ko je ovo od vas (punopravno) odobrio, a ko nije odobrio, pa se vratite da nam tu vašu odluku dostave vaši uglednici.

Tada su se ljudi vratili, razgovarali sa svojim uglednicima, a potom se vratili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćili mu da su oni to već dragovoljno učinili i odobrili. Eto, to je ono što nam je preneseno o roblju Hevazina.

٣١٣١-٣١٣٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَزَعَمَ عُرْوَةُ أَنَّ مَرْوَانَ بْنَ الْحَكَمِ وَمِسُورَ بْنَ مَخْرَمَةَ أَخْبَرَاهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ حِينَ جَاءَهُ وَقَدْ هَوَازَنَ مُسْلِمِينَ فَسَأَلُوهُ أَنْ يَرُدَّ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَسَبْيَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ الْحَدِيثِ إِلَيَّ أَصْدَقُهُ فَاخْتَارُوا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ إِمَّا السَّبْيَ وَإِمَّا الْمَالَ وَقَدْ كُنْتُ اسْتَأْنَيْتُ بِهِمْ وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْتَظَرَ آخِرَهُمْ بِضْعَ عَشْرَةِ لَيْلَةٍ حِينَ قَفَلَ مِنَ الطَّائِفِ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ غَيْرُ رَادٍّ إِلَيْهِمْ إِلَّا إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ قَالُوا فَإِنَّا نَخْتَارُ سَبْيَنَا فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمُسْلِمِينَ فَأَتْنَى عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ إِخْوَانَكُمْ هَؤُلَاءِ قَدْ جَاءُونَا تَائِبِينَ وَإِنِّي قَدْ رَأَيْتُ أَنْ أَرُدَّ إِلَيْهِمْ سَبْيَهُمْ مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُطِيبَ فَلْيَفْعَلْ وَمَنْ أَحَبَّ مِنْكُمْ أَنْ يَكُونَ عَلَى حَظِّهِ حَتَّى نُعْطِيَهُ إِيَّاهُ مِنْ أَوَّلِ مَا يُفِيءُ اللَّهُ عَلَيْنَا فَلْيَفْعَلْ فَقَالَ النَّاسُ قَدْ طَيَّبْنَا ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّا لَا نَذَرِي مَنْ أَذِنَ مِنْكُمْ فِي ذَلِكَ مِمَّنْ لَمْ يَأْذَنْ فَارْجِعُوا حَتَّى يَرْفَعَ إِلَيْنَا عُرْفَاؤُكُمْ أَمْرَكُمْ فَارْجَعَ النَّاسُ فَكَلَّمَهُمْ عُرْفَاؤُهُمْ ثُمَّ رَجَعُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرُوهُ أَنَّهُمْ قَدْ طَيَّبُوا وَأَذِنُوا فَهَذَا الَّذِي بَلَّغْنَا عَنْ سَبْيِ هَوَازَنَ .

3133. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Abdul-Vehhab, njemu Hammad, a ovom Ejjub od Ebu-Kilabe. Kaže (Ejjub) da mu je pričao i Kasim b. Asim Kulejbi i da on Kasimov hadis bolje pamti. (Njih dvojica prenose) od Zehdema da je rekao:

– Bili smo kod Ebu-Musaa, pa je spomenuta kokoš, a kod njega je bio neki čovjek iz plemena Tejmullah, bijele puti, kao da je od oslobođenih (grčkih) robova. (Ebu-Musa) ga pozva na jelo, a on reče:

“Ja sam vidio (kokoš) kako nešto jede, pa sam prema njoj osjetio odvratnost i zakleo se da je neću jesti.”

– Dođi – reče on – pa ću ti pričati o tome (tj. o zakletvi). Ja sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, s grupom Eš'arija da tražimo od njega (deva) nosačica.

– Tako mi Allaha – reče on – neću vam dati, niti ja imam šta (od deva nosačica) da vam dam.

A (poslije) je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio kao plijen nekoliko deva i pitao za nas rekavši: “Gdje je ona grupa Eš'arija?”

Onda je naredio da nam se da pet malih (stada) deva, bijelih grba.

Pošto smo se udaljili, rekli smo: “Šta smo ovo uradili! Neće nam ovo biti blagoslovljeno.” Zatim smo mu se vratili i rekli:

– Mi smo od tebe tražili da nam daš nosačica, i ti se se zakleo da nam nećeš dati. Zar si zaboravio?

– Nisam vam ja dao nosačice

– reče on – nego vam je Allah dao.

– Tako mi Allaha, ako Allah htjedne, ja se nikada neću zakleti na neku stvar pa poslije vidjeti da je suprotno od toga bolje, a da neću uraditi ono što je bolje i iskupiti se od zakletve.¹

٣١٣٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا
حَمَّادٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ قَالَ وَحَدَّثَنِي
الْقَاسِمُ بْنُ عَاصِمٍ الْكَلْبِيُّ وَأَنَا لِحَدِيثِ الْقَاسِمِ
أَحْفَظُ عَنْ زَهْدَمٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي مُوسَى فَأَتَى
ذَكَرَ دَجَاجَةً وَعِنْدَهُ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَيْمِ اللَّهِ أَحْمَرُ
كَأَنَّهُ مِنَ الْمَوَالِي فَدَعَاهُ لِلطَّعَامِ فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُهُ
يَأْكُلُ شَيْئًا فَقَدَرْتُهُ فَحَلَفْتُ لَا أَكُلُ فَقَالَ هَلُمَّ
فَلَأُحَدِّثْكُمْ عَنْ ذَلِكَ إِنِّي أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي نَفَرٍ
مِنَ الْأَشْعَرِيِّينَ نَسْتَحْمِلُهُ فَقَالَ وَاللَّهِ لَا أَهْمِلُكُمْ
وَمَا عِنْدِي مَا أَهْمِلُكُمْ وَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِنَهَبٍ
إِبِلٍ فَسَأَلَ عَنَّا فَقَالَ أَيْنَ النَّفَرُ الْأَشْعَرِيُّونَ فَأَمَرَنَا
لَنَا بِخَمْسِ ذَوْدٍ غُرِّ الذُّرَى فَلَمَّا انْطَلَقْنَا قُلْنَا مَا
صَنَعْنَا لَا يُبَارِكُ لَنَا فَرَجَعْنَا إِلَيْهِ فَقُلْنَا إِنَّا سَأَلْنَاكَ
أَنْ تَحْمِلَنَا فَحَلَفْتَ أَنْ لَا تَحْمِلَنَا أَفَنَسِيتَ قَالَ
لَسْتُ أَنَا حَمَلْتُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَمَلَكُمْ وَإِنِّي وَاللَّهِ إِنْ
شَاءَ اللَّهُ لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا
مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ وَتَحَلَّلْتُهَا .

¹ Prema tome, ko se zakune za nešto, pa vidi da bi bilo bolje da postupi suprotno od onog na šta se zakleo, prekršit će zakletvu i postupiti onako kako je bolje, uz obavezan iskup zakletve (kefaret). Iz ovog hadisa se isto tako može zaključiti da je lijepo da domaćin pozove gosta na hranu, jer na zajednički objed dolazi berićet.

3134. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, da mu je saopćio Malik od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jedan odred u kojem je bio Abdullah (b. Omer) u pravcu Nedžda, pa su, kao ratni plijen, dobili mnogo deva, tako da je udio svakog od njih bio dvanaest ili jedanaest deva, a preko toga su dobili još po devu.

3135. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu je saopćio Lejs od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Salima, da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nekim izvidnicama koje je slao posebno davao je od ratnog plijena, osim onog što je davano svoj vojsci.”²

3136. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ala', njemu Ebu-Usame, a ovom Burejd b. Abdullah od Ebu-Burde, da je Ebu-Musa, radijallahu anhu, rekao: “Čuli smo za izlazak (pohod) Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a nalazili smo se u Jemenu, pa smo krenuli da se selimo k njemu ja i moja dva brata. Ja sam bio najmlađi od njih. Jedan od njih je Ebu-Burde, a drugi Ebu-Ruhm.” (Neko od prenosilaca kaže): ili je rekao: “Među nekoliko”, ili je rekao: “među pedeset i tri, ili pedeset i dva čovjeka iz mog naroda.” – Ukrkali smo se na jednu lađu, pa nas je naša lađa dovezla do Negusa u Abeseniji. Kod njega smo se sastali s Dža'ferom b. Ebi-Talibom i njegovim drugovima. Dža'fer reče:

٣١٣٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ سَرِيَّةً فِيهَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ قَبْلَ نَجْدٍ فَغَنِمُوا إِبِلًا كَثِيرَةً فَكَانَتْ سِهَامُهُمْ اثْنِي عَشَرَ بَعِيرًا أَوْ أَحَدَ عَشَرَ بَعِيرًا وَنُفِلُوا بَعِيرًا بَعِيرًا.

٣١٣٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُنْقِلُ بَعْضَ مَنْ يَبْعَثُ مِنَ السَّرَايَا لِأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً سِوَى قِسْمِ عَامَّةِ الْجَيْشِ.

٣١٣٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا بَرِيدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَّغْنَا مَخْرَجَ النَّبِيِّ ﷺ وَنَحْنُ بِالْيَمَنِ فَخَرَجْنَا مُهَاجِرِينَ إِلَيْهِ أَنَا وَأَخَوَانِي أَنَا أَصْغَرُهُمْ أَحَدُهُمَا أَبُو بُرْدَةَ وَالْآخَرُ أَبُو رُحْمٍ إِذَا قَالَ فِي بَضْعٍ وَإِذَا قَالَ فِي ثَلَاثَةٍ وَخَمْسِينَ أَوْ اثْنَيْنِ وَخَمْسِينَ رَجُلًا مِنْ قَوْمِي فَرَكَبْنَا سَفِينَةً فَأَلْقَيْنَا سَفِينَتَنَا إِلَى النَّجَاشِيِّ بِالْحَبَشَةِ وَوَأَفَقْنَا جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَأَصْحَابَهُ عِنْدَهُ فَقَالَ جَعْفَرُ

2 Prema ovom hadisu, dozvoljeno je dati nekim članovima izvidnice od ratnog plijena više nego ostalima da bi im to bio podsticaj za veću aktivnost. Pa iako je to materijalni podstrek, on im ne umanjuje onosvjetsku nagradu, ako se ne umanjuje iskrenost nijeta.

Međutim, ovo posebno izdvajanje može biti samo nakon izdvajanja petine. Tahavi prenosi od Ma'na b. Jezida da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nema posebnog darivanja dok se (ne odredi) petina.”

To posebno darivanja se izdvaja iz petine, a ostale četiri petine pripadaju borcima.

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nas je ovamo i naredio nam da (ovdje) boravimo, pa ostanite i vi s nama.

Ostali smo s njim sve dok nismo zajedno krenuli (u Medinu).

Sastali smo se s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, kad je osvojio Hajber, pa nas je učinio sudionicima – ili je rekao: pa nam je darovao dio plijena, a nije ništa udijelio nikom ko je odsustvovao prilikom osvajanja Hajbera. Jedino je (udijelio) onima koji su učestvovali s njim i onima koji su bili na našoj lađi, s Dža'ferom i njegovim saputnicima. I njima je udijelio s ovima.¹

3137. PRIČAO NAM JE Ali rekavši da mu je prenio Sufjan, a ovom Muhammed b. Munkedir izjavljujući da je čuo Džabira, radijallahu anhu, kada je kazao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Da mi je došao dohodak iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”

Međutim, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, i umro, a on nije stigao. Kad je dohodak Bahrejna došao, Ebu-Bekr je naredio glasniku da oglasi:

“Ko je imao od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, potraživanje duga ili kakvo obećanje, neka nam dođe!”

Ja sam mu tada otišao i rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je to i to”, pa mi je zgrabio tri pregršti.

Sufjan je (pokazajući to) zgrabio objema šakama, a zatim nam rekao:

“Ovako nam je rekao Ibnul-Munkedir.”

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَنَا هَاهُنَا وَأَمَرَنَا بِالْإِقَامَةِ فَأَقِيمُوا مَعَنَا فَأَقَمْنَا مَعَهُ حَتَّى قَدِمْنَا جَمِيعًا فَوَافَقْنَا النَّبِيَّ ﷺ حِينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ فَأَسْهَمَ لَنَا أَوْ قَالَ فَأَعْطَانَا مِنْهَا وَمَا قَسَمَ لِأَحَدٍ غَابٍ عَنْ فَتْحِ خَيْبَرَ مِنْهَا شَيْئًا إِلَّا لِمَنْ شَهِدَ مَعَهُ إِلَّا أَصْحَابَ سَفِينَتِنَا مَعَ جَعْفَرٍ وَأَصْحَابِهِ قَسَمَ لَهُمْ مَعَهُمْ.

٣١٣٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ الْمُنْكَدِرِ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ قَدْ جَاءَنِي مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَقَدْ أَعْطَيْتُكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمْ يَجِبْ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا جَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ أَمَرَ أَبُو بَكْرٍ مُنَادِيًا فَنَادَى مَنْ كَانَ لَهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ دَيْنٌ أَوْ عِدَّةٌ فَلْيَأْتِنَا فَآتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِي كَذَا وَكَذَا فَحَثَا لِي ثَلَاثًا وَجَعَلَ سُفْيَانُ يَحْثُو بِكَفَيْهِ جَمِيعًا ثُمَّ قَالَ لَنَا هَكَذَا قَالَ لَنَا ابْنُ الْمُنْكَدِرِ وَقَالَ مَرَّةً فَآتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَسَأَلْتُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَلَمْ يُعْطِنِي ثُمَّ أَتَيْتُهُ الثَّلَاثَةَ فَقُلْتُ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي

¹ Ratni plijen se dodjeljuje samo učesnicima bitke, a u ovom slučaju u plijen su uključeni i muhadžiri iz Abesinije i Jemena, pa su učenjaci ovaj slučaj objasnili na različite načine.

Jedni kažu da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od učesnika u bitki tražio saglasnost da u plijen uključi i ove muhadžire.

Drugi kažu da im je dodijelio od onog što nije dobiveno borbom.

A neki opet kažu da je on muhadžirima udijelio od petine, koju on ionako raspoređuje prema svom idžtihadu. Ovo posljednje mišljenje se slaže s Buharijevim naslovom poglavlja.

A jednom je rekao: “Došao sam Ebu-Bekru i tražio, pa mi nije dao, zatim sam mu (ponovo) došao, pa mi nije dao, onda sam mu i treći put došao i rekao: “Tražio sam od tebe, pa mi nisi dao, i opet sam tražio i nisi mi dao, zatim sam ponovo tražio, pa mi nisi dao. Pa, ili ćeš mi dati, ili ćeš mi uskratiti?”

– Ti kažeš da ja uskraćujem od tebe – reče on.
– Nisam te ni jedan put odbio, a da nisam želio da ti dam.

Sufjan kaže: – A pričao nam je i Amr od Muhammeda b. Alija, a on od Džabira: Tada mi je zagrabio pregršt i rekao: “Prebroj to!” Pronašao sam da iznosi pet stotina (dirhema). “Uzmi još dva puta toliko”, reče on.

I rekao je, tj. Ibnul-Munkedir: “A koja je bolest teža od škrtosti?”²

3138. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Kurre b. Halid, a ovom Amr b. Dinar, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

– Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dijelio ratni plijen u Dži‘rani, reče mu jedan čovjek: “Budi pravedan!”

– Propao sam (ili po drugom čitanju riječi *šekite*, tj. propao si) ako nisam pravedan.

– reče mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.³

ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي ثُمَّ سَأَلْتُكَ فَلَمْ تُعْطِنِي
فِيمَا أَنْ تُعْطِنِي وَإِمَّا أَنْ تَبْخَلَ عَنِّي قَالَ قُلْتُ
تَبْخُلُ عَنِّي مَا مَنَعْتُكَ مِنْ مَرَّةٍ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ
أُعْطِيكَ قَالَ سُفْيَانُ وَحَدَّثَنَا عَمْرُو عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
عَلِيٍّ عَنْ جَابِرٍ فَحَثَا لِي حَثِيَّةً وَقَالَ عُدَّهَا فَوَجَدْتُهَا
خَمْسَ مِائَةٍ قَالَ فَخُذْ مِثْلَهَا مَرَّتَيْنِ وَقَالَ يَعْنِي
ابْنُ الْمُنْكَدِرِ وَأَيُّ دَاءٍ أَذْوَأَ مِنَ الْبُخْلِ .

٣١٣٨. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ
خَالِدٍ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْسِمُ
غَنِيمَةً بِالْجِعْرَانَةِ إِذْ قَالَ لَهُ رَجُلٌ اعْدِلْ فَقَالَ لَهُ
لَقَدْ شَقِيتُ إِنْ لَمْ أَعْدِلْ .

2 Ebu-Bekr je odgađao izvršenje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, obećanja vjerovatno zbog neke važnije stvari, ili iz bojazni da se kod Džabira ne pojavi pohlepa za traženjem, ili zbog mogućnosti da se više ljudi pojavi sa sličnim zahtjevima.

3 Dži‘rana je mjesto u blizini Mekke, a ovdje se radi o podjeli ratnog plijena zadobijenog od plemena Hevazin poslije bitke na Hunejnu. Ovaj plijen je bio veoma velik. Priča se da je bilo šest hiljada zarobljenika, zatim dvadeset i četiri hiljade deva i više od četrdest hiljada ovaca i četiri hiljade oka srebra. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od ovog plijena je davao i onima čija je srca trebalo pridobiti, o čemu govore neka naredna poglavlja.

Čovjek koji je rekao “Budi pravedan” zvao se Zul-Huvejsira Temimi i ubijen je među haridžijama, pa je zaista propao zbog svog mišljenja da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pravedan.

KOJE JE ZAROBLJENIKE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, OSLOBODIO BEZ DIJELJENJA NA PETINE

3139. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu saopćio Abdu-Rezzak, a ovom Ma'mer od Zuhrija, on od Muhammeda b. Džubejra, a ovaj od svog oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa zarobljenicima Bedra rekao: "Kad bi Mut'im b. Adijj bio živ i posredovao kod mene za ove smrdljivce, prepustio bih mu ih."¹

DOKAZ DA (RASPODJELA) PETINE PRIPADA VLADARU I DA ON MOŽE DATI NEKOJ SVOJOJ RODBINI A NEKOJ NE DATI

Jedan od dokaza za ovo jeste činjenica da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao potomcima Muttaliba i Hašima dio od petine hajberskog plijena.²

بَاب مَا مَنِ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى الْأَسَارَى مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخْمَسَ

٣١٣٩. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ
ابْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ
قَالَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ لَوْ كَانَ الْمُطْعَمُ بْنُ عَدِيٍّ حَيًّا
ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ النَّتْنَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ.

بَاب وَمِنَ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْخُمْسَ لِلْإِمَامِ وَأَنَّهُ يُعْطَى بَعْضُ قَرَابَتِهِ دُونَ بَعْضٍ

مَا قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ لِبَنِي الْمُطَّلِبِ وَبَنِي هَاشِمٍ
مِنْ خُمْسٍ خَيْرٍ.

¹ Mut'im b. Adijj, jedan od kurejšijskih uglednika, umro je nešto oko šest mjeseci prije Bitke na Bedru ne primivši islam. Ali je on kod Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, imao toliko zasluga da je bio spreman, njemu za ljubav, osloboditi zarobljenike s Bedra, samo da je Mut'im tada bio živ i da je to tražio od njega. Ta njegova zasluga ogleda se u nastojanju Mut'ima i njegovih istomišljenika da poništi pakt Kurejšija protiv Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovih rođaka: potomaka Hašima i Muttaliba, pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio ovako nagraditi.

A spominje se i drugi razlog. Naime, kad je umro Ebu-Talib i Hadidža, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je u Taif i kad nije naišao na podršku svojoj misiji kod stanovnika Taifa, vratio se u Mekku, gdje ga je Mut'im b. Adijj primio pod svoju zaštitu.

Iz ovog hadisa se može zaključiti:

– imam može osloboditi zarobljenike bez otkupa i

– ratni plijen ne postaje vlasništvom ratnika sve dok se ne razdijeli. Ovo je mišljenje Ebu-Hanife i Malika, dok Šafija smatra da plijen odmah prelazi u vlasništvo ratnika.

Davudi smatra da plijen s Bedra nije dijeljen na petine i kaže:

"U vezi sa zarobljenicima Bedra bila su samo dva postupka: jedni su oslobođeni bez otkupa, a drugi su otkupljeni za materijalna sredstva. Ko nije imao imetka, podučio je pisanju nekoliko ensarijske djece, na ime otkupa."

² Buhari je u tri poglavlja govorio o tome ko raspolaže petinom. Prvo od tri poglavlja naslovio je: Dokaz da je petina za vanredne troškove Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem; drugo – Dokaz da je petina za vanredne izdatke muslimana, dok je treće poglavlje, koje o tome govori, naslovio: Dokaz da petina pripada vladaru. Zajedničko značenje sva tri naslova je sljedeće: petina je za vanredne izdatke muslimana i za potrebe Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s tim što on raspoređuje petinu, a poslije njega raspoređuje je vladar.

Omer b. Abdul-Aziz veli: “Nije dao svim (Kurejšijama), niti je dao nekom rođaku a da ne dadne nekom ko je u većoj potrebi od njega, pa makar onaj kome je dao bio (dalji u srodstvu s njim od onog kome nije dao), jer su se (oni kojima je dao) žalili na svoju potrebu i ono što ih je zadesilo od njihovog naroda i saveznika, zbog toga što su bili na njegovoj strani (tj. primili islam).”³

3140. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ibnul-Musejjeba, da je Džubejr b. Mut‘im rekao:

– Otišli smo ja i Osman b. Affan Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli:

“Allahov Poslaniče, dodijelio si Muttalibovim potomcima, a nama nisi, a mi i oni, u odnosu na tebe, na istom smo stepenu (srodstva).”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je rekao:

– Samo potomci Muttalibovi i Hašimovi predstavljaju jednu cjelinu.

Kaže Lejs da mu je prenio Junus opširnije od Džubejra, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa dodijelio potomcima Abduš-Šemsovim niti Nevfelovim.”

Ibn-Ishak kaže: “Abduš-Šems, Hašim i Muttalib su braća po majci, a majka im se zvala Atika, kćerka Murretova, dok im je Nevfel bio brat po ocu.”⁴

قَالَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ لَمْ يَعْمَهُمْ بِذَلِكَ وَلَمْ يَخْصَّ قَرِيبًا دُونَ مَنْ هُوَ أَحْوَجُ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَ الَّذِي أُعْطِيَ لَمْ يَشْكُرْ إِلَيْهِ مِنَ الْحَاجَةِ وَلِمَا مَسَّتْهُمْ فِي جَنْبِهِ مِنْ قَوْمِهِمْ وَحُلَفَائِهِمْ .

٣١٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أُعْطِيتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَنَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّمَا بَنُو الْمُطَّلِبِ وَبَنُو هَاشِمٍ شَيْءٌ وَاحِدٌ قَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ وَزَادَ قَالَ جُبَيْرٌ وَلَمْ يَقْسِمِ النَّبِيُّ ﷺ لِبَنِي عَبْدِ شَمْسٍ وَلَا لِبَنِي نَوْفَلٍ وَقَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ عَبْدُ شَمْسٍ وَهَاشِمٌ وَالْمُطَّلِبُ إِخْوَةٌ لِأُمٍّ وَأُمُّهُمْ عَاتِكَةُ بِنْتُ مُرَّةَ وَكَانَ نَوْفَلٌ أَخَاهُمْ لِأَبِيهِمْ .

3 Ovu izjavu Omera b. Abdul-Aziza, u dužem obliku i sa senedom, zabilježio je Omer b. Šebbe u svom djelu Ahbarul-Medine.

4 Ovaj hadis govori o podjeli petine od plijena koji je zadobijen nakon oslobođenja Hajbera. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dio koji je pripadao njegovim rođacima dodijelio je Hašimovim i Muttalibovim potomcima, a zanemario Nevfelove i Abduš-Šemsove potomke, premda su Hašim, Muttalib, Nevfel i Abduš-Šems braća, jer su sva četverica sinovi Abdu-Menafa.

Osman, kao predstavnik Abduš-Šemsovih potomaka, i Džubejr, kao predstavnik Nevfelovih potomaka, došli su da pitaju zašto su izdvojeni iz petine Abduš-Šemsovi i Nevfelovi potomci, a uključeni Muttalibovi, kad su i jedni i drugi na istom stepenu srodstva s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem.

Međutim, između Hašima i Muttaliba postojala je posebna bliskost, kao i među njihovim potomcima poslije njih dvojice. Pa kad su Kurejšije zaveli pakt protiv Hašimovih potomaka i stisnili ih u predgrađe Mekke, s Hašimijama su ušli i Muttalibovi potomci – da bi zaštitili Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Oni koji su bili primili islam ušli su iz pokornosti prema Allahu i Poslaniku, a oni koji nisu bili primili islam ušli su iz pokornosti prema Ebu-Talibu i želje da brane svoje rođake. Zbog toga što su potpomogli Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i što su, prihvativši islam, podnosili razne muke, on im je dodijelio udio petine s Hajbera, koji je pripadao njegovim rođacima.

KO NIJE DIJELIO NA PETINE ONO ŠTO SE ZAPLIJENI KAO LIČNO NAORUŽANJE I OPREMA

Ko ubije nekoga od neprijatelja pripada mu ono što zaplijeni od njega s tim što se to ne dijeli na petine te o odluci vladara u tom pogledu.

3141. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jusuf b. Madžišun od Saliha b. Ibrahima b. Abdur-Rahmana b. Avfa, on od svoga oca, a ovaj od djeda mu (Abdur-Rahmana), koji je rekao:

– Dok sam stajao u stroju u Bitki na Bedru, pogledao sam desno i lijevo i ugledao dva ensarijska mladića. Bili su još mladi i zaželio sam da budem uz onog od njih koji je bio jači. Jedan od njih dvojice dotaknu me i reče:

“Amidža, poznaješ li Ebu-Džehla?”

– Da – rekoh – šta ti on treba, sinovče?

– Obaviješten sam – reče on – da on vrijeda Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, ako ga ugledam, moje tijelo se neće odvojiti od njegovog sve dok ne umre onaj od nas čija je (smrt) bliža.

Divio sam se tome, a onda me dotaknu i drugi i reče mi nešto slično. Ubrzo sam ugledao Ebu-Džehla kako kruži među ljudima i rekao:

– Evo, ovo je vaš drugar za kojeg ste me pitali.

Njih dvojica požuriše sa svojim sabljama prema njemu i udaraše ga dok ga ne ubiše. Zatim se zaputiše Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćišu mu to.

– Koji ga je ubio od vas dvojice? – upita on, a svaki od njih reče:

“Ja sam ga ubio!”

بَابُ مَنْ لَمْ يُخَمَّسِ الْأَسْلَابُ

وَمَنْ قَتَلَ قَتِيلًا فَلَهُ سَلْبُهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُخَمَّسَ وَحُكْمُ الْإِمَامِ فِيهِ .

٣١٤١. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ الْمَاجْشُونِ عَنْ صَالِحِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَوْفٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ بَيْنَا أَنَا وَاقِفٌ فِي الصَّفِّ يَوْمَ بَدْرٍ فَنَظَرْتُ عَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي فَإِذَا أَنَا بِغَلَامَيْنِ مِنَ الْأَنْصَارِ حَدِيثَةً أَسْنَانُهُمَا تَمَنَّيْتُ أَنْ أَكُونَ بَيْنَ أَضْلَعٍ مِنْهُمَا فَغَمَزَنِي أَحَدُهُمَا فَقَالَ يَا عَمِّ هَلْ تَعْرِفُ أَبَا جَهْلٍ قُلْتُ نَعَمْ مَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ يَا ابْنَ أَخِي قَالَ أَخْبَرْتُ أَنَّهُ يَسُبُّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَنْ رَأَيْتُهُ لَا يُفَارِقُ سَوَادِي سَوَادَهُ حَتَّى يَمُوتَ الْأَعْجَلُ مِنَّا فَتَعَجَّجْتُ لِذَلِكَ فَغَمَزَنِي الْآخَرُ فَقَالَ لِي مِثْلَهَا فَلَمْ أَنْسَبْ أَنْ نَظَرْتُ إِلَى أَبِي جَهْلٍ يَجُولُ فِي النَّاسِ قُلْتُ أَلَا إِنَّ هَذَا صَاحِبُكُمَا الَّذِي سَأَلْتُمَانِي فَأَبْتَدَرَاهُ بِسَيْفَيْهِمَا فَضْرَبَاهُ حَتَّى قَتَلَاهُ ثُمَّ انْصَرَفَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَاهُ فَقَالَ أَيْكُمَا قَتَلَهُ قَالَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا أَنَا قَتَلْتُهُ فَقَالَ هَلْ مَسَحْتُمَا سَيْفَيْكُمَا قَالَا لَا فَنَظَرُ فِي السَّيْفَيْنِ فَقَالَ كِلَاكُمَا قَتَلَهُ سَلْبُهُ

Što se tiče potomaka Nevfela i Abduš-Šemsa, oni su, izuzev oni koji su primili islam, bili u ovom paktu na strani mekkanskih idolopoklonika, pa su zbog toga izgubili pravo na ono što su imali rođaci Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, oni koji su ga pomagali.

- Da li ste obrisali vaše sablje? – upita on.
- Ne! – odgovoriše oni, a on pogleda u sablje i reče: “Obojica ste ga ubili. Njegov plijen pripada Mu‘azu b. Amru b. Džemuhu.”
- Ta dvojica su bili: Mu‘az b. Afra i Mu‘az b. Amr b. Džemuh.¹

3142. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Jahjaa b. Seida, ovaj od Ibn-Efleha, a on od Ebu-Muhammeda, oslobođenog roba Ebu-Katade, te ovaj da je Ebu-Katade, radijallahu anhu, rekao;

- Izišli smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Hunejna, pa pošto smo se susreli (s neprijateljem), muslimani su se uskomešali. Vidio sam kako se jedan od mnogobožaca pope na jednog muslimana, te (ih) obidoh, tako da sam mu došao s leđa, i udarih ga sabljom po ramenu. On se okrenu prema meni i čvrsto me stisnu uza se, tako da sam osjetio od tog stiska miris smrti. Zatim mu dođe smrt, te me pusti. Sustigoh Omera b. Hattaba i upitah ga: “Šta je s ljudima?”

- (Došla im je) Allahova odredba – reče on.
- Zatim su se ljudi vratili, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjede i reče:

- Ko je ubio nekoga od neprijatelja i ima za to dokaz, pripada mu njegova oprema.

Tada sam ustao i rekao:

- Ko će mi posvjedočiti? – a zatim sam sjeo (jer mi nisu potvrdili).

- Ko je ubio nekoga od neprijatelja i ima za to dokaz, pripada mu njegova oprema – reče on (ponovo), a ja (opet) ustadoh i rekoh: “Ko će mi posvjedočiti?”

- a zatim sam (ponovo) sjeo.

لُمَعَاذُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْجُمُوحِ وَكَانَا مُعَاذُ بْنُ عَفْرَاءَ وَمُعَاذُ ابْنِ عَمْرِو بْنِ الْجُمُوحِ قَالَ مُحَمَّدٌ سَمِعَ يُونُسُ صَالِحًا وَإِبْرَاهِيمَ أَبَاهُ .

٣١٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ ابْنِ أَفْلَحٍ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ حُنَيْنٍ فَلَمَّا التَقَيْنَا كَانَتْ لِلْمُسْلِمِينَ جَوْلَةٌ فَرَأَيْتُ رَجُلًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ عَلَا رَجُلًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ فَاسْتَدْرَتُ حَتَّى أَتَيْتُهُ مِنْ وَرَائِهِ حَتَّى ضَرَبْتُهُ بِالسَّيْفِ عَلَى حَبْلِ عَاتِقِهِ فَأَقْبَلَ عَلَيَّ فَضَمَّنِي ضَمَّةً وَجَدْتُ مِنْهَا رِيحَ الْمَوْتِ ثُمَّ أَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَأَرْسَلَنِي فَلَحِقتُ عُمرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَقُلْتُ مَا بَالُ النَّاسِ قَالَ أَمَرَ اللَّهُ ﷻ ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ رَجَعُوا وَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيْتَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ مَنْ قَتَلَ قَتِيلًا لَهُ عَلَيْهِ بَيْتَةٌ فَلَهُ سَلْبُهُ فَقُمْتُ فَقُلْتُ مَنْ يَشْهَدُ لِي ثُمَّ جَلَسْتُ ثُمَّ قَالَ الثَّالِثَةُ مِثْلَهُ فَقُمْتُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا لَكَ يَا أَبَا قَتَادَةَ فَاقْتَصَصْتُ عَلَيْهِ الْقِصَّةَ فَقَالَ رَجُلٌ صَدَقَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَلْبُهُ عِنْدِي فَأَرْضِيهِ عَنِّي

¹ Iz naslova poglavlja se uočava razilaženje uleme o pitanju plijena koji pojedinac zadobije. Hanefije smatraju da je takav plijen kao i svaki drugi, osim u slučaju kad imam rekne: “Ko ubije jednog neprijatelja njemu pripada njegova oprema”, dok Šafija smatra da oprema uvijek pripada onom ko je zadobije. U ovom slučaju Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije dijelio opremu Ebu-Džehla, nego ju je dodijelio Mu‘azu b. Amru, jer je na tragovima sablji uočio da je njegov udarac bio važniji od udarca Mu‘aza b. Afre.

Onda je on treći put rekao isto, a ja sam ustao a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ebu-Katade, šta je s tobom?” Ja sam mu tada ispričao svoj slučaj, te jedan čovjek reče:

– Allahov Poslaniče, istinu je rekao, a oprema toga je kod mene, pa ga učini zadovoljnim od mene (tj. neka mi ostavi ovaj plijen).

– Ne, tako mi Allaha – reče Ebu-Bekr Siddik – dakle, (ti želiš) da se (Poslanik) obrati jednom od Allahovih lavova, koji se bori radi Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da tebi da njegov plijen.

– Istinu je rekao (Ebu-Bekr) – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i dade mu.

– Ja sam taj oklop prodao i tim kupio mali palmovik u (plemenu) Beni-Seleme, i to je prvi imetak koje sam u islamu stekao.

ŠTA JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, DAVAO ONIMA ČIJA JE SRCA TREBALO PRIDOBITI ZA ISLAM KAO I DRUGIM POJEDINCIMA OD PETINE I SLIČNIH PRIHODA

O tome prenosi Abdullah b. Zejd od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3143. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Evza‘i od Zuhrija, a on od Seida b. Musejjeba i Urve b. Zubejra, da je Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, rekao:

“Zatražio sam (dio plijena) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on mi je dao. Potom sam opet zatražio od njega i on mi je dao, a zatim mi rekao:

– Hakime, ovaj imetak je zelen (privlačan) i sladak, pa ko ga uzme radi darežljivosti (dijeljenja), on će u njemu imati blagoslov, a ko ga uzima iz sebičnosti, on u njemu neće imati blagoslova, i bit će poput onog koji jede, ali ne može da se najede. Gornja ruka je bolja od donje.

فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ لَهَا اللَّهُ إِذَا لَا يَعْمَدُ إِلَى أَسَدٍ مِنْ أَسَدِ اللَّهِ يُقَاتِلُ عَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ﷺ يُعْطِيكَ سَلْبَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَ فَأَعْطَاهُ فَبِعْتُ الدَّرْعَ فَابْتَعْتُ بِهِ مَخْرَفًا فِي بَنِي سَلَمَةَ فَإِنَّهُ لَأَوَّلُ مَالٍ تَأَثَّلْتُهُ فِي الْإِسْلَامِ .

بَاب مَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعْطِي الْمَوْلَةَ قُلُوبَهُمْ وَغَيْرَهُمْ مِنَ الْخُمْسِ وَنَحْوِهِ

رَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣١٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ وَعُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْطَانِي ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَأَعْطَانِي ثُمَّ قَالَ لِي يَا حَكِيمُ إِنَّ هَذَا الْمَالَ خَضِرٌ حُلُوٌّ فَمَنْ أَخَذَهُ بِسَخَاوَةِ نَفْسٍ بُورِكَ لَهُ فِيهِ وَمَنْ أَخَذَهُ بِإِشْرَافِ نَفْسٍ لَمْ يُبَارَكْ لَهُ فِيهِ وَكَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ وَالْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى قَالَ حَكِيمٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِي بَعَثَكَ

Kaže Hakim da je on tada rekao: “Allahov Poslaniče, tako mi Onoga koji te je s Istinom poslao, poslije tebe neću ni od koga ništa uzeti dok sam živ.”

Potom je Ebu-Bekr pozivao Hakima da mu da poklon, ali on ne htjede od njega ništa primiti. Kasnije ga je pozivao i Omer da mu da, pa je on odbio da primi, te (Omer) reče:

– Skupina muslimana! Ja mu nudim njegovo zakonsko pravo, koje mu je Allah dodijelio od ovog plijena, ali ga on neće prihvatiti.

I tako Hakim nije ništa primio ni od koga od ljudi poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sve do smrti¹.

3144. PRIČAO NAM Ebu-Nu‘man, njemu Hammad b. Zejd od Ejuba, ovaj od Nafija, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, rekao:

– Allahov Poslaniče, zavjetovao sam se još u predislamsko doba da boravim u itikafu jedan dan. (Muhammed, alejhis-selam), naredio mu je da ispuni taj zavjet.

Kaže (Nafi‘): “Omer je od zarobljenika s Hunejna dobio dvije zarobljenice i smjestio ih u jednu mekkansku kuću.”

Kaže (on dalje): “Ali je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio zarobljenike s Hunejna te su oni počeli trčati sokacima.

– Abdullahu – reče Omer – vidi šta je to!

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio je zarobljenike – reče on.

– Idi i pusti (tj. oslobodi) one dvije robinje

– reče (Omer).

Nafi‘ je (također) rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije učinio umru

بِالْحَقِّ لَا أَرْزَأُ أَحَدًا بَعْدَكَ شَيْئًا حَتَّى أَفَارِقَ الدُّنْيَا فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَدْعُو حَكِيمًا لِيُعْطِيَهُ الْعَطَاءَ فَيَأْبَى أَنْ يَقْبَلَ مِنْهُ شَيْئًا ثُمَّ إِنَّ عُمَرَ دَعَاهُ لِيُعْطِيَهُ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ إِنِّي أَعْرِضُ عَلَيْهِ حَقُّهُ الَّذِي قَسَمَ اللَّهُ لَهُ مِنْ هَذَا الْفَيْءِ فَيَأْبَى أَنْ يَأْخُذَهُ فَلَمْ يَرْزَأُ حَكِيمٌ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ شَيْئًا بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ حَتَّى تُوفِّيَ .

٣١٤٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّهُ كَانَ عَلَيَّ اعْتِكَافٌ يَوْمَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَأَمَرَهُ أَنْ يَفِي بِهِ قَالَ وَأَصَابَ عُمَرُ جَارِيَتَيْنِ مِنْ سَبْيِ حُنَيْنٍ فَوَضَعَهُمَا فِي بَعْضِ بُيُوتِ مَكَّةَ قَالَ فَمَنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى سَبْيِ حُنَيْنٍ فَجَعَلُوا يَسْعَوْنَ فِي السَّككِ فَقَالَ عُمَرُ يَا عَبْدَ اللَّهِ انْظُرْ مَا هَذَا فَقَالَ مَنْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى السَّبْيِ قَالَ أَذْهَبُ فَأَرْسِلِ الْجَارِيَتَيْنِ قَالَ نَافِعٌ وَلَمْ يَعْتَمِرْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْجِعْرَانَةِ وَلَوْ اعْتَمَرَ لَمْ يَخَفْ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ وَزَادَ جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ مِنَ الْخُمْسِ وَرَوَاهُ مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ فِي النَّذْرِ وَلَمْ يَقُلْ يَوْمَ .

¹ Ljudi čija je srca trebalo pridobiti su pojedinci čiji je nijet kod primanja islama bio slab ili su to uglednici u masama na koje će se, ako prime islam, ugledati njihovi istomišljenici.

Iz ovog hadisa vidimo da je i Hakim b. Hizam spadao u tu kategoriju ljudi. Osim njega tu su spadali i Ebu-Sufjan, Safvan b. Umejje, Ujejne b. Husajn, Akre' b. Habis, Alkame b. Alas, Malik b. Afv i Abbas b. Mirdas. Ovim je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od plijena s Hunejna dao po stotinu deva, izuzev Abbasa b. Mirdasa koji je dobio nešto manje od stotinu deva.

i Džerir b. Hazim je prenio opširnije od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od (Abdullaha) b. Omera (hadis o zarobljenicima u kome je još) rekao: “Od petine.”

Ma‘mer prenosi (hadis o itikafu) od Ejjuba, ovaj od Nafija, a on od Ibn-Omera (u hadisu) o zavjetu, ali nije rekao: “Jedan dan.”¹

3145. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Amr b. Taglib, radijallahu anhu:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, (dijeleći plijen) dao je nekim ljudima, a druge izostavio, pa kao da su ga oni korili, i on reče:

“Nekim ljudima sam udijelio zbog toga što se bojim njihove iskrivljenosti i nestrpljivosti, dok sam se kod nekih ljudi oslonio na dobrotu i bogatstvo, koje im je Allah stavio u njihova srca. Amr b. Taglib je od njih.”

“Dražami je tarifeč Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nego crvene (najdragocjenije) deve”, kaže Amr b. Taglib.

Ebu-Asim je opširnije prenio od Džerira koji je rekao da je čuo Hasana Basrija kako kaže da mu je pričao Amr b. Taglib, da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen dohodak, ili dovedeno roblje, i da ga je ovako podijelio.

٣١٤٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ
ابْنُ حَازِمٍ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ
تَغْلِبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
قَوْمًا وَمَنْعَ آخَرِينَ فَكَأَنَّهُمْ عَتَبُوا عَلَيْهِ فَقَالَ إِنِّي
أَعْطِي قَوْمًا أَخَافُ ظَلَعَهُمْ وَجَزَعَهُمْ وَأَكِلُ
أَقْوَامًا إِلَى مَا جَعَلَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ مِنَ الْخَيْرِ وَالْغِنَى
مِنْهُمْ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ فَقَالَ عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ مَا
أَحَبُّ أَنْ لِي بِكَلِمَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حُمْرَ النَّعَمِ وَزَادَ
أَبُو عَاصِمٍ عَنْ جَرِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ
حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بِمَالٍ
أَوْ بِسَبْيٍ فَقَسَمَهُ بِهَذَا.

¹ U ovom hadisu se spominju tri stvari: Omerov zavjet da će jedan dan boraviti u itikafu, dvije robinje koje je Omer bio dobio od zarobljenika s Hunejna, a zatih ih oslobodio, i pitanje Poslanikove ‘umre iz Dži‘rane. U prva da slučaja Nafi‘ prenosi od Omera, a u trećem govori neposredno o Poslaniku. S obzirom da Nafi‘ nije živio u doba Poslanika, niti u doba Omera, on ovo nije mogao čuti od njih, pa je hadis mursel. Međutim, on je samo prividno mursel, jer sva tri ova slučaja Nafi‘ prenosi od Abdullaha b. Omera, pa je sened spojen i hadis vjerodostojan. Naime, Omerov zavjet da će jedan dan boraviti u itikafu Buhari prenosi u poglavlju “Primanje islama nakon zavjetovanja u predislamsko doba da će se boraviti u itikafu”, Knjiga II, hadis br. 2043, i na tom mjestu u senedu navodi da hadis prenosi Nafi‘ od (Abdullaha) b. Omera. Što se tiče slučaja dviju robinja, sam Buhari nakon citiranja hadisa kaže: “Džerir b. Hazim je prenio opširnije od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera”, što znači da je Nafi‘ ovo čuo od Ibn-Omera. U pogledu Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, ‘umre iz Dži‘rane, sam Nafi‘ na kraju kaže: “A da je učinio ‘umru, to ne bi bilo nepoznato Abdullahu.” Prema tome, Nafi‘ je i ovo čuo od Abdullaha b. Omera. Međutim, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je ‘umru iz Dži‘rane, ali to nisu znali mnogi ashabi pa ni Abdullah.

3146. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be od Katade, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji veli da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ja dajem Kurejšijama želeći ih pridobiti, jer su oni donedavno bili u neznaboštvu.”

3147. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Zuhri, koji kaže da mu je saopćio Enes b. Malik, da su neki od ensarija, kada je Allah darovao svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od imanja Hevazina ono što je darovao, te on počeo dijeliti nekim Kurejšijama po stotinu deva, rekli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Neka Allah oprosti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem! On dijeli Kurejšijama, a nas ostavlja, a mi smo doskora protiv njih krv prolijevali.

Kaže Enes: – Neka Allah oprosti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, preneseno je to što su oni rekli, pa je on poslao (da mu dođu) ensarije, te ih sakupio pod kožni šator, ne pozivajući nikog drugog osim njih. Pošto su se sakupili, došao im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

– Kakav je to govor koji mi je dopro od vas?

– Allahov Poslaniče – rekoše mu njihovi učenjaci

– što se tiče naših razboritih ljudi, oni nisu ništa rekli, a što se tiče nekih naših ljudi koji su još mladi, oni su rekli: “Neka Allah oprosti Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem! On dijeli Kurejšijama, a ostavlja ensarije, a mi smo doskora protiv njih krv prolijevali.”

– Ja dijelim – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – ljudima koji su donedavno bili u nevjerovanju. Zar ne želite da ti ljudi odu s imcima, a da se vi vratite svojim kućama s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem? Tako mi Allaha, ono s čime ćete se vi

٣١٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي أُعْطِيَ قُرَيْشًا أَتَأَلَّفُهُمْ لِأَنَّهُمْ حَدِيثُ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ .

٣١٤٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ أَنَّ نَاسًا مِنَ الْأَنْصَارِ قَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ حِينَ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مِنْ أَمْوَالٍ هَوَازِنَ مَا أَفَاءَ فَطَفِقَ يُعْطِي رِجَالًا مِنْ قُرَيْشِ الْمِائَةِ مِنَ الْإِبِلِ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَدْعُنَا وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ قَالَ أَنَسٌ فَحَدَّثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَقَالَتِهِمْ فَأَرْسَلَ إِلَى الْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ وَلَمْ يَدْعُ مَعَهُمْ أَحَدًا غَيْرَهُمْ فَلَمَّا اجْتَمَعُوا جَاءَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ مَا كَانَ حَدِيثُ بَلَّغْنِي عَنْكُمْ قَالَ لَهُ فَقَهَاؤُهُمْ أَمَّا ذُووِ آرَائِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَلَمْ يَقُولُوا شَيْئًا وَأَمَّا أَنَا وَمِنَا حَدِيثُهُ أَتَنَانُهُمْ فَقَالُوا يَغْفِرُ اللَّهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُعْطِي قُرَيْشًا وَيَتْرُكُ الْأَنْصَارَ وَسُيُوفُنَا تَقْطُرُ مِنْ دِمَائِهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنِّي أُعْطِيَ رِجَالًا حَدِيثُ عَهْدُهُمْ بِكُفْرٍ أَمَّا تَرْضَوْنَ أَنْ يَذْهَبَ النَّاسُ بِالْأَمْوَالِ وَتَرْجِعُوا إِلَى رِحَالِكُمْ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَاللَّهِ مَا تَنْقَلِبُونَ بِهِ خَيْرٌ مِمَّا يَنْقَلِبُونَ بِهِ قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ رَضِينَا فَقَالَ لَهُمْ إِنَّكُمْ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةَ شَدِيدَةٍ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﷺ عَلَى الْخَوْضِ قَالَ أَنَسٌ فَلَمْ نَصْبِرْ .

vratiti bolje je od onog s čime će se oni vratiti.

– Svakako, Allahov Poslaniče, mi smo zadovoljni
– rekoše oni.

– Vi ćete poslije mene – reče im on potom – vidjeti
žestoku sebičnost, pa se strpite da ne sretnete
Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve
sellem, pokraj Havda (džennetskog izvora).

“Ali se nismo strpjeli”, kaže Enes.

3148. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah
Uvejsi, njemu Ibrahim b. Sa’d od Saliha, a ovaj od
Ibn-Šihaba, koji je kazao:

“Saopćio mi je Umer b. Muhammed b. Džubejr b.
Mut’im kako je Muhammed b. Džubejr rekao da
mu je saopćio Džubejr b. Mu’tim:

– Dok je on bio s Allahovim Poslanikom, sallallahu
alejhi ve sellem, pri povratku s Hunejna, priključili
su im se beduini i tražili od njega (nešto od plijena)
tako da su ga primorali da se skloni pod jedan glog,
koji mu svuče ogrtač. Tada je Allahov Poslanik,
sallallahu alejhi ve sellem, stao i rekao:

“Dajte mi moj ogrtač! Kada bi bilo deva koliko i
ovog trnja, ja bih ih podijelio među vama i vidjeli
biste da ne škrtarim, ne lažem i nisam kukavica.”¹

3149. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu
Malik od Ishaka b. Abdullaha, a ovaj da je Enes
b. Malik, radijallahu anhu, rekao:

“Išao sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve
sellem, a na njemu je bila (ogrtač) nedžranska
burda, grubih ivica. Sustigao ga je neki beduin
i žestoko ga zgrabio, tako da sam ugledao površinu
Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem,
ramena na kojem je ivica ogrtača ostavila trag od

٣١٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْسِيُّ
حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ
شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ جُبَيْرِ بْنِ
مُطْعِمٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ جُبَيْرٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جُبَيْرُ بْنُ
مُطْعِمٍ أَنَّهُ بَيْنَا هُوَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ النَّاسُ
مُقْبِلًا مِنْ حُثَيْنٍ عَلِقَتْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْأَعْرَابُ
يَسْأَلُونَهُ حَتَّى اضْطَرُّوهُ إِلَى سَمُرَةٍ فَخَطَفَتْ
رِدَاءَهُ فَوَقَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ أَعْطُونِي رِدَائِي
فَلَوْ كَانَ عَدَدُ هَذِهِ الْعِصَاهِ نَعْمًا لَقَسَمْتُه بَيْنَكُمْ ثُمَّ
لَا تَجِدُونِي بَخِيلًا وَلَا كَذُوبًا وَلَا جَبَانًا.

٣١٤٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا مَالِكٌ عَنْ
إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ
نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَذْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَذَبَهُ
جَذَبَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ
النَّبِيِّ ﷺ قَدْ أَثَرَتْ بِهِ حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهِ

¹ Iz hadisa se može zaključiti:

- škrtost, laž i kukavičluk su pokudena svojstva i kod vjernika se ne smije naći nijedno od njih;
- Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, bio je blag, darežljiv i strpljiv prema svakom;
- dozvoljeno je da čovjek istakne svoja pohvalna svojstva kad to situacija iziskuje, kao naprimjer kad neko pomisli da on nije takav;
- onaj ko traži svoje pravo treba da se zadovolji obećanjem ako je onaj koji ga je dao poznat po ispunjenju obećanja.

žestine njegova privlačenja. Beduin mu reče:
'Daj mi od Allahovog imetka, koji je kod tebe!'
On se okrenu prema njemu, nasmija se i naredi
da mu se dodijeli."

3150. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir od Mensura, on od Ebu-Vaila, a ovaj da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

"Poslije bitke na Hunejnu, nekima je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao prednost prilikom dijeljenja (plijena). Tako je dao stotinu deva Akru b. Habisu, a i Ujejni je dao isto toliko. Dao je i još nekima od arapskih uglednika, i tako im je tada dao prednost prilikom toga dijeljenja."

– Tako mi Allaha – reče jedan čovjek – u ovom dijeljenju nije pravedno postupano, niti je ono bilo iskreno i radi lica Allaha.

– Rekao sam (kaže Ibn-Mes'ud): "Tako mi Allaha, sigurno ću to saopćiti Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te sam mu došao i izvijestio ga, a on reče:

'Ko postupa pravedno ako ne Allah i Njegov Poslanik? Nek se Allah smiluje Musau, on je vrijedan više od ovoga, pa se strpio.'"

3151. PRIČAO NAM JE Mahmud b. Gajlan, njemu Ebu-Usame, a ovom Hišam, rekavši da mu je saopćio njegov otac od Esme, kćerke Ebu-Bekra, radijallahu anhuma, koja je rekla:

"Ja sam na glavi prenosila datuline košpice sa Zubejrove zemlje, koju mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, darovao kao feud, a ona je bila (udaljena) od mene dvije trećine ferseha."

Ebu-Amre je prenio od Hišama, a ovaj od svog oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Zubejru kao feud darovao zemlju od imetka Benu-Nadira.

ثُمَّ قَالَ مُرِّي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ .

٣١٥٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا كَانَ يَوْمُ حُنَيْنٍ أَثَرُ النَّبِيِّ ﷺ أَنَسًا فِي الْقِسْمَةِ فَأَعْطَى الْأَفْرَعَ بْنَ حَابِسٍ مِائَةَ مِنَ الْإِبِلِ وَأَعْطَى عُيَيْنَةَ مِثْلَ ذَلِكَ وَأَعْطَى أَنَسًا مِنْ أَشْرَافِ الْعَرَبِ فَآثَرَهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْقِسْمَةِ قَالَ رَجُلٌ وَاللَّهِ إِنَّ هَذِهِ الْقِسْمَةَ مَا عُدِلَ فِيهَا وَمَا أُرِيدَ بِهَا وَجْهَ اللَّهِ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَا أُخْبِرَنَّ النَّبِيَّ ﷺ فَاتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ فَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ يَعْدِلِ اللَّهُ وَرَسُولُهُ رَحِمَ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ .

٣١٥١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ كُنْتُ أَنْقُلُ النَّوَى مِنْ أَرْضِ الزُّبَيْرِ الَّتِي أَقْطَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَأْسِي وَهِيَ مِنِّي عَلَى ثُلْثِي فَرَسَخٍ وَقَالَ أَبُو ضَمْرَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَقْطَعَ الزُّبَيْرَ أَرْضًا مِنْ أَمْوَالِ بَنِي النَّضِيرِ .

2 Iz ovog hadisa se vidi da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije darivao samo one čija je srca trebalo pridobiti za islam, jer Zubejr nije bio u toj kategoriji, niti je darivao samo od petine, jer ovo što je dao Zubejru nije bilo od petine nego od imetka Benu-Nadira, koji mu je Allah, dželle šanuhu, darovao kao poklon.

3152. PRIČAO MI JE Ahmed b. Mikdam, njemu Fudajl b. Sulejman, rekavši da mu je kazao Musa b. Ukbe da mu je saopćio Nafi' od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Omer b. Hattab preselio jevreje i kršćane iz hidžaske zemlje, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je zavladao stanovništvom Hajbera, htio je iz njega iseliti jevreje. Ta zemlja, kad je on ušao u nju, pripadala je jevrejima i Poslaniku i muslimanima, pa su jevreji tražili od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ih ostavi da oni sami obrađuju i da imaju polovinu plodova.

Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zadržat ćemo vas tamo koliko budemo htjeli."

Tako su se oni zadržali dok ih Omer, u doba svoje vladavine, nije raselio u Tejmu i Erihu.¹

O HRANI KOJU (RATNIK) ZADOBIJE U NEPRIJATELJSKOJ ZEMLJI

3153. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be od Humejda b. Hilala, a on da je Abdullah b. Mugaffel, radijallahu anhu, rekao:

"Opsjedali smo hajbersku tvrđavu kad neki čovjek baci kožnu torbu u kojoj je bio loj. Ja skočih da je uzmem. Potom se okrenuh, kad ono Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (pored mene), pa sam ga se zastidio."²

٣١٥٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ الْمُقْدَامِ حَدَّثَنَا الْفَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَجَلَى الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ أَرْضِ الْحِجَازِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا ظَهَرَ عَلَى أَهْلِ خَيْبَرَ أَرَادَ أَنْ يُخْرِجَ الْيَهُودَ مِنْهَا وَكَانَتْ الْأَرْضُ لَمَّا ظَهَرَ عَلَيْهَا لِلْيَهُودِ وَلِلرَّسُولِ وَلِلْمُسْلِمِينَ فَسَأَلَ الْيَهُودُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يَتْرُكَهُمْ عَلَى أَنْ يَكْفُوا الْعَمَلَ وَلَهُمْ نِصْفُ الثَّمَرِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ نَقَرُكُمْ عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا فَأَقْرُوا حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ فِي إِمَارَتِهِ إِلَى تَيْمَاءَ وَأَرْيَحَا .

بَابُ مَا يُصِيبُ مِنَ الطَّعَامِ فِي أَرْضِ الْحَرْبِ

٣١٥٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مُحَاصِرِينَ قَصْرَ خَيْبَرَ فَرَمَى إِنْسَانٌ بِجِرَابٍ فِيهِ شَحْمٌ فَتَرَوْتُ لَأْخُذَهُ فَالْتَفَتُ فَإِذَا النَّبِيُّ ﷺ فَاسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ .

¹ U ovom hadisu se kaže: "Ta zemlja, kad je on ušao u nju, pripadala je Jevrejima i Poslaniku i muslimanima." Objašnjavajući ovu rečenicu, muhaddisi spominju tri mišljenja:

Kad je ušao u nju znači: pošto je većinu te zemlje oslobodio, prije nego što su ga Jevreji pitali da se sporazume, ona je pripadala Jevrejima, a kad su se sporazumjeli da mu predaju zemlju, ona je pripadala Allahu i Njegovom Poslaniku.

Moguće je da se pod pojmom zemlje misli na plodove zemlje.

Može se također pretpostaviti da se pod pojmom zemlje misli na oslobođenu i neoslobođenu zemlju, a ulazak u nju znači njegovu pobjedu nad njim, pa je tada dio zemlje pripadao Jevrejima, a dio Poslaniku i muslimanima.

² Većina uleme smatra da je ratnicima dozvoljeno jesti hranu zadobijenu u neprijateljskoj zemlji bez dozvole vode, kao što je dozvoljeno koristiti njihove životinje, odjeću i oružje. Ovaj hadis to potvrđuje, jer je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Abdullaha kako uzima loj koji je pripadao neprijatelju, i nije mu to zabranio.

3154. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Hammad b. Zejd od Ejjuba, on od Nafija a ovaj da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, rekao:

“U našim borbama zadobijali smo med i grožde, pa smo to jeli, a nismo ga nosili (radi pohranjivanja ili traženja dozvole od vode).”

3155. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid, a ovom Šejbani, rekavši da je čuo Ibn-Ebi-Evfaa, radijallahu anhu, kako kaže:

“Zadesila nas je velika glad u noćima (opsjedanja) Hajbera, pa pošto je došao dan oslobođenja Hajbera, naišli smo na domaće magarce i poklali ih. Kad su lonci (s mesom) proključali, glasnik Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, oglasio se:
– Prevrnite lonce i nemojte od magarećeg mesa ništa jesti!

Abdullah (b. Ebi-Evfa) kaže: “Rekli smo tada da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio to samo zato što nije bilo podijeljeno na petine.”

Kaže (Šejbani): “A neki drugi (ashabi) su rekli da je on to definitivno zabranio.” Pitao sam Seida b. Džubejra pa mi je rekao: “Zabranio ga je definitivno.”³

٣١٥٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا نَصِيبُ فِي مَغَازِينَا الْعَسَلَ وَالْعِنَبَ فَنَأْكُلُهُ وَلَا نَرْفَعُهُ.

٣١٥٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ أَصَابَتْنا مَجَاعَةٌ لَيْلِي خَيْبَرَ فَلَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ وَقَعْنَا فِي الْحُمْرِ الْأَهْلِيَّةِ فَانْتَحَرْنَاها فَلَمَّا غَلَتِ الْقُدُورُ نَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَكْفَيْتُوا الْقُدُورَ فَلَا تَطْعَمُوا مِنْ لُحُومِ الْحُمْرِ شَيْئًا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَقُلْنَا إِنَّمَا نَهَى النَّبِيُّ ﷺ لِأَنَّهَا لَمْ تُخَمَّسْ قَالَ وَقَالَ آخِرُونَ حَرَّمَها أَلْبَتَّةَ وَسَأَلْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ فَقَالَ حَرَّمَها أَلْبَتَّةَ.

3 Ovu zabranu ashabi su različito shvatili. Abdullah b. Ebi-Evfa smatra da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio magareće meso koje su oni kuhali, jer iz njega nije bila izdvojena petina, a da je izdvojena, bilo bi dozvoljeno.

Neki smatraju da je magareće meso općenito zabranjeno, jer magarci jedu i prljavštinu, dok drugi smatraju da je jedenje magarećeg mesa pokuđeno zbog njihove funkcije i očuvanja vrste.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْجَزْيَةِ وَالْمَوَادَعَةِ

GLAVARINA I PRIMIRJE

O (UZIMANJU) GLAVARINE (DŽIZJE) OD ŠTIĆENIKA I PRIMIRJU S NEPRIJATELJIMA

i o riječima Uzvišenog Allaha: “Borite se protiv onih kojima je data Knjiga, a koji ne vjeruju u Allaha ni u onaj svijet, ne smatraju zabranjenim ono što Allah i Njegov Poslanik zabranjuju i ne ispovijedaju istinsku vjeru – sve dok ne daju glavarinu poslušno i smjerno.”

To jest, ponizno, te o tome šta se prenosi o uzimanju glavarine od jevreja, kršćana, obožavalaca vatre i nearapa.

Kaže Ibn-Ujejne da je Ibn-Ebi-Nudžejh rekao Mudžahidu:

– Šta je to sa stanovnicima Šama? Oni su obavezni davati po četiri dinara, a stanovnici Jemena po dinar.

– To je (određeno) prema bogatstvu – reče on.¹

بَابُ الْجَزْيَةِ وَالْمَوَادَعَةِ مَعَ أَهْلِ الْحَرْبِ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ) يَعْنِي أَذِلَّةً (وَالْمُسْكِنَةُ) مَصْدَرُ الْمُسْكِنِ فَلَانُ أَسْكَنُ مِنْ فَلَانٍ أَخْوَجُ مِنْهُ وَلَمْ يَذْهَبْ إِلَى السُّكُونِ وَمَا جَاءَ فِي أَخَذِ الْجِزْيَةِ مِنَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى وَالْمَجُوسِ وَالْعَجَمِ وَقَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ قُلْتُ لِمُجَاهِدٍ مَا شَأْنُ أَهْلِ الشَّامِ عَلَيْهِمْ أَرْبَعَةُ دَنَانِيرَ وَأَهْلُ الْيَمَنِ عَلَيْهِمْ دِينَارٌ قَالَ جُعِلَ ذَلِكَ مِنْ قَبْلِ الْيَسَارِ .

¹ Ovu Mudžahidovu izreku sa senedom je zabilježio Abdur-Rezzak, a Buhari ju je ovdje naveo s namjerom da ukaže da visina glavarine nije jedinstvena nego se ona određuje prema imovnom stanju.

3156. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan rekavši da je čuo Amra, kako kaže:

“Sjedio sam s Džabirom b. Zejdom i Amrom b. Evsom, pa je njima dvojici pričao Bedžale, sedamdesete godine (po Hidžri), godine u kojoj je Musa b. Zubejr obavio hadž sa stanovnicima Basre. (Pričao im je) kod stepenica Zemzema:

– Bio sam pisar kod Džez’a b. Mu’avije, Ahnefovog amidže, pa nam je došlo pismo Omera b. Hattaba, prije (Omerove) smrti na godinu dana, (a u njemu je pisalo): “Razdvojite svaki (brak sklopljen) među srodnicima kod obožavalaca vatre (medžusija)!”

A Omer nije uzimao glavarinu od obožavalaca vatre.

3157. (Tako je bilo) sve dok Abdur-Rahman b. Avf nije posvjedočio da ju je uzimao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od njih u Hedžeru (kod Bahrejna).¹

3158. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu’ajb od Zuhrija, koji je rekao da mu je prenio Urve b. Zubejr od Misvera b. Mahrema, da ga je on obavijestio kako mu je saopćio Amr b. Avf Ensari, saveznik potomaka Amira b. Luejja i jedan od onih koji su čestvovali u Bitki na Bedru, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Ebu-Ubejdu b. Džerraha u Bahrejn da donese njihovu glavarinu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je sklopio sporazum sa stanovnicima Bahrejna i postavio im za zapovjednika Ala’a b. Hadremija.

Ebu-Ubejd je došao s glavarinom iz Bahrejna, pa su ensarije čuli za Ebu-Ubejdov dolazak i stigli na sabah-namaz s Vjerovjesnikom, sallallahu

٣١٥٦. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ جَابِرِ ابْنِ زَيْدٍ وَعَمْرٍو بْنِ أَوْسٍ فَحَدَّثَهُمَا بِجَالَةِ سَنَةِ سَبْعِينَ عَامَ حَجِّ مُضْعَبُ بْنُ الزُّبَيْرِ بِأَهْلِ الْبَصْرَةِ عِنْدَ دَرَجِ زَمْزَمَ قَالَ كُنْتُ كَاتِبًا لِحِزْبٍ مِنْ مُعَاوِيَةَ عَمِّ الْأَخْتَفِ فَاتَانَا كِتَابُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةِ فَرَّقُوا بَيْنَ كُلِّ ذِي مَحْرَمٍ مِنَ الْمُجُوسِ وَلَمْ يَكُنْ عُمَرُ أَخَذَ الْجِزْيَةَ مِنَ الْمُجُوسِ .

٣١٥٧. حَتَّى شَهِدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَخَذَهَا مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ .

٣١٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنِ الْمُسَوَّرِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَمْرٍو بْنَ عَوْفٍ الْأَنْصَارِيَّ وَهُوَ خَلِيفُ لِبْنِي عَامِرِ بْنِ لُؤْيٍ وَكَانَ شَهِدَ بَدْرًا أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَ أَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ إِلَى الْبَحْرَيْنِ يَأْتِي بِجِزْيَتِهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هُوَ صَالِحَ أَهْلِ الْبَحْرَيْنِ وَأَمَرَ عَلَيْهِمُ الْعَلَاءَ بْنَ الْحَضْرَمِيِّ فَقَدِمَ أَبُو عُبَيْدَةَ بِهَا مِنْ الْبَحْرَيْنِ فَسَمِعَتْ الْأَنْصَارُ

¹ Prema ovom hadisu, glavarina se uzima i od obožavalaca vatre, jer ju je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, od njih uzimao, a osim toga, on je u vezi s njima rekao: “Postupajte s njima kao što postupate sa sljedbenicima Knjige.”

Ovakav stav su prihvatili Ebu-Hanife i Malik dok Šafija i Ahmed smatraju da se glavarina uzima samo od sljedbenika Knjige, jer su samo oni spomenuti u navedenom ajetu iz sure Et-Tevba.

alejhi ve sellem. Pošto je klanjao s njima sabah i okrenuo se, oni su se namjestili da ih vidi. Kad ih je vidio, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osmjehnu se i reče:

- Mislim da ste čuli da je Ebu-Ubejd nešto donio.
- Da, Allahov Poslaniče – rekoše oni, a on će nato:
- Radujte se i očekujte ono što će vas razveseliti. Tako mi Allaha, ja se ne bojim da ćete osiromašiti, ali se bojim ako vam se pruži ovaj svijet (bogatstvo), kao što je bio pružen onima koji su bili prije vas, pa ćete se natjecati (u imecima), kao što su se oni natjecali, i to će vas natjecanje upropastiti, kao što je njih upropastilo.²

3159. PRIČAO NAM JE Fadl b. Ja'kub, njemu Abdullah b. Dža'fer Rekki, a ovom Mu'temir b. Sulejman, kome je prenio Seid b. Ubejdullah Sekafi, a njemu su prenijeli Bekr b. Abdullah Muzeni i Zijad b. Džubejr od Džubejra b. Hajje, koji je rekao:

“Omer je poslao ljude narodima (velikih) pokrajina da se bore protiv idolopoklonika. (Poslije nekoliko poraza) Hurmuzan (perzijski vođa) primio je islam, te mu (Omer) reče:

- Ja te uzimam za savjetnika u ovim svojim borbama.
- Da – reče on – primjer tih bojišta i ljudi u njima, koji su neprijatelji muslimanima, sličan je ptici koja ima glavu, dva krila i dvije noge. Ako se slomi jedno krilo, dići će se noge i glava s drugim krilom. A ako se slomi i drugo krilo dići će se i noge i glava. Međutim, ako se razbije glava, otići će i noge i krila i glava. Glava je Kisra (perzijski kralj), jedno krilo je Kajsar (bizantijski car), a drugo krilo je Perzija, pa naredi muslimanima

بِقُدُومِ أَبِي عُبَيْدَةَ فَوَافَتْ صَلَاةَ الصُّبْحِ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمَّا صَلَّى بِهِمُ الْفَجْرَ انْصَرَفَ فَتَعَرَّضُوا لَهُ فَتَبَسَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ رَأَوْهُمْ وَقَالَ أَظُنُّكُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبَا عُبَيْدَةَ قَدْ جَاءَ بِشَيْءٍ قَالُوا أَجَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَأَبْشِرُوا وَأَمْلُوا مَا يَسُرُّكُمْ فَوَاللَّهِ لَا الْفَقْرَ أَخْشَى عَلَيْكُمْ وَلَكِنْ أَخْشَى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسِطَ عَلَيْكُمْ الدُّنْيَا كَمَا بُسِطَتْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَتَنَافَسُوهَا كَمَا تَنَافَسُوهَا وَتُهْلِكُكُمْ كَمَا أَهْلَكَتْهُمْ.

٣١٥٩. حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرِ الرَّقِّي حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الثَّقَفِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَزْنِيُّ وَزِيَادُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةَ قَالَ بَعَثَ عُمَرُ النَّاسَ فِي أَفْنَاءِ الْأَمْصَارِ يُقَاتِلُونَ الْمُشْرِكِينَ فَأَسْلَمَ الْهُرْمُزَانُ فَقَالَ إِنِّي مُسْتَشِيرُكَ فِي مَغَازِي هَذِهِ قَالَ نَعَمْ مِثْلُهَا وَمِثْلُ مَنْ فِيهَا مِنَ النَّاسِ مِنْ عَدُوِّ الْمُسْلِمِينَ مِثْلُ طَائِرٍ لَهُ رَأْسٌ وَلَهُ جَنَاحَانِ وَلَهُ رِجْلَانِ فَإِنْ كُسِرَ أَحَدُ الْجَنَاحَيْنِ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ بِجَنَاحٍ وَالرَّأْسُ فَإِنْ كُسِرَ الْجَنَاحُ الْآخَرُ نَهَضَتْ الرِّجْلَانِ وَالرَّأْسُ وَإِنْ شُدِخَ الرَّأْسُ ذَهَبَتِ الرِّجْلَانِ وَالْجَنَاحَانِ وَالرَّأْسُ فَالرَّأْسُ كَسَرَى وَالْجَنَاحُ قَيْصَرُ وَالْجَنَاحُ الْآخَرُ فَارِسُ

² Ibn-Sa'd kaže da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslije podjele plijena u Dži'rani poslao Ala'a b. Hadremija namjesniku Bahrejna Munziru b. Saviju i pozvao ga da primi islam. On je to i učinio, a s onima u Bahrejnu koji su ostali u vatropoklonstvu sporazumio se da plaćaju glavarinu. To je bilo u Godini deputacija, odnosno, devete godine po Hidžri.

neka pojure Kisri.¹

Bekr i Zijad kažu da je Džubejr b. Hajje rekao:

“Otpremio nas je potom Omer i odredio nam za vođu Nu‘mana b. Mukarrina.

Kad smo stigli u neprijateljsku zemlju (Nehavend), izišao je pred nas Kisrin, guverner s četrdest hiljada (ljudi). Tada se zaustavi prevodilac i reče:

– Nek’ razgovara sa mnom neki od vas.

– Pitaj što želiš, reče mu Mugire (b. Šu‘be).

– Ko ste vi? – upita on, a Mugire mu reče:

– Mi smo Arapi. Bili smo u velikoj nesreći, teškoj mucu. Sisali smo kožu i košpice od gladi i oblačili kosrtijet i krzno, a obožavali drvo i kamen. Bili smo u takvom stanju, sve dok nam Gospodar nebesa i zemlje – visoko je spomen Njegov i uzvišena veličina Njegova – ne posla poslanika između nas, čijeg i oca i majku poznajemo. Naš vjerovjesnik, poslanik našeg Gospodara, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da se borimo protiv vas sve dok ne budete ibadet činili samo Allahu ili davali glavarinu. Naš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je o poruci našeg Gospodara, da će onaj od nas koji bude ubijen ući u Džennet i uživanje, kakvog nikad vidio nije, a ko od nas ostane (živ) zavladat će vama.

فَمَرَّ الْمُسْلِمِينَ فَلْيَنْفِرُوا إِلَى كِسْرَى وَقَالَ بَكْرٌ وَزِيَادٌ
جَمِيعًا عَنْ جُبَيْرِ بْنِ حَيَّةٍ قَالَ فَتَدَبَّنَا عُمَرُ وَاسْتَعْمَلَ
عَلَيْنَا النُّعْمَانَ بْنَ مِقْرَنٍ حَتَّى إِذَا كُنَّا بِأَرْضِ الْعَدُوِّ
وَخَرَجَ عَلَيْنَا عَامِلٌ كِسْرَى فِي أَرْبَعِينَ أَلْفًا فَقَامَ
تَرْجُمَانٌ فَقَالَ لِيُكَلِّمْنِي رَجُلٌ مِنْكُمْ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ
سَلْ عَمَّا شِئْتَ قَالَ مَا أَنْتُمْ قَالُوا نَحْنُ أَنْاسٌ مِنَ
الْعَرَبِ كُنَّا فِي شَقَاءٍ شَدِيدٍ وَبَلَاءٍ شَدِيدٍ نَمَصُّ
الْجِلْدَ وَالنَّوَى مِنَ الْجُوعِ وَنَلْبَسُ الْوَبَرَ وَالشَّعَرَ
وَنَعْبُدُ الشَّجَرَ وَالْحَجَرَ فَبَيَّنَّا نَحْنُ كَذَلِكَ إِذْ
بَعَثَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَرَبُّ الْأَرْضِينَ تَعَالَى ذِكْرَهُ
وَجَلَّتْ عَظَمَتُهُ إِلَيْنَا نَبِيًّا مِنْ أَنْفُسِنَا نَعْرِفُ أَبَاهُ
وَأُمَّهُ فَأَمَرَنَا نَبِيُّنَا رَسُولُ رَبِّنَا ﷺ أَنْ نُقَاتِلَكُمْ حَتَّى
تَعْبُدُوا اللَّهَ وَحْدَهُ أَوْ تُؤَدُّوا الْجُزْيَةَ وَأَخْبَرَنَا نَبِيُّنَا ﷺ
عَنْ رَسُولِهِ رَبِّنَا أَنَّهُ مَنْ قُتِلَ مِنَّْا صَارَ إِلَى الْجَنَّةِ فِي
نَعِيمٍ لَمْ يَرِ مِثْلَهَا قَطُّ وَمَنْ بَقِيَ مِنَّْا مَلَكَ رِقَابَكُمْ .

¹ Hurmuzan je bio jedan od značajnih perzijskih vladara. Pod njegovom vlašću bile su oblasti: Ahvaz, Džend-i Sabur, Sus, Serek, Menazir i dr. On je bio na čelu desnog krila Rustemove vojske u Bitki na Kadisiji. Poslije poraza Perzijanaca mnogi su pobjegli, nakon čega se sklopili primirje, ali ga je on prekršio. Onda je Ebu-Musa Eš‘ari sakupio vojsku i opkolio Hurmuzana u gradu Tesetur. Kad mu je stanje postalo jako teško, on je zatražio pomilovanje od Ebu-Musaa, uz želju da ga pošalje Omeru. Ebu-Musa je udovoljio njegovom zahtjevu i uputio ga u Medinu, zajedno s petinom ratnog plijena. Nakon razgovora s Omerom, dobrovoljno je primio islam, a to je učinila i njegova porodica. Omer se poslije zbližio s njim i u gornjem slučaju ga uzeo za savjetnika u pogledu pohoda na Perziju, Isfahan i Azerbejdžan. Međutim, nakon Omerove pogibije, neki ljudi ga optužiše za saglasnot s Ebu-Lu’luom o ubijanju Omera, pa ga pogubi Omerov sin Ubejdullah (navedeno prema Anijevom komentaru).

3160. (Pošto je Mugire završio razgovor i tražio da se odmah stupi u borbu), Nu'man (mu) reče:
– Možda ti je Allah dao da prisustvuješ ovakvoj žestini zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa te to nije navelo na kajanje niti te ponizilo. Ali ja sam prisustvovao borbi zajedno s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on je imao običaj, ako ne stupi u borbu s početka dana, da sačeka dok ne zapušu vjetrovi i dođe vrijeme namaza (podne).²

KAD IMAM SKLOPI MIR S VLADAROM NEKOG NASELJA – DA LI SE TO ODNOSI I NA NJEGOVO STANOVNIŠTVO

3161. PRIČAO NAM JE Sehl b. Bekkar rekavši da mu je prenio Vuhejb od Amra b. Jahjaa, on od Abbasa Sa'idija, a ovaj od Ebu-Humejda Sa'idija, radijallahu anhu, koji je kazao:
“Krenuli smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbu na Tebuk. Vladar Ejle ploklonio je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jednu bijelu mazgu, zaogrnuo ga ogrtačem i pisao mu o njihovom primirju (da pristaje na džizju).”³

٣١٦٠. فَقَالَ النُّعْمَانُ رَبِّمَا أَشْهَدَكَ اللَّهُ مِثْلَهَا
مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يُنْذَمْكَ وَلَمْ يُجْزَكَ وَلَكِنِّي
شَهِدْتُ الْقِتَالَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا
لَمْ يُقَاتِلْ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ انْتَظَرَ حَتَّى تَهْبِ الْأَرْوَاحُ
وَتَحْضُرَ الصَّلَوَاتُ .

بَابُ إِذَا وَاْدَعَ الْإِمَامُ مَلِكَ الْقَرْيَةِ هَلْ يَكُونُ ذَلِكَ لِبَقِيَّتِهِمْ

٣١٦١. حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ بَكَّارٍ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ
عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ عَبَّاسِ السَّاعِدِيِّ عَنْ
أَبِي مُحَمَّدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ
تَبُوكَ وَأَهْدَى مَلِكُ أَيْلَةَ لِلنَّبِيِّ ﷺ بَغْلَةً بَيْضَاءَ
وَكَسَاهُ بُرْدًا وَكَتَبَ لَهُ بِبَحْرِهِمْ .

2 Dakle, Mugire je htio stupiti u borbu izjutra, odmah nakon što je završio razgovor s prevodiocem, pa ga je Nu'man upozorio da je i on prisustvovao borbi s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, i da bi trebalo da zna da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ako ne bi otpočeo s borbom odmah izjutra, onda bi čekao do poslije podne. Inače, ova bitka se dogodila devetnaeste, a po nekima dvadeset i prve godine po Hidžri. U njoj su muslimani izvojevali pobjedu, s tim što je vojskovođa Nu'man poginuo te ga je po njegovoj oporuci zamijenio Huzejfe.

U iskazu Mugire dobro je prikazano stanje Arapa u preislamsko doba njihovog siromaštva, teškog života i krivog vjerovanja. Osim toga, ova njegova izjava pokazuje koliko je on bio hrabar i rječit.

3 Islamski učenjaci su složni, kad imam sklopi mir s vladarom nekog mjesta, da se to se odnosi i na stanovništvo toga mjesta. Citirani hadis to potvrđuje, jer je vladar Ejle dao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, poklon da bi sačuvao svoju vlast, a ne može je sačuvati bez podanika.

OPORUKA U VEZI SA
ŠTIĆENICIMA ALLAHOVOG POSLANIKA,
SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

Ez-zimmetu je ugovor, a *el-illu* je rodbinstvo.¹

3162. PRIČAO NAM JE Adem b. Ebu-Ijas, njemu Šu'be, a ovome Ebu-Džemre rekavši da je čuo Džuvejrija b. Kudama Temimija, kako kaže:

“Čuo sam Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, kad smo mu rekli: “Oporuči nam, vladaru pravovjernih”, da kaže:

– Oporučujem vam Allahove štićenike, jer su to štićenici vašeg Vjerovjesnika i (od njih) je opskrba vašim porodicama (od džizje koja se od njih uzima).

ŠTA JE VJEROVJESNIK, SALLALLAHU
ALEJHI VE SELLEM, RASPARČAO OD
(ZEMLJE) BAHREJNA, A ŠTA JE OBEĆAO
OD IMETKA IZ BAHREJNA I OD DŽIZJE
I KOME SE DIJELE PLIJEN I DŽIZJA

3163. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus da mu je prenio Zuhejr od Jahjaa b. Seida, koji je kazao da je čuo Enesa, radijallahu anhu, kako je rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je ensarije da im odredi (parcele zemljišta) u Bahrejnu, ali oni rekoše:

“Ne, tako nam Allaha, dok ne odrediš isto toliko i našoj braći Kurejšijama!”

“Njima ću pridodati taj (imetak) koliko to Allah htjedne” – reče on.

Oni su mu (uporno) o tome govorili, te on reče:

– Vidjet ćete poslije mene sebičnost! Strpite se dok se ne susretnete sa mnom (na Sudnjem danu).

بَابُ الْوَصَاةِ بِأَهْلِ ذِمَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

وَالذِّمَّةُ الْعَهْدُ وَالْإِلُّ الْقَرَابَةُ .

٣١٦٢. حَدَّثَنَا آدَمُ بْنُ أَبِي إِيَاسٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو جَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ جُوَيْرِيَةَ بْنَ قَدَامَةَ التَّمِيمِيَّ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ ابْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قُلْنَا أَوْصِنَا يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ أَوْصِيكُمْ بِذِمَّةِ اللَّهِ فَإِنَّهُ ذِمَّةُ نَبِيِّكُمْ وَرِزْقُ عِيَالِكُمْ .

بَابُ مَا أَقْطَعَ النَّبِيُّ ﷺ

مِنَ الْبَحْرَيْنِ وَمَا وَعَدَ مِنْ مَالِ الْبَحْرَيْنِ
وَالْجَزْيَةِ وَلَمَنْ يُقَسِّمُ الْفَيْءَ وَالْجَزْيَةَ

٣١٦٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ الْأَنْصَارَ لِيَكْتُبَ لَهُمُ بِالْبَحْرَيْنِ فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ حَتَّى تَكْتُبَ لِإِخْوَانِنَا مِنْ قُرَيْشٍ بِمِثْلِهَا فَقَالَ ذَلِكَ لَهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ يَقُولُونَ لَهُ قَالَ فَإِنَّكُمْ سَتَرُونَ بَعْدِي أَثَرَةَ فَاصْبِرُوا حَتَّى تَلْقَوْنِي عَلَى الْحَوْضِ .

¹ Buhari je naveo Dahakov komentar na ove dvije riječi. Iako se o njihovom značenju prenosi više različitih mišljenja, on ih nije spomenuo, što znači da je prihvatio Dahhakovo mišljenje u tom pogledu. Inače, ove dvije riječi su iz 10. ajeta sure Et-Tevbe:

“Ni rodbinstvo ni sporazum, kad je vjernik u pitanju, ne poštuju, i sve granice zla prekoračuju.”

3164. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Isma'il b. Ibrahim rekavši da mu je saopćio Revh b. Kasim od Muhammeda b. Munkedira, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhum, izjavio:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mi je:

“Da nam je došao dohodak iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”

Kad je umro Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a došao dohodak iz Bahrejna, Ebu-Bekr je rekao:

– Ko je imao kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kakvo obećanje, neka mi dođe!

Tada sam mu otišao i rekao:

– Bio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da nam je došao dohodak iz Bahrejna, ja bih ti dao toliko, toliko i toliko.”

– Uzmi od njega pregršt – reče mi on – i ja zagrabi jednu pregršt.

– Prebroj to – reče mi tada, te ih ja prebrojih, kad ono pet stotina (dirhema). Tada mi je dao hiljadu i pet stotina (tri pregršti po pet stotina dirhema).

3165. Ibrahim b. Tahman je rekao prenoseći od Abdul-Aziza b. Suhejba, a on od Enesa:

– Donesen je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prihod (džizja) iz Bahrejna i on reče:

“Saspite ga u džamiju!” To je bio najveći dohodak koji je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donesen. Odjednom mu dođe Abbas i reče:

– Allahov Poslaniče, daj i meni, jer sam ja (kao zarobljenik s Bedra) otkupio sebe, a otkupio sam i Akila (sina Ebu-Talibova).

– Uzmi! – reče on.

On je grabio u svoju haljinu i počeo je podizati. Kako to nije bio u stanju sam učiniti, rekao je:

– Naredi nekom od prisutnih da mi ovo podigne.

– Ne – odgovorio je on.

– Pa podigni mi ga ti! – reče (Abbas).

– Ne – reče (Resulullah, alejhis-selam).

٣١٦٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِي لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَدْ أُعْطَيْتَكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَلَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَجَاءَ مَالُ الْبَحْرَيْنِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ مَنْ كَانَتْ لَهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عِدَّةٌ فَلْيَأْتِنِي فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ كَانَ قَالَ لِي لَوْ قَدْ جَاءَنَا مَالُ الْبَحْرَيْنِ لَأُعْطَيْتَكَ هَكَذَا وَهَكَذَا وَهَكَذَا فَقَالَ لِي اخْشُ فَخَشَوْتُ حَشِيَّةً فَقَالَ لِي عِدَّهَا فَعَدَدْتُهَا فَإِذَا هِيَ خَمْسُ مِائَةٍ فَأَعْطَانِي أَلْفًا وَخَمْسَ مِائَةٍ.

٣١٦٥. وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَنَسِ أُمِّي النَّبِيِّ ﷺ بِأَلٍ مِنَ الْبَحْرَيْنِ فَقَالَ انْثُرُوهُ فِي الْمَسْجِدِ فَكَانَ أَكْثَرَ مَالٍ أُتِيَ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذْ جَاءَهُ الْعَبَّاسُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطِنِي إِنِّي فَادَيْتُ نَفْسِي وَفَادَيْتُ عَقِيلًا قَالَ خُذْ فَحَثَا فِي ثَوْبِهِ ثُمَّ ذَهَبَ يَقْلُهُ فَلَمْ يَسْتَطِعْ فَقَالَ أُمِّرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعُهُ إِلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعُهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَتَرَّ مِنْهُ ثُمَّ ذَهَبَ يَقْلُهُ فَلَمْ يَرْفَعْهُ فَقَالَ فَمُرْ بَعْضَهُمْ يَرْفَعُهُ عَلَيَّ قَالَ لَا قَالَ فَارْفَعُهُ أَنْتَ عَلَيَّ قَالَ لَا فَتَرَّ مِنْهُ

Tada je on nešto istresao i htio da se zametne, ali nije bio u stanju da sam to digne, pa reče:

– Naredi nekom od njih da mi ovo podigne!

– Ne – reče on.

– Pa podigni mi ti! – reče (Abbas)

– Ne – odgovori on.

Potom je on opet nešto odasuo, a ostalo uprtio i otišao.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stalno ga je pratio svojim pogledom sve dok nije iščezao od nas čudeći se njegovoj pohlepi.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ustao (sa svog mjesta) sve dok taj dohodak nije bio u cijelosti razdijeljen.¹

GRIJEH ONOG KO UBIJE ŠTIĆENIKA BEZ IKAKVA ZLOČINA (BESPRAVNO)

3166. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Abdul-Vahid, a ovom Hasan b. Amr rekavši da mu je pričao Mudžahid od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Koubije šticeenika, neće osjetiti ni mirisa Dženneta, iako se njegov miris osjeća na udaljenosti od četrdeset godina (hoda).”²

ثُمَّ احْتَمَلَهُ عَلَى كَاهِلِهِ ثُمَّ انْطَلَقَ فَمَا زَالَ يُتْبِعُهُ
بَصَرُهُ حَتَّى خَفِيَ عَلَيْنَا عَجَبًا مِنْ حِرْصِهِ فَمَا قَامَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَثَمَّ مِنْهَا دِرْهَمٌ .

بَابُ إِنْهُمْ مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا بِغَيْرِ جُرْمٍ

٣١٦٦. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَمْرِو حَدَّثَنَا
مُجَاهِدٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ يَرِحْ رَائِحَةَ
الْجَنَّةِ وَإِنْ رِيحَهَا تَوَجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا .

¹ Naslov poglavlja obuhvata tri pitanja i svaki od tri hadisa, koji su spomenuti u ovom poglavlju, obrađuje po jedno od tih pitanja:

O dodjeljivanju parcela govori prvi hadis prema kojem je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, htio dodijeliti ensarijama parcele u Bahrejnu, što znači da je dodjeljivanje parcela dozvoljeno.

Što se tiče Poslanikovih obećanja o dijeljenju dohotka i džizje, o tome govori drugi hadis, a Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, obećanje je ispunio Ebu-Bekr.

Plijen i džizja se raspoređuje u iste svrhe, a prema hadisu Enesa, imamu je prepušteno da ih on dijeli prema svom nahodanju.

² U naslovu poglavlja je rečeno: Grijech onog ko ubije šticeenika bez ikakva zločina, a u navedenom hadisu se ne spominje činjenje zločina, ali se ono spominje u drugim predajama ovog hadisa, pa ga je Buhari otuda uvrstio u naslov poglavlja.

ISELJAVANJE JEVREJA S ARABIJSKOG POLUOTOKA

Omer kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zadržavam vas dok vas Allah zadržava.”

3167. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, rekavši da mu je prenio Seid Makburi od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, koji je kazao:

– Dok smo jednom bili u džamiji, iziđe Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i reče:

– Idite jevrejima!

Zaputili smo se (tamo) i kad smo stigli do kuće Midrasa, on reče:

– Primite islam – bit ćete spašeni! A znajte da zemlja pripada Allahu i Njegovom Poslaniku. Ja namjeravam da vas iselim iz ove zemlje, pa ko ima nešto od imetka (što ne može ponijeti), neka ga proda. Ako ne poslušate, znajte da zemlja pripada Allahu i Njegovom Poslaniku.³

3168. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ibn-Ujejne od Sulejmana b. Ebi-Muslima Ahvela, koji je rekao da je čuo Seida b. Džubejra, a ovaj Ibn-Abbasa radijallahu anhumu, kako kaže:

“Četvrtak, a kakav je to četvrtak!” Potom je zaplakao toliko da su mu suze nakvasile pijesak, te ga upitah:

– U četvrtak je – reče on – Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stegla njegova bolest, pa je rekao:

– Donesite mi kost od plećke da vam napišem

بَابُ إِخْرَاجِ الْيَهُودِ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ

وَقَالَ عُمَرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَقْرُكُمْ مَا أَقْرَكُمْ اللَّهُ بِهِ .

٣١٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ الْمَقْبُرِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ انْطَلِقُوا إِلَى يَهُودَ فَخَرَجْنَا حَتَّى جِئْنَا بَيْتَ الْمَدْرَسِ فَقَالَ أَسْلِمُوا تَسْلَمُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُجْلِيَكُمْ مِنْ هَذِهِ الْأَرْضِ فَمَنْ يَجِدْ مِنْكُمْ بِأَلَةٍ شَيْئًا فَلْيَبِعْهُ وَإِلَّا فَاغْلَمُوا أَنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ .

٣١٦٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي مُسْلِمٍ الْأَخْوَلِ سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ يَوْمَ الْخَمِيسِ وَمَا يَوْمُ الْخَمِيسِ ثُمَّ بَكَى حَتَّى بَلَ دَمْعُهُ الْحَصَى قُلْتُ يَا أَبَا عَبَّاسٍ مَا يَوْمُ الْخَمِيسِ قَالَ اشْتَدَّ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَجَعُهُ فَقَالَ ائْتُونِي بِكَتِفٍ أَكْتُبُ لَكُمْ كِتَابًا لَا تَضِلُّوا بَعْدَهُ أَبَدًا

³ U ovom hadisu se ne kaže o kojim jevrejima je riječ, ali se može naslutiti da su to ostaci jevreja koji su ostali u Medini nakon iseljavanja plemena Kajnuka', Kurejza i Nadire, a iseljeni su zbog prekršenja ugovora. To se desilo prije nego što je on primio islam, jer se zna da je on došao u Medinu i primio islam nakon oslobođenja Hajbera, a u ovom slučaju on je lično bio među onima koji su s Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, otišli tim jevrejima, pa je ovo dakle bilo nakon oslobođenja Hajbera, a tada su ta tri plemena, kao što je rečeno, već bila iseljena.

(oporuku), poslije čega nećete nikada zalutati!

Tada su se ashabi međusobno prepirali – a prepiranje ne dolikuje kod Vjerovjesnika – i onda su rekli:

– Šta mu je? Govori li u neznanju (tj. u bunilu)? Pokušajte razumjeti šta hoće!

– Ostavite me. Ono u čemu sam ja, bolje je od onoga čemu me vi zovete – reče on, a onda im naredi tri stvari, rekavši:

– Protjerajte idolopoklonike s Arapskog poluotoka, darujte svaku delegaciju kao što sam ih ja darivao...

A i treća je bilo neko dobro, međutim, ili ga je on prešutio, ili je rekao pa sam ja to zaboravio.

Sufjan je kazao: “Ovo su riječi Sulejmana.”

HOĆE LI SE OPROSTITI MNOGOBOŠCIMA KADA IZNEVJERE MUSLIMANE

3169. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu Lejs, rekavši da mu je prenio Seid od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Kad je oslobođen Hajber, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjena je ovca u kojoj je bio otrov, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sakupite mi sve jevreje koji su bili ovdje!”

Oni su mu sakupljeni te on reče:

– Ja ću vas nešto pitati. Hoćete li mi reći istinu?

– Da – odgovoriše oni, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im: – Ko vam je otac?

– Taj i taj – rekoše oni.

– Slagali ste – reče on – nego vam je otac taj i taj (drugi čovjek).

– Istinu si rekao – rekoše oni, a on ih (ponovo) upita:

– Hoćete li mi istinu reći o nečem drugom ako vas upitam?

– Da, Ebul-Kasime – rekoše oni – a ako bismo slagali, ti bi saznao za našu laž, kao što si je

فَتَنَازَعُوا وَلَا يَتَّبِعْنِي عِنْدَ نَبِيِّ تَنَازَعُ فَقَالُوا
مَا لَهُ أَهَجَرَ اسْتَفْهَمُوهُ فَقَالَ ذُرُونِي فَالَّذِي
أَنَا فِيهِ خَيْرٌ مِمَّا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ فَأَمَرَهُمْ بِثَلَاثٍ
قَالَ أَخْرِجُوا الْمُشْرِكِينَ مِنْ جَزِيرَةِ الْعَرَبِ
وَأَجِيزُوا الْوَفْدَ بِنَحْوِ مَا كُنْتُ أُجِيزُهُمْ وَالثَّالِثَةُ
خَيْرٌ إِمَّا أَنْ سَكَتَ عَنْهَا وَإِمَّا أَنْ قَالَهَا فَانْسَيْتَهَا
قَالَ سُفْيَانُ هَذَا مِنْ قَوْلِ سُليْمَانَ .

بَابُ إِذَا غَدَرَ الْمُشْرِكُونَ بِالْمُسْلِمِينَ هَلْ يُعْفَى عَنْهُمْ

٣١٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ
قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْقُبَيْرِيُّ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا فُتِحَتْ خَيْبَرُ
أُهِدِيَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ شَاةٌ فِيهَا سُمٌّ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ
اجْمَعُوا إِلَيَّ مَنْ كَانَ هَاهُنَا مِنْ يَهُودَ فَجُمِعُوا لَهُ
فَقَالَ إِنِّي سَأَلْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي
عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ قَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَبُوكُمْ
قَالُوا فُلَانٌ فَقَالَ كَذَبْتُمْ بَلْ أَبُوكُمْ فُلَانٌ قَالُوا
صَدَقْتَ قَالَ فَهَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي عَنْ شَيْءٍ إِنْ
سَأَلْتُ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ وَإِنْ كَذَبْنَا
عَرَفْتَ كَذِبَنَا كَمَا عَرَفْتَهُ فِي آبِنَا فَقَالَ لَهُمْ مَنْ أَهْلُ
النَّارِ قَالُوا نَكُونُ فِيهَا يَسِيرًا ثُمَّ تَخَلَّفُونَا فِيهَا فَقَالَ
النَّبِيُّ ﷺ اخْسَئُوا فِيهَا وَاللَّهِ لَا نَخْلُفُكُمْ فِيهَا أَبَدًا

prepoznao u pogledu našeg oca.

– Ko su stanovnici Džehennema?

– upita on, a oni odgovoriše:

“Mi ćemo u njemu malo biti, a zatim ćete nas vi u njemu zamijeniti.”

– Ostanite u njemu prezreni! Tako mi Allaha, nikada vas u njemu nećemo zamijeniti

– reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim upita:

– Da li ćete mi reći istinu ako vas upitam sljedeće?

– Da, Ebul-Kasime – odgovoriše oni, a on reče:

– Da li ste u ovu ovcu stavili otrov?

– Da – rekoše oni.

– Šta vas je navelo na to?

– upita on, a oni rekoše:

– Htjeli smo, ako budeš lažac, da te se riješimo, a ako budeš vjerovjesnik, to tebi neće moći naškoditi.¹

IMAMOVO PROKLINJANJE ONOG KO PREKRŠI UGOVOR

3170. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Sabit b. Jezid, a ovom Asim:

“Pitao sam Enesa, radijallahu anhu, o Kunut dovi, i on je kazao da je bila prije ruku‘a, te sam ja rekao:

‘Taj i taj tvrdi da si ti rekao da je bila poslije ruku‘a.’

‘Slagao je’ – reče on, a zatim nam reče da je

ثُمَّ قَالَ هَلْ أَنْتُمْ صَادِقِي عَنْ شَيْءٍ إِنْ سَأَلْتُكُمْ عَنْهُ فَقَالُوا نَعَمْ يَا أَبَا الْقَاسِمِ قَالَ هَلْ جَعَلْتُمْ فِي هَذِهِ الشَّاةِ سُماً قَالُوا نَعَمْ قَالَ مَا حَمَلَكُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالُوا أَرَدْنَا إِنْ كُنْتَ كَاذِبًا نَسْتَرِيحُ وَإِنْ كُنْتَ نَبِيًّا لَمْ يَضُرَّكَ .

بَابُ دُعَاءِ الْإِمَامِ عَلَى مَنْ نَكَثَ عَهْدًا

٣١٧٠. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا عَاصِمٌ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ الْقُنُوتِ قَالَ قَبْلَ الرُّكُوعِ فَقُلْتُ إِنْ فَلَانًا يَزْعُمُ أَنَّكَ قُلْتَ بَعْدَ الرُّكُوعِ فَقَالَ كَذَبَ ثُمَّ حَدَّثَنَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ

¹ U ovoj predaji hadisa ne kaže se ništa o kažnjavanju niti o praštanju jevrejki koja je pokušala otrovati Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, u nekim drugim predajama ovog hadisa kaže se da je ona ubijena, a u nekim se, opet, kaže da nije.

Kadi Ijad, nakon upoređivanja i razmatranja ovih predaja, dolazi do zaključka da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije odmah ubio jevrejku koja je pokušala da ga otruje, ali je od te otrovane ovce umro Bišr b. Berra b. Ma‘rur, pa je i ona za kaznu ubijena – zbog toga što je prouzrokovala smrt ovog ashaba.

Iz hadisa vidimo da ubistvo trovanjem ima isti tretman kao i ubistvo oružjem ili nečim drugim.

Međutim, otrov ne može usmrtniti bez Allahove dozvole, kao što nije usmrtnio Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i ovo je jedna od njegovih mudžiza, jer je on ostao živ dok je ashab koji je s njim okusio otrovanu ovcu umro od tog otrova.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio Kunut dovu poslije ruku'a samo jedan mjesec i proklinjao neke ogranke plemena Sulejm.

‘On je poslao’ – kaže (Enes) – ‘četrdeset ili sedamdeset učača’ – nije siguran (koji je od ta dva broja tačan) – ‘nekim idolopoklonicima, pa su ih ovi presreli i poubijali. A između njih i Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je mirovni ugovor, i ja ga nisam vidio da se i na koga toliko naljutio koliko na njih.’”¹

GARANTOVANJE ŽENA I NJIHOVO UZIMANJE POD ZAŠTITU

3171. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik od Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a on od Ebu-Murre, oslobođenog roba Umme-Hane, kćerke Ebu-Taliba, da je čuo Umme-Hanu, kćerku Ebu-Taliba, kako kaže:

– Godine oslobođenja Mekke otišla sam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i našla ga gdje se kupala, a njegova kćerka Fatima zastirala ga. Ja mu nazvah selam, a on upita:

“Ko je to?” “Ja sam Umme-Hana, kćerka Ebu-Talibova”, odgovorila sam, te je on rekao:

“Dobro došla, Umme-Hano.”

Pošto je završio s kupanjem, ustao je i klanjao osam rekata zaogrnut u jednom haljinčetu. (Kad se okrenuo), rekla sam mu:

– Allahov Poslaniče, sin moje majke, Alija, misli da ubije toga i toga Hubejrovića, koga sam ja već uzela pod zaštitu.

قَالَ بَعَثَ أَرْبَعِينَ أَوْ سَبْعِينَ يَشْكُ فِيهِ مِنَ الْقُرَاءِ إِلَى أَنْاسٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَعَرَضَ لَهُمْ هَؤُلَاءِ فَقَتَلُوهُمْ وَكَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ النَّبِيِّ ﷺ عَهْدٌ فَمَا رَأَيْتُهُ وَجَدَ عَلَى أَحَدٍ مَا وَجَدَ عَلَيْهِمْ .

بَابُ أَمَانِ النِّسَاءِ وَجَوَارِهِنَّ

٣١٧١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ أَبَا مَرْثَةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أُمَّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ تَقُولُ ذَهَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَامَ الْفَتْحِ فَوَجَدْتُهُ يَغْتَسِلُ وَفَاطِمَةُ ابْنَتُهُ تَسْتُرُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَنْ هَذِهِ فَقُلْتُ أَنَا أُمُّ هَانِيٍّ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ مَرْحَبًا بِأُمِّ هَانِيٍّ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ غُسْلِهِ قَامَ فَصَلَّى ثَمَانِي رَكَعَاتٍ مُلْتَحِفًا فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ زَعَمَ ابْنُ أُمِّي عَلِيٌّ أَنَّهُ قَاتِلُ رَجُلًا قَدْ أَجْرْتُهُ فَلَانُ بْنُ هُبَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتَ يَا أُمُّ هَانِيٍّ قَالَتْ أُمُّ هَانِيٍّ وَذَلِكَ ضُحَى .

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije proklinjao mušrike sve dok se nadao od njih da će napustiti nevjerovanje. Kad su od njega zatražili da prokune pleme Devs, on je zamolio Allaha da ih uputi. Međutim, proklinjao je neke ogranke plemena Sulejm kad su prekršili ugovor i pronevjerili obećanje te se on uvjerio da oni neće napustiti stranputicu u kojoj se nalaze.

– Koga si ti, Ummi-Hano, uzela pod zaštitu, uzeli smo ga i mi
– reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.
“Ovo se”, kaže Ummi-Hana,
“dogodilo u prijedopodneвно vrijeme.”²

ŠTIĆENIŠTVO I ZAŠTITA
(DATA NEMUSLIMANU) OD MUSLIMANA
JE JEDNA (PO OBAVEZNOSTI ZA SVAKOG
MUSLIMANA) I NJU MOŽE PREDUZIMATI
I NAJSLABIJI OD NJIH

3172. PRIČAO MI JE Muhammed da mu je saopćio Veki‘ od Emeša, ovaj od Ibrahima Tejmija, a on od svog oca, koji je kazao:

– Alija nam je držao govor i rekao:
“Kod nas nema nikakve knjige da je čitamo osim Allahove Knjige i onog što je u ovoj stranici (listu)” – još je rekao:

“U njoj su propisi o ranama i starosti deve, i da je Medina harem zajedno s onim što je između Ajra i ovog (Uhuda). Ko u njega unese neku vjersku novotariju, ili skloni (sakrije) u njoj onoga ko izmišlja novotariju, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje niti otkupnina. Ko se sprijatelji s onima koji nisu njegovi staratelji, čeka ga ista kazna.”

Štićeništvo (dato nemuslimanu) od muslimana je jedno (po obaveznosti za svakog muslimana), pa ko prekrši ugovor (zadnju riječ) muslimanu, i njega čeka ista kazna.

بَابُ ذِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ
وَجَوَارِهِمْ وَاحِدَةً يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ

٣١٧٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ عَنِ
الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ
خَطَبَنَا عَلِيٌّ فَقَالَ مَا عِنْدَنَا كِتَابٌ نَقْرُؤُهُ إِلَّا
كِتَابَ اللَّهِ تَعَالَى وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ فَقَالَ فِيهَا
الْجَرَاحَاتُ وَأَسْنَانُ الْإِبِلِ وَالْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ
غَيْرِ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ فِيهَا حَدَثًا أَوْ آوَى فِيهَا
مُحَدَّثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ
لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ تَوَلَّى غَيْرَ
مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ
فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ مِثْلُ ذَلِكَ .

2 Alija i Halid b. Velid htjeli su, prilikom oslobođenja Mekke, smaknuti Dža‘da b. Hubejra, jer je bio među onim pojedincima koji su pružili otpor muslimanima pri ulasku u Mekku, ali su ga uzeli pod zaštitu maćeha Ummi-Hana i Haris b. Hišam, što im je i Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, priznao. Dakle, dozvoljeno je ženi da nekog uzme u zaštitu i takvog čovjeka je zabranjeno ubiti. U ovom su složna sva četiri imama, a dokaz im je, pored ovog hadisa, i slučaj Zejnebe, kćerke Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kad je uzela u zaštitu Ebul-Asa b. Rebija.

KAD IDOLOPOKLONICI REKNU: “PROMIJENILI SMO VJERU”, A NE REKNU KAKO TREBA: “PRIMILI SMO ISLAM”

Ibn-Omer kaže: “Halid (je poslan jednom narodu da ih pozove u islam, i oni su rekli: ‘Promijenili smo vjeru’), ali je on počeo da se bori (protiv njih, misleći da to znači da su primili islam).” Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je za to i osudio ga rekavši: “Ja nemam udjela u onom što je Halid učinio.”¹

A Omer je rekao (u pogledu sporazumijevanja s nearapima): “Kad (neko) rekne: matres (perz. ne boje se), uzeo ga je u zaštitu. Allah poznaje sve jezike”, i rekao je (Hurmuzanu): “Govori, ništa ne smeta” (jer je on bio Perzijanac, pa je zamucuo).

PREKID BORBE I POMIRENJA S IDOLOPOKLONICIMA UZ MATERIJALNU I DRUGU OBAVEZU I GRIJEH ONOG KO NE ISPUNI UGOVOR

A (Allahove) riječi su: “Ako oni budu skloni miru, budi i ti sklon...”²

3173. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Bišr, a to je Ibnul-Mufeddal, ovome Jahja od Bušejra b. Jesara, a on od Sehla b. Ebi-Hasme, koji je rekao: – Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes‘ud b. Zejd su se zaputili u Hajber, s kojim je tada bio sklopljen mir, pa su se razdvojili. Muhajjisa je potom zatekao Abdullaha b. Sehla kako se valja u sopstvenoj krvi, umirući, pa ga je (kada je umro) okupao.

بَابُ إِذَا قَالُوا صَبَأْنَا وَلَمْ يُحْسِنُوا أَسْلَمْنَا

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ فَجَعَلَ خَالِدٌ يَقْتُلُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَتَبْرَأُ إِلَيْكَ مِمَّا صَنَعَ خَالِدٌ وَقَالَ عُمَرُ إِذَا قَالَ مَتَرَسٌ فَقَدْ آمَنَهُ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ الْأَلْسِنَةَ كُلَّهَا وَقَالَ تَكَلَّمْ لَا بَأْسَ .

بَابُ الْمَوَادَعَةِ وَالْمَصَالِحَةِ مَعَ الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالٍ وَغَيْرِهِ وَإِثْمٌ مَنْ لَمْ يَفِ بِالْعَهْدِ

وَقَوْلُهُ (وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) .

٣١٧٣. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا بِشْرٌ هُوَ ابْنُ الْمُفَضَّلِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ بُشَيْرِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ قَالَ انْطَلَقَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ بْنُ مَسْعُودٍ بَنِي زَيْدٍ إِلَى خَيْبَرَ وَهِيَ يَوْمَئِذٍ صُلْحٌ فَتَفَرَّقَا فَاتَى مُحَيِّصَةُ إِلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَهْلٍ

1 Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari citirao u Knjizi o bitkama, u poglavlju o oslobođenju (Mekke). Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje je osudio postupak Halida, što znači da je dovoljna izjava svakog naroda na svom jeziku. Međutim, nije ga kaznio smatrajući da Halid nije razumio njihovu izjavu.

2 Ajet u cijelosti glasi: “Ako oni budu skloni miru, budi i ti sklon i pouzdaj se u Allaha, jer On uistinu sve čuje i sve zna.” (El-Enfal, 61)

Zatim se on svratio u Medinu, a onda su Abdur-Rahman b. Sehl (brat Abdullaha), Muhajjisa i Huvejjisam, sinovi Ibn-Mes'uda, otišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Abdur-Rahman je počeo govoriti, ali (Resulullah, alejhis-selam) reče:

– Stariji, stariji (neka govori)! – A on je bio najmlađi od njih, pa zašuti, a njih dvojica ispričaše slučaj.

– Hoćete li se zakleti pa dobiti pravo nad vašim ubicom ili počinioćem (dvoumljenje nekog od prenosilaca)? – upita on, a oni odgovoriše:

– Kako ćemo se zakleti kad nismo prisustvovali niti smo vidjeli.

– Onda će jevreji (Hajbera) s pedeset (zakletvi) zbaciti sa sebe odgovornost u odnosu na vas – reče on, a oni uzvraćiše:

– Kako ćemo prihvatiti zakletve naroda koji ne vjeruje?

I Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od sebe isplati njegovu krvarinu.³

VRIJEDNOST ISPUNJENJA UGOVORA

3174. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, rekavši da mu je prenio Lejs od Junusa, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, koji ga je izvijestio da mu je Abdullah b. Abbas saopćio od Ebu-Sufjana b. Harba:

– Herakle je poslao po mene (kad sam se nalazio) u karavanu Kurejšija, koji su kao trgovci bili u Šamu, u doba kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio sklopio primirje sa Sufjanom u pogledu kurejševičkih idolopoklonika.⁴

وَهُوَ يَتَشَمَطُ فِي دَمِهِ قَتِيلًا فَدَفَنَهُ ثُمَّ قَدِمَ الْمَدِينَةَ فَانْطَلَقَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ وَمُحَيِّصَةُ وَحُويِّصَةُ ابْنَا مَسْعُودٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَذَهَبَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَتَكَلَّمُ فَقَالَ كَبْرُ كَبْرٍ وَهُوَ أَخَذْتُ الْقَوْمَ فَسَكَتَ فَتَكَلَّمَ فَقَالَ تَخْلِفُونَ وَتَسْتَحِقُّونَ قَاتِلَكُمْ أَوْ صَاحِبَكُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَخْلِفُ وَلَمْ نَشْهَدْ وَلَمْ نَرِ قَالَ فَتُبْرِيكُمْ يَهُودُ بِخَمْسِينَ فَقَالُوا كَيْفَ نَأْخُذُ أَيْمَانَ قَوْمٍ كُفَّارٍ فَعَقَلَهُ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ عِنْدِهِ .

بَابُ فَضْلِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ

٣١٧٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سُفْيَانَ بْنَ حَرْبٍ بْنُ أُمَيَّةَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هِرَقْلَ أَرْسَلَ إِلَيْهِ فِي رَكْبٍ مِنْ قُرَيْشٍ كَانُوا تِجَارًا بِالشَّامِ فِي الْمُدَّةِ الَّتِي مَادَّ فِيهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَبَا سُفْيَانَ فِي كُفَّارِ قُرَيْشٍ .

³ Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes'ud sa još nekim ashabima otišli su u Hajber, i Abdullah b. Sehl se razdvojio od njih, a kad su se oni vratili njemu, pronašli su ga mrtvog u bunaru. Ukopali su ga i vratili se u Medinu i Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, ispričali ovaj slučaj. On je odredio da se zakletvom ostvari pravo nasljednika na krvarinu ubijenog, ali su oni odbili da se zakunu, a nisu prihvatili ni zakletve jevreja. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, isplatio je krvarinu od sebe da bi riješio spor, zadovoljio rođake ubijenog i pridobio jevreje za islam.

Ovakav slučaj se zove kasama, a to je propis po kojem se pedeset ljudi iz mjesta u kojem je nađen mrtvac, za koga se ne zna ko ga je ubio, zakune da ga oni nisu ubili i da ne znaju ko ga je ubio; tako se oslobode odgovornosti.

⁴ Ovo je isječak hadisa u kojem je Herakle pitao Ebu-Sufjana o onom čemu poziva Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a pitao ga je, između ostalog, i o tome da li on ispunjava obećanja, jer je znao da ispunjenje obećanja i ugovora spada u svojstva poslanika.

DA LI ĆE SE ŠTIĆENIKU OPROSTITI KAD NEKOG OPSIHRI (OPČINI)

Ibn-Vehab kaže da mu je saopćio Junus od Ibn-Šihaba, koji je, na pitanje da li će štićenik koji nekog općini dobiti smrtnu kaznu, rekao:

“Doznao sam da je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, to učinjeno i on nije ubio onog ko je to učinio, a taj je bio sljedbenik Knjige.”

3175. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja, a ovom Hišam, rekavši da mu je prenio njegov otac od Aiše, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio općinjen tako da mu se činilo da je nešto uradio, (imao odnos sa suprugom) a on to nije uradio.¹

KOJE PREVARE SE TREBA ČUVATI

i o riječima Uzvišenog Allaha: “A ako htjednu da te prevare, pa tebi je doista dovoljan Allah...”²

3176. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Velid b. Muslim, a ovom Abdullah b. Ala' b. Zebr, rekavši da je čuo Busra b. Ubejdullaha, a on Ebu-Idrisa, koji je rekao da je čuo Avfa b. Malika, kako kaže:

– Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, prilikom pohoda na Tebuk; bio je u velikom šatoru od kože i tada mi reče:

بَابُ هَلْ يُعْفَى عَنِ الذَّمِّ إِذَا سَحَرَ

وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سُئِلَ أَعْلَى مَنْ سَحَرَ مِنْ أَهْلِ الْعَهْدِ قَتْلٌ قَالَ بَلَّغْنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ صُنِعَ لَهُ ذَلِكَ فَلَمْ يَقْتُلْ مَنْ صَنَعَهُ وَكَانَ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ .

٣١٧٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى حَدَّثَنَا هِشَامٌ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَحَرَ حَتَّى كَانَ يُحَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ صَنَعَ شَيْئًا وَلَمْ يَصْنَعْهُ .

بَابُ مَا يُخْذَرُ مِنَ الْغَدْرِ

وَقَوْلِهِ تَعَالَى (وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِنَضْرِهِ) إِلَى قَوْلِهِ (عَزِيزٌ حَكِيمٌ) .

٣١٧٦. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ ابْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ بْنِ زُبَيْرٍ قَالَ سَمِعْتُ بُسْرَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا إِدْرِيسَ قَالَ سَمِعْتُ عَوْفَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ مِنْ أَدَمٍ فَقَالَ اْعْدُدْ سِتًّا يَبْنَ

¹ Većina islamskih učenjaka smatra da ne treba ubijati štićenika koji se bavi vradžbinom nego ga treba kazniti, osim u slučaju da vradžbinom prouzrokuje smrt, kada i on zaslužuje smrtnu kaznu. Što se tiče slučaja koji se desio Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, i izjave Ibn-Šihaba da Poslanik nije kaznio počinioca, ona ne može biti dokaz, jer on nije zbog sebe nikog kažnjavao, a osim toga ta čarolija se nije mnogo odrazila na Objavu niti na njegovo tijelo. Inače, ovu izjavu Ibn-Šihaba sa senedom zabilježio je Ibn-Vehb u svom Džamii.

² Prijevod ajeta u cijelosti glasi: “A ako htjednu da te prevare, pa tebi je doista dovoljan Allah; On te podržava svojom pomoći i vjernicima.” (El-Enfal, 62)

U ovom ajetu je nagoviještena mogućnost da neprijatelj traži primirje s namjerom da iznevjeri. Muslimani će u tom slučaju biti odlučni osloniti se na Allaha, dželle šanuhu, te prihvatiti primirje, bez obzira na tu mogućnost.

– Nabroj šest (stvari) pred Sudnji dan: moju smrt, oslobađanje Jerusalema, pomor koji će vas zahvatiti poput ovčije kuge, izobilje imetka, tako da kad čovjek dobije sto dinara, i dalje će biti srdit. Zatim će se pojaviti tolika smutnja da nijedna arapska kuća neće ostati na nju imuna, a potom primirje između vas i Bizantinaca, ali će ono iznevjeriti i poći na vas sa osamdeset zastava; pod svakom zastavom dvanaest hiljada.³

KAKO SE OTKAZUJE UGOVOR ONIMA S KOJIMA JE SKLOPLJEN

Riječi Uzvišenog su: “Čim primijetiš vjerolomstvo nekog plemena, i ti njemu isto tako otkaži ugovor...”⁴

3177. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kojem je saopćio Humejd b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Hurejra rekao:

– Ebu-Bekr, radijallahu anhu, poslao me s onima koji su prvog dana Bajrama na Mini obznanili:

“Od sljedeće godine ne može obavljati hadž idolopoklonik, niti gola osoba može obilaziti oko Ka‘be. Dan velikog hadža je prvi dan Bajrama. Rečeno je: veliki (hadž) zbog toga što su ljudi govorili mali hadž (za umru).

Ebu-Bekr je te godine otkazao ugovor idolopoklonicima, pa u godini Oprosnog hadža, u kojoj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio hadž, nijedan idolopoklonik nije bio na hadžu.”⁵

يَدِي السَّاعَةِ مَوْتِي ثُمَّ فَتَحَ بَيْتَ الْمَقْدِسِ ثُمَّ مَوْتَانِ
يَأْخُذُ فِيكُمْ كَقَعَاصِ الْغَنَمِ ثُمَّ اسْتِفَاضَةُ الْمَالِ حَتَّى
يُعْطَى الرَّجُلُ مِائَةَ دِينَارٍ فَيَظُلُّ سَاخِطًا ثُمَّ فِتْنَةٌ لَا
يَبْقَى بَيْتٌ مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا دَخَلَتْهُ ثُمَّ هُدْنَةٌ تَكُونُ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ بَنِي الْأَصْفَرِ فَيَغْدِرُونَ فَيَأْتُونَكُمْ تَحْتَ
ثَمَانِينَ غَايَةً تَحْتَ كُلِّ غَايَةٍ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا .

بَابُ كَيْفَ يُنْبَذُ إِلَى أَهْلِ الْعَهْدِ

وَقَوْلِ اللَّهِ سُبْحَانَهُ (وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً
فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَى سَوَاءٍ) .

٣١٧٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ
قَالَ بَعَثَنِي أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فِيمَنْ يُؤَذِّنُ يَوْمَ
النَّحْرِ بِمَنْى لَا يَحُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكٌ وَلَا يَطُوفُ
بِالْبَيْتِ عُرْيَانٌ وَيَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ يَوْمَ النَّحْرِ وَإِنَّمَا
قِيلَ الْأَكْبَرُ مِنْ أَجْلِ قَوْلِ النَّاسِ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ
فَنَبَذَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى النَّاسِ فِي ذَلِكَ الْعَامِ فَلَمْ يَحُجَّ عَامَ
حَجَّةِ الْوَدَاعِ الَّذِي حَجَّ فِيهِ النَّبِيُّ ﷺ مُشْرِكٌ .

3 Ajni smatra da se pet od spomenutih šest stvari već dogodilo. To su: Poslanikova smrt, oslobođenje Jerusalema, pomor koji se desio prilikom kuge u Amevasu u doba Omera b. Hattaba, kad je za tri dana umrlo sedamdeset hiljada osoba. Izobilje imetka bilo je u doba Osmanovog hilafeta, a smutnja se pojavila odmah poslije Osmanove pogibije. Šesti od tih predznaka još nije došao.

4 Spomenuti ajet u cijelosti glasi: “Čim primijetiš vjerolomstvo nekog plemena, i ti njemu isto tako otkaži ugovor. Allah uistinu ne voli vjerolomnike.” (El-Enfal, 58)

5 Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju O hadžu, Knjiga I, hadis br.1622.

GRIJEH ONOG KO SKLOPI UGOVOR, A ZATIM IZNEVJERI

i o Allahovim riječima: “Oni s kojima ti ugovore sklapaš, pa oni svaki put, ne bojeći se posljedica, krše ugovor svoj.”¹

3178. PRIČAO NAM JE Kutjbe b. Seid, njemu Džerir od A‘meša, on od Abdullaha b. Murre, ovaj od Mesruka, a on opet od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhum, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

“Onaj kod koga se nađu četiri svojstva pravi je dvoličnjak: kad priča – laže, kad (što) obeća – ne ispuni, kad sklopi ugovor – iznevjeri, a kada se svađa – prelazi granicu.

Onaj kod koga se nađe samo jedno od ovih svojstava smatrat će se da ima pri sebi znak dvoličnosti sve dok ga ne napusti.”

3179. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir da mu je saopćio Sufjan od A‘meša, ovaj od Ibrahima Tejmija, a on od svoga oca, da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nismo ništa zapisali osim Kur’ana i onog što je na ovoj stranici:

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Medina je harem zajedno s onim što je između Ajra i ovoga (Uhuda). Ko u njega unese neku vjersku novotariju ili skloni onog ko izmišlja novotariju, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i cijelog svijeta. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje ni otkupnina.

A štićenstvo (dato nemuslimanu) od muslimana je jedno (po obaveznosti za svakog muslimana)

بَابُ إِثْمِ مَنْ عَاهَدَ ثُمَّ غَدَرَ

وَقَوْلِ اللَّهِ (الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ) .

٣١٧٨. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعٌ خِلَالٍ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَتْ مُنَافِقًا خَالِصًا مَنْ إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدَعَهَا .

٣١٧٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا كَتَبْنَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِلَّا الْقُرْآنَ وَمَا فِي هَذِهِ الصَّحِيفَةِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَدِينَةُ حَرَامٌ مَا بَيْنَ عَائِرٍ إِلَى كَذَا فَمَنْ أَحْدَثَ حَدَّثًا أَوْ آوَى مُحَدَّثًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ عَدْلٌ وَلَا صَرْفٌ وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ صَرْفٌ

¹ El-Enfal, 56

i njega može preduzimati i najslabiji od njih.

Ko prekrši ugovor (zadnju riječ) muslimanu, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje ni otkupnina.

Ko se sprijatelji s nekim narodom bez dozvole svojih staratelja, neka je na njega prokletstvo Allaha, meleka i svih ljudi. Od takvog neće biti primljeno ni pokajanje ni otkupnina.”

3180. Ebu-Musa kaže da mu je pričao Hašim b. Kasim, a ovom Ishak b. Seid od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Šta će biti s vama kad ne budete od poreza ubirali ni dinara ni dirhema?”

– Kako misliš da će to biti, Ebu-Hurejra? – upitam ga, a on odgovori:

– Da! Tako mi Onog u Čijoj je ruci duša Ebu-Hurejre, i to prema riječima Istinitog, kome se objavljuje samo Istina.

– A zašto će to biti? – upitaše oni, na što on reče:

– Povrijedit će se Allahova zaštita i zaštita Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa će Uzvišeni Allah učvrstiti srca štićenika i oni će odbiti da daju ono što imaju (tj. glavarinu).²

POGLAVLJE³

3181. PRIČAO NAM JE Abdan, a njemu saopćio Ebu-Hamza, rekavši da je čuo A‘meša kako kaže da je pitao Ebu-Vaila:

– Da li si prisustvovao (Bitki) na Siffinu?

– Da – odgovori on – i čuo sam Sehla b. Hunejfa

وَلَا عَدْلٌ وَمَنْ وَآلَى قَوْمًا بَغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ فَعَلَيْهِ
لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ لَا يُقْبَلُ مِنْهُ
صَرْفٌ وَلَا عَدْلٌ.

٣١٨٠. قَالَ أَبُو مُوسَى حَدَّثَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ
حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا لَمْ تَحْتَبُوا دِينَارًا
وَلَا دِرْهَمًا فَقِيلَ لَهُ وَكَيْفَ تَرَى ذَلِكَ كَانَنَا
يَا أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ إِي وَالَّذِي نَفْسُ أَبِي هُرَيْرَةَ بِيَدِهِ
عَنْ قَوْلِ الصَّادِقِ الْمُصْذُوقِ قَالُوا عَمَّ ذَاكَ قَالَ
تَنْتَهَكَ ذِمَّةَ اللَّهِ وَذِمَّةَ رَسُولِهِ ﷺ فَيَشُدُّ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ قُلُوبَ أَهْلِ الذِّمَّةِ فَيَمْنَعُونَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ.

بَاب

٣١٨١. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا أَبُو حُمْزَةَ قَالَ
سَمِعْتُ الْأَعْمَشَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا وَائِلٍ شَهِدْتَ
صِفِّينَ قَالَ نَعَمْ فَسَمِعْتُ سَهْلَ بْنَ حُنَيْفٍ

² Ebu-Musa spada u Buharijeve učitelje, ali u ovom slučaju Buhari nije upotrijebio svoj uobičajeni izraz “Pričao mi je”, pa se ne zna da li je on i ovaj hadis čuo izravno od Ebu-Musaa ili posredništvom još nekog. Međutim, ovaj hadis je zabilježio Ebu-Nu‘ajm u svom *Mustahredžu*, spojenim lancem prenosilaca.

Inače, iz hadisa se može zaključiti:

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, predskazivao je neke događaje i njihova ostvarenja predstavljaju potvrdu njegovog poslanstva;

– on je oporučio da se izvršavaju obaveze prema štićenicima i upozorio da im se ne čini nepravda, jer to vodi kršenju ugovora s njima.

³ Ovo poglavlje predstavlja nastavak prethodnog, jer u prethodnom se govorilo o kršenju ugovora, a u ovom se govori o Ugovoru na Hudejbiji kojeg su mekkanski idolopoklonici prekršili.

(kad su mu prigovorili da je neaktivan u borbi) kako je rekao:

“Nemojte se pouzdavati samo u svoja mišljenja! Ja sam se na Dan Ebu-Džendela (Ugovora na Hudejbiji) našao u takvoj situaciji da bih odbio naređenje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da sam ga ikako mogao odbiti. Mi nikada nismo stavili naše sablje na ramena zbog nekog događaja koji nam je bio težak a da nas one nisu vodile u poznatu situaciju (tj. uvijek smo imali jasan cilj) osim u ovom našem slučaju (tj. u Bitki na Sifinu).¹

3182. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Jahja b. Adem, a ovom Jezid b. Abdul-Aziz od svoga oca, kojem je prenio Habib b. Ebu-Sabit, rekavši da mu je Ebu-Vail kazao:

Bili smo na Sifinu te Sehl b. Hunejf ustade i reče:

– Ljudi! Nemojte se oslanjati (samo) na sebe!

Mi smo bili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan Hudejbije, i da smo smatrali da treba da se borimo, borili bismo se. Poslije (potpisivanja Ugovora), došao je Omer b. Hattab i rekao:

– Allahov Poslaniče, reče, nismo li mi na istini, a oni na neistini?

– Svakako – odgovori on, a (Omer) nastavi:

– Neće li naši poginuli u Džennet, a njihovi poginuli u Džehennem?

– Svakako – reče (Muhammed, alejhis-selam), a on će nato:

يَقُولُ اتَّهَمُوا رَأَيْكُمْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَلَوْ أَسْتَطِيعُ أَنْ أَرُدَّ أَمْرَ النَّبِيِّ ﷺ لَرَدَدْتُهُ وَمَا وَضَعْنَا أَسْيَافَنَا عَلَى عَوَاتِقِنَا لِأَمْرِ يُفْطِنُنَا إِلَّا أَسهَلَنَّا بِنَا إِلَى أَمْرٍ نَعْرِفُهُ غَيْرِ أَمْرِنَا هَذَا.

٣١٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَدَمَ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو وَائِلٍ قَالَ كُنَّا بِصِفِّينَ فَقَامَ سَهْلُ بْنُ حُنَيْفٍ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّهَمُوا أَنْفُسَكُمْ فَإِنَّا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ وَلَوْ نَرَى قِتَالًا لَقَاتَلْنَا فَجَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَسْنَا عَلَى الْحَقِّ وَهُمْ عَلَى الْبَاطِلِ فَقَالَ بَلَى فَقَالَ أَلَيْسَ قِتَالُنَا فِي الْجَنَّةِ وَقِتَالُهُمْ فِي النَّارِ قَالَ بَلَى قَالَ فَعَلَامَ نُعْطِي الدِّينِيَّةَ فِي دِينِنَا أَنْزَجِعَ وَلَمَّا يُحْكَمْ اللَّهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَقَالَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ

¹ Sehl b. Hunejf je učestvovao u Bitki na Sifinu na strani Alije, i kad su Alijine pristaše počele negodovati na prekid borbe i rješavanje spora između Alije i Mu'aviye pregovaranjem, Sehl ih je upozorio na situaciju u kojoj su se ashabi našli prilikom potpisivanja Ugovora na Hudejbiji. On je ovaj događaj nazvao Dan Ebu-Džendela, jer je slučaj Ebu-Džendela ashabima toga dana bio posebno težak. Naime, on je bio primio islam i došao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, kao musliman, ali je njegov otac Sehl bio predstavnik mekkanskih idolopoklonika i sklopio ugovor po kojem su oni koji prime islam i učine Hidžru morali biti vraćeni u Mekku, a prvi na koga se to odnosilo bio je njegov sin Ebu-Džendel, za koga je on insistirao da bude vraćen u Mekku, kako bi ga i dalje mučio zbog islama. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nadahnut Objavom, udovoljio je Sehlovim zahtjevima, ali je ashabima bilo veoma teško to shvatiti, a posebno ih je uvrijedilo Sehlovo zlostavljanje svog sina Ebu-Džendela, pa su tražili da se bore protiv idolopoklonika, ali je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, to odbio i njegov stav se kasnije pokazao ispravnim.

- Pa zašto onda sramotimo našu vjeru? Zar ćemo se vratiti a da Allah ne presudi između nas i njih?
- Sine Hattabov – reče on – ja sam Allahov Poslanik, i Allah me nikada neće upropastiti. Potom se Omer zaputio Ebu-Bekru i rekao mu slično onom što je rekao i Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa (Ebu-Bekr) reče:
- On je zaista Allahov Poslanik i Allah ga nikad neće upropastiti.
- Tada je objavljena sura El-Feth (Oslobođenje). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ju je Omeru do kraja, te Omer reče:
- Allahov Poslaniče, zar je ovo oslobođenje?
- Da – odgovori on.

3183. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Hatim od Hišama b. Urve, a on od svog oca, da je Esma, kćerka Ebu-Bekra, radijallahu anhu, rekla: “Došla mi je moja majka kao idolopoklonica, sa svojim ocem, u doba kad je bio na snazi ugovor kojeg su Kurejšije sklopile s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.” Ona je zatražila mišljenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: “Allahov Poslaniče, došla mi je moja majka želeći (da je materijalno pomognem). Hoću li održavati vezu s njom?” “Da”, reče on – “održavaj (rodbinsku) vezu s njom (tj. čini joj dobro).”

SKLAPANJE MIRA NA TRI DANA ILI NA ODREĐENO VRIJEME

3184. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Usman b. Hakim, njemu Šurejh b. Mesleme, a ovom Ibrahim b. Jusuf b. Ebu-Ishak, rekavši da mu je prenio njegov otac od Ebu-Ishaka, koji je rekao: “Pričao mi je Bera’, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je htio da obavi ‘umru, poslao (glasnika) Mekkelijama

وَلَنْ يُضَيِّعَنِي اللَّهُ أَبَدًا فَانْطَلَقَ عُمَرُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ وَلَنْ يُضَيِّعَهُ اللَّهُ أَبَدًا فَنَزَلَتْ سُورَةُ الْفَتْحِ فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى عُمَرَ إِلَى آخِرِهَا فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْفَتْحُ هُوَ قَالَ نَعَمْ .

٣١٨٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ قَدِمْتُ عَلَى أُمِّي وَهِيَ مُشْرِكَةٌ فِي عَهْدِ قُرَيْشٍ إِذْ عَاهَدُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَمَدَّتِهِمْ مَعَ أَبِيهَا فَاسْتَفْتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أُمِّي قَدِمَتْ عَلَيَّ وَهِيَ رَاغِبَةٌ أَفَأَصِلُهَا قَالَ نَعَمْ صِلِهَا .

بَابُ الْمَصَالِحَةِ عَلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْ وَقْتٍ مَعْلُومٍ

٣١٨٤. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَانَ بْنِ حَكِيمٍ حَدَّثَنَا شَرِيحُ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يَوْسُفَ بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ حَدَّثَنِي الْبَرَاءُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ

tražeći od njih dozvolu da uđe u Mekku. Oni su mu uvjetovali da ostane u njoj samo tri dana, da u nju uđe samo s oružjem u koricama i da nikog od njih ne poziva (u islam).”

Kaže (Bera’): “Alija b. Ebu-Talib je počeo pisati taj ugovor među njima i napisao je:

– Ovo je ono što je odlučio Muhammed, Allahov poslanik...”

– Da smo priznali da si ti Allahov Poslanik – rekoše oni – ne bismo ti se suprotstavljali i dali bismo ti riječ (vjernosti), nego napiši:

“Ovo je ono što je odlučio Muhammed, sin Abdullahov.”

– Ja sam, tako mi Allaha – reče on – Muhammed, sin Abdullahov, ali ja sam, tako mi Allaha, i Allahov poslanik!

Kaže (Bera’): “On nije pisao, pa je rekao Aliji:

Izбриši: ‘Allahov Poslanik’!

– Tako mi Allaha – reče Alija – nikada ga neću izbrisati.

– Onda mi to pokaži – reče (Resulullah, alejhis-selam), i on mu pokaza, te to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izbrisa svojom rukom.”

Pošto je ušao (u Mekku) naredne godine i prošla ta (tri) dana, došli su (idolopoklonici) Aliji i rekli:

– Reci svom drugu neka otputuje.

(Alija) je to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. On reče:

– Dobro – a zatim otputova.

لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَغْتَمِرَ أَرْسَلَ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ يَسْتَأْذِنُهُمْ
لِيَدْخُلَ مَكَّةَ فَأَشْتَرَطُوا عَلَيْهِ أَنْ لَا يُقِيمَ بِهَا إِلَّا
ثَلَاثَ لَيَالٍ وَلَا يَدْخُلَهَا إِلَّا بِجُلْبَانِ السَّلَاحِ وَلَا
يَدْعُو مِنْهُمْ أَحَدًا قَالَ فَأَخَذَ يَكْتُبُ الشَّرْطَ بَيْنَهُمْ
عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا لَوْ عَلِمْنَا أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ
لَمْ نَمْنَعَكَ وَلَبَايَعْنَاكَ وَلَكِنْ أَكْتُبْ هَذَا مَا قَاضَى
عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا وَاللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ
عَبْدِ اللَّهِ وَأَنَا وَاللَّهِ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ وَكَانَ لَا يَكْتُبُ
قَالَ فَقَالَ لِعَلِيٍّ أَمَحْ رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ عَلِيٌّ وَاللَّهِ لَا
أَمَحَاهُ أَبَدًا قَالَ فَأَرْنِيهِ قَالَ فَأَرَاهُ إِيَّاهُ فَمَحَاهُ النَّبِيُّ
بِيَدِهِ فَلَمَّا دَخَلَ وَمَضَتْ الْأَيَّامُ أَتَوْا عَلِيًّا فَقَالُوا
مُرْ صَاحِبَكَ فَلْيَرْتَحِلْ فَذَكَرَ ذَلِكَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ نَعَمْ ثُمَّ ارْتَحَلَ .

O POMIRENJU NA NEODREĐENO VRIJEME

i riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:
“Zadržavam vas dok vas zadržava Allah...”¹

BACANJE LEŠEVA IDOLOPOKLONIKA U BUNAR I NEUZIMANJE OTKUPNINE ZA NJIH

3185. PRIČAO NAM JE Abdan b. Usman rekavši da mu je saopćio njegov otac od Šu‘be, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Amra b. Mejmuna, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na sedždi, a oko njega nekoliko kurejšijskih idolopoklonika, dođe Ukbe b. Ebi-Mu‘ajt s košuljicom zaklane deve i baci je na leđa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, te on ne podiže svoju glavu dok ne dođe Fatima, radijallahu anha, uze mu je s leđa i prizva prokletstvo na onog ko je to uradio.

Tada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Allahu moj, uništi prvake Kurejšija – idolopoklonika! Allahu moj, uništi Ebu-Džehla b. Hišama, Utbu b. Rebija, Šejbu b. Rebija, Ukbu b. Ebu-Mu‘ajtu, Umejja b. Halefa ili Ubejja b. Halefa.”

Poslije sam ih vidio kako su poginuli u Bitki na Bedru i bačeni u jedan bunar, osim Umejja ili Ubejja, jer je on bio krupan čovjek, pa kad su ga vukli, zglobovi su mu se pokidali prije nego što je bio bačen u bunar.²

بَابُ الْمَوَادِعَةِ مِنْ غَيْرِ وَقْتٍ

وَقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ أَقْرَكُمْ عَلَى مَا أَقْرَكُمُ اللَّهُ بِهِ .

بَابُ طَرْحِ جَيْفِ الْمُشْرِكِينَ فِي الْبُئْرِ وَلَا يُؤْخَذُ لَهُمْ ثَمَنٌ

٣١٨٥. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ بْنُ عُثْمَانَ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ شُعْبَةَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَاجِدٌ وَحَوْلَهُ نَاسٌ مِنْ قُرَيْشٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ إِذْ جَاءَ عُقْبَةُ بْنُ أَبِي مُعَيْطٍ بِسَلَى جَزُورٍ فَقَذَفَهُ عَلَى ظَهْرِ النَّبِيِّ ﷺ فَلَمْ يَرْفَعْ رَأْسَهُ حَتَّى جَاءَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ فَأَخَذَتْ مِنْ ظَهْرِهِ وَدَعَتْ عَلَى مَنْ صَنَعَ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ الْمَلَأَ مِنْ قُرَيْشٍ اللَّهُمَّ عَلَيْكَ أَبَا جَهْلَ بْنَ هِشَامٍ وَعُتْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَشَيْبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ وَعُقْبَةَ بْنَ أَبِي مُعَيْطٍ وَأُمَيَّةَ بْنَ خَلْفٍ أَوْ أَبِي بَنْ خَلْفٍ فَلَقَدْ رَأَيْتُهُمْ قُتِلُوا يَوْمَ بَدْرٍ فَأَلْقَوْا فِي بُئْرِ غَيْرِ أُمَيَّةٍ أَوْ أَبِي فَإِنَّهُ كَانَ رَجُلًا ضَخْمًا فَلَمَّا جَرُّوهُ تَقَطَّعَتْ أَوْصَالُهُ قَبْلَ أَنْ يُلْقَى فِي الْبُئْرِ .

¹ Ovo je dio hadisa navedenog u poglavlju *O poljoprivredi* (vidi hadis br. 2338). Inače, ulema smatra da pomirenje ne mora biti ograničeno vremenom, nego se to reguliše prema potrebama i okolnostima.

² Ovaj hadis je objašnjen u poglavlju *O abdestu*, Knjiga I, hadis br. 240.

GRIJEH ONOG KO IZNEVJERI POŠTENOG ILI NEPOŠTENOG

3186, 3187. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu‘be od Sulejmana A‘meša, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha, i (Šu‘be) od Sabita, a on od Enesa, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svaki vjerolomnik će na Sudnjem danu imati zastavu...”

Jedan od dvojice (prenosilaca) veli: “Bit će podignuta...”, a drugi kaže: “Vidjet će se, na Sudnjem danu će se po njoj prepoznavati.”

3188. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad od Ejjuba, on od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Svaki vjerolomnik će imati zastavu koja će biti podignuta (prema težini) njegova vjerolomstva.”¹

3189. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah da mu je pričao Džerir od Mensura, on od Mudžahida, ovaj od Tavusa, a on opet od Ibni-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan oslobođenja Mekke rekao je:

“Nema više seljenja (iz Mekke), nego ima odlučna borba i iskrena namjera. Kad god budete pozvani na vojni pohod, odazovite se!”

I rekao je na dan oslobođenja Mekke: “Ovaj grad Allah je učinio uistinu svetim još na Dan stvaranja nebesa i zemlje. On je svet Allahovom svetošću do Sudnjeg dana. U njemu prije mene nije bilo

بَابُ إِثْمِ الْغَادِرِ لِلْبَرِّ وَالْفَاجِرِ

٣١٨٦-٣١٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ وَعَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَحَدُهُمَا يُنْصَبُ وَقَالَ الْآخَرُ يُرَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُعْرَفُ بِهِ .

٣١٨٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لِكُلِّ غَادِرٍ لَوَاءٌ يُنْصَبُ بِغَدْرَتِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

٣١٨٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ لَا هِجْرَةَ وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ وَإِذَا اسْتَنْفَرْتُمْ فَاَنْفِرُوا وَقَالَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ إِنَّ هَذَا الْبَلَدَ حَرَّمَهُ اللَّهُ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِنَّهُ لَمْ يَحِلَّ الْقِتَالُ فِيهِ

¹ Zastava vjerolomstva je, ustvari, znak po kojem će vjerolomnik biti raspoznavan na Sudnjem danu, jer zastava inače predstavlja znak raspoznavanja. Iz ova dva hadisa vidi se stroga zabrana pronevjere u odnosu na svakog kome je nešto povjereno.

dozvoljeno nikome voditi borbu, a nije ni meni bila dozvoljena nego samo jedan časak dana. Ovaj grad je častan Allahovom čašću sve do Sudnjeg dana. Trnje u njemu ne siječe se, njegov lov ne rastjeruje se, u njemu nađeni izgubljen tuđi predmet uzima samo onaj koji će ga obznaniti, a trava (zelenilo) u njemu ne čupa se.”

– Osim izhira (rogozine), Allahov Poslaniče – primijetio je Abbas jer je on (potreban) za njihove kovače i njihove kuće.

– Osim izhira – rekao je on.²

لَا أَحَدٌ قَبْلِي وَلَمْ يَحِلَّ لِي إِلَّا سَاعَةٌ مِنْ نَهَارٍ
فَهُوَ حَرَامٌ بِحُرْمَةِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا يُعْصَدُ
شَوْكُهُ وَلَا يُنْفَرُ صَيْدُهُ وَلَا يَلْتَقِطُ لُقْطَتُهُ إِلَّا
مَنْ عَرَفَهَا وَلَا يُخْتَلَى خَلَاهُ فَقَالَ الْعَبَّاسُ يَا
رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا الْإِذْخِرَ فَإِنَّهُ لَقَيْنِهِمْ وَلِيُوتِيَهُمْ
قَالَ إِلَّا الْإِذْخِرَ .

² Ovaj hadis nije direktno vezan za naslov poglavlja. Ibn-Hadžer smatra da bi povod njegovog citiranja na ovom mjestu mogao biti pronevjera Kurejšija i kršenje Ugovora na Hudejbiji, čija je posljedica bila oslobođenje Mekke. Inače, hadis je citiran i objašnjen u poglavlju *O hadžu*, Knjiga I, hadis br. 1349.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ بَدَأِ الْخَلْقِ

POČETAK STVARANJA

ŠTA SE PRENOSI U VEZI S RIJEČIMA
UZVIŠENOG ALLAHA: “ON JE TAJ KOJI
IZ NIČEGA STVARA I ON ĆE TO PONOVO
UČINITI, TO JE NJEMU LAHKO”¹

Rebi‘ b. Husejm i Hasan (Basri) su rekli: “Njemu je sve lahko.”²

Oblik *hejnun* i *hejjinun* (lahko) isti je kao i oblici *lejnu* i *lejjinun* (blag), *mejtun* i *mejkitun* (mrtav) i *dajkun* i *dajjikun* (tijesan).

Efeajina znači: Pa zar smo malaksali prilikom vašeg stvaranja?³

Lugub je umor.⁴

Etvaren (postepeno) znači: taj period i onaj period (sjeme, ugrušak itd.). Prešao je svoj *tavr* znači da je prekoračio svoju vrijednost.⁵

بَاب مَا جَاءَ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ)

قَالَ الرَّبِيعُ بْنُ خُثَيْمٍ وَالْحَسَنُ كُلُّ عَلَيْهِ هَيِّنٌ
هَيِّنٌ وَهَيِّنٌ مِثْلُ لَيْنٍ وَلَيْنٍ وَمَيِّتٍ وَمَيِّتٍ وَضَيْقٍ
وَضَيْقٍ (أَفْعَيْنَا) أَفَاعِيَا عَلَيْنَا حِينَ أَنْشَأَكُمْ
وَأَنْشَأَ خَلْقَكُمْ لُغُوبٌ النَّصَبُ (أَطْوَارًا) طَوْرًا
كَذَا وَطَوْرًا كَذَا عَدَا طَوْرُهُ أَيَّ قَدْرُهُ .

- 1 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “On je taj koji iz ničega stvara i On će to ponovo učiniti, to je Njemu lahko; On je Uzvišen i na nebesima i na zemlji; On je Silan i Mudar.” (El-Rum, 27)
- 2 Ovo je komentar dvojice tabiina za riječ *ehvenu* (lahko), koja je u prethodnom ajetu spomenuta u obliku superlativa (najlakše). Međutim, Allahu je sve lahko, kao što su rekli ova dvojica tabiina. Ponovno proživljenje je lakše od prvobitnog stvaranja iz ničega, kad bi se to mjerilo ljudskim mogućnostima, ali u odnosu na Allaha, dželle šanuhu, to je sve lahko.
- 3 Buhari ovim aludira na jedan drugi ajet iz kojeg se vidi da je Allahu sve lahko, a prijevod tog ajeta glasi: “Pa zar smo prilikom prvog stvaranja malaksali?” “Ne, ali oni u ponovno stvaranje sumnjaju.” (Kaf, 15)
- 4 I ova riječ je spomenuta s istim ciljem, a nalazi se u ajetu: “Mi smo stvorili nebesa i zemlju i ono što je između njih – za šest dana i nije Nas ophrvao nikakav umor.” (Kaf: 38)
- 5 Ovim se ukazuje na postepeno stvaranje čovjeka i aludira na ajet: “On vas postepeno stvara.” (Nuh: 14)

3190. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir da mu je saopćio Sufjan od Džami'a b. Šeddada, on od Safvana b. Muhriza, a ovaj od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, koji je rekao: "Došla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, grupa ljudi iz plemena Benu-Temim, te je on rekao:

- Potomci Temimovi, radujte se!
- Već si nas obradovao, pa daj nam – rekoše oni,¹ a njegovo lice se izmijeni (zbog žalosti za njima ili nemogućnosti da im da).

Potom su mu došli Jemenci te on reče:

- Stanovnici Jemena, primite vi radosnu vijest kad je nisu primili potomci Temimovi.
- Primamo je – rekoše oni.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo pričati o početku stvaranja i Aršu, ali neko dođe i reče:

- Imrane, pobjegla ti je deva!
- Kamo sreće da nisam ustao!"

3191. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu pričao njegov otac, a ovom A'meš, kojem je prenio Džami' b. Šeddad, da mu je pričao Safvan b. Muhriz od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, koji je rekao: "Ušao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a svoju devu sam bio privezao za vrata, kad mu dođoše neki ljudi iz Benu-Temima te on reče:

- Potomci Temimovi, primite radosnu vijest!
- Već si nas obradovao, pa daj nam – rekoše oni dva puta.

Potom su ušli neki ljudi iz Jemena (Eš'arije) te on reče:

- Primite radosnu vijest, o Jemenci, kad je nisu primili potomci Temimovi!
- Već smo primili, Allahov Poslaniče – rekoše oni i nastaviše:
- Došli smo ti da te pitamo o ovoj stvari (tj. postanku svijeta).

٣١٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ نَفَرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ يَا بَنِي تَمِيمٍ أَبَشِّرُوا قَالُوا بَشَّرْتَنَا فَأَعْطَيْنَا فَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَجَاءَهُ أَهْلُ الْيَمَنِ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْيَمَنِ اقْبُلُوا الْبُشْرَى إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَبَلْنَا فَأَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ يُحَدِّثُ بَدْءَ الْخَلْقِ وَالْعَرْشِ فَجَاءَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا عِمْرَانُ رَاحِلَتُكَ تَفَلَّتَتْ لَيْتَنِي لَمْ أَقُمْ .

٣١٩١. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا جَامِعُ بْنُ شَدَّادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ مُحْرِزٍ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَعَقَلْتُ نَاقَتِي بِالْبَابِ فَاتَاهُ نَاسٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ اقْبُلُوا الْبُشْرَى يَا بَنِي تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ بَشَّرْتَنَا فَأَعْطَيْنَا مَرَّتَيْنِ ثُمَّ دَخَلَ عَلَيْهِ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ فَقَالَ اقْبُلُوا الْبُشْرَى يَا أَهْلَ الْيَمَنِ إِذْ لَمْ يَقْبَلْهَا بَنُو تَمِيمٍ قَالُوا قَدْ قَبَلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالُوا جِئْنَاكَ نَسْأَلُكَ عَنْ هَذَا الْأَمْرِ قَالَ كَانَ اللَّهُ وَلَمْ يَكُنْ شَيْءٌ غَيْرُهُ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ وَكَتَبَ فِي الذِّكْرِ كُلِّ شَيْءٍ

¹ Ovakav grub odgovor dao je Akre' b. Habis, koji je u sebi imao tragove pustinjske surovosti, a inače je spadao u onu kategoriju ljudi kojima je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, davao imetak da bi pridobio njihova srca za islam.

– Allah je postojao, a ništa drugo osim Njega nije bilo – reče on – a Njegov Arš je bio na vodi (nakon stvaranja vode i Arša). U Levhi-mahfuzu je sve zapisano, i stvorio je nebesa i zemlju.
– Otišla ti je deva, Ibnul-Husajne, povika neko, i ja istrčah, kad li se ono fatamorgana već ukazala iza nje. A tako mi Allaha, draže bi mi bilo da sam je ostavio (i poslušao ovaj hadis do kraja).²

3192. Isa prenosi od Rekabe, on od Kajsa b. Muslima, a ovaj od Tarika b. Šihaba, koji je izjavio da je čuo Omera, radijallahu anhu, kako kaže:
– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je među nama (popeo se na minber) i izvijestio nas o početku stvaranja (rekavši sve što je bilo i što će biti) sve dok stanovnici Dženneta ne uđu na svoja mjesta, a stanovnici Džehennema na svoja mjesta. To je zapamtio onaj ko je zapamtio, a zaboravio onaj ko je zaboravio.³

3193. PRIČAO MI JE Abdullah b. Ebu-Šejbe od Ebu-Ahmeda, on od Sufjana, ovaj od Ebu-Zinada, a on od A‘redža, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Uzvišeni Allah kaže:
– Čovjek se pogrdno izrazio o Meni, a nije trebalo da se o Meni pogrdno izražava, i pripisao Mi laž, a nije imao na to pravo. Što se tiče njegovog pogrdnog izražavanja, to su njegove riječi da Ja imam dijete, a što se tiče njegovog pripisivanja laži, to su njegove riječi: “Neće me proživjeti kao što me je prvi put stvorio.”⁴

وَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فَنَادَى مُنَادٍ ذَهَبَتْ نَاقَتُكَ يَا ابْنَ الْخُصَيْنِ فَانْطَلَقْتُ فَإِذَا هِيَ يَقْطَعُ دُونَهَا السَّرَابُ فَوَاللَّهِ لَوَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ تَرَكْتُهَا .

٣١٩٢. وَرَوَى عِيسَى عَنْ رَقِيبَةَ عَنْ قَيْسِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَامَ فِينَا النَّبِيُّ ﷺ مَقَامًا فَأَخْبَرَنَا عَنْ بَدْءِ الْخَلْقِ حَتَّى دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ مَنَازِلَهُمْ وَأَهْلُ النَّارِ مَنَازِلَهُمْ حَفِظَ ذَلِكَ مَنْ حَفِظَهُ وَنَسِيَ مَنْ نَسِيَهُ .

٣١٩٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرَاهُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَشْتُمْنِي ابْنُ آدَمَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَنْ يَشْتُمْنِي وَيَكْذِبُنِي وَمَا يَنْبَغِي لَهُ أَمَّا شَتْمُهُ فَقَوْلُهُ إِنَّ لِي وَلَدًا وَأَمَّا تَكْذِيبُهُ فَقَوْلُهُ لَيْسَ يُعِيدُنِي كَمَا بَدَأَنِي .

2 Ovo je nešto opširnija verzija istog hadisa prema kojem su prvo stvoreni voda i Arš, a zatim nebesa i zemlja. Ahmed i Tirmizi prenose hadis u kojem se kaže da je voda stvorena prije Arša, a oni također prenose hadis u kojem se kaže: “Prvo što je Allah stvorio je pero, a zatim je rekao: ‘Piši’ i ono je zapisalo sve što će se dogoditi do Sudnjeg dana.” Dakle, kad je stvoreno pero, naredeno mu je da piše šta će biti poslije stvoreno.

3 Ovaj slučaj je objašnjen hadisom kojeg prenose Muslim i Ahmed od Ebu-Zejda el-Ensarije koji je rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s nama je klanjao sabah-namaz, a onda se popeo na minber i držao nam govor dok nije došlo podnevsko vrijeme. Zatim je sišao i s nama klanjao podne, a potom se popeo na minber i držao nam govor, onda je klanjao ikindiju (i govorio) dok nije sunce zašlo. Pričao nam je i o onom što je bilo i onom što će biti.”

4 Ovo je hadisi-kudsi, što znači da su riječi hadisa Allahove, dželle šanuhu.

3194. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, a njemu prenio Mugire b. Abdur-Rahman Kureši od Ebu-Zinada, on od A'aredža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada je Allah odredio stvaranje zapisao je u svojoj Knjizi (Levhi-mahfuzu), a ona je kod Njega iznad Arša: “Moja milost je nadvladala Moju srdžbu.”¹

ŠTA JE DOŠLO U VEZI SA SEDAM ZEMALJA

i o riječima Uzvišenog Allaha: “Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio; Njegovo naređenje na sve se njih odnosi, a nek znate da je Allah kadar sve, i da Allah znanjem svojim sve obuhvata!”² “Tako mi svoda uzdignutog”, tj: Tako mi neba.³ Semkeha je njegov svod u kojem se nalaze živa bića.⁴ *El-hubuk* je uravnoteženost i ljepota tog svoda.⁵ *Ve ezinet*: čula je i poslušala.⁶ *Ve elkat*: izbaci mrtve koji su u njoj i oslobodi se njih.⁷ *Tahaha*: učinio je ravnom.⁸ *Es-sahiretu*: lice zemlje na kojem su živa bića, ona koja spavaju i ona koja su budna.⁹

٣١٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمَّا قَضَى اللَّهُ الْخَلْقَ كَتَبَ فِي كِتَابِهِ فَهُوَ عِنْدَهُ فَوْقَ الْعَرْشِ إِنَّ رَحْمَتِي غَلَبَتْ غَضَبِي .

بَاب مَا جَاءَ فِي سَبْعِ أَرْضِينَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا) (وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ) السَّمَاءُ (سَمَكُهَا) بِنَاءُهَا الْحُبُكُ اسْتَوَاؤُهَا وَحُسْنُهَا (وَأَذْنَتْ) سَمِعَتْ وَأَطَاعَتْ (وَأَلْقَتْ) أَخْرَجَتْ مَا فِيهَا مِنَ الْمَوْتَى وَتَحَلَّتْ عَنْهُمْ (طَحَاها) دَحَاها (بِالسَّاهِرَةِ) وَجْهُ الْأَرْضِ كَانَ فِيهَا الْحَيَوَانُ نَوْمُهُمْ وَسَهَرُهُمْ .

- 1 U pogledu odnosa milosti i srdžbe Et-Tajjiba kaže: “U prvenstvu milosti je znak da stvorenja imaju udio u njoj veći od udjela u srdžbi. Milost ih sustiže i bez zasluga, a srdžba ih sustiže samo po zaslugi. Milost obuhvata osobu još dok je u utrobi majke, pa dok je dojenče, zatim dijete i dječak, prije nego što išta od ibadeta uradi, a srdžba ga stiže tek nakon njegovog grijeha.”
- 2 Ovo je posljednji ajet sure Et-Talak i jedini kur'anski ajet koji govori o sedam zemalja, ali kao što se vidi ne kaže se izravno sedam zemalja, nego se kaže: “Allah je sedam nebesa i isto toliko zemalja stvorio.” U smislu ovog ajeta, Ahmed i Tirmizi prenose od Ebu-Hurejre da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Između svakog neba je pet stotina godina, a i svod svakog neba je toliki. Između svake zemlje je pet stotina godina.”
- 3 “Tako mi svoda uzdignutog.” (Et-Tur, 15) Ibn-Ebi-Hatim je zabilježio od Mudžahida da to znači “Tako mi neba.”
- 4 Ovaj termin je uzet iz ajeta: “Svod njegov je visoko digao i usavršio” (En-Nazi'at: 28), a Buhari je za komentar ove riječi odabrao mišljenje Ibn-Abbasa, koje je također zabilježio Ibn-Ebu-Hatim.
- 5 Ovo je isto tako komentar Ibn-Abbasa za riječ hubuk iz ajeta: “Tako mi neba punog zvjezdanih puteva.” (Ez-Zarijat: 7)
- 6 I ovo je komentar Ibn-Abbasa za riječ ezinet u ajetu: “I poslušaj svoga Gospodara, a ona će to dužna biti.” (El-Inšikak: 2)
- 7 To je komentar sljedećih ajeta: “I kad se Zemlja rastegne i izbaci ono što je u njoj i potpuno se isprazni.” (El-Inšikak: 3,4)
- 8 Ovo je Mudžahidov komentar riječi tahaha iz ajeta: “Tako mi Zemlje i Onog koji je ravnom učini.” (Eš-Šems, 6)
- 9 To je komentar Ikrimov za ajet: “I evo njih na Zemlji.” (En-Nazi'at: 14) Kao što se vidi, Buhari je ovdje naveo

3195. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu saopćio Ibn-Ulejje od Alija b. Mubareka, kome je pričao Jahja b. Ebu-Kesir od Muhammeda b. Ibrahima b. Harisa, a ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, koji je imao spor s nekim ljudima u pogledu zemlje, došao Aiši i spomenuo joj to, a ona rekla:

– Ebu-Seleme, kloni se zemlje, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko nepravедno uzme koliko pedalj (zemlje), ona će mu se objesiti na vrat od svih sedam zemalja.”

3196. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njega izvijestio Abdullah od Musaa b. Ukbe, ovaj od Salima, a on od svog oca, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko uzme dio tuđe zemlje na koji nije imao pravo, propast će s njom na Sudnjem danu kroz svih sedam zemalja.”

3197. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Abdul-Vehab, a ovom Ejjub od Muhammeda b. Sirina, on od Ibn-Ebi-Bekra, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vrijeme se vratilo na oblik koji je imalo onog dana kad je Allah stvorio nebesa i zemlju. Godina ima dvanaest mjeseci, od kojih su četiri sveta, tri uzastopna: zul-ka‘de, zul-hidždže i muharrem, te redžeb (plema) Mudara, koji je između džumade i ša‘bana.”¹⁰

٣١٩٥. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُثَيْمٍ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْمُبَارَكِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَكَانَتْ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَنَسٍ خُصُومَةٌ فِي أَرْضٍ فَدَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَذَكَرَ لَهَا ذَلِكَ فَقَالَتْ يَا أَبَا سَلَمَةَ اجْتَنِبِ الْأَرْضَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ ظَلَمَ قِيدَ شِبْرٍ طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ .

٣١٩٦. حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَخَذَ شَيْئًا مِنَ الْأَرْضِ بِغَيْرِ حَقِّهِ خُسِفَ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ .

٣١٩٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ ابْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الزَّمَانُ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ثَلَاثَةٌ مُتَوَالِيَاتٌ ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمُ وَرَجَبُ مُضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ .

i objasnio nekoliko termina koji se nalaze u ajetima koji govore o Zemlji, što predstavlja uvod u poglavlje o sedam zemalja.

10 Mjesec redžeb je ovdje pripisan plemenu Mudar, jer je ono čuvalo njegovu svetost više nego ostali Arapi iako su ga svi Arapi smatrali svetima i iako su poštovali njegovu svetost.

Vrijeme se vratilo – znači da se vrijeme vratilo u pogledu podjele na godine i mjesece u prvobitno stanje u kojem ga je Allah stvorio. Naime, Arapi su odgađali mjesec muharrem do safera kako bi mogli u njemu ratovati. Radili su to svake druge godine, pa se muharrem tako premještao od mjeseca do mjeseca dok nije obišao svih dvanaest mjeseci, i one godine kad je ovaj hadis izgovoren mjesec muharrem se vratio na svoje prvobitno mjesto.

3198. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma'il, njemu Ebu-Usame od Hišama, on od svog oca, a ovaj od Seida b. Zejda b. Amra b. Nufejla, da ga je Erva kod Mervana optužila za posjed koji je, po njenom mišljenju, on okrnjio, te je Seid rekao: "Zar da ja okrnjim nešto od njenog posjeda, a ja svjedočim da sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

"Ko nepravедno uzme pedalj (tuđe) zemlje, ona će mu se na Sudnjem danu objesiti na vrat od svih sedam zemalja."¹

Ibn-Ebu-Zinad je prenio od Hišama, a ovaj od svog oca, koji je kazao da mu je Seid b. Zejd rekao: "Ušao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem..."²

O ZVIJEZDAMA

Katade u vezi s ajetom: "Mi smo vama najbliže nebo sjajnim zvijezdama ukrasili" kaže: "Ove zvijezde je Allah stvorio radi tri (stvari): učinio ih je nebeskim ukrasom, da vatra iz njih pogada šejtane i da budu znakovi po kojima će se ljudi orijentisati. Ko u vezi s njima rekne nešto drugo, taj je pogriješio, upropastio svoju šansu i preuzeo na sebe ono što ne zna."³

٣١٩٨. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ ابْنِ عَمْرِو بْنِ نُفَيْلٍ أَنَّهُ خَاصَمْتُهُ أَرْوَى فِي حَقِّ زَعَمْتُ أَنَّهُ انْتَقَصَهُ لَهَا إِلَى مَرْوَانَ فَقَالَ سَعِيدٌ أَنَا أَنْتَقِصُ مِنْ حَقِّهَا شَيْئًا أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَخَذَ شِبْرًا مِنَ الْأَرْضِ ظُلْمًا فَإِنَّهُ يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ قَالَ ابْنُ أَبِي الزِّنَادِ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ لِي سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ دَخَلْتُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ .

بَاب فِي النُّجُومِ

وَقَالَ قَتَادَةُ (وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ) خَلَقَ هَذِهِ النُّجُومَ لِثَلَاثٍ جَعَلَهَا زِينَةً لِلسَّمَاءِ وَرُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَعَلَامَاتٍ يُهْتَدَى بِهَا فَمَنْ تَأَوَّلَ فِيهَا بِغَيْرِ ذَلِكَ أَخْطَأَ وَأَضَاعَ نَصِيئَهُ وَتَكَلَّفَ مَا لَا عِلْمَ لَهُ بِهِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ

- 1 Seid b. Zejd je jedan od Ašere-i mubešere, deseterice obradovanih Džennetom. Njega je Erva bint Uvej optužila kod Mervana b. Hakema, namjesnika Medine, da je on prisvojio dio njene zemlje. Seid je to negirao upozorivši prisustne da je on čuo od Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, kakva kazna čeka onog ko prisvoji i najmanji dio tuđe zemlje. No i pored toga, on joj je poklonio sporni dio uzviknuvši: "Allahu, ako ona laže, oslijepi je i učini da joj kabur bude u njenoj kući." Allah je dao da se obistini Seidova tvrdnja time što je učinio da Erva oslijepi pred smrt i da poslije toga padne u svoj bunar i tako umre. Prenosi se također da je na spomenutu zemlju naišla bujica i skinula s nje nanose te su se pokazale granične oznake na osnovu kojih se vidjelo da Seid nije bio ništa prisvojio od nje. Seid je otišao Mervanu i doveo ga s nekolicinom ljudi da se uvjere da je on bio u pravu i da nije ničije ništa prisvajao.
- 2 Ovaj drugi sened hadisa Buhari je naveo s ciljem da dokaže da je Urve lično čuo ovaj hadis od Seida b. Zejda.
- 3 Spomenuti ajet u cijelosti glasi: "Mi smo vama najbliže nebo sjajnim zvijezdama ukrasili i učinili da vatra iz njih pogada šejtane, za koje smo patnju u ognju pripemili." (El-Mulk: 5) Inače, komentar ovog ajeta od Katade je zabilježio Abd b. Humejd, a u nastavku tog komentara se kaže: "Neki ljudi koji ne poznaju Allahovu odredbu izmislili su vraćanje na osnovu zvijezda: Ko zasađi u toj i toj zvijezdi bit će tako, a ko putuje u toj i toj zvijezdi bit će tako. Međutim, u svakoj zvijezdi se rodi i visoki i niski, i crveni i bijeli, i lijepi i ružni a te zvijezde, životinje i ptice ne znaju ništa od ove tajne."

Ibn-Abbas je rekao: “*Hešimen* je izmijenjen, *el-ebbu* je ono što jede stoka, *el-enam* su stvorenja, *berzah* je brana”⁴

A Mudžahid je kazao: *Elfafen* znači – isprepleten, *el-gulbu* – isprepleten, *firašen* – postelja, poput Njegovih riječi: “A na Zemlji ćete boraviti”, *nekida*: malo.”⁵

ZNAČENJE AJETA “SUNCE I MJESEC UTVRĐENIM PUTANJAMA PLOVE”⁶

Mudžahid kaže: “To je kao kruženje mlina”, dok neki drugi kažu da to znači – “Sračunato i u fazama koje ne prekoraču.” *Husban* je množina od *hisaba* – računanje, kao što je *šihab* – plamen i *šuhban* – plamenovi. *Duhaha* znači – njegovo svjetlo.⁷ *En tudrikel-kamere* znači – svjetlo jednog od njih ne prkriva svjetlo drugog, niti im to treba. *Sabikun-nehar*: njih dvoje se brzo prate.⁸ *Neslehu* znači: vadimo jedno od njih iz drugoga i činimo da se svako od njih kreće.⁹ *Vahijetun*: labavo, njegova labavost je njegova napuklina.¹⁰

Erdžauha: njegovi krajevi, ono što se ne rascijepi

(هَشِيمًا) مُتَغَيِّرًا وَالْأَبُّ مَا يَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالْأَنَامُ الْخَلْقُ (بَرَزَخُ) حَاجِبٌ وَقَالَ مُجَاهِدٌ (أَلْفَافًا) مُلْتَفَّةً وَالْغُلْبُ الْمُلْتَفَّةُ (فِرَاشًا) مِهَادًا كَقَوْلِهِ (وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ) (نَكِدًا) قَلِيلًا.

بَابُ صِفَةِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ (بِحُسْبَانٍ)

قَالَ مُجَاهِدٌ كَحُسْبَانِ الرَّحَى وَقَالَ غَيْرُهُ بِحِسَابٍ وَمَنَازِلَ لَا يَعْدُوَانَهَا حُسْبَانُ جَمَاعَةٍ حِسَابٍ مِثْلُ شِهَابٍ وَشُهَبَانٍ (ضَحَاها) ضَوْءُهَا (أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ) لَا يَسْتُرُ ضَوْءُ أَحَدِهِمَا ضَوْءَ الْآخَرِ وَلَا يَنْبَغِي لَهَا ذَلِكَ (سَابِقُ النَّهَارِ) يَتَطَالَبَانِ حَيْثُيْنِ (نَسْلَخُ) نُخْرِجُ أَحَدَهُمَا مِنَ الْآخَرِ وَنُجْرِي كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا (وَاهِيَةً) وَهِيَّهَا تَشَقُّقُهَا (أَرْجَائِهَا) مَا لَمْ يَنْشَقَّ مِنْهَا فَهُمْ عَلَى حَافَتَيْهَا

4 Buhari u ovom poglavlju nije naveo nijedan hadis, ali je naveo komentar na neke riječi koje se nalaze u sljedećim ajetima: “Navedi im kao primjer da je život na ovom svijetu kao bilje, koje i poslije natapanja vodom, koju Mi s neba spuštamo, postaje postepeno suho i vjetrovi ga raznesu. A Allah sve može” (El-Kehf, 45), “i voće i pića.” (Abese, 31) “A zemlju je za stvorenja razasuo.” (Er-Rahman, 10) “Između njih je pregrada i oni se ne miješaju.” (Er-Rahman, 20)

5 Osim Ibn-Abbasovih komentara. Buhari je u ovom poglavlju za pojedine kur’anske riječi naveo komentare i nekih drugih mufesira. Tako je naveo komentar Mudžahida riječi *elfafen* iz ajeta: “I bašče guste” (En-Nebe, 16), zatim riječi *gulben* iz ajeta: “I bašče guste.” (Abese: 30) Riječ *firašen* uzeta je iz ajeta: “Koji vam je Zemlju učinio posteljom, a nebo zdanjem” (El-Bekare, 22) i upoređena je s ajetom: “Izlazite” – reče On – “jedni drugima bit ćete neprijatelji! Na Zemlji ćete boraviti i do smrti ostati.” (El-A’raf, 24) Riječ *nekida* uzeta je iz ajeta: “U plodnom predjelu raste bilje.” (El-A’raf, 58)

6 “Sunce i Mjesec utvrđenim putanjama plove.” (Er-Rahman, 5) Buhari je ovaj ajet uzeo za naslov poglavlja, a potom naveo mišljenje Mudžahida b. Abbasa o značenju riječi *bi-husban*.

7 Riječ *duhaha* je iz ajeta: “Tako mi Sunca i svjetla njegova” (Eš-Šems, 1), a Buhari je spomenuo ovu riječ, kao i sljedeće riječi u uvodu ovog poglavlja, jer se one nalaze u ajetima koji su tematski vezani za ovo poglavlje.

8 Ovi termini se nalaze u ajetu: “Niti Sunce može Mjesec dostići, niti noć dan preteći, svi oni u svemiru plove” (Ja-Sin, 40), a spomenuti komentar je Mudžahidov, kako to prenosi Ferjabi u svom tefsiru.

9 Spomenuti termin je uzet iz ajeta: “I noć im je dokaz: Mi uklanjamo dnevnu svjetlost i oni ostaju u mraku.” (Ja-Sin, 37)

10 Riječ *vahijetun* nalazi se u ajetu: “I nebo će se razdvojiti – tada će labavo biti.” (El-Hakkah, 16)

od njega, pa je on (melek) na dva kraja neba, kao što se kaže: “Na ivicama bunara.”¹

Agtaše i *dženne* znači: potamniti.²

Hasan je rekao: “Kuvviret” – savit će se tako da mu nestane svjetla.³

Vellejli ve ma vesek: I noći i onim što ona tamom obavije, tj. sakupi od životinja. *Itteseka* znači: poravnati se.⁴

Buredžen: stanice Sunca i Mjeseca.⁵

El-harir: vrući vjetar, koji je u toku dana sa Suncem, dok Ibn-Abbas kaže; “Vrući vjetar je u noći, a *semum* (vatra užarena) je u danu.”⁶

Kaže se *julidžu*, tj: smjenjuje.⁷

Velidžen je sve što se uvede u nešto drugo.⁸

كَقَوْلِكَ عَلَى أَرْجَاءِ الْبَيْرِ (أَغْطَشَ) وَ (جَنَّ)
أَظْلَمَ وَقَالَ الْحَسَنُ (كُورَتْ) تُكَوِّرُ حَتَّى
يَذْهَبَ ضَوْؤُهَا (وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ) جَمَعَ مِنْ
دَابَّةٍ (اتَّسَقَ) اسْتَوَى (بُرُوجًا) مَنَازِلَ الشَّمْسِ
وَالْقَمَرِ (الْحُرُورُ) بِالنَّهَارِ مَعَ الشَّمْسِ وَقَالَ
ابْنُ عَبَّاسٍ وَرُؤْبَةُ الْحُرُورِ بِاللَّيْلِ وَالسَّمُومُ
بِالنَّهَارِ يُقَالُ (يُولِجُ) يُكَوِّرُ (وَلِيجَةً)
كُلُّ شَيْءٍ أَدْخَلْتُهُ فِي شَيْءٍ .

- 1 U sljedećem ajetu iste sure stoji riječ *erdžauha*: “I meleki će na krajevima njegovim stajati, a prijesto Gospodara tvoga će toga dana iznad njih osmerica držati.” (El-Hakkah, 17)
- 2 *Agtaše*, prema Katadu, znači potamniti, a ta riječ se nalazi u ajetu: “Noći njegove je mračnim, a dane svijetlim učinio.” (En-Nazi‘at, 29)
- 3 Ovo je komentar Hasana Basrija za kur’anski ajet: “Kada Sunce sjaj izgubi.” (Et-Tekvir, 1) Tekvir znači gubljenje sjaja.
- 4 I ovo je komentar Hasana Basrija, a ti termini se nalaze u ajetima: “Kunem se rumenilom večernjim i noći i onim što ona tamom obavije i Mjesecom putnim.” (El-Inšikak, 16-18)
- 5 Riječ *burudžen* nalazi se u ajetu: “Neka je uzvišen Onaj koji je na nebu sazviježđa stvorio i u njima dao Svjetiljku i Mjesec koji sja.” (El-Furkan, 61) Buhari je ovu riječ objasnio kao stanice Sunca i Mjeseca, a Mudžahid kaže da su to zvijezde, dok neki kažu da su to nebeski dvorci.
- 6 Sudi smatra da se pod pojmom *ez-zill* misli na Džennet, a *el-harur* na Džehennem. Riječ *el-haruru* spominje se u sljedećima ajetima: “A još prije smo stvorili džine od vatre užarene.” (El-Hidžr, 27) “Pa nam je Allah milost darovao i od patnje u ognju nas sačuvao.” (Et-Tur, 27) “Oni će biti u vatri užarenoj i vodi ključaloj.” (El-Vaki‘a, 42)
- 7 Riječ *julidžu* nalazi se u ajetu: “Eto tako! A Allah smjenjuje noć danom, a dan noću, i Allah je onaj koji sve čuje i sve vidi.” (El-Hadž, 61)
- 8 Buhari je za riječ *velidžeh* odabrao komentar Ibn-Kutejbe, a spomenuo ju je ovdje jer je ona od istog korijena kao i riječ *julidžu*. Riječ *velidžeh* se inače spominje u ajetu: “Zar mislite da ćete biti ostavljeni a da Allah ne ukaže na one među vama koji se bore i koji, umjesto Allaha i Poslanika Njegovog i vjernika, nisu uzeli nikog za prisna prijatelja? A Allah dobro zna ono što radite.” (Et-Tevbe, 16)

3199. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, da mu je prenio Sufjan od A'meša, on od Ibrahima Tejmija, ovaj od svoga oca, a on opet od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji je izjavio da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je sunce zašlo, rekao:

– Znaš li kud ono ide?

– Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju – rekao sam, a on nastavi:

– Ono ide da učini sedždu ispod Arša, a zatim traži dozvolu (za ponovno kruženje), pa mu se dozvoli, a uskoro će doći vrijeme kad će ono učiniti sedždu i zatražiti dozvolu (za ponovno kruženje), ali mu se neće dozvoliti, nego će mu se reći: Vрати se odakle si i došlo, te će se ono pojaviti sa zapada. To su riječi Uzvišenog: “I Sunce se kreće do svoje određene granice, to je odredba Silnog i Sveznajućeg.”⁹

3200. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Abdul-Aziz b. Muhtar, a ovom Abdullah Danadž, rekavši da mu je prenio Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sunce i Mjesec će biti smotani na Sudnjem danu.”¹⁰

3201. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman rekavši da mu je pričao Ibn-Vehb i kazao da mu je saopćio Amr, kako mu je pričao Abdur-Rahman b. Kasim od svoga oca, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem rekao:

٣١٩٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِأَبِي ذَرٍّ حِينَ غَرَبَتِ الشَّمْسُ أَتَدْرِي أَيْنَ تَذْهَبُ قُلْتُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ قَالَ فَإِنَّمَا تَذْهَبُ حَتَّى تَسْجُدَ تَحْتَ الْعَرْشِ فَتَسْتَأْذِنَ فَيُؤْذَنُ لَهَا وَيُوشِكُ أَنْ تَسْجُدَ فَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا وَتَسْتَأْذِنَ فَلَا يُؤْذَنُ لَهَا يُقَالُ لَهَا ارْجِعِي مِنْ حَيْثُ جِئْتِ فَتَطْلُعُ مِنْ مَغْرِبِهَا فَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى (وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) .

٣٢٠٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ الْمُخْتَارِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ الدَّانَاجُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُكَوَّرَانِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

٣٢٠١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يُخْبِرُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ

9 Eto tako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio značenje 38. ajeta sure Ja-Sin. Ajni smatra da je cilj pripisivanja sedžde Sunca poređenje njegovog zalaska s onim koji čini sedždu, dok neki pretpostavljaju da se sedžda odnosi na meleke koji vode brigu o Suncu. Međutim, nema potrebe pribjegavanju metafori jer je Allahova svemoć neograničena, i On je odredio da Mu i živa i neživa bića čine sedždu, a sam način sedžde pojedinih bića na nebesima i onih na zemlji Allahu čini sedždu, a i Sunce i Mjesec, i zvijezde, i planine, i drveće, i životinje, i mnogi ljudi, a mnogi i kaznu zaslužuju, a koga Allah ponizi, niko ga ne može poštovanim učiniti: “Allah ono što hoće radi.” (El-Hadž: 18)

10 O tome da će Sunce smotano biti govori se u suri Et-Tekvir.

“Pomračenje Sunca i Mjeseca ne nastupa zbog smrti nekoga, niti zbog nečijeg života (rođenje), nego su to dva Allahova znaka, pa kad ih ugledate, klanjajte (određeni namaz).”

3202. PRIČAO NAM JE Isma‘il b. Ebi-Uvejs, rekavši da mu je prenio Malik od Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Abdullaha b. Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sunce i Mjesec su dva Allahova znaka! Njihova pomračenja ne dolaze zbog nečije smrti niti života. Kad god to vidite, spominjite Allaha.”

3203. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs od Ukajla, a ovaj od Ibn-Šihaba, koji je rekao da ga je Urve obavijestio kako mu je Aiša, radijallahu anha, saopćila da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan pomračenja Sunca ustao, izgovorio početni tekbir i dugo učio Kur'an, zatim se pregeao na ruku i na ruku dugo ostao, a potom digao glavu i izgovorio: “Semi‘allahu limen hamideh”, zadržao se u tom položaju učeći podugo, ali nešto kraće od prvog učenja, ponovno učinio ruku zadržavši se dugo, ali nešto kraće od prvog ruku'a, i učinio sedždu zadržavši se dugo. Isto je tako postupio i na drugom rekatu, a zatim predao selam. Sunce se već pokazalo. Potom je držao svijetu hutbu i o pomračenju Sunca i Mjeseca rekao: “To su dva Allahova znaka. Do njihova pomračenja ne dolazi zbog nečije smrti, niti nečijeg života. Kada ih takve ugledate, potražite utočište u namazu.”

لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَاتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا .

٣٢٠٢. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَاتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمْ ذَلِكَ فَادْكُرُوا اللَّهَ .

٣٢٠٣. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَخْبَرَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَسَفَتِ الشَّمْسُ قَامَ فَكَبَّرَ وَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ وَقَامَ كَمَا هُوَ فَقَرَأَ قِرَاءَةً طَوِيلَةً وَهِيَ أَدْنَى مِنَ الْقِرَاءَةِ الْأُولَى ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا وَهِيَ أَدْنَى مِنَ الرَّكْعَةِ الْأُولَى ثُمَّ سَجَدَ سُجُودًا طَوِيلًا ثُمَّ فَعَلَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ سَلَّمَ وَقَدْ تَجَلَّتِ الشَّمْسُ فَخَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ فِي كُسُوفِ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ إِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَا يَخْسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَافْزَعُوا إِلَى الصَّلَاةِ .

3204. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Isma'ila, a ovom Kajs prenoseći od Ebu-Mes'uda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Do pomračenja Sunca i Mjeseca ne dolazi zbog nečije smrti, niti nečijeg života, nego su to dva Allahova znaka, i kad to primijetite, klanjajte.”¹

O RIJEČIMA UZVIŠENOG: “I ON ŠALJE VJETROVE KAO RADOSNU VIJEST, KAO PRETHODNICU MILOSTI SVOJE”²

Kasifen: žestok, onaj koji sve lomi.³

Levakiha znači: *melakih*, oplođivači, a to je množina riječi *mulkihatun*.⁴

I'sarun: orkan, olujni vjetar koji puše od zemlje prema nebu, kao vatreni stup.⁵

Sirrun: hladnoća, žestoka studen.⁶

Nušuren znači: razasuti.⁷

٣٢٠٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا فَصَلُّوا .

بَابُ مَا جَاءَ فِي قَوْلِهِ (وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ تُنَشِّرُ بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ)

(قَاصِفًا) تَقْصِفُ كُلَّ شَيْءٍ (لَوَاقِحَ) مَلَاقِحَ مُلْقِحَةً (إِعْصَارًا) رِيحٌ عَاصِفٌ تَهْبُ مِنْ الْأَرْضِ إِلَى السَّمَاءِ كَعَمُودٍ فِيهِ نَارٌ (صِرٌّ) بَرْدٌ (نُشْرًا) مُتَفَرِّقَةٌ .

- 1 Ovi hadisi su navedeni i objašnjeni u poglavlju *Klanjanje namaza prilikom pomračenja Sunca*, Knjiga I, hadis br. 1041.
- 2 Autor je u uvodu ovog poglavlja naveo i objasnio nekoliko termina koji se nalaze u ajetima gdje se spominju vjetrovi, a za naslov poglavlja uzeo je ajet koji u cijelosti glasi: “I On šalje vjetrove kao radosnu vijest, kao prethodnicu milosti svoje: Mi s neba čistu vodu spuštamo.” (El-Furkan: 48)
- 3 Riječ *kasifen* nalazi se u ajetu: “Ili, zar ste sigurni da vas On drugi put neće na more izvesti i buru na vas poslati i potopiti vas zbog toga što ste bili nezahvalni? Tada ne biste nikoga našli ko bi Nas zbog vas na odgovornost pozvao.” (El-Isra: 69)
- 4 Ternim *levakiha* uzet je iz ajeta: “Mi šaljemo vjetrove da oplođuju, a iz neba spuštamo kišu da imate šta piti – vi time ne možete raspolagati.” (El-Hidžr: 22) Buhari je ovdje odabrao mišljenje Ebu-Ubejda u pogledu značenja riječi *levakih*, dok drugi smatraju da je *levakih* množina od riječi *lahikhatun*. Abdullah b. Omer, želeći objasniti nekoliko kur'anskih termina koji se odnose na razne oblike vjetrova, kaže: “Vjetrova ima osam vrsta: četiri vjetra azaba i četiri vjetra milosti. Vjetrovi milostu su: *naširat*, *zarijat*, *murselat* i *mubešširat*, a vjetrovi azaba su: *asif* i *kasif* na moru, i *sarsar* i *akim* na kopnu.”
- 5 Ovo je komentar Ebu-Ubejda za riječ *i'sarun* koja se nalazi u ajetu: “Kome bi od vas bilo drago da posjeduje bašču punu palmi i vinove loze kroz koju teku rijeke i u kojoj ima svakojakih plodova, a da je ostario i da ima nejaku djecu, a da onda naide vatrena oluja preko nje i ona izgori? Tako vam Allah objašnjava dokaze da biste razmislili.” (El-Bekare: 266)
- 6 Riječ *sirrun* nalazi se u ajetu: “Ono što u životu na ovom svijetu udijele slično je usjevu onih koji su se prema sebi ogriješili, koji vjetar pun leda pogodi, i uništi ga. Ne čini njima Allah nepravdu oni je sami sebi čine.” (Ali-Imran: 117)
- 7 Riječ *nušuren* nalazi se u ajetu spomenutom u naslovu poglavlja. Međutim, po Asimovom kriteriju, kojim su pisani naši Mushafi, umjesto *nušuren* kaže se *bušuren* u oba ajeta u kojima je spomenuta ova riječ. (El-A'raf: 57 i El-Furkan: 48)

3205. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, koji prenosi od Hakema, on od Mudžahida, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pomognutsamjutarnjimpovjetarcem(istočnjakom), a narod Ad upropašten je zapadnjakom.”¹

3206. PRIČAO NAM JE Meki b. Ibrahim, njemu Ibn-Džurejdž, koji prenosi od Ataa, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj, kad vidi oblak na nebu, pođe naprijed i nazad, uđe i iziđe, da mu se lice mijenja, a kada bi pala kiša, smirio bi se. Aiša ga je upoznala s tim te je on rekao:

“Ja ne znam da to ne bi bilo kao što je rekao jedan narod:

I kad ugledaše oblak na obzorju, koji se prema dolinama njihovim kretao...”²

٣٢٠٥. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَصَرْتُ بِالصَّبَا وَأُهْلِكَتُ عَادٌ بِالدَّبُورِ .

٣٢٠٦. حَدَّثَنَا مَكِّيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا رَأَى مَخِيلَةً فِي السَّمَاءِ أَقْبَلَ وَأَذْبَرَ وَدَخَلَ وَخَرَجَ وَتَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَإِذَا أَمْطَرَتِ السَّمَاءُ سُرِّيَ عَنْهُ فَعَرَفَتْهُ عَائِشَةُ ذَلِكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَا أَدْرِي لَعَلَّهُ كَمَا قَالَ قَوْمٌ (فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ) .

¹ Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, i muslimani potpomognuti su vjetrom istočnjakom, prilikom Bitke na Hendeku.

Bio je to studen, jak, a s kišom pomiješan vjetar, koji je preko noći pogasio vatre neprijatelja, počupao kolje šatora, a same šatore dijelom poderao, a dijelom preko brda odnio zajedno s hranom i ostalom ratnom opremom. Na ovaj istočnjak aludira se u ajetu: “O vjernici, sjetite se Allahove milosti prema vama, kad su do vas vojske došle, pa smo Mi protiv njih vjetar poslali, i vojske koje vi niste vidjeli, a Allah dobro vidi šta vi radite.” (El-Ahzab: 9)

Ad narod stanovaše u području Ahkafa pa sve do Hadremevta. Poslat im je Hud pejgamber, ali mu se, kako historičari navode, odazvalo nešto oko 4.000 osoba. Zbog njihovih opočina i neposlušnosti Allah ih je uništio orkanom “zapadnjakom”, koji je puhao neprestano sedam noći i osam dana. Hud i njegovi sljedbenici pravovremeno su se sklonili i spasili propasti.

² Prijevod spomenutog ajeta u cijelosti glasi: “I kad ugledaše oblak na obzorju, koji se prema dolinama njihovim kretao, povikaše: ‘Ovaj oblak nam kišu donosi!’” “Ne, to je ono što ste požurivali: vjetar koji vam bolnu patnju nosi.” (El-Ahkaf: 24)

SPOMINJANJE MELEKA

Enes je rekao da je Abdullah b. Selam rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: “Džibril, sallallahu alejhi ve sellem, (jedini) je od meleka koji je neprijatelj Jevrejima.”³ Ibn-Abbas je u vezi s ajetom: “Mi smo u redove poredani”, rekao: “To su meleki.”⁴

3207. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, a njemu Hemmam, koji prenosi od Katade, a rekao mi je i Halifa da mu je pričao Jezid b. Zurej‘, a njemu Seid i Hišam, koji su rekli da im je pričao Katade, njemu Enes b. Malik od Malika b. Sa’sa’a, radijallahu anhu, koji je izjavio, da je Vjerovjesnik rekao: “Dok sam bio pored Ka’be (u stanju) između sna i jave” – i spomenuo je da je bio između dva čovjeka – “donesen mi je zlatni legen napunjen mudrošću i vjerovanjem, te sam rasporen od grla do mekih dijelova trbuha, a zatim mi je ispran stomak zemzem-vodom, pa onda napunjen mudrošću i vjerovanjem. Dovedena mi je bijela životinja, manja od mazge a veća od magarca, (zove se) Burak. Krenuo sam s Džibrilom dok nismo došli do najbližeg neba.”

- Ko je to? – upitano je, a on je odgovorio:
- Džibril.
- Ko je s tobom? – upitano je, pa je rečeno:
- Muhammed.
- Zar mu je već upućeno poslanstvo? – rečeno je.
- Da – odgovori on.
- Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

بَابُ ذِكْرِ الْمَلَائِكَةِ

وَقَالَ أَنَسٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ جِبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَدُوُّ الْيَهُودِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (لَنَحْنُ الصَّافُونَ) الْمَلَائِكَةُ.

٣٢٠٧. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ ح وَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ وَهَشَامٌ قَالَا حَدَّثَنَا قَتَادَةُ حَدَّثَنَا أَنَسُ ابْنُ مَالِكٍ عَنْ مَالِكٍ بْنِ صَعْصَعَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ الْبَيْتِ بَيْنَ النَّائِمِ وَالْيَقْظَانِ وَذَكَرَ يَعْنِي رَجُلًا بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ فَأَتَيْتُ بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَشَقَّ مِنَ النَّخْرِ إِلَى مَرَاقِ الْبَطْنِ ثُمَّ غَسَلَ الْبَطْنَ بِمَاءٍ زَمْزَمَ ثُمَّ مُلِئَ حِكْمَةً وَإِيمَانًا وَأَتَيْتُ بِدَابَّةٍ أَبْيَضَ دُونَ الْبُغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ الْبُرَاقُ فَانْطَلَقْتُ مَعَ جِبْرِيلَ حَتَّى أَتَيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ

3 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, umjesto odgovora, Abdullahu b. Selamu, proučio je ajet: – Reci: “Ko je neprijatelj Džibrilu? A on, Allahovom voljom, tebi stavlja na srce Kur’an – koji potvrđuje prijašnje objave kao putokaz i radosnu vijest vjernicima.” (El-Bekare: 97) Sa’lebi pripovijeda od Ibn-Abbasa u pogledu uzroka neprijateljstva jevreja prema meleku Džibrilu, da ih je jedan njihov vjerovjesnik obavijestio da će Nabukodonosor srušiti Jerusalem pa su oni poslali nekog čovjeka da ga ubije. Taj čovjek ga je pronašao, a on je bio još mlad i nejak. Džibril mu zabrani da ga ubije, rekavšu mu: “Ako Allah htjedne da vas uništi preko njega, nećeš ga se domoći, a ako to bude neko drugi, s kojim bi ga pravom ubijao?” Zbog toga ga je ovaj čovjek ostavio, a Nabukodonosor je odrastao i kasnije razorio Jerusalem. Zbog toga su jevreji počeli prezirati Džibrila.

4 Komentar Ibn-Abbasa na ajet: “Mi smo u redove poredani” (Es-Saffat: 165), zabilježio je Abdur-Rezzak preko Ikrime.

– Došao sam Ademu i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro dašao, sine i vjerovjesniče!”

Potom smo došli na drugo nebo gdje je rečeno:

– Ko je to?

– Džibril – odgovorio je on.

– Ko je s tobom? – upitano je.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rekao je on.

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.

– Da – odgovori on.

– Dobro došao!

– Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

Došao sam Isau i Jahjau. Oni rekoše: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”

Zatim smo došli na treće nebo, pa je rečeno:

– Ko je to?

– Džibril – odgovoreno je.

– Ko je s tobom?, upitano je potom.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rečeno je.

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.

– Da – odgovorio je on.

– Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

– Došao sam Jusufu i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”

Onda smo došli na četvrto nebo, gdje je rečeno:

– Ko je to?

– Džibril – odgovoreno je.

– Ko je s tobom? – upitano je.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rečeno je.

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.

– Da, odgovorio je on.

– Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.

Došao sam Idrisu i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”

Potom smo došli na peto nebo, gdje je rečeno:

– Ko je to? – Džibril – odgovorio je.

– A ko je s tobom? – upitano je.

– Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – odgovorio je.

قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ
قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَأَتَيْتُ عَلَى آدَمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ
مِنْ ابْنِ وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا
قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ أُرْسِلَ
إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَأَتَيْتُ عَلَى عِيسَى وَيَحْيَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ
أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الثَّالِثَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قِيلَ
جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ
إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
فَأَتَيْتُ عَلَى يُوسُفَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ قَالَ مَرْحَبًا
بِكَ مِنْ أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ الرَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ
هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ
وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قِيلَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ
الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْتُ عَلَى إِدْرِيسَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ
فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ
الْخَامِسَةَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ
مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ
نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَأَتَيْنَا
عَلَى هَارُونَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا بِكَ
مِنْ أَخِي وَنَبِيِّ فَأَتَيْنَا عَلَى السَّمَاءِ السَّادِسَةَ قِيلَ
مَنْ هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ
قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلِنَعْمَ الْمَجِيءُ

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upitano je.
 – Da – rekao je on.
 – Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.
 Došli smo Harunu, te sam mu nazvao selam i on mi reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”
 Onda smo došli na šesto nebo, gdje je rečeno:
 – Ko je to?
 – Džibril – odgovoreno je.
 – Ko je s tobom? – upitano je.
 – Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – rečeno je.
 – Zar mu je već upućeno poslanstvo? Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.
 Došao sam Musau i nazvao mu selam, a on reče: “Dobro došao, brate i vjerovjesniče!”
 Pošto sam prošao, on je zaplakao, pa je rečeno:
 – Šta te je rasplakalo?
 – Gospodaru – reče on – ovaj mladić koji je poslan poslije mene; njegovih sljedbenika će više ući u Džennet nego mojih.
 Potom smo došli na sedmo nebo. Upitano je:
 – Ko je to?
 – Džibril – odgovoreno je.
 – Ko je s tobom? – upitano je.
 – Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem – odgovoreno je.
 – Zar mu je već upućeno poslanstvo? Dobro došao! Divan li je to dolazak! – rečeno je.
 Došao sam Ibrahimu i nazvao mu selam. On reče: “Dobro došao, sine i vjerovjesniče!”
 Potom mi je pokazan El-Bejtul-Ma‘mur, o kojem sam pitao Džibrila, a on je rekao: “Ovo je El-Bejtul-Ma‘mur. U njemu svakog dana klanja sedamdeset hiljada meleka. Kad iziđu, ne vraćaju se u njega, već im je to posljednji put (da uđu u njega).”
 I pokazan mi je Sidretul-Munteha. Njegovi plodovi su poput vrčeva iz Hedžera, a listovi kao da su uši slonova! U njegovom podnožju četiri su rijeke, dvije nevidljive i dvije vidljive.
 Upitao sam Džibrila (o njima). On reče:

جَاءَ فَأْتَيْتُ عَلَى مُوسَى فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ
 مَرْحَبًا بِكَ مِنْ أَخِي وَنَبِيِّي فَلَمَّا جَاوَزْتُ بَكَى
 فَقِيلَ مَا أَبْكََاكَ قَالَ يَا رَبِّ هَذَا الْغُلَامُ الَّذِي
 بَعَثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَفْضَلُ مِمَّا
 يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي فَأَتَيْنَا السَّمَاءَ السَّابِعَةَ قِيلَ مَنْ
 هَذَا قِيلَ جِبْرِيلُ قِيلَ مَنْ مَعَكَ قِيلَ مُحَمَّدٌ قِيلَ
 وَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِ مَرْحَبًا بِهِ وَلَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ
 فَأْتَيْتُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ مَرْحَبًا
 بِكَ مِنْ ابْنِ وَنَبِيِّي فَرَفَعَ لِي الْبَيْتَ الْمَعْمُورُ
 فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ هَذَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ يُصَلِّي
 فِيهِ كُلُّ يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِذَا خَرَجُوا لَمْ
 يَعُودُوا إِلَيْهِ آخِرَ مَا عَلَيْهِمْ وَرُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ
 الْمُنْتَهَى فَإِذَا نَبَقُهَا كَأَنَّهُ قِلَالٌ هَجَرَ وَوَرَقُهَا
 كَأَنَّهُ أَذَانُ الْفَيْوَلِ فِي أَصْلِهَا أَرْبَعَةُ أَنْهَارٍ نَهْرَانِ
 بَاطِنَانِ وَنَهْرَانِ ظَاهِرَانِ فَسَأَلْتُ جِبْرِيلَ فَقَالَ
 أَمَّا الْبَاطِنَانِ فَفِي الْجَنَّةِ وَأَمَّا الظَّاهِرَانِ النَّيْلُ
 وَالْفَرَاتُ ثُمَّ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً
 فَأَقْبَلْتُ حَتَّى جِئْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ
 قُلْتُ فُرِضَتْ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً قَالَ أَنَا
 أَعْلَمُ بِالنَّاسِ مِنْكَ عَاجَلْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَشَدَّ
 الْمُعَاجَلَةِ وَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ
 فَسَلُهُ فَارْجَعْتُ فَسَأَلْتُهُ فَجَعَلَهَا أَرْبَعِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ

“Što se tiče dviju nevidljivih, one su u Džennetu, a što se tiče vidljivih, to su Nil i Eufrat.”¹

Zatim mi je propisano pedeset namaza (dnevno). Vratio sam se, i kada sam došao Musau, on mi reče: – Šta si učinio?

– Propisano mi je – rekoh – pedeset namaza.

– Ja bolje od tebe poznajem ljude – reče on – i trudio sam se sa Izraelićanima što sam više mogao. Tvoji sljedbenici neće moći (to izdržati). Vрати se svom Gospodaru i traži (da ti olakša).

Vratio sam se i molio (Allaha). On je odredio četrdeset namaza, (a Musa, alejhis-selam, ponovo je rekao isto), je je (smanjeno) na trideset. Potom je (Musa, alejhis-selam) rekao isto, pa je odredio dvadeset. Zatim je (Musa, alejhis-selam, opet rekao) isto, te je (Allah) odredio deset (namaza). Onda sam došao Musau, pa je on rekao isto, (i ja sam ponovo molio), te je (Allah) odredio pet (namaza dnevno). Opet sam došao Musau. On upita:

– Šta si učinio?

– Odredio je pet namaza – rekoh, a on (opet) reče isto, te ja rekoh:

– Primio sam (to) s hajrom.

Potom je proglašeno (od Allaha): “Ja sam izvršio svoj propis i olakšao svojim robovima, a dobro djelo nagrađujem deseterostruko.”²

Hemmam kaže da mu je prenio Katade od Hasana (Basrija), on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (kazivanje) o “El-Bejtul-Ma‘muru.”³

ثُمَّ ثَلَاثِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ فَجَعَلَ عِشْرِينَ ثُمَّ مِثْلَهُ
فَجَعَلَ عَشْرًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مِثْلَهُ فَجَعَلَهَا
خَمْسًا فَأَتَيْتُ مُوسَى فَقَالَ مَا صَنَعْتَ قُلْتُ
جَعَلَهَا خَمْسًا فَقَالَ مِثْلَهُ قُلْتُ سَلَّمْتُ بِخَيْرٍ
فَنُودِيَ إِنِّي قَدْ أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي وَخَفَّفْتُ عَنْ
عِبَادِي وَأَجْزِي الْحَسَنَةَ عَشْرًا وَقَالَ هَمَّامٌ عَنْ
قَتَادَةَ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فِي الْبَيْتِ الْمَعْمُورِ .

1 Mukatil kaže da su nevidljive rijeke Dženneta Selsebil i Kevser, a za Nil i Eufrat Ajni kaže: “One izviru u podnožju Sidretul-Muntehaa, zatim teku kud Allah hoće, zatim izlaze iz zemlje i teku na njoj.”

2 Hadisi o Israu i Mi‘radžu spadaju u najduže hadise koje Buhari prenosi, a razvrstao ih je u razna poglavlja, zavisno od onog šta se u njima spominje. Tako je na početku poglavlja o namazu, s obzirom da je namaz propisan na Mi‘radžu, naveo hadis kojeg prenosi Ebu-Zerr Gifari, a koji je po sadržaju dosta sličan ovom hadisu, iako ovaj hadis prenosi drugi ashab, Malik b. Sa‘sa‘. Uz prijevod dotičnog hadisa dato je opširno objašnjenje Isra’a i Mi‘radža. (Knjiga I, hadis br. 349)

U ovom poglavlju, koje govori o melekima, Buhari je naveo hadis o Mi‘radžu jer se u njemu spominje melek Džibril, kao i veliki broj meleka koji svaki dan ulaze u El-Bejtul-Ma‘mur, da bi u njemu klanjali, a kad iz njega izidu, ne vraćaju se više.

3 Buhari je naveo ovaj sened hadisa s ciljem da pokaže da je Hemmam u svojoj predaji hadisa odvojio kazivanje o El-Bejtul-Ma‘muru od kazivanja o Israu, pa je prenio hadis preko Katade od Enesa, a kazivanje o El-Bejtul-Ma‘muru preko Katade od Hassana.

3208. PRIČAO NAM JE Hasan b. Rebija, njemu Ebul-Ahvas od A'meša, on od Zejda b. Vehba, a ovaj od Abdullaha, koji je rekao:

– Pričao nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – a on je onaj koji istinu govori i kome se vjeruje:

“Stvaranje svakog od vas odvija se u stomaku njegove majke četrdeset dana, zatim bude toliko dana ugrušak, a zatim bude komad mesa toliko (dana). Potom Allah pošalje meleka kome budu naređene četiri stvari. Rekne mu se: ‘Zapiši: njegovo djelo, opskrbu, rok života i da li će biti nesretan ili sretan’, a potom se duša udahne u njega.

Neko od vas radi (dobra djela) tako da između njega i Dženneta bude samo jedan aršin, ali ga njegova Knjiga pretekne, pa uradi djelo koje radi onaj koji će u Džehennem, a može raditi (loše) tako da između njega i Džehennema bude samo jedan aršin, ali ga Knjiga pretekne, pa uradi djelo koje rade oni koji će u Džennet.”⁴

3209. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam da mu je saopćio Mahled, njemu Ibn-Džurejdž, a ovom Musa b. Ukbe od Nafija, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

Njega (Muhammeda) slijedi Ebu-Asim prenoseći od Ibn-Džurejdža, koji je rekao da mu je saopćio Musa b. Ukbe od Nafija, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad Allah zavoli nekog čovjeka, pozove Džibrila: “Allah voli toga i toga, pa ga i ti voli!” Onda ga i Džibril zavoli, te Džibril razglasi među

٣٢٠٨. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَخْوَصِ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ خَلْقُهُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عِلْقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ مَلَكًا فَيُؤَمِّرُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ وَيُقَالُ لَهُ اكْتُبْ عَمَلَهُ وَرِزْقَهُ وَأَجَلَهُ وَشَقِيٌّ أَوْ سَعِيدٌ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ فَإِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ وَيَعْمَلُ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

٣٢٠٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا مَخْلَدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ وَتَابَعَهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ الْعَبْدَ نَادَى جِبْرِيلَ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبَّهُ فَيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ فَيُنَادِي جِبْرِيلُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ فُلَانًا فَأَحِبُّوه فَيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ ثُمَّ يُوضَعُ لَهُ الْقَبُولُ فِي الْأَرْضِ.

4 Ovaj hadis je naveden u poglavlju o melekima jer se u njemu govori o meleku koji zapiše četiri osnovne stvari vezane za čovjeka, prilikom njegovog stvaranja. Inače, o stvaranju čovjeka u etapama govori i Kur'an: “Mi čovjeka od biti zemlje stvaramo, zatim ga kao kap sjemena na sigurno mjesto stavljamo, pa onda kap sjemena ugruškom učinimo, zatim od ugruška grudu mesa stvorimo pa od grude mesa kosti napravimo, a onda kosti mesom zaodjenemo, i poslije ga kao drugo stvorenje oživimo, pa neka je uzvišen Allah, najljepši Stvoritelj.” (El-Mu'min: 12-14)

stanovnicima nebesa: “Allah voli toga i toga, pa ga i vi volite!” Potom ga zavole i stanovnici nebesa, a zatim mu se postavi prijem ne zemlji (tj. ostaje u lijepoj uspomeni).

3210. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ibn-Ebi-Merjem, a ovome je saopćio Lejs, kome je prenio Ibn-Ebi-Dža'fer od Muhammeda b. Abdur-Rahmana, ovaj od Urve v. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je čula Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže.

“Meleki silaze u anane, a to su oblaci, i spominju stvar koja je određena na nebu, a šejtani krišom prisluškuju, pa čuju to, te otkriju vračarima, a oni uz to dodaju još stotinu laži od sebe.”

3211. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Ibrahim b. Sa'd, a ovom Ibn-Šihab od Ebu-Seleme i od El-Egarra, a njih dvojica od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad bude petak, na svakim džamijskim vratima budu meleki i (poimenično) zapisuju prvog, pa dalje po redu, a kad imam sjedne, oni zatvore spise i dođu da slušaju zikr (hutbu).”

3212. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Zuhri prenoseći da je Seid b. Musejeb rekao:

– Omer je prošao kroz džamiju dok je Hassan recitovao (poeziju), te reče:

“Ja sam recitovao (u džamiji), a u njoj je bio onaj koji je bolji od tebe.”

Zatim se on okrenuo Ebu-Hurejri i rekao:

– Zaklinjem te Allahom, jesi li čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: “Odgovori (idolopoklonicima) umjesto mene. Allahu, pomози ga časnim Džibrilom?”

– Da – reče (Ebu-Hurejra).

٣٢١٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي جَعْفَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهَا سَمِعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَنْزِلُ فِي الْعَنَانَ وَهُوَ السَّحَابُ فَتَذْكُرُ الْأَمْرَ قُضِيَ فِي السَّمَاءِ فَتَسْتَرْقُ الشَّيَاطِينُ السَّمْعَ فَتَسْمَعُهُ فَتُوحِيهِ إِلَى الْكُفَّانِ فَيَكْذِبُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذِبَةٍ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ .

٣٢١١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ وَالْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْجُمُعَةِ كَانَ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْمَسْجِدِ الْمَلَائِكَةُ يَكْتُبُونَ الْأَوَّلَ فَلَاوَلٍ فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ طَوَّأُوا الصُّحُفَ وَجَاءُوا يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ .

٣٢١٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ مَرَّ عُمَرُ فِي الْمَسْجِدِ وَحَسَّانُ يُنْشِدُ فَقَالَ كُنْتُ أَنْشِدُ فِيهِ وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ ثُمَّ التَفْتُ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَالَ أَنْشِدْكَ بِاللَّهِ أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ أَجِبْ عَنِّي اللَّهُمَّ أَيَّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ قَالَ نَعَمْ .

3213. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be od Adijja b. Sabita, a ovaj od Berraa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Hassanu (b. Sabitu):

“Ismij ih (u pjesmi) – ili ismijavaj ih – Džibril je s tobom!”¹

3214. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu prenio Džerir. Prenio nam je Ishak da mu je saopćio Vehb b. Džerir, a njemu njegov otac, rekavši da je čuo Humejda b. Hilala kako prenosi od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Kao da vidim uzdignutu prašinu u sokaku plemena Ganm.”

Musa je opširnije prenio: “Džibrilovu pratnju.”²

3215. PRIČAO NAM JE Ferve, njemu Alija b. Mushir prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Haris b. Hišam pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Kako ti dolazi Objava?”

– Sve je to – reče on – ovako: ponekad dođe melek poput zvonjenja zvona, i kada bi se prekinulo (zvonjenje), ja bih potpuno upamtio ono što mi je Džibril kazao. To mi je najteži način objave. Ponekad bi mi se melek ukaži u liku čovjeka i on bi mi govorio, a ja bih pamtio to što on kaže.

٣٢١٣. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِحَسَّانِ أَهْجِهِمْ أَوْ هَاجِهِمْ وَجِبْرِيلُ مَعَكَ .

٣٢١٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ حَدَّثَنَا أَبِي قَالَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى غُبَارِ سَاطِعٍ فِي سِكَّةِ بَنِي غَنَمٍ زَادَ مُوسَى مَوْكِبَ جِبْرِيلَ .

٣٢١٥. حَدَّثَنَا فَرْوَةُ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ الْحَارِثَ بْنَ هِشَامٍ سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ كَيْفَ يَأْتِيكَ الْوَحْيُ قَالَ كُلُّ ذَلِكَ يَأْتِينِي الْمَلَكُ أَحْيَانًا فِي مِثْلِ صَلَصَلَةِ الْجَرَسِ فَيَقْصِمُ عَنِّي وَقَدْ وَعَيْتُ مَا قَالَ وَهُوَ أَشَدُّ عَلَيَّ وَيَتِمَثَّلُ لِيَ الْمَلَكُ أَحْيَانًا رَجُلًا فَيَكَلِّمُنِي فَأَعِي مَا يَقُولُ .

¹ “Ili ismij ih” upućuje na dvoumljenje nekog od prenosilaca, što znači da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izgovorio samo jedan od ta dva zapovjedna načina, ali se dotični prenosilac ne sjeća da li je rečeno: “Ismij ih” ili “Ismijavaj ih.”

² Prema ovom hadisu, Enes se živo sjeća prašine koja se digla pri odlasku Džibrila i drugih meleka koji su poslani da pomognu muslimanima prilikom opsjedanja plemena Benu-Kurejza, koje je prekršilo ugovor i pomoglo idolopoklonike u Bitki na Hendeku. Stoga je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, bilo naređeno da ih kazni, a u ovom poduhvatu je bio potpomognut melekima.

3216. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šejban, a ovom Jahja b. Ebi-Kesir prenoseći od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao kako je čuo kad Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Ko potroši par (par konja ili deva) na Allahovom putu, čuvari Dženneta će ga pozvati:

‘Hej, ti, dođi!’”

– To je onaj za koga nema propasti – reče Ebu-Bekr.

– Nadam se da ćeš ti biti od njih – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.¹

3217. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovom je saopćio Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Aiša, ovo je Džibril, i on ti šalje selam.

– Neka je i na njega mir, Allahov rahmet i blagoslov – reče ona – ti vidiš ono što ja ne vidim – mislila je na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

3218. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Umer b. Zerr. Kaže (Buhari): “I pričao mi je Jahja b. Dža‘fer, njemu Veki‘ prenoseći od Umera b. Zerra, on od svoga oca, a ovaj od Seida b. Džubejra, kako je Ibn-Abbas izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Džibrilu: “Zar nas nećeš posjećivati više nego što nas posjećuješ?”

Tim povodom je – kaže (Ibn-Abbas) objavljen ajet: “Mi silazimo samo s naređenjem tvoga Gospodara. On je vladar svega, On zna budućnost našu i prošlost našu.”³

٣٢١٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَتْهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ أَيُّ فُلٍ هَلُمَّ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ ذَاكَ الَّذِي لَا تَوَى عَلَيْهِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ .

٣٢١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا يَا عَائِشَةُ هَذَا جِبْرِيلُ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ فَقَالَتْ وَعَلَيْهِ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ تَرَى مَا لَا أَرَى تُرِيدُ النَّبِيَّ ﷺ .

٣٢١٨. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ ذَرٍّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ عُمَرَ ابْنِ ذَرٍّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَجِبْرِيلَ أَلَا تَزُورُنَا أَكْثَرَ مِمَّا تَزُورُنَا قَالَ فَتَزَلْتُ (وَمَا نَنْتَزِلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا) .

¹ Ovaj hadis govori o čuvarima Dženneta, a ti čuvari su meleki, pa je stoga ovaj hadis naveden u poglavlju o melekima.

² Iz ovog hadisa se zaključuje da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ponekad gledao meleka, a da ga oni koji su bili s njim nisu vidjeli. Ovdje je također naglašen velik fadilet Aiše, radijallahu anha, kojoj je Džibril nazvao selam, a ona uzvratila selamom, dodavši po običaju: “Ve rahmetullahi ve berekatuhu.”

³ Kraj ajeta glasi: “... i ono što je između toga. Gospodar tvoj ne zaboravlja.” (Merjem: 64)

3219. PRIČAO NAM JE Isma‘il, koji kaže da mu je pričao Sulejman prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe b. Mes‘uda, koji je prenio od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Džibril mi je učio (Kur'an) jednim narječjem (harfom) te sam ja tražio od njega da poveća, sve dok on nije počeo učiti na sedam narječja (harfova).”

3220. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Junus prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio da mu je Ubejdullah b. Abdullah prenio da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a bio je opet najdarežljiviji u ramazanu, kada bi ga sretao Džibril, a Džibril ga je sretao svake noći ramazana i podučavao ga Kur'anu. Kad god bi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, susreo Džibril, on bi bio po činjenju dobra darežljiviji od blagog (kišnog) povjetarca.”

Abdullah (b. Mubarek) kaže da mu je i Ma'mer prenio sličan hadis preko ovog lanca prenosilaca. Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, i Fatima, radijallahu anha, prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu je Džibril obnavljao Kur'an.

3221. PRIČAO NAM JE Kutejbe, a njemu Lejs prenoseći od Ibn-Šihaba, da je Omer b. Abdul-Aziz malo zakasnio s obavljanjem ikindiye, pa mu je Urve rekao: “Zar nije Džibril sišao i (određenog vremena) klanjao pred Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?”

– Pamti što si ispričao, Urve – reče Omer, a potom nastavi: “Ja sam čuo Bešira b. Ebi-Mes‘uda, kako kaže da je čuo Ebu-Mes‘uda, koji je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘Džibril je sišao i bio mi imam, te sam klanjao s njim, zatim sam (opet) klanjao s njim, i opet sam

٣٢١٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ عَنْ

يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَقْرَأَنِي جِبْرِيلُ عَلَى حَرْفٍ فَلَمْ أَزَلْ أَسْتَرِيدُهُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى سَبْعَةِ أَحْرُفٍ .

٣٢٢٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ

أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ
ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ
كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ وَكَانَ أَجْوَدَ مَا
يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جَبْرِيلُ وَكَانَ جَبْرِيلُ
يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ
فَلَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ يَلْقَاهُ جَبْرِيلُ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ
الرَّيْحِ الْمُرْسَلَةِ وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ بِهَذَا الْإِسْنَادِ
نَحْوَهُ وَرَوَى أَبُو هُرَيْرَةَ وَفَاطِمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ جَبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُهُ الْقُرْآنَ .

۳۲۲۱. حَدَّثَنَا قُسَيْبَةُ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ

أَنَّ عُمَرَ بْنَ عَبْدِ الْعَزِيزِ أَخْرَجَ الْعَصْرَ شَيْئًا فَقَالَ
لَهُ عُرْوَةُ أَمَا إِنَّ جَبْرِيلَ قَدْ نَزَلَ فَصَلَّى أَمَامَ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ عُمَرُ اعْلَمْ مَا تَقُولُ يَا عُرْوَةُ
قَالَ سَمِعْتُ بِشِيرَ بْنَ أَبِي مَسْعُودٍ يَقُولُ سَمِعْتُ
أَبَا مَسْعُودٍ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
نَزَلَ جَبْرِيلُ فَأَمَّنِي فَصَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ
ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ ثُمَّ صَلَّيْتُ مَعَهُ
يُحْسِبُ بِأَصَابِعِهِ خَمْسَ صَلَوَاتٍ .

klanjao s njim, i još jednom sam klanjao s njim i opet sam klanjao s njim.” Na prste je izračunao pet namaza.¹

3222. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Adijj prenoseći od Šu‘be, on od Habiba b. Ebu-Sabita, a ovaj od Zejda b. Vehba, da je Ebu-Zerr, radijallahu anhu, izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Džibril mi je rekao: “Ko od tvojih sljedbenika umre, a nije ništa obožavao mimo Allaha, unići će u Džennet”, ili “neće ući u Džehennem.”

– A ako je činio prostituciju (blud) i ako je krao? – upitao je on.

– I ako je – reče (Resulullah, alejhis-selam).²

3223. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Meleki se smjenjuju, meleki noći i meleki dana, a sastanu se (i jedni i drugi) u vrijeme sabah-namaza i ikindiye. Potom se penju k Njemu oni koji su kod vas prenoćili, i On ih pita – a On najviše zna: “U kakvom ste stanju ostavili (Moje robove)?”, a oni kažu:

“Ostavili smo ih pri klanjanju namaza, a kad smo im došli, oni klanjahu.”³

٣٢٢٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ زَيْدِ ابْنِ وَهْبٍ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ لِي جِبْرِيلُ مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِكَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ أَوْ لَمْ يَدْخُلِ النَّارَ قَالَ وَإِنْ زَنَى وَإِنْ سَرَقَ قَالَ وَإِنْ .

٣٢٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الْمَلَائِكَةُ يَتَعَاقَبُونَ مَلَائِكَةً بِاللَّيْلِ وَمَلَائِكَةً بِالنَّهَارِ وَيَجْتَمِعُونَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الْعَصْرِ ثُمَّ يَعْرُجُ إِلَيْهِ الَّذِينَ بَاتُوا فِيكُمْ فَيَسْأَلُهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ فَيَقُولُ كَيْفَ تَرَكْتُمْ عِبَادِي فَيَقُولُونَ تَرَكْنَاهُمْ يُصَلُّونَ وَأَتَيْنَاهُمْ يُصَلُّونَ .

1 Pogledati poglavlje *Namaska vremena*, Knjiga I, hadis br. 521.

2 Znači da onaj ko umre s imamom ući će u Džennet, makar i iskusio izvjesnu kaznu prije toga, a neće u Džehennemu vječno ostati iako će možda u njemu boraviti određeno vrijeme (Hattabi).

3 Ovaj hadis je naveden i objašnjen u Knjizi I, hadis br. 555.

KAD NEKO OD VAS REKNE “AMIN”
A I MELEKI NA NEBU (TO ISTO REKNU)
PA SE JEDNO (AMIN) PODUDARI
S DRUGIM, BIT ĆE MU OPROŠTENI
GRIJESI KOJE JE PRIJE TOGA ČINIO⁴

3224. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu saopćio Mahled, a ovom Ibn-Džurejdž od Isma‘ila b. Umejja, da mu je pričao Nafi‘, a njemu Kasim b. Muhammed od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: – Natrpala sam jastuk za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na kojem su bile slike poput abajlije. Kad je došao i stao na vrata, izraz lica mu se počeo mijenjati.

Šta je bilo, Allahov Poslaniče? – upitah.

“Što će ti to jastuče!” – reče on.

“To jastuče” – reče ona – “pripremila sam ti da se osloniš na njega.”

“Zar ti ne znaš” – reče on – “da meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika i da će onaj ko izradi sliku biti mučen na Sudnjem danu? (Allah) će reći: Oživite to što ste napravili!”⁵

3225. PRIČAO NAM JE Ibn-Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Ma‘mer prenoseći od Zuhrija, a on od Ubejdullaha b. Abdullaha, koji je čuo Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, kako kaže da je čuo Ebu-Talhu kad je rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Meleki ne ulaze u kuću u kojoj je pas ili slika idola.”

بَابُ إِذَا قَالَ أَحَدُكُمْ آمِينَ وَالْمَلَائِكَةُ
فِي السَّمَاءِ آمِينَ فَوَافَقَتْ إِحْدَاهُمَا
الْأُخْرَى غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

٣٢٢٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا ابْنُ
جُرَيْجٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ أَنَّ نَافِعًا حَدَّثَهُ أَنَّ
الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ حَدَّثَهُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا قَالَتْ حَشَوْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ وَسَادَةً فِيهَا تَمَائِيلُ
كَأَنَّهَا نُمْرُقَةٌ فَجَاءَ فَقَامَ بَيْنَ الْبَايِنِ وَجَعَلَ يَتَغَيَّرُ
وَجْهُهُ فَقُلْتُ مَا لَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ مَا بَالُ هَذِهِ
الْوَسَادَةِ قَالَتْ وَسَادَةٌ جَعَلْتُهَا لَكَ لِتَضْطَجَعَ
عَلَيْهَا قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا
فِيهِ صُورَةٌ وَأَنَّ مَنْ صَنَعَ الصُّورَةَ يُعَذَّبُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ يَقُولُ أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ .

٣٢٢٥. حَدَّثَنَا ابْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا
مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ
سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ سَمِعْتُ
أَبَا طَلْحَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ
لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ تَمَائِيلُ .

4 Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari zabilježio od Ebu-Hurejre. Međutim, neki smatraju da ovo nije posebno poglavlje već samostalan hadis, jer hadisi koji su navedeni u ovom poglavlju nemaju veze s naslovom, nego govore o melekima općenito, kao i hadisi prethodnog poglavlja.

5 Ovdje se misli na sve meleke osim na meleke čuvare, koji pišu ljudska djela. Inače, pitanje islamskog stava o slikama je predmet raznih rasprava, i s obzirom da je ranije bilo riječi o ovome, ovdje se nećemo na tome zadržavati.

3226. PRIČAO NAM JE Ahmed, njemu Ibn-Vehb, a ovom saopćio Amr, da mu je rekao Bukejr b. Ešedždž, ovom Busr b. Seid, a njemu Zejd b. Halid Havlani, koji je bio u zaštiti Mejmune, radijallahu anhu, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Njima dvojici je pričao Zejd b. Halid, kako mu je pričao Ebu-Talha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meleki ne ulaze u kuću u kojoj je slika.”¹

Kaže Busr: “Potom se Zejd b. Halid razbolio te smo ga posjetili, kad ono u njegovoj kući zavjesa na kojoj je bila slika. Rekao sam Ubejdullahu Havlaniju: ‘Osim prugastih šara na odjeći, zar ga nisi čuo?’ – reče on.

‘Ne (nisam)’ – rekoh

‘Naprotiv, on je to spomenuo’” – reče on.

3227. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb, ovome saopćio Amr koji je čuo od Salima, a ovaj od svoga oca, koji je rekao:

– Džibril je obećao (doći) Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali je (kasnije došao) i rekao: “Mi ne ulazimo u kuću u kojoj se nalazi slika ili pas.”

3228. PRIČAO NAM JE Isma‘il, njemu Malik prenoseći od Sumejja, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad imam izgovori: “Semi‘allahu limen hamideh”, vi recite: “Allahumme rabbena lekel hamd,” jer onaj kod koga se ove riječi podudare s (istim) riječima meleka, bit će mu oprošteni (manji) učinjeni grijesi.

٣٢٢٦. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنَا عَمْرُو أَنَّ بُكَيْرَ بْنَ الْأَشَجِّ حَدَّثَهُ أَنَّ بُسْرَ بْنَ سَعِيدٍ حَدَّثَهُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ وَمَعَ بُسْرٍ بْنُ سَعِيدٍ عَبْدُ اللَّهِ الْخَوْلَانِيُّ الَّذِي كَانَ فِي حَجَرٍ مَيْمُونَةٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجُ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَهُمَا زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ أَنَّ أَبَا طَلْحَةَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ قَالَ بُسْرٌ فَمَرَضَ زَيْدُ بْنُ خَالِدٍ فَعَدَنَاهُ فَإِذَا نَحْنُ فِي بَيْتِهِ بِسَرٍّ فِيهِ تَصَاوِيرُ فَقُلْتُ لِعَبْدِ اللَّهِ الْخَوْلَانِيِّ أَلَمْ يُحَدِّثْنَا فِي التَّصَاوِيرِ فَقَالَ إِنَّهُ قَالَ إِلَّا رَقْمٌ فِي ثَوْبٍ أَلَا سَمِعْتَهُ قُلْتُ لَا قَالَ بَلَى قَدْ ذَكَرَهُ.

٣٢٢٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ وَعَدَ النَّبِيُّ ﷺ جَبْرِيلُ فَقَالَ إِنَّا لَا نَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ.

٣٢٢٨. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ سُمَيٍّ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِذَا قَالَ الْإِمَامُ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

¹ U kuće u kojima se nalazi pas ili slika ne ulaze meleki koji donose rahmet i berićet i čine istigfar.

3229. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, a ovom njegov otac prenoseći od Halila b. Alija, on od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Svako od vas je u namazu sve dok ga taj namaz zadržava (na mjestu, a meleki govore: “Allahu, oprosti mu i smiluj mu se”, dok god on ne ustane s namaza ili ne izgubi abdest.

3230. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan prenoseći od Amra, on od Ataa, a ovaj od Safvana b. Ja’laa, da je njegov otac, radijallahu anhu, rekao:

– Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako s minbera uči: “Oni će dozivati: O Malik!” Sufjan kaže: “Kiraet Abdullaha je: ‘Oni će dozivati: O Mali. (bez slova k)’”²

3231. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Vehb, a ovom Junus prenoseći od Ibn-Šihaba, kome je kazao Urve, kako mu je Aiša, radijallahu anha, supruga Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pričala da je ova rekla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

– Da li ti je ikada došao trenutak teži od onog poslije bitke na Uhudu?
– Svašta sam doživio od tvoga naroda – reče on
– ali najteže što sam doživio od njih bilo je ono na Dan Akabe, kad sam se obratio Ibn-Abdu Jalilu b. Abdu-Kulalu, pa nije prihvatio ono što sam htio. Otišao sam veoma potišten, i nisam se osvijestio sve dok nisam došao u Karni Se’alib.

٣٢٢٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هَالِلِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ أَحَدَكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا دَامَتِ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ وَالْمَلَائِكَةُ تَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ وَارْحَمْهُ مَا لَمْ يَقُمْ مِنْ صَلَاتِهِ أَوْ يُحْدِثَ .

٣٢٣٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ عَطَاءٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ (وَنَادُوا يَا مَالِكُ) قَالَ سُفْيَانُ فِي قِرَاءَةِ عَبْدِ اللَّهِ وَنَادُوا يَا مَالِ .

٣٢٣١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ أَنَّ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا قَالَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ هَلْ أَتَى عَلَيْكَ يَوْمٌ كَانَ أَشَدَّ مِنْ يَوْمٍ أُحُدٍ قَالَ لَقَدْ لَقِيتُ مِنْ قَوْمِكَ مَا لَقِيتُ وَكَانَ أَشَدَّ مَا لَقِيتُ مِنْهُمْ يَوْمَ الْعَقَبَةِ إِذْ عَرَضْتُ نَفْسِي عَلَى ابْنِ عَبْدِيَالِيلَ بْنِ عَبْدِكُلَالٍ فَلَمْ يُجِئْنِي إِلَى مَا أَرَدْتُ فَأَنْطَلَقْتُ وَأَنَا مَهْمُومٌ عَلَى وَجْهِي فَلَمْ أَسْتَفِقْ

2 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Oni će dozivati: ‘O, Malik, neka Gospodar tvoj učini da umremo!’, a on će reći: ‘Vi ćete tu vječno ostati.’” (El-Zuhurf: 77)

Po kiraetu Ibn-Mes’uda, posljednji harf riječi Malik (kaḥ) izostavljen je. Ova pojava u arapskom jeziku se zove tehim, a dozvoljena je pod posebnim gramatičkim uvjetima. Sastoji se od skraćivanja riječi na taj način što će se posljednji harf riječi ukinuti, kao što je u navedenom kiraetu riječ Malik. Inače, Malik je melek – čuvar Džehennema.

Tada sam podigao glavu i ugledao kako mi oblak pravi hlad. Pogledao sam (ga bolje), a ono u njemu Džibril. Poziva me i reče: “Allah je čuo ono što ti je rekao tvoj narod, i kako su te odbili. On ti je poslao meleka (koji je zadužen za brda) da mu narediš što god hoćeš u vezi s njima.” Potom me pozva melek brda, nazva mi selam, a zatim reče: “Muhammed, to je (tako), pa šta želiš? Ako hoćeš, ja ću nad njima poklopiti dva brijega (Ebu-Kubejse i Ahmer).”

– Ne – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – ja se nadam da će Allah dati da od njih postanu oni koji će samo Allahu ibadet činiti i neće Mu ništa pripisivati kao druga.¹

3232. PRIČAO NAM JE Kutejbe, njemu Ebu-Avane, a ovom Ebu-Ishak Šejbani, koji je rekao: “Pitao sam Zirra b. Hubejša o riječim Uzvišenog Allaha: ‘Pa je bio blizu koliko dva luka, ili bliže, i objavio robu Njegovom ono što je objavio’” (Nedžm: 9,10), te je on rekao:

“Pričao nam je Ibn-Mes‘ud da je on (Muhammed, alejhis-selam) vidio Džibrila koji ima šest stotina krila.”

3233. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu‘be od A‘meša, on od Ibrahima, a ovaj od Alkame, da je Abdullah, radijallahu anhu, (u vezi s ajetom): “Vidio je najveličanstvenija znamenja svoga Gospodara” (Nedžm:18), rekao: “Vidio je zelen zastor koji je prekrrio horizonte na nebu.”

إِلَّا وَأَنَا بِقَرْنِ الثَّعَالِبِ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا أَنَا بِسَحَابَةٍ قَدْ أَظْلَمَتْنِي فَنَظَرْتُ فَإِذَا فِيهَا جِبْرِيلُ فَنَادَانِي فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ قَدْ سَمِعَ قَوْلَ قَوْمِكَ لَكَ وَمَا رَدُّوا عَلَيْكَ وَقَدْ بَعَثَ إِلَيْكَ مَلَكَ الْجِبَالِ لِتَأْمُرَهُ بِمَا شِئْتَ فِيهِمْ فَنَادَانِي مَلَكُ الْجِبَالِ فَسَلَّمَ عَلَيَّ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ ذَلِكَ فِيمَا شِئْتَ إِنْ شِئْتَ أَنْ أَطْبِقَ عَلَيْهِمُ الْأَخْشَبِينَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَلْ أَرْجُو أَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ مِنْ أَصْلَابِهِمْ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ وَخَدَهُ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا .

٣٢٣٢. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ سَأَلْتُ زُرَّ بْنَ حُبَيْشٍ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى فَأَوْحَى إِلَى عَبْدِهِ مَا أَوْحَى) قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ رَأَى جِبْرِيلَ لَهُ سِتُّ مِائَةِ جَنَاحٍ .

٣٢٣٣. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ (لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى) قَالَ رَأَى رَفْرَفًا أَخْضَرَ سَدَّ أَفْقَ السَّمَاءِ .

¹ Poslije smrti Ebu-Taliba i hazreti Hatidže, u ševvalu 10. godine nakon početka Objave, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, zaputio se u Taif nadajući se podršci stanovnika Taifa, ali su ga oni grubo odbili i on se potišten vraćao u Mekku. Dva konaka prije Mekke, u mjestu zvanom Karnu Se'alib, Allah mu daje mogućnost uništenja svih Mekkelija, ali Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, iz milosti prema njima to odbija i prihvata da i dalje strpljivo podnosi poteškoće.

3234. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Abdullah b. Isma'il, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari od Ibn-Avna, kojem je saopćio Kasim prenoseći da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Ko tvrdi da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio svoga Gospodara, taj je rekao nešto veliko, pretjerao je. Međutim, on je vidio Džibrila u njegovom pravom obliku, a njegova pojava je bila prekrila sve među horizontima.”

3235. PRIČAO MI JE Muhammed b. Jusuf, njemu Ebu-Usame, a ovom Zekerijja b. Ebu-Zaide od Ibnul-Ešve', on od Ša'bija, a ovaj od Mesruka, koji je izjavio da je rekao Aiši, radijallahu anhu: Šta znače riječi Uzvišenog: “Zatim se približio, pa nadnio i bio blizu koliko dva luka ili bliže?” (En-Nedžm: 8,9) Ona je odgovorila:

“To je Džibril. Dolazio mu je u liku čovjeka, a ovog puta mu je došao u svom pravom liku i prekrio horizont.”²

3236. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Džerir, ovome Ebu-Redža' prenoseći od Semure, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sanjao sam sinoć da su mi došla dva čovjeka (meleka) i rekli:

‘Onaj što je ložio vatru je Malik, čuvar Džehennema, ja sam Džibril, a ovo je Mikail.’”³

٣٢٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ عَنْ ابْنِ عَوْنٍ أَنَّنَا الْقَاسِمُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَأَى رَبَّهُ فَقَدْ أَعْظَمَ وَلَكِنْ قَدْ رَأَى جِبْرِيلَ فِي صُورَتِهِ وَخَلَقَهُ سَادًّا مَا بَيْنَ الْأَفُقِ .

٣٢٣٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ عَنْ ابْنِ الْأَشْوَعِ عَنِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قُلْتُ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَأَيْنَ قَوْلُهُ (ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى) قَالَتْ ذَاكَ جِبْرِيلُ كَانَ يَأْتِيهِ فِي صُورَةِ الرَّجُلِ وَإِنَّهُ أَتَاهُ هَذِهِ الْمَرَّةَ فِي صُورَتِهِ الَّتِي هِيَ صُورَتُهُ فَسَدَّ الْأَفُقَ .

٣٢٣٦. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا جَرِيرٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رَجُلَيْنِ أَتَيَانِي قَالَا الَّذِي يُوقِدُ النَّارَ مَالِكٌ خَازِنُ النَّارِ وَأَنَا جِبْرِيلُ وَهَذَا مِيكَائِيلُ .

2 U ovim hadisima Aiša tvrdi da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije vidio Allaha, dželle šanuhu, prilikom Mi'radža. O ovom pitanju s njom se slažu Ibn-Mes'ud i Ebu-Hurejra. Oni se ne pozivaju na izjavu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, već na svoje shvatanje određenih kur'anskih ajeta. Međutim, Ibn-Abbas smatra da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, vidio Allaha, dželle šanuhu, prilikom Mi'radža, a ovaj stav slijedi Eš'ari.

3 Ovaj hadis je u cijelosti naveden pri kraju poglavlja *O džhenazi* (Knjiga I, hadis br. 1386), a ovdje je citiran samo jedan njegov isječak u kojem se spominju meleki: Malik, Džibril i Mikail.

3237. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu Ebu-Avane prenoseći od A'meša, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad čovjek pozove svoju ženu u postelju (radi općenja), pa ona odbije i on prenoći srdit na nju, meleki je proklinju sve dok ne svane.”

S (Ebu-Avanom) se slažu Ebu-Hamza, Ibn-Davud i Ebu-Mu'avija (prenoseći ovaj hadis) od A'meša.

3238. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs, rekavši da mu je pričao Ukajl prenoseći od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da je čuo Ebu-Seleme kako kaže da mu je saopćio Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, da je čuo kako Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Zatim mi je Objava za neko vrijeme bila obustavljena. I dok sam išao (s Hire), čuo sam s neba jedan glas. Podigoh pogled prema nebu, kad onaj isti melek koji mi je došao na Hiru sjedi na prijestolju između neba i zemlje. Uplašio sam ga se toliko da sam pao na zemlju. Potom sam došao svojoj porodici i rekao: “Pokrijte me! Pokrijte me!” Kasnije je Uzvišeni Allah objavio: “O, pokriveni” – pa sve do riječi, “kumire ostavi.”¹

Ebu-Seleme kaže: “*Rudžz* su kipovi.”

3239. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu'be prenoseći od Katade, a rekao mi je i Halifa da mu je saopćio Jezid b. Zurej'in, a njemu Seid prenoseći od Katade, a on od Ebul-Alija, koji je izjavio da mu je kazao Vjerovjesnikov amidžić Ibn-Abbas, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

٣٢٣٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ فَبَاتَ غَضَبَانَ عَلَيْهَا لَعَنَّهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ تَابِعُهُ شُعْبَةُ وَأَبُو حَمْزَةَ وَابْنُ دَاوُدَ وَأَبُو مُعَاوِيَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ .

٣٢٣٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ ثُمَّ فُتِرَ عَنِّي الْوَحْيُ فَتَرَةً فَبَيْنَا أَنَا أَمْشِي سَمِعْتُ صَوْتًا مِنَ السَّمَاءِ فَرَفَعْتُ بَصَرِي قَبْلَ السَّمَاءِ فَإِذَا الْمَلَكُ الَّذِي جَاءَنِي بِحِرَاءٍ قَاعِدٌ عَلَى كُرْسِيِّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ فَجِئْتُ مِنْهُ حَتَّى هَوَيْتُ إِلَى الْأَرْضِ فَجِئْتُ أَهْلِي فَقُلْتُ زَمِّلُونِي زَمِّلُونِي فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنْذِرْ) إِلَى قَوْلِهِ (وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ) قَالَ أَبُو سَلَمَةَ وَالرُّجْزُ الْأَوْثَانُ .

٣٢٣٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ ح وَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمٍّ نَبِيكُمُ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ

¹ Ovo je dio hadisa citiranog na samom početku zbirke (Knjiga I, hadis br. 4). Ajeti o kojima je ovdje riječ u prijevodu glase:

“O ti, pokriveni! Ustani i opominji! I Gospodara svoga veličaj! I haljine svoje očisti i kumira se kloni.” (El-Muddessir: 1-5)

“U noći mog putovanja (Isra’a) vidio sam Musaa. On je smeđ čovjek, visok i kovrdžave (kose), kao da je od ljudi iz plemena Šenue. I vidio sam Isaa. On je čovjek srdnjeg rasta, umjerene fizionomije, (naginje) crvenoj i bijeloj (boji), neuvijene kose. I vidio sam Malika, čuvara Džehennema i Dedžala. To je bilo među znakovima koje mi je Allah pokazao, pa ne sumnjaj u susret s Njim.”

Enes i Ebu-Bekr kažu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Meleki čuvaju Medinu od Dedžala.”²

OPIS DŽENNETA I DOKAZ DA JE ON VEĆ STVOREN

Ebul-Alije je rekao: “*Mutahheretun* znači: čista od menstruacije, mokraće i pljuvačke. *Kullema ruziku*: kad im se nešto da, a zatim se dadne drugo. *Kalu hazellezi ruzikna min kablu*: prije smo to dobili. *Ve utu bihi metešabihen*: jedan drugom liči, a razlikuju se po okusu.”³

Kutufuha: беру ih kako hoće. *Danijetun*: blizu.⁴ *Eraik*: kreveti.⁵

Hasan je rekao: “*En-Nadretu* (blaženstvo) je na licu, a *surur* (radost) je u srcu.”⁶

Mudžahid je rekao: “*Selsebilen* znači: brzo

لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِي مُوسَى رَجُلًا آدَمَ طَوَالًا جَعْدًا
كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ وَرَأَيْتُ عَيْسَى رَجُلًا
مَرْبُوعًا مَرْبُوعَ الْخَلْقِ إِلَى الْحُمْرَةِ وَالْبَيَاضِ
سَبَطَ الرَّأْسِ وَرَأَيْتُ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ
وَالدَّجَالَ فِي آيَاتٍ أَرَاهُنَّ اللَّهُ إِيَّاهُ (فَلَا تَكُنْ
فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ) قَالَ أَنَسٌ وَأَبُو بَكْرَةَ عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ تَحْرُسُ الْمَلَائِكَةُ الْمَدِينَةَ مِنَ الدَّجَالِ .

بَاب مَا جَاءَ فِي صِفَةِ الْجَنَّةِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ

قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ (مُطَهَّرَةٌ) مِنَ الْخَيْضِ وَالْبَوْلِ
وَالْبَزَاقِ (كُلَّمَا رَزَقُوا) أُتُوا بِشَيْءٍ ثُمَّ أُتُوا بِآخَرَ
(قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ) أُتِينَا مِنْ قَبْلُ
(وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا) يُشَبِّهُ بَعْضُهُ بَعْضًا
وَيُخْتَلِفُ فِي الطُّعُومِ (قُطُوفُهَا) يَقْطِفُونَ كَيْفَ
شَاءُوا (دَانِيَةٌ) قَرِيبَةٌ الْأَرَائِكُ الشَّرُّرُ وَقَالَ
الْحَسَنُ النَّضْرَةُ فِي الْوُجُوهِ وَالشَّرُّورُ فِي الْقُلُوبِ

2 Ova Enesova izjava s punim senedom je zabilježena u poglavlju o hadžu, a izjava Ebu-Bekra sa senedom je navedena u ovom poglavlju.

Inače, kad je riječ o melekima, treba naglasiti da su oni mnogobrojni i raznovrsni. Pored četverice najodabranijih (Džibril, Mikail, Azrail i Israfil) poznate su i grupe meleka koje imaju posebne dužnosti, kao što su meleki čuvari, meleki zaduženi za kišu, rastinje i vjetrove, zatim kaburski meleki, meleki koji redžmuju (gađaju) šejtane, nosači Arša, čuvari Medine i mnogi drugi. Neki od ovih meleka se spominju u hadisima ovog poglavlja, dok o drugima znamo iz drugih izvora.

3 I u ovom uvodu su objašnjavani termini koji se nalaze u ajetima koji govore o Džennetu. Ebul-Alije je objasnio riječi iz sljedećih ajeta: “A one koji vjeruju i dobra djela čine obraduj džennetskim baščama kroz koje će rijeke teći; svaki put kad im se iz njih da kakav plod, oni će reći: ‘Ovo smo i prije jeli’, a bit će im davani samo njima slični. U njima će čiste žene imati, i u njima će vječno boraviti.” (El-Bekare: 25)

4 To su riječi ajeta: “Čiji će plodovi nadohvat ruke biti.” (El-Hakkah: 23)

5 Ova riječ se nalazi u ajetu: “Sa divana će gledati.” (El-Mutaffifun: 23)

6 Ove dvije riječi se nalaze u ajetu: “I njih će Allah strahote toga dana sačuvati i blaženstvo i radost im darovati.” (El-Dehr: 11)

proticanje.¹ *Gavlun* je bolest stomaka, a *junzefun* znači: ono što ne odnosi pamet.²

Ibn-Abbas je rekao: “*Dihakan* znači: pun, *kevaibe* su djevojke.³

Rehik je vino, *tesnim* nadvisuje piće stanovnika Dženneta; *Hitamuhu*; njegova zemlja je misk.⁴ *Naddahatani* znači: oni koji prskaju.⁵

Mevdunetun je izvezen, i otuda izraz *vedinun-nakati*: ispleteni kolan deve.⁶

El-kubu je ono što nema ni ušiju ni ručke, a *ebarik*: ibrici, imaju uši i ručke.⁷

Uruben, s vokalom na srednjem samoglasniku, jednina je *arub*, kao *sabur* i *subur* strpljiv, Mekkelije ga zovu *aribe*, Medinelije *ganidže*, a Iračani *šekile*.⁸

Mudžahid je rekao: “*Revhun* je bašča i blagostanje, a *rejhan* opskrba.⁹

Mendud su banane, a *mahdud* znači: povijen pod teretom, a također znači i: bez bodlji.¹⁰ *Urub* su one koje pridobijaju naklonost muževa, a *meskub* poneka znači: tekući. *Furušin mefuatin*: jedna iznad druge.¹¹

Lagven je prazan govor, a *te’simen* je laž.¹²

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (سَلْسَبِيلًا) حَدِيدَةُ الْجَزْيَةِ (غَوْلٌ)
وَجَعُ الْبَطْنِ (يُنْزَفُونَ) لَا تَذَهَبُ عُقُولُهُمْ وَقَالَ
ابْنُ عَبَّاسٍ (دِهَاقًا) مُتَلَتِّيًا (كَوَاعِبَ) نَوَاهِدَ
الرَّحِيقِ الْخَمْرِ التَّسْنِيمُ يَغْلُو شَرَابُ أَهْلِ الْجَنَّةِ
(خِتَامُهُ) طِينُهُ (مِسْكٌ) (نَضَاحَتَانِ) فَيَاضَتَانِ
يُقَالُ مَوْضُونَةٌ مَنْسُوجَةٌ مِنْهُ وَضِيْنُ النَّاقَةِ
وَالْكُوبُ مَا لَا أُذُنَ لَهُ وَلَا عُرْوَةَ وَالْأَبَارِيقُ ذَوَاتُ
الْأُذَانِ وَالْعُرَى (عُرْبًا) مُثْقَلَةٌ وَاحِدُهَا عُرُوبٌ
مِثْلُ صَبُورٍ وَصَبْرٍ يُسَمِّيْهَا أَهْلُ مَكَّةَ الْعَرَبَةِ وَأَهْلُ
الْمَدِينَةِ الْغَنَجَةَ وَأَهْلُ الْعِرَاقِ الشَّكْلَةَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ
رَوْحُ جَنَّةٍ وَرَخَاءٌ وَالرَّيْحَانُ الرَّزْقُ وَالْمَنْضُودُ
الْمَوْزُ وَالْمَخْضُودُ الْمَوْقَرُ حَمَلًا وَيُقَالُ أَيْضًا لَا
شَوْكَ لَهُ وَالْعُرْبُ الْمُحَبِّاتُ إِلَى أَزْوَاجِهِنَّ
وَيُقَالُ مَسْكُوبٌ جَارٍ (وَفُرْشٌ مَرْفُوعَةٌ)
بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ (لَغَوًا) بَاطِلًا (تَأْثِيْمًا) كَذِبًا

1 Ovo se odnosi na ajet: “Sa izvora u Džennetu koji će se Selsebil.” (El-Dehr: 18)

2 Ta dva termina se nalaze u ajetu: “Od njega neće glava boljeti i zbog njega se neće pamet gubiti.” (Es-Saffat: 47)

3 To je komentar sljedećih ajeta: “I djevojke mlade godina istih – i pehari puni.” (En-Nebe’: 33-34)

4 Ove riječi su iz ajeta: “Dat će im se pa će piće zapečaćeno piti – čiji će pečat mošus biti – neka se zato natječu oni koji hoće da se natječu! Pomiješano s vodom iz Tesnima će biti.” (El-Mutaffifun: 25-27)

5 Termin neddahalun spomenut je u ajetu: “Sa izvorima koji prskaju, u svakom od njih.” (Er-Rahman: 66)

6 Spomenuta riječ se nalazi u ajetu: “Na divanima izvezenim.” (El-Vaki’a: 15)

7 Ove dvije riječi se nalaze u ajetu: “Sa čašama i ibricima i peharom punim pića iz izvora tekućeg.” (El-Vaki’a: 18)

8 Ta riječ je spomenuta u ajetu: “I djevicama ih učiniti – milim muževima njihovim i godina istih.” (El-Vaki’a: 36-37)

9 Ove dvije riječi se nalaze u ajetu: “Udobnost i opskrba lijepa i džennetske blagodati njemu.” (El-Vaki’a: 89)

10 Ove riječi se nalaze u ajetu: “Bit će među lotosovim drvećem bez bodlji i među bananama nanizanim.” (El-Vaki’a: 28-29)

11 Ove riječi su spomenute u sljedećim ajetima: “Pored vode tekuće – i voća svakovrsnog – kojeg će uvijek imati i koje neće zabranjeno biti – i na posteljama uzdignutim – stvaranjem novim Mi ćemo hurije stvoriti i djevicama ih učiniti – milim muževima njihovim i godina istih.” (El-Vaki’a: 31-37)

12 To je komentar sljedećih ajeta: “U njima neće slušati prazne besjede, ni govor grješni.” (El-Vaki’a: 25)

Efnan su grane.¹³

Ve džewel-džennetejni danin: ono što se ubire bit će blizu.¹⁴

Mudhammetan: crne od opitosti.¹⁵

3240. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Lejs b. Sa'd prenoseći od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kad neko od vas umre, njegovo mjesto mu se izlaže jutrom i večerom, pa ako je džennetlija (predočava mu se njegovo mjesto) među džennetlijama, a ako je džehennemlija, onda među džehennemlijama."

3241. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Selm b. Zerir, a ovom Ebu-Redža' od Imrana b. Husajna, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Vidio sam Džennet i primijetio da većinu njegovih stanovnika čine siromasi, a vidio sam i Džehennem i primijetio da većinu njegovih stanovnika čine žene."¹⁶

3242. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebu-Merjem, a njemu Lejs, ovome Ukajl od Ibn-Šihaba, koga je izvijestio Seid b. Musejeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Dok smo jedne prilike bili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on iznenada reče: – Dok sam spavao, vidio sam se u Džennetu, i odjednom primijetih jednu ženu kako uzima abdest, pokraj nekog dvorca.

"Čiji je ovo dvorac?" – upitah.

أَفْنَانُ أَغْصَانُ (وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ) مَا يُجْتَنَى قَرِيبٌ (مُدْهَمَّتَانِ) سَوْدَاوَانٍ مِنَ الرَّيِّ .

٣٢٤٠. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا مَاتَ أَحَدُكُمْ فَإِنَّهُ يُعْرَضُ عَلَيْهِ مَقْعَدُهُ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ فَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَمِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ فَمِنْ أَهْلِ النَّارِ .

٣٢٤١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرْبِرٍ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَطْلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَأَطْلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ .

٣٢٤٢. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ قَالَ بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي فِي الْجَنَّةِ فَإِذَا امْرَأَةٌ تَوَضَّأُ إِلَى جَانِبِ قَصْرِ فَقُلْتُ لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ فَقَالُوا لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ

13 Riječ *efnan* nalazi se u ajetu: "Puna stabala granatih." (Er-Rahman: 48)

14 Er-Rahman: 54.

15 Er-Rahman: 64.

16 Iz ovog hadisa se vidi da će žene činiti većinu u Džehennemu. Neki učenjaci to obrazlažu činjenicom da su žene nezahvalne prema muževima, a Kurtubi smatra da će mali broj žena biti u Džennetu zbog toga što one lahko podliježu strastima, sklone su ovosvjetskim uživanjima, a mnoge se slabo trude kad je u pitanju ahiret.

“Omera b. Hattaba” – rekoše oni. Tada se sjetih njegove ljubomore i okrenuh se nazad.

Omer zaplaka i reče: “Zar na tebe, Allahov Poslaniče, da budem ljubomoran.”¹

3243. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhal, a njemu Hemmam, koji je rekao da je čuo Ebu-Imrana Dževnija, kako priča od Ebu-Bekra b. Abdullaha b. Kajsa Ešarija, a on od svog oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kuća (koju će čovjek imati u Džennetu) šuplje je zrno bisera, čija će visina prema nebu biti trideset milja, a u svakom njegovom uglu vjernik će imati porodicu koju drugi neće vidjeti.”

Ebu-Abdus-Samed i Hris b. Ubejd (prenose ovaj hadis) od Ebu-Imrana, ali kažu: “Šezdeset milja” (umjesto trideset).

3244. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Ebu-Zinad od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izjavio:

– Allah je rekao:

“Pripremio sam Svojim dobrim robovima ono što ni jedno oko vidjelo nije, niti je ijedno uho čulo, niti se ijedno ljudsko srce sjetilo. Čitajte ako hoćete: ‘I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju.’”²

3245. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Ma‘mer od Hemmama b. Munebbiha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prva skupina koja će ući u Džennet bit će svijetlog izgleda poput Mjeseca u noći uštapa. Oni u njemu neće

فَذَكَرْتُ غَيْرَتَهُ فَوَلَّيْتُ مُدْبِرًا فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ
أَعَلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

٣٢٤٣. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عِمْرَانَ الْجَوْنِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ
أَبِي بَكْرٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ
النَّبِيَّ ﷺ قَالَ الْخَيْمَةُ دُرَّةٌ مُجَوَّفَةٌ طُولُهَا فِي السَّمَاءِ
ثَلَاثُونَ مِيلًا فِي كُلِّ زَاوِيَةٍ مِنْهَا لِلْمُؤْمِنِ أَهْلٌ لَا
يَرَاهُمْ الْآخَرُونَ قَالَ أَبُو عَبْدِ الصَّمَدِ وَالْحَارِثُ
ابْنُ عُيَيْدٍ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ سِتُّونَ مِيلًا.

٣٢٤٤. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا
أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ اللَّهُ أَعَدَدْتُ
لِعِبَادِي الصَّالِحِينَ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ
سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبِ بَشَرٍ فَاقْرَءُوا إِن شِئْتُمْ
(فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ).

٣٢٤٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ
أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوَّلُ زُمْرَةٍ
تَلْجُ الْجَنَّةَ صُورَتُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ
لَا يَبْصُقُونَ فِيهَا وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ

¹ Omer b. Hattab je jedan od ašere-i-mubešere, deseterice obradovanih Džennetom, i ovaj hadis to potvrđuje.

² Prijevod navedenog ajeta u cijelosti glasi: “I niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju, kao nagradu za ono što su činili.” (Es-Sedžde: 17) Inače, ovaj hadis jasno govori da su stvari u Džennetu potpuno različite u odnosu na dunjalučke, i što je rečeno u odnosu na Džennet – to je samo da se bar donekle opišu njegove ljepote.

pljuvati, niti će se useknjivati, niti nuždu obavljati. Njihovo posuđe u njemu će biti od zlata, a češljevi će im biti od zlata i srebra. Svaki od njih će imati po dvije žene, od čije ljepote će se vidjeti, iza mesa, srž njihovih potkoljenica. Oni se neće međusobno razilaziti niti mrziti. Njihova srca su (kao) jedno srce. Oni veličaju Allaha jutrom i večerom.”

3246. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Prva skupina koja će ući u Džennet blistat će poput Mjeseca u noći uštapa, dok će oni koji su odmah iza njih blistati poput najsjajnije zvijezde. Srca će im biti kao srce jednog čovjeka. Među njima neće biti razilaženja, niti mržnje. Svaki od njih će imati po dvije žene. Kod svake od njih će se od ljepote vidjeti, iza mesa, srž njezinih potkoljenica. Oni će veličati Allaha jutrom i večerom. Neće se razbolijevati, niti će se useknjivati, niti će pljuvati. Njihovo posuđe će biti od zlata i srebra, a češljevi od zlata. Gorivo u njihovim mangalama bit će alojino drvo.” Ebul-Jeman kaže: “Znači: drvo, a znoj će im poput mošusa mirisati.” Mudžahid je rekao: “Jutro je početak zore, a povećerje je naginjanje sunca dok ga ne vidiš kako zalazi.”

3247. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ebu-Bekr Mukaddemi, njemu Fudajl b. Sulejman prenoseći od Ebu-Hazima, a on od Sehla b. Sa‘da, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sigurno će ući (u Džennet) od mog ummeta sedamdest hiljada, ili sedam stotina hiljada (dvoumljenje nekog od prenosilaca). Prvi od njih neće ući dok ne uđu i posljednji. Lica će im biti (sjajna) poput Mjeseca u noći uštapa.”

أَنِيَّتُهُمْ فِيهَا الذَّهَبُ أَمْشَاطُهُمْ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَمَجَامِرُهُمُ الْأَلْوَةُ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ وَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ يُرَى مَخَّ سَوْقِيهِمَا مِنْ وَرَاءِ اللَّحْمِ مِنَ الْحُسْنِ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ قُلُوبُهُمْ قَلْبٌ وَاحِدٌ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا .

٣٢٤٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى إِثْرِهِمْ كَأَشَدَّ كَوْكَبٍ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا اخْتِلَافَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَبَاغُضَ لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ زَوْجَتَانِ كُلُّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا يُرَى مَخَّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ لَحْمِهَا مِنَ الْحُسْنِ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ بُكْرَةً وَعَشِيًّا لَا يَسْقَمُونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ وَلَا يَيْصُقُونَ أَنِيَّتُهُمُ الذَّهَبُ وَالْفِضَّةُ وَأَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ وَوَقُودُ مَجَامِرِهِمُ الْأَلْوَةُ قَالَ أَبُو الْيَمَانِ يَعْنِي الْعُودَ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْإِبْكَارُ أَوَّلُ الْفَجْرِ وَالْعَشِيُّ مِثْلُ الشَّمْسِ إِلَى أَنْ أَرَاهُ تَغْرُبُ .

٣٢٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ حَدَّثَنَا فَضِيلُ بْنُ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيَدْخُلَنَّ مِنْ أُمَّتِي سَبْعُونَ أَلْفًا أَوْ سَبْعُ مِائَةِ أَلْفٍ لَا يَدْخُلُ أَوَّلُهُمْ حَتَّى يَدْخُلَ آخِرُهُمْ وَجُوهُهُمْ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ .

3248. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Junus b. Muhammed, a ovom Šejban od Katade, koji kaže da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

– Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, poklonjeno je džube (ogrtač) od jedne vrste svile, a on je zabranjivao (muškarcima) svilu. Ljudi su se tome čudili, pa on reče: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, mahrame Sa'da b. Mu'aza u Džennetu ljepše su od ovoga.”

3249. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja b. Seid od Sufjana, koji je izjavio da mu je prenio Ebu-Ishak da je čuo Berraa b. Aziba, radijallahu anhum, kako kaže:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio je odjeću od svile. Počeli su se čuditi njezinoj ljepoti i mehkoći, te Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Mahrame Sa'da b. Muaza u Džennetu vrednije su od ovoga.”

3250. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan od Ebu-Hazima, a ovaj od Sehla b. Sa'da Sa'idija, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mjesto u Džennetu, koliko iznosi jedan bič, bolje je od ovoga svijeta i svega što je na njemu.”¹

3251. PRIČAO NAM JE Revh b. Abdul-Mu'min, njemu Jezid b. Zurej', a ovom Seid od Katade, kojem je prenio Enes b. Malik, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Zaista u Džennetu ima drvo pod čijim hladom (može) jahač putovati stotinu godina a da ga ne pređe.”²

٣٢٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَهْدَى لِلنَّبِيِّ ﷺ جُبَّةً سُنْدُسٍ وَكَانَ يَنْهَى عَنِ الْحَرِيرِ فَعَجِبَ النَّاسُ مِنْهَا فَقَالَ الَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لِمَنَادِيلُ سَعْدِ ابْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْ هَذَا .

٣٢٤٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ سُفْيَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِثَوْبٍ مِنْ حَرِيرٍ فَجَعَلُوا يَعْجَبُونَ مِنْ حُسْنِهِ وَلِينِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ فِي الْجَنَّةِ أَفْضَلُ مِنْ هَذَا .

٣٢٥٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَوْضِعُ سَوْطٍ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا .

٣٢٥١. حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّكَّابُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ عَامٍ لَا يَقْطَعُهَا .

1 Veličina u Džennetu upoređena je s bičem zbog toga što jahač obično prije sjahivanja baci bič označavajući tako mjesto na kojem će odsjesti.

2 Neki kažu da se ovo drvo u Džennetu zove Tuba. Komentatori riječ *hlad* ovdje tumače kao blagostanje ili strana, jer u Džennetu neće biti ni sunca ni njegove vrućine, pa hlad neće biti potreban.

3252. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulej b. Sulejman, a ovom Hilal b. Ali od Abdur-Rahmana b. Ebu-Amra, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zaista u Džennetu ima drvo pod čijim hladom (može) jahač putovati stotinu godina. Ako hoćete, čitajte (ajet): ‘I u hladovini prostranoj.’”³

3253. Prostor nekog od vas u Džennetu, koliko iznosi luk..., bolji je od onog na šta izlazi sunce, ili zalazi (tj. od cijelog svijeta).

3254. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Muhammed b. Fulejh, a ovom njegov otac od Hilala, on od Abdur-Rahmana b. Ebi-Amra, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prva skupina će ući u Džennet (svijetla) poput Mjeseca u noći uštapa, a oni koji su odmah iza njih bit će kao najsvjetlija zvijezda na nebu. Srca će im biti kao srce jednog čovjeka i među njima neće biti mržnje ni zavidnosti. Svaki čovjek će imati po dvije žene, hurije (krupnih očiju). Srž njihovih potkoljenica vidjet će se iza kostiju i mesa.”

3255. PRIČAO NAM JE Hadždžadž b. Minhāl, njemu Šu‘be rekavši da ga je Adijj b. Sabit obavijestio da je čuo Berraa, radijallahu anhu, kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je on, pošto je umro (njegov) sin Ibrahim, rekao: “On će zaista imati dojlju u Džennetu.”

٣٢٥٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسِيرُ الرَّكَّابُ فِي ظِلِّهَا مِائَةَ سَنَةٍ وَاقْرَءُوا إِنَّ شِئْتُمْ (وَزِلَّ مِمْدُودٍ) .

٣٢٥٣. وَلَقَابُ قَوْسٍ أَحَدُكُمْ فِي الْجَنَّةِ خَيْرٌ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ أَوْ تَغْرُبُ .

٣٢٥٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ فُلَيْحٍ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ هِلَالٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَوَّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَالَّذِينَ عَلَى آثَارِهِمْ كَأَخْسَنِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً قُلُوبُهُمْ عَلَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ لَا تَبَاغُضَ بَيْنَهُمْ وَلَا تَحَاسُدَ لِكُلِّ أَمْرٍ زَوْجَتَانِ مِنَ الْخُورِ الْعَيْنِ يَرَى مَخُحُ سَوْقَيْهِمَا مِنْ وَرَاءِ الْعَظْمِ وَاللَّحْمِ .

٣٢٥٥. حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مِنْهَالٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ قَالَ عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ أَخْبَرَنِي قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَمَّا مَاتَ إِبْرَاهِيمُ قَالَ إِنَّ لَهُ مَرْضِعًا فِي الْجَنَّةِ .

3 El-Vaki'a: 30.

3256. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, rekavši da mu je prenio Malik b. Enes od Safvana b. Sulejma, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Džennetlije će gledati stanovnike soba koje su iznad njih kao što gledaju bilistavu zvijezdu koja dolazi s istočnog horizonta, ili (odlazi) na zapadni, zbog razlike u vrijednostima među njima.”

– Allahov Poslaniče – rekoše (ashabi) – to su stepeni vjerovjesnika, koje osim njih niko ne može dostići.

– Naprotiv – reče on – tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, (to su) stepeni ljudi koji su iskreno vjerovali u Allaha i iskreno priznavali poslanike.

OPIS DŽENNETSKIH VRATA

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Ko podijeli par (deva, konja i slično) bit će pozvan sa džennetskih vrata...”¹

U tom pogledu prenosi Ubade od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

3257. PRIČAO NAM JE Seid b Ebu-Merjem, a njemu Muhammed b. Mutarrif, rekavši da mu je pričao Ebu-Hazim od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Na Džennetu ima osam vrata – jedna od njih se zovu Rejjan (što gasi žeđ) kroz koja niko, osim postača neće ulaziti.”

٣٢٥٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَتَرَاءَوْنَ أَهْلَ الْغُرَفِ مِنْ فَوْقِهِمْ كَمَا يَتَرَاءَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الْغَابِرَ فِي الْأَفْقِ مِنَ الْمَشْرِقِ أَوِ الْمَغْرِبِ لِتَفَاضُلِ مَا بَيْنَهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ تِلْكَ مَنَازِلُ الْأَنْبِيَاءِ لَا يَبْلُغُهَا غَيْرُهُمْ قَالَ بَلَى وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ رَجُلٌ آمَنُوا بِاللَّهِ وَصَدَّقُوا الْمُرْسَلِينَ .

بَابُ صِفَةِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ

وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَنْ أَتَقَقَ زَوْجَيْنِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجَنَّةِ فِيهِ عِبَادَةٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٢٥٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ مُطَرِّفٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فِي الْجَنَّةِ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ فِيهَا بَابٌ يُسَمَّى الرِّيَّانَ لَا يَدْخُلُهُ إِلَّا الصَّائِمُونَ .

¹ Ovaj hadis je naveden u poglavlju *Post*, Knjiga II, hadis br.1896.

² Ovdje se misli na hadis: “Ko svjedoči da je samo Allah Bog – ... Allah će ga uvesti na koja hoće od osam džennetskih vrata.” (Poglavljje o Isau, alejhis-selamu)

OPIS DŽEHENNEMA I DOKAZ DA JE ON VEĆ STVOREN

Gasakan (je kapljevina). Kaže se: *ajnuhu*: oko mu je suzilo, i *jagsikul-džurhu*: rana ispušta gnoj, pa *gasak* i *gask* kao da su istog značenja.³

Gislin je sve što pereš pa nešto od toga iziđe, i to se zove *gislin*. To je oblik *Fi'lin* od (riječi) *gasl* (pranje) od rane i ožiljaka (od samara).⁴

Ikrime je rekao; “*Hasabu džehenneme* na abesinijskom jeziku znači drvo.”⁵

Neki drugi kažu: “*Hasiben*⁶ je žestoki vjetar, a *hasib* je ono što vjetar baca. Otuda se kaže *Hasabu džehennem* (za gorivo) jer se ono baca u Džehennem. Džehennemlije su njegov *hasab* (gorivo). Kaže se: *hasabe fil-erdi* (to jest) otići (u zemlju). (Riječ) *hasab* je izvedena od *hasbauhidžareti*.”

Sadid je gnoj i krv⁷, a *habet* znači ugasio se⁸. *Turun* znači palite.⁹

Evrejtu: naložio sam. *Lil-mukvin*: putnicima¹⁰, a *kaj'un* je pustoš.

Ibn-Abbas je rekao: “*Siratul-džehim* je sredina

بَابُ صِفَةِ النَّارِ وَأَنَّهَا مَخْلُوقَةٌ

(غَسَاقًا) يُقَالُ غَسَقَتْ عَيْنُهُ وَيَغْسِقُ الْجُرْحُ
وَكَانَ الْغَسَاقَ وَالْغَسَقَ وَاحِدٌ غَسَلَيْنِ كُلُّ شَيْءٍ
غَسَلْتُهُ فَخَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ فَهُوَ غَسَلَيْنٌ فَعَلَيْنِ
مِنَ الْغَسَلِ مِنَ الْجُرْحِ وَالذَّبَرِ وَقَالَ عِكْرِمَةُ
(حَصَبُ جَهَنَّمَ) حَطَبٌ بِالْحَبَشِيَّةِ وَقَالَ غَيْرُهُ
(حَاصِبًا) الرِّيحُ الْعَاصِفُ وَالْحَاصِبُ مَا
تَرْمِي بِهِ الرِّيحُ وَمِنْهُ (حَصَبُ جَهَنَّمَ) يُرْمَى بِهِ
فِي جَهَنَّمَ هُمْ حَصَبُهَا وَيُقَالُ حَصَبَ فِي الْأَرْضِ
ذَهَبَ وَالْحَصَبُ مُسْتَقٌّ مِنْ حَصَبَاءِ الْحِجَارَةِ
صَدِيدٌ قَيْحٌ وَدَمٌ (خَبَتْ) طَفِئَتْ (تُورُونَ)
تَسْتَخْرِجُونَ أَوْرَيْتُ أَوْقَدْتُ (لِلْمُقْوِينَ)
لِلْمُسَافِرِينَ وَالْقِي الْقَفْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ صِرَاطُ

3 Riječ *gasakan* spomenuta je u ajetu: “Osim vrele vode i kapljevine.” (En-Nebe’: 25) Buhari, kako se čini, poistovjećuje riječi *gasak* i *gask*. Međutim, one, iako su iz istog korijena, različitog su oblika pa prema tome i značenja.

4 Riječ *gislin* je iz ajeta: “Ni drugog jela osim pomija.” (El-Hakkah: 36)

5 Sintagma *hasab džehenneme* nalazi se u ajetu: “I vi i oni kojim se, pored Allaha, klanjate, bit ćete gorivo u Džehennemu, i u njega ćete doista ući.” (El-Enbija: 98)

6 Riječ *hasiben* spomenuta je u ajetu: “Zar ste sigurni da vas On neće u zemlju utjerati, ili da protiv vas pješčanu oluju neće poslati, pa da onda sebi zaštitnika nećete naći.” (El-Isra: 68)

7 Riječ *sadid* nalazi se u ajetu: “Pred njim će Džehennem biti – i on će biti pojen odvratnom kapljevino.” (Ibrahim: 16)

8 Riječ *habet* spominje se u ajetu: “Onaj kome Allah ukaže na Pravi put – na Pravom putu je, a onome koga u zabludi ostavi, tome, mimo Njega, nećeš naći zaštitnika. Mi ćemo ih, na Sudnjem danu, sakupiti, licem zemlji okrenute, slijepe, nijeme i gluhe; boravište njihovo bit će Džehennem; kad god mu plamen jenja, pojačat ćemo oganj.” (El-Isra: 97)

9 Riječ *turun* spomenuta je u ajetu: “Kažite vi Meni: vatru koju palite – da li drvo za nju vi ili Mi stvaramo.” (El-Vaki’a: 71-72)

10 Riječ *Lil-mukvin* nalazi se u ajetu: “Mi činimo da ona podsjeća i bude korisna onima koji konače.” (El-Vaki’a: 73) Riječ *kaj'un* je ovdje objašnjena zbog toga što je iz nje izvedena riječ *mukvin*, a ona se inače ne spominje u Kur'anu.

Džehennema i centar Džehennema”¹. *Le ševben min hamin*: hrana će im biti pomiješana ključalom vodom². *Zefirun ve šehikun* su žestok glas i slab glas.³

Virden je žedan,⁴ a *gajjen* je propast⁵.

Mudžahid je rekao: “*Jusdžerun* znači: vatra će njima biti ložena.”⁶

Nuhas je mjed koji će se izljevati na njihove glave.⁷ Kaže se: *zuku*, to jest: dotaknite i iskusite, a ovdje se ne misli na kušanje ustima.⁸

Maridžun je plamen vatre. *Meredžel-emiru re’ijjetehu* (vođa je prepustio svoje podanike) kad ih ostavi da napadaju jedni na druge.⁹

Meridž je zamršen, *meridže emrun-nasi* znači: pobrkana je stvar ljudi.¹⁰

Meredžel-bahrejni (pustio je dva mora).¹¹ *Meredžte dabbeteke* znači: ostavio si svoju životinju.

الْجَحِيمِ سَوَاءُ الْجَحِيمِ وَوَسَطُ الْجَحِيمِ (لَشَوْبًا
مِنْ حَمِيمٍ) يُخْلَطُ طَعَامُهُمْ وَيُسَاطُ بِالْحَمِيمِ (زَفِيرٌ
وَشَهِيقٌ) صَوْتُ شَدِيدٌ وَصَوْتُ ضَعِيفٌ (وَرْدًا)
عِطَاشًا (غَيًّا) خُسْرَانًا وَقَالَ مُجَاهِدٌ (يُسَجْرُونَ)
تُوقَدُ بِهِمُ النَّارُ (وَنَحَاسٌ) الصُّفْرُ يُصَبُّ عَلَى
رُءُوسِهِمْ يُقَالُ (ذُوقُوا) بَاشِرُوا وَجَرَّبُوا وَلَيْسَ
هَذَا مِنْ ذَوْقِ الْفَمِ مَارِجٌ خَالِصٌ مِنَ النَّارِ مَرَجَ
الْأَمِيرِ رَعِيَّتُهُ إِذَا خَلَّاهُمْ يَعْدُو بَعْضُهُمْ عَلَى
بَعْضٍ (مَرِيحٌ) مُلْتَبِسٌ مَرَجَ أَمْرُ النَّاسِ اخْتَلَطَ
(مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ) مَرَجَتْ دَابَّتَكَ تَرَكَتَهَا.

- 1 Sintagma *siratul-džehimi* nalazi se u ajetu: “Sakupite nevjernike i one koji su se s njima družili i one kojima su se klanjali mimo Allaha, i pokažite im put koji u Džehennem vodi.” (Es-Saffat: 22-23)
- 2 Ajet u cijelosti glasi: “Zatim će to ključalom vodom izmiješati (Es-Saffat: 67)
- 3 Riječ *zefirun ve šehikun* nalaze se u ajetu: “I nesretnici će u Džehennem, u njima će teško izdisati i udisati.” (Hud: 106)
- 4 Riječ *virden* nalazi se u ajetu: “A kad u Džehennem žedne grješnike potjeramo.” (Merjem: 86)
- 5 Riječ *gajjen* spomenuta je u ajetu: “A njih smijeniše zli potomci, koji namaz napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći.” (Merjem: 59)
- 6 Glagol *jusdžerun* nalazi se u ajetu: “Kada s okovima o vratu i sindžirima budu vučeni po ključaloj vodi, a zatim u vatri prženi.” (El-Mu’min: 71-72)
- 7 Riječ *nuhas* je spomenuta u ajetu: “Na vas će se ognjeni plamen i rastopljeni mjed prolivati i vi se nećete moći odbraniti.” (El-Rahman: 35)
- 8 Riječ *zuku* nalazi se u ajetu: “Kad god pokušaju da zbog teškog jada iz nje izađu, bit će u nju vraćeni – iskusite patnju u užasnoj vatri.” (El-Hadždž: 22) Čulo okusa je jezik, ali se u vom ajetu misli na kušanje vatre čitavim tijelom, pa zbog toga Buhari kaže: “Ovdje se ne misli na kušanje ustima.”
- 9 Riječ *maridžun* nalazi se u suri Er-Rahman: “On je čovjeka od sasušene ilovače, kao što je grnčarija, stvorio, a džina od plamena vatre.” (14-15)
- 10 Riječ *meridž* nalazi se u ajetu: “Oni, međutim poriču Istinu koja im dolazi i smeteni su.” (Kaf: 5)
- 11 Rečenica *meredžel-bahrejni* spomenuta je u ajetu: “Pustio je dva mora da se dodiruju” (El-Rahman: 19); ovaj ajet se inače ne odnosi na Džehennem.

3258. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, a njemu Šu‘be prenoseći od muhadžira Ebul-Hasana, koji je izjavio da je čuo Zejda b. Vehba, koji je čuo da je Ebu-Zerr, radijallahu anhu, kazao.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je na putovanju, pa je rekao:

“Očekaj dok zahladi!”

Potom je ponovo rekao: “Očekaj dok zahladi”, sve dok se nije ukazala sjena, znači (od okolnih) brežuljaka, a onda je rekao:

“Odgodite klanjanje podne-namaza dok zahladi. Velika žega je odraz Džehennema.”

3259. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od A‘meša, on od Zekvana, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, koji kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Odgodite klanjanje podne-namaza dok zahladi. Velika žega je zapah Džehennema.”

3260. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, kome je saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao da mu je pričao Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako veli da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Džehennem se potužio svome Gospodaru govoreći: “Gospodaru moj, sam sebe jedem,” i (Allah) mu je dozvolio dva oduška: jedan u zimu, a drugi u toku ljeta, a to je najveća žega koju osjetite (ljeti) i najveća hladnoća koju osjetite (zimi).¹²

٣٢٥٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُهَاجِرِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ وَهْبٍ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي سَفَرٍ فَقَالَ أَبْرِدْ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدْ حَتَّى فَاءَ الْفَيْءِ يَعْنِي لِلتَّلَوْلِ ثُمَّ قَالَ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ .

٣٢٥٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ ذَكْوَانَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ .

٣٢٦٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اشْتَكَيْتِ النَّارُ إِلَى رَبِّهَا فَقَالَتْ رَبِّ أَكَلْتُ بَعْضِي بَعْضًا فَأَذِنَ لَهَا بِنَفْسَيْنِ نَفْسٍ فِي الشِّتَاءِ وَنَفْسٍ فِي الصَّيْفِ فَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الْحَرِّ وَأَشَدُّ مَا تَجِدُونَ مِنَ الزَّمْهِرِيرِ .

¹² Ova tri hadisa su navedena u poglavlju *Namaska vremena*, Knjiga I, hadisi od broja 533 do 538, a ovdje su opetovani jer se u njima govori o Džehennemu, i oni su očit dokaz da Džehennem postoji i da je on već stvoren.

3261. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Amir, a ovom Hemmam od Ebu-Džemre Dubeija, koji je rekao:

– Običavao sam sjediti s Ibn-Abbasom u Mekki, i jednom me napade groznica, te on reče: “Rashladi je vodom Zemzema, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

Groznica je odušak Džehennema, pa je rashladite vodom ili je rekao: vodom Zemzema” – dvoumi Hemmam.

3262. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Abdur-Rahman, a ovom Sufjan od svog oca, a on od Abaja b. Rifa'a, koji kaže da mu je saopćio Rafi' b. Hadidž, rekavši da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Groznica je od džehennemske žestine, pa je rashladite vodom.”

3263. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Zuhejr, a ovom Hišam prenoseći od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Groznica je zapah Džehennema, pa je rashladite vodom.”

3264. PRIČAO NAM JE Musedded od Jahjaa, a on od Ubejdullaha, koji kaže da mu je pričao Nafi' od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Groznica je zapah Džehennema, pa je rashladite vodom.”

3265. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, rekavši da mu je prenio Malik od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vaša vatra je dio od sedamdeset dijelova džehennemske vatre.”

٣٢٦١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ هُوَ الْعَقَدِيُّ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ أَبِي جَهْمَةَ الضُّبَعِيِّ قَالَ كُنْتُ أَجَالِسُ ابْنَ عَبَّاسٍ بِمَكَّةَ فَأَخَذَتْنِي الْحُمَّى فَقَالَ أَبْرِدْهَا عَنْكَ بِمَاءٍ زَمْزَمَ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالمَاءِ أَوْ قَالَ بِمَاءٍ زَمْزَمَ شَكَ هَمَّامٌ.

٣٢٦٢. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبَّادَةَ بْنِ رِفَاعَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي رَافِعُ بْنُ خَدِيجٍ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْحُمَّى مِنْ فَوْرِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا عَنْكُمْ بِالمَاءِ.

٣٢٦٣. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا هِشَامٌ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالمَاءِ.

٣٢٦٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ عَنْ يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْحُمَّى مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ فَأَبْرِدُوهَا بِالمَاءِ.

٣٢٦٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ

- Allahov Poslaniče – rečeno je – ona (dunjalučka vatra) je dovoljna.
- Ova je – reče on – pojačana nad (dunjalučkom vatrom) za šezdeset i devet dijelova. Svaki od njih je poput njezine vrućine.¹

3266. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan od Amra, da je čuo Ataa kako saopćava od Safvana b. Ja'laa, a on od svoga oca, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči na minberu: "Oni će dozivati: 'O Malik!'"²

3267. PRIČAO NAM JE Ali, njemu Sufjan prenoseći od A'meša, a on od Ebu-Vaila, koji kaže da je rečeno Usami (b. Zejdu):

"Da si otišao tome i tome (Osmanu b. Affanu) i govorio mu (o smutnji ili o postupcima njegovog brata po majci Velida b. Utbe)."

– Vi sigurno mislite – reče on – da mu ja ne govorim. Iako vam (ne dajem priliku) da to čujete, ja mu govorim tajno, da ne bih otvorio vrata za koja ja ne bih bio prvi koji ih je otvorio (vrata klevete). Ja neću reći čovjeku, makar on bio i moj vladar, da je on najbolji čovjek, nakon nečeg što sam čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– A šta si to čuo da je on rekao? – upitaše oni.

– Čuo sam ga – reče on – kako kaže: Na Sudnjem danu će čovjek biti doveden i bačen u vatru, pa će mu crijeva izlaziti u vatru, a on će kružiti kao što magarac kruži oko svog mlina, te će se džehennemlije sakupiti oko njega i upitati:

– Čovječe, šta je s tobom? Zar nam nisi naređivao

قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّكَ كَانَتْ لَكَافِيَةً قَالَ فَضَلَّتْ عَلَيْهِنَّ بِتِسْعَةٍ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا.

٣٢٦٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو سَمِعَ عَطَاءَ يُخْبِرُ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَعْلَى عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ عَلَى الْمِنْبَرِ (وَنَادُوا يَا مَالِكُ).

٣٢٦٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ قِيلَ لِأَسَامَةَ لَوْ أَتَيْتَ فَلَانًا فَكَلَّمْتَهُ قَالَ إِنَّكُمْ لَتَرَوْنَ أَنِّي لَا أَكَلِمُهُ إِلَّا أَسْمِعُكُمْ إِنِّي أَكَلِمُهُ فِي السِّرِّ دُونَ أَنْ أَفْتَحَ بَابًا لَا أَكُونُ أَوَّلَ مَنْ فَتَحَهُ وَلَا أَقُولُ لِرَجُلٍ أَنْ كَانَ عَلَيَّ أَمِيرًا إِنَّهُ خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالُوا وَمَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ يُجَاءُ بِالرَّجُلِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ فَتَنْدَلِقُ أَقْتَابُهُ فِي النَّارِ فَيَدُورُ كَمَا يَدُورُ الْحِمَارُ بِرَحَاهُ فَيَجْتَمِعُ أَهْلُ النَّارِ عَلَيْهِ فَيَقُولُونَ أَيُّ فَلَانٍ مَا شَأْنُكَ أَلَيْسَ كُنْتَ تَأْمُرُنَا بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَانَا عَنِ الْمُنْكَرِ قَالَ كُنْتُ أَمُرُكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَلَا آتِيهِ وَأَنْهَاكُمُ عَنِ الْمُنْكَرِ وَآتِيهِ رَوَاهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ.

¹ Imami Ahmed i Ibn-Hibban također prenose ovaj hadis od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, i u njihovoj verziji na kraju hadisa se kaže: "Ona je dva puta miješana s morem, a da nije toga, ne bi se niko njome koristio." Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naglasio je da je džehennemlije vatra za šezdeset i devet dijelova pojačana nad dunjalučkom, stoga da se ne pomisli da je dunjalučka vatra dovoljna za kažnjavanje, jer se Allahovo kažnjavanje razlikuje od kažnjavanja koje čini neko od ljudi.

² Ovo je dio ajeta koji u cijelosti glasi: "Oni će dozivati: 'O Malik! Neka Gospodar tvoj učini da umremo!' A on će reći: 'Vi ćete tu vječno ostati.'" (El-Zuhruf: 77)

(da činimo) dobro, a odvrćao od zla?

– Naređivao sam vam dobro – reći će on – ali ga ja nisam činio, a zabranjivao vam zlo, ali sam ga ja činio. Ovaj hadis prenosi i Guneder od Šu‘be, a on od A‘meša.¹

OPIS IBLISA I NJEGOVE VOJSKE

Mudžahid je rekao: “*Jukzefune* znači – na njih se baca, *duhuren* – da ih otjeraju, a *vasib* – neprekidan.”²

Ibn-Abbas je rekao: “*Medhuren* znači: udaljen.”³

Kaže se *meriden*, tj.: prkosnik.⁴ *Bettekehu* znači: otkinuo ga je.⁵

Vestefziz znači: zavodi, *bi hajlike* – konjanicima, *redžlun* – pješaci, a jednina od te riječi je *radžil*, kao što je *sahib* i *sahb*, i *tadžir* i *tadžr*.⁶

بَابُ صِفَةِ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ

وَقَالَ مُجَاهِدٌ (يُقَذِّفُونَ) يُرْمُونَ (دُحُورًا)
مَطْرُودِينَ (وَاصِبٌ) دَائِمٌ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
(مَذْهُورًا) مَطْرُودًا يُقَالُ (مَرِيدًا) مُتَمَرِّدًا بَتَكِهِ
قَطَعَهُ (وَاسْتَفْزَزَ) اسْتَخَفَّ (بِخَيْلِكَ) الْفُرْسَانُ
وَالرَّجُلُ الرَّجَالَةُ وَاحِدُهَا رَجُلٌ مِثْلُ صَاحِبٍ
وَصَحْبٍ وَتَاجِرٍ وَتَجَرٍ (لَا حَتَنَكَنَّ) لَا اسْتَأْصَلَنَّ
(قَرِينٌ) شَيْطَانٌ .

1 Predanje kojim Guneder prenosi ovaj hadis, Buhari je u cijelosti naveo u poglavlju *O smutnji*, a ovdje je samo ukazao na njega.

Ovaj hadis inače govori o džehennemskoj patnji koja čeka onog koji druge poziva na dobro i odvrća od zla, a sam se ne pridržava toga već radi loša djela, a ne čini dobra.

Usama b. Zejd je citirao ovaj hadis prilikom prigovora kojeg su muslimani uputili znajući da je on jedan od bliskih saradnika hazreti Osmana i da je bio miljenik Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, pa su ga i oni zbog toga voljeli, i sad su htjeli da on upozori hazreti Osmana na smutnju među ljudima ne bi li je on, hazreti Osman, spriječio, a po nekima, oni su htjeli da ga Usama upozori na postupke njegovog brata po majci, Velida b. Utbe.

Međutim, Usama je bio svjestan svoje obaveze savjetovanja i potpomaganja, pa je i prije toga upozoravao hazreti Osmana, ali je to činio tajno bojeći se da javnim istupanjem protiv halife ne bi pružio mogućnost i dao povoda smutljivcima da ga kleveću i unose nered i smutnju među ljude.

2 Riječi: *jukzefune*, *duhuren* i *vasib* nalaze se u suri Es-Saffat: “Čuvamo ga (tj. nebo) od svakog šejtana prkosnog da ne prisluškuje meleke uzvišene; njih sa svih strana gađaju da ih otjeraju; njih čeka patnja neprekidna.” (Es-Saffat: 7-9)

3 Riječ *medhuren* uzeta je iz ajeta: “To je mudrost koju ti Gospodar tvoj objavljuje. I ne dodaj Allah drugog Boga da ne bi u Džehennem bio bačen, prekoren i od milosti Njegove udaljen.” (El-Isra’: 39)

Ova riječ ovdje se odnosi na šejtana, ali je ovdje upotrijebljena radi pojašnjenja riječi *duhuren*, koja je prethodno navedena.

4 Riječ *meriden* nalazi se u ajetu: “Oni se, mimo Allaha, ženskim kumirima klanjaju, a ne klanjaju se drugom do šejtanu-prkosniku.” (En-Nisa: 117)

5 *Bettekahu* je objašnjenje glagola *felejubettikunne*, koji se nalazi u ajetu: “I navodit ću ih, sigurno, na stranputice, i primamljivat ću ih sigurno, lažnim nadama, i sigurno ću im zapovjediti pa će stoci uši rezati i sigurno ću im narediti pa će stvorenja Allahova mijenjati”, a onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti.” (En-Nisa: 119)

6 Formulacija *vestefziz bi hajlike ve redžilike* nalazi se u ajetu: “I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pješadiju, i budi im ortak u imecima, i u djeci, i daji im obećanja – a šejtan ih samo obmanjuje.” (El-Isra’: 64)

Leahtenikenne znači: sigurno ću iskorijeniti⁷, a *karin* je šejtan.⁸

3268. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, a njemu saopćio Isa prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio jednom opčinjen (opsihren).

Lejs je izjavio da mu je pisao Hišam da je on čuo i zapamtio od svoga oca, a on da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je opčinjen tako da mu se činilo da nešto radi, a on to ne radi, (tj. da ima odnos sa suprugom) dok nije jednog dana molio i molio, a zatim rekao:

“Jesi li osjetila da me je Allah obavijestio u čemu je moj lijek?”

– Došla su mi dva čovjeka, (meleka u ljudskom obliku) pa je jedan sjeo kod moje glave, a drugi kod nogu, i rekao jedan drugom:

– Kakva je bolest ovog čovjeka?

– Opčinjen je – reče ovaj.

– A ko ga je opčinio? – upita prvi.

– Lebid b. A'sam – odgovori drugi.

– A u čemu je to? – upita on.

– U češlju, kudjelji i čaški muškog palmina cvijeta – odgovori drugi.

– A gdje je to? – upita prvi.

– U bunaru Zervan – odgovori ovaj.

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao tamo, a zatim se vratio i rekao Aiši, nakon što se vratio: “Njegove palme su poput šejtanskih glava.”

٣٢٦٨. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا عِيسَى عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ اللَّيْثُ كَتَبَ إِلَيَّ هِشَامٌ أَنَّهُ سَمِعَهُ وَوَعَاهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ سَحَرَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى كَانَ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ يَفْعَلُ الشَّيْءَ وَمَا يَفْعَلُهُ حَتَّى كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ دَعَا وَدَعَا ثُمَّ قَالَ أَشَعَرْتُ أَنَّ اللَّهَ أَفْتَانِي فِيمَا فِيهِ شِفَائِي أَتَانِي رَجُلَانِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عِنْدَ رَأْسِي وَالْآخَرُ عِنْدَ رِجْلِي فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِلْآخَرِ مَا وَجَعَ الرَّجُلُ قَالَ مَطْبُوبٌ قَالَ وَمَنْ طَبَّهُ قَالَ لَبِيدُ بْنُ الْأَعْصَمِ قَالَ فِيمَا ذَا قَالَ فِي مُشْطٍ وَمُشَاقَّةٍ وَجُفٍّ طُلْعَةٍ ذَكَرَ قَالَ فَأَيْنَ هُوَ قَالَ فِي بئرِ ذُرْوَانَ فَخَرَجَ إِلَيْهَا النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ لِعَائِشَةَ حِينَ رَجَعَ نَخَلُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ فَقُلْتُ اسْتَخْرَجْتُهُ فَقَالَ لَا أَمَّا أَنَا فَقَدْ شَفَانِي اللَّهُ وَخَشِيتُ أَنْ يُشِيرَ ذَلِكَ عَلَى النَّاسِ شَرًّا ثُمَّ دُفِنَتِ الْبِئْرُ .

⁷ Formulacija *leahtenikenne* nalazi se u ajetu: “Reci im – reče onda – evo ovoga koga si iznad mene uzdigao, ako me ostaviš do Smaka svijeta, sigurno ću, osim malobrojnih, nad potomstvom njegovim zagospodariti.” (El-Isra’: 62)

⁸ Riječ *karin* nalazi se u ajetu: “Onome ko se bude slijepim pravio da ne bi Milostivog veličao, mi ćemo šejtana natovariti, pa će mu on nerazdvojni drug postati.” (El-Zuhurf: 36)

– Da li si ga objelodanio? – upitala sam.
 – Ne – reče on. Što se mene tiče, Allah me je već izliječio, a bojao sam se da to ne podstakne ljude na zlo. Zatim je zatrpan taj bunar.

3269. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, rekavši da mu je pričao njegov brat Sulejman b. Bilal, on od Jahjaa b. Seida, a ovaj od Seida b. Musejjeba, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Na zatioku glave nekoga od vas, kada zaspi, šejtan sveže tri čvora i po svakom tom čvoru lupa, (govoreći): “Duga ti je noć, lezi (još).”

Ako se on probudi i spomene Allaha, odriješi se jedan čvor, ako uzme i abdest, odriješi se još jedan čvor, a ako i klanja, odriješe se svi čvorovi i on osvane vrijedan i dobrodušan. U protivnom, osvane neraspoložen i lijen.¹

3270. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Ebu-Vaila, a ovaj od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio da je u prisustvu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, spomenut neki čovjek koji je prespavao cijelu noć, sve dok nije svanulo, te je on rekao:

“To je čovjek u čije se uši šejtan pomokrio,” ili je rekao: “U čije uho.”²

٣٢٦٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ يَضْرِبُ كُلَّ عُقْدَةٍ مَكَانَهَا عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ فَإِنْ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ فَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقْدُهُ كُلُّهَا فَاصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسَلَانَ .

٣٢٧٠. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ رَجُلٌ نَامَ لَيْلَهُ حَتَّى أَصْبَحَ قَالَ ذَاكَ رَجُلٌ بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنَيْهِ أَوْ قَالَ فِي أُذُنِهِ .

¹ Neki smatraju da se konkretni hadis odnosi na onog ko prespava jaciju, ali većina smatra da se on odnosi na klanjanje svakog noćnog namaza.

² Kurtubi smatra da se navedeni hadis može shvatiti doslovno, jer šejtansko-duhovni svijet postoji, i on ima svoje prirodne potrebe kao i svijet ljudi. Međutim, neki drugi smatraju da se ovaj hadis može shvatiti u prenesenom smislu. Tako Hattabi smatra da se njime aludira na odraz i mogućnosti tromosti, lijenosti i neurednosti, na čovjeka tmurnog i ubitačnog pogleda, čovjeka mrzovoljnog, osobu tvrdih usiju, a još tvrđeg srca i osjećaja za redom, samodisciplinom i idealima.

3271. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Hemmam prenoseći od Mensura, ovaj od Salima b. Ebul-Dža'da, on od Kurejba, a ovaj opet od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Da neko od vas, kad prilazi svojoj supruzi, kaže: “Bismillahi, Allahu moj, sačuvaj nas od šejtana i udalji ga od onog što si nam udijelio,” pa dobiju dijete, šejtan mu neće moći nanijeti štetu.”

3272. PRIČAO NAM JE Muhammed, a njemu je saopćio Abde od Hišama b. Urve, on od svoga oca, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad se pojavi rub Sunca, ostavite namaz dok se (Sunce) ne pokaže (odskoči), a kada zađe rub Sunca, ostavite namaz dok ono ne zađe,

3273. i nemojte svojim namazom čekati vrijeme izlaska i zalaska Sunca, jer ono izlazi među rogovima šejtanovim ili šejtana, ne znam koje je od toga rekao Hišam.”

3274. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovom Junus prenoseći od Humejda b. Hilala, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad ispred nekog od vas, dok klanja, prođe nešto, neka ga spriječi, pa ako se to ne povinuje, neka ga (ponovo) spriječi, a ako se (opet) ne povinuje, neka se s njime potuče, jer je to šejtan.”

٣٢٧١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَمَّا إِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ وَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا فَرَزَقَا وَلَدًا لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ .

٣٢٧٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا طَلَعَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَادْعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَبْرُزَ وَإِذَا غَابَ حَاجِبُ الشَّمْسِ فَادْعُوا الصَّلَاةَ حَتَّى تَغِيبَ .

٣٢٧٣. وَلَا تَحْتَنُوا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ أَوِ الشَّيْطَانِ لَا أَدْرِي أَيُّ ذَلِكَ قَالَ هِشَامٌ .

٣٢٧٤. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا مَرَّ بَيْنَ يَدَيْ أَحَدِكُمْ شَيْءٌ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيَمْنَعْهُ فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ فَإِنَّهَا هِيَ شَيْطَانٌ .

3275. Usman b. Hejsem je rekao da mu je pričao Avf prenoseći od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Povjerio mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da čuvam sadakai-fitr, pa mi je (dok sam to čuvao) došao jedan nahodnik (kradljivac) i počeo grabiti hranu. Ja sam ga u tome uhvatio i rekao: “Tužit ću te Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Zatim je ispričao hadis (rekavši da mu je šejtan) rekao:

‘Kad legneš u svoju postelju, prouči Ajetul-Kursiju. Tada će nad tobom stalno biti jedan čuvar s Allahove strane, i šejtan ti se neće približiti sve dok ne osvaneš.’”

– Istinu ti je rekao – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, a on je inače veliki lažac. To je šejtan.¹

3276. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, ovaj od Ibn-Šihaba, koji kaže da mu je saopćio Urve, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Šejtan dođe nekom od vas i rekne:

“Ko je stvorio to, ko je stvorio ovo?”, dok ne kaže: “Ko je stvorio tvoga Gospodara?” Pa kad se to kome desi, neka zatraži utočište kod Allaha i neka prekine (prepuštanje šejtanu).²

٣٢٧٥. وَقَالَ عُثْمَانُ بْنُ الْهَيْثَمِ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ وَكَلَّنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِحِفْظِ زَكَاةِ رَمَضَانَ فَأَتَانِي آتٍ فَجَعَلَ يَخْشُو مِنْ الطَّعَامِ فَأَخَذْتُهُ فَقُلْتُ لَا تَرْفَعَنَّكَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَذَكَرَ الْحَدِيثَ فَقَالَ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَاقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ لَنْ يَزَالَ عَلَيْكَ مِنَ اللَّهِ حَافِظٌ وَلَا يَقْرُبَكَ شَيْطَانٌ حَتَّى تُصْبِحَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ ذَاكَ شَيْطَانٌ.

٣٢٧٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مَنْ خَلَقَ كَذَا حَتَّى يَقُولَ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَلْيَنْتِهِ.

1 Ovaj hadis Buhari navodi tri puta u svom *Sahihu* i svaki put se izrazio riječima: “Usman b. Hejsem je rekao”, iz čega se ne vidi da li je on to lično čuo od Usmana ili nije. Stoga Ibnul-Arebi smatra da je sened (niz prenosilaca) ovog hadisa prekinut. Međutim, Ibn-Hadžer Askalani kaže da su ovaj hadis, sa spojenim senedom, od Usmana prenijeli Nesai, Isma‘ili i Ebu-Nu‘ajm, a zatim navodi nekoliko seneda ovog hadisa, što znači da je njegov sened spojen, a ne prekinut.

2 U ovom smislu i Muslim prenosi hadis od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, u kojem se kaže: Ljudi će se neprekidno zapitkivati dok se ne kaže: “Allah je stvorio stvorenja, a ko je stvorio Allaha?”, pa ko naide na nešto tako, neka rekne: “Ja vjerujem u Allaha.” Komentarišući ovaj hadis, Tajjibi je rekao: “Naređeno je da se zatraži zaštita kod Allaha i prihvati drugi posao, a nije naređeno razmišljanje i traženje dokaza, jer je znanje o Allahovoj neovisnosti od svega što postoji neizbježna činjenica, i jer prepuštanje razmišljanju o tome čovjeku samo povećava nedoumicu, a ko je u takvom stanju, jedini mu je lijek pribjegavanje Allahu i traženje utočišta kod Njega.”

3277. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, a njemu Lejs rekavši da mu je saopćio Ukajl prenoseći od Ibn-Šihaba, koji kaže da mu je pričao Ibn-Ebi-Enes, oslobođeni rob Tejmija, kako je njegov otac pričao da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako govori da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad nastupi ramazan, otvore se džennetska vrata, a zatvore džehennemska i šejtani se povežu u lance.”

3278. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Amr rekavši da mu je saopćio Seid b. Džubejr kako je on pitao Ibn-Abbasa (da li je onaj Musa što je bio s Hidrom bio Musa b. Imran?), te je on rekao:

– Pričao nam je Ubejj b. Ka‘b da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: Musa je rekao svom momku:

“Daj nam naš doručak.”

“Sjećaš li se” – reče on – “kad smo se sklonili pod onu stijenu? Ja sam zaboravio onu ribu, a šejtan mi smetnu s uma da se na to podsjeti.”

Musa nije osjetio umor dok nije prešao mjesto koje mu je Allah naredio.³

3279. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme od Malika, on od Abdullaha b. Dinara, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako pokaza na istok i reče:

“Tamo će biti smutnja! Tamo će biti smutnja – odakle se pojavljuje rog šejtana!”

٣٢٧٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي أَنَسٍ مَوْلَى التَّيْمِيِّ أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ رَمَضَانُ فَتُحْتَفَتُ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِقَتِ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ .

٣٢٧٨. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا عَمْرُو قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ حَدَّثَنَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ مُوسَى قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا (قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ) وَلَمْ يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ الْمَكَانَ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ بِهِ .

٣٢٧٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ فَقَالَ هَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَا هُنَا مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ .

³ Hadis o Musau, sallallahu alejhi ve sellem, i Hidru opširnije je naveden i objašnjen u poglavlju o nauci. (Knjiga I, hadisi br. 74 i 78)

3280. PRIČAO NAM JE Jahja b. Dža'fer, njemu Muhammed b. Abdullah Ensari, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Ata od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad se spusti tama, ili bude predvečerje, sakupite djecu, jer tada se šejtani rašire. A kad prođe vrijeme povečerja, pustite ih. Zaključaj vrata i spomeni Allahovo ime, ugasi svjetiljku i spomeni Allahovo ime, zaveži mješinu (za vodu, mlijeko i sl.) i spomeni Allahovo ime, i pokrij svoju posudu i spomeni Allahovo ime, pa makar da preko nje nešto staviš.”¹

3281. PRIČAO MI JE Mahmud b. Gajlan, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Zuhrija, a on od Alija b. Husejna, da je Safijja, kćerka Hujejjova, rekla:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u itikafu i ja sam mu, u toku noći, došla da ga posjetim. Popričala sam s njim, a zatim ustala i pošla natrag, a on je ustao da me isprati.

Njen stan je bio u kući Usame b. Zejda, te (pored njih) prođoše dvojica ensarija, i pošto vidješe Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, požuriše. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

– Polahko, vas dvojica. Ovo je Safijja, kćerka Hujejjova!

– Subhanallahi, Allahov Poslaniče – rekoše njih dvojica.

– Šejtan kola po čovjeku poput krvi – reče on – pa sam se bojao da ne ubaci u vaša srca što loše – ili je rekao – nešto.²

٣٢٨٠. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا اسْتَجْنَحَ اللَّيْلُ أَوْ قَالَ جُنَحَ اللَّيْلُ فَكُفُّوا صَبْيَانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَ سَاعَةٌ مِنَ الْعِشَاءِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقْ بَابَكَ وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَأَطْفِئْ مِصْبَاحَكَ وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَأَوِّكْ سِقَاءَكَ وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ وَادْكُرْ اسْمَ اللَّهِ وَلَوْ تَعَرَّضَ عَلَيْهِ شَيْئًا.

٣٢٨١. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غَيْلَانَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ عَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ حُيَيٍّ قَالَتْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُعْتَكِفًا فَاتَتْهُ أَرْوَرُهُ لَيْلًا فَحَدَّثَتْهُ ثُمَّ قُمْتُ فَانْقَلَبْتُ فَقَامَ مَعِيَ لِيَقْلِبَنِي وَكَانَ مَسْكَنُهَا فِي دَارِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ فَلَمَّا رَأَى النَّبِيُّ ﷺ أَسْرَعَا فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى رِسَالِكُمَا إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ فَقَالَا سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنَ الْإِنْسَانِ مَجْرَى الدَّمِّ وَإِنِّي خَشِيتُ أَنْ يَقْدِفَ فِي قُلُوبِكُمَا سُوءًا أَوْ قَالَ شَيْئًا.

¹ U vezi s naredbom o čuvanju djece u predvečerje Ibnul-Dževzi kaže: “Bojati se je za djecu u to doba jer se nečistoća, kojoj šejtani pribjegavaju, kod njih često nalazi, a zikr koji čuva od šejtana uglavnom je nepoznat djeci. Šejtani se prilikom svog širenja kače za ono što mogu, i stoga se treba bojati za djecu u to doba. Šejtani se šire u to doba zbog toga što im je kretanje noću lakše od kretanja danju, jer su im snage noću jače.” Poslije naredbe o čuvanju djece uslijedila je naredba za svakog pojedinca o zaključavanju vrata, gašenju svjetla i pokrivanju posuda u kojem je voda ili hrana, da bi bilo zaštićeno od šejtana, nečistoće i insekata, kao i od zaraze za koju se prenosi da jednom u toku godine noću nailazi i upada u svaku posudu koja nije pokrivena. Ove naredbe su mendub i one donose ovosjetske koristi, pa ako se i ne izvrše, dozvoljeno je jesti i piti takvu hranu i piće.

² Neki kažu da ovaj hadis ima doslovno značenje, to jest, da je Allah, dželle šanuhu, dao šejtanu moć kretanja kroz ljudsko tijelo, kao što se krv kreće, a drugi, opet, kažu da hadis treba shvatiti u prenesenom smislu,

3282. PRIČAO NAM JE Abdan prenoseći od Ebu-Hamze, ovaj od A'meša, a on od Adijja b. Sabita, da je Sulejman b. Sured rekao:

– Sjedio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a neka dva čovjeka su se međusobno grdili, te je jednom od njih pocrvenjelo lice, a vratne žile se naduhle, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ja znam riječ zbog koje bi, kad bi je ovaj izgovorio, otišlo od njega ono što osjeća, tj. kad bi rekao: “E‘uzu billahi mineš-šejtani”, otišlo bi od njega ono što osjeća.

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže da zatražiš zaštitu kod Allaha od šejtana – rekoše mu oni, a on reče:

– Pa zar sam ja poludio?³

3283. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovom Mensur prenoseći od Salima b. Ebul-Dža‘da, on od Kurejba, a ovaj od Ibn-Abbasa, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Da neko od vas, kad prilazi svojoj supruzi, kaže: ‘Moj Allahu, sačuvaj me od šejtana i udalji ga od onog što si mi udijelio’ – ako njih dvoje dobiju dijete, šejtan mu neće moći nanijeti štetu niti će imati vlast nad njim.”

Kaže (Šu‘be): “I pričao mi je A‘meš od Salima, on Kurejba, a ovaj od Ibn-Abbasa slično (ovom hadisu).”

٣٢٨٢. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَرَجُلَانِ يَسْتَبَانِ فَأَحَدُهُمَا احْمَرَّ وَجْهُهُ وَانْتَفَخَتْ أَوْدَاجُهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنِّي لَا أَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ لَوْ قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ فَقَالُوا لَهُ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ تَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَقَالَ وَهَلْ بِي جُنُونٌ .

٣٢٨٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَتَى أَهْلَهُ قَالَ جَنَّبَنِي الشَّيْطَانُ وَجَنَّبِ الشَّيْطَانُ مَا رَزَقْتَنِي فَإِنْ كَانَ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ لَمْ يَضُرَّهُ الشَّيْطَانُ وَلَمْ يُسَلِّطْ عَلَيْهِ قَالَ وَحَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ سَالِمٍ عَنْ كُرَيْبٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ مِثْلَهُ .

u vidu stalnog šejtanovog zavođenja čovjeka, od kojeg se on nikada ne odvaja, kao što se od njega ne odvaja ni krv. Iz hadisa se vidi velika samilost Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, prema svom ummetu kad se on pobojavao da šejtan ne ubaci nešto u srca ove dvojice pa da budu upropašteni zbog lošeg mišljenja o Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

3 Nevevi je rekao: “Ovo je govor onog koji nije poučen Allahovoj vjeri, niti je zadojen nurom časnog Šerijata, pa misli da je isti‘aza samo za lude, a ne zna da je srdžba podsticaj šejtana. A moguće je da je on bio dvoiličnjak ili grubi beduin.” Isti‘aza, inače, odnosi srdžbu i ona je najjače oružje protiv šejtanskih spletki. U jednom hadisu se kaže: “Srdžba je od šejtana, šejtan je stvoren od vatre, a vatra se gasi vodom, pa kad se rasrdi neko od vas, neka uzme abdest.”

3284. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu Šebabe, a ovom Šu‘be prenoseći od Muhammeda b. Zijada, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao jedan namaz i rekao:

“Šejtan mi se ispriječio i navalio na mene da mi prekine namaz, ali me Allah sklonio od njega”, i on spomenu (šta se desilo).¹

3285. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, a njemu Evza‘i prenoseći od Jahjaa b. Ebi-Kesira, on od Ebu-Seleme, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad se uči ezan za namaz, šejtan okrene leđa i bježi puštajući vjetar, a kada se završi (učenje ezana), on se vrati, i kada se počne učiti ikamet, on (opet) okrene leđa, a kada se dovrši (ikamet), on se vrati tako da se ispriječi između čovjeka i njegova srca, pa kaže: “Sjeti se toga i toga”, tako da on ne zna da li je klanjao tri ili četiri (rekata), a kad ne znadne da li je klanjao tri ili četiri (rekata), učinit će dvije sedžde (zbog zaborava (tj. sehvi-sedždu).

3286. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu‘ajb prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Svakog čovjeka, kad se rađa, šejtan svojim prstom probode s njegovih strana, osim Isaa, sina Merjemina. (Šejtan) je otišao da ga probode, ali je probo (samo) posteljicu (placentu).”

٣٢٨٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا شَبَابَةُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ صَلَّى صَلَاةً فَقَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ عَرَضَ لِي فَشَدَّ عَلَيَّ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ عَلَيَّ فَأَمَكَّنِي اللَّهُ مِنْهُ فَذَكَرَهُ.

٣٢٨٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا نُودِيَ بِالصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ فَإِذَا ثُوبَ بِهَا أَدْبَرَ فَإِذَا قُضِيَ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطُرَ بَيْنَ الْإِنْسَانِ وَقَلْبِهِ فَيَقُولُ أَذْكَرُ كَذَا وَكَذَا حَتَّى لَا يَدْرِي أَثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا فَإِذَا لَمْ يَدْرِ ثَلَاثًا صَلَّى أَوْ أَرْبَعًا سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ.

٣٢٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ كُلُّ بَنِي آدَمَ يَطْعُنُ الشَّيْطَانُ فِي جَنْبَيْهِ بِإِصْبَعِهِ حِينَ يُولَدُ غَيْرَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَهَبَ يَطْعُنُ فَطَعَنَ فِي الْحِجَابِ.

¹ Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari naveo u poglavlju *Namaz* (Knjiga I, hadis br. 461), a taj hadis glasi: “Sinoć mi se iznanada prikaza đavo (ifrit)” – ili je, kaže pripovjedač, upotrijebio drugi izraz istog značenja – “da bi mi prekinuo namaz.” Allah me međutim skloni od njega, i ja sam htio da ga privežem za jedan od džamijskih stupova, dok vi ne osvanete i dok ga svi od vas ne vide. Tada sam se sjetio izjave svoga brata (po zadaći) Sulejmana: “Allahu moj, podari mi vlast kakvu niko poslije mene neće postići.” (Sad: 35)

3287. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Israil prenoseći od Mugire, on od Ibrahima, a ovaj, da je Alkame rekao:

– Došao sam u Šam (i upitao: “Ko ima ovdje”), a oni su rekli: “Ebu-Derda”.

– Da li je među vama – upita (Ebu-Derda) – onaj koga je Allah zaštitio od šejtana, prema riječima Njegovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?

PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći da je Mugire rekao: “Onaj koga je Allah zaštitio, prema riječima Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jeste Ammar.”

3288. On kaže da je Lejs rekao kako mu je pričao Halid b. Jezid od Seida b. Ebu-Hilala, da mu je Ebul-Esved saopćio od Urve, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Meleki pričaju u oblacima – anan su oblaci – o događaju koji će se desiti na Zemlji, a šejtani čuju tu riječ i ulijevaju je u uho vračaru, kao što se nalijeva posuda, a oni s njom pomiješaju stotinu laži.”²

3289. PRIČAO NAM JE Asim b. Ali, njemu Ibn-Ebi-Zi'b prenoseći od Seida Makburija, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zijevanje je od šejtana, pa kad zijevne neko od vas, neka ga suzbije koliko može, jer kad neko od vas (zijevajući) kaže: Ha, šejtan se nasmije.”³

٣٢٨٧. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ الْمُغِيرَةِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ قَالَ قَدِمْتُ الشَّامَ فَقُلْتُ مَنْ هَا هُنَا قَالُوا أَبُو الدَّرْدَاءِ قَالَ أَفِيكُمْ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ مِنَ الشَّيْطَانِ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ الَّذِي أَجَارَهُ اللَّهُ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ يَعْنِي عَمَّارًا.

٣٢٨٨. قَالَ وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ أَخْبَرَهُ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْمَلَائِكَةُ تَتَحَدَّثُ فِي الْعَنَانِ وَالْعَنَانُ الْغَمَامُ بِالْأَمْرِ يَكُونُ فِي الْأَرْضِ فَتَسْمَعُ الشَّيَاطِينُ الْكَلِمَةَ فَتَقْرُهَا فِي أُذُنِ الْكَاهِنِ كَمَا تَقْرُ الْقَارُورَةُ فَيَزِيدُونَ مَعَهَا مِائَةَ كَذِبَةٍ.

٣٢٨٩. حَدَّثَنَا عَاصِمٌ بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذُئْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الشَّائِئُ مِنْ الشَّيْطَانِ فَإِذَا تَنَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيُرِدْهُ مَا اسْتَطَاعَ فَإِنْ أَحَدُكُمْ إِذَا قَالَ هَا ضَحِكَ الشَّيْطَانُ.

2 Ovaj hadis Buhari je ovdje naveo ta'likan (bez potpunog seneda), pa zbog toga nije obilježen posebnim brojem. Međutim, hadis sa sličnim značenjem naveden je u poglavlju o melekima, a njegov sened naveo je Ebu-Nu'ajm u svom Mustahredžu.

3 Zijevanje je pripisano šejtanu zbog njegove pokudenosti, jer ono dolazi tjelesnom težinom i sklonosti ka ljenčarenju i spavanju, a šejtan navraća čovjeka da slijedi svoje strasti. Cilj hadisa je upozorenje na stvari koje prouzrokuju zijevanje, kao što je bogata ishrana, pa čovjek postane trom i lijen da bi činio dobra djela. Na kraju hadisa se kaže da zijevanje treba vratiti, a to će se učiniti stavljanjem ruke na usta, što ima svoj veliki higijenski i zdravstveni značaj.

3290. PRIČAO NAM JE Zekerijja b. Jahja, a njemu Ebu-Usame, rekavši da mu je saopćio Hišam od svoga oca, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Kad je bila Bitka na Uhudu, idolopoklonici su brzo presječeni, pa je šejtan uzviknuo: ‘Božiji robovi, (pogledajte) drugu skupinu’, te se prva skupina vrati i poče se boriti protiv druge. Huzejfe je pogledao i iznenada ugledao svoga oca Jemana i rekao: ‘Božiji robovi, moj otac, moj otac!’ Međutim, oni se ne zaustaviše dok ga ne ubiše, a Huzejfe reče: ‘Neka vam Allah oprost.’”

Urve je rekao: “Kod Huzejfe se sve do smrti zadržao ostatak dobra (dove i istigfara za one koji su ubili njegovog oca).”¹

3291. PRIČAO NAM JE Hasan b. Rebi‘, njemu Ebul-Ahvas od Eš‘asa, on od svoga oca, a ovaj od Mesruka, koji kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Pitala sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o okretanju čovjeka u namazu, te mi je on odgovorio: “To je otimačina koju šejtan grabi od vašeg namaza.”

3292. PRIČAO NAM JE Ebul-Mugire, njemu Evza‘i, ovome saopćio Jahja prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Katade, ovaj od svog oca, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

I pričao mi je Sulejman b. Abdur-Rahman, njemu Velid, a ovom Evza‘i rekavši da mu je pričao Jahja b. Ebu-Kesir, koji je izjavio da mu je prenio Abdullah b. Ebu-Katade od svoga oca, koji je kazao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dobar i lijep san je od Allaha, a (loš) san je od šejtana, pa kad neko od vas usni san kojeg se

٣٢٩٠. حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ قَالَ هِشَامٌ أَخْبَرَنَا عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ لَمَّا كَانَ يَوْمُ أُحُدٍ هَزِمَ الْمُشْرِكُونَ فَصَاحَ إِبْلِيسُ أَيُّ عِبَادَ اللَّهِ أَخْرَاكُمْ فَرَجَعَتْ أُولَاهُمْ فَاجْتَلَدَتْ هِيَ وَأَخْرَاهُمْ فَنَظَرَ حُذَيْفَةُ فَإِذَا هُوَ بِأَبِيهِ الْيَمَانِ فَقَالَ أَيُّ عِبَادَ اللَّهِ أَبِي أَبِي فَوَاللَّهِ مَا اخْتَجَزُوا حَتَّى قَتَلُوهُ فَقَالَ حُذَيْفَةُ غَفَرَ اللَّهُ لَكُمْ قَالَ عُرْوَةُ فَمَا زَالَتْ فِي حُذَيْفَةَ مِنْهُ بَقِيَّةٌ خَيْرٌ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ .

٣٢٩١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الرَّبِيعِ حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ عَنْ أَشْعَثَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا سَأَلْتُ النَّبِيَّ ﷺ عَنِ الثِّفَاتِ الرَّجُلِ فِي الصَّلَاةِ فَقَالَ هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ أَحَدِكُمْ .

٣٢٩٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْمُغِيرَةِ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ مِنَ اللَّهِ وَالْحُلُمُ مِنَ الشَّيْطَانِ

¹ U toku Bitke na Uhudu šejtan je prouzrokovao sukob između dvije skupine muslimana. U tom sukobu je poginuo Huzejfov otac Jeman, ali je Huzejfe oprostio onima koji su ga ubili, jer je znao da se radilo o nesporazumu.

plaši, nek pljune na lijevu stranu i neka zatraži kod Allaha zaštitu od njegovog zla, pa mu on neće nauditi.”²

3293. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu je saopćio Malik prenoseći od Sumejja, oslobođenog roba Ebu-Bekrovog, on od Ebu-Saliha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko rekne: ‘La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh. Lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kulli šej’in kadir’ u toku dana stotinu puta, on će imati (nagradu) kao da je oslobodio deset robova, i bit će mu upisano stotinu dobrih djela i brisano stotinu (manjih) grijeha, i bit će mu to zaštita od šejtana u toku toga dana sve dok ne omrkne. Niko neće uraditi bolje od onog što je on uradio, osim onog ko uradi više od toga.”

3294. PRIČAO NAM JE Alija b. Abdullah, njemu Ja’kub b. Ibrahim, a ovom njegov otac prenoseći od Saliha, a on od Ibnu-Šihaba, koji kaže da mu je saopćio Abdul-Hamid b. Abdur-Rahman b. Zejd, a ovom kazao Muhammed b. Sa’d b. Ebi-Vekas, da je njegov otac, Sa’d b. Ebi-Vekas, rekao:

Omer je zatražio dozvolu da uđe kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega (su bile) neke žene iz plemena Kurejš. Govorile su s njim i tražile od njega mnoge (odgovore). Glasovi su im bili povišeni. Pošto je Omer zatražio dozvolu za ulazak, one su ustale i požurile da se pokriju. Potom mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio (i on je ušao). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmiješio se, a Omer reče:

– Allahov Poslaniče, neka ti Allah uvijek da radost.

فَإِذَا حَلَمَ أَحَدُكُمْ حُلْمًا يَخَافُهُ فَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ وَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّهَا فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّهُ .

٣٢٩٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ سُمَيِّ مَوْلَى أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ كَانَتْ لَهُ عَدَلٌ عَشْرٍ رِقَابٍ وَكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ وَمُحِيتَ عَنْهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ وَكَانَتْ لَهُ حِرْزًا مِنَ الشَّيْطَانِ يَوْمَهُ ذَلِكَ حَتَّى يُمْسِيَ وَلَمْ يَأْتِ أَحَدٌ بِأَفْضَلَ مِمَّا جَاءَ بِهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ .

٣٢٩٤. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ ابْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنُ زَيْدٍ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَاهُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَعِنْدَهُ نِسَاءٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُكَلِّمْنَهُ وَيَسْتَكْثِرْنَ عَالِيَةَ أَصْوَاتِهِنَّ فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ عُمَرُ قَمْنَ يَتَدَرْنَ الْحِجَابَ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَضْحَكُ فَقَالَ عُمَرُ أَضْحَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ

² Za ovaj hadis navedena su dva seneda. Prvi je naveden zbog toga što je kraći, a to znači da je i vredniji, a drugi je naveden stoga što je u njemu naglašeno da je Abdullah b. Ebu-Katade lično pričao ovaj hadis Jahjau b. Ebi-Kesiru.

– Začudio sam se – rečen on – ovima što su bile kod mene. Kad su čule tvoj glas, požurile su da se zastru.

– Allahov Poslaniče, ti si bio preči da one osjete strahopoštovanje (prema tebi) – reče Omer, a potom uzviknu: O, neprijateljice samih sebe, zar se bojite mene, a ne bojite se Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– Da – rekoše one – ti si prgaviji i grublji od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

– Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – šejtan te nije nikada sreo, idući nekim putem, a da nije pošao mimo tvog puta.

3295. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Hamza, rekavši da mu je prenio Ibn-Ebi-Hazim od Jezida, ovaj od Muhammeda b. Ibrahima, on od Isaa b. Talhe, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Kad se probudi – mislim da je (rekao) – neko od vas iz sna, pa počne uzimati abdest, neka tri puta ušmrkne i išmrkne vodu, jer je šejtan prenoćio na njegovom nosu.

O DŽINIMA I NJIHOVOM NAGRAĐIVANJU I KAŽNJAVANJU

Dokaz (da će oni biti nagrađivani i kažnjavani) je ajet: “O skupe džinski i ljudski, zar vam iz redova vas samih poslanici nisu dolazili, koji su vam ajete Moje kazivali” – do riječi – “o onom što su radili.”¹

الَّتِي كُنَّ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَدَرْنَ الْحِجَابَ قَالَ عُمَرُ فَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتَ أَحَقَّ أَنْ يَهْبَنَ ثُمَّ قَالَ أَيُّ عَدَوَاتِ أَنْفُسِهِنَّ أَتَهَبْنِي وَلَا تَهَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قُلْنَ نَعَمْ أَنْتَ أَفْظُ وَأَغْلَظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا لَقَيْكَ الشَّيْطَانُ قَطُّ سَالِكًا فَجًّا إِلَّا سَلَكَ فَجًّا غَيْرَ فَجِّكَ.

٣٢٩٥. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ أَبِي حَازِمٍ عَنْ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عِيسَى بْنِ طَلْحَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِذَا اسْتَيْقَظَ أَرَاهُ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَتَوَضَّأَ فَلْيَسْتَشْرِ ثَلَاثًا فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ.

بَابُ ذِكْرِ الْجِنَّ وَثَوَابِهِمْ وَعِقَابِهِمْ

لِقَوْلِهِ (يَا مَعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي) إِلَى قَوْلِهِ (عَمَّا يَعْمَلُونَ) (بَخْسًا) نَقْصًا قَالَ مُجَاهِدٌ

¹ Buhari ovdje uzima za dokaz sljedeće ajete: “O skupe džinski i ljudski, zar vam iz redova vas samih poslanici nisu dolazili, koji su vam ajete Moje kazivali i upozoravali vas da ćete ovaj vaš dan dočekati?” Oni će reći: “Mi to priznajemo na svoju štetu. Njih je život na zemlji bio obmanuo i oni će sami protiv sebe posvjedočiti da su bili nevjernici. Tako je, jer Gospodar tvoj nije uništavao sela i gradove zbog zuluma njihova – bez prethodne opomene njihovim stanovnicima. Svima će pripasti nagrada ili kazna, već prema tome kako su postupali, jer je Gospodar tvoj bdio nad onim što su radili.” (El-Enam: 130-132)

Što se tiče džina, oni su nevidljiva bića, stvorena od vatre i zadužena šerijatskim propisima. Ima ih vjernika i nevjernika, s tim što se njihovi nevjernici nazivaju šejtanim, a vjernici zadržavaju ime džina. Većina

Bahsen znači krnjavost.²

Mudžahid je (u vezi sa značenjem ajeta):

“Oni između Njega i meleka srodstvo uspostavljaju”, rekao: “Kurejševički nevjernici su govorili: ‘Meleki su Božije kćeri, a njihove majke su kćerke džinskih prvaka’, međutim, Allah dželle šanuhu, kaže: ‘A meleki odavno znaju da će oni koji tako govore u vatru biti bačeni’³, tj., doći na polaganje računa.”

Džundun muhdarun (poslušna vojska) prisutna za obračun.⁴

3296. PRIČAO NAM JE Kutejbe od Malika, on od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Abdur-Rahmana b. Ebu-Sa'sa'a Ensarija, a ovaj da ga je njegov otac obavijestio da mu je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Vidim da voliš stado i pustinju, pa kad budeš sa svojim stadom i u svojoj pustinji učio ezan za namaz, podigni svoj glas pri učenju ezana, jer nema ni džina ni čovjeka, niti ma čega drugog što bude čulo otezanje glasa mujezina a da mu to neće posvjedočiti na Sudnjem danu.”

Ebu-Seid je rekao: “Čuo sam to od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.”⁵

(وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسَبًا) قَالَ كُفَّارُ قُرَيْشٍ الْمَلَائِكَةُ بَنَاتُ اللَّهِ وَأُمَّهَاتُهُنَّ بَنَاتُ سَرَوَاتِ الْجَنِّ قَالَ اللَّهُ (وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ) سَتُحْضَرُ لِلْحِسَابِ (جُنْدٌ مُحْضَرُونَ) عِنْدَ الْحِسَابِ .

٣٢٩٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَهُ إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَالْبَادِيَةَ فَإِذَا كُنْتَ فِي غَنَمِكَ وَبَادِيَتِكَ فَادْنَتْ بِالصَّلَاةِ فَارْفَعْ صَوْتَكَ بِالنِّدَاءِ فَإِنَّهُ لَا يَسْمَعُ مَدَى صَوْتِ الْمُؤَذِّنِ جَنَّ وَلَا إِنْسٍ وَلَا شَيْءٍ إِلَّا شَهِدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

uleme smatra da džinima nisu dolazili poslanici između njih već su bili dužni da slijede poslanike poslate ljudima, kao što Kur'an kaže da su džini rekli: “O narode naš” – govorili su – “mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje i koja ka istini i na Pravi put upućuje.” (El-Ahkaf: 30) Međutim, svi se slažu da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslan i ljudima i džinima.

U svojstva džina spada mogućnost jedenja, pijenja i razmnožavanja. Dokaz njihovog razmnožavanja je ajet: “A kad smo rekli melekima: ‘Poklonite se Adamu’ – svi su se poklonili osim Iblisa; on je bio jedan od džina i zato se ogriješio o zapovijest Gospodara svoga, pa zar ćete njega i porod njegov, pored Mene, kao prijatelje prihvatiti, kad su vam oni neprijatelji? Kako je šejtan loša zamjena nevjernicima.” (El-Kehf: 50) U pogledu njihova jela i pića, Muslim prenosi hadis: “Neka niko od vas ne jede i ne pije lijevom rukom jer šejtan jede i pije lijevom rukom.”

2 Riječ *bahsen* nalazi se u ajetu: “I mi smo, čim smo Kur'an čuli, u nj povjerovali, a ko u Gospodara svoga vjeruje, ni štete ni nepravde ne treba da se boji.” (El-Džinn: 13)

3 Ovaj Mudžahidov komentar se odnosi na sljedeći ajet: “Mnogobošci između Njega i meleka srodstvo uspostavljaju, a meleki odavno znaju da će oni koji tako govore u vatru biti bačeni.” (Es-Saffat: 158)

4 Riječi *džundun muhdarun* nalaze se u ajetu: “Oni im, međutim, neće moći pomoći, a oni su njima poslušna vojska.” (Ja-Sin: 75)

5 Iz ovog hadisa se može zaključiti da će džini, kao i ljudi i ostala bića na Sudnjem danu, svjedočiti jedni drugima o radu dobrih i loših djela.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “KADA TI POSLASMO NEKOLIKO DŽINA”
 – DO RIJEČI: “... ONI SU U VELIKOJ
 ZABLUDI.”¹

*Masrif*en znači: izlaz², a *sarefna* znači: uputili smo.³

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I PO NJOJ ŽIVOTINJE SVIH VRSTA
 RAZASUO”⁴

Ibn-Abbas je rekao:

“*Su‘ban* je zmija muškog roda.”⁵

Kaže se da zmija ima više vrsta: bijele zmije, otrovnice i crne zmije.

Ahizun binasijetiha znači: u njegovoj moći i vlasti.⁶

Kaže se *saffatin*, što znači: raširenih krila, a *jakbidne*: udaraju krilima.⁷

بَابُ قَوْلِهِ جَلَّ وَعَزَّ (وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ
 الْجِنَّ) إِلَى قَوْلِهِ (أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ)

(مَضْرُفًا) (مَعْدِلًا) (صَرَفْنَا) أَيَّ وَجْهَيْنَا .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الثُّعْبَانُ الْحَيَّةُ الذَّكْرُ مِنْهَا يُقَالُ
 الْحَيَّاتُ أَجْنَاسُ الْجَانِّ وَالْأَفَاعِي وَالْأَسَاوِدُ (أَخَذَ
 بِنَاصِيَتِهَا) فِي مَلِكِهِ وَسُلْطَانِهِ يُقَالُ (صَافَّاتٍ)
 بُسْطُ أَجْنِحَتِهِنَّ (يَقْبِضْنَ) يَضْرِبْنَ بِأَجْنِحَتِهِنَّ .

1 Po nekim izdanjima Buharijeva *Sahiha*, ovaj ajet je izdvojen kao samostalno poglavlje, dok je po drugim samo nastavak prethodnog poglavlja.

Ovdje je inače ukazano na sljedeće ajete: “Kada ti poslasmo nekoliko džina da Kur’an slušaju, kad dođoše da ga čuju, oni rekoše: ‘Pst!’ A kad se završi, vratit će se narodu svome da opominju: ‘O narode naš – govorili su – mi smo slušali Knjigu koja se poslije Musaa objavljuje, koja potvrđuje da su istinite i one prije nje i koja ka istini i na Pravi put upućuje. O narode naš, odazovite se Allahovom glasniku i vjerujte u Allaha, On će vam neke grijeha vaše oprostiti i vas od patnje neizdržljive zaštititi!’ A oni koji se ne odazovu Allahovom glasniku, takvi Mu na zemlji neće umaći i mimo Njega neće zaštitnika naći. Oni su u velikoj zabludi.” (El Ahkaf: 29-32)

Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sreo je ovu skupinu džina na svom povratku iz Taifa u Mekku. U toku noći je pod jednom palmom klanjao, a zatim učio Kur’an. Pored njega je naišla skupina džina te su se oni sakupili i slušali Kur’an, a kad je on završio s učenjem, oni su otišli da opominju svoj narod. Ibn-Abbas kaže da je u ovoj grupi bilo sedam džina i da ih je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, poslao kao poslanike svome narodu.

2 Riječ *masrif*en nalazi se u ajetu: “I grješnici će gledati vatru i uvjerit će se da će u nju pasti i da im iz nje neće povratka biti.” (El-Kehf: 53)

3 Riječ *sarefna* nalazi se u prvom gornjem ajetu. Ovdje je spomenuto jedno njezino značenje iako se o njezinom značenju prenosi više mišljenja.

4 Ovo je dio 10. ajeta sure Lukman, čiji prijevod u cijelosti glasi: “Nebesa je, vidite ih, bez stupova stvorio, a po zemlji planine nepomične razbacao da vas ne trese, i po njoj životinje svih vrsta razasuo. Mi s neba kišu spuštamo i činimo da po njoj niču svakovrsne plemenite biljke.”

Ibn-Hadžer pretpostavlja da je Buhari, spominjući ovo poglavlje poslije poglavlja o melekima i džinima a prije poglavlja o Ademu, sallallahu alejhi ve sellem, želio ukazati da su meleki i džini stvoreni prije životinja, ili da su meleki, džini i životinje stvoreni prije Adema, sallallahu alejhi ve sellem, to jest, prije ljudi.

5 Riječ *su‘ban* nalazi se u ajetu: “I Musa baci štap svoj – kad ono zmija prava.” (El-A‘raf: 107 i Eš-Šu‘ara’: 32)

6 Riječi *ahizun binasijetiha* nalaze se u ajetu: “Ja se uzdam u Allaha, u moga i vašega Gospodara! Nema ni jednog živog bića koje nije u vlasti Njegovoj: Gospodar moj zaista postupa pravedno.” (Hud: 56)

7 Riječi *saffat* i *jakbidne* nalaze se u ajetu: “Zar oni ne vide ptice iznad sebe kako raširenih krila lete,

3297. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam b. Jusuf, a ovom Ma'mer od Zuhrija, on od Salima, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako, držeći hutbu s minbera, kaže: "Ubijte zmije! Ubijte otrovnicu koja ima dvije crne pjege na leđima i kusorepu otrovnicu, jer njih dvije uništavaju vid i prouzrokuju pobačaj".

3298. Abdullah kaže: "Dok sam (jednom) tjerao zmiju da je ubijem, Ebu-Lubabe me pozvao: "Ne ubijaj je!" Tada ja rekoh: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ubijaju zmije", a (Ebu-Lubabe) reče: "On je poslije toga zabranio (ubijanje) kućnih zmija, a to su pokućarke."⁸

3299. Abdur-Rezzak, prenoseći od Ma'mera, kaže da je (Abdullah) rekao: "Vidio me Ebu-Lubabe ili Zejd b. Hattab", a tako prenose i Junus, Ibn-Ujejne, Ishak Kelbi i Zubejdi, dok Salih, Ibn-Ebi-Hafsa i Ibn-Mudžemmi' prenose od Zuhrija, on od Salima, a ovaj od Ibn-Omera: "Vidio me Ebu-Lubabe i Zejd b. Hattab".

٣٢٩٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ اقْتُلُوا الْحَيَّاتِ وَاقْتُلُوا ذَا الطُّفَيْتَيْنِ وَالْأَبْتَرَ فَإِنَّهُمَا يَطْمَسَانِ الْبَصَرَ وَيَسْتَسْقِطَانِ الْحَبْلَ .

٣٢٩٨. قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَبَيْنَا أَنَا أَطَارِدُ حَيَّةً لَأَقْتُلَهَا فَنَادَانِي أَبُو لُبَابَةَ لَا تَقْتُلْهَا فَقُلْتُ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَدْ أَمَرَ بِقَتْلِ الْحَيَّاتِ قَالَ إِنَّهُ نَهَى بَعْدَ ذَلِكَ عَنْ ذَوَاتِ الْبُيُوتِ وَهِيَ الْعَوَامِرُ .

٣٢٩٩. وَقَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ فَرَأَى أَبُو لُبَابَةَ أَوْ زَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ وَتَابَعَهُ يُونُسُ وَابْنُ عُيَيْنَةَ وَإِسْحَاقُ الْكَلْبِيُّ وَالزُّبَيْدِيُّ وَقَالَ صَالِحٌ وَابْنُ أَبِي حَفْصَةَ وَابْنُ مُجَمِّعٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَأَى أَبُو لُبَابَةَ وَزَيْدُ بْنُ الْخَطَّابِ .

a i skupljaju ih? Samo ih Milostivi drži; On zaista sve dobro vidi!" (Al-Mulk: 19) Dakle, Buhari je u uvodu ovog poglavlja naveo neke riječi iz ajeta koje govore o životinjama.

⁸ Davudi kaže da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje kućnih zmija zbog toga što se džini pretvaraju u njihov lik. Buhari je naveo nekoliko seneda ovog hadisa zbog razlika u pogledu ahsaba koji su upozorili Ibn-Omera.

NAJBOLJI IMETAK MUSLIMANA JE STADO ZA KOJIM IDE PO VRHOVIMA BRDA

3300. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, njemu Malik prenoseći od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Abdur-Rahmana b. Ebu-Sa'sa'a, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uskoro će najbolja imovina čovjeka biti stado za kojim će on ići po vrhovima brda i mjestima gdje se skuplja voda, bježeći sa svojom vjerom od smutnji."¹

3301. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vrhunac nevjerovanja je na istoku, ponos i oholost su kod vlasnika konja i deva i kod stočara – beduina, a blagost je kod ovčara."²

3302. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Isma'ila, koji je rekao da mu je pričao Kajs od Ukbe b. Amra Ebu-Mes'uda, koji je rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pokazao je prema Jemenu i rekao: "Iman je jemenski ovamo, grubost i surovost su kod stočara koji slušaju buku, u (plemenima) Rebija i Mudar, odakle će se pojaviti šejtanski rogovi."³

بَاب خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ

يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ

٣٣٠٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الرَّجُلِ غَنَمٌ يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ .

٣٣٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَأْسُ الْكُفْرِ نَحْوُ الْمَشْرِقِ وَالْفَخْرُ وَالْخِيَلُ فِي أَهْلِ الْخَيْلِ وَالْإِبِلِ وَالْفَدَّادِينَ أَهْلُ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةُ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ .

٣٣٠٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ قَالَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَمْرِو أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ أَشَارَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ نَحْوَ الْيَمَنِ فَقَالَ الْإِيمَانُ يَمَانٌ هَاهُنَا أَلَا إِنَّ الْقَسْوَةَ وَغِلَظَ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ عِنْدَ أَصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنَا الشَّيْطَانِ فِي رَبِيعَةٍ وَمُضَرَ .

¹ Pogledati objašnjenje ovog hadisa u poglavlju *Iman*, Knjiga I, hadis br. 19.

² Hattabi kaže: "Ovi su ukoreni stoga što ih opsjednutost onim što imaju sprečava od vjerskih propisa i pripreme za ahiret, a uz to, otuda dolazi i grubost, dok ovce prouzrokuju blagost s obzirom da ih je najčešće manje, pa kod njihovih vlasnika bogatstvo ne dolazi do izražaja."

³ Ovaj hadis, a i sljedeći hadisi ovog poglavlja, nemaju ničeg zajedničkog s naslovom poglavlja, a s obzirom da se u njima govori o životinjama općenito, što je tema prethodnog poglavlja, stiče se utisak da je ovo samo nastavak prethodnog poglavlja. Neki prenosioci od Buharija čak nisu ni razdvojili ova dva poglavlja nikakvim naslovom.

3303. PRIČAO NAM JE Kutejbe, a njemu Lejs prenoseći od Dža'fera b. Rebija, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kad čujete pjevanje pijetla, molite od Allaha milost, jer je (pijetao) vidio meleka, a kad čujete revanje magarca, utječite se Allahu od šejtana, jer je (magarac) vidio šejtana."

3304. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu saopćio Revh, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Ata, koji je čuo od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Kada bude predvečerje, ili kad omrknete, sakupite vašu djecu, jer tada se šejtani rašire, a kad prođe vrijeme povečerja, pustite ih. Zaključajte vrata i spomenite Allahovo ime, jer šejtan ne otvara zaključana vrata."

Kaže (Ibn-Džurejdž): "A saopćio mi je Amr b. Dinar da je čuo od Džabira b. Abdullaha slično onom što me je obavijestio Ata, ali on nije spomenuo rečenicu: 'I spomenite Allahovo ime.'"

3305. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Vuhejb prenoseći od Halida, on od Muhammeda, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Izgubljena je jedna skupina Izraelićana, a ne zna se šta je učinila. Ja mislim da su pretvoreni u miševе, jer kad se njima postavi mlijeko deve, oni ga ne piju, a kad im se postavi ovčije mlijeko, oni ga popiju."⁴ – Ispričao sam to – kaže Ebu-Hurejre – Ka'bu, te je on rekao:

٣٣٠٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ إِذَا سَمِعْتُمْ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ فَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّهَا رَأَتْ مَلَكًا وَإِذَا سَمِعْتُمْ نَهيقَ الْحِمَارِ فَتَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ رَأَى شَيْطَانًا.

٣٣٠٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا رَوْحُ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ جُنْحُ اللَّيْلِ أَوْ أَمْسَيْتُمْ فَكُفُّوا صَيِّانَكُمْ فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ تَنْتَشِرُ حِينَئِذٍ فَإِذَا ذَهَبَتْ سَاعَةٌ مِنَ اللَّيْلِ فَخَلُّوهُمْ وَأَغْلِقُوا الْأَبْوَابَ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَفْتَحُ بَابًا مُغْلَقًا قَالَ وَأَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ نَحْوَ مَا أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ وَلَمْ يَذْكُرْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ.

٣٣٠٥. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ عَنْ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَقَدْتُ أُمَّةً مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا يُدْرِي مَا فَعَلْتُ وَإِنِّي لَا أَرَاهَا إِلَّا الْفَارَ إِذَا وَضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الْإِبِلِ لَمْ تَشْرَبْ وَإِذَا وَضِعَ لَهَا أَلْبَانُ الشَّاءِ شَرِبَتْ فَحَدَّثْتُ كَعْبًا فَقَالَ أَنْتَ سَمِعْتَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُهُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لِي مَرَارًا فَقُلْتُ أَفَأَقْرَأُ التَّوْرَةَ.

4 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, znao je da je Israil (Ja'kub, alejhis-selam) sebi zabranio meso i mlijeko od deve, i kad je primijetio da miševi ne piju mlijeko deve, pomislio je da je ta skupina Izraelićana pretvorena u miševе, kao što Kur'an govori o njihovom pretvaranju u majmune: "Vama je poznato ono što se dogodilo onima od vas koji su se o subotu ogriješili, kao i to da smo im Mi rekli: 'Budute majmuni prezreni.'" (El-Bekare: 65) Međutim, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije je saznao da te životinje, u čiji lik Allah nekog pretvori da bi ga kaznio, ne mogu imati potomstvo već izumiru bez razmnožavanja.

“Ti si čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da to kaže?”

– Da – rekoh ja, ali mi on to nekoliko puta ponovi, te ja rekoh:

“Zar ja čitam Tevrat?! (Ja kazujem samo ono što sam čuo od Muhammeda, alejhis-selam).”

3306. PRIČAO NAM JE Seid b. Ufejz prenoseći od Ibn-Vehba, ovome Junus od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za zelembaća rekao: “Mali prestupnik”, a nisam čula da je naredio da se ubije. Međutim, Sa’d b. Ebi-Vekkas smatra da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se on ubije.¹

3307. PRIČAO NAM JE Sadeka, njemu saopćio Ibn-Ujejne, a ovome Abdul-Hamid b. Džubejr b. Šejbe prenoseći od Seida b. Musejjeba, da mu je kazala Umme-Šerik da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da ubija zelembaće.

3308. PRIČAO NAM JE Ubejd b. Isma’il, a njemu Ebu-Usame prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je izjavila da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ubijte otrovnicu koja ima dvije crne pruge na leđima, jer ona odnosi vid i prouzrokuje pobačaj.”

S njim se slaže Hammad b. Seleme Ebu-Usame.

٣٣٠٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عُفَيْرٍ عَنْ ابْنِ وَهْبٍ قَالَ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شَهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ يُحَدِّثُ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِلْوَزَعِ الْفُؤَيْسِقُ وَلَمْ أَسْمَعْهُ أَمَرَ بِقَتْلِهِ وَزَعَمَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِهِ.

٣٣٠٧. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جُبَيْرٍ بْنُ شَيْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أُمَّ شَرِيكَ أَخْبَرَتْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَهَا بِقَتْلِ الْأَوْزَاعِ.

٣٣٠٨. حَدَّثَنَا عُيَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اقْتُلُوا ذَا الطُّفَيْتَيْنِ فَإِنَّهُ يَلْتَمِسُ الْبَصَرَ وَيُصِيبُ الْحَبْلَ تَابِعَهُ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ أَبَا أُسَامَةَ.

¹ Muslim je zabilježio hadis Sa'da b. Ebi-Vekasa u kojem se kaže da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se zelembaći ubijaju, a i od Aiše se prenosi hadis istog smisla, pa se pretpostavlja da je ona kasnije čula hadis u kojem se naređuje ubijanje zelembaća.

3309. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Hišama, kome je saopćio njegov otac, da je Aiša rekla:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ubije kusorepa otrovnica i rekao: ‘Ona uništava vid i dovodi do pobačaja.’”

3310. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, a njemu Ibni-Ebi-Adijj prenoseći od Ebu-Junusa Kušejrija, a ovaj od Ibn-Ebi-Mulejke, da je Ibn-Omer ubijao zmije, a zatim to zabranio. On je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, srušio je jedan svoj zid i u njemu našao zmijsku košuljicu i rekao: ‘Pogledajte gdje je ona.’ Oni su je pronašli te je on rekao: ‘Ubijte je!’” Zbog toga sam ih ja ubijao.

3311. Kasnije sam sreo Ebu-Lubabu, pa mi je on saopćio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ne ubijajte bijele (kućne) zmije, osim kusorepe otrovnice koja ima dvije crne pruge na leđima, jer ona obara dijete (iz majčine utrobe) i odnosi vid, pa je ubijte.”

3312. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma‘il, a njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Nafija, a ovaj od Ibn-Omera da je on ubijao zmije.

3313. Potom mu je Ebu-Lubabe pričao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje bijelih kućnih zmija i on je odustao od njih.²

٣٣٠٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامٍ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ أَمَرَ النَّبِيُّ ﷺ بِقَتْلِ الْأَبْتَرِ وَقَالَ إِنَّهُ يُصِيبُ الْبَصَرَ وَيُذْهِبُ الْحَبْلَ .

٣٣١٠. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ أَبِي يُونُسَ الْقُشَيْرِيِّ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ ثُمَّ نَهَى قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ هَدَمَ حَائِطًا لَهُ فَوَجَدَ فِيهِ سَلَخَ حَيَّةٍ فَقَالَ انْظُرُوا أَيُّنَ هُوَ فَنَظَرُوا فَقَالَ اقْتُلُوهُ فَكُنْتُ أَقْتُلُهَا لِذَلِكَ .

٣٣١١. فَلَقِيتُ أَبَا لُبَابَةَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تَقْتُلُوا الْجِنَانَ إِلَّا كُلَّ أَبْتَرٍ ذِي طُفَيْتَيْنِ فَإِنَّهُ يُسْقِطُ الْوَلَدَ وَيُذْهِبُ الْبَصَرَ فَاقْتُلُوهُ .

٣٣١٢. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ الْحَيَّاتِ .

٣٣١٣. فَحَدَّثَهُ أَبُو لُبَابَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ قَتْلِ جِنَانِ الْبُيُوتِ فَأَمْسَكَ عَنْهَا .

² U vezi s kućnim zmijama Muslim prenosi od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ove kuće imaju pokućarke (zmije), a ako vidite neku od njih, tri puta joj recite da je u opasnosti, pa ako ode (dobro je), a ako ne ode, ubijte je.”

PET VRSTA ŽIVOTINJA SU PRESTUPNICI (ŠTETNI) I ONE SE MOGU UBITI I U HAREMU (MEKKE)

3314. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jezid b. Zurej¹, a ovom Ma'mer prenoseći do Zuhrija, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pet (vrsta) životinja su prestupnici (štetni) i mogu se ubiti i u Haremu: miš, škorpija, kobac, vrana i pas koji napada."¹

3315. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu saopćio Malik od Abdullaha b. Dinara, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko ubije, dok je u ihramu, pet vrsta životinja, neće mu to biti grijeh: škorpiju, miša, psa koji ujeda, vranu i kopca."

3316. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Kesira, on od Ataa, a ovaj od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, (hadis) kojeg pripisuje (Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem):

"Pokrijte posude, podvezite mješine, zatvorite vrata i sakupite djecu u predvečerje, jer se džini šire i otimaju (u to doba). Ugasite svjetiljke pred spavanje, jer moguće je da miš povuče fitilj i zapali ukućane."

Ibn-Džurejdž i Habib, prenoseći (ovaj hadis) od Ataa, rekli su: "Jer šejtan" (umjesto riječi "jer džini").

بَابُ خَمْسٍ مِنَ الدَّوَابِّ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ

٣٣١٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَمْسٌ فَوَاسِقُ يُقْتَلْنَ فِي الْحَرَمِ الْفَأْرَةُ وَالْعَقْرَبُ وَالْحُدْيَا وَالْغُرَابُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ.

٣٣١٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ خَمْسٌ مِنَ الدَّوَابِّ مَنْ قَتَلَهُنَّ وَهُوَ مُحْرِمٌ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ الْعَقْرَبُ وَالْفَأْرَةُ وَالْكَلْبُ الْعَقُورُ وَالْغُرَابُ وَالْحِدَاةُ.

٣٣١٦. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ كَثِيرٍ عَنْ عَطَاءٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا رَفَعَهُ قَالَ خَمَرُوا الْأَبْوَابَ وَكَفِّتُوا صَبِيَانَكُمْ عِنْدَ الْعِشَاءِ فَإِنَّ لِلْجِنَّ انْتِشَارًا وَخَطْفَةً وَأَطْفُوا الْمَصَابِيحَ عِنْدَ الرُّقَادِ فَإِنَّ الْفُؤَيْسِقَةَ رُبَّمَا اجْتَرَّتِ الْفِتِيلَةَ فَأَخْرَقَتْ أَهْلَ الْبَيْتِ قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ وَحَبِيبٌ عَنْ عَطَاءٍ فَإِنَّ لِلشَّيَاطِينِ.

¹ Onome ko je u ihramu dozvoljeno je ubiti svaku od životinja navedenih u ovom hadisu, a pogotovo je to dozvoljeno onom ko nije u ihramu. U drugim hadisima navedena je još zmija, a u nekim i vepar. Ovome svemu učenjaci još dodaju: "I po svojoj prirodi druge deraće životinje."

3317. PRIČAO NAM JE Abde b. Abdullah, a njemu je saopćio Jahja b. Adem prenoseći od Israila, on od Mensura, ovaj od Ibrahima, a on od Alkame, da je Abdullah rekao:

“Bili smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u špilji (na Mini), pa mu je objavljeno (poglavlje) “Vel-murselati ‘urfen”, Mi smo ga pamtili iz njegovih usta. Odjednom izide zmija iz svje rupe! Mi požurismo prema njoj da je ubijemo, ali nas ona preteče, i uđe u svoju rupu. Potom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ona je sačuvana od vašeg zla kao što ste vi sačuvani od njezinog zla.”

Israil prenosi od A‘meša, on od Ibrahima, ovaj od Alkame, a on od Abdullaha slično ovom (hadisu) gdje se kaže: “A mi smo je pamtili iz njegovih usta, svježu.”

Ebu-Avane se slaže s (Israilom prenoseći ovaj hadis) od Mugire.

Hafs, Ebu-Mu‘avija i Sulejman b. Karm prenose (ovaj hadis) od A‘meša, on od Ibrahima, ovaj od Esveda, a on od Abdullaha.

3318. PRIČAO NAM JE Nasr b. Ali, njemu saopćio Abdul-A‘la, a ovom kazao Ubejdullah b. Umer prenoseći od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Jedna žena je dospjela u Džehennem zbog mačke koju je svezala, a nije je hranila, niti ju je pustila da jede što od zemaljskog bilja.”²

Kaže (Abdul-A‘la): “I pričao nam je Ubejdullah od Seida Makburija, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom (hadisu).”

٣٣١٧. حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَارٍ فَتَزَلَّتِ الْمُرْسَلَاتُ عُرْفًا فَإِنَّا لَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ إِذْ خَرَجَتْ حَيَّةٌ مِنْ جُحْرِهَا فَابْتَدَرْنَاهَا لِنَقْتُلَهَا فَسَبَقَتْنَا فَدَخَلَتْ جُحْرَهَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَيْتُ شَرَّكُمْ كَمَا وَقَيْتُمْ شَرَّهَا وَعَنْ إِسْرَائِيلَ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ مِثْلَهُ قَالَ وَإِنَّا لَتَلَقَّاهَا مِنْ فِيهِ رَطْبَةٌ وَتَابَعَهُ أَبُو عَوَانَةَ عَنْ مُغِيرَةَ وَقَالَ حَفْصُ وَابْنُ مُعَاوِيَةَ وَسُلَيْمَانُ بْنُ قَرْمٍ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ .

٣٣١٨. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ دَخَلَتْ امْرَأَةٌ النَّارَ فِي هِرَّةٍ رَبَطَتْهَا فَلَمْ تُطْعِمَهَا وَلَمْ تَدْعَهَا تَأْكُلْ مِنَ خَشَاشِ الْأَرْضِ قَالَ وَحَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَهُ .

2 Iz ovog hadisa se zaključuje da je čovjek dužan činiti dobročinstvo svakome pa i životinjama, za koje je dužan osigurati hranu.

3319. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Ebi-Uvejs, njemu Malik prenoseći od Ebu-Zinada, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jedan Vjerovjesnik je odsjeo pod nekim drvetom, i ujeo ga je mrav. On je naredio (da se pokupi) njegova oprema i ona je iznesena ispod (drveta). Zatim je naredio pa je mravlja kuća bila spaljena vatrom, a onda mu je Allah objavio: “Zašto nisi (kaznio) samo jednog mrava?”¹

KAD MUHA UPADNE U PIĆE NEKOG
OD VAS, NEK JE CIJELU ZAGNJURI
JER JE U JEDNOM NJEZINOM KRILU
BOLEST, A U DRUGOM LIJEK

3320. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, a njemu Sulejman b. Bilal, ovome Utbe b. Muslim, a njemu saopćio Ubejd b. Hunejn i rekao da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada upadne muha u piće nekog od vas, neka je (cijelu) zagnjuri, a potom izvadi, jer je u jednom njezinom krilu bolest, a u drugom lijek.”²

٣٣١٩. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَزَلَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ تَحْتَ شَجَرَةٍ فَلَدَغَتْهُ نَمْلَةٌ فَأَمَرَ بِجَهَازِهِ فَأَخْرَجَ مِنْ تَحْتِهَا ثُمَّ أَمَرَ بِبَيْتِهَا فَأُخْرِقَ بِالنَّارِ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ فَهَلَا نَمْلَةٌ وَاحِدَةٌ.

بَابُ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابٍ أَحَدِكُمْ
فَلْيَغْمِسْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ
دَاءٌ وَفِي الْأُخْرَى شِفَاءٌ

٣٣٢٠. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُتْبَةُ بْنُ مُسْلِمٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ بْنُ حُنَيْنٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ ثُمَّ لِيَنْزِعْهُ فَإِنَّ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءٌ وَالْأُخْرَى شِفَاءٌ.

1 Ubijanje mravi nije dozvoljeno. U tom smislu Ibn-Abbas prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje mrava i pčela (zabilježili: Ebu-Davud, Tirmizi, Nesai i Ibn-Madže). Međutim, Kadi Ijad kaže: “U ovom hadisu je dokaz da je dozvoljeno ubiti sve što uznemirava.”

Kaže se da je ovoj priči prethodio jedan događaj. Spomenuti vjerovjesnik je prolazio pored jednog sela, kojeg je Allah uništio zbog grijeha koje su činili njegovi stanovnici. Vjerovjesnik je začuđeno stao i rekao: “Gospodaru, među njima je bilo djece, životinja i onih koji nisu pogriješili”, a zatim je on odsjeo pod tim drvetom, pa mu se dogodio spomenuti slučaj sa mravima, kojim je on upozoren da ona stvorenja koja uznemiravaju bivaju i kažnjena i da među njima nastradaju i oni koji nisu krivi.

2 Jedino ovaj hadis iz ovog poglavlja se slaže s naslovom poglavlja, dok ostali hadisi govore o drugim životinjama, pa se stiče utisak da ovo i nije samostalno poglavlje već je samo nastavak poglavlja koje govori o životinjama općenito. U prilog ovom mišljenju komentatori navode činjenicu da su neki prenosioci Buharijeva *Sahiha* ovaj naslov izostavili.

Ovaj hadis je inače izazvao razne polemike. Tako Hattabi kaže da su neke svojeglave neznalice posumnjale u to kako se u krilima muhe može naći i bolest i lijek i kako to muha može znati pa forsirati otrov, a ostavljati lijek. Odgovarajući na ovu dilemu, on kaže da se kod svih životinja nalaze razne stvari, među kojima ima i takvih koje su potpuno suprotne jedna drugoj, kao što su vrućina i hladnoća, vlaga i sasušenost. Allah je dao da one egzistiraju jedna pored druge, bez međusobnog neutralisanja, kao što je nadahnuo pčelu i njoj slične životinje da prave kuće i sakupljaju hranu, nadahnuo je i muhu da zna u kojem je krilu otrov.

San'ani u *Subulus-selamu* kaže: “Poznato je da muha posjeduje otrovno djelovanje, a to potvrđuje oteklina i svrbež koji nastaju od njezinog ujeda, i to joj je umjesto oružja. Kad dođe na ono što je uznemirava, muha

3321. PRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah, njemu Ishak Ezrek, a ovom Avf prenoseći od Hasana i Ibn-Sirina, a njih dvojica od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Oprošteni (su grijesi) jednoj ženi, prostitutki, koja je naišla pokraj psa koji je lajao iznad bunara.” Kaže: “Skoro da je bio umro od žeđi, a ona je skinula svoju papuču, učvrstila je svojim rupcem i izvadila mu vode, pa joj je zbog toga oprošteno.”³

3322. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, a njemu Sufjan, rekavši: “Zapamtio sam od Zuhrija, kao što znam da si ti ovdje, da mu je saopćio ‘Ubejdullah prenoseći od Ibn-Abbasa, a on od Ebu-Talhe, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika.”

3323. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Malik od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se ubiju psi.⁴

٣٣٢١. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْأَزْرَقُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ وَابْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ غُفِرَ لِمَرْأَةٍ مُومِسَةٍ مَرَّتْ بِكَلْبٍ عَلَى رَأْسِ رَكِيٍّ يَلْهَثُ قَالَ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ فَتَزَعَّتْ خُفَّهَا فَأَوْثَقَتْهُ بِخِمَارِهَا فَتَزَعَّتْ لَهُ مِنَ الْمَاءِ فَغَفِرَ لَهَا بِذَلِكَ .

٣٣٢٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ حَفِظْتُهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ كَمَا أَنَّكَ هَا هُنَا أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ .

٣٣٢٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِ الْكِلَابِ .

se brani tim oružjem. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se toga otrova čuvamo lijekom kojeg joj je Allah dao u drugom krilu, a čuvanje se sastoji u tome da se ona cijela zagnjuri u piće u koje joj je upalo jedno krilo. Tako će lijek neutralizovati otrov i ona će postati bezopasna. Mnogi liječnici su preporučili da se ujed akrepa i ose liječi trljanjem muhom, a to je zbog lijeka kojeg ona posjeduje. (*Subulus-selam*, Knjiga I, str. 45-46)

3 Iz hadisa se zaključuje da se dobra djela muslimana koji je učinio veliki grijeh primaju i da Allah svojom milošću za mali hajr prašta veliki grijeh.

4 Malik, njegovi sljedbenici, kao i mnogi učenjaci smatraju da je dozvoljeno ubijati sve pse, osim onih koji su u hadisima izuzeti. Oni smatraju da ova naredba o ubijanju pasa nije dokinuta, a sva ulema je složna da je dozvoljeno ubiti psa koji napada. Međutim, u pogledu pasa od kojih nema štete mišljenja se razilaze. Imamul-Haremejni kaže: “Zakonodavac je prvo naredio ubijanje svih pasa, a zatim je to derogirano i zabranjeno je ubijanje pasa, izuzev potpuno crnog. Takav je propis ostao, a podloga mu je hadis Abdullaha b. Mugaffela el-Muzenija: “Da psi nisu jedan od naroda, naredio bih da se ubijaju.” (*Ashabus-sunen*) A Ebu-Omer kaže: “Nikakve pse ne treba ubijati ako ne nanose štetu, jer je zabranjeno da se gađa bilo šta to ima dušu. To potvrđuje i hadis o napajanju psa kao i izbjegavanje ubijanja pasa u svim krajevima.”

3324. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, a njemu Hemmam prenoseći od Jahjaa koji kaže da mu je saopćio Ebu-Seleme, njemu Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ko drži psa smanjuje mu se od njegovog (dobrog) posla svaki dan jedan kirat, izuzimajući psa za usjev i psa za stoku.”

3325. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme, a njemu Sulejman, rekavši da mu je saopćio Jezid b. Husajfe od Saiba b. Jezida, koji je čuo Sufjana b. Ebi-Zuhejra Šeneija, a on je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Ko nabavi psa koji mu ne treba (za čuvanje) usjeva ili vimena (stoci), umanjuje mu se svaki dan kirat od njegovog (dobrog) posla.”

– To si ti – upita Saib – čuo od Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– Da, tako mi Gospodara ove kible – odgovorio je (Sufjan).

٣٣٢٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ يَحْيَى قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَمْسَكَ كَلْبًا يَنْقُصُ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ إِلَّا كَلْبَ حَرْثٍ أَوْ كَلْبَ مَاشِيَةٍ .

٣٣٢٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ قَالَ أَخْبَرَنِي يَزِيدُ بْنُ خُصَيْفَةَ قَالَ أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ سَمِعَ سُفْيَانَ بْنَ أَبِي زُهَيْرٍ الشَّشِّيَّ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَنْ اقْتَنَى كَلْبًا لَا يُغْنِي عَنْهُ زَرْعًا وَلَا ضَرْعًا نَقَصَ مِنْ عَمَلِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ فَقَالَ السَّائِبُ أَنْتَ سَمِعْتَ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِي وَرَبِّ هَذِهِ الْقِبْلَةِ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ أَنبِيَاءِ

KAZIVANJA O VJEROVJESNICIMA

STVARANJE ADEMA, ALEJHIS-SELAM, I NJEGOVOG POTOMSTVA

Salsal je ilovača pomiješana s pijeskom, tako da zvekeće poput zveketanja grnčarije.¹

(*Salsal*) znači: smrdljiv. Korijen te riječi je *salle*, (pa su podvostručeni harfovi *sad* i *lam*) kao kod riječi *sarrel-babu* i *sarsare* (vrata škripaju) prilikom zatvaranja. Slično je i kod riječi *kebkebtuhu*, što znači: srušio sam ga.²

Fe merret bihi: ona je nastavila s trudnoćom i upotpunila je³

En la tesdžude: da učiniš sedždu.⁴

o riječima uzvišenog Allaha: a kada Gospodar tvoj reče melekima: “Ja ću na zemlji namjesnika postaviti!”⁵

بَابُ خَلْقِ آدَمَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَذُرِّيَّتِهِ

(صَلَّصَالِ) طِينٌ خُلِطَ بِرَمْلِ فَصَلَّصَلْ كَمَا
يُصَلَّصِلُ الْفَخَّارُ وَيُقَالُ مُتْنٌ يُرِيدُونَ بِهِ صَلَّ
كَمَا يُقَالُ صَرَّ الْبَابُ وَصَرَّصَرَ عِنْدَ الْإِغْلَاقِ
مِثْلُ كَبَّكَبْتُهُ يَعْنِي كَبَبْتُهُ (فَمَرَّتْ بِهِ) اسْتَمَرَّ
بِهَا الْحَمْلُ فَأَتَمَّتْهُ (أَنْ لَا تَسْجُدَ) أَنْ تَسْجُدَ
وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي
جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
(لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ) إِلَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ

- 1 Buhari ima običaj da u uvodu pojedinih poglavlja komentariše pojedine riječi iz ajeta koji govore o datom poglavlju. Tako je i u uvodu poglavlja o Ademu, alejhis-selam, naveo neke riječi koje se nalaze u ajetima koji se odnose na stvaranje prvog čovjeka. U ovom slučaju on objašnjava riječ *salsal*, koja se nalazi u ajetu: “On je čovjeka od sasušene ilovače, kao što je grnčarija, stvorio.” (Er-Rahman: 14)
- 2 Ovim se želi naglasiti da riječ *salsal* nekada može imati značenje smrdljiv, a korijen ove riječi je *salle*, pa su konsonanti *sad* i *lam* podvostručeni i tako je nastala riječ *salsal*. U pogledu jezičke konstrukcije, ovoj riječi su slične riječi *sarre-sarsare* i *kebbe-kebkebe*.
- 3 Riječ *fe merret bihi* odnose se na ženu Adema, alejhis-selam, Havvu, a nalaze se u ajetu: “On je taj koji vas od jednog čovjeka stvara – a od njega je drugu njegovu stvorio da se uz nju smiri. I kada je on nju obljudio, ona je zanjela lahko breme i nosila ga; a kad joj je ono otežalo, njih dvoje su zamolili Allaha, Gospodara svega: Ako nam daruješ zdrava potomka, bit ćemo doista, zahvalni.” (El-A‘raf: 189)
- 4 Ovaj termin se odnosi na Iblisovo odbijanje da učini sedždu Ademu, alejhis-selam, a nalazi se u ajetu: “Zašto nisi učinio sedždu kad sam ti naredio?” – upita On. “Ja sam bolji od njega; mene si od vatre stvorio, a njega od ilovače” – odgovori on. (El-A‘raf: 12)
- 5 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “A kada Gospodar tvoj reče melekima: ‘Ja ću na Zemlji namjesnika postaviti!’

Ibn-Abbas je rekao: “*Lemma alejha hafiz* znači: a da nad njim nema čuvar.¹

Fi kebed znači: u žestokom obliku.² *Rijaš* je imetak, dok neki drugi kažu da su rijaš i riš istog značenja, a odnose se na sve ono što se vidi od odjeće.³

Ma tumnun znači: sjeme u matericama žena.⁴

Mudžahid je rekao: “*Innehu ‘ala redž‘ihi lakadir* znači: On može vratiti sjeme u mokraćnu cijev.⁵

Sve što je On stvorio ima svoj par. Nebo je par (Zemlji), samo je Uzvišeni Allah jedini (sam).⁶

Fi ahseni takvim: u najljepšem obliku a *esfele safilin*: u najružnijem obliku, osim onog koji vjeruje.⁷ *Husr* je stranputica od koje su izuzeti oni koji vjeruju.⁸

Lazib je neophodan.⁹ *Nunšiekum*: da vas iznova stvorimo, u kojem god hoćemo obliku.¹⁰

Nussebbihu bi hamedike znači: Veličamo Te.”¹¹

Ebul-Alije je rekao: “*Fe teleka Adema min*

(فِي كَبَدٍ) فِي شِدَّةِ خَلْقٍ وَرِيَاشًا الْمَالُ وَقَالَ غَيْرُهُ
الرِّيَاشُ وَالرَّيْشُ وَاحِدٌ وَهُوَ مَا ظَهَرَ مِنَ اللَّبَاسِ
(مَا تُمْنُونَ) النُّطْفَةُ فِي أَرْحَامِ النِّسَاءِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ
(إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ) النُّطْفَةُ فِي الْإِخْلِيلِ كُلُّ
شَيْءٍ خَلَقَهُ فَهُوَ شَفَعُ السَّمَاءِ شَفَعُ وَالْوَتْرُ اللَّهُ
عَزَّ وَجَلَّ (فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ) فِي أَحْسَنِ خَلْقٍ
(أَسْفَلَ سَافِلِينَ) إِلَّا مَنْ آمَنَ (خُسْرٍ) ضَلَالٍ
ثُمَّ اسْتَشَى إِلَّا مَنْ آمَنَ (لَا زِبِ) لَا زِمٌ نُنَشِّئُكُمْ
فِي أَيِّ خَلْقٍ نَشَاءُ (نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ) نُعْظِمُكَ
وَقَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ (فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ)
فَهُوَ قَوْلُهُ (رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا) (فَأَزَلُّهُمَا) فَاسْتَرْهَبَا

– oni rekoše: ‘Zar će Ti namjesnik biti onaj koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati? A mi Tebe veličamo i hvalimo i, kako Tebi dolikuje, uzdižemo.’ On reče: ‘Ja znam ono što vi ne znate.’” (El-Bekare: 30)

Besim Korkut je riječ halifeh preveo kao zastupnik, dok Ajni smatra da ona u ovom ajetu znači: narod koji se smjenjuje, pa bi ajet, prema tom, značio: Ja ću na Zemlji postaviti narod koji će se smjenjivati i nasljeđivati stoljećima i generacijama. Većina komentara smatra da se ovaj pojam ne odnosi samo na Adema, alejhis-selam, jer bi u tom slučaju bio nelogičan govor meleka: “Zar ćeš na njoj postaviti onog koji će na njoj nered činiti i krv prolijevati,” s obzirom da Adem, alejhis-selam, to nije činio.

1 Ajet u cijelosti glasi: “Nema čovjeka nad kojim neko ne bdi.” (Et-Tarik: 4)

2 Ova riječ se nalazi u ajetu: “Mi čovjeka stvaramo da se trudi.” (El-Beled: 4)

3 Riječ *rišen* nalazi se u ajetu: “O sinovi Ademovi, dali smo vam odjeću koja će pokrivati stidna mjesta vaša, a i reskošna odijela, ali odjeća čestitosti, to je ono najbolje. – To su neki Allahovi dokazi da bi se oni opametili.” (El-A‘raf: 26)

4 Riječi *ma tumnun* nalaze se u ajetu: “Kažite vi meni: da li sjemenu koje ubacujete vi oblik dajete ili Mi to činimo.” (El-Vaki‘a: 58-59)

5 To je Mudžahidov komentar 8. ajeta iz sure Et-Tarik.

6 Misli se na ajet: “I od svega po par stvaramo da biste vi razmislili.” (El-Zarijat: 59)

7 Spomenuti izvodi se nalaze u sljedećim ajetima: “Mi čovjeka stvaramo u skladu najljepšem, zatim ćemo ga u najnakazniji lik vratiti, samo ne one koji budu vjerovali i dobra djela činili, njih čeka nagrada neprekidna.” (Et-Tin: 4-6)

8 Riječ *husr* nalazi se u suri El-Asr, koja glasi: “Tako mi vremena, čovjek doista gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje.” (1-2)

9 Riječ *lazib* spomenuta je u ajetu: “Upitaj ih da li je teže njih stvoriti ili sve ostalo što smo stvorili? Njih stvaramo od ljepljive ilovače.” (Es-Saffat: 11)

10 Riječ *nunšiekum* nalaze se u ajetu: “Da likove vaše izmijenimo i da vas iznova u likovima koje vi ne poznajete stvorimo.” (El-Vaki‘a: 61)

11 Riječi *nusebbihu bi hamdike* nalaze se u ajetu koji je spomenut u naslovu ovog poglavlja.

robbihi kelimatin, to su Njegove riječi: “*Rabbena zalemna enfusena*”¹² *Fe ezellehuma*; naveo ih je da poskliznu.¹³ *Jetesenneh* znači: mijenja se, *asin* je promjenljiv, a i *mesnun* je promjenljiv. *Hameun* je množina od *ham’etun*, a to je ustajala ilovača.¹⁴ *Jahsifani* znači: uzimanje odjeće od džennetskog lišća. Njih dvoje su sastavljali listove i stavljali jedne na druge. *Sev’atuhuma* su njihova stidna mjesta.¹⁵ *Vemeta’un ila hin* ovdje znači: do Sudnjeg dana. Riječ *hin* kod Arapa ima značenje od jednog trena pa do neograničenog vremena.¹⁶ *Kabiluhu* je njegovo pleme iz kojeg je on.¹⁷

و (يَتَسَنَّه) يَتَغَيَّرُ آسِنْ مُتَغَيِّرٌ وَالْمُسْنُونُ الْمُتَغَيِّرُ
(حَمًا) جَمْعُ حَمَاءٍ وَهُوَ الطِّينُ الْمُتَغَيِّرُ (يَخْصِفَانِ)
أَخَذَ الْخِصَافِ (مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ) يُؤَلَّفَانِ الْوَرَقَ
وَيَخْصِفَانِ بَعْضُهُ إِلَى بَعْضٍ (سَوَاتُهُمَا) كِنَايَةٌ عَنْ
فَرْجَيْهِمَا (وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ) هَا هُنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
الْحِينُ عِنْدَ الْعَرَبِ مِنْ سَاعَةٍ إِلَى مَا لَا يُحْصَى
عَدَدُهُ (قَبِيلُهُ) جِيلُهُ الَّذِي هُوَ مِنْهُمْ .

3326. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma’mera, on od Hemmama, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je stvorio Adema – dužina mu je bila šezdeset aršina, a onda mu je rekao: ‘Idi i nazovi selam tim melekima, pa saslušaj čime će te pozdraviti, (jer to će biti) tvoj pozdrav i pozdrav tvoga potomstva.’

٣٣٢٦. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ
وَطَوَّلَهُ سِتُونَ ذِرَاعًا ثُمَّ قَالَ اذْهَبْ فَسَلِّمْ
عَلَى أَوْلِيكَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَاسْتَمِعْ مَا يُحْيُونَكَ
تَحِيَّتَكَ وَتَحِيَّةَ ذُرِّيَّتِكَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ

12 Ovdje je Ebul-Alije ajet: “I Adem primi neke riječi od Gospodara svoga, pa mu On oprosti; On, doista, prima pokajanje, On je milostiv” (El-Bekara: 37), objasnio je ajetom: “Gospodaru naš – rekoše oni sami smo sebi krivi, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni.” (El-A’raf: 23)

13 Riječi *fe ezellehuma* uzeta su iz ajeta: “I šejtan ih navede da zbog drveta posrnu i izvede ih iz onoga u čemu su bili.” “Sidite” – rekosmo Mi – “jedni drugima ćete neprijatelji biti, a na zemlji ćete boraviti i do roka određenog živjeti.” (El-Bekara: 36)

14 Riječi: *jetesenneh*, *asin* i mesnim imaju isto značenje. Prve dvije se ne odnose na Adema, sallallahu alejhi ve sellem, ali su ovdje spomenute radi objašnjenja treće, koja se nalazi u ajetu. “Mi smo stvorili Adema od ilovače, od blata ustajalog.” (El-Hidžr: 26)

15 Riječi *jahsifani* i *sev’atuhuma* nalaze se u ajetu: “I na prevaru ih zavede. A kad oni ono drvo okusiše, stidna mjesta njihova im se ukazaše i oni po sebi džennetsko lišće stavljati počеше.” “Zar vam to drvo nisam zabranio?” – zovnu ih Gospodar njihov – “i rekao vam – šejtan vam je, zbilja, otvoreni neprijatelj.” (El-A’raf: 22)

16 Riječ *ve meta’un ila hin* nalaze se u ajetu: “Izlazite! – reče On – jedni drugima bit ćete neprijatelji! Na zemlji ćete boraviti i do smrti ostati.” (El-A’raf: 24)

17 Riječi *kabiluhu* nalaze se u ajetu: “O sinovi Ademovi, neka vas nikako ne zavede šejtan kao što je roditelje vaše iz Dženneta izveo, skinuvši s njih odjeću njihovu da bi im stidna mjesta njihova pokazao! On vidi, on i vojske njegove, odakle vi njih ne vidite. Mi smo učinili šejtane zaštitnicima onih koji ne vjeruju.” (El-A’raf: 27)

On im je rekao: ‘Es-selamu alejkum’, a oni su odgovorili: ‘Es-selamu alejke ve rahmetullah’, i tako su dodali ‘ve rahmetullahi.’

Svako ko uđe u Džennet bit će u obliku Adema, s tim što su se ljudi sve do sada malo-pomalo smanjivali.”¹

3327. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Džerir prenoseći od Umare, on od Ebu-Zur‘e, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prva skupina koja će ući u Džennet bit će (svijetla) poput Mjeseca u noći uštapa, a oni koji su odmah iza njih bit će poput najsjanije zvijezde na nebu. Oni neće vršiti ni male ni velike nužde, niti će pljuvati, a ni useknjivati se. Njihovi češljevi će biti zlatni, a znoj će im biti mošus. Mangale su im alojino drvo, tj. drvo mirisa, a žene su im hurije. Oni su poput jednog čovjeka, a lik im je poput njihovog praoca Adema, šezdeset aršina visine.”

3328. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Jahja prenoseći od Hišama b. Urve, on od svoga oca, ovaj od Zejnebe, kćerke Ebu-Seleme, a ona od Ummi-Seleme, da je Ummi-Sulejm rekla:

“Allahov Poslaniče, Allah se ne stidi od (iznošenja) istine, pa da li je žena dužna da se okupa kada polucira u snu?”

– Da, kad vidi mokrinu – reče on, a Ummi-Seleme se nasmija i reče:

“Zar žena može polucirati u snu?”

– Kako bi onda dijete ličilo na nju (kad ona ne bi imala sjemena)? – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

فَقَالُوا السَّلَامُ عَلَيْكَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ فَزَادُوهُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ
فَكَلُّ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ آدَمَ فَلَمْ يَزَلِ
الْخَلْقُ يَنْقُصُ حَتَّى الْآنَ .

٣٣٢٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ
عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ عَلَى صُورَةِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ ثُمَّ الَّذِينَ
يَلُونَهُمْ عَلَى أَشَدِّ كَوَكَبٍ دُرِّيٍّ فِي السَّمَاءِ إِضَاءَةً لَا
يَبُولُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ وَلَا يَتَفَلُّونَ وَلَا يَمْتَخِطُونَ
أَمْشَاطُهُمُ الذَّهَبُ وَرَشْحُهُمُ الْمِسْكُ وَمَجَامِرُهُمُ
الْأَلْوَةُ الْأَنْجُوجُ عُودُ الطَّيِّبِ وَأَزْوَاجُهُمُ الْحُورُ
الْعَيْنُ عَلَى خَلْقِ رَجُلٍ وَاحِدٍ عَلَى صُورَةِ أَبِيهِمْ
آدَمَ سِتُونَ ذِرَاعًا فِي السَّمَاءِ .

٣٣٢٨. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ هِشَامِ
ابْنِ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ زَيْنَبِ بِنْتِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ
أُمِّ سَلَمَةَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ فَهَلْ عَلَى الْمَرْأَةِ الْغُسْلُ إِذَا
اِحْتَلَمَتْ قَالَ نَعَمْ إِذَا رَأَتْ الْمَاءَ فَضَحِكَتْ أُمُّ
سَلَمَةَ فَقَالَتْ تَحْتَلِمُ الْمَرْأَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
فَبِمَ يُشَبِّهُ الْوَلَدُ .

¹ Prema ovom hadisu, visina ljudi se smanjivala sve do dolaska Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a džennetlije će imati visinu Adema, alejhis-selam, koju je on imao kad je stvoren u Džennetu. Pozdrav džennetlija će biti selam.

3329. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu saopćio Fezari od Humejda, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Abdullah b. Selam je saznao za dolazak Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu. Došao mu je i rekao:

“Pitat ću te tri stvari koje zna samo Vjerovjesnik. Koji je prvi predznak Sudnjeg dana, koja je prva hrana koju će jesti džennetlije i od čega će dijete sličiti ocu, a od čega će sličiti daidžama?”

– To mi je Džibril maloprije saopćio – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– To je melek koji je neprijatelj jevrejima – reče Abdullah.

– Što se tiče prvog predznaka Sudnjeg dana – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – to je vatra koja će tjerati ljude s istoka na zapad.

Prva hrana koju će džennetlije jesti je okrugli ligament jetre od kita. Što se tiče sličnosti djeteta, kad čovjek opći sa svojom ženom i njegova sperma pretekne njenu, sličnost će pripasti njemu, a kad njena sperma pretekne, sličnost će pripasti njoj.

– Svjedočim da si Allahov Poslanik – reče on, a zatim nastavi:

“Allahov Poslaniče, jevreji su klevetnički narod. Ako saznaju za moje primanje islama prije nego ih pitaš (o meni), oklevetat će me kod tebe.”

Kasnije su došli jevreji, a Abdullah ušao u kuću, te Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

“Kakav je čovjek među vama Abdullah b. Selam?”

– On je najučeniji od nas i sin najučenijeg, najbolji od nas i sin najboljeg – rekoše oni. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potom reče:

– Šta mislite, ako Abdullah bude primio islam?

– Allah ga sačuvao od toga! – rekoše oni, a Abdullah im iziđe i reče:

“Svjedočim da nema Boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov poslanik!”

– On je najgori od nas i sin najgoreg – rekoše oni i napadoše na njega.

٣٣٢٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا الْفَزَارِيُّ

عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَلَغَ عَبْدُ اللَّهِ

ابْنَ سَلَامٍ مَقْدَمُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ فَأَتَاهُ فَقَالَ

إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ ثَلَاثٍ لَا يَعْلَمُهُنَّ إِلَّا نَبِيٌّ قَالَ

مَا أَوَّلُ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ وَمَا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ

الْجَنَّةِ وَمِنْ أَيِّ شَيْءٍ يَنْزِعُ الْوَلَدُ إِلَى أَبِيهِ وَمِنْ أَيِّ

شَيْءٍ يَنْزِعُ إِلَى أَخَوَالِهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَبَرَنِي

بَيْنَ آتِنَا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَاكَ عَدُوُّ

الْيَهُودِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَمَّا أَوَّلُ

أَشْرَاطِ السَّاعَةِ فَنَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ إِلَى

الْمَغْرِبِ وَأَمَّا أَوَّلُ طَعَامٍ يَأْكُلُهُ أَهْلُ الْجَنَّةِ فَزِيَادَةُ

كَبِدِ حُوتٍ وَأَمَّا الشَّبَهُ فِي الْوَلَدِ فَإِنَّ الرَّجُلَ إِذَا

غَشِيَ الْمَرْأَةَ فَسَبَقَهَا مَآؤُهُ كَانَ الشَّبَهُ لَهُ وَإِذَا سَبَقَ

مَآؤُهَا كَانَ الشَّبَهُ لَهَا قَالَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ ثُمَّ

قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ الْيَهُودَ قَوْمٌ بُهْتُتْ إِنْ عَلِمُوا

بِإِسْلَامِي قَبْلَ أَنْ تَسْأَلَهُمْ يَبْهَتُونِي عِنْدَكَ فَجَاءَتِ

الْيَهُودُ وَدَخَلَ عَبْدُ اللَّهِ الْبَيْتَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ

ﷺ أَيُّ رَجُلٍ فِيكُمْ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَلَامٍ قَالُوا

أَعْلَمْنَا وَابْنُ أَعْلَمِنَا وَأَخْبَرْنَا وَابْنُ أَخْبَرِنَا فَقَالَ

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَفَرَأَيْتُمْ إِنْ أَسْلَمَ عَبْدُ اللَّهِ قَالُوا

أَعَادَهُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَخَرَجَ عَبْدُ اللَّهِ إِلَيْهِمْ فَقَالَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالُوا شَرُّنَا وَابْنُ شَرِّنَا وَوَقَعُوا فِيهِ .

3330. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu je saopćio Abdullah, a ovom Ma'mer od Hemmama, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sličan hadis, odnosno hadis:

“Da nije bilo Izraelićana, meso se ne bi kvarilo, a da nije bilo Havve, žena ne bi nikada prevarila muža.”¹

3331. PRIČAO NAM JE Ebu-Kurejb i Musa b. Hazim, njima Husejn b. Ali od Zaide, ovaj od Mejsere Ešdže'ija, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ljubazno postupajte sa ženama, jer je žena stvorena od rebra, a rebro je najviše krivo u gornjem dijelu. Ako počneš da ga ispravljaš, slomit ćeš ga, a ako ga ostaviš, ono će ostati krivo, pa primite preporuku o ženama.”²

3332. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovom A'meš, a njemu Zejd b. Vehb, da mu je Abdullah saopćio: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pričao nam je, a on je onaj koji istinu govori i kome se vjeruje:

“Svako od vas se formira u utrobi svoje majke četrdeset dana kao kaplja sperme, zatim toliko dana bude ugrušak, a potom bude toliko dana komad mesa. Zatim mu Allah pošalje meleka s četiri riječi te on zapiše njegovo djelo, rok života, opskrbu i

٣٣٣٠. حَدَّثَنَا بَشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ يَعْنِي لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْتَرْ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَاءُ لَمْ تَخْنِ أَثْنَى زَوْجَهَا .

٣٣٣١. حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ وَمُوسَى بْنُ حِزَامٍ قَالَا حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ زَائِدَةَ عَنْ مَيْسَرَةَ الْأَشْجَعِيِّ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ فَإِنَّ الْمَرْأَةَ خُلِقَتْ مِنْ ضِلَعٍ وَإِنْ أَغْوَجَ شَيْءٌ فِي الضِّلَعِ أَعْلَاهُ فَإِنْ ذَهَبَتْ تَقِيمُهُ كَسَرْتَهُ وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَغْوَجَ فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ .

٣٣٣٢. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ وَهْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ إِنَّ أَحَدَكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ يَكُونُ عَلَقَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَ ذَلِكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهِ مَلَكًا بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ فَيَكْتُبُ عَمَلَهُ وَأَجَلَهُ وَرِزْقَهُ وَشَقِيًّا أَوْ سَعِيدًا ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ الرُّوحُ

1 U vezi sa stavom “da nije bilo Izraelićana, meso se ne bi kvarilo” Katade je rekao: “Mana i prepelice su padale Izraelićanima poput snijega, od pojave zore do izlaska sunca, pa se uzimalo koliko je potrebno za taj dan, osim petka kada su uzimali i za subotu. Ako to prekorače, pokvari se ono što su ostavili. Tako je njihovo sakupljanje hrane postalo uzorkom kvarenja hrane kod njih, ali i kod ostalih”.

Stav “da nije bilo Havve, žena ne bi nikada prevarila muža” znači da je ona pozvala Adema, alejhis-selam da pojede zabranjenu voćku u Džennetu. Dakle, njena prevara se sastoji u prihvatanju Iblisove smutnje, a s obzirom da je ona majka svih žena, to svojstvo se prenosi na njih. Međutim, ovdje se ne misli na prevaru u braku već na odanost duševnim prohtjevima.

2 Riječ *istevsu* ima više značenja, a osnovno je: primati preporuku, pa bi, prema tome, ta riječ značila: “Primite moju preporuku u vezi sa ženama i postupajte po njoj. Strpite se i budite blagi s njima.”

U pogledu stvaranja Havve od Ademova rebra: “Pošto je Allah učinio da se Adem, alejhis-selam smjesti u Džennetu, u njemu je nakon izvjesnog vremena osjetio samoću, na koju se žalio Allahu a potom zaspao i u snu vidio ženu. Kad se probudio, zatekao ju je pored sebe. Kad ju je zapitao ko je ona, ona je odgovorila: “Allah me je stvorio da se smiriš sa mnom i da se smirim s tobom.”

da li će biti nesretan ili sretan. Potom se u njega udahne duša. Prema tome, čovjek može raditi djela koja rade džehennemlije, tako da između njega i Džehennema bude samo jedan aršin, ali ga knjiga pretekne, te on uradi djelo koje rade džennetlije, tako da između njega i Dženneta bude samo jedan aršin, ali ga knjiga pretekne, te on uradi djelo koje rade džehennemlije, i uđe u Džehennem.”

3333. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ubejdullaha b. Ebu-Bekra b. Enesa, ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Allah je svaku maternicu povjerio jednom meleku, koji izvještava: Gospodaru moj, ovo je sperma ljudskog sjemena, sada je, Gospodaru, ugrušak, a sada, Gospodaru, već komad mesa. Kad htjedne da mu da njegov konačni oblik, (opunomoćeni melek) pita: Gospodaru moj, da li muško, Gospodaru moj, da li žensko, Gospodaru moj, da li nesretnik ili sretnik, kakve opskrbe i kolikog života”, i to mu se sve zapiše dok je u trbuhu svoje majke.

3334. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Halid b. Haris, a ovom Šu‘be prenoseći od Ebu-Imrana Dževnija, a on od Enesa, da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Allah će reći džehennemliji koji imadne najblažu kaznu: “Kad bi ti imao nešto na zemlji, da li bi se time otkupio?” On će odgovoriti: “Da!” a (Allah) će reći: “Ja sam od tebe tražio manje od toga, dok si još bio u Ademovoj kičmi: da Mi ne pripisuješ ništa kao druga ali si ti to odbio i (prihvatio) mnogoboštvo.”³

فَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُ الْجَنَّةَ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلٍ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ.

٣٣٣٣. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ وَكَّلَ فِي الرَّحِمِ مَلَكًا فَيَقُولُ يَا رَبِّ نُطْفَةٌ يَا رَبِّ عَلَقَةٌ يَا رَبِّ مُضْغَةٌ فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَهَا قَالَ يَا رَبِّ أَذَكَرٌ يَا رَبِّ أُنْثَى يَا رَبِّ شَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ فَمَا الرِّزْقُ فَمَا الْأَجَلُ فَيُكْتَبُ كَذَلِكَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ.

٣٣٣٤. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ خَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي عِمْرَانَ الْجَوْنِيِّ عَنْ أَنَسٍ يَرْفَعُهُ إِنَّ اللَّهَ يَقُولُ لِأَهْوَنِ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا لَوْ أَنَّ لَكَ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَيْءٍ كُنْتَ تَفْتَدِي بِهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَقَدْ سَأَلْتُكَ مَا هُوَ أَهْوَنُ مِنْ هَذَا وَأَنْتَ فِي صُلْبِ آدَمَ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي فَأَيَّتَ إِلَّا الشُّرْكَ.

3 Ovaj hadis je naveden u poglavlju o Ademu, alejhis-selam, zbog dijela “dok si još bio u kičmi Ademovoj”, a ovim se ukazuje na ajet: “I kad je Gospodar tvoj, iz kičmi Ademovih sinova, izveo potomstvo njihovo i zatražio od njih da posvjedoče protiv sebe: ‘Zar ja nisam Gospodar vaš?’ – Oni su odgovorili: ‘Jesi, mi svjedočimo’ – i to zato da na Sudnjem danu ne reknete: ‘Mi o ovome nismo ništa znali.’” (El-A‘raf, 172)

3335. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, a ovom A'meš, kome je saopćio Abdullah b. Murre prenoseći od Mesruka, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Niko neće biti nasilno ubijen a da na prvom Ademovom sinu neće biti udio njegove krvi, jer je Ademov sin prvi počinio ubistvo."¹

DUŠE SU KAO REGRUTOVANA VOJSKA

3336. Kaže (Buhari) da mu je prenio Lejs od Jahjaa b. Seida, on od Amre, a ona od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla da je čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "Duše su regrutovana vojska, pa one koje se upoznaju – zbliže se, a one koje se ne poznaju – razidu se."² A i Jahja b. Ejjub je rekao da mu je Jahja b. Seid to pričao.

۳۳۳۵. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَرْثَةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تُقْتَلُ نَفْسٌ ظُلْمًا إِلَّا كَانَ عَلَى ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كِفْلٌ مِنْ دَمِهَا لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ.

بَابُ الْأَرْوَاحِ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ

۳۳۳۶. قَالَ قَالَ اللَّيْثُ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَمْرَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اثْتَلَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ وَقَالَ يَحْيَى ابْنُ أَيُّوبَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ بِهَذَا.

1 Buhari je ovdje naveo ovaj hadis s namjerom da ukaže na slučaj dvojice sinova Adema, alejhis-selam, o kojima Kur'an govori u suri El-Maide, 27-31. U pogledu spora između Ademovih sinova Kabila i Habila prenosi se sljedeće: Adem, alejhis-selam, ženio svakog svoga sina s kćerom koja nije rođena zajedno s njim. Kabilova sestra je bila ljepša od Habilove pa je Kabil htio da je zadrži za sebe, ali mu je Adem, alejhis-selam, to zabranio, i pošto je Kabil bio uporan, Adem, alejhis-selam, naredi im da prinesu žrtvu. Kabil je donio snop žita, jer je bio poljoprivrednik, a Habil je bio stočar pa je žrtvovao debela ovna. Vatra je progutala Habilov kurban, ali ne i Kabilov, i to bijaše uzrokom zla među njima dvojicom.

2 Navodeći poglavlje o dušama nakon poglavlja o Ademu, alejhis-selam, Buhari ukazuje na povezanost duše i tijela u ljudskom biću. On je u ovom poglavlju naveo samo jedan hadis, i to s nepotpunim senedom, ali ga prenosi Muslim u svom *Sahihu*, sa spojenim lancem prenosilaca. U pogledu značenja hadisa, između ostalog, kaže se: "Duše su zajedno stvorene, a zatim raspoređene po tijelima, pa koja je našla svoj par, složila se s njim, a koja se udaljila, razila se."

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“I NUHA POSLASMO NARODU NJEGOVOM”³

Ibn-Abbas je rekao: “*Badijer-re’ji* znači: ono što nam se pokazalo.”⁴

Akli’i znači prestani.⁵ *Ve faret-tennuru* znači: voda je pokuljala.”⁶

Međutim, Ikrime kaže da je to površina zemlje.

Mudžahid je rekao: “*El-Džudijju* je brdo u Džeziri (između Tigrisa i Eufrata)⁷. *De’bun* je isto što i *halun* (stanje).”⁸

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
(وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (بَادِي الرَّأْيِ) مَا ظَهَرَ لَنَا
(أَقْلِعِي) أَمْسِكِي (وَفَارَ التَّنُورُ) نَبَعَ الْمَاءُ وَقَالَ
عِكْرِمَةُ وَجْهَ الْأَرْضِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْجُودِيُّ جَبَلٌ
بِالْجَزِيرَةِ دَابٌّ مِثْلُ حَالٍ .

3 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: I Nuha poslasmo narodu njegovom. ”Ja sam tu” – odgovorio je on, “da vas otvoreno opominjem.” (Hud: 25)

O Nuhu, alejhis-selam, Ibn-Hadžer kaže: “Nuh je sin Lemka, unuk Mattušeleha, a praunuk Hanuha, za kojeg se kaže da je on Idris, alejhis-selam.” Ibn-Džerir navodi da je Nuh, alejhis-selam, rođen sto dvadeset i šest godina poslije smrti Adema, alejhis-selam,” i da mu je Objava došla kad je imao tri stotine pedeset godina, ali ima i drugih mišljenja. On dalje kaže da je Nuh, alejhis-selam, poslije potopa živio još tri stotine i pedeset godina, a inače se prenosi da je on prije i poslije poslanstva i poslije potopa ukupno živio devet stotina i pedeset godina. Ibn-Hibban kaže da je vjerodostojan hadis kojeg prenosi Ebu-Umame da je neki čovjek rekao:

“Allahov Poslaniče, da li je Adem bio vjerovjesnik?” “Da”, odgovorio je on. “A koliko je bilo između njega i Nuha?”, upitao je ovaj, a on je odgovorio: “Deset stoljeća.” (Ibn-Hadžer el-Askalani, Fethul Bari, VI: 372)

4 Riječi *badier-re’ji* nalaze se u ajetu: “Glavešine naroda njegova, oni koji nisu vjerovali, rekoše: ‘Koliko mi vidimo, ti si čovjek kao i mi, a vidimo i da te bez ikakva razmišljanja slijede samo oni koji su niko i ništa među nama: ne vidimo da ste vi imalo od nas bolji, štaviše, mislimo da ste lažljivci.’” (Hud, 27)

5 Riječ *akli’i* nalazi se u ajetu: “I bi rečeno: ‘O zemljo, gutaj vodu svoju, a i ti, o nebo, prestani!’ I voda se povuče i ispuni se odredba, a lađa pristade na planinu El-Džudi, i bi rečeno: ‘Daleko nek je narod nevjernički!’” (Hud, 44)

6 Riječi *ve faret-tennuru* nalaze se u ajetu: “I kad je zapovijed naša pala i voda s površine zemlje pokuljala, Mi smo rekli: ‘Ukrcaj u lađu od svake životinjske vrste jedan par, i čeljad svoju – osim onih o kojima je bilo govora, i vjernike!’ A malo je bilo onih koji su s njim vjerovali.” (Hud, 40)

7 Riječ *El-Džudijj* nalazi se u ajetu koji je citiran u 31. fusnoti.

8 Riječ *de’bun* nalazi se u ajetu: “Kao što je bilo s Nuhovim narodom i Adom i Semudom i onima poslije njih. – A Allah nije nepravedan robovima svojim.” (El-Mu’min, 31)

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: MI SMO
 POSLALI NUHA NARODU NJEGOVOM:
 “OPOMINJI NAROD SVOJ PRIJE NEGO ŠTO
 GA STIGNE PATNJA NESNOSNA”
 – DO KRAJA OVE SURE ¹

– Kaži im povijest o Nuhu! Kad on reče narodu svome: “O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima” – do riječi – “... muslimana.”²

3337. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu je saopćio Abdullah prenoseći od Junusa, a on od Zuhrije, da je Salim izjavio kako je Ibn-Omer, radijallahu anhumu, rekao:

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao je među ljudima (da drži govor), zahvalio

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ
 أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)
 إِلَى آخِرِ السُّورَةِ

(وَآتَى عَلَيْهِمْ نَبَأُ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن
 كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذِكْرِي بآيَاتِ اللَّهِ)
 إِلَى قَوْلِهِ (مِنَ الْمُسْلِمِينَ) .

٣٣٣٧. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ يُونُسَ
 عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَالِمٌ وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي النَّاسِ فَأَتْنِي عَلَى اللَّهِ
 بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ ذَكَرَ الدَّجَالَ فَقَالَ إِنِّي لَا أَنْذِرُكُمْوهُ

- ¹ S obzirom da se cijela sura Nuh odnosi na Nuha, alejhis-selam, i njegov narod, Buhari je u naslovu poglavlja o Nuhu, alejhis-selam, naveo prvi ajet te sure, a potom ukazao i na ostali dio sure, koja u prijevodu glasi: “Mi smo poslali Nuha narodu njegovom: ‘Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna!’ ‘O narode moj’ – govorio je on – ‘ja vas otvoreno opominjem: Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna!’ ‘O narode moj’ – govorio je on. ‘Ja vas otvoreno opominjem: Allahu se klanjajte i Njega se bojte i meni poslušni budite, On će vam grijehe vaše oprostiti i u životu vas do određenog časa ostaviti, a kad Allahov određeni čas dođe, zaista se neće, neka znate, odgoditi.’ On reče: ‘Gospodaru moj, ja sam narod svoj i noću i danju doista pozivao, ali ga je pozivanje moje još više udaljilo. I kad god sam ih pozivao da im oprostiš, prste su svoje u uši stavljali i haljinama svojim se pokrivali – bili su uporni i pretjerano oholi. Zatim, ja sam ih otvoreno pozivao, a onda sam im javno objavio i u povjerenju im šaputao, i govorio: Tražite od Gospodara svoga oprosta jer On, doista, mnogo prašta; On će vam kišu obilatu slati i pomoći vas imanjinima i sinovima, i dat će vam bašče, i rijeke će vam dati. Šta vam je, zašto se Allahove sile ne bojite, a On vas postepeno stvara?! Zar ne vidite kako je Allah sedam nebesa, jedno iznad drugog, stvorio, i na njima Mjesec svijetlim dao, a Sunce svjetiljkom učinio? Allah vas od zemlje poput bilja stvara, zatim vas u nju vraća i iz nje će vas sigurno izvesti. Allah vam je Zemlju učinio ravnom da biste u njoj hodili putevima prostranim.’ Nuh reče: ‘Gospodaru moj, oni mene ne slušaju i povode se za onima čija bogatstva i djeca samo njihovu propast uvećavaju i spletke velike snuju i govore: Nikakvo božanstvo svoje ne ostavljajte, i nikako ni Vedda ni Suva‘a, a ni Jegusa ni Je‘uka ni Nesra ne napuštajte’, a već su mnoge u zabludu doveli, pa Ti njima, inadžijama, samo propast povećaj! I oni su zbog grijehova svojih potopljeni i u vatru će biti uvedeni i nikoga sebi, mimo Allaha, kao pomoćnika neće naći. I Nuh reče: ‘Gospodaru moj, ne ostavi na Zemlji nijednog nevjernika, jer, ako ih ostaviš, oni će robove tvoje u zabludu zavoditi i samo će grješnika i nevjernika rađati! Gospodaru moj, oprosti meni, i roditeljima mojim, i onome koji kao vjernik u dom moj uđe, i vjernicima i vjernicama, a nevjernicima samo propast povećaj!’” (Nuh: 1-28)
- ² Ovdje je autor ukazao na sljedeće ajete: “Kaži im povijest o Nuhu! Kada on reče narodu svome: ‘O narode moj, ako vam je dodijao moj boravak među vama i moje opominjanje Allahovim dokazima, a ja se stalno uzdam u Allaha, onda se, odlučite, i to ne krijte: zatim to nada mnom izvršite i ne odgađajte! A ako glave okrenete – pa, ja od vas nikakvu nagradu ne tražim, mene će Allah nagraditi, meni je naređeno da budem musliman.’” (Junus: 71)

se Allahu onako kako Mu dolikuje, a zatim spomenuo Dedždžala i rekao: “Ja vas upozoravam na njega! Svaki vjerovjesnik je upozoravao svoj narod na njega. I Nuh je upozorio svoj narod (na njega), ali ću ja u vezi s njim reći vama nešto što ni jedan vjerovjesnik nije rekao svom narodu: Znaite da je on ćorav, a Allah nije ćorav.”³

3338. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Šejban prenoseći od Jahjaa, a on od Ebu-Seleme, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Želite li da vam kažem nešto o Dedždžalu što ni jedan Vjerovjesnik nije pričao svome narodu. On je ćorav, a s njim će dolaziti nešto slično Džennetu i Džehennemu, i ono što bude govorilo da je Džennet, ono je Džehennem. Ja vas upozoravam kao što je Nuh u vezi s njim upozoravao svoj narod.”

3339. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Abdul-Vahid b. Zijad, a ovom A‘meš, prenoseći od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Seida, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Doći će Nuh i njegov narod, pa će Uzvišeni Allah reći:
- Da li si dostavio (Objavu)?
- Da, Gospodaru – reći će on, a Allah će onda reći njegovom narodu:
- Da li vam je dostavio?
- Ne – reći će oni – nije nam došao nikakav Vjerovjesnik!
- Ko će ti posvjedočiti? – reći će On Nuhu.
- Muhammed, alejhis-selam, i njegovi sljedbenici
- reći će on, i mi ćemo, zaista, posvjedočiti da

وَمَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ لَقَدْ أَنْذَرَ نُوحٌ قَوْمَهُ وَلَكِنِّي أَقُولُ لَكُمْ فِيهِ قَوْلًا لَمْ يَقُلْهُ نَبِيٌّ لِقَوْمِهِ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ أَغْوَرٌ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَغْوَرَ .

٣٣٣٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ يَحْيَى عَنْ أَبِي سَلَمَةَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا أُحَدِّثُكُمْ حَدِيثًا عَنِ الدَّجَالِ مَا حَدَّثَ بِهِ نَبِيٌّ قَوْمَهُ إِنَّهُ أَغْوَرٌ وَإِنَّهُ يَجِيءُ مَعَهُ بِمِثَالِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ فَالتِّي يَقُولُ إِنَّهَا الْجَنَّةُ هِيَ النَّارُ وَإِنِّي أَنْذِرُكُمْ كَمَا أَنْذَرَ بِهِ نُوحٌ قَوْمَهُ .

٣٣٣٩. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَجِيءُ نُوحٌ وَأُمَّتُهُ فَيَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى هَلْ بَلَغْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ أَيْ رَبِّ فَيَقُولُ لِأُمَّتِهِ هَلْ بَلَغْتُكُمْ فَيَقُولُونَ لَا مَا جَاءَنَا مِنْ نَبِيٍّ فَيَقُولُ لِنُوحٍ مَنْ يَشْهَدُ لَكَ فَيَقُولُ مُحَمَّدٌ ﷺ وَأُمَّتُهُ فَتَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ وَهُوَ قَوْلُهُ جَلَّ ذِكْرُهُ (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ) وَالْوَسْطُ الْعَدْلُ .

3 U hadisima o Dedždžalu kaže se da će on za sebe govoriti da je bog, pa Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje naglašava da će on biti ćorav, a Allah je Uzvišen i čist od svih nedostataka, te će ćoravost Dedždžala biti znak da on nije bog. Ovaj hadis je naveden u poglavlju o Nuhu, alejhis-selam, jer se u njemu govori o Nuhovom upozoravanju svog naroda na opasnost od Dedždžala.

je on dostavio (Objavu). To je značenje riječi Uzvišenog: “I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi ...” a riječ veset znači: pravedan.¹

3340. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, njemu Muhammed b. Ubejd, a ovom Ebu-Hajjan prenoseći od Ebu-Zur'e, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Bili smo s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, na jednoj gozbi, gdje mu je bila dodana prednja noga, a njemu se taj dio mesa inače jako sviđao, te on odgrize malo od toga mesa, a potom reče:

“Ja ću biti prvak među ljudima na Sudnjem danu², a znate li zašto? Allah će sakupiti i prijašnje i posljednje (sve ljude) na jednom mjestu, tako da će ih moći vidjeti onaj koji gleda i doviknuti onaj koji zove, a Sunce će im se (jako) približiti, te će neki ljudi reći:

’Ademe, ti si otac čovječanstva. Allah te je stvorio svojom rukom, udahnuo ti dušu i naredio melekima pa su ti oni sedždu učinili, i nastanio te u Džennetu. Zar se nećeš zauzeti za nas kod svoga Gospodara, zar ne vidiš u čemu smo i šta nas je snašlo!’

’Moj Gospodar se rasrdio kako se nikada nije rasrdio niti će se ikada rasrditi.³ On mi je zabranio onu voćku i ja sam prekršio tu zabranu. Dosta mi je mojih briga! Idite nekom drugom, idite Nuhu reći će on.’

٣٣٤٠. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
ابْنُ عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا أَبُو حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي
دَعْوَةٍ فَرَفَعَ إِلَيْهِ الذَّرَاعُ وَكَانَتْ تُعْجِبُهُ فَهَسَّ مِنْهَا
نَهْسَةً وَقَالَ أَنَا سَيِّدُ الْقَوْمِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَلْ تَذَرُونَ
بِمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ
فَيُصِرُّهُمْ النَّاطِرُ وَيُسْمِعُهُمُ الدَّاعِي وَتَذْنُو مِنْهُمْ
الشَّمْسُ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَلَا تَرَوْنَ إِلَى مَا أَنْتُمْ
فِيهِ إِلَى مَا بَلَّغَكُمْ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى مَنْ يَشْفَعُ لَكُمْ
إِلَى رَبِّكُمْ فَيَقُولُ بَعْضُ النَّاسِ أَبُوكُمْ آدَمُ فَيَأْتُونَهُ
فَيَقُولُونَ يَا آدَمُ أَنْتَ أَبُو الْبَشَرِ خَلَقَكَ اللَّهُ بِيَدِهِ
وَنَفَخَ فِيكَ مِنْ رُوحِهِ وَأَمَرَ الْمَلَائِكَةَ فَسَجَدُوا
لَكَ وَأَسْكَنَكَ الْجَنَّةَ أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ أَلَا
تَرَى مَا نَحْنُ فِيهِ وَمَا بَلَّغْنَا فَيَقُولُ رَبِّي غَضِبَ
غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ

1 Ovim hadisom objašnjen je dio 143. ajeta sure El-Bekare, u kojem se kaže: “I tako smo od vas stvorili pravednu zajednicu da budete svjedoci protiv ostalih ljudi, i da Poslanik bude protiv vas svjedok...”

2 Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, pripast će najveća čast na Sudnjem danu, a to je zauzimanje za sve ljude, i to onda kad budu u veoma teškoj situaciji, da im se što prije presudi. Njegova prednost je u pogledu počasti, stepena i situacije, a što se tiče vjerovjesništva i poslanstva, u tom pogledu su svi poslanici jednaki.

3 U pogledu formulacije: “Moj Gospodar se rasrdio”, Nevevi kaže: “Allahova srdžba je ono što se pokaže od Njegovog kažnjavanja grješnika i strahote koje će svi tada vidjeti, a takve se nikada nisu dogodile, niti će se ikada dogoditi. Nema sumnje da se nešto tako nije dogodilo prije toga, niti će se ikada dogoditi.” (Umedutul-kari, dio XI, str. 221)

Potom će oni doći Nuhu i reći:

‘O Nuhu, ti si prvi poslanik stanovnicima Zemlje, i Allah te nazvao jako zahvalnim robom.⁴ Zar ne vidiš u čemu smo i šta nas je snašlo? Zar se nećeš zauzeti za nas kod svoga Gospodara?’

‘Moj Gospodar se danas rasrdio kako se nikada nije rasrdio niti će se ikada rarditi’ – reći će on. ‘Dosta mi je mojih briga. Idite Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem.’

Oni će mi doći i ja ću učiniti sedždu pod Aršom, pa će se reći:

‘Muhammede, digni glavu i zauzimaj se, tvoje zauzimanje će biti primljeno, i moli, dat će ti se!’” Muhammed b. Ubejd kaže: “Ostali dio hadisa nisam zapamtio.”⁵

3341. PRIČAO NAM JE Nasr b. Ali b. Nasr, a njemu je saopćio Ebu-Ahmed prenoseći od Sufjana, on od Ebu-Ishaka, ovaj od Esveda b. Jezida, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio: “*Fe hel min muddekir*”, kao što se općenito uči.⁶

وَنَهَانِي عَنِ الشَّجَرَةِ فَعَصَيْتُهُ نَفْسِي نَفْسِي أَذْهَبُوا
إِلَى غَيْرِي أَذْهَبُوا إِلَى نُوحٍ فَيَأْتُونَ نُوحًا فَيَقُولُونَ
يَا نُوحُ أَنْتَ أَوَّلُ الرُّسُلِ إِلَى أَهْلِ الْأَرْضِ
وَسَمَّاكَ اللَّهُ عَبْدًا شَكُورًا أَمَا تَرَى إِلَى مَا نَحْنُ فِيهِ
أَلَا تَرَى إِلَى مَا بَلَّغْنَا أَلَا تَشْفَعُ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ
رَبِّي غَضِبَ الْيَوْمَ غَضَبًا لَمْ يَغْضَبْ قَبْلَهُ مِثْلَهُ وَلَا
يَغْضَبُ بَعْدَهُ مِثْلَهُ نَفْسِي نَفْسِي اتُّوا النَّبِيَّ ﷺ
فَيَأْتُونِي فَأَسْجُدُ تَحْتَ الْعَرْشِ فَيَقَالُ يَا مُحَمَّدُ ارْفَعْ
رَأْسَكَ وَاشْفَعْ تُشَفِّعُ وَاسْلُ تَعْطُهُ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ
عُبَيْدٍ لَا أَحْفَظُ سَائِرَهُ .

٣٣٤١. حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ بْنُ نَصْرِ أَخْبَرَنَا
أَبُو أَحْمَدَ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ
ابْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ
ﷺ قَرَأَ (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) مِثْلَ قِرَاءَةِ الْعَامَّةِ .

4 Ovdje se aludira na ajet: “O, potomci onih koje smo s Nuhom nosili! On je, doista, bio rob zahvalan.” (El-Isra: 3)

5 Ovaj hadis je nešto duži, što se vidi iz drugih predaja. Naime, Nuh, alejhis-selam, ljude će uputiti Ibrahimu, alejhis-selam, on će ih uputiti Musau, alejhis-selam, koji će ih uputiti Isau, alejhis-selam, a on će ih uputiti Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.

Inače, u ovom hadisu se govori o posebnoj vrsti šefa‘ata, o zauzimanju za sve ljude, prilikom suđenja, da im se što prije presudi, a to je samo jedna od osam vrsta šefa‘ata, koliko će ih biti na budućem svijetu.

6 Riječi *fe hel min muddekir* nalaze se u ajetu: “I Mi to ostavimo kao pouku – pa ima li ikoga ko bi pouku primio?” (El-Kamer: 15)

Ovaj ajet se nalazi u skupini ajeta koji govore o Nuhu, alejhis-selam, i propasti njegovog naroda, pa je zbog toga spomenut u ovom poglavlju.

Riječ *muddekir* je particip aktivni osme vrste glagola *zekere*, pa bi trebalo glasiti *muztekir*, i tako je učena u nekim rijetkim kiraetima, ali je po pravilima arapske gramatike ona prešla u oblik *muddekir*, i tako se i uči u svih sedam mutevatir kiraeta.

POGLAVLJE

بَاب

“I Il’jas je bio poslanik. Kad on reče narodu svome: ‘Zar se ne bojite? Što se Balu klanjate a najljepšeg Stvoritelja ostavljate, Allaha, Gospodara svoga i Gospodara vaših predaka drevnih?’ – Oni ga lašcem nazvaše i zato će, sigurno, u vatru svi oni biti bačeni, samo neće oni Allahovi robovi koji su Mu bili odani. I sačuvajmo mu spomen u naraštajima kasnijim.”

Ibn-Abbas komentarišući ovaj ajet kaže:

“Bit će spominjan po dobru. ‘Neka je u miru Il’jas! Eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine, a on je bio rob naš, vjernik.’”¹

Spominje se od Ibn-Mes’uda i Ibn-Abbasa da je Il’jas, ustvari, Idris.²

(وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ اللَّهَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ فَكَذَّبُوهُ فَأَنَّهُمْ مُحْضَرُونَ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ يُذَكَّرُ بِخَيْرٍ (سَلَامٌ عَلَى آلِ يَاسِينَ إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ) يُذَكَّرُ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ وَابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ إِلْيَاسَ هُوَ إِدْرِيسُ .

¹ Ovaj ajet uzet je iz sure Es-Saffat: 123-132.

U pogledu Il’jasa, alejhis-selam, prenosi se od Vehba da su se poslije smrti Hazekijela kod Izraelićana događale važne stvari. Zaboravili su obaveze prema Allahu, dželle šanuhu, podigli kipove i počeli ih obožavati. Tada im je Allah poslao Il’jasa, alejhis-selam, kao poslanika. On je bio s jednim od israilskih kraljeva, koji ga je slušao i slijedio, dok su ostali Izraelićani obožavali idola kojeg su zvali Bal. Ibn-Ishak kaže kako je čuo od nekih učenjaka da je taj Bal bila jedna žena koju su oni obožavali. Jedino je spomenuti kralj u početku slušao Il’jasa, ali se kasnije poveo za svojim narodom i ostalim izraelićanskim kraljevima svoga doba, pa je i on počeo obožavati kipove. Tada je Il’jas, alejhis-selam, zamolio Allaha, dželle šanuhu, te im je On uskratio kišu, a onda im rekao da pokušaju tražiti kišu od svojih idola, i kad su pokušali pa im to nije pomoglo, shvatili su da su u zabludi. Zatim je Il’jas, alejhis-selam, zamolio Allaha, dželle šanuhu, pa im je odmah pala kiša, ali su oni i dalje ostali u svojoj zabludi, pa je Il’jas, alejhis-selam, zamolio Allaha, dželle šanuhu, da ga uzme.

Spomenuti idol Bal nalazio se u gradu Belebok u Šamu. Bio je sagrađen od zlata, visok dvadeset aršina i imao je četiri lica i četiri stotine čuvara, koji su svijet odvodili u zabludu i pozivali u obožavanje toga kipa.

² Ovdje se Buhari izrazio pasivnim oblikom (spominje se), što u hadiskoj terminologiji predstavlja znak slabosti dotične predaje. Naime, izjavu Ibn-Mes’uda – “Il’jas je Idris, a Ja’kub je Israil”, zabilježio je Abd b. Humejd i Ibn-Ebi-Hatim, a izjavu Ibn-Abbasa zabilježio je Džerir u svom Tefsiru. Međutim, poznato je da većina smatra da je Il’jas bio jedan od izraelićanskih poslanika, a da je Idris bio djed Nuhovog oca, dakle, mnogo vremena prije nastanka Izraelićana.

SPOMINJANJE IDRISA, ALEJHIS-SELAM,

a on je djed nuhovog oca, ili nuhov djed i riječi uzvišenog Allaha:

“i mi smo ga na visoko mjesto digli”³

3342. PRIČAO NAM JE Abdan, njega obavijestio Abdullah, a njega prenoseći Junus od Zuhrija...⁴

A pričao nam je i Ahmed b. Salih, njemu Anbese, a ovom Junus prenoseći od Ibn-Šihaba, koji je kazao da je Enes rekao: – Ebu-Zerr, radijallahu anhu, pričao je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dok sam bio još u Mekki, raspuknuo je strop sobe, spustio se Džibril, otvorio mi prsa, isprao ih zemzem-vodom, donio zlatan legen, napunjen mudrošću i vjerovanjem, i to sasuo u moja prsa, a zatim ih sastavio, uzeo me za ruku i izdigao do neba. Kad je došao do najbližeg neba, Džibril reče čuvaru neba: ‘Otvori!’”

– Ko je to? – upita (čuvar).

– Džibril – odgovori on.

– Ima li još neko s tobom? – upita on.

– Sa mnom je Muhammed – reče (Džibril).

– Zar mu je već upućeno poslanstvo? – upita on.

– Da, otvori – reče (Džibril).

Pošto smo se uzdigli do (najbližeg) neba, kad tamo jedan čovjek – s desne i lijeve strane mu gomile svijeta; kad pogleda prema svojoj desnoj strani, nasmije se, a kad pogleda prema lijevoj, zaplače.

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri sine!

– rekao je.

– Džibrile, ko je to? – upitao sam.

بَابُ ذِكْرِ إِدْرِيسَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَهُوَ جَدُّ أَبِي نُوحٍ وَيُقَالُ جَدُّ نُوحٍ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ
وَقَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى (وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا) .

٣٣٤٢. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا
يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ ح حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ
حَدَّثَنَا عَنَسَةُ حَدَّثَنَا يُونُسُ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ
قَالَ قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ كَانَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ يُحَدِّثُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَرَجَ سَقْفُ
بَيْتِي وَأَنَا بِمَكَّةَ فَتَزَلَّ جِبْرِيلُ فَفَرَجَ صَدْرِي ثُمَّ
غَسَلَهُ بِبَاءٍ زَمْزَمَ ثُمَّ جَاءَ بِطُسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مُتَمَلِّئٍ
حِكْمَةً وَإِيمَانًا فَأَفْرَغَهَا فِي صَدْرِي ثُمَّ أَطْبَقَهُ ثُمَّ
أَخَذَ بِيَدِي فَعَرَجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ فَلَمَّا جَاءَ إِلَى السَّمَاءِ
الدُّنْيَا قَالَ جِبْرِيلُ لِحَازِنِ السَّمَاءِ افْتَحْ قَالَ مَنْ هَذَا
قَالَ هَذَا جِبْرِيلُ قَالَ مَعَكَ أَحَدٌ قَالَ مَعِيَ مُحَمَّدٌ
قَالَ أُرْسِلْ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَافْتَحَ فَلَمَّا عَلَوْنَا السَّمَاءَ
الدُّنْيَا إِذَا رَجُلٌ عَنْ يَمِينِهِ أَسْوَدَةٌ وَعَنْ يَسَارِهِ
أَسْوَدَةٌ فَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ
شِمَالِهِ بَكَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْإِبْنِ
الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ قَالَ هَذَا آدَمُ
وَهَذِهِ الْأَسْوَدَةُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ نَسَمُ بَنِيهِ

3 Sura Merjem: 57.

4 Buhari je ovdje za jedan hadis naveo dva seneda koji se spajaju kod Zuhrije, pa je stoga poslije njegova imena stavio znak Ha, što znači tahvil (prelazak na drugi sened), a potom naveo drugi sened i uz njega naveo tekst hadisa koji mu je bio cilj.

– Ovo je Adem – reče on – a ovo s njegove desne i lijeve strane su potomci njegovih sinova. Oni s desne strane su džennetlije, a ono na lijevoj strani su džehennemlije, pa kada pogleda na desnu stranu, nasmije se, a kada pogleda na lijevu, zaplače.

Zatim se Džibril sa mnom uzdizao dok nije došao na drugo nebo te rekao njegovom čuvaru: “Otvori!” Ovaj čuvar upita za isto ono što je pitao i onaj prvi, a potom otvori.

Enes kaže da je Ebu-Zerr spomenuo da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na nebesima još našao Idriza, Musaa, Isaa i Ibrahima, ali mi nije precizirao gdje je koji, izuzev što je spomenuo da je našao Adema na najbližem nebu, a Ibrahima na šestom. Enes (dalje) kaže: Kad je Džibril prošao pokraj Idrisa, ovaj je rekao:

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri brate!

– Ko je to? – upitao sam.

– To je Idris – odgovorio je (Džibril).

Zatim sam prošao pokraj Musaa, pa i on reče:

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri brate!

– Ko je to? – upitao sam.

To je Musa – odgovori (Džibril).

Potom sam prošao pored Isaa, a on reče:

– Dobro došao, dobri vjerovjesniče i dobri brate!

– Ko je to?, upitao sam.

– To je Ibrahim – odgovori (Džibril).

Kaže (Ibn-Šihab) da ga je obavijestio Ibn-Hazm da Ibn-Abbas i Ebu-Hajje Ensari govorahu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zatim sam bio uzdizan sve dok se nisam pojavio na ravnini gdje sam čuo škripu pera.”

Ibn-Hazm i Enes b. Malik, radijallahu anhu, kažu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah mi je odredio dnevno pedeset namaza. Ja sam se s tim vratio, i kad sam naišao pored Musaa, Musa reče:

– Šta je određeno tvojim sljedbenicima?

– Odredio im je pedeset namaza – odgovorio sam.

– Vрати se svome Gospodaru – reče on, jer tvoji

فَأَهْلُ الْيَمِينِ مِنْهُمْ أَهْلُ الْجَنَّةِ وَالْأَسْوَدَةُ الَّتِي عَنْ
شِمَالِهِ أَهْلُ النَّارِ فَإِذَا نَظَرَ قَبْلَ يَمِينِهِ ضَحِكَ وَإِذَا
نَظَرَ قَبْلَ شِمَالِهِ بَكَى ثُمَّ عَرَجَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى
السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَقَالَ لِحَازِنِهَا افْتَحْ فَقَالَ لَهُ حَازِنُهَا
مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُ فَفَتَحَ قَالَ أَنَسُ فَذَكَرَ أَنَّهُ وَجَدَ
فِي السَّمَوَاتِ إِدْرِيسَ وَمُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمَ
وَلَمْ يُثَبِّتْ لِي كَيْفَ مَنَازِلَهُمْ غَيْرَ أَنَّهُ قَدْ ذَكَرَ أَنَّهُ
وَجَدَ آدَمَ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا وَإِبْرَاهِيمَ فِي السَّادِسَةِ
وَقَالَ أَنَسُ فَلَمَّا مَرَّ جِبْرِيلُ بِإِدْرِيسَ قَالَ مَرْحَبًا
بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا
قَالَ هَذَا إِدْرِيسُ ثُمَّ مَرَرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مَرْحَبًا
بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ
هَذَا مُوسَى ثُمَّ مَرَرْتُ بِعِيسَى فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ
الصَّالِحِ وَالْأَخِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ عِيسَى
ثُمَّ مَرَرْتُ بِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ مَرْحَبًا بِالنَّبِيِّ الصَّالِحِ
وَالْإِبْنِ الصَّالِحِ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالَ هَذَا إِبْرَاهِيمُ
قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ حَزْمٍ أَنَّ ابْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا حَيَّةَ
الْأَنْصَارِيِّ كَانَا يَقُولَانِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ ثُمَّ عَرَجَ بِي
حَتَّى ظَهَرْتُ لِمُسْتَوًى أَسْمَعُ صَرِيْفَ الْأَقْلَامِ قَالَ
ابْنُ حَزْمٍ وَأَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ
النَّبِيُّ ﷺ فَفَرَضَ اللَّهُ عَلَيَّ خَمْسِينَ صَلَاةً فَرَجَعْتُ
بِذَلِكَ حَتَّى أُمِرْتُ بِمُوسَى فَقَالَ مُوسَى مَا الَّذِي
فَرَضَ عَلَيَّ أُمَّتِكَ قُلْتُ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسِينَ
صَلَاةً قَالَ فَرَاغِ رَبِّكَ فَإِنَّ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ
فَرَجَعْتُ فَرَاغِ رَبِّي فَوَضَعَ شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ

sljedbenici to neće moći izdržati.

Vratio sam se i molio Gospodara te je On smanjio za polovinu. Potom sam se vratio Musau (i rekao mu za smanjenje), ali on (opet) reče:

– Vрати se svome Gospodaru!

(Prenosilac) je spomenuo (njegovu ponovnu molbu Allahu), kao i prošli put, pa je On opet smanjio za polovinu. Ponovo sam se vratio do Musaa i saopćio mu to, te on reče:

– Vрати se (opet) svome Gospodaru, jer tvoji sljedbenici to neće moći snositi!

Opet sam se vratio svome Gospodaru i molio Ga, pa je On rekao:

– Njih je pet, a računa se pedeset, jer se kod Mene riječ ne mijenja!

Potom sam se vratio Musau, i on reče:

– Vрати se (opet) svome Gospodaru!

– Stidim se svoga Gospodara (da još molim za smanjenje) – rekoh ja.

Zatim produžismo (ja i Džibril) dok ne dođosmo do Sidretul-Muntehaa, kojeg su bile prekrile raznovrsne boje, da i ne znam kakve sve vrste. Iza toga uveden sam (u Džennet), kad u njemu kupole od bisera, a zemlja mošus.¹

إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ فَوَضَعَ
شَطْرَهَا فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ رَاجِعْ
رَبَّكَ فَإِنْ أُمَّتَكَ لَا تُطِيقُ ذَلِكَ فَرَجَعْتُ فَرَجَعْتُ
رَبِّي فَقَالَ هِيَ خَمْسٌ وَهِيَ خَمْسُونَ لَا يُبَدِّلُ الْقَوْلُ
لَدَيَّ فَرَجَعْتُ إِلَى مُوسَى فَقَالَ رَاجِعْ رَبَّكَ
فَقُلْتُ قَدْ اسْتَحْيَيْتُ مِنْ رَبِّي ثُمَّ انْطَلَقَ حَتَّى
أَتَى بِي السُّدْرَةَ الْمُتَنَهَى فَغَشِيَهَا أَلْوَانٌ لَا أَدْرِي
مَا هِيَ ثُمَّ أُدْخِلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا فِيهَا جَنَابِدُ اللُّؤْلُؤِ
وَإِذَا تُرَابُهَا الْمِسْكُ .

¹ Buhari je u ovom poglavlju naveo hadis o Mi'radžu, jer se u njemu spominje da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sreo Idrisa, alejhis-selam, prilikom Mi'radža, a u nekim predajama ovog hadisa kaže se da je Idris, alejhis-selam, bio na četvrtom nebu. Kao što je naprijed rečeno, Idris, alejhis-selam, djed je Nuhovog, alejhis-selam, oca, i to je uglavnom prihvaćeno kod većine islamskih učenjaka.

Ibn-Hibban kaže da je vjerodostojna predaja Ebu-Zerra, radijallahu anhu, u kojoj se kaže da je Idris, alejhis-selam, bio vjerovjesnik i poslanik, i da je on bio prvi koji je pisao perom. Ibn-Ishak kaže da je Idris, alejhis-selam, bio čovjek koji je prvi radio mnoge stvari, između ostalog, on je prvi koji je krojio odijelo.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
I ADU (POSLASMO) BRATA NJIHOVA
HUDA “O, NARODE MOJ”, GOVORIO JE
ON, “ALLAHU SE KLANJAJTE...”¹

i o Allahovim riječima: “Kad je narod svoj u Ahkafu opominjao...” – do rečenice – “tako Mi kažnjavamo narod grješni.”²

U ovom pogledu se prenosi od Ataa i Sulejmana, posredstvom Aiše, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.³

O riječima Uzvišenog Allaha:

“A Ad je uništen vjetrom ledenim (žestokim) silovitim”, Ibn-Ujejne kaže: “Izišao je ispod kontrole meleka zaduženih za vjetrove, kome je On vlast nad njima sedam noći i osam dana uzastopnih bio prepustio, pa si u njima ljude povaljane kao šuplja datulina debela vidio, i vidiš li da je iko od njih ostao.”⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَالَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ يَمْنَنُ الْيَهُودُ عَلَى النَّصَارَى وَكَذَلِكَ يُبْغِضُ اللَّهُ الْقَوْمَ الْمُفْضِلِينَ)

وَقَوْلِهِ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ إِلَى قَوْلِهِ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ .

فِيهِ عَنْ عَطَاءٍ وَسُلَيْمَانَ عَنْ عَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

وَقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (وَأَمَّا عَادُ فَاهْلَكُوهَا فِي رِيحٍ

صَرْصَرٍ) . شَدِيدَةٍ (عَاتِيَةٍ) قَالَ ابْنُ عُيَيْنَةَ عَثَتْ

عَلَى الْخُرَّانِ (سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ

أَيَّامٍ حُسُومًا) مُتَتَابِعَةً (فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى

كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ) أَصُولُهَا (فَهَلْ تَرَى

لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ) بَقِيَّةٍ .

- 1 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “I Adu (poslasmo) brata njihova Huda. ‘O, narode moj’ –govorio je on – ‘Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate, vi samo neistine iznosite.’” (Hud: 50)
Hud je jedan od potomaka Nuhovog sina Sama. Poslan je narodu Ad, kojeg je sačinjavalo trinaest plemena, nalazi se na južnom području Arabijskog poluotoka. Zemlja im je bila veoma plodna, ali je nakon Allahove kazne pretvorena u neplodnu pustinju. Snažan vjetar koji je trajao sedam noći i osam dana uništio je sve osim Huda i onih koji su s njim vjerovali. Mudžahid kaže da ih je bilo četiri hiljade.
- 2 Buhari je ovdje ukazao na sljedeće ajete: “I spomeni brata Adovog, kad je narod svoj u Ahkafu opominjao – a bilo je i prije njega i poslije njega poslanika: ‘Klanjajte se samo Allahu, ja, zaista strahujem da ćete biti u mukama na Velikom danu!’ Oni su odgovorili: ‘Zar si nam došao da nas od božanstava naših odvратиš? Neka se, eto, ostvare prijetnje tvoje, ako istinu govoriš!’ ‘Samo Allah zna kad će to biti!’ – on bi govorio – ‘ja vam kazujem ono što mi se objavljuje, a vi ste, vidim, narod u neznanju ogrezao.’ I kad ugledaše oblak na obzorju, koji se prema dolinama njihovim kretao, povikaše: ‘Ovaj nam oblak kišu donosi!’ – ‘Ne to je ono što ste požurivali: vjetar koji vam bolnu patnju nosi, koji, voljom Gospodara svoga, sve ruši.’ I ujutro su se vidjele samo nastambe njihove; tako Mi kažnjavamo narod grješni.” (El-Ahkaf: 21-25)
- 3 Predaju Ataa Buhari je naveo u Knjizi o stvaranju, u poglavlju – “Šta se prenosi o riječima Uzvišenog: I on šalje vjetrove kao radosnu vijest”, a dotični hadis glasi: “Ata kaže da je Aiša, radijallahu anha, rekla: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je običaj, kad vidi oblak na nebu, da pođe naprijed i nazad, uđe i iziđe, a lice mu se mijenja, i kad bi pala kiša, on bi se smirio. Aiša ga je upoznala s tim te je on rekao: Ja ne znam da to ne bi bilo kao što je rekao jedan narod: I kad ugledaše oblak na obzorju koji se prema dolinama njihovim kretao...” (El-Ahkaf: 24)
A predaju Sulejmana Buhari je zabilježio u tefsiru sure El-Ahkaf, da je Aiša, radijallahu anha, rekla: “Nisam vidjela Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se nasmijao toliko da mu vidim resice, već bi se samo osmjehnuo. Kad bi vidio oblak ili vjetar, to bi se poznalo na njegovom licu,” te mu je ona rekla: “Allahov Poslaniče, kad ljudi vide oblak, obraduju se nadajući se kiši od njega, a vidim da ti, kad vidiš (oblak), na licu ti se ocrta neraspoloženje?” Nato je on odgovorio: “Aiša, šta mi garantuje da u njemu nije kazna? Jedan narod je kažnjen vjetrom. Taj narod je vidio kaznu, a ipak je rekao: Ovaj oblak nam kišu donosi.”
- 4 Ovdje je Buhari naveo tri ajeta iz sure El-Hakkah: 6-8, u kojima se govori o kažnjavanju naroda Ad. Riječi u zagradama su Buharijeva objašnjenja pojedinih izraza iz ova tri ajeta.

3343. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ar'are, njemu Šu'be prenoseći od Hakema, on od Mudžahida, a ovaj od do Ibn-Abbasa, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pomognutsamjutarnjimpovjetarcem(istočnjakom), a narod Ad upropašten je zapadnjakom."⁵

3344. Kaže (Buhari)⁶: "Ibn-Kesir je prenio od Sufjana, on od svoga oca, ovaj od Ibn-Ebi-Nu'mana, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, koji je rekao:

Alija, radijallahu anhu, poslao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, nešto zlata, te ga je on podijelio četverici: Akreu b. Habisu, Hanzaliji, zatim Mudžašiju, Jujeni b. Bedru Fezariju, Zejdu Taiju, jednom od potomaka Nebhana, i Alkami b. Alase Amiri, jednom od potomaka Kilaba. Kurejšije i enasrije su se zbog toga naljutili i rekli:

- On daje prvacima Nedžda, a nas izostavlja!
- Ja samo želim da ih pridobijem – reče (Resulullah).

Onda se pojavi jedan čovjek upalih očiju, visokih očnih jagodica, isturena čela, guste kovrdžave i kratke brade i ošišan, pa reče:

- Muhammede, boj se Boga!
- Ko se onda pokorava Allahu – reče on – ako ja griješim! Zar da mi On povjeri sve ljude na Zemlji, a ti nemaš povjerenja u mene?

Jedan čovjek, mislim da je to bio Halid b. Velid, tražio je da ga ubije, ali mu je (Resulullah) to zabranio, a kad je onaj otišao, on reče:

"Od potomaka ovoga, ili u potomstvu ovog (čovjeka), bit će ljudi koji će čitati Kur'an a on neće prelaziti njihove grkljane. Oni će izlaziti iz vjere kao što strijela prostrijeli ulovljenu

٣٣٤٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَرَعَرَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَصِرْتُ بِالصَّبَا وَأَهْلِكَتُ عَادَ بِالذَّبُورِ .

٣٣٤٤. قَالَ وَقَالَ ابْنُ كَثِيرٍ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نُعْمٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَعَثَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ بِذُهَيْبَةٍ فَقَسَمَهَا بَيْنَ الْأَرْبَعَةِ الْأَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ الْخُظَلِيِّ ثُمَّ الْمُجَاشِعِيِّ وَعُيَيْنَةَ بْنِ بَذْرِ الْفَزَارِيِّ وَزَيْدَ الطَّائِيَّ ثُمَّ أَحَدَ بَنِي نُبَهَانَ وَعَلْقَمَةَ بْنَ عَلَاثَةَ الْعَامِرِيَّ ثُمَّ أَحَدَ بَنِي كِلَابٍ فَغَضِبَتْ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ قَالُوا يُعْطِي صَنَادِيدَ أَهْلِ نَجْدٍ وَيَدْعُنَا قَالَ إِنَّمَا أَتَأَلَّفُهُمْ فَأَقْبَلَ رَجُلٌ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ مُشْرِفٌ الْوَجْهَتَيْنِ نَاتِيءُ الْجَبِينِ كَثُ اللَّحْيَةِ مَحْلُوقٌ فَقَالَ اتَّقِ اللَّهَ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ مَنْ يُطِيعُ اللَّهَ إِذَا عَصَيْتُ أَيَأْمِنُنِي اللَّهُ عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ فَلَا تَأْمُنُونِي فَسَأَلَهُ رَجُلٌ قَتْلَهُ أَحْسَبُهُ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ فَمَنْعَهُ فَلَمَّا وَلَّى قَالَ إِنَّ مِنْ ضِئْضِيِّ هَذَا أَوْ فِي عَقِبِ هَذَا قَوْمٌ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرَّمِيَةِ يَقْتُلُونَ أَهْلَ الْإِسْلَامِ وَيَدْعُونَ أَهْلَ الْأَوْثَانِ لِنِّ أَنَا أَذْرَكُهُمْ لَا قَتْلَنَّهُمْ قَتَلَ عَادَ .

⁵ Vidjeti objašnjenje ovog hadisa u poglavlju *O kišnoj dovi*. (Knjiga I, hadis br. 1035)

⁶ Ovaj hadis nije naveden pod posebnim rednim brojem, jer Buhari nije naglasio da ga je čuo od Ibn-Kesira, pa je sened, na prvi pogled, prekinut, ali on prvi dio ovog hadisa prenosi tefsiru sure Bereat i tamo kaže: "Pričao nam je Muhammed b. Kesir", što znači da mu je sened spojen.

životinju. Ubijati će muslimane, a ostavljati idolopoklonike. Ako ih ja stignem, sigurno ću ih poubijati, kao što je (narod) Ad uništen.”

3345. PRIČAO NAM JE Halid b. Jezid, njemu Israil prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Esveda, koji je izjavio da je čuo Abdullaha, kako kaže:

“Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako uči: *Fe hel min muddekir* – Pa ima li ikoga ko bi pouku primio?”

KAZIVANJE O JE'DŽUDŽU I ME'DŽUDŽU

i o riječima Uzvišenog Allaha: “O, Zulkarnejne – rekoše oni – Je'džudž i Me'džudž čine nered po Zemlji.”¹

A riječi su Uzvišenog Allaha: – I pitaju te o Zulkarnejnu. Reci: “Kazat ću vam o njemu neke vijesti. Mi smo mu dali vlast na zemlji i omogućili mu da izvrši ono što želi. I on pođe...”² – sve do riječi: “Donesite mi velike komade gvožđa!”

٣٣٤٥. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ (فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ) .

بَابُ قِصَّةِ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (قَالُوا يَا ذَا الْقُرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ) .

قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ ذِي الْقُرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُمْ مِنْهُ ذِكْرًا إِنَّا مَكَنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا فَاتَّبَعِ سَبَبًا)

1 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “O, Zulkarnejne – rekoše oni – Je'džudž i Me'džudž čine nered po Zemlji pa hoćeš li da između nas i njih zid podigneš, mi ćemo te nagraditi.” (El-Kehf: 94) Zulkarnejn je, po svoj prilici, živio u doba Ibrahima, alejhis-selam, a u Kur'anu se za njega ne kaže da li je bio poslanik ili nije.

Je'džudž i Me'džudž su potomci Jafesa, Nuhovog sina. Po mišljenju Kadi Ijada, te riječi su izvedene od sintagme *te'edžudžun-nari* što znači: vatrena žestina, a nazvani su tako zbog mnogobrojnosti i žestine. Kaže se da se oni sastoje od dvadeset plemena, ali Ibn-Abdul-Berr kaže: “Njih ima četrdeset plemena. Različitog su oblika i veličine. Svako njihovo pleme ima vladara i svoj jezik. Neki od njih u hodu poskakuju, a ima ih koji napadaju jedni na druge. Neki ne govore, nego samo mumljaju, a neki su nakazni. Oni su žestoki i silni, a hrane se većinom od lova.”

Dakle, Je'džudž i Me'džudž su opisani veoma čudno. Međutim, teško je znati šta je i koliko je od tih opisa ispravno i tačno.

2 Na ovom mjestu Buhari je prekinuo inače podug citat o brani koju je Zulkarnejn podigao, ali je on ukazao na ajete koje je izostavio, a oni glase: “Kad stiže do mjesta gdje Sunce zalazi, učini mu se kao da zalazi u jedan mutan izvor i nađe u blizini njegovo jedan narod.” “O Zulkarnejne” – rekosmo Mi – “ili ćeš ih kazniti, ili ćeš s njima lijepo postupiti?” “Onoga ko ostane mnogobožac” – reče – “kaznit ćemo, a poslije će se svome Gospodaru vratiti, pa će ga i On teškom mukom mučiti. A onome ko bude vjerovao i dobra djela činio – nagrada najljepša, i s njim ćemo blago postupati.” I on pođe. I kad stiže do mjesta gdje Sunce izlazi, on nađe da ono izlazi iznad jednog naroda kome Mi nismo dali da se od njega bilo čim zakloni. I on postupi s njima isto onako kako je s onim prije postupio. I on opet pođe. Kad side između dvije planine, nađe ispred njih narod koji je jedva govor razumijevao. “O Zulkarnejne” – rekoše oni – “Je'džudž i Me'džudž čine nered po Zemlji, pa hoćeš li da između nas i njih zid podigneš, mi ćemo te nagraditi.” “Bolje je ono što mi je Gospodar moj dao” – reče on – “nego vi samo pomozite meni što više možete, i ja ću između vas i njih zid podići.” (El-Kehf: 86-95) Iz pretposljednog ajeta je riječ *hardžen* koja je spomenuta u Ibn-Abbasovom komentaru nekih riječi iz prvog sljedećeg ajeta kojeg je naveo.

(Jednina od riječi *zuber* je *zubretun*, a to su komadi.) “I kad on izravna dvije strane brda” (prenosi se od Ibn-Abbasa da su to dva brda, da *seddani* znači: dva brda, a *hardžen* znači: nagrada), reče: “Pušite!” A kada ga usija, reče: “Donesite mi rastopljen mjed da ga zapalim” (da izlijem na njega olovo, a kaže se i željezo, kao što se kaže i mjed, dok Ibn-Abbas kaže da je to bakar). “I tako oni nisu mogli ni da ga prijeđu” (da ga nadvise); *isteta‘a* je oblik *istef‘ale* od riječi *eta‘tu lehu* (mogu) i zbog toga je fetha (vokale) na srednjem konsonantu: *esta‘a-jesti‘u* (od *ta‘a-juti‘u*), a neki kažu: *isteta‘a-jesteti‘u* (od oblika *ta‘a jeti‘u*),³ niti su mogli da ga prokopaju. “Ovo je blagodat gospodara moga!” – reče on. “A kada se prijetnja gospodara mogu ispuni, on će ga sa zemljom sravniti”, (priljubiti uza zemlju; *nakatun dekka‘u* znači: deva sravnjene grbe, a tome je slična i riječ *dekda*: pješćana ravan na zemlji koja se učvrsti uz zemlju i slijepi), “a prijetnja gospodara moga će se sigurno ispuniti” – i mi ćemo učiniti da se jedni od njih kao talasi sudaraju s drugima...⁴ “Kad se otvore Je’džudž i Me’džudž i kad se ljudi budu niz sve strmine žurno spuštali.”⁵ Katade kaže da je *hadeb* brdašce.

Jedan čovjek je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

- Vidio sam branu poput prugastog ogrtača.
- Vidio si je – reče on.⁶

إِلَى قَوْلِهِ (ائْتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ) وَاحِدُهَا زُبْرَةٌ وَهِيَ الْقِطْعُ (حَتَّى إِذَا سَاوَى بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ) يُقَالُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ الْجَبَلَيْنِ وَ (السُّدَيْنِ) الْجَبَلَيْنِ (خَرَجًا) أَجْرًا (قَالَ انْفُخُوا حَتَّى إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أَفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا) أَصْبَبَ عَلَيْهِ رَصَاصًا وَيُقَالُ الْحَدِيدُ وَيُقَالُ الصُّفْرُ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ النَّحَاسُ (فَمَا اسْتَطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ) يَعْلُوهُ اسْتَطَاعَ اسْتَفْعَلَ مَنْ أَطَعْتُ لَهُ فَلِذَلِكَ فَتَحَ اسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ وَقَالَ بَعْضُهُمْ اسْتَطَاعَ يَسْتَطِيعُ (وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّا) أَلْرَقَهُ بِالْأَرْضِ وَنَاقَةٌ دَكَّاءٌ لَا سَنَامَ لَهَا وَالِدَكْدَاكُ مِنَ الْأَرْضِ مِثْلُهُ حَتَّى صَلَبَ وَتَلَبَّدَ (وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا وَتَرَكْنَا بَعْضُهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ) (حَتَّى إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُمْ مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ) قَالَ قَتَادَةُ حَدَبٌ أَكْمَةٌ قَالَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ رَأَيْتُ السَّدَّ مِثْلَ الْبُرْدِ الْمُحَبَّرِ قَالَ رَأَيْتَهُ .

3 Ovdje je Buhari objasnio korijen riječi *isteta‘a*, naglasivši da je to oblik *istef‘ale* od riječi *ta‘a* s tim što neki gramatičari smatraju da je na srednjem konsonantu prezenta vokal (*ta‘a-jeti‘u*), dok drugi smatraju da je na tom konsonantu vokal u (*ta‘a-jetu‘u*).

4 Ovaj citat iz sure El-Kehf: 83-99, Buhari je naveo kao duži uvod poglavalja o Je’džudžu i Me’džudžu. Riječi u zagradama su njegova objašnjenja pojedinih kur’anskih izraza, a riječi pisane velikim slovima su prijevod kur’anskih ajeta.

5 Ovo je 96. ajet sure El-Enbija’, a riječ *hadeb*, koju je Katade objasnio pojmom brdašce, nalazi se u ovom ajetu.

6 Buhari nije naveo sened ovog hadisa, ali je njegov sened zabilježio Ibn-Ebu-Umer od Katade, koji je izjavio da je jedan Medinelija rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

- Vidio sam branu Je’dždudž i Me’džudž.
- Kako si je vidio? – upita on.
- Poput prugastog ogrtača, crvena pruga i crna pruga – odgovori ovaj
- Zaista si je vidio – reče Resulullah.

3346. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Urve b. Zubejra, da mu je pričala Zejneba, kćerka Ebu-Seleme, od Ummi-Habibe, kćerke Ebu-Sufjana, a ona od Zejnebe, kćerke Džahšove, radijallahu anhu, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao uplašen govoreći:

– Nema Boga osim Allaha! Teško Arapima od zla koje se približilo. Danas je otvoren dio brane Je'džudža i Me'džudža, ovako – i on napravi krug palcem i kažiprstom.

– Allahov Poslaniče – kaže Zejneba da je kćerka Džahšova upitala – zar ćemo propasti, a među nama ima i dobrih?

– Da – reče on – kada se nagomila pokvarenost.

3347. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Vuhejb, a ovom Ibn-Tavus prenoseći od svoga oca, on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a ovaj da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Allah je otovrio dio brane Je'džudža i Me'džudža ovako”, i on je rukom sastavio broj devedeset.¹

3348. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, njemu Ebu-Usame prenoseći od A'meša, kojem je pričao Ebu-Salih od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji kaže da će Uzvišeni Allah reći:

– O Ademe!

– Odazivam Ti se i stojim Ti na raspolaganju, a sve dobro je u Tvojim rukama – reći će (Adem).

– Izvedi one koji će u Džehennem – reći će On.

– A koliko će biti onih koji će u Džehennem?

– upitat će (Adem).

٣٣٤٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ بِنْتِ أَبِي سُفْيَانَ عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا فَرَعَا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَلُّ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدْ اقْتَرَبَ فَتَحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمٍ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلُ هَذِهِ وَحَلَّقَ بِإِصْبَعِهِ الْإِبْهَامَ وَالَّتِي تَلِيهَا قَالَتْ زَيْنَبُ بِنْتُ جَحْشٍ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتَهْلِكُ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبْثُ.

٣٣٤٧. حَدَّثَنَا مُسْلِمٌ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَتَحَ اللَّهُ مِنْ رَدْمٍ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مِثْلَ هَذَا وَعَقَدَ بِيَدِهِ تِسْعِينَ.

٣٣٤٨. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَقُولُ اللَّهُ تَعَالَى يَا آدَمُ فَيقُولُ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ فَيقُولُ أَخْرِجْ بَعَثَ النَّارَ قَالَ وَمَا بَعَثَ النَّارَ قَالَ مِنْ كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَ مِائَةٍ وَتِسْعَةَ وَتِسْعِينَ فَعِنْدَهُ يَشِيبُ الصَّغِيرُ

Ovaj hadis prenose još Taberani i Bezzar.

¹ Tirmizi, Ibn-Hibban i Hakim prenose od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, hadis o ovaj brani gdje se kaže da će oni svaki dan prokopavati branu, i kad je budu skoro prokopali, njihov vođa će reći: “Vratite se, sutra ćete je prokopati.” A Allah će je u toku noći vraćati u prvobitno stanje, sve dok ne dođe njihovo vrijeme i Allah htjedne da ih pošalje. Tada će njihov vođa reći. “Sutra ćemo je, ako Boga da, prokopati.” Oni će doći i naći je onakvu kakvu su je i ostavili te će je prokopati i izaći među ljude.

– Od svake hiljade devet stotina i devedeset devet – reći će (Allah).

Tada će dijete posijedjeti, svaka trudnica će svoj plod pobaciti, i ti ćeš vidjeti ljude pijane, ali oni neće biti pijani, nego će Allahova kazna strašna biti.

– Allahov Poslaniče, rekoše (ashabi) – a ko će od nas biti taj jedan?

– Radujte se – reče on – jedan čovjek od vas je naspram hiljadu (ljudi) od Je'džudža i Me'džudža – a potom on nastavi: “Tako mi Onog u Čijoj je ruci moja duša, nadam se da ćete vi predstavljati četvrtinu ljudi u Džennetu.”

Mi na to donesmo tekbir, a on reče:

– Nadam se da budete trećina stanovnika Dženneta.

Opet smo donijeli tekbir, a on reče:

– Nadam se da vi budete polovina stanovnika Dženneta.

Mi ponovo donesmo tekbir, a on reče: “Vi ste u odnosu na ostale ljude poput crne dlake na koži bijelog bika, ili bijele dlake na koži crnog bika.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: “A IBRAHIMA JE ALLAH UZEO SEBI ZA PRIJATELJA”²

i o njegovim riječima: “Zaista je Ibrahim bio (kao) jedan narod pokoran Allahu”³, i o riječima: “Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv.”⁴ Ebu-Mejsere kaže da (*evvah*) na abisinijskom jeziku znači: milostiv.⁵

(وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَمَا هُمْ بِسُكَارَى وَلَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ) قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنَّا ذَلِكَ الْوَاحِدُ قَالَ أَبْشِرُوا فَإِنَّ مِنْكُمْ رَجُلًا وَمِنْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ أَلْفًا ثُمَّ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا رُبُعَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا ثُلُثَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ أَرْجُو أَنْ تَكُونُوا نِصْفَ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَكَبَّرْنَا فَقَالَ مَا أَنْتُمْ فِي النَّاسِ إِلَّا كَالشَّعْرَةِ السَّوْدَاءِ فِي جِلْدٍ ثَوْرٍ أَبْيَضَ أَوْ كَشَعْرَةِ بَيْضَاءٍ فِي جِلْدٍ ثَوْرٍ أَسْوَدَ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا)

وَقَوْلِهِ (إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ) وَقَوْلِهِ (إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ) وَقَالَ أَبُو مَيْسَرَةَ الرَّحِيمُ بِلِسَانِ الْحَبَشَةِ .

2 Buhari je i ovaj put u naslov poglavlja stavio dio kur'anskog ajeta koji u cijelosti glasi: “Ko je bolje vjere od onoga koji se iskreno preda Allahu, čineći još i dobra djela, i koji slijede vjeru Ibrahimovu, vjeru pravu? – A Ibrahima je Allah uzео za prijatelja.” (En-Nisa: 125)

3 Ovdje je naveden samo početak ajeta, čiji prijevod u cijelosti glasi: “Zaista je Ibrahim bio (kao) jedan narod, pokoran Allahu, pravi vjernik, i nije druge smatrao Allahu ravnim.” (En-Nahl: 120)

4 Ovo je kraj ajeta, čiji prijevod glasi: “A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv.” (Et-Tevbe: 114)

5 Veki' je u svom tefsiru zabilježio izjavu Ebu-Mejsere: “*Evvah* na abesinijskom (etiopijskom) jeziku znači: milostiv. I od Ibn-Mes'uda se prenosi da riječ *evvah* znači: milostiv, ali on ne kaže da je to na abesinijskom jeziku. Ibn-Abbas kaže da *evvah* znači: uvjeren, dok se od Resulullaha prenosi da *evvah* znači: skrušen i ponizan prilikom učenja dove.”

3349. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Sufjan, a ovom Mugire b. Nu'man, njemu Seid b. Džubejr od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Vi ćete biti proživljeni bosi, goli i neobrezani,” a potom je proučio: “Onako kako smo prvi put stvorili iz ništa, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti – to je obećanje Naše, Mi smo doista kadri to učiniti.”¹

I prvi ko će biti obučen na Sudnjem danu je Ibrahim, a neki ljudi od mojih drugova će biti izdvojeni ulijevo, te ću ja reći:

– Moji drugovi! Moji drugovi!

– Oni su se odmetnuli (od islama) otkako si se rastao s njima – reći će se, a ja ću reći kao što je rekao dobri rob (Isa, alejhis-selam): “Ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio” – do Njegovih riječi: “(Ti si mudar.)”²

3350. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Abdullah rekavši da mu je saopćio njegov brat Abdul-Hamid prenoseći od Ibn-Ebu-Zi'ba, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

Ibrahim će na Sudnjem danu sresti svoga oca Azera. Na Azerovom licu će biti tama i prašina, i tada će mu Ibrahim reći:

٣٣٤٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ النُّعْمَانِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّكُمْ مَحْشُورُونَ حُفَاةَ عُرَاةٍ غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ) وَأَوَّلُ مَنْ يُكْسَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِبْرَاهِيمُ وَإِنَّ أَنَسًا مِنْ أَصْحَابِي يُؤْخَذُ بِهِمْ ذَاتَ الشَّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي أَصْحَابِي فَيَقُولُ إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مِنْذُ فَارَقْتَهُمْ فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ (وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي) إِلَى قَوْلِهِ (الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) .

٣٣٥٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي أَخِي عَبْدُ الْحَمِيدِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذَثْبٍ عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَلْقَى إِبْرَاهِيمُ أَبَاهُ آزَرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَى وَجْهِهِ آزَرٌ قَتَرَةٌ وَغَبَرَةٌ فَيَقُولُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ

U ovim ajetima je naglašeno Allahovo zadovoljstvo Ibrahimom, alejhis-selam, a sama riječ *halil* znači: iskreno prijateljstvo i krajnja odanost.

Pretpostavlja se da je Ibrahim, alejhis-selam, rođen u Babilonu za vrijeme vladavine Nimroda. Hišam kaže da između Nuha i Ibrahima nije bilo poslanika osim Huda i Saliha i da je između Ibrahima i Huda bilo šest stotina i trideset godina, a između Nuha i Ibrahima hiljadu četriristo trideset i tri godine.

1 Resulullah je ovdje proučio dio sljedećeg ajeta: “Onoga dana kad smotamo nebesa kao što se smota list papira za pisanje. Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, to je obećanje Naše. Mi smo doista kadri to učiniti.” (El-Enbija: 104)

2 Resulullah je ovdje citirao dva ajeta: “Ja sam im samo ono govorio što si mi Ti naredio: Klanjajte se Allahu, mome i svome Gospodaru: ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio, a kad si mi Ti dušu uzео, Ti si ih Jedini nadzirao; Ti nad svim bdiš: Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, Silan i Mudar si Ti.” (El-Maide: 117-119)

Neki kažu da će Ibrahim, alejhis-selam, biti prvi obučen zbog toga što je on bio neodjeven kad je bačen u vatru, dok drugi smatraju da je to zbog toga što je on prvi nosio šalvare.

- Zar ti nisam rekao da mi ne budeš nepokoran?
 - Pa, danas ti nisam nepokoran – reći će njegov otac.
 - Gospodaru moj – reći će Ibrahim – obećao si da me nećeš osramotiti na Dan proživljenja, a koja je žalost teža od mog odbačenog oca?
 - Ja sam nevjernicima zabranio Džennet – reći će Uzvišeni Allah.
 - O Ibrahimu, reći će se zatim – šta ti je pod nogama?
- On će pogledati i odjednom primijetiti uprljanog, kosmatog mušjaka hijene, koji će potom biti zgrabljen za noge i bačen u vatru.³

3351. PRIČAO NAM JE Jahja b. Sulejman, njemu Ibn-Vehb kome je saopćio Amr da mu je kazao Bukejr od Kurejba, oslobođenog roba Ibn-Abbasova, da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je u Ka’bu i u njoj našao sliku Ibrahima i sliku Merjeme, pa je rekao:

– Šta je njima! Oni su čuli da meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi slika! Ovo je slika Ibrahima, a on nije srelicama tražio spoznaju sudbine.

3352. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam prenoseći od Ma’mera, on od Ejjuba, ovaj od Ikrime, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto je vidio slike u Ka’bi, nije ušao dok nije naredio i one bile izbrisane. On je vidio (slike) Ibrahima i Isma’ila, alejhimas-selam, a u njihovim rukama su bile strelice, te rekao:

– Allah ih ubio! Tako mi Allaha, njih dvojica nisu nikada srelicama tražili spoznaju sudbine.⁴

لَا تَعْصِنِي فَيَقُولُ أَبُوهُ فَالْيَوْمَ لَا أَغْصِيكَ فَيَقُولُ
إِبْرَاهِيمُ يَا رَبِّ إِنَّكَ وَعَدْتَنِي أَنْ لَا تُخْزِيَنِي يَوْمَ
يُبْعَثُونَ فَأَيُّ خِزْيٍ أَخْزَى مِنْ أَبِي الْأَبْعَدِ فَيَقُولُ
اللَّهُ تَعَالَى إِنِّي حَرَمْتُ الْجَنَّةَ عَلَى الْكَافِرِينَ ثُمَّ يُقَالُ
يَا إِبْرَاهِيمُ مَا تَحْتِ رِجْلَيْكَ فَيَنْظُرُ فَإِذَا هُوَ بِذِيخٍ
مُلْتَطِخٍ فَيُؤْخَذُ بِقَوَائِمِهِ فَيُلْقَى فِي النَّارِ .

٣٣٥١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ
وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ عَنْ
كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمَا قَالَ دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ الْبَيْتَ فَوَجَدَ فِيهِ صُورَةَ
إِبْرَاهِيمَ وَصُورَةَ مَرْيَمَ فَقَالَ أَمَا لَهُمْ فَقَدْ سَمِعُوا
أَنَّ الْمَلَائِكَةَ لَا تَدْخُلُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةُ هَذَا إِبْرَاهِيمَ
مُصَوَّرٌ فَمَا لَهُ يَسْتَقْسِمُ .

٣٣٥٢. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ
عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا رَأَى الصُّورَ فِي
الْبَيْتِ لَمْ يَدْخُلْ حَتَّى أَمَرَ بِهَا فَمُحِيتَ وَرَأَى
إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بِأَيْدِيهِمَا الْأَزْلَامُ
فَقَالَ قَاتِلَهُمُ اللَّهُ وَاللَّهِ إِنَّهُمَا اسْتَقْسَمَا بِالْأَزْلَامِ قَطُّ .

3 Ibrahim, alejhis-selam, njegova samllost navela je da kod Allaha posreduje za svog oca Azera, ali mu je on onda prikazan u liku uprljane hijene kako bi ga se Ibrahim, alejhis-selam, odrekao.

4 Imam Ahmed u svom *Musnedu* navodi da je Džabir, radijallahu anhu, rekao:

3353. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Jahja b. Seid, a ovom Ubejdullah, rekavši da mu je pričao Seid b. Ebu-Seid od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je rečeno:

- Allahov Poslaniče, ko je najplemenitiji čovjek?
- Onaj koji je najbogobojazniji – odgovori on, a oni rekoše:
- Ne pitamo te o tome.
- Pa, Jusuf, Allahov vjerovjesnik, sin Allahovog vjerovjesnika (Ja'kuba), unuk Allahovog vjerovjesnika (Ishaka), praunuk Allahovog prijatelja (Ibrahima) – reče on, a oni (opet) rekoše:
- Ne pitamo te o tome.
- Onda pitate o plemenima Arapa. Oni od vas koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu, najbolji su i u islamu, ako postanu učenici – reče on.

Ebu-Usame i Mu'temir prenose (ovaj hadis) od Ubejdullaha, on od Seida ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.¹

3354. PRIČAO NAM JE Muemmel, njemu Isma'il, ovom Avf, njemu Ebu-Redža', a ovom Semure, rekavši da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao:

“Sinoć su mi (u snu) došla dvojica (meleka), došli smo i kod jednog visokog čovjeka, gotovo da mu i ne vidjeh glavu u visini. Bio je to Ibrahim, alejhis-selam.

۳۳۵۳. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتَقَاهُمْ فَقَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونَ خِيَارَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا قَالَ أَبُو أُسَامَةَ وَمُعْتَمِرٌ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

۳۳۵۴. حَدَّثَنَا مُؤَمَّلٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ حَدَّثَنَا عَوْفٌ حَدَّثَنَا أَبُو رَجَاءٍ حَدَّثَنَا سَمُرَةُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَتَانِي اللَّيْلَةَ آتِيَانِ فَآتَيْنَا عَلَى رَجُلٍ طَوِيلٍ لَا أَكَادُ أَرَى رَأْسَهُ طَوِيلًا وَإِنَّهُ إِبْرَاهِيمُ ﷺ .

“Po zidovima Ka'be bile su nacrtane mnogobrojne slike, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Omeru b. Hattabu, radijallahu anhu, da ih uništi. Omer je nakvasio neko platno i time ih izbrisao. Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Ka'bu, u njoj nije bilo više nijedne slike.”

¹ Buhari je ovdje ukazao na još dva seneda ovog hadisa, koje je na drugim mjestima u svome *Sahihu* naveo zajedno s tekstom hadisa. Tako je sened Ebu-Usame naveo u kazivanju o Jusufu, alejhis-selam, a sened Mu'temira u poglavlju o Jakubu, radijallahu anhu. U oba ta seneda Seid prenosi hadis neposredno od Ebu-Hurejre, pa je broj prenosilaca kraći u odnosu na navedeni sened, gdje Seid prenosi od svoga oca, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu.

3355. PRIČAO MI JE Bejan b. Amr, njemu Nadr, a ovom saopćio Ibn-Avn od Mudžahida koji je čuo Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, kako, kad su mu spomenuli Dedžala, između čijih očiju će biti napisano *kafir* ili *kfr*, kaže:

– Ja to nisam čuo (od Resulullaha, alejhis-selam), ali je on rekao: “Što se tiče Ibrahima, pogledajte u vašeg druga (Muhammeda, alejhis-selam), a što se tiče Musaa, on je jedar, smeđ, na crvenoj devi zauzdanoj užetkom; kao da ga gledam kako se spušta niz dolinu.”²

3356. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Mugire b. Abdur-Rahman Kureši prenoseći od Ebu-Zinada, on od A‘redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ibrahim, alejhis-selam, obrezao se kad je imao osamdeset godina, i to teslom.”

PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad (ovaj hadis, rekavši):

“Bil-kadumi (teslom), bez tešdida.”³

S njim se slaže Abdur-Rahman b. Ishak prenoseći od Ebu-Zinada, a slaže se s njim i Adžlan prenoseći od Ebu-Hurejre.⁴

Ovaj hadis prenosi i Muhammed b. Amr od Ebu-Seleme.⁵

٣٣٥٥. حَدَّثَنِي بَيَانُ بْنُ عَمْرٍو حَدَّثَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا ابْنُ عَوْنٍ عَنْ مُجَاهِدٍ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا وَذَكَرُوا لَهُ الدَّجَالَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَكْتُوبٌ كَافِرٌ أَوْ كَافٍ رَقَالَ لَمْ أَسْمَعُهُ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَمَّا إِبْرَاهِيمُ فَانْظُرُوا إِلَى صَاحِبِكُمْ وَأَمَّا مُوسَى فَجَعَدُ آدَمَ عَلَى جَمَلٍ أَحْمَرَ مَخْطُومٍ بِخُلْبَةٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ أَنْحَدَرَ فِي الْوَادِي .

٣٣٥٦. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقُرَشِيُّ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اخْتَنَّ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانِينَ سَنَةً بِالْقَدُومِ حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ وَقَالَ بِالْقَدُومِ مُحْفَفَةً تَابَعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِسْحَاقَ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ تَابَعَهُ عَجْلَانُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ وَرَوَاهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو عَنْ أَبِي سَلَمَةَ .

2 Harfovi *kfr* (kafir) bit će napisani na čelu Dedžala i po tome će ga svaki vjernik moći prepoznati pa će time biti raskrinkana njegova tvrdnja da je on božanstvo. Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najbližiji Ibrahimu, alejhis-selam, pa je stoga i rekao: “Što se tiče Ibrahima, pogledajte u vašeg druga.”

3 Riječ *kadum* u nekim predajama je sa tešdidom na slovu dal, a u nekim bez tešdida. Većina uleme smatra da ova riječ označava stolarsku alatku (teslu), pa smo je u ovom hadisu tako preveli. Međutim, neki smatraju da se pod riječju kadum misli na jedno selo u Šamu, koje se tako zvalo, što bi značilo da je Ibrahim, alejhis-selam, izvršio obrezivanje u mjestu Kadum.

4 Sa Šu‘ajbom se slaže Abdur-Rahman b. Ishak i Adžlan da je riječ kadum bez tešdida. Predaju Abdur-Rahmana je zabilježio Museddud u svom *Musnedu*, a predaju Adžlana imam Ahmed u svom *Musnedu*.

5 Ovu predaju hadisa je zabilježio Ebu-Ja‘la u svom *Musnedu*. Pošto je Ibrahim, alejhis-selam, izvršio obrezivanje, ono je postalo sunnet za sve njegovo potomstvo. Jedino Šafija stoji na stanovištu da je obrezivanje vadžib.

3357. PRIČAO NAM JE Seid b. Telid Ru'ajni, njemu Ibn-Vehb, rekavši da mu je saopćio Džerir b. Hazim od Ejjuba, on od Muhammeda, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ibrahim, alejhis-selam, slagao je samo tri puta."¹

3358. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mahbub, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Muhammeda a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao.

"Ibrahim, alejhis-selam, "slagao" je samo tri puta i to dva puta radi Allaha, dželle šanuhu." To je njegova izjava: "Ja sam bolestan"² i izjava: "To je učinio ovaj najveći od njih."³ I dok je on bio sa Sarom, kaže (dalje Ebu-Hurejra), došao je jednog dana (u mjesto) jednog nasilnika, kojem je rečeno: "Ovdje je neki čovjek s kojim je jedna od najljepših žena."

On posla po njega (i pošto je on došao) upita ga za nju:

- Ko je ona?
- Moja sestra – reče on, a potom dođe Sari i reče:
- Saro! Na Zemlji nema pravog vjernika osim

٣٣٥٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلَيْدٍ الرُّعَيْنِيُّ أَخْبَرَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ إِلَّا ثَلَاثًا.

٣٣٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْبُوبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمْ يَكْذِبْ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا ثَلَاثَ كَذَبَاتٍ ثُنْتَيْنِ مِنْهُنَّ فِي ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَوْلُهُ (إِنِّي سَقِيمٌ) وَقَوْلُهُ (بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا) وَقَالَ بَيْنَا هُوَ ذَاتَ يَوْمٍ وَسَارَةُ إِذْ أَتَى عَلَى جَبَّارٍ مِنَ الْجَبَابِرَةِ فَقِيلَ لَهُ إِنَّ هَاهُنَا رَجُلًا مَعَهُ امْرَأَةٌ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ فَأَرْسَلْ إِلَيْهِ فَسَأَلَهُ عَنْهَا فَقَالَ مَنْ هَذِهِ قَالَ أُخْتِي فَأَتَى سَارَةَ قَالَتْ يَا سَارَةُ لَيْسَ عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ مُؤْمِنٌ غَيْرِي وَغَيْرِكَ وَإِنَّ هَذَا سَأَلَنِي فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّكَ أُخْتِي

¹ Za ovaj hadis Buhari je naveo dva seneda (hadis br. 3357 i br. 3358).

U prvom senedu je rekao: Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ibrahim je slagao samo tri puta." U drugom senedu se kaže: – Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Ibrahim, alejhis-selam, slagao je tri puta", a potom su navedena ta tri slučaja. Na prvi pogled, ovaj drugi sened (br. 3358) jeste govor Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, jer on to nije pripisao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, zna se da je ovo Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, govor, što potvrđuje predaje ovog hadisa koje su zabilježili Nesai i Bezzar, a sam Buhari je ovaj hadis zabilježio o Knjizi o kupoprodajama (hadis br., 2217), pripisavši ga Resulullahu. Muhammed b. Sirin je često navodio hadise uz imena ashaba od kojih ih je slušao ne spominjući Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, a to se i ovdje desilo, pa stoga u ovom drugom senedu nije spomenut Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

² Radi boljeg shvatanja ove Ibrahimove, alejhis-selam, izjave, navest ćemo nekoliko ajeta koji govore o ovoj situaciji: "Iste vjere kao i on bio je i Ibrahim. Kad je Gospodaru svome iskrena srca došao kad je ocu svome i narodu svome rekao: 'Čemu se vi to klanjate? Zar lažna božanstva umjesto Allaha hoćete?! I šta o Gospodaru svjetova mislite?'" I on baci pogled na zvijezde pa reče: "Ja sam bolestan!" I oni ga napustiše, uzmaknuvši, a on se kumirima njihovim prikrade pa reče: "Zašto ne jedete? Šta vam je te ne govorite?" I krišom im pride desnom rukom udarajući ih. (Es-Saffat: 83-93)

³ "Jesli li ti uradio ovo s bogovima našim, Ibrahim", upitaše. "To je učinio ovaj najveći od njih, pitajte ih ako umiju da govore", reče on. (El-Enbija: 62-63)

mene i tebe, a ovaj me pitao (o tebi), pa sam mu rekao da si mi sestra. Ti me nemoj opovrgnuti.

Potom nasilnik posla po nju, pa pošto ona uđe, on pođe da je dohvati rukom, ali ga nešto zaguši, te on uzviknu:

– Zamoli Allaha za mene, a ja ti neću više ništa činiti!

Ona zamoli Allaha, te ovaj bi pušten, a zatim pokuša drugi put da je dohvati, ali bi zagušen isto onako, ili još žešće, te (opet) reče:

– Zamoli Allaha za mene, a ja ti neću više ništa činiti!

Ona (ponovo) zamoli Allaha te on bi pušten, pa pozva nekog od svojih vratara i reče: “Vi mi niste doveli ljudsko biće, nego ste mi doveli šejtana.”

Zatim joj on dade Hadžeru za sluškinju, i ona dođe (Ibrahimu), a on stajaše na namazu i klanjaše, pa joj pokaza rukom: “Šta ti je?”

– Allah je nevjernika ili razvratnika ponizio vlastitim oružjem i dao Hadžeru za sluškinju – reče ona.

Ebu-Hurejra je rekao: “To je vaša majka, o sinovi nebeske vode.”⁴

فَلَا تُكَذِّبْنِي فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ ذَهَبَ
يَتَنَاوَلُهَا بِيَدِهِ فَأَخَذَ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضْرُكَ
فَدَعَتْ اللَّهَ فَأُطْلِقَ ثُمَّ تَنَاوَلَهَا الثَّانِيَةَ فَأَخَذَ مِثْلَهَا
أَوْ أَشَدَّ فَقَالَ ادْعِي اللَّهَ لِي وَلَا أَضْرُكَ فَدَعَتْ
فَأُطْلِقَ فَدَعَا بَعْضَ حَجَبَتِهِ فَقَالَ إِنَّكُمْ لَمْ تَأْتُونِي
بِإِنْسَانٍ إِنَّمَا أَتَيْتُمُونِي بِشَيْطَانٍ فَأَخَذَ مِنْهَا هَاجِرَ
فَاتَّتَهُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ مَهْيَا قَالَتْ
رَدَّ اللَّهُ كَيْدَ الْكَافِرِ أَوْ الْفَاجِرِ فِي نَحْرِهِ وَأَخَذَ هَاجِرَ
قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ تِلْكَ أُمُّكُمْ يَا بَنِي مَاءِ السَّمَاءِ .

4 U hadisu se kaže da je Ibrahim, alejhis-selam, slagao samo tri puta, ali u sva tri ova slučaja u pitanju su aluzije, a ne čiste laži. Tako tvrdnja: Ja sam bolestan, znači: razboljet ću se, a tvrdnja: To je učinio ovaj najveći od njih, znači: Ako oni mogu govoriti, onda je to učinio najveći od njih. A kada je za Saru rekao da mu je sestra, mislio je da je sestra po vjeri.

Priča se da je Ibrahim, alejhis-selam, duže vrijeme boravio u Šamu, a onda je nastupila suša, pa je on sa ženom Sarom prešao u Egipat, gdje je tada vladao prvi njihov faraon, i tu se Ibrahimu desio navedeni događaj. On je rekao da mu je Sara sestra, jer je ovaj nasilnik imao običaj da napada tuđe žene. Kad je on pokušao da je napadne, Sara je učila sljedeću dovu: “Allahu moj, ako ja uistinu vjerujem u Tebe i Tvoga Poslanika, i čuvam svoj spolni organ samo za svoga muža, ne natovari mi ovog nevjernika.”

Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, nazvao je Arape sinovima nebeske vode zbog toga što oni žive od kiše i traže ostatke padavina po dolinama, kako bi napajali i hranili svoju stoku. Međutim, neki kažu da se ovdje misli na vodu Zemzem, koja je provrela zbog Hadžere, s kojom su nakon toga Arapi živjeli i postali joj poput djece.

3359. PRIČAO NAM JE Ubejdullah b. Musa, ili Ibn-Selam od njega, da mu je saopćio Ibn-Džurejdž od Abdul-Hamida b. Džubejra, on od Seida b. Musejjeba, a ovaj od Umme-Šerika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se ubija zelembać, rekavši: “On je raspirivao (vatra) na Ibrahimu, alejhis-selam.”¹

٣٣٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى أَوْ ابْنُ سَلَامٍ عَنْهُ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أُمِّ شَرِيكَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَمَرَ بِقَتْلِ الْوَزْغِ وَقَالَ كَانَ يَنْفُخُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ .

3360. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs b. Gijas, njemu njegov otac, a ovom A'meš, rekavši da mu je pričao Ibrahim prenoseći od Alkame, a ovaj da je Abdullah radijallahu anhu, rekao:

– Kada je objavljeno: “(Bit će sigurni samo) oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju”, mi smo rekli:

– Allahov Poslaniče, a ko od nas nije nasilje sebi učinio?

– Nije tako kao što vi govorite – reče on. – Vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju, znači: sa mnogoboštvom (ne miješaju). Zar niste čuli riječi Lukmana svome sinu: “Ne smatraj druge Allahu ravnim. Mnogoboštvo je, zaista, veliki zulum.”²

٣٣٦٠. حَدَّثَنَا عُمرُ بْنُ حَفْصٍ بْنُ غِيَاثٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَئِنَّا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ قَالَ لَيْسَ كَمَا تَقُولُونَ (لَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) بِشِرْكٍ أَوْ لَمْ تَسْمَعُوا إِلَى قَوْلِ لُقْمَانَ لِابْنِهِ (يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) .

1 Imami Ahmed i Ibn-Madže prenose od Aiše, radijallahu anhu: “Kada je Ibrahim, alejhis-selam, bačen u vatru, nije bilo životinje na zemlji da je nije gasila, osim zelembaća, koji je puhao (u vatru), i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se on ubija.”

2 Ovdje je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ajet: “Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju; oni će biti na pravom putu” (El-En'am: 82), objasnio ajetom: “Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: ‘O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, veliki zulum.’” (Lukman: 13)

Buhari je gornji hadis naveo u poglavlju o Ibrahimu, alejhis-selam, iako se u njemu ne spominje Ibrahim, alejhis-selam, Međutim, izreka: “Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju”, ustvari je govor Ibrahima, alejhis-selam, kojeg je uputio svom narodu, vodeći dijalog s njima, što se vidi iz sljedećih ajeta: “I narod njegov se s njima raspravljao. Zar da se sa mnom raspravljate o Allahu, a On je mene uputio?” – reče on. “Ja se ne bojim onih koje vi Njemu ravnim smatrate. Bit će samo ono što Gospodar moj bude htio. Gospodar moj znanjem svojim obuhvata sve. Zašto se ne urazumite? A kako bi se bojao onih koje s Njim izjednačujete, kada se vi ne bojite što Allahu druge ravnim smatrate, iako vam On za to nije nikakav dokaz dao? I znate li vi ko će, mi ili vi, biti siguran? Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa mnogoboštvom ne miješaju; oni će biti na pravom putu.” (El-En'am: 80)

POGLAVLJE

Jeziffun znači: brzanje u hodu.³

3361. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim b. Nasr, njemu Ebu-Usame prenoseći od Ebu-Hajjana, on od Ebu-Zur'a a ovaj da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao:

– Jednog dana Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dobio je komad mesa i rekao:

“Na Sudnjem danu Allah će sakupiti i prijašnje i posljednje (sve ljude) na jednom mjestu, tako da će ih moći dovikati onaj koji zove i pogled ih moći obuhvatiti, i Sunce će im se jako približiti”, ... i on je spomenuo hadis o šefa'atu (u kojem se, pored ostalog, kaže): “Oni će doći Ibrahimu i reći:

– Ti si Allahov vjerovjesnik i Njegov prijatelj na Zemlji, zauzmi se za nas kod svoga Gospodara.

On će se sjetiti svojih laži pa će reći: “Dosta mi je moje brige! Idite Musau.”⁴

Enes slijedi (Ebu-Hurejru prenoseći ovaj hadis) od Vjerovjesnika.⁵

3362. PRIČAO MI JE Ahmed b. Seid Ebu-Abdullah, njemu Vehb b. Džerir od svoga oca, ovaj od Ejžuba, on od Abdullaha b. Seida b. Džubejra, ovaj od svoga oca, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neka se Allah smiluje Isma'illovoj majci! Da ona nije požurila, Zemzem bi bio tekući izvor.”⁶

بَاب

يَرْقُونَ النَّسْلَانُ فِي الْمَشِيِّ

٣٣٦١. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ نَصْرِ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ عَنْ أَبِي حَيَّانَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ يَوْمًا بِلَحْمٍ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ يَجْمَعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَيَسْمِعُهُمُ الدَّاعِيَ وَيُنْفِذُهُمُ الْبَصَرَ وَتَدْنُو الشَّمْسُ مِنْهُمْ فَذَكَرَ حَدِيثَ الشَّفَاعَةِ فَيَأْتُونَ إِبْرَاهِيمَ فَيَقُولُونَ أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ وَخَلِيلُهُ مِنَ الْأَرْضِ اشْفَعْ لَنَا إِلَى رَبِّكَ فَيَقُولُ فَذَكَرَ كَذَبَاتِهِ نَفْسِي نَفْسِي اذْهَبُوا إِلَى مُوسَى تَابَعَهُ أَنَسٌ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٣٦٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْلَا أَنَّهَا عَجَلَتْ لَكَانَ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا .

3 Glagol *jeziffun* nalazi se u ajetu: “Pa mu narod trkom dođe.” (Es-Saffat: 94)

4 Hadis o šefa'atu je ovdje spomenut u skraćenoj verziji, s naglaskom na ono što se odnosi na Ibrahima, alejhis-selam.

5 Ovaj hadis Buhari je prenio od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, u poglavlju *Tevhid*, a ovdje je samo ukazao na njega.

6 Kad je provreo Zemzem, Hadžera je uzela svoju mješinu i počela je puniti vodom, kako bi je imala za rezervu, a dotle je voda šikljala, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka se Allah smiluje Ismailovoj majci...”

3363. Ensari kaže da mu je Ibn-Džurejdž pričao: A Kesir b. Kesir mi je rekao: “Sjedili smo ja i Osman b. Ebu-Sulejman sa Seidom b. Džubejrom, koji je rekao: Ibn-Abbas mi nije tako pričao, nego je rekao:

‘Zaputio se Ibrahim s Isma‘ilom i njegovom majkom – mir Allahov s njima – a ona ga je dojila i imala je mješinu – ovo nije pripisano Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem – zatim je Ibrahim došao s njom i njenim sinom Isma‘ilom.’”¹

3364. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdu-Rezzak, a ovom je saopćio Ma‘mer prenoseći od Ejjuba Sahtijanija i Kesira b. Kesira b. Muttaliba b. Ebu-Vedaa, s tim što jedan od njih dvojice ponekad prenosi opširnije od drugog, a obojica prenose od Seida b. Džubejra, da je Ibn-Abbas rekao:

“Pojas je prvi put od žena upotrijebila Isma‘ilova majka. Ona je upotrijebila pregaču da bi sakrila svoj trag od Sare.”²

Kasnije je Ibrahim došao s njom i njenim sinom Ismailom, dok ga je ona dojila, i ostavio ih pored (temelja) Ka‘be, pod jednim velikim drvetom, iznad Zemzema, na najuzvišenijem mjestu (kasnijeg) mesdžida Ka‘be. Tada u Mekki nije bilo nikoga, niti je u njoj bilo vode. On je njih dvoje ostavio tamo, a pored njih je stavio ranac s datulama i mješinu s vodom. Zatim se Ibrahim okrenuo natrag, a Isma‘ilova majka ga je slijedila govoreći:

– O Ibrahimе, gdje ideš a nas ostavljaš u ovoj dolini u kojoj nema ni ljudskog bića, niti išta drugo? – To mu je rekla nekoliko puta, ali se on nije obazirao na nju, te ona reče: – Je li ti Allah ovo naredio?

– Da – odgovori on.

۳۳۶۳. قَالَ الْأَنْصَارِيُّ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَمَّا كَثِيرُ بْنُ كَثِيرٍ فَحَدَّثَنِي قَالَ إِبْنِي وَعُثْمَانُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ جُلُوسٌ مَعَ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فَقَالَ مَا هَكَذَا حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ وَلَكِنَّهُ قَالَ أَقْبَلَ إِبْرَاهِيمُ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمُّهُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَهِيَ تُرَضِعُهُ مَعَهَا شَنَّةٌ لَمْ يَرْفَعْهُ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبَابْنَهَا إِسْمَاعِيلَ.

۳۳۶۴. وَحَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ أَيُّوبَ السَّخْتِيَّانِيِّ وَكَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى الْآخَرِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَوَّلَ مَا اتَّخَذَ النِّسَاءُ الْمِنْطَقَ مِنْ قَبْلِ أُمِّ إِسْمَاعِيلَ اتَّخَذَتْ مِنْطَقًا لَتُعْفِيَ أَثَرَهَا عَلَى سَارَةِ ثُمَّ جَاءَ بِهَا إِبْرَاهِيمُ وَبَابْنَهَا إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُرَضِعُهُ حَتَّى وَضَعَهُمَا عِنْدَ الْبَيْتِ عِنْدَ دَوْحَةٍ فَوْقَ زَمْزَمَ فِي أَعْلَى الْمَسْجِدِ وَلَيْسَ بِمَكَّةَ يَوْمَئِذٍ أَحَدٌ وَلَيْسَ بِهَا مَاءٌ فَوَضَعَهُمَا هُنَالِكَ وَوَضَعَ عِنْدَهُمَا جِرَابًا فِيهِ تَمْرٌ وَسِقَاءٌ فِيهِ مَاءٌ ثُمَّ قَفَى إِبْرَاهِيمُ مُنْطَلِقًا فَتَبِعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ فَقَالَتْ يَا إِبْرَاهِيمُ أَيْنَ تَذْهَبُ وَتَتْرُكُنَا هَذَا الْوَادِي الَّذِي لَيْسَ فِيهِ إِنْسٌ وَلَا شَيْءٌ فَقَالَتْ لَهُ ذَلِكَ مِرَارًا وَجَعَلَ لَا يُلْتَفِتُ

1 Jedan čovjek je rekao Seidu b. Džubejru: “Običavali smo govoriti da je Isma‘ilova žena, kad je došao Ibrahim, alejhis-selam, ponudila mu gostoprimstvo, a kad je on odbio, ona mu je donijela kamen i postavila ga.” Nije tako pričao Ibn-Abbas – reče on, nego je rekao: “Zaputio se Ibrahim...”

2 Sara je Ibrahimu, alejhis-selam, poklonila Hadžeru, a kad mu je ova rodila Isma‘ila, Sara je postala ljubomorna na nju i zaklela se da će joj odsjeći tri uda, vukući kraj pregače po zemlji, kako bi sakrila svoj trag.

– Dakle, On nas neće upropastiti – reče ona, a zatim se vrati.

Ibrahim se udaljavao sve dok nije došao do pijevoja, tako da ga oni ne vide, a onda se licem okrenuo prema Ka'bi i zamolio ovim riječima podigavši ruke i rekavši: “Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije”, do riječi – “da bi zahvalni bili.”³

Isma'ilova majka je došla Isma'ila i pila tu vodu sve dok se nije potrošilo ono što je bilo u mješini, a zatim je ožednjela, a ožednio joj je i sin, te je ona počela gledati na njega, a on se previja – ili je rekao – prevrće. Potom je ona otrčala ne mogavši gledati kako se on (muči), i vidjela Safu, koja je bila najbliže brdo do nje, te se popela na njega, a zatim se okrenula prema dolini i pogledala ne bi li koga ugledala, ali nikoga nije vidjela. Onda se spustila sa Safe, i pošto je stigla u dolinu, podigla je kraj svoje košulje, a zatim potrčala kao što čovjek u nevolji trči, dok nije prešla dolinu. Potom je došla do Merve, (brežuljak) popela se na nju i pogledala ne bi li koga ugledala, ali nije vidjela nikoga. Učinila je tako sedam puta. Ibn-Abbas kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “To je sa'j (trčanje) ljudi između (Safe i Merve).”

Kada se popela na Mervu, čula je nekakav glas i rekla: “Šuti!”, misleći na sebe, a potom osluhnula i čula isto pa rekla: “Omogućio si mi da te čujem, ako kod tebe ima pomoći, (pomози).” I odjednom je (ugledala) meleka na mjestu gdje je Zemzem. Čepkao je nogom ili krilom sve dok se nije pojavila voda. Ona je počela zagrađivati, pokazivati rukom ovako i grabiti vode u svoju mješinu, a voda je šikljala poslije njena zahvatanja. Ibn-Abbas kaže da je Vjerovjesnik,

إِلَيْهَا فَقَالَتْ لَهُ اللَّهُ الَّذِي أَمَرَكَ بِهَذَا قَالَ نَعَمْ
قَالَتْ إِذْنٌ لَا يُضَيِّعُنَا ثُمَّ رَجَعَتْ فَانْطَلَقَ إِبْرَاهِيمُ
حَتَّى إِذَا كَانَ عِنْدَ الثَّنِيَّةِ حَيْثُ لَا يَرَوْنَهُ اسْتَقْبَلَ
بَوَجهِهِ النَّبِيَّ ثُمَّ دَعَا بِهِؤْلَاءِ الْكَلِمَاتِ وَرَفَعَ يَدَيْهِ
فَقَالَ رَبِّ (إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي
زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ) حَتَّى بَلَغَ (يَشْكُرُونَ)
وَجَعَلْتُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ تُرْضِعُ إِسْمَاعِيلَ وَتَشْرَبُ
مِنْ ذَلِكَ الْمَاءِ حَتَّى إِذَا نَفَدَ مَا فِي السَّقَاءِ عَطِشَتْ
وَعَطِشَ ابْنُهَا وَجَعَلْتُ تَنْظُرُ إِلَيْهِ يَتَلَوَّى أَوْ قَالَ
يَتَلَبَّطُ فَانْطَلَقْتُ كَرَاهِيَةً أَنْ تَنْظُرَ إِلَيْهِ فَوَجَدْتُ
الصَّفَا أَقْرَبَ جَبَلٍ فِي الْأَرْضِ يَلِيهَا فَقَامْتُ عَلَيْهِ
ثُمَّ اسْتَقْبَلْتُ الْوَادِي تَنْظُرُ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ
أَحَدًا فَهَبَطْتُ مِنَ الصَّفَا حَتَّى إِذَا بَلَغْتُ الْوَادِي
رَفَعْتُ طَرَفَ دِرْعِيهَا ثُمَّ سَعَتُ سَعْيِي الْإِنْسَانَ
الْمَجْهُودَ حَتَّى جَاوَزْتُ الْوَادِي ثُمَّ أَتَيْتُ الْمَرْوَةَ
فَقَامْتُ عَلَيْهَا وَنَظَرْتُ هَلْ تَرَى أَحَدًا فَلَمْ تَرَ
أَحَدًا فَفَعَلْتُ ذَلِكَ سَبْعَ مَرَّاتٍ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَذَلِكَ سَعْيُ النَّاسِ بَيْنَهُمَا فَلَمَّا
أَشْرَفْتُ عَلَى الْمَرْوَةِ سَمِعْتُ صَوْتًا فَقَالَتْ صَهٍ
تُرِيدُ نَفْسَهَا ثُمَّ تَسَمَّعْتُ فَسَمِعْتُ أَيْضًا فَقَالَتْ
قَدْ أَسَمَّعْتُ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ غَوَاثٌ فَإِذَا هِيَ
بِالْمَلِكِ عِنْدَ مَوْضِعِ زَمْزَمَ فَبَحَثَ بِعَقْبِهِ أَوْ قَالَ

3 Ova Ibrahimova dova nalazi se u ajetu: “Gospodaru naš, ja sam neke potomke svoje naselio u kotlini u kojoj se ništa ne sije, kod Tvoga Svetog hrama, da bi, Gospodaru naš, namaz klanjali, zato učini da srca nekih ljudi čeznu za njima i opskrbi ih raznim plodovima da bi zahvalni bili.” (Ibrahim: 37)

sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka se Allah smiluje Isma‘ilovoj majci; da je ostavila Zemzem – ili je rekao – da nije zahvatala vodu – Zemzem bi bio tekući izvor.”¹

Kaže (Ibn-Abbas): “Ona se napila i podojila svoje dijete, te joj melek reče: ‘Ne bojte se propasti! Ovdje će biti Bejtullah (Ka’ba), koju će sagraditi ovaj dječak i njegov otac, a Allah neće upropastiti njezine stanovnike.’”

Kada je bila (Ka’ba) uzdignuta iznad zemlje, poput brežuljka, bujice su nalijetale na nju i krnjile je s desne i s lijeve strane.² I tako je bilo sve dok pokraj njih nije naišla jedna skupina (iz plemena) Džurhum, ili porodica iz Džurhuma, dolazeći iz pravca Kedaa. Odsjeli su u podnožju Mekke, vidjeli pticu kako kruži i rekli:

“Ova ptica sigurno kruži oko vode, a mi poznajemo ovu dolinu. U njoj nema vode.” Potom oni poslaše jednog ili dvojicu izaslanika, a kad oni nadoše vodu, vratiše se i saopćišu im vijest o vodi. Uputiše se tamo, i kako kaže (prenosilac: zatekoše) Isma‘ilovu majku pored vode.

Rekli su:

- Da li ćeš nam dozvoliti da se kod tebe nastanimo?
- Da – reče ona – ali vi nemate prava na vodu.
- Dobro – rekoše oni.

Ibn-Abbas kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “To je zateklo Isma‘ilovu majku, a ona je voljela druževnost.”

Oni su se (tu) nastanili i poslali po svoje porodice, pa su se i one s njima nastanile. Kad je u (Mekki) bila čeljad nekoliko njihovih porodica i dječak odrastao i naučio od njih arapski (jezik),

بِجَنَاحِهِ حَتَّى ظَهَرَ الْمَاءُ فَجَعَلَتْ تُحَوِّضُهُ وَتَقُولُ
بِيَدِهَا هَكَذَا وَجَعَلَتْ تَغْرِفُ مِنَ الْمَاءِ فِي سِقَائِهَا
وَهُوَ يَفُورُ بَعْدَ مَا تَغْرِفُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ
ﷺ يَرْحَمُ اللَّهُ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ لَوْ تَرَكْتَ زَمْزَمَ أَوْ قَالَ
لَوْ لَمْ تَغْرِفْ مِنَ الْمَاءِ لَكَانَتْ زَمْزَمُ عَيْنًا مَعِينًا
قَالَ فَشَرِبْتُ وَأَرْضَعْتُ وَلَدَهَا فَقَالَ لَهَا الْمَلِكُ
لَا تَخَافُوا الضَّيْعَةَ فَإِنَّ هَا هُنَا بَيْتَ اللَّهِ يَبْنِي هَذَا
الْغُلَامُ وَأَبُوهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَهْلَهُ وَكَانَ الْبَيْتُ
مُرْتَفِعًا مِنَ الْأَرْضِ كَالرَّابِيَةِ تَأْتِيهِ السُّيُوفُ فَتَأْخُذُ
عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ فَكَانَتْ كَذَلِكَ حَتَّى مَرَّتْ بِهِمْ
رُفْقَةٌ مِنْ جُرْهُمٍ أَوْ أَهْلُ بَيْتٍ مِنْ جُرْهُمٍ مُقْبِلِينَ
مِنْ طَرِيقٍ كَدَاءٍ فَتَزَلُّوا فِي أَسْفَلِ مَكَّةَ فَرَأَوْا طَائِرًا
عَائِفًا فَقَالُوا إِنَّ هَذَا الطَّائِرَ لَيَدُورُ عَلَى مَاءٍ لَعَهْدُنَا
بِهَذَا الْوَادِي وَمَا فِيهِ مَاءٌ فَأَرْسَلُوا جَرِيًّا أَوْ جَرِيَيْنِ
فَإِذَا هُم بِالْمَاءِ فَرَجَعُوا فَأَخْبَرُوهُمْ بِالْمَاءِ فَأَقْبَلُوا
قَالَ وَأُمُّ إِسْمَاعِيلَ عِنْدَ الْمَاءِ فَقَالُوا أَتَأْذِنِينَ لَنَا
أَنْ نَنْزِلَ عِنْدَكَ فَقَالَتْ نَعَمْ وَلَكِنْ لَا حَقَّ لَكُمْ
فِي الْمَاءِ قَالُوا نَعَمْ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ
فَأَلْفَى ذَلِكَ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ وَهِيَ تُحِبُّ الْإِنْسَ
فَتَزَلُّوا وَأَرْسَلُوا إِلَى أَهْلِهِمْ فَتَزَلُّوا مَعَهُمْ حَتَّى

1 Ovaj dio hadisa je Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, govor, pa Ibn-Hadžer smatra da je ovo dokaz da je cio hadis Resulullahov govor, a ne govor Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, kao što na prvi pogled izgleda.

2 Bejheki prenosi u *Delailu* od Abdullaha b. Amra da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah je poslao Džibrila Ademu i naredio mu da gradi Ka’bu, pa ju je Adem sagradio a potom mu je naredio da učini tavaf oko nje, te mu je rečeno: ‘Ti si prvi čovjek, a ovo je prva kuća postavljena ljudima.’” Ibn-Ebu-Hatim prenosi hadis Abdullaha b. Amra: “U vrijeme potopa Ka’ba je podignuta, i vjerovjesnici su je posjećivali a nisu znali za njeno mjesto sve dok je Allah nije pokazao Ibrahimu i upoznao ga s njezinim mjestom.”

dopao im se i zadivio ih kao mladić. Pošto je postao zreo, oženili su ga s jednom svojom djevojkom, a majka Isma'ilova je (potom) umrla.³⁹⁰

Nakon što se Isma'il oženio, Ibrahim je došao da izvidi svoju zaostavštinu, ali Isma'ila nije našao.

Upitao je njegovu ženu za njega, a ona reče:

– Izašao je da nam traži (nešto za opskrbu).

Potom je on upita o njihovom životu i stanju, a ona reče:

– Mi smo slabo. U mucu smo i nevolji – i ona mu se tako potuži, a on reče:

– Kad ti dođe muž, prenesi mu selam i reci mu da izmijeni kućni prag.

Kada je Isma'il došao, kao da je osjetio, upita:

– Da li vam je iko dolazio?

– Da – reče ona – došao nam je takav i takav starac i pitao nas o tebi, pa sam mu saopćila (gdje si). Pitao me je kakav nam je život, pa sam ga izvijestila da smo u oskudici i nevolji.

– Da li ti je nešto oporučio? – upita on, a ona reče:

– Da, naredio mi je da ti prenesem selam i kažem da promijeniš kućni prag.

– To je moj otac, i on mi je naredio da se rastanem s tobom, idi svojim! – reče on i pusti je, a potom se od njih oženi drugom.

Ibrahim nije dolazio koliko je Allah htio, a potom im je došao, ali ga (opet) nije našao (kod kuće), pa je ušao kod njegove žene i zapitao je o njemu.

Ona je rekla:

– Izišao je da nam traži (nešto za opskrbu).

– Kako vi? – reče on i upita je o njihovom životu i stanju.

– Mi smo u dobroj i blagostanju – reče ona i zahvali se Allahu.

– Šta imate za hranu? – upita on.

– Mesa – odgovori ona.

إِذَا كَانَ بِهَا أَهْلٌ أَبْيَاتٍ مِنْهُمْ وَشَبَّ الْغُلَامُ وَتَعَلَّمَ
الْعَرَبِيَّةَ مِنْهُمْ وَأَنْفَسَهُمْ وَأَعْجَبَهُمْ حِينَ شَبَّ فَلَمَّا
أَدْرَكَ زَوْجُوهَ امْرَأَةٍ مِنْهُمْ وَمَاتَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ
فَجَاءَ إِبْرَاهِيمُ بَعْدَ مَا تَزَوَّجَ إِسْمَاعِيلُ يُطَالِعُ تَرِكَتَهُ
فَلَمْ يَجِدْ إِسْمَاعِيلَ فَسَأَلَ امْرَأَتَهُ عَنْهُ فَقَالَتْ خَرَجَ
يَبْتَغِي لَنَا ثُمَّ سَأَلَهَا عَنْ عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ
نَحْنُ بِشَرِّ نَحْنُ فِي ضَيْقٍ وَشِدَّةٍ فَشَكَتْ إِلَيْهِ قَالَ
فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكَ فَاقْرَئِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَقُولِي لَهُ
يُغَيِّرُ عَتَبَةَ بَابِهِ فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ كَأَنَّهُ أَنْسَ شَيْئًا
فَقَالَ هَلْ جَاءَكُمْ مِنْ أَحَدٍ قَالَتْ نَعَمْ جَاءَنَا شَيْخٌ
كَذَا وَكَذَا فَسَأَلَنَا عَنْكَ فَأَخْبَرْتُهُ وَسَأَلَنِي كَيْفَ
عَيْشُنَا فَأَخْبَرْتُهُ أَنَا فِي جَهْدٍ وَشِدَّةٍ قَالَ فَهَلْ
أَوْصَاكَ بِشَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ أَمَرَنِي أَنْ أَقْرَأَ عَلَيْكَ
السَّلَامَ وَيَقُولُ غَيْرُ عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكَ أَبِي وَقَدْ
أَمَرَنِي أَنْ أَفَارِقَكَ الْحَقِّي بِأَهْلِكَ فَطَلَّقَهَا وَتَزَوَّجَ
مِنْهُمْ أُخْرَى فَلَبِثَ عَنْهُمْ إِبْرَاهِيمُ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ
أَتَاهُمْ بَعْدُ فَلَمْ يَجِدْهُ فَدَخَلَ عَلَى امْرَأَتِهِ فَسَأَلَهَا عَنْهُ
فَقَالَتْ خَرَجَ يَبْتَغِي لَنَا قَالَ كَيْفَ أَنْتُمْ وَسَأَلَهَا عَنْ
عَيْشِهِمْ وَهَيْئَتِهِمْ فَقَالَتْ نَحْنُ بِخَيْرٍ وَسَعَةٍ وَأَنْتَ
عَلَى اللَّهِ فَقَالَ مَا طَعَامُكُمْ قَالَتْ اللَّحْمُ قَالَ فَمَا
شَرَابُكُمْ قَالَتْ الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي اللَّحْمِ
وَالْمَاءِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ حَبٌّ وَلَوْ

3 Ovdje se ne spominje Ibrahimov dolazak u Mekku radi žrtvovanja sina Isma'ila, ali se u drugim hadisima navodi da je Ibrahim, alejhis-selam, posjećivao Hadžeru svakog mjeseca. Na Buraku bi izjutra poranio u Mekku i do podne se vraćao u Šam.

- A šta imate za piti? – reče on.
- Vode – odgovori ona.
- O, moj Gospodaru, podari im berićet u mesu i vodi – reče on.
- Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Oni tada nisu imali žita, a da su ga imali, zamolio bih im (za berićet) u njemu.”
- Neće se niko izvan Mekke osloniti samo na njih dvoje – reče on – a da mu to bude dovoljno.
- Pa, kad ti dođe muž – reče (Ibrahim) – prenesi mu selam i naredi mu da učvrsti prag svojih vrata.
- Kada je Isma‘il došao upita:
- Da li vam je neko dolazio?
- Da, došao nam je starac lijepa izgleda – reče ona i pohvali ga – pitao me o tebi, pa sam mu saopćila (šta radiš), a zatim me pitao kako živimo, te sam mu saopćila da smo dobro.
- Da li je išta poručio? – upita on, a ona reče:
- Da, on ti šalje selam i naređuje ti da učvrstiš kućni prag.
- To je moj otac – reče on – a ti si taj prag, i naredio mi je da te držim.
- Potom on nije dolazio koliko je Allah htio, a onda je poslije toga došao i zatekao Isma‘ila kako sebi zarezuje strijele pod onim velikim drvetom blizu Zemzema. Kad ga je ugledao, ustao je ispred njega, te njih dvojica postupiše kao što postupaju otac sa sinom i sin sa ocem (zagrliše se, rukovaše se i sin poljubi ocu ruku), a potom on reče:
- O, Isma‘ile, Allah mi je naredio jednu stvar.
- Pa uradi ono što ti je naredio tvoj Gospodar – reče on.
- A ti ćeš mi pomoći? – priupita (Ibrahim).
- Ja ću ti pomoći! – reče on.
- Allah mi je naredio da sagradim Ka‘bu ovdje – reče on i pokaza na brežuljak koji se uzdizao iznad svoje okolice.
- Tada su, kaže (prenosilac), podigli temelje Ka‘be. Isma‘il je donosio kamenje, a Ibrahim je gradio. Kad se građevina uzdigla, on je donio ovaj kamen

كَانَ لَهُمْ دَعَا لَهُمْ فِيهِ قَالَ فَهُمَا لَا يَخْلُو عَلَيْهِمَا أَحَدٌ
 بَغَيْرِ مَكَّةَ إِلَّا لَمْ يُوَافِقَاهُ قَالَ فَإِذَا جَاءَ زَوْجُكَ
 فَاقْرَأْنِي عَلَيْهِ السَّلَامَ وَمُرِيهِ يُثْبِتُ عَتَبَةَ بَابِهِ
 فَلَمَّا جَاءَ إِسْمَاعِيلُ قَالَ هَلْ أَتَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ
 قَالَتْ نَعَمْ أَتَانَا شَيْخٌ حَسَنُ الْهَيْئَةِ وَأَنْتِ عَلَيْهِ
 فَسَأَلَنِي عَنْكَ فَأَخْبَرْتُهُ فَسَأَلَنِي كَيْفَ عَيْشُنَا
 فَأَخْبَرْتُهُ أَنَا بِخَيْرٍ قَالَ فَأَوْصَاكِ بِشَيْءٍ قَالَتْ
 نَعَمْ هُوَ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَأْمُرُكَ أَنْ تُثْبِتَ
 عَتَبَةَ بَابِكَ قَالَ ذَاكَ أَبِي وَأَنْتِ الْعَتَبَةُ أَمَرَنِي أَنْ
 أُمْسِكَ ثُمَّ لَبِثَ عَنْهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ جَاءَ بَعْدَ
 ذَلِكَ وَإِسْمَاعِيلُ يَبْرِي نَبْلًا لَهُ تَحْتَ دَوْحَةٍ قَرِيبًا
 مِنْ زَمْزَمَ فَلَمَّا رَأَاهُ قَامَ إِلَيْهِ فَصَنَعَا كَمَا يَصْنَعُ الْوَالِدُ
 بِالْوَلَدِ وَالْوَلَدُ بِالْوَالِدِ ثُمَّ قَالَ يَا إِسْمَاعِيلُ إِنَّ اللَّهَ
 أَمَرَنِي بِأَمْرٍ قَالَ فَاصْنَعْ مَا أَمَرَكَ رَبُّكَ قَالَ وَتُعِينَنِي
 قَالَ وَأُعِينُكَ قَالَ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَبْنِيَ هَاهُنَا بَيْتًا
 وَأَشَارَ إِلَى أَكْمَةِ مُرْتَفَعَةٍ عَلَى مَا حَوْلَهَا قَالَ فَعِنْدَ
 ذَلِكَ رَفَعَا الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ فَجَعَلَ إِسْمَاعِيلُ
 يَأْتِي بِالْحِجَارَةِ وَإِبْرَاهِيمُ يَبْنِي حَتَّى إِذَا ارْتَفَعَ
 الْبِنَاءُ جَاءَ بِهَذَا الْحَجَرِ فَوَضَعَهُ لَهُ فَقَامَ عَلَيْهِ وَهُوَ
 يَبْنِي وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَهُمَا يَقُولَانِ (رَبَّنَا
 تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) قَالَ فَجَعَلَا
 يَبْنِيَانِ حَتَّى يَدُورَا حَوْلَ الْبَيْتِ وَهُمَا يَقُولَانِ (رَبَّنَا
 تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ).

i postavio mu ga, pa je (Ibrahim) stao na njega. Tako je on gradio, a Isma'il mu donosio kamenje. Obojica su govorili:

“Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.”¹

I tako su oni gradili, kaže (prenosilac) kružeći oko Ka'be i govoreći:

“Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.”²

3365. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Amir Abdul-Melik b. Amr, rekavši da mu je pričao Ibrahim b. Nafi' od Kesira b. Kesira, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

– Kada se desilo između Ibrahima i njegove porodice ono što se desilo, on je krenuo s Isma'ilovom majkom. Imali su mješinu s vodom, pa je Isma'ilova majka pila iz te mješine, a mlijeko je obilno priticalo njezinom djetetu. Kad je stigla u Mekku, ostavio ju je pod jednim velikim drvetom, a potom se Ibrahim vratio svojoj ženi (Sari). Isma'ilova majka ga je slijedila sve dok nisu došli u Keda', a onda ga je pozvala otraga:

– O, Ibrahime, kome nas ostavljaš?

– Allahu – reče on.

– Zadovoljna sam Allahom – reče ona.

Potom se ona vratila, kaže (prenosilac), i počela piti iz one mješine, a mlijeko je obilno priticalo njezinom djetetu, ali kad je vode nestalo, ona je rekla: “Da odem i pogledam, možda ću nekoga primijetiti.” I ona je, kaže (prenosilac), otišla i popela se na Safu, te pogledala. Gledala je hoće li ikoga zapaziti, ali nikog nije primijetila. Pošto se spustila u dolinu,

٣٣٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عَمْرِو قَالَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ نَافِعٍ عَنْ كَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا كَانَ بَيْنَ إِبْرَاهِيمَ وَبَيْنَ أَهْلِهِ مَا كَانَ خَرَجَ بِإِسْمَاعِيلَ وَأُمِّ إِسْمَاعِيلَ وَمَعَهُمْ شَنَّةٌ فِيهَا مَاءٌ فَجَعَلَتْ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ تَشْرِبُ مِنَ الشَّنَّةِ فَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيَّهَا حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ فَوَضَعَهَا تَحْتَ دَوْحَةٍ ثُمَّ رَجَعَ إِبْرَاهِيمُ إِلَى أَهْلِهِ فَاتَّبَعَتْهُ أُمُّ إِسْمَاعِيلَ حَتَّى لَمَّا بَلَغُوا كَدَاءَ نَادَتْهُ مِنْ وَرَائِهِ يَا إِبْرَاهِيمُ إِلَى مَنْ تَرَكْنَا قَالَ إِلَى اللَّهِ قَالَتْ رَضِيتُ بِاللَّهِ قَالَ فَرَجَعَتْ فَجَعَلَتْ تَشْرِبُ مِنَ الشَّنَّةِ وَيَدِرُّ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيَّهَا حَتَّى لَمَّا فَنِيَ الْمَاءُ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أَحْسُ أَحَدًا قَالَ فَذَهَبْتُ فَصَعِدَتِ الصَّافَا فَنَظَرْتُ وَنَظَرْتُ

1 Ova dova se spominje u ajetu: “I dok su Ibrahim i Isma'il temelje hrama podizali, oni su molili: ‘Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.’” (El-Bekare: 127)

2 Ovo je opširnija verzija prethodnog hadisa, koji govori o dolasku u Mekku i gradnji Ka'be, s tim što je prvi senehadisa pripisan Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, a ovaj nije, ali Ibn-Hadžer, kao što je rečeno, smatra da je i ovaj hadis Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, govor, što potvrđuju njegovi komentari unutar samog hadisa.

potrčala je i došla na Mervu. Učinila je tako nekoliko puta, a potom rekla: “Da odem i vidim šta je on uradio”, misleći na dijete. Otišla je i pogledala, kad Isma‘il je u takvom stanju kao kad se zahropti pred smrt. Duša joj ne daje mira, i ona reče: “Da odem i pogledam, možda ću zapaziti nekoga.” Otišla je i popela se na Safu, pa pogledala i gledala dugo, ali nikoga nije primijetila. Tako je upotpunila sedam (pretrčavanja između Safe i Merve), a zatim rekla: “Da odem i vidim šta je on uradio.” I odjednom je čula neki glas, te rekla:

– Pomozi, ako kod tebe ima ikakva dobra!

Džibril se ukaza i, kaže (prenosilac), ovako udari svojom nogom, i zagreba svoju nogu u zemlju, te voda provre, kaže (prenosilac). Isma‘ilova majka se začudi i poče kopati. (Ibn-Abbas) kaže da je Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Da ga je ostavila, voda bi bila tekuća.”

Kaže (Ibn-Abbas): “Potom je ona počela piti vodu, a mlijeko je obilno priticalo njezinom djetetu.”

Kaže (dalje Ibn-Abbas): “Kasnije je kroz tu dolinu naišla skupina ljudi iz plemena Džurhum, i iznenada primijetila jednu pticu. Kao da im je to bilo čudno, pa rekoše: ‘Ptica bude samo iznad vode.’ Potom oni poslaše jednog izaslanika i on pogleda, kad ono voda! On dođe njima i obavijesti ih (o tome), te oni dođoše njoj i rekoše: ‘Majko Isma‘ilova, hoćeš li nam dozvoliti da budemo s tobom, ili da stanujemo s tobom?’”

I (tako je među njima) odrastao njezin sin i oženio se s jednom njihovom djevojkom.

Kaže (Ibn-Abbas): “Kasnije je Ibrahimu naumpalo (da ih posjeti) te reče svojoj ženi: “Ja ću malo pogledati svoju ostavštinu.”

Kaže (Ibn-Abbas): On je došao i nazvao selam, a potom upitao:

– Gdje je Isma‘il?

– Otišao je da lovi – odgovori njegova žena, a on reče:

– Kad dođe, reci mu da promijeni prag svojih vrata.

هَلْ تُحِسُّ أَحَدًا فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا فَلَمَّا بَلَغَتْ
الْوَادِيَّ سَعَتْ وَأَتَتْ الْمَرْوَةَ فَفَعَلَتْ ذَلِكَ
أَشْوَاطًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ تَعْنِي
الصَّبِيَّ فَذَهَبَتْ فَنَظَرَتْ فَإِذَا هُوَ عَلَى حَالِهِ كَأَنَّهُ
يَنْشَغُ لِلْمَوْتِ فَلَمْ تُقِرَّهَا نَفْسُهَا فَقَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ
فَنَظَرْتُ لَعَلِّي أَحِسُّ أَحَدًا فَذَهَبَتْ فَصَعِدَتْ
الصِّفَا فَنَظَرَتْ وَنَظَرَتْ فَلَمْ تُحِسَّ أَحَدًا حَتَّى
أَتَمَّتْ سَبْعًا ثُمَّ قَالَتْ لَوْ ذَهَبْتُ فَنَظَرْتُ مَا فَعَلَ
فَإِذَا هِيَ بِصَوْتٍ فَقَالَتْ أَغِثْ إِنْ كَانَ عِنْدَكَ
خَيْرٌ فَإِذَا جِبْرِيلُ قَالَ فَقَالَ بِعَقْبِهِ هَكَذَا وَغَمَزَ
عَقْبَهُ عَلَى الْأَرْضِ قَالَ فَانْبَثَقَ الْمَاءُ فَذَهَشَتْ أُمُّ
إِسْمَاعِيلَ فَجَعَلَتْ تَحْفِزُ قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ
لَوْ تَرَكْتُهُ كَانَ الْمَاءُ ظَاهِرًا قَالَ فَجَعَلَتْ تَشْرَبُ
مِنَ الْمَاءِ وَيَدِرُ لَبَنُهَا عَلَى صَبِيَّهَا قَالَ فَمَرَّ نَاسٌ مِنْ
جُرْهُمَ بِبَطْنِ الْوَادِي فَإِذَا هُمْ بِطَيْرٍ كَأَنَّهُمْ أَنْكَرُوا
ذَلِكَ وَقَالُوا مَا يَكُونُ الطَّيْرُ إِلَّا عَلَى مَاءٍ فَبَعَثُوا
رُسُلَهُمْ فَنَظَرُوا فَإِذَا هُمْ بِالْمَاءِ فَاتَّاهُمْ فَأَخْبَرَهُمْ
فَاتَّوَا إِلَيْهَا فَقَالُوا يَا أُمَّ إِسْمَاعِيلَ أَتَأْذِنِينَ لَنَا أَنْ
نَكُونَ مَعَكَ أَوْ نَسْكُنَ مَعَكَ فَبَلَغَ ابْنُهَا فَنَكَحَ
فِيهِمْ امْرَأَةً قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَأَ لِإِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لِأَهْلِهِ
إِنِّي مُطْلَعٌ تَرَكْتِي قَالَ فَجَاءَ فَسَلَّمَ فَقَالَ أَيْنَ
إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ قَالَ قُولِي لَهُ
إِذَا جَاءَ غَيْرَ عَتَبَةٍ بِأَبِكَ فَلَمَّا جَاءَ أَخْبَرَتْهُ قَالَ أَنْتِ

Pošto je on došao, ona mu to saopći, a on reče: “To si ti, idi svojima!”

Kaže (Ibn-Abbas): Potom se opet Ibrahim dosjetio (da ih posjeti), te reče svojoj ženi:

– Ja ću malo pogledati svoju ostavštinu.

I on je, kaže (Ibn-Abbas), došao i upitao:

– Gdje je Isma‘il?

– Otišao je da lovi, reče njegova žena, a potom nastavi: – Zar nećeš malo odsjesti, nešto pojesti i popiti?

– Šta imate za jelo i piće? – upita on, a ona odgovori:

– Hrana nam je meso, piće nam je voda.

– Moj Gospodaru, daj im berićet u njihovoj hrani i piću – reče (Ibrahim).

Kaže (Ibn-Abbas) da je Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “(Ovaj) berićet je od Ibrahimove dove.”

Kaže (dalje Ibn-Abbas): – Zatim se Ibrahim sjetio (da ih opet posjeti), te rekao svojoj ženi: Ja ću pogledati svoju ostavštinu. I on dođe i zateče Isma‘ila iza Zemzema, kako sebi popravlja strijele. Reče mu:

– Isma‘ile, tvoj Gospodar mi je naredio da Mu gradim Hram.

– Poslušaj svoga Gospodara – reče (Isma‘il).

On mi je naredio da mi pomogneš u tome – reče (Ibrahim).

– Dakle, učinit ću to – reče on to ili tako nešto.

Kaže (Ibn-Abbas): “I njih dvojica počеше (raditi). Ibrahim je zidaao, a Isma‘il dodavao kamenje, dok su obojica govorili: ‘Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.’”

(Ibn-Abbas) nastavlja: “Kad se građevina uzvisila i starac onemoćao da prenosi kamenje, stao je na kamen Mekami (Ibrahim), pa mu je (Isma‘il) dodavao kamenje, a obojica govorahu: ‘Gospodaru naš, primi od nas, jer Ti, uistinu, sve čuješ i sve znaš.’”¹

ذَٰكَ فَادْهَبِي إِلَى أَهْلِكَ قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَأَ لِإِبْرَاهِيمَ
فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرَكْتِي قَالَ فَجَاءَ فَقَالَ
أَيْنَ إِسْمَاعِيلُ فَقَالَتْ امْرَأَتُهُ ذَهَبَ يَصِيدُ فَقَالَتْ
أَلَا تَنْزِلُ فَتَطْعَمَ وَتَشْرَبَ فَقَالَ وَمَا طَعَامُكُمْ
وَمَا شَرَابُكُمْ قَالَتْ طَعَامُنَا اللَّحْمُ وَشَرَابُنَا
الْمَاءُ قَالَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي طَعَامِهِمْ وَشَرَابِهِمْ
قَالَ فَقَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ بَرَكَتٌ بِدَعْوَةِ إِبْرَاهِيمَ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَسَلَّم قَالَ ثُمَّ إِنَّهُ بَدَأَ لِإِبْرَاهِيمَ
فَقَالَ لِأَهْلِهِ إِنِّي مُطَّلِعٌ تَرَكْتِي فَجَاءَ فَوَافَقَ
إِسْمَاعِيلَ مِنْ وَرَاءِ زَمْزَمَ يُصْلِحُ نَبْلًا لَهُ فَقَالَ يَا
إِسْمَاعِيلُ إِنَّ رَبَّكَ أَمَرَنِي أَنْ أُبْنِيَ لَهُ بَيْتًا قَالَ أَطْعِ
رَبَّكَ قَالَ إِنَّهُ قَدْ أَمَرَنِي أَنْ تُعِينَنِي عَلَيْهِ قَالَ إِذْنُ
أَفْعَلْ أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقَامَا فَجَعَلَ إِبْرَاهِيمُ يَبْنِي
وَإِسْمَاعِيلُ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ (رَبَّنَا تَقَبَّلْ
مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) قَالَ حَتَّى ارْتَفَعَ
الْبِنَاءُ وَضَعَفَ الشَّيْخُ عَنْ نَقْلِ الْحِجَارَةِ فَقَامَ
عَلَى حَجَرٍ الْمَقَامِ فَجَعَلَ يُنَاوِلُهُ الْحِجَارَةَ وَيَقُولَانِ
(رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ) .

¹ Ovo je treći sened Ibn-Abbasovog hadisa o odlasku Ibrahima, alejhis-selam, s Hadžerom i sinom Isma‘ilom, alejhis-selam, u Mekku i o gradnji Ka‘be. Sam tekst hadisa je nešto kraći od onog prethodnog, ali su u njemu neke pojedinosti detaljnije objašnjene.

3366. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Vahid, ovom A'meš, a njemu Ibrahim Tejmi od svoga oca, koji je izjavio da je čuo Ebu-Zerra, radijallahu anhu, kako pita:

– Allahov Poslaniče, koji je mesdžid prvi postavljen na Zemlji?

– El-Mesdžidul-Haram (u Mekki) – odgovori on.

– A koji je poslije njega? – kaže da je Ebu-Zerr upitao.

– El-Mesdžidul-Aksa (u Jerusalemu) – reče on.

– Koliko je proteklo (vremena) između (gradnje) ova dva hrama – upitao sam.

– Četrdeset godina – reče on – a poslije (njih dva), gdje god te zadesi namaz, nakon (što nastupi namasko vrijeme), klanjaj ga, jer je vrijednost u tome (da obaviš namaz u njegovom pravom vremenu).¹

3367. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Amra b. Ebu-Amra, oslobođenog Muttalibovog roba, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao Uhud, pa je rekao:

“Ovo je brdo koje nas voli i koje mi volimo! Moj Gospodaru, Ibrahim je Mekku učinio svetom, a ja (proglašavam) svetim ono što je između dva kamenjara (Medine).”

Ovaj hadis prenosi i Abdullah b. Zejd od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

٣٣٦٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وُضِعَ فِي الْأَرْضِ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قَالَ قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ قَالَ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ سَنَةً ثُمَّ أَيْنَمَا أَدْرَكْتَكَ الصَّلَاةُ بَعْدَ فَصْلَةٍ فَإِنَّ الْفَضْلَ فِيهِ .

٣٣٦٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي عَمْرٍو مَوْلَى الْمُطَّلِبِ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَلَعَ لَهُ أُحُدٌ فَقَالَ هَذَا جَبَلٌ يُحِبُّنَا وَنُحِبُّهُ اللَّهُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَإِنِّي أَحَرِّمُ مَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا وَرَوَاهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ زَيْدٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Ibrahim, alejhis-selam, u Mekki je sagradio Ka'bu, a Sulejman, alejhis-selam, u Jerusalemu El-Mesdžidul-Aksa. Između ova dva poslanika bilo je oko hiljadu godina, a ne četrdeset, pa se gornji hadis ne odnosi na njih dvojicu, jer oni nisu prvi koji su podigli ove hramove. Naime, poznato je da je Ka'bu prvi put sagradio Adem, alejhis-selam, a Ibrahim, alejhis-selam, podigao ju je na njenim temeljima. Tako je i Sulejman, alejhis-selam, podigao Hram u Jerusalemu na temeljima hrama kojeg je prvi podigao Adem, alejhis-selam, ili neko od njegovih sinova ili bliskih potomaka. Prema tome, gornji hadis se odnosi na prvo podizanje tih hramova.

² Buhari je ovaj hadis od Abdullaha b. Zejda naveo u poglavlju *O kupoprodajama* (hadisi br. 2129 i 2130), ali bez prvog dijela u kojem se govori o brdu Uhud. Ovaj dio hadisa on je naveo na drugim mjestima, a jedno od njih je poglavlje *O zekatu*. (Knjiga I, hadis br. 1481)

3368. PRIČAONAMJE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Salima b. Abdullaha, da je Ibn-Ebu-Bekr saopćio Abdullahu b. Omeru prenoseći od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zar ne znaš da je tvoj narod (Kurejšije) – kad su popravljali Ka'bu – umanjio je u odnosu na Ibrahimove temelje?

– Allahov Poslaniče – rekla sam – zašto je ne vratiš na Ibrahimove temelje?

– Da nije vremenske bliskosti tvoga naroda (Kurejšija) i nevjerovanja, (ja bih to uradio) – odgovorio je on.

Abdullah b. Omer je rekao: “Aiša je ovo zaista čula od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ja ne mislim da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izostavio doticanje dvaju uglova koji su do Hidžra, nego samo zato što Ka'ba nije u potpunosti (izgrađena) na Ibrahimovim temeljima.”

Isma'il kaže: “Abdullah je sin Muhammeda, sina Ebu-Bekrova.”³

3369. PRIČAONAMJE Abdullah b. Jusuf, a njemu saopćio Malik b. Enes prenoseći od Abdullaha b. Ebu-Bekra b. Muhammeda b. Amra b. Hazma, on od svoga oca, a ovaj od Amra b. Sulejma Zurekija, kome je saopćio Ebu-Humejd Sa'idi, radijallahu anhu, da su (ashabi) upitali:

– Allahov Poslaniče, kako ćemo donositi salavat ne tebe?

– Recite: – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – Bože, ukaži svoju milost Muhammedu,

٣٣٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ ابْنَ أَبِي بَكْرٍ أَخْبَرَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ أَلَمْ تَرَى أَنَّ قَوْمَكَ لَمَّا بَنَوْا الْكَعْبَةَ اقْتَصَرُوا عَنْ قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا تَرُدُّهَا عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لَوْلَا حَدَّثَانُ قَوْمَكَ بِالْكَفْرِ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ لَئِنْ كَانَتْ عَائِشَةُ سَمِعَتْ هَذَا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا أُرَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَرَكَ اسْتِلَامَ الرُّكْنَيْنِ اللَّذَيْنِ يَلِيَانِ الْحِجْرَ إِلَّا أَنَّ الْبَيْتَ لَمْ يُتَمَّمْ عَلَى قَوَاعِدِ إِبْرَاهِيمَ وَقَالَ إِسْمَاعِيلُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي بَكْرٍ .

٣٣٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ ابْنُ أَنَسٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ حَزْمٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو ابْنِ سُلَيْمٍ الزُّرْقِيِّ أَخْبَرَنِي أَبُو مُحَمَّدٍ السَّاعِدِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُمْ قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ

3 Historičari kažu da je popravka Ka'be izvršena u 35. godini Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, života, dakle pet godina prije početka poslanstva.

U senedu hadisa je rečeno da je ovaj hadis od Aiše, radijallahu anha, prenio Abdullah b. Ebu-Bekr, ali je Buhari na kraju hadisa naveo predaju Ismaila b. Ebi-Uvejsa, i iz nje se vidi da je spomenuti Abdullah sin Muhammeda, Ebu-Bekrova sina, što znači da je on Ebu-Bekrov unuk, a ne sin.

njegovim ženama i njegovom potomstvu, kao što si podijelio svoj blagoslov porodici Ibrahimovoj. Zaista si ti hvaljen i slavljen.

3370. PRIČALI SU NAM Kajs b. Hafs i Musa b. Isma'il, njima Abdul-Vahid b. Zijad, a njemu Ebu-Kurre Muslim b. Salim Hemedani, rekavši da mu je kazao Abdullah b. Isa kako je čuo da je Abdur-Rahman b. Ebi-Lejla rekao: – Sreo me je Ka'b b. Udžre i upitao:

“Hoćeš li da ti poklonim dar kojeg sam čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem?”

“Naravno, pokloni mi ga” – rekoh ja, a on zatim reče: “Pitali samo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Allahov Poslaniče, kako se donosi salavat na tebe i tvoju porodicu? A Allah nas je naučio kako ćemo te pozdravljati.’ On je rekao: ‘Recite: Bože, ukaži svoju milost Muhammedu i porodici Muhammedovoj, kao što si je ukazao Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj. Zaista si Ti hvaljen i slavljen! Bože, udijeli svoj blagoslov Muhammedu i porodici Muhammedovoj, kao što si udijelio svoj blagoslov Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj. Zaista si Ti hvaljen i slavljen.’”¹

3371. PRIČAO NAM JE Usman b. Ebu-Šejbe, njemu Džerir prenoseći od Mensura, on od Minhala, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, običavao je tražiti zaštitu za Hasana i Husejna govoreći: Vaš otac (Ibrahim, alejhis-selam) ovim (riječima) tražio je zaštitu za Isma'ila i Ishaka: ‘Tražim zaštitu s potpunim Allahovim riječima od svakog šejtana i otrovnice i od svakog oka urokljivoga.’”

إِبْرَاهِيمَ وَبَارَكَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَزْوَاجِهِ وَذُرِّيَّتِهِ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ .

٣٣٧٠. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ وَمُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ قَالَا حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ حَدَّثَنَا أَبُو فَرْوَةَ مُسْلِمُ بْنُ سَالِمٍ الْهَمْدَانِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيسَى سَمِعَ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي لَيْلَى قَالَ لَقِيتُنِي كَعْبُ بْنُ عُجْرَةَ فَقَالَ أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً سَمِعْتُهَا مِنَ النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْتُ بَلَى فَأَهْدِيهَا لِي فَقَالَ سَأَلْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ عَلَّمَنَا كَيْفَ نُسَلِّمُ عَلَيْكُمْ قَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ .

٣٣٧١. حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنْ مَنْصُورٍ عَنِ الْمُنْهَالِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُعَوِّذُ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَيَقُولُ إِنَّ أَبَاكُمَا كَانَ يُعَوِّذُ بِهَا إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَةٍ .

¹ Traženje blagoslova Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, onakvog kakav je dobio Ibrahim, alejhis-selam, ne znači upoređivanje vrijednog i vrednijeg, već je to upoređivanje nepoznatog s poznatim na osnovu kur'anskog ajeta: “Allahova milost i blagoslovi Njegovi su na vama, obitelji vjerovjesničkoj.” (Hud: 73) “Allah nas je naučio kako ćemo te pozdravljati” – odnosi se na pozdrav koji se uči na tešehu: “Esselamu alejke ejjuhennebijju ve rahmetullahi ve berekatuhu.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
“I OBAVIJESTI IH O GOSTIMA
IBRAHIMOVIM KADA SU MU DOŠLI”²

La tevdžel: ne boj se! A kada Ibrahim reče: “Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš”, do riječi: “Ali bih da mi se srce smiri.”³

3372. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Salih, njemu Ibn-Vehb rekavši da mu je saopćio Junus od Ibn-Šihaba, on od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana i Seida b. Musejjeba, a njih dvojica od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mi smo preči (da sumnjamo u način proživljenja) od Ibrahima kad je rekao: ‘Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš!’ On reče: ‘Zar ne vjeruješ?’ ‘Vjerujem’ – odgovori on – ‘ali bih da mi se srce smiri.’”

– Neka se Allah smiluje Lutu, on se oslanjao na jak oslonac!

– Da sam ostao u zatvoru onoliko koliko je ostao Jusuf, odazvao bih se onom koji poziva (na izlazak iz zatvora).⁴

بَابُ قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ

(وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ)

(لَا تَوْجَلْ) لَا تَخَفْ (وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى) .

٣٣٧٢. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ صَالِحٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالشَّكِّ مِنْ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ (رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى قَالَ أَوْ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قُلُوبِي) وَيَرْحَمُ اللَّهُ لَوْ طَأَّ لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السَّجْنِ طُولَ مَا لَبِثَ يُوسُفُ لَأَجَبْتُ الدَّاعِيَ .

² El-Hidžr: 51.

³ Ove riječi se nalaze u ajetu: “A kada Ibrahim reče: ‘Gospodaru moj, pokaži mi kako umrle oživljavaš!’ On reče: ‘Zar ne vjeruješ?’ ‘Vjerujem’ – odgovori on – ‘ali bih da mi se srce smiri.’” ‘Uzmi četiri ptice’ – reče on – ‘i isijeci ih, pa pojedine komade njihove stavi na razne brežuljke, zatim ih pozovi, brzo će ti doći. Znaj da je Allah Silan i Mudar.’” (El-Bekare: 260)

⁴ U objašnjenju tvrdnje: Mi smo da sumnjamo od Ibrahima, Šafi‘ kaže: “Sumnja je nemoguća u odnosu na Ibrahima, alejhis-selam, a kad bi poslanici mogli sumnjati, onda bih ja bio preči da sumnjam od Ibrahima, alejhis-selam, a znate da Ibrahim nije sumnjao. Kad ja ne sumnjam, a nije mi pokazana moć oživljavanja, onda je Ibrahim preči da ne sumnja.” On je ovo rekao iz skromnosti. Govoreći o Jusufu, alejhis-selam, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, želi naglasiti njegovu strpljivost.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I SPOMENI U KNJIZI ISMA‘ILA! ON JE
 ISPUNJAVAO DATO OBEĆANJE”¹

3373. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Hatim prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, a on od Seleme b. Akve‘a, radijallahu anhu, koji je rekao: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pored jedne grupe iz (plemena) Eslem. Oni su se natjecali u gađanju strijelama. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče im:

– Gađajte, potomci Isma‘ilovi, vaš otac je bio strijelac, a i ja ću biti na strani jedne vaše grupe.

Jedna grupa, kaže (Seleme), ustegla se od strijeljanja, pa Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: – Šta vam je, zašto ne gađate?

– Allahov Poslaniče – rekoše oni – zar da gađamo, a ti s njima.

– Gađajte – reče on – ja sam sa svima vama.²

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ
 إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ)

٣٣٧٣. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ
 يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى نَفَرٍ مِنْ أَسْلَمَ يَنْتَضِلُونَ
 فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ
 كَانَ رَامِيًا ارْمُوا وَأَنَا مَعَ بَنِي فُلَانٍ قَالَ فَأَمْسَكَ
 أَحَدُ الْفَرِيقَيْنِ بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا لَكُمْ
 لَا تَرْمُونَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَهُمْ
 قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلُّكُمْ .

¹ Ovaj ajet u cijelosti glasi: “I spomeni u Knjizi Isma‘ila; on je ispunjavao dato obećanje i bio poslanik, vjerovjesnik.” (Merjem, 54)

² Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ove ljude je nazvao potomcima Isma‘ilovim želeći naglasiti da su mnogi Arapi porijeklom od Ismaila, alejhis-selam.

KAZIVANJE O ISHAKU, SINU IBRAHIMOVOM, ALEJHIMAS-SELAM

O njemu prenosi Ibn-Omer i Ebu-Hurejre od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.³

POGLAVLJE

“Vi niste bili prisutni kada je Ja‘kubu smrtni čas došao kada je sinove svoje upitao...”⁴

3374. PRIČAO NAM JE Ishak b. Ibrahim da je čuo Mu‘temira, koji je prenio od Ubejdullaha, on od Seida b. Ebu-Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita:

- Ko je najplemenitiji čovjek?
- Najplemenitiji čovjek je onaj koji je najbogobojazniji – reče on.
- Allahov Vjerovjesniče – rekoše oni – ne pitamo te o tome.
- Pa, najplemenitiji čovjek je Jusuf, Allahov vjerovjesnik, sin Allahovog vjerovjesnika (Ja‘kuba), unuk Allahovog vjerovjesnika (Ishaka), praunuk Allahovog prijatelja (Ibrahima) – reče on, ali oni (opet) rekoše:
- Ne pitamo te o tome.
- Onda me pitate o rodovima Arapa – reče on.
- Da – rekoše oni, a on reče:

بَابُ قِصَّةِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

فِيهِ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَابُ

(أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ)

٣٣٧٤. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ سَمِعَ الْمُعْتَمِرَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَكْرَمُهُمْ أَتَقَاهُمْ قَالُوا يَا نَبِيَّ اللَّهِ لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَخِيَارُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُكُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا .

³ Ibn-Ishak kaže da su Hadžera i Sara rodile u isto vrijeme Isma‘ila, alejhis-selam, i Ishaka, alejhis-selam, i da su njih dvojica uporedo rasli.

Buhari u ovom poglavlju nije naveo nijednog hadisa, ali je ukazao na hadise koje Ibn-Omer i Ebu-Hurejre prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Ibn-Hadžer pretpostavlja da se to odnosi na hadis Ebu-Hurejre, koji je naveden u sljedećem poglavlju (gdje se kaže da je Jusuf, alejhis-selam, unuk Isahka, alejhis-selama) i hadis Ibn-Omera, naveden u poglavlju o Jusufu, alejhis-selam, gdje se također kaže da je Jusuf, alejhis-selam, sin Ja‘kuba, alejhis-selam, unuk Ishaka, alejhis-selam, a praunuk Ibrahima, alejhis-selam.

⁴ Navedeni ajet u cijelosti glasi: “Vi niste bili prisutni kada je Ja‘kubu smrtni čas došao i kad je sinove svoje upitao: ‘Kome ćete, poslije mene, ibadet činiti?’ ‘Činit ćemo ibadet’ – odgovorili su – ‘tvome, Bogu tvojih predaka Ibrahima i Isma‘ila i Ishaka, Bogu jednome! I mi se Njemu pokoravamo.’” (El-Bekare: 133)

– Oni od vas koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu, najbolji su i u islamu, ako postanu učenici.”¹

POGLAVLJE

“I Luta, kada reče narodu svome: ‘Zašto činite razvrat naočigled jedni drugih? Zar zbilja sa strašću općite s muškarcima, umjesto sa ženama? Vi ste, uistinu, bezumnici.’ A odgovor naroda njegova je glasio: ‘Istjerajte Lutovu porodicu iz grada vašeg, oni su ljudi čistunci!’ I Mi smo spasili njega i porodicu njegovu, sve osim žene njegove, Mi smo odredili da ona ostane s onima koji će kaznu iskusiti, i pustili smo na njih kišu, a strašne li kiše za one koji su bili opomenuti!”²

3375. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zenad od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka Allah oprostí Lutu, on se zaista oslanjao na Nekog snažnog.”³

بَاب

(وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ أَيْنَكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْاسٌ يَتَطَهَّرُونَ فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ)

٣٣٧٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَغْفِرُ اللَّهُ لِلُّوطِ إِنْ كَانَ لِيَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ .

1 Ovaj hadis se slaže s ajetom navedenim u uvodu poglavlja, jer se i u hadisu i u ajetu govori o porijeklu Jusufa, alejhis-selam, jednog od Jakubovih sinova, koje je Jakub, alejhis-selam, pred smrt upozoravao da budu ustrajni u islamu.

2 En-Neml: 54-58.

3 Ovdje se misli na ajet: “Ah, da ja samo imam moć – reče on – da se mogu osloniti na nekog snažnog!” (Hud: 80) Naime, Lut, alejhis-selam, nije imao rodaka među ljudima kojima je bio poslan, jer je on s Ibrahimom, alejhis-selam, doselio iz Mezopotamije, a potom ga je Allah učinio poslanikom stanovnicima Sodome u Samu, da ih pozove u islam da ih odvrte od homoseksualizma. Međutim, oni mu se nisu odazvali pa je Allah poslao Džibrila, Mikaila i Israfila da ih unište. Ovi meleki su došli Lutu, alejhis-selam, u liku gostiju, i kad s on pobojavao za njih od svog naroda i poželio da ima rodake koji bi mu pomogli, meleki su mu otkrili cilj svog dolaska, nakon čega je melek Džibril uništio njihova naselja, a Allah je spasio Lutu, alejhis-selam, i njegovu porodicu, osim Lutove žene.

“I KAD IZASLANICI DOĐOŠE LUTU, ON REČE: ‘VI STE DOISTA LJUDI NEZNANI.’”⁴

Biruknihi znači: s onima što su s njim, jer su oni njegova snaga. *Terkenu* znači: skloniti se.⁵ *Feenkerehum*, *nekirehum* i *istenkerehum*⁶ imaju isto značenje (on osjeti da nisu gosti). *Juhreune*: trčeći⁷ *dabirun*: kraj,⁸ *sajhatun*: propast,⁹ *lil-mutevessimin*: za one koji promatraju, *le bisebilin*: na putu.¹⁰

3376. PRIČAO NAM JE Mahmud, njemu Ebu-Ahmed, a ovom Sufjan prenoseći od Ebu-Ishaka, on od Esveda, a ovaj da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je: ‘Pa ima li ikoga ko bi pouku primio?’”¹¹

بَاب (فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُّذَكَّرُونَ)

(بَرُكْنِهِ) بِمَنْ مَعَهُ لِأَنَّهُمْ قُوَّتُهُ (تَرَكَّنُوا) تَمِيلُوا فَأَنْكَرَهُمْ وَ (نَكَرَهُمْ) وَاسْتَنْكَرَهُمْ وَاحِدٌ (يُهْرَعُونَ) يُسْرِعُونَ دَابِرٌ آخِرٌ صَيْحَةٌ هَلَكَةٌ (لِلْمُتَوَسِّمِينَ) لِلنَّاطِرِينَ (لِبَسْبِيلٍ) لِبَطْرِيْقٍ .

٣٣٧٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْأَسْوَدِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَرَأَ النَّبِيُّ ﷺ (فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ) .

- 4 El-Hidžr: 61-62. Ovo poglavlje je, ustvari, nastavak prethodnog poglavlja, i u njemu Buhari objašnjava neke riječi iz ajeta koji se odnose na Lutu, alejhis-selam.
- 5 Riječi *biruknihi* nalaze se u ajetu: “A on, uzdajući se u moć svoju, okrenu glavu i reče: “Čarobnjak je ili lud” (Ez-Zarijat: 39), a *terkenu* se nalazi u ajetu: “I ne držite stranu onih koji nepravедно postupaju, pa da vas vatra prži; vi nemate drugih zaštitnika, osim Allaha, inače, nema vam pomoći.” (Hud: 133) Ova dva ajeta ne govore o Lutu, alejhis-selam, pa Ibni-Hadžer pretpostavlja da je riječi *biruknihi* i *terkenu* Buhari ovdje naveo da bi objasnio riječ *rukn* iz ajeta: “... ili da se mogu osloniti na nekog snažnog.”
- 6 Ove tri riječi imaju isti korijen, isto značenje. Buhari ih je sve tri naveo da bi objasnio riječi *nekirehum*, koje se nalaze u ajetu: “A kad vidje da ga se ruke njihove ne dotiču, on osjeti da nisu gosti, i obuze ga neka zebnja od njih. “Ti se ne boj” – rekoše oni – “mi smo Lutovom narodu poslani.” (Hud: 70)
- 7 Glagol *juhreune* spomenut je u ajetu: “I narod njegov pohrli njemu, a prije su radili sramna djela. ‘O, narode moj’ – reče on – ‘eto mojih kćeri, one su vam čistije! Bojte se Allaha i pred gostima mojim me ne sramotite! Zar među vama nema razumna čovjeka.’” (Hud: 78)
- 8 Riječ *dabirun* nalazi se u ajetu: “I Mi smo mu objavili ono što će se zbiti: da će oni, svi do posljednjeg, u svitanje uništeni biti.” (El-Hidžr: 66)
- 9 Riječju *sajhatun* Buhari aludira na ajet: “Samo bi se čuo jedan užasan krik, i oni bi odjednom svi pomrli.” (Ja-Sin: 29)
- 10 *Lil-mutevessimin* i *lebisebilin* nalaze se u ajetima: “To su, zaista, pouke za one koji posmatraju, on je pored puta i sada postoji.” (El-Hidžr: 75-76) Ova dva ajeta nalaze se iza ajeta koji govore o kažnjavanju Lutovog naroda, pa je stoga na njih ukazano u ovom poglavlju.
- 11 Ajet: “A Mi smo Kur’an učinili dostupnim za pouku, pa ima li ikoga ko bi pouku primio?” (El-Kamer: 40), ponavlja se u suri El-Kamer nekoliko puta, i to nakon kazivanja nekoliko Allahovih poslanika, pa je i Buhari ovu izjavu Abdullaha, radijallahu anhu, navodio u poglavljima koja govore o tim poslanicima, tj. u poglavljima o Nuhu, alejhis-selam, Hudu, alejhis-selam, i Lutu, alejhis-selam.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“A SEMUDU (POSLASMO) NJEGOVOG
BRATA SALIHA”¹

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَالْيَ ثَمُودَ أَخَاهُمُ صَالِحًا)

“Stanovnici Hidžra su lažnim smatrali...”²

(Hidžr) je mjesto (narod) Semud, ali sintagma *harsun hidžrun*³ znači: zabranjeni (zemaljski) plodovi. Sve što je zabranjeno to je hidžr. Od tog značenja *hidžrun* je *mahdžurun*:⁴ potpuno zabranjen. *Hidžr* isto tako znači: sve što sagrađiš. I ono što označiš na zemlji zove se hidžr. Otuda se *hatim* (luk) Ka‘be zove *hidžr*, kao da je izveden iz (oblika) *mahtum* (slomljen), kao što *katil* (literarno ubica) znači: *maktul* (ubijen). Za ženski rod imenice konj kaže se *hidžr*, a i za pamet se također kaže *hidžr*⁵, a kaže se i *hidža* (pamet). Ali, Hadžerul-Jemame znači: mjesto (koje se nalazi između Hidžaza i Jemena).

(كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ) الْحِجْرُ مَوْضِعُ ثَمُودَ وَأَمَّا (حَرْتُ حِجْرٍ) حَرَامٌ وَكُلُّ مَمْنُوعٍ فَهُوَ حِجْرٌ مَحْجُورٌ وَالْحِجْرُ كُلُّ بِنَاءٍ بَنِيَتْهُ وَمَا حَجَرَتْ عَلَيْهِ مِنَ الْأَرْضِ فَهُوَ حِجْرٌ وَمِنْهُ سُمِّيَ حَاطِطُ الْبَيْتِ حِجْرًا كَأَنَّهُ مُشْتَقٌّ مِنْ مَحْطُومٍ مِثْلُ قَتِيلٍ مِنْ مَقْتُولٍ وَيُقَالُ لِلْأُنْثَى مِنَ الْخَيْلِ الْحِجْرُ وَيُقَالُ لِلْعَقْلِ حِجْرٌ وَحِجْيٌ وَأَمَّا حِجْرُ الْيَمَامَةِ فَهُوَ مَنْزِلٌ .

3377. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan, a ovom Hišam b. Urve od svoga oca, a on od Abdullaha b. Zem‘e, koji je rekao: – Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je spomenuo onog što je zaklao deve i rekao: “Odazvao se da je zakolje jedan čovjek koji je imao moć i čvrstinu, kao Ebu-Zem‘a.”⁶

٣٣٧٧. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانٌ حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَذَكَرَ الَّذِي عَقَرَ النَّاقَةَ قَالَ اتَدَبَ لَهَا رَجُلٌ ذُو عِزٍّ وَمَنْعَةٍ فِي قَوْمِهِ كَأَبِي زَمْعَةَ .

1 Prijevod ajeta u cijelosti glasi: “A Semudu (poslasmo) njegovog brata Saliha. ‘O, narode moj’, govorio je on, ‘Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate! Evo vam znaka od Gospodara vašeg: ova Allahova kamila za vas je znak. Pustite je neka pase po Allahovoj zemlji i ne zlostavljajte je pa da vas patnja nesnosna stigne.’” (El-A‘raf: 73)

Salih, alejhis-selam, poslan je narodu Semud, koji je živio u Hidžru, između Hidžara i Šama. Kuće su klesali u kamenu, ali ih to nije spasilo Allahove kazne. Jedino je bio spašen Salih, alejhis-selam, i nekolicina vjernika koji su ga slijedili. Oni su, prema riječima Suddija, otišli u Mekku i tu umrli i pokopani zapadno od Ka‘be, između Darun-nedveta i Hidžra.

2 Ovaj ajet glasi: “Stanovnici Hidžra su poslanike lažnim smatrali.” (El-Hidžr: 80)

3 Buhari je donoseći nekoliko pojmova, objasnio riječ hidžr. *Harsun hidžrun* nalazi se u ajetu: “Oni govore: ‘Ova i ova stoka i ti i ti zemaljski plodovi su zabranjeni, smiju ih jesti samo oni kojima mi dozvolimo – tvrde oni – a ove i one kamile je zabranjeno jahati.’” Ima stoke prilikom čijeg klanja se ne spominje Allahove ime. Izmišljaju o Njemu laži, a On će sigurno, zbog onog što izmišljaju, kazniti. (El-Enam: 138)

4 Sintagma *hidžren mahdžuren* spominje se u ajetu: “Onoga dana kad ugledaju meleke, grješnici se neće radovati, a (meleki) će govoriti: ‘(Svaka radost i Džennet su vama) potpuno zabranjeni.’” (El-Furkan: 22)

5 Riječ *hidžrun*, u značenju: pamet, spomenuta je u ajetu: “Zar to pametnom zakletva nije?” (El-Fedžr: 5)

6 Pošto je Salih, alejhis-selam, pozvao svoj narod vjervanju u Allaha, oni su od njega zatražili devu posebnog

3378. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Miskin Ebul-Hasan, njemu Jahja b. Hassan b. Hajjan Ebu-Zekerijja, a ovom Sulejman od Abdullaha b. Dinara, a on od Ibn-Omera radijallahu anhu, da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pošto je prilikom pohoda na Tebuk, odsjeo u Hidžru, naredio da ne piju iz njihovog bunara i ne crpe vodu iz njega, ali oni rekoše: “Mi smo već mijesili tijesto tom vodom i crpili je.”

Onda im on naredi da bace to tijesto i prospu tu vodu.⁷ Prenosi se od Sebre b. Ma'beda i Ebu-Šumusa da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se prospe hrana.⁸ Ebu-Zerr prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko je mijesio njegovom vodom.”⁹

3379. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Enes b. Ijad od Ubejdullaha, a on od Nafija, da mu je saopćio Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, da su ljudi odsjeli s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u zemlji Semudu, u Hidžru. Nasuli su vode iz njegovog bunara i njome mijesili tijesto, ali im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da prospu ono što su nasuli iz njihovog bunara i da nahrane deve tijestom (koje su umijesili tom vodom)

٣٣٧٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ أَبُو الْحَسَنِ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ بْنِ حَيَّانَ أَبُو زَكَرِيَاءَ حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ دِينَارٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا نَزَلَ الْحِجْرَ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ أَمَرَهُمْ أَنْ لَا يَشْرَبُوا مِنْ بَرِّهَا وَلَا يَسْتَقُوا مِنْهَا فَقَالُوا قَدْ عَجَنَّا مِنْهَا وَاسْتَقَيْنَا فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَطْرَحُوا ذَلِكَ الْعَجِينَ وَيُرِيقُوا ذَلِكَ الْمَاءَ وَيُرَوِّى عَنْ سَبْرَةَ بْنِ مَعْبُدٍ وَأَبِي الشُّمُوسِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ بِإِلْقَاءِ الطَّعَامِ وَقَالَ أَبُو ذَرٍّ عَنْ النَّبِيِّ ﷺ مَنْ اعْتَجَنَ بِمَائِهِ .

٣٣٧٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ عِيَاضٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَخْبَرَهُ أَنَّ النَّاسَ نَزَلُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرْضَ ثَمُودَ الْحِجْرَ فَاسْتَقَوْا مِنْ بَرِّهَا وَاعْتَجَنُوا بِهِ فَأَمَرَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُرِيقُوا مَا اسْتَقَوْا مِنْ بَرِّهَا وَأَنْ يَغْلِفُوا الْإِبِلَ

izgleda, pa je Allah učinio da iz stijene izađe takva deva, i neki od njih su prihvatili vjerovanje, dok su drugi odbili. Složili su se da puste devu da pase gdje hoće i da pije vodu svaki drugi dan. Međutim, ona je tog “svog” dana ispijala cio bunar, a oni su svoje potrebe za vodom podmirivali sljedećeg dana. To im se nije svidalo i deveterica njih se dogovore da je zakolju. Taj dogovor ostvario je Kudar b. Salif zaklavši devu. Kad je to čuo Salih, alejhis-salam, upozorio ih je da će ih nakon tri dana stići kazna, što se i dogodilo. Spomenuti Kudar b. Salif je u svom narodu imao ugled i moć, kao što je Esved b. Abdul-Muttalib Ebu-Zem'a imao moć u svom narodu.

7 Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio im je da ne piju vodu iz Semudova bunara iz bojazni da oni od te vode ne bi naslijedili grubost ili nešto što ne valja.

8 Ovu predaju od Sebre b. Ma'beda zabilježili su imami Ahmed i Taberani, a verziju Ebu-Šumusa zabilježio je Buhari u djelu *El-Edebul-mufred* gdje se kaže: “Onaj ko je imao tijesto, bacio ga je, a ko je imao hajs prosuo ga je.”

9 Ovaj hadis od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, zabilježio je El-Bezzar. Po pričanju Ebu-Zerra, radijallahu anhu, oni su došli u jednu dolinu pa im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vi ste u proklesoj dolini, pa požurite”, i još je naredio: “Ko je nešto zamijesio ili skuhao u loncu, neka to istrese.”

i naredio im je da naspu vode iz bunara na koji je dolazila ona deva.¹

Usame se slaže (sa Ubejdullahom) prenoseći (ovaj hadis) od Nafi'a.

3380. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu saopćio Abdullah prenoseći od Ma'mera, a on od Zuhrija, koji kaže da mu je saopćio Salim b. Abdullah od svog oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je prošao pored Hidžra, rekao: "Ne ulazite u stanove onih koji su učinili nasilje, osim plačući, da i vas ne bi zadesilo ono što je njih zadesilo." On se potom prekrpio svojim ogrtačem ne silazeći s deve.

3381. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Vehb, a ovom njegov otac da je čuo Junusa (kako prenosi) od Zuhrija, a on od Salima, da je Ibn-Omer izjavio kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ne ulazite u stanove onih koji su sebi nasilje učinili, osim plačući, kako vas ne bi zadesilo nešto slično onom što je njih zadesilo."

POGLAVLJE

"Vi niste prisutni bili kada je Ja'kubu smrtni čas došao."²

3382. PRIČAO NAM JE Ishak b. Mensur, njemu saopćio Abdus-Samed, a ovom pričao Abdur-Rahman b. Abdullah od svoga oca, on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, a ovaj od

الْعَجِينِ وَأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَقُوا مِنَ الْبُئْرِ الَّتِي كَانَتْ تَرُدُّهَا النَّاقَةُ تَابِعَهُ أُسَامَةُ عَنْ نَافِعٍ .

٣٣٨٠. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا مَرَّ بِالْحِجْرِ قَالَ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مَا أَصَابَهُمْ ثُمَّ تَقْنَعُ بِرِدَائِهِ وَهُوَ عَلَى الرَّحْلِ .

٣٣٨١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا وَهْبٌ حَدَّثَنَا أَبِي سَمِعْتُ يُونُسَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَالِمٍ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِينَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ .

بَابُ

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ

٣٣٨٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ

¹ Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je korištenje vode i hrane koja je spravljena vodom iz Semudovih bunarova, ali je dozvolio da se ta hrana daje stoci, iz čega se zaključuje da je mekruh upotrebljavati vodu iz bunarova koje su posjedovali narodi koje je Allah, zbog njihovog nevjerovanja uništio.

² Buhari je jedno poglavlje s ovakvim nazivom naveo nakon poglavlja o Isma'ilu, alejhis-selam, i Ishaku, alejhis-selam, dakle, četiri poglavlja prije ovoga, i u njemu je naveo hadis sličnog značenja, ali malo opširniji. Hadis se slaže s naslovom poglavlja s obzirom da je i Jusuf, alejhis-selam, jedan od sinova Ja'kuba, alejhis-selam, koje je on pred smrt upozoravao da budu ustrajni u islamu.

Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Plemeniti, sin plemenitog, unuk plemenitog, praunuk plemenitog je Jusuf, sin Ja‘kuba, unuk Ishaka, praunuk Ibrahima – neka je Allahov selam s njima.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“U JUSUFU I BRAĆI NJEGOVOJ NALAZE SE
POUKE ZA SVE KOJI SE RASPITUJU”³

3383. PRIČAO MI JE Ubejd b. Isma‘il od Ebu-Usame, a on od Ubejdullaha, koji je rekao da mu je saopćio Seid b. Ebu-Seid od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan:

- Ko je najplemenitiji čovjek?
- Onaj koji najviše Allahu ibadet čini – reče on.
- Ne pitamo te o tome – rekoše oni, a on reče:
- Pa, najplemenitiji čovjek je Jusuf, Allahov vjerovjesnik, sin Allahovog vjerovjesnika, unuk Allahovog vjerovjesnika, praunuk Allahovog prijatelja.
- Ne pitamo te o tome – rekoše oni (opet).
- Onda me pitate – reče on – o rodovima Arapa. Oni od vas koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu, najbolji su i u islamu ako postanu učenici.

PRIČAO MI JE Muhammed b. Selam, njemu saopćio Abde od Ubejdullaha, on od Seida, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ovaj hadis.

أَنَّهُ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنُ الْكَرِيمِ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلْمُتَذَكِّرِينَ)

٣٣٨٣. حَدَّثَنِي عُبَيْدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنْ أَبِي أَسَامَةَ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتَقَاهُمْ لِلَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَأَكْرَمُ النَّاسِ يُوسُفُ بْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنُ نَبِيِّ اللَّهِ ابْنِ خَلِيلِ اللَّهِ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَعَنْ مَعَادِنِ الْعَرَبِ تَسْأَلُونِي النَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَفُوهَا حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِهَذَا .

3384. PRIČAO NAM JE Bedel b. Muhabber, njemu saopćio Šu‘be od Sa‘da b. Ibrahima, koji je rekao da je čuo Urvu b. Zubejra (kako prenosi) od Aiše, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Zapovjedi Ebu-Bekru neka klanja (kao imam) ljudima.

– On je sažaljiv čovjek – reče ona. – Kad stane na tvoje mjesto, on će se raznježiti.

On je ponovio (zapovijed), a i ona je ponovo (rekla svoje mišljenje). Šu‘be kaže: – Poslije treće ili četvrte zapovijedi on je rekao:

“Vi ste baš kao žene koje su bile s Jusufom. Zapovjedite Ebu-Bekru!”

3385. PRIČAO NAM JE Rebija b. Jahja Basri, njemu Zaide od Abdul-Malika b. Umejra, ovaj od Ebu-Burede b. Ebu-Musaa, a on od svog oca, koji je izjavio: – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, razbolio se i rekao: “Zapovjedite Ebu-Bekru neka klanja (kao imam) ljudima.”

“Ebu-Bekr je nježan čovjek” – rekla je (Aiša).

On je ponovo rekao isto, ali je i ona rekla isto, a potom on reče: “Zapovjedite mu! Vi ste kao žene što su bile s Jusufom.”

Tako je Ebu-Bekr bio imam za života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

Husein je, (prenoseći ovaj hadis) od Zaide, rekao: “Nježan čovjek.”

3386. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šuajb, a ovom Ebu-Zinad od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bože, spasi Ajjaša b. Ebi-Rebiju! Bože, spasi Selema b. Hišama! Bože, spasi Velida b. Velida! Bože, spasi nemoćne vjernike! Bože, pojačaj pritisak na Mudar! Bože, podaj mu gladne godine, poput godina Jusufovih!”¹

٣٣٨٤. حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْحَبَرِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا مُرِّي أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ قَالَتْ إِنَّهُ رَجُلٌ أَسِيفٌ مَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ رَقَّ فَعَادَ فَعَادَتْ قَالَتْ شُعْبَةُ فَقَالَ فِي الثَّلَاثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ إِنَّكَ صَوَّاحِبُ يُوسُفَ مُرُّوا أَبَا بَكْرٍ .

٣٣٨٥. حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ يَحْيَى الْبَصْرِيُّ حَدَّثَنَا زَائِدَةُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ مَرَضَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مُرُّوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ كَذَا فَقَالَ مِثْلَهُ فَقَالَتْ مِثْلَهُ فَقَالَ مُرُّوا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّكَ صَوَّاحِبُ يُوسُفَ فَأَمَّ أَبُو بَكْرٍ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ حُسَيْنٌ عَنْ زَائِدَةَ رَجُلٌ رَفِيقٌ .

٣٣٨٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اللَّهُمَّ أَنْجِ عَيَّاشَ ابْنَ أَبِي رَبِيعَةَ اللَّهُمَّ أَنْجِ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ اللَّهُمَّ أَنْجِ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا سِنِينَ كَسَنِي يُوسُفَ .

¹ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Ezan*. (Knjiga I, hadis br. 804)

3387. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed b. Esma', bratić Džuvejrija, njemu Džuvejri b. Esma' prenoseći od Malika, on od Zuhrija, a ovaj od Seida b. Musejjeba i Ebu-Ubejda, koji su mu saopćili od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neka se Allah smiluje Lutu, on se oslanjao na Nekog Snažnog. Da sam ostao u zatvoru onoliko koliko je ostao Jusuf, a zatim mi došao glasnik (da izidem iz zatvora), odazvao bih mu se."

3388. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Selam, njemu Ibn-Fudajl, a ovom Husajn od Sufjana, a on od Mesruka, koji je rekao: "Pitao sam Umme-Ruman, a ona je Aišina majka, o onom što je o njoj rečeno u pogledu potvore, pa je rekla: – Dok sam sjedila s Aišom, uđe nam jedna ensarijka govoreći: "Neka Allah kazni toga i toga." – A zašto? – upitala sam, kaže ona. – On je klevetnički prenosio priču – reče ova. – Kakvu priču? – upitala je Aiša, i ona joj je saopćila. – Da li su to čuli Ebu-Bekr i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem? – upita ona. – Da – reče ona, (Aiša) pade onesviještena, a kad se osvijestila, imala je groznicu s drhtavicom. Potom je došao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Šta joj je?" Tada sam ja rekla: "Zadesila je groznica zbog priče koja se priča o njoj", a ona sjede i reče: – Tako mi Allaha, ako se zakunem, nećete mi vjerovati, a ako se pravdam, nećete prihvatiti moje opravdanje. Moj slučaj s vama je poput slučaja Ja'kuba s njegovim sinovima. Ja tražim pomoć od Allaha protiv onog što vi iznosite." Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao, a Allah je kasnije objavio ono što je (u pogledu nje) objavio, i on joj je to saopćio, a ona je rekla: – Zahvaljujući Allahu, a ne zahvaljujući nikom drugom."

٣٣٨٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ هُوَ ابْنُ أَخِي جُوَيْرِيَةَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ مَالِكٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ وَأَبَا عُبَيْدٍ أَخْبَرَاهُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْحَمُ اللَّهُ لَوْ طَا لَقَدْ كَانَ يَأْوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ وَلَوْ لَبِثْتُ فِي السَّجْنِ مَا لَبِثْتُ يَوْسُفُ ثُمَّ أَتَانِي الدَّاعِي لَأَجَبْتُهُ .

٣٣٨٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَامٍ أَخْبَرَنَا ابْنُ فَضِيلٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ شَقِيقٍ عَنْ مَسْرُوقٍ قَالَ سَأَلْتُ أُمَّ رُومَانَ وَهِيَ أُمُّ عَائِشَةَ عَمَّا قِيلَ فِيهَا مَا قِيلَ قَالَتْ بَيْنَمَا أَنَا مَعَ عَائِشَةَ جَالِسَتَانِ إِذْ وَجَلَتْ عَلَيْنَا امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ وَهِيَ تَقُولُ فَعَلَ اللَّهُ بِفُلَانٍ وَفَعَلَ قَالَتْ فَقُلْتُ لِمَ قَالَتْ إِنَّهُ نَمَى ذَكَرَ الْحَدِيثِ فَقَالَتْ عَائِشَةُ أَيُّ حَدِيثٍ فَأَخْبَرْتَهَا قَالَتْ فَسَمِعْتُهُ أَبُو بَكْرٍ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ نَعَمْ فَخَرَّتْ مَغْشِيًا عَلَيْهَا فَمَا أَفَاقَتْ إِلَّا وَعَلَيْهَا حُمَّى بِنَافِضٍ فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَا لِهَذِهِ قُلْتُ حُمَّى أَخَذَتْهَا مِنْ أَجْلِ حَدِيثٍ تُحَدِّثُ بِهِ فَقَعَدَتْ فَقَالَتْ وَاللَّهِ لَئِنْ حَلَفْتُ لَا تُصَدِّقُونِي وَلَئِنْ اعْتَذَرْتُ لَا تَعَذِّرُونِي فَمَثَلِي وَمَثَلُكُمْ كَمَثَلِ يَعْقُوبَ وَبَنِيهِ فَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ فَانْصَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ فَأَنْزَلَ اللَّهُ مَا أَنْزَلَ فَأَخْبَرَهَا فَقَالَتْ بِحَمْدِ اللَّهِ لَا بِحَمْدِ أَحَدٍ .

3389. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, a on od Ibn-Šihaba koji je izjavio da mu je saopćio Urve, da je on pitao Aišu, radijallahu anha, suprugu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Šta misliš o riječima Uzvišenog: ‘I kad bi poslanici gotovo nadu gubili i pomišljali da će ih lašcima proglasiti’¹, ili (to znači) da su (od Gospodara) krivo obaviješteni?”

– Naprotiv – reče ona – njihov narod je njih u laž utjerivao.

– Tako mi Allaha – rekoše – oni su bili uvjereni da ih njihov narod u laž utjeruje, i to nije bila sumnja!

– O, Urviću – reče ona – oni su bili uvjereni u to!

– Možda to onda znači: krivo obaviješteni – rekoše, a ona će na to:

“Bože sačuvaj, nisu poslanici tako pomislili o svom Gospodaru.”

– Što se tiče ovog ajeta – reče ona – (oni koji sumnjaju) sljedbenici su poslanika, koji su vjerovali u svoga Gospodara i potvrđivali (poslanika), ali su im bila dugotrajna iskušenja, i pomoć im je dugo odgađana, sve dok (poslanici) nisu izgubili nadu u pogledu onih od njihova naroda koji su ih u laž utjerivali, i pomislili da će ih njihovi sljedbenici utjerati u laž, a onda im je došla Allahova pomoć. Ebu-Abdullah (Buhari) kaže: “*Istej’esu* je (oblik) *iftealu* od (glagola) *jeistu*: izgubiti nadu. *Minhu*, to jest: od Jusufa”². *La tej’esu min revhillahi*: Ne gubite nadu u Božiju milost, označava nadu.”³

٣٣٨٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَرَأَيْتَ قَوْلَهُ (حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا) أَوْ (كُذِّبُوا) قَالَتْ بَلْ كَذَّبَهُمْ قَوْمُهُمْ فَقُلْتُ وَاللَّهِ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا أَنَّ قَوْمَهُمْ كَذَّبُوهُمْ وَمَا هُوَ بِالظَّنِّ فَقَالَتْ يَا عُرْيَةُ لَقَدْ اسْتَيْقَنُوا بِذَلِكَ قُلْتُ فَلَعَلَّهَا أَوْ (كُذِّبُوا) قَالَتْ مَعَاذَ اللَّهِ لَمْ تَكُنِ الرُّسُلُ تَظُنُّ ذَلِكَ بَرِّهَا وَأَمَّا هَذِهِ الْآيَةُ قَالَتْ هُمْ أَتْبَاعُ الرُّسُلِ الَّذِينَ آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَصَدَّقُوهُمْ وَطَالَ عَلَيْهِمُ الْبَلَاءُ وَاسْتَأْخَرَ عَنْهُمْ النَّصْرُ حَتَّى إِذَا اسْتَيْأَسَتْ مِمَّنْ كَذَّبَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ وَظَنُّوا أَنَّ أَتْبَاعَهُمْ كَذَّبُوهُمْ جَاءَهُمْ نَصْرُ اللَّهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ (اسْتَيْأَسُوا) اسْتَفْعَلُوا مِنْ يَسْتُ (مِنْهُ) مِنْ يُوسُفَ (لَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ) مَعْنَاهُ الرَّجَاءُ .

1 Aiša je svom sestriću Urvu ovdje objasnila značenje ajeta: “I kad bi poslanici gotovo nadu izgubili i pomišljali da će ih lašcima proglasiti, pomoć Naša bi im došla; Mi bismo spasili one koje smo Mi htjeli, a kazna naša ne bi mimoišla narod nevjernički.” (Jusuf: 110)

2 *Istej’esu minhu* nalazi se u ajetu: “I izgubiše svaku nadu, odvojiše se u stranu da se posavjetuju.” Zar ne znate – reče najstariji među njima – da ste se ocu svome Allahom zakleli, a i prije ste Jusufa upropastili: neću napustiti ovu zemlju dok mi to otac moj ne dozvoli ili dok Allah u moju korist ne presudi, a On je sudija najbolji.” (Jusuf: 80)

3 *La tej’esu min revhillahi* nalazi se u ajetu: “O, sinovi moji, idite i raspitajte se za Jusufa i brata njegova i ne gubite nadu u milost Allahovu; samo nevjernici gube nadu u Allahovu milost.” (Jusuf: 87)

3390. SAOPĆIO MI JE Abde, njemu Abdus-Samed od Abdur-Rahmana, on od svog oca, a ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Plemeniti, sin plemenitog, unuk plemenitog, praunuk plemenitog je Jusuf, sin Ja‘kubov, unuk Ishakov, praunuk Ibrahimov – neka je Allahov selam s njima.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“(SPOMENI) EJJUBA, KADA JE
GOSPODARU SVOME ZAVAPIO:
MENE JE NEVOLJA SNAŠLA, A TI SI
OD MILOSTIVIH NAJMILOSTIVIJI”⁴

Urkud znači: udari, a *jer kudune* znači: oni trče.⁵

3391. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:
 “Kad se jednom prilikom Ejjub kupao go, na njega je pala skupina zlatnih skakavaca. On ih počeo

٣٣٩٠. أَخْبَرَنِي عَبْدَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ عَنْ
عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْكَرِيمُ ابْنُ الْكَرِيمِ ابْنُ الْكَرِيمِ
ابْنُ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ
إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ)

(اَرْكُضْ) اَضْرِبْ (يَرْكُضُوْنَ) يَعْدُوْنَ .

٣٣٩١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا أَيُّوبُ
يَغْتَسِلُ عُرْيَانًا خَرَّ عَلَيْهِ رَجُلٌ جَرَادٍ مِنْ ذَهَبٍ

4 Et-Enbija: 83.

Povod Ejjubove dove ("Mene je nevolja snašla") bio je, prema nekim učenjacima, slučaj kad je njegova žena prodala jednu svoju pletenicu kosa, jer nije imala ništa drugo čime bi mu kupila nešto što je on želio. Drugi opet kažu da je on ovo rekao kad je čuo kako neki govore da je Ejjuba zadesila bolest zbog nekog velikog grijeha što ga je učinio, dok neki smatraju da je on ovo rekao kad su mu crvi izjeli tijelo. El-Hasan pripovijeda da je Iblis došao Ejjubovoj ženi s janjetom i kazao joj da rekne Ejjubu da to janje žrtvuje Iblisu pa da će ozdraviti. Ona je došla i ispričala to Ejjubu, a on je rekao: "Umalo da me ne upropastiš! Ako me Allah riješi ove muke, udarit ću te stotinu puta! Ti meni naređuješ da prinesem žrtvu nekom mimo Allaha!" Potom ju je otjerao i ostao sam, bez pomagača, pa je rekao: "Mene je nevolja snašla!" Njegova bolest je trajala nekoliko godina. Ibn-Hadžer smatra da je najprihvatljivije mišljenje ovih koji kažu da je Ejjub bolovao trinaest godina.

5 Riječ *urkud* nalazi se u suri Sad, u kojoj se o Ejjubu, alejhis-selam, kaže: “I sjeti se roba Našeg Ejjuba, kada je Gospodaru svome zavapio: Šejtan me na zlo navraća i misli lažne mi uliva! Udari nogom o zemlju – eto hladne vode za kupanje i piće! – I Mi smo mu iz milosti Naše čeljad njegovu darovali i još toliko uz njih, da bude pouka za one koji imaju pameti. I uzmi rukom svojom snop i njime udari, samo zakletvu ne prekrši. Mi smo znali da je on izdržljiv; divan je rob on bio i mnogo se kajao.” (Sad: 41,44)

Glagol *jerkudune* spomenut je u ajetu: "I čim bi silu Našu osjetili, kud koji bi se iz njih razbježali." (El-Enbija: 12)

Ovaj ajet ne govori o Ejjubu, alejhis-selam, ali je Buhari glagol *jerkudune* naveo jer je on iz istog korijena kao i riječ *urkud*, koja je upućena Ejjubu, alejhis-selam.

sakupljati u svoje haljine, a njegov Gospodar ga viknu: ‘Ejjube, zar ti Ja nisam dao veće bogatstvo od onog koje ti vidiš?’”

“Da, Gospodaru” – reče on – “ali ja bez Tvoga blagoslova ne mogu (biti bogat).”¹

“I SPOMENI U KNJIZI MUSAA!
ON JE BIO ISKREN I BIO JE POSLANIK,
VJEROVJESNIK. MI SMO GA S DESNE
STRANE TURA ZOVNULI I SEBI GA
PRIBLIŽILI DA ČUJE RIJEČI NAŠE.
I DAROVALI MU, MILOŠĆU NAŠOM,
KAO VJEROVJESNIKA, BRATA
NJEGOVOG HARUNA.”²

Karrebnahu nedžijja znači: razgovarao je s njim. *Nedžijjun* se jednako kaže u jednini, dvojini i množini. *Halesu nedžijjen*³ znači: odvojiše se u stranu da se posavjetuju. Množina (od *nedžijjun*) je *endžijetun*. *Jetenadževne* znači: sašaptavaju se)⁴. *Telkafu* znači progutati.

“A jedan čovjek, vjernik, iz porodice faraonove koji je krio vjerovanje svoje...” do riječi: “koji u zlu pretjeruje i mnogo laže.”⁵

فَجَعَلَ يَحْيَىٰ فِي ثَوْبِهِ فَنَادَاهُ رَبُّهُ يَا أَيُّوبُ أَلَمْ أَكُنْ
أَغْنِيكَ عَمَّا تَرَىٰ قَالَ بَلَىٰ يَا رَبِّ وَلَكِنْ لَا غِنَىٰ
لِي عَنْ بَرَكَتِكَ .

بَاب (وَادْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا
وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ
الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا) كَلَّمَهُ (وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ
رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا)

يُقَالُ لِلْوَاحِدِ وَلِلثَّانِيَنِ وَالْجَمِيعِ نَجِيًّا وَيُقَالُ
(خَلَصُوا نَجِيًّا) اغْتَزَلُوا نَجِيًّا وَالْجَمِيعُ أَنْجِيَّةٌ
يَتَنَاجَوْنَ تَلْقَفُ تَلْقَمٌ .

(وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ)
(إِلَىٰ قَوْلِهِ) (مَنْ هُوَ مُضِرٌّ كَذَابٌ)

- 1 Prema predaji imam Ahmeda i Ibn-Hibbana, ovaj slučaj desio se Ejjubu, alejhis-selam, nakon što ga je Allah izliječio od bolesti.
- 2 U uvodu poglavlja o Musau, alejhis-selam. Buhari je naveo nekoliko ajeta sure Merjem (50-53), s tim što je ispred posljednjeg ajeta objasnio značenje riječi *nedžijjen* rekavši da to znači: razgovarao je s njim. Nakon citiranja tih ajeta, ponovo se vratio komentaranju riječi *nedžijjen*.
- 3 Sintagma *halesu nedžijjen* spomenuta je u vezi s Jusufovom braćom (Jusuf: 80), a Buhari ju je ovdje naveo kao dokaz da se riječ *nedžijjun* upotrebljava u množini u istom obliku kao i u jednini.
- 4 Glagol *jetenadževne* naveden je ovdje jer je i on od istog korijena, a osim toga nalazi se u ajetu koji se odnosi na jevreje. Taj ajet glasi: “Zar ne vidiš one kojima je zabranjeno da se sašaptavaju kako se vraćaju onome što im je zabranjeno i sašaptavaju se o grijehu i neprijateljstvu i neposlušnosti prema Poslaniku. A kad ti dolaze, pozdravljaju te onako kako te Allah nikad nije pozdravio, i među sobom govore: ‘Trebalo bi da nas Allah već jednom kazni za ono što govorimo! Dovoljan će im biti Džehennem! U njemu će gorjeti, a grozno je on prebivalište!’” (El-Mudžadele: 8)
- 5 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “A jedan čovjek, vjernik, iz porodice faraonove, koji je krio vjerovanje svoje, reče: ‘Zar da ubijete čovjeka zato što govori: Gospodar moj je Allah!, onoga koji vam je donio jasne dokaze od Gospodara vašeg? Ako je lažov, njegova laž će njemu nauditi, a ako govori istinu, onda će vas stići bar nešto od onoga čime vam prijeti, jer Allah neće ukazati na Pravi put onome koji u zlu pretjeruje i koji mnogo laže.’” (El-Mu’min: 128)

3392. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs rekavši da mu je prenio ‘Ukajl od Ibn-Šihaba, koji je čuo Urvu kako kaže, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Potom se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio Hatidži, a srce mu još lupaše, i ona ga odvede Vereki b. Nevfelu. Bio je to čovjek koji je (u predislamsko doba) primio kršćanstvo i čitao Evandjelje na arapskom jeziku.

– Šta je to što si vidio? – upita Vereka, te mu on saopći, a Vereka reče:

”To je *Namus* (melek Džibril), koga je Allah slao Musau. Ako doživim tvoje (vjerovjesničko) vrijeme, pomoći ću te koliko god mognem.”⁶

En-Namus je poznavalac tajne, koji njemu saopćava ono što krije od drugih.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“A DA LI JE DO TEBE DOPRLA VIJEST
O MUSAU, KADA JE VATRU UGLEDAO...
DO RIJEČI: “U BLAGOSLOVLJENOJ
DOLINI TUVA”⁷

Anestu: (vidio sam) vatru, možda ću vam nekakvu glavnu donijeti...

Ibn-Abbas je rekao: – *El-mukaddes* znači: blagoslovljen, *Tuva* je ime doline, *sireteha* znači: njeno stanje, *en-nuha*: bogobojaznost, *bimelkina*: svojom voljom, *heva*: nastradao je, *farigan*: (prazno) osim sjećanja na Musaa, *rid'en jusaddikuni*: pomoćnika da mi potvrđuje, a kaže se i pomagač ili asistent, *jebtušu* (a uči se i) *jebtišu*: ščepati, *je'temirune*; dogovaraju se,

٣٣٩٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي عُقَيْلٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ سَمِعْتُ عُرْوَةَ قَالَتْ قَالَتْ عَائِشَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا فَرَجَعَ النَّبِيُّ ﷺ إِلَى خَدِيجَةَ يَرْجُفُ فَوَادُهُ فَأَنْطَلَقْتُ بِهِ إِلَى وَرَقَةَ بْنِ نَوْفَلٍ وَكَانَ رَجُلًا تَنْصَرُ يَقْرَأُ الْإِنْجِيلَ بِالْعَرَبِيَّةِ فَقَالَ وَرَقَةُ مَاذَا تَرَى فَأَخْبَرَهُ فَقَالَ وَرَقَةُ هَذَا النَّامُوسُ الَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُوسَى وَإِنْ أَدْرَكَنِي يَوْمُكَ أَنْصُرَكَ نَصْرًا مُؤَزَّرًا النَّامُوسُ صَاحِبُ السِّرِّ الَّذِي يُطْلِعُهُ بِمَا يَسْتُرُهُ عَنْ غَيْرِهِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى إِذْ رَأَى نَارًا)
إِلَى قَوْلِهِ (بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى)

(أَنَسْتُ) أَبْصَرْتُ (نَارًا لَعَلِّي آتِيكُمْ مِنْهَا بِقَبَسٍ)
الْآيَةُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ الْمُقَدَّسُ الْمُبَارَكُ (طُوًى)
اسْمُ الْوَادِي (سِيرَتَهَا) حَالَتُهَا وَ (النَّهْيُ) التَّقْيُ
(بِمَلِكِنَا) بِأَمْرِنَا (هَوًى) شَقِي (فَارِغًا) إِلَّا مِنْ
ذِكْرِ مُوسَى (رِدْءًا) كَيْ يُصَدِّقَنِي وَيُقَالَ مُغِيثًا
أَوْ مُعِينًا يَبْطِشُ وَيَبْطِشُ (يَأْتَمِرُونَ) يَتَشَاوَرُونَ

6 Ovo je dio hadisa kojeg je Buhari naveo na početku svoga djela (Knjiga I, hadis br. 3), a ovdje je citiran samo dio tog hadisa koji se odnosi na Musaa, alejhis-selam.

7 Ajeti na koje je Buhari ovdje ukazao glase: “A da li je do tebe doprla vijest o Musau, kada je vatru ugledao, pa čeljadi svojoj rekao: ‘Ostanite vi tu, ja sam vatru vidio, možda ću vam nekakvu glavnu donijeti, ili ću pored vatre naći nekoga ko će mi put pokazati.’ A kad do nje dođe, neko ga zovnu: ‘O, Musa, Ja sam, uistinu, Gospodar tvoj! Izuj, zato, obuču, svoju, ti si, doista, u blagoslovljenoj dolini Tuva.’” (Taha: 9-12) Nakon što je ukazao na ove ajete, Buhari je objasnio glagol *anestu*, koji se nalazi u drugom, gore navedenom ajetu.

el-džezvetu: komad gruba (zapaljena) drveta na kome nema plamena, *senešuddu*: pomoći ćemo te; kad god ti bude nešto teško, uključit ćeš njega da ti pomogne. A neki drugi kažu: Kad god ne izgovori neko slovo, ili zamuca, ili zatrtosi, to je *ukdetun* (uzao na jeziku).

(On dalje kaže). – *Ezri* znači: moja leđa, *fejushitekum*: da vas On uništi, *el-musla*: ženski rod od *emsel*: najidealniji. Kaže (Fir'avnov narod); sa vašom (najdivnijom) vjerom (*bitarikatikumul-musla*) a kaže se: uzmi najidealniju i uzmi najidealnijeg. *Summe'tu saffa*: onda u red stanite, a kaže se: da li si danas došao u *saff*, što znači: *musallu* na kojoj se klanja. *Fe evdžese* znači: skrivao je strah, a iz riječi *hifetun* je otpalo slovo "vav" zbog kesre na slovu "ha". *Fi džuzu'in-nahli* znači: po stablima palmi, *hatbuke*: tvoje stanje, *misas* je infinitiv (od riječi) *mas-sehu misasen*, a znači: doticanje. *Lenensifennehu* znači: sigurno ćemo ga rasuti, *ed-dehan*: vrućina, *kussihi*: slijedi njegov trag, a nekad to znači i pripovijedanje (kao što je u ajetu: *Nahnu nekussu alejke*: Mi tebi kazujemo). *'An džunubin* znači: izdaleka, a istog značenja je i *'an dženabetin* i *'an idžtinabin*.¹

وَالْجَذْوَةُ قِطْعَةٌ غَلِيظَةٌ مِنَ الْخَشَبِ لَيْسَ فِيهَا
لَهَبٌ (سَنَشُدُّ) سَنُعِينُكَ كُلَّمَا عَزَزْتَ شَيْئًا
فَقَدْ جَعَلْتَ لَهُ عَضْدًا وَقَالَ غَيْرُهُ كُلَّمَا لَمْ يَنْطِقْ
بِحَرْفٍ أَوْ فِيهِ تَمْتَمَةٌ أَوْ فَاوَاةٌ فَهِيَ عَقْدَةٌ (أَزْرِي)
ظَهْرِي (فَيُسْحِتُكُمْ) فَيُهْلِكُكُمْ (الْمُثَلَّى) تَأْنِيثُ
الْأَمْثَلِ يَقُولُ بِدِينِكُمْ يُقَالُ خُذِ الْمُثَلَّى خُذِ الْأَمْثَلَ
(ثُمَّ انْتَوَا صَفًّا) يُقَالُ هَلْ أَتَيْتَ الصَّفَّ الْيَوْمَ
يَعْنِي الْمُصَلَّى الَّذِي يُصَلَّى فِيهِ (فَأَوْجَسَ) أَضْمَرَ
خَوْفًا فَذَهَبَتْ الْوَاوُ مِنْ (خِيفَةً) لِكَسْرَةِ الْحَاءِ
(فِي جُذُوعِ النَّخْلِ) عَلَى جُذُوعِ (خَطْبُكَ) بِأَلْكَ
(مِسَاسَ) مَصْدَرٌ مَأْسَهُ مِسَاسًا (لَنَنْسِفَنَّهُ)
لَنَذْرِينَهُ الضَّحَاءُ الْحَرُّ (قُصِيهِ) اتَّبِعِي أَثَرَهُ وَقَدْ
يَكُونُ أَنْ تَقْصَّ الْكَلَامَ (نَحْنُ نَقْصُ عَلَيْكَ)
(عَنْ جُنُبٍ) عَنْ بَعْدٍ وَعَنْ جَنَابَةٍ وَعَنْ اجْتِنَابٍ

¹ Navodeći komentare Ibn-Abbasa, a potom Mudžahida za spomenute kur'anske riječi, Buhari želi ukazati na određene događaje iz života Musaa, alejhis-selam, kao što je njegov odlazak u Medjen, zatim povratak u Egipat, događaji s faraonom, faraonova smrt u moru te Musaov odlazak na Tur i izraelsko obožavanje teleta. Sve navedene riječi uzete su uglavnom iz sure Taha i sure Kasas. Da bi se one bolje shvatile, ovdje ćemo navesti ajete u kojima se nalaze.

El-Muhaddesi Tuva: "Ja sam, uistinu, gospodar tvoj i izuj, zato, obuću svoju, ti si, doista, u blagoslovljenoj dolini Tuva." (Taha: 12)

Sireteha: "Uzmi je i ne boj se" – reče On – "Mi ćemo je vratiti u ono što je bila prije." (Taha: 21) *En-nuha*: "Jedite i napasajte stoku svoju! To su, zaista, dokazi za one koji pameti imaju." (Taha: 54) *Bimelkina*: "Nismo prekršili dato ti obećanje od volje svoje" – odgovoriše. "Bili smo natovareni teretima, nakitom narodnim, pa smo to bacili. A to isto uradio je i Samirija." (Taha: 87)

Heva: "Jedite ukusna jela kojima vas opskrbljujemo i ne budite u tome obijesni da vas ne bi snašla srdžba Moja; a koga snađe srdžba Moja, nastradao je." (Taha: 81)

Farigan: "I srce Musaove majke ostade prazno, umalo ga ne prokaza, da Mi srce njeno nismo učvrstili i vjernicom je učinili." (El-Kasas: 10)

Rid'en jusaddikuni: "A moj brat Harun je rječitiji od mene, pa pošalji sa mnom i njega, kao mog pomoćnika, da potvrđuje riječi moje, jer se bojim da me ne nazovu lašcem." (El-Kasas: 34)

Jehtišu: "I kad htjede da ščepa zajedničkog im neprijatelja, reče mu onaj: 'O, Musa, zar ćeš da ubiješ i mene kao što si jučer ubio čovjeka? Ti hoćeš da na Zemlji silu provodiš, a ne želiš da miriš.'" (El-Kasar: 19)

Je'temirune: "I jedan čovjek s kraja grada dotrča: 'O, Musa' – reče – 'glavešine se dogovaraju da te ubiju;

Mudžahid je rekao: “*Ala kaderin* znači: rok, *la tenija*: ne malaksajte, *jebesen*: suh, *min zinetil-kavmi*: nakitom narodnim, ukrasom kojeg su pozajmili od Faraonove porodice. *Fekezeftuha* znači: bacio sam je, *elka*: učinio je, *fe nesije*: zaboravio je (Musa). Oni (Samirija i oni što su s njim) govore da je (Musa, alejhis-selam) pogriješio (u traženju) Gospodara (otišavši na Tur). *En la jerdži‘u ilejhim kavlen*: da im ono ni riječi ne odgovara, tj. tele.

وَاحِدٌ قَالَ مُجَاهِدٌ (عَلَى قَدَرٍ) مَوْعِدٌ (لَا تَنِيَا)
لَا تَضْعُفَا (يَبَسَا) يَابَسَا (مِنْ زِينَةِ الْقَوْمِ) الْحُلِيِّ
الَّذِي اسْتَعَارُوا مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ فَقَذَفْتُهَا أَلْقَيْتُهَا
(أَلْقَى) صَنَعَ (فَنَسِيَ) مُوسَى هُمْ يَقُولُونَهُ أَخْطَأَ
الرَّبَّ أَنْ لَا يَرْجِعَ إِلَيْهِمْ قَوْلًا فِي الْعَجَلِ .

zato bježi, ja sam ti zbilja iskren savjetnik.” (El-Kasas: 20)

El-džezvetu: “I kada Musa ispuni ugovoreni rok i krenu sa čeljadi svojom, on ugleda vatru na jednoj strani brda. ‘Pričekajte’ – reče čeljadi svojoj – ‘vidio sam vatru, možda ću vam do nje kakvu vijest donijeti, ili zapaljenu glavnju, da se ogrijete.’” (El-Kasas: 29)

Senešuddu: “Pomoći ćemo te bratom tvojim” – reče On – “i obojici ćemo vlast dati, pa vam se oni neće usuditi prići; s Našim znamenjima vas dvojica i oni koji vas budu slijedili postat će pobjednici.” (El-Kasas: 35)

Ukdeten: “Odriješi uzao s jezika moga da bi razumjeli govor moj.” (Taha: 27-28)

Ezri: “Snaži me njime i učini drugom u zadatku mome.” (Taha: 31-32)

Fejushitekum: “Teško vama” – reče im Musa – “ne iznosite laži o Allahu, pa da vas On kaznom uništi; a sigurno neće uspjeti onaj koji laži iznosi.” (Taha: 61)

El-musla: “Ova dvojica su čarobnjaci” – rekoše jedni drugim – “hoće da vas vradžbinama svojim iz zemlje vaše izvedu i da unište vašu vjeru prelijepu.” (Taha: 63)

Summe‘tu saffen: “Zato lukavstvo svoje pametno pripremite, a onda u red stanite. Ko danas pobijedi, sigurno će postići šta želi!” (Taha: 64)

Fe evdžeset nefsihi hifeten: “I (Musa) u sebi osjeti zebnju.” (Taha: 67)

Fi džuzu‘in n-nahli: “Vi ste mu povjerovali” – viknu Faraon – “prije nego što sam vam ja dopustio! On je učitelj vaš, on vas je vradžbini naučio i ja ću vam, zacijelo, unakrst ruke i noge vaše odsjeći i po stablima palmi vas razapeti, i sigurno ćete saznati ko je od nas u mučenju strašniji i istrajniji!” (Taha: 71) *Hatbuke*: “A šta si to htio biti, o Samirija” – upita Musa. (Taha: 95)

Misase i lenensifennehu: “E onda se gubi!” – reče Musa – “čitavog svog života ćeš govoriti: ‘Neka me niko ne dotiče!’ A čeka te još i određeni čas koji te neće mimoći. Pogledaj samo ovoga tvog ‘boga’ kojem si se klanjao; Mi ćemo ga sigurno spaliti i po moru mu prah rasuti.” (Taha: 97)

Ed-dahau (tedha): “U njemu nećeš ni ožednjati ni žegu osjetiti.” (Taha: 19)

Kussihi i an džunubin: “I ona reče sestri njegovoj: ‘Idi za njima!’ I ona ga ugleda izdaleka, a oni nisu bili ništa primijetili.” (El-Kasas: 11)

Nahnu nekussu alejke: “Objavljujući ti ovaj Kur’an, Mi tebi o najljepšim događajima kazujemo iako prije njega nisi doista znao.” (Jusuf: 3)

Ala kaderin: “Kada je sestra tvoja otišla, i rekla: ‘Hoćete li da vam ja pokažem onu koja će se o njemu brinuti?’ Mi smo te majci tvojoj vratili da se raduje i da više ne tuguje. A ti si ubio jednog čovjeka, pa smo te Mi brige oslobodili iz raznih nevolja te spasili. I ti si ostao godinama među stanovnicima Medjena, zatim si, o Musa, u pravo vrijeme došao.” (Taha: 40)

La tenija: “Idite ti i brat tvoj, sa dokazima mojim, i neka sam vam Ja uvijek na pameti.” (Taha: 42)

Jebesen: “I Mi objavismo Musau: Noću izvedi robove Moje i s njima suhim putem kroz more prodi, ne strahujući da će te oni stići i da ćeš se utopiti.” (Taha: 77)

Min zinetil-kavmi, fekzefnaha i elka: “Nismo prekršili dato ti obećanje od volje svoje” – odgovoriše – “bili smo natovarni teretima, nakitom narodnim, pa smo to bacili. A to isto uradio je i Samirija.” (Taha: 87)

Fe nesije: “Pa im izlio tele koje je davalo glas kao da muče, i oni su onda rekli: Ovo je vaš bog i Musaov bog; on ga je zaboravio!” (Taha: 88)

En la jerdžia ilejhim kavlen: “Zar oni nisu vidjeli da im ono ni riječi ne odgovara i da on od njih ne može nikakvu nevolju otkloniti, niti im ikakvu korist pribaviti.” (Taha: 89)

3393. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, njemu Hemmam, a ovom Katade prenoseći od Enesa b. Malika, a on od Malika b. Sa'sa, da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o noći u kojoj je išao na Miradž rekao:

“Kad je došao na peto nebo, kad – Harun.”

– Ovo je Harun – reče on – nazovi mu selam.

– Ja sam mu nazvao selam, a on mi odvratio i potom rekao:

“Dobro došao, dobri brate i dobri vjerovjesniče.”¹

Sabit i Abbad b. Ebu-Ali slažu se (s Katadom, prenoseći ovaj hadis) od Enesa, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, (da je Harun spomenut na sedmom nebu).

“A JEDAN ČOVJEK, VJERNIK, IZ PORODICE FARAONOVE KOJI JE KRIO VJEROVANJE SVOJE...” DO RIJEČI: “KOJI U ZLU PRETJERUJE I MNOGO LAŽE.”²

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“A DA LI JE DO TEBE DOPRLA VIJEST O MUSAU” I RIJEČIMA: “A ALLAH JE SIGURNO S MUSAOM RAZGOVARAO”³

3394. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam b. Jusuf, a ovom Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Seida b. Musejjeba, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U noći u kojoj sam išao na Miradž vidio sam Musaa. On je suhonjav čovjek, opuštene (ravne)

٣٣٩٣. حَدَّثَنَا هُذْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِهِ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الْخَامِسَةَ فَإِذَا هَارُونُ قَالَ هَذَا هَارُونُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ ثُمَّ قَالَ مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ تَابَعَهُ ثَابِتٌ وَعَبَّادُ ابْنُ أَبِي عَلِيٍّ عَنْ أَنَسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

بَاب (وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ) إِلَى قَوْلِهِ (مُسْرِفٌ كَذَابٌ)

بَاب قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى) (وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا)

٣٣٩٤. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِي بِي رَأَيْتُ مُوسَى وَإِذَا هُوَ رَجُلٌ ضَرْبُ رَجُلٍ كَأَنَّهُ

¹ Ovo je dio hadisa o Miradžu koji je Buhari naveo na više mjesta. Ovdje je spomenut dio koji se odnosi na Haruna, alejhis-selam, a u ajetima na koje je u uvodu poglavlja ukazano spominje se i Musa i Harun, alejhimas-selam.

² Naslov ovog poglavlja postoji u nekim verzijama *Sahiha*, a u nekim ga nema. Prijevod ovog ajeta je prethodio samo na nekoliko poglavlja prije ovoga.

³ Spomenuti ajet glasi: “I poslanicima o kojima smo ti prije kazivali i poslanicima o kojima ti nismo kazivali; a Allah je sigurno s Musaom razgovarao.” (En-Nisa: 164)

kose, kao da je od ljudi iz (plemena) Šenue. Vidio sam i Isaa. On je čovjek srednjeg rasta, bijele puti, kao da je tek izišao iz hamama. A ja sam od Ibrahimovih potomaka najsljedniji (Ibrahimu). Zatim su mi donesene dvije posude. U jednoj je bilo mlijeko, a u drugoj vino.

– Pij iz koje god hoćeš od njih dvije rekao je on. Ja sam uzeo mlijeko i popio ga te mi je rečeno: – Uzeo si pravi put, a da si uzeo vino, stradali bi tvoji sljedbenici.”⁴

3395. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be prenoseći od Katade, koji je rekao da je čuo Ebul-Alija (kako kaže): “Pričao nam je amidžić vašeg Vjerovjesnika, znači Ibn-Abbas, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “Nijedan čovjek ne treba reći da je bolji od Junusa b. Mettaa” – i on ga pripisa ocu.

3396. A SPOMENUO JE Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svoje noćno putovanje i rekao: “Musa je smeđ, visok, kao da je od ljudi iz (plemena) Šenue.” I rekao je: “Isa je kovrdžav i srednjeg je rasta.” Spomenuo je još i Malika, čuvara Džehennema, i spomenuo je Dedžala.⁵

مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ وَرَأَيْتُ عِيسَى فَإِذَا هُوَ رَجُلٌ رُبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيَّاسٍ وَأَنَا أَشْبَهُ وَلَدِ إِبْرَاهِيمَ بِهِ ثُمَّ أُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ فِي أَحَدِهِمَا لَبَنٌ وَفِي الْآخَرِ خَمْرٌ فَقَالَ اشْرَبْ أَتَيْتُهُمَا شِئْتِ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ أَخَذْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ .

٣٣٩٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْعَالِيَةِ حَدَّثَنَا ابْنُ عَمٍّ نَبِيِّكُمْ يَعْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ ابْنِ مَتَّى وَنَسَبُهُ إِلَى أَبِيهِ .

٣٣٩٦. وَذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِي بِهِ فَقَالَ مُوسَى أَدَمُ طَوَالٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ وَقَالَ عِيسَى جَعْدٌ مَرْبُوعٌ وَذَكَرَ مَالِكًا خَازِنَ النَّارِ وَذَكَرَ الدَّجَالَ .

4 Za simbol pravog puta izabrano je mlijeko, jer je ono lijepo, čisto, lahko i korisno, a što se tiče alkohola, on je majka svih zala i uzročnik raznih nedaća, koje ponekad završavaju i smrću.

5 Kermani kaže da je Junus, alejhis-selam, Zen-Nun i da ga je Allah, dželle šanuhu, poslao stanovnicima Mosula. Neki kažu da je on postao poslanik tek pošto je izišao iz ribe. Za ovaj hadis se kaže: “Ti strpljivo čekaj presudu Gospodara svoga i ne budi kao Zen-Nun koji je u ogorčenju zavapio. I da ga nije stigla Allahova milost, na pusto mjesto bi izbačen bio i prijekor bi zaslužio, ali Gospodar njegov ga je odbranio i učinio ga jednim od onih koji su dobri.” (El-Kalem: 48-50)

3397. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Ejjub Sahtijani prenoseći do Ibn-Seida b. Džubejra, on od svoga oca, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kad je došao u Medinu, zatekao da (Jevreji) poste jedan dan, tj. Ašuru. Oni su rekli:

– Ovo je veliki dan, ovo je dan u kojem je Allah spasio Musaa i potopio faraonovu porodicu, pa je Musa postio iz zahvalnosti prema Allahu.

– Ja sam Musau preči od njih – rekao je (Resulullah, alejhis-selam) i potom postio taj dan i preporučio da se posti.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“Mi odredismo da čas susreta sa Musaom bude kad se napuni trideset noći, i dopunismo ih još sa deset, pa se vrijeme koje je odredio Gospodar njegov ispuni za četrdeset noći. A Musa je bio rekao bratu svome Harunu: ‘Zastupaj me u narodu mome, i red pravi i ne slijedi puteve onih koji su smutljivci!’ I kad Nam Musa dođe u određeno vrijeme, i kada mu Gospodar njegov prigovori, on reče: ‘Gospodaru moj, ukaži mi se da Te vidim!’ – “Ne možeš Me vidjeti” – reče, do riječi: ‘ja sam vjernik pravi!’”¹

Kaže se *dekkehu* što znači: zatresao ga. *Fe dukketa*² (po kijasu je) *fe dukikne*, ali je (riječ) brda upotrijebljena kao da je jednina, kao što je u riječima Uzvišenog Allaha: “Nebesa i zemlja su bili jedna cjelina.”

٣٣٩٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ السَّخْتِيَانِيُّ عَنْ ابْنِ سَعِيدٍ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ وَجَدَهُمْ يَصُومُونَ يَوْمًا يَعْنِي عَاشُورَاءَ فَقَالُوا هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ وَهُوَ يَوْمٌ نَجَّى اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَأَغْرَقَ آلَ فِرْعَوْنَ فَصَامَ مُوسَى شُكْرًا لِلَّهِ فَقَالَ أَنَا أَوْلَى بِمُوسَى مِنْهُمْ فَصَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْمٍ مِيقَاتٍ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرَاكَ إِلَى قَوْلِهِ (وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ)

يُقَالُ دَكَّهُ زَلَزَلَهُ (فَدَكَّتَا) فَدَكَّكَ جَعَلَ الْجِبَالَ كَالْوَاحِدَةِ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ (أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا) وَلَمْ يَقُلْ كُنَّ رَتْقًا مُلْتَصِقَتَيْنِ (أَشْرَبُوا) ثَوْبٌ مُشَرَّبٌ مَضْبُوعٌ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ انْبَجَسَتْ انْفَجَرَتْ (وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ) رَفَعْنَا .

¹ Ovdje je Buhari naveo 142. i dio 143. ajeta iz sure El-A'raf, a drugi dio ovog ajeta glasi: “Ali pogledaj u ono brdo, pa ako ono ostane na svom mjestu, vidjet ćeš Me.” I kad se Gospodar njegov onom brdu otkri, On ga sa zemljom sravni, a Musa se onesviješćen strovali. Čim se osvijesti, reče: “Hvaljen neka si! Kajem Ti se, ja sam vjernik pravi!”

² Riječ *dekken* nalazi se u prethodnom ajetu, a *fe dukketa* u ajetu: “Pa se Zemlja i brda dignu i od jednog udara zdrobe.” (El-Hakah: 14)

Ovaj glagol je ovdje naveden jer je od istog korijena kao i riječ *dekken*.

Rečeno je: *kaneta*, a nije rečeno: *kunne*. *Retkan* znači: spojene.³

Ušribu (znači: bili su napijeni), *sevbun mušrebun* znači: ofarbana (odjeća).⁴ Ibn-Abbas je rekao: “*Inbedžeset*: provrelo.⁵ *Ve iz netaknel džebele*: podigli.”⁶

3398. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Amra b. Jahjaa, ovaj od svog oca, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ljudi će na Sudnjem danu biti onesviješćeni. Ja ću biti prvi koji će se osvijestiti i ugledati Musaa kako se drži za podnožje Arša. Neću znati da li se osvijestio prije mene ili je to nagrada za ono što je bio onesviješćen na Turu.”

3399. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed Džu'fi, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Hemmama, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Da nije bilo Izraelićana, meso se ne bi kvarilo, a da nije bilo Havve, žena nikada ne bi prevarila svoga muža.”

Tufan (poplava) je od bujice, a i za mnogobrojno umiranje se kaže *tufan*. *El-kummel* su krpelji koji

٣٣٩٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ النَّاسُ يَصْعُقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا أَنَا بِمُوسَى أَخَذَ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَفَاقَ قَبْلِي أَمْ جُوزِي بِصَعْقَةِ الطُّورِ .

٣٣٩٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجُعْفِيُّ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْلَا بَنُو إِسْرَائِيلَ لَمْ يَخْنَزِ اللَّحْمُ وَلَوْلَا حَوَاءُ لَمْ تَخْنُ أَنْثَى زَوْجَهَا الدَّهْرَ طُوفَانٍ مِنَ السَّيْلِ يُقَالُ لِلْمَوْتِ الْكَثِيرِ طُوفَانٌ الْقَمَلُ الْحُمَانُ يُشَبَّهُ صِغَارَ الْحَلَمِ (حَقِيقٌ) حَقٌّ (سُقِطَ) كُلُّ مَنْ نَدِمَ فَقَدْ سُقِطَ فِي يَدِهِ .

3 *Ennes-semavati vel-erda kaneta retkan* nalazi se u ajetu: “Zar ne znaju nevjernici da su nebesa i zemlja bili jedna cjelina, pa smo ih Mi raskomadali, i da Mi od vode sve živo stvaramo? I zar neće vjerovati?” (El-Enbija: 30)

4 Glagol *ušribu* nalazi se u ajetu: “I kada smo od vas vaš zavjet primili, i brdo iznad vas podigli: ‘Ozbiljno prihvatite ono što vam dajemo i budite poslušni!’ Oni su odgovorili: ‘Čujemo, ali poslušati nećemo!’ Srca njihova su zbog nevjerovanja njihova još bila nadojena teletom. Reci: ‘Ružno je to na što vas vjerovanje veše navodi, ako ste uopće vjernici.’” (El-Bekare: 93)

5 *Fen-bedžeset* nalazi se u ajetu: – Udari štapom svojim po stijeni! – i iz nje je dvanaest vrela provrelo, svaki rod je znao vrelo iz kog će piti. I Mi smo im od oblaka hlad pravili i manu i prepelice im davali: “Jedite lijepe stvari kojima vas opskrbljujemo!” Oni nisu Nama nepravdu učinili, sami su prema sebi nepravedni bili. (El-A'raf: 160)

6 Glagol *netakna* uzet je iz ajeta: “A kada smo iznad njih brdo podigli – činilo im se kao oblak, i oni su bili uvjereni da će na njih pasti. Prihvatite, odlučno ono što smo vam dali, i neka vam je na umu ono što je u njemu – da biste bili pobožni!” (El-A'raf: 171)

su slični malim bradavicama.¹ *Hakikun* – istina. *Sukita* (gorko se kajati).² Za svakog ko se kaje kaže se: *sukita fi jedihi*.³

GOVOR HIDRA S MUSAOM, ALEJHIMAS-SELAM

3400. PRIČAO NAM JE Amr b. Muhammed, njemu Ja'kub b. Ibrahim, rekavši da mu je saopćio njegov otac prenoseći od Saliha, on od Ibn-Šihaba, kojem je saopćio Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, da su on i Hurr b. Kajs Fezari raspravljali o Musaovom drugu, za kojeg je Ibn-Abbas tvrdio da je Hidr. U to vrijeme pored njih naiđe Ubejj b. Ka'b te ga Ibn-Abbas pozva i reče:

– Ja i ovaj moj drug raspravljamo o Musaovom drugu, za kojeg je Musa tražio načina da se s njim sastane. Da li si ti čuo nešto o njemu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?

– Da – rekao je on – čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Dok je Musa bio kod nekih od izraelskih prvaka, došao mu je jedan čovjek i upitao: ‘Znaš li ikoga učenijeg od tebe?’”

“Ne” – odgovorio je on.

Tada je Allah objavio Musau: “Da, ima naš rob Hidr.”

Potom je Musa tražio put k njemu, pa mu je riba učinjena znakom i reklo mu se: “Kada izgubiš ribu, vrati se natrag, pa ćeš ga sigurno sresti!” On je promatrao po moru (trag) spomenute ribe. Kasnije je Musau njegov sluga rekao:

“Sjećaš li se kada se sklonismo uz onu stijenu? Ja sam zaboravio tu ribu, a šejtan mi smetnu s uma

بَابُ حَدِيثِ الْخَضِرِ مَعَ مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

٣٤٠٠. حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ صَالِحِ بْنِ شِهَابٍ أَنَّ عُيَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَهُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّهُ تَمَارَى هُوَ وَالْحُرُّ بْنُ قَيْسٍ الْفَزَارِيُّ فِي صَاحِبِ مُوسَى قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ هُوَ خَضِرٌ فَمَرَّ بِهِمَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ فَدَعَاهُ ابْنُ عَبَّاسٍ فَقَالَ إِنِّي تَمَارَيْتُ أَنَا وَصَاحِبِي هَذَا فِي صَاحِبِ مُوسَى الَّذِي سَأَلَ السَّبِيلَ إِلَى لُقْيِهِ هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ شَأْنَهُ قَالَ نَعَمْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَمَا مُوسَى فِي مَلَأٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ جَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ هَلْ تَعْلَمُ أَحَدًا أَعْلَمَ مِنْكَ قَالَ لَا فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى مُوسَى بَلَى عَبْدُنَا خَضِرٌ فَسَأَلَ مُوسَى السَّبِيلَ إِلَيْهِ فَجُعِلَ لَهُ الْحُوتُ آيَةً وَقِيلَ لَهُ إِذَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَارْجِعْ فَإِنَّكَ سَتَلْقَاهُ فَكَانَ يَتَّبِعُ أَثَرَ الْحُوتِ فِي الْبَحْرِ فَقَالَ لِمُوسَى فَتَاهُ (أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ

1 Riječ *tufan* i *el-kummel* nalaze se u ajetu: “Zato smo na njih slali i poplavu, i skakavce, i krpelje, i žabe i krv – sve jasna znamenja, ali su se oni oholili, narod zlikovački su bili.” (El-A'raf: 133)

2 Riječ *hakikun* nalazi se u ajetu: “Dužnost mi je da o Allahu samo istinu kažem. Donio sam vam jasan dokaz od Gospodara vašeg, zato pusti da idu sa mnom sinovi Israilovi!” (El-A'raf: 105)

3 *Sukita* nalazi se u ajetu: “I pošto se poslije gorko pokajaše i uviđaše da su zabludjeni, oni rekoše: ‘Ako se Gospodar naš na nas sažali i ako nam ne oprost, doista ćemo biti izgubljeni!’” (El-A'raf: 149)

da se na to podsjetim.”

“To je baš ono što tražimo” – rekao je Musa.

Tada su se, promatrajući, vratili svojim tragom i našli Hidra. To je slučaj (Musaa s Hidrom) što ga je Allah iznio u svojoj Knjizi.⁴

3401. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Amr b. Dinar rekavši da ga je obavijestio Seid b. Džubejr i kazao: – Rekao sam Ibn-Abbasu da Nevf Bikali smatra da Musa, drug Hidra, nije Musa (Ibn-Imran) Izraelićanin, nego je to sasvim drugi Musa, a on reče:

“Slagao je neprijatelj Božiji. Nama je pričao Ubejj b. Ka'b od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je Musa, držeći govor Izraelićanima, bio upitan: ‘Koji je čovjek najznaniji?’

‘Ja’ – odgovorio je on.

Potom ga je Allah ukorio što nije to znanje prepustio Njemu te mu rekao:

‘Naprotiv, ima jedan Moj rob na sastavu dvaju mora, on je znaniji od tebe.’

‘Gospodaru’ – reče (Musa) – ‘a ko će me (odvesti) njemu?’

A možda je Sufjan prenio: ‘Gospodaru, kako da se s njim (susretnem)?’

‘Uzet ćeš ribu’ – reče On – ‘i stavit ćeš je u torbu, pa gdje je budeš izgubio, tu je on’ – a moguće da je rekao: ‘Tamo je on.’

On uze ribu i stavi je u torbu, a zatim krenuše on i njegovo momče Juša b. Nun, i kada su došli do jedne stijene, naslonili su na nju svoje glave i Musa je zaspao, a riba se uzvrtjela i izašla, pala u more i nastavila svoj put po moru i otišla. Allah je zaustavio ribi tok vode, pa je ona postala poput luka – i on je pokazao ovako, nešto slično luku. Oni su nastavili da putuju preostali dio noći i taj dan, a kada je sutradan svanulo, (Musa) reče svome

إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أذْكُرَهُ) فَقَالَ مُوسَى
(ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَأَرْتَدَّا عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا)
فَوَجَدَا خَضِرًا فَكَانَ مِنْ شَأْنِهَا الَّذِي
قَصَّ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ .

٣٤٠١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ
جُبَيْرٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ إِنَّ نَوْفًا الْبِكَالِيَّ يَزْعُمُ
أَنَّ مُوسَى صَاحِبَ الْخَضِرِ لَيْسَ هُوَ مُوسَى بَنِي
إِسْرَائِيلَ إِنَّمَا هُوَ مُوسَى آخَرُ فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ
حَدَّثَنَا أَبِي بْنُ كَعْبٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ مُوسَى قَامَ
خَطِيبًا فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَسُئِلَ أَيُّ النَّاسِ أَعْلَمُ
فَقَالَ أَنَا فَعَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِذْ لَمْ يَرُدَّ الْعِلْمَ إِلَيْهِ فَقَالَ
لَهُ بَلَى لِي عَبْدٌ بِمَجْمَعِ الْبَحْرَيْنِ هُوَ أَعْلَمُ مِنْكَ
قَالَ أَيُّ رَبٍّ وَمَنْ لِي بِهِ وَرُبَّمَا قَالَ سُفْيَانُ أَيُّ رَبٍّ
وَكَيْفَ لِي بِهِ قَالَ تَأْخُذُ حُوتًا فَتَجْعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ
حَيْثُمَا فَقَدْتَ الْحُوتَ فَهُوَ ثَمَّ وَرُبَّمَا قَالَ فَهُوَ ثَمَّ
وَأَخَذَ حُوتًا فَجَعَلُهُ فِي مِكْتَلٍ ثُمَّ انْطَلَقَ هُوَ وَفَتَاهُ
يُوشَعَ بْنُ نُونٍ حَتَّى إِذَا أَتَيَا الصَّخْرَةَ وَضَعَا
رُءُوسَهُمَا فَرَقَدَ مُوسَى وَاضْطَرَبَ الْحُوتُ فَخَرَجَ
فَسَقَطَ فِي الْبَحْرِ (فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا)
فَأَمْسَكَ اللَّهُ عَنِ الْحُوتِ جَرِيَةَ الْمَاءِ فَصَارَ مِثْلُ
الطَّاقِ فَقَالَ هَكَذَا مِثْلُ الطَّاقِ فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ

⁴ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u *Knjizi o nauci* (Knjiga I, hadis br. 74).

momčetu: ‘Daj nam naš doručak! Zbilja nas je od ovog našeg putovanja spopao umor.’

Musa nije osjetio umor dok nije prešao područje koje mu je Allah naredio. Tada mu momče reče: ‘Sjećaš li se kada smo se sklonili pod onu stijenu? Ja sam zaboravio tu ribu, sam šejtan mi smetnu s uma da se na to podsjetim. Ona je skliznula u more, baš čudnovato!’

Tako je riba imala putovanje, a njih dvojica čuđenje.

‘To je ono za čim tragamo’ – reče mu Musa.

Potom su se njih dvojica vratili promatrajući svoje tragove, to jest, vratili su se slijedeći svoje tragove. Kad su došli do one stijene, ugledali su čovjeka pokrivena odjećom. Musa nazva selam, a on mu odvrati i reče:

‘Odakle u tvojoj zemlji selam?’

‘Ja sam Musa’ – reče on.

‘Musa Izraelićanin?’ – upita (Hidr), a on odgovori:

‘Da, došao sam ti da me podučiš uputi (znanju) kojom si ti poučen.’

‘O, Musa’ – reče on – ‘ja imam jednu vrstu božanskog znanja kojem me je Allah podučio, i koje ti ne poznaješ, a i ti imaš jednu vrstu božanskog znanja kojem te je Allah podučio, a koje meni nije poznato.’

‘Mogu li da te pratim?’ – upita (Musa).

‘Ti sigurno nećeš moći sa mnom izdržati’, reče on,

‘a i kako bi izdržao ono o čemu ništa ne znaš...’

– do riječi Uzvišenog: ‘...vrlo krupno.’¹

Zatim su oni nastavili putovanje i išli morskom obalom. Pored njih naiđe jedna lađa i oni su (s lađarima) razgovarali da i njih povezu. Ovi su Hidra prepoznali pa su ih besplatno povezli. Pošto

بَقِيَّةَ لَيْلَتِهِمَا وَيَوْمَهُمَا حَتَّى إِذَا كَانَ مِنَ الْغَدِ (قَالَ
لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا) وَلَمْ
يَجِدْ مُوسَى النَّصَبَ حَتَّى جَاوَزَ حَيْثُ أَمَرَهُ اللَّهُ قَالَ
لَهُ فَتَاهُ (أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ
سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا) فَكَانَ لِلْحُوتِ سَرَبًا وَهُمَا
عَجَبًا قَالَ لَهُ مُوسَى (ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِي فَارْتَدَّا
عَلَى آثَارِهِمَا قَصَصًا) رَجَعَا يَقْضِيَانِ آثَارَهُمَا حَتَّى
انْتَهَيَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِذَا رَجُلٌ مُسَجًى بِثَوْبٍ فَسَلَّمَ
مُوسَى فَرَدَّ عَلَيْهِ فَقَالَ وَأَنْتَ بِأَرْضِكَ السَّلَامُ قَالَ
أَنَا مُوسَى قَالَ مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ قَالَ نَعَمْ أَتَيْتَكَ
لَتُعَلِّمَنِي (مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا) قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي
عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَنِيهِ اللَّهُ لَا تَعْلَمُهُ وَأَنْتَ
عَلَى عِلْمٍ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ عَلَّمَكَهُ اللَّهُ لَا أَعْلَمُهُ قَالَ
هَلْ أَتَّبِعُكَ (قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا
وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا) إِلَى قَوْلِهِ
(إِمْرًا) فَانْطَلَقَا يَمْشِيَانِ عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ فَمَرَّتْ
بِهِمَا سَفِينَةٌ كَلَّمُوهُمْ أَنْ يَحْمِلُوهُمْ فَعَرَفُوا الْحَضَرَ
فَحَمَلُوهُ بِغَيْرِ نَوْلٍ فَلَمَّا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ جَاءَ
عُصْفُورٌ فَوَقَعَ عَلَى حَرْفِ السَّفِينَةِ فَنَقَرَ فِي الْبَحْرِ

¹ U ovom hadisu je opisan susret Musaa, alejhis-selam, s Hidrom, o čemu se govori u suri El-Kehf. Neki ajeti su u cijelosti navedeni, a na neke je samo ukazano, kao što je ovdje ukazano na sljedeće ajete:

“Vidjet ćeš da ću strpljiv biti, ako Bog da” – reče Musa – “i da ti se neću ni u čemu protiviti.” “Ako ćeš me već pratiti” – reče onaj – “onda me ni o čemu ne pitaj dok ti ja o tome prvi ne kažem!” I njih dvojica krenuše. I kad se u lađu ukrcase, onaj je probuši. “Zar je probuši da potopiš one koji na njoj plove?”

Učinio si, doista, nešto vrlo krupno!” (El-Kehf: 69-71)

se njih dvojica ukrcaše na lađu, dođe jedan vrabac, i stade na ivicu lađe i kljunom popi jednu ili dvije kapi mora.

– O, Musa – reče mu Hidir – moje i tvoje znanje u odnosu na Allahovo znanje je tako malehno kao što je malo ono (što je uradio) ovaj vrabac svojim kljunom u odnosu na cijelo more.

I on iznenada uze sjekiru i odvali jednu dasku. Dok se Musa čudio, on je već bio odvalio jednu dasku. Musa mu reče:

– Šta si to uradio? Ljudi su nas besplatno povezli, a ti dođe do njihove lađe i probuši je da potopiš njezine putnike! Doista si učinio nešto vrlo krupno!

– Ne rekoh li ja – reče onaj – da ti, doista, nećeš moći izdržati sa mnom?

– Ne karaj me što sam zaboravio – reče – i ne čini mi poteškoću u ovom poslu mome!

To je bio prvi Musaov zaborav.

Kad su napustili more, naišli su na dječaka koji se igrao s djecom.

Hidr ga zgrabi za glavu i svojom rukom je otkide, ovako – i Sufjan pokaza krajevima svojih prstiju kao da nešto kida.

Musa mu reče: – Što ubi dijete bezgrješno, koje nije nikoga ubilo? Učinio si, zaista, nešto vrlo ružno!

– Ne rekoh li ja tebi – reče onaj – da ti doista nećeš moći izdržati sa mnom?

– Ako te i poslije ovoga za bilo šta upitam – reče

– onda se nemoj sa mnom družiti. Eto sam ti se opravdao.

I njih dvojica krenuše. Kad dođoše do jednog grada, zamoliše stanovnike njegove da ih nahrane, ali oni odbiše da ih ugoste. U gradu njih dvojica naiđoše na jedan zid, koji samo što se nije srušio, (to jest) nagnut ovako. Sufjan napravi rukom i pokaza kao da briše nešto iznad. Nisam čuo Sufjana da spominje pridjev nagnut osim jednom.

– Došli smo tim ljudima – rekao je on – a oni nas nisu nahranili, niti su nas ugostili, i ti si se zaputio prema njihovom zidu (da ga popraviš), a mogao si

نَقْرَةً أَوْ نَقَرَتَيْنِ قَالَ لَهُ الْخَضِرُ يَا مُوسَى مَا نَقَصَ
عِلْمِي وَعِلْمُكَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ إِلَّا مِثْلَ مَا نَقَصَ هَذَا
الْعُصْفُورُ بِمِنْقَارِهِ مِنَ الْبَحْرِ إِذْ أَخَذَ الْفَأْسَ فَتَرَعَ
لَوْحًا قَالَ فَلَمْ يَفْجَأْ مُوسَى إِلَّا وَقَدْ قَلَعَ لَوْحًا
بِالْقُدُومِ فَقَالَ لَهُ مُوسَى مَا صَنَعْتَ قَوْمٌ حَمَلُونَا
بِغَيْرِ نَوَلٍ عَمَدْتَ إِلَى سَفِينَتِهِمْ فَخَرَقْتَهَا (لِتُغْرِقَ
أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ
تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ
وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا) فَكَانَتْ الْأُولَى مِنْ
مُوسَى نِسْيَانًا فَلَمَّا خَرَجَا مِنَ الْبَحْرِ مَرُّوا بِغُلَامٍ
يَلْعَبُ مَعَ الصَّبْيَانِ فَأَخَذَ الْخَضِرُ بِرَأْسِهِ فَقَلَعَهُ
بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَوْمَأَ سُفْيَانُ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِهِ كَأَنَّهُ
يَقْطِفُ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ مُوسَى (أَقْتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً
بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ
إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ
شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي
عُذْرًا فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا
أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا
يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ (مَائِلًا أَوْ مَائًا بِيَدِهِ هَكَذَا وَأَشَارَ
سُفْيَانُ كَأَنَّهُ يَمْسَحُ شَيْئًا إِلَى فَوْقِ فَلَمْ أَسْمَعْ
سُفْيَانَ يَذْكُرُ مَائِلًا إِلَّا مَرَّةً قَالَ قَوْمٌ أَتَيْنَاهُمْ
فَلَمْ يُطْعَمُونَا وَلَمْ يُضَيِّفُونَا عَمَدْتَ إِلَى حَائِطِهِمْ

zato uzeti nagradu.

– Sada se rastajemo ja i ti – reče onaj. – Da ti objasnim zašto nisi mogao da se strpiš.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Drago bi nam bilo da se Musa strpio, Allah bi nam iznio slučaj njih dvojice.”

Sufjan kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neka se Allah smiluje Musau: ‘Da je bio strpljiv, bio bi nam ispričan slučaj njih dvojice.’”

Ibn-Abbas je učio: “Pred njima je vladar koji uzima svaku ispravnu lađu silom. A što se tiče dječaka, on je bio nevjernik, a roditelji su mu bili vjernici.”

Potom mi je Sufjan rekao: “To sam od njega čuo dva puta, i zapamtio sam to od njega.”

Sufjanu je rečeno: “Ti si to zapamtio prije nego što si ga čuo do Amra, ili si ga zapamtio od nekog drugog?” “Od koga ću ga zapamtiti?”, reče on. “Da li ga je iko, osim mene pričao od Amra? Čuo sam ga od njega dva ili tri puta i zapamtio ga od njega.”¹

3402. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Seid b. Asbehani, njemu saopćio Ibnu-Mubarek od Ma'mera on od Hemmama b. Munebbiha, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hidr je nazvan tako jer je on sjeo na bijelu zemlju i odjednom se ona počela zelenjeti, iza njega.” (A glagol *hadire* znači: biti zeleno). Hummuvi kaže da mu je prenio Muhammed b. Jusuf b. Metar Firebri od Alija b. Hašrema, a on od Sufjana ovaj cjelokupan hadis.

(لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا) قَالَ النَّبِيُّ ﷺ وَدِدْنَا أَنَّ مُوسَى كَانَ صَبَرَ فَقَصَّ اللَّهُ عَلَيْنَا مِنْ خَبَرِهِمَا قَالَ سُفْيَانُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى لَوْ كَانَ صَبَرَ لَقُصَّ عَلَيْنَا مِنْ أَمْرِهِمَا وَقَرَأَ ابْنُ عَبَّاسٍ أَمَامَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ صَالِحَةٍ غَضَبًا وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ كَافِرًا وَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ ثُمَّ قَالَ لِي سُفْيَانُ سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ وَحَفِظْتُهُ مِنْهُ قِيلَ لِسُفْيَانَ حَفِظْتُهُ قَبْلَ أَنْ تَسْمَعَهُ مِنْ عَمْرٍو أَوْ تَحَفِظْتُهُ مِنْ إِنْسَانٍ فَقَالَ مِمَّنْ أَحَفِظُهُ وَرَوَاهُ أَحَدٌ عَنْ عَمْرٍو غَيْرِي سَمِعْتُهُ مِنْهُ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا وَحَفِظْتُهُ مِنْهُ .

٣٤٠٢. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ بْنُ الْأَضْبَهَانِيِّ أَخْبَرَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّمَا سُمِّيَ الْخَضِرَ أَنَّهُ جَلَسَ عَلَى فَرَوَةٍ بَيْضَاءَ فَإِذَا هِيَ تَهْتَزُّ مِنْ خَلْفِهِ خَضِرَاءَ . قَالَ الْحُمُويُّ قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ ابْنُ مَطَرٍ الْفَرَبَرِيُّ حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ عَنْ سُفْيَانَ بِطَوِيلِهِ .

¹ Hadir ili Hidr je nadimak Ermijaa ili Bel'jaa, sina Melkanova. Neki učenjaci misle da je Hidr još živ i o tome navode razne zgode. Međutim, najveći broj učenjaka tvrdi da je on, iako cvlija Musaova doba, podložan prirodnim zakonima postojanja života na ovom svijetu, i da je, poslije minolog prosječnog života, umro. Ovo mišljenje se podudara s kur'anskim ajetom: “A nismo prije tebe dali nikome vječnog života.” (El-Enbija: 34) U istom smislu je i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Na početku idućeg stoljeća neće biti nikoga od onih koji se danas nalaze na licu Zemlje.”

Prema tome, ako je Hidr i živio dugo, on je krajem svog vijeka završio svoj ovozemaljski život.

Inače, hadis koji govori o susretu Musaa, alejhis-salam, s Hidrom naveden je i objašnjen u *Knjizi o nauci* (Knjiga I, hadis br. 74).

POGLAVLJE

3403. PRIČAO MI JE Ishak b. Nasr, a njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama b. Munebbiha, koji je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Izraelićanima je rečeno: "Uđite na vrata pogeti (pokorni) i recite: 'Tražimo oprost grijeha.' Oni su to izmijenili pa su ušli vukući se natraške i rekli: 'Zrno u ječmu.'"²

3404. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu Revh b. Ubade, a ovom Avf prenoseći od Hasana, Muhammeda i Hallasa, a oni od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Musa je bio veoma stidljiv i mnogo se pokrивao, tako da mu se koža nije vidjela, jer se veoma stidio. Neki od Izraelićana su ga uznemiravali govoreći: 'Ovaj prekriveni se pokriva samo zbog neke mahane na koži: šugavosti, kilavosti ili neke druge bolesti.' Ali Allah je htio da Musaa oslobodi od onoga što su mu oni govorili. Tako se on jednog dana osamio, svoju odjeću stavio na kamen i počeo se kupati. Kad je završio (s kupanjem), okrenuo se prema odjeći da je uzme ali je onaj kamen već bio iščezao zajedno s njegovim haljinama. Musa uze svoj štap i potraži onaj kamen govoreći: 'Moje odijelo, kamenu! Moje odijelo, kamenu', sve dok ne dođe do jedne skupine izraelskih prvaka te ga oni vidješe gola, vidješe nešto najljepše što je

بَابُ

٣٤٠٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قِيلَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ (ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً) فَبَدَّلُوا فَدَخَلُوا يَزْحَفُونَ عَلَى أَسْتَاهِهِمْ وَقَالُوا حَبَّةٌ فِي شَعْرَةٍ.

٣٤٠٤. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ حَدَّثَنَا عَوْفٌ عَنِ الْحَسَنِ وَمُحَمَّدٍ وَخِلَاسٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مُوسَى كَانَ رَجُلًا حَيًّا سِتِيرًا لَا يُرَى مِنْ جِلْدِهِ شَيْءٌ اسْتَحْيَاءً مِنْهُ فَأَذَاهُ مَنْ أَذَاهُ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقَالُوا مَا يَسْتَرُ هَذَا التَّسْتُرُ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ بِجِلْدِهِ إِمَّا بَرَصٌ وَإِمَّا أُذْرَةٌ وَإِمَّا آفَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ أَرَادَ أَنْ يُبَرِّئَهُ مِمَّا قَالُوا لِمُوسَى فَخَلَا يَوْمًا وَخَذَهُ فَوَضَعَ ثِيَابَهُ عَلَى الْحَجَرِ ثُمَّ اغْتَسَلَ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ إِلَى ثِيَابِهِ لِيَأْخُذَهَا وَإِنَّ الْحَجَرَ عَدَا بِثَوْبِهِ فَأَخَذَ مُوسَى عَصَاهُ وَطَلَبَ الْحَجَرَ فَجَعَلَ يَقُولُ ثَوْبِي حَجَرٌ ثَوْبِي حَجَرٌ حَتَّى انْتَهَى إِلَى مَلَأٍ

2 Ovdje se aludira na sljedeće kur'anske ajete: "I kada smo rekli: 'Uđite u ovaj grad i jedite što god hoćete, a na kapiju pognutih glava uđite, i recite: Oprosti! – oprostit ćemo vam grijehе vaše, a onima koji čine dobra djela dat ćemo više.'" Onda su oni koji su bili nepravedni zamijenili drugom riječ koja im je bila rečena, i Mi smo na one koji su bili nepravedni s neba kaznu spustili, zato što nisu poslušali." (El-Bakare: 58-59) Njima je dakle bilo naređeno da uđu skrušeno, pognute glave, čineći istigfar, a oni su, želeći omalovažiti. Allahovu naredbu, ušli natraške, govoreći: "Zrno u ječmu", to jest, rekli su: hinta, umjesto da reknu *hittah*.

Allah stvorio. Tako ga je On oslobodio onog što su oni govorili.

Kamen je stao i on je uzeo svoje haljine, obukao ih i počeo po kamenu tući svojim štapom. Tako mi Allaha, udarajući po kamenu, on je zadobio tri, četiri ili pet ožiljaka od udaranja. To je značenje Njegovih riječi:

‘O, vjernici, ne budite kao oni koji su Musaa uznemiravali, pa ga je Allah oslobodio onoga što su govorili, i on kod Allaha ugled uživa.’”¹

3405. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be prenoseći od A‘meša, koji je rekao da je čuo Ebu-Vaila koji veli da je čuo Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izvršio je podjelu (plijena). Jedan čovjek reče: ‘Ova podjela nije bila zarad lica Allahovog (nije bila iskrena)!’”

Ja sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i saopćio mu to. On se rasrdi toliko da sam mu srdžbu primijetio na licu, a zatim reče:

“Neka se Allah smiluje Musau, on je uznemiravan više od ovoga, pa se strpio.”

مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَرَّاهُ عُرْيَانًا أَحْسَنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ وَأَبْرَاهُ مِمَّا يَقُولُونَ وَقَامَ الْحَجَرُ فَأَخَذَ ثَوْبَهُ فَلَبَسَهُ وَطَفِقَ بِالْحَجَرِ ضَرْبًا بَعْصَاهُ فَوَاللَّهِ إِنَّ بِالْحَجَرِ لَنَدَبًا مِنْ أَثَرِ ضَرْبِهِ ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا أَوْ خَمْسًا فَذَلِكَ قَوْلُهُ (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَى فَبَرَّاهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا).

٣٤٠٥. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَسَمَ النَّبِيُّ ﷺ قَسَمًا فَقَالَ رَجُلٌ إِنَّ هَذِهِ لِقِسْمَةٌ مَا أُريدَ بِهَا وَجْهُ اللَّهِ فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَغَضِبَ حَتَّى رَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ يَرْحَمُ اللَّهُ مُوسَى قَدْ أُوذِيَ بِأَكْثَرٍ مِنْ هَذَا فَصَبَرَ.

¹ El-Ahzab: 69.

Iz ovog hadisa se može zaključiti:

- u sramotni dio je dozvoljeno gledati samo kad je to neophodno (liječenje i sl.);
- vjerovjesnici su bili savršeni u svojim tjelesnim i moralnim osobinama;
- vjerovjesnici su strpljivo podnosili neugodnosti od svojih naroda.

“ONI SE KLANJAJU KUMIRIMA SVOJIM”²

Mutebberun znači: poništen, *ve lijutebbiru*: da poruše, *ma ‘alev*: što osvoje.³

3406. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

“Jedne prilike smo s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ubirali plodove eraka pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Berite njegove crne (plodove), jer su oni najbolji.’

‘Zar si ti čuvao ovce?’ – upitaše (ashabi).

‘A ima li koji Vjerovjesnik da ih nije čuvao?’ – reče on.⁴

بَاب (يَعْكِفُونَ عَلَى أَصْنَامِهِمْ)

(مُتَبَّرٌ) خُسْرَانٌ (وَلِيَتَّبِعُوا) يُدْمَرُوا (مَا عَلَوْا)
مَا غَلَبُوا .

٣٤٠٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ نَجْنِي الْكَبَاثَ وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَلَيْكُمْ بِالْأَسْوَدِ مِنْهُ فَإِنَّهُ أَطْيَبُهُ قَالُوا أَكُنْتَ تَرْعَى الْغَنَمَ قَالَ وَهَلْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَقَدْ رَعَاهَا .

2 Rečenica *‘kifune ‘ala esnamin lehum* i riječ *mutebberun* uzeti su iz ajeta: “I Mi sinove Israilove preko mora prevedosmo, pa oni naidoše na narod koji se klanjao kumirima svojim.” “O, Musa” – rekoše – “napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!” “Vi ste, uistinu, narod koji nema pameti” – reče on. “Zaista će biti poništeno ono što ovi ispovijedaju i beskorisno će im biti ono što rade.” (El-A‘raf: 138-139)

Inače, ovo poglavlje je samo nastavak poglavlja o Musau, alejhis-selam.

3 *Ve lijutebbiru ma ‘alev* nalazi se u ajetu: “Sve što činite – činite sebi, dobro i zlo. A kad dođe vrijeme druge prijetnje poslaćemo ih da na licima vašim tugu i jad ostave i da u Hram, kao i prvi put, ponovo provale i da sve što osvoje do temelja poruše.” (El-Isra: 7)

4 Kad je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Berite njegove crne plodove”, ashabi su shvatili da on poznaje vrste erakovih plodova, a to su poznavali uglavnom oni koji su se bavili čuvanjem ovaca, pa su ga zbog toga pitali da li je on čuvao ovce. U ovom hadisu se ne spominje Musa, alejhis-selam, ali Pejgamberova izjava: “A ima li koji vjerovjesnik da ih nije čuvao”, obuhvata i Musaa, alejhis-selam.

A KADA JE MUSA REKAO NARODU
SVOME: “ALLAH VAM NAREĐUJE DA
ZAKOLJETE KRAVU ...”¹

Ebul-Alije je rekao: “*El-‘avan* je sredina između mlade i stare.” *Faki‘un*: čista, *la zelulun*: nije je rad istrošio. *Tusirul-erda* znači: nije istrošena oranjem zemlje niti radom sa usjevima. *Musellemetun*: (da bude bez) mahane, *la šijete*: bjelina. *Safau* može značiti: crna, a tako se kaže i žuta, kao što je u ajetu: *Džimalatun sufr* (crno-žute deve).² *Feddare’tum*: prepirali ste se.”

بَاب (وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ
إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً)

قَالَ أَبُو الْعَالِيَةِ الْعَوَانُ النَّصْفُ بَيْنَ الْبِكْرِ وَالْهَرَمَةِ
(فَاقْع) صَافٍ (لَا ذُلُولٌ) لَمْ يُذْهِهَا الْعَمَلُ (تُثِيرُ
الْأَرْضَ) لَيْسَتْ بِذُلُولٍ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَعْمَلُ
فِي الْحَرْثِ (مُسَلَّمَةٌ) مِنَ الْعُيُوبِ (لَا شَيْءَ)
بَيَاضٍ (صَفْرَاءُ) إِنْ شِئْتَ سَوْدَاءُ وَيُقَالُ صَفْرَاءُ
كَقَوْلِهِ (جَمَالَاتٌ صُفْرٌ) (فَادَّارَأْتُمْ) اخْتَلَفْتُمْ .

¹ Buhari je ovdje naveo dio prvog ajeta i samo ukazao na sljedeće ajete koji govore o klanju krave. Ti ajeti u prijevodu glase: “A kada je Musa rekao narodu svome: ‘Allah vam naređuje da zakoljete kravu’ – oni upitaše: ‘Zbijaš li ti to s nama šalu?’ ‘Ne dao mi Allah da budem neznaica’ – reče on. ‘Zamoli Gospodara svoga u naše ime’ – rekoše – ‘da nam objasni kojih godina ona treba biti.’ ‘On kaže’ – odgovori on – ‘da ta krava ne smije biti ni stara ni mlada, nego između toga, srednje dobi, pa izvršite to što se od vas traži!’ ‘Zamoli Gospodara svoga, u naše ime’ – rekoše – ‘da nam objasni kakve boje treba biti.’ ‘On poručuje’ – odgovori on – ‘da ta krava treba biti jarko rumene boje, da se svidi onima koji je vide.’ ‘Zamoli Gospodara svoga, u naše ime’ – rekoše – ‘da nam objasni kakva još treba biti – bez mahane i bez ikakvog biljega.’ ‘E sad si je opisao kako treba!’ – rekoše, pa je zaklaše, i jedva to učiniše. I kada ste jednog čovjeka ubili, pa se oko njega prepirati počeli – Allah je dao da iziđe na vidjelo ono što ste bili sakrili... Mi smo rekli: ‘Udarite ga jednim njezinim dijelom!’ I eto, tako Allah vraća mrtve u život i pruža vam dokaze Svoje da biste shvatili.” (El-Bekare: 67-73)

U vezi s uzrokom klanja krava, komentatori kažu: – Jedan Izraelićanin je bio bogat, a nije imao djece, nego je imao nekog rođaka koji ga je trebao naslijediti. Ovaj nije mogao dočekati da bogataš umre, pa ga ubi i baci na put, a onda dođe Musau, alejhis-selam, i reče mu: “Moj rođak je ubijen, i to me teško pogodilo! Ja ne mislim da bi mi iko otkrio njegovog ubicu osim tebe, Allahov vjerovjesniče.” Musa, alejhis-selam, je oglasio narodu: “Kome je nešto od ovog poznato, neka rekne”, ali niko od njih nije znao ništa. Onda mu je Allah objavio da im naredi da zakolju kravu, te su oni, nakon što su tražili opis krave, pronašli takvu i zaklali je. Potom su uzeli jednu njenu kost i njome udarili mrtvaca. On je oživio i objasnio ko ga je ubio.

² Spomenuti ajet glasi: *Ke ennehu džimaletun sufr* (Kao da su kamile riđe) (El-Murselat: 33). Buhari je ovaj ajet naveo ovdje jer riječ *sufr*, koja se nalazi u ovom ajetu, mufessiri tumače: žuto-crno iako ona u osnovi znači samo žutu boju.

MUSAOVA SMRT I KASNIJI SPOMEN O NJEMU

3407. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Ibn-Tavusa, on od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Melek smrti je poslan Musau, alejhis-selam, i kad mu je došao (Musa, alejhis-selam) ga je udario, te se on vratio svome Gospodaru i rekao:

“Poslao si me čovjeku koji neće smrt.”

“Vrati se njemu” – reče On – “i reci mu da stavi svoju ruku na leđa bika, i za svaku dlaku koju pokrije svojom rukom imat će po jednu godinu (života).”

“Gospodaru” – reče (Musa) – “a šta poslije?”

“A zatim smrt” – odgovori On.

“Pa onda, (neka bude) sada” – reče (Musa, alejhis-selam) i zamoli Allaha da ga približi blagoslovljenoj zemlji na jedan dobačaj kamenom (da tamo umre).

Kaže Ebu-Hurejra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatim rekao:

“Da sam ja tamo, pokazao bih vam njegov grob, pored puta, pod jednom crvenom pješčanom humkom.”

Kaže (Abdur-Rezzak): “I Ma'mer nam je saopćio od Hemmama, da mu je pričao Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom (hadisu).”³

بَابُ وَفَاةِ مُوسَى وَذِكْرُهُ بَعْدُ

٣٤٠٧. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ ابْنِ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أُرْسِلَ مَلَكُ الْمَوْتِ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَلَمَّا جَاءَهُ صَكَّهُ فَرَجَعَ إِلَى رَبِّهِ فَقَالَ أُرْسَلْتَنِي إِلَى عَبْدٍ لَا يُرِيدُ الْمَوْتَ قَالَ ارْجِعْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ يَضَعُ يَدَهُ عَلَى مَتْنِ ثَوْبٍ فَلَهُ بِمَا غَطَّتْ يَدُهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ سَنَةٌ قَالَ أَيُّ رَبِّ ثُمَّ مَاذَا قَالَ ثُمَّ الْمَوْتُ قَالَ فَالآنَ قَالَ فَسَأَلَ اللَّهَ أَنْ يُدْنِيَهُ مِنَ الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ رَمِيَّةً بِحَجَرٍ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَوْ كُنْتُ ثُمَّ لَأَرَيْتُكُمْ قَبْرَهُ إِلَى جَانِبِ الطَّرِيقِ تَحْتَ الْكَثِيبِ الْأَحْمَرِ قَالَ وَأَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ حَدَّثَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ نَحْوَهُ.

³ Ovaj drugi sened hadisu Buhari je naveo s ciljem da ukaže da je gornji hadis u osnovi govor Poslanika, a ne govor Ebu-Hurejre, iako tako izgleda jer u prvom senedu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije spomenut.

Što se tiče mjesta Musaove smrti o ovom pitanju su podijeljena mišljenja historičara. Većina ih smatra da je umro u pokrajini Tih. Vehb kaže da su meleki sahranili Musaa, alejhis-selam, i klanjali mu dženazu i da je on živio sto dvadeset godina, a da je rođen dvjesto pedeset godina poslije Ibrahimove, alejhis-selam, smrti.

Iz navedenog hadisa se mogu izvesti sljedeći zaključci:

- Musa, alejhis-selam, imao je veliki ugled kod Allaha, dželle šanuhu;
- preporučljivo je svoje umrle sahranjivati u što časnijim mjestima i blizu mezarova ranije sahranjenih, dobrih ljudi;
- svijet će poslije Musaove smrti postojati još dugo, dugo itd.

3408. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrije, ovome Ebu-Selema b. Abdur-Rahman i Seid b. Musejjeb, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, rekao: "Jedan musliman i jedan jevrej su se međusobno prepirali. Musliman je, zaklinjući se jednom zakletvom, rekao: 'Tako mi Onoga koji je Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, odabrao nad sve svjetove.' Onda je i jevrej rekao: 'Tako mi Onoga koji je Musaa odabrao nad svim svjetovima.'

Potom je musliman digao svoju ruku i ošamario jevreja. Jevrej je otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i izvijestio ga o svom slučaju s muslimanom te je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Ne smatrajte me boljim od Musaa. Svijet će (na Sudnjem danu) pasti od straha i ja ću biti prvi koji će se osvijestiti, a Musa će se već držati za dio (podnožja) Arša. Ne znam je li on bio među onima koji su se onesviješćeni srušili pa se osvijestio prije mene, ili je on bio među onima koje je Allah izuzeo od toga.'"¹

3409. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Ibn-Šihaba, a ovaj od Humejeda b. Abdur-Rahmana, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

"Adem i Musa su međusobno raspravljali pa mu je Musa rekao: 'Ti si Adem, onaj koga je njegova pogreška izvela iz Dženneta.

'Ti si Musa – odgovori mu Adem – onaj kojeg je Allah odabrao svojim poslanstvom i svojim govorom, i opet me koriš za stvar koja mi je određena prije nego što sam stvoren.'

'Tako je Adem nadvladao u raspravi Musaa' – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva puta.'"²

٣٤٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَسَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ اسْتَبَّ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَرَجُلٌ مِنَ الْيَهُودِ فَقَالَ الْمُسْلِمُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُحَمَّدًا ﷺ عَلَى الْعَالَمِينَ فِي قَسَمٍ يُقْسَمُ بِهِ فَقَالَ الْيَهُودِيُّ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْعَالَمِينَ فَرَفَعَ الْمُسْلِمُ عِنْدَ ذَلِكَ يَدَهُ فَلَطَمَ الْيَهُودِيَّ فَذَهَبَ الْيَهُودِيُّ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَخْبَرَهُ الَّذِي كَانَ مِنْ أَمْرِهِ وَأَمْرِ الْمُسْلِمِ فَقَالَ لَا تُخَيِّرُونِي عَلَى مُوسَى فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُفِيقُ فَإِذَا مُوسَى بَاطِشٌ بِجَانِبِ الْعَرْشِ فَلَا أَذْرِي أَكَانَ فِيمَنْ صَعِقَ فَأَفَاقَ قَبْلِي أَوْ كَانَ مِمَّنِ اسْتَشْنَى اللَّهُ .

٣٤٠٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ احْتَجَّ آدَمُ وَمُوسَى فَقَالَ لَهُ مُوسَى أَنْتَ آدَمُ الَّذِي أَخْرَجَتْكَ خَطِيئَتُكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَقَالَ لَهُ آدَمُ أَنْتَ مُوسَى الَّذِي اصْطَفَاكَ اللَّهُ بِرِسَالَاتِهِ وَبِكَلَامِهِ ثُمَّ تَلَوْنِي عَلَى أَمْرِ قُدِّرَ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُخْلَقَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَحَجَّ آدَمُ مُوسَى مَرَّتَيْنِ .

1 Među ličnostima vjerovjesnika postoji izvjesno gradiranje, ali su oni po svojoj zadaći svi jednaki, i protežiranje jednog uz zapostavljanje drugog je grijeh, a nepriznavanje bilo kojeg od njih izvodi iz islama.

2 Adem, alejhis-selam, Musau, alejhis-selam, dokazao je da je ono što je on uradio (misli se na vočku u Džennetu) bilo neizbježno, jer mu je tako bilo propisano, pa nema razloga da ga Musa, alejhis-selam, kori. Što se tiče

3410. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Husajn b. Numejr prenoseći od Husajna b. Abdur-Rahmana, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je jednog dana Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao i rekao:

“Prikazani su mi narodi pa sam vidio jednu veliku skupinu koja je prekrila horizont. Rečeno mi je: ‘Ovo je Musa sa svojim narodom.’”³

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“A ONIMA KOJI VJERUJU, ALLAH KAO POUKU NAVODI ŽENU FARAONOVU...”
DO NJEGOVIH RIJEČI: “... I OD ONIH KOJI PROVODE VRIJEME U NAMAZU BILA.”⁴

3411. PRIČAO NAM JE Jahja b. Dža‘fer, njemu Veki‘ prenoseći od Šu‘be, on od Amra b. Murre, ovaj od Murre Hemdanija, a on od Ebu-Musaa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Mnogi ljudi su dostigli stepen potpunosti, a od žena su postigle stepen potpunosti samo Asija, žena faraonova, i Merjema, kćerka Imranova. Vrijednost Aiše u odnosu na ostale žene je slična vrijednosti potkriže u odnosu na ostalu hranu.”⁵

٣٤١٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ بْنُ نُمَيْرٍ عَنْ حُصَيْنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ عَلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا قَالَ عُرِضَتْ عَلَيَّ الْأُمَمُ وَرَأَيْتُ سَوَادًا كَثِيرًا سَدَّ الْأَفُقَ فَقِيلَ هَذَا مُوسَى فِي قَوْمِهِ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ)
إِلَى قَوْلِهِ (وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ)

٣٤١١. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا وَكِيعٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَمَلَمِنْ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا أَسِيَّةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ وَمَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَإِنَّ فَضْلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ .

same pogreške, Adem, alejhis-selam, pokajao se za nju, i Allah, dželle šanuhu, primio je njegovo pokajanje.

3 Ovdje je naveden dio jednog dužeg hadisa iz kojeg se vidi da je ummet Musaov, alejhis-selam, veći od svih osim Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta.

4 Prijevod navedenih ajeta u cijelosti glasi: “A onima koji vjeruju – Allah kao pouku navodi ženu faraonovu, kad je rekla: ‘Gospodaru moj, sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu i spasi me faraona i mučenja njegova, a izbavi me od naroda nepravednog!’ I Mejremu, kćer Imranovu, koja je nevinost svoju sačuvala, a Mi smo udahli u nju život, i ona je i u Listove Gospodara svoga i u Knjige Njegove vjerovala i od onih koji provode vrijeme u namazu bila.” (Et-Tahrim: 11-12)

5 Vrijednost h. Aiše je djelimična i to u odnosu na druge žene Muhammedovg, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta, kao što je vrijednost potkriže djelimična u odnosu na druge vrste hrane. (lahkoća pri jedenju) Gornji hadis prenosi i Taberani. Prema njegovoj predaji, u najvrednije žene spadaju još i Hatidža i Fatima, radijallahu anhuma. U spomenutoj predaji hadisa se kaže: “Od žena su dostigle stepen potpunosti samo Asija, žena faraonova, Merjema, kćerka Imranova, Hatidža, Huvejlidova i Fatima, kćerka Muhammedova.” U ovom smislu imam Ahmed, Ibn-Hibban, Ebu-Ja‘la, Taberani, Ebu-Davud i Hakim prenose od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Najvrednije žene među džennetlijama će biti: Hatidža, kćerka Huvejlidova, Fatima, kćerka Muhammedova, Merjema, kćerka Imranova, i Asija, žena faraonova.”

“KARUN JE MUSAOVOG NARODA BIO...”¹

Le tenuu znači: sigurno je teško. Ibn-Abbas je rekao: “*Ulil-kuvveti* znači: ne može ih podići ni skupina ljudi. Kaže se *el-ferihin* i *el-merihin*: (objiesni). *Vejke ennellahe* (zar ne vidiš da Allah) isto je što i *elem tere ennelahe jebsutur-rizka limen ješau* (zar ne vidiš, Allah daje obilje kome hoće) *ve jakdiru*, to jest, daje obilje i uskraćuje.”

بَاب (إِنْ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى)

(لَتَنُوءُ) لَتَشْقِلُ قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (أُولَى الْقُوَّةِ)
لَا يَرْفَعُهَا الْعُصْبَةُ مِنَ الرِّجَالِ يُقَالُ (الْفَرَحَيْنِ)
الْمَرْحَيْنِ (وَيَكُنَّ اللَّهُ) مِثْلُ أَلَمْ تَرَ (أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ
الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ) وَيُوسِّعُ عَلَيْهِ وَيُضَيِّقُ .

U pogledu razlike vrijednosti između ove četiri žene Ibn-Asakir prenosi od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prvakinja žena u Džennetu je Merjema, kćerka Imranova, zatim Fatima, zatim Hatidža, a zatim Asija, žena faraonova.”

- 1 Ovim se aludira na sljedeće kur’anske ajete: “Karun je iz Musaovog naroda bio, pa ih je tlačio, a bili smo mu dali toliko blaga da mu je ključeve od njega teško mogla nositi gomila snažnijih ljudi. ‘Ne budi objestan, jer Allah ne voli one koji su objiesni!’ – govorili su mu ljudi iz naroda njegovog – ‘i nastoj da time što ti je Allah dao stekneš onaj svijet, a ne zaboravi ni svoj udio na ovom svijetu i čini drugima dobro, kao što je Allah tebi dobro učinio, i ne čini nered po Zemlji, jer Allah ne voli one koji nered čine.’ ‘Ovo što imam stekao sam znanjem svojim, tako ja mislim’ – govorio je on. A zar nije znao da je Allah prije njega već uništio neke narode koji su bili od njega jači i koji su bili više nakupili – a zločinci neće o grijesima svojim ni ispitivani biti. I izide on pred narod svoj u svom sjaju. ‘Ah, da je i nama ono što je dato Karunu!’ – govorili su oni koji su čeznuli za životom na ovom svijetu – ‘on je uistinu presretan.’ ‘Teško vama’ – govorili su učeni – ‘onome koji vjeruje i čini dobra djela bolja je Allahova nagrada, a bit će samo strpljivima pružena: I Mi smo i njega i dvorac njegov u zemlju utjerali, i niko ga od Allahove kazne nije mogao odbraniti, a ni sam sebi nije mogao pomoći. A oni koji su ranije priželjkivali da su na njegovom mjestu stadoše govoriti: Zar ne vidite da Allah daje obilje onom od robova svojih kome On hoće, a i da uskraćuje! Da nam Allah nije milost svoju ukazao, i nas bi u zemlju utjerao. Zar ne vidite da nezahvalnici nikad neće uspjeti.’” (El-Kasas: 76-82) Karun je bio Izraelćanin. Neki kažu da je bio Musaov amidžić, dok drugi smatraju da mu je bio tečić, a Ibn-Ishak kaže da je on bio amidža Musaov.

Ibn-Ebu-Hatim je vjerodostojnim senedom zabilježio da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, rekao: “Musa je često govorio Izraelćanima: Allah vam naređuje to i to, dok nije počeo govoriti o imcima, što je bilo Karunu teško, pa je on, Karun, rekao Izraelćanima: Musa kaže da treba ubiti onoga ko izvrši prostituciju. Hajde da platimo nekoj prostitutki pa da ona izjavi da je Musa s njom činio blud. Tako bi on bio ubijen i mi bismo ga se riješili. I oni to učiniše, pa kad Musa počne da im drži govor, oni mu rekoše: ‘A ako si ti to učinio?’ ‘Pa makar i ja’ – reče on. ‘Pa učinio si blud’ – rekoše oni, a on se uplaši. Poslaše po onu ženu, a kad ona dođe, Musau se duboko dojmila. Zakleo ju je Onim koji je Izraelćanima razdvojio more, da li je istinu rekla. Ona je priznala istinu (da je Musa čist), a Musa je pao na sedždu plačući. Tada mu je Allah objavio: ‘Ja sam naredio Zemlji da te posluša, pa naredi joj što god hoćeš.’ I on joj naredi te ona proguta Karuna i one što su bili s njima.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
“I MEDJENU BRATA NJIHOVA ŠU‘AJBA
(POSLASMO).”²

To jest: stanovnicima Medjena, jer je Medjen grad. U tom smislu je i *ves’elil-karjete* i *ves’elil’ire*, to jest: ljude u selu i ljude u karavani.³ *Veraekum zihrijja*: “Bacio si za leđa moju želju”, i “Stavio si me iza leđa.” Kaže (Buhari): “*Ez-zihrijju* je da uzmeš sa sobom životinju, ili posudu, i staviš je za leđa – zaštititi se.”⁴

Mekanetuhum i *mekanuhum* imaju isto značenje: (vaše mjesto).⁵

Jagnev znači živjeli, a *jej’esu* znači žalosti se.⁶ ‘*Asa* znači žalim.⁷

Hasan je rekao: “*Inneke le entel-halimu*: (baš si pametan) – izrugivaju se s njim.”⁸ A Mudžahid je rekao: “*Lejketu* je *El-Ejku*.”⁹ *Jevmiz-zulleh*: (oblačan dan), nadvisivanje oblaka kazne nad njima.¹⁰

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى
(وَالْيَ مَدِينِ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا)

إِلَى أَهْلِ مَدِينٍ لِأَنَّ مَدِينَ بَلَدٌ وَمِثْلُهُ (وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ) وَاسْأَلِ الْعِيرَ يَعْنِي أَهْلَ الْقَرْيَةِ وَأَهْلَ الْعِيرِ (وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا) لَمْ يَلْتَفِتُوا إِلَيْهِ يُقَالُ إِذَا لَمْ يَقْضِ حَاجَتَهُ ظَهَرَتْ حَاجَتِي وَجَعَلْتَنِي ظَهْرِيًّا قَالَ الظَّهْرِيُّ أَنْ تَأْخُذَ مَعَكَ دَابَّةً أَوْ وَعَاءً تَسْتَظْهِرُ بِهِ مَكَانَتَهُمْ وَمَكَانَهُمْ وَاحِدٌ (يَغْنَوُ) يَعِيشُوا (تَأْسَ) تَحْزَنُ (آسَى) أَحْزَنُ وَقَالَ الْحَسَنُ (إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ) يَسْتَهْزِئُونَ بِهِ وَقَالَ مُجَاهِدٌ لَيْكَةُ الْإِيكَةِ (يَوْمِ الظَّلَّةِ) إِظْلَالُ الْغَمَامِ الْعَذَابَ عَلَيْهِمْ .

- 2 Ajet u cijelosti glasi: “I Medjenu brata njihova Šu‘ajba (poslasmo). ‘O, narode moj’ – govorio je on. ‘Allahu se klanjajte, vi drugog Boga osim Njega nemate, i krivo ni na litru ni na kantar ne mjerite, vidim da u bilju živite i bojim se da vas jednoga dana ne zadesi kazna, pa da svi nastradate.” (Hud: 84)
- 3 *Ves eli-l-karjetelleti kunna fiha vel’ire* nalazi se u ajetu: “Pitajte grad u kome smo boravili i karavan s kojom smo došli. Mi, zaista, govorimo istinu.” (Jusuf: 82) Buhari je ove riječi naveo jer se i njima zamišlja ehlu (stanovnici), kao što se zamišlja u priloškoj oznaci *ve il Medjene*, to jest, stanovnicima Medjena.
- 4 *Veraekum zihrijja* nalazi se u ajetu: “O, narode moj” – reče on (Šu‘ajb) – “zar vam je rod moj draži od Allaha, koga sasvim odbacujete? Gospodar moj dobro zna ono što vi radite!” (Hud: 92) Inače, riječ *zihrijjun* predstavlja pridjev pripadanja od riječi *zahrūn*: leđa.
- 5 Sintagma *mekanelikum* nalazi se u ajetu: “O, narode moj, činite sve što možete, a činit ću i ja. Vi ćete sigurno saznati koga će kazna stići koja će ga osramotiti i ko je lažac. Pa, čekajte, i ja ću s vama čekati!” (Hud: 93)
- 6 Riječ *jagnev* uzeta je iz ajeta: “Kao da na njoj nikada nisu ni postojali. Daleko bio Medjen kao i Semud!” (Hud: 95)
- 7 Riječ ‘*asa* uzeta je iz ajeta “A on (Šu‘ajb) ih je već bio napustio i rekao: ‘O, narode moj, prenio sam vam poslanice Gospodara svoga i savjetovao vas, pa zašto da tugujem za narodom nevjerničkim?!’” (El-Araf: 93)
- 8 *Inneke le entel halimu* nalazi se u ajetu: “O, Šu‘ajbe – govorili su oni – da li vjera tvoja traži od tebe da napustimo ono čemu su se preci naši klanjali, ili da postupamo s imanjima našim onako kako nam je volja? E baš si pametan i razuman!” (Hud: 87)
- 9 Riječ *el-ejkeh* nalazi se u ajetu: “I stanovnici Ejke su u laž ugonili poslanike.” (Eš-Šu‘ara: 176) Ejka ili Lejka je naziv područja od obale mora do Medjena, kojem je bio poslan Šu‘ajb, alejhis-selam.
- 10 Sintagma *jevmiz-zulleh* uzeta je iz ajeta: “I oni su nastavili da ga u laž utjeruju, pa ih je stigla kazna iz oblaka; a to je bila kazna jednoga strašnoga dana.” (Eš-Šu‘ara: 189) Prenosi se da je kod njih zavladao velika vrućina pa su izišli iz grada, i kad se nad njima nadvio jedan oblak, kojeg je pratilo rashlađenje i povjetarac, oni su se sakupili pod njega, a iz njega je pala vatra i oni su izgorjeli. Šu‘ajb, alejhis-selam, poslan je stanovnicima Medjena i stanovnicima Ejke. Medjen je uništen krikom Džibrila, a stanovnici Ejke vatrom iz oblaka.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I JUNUS JE BIO POSLANIK” – DO RIJEČI:
 “A BIO JE ZASLUŽIO PRIJEKOR”¹

Mudžahid je rekao: (*Mulim* znači) griješan (*muznib*), a *el-mešhun* znači *el-mukar* (puna lađa). “I da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale...” “i Mi ga izbacismo na jedno pusto mjesto (na površinu Zemlje), a on je bio bolan, i učinismo da iznad njega izraste loza jedne tikve, (*jaktin* je tikva i slično, a ona nema korijena u zemlji) i poslismo ga stotini hiljada ljudi, i više, i oni povjerovali, i njima dadasmo da do roka određenog poživje.” “I ne budi kao Zun-Nun koji je u ogorčenju zavapio.” *Mekzum* znači: *kezim*, to jest, potišten.²

3412. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Sufjana, koji je rekao da mu je saopćio A‘meš. I pričao nam je Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan od A‘meša, ovaj od Ebu-Vaila, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neka niko od vas ne kaže: “Ja sam bolji od Junusa!”

Musedded je opširnije (prenio ovaj hadis, rekavši): “Od Junusa b. Mettaa.”

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ)
 إِلَى قَوْلِهِ (وَهُوَ مُلِيمٌ)

قَالَ مُجَاهِدٌ مُذْنِبُ الْمُشْحُونِ الْمُوقَرُ (فَلَوْلَا أَنَّهُ
 كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ) الْآيَةُ (فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ)
 بِوَجْهِ الْأَرْضِ (وَهُوَ سَقِيمٌ وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً
 مِنْ يَقْطِينٍ) مِنْ غَيْرِ ذَاتِ أَصْلِ الدُّبَاءِ وَنَحْوِهِ
 (وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ فَأَمْنُوا
 فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ) (وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ
 إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ) (كَظِيمٌ) وَهُوَ مَغْمُومٌ .

٣٤١٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ سُفْيَانَ
 قَالَ حَدَّثَنِي الْأَعْمَشُ ح حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا
 سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ
 رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَقُولَنَّ أَحَدُكُمْ
 إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ زَادَ مُسَدَّدٌ يُونُسَ بْنِ مَتَّى .

¹ Autor ovje ukazuje na sljedeće ajete: “I Junus je bio poslanik. I on pobježe na jednu lađu prepunu, i baci kocku i kocka na njega pade, i riba ga proguta, a bio je zaslužio prijekor i da nije bio jedan od onih koji Allaha hvale, sigurno bi ostao u utrobi njenoj do dana kad će svi biti oživljeni, i Mi ga izbacismo na jedno pusto mjesto, a on je bio bolan, i učinismo da iznad njega izraste loza jedne tikve, i poslismo ga stotini hiljada ljudi, i više, i oni povjerovali, i njima dadasmo da do roka određenog poživje.” (Es-Saffat: 139-148).

² Ajeta u cijelosti glasi: “Ti strpljivo čekaj presudu Gospodara svog i ne budi kao Zun-Nun koji je u ogorčenju zavapio.” (El-Kalem: 48)

3413. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu'be od Katade, ovaj od Ebul-Alijea, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Nijedan čovjek ne treba da rekne: Ja sam bolji od Junusa b. Mettaa – i tako ga je on pripisao ocu, to jest, spomenuo ime njegovog oca.

3414. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr od Lejsa, on od Abdul-Aziza b. Ebu-Elemente, ovaj od Abdullaha b. Fadla, on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Jedne prilike je neki jevrej izlagao svoju robu. Ponuđeno mu je nešto čime nije bio zadovoljan i on je rekao:

“Ne, tako mi Onog koji je Musaa odabrao nad svim ljudima!”

Jedan ensarija ga je čuo, ošamario i rekao:

– Ti govoriš: “Tako mi Onog koji je Musaa odabrao nad svim ljudima, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, među nama!”

On je otišao Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “Ebul-Kasime, ja imam zaštitu i obećanje! Kako me taj čovjek može šamarati po licu?”

– Zašto si ga udario po licu? – upita Resulullah, a.s., i ovaj mu ispriča. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, toliko se rasrdio da mu se to primijetilo na licu, a zatim reče: “Nemojte praviti razliku među Allahovim vjerovjesnicima. Jer kad se puhne u sur, past će onesviješćeno sve što je na nebesima i na zemlji, osim onog koga Allah htjedne (izostaviti). Zatim će se ponovo puhnuti, i ja ću biti za onog koji je bio onesviješćen onaj dan na Turu, ili će biti proživljen prije mene.”

٣٤١٣. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ أَنْ يَقُولَ إِنِّي خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى وَنَسَبَهُ إِلَى أَبِيهِ .

٣٤١٤. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ عَنِ اللَّيْثِ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا يَهُودِيٌّ يَغْرِضُ سِلْعَتَهُ أُعْطِيَ بِهَا شَيْئًا كَرِهَهُ فَقَالَ لَا وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ فَسَمِعَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَامَ فَلَطَمَ وَجْهَهُ وَقَالَ تَقُولُ وَالَّذِي اصْطَفَى مُوسَى عَلَى الْبَشَرِ وَالنَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ أَظْهُرِنَا فَذَهَبَ إِلَيْهِ فَقَالَ أَبَا الْقَاسِمِ إِنَّ لِي ذِمَّةً وَعَهْدًا فَمَا بَالُ فُلَانٍ لَطَمَ وَجْهِي فَقَالَ لَمْ لَطَمْتَ وَجْهَهُ فَذَكَرَهُ فَغَضِبَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى رُئِيَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ لَا تَفْضَلُوا بَيْنَ أَنْبِيَاءِ اللَّهِ فَإِنَّهُ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَيُصْعَقُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ يُنْفَخُ فِيهِ أُخْرَى فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ بُعِثَ فَإِذَا مُوسَى آخِذٌ بِالْعَرْشِ فَلَا أَدْرِي أَحْسِبَ بِصَعْقَتِهِ يَوْمَ الطُّورِ أَمْ بُعِثَ قَبْلِي .

3415. “I ja ne kažem da je iko bolji od Junusa b. Mettaa.”

٣٤١٥. وَلَا أَقُولُ إِنَّ أَحَدًا أَفْضَلُ مِنْ يُونُسَ
ابْنِ مَتَّى .

3416. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu‘be od Seida b. Ibrahima, koji je čuo Hunejda b. Abdur-Rahmana (kako prenosi) od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Nijedan čovjek ne treba reći: “Ja sam bolji od Junusa b. Mettaa.”¹

٣٤١٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ سَعْدِ
ابْنِ إِبْرَاهِيمَ سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَنْبَغِي لِعَبْدٍ
أَنْ يَقُولَ أَنَا خَيْرٌ مِنْ يُونُسَ بْنِ مَتَّى .

“I UPITAJ IH O GRADU KOJI SE
NALAZIO PORED MORA, KAD SU
PROPISE O SUBOTI KRŠILI.”

بَاب (وَأَسْأَلُهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي
كَانَتْ حَاضِرَةً الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ)

Jete‘addevne: prekoračivali su granice u pogledu subote “kada su im ribe na oči njihove dolazile – jasno, a kad nisu svetkovali, one im nisu dolazile” – do riječi: “postanite majmuni prezreni.”²

Šurre‘an znači *ševari‘a*, a *be‘isun* znači *šedidun* (misli se na tešku kaznu kojom su kažnjeni).

يَتَعَدُونَ مُجَاوِزُونَ فِي السَّبْتِ (إِذْ تَأْتِيهِمْ حِثَانُهُمْ
يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا) شَوَارِعَ (وَيَوْمَ لَا يَسْتَتُونَ)
إِلَى قَوْلِهِ (كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ) بَيْئَسٌ شَدِيدٌ .

1 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovo je rekao da bi upozorio onog ko čuje za slučaj Junusa, alejhis-salam, da ne pomisli da je ovaj poslanik imao manjkavosti u odnosu na druge Allahove poslanike. Junus, alejhis-salam, bio je poslan stanovnicima Ninive i oni su ga u laž utjerivali te im je on obećao kaznu u određeno vrijeme, a sam otišao između njih, srdit. A kada su oni vidjeli znakove kazne, pokorili su se i počeli vjerovati, pa im se Allah smilovao i uklonio od njih spomenutu kaznu. Junus, alejhis-salam, se krcao na jednu lađu, ali je ona počela tonuti, i kad je odlučeno da se kockom odredi ko će biti bačen u more, kocka je tri puta pala na njega te je on bačen, ali ga je progutala jedna velika riba i izbacila ga potom na kopno.

2 U ovom poglavlju Buhari je ukazao na događaj koji se, prema pretežnom mišljenju, dogodio u Ejli, na putu iz Egipta prema Mekki, a o kojem govore sljedeći ajeti: “I upitaj ih o gradu koji se nalazio pored mora, kad su propise o suboti kršili: kada su im ribe, na oči njihove, dolazile dok su subotu svetkovali, a kad nisu svetkovali, one im nisu dolazile. Eto, tako smo ih u iskušenje dovodili zato što su stalno grijeshili. A kad neki od njih rekoše: “Zašto opominjete narod koji će Allah uništiti ili ga teškim mukama namučiti?”, oni odgovoriše: “Da bismo se pred Gospodarom vašim opravdali i da bi se oni koliko-toliko grijeha klonili.” I kada zaboraviše ono čime su bili opominjani, Mi izbavismo one koji su od nevaljalih djela odvrćali, a teškom kaznom kaznismo grješnike, zato što su stalno u grijehu bili. I pošto su oni bahato odbili da se okane onoga što im se zabranjivalo, Mi smo im rekli:

‘Postanite majmuni prezreni!’” (El-A‘raf: 163-166)

Abdur-Rezzak prenosi od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da su stanovnici Ejle subotom postavljali mreže, a nedjeljom lovili ribu. Jedna grupa ih je upozorila da je zabranjeno da tako rade, dok je druga grupa rekla: “Pustite ih i odvojimo se od njih.” Nakon toga oni što su činili grijeh pretvoreni su u majmune. Međutim, u takvom obliku su živjeli veoma kratko, a potom su uništeni.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: “A DAVUDU SMO DALI ZEBUR”³

Ez-zubur su knjige, a jednina od te riječi je zebur. *Zeburtu* znači: napisao sam. “Mi smo Davudu Našu milost ukazali. O, brda, ponavljajte zajedno s njim hvalu.” (Mudžahid kaže: “Slavite s njim), i vi, ptice!” I učinili da mu mehkano gvožđe budu. “Pravi široke pancire, (oklope) i čestito ih pleti (čivije i halkice; čivije ne trebaju biti tanke, pa da budu slabi ti panciri, niti previše debele pa da se kidaju) i činite dobro, jer Ja vidim šta vi radite.”⁴

3417. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma'mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Davudu, alejhis-selam, bio je olakšan Kur'an (učenje). Tako bi on naredio da se pripreme životinje, pa bi one bile osedlane, a on bi stigao proučiti Kitab prije nego što se njegove životinje osedlaju. I on nije jeo osim od zarade svojih ruku.”⁵

Ovaj hadis prenosi Musa b. Ukbe od Safvana, on od Ataa b. Jesara, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا)

الزُّبُرُ الْكُتُبُ وَاحِدُهَا زَبُورٌ زَبْرْتُ كَتَبْتُ (وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ) قَالَ مُجَاهِدٌ سَبَّحِي مَعَهُ (وَالطَّيْرُ وَالنَّارُ لَهُ الْحَدِيدَ أَنْ أَعْمَلَ سَابِغَاتٍ) الدَّرُوعَ (وَقَدَّرَ فِي السَّرْدِ) الْمَسَامِيرَ وَالْحَلَقَ وَلَا يُدَقُّ الْمِسْهَارَ فَيَسْلُسَلُ وَلَا يُعْظَمُ فَيَفْصِمُ (وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) .

٣٤١٧. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ خُفِّفَ عَلَى دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْقُرْآنُ فَكَانَ يَأْمُرُ بِدَوَابِهِ فَتُسْرَجُ فَيَقْرَأُ الْقُرْآنَ قَبْلَ أَنْ تُسْرَجَ دَوَابُّهُ وَلَا يَأْكُلُ إِلَّا مِنْ عَمَلٍ يَدِهِ رَوَاهُ مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

3 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Mi objavljujemo tebi kao što smo objavili Nuhu i vjerovjesnicima poslije njega, a objavljiivali smo i Ibrahimu i Isma'ilu, i Ishaku, i Ja'kubu i unucima, i Isau, i Ejjubu, i Junusu, i Harunu, i Sulejmanu, a Davudu smo dali Zebur.” (En-Nisa: 163)

4 Sebe': 10-11. Ovdje je Buhari prekidaio kur'anski tekst da bi objasnio pojedine riječi uzimajući za njih Mudžahidov komenatar.

5 Iz navedenog hadisa se zaključuje da beričet može biti i u vremenu, tako da se ponekad za kratko vrijeme može uraditi veliki posao.

Zarada Davudovih ruku sastojala se u pravljenju pancira, koje je on prodavao i samo od toga se hranio, iako je bio jedan od moćnih kraljeva. Allah mu je gvožđe učinio mehkim, pa je on od njega mogao praviti pancire, bez zagrijavanja. Inače, Davud, alejhis-selam, prvi je koji je počeo praviti pancire od žičanih karika, a prije njega su se panciri pravili od željeznih ploča.

3418. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, a on od Ibn-Šihaba, kojem su saopćili Seid b. Musejjeb i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Abdullah b. Amr izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obaviješten kako je on izjavio:

“Tako mi Allaha, postit ću danju, a noći ću provoditi u namazu dok god sam živ”, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ti si onaj što je rekao: ‘Tako mi Allaha, postit ću danju, a noći ću provoditi u namazu dok god sam živ.’”

“Rekao sam to” – potvrdih ja.

“Ti to uistinu nećeš moći izdržati” – reče on – “pa posti ali i prekidaš post, klanjaj (nafile) ali i spavaj. Posti od svakog mjeseca po tri dana, jer svako dobro djelo se deseterostruko nagrađuje, pa je to kao da postiš sve vrijeme (tj. cijeli život).”

“Allahov Poslaniče” – rekao sam – “ja zaista mogu više od toga!”

“Jedan dan posti, a dva dana nemoj” – rekao je Resulullah, a.s.

“Ja mogu više od toga” – rekao sam opet.

“Posti dan” – rekao je on – “a dan nemoj. To je post Davudov, i to je najvredniji post.”

“Allahov Poslaniče, ja mogu i više od toga” – kazao sam.

“Nema više (bolje) od toga” – rekao je on.

3419. PRIČAO NAM JE Hallad b. Jahja, njemu Mis‘ar, a ovom Habib b. Ebu-Sabit prenoseći od Ebul-Abbasa da je Abdullah b. Amr b. As rekao: – Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao:

“Nisam li ja obaviješten da ti noći provodiš u namazu, a (danju) postiš?”

“Da” – odgovorio sam ja, a on je potom rekao:

“Ako ti budeš tako radio, oči će ti upasti, a duša se umoriti. Posti od svakog mjeseca po tri dana, jer to je post cijelog vremena, ili kao da postiš sve vrijeme (tj. cijeli život).”

٣٤١٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ أَخْبَرَهُ وَأَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ أَخْبَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنِّي أَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَا أَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْتَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهِ لَا أَصُومَنَّ النَّهَارَ وَلَا أَقُومَنَّ اللَّيْلَ مَا عِشْتُ قُلْتُ قَدْ قُلْتُهُ قَالَ إِنَّكَ لَا تَسْتَطِيعُ ذَلِكَ فَصُمْ وَأَفِطِرْ وَقُمْ وَنَمْ وَصُمْ مِنَ الشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَإِنَّ الْحَسَنَةَ بَعَشَرَ أَمْثَالِهَا وَذَلِكَ مِثْلُ صِيَامِ الدَّهْرِ فَقُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفِطِرْ يَوْمَيْنِ قَالَ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ قَالَ فَصُمْ يَوْمًا وَأَفِطِرْ يَوْمًا وَذَلِكَ صِيَامُ دَاوُدَ وَهُوَ أَعْدَلُ الصِّيَامِ قُلْتُ إِنِّي أُطِيقُ أَفْضَلَ مِنْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ لَا أَفْضَلَ مِنْ ذَلِكَ .

٣٤١٩. حَدَّثَنَا خَلَادُ بْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ حَدَّثَنَا حَبِيبُ بْنُ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَمْ أَتَبَّأَنَّكَ تَقُومُ اللَّيْلَ وَتَصُومُ النَّهَارَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ هَجَمَتِ الْعَيْنُ وَنَفِثَتِ النَّفْسُ صُمٌّ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَذَلِكَ صَوْمُ الدَّهْرِ أَوْ كَصَوْمِ الدَّهْرِ

“Ja osjećam da imam” – rekao sam ja. Mis‘ar kaže da to znači snagu.

“Pa posti post Davuda, alejhis-selam. On je dan postio, a dan nije, ali nije uzmicao kada bi se susreo (s neprijateljem)” – rekao je Resulullah, alejhis-selam.¹

ALLAHU JE NAJDRAŽI DAVUDOV NAMAZ, I NAJDRAŽI POST ALLAHU JE DAVUDOV POST

On bi spavao pola noći, jednu trećinu bi proveo u namazu, i jednu šestinu (opet) spavao, a postio bi dan, pa potom ne bi postio dan.

Kaže Alija: “To se (slaže) s riječima Aiše: Nije ga zora zaticala kod mene drugačije nego na spavanju.”²

3420. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Amra b. Dinara, on od Amra b. Evsa Sekafija, koji je čuo Abdullaha b. Amra kako kaže da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Najdraži post Allahu je Davudov post. On bi dan postio pa potom ne bi postio dan. A najdraži namaz Allahu je Davudov namaz. On bi spavao pola noći, jednu trećinu bi klanjao, i jednu trećinu (opet) spavao.”

قُلْتُ إِنِّي أَجِدُ بِي قَالٌ مُسْعِرٌ يَعْنِي قُوَّةً قَالَ فَصُمْ صَوْمَ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَلَا يَفِرُّ إِذَا لَاقَى .

بَابُ أَحَبِّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ
وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ

كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا قَالَ عَلِيٌّ وَهُوَ قَوْلُ عَائِشَةَ مَا أَلْفَاهُ السَّحَرُ عِنْدِي إِلَّا نَائِمًا .

٣٤٢٠. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو قَالَ قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ كَانَ يَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا وَأَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ وَيَقُومُ ثُلُثَهُ وَيَنَامُ سُدُسَهُ .

1 To znači da ga tako čest post nije činio nejakim za borbu.

2 Ibn-Hadžer pretpostavlja da se Buharijeva izjava: “Kaže Alija”, odnosi na njegovog učitelja Alija b. Medinija, a naveo ju je s ciljem da objasni rečenicu “i jednu šestinu (opet) spavao”, što znači da se praksa Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa spavanjem pred zorom, poslije noćnog namaza, podudarala s praksom Davuda, alejhis-selam.

“I SJETI SE ROBA NAŠEG DAVUDA,
ČVRSTOG U VJERI, KOJI SE UVIJEK
ALLAHU OBRAĆAO” – DO RIJEČI:
“I SPOSObNOST DA RASUĐUJE.”¹

Mudžahid kaže: “(*Faslul-hitab*) je razumijevanje u suđenju.”

“Ne budi pristrasan – ne pretjeruj – i na Pravi put nas uputi.”

– Ovaj prijatelj moj ima devedeset devet ovaca – za ženu se kaže *na’džetun*, a kaže se također i *šatun* – a ja samo jednu, i on mi reče:

“Daj ti nju meni!” – Slično rečenici ve keffelaha Zekerijja (prihvatio ju je) – “i pobijedi me” – svlada me, postade jači od mene. *A’zeztuhu* znači: učinio sam ga jakim – u prepirci – a kaže se i rasprava. “Učinio ti je, dosta, krivo!”, reče Davud, “time što je tražio da tvoju ovcu doda ovcama svojim; mnogi ortaci” – kompanjoni – čine nepravdu...” do riječi: “da smo Mi baš njega na kušnju stavili.” Ibn-Abbas kaže: “iskušavali ga”, a Omer je učio fetennahu, sa tešdidom na slovu “ta” – “pa oprost od Gospodara svoga zamoli, pade licem na tlo i pokaja se.”²

بَاب (وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ)
إِلَى قَوْلِهِ (وَفَضَّلَ الْخِطَابِ)

قَالَ مُجَاهِدٌ الْفَهْمُ فِي الْقَضَاءِ (وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ
الْخَصْمِ) إِلَى (وَلَا تُشْطِطْ) لَا تُسْرِفْ (وَاهْدِنَا
إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ
نَعْجَةً) يُقَالُ لِلْمَرْأَةِ نَعْجَةٌ وَيُقَالُ لَهَا أَيْضًا شَاةٌ
(وَلِي نَعْجَةٍ وَاحِدَةٌ فَقَالَ أَكْفَلْنِيهَا) مِثْلُ (وَكَفَلَهَا
زَكَرِيَّا) ضَمَّهَا (وَعَزَّنِي) غَلَبَنِي صَارَ أَعَزَّ مِنِّي
أَعَزَّزْتُهُ جَعَلْتُهُ عَزِيزًا (فِي الْخِطَابِ) يُقَالُ الْمُحَاوَرَةُ
(قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجَتِكَ إِلَى نِعَاجِهِ وَإِنَّ
كَثِيرًا مِنَ الْخُلَطَاءِ) الشُّرَكَاءِ (لَيَبْغِي) إِلَى قَوْلِهِ
(أَنَّمَا فَتَنَّاهُ) قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ اخْتَبَرْنَاهُ وَقَرَأَ عُمَرُ فَتَنَاهُ
بِتَشْدِيدِ التَّاءِ (فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ) .

1 Ovdje se misli na sljedeće ajete: “Ti otrpi ono što oni govore i sjeti se roba Našeg Davuda, čvrstog u vjeri, koji se uvijek Allahu obraćao. Mi smo brda potčinili da zajedno s njim hvalje Allaha prije nego što sunce zađe i poslije pošto grane, a i ptice okupljene – svi su oni zbog njegova hvaljenja hvalu ponavljali. I učvrstili smo carstvo njegovo i dali mu vjerovjesništvo i sposobnost da rasuđuje.” (Sad: 17-20)

2 Ovo su izvodi iz sljedećeg kur’anskog teksta: – Kad su Davudu upali, pa se on od njih uplašio. “Ne boj se” – rekli su – “mi smo dvojica paničara, jedan drugom smo našao učinili, pa nam po pravdi presudi; ne budi pristrasan i na Pravi put nas uputi. Ovaj prijatelj moj ima devedeset i devet ovaca, a ja samo jednu, i on mi reče: ‘Daj ti nju meni i u prepirci me pobijedi.’ ‘Učinio ti je doista, krivo’ – reče Davud – ‘time što je tražio da tvoju ovcu doda ovcama svojim: mnogi ortaci čine nepravdu jedni drugima, ne čine jedino oni koji vjeruju i rade dobra djela; a takvih je malo.’ I Davud se uvjeri da smo Mi baš njega na kušnju stavili, pa oprost od Gospodara svoga zamoli, pade licem na tlo i pokaja se.” (Sad: 22-24)

3421. PRIČAO NAM JE Muhammed, a njemu Sehl b. Jusuf rekavši da je čuo Avvama (kako prenosi) od Mudžahida, koji kaže da je on pitao Ibn-Abbasa: “Da li ću činit sedždu u suri Sad?”

Tada je (Ibn-Abbas) proučio: “I od potomaka njegovih Davuda i Sulejmana...” – dok nije došao do (riječi): “... zato slijedi njihov Pravi put.” – A zatim je rekao: “Vaš Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od onih je kojima je naređeno da ih slijede.”³

3422. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma‘il, njemu Vuhejb, a ovom Ejjub prenoseći od Ikreme, da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

“Sedžda u suri Sad nije obavezna, ali sam ja vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako čini sedždu (učeci) tu suru.”

٣٤٢١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ يُونُسَ قَالَ سَمِعْتُ الْعَوَّامَ عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ أَنْسُجُدُ فِي ص فَقَرَأَ (وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ) حَتَّى أَتَى (فَبِهَدَاهُمُ اقْتَدِهْ) فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا نَبِيُّكُمْ ﷺ مِمَّنْ أُمِرَ أَنْ يَقْتَدِيَ بِهِمْ .

٣٤٢٢. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَيْسَ ص مِنْ عَزَائِمِ السُّجُودِ وَرَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَسْجُدُ فِيهَا .

³ Ibn-Abbas je ovdje proučio sljedeći kur'anski tekst: “I od potomaka njegovih Davuda i Sulejmana i Ejjuba i Jusufa i Musaa i Haruna – eto tako Mi nagrađujemo one koji dobra djela čine – i Zekerijjaa i Jahjaa i Isaa i Il'jasa – svi oni su bili dobri – Isma'ila i El'jese'a i Junusa i Luta – svima smo prednost nad svijetom ostalim dali – neke pretke njihove i potomke njihove i braću njihovu – njih smo odabrali i na Pravi put im ukazali. To je Allahovo uputstvo na koje On ukazuje onima kojima hoće od robova svojih. A da su oni druge Njemu ravnim smatrali, sigurno bi im propalo ono što su činili. To su oni kojima smo Mi knjige i mudrost i vjerovjesništvo dali. Pa ako ovi u to ne vjeruju, Mi smo time zadužili ljude koji će u to vjerovati. Njih je Allah uputio, zato slijedi njihov Pravi put.” (El-En'am: 84-90)

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “MI SMO DAVUDU POKLONILI
 SULEJMANA, DIVAN JE ON ROB
 BIO I MNOGO SE KAJAO”

Evvab, to jest, klonio se grijeha i tevbu činio.¹

I o riječima: “Daruj mi vlast kakvu niko osim mene neće imati.”²

I o riječima: “I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali.”³ (Uzvišeni Allah je rekao): “A Sulejmanu – vjetar, ujutro je prevaljivao rastojanje od mjesec dana a navečer rastojanje od mjesec dana; i učinili smo da mu iz izvora teče željezo. I da džini, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazali poslušnost naređenju našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjete. Oni su mu izrađivali što god je htio: hramove – Mudžahid kaže da su to građevine manje od dvoraca – ‘i spomenike, i zdjele kao čatrnje’ – kao bazeni za (skupljanje vode) devama, a Ibn-Abbas kaže: ‘Kao rupa u zemlji – kotlove nepokretne, trudite se i budite zahvalni među robovima mojim.’ A kada smo odredili da umre, crv – *erdah* – ‘koji je bio rastočio štap njegov’ – *asahu* – ‘upozorio ih je da je umro, i kad se on srušio’ – do riječi: ‘sramnoj’.”⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ)

الرَّاجِعُ الْمُنِيبُ وَقَوْلُهُ (هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي) وَقَوْلُهُ (وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَى مُلْكٍ سُلَيْمَانَ) (وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحُ غَدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوْاحُهَا شَهْرٌ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ) أَذْنَبْنَا لَهُ عَيْنَ الْحَدِيدِ (وَمِنْ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ) إِلَى قَوْلِهِ (مِنْ مَحَارِبٍ) قَالَ مُجَاهِدٌ بُنْيَانٌ مَا دُونَ الْقُصُورِ (وَتَمَثَّلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ) كَالْحَيَاضِ لِلْإِبِلِ وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ كَالْجَوْبَةِ مِنَ الْأَرْضِ (وَقُدُورٍ رَاسِيَاتٍ اعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ) الْأَرْضُ (تَأْكُلُ مِنْسَاتَهُ) عَصَاهُ (فَلَمَّا خَرَّ) إِلَى قَوْلِهِ (فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ) (حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي) (فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ)

1 Buhari je u naslovu poglavlja o Sulejmanu, alejhis-selam, naveo 36. ajet sure Sad, a potom objasnio značenje riječi *evvab*.

2 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “Gospodaru moj” – rekao je – “oprosti mi i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati! Ti uistinu bogato daruješ.” (Sad: 35)

3 Spomenuti ajet u cijelosti glasi: “I povode se za onim što su šejtani o Sulejmanovoj vladavini kazivali. A Sulejman nije bio nevjernik – šejtani su nevjernici učeći ljude vradžbini i onome što je bilo nadahnuto dvojici meleka, Harutu i Marutu, u Babilonu. A njih dvojica nisu nikoga učili dok mu ne bi rekli: ‘Mi samo iskušavamo, i ti ne budi nevjernik.’ ‘I ljude su od njih dvojice učili kako će muža od žene rastaviti, ali nisu mogli time nikome bez Allahove volje nauditi. Učili su ih ono što će im nauditi, i od čega nikakve koristi neće imati, iako su znali da onaj koji tu vještinu usvoji neće nikakve sreće imati. A doista je jadno ono za što su se prodali, kad bi samo znali.’” (El-Bekare: 102)

4 Ovdje su navedeni dijelovi kur’anskog teksta koji glasi: “A Sulejmanu – vjetar, ujutro je prevaljivao rastojanje od mjesec dana, a navečer rastojanje od mjesec dana; i učinili smo da mu iz izvora rastopljen bakar teče i da džinovi, voljom njegova Gospodara, pred njim rade; a kad bi neki od njih otkazao poslušnost naređenju Našem, učinili bismo da ognjenu patnju osjete. Oni su mu izrađivali što god je htio:

(Uzvišeni Allah kaže da je Sulejman, alejhis-selam, rekao: “Umjesto da mislim na Gospodara svoga, ja pokazujem ljubav prema blagu!...” I on ih poče gladiti po nogama i vratovima, to jest, gladiti konjske grive i tetive. *El-esfad* su bukagije. Mudžahid kaže: “*Es-Safinat* (je uzeto od rečenice) *safenel-feresu*: (kad konj) digne jednu svoju nogu, tako da bude na ivici kopita. *El-džijadu* znači: brzi, *džeseden*: šejtan, *ruhaen*: blago (lijepo), *hajsu esabe*: kuda je on htio, *femnun*: podaj (oslobodi), *bi gajri hisab*: bez odgovornosti.”⁵

3423. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovom Šu'be prenoseći od Muhammeda b. Zijada, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:

“Sinoć mi se iznenada prikaza đavo (ifrit od džina) da bi mi prekinuo namaz. Allah me, međutim, ojača nad njim i ja ga uzeh i htjedoh da ga privežem za jedan od džamijskih stupova, tako da ga svi od vas vide, ali se sjetih dove svoga brata (po zadaći) Sulejmana: ‘Bože moj, podari mi vlast kakvu niko poslije mene neće postići!’ pa sam ga s omalovažavanjem odbio.”

Ifrit je nepokorna osoba, bila ona od ljudi ili džina. (Jednina ove riječi je ‘*afariit*’) kao (riječ) *zibn-ijeh*, čija je množina *zebanijeh*.⁶

يَمَسُّحُ أَغْرَافَ الْخَيْلِ وَغَرَاقِيهَا الْأَصْفَادُ الْوَثَاقُ
قَالَ مُجَاهِدٌ (الصَّافِنَاتُ) صَفَنَ الْفَرَسُ رَفَعَ
إِخْدَى رِجْلَيْهِ حَتَّى تَكُونَ عَلَى طَرَفِ الْحَافِرِ
(الْجِيَادُ) السَّرَاعُ (جَسَدًا) شَيْطَانًا (رُخَاءً)
طَيِّبَةً (حَيْثُ أَصَابَ) حَيْثُ شَاءَ (فَاْمُنُّنٌ) أَعْطَى
(بَغَيْرِ حِسَابٍ) بَغَيْرِ حَرَجٍ .

٣٤٢٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ
بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ
أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ عِفْرِيَّتًا مِنَ الْجِنِّ تَقَلَّتْ
الْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ صَلَاتِي فَأَمَكَّنَنِي اللَّهُ مِنْهُ
فَأَخَذَتْهُ فَأَرَدَتْ أَنْ أَرْبُطَهُ عَلَى سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي
الْمَسْجِدِ حَتَّى تَنْظُرُوا إِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ دَعْوَةَ
أَخِي سُلَيْمَانَ (رَبِّ هَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ
مِنْ بَعْدِي) فَكَرَدَتْهُ خَاسِئًا (عِفْرِيَّتٌ) مُتَمَرِّدٌ مِنْ
إِنْسٍ أَوْ جَانٍّ مِثْلُ زُبَيْنَةَ جَمَاعَتِهَا الزَّبَانِيَةُ .

hramove i spomenike, i zdjele kao čatrnje, i kotlove nepokretne. “Trudite se i budite zahvalni, o, čeljadi Davudova! A malo je zahvalnih među robovima Mojim. A kad smo odredili da umre, crv koji je bio rastočio štap njegov – upozorio ih je da je umro, i kad se on srušio, džinovi shvatiše da ne bi na mucu sramnoj ostali da su budućnost prozreti mogli.” (Sebe’: 12-14)

5 Navedeni kur’anski citati i termini nalaze se u sljedećim ajetima: “Kad su jedne večeri preda nj bili izvedeni punokrvni konji koji su na tri noge stajali, a četvrtom jedva zemlju doticali, on reče: ‘Umjesto da mislim na Gospodara svoga, ja pokazujem ljubav prema blagu!’ – I oni se izgubiše iz vida. ‘Vratite mi ih!’ – I on ih poče gladiti po nogama i vratovima. Mi smo Sulejmana u iskušenje doveli i teško ga bolesna, kao nepokretna, na prijestolju zadržali, ali je poslije ozdravio. ‘Gospodaru moj’ – rekao je – ‘oprosti mi i daruj mi vlast kakvu niko, osim mene, neće imati! Ti uistinu bogato daruješ!’ Mi smo dali da mu služe: vjetar – koji je prema zapovijedi njegovoj blago puhao onamo kuda je on htio – šejtani, sve graditelji i gnjurci, i drugi u bukagije okovani. Ovo je Naš dar, pa ti oslobodi ili zadrži, nećeš zbog toga odgovarati!” (Sad: 31-39)

6 Ovdje je autor jezički objasnio riječ *ifrit*, iz gornjeg hadisa.

3424. PRIČAO NAM JE Halid b. Mahled, a njemu Mugire b. Abdur-Rahman prenoseći od Ebu-Zinada, ovaj od A' redža, a on od Ebu-Hurejre, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sulejman, sin Davudov, jednom je rekao: Večeras ću sigurno obići sedamdest (svojih) žena i svaka žena će zanijeti konjanika koji će se boriti na Allahovom putu."

– Ako Allah htjedne – inšallah – reče mu njegov drug, ali on to nije rekao i nijedna nije zanijela ništa izuzev jednog (djeteta) kojem je nedostajala polovina tijela. A da je to rekao, oni bi se borili na Allahovom putu – rekao je potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

Šuajb i Ibn-Ebu-Zinad (prenoseći ovaj hadis) rekli su: "Devedeset (žena) i to je vjerodostojnije."¹

3425. PRIČAO MI JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovom A'meš, a njemu Ibrahim Tejmi prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji kaže da je rekao:

– Allahov Poslaniče, koji je mesdžid prvi podignut?
– El-Mesdžidul-Haram (U Mekki) – odgovorio je on.

– A koji je poslije njega? – kaže (Ebu-Zerr) da je upitao.

– Zatim El-Mesdžidul-Aksa (u Jerusalemu) – rekao je on.

– Koliko je bilo (godina) između njih dva? – upitao sam.

– Četrdeset – odgovorio je on, a potom nastavio: Gdje god te zadesi namaz, klanjaj ga, a sva zemlja ti je mesdžid.²

٣٤٢٤. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ حَدَّثَنَا مَغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ قَالَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ لَأُطَوِّفَنَّ اللَّيْلَةَ عَلَى سَبْعِينَ امْرَأَةً تَحْمِلُ كُلُّ امْرَأَةٍ فَارِسًا يُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَلَمْ يَقُلْ وَلَمْ تَحْمِلْ شَيْئًا إِلَّا وَاحِدًا سَاقِطًا أَحَدُ شَقِيئِهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَوْ قَالَهَا لَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ شُعَيْبٌ وَابْنُ أَبِي الزِّنَادِ تَسْعِينَ وَهُوَ أَصَحُّ.

٣٤٢٥. حَدَّثَنِي عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ التَّيْمِيُّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّ مَسْجِدٍ وَضِعَ أَوَّلَ قَالَ الْمَسْجِدُ الْحَرَامُ قُلْتُ ثُمَّ أَيٌّ قَالَ ثُمَّ الْمَسْجِدُ الْأَقْصَى قُلْتُ كَمْ كَانَ بَيْنَهُمَا قَالَ أَرْبَعُونَ ثُمَّ قَالَ حَيْثُمَا أَدْرَكَتْكَ الصَّلَاةُ فَصَلِّ وَالْأَرْضُ لَكَ مَسْجِدٌ.

¹ Ovaj hadis ima više predaja i u njima je broj žena različit. U nekima se navodi šezdeset, u nekima sedamdeset, u nekima devedest, a u nekima devedest i devet ili stotinu žena. Na osnovu toga Ibn-Hadžer zaključuje da je on imao šezdeset slobodnih žena, a da su ostale bile robinje, ili obratno.

Sulejman, alejhis-selam, imao je iskrenu želju za konjima, bez ikakvog dunjalučkog cilja, ali je zaboravio da kaže: "Ako Allah htjedne." Onaj što ga je upozorio da to rekne, po svoj prilici, bio je melek. Kad se govori o budućnosti, poželjno je reći: "Inšallah!" Ko to izgovori nakon zakletve pa ne izvrši ono na šta se zakleo, nije prekršio zakletvu.

² Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju o Ibrahimu, alejhis-selam.

3426. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad, da mu je pričao Abdur-Rahman, kako je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je čuo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Moj primjer s ljudima je kao primjer čovjeka koji je naložio vatru, pa su leptiri i ove životinje počele uskakati u tu vatru.”

3427. I rekao je: “Bile su dvije žene i imale po jedno dijete. Došao je vuk i odnio dijete jedne od njih, te njena drugarica reče: ‘On je odnio tvoje dijete’, a i ona druga reče: ‘On je odnio tvoje dijete.’ Potom njih dvije zatražiše od Davuda da im presudi, i on dosudi dijete starijoj, te one izidoše pred Sulejmana, sina Davudova, i saopćišu mu to. On reče: ‘Dajte mi nož da ga raspolovim njima dvjema.’ ‘Ne radi to, Allah ti se smilovao’, reče mlađa, ‘on je njezin sin.’ Poslije toga on ga je dosudio mlađoj.”³
Ebu-Hurejra je rekao: “Tako mi Allaha, nisam čuo za (riječ) sikin (nož) osim tada, a prije toga smo (za nož) govorili mudje.”

٣٤٢٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَثَلِي وَمَثَلُ النَّاسِ كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ نَارًا فَجَعَلَ الْفَرَاشُ وَهَذِهِ الدَّوَابُّ تَقَعُ فِي النَّارِ .

٣٤٢٧. وَقَالَ كَانَتِ امْرَأَتَانِ مَعَهُمَا ابْنَاهُمَا جَاءَ الذِّئْبُ فَذَهَبَ بِأَبْنٍ إِحْدَاهُمَا فَقَالَتْ صَاحِبَتُهَا إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكَ وَقَالَتِ الْآخَرَى إِنَّمَا ذَهَبَ بِابْنِكَ فَتَحَاكَمَتَا إِلَى دَاوُدَ فَقَضَى بِهِ لِلْكُبْرَى فَخَرَجَتَا عَلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ فَأَخْبَرَتَاهُ فَقَالَ اتُّنُونِي بِالسَّكِينِ أَشَقُّهُ بَيْنَهُمَا فَقَالَتِ الصُّغْرَى لَا تَفْعَلْ يَرْحَمَكَ اللَّهُ هُوَ ابْنُهَا فَقَضَى بِهِ لِلصُّغْرَى قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاللَّهِ إِنْ سَمِعْتُ بِالسَّكِينِ إِلَّا يَوْمَئِذٍ وَمَا كُنَّا نَقُولُ إِلَّا الْمُدْيَةَ .

³ Buhari je ovdje s jednim senedom naveo dva hadisa zbog toga što je i prenosilac čuo oba zajedno, pa ih i prenio zajedno. Prvi hadis nije u cijelosti naveden, a u njemu se govori o ulozi Resulullaha u pozivanju ljudi u islam. Ibnul-Arebi smatra da poređenje koje je spomenuto u hadisima ima cilj da objasni da ljudi ne čine ono što ih vodi u Džehennem zato što žele propast, nego to čine misleći da im to koristi i slijedeći strast, kao što leptiri ne upadaju u vatru da bi se uništili, već zbog svjetlosti koja je okružuje. Drugi hadis, u kojem je naglašena mudrost Sulejmana, alejhis-selam, Buhari je sa senedom naveo u poglavlju *O nasljedstvu* (Feraid).

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA: “A MI SMO LUKMANU MUDROST DARovali: BUDI ZAHVALAN ALLAHU...” DO RIJEČI UZVIŠENOG: “... ALLAH NE VOLI NI GORDOG NI HVALISAVOG.”¹

Ve la tusa'ir znači: okretanje lica.²

3428. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Šu'be prenoseći od A'meša, ovaj do Ibrahima, on od Alkame, a ovaj od Abdullaha, koji je rekao: “Kada je objavljeno: ‘Oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju’, ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, zapitaše: ‘Ko od nas nije griješio (nasilje sebi učinio)?’ Nato je objavljeno: ‘Ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je zaista najveće nasilje.’”

3429. PRIČAO MI JE Ishak, njemu saopćio Isa b. Junus, a ovom A'meš prenoseći od Ibrahima, ovaj od Alkame, a on da je Abdullah, radijallahu anhu, rekao: “Kad je objavljeno: ‘Oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju’, to se teško dojmilo muslimanima, te oni rekoše:

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ)

إِلَى قَوْلِهِ (إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ)

(وَلَا تُصَعِّرْ) الْإِعْرَاضُ بِالْوَجْهِ .

٣٤٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) قَالَ أَصْحَابُ النَّبِيِّ ﷺ أَيُّنَا لَمْ يَلْبِسْ إِيمَانَهُ بِظُلْمٍ فَنَزَلَتْ (لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) .

٣٤٢٩. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَلْقَمَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ) شَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيُّنَا لَا يَظْلِمُ نَفْسَهُ

1 U naslovu ovog poglavlja, koje govori o Lukmanu, ukazano je na sljedeće ajete: “A Mi smo Lukmanu mudrost darovali: Budite zahvalni Allahu! Ko je zahvalan, čini to u svoju korist, a ko je nezahvalan – pa, Allah je zaista neovisan i hvale dostojan. Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: ‘O, sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, najveće nasilje.’ Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti. A ako te budu nagovarali da druge Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti. O, sinko moj, dobro ili zlo, teško koliko zrno gorušice, bilo u stijeni li na nebesima ili u zemlji, Allah će na vidjelo iznijeti, jer Allah zna najskrivenije stvari – On je sveznajući. O, sinko moj, obavljaš namaz i traži da se čine dobra djela, a odvraćaj od hrđavih i strpljivo podnosi ono što te zadesi – dužnost je tako postupati. I, iz oholosti, ne okreći od ljudi svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog.” (Lukman: 12-18)

2 *Ve la tusa'ir* nalazi se u posljednjem citiranom ajetu. Lukman je spomenut u Kur'anu, ali nije rečeno da je bio poslanik. Nesefi u svom tefsiru kaže: “Ulema je složna da je on bio mudrac, ali ne i vjerovjesnik, izuzev što se prenosi od Ikrima koji je smatrao da je Lukman bio vjerovjesnik.” Prenosi se da je Lukman živio u doba Davuda, alejhis-selam.

‘Allahov Poslaniče, ko od nas nije griješio (i nasilje sebi učinio)?’

‘Ne misli se na to’ – reče on – ‘već se misli na mnogoboštvo. Zar niste čuli šta je Lukman rekao sinu svome savjetujući ga: O, sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, najveće nasilje.’”³

“NAVEDI IM KAO POUKU STANOVNIKE
JEDNOG GRADA...”

Fe‘azzezna znači: pojačali smo, kao što je to rekao Mudžahid, a Ibn-Abbas kaže da *tairukum* znači: vaše nesreće.⁴

قَالَ لَيْسَ ذَلِكَ إِنَّمَا هُوَ الشِّرْكَ أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا قَالَ
لُقْمَانَ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ (يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ
الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ) .

بَاب (وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ)

(فَعَزَّزْنَا) قَالَ مُجَاهِدٌ شَدَّدْنَا وَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ
(طَائِرُكُمْ) مَصَائِبُكُمْ .

3 Ovdje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio kur’anski ajet: “Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju, oni će biti na pravom putu” (El-En‘am: 82), ajetom: “Kad Lukman reče sinu svome savjetujući ga: ‘O, sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, najveće nasilje.’” (Lukman: 13)

Inače, ovo je prvi način komentarisanja Kur’ana poznat u tefsiru kao objašnjavanje Kur’ana Kur’anom. Međutim, ne može se uvijek naći komentar pojedinih ajeta u drugim ajetima, pa se u tom slučaju koriste druge metode komentarisanja kao što je komentarisanje na osnovu Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, hadisa, na osnovu izjava ashaba, na osnovu jezičkog značenja riječi itd.

4 O navedenom slučaju govore sljedeći ajeti: “Navedi im kao pouku stanovnike jednog grada kad su im došli poslanici; kad im poslasmo dvojicu, ali im oni ne povjerovaše, i pojačasmo trećim, pa rekoše; “Mi smo vama poslani!” “Vi ste ljudi kao i mi” – oni odgovoriše. “Milostivi nije objavio ništa, vi neistinu govorite!” “Gospodar naš zna da smo, doista, vama poslani” – rekoše oni – “i dužni smo samo da javno obznamo.” Oni rekoše: “Mi slutimo da nam nesreću donosite; ako se ne okanite, kamenovat ćemo vas i stići će vas, zaista, bolna patnja od nas.” “Uzrok vaše nesreće je s vama!” – rekoše oni. “Zar zato što ste opomenuti? Ta vi ste narod koji svaku granicu zla prelazi.” (Ja-Sin: 13-19)

Ibn-Ishak kaže da se ovdje misli na Antakiju, čiji su stanovnici tada obožavali kipove, i kaže da su se spomenuti poslanici zvali Sad, Saduk i Selum. Komentatori ističu da su ti poslanici bili, ustvari, izaslanici Isaa, alejhis-selam, koje je on poslao u spomenuti grad.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “KAZIVANJE O MILOSTI GOSPODARA
 TVOGA PREMA ROBU NJEGOVOM
 ZEKERIJJAU, KAD JE ON GOSPODARA
 SVOGA TIHO ZOVNUO I REKAO:
 “GOSPODARU MOJ, KOSTI SU MI
 ORONULE I GLAVA OSIJEDJELA” DO
 RIJEČI: “NIKOME PRIJE NJEGA TO IME
 NISMO HTJELI DATI”

Ibn-Abbas kaže: “(Riječ *semijjen* znači:) sličan.”
 Kaže se *redijjen* za riječ *merdijjen* (da budeš
 zadovoljan). *Itijjen*: duboka starost, (a oblik tog
 glagola je ‘*ata ja‘tu*).

“Gospodaru moj” – reče on – “kako ću imati sina
 kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost
 doživio” – do riječi: “tri noći (nećeš s ljudima
 razgovarati), a zdrav ćeš biti.” A kaže se i *sahihan*
 (zdrav).

“I on izađe iz hrama u narod svoj i znakom
 (išaretom) im dade na znanje:

‘Hvalite Ga ujutro i navečer!’” *Fe evha* znači:
 znakom dao na znanje.

“O, Jahja, prihvati Knjigu odlučno” – do riječi: “i
 na dan kad bude iz mrtvih ustao! *Hafijjen* je: blag.
Akiren (se kaže) i za žensko i za muško (koje je
 bez djece).”¹

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (ذَكَرَ رَحْمَةً رَبِّكَ عَبْدَهُ
 زَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ
 الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا) إِلَى قَوْلِهِ
 (لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا)

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ مَثَلًا يُقَالُ (رَضِيًّا) مَرْضِيًّا (عُتِيًّا)
 عَصِيًّا عَتَا يَعْتُو (قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ
 وَكَانَتْ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا)
 إِلَى قَوْلِهِ (ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا) وَيُقَالُ صَحِيحًا
 (فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
 أَنْ سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا) فَأَوْحَى فَأَشَارَ
 (يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ) إِلَى قَوْلِهِ
 (وَيَوْمَ يُنْعَثُ حَيًّا) (حَفِيًّا) لَطِيفًا (عَاقِرًا)
 الذِّكْرُ وَالْأُنْثَى سَوَاءٌ .

¹ Ovdje je autor naveo neke ajete, a na neke je samo ukazao. Ti ajeti se nalaze na početku sure Merjem, a s obzirom da se odnose na Zekerijjaa, alejhis-selam, i njegova sina Jahjaa, alejhis-selam, navest ćemo njihovo značenje:

“Kazivanje o milosti Gospodara tvoga prema robu Njegovom Zekerijjau, kad je on Gospodara svoga tiho zovnuo i rekao: ‘Gospodaru moj, kosti su mi oronule i glava osijedjela, a nikada nisam, kad sam Ti, Gospodaru, moj, molbu uputio, nesretan ostao. Bojim se rodaka svojih po krvi poslije mene, a žena mi je nerotkinja, zato mi pokloni od Sebe sina da naslijedi mene i porodicu Ja‘kubovu, i učini, Gospodaru moj, da budeš njime zadovoljan.”

“O, Zekerijja, javljamo ti radosnu vijest da će ti se dječak roditi, ime će mu Jahja biti, nikome prije njega to ime nismo htjeli dati.”

“Gospodaru moj” – reče on – “kako ću imati sina kad mi je žena nerotkinja, a već sam duboku starost doživio?”

“Eto tako” – reče – “Gospodar tvoj je rekao: ‘To je meni lahko, i tebe sam ranije stvorio, a ništa nisi bio.’”

“Gospodaru moj” – reče – “daj mi neki znak!”

“Znak će ti biti to što tri noći nećeš s ljudima razgovarati, a zdrav ćeš biti.” I on izide iz hrama u narod svoj

3430. PRIČAO NAM JE Hudbe b. Halid, njemu Hammam b. Jahja, a ovom Katade prenoseći od Enesa b. Malika, a on od Malika b. Sa'sa'a, da im je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kazivao o noći u kojoj je uzdignut:

– ... Zatim se uzdizao dok nije došao na drugo nebo i zatražio da mu se otvori.

– Ko je to? – rečeno je.

– Džibril – odgovori on.

– Ko je s tobom? – rečeno je.

– Muhammed – reče on.

– Zar mu je već dato poslanstvo? – upitano je.

– Da – odgovori (Džibril).

I kad sam stigao (na drugo nebo), kad ono (na njemu) Jahja i Isa, a njih dvojica su sinovi sestre i sestrične.

– Ovo su Jahja i Isa, nazovi im selam – reče (Džibril).

Nazvao sam selam, i oni su mi odvratili, a zatim rekli:

“Dobro došao, dobri brate i dobri vjerovjesniče.”²

٣٤٣٠. حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا هَمَّامُ ابْنُ يَحْيَى حَدَّثَنَا قَتَادَةُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ صَعْصَعَةَ أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَهُمْ عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِهِ ثُمَّ صَعِدَ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ قِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا يَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا خَالَةٍ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلَّمْ عَلَيْهِمَا فَسَلَّمْتُ فَرَدَّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ .

i znakom im dade na znanje:

“Hvalite Ga ujutro i navečer!”

“O, Jahja, prihvati Knjigu odlučno! – a dadosmo mu mudrost još dok je dječak bio, i nježnost i čednost, i čestit je bio i roditeljima svojim bio je dobar i nije bio drzak i nepristojan. I neka je mir njemu na dan kada se rodio i na dan kada je umro i na dan kada bude proživljen.” (Merjem: 2-15)

Riječ *hafijjen* autor je objasnio uz navedene pojmove iako se ona ne nalazi u gornjim ajetima nego u ajetu: “Mir tebi” – reče Ibrahim – “molit ću Gospodara svoga da ti oprosti, jer On je vrlo dobar prema meni.” (Merjem: 47)

2 Ovo je dio dužeg hadisa o Israu, koji je u cijelosti naveden u poglavlju *O melekima*, a ovdje je citiran samo onaj dio koji se odnosi na Isaa i Jahjaa, alejhis-selam: pretpostavlja se da ih je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sreo na istom nebu zbog toga što su njihove majke bile bliske rodice, s obzirom da je Jahjaova majka bila sestra Merjemine majke.

Sa'lebi kaže da je Jahja rođen prije Isaa, alejhis-selam, na šest mjeseci, a Ibn-Ishak veli: “Zekerijja i njegov sin (Jahja) su posljednji izraelski poslanici prije Isaa, alejhis-selam.” On je također izjavio da su Izraelićani pokušali ubiti Zekerijjaa, ali im je on pobjegao i sakrio se u jedno drvo koje se rascijepilo, a zatim ga prekrilo. Međutim, šejtan je zadržao dio njegove odjeće, što su oni primijetili, te prerezali pilom to drvo i tako ga presjekli preko polovine. Što se tiče Jahjaa, on je ubijen zbog neke žene kojom se njihov vladar htio oženiti, a Jahja mu je rekao: “Ona ti nije dozvoljena!” Naime, ona je bila kćerka njegove žene, pa mu zbog toga nije bilo dozvoljeno da s njom stupi u brak, ali je ona podmitila tog vladara pa je on ubio Jahjaa, alejhis-selam.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:
 “I SPOMENI U KNJIZI MERJEMU,
 KAD SE OD UKUĆANA SVOJIH NA
 ISTOČNU STRANU POVUKLA”¹

“A kada meleki rekoše: ‘O, Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ.’”²

“Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom” – do riječi: “koga On hoće opskrbljuje bez računa.”³

Ibn-Abbas je rekao: “(Svugdje pod pojmom) porodica (misli se na) vjernike od porodice Ibrahimove, porodice Imranove, porodice Jasinove i porodice Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.” On također veli: “Ibrahimu su najbliži oni koji su ga slijedili – a to su vjernici.”⁴

(Za sintagmu) *Alu Ja'kub* kaže se i *ehlu Ja'kub*, pa kad (riječ) *alu* prebace u deminutiv, a zatim je vrate njenom korijenu, oni kažu: *uhejlun*.

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ
 إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا)

(إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
 (إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ
 وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ) إِلَى قَوْلِهِ (يَرْزُقُ مَنْ
 يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ) .

قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ وَآلُ عِمْرَانَ الْمُؤْمِنُونَ مِنْ
 آلِ إِبْرَاهِيمَ وَآلِ عِمْرَانَ وَآلِ يَاسِينَ وَآلِ مُحَمَّدٍ ﷺ
 يَقُولُ (إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ)
 وَهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَيُقَالُ آلُ يَعْقُوبَ أَهْلُ يَعْقُوبَ
 فَإِذَا صَغُرُوا آلٌ ثُمَّ رَدُّوهُ إِلَى الْأَصْلِ قَالُوا أَهْيَلُ

1 Merjem: 16.

2 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “A kada meleki rekoše: ‘O, Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ: ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin, bit će viđen i na ovom i na onom svijetu i jedan od Allahu bliskih.’” (Ali-Imran: 45)

3 Ovdje se ukazuje na sljedeće ajet: “Allah je odabrao Adema, i Nuha, i Ibrahimovu porodicu, i Imranovu porodicu nad ostalim svijetom – sve porod jedan od drugog – a Allah sve čuje i sve zna. Kada Imranova žena reče: ‘Gospodaru moj, ovo što je u trbuhu mome ja zavjetujem samo na službu Tebi, pa primi od mene, jer Ti, zaista, sve čuješ i znaš!’” Poslije ona, kada je rodila, reče: “Gospodaru moj, rodila sam žensko” – a Allah dobro zna šta je rodila, “a žensko nije kao muško; nadjela sam joj ime Merjema, i ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana.” I Gospodar njezin primi je lijepo i učini da uzraste lijepo, i da se o njoj brine Zekerijja. Kad god bi joj Zekerijja u mihrab ušao, kod nje bi hrane našao. “Odakle ti ovo, Merjema?” – on bi upitao, a ona bi odgovorila: “Od Allaha, Allah onoga koga On hoće opskrbljuje bez računa.” (Ali-Imran: 33-37)

4 Kur’anski pojmovi “porodica Ibrahimova”, “porodica Imranova” itd. općeniti su, a Ibn-Abbas upozorava da se to odnosi samo na vjernike tih porodica i u tom smislu navodi ajet: “Ibrahimu su od ljudi najbliži oni koji su ga slijedili, zatim ovaj Vjerovjesnik i vjernici. A Allah je prijatelj vjernika” (Ali-Imran: 68), a za izreku “oni koji su ga slijedili”, kaže da su to vjernici.

3431. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, a njemu saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao da mu je pričao Seid b. Mesejjeb rekavši da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Nijedan čovjek se nije rodio a da ga šejtan nije dotakao kad se rađao, pa je svako došao na svijet plačući od šejtanovog dodira, osim Merjeme i njezinog sina”, a potom je Ebu-Hurejra proučio: “I ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana.”⁵

POGLAVLJE

“I kada meleki rekoše: “O, Merjema, tebe je Allah odabrao i čistom stvorio, i boljom od svih žena na svijetu učinio. O, Merjema, budi poslušna svome Gospodaru i licem na tlo padaj i s onima koji namaz obavljaju i ti obavljaj!” To su nepoznate vijesti koje ti objavljujemo. Ti nisi bio među njima kada su pera svoja pobacali da bi vidjeli koji će se od njih o Merjemi brinuti, i ti nisi bio među njima kad su se prepirali.”⁶

Jekfulu znači: brinuti, *kefeleha*, bez tešdida na harfu “fa”, znači: brinuo se o njoj, a to nije u značenju: podmirenje dugova i sl.

٣٤٣١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ مَا مِنْ بَنِي آدَمَ مَوْلُودٌ إِلَّا يَمَسُّهُ الشَّيْطَانُ حِينَ يُولَدُ فَيَسْتَهْلُ صَارِحًا مِنْ مَسِّ الشَّيْطَانِ غَيْرَ مَرْيَمَ وَابْنَهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ (وَإِنِّي أُعِيدُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) .

بَاب

(وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَا مَهْمُ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ) يُقَالُ يَكْفُلُ يَكْفُلُ يَكْفُلُ (كَفَلَهَا) ضَمَّهَا مُخَفَّفَةً لَيْسَ مِنْ كَفَالَةِ الدُّيُونِ وَشَبَّهَهَا .

5 Ovaj hadis u sličnom obliku naveden je u poglavlju *Opis Iblisa* i njegove vojske, i da bi on bio jasniji, ovdje ćemo citirati njegov tekst: “Svakog čovjeka, kad se rađa, šejtan probode s njegovih strana svojim prstom, osim Isaa, sina Merjemina. (Šejtan) je otišao da ga probode, ali je probo samo posteljicu (placentu).”

Dova Merjemine majke, na koju je Ebu-Hurejra ukazao, nalazi se u ajetu: “Poslije ona, kada je rodi, reče: ‘Gospodaru moj, rodila sam žensko’ – a Allah dobro zna šta je rodila – ‘a žensko nije kao muško; nadjela sam joj ime Mejrema, i ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana.’” (Ali-Imran: 36)

6 Ali-Imran: 42-44.

3432. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ebu-Redža', njemu En-Nadr prenoseći od Hišama, koji je rekao da mu je saopćio njegov otac rekavši da je čuo Abdullaha b. Dža'fera, kako kaže da je čuo Aliju, radijallahu anhu, kako je izjavio da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Najvrednija žena (prijašnjih ummeta) je Merjema, kćerka Imranova, najvrednija žena (našeg ummeta) je Hatidža.”¹

O RIJEČIMA UZVIŠENOG: A KADA MELEKI REKOŠE: “O MERJEMA, ALLAH TI JAVLJA RADOSNU VIJEST, OD NJEGA RIJEČ – IME ĆE MU BITI MESIH, ISA, SIN MERJEMIN” – DO RIJEČI: “ON SAMO ZA TO REKNE: BUDI”²

Ubešširuki i *jebšuriki* je istog značenje: (javlja ti radosnu vijest), a *vedžihihen* znači: častan. Ibrahim je rekao: “*El-Mesih* znači: iskreni.”

Mudžahid je izjavio: “*El-kehlu* znači: blag, a *el-ekmeh* je onaj koji vidi danju, a ne vidi noću”, dok neki drugi kažu da je to onaj ko se rodi slijep.

3433. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be prenoseći od Abra b. Murre, koji je izjavio da je čuo Murra Hemedanija kako prenosi od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik rekao:

“Vrijednost Aiše u odnosu na ostale žene je poput vrijednosti potkriže u odnosu na ostalu hranu. Mnogi ljudi su dostigli stepen potpunosti, a od žena stepen potpunosti su dostigle samo Merjema, kćerka Imranova, i Asija, žena faraonova.”

٣٤٣٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ أَبِي رَجَاءٍ حَدَّثَنَا النَّضْرُ عَنْ هِشَامٍ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ جَعْفَرٍ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ خَيْرُ نِسَائِهَا مَرْيَمُ ابْنَةُ عِمْرَانَ وَخَيْرُ نِسَائِهَا خَدِيجَةُ .

بَابُ قَوْلِهِ تَعَالَى (إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ) إِلَى قَوْلِهِ (فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ)

(يُبَشِّرُكِ) وَ (يُبَشِّرُكِ) وَاحِدٌ (وَجِيهًا) شَرِيفًا وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ (الْمَسِيحُ) الصَّدِيقُ وَقَالَ مُجَاهِدٌ الْكَهْلُ الْحَلِيمُ وَالْأَكْمَهُ مَنْ يُبْصِرُ بِالنَّهَارِ وَلَا يُبْصِرُ بِاللَّيْلِ وَقَالَ غَيْرُهُ مَنْ يُولَدُ أَعْمَى .

٣٤٣٣. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةٍ قَالَ سَمِعْتُ مُرَّةَ الْأَهْمَدَانِيَّ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَضَّلَ عَائِشَةَ عَلَى النِّسَاءِ كَفَضَّلَ الثَّرِيدَ عَلَى سَائِرِ الطَّعَامِ كَمَلَّ مِنَ الرِّجَالِ كَثِيرٌ وَلَمْ يَكْمُلْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ وَآسِيَةُ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ .

1 *Hajru nisaiha* komentatori različito objašnjavaju, pa jedni kažu da to znači: najbolja žena na svijetu toga doba, a drugi kažu da znači: najbolja žena na zemlji, ili najbolja žena Israilovih potomaka.

2 Ovdje se ukazuje na sljedeće ajete: “A kada meleki rekoše: ‘O Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ, ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin, bit će viđen i na ovom i na onom svijetu i jedan od Allahu bliskih: on će govoriti ljudima još u kolijevci, a i kao odrastao i bit će čestit’ – ona reče: ‘Gospodaru moj, kako ću imati dijete kad me ni jedan muškarac nije ni dodirnuo?’ – ‘Eto tako’ – reče – ‘Allah stvara koga On hoće. Kada nešto odluči, On samo zato rekne: Budi! – i ono bude.’” (Ali-Imran: 45-47)

3434. KAŽE Ibn-Vehb da mu je saopćio Junus od Ibn-Šihaba, koji je rekao da mu je prenio Seid b. Mussejjeb od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Kurejševičke žene su najbolje žene koje jašu deve, najmilostivije prema djetetu i najčuvanije za imetak muža.”

Nakon toga Ebu-Hurejra je rekao: “A Merjema, kćerka Imranova, nikada nije jahala devu.”³

Slažu se (sa Junusom) Zuhrijev bratić i Ishak Kelbi prenoseći od Zuhrija.

٣٤٣٤. وَقَالَ ابْنُ وَهْبٍ أَخْبَرَنِي يُونُسُ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ أَنَّ
أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ نِسَاءُ
قُرَيْشٍ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ أَحْنَاهُ عَلَى طِفْلِ
وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ
عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ وَلَمْ تَرْكَبْ مَرْيَمُ بِنْتُ عِمْرَانَ
بَعِيرًا قَطُّ تَابَعَهُ ابْنُ أَخِي الزُّهْرِيُّ وَإِسْحَاقُ
الْكَلْبِيُّ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

³ Ovaj hadis nije naveden kao samostalan jer mu nije spomenut sav sened, ali je on s kompletnim senedom naveden u poglavlju *O braku*.

Objašnjavajući ovaj hadis, Kurtubi je rekao: “Ovo je naglašavanje vrijednosti kurejševičkih žena samo u odnosu na arapske žene, jer su uglavnom samo oni vlasnici deva.” Pretpostavlja se da je Ebu-Hurejra naglasio da Merjema nije jahala na devu, jer je smatrao da je ona apsolutno najvrednija žena, a u ovom hadisu su spomenute samo najvrednije žene Arapa (vlasnika deva), a ne i najvrednije žene općenito.

RIJEČI UZVIŠENOG: “O, SLJEDBENICI KNJIGE, NE ZASTRANJUJTE U SVOM VJEROVANJU I O ALLAHU GOVORITE SAMO ISTINU! MESIH, ISA, SIN MERJEMIN, SAMO JE ALLAHOV POSLANIK I RIJEČ NJEGOVA KOJU JE MERJEMI DOSTAVIO, I ŽIVOT MU UDAHNUO; ZATO VJERUJTE U ALLAHA I NJEGOVE POSLANIKE I NE GOVORITE: ‘TROJICA SU!’ PRESTANITE, BOLJE VAM JE! ALLAH JE SAMO JEDAN BOG – HVALJEN NEKA JE ON! – ZAR ON DA IMA DIJETE?! NJEGOVO JE ONO ŠTO JE NA NEBESIMA I ONO ŠTO JE NA ZEMLJI, I ALLAH JE DOVOLJAN KAO SVJEDOK.”¹

Ebu-Ubejd kaže: “Riječ Njegova je: budi – i on (tj. Isa, alejhis-salam, postao je”, a neki drugi kažu: “*Ve ruhun minhu* znači: oživio ga je i dao mu dušu.” *Ve la tekuluselasetun*: (i ne govorite za Allaha i za Isaa i Isaovu majku da su to tri boga, nego je Allah jedini Bog, a Isa i njegova majka su Allahova stvorenja).

3435. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu Velid od Evza'ija, koji je izjavio da mu je pričao Umej b. Hani' rekavši da mu je pričao Džunade b. Ebi-Umejje od Ubade, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko svjedoči da nema Boga osim Allaha, Jedinog, koji nema druga, i da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik, i da je Isa Njegov rob i Njegov poslanik i Riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i život mu udahnuo, i da je Džennet istina i Džehennem istina, Allah će ga uvesti u Džennet, prema onome što je radio.”² Velid je rekao: “Pričao mi je (ovo) Ibn-Džabir od Umejra, a on od Džunade, i dodao: ‘na koja god hoće od osam džennetskih vrata.’”

بَابُ قَوْلِهِ (يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا)

قَالَ أَبُو عُبَيْدٍ كَلِمَتُهُ كُنْ فَكَانَ وَقَالَ غَيْرُهُ (وَرُوحٌ مِنْهُ) أَحْيَاهُ فَجَعَلَهُ رُوحًا (وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً).

٣٤٣٥. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِيٍّ قَالَ حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ عَنْ عُبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ عَلَى مَا كَانَ مِنَ الْعَمَلِ قَالَ الْوَلِيدُ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ عَنْ عُمَيْرٍ عَنْ جُنَادَةَ وَزَادَ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الثَّانِيَةِ أَيُّهَا شَاءَ .

¹ En-Nisa: 171.

² Prema onom što je radio može se dvojako tumačiti: – prema onom što je radio imat će visinu stepena u Džennetu; – bez obzira da li radio dobra ili loša djela, jer onaj ko umre sa imanom sigurno će ući u Džennet, pa makar prije toga i izdržavao kaznu u Džehennemu za eventualno loša djela.

“I SPOMENI U KNJIZI MERJEMU:
KAD SE OD UKUĆANA SVOJIH POVUKLA.”

– *Nebeznahu* znači: bacili smo ga, to jest: odvojila se, *šerkijjen*: prema istoku, *fe edžaeha* je oblik *ef'ale* od glagola *džae*, a za riječ primorao ju je kaže se: *eldž'eha*; *tusakit*: padat će, *kasijjen*: daleko, *ferijjen*: velik. Ibn-Abbas je rekao: “*Nesjen* znači: nisam bila ništa”, a drugi kažu da *nesjen* znači: prezren. Ebu-Vail je rekao: “Merjema je znala da će se bogobožazan čovjek ustegnuti kad je rekla: ‘*In kunte tekijjen*’ – (ako si bogobožazan).” Veki' je izjavio (prenoseći) od Israila, ovaj od Ebu-Ishaka, a on od El-Berraa, da *serijjen* na sirijskom jeziku znači: mala rijeka.³

3436. PRIČAO NAM JE Muslim b. Ibrahim, njemu Džerir b. Hazim prenoseći od Muhammeda b. Sirina, ovaj od Ebu-Hurejre, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “U kolijevci su progovorila samo trojica: Isa, a među Izraelićanima bijaše jedan čovjek koga su zvali Džurejdž. Dok je on klanjao, došla mu je majka i pozvala ga (a on joj se nije odazvao).

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ

(وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا)

تَبَذْنَاهُ الْقَيْنَاهُ اغْتَرَلَتْ (شَرْقِيًّا) مِمَّا يَلِي الشَّرْقَ
(فَأَجَاءَهَا) أَفْعَلْتُ مِنْ جِثَّتْ وَيُقَالُ أَجَاءَهَا
اضْطَرَّهَا (تَسَاقَطُ) تَسْقُطُ (قَصِيًّا) قَاصِيًّا (فَرِيًّا)
عَظِيمًا قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ (نِسِيًّا) لَمْ أَكُنْ شَيْئًا وَقَالَ
غَيْرُهُ النَّسِيُّ الْحَقِيرُ وَقَالَ أَبُو وَائِلٍ عَلِمْتُ مَرْيَمَ
أَنَّ التَّقِيَّ ذُو نُهيَةٍ حِينَ قَالَتْ (إِنْ كُنْتُ تَقِيًّا) .
قَالَ وَكِيعٌ عَنْ إِسْرَائِيلَ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ
عَنِ الْبَرَاءِ (سَرِيًّا) نَهَرَ صَغِيرٌ بِالسَّرِيَانِيَّةِ .

٣٤٣٦. حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِرَاهِيمَ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ
ابْنُ حَازِمٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنْ
النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَمْ يَتَكَلَّمْ فِي الْمَهْدِ إِلَّا ثَلَاثَةٌ عِيسَى
وَكَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ جُرَيْجٌ كَانَ
يُصَلِّي جَاءَتْهُ أُمُّهُ فَدَعَتْهُ فَقَالَ أَجِئُهَا أَوْ أَصَلِّي

3 Spomenuti termini se nalaze u sljedećem kur'anskom tekstu: “I spomeni u Knjizi Merjemu: Kad se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla i jedan zastor da se od njih zakloni uzela, Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali i on joj se prikazao u liku savršeno stvorena muškarca. ‘Utječem se Milostivom od tebe, ako se Njega bojiš!’” – uzviknu ona.

“A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga” – reče on – “da ti poklonim dječaka čista.”

“Kako ću imati dječaka” – reče ona – “kad me nijedan muškarac dodirnuo nije, a ja nisam nevaljalica.”

“To je tako!” – reče on. “Gospodar tvoj je rekao: ‘To je meni lahko’ i zato da ga učinimo znamenjem ljudima i znakom milosti Naše. Tako je unaprijed određeno!” I ona zanese i bremenita se skloni daleko negdje. I porođajni bolovi prisiliše da dođe do stabla jedne palme. “Kamo sreće da sam ranije umrla i da sam potpuno u zaborav pala!” – uzviknu ona. I melek je, koji je bio niže nje, zovnu: “Ne žalosti se, Gospodar tvoj je dao da niže tebe potok poteče. Zatresi palmino stablo, posut će po tebi datule svježje, pa jedi i pij i budi vesela! A ako vidiš čovjeka kakva, ti reci: ‘Ja sam se zavjetovala Milostivom da ću šutjeti, i danas ni s kim neću govoriti.’ I dođe ona s njim porodici svojoj, noseći ga. ‘O, Merjemo’ – rekoše oni – ‘učinila si nešto nečuveno!’” (Merjem, 16-27)

Sintagma *nebeznahu* nalazi se u ajetu: “I Mi ga izacismo na jedno pusto mjesto, a on je bio bolan.” (Es-Saffat, 145) Ova sintagma se odnosi na Junusa, alejhis-selam, a ovdje je spomenuta s obzirom da je iz istog korijena kao i glagol *intebezet*.

Razmišljao je. Da li da joj se odazovem ili da klanjam? Ona je tada rekla: ‘Bože moj, ne usmrti ga dok ne pogleda bludnicama u lica!’”

Džurejdž boraviše u svom samostanu i jedan žena mu se ponudi i s njim razgovaraše, ali ju je on odbio. Ona je zatim otišla nekom pastiru, sama mu se omogućila, a poslije rodila dječaka i izjavila: “Ono je od Džurejdža.” Tada su (mještani) došli, srušili mu samostan, izveli ga i grdili. On je uzeo abdest i klanjao, a zatim prišao djetetu (u kolijevci) i rekao:

– Dijete, ko je tvoj otac?

– Pastir – odgovorilo je ono.

– Izgradit ćemo ti samostan od zlata – rekli su oni tada.

– Ne – reče on – nego samo od blata (zemlje).

I jedna žena među Izraelićanima je došla svoga sina kad je pored nje naišao jedan naočit čovjek, jašući, te ona reče: “Moj Gospodaru, učini da ovaj moj sin bude poput njega.” Tada ono ostavi njenu dojku, okrenu se prema jahaču i reče: “Moj Gospodaru, nemoj me učiniti poput njega”, a zatim se okrenu njenoj dojci i nastavi da je sisa.

Kao da gledam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže Ebu-Hurejre, kako sisa svoj prst. Potom je provedena neka robinja, a (dječakova majka) reče: “Moj Gospodaru, nemoj učiniti moga sina poput ove!”

Ono ostavi dojku i reče: “Moj Gospodaru, učini me poput nje!”

– Zašto to? – upita (njegova majka), a ono odgovori:

“Onaj jahač je jedan od silnika, a za onu robinju govore: Ukrala si, učinila si blud, a ona to nije učinila.”¹

فَقَالَتِ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْهُ حَتَّى تُرِيَهُ وَجْهَ الْمَوَسَاتِ
وَكَانَ جُرَيْجٌ فِي صَوْمَعَتِهِ فَتَعَرَّضَتْ لَهُ امْرَأَةٌ
وَكَلَّمَتْهُ فَأَبَى فَأَتَتْ رَاعِيًا فَأَمَكَّتْهُ مِنْ نَفْسِهَا
فَوَلَدَتْ غُلَامًا فَقَالَتْ مِنْ جُرَيْجٍ فَأَتَوْهُ فَكَسَرُوا
صَوْمَعَتَهُ وَأَنْزَلُوهُ وَسَبُّوهُ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى ثُمَّ أَتَى
الْغُلَامَ فَقَالَ مَنْ أَبُوكَ يَا غُلَامُ قَالَ الرَّاعِي قَالُوا
نَبْنِي صَوْمَعَتَكَ مِنْ ذَهَبٍ قَالَ لَا إِلَّا مِنْ طِينٍ
وَكَانَتْ امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنًا لَهَا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَمَرَّ
بِهَا رَجُلٌ رَاكِبٌ ذُو شَارَةٍ فَقَالَتِ اللَّهُمَّ اجْعَلْ
ابْنِي مِثْلَهُ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا وَأَقْبَلَ عَلَى الرَّاكِبِ فَقَالَ
اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي مِثْلَهُ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى ثَدْيِهَا يَمَصُّهُ
قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَمَصُّ
إِصْبَعَهُ ثُمَّ مَرَّ بِأَمَةٍ فَقَالَتِ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي
مِثْلَ هَذِهِ فَتَرَكَ ثَدْيَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا
فَقَالَتْ لَمْ ذَاكَ فَقَالَ الرَّاكِبُ جَبَّارٌ مِنَ الْجَبَابِرَةِ
وَهَذِهِ الْأَمَةُ يَقُولُونَ سَرَقَتْ زَيْنَتٍ وَلَمْ تَفْعَلْ .

¹ Ovo poglavlje govori o Isau, alejhis-selam, pa je stoga u njemu naveden hadis u kojem se spominje da je Isa, alejhis-selam, govorio u kolijevci. Osim trojice spomenutih u ovom hadisu, za još četvericu se prenosi da su govorili u kolijevci. Ti su: svjedok Jusufa, alejhis-selam, dojenče koje je svojoj majci, dok je češljala Faraonovu kćerku a on htio da je baci u vatru, reklo: “Strpi se, majko, jer mi smo na istini”, zatim dijete jedne žene u kazivanju o stanovnicima Jaruga, koje je reklo majci, kad su je htjeli baciti u vatru: “Strpi se, majko, jer ti si na istini”, i Jahja, alejhis-selam.

3437. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Musa, njemu saopćio Hišam od Ma'mera... I pričao mi je Mahmud, njemu Abdur-Rezzak, a ovom Ma'mer prenoseći od Zuhrija, koji je izjavio da mu je rekao Seid b. Musejjeb od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“U noći mog isra'a sreo sam Musaa.”

On ga je potom opisao, kaže (Abdur-Rezzak), rekavši: – On je čovjek – mislim da je rekao – suhonjav, opuštene kose, kao da je od ljudi (iz plemena) Šenue. I sreo sam Isaa – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i opisao ga rekavši: “On je čovjek srednjeg rasta, bijele puti, kao da je izišao iz banje, tj. hamama.” I vidio sam Ibrahima. Ja sam najsljedniji njemu od svih njegovih potomaka. I donesene su mi – kaže Resulullah – dvije posude. U jednoj od njih je bilo mlijeko, a u drugoj vino.

– Uzmi koju hoćeš od njih dvije – rečeno mi je, i ja sam uzeo mlijeko i popio ga, a potom mi je rečeno: “Upućen si na Pravi put” – ili: “odabrao si Pravi put – a da si uzeo vino, stradali bi tvoji sljedbenici.”

3438. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Israil, a ovom Usman b. Mugire prenoseći od Mudžahida, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vidio sam Isaa, Musaa i Ibrahima. Što se tiče Isaa, on je bijele puti, kovrdžav, širokih grudi, a što se tiče Musaa, on je smeđ, visok, ravne kose, kao da je iz (etiopskog ili indijskog naroda) Zutt.”

٣٤٣٧. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُوسَى أَخْبَرَنَا هِشَامٌ عَنْ مَعْمَرٍ وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَعِيدُ ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ أُسْرِيَ بِهِ لَقِيتُ مُوسَى قَالَ فَنَعْتُهُ فِذَا رَجُلٌ حَسْبُهُ قَالَ مُضْطَرِبٌ رَجُلٌ الرَّأْسِ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ شَنْوَةَ قَالَ وَلَقِيتُ عِيسَى فَنَعْتُهُ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ رَبْعَةٌ أَحْمَرُ كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ دِيْمَاسٍ يُعْنِي الْحَمَامَ وَرَأَيْتُ إِبْرَاهِيمَ وَأَنَا أَشَبُّهُ وَلَدِهِ بِهِ قَالَ وَأُتِيتُ بِإِنَاءَيْنِ أَحَدُهُمَا لَبَنٌ وَالْآخَرُ فِيهِ خَمْرٌ فَقِيلَ لِي خُذْ أَيُّهُمَا شِئْتَ فَأَخَذْتُ اللَّبَنَ فَشَرِبْتُهُ فَقِيلَ لِي هَدَيْتَ الْفِطْرَةَ أَوْ أَصَبْتَ الْفِطْرَةَ أَمَا إِنَّكَ لَوْ أَخَذْتَ الْخَمْرَ غَوَتْ أُمَّتُكَ .

٣٤٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ عِيسَى وَمُوسَى وَإِبْرَاهِيمَ فَأَمَّا عِيسَى فَأَحْمَرُ جَعْدٌ عَرِيضُ الصَّدْرِ وَأَمَّا مُوسَى فَأَدَمُ جَسِيمٌ سَبُطٌ كَأَنَّهُ مِنْ رِجَالِ الزُّطِّ .

3439. PRIČAO NAM JE Ibrahim b. Munzir, njemu Ebu-Damre, a ovom Musa prenoseći od Nafija, da je Abdullah rekao:

– Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo je dan kada će među ljudima biti El-Mesihud-Dedždžal ćorav u desno oko, kao da mu je oko isturena boba grozda.

3440. I vidio sam se noćas u snu kod Ka'be, kad li ono smeđ čovjek, kako najljepše može biti smeđ čovjek, uvojak mu pada na ramena dvojice ljudi i (tako) obilazi Ka'bu.

– Ko je ovo? – upitah ja, a oni mi odgovoriše: “Ovo je Mesih, sin Merjemin.”

Potom sam iza njega vidio čovjeka jako kovrdžave kose, ćoravog u desno oko, najviše slični na Ibn-Katana od svih koje sam vidio. Stavio je svoje ruke na ramena jednog čovjeka i obilazio oko Ka'be.

– Ko je ovo? – upitao sam, a oni mi rekoše: “El-Mesihud-Dedždžal.”

Ubejdullah se slaže (s Musaom b. Ukbom) prenoseći (ovo) od Nafija.

3441. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed Mekki i rekao da je čuo Ibrahima b. Sa'da, koji je izjavio da m je pričao Zuhri prenoseći od Salima, a ovaj od svoga oca (Abdullaha b. Omera), koji je rekao:

– Ne, tako mi Allaha, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao za Isaa da je bijele puti, nego je rekao:

“Dok sam spavao, (sanjao sam) da obilazim oko Ka'be, kad odjednom čovjek smeđ, ravne kose, oslanja se na dvojicu ljudi, a s glave mu kaplje voda – ili: teče mu voda s glave.

– Ko je ovo? – upitao sam, a oni mi rekoše: “Sin Merjemin.”

Potom sam se počeo osvrutati, kad odjednom čovjek bijele puti, krupan, kovrdžave glave, ćorav u desno

٣٤٣٩. حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا أَبُو ضَمْرَةَ حَدَّثَنَا مُوسَى عَنْ نَافِعٍ قَالَ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ ذَكَرَ النَّبِيُّ ﷺ يَوْمًا بَيْنَ ظَهْرِي النَّاسِ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ إِلَّا إِنَّ الْمَسِيحَ الدَّجَالَ أَعْوَرُ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ.

٣٤٤٠. وَأَرَانِي اللَّيْلَةَ عِنْدَ الْكَعْبَةِ فِي الْمَنَامِ فَإِذَا رَجُلٌ أَدَمٌ كَأَحْسَنِ مَا يُرَى مِنْ أَدَمِ الرِّجَالِ تَضَرَّبُ لِمَتُهُ بَيْنَ مَنْكِبَيْهِ رَجُلٌ الشَّعْرُ يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلَيْنِ وَهُوَ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا فَقَالُوا هَذَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ ثُمَّ رَأَيْتُ رَجُلًا وَرَاءَهُ جَعْدًا قَطِطًا أَعْوَرَ الْعَيْنِ الْيُمْنَى كَأَشْبَهَ مَنْ رَأَيْتُ بِابْنِ قَطَنِ وَاضِعًا يَدَيْهِ عَلَى مَنْكِبَيْ رَجُلٍ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا الْمَسِيحُ الدَّجَالُ تَابَعَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ عَنْ نَافِعٍ.

٣٤٤١. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّيُّ قَالَ سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ لَا وَاللَّهِ مَا قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِعِيسَى أَحْمَرُ وَلَكِنْ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ أَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَإِذَا رَجُلٌ أَدَمٌ سَبَطَ الشَّعْرَ يُهَادِي بَيْنَ رَجُلَيْنِ يَنْطَفُ رَأْسُهُ مَاءً أَوْ يَهْرَاقُ رَأْسُهُ مَاءً فَقُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا ابْنُ مَرْيَمَ فَذَهَبْتُ أَلْتَفِتُ فَإِذَا رَجُلٌ أَحْمَرٌ جَسِيمٌ جَعْدُ الرَّأْسِ أَعْوَرُ عَيْنِهِ الْيُمْنَى كَأَنَّ عَيْنَهُ عِنَبَةٌ طَافِيَةٌ قُلْتُ مَنْ هَذَا قَالُوا هَذَا الدَّجَالُ وَأَقْرَبُ النَّاسِ بِهِ شَبَهًا ابْنُ قَطَنِ قَالَ الزُّهْرِيُّ رَجُلٌ مِنْ خُرَاعَةِ هَلَكَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ.

oko, kao da mu je oko isturena boba grozda.

– Ko je ovo?, upitao sam, a oni mi rekoše:

“Ovo je Dedžal.”

– Najsličniji čovjek mu je Ibn-Katan.

Zuhri kaže: “To je čovjek (iz plemena) Huzaa, a umro je u neznaboštvu.”¹

3442. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kome je rekao Ebu-Selema, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio kako je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Ja sam najpreči čovjek Isau, sinu Merjeminu. Vjerovjesnici su sinovi jednog oca, a različitih majki. Između mene i njega nije bilo nijednog Vjerovjesnika.”

3443. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Fulejh b. Sulejman, a ovom Bilal b. Ali prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebi-Amra, a on od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ja sam najpreči čovjek Isau, sinu Merjeminu, i na ovom i na budućem svijetu. Vjerovjesnici su braća od inoća, majke su im različite, a vjera im je jedna.”

Ibrahim b. Tahman kaže (da mu je ovaj hadis prenio) Musa b. Ukbe od Safvana b. Sulejma, ovaj od Ataa b. Jesana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao...²

٣٤٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِابْنِ مَرْيَمَ وَالْأَنْبِيَاءِ أَوْلَادُ عِلَاتٍ لَيْسَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ نَبِيٌّ.

٣٤٤٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ ابْنِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنَا أَوْلَى النَّاسِ بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْأَنْبِيَاءِ إِخْوَةٌ لِعِلَاتٍ أُمَّهَاتُهُمْ شَتَّى وَدِينُهُمْ وَاحِدٌ.

وَقَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ طَهْمَانَ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ.

1 U ovim hadisima se govori o susretu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s prijašnjim poslanicima, za koje se zna da su živjeli mnogo ranije. Međutim, Kur'an za šehide kaže da žive kod svoga Gospodara, a poslanici su na višoj deredži od šehida, pa Resulullahov, alejhis-selam, susret s prijašnjim poslanicima je moguć. Naprotiv, ovaj susret se i dogodio na Miradžu, onako kako je to opisano u vjerodostojnim hadisima.

2 Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, najbliži je Isau, alejhis-selam, jer između njih dvojice nije bilo vjerovjesnika, a Isa, alejhis-selam, nagovijestio je njegov dolazak. “Sinovi od inoća”, u odnosu na poslanike znači da su oni iz istog osnova, tj. svi pozivaju istom vjerovanju, pa makar bilo i razlika u njihovim Šerijatima.

3444. IPRIČAONAM JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, a ovom Ma'mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Isa, sin Merjemin, vidio je nekog čovjeka kako krade pa mu je rekao:

“Jesi li ukrao?”

– Ne, nikako, tako mi Allaha osim kojeg drugog (istinskog) Boga nema – reče ovaj.

– Vjerujem u Allaha, a opovrgavam svoje oko – reče na to Isa, alejhis-selam.¹

3445. PRIČAO NAM JE Humejdi, njemu Sufjan rekavši da je čuo Zuhrija, kako kaže da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, da je čuo Omera, radijallahu anhu, kako je na minberu rekao da je čuo kako Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdizali Sina Merjemina. Ja sam samo Njegov rob, pa recite: ‘Allahov rob i Njegov poslanik.’”²

3446. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Mukatil, njemu saopćio Abdullah, a ovom Salih b. Hajj, da je neki čovjek iz Horosana rekao Ša'biju: (“Mi kod nas držimo da je onaj koji oslobodi majku svog djeteta, a zatim se oženi njom, poput onog koji jaše svoju devu”), te je Ša'bi rekao: – Saopćio mi je Ebu-Burde od Ebu-Musaa Eš'arija, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad čovjek odgaja svoju robinju, pa je lijepo odgoji, i poučava je, pa je lijepo pouči, a zatim je oslobodi i oženi se njom, on će imati dvije nagrade. Kad neko vjeruje u Isaovo, alejhis-selam, poslanstvo, a zatim vjeruje u moje

۳۴۴۴. وَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَأَى عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَجُلًا يَسْرِقُ فَقَالَ لَهُ أَسْرَقْتَ قَالَ كَلَّا وَاللَّهِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَقَالَ عِيسَى آمَنْتُ بِاللَّهِ وَكَذَبْتَ عَيْنِي .

۳۴۴۵. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يَقُولُ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ سَمِعَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا تُطْرُونِي كَمَا أَطَرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ فَقُولُوا عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ .

۳۴۴۶. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُقَاتِلٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا صَالِحُ بْنُ حَيٍّ أَنَّ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ خُرَّاسَانَ قَالَ لِلشَّعْبِيِّ فَقَالَ الشَّعْبِيُّ أَخْبَرَنِي أَبُو بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَدَبَ الرَّجُلُ أُمَّتَهُ فَأَحْسَنَ تَأْدِيبَهَا وَعَلَّمَهَا فَأَحْسَنَ تَعْلِيمَهَا ثُمَّ أَعْتَقَهَا فَتَزَوَّجَهَا كَانَ لَهُ أَجْرَانِ وَإِذَا آمَنَ بِعِيسَى ثُمَّ آمَنَ بِي فَلَهُ أَجْرَانِ وَالْعَبْدُ إِذَا اتَّقَى رَبَّهُ وَأَطَاعَ مَوْلَاهُ فَلَهُ أَجْرَانِ .

¹ Isa, alejhis-selam, ovim je iskazao veliku spremnost da prihvati zakletvu.

² Ovdje se aludira na pripisivanje božanstva Isau od kršćana.

(Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstvo), imat će dvije nagrade. Kad se rob boji svoga Gospodara i pokorava se svojim vlasnicima, imat će dvije nagrade.”

3447. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od Mugire b. Nu'mana, ovaj od Seida b. Džubejra, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Vi ćete biti proživljeni bos, goli i neobrezani”, a zatim je proučio: “Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili tako ćemo ponovno iz ništa stvoriti – to je obećanje Naše, Mi smo, doista kadri to učiniti.” (Potom je rekao):

“I prvi ko će biti obučen je Ibrahim. Potom će neki ljudi od mojih drugova biti izdvojeni desno i lijevo, pa ću ja reći: ‘Moji drugovi!’”

“Oni su se odmetnuli (od islama) otkako si se od njih rastao”, reći će se, a ja ću potom reći kao što je rekao dobri rob Isa, sin Merjemin: “I ja sam nad njima bdio dok sam među njima bio, a kad si mi Ti dušu uzeo, Ti si ih jedini nadzirao; Ti nad svim bdiš. Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, Silan i Mudar Ti si.”³

Muhammed b. Jusuf Firebri kaže da se spominje od Ebu-Abdullaha da je Kabisa rekao: “To su odmetnici koji su se odmetnuli u doba Ebu-Bekra, pa se Ebu-Bekr, radijallahu anhu, borio protiv njih.”⁴

٣٤٤٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ
ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
تُحْشَرُونَ حُفَاةَ عُرَاةٍ غُرْلًا ثُمَّ قَرَأَ (كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ
خَلْقٍ نَعِيدُهُ وَغَدَا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ) فَأَوَّلُ مَنْ
يُكْسَى إِبْرَاهِيمُ ثُمَّ يُؤْخَذُ بِرِجَالٍ مِنْ أَصْحَابِي
ذَاتِ الْيَمِينِ وَذَاتِ الشِّمَالِ فَأَقُولُ أَصْحَابِي فَيَقَالُ
إِنَّهُمْ لَمْ يَزَالُوا مُرْتَدِّينَ عَلَى أَعْقَابِهِمْ مِنْذُ فَارَقْتَهُمْ
فَأَقُولُ كَمَا قَالَ الْعَبْدُ الصَّالِحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ
(وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي
كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
شَهِيدٌ إِنْ تَعَذَّبْتَهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ
فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ) قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ
الْفَرَبَرِيُّ ذَكَرَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ قَبِيصَةَ قَالَ هُمْ
الْمُرْتَدُونَ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَى عَهْدِ أَبِي بَكْرٍ فَقَاتَلَهُمْ
أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ .

3 Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *O Ibrahimu*, alejhis-selam.

4 Isma'il je zabilježio od Ibn-Abbasa gornju Buharijevu izjavu, po kojoj se hadis odnosi na odmetnike koje je pokorio Ebu-Bekr, radijallahu anhu, u doba svog hilafeta.

SILAZAK ISAA, SINA MERJEMINA, ALEJHIMAS-SELAM

3448. PRIČAO NAM JE Ishak, njemu saopćio Ja'kub b. Ibrahim a ovom njegov otac prenoseći od Saliha, a on od Ibn-Šihaba, da je Seid b. Musejjeb čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, sigurno će među vas uskoro stići Sin Merjemin, kao pravedan sudac, pa će... odložiti glavarinu. Imetak će se prelijevati u tolikoj mjeri da ga više niko neće htjeti primati, tako da će jedna sedžda biti bolja od sveg svijeta i onog što je na njemu." Potom je Ebu-Hurejra rekao: "Ako hoćete, pročitajte: 'I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, kada bude umirao, neće u njega onako kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti.'"¹

3449. PRIČAO NAM JE Ibn-Bukejr, a njemu Lejs prenoseći od Junusa, ovaj od Ibn-Šihaba, a on od Nafija, oslobođenog roba Ebu-Katade el-Ensarija, da je Ebu-Hurejra izjavio kako je Allahov Poslanik rekao: "Šta mislite, kad Sin Merjemin siđe među vas, a vaš imam do vas?"² (Junusa u prenošenju ovog hadisa) slijede Ukajl i Evzai.

بَابُ نُزُولِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ

٣٤٤٨. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَيُوشِكَنَّ أَنْ يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَدْلًا فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلَ الْخَنَازِيرَ وَيَضَعَ الْجُزْيَةَ وَيَفِيضَ الْمَالَ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ حَتَّى تَكُونَ السَّجْدَةُ الْوَاحِدَةُ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ وَاقرءوا إِن شِئْتُمْ (وَإِنْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا).

٣٤٤٩. حَدَّثَنَا ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ نَافِعٍ مَوْلَى أَبِي قَتَادَةَ الْأَنْصَارِيِّ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا نَزَلَ ابْنُ مَرْيَمَ فِيكُمْ وَإِمَامُكُمْ مِنْكُمْ تَابِعَهُ عُقَيْلٌ وَالْأَوْزَاعِيُّ.

¹ En-Nisa: 159.

Prema navedenom hadisu, kao i drugim sličnim hadisima, pred Sudnji dan će se spustiti Isa, sallallahu alejhi ve sellem, kao sljedbenik Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Imetak će se prelijevati zbog berićeta i napretka, koji će uslijediti kao posljedica uspostavljanja pravde i iskorjenjivanja nasilja, a želje za sticanjem imetka će se umanjiti zbog svijesti o blizini Sudnjeg dana. Ljudi će se okrenuti namazu i ibadetu općenito, tako da će im biti draži jedan rekat namaza nego cijeli svijet. Ibnul-Dževzi kaže: "Ebu-Hurejra je proučio ovaj ajet da bi ukazao na njegovu podudarnost s dijelom hadisa: tako da će jedna sedžda biti bolja od sveg svijeta i onog što je na njemu. Time se ukazuje na dobrotu ljudi, njihov jak iman i želju za činjenjem dobrih djela, zbog čega oni više vole jedan rekat nego cijeli svijet."

Ulema smatra da je svrha dolaska Isaa, sallallahu alejhi ve sellem, potvrda da on nije ubijen, a neki kažu da je on, kad je vidio odlike Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova ummeta, zamolio da ga Allah učini od njih, pa mu je uslišena ova dova, ali je zadržan do pred Sudnji dan, kada će doći kao obnovitelj islama.

² Iz ovog hadisa se ne vidi jasno da li će Isa, alejhis-selam, tada klanjati kao imam ili kao muktedija, a neki učenjaci smatraju da "vaš imam od vas" znači da će on suditi po Kur'anu, a ne po Indžilu.

O ONOM ŠTO SE PRENOSI O IZRAELIĆANIMA

3450. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Ebu-Avane, a ovom Abdul-Melik prenoseći od Rib'ijja b. Hiraša, koji je izjavio da je Ukbe b. Amr rekao Huzejfi:

– Zar nam nećeš kazati nešto što si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?
– Čuo sam ga – reče on – kako kaže: “Kada se pojavi Dedžal, s njim će biti voda i vatra. Ono što će se ljudima činiti da je vatra, to je hladna voda, a ono što će se ljudima činiti da je hladna voda, to je vatra koja spaljuje. Pa, ko od vas (to) doživi, neka ide u ono što misli da je vatra, jer je to hladna, pitka voda.”

3451. – I ČUO SAM GA – rekao je Huzejfe – kako kaže: Jednom čovjeku, od onih koji su bili prije vas došao je melek da mu uzme dušu, te mu je rečeno:

“Da li si uradio neko dobro?”

“Ne znam” – odgovorio je on.

“Prisjeti se” – rečeno mu je.

“Ne znam ništa” – reče on – “osim što sam na dunjaluku trgovao s ljudima i naplaćivao od njih, pa sam bogatog čekao, a siromašnom snižavao cijenu.”

I Allah ga uvede u Džennet.

بَابُ مَا ذَكَرَ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ

٣٤٥٠. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرِوٍ لِحُذَيْفَةَ أَلَا تَحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنِّي سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ مَعَ الدَّجَالِ إِذَا خَرَجَ مَاءٌ وَنَارًا فَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهَا النَّارُ فَمَاءٌ بَارِدٌ وَأَمَّا الَّذِي يَرَى النَّاسُ أَنَّهُ مَاءٌ بَارِدٌ فَنَارٌ تُحْرِقُ فَمَنْ أَدْرَكَ مِنْكُمْ فَلْيَقْعْ فِي الَّذِي يَرَى أَنَّهَا نَارٌ فَإِنَّهُ عَذَابٌ بَارِدٌ.

٣٤٥١. قَالَ حُذَيْفَةُ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَتَاهُ الْمَلِكُ لِيَقْبِضَ رُوحَهُ فَقِيلَ لَهُ هَلْ عَمِلْتَ مِنْ خَيْرٍ قَالَ مَا أَعْلَمُ قِيلَ لَهُ انْظُرْ قَالَ مَا أَعْلَمُ شَيْئًا غَيْرَ أَنِّي كُنْتُ أُبَايِعُ النَّاسَ فِي الدُّنْيَا وَأُجَازِيهِمْ فَأَنْظِرُ الْمُسْرَ وَأَتَجَاوِزُ عَنِ الْمُعْسِرِ فَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ.

3452. – I ČUO SAM GA – rekao je (Huzejfe) – kako kaže: “Neki čovjek je bio na smrti i pošto je osjetio da mu je kraj života, oporučio je svojoj porodici:

‘Kada ja umrem, sakupite mi mnogo drva i naložite vatru, i kad ona proguta moje meso i dođe do kostiju, pa budem spaljen, uzmite to i zdrobite, a zatim pričekajte vjetrovit dan i razaspite to po moru.’ Oni su tako i radili ali ga je Allah sastavio i rekao mu:

‘Zašto si to uradio?’

‘Iz straha od Tebe’ – reče on, te mu Allah oprost.

‘I ja sam ga čuo kad je to rekao’, reče Ukbe b. Amr, a onaj je bio grobar.”¹

3453, 3454. PRIČAO MI JE Bišr b. Muhammed, njemu Abdullah, a ovom Ma‘mer i Junus od Zuhrija, kome je saopćio Ubejdullah, da su Aiša i Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekli:

“Kada je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došla smrt, počeo je navlačiti crnoporubljeni ogrtač na svoj lice, a kada bi ga obuzela muka, sklanjao bi ga sa svoga lica. U takvom stanju on je rekao: Allahovo prokletstvo je na jevrejima i kršćanima zato što su grobove svojih Vjerovjesnika uzimali za bogomolje – upozoravajući na ono što su oni uradili.”

٣٤٥٢. فَقَالَ وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا حَضَرَهُ الْمَوْتُ فَلَمَّا يَتَسَّ مِنَ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا أَنَا مُتُّ فَاجْمَعُوا لِي حَطَبًا كَثِيرًا وَأَوْقِدُوا فِيهِ نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَامْتَحِشَتْ فَخَذُّوهَا فَاطْحَنُوهَا ثُمَّ انْظُرُوا يَوْمًا رَاحًا فَادْفِنُوهَا فِي الْيَمِّ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ لَمْ فَعَلْتَ ذَلِكَ قَالَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ بْنُ عَمْرِو وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ ذَلِكَ وَكَانَ نَبَاشًا .

٣٤٥٣-٣٤٥٤. حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنِي مَعْمَرٌ وَيُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَائِشَةَ وَابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ طَفِقَ يَطْرَحُ خَمِيصَةً عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا اغْتَمَّ كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ يُحْذَرُ مَا صَنَعُوا .

¹ Ovdje je Buhari naveo tri hadisa s jednim senedom. Prvi govori o Dedžalu, čijih će smutnji biti toliko da će vatra izgledati kao voda, a voda kao vatra. Druga dva govore o dvojici ljudi od prijašnjih naroda, pa je stoga ovaj hadis i uvršten u poglavlju *O Izraelćanima*.

3455. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Dža'fer, a ovom Šu'be od Furata Kazzaza, koji je izjavio da je čuo Ebu-Hazima, kako je rekao: Sjedio sam s Ebu-Hurejrom pet godina, pa sam ga tako čuo kako prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Vjerovjesnici su upravljali Izraelićanima, i kad god bi umro jedan Vjerovjesnik, nakon njega bi došao drugi. Međutim, poslije mene neće biti Vjerovjesnika, ali će biti halife, i bit će ih mnogo.

– Pa šta nam naređuješ (u vezi s njima)? – upitaše (ashabi).

– Održite zakletvu datu prvom, a potom svima sljedećima – reče on – i dajte im njihovo pravo, a Allah će njih pitati za ono što im je povjerio na čuvanje.

3456. PRIČAO NAM JE Seid b. Ebi-Merjem, njemu Ebu-Gassan rekavši da mu je pričao Zejd b. Eslem prenoseći od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Sigurno ćete slijediti puteve onih koji su bili prije vas: pedalj za pedalj, aršin za aršin. Ako su oni ušli u gušterovu rupu, i vi ćete ući u nju!”

– Allahov Poslaniče – upitali smo

– (misli li se to na) jevreje i kršćane?

– Na koga bi drugog? – reče on.

3457. PRIČAO NAM JE Imran b. Mejsere, njemu Abdul-Varis, a ovom Halid prenoseći od Ebu-Kilaba, da je Enes, radijallahu anhu, kazao:

“(Ashabi) su spominjali vatru i zvono, potom su spominjali jevreje i kršćane, pa je Bilalu naređeno da ezan uči parno, a ikamete neparno.”²

٣٤٥٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ فُرَاتِ الْقَزَّازِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا حَازِمٍ قَالَ قَاعَدْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ خَمْسَ سِنِينَ فَسَمِعْتُهُ يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَيَكُونُ خُلَفَاءُ فَيَكْثُرُونَ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ فُوا بَبِيعَةِ الْأَوَّلِ فَلَا أَوَّلَ أَعْطُوهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَهُمْ عَمَّا اسْتَرْعَاهُمْ .

٣٤٥٦. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ حَدَّثَنَا أَبُو غَسَّانَ قَالَ حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَتَتَّبِعَنَّ سَنَنَ مَنْ قَبْلَكُمْ شِبْرًا بِشِيرٍ وَذِرَاعًا بِذِرَاعٍ حَتَّى لَوْ سَلَكَوْا جُحْرَ ضَبٍّ لَسَلَكْتُمُوهُ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى قَالَ فَمَنْ .

٣٤٥٧. حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ أَبِي قِلَابَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ ذَكَرُوا النَّارَ وَالنَّاقُوسَ فَذَكَرُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى فَأَمَرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ الْأَذَانَ وَأَنْ يُوتَرَ الْإِقَامَةَ .

2 Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Nastanak ezana* (Knjiga I, hadis br. 603).

3458. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Sufjan prenoseći od A'meša, on od Ebu-Duhaa, ovaj od Mesruka, a on od Aiše, radijallahu anha, da je ona prezirala da (klanjač) stavi ruku na pas govoreći da to rade jevreji. Šu'be se slaže sa (Sufjanom, prenoseći ovaj hadis) od A'meša.

3459. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, a on da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Rok vašeg života u odnosu na život naroda koji su bili prije vas, jeste kao vrijeme od ikindijskog namaza do zalaska sunca. Vaš slučaj, kao i slučaj jevreja i kršćana, jeste poput čovjeka koji je unajmio radnike rekavši:

“Ko će mi raditi do podne za jedan kirat, i jevreji su radili do podne za jedna kirat, a potom je onaj rekao:

‘Ko će mi raditi od podne do ikindijskog vremena za jedan kirat?’ I kršćani su radili od podne do ikindijskog vremena za jedan kirat, a on je zatim rekao:

‘Ko će mi raditi od ikindijskog vremena do zalaska sunca za dva kirata?’ I vi ste oni koji rade od ikindijskog vremena do zalaska sunca za dva kirata, i imate dvostruku nagradu.

Jevreji i kršćani su se naljutili i rekli: ‘Mi smo više radili, a manje dobili’, a Allah će ih upitati:

‘Da li sam vam što umanjio od vašeg prava?’

‘Ne’, reći će oni, a On će potom reći:

‘To je Moja milost i Ja je dajem kome hoću.’”¹

٣٤٥٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي الضُّحَى عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَانَتْ تَكْرَهُ أَنْ يَجْعَلَ يَدُهُ فِي خَاصِرَتِهِ وَتَقُولُ إِنَّ الْيَهُودَ تَفْعَلُهُ تَابَعَهُ شُعْبَةُ عَنِ الْأَعْمَشِ .

٣٤٥٩. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّمَا أَجَلُكُمْ فِي أَجَلٍ مَنْ خَلَا مِنَ الْأُمَمِ مَا بَيْنَ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ وَإِنَّمَا مِثْلُكُمْ وَمِثْلُ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى كَرَجُلٍ اسْتَعْمَلَ عَمَلًا فَقَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ فَعَمِلَتِ الْيَهُودُ إِلَى نِصْفِ النَّهَارِ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ فَعَمِلَتِ النَّصَارَى مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ إِلَى صَلَاةِ الْعَصْرِ عَلَى قِرَاطٍ قِرَاطٍ ثُمَّ قَالَ مَنْ يَعْمَلُ لِي مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِرَاطَيْنِ قِرَاطَيْنِ أَلَا فَانْتُمْ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ مِنْ صَلَاةِ الْعَصْرِ إِلَى مَغْرِبِ الشَّمْسِ عَلَى قِرَاطَيْنِ قِرَاطَيْنِ أَلَا لَكُمْ الْأَجْرُ مَرَّتَيْنِ فَغَضِبَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى فَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ عَمَلًا وَأَقْلُ عَطَاءً قَالَ اللَّهُ هَلْ ظَلَمْتُكُمْ مِنْ حَقِّكُمْ شَيْئًا قَالُوا لَا قَالَ فَإِنَّهُ فَضَّلِي أُعْطِيهِ مَنْ شِئْتُ .

¹ Hadis ovakvog značenja naveden je i objašnjen u poglavlju *Ko stigne klanjati jedan rekat ikindije prije zalaska sunca* (Knjiga I, hadis br. 557).

3460. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Amra, ovaj od Tavusa, a on od Ibn-Abbasa, koji je izjavio da je čuo Omera, radijallahu anhum, kako kaže:

“Allah ubio toga čovjeka (koji je prodavao vino). Zar on nije znao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

‘Allah je prokleo jevreje; njima je bio zabranjen loj, ali su ga oni topili pa onda prodavali.’”

Ovo prenose i Džabir i Ebu-Hurejre od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

3461. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim Dahhak b. Mahled, njemu saopćio Evza‘i, a ovom prenio Hassan b. Atijeh od Ebu-Kebše, a on od Abdullaha b. Amra, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Prenosite od mene pa makar jedan ajet. Pričajte (ono što čujete) od Izraelićana, u tome nema grijeha. Ko na mene namjerno slaže, neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu.”²

3462. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, rekavši da mu je prenio Ibrahim b. Sa‘d prenoseći od Saliha, a on od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da je Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman rekao da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Jevreji i kršćani ne boje (svoju sijedu kosu), a vi suprotno postupite.”

٣٤٦٠. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ قَاتَلَ اللَّهُ فُلَانًا أَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ حُرِّمَتْ عَلَيْهِمُ الشُّحُومُ فَجَمَلُوهَا فَبَاعُوهَا تَابَعَهُ جَابِرٌ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٤٦١. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ الضَّحَّاكُ بْنُ مَخْلَدٍ أَخْبَرَنَا الْأَوْزَاعِيُّ حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي كَبْشَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ بَلَّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً وَحَدَّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

٣٤٦٢. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ صَالِحٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ قَالَ أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ إِنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى لَا يَصْبُغُونَ فَخَالِفُوهُمْ .

2 U ovom hadisu su navedene tri stvari:

- imperativ prenošenja Kur’ana, što obuhvata prenošenje svega što je donio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Ovaj imperativ je naglašen i u nekim drugim hadisima koje je autor naveo na početku svog djela, u poglavlju *O nauci*.
- dozvola pričanja onoga što se čuje od Izraelićana o čudnim i neobičnim događajima koji su im se dogodili, a mogu biti poučni, ali pod uvjetom da nisu očito lažni. Imam Šafi‘ smatra da ovo znači: “Pričajte od Izraelićana ono što ne znate da je lažno”, jer se ne smije prenositi ono zašto se, na osnovu Kar’ana i Hadisa, zna da je lažno. U početku je bilo zabranjeno pričanje israilijata, a ovim hadisom je to dokinuto, uz spomenute uvjete;
- stroga zabrana potvore na Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, što je toliko puta naglašavano da se ovaj dio hadisa smatra mutevatirom.

3463. PRIČAO MI JE Muhammed, rekavši da mu je pričao Hadždžadž, a ovom Džeriri, da je Hasan (rekao):

– Pričao nam je Džundub b. Abdullah u ovoj džamiji (u Basri), i mi nismo zaboravili niti se bojimo da je Džundub lagao na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a on je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Među onima koji su bili prije vas bio je jedan čovjek koji je imao ranu (na tijelu), pa je pao u očaj, uzeo nož i njime odrezao svoju ruku, a krv nije prestala teći sve dok nije umro. Uzvišeni Allah (u vezi s njim) rekao je: ‘Moj rob Me sam sobom pretekao – lišio sam ga Dženneta.’”¹

HADIS O GUBAVCU, SLIJEPCU I ČELAVCU KOJI SU BILI IZRAELIĆANI

3464. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ishak, njemu Amr b. Asim, ovom Hemmam, a njemu Ishak b. Abdullah, rekavši da mu je prenio Abdur-Rahman b. Ebu-Amre od Ebu-Hurejre, koji je pričao da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem...

I pričao mi je Muhammed, njemu Abdullah b. Redža', a ovom Hemmam od Ishaka b. Abdullaha, kome je saopćio Abdur-Rahman b. Ebu-Amre kako mu je rekao Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

Allah je odredio da trojicu Izraelićana: gubavca, ćelavca i slijepca, stavi na kušnju, te im je poslao meleka. Melek je došao gubavcu i rekao:

– Šta bi tebi bilo najdraže?

– Lijepa boja i lijepa koža. Ljudi osjećaju odvratnost prema meni – reče on, a ovaj ga potra (po tijelu) i s njega nesta (gubavosti) i on dobi lijepu boju i lijepu kožu.

٣٤٦٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ قَالَ حَدَّثَنِي حَجَّاجٌ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ عَنِ الْحَسَنِ حَدَّثَنَا جُنْدُبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ وَمَا نَسِينَا مِنْهُ حَدَّثَنَا وَمَا نَخْشَى أَنْ يَكُونَ جُنْدُبٌ كَذَبَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ بِهِ جُرْحٌ فَجَزَعُ فَأَخَذَ سِكِّينًا فَحَزَّ بِهَا يَدَهُ فَمَا رَقَا الدَّمُ حَتَّى مَاتَ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى بَادَرَنِي عَبْدِي بِنَفْسِهِ حَرَّمْتُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ .

حَدِيثُ أَبِرْصَ وَأَعْمَى وَأَقْرَعَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ

٣٤٦٤. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ ح وَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ ثَلَاثَةً فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ أَبْرَصَ وَأَقْرَعَ وَأَعْمَى بَدَا لَهُمْ عَزٌّ وَجَلٌّ أَنْ يَنْتَلِيَهُمْ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مَلَكًا فَآتَى الْأَبْرَصَ

¹ Iz ovog hadisa se zaključuje da samoubistvo, kao i ubistvo, predstavlja veliki grijeh, i da je zabranjeno činiti bilo šta što može prouzrokovati smrt, kao i to da je dozvoljeno pričati o događajima prijašnjih naroda.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita potom (melek), a on odgovori:

– Deve – ili je rekao: krave, dvoumi se u tome (Ishak b. Abdullah) da li su gubavac i ćelavac rekli, prvi: deve, a drugi: krave.

Potom on dobi devu koja je bila u desetom mjesecu trudnoće, a (melek) reče: “Neka ti bude beričet u njoj!”

(Melek) ga potra te s njega nesta (ćelavosti) i on dobi lijepu kosu.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita (melek), a on odgovori:

“Krave!”

Ovaj mu dade steonu kravu i reče: “Neka ti bude beričet u njoj!”

Zatim je (melek) otišao ćelavcu i rekao:

“Šta bi tebi bilo najdraže?”

– Lijepa kosa – reče on – i da nestane ovoga sa mene. Ljudi prema meni osjećaju odvratnost.

(Melek) ga potra te s njega nesta (ćelavosti) i on dobi lijepu kosu.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita (melek), a on odgovori:

“Krave!”

Ovaj mu dade steonu kravu i reče: “Neka ti bude beričet u njoj!”

Potom on dođe slijepcu i reče:

– Šta bi tebi bilo najdraže?

– Da mi Allah vrati moj vid pa da gledam ljude – odgovori slijepac.

Kaže (prenosilac): “On ga potra (po očima) i Allah mu vrati njegov vid.

– Koji ti je imetak najdraži? – upita (melek).

– Ovce – reče on, i ovaj mu dade sjanjenu ovcu.

Kod one dvojice su se (deve i krave) množile, a kod ovog (ovce) janjile, tako da je jedan imao dolinu deva, drugi dolinu krava, a treći dolinu ovaca.

Kasnije (onaj melek) dođe gubavcu u njegovom izgledu i liku (gubavca) pa reče: “Ja sam jedan siromah kome je nestalo sredstava da nastavi put,

فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ لَوْ أَنَّ حَسَنًا
وَجِلْدًا حَسَنًا قَدْ قَدَّرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ
فَذَهَبَ عَنْهُ فَأُعْطِيَ لَوْ أَنَّ حَسَنًا وَجِلْدًا حَسَنًا فَقَالَ
أَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْإِبِلُ أَوْ قَالَ الْبَقَرُ هُوَ
شَكٌّ فِي ذَلِكَ إِنَّ الْأَبْرَصَ وَالْأَقْرَعَ قَالَ أَحَدُهُمَا
الْإِبِلُ وَقَالَ الْآخَرُ الْبَقَرُ فَأُعْطِيَ نَاقَةً عُشْرَاءَ فَقَالَ
يُبَارِكُ لَكَ فِيهَا وَآتَى الْأَقْرَعَ فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ
إِلَيْكَ قَالَ شَعْرٌ حَسَنٌ وَيَذْهَبُ عَنِّي هَذَا قَدْ
قَدَّرَنِي النَّاسُ قَالَ فَمَسَحَهُ فَذَهَبَ وَأُعْطِيَ شَعْرًا
حَسَنًا قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْبَقَرُ قَالَ
فَأَعْطَاهُ بَقَرَةً حَامِلًا وَقَالَ يُبَارِكُ لَكَ فِيهَا وَآتَى
الْأَعْمَى فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ يَرُدُّ اللَّهُ
إِلَيَّ بَصَرِي فَأُبْصِرُ بِهِ النَّاسَ قَالَ فَمَسَحَهُ فَرَدَّ اللَّهُ
إِلَيْهِ بَصَرَهُ قَالَ فَأَيُّ الْمَالِ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ الْغَنَمُ
فَأَعْطَاهُ شَاةً وَالِدًا فَانْتَجَعَ هَذَانِ وَوَلَدَ هَذَا فَكَانَ
لِهَذَا وَادٍ مِنْ إِبِلٍ وَلِهَذَا وَادٍ مِنْ بَقَرٍ وَلِهَذَا وَادٍ مِنْ
غَنَمٍ ثُمَّ إِنَّهُ أَتَى الْأَبْرَصَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ
رَجُلٌ مَسْكِينٌ تَقَطَّعَتْ بِيَ الْحَبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا
بَلَاغَ الْيَوْمَ إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بِكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي أَعْطَاكَ
اللَّوْنَ الْحَسَنَ وَالْجِلْدَ الْحَسَنَ وَالْمَالَ بَعِيرًا أَتَبْلُغُ
عَلَيْهِ فِي سَفَرِي فَقَالَ لَهُ إِنَّ الْحُقُوقَ كَثِيرَةٌ فَقَالَ
لَهُ كَأَنِّي أَعْرِفُكَ أَلَمْ تَكُنْ أَبْرَصَ يَقْدَرُكَ النَّاسُ
فَقِيرًا فَأَعْطَاكَ اللَّهُ فَقَالَ لَقَدْ وَرِثْتُ لِكَابِرٍ عَنْ كَابِرٍ

i nema mi danas pomoći osim od Allaha, a zatim od tebe. Molim te, u ime Onog koji ti je dao lijepu boju, lijepu kožu i imetak, da mi daš jednu devu, kako bi njome produžio svoj put.”

– Obaveze su mnogobrojne – odgovori mu on, a (melek) mu reče:

– Kao da ja poznajem tebe. Zar nisi bio šugav, ljudi te prezirali, i siromašan, pa ti Allah dao (ovaj imetak)?

– Ja sam to naslijedio od svojih predaka

– reče on.

– Ako si slagao, neka te Allah vrati u ono što si bio – reče (melek).

Potom je otišao ćelavcu u njegovom izgledu i liku (ćelavca) i rekao mu slično onom što je rekao (gubavcu), a on mu je odgovorio kao što mu je odgovorio i onaj, i melek reče: “Ako si slagao, neka te Allah vrati u ono što si bio!”

Zatim je došao slijepcu u njegovom izgledu i rekao:

– Ja sam siromašan čovjek, putnik kome je nestalo sredstava da nastavi put, i nema mi dana pomoći osim od Allaha, a zatim od tebe. Molim te, u ime Onog koji ti je vratio vid, da mi daš jednu ovцу da pomoću nje produžim svoj put.

– Bio sam slijep – reče on – pa mi je Allah vratio moj vid, i siromašan sam bio pa me je učinio bogatim. Uzmi što god hoćeš! Tako mi Allaha, danas ti neću dodijavati ni za šta što uzmeš u ime Allaha!

– Zadrži svoj imetak – reče (melek) – vi ste samo bili stavljeni na kušnju, i Allah je zadovoljan tobom, a srdit na tvoja dva druga.¹

فَقَالَ إِنَّ كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتَ
وَأَتَى الْأَقْرَعَ فِي صُورَتِهِ وَهَيْئَتِهِ فَقَالَ لَهُ مِثْلَ مَا
قَالَ لِهَذَا فَرَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ مَا رَدَّ عَلَيْهِ هَذَا فَقَالَ إِنَّ
كُنْتَ كَاذِبًا فَصَيَّرَكَ اللَّهُ إِلَى مَا كُنْتَ وَأَتَى الْأَعْمَى
فِي صُورَتِهِ فَقَالَ رَجُلٌ مِسْكِينٌ وَابْنُ سَبِيلٍ
وَتَقَطَّعَتْ بِيَ الْحَبَالُ فِي سَفَرِي فَلَا بَلَاغَ الْيَوْمَ
إِلَّا بِاللَّهِ ثُمَّ بَكَ أَسْأَلُكَ بِالَّذِي رَدَّ عَلَيْكَ بَصَرَكَ
شَاةً أَتَبَلَّغُ بِهَا فِي سَفَرِي فَقَالَ قَدْ كُنْتُ أَعْمَى
فَرَدَّ اللَّهُ بَصَرِي وَفَقِيرًا فَقَدْ أَغْنَانِي فَخُذْ مَا شِئْتَ
فَوَاللَّهِ لَا أَجْهَدُكَ الْيَوْمَ بِشَيْءٍ أَخَذْتَهُ اللَّهُ فَقَالَ
أَمْسِكْ مَالَكَ فَإِنَّمَا ابْتَلَيْتُمْ فَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ
وَسَخِطَ عَلَى صَاحِبَيْكَ .

¹ Iz navedenog hadisa se mogu uzeti mnogobrojne pouke, kao naprimjer:

- dozvoljeno je spominjati poučne događaje drugih, i to nije ogovaranje;
- blagodati se ne smiju nijekati, nego treba na njima biti zahvalan;
- škrtost je veoma loše svojstvo i ona čovjeka navodi na laž i nijekanje Allahovih blagodati.

“MISLIŠ LI DA SU STANOVNICI PEĆINE
ČIJA SU IMENA NA PLOČI NAPISANA”²

El-kehf (pećina) je otvor u brdu, a *rekim* je knjiga, dok *merkum* znači: napisano (što je izvedeno od riječi *rekm* (pismo). *Rebatna ala kulubihim* znači: ulili smo im strpljenje, a *šetaten* znači: pretjerano. *El-vesid* (ulaz) znači: dvorište, a množina je *vesaid* i *vusud*, ali se i za vrata kaže *vesid*. *Mu'sadetun*: zatvoren, *asadel-babe* i *evsade*: (zatvorio je vrata). *Be'asnahum*, oživjeli smo ih, a *ezka*: najčistija. *Fe darebellahu 'ala azanihim* (kur'anska rečenica glasi: *fedarebna ala azanihim*, što znači: čvrsto smo ih uspavali), pa su oni zaspali. *Redžmen bil-gajbi*: što nije jasno. Mudžahid kaže: “*Takriduhum* znači: ostavlja ih.”³

بَاب (أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ)

الْكَهْفُ الْفَتْحُ فِي الْجَبَلِ وَالرَّقِيمُ الْكِتَابُ (مَرْقُومٌ)
مَكْتُوبٌ مِنَ الرَّقْمِ (رَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ) أَهْمَنَاهُمْ
صَبْرًا (شَطَطًا) إِفْرَاطًا الْوَصِيدُ الْفِنَاءُ وَجَمْعُهُ
وَصَائِدٌ وَوُصِدٌ وَيُقَالُ الْوَصِيدُ الْبَابُ (مُؤَصَّدَةٌ)
مُطَبَقَةٌ أَصَدَ الْبَابَ وَأَوْصَدَ (بَعَثْنَاهُمْ) أَحْيَيْنَاهُمْ
(أَزَكَّى) أَكْثَرَ رَيْعًا فَضْرَبَ اللَّهُ (عَلَى آذَانِهِمْ)
فَنَامُوا (رَجَمًا بِالْغَيْبِ) لَمْ يَسْتَبِينَ وَقَالَ مُجَاهِدٌ
(تَقَرَّضُهُمْ) تَتَرَكُّهُمْ .

2 Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Misliš li ti da su samo stanovnici Pećine, čija su imena na ploči napisana, bili čudo među čudima Našim?” (El-Kehf: 9)

3 O stanovnicima Pećine govori se u suri El-Kehf od 9. do 26. ajeta.

Buhari je ovdje objasnio nekoliko termina iz tih ajeta, ali nije naveo nijednog hadisa. Inače, o mjestu ove pećine mišljenja su različita, ali većina učenjaka smatra da se ona nalazila na području Bizantije. Od Ibn-Abbasa se prenosi da je ona bila u okolici Ejle, dok neki kažu da je bila između Ejle i Palestine, a po nekima u okolici Tarsusa.

Abd b. Humejd prenosi vjerodostojnom predajom od Ibn-Abbasa priču o stanovnicima Pećine, u kojoj se između ostalog kaže: “Oni su živjeli u državi jednog silnika koji je obožavao kipove, i pošto su oni to vijdeli, izišli su iz te države. Allah je dao da se sastanu i oni su jedan drugom dali zavjete i obećanja. Pošto su ih njihovi ukućani izgubili, krenuli su da ih traže i obavijestili o tome spomenutog vladara. On je naredio da se njihova imena ispišu na jednoj ploči od olova, koju je potom pohranio u svoju raznicu. Ti mladići su ušli u pećinu i Allah je dao da tvrdo zaspe, a potom je poslao nekog ko će ih prevrtati, a sunce skrenuo s njih, jer da ih je ono obasjalo, spalilo bi ih, a da nisu bili prevrtani, zemlja bi ih izjedala. Kasnije je nestalo toga vladara, pa je došao drugi vladar koji je uništio kipove, vjerovao u Allaha i bio pravedan. U to doba je Allah oživio stanovnike Pećine i oni su poslali jednog između sebe da im donese nešto za jelo. On je ušao u grad krijući se. Primijeto je situaciju i ljude koje zbog dužeg perioda nije prepoznao. Dao je jedan dirhem kuharu, ali je ovaj negodovao na novac koji je drugačije kovan. Pošto su se ljudi okupili oko njih dvojice, prijavili su ga vladaru. Ovaj se sjetio one ploče, i kad je mladić nabrojio svoje drugove, on se uvjerio u njegovu iskrenost. Svi se uputiše Pećini, ali ih onaj mladić preteče da se njegovi drugovi ne bi uplašili vojske. Kad on uđe u pećinu, Allah je učinio da vladar i njegovi ljudi izgube trag do Pećine. Tada se oni složiše da im sagrade mesdžid i mole se za njih.”

HADIS O PEĆINI

3465. PRIČAO NAM JE Isma'il b. Halil, njemu Ali b. Mushir prenoseći od Ubejdullaha b. Omera, ovaj od Nafija, a on od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Trojica su ljudi od onih koji su prije vas putovali pa ih je zadesila kiša. Oni su se sklonili u jednu pećinu, a potom se pećina zatvorila i jedan od njih reče ostalima: ‘Hej vi, tako mi Allaha, ne može vas spasiti ništa osim iskrenosti, pa nek svako od vas učini dovu onim što zna da je iskreno uradio.’”

Tada jedan od njih reče: “Moj Allahu, Ti znaš da sam ja imao jednog najamnika koji je radio za ferek riže, pa je otišao ostavivši tu (najamninu). Ja sam uzeo taj ferek i sijao ga (godinama), pa je taj slučaj išao dotle da sam ja od toga kupio nekoliko krava. Kasnije mi je on došao da traži svoju nadnicu te sam ja rekao: ‘Uzmi ove krave, jer one su od onog fereka’, pa ih je on otjerao. Ti znaš da sam ja to učinio iz straha prema Tebi, pa otvori nam!” I stijena se malo pomakla.

Drugi je rekao: “Moj Allahu, Ti znaš da sam ja imao stare, iznemogle roditelje i da sam im svake noći donosio mlijeko od svojih ovaca. Jedne večeri sam zakasnio, i kad sam došao, oni su već bili zaspali, a moja žena i djeca su plakali od gladi. Običavao sam da ih ne pojim prije nego što piju moji roditelji, a bilo mi je žao da ih budim, kao što mi je bilo nezgodno da ih ostavim, pa da oslabe zbog neuzimanja večere. I tako sam iščekivao sve dok se nije pojavila zora. Ti znaš da sam ja to uradio iz straha prema Tebi, pa otvori nam!” I stijena se toliko pomakla da su mogli vidjeti nebo.

Onda je posljednji rekao: “Moj Allahu, Ti znaš da sam ja imao jednu stričevku, koja mi je bila draža od cijelog svijeta. Navraćao sam je na grijeh, ali je ona odbila dok joj ne dam sto dinara, te sam

بَابُ حَدِيثِ الْغَارِ

٣٤٦٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ خَلِيلٍ أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْهِرٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا ثَلَاثَةٌ نَفَرٌ مِمَّنْ كَانَ قَبْلُكُمْ يَمْشُونَ إِذْ أَصَابَهُمْ مَطَرٌ فَأَوْوُوا إِلَى غَارٍ فَانْطَبَقَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ إِنَّهُ وَاللَّهِ يَا هَؤُلَاءِ لَا يُنْجِيكُمْ إِلَّا الصَّدَقُ فَلْيَدْعُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ بِمَا يَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ صَدَقَ فِيهِ فَقَالَ وَاحِدٌ مِنْهُمْ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَجِيرٌ عَمِلَ لِي عَلَى فَرْقٍ مِنْ أَرْضٍ فَذَهَبَ وَتَرَكَهُ وَأَنِّي عَمَدْتُ إِلَى ذَلِكَ الْفَرْقِ فَزَرَعْتُهُ فَصَارَ مِنْ أَمْرِهِ أَنِّي اشْتَرَيْتُ مِنْهُ بَقْرًا وَأَنَّهُ أَتَانِي يَطْلُبُ أَجْرَهُ فَقُلْتُ لَهُ ااعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقْرِ فَسُقْهَا فَقَالَ لِي إِنَّمَا لِي عِنْدَكَ فَرْقٌ مِنْ أَرْضٍ فَقُلْتُ لَهُ ااعْمِدْ إِلَى تِلْكَ الْبَقْرِ فَإِنَّهَا مِنْ ذَلِكَ الْفَرْقِ فَسَاقَهَا فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمْ الصَّخْرَةُ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي أَبَوَانِ شَيْخَانِ كَبِيرَانِ فَكُنْتُ آتِيَهُمَا كُلَّ لَيْلَةٍ بِلَبَنٍ غَنَمٍ لِي فَأَبْطَأْتُ عَلَيْهِمَا لَيْلَةً فَجِئْتُ وَقَدْ رَقَدَا وَأَهْلِي وَعِيَالِي يَتَضَاغُونَ مِنَ الْجُوعِ فَكُنْتُ لَا أَسْقِيهِمْ حَتَّى يَشْرَبَ أَبَوَايَ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُمَا وَكَرِهْتُ أَنْ أَدْعُهُمَا فَيَسْتَكِنَا لِشَرِبَتِهِمَا فَلَمْ أَزَلْ أَنْتَظِرُ حَتَّى طَلَعَ الْفَجْرُ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَانْسَاحَتْ عَنْهُمْ الصَّخْرَةُ حَتَّى نَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ الْآخَرُ اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنَّهُ كَانَ لِي ابْنَةٌ عَمٌّ

ih ja iskupljao dok nisam sakupio i donio ih joj i predao. Tada mi se ona omogućila. Kad sam joj pao među noge, ona je rekla: ‘Boj se Allaha! Ne razvaljuj mi prsten (himen) osim na zakonit način po vjenčanju!’

Ja sam odmah ustao, a onih sto dinara sam ostavio. Ti znaš da sam ja to uradio iz straha prema Tebi, pa otvori nam!” Tada ih je Allah izbavio te nedaće i oni su izišli.”¹

POGLAVLJE

3466. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od Abdur-Rahmana, koji mu je prenio da je čuo Ebu-Hurejru radijallahu anhu, a on da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Jedna žena je došla svoga sina, a pored nje je naišao konjanik. Ona, i dalje dojeći dijete, reče: ‘Moj Allahu, ne usmrti mi sina dok ne bude poput ovoga.’ ‘Moj Allahu, nemoj me učiniti poput njega’, reče (dijete) i vrati se dojci. Potom je provedena neka žena koju su vukli i poigravali se njome, pa je (dječakova majka) rekla: ‘Moj Allahu, ne učini mi dijete poput ove!’ ‘Moj Allahu, učini me poput ove’, reče (dijete), a potom nastavi:

‘Što se tiče jahača, on je nevjernik, a što se tiče one žene, za nju govore: Ti činiš blud, a ona govori: Meni je dosta Allah, i govore: Ti činiš blud, a ona govori: Meni je dosta Allah, i govore: Ti kradeš, a ona govori: Meni je dosta Allah!’”

مِنْ أَحَبِّ النَّاسِ إِلَيَّ وَأَنِّي رَاوَدْتُهَا عَنْ نَفْسِهَا فَأَبَتْ إِلَّا أَنْ آتِيَهَا بِمِائَةِ دِينَارٍ فَطَلَبْتُهَا حَتَّى قَدَرْتُ فَأَتَيْتُهَا بِهَا فَدَفَعْتُهَا إِلَيْهَا فَأَمَكَّتْنِي مِنْ نَفْسِهَا فَلَمَّا قَعَدْتُ بَيْنَ رِجْلَيْهَا فَقَالَتْ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تَفْضُ الْخَاتَمَ إِلَّا بِحَقِّهِ فَقُمْتُ وَتَرَكْتُ الْمِائَةَ دِينَارٍ فَإِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي فَعَلْتُ ذَلِكَ مِنْ خَشْيَتِكَ فَفَرِّجْ عَنَّا فَفَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُمْ فَخَرَجُوا .

بَاب

٣٤٦٦. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَا امْرَأَةٌ تُرْضِعُ ابْنَهَا إِذْ مَرَّ بِهَا رَاكِبٌ وَهِيَ تُرْضِعُهُ فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تُمِتْ ابْنِي حَتَّى يَكُونَ مِثْلَ هَذَا فَقَالَ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلَنِي مِثْلَهُ ثُمَّ رَجَعَ فِي الشَّيْءِ وَمَرَّ بِامْرَأَةٍ تُجَرَّرُ وَيُلْعَبُ بِهَا فَقَالَتْ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ ابْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِثْلَهَا فَقَالَ أَمَّا الرَّاَكِبُ فَإِنَّهُ كَافِرٌ وَأَمَّا الْمَرْأَةُ فَإِنَّهُمْ يَقُولُونَ لَهَا تَزْنِي وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ وَيَقُولُونَ تَسْرِقُ وَتَقُولُ حَسْبِيَ اللَّهُ .

¹ Iz navedenog hadisa se mogu izvesti sljedeći zaključci:

- dove treba činiti što češće a posebno u nevoljama;
- dozvoljeno je moliti Allaha spominjući svoja dobra djela;
- dobročinstvo prema roditeljima je važna islamska obaveza;
- poštenje, čuvanje emaneta i ispunjenje obećanja su odlike pravog vjernika.

3467. PRIČAO NAM JE Seid b. Telid, njemu Ibn-Vehb rekavši da mu je saopćio Džerir b. Hazim od Ejžuba, ovaj od Muhammeda b. Sirina, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nekakav pas je obilazio oko bunara, gotovo umoren od žeđi. Ugleda ga jedna izraelska prostitutka, izu svoju cipelu i napoji ga, pa joj je zbog toga oprošteno.”

3468. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme od Malika, a on od Ibn-Šihaba, ovaj od Humejda b. Abdur-Rahmana, koji je čuo Mu‘avija b. Ebu-Sufjana kako je, u godini u kojoj je obavio hadž, uzeo čeoni uvojak kose, koji se nalazio u rukama jednog stražara, i s Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, minbera rekao:

– Stanovnici Medine, gdje su vam učenjaci? Ja sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako ovo zabranjuje i kaže: “Izraelićani su upropašteni kada su ovo počele raditi njihove žene.”

3469. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa‘d od svoga oca, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Među narodima koji su bili prije vas bilo je pronicljivih ljudi, a ako u ovom mom ummetu ima neko od njih, onda je to Omer b. Hattab.”

3470. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Muhammed b. Ebu-Adijj od Šu‘be, ovaj od Katade, on od Ebu-Siddika Nadžija, ovaj od Ebu-Seida, radijallahu anhu, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji mi je rekao:

“Među Izraelićanima je bio jedan čovjek koji je ubio devedeset i devet ljudi, a potom krenuo da pita (može li se pokajati), te je došao nekom monahu i upitao ga: ‘Ima li (mogućnosti) pokajanja?’”

٣٤٦٧. حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ تَلَيْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ قَالَ أَخْبَرَنِي جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ بَيْنَمَا كَلْبٌ يُطِيفُ بِرَكِيَّةٍ كَادَ يَقْتُلُهُ الْعَطَشُ إِذْ رَأَتْهُ بَغِيٌّ مِنْ بَغَايَا بَنِي إِسْرَائِيلَ فَتَرَعَتْ مَوْقَهَا فَسَقَتْهُ فَغُفِرَ لَهَا بِهِ .

٣٤٦٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ عَامَ حَجِّ عَلَى الْمِنْبَرِ فَتَنَاولَ قُصَّةً مِنْ شَعْرٍ وَكَانَتْ فِي يَدَيْ حَرَسِيٍّ فَقَالَ يَا أَهْلَ الْمَدِينَةِ أَيْنَ عُلَمَاؤُكُمْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَنْهَى عَنْ مِثْلِ هَذِهِ وَيَقُولُ إِنَّمَا هَلَكْتَ بَنُو إِسْرَائِيلَ حِينَ اتَّخَذَهَا نِسَاؤُهُمْ .

٣٤٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ إِنَّهُ قَدْ كَانَ فِيمَا مَضَى قَبْلَكُمْ مِنَ الْأُمَمِ مُحَدِّثُونَ وَإِنَّهُ إِنْ كَانَ فِي أُمَّتِي هَذِهِ مِنْهُمْ فَإِنَّهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ .

٣٤٧٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَبِي الصَّدِّيقِ النَّاجِيِّ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِنْسَانًا ثُمَّ خَرَجَ يَسْأَلُ فَاتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ لَهُ هَلْ مِنْ تَوْبَةٍ قَالَ لَا فَقَتَلَهُ

“Ne”, reče (monah), te ovaj i njega ubi. Potom on (opet) poče pitati (za pokajanje) i jedan čovjek mu reče: “Idi u to i to selo.”

(On se uputi tamo, ali ga na pola puta) stiže smrt i on se svojim grudima nage prema tom (selu). Meleki milosti i meleki patnje se počеше prepirati o njemu, te Allah objavi ovom (dobrom selu) da se približi, i objavi Allah onom (lošem selu) da se udalji.

“Izmjerite koliko je između ta dva (sela)”, reče (melek koji je poslan da im presudi, te oni izmjeriše). Tada je on nađen za pedalj bliže ovom (dobrom selu), pa mu je bilo oprosteno.¹²³⁸

3471. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan a ovom Ebu-Zinad od A‘redža, ovaj od Ebu-Seleme, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sabah-namaz, a zatim se okrenuo ljudima i rekao:

Jedan čovjek je vodio goveče, a potom ga uzjahao i udario, te ono reče: Nismo stvoreni za ovo, nego smo stvoreni za oranje.

– Neka je slavljen Allah – rekoše ljudi – goveče govori!

– Ja vjerujem u to – reče on – ja, Ebu-Bekr i Omer.

A njih dvojica nisu bila tu (izjavio je prenosilac).

I dok je jedan čovjek bio kod svojih ovaca, vuk

فَجَعَلَ يَسْأَلُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ أَتَيْتَ قَرْيَةَ كَذَا وَكَذَا
فَأَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَنَاءَ بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا فَاخْتَصَمَتْ
فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ فَأَوْحَى
اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَقْرَبِي وَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ
تَبَاعَدِي وَقَالَ قِيسُوا مَا بَيْنَهُمَا فَوُجِدَ إِلَى هَذِهِ
أَقْرَبَ بِشِبْرٍ فَغُفِرَ لَهُ .

٣٤٧١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ
حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ
عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ صَلَّى
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الصُّبْحِ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ
فَقَالَ بَيْنَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقْرَةً إِذْ رَكِبَهَا فَضَرَبَهَا
فَقَالَتْ إِنَّا لَمْ نُخْلَقْ لِهَذَا إِنَّمَا خُلِقْنَا لِلْحَرْثِ
فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ بَقْرَةٌ تَكَلَّمُ فَقَالَ فَإِنِّي
أُؤْمِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثُمَّ وَبَيْنَمَا
رَجُلٌ فِي غَنَمِهِ إِذْ عَدَا الذِّئْبُ فَذَهَبَ مِنْهَا بَشَاةٌ
فَطَلَبَ حَتَّى كَانَهُ اسْتَنْقَذَهَا مِنْهُ فَقَالَ لَهُ الذِّئْبُ

1 Ovaj hadis je zabilježio Muslim u svom *Sahihu*, ali je njegova verzija dosta opširnija i na osnovu nje uzeti su termini u zgradama. U njoj se također navodi razlog zbog kojeg mu je naređeno da učini hidžru u “dobro selo”, jer su u njemu ljudi koji vjeruju u Allaha, pa i on s njima neka čini ibadet Allahu i nek se ne vraća u svoje mjesto, jer je to mjesto loše.

Taberani je zabilježio da se dobro selo zvalo Nusra, a loše Kufra.

Inače, muhaddisi smatraju da se ovaj slučaj desio poslije Isaa, alejhis-salam, jer se spomenuti čovjek prvo uputio monahu, a monaštvo je nastalo tek poslije Isaa, alejhis-salam. Iz ovog hadisa zaključujemo sljedeće:

- tevba je moguća i nakon bilo kojeg velikog grijeha, makar se radilo i o ubistvu, jer ako Allah primi tevbu ubice, On će ubijenom nadoknaditi tako da će ovaj biti zadovoljan;
- oni koji daju odgovore nekada mogu pogriješiti;
- poslije napuštanja određenog poroka treba izbjegavati okolnosti u kojima je dolazilo do tog poroka, ne družiti se s onima koji čine taj porok i ne ići tamo gdje se on čini;
- za velike grješnike postoji i velika nada ukoliko se pokaju.

je iznenada napao i odnio jednu ovcu. Ovaj ju je tražio, i kad je bio skoro spasio, vuk mu je rekao: “A koga ona ima na Dan divljači, dan u kome ona neće imati drugog pastira osim mene?”

– Neka je slavljen Allah – rekoše ljudi – vuk govori!

– To vjerujemo – reče on – ja, Ebu-Bekr i Omer. A njih dvojica nisu bila tu.

I pričao nam je Ali, njemu Sufjan od Mis'ara, on od Sa'da b. Ibrahima, ovaj od Ebu-Seleme, on od Ebu-Hurejre, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, slično ovom.¹

3472. PRIČAO NAM JE Ishak b. Nasr, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, on od Hemmama, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

Jedan čovjek je od drugoga kupio posjed, pa je ovaj čovjek što je kupio posjed našao u tom posjedu krčag sa zlatom, te je onaj što je kupio posjed rekao onom drugom:

– Uzmi od mene svoje zlato, jer ja sam od tebe kupio samo zemlju, a zlato nisam kupio!

– Ja sam tebi prodao zemlju i sve što je u njoj – reče onaj što je bila njegova zemlja. Potom se oni obrate jednom čovjeku da im presudi. Taj od kojeg su tražili presudu upita:

– Imate li vas dvojica djece?

– Ja imam sina – reče jedan od njih dvojice.

– Ja imam kćerku – reče drugi, a onaj (koji je posredovao u sporu) reče:

– Vjenčajte toga mladića i djevojku, i od toga potrošite na njih dvoje i podijelite sadaku.

هَذَا اسْتَنْقَذَهَا مِنِّي فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي فَقَالَ النَّاسُ سُبْحَانَ اللَّهِ ذِئْبٌ يَتَكَلَّمُ قَالَ فَإِنِّي أُوْمِنُ بِهَذَا أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَمَا هُمَا ثُمَّ وَحَدَّثَنَا عَلِيٌّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مِسْعَرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ بِمِثْلِهِ .

٣٤٧٢. حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ نَصْرِ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ اشْتَرَى رَجُلٌ مِنْ رَجُلٍ عَقَارًا لَهُ فَوَجَدَ الرَّجُلُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ فِي عَقَارِهِ جَرَّةً فِيهَا ذَهَبٌ فَقَالَ لَهُ الَّذِي اشْتَرَى الْعَقَارَ خُذْ ذَهَبَكَ مِنِّي إِنَّمَا اشْتَرَيْتُ مِنْكَ الْأَرْضَ وَلَمْ أَبْتَغِ مِنْكَ الذَّهَبَ وَقَالَ الَّذِي لَهُ الْأَرْضُ إِنَّمَا بَعْتُكَ الْأَرْضَ وَمَا فِيهَا فَتَحَاكَمَا إِلَى رَجُلٍ فَقَالَ الَّذِي تَحَاكَمَا إِلَيْهِ أَلَكُمَا وَلَدٌ قَالَ أَحَدُهُمَا لِي غُلَامٌ وَقَالَ الْآخَرُ لِي جَارِيَةٌ قَالَ أَنْكِحُوا الْغُلَامَ الْجَارِيَةَ وَأَنْفِقُوا عَلَى أَنْفُسِهِمَا مِنْهُ وَتَصَدَّقَا .

¹ Ovo je drugi sened spomenutog hadisa, koji je, evo, naveden u poglavlju *O Izraeliđanima*, jer su čovjek koji je vodio goveče i pastir koji je čuvao ovce bili Izraeliđani.

Iz hadisa se može zaključiti da životinje treba koristiti onako kako je uobičajeno da se koriste. “Nego samo stvoreni za oranje” – ne ograničava koristi od govečeta već najvjerojatnije ukazuje na glavnu korist od govečeta u to doba, a zna se da od njega ima i drugih koristi, kao što je mlijeko, meso, koža i dr.

3473. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, rekavši da mu je pričao Malik prenoseći od Muhammeda b. Munkedira i Ebu-Nadra, oslobođenog roba Umera b. Ubejdullaha, a njih dvojica od Amira b. Sa'da b. Ebu-Vekkasa, koji je čuo svog oca kako pita Usamu b. Zejda:

– Šta si čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s kugom?

– Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, reče Usama – kako kaže:

“Kuga je kazna koja je poslana jednoj skupini Izraelićana, ili onima koji su bili prije vas, pa kad čujete da ona vlada u nekom kraju, ne ulazite u nj, a kada se pojavi u kraju u kome ste vi, onda ne izlazite bježeći od nje.” Ebu-Nadr je rekao: “Neka vas bježanje od (kuge) ne izvodi iz tog kraja.”

3474. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Davud b. Ebul-Furat, a ovom Abdullah b. Burejd prenoseći od Jahjaa b. Ja'mera, a on od Aiše, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koja je rekla:

“Pitala sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o kugi. On mi je saopćio da je to kazna koju Allah šalje onome kome hoće, a da je za vjernike milost. Kada se pojavi kuga, ko god ostane u svom mjestu strpivši se i nadajući se nagradi, znajući da mu se ne može desiti ništa osim ono što mu je Allah odredio, imat će (nagradu) poput nagrade šehida.”²

٣٤٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي مَالِكٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ وَعَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَسْأَلُ أَسَامَةَ بْنَ زَيْدٍ مَاذَا سَمِعْتَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الطَّاعُونَ فَقَالَ أَسَامَةُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الطَّاعُونَ رَجَسٌ أُرْسِلَ عَلَى طَائِفَةٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَوْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ فَإِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ قَالَ أَبُو النَّضْرِ لَا يُخْرِجُكُمْ إِلَّا فِرَارًا مِنْهُ .

٣٤٧٤. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا دَاوُدُ ابْنُ أَبِي الْفَرَاتِ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ عَنْ يَحْيَى ابْنِ يَعْمَرَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الطَّاعُونَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ عَذَابٌ يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَأَنَّ اللَّهَ جَعَلَهُ رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَقَعُ الطَّاعُونَ فَيَمُوتُ فِي بَلَدِهِ صَابِرًا مُحْتَسِبًا يَعْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ شَهِيدٍ .

2 U ovom, kao i prethodnom hadisu, upozorava se da ne treba izlaziti iz mjesta u kojima se pojavila zarazna bolest, niti ulaziti u to mjesto. Ovo je jedan od osnovnih preventivnih mjera za suzbijanje zaraznih bolesti, koju je prihvatila savremena medicina, a Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, na nju je upozorio još prije četrnaest vijekova.

3475. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Lejs prenoseći od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Kurejšije zabranio slučaj jedne Mahzumijke koja je počinila krađu. Rekli su:

– Ko bi u vezi s njom govorio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?

– A ko bi se na to usudio osim Usume b. Zejda, miljenika Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem – zaključiš oni, i Usama mu se obrati, ali Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Zar posreduješ u vezi s jednim Allahovim propisom!”

Zatim je on ustao da drži govor i rekao: “One koji su bili prije vas upropastilo je to što su, kada bi počinio krađu onaj ko je među njima častan, puštali ga (nekažnjenog), a kada bi počinio krađu onaj ko je među njima slab, izvršili bi na njemu kaznu. Tako mi Allaha, da je Fatima, kćerka Muhammedova, počinila krađu, sigurno bih joj odsjekao ruku!”¹

3476. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu‘be, a ovom Abdul-Melik b. Mejsere rekavši da je čuo Nezzala b. Sebra Hilalija, koji prenosi da je Ibn-Mes‘ud rekao:

“Čuo sam nekog čovjeka kako uči (jedan ajet) za koji sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga uči drugačije i saopćio sam mu to, a potom sam ugledao namrgođenost na njegovom licu.

– Vas obojica ste dobri (dobro proučili) – reče on – i ne podvajajte se, jer oni koji su bili prije vas razilazili su se pa su propali.”²

٣٤٧٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ
ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهَا أَنَّ قُرَيْشًا أَهَمَّهُمْ شَأْنُ الْمَرْأَةِ الْمَخْزُومِيَّةِ الَّتِي
سَرَقَتْ فَقَالُوا وَمَنْ يُكَلِّمُ فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
فَقَالُوا وَمَنْ يَجْتَرِئُ عَلَيْهِ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ حُبُّ
رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَكَلَّمَهُ أُسَامَةُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
أَتَشْفَعُ فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ ثُمَّ
قَالَ إِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ قَبْلَكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ
فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ
أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ وَإِنَّمَا اللَّهُ لَوْ أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ مُحَمَّدٍ
سَرَقَتْ لَقَطَعْتُ يَدَهَا .

٣٤٧٦. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ
ابْنُ مَيْسَرَةَ قَالَ سَمِعْتُ النَّزَّالَ بْنَ سَبْرَةَ الْهَلَالِيَّ
عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَجُلًا
قَرَأَ آيَةً وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ خِلَافَهَا فَجِئْتُ
بِهِ النَّبِيَّ ﷺ فَأَخْبَرْتُهُ فَعَرَفْتُ فِي وَجْهِهِ الْكَرَاهِيَّةَ
وَقَالَ كَلَّا كَمَا مُحْسِنٌ وَلَا تَخْتَلِفُوا فَإِنْ مَنْ كَانَ
قَبْلَكُمْ اخْتَلَفُوا فَهَلَكُوا .

¹ Spomenuti slučaj desio se prilikom oslobođenja Mekke. Fatima, kćerka Esvedova, ukrala je neki nakit, za što po Kur'anu slijedi osijecanje ruke. Pošto je ona bila iz ugledne porodice, Kurejšije su odabirale Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, miljenika Usamu da posreduje za nju, ali je to Resulullah kategorično odbio, iz čega se može zaključiti da je zabranjeno posredovanje kada su u pitanju Allahove kazne ako su prestupi za koje su propisane kazne već doprli do vladara.

² Ovaj hadis je vezan za pitanje objavljivanja Kur'ana na sedam harfova, a u ovom poglavlju je naveden zbog stava – “jer oni koji su bili prije vas, razilazili su se pa su propali.”

3477. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, a ovom A'meš, rekavši da mu je prenio Šekik, da je Abdullah rekao:

– Kao da gledam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad je pričao o jednom Vjerovjesniku kojeg je njegov narod udarao i okrvavio, a on je brisao krv sa svoga lica i govorio: “Moj Bože, oprosti mom narodu, jer oni ne znaju.”³

3478. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Ebu-Avane prenoseći od Katade, ovaj od Ukbe b. Abdul-Gafira, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: Jednom čovjeku, koji je bio prije vas, Allah je dao mnogo imetka. Kad mu je došla smrt, taj čovjek je rekao svojim sinovima:

– Kakav sam vam ja otac bio?
– Dobar otac – odgovorili su oni, a on je potom rekao:
– Šta te podstaklo (na takvu oporuku)?
– Strah od Tebe – rekao je on, i (Allah) ga primi u svoju milost.

A Muaz je rekao da mu je Šu'be prenio od Katade, koji je čuo Ukbu b. Abdul-Gafira, a ovaj je čuo Ebu-Seida Hudrija kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.⁴

3479. PRIČAO NAM JE Museded, njemu Ebu-Avane prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, a ovaj od Rib'ijja b. Hiraša, koji je izjavio da je Ukbe rekao Huzejfi: “Zar nam nećeš prenijeti šta si čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem,” a ovaj je rekao: Čuo sam ga kako kaže:

– Jedan čovjek je bio na samrti. Pošto je osjetio da mu je kraj života, oporučio je svojoj porodici:

٣٤٧٧. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ قَالَ حَدَّثَنِي شَقِيقٌ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ يَمْحِي نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ضَرْبَهُ قَوْمُهُ فَأَذْمُوهُ وَهُوَ يَمْسَحُ الدَّمَ عَنْ وَجْهِهِ وَيَقُولُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِي فَإِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ .

٣٤٧٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَبْدِ الْغَاثِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّ رَجُلًا كَانَ قَبْلَكُمْ رَغَسَهُ اللَّهُ مَالًا فَقَالَ لِبَنِيهِ لَمَّا حَضَرَ أَيَّ أَبٍ كُنْتُ لَكُمْ قَالُوا خَيْرَ أَبٍ قَالَ فَإِنِّي لَمْ أَعْمَلْ خَيْرًا قَطُّ فَإِذَا مِتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اسْحَقُونِي ثُمَّ ذَرُونِي فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ فَفَعَلُوا فَجَمَعَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ قَالَ مَخَافَتُكَ فَتَلَقَّاهُ بِرَحْمَتِهِ وَقَالَ مُعَاذُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَبْدِ الْغَاثِ سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٤٧٩. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ قَالَ قَالَ عُقْبَةُ لِحُذَيْفَةَ أَلَا تُحَدِّثُنَا مَا سَمِعْتَ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا حَضَرَهُ الْمَوْتُ لَمَّا آتَسَ مِنَ الْحَيَاةِ أَوْصَى أَهْلَهُ إِذَا مِتُّ فَاجْمَعُوا لِي

3 Neki pretpostavljaju da se ovo odnosi na Nuha, alejhis-selam, dok Nevevi kaže da se ovdje misli na neodređenog poslanika, a i Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, slično se desilo u Bitki na Uhudu.

4 Muslim je u svom *Sahihu* naveo ovaj hadis sa spomenutim senedom.

Kad ja umrem, sakupite mi mnogo drva, a zatim zapalite vatru, i kad ona proguta moje meso i dođe do kostiju, uzmite to i zdrobite, a zatim me razaspite po moru, u toku vrućeg, ili vjetrovitog dana. Potom ga je Allah sastavio i upitao ga:

“Zašto si to učinio?” “Iz straha od Tebe”, rekao je on, i (Allah) mu je oprostio.

– I ja sam ga čuo da je to rekao – izjavio je Ukbe. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Ebu-Avane, a ovom Abdul-Melik (ovaj hadis i umjesto “u vrućem danu”) rekao: “u vjetrovitom danu.”¹

3480. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći do Ibn-Šihaba, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Utbe, a ovaj od Ebu-Hurejre, da je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan čovjek davao je ljudima robu u zajam i govorio svom momku: “Kad dođeš siromahu, snizi mu cijenu (oprosti mu), pa će možda i Allah nama smanjiti (kaznu).”

I on se susreo s Allahom kaže (prenosilac), i On mu je zaista i smanjio (oprostio mu grijehe).

3481. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Hišam, a ovom saopćio Ma'mer prenoseći od Zuhrija, on od Humejda b. Abdur-Rahmana, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan čovjek je puno griješio, pa kad mu je došla smrt, rekao je svojim sinovima: “Kad ja umrem, spalite me, potom me smrvite, a zatim me razaspite na vjetru. Tako mi Allaha, ako moj Gospodar oređi tako, sigurno će me kazniti kako nikog kaznio nije.”

حَطَبًا كَثِيرًا ثُمَّ أَوْرُوا نَارًا حَتَّى إِذَا أَكَلَتْ لَحْمِي وَخَلَصَتْ إِلَى عَظْمِي فَخَدُّوْهَا فَاطْحَنُوْهَا فَذَرُونِي فِي الْيَمِّ فِي يَوْمٍ حَارٍّ أَوْ رَاحَ فَجَمَعَهُ اللَّهُ فَقَالَ لَمْ فَعَلْتَ قَالَ خَشَيْتَكَ فَغَفَرَ لَهُ قَالَ عُقْبَةُ وَأَنَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ وَقَالَ فِي يَوْمٍ رَاحٍ .

٣٤٨٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ كَانَ الرَّجُلُ يُدَايِنُ النَّاسَ فَكَانَ يَقُولُ لِفَتَاهُ إِذَا أَتَيْتَ مُعْسِرًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا قَالَ فَلَقِيَ اللَّهَ فَتَجَاوَزَ عَنْهُ .

٣٤٨١. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا هِشَامٌ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يُسْرِفُ عَلَى نَفْسِهِ فَلَمَّا حَضَرَهُ الْمَوْتُ قَالَ لِبَنِيهِ إِذَا أَنَا مِتُّ فَأَحْرِقُونِي ثُمَّ اطْحَنُونِي ثُمَّ ذَرُونِي فِي الرِّيحِ فَوَاللَّهِ لَئِنْ قَدَرَ عَلَيَّ رَبِّي لَيُعَذِّبَنِي عَذَابًا مَا عَذَّبَهُ أَحَدًا فَلَمَّا مَاتَ

¹ Buhari je naveo nekoliko verzija ovog slučaja, a u jednoj od njih spomenuti čovjek je rekao: “Le in kadere alejje rabbi”, što je prevedeno riječima: “Ako moj Gospodar odredi tako”, ali to može značiti i: “Ako mogne moj Gospodar, kaznit će me...”, što znači da je taj čovjek sumnjao u Allahovu svemoć, nego je to rekao u stanju bezumlja i velikog straha.

Što se tiče sakupljanja njegovog tijela, to će biti na Sudnjem danu, kada će biti svi ljudi proživljeni.

Kad je umro, uređeno je tako s njim, te je Allah naredio zemlji:

“Sakupi ono što ima od njega u tebi”, i ona je to uradila, kad on odjednom stoji, te mu (Allah) reče: “Šta te podstaklo na ono što si uradio?”

“Moj Gospodaru”, reče on, “strah od Tebe”. I On mu je oprostio. Drugi (prenosilac) je rekao: “Strah od Tebe, moj Gospodaru.”

3482. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed b. Esma', njemu Džuvejrije b. Esma' prenoseći od Nafija, a ovaj od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhumu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedna žena je kažnjena zbog mačke koju je zatvorila toliko dugo da je krepala, pa je zbog nje ušla u Džehennem. Kad ju je zatvorila, nije joj davala ni hranu ni vodu niti ju je puštala da jede insekte po zemlji.

3483. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus od Zuhejra, kojem je prenio Mensur od Rib'ijja b. Hiraša, a on je prenio od Ebu-Mes'uda Ukbe izjavivši da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Od onog što su ljudi zatekli od vjerovjesničkog govora je (izreka):

“Ako se ne stidiš, radi što god hoćeš.”

3484. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be prenoseći od Mensura, koji je izjavio da je čuo Rib'ijja b. Hiraša kako priča od Ebu-Mes'uda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Od onog što su ljudi zatekli od vjerovjesničkog govora je (izreka):

“Ako se ne stidiš, učini što god hoćeš.”²

فَعِلَ بِهِ ذَلِكَ فَأَمَرَ اللَّهُ الْأَرْضَ فَقَالَ اجْمَعِي مَا فِيكَ مِنْهُ فَفَعَلَتْ فَإِذَا هُوَ قَائِمٌ فَقَالَ مَا حَمَلَكَ عَلَى مَا صَنَعْتَ قَالَ يَا رَبِّ خَشْيَتُكَ فَغَفَرَ لَهُ وَقَالَ غَيْرُهُ مَخَافَتُكَ يَا رَبِّ .

٣٤٨٢. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ أَسْمَاءَ حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عُذِّبَتْ امْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ سَجَنَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ فَدَخَلَتْ فِيهَا النَّارُ لَا هِيَ أَطْعَمَتْهَا وَلَا سَقَتْهَا إِذْ حَبَسَتْهَا وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ .

٣٤٨٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ عَنْ زُهَيْرٍ حَدَّثَنَا مَنْصُورٌ عَنْ رَبِيعِ بْنِ حِرَاشٍ حَدَّثَنَا أَبُو مَسْعُودٍ عُقْبَةُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فافْعَلْ مَا شِئْتَ .

٣٤٨٤. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ سَمِعْتُ رَبِيعَ بْنَ حِرَاشٍ يُحَدِّثُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ إِذَا لَمْ تَسْتَحْيِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ .

2 Ova izreka znači: tvoja bestidnost je teža od onog što radiš; ili: radi što god hoćeš, odgovarat ćeš za to; ili: ako si siguran da se tog djela ne treba stidjeti, uradi što hoćeš.

3485. PRIČAO NAM JE Bišr b. Muhammed, njemu saopćio Ubejdullah, a ovom Junus prenoseći od Zuhrija, koga je izvijestio Salim da mu je pričao Ibn-Omer kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedan čovjek je oholo vukao svoj plašt (i zbog toga) je propao (u zemlju), i on će tonuti kroz zemlju do Sudnjeg dana.

Abdur-Rahman b. Halid se slaže s Junusom (prenoseći ovo od Zuhrija).

3486. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Vuhejb rekavši da mu je prenio Ibn-Tavus od svoga oca, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Mi smo posljednji, ali ćemo na Sudnjem danu biti prvi (po obračunu i ulasku u Džennet), mada je svaki narod dobio objavu prije nas, a mi smo je dobili poslije njih. Zatim, ovo je onaj dan u pogledu kojega su se oni razišli. Jevreji (svetkuju) sutrašnji dan (subotu), a kršćani prekosutrašnji.

3487. U svakoj sedmici ima dan u kojem svaki musliman treba oprati svoju glavu i tijelo (okupati se petkom).

3488. PRIČAO NAM JE Adem, njemu Šu'be, a ovom Amr b. Murre, koji je čuo Seida b. Musejjeba kako kaže da je Mu'avija b. Ebu-Sufjan, kad je posljednji put došao u Medinu, održao govor, izvadio klupko kose i rekao:

“Nisam smatrao da iko, osim jevreja radi ovo, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ovo je nazvao obmanom,” to jest, uplitanje tuđe kose.

Gunder se slaže (s Ademom, prenoseći ovaj hadis) od Šu'be.

٣٤٨٥. حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنِ الزُّهْرِيِّ أَخْبَرَنِي سَالِمٌ أَنَّ ابْنَ عُمَرَ حَدَّثَهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا رَجُلٌ يَجُرُّ إِزَارَهُ مِنَ الْخِيَلَاءِ خُسِفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلَجَلُ فِي الْأَرْضِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَابِعَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خَالِدٍ عَنِ الزُّهْرِيِّ .

٣٤٨٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا وَهَيْبٌ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ طَاوُسٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ نَحْنُ الْآخِرُونَ السَّابِقُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَيْنَ كُلِّ أُمَّةٍ أَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِنَا وَأَوْتِينَا مِنْ بَعْدِهِمْ فَهَذَا الْيَوْمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ فَعَدَا لِلْيَهُودِ وَبَعْدَ غَدٍ لِلنَّصَارَى .

٣٤٨٧. عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمٌ يَغْسِلُ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ .

٣٤٨٨. حَدَّثَنَا آدَمُ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةٍ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ قَدِمَ مُعَاوِيَةُ ابْنُ أَبِي سُفْيَانَ الْمَدِينَةَ آخِرَ قَدَمَةٍ قَدِمَهَا فَخَطَبَنَا فَأَخْرَجَ كُبَّةً مِنْ شَعَرٍ فَقَالَ مَا كُنْتُ أَرَى أَنَّ أَحَدًا يَفْعَلُ هَذَا غَيْرَ الْيَهُودِ وَإِنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَمَاهُ الزُّورَ يَعْنِي الْوِصَالَ فِي الشَّعَرِ تَابِعَهُ غُنْدَرٌ عَنْ شُعْبَةَ .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

U ime Allaha, Svemilosnog, Samilosnog!

كِتَابُ الْمَنَاقِبِ

V R L I N E

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“O, LJUDI, MI VAS OD JEDNOG ČOVJEKA I JEDNE ŽENE STVARAMO I NA NARODE I PLEMENA VAS DIJELIMO – DA BISTE SE UPOZNAVALI. NAJUGLEDNIJI KOD ALLAHA JE ONAJ KOJI GA SE NAJVIŠE BOJI”¹

I o riječima: “I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi;”² i o paganskom prizivanju koje je zabranjeno.³ Narodi predstavljaju daleko srodstvo, a plemena nešto bliže (srodstvo).

3489. PRIČAO NAM JE Halid b. Jezid Kahili, njemu Ebu-Bekr prenoseći od Ebu-Hasina, on od Seida b. Džubejra, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhumā, da je (u vezi s ajetom):

“I na narode i plemena vas dijelimo”, rekao: “Narodi su velika plemena, a plemena su ogranci naroda.”⁴

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَاكُمْ)

وَقَوْلِهِ (وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا) وَمَا يُنْهَى عَنْ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ الشُّعُوبُ النَّسَبُ الْبَعِيدُ وَالْقَبَائِلُ دُونَ ذَلِكَ .

٣٤٨٩. حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ الْكَاهِلِيُّ حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا (وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا) قَالَ الشُّعُوبُ الْقَبَائِلُ الْعِظَامُ وَالْقَبَائِلُ الْبُطُونُ .

1 Navedeni ajet u cijelosti glasi: “O, ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznawali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, a Allah uistinu sve zna i nije Mu skriveno ništa.” (El-Hudžurat: 13)

2 Prijevod ovog ajeta u cijelosti glasi: “O, ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte – s imenom čijim jedni druge molite – rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, stalno nad vama bdi.” (En-Nisa: 1)

3 Autor je u naslovu prvog poglavlja u ovoj knjizi spomenuo i pagansko prizivanje, o kojem će biti riječi nešto kasnije, u jednom od narednih poglavlja. Inače, pod paganskim prizivanjem misli se na naricanje za mrtvacem ili pripisivanje čovjeka onom ko mu nije otac.

4 Ovo je Ibn-Abbasov komenatar kur’anskih termina *šu’uben ve kabaile*. Arapi imaju karakterističnu podjelu

3490. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Jahja b. Seid prenoseći od Ubejdullaha, koji je rekao da mu je prenio Seid b. Ebu-Seid od svoga oca, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji kaže da je jednom rečeno:

- Allahov Poslaniče, ko je naplemenitiji čovjek?
- Onaj koji je najbogobojazniji – odgovorio je on.
- Ne pitamo te o tome – rekoše oni.
- Pa, Jusuf, Allahov vjerovjesnik – reče on.

3491. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Abdul-Vahid, a ovom Kulejb b. Vail rekavši da je s njim pričala pastorka Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, Zejneba, kćerka Ebu-Seleme, i on joj je rekao:

- Šta misliš da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio iz Mudara?
- Pa odakle bi bio, ako ne iz Mudara, od potomaka Nadra b. Kinane – reče ona.

3492. PRIČAO NAM JE Musa, njemu Abdul-Vahid, a ovom Kulejb, kome je pastorka Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a smatra da je to bila Zejneba, rekla:

- Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je (držanje soka u) vodenoj tikvi, testiji, kadnju ili smolastom koritu.
- Tada sam joj rekao: “Reci mi, da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio iz Mudara?”
- Pa odakle je bio, ako ne iz Mudara, od sinova Nadra b. Kinane – reče ona.¹

٣٤٩٠. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يُحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ قَالَ أَتَقَاهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَنْ هَذَا نَسَأُكَ قَالَ فَيُوسُفُ نَبِيُّ اللَّهِ .

٣٤٩١. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبُ بْنُ وَائِلٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ النَّبِيِّ ﷺ زَيْنَبُ بِنْتُ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ قُلْتُ لَهَا أَرَأَيْتِ النَّبِيَّ ﷺ أَكَانَ مِنْ مُضَرَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ مِنْ بَنِي النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ .

٣٤٩٢. حَدَّثَنَا مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ حَدَّثَنَا كُلَيْبُ حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ النَّبِيِّ ﷺ وَأَظْنُهَا زَيْنَبُ قَالَتْ نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الدُّبَاءِ وَالْحَتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمُرْقَتِ وَقُلْتُ لَهَا أَخْبِرِينِي النَّبِيَّ ﷺ مِمَّنْ كَانَ مِنْ مُضَرَ كَانَ قَالَتْ فَمِمَّنْ كَانَ إِلَّا مِنْ مُضَرَ كَانَ مِنْ وَلَدِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ .

u pogledu rodoslovlja, koje se, prema Zubejru b. Bekaru, sastoji od šest kategorija, a to su: ša'b, kabile, imare, batn, fahz i fasile. Shodno ovoj kategorizaciji, rodoslovlje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, izgleda ovako: fasile – Abbas, fahz – Hašim, batn – Kusajj, imare – Kurejš, kabile – Kinane i ša'b – Huzejme.

¹ Buhari je navodio dijelove ovog hadisa u ranim poglavljima, ali je ovdje naveo cio hadis, onako kako ga je on čuo, bez obzira što hadis govori o dvije različite stvari: o zabrani pijenja soka iz određenih posuda i o Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, porijeklu. Naime, delegacija Abdul-Kajsa je pitala Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, za sok od hurmi i grožđa, koga su držali u raznim posudama, pa im je on zabranio pijenje sokova iz određenih posuda u kojima se oni mogu brzo i neosjetno pretvoriti u alkohol. Hanefije smatraju da je ovaj propis važio samo u prvim danima islama, jer je kasnije Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kiselite datule i grožđe u svakoj posudi i pijte njihove sokove, a ne pijte ih ako su se pretvorili u piće.”

3493. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu je saopćio Džerir od Umareta, on od Ebu-Zur'a, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Vidite da su ljudi poput minerala. Oni koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu najbolji su i u islamu, ako postanu učenici. Vidite da je najbolji čovjek u ovom poslu (upravljanja) onaj koji ga je najviše prezirao,

3494. i vidite da je najgori čovjek onaj koji je s dva lica, koji dolazi jednima s jednim licem, a drugima s drugim licem.

3495. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Mugire od Ebu-Zinada on od A'redža, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Ljudi slijede Kurejšije u ovom pogledu. Muslimani su sljedbenici (kurejšijskih) muslimana, a nevjernici su sljedbenici (kurejšijskih) nevjernika.

3496. I ljudi su poput minerala. Oni koji su bili najbolji (dok su bili) u neznaboštvu najbolji su i u islamu, ako postanu učenici. Vidite da je jedan od najboljih ljudi onaj koji je najviše prezirao ovaj posao (upravljanje), sve dok ga se nije prihvatio.²

٣٤٩٣. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ عَنْ عُمَارَةَ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ تَجِدُونَ النَّاسَ مَعَادِنَ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا وَتَجِدُونَ خَيْرَ النَّاسِ فِي هَذَا الشَّأْنِ أَشَدَّهُمْ لَهُ كَرَاهِيَةً.

٣٤٩٤. وَتَجِدُونَ شَرَّ النَّاسِ ذَا الْوَجْهَيْنِ الَّذِي يَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ وَيَأْتِي هَؤُلَاءِ بِوَجْهِهِ.

٣٤٩٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ عَنْ أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ النَّاسُ تَبَعَ لِقُرَيْشٍ فِي هَذَا الشَّأْنِ مُسْلِمُهُمْ تَبَعَ لِمُسْلِمِهِمْ وَكَافِرُهُمْ تَبَعَ لِكَافِرِهِمْ.

٣٤٩٦. وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارُهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ إِذَا فَقَّهُوا تَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّ النَّاسِ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الشَّأْنِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ.

Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, rodoslovlje naveo je Ibn-Sa'd u svom djelu *Tabekat*, kako slijedi: Muhammed b. Abdullah b. Abdul-Mutalib (koji se zvao Šejbe Hamed) b. Hašim (čije je ime Amr) b. Abdul Menaf (koji se zvao Mugire) b. Kusajj (Kusajjevo ime je Zejd) b. Kilab b. Murre b. Ka'b b. Lu'aj b. Galib b. Fehr (od kojeg počinje pleme Kurejš, pa ono što je iznad Fehra nije kurejšijsko već kenanijsko) b. Malik b. Nadr (čije je ime Kajs) b. Kinane b. Huzejme b. Mudrike (koji se zvao Amr) b. Ijas b. Mudar. Stariji preci Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, bili su muslimani, sljedbenici Ibrahima, alejhis-selam. Tako je Hubejb u svom Tarihu zabilježio izjavu Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, kad je rekao: "Umrli su Adnan, njegov otac i njegov sin Ma'd i Rebija, Mudar, Kajs, Temim, Esed i Dabbe kao muslimani, sljedbenici Ibrahima, alejhis-selam."

² Ovdje su navedena dva seneda za hadis u kojem se govori o više stvari:

Ljudi su poput minerala, pa kao što su neki minerali dobri, a neki loši, tako su i neki ljudi dobri, a neki loši. Kad se mineral izvadi iz zemlje, on pokaže svoja svojstva i ne gubi ih; tako i čovjek: kad primi islam, ako je imao svojstvo plemenitosti, on ga zadržava, ako postane učen.

Najbolji čovjek za upravljanje (vlast) je onaj koji to ne traži, jer se boji da neće moći uspostaviti pravednost i blagostanje, a kad se prihvati toga posla, obavlja ga savjesno i sa željom da ga obavi kako treba.

POGLAVLJE

بَاب

3497. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći da Šu‘be, kome je saopćio Abdul-Melik od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je, kada je Seid b. Džubejr (u vezi s ajetom): “Osim ljubavi prema rodbinstvu”, rekao da su to rođaci Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, saopćio: “Nije bilo ni jednog ogranka Kurejšija a da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije u njemu imao rođake, pa mu je objavljeno: ‘Osim da održavate rodbinsku vezu koja postoji između mene i vas.’”¹

3498. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Isma‘ila, on od Kajs, a ovaj od Ebu-Mes‘uda koji pripisuje Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

– Otuda će doći smutnja, iz pravca istoka, a surovost i grubost srca se nalaze kod stočara, vlasnika deva, koji slušaju buku pri gonjenju deva i krava, a oni su iz plemena Rebi‘a i Mudar.

3499. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kome je rekao Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

– Ponos i oholost su kod stočara, vlasnika deva,

٣٤٩٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْمَلِكِ عَنْ طَاوُسٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا (إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى) قَالَ فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ قُرْبَى مُحَمَّدٍ ﷺ فَقَالَ إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَكُنْ بَطْنٌ مِنْ قُرَيْشٍ إِلَّا وَلَهُ فِيهِ قَرَابَةٌ فَتَزَلَّتْ عَلَيْهِ إِلَّا أَنْ تَصِلُوا قَرَابَةَ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ .

٣٤٩٨. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ إِسْمَاعِيلَ عَنْ قَيْسٍ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مِنْ هَاهُنَا جَاءَتِ الْفِتْنُ نَحْوَ الْمَشْرِقِ وَالْجَفَاءِ وَغَلِظُ الْقُلُوبِ فِي الْفَدَّادِينَ أَهْلُ الْوَبَرِ عِنْدَ أَصُولِ أَذْنَابِ الْإِبِلِ وَالْبَقَرِ فِي رَبِيعَةٍ وَمُضَرَ .

٣٤٩٩. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ الْفَخْرُ وَالْخِيَلَاءُ فِي الْفَدَّادِينَ

Dvoličnjak je onaj koji pred jednim pokazuje jedno lice, a pred drugim drugo, i to je najgori čovjek.

Arapi se ugledaju na Kurejšije i slijede ih, pa kad ih je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, počeo pozivati u islam, oni su čekali da vide šta će uraditi Kurejšije. Kad su Kurejšije, nakon oslobođenja Mekke, primile islam, učinili su to svi Arabljani.

¹ Kur’ansku izreku *illegitimi fil-kurba* Besim Korkut je preveo: “Osim da Mu se dobrim djelima približite.” (Eš-Šura: 23) Ovo je jedno od mogućih značenja spomenute izreke, dok je to Ikrime objasnio ovako: “Kurejšije su pazile na rodbinske veze, ali kada je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, počeo pozivati u islam, oni su ga odbili i prekinuli rodbinske veze s njim, pa im je naredeno da održavaju rodbinske veze koje postoje između njega i njih.”

Izjava Ibn-Abbasa – *pa mu je objavljeno*: “Osim da održavate rodbinsku vezu koja postoji između mene i vas”, odnosi se na ajet o kojem je govorio Seid b. Džubejr i predstavlja njegovo objašnjenje toga ajeta, a ne neki drugi ajet, kao što bi se moglo pomisliti iz formulacije – *pa mu je objavljeno*.

blagost je kod vlasnika ovaca, a iman je jemenski, a i mudrost je jemenska.² Ebu-Abdullah (Buharija) kaže: Jemen se zove tako jer je on desno od Ka'be (jemin znači: desno), a Šam je lijevo od Ka'be. *Meš'emeh* je lijeva strana, lijeva ruka se zove *šu'ma*, a za lijevi kraj se kaže *eš'em*.

VRLINE KUREJŠIJA

3500. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu'ajb od Zuhrija, koji je izjavio da je Muhammed b. Džubejr b. Mu'tim običavao pričati da je doprlo do Mu'avije, dok je on bio kod njega u jednoj delegaciji Kurejšija, da je Abdullah b. Amr b. As pričao da će biti jedan vladar iz (plemena) Kahtan, pa se Mu'avija rasrdio i ustao (da govori), te zahvalio Allahu onako kako Mu dolikuje, a zatim rekao:

– Čuo sam da neki od vas pričaju stvari kojih nema u Allahovoj Knjizi, niti se prenose od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. To su vaše neznalice, pa čuvajte se želja koje ljude odvede u zabludu, jer ja sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: “Ovaj posao (vladavina) će pripadati Kurejšijama, i neće im se niko suprotstaviti a da ga Allah neće oboriti na lice, sve dok oni budu održavali vjeru.”³

أَهْلُ الْوَبَرِ وَالسَّكِينَةِ فِي أَهْلِ الْغَنَمِ وَالْإِيمَانِ يَمَانٍ
وَالْحِكْمَةُ يَمَانِيَّةٌ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ سُمِّيَتِ الْيَمَنُ
لِأَنَّهَا عَنْ يَمِينِ الْكَعْبَةِ وَالشَّامُ لِأَنَّهَا عَنْ يَسَارِ
الْكَعْبَةِ وَالْمَشَاطِمَةُ الْمَيْسَرَةُ وَالْيَدُ الْيُسْرَى الشُّؤْمَى
وَالْجَانِبُ الْإَيْسَرُ الْأَشَامُ.

بَابُ مَنَاقِبِ قُرَيْشٍ

٣٥٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ
الزُّهْرِيِّ قَالَ كَانَ مُحَمَّدُ بْنُ جَبْرِ بْنِ مُطْعِمٍ يُحَدِّثُ
أَنَّهُ بَلَغَ مُعَاوِيَةَ وَهُوَ عِنْدَهُ فِي وَفْدٍ مِنْ قُرَيْشٍ أَنَّ
عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو بْنَ الْعَاصِ يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَيَكُونُ
مَلِكٌ مِنْ قَحْطَانَ فَغَضِبَ مُعَاوِيَةُ فَقَامَ فَأَثْنَى
عَلَى اللَّهِ بِمَا هُوَ أَهْلُهُ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّهُ بَلَغَنِي
أَنَّ رِجَالًا مِنْكُمْ يَتَحَدَّثُونَ أَحَادِيثَ لَيْسَتْ
فِي كِتَابِ اللَّهِ وَلَا تُؤْتَرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأُولَئِكَ
جُهَالُكُمْ فَإِيَّاكُمْ وَالْأَمَانِيَّاتِي تَضِلُّ أَهْلَهَا
فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِنَّ هَذَا الْأَمْرَ
فِي قُرَيْشٍ لَا يُعَادِيهِمْ أَحَدٌ إِلَّا كَبَّهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ
مَا أَقَامُوا الدِّينَ.

2 Rečenicu “Iman je jemenski”, komentatori različito objašnjavaju. Jedni vele da se to odnosi na Mekku, jer je ona desno u odnosu na Medinu, a u njoj je došla prva Objava. Drugi misle da se to odnosi na Mekku i Medinu jer je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, ovaj hadis izrekao da se to odnosi na ensarije, jer su oni porijeklom iz Jemena, a potpomogli su islam. Međutim, Ibn-Salah uzima doslovno ovaj stav i smatra da se to odnosi na ondašnje Jemence, što potkrepljuje hadisom: “Došli su vam Jemenci, a oni su najblažih i najnježnijih srca. Iman je jemenski, a i mudrost je jemenska, dok je vođstvo nevjerovanja na istoku.”

3 Kurejšije su potomci Nadra b. Kinane, prema mišljenju većine učenjaka, dok neki smatraju da su Kurejšije potomci Fehra b. Malika b. Nadra. Nazvani su tako zbog bavljenja trgovinom, jer lekarruš označava zarađivanje i trgovinu. Neki, pak, smatraju da su oni tako nazvani jer su Nadr i njegovi sinovi istraživali potrebe hadžije i siromaha i udovoljavali im, a lekriš znači: istraživanje, dok drugi kažu da ovaj naziv predstavlja deminutiv riječi kiršun što znači: ajkula. Ajni je naveo još desetak mišljenja o porijeklu riječi kurejš. Kurejšije su Arapi Musta'ribe, tj. potomci Isma'ila, alejhis-selam, a pleme Kahtan su Arapi

3501. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Asim b. Muhammed rekavši da je čuo svoga oca (kako prenosi) od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Ova stvar (vlast) će pripadati Kurejšijama sve dok ostanu od njih bar dva čovjeka.

3502. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenosi od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ibnul-Musejjeba, da je Džubejr b. Mu‘tim rekao:
– Allahov Poslaniče, dao si potomcima Muttalibovim, a nas si izostavio, iako smo mi i oni, u odnosu na tebe, na istom stepenu.
– Samo su potomci Hašimovi i potomci Muttalibovi jedna cjelina – rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

3503. Lejs je izjavio da mu je pričao Ebul-Esved Muhammed prenoseći od Urve b. Zubejra, koji je rekao: “Abdullah b. Zubejr je s nekim ljudima iz (plemena) Benu-Zuhre otišao Aiši, a ona je bila najblaža prema njima (Zuhrijama) zbog njihovog srodstva s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.”

3504. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan prenoseći od Sa‘da, a Ja‘kub b. Ibrahim je rekao da mu je prenio njegov otac od svoga oca, kome je kazao Abdur-Rahman b. Hurmuz A‘redž prenoseći od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
– Kurejšije, ensarije, Džuhejna, Muzejna, Eslem, Ešdže‘ i Gifar su moji štićenici. Oni nemaju zaštitnika osim Allaha i Njegovog Poslanika.¹

٣٥٠١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَزَالُ هَذَا الْأَمْرُ فِي قُرَيْشٍ مَا بَقِيَ مِنْهُمْ اثْنَانِ .

٣٥٠٢. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْطَيْتَ بَنِي الْمُطَّلِبِ وَتَرَكْتَنَا وَإِنَّمَا نَحْنُ وَهُمْ مِنْكَ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّمَا بَنُو هَاشِمٍ وَبَنُو الْمُطَّلِبِ شَيْءٌ وَاحِدٌ .

٣٥٠٣. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ مُحَمَّدٌ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ ذَهَبَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ مَعَ أَنَاسٍ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ إِلَى عَائِشَةَ وَكَانَتْ أَرْقَ شَيْءٍ عَلَيْهِمْ لِقَرَابَتِهِمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ .

٣٥٠٤. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدٍ قَالَ يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبِي عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ هُرْمُزٍ الْأَعْرَجُ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُوهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَأَشْجَعُ وَغِفَارٌ مَوَالِي لَيْسَ لَهُمْ مَوْلَى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ .

starosjedioci.

Mu‘avija je ovaj Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis shvatio doslovno, iako on ne znači da neko od Kahtanovih potomaka ne može imati vlast u nekoj pokrajini.

¹ Komentarišući ovaj hadis, Davud je rekao: “Ko bude zarobljen od članova ovih plemena na njemu se neće

3505. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs rekavši da mu je saopćio Ebul-Esved, da je Urve b. Zubejr rekao:

– Abdullah b. Zubejr je bio najdraže biće Aiši, poslije Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu-Bekra, i on joj je činio najviše dobročinstva. Međutim, ona nije zadržavala ništa od Abdullahovih blagodati (rizka) koji su joj dolazili, nego je dijelila, te je (Abdullah) b. Zubejr rekao: “Nju treba staviti pod skrbništvo.”

Ona je tada rekla: “Zar da ja budem stavljana pod skrbništvo!

Neka sam dužna ispuniti zavjet ako progovorim s njim!”

Kasnije je on zamolio neke Kurejšije, a posebno daidže Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da se zauzmu kod nje za njega, ali se ona usprotivila. Onda su mu Zuhrije, daidže Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, među kojima su bili Abdur-Rahman b. Esve b. Abdu Jegus i Misver b. Mahreme, rekli:

“Kad mi zatražimo dozvolu (da uđemo kod Aiše), ti upadni iza zastora.”

On je tako učinio (i kad mu je ona, uz njihovo posredovanje, oprostila), poslao joj je deset robova, pa ih je ona oslobodila, a potom produžila oslobađati (robove), dok ih nije četrdeset oslobodila, a onda je rekla: “Voljela bih, kad sam se zaklela, da sam precizirala djelo koje ću učiniti, pa da ga izvršim.”²

٣٥٠٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْأَسْوَدِ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ كَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ أَحَبَّ الْبَشَرِ إِلَيَّ عَائِشَةَ بَعْدَ النَّبِيِّ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ وَكَانَ أَكْبَرَ النَّاسِ بِهَا وَكَانَتْ لَا تَمْسِكُ شَيْئًا مِمَّا جَاءَهَا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ إِلَّا تَصَدَّقَتْ فَقَالَ ابْنُ الزُّبَيْرِ يَنْبَغِي أَنْ يُؤْخَذَ عَلَى يَدَيْهَا فَقَالَتْ أَيْؤْخَذُ عَلَى يَدَيَّ عَلَيَّ نَذْرٌ إِنْ كَلَّمْتُهُ فَاسْتَشْفَعَ إِلَيْهَا بَرَجَالٌ مِنْ قُرَيْشٍ وَبِأَخْوَالِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَاصَّةً فَامْتَنَعَتْ فَقَالَ لَهُ الزُّهْرِيُّونَ أَخْوَالُ النَّبِيِّ ﷺ مِنْهُمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْأَسْوَدِ بْنُ عَبْدِغُوثٍ وَالْمِسُورُ بْنُ مَخْرَمَةَ إِذَا اسْتَأْذَنَّا فَاقْتَحِمَ الْحِجَابَ فَفَعَلَ فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا بِعَشْرِ رِقَابٍ فَأَعْتَقَتْهُمْ ثُمَّ لَمْ تَزَلْ تُعْتِقُهُمْ حَتَّى بَلَغَتْ أَرْبَعِينَ فَقَالَتْ وَدِدْتُ أَنِّي جَعَلْتُ حِينَ حَلَفْتُ عَمَلًا أَعْمَلُهُ فَأَفْرُغُ مِنْهُ.

primjenjivati ropstvo”, dok drugi kažu da su ova plemena prva primila islam, pa iako su bila manja od ostalih, ranim primanjem islama stekli su prednost nad ostalim plemenima.

2 Slučaj koji se desio između Aiše i njenog sestrice Abdullaha b. Zubejra spomenut je i u prethodnom hadisu, a u ovom je objašnjen. Međutim, Aiša nije precizirala svoj zavjet, pa je kasnije zažalila što to nije učinila, jer bi tako bila sigurna da je ispunila zavjet, nakon što bi ispunila to što je precizirala, a ovako je toliko robova oslobodila, a opet nije bila sigurna da je ispunila zavjet koji je dala.

KUR'AN JE OBJAVLJEN NA JEZIKU KUREJŠIJA

3506. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Ibrahim b. Sa'd prenoseći od Ibn-Šihaba, a on od Enesa, da je Osman pozvao Zejda b. Sabita, Abdullaha b. Zubejra, Seida b. Asa i Abdur-Rahmana b. Harisa b. Hišama, te su oni (stranice) prepisali u Mushafe, a Osman je rekao trojici Kurejšija: "Kada se razidete (u mišljenju) vi i Zejd b. Sabit u vezi s nečim iz Kur'ana, napišite to jezikom Kurejšija, jer je Kur'an objavljen na njihovom jeziku." I oni su tako uradili.¹

PRIPISIVANJE JEMENA ISMAILU, ALEJHIS-SELAM

Od njih je Eslem b. Efsa b. Harise b. Amr b. Amir iz (plemena) Huza'a.

3507. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Jezida b. Ebu-Ubejda, kome je Seleme pričao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otišao je grupi (plemena) Eslem, koji su se na trgu natjecali u bacanju strijela, te je rekao jednima:

"Bacajte, potomci Ismailovi, vaš otac je bio strijelac, a i ja ću biti na strani jedne grupe!"

Oni se ustegoše gađanja, pa on reče: "Šta im je?"

"Kako ćemo bacati, a ti si s tom grupom"

– rekoše oni.

"Bacajte" – reče on – "ja sam sa svima vama."²

بَابُ نَزْلِ الْقُرْآنِ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ

٣٥٠٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ أَنَسٍ أَنَّ عُثْمَانَ دَعَا زَيْدَ بْنَ ثَابِتٍ وَعَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ وَسَعِيدَ بْنَ الْعَاصِ وَعَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْحَارِثِ ابْنَ هِشَامٍ فَنَسَخُوهَا فِي الْمَصَاحِفِ وَقَالَ عُثْمَانُ لِلرَّهْطِ الْقُرَشِيِّينَ الثَّلَاثَةِ إِذَا اخْتَلَفْتُمْ أَنْتُمْ وَزَيْدُ ابْنِ ثَابِتٍ فِي شَيْءٍ مِنَ الْقُرْآنِ فَارْتَبِعُواهُ بِلِسَانِ قُرَيْشٍ فَإِنَّمَا نَزَلَ بِلِسَانِهِمْ فَفَعَلُوا ذَلِكَ .

بَابُ نِسْبَةِ الْيَمَنِ إِلَى إِسْمَاعِيلَ

مِنْهُمْ أَسْلَمُ بْنُ أَفْصَى بْنِ حَارِثَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَامِرٍ مِنْ خَزَاعَةَ .

٣٥٠٧. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي عُبَيْدٍ حَدَّثَنَا سَلَمَةُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَسْلَمَ يَتَنَاضِلُونَ بِالسُّوقِ فَقَالَ ارْمُوا بَنِي إِسْمَاعِيلَ فَإِنَّ أَبَاكُمْ كَانَ رَامِيًا وَأَنَا مَعَ بَنِي فَلَانَ لِأَحَدِ الْفَرِيقَيْنِ فَأَمْسَكُوا بِأَيْدِيهِمْ فَقَالَ مَا لَهُمْ قَالُوا وَكَيْفَ نَرْمِي وَأَنْتَ مَعَ بَنِي فَلَانَ قَالَ ارْمُوا وَأَنَا مَعَكُمْ كُلُّكُمْ .

1 Osman je oformio grupu od četiri spomenuta člana da prepisu Kur'an u nekoliko primjeraka, i naredio da se pridžavaju narječja Kurejšija, jer je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, Kurejšija, a Kur'an kaže: "Mi nismo poslali nijednog poslanika koji nije govorio jezikom naroda svoga, da bi mu objasnio." (Ibrahim: 4)

2 Nema sumnje da su plemena Mudar i Rebi'a porijeklom od Ismaila, alejhis-selam, a što se tiče Jemenaca, oni su potomci Kahtana, za koga neki vele da je potomak, Nuha, alejhis-selam, dok neki vele da je on potomak

POGLAVLJE

3508. PRIČAO NAM JE³ Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis prenoseći od Husejna, a on od Abdullaha b. Burejde, kome je saopćio Jahja b. Ja'mer da mu je rekao Ebul-Esved Dili od Ebu-Zerra, radijallahu anhu, koji je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Ko svjesno pripiše svoje porijeklo nekom ko mu nije otac, zanijekao je (Allahovu blagodat). Ko tvrdi da potiče od nekog naroda, a on nije iz tog naroda, neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu.”

3509. PRIČAO NAM JE Ali b. Ajjaš, njemu Hariz, ovome Abdul-Vahid b. Abdullah Nasri, koji je čuo Vasila b. Eska'a, kako kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Jedna od najvećih laži je da čovjek pripiše svoje porijeklo nekom ko mu nije otac, ili da priča da je (u snu) vidio nešto što nije vidio, ili rekne na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nešto što on nije rekao.

3510. PRIČAO NAM JE Musedded, a njemu Hammad prenoseći od Ebu-Džemre, koji je rekao da je čuo Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, kako kaže:

– Izaslanici (plemena) Abdul-Kajsa došli su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: “Allahov Poslaniče, mi smo iz naselja

بَاب

٣٥٠٨. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ عَنْ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ أَنَّ أَبَا الْأَسْوَدِ الدِّيلِيَّ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَيْسَ مِنْ رَجُلٍ ادَّعَى لِغَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُهُ إِلَّا كَفَرَ وَمَنْ ادَّعَى قَوْمًا لَيْسَ لَهُ فِيهِمْ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

٣٥٠٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَيَّاشٍ حَدَّثَنَا حَرِيزٌ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ النَّصْرِيُّ قَالَ سَمِعْتُ وَائِلَةَ بْنَ الْأَسْقَعِ يَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِنَّ مِنْ أَعْظَمِ الْفِرَى أَنْ يَدَّعِيَ الرَّجُلُ إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ أَوْ يُرِيَّ عَيْنَهُ مَا لَمْ تَرَ أَوْ يَقُولُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا لَمْ يَقُلْ .

٣٥١٠. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَبِي جَهْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ قَدِمَ وَفَدُ عَبْدِ الْقَيْسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا مِنْ هَذَا الْحَيِّ مِنْ رِبِيعَةَ قَدْ حَالَتْ

Huda, alejhis-selam, a neki da je potomak njegovog bratića. Međutim, Zubejr b. Bekar smatra da je Kahtan potomak Isma'ila, alejhis-selam, a i da Ibn-Hadžer naginje ovom mišljenju, jer je broj predaka poznatih ashaba do Kahtana jednak broju predaka poznatih ashaba do Adnana, a da je Kahtan bio u doba Huda, alejhis-selam, onda bi bio deseti predak Adnanu, a poznato je da je između Adnana i Isma'ila bilo četiri ili pet posrednika.

Navedeni hadis govori da pleme Eslem vodi porijeklo od Isma'ila, alejhis-selam, ali to ne mora biti samo s očeve, već može biti i s majčine strane.

3 Ovo poglavlje je samo nastavak prethodnog, u kome se govorilo o pripisivanju Jemenaca Isma'ilu, alejhis-selam, a u prva dva hadisa ovog poglavlja govori se o lažnom pripisivanju, dok se u druga dva hadisa govori o plemenima Rebi'a i Mudar, koji su živjeli na istoku Arabijskog poluotoka, a Jemen je na jugu.

(tj. iz plemena) Rebi‘a. Između nas i tebe isprijecilo se nevjerničko (pleme) Mudar, i mi ti ne možemo doći osim u svakom svetom mjesecu. Kada bi nam naredio nešto što ćemo prihvatiti od tebe i prenijeti onima koji su ostali iza nas?”

– Naređujem vam četiri (dužnosti) – reče on – a zabranjujem vam četiri (poroka). Naređujem vam: vjerovanje u Jednog Allaha, (a to znači) svjedočiti da nema Boga osim Allaha, klanjanje namaza, dijeljenje zekata i da dajete u ime Allaha petinu od onog što ste zaplijenili, a zabranjujem vam (sok, bio on u) vodenoj tikvi, testiji, kadnju ili smolastom koritu.

3511. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, a on od Salima, da je Abdullah b. Omer, radijallahu anhum, izjavio da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako s minbera kaže:

– Smutnja će biti tamo – pokazao je na istok – odakle će se pojaviti šejtanski rog.

SPOMINJANJE (PLEMENA) ESLEM, GIFAR, MUZEJNE, DŽUHEJNE I EŠDŽE‘

3512. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Sufjan prenoseći od Sa‘da b. Ibrahima, on od Abdur-Rahmana b. Hurmuza, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: – Kurejšije, ensarije, Džuhejna, Muzejna, Eslem, Gifar i Ešdže‘ su moji štićenici. Oni nemaju zaštitnika osim Allaha i Njegovog Poslanika.

بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ كُفَّارٌ مُضَرٌّ فَلَسْنَا نَخْلُصُ إِلَيْكَ إِلَّا فِي كُلِّ شَهْرٍ حَرَامٍ فَلَوْ أَمَرْتَنَا بِأَمْرٍ نَأْخُذُهُ عَنْكَ وَنُبَلِّغُهُ مَنْ وَرَاءَنَا قَالَ أَمْرُكُمْ بِأَرْبَعٍ وَأَنْهَاكُمْ عَنْ أَرْبَعٍ الْإِيمَانُ بِاللَّهِ شَهَادَةُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ وَأَنْ تُؤَدُّوا إِلَى اللَّهِ خُمْسَ مَا غَنِمْتُمْ وَأَنْهَاكُمْ عَنِ الدُّبَاءِ وَالْحَتَمِ وَالنَّقِيرِ وَالْمَرْقَةِ .

٣٥١١. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ وَهُوَ عَلَى الْمَنْبَرِ أَلَا إِنَّ الْفِتْنَةَ هَاهُنَا يُشِيرُ إِلَى الْمَشْرِقِ مِنْ حَيْثُ يَطْلُعُ قَرْنُ الشَّيْطَانِ .

بَابُ ذِكْرِ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ وَأَشْجَعَ

٣٥١٢. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ قُرَيْشٌ وَالْأَنْصَارُ وَجُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ وَأَشْجَعُ مَوَالِي لَيْسَ لَهُمْ مَوْلَى دُونَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ .

3513. PRIČAO MI JE Muhammed b. Gurejr Zuhri, njemu Ja'kub b. Ibrahim od svoga oca, a ovaj od Saliha, kome je kazao Nafi' da mu je saopćio Abdullah, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao na minberu:
– Gifar – Allah mu oprostio – Eslem – (Allah ga spasio)! A Usajja su oni što su bili neposlušni prema Allahu i Njegovom Poslaniku!¹

3514. PRIČAO MI JE Muhammed, njemu saopćio Abdul-Vehhab Sekafi od Ejjuba, on od Muhammeda, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Eslem – Allah ga spasio – i Gifar – Allah mu oprostio.”

3515. PRIČAO NAM JE Kabisa da mu je prenio Sufjan, i rekao mi je Muhammed b. Beššar, a njemu Ibn-Mehdi prenoseći od Sufjana, on od Abdul-Melika b. Umejra, ovaj od Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra, a on od svoga oca, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
“Šta mislite, ako su (plemena) Džuhejna, Muzejna, Eslem i Gifar bolja od Benu-Temima, Benu-Eseda, Benu-Abdullaha b. Gatafana i Benu-Amira b. Sa'sa'a?”
– Oni su propali i sve izgubili – reče jedan čovjek (Akre' b. Habis).
Oni su bolji od Benu-Temima, Benu-Eseda, Benu-Abdullaha b. Gatafana i Benu-Amira b. Sa'sa'a – reče (Resulullah).

٣٥١٣. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ غُرَيْرٍ الزُّهْرِيُّ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَالِحٍ حَدَّثَنَا نَافِعٌ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ أَخْبَرَهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَلَى الْمِنْبَرِ غَفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا وَأَسْلَمُ سَأَلَهَا اللَّهُ وَعُصِيَّتُهُ عَصَتْ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

٣٥١٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَسْلَمُ سَأَلَهَا اللَّهُ وَغَفَارُ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا .

٣٥١٥. حَدَّثَنَا قَيْصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ جُهَيْنَةُ وَمُزَيْنَةُ وَأَسْلَمُ وَغِفَارُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرٍ بْنِ صَعْصَعَةَ فَقَالَ رَجُلٌ خَابُوا وَخَسِرُوا فَقَالَ هُمْ خَيْرٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَمِنْ بَنِي أَسَدٍ وَمِنْ بَنِي عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَطَفَانَ وَمِنْ بَنِي عَامِرٍ بْنِ صَعْصَعَةَ .

¹ U ovom hadisu je došlo do podesne veze između slučajne činjenice s imenima ovih plemena i značenja tih imena, jer *gafere* znači: oprostiti, a Poslanik je za pleme Gifar zamolio oprost, dok *selam* znači: spas, pa je za pleme Eslem molio spas. Riječ *asa* znači: biti neposlušan, a riječ *usajjeh* odnosi se na ogranak plemena Beni-Sulejm koje je prekršilo dato obećanje i kod bunara Me'unu poubijalo učače koje im je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio poslao, pa je stoga on rekao da su oni neposlušni prema Allahu i Poslaniku.

3516. PRIČAOMIJE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be prenoseći od Muhammeda b. Ebi-Ja‘kuba, koji je izjavio da je čuo Abdur-Rahmana b. Ebu-Bekra (kako prenosi) od svoga oca da je Akre‘ b. Habis rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem:

- Tebi su dali prisegu kradljivci hadžija iz (plemena) Eslem, Gifar, Muzejne, mislim (da je rekao): Džuhejne – dvoumi se Ibn-Ebi-Ja‘kub.
- Šta misliš – reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem – ako su Eslem, Gifar, Muzejne – i mislim (da je rekao) Džuhejne – bolji od Benu-Temima, Benu-Amira, Eseda i Gatafana, koji su propali i na gubitku?
- Da – odgovori on.
- Tako mi Onog u Čijoj je ruci moj život – reče Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem – oni su sigurno bolji od tih.¹

3517. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad od Ejžuba, ovaj od Muhammeda, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem), rekao: “Eslem, Gifar i dio Muzejne i Džuhejne – ili je rekao – dio Džuhejne ili Muzejne – bolji su kod Allaha – ili je rekao – na Sudnjem danu – od (plemena) Esed, Temim, Hevazin i Gatafan.”

٣٥١٦. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي يَعْقُوبَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ أَبِي بَكْرَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ الْأَقْرَعَ بْنَ حَابِسٍ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّمَا بَايَعَكَ سُرَّاقُ الْحَجِيجِ مِنْ أَسْلَمَ وَغِفَارَ وَمُزَيْنَةَ وَأَخْسِبُهُ وَجُهَيْنَةَ ابْنُ أَبِي يَعْقُوبَ شَكَكَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ أَسْلَمَ وَغِفَارُ وَمُزَيْنَةُ وَأَخْسِبُهُ وَجُهَيْنَةُ خَيْرًا مِنْ بَنِي تَمِيمٍ وَبَنِي عَامِرٍ وَأَسَدٍ وَغَطَفَانَ خَابُوا وَخَسِرُوا قَالَ نَعَمْ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّهُمْ لَخَيْرٌ مِنْهُمْ .

٣٥١٧. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ أَسْلَمَ وَغِفَارُ وَشَيْءٌ مِنْ مُزَيْنَةَ وَجُهَيْنَةَ أَوْ قَالَ شَيْءٌ مِنْ جُهَيْنَةَ أَوْ مُزَيْنَةَ خَيْرٌ عِنْدَ اللَّهِ أَوْ قَالَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَسَدٍ وَتَمِيمٍ وَهَوَازِنَ وَغَطَفَانَ .

¹ Plemena Eslem, Gifar, Muzejne, Džuhejne i Ešdže‘ u periodu prije islama imala su manju snagu i ugled u odnosu na Benu-Amir, Benu-Temim i druga plemena, ali kad je došao islam, oni su bili brži u primanju islama, pa im je zbog toga pripala velika čast i ugled. Najpoznatiji ashab iz plemena Gifar bio je Ebu Zerr, iz plemena Muzejne Abdullah b. Mugaffel, iz plemena Džuhejne Ukbe b. Amir, a iz Ešdže‘a Nu‘ajm b. Mes‘ud. Inače, sva ova plemena vode porijeklo od Mudara. Pleme Benu-Esed odmetnulo se u Ebu-Bekrovo doba pod vodstvom Talhe b. Huvejlida, a Benu-Temim pod vodstvom Sedžaha.

SPOMINJANJE KAHTANA

3518. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz b. Abdullah, njemu Sulejman b. Bilal prenoseći od Sevrā b. Zejda, ovaj od Ebul-Gajsa, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

– Neće doći Sudnji dan dok se ne pojavi jedan čovjek iz (plemena) Kahtan koji će goniti ljude štapom (tj. potčiniti ih kao što su čobanu ovce potčinjene).²

ZABRANJENO PAGANSKO PRIZIVANJE

3519. PRIČAO NAM JE Muhammed, njemu je saopćio Mahled b. Jezid, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Amr b. Dinar da je čuo Džabira, radijallahu anhu, kako kaže:

“Bili smo na jednom vojnom pohodu s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a s njim su se bili okupili i muhadžiri, i to u velikom broju. Među muhadžirima je bio jedan šaljivdžija i on je straga udario jednog ensariju. Spomenuti ensarija se žestoko rasrdio tako da su počeli međusobno prizivati (na odmazdu), te je ensarija povikao: ‘Upomoć, ensarije!’”

“O, muhadžiri, upomoć!”, povikao je muhadžir. Onda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izišao i rekao: “Otkud prizivanja koje su neznabošci prizivali?!” Potom je upitao: “Šta im je bilo?” pa mu je saopćeno o muhadžirovom udarcu ensarije, te je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Ostavite to, jer to je veoma pokuđeno!”

Abdullah b. Ubejj b. Selul (vođa munafika) potom je rekao:

“Zar će oni prizivati upomoć protiv nas? Ako se

بَابُ ذِكْرِ قَحْطَانَ

٣٥١٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ عَنْ أَبِي الْغَيْثِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطَانَ يَسُوقُ النَّاسَ بِعَصَاهُ.

بَابُ مَا يُنْهَى مِنْ دَعْوَةِ الْجَاهِلِيَّةِ

٣٥١٩. حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ غَزَوْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ وَقَدْ ثَابَ مَعَهُ نَاسٌ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ حَتَّى كَثُرُوا وَكَانَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ رَجُلٌ لَعَابٌ فَكَسَعَ أَنْصَارِيًّا فَغَضِبَ الْأَنْصَارِيُّ غَضَبًا شَدِيدًا حَتَّى تَدَاعَوْا وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا لِلْأَنْصَارِ وَقَالَ الْمُهَاجِرِيُّ يَا لِلْمُهَاجِرِينَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ مَا بَالُ دَعْوَى أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ ثُمَّ قَالَ مَا شَأْنُهُمْ فَأَخْبَرَ بِكَسَعَةِ الْمُهَاجِرِيِّ الْأَنْصَارِيَّ قَالَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ دَعُوهَا فَإِنَّهَا خَبِيثَةٌ وَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَرْزَةَ سَلُّوا أَعْرُضًا عَنْهَا لَنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ فَقَالَ عُمَرُ أَلَا نَقْتُلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْخَبِيثَ لِعَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أَنَّهُ كَانَ يَقْتُلُ أَصْحَابَهُ.

² U drugim predajama se kaže da će ovaj vladar iz plemena Kahtan doći poslije Mehdijsa i da će nastaviti njegovim putem te će vladati dvadeset godina.

vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!”

“Allahov Poslaniče”, reče Omer za Abdullaha, “hoćemo li ubiti ovog pokvarenjaka?”

“Ne”, reče Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, “jer bi svijet pričao da on (Muhammed) ubija svoje drugove.”¹

3520. PRIČAO MI JE Sabit b. Muhammed, njemu Sufjan od A‘meša, on od Abdullaha b. Murre, ovaj od Mesruka, on od Abdullaha, radijallahu anhu, a ovaj od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i prenio je Sufjan od Zubejda, on od Ibrahima, ovaj od Mesruka, a on od Abdullaha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Nije naš onaj koji se udara po obrazima, cijepa otvore košulje i priziva upomoć na paganski način.”

KAZIVANJE O (PLEMENU) HUZA‘A

3521. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim, njemu Jahja b. Adem, a ovom saopćio Israil od Ebu-Hasina, ovaj od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Amr b. Luhajj b. Kame b. Hindif je Ebu-Huza‘a.”

3522. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, koji je izjavio da je čuo Seida b. Musejjeba, kako kaže:

“Behira je (deva) čije je mlijeko zabranjivano zbog šejtana i niko od ljudi više je ne muze, a saiba je (deva) koju su ostavljali svojim božanstvima tako

٣٥٢٠. حَدَّثَنِي ثَابِتُ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ح وَعَنْ سُفْيَانَ عَنْ زَيْدٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ ضَرَبَ الْخُدُودَ وَشَقَّ الْجُيُوبَ وَدَعَا بِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ .

بَابُ قِصَّةِ خَزَاعَةَ

٣٥٢١. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي حَصِينٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ عَمْرُو بْنُ لُحَيٍّ بْنُ قَمْعَةَ بْنُ خَنْدِفٍ أَبُو خَزَاعَةَ .

٣٥٢٢. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيَّبِ قَالَ الْبَحِيرَةُ الَّتِي يُمْنَعُ دُرُّهَا لِلطَّوَاغِيتِ وَلَا يَحْلُبُهَا أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ وَالسَّائِبَةُ الَّتِي كَانُوا يُسَيِّبُونَهَا

¹ Ovdje se pod paganskim prizivanjem misli na prizivanje svojih saplemenika na osvetu protiv nekog plemena. U predislamskom periodu kod Arapa je vladao ovaj običaj, ali ga je islam dokinuo, što se vidi iz navedenog i ovog hadisa: “Ko bude prizivao upomoć na paganski način, ne pripada nama i neka sebi pripremi mesto u vatri.” Abdullah b. Ubejj b. Selul, vođa medinskih munafika, ovim povodom je pokušao podstaknuti sukob među muslimanima, ali Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije dozvolio Omeru da ga ubije jer su munafici u očima svijeta bili muslimani, pa bi to značilo da Poslanik ubija svoje pristalice.

da se ništa na nju ne tovari.” Potom je on dodao da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, izjavio da je Vjerovjesnik, salallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vidio sam Amra b. Amira b. Luhajja el-Huzaija kako vuče svoja crijeva u vatri, a on je bio prvi koji je ostavio saibu.²

KAZIVANJE O ZEMZEMU³

3523. PRIČAO NAM JE Zejd, a to je Ibn-Ahzem, da je Ebu-Kutejbe Salim b. Kutejbe, kome je saopćio Musenna b. Seid Kasir rekavši da mu je pričao Ebu-Džemre, koji je izjavio da je Ibn-Abbas rekao:

– Želite li da vam pripovijedam o Ebu-Zerrovom primanju islama?

– Svakako, rekli smo mi, kaže (Ebu-Džemre) – i on je kazao:

Ebu-Zerr je rekao: “Bio sam jedan od ljudi iz (plemena) Gifar, i do nas je doprla vijest da se u Mekki pojavio čovjek koji tvrdi da je Vjerovjesnik te sam ja rekao svom bratu (Unejsu):

– Idi tom čovjeku, popričaj s njim i donesi mi vijest o njemu.

On je otišao i sastao se s njim, a potom se vratio.

– Šta ima kod tebe? – pitao sam, te je on odgovorio:

لَا لِهَيْتِهِمْ فَلَا يُحْمَلُ عَلَيْهَا شَيْءٌ قَالَ وَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ رَأَيْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرِ بْنِ لُحْيٍ الْخُزَاعِيَّ يَجُرُّ قُصْبَهُ فِي النَّارِ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوَائِبَ .

بَابُ قِصَّةِ زَمَزَمَ

٣٥٢٣. حَدَّثَنَا زَيْدٌ هُوَ ابْنُ أَخْزَمَ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو قَتَيْبَةَ سَلَمُ بْنُ قُتَيْبَةَ حَدَّثَنِي مُشْنَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَصِيرُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَهْمَةَ قَالَ قَالَ لَنَا ابْنُ عَبَّاسٍ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِإِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ قَالَ قُلْنَا بَلَى قَالَ قَالَ أَبُو ذَرٍّ كُنْتُ رَجُلًا مِنْ غِفَارٍ فَلَبَغْنَا أَنَّ رَجُلًا قَدْ خَرَجَ بِمَكَّةَ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَقُلْتُ لِأَخِي انْطَلِقْ إِلَى هَذَا الرَّجُلِ كَلِّمُهُ وَأَتِينِي بِخَبَرِهِ فَانْطَلَقَ فَلَقِيَهُ ثُمَّ رَجَعَ فَقُلْتُ مَا عِنْدَكَ فَقَالَ وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتُ رَجُلًا يَأْمُرُ بِالْخَيْرِ وَيَنْهَى عَنِ الشَّرِّ فَقُلْتُ لَهُ لَمْ تَشْفِنِي مِنَ الْخَبَرِ فَأَخَذْتُ جِرَابًا وَعَصَا ثُمَّ أَقْبَلْتُ إِلَى مَكَّةَ فَجَعَلْتُ لَا أَعْرِفُهُ وَأَكْرَهُهُ

2 Neki kažu da je pleme Huza'a porijeklom iz Jemena i da je došlo u Mekku nakon rušenja jemenske brane, dok drugi kažu da je Huza'a od Mudara.

Ibnul-Kulejbi navodi da je Amr b. Luhajj, sin Fuhejre, kćerke Amra b. Harisa, posljednjeg vladara Mekke iz plemena Džuhum, kojeg je naslijedio njegov unuk Amr b. Luhajj. Na taj način uprava nad Mekom je prešla u ruke plemena Huza'a, a tek nakon tristo godina upravu je od njih preuzeo Kusajj b. Kilab, preko kojeg je ona došla u ruke Kurejšija.

Ibn-Ishak navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Eksemu b. Džanu: “Vidio sam Amra b. Luhajja kako vuče svoja crijeva u vatri, jer je on prvi koji je izmijenio Ismailovu vjeru, podigao kipove, ostavio saibu, prorezao behiru, spojio vesilu i hama učinio nepristupačnim.” Na ove životinje, koje predislamski Arapi nisu koristili, odnosi se ajet: “Allah nije propisao ni behiru, ni saibu, ni vasilu, a ni hama; to oni koji ne vjeruju govore o Allahu laži, i većina njih nema pameti.” (El-Maide: 103)

3 U nekim primjercima Buharijeve zbirke naslov ovog poglavlja glasi: Ebu-Zerovo primanje islama i kazivanje o Zemzemu. Takav naslov je opravdan s obzirom da ovaj hadis govori o Ebu-Zerrovom primanju islama, a na Zemzem se odnosi dio hadisa u kojem se kaže: “Pio sam vodu Zemzema i boravio u Mesdžidul-Haramu.”

– Tako mi Allaha, vidio sam čovjeka koji naređuje dobro i odvraća od zla.

– Nisi me zadovoljio tom viješću, rekao sam mu, te uzeo torbu i štap i zaputio se u Mekku. Nisam ga poznavao, a nisam želio ni da pitam za njega. Pio sam vodu Zemzema i boravio u Mesdžidul-Haramu. Onda je – kaže on – pored mene prošao Alija i rekao:

– Kao da je ovaj čovjek stranac?

– Da, rekao sam – kaže on.

– Hajdemo kući – rekao je on i ja sam se zaputio s njim, a da me on nije ništa pitao, niti sam ja njemu saopćio (razlog svog dolaska). Sutradan sam poranio u Mesdžidul-Haram, da bih pitao o njemu, a niko mi o njemu ništa nije rekao. Ponovo je – kaže on – pored mene naišao Alija i rekao:

– Je li već došlo vrijeme da ovaj čovjek upozna svoje mjesto?

– Ne, rekao sam – kaže on.

– Hajde sa mnom – reče on, a potom upita:

– Kakav je tvoj slučaj i šta te dovelo u ovaj grad?

– Ako ćeš čuvati moju tajnu, rekoš mu, onda ću te izvijestiti.

– Učinit ću to – reče on.

– Do nas je doprlo – kaže on,

da mu je tada rekao – da se ovdje pojavio čovjek koji tvrdi da je Vjerovjesnik te sam posalo svog brata da popriča s njim, i on se vratio ne zadovoljivši me svojom viješću, pa sam ja poželio da se sastanem s njim.

– Ti si zaista na ispravnom putu – rekao mu je (Alija) – i ja ću se sad uputiti k njemu, pa me slijedi i uđi gdje i ja uđem. Ako naiđemo na nekog ko bi bio opasan po tebe, ja ću stati pored zida kao da opravljam svoju obuću, a ti produži.

Potom je on krenuo, a i ja sam išao s njim, sve dok on nije ušao, a s njim sam i ja ušao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: “Izloži mi islam.”

أَنْ أَسْأَلَ عَنْهُ وَأَشْرَبُ مِنْ مَاءِ زَمْزَمَ وَأَكُونُ فِي الْمَسْجِدِ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ كَانَ الرَّجُلُ غَرِيبٌ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَانْطَلَقْتُ إِلَى الْمَنْزِلِ قَالَ فَانْطَلَقْتُ مَعَهُ لَا يَسْأَلُنِي عَنْ شَيْءٍ وَلَا أُخْبِرُهُ فَلَمَّا أَصْبَحْتُ غَدَوْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ لِأَسْأَلَ عَنْهُ وَلَيْسَ أَحَدٌ يُخْبِرُنِي عَنْهُ بِشَيْءٍ قَالَ فَمَرَّ بِي عَلِيٌّ فَقَالَ أَمَّا نَالُ لِلرَّجُلِ يَعْرِفُ مَنْزِلَهُ بَعْدُ قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ انْطَلَقْتُ مَعِي قَالَ فَقَالَ مَا أَمْرُكَ وَمَا أَقْدَمَكَ هَذِهِ الْبَلَدَةَ قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنْ كَتَمْتَ عَلَيَّ أَخْبَرْتُكَ قَالَ فَإِنِّي أَفْعَلُ قَالَ قُلْتُ لَهُ بَلَّغْنَا أَنَّهُ قَدْ خَرَجَ هَاهُنَا رَجُلٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ فَأَرْسَلْتُ أَخِي لِيُكَلِّمَهُ فَرَجَعَ وَلَمْ يَشْفِنِي مِنَ الْخَبَرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَلْقَاهُ فَقَالَ لَهُ أَمَّا إِنَّكَ قَدْ رَشَدْتَ هَذَا وَجْهِي إِلَيْهِ فَاتَّبِعْنِي ادْخُلْ حَيْثُ ادْخُلُ فَإِنِّي إِنْ رَأَيْتُ أَحَدًا أَخَافُهُ عَلَيْكَ قُمْتُ إِلَى الْحَائِطِ كَأَنِّي أَصْلِحُ نَعْلِي وَامْضِ أَنْتَ فَمَضَى وَمَضَيْتُ مَعَهُ حَتَّى دَخَلْتُ وَدَخَلْتُ مَعَهُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقُلْتُ لَهُ اعْرِضْ عَلَيَّ الْإِسْلَامَ فَعَرَضَهُ فَأَسْلَمْتُ مَكَانِي فَقَالَ لِي يَا أَبَا ذَرٍّ أَكْتُمُ هَذَا الْأَمْرَ وَارْجِعْ إِلَى بَلَدِكَ فَإِذَا بَلَغَكَ ظُهُورُنَا فَأَقْبِلْ فَقُلْتُ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَا أَصْرُخَنَّ بِهَا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ فَجَاءَ إِلَى الْمَسْجِدِ وَقَرِئْتُ فِيهِ فَقَالَ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ إِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا الصَّابِيِّ فَقَامُوا فَضْرَبْتُ لَأَمُوتَ فَأَذْرَكَنِي الْعَبَّاسُ فَأَكَبَّ عَلَيَّ ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ وَيْلَكُمْ

- On mi ga je izložio te sam ga ja smjesta primio. On mi je rekao:
 - Ebu-Zerr, sakrij ovu stvar i vrati se u svoje mjesto, a kad čuješ da smo ojačali, onda dođi.
 - Tako mi Onog koji te je uistinu poslao, rekao sam, sigurno ću razglasiti (ovu stvar) među njima! Potom je on otišao u Mesdžid-Haram, u kojem su bili Kurejšije i rekao:
 - Skupino Kurejšija, ja svjedočim da je samo Allah Bog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik!
 - Ustanite na ovog koji je prevjerio – rekoše oni i skočiše, te sam ja bio gotovo nasmrt pretučen, a onda je stigao Abbas, bacio se na mene, a potom se okrenuo prema njima i rekao: “Teško vama! Zar ćete ubiti čovjeka iz Gifara, a vaša trgovina i put su preko Gifara!” Tada su me oni ostavili, i pošto je sutradan svanulo, vratio sam se i rekao ono što sam rekao i jučer.
 - Ustanite na ovog koji je prevjerio – rekoše oni opet, pa mi je učinjeno ono što je učinjeno i jučer, te je opet stigao Abbas, bacio se na mene i rekao ono što je rekao i jučer.
- Ovo se desilo u početku Ebu-Zerrovog, radijallahu anhu, primanja islama, kaže (Ebu-Džemre).

KAZIVANJE O ZEMZEMU I NEZNANJU ARAPA

3524. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘man, njemu Ebu-Avane prenoseći od Ebu- Bišra, ovaj od Seida b. Džubejra, a on da je Ibn-Abbas, radijallahu anhumu, rekao:

“Ako želiš da se upoznaš s neznanjem Arapa, onda pročitaj (ajet) koji je iznad sto tridesetog u suri El-En‘am: ‘Oni koji iz lahkoumnosti i ne znajući šta rade djecu svoju ubijaju’ – do riječi – ‘oni su zalutali i oni ne znaju šta rade.’”¹

تَقْتُلُونَ رَجُلًا مِنْ غِفَارَ وَمَتَجَرُّكُمْ وَمَمَرُّكُمْ عَلَى
غِفَارَ فَأَقْلَعُوا عَنِّي فَلَمَّا أَنْ أَصْبَحْتُ الْغَدَ رَجَعْتُ
فَقُلْتُ مِثْلَ مَا قُلْتُ بِالْأَمْسِ فَقَالُوا قُومُوا إِلَى هَذَا
الصَّابِئِ فَصْنَعَ بِي مِثْلَ مَا صْنَعَ بِالْأَمْسِ وَأَذْرَكَنِي
الْعَبَّاسُ فَأَكْبَّ عَلَيَّ وَقَالَ مِثْلَ مَقَالَتِهِ بِالْأَمْسِ قَالَ
فَكَانَ هَذَا أَوَّلَ إِسْلَامِ أَبِي ذَرٍّ رَحِمَهُ اللَّهُ .

بَابُ قِصَّةِ زَمْزَمَ وَ جَهْلِ الْعَرَبِ

٣٥٢٤. حَدَّثَنَا أَبُو النُّعْمَانِ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ
عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ إِذَا سَرَّكَ أَنْ تَعْلَمَ جَهْلَ الْعَرَبِ
فَاقْرَأْ مَا فَوْقَ الثَّلَاثِينَ وَمِائَةٍ فِي سُورَةِ الْأَنْعَامِ
(قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ)
إِلَى قَوْلِهِ (قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ) .

¹ Spomenuti ajet u cijelosti glasi: “Oni koji iz lahkoumnosti i ne znajući šta rade, djecu svoju ubijaju i koji ono,

PRIPISIVANJE SVOGA PORIJEKLA SVOJIM PRECIMA U ISLAMU ILI NEZNABOŠTVU

Ibn-Omer i Ebu-Hurejra prenose od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: “Plemeniti, sin plemenitog, unuk plemenitog, praunuk plemenitog je Jusuf, sin Ja‘kubov, unuk Ishakov, praunuk Ibrahima, Allahovog prijatelja.”

Bera kaže da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ja sam sin Abdul-Muttaliba.”¹

3525. PRIČAO NAM JE Umer b. Hafs, njemu njegov otac, ovom opet A‘meš, a njemu Amr-Murre od Seida b. Džubejra, a on da je Ibn-Abbas, radijallahu anhu, rekao:

“Kada je objavljeno: ‘I opominji rodbinu svoju najbližu’, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo je pozivati: ‘O, potomci Fehra! O, potomci Adijja’, po rodovima Kurejšija.”

3526. I rekao nam je Kabisa da mu je saopćio Sufjan od Habiba b. Ebu-Sabita, on od Seida b. Džubejra, a ovaj da je Ibn-Abbas, radijallahu anhuma, rekao:

“Kada je objavljeno: ‘I opominji rodbinu svoju najbližu’, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, počeo ih je pozivati, pleme po pleme.”²

بَاب مَنِ انْتَسَبَ إِلَى آبَائِهِ فِي الْإِسْلَامِ وَالْجَاهِلِيَّةِ

وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ وَأَبُو هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ إِنَّ الْكَرِيمَ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنَ الْكَرِيمِ ابْنَ الْكَرِيمِ يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ وَقَالَ الْبَرَاءُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَا ابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

٣٥٢٥. حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا أَبِي حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يُنَادِي يَا بَنِي فَهْرٍ يَا بَنِي عَدِيٍّ يُبْطُونُ قُرَيْشٍ .

٣٥٢٦. وَ قَالَ لَنَا قَبِيصَةُ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ لَمَّا نَزَلَتْ (وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ) جَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَدْعُوهُمْ قَبَائِلَ قَبَائِلَ .

čime ih je Allah podario, zabranjenim smatraju, govoreći neistine o Allahu, sigurno će nastradati. Oni su zalutali i oni ne znaju šta rade.” (El-En‘am: 140) Katade kaže da su svi osim plemena Kinane ubijali svoje kćerke bojeći se ropstva i siromaštva.

¹ Ovo je samo dio hadisa koji je u cijelosti naveden u poglavlju *Džihad*.

² Kada je objavljen ajet: “I opominju rodbinu svoju najbližu!” (Šura: 214), Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je sve svoje rođake i na kraju svoju kćerku Fatimu.

3527. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu je saopćio Šu'ajb, a ovom Ebu-Zinad od A'redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "O, potomci Abdul-Menafa, kupite svoje duše od Allaha! O, potomci Abdul-Muttaliba, kupite svoje duše od Allaha! O, majko Zubejra b. Avvama, tetko Allahovog Poslanika, o, Fatima, kćerko Muhammeda, kupite svoje duše od Allaha! Ja ni vama dvjema ne mogu kod Allaha ništa pomoći (ako ne primite islam), a od imetka moga tražite što god hoćete."

SIN OD SESTRE JEDNOG NARODA ILI ŠTIĆENIK JEDNOG NARODA PRIPADA NJIMA

3528. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Šu'be prenoseći od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: "Pozvao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ensarije i rekao: 'Ima li među vama neko ko nije vaš?' 'Ne' – rekoše oni – 'osim jednog sina od naše sestre.' 'Sin od sestre jednog naroda pripada njima' – reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."³

٣٥٢٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ أَخْبَرَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ اللَّهِ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ اشْتَرُوا أَنْفُسَكُمْ مِنَ اللَّهِ يَا أُمَّ الزُّبَيْرِ بِنِ الْعَوَّامِ عَمَّةَ رَسُولِ اللَّهِ يَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ اشْتَرِيَا أَنْفُسَكُمَا مِنَ اللَّهِ لَا أَمْلِكُ لَكُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا سَلَانِي مِنْ مَالِي مَا شِئْتُمَا.

بَابُ ابْنِ أُخْتِ الْقَوْمِ وَمَوْلَى الْقَوْمِ مِنْهُمْ

٣٥٢٨. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ الْأَنْصَارَ فَقَالَ هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ غَيْرِكُمْ قَالُوا لَا إِلَّا ابْنُ أُخْتٍ لَنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ابْنُ أُخْتِ الْقَوْمِ مِنْهُمْ.

3 Na osnovu ovog hadisa hanefije smatraju da daidža ima pravo naslijeđa, ako nema rodbine po ocu, ili nekog s fiksnim pravom naslijeđa. Ovo potvrđuje i hadis Aiše, radijallahu anha: "Daidža je nasljednik onom ko nema nasljednika."

KAZIVANJE O ABESINCIMA I RIJEČI VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM: “O BENU ERFIDE”¹

3529. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, ovaj od Ibn-Šihaba, on od Urve, a ovaj od Aiše da je Ebu-Bekr, radijallahu anhu, ušao kod nje u danima (boravka na) Mini, a kod nje su bile dvije sluškinje koje su pjevale i udarale u def, dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio pokriven svojom odorom. Ebu-Bekr povika na njih ali Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, otkri svoje lice i reče: “Ostavi ih, Ebu-Bekre, jer ovo su dani Bajrama!” A ti dani su bili dani (boravka na) Mini.

3530. Aiša je izjavila: “Vidjela sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako me zaklanja, a ja gledam u Abesince koji su igrali u džamiji. Onda ih Omer počeo grditi, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: ‘Ostavi ih! Budite sigurni, o, Benu Erfide.’ Znači (da je riječ *emnen*) u značenju: sigurnost (a ne u značenju, vjerovanje).”

KO ŽELI DA MU SE NE GRDI PORIJEKLO

3531. PRIČAO MI JE Usman b. Ebi-Šejbe, njemu Abde prenoseći od Hišama, on od svoga oca, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: “Hassan je zatražio odobrenje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da izvrzne ruglu idolopoklonike, ali ga je on upitao: ‘Šta ćeš uraditi s mojim porijeklom?’” “Izvući ću ga od njih” – rekao je Hassan – “kao što

بَابُ قِصَّةِ الْحَبَشِ وَقَوْلِ النَّبِيِّ ﷺ يَا بَنِي أَرْفَدَةَ

٣٥٢٩. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ دَخَلَ عَلَيْهَا وَعِنْدَهَا جَارِيَتَانِ فِي أَيَّامٍ مَنَى تَغْيِيَانِ وَتَدَفَّقَانِ وَتَضَرَّبَانِ وَالنَّبِيُّ ﷺ مُتَغَشٍّ بِثَوْبِهِ فَانْتَهَرَهُمَا أَبُو بَكْرٍ فَكَشَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ وَجْهِهِ فَقَالَ دَعُوهَا يَا أَبَا بَكْرٍ فَإِنَّهَا أَيَّامٌ عِيدٍ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ أَيَّامُ مَنَى .

٣٥٣٠. وَقَالَتْ عَائِشَةُ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَسْتُرْنِي وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى الْحَبَشَةِ وَهُمْ يَلْعَبُونَ فِي الْمَسْجِدِ فَزَجَرَهُمْ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ دَعُوهُمْ أَمَّا بَنِي أَرْفَدَةَ يَعْنِي مِنَ الْأَمْنِ .

بَابُ مَنْ أَحَبَّ أَنْ لَا يُسَبَّ نَسَبُهُ

٣٥٣١. حَدَّثَنِي عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ عَنْ هِشَامٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ اسْتَأْذَنَ حَسَّانُ النَّبِيُّ ﷺ فِي هِجَاءِ الْمُشْرِكِينَ قَالَ كَيْفَ بِنَسَبِي فَقَالَ حَسَّانُ لَا أَسْلَمْتُكَ مِنْهُمْ كَمَا تُسَلُّ الشَّعْرَةَ مِنَ الْعَجِينِ وَعَنْ أَبِيهِ قَالَ ذَهَبْتُ أَسْبُ

¹ Abesinci su potomci Hama, sina Nuhova, a nastanjeni su u blizini Jemena, od kojeg ih dijeli samo morski tjesnac. Prije pojave islama zavladaše nad Jemenom i pokušali napasti na Ka'bu, o čemu govori sura El-Fil. U ovom poglavlju spomenuta je grupa Abesinaca koji su se u Poslanikovo džamiji igrali štitovima i kopljima, i on im se obratio nazvavši ih erfidijama (Benu Erfide).

se dlaka izvlači iz tijesta.”²

Isto tako on prenosi od svoga oca da je rekao: “Otišao sam kod Aiše da grdim Hassana, ali je ona rekla: ‘Ne grdi ga, jer on je branio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.’” Ebu-Hejsem kaže: “*Nefehati-d-dabbetu* (životinja se brani) kad udari svojim kopitima, a *nefehahu bi-s-sejf* (udario ga mačem) kad ga zahvati iz daljine.”

ŠTA SE PRENOSI O IMENIMA ALLAHOVOG POSLANIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

O riječima Uzvišenog Allaha: “Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima”³, i o riječima: “Koji će poslije mene doći, čije je ime Ahmed.”⁴

3532. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir rekavši da mu je pričao Ma'n prenoseći od Malika, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Muhammeda b. Džubejra b. Mut'ima, a on od svoga oca, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

حَسَانَ عِنْدَ عَائِشَةَ فَقَالَتْ لَا تَسُبَّهُ فَإِنَّهُ كَانَ يُنَافِحُ
عَنِ النَّبِيِّ ﷺ . قَالَ أَبُو الْهَيْثَمِ الدَّابَّةُ غِذَا رَمَحَتْ
بِحَوَافِرِهَا وَنَفَحَهُ بِالسَّيْفِ إِذَا تَنَاوَلَهُ مِنْ بَعِيدٍ

بَاب مَا جَاءَ فِي أَسْمَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

وَقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى (مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ
مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ) وَقَوْلِهِ (مِنْ بَعْدِي
اسْمُهُ أَحْمَدُ) .

٣٥٣٢ . حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ قَالَ حَدَّثَنِي
مَعْنٌ عَنْ مَالِكٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ عَنْ أَبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِي خَمْسَةُ أَسْمَاءٍ أَنَا مُحَمَّدٌ وَأَحْمَدُ

2 Muslim je zabilježio od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Izvrnite ruglu (pjesmom) idolopoklonike, jer im je to gore od gađanja strijelom”, a potom je poslao po Ibn-Revvahu rekavši mu: “Ismij ih pjesmom!” Ovaj ih je u pjesmi ismijao, ali se on nije zadovoljio nego je poslao po Ka'ba b. Malika, a zatim po Hassana, te je rekao: “Došlo je vrijeme da pošaljete po ovog lava koji udara svojim repom.”

Tada je on isplazio jezik i počeo ga okretati, a potom rekao: “Tako mi Onog koji te je uistinu poslao, ja ću ih satirom uništiti do kraja.” “Ne žuri”, rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.

Ovaj hadis objašnjava navedeni slučaj.

3 Ovdje je Buhari naveo dio jednog od četiri kur'anska ajeta u kojima se spominje Poslanikovo ime Muhammed. Ovaj ajet u cijelosti glasi: “Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi sljedbenici su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako se klanjaju i licem na tlo padaju želeći Allahovu nagradu i zadovoljstvo – na licima su im znači tragovi od padanja na tlo. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijača – da bi On s vjernicima najedio nevjernika. A onima koji vjeruju i dobra djela čine Allah obećava oprost i nagradu veliku.” (El-Feth: 29)

4 Poslanikovo ime Ahmed spomenuto je jedanput, i to kao govor Isaa, alejhis-salam, u sljedećem ajetu: “I kada Isa, sin Merjemin, reče: O, sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljen Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći”, i kad im je on donio jasne dokaze, oni rekoše: “Ovo je prava vradžbina.” (Es-Saff: 6)

“Ja imam pet imena. Ja sam Muhammed i Ahmed, ja sam Mahi s kojim Allah briše nevjerovanje, ja sam Hašir, poslije koga će ljudi biti oživljeni, i ja sam Akib.”¹

3533. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan prenoseći od Ebu-Zinada, ovaj od A‘redža, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Zar se ne čudite kako Allah od mene odbija vrijeđanje Kurejšija i njihovo proklinjanje? Oni vrijeđaju Muzemmema (pokuđenog) i proklinju Muzemmema, a ja sam Muhammed.”²

PEČAT VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3534. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Sinan, njemu Selim, a ovom Seid b. Mina’ prenoseći od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, koji je izjavio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Moj primjer i primjer drugih vjerovjesnika je poput čovjeka koji je sagradio kuću, završio je i dotjerao, osim mjesta još za jednu ciglu. Ljudi su ulazili u nju, divili se i govorili: “Da nije još onog jednog mjesta za ciglu.”

وَأَنَا الْمَاحِي الَّذِي يَمْحُو اللَّهُ بِي الْكُفْرَ وَأَنَا الْحَاشِرُ
الَّذِي يُحْشَرُ النَّاسُ عَلَى قَدَمِي وَأَنَا الْعَاقِبُ .

٣٥٣٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ
أَبِي الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَلَا تَعْجَبُونَ كَيْفَ
يَصْرِفُ اللَّهُ عَنِّي شَتْمَ قُرَيْشٍ وَلَعْنَهُمْ يَشْتُمُونَ
مُذَمَّمًا وَيَلْعَنُونَ مُذَمَّمًا وَأَنَا مُحَمَّدٌ .

بَاب خَاتَمِ النَّبِيِّينَ ﷺ

٣٥٣٤. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانٍ حَدَّثَنَا سَلِيمُ بْنُ
حَيَّانَ حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَثَلِي وَمَثَلُ
الْأَنْبِيَاءِ كَرَجُلٍ بَنَى دَارًا فَأَكْمَلَهَا وَأَحْسَنَهَا إِلَّا
مَوْضِعَ لَبْنَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَدْخُلُونَهَا وَيَتَعَجَّبُونَ
وَيَقُولُونَ لَوْلَا مَوْضِعُ اللَّبْنَةِ .

¹ Ovo je pet najvažnijih Poslanikovih imena. Muhammed i Ahmed su oblici riječi *hamide* (hvaliti), Mahi je onaj koji briše, Hašir znači: onaj koji oživljava, a ovdje se misli da će on biti prvi oživljen, a Akib znači: posljednji. Osim ovih, u Kur'anu i Hadisu spomenuta su još neka Poslanikova imena kao što su: Šahid, Mubeššir, En-Nezirul-Mubin, Ed-Da'i illellahi, Es-Siradžul-Munir, El-Emin, El-Muhtar, Mustafa itd. Međutim ovih pet imena navedenih u gornjem hadisu su najpoznatija i niko prije njega nije nosio nijedno od tih imena, osim što se prenosi da su neki Arapi, neposredno pred rođenje Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, uzeli ime Muhammed, jer su od svećenika čuli da će se u to vrijeme pojaviti poslanik čije će ime biti Muhammed b. Adijj b. Rebi'a, od koga se prenosi da je pitao svoga oca zašto ga je nazvao Muhammedom, a on je rekao: “Četverica Temimija: ja, Sufjan b. Mudžaši, Jezid b. Amr i Usama b. Malik otišli smo u Šam, gdje nam je jedan monah rekao da će se među nama uskoro pojaviti vjerovjesnik čije će ime biti Muhammed. Kad smo se vratili, svaki od nas je dobio sina i zbog toga mu dao ime Muhammed.

² Kurejšijski idolopoklonici Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, nisu zbog mržnje zvali njegovim imenom jer ono znači pohvalu, pa su upotrebljavali ime suprotnog značenja (Muzemmema), koje se onda uopće nije odnosilo na njega.

3535. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ismail b. Dža'fer prenoseći od Abdullaha b. Dinara, ovaj od Ebu-Saliha, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Moj primjer vjerovjesnika prije mene je kao primjer čovjeka koji je sagradio kuću, dotjerao je i uljepšao, osim mjesta jedne cigle na uglu. Ljudi su obilazili oko nje, divili se i govorili:

“Da je samo još cigla postavljena. Pa, ja sam cigla, a ja sam Pečat vjerovjesnika”, rekao je (Muhammed, alejhis-selam).³

SMRT VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3536. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Lejs od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro kad je imao šezdeset i tri godine.⁴ Ibn-Šihab je izjavio da je i od Seida b. Musejjeba čuo to isto.

NADIMAK VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3537. PRIČAO NAM JE Hafsa b. Umer, njemu Šu'be prenoseći od Humejda, a on da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jedne prilike bio je na trgu, a neki čovjek je (pozivajući drugog) rekao: ‘Ebul-Kasime!’ Vjerovjesnik,

٣٥٣٥. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ عَنْ أَبِي صَالِحٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ إِلَّا مَوْضِعَ لَبْنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ فَجَعَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ وَيَعْجَبُونَ لَهُ وَيَقُولُونَ هَلَّا وُضِعَتْ هَذِهِ اللَّبْنَةُ قَالَ فَأَنَا اللَّبْنَةُ وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ .

بَابُ وَفَاةِ النَّبِيِّ ﷺ

٣٥٣٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ تُوُفِيَ وَهُوَ ابْنُ ثَلَاثٍ وَسِتِينَ وَقَالَ ابْنُ شِهَابٍ وَأَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ مِثْلَهُ .

بَابُ كُنْيَةِ النَّبِيِّ ﷺ

٣٥٣٧. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ حَمِيدٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فِي السُّوقِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا أَبَا الْقَاسِمِ فَالْتَفَتَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي .

³ Ovdje su poslanici i njihovo upućivanje ljudi upoređeni sa zgradom čiji su temelji postavljeni i podignuta konstrukcija, ali je na njoj ostalo mjesto koje, kad se napuni, zgradu čini završenom, kao što je sa Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, završeno slanje poslanika, jer je on posljednji Allahov poslanik.

⁴ Buhari je naveo ovaj hadis u ovom poglavlju da bi objasnio dužinu Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, života. Većina učenjaka se slaže sa Aišom, radijallahu anha, o ovom pitanju iako ima predaja u kojim se govori da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, živio manje od šezdeset i tri godine, a u nekima se spominje i šezdeset i pet godina.

sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo se i rekao: ‘Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikom moj nadimak.’”¹

3538. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Šu‘be od Mensura, ovaj od Salima, a on od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikom moj nadimak.”

3539. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu je pričao Sufjan prenoseći od Ejžuba, a on od Ibn-Sirina, koji je izjavio da je čuo Ebu-Hurejru, radijallahu anhu, kako kaže da je Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nadijevajte moje ime, a ne nadijevajte nikom moj nadimak.”

POGLAVLJE

3540. PRIČAO MI JE Ishak b. Ibrahim,² a njemu je saopćio Fadl b. Musa prenoseći od Džu‘ajda b. Abdur-Rahmana (koji je rekao): “Vidio sam Saiba b. Jezida kad je imao devedest i četiri godine. Bio je čvrst i uspravan, i tada je rekao: – Znam da se ne bih nauživao svog sluha i vida da nije bilo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Moja tetka me je odvela njemu i rekla: “Allahov Poslaniče, moj sestrić je bolešljiv, pa zamoli Allaha za njega”, i on je molio za mene.

٣٥٣٨. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ سَالِمٍ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ تَسَمَّوْا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي .

٣٥٣٩. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ سَمُّوا بِاسْمِي وَلَا تَكْتُبُوا بِكُنْيَتِي .

بَاب

٣٥٤٠. حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى عَنِ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَأَيْتُ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ ابْنَ أَرْبَعٍ وَتِسْعِينَ جُلْدًا مُعْتَدِلًا فَقَالَ قَدْ عَلِمْتُ مَا مُتَّعْتُ بِهِ سَمْعِي وَبَصَرِي إِلَّا بِدُعَاءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِنَّ خَالَتِي ذَهَبَتْ بِي إِلَيْهِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي شَاكٍ فَادْعُ اللَّهَ لَهُ قَالَ فَدَعَا لِي ﷺ .

1 U ovom hadisu je naglašen uzrok zabrane nadijevanja Poslanikovog nadimka, pa su stoga neki rekli da je to bilo zabranjeno samo u njegovo doba, dok Šafija, na osnovu ovih hadisa, smatra da je to zabranjeno općenito.

2 Ovo poglavlje se može dovesti u vezu s prethodnim na sljedeći način: ashabi su se Poslaniku obraćali na više načina (Muhammede, Ebul-Kasime, itd.), a najljepše je da mu se obraća riječima: “Allahov Poslaniče”, što je učinila i Saibova tetka kad ga je dovela Allahovom Poslaniku.

MLADEŽ (PEČAT) POSLANSTVA

3541. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ubejdullah, njemu Hatim prenoseći od Džu'ajda b. Abdur-Rahmana, koji kaže da je čuo Saiba b. Jezida kako veli:

“Moja tetka me uvela Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla:

“Allahov Poslaniče, moj sestrić je bolešljiv.” On mi je potrao glavu i molio za blagoslov. Potom je uzeo abdest, a ja se napio vode (preostale) od njegovog abdesta, stao iza njega i vidio među njegovim plečkama mladež.”³

Ebu-Ubejdullah je rekao: “El-hudžla je bijela pjega među očima konja.”

Ibrahim b. Hamza (prenoseći ovaj hadis) rekao je: “Poput jajeta jarebice.”

OPIS VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM

3542. PRIČAO NAM JE Ebu-Asim prenoseći od Umera b. Seida b. Ebu-Husajna, on od Ibn-Ebi-Mulejke, a ovaj od Ukbe b. Harisa, koji je rekao:

– Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, klanjao je ikindiju, a potom izišao i idući vidio Hasana kako se igra s djecom, te ga ponio na ramenu i rekao:

“Žrtvovao bih svoga oca za njega! On je sličan Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a nije sličan Aliji.”

Alija se tome nasmiješio (odobravajući mu).

بَاب خَاتِمِ الذُّبُورَةِ

٣٥٤١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا حَاتِمٌ عَنْ الْجُعَيْدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ السَّائِبَ ابْنَ يَزِيدَ قَالَ ذَهَبْتُ بِي خَالَتِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ ابْنَ أُخْتِي وَقَعَ فَمَسَحَ رَأْسِي وَدَعَا لِي بِالْبَرَكَةِ وَتَوَضَّأَ فَشَرِبْتُ مِنْ وَضُوئِهِ ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ فَنَظَرْتُ إِلَى خَاتِمِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ قَالَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحُجْلَةُ مِنْ حُجْلِ الْفَرَسِ الَّذِي بَيْنَ عَيْنَيْهِ قَالَ إِبْرَاهِيمُ بْنُ حَمْزَةَ مِثْلُ زُرِّ الْحُجْلَةِ .

بَاب صِفَةِ النَّبِيِّ ﷺ

٣٥٤٢. حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ سَعِيدٍ ابْنِ أَبِي حُسَيْنٍ عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ صَلَّى أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ الْعَصْرَ ثُمَّ خَرَجَ يَمْشِي فَرَأَى الْحَسَنَ يَلْعَبُ مَعَ الصَّبِيَّانِ فَحَمَلَهُ عَلَى عَاتِقِهِ وَقَالَ أَبَايَ شَبِيهُهُ بِالنَّبِيِّ لَا شَبِيهُهُ بَعْلِي وَعَلِيٌّ يَضْحَكُ .

3 Saib b. Jezid je jedan od posljednjih ashaba koji je umro u Medini, a umro je 94. godine po Hidžri. Ovaj mladež Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg je Saib vidio, bio je znak poslanstva, po kojem su ga kitabije raspoznavali.

3543. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Junus, njemu Zuhejr, a ovom Isma'il prenoseći da je Ebu-Džuhajfe, radijallahu anhu, rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hasan mu je bio sličan.”

3544. PRIČAO MI JE Amr b. Ali, njemu Ibn-Fudajl, a ovom Isma'il b. Ebu-Halid rekavši da je čuo Ebu-Džuhajfu, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a Hasan b. Ali radijallahu anhu, ličio mu je.”

“Opiši mi ga”, rekao sam Ebu-Džuhajfi, a on je onda rekao:

“Bio je bijel, već posijedio. Odredio nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, trinaest deva, ali je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro prije nego što smo mi to primili.”¹

3545. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Redža', njemu Israil prenoseći od Ebu-Ishaka, a on od Vehaba Ebu-Džuhajfa Suvaia, koji je rekao:

“Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i vidio bijelu boju na čuperku brade, ispod njegove donje usne.”

3546. PRIČAO NAM JE Isam b. Halid, njemu Hariz b. Usman da je on pitao Abdullaha b. Busra, Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, rekavši:

“Jesi li vidio da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio star?”

“Imao je na čuperku brade, nekoliko bijelih dlaka”, rekao je on.²

٣٥٤٣. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَكَانَ الْحَسَنُ يُشَبِّهُهُ .

٣٥٤٤. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضِيلٍ حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَكَانَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ يُشَبِّهُهُ قُلْتُ لِأَبِي جُحَيْفَةَ صِفْهُ لِي قَالَ كَانَ أَبْيَضَ قَدْ شَمِطَ وَأَمَرَ لَنَا النَّبِيُّ ﷺ بِثَلَاثَ عَشْرَةَ قُلُوصًا قَالَ فَقَبِضَ النَّبِيُّ ﷺ قَبْلَ أَنْ نَقْبِضَهَا .

٣٥٤٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ وَهْبِ أَبِي جُحَيْفَةَ السُّوَائِيِّ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَرَأَيْتُ بَيَاضًا مِنْ تَحْتِ شَفْتِهِ السُّفْلَى الْعَنْقَقَةَ .

٣٥٤٦. حَدَّثَنَا عَصَامُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا حَرِيزُ بْنُ عُثْمَانَ أَنَّهُ سَأَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُشَيْرٍ صَاحِبَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ أَرَأَيْتَ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ شَيْخًا قَالَ كَانَ فِي عَنْقَقَتِهِ شَعْرَاتٌ بَيَضٌ .

¹ Ebu-Džuhajfe je sa svojim sunarodnicima bio sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, na Oprosnom hadžu, i on je njemu i njegovom narodu, Benu-Suvae, odredio trinaest deva kao nagradu, ali je on ubrzo umro, pa im je to dodijelio Ebu-Bekr, radijallahu anhu.

U pogledu sličnosti sa Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu-Omer je rekao: “Peterica su bila slična Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: ‘Dža’fer b. Ebu-Talib, Hasan b. Alija, Kusm b. Abbas, Ebu-Sufjan b. Haris i Saib b. Ubejd.”

² Ovo je jedan od rijetkih hadisa u čijem senedu se nalaze samo tri čovjeka, i takvi senedi se smatraju “visokim” senedima. Prenosi se da je ovih bijelih dlaka na njegovoj bradi bilo sedamdeset.

3547. PRIČAO MI JE Ibn-Bukejr, njemu Lejs od Halida, on od Seida b. Ebu-Halila, a ovaj od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, koji je rekao:

– Čuo sam Enesa b. Malika kako, opisujući Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

“Bio je srednjeg stasa, ni visok ni nizak, svijetle boje, ne suviše bijel bez sjaja niti smeđ, ne sasvim kovrdžave kose niti ravne, nego napola kovrdžave. Počela mu je dolaziti Objava kad je imao četrdeset godina. Potom je ostao u Mekki još deset godina, dok mu je dolazila Objava, i u Medini deset godina, a (kad je umro), nije imao na glavi i bradi ni dvadeset bijelih dlaka.”

Kasnije sam, kaže Rebi‘a, vidio malo njegove kose, koja je bila crvena, pa sam upitao (od čega je crvena), te mi je rečeno: “Pocrvenjela je od mirisa.”³

3548. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je saopćio Malik b. Enes prenoseći od Rebija b. Ebu-Abdur-Rahmana, koji je čuo Enesa b. Malika radijallahu anhu, kako kaže:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio previše ni visok ni nizak, niti je bio suviše bijel bez sjaja, niti smeđ, ni sasvim kovrdžave kose niti ravne. Allah ga je poslao (počeo mu objavljivati) kad je imao četrdest godina, te je on ostao u Mekki još deset godina, a potom u Medini deset (godina). Kad ga je Allha uzeo Sebi, na njegovoj glavi i bradi nije bilo ni dvadeset bijelih dlaka.”

٣٥٤٧. حَدَّثَنِي ابْنُ بُكَيْرٍ قَالَ حَدَّثَنِي اللَّيْثُ عَنْ خَالِدٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هَلَالٍ عَنْ رِبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَصِفُ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ كَانَ رَبْعَةً مِنَ الْقَوْمِ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ وَلَا بِالْقَصِيرِ أَزْهَرَ اللَّوْنِ لَيْسَ بِأَبْيَضَ أَمْهَقَ وَلَا أَدَمَ لَيْسَ بِجَعْدٍ قَطَطٍ وَلَا سَبْطٍ رَجُلٌ أَنْزَلَ عَلَيْهِ وَهُوَ ابْنُ أَرْبَعِينَ فَلَبِثَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ يُنْزَلُ عَلَيْهِ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ وَقُبِضَ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلَحْيَتِهِ عَشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ قَالَ رِبِيعَةُ فَرَأَيْتُ شَعْرًا مِنْ شَعْرِهِ فَإِذَا هُوَ أَحْمَرُ فَسَأَلْتُ فَقِيلَ أَحْمَرٌ مِنَ الطَّيِّبِ .

٣٥٤٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكُ ابْنُ أَنَسٍ عَنْ رِبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ وَلَا بِالْأَبْيَضِ الْأَمْهَقِ وَلَيْسَ بِالْأَدَمِ وَلَيْسَ بِالْجَعْدِ الْقَطَطِ وَلَا بِالْسَبْطِ بَعَثَهُ اللَّهُ عَلَى رَأْسِ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَأَقَامَ بِمَكَّةَ عَشْرَ سِنِينَ وَبِالْمَدِينَةِ عَشْرَ سِنِينَ فَتَوَفَّاهُ اللَّهُ وَلَيْسَ فِي رَأْسِهِ وَلَحْيَتِهِ عَشْرُونَ شَعْرَةً بَيْضَاءَ .

3 Prema ovim Enesovim izjavama, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, živio je šezdeset godina, ali Muslim prenosi od Enesa da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, živio 63 godine, što se slaže sa predašnjom izjavom Aiše, a to je stav i većine učenjaka. Prema tome, Enes se slaže sa ostalima, samo što je on ovdje zaokružio onih trinaest godina u Mekki na deset.

3549. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Seid Ebu-Abdullah, njemu Ishak b. Mensur, a ovom Ibrahim b. Jusuf prenoseći od svoga oca, a on od Ebu-Ishaka, koji je izjavio da je čuo Beraa, kako kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najljepši čovjek u licu i bio je najljepšeg izgleda. Nije bio previše visok ni nizak.”

3550. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Hemmam prenoseći od Katade, koji je rekao: Upitao sam Enesa:

– Da li je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bojio (svoju kosu)?

– Ne – reče on – on je imao samo malo (bijelih dlaka) na sljepoočnicama.”¹

3551. PRIČAO NAM JE Hafs b. Umer, njemu Šu‘be prenoseći od Ebu-Ishaka, a on da je Bera’ b. Azib, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je srednjeg stasa, širokih ramena, imao je kosu koja je dopirala do resice uha. Vidio sam ga u crvenom ogrtaču i ništa ljepše od njega nikada nisam vidio.” Jusuf b. Ishak (prenoseći ovaj hadis) od svoga oca, rekao je: “... do ramena.”

3552. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Zuhejr prenoseći od Ebu-Ishaka, koji je rekao da je Bera’ upitan:

– Da li je lice Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, bilo poput sablje?

– Ne – rekao je on – nego poput Mjeseca.²

٣٥٤٩. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُونُسَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَحْسَنَ النَّاسِ وَجْهًا وَأَحْسَنَهُ خَلْقًا لَيْسَ بِالطَّوِيلِ الْبَائِنِ وَلَا بِالْقَصِيرِ .

٣٥٥٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا هَمَّامٌ عَنْ قَتَادَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَنَسًا هَلْ خَضَبَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ لَا إِنَّمَا كَانَ شَيْءٌ فِي صُدْغَيْهِ .

٣٥٥١. حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عُمَرَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ مَرْبُوعًا بَعِيدَ مَا بَيْنَ الْمَتَكَيْنِ لَهُ شَعْرٌ يَبْلُغُ شَحْمَةَ أُذُنِهِ رَأَيْتُهُ فِي حُلَّةٍ خُمْرَاءَ لَمْ أَرَ شَيْئًا قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُ قَالَ يُونُسُ بْنُ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَبِيهِ إِلَى مَنْكِبَيْهِ .

٣٥٥٢. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زُهَيْرٌ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ سُئِلَ الْبَرَاءُ أَكَانَ وَجْهُ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَ السَّيْفِ قَالَ لَا بَلْ مِثْلَ الْقَمَرِ .

¹ Dakle, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, imao je svega nekoliko sijedih dlaka u bradi i kosi, što nije umanjivalo njegovu ljepotu. Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, kaže da je poslije njegove smrti onaj ko je imao nešto od njegovih dlaka ofarbao ih da duže traju. S obzirom da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao puno sijedih dlaka, nije bilo potrebe da ih boji, iako je to ponekad radio, kako bi objasnio da je dozvoljeno bojiti sijede dlake u kosi i bradi.

² Ovdje su moguća dva značenja: poput sablje dugo, i poput sablje sjajno, ali je Bera’ odbio poređenje sa sabljom i Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice uporedio sa Mjesecom jer je on mnogo sajniji od sablje, a i okrugao je pa ima dva svojstva.

3553. PRIČAO NAM JE Hasan b. Mensur Ebu-Ali, njemu Hadždžadž b. Muhammed A‘ver u Messisi, a ovom Šu‘be prenoseći do Hakema, koji je izjavio da je čuo Ebu-Džuhajfa, kako kaže:

“Izišao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za vrijeme podnevne žege u mekkansku dolinu, uzeo abdest i klanjao dva rekata podne-namaza, a zatim dva rekata ikindije, a ispred njega je bio (usađen) štap.

Avn je, (prenoseći ovaj hadis) od svoga oca, a on od Ebu-Džuhajfa, opširnije prenio rekavši:

“Iza tog štapa su prolazili prolaznici, a svijet je žurio uzimati ga za ruke i potirati njima svoja lica. I ja sam, kaže (Ebu-Džuhajfe), uzeo njegovu ruku i stavio je na svoje lice, kad – ona hladnija od snijega i mirišljivija od mošusa.”³

3554. PRIČAO NAM JE Abdan, njemu Abdullah, a ovom saopćio Junus od Zuhrija, koji je rekao da mu je pričao Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji čovjek, a bio bi najdarežljiviji u mjesecu ramazanu, kada bi mu dolazio Džibril, a Džibril, alejhis-selam, dolazio mu je svake noći mjeseca ramazana i poučavao ga Kur’anu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je u činjenju dobra darežljiviji od blagog povjetarca.”

٣٥٥٣. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مَنْصُورٍ أَبُو عَلِيٍّ حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَعْمَرُ بِالنَّصِيصَةِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْحَكَمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جُحَيْفَةَ قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْهَاجِرَةِ إِلَى الْبُطْحَاءِ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ وَبَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةٌ قَالَ شُعْبَةُ وَزَادَ فِيهِ عَوْنٌ عَنْ أَبِيهِ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ كَانَ يَمُرُّ مِنْ وَرَائِهَا الْمَرْأَةُ وَقَامَ النَّاسُ فَجَعَلُوا يَأْخُذُونَ يَدَيْهِ فَيَمَسِّحُونَ بِهَا وَجُوهَهُمْ قَالَ فَأَخَذْتُ بِيَدِهِ فَوَضَعْتُهَا عَلَى وَجْهِهِ فَإِذَا هِيَ أَبْرَدُ مِنَ الثَّلْجِ وَأَطْيَبُ رَائِحَةً مِنَ الْمِسْكِ .

٣٥٥٤. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ أَخْبَرَنَا يُونُسُ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ وَأَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ وَكَانَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ فَلَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ .

3 Ovaj divni miris Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, posjedovao je i kad nije upotrebljavao miris, ali ga je on i pored toga često upotrebljavao, kako bi više mirisao pri susretu s melekima, primanju Objave i sjedenju s muslimanima.

3555. PRIČAO NAM JE Jahja, njemu Abdur-Rezzak, a ovom Ibn-Džurejdž rekavši da mu je saopćio Ibn-Šihab od Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod nje veseo, tako da su mu blistale crte na licu, te rekao:

“Nisi li čula da je Mudlidži rekao za Zejda i Usamu, vidjevši njihova stopala: ‘Zaista su ova stopala jedna od drugih.’”¹

3556. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Ukajla, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Abdur-Rahmana b. Abdullaha b. Ka’ba, da je Abdullah b. Ka’b izjavio da je čuo Ka’ba, b. Malika kako priča (o tom) kad je izostao od pohoda na Tebuk, rekavši:

“Pošto sam nazvao selam Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, njegovo lice je blistalo od radosti, a kada se radovao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njegovo lice je sijalo toliko kao da je parče Mjeseca. Mi smo to prepoznavali na njemu.”

3557. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Ja’kub b. Abdur-Rahman prenoseći od Amra, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Poslan sam najboljoj generaciji ljudskog roda. (Birao sam) generaciju po generaciju dok nisam odabrao ovu generaciju kojoj sam (poslan).”²

٣٥٥٥. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ قَالَ أَخْبَرَنِي ابْنُ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا مَسْرُورًا تَبَرَّقَ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ فَقَالَ أَلَمْ تَسْمَعِي مَا قَالَ الْمَذَلِّجِيُّ لَزَيْدٍ وَأَسَامَةَ وَرَأَى أَقْدَامَهُمَا إِنَّ بَعْضَ هَذِهِ الْأَقْدَامِ مِنْ بَعْضٍ .

٣٥٥٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ عُقَيْلٍ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ كَعْبٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ كَعْبٍ قَالَ سَمِعْتُ كَعْبَ ابْنِ مَالِكٍ يُحَدِّثُ حِينَ تَخَلَّفَ عَنْ تَبُوكَ قَالَ فَلَمَّا سَلَّمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِنَ السُّرُورِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سُرَّ اسْتَنَارَ وَجْهُهُ حَتَّى كَأَنَّهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ وَكُنَّا نَعْرِفُ ذَلِكَ مِنْهُ .

٣٥٥٧. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَمْرِو عَنْ سَعِيدِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بُعِثْتُ مِنْ خَيْرِ قُرُونِ بَنِي آدَمَ قَرْنَا فَقَرْنَا حَتَّى كُنْتُ مِنَ الْقَرْنِ الَّذِي كُنْتُ فِيهِ .

1 Idolopoklonici su osporavali porijeklo Usame od Zejda, jer je on bio crn, a Zejd bijel, ali je njegova majka Bereka bila crnkinja iz Etiopije. Jedne prilike su njih dvojica bili pod pokrivačem ispod kojeg su im virila stopala, i pored njih je naišao Mudžezziz Mudlidži, koji je bio vješt fiziognomist te ustvrdio da su ta stopala jedna od drugih. S obzirom da su Arapi prihvatili tvrdnje fiziognomista, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, obradovao se ovoj izjavi, jer je ona predstavljala zabranu osporavanja Usamovog porijekla. Šafije kažu da treba prihvatiti mišljenje fiziognomiste, a hanefije to osporavaju.

2 Prema tome, najbolja generacija je Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, generacija, zatim generacija ashaba, pa generacija tabi'ina i tako redom.

3558. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, a on od Ibn-Šihaba, koji je izjavio da mu je saopćio Ubejdullah b. Abdullah od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spuštao svoju kosu (na čelo), a idolopoklonici su razdvajali svoje kose (na dvije strane), dok su sljedbenici Knjige spuštali svoju kosu (na čelo).

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, volio se saglasiti sa sljedbenicima Knjige o pitanju o kojem mu nije ništa naređeno. Kasnije je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razdvojio svoje kose (na dvije strane).³

3559. PRIČAO NAM JE Abdan prenoseći od Ebu-Hamze, on od A'meša, ovaj od Ebu-Vaila, a on od Mesruka, da je Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije bio nepristojan i bestidan, običavao je reći: “Najbolji od vas su oni koji imaju najljepši moral.”

3560. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu Malik od Ibn-Šihaba, ovaj od Urve b. Zubejra, a on od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla:

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada imao na izboru dvije stvari a da nije odabrao lakšu, ako ne bi bila grijeh. A ako bi se radilo o grijehu, on bi bio najdalje od njega. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada se nije zbog sebe svetio, osim ako bi se oskrnavio Allahov propis, pa bi se on u tom slučaju svetio radi Allaha.”⁴

٣٥٥٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ أَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَسْدِلُ شَعْرَهُ وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَفْرُقُونَ رُءُوسَهُمْ فَكَانَ أَهْلُ الْكِتَابِ يَسْدِلُونَ رُءُوسَهُمْ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ ثُمَّ فَرَّقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَأْسَهُ.

٣٥٥٩. حَدَّثَنَا عَبْدَانُ عَنْ أَبِي حَزْزَةَ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي وَائِلٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ ﷺ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا وَكَانَ يَقُولُ إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا.

٣٥٦٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُونُسَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا قَالَتْ مَا خَيْرَ رَسُولٍ لِلَّهِ ﷺ بَيْنَ أَمْرَيْنِ إِلَّا أَخَذَ أَيْسَرَهُمَا مَا لَمْ يَكُنْ إِثْمًا فَإِنْ كَانَ إِثْمًا كَانَ أَبْعَدَ النَّاسِ مِنْهُ وَمَا انْتَقَمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِنَفْسِهِ إِلَّا أَنْ تُنْتَهَكَ حُرْمَةُ اللَّهِ فَيَنْتَقِمَ اللَّهُ بِهَا.

3 S obzirom da su kitabije u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, postupale po preostalim propisima Objave, on je volio da se saglasi s njima nego s idolopoklonicima, a kad je većina njih primila islam, onda je volio da postupa suprotno postupcima kitabija.

4 Iz hadisa se može zaključiti da je poželjno odabrati lakše stvari, praštati nanese uvrede, štititi islamske propise, pozivati na dobro i odvrćati od zla.

3561. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad prenoseći od Sabita, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Nisam dodirnuo ni svilu ni brokat nježniji od šake Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, niti sam ikada mirisao vjetar ili miris ljepši od zapaha ili mirisa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”

3562. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Šu‘be, on od Katade, a ovaj od Abdullaha b. Ebi-Utbe, da je Ebu-Seid el-Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, više se stidio nego djevice u svojoj sobi.”

PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Jahja i Ibn-Mehdi, da im je pričao Šu‘be isto to (i dodao):

“Ako mu se nešto nije svidjelo, to bi se prepoznalo na njegovom licu.”¹

3563. PRIČAO MI JE Ali b. Dža‘d, njemu je saopćio Šu‘be od A‘meša, on od Ebu-Hazima, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije nalazio mahanu nikakvom jelu. Ako bi htio, pojeo bi ga, a ako ne, onda bi ga ostavio.”²

3564. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Bekr b. Mudar prenoseći od Dža‘fera b. Rebija, on od A‘redža, a ovaj od Abdullaha, sina Malika i Buhajne Esedija, koji je rekao:

“Kada bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, činio sedždu, rastavljao bi ruke (od tijela) tako da bismo mu vidjeli pazuhu.”

Ibn-Bukejr kaže da je Bekr, pričajući (ovaj hadis), rekao: “bjelinu ispod pazuha.”³

٣٥٦١. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا مَسِسْتُ حَرِيرًا وَلَا دِيْبَاجًا أَلَيْنَ مِنْ كَفِّ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا شَمِمْتُ رِيحًا قَطُّ أَوْ عَرَفًا قَطُّ أَطْيَبَ مِنْ رِيحٍ أَوْ عَرَفِ النَّبِيِّ ﷺ.

٣٥٦٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ شُعْبَةَ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عُثْبَةَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَشَدَّ حَيَاءً مِنَ الْعَذْرَاءِ فِي خَدْرِهَا.

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى وَابْنُ مَهْدِيٍّ قَالَا حَدَّثَنَا شُعْبَةُ مِثْلَهُ وَإِذَا كَرِهَ شَيْئًا عَرَفَ فِي وَجْهِهِ.

٣٥٦٣. حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ أَبِي حَازِمٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ مَا عَابَ النَّبِيُّ ﷺ طَعَامًا قَطُّ إِنْ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ وَلَا تَرَكَهُ.

٣٥٦٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ ابْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسَدِيِّ قَالَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا سَجَدَ فَرَجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى نَرَى إِبْطِيهَ قَالَ وَقَالَ ابْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا بَكْرٌ بَيَاضَ إِبْطِيهِ.

1 Dakle, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikom govorio da mu se nešto ne sviđa nego bi se promijenio u licu, pa bi ashabi znali da mu se to ne sviđa.

2 Logično je da se ovo odnosi samo na ono jelo koje je dozvoljeno.

3 Bjelina ispod pazuha također spada u Poslanikova lijepa svojstva. Neki kažu da on nije imao dlaka ispod pazuha, pa su ona bila bijela poput ostalog tijela, a drugi kažu da zbog redovnog čišćenja ispod pazuha nije ostalo dlaka.

3565. PRIČAO NAM JE Abdul-A‘la b. Hammad, njemu Jezid b. Zurej‘, a ovom Seid prenoseći od Katade, da im je Enes, radijallahu anhu, rekao: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dizao ruke prilikom učenja dove, osim u kišnoj dovi, kada je dizao ruke toliko da mu se vidjela bjelina ispod pazuha.”⁴

3566. PRIČAO NAM JE Hasan b. Sabbah, njemu Muhammed b. Sabik, a ovom Malik b. Migvel rekavši da je čuo Avna b. Ebu-Džuhajfa kako spominje da je njegov otac rekao: “Naišao sam pored Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u (Mekkanskoj) dolini pod šatorom, za vrijeme podnevne žege, kad je izišao Bilal i pozvao na namaz, a zatim ušao i iznio preostali dio vode od abdesta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ljudi su navalili da uzimaju tu vodu: Potom je on ušao i iznio štap, a izišao je i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – kao da gledam sjaj njegovih potkoljenica – te usadio taj štap, a zatim klanjao dva rekata podne, a (poslije) i ikindiju dva rekata, a ispred njega su prolazili magarci i žene.”

3567. PRIČAO MI JE Hasan b. Sabbah Bezzar, njemu Sufjan prenoseći od Zuhrija, on od Urve, a ovj od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tako govorio da, kad bi neko htio da mu broji (riječi), izbrojio bi ih.⁵

٣٥٦٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَادٍ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ أَنَّ أَنَسًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ لَا يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي شَيْءٍ مِنْ دُعَائِهِ إِلَّا فِي الْإِسْتِسْقَاءِ فَإِنَّهُ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ وَقَالَ أَبُو مُوسَى دَعَا النَّبِيُّ ﷺ وَرَفَعَ يَدَيْهِ وَرَأَيْتُ بَيَاضَ إِبْطَيْهِ .

٣٥٦٦. حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الصَّبَّاحِ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ابْنُ سَابِقٍ حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ قَالَ سَمِعْتُ عَوْنَ بْنَ أَبِي جُحَيْفَةَ ذَكَرَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ دُفِعَتْ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ بِالْأَبْطَحِ فِي قُبَّةٍ كَانَ بِالْهَاجِرَةِ خَرَجَ بِلَالٌ فَنَادَى بِالصَّلَاةِ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ فَضْلَ وَضُوءِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَوَقَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ يَأْخُذُونَ مِنْهُ ثُمَّ دَخَلَ فَأَخْرَجَ الْعَنْزَةَ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى وَبِصِ سَاقَيْهِ فَرَكَزَ الْعَنْزَةَ ثُمَّ صَلَّى الظُّهْرَ رَكَعَتَيْنِ وَالْعَصْرَ رَكَعَتَيْنِ يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ .

٣٥٦٧. حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ صَبَّاحِ الْبَزَّارِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لَأَخْصَاهُ .

4 U brojnim vjerodostojnim hadisima kaže se da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, dizao ruke prilikom učenja dove, a ovdje se misli da on nije u drugim dovama dizao ruke tako visoko kao što ih je dizao prilikom kišne dove.

5 Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izgovarao je riječi polahko da bi se one lakše razumjele i zapamtile.

3568. Lejs je rekao da mi je pričao Junus prenoseći do Ibn-Šihaba, koji je izjavio da mu je saopćio Urve b. Zubejr od Aiše, radijallahu anha, koja je rekla: “Zar te ne iznenađuje taj i taj? Došao je i sjeo pored moje sobe, a potom prenosio od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako da ja to čujem. Ja sam tada činila zikr (klanjala nafile) i on je ustao prije nego što sam ja obavila zikr, a da sam ga zatekla, suprotstavila bih mu se. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije brzo govorio hadise kao što to vi činite.”¹

U VJEROVJESNIKA, SALLALLAHU ALEJHI
VE SELLEM, SPAVALO JE OKO, ALI SRCE
MU NIJE SPAVALO

Ovo prenosi Seid b. Mina' od Džabira, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.²

3569. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Seida Makburija, a ovaj od Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana koji je pitao Aišu, radijallahu anha:

– Kakav je bio namaz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, uz ramazan?

– On nije ni ramazanom, a ni u drugo vrijeme – rekla je ona – povećavao preko jedanaest rekata. Klanjao bi četiri rekata, a ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu! Potom bi opet klanjao četiri rekata, i ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu, a zatim bi klanjao još tri rekata, te sam ja upitala:

“Allahov Poslaniče, da li zaspiš prije obavljenog vitra?”

“Moje oko spava, a srce mi ne spava – odgovorio je on.”

٣٥٦٨. وَقَالَ اللَّيْثُ حَدَّثَنِي يُونُسُ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ أَنَّهُ قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ عَنْ عَائِشَةَ أَنَّهَا قَالَتْ أَلَا يُعْجِبُكَ أَبُو فَلَانٍ جَاءَ فَجَلَسَ إِلَى جَانِبِ حُجْرَتِي يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُسْمِعُنِي ذَلِكَ وَكُنْتُ أُسَبِّحُ فَقَامَ قَبْلَ أَنْ أَقْضِيَ سُبْحَتِي وَلَوْ أَدْرَكْتُهُ لَرَدَدْتُ عَلَيْهِ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَسْرُدُ الْحَدِيثَ كَسَرِدِكُمْ.

بَابُ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ تَنَامُ عَيْنُهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ

رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ مِينَاءَ عَنْ جَابِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ.

٣٥٦٩. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ سَعِيدِ الْمَقْبُرِيِّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ قَالَتْ مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً يُصَلِّي أَرْبَعَ رَكْعَاتٍ فَلَا تَسْأَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا فَلَا تَسْأَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ قَالَ تَنَامُ عَيْنِي وَلَا يَنَامُ قَلْبِي.

¹ Iz drugih predaja ovog hadisa vidi se da je Ebu-Hurejra bio taj koji je citirao hadise, a njegov postupak se pravda time što je on poznavao mnogo hadisa i mnogo ih prenosio, pa se prilikom prenošenja nije mogao na svakom hadisu duže zadržavati.

² Ovo poglavlje je nastavak prethodnog, jer Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, osobina, da mu srce bude budno i onda kad oko spava, predstavlja veoma važno svojstvo, a prethodno poglavlje je bilo o svojstvima Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Spomenuti hadis s potpunim senedom Buhari je naveo u poglavlju *I'tisam*.

3570. PRIČAO NAM JE Isma‘il rekavši da mu je prenio njegov brat od Sulejmana, a ovaj od Šerika b. Abdullaha b. Ebu-Nemira (koji je izjavio) da je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako priča o noći u kojoj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, išao na Isra iz Mesdžidul-Harama (pa kaže):

– Došla su tri (meleka), prije nego što mu je došla Objava, a on je spavao u Mesdžidul-Haramu.

Prvi od njih je rekao:

“Koji je od njih on?”

“Onaj koji je najbolji od njih” – rekao je drugi (melek).

“Uzmite najboljeg od njih!” – rekao je treći (melek).

To je bilo sve, i on ih nije vidio dok jedne druge noći nisu došli, prema onom kako je vidjelo njegovo srce, a u Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, spavaju oči, ali ne spava srce; tako je kod svih Vjerovjesnika: spavaju im oči, ali im srca ne spavaju. Onda ga je Džibril prihvatio te se s njim uzdigao na nebo.³

٣٥٧٠. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ عَنْ شَرِيكَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يُحَدِّثُنَا عَنْ لَيْلَةِ أُسْرِي بِالنَّبِيِّ ﷺ مِنْ مَسْجِدِ الْكَعْبَةِ جَاءَهُ ثَلَاثَةٌ نَفَرٍ قَبْلَ أَنْ يُوحَى إِلَيْهِ وَهُوَ نَائِمٌ فِي مَسْجِدِ الْحَرَامِ فَقَالَ أَوَّلُهُمْ أَيُّهُمْ هُوَ فَقَالَ أَوْسَطُهُمْ هُوَ خَيْرُهُمْ وَقَالَ آخِرُهُمْ خُذُوا خَيْرَهُمْ فَكَانَتْ تِلْكَ فَلَمْ يَرَهُمْ حَتَّى جَاءُوا لَيْلَةً أُخْرَى فِيمَا يَرَى قَلْبُهُ وَالنَّبِيُّ ﷺ نَائِمٌ عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ وَكَذَلِكَ الْأَنْبِيَاءُ تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ فَتَوَلَّاهُ جِبْرِيلُ ثُمَّ عَرَّجَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ .

3 Prve noći, kad su mu došla trojica meleka, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, spavao je sa dvojicom ili više ljudi. Kaže se da su to bili Hamza i Dža‘fer b. Ebu-Talib. Prve noći su mu dolazili a on još nije bio primio Objavu. Potom su mu došli prije Hidžre na dvije ili tri godine, i tada se dogodio Mi‘radž. Zna se da Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, nije išao na Mi‘radž u snu nego na javi, a ovdje se spominje da je on bio budan samo srcem, što se odnosi na početak susreta meleka s njim, a ne i na cijeli Mi‘radž.

ZNACI POSLANSTVA U PERIODU ISLAMA (OD POČETKA PRIMANJA OBJAVE) ¹

3571. PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, njemu Selm b. Zerir, koji je čuo Ebu-Redžaa kako kaže da im je Imran b. Husajn pričao da su oni bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom pohodu.

Putovali su obnoć i kada je bilo pred zoru, zaustavili su se radi odmora, ali ih je savladao san (pa su spavali) sve dok nije sunce odskočilo. Prvi koji se probudio iz sna bio je Ebu-Bekr. Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu budili iz sna sve dok se on sam ne bi probudio. Potom se probudio Omer, a Ebu-Bekr je sjeo pored njegove glave i počeo donositi tekbir, podigavši glas, sve dok se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije probudio. (Malo su putovali), a onda je odsjeo i klanjao s nama jutarnji namaz, ali se jedan od ljudi izdvojio i nije s nama klanjao. Pošto se on okrenuo, rekao je: “Šta te, čovječe, ometa pa nisi klanjao s nama?”

“Polucirao sam (u snu)”, rekao je on, te mu (Resulullah, alejhis-selam) naredi da uzme

بَابُ عَلَامَاتِ النَّبُوءَةِ فِي الْإِسْلَامِ

٣٥٧١. حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ زَرْيرٍ سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ قَالَ حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ أَنَّهُمْ كَانُوا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي مَسِيرٍ فَأَذْجُوا لَيْلَتَهُمْ حَتَّى إِذَا كَانَ وَجْهُ الصُّبْحِ عَرَسُوا فَغَلَبَتْهُمْ أَعْيُنُهُمْ حَتَّى ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ فَكَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَيْقَظَ مِنْ مَنَامِهِ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ لَا يُوقِظُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ مَنَامِهِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ فَاسْتَيْقَظَ عُمَرُ فَقَعَدَ أَبُو بَكْرٍ عِنْدَ رَأْسِهِ فَجَعَلَ يُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ صَوْتَهُ حَتَّى اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ ﷺ فَنَزَلَ وَصَلَّى بِنَا الْغَدَاةَ فَأَعْتَرَلَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ لَمْ يُصَلِّ مَعَنَا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ يَا فَلَانُ مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَنَا قَالَ أَصَابَتْني جَنَابَةٌ فَأَمَرُهُ أَنْ يَتَيْمَّمَ بِالصَّعِيدِ ثُمَّ صَلَّى

¹ Pojam alameta je općenitiji od pojma mu'džize, jer za mu'džizu je uvjet da protivnici traže neko čudo za potvrdu poslanstva, dok kod alameta taj uvjet ne postoji i on se može dogoditi bez ičijeg izazova i traženja. Najpoznatija Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, mu'džiza je Kur'an, jer on poziva Arape, koji su poznati jezikoslovci i govornici, da sačine makar jednu suru sličnu njegovima, i oni su, pored velikog neprijateljstva prema islamu, ostali nemoćni. Pored Kur'ana, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, imao je još dosta mu'džiza. Nevevi smatra da ih je bilo više od hiljadu i dvije stotine.

U ovom poglavlju Buhari je navodio samo one mu'džize koje su se dogodile Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, u periodu poslanstva. Međutim, njemu se i prije poslanstva dogodilo mnogo neobičnih stvari, kao što su: slučaj sa svećenikom Behirom, zatim predskazivanje njegovog rođenja od kitabija, nur koji je vidjela njegova majka Amina kada ga je rodila itd.

Imam Ahmed, Ibn-Hibban i Hakim prenose od Irbada b. Sarija da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ja sam Allahov rob, pečat vjerovjesnika... Ja sam uslišena dova moga oca Ibrahima, radosna vijest Isaa i san moje majke koji je usnila. A tako i majke svih vjerovjesnika vide u snu! Majka Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad ga je rodila, vidjela je nur koji mu je osvijetlio dvorce Šama.”

U te mu'džize spada i mnoštvo mlijeka za njega kod dojilje Halime te u njezine stare deve i ovaca.

Poznat je slučaj da su mu dva meleka otvorila grudi i očistila njegovo srce. Također se prenosi da je one noći kad je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, rođen, razbijena Ksirina palača i s nje palo četrnaest terasa, ugašena vatra Perzijanaca koja se hiljadu godina nije gasila i presahlo jezero Save. Ovo su samo neke, od neobičnih stvari vezanih za Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a dogodile su se prije njegova poslanstva.

tejemum s površine čiste zemlje, poslije čega je i on klanjao.

(Krenuli smo dalje) i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio me da budem u prethodnici. Bili smo jako izednjeli, i dok smo tako putovali, odjednom smo naišli na neku ženu koja je (na kamili) spustila noge između dvije mješine. Upitali smo je:

– Gdje je voda?

– Nema vode – odgovorila je ona, a mi smo opet upitali:

“Koliko ima od tvoje porodice do vode?”

– Dan i noć – odgovorila je ona, a mi smo onda rekli:

“Idi Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem!”

– A ko je Allahov Poslanik? – upitala je ona, ali je mi ne propustismo dok je ne dovedosmo Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, te mu ona pripovjedi ono što je i nama rekla i dodade da je ona mjka siročadi.

Tada on naredi da mu se donesu njene dvije mješine te potra po njihovim donjim otvorima. Nas četrdeset, onako žednih, pilo je sve dok nismo ugasili žeđ. Onda smo napunili sve naše mješine i kožne zdjelice, osim deva koje nismo napojili, a spomenute dvije mješine i dalje samo što ne prsnuše od napunjenosti.

– Dajte što imate – rekao je potom (Resulullah, sallallahu alejhi) i njoj se sakupi komadića hljeba i datula.

Kad je došla svojima, rekla je: “Srela sam najčarobnijeg čovjeka, ili Vjerovjesnika, kao što oni smatraju.”

Preko te žene Allah je uputio to selo. Ona je primila islam, a i oni su primili islam.

وَجَعَلَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي رُكُوبٍ بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَدْ عَطِشْنَا عَطَشًا شَدِيدًا فَبَيْنَمَا نَحْنُ نَسِيرُ إِذَا نَحْنُ بِامْرَأَةٍ سَادِلَةٍ رِجْلَيْهَا بَيْنَ مَزَادَتَيْنِ فَقُلْنَا لَهَا أَيْنَ الْمَاءُ فَقَالَتْ إِنَّهُ لَا مَاءَ فَقُلْنَا كَمْ بَيْنَ أَهْلِكَ وَبَيْنَ الْمَاءِ قَالَتْ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ فَقُلْنَا انْطَلِقِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ وَمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ نَمْلِكْهَا مِنْ أَمْرِهَا حَتَّى اسْتَقْبَلْنَا بِهَا النَّبِيَّ ﷺ فَحَدَّثَتْهُ بِمِثْلِ الَّذِي حَدَّثَتْنا غَيْرَ أَنَّهَا حَدَّثَتْهُ أَنَّهَا مُؤْتَمَةٌ فَأَمَرَ بِمَزَادَتَيْهَا فَمَسَحَ فِي الْعِزْلَاوَيْنِ فَشَرِبْنَا عِطَاشًا أَرْبَعِينَ رَجُلًا حَتَّى رَوَيْنَا فَمَلَأْنَا كُلَّ قِرْبَةٍ مَعَنَا وَإِدَاوَةَ غَيْرَ أَنَّهُ لَمْ نَسْقِ بَعِيرًا وَهِيَ تَكَادُ تَنْضُ مِنْ الْمِلءِ ثُمَّ قَالَ هَاتُوا مَا عِنْدَكُمْ فَجُمِعَ لَهَا مِنَ الْكِسْرِ وَالتَّمْرِ حَتَّى أَتَتْ أَهْلَهَا قَالَتْ لَقِيتُ أُسْحَرَ النَّاسِ أَوْ هُوَ نَبِيٌّ كَمَا زَعَمُوا فَهَدَى اللَّهُ ذَاكَ الصَّرْمَ بِتِلْكَ الْمَرْأَةِ فَأَسْلَمَتْ وَأَسْلَمُوا.

3572. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebu-Adijj prenoseći od Seida, ovaj od Katade, a on od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijeta je posuda dok je bio u Zevrau te je on stavio svoju ruku u tu posudu i voda je počela teći između njegovih prstiju pa je svijet uzeo abdest.”
 “Koliko vas je bilo?” – kaže Katade da je upitao Enesa, a ovaj je odgovorio.

“Tri stotine, ili približno tri stotine.”

3573. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Mesleme prenoseći od Malika, on od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je nastupilo vrijeme ikindijskog namaza. Tražena je voda za abdest, ali je nisu našli. Onda je Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijeto nešto vode. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio je svoju ruku u tu posudu (s vodom) i zapovjedio ljudima da iz nje uzimaju abdest. Vidio sam vodu kako izvire ispod njegovih prstiju, a ljudi su se abdestili sve dok nije posljednji od njih uzeo abdest.”

3574. PRIČAO NAM JE Abdur-Rahman b. Mubarek, njemu Hazm rekavši da je čuo Hasana, kako kaže da im je pričao Enes b. Malik, radijallahu anhu:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je na jedno od svojih putovanja, a s njim su bili i neki ashabi. Dok su oni tako putovali, nastupilo je vrijeme namaza, a nisu imali vode kojom bi uzeli abdest. Jedan čovjek se zaputio i donio malu čašu vode. Uzeo ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, te se abdestio, a potom pružio nad čašu svoja četiri prsta i rekao: ‘Ustajte i uzimajte abdest!’ Ljudi su uzeli abdest, a vode su imali koliko su god željeli iako ih je sedamdeset ili tako nešto.”

٣٥٧٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا أَبُو أَبِي عَدِيٍّ عَنْ سَعِيدٍ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِنَاءً وَهُوَ بِالزَّوْرَاءِ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ فَجَعَلَ الْمَاءُ يَنْبُعُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ قَالَ قَتَادَةُ قُلْتُ لِأَنَسٍ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ ثَلَاثَ مِائَةٍ أَوْ زُهَاءَ ثَلَاثَ مِائَةٍ .

٣٥٧٣. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَحَانَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ فَالْتَمَسَ الْوُضُوءَ فَلَمْ يَجِدُوهُ فَأَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِوُضُوءٍ فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ فِي ذَلِكَ الْإِنَاءِ فَأَمَرَ النَّاسَ أَنْ يَتَوَضَّعُوا مِنْهُ فَرَأَيْتُ الْمَاءَ يَنْبُعُ مِنْ تَحْتِ أَصَابِعِهِ فَتَوَضَّأَ النَّاسُ حَتَّى تَوَضَّعُوا مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ .

٣٥٧٤. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُبَارَكٍ حَدَّثَنَا حَزْمٌ قَالَ سَمِعْتُ الْحَسَنَ قَالَ حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ﷺ فِي بَعْضِ مَخَارِجِهِ وَمَعَهُ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَانْطَلَقُوا يَسِيرُونَ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلَمْ يَجِدُوا مَاءً يَتَوَضَّعُونَ فَانْطَلَقَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَجَاءَ بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ يَسِيرٍ فَأَخَذَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَتَوَضَّأَ ثُمَّ مَدَّ أَصَابِعَهُ الْأَرْبَعَ عَلَى الْقَدَحِ ثُمَّ قَالَ قَوْمُوا فَتَوَضَّعُوا فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ حَتَّى بَلَغُوا فِيمَا يُرِيدُونَ مِنَ الْوُضُوءِ وَكَانُوا سَبْعِينَ أَوْ نَحْوَهُ .

3575. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Munir da je čuo Jezida (kako priča) da mu je saopćio Humejd prenoseći od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao: – Nastupilo je vrijeme namaza. U koga je kuća bila blizu džamije, otišao je da uzme abdest, a drugi ljudi su ostali. Onda je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijeto kameno korito u kojem je bila voda. On je stavio svoju šaku, ali je korito bilo premalo da bi on u njemu mogao pružiti šaku, pa je skupio prste i stavio ih u korito, a potom su svi ti ljudi uzeli abdest.

“Koliko ih je bilo?” – upitao sam.

“Osamdeset” – rekao je on.¹

3576. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Abdul-Aziz b. Muslim, a ovom Husajn prenoseći od Salima b. Ebul-Dža'da, da je Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao:

– Na Dan Hudejbije ljudi su ožednjeli, a pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, bila je mala mješina. On je uzeo abdest pa su ljudi potrčali prema njemu.

“Šta vam je?” – upitao je on, a oni su rekli:

“Nemamo vode ni za abdest niti za piće”, osim to što je pred tobom.

Tada on stavi ruku u tu mješinu, a između njegovih prstiju počne teći voda, poput izvora, te smo se mi napili i uzeli abdest.

“Koliko vas je bilo?” – upitao sam, a on je rekao:

“Da nas je bilo stotinu hiljada, bilo bi nam dovoljno. Bilo nas je hiljadu i pet stotina.”²

٣٥٧٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُنِيرٍ سَمِعَ يَزِيدَ أَخْبَرَنَا
حُمَيْدٌ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ حَضَرَتِ الصَّلَاةُ
فَقَامَ مَنْ كَانَ قَرِيبَ الدَّارِ مِنَ الْمَسْجِدِ يَتَوَضَّأُ
وَبَقِيَ قَوْمٌ فَأَتَى النَّبِيُّ ﷺ بِمِخْضَبٍ مِنْ حِجَارَةٍ فِيهِ
مَاءٌ فَوَضَعَ كَفَّهُ فَصَغَرَ الْمِخْضَبُ أَنْ يَبْسُطَ فِيهِ كَفَّهُ
فَضَمَّ أَصَابِعَهُ فَوَضَعَهَا فِي الْمِخْضَبِ فَتَوَضَّأَ الْقَوْمُ
كُلُّهُمْ جَمِيعًا قُلْتُ كَمْ كَانُوا قَالَ ثَمَانُونَ رَجُلًا .

٣٥٧٦. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا
عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُسْلِمٍ حَدَّثَنَا حُصَيْنٌ عَنْ سَالِمِ بْنِ
أَبِي الْجَعْدِ عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ عَطِشَ النَّاسُ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ وَالنَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ
يَدَيْهِ رُكُوءٌ فَتَوَضَّأَ فَجَهَشَ النَّاسُ نَحْوَهُ فَقَالَ مَا
لَكُمْ قَالُوا لَيْسَ عِنْدَنَا مَاءٌ نَتَوَضَّأُ وَلَا نَشْرَبُ إِلَّا
مَا بَيْنَ يَدَيْكَ فَوَضَعَ يَدَهُ فِي الرُّكُوءِ فَجَعَلَ الْمَاءُ
يُثَوِّرُ بَيْنَ أَصَابِعِهِ كَأَمْثَالِ الْعُيُونِ فَشَرَبْنَا وَتَوَضَّأْنَا
قُلْتُ كَمْ كُنْتُمْ قَالَ لَوْ كُنَّا مِائَةَ أَلْفٍ لَكَفَانَا
كُنَّا خَمْسَ عَشْرَةَ مِائَةً .

1 Ovaj Enesov hadis ovdje je naveden u četiri oblika, a i u samom tekstu ima toliko razlika da je očito da se radi o više različitih slučajeva, što se vidi iz razlike u broju prisutnih kao i razlike u mjestu događaja. Kurtubi smatra da se slučaj proviranja vode iz Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, prstiju toliko puta prenosi da dovodi do sigurnog uvjerenja – tevatura.

2 Hudejbija – bunar koji je udaljen do Mekke jedan konak u pravcu Medine. U zul-ka'deu šeste godine po Hidžri, Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, sa muhadžirima i ensarijama krenuo je u Mekku da obavi umru. Međutim, idolopoklonici im nisu dozvolili da uđu u Mekku te godine, ali je tada sklopljen veoma važan ugovor između muslimana i idolopoklonika, koji je poznat kao Ugovor na Hudejbiji. Neki prenosioci spominju da je tada na Hudejbiji bilo sa Muhammedom, sallallahu alejhi ve sellem, hiljadu i četiri stotine ashaba, dok drugi kažu da ih je bilo hiljadu i pet stotina. Upoređujući ove izjave, komentatori pretpostavljaju

3577. PRIČAO NAM JE Malik b. Isma'il, njemu Israil prenoseći od Ebi-Ishaka, a on od El-Berraa, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Na Dan Hudejbije bilo nas je hiljadu i četiri stotine. Hudejbija je jedan bunar i mi smo ga iscrpili toliko da ni jedne kapi nismo u njemu ostavili. Onda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo na ivicu tog bunara i naredio da mu se donese vode. Potom je promućkao u ustima i izbacio u bunar. Mi smo neko vrijeme čekali, a zatim počeli crpiti vodu sve dok nismo ugasili žeđ i napili se – ili vratile se s vode – naše deve.”

3578. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu je saopćio Malik od Ishaka b. Abdullaha b. Ebu-Talhe, koji je čuo Enesa b. Malika kako kaže:

– Ebu-Talha je rekao Umme-Sulejmi:

“Čuo sam nejak glas Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz kojeg sam prepoznao glad! Imaš li išta (da mu ponudimo).”

“Da” – rekla je ona i izvadila nekoliko ječmenih jufki, a zatim uzela svoj rubac i jednim njegovim dijelom zamotala taj kruh i stavila ga pod svoju ruku, a drugi dio je omotala oko svoje glave. Potom me poslala Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ja sam, kaže (Enes), otišao s tim i našao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u džamiji s ljudima i prišao im.

– Da li te je poslao Ebu-Talha? – upitao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

– Da – odgovorio sam ja.

– S hranom? – upitao je on.

– Da – odgovorio sam ja, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onima oko sebe reče: “Pođite!” i on krenu, a i ja pođoh pred njima sve dok ne stigoh do Ebu-Talhe i obavijestih ga.

– O, Umme-Sulejma – reče Ebu-Talha. Allahov

٣٥٧٧. حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنِ الْبَرَاءِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كُنَّا يَوْمَ الْحُدَيْبِيَةِ أَرْبَعَ عَشْرَةَ مِائَةً وَالْحُدَيْبِيَةُ بَثْرٌ فَتَزَحْنَاهَا حَتَّى لَمْ نَتْرُكْ فِيهَا قَطْرَةً فَجَلَسَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى شَفِيرِ الْبُئْرِ فَدَعَا بِمَاءٍ فَمَضْمَضَ وَمَجَّ فِي الْبُئْرِ فَمَكَّنَا غَيْرَ بَعِيدٍ ثُمَّ اسْتَقَيْنَا حَتَّى رَوَيْنَا وَرَوَتْ أَوْ صَدَرَتْ رَكَائِبُنَا .

٣٥٧٨. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا مَالِكٌ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ قَالَ أَبُو طَلْحَةَ لِأُمِّ سُلَيْمٍ لَقَدْ سَمِعْتُ صَوْتَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ضَعِيفًا أَغْرَفُ فِيهِ الْجُوعَ فَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ قَالَتْ نَعَمْ فَأَخْرَجَتْ أَقْرَاصًا مِنْ شَعِيرٍ ثُمَّ أَخْرَجَتْ خِمَارًا لَهَا فَلَفَّتِ الْخُبْزَ بِيَعْضِهِ ثُمَّ دَسَتْهُ تَحْتَ يَدِي وَلَا تَنِي بِيَعْضِهِ ثُمَّ أَرْسَلَتْنِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ فَذَهَبْتُ بِهِ فَوَجَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ وَمَعَهُ النَّاسُ فَقُمْتُ عَلَيْهِمْ فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْسَلَكَ أَبُو طَلْحَةَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ بِطَعَامٍ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لِمَنْ مَعَهُ قَوْمُوا فَأَنْطَلَقَ وَأَنْطَلَقْتُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ حَتَّى جِئْتُ أَبَا طَلْحَةَ فَأَخْبَرْتُهُ فَقَالَ أَبُو طَلْحَةَ يَا أُمِّ سُلَيْمٍ قَدْ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

da je s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, krenulo iz Medine hiljadu i četiri stotine muhadžira i ensarija, a potom im se usput pridružilo još stotinu drugih, tako da je na Hudejbiji bilo ukupno hiljadu i pet stotina ashaba.

Ja sam vidio vodu kako izvire između prsta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ponekad bismo čuli tesbih (slavljenje) hrane dok se jede.¹

3580. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Zekerijja, ovome Amir, koji je izjavio da je Džabir, radijallahu anhu, kazao da je njegov otac umro, a bio je pod dugom, te sam otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao:

“Otac mi je umro pod dugom, a ja nemam ništa osim ono što će njegove palme donijeti, a ono što one donesu za nekoliko godina ne može podmiriti njegov dug. Pođi sa mnom da me vjerovnici ne bi oklevetali.”

(On je otišao s njim) i obišao jedno od gumna na kojima su bile datule, zatim zamolio (za bereket), potom obišao drugo, sjeo na njega i rekao:

“Uzmite (s ovog gumna)!”

Tada im je on isplatio ono što im je pripadalo, a ostalo je još onoliko koliko im je dao.

٣٥٨٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا قَالَ حَدَّثَنِي عَامِرٌ قَالَ حَدَّثَنِي جَابِرٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ أَبَاهُ تُوِّفِيَ وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَقُلْتُ إِنَّ أَبِي تَرَكَ عَلَيْهِ دَيْنًا وَلَيْسَ عِنْدِي إِلَّا مَا يُخْرِجُ نَخْلَهُ وَلَا يَبْلُغُ مَا يُخْرِجُ سِنِينَ مَا عَلَيْهِ فَاَنْطَلِقْ مَعِيَ لِكَيْ لَا يُفْحَشَ عَلَيَّ الْغُرْمَاءُ فَمَشَى حَوْلَ بَيْدَرٍ مِنْ بِيَادِرِ التَّمْرِ فَدَعَا ثُمَّ آخَرَ ثُمَّ جَلَسَ عَلَيْهِ فَقَالَ انْزِعُوهُ فَأَوْفَاهُمُ الَّذِي لَهُمْ وَبَقِيَ مِثْلُ مَا أَعْطَاهُمْ .

¹ Neka čuda, poput ovoga kada je mala količina hrane ili vode bila dovoljna za veliki broj ljudi, predstavljaju bereket, dok druga, poput pomračenja Sunca i Mjeseca, predstavljaju zastrašivanje, pa je Ibn- Mes‘ud ovdje upozorio da ne treba svako čudo smatrati zastrašivanjem.

Svrha traženja ostataka vode, što se spominje u ovim slučajevima, ogleda se u predostrožnosti da neko ne pomisli da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stvara vodu. Allah, dželle šanuhu, stvoritelj je svega, kao što se u hadisu kaže: “Blagoslov je od Allaha!”

3581. PRIČAO NAM JE Musa b. Isma'il, njemu Mu'temir prenoseći od svoga oca, kojem je saopćio Ebu-Usman da mu je Abdur-Rahman b. Ebu-Bekr, radijallahu anhu, rekao da je družina sofe (Resulallahove, sallallahu alejhi ve sellem, džamije) bila skupina siromašnih ljudi, i da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: "Onaj od vas ko ima hrane za dvojicu neka povede sa sobom i trećeg, a ko ima za četvericu, neka vodi petog ili još i šestog – ili kao što je rekao."

Ebu-Bekr je sa sobom poveo trojicu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odveo desetericu. – Ebu-Bekr je doveo trojicu, (a u kući) smo bili – kaže (Abdur-Rahman) – ja, moj otac i moja majka. Ne znam – (rekao je Ebu-Usman) – da li je spomenuo: ... moja žena i poslužitelj za našu i Ebu-Bekrovu kuću. Ebu-Bekr je večerao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zadržao se kod njega dok nije klanjao jaciju. Potom se opet vratio (kod njega) i zadržao se sve dok Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije večerao, a kući je došao tek pošto je prošao dio noći, koliko je to Allah htio. Njegova žena mu je rekla:

– Šta te zadržalo pa nisi došao gostima – ili je (rekla): tvome gostu?

– Jesi li im dala večeru? – upitao je (Ebu-Bekr).

– Sustegli su se dok ti ne dođeš – odgovorila je ona. Oni su njima nudili (da jedu), ali su se ovi uspjeli oduprijeti. Ja sam otišao i sakrio se, a on je viknuo: "Mizerija!", a potom prijetio čupanjem ušiju i nosa i grdio, a onda (gostima) rekao: "Jedite vi", i dodao: "Ja neću sad nikako jesti."

– Kunem se Allahom, rekao je (Abdur-Rahman), nismo uzeli nijednog zalogaja a da se hrana nije odozdo još više povećala, tako da su se svi najeli, a još i ostalo više nego što je bilo prije. Vidio je i Ebu-Bekr da (hrane) ima kao i ranije, ili još i više, pa reče svojoj ženi. "Sestro Beni-Firasa!"

– Ništa, to je utješno – reče ona – nje je sada tri puta više nego ranije.

٣٥٨١. حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ عَنْ أَبِيهِ حَدَّثَنَا أَبُو عُمَانَ أَنَّهُ حَدَّثَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَصْحَابَ الصُّفَّةِ كَانُوا أَنْاسًا فَقَرَاءَ وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ مَرَّةً مَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامٌ اثْنَيْنِ فَلْيَذْهَبْ بِثَالِثٍ وَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ طَعَامٌ أَرْبَعَةً فَلْيَذْهَبْ بِخَامِسٍ أَوْ سَادِسٍ أَوْ كَمَا قَالَ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ جَاءَ بِثَلَاثَةٍ وَانْطَلَقَ النَّبِيُّ ﷺ بِعَشْرَةٍ وَأَبُو بَكْرٍ ثَلَاثَةً قَالَ فَهُوَ أَنَا وَأَبِي وَأُمِّي وَلَا أَدْرِي هَلْ قَالَ امْرَأَتِي وَخَادِمِي بَيْنَ بَيْتِنَا وَبَيْنَ بَيْتِ أَبِي بَكْرٍ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ تَعَشَّى عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ لَبِثَ حَتَّى صَلَّى الْعِشَاءَ ثُمَّ رَجَعَ فَلَبِثَ حَتَّى تَعَشَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ بَعْدَ مَا مَضَى مِنَ اللَّيْلِ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ مَا حَبَسَكَ عَنْ أَضْيَافِكَ أَوْ ضَيْفِكَ قَالَ أَوْعَشَيْتُهُمْ قَالَتْ أَبَوْا حَتَّى تَجِيءَ قَدْ عَرَضُوا عَلَيْهِمْ فَعَلَّبُوهُمْ فَذَهَبْتُ فَاخْتَبَأْتُ فَقَالَ يَا غُنْثَرُ فَجَدِّعْ وَسَبِّ وَقَالَ كُلُوا وَقَالَ لَا أَطْعَمُهُ أَبَدًا قَالَ وَائِمْ اللَّهُ مَا كُنَّا نَأْخُذُ مِنَ اللَّقْمَةِ إِلَّا رَبًّا مِنْ أَسْفَلِهَا أَكْثَرُ مِنْهَا حَتَّى شَبِعُوا وَصَارَتْ أَكْثَرُ مِمَّا كَانَتْ قَبْلُ فَنَظَرَ أَبُو بَكْرٍ فَإِذَا شَيْءٌ أَوْ أَكْثَرُ قَالَ لِامْرَأَتِهِ يَا أُخْتَ بَنِي فِرَاسٍ قَالَتْ لَا وَقُرَّةَ عَيْنِي لَهِيَ الْآنَ أَكْثَرُ مِمَّا قَبْلُ بِثَلَاثِ مَرَّاتٍ فَأَكَلَ مِنْهَا أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ إِنَّمَا كَانَ الشَّيْطَانُ يَغْنِي يَمِينَهُ ثُمَّ أَكَلَ مِنْهَا لُقْمَةً ثُمَّ حَمَلَهَا إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ وَكَانَ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِ عَهْدٍ فَمَضَى الْأَجَلَ فَتَفَرَّقْنَا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْاسٌ

Tada je od te hrane jeo i Ebu-Bekr i rekao: “Ono je bilo od šejtana”, misleći na svoju zakletvu. Potom je pojeo još jedan zalogaj, a ostalo odnio Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kod njega je ta hrana ostala do sutra.

Između nas i jednog naroda postojao je mirovni ugovor kome je istekao rok pa smo (pridošle ljude) podijelili na dvanaest a sa svakim od njih bilo je još toliko ljudi da Allah najbolje zna koliko je bilo sa (svakom grupom) tih ljudi, osim što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, njima poslao udio njihovih drugova. Svi su oni – kaže (Abdur-Rahman) – jeli toga jela, ili kako je to on rekao, drugi kažu: Podijelili smo.¹

3582. PRIČAONAM JE Musedded, njemu Hammad prenoseći od Abdul-Aziza, a on od Enesa...

(I pričao je Hammad) od Junusa, on od Sabita, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu, koji je rekao: – U doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stanovnike Medine je zadesila suša, i dok je on jednog petka držao hutbu, ustade neki čovjek i reče: “Allahov Poslaniče, propadoše konji, propadoše ovce! Moli Allaha da nas napoji.”

On pruži ruke i prouči dovu. Nebo je – kaže Enes – bilo poput stakla, ali se vjetar uskovitla, pojaviše se oblaci, a zatim sakupiše, te se nebo otvori. Tada smo izašli gazeći vodu dok nismo došli do naših stanova.

Tako smo kisnuli neprekidno do druge džume, a onda je taj isti čovjek, ili neko drugi, ustao i rekao:

– Allahov Poslaniče, porušiše se kuće! Moli Allaha da povuče kišu!

On se osmjehnu i reče: “Oko nas je (pošalji), a ne na nas.”

Potom sam pogledao kako se oblak razilazio oko Medine kao da je kruna.

اللَّهُ أَعْلَمُ كَمَ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ غَيْرَ أَنَّهُ بَعَثَ مَعَهُمْ
قَالَ أَكَلُوا مِنْهَا أَجْمَعُونَ أَوْ كَمَا قَالَ وَغَيْرُهُ يَقُولُ
فَعَرَفْنَا مِنَ الْعِرَافَةِ .

٣٥٨٢. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا حَمَّادٌ عَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ
عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ يُونُسَ عَنْ ثَابِتٍ عَنْ أَنَسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَصَابَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ قَحْطٌ عَلَى
عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَبَيْنَا هُوَ يَخْطُبُ يَوْمَ جُمُعَةٍ
إِذْ قَامَ رَجُلٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَتِ الْكُرَاعُ
هَلَكَتِ الشَّاءُ فَادْعُ اللَّهَ يَسْقِينَا فَمَدَّ يَدَيْهِ وَدَعَا
قَالَ أَنَسٌ وَإِنَّ السَّمَاءَ لَمِثْلُ الزُّجَاجَةِ فَهَاجَتْ
رِيحٌ أَنْشَأَتْ سَحَابًا ثُمَّ اجْتَمَعَ ثُمَّ أُرْسِلَتِ السَّمَاءُ
عَزَالِيهَا فَخَرَجْنَا نَحْوُضِ الْمَاءِ حَتَّى أَتَيْنَا مَنَازِلَنَا
فَلَمْ نَزَلْ نُمْطِرْ إِلَى الْجُمُعَةِ الْآخَرَى فَقَامَ إِلَيْهِ
ذَلِكَ الرَّجُلُ أَوْ غَيْرُهُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَهَدَّمَتِ
الْبُيُوتُ فَادْعُ اللَّهَ يَجْبِسُهُ فَتَبَسَّمَ ثُمَّ قَالَ حَوَالَيْنَا
وَلَا عَلَيْنَا فَنَظَرْتُ إِلَى السَّحَابِ تَصَدَّعَ حَوْلَ
الْمَدِينَةِ كَأَنَّهُ إِكْلِيلٌ .

¹ Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *Namaska vremena*, Knjiga I, hadis br. 602.

3583. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja b. Kesir Ebu-Gassan, a ovom Ebu-Hafs, čije je ime Umer b. Ala', a koji je brat Ebu-Amra b. Alaa, rekavši da je čuo Nafija kako prenosi da je Ibn-Omer, radijallahu anhum, (rekao):

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao je hutbu na jednom panju, i pošto je nabavio minber, prešao je na njega, ali je onaj panj zacvilio te mu je on prišao i pogladio ga svojom rukom.”

Abdul-Hamid kaže da mu je saopćio Usman b. Umer, a njemu Mu'az b. Ala' prenoseći ovo od Nafija.²

(Ovaj hadis) prenosi i Ebu-Asim od Ibn-Ebu-Revvada, on od Nafija, ovaj od Ibn-Omera, radijallahu anhum, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.³

3584. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, kome je prenio Abdul-Vahid b. Ejmen, rekavši da je čuo svoga oca kako prenosi od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, petkom stajao na (panju) nekog drveta ili palme, pa je jedna žena ensarijka, ili neki čovjek, rekla (ili rekao):

– Allahov Poslaniče, hoćemo li ti napraviti minber?

– Ako hoćete – odgovorio je on.

Oni su mu potom napravili minber i kada je došao petak, on se popeo na taj minber, a ona palma je zaplakala poput djeteta. Onda je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sišao i prislonio je uza se, a ona poče jecati kao što jeca dijete kada se smiruje.

– Plakala je – reče on – jer je pored sebe slušala Kur'an.

٣٥٨٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ أَبُو غَسَّانَ حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ وَاسْمُهُ عُمَرُ ابْنُ الْعَلَاءِ أَخُو أَبِي عَمْرِو بْنِ الْعَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ نَافِعًا عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ إِلَى جَذَعٍ فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنْبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجَذَعُ فَاتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ وَقَالَ عَبْدُ الْحَمِيدِ أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ الْعَلَاءِ عَنْ نَافِعٍ بِهَذَا وَرَوَاهُ أَبُو عَاصِمٍ عَنِ ابْنِ أَبِي رَوَادٍ عَنْ نَافِعٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ .

٣٥٨٤. حَدَّثَنَا أَبُو نَعِيمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ ابْنُ أَيْمَنَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُومُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَى شَجَرَةٍ أَوْ نَخْلَةٍ فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ أَوْ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَلَا نَجْعَلُ لَكَ مِنبْرًا قَالَ إِنْ شِئْتُمْ فَجَعَلُوا لَهُ مِنبْرًا فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ دَفَعَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَصَاحَتِ النَّخْلَةُ صِيَاحَ الصَّبِيِّ ثُمَّ نَزَلَ النَّبِيُّ ﷺ فَضَمَّهُ إِلَيْهِ تَتْنُ أَيْنِ الصَّبِيِّ الَّذِي يُسْكَنُ قَالَ كَانَتْ تَبْكِي عَلَى مَا كَانَتْ تَسْمَعُ مِنَ الذِّكْرِ عِنْدَهَا .

² Spomenuti hadis sa potpunim senedom i metnom zabilježio je Darimi u svom *Musnedu*.

³ Bejheki je ovaj hadis zabilježio u nešto izmijenjenoj verziji, a Ebu-Davud ga je prenio u skraćenom obliku.

3585. PRIČAO NAM JE Isma'il, rekavši da mu je prenio njegov brat od Sulejmana b. Bilala, a on od Jahjaa b. Seida, koji je izjavio da mu je saopćio Hafs b. Ubejdullah b. Enes b. Malik da je čuo Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhu, kako kaže:
 “Džamija (Resulullah, alejhis-selam), bila je pokrivena na stupovima od palmi, i kad bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu, oslonio bi se na jedno od tih stabala. Kad mu je napravljen minber i on se popeo na njega, čuli smo glas tog stabla, poput mučenja deve (prilikom teljenja), sve dok Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije došao i stavio svoju ruku na njega pa se to stablo smirilo.”¹

3586. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Beššar, njemu Ibn-Ebu-Adijj prenoseći od Šu'be...
 I pričao mi je Bišr b. Halid, njemu Muhammed prenoseći od Šu'be, a on od Sulejmana, koji je čuo Ebu-Vaila kako prenosi od Huzejfe, da je Omer b. Hattab, radijallahu anhu, rekao:
 – Ko od vas pamti riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o fitnetu?
 – Ja pamtim (doslovno) kako je on rekao – rekao je tada Huzejfe.
 – Reci – rekao je (Omer) – ti si dosta smion.
 Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: “Iskušenje (fitnet) čovjeka je u njegovoj porodici, njegovoj imovini i njegovom susjedu, a otklanja ga obavljanje namaza, dijeljenje sadake i naređivanje dobrih a zabranjivanje ružnih djela.”

٣٥٨٥. حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ قَالَ حَدَّثَنِي أَخِي عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ أَخْبَرَنِي حَفْصُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ابْنِ أَنَسٍ بْنُ مَالِكٍ أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ كَانَ الْمَسْجِدُ مَسْقُوفًا عَلَى جُذُوعٍ مِنْ نَخْلٍ فَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا خَطَبَ يَقُومُ إِلَى جَذْعٍ مِنْهَا فَلَمَّا صَنَعَ لَهُ الْمِنْبَرُ وَكَانَ عَلَيْهِ فَسَمِعْنَا لِذَلِكَ الْجَذْعِ صَوْتًا كَصَوْتِ الْعِشَارِ حَتَّى جَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا فَسَكَتَتْ .

٣٥٨٦. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ عَنْ شُعْبَةَ ح حَدَّثَنِي بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ عَنْ شُعْبَةَ عَنْ سُلَيْمَانَ سَمِعْتُ أَبَا وَائِلٍ يُحَدِّثُ عَنْ حُذَيْفَةَ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَيْكُمْ يَحْفَظُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْفِتْنَةِ فَقَالَ حُذَيْفَةُ أَنَا أَحْفَظُ كَمَا قَالَ قَالَ هَاتِ إِنَّكَ لَجَرِيءٌ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِتْنَةُ الرَّجُلِ فِي أَهْلِهِ وَمَالِهِ وَجَارِهِ تُكْفَرُهَا الصَّلَاةُ وَالصَّدَقَةُ وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ قَالَ لَيْسَتْ هَذِهِ وَلَكِنَّ الَّتِي تَمُوجُ كَمَوْجِ الْبَحْرِ

¹ Hasan Basri je običavao, prilikom citiranja ovog hadisa, reći:
 “Skupino muslimana, drvo cvili za Allahovim Poslanikom želeći susret s njim, a vi ste preči da žudite za Resulullahom.”
 Ibn-Ebu-Hatim prnosi da je imam Šafija rekao:
 – Nijednom vjerovjesniku Allah nije dao ono što je dao Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem.
 – Dao je Isau, alejhis-selam, moć oživljavanja mrtvih – reče Amr b. Sevad.
 – Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, dao je da zacvili tako da mu se čuo glas, a to je veće od oživljavanja mrtvih – odgovorio je (Šafija).
 Izgradnja minbera je bila sedme ili osme godine po Hidži, nakon čega je ovo stablo bilo zakopano, ali se, izgleda, ponovo pojavilo prilikom čišćenja, pa ga je Ubejj b. Ka'b uzeo i držao kod sebe sve dok nije istrhlo.

- Nije to – reče (Omer) – nego (smutnja) koja će se zatalasati kao što se more zatalasa.
- Vladaru pravovjernih – rekao je (Huzejfe) – tu nema za tebe nikakve štete. Između tebe i toga su vrata zatvorena.
- Da li će se ta vrata noramlno otvoriti ili razbiti?
- upita (Omer).
- Ne, reče (Huzejfe) – naprotiv, razbit će se.
- To je bolje nego da se zatvore – reče (Omer).
- Mi smo (kaže Ebu-Vail) rekli (Huzejfi):
- Da li je on znao za ta vrata?
- Da – odgovorio je on – kao što (je znao) da poslije jutra dolazi noć. Ja sam mu u tom prenio hadis bez greške.
- Plašili smo se da ga još ispitujemo pa smo poslali Mesruka, i on ga je pitao:
- “Koja su to vrata?”
- “Ta vrata su Omer” – odgovorio je (Huzejfe).²

3587. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šuajb, a ovom Ebu-Zinad prenoseći od A‘redža, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neće doći Sudnji dan dok ne budete ratovali s jednim narodom čija će obuća biti od dlake, i dok ne budete ratovali protiv Turaka, čije su oči male, lica crvena, a nosevi mali i zaravnjeni, kao da su im lica štitovi obloženi kožom.

3588. Naći ćete da su jedni od najboljih ljudi oni koji najviše preziru ovu stvar (upravljanje) dok ne padnu u nju. Ljudi su poput minerala: oni koji su (bili) najbolji (dok su bili) u neznaboštvu najbolji su i u islamu.

قَالَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَا بَأْسَ عَلَيْكَ مِنْهَا إِنَّ بَيْنَكَ وَبَيْنَهَا بَابًا مُغْلَقًا قَالَ يَفْتَحُ الْبَابُ أَوْ يُكْسِرُ قَالَ لَا بَلْ يُكْسِرُ قَالَ ذَاكَ أُخْرَى أَنْ لَا يُغْلَقَ قُلْنَا عَلِمَ عُمَرُ الْبَابَ قَالَ نَعَمْ كَمَا أَنَّ دُونَ غَدِ اللَّيْلَةِ إِنِّي حَدَّثْتُهُ حَدِيثًا لَيْسَ بِالْأَغَالِيطِ فَهَبْنَا أَنْ نَسْأَلَهُ وَأَمَرْنَا مَسْرُوقًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ مِنَ الْبَابِ قَالَ عُمَرُ.

٣٥٨٧. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ حَدَّثَنَا أَبُو الزِّنَادِ عَنِ الْأَعْرَجِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا قَوْمًا نَعَاهُمُ الشَّعْرُ وَحَتَّى تُقَاتِلُوا التُّرُكَ صِغَارَ الْأَعْيُنِ حُمْرَ الْوُجُوهِ ذُلْفَ الْأَنْوَافِ كَأَنَّ وُجُوهُهُمْ الْمَجَانُ الْمَطْرَقَةُ.

٣٥٨٨. وَتَجِدُونَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ أَشَدَّهُمْ كَرَاهِيَةً لِهَذَا الْأَمْرِ حَتَّى يَقَعَ فِيهِ وَالنَّاسُ مَعَادِنُ خِيَارِهِمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُهُمْ فِي الْإِسْلَامِ.

² Ovo je jedna od Poslanikovih mu‘džiza, s bozirom da je riječ o događajima koji će se desiti u budućnosti, a njemu su bili poznati putem Objave. Nevevi je rekao: “Moguće je da je Huzejfe znao da će halifa Omer biti ubijen, ali nije želio da mu spomene ubistvo imajući u vidu da je Omer znao da on predstavlja ta vrata, i zato je upotrijebio izraz koji će na to uputiti, bez izravnog spominjanja ubistva.”

3589. A doći će vrijeme nekima od vas da, kad bi me vidio, bilo bi mu to draže od njegove porodice i imetka.”

3590. PRIČAO MI JE Jahja, njemu Abdur-Rezzak prenoseći od Ma'mera, ovaj od Hemmama, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neće doći Sudnji dan dok ne budete ratovali s nearapima Huza i Kermana, čija su lica crvena, nosevi spljošteni, oči male (kao da su im) lica štitovi obloženi kožom, a obuća im od dlake.”

S (Jahjom) se slažu još neki (prenoseći ovaj hadis) od Abdur-Rezzaka.

3591. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan rekavši da je Isma'il izjavio kako mu je Kajs saopćio da su oni došli Ebu-Hurejri, radijallahu anhu, koji je rekao:

– Družio sam se s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, tri godine i nikad u svom životu nisam bio pohlepniji da naučim hadis nego tada. Čuo sam ga kako, pokazujući ovako rukom, kaže: “Prije Sudnjeg dana vi ćete ratovati s narodom čija će obuća biti od dlake”, a oni su iz ovog Bariza. Jednom je Sufjan (prenoseći ovah hadis) rekao: “To su stanovnici Bazira.”¹

3592. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Džerir b. Hazim, koji je čuo Hasana, kome je saopćio Amr b. Taglib i rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Prije Sudnjeg dana vi ćete ratovati s narodom koji će uzimati obuću od dlake i ratovat ćete s narodom čija će lica biti poput štitova obloženih kožom.”

٣٥٨٩. وَلَيَأْتِيَنَّ عَلَى أَحَدِكُمْ زَمَانٌ لَأَنْ يَرَانِي أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَهُ مِثْلُ أَهْلِهِ وَمَالِهِ .

٣٥٩٠. حَدَّثَنِي يَحْيَى حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ عَنْ مَعْمَرٍ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تُقَاتِلُوا خُوزًا وَكُرْمَانَ مِنَ الْأَعَاجِمِ حُمْرُ الْوُجُوهِ فُطَسَ الْأَنْوُفُ صِغَارَ الْأَغْيُنِ وَجُوهُهُمُ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ نِعَالُهُمُ الشَّعْرُ تَابَعَهُ غَيْرُهُ عَنْ عَبْدِ الرَّزَّاقِ .

٣٥٩١. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ قَالَ قَالَ إِسْمَاعِيلُ أَخْبَرَنِي قَيْسٌ قَالَ أَتَيْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَ سِنِينَ لَمْ أَكُنْ فِي سِنِيٍّ أَحْرَصَ عَلَى أَنْ أَعِيَ الْحَدِيثَ مِنِّي فِيهِنَّ سَمِعْتُهُ يَقُولُ وَقَالَ هَكَذَا بِيَدِهِ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نِعَالُهُمُ الشَّعْرُ وَهُوَ هَذَا الْبَارِزُ وَقَالَ سُفْيَانُ مَرَّةً وَهُمْ أَهْلُ الْبَازِرِ .

٣٥٩٢. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا جَرِيرٌ ابْنُ حَازِمٍ سَمِعْتُ الْحَسَنَ يَقُولُ حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ تَغْلِبٍ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ تُقَاتِلُونَ قَوْمًا يَنْتَعِلُونَ الشَّعْرَ وَتُقَاتِلُونَ قَوْمًا كَأَنَّ وَجُوهَهُمُ الْمَجَانُّ الْمَطْرَقَةُ .

¹ Riječ *bariz* je arabizirana a znači: trg, dok je *bazir* iskrivljeni oblik te riječi. U navedenim hadisima se govori o sukobima s određenim narodima. Neki smatraju da se dio ovih hadisa možda odnosi na pobjedu muslimana nad Mongolima kod Ajni Džaluta, nakon rušenja Bagdada. Međutim, moguće je pretpostaviti da će se ovi događaji desiti kasnije, kao predznak Sudnjeg dana.

3593. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, njemu saopćio Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, koji je rekao da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

“Jevreji će ratovati protiv vas, ali ćete ih vi savladati, a onda će i kamen govoriti: ‘Muslimanu, ovo je Židov iza mene, ubij ga!’”

3594. PRIČAO NAM JE Kutejbe b. Seid, njemu Sufjan prenoseći od Amra, ovaj od Džabira, a on od Ebu-Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Doći će vrijeme kada će ljudi ratovati pa će biti upitano: Da li među vama ima neko ko se družio s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem? Da, reći će oni i pobjeda će im doći. Zatim će ponovo ratovati i bit će upitano:

‘Ima li među vama neko ko se družio s onima koji su se družili s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem?’ ‘Da’, reći će oni i pobjeda će im doći.”

3595. PRIČAO MI JE Muhammed b. Hakem, njemu saopćio En-Nadr, ovom Israil, njemu opet Sa’d Tai, a ovom Muhill b. Halife od Adijja b. Hatima, koji je rekao:

– Dok sam jednom bio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, došao mu je neki čovjek i žalio se na siromaštvo, zatim mu je došao drugi i požalio se na drumsko pljačkanje, a onda je (Resulullah, alejhis-selam) rekao:

“Adijju, da li si vidio Hiru?”

“Nisam je vidio, ali sam obaviješten o njoj” – rekao sam, a on onda reče:

“Ako budeš dugo živio, sigurno ćeš vidjeti putnicu koja će putovati iz Hire sve dok ne obiđe Ka’bu, a neće se bojati nikog osim Allaha.”

Pomislio sam u sebi: A gdje su pokvarenjaci Tajjia koji su zapalili nered u zemlji?

٣٥٩٣. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ ابْنَ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ تُقَاتِلُكُمُ الْيَهُودُ فَتُسَلِّطُونَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَقُولُ الْحَجَرُ يَا مُسْلِمُ هَذَا يَهُودِيٌّ وَرَأَيْتُ فَاقْتُلْهُ .

٣٥٩٤. حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَمْرِو عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يَغْزُونَ فَيَقَالُ لَهُمْ فِيكُمْ مِنْ صَحْبِ الرَّسُولِ ﷺ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ يَغْزُونَ فَيَقَالُ لَهُمْ هَلْ فِيكُمْ مِنْ صَحْبٍ مِنْ صَحْبِ الرَّسُولِ ﷺ فَيَقُولُونَ نَعَمْ فَيُفْتَحُ لَهُمْ .

٣٥٩٥. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْحَكَمِ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ أَخْبَرَنَا إِسْرَائِيلُ أَخْبَرَنَا سَعْدُ الطَّائِيُّ أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلِيفَةَ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ إِذْ أَتَاهُ رَجُلٌ فَشَكَا إِلَيْهِ الْفَاقَةَ ثُمَّ أَتَاهُ آخَرُ فَشَكَا إِلَيْهِ قَطَعَ السَّبِيلَ فَقَالَ يَا عَدِيُّ هَلْ رَأَيْتَ الْحِيرَةَ قُلْتُ لَمْ أَرَهَا وَقَدْ أُنبِئْتُ عَنْهَا قَالَ فَإِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرِيَنَّ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ قُلْتُ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَ نَفْسِي فَأَيْنَ دُعَارُ طَيِّئِ الَّذِينَ قَدْ سَعَرُوا الْبِلَادَ وَلَكِنَّ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتُفْتَحَنَّ كُنُوزُ كِسْرَى قُلْتُ كِسْرَى بْنُ هُرْمُزَ

“Ako budeš živio, (doživjet ćeš) da si osvojio blago Kisre!”

“Kisre b. Hurmuza?” – upitah ja, a on reče:

“Kisre b. Hurmuza! Ako budeš dugo živio, sigurno ćeš vidjeti čovjeka koji će izdvojiti punu šaku zlata ili srebra tražeći ko bi to primio od njega, ali neće biti nikoga ko bi to od njega primio. Svaki od vas će sresti Allaha, onog dana kada Ga bude sreo, bez ikakvog posrednika između njega i Allaha, koji bi mu davao objašnjenja, i Allah će mu reći:

‘Nisam li ti poslao poslanika koji ti je dostavio?’

‘Poslao si’, odgovorit će on.

‘Nisam li ti dao imetak i nadario te?’, reći će mu opet. ‘Dao si mi’, odgovorit će on, a onda će pogledati na svoju desnu stranu i neće vidjeti ništa osim Džehennema, a potom će pogledati na svoju lijevu stranu i opet neće vidjeti ništa osim Džehennema.

‘Čuo sam’ – kaže Adijj – ‘Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

Čuvajte se džehennemske vatre pa makar i polovinom datule, a ko ne bude imao polovinu datule, onda lijepom riječju.’

‘Kasnije sam’ – kaže Adijj – ‘vidio putnicu koja je putovala iz Hire sve dok nije obišla Ka’bu, a nije se bojala nikog osim Allaha. I bio sam među onima koji su osvojili blago Kisre b. Hurmuza, a ako vi budete dugo živjeli, sigurno ćete vidjeti ono što je rekao vjerovjesnik Ebul-Kasim, sallallahu alejhi ve sellem: da će se izdvajati puna šaka.’”

PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Ebu-Asim, a ovom saopćio Sa’dan b. Bišr, njemu prenio Ebu-Mudžahid, a ovom Muhill b. Halife, koji je čuo Adijja (kako kaže): “Bio sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

قَالَ كِسْرَى بْنُ هُرْمُزٍ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكَ حَيَاةٌ لَتَرَى الرَّجُلَ يُخْرِجُ مِلءَ كَفِّهِ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ يَطْلُبُ مَنْ يَقْبَلُهُ مِنْهُ فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُهُ مِنْهُ وَلَيَقْبَلَنَّ اللَّهُ أَحَدُكُمْ يَوْمَ يَلْقَاهُ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ تَرْجُمَانٌ يُتَرَجَّمُ لَهُ فَلَيَقُولَنَّ لَهُ أَلَمْ أَبْعَثْ إِلَيْكَ رَسُولًا فَيُتْلِغَكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَقُولُ أَلَمْ أُعْطِكَ مَالًا وَأُفْضِلْ عَلَيْكَ فَيَقُولُ بَلَى فَيَنْظُرُ عَنْ يَمِينِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ وَيَنْظُرُ عَنْ يَسَارِهِ فَلَا يَرَى إِلَّا جَهَنَّمَ قَالَ عَدِيٌّ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقَّةِ تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ شِقَّةَ تَمْرَةٍ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ قَالَ عَدِيٌّ فَرَأَيْتُ الظَّعِينَةَ تَرْتَحِلُ مِنَ الْحِيرَةِ حَتَّى تَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ لَا تَخَافُ إِلَّا اللَّهَ وَكُنْتُ فِيْمَنْ افْتَسَحَ كُنُوزَ كِسْرَى بْنِ هُرْمُزٍ وَلَئِنْ طَالَتْ بِكُمْ حَيَاةٌ لَتَرَوْنَّ مَا قَالَ النَّبِيُّ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ يُخْرِجُ مِلءَ كَفِّهِ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ أَخْبَرَنَا سَعْدَانُ ابْنُ بَشِيرٍ حَدَّثَنَا أَبُو مُجَاهِدٍ حَدَّثَنَا مُحِلُّ بْنُ خَلِيفَةَ سَمِعْتُ عَدِيًّا كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ ﷺ .

¹ Ovo je drugi sened spomenutog hadisa kojeg je Buhari naveo i u poglavlju *O zekatu*, Knjiga II, hadis br. 1413. Hira je nekad poznati grad u blizini Kufe. Bio je sjedište Arapa koji su bili pod perzijskom vlašću. U njemu je živjelo pleme Tajj.

U navedenom hadisu predskazane su tri stvari: osvajanje Perzije i sigurnost putovanja (što je doživio ashab Adijj b. Hatim, prenosilac hadisa), dok se izobilje imetka ostvarilo za vrijeme vladavine Omera b. Abdul-Aziza.

3596. PRIČAO MI JE Seid b. Šurahbil, njemu Lejs prenoseći od Jezida, on od Ebul-Hajra, a ovaj od Ukbe b. Amira, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana izišao i poginulim borcima Uhuda klanjao svoj namaz za umrlog, a zatim se popeo na minber i rekao:

“Ja sam vam predvodnik i svjedok! Tako mi Allaha, evo sad gledam moj Havd (zdenac). Meni su već date riznice zemaljskih ključeva. Ja se, tako mi Allaha, ne plašim za vas, da ćete se vi poslije mene vratiti u idolopoklonstvo, nego se bojim da se međusobno (u stjecanju imetka) nadmećete (iz zavidnosti).”²

3597. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Ibn-Ujejne prenoseći od Zuhrija, ovaj od Urve, a on od Usume, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, popeo se na jednu od (medinskih) utvrda i rekao:

‘Da li vidite ono što ja vidim? Ja zaista vidim mnogo smutnji koje će se dogoditi među vašim kućama (poput tragova) kapljica kiše.’”³

3598. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kome je rekao Urve b. Zubejr, a njemu Zejneba, kćerka Ebu-Seleme, njoj Umme-Habiba, kćerka Ebu-Sufjana, a ovoj Zejneba, kćerka Džahšova, da joj je ušao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uplašen, govoreći:

– Nema drugog Boga osim Allaha! Teško Arapima od zla koje se približilo! Danas je otvoren dio brane Je’džudža i Me’džudža ovako – i on napravi krug palcem i kažiprstom, a ja sam onda – kaže Zejneba – rekla:

“Allahov Poslaniče, zar ćemo propasti a među nama ima i dobrih?”

“Da”, rekao je on, “kada se umnoži pokvarenost.”

٣٥٩٦. حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ شَرْحِبِيلٍ حَدَّثَنَا لَيْثٌ عَنْ يَزِيدَ عَنْ أَبِي الْخَيْرِ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ يَوْمًا فَصَلَّى عَلَى أَهْلِ أُحُدٍ صَلَاتَهُ عَلَى الْمَيِّتِ ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ إِنِّي فَرَطُكُمْ وَأَنَا شَهِيدٌ عَلَيْكُمْ إِنِّي وَاللَّهِ لَأَنْظُرُ إِلَى حَوْضِي الْآنَ وَإِنِّي قَدْ أُعْطِيتُ خَزَائِنَ مَفَاتِيحِ الْأَرْضِ وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَخَافُ بَعْدِي أَنْ تُشْرِكُوا وَلَكِنْ أَخَافُ أَنْ تَنَافَسُوا فِيهَا .

٣٥٩٧. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنِ الزُّهْرِيِّ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ أَسَامَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ أَشْرَفَ النَّبِيُّ ﷺ عَلَى أُطَمٍ مِنَ الْأَطَامِ فَقَالَ هَلْ تَرَوْنَ مَا أَرَى إِنِّي أَرَى الْفِتْنَ تَقَعُ خِلَالَ بَيُوتِكُمْ مَوَاقِعَ الْقَطْرِ .

٣٥٩٨. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ أَنَّ زَيْنَبَ بِنْتَ أَبِي سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ أَبِي سُفْيَانَ حَدَّثَتْهَا عَنْ زَيْنَبَ بِنْتِ جَحْشٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَيْهَا فَرَعَا يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَيَلُّ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدْ اقْتَرَبَ فَتَحَ الْيَوْمَ مِنْ رَدْمٍ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجٍ مِثْلُ هَذَا وَحَلَقَ بِإِصْبَعِهِ وَبِالَّتِي تَلِيهَا فَقَالَتْ زَيْنَبُ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَّهُلِكَ وَفِينَا الصَّالِحُونَ قَالَ نَعَمْ إِذَا كَثُرَ الْخَبَثُ .

² Ovaj hadis je naveden i objašnjen u poglavlju *O dženazi*, Knjiga I, hadis. 1344.

³ Kermani kaže da se u ovom hadisu nalazi išaret za ratove koji su se nešto kasnije dogodili u Medini, u kojoj su poginuli Omer i Osman, radijallahu anhuma.

3599. SAOPĆIO JE (Šu‘ajb) od Zuhrija, kome je pričala Hinda, kći Harisova, da je Ummi-Selema rekla: “Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom se probudio i rekao:

‘Uzvišen je Allah! Koje su riznice objavljene i šta je sve objavljeno od smutnji!’”¹

3600. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu‘ajm, njemu Abdul-Aziz b. Ebu-Seleme b. Madžišun prenoseći od Abdur-Rahmana b. Ebu-Sa‘sa‘a, ovaj od svoga oca, a on od Ebu-Seida Hudrija, radijallahu anhu, koji mu je rekao:

“Vidim da voliš ovce i da ih nabavljaš, pa budi dobar prema njima i liječi njihovu slinu, jer ja sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

‘Ljudi će dočekati vrijeme kada će ovce biti najbolji imetak muslimana, za kojima će on ići po vrhovima brda, ili palmovom granju na brdima, po pojilištima gdje se skuplja voda, bježeći s vjerom od smutnji.’”

3601. PRIČAO NAM JE Abdul-Aziz Uvejsi, njemu Ibrahim prenoseći od Salima b. Kejsana, on od Ibn-Šihaba, a ovaj od Ibnul-Mesejjeba i Ebu-Seleme b. Abdur-Rahmana, da je Ebu-Hurejra, radijallahu anhu, izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Dogodit će se veliki neredi! Onaj koji u njima bude sjedio bit će bolji od onoga koji stoji, onaj koji bude stajao bit će bolji od onog koji ide, a onaj koji bude išao bit će bolji od onog koji trči. Ko se u njih uključi oni će ga svladati, a ko nađe kakvo sklonište ili utočište neka se skloni u njega.”

٣٥٩٩. وَعَنْ الزُّهْرِيِّ حَدَّثَنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ قَالَتْ اسْتَيْقَظَ النَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ مَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْخَزَائِنِ وَمَاذَا أُنْزِلَ مِنَ الْفِتَنِ .

٣٦٠٠. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي سَلَمَةَ بْنُ الْمَاجِشُونِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي صَعْصَعَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ لِي إِنِّي أَرَاكَ تُحِبُّ الْغَنَمَ وَتَتَّخِذُهَا فَاصْلِحْهَا وَأَصْلِحْ رُعَامَهَا فَإِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَكُونُ الْغَنَمُ فِيهِ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ أَوْ سَعَفَ الْجِبَالِ فِي مَوَاقِعِ الْقَطْرِ يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ .

٣٦٠١. حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ الْأَوْسِيُّ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ عَنْ ابْنِ الْمُسَيَّبِ وَأَبِي سَلَمَةَ ابْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ سَتَكُونُ فِتْنٌ الْقَاعِدُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْقَائِمِ وَالْقَائِمُ فِيهَا خَيْرٌ مِنَ الْمَاشِي وَالْمَاشِي فِيهَا خَيْرٌ مِنَ السَّاعِي وَمَنْ يُشْرِفْ لَهَا تَسْتَشْرِفُهُ وَمَنْ وَجَدَ مَلْجَأً أَوْ مَعَاذًا فَلْيَعُذْ بِهِ .

¹ Ovo je skraćena verzija hadisa koji je u cijelosti naveden u jednom od kasnijih poglavlja (*O smutnjama*).

3602. Ibn-Šihab (je izjavio) da mu je pričao Ebu-Bekr b. Abdur-Rahman b. Haris prenoseći od Abdur-Rahmana b. Muti'a b. Esveda, a ovaj od Nevfela b. Mu'avija, slično ovom hadisu Ebu-Hurejre, s tim što je Ebu-Bekr (b. Abdur-Rahman) dodao:
 “Među namazima ima jedan namaz, i koga on prođe (toliko je izgubio) kao da mu je umanjena porodica i imetak.”²

3603. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu je saopćio Sufjan od A'meša, on od Zejda b. Vehba, a ovaj od Ibn-Mes'uda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
 – Doći će do samovolje i stvari koje ćete prezirati!
 – Allahov Poslaniče – rekli su oni – šta nam naređuješ (u tom slučaju)?
 – Izvršavajte obavezu koju imate, a Allaha molite za ono što imate pravo – odgovorio je on.

3604. PRIČAO MI JE Muhammed b. Abdur-Rahman, njemu Ebu-Ma'mer Isma'il b. Ibrahim, ovom Ebu-Usame, a njemu Šu'be prenoseći od Ebu-Tejjaha, ovaj od Ebu-Zur'e, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:
 – Ovaj kvart Kurejšija će upropastiti ljude!
 – Pa šta nam naređuješ? – upitaše (ashabi).
 – Kad bi se ljudi od njih izdvojili – odgovori on.
 Mahmud je izjavio da mu je pričao Ebu-Davud, njemu saopćio Šu'be od Ebu-Tejjaha, koji je čuo Ebu-Zur'a (kako prenosi ovaj hadis).

٣٦٠٢. وَعَنِ ابْنِ شِهَابٍ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُطِيعِ ابْنِ الْأَسْوَدِ عَنْ نَوْفَلِ بْنِ مُعَاوِيَةَ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ هَذَا إِلَّا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ يَزِيدُ مِنَ الصَّلَاةِ صَلَاةً مِّنْ فَاتَتْهُ فَكَانَهَا وَتَرَ أَهْلَهُ وَمَالَهُ .

٣٦٠٣. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنْ الْأَعْمَشِ عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ سَتَكُونُ أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُنْكَرُونَهَا قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ تُوَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ .

٣٦٠٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ عَنْ أَبِي زُرْعَةَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُهْلِكُ النَّاسَ هَذَا الْحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ لَوْ أَنَّ النَّاسَ اعْتَرَلُوهُمْ قَالَ مُحَمَّدٌ حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ سَمِعْتُ أَبَا زُرْعَةَ .

2 U predaji ovog hadisa, koju je zabilježio Nesai, naglašeno je da se ovdje misli na ikindiju namaz. Inače, ovaj hadis upozorava da je potrebno kloniti se nereda i da čovjek ima zla od svakog nereda onoliko koliko je bio uključen u njega.

3605. PRIČAO NAM JE Ahmed b. Muhammed Mekki, njemu Amr b. Jahja b. Seid Emevi prenoseći od svoga djeda, koji je rekao:

“Bio sam s Mervanom i Ebu-Hurejrom, i čuo Ebu-Hurejru kako kaže da je on čuo Onog koji istinu govori i kome se vjeruje, kako kaže:

‘Propast mog ummeta će prouzrokovati nekoliko mladića iz Kurejša!’

‘Mladića?’ – upita Mervan, a Ebu-Hurejra reče:

‘Ako želiš, imenovat ću ih. Sinovi toga i toga i sinovi toga i toga!’”

٣٦٠٥. حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْمَكِّي حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ عَنْ جَدِّهِ قَالَ كُنْتُ مَعَ مَرْوَانَ وَأَبِي هُرَيْرَةَ فَسَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ الصَّادِقَ الْمُصْذِقَ يَقُولُ هَلَاكَ أُمَّتِي عَلَى يَدَيِ غِلْمَةٍ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ مَرْوَانُ غِلْمَةٌ قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ إِنَّ شَيْئًا أَنْ أُسَمِّيَهُمْ بَنِي فَلَانٍ وَبَنِي فَلَانٍ .

3606. PRIČAO NAM JE Jahja b. Musa, njemu Velid, ovome Ibn-Džabir, kome je saopćio Busr b. Ubejdullah Hadremi, njemu Ebu-Idris Havlani, koji je čuo Huzejfu b. Jemana kako kaže:

“Ljudi su Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pitali o dobru, a ja sam ga pitao o zlu bojeći se da me ne snađe te sam rekao:

‘Allahov Poslaniče, mi smo bili u neznaboštvu i zlu pa nam je Allah darovao ovo dobro. Da li će poslije ovog dobra biti zla?’

‘Da’ – reče on.

‘A da li će poslije toga zla biti dobra?’ – upitao sam opet.

‘Da’ – odgovorio je on – ‘ali će u njemu biti dima.’

‘A šta je njegov dim?’ – upitao sam, a on je odgovorio:

‘Ljudi koji će upućivati mimo moje upute! To ćeš znati kod njih osuditi.’

‘A da li će poslije toga dobra biti zla?’ – upitao sam.

‘Da’ – reče on – ‘to su napućivači na vrata Džehennema. Ko im se odazove, oni će ga baciti u njega!’

‘Allahov Poslaniče’ – rekao sam – ‘opiši nam ih!’

‘Oni su od naše kože i govore našim jezikom’ – reče on.

‘Pa šta mi naređuješ ako me to snađe?’ – upitao sam, a on je odgovorio:

٣٦٠٦. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ الْخَضْرَمِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيُّ أَنَّهُ سَمِعَ حُذَيْفَةَ بْنَ الْيَمَانَ يَقُولُ كَانَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الْخَيْرِ وَكُنْتُ أَسْأَلُهُ عَنِ الشَّرِّ مَخَافَةً أَنْ يُدْرِكَنِي فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَشَرٌّ فَجَاءَنَا اللَّهُ بِهَذَا الْخَيْرِ فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ قَالَ نَعَمْ وَفِيهِ دَخْنٌ قُلْتُ وَمَا دَخْنُهُ قَالَ قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هَدْيِي تَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتَنْكَرُ قُلْتُ فَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ قَالَ نَعَمْ دُعَاءُ إِلَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ مِنْ أَجَابِهِمْ إِلَيْهَا قَذْفُوهُ فِيهَا قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ صِفْهُمْ لَنَا فَقَالَ هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا قُلْتُ فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ قَالَ تَلْزَمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ قُلْتُ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَةٌ وَلَا إِمَامٌ قَالَ فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرْقَ كُلَّهَا وَلَوْ أَنْ تَعْصَّ بِأَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ .

‘Drži se zajednice muslimana i njihovog vođe’
‘A ako kod njih ne bude zajedništva niti vođe?’
– upitao sam.

‘Onda se izdvoj iz tih svih grupa pa makar morao gristi korijen stabla, sve dok te ne zatekne smrt u tom stanju’ – odgovorio je on.”¹

3607. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja b. Seid od Isma‘ila, kome je priča Kajs od Huzejfe, radijallahu anhu, koji je rekao: “Moji drugovi su se raspitivali o dobru, a ja sam se raspitivao o zlu”...

3608. PRIČAO NAM JE Hakem b. Nafi‘, njemu Šu‘ajb prenoseći od Zuhrija, kome je saopćio Ebu-Seleme da je Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, izjavio kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće doći Sudnji dan dok međusobno ne zarate dvije skupine čija je ideja jedna.”²

3609. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Abdur-Rezzak, a ovom saopćio Ma‘mer od Hemmama, ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, a on da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće doći Sudnji dan dok međusobno ne zarate dvije skupine i među njima ne bude velika borba,

٣٦٠٧. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنِي قَيْسٌ عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ تَعَلَّمَ أَصْحَابِي الْخَيْرَ وَتَعَلَّمْتُ الشَّرَّ.

٣٦٠٨. حَدَّثَنَا الْحَكَمُ بْنُ نَافِعٍ حَدَّثَنَا شُعَيْبٌ عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ دَعَوَاهُمَا وَاحِدَةٌ.

٣٦٠٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ عَنْ هَمَّامٍ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَقْتَتِلَ فِئَتَانِ فَيَكُونَ بَيْنَهُمَا مَقْتَلَةٌ عَظِيمَةٌ دَعَوَاهُمَا وَاحِدَةٌ وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُبْعَثَ

1 Za dobro koje će uslijediti nakon prvog zla Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da će u njemu biti dima, što znači da to neće biti čisto dobro, nego će u njemu biti mrlja i nejasnoća, poput dima u vatri. Nevevi smatra da se pod ovim dimom misli da srca neće biti čista jedno prema drugom i da se neće vratiti na onaj stepen čistoće na kojem su bila. Kadi Ijad smatra da je ovo dobro bilo u doba vladavine Omera b. Abdul-Aziza.

“Oni su od naše kože”, znači: oni su od našeg naroda, međutim, neki smatraju da to znači: oni su od ljudi općenito (potomci Ademovi).

2 Neki smatraju da se ovo odnosi na sukob između Alije i Mu‘avija, koji se dogodio na Siffinu, kada je Alija bio halifa i, bez sumnje, najvredniji čovjek u to doba. Njega su svi priznali za halifu osim stanovnika Šama na čelu sa Muavijom. Kermani kaže da formulacija “čija je ideja jedna”, znači da će svaki od njih smatrati da je u pravu, a njegov protivnik u zabludi. Međutim, neminovno je da samo jedan od njih dvojice bude u pravu, a drugi u zabludi, kao što je u slučaju Alije i Mu‘avija bio Alija u pravu, a njegov protivnik pogriješio, ali on ima opravdanje za svoju grešku, jer je to radio na osnovu idžihada, a kad mudžtehid pogriješi, to mu se ne računa u grijeh.

a ideja im bude jedna, niti će doći Sudnji dan dok se ne pojave dedžali, lašci, njih oko trideset. Svaki od njih će tvrditi da je Božiji poslanik.”¹

3610. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Zuhrija, kome je saopćio Ebu-Seleme b. Abdur-Rahman, da je Ebu-Seid Hudri, radijallahu anhu, rekao:

“Jedne prilike bili smo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. On je dijelio plijen. Došao mu je Zul-Huvejsira, jedan od potomaka Benu-Temima, i rekao:

‘Allahov Poslaniče, budi pravedan!’

‘Teško tebi’ – rekao je on – ‘pa ko je pravedan kad ja nisam pravedan! Izgubio si i propao ako ja nisam bio pravedan.’

‘Allahov Poslaniče’ – reče Omer – ‘dozvoli mi da ga ubijem!’

‘Pusti ga’ – reče (Resulullah, alejhis-selam) – ‘jer on ima istomišljenike. Svako od vas će omalovažavati svoj namaz u poređenju s njihovim, i svoj post u poređenju s njihovim postom. Oni će čitati Kur’an, ali on neće prelaziti njihove ključne kosti. Prolazit će kroz vjeru kao što strijela prolazi kroz ulovljenu životinju. Pogleda li se šiljak strijele, ništa se na njemu neće naći; pogleda li se na tetivu strijele, ništa se na njoj neće naći; pogleda li se na dio strijele između šiljka i perja, a to je tijelo strijele, ništa se neće na njemu ugledati; pogleda li se na perke strijele, ni na njima se ništa neće naći. Strijela je promakla i probavljalu hranu i krv.”²

دَجَّالُونَ كَذَّابُونَ قَرِيبًا مِنْ ثَلَاثِينَ كُلُّهُمْ يَزْعُمُ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ .

٣٦١٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يَقْسِمُ قِسْمًا آتَاهُ ذُو الْخُوَيْصِرَةِ وَهُوَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي تَمِيمٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ اعْدِلْ فَقَالَ وَيْلَكَ وَمَنْ يَعْدِلُ إِذَا لَمْ أَعْدِلْ قَدْ خَبِتَ وَخَسِرْتَ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَعْدِلْ فَقَالَ عُمَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ائْذَنْ لِي فِيهِ فَأَضْرَبَ عُنُقَهُ فَقَالَ دَعُهُ فَإِنَّ لَهُ أَصْحَابًا يَحْقِرُ أَحَدُكُمْ صَلَاتَهُ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَهُ مَعَ صِيَامِهِمْ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَةِ يُنْظَرُ إِلَى نَصْلِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى رِصَافِهِ فَمَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى نَضِيئِهِ وَهُوَ قَدْ حُفَّ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ ثُمَّ يُنْظَرُ إِلَى قُدْذِهِ فَلَا يُوجَدُ فِيهِ شَيْءٌ قَدْ سَبَقَ الْفَرْثُ وَالْدَّمُ آيَتُهُمْ رَجُلٌ أَسْوَدُ إِحْدَى عِضْدَيْهِ مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ أَوْ مِثْلُ الْبُضْعَةِ تَدْرَدُرُ وَيَخْرُجُونَ

¹ Prvi dio ovog hadisa govori o istoj stvari kao i prethodni hadis, a drugi dio govori o pojavi osoba koje će za sebe lažno tvrditi da su Božiji poslanici. Neki od njih pojavili su se još u doba Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Tako se u Jemami pojavio Musejlime, u Jemenu Esved Anesi te u toku Ebu-Bekrova hilafeta Tulejha b. Huvejlid među Benu-Esedom b. Huzejme i Sedžah Temimijka među Benu-Temimom. Esve je ubijen prije smrti Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, a Musejlime je ubijen u doba Ebu-Bekra, dok je Tulejha učinio tevbu i umro kao musliman, a prenosi se da se i Sedžah pokajala. Broj od trideset dedžala odnosi se na one koji su imali, ili će imati, određeni uticaj, a bit će ih mnogo više koji će sebi pripisivati poslanstvo, ali neće ostaviti većeg uticaja u narodu.

² Ovim se želi reći da je strijela takvom brzinom prošla kroz ulovljenu životinju tako da ni na jednom dijelu strijele nije ostalo nikakvog traga od te životinje, a cilj ovoga je da se uspoređi haridžijsko vjerovanje, koje

‘Njihov znak je crn čovjek, čija se jedna mišica, poput ženske dojke, ili poput komada mesa, jako trese. Oni će se pojaviti kad dođe do rascjepkanosti među ljudima.’

‘Ja svjedočim da sam ovaj hadis čuo od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem’ – kaže Ebu-Seid – ‘svjedočim da je Alija b. Ebu-Talib ratovao protiv njih, a ja sam bio s njim. On je naredio (da se potraži) taj čovjek, i on je pronađen i doveden, te sam ja na njemu vidio ona svojstva kojima ga je opisao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.’”

3611. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Kesir, njemu saopćio Sufjan od A‘meša, on od Hajseme, a ovaj od Suvejda b. Gafela, koji kaže da je Alija, radijallahu anhu, rekao:

“Kad vam kazujem od Allahvog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, draže bi mi bilo da padnem s neba nego da na njega slažem, a kad vam govorim o nečemu što je između mene i vas, (znajte) da je rat varka. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: ‘U ahir-i zamanu (vrijeme pred smak svijeta) pojavit će se ljudi, mladi i nerazumni, koji će izgovarati najbolji govor (Kur’an), ali će prolaziti kroz islam kao što strijela prolazi kroz ulovljenu životinju, a iman neće proći ni njihove grkljane. Gdje god ih stignete, ubijajte ih, jer će njihovo ubijanje biti nagrada na Sudnjem danu onome, ko ih je ubijao.’”³

عَلَى حِينَ فُرْقَةٍ مِنَ النَّاسِ قَالَ أَبُو سَعِيدٍ فَأَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ هَذَا الْحَدِيثَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَشْهَدُ أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ قَاتَلَهُمْ وَأَنَا مَعَهُ فَأَمَرَ بِذَلِكَ الرَّجُلِ فَالْتَمَسَ فَأُتِيَ بِهِ حَتَّى نَظَرْتُ إِلَيْهِ عَلَى نَعْتِ النَّبِيِّ ﷺ الَّذِي نَعْتُهُ .

٣٦١١. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ عَنِ الْأَعْمَشِ عَنْ خَيْثَمَةَ عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ قَالَ قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِذَا حَدَّثْتُكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَا تَنْ أَخِرْ مِنَ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ وَإِذَا حَدَّثْتُكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ فَإِنَّ الْحَرْبَ خَدَعَةٌ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ يَأْتِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ حُدَّتْهُمُ الْأَسْنَانُ سُفَهَاءُ الْأَخْلَامِ يَقُولُونَ مِنْ خَيْرِ قَوْلِ الْبَرِيَّةِ يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ لَا يُجَاوِزُ إِيْمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ فَأَيْنَمَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّ قَتْلَهُمْ أَجْرٌ لِمَنْ قَتَلَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

kroz njih tako brzo prođe da na njima ne ostavi nikakvog traga, sa strijelom iskusnog lovca koja prođe kroz ulovljenu životinju a da na njoj ne ostane nikakvog traga.

3 I ovaj hadis se odnosi na haridžije protiv kojih se borio halifa Alija. Oni su se usprotivili arbitraži između Alije i Mu‘avije govoreći: “Presuda pripada samo Allahu.” Ova tvrdnja je istinita, ali su oni ovim mislili na značenje koje je neispravno. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se oni ovako kažnjavaju jer su sijali nered i podvajanje.

3612. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Jahja prenoseći od Isma'ila, kojem je prenio Kajs od Habbaba b. Eretta, koji je rekao:

“Potužili smo se Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je (ležao) u hladu Ka'be stavivši pod glavu svoju burdu. Rekli smo mu:

‘Zar nam nećeš tražiti pomoć, zar nećeš moliti Allaha za nas?’

‘Prije vas je bio čovjek’ – reče on – ‘kojem su iskopali rupu u zemlji te ga stavili u nju, a zatim donijeli testeru i stavili mu je na glavu pa je raspolovili, ali ga to nije odvratilo od njegove vjere. I češljan je gvozdenim češljevima između kože i kostiju, ili nerava, ali ga to nije odvratilo od njegove vjere. Tako mi Allaha, ova stvar (islam) će se upotpuniti tako da će jahač moći putovati od Sa'ne do Hadramevta ne bojeći se nikog osim Allaha ili vuka za svoju stoku. Ali vi pre nagljujete sa žurbom.’”¹

3613. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Ezher b. Sa'd, a ovom Ibn-Avn, kome je saopćio Musa b. Enese od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izgubio Sabita b. Kajs, pa je neki čovjek rekao:

– Allahov Poslaniče, ja ću te obavijestiti o njegovom slučaju.

Potom mu je on otišao i zatekao ga kako sjedi pognute glave te rekao: – Šta ti je?

– Zlo – odgovorio je on (rekavši) da je dizao svoj glas iznad glasa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa (smatra) da su mu propala njegova djela i da je on od stanovnika Džehennema. Zatim je spomenuti čovjek došao (Resulullahu, alejhi-selam) i obavijestio ga da je on rekao to i to.

Musa b. Enes kaže da se (taj čovjek) onda vratio

٣٦١٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ عَنْ خَبَّابِ بْنِ الْأَرْتِ قَالَ شَكُونَا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ مُتَوَسِّدٌ بُرْدَةً لَهُ فِي ظِلِّ الْكَعْبَةِ قُلْنَا لَهُ أَلَا تَسْتَنْصِرُ لَنَا أَلَا تَدْعُو اللَّهَ لَنَا قَالَ كَانَ الرَّجُلُ فِيمَنْ قَبْلَكُمْ يُخْفَرُ لَهُ فِي الْأَرْضِ فَيُجْعَلُ فِيهِ فَيْجَاءُ بِالْمِنْشَارِ فَيُوضَعُ عَلَى رَأْسِهِ فَيُشَقُّ بِاثْنَتَيْنِ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَيُمَشِّطُ بِأَمْشَاطِ الْحَدِيدِ مَا دُونَ لَحْمِهِ مِنْ عَظْمٍ أَوْ عَصَبٍ وَمَا يَصُدُّهُ ذَلِكَ عَنْ دِينِهِ وَاللَّهُ لَيَتِمَّنَّ هَذَا الْأَمْرَ حَتَّى يَسِيرَ الرَّكِابُ مِنْ صَنْعَاءَ إِلَى حَضْرَمَوْتَ لَا يَخَافُ إِلَّا اللَّهَ أَوِ الذُّئْبَ عَلَى غَنَمِهِ وَلَكِنَّكُمْ تَسْتَعْجِلُونَ.

٣٦١٣. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا أَزْهَرُ بْنُ سَعْدٍ حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ قَالَ أَنْبَأَنِي مُوسَى بْنُ أَنَسٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ افْتَقَدَ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا أَعْلَمُ لَكَ عِلْمُهُ فَاتَاهُ فَوَجَدَهُ جَالِسًا فِي بَيْتِهِ مُنْكَسًا رَأْسَهُ فَقَالَ مَا شَأْنُكَ فَقَالَ شَرٌّ كَانَ يَرْفَعُ صَوْتَهُ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَدْ حَبَطَ عَمَلُهُ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ فَاتَى الرَّجُلُ فَأَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ كَذًا وَكَذَا فَقَالَ مُوسَى بْنُ أَنَسٍ فَرَجَعَ الْمَرْءُ الْآخِرَةَ بَبْشَارَةٍ عَظِيمَةٍ فَقَالَ اذْهَبْ إِلَيْهِ فَقُلْ لَهُ إِنَّكَ لَسْتَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ وَلَكِنْ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

¹ Habbab b. Erett spada među prve muslimane pa je zapamtio progone i mučenja koja su Kurejšije provodili nad prvim sljedbenicima islama. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, smirivao je svoje sljedbenike upozoravajući ih da su prijašnji vjernici doživljavali još teža iskušenja zbog svoje vjere, ali su se strpli. To je ojačavalo prve muslimane pa su lakše podnosili nevolje.

drugi put (Sabit) s veoma radosnom viješću.

– Idi mu – rekao je (Resulullah, alejhis-selam) – i reci: “Ti nisi džehennemlija nego si džennetlija.”²

3614. PRIČAO MI JE Muhammed b. Beššar, njemu Gunder, a ovom Šu‘be prenoseći do Ebu-Ishaka, koji je čuo Berraa b. Aziba (kako kaže): “Jedan čovjek je učio suru El-Kehf, a u kući je bila životinja koja se uznemirila. On zamoli za mir, i odjednom životinju prekri magla ili oblak. Kasnije je on to ispričao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče:

“Uči, čovječe! To je milost koja dolazi zbog Kur’ana, ili se spušta zbog Kur’ana.”³

3615. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Jusuf, njemu Ahmed b. Jezid b. Ibrahim Ebul-Hasan Harrani, ovom Zuhejr b. Mu‘avija, a njemu Ebu-Ishak, koji je čuo Beraa b. Aziba, kako kaže: Ebu-Bekr, radijallahu anhu, došao je mom ocu (Azibu) u njegov stan i kupio od njega sedlo za devu, pa mu rekao:

– Pošalji svog sina da ga ponese sa mnom.

– Tako sam ga ja – kaže (Berra’) – ponio s njim, a moj otac je izišao da naplati njegovu vrijednost te je rekao Ebu-Bekru:

“Ebu-Bekre, ispričaj mi kako ste postupili kada si putovao s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, (prilikom Hidžre).”

– Dobro – reče on. Putovali smo (nakon izlaska iz pećine Sevr) tu noć i sutradan do podne, a put je bio pust, niko njime nije prolazio. Onda nam se

٣٦١٤. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَرَأَ رَجُلٌ الْكَهْفَ وَفِي الدَّارِ الدَّابَّةُ فَجَعَلَتْ تَنْفِرُ فَسَلَّمَ فَإِذَا ضَبَابَةٌ أَوْ سَحَابَةٌ غَشِيَتْهُ فَذَكَرَهُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ اقْرَأْ فَلَانُ فَإِنَّهَا السَّكِينَةُ نَزَلَتْ لِلْقُرْآنِ أَوْ تَنَزَّلَتْ لِلْقُرْآنِ .

٣٦١٥. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ أَبُو الْحَسَنِ الْحَرَّانِيُّ حَدَّثَنَا زُهَيْرُ ابْنِ مُعَاوِيَةَ حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ يَقُولُ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ إِلَى أَبِي فِي مَنْزِلِهِ فَاشْتَرَى مِنْهُ رَحْلاً فَقَالَ لِعَازِبٍ ابْعَثْ ابْنَكَ يَحْمِلُهُ مَعِيَ قَالَ فَحَمَلْتُهُ مَعَهُ وَخَرَجَ أَبِي يَتَّقِدُ ثَمَنَهُ فَقَالَ لَهُ أَبِي يَا أَبَا بَكْرٍ حَدَّثَنِي كَيْفَ صَنَعْتُمَا حِينَ سَرَيْتَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ نَعَمْ أَسْرَيْنَا لَيْلَتَنَا وَمِنْ الْغَدِ حَتَّى قَامَ قَائِمُ الظَّهِيرَةِ وَخَلَا الطَّرِيقُ لَا يَمُرُّ فِيهِ أَحَدٌ فَرَفَعْتُ لَنَا صَخْرَةً طَوِيلَةً لَهَا ظِلٌّ لَمْ تَأْتِ عَلَيْهِ الشَّمْسُ

2 Sabit b. Kajs b. Šemmas je bio govornik ensarija, kao i Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, govornik, a imao je krupan glas, pa kad je objavljen ajet: “O, vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikovog glasa i ne razgovarajte s njim glasno, kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne primijetite.” (El-Hudžurat, 2) Sabit se uplašio da su mu propala njegova dobra djela zbog toga što je krupno govorio u prisustvu Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, te je prestao izlaziti iz kuće. Tada mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nisi li zadovoljan da živiš sretno, pogineš kao šehid i uđeš u Džennet?” Ovo obećanje se ispunilo. Sabit je poginuo kao šehid u Bitki na Jemani.

3 Ovaj hadis predstavlja Poslanikovu mu‘džizu s obzirom da je učenje Kur’ana prouzrokovalo smirenje čak i životinje.

ukazala visoka stijena koja je pravila hlad, do kojeg sunce nije dopiralo. Odsjeli smo pored nje. Ja sam svojom rukom pripremio mjesto za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, na kojem će spavati. Tu sam prostro krzneni ogrtač i rekao: “Spavaj, Allahov Poslaniče, a ja ću izvidjeti šta ima oko tebe.” On je zaspao, a ja sam izišao da izvidim šta ima oko njega, i najednom sam primijetio pastira koji se, sa svojim ovcima, približava stijeni želeći od nje ono što smo i mi željeli. Upitao sam.

– Čiji si ti, mladiću?

– Jednog čovjeka iz Medine, ili Mekke – odgovorio je mladić.

– Ima li u tvom stadu muzara? – upitao sam.

– Da – rekao je on, a ja sam potom upitao:

– Hoćeš li namusti (imaš li dozvolu od vlasnika da namuzeš gostima)?

– Da – reče on i uze jednu ovcu, a ja mu rekoh:

– Otresi vime od prašine, dlaka i trunja.

– Vidio sam Berraa – kaže (Ebu-Ishak) – kako jednom rukom udara o drugu (da bi pokazao kako je pastir) otresao (svoje dlanove). Potom je namuzao u posudu malo mlijeka, a ja sam imao kožnu zdjelicu koju sam ponio za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da iz nje pije vodu i uzima abdest. Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, premda nisam volio da ga budim, ali sam mu došao baš kad se on probudio. Nalio sam vode u mlijeko, dok se nije rashladio donji dio, a onda sam rekao:

“Pij, Allahov Poslaniče!”

– On se napio toliko da sam ja bio zadovoljan – kaže (Ebu-Bekr) – a potom rekao:

“Je li vrijeme za polazak?”

– Svakako, rekao sam – kaže (Ebu-Bekr) – te smo krenuli nakon što se sunce počelo spuštati. Slijedio nas je Suraka b. Malik! Rekao sam:

“Uhvaćeni smo, Allahov Poslaniče!”

– Ne žalosti se, Allah je s nama! – rekao je on.

Tada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem,

فَنَزَلْنَا عِنْدَهُ وَسَوَّيْتُ لِلنَّبِيِّ ﷺ مَكَانًا بِيَدَيَّ يَنَامُ عَلَيْهِ وَبَسَطْتُ فِيهِ فَرْوَةً وَقُلْتُ نَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَنَا أَنْفَضُ لَكَ مَا حَوْلَكَ فَنَامَ وَخَرَجْتُ أَنْفَضُ مَا حَوْلَهُ فَإِذَا أَنَا بِرَاعٍ مُقْبِلٍ بِغَنَمِهِ إِلَى الصَّخْرَةِ يُرِيدُ مِنْهَا مِثْلَ الَّذِي أَرَدْنَا فَقُلْتُ لَهُ لِمَنْ أَنْتَ يَا غَلَامُ فَقَالَ لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ أَوْ مَكَّةَ قُلْتُ أَفِي غَنَمِكَ لَبَنٌ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ أَفَتَحْلُبُ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ شَاةً فَقُلْتُ أَنْفَضِ الضَّرْعَ مِنَ التُّرَابِ وَالشَّعْرِ وَالْقَذَى قَالَ فَرَأَيْتُ الْبَرَاءَ يَضْرِبُ إِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى يَنْفَضُ فَحَلَبَ فِي قَعْبٍ كُثْبَةً مِنْ لَبَنٍ وَمَعِيَ إِدَاوَةٌ حَمَلْتُهَا لِلنَّبِيِّ ﷺ يَرْتَوِي مِنْهَا يَشْرَبُ وَيَتَوَضَّأُ فَاتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَكَرِهْتُ أَنْ أُوقِظَهُ فَوَافَقْتُهُ حِينَ اسْتَيْقَظَ فَصَبَبْتُ مِنَ الْمَاءِ عَلَى اللَّبَنِ حَتَّى بَرَدَ أَسْفَلُهُ فَقُلْتُ اشْرَبْ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ فَشَرِبَ حَتَّى رَضِيْتُ ثُمَّ قَالَ أَلَمْ يَأْنِ لِلرَّحِيلِ قُلْتُ بَلَى قَالَ فَارْتَحَلْنَا بَعْدَ مَا مَالَتِ الشَّمْسُ وَاتَّبَعْنَا سُرَاقَةَ بَنِي مَالِكٍ فَقُلْتُ أُتَيْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ (لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا) فَدَعَا عَلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ فَارْتَطَمَتْ بِهِ فَرَسُهُ إِلَى بَطْنِهَا أَرَى فِي جِلْدٍ مِنَ الْأَرْضِ شَكَّ زُهَيْرٍ فَقَالَ إِنِّي أَرَاكُمْ قَدْ دَعَوْتُمَا عَلَيَّ فَادْعُوا لِي فَاللَّهُ لَكُمْ أَنْ أُرَدَّ عَنْكُمَا الطَّلَبَ فَدَعَا لَهُ النَّبِيُّ ﷺ فَنَجَا فَجَعَلَ لَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا قَالَ قَدْ كَفَيْتُكُمْ مَا هُنَا فَلَا يَلْقَى أَحَدًا إِلَّا رَدَّهُ قَالَ وَوَفَى لَنَا .

proučio jednu dovu, a Surakin konj se zaglavi do trbuha – mislim (da je rekao) u tvrdu zemlju, dvoumi se Zuhejr.

– Ja vidim da ste vas dvojica učili dovu protiv mene! – uzviknu (Surka). – Zamolite (da budem spašen), a ja uzimam Allaha za svjedoka da ću odvratiti od vas one što vas traže.

Potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zamoli za njegov spas, i on se spasi, a kasnije je, koga god je sreo, govorio: “Ja sam vam dovoljan za ovo ovdje.”

– Tako je vraćao koga god je sreo, i ispunio obećanje – kaže Ebu-Bekr.¹

3616. PRIČAO NAM JE Mualla b. Esed, njemu Abdul-Aziz b. Muhtar, a ovom Halid prenoseći od Ikrima, a on od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao jednom beduinu da bi ga posjetio, a Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, imao običaj – kaže on – kad posjećuje bolesnika, da kaže:

“Nije loše. To će te, ako Bog da, očistiti.” Tako je i ovome rekao: “Nije loše. To će te, ako Bog da, očistiti.”

“Rekao si” – kazao je beduin – “da će me ovo očistiti. Nikako! Naprotiv, ovo je groznica koja ključa, ili navaljuje na oronula starca, i poziva ga u groblje.”

– Dobro, dakle! – rekao je potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem.

٣٦١٦. حَدَّثَنَا مُعَلَّى بْنُ أَسَدٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ
ابْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا خَالِدٌ عَنْ عِكْرِمَةَ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ عَلَى أَغْرَابِيٍّ
يَعُودُهُ قَالَ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا دَخَلَ عَلَى مَرِيضٍ
يَعُودُهُ قَالَ لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ لَهُ
لَا بَأْسَ طَهُورٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ طَهُورٌ كَلَّا
بَلْ هِيَ حُمَّى تَفُورُ أَوْ تَثُورُ عَلَى شَيْخٍ كَبِيرٍ تُزِيرُهُ
الْقُبُورَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ فَنَعَمْ إِذَا .

¹ Ovaj hadis se odnosi na tok Hidžre i predstavlja jednu od Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, mu'džiza, jer je nakon njegove dove Surakin konj upao u tvrdu zemlju, a nakon što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zamolio za spas Surake, on je zaista i bio spašen.

Iz spomenutog hadisa se može, između ostalog, zaključiti:

- Ebu-Bekr je bio najbolji ashab;
- tevekkul (oslanjanje na Allaha, dželle šanuhu) veoma je važno svojstvo muslimana;
- sljedbenik je dužan da pomaže onom koga slijedi.

3617. PRIČAO NAM JE Ebu-Ma'mer, njemu Abdul-Varis, a ovom Abdul-Aziz prenoseći da je Enes, radijallahu anhu, rekao:

“Jedan čovjek je bio kršćanin pa je primio islam i naučio (sure) El-Bekare i Ali-Imran. Pisao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a onda se ponovo vratio u kršćanstvo i počeo govoriti: ‘Muhammed ne zna ništa osim ono što sam mu ja pisao.’ Kasnije ga je Allah usmrtio pa su ga zakopali, ali ga je sutradan zemlja izbacila. Ljudi su rekli: ‘Ovo je djelo Muhammeda i njegovih drugova. Pošto je on pobjegao od njih, oni su iskopali našeg druga i izbacili ga.’ Zatim su mu ponovno iskopali dubok grob, ali ga je sutradan zemlja opet izbacila, a oni ponovo rekoše: ‘Ovo je djelo Muhammeda i njegovih drugova. Iskopali su našeg druga pošto je on pobjegao od njih pa su ga izbacili.’ I oni mu još jednom iskopaše i spustiše ga u zemlju najdublje što su mogli, ali ga je sutradan zemlja ponovo izbacila, i oni shvatiše da to nisu uradili ljudi i ostaviše ga.”

3618. PRIČAO NAM JE Jahja b. Bukejr, njemu Lejs prenoseći od Junusa, a on od Ibn-Šihaba, kome je saopćio Ibnul-Musejeb od Ebu-Hurejre, koji je izjavio da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Kad nestane ovog Kisre (perzijskog vladara), neće biti više Kajsera.

Tako mi Onog u Čijoj je ruci Muhammedov život, blago njih dvojice će biti potrošeno na Allahovom putu.”

٣٦١٧. حَدَّثَنَا أَبُو مَعْمَرٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ كَانَ رَجُلٌ نَصْرَانِيًّا فَاسْلَمَ وَقَرَأَ الْبَقَرَةَ وَالْأَمْرَانَ فَكَانَ يَكْتُبُ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَعَادَ نَصْرَانِيًّا فَكَانَ يَقُولُ مَا يَذَرِي مُحَمَّدٌ إِلَّا مَا كَتَبْتُ لَهُ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ فَدَفَنُوهُ فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ فَأَعْمَقُوا فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَقَالُوا هَذَا فِعْلُ مُحَمَّدٍ وَأَصْحَابِهِ نَبَشُوا عَنْ صَاحِبِنَا لَمَّا هَرَبَ مِنْهُمْ فَأَلْقَوْهُ فَحَفَرُوا لَهُ وَأَعْمَقُوا لَهُ فِي الْأَرْضِ مَا اسْتَطَاعُوا فَأَصْبَحَ وَقَدْ لَفَظَتْهُ الْأَرْضُ فَعَلِمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنَ النَّاسِ فَأَلْقَوْهُ .

٣٦١٨. حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ حَدَّثَنَا اللَّيْثُ عَنْ يُونُسَ عَنْ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ وَأَخْبَرَنِي ابْنُ الْمُسَيَّبِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَإِذَا هَلَكَ قَيْصَرٌ فَلَا قَيْصَرَ بَعْدَهُ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

3619. PRIČAO NAM JE Kabisa, njemu Sufjan prenoseći od Abdul-Melika b. Umejra, a on od Džabira b. Semure, koji je pripisao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao:

“Kad nestane ovog Kistre, poslije njega neće biti više Kistre.” Potom je spomenuo još nešto i rekao: “Blago njih dvojice će biti potrošeno na Allahovom putu.”¹

3620. PRIČAO NAM JE Ebul-Jeman, njemu saopćio Šu‘ajb od Abdullaha b. Ebi-Husejna, kojem je pričao Nafi‘ b. Džubejr, da je Ibn-Abbas, radijallahu anhum, rekao:

– Lažov Musejlime došao je u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i počeo govoriti: Ako mi Muhammed prepusti ovu stvar poslije njega, slijediću ga. S njim su došli i mnogi ljudi iz njegova naroda pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaputi k njemu, a s njim i Sabit b. Kajs b. Šemmas. U ruci Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je grančica palme. Stao je kod Musejlime i njegovih drugova i rekao:

“Da si zatražio od mene ovu grančicu, ne bih ti je dao. Ti nećeš izići iz okvira Allahove odredbe koja ti je određena, a ako se okreneš (od islama), sigurno će te Allah usmrtiti! Ja smatram da si ti onaj u vezi s kojim sam ja usnio ono što sam usnio.”

3621. (Ibn-Abbas kaže) da mu je saopćio Ebu-Hurejra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dok sam jedne prilike spavao, vidio sam (u snu) dvije zlatne narukvice na mojim rukama. Njihov slučaj me zabrinuo, a onda mi je u snu objavljeno da puhnem u njih. Puhnuo sam u njih i one su odletjele. Ja sam to protumačio da će se dva lašca pojaviti poslije mene.

٣٦١٩. حَدَّثَنَا قَيْصَةُ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُورَةَ رَفَعَهُ قَالَ إِذَا هَلَكَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ وَذَكَرَ وَقَالَ لَتَنْفَقَنَّ كُنُوزُهُمَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

٣٦٢٠. حَدَّثَنَا أَبُو الْيَمَانِ أَخْبَرَنَا شُعَيْبٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي حُسَيْنٍ حَدَّثَنَا نَافِعُ بْنُ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ قَدِمَ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَ يَقُولُ إِنْ جَعَلَ لِي مُحَمَّدٌ الْأَمْرُ مِنْ بَعْدِهِ تَبِعْتُهُ وَقَدِمَهَا فِي بَشَرٍ كَثِيرٍ مِنْ قَوْمِهِ فَأَقْبَلَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَعَهُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ بْنُ شَمَّاسٍ وَفِي يَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قِطْعَةً جَرِيدٍ حَتَّى وَقَفَ عَلَى مُسَيْلِمَةَ فِي أَصْحَابِهِ فَقَالَ لَوْ سَأَلْتَنِي هَذِهِ الْقِطْعَةَ مَا أَعْطَيْتُكَهَا وَلَنْ تَعْدُوا أَمْرَ اللَّهِ فِيكَ وَلَنْ أَذْبَرْتَ لِيَعْقِرَنَّكَ اللَّهُ وَإِنِّي لَأَرَاكَ الَّذِي أُرِيتُ فِيكَ مَا رَأَيْتُ .

٣٦٢١. فَأَخْبَرَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ بَيْنَمَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ فِي يَدَيَّ سَوَارِينَ مِنْ ذَهَبٍ فَأَهْمَنِي شَأْنُهُمَا فَأَوْحَى إِلَيَّ فِي الْمَنَامِ أَنْ انْفُخْهُمَا فَنَفَخْتُهُمَا فَطَارَا فَأَوَلَّتْهُمَا كَذَابَيْنِ يَخْرُجَانِ بَعْدِي فَكَانَ أَحَدُهُمَا الْعَنْسِيُّ وَالْآخَرُ مُسَيْلِمَةُ الْكَذَّابُ صَاحِبَ الْيَمَامَةِ .

¹ “Potom je spomenuto još nešto”, znači da je spomenut i drugi dio hadisa koji glasi: “A kad nestane Kajsera, poslije njega neće biti više Kajsera.” Ovo se odnosi na kisru u Iraku i Kajseru u Šamu, i kad je u doba halife Omera osvojen Irak i Šam, njihovo bogatstvo je potrošeno na Allahovom putu, pa se tako obistinilo ono što je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu rekao.

Jedan od njih je bio El-Ansi, a drugi lažov Musejlime koji se pojavio u Jemami.”¹

3622. PRIČAO MI JE Muhammed b. Ala', njemu Hammad b. Usame prenoseći od Burejda b. Abdullaha b. Ebu-Burde, ovaj od svoga djeda Ebu-Burde, on od Ebu-Musaa, a mislim da je ovaj prenio od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“U snu sam vidio da selim iz Mekke u mjesto gdje ima palmi pa sam pomislio da je to Jemama ili Hedžer, a kad ono grad Jesrib. I vidio sam u tom svom snu da sam mahnio sabljom, ali se njezin prednji dio slomio, a to je bilo ono što je zadesilo vjernike u Bitki na Uhudu. Zatim sam njome zamahnio drugi put, a ona postade ljepša nego što je bila. To je oslobođenje (Mekke) koje je Allah dao i ujedinjenje vjernika. I vidio sam u tom snu krave (kako se kolju), a Allahova odredba je najbolja, a ovo se odnosilo na vjernike koji su bili na Uhudu. Dobro je ono dobro koje daje Allah (kao) i nagrada za iskrenost koju nam je Allah dao poslije Bitke na Bedru.”

3623. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Zekerijja prenoseći od Firasa, on od Amira, a ovaj od Mesruka, da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

– Fatima se jednom pojavila idući tako da joj je hod izgledao poput hoda Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče joj:

“Dobro došla, kćeri moja!”

Potom joj je naredio da sjedne s njegove desne ili lijeve strane, a zatim joj nešto šapnuo. Ona je

٣٦٢٢. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْعَلَاءِ حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ أَسَامَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ جَدِّهِ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِي مُوسَى أَرَاهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَهَاجِرُ مِنْ مَكَّةَ إِلَى أَرْضٍ بِهَا نَخْلٌ فَذَهَبَ وَهَلِيَ إِلَى أَنَّهَا الْيَمَامَةُ أَوْ هَجَرُ فَإِذَا هِيَ الْمَدِينَةُ يَثْرِبُ وَرَأَيْتُ فِي رُؤْيَايَ هَذِهِ أَنِّي هَزَزْتُ سَيْفًا فَانْقَطَعَ صَدْرُهُ فَإِذَا هُوَ مَا أَصِيبَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ أُحُدٍ ثُمَّ هَزَزْتُهُ بِأُخْرَى فَعَادَ أَحْسَنَ مَا كَانَ فَإِذَا هُوَ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْفَتْحِ وَاجْتِمَاعِ الْمُؤْمِنِينَ وَرَأَيْتُ فِيهَا بَقْرًا وَاللَّهُ خَيْرٌ فَإِذَا هُمْ الْمُؤْمِنُونَ يَوْمَ أُحُدٍ وَإِذَا الْخَيْرُ مَا جَاءَ اللَّهُ بِهِ مِنَ الْخَيْرِ وَثَوَابِ الصَّدَقِ الَّذِي آتَانَا اللَّهُ بَعْدَ يَوْمِ بَدْرٍ .

٣٦٢٣. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا عَنْ فِرَاسٍ عَنْ عَامِرِ الشَّعْبِيِّ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ أَقْبَلْتُ فَاطِمَةَ تَمْشِي كَأَنَّ مَشْيَهَا مَشْيُ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَرْحَبًا بِابْنَتِي ثُمَّ أَجْلَسَهَا عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ شِمَالِهِ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَبَكَتْ فَقُلْتُ لَهَا لَمْ تَبْكِيَنَ ثُمَّ أَسَرَّ إِلَيْهَا حَدِيثًا فَضَحِكَتْ فَقُلْتُ مَا رَأَيْتُ كَالْيَوْمِ

¹ Devete godine po Hidžri Musejlime je, kao član delegacije svog naroda, došao u Medinu. On je za sebe uzео nadimak Rahman i bio poznat kao Rahman iz Jemame. Po povratku iz Medine odmetnuo se od islama i počeo se izdavati za lažnog poslanika. Želio je da pokaže čuda pa je ubacivao jaje u bocu, sjekao krilo ptice, a potom ga spajao i tvrdio da mu dolazi srna s brda kako bi namuzao mlijeka. Ubio ga je Hamzin ubica Vahši u Bitki na Jemami, za vladavine Ebu-Bekra, a imao je tada sto pedeset godina. Esveda Anesija je ubio ashab Fejruz i to u vrijeme kad je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ležao na smrtnoj postelji, ali je on to saznao putem Objave i saopćio ashabima – da bi ih obradovao.

zaplakala. Ja sam je upitala zašto je plakala. Onda joj je ponovo nešto šapnuo, i ona se nasmijala, a ja rekoh:

“Nisam nikad kao danas vidjela da je radost tako blizu žalosti.”

Potom sam je upitala šta je on rekao, a ona je odgovorila:

“Neću odavati tajnu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!”

Kad je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, umro, ponovo sam je pitala

3624. i ona je rekla: “Šapnuo mi je: ‘Džibril mi je svake godine izlagao Kur’an jedanput, a ove godine mi ga je izložio dva puta, i ja mislim da je to stoga što mi je došao kraj života, a ti si prva, od moje porodice, koja će doći za mnom.’

Tada sam ja zaplakala, a on je rekao: ‘Zar nisi zadovoljna da budeš prvakinja žena u Džennetu, ili vjerničkih žena, pa sam se zato nasmijala.’”

3625. PRIČAO MI JE Jahja b. Kaze‘a, njemu Ibrahim b. Sa‘d prenoseći od svoga oca, on od Urve, a ovaj da je Aiša, radijallahu anha, rekla:

“Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, a za vrijeme bolesti u kojoj je umro, pozvao svoju kćer Fatimu i nešto joj šapnuo. Ona je zaplakala, a zatim ju je ponovo pozvao i opet joj nešto šapnuo, i ona se nasmijala. Pitala sam je – kaže (Aiša) – o tome

3626. i ona je rekla: ‘Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tiho govoreći, saopćio mi je da će umrijeti u toj svojoj bolesti u kojoj je i umro, i ja sam zaplakala. Potom mi je, tiho govoreći, rekao da sam ja prva od njegove porodice koja će ga slijediti (tj. doći za njim), pa sam se nasmijala.’”²

فَرَحًا أَقْرَبَ مِنْ حُزْنٍ فَسَأَلْتُهَا عَمَّا قَالَ فَقَالَتْ مَا كُنْتُ لِأُفْشِيَ سِرَّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى قُبِضَ النَّبِيُّ ﷺ فَسَأَلْتُهَا .

٣٦٢٤. فَقَالَتْ أَسْرَ إِلَيَّ إِنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يُعَارِضُنِي الْقُرْآنَ كُلَّ سَنَةٍ مَرَّةً وَإِنَّهُ عَارِضُنِي الْعَامَ مَرَّتَيْنِ وَلَا أُرَاهُ إِلَّا حَضَرَ أَجَلِي وَإِنَّكَ أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِي لِحَاقًا بِي فَبَكَيْتُ فَقَالَ أَمَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَوْ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ فَضَحِكْتُ لِذَلِكَ .

٣٦٢٥. حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ قَزَعَةَ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُرْوَةَ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ دَعَا النَّبِيُّ ﷺ فَاطِمَةَ ابْنَتَهُ فِي شَكْوَاهُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَسَارَّهَا بِشَيْءٍ فَبَكَتْ ثُمَّ دَعَاهَا فَسَارَّهَا فَضَحِكْتُ قَالَتْ فَسَأَلْتُهَا عَنْ ذَلِكَ .

٣٦٢٦. فَقَالَتْ سَارَّنِي النَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُقْبَضُ فِي وَجَعِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ فَبَكَيْتُ ثُمَّ سَارَّنِي فَأَخْبَرَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِ بَيْتِهِ أَتْبَعُهُ فَضَحِكْتُ .

2 Aiša kaže da je Fatima umrla u mjesecu ramazanu, šest mjeseci poslije očeve smrti, a imala je tada dvadeset i pet godina.

3627. PRIČAO NAM JE Muhammed b. Ar'are, njemu Šu'be prenoseći od Ebu-Bišra, on od Seida b. Džubejra, a ovaj da je Ibn-Abbas rekao:

– Omer b. Hattab, radijallahu anhu, Ibn-Abbasa je činio bliskim sebi pa mu je Abdur-Rahman b. Avf rekao:

“Mi imamo sinove poput njega!”

“Ti znaš odakle je to” – rekao je Omer, a zatim upitao Ibn-Abbasa o značenju ovog ajeta: “Kada Allahova pomoć i pobjeda dođe.” (En-Nasr: 1) On je rekao:

“To je rok života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg mu je saopćio.”

“Ni ja o ovom ajetu ne znam ništa drugo osim ono što ti znaš” – reče on.¹

3628. PRIČAO NAM JE Ebu-Nu'ajm, njemu Abdur-Rahman b. Sulejman b. Hanzale b. Gasili, a ovom Ikrimu od Ibn-Abbasa, radijallahu anhuma, koji je rekao:

– Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je za vrijeme bolesti, u toku koje je umro u ogrtaču i s crnim sarukom, kojeg je omotao, te je sjeo na minber, zahvalio Allahu i pohvalio Ga, a zatim rekao:

“A sada! Ljudi je sve više, a ensarija sve manje, tako da će ensarije u odnosu na ostale ljude postati poput soli u odnosu na ostalu hranu; onaj od vas koji bude imao vlast (pa mogne) nekim ljudima naškoditi, odnosno drugima koristiti, neka im primi njihovo dobro djelo, a preko ružnog neka prijeđe!” Bilo je to posljednje sjedenje kojeg je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio (na minberu).²

٣٦٢٧. حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرُورَةَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي بَشِيرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يُذْنِي ابْنَ عَبَّاسٍ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِنَّ لَنَا أَبْنَاءَ مِثْلَهُ فَقَالَ إِنَّهُ مِنْ حَيْثُ تَعْلَمُ فَسَأَلَ عُمَرُ ابْنَ عَبَّاسٍ عَنْ هَذِهِ الْآيَةِ (إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ) فَقَالَ أَجَلَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَعْلَمَهُ إِيَّاهُ قَالَ مَا أَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا مَا تَعْلَمُ.

٣٦٢٨. حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ حَنْظَلَةَ بْنُ الْغَسِيلِ حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ بِمِلْحَفَةٍ قَدْ عَصَبَ بِعَصَابَةِ دَسَاءٍ حَتَّى جَلَسَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَيَقِلُّ الْأَنْصَارُ حَتَّى يَكُونُوا فِي النَّاسِ بِمَنْزِلَةِ الْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ فَمَنْ وَلِيَ مِنْكُمْ شَيْئًا يَضُرُّ فِيهِ قَوْمًا وَيَنْفَعُ فِيهِ آخَرِينَ فَلْيَقْبَلْ مِنْ مُحْسِنِهِمْ وَيَتَجَاوَزْ عَنْ مُسِيئَتِهِمْ فَكَانَ آخِرَ مَجْلِسٍ جَلَسَ بِهِ النَّبِيُّ ﷺ.

1 Neki ashabi su prigovorili Omeru što uzima za savjetnika Ibn-Abbasa koji je tada bio mladić, a oni bili u zrelih godinama, ali im je on na ovom primjeru dokazao da to Ibn-Abbas zaista zaslužuje, jer njemu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, učio dovu: “Bože, daj mu da upozna propise vjere i poduči ga tumačenju!”

2 S obzirom da su ensarije pružile zaštitu Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i muhadžirima, on je upozorio na dužno poštovanje prema njima, posebno kad oni postanu manjina.

3629. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Jahja b. Adem, a ovom Husejn Džu'fi prenoseći od Ebu-Musaa, on od Hasana, a ovaj od Ebu-Bekra, radijallahu anhu, koji je rekao:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana je izveo Hasana, popeo ga na minber i rekao: ‘Ovaj moj potomak je prvak! Možda će njegovim posredstvom Allah izmiriti dvije skupine muslimana.’”³

3630. PRIČAO NAM JE Sulejman b. Harb, njemu Hammad b. Zejd prenoseći od Ejjuba, on od Humejda b. Hilala, a ovaj od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio o smrti Dža'fera i Zejda, prije nego što je stigla vijest o njima, a oči su mu suzile.

3631. PRIČAO MI JE Amr b. Abbas, njemu Ibn-Mehdi, a ovom Sufjan prenoseći od Muhammeda b. Munkedira, a on od Džabira, radijallahu anhu, koji je izjavio da je (njemu, kada se oženio) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

- Imate li vi ćilime?
- Otkud bismo mi imali ćilime?! – odgovorio sam.
- Vi ćete imati ćilime – rekao je on.
- Kasnije sam ja njoj govorio – mislilaše on na svoju ženu: “Odstrani od mene svoje ćilime”, a ona je odgovorila: “Nije li Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: ‘Vi ćete imati ćilime’”, i ja sam ih ostavio (prostrte).

٣٦٢٩. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يَحْيَى ابْنُ آدَمَ حَدَّثَنَا حُسَيْنُ الْجُعْفِيُّ عَنْ أَبِي مُوسَى عَنِ الْحَسَنِ عَنْ أَبِي بَكْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَخْرَجَ النَّبِيُّ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ الْحَسَنَ فَصَعِدَ بِهِ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ ابْنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصْلِحَ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ .

٣٦٣٠. حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا حَمَّادُ ابْنُ زَيْدٍ عَنْ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ هِلَالٍ عَنْ أَنَسِ ابْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَعَى جَعْفَرًا وَزَيْدًا قَبْلَ أَنْ يَجِيءَ خَبَرُهُمْ وَعَيْنَاهُ تَذْرِفَانِ .

٣٦٣١. حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ عَبَّاسٍ حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ هَلْ لَكُمْ مِنْ أَنْهَاطٍ قُلْتُ وَأَنْتَى يَكُونُ لَنَا الْأَنْهَاطُ قَالَ أَمَا إِنَّهُ سَيَكُونُ لَكُمْ الْأَنْهَاطُ فَأَنَا أَقُولُ لَهَا يَعْنِي امْرَأَتَهُ أَخْبَرَنِي عَنِّي أَنْهَاطُكَ فَتَقُولُ أَلَمْ يَقُلِ النَّبِيُّ ﷺ إِنَّهَا سَتَكُونُ لَكُمْ الْأَنْهَاطُ فَأَدْعُهَا .

3 Ovo se zaista dogodilo kada je Hasan, radijallahu anhu, prepustio hilafet Mu'aviji pa su se tako izmirile dvije velike skupine muslimana, dakle, njegovom zaslugom.

3632. PRIČAO MI JE Ahmed b. Ishak, njemu Ubejdullah b. Musa, a ovom Israil prenoseći od Ebu-Ishaka, ovaj od Amra b. Mejmana, a on da je Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:

– Sa'd b. Mu'az se uputio na umru i odsjeo kod Umejje b. Halefa Ebu-Safvana, a i Umejje, kada bi odlazio u Šam i prolazio kroz Medinu, odsjedao je kod Sa'da. Tom prilikom je Umejje rekao Sa'du:

“Sačekaj dok prođe pola dana i ljudi se opuste, pa otidi i učini tavaf.”

Dok je Sa'd obavljao tavaf, pojavio se Ebu-Džehl i rekao:

“Ko je ovaj što obilazi oko Ka'be?”

“Ja sam Sa'd” – odgovorio je Sa'd, a Ebu-Džehl je onda rekao:

“Obilaziš oko Ka'be bez straha, a pružili ste utočište Muhammedu i njegovim drugovima?”

“Da” – rekao je on, i njih dvojica se počеше prepirati te Umejje reče Sa'du:

“Ne diži svoj glas na Ebul-Hakema, jer je on prvak stanovnika ove doline!”

“Tako mi Allaha” – rekao je tada Sa'd – “ako me spriječiš da obiđem oko Ka'be, ja ću sigurno presjeći tvoju trgovinu sa Šamom. Kaže (Ibn-Mes'ud) da je Umejje i dalje upozoravao Sa'da: ‘Ne diži svoj glas’, i počeo ga pridržavati, pa se Sa'd rasrdio i rekao:

“Pusti me, jer ja sam čuo Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, gdje tvrdi da će te ubiti!”

“Mene?” – upitao je on.

“Da” – rekao je (Sa'd).

“Tako mi Allaha, Muhammed ne laže kad govori” – rekao je on, a zatim se vratio svojoj ženi i rekao:

“Znaš li šta mi je rekao moj pobratim iz Jesriba?”

“A šta je rekao?” – upitala je ona, a on je odgovorio:

Tvrdi da je čuo Muhammeda kako kaže da će me ubiti.

“Tako mi Allaha” – rekla je ona – “Muhammed ne laže.”

٣٦٣٢. حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ
ابْنُ مُوسَى حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ
عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْطَلَقَ سَعْدُ بْنُ مُعَاذٍ مُعْتَمِرًا قَالَ
فَنَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ بْنِ خَلْفٍ أَبِي صَفْوَانَ وَكَانَ أُمَيَّةُ إِذَا
انْطَلَقَ إِلَى الشَّامِ فَمَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ فَقَالَ
أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ انْتَظِرْ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ النَّهَارُ وَغَفَلَ
النَّاسُ انْطَلَقْتُ فَطُفْتُ فَبَيْنَا سَعْدٌ يَطُوفُ إِذَا
أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ مَنْ هَذَا الَّذِي يَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ فَقَالَ
سَعْدٌ أَنَا سَعْدُ فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ تَطُوفُ بِالْكَعْبَةِ آمِنًا
وَقَدْ آوَيْتُمْ مُحَمَّدًا وَأَصْحَابَهُ فَقَالَ نَعَمْ فَتَلَا حَيًّا
بَيْنَهُمَا فَقَالَ أُمَيَّةُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ صَوْتَكَ عَلَى
أَبِي الْحَكَمِ فَإِنَّهُ سَيِّدُ أَهْلِ الْوَادِي ثُمَّ قَالَ سَعْدُ وَاللَّهِ
لَئِنْ مَنَعْتَنِي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ لَأَقْطَعَنَّ مَتَجَرَّكَ
بِالشَّامِ قَالَ فَجَعَلَ أُمَيَّةُ يَقُولُ لِسَعْدٍ لَا تَرْفَعْ
صَوْتَكَ وَجَعَلَ يُمَسِّكُهُ فَغَضِبَ سَعْدُ فَقَالَ دَعْنَا
عَنْكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ مُحَمَّدًا ﷺ يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلُكَ قَالَ
إِيَّايَ قَالَ نَعَمْ قَالَ وَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ إِذَا حَدَّثَ
فَرَجَعَ إِلَى امْرَأَتِهِ فَقَالَ أَمَا تَعْلَمِينَ مَا قَالَ لِي أَخِي
الْيَثْرِيُّ قَالَتْ وَمَا قَالَ قَالَ زَعَمَ أَنَّهُ سَمِعَ مُحَمَّدًا
يَزْعُمُ أَنَّهُ قَاتِلِي قَالَتْ فَوَاللَّهِ مَا يَكْذِبُ مُحَمَّدٌ قَالَ
فَلَمَّا خَرَجُوا إِلَى بَدْرٍ وَجَاءَ الصَّرِيخُ قَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ
أَمَا ذَكَرْتَ مَا قَالَ لَكَ أَخُوكَ الْيَثْرِيُّ قَالَ فَأَرَادَ أَنْ
لَا يَخْرُجَ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ إِنَّكَ مِنْ أَشْرَافِ الْوَادِي
فَسِرْ يَوْمًا أَوْ يَوْمَيْنِ فَسَارَ مَعَهُمْ فَقَتَلَهُ اللَّهُ .

– Kada su izišli na Bedr – kaže (Ibn-Mes‘ud) – i došao poziv za pomoć, njemu je rekla njegova žena: “Sjećaš li se šta ti je rekao pobratim iz Jesriba?” On htjede da ne pođe, ali mu Ebu-Džehl reče: “Ti si jedan od najuglednijih ljudi ove doline! Putuj bar dan ili dva!” Tako je i on krenuo s njima dva dana i Allah ga je usmrtio.

3633. PRIČAO MI JE Abdur-Rahman b. Šejbe, njemu Abdur-Rahman b. Mugire prenoseći od svoga oca, on od Musaa b. Ukbe, ovaj od Salima b. Abdullaha, a on od Abdullaha, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vidio sam (u snu) ljude okupljene na jednom mjestu pa je Ebu-Bekr ustao i izvadio jednu ili dvije kofe, a u nekom njegovom crpenju je bilo slabosti – nek mu Allah oprosti. Zatim je kofu uzeo Omer te se ona u njegovoj ruci promijenila u veliku kofu! Ja nisam vidio genijalnog čovjeka među ljudima koji bi radio čuda poput njega... Tako da su ljudi ostavili torove (napajali stoku).” Hemmam je prenio od Ebu-Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ebu-Bekr je izvadio jednu ili dvije kofe.”¹

3634. PRIČAO MI JE Abbas b. Velid Nersi, njemu Mu‘temir rekavši da je čuo svog oca da mu je saopćio Ebu-Usman: “Saopćeno mi je da je Džibril – mir nek je s njim – došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a kod njega je bila Ummi-Selema. On je s njim govorio a zatim otišao, te je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ummi-Selemi: ‘Ko je ovo?’, ili kao što je rekao. (Ebu-Osman)

٣٦٣٣. حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ شَيْبَةَ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ رَأَيْتُ النَّاسَ مُجْتَمِعِينَ فِي صَعِيدٍ فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَتَرَعَ ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ وَفِي بَعْضِ نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يُغْفِرُ لَهُ ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ فَاسْتَحَالَتْ بِيَدِهِ غَرْبًا فَلَمْ أَرَ عُبْقَرِيًّا فِي النَّاسِ يَفْرِي فَرِيَّهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسُ بِعَطَنِ وَقَالَ هَمَامٌ سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ فَتَرَعَ أَبُو بَكْرٍ ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ .

٣٦٣٤. حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي حَدَّثَنَا أَبُو عُثْمَانَ قَالَ أُنبِئْتُ أَنَّ جَبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَى النَّبِيَّ ﷺ وَعِنْدَهُ أُمُّ سَلَمَةَ فَجَعَلَ يُحَدِّثُ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ لَأُمِّ سَلَمَةَ مَنْ هَذَا أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ قَالَتْ هَذَا دَحِيَّةٌ قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ أَيُّمُ اللَّهُ مَا حَسِبْتُهُ إِلَّا

¹ Ova verzija hadisa nalazi se u poglavlju *Ta‘bir*, s potpunim senedom. Rečenica: “U nekom njegovom crpenju bilo je slabosti”, ne umanjuje vrijednost Ebu-Bekra već ukazuje na kratkoću njegove vladavine i zauzetosti borbom s otpadnicima. Za razliku od njega, Omer je dosta dugo vladao i u njegovo doba islam se širio u mnoge krajeve pa je njegova kofa veća. Dakle, njihova vladavina je uspoređena s bunarom u kojem je voda, a crpenje s upravljanjem.

kaže da je ona rekla: ‘Ovo je Dihje.’”

– Tako mi Allaha – izjavila je kasnije Ummi-Selema – nisam sumnjala da je to on (Dihje) sve dok nisam čula govor Allahovog Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kojeg prenosi od Džibrila – ili kao što je rekao. (Sulejman) kaže da je upitao Ebu-Osman: “Od koga si ovo čuo?”, a on je odgovorio: “Od Usame b. Zejda.”

O RIJEČIMA UZVIŠENOG ALLAHA:

“ONI ZNAJU POSLANIKA KAO ŠTO SINOVE SVOJE ZNAJU, ALI NEKI OD NJIH DOISTA SVJESNO ISTINU PRIKRIVAJU”¹

3635. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Jusuf, njemu saopćio Malik b. Enes od Nafija, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhum, (koji je rekao):

– Jevreji su došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli mu da su jedan njihov čovjek i žena učinili prostituciju. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ih je: “Šta ima u Tevratu u vezi s kamenovanjem?” “Mi ih osramotimo i bivaju bičevani” – odgovorili su oni.

“Lažete, u njemu se spominje kamenovanje” – rekao je Abdullah b. Selam.

Oni donesoše Tevrat i otvoriše ga, a jedan od njih stavi svoju ruku na poglavlje o kamenovanju i pročitao ono prije njega i ono poslije njega.

– Podigni ruku – rekao mu je Abdullah b. Selam, a ovaj je podigao ruku, a kad tamo poglavlje o kamenovanju! Oni rekoše:

“Muhammede, istinu je rekao. Tu je poglavlje o kamenovanju.” Tada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se njih dvoje kamenuju, i kamenovani su.

إِيَّاهُ حَتَّى سَمِعْتُ خُطْبَةَ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ يُخْبِرُ جَبْرِيلَ
أَوْ كَمَا قَالَ قَالَ فَقُلْتُ لِأَبِي عُثْمَانَ مِمَّنْ سَمِعْتَ
هَذَا قَالَ مِنْ أَسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ .

بَابُ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى

(يَخْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ)

وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ)

٣٦٣٥. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ يُوسُفَ أَخْبَرَنَا
مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ عَنْ نَافِعٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْيَهُودَ جَاءُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ
فَذَكَرُوا لَهُ أَنَّ رَجُلًا مِنْهُمْ وَامْرَأَةً زَنِيًّا فَقَالَ لَهُمُ
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا تَجِدُونَ فِي التَّوْرَةِ فِي شَأْنِ
الرَّجْمِ فَقَالُوا نَفْضَحُهُمْ وَيُجْلِدُونَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ
ابْنُ سَلَامٍ كَذَبْتُمْ إِنَّ فِيهَا الرَّجْمَ فَأَتَوْا بِالتَّوْرَةِ
فَنَشَرُوهَا فَوَضَعَ أَحَدُهُمْ يَدَهُ عَلَى آيَةِ الرَّجْمِ
فَقَرَأَ مَا قَبْلَهَا وَمَا بَعْدَهَا فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ
سَلَامٍ ارْفَعْ يَدَكَ فَرَفَعَ يَدَهُ فَإِذَا فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ
فَقَالُوا صَدَقَ يَا مُحَمَّدُ فِيهَا آيَةُ الرَّجْمِ فَأَمَرَ بِهِمَا
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَجَمَا قَالَ عَبْدُ اللَّهِ فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ
يَجْنُ عَلَى الْمَرْأَةِ يَقِيهَا الْحِجَارَةَ .

¹ “Oni kojima smo dali Knjigu znaju Poslanika kao što sinove svoje znaju, ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju.” (El-Bekare: 146)

Ovaj ajet ima dva tumačenja. Prvo je da su sljedbenici Knjige znali da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu poslanik kao što su znali da su im djeca njihova djeca. Drugo, da su oni znali da je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, uistinu poslanik kao što su prepoznavali svoju djecu između druge djece.

Abdullah (b. Omer) kaže: “Vidio sam toga čovjeka kako se nadnio nad spomenutu ženu da bi je zaštitio od kamenja.”²

ZAHTJEV IDOLOPOKLONIKA DA IM VJEROVJESNIK, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, POKAŽE NEKI ZNAK PA IM ON POKAZA POLOVLJENJE MJESECA

3636. PRIČAO NAM JE Sadeka b. Fadl, njemu saopćio Ibn-Ujejne od Ibn-Ebi-Nedžiha, on od Mudžahida, a ovaj od Ebu-Ma'mera, da je Abdullah b. Mes'ud, radijallahu anhu, rekao:
– U doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Mjesec se raspolovio na dvije polovine pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzviknuo: “Gledajte!”

3637. PRIČAO MI JE Abdullah b. Muhammed, njemu Junus, a ovom Šejban prenoseći od Katade, a on od Enesa b. Malika...

I rekao mi je Halifa da mu je pričao Jezid b. Zurej'in, a njemu Seid prenoseći od Katade, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, koji im je pričao: “Mekkelije su tražile od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im pokaže neki znak, i on im je pokazao polovljenje Mjeseca.”

بَابُ سُؤَالِ الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُرِيَهُمُ النَّبِيُّ ﷺ آيَةَ فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ

٣٦٣٦. حَدَّثَنَا صَدَقَةُ بْنُ الْفَضْلِ أَخْبَرَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ انْشَقَّ الْقَمَرُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ شِقَّتَيْنِ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اشْهَدُوا.

٣٦٣٧. حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ حَدَّثَنَا يُونُسُ حَدَّثَنَا شَيْبَانُ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ح وَ قَالَ لِي خَلِيفَةُ حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ حَدَّثَنَا سَعِيدٌ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةَ فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ.

² Ovaj hadis je vezan s prethodnim poglavljem s obzirom da je u njemu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao da se u Tevratu nalazi propis o kažnjavanju bludnika iako je on bio nepismen i prije toga nije čitao Tevrat, pa se potvrdilo da se taj propis stvarno nalazi u Tevratu. Međutim, on nije pitao za propis Tevrata o kažnjavanju bluda da bi on slijedio taj propis, niti da bi ga od njih saznao, već radi toga da ih obaveže da prihvate ono što vjeruju iz svoje Knjige.

3638. PRIČAO MI JE Halef b. Halid Kureši, njemu Bekr b. Mudar prenoseći od Dža'fera b. Rebija, ovaj od Iraka b. Malika, on od Ubejdullaha b. Abdullaha b. Mes'uda, a ovaj od Ibn-Abbasa, radijallahu anhum, (koji je rekao):
 “Mjesec se raspolovio u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.”¹

٣٦٣٨. حَدَّثَنِي خَلْفُ بْنُ خَالِدٍ الْقُرَشِيُّ حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ عَنْ عِرَالِ بْنِ مَالِكٍ عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ الْقَمَرَ انْشَقَّ فِي زَمَانِ النَّبِيِّ ﷺ .

POGLAVLJE

3639. PRIČAO MI JE Muhammed b. Musenna, njemu Mu'az rekavši da mu je prenio njegov otac od Katade, da im je Enes, radijallahu anhu, saopćio:
 “Dvojica su Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, jedne tamne noći, izišli od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a s njima je bilo nešto poput dvije svjetiljke, koje su pred njima svijetlile. Kada su se rastali, kod svakoga od njih ostala je po jedna, sve dok nisu došli svojim kućama.”²

٣٦٣٩. حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى حَدَّثَنَا مُعَاذُ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ قَتَادَةَ حَدَّثَنَا أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلَيْنِ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ وَمَعَهُمَا مِثْلُ الْمِصْبَاحَيْنِ يُضِيئَانِ بَيْنَ أَيْدِيهِمَا فَلَمَّا افْتَرَقَا صَارَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَاحِدٌ حَتَّى أَتَى أَهْلَهُ .

¹ Ovdje je Buhari naveo predaje samo trojice ashaba iako se o polovljenju Mjeseca prenose hadisi i od Alije, Huzejfe, Džubejra b. Mut'ima, Ibn-Omera i još nekih ashaba. Enes b. Malik i Ibn-Abbas nisu tada bili prisutni jer se to desilo dok je Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Mekki, nešto oko pet godina prije Hidžre, a Enes je tada imao svega pet godina i živio je u Medini, dok Ibn-Abbas tada nije bio ni rođen. Međutim, Abdullah b. Mes'ud je tada bio prisutan i vidio to. Ebu-Nu'ajm prenosi od Ibn-Mes'uda, koji je rekao: “Vidio sam jednu njegovu polovinu na brdu iznad Mine, a mi smo bili u Mekki.” Tirmizi također prenosi od Ibn-Mes'uda, koji je rekao: “Dok smo bili s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Mini, Mjesec se raspolovio na dva dijela, jedan dio iza brda, a drugi dio ispod brda.”

Kada su mekkanski idolopoklonici vidjeli cijepanje Mjeseca, neki od njih su rekli da tu postoji mogućnost opčaranja i predložili da o tome pitaju putnike koji su tada bili izvan Mekke. Pitali su ih pa su ovi potvrdili da su ga i oni vidjeli raspolovljena.

O polovljenju Mjeseca govori i kur'anski ajet: “Bliži se čas i Mjesec se raspolutio a oni uvijek, kada vide čudo, okreću glave i govore: “Čarolija neprestana.” (El-Kamer: 1,2)

² Ovdje su spomenuti kerameti dvojice ashaba, i to Usejda b. Hudajra i Ubbada b. Bišra, a spomenuti su u poglavlju *O mudžizama*, jer kerameti ashaba i kasnijih generacija predstavljaju Poslanikovu mudžizu.

3640. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Ebul-Esved, njemu Jahja prenoseći od Isma‘ila, kojem je Kajs rekao da je čuo Mugiru b. Šu‘bu kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Neprekidno će neki ljudi od mog ummeta biti istaknuti sve dok im ne dođe Allahova odredba, a oni tako istaknuti.”³

3641. PRIČAO NAM JE Humejd, njemu Velid, ovome Ibn-Džabir rekavši da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje kaže:

“Jedna skupina mog ummeta će neprekidno voditi brigu o Allahovoj stvari (islamu), neće im naškoditi onaj ko ih napusti, niti onaj ko im se suprotstavlja, sve dok im ne dođe Allahova odredba, a oni na tome.”

‘Umejr kaže da je Malik b. Juhamir izjavio tada da je Mu‘az rekao: “Oni su u Šamu”, te je Mu‘avija rekao: “Evo, Malik tvrdi da je čuo Mu‘aza kako kaže da su ti ljudi u Šamu.”⁴

٣٦٤٠. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ إِسْمَاعِيلَ حَدَّثَنَا قَيْسٌ سَمِعْتُ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَا يَزَالُ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ ظَاهِرُونَ .

٣٦٤١. حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ حَدَّثَنِي ابْنُ جَابِرٍ قَالَ حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِيٍّ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاوِيَةَ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَهُمْ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ عَلَى ذَلِكَ قَالَ عُمَيْرٌ فَقَالَ مَالِكُ بْنُ يُخَامِرٍ قَالَ مُعَاذُ وَهُمْ بِالشَّامِ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ هَذَا مَالِكٌ يَزْعُمُ أَنَّهُ سَمِعَ مُعَاذًا يَقُولُ وَهُمْ بِالشَّامِ .

3 Nevevi pretpostavlja da ovi ljudi nisu samo naučnici nego su oni raspoređeni među junacima, radnicima, fakinima, muhaddisima, misionarima i drugim dobrim vjernicima, i nije neophodno da budu zajedno, naprotiv, obično su u raznim pokrajinama. Osim toga, ovo je najvjerođostojniji hadis za dokaz ispravnosti idžma’a kao šerijatskog dokaza.

4 Ova Muazova izjava nije hadis nego je to njegovo mišljenje.

3642. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu saopćio Sufjan, a ovom prenio Šebib b. Garkade rekavši da je čuo neke ljude iz svoga plemena kako prenose od Urve da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao jedan dinar da mu kupi ovcu, ali mu je on za njega kupio dvije ovce, a onda jednu prodao za dinar, pa mu došao s dinarom i ovcom. On je zamolio za blagoslov u njegovoj trgovini pa je postao takav da, kad bi kupio prašinu, zaradio bi na njoj.

Kaže Sufjan: “Hasan b. Umare nam je donio ovaj hadis od (Šebiba) rekavši da ga je Šebib čuo od Urve. Ja sam otišao njemu, ali je Šebib rekao: ‘Ja to nisam čuo od Urve’, a potom je rekao: ‘Ja sam čuo neke ljude iz mog plemena da to pričaju od njega.’

3643. A ČUO SAM GA kada kaže da je on čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže:

Dobro je vezano u grivama konja do Sudnjeg dana.’

‘I vidio sam’ – kaže (Šebib) – ‘u njegovoj (Urvovoj) kući sedamdeset konja.’”¹

Sufjan je izjavio: “Da mu kupi ovcu kao da je za kurban.”

3644. PRIČAO NAM JE Musedded, njemu Jahja prenoseći od Ubejdullaha, koji je izjavio da mu je saopćio Nafi‘ od Ibn-Omera, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Konji u svojim grivama imaju (za vlasnika) dobro do Sudnjeg dana.”

٣٦٤٢. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا شَيْبُ بْنُ غَرْقَدَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُحَدِّثُونَ عَنْ عُرْوَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَعْطَاهُ دِينَارًا يَشْتَرِي لَهُ بِهِ شَاةً فَاشْتَرَى لَهُ بِهِ شَاتَيْنِ فَبَاعَ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ وَجَاءَهُ بِدِينَارٍ وَشَاةٍ فَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ فِي بَيْعِهِ وَكَانَ لَوْ اشْتَرَى التُّرَابَ لَرَبِحَ فِيهِ قَالَ سُفْيَانُ كَانَ الْحَسَنُ بْنُ عُمَارَةَ جَاءَنَا بِهَذَا الْحَدِيثِ عَنْهُ قَالَ سَمِعَهُ شَيْبُ بْنُ غُرْوَةَ فَأَتَيْتُهُ فَقَالَ شَيْبُ إِنِّي لَمْ أَسْمَعْهُ مِنْ عُرْوَةَ قَالَ سَمِعْتُ الْحَيَّ يُخْبِرُونَهُ عَنْهُ.

٣٦٤٣. وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ الْخَيْرُ مَعْقُودٌ بِنَوَاصِي الْخَيْلِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ وَقَدْ رَأَيْتُ فِي دَارِهِ سَبْعِينَ فَرَسًا قَالَ سُفْيَانُ يَشْتَرِي لَهُ شَاةً كَأَنَّهَا أَضْحِيَّةٌ.

٣٦٤٤. حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ أَخْبَرَنِي نَافِعٌ عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

¹ Za poglavlje *O mudžizama* vezan je dio hadisa: “On je zamolio za blagoslov u njegovoj trgovini, pa je postao takav da, kad bi kupio prašinu, zaradio bi na njoj.” Na osnovu ovog hadisa hanefije kažu da je prodaja dozvoljena dok neki učenjaci to ne prihvataju i kažu da se ovaj hadis odnosi na poseban slučaj.

3645. PRIČAO NAM JE Kajs b. Hafs, njemu Halid b. Haris, a ovom Šu‘be prenoseći od Ebu-Tejjaha, koji je izjavio da je čuo Enesa kako prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao:

“Konji vezani (radi borbe) imaju u svojim grivama (za vlasnika) dobro.”²

3646. PRIČAO NAM JE Abdullah b. Meslema penoseći od Malika, on od Zejda b. Esleme, ovaj od Ebu-Saliha Semmana, a on od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Konji mogu imati tri svrhe: oni nekome donose nagradu, nekom su zaštita, a nekom su grijeh. Što se tiče slučaja kada je (konj) nagrada, to je onda kada ga čovjek drži radi Allahovog puta i napasa ga na svojoj livadi ili u bašči, pa što god on opase na svom užetu na toj livadi ili u bašči, čovjek ima za to nagradu. Ukoliko on prekine svoje uže i preskoči korak-dva, njemu se za njegovu balegu računaju posebna dobra djela. Ako naiđe pokraj rijeke i napije se, a čovjek nije posebno namjeravao da ga napoji, njemu se i to računa u dobra djela. Čovjek koji ga drži radi rada (da nije drugom potreban), zaštite i skromnosti, a nije zaboravio Božije obaveze na njihove vratove i njihova leđa (zekat), on mu je tako zaštita (od siromaštva). Čovjek koji ga drži radi ponosa, licemjerstva i neprijateljstva protiv pripadnika islama – konj mu je samo grijeh.”

Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o magarcu i odgovorio je:

“O tome mi nije ništa posebno objavljeno osim ovog općenitog, jedinstvenog ajeta: ‘Ko uradi koliko trun dobra – vidjet će ga, a ko uradi koliko trun zla – vidjet će ga.’”³

٣٦٤٥. حَدَّثَنَا قَيْسُ بْنُ حَفْصٍ حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ مَعْقُودٌ فِي نَوَاصِيهَا الْخَيْرُ .

٣٦٤٦. حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْلَمَةَ عَنْ مَالِكٍ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ الْخَيْلُ لِثَلَاثَةٍ لِرَجُلٍ أَجْرٌ وَلِرَجُلٍ سِتْرٌ وَعَلَى رَجُلٍ وَزْرٌ فَأَمَّا الَّذِي لَهُ أَجْرٌ فَرَجُلٌ رَبَطَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَأَطَالَ لَهَا فِي مَرْجٍ أَوْ رَوْضَةٍ وَمَا أَصَابَتْ فِي طِيلِهَا مِنَ الْمَرْجِ أَوْ الرَّوْضَةِ كَانَتْ لَهُ حَسَنَاتٍ وَلَوْ أَنَّهَا قَطَعَتْ طِيلَهَا فَاسْتَنْتَ شَرَفًا أَوْ شَرَفَيْنِ كَانَتْ أَرْوَاتُهَا حَسَنَاتٍ لَهُ وَلَوْ أَنَّهَا مَرَّتْ بِنَهْرٍ فَشَرِبَتْ وَلَمْ يَرِدْ أَنْ يَسْقِيَهَا كَانَ ذَلِكَ لَهُ حَسَنَاتٍ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا تَغْنِيًا وَسِتْرًا وَتَعَفُّفًا وَلَمْ يَنْسَ حَقَّ اللَّهِ فِي رِقَابِهَا وَظُهُورِهَا فَهِيَ لَهُ كَذَلِكَ سِتْرٌ وَرَجُلٌ رَبَطَهَا فَخْرًا وَرِيَاءً وَنِوَاءً لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَهِيَ وَزْرٌ وَسُئِلَ النَّبِيُّ ﷺ عَنِ الْخُمْرِ فَقَالَ مَا أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهَا إِلَّا هَذِهِ الْآيَةُ الْجَامِعَةُ الْفَاذَةُ (فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) .

2 Ovi hadisi su svrstani u poglavlje *O mu'džizima* jer je u njima istaknuta stvar koja će se zadržati sve do Sudnjeg dana.

3 Ez-Zilzal: 8.

3647. PRIČAO NAM JE Ali b. Abdullah, njemu Sufjan, a ovom Ejjub prenoseći od Muhammeda, koji je čuo Enesa b. Malika, radijallahu anhu, kako kaže:

“Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izjutra rano ušao je u Hajber, a oni su bili izišli s lopatama. Kad su ga ugledali, rekli su: Ovo je Muhammed i vojska! Zatim su se žurno uputili u tvrđavu, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, digao je ruke i rekao: ‘Allahu ekber! Hajber je pao! Kad mi stignemo u mjesto jednog naroda, zlo će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti!’”¹

3648. PRIČAO MI JE Ibrahim b. Munzir, a njemu Ibn-Ebul-Fudejk prenoseći od Ibn-Ebu-Zi’ba, on od Makburija, a ovaj od Ebu-Hurejre, radijallahu anhu, koji je izjavio da je rekao:

“Allahov Poslaniče, ja sam od tebe čuo dosta hadisa, ali ih zaboravljam.”

“Prostri svoj ogrtač” – rekao je on – i ja sam ga prostro. On je (nešto) zagrabbio svojom rukom i bacio na ogrtač, a zatim rekao: “Privij ga uza se!” Ja sam ga privio uza se i poslije toga nisam više ni jednog hadisa zaboravio.²

٣٦٤٧. حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ حَدَّثَنَا أَيُّوبُ عَنْ مُحَمَّدٍ سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ يَقُولُ صَبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ خَيْرَ بُكْرَةٍ وَقَدْ خَرَجُوا بِالْمَسَاحِي فَلَمَّا رَأَوْهُ قَالُوا مُحَمَّدٌ وَالْخَمِيسُ وَأَحَالُوا إِلَى الْحِصْنِ يَسْعَوْنَ فَرَفَعَ النَّبِيُّ ﷺ يَدَيْهِ وَقَالَ اللَّهُ أَكْبَرُ خَرَبَتْ خَيْرٌ إِنَّا إِذَا نَزَلْنَا بِسَاحَةِ قَوْمٍ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ .

٣٦٤٨. حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْذِرِ حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي الْفَدَيْكِ عَنْ ابْنِ أَبِي ذَيْبٍ عَنِ الْمُقْبَرِيِّ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي سَمِعْتُ مِنْكَ حَدِيثًا كَثِيرًا فَأَنْسَاهُ قَالَ ابْسُطْ رِدَاءَكَ فَبَسَطْتُ فَعَرَفَ بِيَدِهِ فِيهِ ثُمَّ قَالَ ضُمَّهُ فَضَمَّمْتُهُ فَلَمَّا نَسِيتُ حَدِيثًا بَعْدُ .

¹ Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da će Hajber pasti u ruke muslimana prije nego što se to stvarno dogodilo. To se ostvarilo i zbog toga je hadis uvršten u poglavlje *O mudžizama*.

² Ebu-Hurejra je ovo rekao u džamiji prilikom jednog Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, vaza. Vjerovjesnik mu je naredio da razastre svoju haljinu, a potom nešto simbolično zagrabbio i istresao na nju. To je bilo simbolično davanje znanja, ali je ono postalo stvarnost, kako je to sam Ebu-Hurejra izjavio.

SADRŽAJ:

UMRA

O obaveznosti 'umre i njenoj vrijednosti.....	5
Obavljanje 'umre prije hadža	6
Koliko je 'umri obavio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem?	7
Obavljanje 'umre u ramazanu.....	10
O 'umri prilikom konačenja na Muhassabu i nekom drugom mjestu.....	10
'Umra iz Ten'ima	12
Obavljanje 'umre neposredno poslije obavljanja hadža bez pripremljenog kurbana	13
Nagrada za 'umru je prema (uloženom) trudu.....	14
Da li je mu'temiru, ako obavi tavaf za 'umru i vrati se kući, to dovoljno i za oprosni tavaf?	15
Čovjek čini u 'umri ono što čini u hadžu.....	16
Kada se mu'temir oslobađa ihrama	17
Šta (hadžija) izgovara kada se vraća s hadža ili 'umre i (ratnik) iz borbe.....	20
O dočeku hadžija i trojici na devi	20
O dolasku (kući) jutrom.....	21
O ulasku u kuću predvečer.....	21
Kada (čovjek) stigne u grad noću, neće ući svojim ukućanima	21
O onom koji je najurio svoju devu kada je stigao u grad (Medinu)	21
Riječi Uzvišenog Allaha: "Dolazite kućama na njihova vrata"	22
Putovanje je dio patnje (azaba).....	23
Kada putniku oteža putovanje, požurit će svojim ukućanima	23

SPRIJEČENI HADŽIJA

Poglavlja o onom koji je spriječen da obavi hadž; o kazni zbog lova	25
Kada mu'temir bude spriječen (od 'umre).....	25
O spriječenosti u obavljanju hadža.....	27
O klanju kurbana prije brijanja u spriječenom hadžu	28
O onom koji je rekao: "Spriječeni od hadža nije dužan da ga obavi naknadno"	28
Riječi Uzvišenog Allaha: "Ko od vas bude bolestan ili bude imao smetnju u glavi, otkup (mu) je post, milostinja ili kurban..."	30
Riječi Uzvišenog Allaha: "Ili milostinju"	31
Hrana (siromaha) na ime otkupa je pola sa'a.....	32
Pod pojmom en-nusuk (spomenutom u ranije navedenom ajetu) misli se na ovcu – kurban.....	32
Riječi Uzvišenog Allaha: "... tada nema spolnog općenja..."	33
Riječi Uzvišenog Allaha: "... nema ispada (griješnja) ni prepirke za vrijeme hadža..."	34

KAZNA ZA LOV

Kazna za lov i slično.....	35
Muhrimu je dozvoljeno jesti lov koji je ulovio onaj ko nije u ihramu	36
Kada muhrimi ugledaju lovljenu divljač pa se nasmiju, a onaj koji nije u ihramu to shvati.....	37
Onaj ko je u ihramu ne pomaže onom koji nije u ihramu u lovljenju	38
Onaj koji je u ihramu neće pokazivati na lovinu kako bi je onaj što nije u ihramu ulovio	39
Kada (osoba bez ihrama) pokloni živog divljeg magarca hadžiji koji je u ihramu, neće ga primiti	40
Životinje koje hadžija dok je i u ihramu može ubiti.....	41
Drveće u haremu se ne siječe	43
Lov harema ne rastjeruje se	45
Borba u Mekki nije dozvoljena.....	45
O hidžami (puštanju krvi) hadžiji dok je u ihramu	46
O vjenčanju hadžije u ihramu.....	47
Šta se od mirisa zabranjuje hadžiji i hadžinici dok su u ihramima	48
O kupanju hadžije dok je u ihramu	49
O muhrimovom oblačenju mestava kada ne nađe obuću.....	50
Kada muhrim ne nađe donji ogrtač neka obuče gaće	50
O muhrimovom nošenju oružja.....	51
O ulasku u Harem i Mekku bez ihrama.....	51
Kada hadžija stupi u ihram ne poznajući (propise) i na njemu (ostane) košulja	53
O muhrimu koji umre na Arefatu.....	54
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije naredio da se za njega obavi ostatak (obreda) hadža.	54
O postupku s muhrimom kada umre.....	55
O obavljanju hadža i zavjeta za umrlog	55
O obavljanju hadža za onog ko se ne može ustaliti na jahaćoj životinji.....	56
O hadžu žene za muškarca.....	57
O hadžu djece	57
O hadžu žena	59
O onom koji se zavjetovao otići pješice do Ka'be (na hadž).....	61

ODLIKE (FADILETI) MEDINE

O haremu Medine.....	63
O odlici Medine i da ona stvarno udaljava (od sebe) zao svijet.....	65
Medina je Taba (divan grad)	66
O kamenjarima Medine.....	66
O onom koji se okrene od Medine	67
Pravovjernici (ispravno vjerovanje) će se skupiti (skloniti) u Medinu	68
O grijehu onoga ko spletari Medinelijama	68
O utvrdama Medine	69
U Medinu neće ući Dedžal.....	69
Medina odstranjuje ološ (nevaljalce)	71
P o g l a v l j e	72

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao je da se okolica Medine napušta.....	72
P o g l a v l j e	73

POST

Dužnost pošćenja ramazana	75
Važnost posta	77
Post briše grijehe	78
Postačima pripadaju (džennetska vrata) "rejjan"	79
Da li se kaže ramazan ili mjesec ramazan i mišljenje da je i jedno i drugo dozvoljeno.....	80
Pošćenje ramazana s uvjerenjem da je taj post obligatan, računajući (na Allahovu nagradu) ..	82
Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je najdarežljiviji u ramazanu.....	83
Neostavljanje lažnog govora i postupanje po njemu za vrijeme posta.....	83
Da li postač, kada bude grđen, treba reći: "Ja postim!"	84
Post onoga koji se boji sebi (svom moralu) od neženjenosti (ledičnosti)	84
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada vidite mlađak (ramazana) postite, a kada ga vidite (drugi put) prestanite postiti!"	85
Dva bajramska mjeseca se ne umanjuju	87
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Mi ne pišemo i ne računamo"	88
Ramazan se ne može nikako unaprijed pomaknuti pošćenjem jednog ili dva dana.....	88
Riječi Uzvišenog Allaha: "Dozvoljeno vam je da se u svakoj noći posta približavate svojim ženama. One su vaša odjeća, a vi ste njihova odjeća (zaštita).....	89
Riječi Uzvišenog Allaha: "... i jedite i pijte dok vam ne bude jasan bijeli konac od crnog konca od zore, zatim nastavite post do noći...!"	90
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Neka vas nipošto ne ometa ezan Bilala od vašeg sehura (noćnog ručka)"	91
Odgadanje sehura (do pred zoru)	91
Koliko je vrijeme između sehura i sabahskog namaza.....	91
Blagoslovljenost sehura, ali on nije obavezan.....	92
Donošenje odluke za post u toku dana	93
O postaču koji osvane džunub	94
O međusobnom doticaju postača (i žene).....	95
O postačevom ljubljenju (svoje žene)	96
Kupanje postača	97
Kada postač iz zaborava (nešto) pojede ili popije.....	98
O postačevom korištenju sirovog i suhog misvaka	99
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada (neko od vas) uzima abdest, neka vodom ispere šupljinu svoga nosa!"	100
Spolno općenje postača obdan u ramazanu	101
Ako postač preko dana uz ramazan spolno opći, a nema ništa (dati na ime otkupa), pa mu se dadne materijalna pomoć, neka se njome otkupi.....	102
Da li onaj ko je spolno općio uz ramazan može od otkupnine nahriniti svoje ukućane ako su oni potrebiti?	103
O puštanju krvi i povraćanju onoga ko posti	104

Pošćenje i nepošćenje na putu.....	106
Kada musliman posti nekoliko dana ramazana i onda krene na put...?!	108
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, onome kome se pravio hlad: "Nije (prava) pobožnost postiti na putu kada prigrije"	109
Ashabi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu jedan drugog korili zbog pošćenja i (ili) nepošćenja (na putu)	109
Onaj koji za vrijeme putovanja (javno) nije postio da ga svijet vidi.....	110
"A na one koji ga (teško) podnose je otkup (fid'ja)..."	110
Kada se obavlja napaštanje ramazana	111
Žena s menstruacijom ostavlja post i namaz.....	112
O onom ko je umro, a ostao mu u obavezi post (ramazana).....	113
Kada je onome ko posti dozvoljeno iftariti	115
Postać iftari vodom i (ili) nečim drugim što mu je lahko pribaviti	116
O žurenju s iftarom.....	117
Kada postač uz ramazan iftari (misleći da je pao mrak), a zatim se sunce ukaže	117
Post djece	118
Spajanje posta (pošćenje od iftara do iftara), pokudenost pretjerivanja i izjava: "Noću nema pošćenja"	119
Primjerno kažnjavanje onoga ko je mnogo spajao post (dana i noći).....	120
Produženje posta do sehura	121
O onom koji je zakleo svoga brata da bi on dobrovoljni post prekinuo i nije smatrao da ga je dužan napostiti, ako mu je to bilo prikladnije	122
O postu u (mjesecu) šabanu.....	123
O postu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovom nepošćenju	124
Pravo gosta u postu.....	126
Obaveza prema tijelu za vrijeme posta	126
O postu cijelog vremena (života)	127
Pravo članova uže porodice u postu (kuće domaćina)	128
O pošćenju jednog dana, a nepošćenju jednog dana	129
Post Davuda, alejhis-selam.....	129
O pošćenju bijelih dana: trinaestog, četrnaestog i petnaestog dana svakog hidžretskog mjeseca	131
Ko je posjetio prijatelje i nije kod njih prekinuo post	131
Post krajem svakog mjeseca	132
O postu petkom; kada osoba osvane posteći petak, dužna je omrsiti se	133
Da li se za post određuje neki dan (u sedmici).....	135
O postu na dan stajanja na Arefatu	135
O postu na dan Ramazanskog bajrama	136
O postu na dan klanja kurbana.....	137
O postu na drugi i treći dan Kurban-bajrama	138
O postu dana Ašure (deseti dan muharrema)	139

TERAVIJA

Vrijednost provođenja (noći) ramazana u pobožnosti (namazu).....	143
--	-----

LEJLETUL-KADR

Vrijednost (noći) "Lejletul-kadra" i riječi Uzvišenog Allaha:	147
Istraživanje Lejletul-kadra u zadnjih sedam noći (ramazana)	148
Istraživanje Lejletul-kadra u neparnih zadnjih deset noći ramazana.....	149
Iščežnuće preciznog znanja o Lejletul-kadru zbog prepiranja ljudi	151
Dobra djela u zadnjih deset dana ramazana	152

ITIKAF

Itikaf zadnjih deset dana (ramazana) i itikaf u svim džamijama	153
Žena s menstruacijom može češljati onoga ko je u itikafu	154
Onaj ko je u itikafu, ne ulazi u svoju kuću osim samo radi naročite potrebe	155
Pranje onoga ko je u itikafu.....	155
Itikaf (u džamiji) noću	156
Itikaf žena (u džamiji).....	156
O šatorima u džamiji	157
Da li osoba koja je u itikafu može izlaziti na vrata džamije radi svojih potreba?	157
O itikafu i izlasku Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dvadesetog (dana) ujutro	158
Boravljenje u itikafu žene s izvanmenstrualnim odljevom krvi.....	159
Ženino posjećivanje muža dok je on u itikafu.....	159
Hoće li (čovjek) odbiti sumnju od sebe dok je u itikafu?.....	160
Izlazak iz itikafa ujutro.....	161
Itikaf (u džamiji) u ševvalu	161
Mišljenje da ne treba postiti kada se je u itikafu (u mjesecima van ramazana).....	162
Primanje islama nakon zavjetovanja u predislamsko doba da će se boraviti u itikafu	163
Itikaf u džamiji u srednjoj dekadi ramazana.....	163
Ko je htio biti u itikafu, pa se predomislio da izađe	163
Onaj ko je u itikafu može promoliti svoju glavu u stan radi pranja (kose)	164

KUPOPRODAJA

Ono što je navedeno o riječima Uzvišenog Allaha:.....	165
Šta je dozvoljeno (halal) jasno je, a šta je zabranjeno (haram) jasno je, a između njih ima sumnjivih (nejasnih) poslova	169
Objašnjenje sumnjivih poslova.....	170
O sumnjivim poslovima kojih se treba kloniti.....	172
O onom koji pričinjavanja i slično nije smatrao sumnjivim činima.....	173
Riječi Uzvišenog Allaha: "A kada vide trgovinu i zabavu pohrle k njoj"... ..	173
Stjecanje imetka, ne vodeći računa odakle i kako	174
O trgovini po kopnu	174
O izlasku za trgovinom	175

Trgovina na moru.....	176
“Kada vide trgovinu ili zabavu odu k njoj...”	177
Riječi Uzvišenog Allaha: “Dijelite od lijepih stvari koje ste (pošteno) zaradili...”	178
Povećanje opskrbe.....	178
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, kupovanje na veresiju (kredit)	179
O čovjekovoj zaradi i njegovom radu	180
Prijaznost i blagost pri kupovanju i prodavanju i traženje svoga prava na uljudan način.....	182
Davanje (robe) i bogatom na priček	182
Davanje robe siromašnome na priček.....	183
Neskrivanje i pokazivanje (mahana robe) i iskrenost (u kupoprodaji)	184
Prodavanje smiješanih datula	185
O mesaru (kasapu)	185
O onome što umanjuje napredak u trgovini: laž i skrivanje mahane (robe)	186
Riječi Uzvišenog Allaha: “O vjernici, ne jedite mnogostruke kamate na kamate! Bojte se Allaha, pa ćete biti spašeni!”	187
O onom koji jede kamatu, svjedoči za nju i koji je zapisuje (obračunava)	187
Zabrana (plaćanja vjerovniku) kamate.....	188
“Allah umanjuje kamatu, a uvećava sadake, Allah ne voli nijednog nevjernika (grješnika)”	190
Zabrana (lažnog) zaklinjanja pri prodaji	190
O zlatarima (kovačima).....	191
Spominjanje kovača i talioca željeza	192
Spominjanje krojača	193
Spominjanje tkača i vezioca	193
O stolaru	194
Kupovanje potrepština lično.....	195
Kupovanje jahaćih životinja i magaraca; da li je odluka valjana ako neko kudi takvu jahaću životinju ili devca prije nego što prodavac s nje sjaše?.....	195
O trgovima (vašarima) iz predislamskog doba na koje je svijet išao i u doba islama	197
O kupovanju jogunaste (bolesne) ili šugave deve.....	198
O prodavanju oružja u vrijeme nereda i u drugim situacijama	199
O prodavcu mirisa i trgovanju mošusom.....	199
O onome ko pušta krv.....	200
O trgovanju robom čije je nošenje pokuđeno muškarcima i ženama	200
Vlasnik robe najpreči je da kaže cijenu.....	201
Kada je dozvoljeno pravo izbora (prihvatanja ili odbijanja kupoprodajnog ugovora)?	202
Je li dozvoljena kupoprodaja kada nije određeno vrijeme izbora (prihvatanja ili odbijanja ugovora)?	203
Kupoprodavci imaju pravo izbora dok se nisu rastali.....	203
Kada jedna od kupoprodajnih stranaka da pravo izbora ugovora drugoj stranci po obavljenoj kupoprodaji, ta je kupoprodaja punovažna.....	204
Je li kupoprodaja dozvoljena kada prodavac uvjetuje izbor?.....	205

Kupovanje i poklanjanje istodobno nečega (drugome) prije rastavljanja od prodavca, ako prodavac to ne ospori kupcu; otkupljivanje roba i njegovo oslobađanje od otkupitelja ..	206
Osuda varanja u trgovini.....	207
O onome što je spomenuto o trgovima	208
O prezrenosti galamljenja na pijaci (trgu).....	211
Vaganje je obaveza prodavca i svakog koji nešto daje.....	212
O onome što je poželjno prilikom mjerenja	213
O blagoslovu u Vjerovjesnikovim, sallallahu alejhi ve sellem, mjerama (sa' u i muddu)	214
O onome što je spomenuto u vezi s prodavanjem hrane i njenim zadržavanjem radi špekulacije njome	214
O preprodavanju hrane (robe) prije preuzimanja i o prodavanju onoga što nije kod tebe	216
O onome ko je smatrao, kada kupi hranu đuture, da ne prodaje prije nego je smjesti u svoje prebivalište (kuću), i o kazni ako to ne uradi	217
Kada neko kupi robu ili životinju i ostavi je kod prodavca ili kupac umre prije nego kupoprodajni predmet preuzme	217
Ne nadmeće se na kupoprodaju svoga brata (muslimana) niti daje cijena nad cijenu svoga brata (kupca) dok on to ne dozvoli ili ostavi (kupoprodaju)	219
O prodaji licitacijom.....	220
O napucavanju (pri kupoprodaji) (i krivom zaklinjanju) i onom koji je rekao: "Takva kupoprodaja nije dozvoljena"	220
O trgovanju uz neizvjesnost i o kupoprodaji mladunčeta od mladunčeta koje je još u utrobi deve	221
Kupoprodaja opipom robe	221
O kupoprodaji bacanjem robe kupcu	222
Prodavaču (mlijeka) je zabranjeno da sakuplja mlijeko (u vimenu) deve, krave i (ili) bravčeta i ostale stoke	223
Ako (kupac) hoće vratiti stoku s nepomuženim mlijekom, za njeno pomuženo mlijeko (daje) sa' datula (kao naknadu).....	225
O trgovanju robom – bludnikom.....	226
O otkupljivanju i prodaji žena (robinja).....	227
Da li građanin može prodati bilo šta beduinovo bez naknade, i da li mu u tome može samo pomoći ili ga nasavjetovati?.....	228
O onom koji je osuđivao da građanin prodaje beduinov proizvod za plaću.....	229
Građanin ne treba posredno u ime beduina vršiti kupoprodaju	229
O zabrani presretanja karavandžija i o tome da je kupoprodaja takvog odbijena (ništetna).....	230
O krajnjoj granici presretanja	231
Postavljanje nedozvoljenih uvjeta prilikom kupoprodaje	232
O zamjenjivanju datula za datule.....	233
O zamjenjivanju suhog grožđa za suho grožđe i hrane za hranu	234
O zamjenjivanju ječma za ječam.....	235
O zamjenjivanju zlata za zlato	235
O zamjeni srebra za srebro.....	236
O zamjeni dinara (zlatnika) za dinar (zlatnik) uz priček jedne stranke	236

Zamjena srebra za zlato na priček	237
Kupovanje zlata za srebro iz ruke u ruku	237
O "muzabeni"	238
O prodaji ploda na krošnjama palme za zlato i (ili) srebro	239
Objašnjenje izraza "araja"	241
Prodaja plodova prije nego se pokaže njihova zrelost	242
Prodavanje ploda palme prije nego sazri	243
Kada neko proda plod prije nego je on sazrio pa ga potom zadesi neka nesreća, to je na štetu prodavaoca	244
Kupovanje hrane uz odgođeni rok plaćanja (na kredit)	245
Zamjena slabije datule za bolje	245
Prodaja otrijebljenih (oplođenih) palmi i zemljišta zasijanog ili datog pod zakup	246
Prodaja usjeva za hranu (žito) šupljom mjerom	247
Prodaja (stabla) palmi	247
Prodavanje dok je zeleno (voća i žita)	247
Prodavanje i jedenje srčike (s vrha) palme	248
O onima koji su smatrali da se poslovi u gradovima sprovode onako kako je to među svijetom uobičajeno; u trgovanju, zakupu, mjerenju, vaganju, i shodno njihovoj praksi prema njihovim namjerama i njihovim poznatim pravcima	249
Prodavanje suvlasnika svome suvlasniku	250
Kupoprodaja zajedničke još nepodijeljene zemlje, kuća i (drugih) stvari	251
Kupovanje nekome nečega bez njegove dozvole čime se on kasnije zadovolji	251
Trgovanje s idolopoklonicima i stanovnicima "Daru harba"	253
Kupovanje roba od stanovnika "Daru harba"; o njegovom poklanjanju i oslobađanju	253
O kožama krepanih životinja prije nego se uštave	256
Ubijanje svinja	257
Ne topi se loj krepane životinje i ne prodaje mast iz njene kosti	257
Kupoprodaja slika (likova) u kojima (dok su živa) nema duše i čime se od toga mekruh baviti	258
Zabrana trgovanja alkoholom	259
Grijech onoga ko proda slobodna čovjeka	259
Zamjenjivanje robova i životinja za životinje na priček	260
Prodavanje robova	260
Prodaja roba kome je njegov gospodar obećao slobodu poslije svoje smrti	261
Može li čovjek putovati s robinjom prije nego se uvjeri da nije trudna (tako što dobije menstruaciju)	262
Kupoprodaja krepanih životinja i kipova	264
Unovčenje psa	264

PLAĆANJE UNAPRIJED

Plaćanje kupoprodajnog predmeta unaprijed u slučaju mjerenja određenom poznatom šupljom mjerom.....	267
Plaćanje unaprijed predmeta kupoprodaje u slučaju određene poznate mjere vaganjem.....	268
Davanje novca prodavaocu unaprijed za kupoprodajni predmet koji on kod sebe nikako nema.....	269
Plaćanje ploda palme unaprijed	271
Jamstvo kod plaćanja unaprijed	272
Zalog kod plaćanja unaprijed	272
Plaćanje unaprijed valjano je uz tačno određen rok (predaje kupoprodajnog predmeta)	272
Plaćanje unaprijed mladunceta deve dok ga ona nije još ni donijela na svijet.....	274

PRAVO PREČE KUPNJE

Pravo preče kupnje odnosi se samo na ono što nije još podijeljeno, a kada se uspostave granice, nema prava preče kupnje.....	275
Vlasnik imovine dužan je prije prodaje ponuditi je onom ko ima pravo preče kupnje	275
Koji se od više susjeda smatra najbližim?.....	277

NAJAM-ZAKUP

Unajmljivanje dobrog čovjeka	279
Čuvanje stada na Kararitu	280
Uzimanje u najam idolopoklonika u nuždi i (ili) kada nema muslimana	280
Kada neko najmi radnika da mu uradi posao poslije tri dana ili poslije jednog mjeseca ili jedne godine, dozvoljeno je, a uvjet koji su postavili svaki od njih vrijedi sve do dolaska ugovorenog roka.....	281
Uzimanje najamnika u ratnom pohodu.....	281
Unajmljivanje radnika na određeni rok bez jasnog određivanja posla	282
Dozvoljeno je najmiti radnika da ispravi zid koji će se srušiti	283
Unajmljivanje radnika na pola dana	283
Unajmljivanje radnika koji ostavi svoju (zasluženu) zaradu kojom počne raspolagati poslodavac pa je uveća, ili o raspolaganju tuđom imovinom i ostvarivanju viška u njoj	286
Ko se unajmi da nosi teret na svojim leđima, pa tu zaradu učini milostinjom i o zaradi nosača	288
Plaća posredniku u kupoprodaji određenih predmeta.....	288
Može li se čovjek (musliman) zaposliti kod idolopoklonika u neislamskoj zemlji.....	289
Ono što se da za iscjeljivanje po arapskim plemenima učenjem kur'anske Fatihe	290
Namet roba i preispitivanje (visine) obaveznih dažbina robinja	292
Dohodak onoga koji pušta krv.....	292
O onom koji je govorio gospodarima roba da mu olakšaju što od njegovog nameta.....	293
Zarada prostitutke i robinja	293
O zakupu mužjaka (devcu, jarcu, ovnu, volu) za oplodnju.....	294
Zakupljivanje zemljišta i smrt jedne od stranaka	294

PRENOS DUGOVA

O prenosima dugova (uputama), o upućivanju vjerovnika na drugog; i može li upućivač uputu povući	297
Kada se vjerovnik uputi na bogatog, on nema pravo odbijanja upute.....	298
Dozvoljeno je da se dug umrlog prenese na drugog	299

JAMČENJE

Jamčenje u zajmu i dugovima za osobe i za drugo što osim njih.....	301
Riječi Uzvišenog Allaha: "A onima kojima ste se obavezali, podajte im njihov dio!"	304
Ko jamči za dug umrlog, nema pravo odustati od jamstva.....	305
O zaštiti Ebu-Bekra u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovom ugovoru	306
Dug (i njegove posljedice)	309

PUNOMOĆ

Opunomoćenje (poslovnog) partnera u raspodjeli i nečemu drugom.....	311
Dozvoljeno je da musliman opunomoći nemuslimana u neislamskoj ili islamskoj zemlji	312
Opunomoćenje u mijenjanju novca i onome što se vaga	313
Dozvoljeno je da pastir ili opunomoćnik zakolje ovcu koju vidi da će uginuti, odnosno da nešto što se pokvari – popravi	314
Dozvoljeno je opunomoćenje prisutnog i odsutnog	315
Opunomoćenje za isplatu dugova.....	315
Dozvoljeno je da neko pokloni nešto narodnom zastupniku ili njihovom zagovorniku.....	316
Kada čovjek opunomoći nekoga da nešto dadne, a ne objasni mu koliko će dati, pa on dadne po onom kako to običava svijet.....	318
Ovlaštenje rukovodiocu od neke žene za sklapanje braka.....	319
Dozvoljeno je da neko opunomoći jednog čovjeka i da taj nešto izostavi, pa mu opunomoćitelj to kasnije odobri; ili da punomoćnik nešto nekome pozajmi do određenog roka.....	320
Odbija se kupoprodaja punomoćnika kada on proda nešto nezakonito	322
Punomoć u vakufu i u njegovom rashodu, te o tome da povjerenik može nahraniti svoga prijateja, a i on će se po uobičajenosti hraniti	323
Punomoć u šerijatskim kaznama	323
Punomoć u upravljanju devama za kurban i lična briga (nadzor).....	324
Kada čovjek kaže svom opunomoćeniku: "Radi posao kako ti je Allah ukazao!" I on odgovori: "Čuo sam šta si rekao"	324
Punomoć povjereniku za čuvanje.....	325
Blagajne i tome slično.....	325

OBRAĐIVANJE ZEMLJE

Vrijednost obrađivanja zemlje i sadenja voćaka kada od toga bude štogod pojedeno	327
O posljedicama zaokupljenosti poljoprivrednim alatima od kojih se treba čuvati i prelaženja u tome preko propisane granice.....	328
Nabavljanje psa za usjev.....	328
Korištenje goveda za oranje	329
Kada neko kaže: "Pomozi mi obraditi palmovik ili drugo što i bit ćeš mi ortak u njegovom plodu"	330
O sječi stabla i palmovika	330
P o g l a v l j e	331
Obrada zemlje napola i tome slično	331
Kada pri obrađivanju zemlje pod zakup nisu uvjetovane godine.....	332
P o g l a v l j e	333
Obrađivanje zemlje s jevrejima	333
Uvjeti koji nisu poželjni u obrađivanju zemlje zakupom	333
Ako neko obradi zemlju kapitalom drugih bez njihovog odobrenja, hoće li i oni imati korist?.....	334
Vakufi ashaba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zemlja haradžska i kako su davali da se zasijava i obrađuje	336
Ko oživi (kultiviše) ničiju zapuštenu zemlju, njegova je!.....	336
P o g l a v l j e	337
Kada gospodar zemlje kaže: "Zadržavam te dok te zadržava Allah" ne spominjući rok kojim će obojica biti zadovoljni	338
Drugovi Vjerovjesnika, sallallahualejhi ve sellem, ispomagali su jedni druge oko zasijavanja i plodova.....	339
Zakup zemlje za zlato i srebro	341
P o g l a v l j e	341
O sadenju voćaka	342

NAPAJANJE I NAVODNJAVANJE

Napajanje i navodnjavanje.....	345
Napajanje	345
O napajanju i o onima koji su smatrali da je dozvoljeno vodu učiniti sadakom, poklonom ili oporukom, bila ona odijeljena ili neodijeljena.....	345
O onom koji je rekao: "Vlasnik vode ima prioritet na nju sve dok se ne napije"	347
Ko iskopa bunar u svom imanju, ne daje obeštećenje	348
Parničenje zbog bunara i presuda o njemu	348
Grijech sprečavanja vode putniku	349
Zaustavljanje rijeka	350
Gornji dio se natapa prije donjeg.....	351
Gornji dio natapa se do članka	351
Nagrada za napajanje vodom.....	352
O onom koji je smatrao da vlasnik bunara ili mješčića ima najviše pravo na vodu u njima	353
Ničije zemljište pripada samo Allahu	

i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.....	355
Napajanje svijeta i stoke na rijekama	355
Prodavanje drva i trave (sijena)	357
O parcelama	358
Propisivanje (dodjeljivanje) parcela (zemlje)	359
Muženje deve kod vode	359
Čovjek ima pravo prolaza u bašču ili palmovik i pravo reda (u iskorištavanju vode)	360

ZAJAM, OTPLATA DUGOVA, KURATELA (OGRANIČENJE) I STEČAJ

Ko kupi nešto na kredit, a za to nema novaca ili ih nema kod sebe.....	363
O onom ko je uzeo imetke svijeta, namjeravajući da ih plati ili da ih uništi.....	364
Isplata duga.....	364
Potraživanje isplate na lijep način.....	366
Da li će se dati (deva) starija od one pozajmljene	367
Lijepo isplaćivanje duga.....	367
Kada neko za otplatu duga ustupi stvar ili za datule dade vjerovniku nasumice druge datule ili nešto drugo	369
O onome ko se utjecao Allahu od duga.....	370
Klanjanje dženaze dužniku.....	370
Nasilje je da bogat odugovlači isplatu duga	371
Ko ima pravo potraživanja, ima i pravo riječi.....	371
Kada neko nađe svoju imovinu kod stečajca, datu na prodaju, u zajam ili pohranu, on na nju ima najviše pravo	372
O onom ko je odgodio isplatu vjerovniku do sutra ili dalje i nije to smatrao namjernim otezanjem.....	372
Posredovanje za sniženje duga	374
O zabrani uništavanja (tuđe) imovine; o ograničavanju pravne sposobnosti u tom slučaju; o zabrani varanja.....	375
Rob je čuvar imovine svoga gospodara i on radi samo po njegovom odobrenju	376

SPOROVI

Šta se spominje o privođenju stranke i parničanju između muslimana i jevreja	377
Riječi jednih parničara o drugim	380
Protjerivanje grešnika i smutljivaca iz kuće kada se za njih sazna	382
Ovlašten oporukom može iznijeti mišljenje umrlog.....	382
Osiguranje je (neophodno) od onoga čije se štete (čovjek) boji	383
Vežanje i zatvaranje u haremu (Ka'be).....	383
Ustrajnost u potraživanju duga	384
Naplaćivanje duga	384

NAĐENA STVAR

Kada vlasnik nađene stvari saopći koji je njen znak, predat će mu se.....	385
O odlutaloj devi.....	386
O izgubljenom bravčetu.....	387
Kada se ne pronade vlasnik nađene stvari ni poslije jedne godine, ona pripada nalazniku....	387
Kada neko nađe na moru (na vodi) drvo, bič ili njemu slično (uzima ga)	388
Kada neko nađe na putu datulu.....	389
Kako Mekelije objavljuju nađenu stvar	389
Tuđa stoka ne muze se bez odobrenja (vlasnika).....	391
Kada vlasnik izgubljene stvari dođe poslije jedne godine, vratit će mu je nalaznik, jer je ona kod njega samo u pohrani.....	391
Nalaznik uzima nađenu stvar, a ne ostavlja je da propadne ili da je uzme neko ko nije dostojan	392
Obznanjivanje nađene stvari ne predavajući je predstavniku vlasti	393
P o g l a v l j e	393

ZALOG

O zalogu kad se je kod kuće	435
Zalaganje svoga oklopa	436
Zalaganje oružja	436
Zalaganje jahaće i životinje za mužu.....	437
Zalaganje kod jevreja i drugih (osim njih).....	438
Kada se zalagodavac i zalogoprimac i njima slični ne slažu (u čemu) na tužitelja je dokazivanje (prava), a na tuženog zaklinjanje	???

OSLOBAĐANJE ROBA

O oslobađanju roba i vrijednosti ovoga (čina).....	441
O robu koji se Allahu lijepo moli i svome gospodaru iskreno misli dobro	455
O pokudenosti odugovlačenja s oslobađanjem roba i riječima: “... moj rob i moja robinja...”	456
Kada čovjeku nje gov sluga donese (njegovo) jelo	459
Rob je čuvar imovine svoga gospodara.....	459
Kada neko udara roba neka izbjegava lice.....	460

ROB UGOVORENOG OTKUPA

O grijehu onoga koji potvori svoga roba	461
O robu ugovorenog otkupa, njegovim ratama i rati svake godine i riječima Uzvišenog:	461
Uvjeti koji se dozvoljavaju pri ugovaranju otkupa roba i o onom koji je postavio uvjet koga nema u Allahovoj knjizi	463
To prenosi Omer od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.....	463
Rob ugovorenog otkupa može tražiti materijalnu pomoć i od svijeta moliti (pomoć)	464
Prodaja roba ugovorenog otkupa kada je i on zadovoljan tom prodajom	465
Kada rob ugovorenog otkupa kaže nekom: “Otkupi me i oslobodi!” pa ga on zbog toga i otkupi	466

POKLON, VRIJEDNOST TOGA I PODSTREKIVANJE NA DARIVANJE

Vrijednosti darivanja	467
Mali poklon	468
Ko je tražio poklon od svojih drugova	468
Traženje napitka	469
Primanja poklonjenog dijela lovine	470
Primanje poklona	471
Ko je činio poklon svome drugu, i trudio se da to čini dok se on nalazi kod neke svoje supruge, a ne kod drugih	473
Poklon koji se ne odbija	476
Ko je smatrao da je dozvoljeno pokloniti nešto što je odsutno	476
Naknada za poklon	477
Poklon djetetu	477
Traženje od drugih da svjedoče pri poklonu	478
Mužev poklon svojoj ženi i ženin poklon svome mužu	479
Dozvoljeno je da žena da poklon nekome drugom mimo svoga muža, pa i da oslobodi roba, kada ima muža, pod uvjetom da nije neuračunljiva, a ako je neuračunljiva, to nije dozvoljeno	480
Od koga se počinje s poklonom?	482
Ko nije htio primiti poklon zbog nekog razloga	482
Kada neko da dar ili ga samo obeća, pa umre prije nego ga da onome kome je obećao	483
Kako se vrši primopredaja roba i stvari	484
Kada neko da poklon drugom i on ga primi ne rekavši "primih (ga)"	485
Kada neko svoje potraživanje (dug) pokloni čovjeku – dužniku	486
Poklon pojedinca grupi (društvu)	487
O poklonu primljenom, neprimljenom, označenom (detaljno) i neoznačenom	487
Kada grupa pokloni nešto narodu	489
Davanje poklona nekom kad je u društvu svojih drugova	490
Dozvoljeno je pokloniti devu čovjeku koji je već jaše	491
Poklon koji je mekruh oblačiti	491
Primanje poklona od idolopoklonika	493
Poklon idolopoklonicima	495
Nije nikome dozvoljeno da opozove svoj poklon i sadaku	496
P o g l a v l j e	497
Što je rečeno o poklonu doživotnog korištenja i o poklonu na doživotno uživanje pod uvjetom da vlasništvo bude preživjelog	498
Posuđivanje od drugoga konja, životinje i nečeg drugog	499
Posuđivanje mladoj pri svadbi	499
Vrijednost davanja životinje za mužu	499
Kada neko kaže: "Dajem ti da te služi ova djevojka", kako je to svijet uobičajio reći, dozvoljeno je	502
Ako neko dadne čovjeku konja (da ide u borbu), to postaje doživotni poklon i učinjena sadaka (i nema opoziva)	503

SVJEDOČENJA

O tome šta se navodi da je onaj ko podigne tužbu dužan podastrijeti dokaz.....	505
Kada čovjek svjedoči o nečijoj ispravnosti i kaže: "Znamo (o njemu) samo dobro", ili kaže: "Znam samo dobro."	506
Svjedočenje osobe koja krije potpuno svjedočenje	507
Kada svjedoči jedan ili više svjedoka a drugi kažu: "Mi to ne znamo", sudi se prema izjavi onoga koji je svjedočio	508
O pravednosti svjedoka.....	510
Koliki je broj osoba dovoljan za utvrđivanje nečije ispravnosti?	510
Svjedočenje o porijeklu, općepoznatom zadajanju i o nečijoj davnašnjoj smrti	512
Svjedočenje klevetnika, kradljivca i bludnika.....	514
Kada se neko uzme za svjedoka, on neće svjedočiti nepravedno.....	516
Što je rečeno o lažnom svjedočenju i o skrivanju svjedočenja.....	518
Svjedočenje slijepca, njegova pravna sposobnost, njegovo ženjenje i njegovo vjenčavanje drugih, njegova kupoprodaja i prihvatanje njegovog učenja ezana i drugog (kao ikameta i imamljenja), te o tome što se raspoznaje po glasovima.....	519
Svjedočenje žena	521
Svjedočenje robinja i robova.....	521
Svjedočenje dojilje.....	522
Potvrđivanje jednih žena o ispravnosti drugih žena	523
Dovoljno je čovjeku da njegovu čistoću (vjerodostojnost) potvrdi samo jedan čovjek.....	529
Pokuđeno je čovjeku pretjerano nekoga hvaliti; neka kaže samo ono što o njemu zna!	530
Punodobnost djece i njihovo svjedočenje	530
Sudačko pitanje tužitelja prije zakletve: "Imaš li dokaz?"	532
Zakletva spada na optuženog u materijalnom i krivično-kaznenim predmetima.....	532
Kada neko nešto tvrdi ili koga potvori treba mu na to tražiti dokaz i da krene za traženjem dokaza	534
Zaklinjanje poslije ikindije	535
Optuženi polaže zakletvu odmah kada se njom zaduži i ne ide s jednog mjesta na drugo.....	536
Utrkivanje svijeta na zakletvu.....	536
Riječi Uzvišenog Allaha: "... zaista oni koji kupuju za Allaha (datu) obavezu i svoje zakletve neznatne vrijednosti..."	552
Ko doprinese dokaz poslije zakletve (optuženog)	539
Ko je naređivao izvršavanje obećanja	540
Od idolopoklonika se neće tražiti svjedočenje a niti drugo što	542
Izvlačenje kocke u problematičnim poslovima	543

IZMIRIVANJE (MIRENJE) LJUDI

Šta se navodi o izmirivanju zavađenih ljudi.....	547
Nije lažac ko miri svijet.....	549
Zapovijed starješine svojim drugovima: "Podite s nama da mirimo (zavađene)!"	549
Riječi Uzvišenog Allaha: "... ako oni između sebe učine izmirenje, pa mir je upravo najbolji..."	550

Kada se (stranke) sporazumiju na nepravedan sporazum, taj sporazum nije punovažan	550
Kako se piše ugovor o onome o čemu se sporazumije taj i taj sa tim i tim, a ne bude naveo svoju pripadnost svome plemenu i svome rodu	552
Mirovni ugovor s idolopoklonicima	554
Nagodba o krvarini	556
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o Hasanu, sinu Alijinom, radijallahu anhumu: "Ovaj moj sin je prvak (gospodin). Možda će Allah njegovim posredovanjem izmiriti dvije velike (zavađene) skupine."	557
Da li će starješina ukazati na izmirenje?	558
Vrijednost mirenja ljudi i značaj pravednosti među njima	559
Kada starješina ukaže na potrebu nagodbe, a stranka to odbije, osuda joj se izriče pravednom odlukom	560
Nasumična nagodba dužnika (vjerovnika) i nasljednika	561
Nagodba za dug i stvari	562

UVJETI

Šta je dozvoljeno od uvjeta pri primanju islama, propisima (pri obligacijama i poslovanju) i prisezanju	565
Prodavanje oplodjenih palmi	567
Uvjeti u kupoprodaji	567
Dozvoljeno je da prodavac jahaće (životinje) uvjetuje jahanje iste do jednog određenog mjesta	566
Uvjeti u međusobnom poslovanju	568
Uvjeti u ženidbenom daru pri sklapanju braka	568
Uvjeti u zemljoradnji	569
Uvjeti koje nije dozvoljeno postavljati pri sklapanju braka	569
Uvjeti koje nije dozvoljeno postavljati u kaznama	570
Ono što se ne dozvoljava za roba ugovorenog otkupa kada je on zadovoljan da se oslobodi kupoprodajom	571
Uvjeti pri raskidanju braka	571
Usmeni uvjeti sa svijetom	572
Uvjeti u patronatu	573
Kada (vlasnik zemlje) u ugovoru o obradi zemlje uvjetuje: "Odstranit ću te kada budem htio"	574
Uvjeti u borbi i u nagodbi sa stanovništvom neislamske države i pisanje tih uvjeta	575
Uvjeti prilikom zajma	586
Rob oslobođen ugovorenim otkupom i uvjeti koji se ne dozvoljavaju, koji su u suprotnosti Božijoj Knjizi	586
Šta je u očitovanju dozvoljeno uvjetovati i uzimati i uvjeti koji su među svijetom uobičajeni i kada neko kaže: "Stotinu, izuzimajući jedan ili dva"	587
Uvjeti pri uvakufljenju	588

OPORUKE

O oporukama	589
Ostaviti svoje nasljednike bogate bolje je nego da prosjače od ljudi	591
Oporuka je samo do trećine imovine.....	592
Izjava oporučitelja izvršiocu svoje oporuke: "Staraj se za moje dijete!" i kada je izvršiocu oporuke dozvoljeno tuženje.....	593
Punovažno je očitovanje kada ga bolesnik učini jasnim pokretom svoje glave.....	594
Za nasljednika nema oporuke	595
Milostinja pred smrt.....	596
Riječi Uzvišenog Allaha: "... nakon oporuke koju ste oporučili ili (nakon) duga..."	596
Tumačenje riječi Uzvišenog Allaha: "... nakon oporuke koju ste oporučili ili (nakon) duga..."	598
Kad neko uvakuferi ili oporuči nešto za svoju rodbinu i ko se smatra rodbinom	600
Da li se rodbinom smatraju žene i dijete (vakifa)?.....	601
Da li se vakif može koristiti onim što je uvakuferio?	602
Dozvoljeno je da čovjek uvakuferi nešto a da to ne preda drugome	603
Dozvoljeno je ako neko kaže: "Moja kuća je vakuf (sadaka) u ime Allaha", a ne označi da li je za siromahe ili nekog drugog, potom je namijenjen za bližu rodbinu ili drugome kome želi	603
Kad čovjek kaže: "Moja zemlja ili moj vrt je vakuf na ime moje majke" – punovažno je, iako nije objasnio za šta je to (namijenio).....	604
Dozvoljeno je da neko učini sadaku, odnosno uvakuferi dio svoje imovine, ili neke svoje robove, ili dio od svojih životinja (za jahanje ili tovarenje)	604
Ko preda uvakuferljenu imovinu svom zastupniku i zastupnik mu je kasnije vrati.....	605
Riječi Uzvišenog Allaha: "Kad se dioba vrši u prisustvu rođaka, siročadi i siromaha, i njima nešto darujte..."	606
Lijepo je da ukućani za onoga koji je iznenada umro podijele sadaku i izvrše zavjete umrloga	606
Uzimanje svjedoka pri uvakuferljenju i davanju sadake	607
Riječi Uzvišenog Allaha: "I siročadi imanja njihova uručite, hrđavo za dobro ne podmećite i imetke njihove s imecima vašim ne trošite – to bi, zaista, bio vrlo veliki grijeh. Ako se bojite da prema siroticama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene..."	608
Riječi Uzvišenog Allaha: "I provjeravajte siročadi dok ne stasaju za brak"	609
Šta će tutor (staratelj) raditi u imetku siročeta i koliko će od njega uzimati u odnosu na svoj rad.....	609
O riječima Uzvišenog Allaha: "Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi – doista jedu ono što će ih u vatru dovesti i oni će u Ognju gorjeti."	610
Riječi Uzvišenog Allaha: "... i pitaju te o siročadi. Reci: 'Bolje je imanja njihova unaprijediti!' A ako budete s njima zajedno živjeli, pa oni su braća vaša, a Allah umije razlikovati pokvarenjaka od dobročinitelja. Da je Allah htio, mogao vam je propisati ono što vam je teško; On je, zaista, silan i mudar."	611
Uzimanje siročeta za poslugu na putu i kod kuće, kad je to u njegovu korist i nadzor majke ili njezinog muža nad siročetom.	612
Dozvoljeno je da neko uvakuferi zemlju a ne označi joj granice; isto tako je sa sadakom.....	612
Punovažno je kad grupa (suvlasnika) uvakuferi zemlju neoznačenih dijelova.....	614

Kako se vakuf registruje.....	614
Uvakufljenje u korist bogatog, siromaha i gosta.....	615
Uvakufljenje zemlje za džamiju.....	615
Uvakufljenje stoke, konja, robe (pokućstva) i novca (zlata i srebra).....	615
Izdržavanje vakufskih službenika.....	616
Kad neko uvakufljuje zemlju ili bunar i uvjetuje za sebe nešto kao što je npr. kofa kojom bi se koristili muslimani	617
Punovažno je kad vakif kaže: "Vrijednost uvakufljenog tražim samo kod Allaha."	618
O riječima Uzvišenog Allaha: "O vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke neka vam posvjedoče dvojica pravednih rođaka vaših i li neka druga dvojica, koji nisu vaši – ako ste na putu a pojave se znaci smrti".....	619
Izvršilac oporuke isplaćuje dugove umrloga i bez prisustva nasljednika	620

DŽIHAD I VOJNI POHODI

Vrijednost džihada i vojnih pohoda	623
Najbolji čovjek je vjernik koji se bori na Allahovom putu svojim životom i svojim imetkom.....	625
I muškarci i žene mogu Allaha moliti da učestvuju u džihadu i ginu kao šehidi	626
Stupnjevi boraca na Allahovom putu.....	627
O odlasku prije podne i odlasku poslije podne na Allahovom putu, i o tome da je prostor u Džennetu kolika je dužina luka jednog od vas.....	628
Hurijske (džennetske djevice)krupnih očiju i njihove osobine.....	629
Priželjkivanje šehadeta (davanje života na Allahovom putu)	630
Ko padne na Allahovom putu pa umre, on je šehid	631
Koga zadesi kakva nezgoda ili bude ranjen na Allahovom putu	632
Ko bude ranjen na Allahovom, dželle šanuhu, putu	633
O riječima Uzvišenog Allaha: "...očekujete li za nas šta drugo, već jedno od dva dobra?..."	634
O riječima Uzvišenog Allaha: "Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to očekuju – nisu ništa izmijenili."	634
Dobro djelo je ispred borbe.....	636
Koga je iznenada pogodila strijela i usmrtila ga.....	637
Ko se bori da Allahova riječ bude gornja (da ona vlada)	637
Čije se noge upraše na Allahovom putu	638
Brisanje prašine s glave (kada se je) na Allahovom putu.....	638
Kupanje poslije borbe i od prašine	639
Vrijednost riječi Uzvišenog Allaha: "Nikako ne smatraj mrtvima one koji su na Allahovom putu izginuli!"	639
Meleki prave hlad nad šehidom.....	640
Želja borca (poginulog kao šehid) da se vrati na ovozemaljski svijet	641
Džennet je ispod sijevanja sablji.....	641
Ko je želio dijete radi borbe na Allahovom putu	642
Hrabrost i strašljivost u borbi	642
Čime se traži utočište od straha	643
Ko je pričao o svojim doživljajima u borbi?	644
Dužnost odlaska u borbu, te obaveza džihada i nijeta.....	645

Nemusliman koji ubije muslimana, a kasnije primi islam, u njemu ustraje, pa i on bude ubijen	646
Onaj ko je dao prednost borbi nad postom	647
Sedam drugih vrsta šehida osim onoga ko pogine (na Allahovom putu)	647
O riječima Uzvišenog Allaha: "Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za borbu nesposobni – nisu jednaki onima koji se na Allahovom putu bore imecima svojim i životima svojim"	648
Strpljivost u borbi.....	649
Bodrenje na borbu	649
Kopanje jarka	650
Izostajanje od borbe zbog (nekog) razloga.....	651
Vrijednost posta (kad je čovjek) na Allahovom putu.....	651
Vrijednost trošenja na Allahovom putu	652
Vrijednost onoga ko opremi borca(na Allahov put) ili se brine za njegovu porodicu	653
Namirisivanje pred stupanje u borbu.....	654
Vrijednost izvidnice.....	654
Može li se u izviđanje slati pojedinac.....	655
Putovanje dvojice	655
Konji imaju u svojim grivama dobro do Sudnjeg dana.....	655
Borba je trajna (dužnost) s pravednim ili nepravednim starješinom	656
Ko drži konja radi borbe na Allahovom putu.....	657
Ime konja i magarca.....	657
Šta se spominje o nesretnosti u konju.....	659
Konji (se drže) radi tri (osnovne) svrhe	660
Ko udari tuđu jahaću (životinju) u vojni.....	661
Jahanje na tromoj jahaćoj životinji i na ždrijepcu.....	662
Dio (ratnog plijena) na ime konja	662
Vođenje u borbu tuđe jahaće životinje.....	663
Željezne i kožne uzengije za jahaću životinju	663
Jahanje konja (bez sedla).....	663
Spori konj.....	664
Trka konja	664
Treniranje konja za trku.....	665
Cilj trke treniranih konja	665
Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, deva	666
Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, mazga El-Bejda'	666
Džihad žena.....	667
Ratovanje žene na moru	668
Kad neko povede na u borbu jahalici jednu od svojih žena, a ostavi ostale	669
Ratovanje žena i njihova borba zajedno s muškarcima	669
Žene nose mješine s vodom muškarcima u borbi	670
Žene liječe ranjenike u borbi	670
Žene (mogu) nositi ranjenike i poginule	670
Čupanje strijele iz tijela.....	671
Stražarenje u borbi na Allahovom putu	671
Vrijednost posluživanja u ratu.....	672

Nagrada onoga koji na putu pomogne svome drugu da natovari stvari.....	674
Vrijednost bdijenja samo jednog dana u borbi na Allahovom putu	674
Ko je ratovao zajedno s djetetom za posluživanje	675
Plovidba morem	676
Ko je tražio pomoć u borbi od slabih i dobrih ljudi	677
Ne treba govoriti taj i taj je šehid	678
Bodrenje na streljaštvo.....	679
Zabavljanje kopljima i sličnim (oružjem)	680
Štit i onaj koji se štitio štitom svoga druga.....	681
Kožni štit.....	683
Kićanke (na sablji) i vješanje sablje o vrat	684
Ukrašavanje sablji.....	684
O onome ko je objesio sablju na stablo pri putovanju u vrijeme podnevnog odmora	685
Oblačenje kacige.....	685
Ko nije smatrao potrebnim razbijanje oružja poslije smrti (vlasnika).....	686
Razdvajanje boraca od starješine u grupe pri podnevnom spavanju i traženje hlada pod stablima	686
Šta je rečeno o kopljima	687
Šta je rečeno o Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, oklopu i košulji u ratu.....	688
Ogrtač na putu i u ratu.....	689
Oblačenje svile u ratu	689
Šta je rečeno o nožu	690
Šta je rečeno o borbi s Bizantincima	691
Borba s jevrejima.....	692
Borba s Turcima	692
Borba s onima koji obuvaju obuće od dlaka.....	693
Ko je postrojio svoje drugove pri porazu, sišao sa svoje mazge i molio (Allahovu) pomoć....	694
Dova da idolopoklonici budu poraženi i uzdrmani.....	694
Da li će musliman upućivati sljedbenike drugih nebeskih knjiga, odnosno, poučavati ih Kur'anu?	696
Dova za uputu idolopoklonika da bi se pridobili (za islam)	697
Pozivanje (u islam) jevreja, kršćana – i kada se treba boriti protiv njih i šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pisao perzijskom i bizantijskom vladaru i pozivanje (u islam) prije otpočinjanja borbe	697
Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, pozivanje ljudi u islam, (priznavanje) poslanstva i da jedni druge ne smatraju bogovima mimo Allaha.....	699
Ko se odlučio na neki vojni pohod aludirajući na drugi i ko je volio krenuti u pohod četvrtkom	706
Polazak (na put) poslije podne	707
Polazak (na put) krajem mjeseca.....	708
Polazak (na put ili bitku) uz ramazan.....	709
Međusobni ispraćaj (pri polasku na put ili u bitku)	709
Starješini se mora biti poslušan i pokoran	710

(Treba se) boriti iza starješine i štititi se njime	710
Zakletva na vjernost u ratu da neće bježati.....	711
Starješina naređuje ljudima ono što mogu učiniti.....	713
Kada Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi otpočeo borbu početkom dana, odgodio bi je do poslije skretanja Sunca sa zenita.....	713
Čovjek treba tražiti od starješine dozvolu za izostanak	714
O onom ko je krenuo na vojnu neposredno poslije vjenčanja	716
Ko je odabrao (kretanje u) vojnu poslije bračnog kontakta.....	716
Žurba starješine pri (pojavi) straha	716
Žurba i trčanje pri opasnosti.....	717
Plaće zamjeniku vojnog obveznika i poklanjanje stoke za jahanje i tovarjenje na Allahovom putu	717
Najamnik (u borbi).....	719
O Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, zastavi	719
Izjava Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Potpomognut sam time što me se (neprijatelj) plaši na razdaljini hoda od mjesec dana"	721
Nošenje opskrbe u borbu.....	722
Nošenje opskrbe na vratovima	724
Stavljanje žene (na devu) iza njenog brata	724
Jahanje iza nekog drugog na jahaćoj životinji idući na vojni pohod ili hadž	725
Stavljanje nekog iza sebe jašući na magarcu.....	725
Nagrada onoga ko kupi devu (za poklon) i slično	726
Putovanje s mushafima u neprijateljsku zemlju.....	727
Tekbir (pri stupanju) u rat	727
Kada je pokuđeno dizati glas pri izgovaranju tekbira	728
Izgovaranje "Subhanallah" pri spuštanju u dolinu.....	729
Izgovaranje "Allahu ekber" kada se popne na brijeg	729
Putniku se piše isto onako kako je radio kod kuće	730
Putovanje u samoći.....	730
Žurba pri putovanju.....	731
Kada neko pokloni nekome konja da ide u borbu i kasnije vidi da se prodaje	732
Učestvovanje u borbi s dozvolom roditelja	733
Šta je rečeno o zvonu i sličnom na vratovima deva.....	733
Da li će se dozvoliti (izostanak od vojnog pohoda) onom ko je upisan u vojsku kada mu žena hoće da obavi hadž i(li) on bude imao neko opravdanje	734
O uhodi i riječima Uzvišenog: "Ne uzimajte moga i vašeg neprijatelja za prijatelja..."	734
Odjeća za zarobljenike	736
Nagrada čovjeku pred kojim neko primi islam	737
Zarobljenici u lancima	738
Vrijednost nekog sljedbenika dvije knjige (ehlul-kitabejn) koji primi islam	738
Je li dozvoljeno da se napadnu stanovnici neislamske zemlje noću pa se pogode djeca i (njihovo) potomstvo	739
Ubijanje djece u ratu.....	740
Ubijanje žena u ratu.....	740
Ne može se nikoga kažnjavati Allahovom kaznom.....	740
"Pa poslije: ili oslobađanje ili otkup..."	741

Da li je zarobljeniku (muslimanu) dozvoljeno da ubije ili prevari one koji su ga zarobili da bi se spasio od nevjernika	742
Kada idolopoklonik sprži muslimana, da li će se i on spržiti	742
P o g l a v l j e	743
Paljenje kuća i palmi	743
Ubijanje idolopoklonika koji spava.....	744
Ne priželjkujte sukob s neprijateljem.....	746
Rat je varka	747
Laganje u ratu	748
Mučko ubijanje ratnog neprijatelja.....	748
Koje lukavstvo je dozvoljeno i opreznost prema onom čije se prevare boji.....	749
Pjevanje pjesme u ratu i dizanje glasa pri kopanju kanala	750
Ko nije stabilan na konju	750
Liječenje rane spaljenom rogozinom (hasurom) i da žena sapire krv s lica svoga oca i donosi vodu u štitu	751
Pokuđena je prepirka i podvojenost u ratu i kazna za onoga ko je nepokoran svome starješini	751
Kada se ljudi uplaše noću	754
Ko ugleda neprijatelja i poviče iz svega glasa: “Evo neprijateljskog napada!”, tako da ljudi čuju	754
Ko je rekao: “uzmi je! Ja sam sin toga i toga”	755
Kada se neprijatelj pokori odluci čovjeka (muslimana).....	756
Ubiti zarobljenika i ubiti nešto svezano (čovjeka ili životinju)	756
Da li će čovjek (musliman) pristati da bude rob te o onome koji to neće i o onome koji je prije smaknuća klanjao dva rekata	757
Oslobađanje zarobljenika	759
Otkup idolopoklonika	760
Kada neprijateljski borac uđe u islamsku zemlju bez ugovora o zaštiti	761
Treba se boriti za zaštitu nemuslimana podanika islamske države i oni se ne uzimaju u roblje	762
Darovi delegacije	762
Da li će se tražiti zauzimanje za nemuslimane – podanike islamske države i postupanje prema njima	762
Gizdanje radi delegacija	763
Kako se islam izlaže djetetu	764
Riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jevrejima: “Primate islam, bit ćete spašeni!”	766
Ljudi koji prime islam u neislamskoj (neprijateljskoj) zemlji i tamo imaju imetak i zemlje, to ostaje njihovo vlasništvo.....	766
Starješina može popisivati stanovništvo.....	768
Allah će zaista ojačati vjeru i s grješnim čovjekom	769
Preuzimanje zapovjedništva u borbi bez naredbe (nadležnih) kada postoji strah od neprijatelja.....	770
Tražiti ispomoć u vojničkoj pomoći.....	770
Ko je pobijedio neprijatelja i boravio na njegovom praznom prostoru tri dana	771
Ko je podijelio ratni plijen u toku svoje vojne i na svom putovanju	771
Kada idolopoklonici zaplijene imetak muslimana, a poslije ga musliman nađe	772

Ko govori perzijskim i nearapskim jezikom	773
O krađi ratnog plijena	775
Krađa malog dijela ratnog plijena	776
Šta je pokuđeno klati od deva i brava od ratne dobiti.....	776
Radosna vijest o osvajanjima	777
Šta se daje onome ko donese veselu vijest.....	778
Nema Hidžre poslije oslobođenja (Mekke).....	778
Kad čovjek bude primoran da pregleda kose štice i vjernica kad pogriješe prema Allahu i da ih liši odjeće.....	779
O dočeku boraca	781
Šta treba reći (ratnik) pri povratku iz borbe.....	781
O namazu kada se dođe s puta	783
O priređivanju hrane pri dolasku s puta.....	784

PROPISIVANJE PETINE

Propisivanje petine.....	785
Davanje petine spada u vjeru	792
Izdržavanje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena poslije njegove smrti	792
O kućama Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena i koje su kuće pripisivane njima	794
O oklopu Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovom štapu, sablji, vrču i pečatu.....	797
Dokaz da je petina za vanredne troškove Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i sirotinju	800
O riječima Uzvišenog Allaha: "Jedna petina pripada Allahu i Poslaniku..."	801
Riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: "Dozvoljen vam je plijen..."	803
Plijen pripada onom ko je učestvovao u borbi	806
Da li će biti umanjena nagrada onom koji se bori radi ratnog plijena.....	806
Imamovo dijeljenje onog što mu dođe (od nemuslimana) i ostavljanje onima koji nisu prisutni ili su daleko.....	807
Kako je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio (imetak plemena) Kurejza i Nadir i šta je od toga dao na vanredne izdatke	808
Berićet imetka borca (gazije) koji se borio zajedno s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i drugim zapovjednicima, dok je živ, a i poslije smrti	808
Kad vođa pošalje glasnika radi nečega, ili mu naredi da ostane (u svom mjestu), da li će mu pripasti dio (plijena).....	812
Dokazi da petina pripada za vanredne izdatke muslimana	812
Koje je zarobljenike Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio bez dijeljenja na petine.....	818
Dokaz da (raspodjela) petine pripada vladaru i da on može dati nekoj svojoj rodbini a nekoj ne dati	818
Ko nije dijelio na petine ono što se zaplijeni kao lično naoružanje i oprema	820
Šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, davao onima čija je srca trebalo pridobiti za islam kao i drugim pojedincima od petine i sličnih prihoda.....	822
O hrani koju (ratnik) zadobije u neprijateljskoj zemlji	828

GLAVARINA I PRIMIRJE

O (uzimanju) glavarine (džizje) od šticeenika i primirju s neprijateljima	831
Kad imam sklopi mir s vladarom nekog naselja – da li se to odnosi i na njegovo stanovništvo	835
Oporuka u vezi sa šticeenicima Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.....	836
Šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rasparčao od (zemlje) Bahrejna, a šta je obećao od imetka iz Bahrejna i od džizje i kome se dijele plijen i džizja	836
Grieh onog ko ubije šticeenika bez ikakva zločina (bespravno)	838
Iseljavanje jevreja s Arabijskog poluotoka.....	839
Hoće li se oprostiti mnogobošcima kada iznevjere muslimane	840
Imamovo proklinjanje onog ko prekrši ugovor.....	841
Garantovanje žena i njihovo uzimanje pod zaštitu	842
Šticeeništvo i zaštita (data nemuslimanu) od muslimana je jedna (po obaveznosti za svakog muslimana) i nju može preduzimati i najslabiji od njih.....	843
Kad idolopoklonici reknu: “Promijenili smo vjeru”, a ne reknu kako treba: “Primili smo islam”	844
Prekid borbe i pomirenja s idolopoklonicima uz materijalnu i drugu obavezu i grieh onog ko ne ispuni ugovor	844
Vrijednost ispunjenja ugovora.....	845
Da li će se šticeeniku oprostiti kad nekog opsihri (općini)	846
Koje prevare se treba čuvati	846
Kako se otkazuje ugovor onima s kojima je sklopljen.....	847
Grieh onog ko sklopi ugovor, a zatim iznevjeri	848
P o g l a v l j e	849
Sklapanje mira na tri dana ili na određeno vrijeme	851
O pomirenju na neodređeno vrijeme.....	853
Bacanje leševa idolopoklonika u bunar i neuzimanje otkupnine za njih.....	853
Grieh onog ko iznevjer poštenog ili nepoštenog.....	854

POČETAK STVARANJA

Šta se prenosi u vezi s riječima Uzvišenog Allaha: “On je taj koji iz ničega stvara i on će to ponovo učiniti, to je njemu lahko”	857
Šta je došlo u vezi sa sedam zemalja.....	860
O zvijezdama.....	860
Značenje ajeta “Sunce i Mjesec utvrđenim putanjama plove”	863
O riječima Uzvišenog: “I on šalje vjetrove kao radosnu vijest, kao prethodnicu milosti svoje”	867
Spominjanje meleka	869
Kad neko od vas rekne “amin” a i meleki na nebu (to isto reknu) pa se jedno (amin) podudara s drugim, bit će mu oprošteni grijesi koje je prije toga činio.....	879
Opis Dženneta i dokaz da je on već stvoren.....	885
Opis Džehennema i dokaz da je on već stvoren	893
O džinima i njihovom nagrađivanju i kažnjavanju.....	910
O riječima Uzvišenog Allaha: “Kada ti poslasmo nekoliko džina” – do riječi: “... oni su u velikoj zabludi.”	912
O riječima Uzvišenog Allaha: “I po njoj životinje svih vrsta razasuo”	912

Najbolji imetak muslimana je stado za kojim ide po vrhovima brda.....	914
Pet vrsta životinja su prestupnici (štetni)	
i one se mogu ubiti i u Haremu (Mekke).....	918
Kad muha upadne u piće nekog od vas,	
nek je cijelu zagnjuri jer je u jednom njezinom krilu bolest, a u drugom lijek.....	920

KAZIVANJA O VJEROVJESNICIMA

Stvaranje Adema, alejhis-selam, i njegovog potomstva	923
Duše su kao regrutovana vojska.....	930
O riječima Uzvišenog Allaha: "I Nuha poslasmo narodu njegovom"	931
O riječima Uzvišenog Allaha: Mi smo poslali Nuha narodu njegovom:	
"Opominji narod svoj prije nego što ga stigne patnja nesnosna"	932
P o g l a v l j e	936
Spominjanje Idrisa, alejhis-selam,	937
O riječima Uzvišenog Allaha:	940
I Adu (poslasmo) brata njihova Huda "O, narode moj,	
govorio je on, "Allahu se klanjajte..."	940
Kazivanje o Je'džudžu i Me'džudžu.....	942
O riječima Uzvišenog Allaha: "A Ibrahima je Allah uzeo sebi za prijatelja"	945
P o g l a v l j e	953
O riječima Uzvišenog: "I obavijesti ih o gostima Ibrahimovim kada su mu došli"	965
O riječima Uzvišenog Allaha: "I spomeni u Knjizi Isma'ila!	
On je ispunjavao dato obećanje"	966
Kazivanje o Ishaku, sinu Ibrahimovom, alejhimas-selam	969
P o g l a v l j e	977
P o g l a v l j e	968
"I kad izaslanici dodoše Lutu, on reče: 'Vi ste doista ljudi neznani.'"	969
O riječima Uzvišenog Allaha: "A Semudu (poslasmo) njegovog brata Saliha"	970
P o g l a v l j e	972
O riječima Uzvišenog Allaha: "U Jusufu i braći njegovoj nalaze se pouke	
za sve koji se raspituju"	973
O riječima Uzvišenog Allaha: "(Spomeni) Ejžuba, kada je Gospodaru svome zavapio:	
Mene je nevolja snašla, a ti si od milostivih Najmilostiviji"	977
"I spomeni u knjizi Musaa! On je bio iskren i bio je poslanik, Vjerovjesnik.	
Mi smo ga s desne strane Tura zovnuli i sebi ga približili da čuje riječi Naše.	
I darovali mu, milošću Našom, kao Vjerovjesnika, brata njegovog Haruna."	978
O riječima Uzvišenog Allaha: "A da li je do tebe doprla vijest o Musau,	
kada je vatru ugledao... do riječi: "U blagoslovljenoj dolini Tuva"	979
"A jedan čovjek, vjernik, iz porodice faraonove koji je krio vjerovanje svoje..."	982
O riječima Uzvišenog Allaha: "A da li je do tebe doprla vijest o Musau" i riječima:	
"A Allah je sigurno s Musaom razgovarao"	982
O riječima Uzvišenog Allaha: "Mi odredismo da čas susreta sa Musaom	
bude kad se napuni trideset noći"	984
Govor Hidra s Musaom, alejhimas-selam.....	986
P o g l a v l j e	991
"Oni se klanjaju kumirima svojim"	993

A kada je Musa rekao narodu svome:	
“Allah vam naređuje da zakoljete kravu”	994
Musaova smrt i kasniji spomen o njemu.....	995
O riječima Uzvišenog Allaha: “A onima koji vjeruju, Allah kao pouku navodi ženu faraonovu...”	997
“Karun je Musaovog naroda bio...”	998
O riječima Uzvišenog Allaha: “I Medjenu brata njihova Šu‘ajba (poslasmo)”	999
O riječima Uzvišenog Allaha: “I Junus je bio poslanik” – do riječi: “A bio je zaslužio prijekor”	1000
“I upitaj ih o gradu koji se nalazio pored mora, kad su propise o suboti kršili.”	1002
O riječima Uzvišenog Allaha: “A Davudu smo dali Zebur”	1003
Allahu je najdraži Davudov namaz, i najdraži post Allahu je Davudov post	1005
“I sjeti se roba Našeg Davuda, čvrstog u vjeri, koji se uvijek Allahu obraćao” – do riječi: “I sposobnost da rasuđuje.”	1006
O riječima Uzvišenog Allaha: “Mi smo Davudu poklonili Sulejmana, divan je on rob bio i mnogo se kajao”	1008
O riječima Uzvišenog Allaha: “A Mi smo Lukmanu mudrost darovali: Budi zahvalan Allahu...” do riječi Uzvišenog: “... Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog.”	1012
“Navedi im kao pouku stanovnike jednog grada...”	1013
O riječima Uzvišenog Allaha: “Kazivanje o milosti Gospodara tvoga prema robu Njegovom Zekerijau, kad je on Gospodara svoga tiho zovnuo i rekao: “Gospodaru moj, kosti su mi oronule i glava osijedjela” do riječi: “Nikome prije njega to ime nismo htjeli dati.....	1014
O riječima Uzvišenog Allaha: “I spomeni u Knjizi Merjemu, kad se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla”	1016
P o g l a v l j e	1017
O riječima Uzvišenog: A kada meleki rekoše: “O Merjema, Allah ti javlja radosnu vijest, od Njega riječ – ime će mu biti Mesih, Isa, sin Merjemin”	1018
Riječi Uzvišenog: “O, sljedbenici Knjige, ne zastranjajte u svom vjerovanju i o Allahu govorite samo istinu! Mesih, Isa, sin Merjemin, samo je Allahov poslanik i riječ Njegova koju je Merjemi dostavio, i život mu udahnuo.”	1020
“I spomeni u knjizi Merjemu: Kad se od ukućana svojih povukla.”	1021
Silazak Isaa, sina Merjemina, alejhimas-selam	1028
O onom što se prenosi o Izraelićanima	1029
Hadis o gubavcu, slijepcu i ćelavcu koji su bili Izraelićani.....	1034
“Misliš li da su stanovnici pećine čija su imena na ploči napisana”	1037
Hadis o pećini	1038
P o g l a v l j e	1039

V R L I N E

O riječima Uzvišenog Allaha: “O, ljudi, mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo – da biste se upoznawali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji”	1040
P o g l a v l j e	1052
Vrline Kurejšija	1053
Kur’an je objavljen na jeziku Kurejšija	1056

Pripisivanje Jemena Ismailu, alejhis-selam	1056
P o g l a v l j e	1057
Spominjanje (plemena) Eslem, Gifar, Muzejne, Džuhejne i Ešdže'	1058
Spominjanje Kahtana	1061
Zabranjeno pagansko prizivanje	1061
Kazivanje o (plemenu) Huza'a	1062
Kazivanje o Zemzemu	1065
Kazivanje o Zemzemu i neznanju Arapa	1064
Pripisivanje svoga porijekla svojim precima u islamu ili neznaboštvu	1066
Sin od sestre jednog naroda ili štićenik jednog naroda pripada njima.....	1067
Kazivanje o Abesincima i riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem:	
“O Benu Erfide”	1068
Ko želi da mu se ne grdi porijeklo.....	1068
Šta se prenosi o imenima Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem	1069
Pečat Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	1070
Smrt Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.....	1071
Nadimak Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	1071
P o g l a v l j e	1072
Mladež (pečat) poslanstva.....	1073
Opis Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem	1073
U Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, spavalo je oko,	
ali srce mu nije spavalo	1082
Znaci poslanstva u periodu islama (od početka primanja objave)	1084
O riječima Uzvišenog Allaha: “Oni znaju poslanika kao što sinove svoje znaju,	
ali neki od njih doista svjesno istinu prikrivaju”	1118
Zahtjev idolopoklonika da im Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pokaže neki znak pa im	
on pokaza polovljenje Mjeseca.....	1119
P o g l a v l j e	1120